ΠΡΟΕΔΡΙΑ ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ ΣΟΦΟΥΛΗ

ΠΡΑΚΤΙΚΑ

ΤΩΝ

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΕΩΝ ΤΗΣ Α΄ ΣΥΝΟΔΟΥ

ΤΗΣ Α΄ ΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ

ΤΟΜΟΣ Α΄

(26 Νοεμβρίου 1926 — 29 Αὐγούστου 1927)

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

1927

PB
PA
NA
26-1927
T. 1

ΠΡΑΚΤΙΚΟΝ ΕΝΑΡΞΕΩΣ

Τῆς Α΄ Συνόδου τῆς Α΄ Βουλευτικῆς Περιόδου

Ἐν Ἀθήναις καὶ ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ Βουλευτηρίου, συνελθόντων τῶν κ. κ. Βουλευτῶν τῇ 26 Νοεμβρίου 1926 κατὰ τὴν διὰ τοῦ προγράμματος ὁρισθεῖσαν ὥραν 11ην π. μ., κατέλαβον τὰς ἕδρας τοῦ μὲν προσωρινοῦ Προέδρου ὁ βουλευτὴς Κυκλάδων κ. Κωνστ. Ἀλαβάνος, πρῶτος κατὰ τάξιν ἐκλογῆς ἐκ τῶν Ἀντιπροέδρων τῆς παρελθούσης Συνόδου τὰς δὲ τῶν Γραμματέων οἱ κ. κ. Τάσης Ἀναστασίου βουλευτὴς Ἀχαϊοήλιδος, Α. Ἐμπειρίκος Κουμουνδούρος βουλευτὴς Μεσσηνίας, Γ. Ἀθανασιάδης βουλευτὴς Αἰτωλοακαρνανίας καὶ Γ. Βοραζάνης βουλευτὴς Δράμας.

Ταυτοχρόνως προσῆλθον τὰ μέλη τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ αἱ Πολιτικαὶ καὶ Στρατιωτικαὶ Ἀρχαὶ τῆς Πρωτευούσης, ὁ δὲ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ Πρόεδρος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου κ. Χρυσόστομος ἐτέλεσε μετὰ τῶν παρ' αὐτῷ ἱερέων καὶ διακόνων τὸν εἰθισμένον ἁγιασμόν, ἁγιάσας καὶ εὐλογήσας τοὺς τε κ. κ. Βουλευτὰς καὶ τὸ Βουλευτήριον.

Μετὰ ταῦτα ὁ Πρόεδρος τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου, Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν καὶ προσωρινῶς ἐπὶ τῶν Ναυτικῶν κ. Γεώργιος Κονδύλης ἀνέγνωσεν ἀπὸ τοῦ βήματος τὸ Διάταγμα τὸ κηρύττον τὴν ἔναρξιν τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνόδου ταύτης ὡς καὶ τὸ πρὸς τὴν Βουλὴν Διάγγελμα τῆς Α. Ε. τοῦ κ. Προέδρου τῆς Δημοκρατίας, ἔχον οὕτω.

ΠΡΟΕΔΡΙΚΟΝ ΔΙΑΤΑΓΜΑ

Περὶ ἐνάρξεως τῆς Α΄ Συνόδου τῆς Α΄ Βουλευτικῆς Περιόδου

Ἔχοντες ὑπ' ὄψει τὸ ἄρθρον 75 τοῦ Συντάγματος, κηρύσσομεν τὴν ἔναρξιν τῆς Α΄ Συνόδου τῆς Α΄ Βουλευτικῆς Περιόδου.

Ὁ Πρόεδρος τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου, Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν καὶ προσωρινῶς τῶν Ναυτικῶν θέλει ἐκτελέσει τὸ Διάταγμα τοῦτο.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 26ῃ Νοεμβρίου 1926

Π. Κουντουριώτης

Ὁ Πρόεδρος τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου
Γ. Κονδύλης

Διάγγελμα τῆς Α. Ε. τοῦ κ. Προέδρου τῆς Δημοκρατίας

Πρὸς τὴν Βουλὴν τῶν Ἑλλήνων

Ἀναλαβὼν μετὰ τὴν κατάλυσιν τῆς δικτατορίας τὴν ἐξάσκησιν τῶν Προεδρικῶν μου καθηκόντων εἰς τὰ ὁποῖα μὲ ἔταξεν ἡ ψῆφος τῆς Δ' Ἐθνικῆς τῶν Ἑλλήνων Συνελεύσεως ἐπεζήτησα διὰ τῆς ὑπ' ἐμοῦ ἐκλεγείσης Κυβερνήσεως νὰ ἐπαναφέρω τὴν χώραν εἰς τὴν πολιτικὴν ὁμαλότητα καὶ διὰ τῆς διενεργείας ἐντὸς τοῦ βραχυτάτου δυνατοῦ χρονικοῦ ὁρίου ἐλευθέρων καὶ γνησίων ἐκλογῶν νὰ ἀποκαταστήσω τὴν λειτουργίαν τοῦ Κοινοβουλευτικοῦ Πολιτεύματος τῆς Ἑλληνικῆς Δημοκρατίας.

Αἱ προκηρυχθεῖσαι ἐκλογαὶ διεξήχθησαν ἤδη κατὰ τρόπον, ὥστις κατὰ γενικὴν ἀναγνώρισιν ἐξησφάλισε πλήρως τὴν γνησίαν καὶ ἀνόθευτον ἐκφρασιν τῆς γνώμης τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ, χαίρω δὲ ὅτι εἰς τὴν ἐκ τῶν ἐκλογῶν τούτων προελθοῦσαν Βουλὴν ἀντιπροσωπεύονται καὶ ἐκεῖναι ἐκ τῶν πολιτικῶν μερίδων, αἵτινες δὲν μετέσχον εἰς τὰς ἐκλογὰς τῆς Δ' Ἐθνικῆς Συνελεύσεως.

Κύριοι Βουλευταί, τὸ ἀναθεωρητικὸν τοῦ Συντάγματος ἔργον, ὅπερ ἐπερυλάχθη εἰς τὴν παροῦσαν Βουλήν, μὴ παρέχον δυσχερείας, δύναται νὰ συντελεσθῇ ἐντὸς τῆς τεταγμένης χρονικῆς διορίας, οὕτως ὥστε ἀπερίσπαστος ἡ Βουλὴ νὰ χωρήσῃ εἰς τὸ Βουλευτικὸν ἔργον.

Τὸ ἔργον τοῦτο ἐμφανίζει ὑπὸ τὰς παρούσας περιστάσεις ἐξαιρετικὰς δυσχερείας, λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν ὅτι ἡ Βουλή, ἀφ' ἑνὸς μὲν καλεῖται νὰ ἀντιμετωπίσῃ ἐπειγούσης φύσεως οἰκονομικὰ προβλήματα ἀναγόμενα εἰς τὴν διευθέτησιν τῶν δημοσίων οἰκονομικῶν καὶ τὴν συμπλήρωσιν τῆς ἀποκαταστάσεως τῶν ἐκ Μ. Ἀσίας, Θράκης καὶ Πόντου ἐκπατρισθέντων Ἑλλήνων, ἀφ' ἑτέρου δὲ νὰ ἀποκατάστησῃ τὴν ἐκ τῆς μεσολαβησάσης πολιτικῆς ἀνωμαλίας διαταραχθεῖσαν κοινωνικὴν ἁρμονίαν.

Πρὸς ἐπιτυχίαν τούτων ἐπιβάλλεται ἡ ἐν πνεύματι φιλοπατρίας καὶ περιεσκεμμένη συνεργασία πάντων ὁμῶν τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ, οἱ ὁποῖοι πέποιθα ὅτι, ἐν ἐπιγνώσει τῶν κρισίμων περιστάσεων τὰς ὁποίας διέρχεται ἡ χώρα, θὰ συντελέσητε εἰς τὴν ἐξομάλυνσιν τῶν παρουσιαζομένων δυσχερειῶν καὶ θὰ προπαρασκευάσητε ἀσφαλῆ τὴν ἐπάνοδον εἰς ἀδιατάρακτον ἐσωτερικὴν ὁμαλότητα, οἰκονομικὴν εὐημερίαν καὶ πρόοδον.

Κύριοι Βουλευταί,

Ἡ Βουλὴ τῶν Ἑλλήνων, ἀνταποκρινομένη εἰς τὴν ὁμόθυμον θέλησιν τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ καὶ ἐξαιρομένη εἰς τὸ ὕψος τῆς ἀποστολῆς αὐτῆς, θέλει θέσῃ τὰ θεμέλια τῆς ἐθνικῆς ἀναγεννήσεως, κατευθύνουσα τὰς ἐθνικὰς δυνάμεις, ἁρμονικῶς συντονισμένας, πρὸς τὴν πραγματοποίησιν τοῦ ἐκπολιτιστικοῦ καὶ ἀνθρωπιστικοῦ προορισμοῦ τῆς Ἑλληνικῆς Φυλῆς.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 26 Νοεμβρίου 1926.

Ὁ Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας
Π. Κουντουριώτης

Ὁ Πρόεδρος τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου
Γ. Κονδύλης

Ὁ προσωρινὸς Πρόεδρος κ. ***Κ. Ἀλαβάνος*** λέγει μετὰ ταῦτα τὰ ἑξῆς:

Κύριοι Βουλευταί,

Λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ γνωρίσω εἰς τὴν Βουλὴν ὅτι τὸ Προεδρεῖον, ἐπειδὴ ἐξηκρίβωσεν ὅτι ἀπουσιάζουσιν ἐξ Ἀθηνῶν πολλοὶ τῶν κ. κ. Βουλευτῶν, ἀλλὰ καὶ κυρίως ἐπειδὴ δὲν συνεπληρώθη ἡ δευτέρα κατανομὴ τῶν ἑδρῶν, κατὰ τὰς πληροφορίας τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐσωτερικῶν, προῆλθεν εἰς τὴν ἀπόφασιν, ὅπως ἀναβάλῃ τὰς ἐργασίας διὰ τὴν μεθεπομένην Δευτέραν 6ην Δεκεμβρίου ὁπότε καὶ ἐλπίζομεν ὅτι θὰ ἔχῃ συμπληρωθῇ καὶ ἡ τρίτη κατανομὴ τῶν ἑδρῶν.

»Μετὰ τὴν ἐκπνοὴν τῆς προθεσμίας ταύτης δηλοῦμεν ὅτι οἱ μὲν ἐν Ἀθήναις Βουλευταὶ θὰ κληθῶσι δι' εἰδικῶν προσκλήτεων εἰς συνεδρίασιν, παρακαλοῦνται μάλιστα πρὸς τοῦτο οἱ κ. κ. συνάδελφοι νὰ δηλώσωσιν εἰς τὸ Γραφεῖον τῆς Βουλῆς τὰς διευθύνσεις αὐτῶν, οἱ δὲ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις τηλεγραφικῶς διὰ τῶν Νομαρχῶν τοῦ Κράτους, πρὸς καταρτισμὸν τῆς Βουλῆς εἰς Σῶμα καὶ ἔναρξιν τῶν τακτικῶν ἐργασιῶν».

Λύεται εἶτα ἡ συνεδρίασις ὥρᾳ 11.30 π. μ.

Οἱ προσωρινοὶ Γραμματεῖς
Τ. Ἀναστασίου
Γ. Βοραζάνης

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ Α΄

τῆς 6 Δεκεμβρίου 1926

Ὥρα 11 π. μ. ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς ἕδρας κηρύσσει τὴν ἔναρξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει ν' ἀνοιχθῶσι τὰ θεωρεῖα, μεθ' ὃ λέγει ὅτι ἀντικείμενον τῆς σημερινῆς Ἡμερησίας Διατάξεως εἶνε ὁρκωμοσία τῶν κ. κ. βουλευτῶν, ἀγγελία τοῦ διορισμοῦ τῆς Κυβερνήσεως, ἐκλογὴ Προεδρείου καὶ προγραμματικαὶ δηλώσεις τῆς Κυβερνήσεως. Ἐννοεῖτον ὅτι οἱ κ. κ. Βουλευταὶ ὁμνύουν δυνάμει τοῦ 11 ἄρθρου τοῦ Συντάγματος, τὸ ὁποῖον ἔχει τεθῇ ἐν ἰσχύϊ δυνάμει τοῦ ἄρθρου 125 τοῦ ἰδίου Συντάγματος καὶ δύναται μὲν νὰ εἶναι ἐπίδικον, ἐν πάσῃ περιπτώσει εἶναι ἐν ἰσχύϊ.

(**Φωναὶ ἐκ τῆς δεξιᾶς**). Δὲν εἶναι καθόλου ἐν ἰσχύϊ.

Πρόεδρος. Πρὸς ἀποφυγὴν πάσης παρεξηγήσεως ἐπειδὴ προσῆλθον εἰς τὸ Προεδρεῖον τινὲς τῶν κ. κ. Βουλευτῶν καὶ ἐζήτησαν τὸν λόγον πρὸ τῆς ὁρκωμοσίας δηλῶ ὅτι δὲν δύναμαι νὰ δώσω τὸν λόγον εἰς κανένα καὶ τοῦτο διότι δὲν μοῦ τὸ ἐπιτρέπει ὁ Κανονισμός, διότι οἱ κ. κ. Βουλευταὶ εἶναι Βουλευταί.....

Χ. Βοζίκης. Ἐπὶ τῶν δηλώσεών σας κ. Πρόεδρε.

Πρόεδρος.... δὲν δύνανται ὅμως νὰ ἐξασκήσουν δικαιώματα Βουλευτοῦ πρὶν ὁμόσουν τὸν ὅρκον.

Σ. Σωτηριάδης. Ποῖον ὅρκον' νὰ μᾶς διαβάσητε τὸ πρῶτον ἄρθρον τοῦ Κανονισμοῦ.

Πρόεδρος. Τὸν ὅρκον τοῦ Βουλευτοῦ. Ἐν πάσῃ περιπτώσει εἶναι ἐπιφύλαξις.

Σ. Σωτηριάδης. Δὲν δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ἔτσι.

Πρόεδρος. Ἐν πάσῃ περιπτώσει πρὸς ἀποφυγὴν παρεξηγήσεων τὸ Προεδρεῖον εἶναι διατεθειμένον νὰ δεχθῇ δηλώσεις, αἱ ὁποῖαι διὰ νὰ εἴμεθα σύμφωνοι μὲ τὸν Κανονισμὸν θὰ ἀναγνωσθοῦν εἰς τὴν Βουλὴν μετὰ τὴν ὁρκωμοσίαν καὶ ἀφοῦ αὕτη καταρτισθῇ εἰς Σῶμα, διότι πρέπει νὰ ἐκλεγῇ τὸ Προεδρεῖον διὰ νὰ εἶναι ἡ Βουλὴ Σῶμα. Αὐτὰ πρὸς ἀποφυγὴν πάσης παρεξηγήσεως.

Ι. Ράλλης καὶ Σ. Σωτηριάδης διαμαρτύρονται.

Πρόεδρος Παρακαλῶ τοὺς κ. κ. Βουλευτὰς νὰ ὁμόσουν.

Φωναὶ ἐκ τοῦ Κέντρου. Ὅρκον. Ὅρκον.

Φωναὶ ἐκ τῆς δεξιᾶς. Ὄχι. Ὄχι.

Πρόεδρος. Ὀμνύω εἰς τὸ ὄνομα τῆς Ἁγίας καὶ Ὁμοουσίου καὶ ἀδιαιρέτου Τριάδος νὰ φυλάξω πίστιν εἰς τὸ Δημοκρατικὸν Πολίτευμα (Χειροκροτήματα).

Θόρυβος ἐκ τῆς δεξιᾶς καὶ διαμαρτυρίαι.

Σ. Σωτηριάδης Τὸν λόγον κ. Πρόεδρε.

Πρόεδρος Δὲν δύνασθε.

Σ. Σωτηριάδης. Ἔχω τὸν λόγον.

Πρόεδρος. Ὁ κ. Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν ἔχει τὸν λόγον.

Π. Τσαλδάρης (Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν) κύριε Πρόεδρε

Ὅταν προσέρχωνται ἐδῶ νὰ ὁμόσουν ἀντιπρόσωποι τοῦ λαοῦ δὲν δύναται ὁ κ. Πρόεδρος νὰ λέγῃ ὅτι δὲν δύνανται νὰ ὁμιλήσουν. Αὐτὸ δὲν δύναται νὰ γίνῃ δεκτὸν διότι ὁ ὅρκος χρησιμεύει μόνον διὰ τὴν ἀνάληψιν τῶν καθηκόντων, ἀλλ' ὅταν πρόκειται νὰ δοθῇ ὅρκος παρ' ἑνὸς βουλευτοῦ εἶνε ἀντιπρόσωπος τοῦ λαοῦ καὶ ἔχει δικαίωμα νὰ λάβῃ τὸν λόγον καὶ νὰ ἐκθέσῃ τὴν γνώμην του.

Πολλοὶ ὄχι ὄχι.

Πρόεδρος. Παρακαλῶ νὰ μὴ διακόπτετε.

Π. Τσαλδάρης δὲν δύνασθε νὰ παρακωλύσετε τοὺς ἀντιπροσώπους τοῦ Ἔθνους νὰ ἐκθέσουν οἵαν ἔχουν γνώμην ἔστω καὶ ἐπὶ τοῦ ὅρκου. Ἐὰν ἀναδιφήσετε ἐπ' ἐλάχιστον χρονικὸν διάστημα τὴν ἱστορίαν τὴν πολιτικὴν τοῦ τόπου τούτου, θὰ ἴδητε ὅτι ἐπανειλημμένως πρὸ τῆς ὁρκωμοσίας παρουσιάσθησαν ὅμοια ζητήματα ἐπὶ τῆς δόσεως τοῦ ὅρκου. Σᾶς ἀναφέρω τὸ 1882 καὶ τὸ 1883. Εἰς τὰ 1910 ἀκόμη ἔγινε μακρά, μακροτάτη συζήτησις ἐπὶ τοῦ ζητήματος τοῦ ὅρκου.

Εἷς Βουλευτής. Πρὸ τῆς δόσεως τοῦ ὅρκου;

Π. Τσαλδάρης. Βεβαίως, πρὸ τῆς δόσεως τοῦ ὅρκου. Θὰ σᾶς παρακαλέσω ἵνα ἡ ἰδία ὑπάρξῃ τάξις, ἵνα εἰσέλθωμεν πράγματι εἰς ἕνα βίον κοινοβουλευτικὸν καὶ νὰ μὴ λαμβάνωνται ἀποφάσεις αἱ ὁποῖαι δὲν δύνανται νὰ εἶνε σύμφωνοι οὐδὲ πρὸς τὰ Κοινοβουλευτικὰ ἔθιμα, οὐδὲ πρὸς τὸ πνεῦμα τὸ ὁποῖον ὅλοι θέλομεν ἵνα διέπῃ τὰς ἐργασίας ἡμῶν. Καὶ πρὸς τοῦτο θὰ σᾶς παρακαλέσω καὶ πρὶν δοθῇ ὁ ὅρκος νὰ ἀφίσετε ἕκαστον τῶν θελόντων νὰ ὁμιλήσουν.

Φωναὶ ὄχι, ὄχι.

Π. Τσαλδάρης. Κύριοι, σᾶς παρακαλῶ, ἔχω τὰ ἴδια δικαιώματα τὰ ὁποῖα ἔχετε καὶ σεῖς. Ἔχω τὸ δικαίωμα νὰ ὁμιλῶ, ὡς ἔχετε τὴν ὑποχρέωσιν νὰ μὲ ἀκούετε ὅπως καὶ ἐγὼ ἔχω τὴν ὑποχρέωσιν νὰ σᾶς ἀκούω. Θὰ σᾶς παρακαλέσω λοιπόν, κ. Πρόεδρε, νὰ ἀφίσετε νὰ ἐκθέσῃ ἕκαστος τὴν γνώμην τὴν ὁποίαν ἔχει.

Γ. Καφαντάρης. Οἱαδήποτε καὶ ἂν εἶνε ἡ ἔννοια τοῦ ἐν ἰσχύϊ κανονισμοῦ δὲν εἶνε δυνατὸν ἢ νὰ λάβωμεν ὑπ' ὄψει τὰς κρισίμους περιστάσεις τὰς ὁποίας διερχόμεθα καὶ νὰ μὴ σταματήσωμεν ἐνώπιον στενῶν τύπων. Ἡ γνώμη μας ἀποκλίνει ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τῆς διατυπώσεως οἱασδήποτε γνώμης ὅσον ἀφορᾷ τὴν δόσιν τοῦ ὅρκου. Πρέπει νὰ ἀρχίσωμεν τὰς ἐργασίας μας ἐν πνεύματι συμπνοίας, πρὸς τοῦτο ἀκριβῶς θὰ ἐπεθυμοῦμεν αἱ διατυπωθησόμεναι παρατηρήσεις νὰ ἐκτεθοῦν ἄνευ ἐξάψεως καὶ μετὰ πάσης ἠρεμίας διὰ νὰ προχωρήσωμεν ἀκωλύτως εἰς τὰς ἐργασίας μας.

Εἷς Πληρεξούσιος. Πταίει ὁ Πρόεδρος.

Γ. Καφαντάρης ὁ Πρόεδρος τῆς Βουλῆς εἶχεν ὑπ' ὄψει του τὸν Κανονισμὸν μόνον τῆς Βουλῆς καὶ ἠθέλησε νὰ τὸν ἐφαρμόσῃ, ὡς ἄλλωστε καὶ ὤφειλε, κατὰ τὴν ἰδίαν του ἀντίληψιν. Ἡμεῖς ὅμως κρίνοντες ἀπὸ πολιτικῆς ἀπόψεως ἔχομεν τὸ δικαίωμα νὰ παρακαλέσωμεν τὴν Βουλὴν ὅπως δεχθῇ νὰ διατυπωθοῦν αἱ ἐπιφυλάξεις τῶν κ. κ. Συναδέλφων οἱ ὁποῖοι δὲν ἔδοσαν τὸν ὅρκον καὶ ἐπαναλαμβάνω τὴν σύστασιν ὅπως αἱ παρατηρήσεις εἶνε ὅσον τὸ δυνατὸν σύντομοι καὶ νὰ μὴ προκαλῶσιν προστριβάς.

Πρόεδρος. Πρὶν ὅμως λυθῇ τὸ ζήτημα αὐτὸ δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ἀφίσω ἀδιαμαρτύρητον τὴν μομφὴν κατὰ τοῦ Προεδρείου.

Γ. Καφαντάρης ὄχι κ. Πρόεδρε.

Πρόεδρος. Τὸ Προεδρεῖον ἐξετέλεσε πιστῶς τὸ καθῆκον του.

Πολλοὶ Βουλευταὶ ὄχι ὄχι.

Χ. Βοζίκης. Συμφωνῶ πλήρως πρὸς τὴν γνώμην τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν ὅτι ἡ συζήτησις πρέπει νὰ διεξαχθῇ ἐν ἠρεμίᾳ καὶ αἱ δηλώσεις περὶ τοῦ ὅρκου νὰ γίνουν συνοπτικαὶ διὰ νὰ εἰσέλθωμεν τὸ ταχύτερον εἰς τὰς κανονικὰς ἐργασίας μας. Ἐζητήθη ἡ πληροφορία παρὰ τοῦ Προέδρου τῆς Βουλῆς, εἰς ποῖον Σύνταγμα εἶνε ἀναγεγραμμένος ὁ ὅρκος τὸν ὁποῖον ἐκλήθησαν οἱ κύριοι Βουλευταὶ νὰ δώσουν καὶ ἡ ἀπάντησις ἦτο ὅτι πρόκειται περὶ τοῦ Συντάγματος τοῦ δημοσιευθέντος παρὰ τοῦ δικτάτορος Κονδύλη κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ τρέχοντος ἔτους. Δὲν θέλω νὰ συζητήσω περὶ τοῦ κύρους τοῦ Συντάγματος τούτου. Δὲν νομίζω κατάλληλον τὴν στιγμὴν διὰ νὰ ἀναπτύξω τοὺς λόγους διὰ τοὺς ὁποίους τὸ θεωρῶ ἄκυρον.

Ἀλλὰ εἶμαι ὑποχρεωμένος νὰ κάμω τὴν ἑξῆς δήλωσιν περὶ τῆς ἐννοίας ὑπὸ τὴν ὁποίαν θὰ δώσω τὸν ὅρκον.

«Τὸ Δημοκρατικὸν Σύνταγμα» ἀναγράφει ὁ ὅρκος. Ἀλλ' ἐν ἄρθρῳ 125 εἰς τὸ αὐτὸ Σύνταγμα (πρὸς τὴν δημοκρατικὴν πτέρυγα) τὸ κατ' ἐμὲ ἄκυρον, τὸ καθ' ὑμᾶς ἔγκυρον'

δίδει τὸ δικαίωμα εἰς τὴν Βουλὴν νὰ τὸ ἀκυρώσῃ ἢ νὰ τὸ κυρώσῃ, νὰ τὸ τροποποιήσῃ ἢ νὰ μὴ τὸ τροποποιήσῃ ἐντὸς ὡρισμένης προθεσμίας κατὰ βούλησιν.

Ἐρωτῶ τὴν Βουλήν. Ἐὰν ὁμόσω τὸν ὅρκον τοῦ Συντάγματος δεσμεύομαι ἀπὸ τοῦ νὰ ψηφίσω αὔριον κατάργησιν τῆς διατάξεως αὐτῆς καὶ ἂν ἔχω τὴν δύναμιν κατάργησιν τοῦ Πολιτεύματος;

Πολλοὶ Βουλευταὶ ὄχι, ὄχι.

Χ. Βοζίκης. Νομίζω ὄχι. Μὲ τὴν ἐπιφύλαξιν αὐτὴν καὶ μὲ τὴν δήλωσιν ὅτι θέλω σεβασθῇ τὸ πολίτευμα μόνον ἐφ' ὅσον τὸ σέβεται ἡ λαϊκὴ θέλησις, δίδω τὸν ὅρκον.

Ὁ κ. **Σ. Στάης** ἀναγιγνώσκει ἐξ ὀνόματος τοῦ Λαϊκοῦ κόμματος τὴν κάτωθι δήλωσιν

«Τὸ Λαϊκὸν Κόμμα προκειμένου νὰ παρασχεθῇ παρὰ τῶν ἀποτελούντων αὐτὸ ὁ ἐπιβαλλόμενος ὅρκος ἀναφέρεται εἰς τὰς σχετικὰς τοῦ Ἀρχηγοῦ του δημοσίᾳ γενομένας δηλώσεις καὶ δηλοῖ ὅτι θὰ παράσχῃ τοῦτον ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ὅτι διατηρεῖ ἀκεραίας τὰς γνωστὰς ὡς πρὸς τὸ πολειτικὸν ζήτημα ἀρχάς του.

Ὁ κ. **Ν. Βελέντζας** ἀναγινώσκει ἀκολούθως ἐξ ὀνόματος τοῦ κόμματος τῶν Ἐλευθεροφρόνων τὴν ἑξῆς δήλωσιν. «Τὸ Κόμμα τῶν Ἐλευθεροφρόνων θεωροῦν ὅτι ὁ ὅρκος οὗτος οὐδεμίαν τοῦ ἐμφανίζει δυσχέρειαν πρὸς ἐπίτευξιν τῶν σκοπῶν τοῦ κόμματος καὶ ἰδίᾳ πρὸς ἐπίτευξιν τῆς πλήρους ἀνακτήσεως καὶ ὁριστικῆς ἐξασφαλίσεως τῶν πολιτικῶν ἐλευθεριῶν καὶ δικαιωμάτων τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ, συνεπὲς δὲ καὶ πρὸς τὴν πολιτικήν του, ἥτις ἀποβλέπει εἰς τὴν ἐπάνοδον τῆς πολιτικῆς ὁμαλότητος διὰ τῆς ἄρσεως τοῦ ἐσωτερικοῦ διχασμοῦ, συνεπὲς ἐπίσης πρὸς τὰς προγραμματικὰς αὐτοῦ ἰδίᾳ πρὸ τῶν ἐκλογῶν δηλώσεις, προβαίνει εἰς τὴν δοκωμοσίαν».

Ὁμοίως ὁ κ. **Σ Μάξιμος** ἀναγινώσκει ἐξ ὀνόματος τῆς ὁμάδος ἑνιαίου μετώπου τὴν κάτωθι δήλωσιν. «Κύριε Πρόεδρε ἐκπροσωποῦντες τὰ οἰκονομικὰ καὶ πολιτικὰ συμφέροντα τῆς ἐργατικῆς τάξεως καὶ τῶν συμμάχων της ἀγροτῶν καὶ πτωχῶν προσφύγων, τὰ ὁποῖα ἀντιτίθενται ῥιζικῶς πρὸς τὴν οὐσίαν τοῦ ὑπὸ τοῦ Συντάγματος καθοριζομένου ὅρκου τῶν βουλευτῶν, ἔχοντες δὲ συγκεκριμένως τὴν γνώμην ὅτι ὁ ἐν τῷ ὅρκῳ συνδυασμὸς τῆς Θρησκείας πρὸς τὸ Πολίτευμα καὶ τὸ Κράτος, ἀποτελεῖ μεσαιωνικὸν ἀναχρονισμὸν καὶ ἐκβιασμὸν τῆς ἐλευθερίας τῆς συνειδήσεως ὡς καὶ τὸ γεγονὸς ἄλλως τε τῆς ὑπὸ τῶν διαφόρων Μοναρχικῶν καὶ Φιλελευθέρων πολιτικῶν παρατάξεων ἐπανειλημμένης κατὰ τὴν τελευταίαν πολιτικὴν περίοδον καταπατήσεως τοῦ ὅρκου τούτου, καθὼς ἐπίσης καὶ τὴν ἐπὶ τοῦ προκειμένου πρόσφατον στάσιν τοῦ ἀξιοτίμου ἀρχηγοῦ τοῦ Λαϊκοῦ κόμματος κ. Τσαλδάρη, εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ δηλώσωμεν ὅτι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ δεσμευθῶμεν ποσῶς ἐκ τοῦ ἐν λόγῳ ὅρκου εἰς τὸ ἔργον μας τῆς ὑπερασπίσεως τῶν συμφερόντων τῆς τάξεως καὶ τῶν στρωμάτων, τὰ ὁποῖα ἐκπροσωποῦμεν.

Ὁ κ. **Κ. Δεμερτζῆς** ποιεῖται τὴν δήλωσιν ὅτι δίδει τὸν ὅρκον μὲ ἀκεραίαν τὴν διατήρησιν τῶν περὶ πολιτεύματος καὶ εἰσόδου εἰς ὁμαλὸν πολιτικὸν βίον ἀρχῶν του.

Ὁ κ. **Φ. Μοσχούλας** δηλοῖ ὅτι ἐκτεθεὶς ὡς ἀνεξάρτητος ἀποδέχεται καὶ ἀσπάζεται τὰς γνώμας τὰς ἐκτεθείσας ὑπὸ τοῦ κ. Σ. Στάη ὡς ἐκπροσώπου τοῦ λαϊκοῦ κόμματος.

Ὁ κ. **Ε. Χατζηδάκης** δηλοῖ ὅτι δίδει τὸν ὅρκον μὲ τὴν ἐπιφύλαξιν τῆς δηλώσεως τοῦ λαϊκοῦ κόμματος καὶ τὴν ἐπιφύλαξιν ὅτι τὸ Δημοκρατικὸν Σύνταγμα δὲν ἰσχύει νομίμως, συμφώνως καὶ μὲ τὴν γνώμην τοῦ ἐντίμου βουλευτοῦ Ἀθηνῶν καὶ πρώην Ὑπουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης κ. Ψιτσεκλῆ, ὅστις δι' ἐμβριθοῦς διατριβῆς του ἀπέδειξεν ὅτι οὔτε ἐγκύρως ἐψηφίσθη οὔτε ἐγκύρως ἐτέθη τὸ Δημοκρατικὸν Σύνταγμα ἐν ἰσχύϊ.

Ὁ κ. **Ι. Ράλλης** λέγει ὅτι δεδομένου ὄντος ὅτι δύναται νὰ τροποποιήσῃ καὶ τὸν ὅρκον του βραδύτερον, ἐφόσον τὸ παρὸν Σύνταγμα δὲν εἶνε ὁριστικόν, δίδει τὸν ὅρκον τοῦτον προκειμένου νὰ εἰσέλθωμεν εἰς ὁμαλὸν πολιτικὸν βίον.

Οἱ Βουλευταὶ κ. κ. Κ. Ἀγγελόπουλος, Ν. Ἀμαρᾶς, Μ. Ἀργυρόπουλος, Χαρ. Βοζίκης, Γ. Γεωργιάδης, Κ. Δεμερτζῆς, Α. Δουλγερίδης, Γ. Ἐμπειρῖκος, Ἐμμ. Ἐμμανουηλίδης, Ἰωάν. Κολογερᾶς, Ν. Κρανιωτάκης, Θ. Νικολούδης, Χρ. Λαδᾶς, Γ. Μερκούρης, Α. Μπαμπᾶκος, Ἰωάν. Ράλλης, Ἀντ. Στρατηγόπουλος, Η. Ψιτσεκλῆς, Γ. Ἀθανασιάδης, Γ. Ἀλεξανδρόπουλος, Γ. Καλαντζόπουλος, Ι. Κιάβας, Δ. Κατσάνος, Γ. Καφαντάρης, Ἰωάν. Νικολίτσας, Ἰωάν. Παπαϊωάννου, Σπυρ. Τρικούπης, Γ. Τσαχνάκης, Ἰωάν. Τσιγκόλης, Α. Γρηγοριάδης, Δ. Δημάδης, Γ. Παπαπαράσχος, Α. Χατζηνώτας, Ἀπ. Ζούζουλας, Σπυρ. Ἠλιόπουλος, Γ. Καρπετόπουλος, Γ. Μηλιώτης, Ι. Μουντζουρίδης, Η. Πετρίδης, Σπ. Στάης, Π. Τσαλδάρης, Κ. Τσαλδάρης, Θ. Χριστόπουλος, Ἠλίας Ἀποσκίτης, Θ. Γρηγορίου, Γ. Μπακόπουλος, Ν. Μπακόπουλος, Α. Τραχάνης, Ν. Τριανταφυλλᾶκος, Σπυρ. Ψακόπουλος, Ν. Ἀνδρεαδάκης, Ἰωάν. Κίνιας, Λουκ. Κουτσομέτκλος, Μ. Μαντᾶς, Γεώργ. Μικρῆς, Η. Νικολαΐδης, Γεωργ. Πατμαντζόγλου, Α. Ἀγγελόπουλος, Τ. Ἀναστασίου, Κ. Γκότσης, Κ. Γόντικας, Ἰωάν. Γιαννόπουλος, Α. Μέρκου, Ἀνδρ. Μιχαλόπουλος, Α. Μπούκουρας, Σ. Πολυζωγόπουλος, Β. Κανακάρης Ροῦφος, Β. Σάγιας, Ἀνδρ. Στερκανόπουλος, Δ. Στερκανόπουλος, Γ. Βοραζάνης, Ε. Ζερβός, Α. Θεοδωρίδης, Α. Λαμπριανίδης, Κ. Ὀρφανός, Χ. Παπαζῆδης, Χ. Παπάζογλου, Α. Χαΐνογλου, Β. Χατζηλίας, Κ. Βλαχοθανάσης, Ι. Βογιατζῆς, Σ. Οἰκονομίδης, Θ. Παπακωνσταντίνου, Η. Χατζηπᾶνος, Δ. Βοῦλτζος, Θ. Γοῦτκος, Ν. Κολοβᾶς, Ἐμ. Λούτζης, Ἀντ. Γαλανάκης, Γ. Κοκινάκης, Γ. Μαρῆς, Β. Μεϊμαράκης, Κ. Πολυχρονάκης.

Δημ. Ἀμπατζόπουλος, Ι. Ι. Ἄμποτ, Θ. Ἀνδρεάδης, Α. Βουτυρᾶς, Ν. Δαβέρης, Δ. Εὐθυμιάδης, Μ. Θεοδωρίδης, Δ. Ἰασονίδης, Α. Κάκαβος, Ι. Καυταντζόγλου, Μ. Κίοκος, Α. Κυβετός, Κ. Μουζενίδης, Κ. Μιττᾶκος, Ἀλ. Παπαναστασίου, Σταμ. Παππᾶζης, Φ. Παπαγεωργίου, Γ. Χατζηγεωργίου, Μ. Γούδας, Ι. Μελᾶς, Δ. Μπότσαρης, Ἀλ. Μυλωνᾶς, Σπυρ. Χασιώτης, Χ. Χρηστοβασίλης, Ἀλ. Λούλης, Γ. Ἐξηντάρης, Αὐγ. Θεολογίτης, Σ. Καραγεώργης, Σ. Νικολαΐδης, Α. Παππαβᾶτος, Ε. Σταυρίδης, Ι. Τσουκαρίδης, Δ. Ζερβός, Ἰω. Θεοτόκης, Σπυρ. Παϊπέτης, Α. Πιέρρης, Β. Ἀλεξᾶτος, Ι. Μεταξᾶς, Κοσμ. Μπουρμπούλης, Α. Φωκᾶς, Α. Ἀνδρεάδης, Γ. Βαρβούτης, Α. Ζάχος, Γ. Κουκουλίδης, Ν. Κουπαροῦσος, Γ. Μπούσιος, Η. Παπαδόπουλος, Κωνστ. Ἀλαβάνος, Δ. Βοκοτόπουλος, Μ. Δερλερές, Κ. Ἐμπειρῖκος, Η. Εὐριπαῖος, Ν. Καμπάνης, Η. Καμπέκης, Περ. Μαζαράκης, Κ. Ναυπλιώτης, Θ. Βαρβιτσιώτης, Ν. Δ. Κουμάνταρος, Η. Παπαδᾶκος, Δ. Πετσαλᾶκος, Γ. Φινιώρης, Α. Ἀποστολίδης, Ε. Γκλαβάνης, Α. Εὐφραιμίδης, Β. Ζησιάδης, Κωνστ. Θέος, Ἀλ. Ἰωαννίδης, Α. Καζάκης, Κ. Καρτάλης, Ἀνδ. Κόρακας, Σ. Μάξιμος, Α. Μέρος, Κ. Σπυρίδης, Ν. Κοθρῆς, Ροῦσσος Κοΐνδουρος, Ε. Μοθᾶτος, Γ. Θεοδοτιάδης, Γ. Καλδῆς, Β. Καραπαναγιώτης, Γ. Λαζανᾶς, Μ. Λαίλιος, Γ. Παπανδρέου, Δ. Σάλτας, Κ. Σῆμος, Π. Ἀντωνακόπουλος, Γ. Καντιάνης, Α. Ἐμπειρ. Κουμουνδοῦρος, Π. Μερλόπουλος, Α. Μιστρλῆς, Φ. Μοσχοῦλας, Δ. Μπενάκης, Π. Μποῦτος, Π. Σάκκης, Ε. Φεσᾶς.

Ἰωάν. Βατίστας, Η. Διαμαντόπουλος, Ἐμ. Μαχαίρας, Γ. Πρωκάκης, Γ. Σακκάκης, Σ. Σιμεώνογλου, Δ. Σπυλιώτης, Ι. Σπετσιώτης, Γ. Στρίγκος, Σωτ. Σωτηριάδης, Θ. Μαγκασιώτης, Κ. Μαζαράκης, Γρ. Γηλαχίδης, Π. Χρυσοβέργης, Α. Βαλκορίτης, Γ. Μπανιᾶς, Α. Γρύδακος, Θ. Νάκης, Κ. Καλκάνης, Μ. Τσαρλαμπᾶς, Β. Σκουλᾶς, Ε. Φωτάκης, Ἀν. Μπακάλμπασης, Κ. Τελωνίδης, Ἀθ. Σινάκας, Νίκ. Βλάχμος, Σ. Μαντζαρούνης, Θεμ. Σοφούλης, Ἐμ. Χατζηδάκης, Π. Ἀλεξιάδης, Α. Ἀργυρός, Δ. Δούκας, Α. Λαζαρίδης, Ν. Μανούσης, Ν. Τερλόγλου, Δημ. Φιλάρετος, Π. Μπούμπουλης, Κ. Πετσάλης, Ἀρ. Ἀλαμανῆς, Σ. Ἀλεξιάδης, Περ. Ἀλεξανδρῆς, Ἀδαμ. Ἔξαρχος, Ε. Λουκᾶς, Γ. Σίδερης, Σ. Γαλιαδοῦρης, Σωτ. Χατζηγάκης, Φ. Χρηστοδῆμος, Α. Ψάρας, Ι.

Μάνος, Ἀθ. Μιαούλης, Α. Σαχτούρης, Ν. Βελέντζας, Σ. Γάτος, Ἰωάν. Εὐταξίας, Σπυρ. Κρεμεζῆς, Εὐστρ. Μαλαμίδας, Χ. Στεργιόπουλος, Ι. Τζίβας, Θαλῆς Τσιριμῶκος, Δ. Χατζῆσκος, Ι. Βαλαλᾶς, Φ. Δραγούμης, Ν. Κυριακόπουλος, Σ. Λιούμπης, Γ. Μάδης, Δ. Τζίμας, Ἀλ. Ξανθόπουλος, Α. Μητσοτάκης, Π. Πολυχρονιάδης, Γ. Σήφακας, Α. Ἀνδρεάδης, Β. Κουκουρίδης, Θ. Πανταζίδης, Α. Παχνός, Ἀλ. Καναρης, Ν. Μαμούνης δίδουσι μετὰ τοῦτο τὸν ὑπὸ τοῦ Συντάγματος τεταγμένον ὅρκον ἔχοντα οὕτω:

«Ὀμνύω εἰς τὸ ὄνομα τῆς Ἁγίας καὶ Ὁμοουσίου καὶ ἀδιαιρέτου Τριάδος νὰ φυλάξω πίστιν εἰς τὴν Πατρίδα, ὑπακοὴν εἰς τὸ Δημοκρατικὸν Σύνταγμα καὶ τοὺς Νόμους τοῦ Κράτους καὶ νὰ ἐκπληρώσω εὐσυνειδήτως τὰ καθήκοντά μου».

Ἐπίσης κληθέντες οἱ Μουσουλμάνοι βουλευταὶ κ. κ. Χασὰν Ἀγᾶ Ζαδὲ Μουσταφᾶ, Γκαλὴν Ὀσμάν, Σουκρῆ Μαμούτ Ὀγλοῦ καὶ Φεχμῆ Χασὰν βέη Ζαδὲ ἔδοσαν τὸν τεταγμένον ὅρκον ἔχοντα οὕτω:

«Ὀμνύω εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Παντοδυνάμου μου Θεοῦ καὶ τοῦ μόνου Αὐτοῦ Προφήτου ὅστις εἶνε ὁ Μωάμεθ νὰ φυλάξω πίστιν εἰς τὴν Πατρίδα, ὑπακοὴν εἰς τὸ Δημοκρατικὸν Σύνταγμα καὶ τοὺς Νόμους τοῦ Κράτους καὶ νὰ ἐκπληρώσω εὐσυνειδήτως τὰ καθήκοντά μου»..

Ὡσαύτως οἱ Ἰσραηλῖται τὸ θρήσκευμα βουλευταὶ κ. κ Μ. Μεσσαντζῆς, Ἰσαὰκ Σιακῆ καὶ Ζ. Βεντούρα ἔδοσαν τὸν κάτωθι ὅρκον.

«Ὀρκίζομαι εἰς τὸν Θεὸν τοῦ Ἰσραὴλ καὶ εἰς τὴν ἱερὰν Αὐτοῦ Βίβλον νὰ φυλάξω πίστιν εἰς τὴν Πατρίδα, ὑπακοὴν εἰς τὸ Δημοκρατικὸν Σύνταγμα καὶ τοὺς Νόμους τοῦ Κράτους καὶ νὰ ἐκπληρώσω εὐσυνειδήτως τὰ καθήκοντά μου».

Ὁ κ. ΠΡΟΕΔΡΟΣ ἀναγινώσκει μετὰ ταῦτα ἔγγραφον τοῦ Προέδρου τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου κ. Ἀλέξ. Ζαΐμη καθ' ὃ ἡ Α. Ε. ὁ Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας διὰ Διατάγματος ὑπὸ ἡμερομηνίαν 4 Δεκεμβρίου ἐ. ἔ. ἀπεδέχθη τὴν ὑποβληθεῖσαν Αὐτῷ παραίτησιν τοῦ Προέδρου τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου, Ὑπουργοῦ τῶν Στρατιωτικῶν καὶ προσωρινῶς τῶν Ναυτικῶν κ. Γ. Κονδύλη καὶ νὰ διορίσῃ Πρόεδρον τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου Ὑπουργὸν ἄνευ χαρτοφυλακίου τὸν κ. Αλ. Θ. Ζαΐμην.

Ὁμοίως δι' ἑτέρου τῆς αὐτῆς χρονολογίας Διατάγματος εὐηρεστήθη νὰ ἀποδεχθῇ τὴν ὑποβληθεῖσαν Αὐτῷ παραίτησιν τῶν Ὑπουργῶν ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν κ. Περ. Ἀργυροπούλου, ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν κ. Θρ. Πετιμεζᾶ ἐπὶ τῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων καὶ προσωρινῶς ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης κ. Γ. Διδάχου ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν κ. Α. Πρέκα ἐπὶ τῆς Γεωργίας καὶ προσωρινῶς ἐπὶ τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας κ. Ἀλ. Ἀναστασιάδου ἐπὶ τῆς Συγκοινωνίας κ. Α. Δεναξᾶ ἐπὶ τῆς Ὑγιεινῆς Προνοίας καὶ Ἀντιλήψεως κ. Ἡλ. Ἀσπιώτη καὶ νὰ διορίσῃ Ὑπουργοὺς ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν τὸν κ. Ἀνδρ. Μιχαλακόπουλον ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης τὸν κ' Κ. Ἀγγελόπουλον ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν τὸν κ. Ν. Τσαλδάρην ἐπὶ τῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων τὸν κ. Ἀθ. Ἀργυρὸν ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν τὸν κ. Γ. Καφαντάρην ἐπὶ τῆς Ἐθν. Οἰκονομίας τὸν κ. Γ. Μερκούρην ἐπὶ τῆς Συγκοινωνίας τὸν κ. Ἰωάννην Μεταξᾶν ἐπὶ τῆς Γεωργίας τὸν κ. Ἀλ. Παπαναστασίου ἐπὶ τῆς Ὑγιεινῆς Προνοίας καὶ Ἀντιλήψεως τὸν κ. Μιχ. Κίρκον ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν τὸν κ. Ἀλ. Μαζαράκην καὶ ἐπὶ τῶν Ναυτικῶν τὸν κ. Ἀλ. Κανάρην.

Ὑφυπουργὸν δὲ ἐπὶ τῆς Γεωργίας τὸν κ. Ἀν. Μπακάλμπασην.

Προκειμένου μετὰ τοῦτο νὰ διεξαχθῇ ἡ μυστικὴ διὰ ψηφοδελτίων ψηφοφορία πρὸς ἐκλογὴν τοῦ ὁριστικοῦ Προέδρου τῆς Βουλῆς διακόπτεται ἡ συνεδρίασις ἐπὶ 5'.

Ἐπαναληφθείσης τῆς συνεδριάσεως καλοῦνται ὡς ψηφολέκται οἱ βουλευταὶ Ἀρκαδίας κ. κ. Σ. Τσακόπουλος καὶ Θ. Γρηγορίου, ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν τῶν ὁποίων ἄρχεται ἡ μυστικὴ διὰ ψηφοδελτίων ψηφοφορία, τῆς ὁποίας περατωθείσης καὶ γενομένης τῆς διαλογῆς προέκυψε τὸ ἑξῆς ἀποτέλεσμα, ἐξαγγελθὲν ὑπὸ τοῦ Προέδρου πρὸς τὴν Βουλήν.

Ἐψηφοφόρησαν ἐν ὅλῳ 270.

Ἔλαβον ψήφους:

Ὁ κ. Θ. Σοφούλης	143
Ὁ κ. Ν. Τριανταφυλλάκος	119
καὶ ὁ κ. Γ. Παπανικολάου	7

Ἠκυρώθη δὲ καὶ ἐν ψηφοδέλτιον.

Συνεπῶς οὐδενὸς συγκεντρώσαντος τὴν ἀπόλυτον πλειονοψηφίαν ὁ κ. Πρόεδρος λέγει ὅτι ἡ ψηφοφορία θέλει ἐπαναληφθῇ τὴν 6 μ. μ.

Διακόπτεται εἶτα ἡ συνεδρίασις ὥρᾳ 2 μ. μ.

Μετὰ τὴν διακοπὴν

Ὥρᾳ 7. μ. μ. ἐπαναλαμβάνεται ἡ διακοπεῖσα συνεδρίασις.

Καλοῦνται οἱ μήπω ὁρκισθέντες βουλευταὶ κ. κ. **Κωνστ. Γεωργαντόπουλος** καὶ **Δαυΐδ Μπουχὰρ Σολὰν** καὶ δίδουν τὸν ὑπὸ τοῦ Συντάγματος τεταγμένον ὅρκον, ἕκαστος κατὰ τὸ ἴδιον αὐτοῦ θρήσκευμα.

Προκειμένου εἶτα νὰ διεξαχθῇ ἡ δευτέρα ψηφοφορία πρὸς ἐκλογὴν τοῦ ὁριστικοῦ προέδρου καλοῦνται ὡςψηφολέκται οἱ βουλευταὶ κ. κ. Θ. Γρηγορίου καὶ Ι. Παπαϊωάννου, ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν τῶν ὁποίων ἄρχεται ἡ μυστικὴ διὰ ψηφοδελτίων ψηφοφορία.

Περατωθείσης τῆς ψηφοφορίας καὶ γενομένης τῆς διαλογῆς προέκυψε τὸ ἑξῆς ἀποτέλεσμα.

Ἐψηφοφόρησαν ἐν ὅλῳ 271.

Ἔλαβον ψήφους

Ὁ κ. Θ. Σοφούλης 145.
Ὁ κ. Ν. Τριανταφυλλάκος 78.
Ὁ κ. Γ. Παπανικολάου 8.

Εὑρέθησαν δὲ 38 λευκὰ ψηφοδέλτια καὶ ἠκυρώθησαν 2.

Ἑπομένως ἐξελέγη **Πρόεδρος** ὁ βουλευτὴς Σάμου κ. **Θ. Σοφούλης**.

Ἐπικυροῦται τὸ μέχρι τοῦ σημείου τούτου τμῆμα τῶν Πρακτικῶν, μεθ' ὃ ὁ κ. Προσωρινὸς Πρόεδρος καλεῖ τὸν κ. **Θ. Σοφούλην** ὅστις καταλαβὼν τὴν ἕδραν ἀπευθύνει τὴν ἑξῆς πρὸς τὴν Βουλὴν προσφώνησιν.

Εὐχαριστῶν διὰ τὴν ἐκδήλωσιν τῆς ἐμπιστοσύνης μὲ τὴν ὁποίαν μὲ περιέβαλεν ἡ ὑψηφος τῆς Βουλῆς ἀναλαμβάνω τὴν διεύθυνσιν τῶν ἐργασιῶν τοῦ Σώματος μὲ μόνην τὴν ἐλπίδα ὅτι διὰ τῆς ἐπιβολῆς τὴν ὁποίαν παρέχει τὸ Προεδρικὸν ἀξίωμα θὰ δυνηθῶ νὰ κατευθύνω τὴν πορείαν τῶν ἐργασιῶν, ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς ἄκρας κοινοβουλευτικῆς εὐπρεπείας ἐπὶ τῆς ὁποίας καὶ μόνης στηρίζεται ἡ ἠθικὴ δύναμις, τὸ ἠθικὸν κῦρος τοῦ κοινοβουλευτισμοῦ ἀπέναντι τῆς κοινῆς γνώμης. Θὰ εἶμαι δὲ εὐτυχὴς καὶ θὰ θεωρήσω ὅτι ἐξεπλήρωσα ἐπαρκῶς τὸν προορισμόν μου ἂν ἀπὸ τῆς Προεδρικῆς αὐτῆς ἕδρας δυνηθῶ καὶ ἐγὼ νὰ διευκολύνω καὶ νὰ ὑποβοηθήσω τὸ ἔργον τῆς ἀναθεωρήσεως τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς χώρας ἐντὸς τῆς τεταγμένης προθεσμίας.

Μὲ τὴν προαίρεσιν αὐτὴν ἀναλαμβάνω ἀπὸ τῆς στιγμῆς ταύτης τὰ Προεδρικά μου καθήκοντα. (**Χειροκροτήματα**).

Μεθ' ὃ διακόπτεται ἡ Συνεδρίασις ἐπὶ 10' λεπτά.

Ἐπαναληφθείσης τῆς συνεδριάσεως ὁ κ. **Πρόεδρος**, προκειμένου νὰ διεξαχθῇ ἡ ψηφοφορία πρὸς ἐκλογὴν τῶν λοιπῶν μελῶν τοῦ προεδρείου, καλεῖ ὡς ψηφολέκτας τοὺς κ. κ. Π. Εὐριπαῖον καὶ Ε. Τρικούπην ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν τῶν ὁποίων ἄρχεται ἡ μυστικὴ διὰ ψηφοδελτίων ψηφοφορία.

Περατωθείσης τῆς ψηφοφορίας καὶ γειομένης τῆς διαλογῆς προέκυψε τὸ ἑξῆς ἀποτέλεσμα ὅπερ ὁ κ. **Πρόεδρος** ἐξήγγειλε μεγαλοφώνως πρὸς τὴν βουλήν.

Ἐψηφοφόρησαν ἐν ὅλῳ 257.

Ἔλαβον δὲ ψήφους:

Ὡς ἀντιπρόεδροι:

Κ. Ἀλαβάνος 130, Α. Μητσοτάκης 119, Θ. Γοῦσκος 132

Γ. Ἀλεξανδρόπουλος 107, Θ. Νικολούδης 81, Α. Ζάχος 79, Δ. Μπενάκης 2, Κ. Θέος 8, Φ. Παπαγεωργίου 2, Π. Πετρίδης 1 καὶ Γ. Καντιάνης 2.

Ὡς Γραμματεῖς:

Μ. Λαΐλιος 126, Θ. Τσιριμῶκος 119, Α. Λαμπριανίδης 132, Γ. Βοραζάνης 128, Γ. Ἀθανασιάδης 85, Α. Ἐμπειρῖκος Κουμουνδοῦρος 105, Σ. Τρικούπης 77, Α. Ἀποστολίδης 2, Α. Μελᾶς 13, Μ. Τσαρλαμπᾶς 3, Β. Γκλαβάνης 3, Α. Χαΐνογλου 8, Ἡλ. Παπαδόπουλος 2, Α. Μάρκου 1, Δ. Μπαμπάκος 1, Ν. Μπακόπουλος 1.

Ὡς Κοσμήτορες:

Α. Γρηγοριάδης 171, Β. Κουκουρίδης 133, Δ. Βούλτσος 77, Σ. Γάτος 91, Σ. Τρικούπης 28, Μ. Ἀργυρόπουλος 2 καὶ Ν. Μπακόπουλος 1.

Εὑρέθησαν καὶ 2 λευκοί.

Ἑπομένως ἐξελέγησαν κατὰ σειρὰν ἐπιτυχίας

Ἀντιπρόεδροι

Οἱ κ. κ. Θ. Γοῦσκος, Κ. Ἀλαβάνος καὶ Ἀ. Μητσοτάκης.

Ὁ Πρόεδρος
Θ. ΣΟΦΟΥΛΗΣ

Γραμματεῖς

Οἱ κ. κ. Α. Λαμπριανίδης, Γ. Βοραζάνης Μ. Λαΐλιος καὶ Θ. Τσιριμῶκος. καὶ

Κοσμήτορες

Οἱ κ. κ. Β. Κουκουρίδης καὶ Λ. Γρηγοριάδης.

Ἡ **Βουλὴ** ἐρωτηθεῖσα ὑπὸ τοῦ κ. Προέδρου δέχεται διὰ ἀναστάσεως ὅπως μέχρι τῆς ἐπιψηφίσεως νέου Κανονισμοῦ αἱ ἐργασίαι τοῦ Σώματος ὡς καὶ τὰ τῆς ἐν γένει λειτουργίας αὐτοῦ καὶ τοῦ προσωπικοῦ διέπωνται ὑπὸ πασῶν τῶν διατάξεων τοῦ παλαιοῦ Κανονισμοῦ, ὡς οὗτος εἶχε τὴν 23 Ἰουνίου 1922, μετὰ τὰς ὑπὸ τῆς Γ'. Συνελεύσεως γενομένας τροποποιήσεις καὶ πρὸ τῶν τροποποιήσεων τῆς 27 Ἰανουαρίου 1925 τῶν γενομένων καὶ ἰσχυσασῶν εἰδικῶς διὰ τὴν Δ'. Συντακτικὴν Συνέλευσιν.

Ἡ **Βουλὴ** μετὰ τοῦτο ἐρωτηθεῖσα ὑπὸ τοῦ κ. Προέδρου δέχεται ὅπως ἡ αὐριανὴ συνεδρίασις ἄρξηται ὥρᾳ 5 1)2 μ. μ. μεθ' ὃ ὁ κ. Πρόεδρος συνεκίσει τῆς Βουλῆς, λύει τὴν συνεδρίασιν ὥρα 10 μ. μ.

Οἱ Γραμματεῖς
Μ. Λαΐλιος
Θ. Τσιριμῶκος

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ Β'

Τῆς 7 Δεκεμβρίου 1926.

Ὥρᾳ 6. 15' μ. μ. ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς ἕδρας κηρύσσει τὴν ἔναρξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει ν' ἀνοιχθῶσι τὰ θεωρεῖα.

Ἀναγινώσκονται τὰ πρακτικὰ τῆς χθεσινῆς συνεδριάσεως.

Ὁ κ. **Δ. Πετρακάκος** διαμαρτύρεται διὰ τὰ χθὲς λεχθέντα ὑπὸ τοῦ κ. Μαξίμου καὶ παρακαλεῖ ὅπως διαγραφῇ ἡ φράσις καθ' ἣν ὁ συνδυασμὸς θρησκείας καὶ πολιτεύματος ἀποτελεῖ ἀναχρονισμόν. (Θόρυβος καὶ φωναὶ ἐκ τῆς ἄκρας ἀριστερᾶς).

Ἐπικυροῦνται εἶτα τὰ πρακτικά.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνακοινοῖ τὸν ἐπελθόντα θάνατον τοῦ βουλευτοῦ Μεσσηνίας Καλατζάκου πρὸς τὴν οἰκογένειαν τοῦ ὁποίου διεβιβάσθησαν τὰ συλλυπητήρια τῆς Βουλῆς.

Ἐπίσης ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνακοινοῖ ὅτι οἱ ἐκλεγέντες χθὲς Ἀντιπρόεδροι κ. κ. Κ. Ἀλαβάνος καὶ Λ. Μητσοτάκης ὑπέβαλον τὰς παραιτήσεις των.

Φωναί, δὲν γίνονται δεκταί.

Πρόεδρος, ἐπὶ τῆς ἀποδοχῆς ἢ μὴ τῶν παραιτήσεων αὐτῶν θέλει διεξαχθῇ συζήτησις καθ' ὁρισθησομένην ἡμέραν.

Ὁ βουλευτὴς κ. **Γ. Κακουλίδης** ὑποβάλλει τροπολογίας ἐπὶ τοῦ Συντάγματος.

Ὁ κ. **Α. Ζαΐμης** (Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως) ἀνερχόμενος ἐπὶ τοῦ βήματος ποιεῖται τὰς ἑξῆς δηλώσεις: «Ἡ ἀνάγκη ἀμέσου ἐπιλύσεως σοβαρῶν ζητημάτων ἀφορώντων τὴν χώραν ἐπέβαλε τὴν συνεργασίαν πέντε ἐκ τῶν ἐν τῇ Βουλῇ πολιτικῶν μερίδων καὶ τὸν σχηματισμὸν τῆς Κυβερνήσεως ἥτις παρουσιάζεται ἤδη ἐνώπιον Ὑμῶν.

Ποία δὲ ἔσται ἡ πορεία ἣν θέλομεν ἀκολουθήσει θὰ ἐκθέσω διὰ βραχέων.

Ἐκ τῶν πρώτων συνέστησεν Ὑμῖν ἡ Κυβέρνησις, κύριοι Βουλευταί, τὴν ἐπίσπευσιν τοῦ ἀναθεωρητικοῦ ἔργου τῆς Βουλῆς.

Ἐκ παραλλήλου παρακαλεῖ ἡ Κυβέρνησις τὴν Βουλήν, ὅπως ἐγκρίνῃ τὰ μέτρα δι' ὧν σκοπεῖται ἡ ἄμεσος ἄρσις τῶν ἐν τῷ στρατῷ τῆς ξηρᾶς καὶ τῆς θαλάσσης ἀπὸ χρόνου σχετικῶς μακροῦ κρατουσῶν ἀνωμαλιῶν. Σχέδιον νόμου καθορίζον τὴν μέθοδον καὶ τὸν τρόπον δι' ὧν ἐπιτευχθήσεται ἡ ποθητὴ ἐξομάλυσις τῶν ὑφισταμένων δυσχερειῶν ὑποβληθήσεται Ὑμῖν ἐντὸς τῆς ἑβδομάδος.

Σπουδαιότατον ὡσαύτως καθῆκον αὐτῆς ἡγεῖται ἡ Κυβέρνησις τὴν μέριμναν περὶ συμπληρώσεως τῆς ἀποκαταστάσεως τῶν εἰς τὴν Ἑλλάδα προσφυγόντων ἀδελφῶν ἡμῶν.

Ὁμόθυμος γνώμη τῶν ἐν τῇ Βουλῇ πολιτικῶν κομμάτων, ἅτινα μετέχουσι τῆς Κυβερνήσεως εἶναι ὅτι ἡ Ἑλλὰς δέον νὰ μετέλθῃ αὐστηρῶς εἰρηνικὴν πολιτικήν. Ὅθεν ἡ Κυβέρνησις θὰ καλλιεργήσῃ ἀγαθὰς πρὸς πάντας σχέσεις. Αἱ σχέσεις ἔσονται, ὡς εἰκός, εὐχερέστεραι μετὰ λαῶν μεθ' ὧν συνέδεσαν τὴν χώραν παραδόσεις ἐκ τοῦ παρελθόντος ἢ μεθ' ὧν ὑπάρχει ταὐτότης συμφερόντων, εἴτε γείτονες ἡμῶν τυγχάνουσιν οὗτοι εἴτε μή.

Μετ' εὐφροσύνης παρακολουθεῖ ἡ Ἑλλὰς τὴν εὐεργετικὴν διὰ τὴν καθόλου ἀνθρωπότητα δρᾶσιν τῆς Κ.Τ.Ε. ἧς τὸ μέγα ἔργον εὐτυχῶς ἐνισχύεται καὶ ὑπὸ τοῦ ἐν πλείσταις χώραις ὁσημέραι ὀργανουμένου λαϊκοῦ ρεύματος ὑπὲρ τῆς παγκοσμίου εἰρήνης, πᾶσαν δὲ ὑπὲρ γενικοῦ ἀφοπλισμοῦ προσπάθειαν θέλει ὑποστηρίξει μετὰ προθυμίας ἡ Ἑλλάς, ἐπὶ τῇ προϋποθέσει ὅτι διὰ τῶν προταθησομένων τυχὸν μέτρων δὲν ἤθελε μειωθῇ ἡ ἀσφάλεια αὐτῆς.

Ἡ Κυβέρνησις θέλει ἀσχοληθῇ ὅπως ἐπισπευσθῇ ἡ ἐφαρμογὴ εὐρείας τοπικῆς αὐτοδιοικήσεως καὶ διοικητικῆς ἀποκεντρώσεως.

Ἐκ τῶν κυριωδεστάτων, ἀλλὰ καὶ δυσχερεστάτων ἔργων τῆς Κυβερνήσεως εἶναι ἡ περὶ τῶν οἰκονομικῶν μέριμνα. Πρῶτον δὲ μέλημα αὐτῆς ἔσται ἡ προσπάθεια καταρτισμοῦ ἰσοσκελοῦς Προϋπολογισμοῦ. Ὡς βάσις πρὸς ἐπίτευξιν τούτου τεθήσονται αὐστηραὶ οἰκονομίαι, περιορισμὸς τοὐτέστι τῶν δαπανῶν εἰς τὸ κατώτατον δυνατὸν ὅριον ἄνευ ζημίας τῶν Δημοσίων ὑπηρεσιῶν.

Ἡ Κυβέρνησις πέποιθεν ὅτι ἡ ἐπί τινα χρόνον πρὸς ὡρισμένους σκοποὺς συνεργασία ἀντιπάλων πολιτικῶν ὁμάδων θὰ συντελέσῃ μεγάλως εἰς τὴν μείωσιν τῆς παρὰ πολλοῖς

τῶν συμπολιτῶν ἡμῶν κρατούσης δυσπιστίας πρὸς ἡμᾶς αὐτούς, δυσπιστίας ἥτις ἐπήνεγκε καὶ τὴν εἰς τοιοῦτον βαθμὸν ὑποτίμησιν τοῦ ἐθνικοῦ ἡμῶν νομίσματος.

Κύριοι Βουλευταί, ἄρχεται ἤδη ἡ ἐκ νέου λειτουργία τοῦ κοινοβουλευτικοῦ πολιτεύματος καὶ αἱ ἐλευθερίαι αἵτινες ἀναγράφονται ἐν τῷ Συντάγματι, ἡ ἀτομικὴ ἐλευθερία, ἡ ἐλευθερία τοῦ λόγου, ἡ ἐλευθερία τοῦ Τύπου δὲν εἶναι πλέον σκιαί, ἀλλὰ πραγματικότης. Περιφρουρήσωμεν πάντες τὰ ἱερὰ ταῦτα κειμήλια τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους. Ἐν ὁμονοίᾳ δὲ ἐργαζόμενοι καὶ τὸ συμφέρον τῆς Πατρίδος καὶ τοῦτο μόνον ἔχοντες ὑπ' ὄψει, θέλομεν καταστήσῃ ματαίαν ἐν τῷ μέλλοντι πᾶσαν ἀπόπειραν ὅπως παρὰ τοὺς πρόποδας τῆς Ἀκροπόλεως ἱδρυθῇ Σατραπεία.

Ἐπὶ τῇ ἐλπίδι ὅτι ἐγκρίνετε τὴν πολιτικὴν ἣν προδιέγραψεν ἡ Κυβέρνησις, παρακαλοῦμεν ὅπως ὑποστηρίξητε ἡμᾶς διὰ τῆς ψήφου σας.

Θ. Σοφούλης. Λαμβάνω τὸν λόγον ἐπὶ τῶν προγραμματικῶν δηλώσεων τῆς Κυβερνήσεως ὄχι βεβαίως ὑπὸ τὴν ἰδιότητα τοῦ Προέδρου τῆς Βουλῆς, ἀλλὰ ἑρμηνεύων τὰς πολιτικὰς γνώμας τοῦ κόμματος τῶν ἀνεξαρτήτων δημοκρατικῶν, τοῦ ὁποίου ἔχω τὴν τιμὴν νὰ προΐσταμαι.

Συμμεριζόμεθα καὶ ἡμεῖς ἀπὸ καρδίας τὸ εὔελπι καὶ εὐφρόσυνον συναίσθημα τὸ ὁποῖον ἐμπνέει ἡ μετὰ τόσας ἀντιξόους περιπετείας ἐμφάνισις Κυβερνήσεως ὄχι ἁπλῶς κοινοβουλευτικῆς, ἀλλὰ Κυβερνήσεως πανελληνίου χαρακτῆρος, τῆς ἰσχυροτάτης ἴσως ὅλων ὅσαι ποτὲ ἐκυβέρνησαν τὴν Ἑλλάδα. Τὸν σχηματισμὸν Κυβερνήσεως γενικωτάτου συνασπισμοῦ δὲν ἐπέβαλεν ἡ ἀδυναμία ἢ δυσχέρεια πρὸς συγκρότησιν Κυβερνήσεως ἐκ τῆς δημοκρατικῆς παρατάξεως εἰς τὴν ὁποίαν τὸ δεύτερον ἔδωκε τὴν νίκην ὁ Λαός· τὴν ἐπέβαλεν ἡ κοινὴ γνώμη, ἡ ὁποία εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην τόσον σαφῶς καὶ τόσον ἰσχυρῶς ὡμίλησεν, ὥστε δὲν ἦτο δυνατὸν παρὰ νὰ καταπνιγῇ πᾶσα ἄλλη φωνὴ καὶ νὰ παραμερισθῇ πᾶσα ἄλλη σκέψις.

Δὲν ἔχω λέξεις νὰ ἐπαινέσω καὶ νὰ ἐξάρω τὴν πατριωτικὴν διαγωγὴν τῶν πολιτικῶν ἀρχηγῶν, οἱ ὁποῖοι ἀποσκορακίσαντες τὰς διαιρέσεις καὶ ἔριδας ἔθηκαν τὰς βάσεις μιᾶς κοινῆς συμπράξεως τοῦ πολιτικοῦ κόσμου, ἐκ τῆς ὁποίας δικαιούμεθα νὰ ἐλπίζωμεν ὅτι μέλλει νὰ χρονολογηθῇ μία νέα περίοδος τῆς ἐθνικῆς πορείας. Θὰ ἠδύνατο ἴσως ἐκ τοῦ τρόπου τοῦ σχηματισμοῦ αὐτῆς νὰ χαρακτηρισθῇ καὶ ἡ Κυβέρνησις αὐτη πολιτικὴ δικτατορία, ἀλλὰ πάντως δικτατορία ἔννομος, ὄχι μόνον στηριζομένη ἐπὶ τῆς φανερᾶς καὶ ἐκ τῶν προτέρων ἐγκρίσεως τῆς ἐθνικῆς ἀντιπροσωπείας, ἀλλὰ ἀπορρέουσα καὶ ἐκ τῆς θελήσεως ὁλοκλήρου τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ.

Εἶνε βεβαίως ἄτοπον νὰ θεωρήσῃ τις τὴν Κυβέρνησιν ταύτην ὡς πανάκειαν, ὡς τὸ ἀλάθητον φάρμακον κατὰ πάσης καχεξίας τοῦ ἐθνικοῦ ἡμῶν ὀργανισμοῦ, ἀλλ' εἶνε καὶ βέβαιον ὅτι καὶ τὰ προφανῆ πλεονεκτήματα τὰ ὁποῖα αὐτομάτως ἐκπηγάζουν ἐκ τοῦ σχηματισμοῦ τῆς τοιαύτης κυβερνήσεως ἀποτελοῦν μέγα ἐθνικὸν ἀπόκτημα καὶ μόνον ἡ ἀρίστη ἐντύπωσις καὶ μόνον ἡ ἠθικὴ σημασία τὴν ὁποίαν προσδίδει εἰς αὐτὴν ἡ ἰδέα τῆς συμπνοίας καὶ συμπράξεως ὁλοκλήρου τοῦ πολιτικοῦ κόσμου καὶ ταῦτα μόνον ἀποτελοῦν βεβαίως μέγα καὶ πολύτιμον κυβερνητικὸν ἐφόδιον.

Ἀλλὰ ἔτι μᾶλλον αὐτὴ ἡ πραγματικὴ δύναμις τῆς Κυβερνήσεως, στηριζομένη ἐπὶ τῆς ἀδιαιρέτου πολιτικῆς ἐμπιστοσύνης, παρέχει τὴν ἱκανότητα εἰς αὐτὴν ὄχι μόνον τὰ μεγάλα καὶ δυσχερῆ οἰκονομικὰ προβλήματα ἀποτελεσματικώτερον νὰ ἀντιμετωπίσῃ, ὄχι μόνον τὰς ἐξωτερικάς, τὰς διεθνεῖς σχέσεις τῆς Ἑλλάδος μετὰ κύρους καὶ ἀξιοπρεπείας νὰ ρυθμίσῃ, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν τὴν ἐσωτερικὴν κατάστασιν μὲ στιβαρὰν τὴν χεῖρα νὰ χαλιναγωγήσῃ. Καὶ ἂν ὅλαι αἱ ἄλλαι προσδοκίαι, τὰς ὁποίας στηρίζει ἐπ' αὐτῆς ὁ Ἑλληνικὸς Λαὸς δὲν ἐπραγματοποιοῦντο, θὰ ἠδύνατο νὰ θεωρηθῇ ὅτι ἡ Κυβέρνησις αὐτὴ ἐκπληροῖ μέγαν προορισμόν, ἐπιτυγχάνουσα καὶ μόνον τὴν ταχίστην ἀναθεώρησιν καὶ κύρωσιν τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου καὶ συντελοῦσα διὰ τῆς ἠθικῆς αὐτῆς ἐπιβολῆς εἰς τὴν ἀνύψωσιν καὶ τὴν ἠθικὴν ἀναστήλωσιν τοῦ Κοινοβουλευτισμοῦ, τοῦ ὁποίου τὸ κῦρος δυστυχῶς εἶχε κλονισθῆ εἰς τὴν κοινὴν γνώμην, ἕνεκα τῆς ἐπιδειχθείσης κατὰ τὰς δύο τελευταίας συνελεύσεις ἀκατασχέτου φορᾶς πρὸς τὴν κενὴν λογοκοπίαν καὶ ἐκ τῆς ἀποκλειστικῆς προσηλώσεως πρὸς τὴν κενὴν θεωρίαν.

Αἱ προγραμματικαὶ δηλώσεις, τὰς ὁποίας ἀνεκοίνωσε πρὸ ὀλίγου ὁ ἀξιότιμος κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως καὶ ἐν τῇ γενικότητι αὐτῶν εἶναι τοιαύτης φύσεως ὥστε δὲν εἶναι δυνατὸν ἢ νὰ τύχωσι κατὰ τὸ πλεῖστον τῆς γενικῆς ἐπιδοκιμασίας. Ἡ ἀποκατάστασις φιλειρηνικῶν σχέσεων πρὸς τοὺς βορείους ἡμῶν γείτονας, ἰδίως δὲ ἡ σύσφιγξις τῶν δεσμῶν πρὸς παλαιοὺς συμμάχους καὶ φίλους, μετὰ τῶν ὁποίων κοινοὶ ἀγῶνες ὑπὲρ κοινῶν ἰδεωδῶν μᾶς συνδέουν, ἀποτελεῖ βεβαίως ἐξωτερικὴν πολιτικήν, ἡ ὁποία δὲν ἐξυπηρετεῖ μόνον τὸ καλῶς ἐννοούμενον συμφέρον τῆς χώρας, ἀλλὰ καὶ ἀνταποκρίνεται πρὸς τὸν κοινὸν πόθον τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ. Ὅτι αἱ ἐξαγγελλόμεναι αὐστηραὶ οἰκονομίαι εἶναι ἀπαραίτητοι καὶ ἀποτελοῦν μέτρον συντελεστικὸν πρὸς βελτίωσιν τῆς οἰκονομικῆς θέσεως τῆς Ἑλλάδος εἶναι βεβαίως αὐτονόητον. ἀλλ' ἡ οἰκονομικὴ ἀνόρθωσις τῆς χώρας δὲν δύναται νὰ συντελεσθῇ ἀποκλειστικῶς διὰ τῶν μέσων τῆς δημοσιονομίας ἀλλὰ κυριώτατα ἐπὶ τῇ βάσει τῆς Ἐθνικῆς οἰκονομίας. Ὑπὸ τοὺς ὅρους καὶ τὰς συνθήκας, αἱ ὁποῖαι διέπουν τὴν οἰκονομικὴν ζωὴν τῆς Ἑλλάδος, τὴν οἰκονομικὴν εὐρωστίαν δὲν δύναται νὰ ἐξασφαλίσῃ καὶ παγιώσῃ παρὰ μόνον τὸ ἄροτρον καὶ ἡ σκαπάνη τοῦ γεωργοῦ.

Μὲ ὅλως ἰδιαιτέραν χαρὰν ἐμπνεομένην ὑπὸ στοργικοῦ αἰσθήματος ἠκούσθη ὅτι ἡ Κυβέρνησις θὰ λάβῃ ἰδιαιτέραν καὶ ἐξαιρετικὴν πρόνοιαν ὑπὲρ τῶν προσφυγικῶν ἀναγκῶν καὶ τῶν προσφυγικῶν ζητημάτων, ἡ ταχίστη καὶ ἐπιβεβλημένη ἐπίλυσις τῶν ὁποίων θὰ συντελέσῃ ὄχι ὀλίγον καὶ εἰς τὴν ὑλικὴν εὐημερίαν τῆς ὅλης Ἑλλάδος.

Ἐπικροτοῦμεν ἐπίσης τὴν δήλωσιν τῆς Κυβερνήσεως ὅτι προτίθεται ὅπως ἐφαρμόσῃ τὸν θεσμὸν τῆς αὐτοδιοικήσεως, θεσμὸν ἔχοντα τὰς ῥίζας αὐτοῦ εἰς παλαιοτάτας ἐθνικὰς συνηθείας καὶ παραδόσεις. Διὰ τῆς αὐτοδιοικήσεως θὰ ἀποκτήσῃ καὶ ἡ ἐπαρχία, παραμελουμένη πως ὑπὸ τοῦ κέντρου, τὴν προσήκουσαν σημασίαν αὐτῆς διὰ τῆς αὐτοδιοικήσεως καὶ ἡ ἐπαρχία προάγουσα τἀΐδια αὐτῆς συμφέροντα θὰ συντελέσῃ ὡς οὐδὲν ἄλλο, εἰς τὴν γενικὴν πρόοδον καὶ προαγωγὴν τοῦ Κράτους.

Αἱ προγραμματικαὶ δηλώσεις ἔθιξαν ἐπίσης καὶ τὸ ζήτημα τὸ στρατιωτικόν. Ἡ διευθέτησις ὅμως τῶν στρατιωτικῶν πραγμάτων, εἶναι ζήτημα ἐξόχως λεπτὸν καὶ ἀπαιτεῖ ἐξόχως λεπτὴν καὶ δεξιὰν τὴν διαχείρισιν.

Δὲν φρονοῦμεν δὲ ὅτι αἱ προσωπικαὶ ἐν τῷ στρατῷ μεταβολαὶ εἶναι μέτρον ἱκανὸν νὰ ἐξυπηρετήσῃ τὸν ἐπιδιωκόμενον σκοπόν· διότι δὲν πταίουν τὰ πρόσωπα ἀλλὰ ἡ κατάστασις· διότι τὰ ἔκτροπα στρατιωτικὰ φαινόμενα δὲν εἶναι παρὰ συμπτώματα μόνον μιᾶς γενικωτέρας νόσου, τῆς ὁποίας τὴν ἑστίαν καὶ τὰ αἴτια ὀφείλομεν πρωτίστως νὰ ἐξακριβώσωμεν πρὶν ἢ ἀποφασίσωμεν νὰ προβῶμεν εἰς τὴν θεραπείαν τοῦ κακοῦ. Νομίζω δὲ ὅτι ἀρκεῖ μόνον ἡ φανερὰ θέλησις καὶ διάθεσις τοῦ ἡνωμένου πολιτικοῦ κόσμου, ἄνευ τῆς χρήσεως ἄλλων μέτρων ἀμφιβόλου χρησιμότητος, ἀρκεῖ τοῦτο μόνον, λέγω, ἵνα ἐνισχυθῇ ἡ χαλαρωθεῖσα στρατιωτικὴ συνείδησις καὶ ν' ἀποκατασταθῇ καὶ πάλιν τὸ συναίσθημα τῆς στρατιωτικῆς πειθαρχίας.

Ἀρκοῦμαι σήμερον νὰ διατυπώσω τὰς παρατηρήσεις αὐτὰς ἐπὶ τοῦ στρατιωτικοῦ ζητήματος, ἐπιφυλασσόμενος νὰ ἐπανέλθω ἐν καιρῷ, ὅταν τεθῇ εἰς εἰδικωτέραν ἔρευναν τὸ ζήτημα, νὰ ἀναπτύξω καὶ λεπτομερέστερον τὰς γνώμας μου ἐπ' αὐτοῦ.

Ἐξ ὀνόματος τοῦ Κόμματος τῶν ἀνεξαρτήτων δημοκρα-

τικῶν μετὰ τῶν ὁποίων ἔχω τὴν τιμὴν νὰ συμπράττω δηλῶ ὅτι ἡμεῖς, ἀνταποκρινόμενοι πρὸς τὴν Κοινὴν Γνώμην θὰ δώσωμεν ψῆφον ἐμπιστοσύνης εἰς τὴν Κυβέρνησιν. Θὰ παρακολουθήσωμεν δὲ ἐλεύθεροι παντὸς ἄλλου δεσμοῦ καὶ πάσης ἄλλης ὑποχρεώσεως πρὸς αὐτὴν τὸ ἔργον τῆς Κυβερνήσεως μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι ἡ χρηστὴ προσπάθεια καὶ ἡ χρηστὴ θέλησις τῆς Κυβερνήσεως θὰ δικαιώσῃ τὰς προσδοκίας τὰς ὁποίας στηρίζει ὁ Λαὸς ἐπ' αὐτῆς καὶ θὰ ἐπιτρέψῃ καὶ εἰς ἡμᾶς νὰ ἐξακολουθήσωμεν παρέχοντες τὴν ἐμπιστοσύνην ἡμῶν εἰς τὴν Κυβέρνησιν (χειροκροτήματα).

Πρόεδρος ὁ κ. Βοζίκης ἔχει τὸν λόγον.

Ὁ κ. **Χ. Βοζίκης.** Λέγει ὅτι δὲν εἶχε τὸ εὐτύχημα νὰ γνωρίζῃ ἐκ τῶν προτέρων τὰς δηλώσεις τοῦ κ. Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως ἵνα δυνηθῇ νὰ συζητήσῃ λεπτομερέστερον ἐπ' αὐτῶν. Ἔχει ὅμως ἀντιληφθῆ ὅτι οἱ πλεῖστοι τῶν κ. κ. Βουλευτῶν εἶνε κεκηρυγμένοι ὑπὲρ τῆς Οἰκουμενικῆς, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἐπιβάλλει ὅπως οἱ ὀλίγοι ἀντιλέγοντες ἀκουσθῶσι μετὰ μείζονος προσοχῆς. Αἱ δηλώσεις τῆς Κυβερνήσεως δύνανται λέγει, νὰ διαιρεθῶσιν εἰς δύο μέρη, τὸ πρῶτον τὸ δικαιολογητικὸν τοῦ σχηματισμοῦ τῆς Οἰκουμενικῆς Κυβερνήσεως, τὸ δεύτερον, τὸ προγραμματικὸν παρόμοιον τοῦ ὁποίου συνήθως πᾶσαι αἱ Κυβερνήσεις συνηθίζουν νὰ ἐξαγγέλλωσιν. Τὸ νὰ καταφεύγῃ τὸ κοινοβουλευτικὸν Κράτος εἰς Οἰκουμενικὰς Κυβερνήσεις πρέπει νὰ ὁμολογηθῇ, ὅτι εἶνε μέτρον ἐντελῶς ἐξαιρετικόν. Ἐφόσον εἶνε δυνατὸν διὰ τῆς πλειοψηφίας τοῦ Κοινοβουλίου νὰ θεραπευθῶσιν αἱ ἐθνικαὶ ἀνάγκαι ἡ προσφυγὴ εἰς τὸ μέσον τοῦτο εἶνε κακόν, διότι οὐδεὶς δύναται νὰ ἀρνηθῇ ὅτι διὰ τῆς Οἰκουμενικῆς καταργεῖται ὁ Κοινοβουλευτικὸς ἔλεγχος, καθίσταται δὲ δυσχερὴς καὶ ἡ ἀντικατάστασις καὶ διαδοχὴ τῆς Κυβερνήσεως, ἐφόσον πάντα τὰ κόμματα κατατρίβονται συλλήβδην. Ἐὰν δὲ δὲν εἶνε δυνατὴ ἡ ἀντικατάστασις τῆς Κυβερνήσεως διὰ μιᾶς ἰσχυρᾶς Κοινοβουλευτικῆς τοιαύτης δὲν ὑπάρχει φόβος νὰ καταλήξωμεν εἰς μίαν δικτατορίαν ἢ τουλάχιστον εἰς ἀναρχίαν; Ἡ αἰτία τῶν πλειοτέρων κακῶν, τὰ ὁποῖα μαστίζουν τὸν τόπον εἶνε ὅτι ἡ Ἑλλὰς εἶνε διῃρημένη εἰς δύο ἀντίπαλα στρατόπεδα· ἐὰν πρὸς ἄρσιν τῶν κακῶν τούτων συνεκροτεῖτο ἡ Οἰκουμενικὴ Κυβέρνησις θὰ ἠδύνατο νὰ νοηθῇ αὐτή· τοὐναντίον ὅμως οἱ ἀποτελέσαντες αὐτὴν ἐπεφυλάχθησαν ὡς πρὸς πάντα τὰ σημεῖα ταῦτα. Καὶ αὐταὶ δὲ αἱ δηλώσεις τοῦ κ. Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως, ὁ ὁποῖος συνήθως δὲν ἀοριστολογεῖ δὲν θίγουσι παρὰ μόνον ἀορίστως τὰ σημεῖα ταῦτα. Ἡ κατάργησις τῆς στρατοκρατίας δὲν εἶνε τὸ ζήτημα τὸ ὁποῖον θὰ ὤφειλε νὰ συγκεντρώσῃ εἰς μίαν Οἰκουμενικὴν Κυβέρνησιν ὅλον τὸν πολιτικὸν κόσμον.

Ἐὰν ἡ πλειονοψηφία ἐπεθύμει νὰ λύσῃ τὰ ζητήματα ταῦτα οὐδεμίαν ἀντίδρασιν θὰ εὕρισκεν ἐκ μέρους τῆς ἀντιπάλου παρατάξεως. Ἀλλὰ δὲν ἔπραξε τοῦτο. διότι ἡ στρατοκρατία ἐδημιουργήθη ὑπὸ τῆς παρατάξεως ταύτης. Εἷς καὶ μόνος Ὑπουργὸς δύναται νὰ κανονίσῃ τὰ πράγματα ταῦτα δι' ἑνὸς καὶ μόνου Διατάγματος. Ἀλλ' ἡ πλειονοψηφία δὲν θέλει νὰ καταργήσῃ τὴν στρατοκρατίαν καὶ σήμερον δὲ καταβάλλεται προσπάθεια ὅπως μὴ καταργηθῇ αὐτή. Ἀλλὰ μήπως ἡ ἀντιπολίτευσις ἀντέδρασε ποτὲ ἐν Ἑλλάδι, προκειμένου περὶ τοῦ Ἐξωτερικοῦ ζητήματος; Καὶ ἰδιαίτατα ἀπὸ τοῦ 1922 καὶ ἐντεῦθεν ποία ἡ ἀντίδρασις τοῦ ἀντιβενιζελισμοῦ; Σήμερον δὲ τί θὰ προσθέσῃ ἡ σύμπραξις τοῦ ἀντιβενιζελισμοῦ ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τοῦτο; Ἀλλὰ μήπως ἀντέδρασε ποτὲ ἡ ἀντιπολίτευσις εἰς τὸ ζήτημα τὸ οἰκονομικὸν ἢ εἰς τὸ ζήτημα τὸ προσφυγικόν, πάντα ταῦτα ἠδύνατο νὰ λύσῃ ἡ πλειονοψηφία χωρὶς νὰ καταφύγῃ εἰς τὸ ἔκτακτον μέτρον τῆς Οἰκουμενικῆς Κυβερνήσεως εἰς τὴν σύμπραξιν τῶν ἀντιπάλων, ἡ ὁποία δὲν ἐνισχύει ἀλλὰ παραλύει τὴν ἐνέργειαν μιᾶς πλειονοψηφίας· οὔτε δύναται νὰ ἰσχυρισθῇ ὅτι ἡ κατάτμησις τῆς Βουλῆς δὲν δύναται νὰ δώσῃ ἱκανὴν πλειονοψηφίαν. διότι ἡ κατάτμησις αὐτὴ ὀφείλεται εἰς αὐτὴν καὶ τὴν στρατοκρατίαν. Ἀλλὰ διατί ἡ πλειονοψηφία νὰ μὴ καταφύγῃ εἰς μίαν Κυβέρνησιν συνασπισμοῦ ἢ διατί δὲν προέβη εἰς τὴν διάλυσιν τῆς Βουλῆς; Ἐφόσον ταῦτα δὲν πράττονται δικαιοῦμαι νὰ πιστεύω ὅτι κομματικοὶ λόγοι ὤθησαν τὴν παράταξίν σας εἰς τὸν σχηματισμὸν Οἰκουμενικῆς Κυβερνήσεως. Φοβοῦμαι μήπως οἱ Ἀρχηγοὶ τῶν ἀντιβενιζελικῶν κομμάτων προσελήφθησαν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ βενιζελισμοῦ, διὰ νὰ προσφέρουν εἰς ἐκείνην τὰς ὑπηρεσίας των. Ἡ πρόσληψις ὡς Ὑπουργοῦ τῶν Στρατιωτικῶν ἀξιωματικοῦ ἐν ἐνεργείᾳ ἐντείνει τὴν ἰδέαν τῆς καταψηφίσεως τῆς Κυβερνήσεως καὶ διότι τοῦτο ῥητῶς ἀπαγορεύει τὸ νέον Σύνταγμα εἰς τὸ ὁποῖον χθὲς μόλις ὡρκίσθητε.

Ὁ κ. **Κ. Δεμερτζῆς** ἀνέρχεται λέγει εἰς τὸ βῆμα ἵνα δικαιολογήσῃ τὴν ψῆφόν του, ἡ ὁποία δὲν θὰ εἶνε ψῆφος ἐμπιστοσύνης πρὸς τὴν Κυβέρνησιν, διὰ τὴν ὁποίαν διστάζει νὰ δεχθῇ ὅτι θὰ φέρῃ τὸν τόπον εἰς ὁμαλὸν πολιτικὸν βίον. Εἶνε ἀναμφισβήτητον, λέγει, ὅτι ἡ κοινὴ γνώμη ἠξίωσε γενικὸν συνασπισμὸν τῶν κομμάτων, ὅπως εἶνε ἀναμφισβήτητον ὅτι ὑπῆρξε ὁ πρῶτος ὁ ὁποῖος διεκήρυξε τὴν ἀνάγκην τῆς οἰκουμενικῆς· αἰσθάνεται διὰ τοῦτο περισσότερον τὴν ὑποχρέωσιν νὰ δικαιολογήσῃ τὴν γνώμην του, καθ' ἣν ἡ παροῦσα κυβέρνησις δὲν εἶνε προωρισμένη παρὰ νὰ βυθίσῃ τὸν τόπον βαθύτερον εἰς τὴν ἀνωμαλίαν. Μόνον ἡ βάσις τῆς ἰσότητος μεταξὺ τῶν κομμάτων θὰ ἠδύνατο νὰ ἐξομαλύνῃ τὰ πράγματα· δυστυχῶς ὅμως αἱ δηλώσεις τοῦ κ. προέδρου τῆς κυβερνήσεως δὲν δίδουσι βάσιν ὥστε νὰ πιστεύσωμεν εἰς τοῦτο. Αἱ δηλώσεις τοῦ κ. προέδρου τῆς κυβερνήσεως διακηρύσσουσιν ὅτι μετὰ τὴν οἰκουμενικὴν θὰ ἐκσπάσωσι πάντα τὰ πάθη ἵνα φέρωσι τὸν τόπον εἰς τὸ ἀπροχώρητον. Ἀπέκρυψαν τὴν ἀληθῆ αἰτίαν τῆς νόσου καὶ ἔθιξαν μόνον τὰς ἐκδηλώσεις τῆς νόσου. Οὐδὲν ζήτημα, οὔτε τὸ οἰκονομικόν, οὔτε τὸ προσφυγικόν, οὔτε τὸ ἐξωτερικόν, οὔτε ἄλλο τι δύναται νὰ λυθῇ ἂν δὲν δοθῇ πρῶτον ἡ προσήκουσα καὶ δικαία λύσις εἰς τὸ καθεστωτικὸν ζήτημα, ἂν μὴ πρῶτον αἱ δύο παρατάξεις συνεννοηθῶσιν εἰλικρινῶς ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου, ἵνα μὴ παρίσταται ἡ Ἑλλὰς ὡς κράτος ἀνάξιον νὰ ἀποτελῇ μέλος τῆς κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν. Τὸ καθεστωτικὸν ζήτημα δὲν ἐδημιουργήθη διότι τὸ ἠθέλησαν δύο ἢ τρεῖς συνταγματάρχαι, ἀλλὰ διότι τὸ ἠθέλησε καὶ ἐτάχθη ὑπὲρ τῆς μεταβολῆς ἓν ἐκ τῶν μεγάλων συντεταγμένων κομμάτων τῆς χώρας. Ἐφόσον αἱ δηλώσεις τῆς κυβερνήσεως ἀγνοοῦσι τελείως τὸ ζήτημα τοῦτο λυποῦμαι ὅτι εἶναι ἀδύνατον νὰ παράσχω ψῆφον ἐμπιστοσύνης παρὰ τὴν ἀπεριόριστον ἐκτίμησιν τὴν ὁποίαν τρέφω πρὸς τὸ πρόσωπον τοῦ ἀξιοτίμου κ. Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως. Ἔχω τὸ δικαίωμα κύριοι, ὡς ἀντιπρόσωπος τοῦ ἔθνους νὰ παρακαλέσω τὸν κ. ἀρχηγὸν τῶν Ἐλευθεροφρόνων νὰ δηλώσῃ σαφῶς ἐὰν τὸ κόμμα τῶν Ἐλευθεροφρόνων ἔχει ταχθῇ ὑπὲρ τοῦ δημοκρατικοῦ πολιτεύματος.

Ἰ. Μεταξᾶς (Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας). Μὲ προκαλεῖτε νὰ σᾶς ἀπαντήσω ἀμέσως;

Κ. Δεμερτζῆς. Θέλετε νὰ ὁμιλήσητε ἀμέσως;

Ἰ. Μεταξᾶς. Βεβαίως, θὰ σᾶς ἀπαντήσω ἀμέσως. Τὸ κόμμα τῶν Ἐλευθεροφρόνων ἠγωνίσθη ὑπὲρ τοῦ βασιλικοῦ θεσμοῦ μέχρι τοῦ Δημοψηφίσματος τοῦ 1924 συμπεριλαμβανομένου. Εἶνε τὸ κόμμα ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἐκράτησε τὸν ἀγῶνα αὐτὸν μετὰ τοῦ μεγαλητέρου θάρρους καὶ εἰμπορῶ νὰ εἴπω, καὶ τῶν μεγαλητέρων κινδύνων, κύριε βουλευτὰ ἐξ Ἀθηνῶν. Ὅταν ὅμως μετὰ τὸ Δημοψήφισμα τοῦ 1924 ἐνόησε τὸ κόμμα τοῦτο ὅτι μία περαιτέρω συνέχισις τοῦ καθεστωτικοῦ ἀγῶνος θὰ φέρῃ τὴν Ἑλλάδα εἰς τὸν τελειωτικὸν ὄλεθρον .... (παταγώδη χειροκροτήματα καὶ ἐπευφημίαι) εἶχε τὸ θάρρος νὰ κλείσῃ, νὰ πνίξῃ ἐντὸς τῆς ψυχῆς του αἰσθήματα σεβαστὰ καὶ προσφιλῆ, αἰσθήματα μετὰ τῶν ὁποίων τόσοι τὸ συνέδεον δεσμοί, εἶχε τὸ θάρρος νὰ ἀντιμετωπίσῃ τὴν ἀντιδημοτικότητα, ἡ ὁποία προήρχετο ἐκ τῆς στάσεως αὐτοῦ καὶ εἶχε τὸ θάρρος νὰ εἴπῃ πρὸς τὴν Ἑλλάδα ὅτι δὲν δύναται νὰ ἐξακολουθήσῃ καθε-

στωτικὸν ἀγῶνα, διὰ νὰ μὴ καταστρέψῃ τὴν Ἑλλάδα..... (παρατεταμένα χειροκροτήματα ἐκ τῆς αἰθούσης καὶ τῶν ἀκροατηρίων). Εἶχε τὸ θάρρος νὰ εἴπῃ πρὸς τὸν Ἑλληνικὸν λαὸν ὅτι προκειμένου νὰ λύσωμεν τὰ μεγάλα ζητήματα, τῶν ὁποίων ἡ ἐκκρεμότης ἠπείλει νὰ καταστρέψῃ τὴν χώραν, θὰ πολιτευθῶμεν καὶ ἐντὸς τῶν ὁρίων τοῦ σημερινοῦ πολιτεύματος παρ' ὅλον τὸν πόλεμον, τὸν ὁποῖον ἠθέλομεν συναντήσῃ (χειροκροτήματα), διὰ νὰ ἀνακτήσωμεν τὰς ἀπολεσθείσας ἐλευθερίας καὶ τὰ καταπατηθέντα κυριαρχικὰ δικαιώματα τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ. Αὐτή, κύριε βουλευτὰ ἐξ Ἀθηνῶν, εἶνε ἡ στάσις τοῦ κόμματος ἡμῶν. Ἀλλ' εἴπατε πρὸ ὀλίγου ὅτι ὁ καθεστωτικὸς ἀγὼν εἶνε ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος διατηρεῖ τὴν παροῦσαν κατάστασιν ἀκόμη.

Κ. Δερμετζῆς. Αὐτὸ διαφεύγει πλέον τὴν ἀπάντησιν.

Ι. Μεταξᾶς. Πολὺ καλά. Συνείχετο ὅμως (χειροκροτήματα παρατεταμένα).

Ὁ κ. ***Κ. Δεμερτζῆς*** ἀπαντῶν εἰς ὑπαινιγμὸν τοῦ κυρίου Μπούμπουλη λέγει ὅτι δὲν ἐπαγγέλλεται τὸν φανατικὸν Βασιλικὸν καὶ δὲν εἶνε ἀνακολουθία τις ὅτι εἰς τὴν «Πολιτείαν» ἐδημοσίευσεν ἐπιστολὴν ζητῶν τὴν παραίτησιν τοῦ Βασιλέως. Τοῦτο, λέγει, ἔπραξα καὶ τὸ θεωρῶ ὡς τὴν ὑψίστην τιμήν. Ἔθεσα πάντοτε τὸν ἀνώτατον ἄρχοντα ὑπὲρ τοὺς κομματικοὺς ὑπολογισμοὺς καὶ δὲν θὰ κατεδεχόμην ποτὲ νὰ πολιτευθῶ ἐκμεταλλευόμενος τὰ στέμματα καὶ τοὺς Βασιλεῖς ἀλλὰ μόνον στηριζόμενος ἐπὶ τῶν ἰδίων ἐμοῦ δυνάμεων. Ἐπεθύμησα πάντοτε νὰ ὁμονοήσῃ ἡ Ἑλλάς, νὰ ἀποφασίσῃ περὶ τοῦ Πολιτεύματος ἡ συνείδησις τῆς Χώρας καὶ οὐχὶ ἡ συνείδησις τοῦ ἑνὸς τῶν κομμάτων. Ἀπαντῶν εἰς τὸν κ. Ἀρχηγὸν τῶν Ἐλευθεροφρόνων λέγει, ὅτι δὲν ἠθέλησε νὰ ἀμιλληθῇ αὐτὸν εἰς Βασιλισμὸν ἢ εἰς Δημοκρατισμόν. Οὔτε ἠθέλησε νὰ τὸν ἀντιπολιτευθῇ. Ἀλλ' ὅταν, λέγει, καθ' ὅλην τὴν Ἑλλάδα οἱ ὑποψήφιοι τῶν Ἐλευθεροφρόνων κατῆλθον μὲ πρόγραμμα συμπαθείας πρὸς τὴν Βασιλικὴν Οἰκογένειαν...

Οἱ κ. κ. ***Κ. Καλκάνης*** καὶ ***Ν. Βελέντζας*** διαμαρτύρονται λέγοντες ὅτι οὐδέποτε ἐδημοκόπησαν, ἀλλὰ κατῆλθον εἰς τὰς ἐκλογὰς μὲ πρόγραμμα φιλοβασιλικόν, διότι ἦσαν πράγματι βασιλικοὶ κατὰ τὰ αἰσθήματα, εἶναι δὲ καὶ θὰ εἶναι τοιοῦτοι.

Ὁ κ. ***Κ. Δεμερτζῆς*** συνεχίζων λέγει ὅτι δὲν ἠθέλησε νὰ ἀμφισβητήσῃ τὴν καλὴν πίστιν τῶν Ἐλευθεροφρόνων· ἠθέλησεν ὅμως, λέγει, νὰ πιστοποιήσῃ ὅτι τὸ κόμμα τῶν Ἐλευθεροφρόνων κατῆλθεν εἰς τὰς ἐκλογὰς μὲ πρόγραμμα Βασιλικόν.

(Φωνὲς καὶ διαμαρτυρίαι ἐκ τῆς πτέρυγος τῶν Ἐλευθεροφρόνων).

Γ. Βαρβούτης. Κύριε Συνάδελφε ἠρωτήσατε περὶ τῆς Καθεστωτικῆς πολιτικῆς τοῦ Κόμματος τῶν Ἐλευθεροφρόνων καὶ ἐλάβατε παρὰ τοῦ ἀρχηγοῦ του σαφῆ, ὑπεύθυνον, κατηγορηματικὴν ἀπάντησιν. Λυποῦμαι διότι μολονότι πολιτεύεσθε ἐπὶ μακρὰν σειρὰν ἐτῶν λησμονεῖτε στοιχειώδεις κοινοβουλευτικὰς καὶ πολιτικὰς ἀρχάς, καθ' ἃς τὰ πολιτικὰ κόμματα ἐπὶ ζητημάτων γενικῆς πολιτικῆς ὁμιλοῦν διὰ τοῦ ἀρχηγοῦ των. Ἐνταῦθα θὰ κρίνετε τὴν πολιτικὴν τοῦ κόμματος ἐπὶ τῇ βάσει τῶν δηλώσεων τοῦ ἀρχηγοῦ καὶ οὐχὶ ἀναπτύξετε τὴν ἰδικήν σας ἐὰν ἔχετε τοιαύτην.

Ὁ κ. ***Κ. Ἀγγελόπουλος*** λέγει ὅτι ὁ κ. βουλευτὴς ἀνῆλθεν εἰς τὸ βῆμα ἵνα ὁμιλήσῃ ἐπὶ τῶν προγραμματικῶν δηλώσεων ἀντὶ τούτου ὁ κ. βουλευτὴς προκαλεῖ προσωπικὰ ἐπεισόδια.

Ὁ κ. ***Κ. Δεμερτζῆς*** συνεχίζων ἐρωτᾷ καὶ πάλιν ἂν ὁ κ. Ἀρχηγὸς τῶν Ἐλευθεροφρόνων δηλοῖ σαφῶς ὅτι τάσσεται ὑπὲρ τοῦ Δημοκρατικοῦ πολιτεύματος.

Ὁ κ. ***Ι. Μεταξᾶς*** ἐπαναλαμβάνει καὶ πάλιν ὅτι κατὰ τὰς ἐκλογὰς τὸ κόμμα τῶν Ἐλευθεροφρόνων δὲν ἔθεσε πολιτειακὸν ζήτημα, ἀλλ' ἐδήλωσε σαφῶς ὅτι θέλει πολιτευθῇ ἐντὸς τῶν ὁρίων τοῦ Πολιτεύματος πρὸς ἀποκατάστασιν τῶν ἐλευθεριῶν καὶ τῶν κυριαρχικῶν δικαιωμάτων τοῦ Λαοῦ. Ταῦτα λέγει, εἶνε σαφῆ ἀπορεῖ δὲ πῶς ὁ κ. βουλευτὴς ἐπιμένει, ἐκτὸς ἂν πρόκειται οὐχὶ περὶ συζητήσεως ἐπὶ τῶν προγραμματικῶν δηλώσεων ἀλλὰ περὶ πολεμικῆς κατὰ τοῦ κόμματος τῶν Ἐλευθεροφρόνων.

Ὁ κ. ***Κ. Δεμερτζῆς*** πειρᾶται νὰ συνεχίσῃ τὴν ἀγόρευσίν του, συνεπείᾳ ὅμως δημιουργηθέντος θορύβου ἡ συνεδρίασις διακόπτεται ἐπὶ 5'.

Ἐπαναληφθείσης τῆς συνεδριάσεως ὁ κ. ***Κ. Δεμερτζῆς*** συνεχίζει τὴν ἀγόρευσίν του:

Ἡ Ἑλλάς, λέγει, εἶναι βαθύτατα διηρημένη ἐκ τῶν καθεστωτικῶν ἀγώνων, ἄνευ δὲ τῆς λύσεως τοῦ περιμαχήτου τούτου ζητήματος οὔτε ἡ ἀνθηρότης τῶν οἰκονομικῶν δύναται νὰ ἐπέλθῃ, οὔτε ἄλλο ζήτημα νὰ ἐπιλυθῇ, οὔτε εἰς ὁμαλὸν πολιτικὸν βίον εἶναι δυνατὸν νὰ εἰσέλθωμεν. Ἡ παραμονὴ τοῦ Λαϊκοῦ κόμματος, πρὸς τὸ ὁποῖον τοιοῦτοι δεσμοὶ τὸν συνδέουν, ἐν τῇ Κυβερνήσει δὲν δύναται νὰ συνεχισθῇ ἐφόσον δὲν λύεται τὸ καθεστωτικὸν ζήτημα. Δὲν δύναται κόμμα τοσούτων παραδόσεων νὰ παραμένῃ εἰς Κυβέρνησιν ἐν τῇ ὁποίᾳ συνωμολογήθη ὅπως ἄρξηται νέος ὀξύτατος ἀγὼν εὐθὺς μετὰ τὴν λῆξιν αὐτοῦ. Ἡ στρατοκρατία καὶ πάλιν θὰ ἀνανήψῃ καὶ νέαι συμφοραὶ θὰ ἐπέλθωσιν. Περαίνων ἐπικαλεῖται τὴν φιλοπατρίαν πάντων, πρὸς ἀποσόβησιν νέων ἐπαπειλουμένων δεινῶν.

Ὁ κ. ***Γ. Παπανδρέου*** ἐρωτᾷ τὸν κ. βουλευτὴν νὰ δηλώσῃ, καθ' ὃν τρόπον οὗτος ἠρώτησε τὸν ἀξιότιμον Ἀρχηγὸν τῶν Ἐλευθεροφρόνων, ποία θὰ ἦτο ἡ ψῆφος αὐτοῦ μεταξὺ Βασιλείας καὶ Δημοκρατίας.

Ὁ κ. ***Κ. Δεμερτζῆς*** ἀπαντᾷ ὅτι ἡ ψῆφος αὐτοῦ θὰ ἦτο ὑπὲρ τῆς Συνταγματικῆς Βασιλείας.

Ν. Μπακόπουλος. Ὅταν σᾶς ἐπεσκέφθην πρὸ τῆς προεδρικῆς ἐκλογῆς μοῦ εἴπατε ὅτι θὰ εἶσθε ὁ καλύτερος πρόμαχος τῆς Δημοκρατίας.

Ὁ κ. ***Γ. Παπανδρέου*** δηλοῖ ὅτι ὁ κ. Δεμερτζῆς ἐν τούτοις ἐξέφρασεν ἄλλοτε πρὸς αὐτὸν τὴν χαρὰν του διὰ τῆς φράσεως «τώρα ἐστερεώθη ἡ Δημοκρατία» ὅταν τῷ ἀνήγγειλε τὴν ἐπελθοῦσαν συμφωνίαν πρὸς ὑπόδειξιν κοινοῦ ὑποψηφίου Προέδρου τῆς Δημοκρατίας.

Ὁ κ. ***Κ. Δεμερτζῆς*** ἀπαντᾷ ὅτι δὲν εἶναι ἀκριβὲς τοῦτο.

Ὁ κ. ***Ι. Ράλλης*** λέγει ὅτι πιστεύει ἀκραντάντως εἰς τὸ κοινοβουλευτικὸν πολίτευμα, ὅτι δὲ ἓν μόνον καθεστώς, τὸ κοινοβουλευτικὸν ἐξασφαλίζει τὴν γαλήνην καὶ τὴν εὐημερίαν. Ἐχθρὸς τοῦ κοινοβουλευτικοῦ πολιτεύματος εἶναι ἡ στρατοκρατία, ταύτην δὲ ἡ Οἰκουμενικὴ Κυβέρνησις ὤφειλε κυρίως καὶ πρωτίστως νὰ καταλύσῃ. Ἀλλὰ καὶ κατὰ τὰ κρατοῦντα κοινοβουλευτικὰ ἔθιμα δὲν ἦτο δυνατὸν τὴν ἐπομένην τῶν ἐκλογῶν νὰ μὴ εὑρεθῶσι δέκα βουλευταὶ ἵνα ἀναλάβωσι τὰ Ὑπουργεῖα, εἰς τρόπον ὥστε νὰ μὴ ζητηθῶσιν Ὑπουργοὶ ἐκτὸς τοῦ Κοινοβουλίου. Ἡ συνήθεια αὕτη εἶναι ξένη πρὸς τὰ ἐνταῦθα κρατοῦντα, ὤφειλε δὲ ἡ Κυβέρνησις διὰ τῆς πράξεώς της ταύτης νὰ μὴ περιφρονήσῃ τὸ Κοινοβουλευτικὸν Πολίτευμα ὡς τοῦτο ἐν Ἑλλάδι διεσαλεύθη.

Ὀφείλω, λέγει, νὰ ὁμολογήσω ὅτι ὄπισθεν τῆς Κυβερνήσεως ταύτης διακρίνω μέγαν κίνδυνον τοῦ Κοινοβουλευτικοῦ Πολιτεύματος, πρὸ τοῦ κινδύνου δὲ τούτου ὀρρωδῶν θέλω παράσχῃ τὴν ψῆφον μου εἰς τὴν Κυβέρνησιν. Περαίνων ἐπικαλεῖται τὴν φιλοπατρίαν τῶν ἀποτελεσάντων τὴν Κυβέρνησιν ὅπως μετὰ πάσης ἐπιβολῆς καὶ ἀκαμψίας ἐπιτελέσῃ τὸ ἔργον τὸ ὁποῖον ἀνέθηκεν εἰς αὐτὴν ἡ ἐπιβολὴ τῆς Κοινῆς Γνώμης.

Ὁ κ. ***Σ. Μάξιμος*** λέγει ὅτι ἡμεῖς νομίζομεν ὅτι τὰ συμφέροντα τῆς τάξεως τὴν ὁποίαν ἐκπροσωποῦμεν ἀντιτίθενται ριζικῶς πρὸς ὅ,τι πιστεύουν αἱ ἀστικαὶ Κυβερνήσεις. Ὅσον ἀφορᾷ τὰς προγραμματικὰς δηλώσεις τῆς Κυβερνήσεως παρατηρεῖ τὰ ἑξῆς. Ὡς πρὸς τὴν λύσιν τοῦ στρατιωτικοῦ ζητήματος φαίνεται ὅτι ὑπάρχουν μερίδες ἐν τῇ Βουλῇ φρονοῦσαι ὅτι ἡ λύσις τοῦ στρατιωτικοῦ ζητήματος ἢ τοῦ καθεστωτικοῦ θὰ διορθώσουν τὴν κατάστασιν. Οὐδετέρα τούτων

καθ' ἡμᾶς εἶνε ἡ αἰτία τῶν τελευταίων κρίσεων. Καθ' ἡμᾶς ἡ αἰτία τῆς κρίσεως εἶναι οἱ πόλεμοι καὶ οἱ μετ' αὐτοὺς οἰκονομικοὶ κλονισμοί. Εἰς τὰς δηλώσεις τῆς Κυβερνήσεως τοῦτο τίθεται ὡς ζήτημα προϋπολογισμοῦ. Ἡμεῖς φρονοῦμεν ὅτι τὸ οἰκονομικὸν εἶναι ἡ αἰτία πάσης κρίσεως καὶ δυσχερείας. Ἔχομεν τὴν γνώμην ὅτι ἡ Κυβέρνησις, ὡς τοιαύτη τῆς ἀστικῆς τάξεως, θὰ ἀντιμετωπίσῃ τὸ οἰκονομικὸν ζήτημα. Πρὸς τοῦτο ἔχομεν καὶ συγκεκριμένας πράξεις τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν ὑποχρεώσαντος τοὺς δημοσίους ὑπαλλήλους νὰ ἐργάζωνται περισσότερον. Καίτοι ἡ πρᾶξις αὕτη δὲν εἶναι ἡ ἐκδήλωσις τῆς γενικωτέρας οἰκονομικῆς πολιτικῆς τῆς Κυβερνήσεως ἐν τούτοις εἶναι τάσις ἐξ ἧς ἀρύεταί τις τὰς κατευθύνσεις τῆς Κυβερνήσεως. Ἡ τάσις αὕτη ἐπεχειρήθη νὰ ἐφαρμοσθῇ καὶ παρὰ τῶν προηγουμένων Κυβερνήσεων καὶ ὑπ' αὐτὴν τὴν τάσιν κρύπτεται ὁ πάγιος σκοπὸς τῶν ἀστικῶν Κυβερνήσεων, ὅπως ἐπιρρίψουν ὅλα τὰ βάρη εἰς τοὺς ὤμους τῆς ἐργαζομένης τάξεως, ἀποφεύγοντες νὰ βάλουν κατὰ τῆς Κεφαλαιοκρατίας.

Πολλοὶ Βουλευταί. Εἴμεθα ὅλοι μας ἐργάται.

Σ. Μάξιμος. Παρὰ πάντα ταῦτα θὰ συζητήσωμεν ἡμεῖς τὰ πολιτικά σας προγράμματα διότι ἐκυβερνήσατε τὴν Ἑλλάδα ἐπὶ πολὺ μὲ συγκεκριμένας ἀρχὰς καὶ ἐδοκιμάσθητε.

Ὅσον ἀφορᾷ τὸν σχηματισμὸν τῆς Οἰκουμενικῆς Κυβερνήσεως χαρακτηρίζω τοῦτον ὡς παράνομον συμβιβασμὸν τῶν ἐραστῶν τῆς Δημοκρατίας. Ἀποτελεῖ αὕτη σύνθεσιν ἀντιγνωμιῶν καὶ ἀντιθέσεων καὶ ὑποχώρησιν τῆς φιλελευθέρας παρατάξεως πρὸς τὴν Μοναρχίαν. Ἡ συμβιβαστικὴ αὕτη πολιτικὴ φέρει ἀντιμέτωπα τὰ πραγματικὰ λαϊκὰ στρώματα πρὸς τὴν Δημοκρατίαν, καὶ τὰ στρώματα ταῦτα δικαιοῦνται νὰ κυβερνήσουν διότι εἶναι πραγματικῶς δημοκρατικά, διότι εἶνε δύναμις ἀγνοουμένη καὶ δρῶσα μὲ ἰδανικὰ νέα ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰ πεπτωκότα πολιτικὰ καὶ κοινωνικὰ ἰδεώδη τῆς κρατούσης τάξεως.

Ἐν πάσῃ περιπτώσει λέγει, πρόκειται νὰ συζητήσωμεν τὰς προγραμματικὰς δηλώσεις τῆς Κυβερνήσεως, Κυβερνήσεως κεφαλαιοκρατικῆς· εἰς αὐτὰς ὅμως δὲν ἀναφέρεται τίποτε περὶ τῆς λύσεως τοῦ ἐργατικοῦ ζητήματος. Ὑπάρχει ζήτημα ἀνεργίας ὅπερ εἶναι κρίσιμον εἰς τὴν Μακεδονίαν διότι τὸ πρόβλημα αὐτὸ ἐνδιαφέρει δεκάδας χιλιάδας ὑπάρξεων. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐξωτερικὴν πολιτικὴν τῆς Ἑλλάδος ἔχομεν τὴν γνώμην ὅτι αὕτη εἶναι ἡ πολιτικὴ ἥτις κατέστρεψε τὴν Ἑλλάδα, ἡ π λιτικὴ τῆς φιλίας δῆθεν ἀλλὰ πραγματικῶς τῆς ἐξυπηρετήσεως τῆς Ἀντάντ, εἶναι ἡ πολιτικὴ ἣν ἐφήρμοσεν ἡ φιλελευθέρα παράταξις καὶ συνέχισεν καὶ ἡ ἄλλη παράταξις, καὶ ἐναντίον τῆς ὁποίας ἀντιτάσσεται ἡ ἐργατικὴ τάξις ἔχουσα ἀντίθετα συμφέροντα. Κατὰ τῆς πολιτικῆς αὐτῆς θὰ ἀντιτάξωμεν τὸν ὄγκον τῆς ἐργατικῆς τάξεως. Καταλήγων λέγει ὅτι ἡ Ὁμὰς τοῦ Ἐνιαίου μετώπου θὰ καταψηφίσῃ τὴν Οἰκουμενικὴν Κυβέρνησιν διότι ἡ πολιτικὴ τῆς ὁμάδος αὐτῆς εἶνε ὑπὲρ μιᾶς Κυβερνήσεως τῆς Κυβερνήσεως τῶν ἐργατῶν καὶ ἀγροτῶν.

Διακόπτεται ἡ Συνεδρίασις ὥρᾳ 1)2 διὰ τὴν 10 1)2 μ.μ.

Μετὰ τὴν Διακοπήν

Ὥρα 11 μ.μ. ἐπαναλαμβάνεται ἡ διακοπεῖσα συνεδρίασις.

Ὁ κ. ***Πρόεδρος***, ἀνακοινοῖ ὅτι οἱ βουλευταὶ κ. κ. ***Θ. Σοφούλης, Γ. Καφαντάρης, Ι. Μεταξᾶς, Α. Μιχαλακόπουλος, Α. Παπαναστασίου*** καὶ ***Α. Κανάρης*** ὑποβάλλουσι σχέδιον ψηφίσματος "περὶ τῶν διὰ τὴν κύρωσιν τοῦ Συντάγματος συζητήσεων τῆς Βουλῆς".

Συνεχίζεται εἶτα ἡ ἐπὶ τῶν προγραμματικῶν δηλώσεων τῆς Κυβερνήσεως συζήτησις.

Ὁ κ. ***Γ. Γεωργιάδης*** λέγει ὅτι ἡ κρίσις τὴν ὁποίαν διέρχεται ἡ χώρα μας δὲν εἶνε τὸ στρατιωτικὸν ζήτημα, τὰ αἴτια τῆς κρίσεως εἶνε βαθύτερα, εἶνε τὸ οἰκονομικὸν ζήτημα. Ἡ αἰτία τῶν δεινῶν εἶνε ὁ πόλεμος, διατί νὰ τὸ ἀποκρύψωμεν; Ὁ στρατὸς δὲν ἐπενέβη εἰς τὴν πολιτικὴν μέχρι τοῦδε παρά μόνον ὅταν διεταράχθη ἡ δημοσιονομικὴ ἰσορροπία. Ἐὰν ἡ βαθυτέρα αὐτὴ αἰτία δὲν θεραπευθῇ, ἐὰν δὲν ἐπέλθῃ ἡ δημοσιονομικὴ ἰσορροπία δὲν θὰ καταστῇ δυνατὸν καὶ ὁ στρατὸς νὰ ἀποσυρθῇ εἰς τὰ ἔργα του. Ἡ οἰκονομικὴ κρίσις ἐπίσης εἶνε ἡ αἰτία τῆς παρατηρουμένης ἀνωμαλίας· προβλήματα νέα παρουσιάζονται τὰ ὁποῖα πρώτην φορὰν ἐδημιουργήθησαν ὑπὸ τῆς Ἑλληνικῆς κοινωνίας. Εἶνε λοιπὸν πρωτίστως ἀνάγκη οἰκονομικῆς ἀνασυγκροτήσεως· ἀλλ' εἰς βάρος τίνος θὰ γίνῃ ἡ οἰκονομικὴ ἀνασυγκρότησις. Ἰδοὺ ἓν πρόβλημα ἐπὶ τοῦ ὁποίου σιωπῶσιν αἱ δηλώσεις τῆς Κυβερνήσεως. Ἡ ἰσορρόπησις τοῦ Προϋπολογισμοῦ, ἡ τακτοποίησις τῶν δημοσίων οἰκονομικῶν μόνον, δὲν ἐπιλύει καὶ τὰ σοβαρώτατα αὐτὰ ζητήματα. Τὰ δημόσια οἰκονομικὰ θὰ τακτοποιηθῶσιν, ἀλλ' εἰς βάρος τίνος θὰ γίνῃ τοῦτο: Δυστυχῶς ἡ ἕνωσις τῶν διαφόρων Κομμάτων δὲν μᾶς ἐπιλύει τὸ ζήτημα, ποίαν θέσιν ἔκαστον τῶν κομμάτων τούτων ἔχει ἀπέναντι τῶν σοβαρωτάτων τούτων θεμάτων. Ἡ ἀβεβαιότης τῆς οἰκονομικῆς καταστάσεως παρέχει κατάστασιν πρόσφορον πρὸς τὴν Δικτατορίαν. Δὲν εἶνε αἱ ἐπίπλαστοι συζητήσεις περὶ πολιτεύματος αἱ ἐνδιαφέρουσαι τὸν Ἑλληνικὸν Λαόν, ἀλλ' αἱ οὐσιαστικαὶ αὐτοῦ ἀνάγκαι. Ὡς πρὸς τὴν ἐξωτερικὴν πολιτικήν, λέγει, ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως ἐδήλωσεν ὅτι αὕτη εἶνε φιλειρηνική. Ἀλλ' ἡ φιλειρηνικότης τῆς Ἑλλάδος δὲν φθάνει μέχρι παραχωρήσεων. Ἐπίσης ἡ ἐξωτερικὴ πολιτικὴ τῆς Ἑλλάδος δὲν δύναται νὰ ἀφήσῃ ἄνευ δικμαρτυρίας ὅτι τμῆμα καθαρῶς ἑλληνικοῦ ὑφίσταται ἀνηκούστους πιέσεις ἐκ μέρους ἰσχυρῶν.

Ἡ σύνθεσις ἡ ἀνομοιογενὴς τῆς Κυβερνήσεως δὲν δύναται ἢ νὰ γεννᾷ τὰς ἐπιφυλάξεις τὰς ὁποίας ἐγέννησεν. Φέρει ὡς παράδειγμα δηλώσεις τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Παιδείας περὶ προστασίας τῆς γλώσσης κλπ. Ἀνέμενον, λέγει, νὰ ἀκούσω ἀπὸ τὸν κ. Ὑπουργὸν ἓν νέον ἐπιστημονικὸν παιδαγωγικὸν πρόγραμμα καὶ οὐχὶ γλωσσαμυντορίαν. Τὸ ζήτημα τῆς γλώσσης τὸ ἔλυσεν ὁ Ἑλ. Λαός. Ἡ γλῶσσα καθ' ἡμᾶς εἶνε πρόγραμμα δημοκρατικῆς ἐξελίξεως τῆς χώρας καὶ θέλομεν τὴν ἐπιστήμην κτῆμα ὅλου τοῦ Λαοῦ καὶ ὄχι ὀλίγων ἀτόμων.

Τὸ προσφυγικὸν ἀφ' ἑτέρου ζήτημα ἡμεῖς τὸ θεωροῦμεν ζήτημα κοινωνικόν, εἶνε ζήτημα τιμῆς νὰ θεωρηθῇ ὡς πρόβλημα κεφαλαιῶδες.

Σοβαρὰν ἔλλειψιν ἀφ' ἑτέρου τῶν Κυβερνητικῶν δηλώσεων θεωροῦμεν τὴν ἔλλειψιν καὶ ὑπαινιγμοῦ κἂν διὰ τὰς εὐθύνας τοῦ Δικτάτορος καὶ τῶν θεραπόντων του καὶ νομίζομεν ὅτι πρέπει νὰ γίνῃ ἡ ἠθικὴ τοὐλάχιστον καταδίκη τῆς δικτατορίας τὴν ὁποίαν ἐθεράπευσαν ἐναλλὰξ στοιχεῖα ἀμφοτέρων τῶν παρατάξεων. Διὰ τὴν δίκην ταύτην, ἡ ὁποία εἶνε Πανελληνίου ἐνδιαφέροντος ἀναμένω ρητὰς δηλώσεις τῆς Κυβερνήσεως.

Πραγματευόμενος εἶτα τὸ ζήτημα τὸ στρατιωτικὸν φρονεῖ ὅτι θὰ ἦτο τολμηρὸν νὰ ὑπερπληρώσωμεν καὶ πάλιν τὸν στρατὸν ἀπὸ στοιχεῖα ὑπεράριθμα καὶ ἀργόσχολα.

Ι. Παπαϊωάννου. Εἶνε ζήτημα στοιχειώδους δικαιοσύνης.

Γ Γεωργιάδης. Καὶ δι' τοὺς ἀέργους ἐργάτας εἶνε ζήτημα στοιχειώδους δικαιοσύνης ἡ παροχὴ ἐργασίας.

Χωρὶς νὰ λάβητε μέτρα προφυλακῆς καὶ ἐνισχύσεως δι' ὅλας τὰς πασχούσας ἐργατικὰς τάξεις, δὲν ἔχετε δικαίωμα νὰ λέγητε εἰς τοὺς ὑπαλλήλους νὰ ἐργασθοῦν ἐφ' ὅσον πεινοῦν.

Τὰ ζητήματα ταῦτα ὀφείλετε πρωτίστως νὰ λύσητε διότι ἄλλως θὰ εὑρεθῆτε πρὸ περιπετειῶν τὰς ὁποίας δὲν φαντάζεσθε. Ἐλπίζω ὅτι ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως θὰ δώσῃ τὰς ἐξηγήσεις διὰ τὰ σημεῖα τὰ ὁποῖα ἔθιξα.

Σ. Σωτηριάδης. Ἡ προσωπική μου γνώμη, λέγει, εἶνε ὅτι τὰ μεγάλα ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ ζητήματα εἶνε τόσα ὥστε νὰ δικαιολογοῦν τὴν κατάρτισιν τῆς Οἰκουμενικῆς Κυβερνήσεως. Σχετικῶς μὲ τὴν συμμετοχὴν τοῦ Λαϊκοῦ κόμματος εἶμαι ὑποχρεωμένος νὰ διατυπώσω ἐπιφυλά-

ξεις τινὰς λόγῳ τῆς στενῆς σχέσεώς του πρὸς τὸν ἐκλιπόντα ἀρχηγόν του, ὅστις πρὸ ἑτίας κατεδικάσθη ἐν τῇ αἰθούσῃ ταύτῃ ἐπὶ ἐσχάτῃ προδοσίᾳ καὶ ὡδηγήθη εἰς τὸ Γουδί. Τὸ γεγονὸς ἐκεῖνο ἐπήγασεν ἀπὸ μ'αν ἐπαναστατικὴν κατάστασιν, δι' ἣν ἴσως νὰ μὴ εὐθύνεται ὁ πολιτικὸς κόσμος οὐχ' ἧττον ὁ ἀρχηγὸς τῶν Βενιζελικῶν ἀσφαλῶς τὸ ἐπεδοκίμασε.

Πολλοὶ βουλευταί. Ποῦ τὸ ξεύρετε;

Σ. Σωτηριάδης. Εἶνε γνωστόν. Ἐκτὸς τούτου καὶ ἕτερος ὑπουργὸς ὁ κ. Πολίτης τὸ ἐπεδοκίμασε.

Ὁ κ. ***Π. Τσαλδάρης*** (Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν) διακόπτων λέγει. Κύριε Σωτηριάδη, ἀνήκετε εἰς ἓν κόμμα τὸ ὁποῖον δὲν φέρει τὸ ζήτημα αὐτὸ εἰς τὴν Βουλὴν σήμερον. Τὸ ζήτημα αὐτὸ οὐδὲ μεταξὺ τῶν κυρίων συναδέλφων μετὰ τῶν ὁποίων συνεργάζομαι τὸ ἤθιξα. Θεωρῶ τοῦτο ξένον οἱασδήποτε συμφωνίας, ξένον πρὸς τὸν σκοπὸν τὸν ὁποῖον ἐπιδιώκομεν. Διὰ τοῦτο θὰ σᾶς παρακαλέσω νὰ μὴ θίγετε ἓν τοιοῦτον ζήτημα, τὸ ὁποῖον δὲν εἰξεύρω ποῦ δύναται νὰ ἀγάγῃ ταύτην τὴν στιγμήν. Αὐτὴ εἶνε μία σύστασις τὴν ὁποίαν κάμνω ὡς ἀρχηγὸς τοῦ κόμματος.

Κάποιος ἐκ τῶν θεωρείων. Εἶσαι ἀδιάλλακτος.

Πρόεδρος. Νὰ συλληφθῇ.

Ὁ κ. ***Ἰ. Ράλλης*** συνιστᾷ νὰ συλληφθῇ καὶ νὰ ἀνακαλυφθῇ ἡ ταυτότης του καὶ νὰ τιμωρηθῇ αὐστηρῶς.

Πρόεδρος. Μάλιστα. Μάλιστα.

Ὁ κ. ***Σ. Σωτηριάδης*** ἐξακολουθῶν κακίζει τὴν γενομένην σύμπραξιν τοῦ Λαϊκοῦ κόμματος καὶ λέγει ὅτι σύμφωνα μὲ τὰς παραδόσεις αὐτοῦ ἐκφράζει ἐλευθέρως τὰς ἰδέας του. Ἐξακολουθῶν ἀναφέρεται εἰς τὴν διάλεξιν τοῦ Πολίτη ἐν Παρισίοις πρὸς δικκιολογίαν τῆς δολοφονίας τοῦ ἀειμνήστου ἀρχηγοῦ του, ὑπομιμνήσκει τὴν ἀνακήρυξιν τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1922 ὡς Σωτῆρος καὶ ἀνταξίου τῆς πατρίδος. Δι' ὅλα ταῦτα νομίζει ὅτι ὁ νῦν ἀρχηγὸς τοῦ Λαϊκοῦ κόμματος τοὐλάχιστον ὀφείλει νὰ ζητήσῃ μίαν δήλωσιν καὶ ἐξήγησιν δι' ὅσα ἔπαθεν ὁ μεγάτιμος καὶ ἀγαθὸς ἀρχηγός, ὅστις ἔφθασε νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς προδότης τῆς πατρίδος. Καταλήγων δηλοῖ ὅτι θὰ ὑπερψηφίσῃ τῆς Κυβερνήσεως λόγῳ τῶν μεγάλων ζητημάτων τὰ ὁποῖα περιστοιχοῦν τὸ Ἔθνος.

Χ. Βοζίκης. Κύριε πρόεδρε, παρακαλῶ νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ἡ ἐξῆς δήλωσίς μου: Τὸν κύριον συνάδελφον ἐκ Πειραιῶς εἶχον παρακαλέσει νὰ μὴ φέρῃ τὸ ζήτημα τοῦτο εἰς τὴν Βουλήν. Θεωρῶ καὶ ἤδη μετὰ τὰ λεχθέντα ὅτι τὸ ζήτημα δὲν ἐλύθη, ἐπιφυλάσσομαι δὲ εἰς ἄλλας στιγμὰς τὰς ὁποίας ἐγὼ θὰ κρίνω εὐθέτους νὰ ὁμιλήσω ἐπ' αὐτοῦ. Τονίζω δὲ ὅτι ἡ σιωπή, ἡ ὁποία ὑπεδέχθη τὰς δηλώσεις τοῦ προλαλήσαντος, δὲν ἀποτελεῖ λύσιν τοῦ ζητήματος.

Ὁ κ. ***Δ. Κατσάνος*** φρονεῖ ὅτι κατὰ τὴν διευθέτησιν τοῦ στρατιωτικοῦ ζητήματος πρέπει νὰ καταβληθῇ προσπάθεια νὰ μὴ γίνουν ἀδικίαι. Μετὰ τὸ στρατιωτικὸν φρονεῖ ὅτι κινδυνεύει ἡ ὑπόστασις αὐτοῦ τοῦ Ἔθνους ἂν δὲν διορθωθῇ τὸ οἰκονομικὸν πρόβλημα, τὸ ὁποῖον προκαλεῖ καὶ δικαίους φόβους. Ὅσον ἀφορᾷ τὰς διὰ περικοπῆς θέσεων οἰκονομίας φρονεῖ ὅτι ἡ πληθώρα Ὑπουργείων καὶ Γεν. Διοικήσεων πρέπει νὰ περιορισθῇ, καθ' ἣν στιγμὴν θέλομεν νὰ κάμωμεν οἰκονομίας διὰ τῆς παύσεως κλητήρων. Ἐπικρίνει κατόπιν τὴν πληθώραν τῶν ὑπαλλήλων καὶ συνιστᾷ ἀμείλικτον περικοπὴν θέσεων καὶ περισυλλογήν.

Ἐκφράζει εἶτα τὴν ἀπορίαν του πῶς κατὰ τὴν συζήτησιν προέκυψαν καθεστωτικὰ ζητήματα, τὰ ὁποῖα ἐξαρτῶνται μόνον ἀπὸ τὴν λαϊκὴν κυριαρχίαν εἰς τὴν ὁδὸν τῆς ὁποίας εἰσήλθομεν διὰ τοῦ σχηματισμοῦ τῆς Οἰκουμενικῆς, καὶ ὅτι τὸ καθεστωτικὸν ζήτημα θὰ λυθῇ διὰ τοῦ χειμάρρου τῆς λαϊκῆς κυριαρχίας, τὴν ὁποίαν οὐδὲν ἐμπόδιον θὰ παρακωλύσῃ καὶ θὰ εἶνε ὑπὲρ τοῦ βασιλικοῦ θεσμοῦ.

Ν. Βελέντζας. Δὲν ἐσκόπουν νὰ ζητήσω τὸν λόγον ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῆς ἐκφράσεως ἐμπιστοσύνης πρὸς τὴν Κυβέρνησιν. Πρόκειται ν' ἀπαντήσω εἰς τὸν ἀξιότιμον ἐξ Ἀθηνῶν Βουλευτὴν ἐπὶ ζητήματος καθαρῶς προσωπικοῦ, τὸ ὁποῖον ἐγεννήθη ἐπὶ τῆς ἀγορεύσεώς του. Ὁ ἀξιότιμος ἐξ Ἀθηνῶν βουλευτὴς ὁμιλῶν περὶ τοῦ κόμματος τῶν ἐλευθεροφρόνων εἶπεν ὅτι τὸ κόμμα τοῦτο κατελθὸν εἰς τὰς ἐκλογὰς ἀπηρνήθη τὴν πολιτικήν του. Ἡ πολιτικὴ τοῦ κόμματος ἦτο γνωστὴ ἐκ τῶν προτέρων ἐκ τῶν προγραμματικῶν δηλώσεων τοῦ ἀρχηγοῦ καὶ ἐπεξηγήθη αὖτη χθὲς διὰ τοῦ δοθέντος ὅρκου. Ἦτο γνωστὴ ἡ πολιτική, τὴν ὁποίαν ἠκολούθησε τὸ κόμμα τῶν ἐλεθεροφρόνων, ἦτο γνωστὴ ἡ πολιτική, τὴν ὁποίαν ἐγνώριζεν ὁ λαός, ἦτο γνωστὴ ἡ πολιτική, τὴν ὁποίαν ἐψήφισεν ὁ λαὸς τὴν 7ην Νοεμβρίου, ἦτο γνωστὴ ἡ πολιτική, ἡ ὁποία εἶχε σκοπὸν μόνον νὰ εἰσαγάγῃ τὴν Χώραν εἰς τὴν πολιτικὴν ὁμαλότητα.

Τὸ σημερινὸν γεγονὸς ὅτι παρακάθηται μεταξὺ τῶν μελῶν τῆς Οἰκουμενικῆς Κυβερνήσεως εἶναι ἡ πλήρωσις τοῦ προγράμματος τούτου, Κυβερνήσεως ἦτις ἀπολαύει τῆς ἐμπιστοσύνης τῆς πλειονότητος τῆς Βουλῆς, διότι θὰ φέρῃ εἰς πέρας τὸ ἔργον ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐπηγγέλθη ὁ πολιτικὸς ἀρχηγὸς τῶν ἐλευθεροφρόνων διὰ τῶν δηλώσεών του πρὸς τὸν Ἑλληνικὸν Λαόν. Εἰς τὰ λεχθέντα ὑπὸ τοῦ ἀξιοτίμου βουλευτοῦ ἀπευθυνομένου πρὸς τοὺς ὀπαδοὺς τοῦ κόμματος ὅτι ἡμεῖς ἐδημοκοπήσαμεν εἰς αὐτὸ δὲν θ' ἀπαντήσω. μεθ' ὅσα ἐλεχθησαν μεταξὺ τοῦ ἀξιοτίμου βουλευτοῦ Ἀθηνῶν καὶ τοῦ ἀξιοτίμου βουλευτοῦ Μυτιλήνης πρὸ ὀλίγου καὶ τὰ ὁποῖα εἶπεν εἰς αὐτὸν ὡς ὑποψήφιος Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας, εἶπεν δηλονότι ὅτι εἶναι δημοκρατικώτερος τῶν δημοκρατικῶν δὲν τοῦ παρέχω λοιπὸν τὸ δικαίωμα νὰ μὲ ἐρωτήσῃ περὶ τῶν ἰδικῶν μου αἰσθημάτων, τὰ ὁποῖα εἶναι γνωστὰ εἰς ὅλον τὸν ἑλληνικὸν λαόν.

Κ. Δεμερτζῆς. Θὰ ἀπαντήσω δι' ὀλίγων εἰς τὸ προσωπικὸν ζήτημα τὸ ὁποῖον ἔθεσεν ὁ ἀξιότιμος συνάδελφος. Ὁ κ. ἐκ Φθιώτιδος καὶ Φωκίδος βουλευτὴς εἶπεν ὅτι προσῆψα εἰς αὐτὸν καὶ εἰς τὰ μέλη τοῦ κόμματος τῶν ἐλευθεροφρόνων τὴν μομφὴν ὅτι ἐδημοκόπησαν. Παρακαλῶ, κύριοι, νὰ καταστῇ καὶ πάλιν γνωστὸν εἰς τὴν Βουλὴν ὅτι δὲν προσῆψα οὐδεμίαν μομφὴν εἰς τὸ κόμμα τῶν ἐλευθεροφρόνων ὅτι ἐδημοκόπησεν. Ἁπλῶς μόνον ἐξετάζων ἀπὸ γενικῆς ἀπόψεως τὸ ὅλον ζήτημα καὶ χωρὶς νὰ ἔχω οὐδεμίαν πρόθεσιν νὰ θίξω τὸ κόμμα τῶν ἐλευθεροφρόνων ἠθέλησα νὰ διαπιστώσω ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον πιστεύω, τὸν πλήρη καὶ τέλειον διχασμὸν τῆς Ἑλλάδος εἰς δύο ἴσας πολιτικὰς μερίδας ἀπὸ ἀπόψεως καθεστωτικῆς. Αὐτὸ μόνον ἠθέλησα νὰ κάμω τὸν κ. ἐκ Φθιώτιδος καὶ Φωκίδος βουλευτὴν νὰ πιστεύσῃ. Καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὴν προσωπικὴν ἐπίθεσιν τὴν ὁποίαν μοῦ ἔκαμε ὁ κ. ἐκ Φθιώτιδος καὶ Φωκίδος βουλευτής, εἰς ταύτην ἐπίσης θὰ ἀπαντήσω δι' ὀλίγων. Κύριοι, πῦρ' οὐδενὸς ἐζήτησα νὰ γίνω Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας, τοῦτο εἶναι γνωστόν, οὔτε παρὰ τοῦ Βενιζελισμοῦ, οὔτε παρὰ τοῦ Ἀντιβενιζελισμοῦ.

Μοῦ ἀπηυθύνθη καὶ ὁ Βενιζελικὸς καὶ ὁ Ἀντιβενιζελικὸς κόσμος ἵνα γίνω ρυθμιστὴς τοῦ πολιτεύματος, διότι ἴσως ἐξετίμησαν ὡρισμένας ἀρετὰς τὰς ὁποίας ἴσως εἶχον, ὅτι δηλαδὴ γενόμενος Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας δὲν θὰ παρεβίαζα οὔτε ὑπὲρ τῆς Βενιζελικῆς οὔτε ὑπὲρ τῆς Ἀντιβενιζελικῆς παρατάξεως τὰς ὑποχρεώσεις μου. Ἐφ' ὅσον ὅμως ὁ κύριος ἐκ Φθιώτιδος καὶ Φωκίδος βουλευτὴς πιστεύει ἀντιθέτως ἐκείνων τὰ ὁποῖα εἶπον, εἰς τὰς διαβεβαιώσεις τοῦ κ. Παπανδρέου...

Ν Βελέντζας. Δὲν δύναμαι νὰ ἀμφισβητήσω ὅσα ὁ ἀξιότιμος βουλευτὴς εἶπεν.

Κ. Δεμερτζῆς καὶ δὲν δέχεται τὴν ἰδικήν μου διαβεβαίωσιν, ἐφ' ὅσαν λέγω, ὁ κ. ἐκ Φθιώτιδος καὶ Φωκίδος βουλευτὴς πιστεύει ὅτι ἡ ἀξιοπιστία ἡ ἰδική μου εἶναι κατωτέρα τῆς ἀξιοπιστίας τοῦ κ. Παπανδρέου ἀφίνω τὴν Βουλὴν νὰ κρίνῃ περὶ τούτου.

Γ. Παπανδρέου. Κύριοι, ἤκουσα μετὰ καταπλήξεως ὅσα ἀνεκοίνωσεν εἰς τὴν Βουλὴν τὴν σιγμὴν αὐτὴν ὁ κ. βουλευτὴς τῆς Ἀθηνῶν. Ὑπέθετα ὅτι, κατὰ τὴν προηγουμένην ὁμιλίαν του δὲν ἔθεσε ὑπὸ ἀμφισβήτησιν τὴν ἀκρίβειαν τῶν λόγων, τοὺς ὁποίους ἀνεκοίνωσε. Ὑπέθετα ἁπλῶς ὅτι ἀπεπειράθη νὰ δώσῃ μίαν ἑρμηνείαν αὐτῶν, κατὰ τὸν τρόπον τὸν ἰδικόν του. Δοκιμάζω ἀληθῶς ἔκπληξιν, ὅτι ὁ κ. βουλευτὴς Ἀθηνῶν, τὸν ὁποῖον διὰ μίαν στιγμὴν ὁ πολιτικὸς κόσμος ὁλόκληρος ἀνήγαγεν εἰς τὴν περιωπὴν ὑποψηφίου προέδρου τοῦ ἑλληνικοῦ πολιτεύματος, ἀπαρίθμει τοὺς λόγους, τοὺς ὁποίους ἀνεκοίνωσεν ἐνώπιον τριῶν παριστάμενων τοῦ κ. Μπακοπούλου, τοῦ κ. Κύρου καὶ ἐμοῦ.

Ὁ κ. βουλευτὴς Ἀθηνῶν εἶπεν ἐπὶ λέξει τὰ ἑξῆς: Σᾶς εὐχαριστῶ καὶ σᾶς δηλῶ, ὅτι θὰ τηρήσω τὸν ὅρκον μου πρὸς τὴν Δημοκρατίαν. Οὐδέποτε ἡ Δημοκρατία ἦτο περισσότερον στερεὰ ἀπὸ τὴν στιγμὴν αὐτήν. Καὶ προσέθεσε: Μέχρι τῆς στιγμῆς αὐτῆς ἡ ἀνησυχία τοῦ ἀντιβενιζελικοῦ κόσμου ἦτο μήπως ὁ ρυθμιστὴς τοῦ Πολιτεύματος δὲν θὰ ἐκάλει τὸν τυχὸν πλειοψηφοῦντα ἀντιβενιζελισμὸν εἰς τὴν Κυβέρνησιν. Ἀλλὰ ἡ ἀνησυχία αὐτὴ παύει πλέον νὰ ὑφίσταται. Ἀπὸ τῆς στιγμῆς αὐτῆς ὁ ἀντιβενιζελικὸς πολιτικὸς κόσμος ἀποκτᾷ τὴν ἀσφάλειαν, ὅτι πλειοψηφῶν τυχὸν μίαν ἡμέραν ἀσφαλῶς θὰ κληθῇ εἰς τὴν Κυβέρνησιν, δὲν θὰ ἔχῃ συνεπῶς λόγον νὰ δημιουργήσῃ ζήτημα Πολιτεύματος. Ἐὰν δὲ ἐγὼ ὡς ρυθμιστὴς τοῦ Πολιτεύματος ἀντελαμβανόμην ποτὲ ὅτι θὰ διέτρεχε τὸ Πολίτευμα κίνδυνον, τότε θὰ ἐκάλουν καὶ σᾶς, θὰ ἐκάλουν καὶ τὸν στρατὸν τῆς Δημοκρατίας καὶ θὰ σᾶς ἔλεγον «κινδυνεύομεν».

Κ. Δεμερτζῆς. Εἶπον ἐὰν θὰ ἐκινδύνευεν ἡ Ἑλλὰς καὶ ὄχι σεῖς κ. Παπανδρέου.

Γ. Παπανδρέου. Εἴπατε ἀκριβῶς ἐὰν ἐκινδύνευε τὸ Πολίτευμα, ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ὅτι ὁ κίνδυνος τοῦ Δημοκρατικοῦ Πολιτεύματος ἀποτελεῖ κίνδυνον τῆς Ἑλλάδος. Αὐτὸ ἀκριβῶς ἦτο τὸ νόημα. Ἀλλὰ τοῦτο ἀποδεικνύει ὅτι καθ' ὑμᾶς τότε, ἐνδεχόμενος κίνδυνος τοῦ Δημοκρατικοῦ Πολιτεύματος ἀποτελεῖ κίνδυνον τῆς Ἑλλάδος. Ἀποδεικνύει λοιπὸν τοῦτο κατὰ τὴν ἰδίαν ὁμολογίαν σας, ὅτι ὁ ὑποψήφιος Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας ἀνῆκε κατὰ συνείδησιν εἰς τὰς δημοκρατικὰς τάξεις, καὶ ὑπέσχετο ὅτι θὰ ἦτο ὁ πρῶτος αὐτοῦ πρόμαχος. Καὶ διὰ τοῦτο ἐδοκιμάσαμεν κατάπληξιν ἀληθῆ ὅτι ὁ κ. Βουλευτὴς Ἀθηνῶν δεχθεὶς νὰ εἶναι Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας ἐβεβαίωσε σήμερον ὅτι διετήρει μόλα ταῦτα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ καὶ διατηρεῖ ἀκόμη αἰσθήματα προτιμήσεως τῆς Βασιλείας.

Ὅταν ἀπηυθυνόμην πρὸς τὸν κ. βουλευτὴν Ἀθηνῶν, δὲν εἶχον οὐδεμίαν πρόθεσιν προσωπικῆς ἀντιθέσεως, γνωρίζει μάλιστα ὅτι μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης τὸν περιέβαλον δι' ἐκτιμήσεως καὶ συμπαθείας. Εἶχον ἁπλῶς τὴν ἐπιθυμίαν νὰ διαπιστωθῇ ἐνώπιον τῆς Βουλῆς, ποία εἶναι σήμερον ἡ προσωπικὴ πολιτικὴ πίστις τοῦ τέως ὑποψηφίου Προέδρου τῆς Δημοκρατίας καὶ ἠκούσαμεν, ὅτι θὰ ὡρκίζετο μὲν πίστιν εἰς τὸ δημοκρατικὸν πολίτευμα, θὰ ἐψήφιζεν ὅμως ὑπὲρ τῆς Βασιλείας.

Ὁ κ. ***Ν. Μπακόπουλος*** ἐκθέτει τὰ λαλοῦντα γώραν κατὰ τὴν ὑπόδειξιν τοῦ κ. Δεμερτζῆ ὡς Προέδρου τῆς Δημοκρατίας, καὶ τὰς μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ κ. Παπανδρέου, ὡς ἐκπροσώπου τῆς Δημοκρατικῆς παρατάξεως καὶ τοῦ κ. Δεμερτζῆ διεξαχθείσας συνεννοήσεις. Ἐκθέτει ἀκολούθως τὰ τῶν συνεννοήσεων μεταξὺ τῆς Δημοκρατικῆς παρατάξεως καὶ Λαϊκοῦ κόμματος καὶ τὴν ὑπ' αὐτῶν ἀποδοχὴν ὡς ὑποψηφίου Προέδρου τῆς Δημοκρατίας τοῦ ὑπὸ τοῦ Λαϊκοῦ κόμματος προταθέντος κ. Δεμερτζῆ. Προσθέτει ἐν συνεχείᾳ τὴν λεπτομέρειαν ὅτι ὁ κ. Δεμερτζῆς κατὰ ἐπακολουθήσασαν συνομιλίαν μετὰ τῶν ἀντιπροσώπων τῶν δημοκρατικῶν κομμάτων ἐδήλωσεν ὅτι ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης θὰ μετεβάλλετο εἰς τὸν ἐνθερμότερον θιασώτην τοῦ Δημοκρατικοῦ θεσμοῦ καὶ ὅτι τὴν ὑπόστασιν τῆς Δημοκρατίας συνέδεε ἀρρήκτως πλέον πρὸς τὴν ἰδίαν του πολιτικὴν ὑπόστασιν.

Εἶναι λυπηρὰ ὅμως κατόπιν ὅλων τούτων ἡ σημερινὴ στάσις τοῦ κ. Δεμερτζῆ, ἡ ὁποία ἀποδεικνύει ὅτι δὲν ἀπατᾶται τὸ πολιτικὸν αἰσθητήριον τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ συνεχίζων λέγει ὅτι κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἐκλογῆς τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας κατῆλθεν εἰς τὴν ἐπαρχίαν του νὰ προπαγανδίσῃ ὑπὲρ αὐτοῦ τὸν λαόν, τὸν ὁποῖον ὅμως εὗρεν δυσμενέστατα διατεθειμένον ὑπὲρ τῆς ὑποψηφιότητος τοῦ κ. Δεμερτζῆ.

Ὁ κ. ***Κ. Δεμερτζῆς*** λέγει ὅτι ἡ κατ' αὐτοῦ στραφεῖσα κατηγορία εἶναι ὅτι δεχθεὶς νὰ ὑπηρετήσῃ τὸν τόπον καθ' ὑπόδειξιν τῶν κομμάτων ὡς Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας, ἔχει τὰ φρονήματα ἄτινα ἔχει.

Οὐδέποτε ἐπηγγέλθη τὸν δημοκράτην, ἀλλ' ἦτο καὶ ὁπρῶτος ὅστις ὑπεκίνησε τὴν ἀνάγκην νὰ δοκιμασθῇ τὸ δημοκρατικὸν πολίτευμα, ἐξ αὐτοῦ δὲν ἔπεσε ὅτι δὲν εἶχεν τὸ δίκαίωμα νὰ ἔχῃ τὰ φρονήματα ἄτινα ἔχει, ἐκθέτει κατόπιν τὰ λαβόντα χώραν κατὰ τὴν συνάντησιν αὐτοῦ μετὰ τοῦ κ. Μπακοπούλου καὶ τοῦ κ. Παπανδρέου, ὅτε τῷ ἀνήγγειλαν ὅτι ἅπαντα τὰ κόμματα τὸν ὑπέδειξαν ὡς Πρόεδρον τῆς Δημοκρατίας, ὁπότε, λέγει, ὅτι δὲν ἔκαμε οὐδεμίαν δήλωσιν.

Οὐδέποτε δὲ ἐπέτρεψε νὰ παζαρεύουν κατὰ ποῖον τρόπον θὰ ἐξήσκει τὰ καθήκοντά του ὡς Πρόεδρος. Καταλήγων, λέγει ὅτι ἡ Βουλὴ πρέπει νὰ προσέξῃ ἐπὶ τῶν σοβαρῶν ζητημάτων ἅτινα ἀπασχολοῦν τὴν Ἑλλάδα.

Ὁ κ. ***Σ. Χασιώτης*** λέγει ὅτι ὡς ἀνεξάρτητος ἀγροτικὸς βουλευτὴς λαμβάνει τὸν λόγον διὰ νὰ δικαιολογήσῃ τὴν ψῆφόν του. Συμμερίζεται τῆς αἰσιοδοξίας ὅτι ἡ ἕνωσις τῶν κομμάτων δύναται νὰ φέρῃ καλὰ εἰς τὸν τόπον, διότι ὅταν οἱ ἀρχηγοὶ τῶν κομμάτων δίδουν τὰς χεῖρας, παρακινοῦν τὸν Λαὸν νὰ δώσῃ καὶ αὐτὸς τὰς χεῖρας, ἄλλως τε δὲν ὑπάρχει αὐτὸς ὁ μεγάλος φανατισμός, ὃν νομίζουσι τινές, διότι καὶ πρὸ καὶ τώρα δημοκρατικὸν πολίτευμα ἦτο μόνον ὡς πρὸς τὸν ἀνώτατον ἄρχοντα ὑπῆρχε διαφορά. Ἀλλὰ ἡ διαφορὰ αὕτη ἦτο μικρά. νομίζει ὅτι καὶ πρὸ καὶ τώρα τὸ πολίτευμα ἐφηρμόζετο κάπως ὀλιγαρχικῶς καὶ τὰ κακὰ προῆλθον ἐκ τῆς κακῆς ἐφαρμογῆς τοῦ Πολιτεύματος. Ἡ Δημοκρατία, λέγει, πρέπει νὰ φέρῃ καλοὺς καρποὺς εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ δημοκρατικοῦ πολιτεύματος ἵνα πείσῃ καὶ τοὺς ἄλλους.

Εἰς τὰς δηλώσεις, λέγει, τῆς Κυβερνήσεως γίνεται λόγος περὶ τῆς οἰκονομικῆς ἀνορθώσεως τῆς χώρας καὶ νομίζει ἡ Κυβέρνησις ὅτι διὰ τῶν οἰκονομιῶν θὰ λύσῃ τὸ ζήτημα, ἀλλὰ φρονεῖ ὅτι δι' αὐτοῦ τοῦ μέσου μόνον προσωρινῶς θὰ λυθῇ τὸ ζήτημα. Μόνον τὰ μέτρα ὑπὲρ ἀναπτύξεως τοῦ ἐθνικοῦ πλούτου τῆς χώρας θὰ ἔλυον τὸ ζήτημα καὶ τὸ μόνον μέσον ὑπερ πραγματικῶς θὰ ἠδύνατο νὰ λύσῃ τὸ ζήτημα εἶνε ἡ ἀνάπτυξις τοῦ Ἐθνικοῦ πλούτου τῆς χώρας. Πρέπει νὰ ἀναπτυχθῶσιν αἱ ἐργαζόμεναι παραγωγικαὶ τάξεις. Ἐν Ἑλλάδι ἔχομεν στάδιον αὐξήσεως τῆς παραγωγῆς ἐὰν λάβωμεν τὰ ἐνδεικνύομενα μέτρα.

Ὁκ. ***Α. Ζαΐμης*** (Πρωθυπουργὸς) λέγει ὅτι τὰ μέτρα τὰ ἀναγραφόμενα εἰς τὰς δηλώσεις εἶνε τὰ μέτρα τὰ ἐπείγοντα· τὰ ὑπὸ τοῦ κ. Χασιώτη προτεινόμενα εἶναι πράγματι χρήσιμα ἀλλὰ δὲν δύνανται νὰ περιληφθοῦν εἰς τὸ πρόγραμμα τῆς Κυβερνήσεως τῆς ὁποίας ὁ προορισμὸς εἶναι περιορισμένος.

Ὁ κ. ***Σ. Χασιώτης*** καταλήγων λέγει ὅτι θὰ ψηφίσῃ ὑπὲρ τῆς Κυβερνήσεως.

Ὁ κ. ***Ν. Τριανταφυλλάκος*** λέγει ὅτι οἱ μακροὶ πόλεμοι ἐδημιούργησαν ἀνωμαλίας ἐξ ὧν καὶ ἡμεῖς ὑπέστημεν μεγάλης συμφοράς. ἡ Βουλὴ αὕτη συνέρχεται μετὰ μίαν 10ετῆ ἀνωμαλίαν, τὸ πρῶτον δὲ ἡμῶν ἔργον ἤδη εἶνε νὰ ἀνορθώσωμεν τὸ Κοινοβούλιον, διότι μόνον ὑπὸ ἐλευθέρους κοινοβουλευτικοὺς θεσμοὺς εἶνε δυνατὴ ἡ πρόοδος καὶ ἡ εὐημερία.

Καθ' ὅλων τῶν περιστοιχούντων ἡμᾶς κινδύνων, καὶ μάλιστα τῶν οἰκονομικῶν, θὰ εἴμεθα δυνατὸν νὰ ἀντιπεξέλθωμεν μόνον ἡνωμένοι μόνον ἐὰν οὕτω πολιτευθῶμεν θὰ προσφέρωμεν τὴν ὑψίστην ὑπηρεσίαν πρὸς τὴν Πατρίδα. Ἡ διαίσθησις τοῦ Λαοῦ διέγνωσε τοὺς κινδύνους καὶ ἐπέβαλε τὴν ἕνωσιν εἰς τοὺς πολιτικοὺς ἄνδρας, τοὺς ὁποίους πρέπει καὶ νὰ συγχωρῇ τις διὰ τὴν ἀπόφασίν των τύτην μόνον οὕτω πολιτευό-

μενον θὰ ἐξασφαλίσωμεν τὸ κοινοβουλευτικὸν πολίτευμα ἀπὸ πάσης ἐπιβουλῆς. Οὐδεὶς ἔχει τὴν δύναμιν νὰ ὑψωθῇ ὑπὲρ τὴν Βουλήν, ὅταν αὐτὴ ἡ Βουλὴ ἀρθῇ εἰς τὸ ὕψος της. Ἂς θέσωμεν ὑπεράνω πάντων τὴν Πατρίδα ἵνα καταστῇ δυνατὸν νὰ συνεχίσῃ αὕτη τὸ ἐκπολιτιστικὸν ἔργον της ἐν τῇ Ἀνατολῇ.

Ὁ κ. ***Ε. Σταυρίδης*** λέγει ὅτι αἱ δηλώσεις τοῦ κ. Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως εἶνε ἐλλειπεῖς, διότι οὐδὲν εἶπεν οὗτος διὰ τοὺς ἐργάτας, ἀλλὰ πῶς ἦτο δυνατὸν ἡ Κυβέρνησις νὰ ὁμιλήσῃ περὶ ἐργατῶν ἀφοῦ ἀποτελεῖται ἀπὸ ἐργοστασιάρχας καὶ βιομηχάνους; καὶ πῶς ἦτο δυνατὸν νὰ ὁμιλήσῃ περὶ ἀγοτῶν ἀφοῦ οἱ ἀποτελοῦντες αὐτὴν εἶναι ἰδιοκτῆται τσιφλικίων; Λυπεῖται ὅτι μεταξὺ τῶν μελῶν τῆς Κυβερνήσεως ὑπάρχει καὶ αὐτοτιτλοφορούμενος ἀρχηγὸς τοῦ ἐργατικοῦ κόμματος, ὁ ὁποῖος ὅμως δὲν ἐφρόντισε νὰ προσθέσῃ οὐδὲ μίαν λέξιν εἰς τὰς προγραμματικὰς δηλώσεις διὰ τοὺς ἐργάτας. Ἀλλὰ μᾶς ὡμίλησαν περὶ οἰκονομιῶν, πῶς θὰ γίνουν ὅμως αἱ οἰκονομίαι αὗται;

Τὸ μεγαλήτερον μέρος τοῦ προϋπολογισμοῦ δαπανᾶται εἰς πολεμικὰς δαπάνας καὶ προμηθείας. Οὔτε εἶνε δυνατὸν νὰ θιχθῶσι τὰ πολεμικὰ ὑπουργεῖα, θὰ πέσῃ δὲ καὶ πάλιν ὁ πέλεκυς ἐπὶ τῶν κεφαλῶν τῶν πτωχῶν ὑπαλλήλων. Πρέπει ὅμως νὰ ἔχετε ὑπ' ὄψιν ὅτι θὰ εὕρετε ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ἀντιμέτωπον σας τὸ ἔναι ν μετωπον τῶν ἐργατῶν καὶ τῶν ἀγροτῶν. Θέλετε νὰ κάμετε οἰκονομίας καὶ μελετᾶτε νὰ ἐπαναφέρετε ἄλλους χιλίους ἀξιωματικοὺς ἀποτάκτους, ἐνῷ οἱ σήμερον ὑπηρετοῦντες ἀναλογοῦν εἰς ἀπέναντι 23 στρατιωτῶν; Θέλετε κατάλυσιν τῆς στρατοκρατίας μόνον ἐφόσον οἱ ἀξιωματικοὶ δὲν εἶνε ἰδικοί σας. Θέλετε ἐπαναφορὰν τῶν ἀποτάκτων διὰ νὰ ἔχετε καὶ σεῖς, ὅπως οἱ Βενιζελικοί, τὸν Πάγκαλόν σας καὶ τὸν Βουτσινᾶν σας. Ὡς πρὸς τὴν ἀγροτικὴν πολιτικὴν λέγει ὅτι ἡ σήμερον ἐπιβαλλομένη εἰς τοὺς ἀγρότας φορολογία εἶνε βαρυτάτη. Ἀπὸ μίαν στατιστικὴν τὴν ὁποίαν ἔχει ὑπ' ὄψιν ἀποδεικνύεται, λέγει, ὅτι 40 ἑκατομμύρια μόνον ἐπλήρωσαν οἱ βομηχάνοι ἀπέναντι 263 ἑκατομμυρίων τὰ ὁποῖα ἐπλήρωσαν οἱ ἀγρόται καὶ 18 ἑκατομμυρίων τὰ ὁποῖα εἰσεπράχθησαν ἀπὸ τὸ ἡμερομίσθιον τῶν ἐργατῶν. Ἐὰν νομίζετε, προσθέτει, ὅτι δύναται νὰ ἐπιβληθῇ καὶ νέα φορολογία κατόπιν τούτου ἐπιβάλατέ την. Ὡς πρὸς τὸ προσφυγικὸν ζήτημα φρονεῖ ὅτι πρέπει νὰ καταργηθῇ ἡ Ἐπιτροπὴ Ἀποκαταστάσεως Προσφύγων, ἣν ὁποίαν θεωρεῖ ὡς ἐκμεταλλευομένην τοὺς πρόσφυγας. Ἐὰν μᾶς εἴπατε ἐπίσης, λέγει συνεχίζων, διὰ τὸν Πάγκαλον τότε, ὅτι καὶ σεῖς ἔχετε εὐθύνην δι' αὐτά, διότι σεῖς τὸ ἐδημοκρατήσατε τὸν Πάγκαλον ζημος θὰ τὸν δικάσουν ἐκεῖνοι τοὺς ὁποίους ἐπολέμησεν, θὰ τὸν δικάσουν τὰ λαϊκὰ δικαστήρια. Καὶ προσερμένου περὶ τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς μᾶς εἴπατε ὅτι θὰ συνεχισθῇ ἡ πολιτικὴ τῆς φιλίας μετὰ τῶν μεγάλων μας φίλων· εἶνε γνωστὸν τί ἐστοίχισεν εἰς τὸν Λαὸν ἡ φιλία αὕτη. Ἡ καταδικαστικὴ ψῆφος τὴν ὁποίαν ἡ ὁμὰς τοῦ ἑνιαίου μετώπου θὰ δώσῃ εἰς τὴν Κυβέρνησιν, ταύτην τὴν σημασίαν θὰ ἔχῃ.

Ὁ κ. ***Π. Τσιτσεκλῆς*** διαμαρτυρόμενος διὰ τὰ λεχθέντα λέγει ὅτι ταῦτα δὲν πρέπει νὰ ἀκούωνται διότι μειοῦσι τὴν ἀξιοπρέπειαν τοῦ Σώματος.

Ὁ κ. ***Ε. Μαχαίρας*** ὡς ἀντιπρόσωπος τῆς Ἑλληνικῆς ἐργατικῆς τάξεως δηλοῖ ὅτι θέλει δώσῃ ψῆφον ἐμπιστοσύνης πρὸς τὴν Οἰκουμενικὴν Κυβέρνησιν, τὴν ὁποίαν θεωρεῖ ὡς τὸν προάγγελον τῆς ἡσυχίας καὶ τῆς γαλήνης, ἀπαραίτητον διὰ τὴν ἐργατικὴν εὐημερίαν. Ἐπιφυλάσσεται ἐν τούτοις νὰ καταψηφίσῃ ἐνδεχομένως πᾶν μέτρον τῆς Κυβερνήσεως, τὸ ὁποῖον ἤθελε κρίνῃ ἀντιθέμενον πρὸς τὰ ἐργατικὰ συμφέροντα.

Ὁ κ. ***Α. Μέρος*** λέγει ὅτι, ὡς ἀγροτικὸς ἀντιπρόσωπος ἐκ Θεσσαλίας, ὅπου μετὰ τὰς τελευταίας ἐκλογὰς καὶ πολιτικῶς ἐξεδηλώθη ἡ ὑπάρχουσα ἀγροτικὴ συνείδησις, ὀφείλει νὰ ἐκφράσῃ τὰς ἀντιλήψεις τῶν ἀγροτῶν, τοὺς ὁποίους ἐκπροσωπεῖ, ἀντιλήψεις πρὸς τὰς ὁποίας εἶναι βέβαιος—συμφωνεῖ ὁλόκληρος ἡ ἀγροτικὴ τάξις τῆς Χώρας.

Αἱ ἀγροτικαὶ αὗται ἀντιλήψεις, λέγει, δὲν συμβιβάζονται μὲ τὸν σχηματισμὸν τῆς Οἰκουμενικῆς Κυβερνήσεως, καθόσον μία τοιαύτη Κυβέρνησις, λόγῳ τῆς συνθέσεώς της δὲν ἔχει τὴν δύναμιν νὰ πραγματοποιήσῃ τὰς μεταρρυθμίσεις ἐκείνας τὰς ὁποίας ἐπιβάλλουν αἱ προβαλλόμεναι σήμερον λαϊκαὶ ἀπαιτήσεις καὶ ἀπαιτεῖ ἡ πρόοδος καὶ ἀνάπτυξις τῶν ἀγροτῶν καὶ ἄλλων τοῦ λαοῦ στρωμάτων.

Ἐν τούτοις, διότι δὲν ὑπῆρχεν ἄλλη διέξοδος καὶ διότι ὑπόσχεται ἡ οἰκουμενικὴ τὴν κατάπαυσιν τῶν παθῶν καὶ τὴν προσήλωσιν τοῦ Κράτους εἰς τὰ οὐσιαστικὰ ζητήματα τῆς Χώρας, δὲν δύναται κανεὶς νὰ τὴν καταδικάσῃ ἐκ τῶν προτέρων.

Κρίνων, μετ' αὐτό, τὰς προγραμματικάς της δηλώσεις, λέγει ὅτι ἔχει νὰ τονίσῃ ἱκανοποιητικῶς δύο ἐνδιαφέροντα σημεῖα αὐτῶν. Τὸ ἓν ἀφορᾷ εἰς τὴν ἄκραν φιλειρηνικότητα τοῦ Κράτους, ἥτις ἀνταποκρίνεται εἰς ζωηρότατον πόθον τοῦ λαοῦ, ἰδίᾳ τοῦ ἀγροτικοῦ, ὅστις κατ' ἐξοχὴν ὑφίσταται τὰ βάρη τῶν πολέμων.

Τὸ ἕτερον εἶναι ἡ ὑπόσχεσις περὶ ἐπικειμένης ἐφαρμογῆς τοῦ συστήματος τῆς αὐτοδιοικήσεως καὶ τῆς ἀποκεντρώσεως. Ἡ ἐφαρμογὴ αὐτοῦ θὰ χαιρετισθῇ μετ' ἰδιαζούσης χαρᾶς, διότι σημαίνει τὴν ἀπολύτρωσιν τῶν ἐπαρχιῶν ἐκ τῆς τυραννίας τοῦ κέντρου.

Ἐξαίρων ὅμως τὰ δύο ταῦτα σημεῖα τοῦ κυβερνητικοῦ προγράμματος λέγει ὅτι δὲν δύναται παρὰ νὰ ἐκφράσῃ τὴν ἔκπληξίν του, διότι δὲν ὑπάρχουν οὔτε δύο λέξεις εἰς αὐτό, ἀναφερόμεναι εἰς τὰ ζητήματα τοῦ Ἀγροτισμοῦ, ὅστις ἀποτελεῖ τὸν σημαντικώτερον ἐν τῇ χώρᾳ παράγοντα. Καὶ ὅμως γίνεται λόγος περὶ οἰκονομικῆς ἀνορθώσεως, ἥτις εἶναι ἀνεπίτευκτος ἄνευ ἐνθαρρύνσεως καὶ ἀναπτύξεως τῆς γεωργίας

Ὁ κ. ***Α. Παπαναστασίου*** (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας) λέγει ὅτι ἐκ τῆς μὴ ἀναγραφῆς τῶν σημείων αὐτῶν εἰς τὰς προγραμματικὰς δηλώσεις τῆς Κυβερνήσεως δὲν ἕπεται ὅτι δὲν θὰ ληφθῶσιν ἅπαντα τὰ ἀπαιτούμενα μέτρα.

Ὁ κ. ***Α. Μέρος*** συνεχίζων λέγει ὅτι δὲν ἔπρεπε ν' ἀγνοηθῇ ὁ ἀγροτικὸς παράγων. Αἱ δηλώσεις περὶ οἰκονομιῶν θ' ἀκουσθοῦν εὐαρέστως, ἀλλ' αὗται ἀπαιτεῖται νὰ ἔχουν ὅσον τὸ δυνατὸν μεγαλητέραν ἔκτασιν. Πρέπει ν' ἀποδιωχθῇ ἀπὸ τὴν δημοσίαν ζωὴν τὸ πνεῦμα τῆς σπαταλης καὶ πρέπει συγχρόνως ν' ἀποκατασταθῇ ἀκλόνητος ἡ ἰδέα τῆς τιμίας διαχειρίσεως τοῦ δημοσίου χρήματος, ἰδέα ἥτις τόσον οἰκτρῶς ἐπλήγη ἀπὸ τὰ ἐξαγγελθέντα ἔκτροπα τοῦ προσφάτου παρελθόντος. Ὑπὸ μορφὴν συμβάσεων καὶ κατ' ἄλλους τρόπους ἐλωποδυτεύθη τὸ δημόσιον χρῆμα, ἀφαιμάχθη ὁ λαϊκὸς ἱδρώς.

Ἐναντίον τῶν ὑπευθύνων διὰ τὰ ἔκτροπα ταῦτα ὁ ἀγροτικὸς κόσμος ἀξιοῖ τὴν αὐστηροτέραν τῶν νόμων ἐφαρμογήν.

Ἐν τέλει λέγει ὅτι ἐπικαλεῖται τόσον τῆς Κυβερνήσεως, ὅσον καὶ τῆς Ἐθνικῆς Ἀντιπροσωπείας ἀμέριστον τὴν προσοχὴν εἰς τὰ ζητήματα τ' ἀφορῶντα εἰς τὴν ἀγροτικὴν τάξιν, ἥτις ἀποτελεῖ τὰ δύο τρίτα τῆς ὁλότητος τοῦ πληθυσμοῦ καὶ ἥτις διατελεῖ ὑπὸ ἔποψιν ὑλικῆς καὶ πνευματικῆς ἀναπτύξεως ὑπὸ συνθήκας, μὴ τιμώσας τὴν Χώραν. Δηλοῖ δὲ ὅτι διὰ τῆς ψήφου του οὔτε καταδικάζει ἀλλ' οὔτε καὶ προεξοφλεῖ τὴν κυβερνητικὴν ἐπιτυχίαν. Τὴν Κυβέρνησιν θὰ κρίνῃ ἐκ τῶν πράξεών της, ὡς αὗται θὰ ἐκδηλωθῶσιν.

Κηρύσσεται μετὰ ταῦτα ἡ συζήτησις πεπερασμένη.

Ὁ κ. ***Πρόεδρος*** ἀνακοινοῖ ὅτι οἱ Βουλευταὶ κ. κ. ***Κ. Ἀλαβάνος, Γ. Σίδερης, Ι. Βαλαλᾶς*** καὶ ***Τ. Ἀναστασίου*** ὑποβάλλουν τὴν ἑξῆς πρότασιν ὡς συμπέρασμα τῆς συζητήσεως ἐπὶ τῶν προγραμματικῶν δηλώσεων τῆς Κυβερνήσεως.

«Ἡ Βουλή, ἐκφράζουσα τὴν ἐμπιστοσύνην αὐτῆς πρὸς τὴν Κυβέρνησιν εἰσέρχεται εἰς τὴν ἡμερησίαν Διάταξιν».

Ἐπὶ τῆς προτάσεως ταύτης ἡ ψηφοφορία θέλει διεξαχθῇ αὔριον.

Ἐπίσης ὁ κ. ***Πρόεδρος*** ἀνακοινοῖ ὅτι κατὰ τὴν αὐριανὴν συνεδρίασιν θέλει διεξαχθῇ ψηφοφορία πρὸς ἐκλογὴν ἀντιπροέδρων καὶ θὰ διεξαχθῇ συζήτησις ἐπὶ τοῦ ὑποβληθέντος ψηφίσματος «περὶ τῶν διὰ τὴν κύρωσιν τοῦ Συντάγματος συζητήσεων τῆς Βουλῆς».

Ὁ Πρόεδρος
Θ. ΓΟΥΣΚΟΣ

Οἱ Γραμματεῖς
Μ. Λαΐλιος
Θ. Τσιριμῶκος

Συνεπείσει τῆς Βουλῆς λύεται μετὰ τοῦτο ἡ συνεδρίασις ὥρα 2 μ. μ.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ Γ'

τῆς 8 Δεκεμβρίου 1926

Ὥρα 6 μ. μ. ὁ κ. ***Πρόεδρος*** ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς ἕδρας κηρύσσει τὴν ἔναρξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει ν' ἀνοιχθῶσι τὰ θεωρεῖα.

Ἀναγινώσκονται τὰ πρακτικὰ τῆς χθεσινῆς συνεδριάσεως.

Ὁ κ. ***Γ. Μπούσιος*** νομίζει ὅτι δὲν ἐκηρύχθη ὀρθῶς περαιωμένη ἡ συζήτησις ἐπὶ τῶν κυβερνητικῶν δηλώσεων ἐφόσον δὲν ἐπηκολούθησεν ἄμεσος ἡ ψηφοφορία. Τοῦτο ἐπιβάλλουσιν τὰ κοινοβουλευτικὰ ἔθιμα.

Ὁ κ. ***Θ. Γοῦσκος*** (Προεδρεύων Ἀντιπρόεδρος) λέγει ὅτι ὑπάρχουσι σχετικὰ προηγούμενα, ὥστε δὲν ὑφίσταται ζήτημα.

Ὁ κ. ***Γ. Πεσματζόγλου*** λέγει ὅτι ἡ ἔναρξις τῆς συνεδριάσεως βραδύνει καθ' ἑκάστην καὶ ὅτι τὸ ζήτημα τοῦτο πρέπει νὰ διακανονισθῇ. Ἐπικυροῦνται μετὰ τοῦτο τὰ πρακτικά.

Καλοῦνται εἶτα καὶ δίδουσι τὸν ὑπὸ τοῦ Συντάγματος τεταγμένον ὅρκον οἱ μήπω ὁρκισθέντες βουλευταὶ κ. κ. ***Γρ. Παπανικολάου, Ι. Φραγκιαδάκης, Μ. Βολουδάκης, Γ. Περδικογιάννης*** καὶ ***Κ. Κωνσταντινίδης***.

Ὁ κ. ***Θ. Γοῦσκος*** (Ἀντιπρόεδρος) ἀνακοινοῖ ὅτι πρῶτον ἀντικείμενον τῆς Ἡμερησίας Διατάξεως εἶνε ἡ ψηφοφορία ἐπὶ τῆς προτάσεως τῶν βουλευτῶν κ. κ. Κ. Ἀλαβάνου, Ι. Βαλαλᾶ, Γ. Σίδερη καὶ Τ. Ἀναστασίου, καθ' ἣν «ἡ Βουλὴ ἐκφράζουσα τὴν ἐμπιστοσύνην αὐτῆς πρὸς τὴν Κυβέρνησιν εἰσέρχεται εἰς τὴν Ἡμερησίαν Διάταξιν.»

Προκειμένου νὰ διεξαχθῇ ἡ ἐπὶ τῆς προτάσεως ταύτης ὀνομαστικὴ ψηφοφορία καλοῦνται ὡς ψηφολέκται οἱ βουλευταὶ κ. κ. Σ. Μάξιμος, Α. Μάρκου καὶ Σ. Τρικούπης ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν τῶν ὁποίων ἄρχεται ἡ δι' ὀνομαστικῆς κλήσεως ψηφοφορία, τοῦ ζητήματος τεθέντος οὕτως.

— Οἱ παραδεχόμενοι τὴν πρότασιν λέγουσι Ναί, οἱ δὲ μὴ παραδεχόμενοι αὐτὴν λέγουσιν Ὄχι.

Περατωθείσης τῆς ψηφοφορίας καὶ γενομένης τῆς διαλογῆς προέκυψε τὸ ἑξῆς ἀποτέλεσμα.

Ἐψηφοφόρησαν ἐν ὅλῳ 256 εἶπον Ναί, 235, Ὄχι 11, ἠρνήθησαν δὲ ψῆφον 10.

Κατὰ τὸ παρατιθέμενον ὧδε πρωτόκολλον.

Κ. Ἀγγελόπουλος	..Π	Π. Τσιτσεκλῆς	..Ν
Ν. Ἀμηρᾶς	..Ν	Γ. Ἀθανασιάδης	..Ν
Μιχ. Ἀργυρόπουλος	..Ν	Γ. Ἀλεξανδρόπουλος	..Ν
Χαρ. Βοζίκης	..Ο	Γ. Καλαντζόπουλος	..Ν
Γ. Γεωργιάδης	..Ν	Ι. Καναβὸς	..Ν
Κ. Δεμερτζῆς	..Ο	Δ. Κατσάνος	..Ν
Α. Δουλγερίδης	....	Γ. Καφαντάρης	....
Γ. Ἐμπειρῖκος	..Ν	Ἰωάν. Νικολίτσας	..Ν
Ἐμ. Ἐμμανουηλίδης	..Ν	Ἰωάν. Παπαϊωάννου	..Ν
Ἰωάν. Καλογερᾶς	..Ν	Σπυρ. Τρικούπης	..Ν
Ν. Κρανιωτάκης	..Ν	Γ. Τσακανίκας	..Ν
Θ. Νικολούδης	..Ν	Ἰωάν. Τσιγκόλης	..Ν
Χρ. Λαδᾶς	..Ν	Α. Γρηγοριάδης	..Ν
Γ. Μερκούρης	....	Δ. Δημάδης	..Ν
Δ. Μπαμπᾶκος	..Ν	Γ. Παπαπαράσχος	..Ν
Ἰωάν. Ράλλης	..Ν	Α. Χατζηνώτας	..Ν
Ἀντ. Στρατηγόπουλος	..Ν	Ἀπ. Ζούζουλας	..Ν
Σπυρ. Ἠλιόπουλος	..Ν	Θ. Κακαρᾶς	....
Γ. Καρπετόπουλος	..Ν	Σ. Οἰκονομίδης	..Ν
Γ. Μηναΐος	....	Θ. Παππαστρατῆς	..Ν
Ι. Μουντζουρίδης	..Ν	Π. Χατζηπάνος	..Ν
Π. Πετρίδης	..Ν	Δ. Βοῦλτζος	..Ν
Σπ. Στάης	..Ν	Θ. Γοῦσκος	..Ν
Π. Τσαλδάρης	..Π	Ν. Κολυβᾶς	..Ν
Κ. Τσαλδάρης	....	Ἐμ. Λούντζης	..Ν
Ἀθ. Χριστόπουλος	..Ν	Ἀντ. Γαλανάκης	..Ν
Ἡλίας Ἀποσκίτης	....	Γ. Κοκινάκης	..Ν
Θ. Γρηγορίου	..Ν	Γ. Μαρῆς	..Ν
Γ. Μπακόπουλος	....	Β. Μεϊμαράκης	..Ν
Ν. Μπακόπουλος	..Ν	Ι. Περδικογιάννης	..Ν
Δ. Πλαπούτας	....	Κ. Πολυχρονάκης	..Ν
Θεόδ. Τουρκοβασίλης	....	Γ. Φραγκουδάκης	..Ν
Α. Τροχάνης	..Ν	Δημ. Ἀμπατζόπουλος	..Ν
Ν. Τριανταφυλλάκος	..Ν	Ι. Ι. Ἄμποτ	..Ν
Σπυρ. Τσακόπουλος	..Ν	Θ. Ἀνδρεάδης	..Ν
Ν. Ἀνδρεαδάκης	..Ν	Ἀλ. Βουτυρᾶς	..Ν
Ἰωάν. Κίνιας	..Ν	Ζ. Βεντούρας	..Ο
Λουκ. Κουτσοπέταλος	..Ν	Ν. Δαρβέρης	..Ν
Μ. Μαντᾶς	..Ν	Δ. Εὐθυμιάδης	..Ν
Γεώργ. Μικρὸς	..Ν	Μ. Θεοδωρίδης	..Ν
Π. Νικολαΐδης	..Ν	Α. Ἰασωνίδης	....
Γεώργ. Πεσματζόγλου	..Ν	Δ. Κάκαβος	..Ν
Α. Ἀγγελόπουλος	..Ν	Ι. Καυτατζόγλου	..Ν
Τ. Ἀναστασίου	..Ν	Μ. Κῖρκος	..Π
Κ. Γκότσης	..Ν	Α. Κυβετὸς	..Ν
Κ. Γόντικας	..Ν	Μεντὲς Λιάο Μεσατζῆς	Ν
Ἰωάν. Γιαννόπουλος	..Ν	Κ. Μουζενίδης	..Ν
Α. Μάρκου	..Ν	Κ. Μιττᾶκος	..Ν
Ἀνδρ. Μιχαλακόπουλος	....	Ἀλ. Παπαναστασίου	..Π
Δ. Μπούκουρας	..Ν	Γρ. Παπανικολάου	..Ο
Σ. Πολυζωγόπουλος	..Ν	Σταμ. Παππάζης	..Ν
Β. Κανακάρης Ροῦφος	..Ν	Φ. Παππαγεωργίου	..Ν
Βασίλειος Σαγιᾶς	....	Ἰσαὰκ Ἀαρὼν Σιακῆ	..Ν
Ἀνδρ. Στεφανόπουλος	..Ν	Δαυΐδ Μπουχὰρ Σολὰν	..Ο
Ι. Σισίνης	....	Γ. Χατζηγεωργίου	..Ν
Δ. Στεφανόπουλος	....	Μ. Γούδας	..Ν
Γ. Βοραζάνης	..Ν	Ι. Μελᾶς	..Ν
Κ. Γεωργαντόπουλος	..Ν	Δ. Μπότσαρης	..Ν
Γ. Ζερβὸς	..Ν	Ἀλ. Μυλωνᾶς	..Ν
Λ. Θεοδωρίδης	..Ν	Σπυρ. Χασιώτης	..Ν
Κ. Κωνσταντινίδης	..Ο	Χ. Χρηστοβασίλης	..Ν
Α. Λαμπριανίδης	..Ν	Ἀλκ. Λούλης	....
Κ. Ὀρφανὸς	..Ν	Γ. Ἐξηντάρης	..Ν
Χ. Πανταζίδης	..Ν	Ἀϋγ. Θεολογίτης	..Ν
Χ. Παπάζογλου	..Ν	Σ. Καραγεώργης	..Ν
Λ. Παππαπαναγιώτου	....	Στ. Νικολαΐδης	..Ν
Λ. Χαϊνογλου	..Ο	Α. Παππαδᾶτος	..Ν
Β. Χατζηλίας	..Ν	Ε. Σταυρίδης	..Ο
Κ. Βλαχοθανάσης	..Ν	Ι. Τσονταρίδης	..Ν
Ι. Βογιατζῆς	..Ν	Εὐθύμ. Βελλιανίτης	....

Δ. Ζερβὸς ..... Ν
Ἰωάν. Θεοτόκης ..... Ν
Σπυρ. Παϊπέτης ..... Ν
Α. Πιέρρης ..... Ν
Β. Ἀλεξᾶτος ..... Ν
Ι. Μεταξᾶς ..... Π
Κοσμ. Μπουρμπούλης .. Ν
Α. Φωκᾶς ..... Ν
Λ. Ἀνδρεάδης ..... Ν
Γ. Βαρβούτης ..... Ν
Α. Ζάχος ....
Γ. Κακουλίδης ..... Ν
Ν. Κουπαροῦσος ..... Ν
Γ. Μπούσιος ..... Π
Π. Παππαδόπουλος .... Ν
Κωνστ. Ἀλαβᾶνος .. .. Ν
Δ. Βοκοτόπουλος .. .. Ν
Μ. Δερλερὲς ....
Κ. Ἐμπειρῖκος ..... Ν
Π. Εὐριπαῖος ..... Ν
Ν. Καμπάνης ....
Π. Καμπάνης ..... Ν
Περ. Μαζαράκης ..... Ν
Κ. Ναυπλιώτης ..... Ν
Θ. Βαρβιτσιώτης .. .. Ν
Ν. Δ. Κουμάνταρος .. .. Ν
Π. Παπαδᾶκος ..... Ν
Δ. Πετρακᾶκος ..... Ν
Γ. Φικιώρης ..... Ν
Α. Ἀποστολίδης ..... Ν
Ε. Γκλαβάνης ....
Α. Εὐφραιμίδης ..... Ν
Β. Ζησιάδης ..... Ν
Κωνστ. Θέος ..... Ο
Ἀλ. Ἰωαννίδης ..... Ν
Δ. Καζάκης ..... Ν
Κ. Καρτάλης ..... Ν
Ἀνδρ. Κόρακας ..... Ν
Σ. Μάξιμος ..... Ο
Α. Μέρος ..... Π
Κ. Σπυρίδης ..... Ν
Ν. Κοθρῆς ..... Ν
Ροῦσσος Κούνδουρος .. Ν
Ε. Μοδάτσος ..... Ν
Α. Γαληνὸς ..... Ν
Γ. Θεοδοσιάδης ..... Ν
Γ. Καλδῆς ..... Ν
Β. Καραπαναγιώτης .. .. Ν
Σ. Κρητικᾶς ..... Ν
Γ. Λαζανᾶς ..... Ν
Μ. Λαΐλιος ..... Ν
Γ. Παπανδρέου ..... Ν
Δ. Σάλτας ..... Ν
Κ. Σῖμος ..... Ν
Π. Ἀντωναρόπουλος .. Ν
Γ. Καντιάνης ..... Ν
Α. Ἐμπ.Κουμουνδοῦρος Ν
Π. Μερλόπουλος ..... Ν
Α. Μισυρλῆς ..... Ν
Φ. Μοσχούλας ..... Ν
Δ. Μπενάκης ..... Ν
Π. Μποῦτος ..... Ν
Π. Σάκκης ..... Ν
Ε. Φεσᾶς ..... Ν
Ἰωάν. Βατίστας .....
Π. Διαμαντόπουλος .. Ν
Ἐμ. Μαχαίρας ..... Ν

Γ. Προυκάκης ..... Ν
Γ. Σακαλῆς ..... Ν
Σ. Συμεονόγλου ..... Ν
Δ. Σκυλίτσης ..... Ν
Ἰωάν. Σπετσιώτης .. Ν
Γ. Στρῖγκος ..... Ν
Σωτ. Σωτηριάδης ... Ν
Θ. Μαγκριώτης ... Ν
Κ. Μαζαράκης ..... Ν
Γρ. Τηλικίδης ....
Π. Χρυσοβέργης ..... Ν
Α. Βαλαωρίτης ....
Γ. Μπανιᾶς ..... Ν
Λ. Τσιῶκος ..... Ν
Θ. Χαβίνης ..... Ν
Κ. Καλκάνης ..... Ν
Μ. Τσαρλαμπᾶς .... Ν
Β. Σκουλᾶς ..... Ν
Ε. Φωτάκης ..... Ν
Χασὰν Ἀγᾶ Ζαδὲ Μουσαφᾶ ..... Ν
Ἀν. Μπακάλμπασης ....
Χαβοὺζ-Ὀσμᾶν ..... Ν
Σουκρῆ-Μαμοὺτ-Ὄγλοῦ Ν
Φεχμῆ Χασὰν βέη Ζαδὲ Ν
Κ. Τελωνίδης ..... Ν
Ἀθ. Σινόκας ..... Ο
Νικόλ. Βλιᾶμος ..... Ν
Σ. Μανταφούνης ..... Ν
Θεμ. Σοφοῦλης ..... Ν
Ἐμ. Χατζηδάκις ..... Ν
Π. Ἀλεξιάδης ..... Ν
Α. Ἀργυρὸς ..... Π
Δ. Δούκας ..... Ν
Α. Λαζαρίδης ..... Ν
Ν. Μανούσης ..... Ν
Ν. Τερλόγλου ..... Ν
Δημ. Φλωριᾶς ..... Ν
Π. Μπούμπουλης ..... Ν
Κ. Πετσάλης ..... Ν
Χρ. Ἀλαμανῆς ..... Ν
Σ. Ἀλεξιάδης ..... Ν
Περ. Ἀλεξανδρῆς .... Ν
Ἀδαμ Ἔξαρχος ..... Ν
Ε. Ζούκας ..... Ν
Γ. Σίδερης ..... Ν
Σ. Ταλιαδοῦρος ..... Ν
Σωτ. Χατζηγάκης .... Ν
Φ. Χρηστοδῆμος ....
Α. Ψάρρας ..... Ν
Ι. Μάνος ..... Ν
Ἀθ. Μιαούλης ....
Α. Σαχτούρης ..... Ν
Ν. Βελέντζας ..... Ν
Σ. Γάτος ....
Ἰωάν. Εὐταξίας ..... Ν
Σπυρ. Κρεμεζῆς ..... Ν
Εὐστ. Μαλαμίδας .... Ν
Χ. Στεργιόπουλος .... Ν
Ι. Τζίβας ..... Ν
Θαλῆς Τσιριμῶκος .... Ν
Δ. Χατζῖσκος ..... Ν
Ι. Βαλαλᾶς ..... Ν
Φ. Δραγούμης ..... Ν
Ν. Κυριακόπουλος .... Π
Σ. Λιούμπης ..... Ν
Γ. Μόδης ..... Ν

Δ. Τζίμας ..... Ν
Ἀλ. Ξανθόπουλος ..... Ν
Μ. Βολουδάκης ..... Ν
Λ. Μ τσοτάκης ..... Ν
Π. Πολυχρονίδης .... Ν
Γ. Σήφακας ....
Λ. Ἀνδρεάδης ..... Ν

Β. Κουκουρίδης .... Ν
Θ. Πανταζίδης .... Ν
Α. Παχὺς ..... Ν
Α. Πολεμίδης ....
Ἀλ. Κανάρης ..... Π
Ν. Μαμούνης ..... Ν

Ἑπομένως ἡ πρότασις ἐγένετο ἀποδεκτὴ καὶ ἡ Βουλὴ προβαίνει εἰς τὴν περαιτέρω ἡμερησίαν διάταξιν.

Ἐπὶ τοῦ σχεδίου ψηφίσματος «περὶ τῶν διὰ τὴν κύρωσιν τοῦ συντάγματος συζητήσεων τῆς Βουλῆς» ὁ κ. ***Π. Τσιτσεκλῆς*** λαμβάνων τὸν λόγον λέγει ὅτι δὲν θὰ ἀσχοληθῇ ἐπὶ τῶν λεπτομερειῶν τοῦ ψηφίσματος, ἀλλὰ θεωρεῖ ὑποχρέωσίν του νὰ ὁμιλήσῃ ἐπὶ γενικωτέρων τινων ζητημάτων. Κατὰ τὴν τραγικὴν δικτατορικὴν περίοδον τῶν 14 μηνῶν καθ' οὓς κατετυραννήθη ἡ Ἑλληνικὴ ψυχὴ διεπράχθησαν τερατώδη ὄργια, κατεπατήθη τὸ σύνταγμα .εἴτε γραπτόν, εἴτε ἄγραφον, δι' ἐκδόσεως φετφάδων καὶ ἐφημοσθησαν ποιναὶ ἀναδρομικῶς πρὸς στίγμα τῆς ἀνθρωπότητος ἀπάσης.Εἶχον τότε, λέγει, τὴν δύναμιν τῆς ψυχῆς νὰ ζητήσω νὰ συναντήσω τὸν λεγόμενον πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως, ἵνα ὡς Ἕλλην πολίτης προσπαθήσω νὰ ἐμποδίσω τὴν πρᾶξιν ἐκείνην τῆς τιμωρίας πολιτῶν, οἱ ὁποῖοι ὤφειλε νὰ τιμωρηθοῦν κατὰ τοὺς νόμους καὶ ὄχι παρὰ τοὺς νόμους. Ἀλλ' ὁ κ. Πρόεδρος πληροφορηθεὶς ὅτι ἐπρόκειτο νὰ τῷ ὁμιλήσω περὶ τῶν ἐκτελέσεων δὲν μὲ ἐδέχθη.

Ὁ κ. ***Ι. Ράλλης*** παρατηρεῖ ὅτι ὁ Ἄρειος Πάγος εἶναι συνένοχος διὰ τὰς ἐκτελέσεις.

Ὁ κ. ***Π. Τσιτσεκλῆς*** ἀπαντᾷ ὅτι ἔθιξε καὶ τὸ ζήτημα τοῦτο εἰς τὴν «Ἑστίαν». Συνεχίζων ὑπομιμνήσκει τὰς κλοπὰς καὶ τὰς αὐθαιρεσίας αἵτινες διεπράχθησαν κατὰ τὴν δικτατορικὴν περίοδον καὶ λέγει ὅτι ἡ Κυβέρνησις Κονδύλη ἐθεώρησεν ὅτι πρέπει νὰ λάβῃ μέτρα, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὁποίων ἐγένοντο καὶ ἐξακολουθοῦν γενόμεναι ἤδη ἀνακρίσεις. Τὰ μέτρα ταῦτα ἐγένοντο ἐπὶ τῇ βάσει συντακτικῆς πράξεως τῆς Κυβερνήσεως Κονδύλη, ἡ ὁποία ἔχει ἀνάγκην νὰ κυρωθῇ ἐκ μέρους τῆς Βουλῆς.

Ι. Ράλλης ἢ καὶ νὰ ἀκυρωθῇ.

Π. Τσιτσεκλῆς ἂν θέλετε δύνασθε νὰ κάμετε ἥρωα τὸν κ. Πάγκαλον.

Ι. Ράλλης δὲν εἶπον τοῦτο ἀλλ' ἔχω τὴν γνώμην ὅτι οὐδεὶς δύναται νὰ στερηθῇ τῶν φυσικῶν αὐτοῦ δικαστῶν.

Χρ. Λαδᾶς φυσικὸς δικαστὴς διὰ τὸν Πάγκαλον εἶνε τὸ στρατοδικεῖον.

Ὁ κ. ***Α. Παπαναστασίου*** (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας) λέγει ὅτι ἂν πρόκειται περὶ συνδυασμοῦ τῆς διώξεως τοῦ Παγκάλου καὶ τῶν συνεργατῶν του πρὸς τὸ ὑπὸ συζήτησιν σχέδιον ψηφίσματος φρονεῖ ὅτι θὰ ἦτο προτιμότερον νὰ ὑποβληθῇ ἴδιον ψήφισμα πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον.

Ὁ κ. ***Π. Τσιτσεκλῆς*** λέγει ὅτι δύναται ἡ Βουλὴ νὰ καταλήξῃ εἰς οἱανδήποτε θέλει ἀπόφασιν, ἀφοῦ ἀκούσῃ πρῶτον τὰ γνώμας του. Ἡ συντακτικὴ αὕτη πρᾶξις, λέγει συνεχίζων, εἶναι ἀνάγκη νὰ κυρωθῇ ἀπὸ τὴν Βουλήν, ἡ ὁποία δὲν δεσμεύεται βεβαίως νὰ λάβῃ ταύτην ἢ διάφορον ἀπόφασιν. Τὸ ἕτερον ζήτημα ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐπεθύμει νὰ εἴπῃ τινὰ εἶναι ὅτι τὸ Ἀνώτατον Ἀνακριτικὸν Συμβούλιον δὲν τὸν ἱκανοποίησε ποσῶς, δι' ὃ καὶ ἤλεγξε δριμέως τὸ συμβούλιον τοῦτο διὰ σειρᾶς ἄρθρων του.

Ν. Βελέντζας δὲν ἱκανοποίησε οὔτε τὴν κοινὴν γνώμην.

Κ. Καλκάνης ὁ ἀντιπρόεδρος τοῦ Ἀρείου Πάγου ἔπρεπε νὰ εὑρίσκεται μέσα.

Π. Τσιτσεκλῆς διὰ τὴν περαιτέρω πορείαν τῆς ὑποθέσεως θὰ ἀναμείνωμεν τὰς ἀποφάσεις τῆς Κυβερνήσεως, διότι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ μείνουν ἀτιμώρητοι αὐθαιρεσίαι ὡς ἐκεῖναι καθ' ἃς οἱ πολιτικοὶ ἄνδρες ἀπηλαύνοντο εἰς τὰς Κυκλάδας.

Ὁ κ. ***Ν. Βελέντζας*** ὑπομιμνήσκει ὅτι κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἀπηλαύνοντο εἰς παρελθοῦσαν περίοδον καὶ ἄλλα ἐξέχοντα πρόσωπα περὶ τῶν ὁποίων οὐδεὶς γίνεται λόγος.

Οἱ κ. κ. ***Α. Μητσοτάκης*** καὶ ***Φ. Μοσχούλας*** λέγουσιν ὅτι ὁ κ. βουλευτὴς εὑρίσκεται ἐκτὸς τοῦ θέματος.

Ὁ κ. ***Π. Τσιτσεκλῆς*** λέγει ὅτι οὐδαμῶς εὑρίσκεται ἐκτὸς τοῦ θέματος, ἐφόσον προτίθεται νὰ ὑποβάλῃ τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ ὑπὸ συζήτησιν ψηφίσματος. Ἀναφέρει ἀκολούθως ὅτι ὑπὸ τὴν πίεσιν τῆς Κοινῆς Γνώμης καὶ μόνον, τὸ Ἀνακριτικὸν Συμβούλιον ἠναγκάσθη νὰ προφυλακίσῃ τὸν Πάγκαλον.

Ὁ κ. ***Σ. Σωτηριάδης*** λέγει ὅτι τὸ βούλευμα τοῦ Ἀνακριτικοῦ Συμβουλίου κατὰ τὴν γνώμην του ἔχει ἄριστα.

Ὁ κ. ***Π. Τσιτσεκλῆς*** συνεχίζων λέγει ὅτι ἐν πάσῃ περιπτώσει οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ φοβούμενοι ἴσως καὶ τὴν ἐπάνοδον τοῦ Παγκάλου, δὲν εἶναι ἁρμόδιοι νὰ δικάσωσι τὴν ὑπόθεσιν αὐτήν. Ἀπειλεῖται μάλιστα νὰ ἀφεθῇ καὶ ἐλεύθερος διότι κατὰ τὸ ἐν ἰσχύϊ Σύνταγμα ἡ προφυλάκισις δὲν δύναται νὰ παραταθῇ πέραν τῶν τριῶν μηνῶν, προκειμένου περὶ πολιτικῶν ἐγκλημάτων.

Ὁ κ. ***Ι. Κίνιας*** φρονεῖ ὅτι ἡ προφυλάκισις συμφώνως πρὸς τὸ ἐν ἰσχύϊ Σύνταγμα δύναται νὰ παραταθῇ δι' ἀποφάσεως τῶν Ἐφετῶν.

Ὁ κ. ***Π. Τσιτσεκλῆς*** συνεχίζων λέγει ὅτι διὰ πάντα τὰ προεκτεθέντα φρονεῖ ὅτι ἡ Βουλὴ πρέπει νὰ δεχθῇ ἀπόψε τὰς ὑποβαλλομένας τροπολογίας του ἐπὶ τοῦ ὑποβληθέντος ψηφίσματος, τοῦ ὁποίου τὰς διατάξεις ἀναπτύσσει.

Ὁ κ. ***Κ. Ἀγγελόπουλος*** (Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης) λέγει ὅτι λυπεῖται διότι δὲν δύναται νὰ συμφωνήσῃ μὲ ὅσα εἶπεν ὁ κ. συνάδελφος. Τὸ ὑποβληθὲν ψήφισμα ἀποβλέπει μόνον εἰς τὴν καθιέρωσιν τρόπου ταχείας ἀναθεωρήσεως τοῦ Συντάγματος. Σχετικῶς εἰδοποίησα, λέγει,τὸν κ. Τσιτσεκλῆν ὅτι αὔριον θὰ ὑποβληθῇ εἰδικὸν ψήφισμα διὰ τὰς κατηγορίας κατὰ τοῦ κ. Θ. Παγκάλου κλπ. καὶ συνεπῶς ἀνάγκη νὰ ἀναβάλωμεν μέχρις αὔριον τὴν συζήτησιν ὁπότε θὰ ὑποβληθῇ τὸ εἰδικὸν ψήφισμα.

Ὁ κ. ***Π. Τσιτσεκλῆς*** ἀπαντᾷ ὅτι ἐφόσον πρόκειται νὰ ὑποβληθῇ εἰδικὸν ψήφισμα δὲν ἐπιμένει εἰς τὰς ὑποβληθείσας τροπολογίας του.

Ὁ κ. ***Δ. Πετρακάκος*** ἐνίσταται κατὰ τῆς διαδικασίας ἣν εἰσάγει τὸ ψήφισμα ὑπὸ ἔποψιν μάλιστα προθεσμιῶν. Ὅσον ταχύτερον σπεύσωμεν εἰς τὴν κύρωσιν τοῦ Συντάγματος τόσον ἀτελέστερον ἔργον θὰ δημιουργήσωμεν. Τετραήμερος προθεσμία λέγει, πρὸς ὑποβολὴν τροπολογιῶν εἶναι φαιδρολογία κατ' ἐμέ, ὅστις ἀγνοῶ τὸ σύνταγμα ὅπερ ὁ κ. Παπαναστασίου καὶ ἡ κουστωδία του ἐξεμαίευσαν μίαν ἡμέραν. Διὰ τοῦτο ἡ προθεσμία ἡ τετραήμερος φρονῶ ὅτι πρέπει νὰ παραταθῇ τοὐλάχιστον εἰς 1 μῆνα.

Ὁ κ. ***Δ. Βοκοτόπουλος*** ἀναλύων τὰς διατάξεις τοῦ ψηφίσματος λέγει ὅτι αὗται τὸν ἐξέπληξαν καὶ ἐρωτᾷ εἰς ποῖον Σύνταγμα ἀφορᾷ τὸ ψήφισμα, δεδομένου ὅτι ἔχομεν ὡς Σύνταγμα τὸ Σύνταγμα τῆς Κυβερνήσεως Κονδύλη. Διὰ νὰ τὸ τροποποιήσωμεν ἐρωτῶμεν ποία ἐξουσία ἔδωκεν τὸ δικαίωμα εἰς τὸν τότε Ὑπουργὸν νὰ κατασκευάσῃ καὶ νὰ δημοσιεύσῃ τὸ Σύνταγμα τῆς Ἑλλάδος, τὸ Σύνταγμα τοῦ Κονδύλη. Ἡ δημοσίευσις αὐτοῦ εἶναι μία αὐθαιρεσία τῆς Κυβερνήσεως Κονδύλη οὔτε εἰς Ἐπαναστατικὰς οὔτε εἰς αὐθαιρέτους Κυβερνήσεις ἀνεγνωρίσθη ποτὲ τοιοῦτο δικαίωμα. Ἀνετέθη λέγει εἰς μίαν 30μελῆ Ἐπιτροπὴν παρὰ τῆς Δ' Συνελεύσεως ἡ σύνταξις τοῦ πολιτεύματος.

Α. Παπαναστασίου. Ἀνετέθη ἡ ψήφισις εἰς τὴν Ἐπιτροπήν.

Δ. Βοκοτόπουλος. Ψήφισις δὲν σημαίνει ἄλλο τι παρὰ σύνταξιν, καὶ συνετάχθη ὁ καταστατικὸς χάρτης παρὰ τῆς Ἐπιτροπῆς, ἐνῷ εἶνε ἀνεγνωρισμένον παρὰ τῆς Ἐπιστήμης ὅτι ἡ ἐθνικὴ κυριαρχία εἶνε πρᾶγμα ἀνεκχώρητον καὶ ἀμεταβίβαστον. Μόνον ἡ ἰδία ἡ Ἐθν. Ἀντιπροσωπεία ἔχει τὴν δύναμιν νὰ δημιουργήσῃ πολιτεύματα ἐφ' ὅσον ἔχει τοιαύτην ἐντολήν. Ἡ μεταβίβασις συνεπῶς τοῦ δικαιώματος εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν εἶνε ἄκυρος. Ἡ Συνέλευσις ὤφειλεν αὐτὴ αὐτοπροσώπως νὰ συντάξῃ τὸ πολίτευμα. Ἔχομεν ὅμως καὶ ἑπομένην ἀκυρότητα. Ἡ Ἐπιτροπὴ παρόντων καὶ συμφωνούντων 22 ἢ τὸ πολὺ 26 μελῶν, διότι 3 ἢ 4 ἐξεπροσωπεύθησαν δι' ἄλλων, ἐθέσπισαν ὅτι τὸ Σύνταγμα θὰ ὑποβληθῇ εἰς τὴν Συνέλευσιν πρὸς ***ὁριστικὴν αὐτοῦ κύρωσιν***. Ἐπηκολούθησε κατόπιν ὁ Πάγκαλος, ὅστις ἐδημοσίευσεν ἰδικόν του Σύνταγμα καὶ μετὰ τοῦτο ὁ νέος Δικτάτωρ Κονδύλης ἐδημοσίευσε καὶ οὗτος τὸ Σύνταγμα τῶν 22 μελῶν τῆς Δ' Συνελεύσεως. Καὶ ἐρωτῶμεν ποῖος ἔδωκε δικαίωμα εἰς τὸν κ. Κονδύλην νὰ δημοσιεύσῃ τὸ Σύνταγμα; Δὲν περιμένω, λέγει, ἀπάντησιν ἀπὸ τὴν πτέρυγα τῶν Βενιζελικῶν διότι δὲν εἶνε πρὸς τιμὴν τοῦ Βενιζελισμοῦ.

Καὶ ἐρωτῶ ἐπίσης τὴν Κυβέρνησιν ποῖος τῆς ἔδωκε τὸ δικαίωμα νὰ ὑποβάλῃ τὸ προκείμενον ψήφισμα δι' οὗ θεσπίζει 4ήμερον προθεσμίαν καὶ ἀπαγορεύει τροπολογίας ἐπὶ θεμελιωδῶν διατάξεων;

Ὁ κ. ***Π. Τσαλδάρης*** (Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν). λέγει ὅτι τὸ ψήφισμα δὲν εἶναι τῆς Κυβερνήσεως ἀλλὰ ὡρισμένων μελῶν αὐτῆς.

Ὁ κ. ***Χ. Βοζίκης*** παρεμβαίνων λέγει ὅτι οἱ ὑπογράψαντες ὀρθῶς ὑπέγραψαν ὡς βουλευταὶ καὶ ὄχι ὡς μέλη τῆς Κυβερνήσεως.

Ὁ κ. ***Δ. Βοκοτόπουλος*** ἐξακολουθῶν λέγει ὅτι οὐσιαστικῶς ἡ πρότασις εἶναι ἔργον τῆς Κυβερνήσεως, φέρει τὰς ὑπογραφὰς τῶν μελῶν αὐτῆς,τὰ ὁποῖα δὲν ἀπαλάσσονται τῆς εὐθύνης μὲ τὸ ἔνδυμα τοῦ βουλευτοῦ. Λέγουν οἱ ὑπουργοὶ βουλευταὶ νὰ θεωρήσωμεν τὸ περὶ οὗ πρόκειται Σύνταγμα βάσιμον καὶ ὑπάρχον. Καθ' ἡμᾶς φύσει καὶ θέσει τὸ Σύνταγμα τοῦτο εἶναι σχέδιον Συντάγματος διότι καὶ οἱ ὅροι οἱ ὁποῖοι ἐτέθησαν ἀπὸ τὴν Δ' Συνέλευσιν δὲν ἐξεπληρώθησαν. Δὲν ἔχετε λοιπὸν Σύνταγμα διότι δὲν ἔχετε κύρωσιν Ἐθνικῆς ἀντιπροσωπείας ἀσκούσης Ἐθνικὴν κυριαρχίαν.

Ἐξετάζων εἶτα τὴν δημοσίευσιν τοῦ Συντάγματος λέγει ὅτι ἐδημοσιεύθη τὸ Σύνταγμα παρὰ τοῦ κ. ***Ἀλαβάνου***.

Οἱ κ. κ. ***Κ. Ἀλαβάνος*** καὶ ***Α. Παπαναστασίου*** δηλοῦν ὅτι δὲν ἐδημοσιεύθη τὸ Σύνταγμα τῆς Ἐπιτροπῆς ἀλλὰ ὁ Πάγκαλος ἐδημοσίευσεν κατόπιν ἰδικόν του.

Ὁ κ. ***Δ. Βοκοτόπουλος*** συνεχίζων ἐκθέτει τὰ τῆς διαλύσεως τῆς Δ' Συνελεύσεως παρὰ τοῦ Παγκάλου, ἥτις Συνέλευσις ἦτο πτῶμα ὀδωδός, νόθος καὶ ἀνίκανος νὰ συντάξῃ πολίτευμα. Πῶς ἐν τοιοῦτον κακῆς ὥρας γέννημα θεωρεῖται ὡς θέσφατον καὶ ἀπαγορεύει ἡ Κυβέρνησις νὰ ὁμιλήσωμεν περὶ καθεστῶτος; Ἐν τούτοις ἄνευ βάσεως Συνταγματικῆς οὔτε ἡ Οἰκουμενικὴ δύναται νὰ προχωρήσῃ, δι' αὐτὸ καὶ τὰ Δικαστήρια ἐφαρμόζουν τὸ Σύνταγμα τοῦ 1911 καὶ ἡ Κυβέρνησις Εὐταξίας ὡρκίσθη εἰς τὸ Σύνταγμα τοῦ 1911 καὶ ὁ Ἄρειος Πάγος αὐτὸ ἐφαρμόζει. Βεβαίως ἡ σημερινὴ Βουλὴ εἶναι φύσει καὶ θέσει Συντακτικὴ Συνέλευσις καὶ δικαιοῦται νὰ πράξῃ ὅ,τι θελήσῃ. Ἀλλὰ κατὰ τὰς ἐκλογὰς ἐκτὸς τοῦ Λαϊκοῦ κόμματος καὶ οἱ Ἐλευθερόφρονες κατῆλθον μὲ πρόγραμμα τῆς Συνταγματικῆς Βασιλείας.

Ὁ κ. ***Κ. Ναυπλιώτης*** διακόπτει τὸν κ. Βοκοτόπουλον λέγων ὅτι ὁ συνδυασμὸς ἐλευθεροφρόνων Κυκλάδων δὲν ἔθεσεν εἰς τὸ πρόγραμμά του ζήτημα καθεστωτικὸν πρὸς τὸν λαόν, ἀλλὰ κατῆλθε μὲ μόνον τὸ πρόγραμμα τοῦ Ἀρχηγοῦ του κ. Ι. Μεταξᾶ, ὃν ποικιλοτρόπως ἐτορπίλλισαν οἱ τοῦ λαϊκοῦ συνδυασμοῦ.

Ὁ κ. ***Δ. Βοκοτόπουλος*** συνεχίζων λέγει ὅτι οἱ ἀντιβενιζελικοὶ κατήλθομεν καὶ ἐλάβομεν ἐντολὴν νὰ συντάξωμεν πολίτευμα, ἐνῶ οὐδ' αὐτοὶ οἱ Δημοκρατικοὶ καὶ Βενιζελικοὶ κατῆλθον μὲ πρόγραμμα ῥητῶς Δημοκρατικόν.

Γ. Χρυσοβέργης σᾶς διαψεύδω. (Θόρυβος).

Δ. Μπενάκης. Ἐὰν ἐξακολουθήσωμεν ἔτσι θὰ μᾶς διαλύσῃ ὁ Λαός.

Ὁ κ. ***Δ. Βοκοτόπουλος*** συνεχίζων λέγει ὅτι εἶνε ἀνάγκη

νὰ καταρτισθῇ μία Ἐπιτροπὴ ἥτις νὰ θεωρήσῃ τὰ ὑπάρχοντα Συντάγματα καὶ σχέδια καὶ νὰ καταρτίσῃ μετὰ τῆς Βουλῆς τὸ νέον πραγματικὸν Σύνταγμα. Ἄλλως οὐδεμία πλειοψηφία μὴ στηριζομένη ἐπὶ τοῦ δικαίου καὶ τῆς λογικῆς δύναται νὰ ἐκδίδῃ ἀποφάσεις μὲ κῦρος.

Ὁ κ. **Γ. Δαζανᾶς** λέγει ὅτι πρόθεσις τῆς Κυβερνήσεως εἶνε ἡ ἀνάγκη νὰ ἐπιτευχθῇ ἡ ψήφισις τοῦ Συντάγματος. Ἀλλὰ εἶνε πρόδηλον ὅτι 4ήμερος προθεσμία δὲν εἶνε ἐπαρκὴς καὶ διὰ τοῦτο παρακαλῶ τὴν Κυβέρνησιν νὰ τὴν παρατείνῃ. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν φράσιν τοῦ ψηφίσματος (ἄρθρον 1ον) «ἰσχύοντος Συντάγματος» ἔχω νὰ παρατηρήσω, λέγει, ὅτι εἶνε προφανὲς ὅτι τὸ περὶ οὗ πρόκειται Σύνταγμα, καὶ διὰ λόγους τρόπου συντάξεως καὶ τρόπου δημοσιεύσεως δὲν ἔχει κῦρος. Ἐπικαλοῦμαι πρὸς τοῦτο τὴν γνώμην διαπρεπῶς νομομαθοῦς καὶ συναδέλφου τοῦ κ. Τσιτσεκλῆ. Δὲν εἶνε δυνατὸν σιωπηρῶς νὰ ἀνεχθῶμεν τὴν φράσιν τοῦ ψηφίσματος καὶ νὰ ἀναγνωρίσωμεν ἰσχὺν εἰς τὸ Σύνταγμα, ἀλλὰ σεβόμενοι τὴν ἐντολὴν τοῦ ἑλληνικοῦ Λαοῦ ὀφείλομεν νὰ προσθέσωμεν τὴν φράσιν «τοῦ κατ' ἀνάγκην ἰσχύοντος Συντάγματος» καὶ πρὸς τοῦτο ἂς κάμῃ τὴν σχετικὴν δήλωσιν ὁ κ. Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης.

Ὁ κ. **Σ. Σωτηριάδης** λέγει ὅτι ἐφ' ὅσον ὁ κ. Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης ἐδήλωσεν ὅτι διὰ τὰς κατηγορίας τῆς δικτατορίας θὰ ὑποβληθῇ εἰδικὸν ψήφισμα τὸ ζήτημα ὅπερ ἔθιξεν ὁ κ. Τσιτσεκλῆς δὲν ὑπάρχει.

Πραγματευόμενος εἶτα τὰ τοῦ κύρους τοῦ Συντάγματος τονίζει ὅτι δι' ὅσους λόγους ἀνέπτυξεν ὁ κ. Βοκοτόπουλος καὶ διότι ἡ Δ' Συνέλευσις δὲν ἀντιπροσώπευε τὴν πλειοψηφίαν τοῦ λαοῦ, τὸ νέον Σύνταγμα δὲν ὑπάρχει καὶ τύποις καὶ οὐσίᾳ. Ἐὰν λόγοι ἀνάγκης καὶ ἄλλοι λόγοι ἐπιβάλλουν τὴν ὕπαρξιν Συντάγματος δύναται ἡ Βουλὴ διὰ μιᾶς πράξεως νὰ θέσῃ τὸ περιεχόμενον τοῦ Συντάγματος προσωρινῶς ὡς ἰσχῦον Σύνταγμα μέχρι ψηφίσεως τοῦ πραγματικοῦ. Συνεχίζων ἐκθέτει διὰ μακρῶν τὰ τοῦ καταρτισμοῦ τοῦ Συντάγματος παρὰ τῆς 30μελοῦς Ἐπιτροπῆς.

Ὁ κ. **Ἀλ. Παπαναστασίου** (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας) δίδει ἐξηγήσεις ὅτι παρανόμως δὲν ἐδημοσιεύθη παρὰ τῆς τότε Κυβερνήσεως Παγκάλου τὸ Σύνταγμα, ἑπομένως τὸ Σύνταγμα ἰσχύει, μόνον δὲ τὸ συμπληρωτικὸν ἔργον τῆς Δ' Συνελεύσεως θὰ ἐκτελέσῃ ἡ παροῦσα Βουλή. Κατὰ τὴν γνώμην του ἡ 30μελὴς Ἐπιτροπὴ λαβοῦσα ἐξουσιοδότησιν συντάξεως συντάγματος καθώρισε καὶ τὸν τρόπον τῆς δημοσιεύσεως αὐτοῦ, ὁρίσασα ὅτι δημοσιεύεται ἀπὸ τὴν Ἐπιτροπὴν καὶ κατὰ τὴν γνώμην μας, λέγει, ὤφειλε νὰ εἶνε σεβαστὸν ἀφ' ὅτου ἐδημοσιεύθη παρὰ τῆς Ἐπιτροπῆς διὰ τοῦ τύπου.

Ὁ κ. **Ι. Ράλλης** λέγει ὅτι δὲν ὑπάρχει Σύνταγμα διότι δὲν ἐκυρώθη παρὰ τῆς Δ' Συντακτικῆς Συνελεύσεως, καθ' ὅσον κατὰ τὴν διάταξιν τοῦ ψηφίσματος ἔπρεπε πάντως νὰ κυρωθῇ παρὰ τῆς ἰδίας Συντακτικῆς Συνελεύσεως.

Ὁ κ. **Ἀλ. Παπαναστασίου** (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας) ἀπαντᾷ ὅτι παρὰ τῆς Συνελεύσεως ἐψηφίσθη τὸ 1ον ἄρθρον.

Ὁ κ. **Σ. Σωτηριάδης** συνεχίζων λέγει ὅτι μόνον ὑπὸ τὸν τύπον ὑφ' ὃν προέτεινε τῆς διὰ πράξεως θέσεως ἐν προσωρινῇ ἰσχύϊ τοῦ περὶ οὗ πρόκειται Συντάγματος δύναται νὰ ἐξοικονομηθῇ τὸ πρᾶγμα, ἐν τῷ μεταξὺ δὲ νὰ ἐπεξεργασθῇ τὸ Σύνταγμα εἰδικὴ Ἐπιτροπὴ ταχέως καὶ νὰ κυρωθῇ τοῦτο παρὰ τῆς Βουλῆς.

Συναινέσει τῆς Βουλῆς λύεται ἡ συνεδρίασις ὥραν 9 1)2 διὰ νὰ ἐπαναληφθῇ αὔριον ὥρᾳ 5 1)2 μ. μ.

Ὁ Πρόεδρος
Θ. ΣΟΦΟΥΛΗΣ

Οἱ Γραμματεῖς
Μ. Λαΐλιος
Γ. Βοραζάνης

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ Δ'

τῆς 9 Δεκεμβρίου 1926

Ὥρᾳ 6 μ. μ. ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς ἕδρας κηρύσσει τὴν ἔναρξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει ν' ἀνοιχθῶσι τὰ θεωρεῖα.

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικὰ τῆς χθεσινῆς συνεδριάσεως.

Ἀνακοινοῦνται τὰ ἑξῆς.

Οἱ ἐν ἐνεργείᾳ καπνεργάται Βόλου ζητοῦν τὴν ἐνίσχυσιν τοῦ Ταμείου ἀσφαλείας καπνεργατῶν παρὰ τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης.

Οἱ ἐκτὸς ὑπηρεσίας σιδηροδρομικοὶ Θεσσαλίας ζητοῦν τὴν ἐπαναφοράν των.

Ὁ Ἐμπορικὸς Σύλλογος Πανόρμου Κρήτης ζητεῖ τὴν παροχὴν χρεωλυτικῶς ἐνυποθήκων δανείων εἰς τοὺς ἐμπόρους ἢ βιομηχάνους.

Οἱ ἄστεγοι ἀγρόται Νιαούσης ζητοῦν τὴν λῆψιν συντόνων μέτρων στεγάσεως τῶν ἀστέγων προσφύγων.

Οἱ ἀντιπρόσωποι διαφόρων κοινωφελῶν ἱδρυμάτων ζητοῦν τὴν ἄμεσον κατάργησιν τοῦ Ν. Δ. περὶ ὀργανώσεως Ἀνωτάτου Συμβουλίου Ἱδρυμάτων.

Τὸ Σωματεῖον τῶν Καπνεργατῶν Κομοτινῆς παρακαλεῖ ὅπως τὸ Κράτος μεριμνήσῃ παρὰ τῇ Ἐθνικῇ Τραπέζῃ καὶ χορηγήσῃ δάνειον εἰς αὐτό.

Ἡ Κοινότης Χιονάδων διαμαρτύρεται ἐνκντίον τῶν Στρατιωτικῶν ἀρχῶν ἀρνουμένων νὰ προβοῦν εἰς τὴν ἐκκένωσιν τοῦ Λαϊκοῦ Ἐκπαιδευτηρίου, ἐπιτεταγμένου πρὸ 12ετίας.

Οἱ ἔφεδροι ὑγειονομικοὶ ἀξιωματικοὶ παρακαλοῦν τὴν Κυβέρνησιν νὰ προβῇ εἰς τὴν ἄμεσον ἀπόλυσίν των καθ' ὅσον ὑπηρετοῦντες ἀπὸ τοῦ 1919 μέχρι σήμερον δὲν δύνανται, λόγῳ τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας, νὰ ἐξακολουθήσουν τὴν περαιτέρω μόρφωσίν των.

Ὁ Σύνδεσμος καπνεργατῶν Ἀλεξανδρουπόλεως διαμαρτύρεται ἐντόνως διὰ τὴν ἀπειθῆ στάσιν τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, ἀρνουμένης νὰ καταβάλῃ ἀποζημίωσιν, παρακαλεῖ δὲ τὴν Κυβέρνησιν νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψει της τὴν διαμαρτυρίαν ταύτην.

Οἱ ἀνταλλάξιμοι τῶν κοινοτήτων Καβάλλας διαμαρτύρονται ἐναντίον τῶν πρωτοβαθμίων ἐπιτροπῶν διὰ τὰς γενομένας περικοπὰς τῶν ἀποζημιώσεών των καὶ ζητοῦσι τὴν ἄμεσον ἀναθεώρησιν τῶν ἀποφάσεων αὐτῶν.

Διάφοροι κατάδικοι τῶν φυλακῶν Ἀθηνῶν διαμαρτύρονται διὰ τὴν μὴ ἀποφυλάκισίν των, κατὰ παράβασιν τοῦ 11ου ἄρθρου τοῦ Συντάγματος, ἐφ' ὅσον συνεπλήρωσαν ὀκτάμηνον προφυλάκισιν.

Οἱ καπνεργάται Δράμας διαμαρτύρονται κατὰ τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης ἀρνουμένης νὰ χορηγήσῃ τὸ ἐκ δραχμῶν 25,000.000 δάνειον εἰς αὐτούς.

Οἱ δικαιοῦχοι τῆς κοινότητος Τρουψὶ Κολωνίας διαμαρτύρονται διὰ τὴν περικοπὴν τῆς ἀποζημιώσεώς των κατ' ἄτομον καὶ ζητοῦν τὴν ἀναθεώρησιν τῶν ἀποφάσεων τῆς γνωμοδοτικῆς Ἐπιτροπῆς.

Ὁ Ἐμπορικὸς Σύλλογος Κορίνθου διαμαρτύρεται διὰ τὴν μεταφορὰν τῆς Οἰκονομικῆς Ἐφορείας ἐκ τοῦ κέντρου τῆς πόλεως ἔξωθεν αὐτῆς.

Ὁ Ἠπειρωτικὸς Σύνδεσμος Πειραιῶς διαμαρτύρεται διὰ τὴν ἀδιαφορίαν τοῦ Κράτους πρὸς τὸν Ἠπειρωτικὸν λαόν, ζητεῖ δὲ τὴν λῆψιν αὐστηρῶν μέτρων πρὸς ἐξολόθρευσιν τῆς λῃστείας.

Οἱ καπνεργάται Ἀλεξανδρουπόλεως διαμαρτύρονται διὰ τὴν μὴ ἐπικύρωσιν τοῦ Ν. Δ. περὶ χορηγήσεως δανείου 25.000.000 εἰς τὸ Ταμεῖόν των.

Οἱ πρόσφυγες δικαιοῦχοι ἀνταλλάξιμοι Δράμας ὑποβάλλουν ψήφισμα δι' οὗ ζητοῦσι νὰ ἀναγνωρισθῇ ἡ κυριότης τῆς ὁλότητος τῶν προσφύγων ἐφ' ὅλης τῆς ἀνταλλαξίμου Μουσουλμανικῆς περιουσίας.

Τὸ τεχνικὸν ἐπιμελητήριον τῆς Ἑλλάδος ζητεῖ τὴν κατάργησιν τοῦ Ν. Δ. περὶ τῆς ἀπονομῆς τοῦ διπλώματος μηχανικοῦ καὶ ἀρχιτέκτονος εἰς στρατιωτικούς.

Τὸ Σωματεῖον ἐργατῶν σκαματοποιῶν Ἀθηνῶν—Πειραιῶς ὑποβάλλει ὑπόμνημα δι' οὗ ζητεῖ τὴν παροχὴν ἐπιδόματος εἰς τὰ 60 μέλη του λόγῳ τῆς ἀνεργίας.

Ὁ Σύνδεσμος τῶν ἐφέδρων ἀξιωματικῶν Αἰτωλοακαρνανίας διαμαρτύρεται δι' ἐνεργείας στρατιωτικῶν εἰς τὴν πολιτικὴν καὶ καλεῖ τοὺς ἐκλεκτοὺς τοῦ Λαοῦ ὅπως ἡνωμένοι προβοῦν εἰς τὴν ἀναδημιουργίαν Κρατικοῦ Οἰκοδομήματος.

Ὁ Σύνδεσμος ἐφέδρων ἀξιωματικῶν Πατρῶν ἀποδοκιμάζων πᾶσαν ἀνάμιξιν στρατιωτικῶν εἰς τὴν πολιτικὴν διατυποῖ τὴν ἐπιτακτικὴν ἀξίωσίν του, ὅπως ὁ στρατὸς περιορισθῇ εἰς τὰ αὐστηρῶς στρατιωτικὰ ἔργα.

Ἡ Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ τῶν Δωδεκανησίων ὑποβάλλει εὐχὴν πρὸς εὐόδωσιν τῆς ἐθνικῆς ἀποκαταστάσεως.

Ὁ βουλευτὴς Κυκλάδων κ. **Δ. Βοκοτόπουλος** ὑποβάλλει πρότασιν ψηφίσματος «περὶ Ἐπαναστατικῶν Νομοθετικῶν Διαταγμάτων».

Ὁ κ. **Κ. Ἀγγελόπουλος** (Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης) ὑποβάλλει σχέδιον ψηφίσματος «περὶ τροποποιήσεως τοῦ ἄρθρου 11 τοῦ Συντάγματος, ὡς πρὸς τὸν χρόνον τῆς ἐνάρξεως τῆς ἰσχύος τῶν παραγράφων 5 καὶ 6 τοῦ ἄρθρου τούτου», διὰ τοῦ ὁποίου λαμβάνεται, λέγει, πρόνοια περὶ καθορισμοῦ τοῦ χρόνου τῆς προφυλακίσεως μέχρις οὗ καθορισθῶσιν ὁριστικῶς τὰ ζητήματα ταῦτα διὰ τοῦ Συντάγματος. Διὰ τοῦ ψηφίσματος τούτου ὁρίζεται ὅπως ἡ ἰσχὺς τῶν διατάξεων τούτων ἄρχεται ἀπὸ 1 Ἰουλίου 1927.

Ἀναβάλλεται διὰ τὴν αὔριον ἡ ἐπὶ τῶν ἐπερωτήσεων καὶ ἐρωτήσεων συζήτησις, εἰσέρχεται δ' ἡ Βουλὴ εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν
τῆς Νομοθετικῆς Ἐργασίας.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** λέγει ὅτι κακῶς ἀναγράφεται ἐν τῇ ἡμερησίᾳ διατάξει ὅτι πρόκειται περὶ ἐκλογῆς νέων ἀντιπροέδρων, ἐνῷ πράγματι πρόκειται περὶ συζητήσεως ἐπὶ τῆς ἀποδοχῆς ἢ μὴ τῆς ὑποβληθείσης παραιτήσεως τῶν Β' καὶ Γ' Ἀντιπροέδρων.

Ὁ κ. **Κ. Ἀλαβάνος** λέγει ὅτι λόγοι ἀνεξάρτητοι τῆς θελήσεώς του τὸν ἀναγκάζουν νὰ ἐμμείνῃ εἰς τὴν περὶ παραιτήσεώς του ἀπόφασιν, δὲν εἶνε δὲ δικαίωμα τῆς Βουλῆς νὰ δεχθῇ ἢ νὰ μὴ δεχθῇ τὴν παραίτησιν, ἡ ὁποία ἁπλῶς, κατὰ τὸν Κανονισμόν, ἀνακοινοῦται εἰς τὴν Βουλήν. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ ἐκφράζει τὰς εὐχαριστίας αὐτοῦ πρὸς τὴν Βουλήν, ἡ ὁποία ἐπὶ μακρὰ ἤδη ἔτη τὸν ἐτίμησε διὰ τοῦ ἀξιώματος τοῦ Ἀντιπροέδρου καὶ ἤδη δέ, ἂν κρίνῃ ἐκ τῶν ἐκδηλώσεων τῶν κ. κ. Βουλευτῶν, ἐμμένει εἰς τὴν ἐκτίμησίν της ταύτην.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** λέγει ὅτι ἐφ' ὅσον ὁ κ. Βουλευτὴς ἐμμένει εἰς τὴν παραίτησίν του δὲν δύναται παρὰ νὰ ἀναγραφῇ εἰς τὴν Ἡμερησίαν Διάταξιν τὸ θέμα περὶ ἐκλογῆς νέων Ἀντιπροέδρων.

Ὁ κ. **Φ. Μοσχούλας** λέγει ὅτι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἡ Βουλὴ δὲν εἶνε κατηρτισμένη εἰς Σῶμα.

Ὁ κ. **Δ. Χατζίσκος** φρονεῖ ὡσαύτως ὅτι πρὸ τοῦ καταρτισμοῦ τῆς Βουλῆς εἰς Σῶμα δὲν δύναται νὰ διεξαχθῇ ἄλλη τις συζήτησις. Ἐπίσης παρατηρεῖ ὅτι οὔτε αἱ ἐπιτροπαὶ ἐξελέγησαν.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** λέγει ὅτι ἀκριβῶς εἰς τοῦτο θὰ καταλήξωμεν μετὰ τὴν ἐπιψήφισιν τοῦ ὑπὸ συζήτησιν ψηφίσματος.

Ὁ κ. **Π. Μαζαράκης** λέγει ὅτι τὸ προεδρεῖον εἶνε πλήρες ἐφόσον ὁ κ. Πρόεδρος καὶ οἱ γραμματεῖς κατέχουσιν τὰς ἕδρας των.

Εἰσέρχεται εἶτα ἡ Βουλὴ εἰς τὴν συζήτησιν ἐπὶ τοῦ σχεδίου ψηφίσματος «περὶ τῶν διὰ τὴν κύρωσιν τοῦ Συντάγματος συζητήσεων τῆς Βουλῆς».

Ὁ κ. **Σ. Μάξιμος** λέγει ὅτι ἡ ὁμὰς αὐτῶν συμφωνεῖ ὑπὲρ τοῦ σχηματισμοῦ 30μελοῦς Ἐπιτροπῆς, ἐφ' ὅσον δι' αὐτῆς θὰ συντομευθῇ τὸ τεχνικὸν μέρος ἐπὶ τῆς τροποποιήσεως τοῦ Συντάγματος. Δηλοῖ ἐπίσης ὅτι φρονεῖ ἐξ ὀνόματος τῆς ὁμάδος του ὅτι πρέπει νὰ συμπεριληφθῇ εἰς τὰς συζητήσεις καὶ τὸ ἄρθρον 1ον τοῦ Συντάγματος, διότι τὸ πολιτειακὸν ἐξακολουθεῖ νὰ εὑρίσκεται εἰς ὀξὺ σημεῖον ὅπως τὸ ἀπέδειξαν καὶ προηγούμεναι συζητήσεις. Καὶ κατὰ τὴν 7 Νοεμβρίου αἱ ἐκλογαὶ ἀπετέλεσαν πάλιν μεταξὺ τῆς Δημοκρατίας καὶ τῆς Βασιλείας.

Πολλοὶ Βουλευταί. Δὲν ἐτέθη ἐρώτημα.

Σ. Μάξιμος. Καὶ εἰς τὴν πάλιν ταύτην ἔλαβον μέρος ὅλα τὰ κόμματα τὰ ἀστικὰ καὶ αὐτὸ τὸ κόμμα τῶν Ἐλευθεροφρόνων μὲ πρόγραμμα Βασιλικόν. Εἰς τὴν προελθοῦσαν Βουλὴν ἀντιπροσωπεύονται ὅλαι αἱ παρατάξεις καὶ σκόπιμον εἶνε νὰ μὴ μετακληθῇ ἡ Βουλὴ εἰς στρογγυλοκάμηλον κρύπτουσαν τὴν κεφαλήν της εἰς τὰ πτερά της. Ἡ Οἰκουμενικὴ Κυβέρνησις δὲν δύνατσι νὰ ἀναχαιτίσῃ τὸ πολιτειακὸν ζήτημα, τὸ ὁποῖον ἐξακολουθεῖ νὰ εἶνε σφοδρὸν καὶ τὸ ἀπέδειξε καὶ ἡ προχθεσινὴ συζήτησις. Διὰ ὅλα αὐτὰ ἡ ὁμὰς ἡμῶν εἶνε τῆς γνώμης νὰ τεθῇ ὑπὸ συζήτησιν καὶ τὸ ἄρθρον 1ον τοῦ Συντάγματος, διὰ νὰ ἀκουσθοῦν καὶ αἱ ἀπόψεις ὅλων. Σφάλλεται ἡ Δημοκρατικὴ παράταξις ἐὰν νομίζῃ ὅτι πρέπει ὅπως—ὅπως νὰ ψηφισθῇ ἓν Σύνταγμα. Πρέπει τοῦτο νὰ στηρίζεται καὶ ἐπὶ τῶν δυνάμεων τῶν ἐκτὸς τοῦ Κοινοβουλίου παλαιουσῶν ὑπὲρ τῆς Δημοκρατίας καὶ κατ' αὐτῆς. Σκόπιμος ἑπομένως παρίσταται ἡ συζήτησις ἐπὶ τοῦ πολιτειακοῦ, διότι ἄλλως πάντοτε θὰ εἴμεθα ὑποχείριοι τῶν βιαίων λύσεων. Ἐπικροτοῦμεν κατὰ τοῦτο τὴν κατάρτισιν τῆς 30μελοῦς Ἐπιτροπῆς.

Ὁ κ. **Β. Ἀλεξάτος** λέγει ὅτι πρὸ παντὸς εἶνε ἐξεταστέον τίνα σημασίαν θὰ ἔχῃ τοιαύτη συζήτησις. Καθ' ἡμᾶς θὰ ἔχῃ συνέχισιν τοῦ καθεστωτικοῦ ἀγῶνος, ἀλλ' ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἐφ' ὅσον εἴμεθα ἐντολοδόχοι τοῦ λαοῦ δέον νὰ ἐξετασθῇ ἂν τοῦτο εἶνε σύμφωνον καὶ μὲ τὴν ἐντολὴν τὴν ὁποίαν ἐλάβομεν παρὰ τοῦ λαοῦ, ἀσχέτως ἐὰν εἴμεθα βασιλόφρονες ἢ μή. Διότι φρονῶ ὅτι ἄλλη ἦτο ἡ ἐντολὴ ἣν εἰς ὅλας τὰς παρατάξεις ἔδωκεν ὁ λαός, καὶ παρὰ τὴν ἐντολὴν τοῦ λαοῦ ἐνεργοῦντες οἱ ἀντιπρόσωποι αὐτοῦ δὲν γνωρίζω ἐὰν εἶνε ἐν τάξει.

Σ. Μάξιμος. Σεῖς ἐξελέγητε ὑπὸ τῶν συμπολιτῶν σας ὡς Βασιλόφρων.

Β. Ἀλεξάτος. Πρὸ παντὸς ἐξελέγην διότι οἱ συμπολῖται μου εἶχον ἐμπιστοσύνην εἰς ἐμὲ καὶ εἰς τὸν Ἀρχηγόν μου εἰς τὴν παράταξιν τοῦ ὁποίου εἶχον τὴν τιμὴν νὰ ἐμφανίζωμαι, εἶναι δὲ λίαν γνωστὸς καὶ αὐτὸς καὶ ἡ πολιτική του ἀπὸ πολλοῦ καὶ μέχρι σήμερον.

Ὁ κ. **Γ. Μερκούρης** (Ὑπουργὸς τῆς Θ. Οἰκονομίας) ὑποβάλλει σχέδιον νόμου «περὶ Ἐκτάκτου οἰκονομικῆς ἐνισχύσεως τοῦ Ταμείου ἀσφαλίσεως καὶ προστασίας τῶν καπνεργατῶν». Τὸ ζήτημα λέγει εἶναι ἐπεῖγον καὶ χρήζει ἀμέσου καὶ κατὰ προτίμησιν συζητήσεως.

(Θὰ τυπωθῇ καὶ διανεμηθῇ).

Ὁ κ. **Ι. Εὐταξίας** λέγει ὅτι, προκειμένου περὶ τῶν νόμων διακρίνομεν τέσσαρα στάδια, κατάρτισιν, κύρωσιν, ἔκδοσιν καὶ δημοσίευσιν ὅ,τι δὲ ἰσχύει περὶ τῆς ἁπλῆς νομοθεσίας

ισχύει ἔτι μᾶλλον περὶ τοῦ Συντάγματος. Παρ' ἡμῖν ἐπὶ Βασιλικοῦ καθεστῶτος τὴν κατάρτισιν τοῦ κειμένου καὶ μέρος τῆς κυρώσεως εἶχεν ἡ Βουλή, μετὰ τὴν κατάργησιν τοῦ καθεστῶτος ἐκείνου ἡ ἐξουσία αὕτη περιῆλθεν εἰς τὴν Συνέλευσιν, ἡ ὁποία καὶ μόνη εἶχε τὸ δικαίωμα τῆς καταρτίσεως καὶ κυρώσεως. Ἐρωτᾶται ἤδη ἡ Συνέλευσις: ὁποίαν ἐντολὴν ἔδωσεν εἰς τὴν Ἐπιτροπήν; Ἡ Συνέλευσις δὲν δύναται νὰ ἐκχωρήσῃ τὰ δικαιώματα τὰ ὁποῖα μόνη αὐτὴ κέκτηται. Δύναται ὅέβαια ἡ Διοικητικὴ ἀρχὴ εἰς ὡρισμένας περιστάσεις νὰ παρασκευάσῃ νόμους κατ' ἐντολὴν τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας. Δὲν εἶναι δυνατὸν ὅμως νὰ ἔχωμεν ἀνατροπὴν πάντων τῶν κρατούντων ὅρων, διότι δὲν ἦτο δυνατὸν ἡ Συνέλευσις νὰ ἀναθέσῃ εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν καὶ τὴν κατάρτισιν καὶ τὴν κύρωσιν καὶ τὴν ἔκδοσιν καὶ δημοσίευσιν, ἐπεφύλαξε δὲ πράγματι δι' ἑαυτὴν τὴν ὁριστικὴν κύρωσιν. Ἀναφέρει ἀκολούθως πῶς μετὰ τὴν διάλυσιν τῆς Συνελεύσεως ἐξεδόθη συντακτικὴ πρᾶξις δι' ἧς ἐδημοσιεύθη τὸ Σύνταγμα, ὅπερ ἔθετε προθεσμίαν 15 ἡμερῶν εἰς τὴν μέλλουσαν νὰ συνέλθῃ Βουλὴν πρὸς κύρωσιν καὶ τροποποίησιν αὐτοῦ. Συνεχίζων ἐξετάζει τὸ ζήτημα τῆς ἐντολῆς τὴν ὁποίαν ἔλαβεν ἡ παροῦσα Βουλὴ ὡς πρὸς τὸ Σύνταγμα καὶ φρονεῖ ὅτι οὔτε ὡς συντακτικὴ Συνέλευσις οὔτε κἂν ὡς ἀναθεωρητικὴ δύναται νὰ ἐργασθῇ αὕτη, συνεπῶς δὲν ἀπομένει παρὰ ἡ προσωρινὴ κύρωσις τοῦ παρόντος σχεδίου Συντάγματος καὶ κύρωσις μετὰ τοῦτο αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ Λαοῦ. Ἐπειδὴ ὅμως τὸ σχέδιον τοῦτο περιέχει πλείστας ὅσας ἀτελείας θὰ ἔπρεπε νὰ συνταχθῇ ἐν νέον σχέδιον, συντομωτάτου Δημοκρατικοῦ Συντάγματος. Ἐξετάζει εἰς ἐπίρρωσιν τούτων διάφορα ἄρθρα τοῦ ὑπ' ὄψει τῆς Βουλῆς σχεδίου Συντάγματος, ὡς τὸ ἄρθρον 1 τὸ ὁποῖον, λέγει, δὲν ἔχει καμμίαν ἔννοιαν, τὸ ἄρθρον 117 ὡς καὶ τὸ ἄρθρον 123, κατὰ τὸ ὁποῖον οὐδέποτε ἡ Δημοκρατικὴ μορφὴ τοῦ Πολιτεύματος δύναται νὰ ἀποτελέσῃ ἀντικείμενον τροποποιήσεως καὶ συμπεραίνει ὅτι μόνη λύσις ἀπομένει ὁ καταρτισμὸς ἰδιαιτέρου σχεδίου Συντάγματος, τὸ ὁποῖον νὰ τεθῇ ἐν ἰσχύϊ ὑπὸ τὴν αἵρεσιν τῆς ἐγκρίσεως ὑπὸ τοῦ Λαοῦ διὰ Δημοψηφίσματος, ὡς τοιοῦτον δὲ εὑρίσκει ἀρτιώτερον πάντων τὸ Γαλλικὸν Σύνταγμα.

Ὁ κ. **Χ. Λαδᾶς** λέγει, ὅσον ἀφορᾷ τὰ προταθέντα ὑπὸ τοῦ κ. Βοκοτοπούλου καὶ Εὐταξίαν, ὅτι αἱ τελευταῖαι προτάσεις ἀφοροῦν εἰς διαιώνισιν δι' ἣν ἔχει ἐξαναστῇ ὁλόκληρος ὁ Ἑλληνικὸς Λαός. Κατὰ τοῦ παλμοῦ τούτου τοῦ Λαοῦ ὁ κ. Εὐταξίας προτείνει νὰ γείνουν δύο συντάγματα καὶ ἐξ αὐτῶν νὰ ἀποτελεσθῇ ἕν, τὸ ὁποῖον κατόπιν νὰ ἐπεξεργασθῶμεν.

Ι. Εὐταξίας Ἓν Σύνταγμα θὰ γείνῃ καὶ θὰ κυρωθῇ.

Χ. Λαδᾶς. Παραμένουν οὕτω δύο περίοδοι ἄνευ Συντάγματος, ἀρχῆς γενομένης ἀπὸ τοῦ Σεπτεμβρίου 1926. Ὅσον ἀφορᾷ τὰς ἀντιρρήσεις τοῦ κ. Βοκοτοπούλου ὡς πρὸς τὴν κατάρτισιν καὶ τὴν δημοσίευσιν αὐτοῦ ἐρωτῶ ἂν στρέφωνται εἰς τὴν μορφὴν τῆς Βουλῆς ὡς Συντακτικῆς ἢ μή. Ἐὰν γείνωμεν Συντακτικὴ θὰ κηρύξωμεν ἡμεῖς ἐπανάστασιν. Ἐὰν θέλωμεν νὰ συζητήσωμεν τὰ πολιτειακὰ ὑποθέτω ὅτι δὲν ἐλάβομεν καμμίαν ἐντολὴν τοιαύτην.

Ι. Ράλλης. Ἐρωτᾶ πότε ἐκυρώθη διὰ Συντακτικῆς Συνελεύσεως τὸ ἄρθρον 1ον.

Χ. Λαδᾶς. Θὰ σᾶς εἴπω ἐν καιρῷ. Ἐξακολουθῶν ἐπὶ τῶν αἰτιάσεων τοῦ κ. Βοκοτοπούλου εὑρίσκει ὅτι αἱ παρατηρηθεῖσαι ἀνωμαλίαι ἦσαν συμφυεῖς πρὸς τὰς μεσολαβησάσας καταστάσεις. Καὶ ἡμεῖς ἐδῶ εἴμεθα ἀνωμάλως.

Δ. Βοκοτόπουλος. Ἐξελέγημεν ἀπὸ τὸν Ἑλ. Λαόν.

Χ. Λαδᾶς. Δὲν θὰ ἐξελεγόμεθα ἂν δὲν ἐμεσολάβει ἡ γνωστὴ ἀνωμαλία. Πραγματευόμενος εἶτα τὰς αἰτιάσεις περὶ τοῦ κύρους τοῦ Συντάγματος ἀπορεῖ πῶς γίνεται λόγος περὶ ἀνωμαλιῶν, ἀφοῦ δυνάμει τοῦ Συντάγματος τούτου προεκηρύχθησαν καὶ ἐγειναν αἱ ἐκλογαὶ καὶ εἴμεθα βουλευταὶ καὶ ὡρκίσθημεν εἰς αὐτό.

Π. Τσιτσεκλῆς. Δὲν ὑπάρχει σκοπιμότης νὰ συζητῶμεν πλέον ἐπὶ τῶν πραγμάτων αὐτῶν, ἐφ' ὅσον τὸ Σύνταγμα εἶνε ὑπὸ τὸν ἔλεγχον ἡμῶν καὶ τὴν προποποίησιν ἡμῶν, πλὴν τοῦ ἄρθρου 1ου. Θὰ καταλήξωμεν ἀντιθέτως εἰς Βυζαντινολογίαν καὶ ὁ Ἑλ. Λαὸς ἔχει βαρυνθῇ νὰ συζητῇ περὶ πολιτευμάτων.

Ὁ κ. **Δ. Βοκοτόπουλος** ζητεῖ νὰ δηλώσῃ ἡ Κυβέρνησις ἂν τὸ Σύνταγμα εἶνε προσωρινὸν ἢ ὁριστικόν.

Ὁ κ. **Α. Παπανασταίου** λέγει ὅτι δεχόμεθα ὅτι ἐπειδὴ εἶνε ὑπὸ ἀναθεώρησιν τὸ Σύνταγμα ἔχει φυσικὰ προσωρινὴν ἰσχύν.

Ὁ κ. **Χ. Λαδᾶς** συνεχίζων ἀντικρούει τὰ λεχθέντα περὶ ἀδυναμίας τῆς Συντακτικῆς Συνελεύσεως νὰ μεταβιβάσῃ τὰ δικαιώματά της εἰς τὴν Ἐπιτροπήν. Ἡ Συνέλευσις μόνον τὸ συμφέρον τοῦ Ἔθνους ἔχει ὑπ' ὄψιν της. Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν δευτέραν πλημμέλειαν περὶ τῆς ἐκπληρώσεως τῶν ὅρων ὑφ' οὓς ἐδόθη ἡ ἐντολὴ πρὸς τὴν Ἐπιτροπήν, ἀναλύει τὰς διατάξεις τοῦ σχετικοῦ ψηφίσματος τῆς Δ΄ Συνελεύσεως καὶ εὑρίσκει ὅτι μετὰ τὴν κατάρτισιν τοῦ Συντάγματος παρὰ τῆς Ἐπιτροπῆς ἐμεσολάβησεν ὁ Πάγκαλος πότε μὲ κοινοβουλευτικὸν μανδύαν, πότε μὲ δικτατορικὸν καὶ ἐδημοσίευσεν ἐν σύνταγμα ἰδικῆς του ἐμπνεύσεως.

Ι. Ράλλης. Ἐὰν δέχεσθε ὅτι ἡ Ἐπανάστασις τοῦ Παγκάλου ἐδημιούργησε δίκαιον τότε ἔκαμε ἰδικόν του Σύνταγμα.

Χ. Λαδᾶς. Τὸ Σύνταγμα τοῦ 1864 καταργηθὲν διὰ τοῦ Συντάγματος τοῦ Παγκάλου δὲν ὑπάρχει πλέον.

Σ. Σωτηριάδης. Ποῖον ὑπάρχει;

Χ. Λαδᾶς. Θὰ σᾶς εἴπω. Καταργηθέντος τοῦ προηγουμένου Συντάγματος διὰ τοῦ Συντάγματος Παγκάλου ἐπηκολούθησεν ἡ Κυβέρνησις Κονδύλη, ἡ ὁποία ὡς Ἐπανάστασις αὐτοπεριωρίσθη κατόπιν, εὑρεθεῖσα δὲ πρὸ διλήμματος ἐπῆρε τὸ Σύνταγμα τῆς Ἐπιτροπῆς καὶ τὸ ἐδημοσίευσε.

Ὁ κ. **Θ. Τσιριμῶκος** ἐρωτᾷ ἐὰν ἡ Κυβέρνησις Κονδύλη ἐσεβάσθη τὸ Σύνταγμά της.

Χ. Λαδᾶς. Δὲν εἶμαι ἀπολογητὴς τῆς Κυβερνήσεως Κονδύλη. Συνεχίζων λέγει ὅτι τὸ Σύνταγμα τῆς Κυβερνήσεως Κονδύλη, ὡς ὁρίζει τὸ ἴδιον, θὰ ἰσχύσῃ τὸν ὀλίγον καιρὸν ποὺ χρειάζεται ἡ ἀναθεώρησίς του. Αὐτὴν τὴν θυσίαν ζητεῖ παρ' ἡμῶν τὸ ψήφισμα.

Ὁ κ. **Π. Τσιτσεκλῆς** νομίζει ὅτι εἶνε ἐκτὸς τοῦ θέματος διότι τὸ ψήφισμα εἰσάγει μόνον δικονομικοὺς κανόνας ἐνῷ τώρα εἰσέρχεται εἰς τὴν οὐσίαν,

Ὁ κ. **Χ. Λαδᾶς** ἐξακολουθῶν λέγει ὅτι θὰ προτείνῃ μίαν τροπολογίαν, ἡ ὁποία συμπίπτει ἐν μέρει μὲ τὴν τροπολογίαν τοῦ κ Σωτηριάδη. Ἀναγινώσκει τὴν τροπολογίαν του ὡς ἄρθρον 1 τοῦ ὑπὸ συζήτησιν ψηφίσματος «περὶ ἀναδρομικῆς κυρώσεως τῶν διατάξεων τοῦ Συντάγματος καὶ προσθέτου ἄρθρου περὶ ἐξελέγξεως τοῦ κύρους τῶν ἐκλογῶν».

Ὁ κ. **Ρ. Κούνδουρος** λέγει ὅτι ὑπεράνω τῶν ὡραίων λόγων ὑπάρχει μία στυγνὴ πραγματικότης, ἡ ὁποία συνίσταται εἰς τὴν ἐπὶ ἑπταετίαν ἀπασχόλησίν μας μὲ τὸ Σύνταγμα καὶ εἰς τὴν ἐπίτασιν τῆς κακοδαιμονίας τῶν ἀγροτικῶν καὶ ἄλλων τάξεων. Διὰ τοῦτο νομίζει ὅτι οἱ ὑποβαλλόντες τὸ ψήφισμα εὑρίσκονται εἰς ἐπαφὴν μὲ τὴν ἠχὼ τῶν μεγάλων κοινωνικῶν μαζῶν καὶ ἐκφράζει τὴν εὐχὴν νὰ καταβληθῇ προσπάθεια νὰ τελειώσῃ τὸ ταχύτερον ἡ ἀναθεωρητικὴ ἐργασία ἐντὸς τῆς ταχθείσης προθεσμίας.

Ὁ κ. **Χ. Βοζίκης** νομίζει ὅτι διὰ τοῦ ψηφίσματος ἔρχεται πρὸς συζήτησιν ὁλόκληρον τὸ καθεστωτικὸν ζήτημα. σχετικῶς δὲ κάμνει τὴν ἑξῆς δήλωσιν:

Διὰ τοῦ ὑπὸ συζήτησιν σχεδίου ψηφίσματος σκοπεῖται ἡ λύσις τοῦ ὅλου καθεστωτικοῦ ζητήματος. Ἡμεῖς θεωροῦντες ὅτι τὸ ζήτημα τοῦ καθεστῶτος, δέον νὰ τίθεται πρὸ τοῦ λαοῦ κεχωρισμένον τῶν ζητημάτων τῶν προσώπων, εἰς τὴν ἐκλογὴν τῶν ὁποίων κυρίως ἀφορῶσιν αἱ Βουλευτικαὶ ἐκλογαὶ δὲν ἐθέσαμεν αὐτὸ κατὰ τὰς βουλευτικὰς ἐκλογάς, ἀλλὰ καὶ ἀπεκρούσαμεν αὐτὸ καὶ συνεπῶς οὔτε ἐζητήσαμεν οὔτε ἐλάβομεν ἐντολὴν νὰ ἐπιληφθῶμεν τῆς λύσεως αὐτοῦ.

Ὡς μὴ ἔχων δὲ κατὰ ταῦτα τὴν σχετικὴν ἐντολὴν καὶ ὡς μὴ ἀναγνωρίζων εἰς τὴν Βουλὴν ἁρμοδιότητα διὰ τὴν ἐπίλυσιν τοῦ καθεστωτικοῦ ζητήματος δὲν θὰ λάβω μέρος εἰς τὴν συζήτησιν καὶ ψήφισιν τοῦ σχεδίου ψηφίσματος.

Προσέρχονται εἶτα καὶ δίδουσι τὸν ὑπὸ τοῦ Συντάγματος τεταγμένον ὅρκον οἱ μήπω ὁρκισθέντες βουλευταὶ **Ε. Βελλιανίτης** καὶ **Α. Παπαναγιώτου**.

Συνεχιζομένης τῆς συζητήσεως λαμβάνει τὸν λόγον ὁ κ. **Κ. Ναυπλιώτης** ὅστις λέγει ὅτι καὶ ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς αἰθούσης ταύτης ἤρχισαν ἐκδηλούμεναι δυσφορίαι διὰ τὴν πλατυλογίαν καὶ ἀπεραντολογίαν ἐπὶ τῆς Συνταγματικῆς συζητήσεως. Ὁ Ἑλληνικὸς κόσμος μᾶς ἀπέστειλεν ἐνταῦθα ἵνα ἐλαττώσωμεν τοὺς φόρους καὶ φθηνήνωμεν τὸ ψωμί του καὶ βελτιώσωμεν τὸν βίον του. Ἔμποροι, βιομήχανοι, εἰς τὴν τάξιν τῶν ὁποίων ἔχω τὴν τιμὴν νὰ ἀνήκω, ἐπαγγελματίαι καὶ ἀγρόται, οἵτινες μὲ ἀπέστειλαν ἐνταῦθα πάσχουν καὶ ἡμεῖς συζητοῦμεν περὶ τοῦ ἂν θὰ ἰσχύσῃ τὸ Σύνταγμα τοῦ 1864 τοῦ 1910 ἢ τοῦ 1922. Ὑπέστημεν τὰ κακὰ τῆς Στρατοκρατίας, ἐγγὺς ἤδη εἴμεθα νὰ ὑποστῶμεν τὰ κακὰ τῆς Λαοκρατίας, ἐξαρθῶμεν εἰς ὕψος καὶ φανῶμεν ἀντάξιοι τῶν προσδοκιῶν τοῦ λαοῦ, ὅστις ἄλλως θὰ μᾶς ἀποβάλῃ ἐντεῦθεν πούς καὶ λάξ. Ἔχομεν νὰ συζητήσωμεν καὶ ἐπὶ τόσων ἄλλων σοβαρωτέρων ζητημάτων, ὥστε δὲν πρέπει νομίζω νὰ χάνωμεν πολίτιμον χρόνον ἐπὶ τῶν τύπων τοῦ Συντάγματος.

Ὁ κ. **Γ. Ἀλεξανδρόπουλος** λέγει ὅτι εἶχε τὴν γνώμην ὅτι μὴ ὑπάρχοντος Συντάγματος ὤφειλε νὰ συνταχθῇ τοιοῦτο. Ἀλλὰ μετὰ τὴν τροπὴν ἣν ἔλαβεν ἡ πολιτικὴ κατάστασις καὶ αἱ συζητήσεις, εἶναι ἠναγκασμένος νὰ συζητήσῃ φρονῶν πάντως ὅτι τὸ Λαϊκὸν κόμμα τηροῦν τὰς ἀρχάς του πιστεύει ὅτι θὰ ἐρωτηθῇ μίαν ἡμέραν ὁ λαὸς περὶ τοῦ πολιτεύματός του. Ἐξακολουθῶν τονίζει τὴν ἀνικανότητα τῆς τετάρτης Συνελεύσεως συγκροτηθείσης ἐπαναστατικῶς καὶ μονοπλεύρως καὶ κατὰ τὸν γνωστὸν τρόπον.

Χ. Ἀλαμανῆς. Διατί ἡ τρίτη Συνέλευσις ἐπὶ διετίαν δὲν ἔδωκε Σύνταγμα;

Τάσης Ἀναστασίου. Καὶ μίαν ἄλλην παρατήρησιν. Ἡ τετάρτη Συνέλευσις κ. Ἀλεξανδρόπουλε εἶχε μίαν ἀρετὴν ἀναμφισβήτητον. Ὅτι δὲν ὥρισε ποτὲ τὴν τρίτην Συνέλευσιν καίτοι εἶχε πολλὰ νὰ τῆς εἴπῃ.

Γ. Ἀλεξανδρόπουλος. Εἶπον ὅτι ἡ Τετάρτη Συνέλευσις ἀπέδειξεν ἀνικανότητα νὰ δώσῃ Σύνταγμα, ἐξεχώρησε τὰ δικαιώματά της εἰς μίαν ἐπιτροπὴν διὰ τὴν ὁποίαν καὶ αὐτὸς ὁ Πρόεδρος εἶχε δηλώσει ὅτι τὸ ἔργον της ἔχρηζε κυρώσεως παρὰ τῆς Συνελεύσεως. Σήμερον καλούμεθα νὰ θεωρήσωμεν ἰσχύον τὸ Σύνταγμα ἐκεῖνο καὶ νὰ τὸ ἀναθεωρήσωμεν. Ἀλλὰ εἶναι γνωστὸν ὅτι διὰ νὰ ἀναθεωρηθῇ ἕν πρᾶγμα ὀφείλει νὰ προϋπάρχῃ. Τὸ διάταγμα δι' οὗ ἐκλήθησαν οἱ ἐκλογεῖς νὰ ἐκλέξουν Βουλὴν δὲν εἶχε τὴν πρόνοιαν νὰ ὁρίσῃ τοὐλάχιστον τὰ ἀναθεωρητέα ἄρθρα τοῦ Συντάγματος καὶ ἑπομένως σημαίνει γενικὴν ἀναθεώρησιν τοῦ Συντάγματος καὶ συνεπῶς νέαν σύνταξιν, ἂν καὶ δι' ἡμᾶς οἱαδήποτε δέσμευσις δὲν ἔχει σημασίαν διότι θεωροῦμεν τὸ πολιτειακὸν ἐκκρεμές. Πάντως ὀρθὸν θὰ ἦτο ν' ἀνασυνταχθῇ ὁλόκληρον τὸ Σύνταγμα.

Α. Μιχαλακόπουλος (Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν). Τὸ ψήφισμα θεωρεῖ ἰσχύον τὸ Σύνταγμα καὶ τροποποιεῖ αὐτὸ ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰς τεθείσας πρὸς ἀναθεώρησιν προθεσμίας. Τὸ ἂν ἰσχύῃ ἢ ὄχι τὸ Σύνταγμα τὸ ὑπάρχον, θὰ λυθῇ δι' ἀποφάσεως τῆς Βουλῆς, διευθυνομένης ἀπὸ πρακτικότητα καὶ διατηρούντων ὅλων ἡμῶν τὰς νομικάς των γνώμας.

Ὁ κ. **Γ. Ἀλεξανδρόπουλος** καταλήγων τονίζει ὅτι τὰ Πολιτεύματα δὲν ἐπιβάλλονται οὔτε δι' Ἐπαναστάσεων οὔτε διὰ Συνελεύσεων, ἐφ' ὅσον δὲν στηρίζονται εἰς τὴν θέλησιν τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ.

Α. Μιχαλακόπουλος ἀναμφιβόλως καὶ ἂν ὁλόκληρος ἡ παροῦσα Βουλὴ ψηφίσῃ ὁμοφώνως καὶ τὸ πρῶτον ἄρθρον τοῦ Πολιτεύματος, πάλιν τὸ διώσιμόν του θὰ ἦτο ὑπὸ τὴν αἵρεσιν τῆς ὑποστηριξεώς του διὰ τῆς θελήσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ. Εἰς τὴν Γαλλίαν διὰ μιᾶς ἄλλοτε ψήφου ἐψηφίσθη τὸ Σύνταγμα τῆς Δημοκρατίας καὶ ἐπειδὴ τὸ ἤθελε ὁ Λαὸς παρέμεινε καὶ παραμένει ἐν ἰσχύϊ ὅσον ὀλίγα Συντάγματα.

Ὁ κ. **Εὐστρ. Φωτάκης.** Θὰ ἐπιφέρω λέγει δύο μόνον παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν γνωμῶν καὶ συμπερασμάτων τῶν κ. κ. Βοκοτοπούλου καὶ Εὐταξίαν. Ὁ πρῶτος προδήλως ἔκαμε σύγχυσιν μεταξὺ φυσικοῦ καὶ δημοσίου δικαίου, ἐνῷ τοῦ δευτέρου αἱ θεωρίαι εἶνε πολὺ μακραν ἀπὸ τὸ σύγχρονον καὶ μεταπολεμικὸν πνεῦμα περὶ δημοσίου δικαίου. Παράδειγμα ὁ πειθαρχικὸς καὶ συντηρητικὸς Γερμανικὸς Λαός, ὁ ὁποῖος τὸ ἔργον τοῦ Καθηγητοῦ Πράϊς ὑποχρέωσε τοὺς ἀντιπροσώπους του νὰ τὸ ψηφίσουν ὡς Σύνταγμα ἐντὸς δύο ἑβδομάδων. Εἰς τὴν Ἑλλάδα ἔχομεν ἀπὸ δεκαετίας συνταγματικὴν ἀνωμαλίαν καὶ ἂν ἀκολουθήσωμεν τοὺς συλλογισμοὺς τῶν ἀνωτέρω κ.κ. συναδέλφων θὰ φθάσωμεν εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι καὶ ἡ ἐκλογὴ ἡμῶν εἶνε ἄκυρος, ἐν ᾧ ὡς γνωστὸν ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ὑπάρχοντος Συντάγματος ἐξελέγημεν καὶ ὡρκίσθημεν οἱ περισσότεροι ἀνεπιφυλάκτως. Δὲν εἰμποροῦμεν λοιπὸν νὰ παραγνωρίσωμεν πράξεις πραγματικότητος καὶ πρέπει νὰ ψηφισθῇ τὸ ψήφισμα διὰ νὰ ἀποφύγωμεν νέαν Βυζαντινολογίαν.

Ι. Ράλλης. Εἶναι ἀμφισβήτητον ὅτι τὸ Σύνταγμα τοῦτο δὲν προέρχεται ἐκ τῆς Δ΄ Συντακτικῆς Συνελεύσεως, ἀλλ' ἐκ τῆς Κυβερνήσεως Κονδύλη. Πρόκειται συνεπῶς περὶ Συντάγματος ἀπορρέοντος ἐκ μιᾶς ὀλιγαρχικῆς βίας καὶ ἡ παροῦσα δὲ Βουλὴ εἶναι προϊὸν τοῦ Συντάγματος τούτου καὶ τῆς ρηθείσης βίας.

Δηλῶ κατὰ συνέπειαν ὅτι δὲν νομίζω ὅτι δικαιοῦμαι ἐπὶ τῇ βάσει τῆς λαϊκῆς ἐντολῆς, ἥτις μοὶ ἐδόθη, νὰ συζητήσω τὸ λύον τὸ καθεστωτικὸν ζήτημα ψήφισμα τοῦτο.

Ὁ κ. **Κ. Καλκάνης.** Τονίζει ὅτι ἀπὸ τὸ 1910 κατὰ κυριολεξίαν κατατριβόμεθα μὲ ἀπεραντολογίαν ἐπὶ τοῦ Συντάγματος καὶ ἐπὶ ὁλόκληρον τὴν δεκαπενταετίαν ταύτην αἱ κατὰ καιροὺς ὑπάρξασαι Συνελεύσεις ἢ Βουλαὶ ἐτρίβησαν καὶ ἐφθείροντο μὲ βυζαντινολογίας καὶ ἀτέρμονας συζητήσεις. Ἀφορμὴν βεβαίως εἰς τὰς τοιαύτας περὶ Συντάγματος συζητήσεις ἔδωκεν τὸ Βενιζελικὸν κόμμα διὰ νὰ καλύψῃ διαφόρους προθέσεις, αἵτινες εἶχον ἀνάγκην νὰ καλυφθοῦν. Πάντως ἐπὶ τοῦ προκειμένου πρέπει νὰ ἀποφευχθῶσιν νέοι βυζαντινισμοὶ καὶ ἀπεραντολογίαι διότι οὐδεμίαν αὗται ἀξίαν ἔχουν, διότι ἡ ἔρις πρόκειται περὶ λόγων χωρὶς μηδεμίαν ἀπολύτως πρακτικὴν ἀξίαν, διὰ τὸν ἁπλούστατον λόγον ὅτι ὁποτεδήποτε καὶ ἂν ἐδημοσιεύθη τὸ ὑπὸ τὴν κρίσιν τῆς Βουλῆς Σύνταγμα καὶ ἀνεξαρτήτως τοῦ ἂν ἰσχύῃ τοῦτο ἢ οὔ καὶ ἂν ἐδημοσιεύθη παρὰ τοῦ Παγκάλου φέροντος τὸν κοινοβουλευτικὸν ἢ Δημοκρατικὸν μανδύαν ἢ παρὰ τοῦ ἄλλου στρατοκράτου Κονδύλη ἢ ἂν κατηρτίσθη νομίμως ἢ οὔ, πάντως λέγει τοῦτο ἰσχύει δι' ὀλίγας τινὰς ἡμέρας διότι ἀπὸ σήμερον τίθεται ὁλόκληρον τὸ Σύνταγμα γενικῶς καὶ ἀνεξαιρέτως ὑπὸ τὴν ψῆφον τῆς Βουλῆς καὶ τροποποιούμενον παρ' αὐτῆς ὁλόκληρον πλὴν τοῦ πρώτου ἄρθρου θὰ ἰσχύῃ πλέον κατὰ τὸν τρόπον καθ' ὃν αὕτη θὰ διαρρυθμίσῃ τοῦτο. Ὥστε δὲν ἔχει σημασίαν σοβαρὰν ποῖον εἶναι τὸ ἤδη ὑπὸ τὴν ψῆφον τῆς Βουλῆς τιθέμενον. Σύμφωνοι δὲ πρὸς τὴν γνώμην καὶ τὴν θέλησιν τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ, ὅστις μᾶς ἔταξεν ἐνταῦθα ὀφείλομεν νὰ μὴ πελαγοδρομήσωμεν. Ἀξίαν ἐν τῷ σημείῳ τούτῳ θὰ εἶχον αἱ συζητήσεις, ἂν ἠδυνάμεθα νὰ προβῶμεν εἰς συζήτησιν ἐπὶ τοῦ πρώτου ἄρθρου τοῦ ἀφορῶντος εἰς τὴν μορφὴν τοῦ πολιτεύματος. Δὲν πρέπει ὅμως νὰ παρορῶμεν καὶ ἐν τούτῳ τὴν δύναμιν τῶν πραγμάτων καὶ τὴν δημιουργηθεῖσαν πραγματικὴν κατάστασιν, καθ' ἣν παρ' ὅλην τὴν παμμεγίστην θέλησιν μεγάλης μερίδος τοῦ Λαοῦ δὲν δυνάμεθα, καὶ ἂν ἐπακολουθήσῃ καὶ ἐν τούτῳ συζήτησις, νὰ προβῶμεν εἰς μεταβολήν, διότι

εἶναι γνωστὸν ὅτι εἶναι ἀντίθετος ἡ πλειοψηφία τῆς Βουλῆς.

Β. Σαγιάς. Τότε τί νὰ γίνῃ;

Κ. Καλκάνης. Ἐν εἶναι βέβαιον ὅτι δὲν πρέπει νὰ παρορῶμεν τὴν δύναμιν τῶν πραγμάτων, καὶ παράδειγμα ἔστω ἡ περίπτωσις καθ' ἣν ἐχύνετο πολύτιμον καὶ τίμιον αἷμα πολιτικῶν ἐξόχων, ἀποτελούντων μεγάλα Ἐθνικὰ κεφάλαια, παρὰ τὴν πάνδημον μάλιστα γνώμην τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ ὅταν ὑτάρξῃ ἡ δύναμις καὶ ἐν τῇ Βουλῇ δυνάμεθα νὰ κρίνωμεν ὅπως ἐπιθυμοῦμεν.

Π. Τσαλδάρης. Δηλοῖ ὅτι ἐτέθη ὡς ἀρχὴ ὅτι δὲν θὰ συζητηθῇ τὸ πρῶτον ἄρθρον.

Κ. Καλκάνης. Διὰ τοῦτο λέγω καὶ ἐγὼ ὅτι παρέλκουν αἱ περὶ αὐτοῦ συζητήσεις, ἐφόσον τὸ θέμα τοῦτο ἀπεκλείσθη διὰ τῆς δυνάμεως τῶν πραγμάτων. Πρέπει ὅμως τὸ ὑπὸ κρίσιν ψήφισμα νὰ τροποποιηθῇ διὰ νὰ εἶναι δυνατὸν ἐν ἐπιγνώσει ἡ Βουλὴ νὰ ψηφίσῃ τὸ Σύνταγμα, δεδομένου τοῦ ἀπολύτως ἀναγκαίου χρόνου καὶ μὴ ὑπαρχόντων περιορισμῶν, περιοριζόντων τὴν ἐλευθερίαν τῆς σκέψεως. Διὰ τοῦτο αἱ προθεσμίαι τῶν ὡρῶν, αἵτινες ὡρίσθησαν διὰ τὰς συζητήσεις, πρέπει νὰ τριπλασιασθοῦν τοὐλάχιστον, λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν ὅτι τὸ ἐπίδικον Σύνταγμα ἀντεγράφη καὶ εἶναι συνονθύλευμα διαφόρων συνταγμάτων, ἀποτελοῦν μάλιστα, ἐὰν θέλετε, οὐχὶ συγγραφὴν μὲ πλήρη ἀλληλουχίαν καὶ ἐνιαῖον εἰρμὸν συνόλου, ἀλλὰ συρραφὴν καὶ δὴ κακότεχνον.

Πάντως πρόκειται νὰ παραδώσῃ ἡ παροῦσα Βουλὴ ἓν σύνταγμα προωρισμένον νὰ ἰσχύσῃ κατ' ἄλλους μὲν διὰ τοὺς ἤδη ἕλληνας, κατ' ἄλλους δὲ καὶ διὰ τὰς μελλούσας γενεάς, ὀφείλει συνεπῶς νὰ καταβάλῃ πᾶσαν προσπάθειαν, ἔχουσα καὶ τὸν ἀνάλογον χρόνον, ἵνα ὅσον οἷόν τε ἀρτιώτερον καταστῇ τὸ ὅλως πλημμελὲς καὶ κατὰ τὸν εἰρμὸν καὶ κατὰ τὸ λεξικὸν· ὑπὸ τὴν κρίσιν ἡμῶν τιθέμενον τοιοῦτον.

Ε. Χατζηδάκις λέγει ὅτι χθὲς ἡ Βουλὴ ἔδωκε πανηγυρικὴν ψῆφον ἐμπιστοσύνης εἰς τὴν Κυβέρνησιν τὴν λεγομένην Οἰκουμενικήν. Ἡ ἀνάγκη ἥτις ἐπέβαλε τὴν συγκρότησιν τῆς Οἰκουμενικῆς Κυβερνήσεως ἐπιβάλλει νὰ γίνῃ δεκτὸν καὶ τὸ ὑπὸ συζήτησιν ψήφισμα. Ἔδωκε τὸν ὅρκον ὑπὸ τὴν ἐπιφύλαξιν τῆς δηλώσεως τοῦ Λαϊκοῦ κόμματος καὶ ἑτέραν ἐπιφύλαξιν ὡς πρὸς τὴν ἰσχὺν τοῦ Συντάγματος, ὅπερ οὐσιαστικῶς εἶναι ἔργον ἑνὸς καὶ μόνον ἀνδρός, τοῦ κ. ἐπὶ τῆς Γεωργίας Ὑπουργείου. Δὲν ὑπάρχει καμμία ἀμφιβολία ὅτι τὸ Σύνταγμα δὲν ἰσχύει· ὅμως, καὶ συμμερίζομαι λέγει, πλησιέστατα τὰ ἐπιχειρήματα τὰ ὁποῖα ἀνέπτυξαν οἱ συνάδελφοι κ. κ. Εὐταξίας, Βοκοτόπουλος, Σωτηριάδης καὶ Λαζανᾶς. Ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ παρορῶμεν ὅτι τὸ Σύνταγμα ἰσχύει πράγματι καὶ ἐφαρμόζεται. Καὶ ἐπειδὴ τίποτε δὲν δεσμεύει τὴν ἐθνικὴν κυριαρχίαν νὰ θεσπίσῃ, ὁποτεδήποτε θελήσῃ, οἱονδήποτε πολίτευμα, ἔχει δὲ μεγίστην ἀνάγκην ἡ χώρα νὰ ἐξέλθῃ ἀπὸ τὸ ὑπάρχον ἀδιέξοδον καὶ ἀσχοληθῇ εἰς τὴν λύσιν τῶν ἐπειγόντων σπουδαίων ζητημάτων, τοῦ οἰκονομικοῦ, στρατιωτικοῦ κλπ., φρονῶ ὅτι δὲν πρέπει νὰ λεπτολογῶμεν καὶ ἀπεραντολογῶμεν, ἀλλὰ νὰ ἀφήσωμεν τὰς περιττὰς συζητήσεις, καὶ προβῶμεν καὶ ἀποπερατώσωμεν ὅσον τὸ δυνατὸν ταχύτερον τὸ ἔργον τοῦ ντὲ φάκτο ἰσχύοντος Συντάγματος.

Ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας) λέγει ὅτι δὲν εἶνε ἀληθές, ὅτι τὸ Σύνταγμα ἐψηφίσθη ὑπ' αὐτοῦ καὶ μόνου, δὲν ἀνέμενε δὲ ὅτι τὸ ψήφισμα θὰ προσέκοπτε τόσον εἰς τὴν νομικὴν εὐθιξίαν ὡρισμένων συναδέλφων. Προκειμένου, λέγει, περὶ συντακτικῶν πράξεων αἱ συντακτικαὶ συνελεύσεις δύνανται ἀπεριορίστως νὰ μεταβιβάσωσι τὴν ἐξουσίαν αὐτῶν, ὡς συνέβη ἄλλοτε καὶ ἐν Γαλλίᾳ. Ἐγένετο λόγος περὶ ἐντολέων καὶ ἐντολοδόχων, εἰς τὸ δημόσιον ὅμως δίκαιον δὲν ὑφίστανται οἱ τοιοῦτοι περιορισμοί, διὰ τοῦτο οἱ νόμοι οἱ ψηφισθέντες ἀπὸ μίαν διαλυθεῖσαν Βουλὴν δημοσιεύονται καὶ ἰσχύουν καὶ μετὰ μίαν νέαν Βουλήν. Τὸ ψήφισμα τῆς Δ' Συνελεύσεως ἐγένετο ὑπὸ τὴν ἔννοιαν νὰ συντομεύσῃ ὅσον τὸ δυνατὸν τὴν σύνταξιν τοῦ Συντάγματος ἀπέμενε δὲ εἰς αὐτὴν μόνον ἡ ἀναθεώρησις καὶ κύρωσις ἡ ὁποία θὰ εἶχε ἤδη γίνῃ ἂν δὲν διελύετο ἡ Συνέλευσις ἐκείνη. Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸ 1ον ἄρθρον τοῦ Συντάγματος λέγει ὅτι δὲν ἔχει καμμίαν ἀντίρρησιν νὰ διορθωθῇ τοῦτο λεκτικῶς καίτοι κατὰ τὴν γνώμην του ἔχει καλῶς. Ἐν πάσῃ περιπτώσει ἡ λεκτικὴ διόρθωσις δὲν πρόκειται νὰ θίξῃ τίποτε θεμελιῶδες. Οὐδεὶς ἰσχυρίζεται ὅτι τὸ Σύνταγμα εἶνε τέλειον· ἡ πεῖρα διδάσκει ὅτι οἱ πρακτικοὶ ἄνθρωποι εἶνε εἰς θέσιν νὰ ἐπιφέρουν τὰς καλλιτέρας τροπολογίας. Ἂν ὅμως ἐτέθησαν περιορισμοὶ ὡς πρὸς τὸν χρόνον τῆς συζητήσεως τοῦτο ἐγένετο διότι τὰ ζητήματα ταῦτα εἶνε ἀρκούντως ὄψιμα καὶ διότι εἶνε ὀρθὸν νὰ ἐπικρατήσῃ κατὰ τὴν συζήτησιν κάποια τάξις. Θὰ ἦτο καλὸν ἐντὸς τῶν κόλπων ἑκάστου κόμματος νὰ ἐσχηματίζετο πρῶτον μία ἐνιαία γνώμη περὶ τῶν ἐπενεχθησομένων μεταρρυθμίσεων, εἰς τρόπον ὥστε νὰ μὴ παριστάμεθα πρὸ πολλῶν τροπολογιῶν ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ θέματος. Ταύτην τὴν βάσιν ἔχουν αἱ διατάξεις αὗται. Δὲν θὰ εἶχα ὅμως ἀντίρρησιν νὰ παραταθῇ ἡ προθεσμία εἰς ὀκταήμερον.

Ὁ κ. **Β. Σαγιᾶς** λέγει ὅτι ἡ προθεσμία αὕτη εἶνε ἀνεπαρκής, διότι τὸ Λαϊκὸν κόμμα δὲν ἔσχεν ἀκόμη τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἀσχοληθῇ μὲ τὸ νέον σύνταγμα, ἐν τῷ ὁποίῳ περιλαμβάνονται τόσοι νέοι θεσμοί.

Ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** λέγει ὅτι ὅσον ἀφορᾷ τὴν τροπολογίαν τοῦ κ. Λαδᾶ δέχεται νὰ προστεθῇ τὸ ἄρθρον περὶ κυρώσεως τοῦ διατάγματος δι' οὗ ἐδημοσιεύθη τὸ σύνταγμα. Ποιεῖται ὡσαύτως τὴν δήλωσιν ὅτι ὁσάκις τὸ σύνταγμα ἀναφέρεται εἰς νόμους ἰσχύοντας πρὸ αὐτοῦ οἱ νόμοι ἐκεῖνοι ἰσχύουσι καὶ ὑπὸ τὸ νέον σύνταγμα.

Διακόπτεται μετὰ τοῦτο ἡ συνεδρίασις ὥραν 9.20' διὰ νὰ ἐπαναληφθῇ τὴν 10 μ. μ.

Μετὰ τὴν διακοπὴν

Ὥρᾳ 10 1]2 ἐπαναλαμβάνεται ἡ συνεδρίασις

Προκειμένου νὰ συνεχισθῇ ἡ συζήτησις ἐπὶ τοῦ ψηφίσματος.

Ὁ κ. **Ε. Σταυρίδης** ἀνακοινοῖ τηλεγράφημα ἐκ Καβάλλας ἀναγράφον ὅτι «ἀπαγορευθέντος συλλαλητηρίου ἐκηρύχθη σήμερον λευκὴ ἀπεργία, πόλις νεκρά, ἅπαντα καταστήματα κλειστά, ἀλληλεγγύη καταπιεζομένων δυστυχούντων τραγικώτατα, ἤνοιξαν μεγαλέμποροι δοθῇ ἀπεργίαν χαρακτὴρ ταξικός, περίπολοι πεζοί, ἔφιπποι περιτρέχουν ὁδούς, ζωηραὶ ἐκδηλώσεις ὑπὲρ συνεχίσεως ἀπεργίας, ἀπόλυτος τάξις ἐργατῶν παραδειγματική. Ζαφειρίου». καὶ παρακαλεῖ νὰ ψηφισθῇ τὸ κατατεθὲν νομοσχέδιον «περὶ ἐνισχύσεως τοῦ Ταμείου τῶν Καπνεργατῶν» κατ' ἀρχὴν ἀπόψε ὡς ἀπολύτως ἐπείγον.

Οἱ ἄλλοι ἐργατικοὶ βουλευταὶ συνιστοῦν τὴν ψήφισιν καὶ ἐπιμένουν ὑπὲρ αὐτῆς.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** λέγει ὅτι ἡ Κυβέρνησις ἐφρόντισεν ἐγκαίρως καὶ τὰ τῆς ψηφίσεως αὐτοῦ θὰ ἐφαρμοσθοῦν κατὰ τὸν κανονισμόν.

Ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας) λέγει ὅτι ἡ Κυβέρνησις πρὸς ἀποφυγὴν δημοκοπιῶν δηλοῖ ὅτι γνωρίζει τὴν ἀνάγκην, ἡ ὁποία ὑπηγόρευσε τὸ μέτρον καὶ θὰ ἰσχύσῃ τοῦτο καὶ πρὶν ἢ ψηφισθῇ. Ἐπομένως δύναται νὰ ψηφισθῇ τοῦτο κατ' ἀρχήν.

(Θόρυβος-Διαμαρτυρίαι).

Ὁ κ. **Πρόεδρος** δηλοῖ ὅτι πρὸς ἀποφυγὴν τῶν ἀταξιῶν τῶν θορυβούντων θὰ ληφθῇ πρόνοια παρὰ τοῦ κανονισμοῦ.

Συνεχιζομένης τῆς συζητήσεως τοῦ ψηφίσματος λαμβάνει τὸν λόγον ὁ κ. **Δ. Χατζίσκος** ὅστις λέγει ὅτι ἐπιφυλάσσεται εἰς τὴν κατ' ἄρθρον συζήτησιν τοῦ ψηφίσματος νὰ ὁμιλήσῃ.

Διὰ τὸ ζήτημα ὅμως τῆς νομοθετικῆς καὶ τῆς Συντακτικῆς ἐξουσιοδοτήσεως ἔχει νὰ ἐρωτήσῃ τὸν κ. Ὑπουργὸν τῆς

Γεωργίας περὶ τῆς ἐκτάσεως αὐτῶν καὶ τοῦ ἐντεῦθεν κύρους των.

Ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** ἀπαντᾷ ὅτι καὶ αὐτῆς τῆς Συντακτικῆς ἐξουσίας ἔχει γίνῃ ἀναλόγως τῶν πολιτικῶν ἀναγκῶν μεταβίβασις, διότι τὰ ὅρια τῆς ἐξουσίας τῶν Συντακτικῶν Σωμάτων εἶνε ἄνευ περιορισμοῦ. Ὡς πρὸς τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν δὲν ἐγεννήθη ποτὲ ζήτημα ὅτι εἶνε μεταβιβαστή.

Ὁ κ. **Δ. Χατζῆσκος** τονίζει ὅτι κατὰ τὰ μέχρι σήμερον παραδεδεγμένα ἐν τῇ ἐπιστήμῃ τὰ συντακτικὰ σώματα δὲν δύνανται νὰ μεταβιβάσωσι τὴν ἐξουσίαν των, καθ' ὅσον ἡ λαϊκὴ ἐντολὴ διὰ τὴν ἐνάσκησιν τῆς συντακτικῆς ἐξουσίας εἶνε ἀνεκχώρητος καὶ ἀμεταβίβαστος. Ἔτσι τοὐλάχιστον διδάσκουν οἱ συγγραφεῖς.

Προχωρῶν λέγει ὅτι ὡς πρὸς τὴν μορφὴν τῆς Βουλῆς, αὕτη μετὰ τὸν ἀποκλεισμὸν τῶν συζητήσεων ἐπὶ τοῦ 1ου ἄρθρου δὲν παύει νὰ εἶνε ἁρμοδία δι' ἄλλα θεμελιώδη ἄρθρα καὶ ἑπομένως θὰ καταλήξῃ νὰ ἔχῃ ἄλλοτε ἀναθεωρητικὸν καὶ ἄλλοτε συντακτικὸν χαρακτῆρα.

Ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας). Εἶνε περιττὸν λέγει, νὰ καταναλίσκωμεν τὸν χρόνον διὰ νὰ βαπτίσωμεν καὶ νὰ δώσωμεν ὄνομα εἰς τὴν Βουλήν, πλὴν τοῦ 1ου ἄρθρου ὅλα τὰ ἄλλα δυνάμεθα νὰ τὰ συζητήσωμεν.

Ὁ κ. **Δ. Χατζῆσκος**. Αὐτὸ ἤθελα νὰ δηλωθῇ.

Ὁ κ. **Π. Τσαλδάρης**. (Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν) λέγει ὅτι διίσταται ὡς πρὸς τὴν γνώμην τοῦ κ. Παπαναστασίου περὶ μεταβιβαστοῦ τῆς ἐξουσίας τῶν Συντακτικῶν Σωμάτων. Δύνανται ὄντως ταῦτα νὰ πράξουν τὰ πάντα ἀλλὰ μόνον ταῦτα καὶ οὐχὶ δι' ἄλλων, διότι ταῦτα ἔλαβον τὴν ἐντολήν. Ὅσον ἀφορᾷ τὸ ὑπὸ συζήτησιν ψήφισμα ἂς παραδεχθῶμεν λέγει, ὅτι ἀφορᾷ μόνον δικονομίαν τῶν συζητήσεων τῆς ἀναθεωρήσεως πλὴν τοῦ 1ου ἄρθρου, ὅπερ δι' ὅλους τοὺς γνωστοὺς λόγους δὲν τίθεται πρὸς συζήτησιν.

Περατωθείσης τῆς συζητήσεως ἀπορρίπτονται δι' ἀναστάσεως αἱ τροπολογίαι τῶν κ. κ. Α. Παπαναστασίου καὶ Χ. Λαδᾶ.

Γίνεται δι' ἀναστάσεως δεκτὸν τὸ ἄρθρον 1 τοῦ ψηφίσματος ὡς ἐτροποποιήθη, αὐξηθείσης δηλονότι τῆς προθεσμίας τῶν πέντε ἡμερῶν εἰς ὀκτὼ ἡμέρας.

Προτάσει τοῦ κ. **Π. Τσιτσεκλῆ** ἡ Βουλὴ ἀποδέχεται δήλωσιν ἑρμηνευτικὴν καθ' ἣν δὲν ἀπεκδύεται αὕτη τοῦ δικαιώματος ὅπως ὑποβάλλῃ ἐν τῷ μεταξὺ ψηφίσματα τροποποιήσεως τοῦ ὑπὸ ἀναθεώρησιν Συντάγματος, μέχρι τῆς ὁριστικῆς ἀποπερατώσεως τῆς ἀναθεωρήσεως.

Ὁ Πρόεδρος
Θ. ΣΟΦΟΥΛΗΣ

Ὁ κ. **Π. Τσαλδάρης,** λέγει ὅτι σύμφωνα μὲ τὴν ὁμιλίαν του ψηφίζει μόνον τὴν δικονομίαν ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸν τρόπον τῆς ἐργασίας τῆς Βουλῆς.

Γίνονται ὡσαύτως δι' ἀναστάσεως δεκτὰ τὰ ἄρθρα 2, 3 καὶ 4 ὡς καὶ τὸ σύνολον τοῦ ψηφίσματος ἔχον οὕτω:

«Περὶ τῶν διὰ τὴν κύρωσιν τοῦ Συντάγματος συζητήσεων τῆς Βουλῆς».

Ἄρθρον 1.

Τίθεται προθεσμία ὀκτὼ (8) ἡμερῶν ἀπὸ τῆς συστάσεως τῆς εἰς τὸ ἄρθρον 2 ἐπιτροπῆς πρὸς ὑποβολὴν τροπολογιῶν τῶν ἄρθρων τοῦ ἰσχύοντος Συντάγματος ἐκτὸς τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ καθορίζοντος τὴν μορφὴν τοῦ Πολιτεύματος.

Ἄρθρον 2.

Συνιστᾶται 30μελὴς ἐπιτροπὴ κατ' ἀναλογίαν τῶν κομμάτων πρὸς ἐπεξεργασίαν τῶν ὑποβαλλομένων τροπολογιῶν.

Ἄρθρον 3.

Ἡ Βουλὴ προβαίνει εἰς τὴν συζήτησιν τῶν τροπολογιῶν καὶ ἀποφασίζει ἐπ' αὐτῶν ἅμα ἡ σχετικὴ ἔκθεσις τῆς Ἐπιτροπῆς διανεμηθῇ εἰς τοὺς Βουλευτάς. Μετὰ παρέλευσιν 4 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς ὑποβολῆς τροπολογίας τινὸς ἡ Βουλὴ προβαίνει εἰς συζήτησιν καὶ ἀπόφασιν χωρὶς νὰ ἀναμένῃ τὴν ἔκθεσιν τῆς Ἐπιτροπῆς.

Ἄρθρον 4.

Ἑκάστη ἀγόρευσις ἐπὶ τῶν Συνταγματικῶν μεταρρυθμίσεων δὲν δύναται νὰ διαρκῇ πέραν τῆς ἡμισείας ὥρας. Μετὰ 4ωρον συζήτησιν τὸ χρονικὸν ὅριον τῶν ἀγορεύσεων περιορίζεται εἰς τέταρτον ὥρας, μετὰ 8ωρον δὲ συζήτησιν δύναται ἡ Βουλὴ νὰ κηρύξῃ περαιωμένην τὴν συζήτησιν καὶ νὰ προβῇ εἰς ἀπόφασιν.

Συναινέσει τῆς Βουλῆς λύεται μετὰ τοῦτο ἡ συνεδρίασις ὥρᾳ 11 καὶ 20 μ. μ. διὰ τὴν 5 1]2 μ. μ. τῆς αὔριον.

Οἱ Γραμματεῖς
Μ. Λαΐλιος
Θ. Τσιριμῶκος

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ Ε'

Τῆς 10 Δεκεμβρίου 1926

Ὥρᾳ 6 μ. μ. ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς ἕδρας κηρύσσει τὴν ἔναρξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει ν' ἀνοιχθῶσι τὰ θεωρεῖα.

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικὰ τῆς χθεσινῆς συνεδριάσεως.

Ἀνακοινοῦνται τὰ ἑξῆς.

Ὁ ἀνίκανος ἐκ τραυμάτων Πολέμου καὶ εἰς αὐτεπάγγελτον ἀποστρατείαν ταγματάρχης Λύκας Ἰωάννης ζητεῖ τὴν ἀνάκλησιν τοῦ Διατάγματος τῆς αὐτεπαγγέλτου ἀποστρατείας.

Ἡ ἐπιτροπὴ τοῦ Μητροπολιτικοῦ Ναοῦ Ἀθηνῶν διαμαρτύρεται κατὰ τοῦ Γενικοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ταμείου ζητοῦντος νὰ ὑπαγάγῃ ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν αὐτοῦ τὸν παρὰ τὴν Μητρόπολιν ἱερὸν Ναὸν τοῦ Ἁγίου Ἐλευθερίου.

Ὁ σύνδεσμος Τροχιοδρομικῶν Θεσσαλονίκης αἰτεῖ τὴν ἄμεσον ἐπέκτασιν τοῦ ταμείου Συντάξεων καὶ ἔναρξιν κρατήσεων μέχρις ἐφαρμογῆς τοῦ καταστατικοῦ τοῦ Ταμείου.

Ὁ σύνδεσμος ἁμαξηλατῶν Θεσσαλονίκης ὑποβάλλει ὑπόμνημα δι' οὗ ζητεῖ τὴν ἄμεσον πληρωμὴν τῶν καθυστερουμένων ἀποζημιώσεών των, ὡς καὶ τὴν ταχεῖαν, ἐκ μέρους τῆς Ἐπιτροπῆς, ἐκτίμησιν τῶν ἁμαξῶν των.

Τὸ Ἐργατικὸν Κέντρον Λαμίας διαμαρτύρεται διὰ τὰ ἀνελεύθερα μέτρα ἐναντίον τῶν ἐργατικῶν Τάξεων.

Οἱ ὑπὸ τῆς Ἐπαναστάσεως καὶ ἐντεῦθεν ἀπομακρυνθέντες τῆς ὑπηρεσίας ἀξιωματικοὶ ξηρᾶς τε καὶ θαλάσ-

σης ὡς καὶ οἱ δικαστικοὶ καὶ πολιτικοὶ ὑπάλληλοι αἰτοῦσι τὴν ἐπαναφορὰν αὐτῶν εἰς τὴν δημοσίαν ὑπηρεσίαν.

Ὁ κ. **Δ. Βοκοτόπουλος** ὑποβάλλει τὰς κάτωθι προτάσεις νόμων 1) «περὶ προστασίας τῆς ἐμπορικῆς Ναυτιλίας» καὶ 2) «περὶ ἀτμοπλοϊκῆς συγκοινωνίας τῶν νήσων τῶν Κυκλάδων καὶ τοῦ Αἰγαίου».

Ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνακοινοῖ ὅτι ὑπὲρ τοὺς 15 βουλευταὶ ὑποβάλλουσι ψήφισμα «περὶ καθορισμοῦ τῆς βουλευτικῆς ἀποζημιώσεως εἰς 25 χιλιάδας δραχμῶν, καταβαλλομένης εἰς τὴν ἀρχὴν ἑκάστης τριμηνίας».

Ὁ κ. **Γ. Γόντικας** λέγει ὅτι τοῦτο ἀποτελεῖ ἀντικείμενον πρωθυπάρχης κυβερνητικῆς.

Ὁ κ. **Π. Μαζαράκης** φρονεῖ ὡσαύτως ὅτι περὶ τούτου μόνον κυβερνητικὴ πρόνοια δύναται νὰ ληφθῇ.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** λέγει ὅτι θὰ ἀναγραφῇ τὸ ψήφισμα εἰς τὴν ἡμερησίαν διάταξιν.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνακοινοῖ ὡσαύτως ὅτι δυνάμει τοῦ ἄρθρου 14 τοῦ Κανονισμοῦ ἡ διακρὶς ἐπὶ τοῦ Κανονισμοῦ Ἐπιτροπὴ ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Προέδρου κατηρτίσθη ἐκ τῶν κ. κ. **Π. Πετρίδου, Ἀχ. Παπαδάτου, Π. Μαζαράκη, Θ. Γρηγορίου** καὶ **Γ. Ἀθανασιάδη.**

Ἡ δὲ Ἐφορευτικὴ Ἐπιτροπὴ τῆς Βιβλιοθήκης ἐκ τῶν κ. κ. **Μιχ. Ἀργυροπούλου, Θ. Χρυσοβέργη, Α. Ἐμπειρίκου Κουμουνδούρου** καὶ **τῶν δύο κοσμητόρων.**

Εἰσέρχεται εἶτα ἡ Βουλὴ εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν
τῶν ἀναφορῶν καὶ ἐρωτήσεων.

Ὁ κ. **Κ. Γόντικας** συνιστᾷ ἀναφορὰν τῶν ἐφέδρων ὑγιεινομικῶν ἀξιωματικῶν, οἱ ὁποῖοι ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ πανεπιστημιακοῦ πτυχίου κατετάγησαν ὡς ἀξιωματικοὶ καὶ ἐκλήθησαν ὡς τοιοῦτοι, πολλοὶ δὲ τούτων χωρὶς κἂν νὰ ἔχουν στρατιωτικὴν ὑποχρέωσιν.

Ὁ κ. **Α. Μαζαράκης** (Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν) λέγει ὅτι τὸ γενόμενον ὀφείλεται εἰς ἔλλειψιν στελεχῶν, ἀναγνωρίζει δὲ τὸ ἄδικον διὰ τὴν διόρθωσιν τοῦ ὁποίου θέλει λάβῃ τὰ προτήκοντα μέτρα.

Ὁ κ. **Μ. Γούδας** παρακαλεῖ νὰ τεθῇ τέρμα εἰς τὴν ἀπὸ 12ετίας κρατοῦσαν κατάστασιν εἰς τὴν κοινότητα Χιονάδων, ὅπου τὸ σχολεῖον ἔχει ἐπιταχθῇ ὑπὸ τῶν στρατιωτικῶν ἀρχῶν.

Ὁ κ. **Σ. Μάξιμος** ὑποστηρίζει ἀναφορὰν τῶν ἐκτὸς ὑπηρεσίας εὑρισκομένων σιδηροδρομικῶν Θεσσαλίας· πρόκειται λέγει περὶ 27 μόνον ὑπαλλήλων αἱ ἐνέργειαι τῶν ὁποίων πρὸς ἐπάνοδόν των εἰς τὴν ὑπηρεσίαν ἀπέθησαν ἄκαρποι. Σχετικῶς ἐγένετο καὶ ἔγγραφον ἐκ μέρους τῆς Κυβερνήσεως πρὸς τὴν Ἑταιρείαν, ἡ ὁποία ὅμως ἐπιμένει νὰ ἀρνῆται νὰ προσλάβῃ τοὺς ὑπαλλήλους τούτους, ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι οὗτοι συμμετέσχον ἀπεργίας. Παρακαλεῖ τὸν κ. Ὑπουργὸν ἵνα ἐνδιαφερθῇ σχετικῶς.

Ὁ κ. **Α. Μέρος** φρονεῖ ὡσαύτως ὅτι διὰ ζητήματα ἀπεργιακὰ δὲν δικαιολογεῖται ἡ ἀπομάκρυνσις τόσων ἀνθρώπων ἀπὸ τὰς ἐργασίας των καὶ ἐκφράζει τὴν ἐλπίδα ὅτι ἡ Κυβέρνησις θὰ ἐξετάσῃ μετὰ στοργῆς τὸ ζήτημα.

Ὁ κ. **Ι. Μεταξᾶς** (Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας) λέγει, ὅτι ἐξήτασε τὸ ζήτημα, ἡ δὲ Ἑταιρεία ἰσχυρίζεται ὅτι διὰ τῆς ἐνεργείας της ταύτης ἐπιζητεῖ νὰ ἐξασφαλισθῇ, εἰς τρόπον ὥστε ἡ συγκοινωνία νὰ μὴ εὑρίσκεται εἰς χεῖρας ἀνθρώπων, οἱ ὁποῖοι ἐνδεχομένως θὰ ἠδύναντο νὰ διαταράξουν τὴν συγκοινωνίαν.

Ὁ κ. **Ε. Φωτάκης** συνιστᾷ ἀναφορὰν τῶν Ἐμπορικῶν συλλόγων Κρήτης ζητούντων ὅπως ληφθῶσι μέτρα διὰ τὴν κρίσιν τὴν ὁποίαν διέρχεται ἡ παραγωγὴ κίτρου.

Ὁ κ. **Π. Τσαλδάρης** (Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν) παρακαλεῖ ὅπως τῷ δοθῶσι τὰ στοιχεῖα πρὸς λῆψιν ἀναλόγων μέτρων.

Ὁ κ. **Α. Γρηγοριάδης** συνιστᾷ ἀναφορὰν τῶν ἀστέγων ἀγροτῶν Νικούσης διαμαρτυρομένων διὰ τὴν κακὴν κατάστασιν τῶν κατασκευασθέντων οἰκίσκων, οἵτινες ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν κινδυνεύουν νὰ πέσουν. Παρακαλεῖ ὅπως ληφθῶσι τὰ προσήκοντα μέτρα.

Ὁ κ. **Α. Μάρκου** ὁμιλεῖ ἐπὶ ἀναφορᾶς διαφόρων κοινωφελῶν ἱδρυμάτων, συνιστῶν εἰς τὴν Κυβέρνησιν ὅπως διὰ νομοθετικοῦ μέτρου καταργήσῃ τὸ διὰ Διατάγματος ἐπιβληθὲν μέτρον τῆς καταβολῆς 15 ο/ο ἐκ τῶν εἰσοδημάτων τῶν ἱδρυμάτων τούτων ὑπὲρ τῆς Ἀεροπορικῆς Ἀμύνης.

Ὁ κ. **Β. Μεϊμαράκης** παρακαλεῖ τὸν κ. Ὑπουργὸν τῶν Στρατιωτικῶν ἵνα πληροφορήσῃ τὴν Βουλήν, ἐὰν ἡ Κυβέρνησις σκέπτεται νὰ κρατῇ ἔτι ἐν Ἀθήναις δύναμιν στρατιωτικήν, μεταφερθεῖσαν ἐξ Ἡρακλείου Κρήτης ὑπὸ τῆς προκατόχου Κυβερνήσεως ὡς ἐκ τῶν ἀνωμάλων τότε περιστάσεων.

Ὁ κ. **Α. Μαζαράκης** (Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν) ἀπαντᾷ ὅτι ἐλήφθη ἤδη σχετικὸν μέτρον.

Ὁ κ. **Φ. Μοσχούλας** παρακαλεῖ νὰ γνωρίσῃ ὁ κ. Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν εἰς τὴν Βουλήν, ἐὰν διετάχθη ἡ ἀναστολὴ προσελεύσεως διὰ τοὺς μαθητὰς τῆς Δ' τάξεως τοῦ Γυμνασίου τῆς ἐσχάτως προσκληθείσης ὑπὸ τὰ ὅπλα κλάσεως τῶν στρατευσίμων καὶ τί σκέπτεται ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει νὰ πράξῃ ὁ κ. Ὑπουργός.

Ὁ κ. **Α. Μαζαράκης** (Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν) ἀπαντᾷ ὅτι ὁ ἰσχύων στρατολογικὸς νόμος δὲν τῷ ἐπιτρέπει τὸ τοιοῦτον.

Ὁ κ. **Ε. Χατζηδάκις** παρακαλεῖ τὴν Κυβέρνησιν νὰ ἀνακοινώσῃ εἰς τὴν Βουλὴν τίνα μέτρα προτίθεται νὰ λάβῃ διὰ τὰ ζητήματα τὰ ἀφορῶντα εἰς τοὺς ὑπαλλήλους τῶν πολιτικῶν Ὑπουργείων, ἅτινες συνέρχονται τὴν προσεχῆ ἑβδομάδα εἰς Πανυπαλληλικὸν Συνέδριον. Ἐπίσης παρακαλεῖ τὴν Κυβέρνησιν ν' ἀνακοινώσῃ εἰς τὴν Βουλὴν τὰ ἀποφασισθέντα ὡς πρὸς τὰ ἀπειράριθμα Νομοθετικὰ Διατάγματα, ἅτινα ἐξεδόθησαν κατὰ τὴν τελευταίαν τετραετίαν καὶ ἰδίᾳ ἀπὸ τῆς δικτατορίας τοῦ Παγκάλου καὶ κατόπιν ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως Κονδύλη, ὡς καὶ διὰ τὰς Συντακτικὰς ἀποφάσεις Παγκάλου καὶ Κονδύλη.

Εἰσέρχεται εἶτα ἡ Βουλὴ εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν
τῶν ἐπερωτήσεων

Ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνακοινοῖ ὅτι συνεπείᾳ ὑποβληθείσης προτάσεως ὑπὸ τοῦ ἐν τῷ Κανονισμῷ ὁριζομένου ἀριθμοῦ βουλευτῶν ἡ συζήτησις ἐπὶ τῶν ὑπ' ἀριθ. 1, 2 καὶ 3 ἐπερωτήσεων, αἱ ἀφορῶσαι τὴν συγκοινωνίαν Ἰωαννίνων, τὴν λῃστείαν Πέτρας καὶ τὰ μέτρα ἅτινα ἐλήφθησαν πρὸς σύλληψιν τῶν ἐπικηρυχθέντων δι' αὐτὴν λῃστῶν, γενικεύεται.

Ὁ κ. **Μ. Γούδας** λέγει ὅτι ἡ ὁδὸς Ἠγουμενίτσης—Ἰωαννίνων, ἡ ὁποία πρόκειται νὰ ἐξυπηρετήσῃ τὰ μέγιστα τρεῖς ἐπαρχίας τοῦ νομοῦ, ἔχει μείνει ἡμιτελής· κατεσκευάσθησαν μόνον 28 ἕως 30 χιλιόμετρα, ἔκτοτε δὲ διεκόπη ἡ ἐργασία. Οἱ Ἠπειρῶται ἐν τούτοις πληρώνουν ἐκτὸς τῶν ἄλλων φόρων καὶ ἕνα βαρύτατον δασμόν, τὸν δασμὸν τῶν κομίστρων, ὁ ὁποῖος καθιστᾷ τὸν βίον των δυσχερέστερον ἢ εἰς τὰ ἄλλα μέρη τῆς Ἑλλάδος. Τὴν Ἤπειρον διασχίζουν πλεῖστοι ποταμοί οἱ ὁποῖοι καθίστανται ἀδιάβατοι κατὰ τὰς ἐποχὰς τῶν πλημμυρῶν, διότι οὐδαμοῦ τῶν ποταμῶν τούτων ὑπάρχει γέφυρα, ἐκτὸς τοῦ Θυάμιδος. Ἐπὶ τοῦ Ἀράχθου ὑπάρχει μία γέφυρα κατεσκευασμένη ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ Ἀλῆ πασσᾶ, ἡ ὁποία κατερειπώθη, ἔμειναν δὲ μόνον τὰ βάθρα ἐπὶ τῶν ὁποίων οἱ χωρικοὶ ἔχουν τοποθετήσει κορμοὺς δένδρων διὰ τῶν ὁποίων διέρχονται. Διὰ τῆς γεφύρας ταύτης συγκοινωνοῦσιν εἴκοσι χιλιάδες πληθυσμοῦ, οἱ ὁποῖοι πληρώνουν εἰς διαφοράν κομίστρων μόνον, 14 ἑκατομμύρια. Ἐννοεῖται ὅτι καὶ αὐτὸς ὁ φόρος εἰς ἀνθρωπίνας ὑπάρξεις πληρώνεται ἐκεῖ, διότι πλέον τῶν 36 θυμάτων ἀριθμοῦνται μέχρι τοῦδε. Ὁ κ. Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας θὰ μοὶ εἴπῃ, λέγει, ὅτι ἄνευ χρημάτων δὲν δύναται νὰ γίνῃ τι, ἀλλ' εἶνε ἀνάγκη νὰ ἐξευρεθῶσι τὰ χρήματα πρὸς πληρωσιν τῶν ἀπαραιτήτων τούτων ἀναγκῶν τῆς Ἠπείρου. Παρακαλεῖ τὸν κ. Ὑπουργὸν νὰ λάβῃ μίαν ζωηροτέραν μέριμναν, διότι ἡ ἔλλειψις τῆς συγκοινωνίας εἶνε ἓν τῶν πρωτίστων αἰτίων τῆς καταστάσεως, ἡ ὁποία κρατεῖ ἐν Ἠπείρῳ ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τῆς λῃστείας. Ἀναφέρει μετὰ τοῦτο διάφορα περιστατικὰ λῃστείας διαφόρων Ἠπειρωτῶν διὰ τὴν ἀπολύτρωσιν τῶν ὁποίων κατεβλήθησαν ὡς λύτρα πολλαὶ χιλιάδες δραχμῶν. Ἐν Ἠπείρῳ λέγει, κρατεῖ ἡ γνώμη ὅτι ἰσχυραὶ προστασίαι καθιστοῦν πράγματι ἀσυλλήπτους πάντας τοὺς λυμαινομένους τὴν χώραν λῃστάς, διότι εἶνε γνωστὸν ὅτι οἱ Ρεντζαῖοι ἐφυγαδεύθησαν τὴν προηγουμένην τῆς συλλήψεώς των. Ὡς πρὸς τὴν λῃστείαν τῆς Πέτρας λέγει ὅτι αὕτη μέχρι τῆς στιγμῆς παραμένει μυστηριώδης, ἐφόσον δὲν συνελήφθησαν οἱ δρᾶσται καὶ παρακαλεῖ τὸν κ. Ὑπουργὸν τῶν Ἐσωτερικῶν ὅπως λάβῃ σύντονα μέτρα πρὸς σύλληψιν τῶν λῃστῶν καὶ περιστολὴν τῆς λῃστείας, ἡ ὁποία στιγματίζει τὴν χώραν.

Προσκαλούμενοι εἶτα ὑπὸ τοῦ κ. **Προέδρου** οἱ βουλευταὶ κ.κ. **Θ. Καχαρᾶς** καὶ **Γ. Σισίνης** δίδουσι τὸν ὑπὸ τοῦ Συντάγματος τεταγμένον ὅρκον ἔχοντα οὕτω:

«Ὀμνύω εἰς τὸ ὄνομα τῆς Ἁγίας καὶ Ὁμοουσίου καὶ ἀδιαιρέτου Τριάδος νὰ φυλάξω πίστιν εἰς τὴν Πατρίδα καὶ τὸ Δημοκρατικὸν Πολίτευμα, ὑπακοὴν εἰς τὸ Σύνταγμα καὶ τοὺς Νόμους τοῦ Κράτους καὶ νὰ ἐκτελέσω εὐσυνειδήτως τὰ καθήκοντά μου».

Ὁ κ. **Χ. Χρηστοβασίλης** λέγει ὅτι ἡ Ἤπειρος μέχρι σήμερον οὐδὲν καλὸν εἶδεν ἀπὸ τῆς ἀπελευθερώσεώς της· ἂν ἡ Ἤπειρος δὲν δουλεύῃ σήμερον εἰς τὸν Τοῦρκον, δουλεύει εἰς τὸν χωροφύλακα, εἰς τὸν δασοφύλακα καὶ εἰς τὴν κακοδιοίκησιν. Οἱ Ἠπειρῶται ἦσαν οἱ πρῶτοι εὐεργέται τοῦ Ἔθνους, ἐν τούτοις παρατηρεῖται ἐκ μέρους τοῦ Κράτους ἀστοργία πρὸς αὐτήν. Οὔτε δρόμους ἔχει ἡ Ἤπειρος, οὔτε ἀσφάλειαν. Ἡ λῃστεία λυμαίνεται αὐτὴν καὶ παρὰ ταῦτα οἱ λῃσταὶ ἡμνηστεύοντο, μεταξὺ δὲ τῶν ἀμνηστευθέντων ἀναφέρει καὶ τοὺς Γεντζαίους.

Ἄβγουστος Θεολογίτης. Πότε ἐδόθη ἡ ἀμνηστεία αὐτή;

Χ. Χρηστοβασίλης λέγει ὅτι δὲν ἐνθυμεῖται καλῶς, φρονεῖ ὅμως ὅτι αὕτη ἐδόθη ἐπὶ κυβερνήσεως Παπαναστασίου.

Ὁ κ. **Ἀβγ. Θεολογίτης** λέγει ὅτι κατὰ τὸ βραχὺ διάστημα κατὰ τὸ ὁποῖον ἐκυβέρνησεν ἡ δημοκρατικὴ κυβέρνησις ἡ τάξις ἀπεκατέστη πλήρως καθ' ἅπασαν τὴν χώραν.

Ὁ κ. **Χ. Χρηστοβασίλης** συνεχίζων λέγει ὅτι ὄχι μόνον ἡμνηστεύθησαν οἱ λῃσταὶ οὗτοι, ἀλλὰ καὶ ἀνέλαβον ὑπηρεσίαν εἰς τὴν ἀσφάλειαν.

Ὁ κ. **Κ. Ἀγγελόπουλος** (Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης) παρατηρεῖ ὅτι ὁ χρόνος τῆς Βουλῆς εἶνε πολύτιμος· ὁ κ. συνάδελφος ἔλαβε τὸν λόγον ἵνα ἐπερωτήσῃ τὸν ὑπουργὸν ἐπὶ τῆς λῃστείας τῆς Πέτρας, ἀντὶ δὲ τούτου ἀνέπτυσσε τὸ ὅλον ζήτημα τῆς λῃστείας.

Ὁ κ. **Χ. Χρηστοβασίλης** συμπεραίνων ἐπικαλεῖται τὴν προσοχὴν τῆς κυβερνήσεως ἐπὶ τοῦ σοβαρωτάτου ζητήματος τῆς λῃστείας τῆς Πέτρας καὶ ζητεῖ ὅπως ληφθῶσιν ἐπείγοντα καὶ αὐστηρὰ μέτρα πρὸς σύλληψιν τῶν λῃστῶν.

Ὁ κ. **Ι. Μεταξᾶς** (Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας) λέγει ὅτι τὸ ὑπολειπόμενον τμῆμα τῆς ὁδοῦ Ἠγουμενίτσης—Ἰωαννίνων θὰ στοιχίσῃ 25 ἑκατομμύρια δραχμῶν. Εἰς τὴν Γενικὴν Διοίκησιν Ἠπείρου ἐδόθη πίστωσις 7 ἑκατομμυρίων πρὸς κατασκευὴν τμήματος 7 χιλιομέτρων, ἀπὸ Παλιοῦρι εἰς Ἠγουμένιτσαν, ἡ ὁποία ἔμεινεν ἀδιάθετος. Κατόπιν τούτων ἐγένετο σύμβασις μετὰ ἰδιώτου διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ μικροῦ τούτου τμήματος· ἡ σχετικὴ πίστωσις ἐξηντλήθη ἤδη.

Ὁ κ. **Ι. Βαλαλᾶς** ἀναφέρει τὰς ἐπὶ τῆς ὑπουργίας του γενομένας προσπαθείας πρὸς σύναψιν συμβάσεως διὰ τὴν κατασκευὴν τῆς ὁδοῦ Πρεβέζης—Ἰωαννίνων, αἱ ὁποῖαι ὅμως δὲν κατέληξαν εἰς ἀποτέλεσμα.

Ὁ κ. **Ι. Μεταξᾶς** (Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας) ὁμιλῶν γενικώτερον ἐπὶ τοῦ συγκοινωνιακοῦ ζητήματος, λέγει ὅτι ἡ Ἑλλὰς μέχρι τοῦδε δὲν ἔσχεν συγκοινωνιακὴν πολιτικήν· ἐὰν πρόκειται νὰ ἐξακολουθήσωμεν ἐργαζόμενοι μὲ τὸ αὐτὸ σύστημα δὲν θὰ καταλήξωμεν εἰς τίποτε. Πρέπει νὰ μελετήσωμεν καὶ νὰ ἴδωμεν ἀκριβῶς τί θέλομεν νὰ πράξωμεν· τοῦτο δύναται νὰ λυθῇ δι' ἑνὸς γενικωτέρου μέτρου· βεβαίως θὰ ληφθῶσιν ὅσα ἐπείγοντα μέτρα ἐπιβάλλονται, μελετᾶται ὅμως γενικώτερον τὸ ζήτημα καὶ ἐν καιρῷ θέλει ἀσχοληθῇ ἐπὶ τούτου ἡ Βουλή.

Α. Παπαναστασίου (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας). Κύριε συνάδελφε ἐπὶ τῆς Συγκοινωνίας, ἤθελα νὰ σᾶς εἴπω χάριν τῆς ἱστορίας δύο λέξεις, διότι φαίνεται ὅτι ἡ ὑπηρεσία σας δὲν σᾶς διεφώτισεν, εἶσθε φυσικὰ ἀπολύτως δικαιολογημένος ἐπειδὴ ὀλίγον χρόνον ἔχετε ἀπὸ τῆς ἀναλήψεως τοῦ Ὑπουργείου τῆς Συγκοινωνίας.

Εἶναι ἀπολύτως ἀληθὲς τοῦτο, τὸ ὁποῖον εἴπετε ὅτι εἰς τὸ παρελθὸν ἐγένετο ἀτάκτως ἡ κατασπατάλησις τῶν διαφόρων ἔργων τῆς συγκοινωνίας καὶ ἀναλόγως τῶν πολιτικῶν ἐπιρροῶν. Εἰς τὰ 1917 ὅμως ἐψηφίσθη εἰς νόμος, ὁ ὁποῖος καθώρισε γενικὸν συγκοινωνιακὸν πρόγραμμα, ὅπως λείψουν τὰ ἄτοπα τοῦ παρελθόντος. Καθώρισε δὲ ὁ νόμος αὐτὸς τὰς ἀρτηριοὺς ὁδούς, τῶν ὁποίων ἡ κατασκευὴ πρέπει νὰ προηγηθῇ, ὥρισε προσέτι ὡρισμένον ποσόν, τὸ ὁποῖον θὰ ἔπρεπε νὰ διατίθεται κατ' ἔτος δι' ὅλους τοὺς νομοὺς τοῦ Κράτους, ὑπὸ τὸν ὅρον τὸ μὴ χρησιμοποιούμενον ἐν ἔτος ποσὸν διά τινα νομὸν νὰ κατατίθηται εἰς τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν, πρὸς χρησιμοποίησιν κατὰ τὸ ἑπόμενον ἔτος, δηλ. ἵδρυσεν ἰδικίτερον ταμεῖον δι' ἕκαστον νομὸν ἀναλόγως τῶν συγκοινωνιακῶν ἀναγκῶν ἑκάστου, ἐπὶ παραδείγματι εἰς τὸν νομὸν Κεφαλληνίας ἦσαν ἐλάχιστα τὰ διατεθέντα ποσά, διότι ἔχει ἀνεπτυγμένον δίκτυον συγκοινωνίας, εἰς τὸν νομὸν Ἰωαννίνων ἀντιθέτως ἦσαν μεγαλύτερα τὰ διατεθέντα ποσά, διότι εἶνε καθυστερημένη ἐκεῖ ἡ συγκοινωνία, ἐπίσης, εἰς τὸν νομὸν Εὐρυτανίας. Θὰ παρεκάλουν ἑπομένως τὸν κ. ἐπὶ τῆς Συγκοινωνίας συνάδελφον νὰ καλέσῃ τὴν ὑπηρεσίαν του νὰ τῷ προσκομίσῃ τὰ στοιχεῖα καὶ τὰ ἀποτελέσματα τοῦ νόμου, ὁ ὁποῖος ἀποτελεῖ τὸν Καταστατικὸν Χάρτην τῆς πολιτικῆς μας ἐν σχέσει πρὸς τὴν ὁδοποιΐαν καὶ ἐπὶ τῇ βάσει αὐτοῦ νὰ ρυθμίσῃ τὴν ἐνέργειάν του.

Ι. Μεταξᾶς (Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας). Ὀτεῖπον ὅτι τὸ Κράτος δὲν εἶχε μέχρι τοῦδε συγκοινωνιακὴν πολιτικήν, δὲν ἐνόουν ὅτι δὲν ἐγένοντο μελέται, ἢ σχέδια, ἢ καὶ νόμοι ἀναφερόμενοι εἰς γενικωτέραν τοιαύτην πολιτικήν. Δύναμαι μάλιστα νὰ σᾶς ἀναφέρω ὅτι ἐπὶ Χαριλάου Τρικούπη ὁ κ. Γκότλαν, μέλος τῆς τότε Γαλλικῆς ἀποστολῆς, ἥτις ἐκλήθη ἐπίτηδες εἰς Ἑλλάδα ὅπως ὀργανώσῃ τὴν ὑπηρεσίαν τῶν δημοσίων ἔργων, κατήρτισε μελέτην συγκοινωνιακῆς πολιτικῆς ἥτις καὶ ἐνεκρίθη.— Καὶ ἄλλοι κατόπιν καὶ τελευταῖον ὁ κ. Παπαναστασίου εἰργάσθησαν ἐπίσης ὥστε μελέται ὑπάρχουσιν, ὡς καὶ νόμοι σχετικοί, ἀλλὰ πολιτικὴ συγκοινωνιακὴ ὡρισμένη, κοινῶς παραδεκτή, ἐφαρμοζομένη δὲν ὑπάρχει. Πολιτικὴ σταθερά, συστηματική, μεθοδική, μὴ δυναμένη νὰ μεταβληθῇ κατὰ τὸ δοκοῦν ὑπὸ τῶν ἀλληλοδιαδεχομένων Κυβερνήσεων.— Τοῦτο ἀκριβῶς θὰ ἐπιχειρήσωμεν τώρα καὶ ἐλπίζομεν νὰ τύχωμεν τῆς συνδρομῆς τῆς Βουλῆς.

Προσθέτω, λέγει, ὀλίγας λέξεις. Δὲν πρέπει νὰ νομισθῇ ὅτι θὰ προτιμηθῶσι χρονικῶς αἱ μεγάλαι ἀρτηρίαι, παραμελουμένων τῶν διακλαδώσεων τῶν μικρῶν κέντρων. Τοὐναντίον πρέπει νὰ συγχρονισθῶσιν αἱ ἐργασίαι τῶν συγκοινωνιῶν τῶν μικρῶν κέντρων πρὸς τὰς μεγάλας ἀρτηρίας. Διότι ἐὰν αἱ τελευταῖαι συνδέουσαι μεγάλα κέντρα θὰ ἐξυπηρετήσωσι σκοποὺς οἰκονομικοὺς πολὺ σπουδαιοτέρους τῶν σκοπῶν τῶν συγκοινωνιῶν τῶν μικρῶν κέντρων, αὗται, αἱ τῶν μικρῶν κέντρων θὰ ἐξυπηρετήσωσι σκοποὺς ἐκπολιτιστικούς, οἱ ὁποῖοι οὐδόλως δύνανται νὰ τεθῶσιν ἐν ὑστέρᾳ μοίρᾳ.

Ὁ κ. **Δ. Μπότσαρης** λέγει ὅτι διὰ νὰ ἀποκτήσῃ ἓν κράτος συγκοινωνιακὴν πολιτικὴν ἔχει ἀνάγκην κυβερνητικῆς εὐσταθείας καὶ πολιτικῆς ὁμαλότητος, τῶν ὁποίων ἡ Ἑλλὰς οὐδέποτε σχεδὸν ἀπήλαυσεν, ἐν τούτοις, λέγει, κατὰ τὸ ὁρακχύτατον διάστημα κατὰ τὸ ὁποῖον διῆλθε τοῦ Ὑπουργείου τῆς Συγκοινωνίας συνέβαλεν εἰς τὴν χάραξιν πολιτικῆς ἀποσκοπούσης εἰς ἐξυπηρέτησιν τῶν γενικωτέρων συμφερόντων. Μὴ συμφωνῶν ὡς πρὸς τὴν ἐπὶ τοῦ προκατόχου του κ. Παναναστασίου διαχαραχθεῖσαν πολιτικὴν περιορίζει τὸν λόγον ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν Ἤπειρον, τῆς ὁποίας ἡ ἐγκατάλειψις ἐκ μέρους τῆς Μητρὸς Πατρίδος εἶνε τραγική. Ἐὰν ἡ κατάστασις αὕτη παραταθῇ ἡ παροῦσα γενεὰ θὰ παραστῇ εἰς τὸν θάνατον τῆς Ἠπείρου πρὶν ἢ σκεφθῶμεν ἄλλο τι ὀφείλομεν νὰ σκεφθῶμεν ὅτι διὰ τοῦ ἐδάφους τῆς Ἠπείρου πρέπει νὰ διέλθουν αἱ πρὸς Εὐρώπην καὶ δυτικὸν πολιτισμὸν συγκοινωνίαι διὰ τῆς Ἠπείρου θὰ παροχετευθῇ πρὸς τὴν θάλασσαν ὁλόκληρος ἡ παραγωγὴ τῆς δυτικῆς Μακεδονίας, ἡ ὁποία ἀσφιχτιῶσα σήμερον ἐκ τῆς τοιαύτης ἀπομονώσεως ζητεῖ διέξοδον. Δοκιμάσας πρὸ τοῦ ἀξιοτίμου κ. Ὑπουργοῦ τῆς Συγκοινωνίας τὰ σκληρὰ ὄφη τοῦ Ὑπουργείου τούτου, τοῦ ὁποίου ἡ ἀποστολὴ εἶναι εὐγενὴς ἀλλὰ δὲν δύναται εἰς μικρὰ ὡς ἡ Ἑλλὰς κράτη νὰ ἐκπληρωθῇ εὐχερῶς, ἀναγνωρίζω τὰς δυσχερείας εἰς ἃς ὁ κ. Ὑπουργὸς εὑρίσκεται. Ἐπιβάλλεται ἄμα σύντονος ἡ ἐνέργεια, διότι βραδύτερον θὰ εἶνε ἀργά. Τονίζει ἀκολούθως τὴν ἐπείγουσαν ἀνάγκην τῆς ἀποκεντρώσεως τῆς Ἠπείρου καὶ ἐξετάζων τὰ αἴτια διὰ τὰ ὁποῖα ὀλίγα μέχρι τοῦδε ἐγένοντο ἀπὸ ἀπόψεως συγκοινωνίας, λέγει ὅτι ἓν ἐκ τῶν σπουδαιοτάτων αἰτίων εἶνε ἡ ἔλλειψις προσωπικοῦ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Συγκοινωνίας. Προσεπάθησε, λέγει, κατὰ τὸ βραχὺ διάστημα τῆς Ὑπουργίας του νὰ ἀποκαταστήσῃ πραγματικὴν συγκοινωνιακὴν πολιτικὴν καὶ ἐπεζήτησε τὴν σύναψιν συμβάσεων μακροπροθέσμων καὶ ὑπὸ ἠπίους ὅρους ἐπεδίωξε τὴν ἐξεύρεσιν ξένων κεφαλαίων ἐν συνδυασμῷ πρὸς βιομηχανικὰς ἐπιχειρήσεις καὶ ἐκμετάλλευσιν τοῦ παρὰ τὰς ὁδοὺς ἐδάφους ἀπὸ γεωργικῆς, μεταλλευτικῆς ἢ ὑδραυλικῆς ἀπόψεως, ἀλλ' ὡς ἔσλεπον οἱ ξένοι οἵκοι τὸ Κράτος κλυδωνιζόμενον ἢ ἐδίσταζον ἢ ἠξίωνον τοὺς ὅρους αὐτῶν. εἰς τρόπον ὥστε νὰ εἶνε ἀσύμφορος ἡ συνέχισις τῶν διαπραγματεύσεων. Ἐὰν τὸ Κράτος ἐνδιαφερθῇ πραγματικῶς διὰ τὴν Ἤπειρον ὄχι μόνον θὰ παύσῃ πλέον ἀπασχολούμενον μὲ αὐτὴν ἀλλὰ θὰ ἀποβῇ αὕτη πηγὴ πλούτου. Δι' αὐτὸ παρακαλοῦμεν τὴν Κυβέρνησιν, λέγει, νὰ ἴδῃ ποῖον εἶνε περίπου τὸ γενικὸν μέρος τοῦ συγκοινωνιακοῦ προγράμματός της τὸ ὁποῖον ἀφορᾷ εἰς τὴν Ἤπειρον καὶ τοῦ μέρους τούτου τμῆμα νὰ ἀρχίσῃ ἀμέσως ἐκτελούμενον. Οἱ Ἠπειρῶται εἶνε πρόθυμοι καὶ εἰς χρῆμα, παρὰ τὴν πτωχείαν των, καὶ εἰς χεῖρας νὰ παράσχωσι τὴν ἐνίσχυσίν των πρὸς ἐκπλήρωσιν τοῦ σκοποῦ τούτου. Ἀλλ' ἐὰν τὸ συγκοινωνιακὸν ζήτημα δὲν δύναται ἀμέσως νὰ λυθῇ, τοὐλάχιστον τὸ ζήτημα τῆς ἀσφαλείας πρέπει ἀμέσως καὶ ὁλοκληρωτικῶς νὰ λυθῇ, ἵνα παύσῃ ἡ Ἤπειρος νὰ χαρακτηρίζηται ὡς χώρα εἰς χεῖρας ἀλλοτρίου κατακτητοῦ. Ἡ κυβέρνησις λέγει, ὀφείλει νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψει τὴν ἐπικρατήσασαν ἀσυναρτησίαν ἐνεργειῶν μετὰ τὸ στυγερὸν ἔγκλημα τῆς Πέτρας, τὴν ἐπικρατήσασαν σκληρότητα ἐνεργειῶν τῶν ὀργάνων τῆς ἐξουσίας ἀπέναντι τῶν Ἠπειρωτῶν χωρὶς ὁλόκληρα ἐξετοπίσθησαν, δαρμοὶ ἀνηλεεῖς ἐγένοντο, ἅπανσμοὶ γυναικῶν ἐγκυμονουσῶν καὶ γερόντων δυστυχῶν, ἀτιμάζοντες τὸν σύγχρονον πολιτισμόν. (Χειροκροτήματα).

Εἷς Βουλευτής. Ποῖαι ἦσαν αἱ ἀρχαὶ αὗται;

Δ. Μπότσαρης δὲν μὲ ἐνδιαφέρουν τὰ ὀνόματα, κύριοι· πρέπει νὰ ἐμπνεύσωμεν εἰς τοὺς πολίτας τὴν πεποίθησιν ὅτι ἡ Πατρὶς εἶνε τὸ σεμνότερον καὶ τὸ ἁγιώτερον πάντων. Τονίζει ἀκολούθως ὅτι ἡ Ἑλλὰς ἀείποτε ὑπῆρξεν ἀπολύτως ἠθικὴ καὶ ἀπαράμιλλος προκειμένου περὶ τῆς προστασίας τὴν ὁποίαν αὕτη ὤφειλεν καὶ παρέσχεν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους της, ποιεῖται δὲ ἔκκλησιν ἵνα ἐγκαίρως ἐπέμβῃ ἡ Κυβέρνησις καὶ σώσῃ τὴν Ἤπειρον ἀπὸ τὸν μαρασμὸν καὶ τὴν ἐγκατάλειψιν. Μεθ' ὃ συναινέσει τῆς Βουλῆς διακόπτεται ἡ ἐπὶ τῶν ἐπερωτήσεων συζήτησις εἰσέρχεται δὲ ἡ Βουλὴ εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν
τῆς Νομοθετικῆς Ἐργασίας

Ὁ κ. **Κ. Ἀγγελόπουλος** (Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης) παρακαλεῖ ὅπως ψηφισθῇ τὸ σχέδιον ψηφίσματος «περὶ τροποποιήσεως τοῦ ἄρθρου 11 τοῦ Συντάγματος ὡς πρὸς τὸν χρόνον τῆς ἐνάρξεως τῆς ἰσχύος τῶν παραγράφων 5 καὶ 6 τοῦ ἄρθρου τούτου». Ἐπίσης ὑποβάλλει τὰ κάτωθι σχέδια ψηφισμάτων 1) «περὶ κυρώσεως τῆς ἀπὸ 11 Ὀκτωβρίου 1926 συντακτικῆς πράξεως περὶ ἐκλογιμότητος τῶν διατελεσάντων Ὑπουργῶν καὶ Ὑφυπουργῶν ἀπὸ τῆς 30 Σεπτεμβρίου 1925 μέχρι 22 Αὐγούστου 1926» καὶ 2) περὶ κυρώσεως α' τῆς ἀπὸ 7 Σεπτεμβρίου 1926 συντακτικῆς πράξεως «περὶ συστάσεως Ἀνωτάτου Ἀνακριτικοῦ συμβουλίου» καὶ β' τῆς ἀπὸ 22 Σεπτεμβρίου 1926 συντακτικῆς πράξεως «περὶ τῆς ἰσχύος τῆς ἀπὸ 7 Σεπτεμβρίου 1926 συντακτικῆς πράξεως «περὶ συστάσεως Ἀνωτάτου Ἀνακριτικοῦ Συμβουλίου».

Διακόπτεται μετὰ τοῦτο ἡ συνεδρίασις ὥρα 9 1)2 μ. μ. διὰ τὴν 10 1)2 μ. μ.

Μετὰ τὴν Διακοπὴν

Ὥρα 11 μ.μ. ἐπαναλαμβάνεται ἡ διακοπεῖσα συνεδρίασις.

Ὁ κ. ***Πρόεδρος*** ἀνακοινοῖ ὅτι ἡ ἐπὶ τοῦ Συντάγματος Ἐπιτροπὴ κατηρτίσθη ἐκ τῶν κ. κ. Κ. Γόντικα, Π. Μερλοπούλου, Γ. Παπανδρέου, Σ. Κρεμεζῆ, Π. Μαζαράκη, Π. Πετρίδη, Γ. Τσακανίκα, Α. Μάρκου, Λ. Ἰασωνίδη, Α. Μυλωνᾶ, Χ. Ἀλαμανῆ, Γ. Μαρῆ, Π. Τσιτσεκλῆ, Ν. Μπακοπούλου, Γ. Σίδερη, Α. Μητσοτάκη, Σ. Φωτάκη, Ν. Βελέντζα, Σ. Ταλιαδούρου, Σ. Οἰκονομίδη, Ν. Κολυβᾶ, Δ. Μπαμπάκου, Ι. Σπετσιώτη, Δ. Βοκοτοπούλου, Δ. Χατζίσκου, Α. Ἐμπειρίκου Κουμουνδούρου, Ι. Παπαϊωάννου, Β. Σαγιᾶ, Σ. Τρικούπη καὶ Ι. Εὐταξίαν.

Ὁ κ. ***Π. Τσαλδάρης*** (Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν) ὑποβάλλει νομοσχέδιον «περὶ συστάσεως Γενικῆς Διοικήσεως Δυτικῆς Μακεδονίας».

Ἄρχεται εἶτα ἡ συζήτησις ἐπὶ τοῦ σχεδίου ψηφίσματος «περὶ τροποποιήσεως τοῦ ἄρθρου 11 τοῦ Συντάγματος ὡς πρὸς τὸν χρόνον τῆς ἐνάρξεως τῆς ἰσχύος τῶν παραγράφων 5 καὶ 6 τοῦ ἄρθρου τούτου».

Ὁ κ. ***Σ. Σωτηριάδης*** λέγει ὅτι ἡ διάταξις, ἧς ζητεῖ τὴν ἀναστολὴν τὸ συζητούμενον ψήφισμα, ἀνταπεκρίθη εἰς τὰς ἀξιώσεις τῆς κοινῆς γνώμης, περὶ ἀσφαλίσεως τῆς ἐλευθερίας τῶν πολιτῶν καὶ τερματίσεως τῆς ἀορίστου προφυλακίσεως.

Ἐκ τῆς πείρας μου, λέγει, τῆς δικαστικῆς γνωρίζω ὅτι ἦτο τόση ἡ ἀδιαφορία τῶν ὀργάνων τῆς δικαστικῆς ἀρχῆς πρὸς τὴν προσωπικὴν ἐλευθερίαν τοῦ πολίτου, ὥστε ἀσφαλῶς ἐπεβάλλετο ἡ λῆψις μέτρου καὶ διὰ τοῦτο ἐσκίρτησα ἐκ χαρᾶς ὅτε εἶδον τὴν ἀναγραφὴν τῆς διατάξεως ταύτης ἐν τῷ Συντάγματι.

Οἱ κ. κ. ***Π. Τσιτσεκλῆς*** καὶ ***Κ. Ἀγγελόπουλος*** παρατηροῦν ὅτι ὑπῆρχον καὶ εἰς τὸ παλαιὸν Σύνταγμα ἐπαρκεῖς ἐξασφαλιστικαὶ διατάξεις, ἀλλὰ ἔλλειπεν ἡ ἁρμοδία δικαστικὴ ἐποπτεία.

Ὁ κ. ***Σ. Σωτηριάδης*** ἀπαντῶν λέγει ὅτι ὑπηρέτησεν ἐπὶ τῆς περιόδου τοῦ ἀειμνήστου Δημητρακοπούλου, καθ' ἣν ἡ δικαστικὴ ἐξουσία εἶχεν ἐξελιχθῇ εἰς τὸ ὕψος της, ὅσον εἰς καμμίαν ἄλλην περίοδον. Ἐξακολουθῶν ἀναλύει τὰς διατάξεις τῶν παραγράφων 5 καὶ 6 τοῦ ἄρθρου 11 τοῦ Συντάγματος, ὧν ζητεῖται ἡ ἀναστολὴ καὶ εὑρίσκει τὰς εἰς αὐτὰς προθεσμίας πολὺ ἐπαρκεῖς. Μὴ λησμονῶμεν, λέγει, ὅτι ἔχομεν περιπτώσεις καθ' ἃς ἡ προφυλάκισις παρετάθη ἐπὶ 2, 3 καὶ 4 1)2 ἀκόμη ἔτη. Δὲν βλέπω συνεπῶς τὸν λόγον τὸν δικαιολογοῦντα τὴν ἀναστολὴν τῆς διατάξεως.

Ὁ κ. **Κ. Ἀγγελόπουλος** (Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης) λέγει ὅτι θεωρεῖ τὰς διατάξεις ταύτας μὴ θεμελιώδεις, ἀποτελούσας ἀντικείμενον νόμου, κατὰ τὴν συζήτησιν δὲ τοῦ Συντάγματος θὰ ὑποστηρίξῃ τὴν ἰδέαν ταύτην.

Ὁ κ. ***Σ. Σωτηριάδης*** συνεχίζων λέγει ὅτι ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἀνωτέρω διατάξεων τοῦ Συντάγματος ἀπελύθησαν πολλοί, ἐνῷ ἄλλαι ἀρχαὶ εἶχον ἀντίθετον γνώμην. Διαπραγματευόμενος εἶτα τοὺς ἀναφερομένους ἐν τῇ αἰτιολογικῇ ἐκθέσει τοῦ ψηφίσματος λόγους, εὑρίσκει ὅτι ἂν ἐξητεῖτο ὁ προσήκων ἔλεγχος θὰ ἔλειπον περιπτώσεις αἱ ὁποῖαι ἐπροκάλεσαν τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 11.

Ὁ κ. ***Π. Τσιτσεκλῆς*** παρεμβαίνων λέγει ὅτι αἱ περιπτώσεις αὗται εἶνε μᾶλλον σπάνιαι. Ἐκφράζει ἐξ ἄλλου τὴν ἔκπληξίν του πῶς ὁ ῥήτωρ, ὅστις θεωρεῖ τὸ Σύνταγμα ἀνύπαρκτον ἤδη, ἀμύνεται ζωηρῶς ὑπὲρ τῆς μὴ ἀναστολῆς αὐτοῦ.

Ὁ κ. ***Σ. Σωτηριάδης*** ἐξακολουθῶν λέγει ὅτι ὁ πρῶτος λόγος τῆς αἰτιολογικῆς ἐκθέσεως δὲν εἶνε βάσιμος. Ὡς ποὸς τὸν δεύτερον λόγον τῆς ἀνεπαρκείας τοῦ δικαστικοῦ προσωπικοῦ εὑρίσκει ὅτι καὶ διὰ τὸν λόγον τοῦτον δὲν ἔπρεπε νὰ προτείνηται ἀναστολὴ Συνταγματικῶν διατάξεων. Τὸ Κράτος ὀφείλει νὰ ἔχῃ ἐπαρκὲς καὶ ἱκανὸν προσωπικὸν διὰ νὰ ἐξυπηρετῆται ἡ δικαιοσύνη.

Ὁ κ. ***Π. Τσιτσεκλῆς*** ἐρωτᾷ καὶ πάλιν διατί ἐπιμένει ὁ ῥήτωρ τόσον εἰς τὴν μὴ θέσπισιν τῆς μικρᾶς ἀναστολῆς τοῦ ἄρθρου 11 τοῦ Συντάγματος.

Ὁ κ. ***Σ. Σωτηριάδης*** ἀπαντῶν λέγει ὅτι ἐπιμένει, διότι ἡ ἀναστολὴ δὲν ἀφορᾷ εἰς ὅλους τοὺς πολίτας. Γίνεται πρὸς ὡρισμένον εἰδικὸν σκοπόν. Συνεχίζων τὴν ἀντίκρουσιν τῆς αἰτιολογικῆς ἐκθέσεως εὑρίσκει ὅτι ὁ δεύτερος λόγος αὐτῆς, ἂν ἦτο ἀκριβής, ἐπέβαλλεν ἀντιθέτως τὴν μὴ ἀναστολὴν τῶν φιλελευθέρων Συνταγματικῶν διατάξεων.

Ὁ κ. ***Κ. Ἀγγελόπουλος*** (Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης) διακόπτων λέγει ὅτι, μὴ δυνάμενοι ἀμέσως νὰ βελτιώσωμεν τὸ δικαστικὸν προσωπικόν, εἴμεθα ὑποχρεωμένοι προσωρινῶς νὰ παρατείνωμεν τὰς προθεσμίας τοῦ ἄρθρου 11. Ἐννοεῖται ὅτι θὰ φροντίσωμεν διὰ τῆς ἐπιδεδλημένης ἐποπτείας νὰ μὴ ἐξαντλῆται τὸ ἀνώτατον ὅριον τοῦ ὡρισμένου χρόνου.

Ὁ κ. ***Σ. Σωτηριάδης*** ἐξακολουθῶν ἀναλύει τὰς διατάξεις τῆς σημερινῆς τροπολογίας τοῦ κ. Τσιτσεκλῆ.

Ὁ κ. ***Κ. Ἀγγελόπουλος*** (Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης) παρεμβαίνων λέγει ὅτι ἀποδέχεται τὴν τροπολογίαν ταύτην ὡς προσθήκην εἰς τὸ ἄρθρον 12.

Ὁ κ. ***Σ. Σωτηριάδης*** συνεχίζων λέγει ὅτι σκοπὸς τῆς διατάξεως τῆς ἀρχικῶς ὑποδληθείσης εἶνε νὰ κρατηθῇ ἐν προφυλακίσει ὁ Πάγκαλος.

Π. Τσιτσεκλῆς. Μάλιστα.

Σ. Σωτηριάδης. Ἀλλὰ τὰ ἀδικήματα δι' ἃ κατηγοροῦν τὸν Πάγκαλον δὲν διεπράχθησαν μόνον ἀπ' αὐτόν, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ ἄλλους.

Μήπως ὁ Πλαστήρας καὶ ὁ Κονδύλης δὲν διέπραξαν τὰ ἴδια καὶ περισσότερα, καὶ διατί θὰ ἐξαιρεθοῦν οὗτοι. Πρέπει συνεπῶς νὰ ἀνατρέξωμεν εἰς ὅλον τὸν χρόνον τῆς ἀνωμάλου περιόδου καὶ νὰ καταδιώξωμεν πάντας τοὺς πταίσαντας, ἂν θέλωμεν νὰ εἴμεθα δίκαιοι.

Ὁ κ. ***Κ. Ἀγγελόπουλος*** (Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης) ἐρωτᾷ τὸν ῥήτορα ἐὰν τὸ πρόσωπον, ὅπερ ὑπηνίχθη ὅτι γίνεται δι' αὐτὸ ἡ διάταξις, κρατῆται εἰς τὰς φυλακὰς διὰ πολιτικὸν ἀδίκημα ἢ διὰ κοινόν.

Ὁ κ. ***Σ. Σωτηριάδης*** ἀπαντᾷ, ὅτι ἐὰν ἦτο ἀρτία ἡ Συνταγματικὴ ἀπόφασις περὶ Ἀνωτάτου Ἀνακριτικοῦ Συμβουλίου, δὲν θὰ εἶχεν ἀντιρρήσεις, ἀλλ' εἶνε γνωστὸν ὅτι οὔτε ὅλα τὰ ἀδικήματα οὔτε ὅλαι αἱ περίοδοι τῆς ἀνωμάλου καταστάσεως περιλαμβάνονται.

Ὁ κ. ***Κ. Καλκάνης*** παρατηρεῖ ὅτι δὲν πρέπει νὰ λησμονῆται ὅτι ὁ Πάγκαλος ἦτο ὁ ἐπὶ ὁλόκληρον τριετίαν διευθύνων νοῦς πάσης σκοτίας πράξεως.

Ὁ κ. ***Ι. Ράλλης*** λέγει ὅτι κατ' ἀρχὴν τὸ ἀδίκημα δι' ὃ κρατεῖται ὁ Πάγκαλος εἶνε ἀδίκημα πολιτικόν, καὶ λαμβάνεται πρόνοια διὰ τοῦ μέτρου τοῦ συζητουμένου ἵνα μὴ χαρακτηρισθῇ ὡς τοιοῦτον. Προκειμένου νὰ ὁμιλήσω, λέγει, ὑπὲρ τοῦ δικαίου καὶ τῆς ἀληθείας ἀξιῶ νὰ ἔχω παρὰ τὸ πλευρόν μου τὸν κ. Ὑπουργὸν τῆς Δικαιοσύνης, ὅστις προχθὲς ὅτε ὁ κ. Τσιτσεκλῆς ἠγόρευσε διὰ μακρῶν ἵνα πείσῃ τὴν Βουλήν, ὅτι ἔδει νὰ ληφθῇ τάχιστα μέτρον ἵνα μὴ ἀποτυλακισθῇ ὁ Πάγκαλος, ἀπήντησεν εἰς αὐτὸν νὰ ἡσυχάσῃ διότι μετ' ὀλίγον θὰ ὑποβάλῃ ψήφισμα. Ἐπομένως τὸ ψήφισμα ἀσφαλῶς γίνεται διὰ τὸν Θεόδ. Πάγκαλον.

Ὁ κ. ***Κ. Ἀγγελόπουλος*** (Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης) δηλοῖ ὅτι τὸ μέτρον εἶνε γενικὸν καὶ ὑπηγορεύθη ὑπ' αὐτῶν τῶν ἀναγκῶν τῆς δικαστικῆς ἐξουσίας ἵνα μὴ ἐξέλθουν ἐκ τῶν φυλακῶν πολλοὶ ἐγκληματίαι.

Ὁ κ. ***Σώκρ. Ταλιαδοῦρος*** ἐρωτᾷ διατί ἐπὶ τόσον χρόνον ἡ δικαστικὴ ὑπηρεσία δὲν ὑπεκίνησε τοιοῦτο μέτρον.

Κ. Ἀγγελόπουλος (Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης). Διότι δὲν ὑπῆρχεν εἰς τὸ παλαιὸν Σύνταγμα ἡ νέα διάταξις.

Ὁ κ. ***Ι. Ράλλης*** συνεχίζων, λέγει ὅτι ἡ ὑποβληθεῖσα εἰς τὸν κ. Ὑπουργὸν γνώμη ἐν τῷ Ὑπουργείῳ ὑπεβλήθη διὰ νὰ ἐνισχύσῃ τὴν πρᾶξιν περὶ Ἀνωτάτου Δικαστικοῦ συμβουλίου. Τὴν μήνυσιν λέγει, τὴν ὁποίαν ἔκαμε κατὰ τοῦ Πάγκάλου ἐπὶ ἐσχάτῃ προδοσίᾳ τὴν ὑπέβαλε εἰς τὸν εἰσαγγελέα τῶν Ἐφετῶν καὶ ὄχι ἐνώπιον τοῦ Ἀνωτάτου Ἀνακριτικοῦ Συμβουλίου, ὅπερ θεωρεῖ ἀντισυνταγματικόν, διότι οὐδέποτε ἀνεγνώρισε τὰ ἔκτακτα Δικαστήρια τὰ λειτουργοῦντα εἰς τὸν τόπον τοῦτον ἀπὸ τοῦ 1922 καὶ τὰ ὁποῖα ἀπετέλεσαν στίγμα ἀνεξίτηλον εἰς τὴν ἑλληνικὴν δικαιοσύνην. Συμφωνεῖ λέγει, μετὰ τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης λέγοντος ὅτι ἐπειγούσα ὑπάρχει ἀνάγκη ψηφίσεως τοῦ ψηφίσματος ἵνα μὴ ἀθρόοι ἐξέλθωσιν εἰς τὰς ὁδοὺς οἱ κατηγορούμενοι. Ἀλλ' ἵνα ψηφίσωμεν ἡμεῖς τὸ ψήφισμα δέον νὰ προστεθῇ διάταξις καθ' ἣν δὲν θὰ ἐφαρμοσθῇ ἐπὶ τοῦ Θεοδώρου Πάγκάλου. Διότι δέον προηγουμένως νὰ προσκομισθῇ ἐνταῦθα καὶ ὑποβληθῇ ὑπὸ τὴν κρίσιν τῆς Βουλῆς τὸ οἰκτρὸν ἐκεῖνο κατασκεύασμα τῆς προκατόχου κυβερνήσεως περὶ Ἀνακριτικοῦ Συμβουλίου. Τότε θὰ εἴπωμεν εἰς τὴν Βουλὴν ὅτι ἐπιδάλλεται εἰς αὐτὴν ἐν ὀνόματι τοῦ Θείου καὶ ἀνθρωπίνου δικαίου νὰ μὴ κυρώσῃ, τὸ ἀντικείμενον εἰς τὴν συνείδησιν ὅλου τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου ἐλεεινὸν ἐκεῖνο Συνταγματικὸν Διάταγμα. Ἀναγινώσκει εἶτα:

«Ὑπάρχει μία διάταξις τοῦ Συντάγματος καθ' ἣν οὐδεὶς στερεῖται τοῦ φυσικοῦ αὐτοῦ δικαστοῦ. Ὑπάρχει ἑτέρα διάταξις τοῦ Συντάγματος, καθ' ἣν οἱ Ὑπουργοὶ δίδουσιν εὐθύνας πρὸς τὴν Ἐθνικὴν ἀντιπροσωπείαν, κατὰ τὴν ὡρισμένην διαδικασίαν ὑπὸ τοῦ εἰδικοῦ περὶ εὐθύνης Ὑπουργῶν Νόμου, καὶ ἂν παραπεμφθῶσιν ὑπ' αὐτῆς δικάζονται ὑπὸ τοῦ εἰδικοῦ Δικαστηρίου τοῦ ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ νόμου ὁριζομένου. Ὑπάρχει δὲ καὶ τρίτη διάταξις, καθ' ἣν ἡ σύστασις ἐκτάκτων δικαστηρίων καὶ ἐκτάκτων ἐπιτροπῶν ἀπαγορεύεται. Καὶ αἱ τρεῖς αὗται διατάξεις τοῦ Συντάγματος, ἐπαλαμβανόμεναι εἰς πάντα τὰ ἀπὸ τῆς συστάσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους ψηφισθέντα ὑπὸ τῶν Ἐθνικῶν Συνελεύσεων Συντάγματα, ἀπολαύουσιν πλήρους τοῦ κύρους ἀναμφισβήτων θεμελιωδῶν βάσεων τοῦ δημοσίου δικαίου τῆς Ἑλλάδος, οἷον καθώρισεν αὐτὸ ἐπὶ γενεὰς ὁμόφωνος ἡ Ἐθνικὴ Συνείδησις. Ἐπὶ πλέον καὶ αἱ τρεῖς αὗται διατάξεις κυροῦσιν θεμελιώδεις ἀρχὰς τοῦ δημοσίου δικαίου τοῦ συγχρόνου πεπολιτισμένου κόσμου, πανταχοῦ ἀναγνωριζομένας ὡς ἀπαραιτήτους ὅρους πάσης δικαστικῆς ἐνεργείας, ἧτις ἄνευ αὐτῶν δὲν δύναται νὰ φέρῃ τὸν χαρακτῆρα ἀπονομῆς δικαιοσύνης.

Ἐπὶ τῇ βάσει τῶν διατάξεων τούτων ἐπὶ τῇ βάσει τῶν δι' αὐτῶν κυρουμένων ἀρχῶν τοῦ συγχρόνου δημοσίου δικαίου ἀντιλέγω κατὰ τοῦ δικαίου βασίμου τῆς ἀπαγγελθείσης ἐναντίον μου κατηγορίας ὑπὸ τῆς ὑπὸ τὴν ἡμετέραν προεδρίαν Ἐπιτροπῆς».

Εἷς Βουλευτής. Τίνος εἶναι αὐτά;

Ι. Ράλλης. Κύριοι, οἱ λόγοι οὗτοι εἶναι οἱ λόγοι, οὓς τὴν 15 Ὀκτωβρίου 1922 ἀπηύθυνεν ὁ Δημ. Γούναρης πρὸς τὸν Πρόεδρον τῆς Ἀνακριτικῆς Ἐπιτροπῆς τὸν ὑποβαλόντα αὐτὸν εἰς ἀνάκρισιν, πρὸς τὸν Θεόδ. Πάγκαλον. Ἡ θεία δίκη ἐπῆλθε. Ἀπὸ τοῦ βάθους τοῦ τάφου αὐτοῦ ὑψοῦται καὶ πάλιν ἡ φωνὴ τοῦ Δημητρ. Γούναρη ὑπὲρ τῆς δικαιοσύνης. Καὶ ἀνῆλθον ἐγὼ ἐπὶ τοῦ βήματος αὐτοῦ, τὸ ὁποῖον εἶχεν ἀφαιρεθῇ ἐντεῦθεν ἵνα ὑψωθῇ ἕν ἐκρίωμα καὶ ἐπικαλοῦμαι τοὺς λόγους τούτους. Ἱκετεύω τὴν Βουλὴν νὰ μὴ διαπράξῃ τὴν ἀνίερον πρᾶξιν ἐκείνου, ὅστις ἐγένετο μὲν ἄξιος πάσης κατηγορίας, ἀλλὰ ὅστις δέον νὰ διωχθῇ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν κειμένων νόμων, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἠθικῶν ἀρχῶν, ὑπὲρ τῶν ὁποίων ἤμεῖς πάντοτε ἠγωνίσθημεν καὶ ἐπὶ τῶν ὁποίων ἔπεσαν μαχόμενοι οἱ ἀρχηγοί μας.

Ὁ κ. ***Κ. Ἀγγελόπουλος*** (Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης) δηλοῖ ὅτι διὰ τὰς πράξεις τοῦ Παγκάλου θὰ ἀποφασίσῃ ἡ Βουλὴ ποῖον δικαστήριον θὰ τὰς δικάσῃ. Πάντως δὲν θὰ εἶναι τοῦτο ἔκτακτον.

Ὁ κ. ***Π. Τσιτσεκλῆς*** λαμβάνων τὸν λόγον καὶ ἀπαντῶν εἰς τοὺς προαγορεύσαντας ἀναγνωρίζει μὲν εἷς τινα τῶν ἐπιχειρημάτων των νομικὴν βάσιν, παρατηρεῖ ὅμως ὅτι ὑπάρχει συγχρόνως καὶ παρεξήγησίς τις προκαλέσασα τὴν κατὰ τοῦ ψηφίσματος ἀντίθεσίν των.

Τὸ ὑπὸ κρίσιν ψήφισμα πρόκειται, λέγει, νὰ νομιμοποιήσῃ τὴν ἐν προφυλακίσει περαιτέρω κράτησιν τοῦ Θ. Παγκάλου, συμφώνως πρὸς τὸ ποικιλοτρόπως ἐκδηλωθὲν λαϊκὸν αἴσθημα. Καὶ πρὸ τῆς ὑψίστης ταύτης ἀνάγκης, πρὸ τῆς ἀνάγκης νὰ μὴ θεαθῇ ἡμέραν τινὰ ὁ Θ. Πάγκαλος περιπατῶν ἐλεύθερος δὲν εἶναι σοβαρὰ τὰ ζητήματα ἂν παρορᾶθοῦν τύποι τινές.

Τὴν κατὰ τὴν ὁμολογίαν τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης, ὑπαγωγὴν εἰς τὰς διατάξεις τοῦ ὑπὸ συζήτησιν ψηφίσματος καὶ ἀδικημάτων τινῶν τοῦ Κοινοῦ Ποινικοῦ Νόμου, καίτοι συμπτωματικήν, εὑρίσκει τελείως ἀνταποκρινομένην εἰς τὴν δημοσίαν ἀνάγκην περὶ μὴ ἀπελευθερώσεως ἑκατοντάδων κρατουμένων μετὰ τὴν παρέλευσιν τῆς ὑπὸ τοῦ Συντάγματος τασσομένης προθεσμίας.

Ἀναπτύσσων εἶτα τὴν ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 12 τροπολογίαν του τονίζει ὅτι τὰ ἐγκλήματα τῆς τυραννίας εἶναι τοῦ κοινοῦ δικαίου καὶ ὄχι πολιτικὰ καὶ πρέπει ν' ἀποφύγωμεν τὰς θεωρίας, ἀγομένας βεβαίως ἀπὸ τὰς λεπτὰς περὶ δικαίου ἰδέας καὶ νὰ μὴ ἀφήσωμεν νὰ διαφύγουν οἱ ἐργάται καὶ συνεργάται μιᾶς 14μήνου τυραννίας τοῦ Λαοῦ καὶ λεηλασίας καὶ ἁρπαγῆς τῶν χρημάτων του.

Εἶνε ἄλλως τε ἀνάγκη καὶ μέτρον προληπτικὸν ἡ τροποποίησις, περὶ μὴ ἐπαναλήψεως νέων ἀγρίων ἀκολασιῶν.

Ὁ κ. ***Ρ. Κούνδουρος*** λέγει ὅτι τὰ λεχθέντα παρὰ τοῦ κ. βουλευτοῦ Ἀθηνῶν δὲν συντελοῦν εἰς τὴν ἐπίτευξιν τῆς ποθητῆς γαλήνης, δι' ἣν ἐσχηματίσθη καὶ ἡ Οἰκουμενικὴ κυβέρνησις. Ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τὸ ὁποῖον τίθεται πρὸ ἡμῶν χθὲς μόλις ἐκανονίσθη ὁ τρόπος τῆς ἀναθεωρήσεως τοῦ Συντάγματος καὶ ἐκτὸς τούτου εἴμεθα ἀναθεωρητικὴ Βουλὴ καὶ δὲν δυνάμεθα νὰ κάμνωμεν συντακτικὰ ψηφίσματα. Διὰ τοῦτο νομίζω, λέγει, ὅτι τὸ ψήφισμα ὀφείλει νὰ ἀποσυρθῇ.

Οὐδενὸς ἑτέρου ζητήσαντος τὸν λόγον κηρύσσεται μετὰ τοῦτο ἡ συζήτησις περαιωμένη.

Ὁ κ. ***Πρόεδρος*** ἀνακοινοῖ ὅτι ὑπεβλήθη πρότασις 17 βουλευτῶν περὶ ψηφοφορίας δι' ὀνομαστικῆς κλήσεως

Ὁ κ. ***Α. Παπαναστασίου*** (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας) παρακαλεῖ ὅπως ἡ ψηφοφορία ἀναβληθῇ διὰ τὴν προσεχῆ Δευτέραν ὁπότε θὰ εἶνε παροῦσα ἡ Βουλή.

Ἐρωτωμένη ἡ Βουλὴ δέχεται τὴν ἀναβολὴν τῆς ψηφοφορίας διὰ τὴν προσεχῆ Δευτέραν.

Μεθὸ γίνεται δι' ἀναστάσεως δεκτὸν κατ' ἀρχὴν τὸ σχέδιον νόμου «περὶ ἐκτάκτου οἰκονομικῆς ἐνισχύσεως τοῦ Ταμείου προστασίας καὶ ἀσφαλείας τῶν καπνεργατῶν» καὶ ὥρα 1 μ. μ. λύεται ἡ συνεδρίασις διὰ νὰ ἐπαναληφθῇ τὴν προσεχῆ Δευτέραν καὶ ὥραν 5 1|2 μ. μ.

Ὁ Πρόεδρος
Θ. ΣΟΦΟΥΛΗΣ

Οἱ Γραμματεῖς
Μ. Λαίλ.ος,
Θ. Τσιριμῶκος

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ Ε'

Τῆς 13 Δεκεμβρίου 1926

Ὥρᾳ 5 1)2 μ. μ. Ὁ κ. ***Πρόεδρος*** ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς ἕδρας κηρύσσει τὴν ἔναρξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει ν' ἀνοιχθῶσι τὰ θεωρεῖα, μεθ' ὁ ἀνακοινοῖ πρὸς τὴν Βουλὴν ὅτι λόγῳ τῶν ἑορτῶν ἐπὶ τῇ ἑκατονταετηρίδι ἀπὸ τῆς ἀνόδου τοῦ Φαβιέρου εἰς τὴν Ἀκρόπολιν ἡ Κυβέρνησις ἐδήλωσεν ὅτι δὲν θὰ παραστῇ εἰς τὴν ἀποψινὴν συνεδρίασιν, συνεπῶς ἡ συνεδρίασις ματαιοῦται, ἐφόσον μάλιστα ἐπρόκειτο νὰ διεξαχθῇ κοινοβουλευτικὸς ἔλεγχος καθ' ὃν εἶνε ἀπαραίτητος ἡ παρουσία τῆς Κυβερνήσεως. Εἶνε ὅμως αὐτονόητον ὅτι ὁ κοινοβουλευτικὸς ἔλεγχος ἀναβάλλεται δι' αὔριον.

Λύεται μετὰ τοῦτο ἡ συνεδρίασις ὥρᾳ 5.35' μ. μ. διὰ νὰ ἐπαναληφθῇ τὴν 5 1)2 μ. μ. τῆς αὔριον.

Ὁ Πρόεδρος
Θ. ΣΟΦΟΥΛΗΣ

Οἱ Γραμματεῖς
Μ. Λαίλιος,
Θ. Τσιριμῶκος

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ Ζ'

Τῆς 14 Δεκεμβρίου 1926

Ὥρᾳ 6 μ. μ. ὁ κ. ***Πρόεδρος*** ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς ἕδρας κηρύττει τὴν ἔναρξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει ν' ἀνοιχθῶσι τὰ θεωρεῖα.

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικὰ τῶν συνεδριάσεων τῆς 10 καὶ 13 Δεκεμβρίου.

Ἀνακοινοῦνται τὰ ἑξῆς.

Αἱ Ἐπιτροπαὶ ὀρθοδόξων Καρδίτσης, Γαργαλιάνων, Χαλκίδος, Λαρίσσης, Τριπόλεως καὶ Κερτέζης παρακαλοῦν τὴν Κυβέρνησιν ὅπως χάριν τοῦ γοήτρου τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ἐπαναφέρῃ τὸ παλαιὸν ἑορτολόγιον.

Οἱ κάτοικοι Βερροίας διαμαρτύρονται διὰ τὴν προκήρυξιν δημοπρασίας ξυλεύσεως εἰς τὸ χωρίον Μπατινίστη καὶ παρακαλοῦν τὴν ταχίστην ἀκύρωσιν τῆς δημοπρασίας ταύτης.

Ὁ Σύλλογος ἐφέδρων ἀξιωματικῶν Σοροβιτς, διαμαρτύρεται διὰ τὴν κατάργησιν τοῦ διατάγματος περὶ ἐκπτώσεως τῶν εἰσιτηρίων τῶν ἐφέδρων ἀξιωματικῶν καὶ ἀναπήρων ὁπλιτῶν.

Οἱ κρατούμενοι εἰς τὰς φυλακὰς Θεσσαλονίκης ἱκετεύουν τὴν Κυβέρνησιν ζητοῦντες τὴν παράτασιν τοῦ νόμου 3289 ὡς καὶ τὴν ἀναστολὴν τῶν 2)3 τῆς ποινῆς τῶν καταδικασθέντων ὑπὸ εἰδικῶν Ἐφετείων.

Πολλοὶ Γεωργοκτηματίαι Σερρῶν παρακαλοῦν τὴν Κυβέρνησιν ὅπως ἐνεργηθῇ διόρθωσις τῶν Ν. Δ. «περὶ ἀτελείας εἰσαγωγῆς κλημάτων ἐξ Ἀμερικῆς.»

Ὁ πρόσφυξ Ἐλευθεριάδης παρακαλεῖ τὴν Κυβέρνησιν νὰ διατάξῃ ἀνακρίσεις διὰ τὴν ἀπολυταρχικὴν ἀπέλασίν του ἐκ Τριπόλεως διὰ λόγους οὓς καὶ ὁ ἴδιος δὲν γνωρίζει.

Ἡ Ἐπιτροπὴ Καραπουλίου Θεσσαλονίκης παρακαλεῖ τὴν Κυβέρνησιν νὰ μεριμνήσῃ διὰ τὴν ταχίστην ἀποστολὴν σπορᾶς εἰς τριακοσίας οἰκογενείας τοῦ χωρίου, καταστραφείσης ἁπάσης τῆς σπορᾶς των ἐκ τῆς γενομένης πλημμύρας.

Ὁ ἐπαγγελματικὸς κόσμος Κονίτσης διαμαρτύρεται διὰ τὴν ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς ἐπιτηδευματιῶν κατάταξίν των εἰς μεγάλας κλάσεις, δυσαναλόγους πρὸς αὐτούς,

Ἡ Διοικοῦσα ἐπιτροπὴ ἐπαγγελματικοῦ Ἐπιμελητηρίου Θεσσαλονίκης διαμαρτύρεται διὰ τὴν μελετωμένην τροποποίησιν τοῦ 11 ἄρθρου τοῦ Συντάγματος.

Οἱ πρόσφυγες Δράμας διαμαρτύρονται διὰ τὴν ἀδικαιολόγητον περικοπὴν τῆς ἐκτιμήσεως ὑπὸ τῆς ἀνωτάτης γνωμοδοτικῆς Ἐπιτροπῆς.

Πολλοὶ κοινοτικοὶ ὑπάλληλοι Ξάνθης παρακαλοῦν τὴν Κυβέρνησιν νὰ ἐπανέλθουν εἰς τὰς θέσεις των ὡς ἀπολυθέντες ὑπὸ τῆς Παγκαλικῆς τυραννίας.

Οἱ ὑπὸ τῆς Ἐπαναστάσεως 1922 ἀπομακρυθέντες ὑπαξιωματικοὶ τοῦ στρατεύματος παρακαλοῦν ὅπως ληφθῇ καὶ δι' αὐτοὺς μέριμνα ἵνα ἐπανέλθουν εἰς τὰς τάξεις τοῦ Στρατοῦ.

Ὁ Ἐμπορεπαγγελματικὸς κόσμος Δράμας παρακαλεῖ ὅπως ληφθῇ μέριμνα περὶ ἐπεκτάσεως τοῦ εὐεργετικοῦ μέτρου τῆς ἐλαττώσεως τῶν κομίστρων καὶ εἰς τὰ λοιπὰ εἴδη τῆς πρώτης ἀνάγκης, χάριν τοῦ ἐμπορίου.

Οἱ φαρμακοποιοὶ Τρικκάλων ὑποβάλλουν ὑπόμνημα διὰ τὴν μὴ κύρωσιν τοῦ Ν. Δ. τῆς 16 Ὀκτωβρίου 1926, δι' οὗ ἐπετράπη ἡ καθ' ὑπέρβασιν τοῦ νομίμου ἀριθμοῦ τῶν φαρμακείων ἵδρυσις ἑνὸς φαρμακείου ἐν πάσῃ πόλει κλπ.

Οἱ καπνεργάται Δράμας ζητοῦν 1) τὴν ἄμεσον ἀνασταλὴν τοῦ ἀντικαπνικοῦ νόμου, 2) τὴν πλήρη ἐλευθερίαν λόγου καὶ 3) τὴν ἐξ ὁλοκλήρου καταβολὴν ἐκ μέρους τοῦ Κράτους τῆς ὀφειλομένης ἀποζημιώσεως ἑξήκοντα ἡμερομισθίων.

Τὰ διοικητικὰ συμβούλια τῶν ἐπαγγελματικῶν ἐργατικῶν, προσφυγικῶν καὶ ἐφεδρικῶν ὀργανώσεων Καβάλλας διαμαρτύρονται κατὰ τοῦ Νομάρχου Καβάλλας, ἀπαγορεύσαντος συλλαλητήριον κατὰ τῶν καπνεμπόρων.

Ὁ λαὸς Βόλου ὑποβάλλει ψήφισμα δι' οὗ ζητεῖ τὴν κατάργησιν τῆς μεταξὺ τῆς ἑταιρείας Θεσσαλικῶν σιδηροδρόμων καὶ Δημοσίου συμβάσεως ἠλεκτροφωτισμοῦ.

Ὁ Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης διαβιβάζει τὴν ὑποβληθεῖσαν δικογραφίαν κατὰ τοῦ βουλευτοῦ Ἔβρου κ. ***Χ. Παντζίδου*** κατηγορουμένου ἐπὶ ἐξυβρίσει διὰ τοῦ τύπου, ζητεῖ δὲ τὴν χορήγησιν τῆς ἀδείας τῆς Βουλῆς διὰ τὴν περαιτέρω ποινικὴν δίωξιν αὐτοῦ.

Ὁ Ἐπίσκοπος Ἀλεξανδρουπόλεως παρακαλεῖ τὴν Κυβέρνησιν νὰ διατάξῃ τὴν πληρωμὴν καθυστερουμένων πέντε μισθῶν ἱερέων, καθ' ὅσον τὸ ἐκκλησιαστικὸν ταμεῖον εὑρίσκεται εἰς ἀδυναμίαν νὰ τούς πληρώσῃ.

Ἐπιτροπὴ κατοίκων Γυθείου παρακαλεῖ τὴν Κυβέρνησιν ὅπως παραμείνῃ ἐν Γυθείῳ ὁ ταμίας Μετάκος δραστήριος δι' εἴσπραξιν φόρων καὶ ἐξυπηρετῶν ὁλόκληρον τὴν περιφέρειαν.

Οἱ ὀρθόδοξοι Λεύκτρου Μάνης ἀποδοκιμάζουν τὴν καινοτομίαν τοῦ νέου ἐκκλησιαστικοῦ ἡμερολογίου καὶ δηλοῦν ὅτι ἐμμένουν εἰς τὴν παράδοσιν τοῦ παλαιοῦ ἡμερολογίου.

Οἱ καπνεργάται Ξάνθης ὑποβάλλουν ὑπόμνημα δι' οὗ ζητοῦν τὴν κατάργησιν τοῦ ἀντικαπνικοῦ νόμου καὶ τὴν πληρωμὴν τῶν 25.000.000 εἰς τοὺς ἀέργους καπνεργάτας μέχρι τῆς ἐπιλύσεως τοῦ ζητήματος τούτου.

Ἡ ἐθνικὴ ὀργάνωσις «Παῦλος Μελᾶς» ἐν Θεσσαλονίκῃ ὑποβάλλει ὑπόμνημα διὰ τὰς χήρας καὶ τὰ ὀρφανὰ τῶν ἀγωνισθέντων καὶ παρακαλεῖ ὅπως ληφθῇ καὶ δι' αὐτοὺς μέριμνα καὶ τοὺς χορηγηθῇ ἡ ἀνάλογος σύνταξις.

Ἡ ἕνωσις τῶν ἐμποροπλοιάρχων τοῦ Ἐμπορικοῦ Ναυτικοῦ ὑποβάλλει ὑπόμνημα περὶ λήψεως μέτρων δι' ἄρσιν τῆς Ναυτιλιακῆς κρίσεως.

Ὁ ἀπόστρατος συνταγματάρχης Χιονάκης Ἠλίας ὑποβάλλει ἀναφορὰν παραπόνων.

Ὁ κ. ***Ε. Χατζιδάκης*** ὑποβάλλει πρότασιν νόμου «περὶ τροποποιήσεως τοῦ ὑπ' ἀριθ. 1022 τῆς 31 Ὀκτωβρίου 1917 νόμου περὶ ἀναγνωρίσεως Σαμιακῶν συντάξεων».

Ὁ κ. ***Πρόεδρος*** ἀνακοινοῖ ὅτι ὁ Πρόεδρος τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου γνωρίζει ὅτι ἡ Α. Ε. ὁ Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας ἀνέθεσε προσωρινῶς τὴν διεύθυνσιν τοῦ Ὑπουργείου τῶν Οἰκονομικῶν εἰς τὸν ἐπὶ τῆς Γεωργίας Ὑπουργὸν κ. ***Α. Παπαναστασίου***

Οἱ βουλευταὶ κ. κ. ***Π. Διαμαντόπουλος, Λ. Ἀνδρεάδης, Α. Παπαδᾶτος, Π. Εὐριπαῖος, Α. Ἰασωνίδης,*** καὶ ἄλλοι ὑποβάλλουσι ψήφισμα «περὶ συστάσεως τριακονταμελοῦς Κοινοβουλευτικῆς Ἐπιτροπῆς πρὸς παρακολούθησιν ἐν γένει τῶν προσφυγικῶν ζητημάτων».

Ὁ κ. ***Α. Μαζαράκης*** (Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν) ὑποβάλλει σχέδιον ψηφίσματος «περὶ ἐπαναφορᾶς ἀξιωματικῶν» ἀποβλέπον εἰς τὴν ἐπαναφορὰν τῶν ἀπομακρυνθέντων ἀξιωματικῶν καὶ ἀπομάκρυνσιν τῶν ἐπαγγελματικῶς ἀνικάνων. Δεδομένου, λέγει, ὅτι τὸ περιεχόμενον τοῦ ψηφίσματος ἀποτέλεσε βασικὸν ὅρον τοῦ σχηματισμοῦ τῆς Κυβερνήσεως, παρακαλεῖ νὰ ψηφισθῇ κατεπειγόντως, μὲ τὴν πεποίθησιν ὅτι τὰ μέτρα ταῦτα θὰ θεωρηθοῦν ὁριστικὰ καὶ ἐφεξῆς θὰ θεωρεῖται, ὅπως καὶ εἶναι, ὁ βαθμὸς τοῦ ἀξιωματικοῦ ἀναφαίρετος.

Ὁ κ. ***Α. Κανάρης*** (Ὑπουργὸς τῶν Ναυτικῶν) ὑποβάλλει ὡσαύτως ψήφισμα «περὶ ἀκυρώσεως τοῦ ἀπὸ 31 Ἰουλίου 1925 Ν. Δ. περὶ καταργήσεως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἀντιναυάρχων καὶ ὑποναυάρχων» καὶ παρακαλεῖ ὅπως ψηφισθῇ τοῦτο κατεπειγόντως πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ ἐπιδιωκομένου σκοποῦ. Ἐπίσης ὑποβάλλει ψήφισμα «περὶ συστάσεως Ναυτικῶν Συμβουλίων» δι' οὗ θὰ καταστῇ δυνατὸν νὰ ἀνασυσταθῇ τὸ

ἀπαραίτητον διὰ τὴν Διοίκησιν τοῦ Ναυτικοῦ Συμβουλίου τῶν Ναυάρχων.

Εἰσέρχεται εἶτα ἡ Βουλὴ εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν
τῶν ἀναφορῶν καὶ ἐρωτήσεων

Ὁ κ. **Ε. Χατζηδάκις** ἐρωτᾷ ἂν θὰ φροντίσῃ ἡ Κυβέρνησις καὶ διὰ τοὺς ἀπομακρυνθέντας δημοσίους ὑπαλλήλους.

Ὁ κ. **Ι. Ράλλης** παρακαλεῖ νὰ προσκομισθῇ κατὰ τὴν συζήτησιν τῶν ἀνωτέρω μέτρων καὶ πίναξ ἐμφαίνων τοὺς ἐν ἀποστρατείᾳ καὶ ἐν ἐνεργείᾳ ἀνωτάτους ἀξιωματικοὺς τοῦ στρατεύματος.

Ὁ κ. **Δ. Χατζῖσκος** ὁμιλῶν ἐπὶ ἀναφορᾶς τῶν ἀπομακρυνθέντων δημοσίων ὑπαλλήλων, παρακαλεῖ νὰ πληροφορήσῃ τὴν Βουλὴν ἡ Κυβέρνησις ἂν σκοπεύῃ νὰ λάβῃ μέτρα ὑπὲρ ἀνθρώπων ἀδικηθέντων ἐπὶ τῆς Παγκαλικῆς δικτατορίας.

Ἐπὶ ἀναφορᾶς τοῦ κ. **Μ. Τσαρλαμπᾶ** περὶ τῆς ἀγόνου γραμμῆς Βασιλικῆς — Λευκάδος καὶ τῆς κατασκευῆς τῆς διώρυγος Λευκάδος ὁ κ. **Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας** δηλοῖ ὅτι θὰ γίνῃ δημοπρασία.

Ἐπὶ ἀναφορᾶς τοῦ κ. **Γ. Μοσχούλα** περὶ καθυστερήσεως τῆς ἐκτελέσεως τῆς συμβάσεως διὰ τὴν σιδηροδρομικὴν γραμμὴν Κυπαρισσίας — Φιλιατρῶν ὁ κ. **Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας** ἀπαντᾷ ὅτι τὰ σχέδια τοῦ ἑνὸς τμήματος τὰ σταλέντα, ἐπεστράφησαν πρὸς διόρθωσιν, διὰ τὸ ἄλλο δὲ τμῆμα δὲν ὑπεβλήθησαν ἀκόμη, τὸ δὲ Ὑπουργεῖον ἐζήτησε τὴν ἐπίσπευσιν τῆς ὑποβολῆς καὶ τῶν πρώτων καὶ τῶν δευτέρων.

Ὁ κ. **Σ. Στάης** παρακαλεῖ τὸν κ. Ὑπουργὸν τῶν Στρατιωτικῶν νὰ καταθέσῃ εἰς τὴν Βουλήν, τὰ πρωτότυπα τῶν Νομοθετικῶν διαταγμάτων καὶ τῶν Προεδρικῶν τοιούτων, τὰ σχετικὰ πρὸς τὴν ἵδρυσιν, τὴν διοίκησιν καὶ τὴν διαχείρισιν τῆς Ἀεροπορικῆς Ἀμύνης, ὡς καὶ τὸν προϋπολογισμὸν τοῦ τρέχοντος ἔτους αὐτῆς, ἐπίσης δὲ καὶ τὸν ἀπολογισμὸν τῆς μέχρι τοῦδε διαχειρίσεώς της.

Ὁ κ. **Α. Ζαΐμης** (Πρωθυπουργὸς) δηλοῖ ὅτι μελετᾷ ἡ Κυβέρνησις τὸ ζήτημα καὶ γρήγορα θὰ καταλήξῃ εἰς πορίσματα.

Ὁ κ. **Σ. Στάης** ἐπικρίνει τὴν τακτικὴν τῆς Κυβερνήσεως μὴ ὑποβαλούσης, ὡς εἶχεν ὑποχρέωσιν, τὰ Ν.Δ. πρὸς ἔγκρισιν εἰς τὴν Βουλὴν καὶ ἐκθέτει τεσσαρώδεις διατάξεις τῶν Νομοθετικῶν Διαταγμάτων περὶ Ἀεροπορικῆς Ἀμύνης, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ τὸ Ν. Δ. περὶ παρακρατήσεως τῶν ἐσόδων τῶν διαφόρων κληροδοτημάτων, δανεισμοῦ αὐτῶν εἰς τὴν Ἀεροπορικὴν Ἄμυναν καὶ διαχειρίσεως αὐτῶν παρ' αὐτῆς. Ἔχει συνεπῶς ὑποχρέωσιν ἡ Κυβέρνησις νὰ φέρῃ εἰς τὴν Βουλὴν τὰ περὶ οὗ πρόκειται Νομοθετικὰ Διατάγματα, ἀλλως θὰ ἀναγκασθῇ νὰ ἀπασχολῇ ἐπὶ πολὺ τὴν Βουλήν.

Ὁ κ. **Ἀλ. Παπαναστασίου** (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας) δηλοῖ ὅτι ὄντως πολλαὶ διατάξεις τοῦ Ν. Δ. περὶ ὧν ὡμίλησεν ὁ προλαλήσας ἦσαν τερατώδεις, δι' αὐτὸ καὶ ἀνέστειλεν ἡ Κυβέρνησις τὴν ἐφαρμογὴν ὅλων καὶ προσεχῶς θὰ ὑποβληθῇ γενικὸν μέτρον μὲ βάσιν τὴν ἐξασφάλισιν τῆς θελήσεως τῶν διαθετῶν καὶ μὲ ἔλεγχον καὶ δημοσιότητα τῆς διαθέσεως τῶν ἐτάδων των.

Ὁ κ. **Σ. Στάης** ἐπισύρει τὴν προσοχὴν τοῦ κ. Ὑπουργοῦ ἐπὶ τοῦ ὅτι ἡ Ἄμυνα ἀφῆρεσε τὰ κληροδοτήματα καὶ τὰ ἀνέθεσε εἰς τὴν διοίκησιν τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Στρατιωτικῶν.

Ἐπὶ ἐπερωτήσεων τῶν κ. κ. **Α. Μάρκου, Φ. Μοσχούλα** καὶ **Δ. Μπούκουρα** περὶ τοῦ αὐτονόμου Ὀργανισμοῦ τῆς σταφίδος

Ὁ κ. **Γ. Μερκούρης** (Ὑπουργὸς τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας) ἀπαντᾷ:

1) Ἐπὶ τῆς πρώτης ἐρωτήσεως ὅτι ἀπόφασις τελικὴ περὶ τοῦ ἐὰν θὰ ζητηθῇ ἢ ὄχι ἀπὸ τὴν Βουλὴν ἡ κύρωσις τῶν ἐπὶ Παγκάλου δημοσιευθέντων Νομοθετικῶν διαταγμάτων δὲν ἐλήφθη εἰσέτι. 2) Ἐπὶ τῆς δευτέρας ἐρωτήσεως ὅτι τὸ Ἐποπτικὸν Συμβούλιον τοῦ Α. Σ. Ο. εἰς τὸ ὁποῖον μετέχει καὶ ὁ ἐκ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας προερχόμενος Κυβερνητικὸς Ἐπίτροπος, δὲν προέβη ἀκόμη εἰς τὸν ἔλεγχον τοῦ ἀπολογισμοῦ τῶν κατὰ τὸ λῆξαν σταφιδικὸν ἔτος πεπραγμένων, κατὰ τὰς διαθεβαιώσεις ὅμως τοῦ κ. Κυβερνητικοῦ Ἐπιτρόπου ὁ ἔλεγχος θὰ ἐνεργηθῇ κατ' αὐτάς.

Ὡς ἐκ τούτου κατάθεσις τοῦ λογιστικῶς ἀκριβοῦς ἀπολογισμοῦ τῆς χρήσεως 1925-26 εἶναι μέχρι τῆς στιγμῆς ἀδύνατος. Ὑπολογισμοὶ ὅμως τῶν ἐσόδων καὶ ἐξόδων τοῦ Α. Σ. Ο. κατὰ προσέγγισιν καὶ ἐπὶ τῇ βάσει προβλέψεων ἐδημοσιεύθησαν ἐπανειλημμένως διὰ τῶν ἐφημερίδων Ἀθηνῶν καὶ ἐπαρχιῶν, δίδοντες εἰς πάντα ἐνδιαφερόμενον ἐπαρκῆ στοιχεῖα παρακολουθήσεως τῆς γενικῆς οἰκονομικῆς καταστάσεως τοῦ Α. Σ. Ο.

Διὰ πᾶσαν δὲ λεπτομέρειαν δύναται πᾶς βουλόμενος ἐκ τῶν κ. κ. βουλευτῶν νὰ ζητήσῃ πληροφορίας εἰς αὐτὸ τοῦτο τὸ ἵδρυμα, μηδέποτε ἀρνηθὲν τοιαύτας.

3) Ἐπὶ τῆς τρίτης ἐρωτήσεως ἀπαντᾷ ὅτι ἐπὶ τῇ ἱδρύσει του ὁ Α. Σ. Ο. παρέλαβεν εἰς ἀποθήκας σταφιδόκαρπον ἀποθηκευμένον ἐκ λιτρῶν ἐν ὅλῳ 12.985.137, ἀξίας μελλούσης νὰ εἰσπραχθῇ (ἐπὶ τῇ μέσῃ βιομηχανικῇ τιμῇ) δραχμῶν περίπου 9.500.000.

Ἔναντι τοῦ ἐνεργητικοῦ τούτου παρέλαβεν ὡς παθητικὸν, χρηματικὸν χρέος πρὸς τὴν Τράπεζαν ἐκ δρχ. 21.628.468 ἐκ τῆς Κρατικῆς διαχειρίσεως τοῦ σταφιδικοῦ ἔτους 1924—25 καὶ καθυστερούμενον χρέος πρὸς τὸ Κράτος ἐκ δραχ. 5.008.179.05, ἤτοι ἐν συνόλῳ χρηματικὸν χρέος δρχ. 26.636.647.05.

Μὲ τὴν περιουσιακὴν ταύτην κατάστασιν ὁ Α. Σ. Ο. ἀντιμετώπιζε τὴν σταφιδικὴν χρῆσιν 1925—26 μὲ ἐσοδείαν ἐπαληθευθεῖσαν ἐκ λιτρῶν 325.000.000 περίπου καὶ μὲ παλαιὰ πλεονάσματα τοῦ 1924—25 βαρύνοντα προσθέτως τὴν νέαν χρῆσιν, εἰς σταφίδας καὶ δελτία ἐν κυκλοφορίᾳ συνολικῶς, ἄνω τῶν 35.000.000 λιτρῶν. Προσθέτως καὶ ὁ φόρος τοῦ Δημοσίου ηὐξήθη ἀποτόμως, διπλασιασθεὶς σχεδὸν καὶ ὁρισθεὶς εἰς 12.000.000 διὰ τὴν χρῆσιν 1925—26 καὶ 16.000.000. δρχ. διὰ τὴν χρῆσιν 1926—27, δημιουργουμένων οὕτω προσθέτων βαρῶν εἰς τὴν διαχείρισιν τοῦ Α. Σ. Ο.

4) Ἐπὶ τῆς τετάρτης ἐρωτήσεως ἀπαντᾷ ὅτι κατὰ τὸ σταφιδικὸν ἔτος 1925—1926 ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα διὰ λογαριασμὸν τῆς Α.Σ.Ο. εἰσέπραξεν ἐκ τῆς ἐξαγωγικῆς εἰσφορᾶς δραχ. 64.252.330.68 καὶ λίρας 107.580, αἵτινες ἐτράπησαν μὲ λίαν ἐπιτυχεῖς τιμὰς συναλλάγματος εἰς δραχ. 45.510.830.

Ἐκ δὲ τῆς ἐκποιήσεως τοῦ παρακρατήματος ἡ διαχείρισις τοῦ Α. Σ. Ο. 1925—1926 εἰσέπραξε μέχρι σήμερον δραχμὰς ἐν ὅλῳ 57.359.203,45 καὶ ἔχει ἀκόμη νὰ λαμβάνῃ ἀπὸ τοὺς βιομηχάνους δρχ. 15.831,298,70 λόγῳ πιστωτικῶν εὐκολιῶν, τὰς ὁποίας παρέχει εἰς τὴν βιομηχανίαν τῶν οἴνων καὶ οἰνοπνευμάτων, ἕνεκα τῶν δυσκόλων περιστάσεων τῆς στενότητος χρήματος.

5) Ἐπὶ τῆς πέμπτης ἐρωτήσεως ἀπαντᾷ ὅτι τὰ ἔσοδα τοῦ Α. Σ. Ο. κατὰ τὴν χρῆσιν 1925—1926 διετέθησαν σχεδὸν ἐξ ὁλοκλήρου πρὸς ἀγορὰν πλεονασμάτων σταφίδος διὰ τὴν συγκράτησιν τῶν τιμῶν. Πλεονάσματα ἠγοράσθησαν ἐν ὅλῳ λίτραι ἑνετικαὶ 102.422.948 ἀντὶ δρχ. 244.217.213,10 ἤτοι λίτραι 73.629.060 πρὸς 2300 τὸ χιλιόλιτρον καὶ λίτραι 28,793,888 πρὸς 2,600 δραχμὰς τὸ χιλιόλιτρον.

Τὰς ἄλλας δαπάνας προσωπικοῦ κλπ. ἀφορᾷ τὸ ἀκόλουθον 6ον ἐρώτημα καὶ ἡ εἰς αὐτὸ ἀπάντησις.

Τὸ σύνολον τῶν ὑπαλλήλων τακτικῶν καὶ ἐκτάκτων, ἀνωτέρων καὶ κατωτέρων τοῦ Α. Σ. Ο. εἶναι ἐλάχιστον, ὡς ἐμφαίνεται ἐκ τῶν συνημμένων ἀναλυτικῶν σημειωμάτων προσωπικοῦ καὶ μισθολογίου.

Ὁ ἐρωτῶν κ. βουλευτής, ζητῶν λεπτομερῆ κατάστασιν προσωπικοῦ, πιθανῶς συγχέει τὸν Α. Σ. Ο. μὲ τὴν ἐντολὴν τῆς

Ἐθνικῆς Τραπέζης, διαχειριζομένης τὰ ὑποκαταστήματα καὶ τὰς ἀποθήκας σταφίδος Ἑταιρείας Γενικῶν Ἀποθηκῶν. Ἡ Ἑταιρεία αὕτη διὰ συμβάσεως τοῦ Κράτους μετὰ τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης εἶχεν ἀναλάβει τὸ 1924 τὴν σταφιδικὴν διαχείρισιν τῶν ἀποθηκῶν κλπ. ὡς ὑποκατάστατος τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, ἡ ὁποία ἐλέγχει καὶ ἐγκρίνει ὑπευθύνως τὰς δαπάνας ἀποθηκεύσεως, διαχειρίσεως σταφιδοκάρπου κλπ. διὰ τὰ 22 ὑποκαταστήματα, 44 κέντρα παραλαβῆς καὶ 900 περίπου (κατὰ τὸ 1925—26) ἀποθήκας σταφίδος καθ' ἅπασαν τὴν Πελοπόννησον, Κεφαλληνίαν καὶ Ζάκυνθον.

Τὸ σύνολον τῶν δαπανῶν διαχειρίσεως τοῦ Α. Σ. Ο. κατὰ τὸ 1925—26 ἀνῆλθεν εἰς δραχ. 1.144.102.70, ἐξ ὧν 102.107 δραχ. δι' ἐνοίκια γραφείου, 177.000 δραχ. δι' ἔξοδα ἐγκαταστάσεως, ἔπιπλα κλπ. (ἀποτελοῦντα περιουσίαν τοῦ ἱδρύματος).

Ἐπὶ τῆς ἑβδόμης ἐρωτήσεως ἀπαντᾷ ὅτι πρὸς συμμετοχὴν τῆς σταφίδος εἰς τὴν Διεθνῆ Ἐμπορικὴν Ἔκθεσιν Φιλαδελφείας ἐν Ἀμερικῇ ὁ Α. Σ. Ο. ἠγόρασε σταφίδα δι' ἣν ἐπεβαρύνθη διὰ δαπάνης δραχ. 44.421.

Διὰ τὴν ἀγοράν, κατάλληλον συσκευασίαν καὶ ἀποστολὴν σταφίδος δι' ἐκθέσεις ὁ Α. Σ. Ο. εἶχε συστήσει πρὸ μηνῶν ἐπιτροπὴν ἐκ τοῦ Ἐμπορικοῦ Ἐπιμελητηρίου ἐν Πάτραις, τῆς ὁποίας τὰ μέλη ἦσαν εἰδικοὶ σταφιδέμποροι, ὡς οἱ κ. κ. Ἀρσένης, ἀντιπρόεδρος τοῦ Ἐμπορικοῦ Ἐπιμελητηρίου Πατρῶν, Κόλλας, Στασινόπουλος καὶ Κανελλόπουλος.

Ἡ σταφὶς περὶ ἧς πράκειται, συσκευασθεῖσα καταλλήλως, ἐφορτώθη ἐκ Πατρῶν δι' Ἀμερικὴν καὶ ἔφθασεν εἰς παραλαβὴν σοβαροῦ ἐκεῖ ἐμπορικοῦ οἴκου.

Κατόπιν ἠγγέλθη ὅτι ἡ διεθνὴς ἔκθεσις Φιλαδελφείας ἐματαιώθη, καὶ ὁ ἐν Ἀμερικῇ παραλήπτης οἶκος Μάρδιν ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν ὅλα τὰ ἐμβασθέντα αὐτῷ χρήματα δι' ἔξοδα συμμετοχῆς εἰς τὴν ἔκθεσιν.

Τὰ ἀποσταλέντα δείγματα εἰς κυτία καὶ κιβώτια σταφίδος (σταλέντα πρὸ τῆς νέας ἐσοδείας) ἀπεφασίσθη νὰ μείνουν καὶ ἐκποιηθοῦν ἐν Ἀμερικῇ, διότι ἡ ἐκ νέου μεταφορά των εἰς Ἑλλάδα θὰ ἐπεβάρυνε πολὺ τὴν σταφίδα των (καὶ δὴ περυσινῆς ἐσοδείας). Καὶ οὕτω ἀναμένεται ἤδη ἡ ἐκκαθάρισις τῆς ἐκποιήσεώς των (ἐν ὅλῳ 500 περίπου κιβωτίων συσκευασμένης σταφίδος).

Καταλήγων λέγει ὅτι πρόκειται περὶ αὐτονόμου ὀργανισμοῦ, οὗ τὴν ἐποπτείαν ἀσκεῖ τὸ Ὑπουργεῖον διὰ τοῦ Κυβερνητικοῦ Ἐπιτρόπου.

Ὁ κ. **Α. Μάρκου** παρατηρεῖ ὅτι ἀπὸ τοῦ ἔτους 1925 διὰ Ν. Δ. ἱδρύθη ὁ Α. Σ. Ο. καίτοι δὲ οὗτος διεχειρίσθη μεγάλα ποσὰ σταφίδος, καὶ συνεπληρώθη ἔτος ἀπὸ τῆς ἱδρύσεώς του, δὲν ἐδόθη λογοδοσία, οὔτε ἐδημοσιεύθη ἀπολογισμός. Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ θέρους τοῦ ἔτους 1926, προσεκηρύχθη συνέδριον διὰ τὴν συζήτησιν τοῦ σταφιδικοῦ ζητήματος, ὅπερ ἐπρόκειτο νὰ συνέλθῃ ἐν Πάτραις ἀλλ' ἀπὸ τῆς στιγμῆς τῆς προκηρύξεως ἄγριος ἐκηρύχθη ἐκ μέρους τοῦ Α. Σ. Ο. πόλεμος καὶ τοῦτο ἐματαιώθη. Τοῦτο τοῦ ἔκαμε, λέγει, κακὴν ἐντύπωσιν καὶ ἐνόμισε καθῆκον νὰ ζητήσῃ τὰς πληροφορίας ἀπὸ τὸν κ. Ὑπουργὸν τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας, ὃν εὐχαριστεῖ διὰ τὰς πληροφορίας, αἱ ὁποῖαι ὅμως δὲν τὸν ἱκανοποιοῦν, τὸν παρακαλεῖ δὲ θερμῶς νὰ ἀσκήσῃ πάντα ἔλεγχον, διὰ νὰ ἐπιτευχθῇ ὁ ἐπιδιωχθεὶς διὰ τῆς ἱδρύσεως τοῦ Α. Σ. Ο. σκοπός.

Ὁ κ. **Γ. Μερκούρης** (Ὑπουργὸς τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας) δηλοῖ ὅτι εὐθὺς ὡς ἀνέλαβε τὴν ὑπηρεσίαν ἐζήτησε πληροφορίας ἐπὶ τῆς καταστάσεως τοῦ ὀργανισμοῦ καὶ τῆς οἰκονομικῆς αὐταῦ κινήσεως. Ἐξακολουθεῖ δὲ νὰ παρακολουθῇ μετ' ἄκρας καὶ ἀδιαπτώτου προσοχῆς τὸ ζήτημα.

Ὁ κ. **Φ. Μοσχούλας** λέγει ὅτι ἐκ τῆς ἐλλείψεως ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν κοινοβουλευτικοῦ ἐλέγχου ἀπεθρασύνθησαν διάφοροι, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ ὁ αὐτόνομος ὀργανισμός, ὅστις ἐνῷ διαχειρίζεται πολλὰ ἑκατομμύρια τῶν σταφιδοκτημόνων ἀποτελεῖται ἀπὸ πρόσωπα ξένα πρὸς τὸν σταφιδικὸν κόσμον Φρονεῖ συνεπῶς ὅτι εἶναι ἀνάγκη νὰ σχηματισθῇ Κοινοβουλευτικὴ Ἐπιτροπὴ πρὸς ἔλεγχον τοῦ αὐτονόμου ὀργανισμοῦ, εἰς ἣν νὰ παραδοθῶσιν ἅπαντα τὰ στοιχεῖα τῆς μέχρι τοῦδε δράσεως τοῦ ὀργανισμοῦ καὶ κατωρθωθῇ ἵνα ὁ ὀργανισμὸς οὗτος ἐξυπηρετήσῃ τὴν σταφίδα, ὅπως ποθοῦμεν πάντες.

Ὁ κ. **Γ. Μερκούρης** (Ὑπουργὸς τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας) ἐπαναλαμβάνει ὅτι καὶ ὁ ἴδιος καὶ τὸ Ὑπουργεῖον μελετοῦν τὸ ζήτημα τοῦ Ὀργανισμοῦ καὶ πολὺ ταχέως θὰ ὑποβληθῇ εἰς τὴν Βουλὴν τὸ πόρισμα.

Ὁ κ. **Γ. Παπανικολάου** ἀναπτύσσει ἀναφορὰν τοῦ συνδέσμου ἁμαξηλατῶν Θεσσαλονίκης καὶ παραπονεῖται διὰ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ νόμου περὶ ἀποζημιώσεως τῶν ἁμαξηλατῶν καὶ ἐν Θεσσαλονίκῃ.

Ὁ κ. **Δ. Κυβετὸς** τονίζει ὡσαύτως ὅτι παρεβιάσθησαν αἱ προθεσμίαι περὶ παροχῆς ἐπιδόματος ἀνεργίας, ἐπίσης καθυστεροῦν καὶ τὰ συνεργεῖα μετεκπαιδεύσεως, οὔτε δὲ αἱ ἐκτιμητικαὶ ἐπιτροπαὶ μετέδησαν καὶ παρακαλεῖ διὰ τὴν ταχεῖαν ἐφαρμογὴν τῶν νόμων.

Μεθὸ εἰσέρχεται ἡ Βουλὴ εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν τῶν ἐπερωτήσεων

Συνεχίζεται ἡ συζήτησις ἐπὶ τῆς ἐπερωτήσεως διὰ τὴν λῃστείαν τῆς Πέτρας καὶ τὴν συγκοινωνίαν τῆς Ἠπείρου.

Ὁ κ. **Γ. Σιδέρης** ζητεῖ νὰ εἰσέλθῃ ἡ Βουλὴ εἰς τὴν Νομοθετικὴν ἐργασίαν.

Πρόεδρος. Εἶναι δικαίωμα τῶν ἐπερωτώντων. Τὸν λόγον ἔχει ὁ κ. Λούλης.

Ὁ κ. **Α. Λούλης** λέγει ὅτι, ἀναπτυχθέντων ἐπαρκῶς τῶν ζητημάτων κατὰ τὴν παρελθοῦσαν συνεδρίασιν τῆς Βουλῆς, ὑπὸ τῶν ἀγορευσάντων ἀξιοτίμων συναδέλφων του, δὲν θὰ μακρυγορήσῃ ἐπὶ τῶν ἀφορώντων εἰς τὰς ἐπερωτήσεις των ζητημάτων.

Τονίζει ὅμως, ὅτι ἡ Ἤπειρος δικαίως ἀγανακτεῖ καὶ διαμαρτύρεται διότι ἀπὸ τῆς ἀπελευθερώσεώς της μέχρι σήμερον οὐδεμία σοβαρὰ κυβερνητικὴ ἀντίληψις ἐξεδηλώθη πρὸς θεραπείαν τῶν παλλαπλῶν ἀναγκῶν της καὶ δὴ τῶν συγκοινωνιακῶν τοιούτων καὶ τῶν τῆς δημοσίας ἀσφαλείας. Ἐὰν, κύριοι βουλευταί, λέγει, συντομώτατα δὲν ἐπιλυθῇ τὸ ζήτημα τῶν συγκοινωνιῶν Ἠπείρου, αὕτη προώρισται νὰ ἀποθάνῃ, τοῦθ' ὅπερ ἡμεῖς οἱ Ἠπειρῶται δὲν θὰ ἐπιτρέψωμεν πάσῃ θυσίᾳ καὶ ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ.

Ὡς πρὸς τὸ στυγερὸν ἔγκλημα τῆς Πέτρας, παρακαλεῖ τὴν κυβέρνησιν νὰ ἐφελκύσῃ σοβαρῶς τὴν προσοχήν της, ὥστε αἱ ἀνακρίσεις, διεξαγόμεναι ὅσον ἔνεστι συντομώτερον καὶ ἐνδελεχέστερον, νὰ ἔχωσιν ὡς ἀποτέλεσμα τὴν παραδειγματικὴν τιμωρίαν ὅλων τῶν ἐνόχων, οἱοιδήποτε καὶ ἂν ὦσιν οὗτοι, ὥστε εἰς τὸ μέλλον νὰ ἡσυχάσῃ ἡ ἀτυχὴς Ἤπειρος καὶ νὰ μὴ ἀποτολμῶνται τοιούτου εἴδους ἀπαίσια ἐγκλήματα.

Ὁ κ. **Σπ. Χασιώτης,** τονίζει τὰς ὑπηρεσίας καὶ τὰς θυσίας τῶν τέκνων τῆς Ἠπείρου ὑπὲρ τῆς Ἐθνικῆς Ἰδέας καὶ τῆς ἐκπολιτίσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους. Ἐκ μέρους ὁμῶν, λέγει, τῶν ἑκάστοτε Κυβερνήσεων ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰς Ἠπειρωτικὰς ἀνάγκας εἴτε δὲν ὑπῆρχε πρόγραμμα, εἴτε δὲν ὑπῆρχε θέλησις. Ἀπαιτεῖται συνεπῶς σύνταξις γενικοῦ προγράμματος καὶ ἔναρξις τοὐλάχιστον ἐκτελέσεως. Παραπονεῖται κατόπιν ὅτι διὰ τὴν Ἤπειρον οὐδὲ τὰ ἀναλογοῦντα ἐκ τοῦ σχετικοῦ κονδυλίου τοῦ προϋπολογισμοῦ διατίθενται, οὔτε ἐξ ἄλλου διὰ τῶν γενομένων συμβάσεων πολλῶν ἑκατομμυρίων διετέθη οὐδὲ ἓν λεπτὸν δι' Ἠπειρωτικὴν συγκοινωνίαν. Ἐνῷ εἶνε γνωστὸν ὅτι οὐδὲν διαμέρισμα ἔχει τόσην ἔλλειψιν καὶ στέρησιν συγκοινωνίας ὅσον ἡ Ἤπειρος, εἰς τὴν ὁποίαν ἐκτὸς τῶν ἄλλων συνεσωρεύθη καὶ ἄλλος πληθυσμὸς ἄνευ ἐργασίας, ἀναμένων ἀπὸ ἐκτελέσεις ἔργων διὰ νὰ ζήσῃ. Ἀντὶ πάσης θυσίας, λέγει, πρέπει νὰ συντελεσθῇ ἐφέτος ἔστω καὶ τμῆμα τῆς ὁδοῦ Ἡγουμενίτσης—Ἰωαννίνων. Καὶ διὰ λόγους λέγει στρατιωτικοὺς καὶ διὰ λόγους ἐθνικοὺς καὶ διὰ

λόγους ἐμπορικοὺς καὶ διὰ λόγους κοινωνικοὺς ἐπιδάλλεται ἡ πύκνωσις τῶν συγκοινωνιῶν μας ἐν ταῖς Νέαις Χώραις καὶ μάλιστα εἰς τὰς ὁμόρους ἐπαρχίας, ὅπως ἡ Ἤπειρος καὶ πρὸς τοῦτο θὰ ἤρκει ἡ κατ' ἔτος ἀναγραφὴ ἑνὸς ἐπαρκοῦς κονδυλίου ὑπὲρ τῆς ὁδοποιΐας τῆς Ἠπείρου. Ἄνευ πιστώσεων οὔτε ὁ θεσμὸς τῆς αὐτοδιοικήσεως θὰ δύναται νὰ βελτιώσῃ τὴν κατάστασιν.

Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν ἀσφάλειαν τῆς Ἠπείρου, πρόκειται λέγει, περὶ στίγματος ὅπερ μειώνει τὴν ὑπόληψιν τοῦ Κράτους ἀλλὰ καὶ τὰ ἔσοδα αὐτοῦ, διότι ἐμποδίζει πᾶσαν παραγωγικὴν κίνησιν. Συνεχίζων παρακαλεῖ τὸν ἀρμόδιον Ὑπουργὸν νὰ ἐξετάσῃ ποῦ ὀφείλεται ἡ ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον μὴ σύλληψις τῶν λῃστῶν καὶ νὰ χυθῇ πλῆρες φῶς εἰς τὰ θρυλλούμενα, ἀφοῦ διαδίδεται ὅτι οἱ δρᾶσται ἦσαν εἰς τὰς χεῖρας τῆς ἐξουσίας καὶ ἐδραπέτευσαν. Κακίζει κατόπιν τὰ σκληρὰ καὶ ἀπάνθρωπα μέτρα, ἅτινα λίαν ἀστόχως ἔθεσαν εἰς ἐνέργειαν τὰ διάφορα κρατικὰ ὄργανα κατὰ πληθυσμῶν καὶ ἀτόμων ἀποδειχθέντων ἀθώων, πρὸς ἀνακάλυψιν τῶν δραστῶν. Καταλήγων λέγει ὅτι ἐφ' ὅσον ἡ Ἤπειρος πληρώνει εἰς φόρους 300 ἑκατομμύρια ἐτησίως, δικαιοῦται νὰ ζητήσῃ νὰ δαπανηθῇ ὑπὲρ αὐτῆς ποσὸν 15 ἑκατομμυρίων ἐτησίως διὰ συγκοινωνίαν, δι' ὅσους λόγους ἐξέθεσε.

Ὁ κ. ***Ἀλ. Μυλωνᾶς*** λέγει ὅτι εἶνε ἀναμφισθήτητον ὅτι ἡ Ἤπειρος ἀποτελεῖ μίαν ἀπὸ τὰς ἀνεκμεταλλεύτους Ἐπαρχίας τῆς Ἑλλάδος καὶ δύναται μόνον δι' ἀρτίας συγκοινωνίας νὰ γίνῃ ἐκμεταλλεύσιμος ὁ φυσικὸς πλοῦτος της καὶ ὅμως δὲν ἔχει οὔτε πρωτόγονον συγκοινωνίαν. Ἐπίσης καὶ ἡ ἀμπελοφυτεία καὶ ἡ δενδροκομία θὰ εὐδοκίμουν εἰς τὴν Ἤπειρον ἂν δὲν ἐμπόδιζεν ἡ ἀγρία φορολογία καὶ τὰ βαρέα κόμιστρα, ἀφοῦ τὸν σῖτον μόνον πληρώνει ὁ Ἠπειρωτικὸς λαὸς 2 καὶ 3 δραχμὰς περισσότερον κατ' ὀκᾶν. Τὴν κατάστασιν ταύτην θὰ δύνατο ἀσφαλῶς νὰ βελτιώσῃ ὁ θεσμὸς τῆς αὐτοδιοικήσεως μὲ τὸν ὁποῖον θὰ ἐξασφαλισθῇ ἡ διάθεσις ὡρισμένων ἐντοπίων πόρων ὑπὲρ ἐντοπίων ἀναγκῶν. Μέχρις ὅτου συντελεσθοῦν ταῦτα ἐλπίζομεν, λέγει, νὰ καταρτισθῇ ἡ σύμβασις περὶ γενικῶν ἔργων ὁδοποιΐας, τῶν ὁποίων πρωτίστως ἔχει ἀνάγκην ἡ Ἤπειρος. Ὅσον ἀφορᾷ τὸ φοβερὸν ἔγκλημα τῆς Πέτρας λέγει ὅτι τοῦτο διεπράχθη μὲ σπανίαν μεθοδικότητα καὶ ὀργάνωσιν καὶ δὲν εἶνε ἔργον τυχαίου κακοποιοῦ. Καὶ ὅμως ἐν τόσον βαρὺ ἔγκλημα δὲν κατορθώθη νὰ ἀνακαλυφθῇ εἰς βάρος καὶ μείωσιν τοῦ Κράτους. Ἕτερον κτύπημα τοῦ Κράτους εἶνε ὅτι τὰ ὄργανά του διέπραξαν βαναυστότητας καὶ ἀγριότητας, αἱ ὁποῖαι στιγματίζουν τὴν ἰδέαν τοῦ Κράτους.

Καταλήγων ζητεῖ ὅπως τὸ ταχύτερον λήξῃ ἡ ἀνάκρισις τῆς Πέτρας καὶ τάχιττα κολασθοῦν τὰ ἀδικήματα τῶν ὀργάνων τοῦ Κράτους κατὰ ἀθώων ἀνθρώπων. Πρὸς τοῦτο πρέπει νὰ σταλοῦν ἐκεῖ οἱ ἄριστοι τῶν Δικαστικῶν λειτουργῶν.

Ὁ κ. ***Γ. Ἀθανασιάδης — Νόβας*** λέγει ὅτι δικαίως μὲ τὰ ζητήματά της μᾶς ἀπησχόλησεν ἡ Ἤπειρος, διότι οὐδεμία ἐπαρχία εἶνε τόσον ἐγκαταλελειμμένη καὶ ὑπὸ ἔποψιν συγκοινωνίας καὶ ὑπὸ ἔποψιν ἀσφαλείας. Συμφωνεῖ μὲ τὸν κ. Ὑπουργὸν ὅτι ἡ ἔλλειψις παγίας συγκοινωνιακῆς πολιτικῆς εἶνε ἡ ἀφορμὴ τῆς ἐλλείψεως συγκοινωνίας καὶ ἂν ποτε ἠθέλομεν κατορθώσῃ, νὰ ἀποκτήσωμεν συγκοινωνιακὴν πολιτικὴν τὴν πρώτην μέριμνάν μας πρέπει νὰ στρέψωμεν εἰς τὴν Βορειοδυτικὴν Ἑλλάδα. Περιγράφει εἶτα τὴν οἰκτρὰν κατάστασιν εἰς τὴν ὁποίαν καὶ ἀπὸ ἀπόψεως ἐσωτερικῶν συγκοινωνιῶν διατελοῦν πλὴν τῆς Ἠπείρου καὶ αἱ Ἐπαρχίαι Ἄρτης, Βάλτου, Εὐρυτανίας καὶ Ναυπακτίας.

Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸ ἔγκλημα τῆς Πέτρας, ὡς παρακολουθήσας τοῦτο δημοσιογραφικῶς, βεβαιοῖ ὅτι εὐρύτατα κυκλοφοροῦν διάφοροι φῆμαι περὶ τῶν δραστῶν καὶ τῶν ἀφορμῶν τοῦ ἐγκλήματος. Προχωρῶν ἐκθέτει διὰ μακρῶν τὰ κατ' αὐτό, ὡς τὰ ἀντελήφθη μεταβὰς ἐπιτοπίως ἀμέσως μετὰ τὸ ἔγκλημα καὶ ἐπικρίνει τὰς ἀστόχους καὶ ἀψυχολογήτους ἐνεργείας τῶν ἀρχῶν διὰ τὴν ἀνακάλυψιν τῶν ἐνόχων καὶ τονίζει ὅτι μὲ τὴν δραπέτευσιν τῶν Ρεντζαίων ἀποτελματώθη πᾶσα προσπάθεια διὰ τὴν ἀνακάλυψιν τῶν δραστῶν.

Χρειάζεται, λέγει, ἤδη νέα τόνωσις, νέα κατεύθυνσις καὶ νέα ὁρμή, διότι αἱ ἀρχαὶ ἔπραξαν πᾶν ὅ,τι ἠδυνήθησαν, ἀλλ' ὅ,τι ἠδυνήθησαν δὲν ἦτο ἐπαρκές. Ὡς ἀφορμὴν τῆς σταθερότητος τῆς λῃστείας ἐν Ἠπείρῳ φρονεῖ ὅτι ἡ ἐν γένει διαγωγὴ τοῦ Κράτους τὴν ἐξέθρεψε καὶ τὴν διετήρησεν, ἀφοῦ ἔφθασε εἰς σημεῖον νὰ συνεργάζηται τὸ ἴδιον τὸ Κράτος μὲ λῃστὰς καὶ νὰ τοὺς ἀμνηστεύῃ καὶ κατόπιν πάλιν νὰ συνεργάζεται μὲ αὐτούς. Ὅλα ταῦτα ἐκαλλιέργησαν τὰ λῃστρικὰ ἔνστικτα τῶν ἐχόντων κακὴν προδιάθεσιν. Ἀπὸ δὲ τὰ τοιαῦτα βλέποντα καθημερινῶς τὸν Ἠπειρωτικὸν λαὸν δὲν ἠμποροῦσε νὰ ἀξιώσητε νὰ μαρτυρήσῃ τοὺς τυχὸν δράστας τῆς λῃστείας. Καὶ κατ' ἀνάγκην ὁ πολὺς λαὸς πιστεύει ὅτι ἀρχαὶ καὶ λῃσταὶ ὅπως συνειργάζοντο ἕως χθὲς εἰς ἄλλα ζητήματα, ἔτσι συνεργάζονται καὶ σήμερον πρὸς διανομὴν τῶν λύτρων.

Ἔχει κατ' ἀνάγκην δημιουργηθῇ ἐν Ἠπείρῳ μία ἀφόρητος κατάστασις μολύνασα τὴν ἀτμόσφαιραν καὶ μειώνουσα τὸ Κράτος. Τὸ ἔγκλημα τοῦτο καὶ ἡ κατάστασις αὐτὴ μᾶς δίδει ἀφορμὴν νὰ σκεφθῶμεν ριζικῶς περὶ ἐξαλείψεως τῆς λῃστοκρατίας. Ἐξακολουθῶν ἀναπτύσσει τὰ μέτρα τὰ ὁποῖα φρονεῖ ὅτι δέον νὰ ληφθοῦν καὶ τὰ ὁποῖα συνοψίζονται εἰς τὴν ἀνάθεσιν τῆς ἀνακρίσεως εἰς ἀνώτερον δικαστικὸν καὶ εἰς ἐξακολούθησιν τῆς ἐκτοπίσεως τῶν στενῶν συγγενῶν τῶν δραστῶν.

Π. Τσαλδάρης. (Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν). Εἰξεύρετε πόσοι ἔχουν ἐκτοπισθῇ. Τὰ παράπονα μάλιστα τῶν κ. κ. ἀντιπροσώπων στρέφονται εἰς τοὺς ἐκτοπισμοὺς ἐκ Σάμου, Κρήτης, Ἠπείρου.

Εἷς Βουλευτής. Ἀπὸ τὴν Κρήτην εἶναι ἤδη ἐκτοπισμένοι τρεῖς, διότι τὸ ἠθέλησεν ὁ πρόεδρος τῆς Κοινότητος.

Π. Τσαλδάρης. Ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας καθ' ἣν ἀνέλαβον τὸ Ὑπουργεῖον πολλοὺς ἀπὸ τοὺς ἐκτοπισμοὺς ἀνέστειλα, διότι ἀσφαλῶς νομίζω, ὅτι τὸ μέτρον τοῦτο εἶναι μέτρον χρεωκοπίας ἑνὸς κράτους. (Χειροκροτήματα). Καὶ εἶμαι ἀποφασισμένος τὸ μέτρον τοῦτο νὰ παύσῃ, διότι τὸ Κράτος πρέπει διὰ τῆς δυνάμεως νὰ προλαμβάνῃ τὰ ἀδικήματα καὶ γενόμενα νὰ τὰ καταστέλλῃ, χωρὶς νὰ προσκίνῃ εἰς τοιαῦτα μέτρα, δηλωτικὰ μόνον τῆς ἀδυναμίας του ὡς Κράτους. Δὲν νομίζω ὅτι τὸ βάρβαρον μέτρον, τὸ ὁποῖον ἐδημιούργησεν ἡ ἀνωμαλία, ἡ ὁποία ἐπεκράτησεν εἰς αὐτὸ τὸ Κράτος πρέπει νὰ τὸ συνιστᾷ ὁ κ. ἀντιπρόσωπος. Ἔχω ἀπόφασιν νὰ περιορίσω ὅσον τὸ δυνατὸν εἰς τὸ ἐλάχιστον τὰ μέτρα ταῦτα μέχρις οὗ δυνηθῶ νὰ τὰ ἄρω ὅλα. Καὶ νὰ περιφρουρήσω τὴν Χώραν διὰ μέτρων ἀσφαλείας, ἵνα περιέλθῃ οὕτω τὸ Κράτος ὅσον τὸ δυνατὸν εἰς τὴν κανονικήν του τροχιὰν καὶ νὰ παύσῃ μία τοιαύτη κατάχρησις.

Ν. Βελέντζας. Δύναμαι νὰ βεβαιώσω ὅτι ἔχουσιν ἐκτοπισθῇ πολλοὶ συμπολῖται μου καὶ ὀφείλω νὰ ὁμολογήσω ὅτι ὑμεῖς κ. Ὑπουργὲ ἀνεστείλατε 35 ἐκτοπισμούς.

Π. Τσαλδάρης. Εἶχον παρακαλέσει τοὺς κ. ἀντιπροσώπους νὰ μοὶ ὑποδείξωσιν, ἐὰν ἔχωσιν, ἀδίκους καταδιώξεις διότι ἐξ ὁλοκλήρου δὲν δύναμαι νὰ ἄρω ἐπὶ τοῦ παρόντος τὸ μέτρον.

Ὁ κ. ***Τ. Ἀναστασίου*** διαμαρτύρεται διότι τρεῖς συμπολῖταί του ἔχουν ἐκτοπισθῇ εἰς Κρήτην ἄνευ οὐδεμιᾶς ἀφορμῆς, χωρὶς νὰ συμβῇ ἔγκλημά τι ἐν Ἠλείᾳ, διότι ἡ ἐπιτροπὴ τῆς ἀσφαλείας Πατρῶν δεχθεῖσα τὴν ἔκθεσιν ἑνὸς ἐμπαθοῦς ὑπενωμοτάρχου ἐχαρακτήρισε τούτους ὑπόπτους ζωοκλοπῆς καὶ παρακαλεῖ ὅπως διαταχθῇ ἡ ἀνάκλησις τῆς ἐκτοπίσεώς των.

Οἱ κ.κ. ***Ν. Βελέντζας, Π. Μαζαράκης,*** καὶ ***Ν. Βλιάμος*** διαμαρτύρονται δι' ὁμοίας περιπτώσεις συμπολιτῶν των.

Ὁ κ. ***Γ. Ἀθανασιάδης — Νόβας*** συνεχίζων παρέχει τὴν ἐξήγησιν ὅτι, τονίζων τὴν ἀνάγκην τοῦ ἐκτοπισμοῦ ὡρισμένων ἀτόμων εἶχεν ὑπ' ὄψιν τὴν πληροφορίαν ὅτι οἱ διωκόμενοι λῃσταὶ κρύπτονται εἰς τὰ χωρία των εἰς τὴν περιφέρειαν Ζαγορίου.

Ὁμοίως ἐξαίρει τὴν ἀνάγκην τῆς πυκνώσεως τῶν τηλεφωνικῶν συγκοινωνιῶν εἰς τὰς λῃστοπλήκτους περιφερείας καὶ τὸν διορισμὸν ἱκανῶν καὶ πεπειραμένων ὀργάνων πρὸς καταδίωξιν τῆς λῃστείας καὶ τὴν συμπλήρωσιν τῶν κενῶν θέσεων τῶν διδασκάλων καὶ ἱερέων εἰς τὰς λῃστοτρόφους περιφερείας, πρὸς διαπαιδαγώγησιν καὶ διαφώτισιν τῶν κατοίκων τῶν περιφερειῶν αὐτῶν.

Συνεχίζων ἐμφανίζει ὡς ἐπιβεβλημένην τὴν ἀνάγκην τῆς καταργήσεως τοῦ μέτρου τῶν ἠθικῶν ἀμοιβῶν καὶ χρηματικῶν ἀπολαυῶν, καθόσον παρετηρήθη περίπτωσις διαφυγῆς λῃστοῦ ἐκ μόνης τῆς ἐπιθυμίας ὡρισμένων ὀργάνων τῆς χωροφυλακῆς ὅπως τύχουν ἀποκλειστικῶς αὐτὰ τῶν τοιούτων ἀμοιβῶν, καὶ παραλειψάντων ὡς ἐκ τούτου νὰ εἰδοποιήσουν τὰ λοιπὰ ἐν τῇ περιφερείᾳ των ἀποσπάσματα.

Καταλήγων ἐκφράζει τὴν λύπην του διότι συνεπείᾳ τῶν τελευταίων γεγονότων τὸ γόητρον τοῦ Κράτους ἔχει τελείως ἐκπέσει εἰς τὴν συνείδησιν τῶν Ἠπειρωτῶν καὶ ἐπικαλεῖται τὴν κρατικὴν μέριμναν πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς τάξεως καὶ ἡσυχίας εἰς τὴν εὔανδρον Ἤπειρον, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ σπουδαῖον ἐθνικὸν προπύργιον εἰς τὴν Βορειοδυτικὴν ἄκραν τῆς Ἑλλάδος.

Ὁ κ. ***Θ. Χαβίνης*** λέγει ὅτι καὶ πέρυσι ὑπέδαλεν ἐπερώτησιν διὰ τὴν συγκοινωνίαν τῆς Ἠπείρου καὶ ἐζήτησε τὴν κατάθεσιν πινάκων, ἐξ ὧν ἐξάγεται ὅτι οἱ νομοὶ Ἠπείρου δὲν ἔτυχον ποτὲ σοβαρᾶς τινος πιστώσεως δι' ὁδοποιΐαν. Ἀναγινώσκει στατιστικὴν περὶ τῶν διδομένων πιστώσεων κατὰ νομοὺς ἐτησίως καὶ ἐξ ἧς ἐξάγεται ὅτι δι' ὅλην τὴν Ἤπειρον διετέθησαν 1 ἑκατομμύριον καὶ 45 χιλιάδας δραχμάς. Ἐνῷ διὰ τὴν Κρήτην διετέθησαν τῷ 1923 — 24, 6 ἑκατομύρια καὶ διὰ τὸ 1924 — 25, 69 ἑκατομύρια καὶ ἐγένοντο καὶ τόσαι συμβάσεις, τῶν ὁποίων τὰ βάρη θὰ ἀπορροφήσουν πάσας τὰς πιστώσεις.

Εἶνε εὐτύχημα, λέγει, ὅτι τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Συγκοινωνίας ἀνέλαβεν ἀρχηγὸς κόμματος καὶ ὑπάρχει ἐλπὶς ὅτι θὰ ληφθοῦν ὡς βάσις τὰ ἀκατασκεύαστα χιλιόμετρα ὁδῶν ἐν σχέσει πρὸς τὰ κατεσκευασμένα. Ἐξακολουθῶν ἀναπτύσσει τὰ τοῦ νόμου τοῦ κ. Παπαναστασίου, περὶ τῶν πιστώσεων διὰ τὰς ὁδοὺς καὶ παρακαλεῖ τὸν κ. Ὑπουργὸν τῆς Συγκοινωνίας ὅπως συμφώνως μὲ τὸν νόμον 1074 καταθέσῃ τὰς μὴ κατατεθείσας περισυνὰς πιστώσεις τοῦ Νομοῦ Πρεβέζης εἰς τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν. Πάντως ἐλπίζει ὅτι ὁ κ. Ὑπουργὸς δὲν θὰ ἀφίσῃ τὴν κατάστασιν ὡς ἔχει, καθ' ἣν ὑπάρχει δυσαναλογία κατανομῆς τῶν πιστώσεων εἰς τοὺς διαφόρους νομοὺς καὶ ὅτι θὰ ζητήσῃ καὶ ξένους μηχανικοὺς καὶ ἐν ἀνάγκῃ καὶ ξένους ἐργολάβους.

Σχετικῶς μὲ τὸ ἔγκλημα τῆς Πέτρας διαμαρτύρεται διὰ τὰς βασάνους εἰς ἃς ὑπέβαλον ἀθώους ἀνθρώπους τὰ κρατικὰ ὄργανα ἀντὶ νὰ στρέψουν τὰς κατευθύνσεις των ἐκεῖ ποῦ ἔπρεπε. Πρόεδρος Κοινότητος ἀπέθανεν ἐκ τῶν κακώσεων, καὶ ἄλλοι πολῖται ἐβασανίσθησαν κατ' ἀπάνθρωπον τρόπον παρὰ τοῦ ἀποσπασματάρχου Μακρυγιάννη. Ἐλπίζει ὅτι κατὰ τούτου θὰ διαταχθῇ ἀνάκρισις.

Ὁ κ. ***Ι. Παπαϊωάννου*** διακόπτων δίδει τὴν πληροφορίαν ὅτι ὁ ἀνθυπομοίραρχος Μακρυγιάννης εἶνε ἐγκαλλώπισμα τοῦ Σώματος τῆς χωροφυλακῆς.

Ὁ κ. ***Μ. Τσαρλαμπᾶς*** τονίζει ὅτι τοιαύτη εἶνε ἡ ἐξουθένωσις τῆς κρατικῆς ὑπολήψεως ἐκ τῆς μὴ ἀνακαλύψεως τῶν δραστῶν τοῦ ἐγκλήματος τῆς Πέτρας, ὥστε νὰ ἐπιβάλληται νὰ ἀπασχοληθῇ ἐπὶ πολὺ ἡ Βουλή. Δυστυχῶς ἐν Ἑλλάδι ἡ δημοσία ἀσφάλεια καὶ ἡ ἐπίτευξίς της εἶνε καθαρῶς ἐμπειρική, ἐλλείψει ὀργάνων καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἔχομεν δημοσίαν ἀσφάλειαν. Μετ' ἐλπίδος δὲ ὁ Λαὸς ἀτενίζει εἰς τὸ νέον σῶμα τῆς Ἀστυνομίας Πόλεων, εἰς ὃ ἐναποθέτει τὰς ἐλπίδας του περὶ ἀποκτήσεως δημοσίας ἀσφαλείας. Ὀφείλομεν σοβαρῶς λέγει, νὰ ἱδρύσωμεν πραγματικὸν σῶμα ἀσφαλείας τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς περιουσίας τῶν πολιτῶν.

Ἐξακολουθῶν ἐκθέτει τὰς βασάνους καὶ τὰς κακώσεις τῶν ὀργάνων τοῦ Κράτους ἐναντίον ἀσθενῶν πληθυσμῶν, χωρὶς τὸ Ἀρχηγεῖον τῆς Χωροφυλακῆς νὰ συγκινηθῇ. Ἐὰν λέγει, ὁ δράστης τῶν κακώσεων Μακρυγιάννης διέπραττε ταῦτα εἰς ἄλλο Κράτος θὰ εὑρίσκετο ἐπὶ μακρὸν εἰς τὰς φυλακάς. Ἐπίσης ἄλλα ὄργανα ἔμειναν ἀτιμώρητα καὶ δύναται νὰ τιμωρήσῃ ἀκόμη καὶ ταῦτα σήμερον ὁ κ. Ὑπουργὸς καὶ τοιαύτην ἔχομεν τὴν ἀξίωσιν ἀπὸ τὸν κ. Ὑπουργὸν οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ Λαοῦ.

Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν συγκοινωνιακὴν γυμνότητα τῆς Ἠπείρου ἔχω καὶ ἐγώ, λέγει, νὰ παρατηρήσω ὅτι ἡ κατανομὴ τῶν πιστώσεων γίνεται ἀδικωτάτη, καὶ διαιροῦνται αἱ περιφέρειαι εἰς προνομιούχους καὶ μή.

Ι. Μεταξᾶς (Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας). Αὐτὸ δὲν θὰ τὸ ἴδητε ἐπὶ τῆς ὑπουργίας τῆς ἰδικῆς μου.

Μ. Τσαρλαμπᾶς. Τὸ ἐλπίζομεν.

Συνεχίζων τονίζει τὴν ἀνάγκην τῆς αὐτοδιοικήσεως μὲ αὐτοτέλειαν οἰκονομικήν, ὁπότε πρῶτα θὰ θεραπευθοῦν τὰ κενὰ τῆς ὁδοποιΐας, μὲ εἰδικὰ κατὰ τόπους ταμεῖα ὁδοποιΐας, διὰ τῶν ὁποίων θὰ γίνωνται ὁδοὶ καὶ ταχέως καὶ ἄρτιοι. Καταλήγων ἐλπίζει ὅτι εἰς τὸ ζήτημα τῶν εὐθυνῶν διὰ τὰ ἐκτροχιασθέντα δημόσια ὄργανα θὰ ἱκανοποιήσῃ τὴν ἀξίωσιν τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ λαοῦ ὁ κ. Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν.

Ὁ κ. ***Κ. Ἀγγελόπουλος*** (Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης) πραγματεύμενος τοὺς λόγους, δι' οὓς βραδύνει ἡ ἀνάκρισις τοῦ ἐγκλήματος τῆς Πέτρας, λέγει ὅτι τὸ Ὑπουργεῖον Δικαιοσύνης ἔστειλε πρὸ καιροῦ τὸν Ἀντεισαγγελέα Ἐφετῶν κ. Σηφάκον πρὸς ἐποπτείαν τῆς ἀνακρίσεως, ὅστις ἔστειλε πρὸ ἡμερῶν τὴν ἔκθεσίν του. Ἐν τούτοις πάντα σχεδὸν ὅσα ἐξετέθησαν περὶ τῶν ἀφορμῶν τῆς βραδύτητος βεβαιοῦνται. Ὁμιλεῖ εἶτα λίαν εὐφήμως περὶ τοῦ ἀνακριτοῦ Ἀργυράκη, καὶ ἐκφράζεται μετ' ἀγανακτήσεως διὰ τὰ διαπραχθέντα παρὰ τῶν κρατικῶν ὀργάνων ὄργια εἰς βάρος τῶν πληθυσμῶν καὶ πρὸς τοῦτο, λέγει, διέταξεν ἀμέσως τὸν Εἰσαγγελέα Ἐφετῶν Κερκύρας νὰ προΐῃ εἰς τὴν ποινικὴν δίωξιν τῶν ἐνόχων. Κατὰ τὰ λοιπὰ θὰ ἀναμείνωμεν τὴν πρόοδον τῆς ἀνακρίσεως κατὰ τὰς ὑποδείξεις τοῦ κ. Ἀντεισαγγελέως.

Πρόεδρος. Ὑπολοίπονται νὰ ὁμιλήσουν οἱ κ.κ. Α. Τσιῶκος καὶ Κ. Καλκάνης κλπ.

Ὁ κ. ***Α. Παπαναστασίου*** (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας) παρακαλεῖ νὰ διακοπῇ ἡ ἐπὶ τῶν ἐπερωτήσεων συζήτησις διὰ νὰ γείνῃ ἡ ψηφοφορία ἐπὶ τοῦ σχεδίου ψηφίσματος «περὶ τροποποιήσεως τοῦ ἄρθρου 11 τοῦ Συντάγματος».

Ὁ κ. ***Ι. Ράλλης*** λέγει ὅτι δὲ ἐλήξεν ἡ συζήτησις ἐπὶ τοῦ ἐν λόγῳ ψηφίσματος.

Ὁ κ. ***Κ. Ἀγγελόπουλος*** (Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης) λέγει ὅτι ὑπολείπεται μόνον ἡ ψηφοφορία, ἄλλως τε θὰ περιορισθῇ ἡ ἀπόφασις μόνον εἰς τὸ κείμενον τοῦ ψηφίσματος ἀποσυρομένων τῶν τροπολογιῶν.

Ὁ κ. ***Π. Τσιτσεκλῆς*** ποιεῖται τὴν δήλωσιν ὅτι τὴν τροπολογίαν του ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 12 τὴν ὑπέβαλεν ἐν συνεννοήσει μετὰ τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης καὶ ἤδη τὴν ἀποσύρει ἀφοῦ ἐδήλωσεν ὁ κ. Ὑπουργὸς ὅτι περιορίζει τὸ μέτρον εἰς τὸ ἀρχικὸν ψήφισμα.

Εἰς ἐρώτησιν τοῦ κ. ***Γ. Μπουσίου*** ὁ κ. Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης δηλοῖ, ὅτι τὸ ἀρχικὸν ψήφισμα θέλει τεθῇ εἰς ψηφοφορίαν.

Ὁ κ. ***Ε. Σωτηριάδης*** ζητεῖ νὰ μὴ γείνῃ ἡ ψηφοφορία πρὶν ἢ λήξῃ ἡ συζήτησις ἐπὶ τῶν ἐπερωτήσεων.

Ὁ κ. ***Ι. Ράλλης*** λέγει ὅτι παραβιάζεται ὁ Κανονισμὸς διὰ τῆς προτάξεως τῆς ψηφοφορίας ἐν τῷ μέσῳ ἄλλης συζητήσεως.

Ὁ κ. ***Ἀλ. Παπαναστασίου*** (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας) δικαιολογεῖ τοὺς λόγους δι' οὓς ἀνεβλήθη προχθὲς ἡ ψηφοφο-

ρία, διότι ὑπεβλήθη ἡ πρότασις πρὸς ἐκμεταλλευσιν τῆς ἀπουσίας τῆς Βουλῆς καὶ νομίζει ὅτι πρέπει νὰ προβῇ ἡ Βουλὴ εἰς ἀπόφασιν.

Ὁ κ. **Ι. Ράλλης** παρατηρεῖ ὅτι οὐδέποτε ἐξεμεταλλεύθη διὰ νὰ ἔχῃ θέσιν ἡ παρατήρησις τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῆς Γεωργίας

Α. Παπαναστασίου. Τὴν ἀποσύρω.

Ι. Ράλλης ἄλλως τε ὁ κ. Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης ἀποσύρας τὰς τροπολογίας του ἀπεδέχθη τὸ ὀρθὸν τῶν ἀπόψεών μας.

Μετά τινας παρατηρήσεις τοῦ κ. **Α. Μυλωνᾶ** καὶ **Σ. Σωτηριάδου** ὁ κ. Πρόεδρος ἀνακοινοῖ ὅτι ἡ πρότασις περὶ ψηφορίας δι' ὀνομαστικῆς κλήσεως ἀπεσύρθη.

Γίνεται μετὰ τοῦτο δι' ἀναστάσεως δεκτὸν τὸ ψήφισμα.

Ὁ Πρόεδρος
Θ. ΣΟΦΟΥΛΗΣ

«Περὶ τροποποιήσεως τοῦ ἄρθρου 11 τοῦ Συντάγματος ὡς πρὸς τὸν χρόνον τῆς ἐνάρξεως τῆς ἰσχύος τῶν παραγράφων 5 καὶ 6 τοῦ ἄρθρου τούτου κλπ.», ἔχον οὕτω

Ἄρθρον μόνον.

Ἡ ἰσχὺς τῶν διατάξεων τῶν παραγράφων 6 καὶ 7 τοῦ ἄρθρου 11 τοῦ Συντάγματος ἄρχεται ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸν χρόνον τῆς προφυλακίσεως, ἀπὸ τῆς 1 Ἰουλίου 1927. Αἱ διατάξεις αὗται ἐφαρμόζονται καὶ ἐπὶ τῶν κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην εὑρεθησομένων ἐν προφυλακίσει.

Μεθ' ὃ συνεπείσει τῆς Βουλῆς, λύεται ἡ συνεδρίασις ὥρᾳ 9 20' μ. μ., ἀποφασισθέντος ὅπως αἱ συνεδριάσεις ἀρχονται ἐφεξῆς τὴν 4 1/2 μ. μ.

Οἱ Γραμματεῖς
Μ. Λαΐλιος
Θ. Τσιριμῶκος

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ Η'

Τῆς 15 Δεκεμβρίου 1926

Ὥρᾳ 5 μ.μ. ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς ἕδρας κηρύσσει τὴν ἔναρξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει ν' ἀνοιχθῶσι τὰ θεωρεῖα.

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικὰ τῆς χθεσινῆς συνεδριάσεως.

Ἀνακοινοῦνται τὰ ἑξῆς:

Ἡ Πανελλήνιος Ἕνωσις Τριτοβαθμίων Δημοδιδασκάλων Ἰωαννίνων παρακαλεῖ τὴν Κυβέρνησιν ὅπως λάβῃ τὰ κατάλληλα μέτρα διὰ τὴν οἰκονομικὴν καὶ διοικητικὴν ἀποκατάστασίν των.

Ἡ Ἕνωσις τῶν δευτεροβαθμίων διδασκάλων τῶν θεωρητικῶν μαθημάτων Ἰωαννίνων, παρακαλεῖ ὅπως ληφθῇ πρόνοια περὶ τῆς διαβαθμίσεως καὶ τῆς προαγωγῆς των.

Ὁ Πρόεδρος τοῦ Ἐμπορικοῦ Ἐπιμελητηρίου Μυτιλήνης παρακαλεῖ τὴν Κυβέρνησιν ὅπως ἐπιτρέψῃ τὴν μεταφορὰν ἐντὸς τοῦ Κράτους ἐλαίων ὀξύτητος ἑπτὰ βαθμῶν.

Τὸ Ἐπαγγελματικὸν καὶ Βιοτεχνικὸν Ἐπιμελητήριον Βόλου παρακαλεῖ ὅπως ἐφαρμοσθῇ καὶ δι' αὐτὸ ἡ ἀτελὴς ἀποστολὴ τῶν τηλεγραφημάτων ἢ τοὐλάχιστον μειωθῇ εἰς τὸ ἥμισυ.

Ἡ Ἕνωσις τοῦ Συλλόγου μικροϊδιοκτητῶν Καρδίτσης παρακαλεῖ τὴν Κυβέρνησιν ὅπως ληφθῇ πρόνοια, κατὰ τὴν τροποποίησιν τοῦ ἐνοικιοστασίου, περὶ τῆς ἰδιοκατοικήσεως.

Ὁ παρὰ τῷ ἀνταλλακτηρίῳ Ταχυδρομείῳ Κερκύρας ταξινόμος β' τάξεως Χρ. Κλήμης παρακαλεῖ ὅπως ἐπαναφερθῇ εἰς τὸν βαθμὸν α' τάξεως, ὃν εἶχεν ἐπὶ μίαν ἐξαετίαν.

Ὁ ἐν ἀποστρατείᾳ Συνταγματάρχης τοῦ πεζικοῦ Ἠλίας Λιονάκος παρακαλεῖ τὴν Κυβέρνησιν ὅπως τὸν ἐπαναφέρῃ εἰς τὰς τάξεις τοῦ στρατοῦ.

Ὁ ἀπόστρατος ἐπιλοχίας Α. Καλογερόπουλος παραπονεῖται ἐναντίον τοῦ Μετοχικοῦ Ταμείου καθ' ὅσον τῷ ἐκανόνισε μέρισμα ὁπλίτου ἀντὶ ἀνθυπολοχαγοῦ.

Ὁ ἀπόστρατος ταγματάρχης τοῦ πεζικοῦ Κ. Μπερδέσης παρακαλεῖ τὴν Βουλὴν ὅπως τὸν ἐπαναφέρῃ εἰς τὰς τάξεις τοῦ στρατοῦ καθότι ἀπεστρατεύθη τῇ νῖτήσει του λόγῳ τῶν πολιτικῶν του φρονημάτων.

Λαὸς δήμου Ὑπάτης διαμαρτύρεται δι' ἐπιτραπεῖσαν ὑλοτομὴν δάσους ἱερᾶς μονῆς Ἀγάθωνος.

Ἡ Δημοκρατικὴ Ὁμοσπονδία Πειραιῶς παρακαλεῖ τὴν Κυβέρνησιν ὅπως μεριμνήσῃ διὰ τὴν ἐπαναφορὰν τῶν ἀπολυθέντων σιδηροδρομικῶν ὑπαλλήλων τῆς τελευταίας ἀπεργίας.

Ὁ Σύλλογος τῶν ἰδιοκτητῶν Καλαμῶν παρακαλεῖ ὅπως κατὰ τὴν μέλλουσαν τροποποίησιν τοῦ ἐνοικιοστασίου ληφθῇ πρόνοια διὰ τὰ ἐπαρχιακὰ καταστήματα καὶ ἐξισωθῶσιν πρὸς τὰ τῶν Ἀθηνῶν.

Ἐπιτροπὴ Λαοῦ Γορτυνίας ἀποστέλλει χαρετισμὸν καὶ εὔχεται κραταίωσιν τῆς Οἰκουμενικῆς Κυβερνήσεως.

Οἱ γονεῖς στρατευθέντων φοιτητῶν Εὐβοίας παρακαλοῦσιν ὅπως χορηγηθῇ ἄμεσος ἀναστολὴ εἰς τοὺς στρατευθέντας φοιτητάς.

Ὁ Λαὸς Βερροίας ὑποβάλλει ἐγκάρδια συγχαρητήρια διὰ τὸν καταρτισμὸν τῆς Οἰκουμενικῆς Κυβερνήσεως καὶ τάσσεται εἰς τὸ πλευρὸν ταύτης.

Ὁ κ. **Γ. Καλδῆς** ὑποβάλλει τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 11 τοῦ Συντάγματος.

Ὁ κ. **Σ. Κρεμεζῆς** ὑποβάλλει τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ σχεδίου ψηφίσματος «περὶ ἐπαναφορᾶς ἀξιωματικῶν».

Οἱ κ. κ. **Θ. Χαβίνης, Ι. Καλογρᾶς, Α. Γρηγοριάδης, Ι. Τζίβας, Γ. Σίδερης** κλπ. ὑποβάλλουσι τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ σχεδίου ψηφίσματος «περὶ ἐπαναφορᾶς ἀξιωματικῶν».

Ὁ κ. **Α. Μάρκου** ὑποβάλλει τροπολογίας 1) ἐπὶ τοῦ σχεδίου ψηφίσματος «περὶ ἐπαναφορᾶς ἀξιωματικῶν» καὶ 2) ἐπὶ τοῦ σχεδίου ψηφίσματος «περὶ συστάσεως Ναυτικῶν Συμβουλίων».

Ὁ κ. **Ρ. Κούνδουρος** ὑποβάλλει πρότασιν νόμου «περὶ συμπληρώσεως τοῦ ἄρθρου 218 τοῦ Κρητικοῦ Ἀστικοῦ Κώδικος».

Ὁ κ. **Δ. Φλωριᾶς** ὑποβάλλει τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ ψηφίσματος «περὶ ἐπαναφορᾶς ἀξιωματικῶν».

Οἱ κ. κ. **Π. Μπούτος, Α. Μισυρλῆς, Φ. Χρηστοδήμος Δ. Πολυζωγόπουλος** κλπ. ὑποβάλλουσι τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ σχεδίου ψηφίσματος «περὶ ἐπαναφορᾶς ἀξιωματικῶν».

Ἐπίσης ὑποβάλλουσι τροπολογίας ἐπὶ τοῦ ψηφίσματος «περὶ ἐπαναφορᾶς ἀξιωματικῶν» οἱ κ. κ. **Δ. Κουτσοπέταλος, Γ. Τσακανίκας, Σ. Παϊπέτης, Δ. Δούκας, Α. Πιέρρης, Δ. Ζερβὸς—Ζυμάρης, Σ. Σωτηριάδης, Κ. Καρτάλης, Ν. Καμπάνης, Γ. Μπακόπουλος, Δ. Μπενάκης, Α. Ἰωαννίδης, Ι. Νικολίτσας, Σ. Γάτος, Α. Ἔξαρχος, Γ. Καλατζόπουλος** καὶ **Β. Μεϊμαράκης.**

Ὁ κ. **Τ. Ἀνασταίσιου** ὑποβάλλει τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 92 τοῦ Συντάγματος.

Ὁ κ. **Γ. Κακουλίδης** ὑποβάλλει τροπολογίας ἐπὶ τῶν σχεδίων ψηφισμάτων «περὶ ἀκυρώσεως τῶν Ν. Δ. περὶ καταργήσεως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἀντιναυάρχων καὶ ὑπεναυάρχων» καὶ «περὶ συστάσεως Ναυτικῶν Συμβουλίων».

Οἱ κ. κ. **Σ. Ταλιαδοῦρος, Γ. Μηταῖος, Φ. Χρηστοδῆμος** καὶ **Α. Ἔξαρχος** ὑποβάλλουσι τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ σχεδίου ψηφίσματος «περὶ κυρώσεως τῆς ἀπὸ 7 Σεπ)βρίου 1926 συντακτικῆς ἀποφάσεως περὶ συστάσεως Ἀνακριτικοῦ Συμβουλίου κλπ.».

Ἀναβάλλονται εἶτα αἱ ἀναφοραὶ καὶ ἐρωτήσεις προκειμένου νὰ εἰσέλθῃ ἡ Βουλὴ εἰς τὴν Ἡμερησίαν διάταξιν τῆς Νομοθετικῆς ἐργασίας.

Ὁ κ. **Κ. Καλκάνης** παρατηρεῖ ὅτι παραβιάζεται ὁ Κανονισμός, ἐφ' ὅσον δὲν συνεχισθῇ πρώτη ἡ συζήτησις τῆς διακοπείσης διὰ 10 λεπτὰ κατὰ τὴν χθεσινὴν συνεδρίασιν ἐπερωτήσεως, περὶ τῆς συγκοινωνίας Ἠπείρου καὶ τῆς λησταίας τῆς Πέτρας.

Πρόεδρος. Οὐδένα κανονισμὸν παραβιάζομεν.

Ὁ κ. **Ἀλ. Παπαναστασίου** (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας) τονίζει ὅτι δὲν εἰμπορεῖ νὰ ἀναβληθῇ σήμερον ἡ νομοθετικὴ ἐργασία· σήμερον εἶνε ἡμέρα νομοθετικῆς ἐργασίας, αἱ δὲ ἀρξάμεναι συζητήσεις ἐπερωτήσεων διακοπτόμεναι, συνεχίζονται εἰς τὴν ἀμέσως ἑπομένην ἡμέραν ἐπερωτήσεων καὶ κατὰ τὸν Κανονισμὸν καὶ κατ' ἔθος.

Ὁ κ. **Π. Πετρίδης** παρατηρεῖ ὅτι χθὲς ἀνεβλήθη ἡ συνέχεια τῆς συζητήσεως τῆς ἐπερωτήσεως, διὰ τὴν μετὰ τὴν Νομοθετικὴν ἐργασίαν ἐξακολούθησιν τῆς συνεδριάσεως. Μὴ ἐπαναληφθείσης ὅμως τῆς συνεδριάσεως ἡ συζήτησις τῆς ἐπερωτήσεως θὰ λάβῃ χώραν κατὰ τὴν ἑπομένην τοιαύτην.

Εἰσέρχεται εἶτα ἡ Βουλὴ εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν
τῆς Νομοθετικῆς ἐργασίας

Προκειμένου νὰ διεξαχθῇ μυστικὴ διὰ ψηφοδελτίων ψηφοφορία πρὸς ἐκλογὴν β' καὶ γ' ἀντιπροέδρων, καλοῦνται ὡς ψηφολέκται οἱ βουλευταὶ κ. κ. **Χ. Λαδᾶς** καὶ **Σ. Τσακόπουλος**, ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν τῶν ὁποίων ἄρχεται ἡ ψηφοφορία, τῆς ὁποίας περατωθείσης καὶ γενομένης τῆς διαλογῆς προέκυψε τὸ ἑξῆς ἀποτέλεσμα.

Ἐψηφοφόρησαν ἐν ὅλῳ 218.

Ἔλαδον ψήφους: Οἱ κ. κ. **Ἐμμ. Ἐμμανουηλίδης** 110, **Γ. Μόδης** 102, **Ι. Βογιατζῆς** 92, **Γ. Καντιάνης** 89, **Γ. Θέος** 10, **Θ. Χρυσοβέργης** 1, **Ι. Βαλαλᾶς** 3, **Σ. Χασιώτης** 1, **Ν. Τριανταφυλλάκος** 2, καὶ **Ε. Χατζηδάκις** 1.

Ἐπομένως ἐξελέγησαν β' Ἀντιπρόεδρος ὁ κ. **Ἐμμ. Ἐμμανουηλίδης** καὶ γ' ὁ κ. **Γ. Μόδης**.

Καλεῖται μετὰ τοῦτο ὁ μήπω ὁρκισθεὶς βουλευτὴς Χίου κ. **Α. Πολέμης**, ὅστις δίδει τὸν ὑπὸ τοῦ Συντάγματος τεταγμένον ὅρκον, ἔχοντα οὕτω:

«Ὀμνύω εἰς τὸ ὄνομα τῆς Ἁγίας καὶ Ὁμοουσίου καὶ ἀδιαιρέτου Τριάδος νὰ φυλάξω πίστιν εἰς τὴν Πατρίδα καὶ τὸ Δημοκρατικὸν Πολίτευμα ὑπακοὴν εἰς τὸ Σύνταγμα καὶ τοὺς νόμους τοῦ Κράτους καὶ νὰ ἐκπληρώσω εὐσυνειδήτως τὰ καθήκοντά μου».

Πρόεδρος. Συζήτησις ἐπὶ τοῦ σχεδίου ψηφίσματος «περὶ ἐκτάκτου οἰκονομικῆς ἐνισχύσεως τοῦ Ταμείου προστασίας καὶ ἀσφαλίσεως τῶν καπνεργατῶν».

Ὁ κ. **Ἀΰγ. Θεολογίτης** λέγει ὅτι τὸ ζήτημα τῆς ἀνεργίας ἀπασχολεῖ ἤδη καὶ ἀνησυχεῖ τοὺς πληθυσμοὺς Μακεδονίας καὶ Θράκης. Εἶναι γεγονός, λέγει, ὅτι ἐσημειώθησαν ἐκεῖ θάνατοι ἐκ πείνης, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον στιγματίζει τὸ Κράτος καὶ ἀποδεικνύει ὅτι τὸ διὰ τοῦ ψηφίσματος καθοριζόμενον ποσὸν τῶν 25 ἑκατομμυρίων εἶναι ἀνεπαρκές, ἵνα ἐπιφέρῃ τὴν πολυουμένην ἀνακούφισιν. Τὸ ζήτημα εἶναι σοβαρώτατον, καθόσον τοιαῦτας περιστάσεις ἀναμένουσι τὰ ἀναρρώτικὰ στοιχεῖα τοῦ τόπου πρὸς ἐξάπλωσιν τῶν ἀναρχικῶν των ἰδεῶν. Ἡ ἀπόφασις τῆς Κυβερνήσεως ὅπως ἐκ τοῦ προχείρου τοὐλάχιστον ἐπέλθῃ ἀρωγὸς εἰς τὸν πενόμενον ἐργατικὸν κόσμον, νομίζει ὅτι ἐπέδρασεν ἀνακουφιστικῶς εἰς τὰς λαϊκὰς τάξεις· ἐπιβάλλεται ὅμως σοβαρωτέρα μέριμνα καὶ ἀντιμετώπισις τοῦ ζητήματος πρὸς ὁριστικὴν βελτίωσιν τῆς καταστάσεως τῶν πληθυσμῶν τούτων, ἵνα μὴ ἑκάστοτε τὸ Κράτος εὑρίσκηται πρὸ νέων ἀπαιτήσεων. Ἐπὶ τοῦ παρόντος φρονεῖ, ὅτι τὸ γλίσχρον τοῦτο ἐπίδομα θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ αὐξηθῇ, εἰς τρόπον ὥστε νὰ ἐξασφαλισθῇ ὁ ἄρτος τῶν πτωχῶν ἐργατῶν τοὐλάχιστον ἐπί τινας μῆνας. Αἱ πύλαι τῆς Βουλῆς, λέγει, κρούονται σήμερον ἀπὸ διάφορα κοινωνικὰ προβλήματα εἰς τὰ ὁποῖα ὀφείλομεν νὰ δώσωμεν ἀσφαλῆ καὶ τιμίαν λύσιν. Ἐκ τῶν πρώτων δὲ καθηκόντων ἡμῶν εἶναι νὰ λύσωμεν τὸ ζήτημα τῆς ἀνεργίας.

Ὁ κ. **Κ. Θέος** λέγει ὅτι ἡ ἀνεργία δὲν εἶναι ἀποτέλεσμα μόνον τοῦ καπνεργατικοῦ ζητήματος, ἀλλ' εἶναι ἡ σκιὰ ἡ ἀκολουθοῦσα πάντοτε τὴν κεφαλαιοκρατίαν. Διὰ τὴν ἀνεργίαν δὲν εἶναι ὑπεύθυνος ὁ ἐργατικὸς κόσμος, ἀλλ' εἶναι ὑπεύθυνον τὸ ἀναρχικὸν σύστημα τῆς παραγωγῆς, τὸ κρατοῦν σήμερον ἐν Ἑλλάδι. Εἰς ὅλον τὸν κόσμον λαμβάνονται τὰ προσήκοντα μέτρα, ἐνῶ εἰς τὴν Ἑλλάδα οὐδὲν μέτρον συστηματικὸν λαμβάνεται. Οἱ καπνεργάται ἀνεργοῦν ἀπὸ τὸν Ἰούλιον. Ὅσα ὁ προλαλήσας συνάδελφος εἶπε δὲν στηρίζονται ἐπὶ τῆς ἀληθείας, διότι ἡμεῖς δὲν ἐκμεταλλευόμεθα κανένα, ἡ ἐκμετάλλευσις δὲν εἶναι σύστημα ἰδικόν μας, ἡμεῖς δὲν δημοκοποῦμεν, ἀλλὰ μπαίνομεν πάντοτε μπροστὰ διὰ νὰ ὑπερασπίσωμεν τὰ δικαιώματα τὰ ἀναφαίρετα, ποὺ ἔχει εἰς τὴν ζωὴν μία τάξις ἀνθρώπων.

Ὁ κ. **Γ. Μερκούρης** (Ὑπουργὸς τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας) λέγει ὅτι οἱ ὁμιλοῦντες ἐν τῇ αἰθούσῃ ταύτῃ ἔχουν τὴν ὑποχρέωσιν νὰ λέγωσι πάντοτε τὴν ἀλήθειαν. Ὑπὸ τὴν ἰδιότητά του ὡς Ὑπουργοῦ τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας ὀφείλει ὅτι ὁ ὄγθων ἀντικαπνικὸς νόμος ἐξασφαλίζει ὄχι μόνον τοὺς καπνεργάτας ἀλλὰ καὶ τὴν ὑπεροχὴν τῶν καπνῶν μας ἀπέναντι τῶν λοιπῶν κρατῶν ἐν τοῖς Βαλκανίοις, εἶνε δὲ οὗτος ὁ μόνος ἴσως νόμος τὸν ὁποῖον ὁ Πάγκαλος ἐξέδωκεν ἐπὶ τῇ βάσει τῶν στοιχείων τῆς πείρας καὶ τοῦ γενικωτέρου συμφέροντος. Ὁ κ. βουλευτὴς δύναται νὰ λέγῃ, ὅσα λέγει, οὐχὶ ἐντὸς τῆς αἰθούσης ταύτης ἀλλὰ πρὸς ἄγραν χειροκροτημάτων εἰς τὰ ἀκροατήρια ἐκεῖνα πρὸ τῶν ὁποίων εἶνε συνηθισμένος νὰ ὁμιλῇ.

Ὁ κ. **Κ. Θέος** συνεχίζων λέγει ὅτι τὰ γεγονότα ἔχουσι καταδικάσει τὴν κεφαλαιοκρατίαν, ἡ καταδικαστικὴ ἀπόφασις ἔχει ἐκδοθῇ καὶ δὲν μένει παρὰ ἡ στιγμὴ τῆς ἐκτελέσεως. Ἐξετάζων τὰς λεπτομερείας τοῦ ψηφίσματος λέγει ὅτι τὸ κράτος ὑποχρεοῦται νὰ πληρώσῃ εἰς ἕκαστον καπνεργάτην 1800 δραχμὰς ἀπέναντι τῶν ὁποίων δίδει 171 δρ. Ὀφείλει ἑπομένως τὸ κράτος νὰ ἀναλάβῃ ὁλόκληρον τὴν ὑποχρέωσιν τῶν 59 ἑκατομμυρίων, τὴν ὁποίαν ἔχει σύμφωνα μὲ τὸν νόμον. Τὸ Ταμεῖον δὲν δύναται καὶ μὲ τὴν ἐνίσχυσιν αὐτὴν νὰ ἀνταπληρώσῃ τὰς ὑποχρεώσεις του· ἐὰν θέλετε νὰ μᾶς ἀφαιρέσητε τὸ ἔδαφος τῆς δημοκοπίας μας ἐκτελέσατε τὰς ὑποχρεώσεις σας. Ἔπειτα, ἀπὸ τὸ ἴδιον κονδύλιον δὲν δύνασθε νὰ πληρώνητε τὴν ἰατρικὴν περίθαλψιν, ἀλλ' ὀφείλετε νὰ δώσητε ἰδιαίτερον κονδύλιον διὰ τὴν ἰατρικὴν αὐτὴν περίθαλψιν.

Ὁ κ. **Ἐμμ. Μαχαίρας** λέγει ὅτι δὲν θὰ ἐλάμβανε τὸν λόγον ἐὰν ὁ προλαλήσας συνάδελφος δὲν ἐδημιούργει ἀτμόσφαιραν ἐχθρικὴν κατὰ τῶν ἐργατῶν ἐν τῇ αἰθούσῃ τῆς Βουλῆς. Συγχαίρει τὸν κ. Ὑπουργὸν τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας διότι ἅμα ἀναλαβὼν τὰ καθήκοντά του ἔσπευσε νὰ πληρώσῃ μίαν σπουδαιοτάτην ἐθνικὴν ἀνάγκην· βέβαια θὰ εἶνε εὐχῆς ἔργον νὰ αὐξηθοῦν τὰ 25 αὐτὰ ἑκατομμύρια πάντα δὲ ταῦτα, ὅπως καὶ τὰς ἀνάγκας· καὶ τῶν ἄλλων ἐργατῶν, ἐφράζει τὴν ἐλπίδα καὶ τὴν πεποίθησιν ὅτι θὰ ἔχῃ ὑπ' ὄψιν ὁ κ. Ὑπουργὸς τώρα μάλιστα, ὅτε πλησιάζουν καὶ αἱ ἑορταὶ τῶν Χριστουγέννων.

Ὁ κ. **Α. Ἰωαννίδης** ἀναπτύσσει ὅτι ἡ ἀεργία ἢ παρατηρουμένη εἰς τὴν καπνοβιομηχανίαν εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς μεταπο-

λεμικῆς ἐξελίξεως, παρατηρουμένων εἰς ὅλα τὰ κράτη τὰ ὁποῖα ἔχουσι σταθερὸν νόμισμα.

Ἤδη ὁπότε ἡ πίστις ἐπὶ τὴν κρατικὴν ὑπόστασιν ἀρχίζει νὰ ἐδραιοῦται πρέπει νὰ ἀναμείνωμεν τὴν σταθεροποίησιν τοῦ νομίσματός μας, τὴν ἀσφαλῶς ἐπικειμένην, καὶ τὴν δημιουργίαν ὡς ἐκ τούτου μεγάλης ὁμοιμηχανικῆς κρίσεως καὶ συνεπῶς ζητήματος σοβαρωτάτου ἀνεργίας.

Τὰ μέτρα δι' ὧν ἀντιμετώπισαν καὶ ἀντιμετωπίζουν τὸ ζήτημα αὐτὸ εἰς τὴν Ἀγγλίαν καὶ Γερμανίαν βαρύνουσι σοβαρώτατα τὸν προϋπολογισμὸν των, ἡ Ἑλλὰς ὅμως δὲν θὰ εἶναι εἰς θέσιν νὰ προΐδῃ εἰς τόσον μεγάλας ὑσίας.

Ἐπισύλλεται συνεπῶς εἰς τὴν Κυβέρνησιν ὅπως ἀπὸ τοῦδε λάβῃ τὰ δέοντα μέτρα καὶ προπαρασκευάσῃ τὸ ἔδαφος διὰ τὴν μέλλουσαν ἀντιμετώπισιν τοῦ προβλήματος τῆς ἀνεργίας.

Ὅσον ἀφορᾷ τὰ δημοκοπικὰ τῶν κομμουνιστῶν ἐπιχειρήματα δὲν τὰ λαμβάνω, λέγει, ὑπ' ὄψει διότι βεβαίως δὲν εἶναι αὐτοὶ οἱ ἀντιπροσωπεύοντες τοὺς Ἕλληνας ἐργάτας.

Ἡ Ἑλληνικὴ κοινωνία, τῆς ὁποίας ἰσχυρότατον στήριγμα ὑπῆρξαν καὶ εἶναι οἱ ἐργάται, ἔλαβε καὶ θὰ λάβῃ ὅλα τὰ δέοντα μέτρα ὄχι μόνον ἵνα τοὺς προστατεύσῃ, ἀλλὰ ἵνα τοὺς ἐνισχύσῃ εἰς τὴν πρόοδον καὶ τὴν εὐημερίαν των.

Τὸ καθῆκον αὐτὸ βεβαίως δὲν θὰ τὸ λησμονήσῃ ἡ σημερινὴ Κυβέρνησις καὶ ἐλπίζω, λέγει, ὅτι ταχέως θὰ μᾶς παρουσιάσῃ τὴν σχετικὴν ἐργασίαν, ὅπως καλλίτερα ἡμέραι ἀνατείλωσι διὰ τὴν ἐν γένει πρόοδον τοῦ τόπου.

Ὁ κ. ***Γ. Μπούσιος*** λέγει, ὅτι θὰ ἦτο προτιμητέρον νὰ συνυποβάλλοντο μὲ τοιούτου εἴδους νομοσχέδια καὶ ὅλα τὰ σχετικά, πρὸς διαφώτισιν τῶν Βουλευτῶν, διότι οἱ περισσότεροι ἐξ ἡμῶν ἀγνοοῦμεν τὰ πράγματα καὶ δὲν πρέπει νὰ ψηφίζωμεν μὲ ἐλαφρὰν καρδίαν δεκάδας ἑκατομμυρίων, χωρὶς προηγουμένως νὰ γνωρίζωμεν καλῶς τὰ πράγματα καὶ τὰς διαφόρους ἀνάγκας.

Ἡ ἀνεργία, λέγει, δημιουργεῖται ἀκριβῶς ἐξ αὐτοῦ τοῦ Κράτους διὰ τῆς ἑκάστοτε προστασίας τῶν ἀέργων, ἡ δὲ ἀντοχὴ τοῦ Κράτους καὶ συνεπῶς τῶν φορολογουμένων πολιτῶν ἔφθασε τὸ ὅριον.

Εἰς τὸ ζήτημα τῆς ἀνεργίας τὸ πταῖσμα βαρύνει μᾶλλον τοὺς ἐργάτας, οἵτινες μὲ τὰς διαφόρους ἀξιώσεις των καὶ τὰ διάφορα σωματεῖα καὶ συλλόγους ἔφερον εἰς δυσχερῆ θέσιν τοὺς ἐργοδότας ἂν καὶ οὗτοι οἱ ἴδιοι γίνονται πολλάκις θύματα τῶν διαφόρων ἐκμεταλλευτῶν, διότι ὁ Ἕλλην ἐργάτης πάντοτε ἔχει προορισμὸν νὰ μεταβληθῇ εἰς ἀστόν.

Καταλήγων παρακαλεῖ τὴν Κυβέρνησιν, ὅπως λάβῃ γενικώτερα μέτρα, ἵνα μὴ παρουσιάζωνται ἑκάστοτε ζητήματα ἀεργίας, ἀποτέλεσμα τῶν ὁποίων πάντοτε εἶναι ἡ ἐπιδίρρυνσις τοῦ Κράτους διὰ δεκάδων ἑκατομμυρίων.

Ὁ κ. ***Α. Παπαναστασίου*** λέγει ὅτι ἡ παρεχομένη ἐνίσχυσις δίδεται ὑπὸ τύπον δανείου, τὸ ὁποῖον θὰ καλυφθῇ ἀπὸ τὰ ἔσοδα αὐτὰ τοῦ Ταμείου, ἂν δὲ δὲν ἐπαρκέσουν ταῦτα θὰ ἔλθῃ βέβαια ἐπίκουρος ὁ Προϋπολογισμός. Δὲν δίδεται δὲ ἡ ἐνίσχυσις αὕτη ἐλαφρᾷ τῇ καρδίᾳ, ἀλλὰ καθ' ὑποχρέωσιν τὴν ὁποίαν ἔχει τὸ Κράτος ἡ ἀνεργία ἐδημιουργήθη ἐκ μιᾶς ἀδυναμίας προβλέψεως τῆς παραγωγῆς καὶ τοῦ ἐμπορίου, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον συμβαίνει εἰς ὅλον τὸν κόσμον. Ἡ ἀνεργία εἶνε ἓν ἀναγκαῖον κακὸν τοῦ ἐλευθέρου ἐμπορίου καὶ διὰ τοῦτο τὰ Κράτη ἔχουν τὴν ὑποχρέωσιν νὰ ἔρχωνται ἀρωγὰ εἰς τὰ θύματα τῆς καταστάσεως ταύτης. Ἡ παρεχομένη ἐγγύησις εἶνε ἐλαχίστη ὅταν πεινοῦν ἄνθρωποι ὁ νόμος τῆς πρὸς αὐτοὺς ἐνισχύσεως εἶνε ἀνώτερος ἀπὸ κάθε ἄλλον νόμον.

Ὁ κ. ***Γ. Παπανικολάου*** λέγει ὅτι τὰ αἴτια ἐξ ἧς προῆλθεν ἡ μαστίζουσα σήμερον τοὺς καπνεργάτας ἀνεργία ὀφείλονται εἰς τὸν περίφημον νόμον περὶ ἐλευθερίας τοῦ καπνεμπορίου. Ὁ Βενιζέλος, παρὰ τὰς πιέσεις τὰς ὁποίας ὑπέστη, δὲν ἐδέχθη νὰ ψηφίσῃ τοιοῦτον νόμον, ὁ δὲ Γούναρης δὲν ἐδέχθη κατ' οὐδένα λόγον νὰ ἐπιτρέψῃ τὴν ἐξαγωγὴν τῶν ἀρωματικῶν καπνῶν. Ἡ ἀρχὴ τῆς ἐξαγωγῆς τῶν ἀνεπεξεργάστων καπνῶν ἔγινε διὰ Ν. Διατάγματος ἐπὶ Παγκάλου, ἐχρειάσθη δὲ νὰ παραταχθοῦν τάνκς καὶ πολυβόλα διὰ νὰ κατορθωθῇ τοῦτο. Ὕστερα ἀπὸ τὸ Ν. αὐτὸ Διάταγμα ἔγινε τὸ Ταμεῖον προστασίας τῶν καπνεργατῶν. Τὸ ζήτημα τῆς ἐνισχύσεως τῶν καπνεργατῶν δὲν εἶνε ζήτημα ἐλεημοσύνης, ἀλλ' εἶνε ὑποχρέωσις τοῦ Κράτους. Τὸ ταμεῖον διὰ νὰ δώσῃ τὰ 60 ἡμερομίσθια ποῦ ὀφείλει νὰ δώσῃ ἔχει ἀνάγκην 60 ἑκατομμυρίων.

Ὁ κ. ***Γ. Μερκούρης*** (Ὑπουργὸς τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας) λέγει ὅτι εἰς τὸν κ. Μάξιμον, ἐπισκεφθέντα αὐτόν, εἶπεν ὅτι εἶχε τὸ εὐτύχημα νὰ ἐπιληφθῇ ἐκ τῶν πρώτων τοῦ ζητήματος τῆς ἐνισχύσεως τοῦ Ταμείου τῶν καπνεργατῶν, ὅτι δὲ ὁ κ. Μάξιμος, παρόντων καὶ τοῦ κ. Λατζηγεωργίου καὶ ἄλλων βουλευτῶν εἶπεν ὅτι τὸ βοήθημα τῶν 25 ἑκατομμυρίων θὰ ἐθεώρη ἐπαρκὲς πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῶν ἀναγκῶν τῶν καπνεργατῶν.

Ὁ κ. ***Γ. Παπανικολάου*** συνεχίζων λέγει ὅτι τὸ βοήθημα πρέπει νὰ δοθῇ πρὸς τοὺς καπνεργάτας ἐφάπαξ, διὰ νὰ δυνηθοῦν κατὰ τὰς προσεγγιζούσας ἡμέρας τῶν ἑορτῶν νὰ ἐξυπηρετηθοῦν, ὅτι δὲ εἶνε ἀνάγκη ἰδιαιτέρας μερίμνης διὰ τὴν ἰατριακὴν περίθαλψιν τῶν καπνεργατῶν.

Ὁ κ. ***Γ. Μερκούρης*** (Ὑπουργὸς τῆς Ἐθν. Οἰκονομίας) λέγει ὅτι δὲν ἐφαντάζετο, ὅτι προκειμένου περὶ ἐνισχύσεως τοῦ ταμείου ἀσφαλείας τῶν καπνεργατῶν θὰ ἠναγκάζετο νὰ ἀνέλθῃ εἰς τὸ βῆμα μετὰ λύπης του δὲ βλέπει ὅτι ἡ ἄγνοια ἢ ἡ πρόθεσις ὡρισμένης μερίδος τῆς Βουλῆς τὸν ἀναγκάζει νὰ δώσῃ ἐξηγήσεις τινάς. Ἀναπτύσσει τὸ ἱστορικὸν τῆς ὑποθέσεως καὶ ἐκθέτει πῶς ἐξεδόθη ἐπὶ Παγκάλου ἐν Ν. Διάταγμα, δυνάμει τοῦ ὁποίου ἐπῆλθεν ὁ μετριασμὸς τῆς ἐπεξεργασίας τῶν καπνῶν καὶ πῶς ἱδρύθη τὸ ταμεῖον προστασίας τῶν καπνεργατῶν, προνοοῦν περὶ ἀσφαλίσεως αὐτῶν ἐν περιπτώσει ἀνεργίας. Τὸ ποσὸν τὸ ὁποῖον ἔδωκε τὸ Ταμεῖον, ἀνερχόμενον εἰς 10 ἑκατομμύρια, εἶναι ἀνεπαρκὲς ὅπως ἀντιμετωπίσῃ τὴν σημερινὴν ἀνεργίαν, οὗτος δὲ εἶναι ὁ σκοπὸς δι' ὃν παρέχεται τὸ δάνειον τοῦτο τῶν 25 ἑκατομμυρίων· αὕτη εἶναι ἡ θέσις τοῦ ζητήματος, ἡ ὁποία ἔδωκε λαβὴν νὰ λεχθοῦν πράγματα ἄσχετα τελείως πρὸς τὸ θέμα. Ἐκ μέρους τοῦ Κράτους οὐδεμία ὑφίσταται ὑποχρέωσις ὡς ἐλέχθη. Εἶναι γεγονὸς ὅτι μόλις τώρα δύναται νὰ λεχθῇ ὅτι εἰσερχόμεθα εἰς ὁμαλὸν κοινοβουλευτικὸν βίον, διὰ τοῦτο εὐθὺς ὡς ἔλαβον τὴν τιμὴν νὰ ἀποτελέσω μέλος τῆς παρούσης Κυβερνήσεως, ἐπεδόθην εἰς τὴν διαχάραξιν προγράμματος τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας καὶ ἐνῷ, λέγει, ἀσχολούμεθα πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς βιομηχανίας καὶ τοῦ Ἐμπορίου ἔχομεν ὑπ' ὄψει καὶ τὴν ἐνίσχυσιν τῶν ἐργατῶν, ὄχι μόνον διότι ἀναγνωρίζεται τοῦτο ὡς δίκαιον, ἀλλ' ἵνα ἀποφύγωμεν τὴν ἐπίχυτιν ἐλαίου εἰς τὴν πυρκαϊάν, τὴν ὁποίαν ἐπιζητοῦσιν ὡρισμένα ἄτομα. Τελευτῶν, λέγει ὅτι ἔλαβε πᾶν μέτρον, ὅπως ἡ πρὸς τοὺς καπνεργάτας ἱκανοποίησις παρασχεθῇ δικαίως καὶ ἀμερολήπτως καὶ μόνον πρὸς τοὺς πραγματικῶς δικαιουμένους, οὐχὶ δὲ καὶ πρὸς τυχὸν παρουσιασθησομένους ὡς τοιούτους.

Ὁ κ. ***Γ. Χατζηγεωργίου*** λέγει ὅτι ἐπειδὴ ἐλέχθησαν ἐσκεμμένως ἀνακριβῶς παρὰ τῶν πρὸ τοῦ κ. Ὑπουργοῦ ὁμιλησάντων, εἶνε ὑποχρεωμένος νὰ ἀπασχολήσῃ τὴν Βουλήν. Ἀποτελῶν, λέγει, μέλος τῆς Ἐπιτροπῆς τῆς σταλείσης ἀπὸ τὸν ὀργανισμὸν τοῦ Ταμείου καὶ ὁμοῦ μὲ ἀντιπροσώπους τῶν ἐργατῶν καὶ τὸν Διευθυντὴν τοῦ Γραφείου προστασίας καπνοῦ, μετέβημεν καὶ παρεκαλέσαμεν τὸν κ. Ὑπουργὸν νὰ στείλῃ πρὸ τῶν ἑορτῶν τὰ χρήματα καὶ εὐχαριστήσαμεν μάλιστα διὰ τὴν πρόνοιαν τῆς Κυβερνήσεως, ἐντούτοις βλέπομεν ἐδῶ ἐκτεθέμενα παράπονα καὶ δικαιώματα ἀξιώσεων. Ὡς πρὸς τὰ δῆθεν αἴτια τῆς ἀνεργίας λέγει ὅτι μέχρι τοῦ Μαρτίου τοῦ 1922 οὐδέποτε ὑπῆρχε νόμος δεσμεύων τὸ καπνεμπόριον, ὁπότε παρὰ 2 βουλευτῶν συνετάχθη πρότασις νόμου ὑπογραφεῖσα καὶ παρ' ἄλλων πληρεξουσίων ἐν ἀγνοίᾳ καὶ ἐγένετο ὁ νόμος ἐκεῖνος, ἐκβιασθείσης τῆς Κυβερνήσεως καὶ ἐσημειώθησαν τὰ οἰκτρὰ ἀποτελέσματά του καὶ

διὰ τοὺς ἐργάτας, οἱ ὁποῖοι ἔγειναν πλέον ὄργανα διαφόρων ἀποφευγόντων τὴν ἐργασίαν, καὶ διὰ τοὺς καπνεμπόρους καὶ τὸ καπνεμπόριον, τὸ ὁποῖον χρεωνόμενον μὲ ἔξοδα ἐπεξεργασίας ὑπέρογκα καὶ μὲ πληρωμὴν ἐργατῶν ὑπεραρίθμων, στρατολογηθέντων ἐξ ἄλλων ἐπαγγελμάτων, δὲν ἠδύνατο ὄχι μόνον νὰ ἀκμάσῃ ἀλλὰ οὐδὲ νὰ συντηρηθῇ. Ὑπέπεσεν εἰς τὴν ἀντίληψίν μου, λέγει, παράδειγμα γκαρσονίου δι' ὃ ἠξιώθη νὰ προσληφθῇ ὡς καπνεργάτης ἀντὶ 122 δραχμῶν καθ' ἡμέραν. Ἐπίσης εἰς δημοδιδάσκαλος, ἐξελιχθη κατόπιν εἰς δῆθεν καπνεργάτην καὶ γραμματέα ἐργατικοῦ Κέντρου καὶ ἐζήτει χιλιάδας δραχμῶν διὰ νὰ στείλῃ καπνεργάτας εἰς τοὺς καπνεμπόρους καὶ νῦν οὗτος ἐξελιχθη καὶ εἰς καπνέμπορον προδώσας καὶ ἐγκαταλείψας τοὺς συντρόφους του.

Συνεχίζων λέγει, ὅτι πρὸ τῆς καταστάσεως ταύτης τῆς ἐκδικαστικῆς ἠναγκάσθησαν οἱ καπνέμποροι νὰ δημιουργήσουν ἐργάτας ἐκ τῶν προσφύγων καὶ τῶν καπνοκαλλιεργητῶν. Τὴν κατάργησιν τοῦ ἀνελευθέρου νόμου δὲν ἐζήτησαν μόνον οἱ καπνέμποροι, ἀλλὰ καὶ ὁ καπνογεωργικὸς πληθυσμὸς τοῦ Κράτους, ὅστις παρέστη πρὸ τοῦ θεάματος νὰ βλέπῃ ἀζήτητον τὸ προϊόν του, μὴ δυνάμενον νὰ συναγωνισθῇ πρὸς τὰ καπνὰ τῶν γειτονικῶν Κρατῶν. Οἱ συστηματικοὶ καπνεργάται, οἱ καπνοκαλλιεργηταὶ καὶ ἡ ὑπηρεσία τοῦ Ὑπουργείου τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας καὶ βουλευταὶ τῆς Δ' Ἐθνοσυνελεύσεως πρὸ τῆς ἀπειλουμένης καταστροφῆς ἐζήτησαν τὴν κατάργησιν τοῦ νόμου, ὑιοθετηθεῖσαν εἰς τὸ Συνέδριον.

Ὁ κ. ***Ἀθ. Σινόκας*** διακόπτων παρατηρεῖ ὅτι εἰς τὸ Συνέδριον πολλοὶ γεωργικοὶ συνεταιρισμοὶ διεφώνησαν διὰ τὴν κατάργησιν τοῦ νόμου.

Ὁ κ. ***Γ. Χατζηγεωργίου***, λέγει ὅτι ἡ μεγάλη πλειονοψηφία τῶν παρόντων καὶ πλεῖστοι ἀπόντες ὀργανισμοὶ ἐζήτησαν ὁμοφώνως τὴν κατάργησιν.

Ὁ κ. ***Α. Θεολογίτης*** νομίζει ὅτι ἐπειδὴ ὑπάρχει μία συνάρτησις παράταξις, φρονοῦσα ὅτι ἠδικήθη εἶνε ἀνάγκη νὰ ἔλθῃ πρὸς συζήτησιν τὸ καταργητικὸν νομοθετικὸν διάταγμα, διὰ νὰ ἀκουσθοῦν ὅλαι αἱ ἀπόψεις καὶ δι' εὐρείας συζητήσεως νὰ ἀποκρυσταλλωθῇ ἕνα δίκαιον πόρισμα.

Ὁ κ. ***Γ. Χατζηγεωργίου*** συνεχίζων λέγει ὅτι ἐφόσον δημιουργοῦνται περισσότεροι τοῦ δέοντος καπνεργάται ἡ κρίσις θὰ ὀξύνεται, δὲν ὠφελεῖ δὲ νὰ ἀποκρύβῃ καὶ τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ ἐπεξεργασία τοῦ καπνοῦ δὲν δύναται νὰ παρέχῃ ἐργασίαν καθ' ὅλον τὸ ἔτος, λόγῳ τῆς φύσεώς της καὶ ἄλλοτε ἐπὶ τουρκοκρατίας τὴν ἐπεξεργασίαν τὴν ἔκαμνον ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον οἱ παραγωγοί. Καταλήγων συνιστᾷ ὡς μέτρον ἄμεσον νὰ ψηφισθῇ τὸ νομοσχέδιον διὰ νὰ προλάβῃ τὰς ἀνάγκας τῶν ἀργούντων, πρὸ τῶν ἑορτῶν.

Ὁ κ. ***Δ. Κατσάνος*** ὑπομιμνήσκει εἰς τὸν κ. Ὑπουργὸν τῆς Ἐθν. Οἰκονομίας ὅτι ὁ νόμος περὶ μὴ ἐξαγωγῆς ἀνεπεξεργάστων καπνῶν ἐψηφίσθη ἐπὶ ἡθικωτάτης Κυβερνήσεως τοῦ ἀειμνήστου Γούναρη, ὁπότε καὶ τότε ἐνεφανίσθη τὸ ζήτημα τὸ ἐργατικὸν πάλιν ὀξύ.

Συνεκροτήθη τότε ἐπιτροπὴ ἀπὸ ὅλους τοὺς ἀντιπροσώπους τῶν καπνοπαραγωγῶν, εἰς ἣν ἀνετέθη νὰ ἐξετάσῃ τὸ ζήτημα, καὶ μετὰ συσκέψεις καὶ μελέτας τῆς ἐπιτροπῆς κατηρτίσθη καὶ ἐψηφίσθη ὁ νόμος. Ἀναπτύσσει εἶτα τὰς γνώμας τῆς τότε ἐπιτροπῆς, εἰς ἣν συμμετέσχον καὶ ἐπιστήμονες γεωπόνοι καὶ τὰ συμπεράσματα εἰς τὰ ὁποῖα κατέληξεν αὕτη, ὅτι δηλαδὴ τὰ καπνὰ ἐξερχόμενα ἀνεπεξέργαστα καταστρέφονται ποιοτικῶς καὶ ὅτι θὰ ἔπρεπε νὰ γίνεται τοὐλάχιστον ἡ πρώτη ἐπεξεργασία, ἥτις μεταξὺ τῶν ἄλλων καλῶν παρέχει καὶ ἐργασίαν εἰς τοὺς καπνεργάτας. Καταλήγων τονίζει ὅτι ὑπάρχει ὁ νόμος, ἰσχύει καὶ ὅτι ἡ Κυβέρνησις ὀφείλει νὰ καταργήσῃ τὰ ἐπὶ Παγκάλου ἐκδοθέντα διατάγματα.

Ὁ κ. ***Γ. Πεσματζόγλου*** ἐφιστᾷ τὴν προσοχὴν τοῦ κ. Ὑπουργοῦ ἐπὶ τοῦ σημείου μήπως ἡ ἀνεργία τῶν καπνεργατῶν εἶνε γεγονὸς μόνιμον καὶ οὐχὶ διαβατικόν. Διὰ τοῦτο φρονεῖ ὅτι θὰ ἔπρεπε νὰ ληφθοῦν μέτρα μονιμώτερα καὶ εὐρύτερα, εἰς τρόπον ὥστε νὰ μὴ δημιουργῶνται τοὐλάχιστον νέοι ἐργάται, ἐφόσον καὶ οἱ ὑπάρχοντες ἀκόμη στεροῦνται ἐργασίας.

Ὁ κ. ***Γ. Μερκούρης*** (Ὑπουργὸς τῆς Ἐθν. Οἰκονομίας) λέγει ὅτι ἔχει πάντα ταῦτα ὑπ' ὄψει, πρόκειται δὲ νὰ ληφθοῦν κατ' αὐτὰς μέτρα ὁριστικῆς ἐνισχύσεως τοῦ Ταμείου.

Ὁ κ. ***Γ. Πεσματζόγλου*** συνεχίζων λέγει ὅτι ὀρθῶς ἐλήφθησαν τὰ ὑπὲρ τοῦ Ταμείου μέτρα, ἀλλ' ὅτι εἶνε ἀνάγκη νὰ ληφθῶσι μέτρα περιορισμοῦ τῶν ἐργατῶν ἐν τῷ μέλλοντι.

Ὁ κ. ***Γ. Μερκούρης*** (Ὑπουργὸς τῆς Ἐθν. Οἰκονομίας) λέγει ὅτι λαμβάνονται καὶ τοιαῦτα μέτρα.

Ὁ κ. ***Δ. Μπότσαρης*** τονίζει ὅτι τὸ Κράτος ἂν δὲν ἔχῃ εὐθύνας, ἔχει ὅμως τὴν ὑποχρέωσιν νὰ μεριμνᾷ περὶ τῶν ἀτόμων ἐκείνων τὰ ὁποῖα ζημιοῦνται ἐκ τῆς αὐξανομένης δημιουργικῆς προόδου. Συγχρόνως φρονεῖ ὅτι τὸ Κράτος ὀφείλει νὰ μεριμνήσῃ καὶ περὶ εὐρυτέρων τινων μέτρων πρὸς ἀντιμετώπισιν τῆς καταστάσεως, ὡς ἐπίσης καὶ ὅπως οἱ ἐργάται εἰδικότητός τινος ἐξασκοῦνται καὶ εἰς ἄλλας εἰδικότητας, ἵνα μὴ μένωσιν κἠνιδίως ἄνευ ἐργασίας.

Ὁ κ. ***Σ. Μάξιμος*** ἀντικρύει τὰ λεχθέντα περὶ τοῦ ὅτι οὗτος καὶ οἱ ὁμόφρονές του εἶνε μίσθαρνα ὄργανα τῆς Μόσχας, διότι οὗτοι δὲν εἶνε παρὰ ἐκπρόσωποι ὡρισμένων ἰδεῶν δημιουργηθεισῶν ἐκ τῆς ὑφισταμένης κοινωνικῆς καταστάσεως, διαμορφουμένης ἀπὸ μακροῦ ἐπὶ τῇ βάσει ὡρισμένων κανόνων, τοὺς ὁποίους δὲν δύνανται κανεὶς νὰ σταματήσῃ. Εἰδικῶς διὰ τὴν ἀνεργίαν τῶν καπνεργατῶν τὰ εἰδικὰ αἴτια, λέγει, εἶνε ἡ ἐξαγωγὴ τῶν ἀνεπεξεργάστων καπνῶν. Ἐὰν ἡ ἐξαγωγὴ αὕτη συμφέρῃ εἰς τοὺς καπνεμπόρους δὲν συμφέρει ὅμως εἰς τὴν ἐργασίαν καὶ τὴν παραγωγήν. Αὕτη δὲ εἶνε ἡ ἀποψις, ἡ ὁποία θέτει ὑπὸ συζήτησιν καὶ τὸ Διάταγμα τοῦ Παγκάλου. Οἱ ἐργάται δὲν εἶνε πάντως ὑπεύθυνοι διὰ τὴν ἀεργίαν καὶ διὰ τοῦτο ἔχουν δικαίωμα νὰ ἀπαιτήσουν ὄχι μόνον νὰ ἀποζημιωθοῦν, ἀλλὰ καὶ νὰ τύχωσιν ἑνὸς ὡρισμένου ἡμερομισθίου καθ' ὅλον τὸ χρονικὸν διάστημα τῆς ἀεργίας των. Τὴν ὑποχρέωσιν ταύτην δημιουργεῖ αὐτὸ τοῦτο τὸ Κράτος ὡς ἐκ τῆς καπιταλιστικῆς ἰδιότητός του.

Ὁ κ. ***Ν. Κουπαροῦσος***, λέγει ὅτι ἐὰν ἦτο ὑπουργὸς θὰ ἔδιδε τὰ 25 ἑκατομμύρια ὄχι διὰ νὰ φαγωθοῦν εἰς τὰ καφενεῖα, ἀλλὰ διὰ νὰ ἀποξηρανθῇ μία λίμνη ἵνα τοὺς ἐγκαταστήσῃ ἐκεῖ ὡς καπνοπαραγωγούς.

Ὁ κ. ***Σ. Μάξιμος*** συνεχίζων ἐπιλέγει ὅτι τὸ προκείμενον μέτρον ὀφείλει νὰ μᾶς δώσῃ τὴν ἀφορμὴν ὅπως ἀπασχολήσωμεν εὐρύτερον καὶ γενικώτερον περὶ τοῦ προβλήματος τῆς ἀνεργίας.

Ὁ κ. ***Σ. Ταλιαδοῦρος*** ἐκθέτει τὴν οἰκτρὰν κατάστασιν τῶν ἀγροτῶν τῆς Θεσσαλίας, οἵτινες δὲν ζητοῦν ἐπιδόματα ἀλλὰ ἐνίσχυσιν τῆς παραγωγῆς, καὶ ἐκτέλεσιν ὑδραυλικῶν ἔργων συγκοινωνίας. Ὁ ψηφίσῃ λέγει τὸ προκείμενον νομοσχέδιον, ἀλλὰ ἐὰν ἐξακολουθήσῃ ἡ Κυβέρνησις νὰ θεραπεύῃ δι' ἐπιδομάτων τὰς ἀνάγκας πότε τοῦ ἑνὸς καὶ πότε τοῦ ἄλλου ἐπαγγέλματος, δὲν θὰ τὸν εὕρῃ διατεθειμένον νὰ ψηφίσῃ ἕτερον τοιοῦτον μέτρον.

Ὁ κ. ***Α. Μέρος*** λέγει, ὅτι αἴτια σὺν ἄλλοις, τῆς ἀνεργίας εἶναι ἡ συρροὴ τῶν προσφύγων, ἡ ἀπαγόρευσις τῆς μεταναστεύσεως καὶ κυρίως ἡ ἐγκατάλειψις τῆς ἀγροτικῆς τάξεως. Ἐφ' ὅσον πάσχουν οἱ ἀγρόται καὶ ἡ ζωὴ εἰς τὰ χωρία εἶναι ἀφόρητος, οἱ πληθυσμοὶ θὰ ῥέπουν εἰς τὰς πόλεις μὲ τὴν ἀπατηλὴν ἐλπίδα καλυτέρου ὀίου. Τὸ ἀποτέλεσμα εἶναι οἰκτρόν. Δημιουργοῦνται τὰ παρασιτικὰ καὶ μὴ παραγωγικὰ ἐπαγγέλματα. Μειοῦται ἡ παραγωγὴ καὶ ἔχομεν γενικὴν οἰκονομικὴν κρίσιν μὲ συμπτώματα τὴν ἀνεργίαν καὶ μὲ τοὺς παρακολουθοῦντας αὐτὴν ἠθικοὺς καὶ ὑγιεινοὺς κινδύνους. Χρειάζεται νὰ μεταμορφώσωμεν τὴν ἀγροτικὴν ὀίον, νὰ προστατεύσωμεν τὸν χωρικόν, διὰ νὰ ἀγαπήσῃ τὸ χωριό του, νὰ ἀγαπήσῃ τὴν γῆν. Ἔτσι θὰ κτυπηθῇ μία ἀπὸ τὰς ῥίζας τοῦ κακοῦ.

Ὁ κ. **Σ. Χασιώτης** προτείνει νὰ ὁρισθῇ μία ἡμέρα πρὸς συζήτησιν διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς παραγωγῆς τῆς χώρας.

Κηρύσσεται μετὰ τοῦτο ἡ συζήτησις περαιωμένη, γίνεται δὲ δι' ἀναστάσεως δεκτὸν τὸ ψήφισμα, ἔχον οὕτω·

Περὶ ἐκτάκτου οἰκονομικῆς ἐνισχύσεως τοῦ Ταμείου Προστασίας καὶ ἀσφαλίσεως τῶν Καπνεργατῶν.

Ἄρθρον μόνον.

1) Πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς κατὰ τὰς κειμένας διατάξεις παρεχομένης εἰς τὸ Ταμεῖον Ἀσφαλίσεως καὶ Προστασίας καπνεργατῶν ἐτησίας Κρατικῆς εἰσφορᾶς καὶ πρὸς ἀντιμετώπισιν τῆς κατὰ τὸ τρέχον ἔτος ἐξαιρετικῆς ἀεργίας καὶ λῆψιν μέτρων κατὰ τῆς ἀσθενείας, ἐγκρίνεται ἡ ἐφάπαξ ἢ κατὰ δόσεις εἰς τὸ Ταμεῖον Ἀσφαλίσεως καὶ προστασίας καπνεργατῶν ἐκ τοῦ Δημοσίου Ταμείου παροχὴ ἐκτάκτου χορηγίας μέχρι δραχμῶν 25.000.000 ἐπιστρεπτέων εἰς τὸ Δημόσιον δι' ἐτησίων ἀποσαστικῶν δόσεων κατὰ τὰ διὰ Διατάγματος εἰδικώτερον ὁρισόμενα. Πρὸς τοῦτο ἐγγράφεται ἐν τῷ προϋπολογισμῷ τῶν ἐξόδων τοῦ Ὑπουργείου τῆς Γεωργίας τῆς χρήσεως 1926 - 27 ὑπὸ τὸ κεφ. 20 ἄρθρ. 6 πίστωσις ἐξ 25.000.000 δραχμῶν, ἥτις καὶ τίθεται εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας. Ὁ Διευθυντὴς τοῦ Ταμείου Ἀσφαλίσεως καὶ Προστασίας καπνεργατῶν δύναται, μετ' ἀπόφασιν τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ Ταμείου, νὰ προβαίνῃ εἰς τὴν παρὰ τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος προεξόφλησιν τῶν εἰς βάρος τῆς ἀνωτέρω πιστώσεως χορηγηθησομένων τῷ Ταμείῳ ποσῶν.

Ἡ ἰσχὺς τοῦ παρόντος ἀρχεται ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεώς του εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως, ἡ δ' ἐκτέλεσίς του ἀνατίθεται εἰς τοὺς ἐπὶ τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας καὶ Οἰκονομικῶν Ὑπουργούς.

Μεθ' ὃ συναινέσει τῆς Βουλῆς λύεται ἡ συνεδρίασις ὥρᾳ 9 καὶ 1/2 διὰ νὰ ἐπαναληφθῇ αὔριον ὥρᾳ 4 1/2 μ. μ.

Οἱ Γραμματεῖς
Μ. Λαΐλιος
Θ. Τσιριμῶκος

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ Θ'

Τῆς 16 Δεκεμβρίου 1926

Ὥρᾳ 5.10 μ. μ. ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς ἕδρας κηρύσσει τὴν ἔναρξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει ν' ἀνοιχθῶσι τὰ θεωρεῖα.

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται νὰ πρακτικὰ τῆς χθεσινῆς συνεδριάσεως.

Ἀνακοινοῦνται τὰ ἑξῆς.

Ἡ Ἐπιτροπὴ τῶν στρατευθέντων φοιτητῶν παρακαλεῖ τὴν Κυβέρνησιν ὅπως τοῖς χορηγήσῃ ἀναστολὴν προσελεύσεως μέχρι πέρατος τῶν σπουδῶν των.

Ἡ ὀργανωτικὴ ἐπιτροπὴ τῶν ἐν Καβάλλᾳ Ἐπαγγελματικῶν Ἐργατικῶν, Προσφυγικῶν, Ὀργανώσεων ὑποβάλλει ψήφισμα ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῆς ἀεργίας τῶν καπνεργατῶν.

Ὁ Σύνδεσμος τῶν Ἰδιωτικῶν Ὑπαλλήλων Ἐμπορικῶν Ἐπιχειρήσεων Δράμας παρακαλεῖ τὴν Κυβέρνησιν ὅπως ἐπαναφέρῃ ἐν ἰσχύϊ τὸν Νόμον περὶ ὑποχρεωτικῆς προσλήψεως ἐφέδρων.

Ὁ Πρόεδρος τοῦ Δικηγορικοῦ Συλλόγου Θεσσαλονίκης διαμαρτύρεται διότι τὸ Εἰρηνοδικεῖον Θεσσαλονίκης ἔπαυσε συνεδριάζον λόγῳ ἐλλείψεως εἰρηνοδικῶν.

Ὁ Ἐμπορικὸς Σύλλογος Δεσκάτης διαμαρτύρεται διότι ὡρίσθη ὡς ἕδρα τῆς Δυτικῆς Μακεδονίας ἡ Φλώρινα καταστρεφομένων οὕτω τῶν συμφερόντων ὁλοκλήρου τῆς Νοτιοδυτικῆς Μακεδονίας.

Ὁ Νικόλαος Γεωργούλας καλλιεργητὴς Μπακραίνης (Λάρισσα) ἐπὶ ἑνδεκαετίαν, διαμαρτύρεται ἐναντίον τοῦ ἰδιοκτήτου του διότι ἄνευ δικαστικῆς ἀποφάσεως διέταξεν αὐτὸν νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸ ἀγρόκτημα.

Ὁ ἀπότακτος ἔλαρχος Θεολογίτης Μιχαὴλ ὑποβάλλει ὑπόμνημα δι' οὗ ζητεῖ τὴν ἰθικὴν καὶ ὑλικὴν ἀποκατάστασίν του.

Ἐπιτροπὴ ἀπολυθέντων δημοσίων ὑπαλλήλων κεντρικῶν ὑπηρεσιῶν ἐπὶ δικτατορίας παρακαλεῖ τὴν Κυβέρνησιν ὅπως ἐπαναφέρῃ αὐτοὺς εἰς τὴν ὑπηρεσίαν.

Ἐπιτροπὴ κατωτέρων καὶ κατωτάτων ἀπομάχων ἀξιωματικῶν παρακαλεῖ τὴν Κυβέρνησιν ὅπως ἐπιληφθῇ τοῦ ζητήματος αὐτῶν καὶ παράσχῃ διὰ τοῦ Μετοχικοῦ Ταμείου μικρὸν ἐπίδομα ἐφ' ἅπαξ.

Οἱ ὑποδικοκατάδικοι τῶν ἐξεταστικῶν φυλακῶν Λαμίας παρακαλοῦσι τὴν Κυβέρνησιν διὰ τὴν παροχὴν τῶν ἀναγκαίων στοιχείων διὰ τὴν συντήρησιν ἑνὸς ἀνθρώπου.

Ὁ Σύνδεσμος ἰδιοκτητῶν αὐτοκινήτων πολυτελείας παρακαλεῖ τὴν Κυβέρνησιν ὅπως προσέλθῃ ἀρωγὸς εἰς τὴν πάσχουσαν τάξιν των.

Ὁ πρώην τηλ)τὴς Ἀπόστολος Α. Ζέρβας παθὼν ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ παρακαλεῖ τὴν Κυβέρνησιν, ὅπως λόγῳ τῆς 35ετοῦς δημοσίας ὑπηρεσίας του τῷ χορηγηθῇ ὡς σύνταξις ὁ τελευταῖος μισθὸς ὃν ἐλάμβανεν ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ πρὸ τῆς παθήσεώς του.

Ὁ ἀπόστρατος ταγματάρχης Κ. Γ. Λάμπρου παρακαλεῖ τὴν Κυβέρνησιν ὅπως τὸν ἐπαναφέρῃ εἰς τὰς τάξεις τοῦ στρατοῦ ὡς ἀπομακρυνθέντα τῆς ὑπηρεσίας λόγῳ τῶν πολιτικῶν φρονημάτων του.

Τὸ προσωπικὸν ἐργατῶν καὶ τεχνιτῶν τοῦ Λαρισσαϊκοῦ αἰτεῖται τὴν παροχὴν 13ου μισθοῦ.

Ὁ ἀπότακτος λοχαγὸς τοῦ πεζικοῦ Νικολαΐδης Δημοσθένης παρακαλεῖ τὴν Κυβέρνησιν ὅπως ἐφ' ὅσον ἀπηλλάγη τῆς κατηγορίας δι' ἣν ἐτέθη ἐκτὸς τοῦ στρατεύματος, μεριμνήσῃ καὶ ἐπαναφέρῃ αὐτὸν εἰς τὴν προτέραν θέσιν του.

Ὁ Σύνδεσμος τῶν Ἀμαξοκαρραγωγέων Πειραιῶς, παρακαλεῖ τὴν Κυβέρνησιν ἵνα μὴ ἀπαγορεύσῃ μελετωμένην εἰσαγωγὴν ἀλεύρων ἐκ τοῦ Ἐξωτερικοῦ.

Ἐπιτροπὴ ἐργατῶν Τρικκάλων διαμαρτύρεται ἐναντίον τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ καπνοκοπτηρίου Τρικκάλων ἀρνουμένου νὰ ἐφαρμόσῃ τὸν νόμον περὶ ἀνηλίκων.

Ὁ ἀπόστρατος ταγματάρχης Ἠλίας Γαλανόπουλος παρακαλεῖ ὅπως τεθῇ ἐπὶ τοῦ ψηφιζομένου νομοσχεδίου «περὶ ἐπαναφορᾶς ἀξιωματικῶν» ἡ εὐεργετικὴ διάταξις «μέχρι Ἰουνίου 1917 μὴ καταληφθέντων εἰσέτι ὑπὸ τοῦ ὁρίου ἡλικίας».

Ὑποβάλλουσι τροπολογίας περὶ τοῦ σχεδίου ψηφίσματος «περὶ ἐπαναφορᾶς ἀξιωματικῶν» οἱ βουλευταὶ κ. κ. **Π. Μπούτος, Π. Εὐριπαῖος, Γ. Καντιάνης, Δ. Κάκαβος, Π. Νικολαΐδης, Α. Βοῦλτζος, Ν. Κρανιωτάκης, Ε. Χατζηδάκις, Φ. Μοσχούλας, Α. Χριστόπουλος** καὶ **Α. Στρατηγόπουλος.**

Ὁ κ. **Π. Τσιτσεκῆς** ὑποβάλλει τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ «ὑπὸ προσωρινὴν ἰσχὺν Συντάγματος».

Ἐπὶ τοῦ σχεδίου ψηφίσματος «περὶ συστάσεως Ναυτικῶν Συμβουλίων» ὑποβάλλουσι τροπολογίας οἱ κ. κ. **Β. Ροῦφος Κανακάρης, Τ. Ἀναστασίου, Β. Χατζηλίας, Φ. Μοσχούλας, Ι. Σπετσιώτης, Α. Ἰωαννίδης, Κ. Καρτάλης,** κ.λ.π.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** ἐρωτᾷ τὴν Βουλὴν ὅπως, ἐὰν συναινῇ, καθ' ἃς ἡμέρας ἐνεργεῖται ἔλεγχος διὰ τῶν ἐπερωτήσεων ἀναβάλλεται ἡ ἐπὶ τῶν ἀναφορῶν καὶ τῶν ἐρωτήσεων συζήτησις.

Ὁ κ. **Ι. Κίνιας** λέγει ὅτι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει οἱ κ. κ. Ὑπουργοὶ πρέπει νὰ ἀπαντοῦν εἰς τὰς ἐρωτήσεις συμφώνως πρὸς τὸν Κανονισμόν.

Ὁ κ. **Ν. Βελέντζας** λέγει ὅτι εἰς τὰ ὑπουργεῖα κατὰ τὰς ὥρας τῶν ἀκροάσεων οἱ διάφοροι ὑπάλληλοι εἶνε ἀπησχολημένοι εἰς τὰ συμβούλια, εἰς τρόπον ὥστε νὰ μὴ εἶνε ὁρατοί.

Μὴ συναινούσης εἰς τὴν πρότασιν τοῦ κ. **Προέδρου** ἡ Βουλή, εἰσέρχεται εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν
τῶν Ἀναφορῶν καὶ Ἐρωτήσεων

Ὁ κ. **Κ. Καλκάνης** συνιστᾷ ἀναφορὰν τῶν ὑπὸ τῆς ἐπαναστάσεως 1922 ἀπομακρυνθέντων ὑπαξιωματικῶν ἐκ τῶν τάξεων τοῦ στρατοῦ, τὴν ὁποίαν, λέγει, εὑρίσκει δικαίαν καὶ παρακαλεῖ ὅπως γένηται αὕτη ἀποδεκτή.

Οἱ κ. κ. **Δ. Κουτσοπέταλος** καὶ **Ι. Κίνιας** παρακαλοῦσιν τὸν κ. Ὑπουργὸν τῆς Συγκοινωνίας ὅπως πληροφορήσῃ τὴν Βουλὴν ἐὰν θ' ἀρχίσουν αἱ διακοπεῖσαι ἐργασίαι πρὸς κατασκευὴν τῶν ὁδῶν Λεβαδείας—Ἀραχώβης—Δελφῶν.

Ὁ κ. **Ι. Μεταξᾶς** (Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας) λέγει ὅτι ἡ σχετικὴ πίστωσις ἐξηντλήθη, ὅτι δὲ θὰ φροντίσῃ νὰ ἀναγράψῃ νέαν τοιαύτην εἰς τὸν νέον προϋπολογισμόν.

Ὁ κ. **Δ. Κουτσοπέταλος** παρατηρεῖ ὅτι πρόκειται περὶ τμήματος 7—8 χιλιομέτρων δι' ὧν ἐξυπηρετοῦνται ζωτικαὶ ἀνάγκαι τῶν περιφερειῶν αὐτῶν.

Ὁ κ. **Ι. Κίνιας** τονίζει ὅτι εἶνε ἀνάγκη νὰ διηκαχθῇ ὁ μηχανικὸς νὰ παράσχῃ τὰς τεχνικάς του ὑπηρεσίας διότι καὶ ὁ πληθυσμὸς εἶνε πρόθυμος νὰ συνεισφέρῃ.

Ὁ κ. ***Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας*** λέγει ὅτι θὰ λησφθοῦν ὑπ' ὄψιν αἱ συστάσεις τοῦ κ. Βουλευτοῦ.

Μεθ' ὃ ἀναβαλλομένων τῶν λοιπῶν ἐρωτήσεων καὶ ἀναφορῶν.

Εἰσέρχεται ἡ Βουλὴ εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν τῶν Ἐπερωτήσεων

Συνεχίζεται ἡ συζήτησις ἐπὶ τῶν ἐπερωτήσεων διὰ τὴν συγκοινωνίαν Ἠπείρου καὶ διὰ τὴν λησταίαν Πέτρας.

Ὁ κ. **Β. Σαγιᾶς** λέγει ὅτι εὑρεθεὶς ἐν Ἠπείρῳ κατὰ τὰς ἡμέρας καθ' ἃς ἔλαβεν χώραν ἡ λῃστεία τῆς Πέτρας ἠσθάνθη ὅλην τὴν συγκίνησιν τοῦ Ἠπειρωτικοῦ πληθυσμοῦ, ἀποδίδει δὲ τὰς λῃστείας αὐτὰς εἰς τὴν γενικῶς κρατοῦσαν κατάστασιν, ὡς ἐκ τῆς ὁποίας ἐξέλιπεν ἡ ἔννοια τοῦ Κράτους. Εἶνε ἀνάγκη διὰ τοῦτο ριζικῶν μέτρων, ἵνα ἀποκατασταθῇ ἡ τάξις καὶ ὁ νόμος καὶ ἵνα ἐμπνευσθῇ εἰς τοὺς Ἠπειρώτας ἡ πεποίθησις ὅτι οὐδένα διατρέχουσι κίνδυνον ὑποδουλοῦντες τὸ Κράτος εἰς τὴν δίωξιν καὶ σύλληψιν τῶν λῃστῶν. Ἐφόσον, λέγει, ἐξακολουθοῦν ὑφιστάμενα τὰ ληφθέντα πιεστικὰ μέτρα ἡ πεποίθησις αὕτη δὲν δύναται νὰ γεννηθῇ παρὰ τῷ λαῷ τῆς Ἠπείρου, ὁ ὁποῖος θὰ νομίζῃ ὅτι τὸ Κράτος τὸν ἀδικεῖ καὶ τὸν καταδιώκει.

Ὁ κ. **Α. Μελᾶς** λέγει ὅτι κατόπιν τῶν δηλώσεων τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῆς Συγκοινωνίας δὲν ἐπιμένει ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τῆς συγκοινωνίας διὰ τὴν ὁδὸν Ἡγουμενίτσης-Ἰωαννίνων ὅπως κατασκευασθῇ ἀμέσως, ἐφ' ὅσον τὸ Κράτος δὲν ἔχει χρήματα καὶ δὲν κατήρτισεν ἀκόμη τὴν συγκοινωνιακὴν αὐτοῦ πολιτικήν, ἀλλὰ τὸν παρακαλεῖ νὰ ἔχῃ ὑπ' ὄψει του τὴν οἰκτρὰν κατάστασιν τῆς Ἠπείρου καὶ εὐθὺς ὡς νομίσῃ ὅτι ἡ ὑπηρεσία τοῦ Ὑπουργείου δύναται νὰ ἀναλάβῃ ἔργα ὁδοποιΐας νὰ διατάξῃ τὴν ἀποπεράτωσιν τῆς ὁδοῦ Ἡγουμενίτσης—Ἰωαννίνων μετὰ τῶν διακλαδώσεων τῆς Ἡγουμενίτσης—Φιλιατῶν καὶ Παραμυθίας.

Ὡς πρὸς τὴν λῃστείαν τῆς Πέτρας φρονεῖ ὅτι πρέπει νὰ ζητηθῶσιν εὐθύναι ἀπὸ τὸν Διευθυντὴν τῆς Τραπέζης διότι δὲν ἔλαβεν ὅσα ὤφειλε νὰ λάβῃ μέτρα ἀσφαλείας, προκειμένου περὶ τῆς μεταφορᾶς ἑνὸς τόσον μεγάλου ποσοῦ. Ἐπίσης συνιστᾷ ὅπως συσταθῇ ἐξεταστικὴ τῶν πραγμάτων ἐπιτροπή, ἡ ὁποία μεταβαίνουσα ἐπὶ τόπου νὰ ἐνεργήσῃ ἀνακρίσεις, καθὼς καὶ νὰ ἀπονεμηθῇ σύνταξις εἰς τὰς οἰκογενείας τῶν θυμάτων τῆς λῃστείας ταύτης.

Ὁ κ. ***Πρόεδρος*** ἀνακοινοῖ ὅτι ὁ κ. **Γ. Τσακανίκας** παραιτηθεὶς ἀπὸ μέλος τῆς κοινοβουλευτικῆς ἐπιτροπῆς ἐπὶ τοῦ Συντάγματος ἀντικατεστάθη διὰ τοῦ κ. **Α. Στρατηγοπούλου.**

Ὁ κ. **Α. Τσιόκος** ἀναφέρει κατ' ἀρχὰς τὴν ἐν τῷ Νομῷ Πρεβέζης ἐπικρατοῦσαν ἔλλειψιν συγκοινωνίας καὶ κατόπιν ἀναπτύσσει τὸ ἱστορικὸν τῆς λῃστείας Πέτρας τὴν ὁποίαν θεωρεῖ συνέπειαν τῆς ἀπὸ ἐτῶν ἐπικρατούσης ἐν Ἠπείρῳ ἐλλείψεως δημοσίας ἀσφαλείας καὶ τονίζει τὴν ἐπιδειχθεῖσαν ὑπὸ τῶν ἁρμοδίων Ἀρχῶν ἀδράνειαν κατὰ τὰς πρώτας ὥρας, καθ' ἃς ἔλαβον γνῶσιν τοῦ ἐγκλήματος.

Περιγράφει τὰς πιέσεις καὶ τὰ πρωτοφανῆ εἰς ἀγριότητα μέσα τὰ ὁποῖα ὁ ἀνθυπομοίραρχος Μακρυγιάννης, οἱ ἄνδρες τῶν δημοκρατικῶν ταγμάτων καὶ ἄλλα κρατικὰ ὄργανα μετῆλθον κατὰ τῶν χωρικῶν Πρεβέζης καὶ Φιλιππιάδος, παρόμοια τῶν ὁποίων ὁ Ἠπειρωτικὸς λαὸς δὲν ἐνθυμεῖται ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ Ἀλῆ-Πασσᾶ, καὶ ἀποτέλεσμα τῶν ὁποίων ἦτο ἡ παραπλάνησις τῆς ἀνακρίσεως καὶ ἡ ἀπώλεια πολυτίμου χρόνου.

Παρακαλεῖ ὅπως ληφθῶσι σύντονα μέτρα πρὸς διαλεύκανσιν τοῦ μυστηρίου τῆς λῃστείας καὶ τὴν ἐνέργειαν ἀνακρίσεων, πρὸς ἐξακρίβωσιν τοῦ μέτρου τῆς εὐθύνης τῶν διαφόρων κρατικῶν ὀργάνων, τὰ ὁποῖα ἐδασάνισαν τοὺς Ἠπειρώτας ἀγρύτας, καὶ ἀποσταλῇ ἐξεταστικὴ Κοινοβουλευτικὴ Ἐπιτροπή.

Καταλήγων ποιεῖται ἔκκλησιν πρὸς τὴν Κυβέρνησιν ὅπως δείξῃ ἐνδιαφέρον διὰ τὴν ἀποκατάστασιν καὶ παγίωσιν τῆς Δημοσίας ἀσφαλείας ἐν Ἠπείρῳ καὶ ὑποδεικνύει τὴν κατασκευὴν ἔργων συγκοινωνίας, τὴν πύκνωσιν τοῦ τηλεφωνικοῦ δικτύου, τὴν ἵδρυσιν μονίμων φυλακίων εἰς διάφορα ἐπίκαιρα σημεῖα καὶ κυρίως τὴν ἀποστολὴν εἰς Ἤπειρον τῶν μᾶλλον ἐπιλέκτων ἀξιωματικῶν καὶ ὑπαξιωματικῶν τῆς Χωροφυλακῆς, τὸ ἔργον τῶν ὁποίων ἀσφαλῶς θέλουσιν ὑποβοηθήσῃ οἱ κάτοικοι ὅταν διὰ τῆς συμπεριφορᾶς των τὰ κρατικὰ ὄργανα ἐμπνεύσωσιν ἐμπιστοσύνην εἰς αὐτούς.

Ὁ κ. **Π. Τσαλδάρης** (Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν) διακόπτων ἀνακοινοῖ ὅτι ἀπὸ τὴν ὀργανικὴν δύναμιν τῶν ὁπλιτῶν Χωροφυλακῆς ἐλλείπουν τρεῖς χιλιάδες ἄνδρες καὶ ἐζήτησε, λέγει, τὴν συμπλήρωσίν της ἢ παρὰ τοῦ Στρατοῦ ἢ δι' ἐκουσίας καταπάτησεως.

Ὁ κ. **Κ. Καλκάνης** λέγει ὅτι ὅσα καὶ ἂν λεχθοῦν διὰ τὴν συγκοινωνίαν τῆς Ἠπείρου καὶ διὰ τὸ ἔγκλημα τῆς Πέτρας εἶναι ὀλίγα. Εἶναι ζήτημα τιμῆς πλέον διὰ τὸ Κράτος νὰ λάβῃ πρόνοιαν διὰ τὴν συγκοινωνίαν καὶ νὰ ἐμπεδώσῃ τὴν ἀσφάλειαν. Ὑπὸ ἔποψιν συγκοινωνίας ὁλόκληρος ὁ νομὸς Πρεβέζης εἶνε ἐγκαταλελειμμένος, ἡ δὲ ἐπαρχία Λευκάδος, ἥτις ἀποτελεῖ μέρος του μόνον, ἔνα περιφερειακὸν δρόμον ἔχει, ὥστις καὶ οὗτος δὲν εἶναι ἄρτιος ἀλλὰ διακόπτεται ἐπὶ 8 χιλιόμετρα. Ἐλπίζω ἐπιλέγει, ὅτι ὅπως εἶνε συγκεκροτημένη ἡ παροῦσα Κυβέρνησις θὰ λάβῃ τάχιστα μέτρα ριζικὰ πρὸς βελτίωσιν τῆς συγκοινωνίας τῶν μερῶν ἐκείνων.

Εἰσερχόμενος εἶτα εἰς τὰ τοῦ ἐγκλήματος τῆς Πέτρας τονίζει ὅτι πρόκειται περὶ πρωτακούστου ἐγκλήματος, εἰς ὃ συνήργησαν τόσα πρόσωπα, ὥστε γεννᾶται πλήρης ἀπογοήτευσις περὶ τῆς ἰδέας τοῦ Κράτους καὶ σκέψεις ἀπέλπιδες. Εἶναι βέβαιον λέγει, ὅτι τὸ ἔγκλημα δὲν διεπράχθη ἀπὸ κακούργους προεργομένους ἐκ τοῦ Λαοῦ, διεπράχθη ἀπὸ τεχνίτας κακούργους καὶ πρὸς τούτοις ὤφειλον νὰ στραφοῦν αἱ Ἀρχαί. Καὶ ὅμως παρέστημεν πρὸ τοῦ θεάματος νὰ συλ-

λήφθοῦν 7 χιλιάδες ἀθῶοι ἄνθρωποι γεωργοί, ἀθῶοι ποιμένες κλπ. καὶ νὰ βασανισθοῦν μὲ τὰ μαρτύρια τῆς ἱερᾶς ἐξετάσεως. Γεννᾶται εἰς ὅλους, λέγει, ἡ ὑπόνοια ὅτι οἱ ἔνοχοι εἶναι ἀλλαχοῦ καὶ ὄχι ἐκεῖ ποῦ ἐστράφησαν αἱ Ἀρχαί. Ἐξακολουθῶν ἐκφράζει τὴν ἀπορίαν του διὰ τὰς τωρινὰς διαμαρτυρίας τῶν ὁμιλησάντων τόσον ὀψίμως κ. κ. Χαβίνη καὶ Τσαρλαμπᾶ, οἱ ὁποῖοι τότε εἶχον ὅλα τὰ μέσα ὅπως ἀποσοβήσουν τὰς γενομένας ἀδικοπραγίας κατὰ τοῦ πληθυσμοῦ καὶ κρατήσωσι τὴν αἱμοσταγῆ τῶν τυράννων χεῖρα καὶ συντρέξωσιν εἰς τὴν ἀνακάλυψιν τοῦ ἐγκλήματος, καὶ ὅμως οὐδὲν ἔπραξαν, καίτοι εἶχον τὴν δύναμιν διότι ὁ μὲν εἷς προήχθη εἰς στρατηγὸν καὶ μετεβη εἰς Εὐρώπην μὲ πλουσιοπάροχον ἀποστολήν, ὁ δ' ἕτερος ψηφοθηρῶν ὑπὲρ τοῦ τυραννίσκου ἐφρόντιζε νὰ διωρισθῇ Νομάρχης παρ' αὐτοῦ. Νομίζω, λέγει, ὅτι πρὸς τὸ σημεῖον τοῦτο θὰ ἔπρεπε νὰ στραφοῦν αἱ ἀνακρίσεις καὶ πρὸς τοῦτο παρακαλῶ τὸν κ. Ὑπουργὸν τῆς Δικαιοσύνης νὰ διατάξῃ ἀνακρίσεις, διότι δὲν εἶνε καθόλου ἀπίθανον νὰ συνήργησαν εἰς τὰς πράξεις ταύτας καὶ ὄργανα τῆς τότε αἱμοσταγοῦς δικτατορίας. Καταλήγων, τονίζει ὅτι οἱ παθόντες ζητοῦν δικαιοσύνην παρὰ τοῦ Κράτους δι' ὅσα ἔπαθον, δεδομένου δ' ὅτι ὁ ὑπὲρ τοῦ δικαίου ἀγὼν εἶνε ἱερὸς πρέπει νὰ λάβῃ σοβαρῶς ὑπ' ὄψει ταῦτα ἡ Κυβέρνησις ἀποδίδουσα δικαιοσύνην.

Ὁ κ. ***Θ. Χαβίνης*** λαμβάνων τὸν λόγον ἐπὶ προσωπικοῦ ζητήματος λέγει ὅτι εἶνε λυπηρὸν ὅτι συνάδελφοι εἰσερχόμενοι διὰ πρώτην φορὰν εἰς τὴν αἴθουσαν ταύτην ὁμιλοῦσι περὶ συναδέλφων των χωρὶς πρῶτον νὰ λαμβάνωσι τὸν κόπον νὰ ζητῶσι πληροφορίας. Ὤφειλε, λέγει, ὁ κ. συνάδελφος νὰ γνωρίζῃ ὅτι κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἐγὼ εὑρισκόμην εἰς Εὐρώπην, ὅπου καὶ προσέφερα, εἰμπορῶ νὰ εἴπω, καὶ ὑπηρεσίας τινὰς λόγῳ τῆς εἰδικότητός μου. Ὁ κ. συνάδελφος θὰ ἠδύνατο, εὑρισκόμενος ἐνταῦθα νὰ παρέμβῃ καὶ νὰ προλάβῃ πάντα ταῦτα.

Κ. Καλκάνης. Ἐγὼ οὐδέποτε ἔγινα ὄργανον οὐδενὸς τυράννου οὔτε ἐδίκαζον κατ' ἐπιταγήν.

Ὁ κ. ***Θ. Χαβίνης*** λέγει ὅτι ἠδύνατο ὁ κ. συνάδελφος νὰ παρέμβῃ καὶ πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῶν κομματικῶν του συμφερόντων.

Ὁ κ. ***Κ. Καλκάνης*** παρέχει τὴν ἐξήγησιν ὅτι ὡμίλησε καὶ περὶ ἄλλου συναδέλφου, ὁ ὁποῖος εὑρίσκετο ἐνταῦθα καὶ θὰ ἠδύνατο νὰ παρέμβῃ ἂν σεῖς ἐστάλητε εἰς Εὐρώπην.

Ὁ κ. ***Θ. Χαβίνης*** λέγει ὅτι ὁ κ. συνάδελφος θὰ ἠδύνατο νὰ παρέμβῃ καὶ νὰ προλάβῃ τὰ λαβόντα χώραν διὰ τῶν προσωπικῶν του γνωριμιῶν.

Ὁ κ. ***Κ. Καλκάνης*** λέγει ὅτι οὐδεμίαν εἶχε σχέσιν πρὸς τὰ πρόσωπα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ἀλλ' εἶνε ἀντιπρόσωπος τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ καὶ τοῦτο τὸ λέγει πρὸς τιμήν του.

Ὁ κ. ***Θ. Χαβίνης*** λέγει ὅτι ὁ κ. συνάδελφος εἶχε προσωπικὰς γνωριμίας μὲ τὸν κ. Γάσπαρην καὶ ἠδύνατο νὰ προλάβῃ τὰ λαβόντα χώραν ἔκτροπα. Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸ δεύτερον μέρος τῶν ὑπὸ τοῦ κ. συναδέλφου λεχθέντων λέγει ὅτι δὶς κληθεὶς νὰ γίνῃ ὑπουργὸς δὲν ἐδέχθη.

Τελευτῶν ἐκφράζει τὴν λύπην του διότι ἀπὸ τοῦ βήματος τῆς Βουλῆς ὁμιλοῦσι πολλοὶ τῶν κ. κ. συναδέλφων καὶ λέγουσιν ἀνακριβείας, χωρὶς προηγουμένως νὰ λαμβάνωσιν, ὡς ὀφείλουν, τὸν κόπον νὰ ζητῶσιν τὰς προσηκούσας πληροφορίας.

Ὁ κ. ***Μ. Τσαρλαμπᾶς*** λέγει ὅτι λυπεῖται βαθύτατα διότι συνάδελφος καὶ μάλιστα ἐκ τῆς ἰδίας περιφερείας ἔδειξε τοιαύτην περιφρόνησιν πρὸς τὴν κοινοβουλευτικὴν εὐπρέπειαν καὶ κατεβίβασε τὸ θέμα εἰς ἐπίπεδον μικροκομματικοῦ ἀνταγωνισμοῦ.

Διότι ὤφειλεν ὁ κ. Καλκάνης σεβόμενος τὸ ἀξίωμά του νὰ μὴ συκοφαντήσῃ πολιτικούς του ἀντιπάλους, ἀφοῦ μάλιστα γνωρίζει ὅτι ὑπῆρξαν οἱ μόνοι ἐπιδείξαντες ἐνδιαφέρον εἰς τὴν ὑπόθεσιν Μακρυγιάννη, ὅταν οὗτος ἐτόλμησε νὰ θίξῃ συμπολίτας των.

Ἐξ ἀντιθέτου ὁ κ. Καλκάνης οὐδόλως συνεκινήθη ὅταν διεπράττοντο ἐν Λευκάδι οἱ βανδαλισμοὶ τοῦ Μακρυγιάννη ἐνῷ ἡμεῖς λέγει, ἐτιθέμεθα ἀντιμέτωποι αὐτοῦ ἐπὶ κινδύνῳ καὶ τῆς ζωῆς μας ἀκόμη.

Εἶναι πράγματι θλιβερὸν ὅτι νέοι κοινοβουλευτικοὶ ἄνδρες ἀξιοῦντες νὰ ἐκπροσωπῶσι τὸν Ἑλληνικὸν Λαὸν ἐπιδεικνύουσι τοιαύτην ἐμπάθειαν, ὥστε νὰ ἀσεβῶσι πρὸς τὴν στοιχειώδη κοινοβουλευτικὴν ἀξιοπρέπειαν.

Διὰ τὸν λόγον τοῦτον λέγει, ἀπαξιῶ νὰ ἀπαντήσω εἰς τὰς ἐκτοξευθείσας συκοφαντίας καὶ συνιστῶ εἰς τὸν κ. Καλκάνην, ὅπως συναισθανόμενος τὰς ἐκ τοῦ ἀξιώματος ὑποχρεώσεις του, ἐπιδεικνύει εἰς τὸ μέλλον περισσοτέραν εὐλάβειαν ἀφοῦ γνωρίζει ὅτι οὐδεμία ὕβρις εἶναι δυνατὸν νὰ θίξῃ ἡμᾶς, οἱ ὁποῖοι καυχώμεθα ἐπὶ ἐντιμότητι καὶ λευκότητι χαρακτῆρος καὶ ὡς τοιοῦτοι ἐπανειλημμένως ἐτύχομεν τῆς ἐμπιστοσύνης τοῦ λαοῦ, οὐχὶ χάριν κομματικῶν σημάτων ἀλλὰ τῆς προσωπικῆς μας ἀρετῆς.

Ὁ κ. ***Φ. Δραγούμης***. Σχετικῶς μὲ τὴν περιστολὴν τῆς λῃστείας νομίζει ὅτι πρέπει νὰ ὀργανωθοῦν κινητὰ φυλάκια εἰς τὰς παραμεθορίους ἐπαρχίας παρακολουθοῦντα κατὰ τὸ θέρος τοὺς νομάδας κτηνοτρόφους εἰς τὰ ὄρη. Διότι ἡ λῃστεία ἐν πολλοῖς σχετίζεται πρὸς τὴν νομαδικὴν κτηνοτροφίαν. Ὡς πρὸς τὰ μέτρα περὶ τῶν συγκοινωνιῶν νομίζει ὅτι πρὸ τοῦ γίνῃ σκέψις περὶ νέων δρόμων εἶνε ἀνάγκη νὰ ληφθῇ πρόνοια πῶς θὰ συντηρηθῶσι οἱ ὑπάρχοντες, καὶ εἰς τοῦτο θὰ ἤθελε νὰ παράσχῃ πληροφορίας καὶ βεβαιώσεις ὁ κ. Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας.

Ὁ κ. ***Γ. Κακουλίδης*** τονίζει ὅτι εἶνε περιττὸν νὰ ὁμιλήσῃ περὶ συγκοινωνίας ἀφοῦ τὰ 73)οο τῶν ἐσόδων καταναλίσκονται εἰς δαπάνας στρατοῦ, Δημοσίου Χρέους καὶ συντάξεις, τὰ δὲ ὑπολειπόμενα ἔσοδα δὲν ἐπαρκοῦσιν οὐδὲ διὰ τὴν Διοίκησιν.

Ὁ κ. ***Β. Ἀλεξᾶτος*** παρατηρεῖ ὅτι πᾶσα ἀπάντησις εἰς τὰς ἐπερωτήσεις τῶν κ. κ. συναδέλφων εἶνε ἐπικίνδυνος διὰ τὴν τύχην τῆς ἀνακαλύψεως τῶν δραστῶν τοῦ ἐγκλήματος τῆς Πέτρας καὶ συνιστᾷ ὅπως μετὰ περισκέψεως ζητῶνται πληροφορίαι καὶ δίδωνται ἀπαντήσεις παρὰ τοῦ κ. Ὑπουργοῦ.

Ὁ κ. ***Ι. Καλογερᾶς*** λέγει ὅτι ζήτημα ὡς τῆς λῃστείας τῆς Πέτρας, τὸ ὁποῖον ἐνεκόλαψε στίγμα κατὰ τοῦ Κράτους καὶ τοῦ πολιτισμοῦ πρέπει νὰ ἀπασχολήσῃ τὴν Βουλὴν καὶ πρέπει νὰ ἀπαντήσῃ ὁ κ. Ὑπουργὸς τίνα μέτρα ἔλαβε πρὸς ἀνακάλυψιν καὶ σύλληψιν τῶν λῃστῶν.

Ι. Μεταξᾶς (Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας). Ἤκουσα λέγει μετὰ πολλῆς προσοχῆς τὰ ἀναπτυχθέντα ὑπὸ τῶν προλαλησάντων ἀξιοτίμων κ. βουλευτῶν σχετικῶς μὲ τὰς συγκοινωνίας τῆς Ἠπείρου. Ἐγνώρισα καὶ ἐγὼ τὴν κατάστασιν ταύτην πρὸ 13 ἐτῶν ὅταν, ἀσχολούμενος εἰς ἄλλα ἔργα ἢ τὰ σημερινά, ἔλαβον ἀφορμὴν νὰ γνωρίσω ἐξ αὐτοψίας τὰς συγκοινωνίας τῆς ἐπαρχίας ἐκείνης, καὶ ἴσως πολὺ καλλίτερα ἀπὸ πολλοὺς ἐκ τῶν προλαλησάντων, διότι ἤμουν τότε καὶ ὑποχρεωμένος νὰ τὰς χρησιμοποιήσω διὰ σπουδαίους σκοπούς. Ἐγνώρισα, λοιπόν, ὅτι ἦσαν εἰς ἐλεεινὴν κατάστασιν. Ἠγνόουν ὅμως ὅτι καὶ οὐδεμία βελτίωσις ἔκτοτε ἐπῆλθε, διότι ἤμην μακρὰν πάσης δημοσίας ὑπηρεσίας καὶ ἀξιώματος μέχρι σήμερον. Διὰ τοῦτο μετὰ πολλῆς καὶ λίαν δυσαρέστου ἐκπλήξεως ἤκουσα παρὰ τῶν κ. βουλευτῶν Ἠπείρου καὶ ἄλλων βουλευτῶν ὅτι ἡ κατάστασις τῶν συγκοινωνιῶν τούτων ἔμεινεν εἰς τὴν αὐτὴν ἀθλίαν κατάστασιν. Καὶ πράγματι αἱ πληροφορίαι τῶν προλαλησάντων εἶναι πολυτιμόταται διὰ τὴν Βουλὴν καὶ δι' ἐμέ, τὸν ἤδη ἀναλαμβάνοντα τὰς εὐθύνας τοῦ μέλλοντος, διότι μεταξὺ τῶν προλαλησάντων ἦσαν καὶ δύο προϋπῆρξαντες ὑπουργοὶ τῆς Συγκοινωνίας καὶ πολλοὶ ἄλλοι, οἱ ὁποῖοι ἦσαν βουλευταὶ κατὰ τὰς προηγουμένας βουλευτικὰς περιόδους, καὶ ἑπομένως ἦσαν εἰς θέσιν καλλίτερον ἀπὸ ἐμὲ νὰ γνωρίζωσι τὴν ἐν τῷ μεταξὺ συντελεσθεῖσαν ἐργασίαν, καὶ πάντες οὗτοι πιστοποιοῦσιν ὅτι ἡ ἐργασία αὕτη ὑπῆρξε μηδαμινή. Ἤδη ἐναπόκειται καὶ εἰς ἐμὲ νὰ ἐνεργήσω καὶ νὰ ἀρχίσω θέτων εἰς τάξιν τὴν κληρονομίαν τοῦ παρελθόντος. Τὸ ζήτημα ὅμως τῆς συγκοινωνίας, λέγει, εἶναι γενικόν. Δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ γίνῃ λόγος περὶ συγκοινωνίας τῆς Ἠπείρου ἢ συγκοινωνίας τῆς Κυνουρίας ἢ συγκοινωνίας μιᾶς ἄλλης ἐπαρχίας. Θὰ γίνῃ σκέψις περὶ συγκοινωνίας τῆς Ἑλλάδος, ὅπως σᾶς εἶπον καὶ σᾶς ἐξέθεσα πρὸ ἡμερῶν ἐν συντόμῳ, διότι ἔχω σκοπὸν νὰ ἀπασχολήσω τὴν Βουλὴν μακρότερον, ὅταν θὰ ἔλθῃ ἡ ὥρα τοῦ θέματος τούτου. Ὑπάρχουσι δύο στάδια εἰς τὴν ἐργασίαν τῆς ἐφαρμογῆς τῆς συγκοινωνιακῆς πολιτικῆς, ἓν στάδιον, κατὰ τὸ ὁποῖον κατ' ἀνάγκην θὰ προσφύγωμεν εἰς κεφάλαια ξένα, διότι δὲν ἔχομεν τὰ μέσα νὰ κατασκευάσωμεν ἡμεῖς τὸ μέγα δίκτυον τῶν μεγάλων ὁδῶν, τῶν ὁποίων ἔχομεν ἀνάγκην, καὶ ἓν ἄλλο στάδιον ἐργασίας, κατὰ τὸ ὁποῖον θὰ συμπληρώσωμεν τὴν ὑπάρχουσαν συγκοινωνίαν διὰ τῶν ἰδίων πόρων τοῦ προϋπολογισμοῦ. Διὰ νὰ γίνῃ τὸ δεύτερον τοῦτο, διέταξα ἤδη εἰς τὸ Ὑπουργεῖον νὰ γίνῃ μία μελέτη, διότι πρέπει νὰ γίνῃ τὸ ἔργον τοῦτο μετὰ δικαιοσύνης καὶ ἰσότητος, νὰ γίνῃ μία μελέτη, ἡ ὁποία εἶναι ἡ ἑξῆς καὶ τὴν ὁποίαν σᾶς λέγω ἐκ περισσοῦ, διότι δὲν ὑπάρχει κανεὶς λόγος νὰ ἀπασχολήσω σήμερον τὴν Βουλὴν διὰ μακρῶν δηλ. εἰς ἕκαστον νομὸν νὰ ἐξακριβωθῇ πόσων χιλιομέτρων ὁδοὶ ὑπάρχουν καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν χιλιομέτρων πόσα ἀναλογοῦν κατὰ χιλιάδα κατοίκων καὶ πόσα χιλιόμετρα ὁδοῦ ἀναλογοῦν κατὰ τετραγωνικὸν χιλιόμετρον τοῦ νομοῦ. Ἐκ τῆς μελέτης ταύτης θὰ ἐξακριβωθῇ ποῖαι εἶνε αἱ ἐπαρχίαι, αἱ ὁποῖαι καθυστεροῦσιν ἀπὸ ἀπόψεως συγκοινωνίας καὶ ποῖαι ἐκεῖναι, αἱ ὁποῖαι εὑρίσκονται ἐν καλυτέρᾳ μοίρᾳ, οὕτως ὥστε τὸ κράτος νὰ στρέψῃ τὴν προσοχήν του πρὸς αὐτάς. Τοῦτο νομίζω ὅτι εἶνε τὸ δικαιότερον. Ἐννοεῖται ὅτι θὰ λάβω ὑπ' ὄψει μου εἰδικώτερον διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς συγκοινωνίας τὰς παραμεθορίους ἐπαρχίας χάριν τῶν στρατιωτικῶν ἀναγκῶν.

Αὐτὰ εἶχον νὰ εἴπω ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τῆς συγκοινωνίας. Ἐπειδὴ δὲ ἤκουσα καί τινας ἐκ τῶν βουλευτῶν θιξάντας τὸ ζήτημα τῆς τηλεφωνικῆς καὶ τηλεγραφικῆς συγκοινωνίας καὶ ἔχω ὑπ' ὄψει μου καὶ σημειώματα τῶν κυρίων βουλευτῶν θὰ λάβω καὶ περὶ τούτων τὸ ἑξῆς μέτρον. Θὰ ὑπολογίσω κατ' ἐπαρχίας πόσα τηλέφωνα ἀναλογοῦν κατὰ χιλιάδα κατοίκων καὶ θὰ ζητήσω νὰ φέρω μίαν ἰσότητα, συγκεντρῶν τὰς προσπαθείας μου εἰς τὰς ἐν καθυστερήσει ἐπαρχίας καὶ πυκνόνων ἐννοεῖται τὴν τηλεφωνικὴν συγκοινωνίαν ἐκείνων τῶν ἐπαρχιῶν, αἱ ὁποῖαι εἶνε παραμεθόριοι ἢ εἰς τὰς ὁποίας ἡ λῃστεία εἶνε κάπως ἐνδημική. Αὐτὰ ἤθελον νὰ εἴπω εἰς ἀπάντησιν πάντων τῶν κ. προλαλησάντων βουλευτῶν.

Π. Τσαλδάρης (Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν). Τὸ ἔγκλημα τῆς Πέτρας ἦτο τοιοῦτο, ὥστε δικαίως συνετάραξεν ὁλόκληρον τὴν Ἑλλάδα καὶ ἀκόμη ἐξακολουθεῖ νὰ τὴν ἀνησυχῇ, διότι εἰσέτι δὲν ἀνεκαλύφθησαν οἱ ἔνοχοι. Περὶ τῶν μέτρων ἀσφαλείας, τὰ ὁποῖα ἐλήφθησαν, δὲν θὰ εἶχε σημασίαν νὰ ἀπαντήσω εἰς τὴν ἐπερώτησιν, διότι εἶνε κατὰ τὸ πλεῖστον γνωστὰ καὶ πρόδηλον ὅτι δὲν ἀποσκοποῦσιν οἱ ἐπερωτῶντες εἰς ἔλεγχον τῆς νῦν Κυβερνήσεως. Ἡ περαιτέρω ἐξακρίβωσις τοῦ ἐγκλήματος τῆς Πέτρας εἶνε ἔργον τῆς Δικαιοσύνης. Σχετικῶς πρὸς τὴν δημοσίαν ἀσφάλειαν τῆς Ἠπείρου ἔχουν ληφθῆ τὰ κατάλληλα δυνατὰ μέτρα καὶ ἀνάλογα τῶν δυνάμεων, αἱ ὁποῖαι διατίθενται. Δὲν δύναμαι εἰδικώτερον νὰ ἐπεκταθῶ σχετικῶς πρὸς ἄλλα τυχὸν μέτρα, εἰδικῶς διὰ τὸ ἔγκλημα τῆς Πέτρας, διότι ἐνῷ τοῦτο δὲν θὰ ὠφέλει ἴσως καὶ θὰ ἔβλαπτεν. Σχετικῶς πρὸς τὸν ἀνθυπομοίραρχον Μακρυγιάννην, ἔχω, λέγει, νὰ παράσχω τὴν πληροφορίαν ὅτι οὗτος ἔχει ἀληθῶς κατηγορίας ἐναντίον του, διὰ τὰς ὁποίας διατελοῦν ἐκκρεμεῖς δίκαι ἐνώπιον τῆς Δικαιοσύνης. Διοικητικῶς ἐνεργήθη ἀνάκρισις κατ' αὐτοῦ καὶ ἔχει τεθῇ εἰς κατάστασιν προσκαίρου παύσεως ἐπὶ ἓξ μῆνας.

Εἷς βουλευτής. Πολὺ ἐπιεικῶς.

Π. Τσαλδάρης. Εἶχεν ἐπιβληθῆ προηγουμένως ἡ ποινή, ὥστε ἂν ἠσκήθη ἐπιείκεια προηγουμένως, δὲν εὐθύνεται ἡ νῦν Κυβέρνησις, ἀφορᾷ καὶ αὕτη εἰς προηγουμένας Κυβερνήσεις.

Ἀπορρίπτεται μετὰ τοῦτο δι' ἀναστάσεως ἡ ὑποβληθεῖσα πρότασις περὶ συστάσεως ἐξεταστικῆς τῶν πραγμάτων ἐπιτροπῆς, ἀναβάλλονται αἱ λοιπαὶ ἐπερωτήσεις διὰ τὴν συνεδρίασιν τῆς προσεχοῦς Δευτέρας, εἰσέρχεται δὲ ἡ Βουλὴ εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν
τῆς Νομοθετικῆς Ἐργασίας

Ὁ κ. ***Γ. Κακουλίδης*** ἐπὶ τῆς ἡμερησίας διατάξεως ὁμιλῶν, παρακαλεῖ ὅπως μὴ συζητηθῇ πρῶτον τὸ νομοσχέδιον περὶ ἐπαναφορᾶς ἀξιωματικῶν, διότι το ζήτημα εἶναι σοβαρώτατον καὶ πολλοὶ βουλευταὶ δὲν εἶναι ἕτοιμοι πρὸς συζήτησιν.

Ὁ κ. ***Β. Μεϊμαράκης*** λέγει ὅτι ἡ συζήτησις δύναται νὰ ἀρχίσῃ, ἐφόσον μάλιστα δὲν πρόκειται νὰ λήξῃ κατὰ τὴν ἑσπέραν ταύτην.

Ὁ κ. ***Πρόεδρος*** λέγει ὅτι εἶναι τόσοι πολλοὶ ἐγγεγραμμένοι διὰ νὰ ὁμιλήσουν, ὥστε τὸ νομοσχέδιον δὲν θὰ ψηφισθῇ ἀπόψε.

Ὁ κ. ***Ν. Δαρβέρης*** ὁμιλῶν ἐπὶ τοῦ σχεδίου ψηφίσματος «περὶ ἐπαναφορᾶς ἀξιωματικῶν», λέγει ὅτι δι' αὐτοῦ ἐπιζητεῖται ὁ τερματισμὸς μιᾶς ἐκτρόπου καταστάσεως, ἡ ὁποία κρατεῖ ἐπὶ τόσον χρόνον τὴν χώραν ἐν ἀναστατώσει. Ἀλλ' ἐξυπηρετεῖται ἄρα γε ὁ σκοπὸς οὗτος διὰ τοῦ ὑπὸ συζήτησιν ψηφίσματος: Ἡ μία κατηγορία τῶν ἐκ τοῦ στρατεύματος ἀπομακρυνθέντων ἀξιωματικῶν εἶναι οἱ τοῦ κινήματος τοῦ 1923, οἱ ὁποῖοι ἀπεμακρύνθησαν μόνον καὶ μόνον διὰ τὰ πολιτικὰ αὐτῶν φρονήματα ἢ διότι ἠνόησαν τὸ κίνημα. Ἐκ τῶν εἰς τὴν δευτέραν κατηγορίαν ἀνηκόντων, τῶν ἀπομακρυνθέντων πρὸ τοῦ κινήματος τοῦ 1923 ἐπανῆλθον εἰς τὸ στράτευμα πάντες οἱ ἀνίκανοι, ἀπέμειναν δὲ ἐκτὸς τοῦ στρατεύματος μόνον οἱ ἀντίθετα πολιτικὰ φρονήματα πρὸς τὴν κρατοῦσαν κατάστασιν ἔχοντες. Ἐφόσον λέγει, ὡς βάσις θέλομεν νὰ ὑπάρξῃ τὸ δίκαιον καὶ ἡ ἠθική, ἐπιβάλλεται ὅπως ἀνακληθῶσι πάντες ἀνεξαιρέτως οἱ ἐκτὸς τοῦ στρατεύματος εὑρισκόμενοι, εἰς τρόπον ὥστε νὰ ἐπέλθῃ μετὰ ταῦτα ἡ ἐκκαθάρισις γενικὴ καὶ ἀποκατασταθῇ ἡ ψυχικὴ ἑνότης τοῦ στρατεύματος. Διότι δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ μὴ χαρακτηρίσουν ἑαυτοὺς ὡς ἀδικηθέντας ἄνθρωποι, οἱ ὁποῖοι ὑπηρέτησαν ἐπὶ τόσα ἔτη εἰς τὸ στράτευμα καὶ ἔλαβον βαθμοὺς καὶ παράσημα καὶ οἱ ὁποῖοι θὰ εἶνε ἠναγκασμένοι νὰ κριθῶσιν ὑπὸ τοῦ δημιουργουμένου διὰ τοῦ ψηφίσματος Συμβουλίου. Δὲν πρέπει νὰ ἀφήσωμεν, λέγει, ὑφισταμένην τὴν ὑπόνοιαν ὅτι πάντες δὲν ἐκρίθησαν μὲ τὸν ἴδιον τρόπον καὶ μὲ τὰ ἴδια μέτρα.

Ὁ κ. ***Γ. Μπακόπουλος*** λέγει ὅτι εἶνε εὐχάριστον γεγονὸς ἡ παρὰ πάντων ἀναγνώρισις ὅτι ἐπιβάλλεται ν' ἀρθῶσι τὰ αἴτια, ἅτινα διῄρεσαν τὴν χώραν εἰς δύο στρατόπεδα. Τοιαύτη πρόθεσις καὶ ἀπόφασις εἶνε εὐοίωνον σημεῖον καὶ ἡ συγκρότησις τῆς οἰκουμενικῆς Κυβερνήσεως εἶνε δεῖγμα ὅτι αἱ ἐργασίαι τῆς Βουλῆς θὰ εἶναι ἐπ' ἀγαθῷ τῆς χώρας. Τὸ σπουδαιότερον, λέγει, ζήτημα πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς ὁμαλότητος εἶνε τὸ στρατιωτικόν. Ἡ ἐπαναφορὰ τῶν ἀποτάκτων δὲν ἀποβλέπει εἰς τὴν ἱκανοποίησιν προσώπων, ἀλλὰ εἰς τὴν ἀποκατάστασιν τῆς ὁμαλότητος. Ἀναμφισβητήτως προτιμότερον θὰ ἦτο νὰ μὴ συζητῶμεν περὶ στρατῶν καὶ στόλων ἀλλὰ τότε θὰ ἔπρεπε νὰ καταργηθοῦν τὰ ὅρια τῶν Κρατῶν καὶ ἐφ' ὅσον τοῦτο δὲν γίνεται πρέπει νὰ συζητήσωμεν περὶ τοῦ στρατοῦ ἵνα τὸν καταστήσωμεν ὥστε νὰ εἶναι σεβαστός, καὶ θὰ τὸν καταστήσωμεν τοιοῦτον ὅταν γίνῃ πειθαρχικὸς καὶ ἐννοήσῃ ὅτι ἡ ἐπέμβασίς του εἰς ἀλλότρια καθήκοντα εἶνε προδοσία διὰ τὸν ἑλληνισμόν.

Ὁ τόσον μέγας ἀριθμὸς ἀξιωματικῶν ἀρίστων, παραμενόντων ἐκτὸς τοῦ στρατεύματος ἐκ λόγων πολιτικῶν, κατεῖανημμένην

τὴν πυρὰν τῆς διενεξεως, πρεπει λοιπὸν νὰ κατακαθήσωμεν τὴν πυρὰν αὐτὴν ἀλλὰ φοβοῦμαι, λέγει, ὅτι τὸ προτεινόμενον ψήφισμα δὲν θὰ λύσῃ τὸ ζήτημα ἀλλὰ θὰ γίνῃ ἀφορμὴ νέων διενέξεων· δι' αὐτὸ πρέπει νὰ τροποποιηθῇ. Οἱ ἀπόστακτοι ἀξιωματικοί, λέγει, δύνανται νὰ διαιρεθῶσιν εἰς δύο κατηγορίας εἰς τοὺς ἀποταχθέντας ἀπὸ Σεπτεμβρίου 1922 καὶ εἰς ἀποταχθέντας διὰ τὸ κίνημα τοῦ 1923, τῆς πρώτης κατηγορίας ἀπετάχθησαν μὲν παρὰ συμβουλίων, ἀλλὰ λόγῳ τῆς τότε καταστάσεως τὰ συμβούλια δὲν ἔκριναν τοὺς ἀξιωματικοὺς αὐτοὺς ἀμερολήπτως, ἐνῷ οἱ τῆς δευτέρας κατηγορίας ἀπετάχθησανλόγῳ τοῦ ὅτι ἤθελον νὰ ἀπαλλάξουν τὴν χώραν ἀπὸ μίαν στρατοκρατικὴν κατάστασιν.

Ὁ κ. **Δ. Μπενάκης** λέγει ὅτι δὲν πρέπει οἱ ἀξιωματικοὶ νὰ λέγωνται βενιζελικοὶ καὶ ἀντιβενιζελικοί.

Γ. Μπακόπουλος αὐτὸ λέγομεν ὅλοι. νὰ παύσῃ αὐτὴ ἡ διαίρεσις. Συνεχίζων τὴν ἀγόρευσίν του ἐπὶ τοῦ ψηφίσματος λέγει ὅτι πρέπει νὰ τροποποιηθῇ διότι εἶναι κατὰ βάσιν ἀτελές. Τὴν κατεύθυνσιν τοῦ στρατοῦ τὴν δίδουν οἱ ἀνώτατοι ἀξιωματικοὶ καὶ εἰς τοὺς ἀριστεῖς ἐξ αὐτῶν πρέπει νὰ ἀποβλέψωμεν, πρέπει ἐν πρώτοις νὰ ἀριθῶσιν οἱ ἀρχηγοὶ τῶν μονάδων διότι αὐτοὶ θὰ κρίνωσι τοὺς ἄλλους. Τὸ ψήφισμα προβλέπει περὶ ἑνὸς συμβουλίου, ἀλλὰ ἐν μόνον συμβούλιον δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ κρίνῃ ὅλους τοὺς ἀξιωματικοὺς,διότι ἐὰν τὸ συμβούλιον αὐτὸ ἀφήσῃ ἔξω μερικοὺςἀποτάκτους ἀξιωματικοὺς οὗτοι θὰ ἀποτελέσουν τὸν πυρῆνα διὰ νέον ζήτημα ἀποτάκτων. Ἀναπτύσσει τὸν τρόπον καθ' ὃν γίνονται αἱ προτάσεις περὶ τῆς ποιότητος τῶν ἀξιωματικῶν, καθ' ὃν εἷς ἀξιωματικὸς κρίνεται πραγματικῶς ἀπὸ ἕνα Συνταγματάρχην. Κατ' αὐτὸν λοιπὸν τὸν τρόπον, λέγει, δὲν δύναται νὰ λυθῇ τὸ σπουδαῖον αὐτὸ ζήτημα. Ἡ διάταξις λέγει, ἔχει καὶ ἄλλο μειονέκτημα, δημιουργεῖ ἀδικίας ὡς πρὸς τὸν τρόπον τῆς κρίσεως.

Ὁ κ. **Α. Μαζαράκης** (Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν) ἐρωτᾷ πῶς κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ κ. βουλευτοῦ εἶναι δυνατὸν νὰ ληφθῇ πρόνοια ὥστε νὰ μὴ θεωρῆται ὡς ὅασις τὸ ὅτι εἷς ἀξιωματικὸς θὰ κρίνεται ἀπὸ ἕνα ἄλλον.

Ὁ κ. **Ι. Καλογερᾶς** λέγει ὅτι προκειμένου περὶ κατωτέρων ἀξιωματικῶν κρινομένων ὑπὸ τοῦ Σωματάρχου, ὅστις δὲν τοὺς γνωρίζει. συμβαίνει ὅτι ἀνέπτυξεν ὁ κ. Βουλευτής, ἀλλὰ προκειμένου περὶ ἀνωτέρου καὶ ἀνωτάτου ἀξιωματικοῦ τὸ συμβούλιον τὸν γνωρίζει.

Ὁ κ. **Δ. Μπότσαρης** λέγει ὅτι καὶ διὰ τοὺς κατωτέρους ἀξιωματικοὺς δὲν εἶναι τυπικὸς ὁ τρόπος τῆς κρίσεως παρὰ τοῦ ἀνωτέρου, διότι πάντοτε ὑπάρχει ὁ ἀρχηγὸς τοῦ Πεζικοῦ ὡς ἐπίσης καὶ διὰ τοὺς ἀξιωματικοὺς τῶν ἄλλων ὅπλων οἱ ἁρμόδιοι ἀρχηγοί, ὥστε ὁ Μέραρχος δύναται νὰ κρίνῃ δι' ὁλοκλήρου δικτύου καὶ δὲν θὰ κρίνῃ τυπικῶς ὅσον ἀφορᾷ τοὺς ἀνωτέρους ἀξιωματικοὺς συνηθέστατα εἶναι εἰς θέσιν τὰ συμβούλια νὰ δικαιολογοῦν τὰς γνώμας καὶ τὰς κρίσεις των.

Ὁ κ. **Γ. Μπακόπουλος** συνεχίζων λέγει ὅτι δὲν ξυνάμεθα νὰ στηριχθῶμεν εἰς τὰς προτάσεις αὐτὰς ἵνα κρίνωμεν ὑπάρχουν λέγει πολλαὶ διατάξεις ἐν τῷ ψηφίσματι ἀνεφάρμοστοι.

Ὁ κ. **Α. Μαζαράκης** (Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν) λέγει ὅτι εἶναι σαφὴς τὸ ψήφισμα, πρόκειται περὶ τῆς πείρας ἐκ τῆς διαγωγῆς τῶν ἀξιωματικῶν κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη.

Γ. Μπακόπουλος αὐτὸ δύναται νὰ συμβῇ μόνον διὰ τοὺς ἀνωτέρους ἀξιωματικούς. Ἡ ἐκκαθάρισις λέγει τῶν ἀξιωματικῶν ἡ γνωμένη ἀπὸ ἀνθρώπους ἐκ τῆς αὐτῆς οἰκογενείας εἶναι ἡ μόνη ἥτις θὰ ἠδύνατο νὰ φέρῃ καρπούς. Πρέπει λέγει νὰ μὴ μείνῃ κανεὶς ἔξω τοῦ στρατεύματος ἔχων τὴν ἰδέαν ὅτι ἔμεινεν ἔξω ὡς «ἀπόστακτος» ἀλλὰ ὅτι ἔμεινεν ἔξω λόγῳ τῆς ἐπαγγελματικῆς του ἀνικανότητος. Ἀναγινώσκει εἶτα τροπολογίαν του ἐπὶ τῶν ἄρθρων τοῦ ψηφίσματος, δι' ἧς λέγει ὅτι θὰ λυθῇ καλλίτερον τὸ σπουδαῖον αὐτὸ ζήτημα καὶ ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν σύνθεσιν. τοῦ συμβουλίου καὶ ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν ἐπαναφορὰν τῶν ἀξιωματικῶν

Φρονεῖ ὅτι τοὺς κατωτέρους ἀξιωματικοὺς δὲν πρέπει νὰ κρίνῃ τὸ συμβούλιον τῶν σωματαρχῶν ἀλλὰ συμβούλιον ἀπὸ ἀξιωματικοὺς ἀνήκοντας εἰς τὸ αὐτὸ σῶμα μὲ αὐτούς, διότι οὗτοι τοὺς γνωρίζουν καλλίτερον ὡς ἐρχόμενοι μὲ αὐτοὺς εἰς ἀμεσωτέραν συνάφειαν.

Ὁ κ. **Δ. Φλωριᾶς** παρατηρεῖ ὅτι τοῦτο δὲν δύνανται νὰ γίνῃ, διότι θὰ ἔχωμεν ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει πολλὰ συμβούλια.

Ὁ κ. **Γ. Μπακόπουλος** ἐμμένων εἰς τὴν γνώμην του λέγει ὅτι ἡ πούτκαίς του παρέχει μεγαλειτέραν ἐγγύησιν.

Ὁ κ. **Θ. Χαβίνης** ἐρωτᾷ, περὶ τῶν κατωτέρων δὲν πρέπει νὰ λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν ἡ πολεμικὴ των δρᾶσις;

Ὁ κ. **Γ. Μπακόπουλος** λέγει ὅτι πολλοὶ τῶν κατωτέρων δὲν ἐπρόφθασαν νὰ λάβουν μέρος εἰς τοὺς πολέμους. ἀλλὰ δὲν ἔχει καμμίαν δυσκολίαν νὰ δεχθῇ ὅπως τεθῇ καὶ ὁ ὅρος οὗτος, προκειμένου καὶ περὶ τῶν κατωτέρων ἀξιωματικῶν. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἀνάμιξιν τῶν κατωτέρων εἰς τὰ πολιτικὰ φρονεῖ ὅτι δὲν δύνανται οὗτοι νὰ κριθῶσιν ὡς πρὸς τοῦτο αὐστηρῶς, διότι ἂν μετέσχον εἰς κινήματα μετέσχον ὑπακούοντες εἰς τοὺς ἀνωτέρους των. Ἀναγινώσκει καὶ τὰ λοιπὰ ἄρθρα τῆς τροπολογίας του λέγων ὅτι ἂν αὐτὴ γένηται ἀποδεκτὴ θὰ κατορθώσωμεν νὰ ἀποκτήσωμεν στρατὸν ἄξιον τῆς ἀποστολῆς του καὶ ἀντάξιον τῆς πατρίδος.

Ὁ κ. **Σ. Σωτηριάδης** λέγει ὅτι τὸ συζητούμενον ζήτημα δὲν εἶνε προσωπικόν, ἀλλὰ ζήτημα ἐσωτερικῆς τάξεως, ζήτημα ὑπάρξεως τοῦ Κράτους. Κακῇ τῇ μοίρᾳ λέγει. ἀπὸ δεκαετίας ἐδικάσθη τὸ Κράτος, ἐδημιουργήθη πράγματι ἀξιοθρήνητος ἀλληλοσπαραγμός ἐπηρεάσθη ἐκ τούτου ὁ στρατός, ὥστις ἠνωμένος ἄλλοτε περιέφερε νικηφόρον καὶ δοξασμένην τὴν Ἑλλην. Σημαίαν. Μετὰ τὸν διχασμὸν τοῦτον ἕνα τμῆμα τιμίων ἀξιωματικῶν ἐρρίφθη εἰς τοὺς δρόμους. ἐνῷ τὸ ἄλλο τμῆμα τὸ ἀνῆκον εἰς τὴν κρατήσασαν παράταξιν ηὐτύχησε νὰ σταδιοδρομήσῃ ἐπαξίως. Ἡ κατάστασις αὕτη τῆς ἀνισότητος ἀρκετὰ παρετάθη καὶ ἠνώθη ἤδη ὁ πολιτικὸς κόσμος διὰ νὰ ῥυθμίσῃ τὸ ζήτημα τοῦτο, ὅπερ εἶνε ἀπὸ τὰ θεμελιώδη καὶ συνέπεια τῆς ἑνώσεως ταύτης τοῦ πολιτικοῦ κόσμου εἶνε τὸ συζητούμενον μέτρον. Ἐξετάζων εἶτα τὰ τῆς βάσεως τοῦ μέτρου εὑρίσκει ὅτι τοῦτο τὸ διακρίνει ἡ ἔλλειψις πάσης ἑνότητος καὶ δικαιοσύνης. Διακρίνομεν εἰς τὸ νομοσχέδιον, λέγει, τάξιν προνομιούχων καὶ μὴ προνομιούχων. Τοῦτο ἐξάγεται ἐκ τῆς ἀναλύσεως τῶν ἄρθρων τοῦ νομοσχεδίου, ἀφοῦ ἡ ἐπάνοδος τῶν ἀποστάκτων ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ἀποφάσεως τοῦ Συμβουλίου, ἐνῷ εἶνε γνωστὸν ὅτι ὁμαδὸν καὶ συλλήβδην ἀπεμακρύνθησαν τοῦ στρατεύματος. Εὐλόγως θὰ εἴπῃ ὁ ἀπόστακτος, διατὶ πρέπει νὰ κριθῶ κατὰ ταύτην τὴν διαδικασίαν διὰ νὰ ἀποκτήσω ὅτι εἶχα καὶ ὅτι μοὶ ἁρπάσαν ἀδίκως.

Ἀλ. Μαζαράκης(Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν).Ἀκριβῶς διὰ νὰ μὴ ἐπανέλθουν συλλήβδην καὶ ἀθρόως οἱ χύσαντες τὸ αἷμα των καὶ οἱ χρήσιμοι μὲ τοὺς μὴ χρησίμους, μὲ τοὺς μὴ ἱκανούς, μὲ τοὺς μὴ παρασχόντας ὑπηρεσίας.

Ὁ κ. **Σ. Σωτηριάδης** λέγει ὅτι καθ' ὃν τρόπον εἰς τοὺς ἐκτὸς τοῦ στρατοῦ ἀξιωματικοὺς ὑπάρχουν διάφοροι διαβαθμίσεις ὡς πρὸς τὴν ἱκανότητα καὶ ἀξίαν αὐτῶν, αἱ αὐταὶ διαβαθμίσεις ὑπάρχουν καὶ εἰς τοὺς ὑπηρετοῦντας ἤδη ἐν τῷ στρατῷ. Ἑπομένως πρέπει οἱ ἀπόστακτοι νὰ ἐπανέλθουν ἀθρόοι καὶ τιθέμενοι εἰς τὸ αὐτὸ ἐπίπεδον μὲ τοὺς ὑπηρετοῦντας ἤδη συναδέλφους των νὰ κριθῶσιν συνολικῶς ὁμοῦ μὲ τοὺς ἄλλους κατὰ τὴν αὐτὴν διαδικασίαν καὶ κατὰ τοὺς αὐτοὺς τύπους. Ἡ διαδικασία, ἣν εἰσάγει τὸ ψήφισμα πρὸς ἐπάνοδον αὐτῶν. ἀποτελεῖ μείωσιν τῆς ἀξιοπρεπείας των καὶ θίγει ζωηρῶς τὴν φιλοτιμίαν των, ἀποτελεῖ δὲ κατάφωρον ἀνισότητα καὶ ἀδικίαν. Ἐξακολουθῶν ἐπικαλεῖται τὸν πατριωτισμὸν τῶν βουλευτῶν, ἵνα μὴ παρεμβάλωσιν ἐμπόδια εἰς τὴν ἐπιδιωκομένην ὑπὸ τοῦ πολιτικοῦ κόσμου ὁμαλότητα διὰ τῆς δημιουργίας δύο μέτρων

καὶ δύο σταθμῶν. Συνιστᾷ ὅπως τὸ καταρτισθησόμενον συμβούλιον τῆς ἐκκαθαρίσεως ἀποτελεσθῇ ἐξ ἴσου ἀριθμοῦ ἐκ τῆς ἑκατέρωθεν παρατάξεως καὶ ὁρισθῇ ὡς πρόεδρος πρόσωπον κοινῆς ἐμπιστοσύνης. Τελευτῶν λέγει ὅτι διὰ τῆς τοιαύτης λύσεως ἡ Βουλὴ θ' ἀνταποκριθῇ εἰς τὰς ἀξιώσεις τῆς κοινῆς γνώμης καὶ θὰ παράσχῃ μεγάλην ἐθνικὴν ὑπηρεσίαν.

Ὁ κ. **Γ. Παπανδρέου** Ἐτόνισαν, λέγει, οἱ προλαλήσαντες καὶ εἶνε ἀναμφισβήτητον ὅτι ἡ θέλησις τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ εἶνε νὰ καταργηθῇ ὁριστικῶς ἡ στρατοκρατία, νὰ ἀποκατασταθῇ ἡ γαλήνη καὶ ἡ ὁμαλότης καὶ νὰ περισυλλεγῶμεν οἰκονομικῶς διὰ νὰ εἰσέλθωμεν εἰς περίοδον ἀνορθώσεως τῶν ἐρειπίων.

Ὁ πολιτικὸς κόσμος παλλόμενος μὲ τοὺς παλμοὺς τούτους κατέληξεν εἰς τὴν Οἰκουμενικὴν Κυβέρνησιν, ἡ ὁποία ἐκπληροῖ θέλησιν τοῦ Λαοῦ καὶ ἀποτελεῖ τιμὴν διὰ τὴν Βουλήν. καὶ ἡ Κυβέρνησις ἔθεσε πρὸ ἡμῶν τὰ στρατιωτικὰ νομοσχέδια ὑποσχόμενα γαλήνην τόσον εἰς τὸν Στρατὸν ὅσον καὶ εἰς τὴν Χώραν.

Ἐξετάζων εἶτα τὸ ψήφισμα, ἂν πληροῖ τοὺς σκοποὺς εἰς οὓς τείνει εὑρίσκει ὅτι δὲν φθάνουν οὗτοι εἰς τὸν προορισμόν των. ἀφοῦ εἶνε ἔργα συμβιβασμοῦ. Ὁ Λαὸς ἀντιλαμβάνεται ὅτι παράγοντες τοῦ Στρατοῦ ἔγιναν κομματάρχαι καὶ θέλει οὗτοι νὰ ἀπομακρυνθοῦν τοῦ Στρατοῦ διὰ νὰ ἐπέλθῃ ἡ γαλήνη. Τὸ κριτήριον ἑπομένως διὰ τὴν ἐκκαθάρισιν δὲν θὰ εἶνε ἡ ἐπαγγελματικὴ ἱκανότης ἀλλὰ ἡ πολιτικὴ ἱστορία ἑκάστου. Θὰ καταλυθῇ ἡ στρατοκρατία ὅταν καταλυθῇ ὁ κομματισμὸς εἰς τὸν στρατόν. Ἡ πολιτικὴ δρᾶσις τῶν ὑπηφετούντων καὶ τῶν ἀπομακρυνθέντων ὀφείλει θὰ ἐξετασθῇ. Ἐν τούτοις μὲ τὸ νομοσχέδιον οἱ κομματάρχαι θὰ μείνουν καὶ οἱ ἐκτὸς αὐτοῦ θὰ ἐπανέλθουν. Καὶ οὕτω θὰ ριφθοῦν νέα σπέρματα διαιρέσεων εἰς τὸν στρατὸν καὶ ἐντεῦθεν εἰς τὸν πολιτικὸν κόσμον καὶ ἀντιστοίχως εἰς τὴν χώραν.

Ἐπηγγέλθημεν.λέγει,ἐξ ἄλλου οἰκονομίας διότι ἔχομεν τεράστιον ἔλλειμμα καὶ ἐν τούτοις δημιουργοῦμεν ὑπεραρίθμους ἀξιωματικούς. Κατ' ἀνάγκην θὰ εἴπῃ ὁ Λαὸς ὅτι ὁ πολιτικὸς κόσμος εἶνε ὄργανον στρατιωτικῆς ὀλιγαρχίας. Ἄλλως τε, λέγει, διατί ἐνῶ δὲν ἐπονέσαμεν ἑκατοντάδας θυμάτων τοῦ Λαοῦ ἐκ τῶν κινημάτων, δὲν σκεπτόμεθα σήμερον τοῦτον καὶ σκεπτόμεθα τοὺς δημιουργοὺς τῶν θυμάτων. Ἐνώπιον τοῦ Λαοῦ ὀφείλομεν νὰ κηρύξωμεν ὁλόκληρον τὴν ἀλήθειαν. καὶ τῆς στρατοκρατίας ἐπείγει ἡ κατάλυσις καὶ τῆς γαλήνης ἡ ἀποκατάστασις. Ἀλλ' οὐδέτερον ἐκ τούτων ἐπιτυγχάνομεν μὲ τὰ συζητούμενα μέτρα. Θεραπεύονται τὰ συμπτώματα καὶ ὄχι ἡ νόσος. Ἡ διαίρεσις ἡμῶν εἶνε ἐπὶ τοῦ πολιτεύματος καὶ αὕτη ὀφείλει νὰ ὑποκύψῃ εἰς τὴν ἀπόφασιν τοῦ Ἑλλην. Λαοῦ. (Χειροκροτήματα).

(Θόρυβος ἐκ τῆς δεξιᾶς)

Ἡ Στρατοκρατία εἶχε ποικίλα ἐλατήρια, ἀλλὰ τὴν στιγμὴν ταύτην δὲν ἔχει ἄλλον γεννήτορα παρὰ τὴν καθεστωτικὴν διαίρεσιν. Ἐφ' ὅσον θεωρεῖται ἐκκρεμὲς τὸ καθεστωτικὸν ζήτημα κατ' ἀνάγκην κινούμεθα ἐντὸς ἀτμοσφαίρας ὑποψιῶν καὶ ὑπονοιῶν. Εἶνε φυσικὸν ἡμεῖς, ἐφ' ὅσον εἴμεθα ἐκκρεμὲς τοῦτο, νὰ θεωρῶμεν πᾶσαν ἐπαναφορὰν κομματαρχῶν ἐν τῷ Στρατῷ ὡς παγίδα πρὸς συγκράτησιν τῆς πολιτικῆς μερίδος, ἥτις πολεμᾷ τὴν Δημοκρατίαν (Θόρυβος).

Δὲν ζητοῦμεν ἡμεῖς Στρατὸν πρὸς στερέωσιν τῆς Δημοκρατίας. Διὰ τὴν στερέωσιν τῆς Δημοκρατίας ἡμεῖς στηριζόμεθα εἰς τὴν ψῆφον τοῦ Λαοῦ. Δὲν ζητοῦμεν ἡμεῖς ὁ Στρατὸς νὰ στερεώσῃ τὴν Δημοκρατίαν. Εἶνε ἀρκετὴ δι' ἡμᾶς ἡ θέλησις καὶ ἡ ψῆφος τοῦ Λαοῦ.

(Θόρυβος—Διαμαρτυρίαι ἐκ τῆς δεξιᾶς, συνεπείᾳ τῶν ὁποίων ὁ κ. Πρόεδρος διακόπτει τὴν συνεδρίασιν ἐπὶ 10').

Ἐπαναληφθείσης τῆς συνεδριάσεως ὁ κ. **Πρόεδρος** παρακαλεῖ τὴν Βουλὴν ὅπως διατηρήσῃ κατὰ τὴν συζήτησιν ψυχραιμίαν πρὸς κανονικὴν διεξαγωγὴν τῶν ἐργασιῶν τοῦ Σώματος.

Ἐξ ἄλλου, λέγει, ὁ κ. Βουλευτὴς δὲν ἐκφράζει παρὰ μόνον τὰς ἀτομικάς του γνώμας.

Ἀλ. Παπαναστασίου. Καὶ ἐγὼ ἐκ μέρους τῆς Κυβερνήσεως ὀφείλω νὰ παρακαλέσω τὴν Βουλὴν νὰ ἀναλάβῃ τὴν ψυχραιμίαν της καὶ νὰ ἀποκαταστήσῃ ἀπόλυτον σεβασμὸν πρὸς τὸν Κανονισμόν. Κάθε βουλευτὴς ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἐκφράζῃ τὴν γνώμην του, ὁσονδήποτε καὶ ἂν ἡ γνώμη αὐτοῦ εἶναι ἀντίθετος πρὸς τὴν γνώμην τῆς πλειοψηφίας τῆς Βουλῆς. Ὅπως λοιπὸν ἠκούσαμεν ἄλλας γνώμας μὴ ἐπιδοκιμαζομένας ἀπὸ τὸ Σῶμα, ἔχομεν ἐπίσης τὴν ὑποχρέωσιν ν' ἀκούσωμεν καὶ τὴν γνώμην τοῦ κ. βουλευτοῦ ἐκ Λέσβου ὁσονδήποτε καὶ ἂν αὕτη δὲν εἶναι ἀσπαστή. Ὀφείλω ὅμως νὰ εἴπω καὶ κἄτι ἄλλο. Τὸ γεγονὸς ὅτι τὸ σχέδιον ψηφίσματος ὑποβάλλεται ἀπὸ ὁλόκληρον τὴν Κυβέρνησιν παρέχει ἀρκετὴν ἐγγύησιν, ὅτι ἡ ψήφισις αὐτοῦ δὲν δημιουργεῖ κανένα κίνδυνον, εἴτε διὰ τὸ στράτευμα, εἴτε διὰ τὸ Πολίτευμα. Βεβαίως ἐξεφράσθησαν ἐπιφυλάξεις ἐν σχέσει μὲ τὸ πολιτειακὸν ζήτημα, ἀλλ' ἡ γνώμη τοὐλάχιστον τῶν δημοκρατικῶν κομμάτων τῶν μετεχόντων τῆς Κυβερνήσεως εἶναι. ὅτι ὁ σχηματισμὸς τῆς Οἰκουμενικῆς Κυβερνήσεως, τῆς ὁποίας μετέχουν κόμματα μέχρι προχθὲς ἀδιαλλάκτως ἀντιτιθέμενα πρὸς ἄλληλα, ἀποτελεῖ ἕνα γεγονὸς μεγίστης σημασίας διὰ τὸ καλὸν τοῦ τόπου, διὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς ὁμαλότητος τῆς καταστάσεως, ἐξυψώνει τὸν πολιτικὸν κόσμον, ἀσφαλίζει τὴν αὐτοκυβέρνησιν τοῦ Λαοῦ, στερεώνει τὸ πολίτευμα καὶ ἀποτελεῖ μεγάλην νίκην τῆς Δημοκρατίας.

Π. Τσαλδάρης.(Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν)Ἡ ἀγόρευσις τοῦ κ. βουλευτοῦ ἐκ Λέσβου ἔδωσεν ἀφορμὴν εἰς ἐξέγερσιν δύναμαι νὰ εἴπω ὁλοκλήρου τῆς Βουλῆς.

Τινὲς Βουλευταί. Ὄχι, ὄχι.

Π. Τσαλδάρης. Λέγω τοῦτο πρὸς τιμὴν τῶν κυρίων βουλευτῶν ὅλων τῶν κομμάτων, ὅτι δὲν ἦτο δυνατὸν παρὰ νὰ προκαλέσῃ ἐξέγερσιν ὁλοκλήρου τῆς Βουλῆς. Διότι ἀντίκειται εἰς τὸ πνεῦμα ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἐξεδηλώθη παρ' ὁλοκλήρου τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ καὶ παρὰ τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ ἑλληνικοῦ Λαοῦ. Τὸ πνεῦμα ἦτο ὅτι ἡ κατάρτισις τῆς Οἰκουμενικῆς Κυβερνήσεως ἀπέβλεπεν εἰς ἕνα σκοπόν. εἰς τὸν σκοπόν, κατὰ τὸν ὁποῖον θὰ ἀποκαθίσταντο ἰδίως οἱ Κοινοβουλευτικοὶ θεσμοὶ τῆς Χώρας καὶ θὰ ἐτίθετο ἐκποδὼν πᾶσα ἐπίδρασις ἐπὶ τῶν Κοινοβουλευτικῶν θεσμῶν ἔξω τούτων κειμένη. Καὶ τὸν σκοπὸν τοῦτον κύριοι, ἰδίως ἐξυπηρετεῖ τὸ ὑποβληθὲν σχέδιον ψηφίσματος, τὸ ὑπὸ συζήτησιν. Δὲν ἠδύνατο λοιπόν, ὅταν διὰ τοῦ σχεδίου ψηφίσματος ζητῆται νὰ ἐξυπηρεθῇ ὁ σπουδαιότερος οὗτος σκοπὸς τοῦ σχηματισμοῦ τῆς Οἰκουμενικῆς Κυβερνήσεως, νὰ φαντασθῇ τις ὅτι δι' αὐτοῦ δύνανται νὰ ἐξυπηρετηθῶσιν ἀντίθετοι σκοποί, καὶ δὴ ἀνατρεπτικοὶ οἱασδήποτε φύσεως διὰ νέας ἐπεμβάσεως τοῦ στρατοῦ εἰς τὰ τῆς πολιτικῆς, διότι τοῦτο εἶπεν ὁ κύριος Βουλευτὴς ἐκ Λέσβου. Καὶ δύναμαι νὰ ἐπιμένω ὅτι εἰς τὴν ἄποψιν ταύτην ὁλόκληρος ἡ Βουλὴ ἀντιτίθεται.

Πολλοὶ βουλευταί. Μάλιστα.

Π. Τσαλδάρης (Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν). Καὶ ἡμεῖς οἱ ἀντιτιθέμενοι εἰς τὰ δημοκρατικὰ κόμματα ἐδέχθημεν τὸν καταρτισμὸν τῆς οἰκουμενικῆς λεγομένης Κυβερνήσεως πρὸς ἐξυπηρέτησιν τοῦ κυρίου τούτου σκοποῦ τῆς ἀποκαταστάσεως τοῦ Κοινοβουλευτικοῦ θεσμοῦ, ἵνα οὕτω ἡ χώρα καταστῇ ἱκανὴ πρὸς ἐπιτέλεσιν τῶν μεγάλων αὐτῆς προβλημάτων καὶ ἰδίᾳ τῶν οἰκονομικῶν, μετὰ τῶν ὁποίων ἀναποσπάστως συνδέεται καὶ τὸ προσφυγικὸν ζήτημα, τὸ ὁποῖον ἀκόμη δὲν ἐλύθη. Τοὺς τοιούτους σκοποὺς τῆς Οἰκουμενικῆς Κυβερνήσεως προτίθεται νὰ ἐξυπηρετήσῃ τὸ ὑπὸ συζήτησιν σχέδιον ψηφίσματος. Τὰς ἰδέας μας τὰς πολιτειακὰς ἢ πολιτικὰς στηρίζομεν πάντοτε ἐπὶ τῆς θελήσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ, καὶ οὐχὶ ἐπὶ ἐκείνων τὰ ὁποῖα ἠθέλησε νὰ ὑπαι-

νηχθῆ ὁ κ. βουλευτὴς ἐκ Λέσβου. Καὶ μίαν νίκην ἀναγνωρίζομεν ἐκείνην ἥτις εἶναι θέλησις τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ (χειροκροτήματα).

Ὁ κ. **Γ. Παπανδρέου** συνεχίζων λέγει ὅτι δὲν εἶνε ἡ πρώτη φορὰ ἐν τῇ παρούσῃ Βουλῇ καθ' ἣν ἀπὸ βουλευτὰς τῆς δεξιᾶς ἠκούσθη ἡ γνώμη ὅτι ἄνευ τῆς λύσεως τοῦ πολιτειακοῦ δὲν δυνάμεθα νὰ εἰσέλθωμεν εἰς ὁμαλότητα. Αὐτὸ καὶ μόνον εἶπον καὶ ἐκφράζω τὴν ἀπορίαν μου διὰ τὸν θόρυβον ὅστις ἐγεννήθη. Ἡ Οἰκουμενικὴ ἦτο καὶ εἶνε θέλησις τοῦ λαοῦ καὶ ἐφόσον τὸ συζητούμενον μέτρον τίθεται ὡς ζήτημα ἐμπιστοσύνης δὲν δυνάμεθα νὰ τὸ ἀποδοκιμάσωμεν. Θὰ προσπαθήσωμεν ὅμως νὰ τὸ βελτιώσωμεν. Πρώτη βάσις ὀφείλει νὰ εἶνε ὅτι δὲν δύνανται νὰ εἶναι οὔτε εἰς τὸ στράτευμα οὔτε νὰ ἐπανέλθουν εἰς αὐτὸ ἀρχηγοὶ κινημάτων. (Χειροκροτήματα). Προτείνομεν συνεπῶς πρῶτον τὴν ἀπομάκρυνσιν τῶν τοιούτων καὶ τὴν μὴ ἐπαναφορὰν τῶν ὁμοίων των. Χαίρω διότι εὑρίσκει τοιαύτην ὑποδοχὴν ἡ πρότασίς μου αὕτη, ἡ ὁποία ἐπαναφέρῃ τὸν Στρατὸν εἰς τὰ ἔργα του. Τιμῶμεν τὸν στρατόν, ἀποδοκιμάζομεν τὴν Στρατοκρατίαν. Ὑπάρχει καὶ μία ἄλλη βασικὴ πρότασις τὴν ὁποίαν θὰ θέσω ὑπ' ὄψιν σας. Θεσπίζεται ὡς κριτήριον ἡ ἐπαγγελματικὴ ἱκανότης καὶ ἡ στρατιωτικὴ δρᾶσις. Βεβαίως ἡ Κυβέρνησις θὰ ἐννοεῖ τὴν πολεμικὴν δρᾶσιν καὶ διὰ τοῦτο νομίζω ὅτι πρέπει νὰ προστεθῇ ἰδίως ἡ πολεμικὴ δρᾶσις τοῦ Ἀξιωματικοῦ. Θὰ ἦτο ἐπίσης ἐπιθυμητὸν νὰ τεθῇ εἰδικὴ διάταξις ὑποχρεοῦσα τὸ Συμβούλιον νὰ λαμβάνῃ ὑπ' ὄψιν τὸν χρόνον τοῦ μετώπου καὶ τὴν πολεμικὴν ἀξίαν. Βεβαίως ὁ χρόνος δὲν ἠμπορεῖ νὰ τεθῇ ὁ αὐτὸς διότι πολλοὶ ἔχουν ὀλιγώτερον χρόνον ὑπηρεσίας. Θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ ἀπαιτηθῇ ὅπως ἕκαστος ἔχῃ ὑπηρεσίαν μετώπου τὸ 1)2 τοῦ χρόνου καθ' ὃν εὑρίσκετο εἰς ἐνέργειαν, ὑποχωροῦμεν καὶ εἰς τὸ 1)3 τῆς ἐνεργοῦ ὑπηρεσίας. (Ἀναγινώσκει περὶ τούτου σχετικὴν τροπολογίαν του εἰς τὸ ἄρθρον 11).

Ὁ κ. **Γ. Μερκούρης** (Ὑπουργὸς τῆς Ἐθν. Οἰκονομίας). Ἐρωτᾷ διατί περιορίζεται ἡ πολεμικὴ δρᾶσις εἰς τὰ ἔτη 1917 καὶ ἐκεῖθεν καὶ δὲν λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν καὶ οἱ πόλεμοι 1912--13.

Ὁ κ. **Ἀλ. Μαζαράκης** (Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν). Ἐγώ, λέγει, νομίζω, ὅτι περιορισμὸς χρόνου τιθέμενος θὰ δημιουργήσῃ ἴσως ζήτημα ἀντὶ τοῦ κρίσεως τοῦ συμβουλίου. Ἡ ἔννοια τοῦ συντάξαντος τὸ ἄρθρον αὐτὸ εἶνε ὅτι διὰ τῆς φράσεως «ἡ στρατιωτικὴ δρᾶσις» ἐνόει ἀναμφισβητήτως ὅτι εἶναι κατὰ 9)10 ἡ πολεμικὴ δρᾶσις.

Ὁ κ. **Γ. Παπανδρέου** κατὰ τὰ 9)10 κ. Ὑπουργέ:

Παρακαλῶ νὰ γραφῇ τοῦτο εἰς τὰ πρακτικά, κ. Πρόεδρε, διὰ νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ἑρμηνεία.

Ἀλ. Μαζαράκης νομίζω ὅτι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ παραδεχθῇ κανείς, ὅτι ἀξιωματικὸς διὰ τὸν ὁποῖον ἡ περίοδος τῆς εἰρήνης εἶναι χρόνος προπαρασκευῆς πρὸς ἕνα σκοπὸν καὶ ὁ σκοπὸς αὐτὸς εἶναι ὁ πόλεμος, εἰς μίαν ἐποχὴν κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ μοῖρα ἠθέλησε νὰ εἶναι τόσον μακρὰ ἡ πολεμικὴ περίοδος, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ παραδεχθῇ κανείς, ὅτι εἶναι δικαιολογημένος ὁ μακρὰν τοῦ πολέμου παραμείνας, καὶ ἂν ἀκόμη συγκεντρώνῃ ὅλα τὰ προστόνται τῆς εἰρήνης. Διότι ἐπὶ τόσον μακρὰς πολεμικῆς περιόδου, ὁ καθεὶς εἶχε τὴν εὐκαιρίαν, ὅπως καὶ ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι ἦσαν ἐκτὸς τοῦ στρατεύματος διὰ τὸν ἕνα ἢ ἄλλον λόγον, νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὸν πόλεμον.

Ὁ κ. **Ι. Ράλλης** διακόπτων παρατηρεῖ ὅτι πολλάκις μιᾶς ὥρας πολεμικὴ δρᾶσις εἶνε ἀνωτέρα δράσεως πολλῶν ἐτῶν.

Ὁ κ. **Ἀ. Μαζαράκης**. Διὰ νὰ εὑρεθῇ αὐτὴ ἡ ὥρα ὤφειλε νὰ εἶνε ἐπὶ μακρὸν εἰς τὸ μέτωπον.

Ὁ κ. **Ι. Ράλλης** Πολλάκις, λέγει, ἀξιωματικοὶ δὲν ἐχρησιμοποιήθησαν εἰς τὸ μέτωπον κατ' ἀπόφασιν τῆς Κυβερνήσεως καὶ εἰς τοῦτο ἀσφαλῶς δὲν θὰ πταίουν οὗτοι.

Ὁ κ. **Γ. Παπανδρέου** καταλήγων εὔχεται ὅπως ἡ γαλήνη ἣν ἐπαγγέλλεται ἡ Κυβέρνησις διὰ τοῦ νομοσχεδίου ἐπέλθῃ ταχεῖα, ὅπως εὔχεται ἵνα τῇ αὐτὴν γαλήνην ἴδωμεν ἐπερχομένην καὶ ἐπὶ τοῦ Δημοκρατικοῦ πολιτεύματος.

Ὁ κ. **Ι. Ράλλης** τονίζει, ὅπως λέγει ἐτόνισε καὶ ἄλλοτε, ὅτι τὸ ὅλον Ἑλληνικὸν ζήτημα εἶνε τὸ ζήτημα τῆς ἐπαναφορᾶς συνεπῶς δικαίωμα ὁ κ. βουλευτὴς Λέσβου νὰ εἴπῃ τὰ ὅσα εἶπε, διότι αὐτὸς καὶ οἱ ὁμοῖδεάται του ἐξέθρεψαν τὸν Πάγκαλον καὶ τοὺς λοιποὺς στρατοκράτας.

Ὁ κ. **Α. Μητσοτάκις** διακόπτων τονίζει ὅτι ἂν ἀνετράπη ὁ Πάγκαλος ἀνετράπη ἐκ τῆς πτέρυγος ἐκείνης (δεικνύει τὸ κέντρον).

Ὁ κ. **Ι. Ράλλης** συνεχίζων λέγει ὅτι ὁ βουλευτὴς Λέσβου ἐλησμόνησεν ὅτι ἔτεινε τὴν χεῖρα ἱκετίδα πρὸς ἡμᾶς διὰ τὴν ἀνατροπὴν τῆς δικτατορίας.

Γ. Παπανδρέου. Συνεργασίαν ἐζητήσαμεν.

Ι. Ράλλης. Ἔτρεπε νὰ σᾶς ἀφίσωμεν ἐλεύθερους εἰς τὴν δικτατορίαν, ἀλλὰ δὲν τὸ ἐπράξαμεν διότι ἀκολουθοῦμεν τὰς ἰδέας διὰ τὰς ὁποίας ἀνέκαθεν πολεμοῦμεν καὶ διὰ τὰς ὁποίας ἐπέσαμεν.

Ἀντικρούων εἴτα τὰς προτάσεις τοῦ κ. Παπανδρέου ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου εὑρίσκει ὅτι δὲν ὑπάρχει σειρὰ λογικῆς εἰς τὰ ὑπὲρ τούτων ἐπιχειρήματα.

Ὁ κ. **Γ. Παπανδρέου** διακόπτων τονίζει ὅτι ὁμιλῶν εἶχε πρόθεσιν νὰ ζητήσῃ ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν νὰ ἐρμηνεύσῃ τὴν διάταξιν τοῦ σχετικοῦ ἄρθρου καὶ νὰ τονισθῇ ὅτι ἀξιωματικοὶ κινηματίαι εἴτε ἐν ἐνεργείᾳ εἴτε ἀπότακτοι δὲν ἔχουν θέσιν εἰς τὸν Στρατόν.

Ὁ κ. **Ι. Ράλλης** συνεχίζων λέγει ὅτι τὸ ψήφισμα ἔχει τὴν βάσιν ἐσφαλμένην διότι δὲν εἶνε οἱ ἀξιωματικοὶ οἱ γνωστοὶ ὡς παράγοντες ἁρμόδιοι νὰ κρίνουν τοὺς ἄλλους. Δὲν εἶμαι ἐγὼ βεβαίως, λέγει, ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος θέλω νὰ φέρω προσκόμματα εἰς τὸ ἔργον τῆς Οἰκουμενικῆς Κυβερνήσεως· ἐν τούτοις θὰ ἦτο ἐπιθυμητὸν καὶ τὸ μέτρον θὰ ἦτο ὀρθότερον ὅπως ἀνετίθετο εἰς τὴν ἰδίαν Κυβέρνησιν τὸ ἔργον τῆς ἐκκαθαρίσεως καὶ τῆς ἀπομακρύνσεως τοῦ Στρατοῦ ἀπὸ τὴν πολιτικήν, σύμφωνα μὲ τὴν ἐμπιστοσύνην τοῦ Λαοῦ. Ὀλίγην γενναιότητα ἂν ἐδείκνυεν ἡ Κυβέρνησις θὰ ἔλυε τὸ ζήτημα ριζικῶς ἡ ἰδία.

Προχωρῶν εἶτα ἀναλύει τὰς διατάξεις τοῦ νομοσχεδίου καὶ κακίζει τὸν τρόπον τῆς συγκροτήσεως τοῦ Συμβουλίου εἰς ὃ τὴν πλειοψηφίαν ἔχουν οἱ ἐν ἐνεργείᾳ, οἱ ὁποῖοι εἶνε καὶ οἱ δράσται τῆς ἀπομακρύνσεως ἐκείνων τοὺς ὁποίους τώρα θὰ κρίνουν.

Ἐπίσης εἰς τὸ ἄρθρον 3ον παρατηρεῖ ὅτι διὰ τὴν ἄπρακτον τυχὸν παρέλευσιν τῆς προθεσμίας δὲν ὑπάρχει κύρωσις.

Ὁ κ. **Π. Τσαλδάρης** (Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν) δηλοῖ ὅτι τὸ Συμβούλιον θὰ συμπληρωθῇ κατ' ἀπόφασιν τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου, ὅπερ αὐτὸ ἀναλαμβάνει τὴν εὐθύνην διὰ τὰ διοριστηριόμενα πρόσωπα καὶ ἑπομένως αἱ ἀποφάσεις αὐτοῦ θὰ εἶνε ἀποφάσεις τῆς Κυβερνήσεως.

Ὁ κ. **Ι. Ράλλης** συνεχίζων ἀναλύει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 4 καὶ ζητεῖ διασάφησιν ἐπὶ τῆς συντάξεως τῶν ἀπομακρυνομένων.

Ὁ κ. **Β. Μεϊμαράκης** ζητεῖ νὰ ἑρμηνεύσῃ τοῦτο ὁ κ. Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν.

Ὁ κ. **Ἀ. Μαζαράκης** (Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν) ἑρμηνεύει ὅτι ἡ διατάξις περὶ ἀνωτέρας συντάξεως ἀφορᾷ εἰς τὴν μετὰ τὴν εἰς ὡρισμένην κατηγορίαν κατάταξιν τῶν διαφόρων ἀξιωματικῶν, ἀναγνώρισιν ἐκ μέρους τῆς Πολιτείας τοῦ δικαιώματος αὐτῶν ὅπως τύχουν τῆς συντάξεως «τοῦ ἀνωτέρου βαθμοῦ».

Ὁ κ. **Γ. Μερκούρης** (Ὑπουργὸς τῆς Ἐθν. Οἰκονομίας) τονίζει ὅτι ἡ παρατήρησις τοῦ κ. Ράλλη ἔχει ὀρθὴν ἄποψιν διότι δημιουργεῖται ἀνισότης μεταξὺ τῶν προσώπων τῆς αὐτῆς κατηγορίας.

Ὁ κ. **Ι. Ράλλης** συνεχίζων τὰς ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 4 παρατηρήσεις του προτείνει ὅπως ἀπαλειφθῇ ἡ λέξις «δύναται».

Ὁ κ. **Α. Μαζαράκης** (Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν) λέγει ὅτι πρέπει νὰ μείνῃ, διότι ὑπάρχουν καὶ ἀξιωματικοὶ διὰ τοὺς ὁποίους δὲν ἔχει ὑποχρέωσιν νὰ κάμῃ καμμίαν θυσίαν τὸ Κράτος. Ἐπίσης εἶνε καὶ ἄλλοι ἀπομακρυνθέντες δι' ἀνάξιοπρεπῆ διαγωγὴν ἢ ἀσυμβίβαστον πρὸς τὰ ἔργα τοῦ ἀξιωματικοῦ.

Ι. Ράλλης ἀσφαλῶς οἱ τελευταῖοι οὗτοι νὰ ἀπολειφθοῦν. Συνεχίζων ἐπιφέρει παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν ἄρθρ. 6 καὶ 13 καὶ νομίζει ὅτι εἰς τὴν δευτέραν παράγραφον τοῦ ἄρθρου 13 πρέπει νὰ δηλωθῇ ὅτι ἡ ἔννοια αὐτῆς εἶναι ὅτι πάντες οἱ ἀπομακρυνόμενοι θὰ τύχουν οἰκονομικῆς ἐνισχύσεως.

Ὁ κ. **Α. Μαζαράκης** (Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν.) λέγει ὅτι οὗτοι λαμβάνουν σύνταξιν, θὰ λάβουν δὲ καὶ οἰκονομικὴν ἐνίσχυσιν ἑτέραν.

Ὁ κ. **Ι. Ράλλης** συνεχίζων ζητεῖ ἐν τέλει τὴν ἀπάλειψιν τοῦ ἄρθρου 14, ὡς ἀποτελοῦντος τὴν αἰτιολογικὴν ἔκθεσιν τοῦ μέτρου.

Ι. Μεταξᾶς (Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας). Αὐτὸ καὶ μόνον ἦτο ἡ βάσις τοῦ ψηφίσματος.

Ὁ κ. **Ι. Ράλλης** ἐπιμένει ὅτι πρέπει νὰ τεθῇ τοὐλάχιστον εἰς τὴν ἀρχήν, ζητεῖ δὲ ὅπως ἐπαναλάβῃ ὁ κ. Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν ὅτι τὸ ἄρθρον αὐτὸ εἶνε ὁλόκληρος ἡ βάσις τοῦ ψηφίσματος.

Ἀ. Μαζαράκης (Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν). Θὰ εἶνε βεβαίως ὁ σπουδαιότερος παράγων. Ἀλλὰ δὲν εἰμπορῶ, λέγει, νὰ εἰσέλθω εἰς λεπτομερείας· τὸ ζήτημα εἰς τὸ ὁποῖον ἀπευθύνεσθε εἶνε ὅτι πολιτικοὶ ἀρχηγοὶ ἦτο νὰ παύσουν νὰ ὑπάρχουν ἐν τῷ Στρατῷ στοιχεῖα παθολογικῶς ἐπιρρεπῆ εἰς ἔργα ἔξω τοῦ Στρατοῦ.

Ὁ κ. **Ι. Ράλλης** καταλήγων συνιστᾷ περίστολήν των θέσεων ἐν τῷ Στρατῷ διότι ἄλλως θὰ ἐξακολουθήσωμεν νὰ ὑπονεύωμεν τὸ κοινοβουλευτικὸν πολίτευμα.

Ὥρα 9 20' ἐρωτωμένη ἡ Βουλὴ συναινεῖ ὅπως λυθῇ ἡ συνεδρίασις καὶ ἐπαναληφθῇ αὔριον 4 1)2 μ. μ.

Ὁ Πρόεδρος
Θ. ΣΟΦΟΥΛΗΣ

Οἱ Γραμματεῖς
Μ. Λαΐλιος
Θ. Τσιριμῶκος

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ Ι'

Τῆς 17 Δεκεμβρίου 1926.

Ὥρα 5 μ. μ. ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς ἕδρας κηρύσσει τὴν ἔναρξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει ν' ἀνοιχθῶσι τὰ θεωρεῖα.

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικὰ τῆς χθεσινῆς συνεδριάσεως.

Ἀνακοινοῦνται εἶτα τὰ ἑξῆς:

Τὸ Σωματεῖον Ἅγιος Νικόλαος Θεσ)νίκης ὑποβάλλει ὑπόμνημα «περὶ τροποποιήσεως τοῦ Ν. Δ. περὶ διαχειρίσεως καὶ ἐκμεταλλεύσεως τῶν Αἰγιαλῶν.

Ὁ Γεώργιος Φιλιππίδης πτυχιοῦχος τῆς Νομικῆς ζητεῖ νὰ ἐπεκταθῇ καὶ εἰς αὐτὸν τὸ δικαίωμα τοῦ διορισμοῦ ὡς δικηγόρου, ἐφ' ὅσον τυγχάνει ἔφεδρος ἀξιωματικός.

Οἱ Στρατεύσιμοι φοιτηταὶ τῆς Ἰατρικῆς παρακαλοῦν τὴν Κυβέρνησιν ὅπως τοῖς χορηγήσῃ ἀναστολὴν προσελεύσεως μέχρι πέρατος τῶν σπουδῶν των.

Ἡ Ἕνωσις ἐμπόρων καταστημάτων Νέας Ἰωνίας ὑποβάλλει ὑπόμνημα, δι' οὗ ζητεῖ τὴν λῆψιν μέτρων πρὸς καλλιτέρευσιν τῆς θέσεώς των.

Οἱ ὑποκατάδικοι τῶν Φυλακῶν Ἁλκιοῦ Στρατῶνος ἱκετεύουν τὴν Κυβέρνησιν, ὅπως προβῇ εἰς τὴν κατάργησιν τῆς 7ου παραγράφου τοῦ ἄρθρου 8ου τοῦ Ν. Δ. τῆς 17-2-1926.

Ὁ Πρόεδρος τῶν ἐν Ἀθήναις Ἐφετῶν ὑποβάλλει ἀντίγραφον τοῦ ἀπὸ 9ης Δεκεμβρίου ἐ.ἔ. Πρακτικοῦ τῆς ὁλομελείας τοῦ Ἐφετείου Ἀθηνῶν, δι' οὗ ἐκφράζεται ἡ εὐχὴ ὅπως τροποποιηθῇ τὸ 11 ἄρθρον τοῦ Συντάγματος, ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰ Συνταγματικὰ ὅρια τῆς παρατάσεως τῆς προφυλακίσεως ἐπὶ κοινῶν ἀδικημάτων.

Ὁ δημοσιογράφος Δημ. Ζούλας ὑποβάλλει διαμαρτυρίαν διὰ τὴν ἄδικον κατάσχεσιν τῆς ἐφημερίδος του γενομένην παρὰ ὀργάνων τοῦ 7ου τμήματος Ἀσφαλείας Ἀθηνῶν τὴν 10ην Δεκεμβρίου 1926.

Τὸ Ἐργατικὸν Κέντρον καὶ αἱ Ἐπαγγελματικαὶ ὀργανώσεις Πύργου διαμαρτύρονται ἐναντίον τῆς Ἑταιρείας Ἠλεκτροφωτισμοῦ διὰ τὴν ἀθλιεστάτην κατάστασιν εἰς ἣν περιῆλθεν ὁ φωτισμὸς τῆς πόλεως.

Οἱ δικαιοῦχοι ἀνταλλάξιμοι Καβάλλας διαμαρτύρονται διὰ τὰς αὐθαιρεσίας τῆς ἀνωτάτης γνωμοδοτικῆς Ἐπιτροπῆς.

Ἐπιτροπὴ Ἀρχηγῶν Μακεδονικῶν ἐνόπλων σωμάτων ὑποβάλλει ὑπόμνημα περὶ ἐπισήμου ἀναγνωρίσεως τοῦ Ἐθνικοῦ ἀγῶνος κατὰ τὰ ἔτη 1903—1909 καὶ ἀμοιβῆς τῶν συμμετασχόντων εἰς αὐτόν.

Ὁ Πρόεδρος τοῦ Ἐμπορικοῦ Συλλόγου Κιλκὶς διαμαρτύρεται διὰ τὴν ἐπιβολὴν νέας ἐμμέσου φορολογίας ἐπὶ τοῦ ἐμπορίου τῆς καπνοπαραγωγῆς.

Ὁ τραπεζιτικὸς Ἀθανασιάδης διαμαρτύρεται κατὰ τοῦ ἀρχιφύλακος φυλακῶν Θεσ)νίκης ἐκδιάζοντος συνειδήσεις κρατουμένων ὡς καὶ διὰ τὴν βάναυσον συμπεριφορὰν του πρὸς αὐτούς.

Ἡ Ἕνωσις ἐφέδρων ἀξιωματικῶν Μακεδονίας παρακαλεῖ τὴν Κυβέρνησιν ὅπως μὴ παραγραφῶσι τὰ δίκαια τῶν ἐφέδρων ἀξιωματικῶν κατὰ τὴν ψήφισιν τοῦ νόμου «περὶ ἐπαναφορᾶς τῶν ἀποτάκτων».

Οἱ κάτοικοι Πουργιᾶς Αἰκατερίνης ζητοῦν τὴν τροποποίησιν τῆς ἀποφάσεως τοῦ Ἐποικισμοῦ διὰ τὴν ἐπίταξιν ποιμενοστασίου διὰ τοὺς προσφυγικοὺς συνοικισμοὺς τῆς περιφερείας Αἰκατερίνης.

Ὁ Πρόεδρος τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου Θεσσαλονίκης παρακαλεῖ τὴν Κυβέρνησιν ὅπως ἐφαρμοσθῶσιν αἱ ἀθετηθεῖσαι διατάξεις συμβάσεως τῆς ἑταιρείας ὑδάτων καὶ μηδεμία σύμβασις ὑπογραφῇ εἰς τὸ μέλλον ἄνευ τῆς συναινέσεως τοῦ Δ. Συμβουλίου.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνακοινοῖ ὅτι ὡς μέλος τῆς Συνταγματικῆς ἐπιτροπῆς ἀντὶ τοῦ παραιτηθέντος κ. **Ι. Εὐταξίου** ὡρίσθη ὁ κ. **Φ. Δραγούμης**.

Οἱ κ. κ. **Δ. Βοκοτόπουλος, Α. Πολεμίδης, Δ. Καζάκης, Β. Κουκουρίδης** κλπ. ὑποβάλλουσιν πρότασιν ψηφίσματος «περὶ ἑρμηνείας τῆς § 6 τοῦ ἄρθρου 11 τοῦ Συντάγματος τῆς Δημοκρατίας».

Ὑποβάλλουν τροπολογίας ἐπὶ τοῦ σχεδίου ψηφίσματος «περὶ ἐπαναφορᾶς ἀξιωματικῶν» οἱ βουλευταὶ κ. κ. Α. Τροχάνης, Δ. Κάκαβος, Σ. Γάτος, Ι. Κίνας, Ι. Μαντζουρίδης, Ν. Βλιάμος καὶ Β. Μεϊμαράκης.

Οἱ βουλευταὶ κ. κ. Γ. Καφαντάρης, Α. Μάρκου, Α. Παπανδρέου, Σ. Κρεμεζῆς, Π. Εὐριπαῖος, Ν. Στεργιόπουλος Α. Βουτυρᾶς, Α. Παπαδάτος, Π. Πετρίδης, Α. Μυλωνᾶς

Α. Γαλανάκης, ὑποδάλλουσι τροπολογίας ἐπὶ διαφόρων ἄρθρων τοῦ Συντάγματος.

Ὁ κ. **Σ. *Σωτηριάδης*** ὑποδάλλει διαφόρους τροπολογίας ἐπὶ τοῦ ὑπὸ προσωρινὴν ἰσχὺν Συντάγματος.

Ὁ κ. **Μ. *Τσαρλαμπᾶς*** ὑποδάλλει τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ σχεδίου ψηφίσματος «περὶ ἠλεκτρικῆς ἐγκαταστάσεως Κερκύρας».

Προκειμένου ἡ Βουλὴ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν Ἡμερησίαν Διάταξιν ***τῶν ἀναφορῶν καὶ ἐρωτήσεων***.

Ὁ κ. **Π. *Εὐριπαῖος*** λέγει ὅτι ἐπειδὴ αἱ ἐφημερίδες γράφουν ὅτι ἐλαδον χώραν χθὲς διαπληκτισμοὶ ἐν τῇ Βουλῇ εἶνε ἀνάγκη νὰ διαψεύσῃ ταῦτα ἐπισήμως ὁ κ. Πρόεδρος.

Ὁ κ. ***Πρόεδρος*** ἀπαντᾷ ὅτι δὲν δύναται νὰ διαψεύδῃ ἑκάστοτε τὰ γραφόμενα παρὰ τῶν ἐφημερίδων.

Ὁ κ. **Δ. *Χατζῆσκος*** παρακαλεῖ τὸν κ. Πρόεδρον νὰ διασαφήσῃ πότε θεωρεῖται ἀρχόμενον τὸ ὀκταήμερον πρὸς ὑποδολὴν τροπολογιῶν εἰς τὴν Συνταγματικὴν Ἐπιτροπήν.

Ὁ κ. ***Πρόεδρος*** ἀπαντᾷ ὅτι τὸ ὀκταήμερον ἄρχεται ἀφ' ἧς ἐπεκυρώθησαν τὰ πρακτικὰ τῆς συνεδριάσεως, καθ' ἣν συνεκροτήθη ἡ Συνταγματικὴ Ἐπιτροπὴ καὶ ἑπομένως ἡ τελευταία ἡμέρα ὑποδολῆς τροπολογιῶν εἶνε ἡ προσεχὴς Δευτέρα.

Ὁ κ. ***Α. Ζαΐμης*** (Πρωθυπουργὸς) παρακαλεῖ τὴν Βουλὴν νὰ συναινέσῃ ὅπως μὴ συζητῶνται ἀναφοραὶ καὶ ἐρωτήσεις, λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν ὅτι ὁ ὑπολειπόμενος πρὸς ἐργασίαν μέχρι τῶν ἑορτῶν χρόνος εἶνε ἐλάχιστος, ὑπολείπεται δὲ σοδαρὰ νομοθετικὴ ἐργασία, ἥτις πρέπει νὰ περατωθῇ πρὸ τῶν ἑορτῶν. Ἰδίως πρέπει νὰ ἔχῃ τελειώσῃ ἡ ψήφισις τῶν στρατιωτικῶν νομοσχεδίων.

Ἡ Βουλὴ δέχεται καὶ εἰσέρχεται εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν
τῆς Νομοθετικῆς Ἐργασίας.

Συνεχιζομένης τῆς συζητήσεως ἐπὶ τοῦ στρατιωτικοῦ νομοσχεδίου λαμδάνει τὸν λόγον ὁ κ. ***Κ. Μαζαράκης*** λέγων ὅτι δὲν θὰ εἰσέλθῃ εἰς λεπτομερείας, οὔτε περὶ τοῦ τίνες εἶνε οἱ ὑπεύθυνοι τῆς δημιουργίας τῆς ὑφισταμένης διαιρέσεως, οὔτε τίνες συνετέλεσαν εἰς τὴν διαιώνισιν τοῦ ὑφισταμένου μίσους. Τὸ γεγονὸς εἶνε ὅτι ἡ διχόνοια ὑφίσταται, ἀπομένει δὲ νὰ ἴδωμεν ἐὰν πράγματι διὰ τοῦ ψηφίσματος ἐπέρχεται ἡ ἄρσις τῆς διαιρέσεως ταύτης. Φρονεῖ πρῶτον ὅτι ἓν καὶ μόνον συμδούλιον δὲν δύναται νὰ δικάσῃ ὅλους τοὺς ἀξιωματικοὺς καὶ δεύτερον ὅτι τὸ ἀνακριτικὸν συμδούλιον πρέπει νὰ συγκροτηθῇ μετὰ τὴν ἀνακάθαρσιν τοῦ σώματος τῶν ἀξιωματικῶν καὶ τὴν σύνταξιν τῆς ἐπετηρίδος. Οἱ σημερινοὶ ἀξιωματικοὶ δὲν εἶνε δυνατὸν ἀνεπηρεάστως καὶ ψυχραίμως νὰ κρίνωσιν.

Ἐὰν κατὰ τὸ πλεῖστον τὸ νομοσχέδιον, ὡς ἔχει, εἶνε καλὸν ἔχει ὅμως ἀνάγκην τροποποιήσεών τινων. Φρονεῖ ὅτι μία κοινοδουλευτικὴ ἐπιτροπὴ ὀφείλει νὰ παρακολουθήσῃ τὰς ἐργασίας τοῦ συμδουλίου ἢ τοὐλάχιστον νὰ ἐκλέξῃ τὰ πρόσωπα· τὸ ζήτημα τῶν προσώπων εἶνε σοδαρώτατον, διότι τὰ πρόσωπα, ὁρμώμενα πολλάκις ἐξ ἐμπαθείας, εἰσπορεῖ νὰ βλάψουν. Πρωτίστως δέ, λέγει, ἐπισάλλεται νὰ ἐκκαθαρισθῇ τὸ ἐν ἐνεργείᾳ σῶμα τῶν ἀξιωματικῶν.

Α. Ζαΐμης (Πρωθυπουργός). Κύριε Πρόεδρε, σήμερον ἀνεγράφη εἰς τὰς ἐφημερίδας εἴδησις περὶ συνεννοήσεων ἀξιωματικῶν σκοπουσῶν τὴν ματαίωσιν τῶν μέτρων, ἅτινα ἡ Κυδέρνησις ἔχει ὑπὸ τὴν κρίσιν τῆς Βουλῆς. Αἱ εἰδήσεις αὐταὶ γνωσθεῖσαι καὶ εἰς τὸ χρηματιστήριον ἐπήνεγκον, ὅπως μοὶ ἀνεκοίνωσεν ὁ κ. Ὑπουργὸς τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας, πτῶσιν τῶν χρεωγράφων, γενόμεναι πρόξενοι ζημιῶν εἰς ἄτομα καὶ καταστροφῶν περιουσιῶν. Νομίζω, ὅτι πρέπει νὰ τεθῇ ἓν τέρμα εἰς τὰς διαδόσεις ταύτας. Ὁ στρατὸς φρονοῦμεν καὶ πεποίθαμεν ὅτι πειθαρχεῖ καὶ ὅτι θέλει συμφώνως μὲ τὴν θέλησιν τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ ἀσχοληθῇ ἀποκλειστικῶς εἰς τὰ ἔργα του παραιτούμενος πάσης ἀναμίξεως εἰς τὴν πολιτικήν. Ἐὰν ὅμως μειοψηφία τις, ἥτις ἀπέκτησε κακὰς συνηθείας, δὲν ἀπεφάσισε νὰ παραιτηθῇ τούτων καὶ ἐξακολουθεῖ τὸ ἔργον τῆς ἀποσυνθέσεως τοῦ στρατοῦ καὶ τῆς βλάδης τῶν ἐθνικῶν συμφερόντων πρέπει νὰ εἶνε βεδαία ἡ Βουλὴ ὅτι ἡ Κυδέρνησις στηριζομένη ἐπὶ τῆς σχεδὸν παμψηφίας τῆς Βουλῆς.

Πολλοὶ βουλευταί. Παμψηφίας.

Α. Ζαΐμης. (Πρωθυπουργός). Θέλει πατάξῃ πᾶσαν τοιαύτην ἀνάμιξιν (χειροκροτήματα ἐξ ὅλων τῶν πτερύγων).

Χ. Βοζίκης. Ὄχι σχεδὸν παμψηφίας, ὅταν πρόκειται νὰ ληφθῇ μέτρον καταστέλλον τοιαύτας κινήσεις, οὐχὶ σχεδὸν παμψηφίας, ἀλλὰ πάσης τῆς Βουλῆς, διότι καὶ ἐγώ, ὅστις κατεψήφισα τὴν Οἰκουμενικὴν Κυδέρνησιν, προκειμένου περὶ τοιούτων μέτρων θὰ τῆς δώσω τὸ χέρι (χειροκροτήματα).

Ὁ κ. ***Σπ. Κρεμεζῆς*** Δὲν νομίζει ὅτι ἡ ἐπιψήφισις τῆς νομοθετικῆς ἐργασίας τῆς Κυδερνήσεως ὑπὸ μορφὴν ψηφισμάτων εἶναι ἡ ὀρθή. Ἡ ἐπιψήφισις τῶν νομοθετικῶν μέτρων κατόπιν μιᾶς καὶ μόνης συζητήσεως εἶναι ἄντικρυς ἀντίθετος πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ Συντάγματος, καὶ δύναται μὲν νὰ δικαιολογηθῇ τοῦτο ἐκ τοῦ ὅτι δὲν συνεστήθη ἀκόμη ἡ Γερουσία, ὀρθότερον ὅμως θὰ ἦτο νὰ ληφθῇ τὸ μέτρον ὅπως, μέχρι τῆς ἱδρύσεως τοῦ δευτέρου Νομοθετικοῦ Σώματος, τὰ νομοθετικὰ μέτρα τῆς Κυδερνήσεως ἀκολουθοῦν τὴν ὁδὸν τὴν διαγραφομένην ὑπὸ τοῦ παλαιοῦ Συντάγματος.

Ὁ κ. ***Α. Ζαΐμης*** (Πρόεδρος τῆς Κυδερνήσεως) λέγει ὅτι θὰ ὑποδληθῇ τοιοῦτο ψήφισμα.

Ὁ κ. ***Σπ. Κρεμεζῆς.*** Ἐξετάζων τὸ ὑπὸ συζήτησιν ψήφισμα λέγει ὅτι τὸ ὀρθότερον θὰ ἦτο ἐὰν τοῦτο παρεπέμπετο εἰς εἰδικὴν ἐπιτροπὴν ἵνα μελετηθῇ εὐρύτερον καὶ σοδαρώτερον, ὡς ἐμπρέπει προκειμένου περὶ τοιούτου σοδαροῦ θέματος. Εἰσερχόμενος εἰς τὴν οὐσίαν τοῦ ψηφίσματος καὶ διαφόρων ὑποδληθεισῶν τροπολογιῶν λέγει ὅτι ὀφείλει νὰ τονίσῃ, ὅτι ἡ ἔννοια τῆς ψήφου τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ ἀναμφιδόλως δὲν εἶναι ὅτι ὁ Κρατικὸς προϋπολογισμὸς ἀποτελεῖ φιλανθρωπικόν τι ταμεῖον, ἵνα ἐξ αὐτοῦ διανέμωμεν ἐνισχύσεις οἰκονομικὰς εἰς πάσχοντα οἰκονομικῶς ἄτομα. Ἀναπτύσσει κατόπιν τὴν ὑποδληθεῖσαν τροπολογίαν του, ὅπως ἀποκλεισθοῦν τοῦ στρατεύματος οἱ μὴ ἔχοντες κατὰ τὸ παρελθὸν ἐνιαύσιον τοὐλάχιστον πραγματικὴν πολεμικὴν ὑπηρεσίαν. Ἀναφέρει ὅτι τὸ αὐτὸ ἐγένετο καὶ ἐν Γαλλίᾳ. Καὶ εἶνε ὀρθόν, διότι τὸ στράτευμα δὲν ἔχει ἀνάγκην ἀμάχων ἀξιωματικῶν. Ἀξιωματικῶν, οἵτινες δὲν ἤκουσαν τὸν κρότον τοῦ τηλεδόλου, καθ' ἣν ἐποχὴν τὰ τέκνα τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ χωρὶς νὰ ἀποδλέπουν εἰς ἐπωμίδας ἢ οἰκονομικὰς ἀποζημιώσεις ἐπολέμουν καὶ ἔχυναν τὸ αἷμά των, ἐνῷ ταὐτοχρόνως ὑπὲρ αὐτῶν δὲν ἔλαδε τὸ Κράτος τὰ μέτρα τὰ ὁποῖα ἔπρεπε νὰ λάδῃ. Ἀπαντῶν εἰς τὸν κ. Γάλλην τονίζει ὅτι ἐν εἶναι ἀληθές, ὅτι κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ 1920—22 τὸ ἀντίθετον συνέδαινεν ἀπὸ ὅτι εἶπε. Δηλαδή, διατασσόμενοι ἀξιωματικοὶ νὰ μεταδοῦν εἰς τὸ μέτωπον δὲν μετέδαινον καὶ ἐξηναγκάσαν τὸν τότε Ὑπουργὸν τῶν Στρατιωτικῶν εἰς τὴν ἔκδοσιν τριῶν ἐγκυκλίων κατ' αὐτῶν.

Ὁ κ. ***Β. Σαγιᾶς*** παρατηρεῖ ὅτι οἱ ἀξιωματικοὶ αὐτοὶ ἦσαν ὑποχρεωμένοι νὰ ἐπουλώσωσι πληγάς, τὰς ὁποίας ἐπέφερεν εἰς αὐτοὺς μακρὰ ἀπουσία ἀπὸ τοὺς κόλπους τῶν οἰκογενειῶν των, καθὼς καὶ ἄλλοι κλονισμοὶ σχετικοὶ πρὸς τὴν κατάστασιν.

Ὁ κ. ***Ε. Μαλαμίδας*** ἐρωτᾷ πότε ἐξεδόθησαν αἱ διαταγαὶ αὗται:

Β. Σαγιᾶς. Τὸν Φεδρουάριον τοῦ 1921.

Ὁ κ. ***Ε. Μαλαμίδας*** λέγει ὅτι αἱ ἐγκύκλιοι ἐξεδόθησαν τὸν Μάϊον τοῦ 1921 καὶ τὸν Ἀπρίλιον καὶ Ἰούνιον τοῦ 1922.

Ὁ κ. ***Σπ. Κρεμεζῆς*** λέγει ὅτι αἱ ἐγκύκλιοι αὗται εἶναι ἡ μὲν τοῦ Μαΐου τοῦ 1921, ἡ ἄλλη τοῦ Νοεμδρίου τοῦ 1921 καὶ ἡ 3η τοῦ Ἰανουαρίου τοῦ 1922, καὶ ἐξεδόθησαν ἓν ἔτος μετὰ τὴν ἐποχήν, τὴν ὁποίαν ὑπαινίσσεται ὁ κ. συνάδελφος. Τελευταῖον τονίζει ὅτι δέον νὰ διακηρύξῃ ὅτι δὲν δύναται νὰ ἀποτελοῦν μέλη τοῦ Σώματος τῶν Ἑλλήνων Ἀξιωματικῶν ἀπόλεμοι καὶ ἄμαχοι ἀξιωματικοί.

Ὁ κ. ***Κ. Δερμετζῆς*** λέγει ὅτι διατηρῶν τὰς γνωστάς του ἰδέας ἐπὶ τοῦ Πολιτειακοῦ ζητήματος καὶ περιοριζόμενος εἰς τὸ καθαρῶς στρατιωτικὸν ζήτημα δὲν νομίζει ὅτι ὑπάρχει ἀμφιδολία, ὅτι διὰ νὰ λυθῇ τὸ στρατιωτικὸν ζήτημα, πρέπει πρῶτον ν' ἀποδοθῇ δικαιοσύνη εἰς τὰ στελέχη τοῦ στρατοῦ καὶ δεύτερον νὰ ρυθμισθῇ οὕτω τὸ ζήτημα, ὥστε νὰ μὴ ἔχωμεν πάλιν ἀναμίξεις τῆς στρατοκρατίας εἰς τὸν στρατὸν καὶ ἐντεῦθεν ἀνωμαλίας. Ἀναλύων εἶτα τὰς βάσεις τοῦ μέτρου καὶ δὴ τοῦ καθιερουμένου κριτηρίου ἐπαναφορᾶς, τονίζει ὅτι οἱ ἔξω τοῦ στρατοῦ δὲν ἀπεδλήθησαν διὰ τὴν στρατιωτικὴν αὐτῶν δρᾶσιν, ἀλλὰ διὰ τὰ πολιτικὰ αὐτῶν φρονήματα. Εἶναι δίκαιον συνεπῶς, οἱ οὕτω ἐκδληθέντες νὰ ὑποδληθοῦν εἰς κρίσιν διὰ τὰς πολιτικὰς αὐτῶν ἰδέας; Ἑπομένως θὰ ἔπρεπε νὰ ἐπανέλθουν ἀθρόως οἱ διὰ τὰ πολιτικὰ φρονήματα ἀπομακρυνθέντες. Βεδαίως δὲν θὰ ἐλάμδανον μέχρι τῆς ὁριστικῆς των κρίσεως ὑπηρεσίαν, ἀλλὰ τὴν τιμὴν τῆς ἀμέσου ἐπαναφορᾶς τὴν δικαιοῦνται ὑπὲρ πάντα ἄλλον. Ἐκτὸς τούτου τὸ σημαντικώτερον σημεῖον τοῦ μέτρου εἶνε ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον κατὰ τὴν γνώμην τῆς Κυδερνήσεως ἐξασφαλίζει τὴν ἀπομάκρυνσιν τοῦ στρατοῦ ἐκ τῆς πολιτικῆς. Ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου διαφωνῶ, λέγει, ἀπολύτως, διότι ἡ Κυδέρνησις εὑρίσκεται ἐν πλήρει διαστάσει πρὸς τὴν ἀποστολήν της, ἐφόσον θεωρεῖ ἔξω κρίσεως τοὺς ὑπηρετοῦντας ἀντιστρατήγους, τὴν ἀξίαν τῶν ὁποίων δὲν εἶνε αὐτὸς ἁρμόδιος νὰ κρίνῃ. Ἑπομένως παρακαλεῖ τὴν Βουλὴν καὶ τὴν Κυδέρνησιν νὰ λάδουν σοδαρῶς τοῦτο ὑπ' ὄψει καὶ πρὸ πάσης συστάσεως τῆς Ἐπιτροπῆς νὰ καταρτίσῃ ὑπ' εὐθύνην της τ' ἀνώτατα στελέχη τοῦ στρατοῦ κατὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ Κράτους, κρίνουσα αὐτὴ ὑπὸ ἰδίαν της εὐθύνην τὴν ποιότητα καὶ τῶν ἐντὸς καὶ τῶν ἐκτὸς τοῦ στρατεύματος ἀνωτάτων ἀξιωματικῶν. Ἄνευ τούτου δὲν θὰ ἀπαλλαγῶμεν τῆς στρατοκρατίας. Θέτοντες τοὺς ἀνωτάτους βαθμούχους τοῦ στρατοῦ ἔξω κρίσεως δὲν καταλύομεν, ἀλλ' ἀνιδρύομεν τὴν στρατοκρατίαν. Τὸ ζήτημα τῶν ὑπολοίπων πλέον στελεχῶν εἶνε ζήτημα εὐχερέστατον. Καὶ ἡ ἀνισότης ἀκόμη, ἡ παρατηρουμένη εἰς τὴν συγκρότησιν τοῦ Συμδουλίου, θὰ εἶνε ἄνευ σημασίας, ἐφόσον ἡ Κυδέρνησις ἡ ἰδία ὑπ' εὐθύνην της καταρτίσῃ τὰ ἀνώτατα στελέχη. Προκειμένου περὶ τῶν ἀπὸ συνταγματάρχου καὶ ἄνω ἀξιωματικῶν δὲν νομίζει ὅτι ἡ ἀπόφασις τῆς ἐπιτροπῆς πρέπει νὰ εἶνε ὑποχρεωτικὴ διὰ τὸ Ὑπουργικὸν Συμδούλιον. Καταλήγων τονίζει ὅτι ἔχει τὴν ἐλπίδα ὅτι ὅλα τὰ κόμματα, ἀναγνωρίζοντα τὰς παρατηρήσεις του ὡς μὴ προερχομένας ἐξ ἀντιπολιτευτικοῦ πνεύματος, θ' ἀναθεωρήσουν τὰς ἀπόψεις των, διότι αἱ παρατηρήσεις του ἀποσκοποῦν τὴν ἀπονομὴν δικαιοσύνης καὶ τὴν ἀπομάκρυνσιν τῆς στρατοκρατίας ἐκ τῆς Ἑλλάδος, μὲ τὴν ἐξακολούθησιν τῆς ὁποίας ἀσφαλῶς θὰ ταφῶμεν. Ἡ Κοινὴ Γνώμη ἤρχισε νὰ νομίζῃ ὅτι βαδίζομεν εἰς ὁμαλότητα καὶ φοδοῦμαι, λέγει, μήπως βαίνομεν εἰς νέας ἀνωμαλίας. Ἂς ὁσηθήσωμεν λοιπὸν πάντες, ὅπως τὸ νομοσχέδιον καταστῇ ἀρτιώτερον, διότι ἀφίνοντες αὐτὸ ὡς ἔχει, ἐνισχύομεν ἀσυναισθήτως τὴν στρατοκρατίαν.

Ὁ κ. ***Κ. Καλκάνης*** λέγει ὅτι πᾶν ἔργον, τὸ ὁποῖον θέλει τις νὰ μένῃ διαρκῶς καὶ νὰ μὴ μεταδάλλεται κατόπιν πρέπει νὰ στηρίζεται ἐπὶ τῆς δικαιοσύνης. Ἐὰν ἓν μέτρον ἐγκλείῃ τὰ σπέρματα τῆς ἀδικίας εἶναι θνησιγενές. Ἐὰν λοιπὸν καὶ ἐπὶ τόσον σοδαροῦ ζητήματος, οἷον εἶναι τὸ στρατιωτικόν, θέλωμεν νὰ ἔχωμεν ὡς ἀποτέλεσμα τὴν γαλήνην καὶ τὴν ἡσυχίαν πρέπει τὰ ληφθησόμενα μέτρα νὰ εἶναι δίκαια, διότι τὸ στρατιωτικὸν ζήτημα ἐχώρισε καὶ διήρεσε τὸν ἑλληνικὸν λαόν. Ὅταν, λέγει, εἷς κατηγορεῖται διὰ μίαν παράδασιν δὲν πρέπει νὰ καταδικάζηται ἀναπολογήτως ὡς συνέδη καὶ μὲ τοὺς ἀποταχθέντας ἀξιωματικούς, οἵτινες κατεδικάσθησαν ἀναπολογήτως.

Φρονεῖ ὅτι τὸ ψήφισμα ὡς ἔχει δὲν ἐκπληροῖ τὸν σκοπὸν δι' ὃν ἐτάχθη, διότι πρέπει νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ποῖοι εἶνε οἱ ἐπαναφερόμενοι, πότε ἀπομακρύνθησαν καὶ ποῖα θὰ εἶναι τὰ μέσα καὶ ἡ διαδικασία τῆς ἐπαναφορᾶς των.

Καὶ ἐνῶ, λέγει, πρέπει νὰ εἶναι τὰ αὐτὰ μέτρα δι' ὅλους, διὰ τοῦ ψηφίσματος θεσπίζεται ἄλλο μέτρον διὰ τοὺς ἐνεργείᾳ ἀξιωματικοὺς καὶ ἄλλο διὰ τοὺς ἀποτάκτους. Πολλοὶ τῶν εὑρισκομένων εἰς τὰς τάξεις τοῦ στρατοῦ ἀνεκλήθησαν ἐσχάτως, ἐνῷ εἶχον ἀπομακρυνθῇ ἐκ λόγων οὓς θὰ μοῦ ἐπιτρέψῃ ἡ Βουλὴ νὰ μὴ ἀναφέρω, διότι ἄλλοι ἦσαν ἐπαγγελματικῶς ἀνίκανοι καὶ φυγοπόλεμοι καὶ ἄλλοι δι' ἄλλας αἰτίας ἀνηθίκους. (Ἀναγινώσκει σχετικὰν κατάλογον).

Ὁ κ. ***Α. Μαζαράκης*** (Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν) τονίζει ὅτι ἡ κρίσις τοῦ συμδουλίου τοῦ 1923 ἀκριδῶς δι' ὅσα λέγει ὁ κ. Βουλευτὴς εἶναι δικαία, διότι εἶχε τὸ θάρρος νὰ κρίνῃ καὶ νὰ στιγματίσῃ ἀξιωματικοὺς ὁμόφρονάς του.

Κ. Καλκάνης. Ἐν ὅμως εἶναι τὸ γεγονός, ὅτι οἱ ἀξιωματικοὶ οὗτοι ἀνεκλήθησαν καὶ εἶναι εἰς τὰς τάξεις τοῦ Στρατοῦ, ὅταν ὅμως πρόκειται νὰ γίνῃ λόγος ἵνα ἐπανέλθουν ἀξιωματικοὶ ἀπομακρυνθέντες μόνον διὰ πολιτικοὺς λόγους, ἔχομεν ἄλλα μέτρα καὶ ἄλλα σταθμά.

Δὲν ἀνέχεται, λέγει, ἡ λαϊκὴ δικαιοσύνη, ἡ λαϊκὴ ψυχὴ τὰ δύο ταῦτα μέτρα, ἀλλὰ θέλει τὰ μέτρα νὰ εἶναι γενικὰ ἵνα μὴ δύνανται νὰ κατακριθῶσιν ὡς ἄδικα. Τὸ μέτρον τὸ εἰσηγούμενον χρήζει λέγει τροποποιήσεως καὶ ἀναφέρει διάφορα γεγονότα ἐξ ὧν ἐμφαίνεται ἡ ἀνάγκη τῆς τροποποιήσεως, διότι, λέγει, ἐπὶ Κυδερνήσεως Κονδύλη ἐπανῆλθον ἀθρόοι ἀξιωματικοὶ χωρὶς κανένα περιορισμόν.

Ὁ κ. ***Α. Μαζαράκης*** (Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν) λέγει ὅτι ἅμα ἀνετράπη ἡ δικτατορία Παγκάλου συνεκροτήθη συμδούλιον, τὸ ὁποῖον διὰ πρακτικοῦ ἀπεφάσισε τὴν ἀκύρωσιν τῶν παρανόμων διαταγμάτων τοῦ Παγκάλου, καὶ συνέπεια τούτου ἦτο νὰ ἐπανέλθουν ἀμέσως οἱ ἀνώτεροι ἀξιωματικοί, κατόπιν δὲ καὶ οἱ κατώτεροι.

Ὁ κ. ***Κ. Καλκάνης*** συνεχίζων λέγει ὅτι δὲν εἶνε ποτὲ δυνατὸν νὰ δεχθῇ τις ὅτι μία ἐπανάστασις ἐνεργοῦσα ὡς π. χ. ἡ ἐπανάστασις τοῦ Πλαστήρα δὲν προέδη καὶ εἰς ἄλλας ἀδικίας. Τὰ μέτρα ταῦτα λέγει εἶναι μέτρα ὀρθῆς σκέψεως ἢ εἶνε μέτρα βίας; Εἶνε δυνατὸν λοιπὸν μία οἱαδήποτε ἐπανάστασις νὰ λαμδάνῃ ἤρεμα μέτρα μὴ χρήζοντα ἐλέγχου; Δὲν θὰ εἶνε δὲ εὐχερὲς καὶ ἐποικοδομητικὸν ἔργον διὰ τὴν Οἰκουμενικὴν Κυδέρνησιν νὰ μειώσῃ τὴν θέσιν τῶν ἀξιωματικῶν κατὰ τὴν ἐπάνοδόν των εἰς τὸ στράτευμα, ἀλλὰ πρέπει ν' ἀνακληθῶσιν ἅπαντες καὶ κατόπιν τὸ Συμδούλιον νὰ προδῇ εἰς τὴν ἐκκαθάρισιν, ἀλλὰ νὰ προδῇ μετὰ μεγίστης περισκέψεως καὶ νὰ εἶνε ἀπολύτως δικαία ἡ κρίσις του, διότι πρέπει νὰ βλέπῃ καὶ πρὸς τὴν ὁμάδα τῶν ἐν ἐνεργείᾳ ἀξιωματικῶν μετὰ τοῦ αὐτοῦ ὁλέμματος μεθ' οὗ ὁλέπει καὶ εἰς τὰς τάξεις τῶν ἀποτάκτων.

Ἐπεκάθησεν, λέγει, ὡς ἐφιάλτης ἐπὶ τοῦ ἑλληνικοῦ στήθους ἡ στρατοκρατία. Ὅταν λοιπὸν τὸ συμδούλιον θὰ κρίνῃ πρέπει νὰ λάδῃ ὑπ' ὄψιν καὶ τὰ γενόμενα, δηλαδὴ πρέπει νὰ διδῇ ποῦ εἶναι ἡ νόσος καὶ νὰ τὴν καυτηριάσῃ καὶ ὄχι μόνον νὰ ὁλέπῃ τὰς ἐκδηλώσεις αὐτῆς. Ἐὰν θέλωμεν νὰ ἐπέλθῃ ριζικὸς καθαρμός, ὀφείλει ἡ Κυδέρνησις νὰ διαγράψῃ εἰς τὸ Συμδούλιον τὰ ὅρια μέχρι τῶν ὁποίων θὰ δύναται νὰ φθάσῃ ὁ καθαρμός, διότι, λέγει, ἀκόμη κυκλοφοροῦσι πρωτόκολλα. Ὡς πρὸς τὴν κρίσιν τοῦ Συμδουλίου, τονίζει, ὅτι εἶναι ἀνάγκη νὰ ληφθῶσιν ὑπ' ὄψιν δύο παράγοντες ἐξ ἴσου σπουδαῖοι, δηλαδὴ ἡ ἐπαγγελματικὴ ἱκανότης, ἡ δρᾶσις ἐν πολέμῳ καὶ ἡ μόρφωσις τοῦ ἀξιωματικοῦ, ἀλλὰ καὶ ὁ ἕτερος παράγων, δηλαδὴ ἡ νομιμότης τῶν ἀξιωματικῶν, οἵτινες ἔχουσιν ὡρισμένας παραδόσεις καὶ οἵτινες ἀποσλέπουσι πρὸς τὸ στρατιωτικὸν ἐπάγγελμα ὡς εἰς ἐπάγγελμα εὐγενές.

Ὁ κ. ***Γ. Καλδῆς*** ἐρωτᾷ ἐὰν οἱ περισσότεροι τῶν ἀποτάκτων ἀνήκουσι εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν ἀποταγθέντων πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1923 ἢ μετ' αὐτήν.

Κ. Καλκάνης. Δέν έχει σημασίαν ούτε ο άριθμος ούτε πότε απεστάχθησαν. Συνεχίζων λέγει ότι κατόπιν όλων αυτών δεν υπάρχει αμφιβολία ότι θα υπάρξουν αξιωματικοί, οίτινες δεν θα δυνηθούν είτε διά τον ένα είτε διά τον άλλον λόγον να επανέλθουν και το ψήφισμα λαμβάνει μέτρα και περί αυτών, αλλά ως έχουσι ταύτα είναι ατελή. Ως προς το ταμείον αρωγής των αξιωματικών λέγει ότι πρέπει να επεκταθή το δικαίωμα της καταθέσεως εις το ταμείον εις όλους τους αξιωματικούς και αναπτύσσει επ' αυτού σχετικήν τροπολογίαν. Αναλύει είτα τας διαφόρους διατάξεις του νομοσχεδίου και υποβάλλει τροπολογίαν περί προσθήκης εις το άρθρον 4 μετά την λέξιν «συντάξεως» των λέξεων «ή και βαθμού και συντάξεως» ην αποδέχεται ο κ. Υπουργός των Στρατιωτικών. Καταλήγων λέγει, ότι, αν ληφθούν τα υπ' αυτού προταθέντα μέτρα θα επέλθη ή ποθητή δι' όλους γαλήνη, και ο στρατός θα καταστή άντάξιος του μεγάλου και ευγενούς προορισμού του από τον οποίον εξετράπη εσχάτως και θα δύναται να προασπίζη την τιμήν της πατρίδος και περιφέρη εις τας εθνικάς επάλξεις τας σημαίας προσφέρων εαυτόν ως ολοκαύτωμα εις τον βωμόν της πατρίδος αν ήθελε ζητηθή και τούτο.

Ο κ. ***Γ. Αθανασιάδης—Νόβας*** λέγει ότι ομόθυμος προεκλογικώς από τον Λαόν εξηνέχθη η φωνή της καταλύσεως της στρατοκρατίας, ή οποία παρήχθη από τους εκμεταλλευτάς του στρατού, εις ον πάντοτε η Εθνική ψυχή ανέθεσε την εκπλήρωσιν των εθνικών ιδεωδών. Είναι ευτύχημα όμως ότι ο πολιτικός κόσμος σύμπας συνέπραξεν εις τας εκλογάς και κατήρτισε λαικήν εντολήν την παρούσαν Κυβέρνησιν, ήτις προβαίνει ήδη εις την εκτέλεσιν της φωνής του λαού περί καταλύσεως της στρατοκρατίας. Η Κυβέρνησις επομένως είναι συνεπής προς την εντολήν της εθνικής αντιπροσωπείας υποβαλούσα το συζητούμενον μέτρον. Εξετάζων το μέτρον ευρίσκει ότι πρέπει δι' αυτού να συντελεσθούν 4 τινά α) ή επάνοδος των εκτός του στρατού καλών αξιωματικών, β) ή έξοδος των ανικάνων και ακαταλλήλων. γ) ή έξοδος των αθεραπεύτως πολιτικομανών και δ) ή απασχόλησις πλέον του στρατού με τα έργα του. Έχομεν εκτός αυτού και την οικονομικήν άποψιν και οφείλομεν να μη παρίδωμεν ότι τα έσοδα του προϋπολογισμού απορροφώνται υπέρ των εξόδων των πολεμικών υπουργείων κατά ποσοστόν ανελθόν εις σημείον επικίνδυνον, διά την ισορρόπησιν του προϋπολογισμού.

Προχωρών εξίστορεί πώς από του κινήματος του 1916 οι 300 μετασχόντες του κινήματος αξιωματικοί, ηυξήθησαν εις 1500, επεκράτησεν είτα το κίνημα και εις το παλαιόν Βασίλειον και ήρχισαν τα πρώτα κρούσματα του αποτακτισμού, διευθύνοντος και τότε του Παγκάλου ως προσωπάρχου. Αναφέρει είτα δήλωσιν του κ. Βενιζέλου κατά το 1919 γενομένην επί τη αποτυχία της αποπείρας προς συμβιβασμόν των δύο πολιτικών μερίδων και καθ' ην είπεν ότι «αλλοίμονον αν πέσωμεν εις τας χείρας των σκαράκηδων».

Ο κ. ***Γ. Μπούσιος*** δίδει εξηγήσεις περί των τότε διαδημάτων του κ. Βοζίκη και Κυλογεροπούλου προς τον κ. Βενιζέλον περί προσεγγίσεως του πολιτικού κόσμου και καθ' ά δεν διημείφθη τοιούτον τι, αλλά έλαβε χώραν παρεξήγησις, εξ ής έματαιώθη η συνέντευξις.

Ο κ. ***Γ. Αθανασιάδης—Νόβας*** συνεχίζων εξίστορεί την επαναφοράν των αποτάκτων του 1920 τας αποτάξεις του 1922 και 23 υπό της επαναστάσεως και αναγινώσκει κατάλογον των κατά το 1924 υπαρχόντων αξιωματικών, των γενομένων μονιμοποιήσεων, αποστρατειών και επανόδων εις τρόπον ώστε έμειναν εκτός του στρατεύματος 2736 αξιωματικοί, εξ ών πολλοί κατελήφθησαν από το όριον της ηλικίας και δι' άλλους λόγους δεν είνε επανακτέοι. Τοιαύτην κατάστασιν ευρίσκει ρυθμιστέαν το συζητούμενον μέτρον, όπερ, κατά την γνώμην του δεν είνε απολύτως ικανοποιητικόν. Διότι έπρεπεν αθρόως να επανέλθουν οι εκτός του στρατεύματος και όχι μετά την κρίσιν του Συμβουλίου. Αναλύει είτα κατ' άρθρον το νομοσχέδιον και νομίζει ότι έπρεπε να κατοχυρωθή αυστηρότερον η επίσπευσις των αποφάσεων του Συμβουλίου. Θα ήτο ανάγκη να τεθή κύρωσίς τις.

Ο κ. ***Α. Μαζαράκης*** (Υπουργός των Στρατιωτικών). Δεν ημπορούμεν να θέσωμεν εκθιαστικήν διάταξιν εις τα έργα του Συμβουλίου.

Ο κ. ***Γ. Αθανασιάδης*** συνεχίζων προτείνει προσθήκας εις το άρθρον 3, θεσπιζομένου ότι λαμβάνονται υπ' όψιν οι πίνακες προαγωγής των αξιωματικών διά το έτος 1922-1923. Όσον αφορά εις το άρθρον 4 και δη την λέξιν «δύναται» περί ης εγένετο συζήτησις, θεωρεί δικαίαν την υποβληθείσαν πρότασιν· πρέπει βεβαίως να αποκλεισθούν οι δι' ατιμωτικούς λόγους εκβληθέντες, αλλά μόνον ούτοι.

Ο κ. ***Θ. Χαβίνης*** παρατηρεί ότι ο ανώτερος βαθμός θα απονεμηθή εις όσους έχουν πολλά έτη εις τον κατώτερον βαθμόν. Διά τούτο χρειάζεται η παραμονή της λέξεως «δύναται» ίνα εις τους έχοντας ολίγον καιρόν εις τον βαθμόν των μη απονέμεται ο ανώτερος βαθμός.

Ο κ. ***Μ. Δερλερές*** λέγει ότι δεν είμπορεί να τεθή ως βάσις η παραμονή του αξιωματικού επί ωρισμένον χρόνον μεθ' ον ούτος κτάται το δικαίωμα προς προαγωγήν εις ανώτερον βαθμόν, διότι πιθανόν πολλοί εκ μη υπαιτιοτητός των να εξήλθον του στρατού εις τον οποίον εάν ήσαν θα προεβιβάζοντο.

Ο κ. ***Α. Μαζαράκης*** (Υπουργός των Στρατιωτικών) παρατηρεί ότι και παραμένοντες ούτοι δεν ήσαν ασφαλείς ότι θα προήγοντο διότι θα διήρχοντο από πολλάς κρίσεις.

Ο κ. ***Γ. Αθανασιάδης*** συνεχίζων θεωρεί τοϋτο άδικον. Προχωρών παρακαλεί όπως συμπεριληφθούν πάντες εις το Ταμείον αρωγής, διακανονιζομένου συγχρόνως ύπερ αυτών και του ζητήματος της αναγνωρίσεως του γάμου των. Επίσης νομίζει ότι εκ του άρθρου 6 πρέπει να αφαιρεθή η λέξις «προσωρινώς», ώσαύτως εκ της β' παραγράφου αυτού να μη τεθή περιορισμός διά τους μη έχοντας πρότασιν προαγωγής, διότι άδικούνται.

Ο κ. ***Αλ. Μαζαράκης*** (Υπουργός των Στρατιωτικών) απαντά ότι οι τοιούτοι θα αναμένουν ολίγον μέχρις ότου γίνη η πρότασις προαγωγής, ή οποία είνε απαραίτητος ως βάσις κριτηρίου.

Ο κ. ***Γ. Αθανασιάδης*** επανατονίζει ότι η παραμονή της διατάξεως ταύτης ως τίθεται είνε άδικος και χρήζει τροποποιήσεως. Εξακολουθών εύρίσκει ανισότητα εις τα θεσπιζόμενα διά του άρθρου 7 όσον αφορά την χωροφυλακήν και φρονεί ότι πρέπει να επεκταθή το υποχρεωτικόν και διά τους αξιωματικούς των άλλων Σωμάτων.

Ο κ. ***Π. Τσαλδάρης*** (Υπουργός των Εσωτερικών) διασαφηνίζει ότι τη αιτήσει του ετέθη όπως υποχρεωτικώς ζητείται διά τους αποτάκτους της χωροφυλακής η γνώμη ενός ανωτέρου αξιωματικού της Χωροφυλακής, προς προστασίαν αυτού τούτου του Σώματος.

Ο κ. ***Γ. Αθανασιάδης*** συνεχίζων λέγει ότι και διά τους άλλους αξιωματικούς έπρεπε να θεσπισθή υποχρεωτικώς η πρόσκλησις εκτός του Συμβουλίου αξιωματικών προς διαφώτισιν.

Ο κ. ***Αλ. Μαζαράκης*** (Υπουργός των Στρατιωτικών) παρατηρεί ότι εφ' όσον υπάρχει ανάγκη θα καλέση το Συμβούλιον τους επιθεωρητάς και άλλους αρμοδίους να δώσουν πληροφορίας προς διαφώτισιν.

Ο κ. ***Γ. Αθανασιάδης*** επιφέρει είτα παρατηρήσεις επί του άρθρ. 10 και ζητεί όπως επιτρέπεται η μετάθεσις εις μη μάχιμον όπλον, εφ' όσον αποδέχονται τούτο οι επανερχόμενοι.

Ο κ. ***Αλ. Μαζαράκης*** (Υπουργός των Στρατιωτικών) λέγει ότι αυτό δεν είμπορεί να γίνη και προς το συμφέρον του ιδίου αξιωματικού.

Ο κ. ***Α. Παπαναστασίου*** νομίζει ότι πρέπει να τεθή χρονικόν όριον παραμονής εις το όπλον εις ό θα γίνη η εξ άλλου μεταθεσις. Συνεχίζων ζητεί εμηνείαν επί του άρθρου 8 διά τους μη έχοντας 25ετή υπηρεσίαν αξιωματικούς αν θα λαμβάνουν σύνταξιν.

Αλ. Μαζαράκης (Υπουργός των Στρατιωτικών). Βεβαίως θα δικαιούνται, πρόκειται περί προνομίου.

Ο κ. ***Μ. Δερλερές*** λέγει ότι διαφωνεί εις τούτο, εφ' όσον πρόκειται περί αξιωματικών καλουμένων και μη δεχομένων να υπηρετήσουν.

Γ. Αθανασιάδης—Νόβας καταλήγων λέγει ότι όσον αφορά την αξίωσιν του κ. Παπανδρέου όπως τεθή ως κριτήριον η πολιτική δράσις έκάστου δεν ευρίσκει ταύτην σκόπιμον ούτε δικαίαν.

Ο κ. ***Γ. Παπανδρέου*** παρατηρεί ότι ετόνισεν ότι αξιωματικοί αρχηγοί κομμάτων, κινηματίαι και κομματάρχαι δεν δύνανται να ευρίσκωνται εις τον στρατόν.

Γ. Αθανασιάδης. Εν τοιαύτη περιπτώσει πρέπει να θέσωμεν ημείς όρους, ποίοι θεωρούνται αρχηγοί κινημάτων και ποία θεωρούμεν κινήματα. Όπως δήποτε δίκαιον θα ήτο οι ικανοί αλλ' επικίνδυνοι υπηρετούντες και απότακτοι, να κριθώσιν από κοινού υπό τρίτου Συμβουλίου.

Π. Τσαλδάρης. (Υπουργός των Εσωτερικών). Υπενθυμίζει και τας βάσεις άς θέτει το άρθρον 14 του ψηφίσματος, το οποίον αποκλείει, εάν εφαρμοσθή, πάσαν αδικίαν.

Γ. Αθανασιάδης—Νόβας καταλήγων τονίζει ότι το έργον της γαλήνης και ενότητος του στρατεύματος θα επιτευχθή κυρίως, ουχί διά των αψύχων διατάξεων του νομοσχεδίου αλλά διά της ειλικρινούς εργασίας και συνεργασίας των εμψύχων παραγόντων, οίτινες θα τας εφαρμόσουν. Η μέχρι τούδε ειλικρινής συνεργασία των Αρχηγών των Κομμάτων πείθει ότι θα εξασφαλισθή παγίως η Λαϊκή κυριαρχία και δεν θα υπάρξουν εις το μέλλον ούτε αξιωματικοί φρονεύοντες πολιτικούς Αρχηγούς οίουδήποτε κόμματος ή φυλακίζοντες δικαστικούς αντιπροσώπους οίουδήποτε δημοψηφίσματος, είτε της Δημοκρατίας, είτε της Βασιλείας, αλλά δεν θα υπάρξουν ούτε πολιτευόμενοι ύμνούντες τον κυανόλευκον μεγαλόσταυρον του κ. Πλαστήρα, ως ουράνιον τόξον έγγυώμενον την πολιτικήν ειδύλιαν του εθνικού στερεώματος ή ύμνούντες τας επωμίδας του κ. Παγκάλου ή του κ. Κονδύλη, ως επουράνια άστρα οδηγούντα εις την γην της πολιτικής επαγγελίας. (Χειροκροτήματα εκ των πτερύγων του Λαϊκού Κόμματος και των Ελευθεροφρόνων).

Ο κ. ***Δ. Κάκαβος*** λέγει ότι η έπίλυσις του στρατιωτικού προβλήματος ανεγνωρίσθη παρά πάντων και ιδίως παρά των αρχηγών των κομμάτων, ως η ασφαλεστέρα οδός ή άγουσα προς την πολιτικήν ομαλότητα, ελπίζει δε ότι εις το μέλλον θα εκλείψη η υπερπατριωτική εκδήλωσις των στρατιωτικών και ότι εις τοϋτο θέλει συντελέσει το υπό συζήτησιν ψήφισμα. Εξετάζων τας λεπτομερείας του ψηφίσματος υποδεικνύει ότι θα ήρμοζεν όπως ο Πρόεδρος του Συμβουλίου λαμβάνεται εκ των υπό του ορίου ηλικίας καταληφθέντων ή τουλάχιστον να προεδρεύη του Συμβουλίου αυτός ο Υπουργός των Στρατιωτικών. Συνεχίζων αναπτύσσει τροπολογίαν του, όπως εις πάντας τους απομακρυνθέντας αναγνωρισθή το δικαίωμα της απονομής ανωτέρας συντάξεως.

Ο κ. ***Α. Μαζαράκης*** (Υπουργός των Στρατιωτικών) λέγει ότι το Κράτος δεν έχει καμμίαν υποχρέωσιν να αποζημιώση εκείνους, οί οποίοι δι' ατομικούς λόγους απεμακρύνθησαν.

Ο κ. ***Δ. Κάκαβος*** λέγει ότι είνε δύσκολον να εξακριβωθή ποίοι απεμακρύνθησαν διά πολιτικούς λόγους.

Ο κ. ***Ν. Βελέντζας*** ερωτά αν περιλαμβάνονται οι διά πολιτικούς λόγους απομακρυθέντες.

Ο κ. ***Α. Μαζαράκης*** (Υπουργός των Στρατιωτικών) λέγει ότι οι διά πολιτικούς λόγους απομακρυνθέντες περιλαμβάνονται.

Ο κ. ***Δ. Κάκαβος*** συνεχίζων λέγει, ότι η επιτυχία της εφαρμογής του νομοσχεδίου θα κριθή κυρίως εκ της καλής εκλογής των προσώπων, τα οποία θα αποτελέσουν το συμβούλιον, φρονεί δε ότι το ίδιον συμβούλιον πρέπει να κρίνη και τους εισερχομένους και τους εξερχομένους αξιωματικούς. Επίσης φρονεί ότι πρέπει να περιληφθώσι εις τους υπό κρίσιν αξιωματικούς και οι της ταμικής υπηρεσίας.

Ο κ. ***Α. Μαζαράκης*** (Υπουργός των Στρατιωτικών) λέγει ότι περιλαμβάνονται και ούτοι.

Ο κ. ***Δ. Κάκαβος*** τελευτών εκφράζει την ελπίδα ότι η Βουλή θέλει συντελέση ώστε οι μεν καλοί και άξιοι αξιωματικοί να επανεύρουν την θέσιν των εις την στρατιωτικήν οικογένειαν, οι δε ανίκανοι να αποκτήσουν τα μέσα ίνα ζήσουν μετά των οικογενειών των.

Ο κ. ***Κ. Γόντικας*** λαμβάνων τον λόγον λέγει ότι καίτοι έχει ριζικάς και λεπτομερειακάς διαφωνίας προς το υπό συζήτησιν ψήφισμα εν τούτοις, αναγνωρίζων την σοβαρότητα των σημερινών περιστάσεων, δεν είνε διατεθειμένος τελικώς να διαφωνήσω· η κοινή γνώμη εζήτησε κυρίως τον καταρτισμόν Οικουμενικής Κυβερνήσεως διά λόγους οικονομικούς, διότι κατά τί θα ωφεληθή ο γεωργικός πληθυσμός εκ της τοιαύτης ή τοιαύτης λύσεως του στρατιωτικού ζητήματος; Άνευ της επιλύσεως τοϋ οικονομικού προβλήματος πώς θα είνε δυνατόν να σταθούν είτε αξιωματικοί, είτε συνταξιούχοι, είτε άλλοι; Πώς άνευ αυτού θα εύρεθούν οί πόροι επί τη βάσει των οποίων και μόνον το Κράτος θα δυνηθή να έλθη αρωγόν εις πάντας τούτους. Η Κυβέρνησις έλαβεν υπ' όψει τας δαπάνας, αίτινες απαιτούνται προς ικανοποίησιν των διά του ψηφίσματος δημιουργηθησομένων νέων δαπανών. Βεβαίως ελπίζω, λέγει, ότι η Κυβέρνησις έλαβε πάντα ταύτα υπ' όψει· έχομεν, όμως την αξίωσιν να μη θεωρήση η Κυβέρνησις το έργον της λήξαν μετά την διευθέτησιν του στρατιωτικού ζητήματος, διότι κυρίως και πρωτίστως πρέπει να λυθή το οικονομικόν πρόβλημα. Αναγινώσκω, λέγει, εις τας εφημερίδας καθ' έκάστην ότι ο κ. Υπουργός των Οικονομικών ασχολείται με την βεβαίωσιν και εισπραξιν των φόρων καλή βέβαια είνε η βεβαίωσις των φόρων, αλλ' όσοι είνε εις θέσιν να γνωρίζουν εξεύρουν ότι βεβαίωσις των φόρων σημαίνει επιδίωξιν φορολογικήν του λαού. Εάν δε πρόκειται να συνεχισθή ή μέχρι τούδε ακολουθηθείσα γεωργική πολιτική ποίοι είνε οί νέοι πόροι διά των οποίων θα καλυφθούν αί νέαι δαπάναι, αί καθ' έκάστην δημιουργούμεναι; Παραλλήλως επομένως προς το υπό συζήτησιν ψήφισμα πρέπει ή Κυβέρνησις να προσκομίση τα μέτρα εκείνα δι' ών θα επέλθη ελάττωσις των δαπανών, μεταξύ των οποίων και η ελάττωσις της στρατιωτικής θητείας τουλάχιστον εις 11 μήνας.

Ο κ. ***Α. Μαζαράκης.*** (Υπουργός των Στρατιωτικών) λέγει ότι επί τοιούτων ζητημάτων δεν πρέπει να αποφαινώμεθα, πάντα ταύτα στηρίζονται πάντοτε επί άλλων προϋποθέσεων. Δεν πρέπει δε να γεννώμεν εντυπώσεις.

Ο κ. ***Κ.Γόντικας*** συνεχίζων λέγει ότι δεν πρόκειται περί εντυπώσεων. Ο κ. Υπουργός, λέγει, ενθυμείται ότι άλλοτε συνειργάσθημεν, κατεδίκασα δε ως Υπουργός και την θητείαν εις 18 μήνας. Εξετάζων τα του ψηφίσματος φρονεί ότι εν και μόνον συμβούλιον πρέπει να κρίνη και περί της επαναφοράς και περί της εκκαθαρίσεως, μάλιστα η Κυβέρνησις θα έπρεπε να λάβη δύο ανωτάτους αξιωματικούς εκ των εκτός του στρατεύματος, μη καταληφθέντας υπό του ορίου ηλικίας, οί οποίοι επανερχόμενοι θα ηδύναντο μετά των λοιπών τριών μελών του συμβουλίου να κάμουν και την επαναφοράν και την εκκαθάρισιν. Συνεχίζων, λέγει, ότι αμφότεραι αί μερίδες έχουν τας γνώμας των, αί γνώμαι όμως αύται προκειμένου περί του παρελθόντος πρέπει να μετριασθούν, εφ' όσον οί αρχηγοί ανεγνώρισαν την ανάγκην της συνεργασίας, ή δε συνεργασία αύτη δεν δύναται να ενισχύεται δι' ύβρεων.

Ο κ. ***Ι. Παπαϊωάννου*** λέγει ότι η μερίς εις ην ανήκει ουδέποτε ύβρισεν, υπεστήριξε μόνον ότι τα πολιτεύματα δεν στηρίζονται παρά μόνον επί της θελήσεως του λαού.

Κ. Γόντικας. Ήθελα να γνωρίζω και τοϋτο. Περιλαμ-

ὑάνονται οἱ παραιτηθέντες ἀπὸ ωρισμένης περιόδου). Ἀλλ' ξάπαντες οἱ παραιτηθέντες :

Α. Μαζαράκης (Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν). Εἶνε ζήτημα οὐσίας τοῦ συμβουλίου. Ἐγὼ φαντάζομαι, διότι θέλω νὰ κάμω καὶ τὴν δήλωσιν αὐτήν, ὅτι καὶ ἡ διατύπωσις, ἡ ἔννοια δηλαδὴ ἡ ἀρχικὴ ὑπῆρχεν εἰς τὸ πνεῦμα τῶν πολιτικῶν ἀρχηγῶν τῶν συνελθόντων διὰ τὴν συγκρότησιν τῆς Οἰκουμενικῆς Κυβερνήσεως. Ἐγὼ ἔλαβον γνῶσιν τῆς ἀποφάσεως ὅταν προσεκλήθην κατόπιν, ὅταν εἶχεν ἀποφασισθῇ πλέον, ἀλλ' ὑποθέτω ὅτι τὸ πνεῦμα τῶν πολιτικῶν ἀρχηγῶν εἶναι αὐτό!

Οἱ παραιτηθέντες εἰς τοὺς ὁποίους διέβλεπον πολιτικὸν λόγων τῆς παραιτήσεως.....

Ι. Μεταξᾶς (Ὑπουργὸς τῆς Συνγκοινωνίας). Ἐπρόκειτο περὶ τῶν ἀξιωματικῶν, οἵτινες ἠναγκάσθησαν νὰ παραιτηθῶσιν ἕνεκα τῶν πολιτικῶν ἀνωμαλιῶν ἢ νὰ ὑποβάλωσιν αἰτήσεις ἀποστρατείας πρωτοῦ τοὺς καταλόγῳ τὸ ὅριον τῆς ἡλικίας ἕνεκα τῶν πολιτικῶν ἀνωμαλιῶν. Ὄχι περὶ τῶν ἀξιωματικῶν, οἱ ὁποῖοι παρητήθησαν, διότι δὲν τοὺς ἤρεσε νὰ ὑπηρετήσωσι καὶ ἤθελαν νὰ εὕρωσιν ἄλλο ἐπάγγελμα.

Ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 6 ὡσαύτως ὁ κ. ***Κ. Γόντικας*** ὁμιλῶν παρατηρεῖ ὅτι οὐδὲν λέγεται οὔτε περὶ ἐπετηρίδος, οὔτε περὶ ἀρχαιότητος, οὔτε περὶ οὐδενός. Ὑπάρχει λέγει φόβος ὡς ἐκ τούτου μήπως ἐπιδιώκοντες ὁμαλότητα δημιουργήσωμεν μίαν μεγάλην ἀνωμαλίαν μέσα εἰς τὸ σύνολον τοῦ στρατοῦ.

Διακόπτεται ἐν τῷ σημείῳ τούτῳ ἡ συνεδρίασις ὥρᾳ 9 μ. μ. διὰ τὴν 10 1)2 μ. μ..

Μετὰ τὴν διακοπήν

Ὥρᾳ 10.45' μ. μ. ἐπαναλαμβάνεται ἡ διακοπεῖσα συνεδρίασις.

Ἀνακοινοῦται ψήφισμα τῆς Πανελλαδικῆς ὁμοσπονδίας ἐργατῶν μεταφορᾶς κινήσεως καὶ φωταερίου.

Ὁ κ. ***Σ. Μάξιμος*** παρακαλεῖ νὰ συζητηθῇ εἰ δυνατὸν ἐπειγόντως τοῦτο.

Ὁ κ. ***Πρόεδρος*** δηλοῖ ὅτι τὸ μόνον τὸ ὁποῖον δύναται νὰ γίνῃ εἶνε νὰ συνανέσῃ ἡ Βουλὴ νὰ συζητηθῇ κύριον πρῶτον εἰς τὴν Ἡμ. Διάταξιν τῶν ἀναφορῶν.

Συνεχιζομένης εἶτα τῆς συζητήσεως τοῦ ψηφίσματος περὶ ἐπαναφορᾶς ἀξιωματικῶν, ὁ κ. ***Π. Μπούμπουλης*** λέγει ὅτι ἔχει τὴν πεποίθησιν ὅτι ἡ Ἐπιτροπὴ θὰ ἀποδόσῃ καὶ ὑπὸ τὴν πίεσιν τῆς κοινῆς γνώμης τὸ ἀπόλυτον δίκαιον. Ζητεῖ ὡς ἐρμηνείαν παρὰ τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῶν Στρατιωτικῶν νὰ δηλώσῃ ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 9 ἐὰν ὁ χρόνος τῶν ἀεροπόρων θὰ θεωρηθῇ ἐν πτητικῇ ἐνεργείᾳ. Πρόκειται λέγει περὶ ἑνὸς καὶ μόνον ἀεροπόρου καὶ εἶνε γνωστὸν ὅτι ὁ νόμος ὥριζεν ὡς ἐκ τῆς φύσεως τῆς ὑπηρεσίας τοῦ ἀεροπόρου τὸν χρόνον τῆς ὑπηρεσίας μικρὸν καὶ ὁσάκις ἡ ὑπηρεσία δὲν εἶχεν ἀεροπλάνα ἐθεωροῦντο συμπληρούμενα τὰ ἑξάμηνα τῆς πτητικῆς ἐνεργείας.

Ὁ κ. ***Ἀλ. Μαζαράκης*** (Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν) ἀπαντᾷ ὅτι δὲν ἔλαβε κατὰ τὴν σύνταξιν τοῦ ἄρθρου ὑπ' ὄψει τὴν περίπτωσιν ταύτην. Θεωρεῖ ὅμως δύσκολον νὰ θεωρηθῇ ὡς χρόνος πτητικῆς ὑπηρεσίας ὁ χρόνος τῆς ἐκ τοῦ Στρατεύματος ἀπομακρύνσεως.

Ὁ κ. ***Σ. Γάτος*** ζητεῖ πληροφορίας ἂν ἐδέχθη ὁ κ. Ὑπουργὸς τὴν τροπολογίαν τοῦ κ. Κρεμεζῆ περὶ ἐμπολέμου ὑπηρεσίας.

Ὁ κ. ***Α. Μαζαράκης*** (Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν) ἀπαντᾷ. ὅτι ἀναφέρεται εἰς ὅσα εἶπε χθὲς κατὰ τὴν ἀγόρευσίν του. Πάντως δὲν ἔχει δυσκολίαν νὰ προσθέσῃ εἰς τὴν φράσιν «στρατιωτικὴ δρᾶσις» τὴν λέξιν «πολεμική».

Ὁ κ. ***Σ. Γάτος*** συνεχίζων λέγει, ὅτι ἐφόσον θὰ ἠθέλομεν φθάσῃ εἰς τὸ συμπέρασμα νὰ ἀποκλείσωμεν τοὺς ἀξιωματικούς, οἱ ὁποῖοι δὲν μετέβησαν εἰς τὸ μέτωπον ἔστω καὶ ἐκ μὴ ὑπαιτιότητός των ἔπρεπε νὰ ἀποκλεισθοῦν καὶ ἐκεῖνοι οἱ ἀξιωματικοί, οἱ ὁποῖοι ἠθυμόλησαν εἰς τὴν πρωτεύουσαν τοῦ ἔθνους καὶ ἐγκατεστάθησαν ἐκεῖ καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ πολέμου.

Ὁ κ. ***Γ. Λαζανᾶς*** λέγει ὅτι ἡ ἀποκατάστασις τοῦ στρατοῦ καὶ ἡ ἀπομάκρυνσις αὐτοῦ ἀπὸ τῆς πολιτικῆς εἶναι ἡ θέλησις τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ τὸ τοιοῦτον, λέγει, ἐτονίσθη ὑφ' ὅλων τῶν συναδέλφων. ἀλλὰ ὑπάρχει ὁ φόβος μήπως ὁ σκοπὸς ὃν ἐπιδιώκει τὸ ψήφισμα δὲν πραγματοποιηθῇ. Ὅλοι ἐλπίζομεν ὅτι θὰ φθάσωμεν εἰς τὸ ποθούμενον, διότι, τὸ ὅτι πιστεύει ἡ Κυβέρνησις εἰς τοῦτο εἶναι μία ἐγγύησις. Ὅταν ὅμως παρέλθῃ, λέγει, ὁ ὑπὸ τοῦ ψηφίσματος ὁριζόμενος χρόνος θὰ ἔχωμεν τὴν γαλήνην τοῦ στρατεύματος; Ἐγὼ τὸ εὔχομαι, εὔχομαι νὰ μὴ εὑρεθῶμεν μετὰ τὴν πάροδον τῆς προθεσμίας αὐτῆς εἰς δυσχερῆ θέσιν ἀπέναντι τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ. ἀλλὰ φοβοῦμαι μήπως εὑρεθῶμεν πρὸ μὴ ἐκπληρώσεως τῆς προϋποθέσεως τῆς συγκροτήσεως τῆς Οἰκουμενικῆς Κυβερνήσεως.

Προτείνει νὰ μὴ ἀφεθῶσιν ὅλα τὰ δικαιώματα τῆς ἐκκαθαρίσεως τοῦ στρατοῦ καὶ ὅλη ἡ ἐπιτυχία τοῦ ψηφίσματος εἰς τὸ Συμβούλιον. Ἂς κρατήσῃ καὶ ἡ Κυβέρνησις διὰ τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Στρατιωτικῶν μερικὰ δικαιώματα δι' αὐτό, λέγει, πρέπει νὰ εἶναι συμβουλευτικαὶ αἱ ἀποφάσεις τοῦ Συμβουλίου καὶ ὄχι ὑποχρεωτικαί. δὲν ὑπάρχει δὲ οὐδεὶς φόβος καταχρήσεων διότι ἀποδίδει σπουδαίαν σημασίαν εἰς τὴν συγκρότησιν τῆς Οἰκουμενικῆς Κυβερνήσεως· ἐὰν ὅμως ἐξ ἀντιθέτου αἱ ἀποφάσεις τοῦ συμβουλίου εἶνε μεροληπτικαὶ καὶ δὲν ἐγγυῶνται τὴν ἐπίτευξιν τοῦ σκοποῦ τοῦ σχεδίου τοῦ ψηφίσματος, τότε θὰ εἶνε δυνατὸν νὰ μὴ ἐφαρμόζωνται ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Στρατιωτικῶν, διότι ἀπὸ τὰς ἀποφάσεις αὐτὰς περιμένομεν τὴν ἡσυχίαν τοῦ τόπου. Ὁμιλῶν περὶ τοῦ 11 ἄρθρου λέγει ὅτι ὅταν θὰ κλίνῃ τὸ δεύτερον συμβούλιον θὰ εἶνε ἐν ἐνεργείᾳ καὶ οἱ ἀπόστακτοι, οἱ ἐπαναφερθέντες ὑπὸ τοῦ πρώτου συμβουλίου καὶ φοβοῦμαι, λέγει, μήπως καθ' ὃν τρόπον ἔχει διατυπωθῇ τὸ ἄρθρον κρίνει τὸ δεύτερον συμβούλιον καὶ τοὺς ἐπαναφερθέντας ὑπὸ τοῦ πρώτου συμβουλίου.

Ὁ κ. ***Α. Μαζαράκης*** (Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν) παρέχει σχετικὰς ἐξηγήσεις.

Ὁ κ. ***Γ. Λαζανᾶς*** ἐρωτᾷ ἐὰν οἱ ἀξιωματικοὶ εἶνε ὑπεράριθμοι.

Ὁ κ. ***Α. Μαζαράκης*** (Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν) λέγει ὅτι αὐτὸ εἶνε πλάνη· ἐξ τινας μόνον βαθμοὺς ὑπάρχουν περισσότεροι τῶν ἀναγκαιούντων ἐνῷ εἰς ἄλλους βαθμοὺς καὶ εἰς τὰ διάφορα σώματα ἔχομεν πολλὰ κενά.

Ὁ κ. ***Γ. Λαζανᾶς*** ἀναφέρει παράδειγμα ὀδοντοϊατροῦ ἀξιωματικοῦ κληθέντος ὀνομαστὶ καὶ ὑπηρετοῦντος ἐν Χίῳ ἐνῷ ἐκεῖ εἶνε ὀλίγοι στρατιῶται· ἐὰν οὕτω δικαιολογεῖται ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀξιωματικῶν τότε λέγει. δὲν ἔχομεν περίσσειαν ἀξιωματικῶν.

Ὁ κ. ***Α. Μαζαράκης*** (Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν) λέγει ὅτι δὲν εἶνε δυνατὸν ἀπὸ ἕνα ὀδοντοϊατρὸν ἀξιωματικὸν νὰ δημιουργηθῇ ἐν σύστημα ὁλόκληρον, ὡς θέλει νὰ πράξῃ ὁ κ. βουλευτής. Εἴμεθα λέγει ἐκ τῶν ὀλίγων Κρατῶν, τὰ ὁποῖα δὲν προνοοῦσι περὶ συμπληρωματικῶν στελεχῶν ὡς συμβαίνει εἰς ἄλλα κράτη.

Ὁ κ. ***Γ. Λαζανᾶς*** συνεχίζων λέγει ὅτι διὰ τοῦ ψηφίσματος εἰσέρχονται νέοι ἀξιωματικοί, ὧν ὁ ἀριθμὸς εἶνε ἄγνωστος, ὡς εἶνε ἄγνωστος καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀπομακρυνθησομένων τοῦ στρατεύματος ὑπὸ τοῦ β' συμβουλίου. ἠδύνατο δὲ νὰ καθορισθῇ ὅτι τόσοι πρέπει νὰ ἐξέλθουν ὅσοι θὰ εἰσέλθουν.

Ὁ κ ***Β. Σαγιᾶς*** δίδει τὴν πληροφορίαν ὅτι οἱ ἀπόστακτοι καὶ οἱ παραιτηθέντες εἶνε ὅλοι περίπου 600.

Ὁ κ. ***Γ. Λαζανᾶς*** ἐξακολουθῶν λέγει ὅτι ὄχι μόνον ζήτημα ἀριθμοῦ ἀξιωματικῶν θὰ γεννηθῇ, ἀλλὰ καὶ ζήτημα βαθμῶν, οἵτινες προϋποθέτουσι καὶ μισθούς, διότι διὰ τῆς μεθόδου τῶν ἀποτάξεων καὶ τῆς ἐπαναφορᾶς κατώρθωσαν ὅλοι οἱ ἀξιωματικοὶ νὰ λαμβάνουν τάχιστα βαθμούς, ἐνῶ ἄλλοτε εἰς ἀνθυπολοχαγὸς ἔμενεν εἰς τὸν ἴδιον βαθμὸν ἐπὶ ὁλόκληρον δεκαετίαν. Λέγει ὅτι διὰ τοῦ ψηφίσματος ἔδει νὰ ληφθῇ μία πρόνοια νὰ μὴ ὑποβιβασθῶσι μὲν οἱ ἀξιωματικοί, ἀλλὰ νὰ γείνωσι διακρίσεις ὡς πρὸς τὴν μισθοδοσίαν, διότι δὲν εἶναι σωστὸν νὰ λαμβάνωσιν ὅλοι τοὺς αὐτοὺς μισθούς. Ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τῶν συντάξεων λέγει, ὅτι διὰ τοὺς ἀποστράτους δικαιοῦται διὰ τοὺς μὴ θεωρηθησομένους ἱκανοὺς πρὸς ἐπαναφορὰν δίδεται σύνταξις, ἀδιαφόρως χρόνου καὶ διὰ μιᾶς φράσεως τελείως ἀορίστου καὶ εἶναι δυνατὸν νὰ δοθῇ σύνταξις εἰς ἀξιωματικοὺς ἴσως καὶ ἐγκληματίας.

Ὁ κ. ***Α. Μαζαράκης*** (Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν) λέγει ὅτι οἱ τυχὸν τοιοῦτοι ἀξιωματικοὶ εἶναι μονάδες, ἄλλως τε ἀνήκει εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Συμβουλίου νὰ κρίνῃ αὐτοὺς τοὺς ἀξιωματικούς.

Ὁ κ. ***Γ. Λαζανᾶς*** καταλήγων παρακαλεῖ ὅπως καθορισθῇ σαφέστερον τὸ ζήτημα γενικῶς τῆς οἰκονομικῆς ἐνισχύσεως αὐτῶν τῶν ἀξιωματικῶν.

Ὁ κ. ***Ι. Κίνιας*** λέγει ὅτι ἡ ἕνωσις τῶν κομμάτων εἶνε καθῆκον πατριωτικὸν καὶ πεποίθαμεν ὅτι δώσαντες ὑπὲρ αὐτῆς τὴν ψῆφον μας θὰ ἀποκτήσωμεν τὴν ψυχικὴν ἕνωσιν τοῦ ἔθνους μας. Ὁ Λαὸς ἤδη ἀξιοῖ γαλήνην καὶ τὴν ἐκ ταύτης ἀπότοκον οἰκονομικὴν εὐρωστίαν τοῦ τόπου. Λέγοντες δὲ γαλήνην ἐννοοῦμεν, λέγει, τὴν ἐκ τοῦ στρατοῦ ἀπομάκρυνσιν πάντων, ὅσοι ἀνεμίχθησαν εἰς τὴν πολιτικὴν καὶ ἐγένοντο οἱ δημιουργοὶ τῶν ἀνωμαλιῶν. Ἐπεδάλλατο συνεπῶς ἡ γεφύρωσις τῆς διαιρέσεως ἐν τῷ στρατῷ καὶ πρὸς τοῦτο ὑπεβλήθη τὸ συζητούμενον ψήφισμα. Τῶν κυβερνώντων οὐδεὶς δύναται νὰ ἀμφισβητήσῃ τὴν καλὴν πίστιν, καὶ πεποίθαμεν ὅτι εἰλικρινῶς ἡ Κυβέρνησις θὰ ἐπιδιώξῃ τὴν ἐπίτευξιν τοῦ ἐπιδιωκομένου σκοποῦ.

Ἀναλύων εἶτα τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 2 καὶ ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 11. ἐκφράζει τὴν ἀπορίαν του διὰ τὴν δημιουργίαν δύο συμβουλίων ἐνῷ ὤφειλεν ἓν μόνον Συμβούλιον νὰ συγκροτηθῇ. Καὶ τὸ περίεργον, λέγει, εἶνε ὅτι τὸ μὲν πρῶτον Συμβούλιον ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς Κυβερνήσεως, τὸ δὲ ἄλλο ἐκ τῶν ἁρμοδίων Διοικητῶν. Μόνον ἂν εἰς τὸ πρῶτον Συμβούλιον ἀνατεθῇ ἡ ὅλη ἐργασία. θὰ ἐμπνευσθῇ πεποίθησις εἰς ἀμφότερα τὰ στρατόπεδα Εἶχον συνεπῶς τὴν γνώμην, λέγει, ὅτι μόνον τὸ Συμβούλιον τοῦ ἄρθρου 2 θὰ ἔπρεπε νὰ κρίνῃ καὶ περὶ ἐπαναφορᾶς ἀλλὰ καὶ περὶ ἀπομακρύνσεως, διότι ἀντιθέτως ἡ Κυβέρνησις ἀποδεικνύεται ὅτι ἔχει Ἀχίλλειον πτέρναν καὶ ἡ Ἀχίλλειος πτέρνα εἶνε ἡ ἐξάρτησις τῆς ἀπομακρύνσεως τῶν ἐπαναφερθέντων ἐκ τῶν Διοικητῶν τῶν Σωμάτων. Μόνον τὸ πρῶτον Συμβούλιον παρέχει πλήρη ἐγγύησιν ἀνεπηρεάστου κρίσεως καὶ μόνον δι' αὐτοῦ θὰ κατορθωθῇ νὰ παύσῃ ἡ ἀνωμαλία ἐν τῷ στρατῷ καὶ νὰ μὴ ἐπανίδωμεν κινήματα. Εἶνε γνωστὸν λέγει ὅτι πολλοὶ ἀξιωματικοὶ ἀπὸ ὁπλαρχηγοὶ ἐμονιμοποιήθησαν εἰς ἀξιωματικούς.

Ὁ κ. ***Β. Μεϊμαράκης*** διακόπτων παρατηρεῖ ὅτι οἱ ὁπλαρχηγοὶ προσέφερον μεγάλας ὑπηρεσίας.

Ὁ κ. ***Ι. Κίνιας*** συνεχίζων λέγει ὅτι οὗτοι ὡς ὁπλαρχηγοὶ ὄντως προσέφερον ὑπηρεσίας. Ἀλλ' ὁ καταστατικὸς τῶν ἀξιωματικῶν νόμος ὁρίζει τὰς πηγὰς ἐξ ὧν ἀντλοῦνται οἱ ἀξιωματικοὶ καὶ πᾶσα ἐξ ἄλλης πηγῆς δημιουργία ἀξιωματικῶν εἶνε πηγὴ ξένη πρὸς τὴν συγκρότησιν τοῦ Στρατοῦ, εἶνε πηγὴ τῶν ἀνωμαλιῶν εἰς τὸν Στρατόν. Αἱ πηγαὶ αὗται ἔλθε καιρὸς νὰ στειρεύσουν. Ἐξακολουθῶν τονίζει ὅτι θεωρεῖ τὸ ζήτημα τῆς ἀπομακρύνσεως τῶν ἀξιωματικῶν σοβαρώτερον ἀπὸ τὴν ἐπαναφορὰν καὶ ἐκφράζει τὴν ἐλπίδα ὅτι τὰ κυβερνῶντα κόμματα θὰ ἀναλάβουν ὑπ' εὐθύνην των τὸ ἔργον τῆς ἀπομακρύνσεως, ὅπως ἀνέλαβον καὶ τὸ ἔργον τῆς ἐπαναφορᾶς, διότι οὕτω μόνον ἐκπληροῦμεν τὴν λαϊκὴν θέλησιν, μόνον οὕτω δημιουργοῦμεν ἐθνικὸν καὶ ὄχι κομματικὸν Στρατόν. Καταλήγων προτείνει ὅπως τὰ ἔργα τοῦ Συμβουλίου τοῦ ἄρθρου 11 ἀνατεθοῦν εἰς τὸ Συμβούλιον τοῦ ἄρθρου 2 διότι οὕτω μόνον θὰ καταρτίσῃ ἡ Κυβέρνησις νὰ συνδέσῃ τὸ ὄνομά της μὲ τὴν ἱστορίαν.

Ὁ κ. ***Ι. Μεταξᾶς*** (Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας) ὑποβάλλει σχέδιον ψηφίσματος «περὶ ἠλεκτρικῆς ἐγκαταστάσεως Κερκύρας» καὶ παρακαλεῖ ὅπως ἀναγραφῇ τοῦτο ἐκ τῶν πρώτων εἰς τὴν Ἡμερησίαν διάταξιν διότι εἶνε κατεπείγον.

Ὁ κ. ***Χ. Βοζίκης*** παρατηρεῖ ὅτι δὲν δύναται νὰ συνεχισθῇ ὁ τρόπος οὗτος τῆς ὑποβολῆς ψηφισμάτων.

Ὁ κ. ***Α. Παπαναστασίου*** λέγει ὅτι ὁ κ. συνάδελφος ἔχει ἀτόλυτον δίκαιον, θέλει δὲ διορθωθῇ τὸ ἄτοπον ὑποβαλλομένου ἐντὸς μικροῦ τοῦ σχετικοῦ ψηφίσματος τοῦ τροποποιοῦντος τὸν Κανονισμόν.

Συνεχιζομένης εἶτα τῆς συζητήσεως ἐπὶ τοῦ ψηφίσματος «περὶ ἐπαναφορᾶς ἀποτάκτων ἀξιωματικῶν», ὁ κ. ***Σ. Μάξιμος*** τονίζει ὅτι ἡ κρίσις δὲν λύεται μὲ τὴν ἐπαναφορὰν τῶν ἀποτάκτων· ἀντιθέτως, ὁ τρόπος καθ' ὃν ἐπιζητεῖται νὰ καταπολεμηθῇ δῆθεν ἡ στρατοκρατία εἶνε χρεωκοπημένος· ἔχετε 7 χιλ. ἀξιωματικοὺς καὶ τοὺς κάνετε 8 χιλιάδες, καὶ αὐτὸ ὀνομάζετε καταπολέμησιν τῆς στρατοκρατίας. Ἡ πλειονοψηφία τοῦ Ἑλλ. Λαοῦ αὐτὴν τὴν στιγμὴν δὲν ἀσχολεῖται μὲ τὸ ζήτημα τῆς ἐπαναφορᾶς τῶν ἀποτάκτων ἀξιωματικῶν, ἐὰν δὲ οὕτω φρονεῖτε ἀσφαλῶς σφάλλεσθε. Τὸ ζήτημα πρέπει νὰ κρθῇ ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς γενικῆς καταστάσεως τῆς χώρας τῆς οἰκονομικῆς καὶ κυρίως τῆς δημοσιονομικῆς. Ἀπὸ Οἰκονομικῆς ἀπόψεως δὲν δύναται νὰ γίνῃ λόγος περὶ ἐπαναφορᾶς ἀποτάκτων ἀξιωματικῶν. Ἀπὸ πολιτειακῆς δὲ ἀπόψεως εἶνε γνωστὸν ὅτι ἡ ἐπαναφορὰ τῶν ἀποτάκτων εἶνε ζήτημα ἐπαναφορᾶς 1000 βατιλοφρόνων ἀξιωματικῶν.

Ὁ κ. ***Ι. Παπαϊωάννου*** ἐρωτᾷ ἂν οἱ βασιλόφρονες μετέχειρίσθησαν ποτὲ τοὺς ἀξιωματικοὺς πρὸς δημιουργίαν κινημάτων.

Ὁ κ. ***Σ. Μάξιμος*** ἀπαντᾷ ὅτι ἂν δὲν ἤτανε τοῦτο δὲν ἔγινε διότι δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ γίνῃ. Ἀλλὰ δὲν εἶπον, λέγει συνεχίζων, ὅτι οἱ ἀξιωματικοὶ θὰ κάμουν κίνημα· εἶπον ὅτι ἐπειδὴ συνεχίζεται τὸ πολιτειακὸν ζήτημα ἡ ἐπαναφορὰ τῶν ἀξιωματικῶν τούτων θὰ μεταφέρῃ τὸν πολιτειακὸν ἀγῶνα ἐντὸς τοῦ στρατεύματος· Ἐλέχθη ὅτι πρέπει νὰ καταπολεμηθῇ ἡ στρατοκρατία· ἀλλὰ τί εἶνε ἡ στρατοκρατία; στρατοκρατικὴ ἐκδήλωσις δὲν εἶνε ἡ ἀνάμιξις τοῦ στρατοῦ ὑπὲρ τῆς Δημοκρατίας, στρατοκρατικὴ ἐκδήλωσις εἶνε τὸ Παγκαλικὸν κίνημα. Ἂν ὑπάρχουν Δημοκράται οἱ ὁποῖοι λέγουν ὅτι εἶνε στρατοκρατικὴ ἐκδήλωσις ἡ ὑπὲρ τῆς Δημοκρατίας ἀνάμιξις τοῦ στρατοῦ, οὗτοι δὲν εἶνε Δημοκράται. Ὑπάρχει ὅμως καὶ ἡ ἄποψις ἡ πολιτικὴ τοῦ ζητήματος. Ὅταν ἐρχώμεθα, ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τῆς Ἑλλάδος καθήμενοι, νὰ συζητῶμεν περὶ τοιούτων πραγμάτων, νομίζω ὅτι δὲν εὑρισκόμεθα ἐν ὁμοφωνίᾳ πρὸς τὴν κοινὴν γνώμην. Ἡ Ἑλλάς, ἡ ἰδιαιτέρως καταστραφεῖσα καὶ ὑποστᾶσα τὰ δεινὰ τοῦ πολέμου, ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ δύναται νὰ συνεχίσῃ τὴν πολιτικὴν τῶν πολέμων καὶ τῶν στρατωτικῶν παρασκευῶν. Τελευτῶν λέγει ὅτι δὲν εἶνε ἐναντίον τοῦ στρατοῦ, ἀλλ' ὅτι καὶ αὐτὸς καὶ οἱ ὁμόφρονές του εἶνε ὑπὲρ τοῦ στρατοῦ τῆς ἐργατογεωργικῆς Δημοκρατίας.

Ὁ κ. ***Εὐστ. Φωτάκης*** πρὸς διακαιολόγησιν, λέγει, τῆς ψήφου του αἰσθάνεται ὑποχρεώσεων νὰ διαμαρτυρηθῇ διὰ τὸ ἐπανειλημμένως λεχθὲν ὅτι ὑπάρχει κατάστασις Στρατοκρατίας ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν Λαὸν καὶ τὸν πολιτικὸν κόσμον. Τοὐναντίον ἡ ἱστορία τῶν στρατιωτικῶν ἐπαναστάσεων ἀποδεικνύει ὅτι πάντοτε ἀπὸ τῆς συστάσεως τοῦ Κράτους αἱ στρατιωτικαὶ ἐπαναστάσεις εὑρίσκοντο ἐν στενῇ ἐπαφῇ πρὸς τὴν ψυχὴν τοῦ λαοῦ. Κατὰ τὸν πρόσφατον καιρὸν ἔχομεν μίαν ἀπόπειραν ἀντιθέσεως πρὸς τὴν Λαϊκὴν ψυχήν, εἶνε ἡ ἀπόπειρα τοῦ Παγκάλου. Ἀλλ' ἐκ τοῦ πειράματος αὐτοῦ ἐδόθη ἀφορμὴ νὰ στερεωθῇ εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ Λαοῦ ὅτι μόνον ὁ Κοινοβουλευτισμὸς καὶ ὄχι ἡ διαταρία στερεώνουν τὰς λαϊκὰς ἐλευθερίας καὶ περιφρουροῦν τὰ ἐθνικὰ συμφέροντα. Ἐὰν ὡρισμένοι πολιτικοὶ ἄνδρες συνέτρεξαν τὴν δικτατορίαν δὲν πταίει ὁ πολιτικὸς κόσμος, ὅστις ἂν εἶχε τὴν δύναμιν θὰ ἀνέτρεπεν αὐτήν. Πραγματευόμενος εἶτα

τὰ τοῦ ψηφίσματος ἐρωτᾷ τὸν κ. Ὑπουργὸν τῶν Στρατιωτικῶν ἂν περιλαμβάνονται καὶ οἱ ἀξιωματικοὶ τῆς Στρατιωτικῆς Δικαιοσύνης.

Α. Μιχαλακόπουλος (Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν) οὗτοι εἶνε ὑπάλληλοι τῆς Στρατιωτικῆς Δικαιοσύνης.

Ε. Φωτάκης συνεχίζων λέγει ὅτι κατὰ τὴν γνώμην του στρατοκρατία δὲν ὑπάρχει, ἀφ' ὅτου εἰσήλθομεν μὲ ἐλευθέρας ἐκλογὰς εἰς τὸν κοινοβουλευτικὸν βίον τὸ ζήτημα τὸ στρατιωτικὸν δὲν εἶνε τὸ ἄπαντον τῆς δράσεώς μας καὶ τῆς προσοχῆς μας. Εἶνε ἓν ἐκ τῶν πολλῶν προβλημάτων τὰ ὁποῖα ἔχομεν νὰ ρυθμίσωμεν. Ἐξεταστέον ὅμως ἂν μὲ τὴν λύσιν αὐτοῦ θὰ ἐπιβαρύνωμεν τὸν προϋπολογισμὸν καὶ θὰ στερήσωμεν τὸν λαὸν τῆς πληρώσεως ἄλλων σοβαρωτέρων ἀναγκῶν του. Καταλήγων λέγει ὅτι ἔχει τὴν πεποίθησιν ὅτι ἡ ἐκκαθάρισις θὰ γίνῃ διὰ νὰ ἀρθοῦν ὡρισμέναι ἀδικίαι καὶ ὅτι θὰ μείνουν εἰς τὸν Στρατὸν ὅσοι χρειάζονται διὰ τὰς στρατιωτικὰς ἀνάγκας τοῦ Ἔθνους, καὶ μὲ τὴν ἐλπίδα ταύτην θὰ ψηφίσῃ τὸ σχετικὸν ψήφισμα.

Ὁ κ. **Β. Καραπαναγιώτης** εἶνε, λέγει, ἀναμφισβήτητον ὅτι ἀνεξαρτήτως τῶν ἐπικρίσεων καὶ τῶν ἐπιφυλάξεων αἵτινες ἠκούσθησαν κατὰ τοῦ ψηφίσματος, τοῦτο θὰ τύχῃ τῆς ψήφου τῆς Βουλῆς διότι ὁ δι' αὐτοῦ τρόπος τῆς λύσεως τοῦ στρατιωτικοῦ ζητήματος ἀποτελεῖ καὶ τὴν βάσιν τῆς Οἰκουμενικῆς Κυβερνήσεως. Εἶνε βεβαίως λυπηρὸν ὅτι τὸ ζήτημα δὲν συζητεῖται μετὰ ψυχραιμίας ἀλλὰ εἰσάγεται μὲ βάσιν τὴν σκοπιμότητα καὶ τὴν ἀνάγκην συμβιβαστικῆς λύσεως τοῦ ζητήματος.

Ἀναλύων εἶτα τοὺς σκοποὺς τοῦ ψηφίσματος εὑρίσκει ὅτι ὡς πρὸς τὴν ἠθικὴν ἀποκατάστασιν ἠθικῶς πληγέντων ἀξιωματικῶν, ἂν ὑπάρχουν τοιοῦτοι, οὗτος ὁ λόγος, ὄντως εἶνε βάσιμος. Ἀλλὰ οἱ ἀξιωματικοὶ οἱ ἀπομακρυθέντες ἀπὸ τοῦ 1922 ἀνάγονται εἰς δύο κατηγορίας, εἰς τοὺς ἐκκαθαρισθέντας πρὸ τοῦ κινήματος τοῦ Ὀκτωβρίου 1923 καὶ εἰς τοὺς ἀπομακρυθέντας μετ' αὐτό. Οἱ πρῶτοι ἐξεκαθαρίσθησαν τῇ συμμετοχῇ καὶ αὐτῶν τῶν βραδύτερον ἀπομακρυθέντων καὶ εἶνε βεβαίως λυπηρὸν ὅτι ἐπανῆλθον ἐξ αὐτῶν 4 ἢ 5.

Καὶ διὰ τοὺς ἄλλους ὅμως τοὺς ἀπομακρυνθέντας λόγῳ τοῦ κινήματος τοῦ 1923 δὲν συντρέχει λόγος ἀποκαταστάσεως ἠθικῆς, διότι ἀπομακρυνθέντες διὰ πολιτικοὺς λόγους δὲν ἐπλήγησαν ἠθικῶς. Ὁ δεύτερος σκοπὸς τῆς ἐπιτεύξεως τῆς ὁμαλότητος ἐν τῷ στρατῷ εἶνε ζήτημα χρόνου καὶ χρόνου μακροῦ, καὶ ἀναλόγως τοῦ βαθμοῦ τῆς ἐκτὸς τοῦ Στρατοῦ πολιτειακῆς ὀξύτητος τῆς μεταφερθείσης ἐντὸς τοῦ Στρατοῦ. Ὁ τρίτος ἐπιδιωκόμενος σκοπός, τοῦ προικισμοῦ τοῦ στρατοῦ δι' ἐπαρκῶν ἐπαγγελματικῶς ἀξιωματικῶν, νομίζομεν λέγει ὅτι δὲν δύναται νὰ ἐπιτευχθῇ διὰ τῆς ἐπαναφορᾶς τῶν ἐκτὸς τοῦ Στρατοῦ, διότι πᾶς ἀνεπηρέαστος ἁρμόδιος θὰ συνομολογῇ ὅτι οὐδήποτε καὶ ἂν ἦτο ἡ προηγουμένη ἐπάρκεια αὐτῶν, ἡ νῦν, ἐν περιπτώσει ἐπανόδου, ἀπόδοσις ἐργασίας θὰ ἦτο μηδαμινή, ἐφόσον παρέμειναν ἔξω τοῦ Στρατεύματος ἐπὶ ὁλόκληρον δεκαετίαν. Ὁ τέταρτος ἐπιδιωκόμενος σκοπὸς τῆς καταπαύσεως τῆς στρατοκρατίας, θὰ ἐξετασθῇ ὅταν λάβωμεν ὑπ' ὄψιν ὅτι ὅταν ὁμιλῶμεν περὶ αὐτῆς, ὀφείλομεν νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι στρατοκρατίαν, δηλαδὴ ἐπιβολὴν τοῦ στρατοῦ πρὸς πραγμάτωσιν ἰδίων σκοπῶν, ἐσημειώσαμεν μόνον μὲ τὸ κίνημα τοῦ Παγκάλου. Ἐξακολουθῶν λέγει ὅτι, ἀφ' ὅτου οἱ Στρατοὶ ἔγιναν Ἐθνικοί, αἱ ἐπαναστάσεις ἔπαυσαν νὰ λέγωνται Στρατιωτικαί, διότι ἦσαν Λαϊκαί. Καὶ ἡ τελευταία Γαλλικὴ Δημοκρατία ἐπετελέσθη διὰ Λαϊκῆς-Στρατιωτικῆς Ἐπαναστάσεως, ἀποδοκιμαζούσης τὴν Μοναρχίαν καὶ τὰ δεινὰ τὰ ὁποῖα ἐπέφερε κατὰ τὸν πόλεμον τοῦ 1870. Καὶ εἰς τὴν Γαλλίαν συνεπῶς ἐπρωτοστάτησεν ὁ στρατὸς εἰς τὴν καθίδρυσιν τῆς Δημοκρατίας. Καὶ ἡ ὀχλοκρατικὴ Ρωσσικὴ ἐπανάστασις ἔλαβε πορῆνα καὶ ὀστᾶ διὰ Στρατιωτικῆς ἐπαναστάσεως τῆς φρουρᾶς τῆς Πετρουπόλεως. Καὶ οἱ Χοεντζόλερν ἔπεσαν μὲν διὰ τὴν ἀπώλειαν τοῦ μεγάλου πολέμου, ἀλλὰ τῇ ἀπειλῇ στρατιωτικοῦ κινήματος.

Ὁ κ. **Ι. Παπαϊωάννου** ἐρωτᾷ ἂν αἱ στρατιωτικαὶ ἐπαναστάσεις, αἱ μετὰ τὸ 1922, εἶχον σύμφωνον τὴν Λαϊκὴν θέλησιν.

Ὁ κ. **Β. Καραπαναγιώτης** συνεχίζων ἐξιστορεῖ τὰς ἀπὸ τοῦ 1843 ἐπαναστάσεις ἐν Ἑλλάδι, αἵτινες εἶχον σύμφωνον τὴν Λαϊκὴν γνώμην. Καὶ αὐτὴ ἡ ἐπανάστασις τοῦ 1916 εἶχε σύμφωνον μέγα μέρος τοῦ Λαοῦ, καὶ ἡ ἐπανάστασις τοῦ 1922 εἶχε σύμφωνον μὲν τὸν Στρατόν, πλὴν ἐλαχίστων ἐξαιρέσεων, καὶ ὅλον τὸν Λαόν, ὅστις, συναισθανόμενος τὴν γενομένην καταστροφήν, ἐχαιρέτισε τὴν ἐπανάστασιν.

Ὁ κ. **Π. Μπούμπουλης** παρατηρεῖ ὅτι οὐδεὶς πολίτης ἦτο ὑπὲρ τῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1922.

Ὁ κ. **Β. Καραπαναγιώτης** συνεχίζων λέγει ὅτι ἐφ' ὅσον ζῶμεν ἡ μὲν μία μερὶς θὰ ζῇ μὲ τὰς ἀντιλήψεις της ἡ δὲ ἄλλη μὲ τὰς ἰδικάς της. Ὁ Λαὸς καθ' ἡμᾶς ἀπεφάνθη καὶ ὑπὲρ τῆς Δημοκρατίας καὶ αἱ τελευταῖαι ἐκλογαὶ ἐπεκύρωσαν τὸ πρῶτον Δημοκρατικὸν Δημοψήφισμα.

(Θόρυβος καὶ διαμαρτυρίαι).

Εἰσερχόμενος εἶτα εἰς τὰς λεπτομερείας τοῦ ψηφίσματος εὑρίσκει ὅτι πρέπει νὰ τεθῇ ὡρισμένον ὅριον πολεμικῆς ὑπηρεσίας, ὅπως εἶπε καὶ ὁ κ. Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν. Ὡς πρὸς τὴν ἐκκαθάρισιν εἴμεθα κατὰ πάσης ἐκτάκτου τοιαύτης διότι μόνον τὴν φυσιολογικὴν ἐκκαθάρισιν θεωροῦμεν ἀσφαλῆ καὶ δικαίαν καὶ τιμίαν, ἐνῷ διὰ τῆς ἐκτάκτου τοιαύτης θὰ ἀκούσωμεν καὶ πολλὰ παράπονα καὶ ἀδικίας.

Μεθ' ὃ ὥρα 1.50 μ. μ. ἡ Βουλὴ δέχεται νὰ λυθῇ ἡ συνεδρίασις ἵνα ἐπαναληφθῇ αὔτη αὔριον ὥρᾳ 4 1)2 μ. μ.

Ὁ Πρόεδρος
Θ. ΓΟΥΣΚΟΣ

Οἱ Γραμματεῖς
Μ. Λαίλιος
Θ. Τσιριμῶκος

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΙΑ'

τῆς 18 Δεκεμβρίου 1926

Ὥρα 5.10 μ.μ. ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς ἕδρας κηρύσσει τὴν ἔναρξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει ν' ἀνοιχθῶσι τὰ θεωρεῖα.

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικὰ τῆς χθεσινῆς συνεδριάσεως.

Ἀνακοινοῦνται τὰ ἑξῆς:

Οἱ κτηνοτρόφοι περιφερείας Θεσσαλονίκης ὑποβάλλουν ὑπόμνημα καὶ παρακαλοῦν τὴν Κυβέρνησιν ὅπως λάβῃ αὐτὸ ὑπ' ὄψιν της διὰ τὴν βελτίωσιν τῆς θέσεώς των.

Ὁ ποιητὴς Σπῦρος Ματσούκας ἀναφέρει ὅτι ἔφερεν εἰς πέρας τὸ Μνημεῖον τοῦ Ρήγα Φεραίου ἐν Βελεστίνῳ καὶ παρακαλεῖ τὴν Κυβέρνησιν ὅπως ὁρισθῇ ἡ ἡμέρα τῶν ἀποκαλυπτηρίων.

Ὁ Νικόλαος Τζίκας ἀρχικτηνοτρόφος περιφερείας Θεσσαλονίκης ὑποβάλλει ὑπόμνημα δι' οὗ ζητεῖ τὴν ἀκύρωσιν τῆς ἀποφάσεως τοῦ Γεωργικοῦ Γραφείου ἐποικισμοῦ Θεσσαλονίκης διατάσσοντος τὴν ἔξωσίν του.

Οἱ σιτεργάται, οἱ ἐργάται λιμένος Πειραιῶς καὶ οἱ ἁμαξοκαρραγωγεῖς Πειραιῶς ὑποβάλλουν ὑπόμνημα καὶ παρακαλοῦν τὴν Κυβέρνησιν ὅπως ἀπαγορεύσῃ τὴν εἰσαγωγὴν ἀλεύρων ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ.

Ὁ Ἀρ. Ἱεραπετρίτης παρακαλεῖ τὴν Κυβέρνησιν ὅπως μεριμνήσῃ καὶ τὸν ἐπαναφέρῃ εἰς τὰς τάξεις τοῦ στρατοῦ καθ' ὅσον ἀπεμακρύνθη λόγῳ τῶν πολιτικῶν του φρονημάτων.

Ὁ Σύλλογος Καπνεμπόρων Θεσσαλονίκης διαμαρτύρεται διὰ τὴν μελετωμένην φορολογίαν τοῦ καπνοῦ χάριν τοῦ Ταμείου ἀνεργίας τῶν καπνεργατῶν.

Ὁ πιστωτικὸς Γεωργικὸς Σύνδεσμος Μπησχινίου διαμαρτύρεται διότι τὸ Ὑποκατάστημα τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος ἀρνεῖται νὰ καταβάλῃ δάνειον διὰ τὴν τρέχουσαν ἐποχὴν τῆς καλλιεργείας τῶν κτημάτων.

Ἡ Ἕνωσις τῶν Ἐφέδρων Ἀξιωματικῶν Μακεδονίας παρακαλεῖ τὴν Κυβέρνησιν ὅπως κατὰ τὴν ψήφισιν τοῦ Νομοσχεδίου περὶ ἐπαναφορᾶς τῶν ἀποτάκτων μὴ παραγραφῶσιν τὰ δίκαια τῶν ἐφέδρων Ἀξιωματικῶν.

Τὸ Ὑπηρετικὸν προσωπικὸν τῶν Σχολείων τῆς περιφερείας Ρεθύμνης ὑποβάλλει ὑπόμνημα περὶ τῆς οἰκονομικῆς βελτιώσεως τῆς θέσεώς του.

Ὁ καθηγητὴς Ἰωάννης Βογιατζῆς παρακαλεῖ τὴν Κυβέρνησιν ὅπως ἀκυρώσῃ τὸ Ν. Δ. περὶ ὁρίου ἡλικίας λειτουργῶν τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως.

Ἐπιτροπὴ Λαοῦ Καρδίτσης ὑποβάλλει ψήφισμα περὶ ἀκυρώσεως τῆς μεταξὺ τοῦ Δημοσίου καὶ τῆς Ἑταιρείας τῶν Θεσσαλικῶν Σιδ)μων συμβάσεως.

Οἱ Λαχανοκηπουροὶ Σερρῶν διαμαρτύρονται διὰ τὴν ἄδικον ἔξωσίν των ἐκ τῶν λαχανοκήπων ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ ἐποικισμοῦ διὰ τὴν ἀνέγερσιν σηροτροφικοῦ σταθμοῦ.

Τὸ Δημοτικὸν Συμβούλιον Σπάρτης διαμαρτύρεται διὰ τὴν μελετωμένην μετάθεσιν τοῦ Νομάρχου Ν. Μαυρομμάτη.

Ἐπιτροπὴ Λαοῦ Φλωρίνης ὑποβάλλει συγχαρητήρια διὰ τὴν ἀπόφασιν τῆς Κυβερνήσεως ὅπως ἀνασυστήσῃ Γενικὴν Διοίκησιν ἐν τῇ Δυτικῇ Μακεδονίᾳ.

Ἡ Ἕνωσις Δ)ντῶν Ζυθεστιατορίων παρακαλεῖ τὴν Κυβέρνησιν ὅπως ἐλαττώσῃ τὸ ποσοστὸν τῆς φορολογίας τὸ πληρωνόμενον εἰς τὴν Ἀεροπορικὴν Ἄμυναν διὰ τὴν κατεχομένην παραλιακὴν ἔκτασιν.

Ὑποβάλλουσι τροπολογίας ἐπὶ τοῦ Συντάγματος οἱ βουλευταὶ κ. κ. ***Ι. Σπετσιώτης, Α. Στρατηγόπουλος, Α. Μυλωνᾶς, Γ. Σίδερης, Ν. Μπακόπουλος, Ε. Φωτάκης, Αὐγ. Θεολογίτης, Γ. Βοραζάνης, Θ. Ἀνδρεάδης, Ν. Παπάζογλου, Α. Παπαναγιώτου, Δ. Εὐθυμιάδης, Γ. Τηληκίδης, Ν. Τερζόγλου, Α. Λαζαρίδης, Β. Καραπαναγιώτης*** καὶ ***Π. Τσιτσεκλῆς.***

Οἱ βουλευταὶ κ. ***Δ. Καζάκης, Κ. Καρτάλης*** καὶ ***Σ. Ἀλεξιάδης*** ὑποβάλλουν πρότασιν νόμου «περὶ τροποποιήσεως τοῦ νόμου 2866 περὶ Διοικήσεως τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ ἁγ. Ἀποστόλου τοῦ Νέου.

Ὁ κ. **Κ. Κοκκινάκης** ὑποβάλλει τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ Συντάγματος.

Εἰσέρχεται εἶτα ἡ Βουλὴ εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν τῶν Ἀναφορῶν καὶ Ἐρωτήσεων

Ὁ κ. **Γ. Καφαντάρης** συνιστᾷ ὅπως ἡ Βουλὴ εἰσέλθῃ ἀμέσως εἰς τὴν Νομοθετικὴν ἐργασίαν.

Ὁ κ. **Σ. Μάξιμος** παρακαλεῖ νὰ συζητηθῇ τὸ ὑπόμνημα τῆς Πανελλαδικῆς ὁμοσπονδίας ἐργατῶν μεταφορᾶς κινήσεως καὶ φωταερίου, ἐφ' ὅσον μάλιστα τὸ ἐκήρυξε χθὲς κατεπεῖγον ἡ Βουλή πρόκειται, λέγει, περὶ χιλιάδων ἐργατῶν οἱ ὁποῖοι ζητοῦν ἱκανοποίησιν τῶν δικαίων αἰτημάτων των.

Ὁ κ. **Γ. Καφαντάρης** (Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν) παρατηρεῖ ὅτι δεδομένου ὅτι τὴν προσεχῆ Τετάρτην τελειώνουν αἱ ἐργασίαι τῆς Βουλῆς πρέπει μέχρις ἐκείνης τῆς ἡμέρας νὰ ἔχῃ τελειώσει ἡ ἐπείγουσα ἐκκρεμὴς νομοθετικὴ ἐργασία δι' ἧς σκοποῦμεν νὰ ἀποδώσωμεν τὴν γαλήνην τοῦ τόπου.

Ὁ κ. **Τ. Ἀναστασίου** λέγει ὅτι δὲν δύναται νὰ καταργηθῇ τὸ ὕψιστον δικαίωμα τῶν πολιτῶν ὅπως ἀναφέρωνται εἰς τὴν Βουλήν.

Συναινούσης τῆς Βουλῆς ἀναβάλλεται ἡ συζήτησις ἐπὶ τῶν ἐρωτήσεων καὶ ἀναφορῶν, εἰσέρχεται δ' ἡ Βουλὴ εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν τῆς Νομοθετικῆς Ἐργασίας

Συνεχίζεται ἡ συζήτησις ἐπὶ τοῦ ψηφίσματος περὶ ἐπαναφορᾶς ἀξιωματικῶν.

Ὁ κ. **Γ. Καφαντάρης** (Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν) συνιστᾷ ὅπως παραιτηθοῦν οἱ κ. κ. βουλευταὶ τῶν ἀγορεύσεών των, περιοριζόμενοι εἰς τὰς κατ' ἄρθρον παρατηρήσεις των, διότι ἀντιθέτως θὰ διαιωνίζοντο αἱ συζητήσεις. Διὰ τῆς παραιτήσεώς των ἂς πεισθοῦν οἱ θέλοντες νὰ ὁμιλήσουν ὅτι συμβάλλουν εἰς τὴν ἀνακούφισιν τῆς κοινῆς γνώμης καὶ εἰς τὴν ἐπίτευξιν ταχύτερον τοῦ σκοποῦ ὃν ἐπιδιώκομεν πάντες.

Ὁ κ. **Γ. Καρπετόπουλος** παρατηρεῖ ὅτι ἀκριβῶς διὰ νὰ ἐπιτευχθῇ ὁ σκοπὸς τὸν ὁποῖον ἐπιδιώκομεν εἶνε ἀνάγκη νὰ συζητηθῇ εὐρύτατα τὸ μέτρον. Ἀλλὰ ἀφοῦ κατὰ βάσιν εἶνε ἀδύνατον νὰ μεταβληθοῦν αἱ ἀποφάσεις τῆς Κυβερνήσεως παρέλκει καθ' ὁλοκληρίαν πᾶσα συζήτησις.

Ὁ κ. **Γ. Καφαντάρης** (Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν) λέγει ὅτι οὐδεὶς ἐσκέφθη νὰ περιορίσῃ τὴν ἐλευθερίαν τοῦ λόγου ὀφείλω ὅμως νὰ τονίσω ὅτι ἡ μεταβολὴ κατὰ βάσιν δὲν εἶνε εὐχερής, ἀφοῦ ἐφθάσαμεν εἰς τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο μετὰ μακρὰν προσυνεννόησιν ὅλος ὁ πολιτικὸς κόσμος. Δὲν ὑπάρχει ἐξ ἄλλου πρόβλεψις ὅτι θὰ προστεθοῦν νέα ἐπιχειρήματα δυνάμενα νὰ μεταβάλουν τὰς τεθείσας βάσεις.

Ὁ κ. **Ι. Καλογερᾶς** δηλοῖ ὅτι ἐφ' ὅσον ἐξηντλήθη σχεδὸν ἡ συζήτησις παραιτεῖται τοῦ λόγου μὲ τὴν πεποίθησιν ὅτι θὰ τὸ πράξουν καὶ ἄλλοι συνάδελφοι.

Ὁ κ. **Α. Μητσοτάκης** λέγει ὅτι ἐκ τῆς εὐρυτέρας συζητήσεως τοῦ μέτρου οὐδένα κίνδυνον διατρέχει τὸ κῦρος τῆς Βουλῆς, ἡ ὁποία εἶνε κυρίαρχον Σῶμα καὶ ὄχι διεκπεραιωτὴς τῆς Κυβερνήσεως. Διὰ τοῦτο λέγει, δὲν παρῃτήθην διὰ νὰ εἴπω τὴν γνώμην μου ἐκπληρῶν τὸ καθῆκον μου.

Εἰς τὸ στρατιωτικὸν ζήτημα, λέγει, ἡ Κυβέρνησις ἀπέδωκεν ἐξαιρετικὴν σημασίαν καὶ ἀπὸ τὸ πολιτειακὸν καὶ ἀπὸ τὸ οἰκονομικόν. Τὸ στρατιωτικὸν δὲν εἶνε ἄλλο παρὰ ἡ ἐκτέλεσις τοῦ μυστικοῦ πρωτοκόλλου κατὰ τὴν κατάρτισιν τῆς Οἰκουμενικῆς Κυβερνήσεως. Τοῦ πρωτοκόλλου τούτου ἔδει νὰ λάβωμεν γνῶσιν ὅλοι οἱ βουλευταὶ καὶ πρὸ τῆς παροχῆς ἐμπιστοσύνης εἰς τὴν Κυβέρνησιν, διὰ νὰ γνωρίζωμεν ἐν συνειδήσει τί ἐψηφίσαμεν.

Ὁ κ. **Γ. Καφαντάρης** (Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν) λέγει ὅτι οὐδὲν πρωτόκολλον ὑπάρχει. Ὑπάρχει μόνον συμφωνία περὶ διατυπώσεως τῶν ψηφισμάτων, οἱ ὅροι τῶν ὁποίων περιέχονται εἰς τὰ κείμενά των.

Ὁ κ. **Ἀρ. Μητσοτάκης** συνεχίζων λέγει ὅτι ὡς ὑποβάλλεται τὸ ψήφισμα θὰ συζητηθῇ εὐρύτατα διὰ νὰ δώσῃ ἡ Βουλὴ πεφωτισμένην ψῆφον. Γνωρίζω, λέγει, τὰς δυσχερείας καθ' ὧν παλαίει ἡ Κυβέρνησις, ἀλλ' ἡ πολιτικὴ ἣν ἀκολουθεῖ ἐπὶ τοῦ στρατιωτικοῦ ζητήματος δὲν ὁδηγεῖ εἰς τὸν ἐπιδιωκόμενον σκοπόν, διότι τὸ στρατιωτικὸν δὲν εἶναι ἄλλο τι παρὰ συνέπεια τοῦ καθεστωτικοῦ ζητήματος, ὅπερ ἐπὶ ἐνδεκαετίαν συνταράσσει τὴν χώραν.

Δὲν ἐπιχειρῶ, λέγει, νὰ ἐξετάσω τὰ αἴτια τῆς ἐγέρσεως τοῦ καθεστωτικοῦ ζητήματος, ἀλλὰ διὰ νὰ λυθῇ τὸ στρατιωτικὸν ἄνευ κινδύνου ὤφειλε νὰ συνδεθῇ πρὸς τὸ ὅλον πρόβλημα, ἐνῷ ἐπὶ τοῦ καθεστωτικοῦ ἐτηρήθησαν ἐπιφυλάξεις, αἵτινες ἄγνωστον διατί ἐτηρήθησαν, μετὰ τὴν τελευταίαν μάλιστα ἐτυμηγορίαν τοῦ Λαοῦ ὑπὲρ τῆς Δημοκρατικῆς παρατάξεως. Αἱ ἐπιφυλάξεις αὗται οὐδεμίαν ἄλλην ἔννοιαν ἔχουν εἰ μὴ τὴν διατήρησιν τοῦ καθεστωτικοῦ ἀγῶνος καὶ ὑπὸ τοιαύτας συνθήκας ἐγὼ δὲν δύναμαι νὰ δώσω ψῆφον ὑπὲρ

τοῦ ψηφίσματος, διότι δὲν θέλω νὰ ριφθοῦν νέα σπέρματα εἰς τὴν διαίρεσιν τοῦ Στρατοῦ.

Ἡμεῖς θέλομεν τὸν στρατὸν ὄργανον τῆς Ἑλληνικῆς Δημοκρατίας, ἡ ὁποία εἶναι τὸ πολίτευμα τὸ ὁποῖον καθιέρωσεν ἡ ψῆφος τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ.

(Ἐπευφημίαι ἐκ τοῦ κέντρου. Διαμαρτυρίαι ἐκ τῆς δεξιᾶς).

Λέγων ταῦτα, λέγει, ἐκπληρῶ τὸ καθῆκον μου διότι δὲν θέλω νὰ πιστεύω εἰς πολιτικὰ ψεύδη.

Εἷς βουλευτὴς ἐκ τῆς ἀριστερᾶς. Δὲν ὑπάρχει λαϊκὴ ἐτυμηγορία.

Τ. Ἀναστασίου. Ἐξεδηλώθη εἰς τὸ δημοψήφισμα τοῦ 1924 εἰς τὸ ὁποῖον συμμετέσχετε καὶ σεῖς. (Θόρυβος).

Ὁ κ. ***Α. Μητσοτάκης*** συνεχίζων λέγει ὅτι ἡ στρατοκρατία δὲν ἔχει καμμίαν σχέσιν μὲ τὴν Δημοκρατίαν. Ἡ στρατοκρατία ἄλλως τε εἶνε κακόν, τὸ ὁποῖον μᾶς ἐκληροδότησεν ὁ μέγας πόλεμος καὶ μάλιστα κατὰ μορφὴν ἠπίαν.

Φ. Μοσχούλας. Ἠπίαν ἀφοῦ ἐδολοφόνησαν τοὺς ἓξ.

Ὁ κ. ***Α. Μητσοτάκης*** συνεχίζων λέγει ὅτι ἡ Στρατοκρατία ἐνεφανίσθη ὑπὸ στρατοκρατικὴν μορφὴν ἐν Σερβίᾳ καὶ ἐν Βουλγαρίᾳ, ὅπου αἱ Κυβερνήσεις ἀνεβιβάζοντο καὶ κατεβιβάζοντο ἀλλεπαλλήλως ἐνῷ παρ' ἡμῖν τὰ ἐμφανισθέντα κρούσματα εἶχον παροδικὸν χαρακτῆρα καὶ ἡ ἐπέμβασις παρ' ἡμῖν ἐγένετο ὁσάκις οἱ στρατιωτικοὶ ἐνεπνεύσθησαν ἀπὸ πολιτικούς.

Πολλοί. Ἀσφαλῶς.

Α. Μητσοτάκης. Καὶ παρὰ τῷ Στρατῷ ἤδη κρατοῦν αἱ σκέψεις ὅπως καὶ ὁ πολιτικὸς κόσμος περιορισθῇ εἰς τὰ ἔργα του, καὶ ὁ στρατὸς εἰς τὰ ἰδικά του. Ὅσον ἀφορᾷ τοὺς ἀποστράτους ἡ εὐθύνη δὲν βαρύνει τὴν Δημοκρατικὴν πτέρυγα, διότι εἶνε γνωστὸν ὅτι οἱ πλεῖστοι ἐξ αὐτῶν ἐκινήθησαν κατὰ τῷ 1923 κατὰ τοῦ κρατοῦντος καθεστῶτος. Οἱ κινηθέντες ἐγνώριζον τὰς συνεπείας πάσης ἀποτυχίας, ὅπως εἶνε γνωστὸν ὅτι ἐὰν ἐπεκράτουν θὰ ἔκριναν αὐστηρῶς τοὺς ἡττηθέντας. Ὅσάκις συνεπῶς ἐκινήθησαν οἱ ἀξιωματικοί, ἐκινήθησαν παρὰ πολιτικῶν καὶ εἶνε ἀληθὲς ἐπίσης ὅτι εἰς τὴν Δημοκρατικὴν πτέρυγα δὲν θὰ ἀνευρεθῇ ὁ πατριάρχης τῆς Στρατοκρατίας.

Ἐξακολουθῶν λέγει ὅτι ὁ Λαὸς ἠθέλησε τὴν Οἰκουμενικὴν ὄχι ὅμως ὡς ἁπλοῦν τύπον, τὴν ἠθέλησεν ὡς οὐσίαν πρὸς ὁριστικὸν τερματισμὸν τῶν καθεστωτικῶν ἀγώνων καὶ ὅμως ἡ Κυβέρνησις ἐστηρίχθη ἐπὶ ἑνὸς πολιτικοῦ ψεύδους, κηρύξασα ἐκκρεμὲς τὸ πολιτικόν. Εὔχομαι, ἐπιλέγει, εἰς τὴν Κυβέρνησιν νὰ περατώσῃ αἰσίως τὸ ἔργον τὸ ὁποῖον ἐπιδιώκει ἀλλὰ πολὺ φοβοῦμαι ὅτι τὸ ἔργον της εἶνε ἀδύνατον νὰ περατωθῇ. Διὰ τοῦτο ἐξ ὀνόματος τῶν ἀνεξαρτήτων Δημοκρατικῶν, ὧν διερμηνεύω τὰς γνώμας, δηλῶ ὅτι θὰ καταψηφίσω τὸ ψήφισμα.

Ὁ κ. ***Α. Ἀγγελόπουλος*** προτείνει ὅπως τὸ Συμβούλιον εἶνε μόνον κμελὲς μὲ πρόεδρον διαιτητὴν τὸν κ. Πρωθυπουργόν.

Ὁ κ. ***Δ. Μπενάκης*** παραιτεῖται τοῦ λόγου συνιστῶν ὅπως ἄνευ θορύβων ἀσκόπων ἐπιψηφισθῇ τὸ νομοθέτημα.

Ὁ κ. ***Σ. Στάης*** παρατηρεῖ ὅτι τὸ ψήφισμα ἔχει μίαν ἀτέλειαν, διότι δὲν συνοδεύεται δι' ἐκθέσεως τοῦ ἁρμοδίου Ὑπουργοῦ περὶ τῶν δαπανῶν καὶ τοῦ ἀντικρισμοῦ των δι' ἐξευρέσεως τῶν πρὸς τοῦτο πόρων. Ἐπιφυλλάσσεται ἐξ ἄλλου νὰ ἀναπτύξῃ τὰς γνώμας του ἐπὶ τῶν οἰκονομικῶν μέτρων, διότι τὸ συζητούμενον ψήφισμα εἶνε πρωτίστως οἰκονομικῶς ἐξεταστέον. Συνεχίζων ἀναφέρει τὰ ἐλλείμματα εἰς ἃ καταλήγουν αἱ τρεῖς τελευταῖαι χρήσεις καὶ τὰ ὁποῖα δὲν ὀφείλομεν νὰ λησμονῶμεν.

Ὁ κ. ***Κ. Ἀγγελόπουλος*** (Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης), λέγει, ὅτι δὲν δυνάμεθα ἀπὸ τοῦδε νὰ γνωρίζωμεν ὁποῖον ἀποτέλεσμα θὰ ἔχῃ ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ ψηφίσματος ἀπὸ ἀπόψεως οἰκονομικῆς, διότι δὲν γνωρίζομεν πόσοι θὰ εἰσέλθουν καὶ πόσοι θὰ ἐξέλθουν. Συνεπῶς ἡ ἐπιψήφισις τοῦ ψηφίσματος δύναται νὰ γίνῃ ἄνευ τῆς ἐξετάσεως τοῦ οἰκονομικοῦ ζητήματος.

Ὁ κ. ***Σ. Στάης*** λέγει ὅτι ἐν πάσῃ περιπτώσει πρέπει νὰ ἐφαρμοσθῇ τὸ ἄρθρον 28 τοῦ Συντάγματος.

Ὁ κ. ***Χ. Βοζίκης*** λέγει ὅτι δὲν δυνάμεθα νὰ χωρήσωμεν πρὸς τὴν οὐσίαν, πρὶν λυθῇ τὸ παραμπεσὸν ζήτημα τοῦ ἀπαραδέκτου· ἡ ἐρμηνεία τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης ὅτι δὲν γνωρίζομεν τὸ οἰκονομικὸν ἀποτέλεσμα ἐκ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ ψηφίσματος, εἶνε ὀλίγον βεβιασμένη, διότι τὸ Σύνταγμα δὲν ὁμιλεῖ περὶ ποσοῦ. Μολονότι, λέγει, εἶνε γνωσταὶ αἱ περὶ τῆς ἰσχύος τοῦ Συντάγματος γνῶμαί μου, φρονῶ ὅτι ἐπιβάλλεται νὰ ληφθῇ μία οἱαδήποτε ἀπόφασις, ἵνα μὴ πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς ἐφαρμογῆς ἑνὸς Συντάγματος φαινόμεθα παραδιάζοντες αὐτό.

Ὁ κ. ***Ν. Καμπάνης*** λέγει ὅτι δὲν πρόκειται περὶ προτάσεως νόμου, ἀλλὰ περὶ σχεδίου ψηφίσματος, ἡ ὁποία δὲν ὑπάγεται εἰς τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 28 καὶ 48 τοῦ Συντάγματος.

Ὁ κ. ***Β. Σαγιᾶς*** εἶνε κατ' ἀρχὴν ἐναντίον τοῦ τρόπου τῆς εἰσαγωγῆς τῶν κυβερνητικῶν μέτρων ὑπὸ μορφὴν ψηφισμάτων, ἐφόσον ἡ ἰδία ἡ Βουλὴ περιώρισε τὴν ἐξουσίαν της εἰς ὡρισμένα ζητήματα. Ἐν πάσῃ ὅμως περιπτώσει δὲν δύνανται προτάσεις περιεχομένου νομοθετικοῦ νὰ εἰσάγωνται ὡς συντακτικαί.

Ὁ κ. ***Π. Τσιτσεκλῆς*** λέγει ὅτι δὲν πρέπει νὰ λησμονῆται ὅτι ἐγένετο ἤδη ἑρμηνευτικὴ δήλωσις, καθ' ἣν ἡ Βουλὴ δύναται, διαρκούσης τῆς ἀναθεωρήσεως τοῦ Συντάγματος, νὰ ἀναστέλλῃ ὡρισμένας διατάξεις τοῦ ἐν ἰσχύϊ Συντάγματος, συνεπῶς ἂν ἐπρόκειτο περὶ προτάσεως νόμου θὰ εἶχεν ἴσως θέσιν ἡ ἔνστασις τοῦ κ. Στάη, ἐφόσον ὅμως πρόκειται περὶ ψηφίσματος, ἐπιβαλλομένου μάλιστα ἐκ λόγων ὑπερτάτης ἀνάγκης, ἀπορεῖ πῶς προσεβλήθη αὕτη, δηλοῖ δὲ ὅτι θὰ ψηφίσῃ ὑπὲρ τοῦ ὑπὸ συζήτησιν ψηφίσματος.

Ὁ κ. ***Χ. Βοζίκης*** ὑποβάλλει πρότασιν καθ' ἣν «ἡ Βουλὴ ἀσκοῦσα τὰ κυριαρχικὰ αὐτῆς δικαιώματα θεωρεῖ ὅτι δὲν ὑπάγεται εἰς τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 28 τοῦ Συντάγματος τὸ ὑπὸ συζήτησιν ψήφισμα».

Ὁ κ. ***Ε. Χατζιδάκης*** λέγει ὅτι ἐφόσον ἡ Βουλὴ ἔχει τὴν δύναμιν νὰ ἀναθεωρήσῃ τὰς διατάξεις τοῦ Συντάγματος περιττεύει ἡ πρότασις τοῦ κ. Βοζίκη.

Ὁ κ. ***Δ. Πετρακάκος*** παραιτούμενος τοῦ λόγου ἐκφράζει τὴν γνώμην ὅτι τὸ ὑπὸ κρίσιν ψήφισμα εἶνε τελείως ἄδικον, ἐφόσον δὲν προλέπει περὶ ὁμαδικῆς ἐπαναφορᾶς τῶν ἀποτάκτων. Κατὰ συνέπειαν δὲ δηλοῖ ὅτι παραβιαζομένων τῶν ἀρχῶν τῆς ἰσότητος καὶ τῆς δικαιοσύνης θὰ ἀρνηθῇ ψῆφον.

Ὁ κ. ***Β. Ἀλεξάτος*** παραιτούμενος τοῦ λόγου φρονεῖ ὅτι ἡ Βουλὴ ἐφωτίσθη ἐπαρκῶς ἐπὶ τοῦ ὑπὸ συζήτησιν θέματος.

Ὁ κ. ***Γ. Καρπετόπουλος*** λέγει ὅτι εἶχε ζητήσει ἐγκαίρως νὰ προσκομισθῶσιν ὑπὸ τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῶν Στρατιωτικῶν στοιχεῖά τινα τὰ ὁποῖα ἐθεώρει χρήσιμα διὰ τὴν συζήτησιν. Τὰ στοιχεῖα ταῦτα δὲν προσεκομίσθησαν, λαμβάνων δ' ὑπ' ὄψει καὶ τὴν σύστασιν τῆς Κυβερνήσεως παραιτεῖται τοῦ λόγου, ἐπιφυλασσόμενος ἵνα ἐπιφέρῃ τὰς παρατηρήσεις του ἐπὶ τῆς κατ' ἄρθρον ψηφίσεως.

Ὁ κ. ***Χ. Βοζίκης*** λέγει ὅτι τὸ ψήφισμα, ψηφισθὲν ἤδη ὑπὸ τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου, δὲν προσεκομίσθη ἐνταῦθα παρὰ διὰ νὰ ἀναλάβῃ ἡ Βουλὴ τὰς εὐθύνας γνωρίζει, λέγει, ὅτι πολὺ ὀλίγον θέλει συντελέσει ἡ ἀγόρευσίς του εἰς μεταβολὴν τῶν γνωμῶν τῆς Κυβερνήσεως· ἄλλως τε ἡ συζήτησις ἐξηντλήθη καὶ ἡ Βουλὴ κουρασμένη ἤδη δὲν δύναται νὰ παρακολουθήσῃ τὴν συζήτησιν. Ἐν τούτοις ἔχει τὴν ὑποχρέωσιν νὰ ἀναπτύξῃ τὴν γνώμην του, καθ' ἣν τὸ ψήφισμα δὲν ἐξυπηρετεῖ τὸν σκοπὸν τῆς Οἰκουμενικῆς Κυβερνήσεως, καὶ τοῦτο διότι τὸ ζήτημα δὲν ρυθμίζεται ἐν ἰσότητι καὶ δικαιοσύνῃ· θὰ ἐπεθύμουν, λέγει, νὰ μάθω, ἡ δημοκρατικὴ παράταξις θέλει νὰ ρυθμισθῇ τὸ ζήτημα ἐν μέτρῳ ἰσότητος καὶ δικαιοσύνης;

Τινὲς Βουλευταί μάλιστα.

Χ. Βοζίκης. Ἀκούω τὰ μάλιστα, ἀλλ' ἐφόσον συνδέεται τὸ ζήτημα τῆς ἐπαναφορᾶς πρὸς τὸ πολιτειακὸν ζήτημα δὲν δύναται νὰ ἐξασφαλισθῇ ἡ ἰσότης καὶ ἡ δικαιοσύνη. Ἡ γνώμη μου, λέγει, εἶναι ὅτι δὲν ἐπιζητεῖται ἄλλό τι παρὰ ἡ ἐξασφάλισις τῶν ἤδη ἐν τῷ στρατεύματι ὑπηρετούντων ἀξιωματικῶν. Τὸ σχέδιον περιλαμβάνει διατάξεις ἀποβλεπούσας εἰς τὸ νὰ ἐξασφαλίσουν τὴν πλειονοψηφίαν ὑπὲρ τῶν ἐν ἐνεργείᾳ ἀξιωματικῶν. Τί δὲ εἶνε ἀξιωματικοὶ ἐν ἐνεργείᾳ; Ἐάν οὗτοι ἐπεθύμουν δὲν θὰ ὑπῆρχεν ἡ στρατοκρατία, εἰς αὐτὴν δὲ ταύτην τὴν στρατοκρατίαν ἀνετέθη ἡ κατάργησις τῆς στρατοκρατίας, ἡ ὁποία δὲν θέλει νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὰ ἔργά της. Ἀναμένομεν δὲ ἀπὸ τοὺς παράγοντας, τοὺς σωματάρχας, νὰ ἐκδιώξουν ἀπὸ τὸν στρατὸν τοὺς σημερινοὺς ἀξιωματικοὺς καὶ νὰ ἐπαναφέρουν ἐκείνους οἱ ὁποῖοι δὲν θὰ ἠδύναντο ποτε νὰ τοὺς ἐξυπηρετήσουν. Καὶ ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 4 ἐρωτᾷ, ποῖοι εἶναι οἱ λόγοι δι' οὓς τὸ συμβούλιον δὲν θὰ ἔκρινε συμφέρουσαν τὴν ἐπαναφορὰν ἀξιωματικῶν εἰς τὸ στράτευμα.

Α. Μαζαράκης (Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν) λέγει ὅτι οἱ λόγοι οὗτοι καθίστανται φανεροὶ ἐκ τῆς ἐξετάσεως τοῦ ἄρθρου τούτου ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὸ ἄρθρον 14.

Ὁ κ. ***Χ. Βοζίκης*** ἐπικρίνει τὴν διάταξιν καθ' ἣν αἱ ἀποφάσεις τῶν Συμβουλίων εἶναι ἀνέκκλητοι, ἀπορεῖ δὲ πῶς ἐστερήθη τὸ Ὑπουργικὸν Συμβούλιον τοῦ δικαιώματος νὰ κρίνῃ τοὺς ἀνωτάτους ἀξιωματικοὺς καὶ νὰ προάγῃ αὐτούς, ὡς ἐγένετο μέχρι τοῦδε.

Ὁ κ. ***Ι. Καλογερᾶς*** λέγει ὅτι τοῦτο ἐγένετο ὑπὸ τὸν ὅρον ὅτι τὸ Ὑπουργικὸν Συμβούλιον ὤφειλε νὰ ἔχῃ τὴν συμβουλευτικὴν γνώμην τοῦ ἀνωτάτου στρατιωτικοῦ συμβουλίου.

Ὁ κ. ***Χ. Βοζίκης*** λέγει ὅτι πάντως πληροφορίας θὰ ἐζήτει τὸ Ὑπουργικὸν Συμβούλιον, δὲν ἦτο ὅμως ὑποχρεωμένον νὰ δεχθῇ τὰς πληροφορίας ταύτας. Διὰ τοῦ ψηφίσματος ἀπηγορεύθη εἰς τὸ Ὑπουργικὸν Συμβούλιον νὰ κρίνῃ περὶ τῶν ἐπανερχομένων εἰς τὸ στράτευμα ἀξιωματικῶν, οἱ ὁποῖοι μάλιστα δὲν λαμβάνουν ἀμέσως τὸν βαθμὸν των ἀλλὰ μετά τινα χρόνον, κατόπιν τῆς κρίσεως τοῦ Ἀνωτάτου Συμβουλίου. Ὡς ἔχουσι σήμερον τὰ πράγματα ὁρισμένοι ἀνώτατοι ἀξιωματικοὶ κατέχουσι τὰς θέσεις τῶν ἀποταχθέντων ἀρχαιοτέρων των. Οὗτοι δὲ καὶ μόνον θὰ ἀποτελέσουν τὸ Ἀνώτατον Συμβούλιον, τοῦ ὁποίου τὴν δικαίαν ἢ ὄχι ἀπόφασιν τὸ Ὑπουργικὸν Συμβούλιον δὲν δύναται νὰ κρίνῃ.

Ὁ κ. ***Α. Μαζαράκης*** (Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν) λέγει ὅτι τὸ ψήφισμα ἀκολουθεῖ τὴν ἀπὸ τοῦ 1923 καθιερωμένην τακτικήν.

Ὁ κ. ***Χ. Βοζίκης*** συνεχίζων λέγει ὅτι οἱ ἡγέται τῶν ἀντιδημοκρατικῶν κομμάτων προσεχώρησαν εἰς τὴν ἰδέαν τῆς Οἰκουμενικῆς πρὸς κατάργησιν τῆς στρατοκρατίας. Τὸ ὑπὸ συζήτησιν σχέδιον δίδει εἰς αὐτοὺς ὡς ἀντάλλαγμα τὴν ἐπαναφορὰν τῶν ἀποτάκτων, ἀλλ' ὑπὸ τὴν αἴρεσιν τῆς κρίσεως αὐτῶν ὑπὸ τῶν ἐν ἐνεργείᾳ. Τοῦτο δὲ γίνεται ἐκ τοῦ φόβου μήπως ἡ αὔριον ἐπαναφορὰ τῶν ἀποτάκτων ἀποτελέσῃ κίνδυνον τοῦ Πολιτεύματος. Τόσον εἶνε ἀπορροφημένη ἡ ὑπηρεσία ἐκ τῆς ἰδέας ὅτι δὲν πρόκειται νὰ γίνῃ οὐδεμία ἐκκαθάρισις, ὥστε ἐλησμονήθη εἰς τὸν τίτλον τοῦ νομοσχεδίου νὰ τεθῇ ἡ λέξις «ἀπομάκρυνσις» καὶ ἐτέθη μόνον «περὶ ἐπαναφορᾶς ἀξιωματικῶν».

Ὁ κ. ***Α. Μαζαράκης*** (Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν) λέγει ὅτι πρόκειται περὶ λάθους.

Ὁ κ. ***Χ. Βοζίκης*** συνεχίζων λέγει ὅτι εὑρίσκει ὅτι δὲν λαμβάνονται τὰ μέτρα, ἅτινα ἔπρεπε νὰ ληφθῶσι διὰ τὴν ἐπαναφορὰν τῶν στρατιωτικῶν καὶ τὴν εἴσοδον τῆς χώρας εἰς τὸν ὁμαλὸν βίον καὶ διαβλέπει ὅτι τὰ μέτρα ταῦτα

μία νέα Κυβέρνησις δὲν θὰ εἶναι ἠναγκασμένη νὰ τὰ σεβασθῇ.

Προσελθόντων μετὰ τοῦτο ὁ μήπω ὁρκισθεὶς βουλευτὴς κ. ***Δ. Πλαπούτας*** δίδει τὸν ὑπὸ τοῦ Συντάγματος τεταγμένον ὅρκον, ἔχοντα οὕτω :

«Ὀμνύω εἰς τὸ ὄνομα τῆς Ἁγίας καὶ ὁμοουσίου καὶ ἀδιαιρέτου Τριάδος νὰ φυλάξω πίστιν εἰς τὴν Πατρίδα καὶ τὸ Δημοκρατικὸν Πολίτευμα, ὑπακοὴν εἰς τὸ Σύνταγμα καὶ τοὺς Νόμους τοῦ Κράτους καὶ νὰ ἐκπληρώσω εὐσυνειδήτως τὰ καθήκοντά μου».

Συνεχιζομένης εἶτα τῆς ἐπὶ τοῦ ψηφίσματος συζητήσεως ὁ κ. ***Α. Μέρος*** λέγει ὅτι ἡ κοινὴ γνώμη ἀπὸ δημοσιεύματα τοῦ τύπου ἔχει τὴν ἐντύπωσιν, ὅτι τὰ ἐν ἐνεργείᾳ στελέχη τοῦ στρατεύματος εἶνε τόσον πληθωρικά, ὥστε ν' ἀντιστοιχῇ εἷς ἀξιωματικὸς εἰς ἑπτὰ στρατιώτας. Δὲν γνωρίζομεν ἂν τοῦτο εἶνε ἀληθὲς καὶ ἂν ἐπίσης ὁ στρατιωτικός μας ὀργανισμὸς εἶνε πολυτελής. Ἐξηκριβωμένον ἔχομεν, ὅτι ἑκατοντάδες ἀξιωματικῶν τῆς Χωροφυλακῆς εἶνε ὑπεράριθμοι.

Πλαρακαλοῦνται, λέγει, οἱ ἁρμόδιοι Ὑπουργοὶ νὰ βεβαιώσουν τὸν Ἑλληνικὸν Λαὸν ἂν ὄντως ὑπάρχουν ὑπεράριθμοι ἀξιωματικοί, εἰς τοὺς ὁποίους πρόκειται νὰ προστεθοῦν καὶ οἱ ἀπόταχτοι, διὰ νὰ ἐπιβαρυνθῇ ἀκόμη περισσότερον ὁ προϋπολογισμός. Πόσον δὲ τοῦτο ἐπιδρᾷ μαρτυρεῖ τὸ συνάλλαγμα, διότι ἐνῷ ἡ λίρα κατῆλθεν εἰς τὰ 365, μὲ τὰς ἀγγελλομένας νέας ἐπιβαρύνσεις τοῦ προϋπολογισμοῦ ἔφυγε εἰς τὰ 395. Καὶ οὕτω αἱ ἀγαθαὶ ἀρχικῶς ἐντυπώσεις ἀπὸ τὴν Οἰκουμενικὴν ἐξατμίζονται καὶ ὁ λαὸς μετὰ σκεπτικισμοῦ ἀτενίζει πάλιν πρὸς τὴν αὔριον. Μὴ λησμονῶμεν, δέ, ὅτι ἡ παραγνώρισις τῶν λαϊκῶν ἀπαιτήσεων εἰς τὸ παρελθόν, ἐπέφερε τὴν χρεωκοπίαν τοῦ πολιτικοῦ κόσμου καὶ ἤγαγεν εἰς τὸν Παγκαλισμόν.

Ἐν τέλει λέγει, ζητοῦμεν νὰ κυριαρχήσῃ τὸ πνεῦμα τῆς οἰκονομίας. Νὰ ἐπανέλθουν ἀπὸ τοὺς ἀποτάκτους οἱ ὀλίγοι, οἱ ἐκλεκτοί, νὰ περιορισθῇ δὲ πολὺ καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν ὑπηρετούντων.

Ὁ κ. ***Α. Μαζαράκης*** (Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν). Χθὲς λέγει, ἐπὶ τῇ ἐρωτήσει ἄλλου κ. βουλευτοῦ διεβεβαίωσε τὴν Βουλὴν ὅτι εἶνε πλάνη ὅτι οἱ ἀξιωματικοὶ εἶνε ὑπεράριθμοι. Πρὸς ἀπόδειξιν τούτου ἀναγινώσκει πίνακα συνταχθέντα παρὰ τῆς ἁρμοδίας ὑπηρεσίας τοῦ Ὑπουργείου, ἐμφαίνοντα τὰ καθ' ὅπλον κενὰ εἰς τὰ στελέχη τοῦ Στρατεύματος.

Ὁ πίναξ οὗτος ἔχει ὡς ἑξῆς :

Πεζικόν:	Προβλέπονται	2778	
	Ὑπάρχουν	2473	
	Ἐλλείπουν		305
Πυροβολικόν:	Προβλέπονται	874	
	Ὑπάρχουν	494	
	Ἐλλείπουν		380
Μηχανικόν:	Προβλέπονται	418	
	Ὑπάρχουν	294	
	Ἐλλείπουν		124
Ἱππικόν:	Προβλέπονται	286	
	Ὑπάρχουν	191	
	Ἐλλείπουν		95
Ἀεροπορία:	Προβλέπονται	138	
	Ὑπάρχουν	67	
	Ἐλλείπουν		71

Μὴ μάχιμοι

Ἐπιμελητεία (Ἔλεγχος) Διαχείρισις) Ταμιακὴ Ὑπ. (	Προβλέπονται	699	
	Ὑπάρχουν	590	
	Ἐλλείπουν		109

Ὑγειονομικ.			
Κτηνιατρικ.	Προβλέπονται	825	
Φαρμακευτ.	Ὑπάρχουν	342	
	Ἐλλείπουν		483
Μεταγωγικ.			
Στρατολ.	Προβλέπονται	538	
Ἀρχειοφυλ.	Ὑπάρχουν	478	
	Ἐλλείπουν		60
Σ. Δικαιοσύνης:	Προβλέπονται	113	
	Ὑπάρχουν	116	
	Πλεονάζουν		3

Ὁ κ. **Α. Μέρος** συνεχίζων λέγει ὅτι πρέπει ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀξιωματικῶν νὰ περιορισθῇ εἰς τὸν ἀπολύτως ἀναγκαῖον.

Ὁ κ. **Α. Μαζαράκης** (Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν) λέγει ὅτι εἰς τὸ ὑπὸ κρίσιν ψήφισμα δὲν ἀποδίδει μαγικὴν δύναμιν, ἀλλὰ εἶνε ἓν βῆμα, τὸ ὁποῖον ἔφερεν εἰς τὴν ἀρχὴν τὴν Οἰκουμενικὴν Κυβέρνησιν. Ἡ πλήρης γαλήνη, εἰς ἣν πάντες ἀποβλέπομεν, δὲν θὰ ἐπέλθῃ μόνον διὰ τῶν ἀψύχων σχεδίων καὶ χαρτιῶν, ἀλλ' ὅταν εἰς ὅλους ὑπάρξῃ ἡ συνείδησις ὅτι δὲν θὰ πράξουν τίποτε τὸ ὁποῖον θὰ φέρῃ πάλιν διαταράξεις εἰς τὸν τόπον. Ὡς πρὸς τὸ οἰκονομικὸν ζήτημα λέγει ὅτι εἶναι ζήτημα δευτερεῦον· νὰ συζητήσωμεν δηλαδὴ πόσους θὰ φέρωμεν καὶ πόσους θὰ ἀπομακρύνωμεν, προκειμένου διὰ τοῦ μέτρου τούτου νὰ ἐπέλθῃ τὸ ποθούμενον ἀποτέλεσμα.

Ἡ φήμη ὅτι εἶναι πλεονάζοντες ἀξιωματικοὶ δὲν εἶναι ἀληθής.

Ὡς πρὸς τὴν στρατιωτικὴν ἄποψιν λέγει ὅτι καὶ αὐτὴ εἶναι μικρᾶς σημασίας, ἐν σχέσει μὲ τὴν πολιτικήν, ὥστε μόνον ἡ πολιτικὴ ἄποψις τοῦ ζητήματος ὀφείλει νὰ ἐξετασθῇ καὶ κατ' αὐτὴν ἡ ἀνατροπὴ τῶν βάσεων τοῦ ψηφίσματος θὰ ἦτο ἀνατροπὴ τῶν βάσεων τῆς Οἰκουμενικῆς Κυβερνήσεως. Εἰσερχόμενος εἶτα εἰς τὴν ἀνάλυσιν τοῦ ψηφίσματος λέγει ὅτι ἕνεκα τῶν πολλῶν κατηγοριῶν τῶν ἀπομακρυνθέντων ἀξιωματικῶν, δὲν θὰ ἦτο πρακτικῶς δυνατὸν νὰ γίνῃ ἰδιαιτέρα μνεία δι' ἑκάστην ἐξ αὐτῶν. Ὡς πρὸς τοὺς ἐκκαθαρισθέντας κατὰ τὸ 1922 ὑπὸ τῶν συμβουλίων λέγει ὅτι αὐτοὶ ἦσαν 571 καὶ ἐπανῆλθον 64, ὥστε ὁ ὄγκος τῶν ἀξιωματικῶν αὐτῶν ἔμεινεν ἔξω τοῦ στρατεύματος. Ἐν σχέσει δὲ μὲ τὴν κατηγορίαν τῶν παραιτηθέντων λέγει ὅτι πρέπει νὰ ληφθῇ αὐστηρῶς ὑπ' ὄψιν ἐὰν παρῃτήθησαν διὰ πολιτικοὺς λόγους ἢ ἐὰν παρῃτήθησαν ὑπακούσαντες εἰς οἰκογενειακὰς ἢ ἀτομικὰς ἀνάγκας. Ὁμιλῶν εἶτα περὶ τῆς συγκροτήσεως τῶν συμβουλίων λέγει ὅτι εἶναι προτιμότερον νὰ μὴ διασαλευθῶσι τὰ πράγματα ὡς ἔχουσι σήμερον, πρέπει νὰ εἶναι συμβούλια ἅτινα θὰ λάβουν τὴν εὐθύνην νὰ διοικήσουν τοὺς ἀξιωματικούς.

Ι. Ράλλης. Ἐὰν οἱ ἀξιωματικοὶ οἵτινες θὰ λάβουν μέρος εἰς τὰ συμβούλια δὲν εἶναι ἄξιοι;

Α. Μαζαράκης (Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν). Εἶναι ἄξιοι. Συνεχίζων λέγει ὅτι ὡς μέλος τοῦ Στρατοῦ διαμαρτύρεται, διότι ἐκ τῆς σειρᾶς τῶν ἀγορεύσεων ἐδόθη ἡ ἐντύπωσις ὅτι ὁ ἑλληνικὸς στρατὸς περικλείει πληθώραν ἀξιωματικῶν ἀναξίων, ἀνικάνων καὶ ἀνηθίκων, ἐνῷ ἡ μεγάλη πλειονότης τῶν ἀξιωματικῶν ἀποτελεῖται ἀπὸ ἱκανοὺς ἀξιωματικούς, οἵτινες ἡγήθησαν τοῦ στρατεύματος εἰς τὰ πεδία τῶν μαχῶν, καὶ ἐὰν φιλοδοξίαι τινὲς τοὺς παρέσυρον εἰς ξένα ἔργα δὲν πρέπει ἐξ αὐτῶν τῶν κηλίδων ν' ἀμαυρωθῇ ἡ δόξα τοῦ ἑλληνικοῦ στρατοῦ (Χειροκροτήματα).

Καταλήγων λέγει ὅτι τὰ ἀποτελέσματα τοῦ ὑπὸ κρίσιν ψηφίσματος δὲν θὰ φανοῦν μόνα των, ἀλλὰ θὰ φανοῦν μὲ τὴν μεταβολὴν γενικῶς τῆς νοοτροπίας. Μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι θὰ προσπαθήσωμεν νὰ δημιουργήσωμεν τὴν νέαν ἐποχὴν τῆς γαλήνης καὶ τῆς ἡσυχίας τοῦ τόπου κατέρχομαι τοῦ βήματος. (χειροκροτήματα).

Ὁ κ. **Ι. Καλογερᾶς** παρατηρεῖ ὅτι εἰς τὸ ψήφισμα πρέπει νὰ ὑπαχθοῦν καὶ οἱ ἀπὸ 1 Νοεμβρίου 1920 καὶ οὐχὶ μόνον οἱ ἀπὸ 1 Σεπτεμβρίου 1922 ἀπομακρυνθέντες.

Μετὰ ταῦτα κηρύσσεται ἡ συζήτησις περαιωμένη καὶ ἄρχεται ἡ κατ' ἄρθρον ψήφισις.

Ὁ κ. **Γ. Καρπετόπουλος** λέγει ὅτι πρέπει νὰ προσέξωμεν μήπως τὸ ὑπὸ συζήτησιν ψήφισμα ἀντὶ νὰ μᾶς ὁδηγήσῃ εἰς τὸ κατοικητήριον τῶν ἀγγέλων μᾶς ὁδηγήσῃ εἰς τὸ κατοικητήριον τῶν διαβόλων. Ὁ κ. Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν ἀντιπαρῆλθε τὴν οἰκονομικὴν ἄποψιν. Ὁ προϋπολογισμὸς θέλει παρουσιάσῃ μέγα ἔλλειμα, ἡ δὲ στρατιωτικὴ ὀργάνωσις παντὸς τόπου ὀφείλει νὰ βαίνῃ ἐκ παραλλήλου πρὸς τὴν οἰκονομικὴν αὐτοῦ ἀντοχήν. Τὸ πρῶτον ἄρθρον τοῦ ψηφίσματος ἀπετέλεσε τὸ κύριον σημεῖον ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐστράφησαν αἱ ἀγορεύσεις πάντων τῶν κ. κ. συναδέλφων, εὐτύχημα δὲ εἶνε ὅτι πᾶσαι αἱ γνῶμαι συνέπεσαν ἐπὶ τῆς ἀνάγκης τῆς ἀθρόας ἐπαναφορᾶς τῶν ἀποτάκτων· διότι οὕτω καὶ μόνον θὰ ἐκρίνοντο πάντες δικαίως καὶ ἐν ἴσῃ μοίρᾳ. Ἡ ἔξοδος τῶν ἀποτάκτων ὀφείλεται οὐχὶ εἰς τὴν ἀνικανότητά των, ἀλλ' εἰς τὴν αὐθαιρεσίαν τῶν τότε διευθυνόντων τὰ κοινά. Ἀλλ' αἱ ἐπὶ τοῦ πρώτου ἄρθρου τροπολογίαι καὶ ὁμιλίαι προεκάλεσαν δηλώσεις τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῶν Στρατιωτικῶν ἐκ διαμέτρου ἀντιθέτους πρὸς τὸ πνεῦμα τοῦ ψηφίσματος. Διότι ὁ κ. Ὑπουργὸς εἶπεν ὅτι πρὸ παντὸς πρέπει νὰ ἐπανέλθουν εἰς τὸ στράτευμα οἱ διὰ λόγους πολιτικοὺς ἀπομακρυνθέντες, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἔρχεται εἰς ἀντίφασιν τοῦ 1ου ἄρθρου καθορίζοντος ὅτι θὰ κριθοῦν οἱ «ὁπωσδήποτε ἀπομακρυνθέντες». Εἴσθε ἑπομένως, λέγει, ὑποχρεωμένοι νὰ ἐπαναφέρητε πάντας ἀνεξαιρέτως. Ἕνας μόνον περιορισμὸς θὰ ἠδύνατο νὰ ὑπάρξῃ, προκειμένου μόνον περὶ τῶν ἀπομακρυνθέντων δυνάμει ἀποφάσεων νομίμως συγκεκροτημένων συμβουλίων. Συμφωνεῖ πληρέστατα πρὸς τὸν κ. Βοζίκην καὶ φρονεῖ ὅτι ἐφόσον δὲν ἐκκαθαρισθῇ τὸ στράτευμα πρωτίστως ἀπὸ τοὺς Ἀρχηγοὺς τῶν κινημάτων δὲν δυνάμεθα νὰ ἀναμένωμεν τίποτε ἀπὸ τὸ Συμβούλιον αὐτό.

Α. Μαζαράκης (Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν) ποῖοι εἶνε αὐτοί.

Γ. Καρπετόπουλος ἐκεῖνοι τοὺς ὁποίους γνωρίζει ὅλος ὁ κόσμος.

Α. Μαζαράκης (Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν) ὁλόκληρος ὁ κόσμος γνωρίζει ὅτι ὅλοι οἱ πολιτικοὶ καὶ ὅλοι οἱ στρατιωτικοὶ συμμετέσχον ἢ ὑπῆρξαν ἀρχηγοὶ κινημάτων.

Ὁ κ. **Γ. Καρπετόπουλος** συνεχίζων λέγει ὅτι ἐφόσον οἱ ἀξιωματικοὶ οὗτοι παραμένουν δημιουργεῖται ἐκ τούτου ὁ μεγαλείτερος ἐκ τῶν κινδύνων, τοὺς ὁποίους ζητεῖ ἡ Κυβέρνησις νὰ ἀποφύγῃ. Ἀλλ' ἐὰν σεῖς, ὡς ὑπεστήριξεν ὁ κ. Βοζίκης, δὲν θέλετε νὰ ἀναλάβητε τὴν εὐθύνην τῆς κρίσεως τί σᾶς δυσκολεύει αἱ ἀποφάσεις τοῦ Συμβουλίου αὐτοῦ νὰ τεθῶσιν ὑπὸ τὴν κρίσιν σας; Σεῖς ἀνελάβατε νὰ συστήσετε τὸ Συμβούλιον, διατὶ δὲν ἐκρατήσατε δι' Ὑμᾶς αὐτοὺς καὶ τὴν ἔγκρισιν; Καὶ διατὶ θέλετε αἱ ἀποφάσεις αὗται νὰ εἶνε ἀνέκκλητοι;

Ὁ κ. **Α. Μαζαράκης** (Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν) λέγει ὅτι δὲν πρόκειται περὶ εὐθυνῶν· ἡ γνώμη τοῦ Συμβουλίου ἀποτελουμένου ἐξ ἐννέα θὰ εἶνε ὀρθοτέρα τῆς γνώμης τοῦ ἑνός. Φρονεῖ δὲ ὅτι τὰ Συμβούλια περιφρουροῦν ἔτι μᾶλλον τοὺς κριθησομένους καὶ παρέχουν μεγαλειτέρας ἐγγυήσεις.

Ὁ κ. **Γ. Καρπετόπουλος** λέγει ὅτι κατὰ τῶν ἀξιωματικῶν, οἱ ὁποῖοι θὰ ἀποτελέσουν τὰ συμβούλια ὑπάρχουν πλεῖσται ἐνστάσεις, ἐπιζητοῦμεν δὲ ἀκριβῶς ἐγγυήσεις.

Ὁ κ. **Ι. Μεταξᾶς** παρατηρεῖ ὅτι τὰ Συμβούλια θὰ ἐκλεγοῦν ὑπὸ τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου.

Ὁ κ. **Γ. Καρπετόπουλος** λέγει ὅτι τὸ περιθώριον ἐντὸς τοῦ ὁποίου θὰ ἐκλεγῇ τὸ Συμβούλιον εἶνε περιωρισμένον, κατ' ἀνάγκην ἡ πλειοψηφία θὰ ἀνήκῃ εἰς ἐκείνους κατὰ τῶν ὁποίων θὰ ἔπρεπε νὰ ἐφαρμοσθοῦν προληπτικῶς ἄλλα μέτρα.

Ὁ κ. **Α. Μαζαράκης** διαμαρτύρεται, διότι ὁ ἐν ἐνεργείᾳ

στρατὸς δὲν ἔπραξέ τι, οὐδὲ εἶνε ὑπόδικος. Ἡ παροῦσα Κυβέρνησις, λέγει, ἦλθεν ἵνα γαληνεύσῃ τὸν τόπον.

Ὁ κ. **Γ. Καρπετόπουλος** λέγει ὅτι δὲν ὁμιλεῖ περὶ τοῦ στρατοῦ ἀλλὰ περὶ ὡρισμένου ἀριθμοῦ ἀξιωματικῶν, καθ' ὧν ὑπάρχουν αἰτιάσεις. Παρακαλεῖ τὸν κ. Ὑπουργὸν ὅπως ἐπὶ τῆς ἐννοίας τοῦ 1ου ἄρθρου ἐν σχέσει πρὸς τοὺς «ὁπωσδήποτε ἀπομακρυνθέντας» ποιήσηται τὴν δήλωσιν ὅτι θέλουσι κριθῇ καὶ οὗτοι.

Ὁ κ. **Α. Μαζαράκης** λέγει ὅτι θέλουσι κριθῇ πάντες οἱ διὰ πολιτικοὺς λόγους ἀπομακρυνθέντες, ἐὰν δὲ ὑπάρχουν καί τινες περὶ τῶν ὁποίων ὑπάρχει ὑπόνοια ὅτι παρῃτήθησαν διὰ λόγους πολιτικοὺς δὲν ἔχει δυσκολίαν νὰ δεχθῇ ὅτι θὰ κριθῶσι καὶ αὐτοί.

Ὁ κ. **Κ. Γόντικας** ἐρωτᾷ ἂν πάντες οἱ ἀπομακρυνθέντες ἀπὸ τοῦ Σεπτεμβρίου 1922 θὰ τεθοῦν ὑπὸ τὴν κρίσιν τοῦ Συμβουλίου.

Α. Μαζαράκης (Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν). Μάλιστα θὰ ἐγγραφοῦν ὅλοι εἰς τοὺς πίνακας τῶν ἐπανακτέων.

Ὁ κ. **Β. Σαγιᾶς** λέγει ὅτι ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον προέκυψεν ἐκ τῆς συζητήσεως, ἦτο ὅτι ἡ κατάστασις ἡ δημιουργηθεῖσα ἐν τῷ Στρατεύματι εἶνε ἡ ἐσωτερικὴ διαίρεσις, ὡς ἐκ τοῦ ἀνταγωνισμοῦ μᾶλλον τῶν στελεχῶν πρὸς κατάληψιν θέσεων ἐν τῷ Στρατῷ. Ἑπομένως ὀφείλει νὰ καθορισθῇ ἐφεξῆς ἡ ὁριστικὴ θέσις τῶν ἀξιωματικῶν, καθισταμένου πιστευτοῦ ὅτι δὲν θὰ δύνανται νὰ κατέχουν θέσεις εἰς τὸν Στρατὸν ἀξιωματικοὶ διὰ παροχὴν πολιτικῶν ὑπηρεσιῶν. Τὸ 1ον ἄρθρον συνεπῶς δὲν ἱκανοποιεῖ τὴν δικαίαν ταύτην ἀξίωσιν, λόγῳ τῆς συνθέσεως τοῦ Συμβουλίου, ἥτις δίδει πλεονεκτικὴν θέσιν εἰς τὴν μίαν μερίδα. Πρὸς ἄρσιν τούτου προτείνει ἵνα τὸ Συμβούλιον εἶνε 8αμελὲς καὶ προεδρεύηται ἀπὸ τὸν Ὑπουργὸν τῶν Στρατιωτικῶν ἢ καὶ ἄνευ αὐτοῦ, ἐν περιπτώσει διαφωνίας, τὰ ζητήματα νὰ λύωνται ὁριστικῶς παρὰ τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου. Τότε θὰ παραχθῇ ἀσφαλῶς ἡ πεποίθησις ὅτι ἀπεδόθη τὸ δίκαιον καὶ δὲν θὰ ἔχωμεν νέα παράπονα.

Ὁ κ. **Λ. Κουτσοπέταλος** ὑποβάλλει τροπολογίαν καθ' ἣν θὰ ἐτίθεντο ὑπὸ κρίσινοὶ ἀξιωματικοὶ οἱ ἀπομακρυνθέντες ἀπὸ τῆς 1 Νοεμβρίου 1920. Ἀντετάχθη λέγει εἰς τοῦτο ὅτι οὗτοι μετὰ τὴν Ἐπανάστασιν τοῦ 1922 ἢ ἀνεκλήθησαν ἢ ἐκρίθησαν ἀνίκανοι. Ἀλλὰ ἡ αἰτίασις αὕτη εἶνε ἀσύστατος διότι θέτομεν ὑπὸ κρίσιν ὅλα τὰ ἀπὸ τοῦ 1922 λαβόντα χώραν.

Ὁ κ. **Θ. Χαβίνης** ὑπενθυμίζει ὅτι ἀπὸ τοῦ Μαρτίου τοῦ 1924 μέχρι τοῦ Σεπτεμβρίου τοῦ 1925 ἀνεκλήθησαν 550 ἀξιωματικοὶ ὑπηρετοῦντες ἤδη καὶ ἑπομένως ἀρκετὴν ἀσφάλειαν παρέχει τὸ συγκροτούμενον 9μελὲς Συμβούλιον. Ὁ θόρυβος, ὁ γεννηθεὶς ἤδη διὰ τὰς ριφθείσας ὑποψίας κατὰ τοῦ 9μελοῦς Συμβουλίου ἐπέφερε σάλον καὶ δυσφορίαν εἰς τὸ στράτευμα, ὅστις μᾶς ἀπομακρύνει ἀπὸ τὴν ποθητὴν γαλήνην. Διὰ τοῦτο τὰ ζητήματα τῆς κρίσεως τῆς ἐπαναφορᾶς καὶ παραμονῆς ὀφείλουν νὰ μείνουν αὐστηρῶς ὑπηρεσιακῆς στρατιωτικῆς δικαιοδοσίας καὶ ἁρμοδιότητος. Ἤδη, ὅπως ὀξύνονται μὲ τὰς συζητήσεις τὰ πράγματα φοβοῦμαι ὅτι οἱ κριταὶ ἀξιωματικοὶ θὰ εὑρεθοῦν μεταξὺ δύο παρατάξεων ἀξιωματικῶν. Ἤδη ἡ γαλήνη τοῦ Στρατεύματος ἔχει τορπιλλισθῇ.

Α. Ἀποστολίδης Ἐὰν πρόκειται περὶ ἀπειλῆς ἡμεῖς εἴμεθα ἀντιπρόσωποι τῆς Πατρίδος τῆς ὁποίας καὶ μόνον ἐπιδιώκομεν τὴν γαλήνην.

Θ. Χαβίνης συνεχίζων τονίζει ὅτι ἂν ἔδιδεν ὁδηγίας ἡ Κυβέρνησις εἰς τὸ Στρατιωτικὸν Συμβούλιον ἀσφαλῶς θὰ ἀπεφεύγομεν τὴν διατάραξιν καὶ τὸν χωρισμὸν τῶν ἀξιωματικῶν.

Ὁ κ. **Ι. Μεταξᾶς** παρατηρεῖ ὅτι, κατὰ τὸν καταρτισμὸν τῆς Οἰκουμενικῆς Κυβερνήσεως μία ἐκ τῶν ἀφορμῶν τῆς ἀνωμαλίας καὶ τῆς διαιρέσεως ἐκρίθη ὅτι ἦτο καὶ ἡ διαίρεσις τοῦ Στρατοῦ. Συνεζητήσαμεν λέγει, διαφόρους ἀπόψεις καὶ καταλήξωμεν εἰς τὰς βάσεις, αἵτινες ἀναφέρονται εἰς τὸ ψήφισμα. Ἐὰν παραμελοῦμεν τὸ στρατιωτικὸν ζήτημα φρονῶ ὅτι θὰ ἐπιφέρομεν μεγαλείτερον πλῆγμα, ὄχι μόνον κατὰ τῆς ἐπιδιωκομένης ὁμαλότητος ἀλλὰ καὶ κατὰ τῆς Οἰκουμενικῆς Κυβερνήσεως.

Ὁ κ. **Γ. Τσακανίκας** ὑποστηρίζει τροπολογίαν καθ' ἣν ὑπόκεινται εἰς κρίσιν καὶ οἱ ἀπὸ τῆς 1ης Νοεμβρίου 1920 ἀπομακρυνθέντες, οἱ περισσότεροι τῶν ὁποίων ἀπεμακρύνθησαν διότι δὲν ἤθελον νὰ ὑπηρετήσουν ὑπὸ τὸ καθεστὼς ἐκεῖνο.

Ὁ κ. **Α. Μαζαράκης** (Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν) λέγει ὅτι οὗτοι ἐκρίθησαν παρ' ἄλλων Συμβουλίων ὁριστικῶς. Ἐν τούτοις δυνάμεθα νὰ συμπεριλάβωμεν καὶ τούτους.

Ὁ κ. **Ι. Καλογερᾶς** παρατηρεῖ ὅτι εἶνε ἀδιάφορον εἰς τὴν Βουλὴν ἂν θὰ παραγάγῃ δυσφορίαν τὸ ψήφισμα. Μόνον ὀφείλομεν νὰ συστήσωμεν ἵνα αἱ ἀποφάσεις μας εἶνε σταθεραί, γοργαὶ καὶ ἐκτελεσταὶ καὶ διὰ τὴν ἀξιοπρέπειαν τοῦ Κράτους καὶ διὰ τὰς λαϊκὰς ἀξιώσεις καὶ τὰ λαϊκὰ συμφέροντα.

Ὁ κ. **Γ. Καρπετόπουλος** ἀντικρούει τὰ παρὰ τοῦ κ. Χαβίνη λεχθέντα περὶ τῆς δημιουργίας δυσφορίας ἐν τῷ στρατεύματι ὡς ἐκ τῶν γενομένων ἐπικρίσεων κατὰ τῆς συνθέσεως τοῦ Συμβουλίου.

Ὁ κ. **Θ. Χαβίνης** δίδει ἐξηγήσεις περὶ τῶν ὅσων εἶπε.

Γίνεται μετὰ τοῦτο δι' ἀναστάσεως δεκτὸν τὸ ἄρθρον 1 ὡς ἐτροποποιήθη, μεταβληθείσης τῆς ἡμερομηνίας «1 Σεπτεμβρίου 1922» εἰς «1 Νοεμβρίου 1920», ἀπορριφθεισῶν δὲ πασῶν τῶν ἐπὶ τοῦ ἄρθρου τούτου ὑποβληθεισῶν ὑπολοίπων τροπολογιῶν.

Ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 2 ὁ κ. **Ι. Καλογερᾶς** προτείνει ὅπως προστεθῇ ἐδάφιον, καθ' ὃ κατὰ τὸ στάδιον τῆς κρίσεως τοῦ Συμβουλίου καὶ μέχρι τῆς ὑποβολῆς τῶν πινάκων ἐπικρατήσῃ ἀπόλυτος ἐχεμύθεια.

Γίνεται μετὰ τοῦτο δι' ἀναστάσεως δεκτὸν τὸ ἄρθρον 2 ὡς καὶ τὸ ἄρθρον 3, ἀπορριφθεισῶν τῶν ἐπὶ τούτων τροπολογιῶν.

Ἀναγινώσκεται τὸ ἄρθρον 4 ὡς ἐτροποποιήθη ὑπὸ τοῦ κ. Ὑπουργοῦ.

Ὁ κ. **Β. Μεϊμαράκης** ὑποστηρίζει τροπολογίαν του διὰ τὴν σύνταξιν τῶν οἰκογενειῶν τῶν ἀποθανόντων ἀξιωματικῶν.

Ὁ κ. **Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν** συμφωνεῖ ὅπως δοθῇ σύνταξις εἰς τὰς οἰκογενείας τῶν θανόντων ἀξιωματικῶν τὰς στερουμένας τοιαύτης.

Ὁ κ. **Γ. Καρπετόπουλος** ἐπιφέρει παρατηρήσεις, ὡς πρὸς τὸ ὅριον ὑπηρεσίας διὰ τὴν ἀπονομὴν συντάξεως, τὸ ὁποῖον φρονεῖ ὅτι πρέπει νὰ εἶναι εὐρύτερον.

Ὁ κ. **Ι. Ράλλης** λέγει ὅτι τὸ ἄρθρον 4, ὡς ἐτροποποιήθη, εἶνε διάφορον ἐντελῶς τοῦ ἀρχικοῦ, πρέπει δὲ ἡ Βουλὴ νὰ διατελῇ ἐν γνώσει τοῦ τί ψηφίζει.

Ὁ κ. **Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν** λέγει ὅτι δὲν μεταβάλλεται τὸ ἄρθρον ἄρδην, ὡς εἶπεν ὁ κ. συνάδελφος, μετεβλήθη μόνον συμφώνως πρὸς τὰς ἀγορεύσεις τῶν κ. κ. βουλευτῶν.

Ὁ κ. **Α. Στρατηγόπουλος** παρατηρεῖ ὅτι, δέον νὰ τροποποιηθῇ τὸ ἄρθρον 4, εἰς τρόπον ὥστε τὸ Συμβούλιον νὰ μὴ δύναται νὰ ἀπονέμῃ πλείονας τοῦ ἑνὸς βαθμούς. Ἐπίσης συνιστᾷ ὅπως γένηται ἀποδεκτὴ τροπολογία του, καθ' ἣν δὲν πρέπει νὰ ἰσχύουν αἱ εὐεργετικαὶ διατάξεις τοῦ ψηφίσματος, διὰ τοὺς ἀξιωματικοὺς ἐκείνους οἵτινες ἀποταχθέντες ἀνεκλήθησαν, κατόπιν δὲ παρῃτήθησαν οἰκειοθελῶς.

Ὁ κ. **Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν** δέχεται τροπολογίαν, ὅπως προστεθῇ εἰς τὸ ἄρθρον 4 ἡ φράσις «τοῦ ἀμέσως ἀνωτέρου βαθμοῦ».

Ὁ κ. **Σ. Σωτηριάδης**, παρακαλεῖ ὅπως διασαφηνισθῇ ὅτι ἡ σύνταξις θὰ ἀπονέμηται καὶ ἐν ᾗ περιπτώσει δὲν ἔχουσι συμπληρώσει τὸν πρὸς σύνταξιν χρόνον.

Ὁ κ. **Ν. Καμπάνης,** ὑπομιμνήσκει ὅτι, ἐγένετο χθὲς δεκτὴ τροπολογία του ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 4.

Γίνεται μετὰ τοῦτο δι' ἀναστάσεως δεκτὸν τὸ ἄρθρον 4 ὡς ἐτροποποιήθη, ὡς καὶ τὸ ἄρθρον 5.

Ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 6, ὡς ἐτροποποιήθη ὑπὸ τοῦ κ. Ὑπουργοῦ, ὁ κ. **Ν. Βελέντζας** παρατηρεῖ ὅτι εἶναι ἄδικον διὰ τοὺς ἐπανερχομένους ἀντισυνταγματάρχας, οἱ ὁποῖοι δὲν εἶχον πρότασιν προαγωγῆς, νὰ παραμείνουν μὲ τὸν βαθμὸν τοῦτον, δηλαδὴ μὲ βαθμὸν κατώτερον τῶν νεωτέρων συναδέλφων των, μέχρις ὅτου κριθοῦν ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου.

Ὁ κ. **Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν** λέγει ὅτι οὐδεὶς τοὺς στερεῖ τοῦ δικαιώματός των, δὲν πρόκειται δὲ περὶ σοβαροῦ πράγματος ἂν παραμείνουν ὑπὸ κρίσιν ἐπὶ ἕνα ἢ δύο μῆνας. Ἄλλως τε μέχρις ἀποπερατώσεως τῶν ἐργασιῶν τοῦ Συμβουλίου, οὐδεμία προαγωγὴ θὰ ἐνεργηθῇ.

Ὁ κ. **Δ. Κάκαβος,** λέγει ὅτι οἱ ἀναληθησόμενοι δύο στρατηγοὶ πρέπει νὰ ἀνακτήσουν ὅλα τὰ δικαιώματά των.

Γίνεται δεκτὴ τροπολογία τοῦ κ. **Ι. Καλογερᾶ** περὶ προσθήκης καθ' ἣν «ἡ διάταξις αὕτη ἰσχύει καὶ διὰ τοὺς δυνάμει τοῦ Νόμου 3314 ἐπανελθόντας τῆς ἰδίας κατηγορίας, μετατεθέντας εἰς ἄλλα ὅπλα καὶ τεθέντας εἰς τὸ ἀριστερὸν τῶν ὁριοσβάθμων των, νῦν δὲ ὑπηρετοῦντας».

Γίνεται μετὰ τοῦτο δι' ἀναστάσεως δεκτὸν τὸ ἄρθρον 6 ὡς ἐτροποποιήθη.

Γίνεται ὡσαύτως δι' ἀναστάσεως δεκτὸν τὸ ἄρθρον 7.

Ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 8 γίνεται δεκτὴ τροπολογία τοῦ κ. Μάρκου, καθ' ἣν εἰς τὸ τέλος καὶ ἀντὶ τῆς φράσεως «ζητήσωσι τὴν ἀποστρατείαν των» τεθῇ ἡ φράσις «δηλώσωσιν ὅτι δὲν ἀποδέχονται αὐτήν».

Ὁ κ. **Ι. Νικολίτσας** ὑποστηρίζει τροπολογίαν του σχετικῶς πρὸς τὴν ἀπονομὴν τῆς συντάξεως.

Ἐπιφέρει ὡσαύτως παρατηρήσεις ὁ κ. **Α. Στρατηγόπουλος,** μεθ' ὃ γίνεται δεκτὸν τὸ ἄρθρον 8 ὡς ἐτροποποιήθη.

Ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 9 ὁ κ. **Π. Μπούμπουλης** ὑποστηρίζει τροπολογίαν του ὅπως ὑπολογισθῇ καὶ ὁ χρόνος τῆς πτητικῆς ἐνεργείας τῶν ἀεροπόρων.

Ὁ κ. **Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν** συγκατατίθεται ὅπως ὑπολογισθῇ τὸ ἥμισυ τοῦ χρόνου ἐν πτητικῇ ἐνεργείᾳ.

Γίνεται μετὰ τοῦτο δι' ἀναστάσεως δεκτὸν τὸ ἄρθρον 9 ὡς ἐτροποποιήθη.

Ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 10 ὁ κ. **Ι. Καλογερᾶς** ὑποστηρίζει τροπολογίαν του γενομένην ἀποδεκτὴν καὶ καθ' ἣν «διὰ τοὺς οὕτω μετατιθεμένους ἰσχύουν αἱ διατάξεις τοῦ ἄρθρου 6».

Γίνεται δι' ἀναστάσεως δεκτὸν τὸ ἄρθρον 10 ὡς ἐτροποποιήθη.

Ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 11 ὁ κ. **Ι. Καλογερᾶς** λέγει ὅτι τὰ δύο τῶν μελῶν τοῦ δευτέρου συμβουλίου πρέπει νὰ ἀποτελεσθοῦν ἐκ μελῶν τοῦ πρώτου Συμβουλίου.

Ὁ κ. **Κ. Μαζαράκης** λέγει ὅτι οὐδεὶς λόγος ὑπῆρχε δευτέρου συμβουλίου.

Ὁ κ. **Γ. Κακουλίδης** τὴν ἰδίαν τροπολογίαν ὑποστηρίζει διὰ τὸ Ναυτικόν, πρὸς ἀποφυγὴν παρεξηγήσεων.

Ὁ κ. **Α. Ἀγγελόπουλος** λέγει ὅτι γενικὴ ἐπιθυμία τῆς Βουλῆς εἶνε νὰ ὑπάρχῃ ἓν καὶ μόνον Συμβούλιον.

Ὁ κ. **Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν** λέγει ὅτι τὰ δύο συμβούλια εἶνε βασικὴ συμφωνία τῆς Κυβερνήσεως.

Γίνεται μετὰ τοῦτο δεκτὸν τὸ ἄρθρον 11.

Ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 12 ὁ κ. Ὑπουργὸς ἀναγινώσκει τροπολογίαν του, καθ' ἣν ἡ ἀπόφασις τοῦ Συμβουλίου δύναται νὰ μὴ εἶνε ὑποχρεωτικῶς σύμφωνος πρὸς τὰς ἱεραρχικῶς ὑποβαλλομένας προτάσεις, μόνον ἐν ἐξαιρετικαῖς περιστάσεσιν.

Ὁ κ. **Μ. Γούδας** λέγει ὅτι ἡ δευτέρα παράγραφος τοῦ ἄρθρου δὲν εἶνε σαφής, διότι ἡ γνώμη τοῦ Συμβουλίου καθίσταται πλέον περιττή.

Ὁ κ. **Β. Σαγιᾶς** λέγει ὅτι ὁ περιορισμὸς τοῦ Συμβουλίου ἄρει τὴν ἐπ' αὐτοῦ γενικὴν ἐμπιστοσύνην.

Ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας) λέγει ὅτι συμφώνως πρὸς τὸ ψήφισμα δὲν θὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψει παρὰ μόνον ἡ ἐπαγγελματικὴ ἱκανότης, ὅσον ἀφορᾷ δὲ εἰς τὴν ἐξαίρεσιν τοῦ τιθεμένου εἰς τὸ Συμβούλιον περιορισμοῦ τοῦτο γίνεται διότι εἶνε πιθανὸν νὰ γίνουν λάθη.

Ὁ κ. **Β. Σαγιᾶς** λέγει ὅτι, ὅσα εἶπεν ὁ κ. Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας ἀποτελοῦν ἀνατροπὴν τῆς ἐννοίας τοῦ ψηφίσματος, διότι σκοπὸς τοῦ ψηφίσματος εἶναι νὰ ἐπανέλθῃ ὁ στρατὸς εἰς τὰ ἔργα του· τοῦτο δὲ θὰ γίνῃ ἐὰν ἀπομακρυνθοῦν ἐκ τοῦ στρατεύματος οἱ ὀλίγοι κινηματίαι, νὰ μὴ ἐπανέλθουν δὲ πάλιν οἱ ὀλίγοι ἀναμιχθέντες εἰς τὴν πολιτικήν.

Ὁ κ. **Ι. Ράλλης** λέγει ὅτι τὰ λεχθέντα ὑπὸ τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῆς Γεωργίας διαπιστώνουν, ὅτι ὅλα τὰ λαμβανόμενα μέτρα εἶνε φενάκη καὶ ὅτι σκοπὸς αὐτῶν εἶνε πῶς νὰ ὠφεληθῶμεν ἐκ τῶν ἀνωμαλιῶν. Δὲν θέλω, λέγει ν' ἀνατρέξω εἰς τοὺς λόγους τοὺς συντελέσαντας εἰς τὴν συγκρότησιν τῆς Οἰκουμενικῆς Κυβερνήσεως· ἀλλ' οἱ λόγοι τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῆς Γεωργίας ἀποδεικνύουν ὅτι τὸ ὑποβληθὲν ψήφισμα ἀποτελεῖ σαρκασμόν.

Ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 13 ὁ κ. **Α. Πιέρρης** ὑποστηρίζει τροπολογίαν του, μεθ' ὃ γίνεται δι' ἀναστάσεως δεκτὸν τὸ ἄρθρον ὡς ἐτροποποιήθη ὑπὸ τοῦ κ. Ὑπουργοῦ.

Γίνεται δι' ἀναστάσεως δεκτὴ ὡς ἄρθρον 14 τροπολογία τοῦ κ. **Δ. Κακάβου.**

Ὁ κ. **Σ. Σωτηριάδης** λέγει ὅτι ψήφισμα τοιαύτης σημασίας δὲν δύναται νὰ συζητῆται πρὸ κενῶν ἑδωλίων, ὁμιλῶν δ' ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 14 λαβόντος τὸν ἀριθμὸν 15 φρονεῖ ὅτι ἡ διάταξις αὐτοῦ εὑρίσκεται εἰς τελείαν ἀντίθεσιν μὲ τὰ ὑπὸ τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῆς Γεωργίας λεχθέντα.

Γίνεται εἶτα δεκτὸν καὶ τὸ ἄρθρον 15, ἀναβαλλομένης τῆς ἐπιψηφίσεως τοῦ συνόλου.

Ὁ κ. **Κ. Ἀγγελόπουλος** (Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης) λέγει ὅτι ὑπάρχουν ζητήματα σοβαρώτατα πρὸς συζήτησιν, μάλιστα δὲ ὑπάρχουσιν ὑπὸ τὴν κρίσιν τῆς Βουλῆς ψηφίσματα ὑψίστης σοβαρότητος τὰ ὁποῖα εἶνε ἀνάγκη νὰ ψηφισθοῦν.

Ὁ κ. **Ν. Καμπάνης** λέγει ὅτι δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ συνεχισθῇ ἡ συζήτησις εἰς τοιαύτην ὥραν.

Ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** λέγει ὅτι ἐφόσον ἡ Βουλὴ εἶνε κουρασμένη θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ λυθῇ ἡ συνεδρίασις ὑπὸ τὸν ὅρον ὅμως ὅπως κατὰ τὴν προσεχῆ Δευτέραν μὴ διεξαχθῇ ἔλεγχος ἀλλ' ἡ Βουλὴ εἰσέλθῃ ἀμέσως εἰς τὴν νομοθετικὴν ἐργασίαν.

Ἡ Βουλὴ δέχεται τὴν πρότασιν ταύτην δι' ἀναστάσεως λύεται δὲ ἡ συνεδρίασις ὥρᾳ 10.15' μ. μ. διὰ τὴν 4 1)2 μ. μ. τῆς Δευτέρας.

Ὁ Πρόεδρος
Θ. ΣΟΦΟΥΛΗΣ

Οἱ Γραμματεῖς
Μ. Λαΐλιος
Θ. Τσιριμῶκος

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΙΒ'

Τῆς 20 Δεκεμβρίου 1926

Ὥρᾳ 5.10' μ. μ. ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς ἕδρας κηρύσσει τὴν ἔναρξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει ν' ἀνοιχθῶσι τὰ θεωρεῖα.

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικὰ μετὰ παρατηρήσεις τῶν κ. κ. Β. Σαγιᾶ, Θ. Χαδίνη καὶ Δ. Κακκάβου.

Ἀνακοινοῦνται τὰ ἑξῆς:

Οἱ βουλευταὶ κ' κ. Π. Πετρίδης καὶ Π. Μπούμπουλης ὑποβάλλουσιν ὑπόμνημα τῶν κατωτέρων ἀξιωματικῶν διαχειρίσεως (ἐπιμελητείας) ζητούντων νὰ προαχθῶσιν ὡς καὶ οἱ ἄλλοι ἀξιωματικοί.

Ἡ Γενικὴ Συνομοσπονδία τῶν Ἐργατῶν τῆς Ἑλλάδος ὑποβάλλει ὑπόμνημα περιλαμβάνον τὰς ἀπαιτήσεις τῆς ἐργατικῆς καὶ ὑπαλληλικῆς τάξεως.

Ὁ Παμπροσφυγικὸς Σύλλογος Σουφλίου ὑποβάλλει ὑπόμνημα δι' οὗ ζητεῖ τὴν οἰκονομικὴν ἐνίσχυσιν διὰ τὰς ἑορτὰς εἰς τοὺς πρόσφυγας χωρίου Σουφλίου.

Ἡ Πανελλήνιος Ἀκτοπλοϊκὴ Ἕνωσις ὑποβάλλει ἀντίγραφον τοῦ τηλ)ματος, ὅπερ ὑπέβαλεν εἰς τὴν Κυβέρνησιν ἀναφορικῶς μὲ τὴν ἐνάσκησιν τῆς ἀκτοπλοΐας εἰς Ἑλληνικοὺς λιμένας ὑπὸ ξένων ἀτμοπλοίων.

Ἡ Πανελλήνιος Ὁμόσπονδία τῶν Σιδηροδρομικῶν ὑποβάλλει ὑπόμνημα δι' οὗ ζητεῖ τὴν παροχὴν ὁλοκλήρου τοῦ 13 μισθοῦ ὡς καὶ τὴν ἐπαναφορὰν τῶν ἀπεργῶν Θεσσαλίας

Ἡ Πανελλήνιος Ὁμοσπονδία Θυμάτων Πολέμου παρακαλεῖ τὴν Κυβέρνησιν ὅπως παράσχῃ ἑκατακτον βοήθημα εἰς τοὺς ἀναπήρους καὶ εἰς τὰ θύματα πολέμου λόγῳ τῶν ἑορτῶν, στερουμένων καὶ αὐτοῦ τοῦ ἐπιουσίου ἄρτου.

Ὁ καθηγητὴς Κ. Χριστόπουλος ζητεῖ τὴν κύρωσιν τοῦ Ν. Δ. τῆς 17-9-26 περὶ προαγωγῆς τῶν ἐπαιδευτικῶν λειτουργῶν.

Ἡ Κοινότης Λιόσιων Παιωνίας Ἀττικῆς ζητεῖ νὰ ἐπιτραπῇ ἡ ὁσκὴ ἐπὶ τῶν ἀνωτέρων κλιτύων τοῦ Ὑμηττοῦ.

Οἱ κατάδικοι τῶν φυλακῶν Σερρῶν παρακαλοῦν τὴν Κυβέρνησιν ὅπως μεριμνήσῃ καὶ ὑπαχθῶσιν εἰς τὸ εὐεργέτημα τοῦ ἄρθρου 8 τοῦ ἀπὸ 25-2-26 Ν. Δ.

Οἱ ἀπόστρατοι ἀξιωματικοὶ χωροφυλακῆς Πατρῶν παρακαλοῦν τὴν Κυβέρνησιν ὅπως μεριμνήσῃ διὰ τὴν ἐπαναφορὰν των εἰς τὰς τάξεις τοῦ στρατοῦ.

Ὁ ἀπόστρατος ἀντισυνταγματάρχης τοῦ πεζικοῦ Μπαρτσιῶς, ἀπομακρυνθεὶς τῶν τάξεων τοῦ στρατοῦ πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1922, παρακαλεῖ τὴν Κυβέρνησιν ὅπως κατὰ τὴν ψήφισιν τοῦ Νομοσχεδίου περὶ ἐπαναφορᾶς τῶν ἀποτάκτων συμπεριληφθῇ διάταξις διὰ τὴν ὡς ἄνω περίπτωσιν.

Τὰ μέλη τοῦ Συνδέσμου τοῦ κατωτέρου προσωπικοῦ τῶν Γ. Τ. Τ. Θεσσαλονίκης διαμαρτύρονται διὰ τὴν αὔξησιν τῶν ὡρῶν τῆς ἐργασίας.

Οἱ κάτοικοι τῆς Κωμοπόλεως Μεσενικολῆ διαμαρτύρονται διὰ τὴν ἀπαγόρευσιν τῆς ἐλευθέρας πωλήσεως οὔζου.

Οἱ πρόσφυγες ἀγροκτήματος Νατζηχάρου (Λαρίσσης) διαμαρτύρονται κατὰ τοῦ εἰσαγγελέως Λαρίσσης, διότι τοὺς διέταξεν βιαίως νὰ φύγωσιν ἐκ τοῦ ὡς ἄνω ἀγροκτήματος.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνακοινοῖ ὅτι ὡς μέλος τῆς Συνταγματικῆς Ἐπιτροπῆς ἀντὶ τοῦ παραιτηθέντος κ. **Α. Ἐμπειρίκου** ὡρίσθη ὁ κ. **Ν. Καμπάνης.**

Οἱ κ. κ. **Δ. Κάκαβος, Δ. Χατζῆσκ ς, Γ. Σήφακας, Γ. Κακουλίδης, Κ. Καρτάλης** κλπ. ὑποβάλλουσι σχέδιον ψηφίσματος «περὶ ἠθικῆς ἀμοιβῆς τῶν ἀξιωματικῶν ἀγωνιστῶν τοῦ Μακεδονικοῦ ἀγῶνος».

Ὁ κ. **Γ. Πεσματζόγλου** ὑποβάλλει τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ σχεδίου ψηφίσματος «περὶ κυρώσεως τῆς ἀπὸ 11 8)βρίου συντακτικῆς πράξεως περὶ ἐκλογιμότητος τῶν διατελεσάντων ὑπουργῶν καὶ ὑφυπουργῶν ἀπὸ 30 7)βρίου 1925 μέχρις 22 Αὐγούστου 1926».

Ὑποβάλλουσι τροπολογίας ἐπὶ τοῦ Συντάγματος οἱ κ. κ. Δ. Μπαμπᾶκος, Β. Καραπαναγιώτης, Π. Σάκκης, Λ. Κυβετός, Σ. Ταλιαδοῦρος, Ν. Βελέντζας, Ν. Κολυβᾶς, Σ. Οἰκονομίδης, Ι. Σπετσιώτης, Γ. Μαρῆς, Χ. Λαδᾶς, Γ. Ἀναστασίου, Ι. Περδικογιάννης, Κ. Σπυρίδης, Λ. Ἀγγελόπουλος, Π. Μερλόπουλος, Ρ. Κούνδουρος, Ι. Καλογερᾶς, Α. Χριστόπουλος, Λ. Μητσοτάκης, Θ. Τσιριμῶκος, Δ. Πετρακάκος, Γ. Σακαλῆς, Γ. Ἐμπειρῖκος, Λ. Μισυρλῆς, Ν. Καμπάνης, Λ. Ἀποστολίδης, Π. Μπούμπουλης, Σ. Μάξιμος, Σ. Σωτηριάδης, Μ. Γούδας, Χ. Χριστοβασίλης, Ι. Παπαϊωάννου, Ν. Κρανιωτάκης, Σ. Στρίγκος, Γ. Τσακόπουλος, Φ. Δραγούμης, Σ. Χασιώτης, καὶ Α. Μάρκου.

Ὑποβάλλει ὡσαύτως τροπολογίας ἐπὶ τοῦ ὑπὸ προτεραίαν ἰσχύν Συντάγματος ὁ κ. **Δ Χατζῆσκος.**

Ὑποβάλλουσιν ὡσαύτως τροπολογίας ἐπὶ τοῦ Συντάγματος οἱ κ. κ. Δ. Μπότσαρης, Π. Μαζαράκης, Γ. Τηλικίδης, Θ. Χαδίνης, Ι. Τζίβας καὶ Δ. Βοκοτόπουλος.

Ὑποβάλλει ὡσαύτως τροπολογίας ἐπὶ τοῦ Συντάγματος ὁ βουλευτὴς Πατρῶν κ. **Β. Σαγιᾶς.**

Ὁ κ. **Α. Μαζαράκης**(Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν) καταθέτει σχέδιον ψηφίσματος «περὶ καταργήσεως τοῦ ἀπὸ 10 8)βρίου 1925 Ν. Δ. περὶ τῶν ὑποπεσόντων εἰς τὸ ἀδίκημα τῆς λιποταξίας ἢ ἀνυποταξίας ὑπαλλήλων τοῦ Κράτους κλπ».

Ἐπίσης ὁ ἴδιος καταθέτει 1) σχέδιον νόμου «περὶ ἀποστρατείας ἀνωτέρων ἀξιωματικῶν».

καὶ 2) Σχέδιον ψηφίσματος «περὶ ἀκυρώσεως τῆς ἐπαναστατικῆς ἀπορράσεως τῆς 26 Ἰουνίου 1925».

Ὁ κ. **Π. Πετρίδης** ὡς εἰσηγητὴς τῆς ἐπὶ τοῦ Κανονισμοῦ Ἐπιτροπῆς, καταθέτει τὰς τροποποιήσεις τὰς ὁποίας ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη ἐθεώρησε σκόπιμον νὰ ἐπιφέρῃ εἰς τὸν ἐν ἰσχύϊ Κανονισμὸν καὶ πρὸς συσχέτισιν αὐτοῦ πρὸς τὸ νέον Σύνταγμα. Ἡ ἐπιτροπὴ ἐθεώρησε ἀναγκαῖον, ὅπως ὁ Πρόεδρος ὑποδιαιρεθῇ εἰς ἐπιτροπάς, εἰς τρόπον ὥστε νὰ καταρθώσουν αὗται νὰ ἐργάζωνται παραγωγικῶς, προκειμένου περὶ τῶν ζητημάτων τῶν ἀφορώντων εἰς πάντας ἐν γένει τοὺς κλάδους τῆς Δημοσίας Ὑπηρεσίας καὶ τῆς Διοικήσεως.

Ὑπὸ τῶν ἐπιτροπῶν τούτων ἐθεωρήθη ἐπωφελεστάτην ἡ σύστασις μονίμου ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν ὑποθέσεων τοῦ Κράτους, τῆς ὁποίας μέλη 9 ἀποτελέσαντες πάντες οἱ χρηματίσαντες Πρωθυπουργοὶ ὡς καὶ τὰ ὑπὸ κ. Προέδρου ἀειθαλῆ μέλη τῆς Βουλῆς ἐν συνεννοήσει μετὰ τῆς Κυβ ρνήσεως. Ἐπίσης ἐθεωρήθη ἐπάναγκες ὅπως ἐπεκταθῇ ἡ πειθαρχικὴ ἐξουσία τοῦ Προέδρου, ἤδη μάλιστα ὅτε ἡ σύνθεσις τῆς Βουλῆς εἶνε τοιαύτη ὥστε νὰ καθίσταται δυσχερὴς ἡ ἐπιβολὴ τῆς τάξεως ἐν τῇ αἰθούσῃ. Ἐπίσης προκειμένου περὶ τῶν συζητήσεων ἐν τῇ Βουλῇ καθορίζεται ὅπως τῇ προτάσει 10 βουλευτῶν θεωρεῖται ἡ ἐπὶ τοῦ ὅλου θέματος συζήτησις περαιωμένη, εἴτε πρόκειται περὶ Νομοθετικῆς ἐργασίας εἴτε περὶ ἐλέγχου. Ἐπίσης ἐπὶ ἄλλων σημείων τοῦ Κανονισμοῦ ἡ ἐπιτροπὴ προτείνει διαφόρους μεταρρυθμίσεις ἐπὶ τῶν ὁποίων παρέχει ἀρκετὰς διασαφήσεις, ἡ συνοδεύουσα αὐτὰς αἰτιολογικὴ ἔκθεσις, ἥτις θέλει ἐκτυπωθῇ καὶ διανεμηθῇ. Παρακαλεῖ ἐν τέλει ὅπως χάριν τῆς εὐχερεστέρας διεξαγωγῆς τῆς συζητήσεως ψηφισθοῦν τὸ ταχύτερον αἱ κατατεθειμέναι τροποποιήσεις, διότι, καθ' ἃ ἐτόνισεν, ὁ λαὸς ἀξιοῖ ἵνα πρὸς ἀντιμετώπισιν καὶ λύσιν τῶν ζητημάτων τὰ ὁποῖα ἀπασχολοῦσι σήμερον τὴν Βουλήν, ὄχι μόνον ἀπὸ τὴν Οἰκουμενικὴν Κυβέρνησιν ἣν ἐπέβαλεν ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τοὺς βουλευτὰς ἰδιαιτέρως νὰ ἐργασθῶσι συντόνως πρὸς εὐόδωσιν τοῦ ἔργου τῆς σημερινῆς Βουλῆς. Τὴν ἀναδιοργάνωσιν τῶν Ἐπιτροπῶν ἰδίᾳ θεωρεῖ ζήτημα ὑψίστης σημασίας, διότι,

[illegible] λεύτερα καὶ ἡ τάξις ἐν τῇ Βουλῇ, ἥτις ἐπιζητεῖται διὰ τῆς μεταρρυθμίσεως τοῦ Κανονισμοῦ, θὰ ἀνυψώσῃ τὸ κῦρος τοῦ Κοινοβουλίου.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** λέγει ὅτι αἱ ἐρωτήσεις καὶ ἐπερωτήσεις συμφώνως τῇ προχθεσινῇ ἀποφάσει τῆς Βουλῆς ἀναβάλλονται δι' αὔριον πλὴν ἀναφορᾶς τῶν ἐργατῶν φωταερίου.

Ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας) λέγει ὅτι πᾶσαι ἀνεβλήθησαν διὰ τὴν προσεχῆ πέμπτην, διότι τοιαύτη ἦτο ἡ ἔννοια τῆς ἀποφάσεως τῆς Βουλῆς.

Γενομένης δεκτῆς τῆς ἀναβολῆς τῶν ἐπερωτήσεων διὰ τὴν προσεχῆ πέμπτην ἡ Βουλὴ εἰσέρχεται εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν
τῆς Νομοθετικῆς Ἐργασίας

Πρόεδρος. Ψήφισις συνόλου τοῦ σχεδίου ψηφίσματος περὶ «ἐπαναφορᾶς ἀξιωματικῶν».

Π. Τσαλδάρης. (Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν) Ἔχω μίαν παρατήρησιν νὰ κάμω, συνεπείᾳ μιᾶς δηλώσεως τὴν ὁποίαν ἀνέγνωσα σήμερον εἰς τὰ πρακτικά, ἐκ μέρους τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῆς Γεωργίας, ὁ ὁποῖος λέγει ὅτι συμφώνως πρὸς τὸ ψήφισμα δὲν θὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν μόνον ἡ ἐπαγγελματικὴ ἱκανότης, ὅσον ἀφορᾷ δὲ εἰς τὴν ἐξαίρεσιν τῶν τιθεμένων εἰς τὸ συμβούλιον περιορισμῶν, τοῦτο γίνεται διότι εἶνε πιθανὸν νὰ γίνουν λάθη. Δὲν γνωρίζει ἂν ἀκριβῶς οὕτω διατυποῦται ἡ δήλωσις τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῆς Γεωργίας. Ἀλλὰ ἡ δήλωσις αὕτη ἀντίκειται εἰς τὸ σύνολον τοῦ ψηφισθέντος ψηφίσματος καὶ ἰδίως εἰς τὸ ἄρθρον 11, ὅπερ ἀναφέρεται εἰς τὴν ἐπαγγελματικὴν ἱκανότητα καὶ χρησιμότητα καὶ εἰς τὸ τελευταῖον ἄρθρον τὸ ὁποῖον λέγει: «Πάντως αἱ ἐργασίαι τῆς ἐπαναφορᾶς ὡς καὶ τῆς ἀπομακρύνσεως θὰ γίνουν κατὰ τοιοῦτον τρόπον, ὥστε νὰ μὴ ὑπάρχουν τοῦ λοιποῦ ἀξιωματικοί, οἵτινες θὰ ἠδύναντο νὰ κλονίσουν τὴν πειθαρχίαν καὶ νὰ προκαλέσουν νέας ἀνωμαλίας». Ὥστε ἡ ἐπαγγελματικὴ ἱκανότης καὶ ἡ χρησιμότης θὰ κριθῇ καὶ ἀπὸ τῆς ἀπόψεως ταύτης, καὶ ἡ ἄποψις αὕτη θὰ τεθῇ καὶ εἰς τὰς ὁδηγίας, αἱ ὁποῖαι θὰ δοθῶσιν εἰς τοὺς ἁρμοδίους νὰ κρίνουν. Ἠθέλησα νὰ κάμω τὴν παρατήρησιν ταύτην ἵνα μὴ δοθῇ ἀφορμὴ εἰς παρεξηγήσεις καὶ εἶμαι βέβαιος ὅτι ὁ κ. Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν, ὁ εἰδικὸς εἰσηγητὴς τοῦ ψηφίσματος εἶνε ἀπολύτως πρὸς τοῦτο σύμφωνος. Δὲν εἶνε ἔτσι;

Α. Μαζαράκης. Μάλιστα.

Α. Παπαναστασίου. Ἠναγκάσθην νὰ λάβω τὸν λόγον, κατὰ τὴν τελευταίαν συνεδρίαν τῆς Βουλῆς, διότι ὑπεστηρίχθη ἡ ἀντίληψις ὅτι βάσιν τοῦ ψηφίσματος ἀποτελεῖ τὸ ἄρθρον 15, ἐξ οὗ ὑπενοεῖτο ὅτι πρέπει νὰ ἐξετασθῇ ἀπὸ τὸ συμβούλιον, καὶ ἡ συμμετοχὴ εἰς κινήματα. Ἀπέναντι τῆς τοιαύτης ἀντιλήψεως ἐτόνισα ὅτι τὸ οὐσιῶδες διὰ τὴν ἐπαναφορὰν τῶν ἀποτάκτων καὶ τὴν ἐκκαθάρισιν τοῦ στρατεύματος, θὰ εἶνε ἡ ἐπαγγελματικὴ ἱκανότης, ἀποδεικνυομένη πρωτίστως ἀπὸ τὴν πολεμικὴν δρᾶσιν. Ἡ ἀνάμιξις εἰς κινήματα δὲν εἶνε ποτὲ δυνατὸν νὰ ἐξουδετερώσῃ τὴν ἐπαγγελματικὴν ἱκανότητα, διότι ἄλλως θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ γίνῃ λόγος περὶ ἐπαναφορᾶς τῶν ἀξιωματικῶν τῶν μετασχόντων εἰς τὸ κίνημα τοῦ 1923; Ἀλλ' εἰς τὴν ἐπαγγελματικὴν ἱκανότητα περιλαμβάνεται καὶ ὁ χαρακτὴρ τῶν ἀξιωματικῶν, διότι, ἀνεξαρτήτως ἀναμίξεως εἰς τὰ κινήματα τὰ πολιτικά, τὰ ὁποῖα ἔγιναν ἀπὸ τοῦ 1916, ὑπάρχουν ἀξιωματικοὶ παθολογικῶς συνωμοτοῦντες, ῥᾳδιουργοῦντες, ἀσυμβίβαστοι ἀπολύτως μὲ τὴν τάξιν τοῦ στρατοῦ, τοιαῦτα ἐλαττώματα ὄντως περιορίζουν τὴν ἐπαγγελματικὴν ἱκανότητα ἑνὸς ἀξιωματικοῦ. Καὶ δι' αὐτὸ καὶ τὸ συμβούλιον, ποῦ συνιστᾶται διὰ τοῦ ψηφίσματος, ὅπως καὶ τὰ κανονικῶς λειτουργήσαντα συμβούλια εἰς τὸ παρελθὸν ἔπραξαν, θὰ λάβουν ὑπ' ὄψιν καὶ τὸν χαρακτῆρα τῶν ἀξιωματικῶν. [illegible] ἐτέθη ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρου 15. Καμμίαν ἄλλην ἔννοιαν δὲν δύναται νὰ ἔχῃ τὸ ἄρθρον τοῦτο, διότι ἐπὶ πλέον, ἡμεῖς ἔχομεν τὴν ἀντίληψιν ὅτι τὰ στρατιωτικὰ κινήματα, πλὴν τῶν τοῦ 1925, δὲν ἦσαν ἡ αἰτία τῆς ἀνωμαλίας ἀλλ' ἀποτέλεσμα τῶν πολιτικῶν ἀνωμαλιῶν. Θὰ ἦτο δὲ ἀνανδρία, ἀφοῦ ἔγινε Οἰκουμενικὴ Κυβέρνησις, νὰ θεωρήσωμεν μόνον ὑπαιτίους τῶν πολιτικῶν ἀνωμαλιῶν τῶν τελευταίων δέκα ἐτῶν τὸν στρατόν.

Α. Μαζαράκης. Ὁμολογῶ, κύριοι βουλευταί, ὅτι δὲν εὑρίσκω οὐσιαστικὸν λόγον διαφωνίας. Καὶ πρὶν ὑποβληθῇ τὸ ψήφισμα εἰς τὴν Βουλήν, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν συμφωνηθέντων μεταξὺ τῶν πολιτικῶν ἀρχηγῶν, τῶν ὁποίων ἄλλως ἡ διατύπωσις εἶνε ἐντελῶς κατὰ γράμμα ἡ αὐτὴ μὲ τὴν τοῦ ἄρθρου 1, ἡ ἔννοια ἦτο ὅτι θὰ θεωρηθῇ ὡς βάσις τῆς ἐκτιμήσεως τῶν ἀξιωματικῶν ἡ ἐπαγγελματικὴ ἱκανότης, ὄχι μόνον ἱκανότης, ἀλλὰ καὶ χρησιμότης, δηλαδὴ ἐὰν θὰ εἶνε χρήσιμοι. Καὶ μόνον αὐτὸ θὰ ἦτο ἀρκετὸν διὰ νὰ θεωρηθῇ ἄχρηστος εἷς ἀξιωματικός, κατὰ τὰ ἄλλα ἱκανός, ὁ ὁποῖος ὅμως θὰ εἶχε τὴν διάθεσιν αὐτὴν τὴν ὁποίαν ὠνόμασα καὶ εἰς τὸ ὑπουργικὸν συμβούλιον παθολογικήν, νὰ συμμετέχῃ διαρκῶς καὶ ἀναμιγνύεται εἰς κινήματα. Ἑπομένως φρονεῖ ὅτι καὶ ἄνευ τοῦ τελευταίου ἄρθρου τοῦ ψηφίσματος τούτου τὸ Συμβούλιον ἔχον εὐρύτητα ἐκτιμήσεως, τὴν ὁποίαν δὲν ἠμποροῦσε κανεὶς νὰ περιορίσῃ ἐντὸς στενῶν ὁρίων, καὶ τὴν καλὴν πίστιν, θὰ ἠμποροῦσε καὶ ὤφειλε νὰ περιλάβῃ εἰς τὴν κατηγορίαν τῆς χρησιμότητος ἢ μὴ καὶ τὴν κατηγορίαν ταύτην. Βεβαίως διὰ νὰ εἶναι ἴσως σαφέστερον, διὰ νὰ ὑπάρξῃ μία ἔνδειξις εἰς τοὺς μέλλοντας νὰ ἀποτελέσουν τὰ συμβούλια, νὰ κατευθύνῃ τὴν προσοχήν των καὶ πρὸς τὸ σημεῖον τοῦτο καὶ νὰ μὴ περιορισθοῦν μόνον εἰς τὴν ἐπαγγελματικὴν ἱκανότητα, ἐτέθη τὸ ἄρθρον αὐτό. Ἐπίσης ὅπως ἐπανειλημμένως προκληθεὶς ἐδήλωσα εἰς τὴν Βουλὴν ἡ ἔννοια τοῦ ἄρθρου τούτου δὲν εἶναι βεβαίως ὅτι πᾶς, ὁπωσδήποτε εἰς τὸ παρελθὸν ἀναμιχθεὶς εἰς κινήματα δὲν περιλαμβάνεται, διότ, ὅπως εἶπον, ἐὰν ἐτίθετο τοιαύτη διάταξις καὶ ἐκ παραλλήλου ἐξετείνετο εἰς πάντας τοὺς λοιποὺς πολιτικοὺς κλάδους δὲν θὰ ἀπέμεινε κανείς. Λοιπὸν πρέπει τὸ συμβούλιον νὰ κρίνῃ πάντα ταῦτα ἐν συναφείᾳ τοῦ ἑνὸς ἄρθρου μετὰ τοῦ ἄλλου. Νομίζω ὅτι αὐτὴ εἶναι ἡ ἔννοια τοῦ ψηφίσματος.

Ὁ κ. **Χ. Βοζίκης** ἐρωτᾷ ἐὰν αἱ δηλώσεις τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῶν Στρατιωτικῶν εἶναι σύμφωνοι πρὸς τὰς ἀντιλήψεις τῶν δύο Ὑπουργῶν, οἵτινες φαίνονται ὅτι διαφωνοῦσιν; Ἐὰν ἔχει οὕτω, αἱ δηλώσεις τοῦ κ. Ὑπουργοῦ δύνανται νὰ περιληφθοῦν εἰς τὰ ἐπίσημα πρακτικὰ ἵνα θεωρηθοῦν ὡς ἐπίσημος ἑρμηνεία.

Ἐπίσης ἐρωτᾷ, ἐὰν τὸ ψήφισμα ἔχει χαρακτῆρα συνταγματικόν;

Ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας) λέγει ὅτι δὲν ἔχει τοιοῦτον χαρακτῆρα, ἀλλὰ νόμου.

Ὁ κ. **Π. Τσαλδάρης** (Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν). Τὸ περιεχόμενον καθορίζει σαφῶς τὸν χαρακτῆρα τοῦ ψηφίσματος ὅτι πρόκειται περὶ νόμου.

Ὁ κ. **Χ. Βοζίκης** λέγει ὅτι τὸ ἄρθρον 9 κυροῖ τοὺς γάμους τῶν ἀξιωματικῶν, παρακαλεῖ ὅμως νὰ δοθῇ ἡ ἑρμηνεία ὅτι κυροῖ τοὺς γάμους, οὐχὶ μόνον τῶν ἀνακληθησομένων, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων, οἵτινες τυχὸν δὲν θὰ ἐπανέλθωσιν, ἵνα ἡ σύνταξις αὐτῶν μεταβιβάζεται καὶ εἰς τὰς οἰκογενείας των.

Ὁ κ. **Ὑπουργὸς** τῶν Στρατιωτικῶν δέχεται τὴν γνώμην ταύτην ὡς ἑρμηνείαν.

Ὁ κ. **Θ. Χαβίνης** ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 12 παρατηρεῖ ὅτι κατὰ τὴν συζήτησιν τοῦ ψηφίσματος δὲν ἀνεγνώσθη ἡ περικοπὴ καθ' ἣν «Ἐὰν αἱ προτάσεις εἶναι πλείονες τῶν δύο κ.λ.π.», ἑπομένως κακῶς περιελήφθη ἐν τῷ διανεμηθέντι συνόλῳ.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** λέγει ὅτι ἀνεγνώσθη δὶς ὑπὸ τοῦ γραμματέως καὶ ἅπαξ παρ' αὐτοῦ τοῦ ἰδίου, συνεπῶς δὲν ὑπάρχει ζήτημα.

Γίνεται μετὰ τοῦτο δι' ἀναστάσεως δεκτὸν τὸ σύνολον τοῦ ψηφίσματος ἔχον οὕτω:

Περὶ ἐπαναφορᾶς ἀξιωματικῶν.

Ἄρθρον 1.

Συνιστᾶται Στρατιωτικὸν Συμβούλιον ἐννεαμελὲς πρὸς τὸν σκοπὸν νὰ κρίνῃ τίνες, ἕνεκα τῶν πολιτικῶν ἀνωμαλιῶν ὁπωσδήποτε ἀπομακρυνθέντες ἀξιωματικοὶ τοῦ Στρατοῦ καὶ τῆς Χωροφυλακῆς ἀπὸ 1 Νοεμβρίου 1920 δέον νὰ ἐπανέλθουν εἰς αὐτόν.

Ἄρθρον 2.

Ἐκ τῶν ἐννέα μελῶν οἱ πέντε (5) καὶ δύο ἀναπληρωματικοὶ θὰ ἐκλεγοῦν τῇ προτάσει τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Στρατιωτικῶν μετ' ἀπόφασιν τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου, ἐκ τῶν ἐν ἐνεργείᾳ ἀνωτάτων ἀξιωματικῶν, οἱ δύο καὶ εἷς ἀναπληρωματικὸς ἐκ τῶν ἐν ἀποστρατείᾳ τοιούτων καὶ οἱ δύο καὶ εἷς ἀναπληρωματικὸς ἐκ τῶν ἀπὸ 1 Νοεμβρίου 1920 ἀπομακρυνθέντων. Οἱ τελευταῖοι οὗτοι ἀνακαλοῦνται εἰς τὸν ἐνεργὸν Στρατόν.

Ἄρθρον 3.

Ἡ ἐργασία τοῦ Συμβουλίου τούτου καὶ ἡ ὑποβολὴ τοῦ πορίσματος ταύτης θὰ ἐπισπευσθῇ, ὥστε νὰ συντελεσθῇ τὸ πολὺ ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς συστάσεως τούτου. Παράτασις τῆς προθεσμίας ταύτης δὲν ἐπιτρέπεται, εἰμὴ τῇ ἀποφάσει τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου.

Βάσις τῆς κρίσεως τοῦ Συμβουλίου θὰ εἶνε ἡ ἐπαγγελματικὴ ἱκανότης καὶ ἡ ὅλη Στρατιωτικὴ δρᾶσις, καὶ δὴ πολεμική, τῶν ἀξιωματικῶν πρὸ τῆς ἀπομακρύνσεώς των, προκύπτουσα κυρίως ἐκ τῶν διαδοχικῶν αὐτῶν σημειώσεων καὶ τοῦ μητρῴου αὐτῶν, ἐν ἀπολύτῳ ἐλλείψει συμπληρουμένων ἐξ ἐπιστομένης ἐρεύνης τοῦ Συμβουλίου.

Ἄρθρον 4.

Τὸ Συμβούλιον ἀναγράφει τοὺς ἀξιωματικοὺς εἰς τρεῖς πίνακας:

α') τοὺς κατὰ τὴν κρίσιν του ἐπαναφερομένους εἰς τὸν Στρατόν.

β') ἐκείνους ὧν δὲν κρίνει μὲν συμφέρουσαν δι' οἱονδήποτε λόγον τὴν ἐπαναφορὰν ἀλλ' ἀξίους βαθμοῦ καὶ συντάξεως ἀνωτέρας ἢ ἀπονομῆς τοιαύτης ἐὰν μέχρι τοῦδε δὲν ἐλάμβανον· ἡ τελευταία αὕτη ἀπονομὴ ἐπεκτείνεται καὶ εἰς τὰς οἰκογενείας τῶν κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο θανόντων, ἐφόσον δὲν ἐλάμβανον μέχρι τοῦδε τοιαύτην.

γ') ἐκείνους δι' οὓς δὲν κρίνει ὅτι πρέπει νὰ ληφθῇ οἱονδήποτε μέτρον.

Πᾶσαι αἱ ἐπὶ ἑκάστου ἀξιωματικοῦ κρίσεις καὶ προτάσεις τοῦ Συμβουλίου θὰ γίνωνται κατὰ πλειονοψηφίαν.

Ἄρθρον 5.

Οἱ ὑποβληθησόμενοι ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου εἰς τὸν Ὑπουργὸν τῶν Στρατιωτικῶν ὡς ἄνω πίνακες εἶνε ἀνέκκλητοι.

Ὁ Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν ἐντὸς ὀκτὼ (8) ἡμερῶν ἀπὸ τῆς ὑποβολῆς αὐτῶν ὑποχρεοῦται νὰ καταρτίσῃ καὶ ὑποβάλῃ τὸ Διάταγμα τῆς ἐπαναφορᾶς.

Ἄρθρον 6.

Οἱ μέλλοντες ν' ἀνακληθοῦν θὰ ἀναλάβουν τὸν βαθμὸν ὃν ἔφερον κατὰ τὴν ἀπομάκρυνσίν των, ἐὰν οἱ ἀμέσως πρὸ αὐτῶν ἐν τῇ σειρᾷ ἀρχαιότητος κατὰ τὴν ἀπομάκρυνσίν των εὑρίσκωνται ἔτι ἐν τῷ ἰδίῳ βαθμῷ. Ἐὰν οἱ ἀμέσως μετ' αὐτοὺς ἐν τῇ ἰδίᾳ σειρᾷ ἀρχαιότητος ἔχουν ἤδη λάβει ἀνώτερον βαθμόν, λαμβάνουν τοῦτον καὶ οἱ ἐπαναφερόμενοι μέχρι τοῦ βαθμοῦ τοῦ ἀντισυνταγματάρχου.

Οἱ ἐπαναφερόμενοι, οἵτινες ἔφερον κατὰ τὴν ἀπομάκρυνσίν των τὸν βαθμὸν τοῦ ἀντισυνταγματάρχου, ἐφ' ὅσον εἶχον πρὸ τῆς ἀπομακρύνσεώς των πρότασιν περὶ προαγωγῆς εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ συνταγματάρχου λαμβάνουσι τὸν βαθμὸν τοῦτον, ἐφ' ὅσον προήχθησαν νεώτεροί των, οἱ δὲ μὴ ἔχοντες τοιαύτην πρότασιν καὶ οἱ φέροντες τὸν βαθμὸν τοῦ συνταγματάρχου καὶ ὑποστρατήγου δὲν λαμβάνουσιν ἀνώτερον βαθμόν, ἐὰν δὲν κριθοῦν ὑπὸ τοῦ Ἀνωτάτου Στρατιωτικοῦ Συμβουλίου κατ' ἀπόλυτον ἐκλογήν.

Εἰς τὴν πρώτην σύγκλησιν τοῦ κατὰ τὸν νόμον 3218 Ἀνωτάτου Συμβουλίου θὰ περιληφθοῦν εἰς τοὺς πίνακας τῶν προακτέων ἢ μή, προαγόμενοι δέ, οὐχὶ διὰ μιᾶς πλέον τοῦ ἑνὸς βαθμοῦ, θὰ ἀνακτήσουν τὴν ἀρχικὴν ἀρχαιότητα.

Ἄρθρον 7.

Τὸ Συμβούλιον ἐὰν παρίσταται ἀνάγκη νὰ διαφωτισθῇ ἐπὶ τῶν ἰδιοτήτων ἀξιωματικῶν ὅπλων, Σωμάτων καὶ Ὑπηρεσιῶν, ὡς καὶ τῆς Χωροφυλακῆς, ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ καλέσῃ τοὺς Ἐπιθεωρητάς, Ἀρχηγοὺς ἢ Διευθυντὰς τῶν Σωμάτων τούτων καὶ Ὑπηρεσιῶν, ἵνα παράσχουν σχετικὰς πληροφορίας.

Εἰδικῶς διὰ τὴν Χωροφυλακὴν πλὴν τῶν ὡς ἄνω πληροφοριῶν τὸ Συμβούλιον ὑποχρεοῦται νὰ καλέσῃ πρὸς μείζονα διαφώτισιν καὶ ἀνώτερον ἀξιωματικὸν τῆς Χωροφυλακῆς ἐκ τῶν ὁπωσδήποτε ἀπομακρυνθέντων, ἐκλεγόμενον ὑπὸ τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου.

Ἄρθρον 8.

Ὅσοι ἐκ τῶν ἐπανερχομένων δὲν ἐπιθυμοῦν νὰ δεχθοῦν τὴν εἰς τὸ Στράτευμα ἐπάνοδον ἀπολύουν αὐτοδικαίως τῶν ἰδίων προνομίων τῶν παρεχομένων εἰς τοὺς κατὰ τὸ ἄρθρον 4 ἐδάφ. β' ἀξιωματικούς, ἐφόσον ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς ἐπαναφορᾶς των δηλώσωσιν ὅτι δὲν ἀποδέχονται ταύτην.

Ἄρθρον 9.

Ὁ χρόνος τῆς ἐκ τοῦ Στρατεύματος ἀπομακρύνσεως θὰ λογισθῇ συντάξιμος καὶ θὰ ὑπολογίζηται διὰ τὴν προαγωγήν, ἄνευ ὅμως ἀποδοχῶν.

Τῶν ὑπηρετούντων μέχρι τῆς ἀπομακρύνσεώς των ὡς αεροπόρων θὰ λογισθῇ ὡς ὁ ἥμισυς ἐν πτητικῇ ἐνεργείᾳ.

Οἱ κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο τελεσθέντες γάμοι ἀναγνωρίζονται.

Ἄρθρον 10.

Ἀξιωματικοὶ μαχίμων ὅπλων δύνανται νὰ προταθοῦν ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου νὰ μετατεθοῦν εἰς ἄλλα Σώματα καὶ Ὑπηρεσίας, δι' ἃς ἐκρίθησαν ὅτι ἔχουσιν εἰδικότητα λόγῳ τῆς προηγουμένης ὑπηρεσίας των.

Διὰ τοὺς οὕτω μεταγομένους ἰσχύουν αἱ διατάξεις τοῦ 6 ἄρθρου, εἰς ἃς ὑπάγονται καὶ οἱ δυνάμει τοῦ νόμου 3314 ἐπανελθόντες τῆς ἰδίας κατηγορίας, μετατεθέντες εἰς ἄλλα ὅπλα καὶ τεθέντες εἰς τὸ ἀριστερὸν τῶν ὁμοιοβάθμων των.

ΙΙ. Περὶ ἀπομακρύνσεως ἀξιωματικῶν.

Ἄρθρον 11.

Μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τοῦ ἔργου τοῦ Συμβουλίου ἐπαναφορᾶς θὰ ἐπακολουθήσῃ ἀμέσως σύγκλησις τοῦ κατὰ τὸν νόμον 3218 καὶ Ν. Διάταγμα τῆς 21 Δεκεμβρίου 1926 Ἀνωτάτου Στρατιωτικοῦ Συμβουλίου, τὸ ὁποῖον θὰ κρίνῃ, τίνες ἐκ τῶν ὑπηρετούντων ἀξιωματικῶν ἀπὸ ὑποστρατήγου καὶ κάτω ἐξαιρέσει τῶν δυνάμει τοῦ παρόντος νόμου ἐπαναφερομένων, δέον νὰ ἀπομακρυνθῶσι τοῦ Στρατοῦ διὰ λόγους ἐπαγγελματικῆς ἱκανότητος καὶ χρησιμότητος.

Εἰδικῶς διὰ τὴν περίπτωσιν ταύτην τοῦ Ἀνωτάτου Στρατιωτικοῦ Συμβουλίου θὰ μετέχουν οἱ πέντε Διοικηταὶ Σ. Σ. καὶ τέσσαρες ἐν ἐνεργείᾳ ἢ ἀποστρατείᾳ ἀνώτατοι ἀξιωματικοὶ ἐκλεγόμενοι παρὰ τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου.

Ἄρθρον 12.

Βάσις τῆς κρίσεως τοῦ Συμβουλίου ἔσονται αἱ εἰδικῶς πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ὑποβληθησόμεναι ἱεραρχικῶς προτάσεις περὶ πάντων τῶν ἐν ἐνεργείᾳ ἀξιωματικῶν, συμπληρούμεναι καὶ ὑπὸ τῶν κατὰ τὸ ἄρθρον 7 (παράγραφος 1) γνωματεύσεων.

Ἐὰν αἱ προτάσεις αὗται εἶνε πλείονες τῶν δύο καὶ ὁμοφωνοῦν ὑπὲρ τῆς παραμονῆς ἢ ἀπομακρύνσεως, ἡ ἀπόφασις τοῦ Συμβουλίου θὰ εἶνε ὑποχρεωτικῶς σύμφωνος πρὸς τὴν ταύτην κρίσιν, ἐκτὸς ἐὰν ἐξαιρετικοὶ λόγοι ἐπιβάλλουσιν εἰς τὸ Συμβούλιον νὰ κρίνῃ ἀντιθέτως, ὁπότε συντάσσει εἰδικὸν πρακτικὸν [illegible] αἰτιολογοῦν τὴν τοιαύτην ἀντίθετον κρίσιν του.

Ἐὰν τοὐναντίον αἱ προτάσεις εἶνε ὀλιγώτεραι τῶν δύο ἢ διαφωνοῦν πρὸς ἀλλήλας, ἀποφαίνεται ὁριστικῶς τὸ Συμβούλιον.

Ἄρθρον 13.

Τὸ ἔργον τοῦ Συμβουλίου δέον νὰ συντελεσθῇ ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς συστάσεώς του. Οἱ πίνακες τῶν κρινομένων δι' ἀπομάκρυνσιν ἀξιωματικῶν ὑποβάλλονται εἰς τὸν Ὑπουργὸν τῶν Στρατιωτικῶν ὅστις ἐντὸς δέκα πέντε (15) ἡμερῶν ἀπὸ τῆς ὑποβολῆς αὐτῶν θὰ καταρτίσῃ τὰ σχετικὰ Διατάγματα, συμμορφούμενος πρὸς τὴν κατὰ πλειονοψηφίαν κρίσιν τοῦ Συμβουλίου.

Ἀνάλογοι συντάξεις τοῦ χρόνου ὑπηρεσίας θὰ δοθῶσιν εἰς πάντας τοὺς ὡς ἄνω ἀπομακρυνομένους.

Ἄρθρον 14.

Οἱ ὁπωσδήποτε, λόγῳ πολιτικῶν ἀνωμαλιῶν ἀπομακρυνθέντες τοῦ Στρατεύματος καὶ μὴ ἀνακληθησόμενοι ἐγγράφονται δυνάμει τοῦ παρόντος ψηφίσματος εἰς τὴν δύναμιν τῶν στελεχῶν τῆς ἐφεδρείας, ἐφ' ὅσον δὲν κατελήφθησαν ὑπὸ τοῦ ὁρίου τῆς ἡλικίας ἢ δὲν διεγράφησαν τούτων δυνάμει ἀποφάσεων Στρατοδικείων ἢ νομίμως συγκεκροτημένων Ἀνακριτικῶν Συμβουλίων.

Ἄρθρον 15.

Πάντως αἱ ἐργασίαι τῆς ἐπαναφορᾶς ὡς καὶ τῆς ἀπομακρύνσεως θὰ γίνουν κατὰ τοιοῦτον τρόπον, ὥστε νὰ μὴ ὑπάρχουν τοῦ λοιποῦ ἀξιωματικοὶ οἵτινες θὰ ἠδύναντο νὰ κλονίσουν τὴν πειθαρχίαν καὶ νὰ προκαλέσουν νέας ἀνωμαλίας.

Πρόεδρος. Συζήτησις ἐπὶ τοῦ σχεδίου ψηφίσματος «περὶ συστάσεως Ναυτικῶν Συμβουλίων».

Ὁ κ. **Θ. Νικολούδης** λέγει ὅτι τὸ ἔκτακτον γεγονὸς τῆς οἰκουμενικῆς Κυβερνήσεως ἐδημιούργησε καὶ ἔκτακτον Κοινοβουλευτικὴν κατάστασιν. Τὰ ὑπὸ τὴν κρίσιν τῆς Βουλῆς τεθέντα ψηφίσματα τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῶν Ναυτικῶν δημιουργοῦσιν ἐντύπωσιν ὅτι γεννῶσι τοιαύτας ἀδικίας ὥστε τὸν ἀναγκάζουν, λέγει, νὰ λάβῃ τὸν λόγον. Τὸ πρόβλημα τὸ Ναυτικὸν δὲν ἔλαβε τὴν ὀξύτητα τοῦ στρατιωτικοῦ, ἔχει κυρίως ἠθικὴν καὶ ψυχολογικὴν σημασίαν. Ἀλλὰ διὰ τοῦ ἐπιβληθέντος ψηφίσματος οὐδὲ πόρρωθεν θεραπεύεται ἡ κατάστασις.

Ὁ κ. **Α. Κανάρης** (Ὑπουργὸς τῶν Ναυτικῶν) λέγει ὅτι σκοπὸς τοῦ ψηφίσματος εἶναι νὰ ἐπανορθωθῇ τὸ γενόμενον ἀδίκημα διὰ τῆς ἀπομακρύνσεως τῶν ἀξιωματικῶν τοῦ Ναυτικοῦ.

Ὁ κ. **Θ. Νικολούδης** λέγει ὅτι δὲν ζητεῖ τὴν βασικὴν ἀνατροπὴν τοῦ ψηφίσματος, ἀλλὰ καὶ δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ δημιουργήσωμεν νέας ἀδικίας. Ἐν τῷ Ναυτικῷ, ζήτημα ἀποτάκτων δὲν ὑπάρχει, ὑπάρχει μόνον ζήτημα ἠθικῆς ἱκανοποιήσεως, ἐφ' ᾧ ἔπρεπε ἢ νὰ ἐπανέλθουν ἀθρόοι οἱ ἀπὸ τοῦ 1922 ἀπομακρυνθέντες, ἵνα κατόπιν ἀποστρατευθοῦν τιμητικῶς ἢ νὰ εἶχε προβλεφθῇ διὰ τῶν ψηφισμάτων, ὅπως τρεῖς ἐκ τῶν ἀριστέων τῆς Ναυτικῆς οἰκογενείας ἐπανέλθουν ἐκ τῶν προτέρων ἵνα βοηθήσωσι τὴν Κυβέρνησιν εἰς τὴν διαρρύθμισιν τοῦ Ναυτικοῦ ζητήματος.

Ὁ κ. **Α. Κανάρης** (Ὑπουργὸς τῶν Ναυτικῶν) λέγει ὅτι ἀπό τινος χρόνου εἰς τὸ Ναυτικὸν ἐπῆλθε συμφιλίωσις καὶ ἐπικρατεῖ πνεῦμα ἀδελφότητος καὶ πειθαρχίας μοναδικῆς.

Ὁ κ. **Θ. Νικολούδης** λέγει ὅτι πράγματι ἐπῆλθε συμφιλίωσις ἐν τῷ Ναυτικῷ, ἀλλ' ἐφ' ὅσον μία Οἰκουμενικὴ Κυβέρνησις θέλει νὰ ἐπανορθώσῃ τὰ ζητήματα ταῦτα δὲν δύναται νὰ ἐμφανίζεται ὁ Ὑπουργὸς τῶν Ναυτικῶν φέρων δύο ψηφίσματα ἀντιτιθέμενα ῥιζικῶς μεταξύ των.

Δὲν δύναται ἐκ τῆς Βουλῆς νὰ ἀπορρεύσωσι νομοσχέδια αὐτόχρημα ἀρνητικά, αὐτόχρημα προσωπικά. Δὲν προτείνει λέγει ἐπάνοδον ναυάρχων, οὔτε ἄλλως τε οἱ ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τοῦ στρατεύματος καὶ τοῦ Ναυτικοῦ ἀποβλέπουν εἰς οἰκονομικὰς ἐπανορθώσεις, δεδομένης τῆς οἰκονομικῆς καταστάσεως τοῦ Κράτους, ἀλλὰ δὲν εἶναι δυνατὸν πνεῦμα δικαίου νὰ ὑπηγόρευσε τὸ ψήφισμα, καθ' ὃ ἐπαναφέρονται 4 δημοκρατικοὶ ναύαρχοι, οἵτινες δὲν εἶναι οὔτε ἐκ τῶν ἀρχαιοτέρων οὔτε ἐκ τῶν ἀριστέων. Πρέπει λέγει, τὰ ὑπὸ κρίσιν νομοσχέδια νὰ τροποποιηθῶσι ῥιζικῶς ὑπὸ τῆς Βουλῆς διότι δὲν δύναται νὰ ἀπασχολῶσιν αὐτὴν ζητήματα προσώπων καὶ προτείνει ὅπως ἀθρόως ἐπανέλθουν οἱ ἀπὸ Πλαστήρα καὶ ἐντεῦθεν ἀποταχθέντες.

Α. Κανάρης (Ὑπουργὸς τῶν Ναυτικῶν) ξεύρετε ὅτι οἱ ἀπομακρυνθέντες εἶναι 53, ὁπότε ἐὰν ἐπανέλθουν ἀθρόως ἅπαντες θὰ ἔχομεν πληθώραν ἀξιωματικῶν ἐν τῷ βαθμῷ τοῦ πλοιάρχου.

Ὁ κ. **Θ. Νικολούδης** φρονεῖ ὅτι τὰ ψηφίσματα δὲν θὰ κυρωθῶσι, διότι ἀντίκεινται εἰς τὸ πνεῦμα τῆς ἀμεροληψίας ὑφ' οὗ ἐμφορεῖται τώρα τὸ ἔθνος καὶ ἀποτέλεσμα τοῦ ὁποίου εἶναι ἡ Οἰκουμενικὴ Κυβέρνησις.

Ὁ κ. **Α. Κανάρης** (Ὑπουργὸς τῶν Ναυτικῶν) λέγει ὅτι οὐδεὶς τῶν ἀξιωματικῶν οἵτινες ἔλαβον μέρος εἰς τὰ προηγούμενα ἐκκαθαριστικὰ συμβούλια θὰ λάβῃ μέρος εἰς τὸ κατὰ τὸ ὑπὸ κρίσιν ψήφισμα συμβούλιον.

Ὁ κ. **Θ. Νικολούδης** συνεχίζων λέγει ὅτι ὁ κ. Ὑπουργὸς τῶν Ναυτικῶν δὲν εἶναι διατεθειμένος νὰ πεισθῇ περὶ τῆς καταφώρου ἀδικίας, ἥτις γίνεται διὰ τοῦ ψηφίσματος.

Ἀλ. Κανά ης (Ὑπουργὸς τῶν Ναυτικῶν). Ὡς πρὸς τὰ μέλη τὰ ἐξ ἀνακλήσεως ἐξ ἀποστρατείας ἔχομεν ἀπεριόριστον δικαίωμα ἐκλογῆς. Διὰ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ ἄλλου Συμβουλίου ὁ σχετικὸς πίναξ, ἐξ οὗ θὰ ἀντληθοῦν τὰ μέλη αὐτοῦ, θὰ τεθῇ ὑπὸ τὴν κρίσιν τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου, καθ' ὃν τρόπον ὅμως ὑποστηρίζει τὰς ἀπόψεις αὐτοῦ περὶ συγκροτήσεως Συμβουλίου, ὁ ῥήτωρ, θὰ καθίστατο ἀδύνατος ἡ συγκρότησις τῶν Συμβουλίων.

Θ. Νικολούδης. Αἱ πράξεις λέγει τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῶν Ναυτικῶν ἀντανακλῶσιν ἐφ' ὅλης τῆς Κυβερνήσεως, ἐλπίζει ὅμως ὅτι τὰ ψηφίσματα ταῦτα διέφυγον τῆς προσοχῆς τῆς Κυβερνήσεως καὶ εἶνε ἀπαυγάσματα ὑπηρεσιακῶν ἐνεργειῶν. Ἀλλὰ ὤφειλε ἡ Οἰκουμενικὴ Κυβέρνησις, ἵνα ἐμπνεύσῃ τὴν ἐμπιστοσύνην καὶ εἰς τὸ Ναυτικὸν ὡς καὶ εἰς τὸν στρατόν, νὰ καταβάλῃ τὴν δέουσαν προσοχὴν καὶ εἰς τὰ καθ' ἕκαστα τῶν ἐπιβαλλομένων μέτρων καὶ καθὼς ἀντιμετώπισε καὶ τὸ στρατιωτικὸν ζήτημα ἀμεροληπτως οὕτω ν' ἀντιμετωπίσῃ καὶ τὸ Ναυτικὸν ζήτημα.

Ὁ κ. **Α. Μιχαλακόπουλος** (Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν) ὑποβάλλει σχέδιον νόμου «περὶ κυρώσεως συμβάσεως μεταξὺ Τουρκίας καὶ Ἑλλάδος καὶ τῶν συναφῶν αὐτῇ πράξεων, περὶ τρόπου ἐφαρμογῆς διατάξεών τινων τῆς συνθήκης εἰρήνης τῆς Λωζάννης καὶ τῆς προσηρτημένης τῇ συνθήκῃ ταύτῃ ὑπ' ἀρ. 9 δηλώσεως».

Ἡ συζήτησις λέγει, ἐπ' αὐτοῦ θὰ γίνῃ μετὰ τὰς ἑορτὰς πρέπει ὅμως νὰ ἐπιτραπῇ εἰς τὸν κ. Πρόεδρον νὰ συστήσῃ τὴν σχετικὴν Ἐπιτροπήν, ἵνα ὑποβάλῃ τὴν ἔκθεσίν της ἅμα τῇ ἐπαναλήψει τῶν ἐργασιῶν τῆς Βουλῆς.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** λέγει ὅτι ἡ Ἐπιτροπὴ θὰ ἀνακοινωθῇ αὔριον.

Ὁ κ. **Ἀθ. Ἀργυρὸς** (Ὑπουργὸς τῆς Παιδείας) ὑποβάλλει σχέδιον ψηφίσματος «περὶ ἐπαναφορᾶς ἐν ἰσχύϊ καὶ τροποποιήσεως τῶν διατάξεων περὶ διορισμοῦ προσωρινῶν διδασκάλων» καὶ παρακαλεῖ νὰ ψηφισθῇ εἰ δυνατὸν πρὸ τῶν ἑορτῶν λόγῳ τοῦ ἐπείγοντος.

Ὁ κ. **Π. Μπούμπουλης** λέγει ὅτι καίτοι εἶνε ἀπαράσκευος, ἐφόσον ὁ κ. Ὑπουργὸς τῶν Ναυτικῶν δὲν κατέθεσε τοὺς ζητηθέντας φακέλλους, ἐν τούτοις κατὰ καθῆκον θὰ συζητήσῃ. Συνεχίζων διαμαρτύρεται διότι ἡ πραγματικὴ ἔννοια μιᾶς ὑποβληθείσης τροπολογίας ἦτο νὰ ῥιφθῇ μομφὴ κατὰ τῶν ἐκτὸς τοῦ ναυτικοῦ καὶ τοῦ στρατοῦ ἀξιωματικῶν, οἱ ὁποῖοι ὅμως δὲν ὀφείλομεν νὰ λησμονῶμεν ὅτι συνήργησαν καὶ οὗτοι εἰς τὸ μεγαλεῖον τῆς Πατρίδος, εἴπερ τις ἄλλος. Ὁ Στρατὸς λέγει καὶ τὸ Ναυτικὸν ἦσαν ἐν συνοχῇ μέχρι τοῦ 1915, ἀπὸ τότε μεταβάλλεται ὁ στρατὸς εἰς

κομματικὰ στρατόπεδα, μεσολαβοῦν στάσεις καὶ ἐπαναστάσεις καὶ ἡ πειθαρχία ἔχει ἐξαφανισθῇ. Οἱ βαθμοὶ καὶ εἰς τὸν Στρατὸν καὶ εἰς τὸν Στόλον ἀπονέμονται ἀναξίως. Στρατηγοὶ καὶ Ναύαρχοι χωρὶς νὰ ἔχωσι παράσχῃ πραγματικὴν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν καὶ τέλος ὅλος ὁ ἔννομος στρατὸς καταλήγει εἰς τὰ πραιτωριανὰ τάγματα. Ἤδη ὅλοι πρέπει νὰ δώσωμεν τὰς χεῖρας καὶ νὰ βαδίσωμεν πρὸς τὸ μέλλον. Ἀλλὰ εἰς τὴν μελλοντικὴν ταύτην τακτικήν μας πρέπει ἀπὸ τοῦδε νὰ μὴ ἀρχίσωμεν δι' ἀδικιῶν. Συνεχίζων ἐκφράζει τὴν ἀπορίαν του πῶς θὰ γίνουν κριταὶ Ναύαρχοι, οἱ ὁποῖοι ὄχι μόνον τὸν στόλον δὲν γνωρίζουν, ἀλλὰ οὐδὲ καὶ τὴν Ἑλλάδα ἀκόμη. Ὑπάρχουν λέγει τοιοῦτοι οἱ ὁποῖοι ὑπηρέτησαν ἐπὶ ὁλόκληρον ἑνδεκαετίαν μόνον 3 μῆνας. Ὡς πρὸς τὸ α' ψήφισμα τῆς ἐπαναφορᾶς θὰ δώσῃ τὴν ψῆφόν του. Ἐξετάζων εἶτα τὰ τοῦ β' ψηφίσματος εὑρίσκει ὅτι ἐκ τῶν 6 ἐξ ὧν θὰ ἐκλεγῇ τὸ Συμβούλιον ὁ εἷς εἰς τὸ διάστημα 13ετίας ἔχει 1 ἔτος ὑπηρεσίαν πλοίου καὶ 9 ἡμέρας ὡς ἀρχηγὸς μοίρας.

Ὁ κ. **Α. Κανάρης** (Ὑπουργὸς τῶν Ναυτικῶν) παρατηρεῖ ὅτι ἐλαμβάνοντο κατὰ τὰς προαγωγὰς ὑπ' ὄψιν καὶ ἄλλαι ὑπηρεσίαι τῶν ἀξιωματικῶν ὄχι κατώτεραι τῆς ἐν θαλάσσῃ ὑπηρεσίας.

Ὁ κ. **Π. Μπούμπουλης** ἐξακολουθῶν λέγει ὅτι ἡ μέθοδος αὕτη εἰσήχθη τὸ 1915, πρὸς ὑποστήριξιν ὡρισμένου ναυτικοῦ παράγοντος. Ὁ ἕτερος ἐκ τῶν ναυάρχων ἔχει ὑπηρεσίαν πλοίου μόνον 3 μηνῶν, ὁ δὲ τρίτος ἑνὸς ἔτους ὑπηρεσίαν πλοίου καὶ ἐκεῖνος μὴ ἁρμόδιος, διότι ἐπὶ ὁλόκληρον δεκαετίαν παρέμεινεν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ὡς ναυτικὸς ἀκόλουθος. Ἄλλος, ἐκ τῶν 6 ναυάρχων ἔχει πραγματικὴν ὑπηρεσίαν ὁ κ. Βούλγαρης ὡς ἐπίσης καὶ ὁ κ. Ἠπίτης, μὴ ἐκ τῶν 6 ἀλλ' ὁ κ. Βούλγαρης συμφώνως πρὸς τὸ πνεῦμα τῆς Βουλῆς εἶνε ἀκατάλληλος νὰ κρίνῃ, ἐφόσον ἔλαβεν ἐνεργότατον μέρος εἰς τὰς διαταραχὰς καὶ ἐκκαθαρίσεις τοῦ Ναυτικοῦ κατὰ τὸ 1923 καὶ πρὸ τῶν πολιτικῶν φρονημάτων του τότε δὲν ἐδίστασε νὰ ἀπομακρύνῃ πλείστους ἐκ τῶν καλλιτέρων ἀξιωματικῶν τοῦ Ναυτικοῦ. Ἐν τούτοις, λέγει, ὅτι ἔχει τὴν πεποίθησιν, γνωρίζων τὸν χαρακτῆρά του ὅτι ἂν κρίνῃ θὰ εἶνε τελείως ἀμερόληπτος, ἀλλ' ἐπειδὴ γνωρίζει τὸν χαρακτῆρά του ἔχει πεποίθησιν ὅτι δὲν θὰ δεχθῇ νὰ κρίνῃ. Ὁ ἕτερος ἐκ τῶν ἀνωτέρω δὲν θὰ δεχθῇ, διότι ἂν δεχθῇ θὰ κάμῃ ὄντας πραγματικὴν δικαίαν ἐκκαθάρισιν. Ὑπολείπεται συνεπῶς εἷς ναύαρχος μὲ τὸν ὁποῖον ὅμως δὲν εἰμπορεῖ νὰ γίνῃ Συμβούλιον ἂν καὶ ἔχει τὴν πεποίθησιν, γνωρίζων τὸν χαρακτῆρα καὶ τῶν 6 Ναυάρχων, τοὺς ὁποίους ἐκτιμᾷ ἰδιαιτέρως ὅτι πάντες τόσον αὐτοὶ ὅσον καὶ οἱ ἐκτὸς τοῦ στρατεύματος καλούμενοι νὰ κρίνουν ὡς μέλη τῆς ναυτικῆς οἰκογενείας, θὰ κρίνουν ἀμεροληπτως συμφώνως πρὸς τὴν ἐντολὴν τοῦ λαοῦ. Δι' ὅλα ταῦτα πρέπει νὰ τεθῶσιν ὡς κριταὶ ἀξιωματικοί, οἱ ὁποῖοι νὰ γνωρίζουν καὶ ἐκείνους τοὺς ὁποίους θὰ κρίνουν καὶ τὰς ὑπηρεσίας των. Συνεχίζων ἀναφέρει διαφόρους ἀξιωματικοὺς μεταξὺ τῶν ὁποίων δύνανται νὰ ἀντληθοῦν οἱ κριταί.

Ὁ κ. **Γ. Καφαντάρης** (Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν) λέγει, ὅτι, πᾶς κατὰ τοιοῦτον τρόπον σχηματισμὸς τοῦ συμβουλίου θὰ ἔθιγε τοὺς κανόνας τῆς ἱεραρχίας, ὅπερ δὲν θὰ ἦτο καθόλου ἐποικοδομητικὸν διὰ τὸν σκοπὸν τὸν ὁποῖον ἐπιδιώκομεν. Συνιστᾷ ἐν τέλει νὰ μὴ κάμνωμεν χρῆσιν ὀνομάτων, διότι τὸ ζήτημα εἶναι λεπτόν. Πρόκειται νὰ ἐξαφανίσωμεν τὴν ἑστίαν διχονοιῶν καὶ νὰ συντελέσωμεν εἰς τὴν ψυχικὴν προσέγγισιν καὶ ὀφείλομεν νὰ ἐξεύρωμεν τὸν καλλίτερον δυνατὸν τρόπον. Ἤδη ἀπεφασίσθη ὅπως ἡ πλειοψηφία τοῦ Συμβουλίου εἶναι ἐκ τῶν ἐν ἐνεργείᾳ ἀξιωματικῶν.

Ὁ κ. **Π. Μπούμπουλης** συνεχίζων λέγει, ὅτι, δὲν πρέπει νὰ λεπτολογήσωμεν τὰ ζητήματα, διότι καὶ αὐτὸ τὸ νὰ κρίνουν οἱ κατώτεροι τοὺς ἀνωτέρους των εἶναι ἀντιπειθαρχικὸν καὶ καλὸν εἶναι νὰ μὴ κάμωμεν σοφιστείας διὰ νὰ δικαιολογήσωμεν τὰ ἀδικαιολόγητα, ἀλλὰ νὰ βαδίσωμεν εὐθέως καὶ εἰλικρινῶς. Τονίζει εἶτα ὅτι ἐπὶ τοῦ μέτρου τούτου δὲν ὤφειλε νὰ ἐπιμείνῃ ἡ Κυβέρνησις, διότι δὲν δύναται νὰ κρίνουν τοὺς ἀξιωματικοὺς ἄνθρωποι μὴ ὑπηρετήσαντες εἰς τὰ πλοῖα. Προτείνει συνεπῶς σχετικὴν τροπολογίαν εἰς τὸ ἄρθρον 1ον. Ἐπίσης ἐπιβάλλεται διὰ πάντας ἡ αὐτὴ ἀποκατάστασις. Πραγματευόμενος εἶτα τὰ τῆς δράσεως τῶν ἀεροπόρων ἀξιωματικῶν τονίζει τὰς πολλαπλᾶς καὶ σπουδαίας αὐτῶν ὑπηρεσίας καὶ φέρει ὡς παράδειγμα τὸν ἀξιωματικὸν Γεράρδην ἀδικηθέντα παρὰ τῆς ὑγειονομικῆς ἐπιτροπῆς.

Ὁ κ. **Λ. Κανάρης** (Ὑπουργὸς τῶν Ναυτικῶν) λέγει, ἡ ὑγειονομικὴ ὑπηρεσία ὠχυρώθη ὄπισθεν τοῦ νόμου.

Π. Μπούμπουλης. Νὰ λείψῃ αὐτὸς ὁ νόμος, διότι δὲν ἀδικεῖ μόνον αὐτὸν ἀλλ' ἀδικεῖ καὶ ἄλλους, οὓς δὲν θέλει ν' ἀναφέρῃ ἐξακολουθῶν ἐπικρίνει τὴν πρᾶξιν τοῦ πλωτάρχου Σκουφοπούλου, ὅστις δικτατορικῷ τῷ τρόπῳ διέλυσε τὸ ἀεροπορικὸν Σῶμα, ἀποτελούμενον ἀπὸ ἀρίστους ἀεροπόρους, τὴν στιγμὴν καθ' ἣν δὲν δύναται νὰ παρουσιάσῃ τὴν δικολογίαν ὅτι ἤθελεν ἀεροπόρους ἐκ τῆς Σχολῆς τῶν Δοκίμων, καθ' ὅσον ἐν τῷ μεταξὺ ἐκπαιδεύονται καὶ ὑπαξιωματικοί, οἱ ὁποῖοι εἶναι πολὺ ἀρτιώτεροι ὡς ἔχοντες 200 καὶ 300 ὡρῶν πτήσεις. Καὶ καταλήγων λέγει, ὅτι ἀφοῦ διεσκέδασε 16 μῆνας εἰς τὸ Παρίσι ὁ κ. Σκουπόπουλος ἐτοποθετήθη τώρα εἰς τὸν Ἀδέρωρ διὰ νὰ ἐξακολουθήσῃ τὰς εἰς Γαλλίαν διασκεδάσεις του.

Λ. Κανάρης (Ὑπουργὸς τῶν Ναυτικῶν). Χθὲς λαβὼν γνῶσιν τῶν τοιούτων διέταξα, λέγει, τὸν ἐν λόγῳ νὰ παρουσιασθῇ εἰς τὸ Ὑπουργεῖον καὶ νὰ λάβῃ τὸ φύλλον του διὰ τὸν Ναύσταθμον.

Π. Μπούμπουλης. Σᾶς συγχαίρω. Συνεχίζων, κατακρίνει τὴν ἀνωτέρω διάλυσιν τοῦ ἀεροπορικοῦ Σώματος, λέγει δὲ ὅτι ἐπιβάλλεται ἡ ἄμεσος ἐπαναφορὰ ὅλων τῶν ἱκανῶν ἀεροπόρων χειριστῶν καὶ παρατηρητῶν, οἱ ὁποῖοι οὕτως ἀπεβλήθησαν καὶ διὰ τοῦτο εἰς τὸ Συμβούλιον πρέπει νὰ συμμετάσχῃ εἰς τοὐλάχιστον ἀπόστρατος ἢ ἔφεδρος ἀεροπόρος ἐκ τῶν ἀνωτέρω βαθμούχων, πάντως νομίζει ἐπάναγκες ὅτι τὰ ἄρθρα 4 καὶ 6 τοῦ στρατιωτικοῦ ψηφίσματος ὀφείλουν νὰ ἀναγραφοῦν καὶ εἰς τὸ ψήφισμα διὰ τοὺς ναυτικοὺς καὶ πάντως ἡ ἐκκαθάρισις νὰ γίνῃ παρὰ τῶν ἐχόντων μεγαλειτέραν ὑπηρεσίαν ἐν τῷ Ναυτικῷ. Καταλήγων τονίζει καὶ τὴν ἀνάγκην τῆς ῥυθμίσεως τοῦ ζητήματος τῶν ὑπαξιωματικῶν τοῦ Ναυτικοῦ, διότι τοῦτο εἶναι πρᾶξις δικαιοσύνης καὶ ἔργον συμφέροντος τοῦ Ναυτικοῦ.

Περαίνων λέγει, ὅτι ἐὰν ληφθῶσι τὰ ὑπ' αὐτοῦ ὑποδεικνυόμενα μέτρα, τὸ ναυτικὸν ἡνωμένον θὰ εἰμπορέσῃ νὰ ἐπαναλάβῃ τὰς δόξας τοῦ 1912 καὶ 1913.

Ὁ κ. **Μ. Γούδας** ὑπῆρξε λέγει μία ἐποχὴ ποὺ τὸ ναυτικὸν ἦτο μικρότερον, ἀλλὰ ἐνεφορεῖτο καὶ ὑπὸ πειθαρχίας καὶ ὑπὸ ἐφέσεως πρὸς πρόοδον, δι' ὃ καὶ εἰς Ναυτικὰ Διεθνῆ Συνέδρια διέπρεψαν Ἕλληνες Ἀξιωματικοί. Τὸ καθεστὼς ἐκεῖνο διεδέχθη ἡ περίοδος τῶν κινημάτων, τῆς ἀπαγωγῆς τῶν πλοίων καὶ τῶν ταμείων, ἀξιωματικοὶ κατεβίβαζον ὑπουργοὺς ἢ ἐξεδίωκον τοὺς ἀνωτέρους των ἢ καὶ ἐχειροτόνουν ὑπουργοὺς καὶ λέμβοι κατελάμβανον θωρηκτά. Εἶμαι πεπεισμένος, λέγει, ὅτι τὴν εἰκόνα ταύτην ὁ κ. ὑπουργὸς θὰ προσπαθήσῃ νὰ τὴν σβύσῃ καὶ θὰ ἐπαναφέρῃ τὸ Ναυτικὸν εἰς τὸν προορισμόν του. Δὲν εἶνε ὅμως δυνατὸν νὰ ἐπιβραβευθοῦν αἱ προσπάθειαι τοῦ κ. Ὑπουργοῦ καὶ τῆς Κυβερνήσεως, ἂν δὲν διορθωθοῦν τὰ συζητούμενα μέτρα.

Ὁ κ. **Α. Κανάρης** (Ὑπουργὸς τῶν Ναυτικῶν) δηλοῖ ὅτι τὰ σχετικὰ ἄρθρα τὰ γενόμενα δεκτὰ εἰς τὸ ψήφισμα περὶ ἐπαναφορᾶς ἀξιωματικῶν τοῦ Στρατοῦ, ἐφ' ὅσον δὲν τροποποιοῦνται διὰ τοῦ ἄρθρου τοῦ συζητουμένου ψηφίσματος, θὰ γίνουν δεκτά. Ἐπίσης λέγει ὅτι τὰ συμβούλια δὲν θὰ ἀπο-

τελεσθοῦν ἀπὸ ἀξιωματικούς, οἱ ὁποῖοι συμμετέσχον εἰς ἄλλα συμβούλια ὁμαδικῶν ἐκκαθαρίσεων.

Ὁ κ. **Γ. Καφαντάρης** (Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν) δηλοῖ ὅτι τὰ πρόσωπα θὰ ἐκλεγοῦν ἀπὸ τὸ Ὑπουργικὸν Συμβούλιον καὶ δὲν δύναται ἀπὸ τοῦδε νὰ γίνεται λόγος περὶ αὐτῶν.

Ὁ κ. **Μ. Γούδας** λέγει ὅτι μετὰ τὸν ἀποκλεισμὸν τῶν 2 ἐκ τῶν 6 κριτῶν οἱ ὑπολειπόμενοι 2 ἐκ τῶν 4 ὡς νεώτεροι δὲν δύνανται νὰ κρίνουν ἀρχαιοτέρους των καὶ οὔτε οἱ ἴδιοι νομίζει ὅτι θὰ θελήσουν νὰ συμμετάσχουν. Συνεπῶς μόνον μὲ 2 γενικοὺς ἀξιωματικοὺς δὲν δύναται νὰ καταρτισθῇ Συμβούλιον. Ἐξακολουθῶν εἶτα ἀναλύει τὰ ὑπόλοιπα ἄρθρα ἐπιφερόμενος παρατηρήσεις εἰς ἃς δίδει ἐξηγήσεις ὁ κ. **Ὑπουργὸς τῶν Ναυτικῶν** τονίζων ὅτι ὅσον ἀφορᾷ τὰς συντάξεις καὶ λοιπὰς οἰκονομικὰς ἐνισχύσεις θὰ ἐπεκταθοῦν αἱ διατάξεις τοῦ περὶ «ἐπαναφορᾶς ἀξιωματικῶν Στρατοῦ ξηρίσματος». Καταλήγων ὁ κ. **Μ. Γούδας** τονίζει ὅτι δὲν εἰμπορεῖ νὰ μείνῃ ἀρρύθμιστον τὸ ζήτημα τῶν ὑπαξιωματικῶν τοῦ Ναυτικοῦ καὶ παρακαλεῖ νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ἡ σχετικὴ τροπολογία.

Ὁ κ. **Γ. Κακουλίδης** λέγει ὅτι κατὰ τὸ 1922 ἦλθεν ἡ Ἐπανάστασις καὶ τὸν ἠρώτησε περὶ τοῦ πρακτέου ἐν τῷ Ναυτικῷ· τοὺς ἀπήντησε, λέγει, ὅτι πρέπει νὰ γερυρωθῇ τὸ ἐν τῷ Ναυτικῷ χάσμα τῶν ἀξιωματικῶν. Αἱ συμβουλαί του δυστυχῶς δὲν εἰσηκούσθησαν καὶ ἐπῆλθον αἱ γνωσταὶ ἀνωμαλίαι μὲ τὰ γνωστὰ ἀποτελέσματα. Κληθεὶς κατὰ τὸ 1924 νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν ἠρνήθη διότι ἔβλεπεν τὰ ἐν τῷ Ναυτικῷ τελούμενα. Δυστυχῶς ἡ κατάστασις ἐκείνη δὲν ἐθεραπεύθη εἰσέτι. Τὸ νομοσχέδιον ἂβὴ τὸ ὁποῖον συζητοῦμεν προέρχεται ἀπὸ μίαν πατριωτικὴν πρόθεσιν τῆς Κυβερνήσεως, χρήζει ὅμως ἀρκετῶν τροπολογιῶν, τὰς ὁποίας καὶ θὰ ὑποδείξῃ. Συνεχίζων ἀναγιγώσκει περικοπὴν πραγματείας του δημοσιευθείσης εἰς τὴν «Ἑστίαν» περὶ τῆς ρυθμίσεως τοῦ ναυτικοῦ ζητήματος μὲ βάσιν τὴν ἀναγνώρισιν τῶν ἀδικιῶν, τὴν ἀπομάκρυνσιν τῶν ἐκτροχιασθέντων ἀξιωματικῶν, τὴν αὔξησιν τῶν συντάξεων, τὴν ἵδρυσιν Συμβουλίων Ναυάρχων, τὴν κατάργησιν τῶν κατ' ἐκλογὴν προβιβασμῶν ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρων βαθμῶν, τὴν παῦσιν τῶν προνομούχων τοποθετήσεων καὶ ἀπολαυῶν ἐν τῷ Ναυτικῷ καὶ τὴν σύστασιν Κοινοβουλευτικῆς Ἐπιτροπῆς διὰ τὰ τοῦ Ναυτικοῦ, μὲ τὴν ὁποίαν θὰ διηκολύνετο τὸ ἔργον τῆς ὁμαλότητος, διότι θὰ ἀπεκαλύπτετο πῶς διῳκήθη τὸ Ναυτικὸν μὲ τὰς διακυμάνσεις καὶ τοὺς παράγοντας.

Προχείρως ἀναλύει τὰς διατάξεις τοῦ ψηφίσματος καὶ ἀναπτύσσει τὰς ἐπ' αὐτοῦ τροπολογίας του, ἐξ ὧν οὐσιώδεις φρονεῖ, τὴν ἀφορῶσαν τὴν ἀπόταξιν τῶν ἀξιωματικῶν τῶν ἐξ ἰδιοσυγκρασίας ρεπόντων εἰς ἀναμίξεις καὶ ἔργα ἀλλότρια τοῦ προορισμοῦ των, τὴν ἀφορῶσαν εἰς τὴν παρ' ἑνὸς καὶ μόνου Συμβουλίου ρύθμισιν τῶν τοῦ Ναυτικοῦ καὶ τὴν ἀφορῶσαν εἰς τὴν ἀνασύστασιν τοῦ Συμβουλίου Ναυάρχων, τὸ ὁποῖον θὰ φροντίσωμεν, λέγει, ὅλοι νὰ ἀπαρτισθῇ ἀπὸ πρόσωπα ἀνήκοντα εἰς ὅλας τὰς πολιτικὰς μερίδας ἀλλ' ὄχι καὶ ἀπὸ τοιαῦτα ἔχοντα ροπὰς νὰ γίνουν μεγάλοι ἄνδρες. Ἡ ἐπιρροή, τονίζει, τῶν περιφήμων παραγόντων δὲν εἶνε ἐπιρροὴ μόνον διὰ προσωπικὰ ζητήματα ἀλλ' εἶνε ἐπιρροὴ καὶ δι' ἐπιβολῶν ὡρισμένων ναυτικῶν προγραμμάτων τὴν ὁποίαν τόσον ἐπλήρωσεν ἡ χώρα. Διὰ τοῦτο ἐκ τῶν πρώτων μελημάτων τῆς Κυβερνήσεως θὰ εἶνε νὰ θέσῃ ἕνα ὁριστικὸν πρόγραμμα πολεμικῶν δαπανῶν, διότι δυσανάλογοι πολεμικαὶ δαπάναι δὲν εἰμποροῦν νὰ ἐπιτρέψουν εἰς τὴν Ἑλλάδα νὰ ζήσῃ.

Πολλοὶ βουλευταί. Βεβαίως.

Κ. Ἀγγελόπουλος (Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης). Νάριν ἀκριβείας παρατηρῶ ὅτι ἐκ τῶν 100 δραχμῶν ποῦ κατακάλλει ὁ Ἑλληνικὸς Λαὸς τὰς 33 λαμβάνουν οἱ δανεισταί μας, τὰς 12 οἱ συνταξιοῦχοι, τὰς 5½ ὁ Στρατός, τὸ Ναυτικόν, ἡ Χωροφυλακὴ καὶ ἡ Ἀστυνομία καὶ ὁ μόνον μένων δίβλας τὰς λοιπὰς ἀνάγκας.

Ὁ κ. **Γ. Κακουλίδης** λέγει ὅτι ἡ Οἰκουμενικὴ Κυβέρνησις ὀφείλει νὰ κλείσῃ τὰ ὅτα ὡς πρὸς τὰς Στρατιωτικὰς καὶ Ναυτικὰς δαπάνας, ἂν θέλωμεν νὰ φέρωμεν ἰσοζύγιον διότι χρειάζονται 1800 ἑκατομμύρια, διότι ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει ποῦ θὰ ἐξευρεθοῦν αἱ σχετικαὶ δαπάναι τοῦ Ναυτικοῦ.

Γ. Καφαντάρης (Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν). Ἐλήφθη ἀπόφασις ὅλα τὰ πλοῖα νὰ τεθοῦν ἐν παροπλισμῷ.

Ὁ κ. **Π. Μπούμπουλης** προτείνει ὅπως ὁρισθῇ μία ἡμέρα καθ' ἣν νὰ γίνῃ συζήτησις τῶν ἀναγκῶν τοῦ Ναυτικοῦ.

Ὁ κ. **Γ. Καφαντάρης** (Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν) λέγει ὅτι ἀνακινεῖται συζήτησις ἐπὶ τοῦ οἰκονομικοῦ ζητήματος, ἂν μὴ ἄλλο, ἀκαίρως. Καὶ ὁ παρεμπίπτων αὐτὸς τρόπος τῆς συζητήσεως ἔβλαψεν ἤδη ἀρρήκτως εἰς ἀνακρίβειας. Ἀναφέρω λ. χ. τὸ λεχθὲν ὅτι μόνον τὰ 5/9α τοῦ συνόλου τῶν δημοσίων δαπανῶν μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τοῦ δημοσίου χρέους, τῶν συντάξεων, τῶν στρατιωτικῶν καὶ ναυτικῶν δαπανῶν ἐκπροσωποῦν αἱ λοιπαὶ τοῦ Κράτους ὑπηρεσίαι. Τοῦτο εἶνε ἀνακριβές. Μόνον οἱ μισθοὶ τῶν πολιτικῶν ὑπαλλήλων φθάνουν τὸ 1.200.000.000 δραχμὰς ἢ ὑπερβαίνουν τὸ ὄγδοον τῶν δαπανῶν. Δύναται ἡ Βουλὴ νὰ εἶναι βεβαία ὅτι δὲν παύομεν μελετῶντες τὴν κατάστασιν καὶ ὅτι σὺν τῇ ἐπαναλήψει τῶν ἐργασιῶν τοῦ σώματος μετὰ τὰς ἑορτὰς θὰ ἐκθέσωμεν λεπτομερῶς τὴν κατάστασιν καὶ θὰ εἰσηγηθῶμεν τὰ μέτρα πρὸς βελτίωσιν αὐτῆς. Βεβαίως θὰ γίνουν οἰκονομίαι. Αἱ οἰκονομίαι μάλιστα δὲν θὰ περιορισθοῦν εἰς τὰ πολεμικὰ Ὑπουργεῖα ἀλλὰ θὰ ἐπεκταθοῦν ἀμειλίκτως ἐπὶ πάσης περιττῆς καὶ μὴ χρησίμου δαπάνης, ὁπουδήποτε ἀπαιτουμένης.

Ὁ κ. **Γ. Κακουλίδης** λέγει, ὅτι ἐδημοσίευσεν ἄρθρον εἰς τὸν Οἰκονομικὸν Ταχυδρόμον περὶ ναυτικῆς παρασκευῆς τὸ ὁποῖον ἐὰν θέλῃ ἡ Κυβέρνησις δύναται νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν. Ἐὰν βαδίζωμεν μὲ τὰς σημερινὰς ἀντιλήψεις ὡς πρὸς τὰς διαφόρους δαπάνας ἀσφαλῶς θὰ καταποντισθῶμεν.

Ὁ κ. **Σ. Σωτηριάδης** λέγει, ὅτι κάμνει παρατηρήσεις τινὰς ὡς πρὸς τὴν βάσιν τῶν δύο ψηφισμάτων, διότι σκοπὸς τῶν μέτρων αὐτῶν εἶνε νὰ ἐπιφέρουν τὴν γαλήνην εἰς τὸ Ναυτικόν. Τοῦτο εἶνε ἀναμφισβήτητον, ἔχει δὲ πεποίθησιν καὶ ὡς πρὸς τὰ πρόσωπα. Ἄτινα θὰ ἐκλεγοῦν διὰ νὰ κρίνουν τοὺς ἐπαναστάτους. Ἐκεῖνο ὅμως, λέγει, τὸ ὁποῖον τοῦ κάμνει ἐντύπωσιν εἶνε ὅτι τὸ συμβούλιον θὰ ἀπαρτισθῇ ἀπὸ τέσσαρας ἐνεργείᾳ ἀξιωματικοὺς καὶ τρεῖς ἐκ τῶν ἐν ἀποστρατείᾳ γενικῶν ἀξιωματικῶν. Καὶ διατί ἐν ᾧ ἐν ἐνεργείᾳ ἀνώτατοι ἀξιωματικοὶ εἶνε δύο τὸ ψήφισμα ὁμιλεῖ περὶ τεσσάρων καὶ δὲν λέγει δύο ἐκ τῶν ἐνεργείᾳ καὶ πέντε ἐκ τῶν ἐν ἀποστρατείᾳ καὶ ἐρωτᾷ τί εἶνε ἐκεῖνο ὃ ἀναγκάζει τὴν Κυβέρνησιν νὰ ἀκυρώσῃ τὸ ἀπὸ 31 Ἰουνίου 1925 Ν. Δ. Διατί δὲ ἐκ τῶν 59 Ναυάρχων ἐν ἀποστρατείᾳ νὰ ἀνακληθοῦν μόνον τέσσαρες.

Ι. Ράλλης. Πρόκειται περὶ γνωστῶν ἀξιωματικῶν ἐκ τῶν τέως ἀναστατωσάντων τὸ Ναυτικόν.

Σ. Σωτηριάδης. Τὸ γνωρίζω. Ἀναμφισβητήτως εἰς τὴν κίνησιν τῶν τελευταίων ἐτῶν ἀνεμίχθησαν πολλοὶ ἀξιωματικοὶ τοῦ Ναυτικοῦ. Ἀνεμίχθη καὶ ὁ ὑπονάυαρχος κ. Βούλγαρης, πρόσωπον ἄριστον ἐπαγγελματικῶς, ὅστις ὅμως ὑπῆρξεν ὁ ἀναπληρωματικὸς Πρόεδρος τοῦ ἐκτάκτου Στρατοδικείου τοῦ 1922. Καὶ εἶνε δυνατὸν λέγει, ἡ συνείδησις ἑνὸς τμήματος τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ νὰ ἀνεχθῇ ἐν μέτρον ὑποβαλλόμενον εἰδικῶς δι' ἓν πρόσωπον; Καὶ δὲν ἠδύνατο ἡ Κυβέρνησις ἐκ τοῦ μεγάλου ἀριθμοῦ τῶν ἀποστράτων Ναυάρχων νὰ ἀνακαλέσῃ ἄλλους; Ἀπευθύνει ἔκκλησιν εἰς τὴν Κυβέρνησιν ὅπως παραμερίσῃ αὐτὸ τὸ μέτρον, τὸ ὁποῖον δύναται νὰ κριθῇ καθαρῶς προσωπικὸν καὶ νὰ ἀρκεσθῇ εἰς τὸ ψήφισμα τροποποιούμενον.

Γ. Καφαντάρης. Μοὶ ἐπιτρέπετε νὰ σᾶς εἴπω πῶς προέκυψεν ἡ διάταξις αὐτή; Συζητουμένου εἰς τὸ Συμβούλιον

τῶν Ἀρχηγῶν τῶν Κομμάτων τοῦ ναυτικοῦ ζητήματος, ἐρωτήθη ἡ ἰδέα ὅτι καλὸν θὰ ἦτο νὰ ἐκριθοῦν αἱ πράξεις τῆς δικτατορίας, διὰ τῶν ὁποίων ἀπεστάχθησαν ἀξιωματικοὶ τοῦ ναυτικοῦ καὶ νὰ ἐπανέλθῃ τὸ ναυτικόν, ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς προσωπικῆς του συνθέσεως, εἰς οἷαν κατάστασιν εὑρίσκετο κατὰ Ἰούνιον τοῦ 1925, δηλ. καθ' ὃν χρόνον ἡ Ἑλλὰς ἐκυβερνᾶτο ὑπὸ νομίμου ἐξουσίας. Ἡ ἰδέα αὕτη ἀπεκρούσθη καὶ ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι τὴν ὑπέβαλον δὲν ἐπέμενον. Ζητοῦντες νὰ ἐπεκταθῇ τὸ μέτρον ἔτι περαιτέρω εἰς πράξεις προγενεστέρας, τοιουτοτρόπως ἐπεκράτησεν ἡ γνώμη πάντες οἱ ἀπομακρυνθέντες νὰ κριθοῦν κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον. Τότε ὅμως προέκυψε τὸ ζήτημα, κατὰ τίνα τρόπον θὰ συνεκροτεῖτο τὸ Συμβούλιον, τὸ ὁποῖον θὰ ἀπεφαίνετο περὶ τοῦ τρόπου τῆς ἐπαναφορᾶς τῶν ἀποτάκτων καὶ τῆς ἀπομακρύνσεως ἐκείνων οἱ ὁποῖοι θὰ ἐκρίνοντο ἀνίκανοι. Καὶ περιωρίσθη ἡ ἀρχικὴ πρότασις κοινῇ ἀποφάσει. Καὶ εἰς τὴν ὑπ' ὄψιν σας διάταξιν ὅτι δηλαδὴ θὰ ἔπρεπε χάριν τοῦ σκοποῦ νὰ ἐπανέλθουν μόνον οἱ ἀνώτατοι ἀξιωματικοί, οἱ ὁποῖοι ἐπὶ τῆς διατορίας αὐθαιρέτως ἀπεμακρύνθησαν ὅπως τυμπανίσχουν τοῦ συμβουλίου ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἀρχῆς τῆς τηρηθείσης καὶ διὰ τὸ στρατιωτικὸν ψήφισμα νὰ εἶναι τέσσαρες ἐκ τῶν ἐν ἐνεργείᾳ ἀξιωματικῶν καὶ τρεῖς ἐκ τῶν ἐν ἀποστρατείᾳ. Ἀκριβῶς διὰ νὰ τηρηθῇ ἡ βάσις αὕτη ἐλήφθη ἐν τῷ ψηφίσματι πρόνοια καὶ ὄχι ἐκ προσωπικῶν λόγων.

Ὁ κ. **Σ. Σωτηριάδης** λέγει ὅτι ἦτο ἀνάγκη νὰ εἶνε ἐν ἐνεργείᾳ; Θὰ ἦσαν τότε ἱκανώτεροι νὰ κρίνουν; Δὲν θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ ληφθοῦν ἐκ τῶν γενικῶν ἀξιωματικῶν;

Γ. Καφαντάρης. Σᾶς ἐξήγησα ὅτι πρόκειται περὶ μιᾶς ἀρχῆς, τῆς ὁποίας ἡ ὀρθότης δὲν θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ τεθῇ ὑπὸ ἀμφισβήτησιν, ὅτι ἐτέθησαν ἐκτὸς τοῦ στρατεύματος ἀξιωματικοὶ ὑπὸ καθεστῶτος, τὸ ὁποῖον οὐδὲν ἐξεπροσώπει εἰς τὴν χώραν αὐτήν. Θὰ ἔπρεπεν ἡ ἐπανόρθωσις τῶν ἀδικιῶν, αἱ ὁποῖαι ἐγένοντο εἰς βάρος τῶν ἀξιωματικῶν, νὰ γίνῃ ἀθρόως διὰ μιᾶς πράξεως ἀκυρούσης τὰς ἐνόμους τῆς δικτατορίας πράξεις. Τούτου ὅμως μὴ καταστάντος δυνατοῦ περιωρίσθη ἡ ἐφαρμογὴ τῆς ἀρχῆς εἰς ἐλαχίστους ἀνωτάτους ἀξιωματικούς, ἀπαραιτήτους διὰ τὴν συγκρότησιν τοῦ Συμβουλίου.

Σ. Σωτηριάδης. Τότε γίνεται μία ἀδικία· ἢ ἔπρεπε νὰ πάρετε ἀξιωματικοὺς ἀπομακρυνθέντας ἀπὸ τοῦ χρονικοῦ σημείου εἰς ὃ ἀναφέρεται τὸ ψήφισμα ἢ νὰ μὴ πάρετε κανένα. Ἴσως σᾶς πειράζει τὸ πρᾶγμα αὐτό, διότι ἐπὶ τῆς δικτατορίας ὑπέστητε καὶ προσωπικὸν διωγμόν, ἀλλὰ καὶ ἄλλοτε ὑπέστημεν καὶ ἡμεῖς διωγμόν.

Α. Μητσοτάκης. Εἴθε μειοψηρία.

Σ. Σωτηριάδης. Μπορεῖ νὰ εἴμεθα μειοψηρία, ἀλλ' ἔχομεν τὸ δικαίωμα νὰ ἐκφράζωμεν τὰς γνώμας μας.

Γ. Καφαντάρης (Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν). Κύριε συνάδελφε ἀπέρυκα μετὰ πάσης ἐπιμελείας μέχρι τοῦδε νὰ ἀναμιχθῶ εἰς οἱανδήποτε συζήτησιν, ἡ ὁποία ἠδύνατο νὰ γεννήσῃ προστριβάς, φρονῶν ὅτι ὑπάρχουν περιπτώσεις κατὰ τὰς ὁποίας ὅλοι ὀφείλομεν νὰ ρίπτωμεν εἰς λήθην ἀναμνήσεις γεγονότων καὶ ἀγώνων, εἰς τοὺς ὁποίους μετὰ θέρμης ἀπεδώθημεν κατὰ τὸ παρελθόν ἑκατέρωθεν. Ἀναγκάζομαι νὰ ἀπομακρυνθῶ πρὸς στιγμὴν τῆς τακτικῆς μου αὐτῆς μόνον καὶ μόνον διὰ νὰ δώσω ἀπάντησιν εἰς τὸ λεχθὲν ὅτι ἐπηρεάσθην ἐκ τῶν γενομένων ἐπὶ τῆς διατορίας προσωπικῶν κατ' ἐμοῦ διώξεων. Οἱ πιστεύοντες ὅτι μὲ ἀπησχόλησεν ἔστω καὶ ἐπὶ ἓν δευτερόλεπτον ἡ δίωξις τὴν ὁποίαν ὑπέστην, θὰ ἦσαν ἄνθρωποι οἱ ὁποῖοι μὲ ἀγνοοῦν τελείως. Οὐδέποτε οὔτε κατὰ τὸν χρόνον τῶν διώξεων οὔτε καὶ σήμερον ἠσθάνθην ἐν τῇ ψυχῇ μου αἴσθημα μνησικακίας ἢ κακεντρεχείας κατὰ τῶν διωκτῶν. Ὀφείλω νὰ προσθέσω καὶ τὰ ἑξῆς. Σέβομαι καὶ ἐκτιμῶ δεόντως ὅλην τὴν προσπάθειαν τὴν κοινῶς καταβαλλομένην ὑπὲρ τῆς ἐπανόδου εἰς τὴν ὁμαλότητα. Πρὸς τὰς ἐλευθέρας ἀρχὰς προσκείμεθα πάντες. Περὶ τούτου δὲν ὑπάρχει ἀντίθετος γνώμη. Ἂς διαγωρισθῇ ὅμως καὶ εἰς ἡμᾶς κάτι τι ἀπολύτως δικαιον. Ἡ ἐξουσία ἡ πανίσχυρος, ἡ λεγομένη δικτατορία τὴν ὁποίαν διεχειρίσθη ἡ Ἐπανάστασις τοῦ 1922 ἠσκήθη ὑπὸ ὁμορρόνων μας, μὲ τοὺς ὁποίους συνεπαλαίσαμεν κατὰ τὸ παρελθόν καὶ μὲ τοὺς ὁποίους διεξηγήσαμεν ἀγῶνας κοινοὺς καὶ μὲ τοὺς ὁποίους συνεδέθημεν διὰ δεσμῶν ψυχικῶν. Ἦσαν φίλοι μας καὶ ὁμόφρονές μας καὶ ἠδυνάμεθα ν' ἀρύσθῶμεν ὅλην τὴν κομματικὴν ὑποστήριξιν τὴν ὁποίαν ἠδύνατο νὰ παράσχῃ μία ἀπόλυτος καὶ ἀνεξέλεγκτος ἐξουσία. Ἀλλὰ ἀπὸ τοῦ 1923 ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ἔχει τὴν τιμὴν νὰ σᾶς ὁμιλῇ παρεῖδεν ἀπολύτως καὶ τοὺς δεσμοὺς καὶ τὸν ἐκλογικόν του συμφέρον καὶ ἐστράφη ὄχι κατὰ τῶν ἐχθρῶν του, ἐστράφη κατὰ τῶν τέως φίλων του καὶ τῶν τέως συναγωνιστῶν του, μετὰ τῶν ὁποίων, ἐπαναλαμβάνω, διεξήγαγεν ἀγῶνας εἰς τὴν ὀρθότητα τῶν ὁποίων πιστεύομεν, ὅπως καὶ σεῖς πιστεύετε εἰς τὴν ὀρθότητα τῶν ἰδικῶν σας ἀγώνων.

Ἀφ' ἧς στιγμῆς εἴδομεν στοιχεῖα τινα ἐξολισθαίνοντα εἰς πράξεις ὑπόπτους, δυναμένας νὰ ἀποδώσουν εἰς βάρος τῶν λαϊκῶν ἐλευθεριῶν, ἀφ' ἧς στιγμῆς ἔλαβε καὶ ὁ πόλεμος, τὸ τέρμα τοῦ ὁποίου ἤλπιζε νὰ σημειώσῃ τέλος εἰς τοὺς τυφλοὺς φανατισμοὺς καὶ νὰ ἀνοίξῃ νέα περίοδος εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης ἐστράφην ἀμειλίκτως καὶ ἀδυσωπήτως ἐναντίον τῶν παρεκτραπέντων ὁμορρόνων μας καὶ τῶν συναγωνιστῶν μας. Ὑπάρχει λοιπὸν διαφορά τις. Σεῖς καταβάλλετε προσπάθειαν ὑπὲρ τῆς ὁμαλότητος, τοῦτο εἶναι ἀναντίρρητον, ἀλλ' ἔχετε τὸ πλεονέκτημα ὅτι καταβάλλοντες τὴν προσπάθειαν αὐτὴν ἀγωνίζεσθε ἐν ταὐτῷ καὶ ὑπὲρ τῶν φίλων σας καὶ τῶν ὁμοίδεατων σας, ἐνῷ ἡμεῖς ἀντετάχθημεν καὶ πρὸς τοὺς ὁμόφρονάς μας καὶ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ μὴ ἀναγνωρισθῇ ἡ ἰδιαιτέρα αὐτὴ περίστασις (Χειροκροτήματα).

Σ. Σωτηριάδης. Τὰ προσωπικά σας αἰσθήματα δὲν τὰ ἠμφεσβήτησε κανείς, ἀλλὰ ἀγωνιζόμενοι διὰ νὰ ἐπαναφέρητε τὴν ὁμαλότητα πρέπει νὰ ἀγωνίζεσθε κατὰ τὰς ἀντιλήψεις τῆς κοινῆς γνώμης. Ὅταν λαμβάνετε ἓν μέτρον τὸ ὁποῖον ὠφελεῖ τοὺς μὲν καὶ βλάπτει τοὺς δὲ παρέχετε τὴν ἐντύπωσιν ὅτι δὲν ἐργάζεσθε διὰ τὴν ὁμαλότητα. Καταλήγων προτείνει νὰ μὴ ψηφισθῇ τὸ ψήφισμα. Ὡς πρὸς τοὺς ὑπαξιωματικοὺς τοῦ Ναυτικοῦ λέγει ὅτι διαφέρουν τῶν ὑπαξιωματικῶν τῆς ξηρᾶς καὶ προτείνει νὰ περιληφθῇ σχετικὴ τροπολογία του.

Ὁ κ. **Γ. Καφαντάρης** ὑπόσχεται νὰ μελετήσῃ τὸ ζήτημα ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τοῦ ἐπὶ τῶν Ναυτικῶν Ὑπουργοῦ.

Ὁ κ. **Ι. Ράλλης** λέγει ὅτι τὸ ὑπὸ τὴν κρίσιν τῆς Βουλῆς ψήφισμα ἀφορᾷ εἰς τὴν διόρθωσιν τῶν ἀτόπων ἅτινα ἐγένοντο εἰς τὸ Ναυτικὸν ἀπὸ τοῦ 1923 καὶ ἐντεῦθεν. Ἀλλ' ἡ ἐπαναφορὰ τῶν τεσσάρων γενικῶν ἀξιωματικῶν ἀποτελεῖ τὴν μεγαλυτέραν αὐθαιρεσίαν, διότι οἱ περὶ ὧν πρόκειται τέσσαρες ὑποναύαρχοι δὲν εἶναι πάντες καλοί, ἐπαναφέροντες δὲ τούτους θὰ δημιουργήσωμεν νέας διιρέσεις εἰς τὸ Ναυτικόν.

Ὁ κ. **Σ. Μάξιμος** δηλοῖ ὅτι εἶναι ἐναντίον τοῦ ὑπὸ συζήτησιν νομοσχεδίου καὶ τονίζει ὅτι ὁ Στρατὸς δὲν εἶναι μόνον οἱ ναύαρχοι καὶ οἱ στρατηγοὶ ἀλλὰ καὶ οἱ ἁπλοῖ ναῦται καὶ στρατιῶται.

Κηρύσσεται μετὰ τοῦτο ἡ συζήτησις περαιωμένη, γίνεται δὲ δι' ἀναστάσεως δεκτὸν κατ' ἀρχὴν τὸ ψήφισμα.

Ἀναγινώσκεται τὸ ἄρθρον 1.

Εἰς ἐρώτησιν τοῦ κ. **Σ. Στάη** ὁ κ. Ὑπουργὸς τῶν Ναυτικῶν λέγει ὅτι περιλαμβάνονται καὶ οἱ ἀξιωματικοὶ τοῦ ἀεροπορικοῦ σώματος, εἰς ἐρώτησιν δὲ τοῦ κ. **Π. Μερλοπούλου** δηλοῖ ὅτι τὸ ἄρθρον περιλαμβάνει ὄχι μόνον τοὺς διὰ πολιτικοὺς λόγους ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐξ οἱασδήποτε ἄλλης αἰτίας ἀπομακρυνθέντας.

Ὁ κ. **Ι. Ράλλης** ἐρωτᾷ ἐὰν οἱ ἐκ τῆς ἀποστρατείας ἀνακαλούμενοι θὰ λάβωσι καὶ τοὺς καθυστερουμένους μισθούς των.

Ὁ κ. *Ὑπουργὸς τῶν Ναυτικῶν* ἀπαντᾷ ὅτι δὲν θὰ λάβωσιν αὐτούς.

Ὁ κ. *Ι. Ράλλης* λέγει ὅτι οὗτοι εἶνε ἀξιωματικοὶ ἐν ἐνεργείᾳ, διότι τὸ διάταγμα τῆς Δικτατορίας ἀκυροῦται.

Ὁ κ. *Γ. Καφαντάρης* λέγει ὅτι τοιοῦτο ζήτημα δὲν ὁρίσταται διότι κανονίζεται ἐκ τῶν ἑπομένων ἄρθρων.

Γίνεται δεκτὸν μετὰ τοῦτο τὸ ἄρθρον 1 ὡς ἐτροποποιήθη, ὡς καὶ τὸ ἄρθρον 2 ὡς ἐτροποποιήθη, ἀπορριφθεισῶν τῶν ἐπὶ τούτου τροπολογιῶν.

Γίνεται ὡσαύτως δεκτὸν τὸ ἄρθρον 3 ὡς ἐτροποποιήθη, ὡς καὶ τὸ ἄρθρον 4.

Ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 5 ὁ κ. *Π. Μπούμπουλης* ὑποστηρίζει τροπολογίαν του γενομένην ἀποδεκτήν, καθ' ἣν εἶνε ὑποχρεωτικὸν νὰ κληθῇ καὶ ἀεροπόρος ἀξιωματικὸς πρὸς παροχὴν πληροφοριῶν.

Γίνεται μετὰ τοῦτο δι' ἀναστάσεως δεκτὸν τὸ ἄρθρον 5, ὡς ἐτροποποιήθη, ὡς καὶ τὸ ἄρθρον 6 ὡς ἐτροποποιήθη. Γίνονται ὡσαύτως δι' ἀναστάσεως δεκτὰ τὰ ἄρθρα 7 ὡς ἐτροπολογήθη γενομένης δεκτῆς τροπολογίας τοῦ κ. *Γ. Καλδῆ* 8 καὶ 9 ὡς ἐτροπολογήθησαν, 10 καὶ 11 ὡς ἐτροπολογήθησαν.

Τὸ 12ον ἄρθρον ἀπαλείφεται.

Γίνεται ὡσαύτως δι' ἀναστάσεως δεκτὸν τὸ ἄρθρον 13 ὡς ἐτροποποιήθη λαβὸν τὸν ἀριθμὸν 12. Γίνεται δι' ἀναστάσεως δεκτὴ ὡς τελευταῖον ἄρθρον τροπολογία τοῦ κ. *Γ. Καλιακούδη* ἀναβάλλεται δὲ ἡ ἐπιψήφισις τοῦ συνόλου.

Γίνεται δι' ἀναστάσεως δεκτόν, ἀπορριφθεισῶν τῶν ἐπὶ τούτου τροπολογιῶν, τὸ ψήφισμα

Περὶ ἀκυρώσεως τοῦ ἀπὸ 31 Ἰουλίου 1925 Ν. Διατάγματος «περὶ καταργήσεως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἀντιναυάρχων καὶ ὑπναυάρχων. ἔχον οὕτω

Ἄρθρον 1.

Ἀκυροῦται τὸ ἀπὸ 31 Ἰουνίου 1925 Ν. Διάταγμα «περὶ καταργήσεως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἀντιναυάρχων καὶ ὑπναυάρχων», οἱ δὲ δυνάμει τῶν διαταξέων τούτου τεθέντες αὐτεπαγγέλτως εἰς ἀποστρατείαν ὑπναύαρχοι ἐπανέρχονται εἰς τὴν ἐνεργὸν ὑπηρεσίαν μὲ τὸν βαθμὸν καὶ τὴν ἀρχαιότητα, ἣν ἐκέκτηντο πρὸ τῆς ἀποστρατείας αὐτῶν.

Ἄρθρον 2.

Τὸ χρονικὸν διάστημα καθ' ὃ διετέλεσαν ἐκτὸς ὑπηρεσίας οἱ ἐπανερχόμενοι εἰς τὰς τάξεις ὑπναύαρχοι ὡς καὶ οἱ ἐπανελθόντες δυνάμει τοῦ ἀπὸ 12 Ὀκτωβρίου 1926 Ν. Δ. «περὶ ἐπαναφορᾶς εἰς τὴν ἐνεργὸν ὑπηρεσίαν ἀπομαχρυνθέντων πλοιάρχων τοῦ Π. Ν.» πλοίαρχοι, θέλει λογισθῇ ὡς χρόνος ἐνεργοῦ ὑπηρεσίας ὡς πρὸς τὴν ἀπόκτησιν προσόντων προαγωγῆς καὶ δικαιωμάτων συνταξίμου ὑπηρεσίας, οὐδὲν ὅμως δίδει αὐτοῖς δικαίωμα λήψεως μισθοῦ ἢ ἑτέρου οἱουδήποτε ἐπιδόματος.

Ἄρθρον 3.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν ὑπναυάρχων ὁρίζεται εἰς 4, προσωρινῶς δὲ καὶ διὰ μόνην τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ παρόντος ὁρίζεται εἰς 6.

Μεθ' ὃ διακόπτεται ἡ συνεδρίασις ὥρᾳ 9 25' μ. μ. διὰ τὴν 10 1/2 μ. μ.

Μετὰ τὴν διακοπὴν ὥρᾳ 11 μ. μ. ἐπαναλαμβάνεται ἡ διακοπεῖσα συνεδρίασις.

Πρόεδρος. Συζήτησις ἐπὶ τοῦ σχεδίου ψηφίσματος περὶ κυρώσεως α') τῆς ἀπὸ 7 Σεπτεμβρίου 1926 συντακτικῆς πράξεως "περὶ συστάσεως Ἀνωτάτου Ἀναριτικοῦ Συμβουλίου», β') περὶ τῆς ἀπὸ 23 Σεπτεμβρίου 1926 συντακτικῆς πράξεως "περὶ τῆς ἰσχύος τῆς ἀπὸ 7 Σεμπτεμβρίου 1926 συντακτικῆς πράξεως περὶ συστάσεως Ἀνωτάτου Ἀνακριτικοῦ Συμβουλίου».

Ὁ κ. *Σ. Σωτηριάδης,* λέγει ὅτι, εἶχε τὴν ἐλπίδα ὅτι ἡ Κυβέρνησις δὲν θὰ ἐπέμενεν εἰς τὴν εἰσαγωγὴν καὶ ψήφισιν τοῦ ψηφίματος, διότι εἶνε ἄντικρυς ἀντίθετος πρὸς τὰς ἀρχὰς τοῦ κοινοβουλευτισμοῦ, ἡ ἐπικύρωσις τῶν μεθόδων τῆς δικτατορίας. Ἡ δίωξις τοῦ Ὑπουργοῦ εἶνε ἔργον τῆς ἐθν. ἀντιπροσωπείας, εἶνε ἔργον τοῦ Λαοῦ. Ἀλλ' ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον τοῦ κάμνει ζωηρὰν ἐντύπωσιν εἶνε ἡ αἰτιολογικὴ ἔκθεσις τοῦ κ. Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως Κονδύλη. Εἶνε ἀναμφισβήτητον ὅτι ἐπὶ τῇ δικτατορίᾳ τοῦ Παγκάλου κατελύθησαν αἱ ἐλευθερίαι τοῦ πολίτου καὶ ἀνετράπη ἐξ ὁλοκλήρου ἡ λαϊκὴ κυριαρχία. Ἀλλὰ δὲν ἠσθάνθημεν μόνον κατὰ τῶν ἐλευθεριῶν τοῦ πολίτου ἡ δικτατορία τοῦ Παγκάλου.

Π. Τσιτσεκλῆς. Ἐπὶ τοῦ παρόντος αὐτὸ ἔχομεν ὑπὸ συζήτησιν. Ὅταν ἔλθουν ὑπὸ συζήτησιν καὶ ἄλλαι περίοδοι βίας θὰ ἀκούσητε καὶ περὶ αὐτῶν εἰλικρινῶς τὴν γνώμην μου.

Ὁ κ. *Σ.Σωτηριάδης.* Συνεχίζων λέγει ὅτι, ἐὰν ἐλαμβάνετο πρόνοια νὰ δώσουν λόγον ὅλοι οἱ χειρισταὶ τῆς βίας, θὰ ἦτο σύμφωνος. Διατί ὅμως δύο μέτρα καὶ δύο σταθμά; Διατί εἰς τὸν Ἡλιαστῆραν μεγαλόσταυροι καὶ ἀναγνώρισις αὐτοῦ ὡς ἀξίου τῆς πατρίδος; (Θόρυβος, καὶ διαμαρτυρίαι).

Ὁ κ. *Ν. Μπακόπουλος,* διαμαρτύρεται διὰ τὴν τυραννολογίαν μὲ τὴν ὁποίαν ἤρχισεν ὁ ὁμιλῶν.

(Θόρυβος, διαμαρτυρίαι καὶ ἀντεγκλήσεις μεταξὺ τῶν κ. κ. Καλκάνη, Καρπαναγιώτη καὶ Κουτσοπετάλου).

Ὁ κ. *Πρόεδρος* διακόπτει τὴν συνεδρίασιν ἐπὶ 5 λεπτά.

Ἐπαναλαμβανομένης τῆς συνεδριάσεως ἐξακολουθεῖ ὁ κ. *Σ. Σωτηριάδης,* ὅστις συνεχίζων λέγει ὅτι καθ' ἣν στιγμὴν συνηνώθη ὅλος ὁ πολιτικὸς κόσμος πρὸς ἀπόκτησιν γαλήνης ὀφείλομεν νὰ λησμονήσωμεν ὅλοι τὰ γεγονότα τῆς βίας, πλὴν τῶν ἀδικημάτων τῆς ἁρπαγῆς τοῦ δημοσίου πλούτου, τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ διωχθοῦν καθ' οὓς τρόπους ὁρίζει καὶ τὸ Σύνταγμα καὶ ὁ περὶ εὐθύνης Ὑπουργῶν νόμος. Ἡ πρᾶξις ὅμως ἡ ὑπὸ συζήτησιν δημιουργεῖ ἄτοπα, διότι εἰσάγει ἐξαιρετικὸν δίκαιον, συνιστᾷ Δικαστήριον ἀπὸ ὡρισμένα πρόσωπα καὶ τὸν Ἀντιπρόεδρον τοῦ Ἀρείου Πάγου, ὅστις αὐτόκλητος ἔλαβε μέρος εἰς ἄλλο δικαστήριον βίας, διὰ νὰ κρίνῃ αὐτὸς τοὺς ἄλλους χειρισταὶς βίας. Πρέπει συνεπῶς καὶ τὸ δικαστήριον νὰ γίνῃ, ὡς ὁρίζει ὁ νόμος, ὑπὸ τῆς Ἐθνικῆς ἀντιπροσωπείας καὶ νὰ διωχθοῦν γενικῶς ὅλα τ' ἀδικήματα τὰ ἀναφερόμενα εἰς διαρπαγὴν τοῦ δημοσίου πλούτου, ὄχι μονομερῶς δι' ἓν μόνον χρονικὸν διάστημα, ἀλλ' ἀπὸ τὰς ἀρχὰς τῆς ἀνωμάλου περιόδου. Οὕτω θὰ εἴμεθα ὅσοι καὶ δίκαιοι.

Ὁ κ. *Ι. Ράλλης.* Νομίζω, λέγει, ὅτι τὸ ζήτημα δὲν εἶνε ζήτημα ἰσότητος καὶ δικαιοσύνης, ἀλλὰ ζήτημα ἀφορῶν εἰς τὸν κοινοβουλευτικὸν θεσμὸν καὶ ὡς τοιοῦτο χρήζει τῆς αὐστηρᾶς προσοχῆς τῆς ἐθνικῆς ἀντιπροσωπείας. Πάντες παρεδέχθημεν, λέγει, ὅτι ἂν εἶνε τι τὸ ὁποῖον ὁδηγεῖ εἰς τὸν ὄλεθρον εἶνε ἡ ὑπονόμευσις τῶν πολιτικῶν ἐλευθεριῶν. Πᾶσα πρᾶξις συνεπῶς ἐναντία τοῦ Κοινοβουλευτικοῦ πολιτεύματος εἶνε πρᾶξις ἀντάρσιας κατὰ τῆς κοινῆς συνειδήσεως. Εὐθύνας δύνανται νὰ ζητήσουν ὅσοι καὶ δίδουν καὶ τὴν ἐντολὴν καὶ διὰ τοῦτο ὅλα τὰ Ἑλλ. Συντάγματα καθιέρωσαν τὴν ἀρχὴν ταύτην διὰ τοῦ νόμου περὶ εὐθύνης ὑπουργῶν. Κατὰ παράδοσιν τούτων συνέστη μία ἔκτακτος ἐπιτροπὴ πρὸς καταδίωξιν ὡρισμένων προσώπων. Ἡ τοιαύτη πρᾶξις τῆς Κυβερνήσεως Κονδύλη δὲν δύναται νὰ κυρωθῇ διότι ἀντίκειται εἰς τὴν κοινὴν συνείδησιν. Δὲν δημιουργεῖται δίκαιον ἐξ ἐπαναστάσεως ἐφ' ὅσον ἀντίκειται εἰς τὴν κοινὴν συνείδησιν. Ἡ πρᾶξις αὕτη τῆς Κυβερνήσεως Κονδύλη ὑπονομεύει θεμελιώδεις ἀρχὰς τοῦ πολιτεύματος καὶ εἶνε πρᾶξις βίας κατὰ τῆς κοινῆς συνειδήσεως καὶ πᾶσα κυρωτικὴ πρᾶξις ταύτης θὰ σαρωθῇ παρὰ τῆς λαϊκῆς θελήσεως. Ἡ κοινὴ συνείδησις δὲν εἶνε ὑπὲρ τῆς μὴ δόσεως εὐθυνῶν παρὰ τοῦ Παγκάλου ἀλλὰ ὑπὲρ τῆς δόσεως τοιούτων κατὰ τοὺς τεθειμένους κανόνας. Δι' αὐτὸ καὶ ἡ πρᾶξις ἡ ὑπὸ συζήτησιν εἶνε κουρελόχαρτον, τὸ ὁποῖον προσβάλλει καὶ τὴν ἀξιοπρέπειαν ἡμῶν.

Προχωρῶν ἐρωτᾷ ἂν ἀπαγορεύῃ τὸ Σύνταγμα τὴν σύστασιν ἐκτάκτων Ἐπιτροπῶν καὶ ἐκτάκτων Δικαστηρίων. Ἐκτὸς τούτου λέγει, ὅλα τὰ ἄρθρα τοῦ ψηφίσματος ἀντίκεινται πρὸς τὰ ἄρθρα τοῦ Συντάγματος, τὸ ὁποῖον μετ' ὀλίγον θὰ κυρώσωμεν. Ἀφοῦ εἶνε παροῦσα ἡ ἐθν. ἀντιπροσωπεία διατί δὲν κάμνει χρῆσιν τῶν ἐξουσιῶν καὶ δικαιωμάτων τὰς ὁποίας τῇ παρέχει τὸ Σύνταγμα καὶ ὁ νόμος περὶ εὐθύνης ὑπουργῶν; Οἱ νόμοι καὶ τὸ Σύνταγμα, λέγει, σᾶς ὁπλίζουν, διατί ἀν συντρέχῃ περίπτωσις δὲν τὰς χρησιμοποιεῖτε; Διατὶ νὰ θέλωμεν νὰ ἐξακολουθήσωμεν νὰ εἶνε κουρέλια οἱ κοινοβουλευτικοί μας θεσμοί;

Ὁ κ. *Κ. Ἀγγελόπουλος* (Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης) παρατηρεῖ ὅτι μετὰ τὴν μέχρις ὥρας γενομένην βεβαίωσιν τῶν πράξεων αἱ ὑπόλοιποι θὰ ἀνατεθοῦν εἰς τὴν Βουλήν.

Ι. Ράλλης. Ὁπωσδήποτε ἂς ἐπισπευθῇ πᾶσα προκαταρκτικὴ ἐνέργεια.

Ὁ κ. *Ρ. Κούνδουρος* χαρακτηρίζει τὸ ὑπὸ συζήτησιν ψήφισμα ὡς πρᾶξιν ἀντικοινοβουλευτικήν, τὴν δὲ πρὸς κύρωσιν ἀπόφασιν ἐξελθοῦσαν ὑπὸ τοὺς καπνοὺς ἀδελφικῆς συγκρούσεως. Ἡ πνιγηρὰ ἀτμόσφαιρα ἡ δημιουργηθεῖσα πέριξ τῶν ἀνωτέρων ἀξιωματούχων τῆς πολιτικῆς ἐδημιουργήθη ἀπὸ τὸν μεγάλον πολιτικὸν φανατισμόν, ὅστις ἐπέτρεψε νὰ διασύρωνται οἱ πάντες. Ὅπως ἐπεβλήθη, λέγει, ὁ στρατιωτικὸς καθορμὸς θὰ ἐπεδάλλετο νὰ γίνῃ καὶ ὁ πολιτικὸς καθορμὸς καὶ μὲ τὴν πεποίθησιν ὅτι οὐδεὶς πολιτικὸς θὰ ἀρνηθῇ νὰ λογοδοτήσῃ ὑπέδαλον περὶ τούτου σχετικὴν τροπολογίαν μὲ ὅριον ἐνάρξεως τῆς ἐρεύνης ἀπὸ τὸ 1922. Σύμφωνος μὲ τὴν τροπολογίαν ταύτην εἶνε ἡ πρότασις ἡ ὑποβληθεῖσα τὴν 25 Φεβρουαρίου 1925 παρὰ τοῦ κ. Ἀρχηγοῦ τῶν φιλελευθέρων, ἡ ὁποία ἐψηφίσθη καὶ κατ' ἀρχὴν καὶ τὴν ὁποίαν ἡ κοινὴ συνείδησις ὑπεδέχθη ὡς ἀνάγκην λογοδοτήσεως τῶν πολιτευομένων.

Ὁ κ. *Ν. Μπακόπουλος* παρατηρεῖ ὅτι ὁ λόγος τῆς προτάσεως δὲν ἦτο ὅτι ἐβαρύνοντο οἱ πολιτικοὶ ἄνδρες ἀπὸ τοῦ 1922 ἀλλὰ διότι διάφοροι φῆμαι ἀδέσποτοι ἐκυκλοφόρουν κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην κατὰ πολιτευομένων, ἠθελήσαμεν δὲ νὰ ἀποδειχθῇ ἡ ἀλήθεια.

Ὁ κ. *Π. Τσιτσεκλῆς* παρατηρεῖ ὅτι ἀνάγκη τῆς προτάσεως ἦτο νὰ διασκεδασθοῦν αἱ διάφοροι φῆμαι. Δυστυχῶς πρὸ τῆς ὁριστικῆς ψηφίσεως τῆς προτάσεως ἐκείνης ἐπῆλθε τὸ παγκαλικὸν ἄγος. Ἀλλ' ἐκτὸς τούτου ἡ πρότασις ἐκείνη εἶνε ἐκκρεμὴς καὶ πάντες οἱ συγχέοντες ἐκείνην μὲ τὸ ὑπὸ συζήτησιν ψήφισμα εἶνε ἐκτὸς τοῦ θέματος.

Ὁ κ. *Ρ. Κούνδουρος.* Ἐξακολουθῶν ἐκφράζει τὴν ἀπορίαν του διότι μία τοιαύτη πρότασις ἐπιδαρύνουσα ἄλλας Κυβερνήσεις μένει ἐκκρεμὴς καίτοι ἀνταπεκρίθη πρὸς τὴν κοινὴν γνώμην καὶ τὴν κοινὴν συνείδησιν.

Ὁ κ. *Γ. Καφαντάρης* (Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν) ἐξηγῶν τοὺς λόγους τῆς προτάσεώς του λέγει ὅτι αὕτη ἀπέδλεπεν εἰς τὴν ἀπλοποίησιν τῆς διαδικασίας διὰ τὴν ἐξακρίβωσιν καὶ ἀπότισιν ποινικῶν εὐθυνῶν τῶν κατὰ καιροὺς ὑπουργῶν. Ἐπιθυμῶ, λέγει, καὶ θὰ ὑποστηρίζω ὅπως ἡ πρότασις μου συζητηθῇ καὶ ἐπιψηφισθῇ, διότι ἀναμφισβητήτως ἡ δικονομία τοῦ νόμου περὶ εὐθύνης Ὑπουργῶν εἶνε ἰδαρεῖα, δὲν ἔπεται, ἐκ τούτου, λέγει, ὅτι εἶνε ἀνάγκη νὰ γίνῃ τελεία σύγχισις τῶν εὐθυνῶν εἰς τὰς ὁποίας ἀπέδλεπεν ἡ πρότασίς του καὶ τῶν εὐθυνῶν τῆς δικτατορίας, ἀπτῶν καὶ ἐν τῇ νομικῇ των οὐσίᾳ καὶ εἰς τὰς συνεπείας των.

Ὁ κ. *Π. Πετρίδης* διακόπτων παρατηρεῖ ὅτι ἡ περίπτωσις ἡ ὑπὸ συζήτησιν ἀφορᾷ εἰς ἐπιδρομὴν καὶ δικτατορίαν, ἐνῷ ἡ ἄλλη εἶνε καθαρὰ ὑπουργικαὶ παραβάσεις.

Ὁ κ. *Ρ. Κούνδουρος* συνεχίζων ἀναπτύσσει τὴν τροπολογίαν του καὶ ζητεῖ τὴν παραδοχήν της.

Ὁ κ. *Θ. Τσιριμῶκος* κάμνει τὴν δήλωσιν, ὅτι ἡ ἀπέχθειά του κατὰ πάσης δικτατορίας καὶ συνεπῶς μὴ νομίμου πράξεως, ἡ εὐτυχῶς γνωστὴ εἰς πλείστους ἐκ τῶν ἀξιοτίμων συναδέλφων, ἀπέχθεια, ἤτις εἶνε ἀπόρροια τῶν ἄκρως ἐλευθέρων καὶ προοδευτικῶν ἰδεῶν του θὰ τοῦ ἐπέδαλον νὰ συμφωνήσῃ πλήρως πρὸς τὰς ἐκτεθείσας ἰδέας τῶν προλαλησάντων ἀξιοτίμων συναδέλφων καὶ νὰ ἀποφύγῃ τὸν ἔλεγχον, παρ' οἱουδήποτε καὶ ἂν γίνῃ οὗτος, τῆς πολιτείας αὐτοῦ καθ' ὃ διάστημα ἐχρημάτισεν ὑπουργὸς ἐπὶ τῆς Κυβερνήσεως Παγκάλου, δηλῶ ὅτι δὲν δύναμαι διὰ τῆς ψήφου μου νὰ συντελέσω εἰς τὴν μὴ ἐπιψήφισιν τοῦ ὡς ἄνω ψηφίσματος παραβλέπων τὴν ἐπὶ τοῦ προκειμένου γνώμην μου.

Ὁ κ. *Π. Τσιτσεκλῆς* δηλοῖ ὅτι ἐξ ὅσων μέχρι τῆς στιγμῆς συνελέγησαν στοιχείων οὐδεμία ἀξιόμεμπτος πρᾶξις βαρύνει τὸν πατέρα τοῦ προλαλήσαντος. Συνεχίζων λέγει ὅτι μετὰ τὴν ἀναστολὴν τοῦ ἄρθρου 11 τοῦ Συντάγματος ὡς μέτρου συντηρητικοῦ ἐμφανίζεται ἡ κύρωσις τῶν Συντ. πράξεων τῆς Κυβερνήσεως τοῦ Κονδύλη, ἡ ὁποία μᾶς ἀπήλλαξε καὶ ἀπὸ τὸν δικτάτορα τὸν ὁποῖον καὶ συνέλαβε. Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ὑπῆρξε μία κατάστασις ἀνάγκης καὶ ἐπροφυλάκισε τὸν δικτάτορα, ὅστις μετηνέχθη ἐνταῦθα πρὸς ἀνάκρισιν καὶ ὅστις κάλλιον εἶνε νὰ ἐπαναφερθῇ καὶ πάλιν εἰς Ἰτζεδὶν χάριν ἀσφαλείας. Ὁ Πάγκαλος λέγει μετὰ τὴν διάλυσιν τῆς Δ'. Συνελεύσεως ἦτο ἁρπαξ τῆς ἐξουσίας καὶ ψευδοϋπουργός. Μετὰ τὴν σύλληψιν τοῦ Παγκάλου ἡ Κυβέρνησις Κονδύλη τί ἠθέλετε νὰ πράξῃ;

Ὁ κ. *Ι. Ράλλης* διακόπτων παρατηρεῖ ὅτι δὲν ἠδύνατο Ἐπαναστατικῷ Δικαίῳ νὰ τὸν προφυλακίσῃ καὶ ἔδει νὰ ἀναμένῃ τὴν Ἐθνικὴν ἀντιπροσωπείαν νὰ ἀποφασίσῃ αὐτήν.

Ὁ κ. *Π. Τσιτσεκλῆς* συνεχίζων λέγει ὅτι ἀπούσης καὶ μὴ ὑπαρχούσης Βουλῆς ἐκρίθη ὅτι ὤφειλε νὰ δημιουργηθῇ μία ἐξουσία, ἡ ὁποία θ' ἀνεπλήρωνε τὴν προπαρασκευαστικὴν ἀνακριτικὴν ἐργασίαν καὶ τὸ ἔργον τοῦτο ἀνετέθη εἰς τὸ Συμβούλιον τῶν Ἀρειοπαγιτῶν καὶ Ἐφετῶν. Τὸ Συμβούλιον τοῦτο ὅπως εἶπε καὶ ἄλλοτε ἔδειξε δειλίαν ὑπὲρ τῶν κατηγορουμένων. Δὲν ἀντελήφθη τὴν μεγαλειώδη ἔννοιαν, ἣν εἶχεν ἡ ἀπόφασις τῆς συστάσεως τοῦ Συμβουλίου, ἤτο λοιπὸν πρᾶξις ἀνάγκης ἡ Συνταγτικὴ ἐκείνη ἀπόφασις, καὶ ἡ Ἐπιτροπὴ ἐνήργησεν ἀνακριτικὰς πράξεις ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὁποίων προεφυλακίσθησαν εἰς τῶν θεραπόντων Ὑπουργῶν καὶ ὁ δικτάκτωρ Πάγκαλος· ἐὰν ἦδη δὲν κυρωθοῦν αἱ πράξεις αὗται εἶνε προφανὲς τί θὰ γίνῃ. Χάριν λοιπὸν τῆς πατρίδος καὶ πρὸς ἀποφυγὴν ἐν τῷ μέλλοντι παρομοίων αἰσχῶν ἐπονειδίστων ἡ Βουλὴ ὀφείλει νὰ ψηφίσῃ τὸ ψήφισμα.

Ὁ κ. *Χ. Λαδᾶς* λέγει ὅτι ἡ κοινὴ γνώμη ἦν ἐπεκαλέσθη ὁ κ. Σωτηριάδης μᾶς ἐπιδάλλει νὰ τηρήσωμεν τὴν Συνταγτικὴν πρᾶξιν τῆς Κυβερνήσεως Κονδύλη, διότι ἡ κοινὴ γνώμη ζητεῖ νὰ δώσουν εὐθύνας οἱ θεράποντες τοῦ Παγκάλου καὶ ὁ Πάγκαλος.

Συνεχίζων λέγει ὅτι ἡ ὀρθὴ ἄποψις εἶνε ἡ ὑποστηριχθεῖσα ὑπὸ τοῦ προλαλήσαντος βουλευτοῦ Ἀθηνῶν καὶ καθ' ἣν δὲν πρόκειται κἂν περὶ συνταγτικῆς πράξεως ἀλλ' ἁπλῶς περὶ δικονομίας, περὶ τροποποιήσεως ἁπλῶς τῶν δικονομικῶν διατάξεων. Οἱ φερόμενοι ὡς ὑπουργοὶ τοῦ Παγκάλου δὲν δύνανται νὰ εἶνε τοιοῦτοι καὶ νὰ κριθοῦν ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ περὶ εὐθύνης Ὑπουργῶν νόμου. Σήμερον εὑρισκόμεθα πρὸ μιᾶς καταστάσεως τὴν ὁποίαν δὲν ἠμπορούμεν παρὰ νὰ κυρώσωμεν, διότι ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει θὰ ἀκυρωθοῦν τὰ ἐντάλματα κατὰ τοῦ Τανταλίδου καὶ τοῦ Ταβουλάρη, ἵνα δυνηθοῦν ἐλεύθεροι νὰ περιάγουν τὸν τίτλον τοῦ πρώην ὑπουργοῦ καὶ οὗτοι, καθ' ὧν τόσαι κατηγορίαι ὑπάρχουσιν. Ἡ κύρωσις τῆς συνταγτικῆς ταύτης πράξεως θὰ εἶνε καὶ σύμφωνος πρὸς τὴν ἐντολὴν τοῦ λαοῦ, ποθοῦντος ὅπως ταρματισθῇ ὁριστικῶς ἡ στρατοκρατία.

Ὁ κ. *Χ. Μαντᾶς* λέγει ὅτι ἡμεῖς δὲν ἀναγνωρίζομεν καμμίαν ὑποχρέωσιν οὔτε ὀφείλομεν χάριν καμμίαν εἰς τὸν

Κονδύλη 'Αλλ' ή σύστασις τοῦ ἀναθρητικοῦ Συμβουλίου ἦτο σύμφωνος μὲ τὰς κειμένας διατάξεις. Ἠκούσαμεν ὅτι ὁ Κονδύλης ἦτο 'Επανάστασις, κατ' ἄλλους ὅτι ἦτο νόμιμος Κυβέρνησις καὶ κατ' ἄλλους ἀναρσία· ἀλλὰ τί ἦτο τέλος πάντων; Ἐγένετο τὸ 'Ανακριτικὸν Συμβούλιον διὰ νὰ παραπεμφθῇ εἰς αὐτὸ ὁ Θεόδωρος Πάγκαλος· ἀλλ' ἐγώ, λέγει, θέτω εἰς ἴσην μοίραν ἀμφοτέρους, καὶ οἱ δύο εἶνε στρατοκράται. Ἡ σύστασις τοῦ Συμβουλίου εἶνε παράνομος καὶ ἡ τυχὸν ἔγκρισις αὐτοῦ εἶνε τὸ πρῶτον βῆμα πρὸς καταπάτησιν τῶν δικαιωμάτων τοῦ λαοῦ. Δηλοῖ τελευτῶν ὅτι θὰ καταψηφίσῃ τὸ ψήφισμα.

Ὁ κ. ***Α. Μητσοτάκης*** ἐθεώρησε, λέγει, καθῆκόν του νὰ εἴπῃ τὴν γνώμην του, διότι τὸ ζήτημα ἐνέχει ἀρκετὴν σημασίαν. Εἰς τὴν ἐμφάνισιν τοῦ Παγκαλισμοῦ δὲν εἶνε ἀμέτοχος ὁ πολιτικὸς κόσμος ἀμφοτέρων τῶν παρατάξεων, ἡ δὲ ἀνατροπὴ τῆς Δικτατορίας δὲν ἦτο φυσιολογική, διότι ἐπὶ 14 μῆνας ἐπεκάθησεν ὁ Πάγκαλος ἐπὶ τοῦ τραχήλου τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, ἀνετράπη δὲ καὶ πάλιν ὑπὸ τῶν στρατιωτικῶν, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον δὲν εἶνε ἐνδεικτικὸν τῆς ζωτικότητος τοῦ λαοῦ. Φρονεῖ ὅτι τὴν στιγμὴν καθ' ἣν ὁ κοινοβουλευτισμὸς διατρέχει τοιαύτην κρίσιν, δὲν ἐπιτρέπεται νὰ καταρρίπτεται ἑκάστοτε τὸ Σύνταγμα καὶ νὰ λαμβάνωνται εἰδικὰ μέτρα ἑκάστοτε, πρὸς ἀντιμετώπισιν εἰδικῶς ἐμφανιζομένων περιπτώσεων. Ὅσον ἀφορᾷ τὸ ὑπὸ συζήτησιν θέμα φρονεῖ ὅτι ἡ Βουλὴ δύναται νὰ δώσῃ ἐγκριτικὴν τὴν ψῆφόν της αὐτὴ ὅμως ν' ἀποβλέπῃ εἰς τὴν ἄποψιν τῆς προσηλώσεως πρὸς τὸ Σύνταγμα. Καταλήγων δηλοῖ ὅτι θὰ καταψηφίσῃ τὸ σχέδιον.

Κηρύσσεται εἶτα ἡ συζήτησις περαιωμένη, γίνεται δὲ δι' ἀναστάσεως δεκτὸν κατ' ἀρχὴν τὸ ψήφισμα· γίνονται ὡσαύτως δι' ἀναστάσεως δεκτὰ τὰ ἄρθρα 1. 2, 3, 4, 5. 6, 7, 8. 9, 10, 11, 12, 13 ὡς ἐτροποποιήθη, 14, 15, 16, 17. 18, 19. 20, 21, 22 ὡς καὶ τὸ σύνολον τοῦ ψηφίσματος, ἔχοντος οὕτω·

Ψ Η Φ Ι Σ Μ Α

Περὶ κυρώσεως α') τῆς ἀπὸ 7 Σεπτεμβρίου 1926 συντακτικῆς πράξεως «περὶ συστάσεως 'Ανωτάτου 'Ανακριτικοῦ Συμβουλίου» καὶ β') τῆς ἀπὸ 22 Σεπτεμβρίου 1922 συντακτικῆς πράξεως «περὶ τῆς ἰσχύος τῆς ἀπὸ 7 Σεπτεμβρίου 1926 συντακτικῆς πράξεως «περὶ συστάσεως 'Ανωτάτου 'Ανακριτικοῦ Συμβουλίου».

"Αρθρον 1.

Κυροῦται ἡ ἀπὸ 7 Σεπτεμβρίου 1926 συντακτικὴ πρᾶξις «περὶ συστάσεως 'Ανωτάτου 'Ανακριτικοῦ Συμβουλίου», δημοσιευθεῖσα εἰς τὸ φύλλον 304 τῆς 14ης Σεπτεμβρίου 1926 τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως (Τεῦχος Α'), ἔχουσα, τροποποιουμένου τοῦ ἄρθρου 13, οὕτως:

«ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Ἐκτοπισθέντος τοῦ ἐγκληματικοῦ καθεστῶτος, ὑφ' ὃ ἐσφάδαζεν ἡ Ἑλλὰς ἐπὶ δεκατετράμηνον, κινδυνεύσασα κίνδυνον πρωτοφανῆ ἐν τῇ ἑλληνικῇ ἱστορίᾳ προέρχεται ἡ ἀνάγκη ἀναγνωριζομένη ὑπὸ σύμπαντος τοῦ Ἑλληνικοῦ, νὰ δώσουν λόγον τῶν ἔργων των οἱ χειρισταὶ τῆς βίας καὶ καταλυταὶ παντὸς δικαίου.

Ἡ κατὰ τοὺς κειμένους οὐσιαστικοὺς νόμους δίωξις τῶν ὑπευθύνων θὰ ἠδύνατο νὰ ἐπιτευχθῇ κατὰ τρόπον ἀνταποκρινόμενον πλήρως πρὸς τὴν ὁμόφωνον λαϊκὴν ἀπαίτησιν, ἐὰν οἱ ἱδρυταὶ τῆς ἐκνόμου καταστάσεως ἀνώτατοι στρατιωτικοί, ἐν ἐνεργείᾳ ὄντες καθ' ὃν χρόνον διέπραττον τὰ ἀδικήματα, καὶ οἱ παντοειδεῖς συνεργοὶ αὐτῶν ἤγοντο πρὸ τῶν στρατιωτικῶν δικαστηρίων.

'Αλλ' ἡ Κυβέρνησις, ἐν τῇ ἐπιθυμίᾳ αὐτῆς νὰ μὴ θεωρηθῇ σπεύδουσα ἡ Δικαιοσύνη, ἐπροτίμησε τὴν κατὰ παρέκκλισιν συνταγματικῶν διατάξεων θέσπισιν εἰδικοῦ δικονομικοῦ Ὀργανισμοῦ, δι' οὗ ἡ μὲν ἀνάκρισις ἀνατίθεται εἰς τὰς κορυφὰς τῆς τακτικῆς δικαστικῆς ἱεραρχίας, ἡ δ' ἐκδίκασις ἀρίεται εἰς τὴν μέλλουσαν νὰ προέλθῃ ἐκ τῶν ἐκλογῶν λαϊκὴν ἀντιπροσωπείαν.

Δημοσιευομένου μετά τινας ἡμέρας τοῦ Συντάγματος θέλει ληφθῇ πρόνοια ὅπως ἡ προκειμένη συντακτικὴ πρᾶξις διατηρήσῃ τὴν ἰσχύν αὐτῆς.

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΠΡΑΞΙΣ

Περὶ συστάσεως 'Ανωτάτου 'Ανακριτικοῦ Συμβουλίου.

"Αρθρον 1.

Συνιστᾶται 'Ανώτατον 'Ανακριτικὸν Συμβούλιον, ἑδρεῦον ἐν 'Αθήναις καὶ ἀπαρτιζόμενον ἐκ τοῦ Προέδρου τοῦ 'Αρείου Πάγου, ὡς Προέδρου αὐτοῦ, τοῦ 'Αντιπροέδρου τοῦ 'Αρείου Πάγου, τῶν Προέδρων καὶ Εἰσαγγελέων Ἐφετῶν 'Αθηνῶν, Ναυπλίου καὶ Πατρῶν, τῶν ἀρεοπαγιτῶν 'Ιωάννου Χατζησαράντου, Γεωργίου Πανοπούλου, Γεωργίου 'Αντωνακάκη, Δημητρίου Γονατᾶ καὶ τοῦ παρὰ τῷ 'Αρείῳ Πάγῳ ἀντεισαγγελέως Λουκᾶ Γιδοπούλου.

"Αρθρον 2.

Ἔργον τοῦ 'Ανωτάτου 'Ανακριτικοῦ Συμβουλίου εἶνε ἡ κατὰ τὰ κατωτέρω ὁριζόμενα ἀνάκρισις τῶν ὑπὸ τῶν νόμων ΦΠΣ' καὶ ΧΕ' τοῦ 1877 προβλεπομένων ἀδικημάτων, διαπραχθέντων ἀπὸ τῆς 26 Ἰουνίου 1925 μέχρι τῆς 22 Αὐγούστου1926· 1) ὑπὸ Ὑπουργῶν (καὶ 2) ὑπὸ τῶν κατὰ τὸν ποινικὸν νόμον καὶ τοὺς εἰδικοὺς περὶ εὐθύνης Ὑπουργῶν νόμους συναιτίων καὶ συνεργῶν τούτων.

Ἐν τῇ ἐννοίᾳ τοῦ Ὑπουργοῦ περιλαμβάνεται καὶ ὁ Πρωθυπουργὸς καὶ ὁ Ὑφυπουργός.

Τὸ ἄρθρον 459 τοῦ Ποινικοῦ Νόμου δὲν ἔχει ἐφαρμογήν, ὅταν τὰ δῶρα ἐδόθησαν εἰς Ὑπουργὸν ἢ συναίτιον τούτου ἢ ἐγένετο ὑπόσχεσις πρὸς τούτους.

"Αρθρον 3.

Τὸ 'Ανώτατον 'Ανακριτικὸν Συμβούλιον ἐνεργεῖ συνεπείᾳ ἀνακοινώσεων τῶν δημοσίων ἀρχῶν ἢ συνεπείᾳ μηνύσεως ἢ ἐγκλήσεως ἐγχειριζομένων εἰς τὸν γραμματέα τοῦ 'Ανωτάτου 'Ανακριτικοῦ Συμβουλίου ἢ οἱονδήποτε ἀνακριτικὸν ὑπάλληλον, κατὰ τὰς διατάξεις τῆς Ποινικῆς Δικονομίας, ὅστις ὀφείλει ἀμελητὶ νὰ ὑποβάλῃ ταύτην εἰς τὸν γραμματέα τοῦ 'Ανωτάτου 'Ανακριτικοῦ Συμβουλίου.

Πᾶσαι αἱ κατὰ τὴν ἰσχὺν τῆς παρούσης ἐκκρεμεῖς μηνύσεις ἢ κατηγορίαι διαβιβάζονται εἰς τὸν αὐτὸν γραμματέα.

"Αρθρον 4.

Τὴν ποινικὴν ἀγωγὴν ἐγείρει πενταμελὴς 'Επιτροπὴ ἀποτελουμένη ἐκ μελῶν τοῦ 'Ανωτάτου 'Ανακριτικοῦ Συμβουλίου, ὁριζομένων ἑκάστοτε ὑπὸ τοῦ Προέδρου αὐτοῦ.

Τῆς 'Επιτροπῆς ταύτης προεδρεύει ὁ κατὰ βαθμὸν ἀνώτερος, μεταξὺ δὲ ἰσοβάθμων ὁ ἀρχαιότερος.

"Αρθρον 5.

'Εὰν ἡ πενταμελὴς 'Επιτροπή, μετὰ βάσανον τοῦ περιεχομένου τῆς ἀνακοινώσεως, μηνύσεως ἢ ἐγκλήσεως ἤθελε κρίνει ταύτην μὴ στηριζομένην εἰς τοὺς νόμους ἢ μὴ ὑπαγομένην εἰς τὴν εἰδικὴν ἁρμοδιότητα τοῦ 'Ανωτ. 'Ανακρ. Συμβουλίου, τὴν κηρύσσει δι' ἠτιολογημένου βουλεύματος ἀπαράδεκτον.

Ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει ὁ Πρόεδρος τοῦ 'Ανωτάτου 'Ανακριτικοῦ Συμβουλίου ὁρίζει τὸν ἐνεργήσοντα ἀνάκρισιν ἀνακριτὴν ἐκ τῶν μελῶν τῆς πενταμελοῦς 'Επιτροπῆς.

"Αρθρον 6.

Ἕκαστος τῶν ἀνακριτῶν ἔχει τὰ ἐν τῇ Ποιν. Δικονομίᾳ καθήκοντα καὶ δικαιώματα τοῦ παρὰ Πλημμελειοδίκαις 'Ανακριτοῦ καθ' ἅπασαν τὴν ἐπικράτειαν, μὴ προσαπαιτουμένης ἄλλης γνωμοδοτήσεως, δύναται δὲ νὰ ἀπευθύνῃ τὰς ἀναγκαίας αἰτήσεις εἰς πάντα παρ' Ἐφέταις ἢ Πλημμελειοδίκαις Εἰσαγγελέα καὶ 'Ανακριτὴν πρὸς ἐνέργειαν μερικῶν ἀνακριτικῶν πράξεων.

Αἱ κατὰ τὴν ἀνάκρισιν μαρτυρίαι λαμβάνονται πάντοτε ἐνόρκως.

"Αρθρον 7.

Πενταμελὴς ὡσαύτως ἐπιτροπὴ συγκροτουμένη κατὰ τὰ ἐν ἄρθρῳ 4 ὁριζόμενα, καὶ ἧς μετέχει ὁ 'Ανακριτής, διατάσσει τὴν προφυλάκισιν τοῦ κατηγορουμένου ἐπὶ μὲν κακουργήματος πάντοτε, ἐπὶ δὲ πλημμελήματος, ἐὰν 1) ὁ κατηγορούμενος εἶνε ὑπόπτως φυγῆς ἢ 2) ἐὰν ὑπάρχει φόβος ἐντεύξεως μετ' ἄλλων ἐπὶ βλάβῃ τῆς ἀνακαλύψεως τῆς ἀληθείας.

Εἰς τὰς περιπτώσεις τοῦ προηγουμένου ἐδαφίου δὲν δύναται ἡ πενταμελὴς 'Επιτροπὴ νὰ ἐπιτρέψῃ τὴν ἀπόλυσιν τοῦ κατηγορουμένου ἐπὶ ἐγγυήσει.

Τὸ περὶ προφυλακίσεως βούλευμα τῆς πενταμελοῦς 'Επιτροπῆς ὑπόκειται εἰς ἀνακοπὴν ἐκ μέρους τοῦ κατηγορουμένου, ἀπευθυνομένην ἐνώπιον τοῦ κατὰ τὸ ἄρθρον 12 'Ανωτάτου 'Ανακριτικοῦ Συμβουλίου, ἐντὸς δύο ἡμερῶν ἀπὸ τῆς κοινοποιήσεως καὶ συμφώνως πρὸς τὸ ἄρθρον 228 τῆς Ποινικῆς Δικονομίας.

"Αρθρον 8.

Ἡ πενταμελὴς 'Επιτροπὴ ἀποφαίνεται ἐπὶ πάσης δυσχερείας προκυπτούσης κατὰ τὴν ἀνάκρισιν συμφώνως πρὸς τὰ ἐν ἄρθρῳ 250 τῆς Ποινικῆς Δικονομίας διατεταγμένα.

"Αρθρον 9.

Κατὰ πᾶσαν στάσιν τῆς ἀνακρίσεως ὁ 'Ανακριτὴς δύναται νὰ ὑποβάλῃ πρὸς τὸ 'Ανώτατον 'Ανακριτικὸν Συμβούλιον τὴν δικογραφίαν περατωμένην καὶ ἄνευ ἀπολογίας τοῦ κατηγορουμένου, ἐὰν κατὰ τὴν κρίσιν του ἡ κατηγορία εἶνε ἀνυπόστατος.

"Αρθρον 10.

Ὁ Πρόεδρος τοῦ 'Ανωτάτου 'Ανακριτικοῦ Συμβουλίου, ἐποπτεύων τὴν ἀνάκρισιν, δικαιοῦται νὰ αἰτῆται πληροφορίας παρὰ τῶν 'Ανακριτῶν, νὰ δίδῃ ὁδηγίας καὶ νὰ τάσσῃ προθεσμίαν πρὸς ἀποπεράτωσιν τῆς ἀνακρίσεως.

Τὴν ἄπαξ πρὸς τοῦτο ὁρισθεῖσαν προθεσμίαν δύναται νὰ παρατείνῃ ὁ Πρόεδρος τοῦ 'Ανωτάτου 'Ανακριτικοῦ Συμβουλίου τῇ αἰτήσει τοῦ 'Ανακριτοῦ.

"Αρθρον 11.

Ὁ κατηγορούμενος κατὰ τὴν ἀπολογίαν του καὶ κατὰ πᾶσαν ἐξέτασίν του καὶ αὐτὴν ἔτι τὴν κατ' ἀντιπαράστασιν πρὸς μάρτυρας ἢ ἑτέρους κατηγορουμένους ἢ ἀδικηθέντας, δικαιοῦται νὰ παρίσταται μετὰ συνηγόρου, δι' ὃ καὶ καλεῖται 24 τοὐλάχιστον ὥρας πρότερον.

Συγχωρεῖται εἰς τὸν κατηγορούμενον ἢ τὸν συνήγορόν του νὰ λάβῃ γνῶσιν ἁπάντων τῶν περὶ τὴν ἀνάκρισιν ἐγγράφων τὴν παραμονὴν τῆς ἀπολογίας του ἢ ἄλλης συμπληρωματικῆς ἐξετάσεώς του. Ἐπὶ τῷ σκοπῷ τούτῳ δικαιοῦται νὰ αἰτήσηται προθεσμίαν 24 ὡρῶν, πρὸ τῆς ὁποίας δὲν ὑποχρεοῦται εἰς ἀπολογίαν. Δευτέρα τοιαύτη προθεσμία χορηγεῖται αὐτῷ μόνον συναινέσει τοῦ ἀνακριτοῦ.

"Αρθρον 12.

'Αποπερατωθείσης τῆς ἀνακρίσεως, ὁ 'Ανακριτὴς ὑποβάλλει ταύτην μετ' ἐκθέσεως περιεχούσης τὸ ἐξαγόμενον τῆς ἀνακρίσεως πρὸς τὸ 'Ανώτατον 'Ανακριτικὸν Συμβούλιον, συγκροτούμενον ἐκ τοῦ Προέδρου αὐτοῦ, τοῦ 'Αντιπροέδρου τοῦ 'Αρ. Πάγου καὶ ἑπτὰ μελῶν, ἅτινα ὁρίζονται ἑκάστοτε διὰ κλήρου.

Ἡ κλήρωσις ἐνεργεῖται ἔν τινι τῶν αἰθουσῶν τοῦ οἰκήματος ἔνθα θὰ λειτουργήσῃ τὸ 'Ανώτατον 'Ανακριτικὸν Συμβούλιον, ὅπερ διὰ τὴν περίπτωσιν ταύτην συντίθεται καὶ διὰ τῆς παρουσίας μόνον ἑπτὰ τοὐλάχιστον ἐκ τῶν μελῶν αὐτοῦ.

Ἡ ἡμέρα τῆς κληρώσεως γνωστοποιεῖται ὑπὸ τοῦ Προέδρου δημοσίᾳ δι' ἁπλῆς εἰδοποιήσεως τοιχοκολλουμένης ἐν τῷ ὡς ἄνω οἰκήματι τρεῖς ἡμέρας πρὸ τῆς ἐν αὐτῇ ὁριζομένης.

Ὁ Πρόεδρος τοῦ 'Ανωτάτου 'Ανακριτικοῦ Συμβουλίου θέτει εἰς τὴν κληρωτίδα τὰ ὀνόματα πάντων τῶν ἄλλων μελῶν τοῦ Συμβουλίου, πλὴν τῶν τοῦ Προέδρου αὐτοῦ καὶ τοῦ 'Αντιπροέδρου τοῦ 'Αρείου Πάγου καὶ ἐκ τοῦ οὕτω ἀποτελεσθέντος ὁλικοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἑνδεκα ἀναμεμιγμένων κλήρων ἐξάγει ἐκ τῆς κληρωτίδος ἑπτά.

Οἱ μὴ ἐξαχθέντες κλῆροι περιλαμβάνουσι τὰ ὀνόματα τῶν ἀναπληρωματικῶν μελῶν, ἅτινα ἀναπληροῦσι τὰ τακτικὰ διὰ τὴν περίπτωσιν παραιτήσεως ἐκ τῆς ὑπηρεσίας ἢ ἀποχωρήσεως λόγῳ νομίμου κωλύματος ἢ ἐξαιρέσεως κατὰ τὰ ἐν ἄρθρῳ 15 ὁριζόμενα ἢ ἀποδιώσεως.

"Αρθρον 13.

'Εὰν τὸ κατὰ τὸ προηγούμενον ἄρθρον 'Ανώτατον 'Ανακριτικὸν Συμβούλιον ἀποφανθῇ ὅτι ὑπάρχει ἀφορμὴ ὅπως ἡ ἐκ τῶν προσεχῶν ἐκλογῶν συγκροτηθησομένη Βουλὴ ἀποφασίσῃ περὶ εἰσαγωγῆς εἰς δίκην ἐπὶ κακουργήματι, ἢ συντρεχόντων τῶν ὅρων τοῦ ἄρθρου 7 ἐδ. 1, καὶ ἐπὶ πλημμελήματι, διατάσσει συγχρόνως τὴν διάρκειαν τῆς φυλακίσεως ἢ τὴν σύλληψιν καὶ φυλάκισιν τοῦ κατηγορουμένου. Ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει διατάσσει τὴν ἀπόλυσιν τοῦ κατηγορουμένου καὶ τὴν ἀπόδοσιν τῶν πειστηρίων.

Ἐπίσης τὸ 'Ανώτατον 'Ανακριτικὸν Συμβούλιον ἔχει καὶ τὸ ἐκ τοῦ ὄρθρου 251 παραγρ. 3 τῆς Ποινικῆς Δικονομίας παρεχόμενον δικαίωμα, ὁπότε παραδίδονται καὶ πάλιν τὰ ἔγγραφα ὑπὸ τοῦ Προέδρου τοῦ 'Ανωτάτου 'Ανακριτικοῦ Συμβουλίου εἰς τὸν ἀνακριτήν.

Διαταχθείσης ἅπαξ τῆς προφυλακίσεως ὑπὸ τῆς κατὰ τὸ ἄρθρον 7 πενταμελοῦς 'Επιτροπῆς, ἢ τοῦ κατὰ τὸ ἄρθρον 12 Συμβουλίου πᾶσα ἡ περαιτέρω διαδικασία, ὡς καὶ ἡ διατήρησις ἢ ἄρσις τῆς προφυλακίσεως δι' οἱονδήποτε λόγον καὶ νομικὸν χαρακτῆρα τοῦ ἀδικήματος ἀνήκει ἀποκλειστικῶς καὶ μόνον εἰς τὴν Βουλήν, κατὰ τὰ εἰδικώτερον διὰ ψηφίσματος ὁρισθησόμενα.

"Αρθρον 14.

Αἱ ἀποφάσεις καὶ τὰ βουλεύματα τῆς πενταμελοῦς 'Επιτροπῆς ὡς καὶ τοῦ ἐν ἄρθρῳ 12 'Ανωτάτου 'Ανακριτικοῦ Συμβουλίου ἐκδίδονται διὰ τῆς ψήφου τῶν πλειόνων, κατὰ τὰ ἐν τῇ Ποινικῇ Δικονομίᾳ ὁριζόμενα.

"Αρθρον 15.

Κατὰ τῶν πράξεων τῶν ἀνακριτῶν ἢ τῶν βουλευμάτων καὶ ἀποφάσεων τῆς πενταμελοῦς 'Επιτροπῆς ὡς καὶ τοῦ ἐν ἄρθρῳ 12 'Ανωτάτου 'Ανακριτικοῦ Συμβουλίου, πλὴν τῆς περιπτώσεως τοῦ ἄρθρου 7 ἐδάφιον 3, οὐδὲν ἕτερον ἐνδικον μέσον ἐπιτρέπεται.

Οὐδεμία αἴτησις ἐξαιρέσεως κατὰ τῶν μελῶν τοῦ 'Ανωτάτου 'Ανακριτικοῦ Συμβουλίου εἶνε δεκτὴ ἐκ μέρους κατηγορουμένου ἢ ἀδικηθέντος.

Μέλος τοῦ 'Ανωτάτου 'Ανακριτικοῦ Συμβουλίου ὑποχρεοῦται νὰ ζητήσῃ τὴν ἐξαίρεσίν του διὰ τὸν ἐν ἄρθρῳ 51 ἐδ. 2 τῆς Ποινικῆς Δικονομίας λόγον.

Μέλος τοῦ 'Ανωτάτου 'Ανακριτικοῦ Συμβουλίου δύναται νὰ ζητήσῃ τὴν ἐξαίρεσίν του, ἐὰν ἔχῃ μετὰ τοῦ κατηγορουμένου ἢ ἰδιαιτέραν φιλίαν ἢ ἔχθραν ἐξ ἀτομικῶν λόγων.

Τὴν αἴτησιν ἐξαιρέσεως ἣν ἐγχειρίζει ὁ ἐξαιρούμενος εἰς τὸν Πρόεδρον τοῦ 'Ανωτάτου 'Ανακριτικοῦ Συμβουλίου. ἐκδικάζει τὸ κατὰ τὸ ἄρθρον 12 'Ανώτατον 'Ανακριτικὸν Συμβούλιον, ὅπερ ἀποφασίζει ἂν πρέπῃ νὰ ἀπόσχῃ ἢ μὴ τῶν ἔργων του ὁ αἰτῶν τὴν ἐξαίρεσιν.

"Αρθρον 16.

Τὸν Πρόεδρον τοῦ 'Ανωτάτου 'Ανακριτικοῦ Συμβουλίου κωλυόμενον ἢ ἀπόντα ἀναπληροῖ ὁ 'Αντιπρόεδρος τοῦ 'Αρείου Πάγου καὶ τοῦτον ὁ ἐκ τῶν μελῶν τοῦ 'Ανωτάτου 'Ανακριτικοῦ Συμβουλίου ἀρχαιότερος 'Αρεοπαγίτης.

"Αρθρον 16.

Χορὴ γραμματέως παρὰ μὲν τῷ 'Ανωτάτῳ 'Ανακριτικῷ συμβουλίῳ καὶ τῇ πενταμελεῖ 'Επιτροπῇ ἐκτελεῖ ὁ παρὰ τῷ 'Αρείῳ Πάγῳ Γραμματεύς, ἀναπληρούμενος νομίμως, παρὰ δὲ τοῖς ἀνακριταῖς ὁ παρὰ ἑκάστου τούτων καλούμενος ἐκ τῶν δικαστικῶν γραμματέων καὶ ὑπογραμματέων τοῦ 'Αρείου Πάγου, τῆς Εἰσαγγελίας τοῦ 'Αρείου Πάγου καὶ τοῦ 'Εφετείου 'Αθηνῶν.

Ὁ Πρόεδρος τοῦ Ἀνωτάτου Ἀνακριτικοῦ Συμβουλίου ἐκλέγει ὅσους κρίνει ἀναγκαίους διὰ τὴν ἀνάκρισιν κλητῆρας, λαμβάνων αὐτοὺς ἐκ τῶν ἐν τῇ περιφερείᾳ τοῦ Πρωτοδικείου Ἀθηνῶν τοιούτων.

Ἄρθρον 18.

Εἰς ἃς περιπτώσεις δύναται ζημιωθεὶς νὰ ζητήσῃ ἀποζημίωσιν παρά τινος ἐκ τῶν εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τοῦ Ἀνωτάτου Ἀνακριτικοῦ Συμβουλίου ὑπαγομένων προσώπων, ἡ μὲν πολιτικὴ ἀγωγὴ περὶ ἀποζημιώσεως εἰσάγεται ἐνώπιον τῶν πολιτικῶν δικαστηρίων καὶ ἐκδικάζεται κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ κοινοῦ δικαίου, πᾶσα δὲ αἴτησις πρὸς λῆψιν συντηρητικῶν μέτρων ἐπὶ τῆς περιουσίας τοῦ ζημιώσαντος εἰσάγεται ἐνώπιον πενταμελοῦς ἐπιτροπῆς συγκροτουμένης κατὰ τὰ ἐν ἄρθρῳ 4 ὁριζόμενα ἥτις ἀποφαίνεται ἐπ' αὐτῆς κατὰ τὰς διατάξεις τῆς Πολιτικῆς Δικονομίας περὶ τῆς ἐνώπιον τοῦ Προέδρου τῶν Πρωτοδικῶν ἐπ' ἀναφορᾷ διαδικασίας.

Αἱ τοιαῦται αἰτήσεις ἀπαλλάσσονται τοῦ δικαστικοῦ ἐνσήμου, ὑποβάλλονται δὲ εἰς τὰ τέλη τῆς ἐνώπιον τοῦ Προέδρου τῶν Πρωτοδικῶν διαδικασίας.

Ἄρθρον 19

Τὰ τοῦ τόπου τῶν συνεδριάσεων τοῦ Ἀνωτάτου Ἀνακριτικοῦ Συμβουλίου καὶ τῶν πενταμελῶν ἐπιτροπῶν καὶ τῆς ἐνεργείας τῶν ἀνακρίσεων κανονίζονται δι' ἀποφάσεων τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης.

Πᾶσα λεπτομέρεια σχετικὴ μὲ τὴν λειτουργίαν τοῦ Ἀνωτάτου Ἀνακριτικοῦ Συμβουλίου καὶ τῶν Ἐπιτροπῶν ἢ τὴν ἐνέργειαν τῶν ἀνακρίσεων κανονίζεται ὑπὸ τοῦ Προέδρου τοῦ Ἀνωτάτου Ἀνακριτικοῦ Συμβουλίου διὰ κανονισμοῦ παρὰ τούτου ἐκδιδομένου.

Ἄρθρον 20.

Εἰς μέλη τοῦ Ἀνωτάτου Ἀνακριτικοῦ Συμβουλίου προσκληθέντα ἐκ περιφερειῶν ἐκτὸς τῶν Ἀθηνῶν καταβάλλονται τὰ ὁδοιπορικὰ ἔξοδα ἐλεύσεως καὶ ἐπανόδου καὶ ἡμερησία ἀποζημίωσις δραχμῶν 250.

Εἰς τὸν γραμματέα τοῦ Ἀνωτάτου Ἀνακριτικοῦ Συμβουλίου καταβάλλεται πρόσθετον ἐπίδομα δραχμῶν 80 ἡμερησίως, εἰς τοὺς γραμματεῖς τῶν Ἀνακριτῶν δραχ. 75 ἡμερησίως καὶ εἰς τοὺς κλητῆρας δραχ. 40 ἡμερησίως.

Ἄρθρον 21.

Διὰ τὰ γραφικὰ καὶ τὰ λοιπὰ ἔξοδα λειτουργίας τῶν γραφείων τοῦ Ἀνωτάτου Ἀνακριτικοῦ Συμβουλίου καὶ τῶν Ἀνακριτῶν ὡς καὶ τὰ ἔξοδα κινήσεως τῶν μελῶν τοῦ Ἀνωτάτου Ἀνακριτικοῦ Συμβουλίου χορηγεῖται πίστωσις μέχρι δραχ. 100.000 ἣν θὰ διαχειρίζηται ὁ ἐκ τῶν μελῶν τοῦ Ἀνωτάτου Ἀνακριτικοῦ Συμβουλίου ὁριζόμενος ὑπὸ τοῦ Προέδρου αὐτοῦ.

Ἄρθρον 22.

Ἡ ἰσχὺς τῆς παρούσης συντακτικῆς πράξεως ἀρχεται ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως αὐτῆς εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως. Θέλει δὲ ὑποβληθῆ ἡ πρᾶξις αὕτη εἰς τὴν ἐκ τῶν προσεχῶν ἐκλογῶν συγκροτηθησομένην Βουλήν.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 7 Σεπτεμβρίου 1926.

Τὸ Ὑπουργικὸν Συμβούλιον

Ὁ Πρόεδρος
Γ. ΚΟΝΔΥΛΗΣ

Τὰ Μέλη

Π. Ἀργυρόπουλος, Ἰω. Τριανταφυλλόπουλος, Θ. Πετιμεζᾶς, Α. Παππᾶς, Ι. Δροσόπουλος, Λ. Νάκος, Η. Ἀποσκίτης.

Ἄρθρον 2.

Κυροῦται ἡ ἀπὸ 22 Σεπτεμβρίου 1926 Συντακτικὴ πρᾶξις «περὶ τῆς ἰσχύος τῆς ἀπὸ 22 Σεπτεμβρίου 1926 Συντακτικῆς πράξεως» «περὶ συστάσεως Ἀνωτάτου Ἀνακριτικοῦ Συμβουλίου» δημοσιευθεῖσα εἰς τὸ ὑπ' ἀρ. 335 τῆς 22 Σεπτεμβρίου 1926 φύλλον τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως (Τεῦχος Α'), ἔχουσα οὕτω:

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Συντακτικὴ πρᾶξις

Ἡ ἀπὸ 7 Σεπτεμβρίου ἐ.ἔ. συντακτικὴ πρᾶξις περὶ συστάσεως Ἀνωτάτου Ἀνακριτικοῦ Συμβουλίου διατηρεῖται ἐν ἰσχύϊ καὶ μετὰ τὴν ἔναρξιν τῆς ἰσχύος τοῦ Συντάγματος.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 22 Σεπτεμβρίου 1926.

Ὁ Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας
ΠΑΥΛΟΣ ΚΟΥΝΤΟΥΡΙΩΤΗΣ

Τὸ Ὑπουργικὸν Συμβούλιον

Ὁ Πρόεδρος
Γ. ΚΟΝΔΥΛΗΣ

Τὰ Μέλη

Π. Ἀργυρόπουλος, Γ. Διβάχος, Θ. Πετιμεζᾶς, Ι. Δροσόπουλος, Α. Πρέκας, Λ. Νάκος, Η. Ἀποσκίτης.

Πρόεδρος συζήτησις ἐπὶ τοῦ σχεδίου ψηφίσματος «περὶ κυρώσεως τῆς ἀπὸ 11 Ὀκτωβρίου 1926 Συντακτικῆς πράξεως περὶ ἐκλογιμότητος των διατελεσάντων ὑπουργῶν καὶ ὑφυπουργῶν ἀπὸ τῆς 30 Σεπτεμβρίου 1925 μέχρι 22 Αὐγούστου 1926».

Ὁ κ. ***Δ. Πετρακάκος*** λέγει ὅτι ἐπὶ Παγκάλου κατέπεσε τὸ Ὑπουργ. ἀξίωμα εἰς τρόπον ὥστε νὰ σκέπτεταί τις ἂν πρέπει νὰ γίνῃ ὑπουργὸς καὶ εἰς τὸ μέλλον, καὶ ἐνῷ ἐπεριμένομεν νὰ ληφθοῦν σχετικὰ μέτρα ἔρχεται ἡ Κυβέρνησις καὶ εἰσάγει μέτρα μεσαιωνικά, δι' ὧν πλήττει τὸ ἐκλογικὸν δικαίωμα, τὸ ὕψιστον τῶν δικαιωμάτων τοῦ πολίτου. Τὸ δικαίωμα τῆς ἐκλογῆς εἶναι δικαίωμα ἀνῆκον μόνον εἰς τὴν λαϊκὴν κυριαρχίαν καὶ μόνον αὕτη δικαιοῦται νὰ στερῇ τοὺς πολίτας τοιούτων δικαιωμάτων. Ἀναφέρων τὰς παραδάσεις ἐκείνων ἐξ ὧν ἀφῃρέθη ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως Κονδύλη τὸ δικαίωμα τῆς ἐκλογιμότητος, ἀνατρέχει εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ Ὄθωνος ἵνα ἀποδείξῃ ὅτι οἱ Ὀθωνισταὶ ὑπουργοί, βιαιοπραγήσαντες βανκυσότερον παντὸς κατὰ τοῦ Πολιτεύματος καὶ αἱματοκυλίσαντες τέλος διὰ τῆς Ναυπλιακῆς Ἐπαναστάσεως τὴν χώραν δὲν ἐκηρύχθησαν ἐν τοσούτῳ ὑπὸ τῆς Μεταπολιτεύσεως ἐκλογικῶς ἀνίκανοι. Πλεῖστοι τῶν Ὀθωνιστῶν ἐξελέγησαν καὶ ἡ Δευτέρα Ἐθνοσυνέλευσις ἄλλους μὲν ἀπέβαλεν ἐκ τῶν κόλπων αὐτῆς, ἄλλους δὲ κατεδίκασεν εἰς δεκαετῆ στέρησιν τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων, ὡς τοὺς ὀνομασθέντας τότε Ὑπουργοὺς τοῦ αἵματος. Τί ἐπισημότερον τούτου δίδαγμα θέλετε, ὅτι μόνον εἰς τὴν λαϊκὴν κυριαρχίαν ἀπόκειται τὸ ἀποκλειστικὸν καὶ ἀναφέρετον δικαίωμα τοῦ στερεῖν ἢ μή τινα τοῦ ἐκλογικοῦ δικαιώματος; Βουλὴ κληθεῖσα πρὸς κατοχύρωσιν τῶν λαϊκῶν ἐλευθεριῶν θὰ παρεβίαζε τὴν ἀποστολήν της εὐθὺς ἀμέσως ἂν ἀνέτρεπε τὴν βάσιν αὐτὴν τοῦ Κοινοβουλευτικοῦ Πολιτεύματος. Καὶ ἵνα μὴ ἐπακολουθήσωσιν αἱ περιπλοκαὶ τῆς ἀκυρώσεως ἃς κηρυχθῶσιν ἀπαράδεκτοι αἱ ἐνστάσεις.

Ὁ κ. ***Ι. Ράλλης*** λέγει ὅτι ὅτε ἐδημοσιεύθη αὕτη ἡ πρᾶξις τῆς Κυβερνήσεως Κονδύλη παρουσιάσθη εἰς τὸ Πρωτοδικεῖον Ἀθηνῶν καὶ ἔκαμε ἔνστασιν, ὅτι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἰσχύῃ ἡ πρᾶξις αὕτη διότι θὰ ἐπέφερεν ἀκύρωσιν τῶν ἐκλογῶν ὅλων τῶν περιφερειῶν, λόγῳ τοῦ συστήματος τῶν κατανομῶν καὶ πράγματι τὸ Πρωτοδικεῖον Ἀθηνῶν ἀνεκήρυξεν ὑποψηφίους αὐτούς, ἀλλὰ κατόπιν λέγει, συνέβη τὸ γεγονὸς τῆς ἀπολύσεως τῶν δικαστῶν ἐκείνων.

Τὸ ζήτημα λέγει εἶναι σπουδαιότατον, δὲν εἶναι δὲ δυνατὸν νὰ διαπράξῃ ἡ Βουλὴ αὐτὸ τὸ ἀδίκημα, νὰ κυρώσῃ αὐτὴν τὴν πρᾶξιν ἐνῷ δύναται νὰ παρακάμψῃ τὸν κίνδυνον δι' ἄλλου τρόπου. Δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ μὴ καταψηφίσωμεν αὐτὴν τὴν πρᾶξιν, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ φθάσωμεν μέχρις αὐτοῦ τοῦ σημείου τοῦ ἐξευτελισμοῦ. Καταλήγων λέγει ὅτι δὲν ἔχει ἡ Κυβέρνησις παρὰ νὰ ὑποδάλῃ ἓν ψήφισμα δι' οὗ

δὲν δύνανται νὰ ληφθοῦν ὑπ' ὄψιν αἱ ἐνστάσεις ἐπὶ τῶν ἐκλογῶν, αἱ βασιζόμεναι εἰς τὴν πρᾶξιν αὐτὴν τῆς προκατόχου Κυβερνήσεως.

Θ. Σοφούλης. Συμμερίζομαι, κύριοι, καὶ ἐγὼ τὸ αἴσθημα τῆς ἀγανακτήσεως τὸ ὁποῖον προκαλεῖ καὶ ἡ ἁπλῆ ἀνάμνησις τῆς δικτατορίας τοῦ Παγκάλου, δικτατορίας ἀληθῶς ἰδιορρύθμου, διότι κατώρθωσε νὰ συνδυάζῃ τὰ πλέον ἄνομα καὶ πλέον ἀσυμβίβαστα, νὰ συνδυάζῃ τὴν στυγνὴν καὶ ὠμὴν βίαν μὲ τὴν ἱλαρότητα μιᾶς φαιδρᾶς κωμῳδίας. Ἵνα κριθῇ ὅμως μετὰ δικαιοσύνης ἱστορικῆς, ἡ περίοδος αὕτη, ἀπαιτεῖται καὶ ἀκριβὴς ἐπίγνωσις τῆς καταστάσεως τῆς προηγηθείσης τῆς δικτατορίας, ἡ ἀκριβὴς ἐπίγνωσις τῶν αἰτίων τῶν βαθυτέρων, ἅτινα ἐξέθρεψαν τὴν ἀρχομανίαν τοῦ Παγκάλου καὶ προπαρεσκεύασαν ψυχολογικῶς πρόσφορον τὸ ἔδαφος εἰς τὴν ἐπιδρομὴν αὐτοῦ ἐπὶ τῆς ἐξουσίας. Ἴσως θὰ δοθῇ ἄλλοτε εὐκαιρία νὰ ἐξετασθῶσι τὰ αἴτια τῆς γενέσεως καὶ τῆς ἐπικρατήσεως τῆς δικτατορίας Παγκάλου καὶ αἱ συνέπειαι αὐτῆς. Σήμερον τίθεται ὑπὸ τὴν κρίσιν ἡμῶν πρᾶξις τῆς προκατόχου Κυβερνήσεως, τῆς Κυβερνήσεως Κονδύλη σχετιζομένη πρὸς τὴν περίοδον αὐτὴν τοῦ Παγκαλικοῦ Καθεστῶτος. Διὰ τῆς πράξεως τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου τῆς Κυβερνήσεως Κονδύλη, πράξεως εἰς τὴν ὁποίαν παραδόξως πῶς ἀπεδόθη ὑπὸ τῆς θελήσεως καὶ μόνης τῶν αὐτουργῶν αὐτῆς τὸ κῦρος καὶ ἡ δύναμις συντακτικῆς ἀποφάσεως, ἐστερήθησαν τῶνδικαιωμάτων τοῦ ἐκλέγεσθαι οἱ διατελέσαντες ἐπὶ Παγκάλου ὑπουργοὶ καὶ οἱ πρὸ τῆς δικτατορίας καὶ οἱ μετ' αὐτήν.

Ἀνεξαρτήτως τῆς πολιτείας τῶν εἰρημένων ὑπουργῶν, ἀνεξαρτήτως τοῦ μέρους τῆς εὐθύνης τὴν ὁποίαν ἕκαστος αὐτῶν φέρει, ἡ πρᾶξις αὕτη τῆς Κυβερνήσεως Κονδύλη εἶνε πρωτοφανὴς εἰς τὰ πολιτικὰ χρονικὰ διότι οὐδόλως, οὐδαμοῦ ἐν προγενεστέρων χρόνων μαρτυρεῖται παρομοία ἐνέργεια. Ἂν οἱ ὑπουργοὶ τοῦ Παγκάλου παρέβησαν τὸν ποινικὸν νόμον, ὑπάρχουν οἱ φυσικοὶ δικασταὶ πρὸς τοὺς ὁποίους ὀφείλουν νὰ παραπεμφθοῦν. Διὰ δὲ τὴν τυχὸν ἔκθεσιν πολιτικὴν ἐνέργειαν αὐτῶν εἶνε ἐξίσου σαφεῖς καὶ κατηγορηματικοὶ οἱ κείμενοι νόμοι, οἱ προβλέποντες τὴν περίπτωσιν αὐτὴν καὶ κανονίζοντες τὰς εὐθύνας τῶν ὑπουργῶν. Οὐδεμία ἄλλη ρύθμισις τῶν ὑπουργικῶν εὐθυνῶν μὴ στηριζομένη ἐντὸς τῆς βάσεως αὐτῆς εἶνε δυνατή, εἶνε ἀνεκτή. Ἡ πρᾶξις αὕτη τῆς Κυβερνήσεως Κονδύλη δὲν δύναται νὰ τύχῃ τῆς ἐγκρίσεως τοῦ νομοθετικοῦ σώματος διότι ἀποτελεῖ συνασπισμόν, ἀποτελεῖ σύμπλεγμα ἀδικημάτων καὶ παρεκβάσεων. Εἶνε πρᾶξις ἀντισυνταγματική, ὄχι μόνον διότι παραδαίνει διατάξεις τοῦ Συντάγματος καὶ τοῦ 1911 καὶ τοῦ προτύπου τοῦ 1925, ἀλλὰ διότι κυρίως καταλύει θεμελιωδεστάτας ἀρχὰς τοῦ κοινοβουλευτικοῦ πολιτεύματος, καταλύει αὐτὸ τὸ ἀπαραβίαστον δόγμα, καθ' ὃ δὲν ἐπιτρέπεται κατ' οὐδένα λόγον ἡ συγκέντρωσις τῆς ἐκτελεστικῆς, νομοθετικῆς καὶ δικαστικῆς ἐξουσίας ἐν τῷ αὐτῷ ὀργάνῳ τῆς πολιτείας. Καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν ἡ Κυβέρνησις Κονδύλη ἤσκησε τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν, ταὐτοχρόνως ἤσκησε καὶ δικαστικὴν δικάσασα καὶ καταδικάσασα τοὺς ὑπουργοὺς εἰς τὴν στέρησιν τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἐκλέγεσθαι, στέρησιν ἡ ὁποία δὲν δύναται νὰ νοηθῇ παρὰ μόνον ὡς συνέπεια ποινῆς ἐπισαλλομένης εἰς τοὺς παραβάτας κατὰ τὸν νόμον. Ἀποτελεῖ δὲ ἀκόμη καὶ περιορισμὸν τῶν λαϊκῶν ἐλευθεριῶν διότι ἡ πρότασις τῶν ὑποψηφίων καὶ ἡ ἐκλογὴ αὐτῶν εἶναι δικαίωμα τοῦ πολίτου. Ἀποτελεῖ περιορισμὸν τῶν λαϊκῶν ἐλευθεριῶν διότι εἰς μόνον τὸν λαὸν ἀνήκει ἀποκλειστικῶς τὸ δικαίωμα νὰ κρίνῃ τὰς πράξεις τῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν εἴτε ἀμέσως διὰ τῆς ἐτυμηγορίας αὐτοῦ, εἴτε ἐμμέσως διὰ τῶν ἀντιπροσώπων του ἐν συνελεύσεσι συνερχομένων. Ἔχει δὲ ἡ ἀπόφασις αὕτη δυστυχῶς καὶ παρακολούθημα ἀκόμη σοβαρώτερον, ἔχει ὡς συνέπειαν καὶ δευτέραν ἐνέργειαν τῆς Κυβερνήσεως Κονδύλη, ἡ ὁποία καὶ αὐτὴ δὲν ἀποτελεῖ μόνον κατάφωρον συνταγματικὴν παράδασιν ἀλλὰ καὶ πλῆγμα καίριον κατὰ τῆς δικαιοσύνης, διότι διὰ τῆς πράξεως αὐτῆς ἠκυρώθησαν δικαστικαὶ ἀποφάσεις διότι διὰ τῆς πράξεως αὐτῆς

Ι. Ράλλης. Ἀνεστάλη ἡ ἰσοδιότης.

Θ. Σοφούλης (Πρόεδρος). Εἶπον κατάφωρον Συνταγματικὴν παράδασιν καὶ ὅτι κατελύθη τὸ πολύτιμον δικαίωμα τὸ ὁποῖον ἔχει ἡ Δικαιοσύνη νὰ ἀρνῆται τὸ κῦρος εἰς πράξεις ἢ ἐνεργείας ἀντικειμένας κατὰ τὴν γνώμην αὐτῆς εἰς τὸ Σύνταγμα. (χειροκροτήματα) Ἕνεκα τούτου νομίζω ὅτι οὔτε δύναται οὔτε ὀφείλει ἡ Βουλὴ νὰ κυρώσῃ ψήφισμα τοιαύτης φύσεως. Δὲν εἶναι δυνατὸν παρὰ ἡ Βουλὴ νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν ὅτι κυροῦσα τὸ ψήφισμα τοῦτο βραδεύει καὶ νομιμοποιεῖ τὴν αὐθαιρεσίαν καὶ τὴν βίαν. Δὲν εἶναι δυνατὸν παρὰ νὰ ἀναλογισθῇ ἡ Βουλὴ ὅτι ἐγκρίνουσα τὸ ψήφισμα τοῦτο δημιουργεῖ ὀλέθριον προηγούμενον, παρέχον τὸ δικαίωμα καὶ εἰς τὸ μέλλον εἰς οἱονδήποτε αὐθαίρετον Κυβερνήτην νὰ θέτῃ ἐκποδὼν ἐκ τοῦ ἀσφαλοῦς τοὺς πολιτικούς αὐτοῦ ἀντιπάλους διὰ τοῦ τρόπου τούτου καὶ ἐξ οἱασδήποτε ἀφορμῆς. Αἰσθάνομαι καὶ ἐγὼ βεβαίως τὴν στενοχωρίαν τὴν ὁποίαν δοκιμάζει ἡ Βουλὴ ἀπέναντι τοῦ διλήμματος εἰς τὸ ὁποῖον εὑρίσκεται. Ἐὰν ἐγκρίνῃ τὸ ψήφισμα αὐτὸ παραδιάζει μίαν ἠθικὴν ἀρχήν, περιορίζει μίαν ἠθικὴν ἀρχήν, ἐὰν ἀπορρίψῃ τὸ ψήφισμα αὐτὸ θέτει ἐν κινδύνῳ τὴν σύστασιν αὐτῆς τῆς Βουλῆς. Ἀλλὰ νομίζω ὅτι τὴν διέξοδον καὶ τὴν λύσιν δίδει ἡ τροπολογία ἡ ὁποία ὑπεβλήθη ἤδη παρά τινος τῶν συναδέλφων καὶ ἡ τροπολογία τὴν ὁποίαν λαμβάνω καὶ ἐγὼ τὴν τιμὴν νὰ ὑποδάλω εἰς τὴν Βουλὴν καὶ ἡ ὁποία ἔχει ὡς ἑξῆς: (ἀναγινώσκει). «Ἡ Βουλὴ ἀποδοκιμάζουσα τὰς πράξεις ταύτας κλπ.» Τοιουτοτρόπως νομίζω ὅτι διὰ τῆς τροπολογίας αὐτῆς θεραπεύεται καὶ ἡ σιωπιμότης καὶ ἱκανοποιεῖται καὶ τὸ δίκαιον. Ἐνδάλλεται ἡ ψήφισις τῆς τροπολογίας ἐκ λόγων ὑπερτάτης ἀνάγκης, ἀλλ' ἐπιδάλλεται καὶ ἡ ἀποδοκιμασία τοῦ ψηφίσματος ἐκ λόγων στοιχειώδους πολιτικῆς ἠθικῆς (χειροκροτήματα).

Ὁ κ. ***Ε. Σταυρίδης*** φρονεῖ ὅτι ὅσοι ὑπηρέτησαν τὸν Παγκάλον εἶνε ἔνοχοι ἀπέναντι τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ. Ὁ Κονδύλης λέγει ὅτι ὄχι μόνον ἔπρεπε νὰ ἀφαιρέσῃ τὸ δικαίωμα τοῦ ἐκλέγεσθαι ἀπὸ τοὺς θεράποντας ἀλλὰ καὶ νὰ τοὺς διώξῃ ποινικῶς. Ἀλλὰ δὲν ἔπρεπε μόνον ἀπὸ τοὺς Ὑπουργοὺς νὰ ἀφαιρεθῇ τὸ δικαίωμα τοῦ ἐκλέγεσθαι ἀλλὰ καὶ ἀπὸ ὅλους ὅσοι ἐνίσχυσαν καὶ ὑπεστήριξαν τὸν Παγκάλον. Μήπως οἱ περιενδύσαντες τὸν Παγκάλον διὰ τοῦ κοινοβουλευτικοῦ μανδύου δὲν ἔπρεπε νὰ θεωρηθοῦν συνεργάται καὶ συνυπεύθυνοι τοῦ Παγκάλου; Συνεπῶς ἡμεῖς εἴμεθα ὑπὲρ τῆς ἐγκρίσεως τῆς πράξεως τῆς Κυβερνήσεως Κονδύλη, ἔπεκτεινομένης καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων καὶ δικαζομένων πλέον παρὰ λαϊκῶν δικαστηρίων.

Ὁ κ. ***Χ. Βοζίκης*** ἀναγνωρίζει λέγει τὴν ἀνάγκην ἣν ἔχει ἡ Κυβέρνησις νὰ λάβῃ μέτρα νὰ μὴ ἀκυρωθοῦν τόσαι ἐκλογαί, διότι θὰ ἐφθάνομεν σχεδὸν εἰς τὴν διάλυσιν τῆς Βουλῆς. Ἀναγκάζεται λέγει νὰ ἀναπτύξῃ ἄποψιν, ἥτις ἠδύνατο νὰ θεωρηθῇ ὡς ἄποψις ὑποστηριζουσα τὴν Κυβέρνησιν τοῦ Παγκάλου, καίτοι λέγει πολλὰ τῶν ἀποκλεισθέντων προσώπων τῷ εἶνε ἰδιαιτέρως ἀπεχθῆ. Ἐξακολουθῶν λέγει ὅτι οἰκτίρει τὴν κατάστασιν διότι μὲ τὰς μεθόδους τὰς ὁποίας ἠρχίσαμεν συντελοῦμεν εἰς τὴν κοινοβουλευτικὴν ἔκπτωσιν καὶ καταδαίνομεν τὴν πολιτικὴν ἠθικήν.

Ἀναλύων εἶτα τὰ τῆς αἰτιολογικῆς ἐκθέσεως ἀντικρούει τὴν δῆθεν ἀξίωσιν τῆς κοινῆς γνώμης περὶ ἀποκλεισμοῦ τῶν Ὑπουργῶν τοῦ Παγκάλου. Ἀλλὰ οἱ πολιτικοὶ καθοδηγοῦντες τοὺς Ἄκους; δὲν ρυμουλκοῦνται καὶ μάλιστα ἀπὸ γνώμας ὀξυκρινεῖς ἀλλὰ δημιουργηθείσας ἀπὸ τοὺς ἔχοντας συμφέρον.

Ι. Ράλλης. Καὶ ὅμως πρόσωπον ἀρεστὸν ὁ κ. ***Κανναβὸς*** ἐξῃρέθη τοῦ ἀποκλεισμοῦ.

Ρ. Κούνδουρος. Ἡ κοινὴ γνώμη ἀπεδείχθη ἐκ τῶν ἐκλογῶν. Ὅπου ἐξετέθησαν οἱ ἀποκλεισθέντες ἐπέτυχον.

Ὁ κ. ***Χ. Βοζίκης*** συνεχίζων λέγει ὅτι δὲν εὑρίσκει ἀνεγνώρισεν πρὸς τὸ Δ Συμβούλιον τὴν τυχὸν ἐκλογὴν ἐκείνων τοὺς ὁποίους ἐδίωξεν. Ὡς πρὸς τὸ τρίτον ἔρεισμα ὅτι θὰ ἐδίωκεν ἐκλεγόμενοι οἱ ἴδιοι οἱ κατηγορούμενοι εἶνε λυπη-

ρόν διότι παρείδον τὰς διατάξεις τοῦ νόμου καὶ Κοθηγηταὶ Πανεπιστημίου καὶ ὅστις νόμος ἐξαιρεῖ τοὺς κατηγορουμένους τοῦ δικαιώματος ψήφου.

Συνεχίζων ἀναπτύσσει ὅτι πολιτικῶς ἠθικὴ πρᾶξις δὲν δύναται νὰ εἶνε ἡ ἀντικειμένη εἰς τοὺς νόμους καὶ εἰς τὰς παραδόσεις καὶ εἰς τὴν κοινὴν γνώμην. Ἐπομένως μὲ τοιούτας δικαιολογίας δύναται νὰ δικαιολογηθῇ ἡ Συνταγματικὴ αὕτη πρᾶξις καὶ θὰ ἀποτελεῖ τὸ τοιοῦτον στίγμα διὰ τὸν Κοινοβουλευτισμόν. Εἶνε ὀρθὸν λοιπὸν τοιαύτην πρᾶξιν νὰ τὴν ἐπιβάλλουν οἱ πολιτικοὶ ἀρχηγοὶ πρὸς ἔγκρισιν; Οἱ πολιτικοὶ ἀρχηγοὶ δὲν παραβλέπουν βεβαίως ὅτι ἀποτελοῦν κεφάλαια καὶ δὲν ὠφελοῦν παρὰ νὰ διδάσκουν τὴν πολιτικὴν ἠθικήν, μὴ παραλύοντες ὁλόκληρον τὸν πολιτικὸν βίον. Ἐπικαλοῦμαι λέγει πρὸς τοῦτο τὴν προσοχὴν ἰδίως τοῦ Πρωθυπουργοῦ νὰ συστήσῃ νὰ μὴ παραβασθῇ κανεὶς ἐκ τῶν κανόνων τῆς πολιτικῆς ἠθικῆς.

Ὑπομιμνήσκει λέγει, ἐξ ἄλλου εἰς τὸν κ. Τσαλδάριν καὶ εἰς ὁλόκληρον τὸ Λαϊκὸν κόμμα ὅτε ὅταν κατὰ τὸ 1920 ἠξιώθη ἐντὸς τῆς αἰθούσης ταύτης νὰ ἀποπεμφθῇ ὁ βουλευτὴς Κούνδουρος ὁ ἀείμνηστος ἀρχηγὸς τὸν ἀπήντησεν ὅτι «ὧδεν εἰ ε αὐτὸς ἄξιος νὰ διαπράξῃ τοιαύτην ἀτιμίαν». Τὴν παράδοσιν ταύτην ἐπιλέγει ἐλπίζω ὅτι θὰ σεβασθῇ τὸ λαϊκὸν κόμμα. Καταλήγων προτείνει ὅπως γείνῃ δεκτὴ ἡ τροπολογία καθ' ἣν δὲν θεωροῦνται ἄκυροι αἱ ἐκλογαί, κατὰ δὲ τὰ λοιπὰ νὰ ἀπορριφθῇ τὸ ψήφισμα.

Εἰς παρατήρησιν τοῦ κ. **Χ. Ἀλαμανῆ** εἰπόντος ὅτι διὰ τοῦ προτεινομένου νόμου περὶ ἀπαραδέκτου τῶν ἐνστάσεων καταλήγομεν οὐσιαστικῶς εἰς τὴν ἐπικύρωσιν τοῦ ψηφίσματος.

Ὁ κ. **Χ. Βοζίκης** λέγει ὅτι θὰ ἐπεθύμει νὰ ἀκυρωθοῦν ὅλαι αἱ ἐκλογαί, ἐφόσον ὅμως τοῦτο δὲν εἶνε δυνατὸν κατέληξεν εἰς τὴν πρότασίν του.

Ὁ κ. **Γ. Πεζματζόγλου** δὲν νομίζει ὅτι ὁ κ. Βοζίκης ἔχει δίκαιον λέγων ὅτι οἱ βουλευταὶ πρέζονται νὰ ψηφίσουν εἶπα, λέγει, τὴν τιμήν νὰ ἀνήκω εἰς δύο κόμματα μέχρι τοῦδε, οὐδέτερος δὲ τῶν ἀρχηγῶν μου μέχρι τοῦδε μοὶ ἐτέβαλε νὰ ψηφίσω ὑπὲρ ταύτης ἢ ἐκείνης τῆς ἀπόψεως.

Ὁ κ. **Χ. Βοζίκης** ἐρωτᾷ, ἂν ἐπρόκειτο νὰ πέσῃ ἡ Κυβέρνησις τί θὰ ἔκανε.

Γ. Πεζματζόγλου. Θὰ ἐξήταζον ποῖον ἐκ τῶν δύο κακῶν ἦτο τὸ μεγαλείτερον καὶ θὰ ἔπραττον τὸ καθῆκόν μου. Συμφωνεῖ ὅτι ἡ Βουλὴ ὡς ἐκπρόσωπος τῆς λαϊκῆς κυριαρχίας δὲν δύναται νὰ ἀπεμπολήσῃ τὰ δικαιώματά της καὶ τάσσεται κατὰ τοῦ ὑποβληθέντος ψηφίσματος περὶ κυρώσεως τῆς συντακτικῆς πράξεως τῆς Κυβερνήσεως Κονδύλη ὡς ὑπερτόντος καιρίως ἀναφαίρετα δικαιώματα τοῦ Ἑλλ. Λαοῦ. Ἀναγνωρίζει ὅμως ἐξ ἄλλου ὅτι δὲν ἔχομεν τὸ δικαίωμα νὰ ρίψωμεν τὸν τόπον ἐκ νέου εἰς ἐκλογικὸν σάλον καὶ διὰ τοῦτο προτείνει τροπολογίαν καθ' ἣν τὸ ἐκλογοδικεῖον δὲν δύναται νὰ κρίνῃ ἐπὶ ἐνστάσεων κατὰ τοῦ κύρους τῶν ἐκλογῶν τῆς 7 Νοεμβρίου 1926 λόγῳ μὴ ἀνακηρύξεως οἱουδήποτε ὡς ὑποψηφίου βουλευτοῦ.

Ὁ κ. **Π. Τσιτσεκλῆς** λέγει ὅτι ἤκουσε μετὰ πολλῆς προσοχῆς τὰ ἀναπτυχθέντα ἐπιχειρήματα πολλὰ τῶν ὁποίων δὲν στεροῦνται σοβαρότητος. Νομίζει ὅμως ὅτι πρέπει νὰ ἐντοπιζώμεθα πρὸς τὰς ἑκάστοτε περιστάσεις, χάριν τοῦ κοινοῦ συμφέροντος. Οὐδεὶς δύναται νὰ ἀρνηθῇ ὅτι ὅταν κατέπεσεν ἡ δικτατορία ἡ κοινὴ γνώμη ἀνεκουφίσθη, ὑπὸ τὴν πίεσιν δὲ τῆς κοινῆς γνώμης ἡ Κυβέρνησις Κονδύλη ἐξέδωκε τὴν συντακτικὴν πρᾶξιν δι' ἧς ἐστέρησε τὸν Πάγκαλον καὶ τοὺς συμπράκτοράς του τῆς ἰδιότητος τοῦ ἐκλογίμου. Εἶνε δὲ ἡ στέρησις τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων ἕν εἶδος ποινῆς. Καὶ ὁ παλαιὸς ἐκλογικὸς νόμος περιλαμβάνει περιπτώσεις καθ' ἃς οἱ ὑπόδικοι ἐπὶ κακουργήματι στερούνται τοῦ δικαιώματος τοῦ ἐκλέγειν καὶ ἐκλέγεσθαι· ἔχομεν ὕδεν τὴν ἀρχὴν ταύτην ἔκπαλαι.

Ὁ κ. **Χ. Βοζίκης** λέγει ὅτι δὲν πρόκειται ἐκεῖ περὶ ὑπόπτων ἀλλὰ περὶ παραπεμφθέντων δι' ὁριστικοῦ βουλεύματος ἐπὶ κακουργήματι, δὲν ἔχει δὲ τὸ δικαίωμα τὸ πρωτοδικεῖον νὰ ἀρνηθῇ τὴν ἀνακήρυξιν.

Ὁ κ. **Ι. Ράλλης** φρονεῖ ὡσαύτως ὅτι τὸ Δικαστήριον δὲν ἔχει τί ἄλλο νὰ ἐξετάσῃ εἰμὴ μόνον ἂν ὑπάρχουν αἱ ὑπογραφαὶ τῶν προτεινόντων καὶ ἐὰν κατεβλήθη τὸ παράβολον.

Ὁ κ. **Π. Τσιτσεκλῆς** συνεχίζων λέγει ὅτι εἶνε γεγονὸς ὅτι διεπράχθησαν κακουργήματα, διὰ τὰ ὁποῖα μάλιστα ἔτυχε τὸ σθένος ὁ κ. Ράλλης νὰ διαμαρτυρηθῇ.

Ὁ κ. **Ι. Ράλλης** λέγει ὅτι βεβαίως διεμαρτυρήθη καὶ ἔσωσε μάλιστα καὶ τὴν ζωὴν ἑνὸς ἀνθρώπου, ὁ ὁποῖος διὰ τῶν διαταγμάτων εἶχεν μὲ τὴν ἀναδρομικὴν ἰσχὺν θὰ ἐθανατοῦτο.

Ὁ κ. **Π. Τσιτσεκλῆς** συνεχίζων λέγει ὅτι ὁ κ. βουλευτὴς εἶναι ἄξιος συγχαρητηρίων διὰ τὸ θάρρος του τοῦτο, ἀλλὰ τὸ ζήτημα τοῦτο πρέπει νὰ ἐξετασθῇ καὶ ἀπὸ ἀπόψεως σκοπιμότητος. Κατ' ἐμέ, λέγει, αἱ ἐκλογαὶ δὲν διατρέχουσι κανένα κίνδυνον, οὔτε χρῄζει καμμιᾶς κυρώσεως ἡ πρᾶξις αὕτη, ἡ ὁποία ἦτο πρᾶξις ἐπαναστατική, ἤτις κατὰ τὴν νομολογίαν τοῦ Ἀρείου Πάγου, εἶναι σεβαστὴ καὶ οὐδεμιᾶς χρῄζει κυρώσεως. Ἐξ ὑπερβολικῆς ὅμως προνοίας καὶ φοβουμένη ἡ Κυβέρνησις καμμίαν στενωτέραν ἀντίληψιν, ἔφερε τὴν πρᾶξιν πρὸς ἐπικύρωσιν εἰς τὴν Βουλήν. Ἐφόσον εὑρίσκομεθα πρὸ ἑνὸς γεγονότος τὸ δεχόμεθα ὡς ἓν μέτρον ἀνάγκης, τοσοῦτῳ μᾶλλον καθόσον διὰ τῆς διατυπώσεως τῆς ἄλλης ἡ ὁποία ὑπεδείχθη εἶναι δυνατὸν νὰ μᾶς εἴπουν ὅτι ἀποδοκιμάζομεν μὲν τὴν πρᾶξιν, φοβούμεθα δὲ νὰ μὴ χάσωμεν τὸ ἀξίωμα τοῦ βουλευτοῦ. Πρέπει, Κύριοι, νὰ ἔχωμεν τὸ θάρρος νὰ κυρώσωμεν τὴν πρᾶξιν, διότι μὲ τὴν δευτέραν διατύπωσιν ἡμεῖς οἱ ἴδιοι θὰ ἤλθωμεν ἵνα δημιουργήσωμεν, ὡς δικαστήριον πλέον τὸ ἀπαράδεκτον.

Ὁ κ. **Ι. Ράλλης** λέγει ὅτι εἴτε δεχθῶμεν τὸ ψήφισμα ὡς ὑποβάλλεται εἴτε δεχθῶμεν τὴν τροπολογίαν πάντως κάμνομεν ἐπέμβασιν εἰς τὰ δικαστικὰ πράγματα. Μὴ δυνάμενος λέγει, νὰ κατανοήσῃ τὴν ἐπιμονὴν τῆς Κυβερνήσεως, ἀποδίδει εἰς αὐτὴν τὴν ἔννοιαν προστασίας τῆς Κυβερνήσεως τοῦ κ. Κονδύλη, ἵνα μὴ χαρακτηρισθῇ αὕτη ὡς παραβᾶσα τὰς συνταγματικὰς διατάξεις· τοῦτο νομίζει ὅτι ἀποτελεῖ κίνδυνον μέγιστον. Ἀποκρούει τὴν γνώμην τοῦ κ. Τσιτσεκλῆ, καθ' ἣν τὸ ἐκλογοδικεῖον δὲν ἔχει δικαίωμα νὰ ἀκυρώσῃ τὰς ἐκλογάς. Ὅταν, λέγει, τοιαῦτα ἐπιχειρήματα ἀναφέρωνται, ἐρρέτω τὸ κοινοβουλευτικὸν πολίτευμα.

Ὁ κ. **Ρ. Κούνδουρος** φρονεῖ εἰπὼν ὅτι ἡ πρᾶξις αὕτη εἶναι ἀνελεύθερος καὶ ὅτι ὡς τοιαύτη δὲν πρέπει νὰ κυρωθῇ ὡς ἔχει, ἀλλ' ὅτι πρέπει νὰ γίνῃ ἀποδεκτὴ ἡ ὑποβληθεῖσα τροπολογία, ἡ ὁποία δὲν ἔχει ἄλλην ἔννοιαν παρὰ μόνον ὅτι ἐὰν ἐπιθυμεῖ ἡ Βουλὴ νὰ ριφθῇ καὶ πάλιν ἡ χώρα εἰς τὸν ἐκλογικὸν σάλον.

Ὁ κ. **Γ. Βαρβούτης** λέγει ὅτι ἐν τῇ αἰθούσῃ ταύτῃ δὲν ἐξετάζεται τὸ παρελθὸν τοῦ Κονδύλη, ἀλλ' αἱ πράξεις τῆς Κυβερνήσεως Κονδύλη, ἡ δὲ πρᾶξις αὕτη ἀνταπεκρίνετο πληρέστατα πρὸς τὴν κοινὴν γνώμην. Δὲν διστάζει νὰ δηλώσῃ ὅτι δὲν παραβιάζονται οἱ κανόνες τῆς πολιτικῆς ἠθικῆς, ὅταν λαμβάνωνται μέτρα ἐναντίον τῶν θεραπόντων τοῦ Παγκάλου, ὁ ὁποῖος ὑπῆρξε καὶ ἀντιπρόσωπος τῆς στυγνῆς βίας.

Ὁ κ. **Ι. Κίνιας** λέγει ὅτι ἐφόσον ὑπάρχουν νόμοι δὲν εἶνε ὀρθὸν νὰ προβαίνωμεν εἰς πράξεις ἀντιβαινούσας πρὸς αὐτούς. Διὰ τοῦτο κηρύσσεται ὑπὲρ τῆς τροπολογίας τῆς ὁποίας μὴ γιομένης ἀποδεκτῆς δηλοῖ ὅτι θὰ καταψηφίσῃ τὸ ψήφισμα.

Ὁ κ **Θ. Τσιριμῶκος** ἀπαντῶν εἰς τὰ ὑπὸ τοῦ κ. Βαρβούτη περὶ πολιτικῆς ἠθικῆς λεχθέντα ἀνατρέχει εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ σχηματισμοῦ τῆς Κυβερνήσεως Παγκάλου καθ' ἣν, ὅπως ἠπατήθη ἡ Βουλὴ καὶ τῷ ἔδωκε ψῆφον ἐμπιστοσύνης, οὕτω ἠπατήθησαν καὶ ἄλλοι πολιτικοί, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ ὁ πατήρ του καὶ ἐδέχθησαν νὰ συμμετάσχουν τῆς Κυβερνήσεως Ἀλλ' οἱ πολιτικοὶ οὗτοι ὅταν εἶδον τὰς τάσεις τοῦ κ. Παγκάλου παρητήθησαν καὶ ἐπολεμήθησαν μάλιστα παρ' αὐτοῦ. Δὲν ἔχει ἐπομένως κανένα λόγον ὁ κ. Βαρβούτης νὰ ὁμιλῇ περὶ πολιτικῆς ἠθικῆς προκειμένου περὶ τῶν πολιτικῶν τούτων.

Ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** λέγει ὅτι τὸ ψήφισμα τῆς Δ. Συνελεύσεως δὲν τὸ ἐσεβάσθη ὁ Πάγκαλος. Ἐκτὸς ἀμφισβητήσεως εἶναι ὅτι οἱ Ὑπουργοὶ τοῦ Παγκάλου δὲν ἔχουν ὅλοι τὰς ἰδίας εὐθύνας. Ἀλλ' οἱ Ὑπουργοὶ τοῦ Παγκάλου οἱ ὑπογράψαντες τὴν διάλυσιν τῆς Συνελεύσεως ἀλλὰ μὴ ἐπιμείναντες νὰ γίνωσιν ἐκλογαὶ ἔχουσιν εὐθύνας.

Ὁ κ. **Θ. Τσιριμῶκος** τελευτῶν λέγει ὅτι ἡ Κυβέρνησις Κονδύλη ἐκτὸς τῆς ἀνελευθέρας πράξεως τὴν ὁποίαν διέπραξε κατεδίκασεν ἀνθρώπους ἀναποδογήτους, ἐφήρμοσε δὲ κατ' αὐτῶν, δύναται νὰ λεχθῇ, καὶ ἀναδρομικὴν ποινήν, ἐνῷ κατηγορεῖ αὐτοὺς ἀκριβῶς διὰ τὴν ἐφαρμογὴν τοιαύτης ποινῆς.

Ὁ κ. **Α. Μητσοτάκης** λέγει ὅτι ἡ ἐλευθερία τῆς γνώμης ἐδραπέτευσεν ἀπὸ τὴν αἴθουσαν τῆς Βουλῆς διὰ νὰ ἐγκατασταθῇ εἰς τὰς αἰθούσας τῶν Ὑπουργῶν, διότι βουλευταὶ λέγοντες ὅτι ἀποδοκιμάζουν τὸ ψήφισμα καταλήγουν ὅτι θὰ τὸ ψηφίσουν. Δὲν τὸν συνδέει, λέγει, τίποτε μὲ τοὺς θεράποντας τοῦ Παγκάλου ἀλλὰ νομίζει ὅτι ἡ Βουλὴ δὲν δύναται νὰ δεχθῇ μέτρον δι' οὗ καταδικάζονται εἰς πολιτικὸν θάνατον 34 πολιτευταί. Ὑπάρχει τὸ σύνταγμα καὶ ὁ σχετικὸς νόμος ὅστις καθορίζει τὸν τρόπον τῆς εὐθύνης τῶν ὑπουργῶν.

Ἄλλως τε ὑπάρχουν, λέγει, ὑπουργοὶ μὴ ἔχοντες οὐδεμίαν εὐθύνην. Πῶς λοιπὸν νὰ καταδικάσωμεν τοὺς ἀνθρώπους αὐτούς; ἐλέχθη ὅτι εἶναι ἀρκετόν, διὰ νὰ ὑποστοῦν τὴν ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως Κονδύλη ἐπιβληθεῖσαν ποινὴν οἱ Ὑπουργοὶ τοῦ Παγκάλου, μόνον καὶ μόνον τὸ ὅτι ἔθεσαν τὴν ὑπογραφὴν των ἐπὶ τοῦ διατάγματος τῆς διαλύσεως τῆς Συνελεύσεως. Ἀλλ' ἂν ὑπάρχει εὐθύνη πολιτικὴ διὰ τὴν ὑπογραφὴν τοῦ διατάγματος τούτου τὴν ἰδίαν εὐθύνην φέρει καὶ ὁ Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας.

Εἶναι λέγει ἀληθὲς ὅτι λόγοι ἐξαιρετικῆς σκοπιμότητος ἐπέβαλλον τὴν ψῆφιν τοῦ ψηφίσματος, φρονεῖ ὅμως ὅτι ἡ Βουλὴ ὤφειλεν νὰ ὑπέδειξεν τοὺς πάντας ὅτι πρέπει νὰ σεβώμεθα τὸ Σύνταγμα καὶ νὰ κηρύξῃ ἄκυρον εἰς πρᾶξιν ταύτην ἀδιαφόρως διὰ τὰς συνεπείας ἢ νὰ ἀκυρώσῃ τὰς ἐκλογὰς τῶν περιφερειῶν εἰς ἃς ἐπροτίθεντο νὰ θέσουν ὑποψηφιότητα οἱ Ὑπουργοὶ τοῦ Παγκάλου.

Κ. Ἀγγελόπουλος (Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης). Τὸ τοιοῦτον νὰ εἶχεν ἐπίδρασιν καὶ ἐπὶ τῶν ἐκλογῶν τῶν ἄλλων περιφερειῶν λόγῳ τοῦ συστήματος.

Ὁ κ. **Α. Μητσοτάκης** συνεχίζων λέγει ὅτι εἰς τὰ κοινοβουλευτικὰ χρονικὰ πρώτην φορὰν εἰσάγεται πρᾶξις, ἥτις συλλήβδην καταργεῖ ὅλας τὰς διατάξεις τοῦ Συντάγματος, ἐπειδὴ ὅμως ἡ ἀκύρωσις τῆς πράξεως ταύτης ὡς ἔχει θὰ εἶχεν ὡς συνέπειαν τὴν ἀστικὴν καὶ ποινικὴν εὐθύνην τῶν ὑπογραψάντων αὐτήν, θὰ ἔπρεπε νὰ τεθῇ τροπολογία ὅτι ἀπαλλάσσονται οὗτοι τῆς εὐθύνης ταύτης.

Καταλήγων, τάσσεται ὑπὲρ τῆς τροπολογίας ἣν ἀνέπτυξεν ὁ κ. Ἀρχηγὸς τῶν ἀνεξαρτήτων δημοκρατικῶν.

Ὁ κ. **Π. Μπούμπουλης** ἐκθέτει ὅτι τὸ 1920 ἐστερήθησαν καὶ ἄλλοι τοῦ δικαιώματος τοῦ ἐκλέγεσθαι μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ ὁ ἴδιος. Κατόπιν ἐνῷ ἠμνηστεύθησαν καὶ ἠκυρώθη ἡ ἐκλογὴ Σπετσῶν, οὐδὲν ἐγένετο. Ἐγώ, λέγει, θὰ ψηφίσω τὸ μέτρον ἀλλ' ἀπορῶ πῶς οἱ σήμερον διαμαρτυρόμενοι κατὰ τοῦ ψηφίσματος δὲν διεμαρτυρήθησαν καὶ τότε.

Σ. Σωτηριάδης. Δὲν εἰστήχη τότε τοιοῦτον μέτρον.

Π. Μπούμπουλης. Ἤλθεν ἡ ἐπικύρωσις τῆς ἀμνηστείας.

Σ. Σωτηριάδης. Δὲν εἶχε σχέσιν.

Γ. Βαρβούτης ἀπαντῶν εἰς τὸν κ. Τσιριμῶκον ἐν σχέσει πρὸς τὰ παρ' αὐτοῦ λεχθέντα λέγει ὅτι ἐξήτασε τὰ πράγματα ἀπὸ γενικῆς πολιτικῆς ἀπόψεως καὶ δὲν ἀπέβλεψεν εἰς ἐξαιρέσεις.

Κηρύσσεται εἶτα ἡ συζήτησις περαιωμένη.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνακοινοῖ ὅτι ὑπεβλήθη πρότασις παρὰ 15 βουλευτῶν περὶ ψηφοφορίας δι' ὀνομαστικῆς κλήσεως.

Συνανέσει τῆς Βουλῆς λύεται εἶτα ἡ συνεδρίασις ὥρᾳ 3 1)2 πρωϊνὴν διὰ τὴν 4 1)2 μ. μ.

Ὁ Πρόεδρος
Θ. ΣΟΦΟΥΛΗΣ

Οἱ Γραμματεῖς
Μ. Λαΐλιος,
Θ. Τσιριμῶκος

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΙΓ'

Τῆς 21 Δεκεμβρίου 1926

Ὥρᾳ 5.30' μ. μ. ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς ἕδρας κηρύσσει τὴν ἔναρξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει ν' ἀνοιχθῶσι τὰ θεωρεῖα.

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικὰ τῆς χθεσινῆς συνεδριάσεως.

Ἀνακοινοῦνται τὰ ἑξῆς:

Ὁ ἐμπορικός, ἐργατικός, καπνεργατικός, καὶ καπνοπαραγωγικὸς κόσμος Καρδίτσης διαμαρτύρεται καὶ ζητεῖ τὴν ἀκύρωσιν τῆς μεταξὺ Κράτους καὶ Ἑταιρείας Σιδηροδρόμων Θεσσαλίας συναφθείσης συμβάσεως.

Τὸ Ἐργατικὸν Κέντρον Πατρῶν παρακαλεῖ τὴν Κυβέρνησιν ὅπως λόγῳ τῶν ἑορτῶν χορηγήσῃ εἰς τοὺς ἀέργους ἐργάτας χρηματικόν τι βοήθημα.

Ἡ Καπνεργατικὴ Ἕνωσις Θεσσαλονίκης διαμαρτύρεται διότι ἡ Ἐπιτροπὴ Ἀσφαλείας νομοῦ Θεσσαλονίκης ἀπέλασεν τὸν ἄεργον καπνεργάτην Ἰσὰκ Ἀμών.

Ἡ Ἐπιτροπὴ ἐφέδρων Ναούσης διαμαρτύρεται κατὰ τοῦ Δημάρχου Ναούσης ἀρνουμένου νὰ ὑπογράψῃ πιστοποιητικὰ περὶ ἐγγραφῆς εἰς τοὺς ἐκλογικοὺς καταλόγους.

Ὁ Σύλλογος τῶν Καπνεμπόρων Θεσσαλονίκης ὑποβάλλει διαμαρτυρίαν διότι ὁ Διευθυντὴς τῆς Ἀστυνομίας παρὰ τὰς διαμαρτυρίας των ὑποχωρεῖ πρὸ τῶν ἐξωφρενικῶν ἀξιώσεων τῶν καπνεργατῶν.

Ἡ Ἕνωσις Λειτουργῶν τῆς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως παρακαλεῖ τὴν Κυβέρνησιν ὅπως ἐξετασθῇ εὐμενῶς τὸ ζήτημα τῆς διαθαμίσεως ἐλαχίστων διδασκάλων τῶν θεωρητικῶν μαθημάτων.

Ὁ Κοσμᾶς Κουρίδης διαμαρτύρεται κατὰ τοῦ Νομάρχου Δράμας ὡς προϊσταμένου συμβουλίου στεγάσεως καθόσον διέταξε τὴν κατεδάφισιν οἰκοδομικῆς ἐπιχειρήσεώς του ἀξίας 4,000 δολλαρίων.

Ὁ Πρόεδρος τοῦ Συλλόγου Δημοδιδασκάλων Πρεβέζης διαμαρτύρεται διὰ τὴν μελετωμένην πλήρωσιν τῶν κενῶν δημοτικῶν σχολείων δι' ἀποφοίτων γυμνασίου καὶ ἑλληνικοῦ σχολείου.

Ὁ Γ. Ζήκος μέλος διαφόρων κοινωφελῶν ἱδρυμάτων ὑποβάλλει αἴτησιν διαμαρτυρίας πρὸς τὸν κ. ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν Ὑπουργὸν διὰ τὰς γενομένας βιαιοπραγίας ἐκ μέρους ἑνὸς ἀξιωματικοῦ τῆς ὑπηρεσίας τοῦ Κυβερνείου.

Ἡ Ἐπιτροπὴ Δημοσίων Ὑπαλλήλων ὑποβάλλει ψήφισμα τοῦ Α'. Πανελληνικοῦ Συνεδρίου αἰτοῦντος τὴν χορήγησιν

13ου μισθοῦ λόγῳ τῆς σκληρᾶς οἰκονομικῆς καταστάσεως αὐτῶν.

Οἱ κτηματίαι κοινότητος Στασίου ὑποβάλλουσι παράκλησιν ὅπως ἐπαναφερθῇ ὁ καταργηθεὶς νόμος Ἀγροφυλακῆς.

Οἱ καπνοπῶλαι Θηβῶν παρακαλοῦν τὴν Κυβέρνησιν ὅπως ἀνασταλῇ ἡ ἀδεια μονοπωλιακῆς πωλήσεως καπνοῦ εἰς τοὺς μὴ δημότας Θηβῶν Γ. Πνευματικὸν καὶ Σ. Ἀθανασίου.

Ὁ Πρόεδρος τῆς Κοινότητος Πατέλη Θωμᾶς Νοϊτσὲς διαμαρτύρεται κατὰ τῶν καταστρεπτικῶν Ν. Δ. περὶ ἀπαγορεύσεως ἐλευθέρας πωλήσεως στεμφυλοπνεύματος.

Ὁ Γεωργικὸς πληθυσμὸς περιφερείας Γιαννιτσῶν παρακαλεῖ τὴν Κυβέρνησιν ὅπως ἐπιτρέψῃ τὴν παρασκευὴν σιγαρέττων Γ' ποιότητος.

Οἱ ἀστοὶ πρόσφυγες Γρεβενῶν ζητοῦν ὅπως ἀκυρωθῇ προεκλογικὸν διάταγμα ἐπιτρέπον ἵδρυσιν συνοικισμοῦ ἐν θέσει Σελιοπόλεως Γρεβενῶν.

Ἡ Ἐκτελεστικὴ Ἐπιτροπὴ Ἐργατικοῦ Κέντρου Θεσ(νίκης διαμαρτύρεται κατὰ τῆς ἀστυνομίας Θεσ(νίκης διὰ τὸν τραυματισμὸν τῶν ἀέργων ἐργατῶν.

Ἡ Ἕνωσις παλαιῶν πολεμιστῶν Δράμας ζητεῖ ὅπως διαταχθῇ ἄμεσος ἀναστολὴ πληρωμῆς ἐνοικίων τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης ἐπὶ τρίμηνον.

Ὁ Προσφυγικὸς κόσμος Σερρῶν διαμαρτύρεται κατὰ τῆς προκηρύξεως Π.Ο.Α.Δ.Α. μὴ ἀντιπροσωπευούσης τὰ συμφέροντα αὐτοῦ.

Ἡ Ὁμοσπονδία ἐργατῶν Τύπου καὶ Βιομηχανίας Χάρτου ὑποβάλλει ὑπόμνημα καὶ παρακαλεῖ τὴν Κυβέρνησιν ὅπως λάβῃ ὑπ' ὄψιν της τὰ αἰτήματά των.

Οἱ κάτοικοι Μεσοποταμίας (Ἀσλάναγας) Καλαμῶν παρακαλοῦν τὴν Κυβέρνησιν ὅπως ἐπαναφέρῃ τὸν νόμον περὶ ἀγροφυλακῆς.

Ὁ Σύνδεσμος Ἀποστράτων ὁπλιτῶν στρατοῦ καὶ χωροφυλακῆς παρακαλεῖ τὴν Κυβέρνησιν ὅπως λάβῃ νομοθετικὴν πρόνοιαν περὶ μεταφορᾶς συνταξιούχων ἐκ τῆς πολιτικῆς εἰς τὴν στρατιωτικὴν σύνταξιν.

Ὁ ἀνάπηρος πολέμου Εὐστράτιος Μπρούσαλης παρακαλεῖ τὴν Κυβέρνησιν ὅπως ἐπαναρθώσῃ τὴν γενομένην εἰς αὐτὸν ἀδικίαν καὶ τὸν διορίσῃ εἴς τινα δημοσίαν θέσιν ὡς κλητῆρα.

Οἱ κ.κ. ***Δ. Βοκοτόπουλος, Α. Πολεμίδης, Σ. Τρικούπης, Γ. Λαζανᾶς*** κλπ. ὑποβάλλουσι πρότασιν ψηφίσματος «περὶ ἑρμηνείας τῆς § 6 τοῦ ἄρθρου 11 τοῦ Συντάγματος τῆς Δημοκρατίας».

Ὁ κ. ***Κ. Ἀγγελόπουλος*** (Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης) ὑποβάλλει σχέδιον ψηφίσματος «περὶ ὑπαγωγῆς τοῦ πρωτοδικείου Μυτιλήνης εἰς τὸ Ἐφετεῖον Ἀθηνῶν».

Μεθ' ὃ εἰσέρχεται ἡ Βουλὴ εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν
τῶν Ἀναφορῶν καὶ Ἐρωτήσεων

Ἐπὶ τῆς ἀναφορᾶς τῆς Πανελλαδικῆς ὁμοσπονδίας ἐργατῶν ἠλεκτρισμοῦ, μεταφορῶν καὶ φωταερίου ὁμιλεῖ ὁ κ. ***Σ. Μάξιμος*** ὅστις λέγει ὅτι ὑπέρτῶν διαμαρτυρομένων εἶχεν ἀναγνωρισθῇ δικαίωμα ἀπολήψεως 13ου μισθοῦ, ὅστις καὶ κατεδόθη κατὰ τὰ ἔτη 1923 καὶ 1924 καὶ μερικῶς μόνον κατὰ τὸ 1925 λόγῳ τῆς ἀντεργατικότητος τῆς Κυβερνήσεως Μιχαλακοπούλου. Ἤδη ἡ ὑλικὴ κατάστασις τῶν ἐργατῶν εἶνε γνωστὸν πόσον εἶνε ἀθλία καὶ παρίσταται ἀνάγκη ὅπως ἡ πολιτεία καὶ ἐφ' ὅσον πρόκειται περὶ δικαιώματος καὶ ἐφ' ὅσον πρόκειται περὶ τῆς γνωστῆς οἰκονομικῆς κρίσεως, εἰς ἣν εὑρίσκονται οἱ ἐργάται, ρυθμίσῃ ὁριστικῶς τὸ ζήτημα, ἐπικειμένων τῶν ἑορτῶν.

Ὁ κ. ***Κ. Θέος*** συνιστᾷ ὡσαύτως τὸ δίκαιον τῶν αἰτημάτων τῶν διαμαρτυρομένων, μέρος μάλιστα τῶν ὁποίων ἀναγνωρίζουν καὶ δύο ἐκ τῶν ἑταιριῶν τῆς Πας-Ο-Τράξιον ἡ ὁποία συλλήβδην ἀνέλαβε κατὰ τὴν σύστασίν της πάσας τὰς ὑποχρεώσεις, ἃς εἶχον ἀναγνωρίσει οἱ προκάτοχοί της ἀπέναντι τῶν ἐργατῶν.

Ὁ κ. ***Ι. Μεταξᾶς*** (Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας) ἀπαντᾷ ὅτι ἐξήγησεν εἰς τοὺς δύο κυρίους βουλευτὰς ὅταν τοῦ ὡμίλησαν κατ' ἰδίαν ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου καθὼς καὶ εἰς τοὺς ἀντιπροσώπους τῶν ἐργατικῶν ὀργανώσεων ὅτι τὰ πράγματα δὲν ἔχουσιν ὅπως διϊσχυρίζονται. Οἱ τεχνῖται, λέγει, ἐλάμβανον ἕνα δέκατον τρίτον μισθὸν διανεμόμενον εἰς δύο τμήματα. Ἓν μικρότερον κατὰ τὸ Πάσχα, καὶ ἓν μεγαλύτερον κατὰ τὸ τέλος τοῦ ἔτους. Ἀλλὰ καὶ ἂν ἀκόμη ἦτο ἀκριβὲς τὸ ὑποστηριζόμενον ὑπὸ τῶν κ. βουλευτῶν ὅτι οἱ τεχνῖται ἐλάμβανον ἕνα μισθὸν εἰς τὸ τέλος τοῦ ἔτους καὶ ἥμισυ κατὰ τὸ Πάσχα, ἦτοι ἐν ὅλῳ ἕνα καὶ ἥμισυ μηνιαῖον μισθὸν καὶ πάλιν δὲν ἠδικήθησαν ἐφέτος. Διότι κατὰ τὰ προηγούμενα ἔτη αἱ ἀπολαυαὶ ἑκάστου μηνὸς ἀπετελοῦντο ἐκ τοῦ ὀργανικοῦ μισθοῦ καὶ ἐκ τῶν ἐπιδομάτων. Ὡς 13ος μισθὸς ἐδίδετο ἴσος πρὸς τὸν ὀργανικὸν μισθὸν χωρὶς τὰ ἐπιδόματα. Τώρα συνεπτύχθησαν ὁ ὀργανικὸς μισθὸς καὶ τὰ ἐπιδόματα εἰς ἕνα μισθόν. Ὥστε ὁ τωρινὸς μισθὸς εἶνε ἄλλος καὶ μεγαλύτερος ἀπὸ τὸν περυσινὸν ὀργανικὸν μισθόν. Ὥστε ὁ τωρινὸς 13ος μισθὸς εἶνε περίπου ἴσος καὶ μεγαλείτερος ἴσως ἀπὸ τὸν περυσινὸν ἕνα καὶ ἥμισυ ὀργανικὸν μισθόν. Ὥστε οἱ τεχνῖται δὲν ἀδικοῦνται. Ἄλλως τε καὶ ἡ ὑπηρεσία τοῦ Ὑπουργείου ἔχει φιλεργατικὰς διαθέσεις, καὶ ἐγὼ ἐπίσης, καὶ δὲν θὰ ἐπέτρεπον ποτὲ νὰ ἀδικηθῶσιν οἱ τεχνῖται καὶ ἐργάται ἐν γένει. Ὅσον ἀφορᾷ τὰς τέσσαρας διακλαδώσεις τῆς ἠλεκτρικῆς ἑταιρείας δυνάμεως καὶ ἐλξεως, διέταξε, λέγει, ἤδη ὅπως δώσωσι τὰς αὐτὰς ἀπολαυὰς εἰς ποσοστά, εἰς ὅλους τοὺς τεχνίτας, ὥστε ἐὰν ἡ μία ἐξ αὐτῶν δώσῃ ἕνα, ἕνα καὶ ἥμισυ, δύο ἢ τρεῖς μισθοὺς τὸ αὐτὸ νὰ πράξωσι καὶ αἱ ἄλλαι διακλαδώσεις.

Ὁ κ. ***Σ. Μάξιμος*** παρατηρεῖ ὅτι ἀπὸ τὰς ἑταιρείας τοῦ Ἠλεκτρισμοῦ καὶ τῶν Τροχιοδρόμων ἔχει ἤδη εἰσπραχθῇ τὸ ποσὸν διὰ τὸν 13ον μισθόν. Οἱ δ' ἐργάται δὲν πρέπει νὰ λησμονηθῇ ὅτι ἔπερναν καὶ τὰ δεκαήμερα τοῦ Πάσχα.

Ὁ κ. ***Ι. Μεταξᾶς*** (Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας) δίδει ἐξηγήσεις περὶ τῆς διαφορᾶς μεταξὺ ὀργανικοῦ μισθοῦ καὶ συγχρόνων ἀπολαυῶν.

Ἐπὶ ἀναφορᾶς τοῦ Μητροπολιτικοῦ Ναοῦ Ἀθηνῶν ὁ κ. ***Α. Αργυρὸς*** (Ὑπουργὸς τῆς Παιδείας) λέγει ὅτι πρόκειται περὶ παρεκκλησίου ὅπερ σύμφωνα μὲ τὸν νόμον παρεχωρήθη εἰς τὸ Ἐκκλησιαστικὸν Ταμεῖον.

Ὁ κ. ***Δ. Κυβετὸς*** ἀναπτύσσει ἀναφορὰν τῶν κατοίκων Καρασουλίων Θεσσαλονίκης καταστραφέντων ἐκ θεομηνίας καὶ μὴ ἐχόντων νὰ σπείρουν, εἰς τρόπον ὥστε ἀσφαλῶς εἶνε κατακδικασμένοι ἂν μείνουν ἀβοήθητοι.

Ὁ κ. ***Ἀλ. Παπαναστασίου*** (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας) παρέχει τὴν πληροφορίαν ὅτι δὲν ὑπάρχει σπόρος καὶ προσπαθοῦμεν συντόνως νὰ ἐξεύρωμεν λύσιν.

Ὁ κ. ***Α. Θεολογίτης*** ὁμιλῶν ἐπὶ ἀναφορᾶς τῶν ἐπαγγελματικῶν ὀργανώσεων Καβάλλας ἐπικρίνει τὴν διαγωγὴν τοῦ Νομάρχου, ὅστις ταῖς ἀπηγόρευσε παρὰ τὸν νόμον, συλλαλητήριον καὶ ὅστις φαίνεται ὅτι ἐσπούδασεν εἰς τὴν Σχολὴν τῆς δικτατορίας. Νομίζει λέγει ὅτι ἡ Οἰκουμενικὴ Κυβέρνησις ἔχει ὑποχρέωσιν νὰ ἀπαλλάξῃ τὸν τόπον ἀπὸ τοὺς θεράποντας αὐτοὺς τοῦ Παγκάλου.

Ὁ κ. ***Κ. Θέος*** λέγει ὅτι, φαίνεται ὅτι ἡ Καβάλλα δὲν ἀποτελεῖ τμῆμα τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους καὶ δὲν ἰσχύουν ἐκεῖ νόμοι. Ἀπηγόρευσεν ὁ Νομάρχης, λέγει, τὸ συλλαλητήριον διότι ἔτσι ἠθέλησε καὶ πᾶσα παραμονή του ἐκεῖ ἀποτελεῖ κίνδυνον δικσαλεύσεως τῆς τάξεως.

Ὁ κ. ***Δ. Κατσᾶνος*** ἀναπτύσσει ἀναφορὰν τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου Ἀγρινίου τονίζων τὸ δίκαιον τῶν αἰτημάτων αὐτοῦ καὶ τὴν ἀνάγκην τῆς ἀμέσου πληρώσεώς των.

Ὁ κ. ***Θ. Χαβίνης*** ἀναπτύσσει ἀναφορὰν τῆς ἐθνικῆς ὀργανώσεως «Παῦλος Μελᾶς» καὶ τονίζει τὰς ὑπηρεσίας ἃς προσέφερον εἰς τὸ ἔθνος οἱ προμαχήσαντες εἰς τὸν Μακεδονικὸν ἀγῶνα καὶ ὅμως οἱ πραγματικοὶ οὗτοι πολεμισταὶ ἔμειναν ἔξω πάσης ἠθικῆς καὶ ὑλικῆς ἀμοιβῆς.

Τὰ αὐτὰ τονίζει καὶ ὁ κ. ***Κ. Μαζαράκης***.

Ὁ κ. ***Δ. Χατζίσκος*** συνιστᾷ ἀναφορὰν τῆς κοινότητος Ὑπάτης κατὰ τῆς ὑλοτομίας τοῦ ἐκεῖ δάσους, ἧτις ἂν ἐξακολουθήσῃ θὰ μεταβάλῃ κατ' ἀνάγκην ὅλην τὴν πεδιάδα εἰς χειμάρρους, πρὸς καταστροφὴν τῆς ὅλης γεωργικῆς παραγωγῆς τῶν πέριξ κοινοτήτων.

Ὁ κ. ***Ν. Βελέντζας*** τονίζει ὅτι πρόκειται περὶ δάσους ἐθνικοῦ καὶ κατεκυρώθη ἡ δημοπρασία ὑπὲρ δύο ὑλοτόμων παρακαλεῖ δὲ νὰ διαταχθῇ ἡ ἀκύρωσις τῆς δημοπρασίας ἀφοῦ ἄλλως τε τὸ ἀξιοῦ ὅλος ὁ ἐκεῖ κόσμος.

Ὁ κ. ***Χ. Στεργιόπουλος*** λέγει ὅτι δὲν πρέπει νὰ μὴ εὕρῃ ἠχὼ ἡ φωνὴ τόσων κοινοτήτων διαμαρτυρομένων διὰ τὰς καταστρεπτικὰς συνεπείας, τὰς ὁποίας θὰ ἔχῃ ἡ ἐξακολούθησις τῆς ὑλοτομίας τοῦ περὶ οὗ πρόκειται δάσους, ὅπερ πάντως ἀνήκει εἰς τὸν γεωργοκτηνοτροφικὸν πληθυσμὸν τῆς χώρας καὶ παρακαλεῖ τὸν κ. Ὑπουργὸν ὅπως λύσῃ ριζικῶς πλέον τὸ ζήτημα τοῦτο διὰ τῆς παραχωρήσεως τῆς περιφερείας ταύτης εἰς τὸ κατ' ἐξοχὴν ὀρεινὸν κτηνοτροφικὸν κτῆμα Ὑπάτης.

Ὁ κ. ***Α. Παπαναστασίου*** (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας) δίδει ἐξηγήσεις περὶ τοῦ ζητήματος.

Ὁ κ. ***Α. Μυλωνᾶς*** ἀναπτύσσει τὰ δίκαια παράπονα τοῦ ὑπομνήματος τῶν τριτοβαθμίων δημοδιδασκάλων Ἰωαννίνων ζητούντων οἰκονομικὴν ἐνίσχυσιν.

Ὁ κ. ***Δ. Τσιόκος*** συνηγορεῖ ὑπὲρ τῆς ἀποδοχῆς τῶν αἰτημάτων τῶν τριτοβαθμίων δημοδιδασκάλων, οἱ ὁποῖοι καὶ ἐπὶ τουρκοκρατίας προσέφερον πολυτίμους ὑπηρεσίας εἰς τὸ Ἔθνος.

Ὁ κ. ***Δ. Μπότσαρης*** λέγει ὅτι μέτρα ὑπὲρ τῶν δημοδιδασκάλων καὶ ἀνέγερσις διδακτηρίων θὰ συντελέσουν εἰς τὴν βελτίωσιν τῆς καταστάσεως τῆς Ἠπείρου. Τὰ αἰτήματα λέγει αὐτῶν εἶνε δίκαια καὶ χρήζουν πληρώσεως

Τὰ αὐτὰ συνιστοῦν οἱ κ.κ. ***Α. Δούλης*** καὶ ***Μ. Λαΐλιος***.

Ὁ κ. ***Α. Μελᾶς*** παρακαλεῖ ὡσαύτως νὰ μὴ παροραθοῦν τὰ δίκαια αἰτήματα τῶν ἀναφερομένων διδασκάλων.

Ὁ κ. ***Θ. Χαβίνης*** συνιστᾷ ὡσαύτως τὴν οἰκονομικὴν βελτίωσιν τῆς θέσεως τῶν δημοδιδασκάλων Ἠπείρου καὶ τὴν αὔξησιν τῆς συντάξεώς των.

Ὁ κ. ***Α. Θεολογίτης*** ἀναπτύσσει ἀναφορὰν τῆς Δημοκρατικῆς Ὁμοσπονδίας Πειραιῶς, παραπονουμένης διότι ἄλλοτε ὁ Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας κ. Βαλαλᾶς δὲν ἀπέδωκεν ἐργατικὴν δικαιοσύνην εἰς τοὺς ἀπομακρυνθέντας τότε Σιδηροδρομικοὺς ὑπαλλήλους, διατελοῦντας ἤδη ἐκτὸς τῆς ὑπηρεσίας.

Ὁ κ. ***Γ. Σίδερης***, τονίζει ὅτι ὄντως ἐγένοντο ἀδικίαι καὶ χρήζουν ἐπανορθώσεως, τοσούτῳ μᾶλλον, ὅσον ἡ τροποποίησις τοῦ Κανονισμοῦ ἐγένετο ἐκ τῶν ὑστέρων, διὰ νὰ ἐπικυρώσῃ τὰς παρανόμους ἀπομακρύνσεις.

Ὁ κ. ***Ι. Μεταξᾶς*** (Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας) λέγει ὅτι τὸ ζήτημα ἔχει διττὴν θέσιν, πρῶτον εἶνε ζήτημα πατάξεως τῶν στοιχείων ἐκείνων τὰ ὁποῖα θέλουν νὰ ἐπιφέρουν ἀναρχίαν εἰς τὰς ὑπηρεσίας καὶ δεύτερον εἶνε ζήτημα καθαρᾶς οἰκονομικῆς ἀντοχῆς τῆς ἐπιχειρήσεως.

Προχωρῶν ἐκθέτει τὰ τοῦ ἰσχύοντος Κανονισμοῦ, ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸ προσωπικὸν καὶ τὰ τῆς τροποποιήσεως αὐτοῦ παρὰ τοῦ κ. Βαλαλᾶ, δυνάμει τοῦ νόμου τοῦ προβλέποντος περὶ ἐπανόδου τῶν ἀπολυθέντων, ὑπὸ ὡρισμένας διατυπώσεις καὶ ἄνευ ἀμοιβῶν διὰ τὸν ἐκτὸς τῆς ὑπηρεσίας χρόνον. Ὅλαι λέγει αἱ Ἑταιρεῖαι σιγὰ-σιγὰ ἐπαναφέρουν τοὺς ἀπομακρυνθέντας ὑπαλλήλους των, μόνον ἤδη ὀλίγοι τῆς Ἑταιρείας Θεσσαλικῶν Σιδηροδρόμων μένουν ἐκτὸς ὑπηρεσίας, οὓς αὐτὴ νομίζει ὡς στοιχεῖα ἀναρχικά. Ἡ Ἑταιρεία συγκατανεύει νὰ δώσῃ ἀποζημιώσεις ὄχι μικράς. Εἷς ἐξ αὐτῶν λαμβάνει 38 χιλιάδας δραχμάς, ἄλλος 25 χιλιάδας, χωρὶς σχεδὸν νὰ ἐργάζωνται. Παρ' ὅλα ταῦτα τὸ Ὑπουργεῖον ἐκπληρῶν ριζοσπαστικὴν πολιτικήν, συνεστήσεν ἐπιτροπήν, ἡ ὁποία θὰ μεταβῇ εἰς Βόλον καὶ θὰ ἐξακριβώσῃ τὰς αἰτιάσεις τῆς Ἑταιρείας καὶ θὰ ρυθμίσῃ γενικῶς τὸ ζήτημα ἐξ αὐτοψίας. Ἐὰν ὡσαύτως ὑπάρχει παρόμοιον ζήτημα καὶ διὰ τοὺς Κρατικοὺς Σιδηροδρομικούς. Θὰ λάβωμεν λέγει ἀναλόγους ἀποφάσεις.

Ὁ κ. ***Δ. Πετρακάκος*** ὁμιλεῖ περὶ ἀναφορᾶς τοῦ Ἐμπορικοῦ Συλλόγου Σπάρτης καὶ τῶν αὐτόθι Τραπεζῶν περὶ τῆς συγκοινωνίας.

Εἰσέρχεται μετὰ τοῦτο ἡ Βουλὴ εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν
τῆς Νομοθετικῆς Ἐργασίας

Ὁ κ. ***Δ. Βοκοτόπουλος*** παρατηρεῖ ὅτι εἰς τὴν Ἡμερησίαν Διάταξιν ἀναγράφονται προτάσεις νόμων αἱ ὁποῖαι δὲν ἔχουν κἂν διανεμηθῇ.

Ὁ κ. ***Πρόεδρος*** λέγει, ὅτι δὲν θὰ συζητηθοῦν ἐφόσον δὲν διενεμήθησαν.

Ὁ κ. ***Α. Πιέρρης*** παρακαλεῖ νὰ προταχθῇ ἡ συζήτησις ἐπὶ τοῦ ψηφίσματος «περὶ ἠλεκτρικῆς ἐγκαταστάσεως Κερκύρας».

Πρόεδρος ψήφισις συνόλου τοῦ σχεδίου ψηφίσματος «περὶ συστάσεως Ναυτικῶν Συμβουλίων».

Ἐπιφέρουσι παρατηρήσεις ἐπὶ τοῦ συνόλου οἱ κ. κ. ***Α. Μάρκου, Γ. Κακκουλίδης*** καὶ ***Π. Μπούμπουλης*** μεθ' ὃ γίνεται δι' ἀναστάσεως δεκτὸν τὸ σύνολον, ἔχον οὕτω.

Ψ Η Φ Ι Σ Μ Α

Περὶ συστάσεως Ναυτικῶν Συμβουλίων.

(Ὡς ἐτροποποιήθη)

Ἄρθρον 1.

Συνιστᾶται Ναυτικὸν Συμβούλιον ἐξ ἑπτὰ γενικῶν ἀξιωματικῶν πρὸς τὸν σκοπὸν νὰ κρίνῃ τίνες ἐκ τῶν ὁπωσδήποτε απομακρυνθέντων ἀξιωματικῶν τοῦ Ναυτικοῦ καὶ τοῦ Λιμενικοῦ Σώματος ἀπὸ τῆς 1 Νοεμβρίου 1920 δέον νὰ ἐπανέλθουν εἰς αὐτό.

Τὰ μέλη τοῦ Συμβουλίου θὰ ἐκλεγοῦν τῇ προτάσει τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ναυτικῶν, μετ' ἀπόφασιν τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου, κατ' ἀπόλυτον ἐκλογήν, τέσσαρες μὲν ἐκ τῶν ἐν ἐνεργείᾳ καὶ τρεῖς ἐκ τῶν ἐν ἀποστρατείᾳ γενικῶν ἀξιωματικῶν τοῦ Π. Ναυτικοῦ, ἀνακαλυμένων εἰς τὴν ἐνεργὸν ὑπηρεσίαν.

Οἱ ἐν ἐνεργείᾳ θὰ ἐκλεγῶσιν ἐκ τῶν ἀνακαλουμένων δι' ἑτέρου ψηφίσματος καὶ ἐκ τῶν ἤδη ὑπηρετούντων.

Ἄρθρον 2.

Ἡ ἐργασία τοῦ Συμβουλίου καὶ ἡ ὑποβολὴ τοῦ πορίσματος ταύτης θὰ ἐπισπευσθῇ, ὥστε νὰ συντελεσθῇ τὸ πολὺ ἐντὸς ἑνὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς συστάσεως αὐτοῦ.

Βάσις τῆς κρίσεως τοῦ Συμβουλίου θὰ εἶνε ἡ ἐπαγγελματικὴ ἱκανότης καὶ ὅλη ἐν γένει ἡ μέχρι τοῦδε ναυτικὴ δρᾶσις τῶν ἀξιωματικῶν, ἐξακριβούμεναι ἐξ ὅλων τῶν ὑπ' ὄψει αὐτοῦ τιθεμένων ὑπηρεσιακῶν στοιχείων καὶ πάσης ἄλλης δυνατῆς ἐρεύνης.

Πᾶσαι αἱ ἐφ' ἑκάστου ἀξιωματικοῦ κρίσεις καὶ προτάσεις τοῦ Συμβουλίου εἰς τὸν Ὑπουργὸν τῶν Ναυτικῶν θὰ γίνωνται κατὰ πλειονοψηφίαν.

Ἄρθρον 3.

Τὸ Συμβούλιον ἀναγράφει τοὺς ἀξιωματικοὺς εἰς τρεῖς πίνακας:

α') Τοὺς κατὰ τὴν κρίσιν του ἐπαναφερομένους εἰς τὸ Ναυτικὸν καὶ τὸ Λιμενικὸν Σῶμα.

β') ἐκείνους, ὧν δὲν κρίνει μὲν συμφέρουσαν δι' οἱονδήποτε λόγον τὴν ἐπαναφοράν, ἀλλ' ἀξίους βαθμοῦ καὶ συντάξεως ἀνωτέρας ἢ ἀπονομῆς τοιαύτης ἐὰν μέχρι τοῦδε δὲν ἐλάμβανον· ἡ τελευταία αὕτη ἀπονομὴ ἐπεκτείνεται καὶ εἰς τὰς οἰκο-

γένειας τῶν κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο [illegible] δὲν ἐκ[illegible] ὄκνον μέχρι τοῦδε τοιαύτην.

γ') ἐκείνους δι' οὓς δὲν κρίνει ὅτι πρέπει νὰ ληφθῇ οἱονδήποτε μέτρον.

Ἄρθρον 4.

Οἱ ὑποβληθησόμενοι ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου εἰς τὸν Ὑπουργὸν τῶν Ναυτικῶν πίνακες, ἐν οἷς θὰ ἐμφαίνωνται οἱ κατὰ τὴν κρίσιν αὐτοῦ ἐπαναφερόμενοι ἢ ἐκεῖνοι δι' οὓς δέον νὰ ληφθοῦν εἰδικὰ μέτρα, εἶνε ἀνέκκλητοι.

Ἄρθρον 5.

Τὸ Συμβούλιον, ἐὰν παρίσταται ἀνάγκη νὰ διαφωτισθῇ ἐπὶ τῶν ἰδιοτήτων τῶν ἀξιωματικῶν διαφόρων κλάδων, ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ καλέσῃ, τῇ ἐγκρίσει τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ναυτικῶν, ἕνα ἐκ τῶν φερόντων τὸν ἀνώτερον βαθμὸν ἑκάστου κλάδου ἀξιωματικόν, ἵνα παράσχῃ σχετικὰς πληροφορίας διὰ τοὺς ἀξιωματικοὺς τοῦ σώματός του, προκειμένου δὲ περὶ ἀεροπόρων ἕνα ἐκ τῶν ἐν ἀποστρατείᾳ ἀνωτέρων ἀξιωματικῶν τοῦ Ἀεροπορικοῦ Σώματος.

Ἄρθρον 6.

Οἱ μέλλοντες νὰ ἀνακληθῶσι λαμβάνουν προσωρινῶς τὸν βαθμὸν ὃν ἔφερον κατὰ τὴν ἀπομάκρυνσίν των, ἐὰν οἱ ἀμέσως πρὸ αὐτῶν ἐν τῇ σειρᾷ ἀρχαιότητος κατὰ τὴν ἀπομάκρυνσίν των εὑρίσκονται ἔτι ἐν τῷ ἰδίῳ βαθμῷ. Ἐὰν οἱ ἀμέσως μετ' αὐτοὺς ἐν τῇ ἰδίᾳ σειρᾷ ἀρχαιότητος ἔχουν ἤδη λάβῃ ἀνώτερον βαθμόν, λαμβάνουν τοῦτον καὶ οἱ ἐπαναφερόμενοι μέχρι τοῦ βαθμοῦ καὶ τοῦ πλοιάρχου. Οἱ φέροντες τὸν βαθμὸν τοῦ πλοιάρχου δὲν λαμβάνουσιν ἀνώτερον βαθμόν, ἐὰν δὲν κριθοῦν ὑπὸ τοῦ Ἀνωτάτου Ναυτικοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου κατ' ἀπόλυτον ἐκλογήν.

Εἰς τὴν πρώτην σύγκλησιν τοῦ Ἀνωτάτου Ν. Διοικητικοῦ Συμβουλίου θὰ περιληφθοῦν εἰς τοὺς πίνακας τῶν προακτέων ἢ μή, προαγόμενοι δέ, θὰ ἀνακτήσουν τὴν ἀρχικὴν ἀρχαιότητα.

Ἄρθρον 7.

Τὸ χρονικὸν διάστημα καθ' ὃ διετέλεσαν ἐκτὸς ὑπηρεσίας οἱ τυχὸν ἐπανερχόμενοι εἰς τὰς τάξεις θέλει λογισθῇ ὡς χρόνος ἐνεργοῦ ὑπηρεσίας, ὡς πρὸς τὴν ἀπόκτησιν προσόντων προαγωγῆς καὶ δικαιωμάτων συνταξίμου ὑπηρεσίας, οὐδὲν ὅμως δίδει αὐτοῖς δικαίωμα λήψεως μισθοῦ ἢ ἐπιδόματος πλὴν τῆς συντάξεως.

Διὰ δὲ τοὺς μέχρι τῆς ἀπομακρύνσεώς των ὑπηρετοῦντας ἀεροπόρους θέλει λογισθῇ ὁ ἥμισυς χρόνος ὡς ἐν πτητικῇ ἐνεργείᾳ.

Τὸ αὐτὸ ἰσχύει καὶ διὰ τοὺς τυχὸν ἐπανελθόντας, ἐφόσον δὲν ἔτυχον οὗτοι τοῦ ἀνωτέρω εὐεργετήματος.

Οἱ κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο τελεσθέντες γάμοι ἀναγνωρίζονται.

Ἄρθρον 8.

Ἡ τυχὸν αὔξησις τῶν ἀριθμῶν ὡς ἐκ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ παρόντος ἔσεται προσωρινή, πᾶσα δὲ περαιτέρω προαγωγὴ θὰ ἐνεργῆται ἐπὶ τῇ βάσει τῶν κεκανονισμένων ἀριθμῶν.

Ἄρθρον 9.

Μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τοῦ ἔργου τοῦ ἀνωτέρω Συμβουλίου ἐπαναφορᾶς θὰ συσταθῇ ἐντὸς 15 ἡμερῶν, τῇ προτάσει τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ναυτικῶν καὶ ἐγκρίσει τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου, ἕτερον Συμβούλιον ἐκ 5 γενικῶν ἀξιωματικῶν ἐκ τῶν ἐν ἐνεργείᾳ, ἐν ἐλλείψει δὲ τοιούτων καὶ ἐκ τῶν ἐν ἀποστρατείᾳ, τὸ ὁποῖον θὰ κρίνῃ τίνες ἐκ τῶν ὑπηρετούντων ἀξιωματικῶν δέον νὰ ἀπομακρυνθῶσι τοῦ Ναυτικοῦ διὰ λόγους ἐπαγγελματικῆς καὶ διοικητικῆς ἱκανότητος καὶ χρησιμότητος.

Βάσις τῆς κρίσεως τοῦ Συμβουλίου ἔσονται αἱ εἰδικῶς πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ὑποβληθησόμεναι ἱεραρχικῶς προτάσεις περὶ πάντων τῶν ἐν ἐνεργείᾳ ἀξιωματικῶν ὡς καὶ τὰ τεθησόμενα ὑπ' ὄψει αὐτοῦ δι' ἕνα ἕκαστον ὑπηρεσιακὰ στοιχεῖα, συμπληρούμενα καὶ ὑπὸ τῶν κατὰ τὸ ἄρθρον 5 γνωματεύσεων.

Ἐὰν αἱ προτάσεις αὗται εἶναι ὁμοφώνως ὑπὲρ τῆς παραμονῆς ἢ ἀπομακρύνσεως, ἡ κρίσις τοῦ Συμβουλίου θὰ εἶναι ὑποχρεωτικῶς σύμφωνος πρὸς τὴν τοιαύτην κρίσιν. Ἐὰν τοὐναντίον αἱ ἱεραρχικαὶ προτάσεις διαφωνοῦν πρὸς ἀλλήλας ἢ εἰσὶ μόνον τοῦ ἀμέσου προϊσταμένου, ἀποφαίνεται ὁριστικῶς τὸ Συμβούλιον.

Ἄρθρον 10.

Τὸ ἔργον τοῦ Συμβουλίου δέον νὰ συντελεσθῇ ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς συστάσεώς του. Οἱ πίνακες τῶν κρινομένων δι' ἀπομάκρυνσιν ἀξιωματικῶν ὑποβάλλονται εἰς τὸν Ὑπουργὸν τῶν Ναυτικῶν, ὅστις ἐντὸς 15 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς ὑποβολῆς αὐτῶν θὰ καταρτίσῃ τὰ σχετικὰ Διατάγματα, συμμορφούμενος πρὸς τὴν κατὰ πλειονοψηφίαν κρίσιν τοῦ Συμβουλίου.

Ἄρθρον 11.

Ὅσοι ἐκ τῶν ἐπανερχομένων δὲν ἐπιθυμοῦν νὰ δεχθοῦν τὴν εἰς τὸ Ναυτικὸν ἐπάνοδον ἀπολαύουσιν αὐτοδικαίως τῶν ἰδίων προνομίων τῶν παρεχομένων εἰς τοὺς κατὰ τὸ ἐδάφιον 4 τοῦ ἄρθρου 3 ἀξιωματικούς, ἐφ' ὅσον ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς ἐπαναφορᾶς των δηλώσωσιν ὅτι δὲν ἀποδέχονται αὐτήν.

Ἄρθρον 12.

Ἐφ' ὅσον διαρκοῦσιν αἱ ἐργασίαι τῶν προβλεπομένων ὑπὸ τοῦ παρόντος Συμβουλίου ἀναστέλλονται αἱ σχετικαὶ διατάξεις τοῦ Ν. Διατάγματος «περὶ συστάσεως Α. Ν. Δ. Σ.», οὕτινος ἡ σύνθεσις θὰ ὁρισθῇ διὰ Διατάγματος.

Ἄρθρον 13.

Τὰ μετὰ τὴν λῆξιν τῆς λειτουργίας τῶν ὡς ἄνω Συμβουλίων συνταχθησόμενα μητρῷα τῶν ἀξιωματικῶν τοῦ Πολ. Ναυτικοῦ κυρωθήσονται διὰ Προεδρικοῦ Διατάγματος καὶ προσυπογραφήσονται παρὰ τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου.

Ὁ κ. ***Ι. Παπαϊωάννου*** προτείνει τὴν πρόταξιν τῆς προτάσεως ψηφίσματος «περὶ ἠθικῆς ἀμοιβῆς τῶν ἀξιωματικῶν ἀγωνιστῶν τοῦ Μακεδονικοῦ ἀγῶνος».

Ὁ κ. ***Χ. Βοζίκης*** ὑποστηρίζει ὡσαύτως τὴν πρόταξιν.

Ὁ κ. ***Θ. Γοῦσκος*** (Προεδρεύων) λέγει ὅτι ἡ Ἡμερησία Διάταξις δὲν δύναται νὰ τροποποιηθῇ.

Ὁ κ. ***Α. Παπαναστασίου*** λέγει ὅτι ὑπάρχει μία ἐκκρεμὴς ψηφοφορία, ἡ ὁποία πρέπει νὰ διεξαχθῇ.

Ὁ κ. ***Πρόεδρος*** ἀνακοινοῖ ὅτι ἔχει ὑποβληθῇ πρότασις ὑπερδεκαπέντε βουλευτῶν περὶ ὀνομαστικῆς κλήσεως ἐπὶ τῆς τροπολογίας τοῦ βουλευτοῦ κ. ***Θ. Σοφούλη.***

Τινὲς βουλευταὶ ζητοῦσι τὸν λόγον.

Ὁ κ. ***Γ. Καφαντάρης*** λέγει ὅτι ἡ συζήτησις ἔχει λήξει οὐδεὶς δὲ δύναται νὰ λάβῃ τὸν λόγον.

Ὁ κ. ***Πρόεδρος*** λέγει ὅτι τίθεται εἰς ψηφοφορίαν ἡ τροπολογία τοῦ κ. ***Θ. Σοφούλη*** ἔχουσα οὕτω:

Ἡ Βουλὴ ψηφίζει: Μὴ ἐγκρίνουσα τὴν ἀπὸ 11 Ὀκτωβρίου ἐ. ἔ. πρᾶξιν τοῦ ὑπὸ τὴν Προεδρίαν τοῦ κ. Γ. Κονδύλη ὑπουργικοῦ συμβουλίου ὡς ἀντισυνταγματικήν, οὐχ' ἧττον ἀποφασίζει ὅτι τὸ ἐκλογοδικεῖον δὲν δύναται νὰ κρίνῃ ἐπὶ ἐνστάσεων κατὰ τοῦ κύρους τῶν ἐκλογῶν τῆς 7 Νοεμβρίου 1926 λόγῳ μὴ ἀνακηρύξεως οἱουδήποτε ὡς ὑποψηφίου βουλευτοῦ συνεπείᾳ τῆς πράξεως ἐκείνης.

Οἱ βουλευταὶ κ. κ. ***Γ. Ἰασωνίδης, Α. Παπαδάτος*** καὶ ***Α. Βουτυρᾶς*** καταθέτουσι τὴν κάτωθι δήλωσιν.

«Ἐπειδὴ ὁ κ. Φίλιππος Μανουηλίδης, τέως Πληρεξούσιος Ἐβρου καὶ πρώην Ὑπουργὸς Προνοίας, ἐδέχθη τὸ Ὑπουργικὸν ἀξίωμα κατ' ἐπίμονον παράκλησιν ἡμῶν, παρητήθη δὲ πρῶτος διαφωνήσας πρὸς τὸν κ. Πάγκαλον, διὰ τοῦτο θεωροῦμεν ὅτι ὀφείλομεν νὰ τηρήσωμεν ἰδιαιτέραν δι' αὐτὸν ἐπιφύλαξιν».

Καλοῦνται εἶτα ὡς ψηφολέκται οἱ βουλευταὶ κ. κ. ***Σ. Σωτηριάδης*** καὶ ***Λ. Κουτσοπέταλος*** ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν τῶν ὁποίων ἄρχεται ἡ δι' ὀνομαστικῆς κλήσεως ψηφοφορία, τοῦ ζητήματος τεθέντος οὕτω.

Οἱ παραδεχόμενοι τὴν τροπολογίαν λέγουν «Ναὶ» οἱ μὴ παραδεχόμενοι αὐτὴν λέγουν «Ὄχι».

Περατωθείσης τῆς ψηφοφορίας καὶ γενομένης τῆς διαλογῆς προέκυψε τὸ ἑξῆς ἀποτέλεσμα.

Ἐψηφοφόρησαν ἐν ὅλῳ 190.

Εἶπον Ναὶ 58

Εἶπον Ὄχι 131

Εἷς ἠρνήθη ψῆφον.

Κατὰ τὸ παρατιθέμενον πρωτόκολλον.

Κ. Ἀγγελόπουλος ..... Ο
Ν. Ἀμηρᾶς .....
Μιχ. Ἀργυρόπουλος .. Ο
Χαρ. Βοζίκης ..... Ν
Γ. Γεωργιάδης .....
Κ. Δεμερτζῆς .....
Α. Δουλγερίδης .....
Γ. Ἐμπειρῖκος .....
Ἐμ. Ἐμμανουηλίδης ....
Ἰωάν. Καλογερᾶς ..... Ο
Ν. Κρανιωτάκης ..... Ν
Θ. Νικολούδης .....
Χρ. Λαδᾶς ..... Ο
Γ. Μερκούρης .....
Δ. Μπαμπᾶκος .....
Ἰωάν. Ράλλης ..... Ν
Ἀντ. Στρατηγόπουλος .. Ο
Π. Τσιτσεκλῆς ..... Ο
Γ. Ἀθανασιάδης .....
Γ. Ἀλεξανδρόπουλος .. Ν
Γ. Καλαντζόπουλος ... Ο
Ι. Καναβὸς .....
Δ. Κατσάνος ..... Ο
Γ. Καφαντάρης ..... Ο
Ἰωάν. Νικολίτσας ... Ο
Ἰωάν. Παπαιωάννου ... Ν
Σπυρ. Τρικούπης .....
Γ. Τσακανίκας ..... Ο
Ἰωάν. Τσιγκόλης ..... Ο
Α. Γρηγοριάδης ..... Ο
Δ. Δημάδης ..... Ο
Γ. Παπαπαράσχος ... Ο
Α. Χατζηνώτας ..... Ν
Ἀπ. Ζούζουλας ..... Ν
Σπυρ. Ἠλιόπουλος .....
Γ. Καρπετόπουλος ... Ν
Γ. Μηναῖος ..... Ο
Γ. Μουντζουρίδης ... Ν
Π. Πετρίδης ..... Ο
Σπ. Στάης ..... Ν
Π. Τσαλδάρης .....
Κ. Τσαλδάρης .....
Ἀθ. Χριστόπουλος ... Ο
Ἠλίας Ἀποσκίτης .....
Θ. Γρηγορίου .....
Γ. Μπακόπουλος ..... Ν
Ν. Μπακόπουλος ..... Ο
Δ. Πλαπούτας .... Ν
Θεόδ. Τουρκοβασίλης ....
Α. Τροχάνης .....
Ν. Τριανταφυλλάκος .. Ν
Σπυρ. Τσακόπουλος ....
Ν. Ἀνδρεαδάκης ... Ο
Ἰωάν. Κίνιας ..... Ν
Λουκ. Κουτσοπέταλος .. Ο
Μ. Μαντᾶς ..... Ν
Γεώργ. Μικρὸς ..... Ο

Π. Νικολαΐδης ..... Ν
Γεώργ. Πεσματζόγλου Ν
Α. Ἀγγελόπουλος ... Ν
Τάσης Ἀναστασίου ... Ο
Κ. Γκότσης ..... Ο
Κ. Γόντικας ..... Ο
Ἰωάν. Γιαννόπουλος ... Ο
Α. Μάρκου ..... Ο
Ἀνδρ. Μιχαλακόπουλος .. Ο
Δ. Μπούκουρας ..... Ν
Σ. Πολυζωγόπουλος .....
Β. Κανακάρης Ροῦφος .. Ν
Βασίλειος Σαγιᾶς ..... Ν
Ἀνδρ. Στεφανόπουλος .. Ν
Ι. Σισίνης ..... Ν
Δ. Στεφανόπουλος .....
Γ. Βοραζάνης ..... Ο
Κ. Γεωργαντόπουλος ....
Γ. Ζερβὸς ..... Ν
Α. Θεοδωρίδης ..... Ο
Κ. Κωνσταντινίδης ... Ο
Λ. Λαμπριανίδης ..... Ο
Κ. Ὀρφανὸς ..... Ο
Χ. Πανταζίδης .....
Χ. Παπάζογλου ..... Ο
Α. Παππαπαναγιώτου ....
Α. Χαΐνογλου ..... Ο
Β. Χατζηλίας ..... Ο
Κ. Βλαχοθανάσης .....
Ι. Βογιατζῆς ..... Ν
Θ. Κακαρᾶς ..... Ν
Σ. Οἰκονομίδης .....
Θ. Παππαστρατῆς .....
Π. Χατζηπᾶνος ..... Ο
Δ. Βοῦλτζος .....
Θ. Γοῦσκος ..... Ο
Ν. Κολυβᾶς .....
Ἐμ. Λούντζης .....
Ἀντ. Γαλανάκης ..... Ν
Γ. Κοκινάκης ..... Ο
Γ. Μαρῆς ..... Ο
Β. Μεϊμαράκης .....
Ι. Περδικογιάννης .....
Κ. Πολυχρονάκης ... Ο
Γ. Φραγκουδάκης ... Ν
Δημ. Ἀμπατζόπουλος .. Ο
Ι. Ι. Ἄμποτ .....
Θ. Ἀνδρεάδης ..... Ο
Ἀλ. Βουτυρᾶς ..... Ο
Ζ. Βεντούρας ..... Ο
Ν. Δαρβέρης ..... Ο
Δ. Εὐθυμιάδης ..... Ο
Μ. Θεοδωρίδης ..... Ν
Δ. Ἰασωνίδης ..... Ο
Δ. Κάκαβος ..... Ο
Ι. Καυτατζόγλου .....
Μ. Κῖρκος ..... Ο

Λ. Κυβετὸς ..... Π
Μεντὲς Λιάο Μεσατζῆς ..
Κ. Μουζενίδης .....
Κ. Μιττᾶκος ..... Ο
Ἀλ. Παπαναστασίου ... Ο
Γρ. Παππανικολάου .. Ο
Σταμ. Παππάζης .....
Φ. Παππαγεωργίου .....
Ἰσαὰκ Ἀαρὼν Σιακῆ .. Ν
Δαυῒδ Μπουχὰρ Σολὰν .. Ο
Γ. Χατζηγεωργίου ... Ο
Μ. Γούδας .....
Α. Μελᾶς ..... Ο
Δ. Μπότσαρης ..... Ο
Ἀλ. Μυλωνᾶς ..... Ο
Σπυρ. Χασιώτης .....
Χ. Χρηστοβασίλης ... Ν
Ἀλκ. Λούλης ..... Ο
Γ. Ἐξηντάρης ..... Ο
Αὐγ. Θεολογίτης ..... Ο
Σ. Καραγεώργης ..... Ο
Στ. Νικολαΐδης ..... Ο
Λ. Παππαδᾶτος ..... Ο
Ε. Σταυρίδης ..... Ο
Ι. Τσονταρίδης ..... Ο
Εὐθύμ. Βελλιανίτης .....
Δ. Ζερβὸς .....
Ἰωάν. Θεοτόκης .....
Σπυρ. Παϊπέτης .....
Α. Πιέρρης ..... Ν
Β. Ἀλεξᾶτος ..... Ο
Ι. Μεταξᾶς ..... Ο
Κοσμ. Μπουρμπούλης .. Ο
Α. Φωκᾶς ..... Ο
Λ. Ἀνδρεάδης .....
Γ. Βαρβούτης ..... Ο
Α. Ζάχος .....
Γ. Κακουλίδης ..... Ο
Ν. Κουπαροῦσος ..... Ο
Γ. Μπούσιος .....
Η. Παππαδόπουλος ... Ο
Κωνστ. Ἀλαβᾶνος .....
Δ. Βοκοτόπουλος .....
Μ. Δερλερὲς ..... Ν
Κ. Ἐμπειρῖκος .....
Π. Εὐριπαῖος ..... Ο
Ν. Καμπάνης ..... Ν
Π. Καμπάνης ..... Ν
Περ. Μαζαράκης ..... Ο
Κ. Ναυπλιώτης ..... Ο
Θ. Βαρβιτσιώτης ... Ο
Ν. Δ. Κουμάνταρος ... Ν
Π. Παπαδᾶκος ..... Ο
Δ. Πετρακᾶκος ..... Ν
Γ. Φικιώρης ..... Ο
Ἀ. Ἀποστολίδης ..... Ο
Ε. Γκλαβάνης ..... Ο
Α. Εὐφραιμίδης ..... Ο
Β. Ζησιάδης .....
Κωνστ. Θέος ..... Ο
Ἀλ. Ἰωαννίδης ..... Ο
Δ. Καζάκης .....
Κ. Καρτάλης .....
Ἀνδρ. Κόρακας .....
Σ. Μάξιμος ..... Ο
Α. Μέρος .....
Κ. Σπυρίδης ..... Ο

Ν. Κοθρῆς .....
Ροῦσσος Κούνδουρος .. Ν
Ε. Μοδάτσος .....
Α. Γαληνὸς ..... Ο
Γ. Θεοδοσιάδης .....
Γ. Καλδῆς ..... Ο
Β. Καραπαναγιώτης ... Ο
Σ. Κρητικᾶς ..... Ο
Γ. Λαζανᾶς ..... Ν
Μ. Λαίλιος ..... Ο
Γ. Παπανδρέου ..... Ο
Δ. Σάλτας ..... Ο
Κ. Σῖμος ..... Ν
Π. Ἀντωναρόπουλος .. Ν
Γ. Καντιάνης ..... Ο
Α. Ἐμπ. Κουμουνδοῦρος
Π. Μερλόπουλος ..... Ο
Α. Μισυρλῆς ..... Ν
Φ. Μοσχούλας ..... Ν
Δ. Μπενάκης ..... Ο
Π. Μποῦτος .....
Π. Σάκκης ..... Ν
Ε. Φεσᾶς ..... Ο
Ἰωάν. Βατίστας .... Ν
Π. Διαμαντόπουλος .. Ο
Ἐμ. Μαχαίρας ..... Ο
Γ. Πρευκάκης ..... Ο
Γ. Σακαλῆς ..... Ο
Σ. Σιμεονόγλου ..... Ν
Δ. Σκυλίτσης ..... Ν
Ἰωάν. Σπετσιώτης .....
Γ. Στρῖγκος .....
Σωτ. Σωτηριάδης ... Ν
Θ. Μαγκριώτης .....
Κ. Μαζαράκης ..... Ο
Γρ. Τηλκιδης ..... Ο
Π. Χρυσοβέργης .....
Α. Βαλαωρίτης .....
Γ. Μπανιᾶς ..... Ο
Λ. Τσιῶκος .....
Θ. Χαβίνης .....
Κ. Καλκάνης ..... Ο
Μ. Τσαρλαμπᾶς .....
Β. Σκουλᾶς .....
Ε. Φωτάκης .....
Χασὰν Ἀγᾶ Ζαδὲ Μουσταφᾶ ..... Ο
Ἀν. Μπακάλμπασης .. Ο
Χαβοὺζ-Ὀσμᾶν ..... Ο
Σουκρῆ-Μαμούτ-Ὀγλοῦ Ο
Φεχμῆ Χασὰν βὲη Ζαδὲ ..
Κ. Τελωνίδης ..... Ο
Ἀθ. Σινόκας .....
Νικόλ. Βλιᾶμος .....
Σ. Μανταφούνης ..... Ν
Θεμ. Σοφούλης ..... Ν
Ἐμ. Χατζηδάκις ..... Ν
Π. Ἀλεξιάδης ..... Ν
Α. Ἀργυρὸς .....
Δ. Δούκας .....
Α. Λαζαρίδης .....
Ν. Μανούσης ..... Ο
Ν. Τερλόγλου ..... Ο
Δημ. Φλωριᾶς ..... Ο
Π. Μπούμπουλης ..... Ο
Κ. Πετσάλης .....
Χρ. Ἀλαμανῆς ..... Ο

Σ. Ἀλεξιάδης	Δ. Νατσίνας .....
Περ. Ἀλεξανδρῆς .....Ο	Ι. Βαλαλᾶς .....Ο
Ἀδαμ. Ἔξαρχος	Φ. Δραγούμης .....Ν
Ε. Ζούκας .....Ο	Ν. Κυριακόπουλος .....Ο
Γ. Σιδερῆς	Σ. Λυδμπης .....
Σ. Ταλιαδοῦρος	Γ. Μέδης .....Ο
Σωτ. Κατζηγιάκης .....Ο	Δ. Τζίμας .....Ο
Φ. Χρηστοθήμος	Ἀλ. Ξανθόπουλος .....Ο
Α. Ψάρρας	Μ. Βολουδάκης .....
Ι. Μάνος	Α. Μητσοτάκης .....Ν
Ἀθ. Μιαούλης	Π. Πολυχρονίδης .....
Α. Σαχτούρης	Γ. Σήφακας .....Ν
Ν. Βελέντζας .....Ο	Α. Ἀνδρεάδης .....Ο
Σ. Γάτος .....Ο	Β. Κουκουρίδης .....
Ἰωάν. Εὐταξίας .....Ν	Θ. Πανταζίδης .....
Σπυρ. Κρεμεζῆς .....Ο	Α. Παχνὸς .....
Εὐστ. Μαλαμίδας .....Ο	Α. Πολεμίδης .....
Χ. Στεργιόπουλος .....Ο	Ἀλ. Κανάρης .....Ο
Ι. Τζίβας .....Ν	Ν. Μαμούνης .....Ο
Θαλῆς Τσιριμῶκος .....Ν	

Ἑπομένως ἡ τροπολογία ἀπερρίφθη.

Γίνεται εἶτα δι' ἀναστάσεως δεκτὸν τὸ ψήφισμα κατ' ἄρθρον καὶ σύνολον, ἔχον οὕτω·

Περὶ κυρώσεως τῆς ἀπὸ 11 Ὀκτωβρίου 1926 Συντακτικῆς πράξεως «περὶ ἐκλογιμότητος τῶν διατελεσάντων Ὑπουργῶν καὶ Ὑφυπουργῶν ἀπὸ τῆς 30 Σεπτεμβρίου 1925 μέχρις 22 Αὐγούστου 1926».

Ἄρθρον μόνον.

Κυροῦται ἡ ἀπὸ 11 Ὀκτωβρίου 1926 συντακτικὴ πρᾶξις «περὶ ἐκλογιμότητος τῶν διατελεσάντων Ὑπουργῶν καὶ Ὑφυπουργῶν ἀπὸ τῆς 30 Σεπτεμβρίου 1925 μέχρις 22 Αὐγούστου 1926» ἔχουσα μετὰ τῆς εἰσηγητικῆς αὐτῆς ἐκθέσεως οὕτω:

«Εἰσηγητικὴ ἔκθεσις

Ἡ Κυβέρνησις δὲν δύναται ν' ἀφήσῃ ἀνικανοποίητον τὴν ἐπισταμένην ἀξίωσιν τῆς κοινῆς γνώμης, ἀπαιτούσης τὸν ἀποκλεισμὸν τῶν ὑποδίκων Ὑπουργῶν ἀπὸ τοῦ δικαιώματος τοῦ νὰ κατέλθουν ὡς ὑποψήφιοι εἰς τὰς προσεχεῖς ἐκλογάς.

Ἡ ἐξακρίβωσις τῆς ποινικῆς εὐθύνης τῶν Ὑπουργῶν τούτων καὶ ἰδίως τῶν ἀπὸ τῆς παρανόμου διαλύσεως τῆς Δ' τῶν Ἑλλήνων Ἐθνικῆς Συνελεύσεως ὑπηρετησάντων ἔχει ἀνατεθῇ εἰς Ἀνακριτικὸν Συμβούλιον ἐξ ἀνωτάτων δικαστικῶν λειτουργῶν, θὰ ἦτο δὲ ἀνεπιλαβὲς ἄν, διαρκοῦντος τοῦ ἔργου τοῦ Ἀνακριτικοῦ Συμβουλίου, ἐπετρέπετο εἰς ἐκείνους, τοὺς ὁποίους ἡ Κυβέρνησις παρέπεμψεν ἐνώπιον αὐτοῦ, νὰ μετάσχωσι τοῦ ἐκλογικοῦ ἀγῶνος.

Ὁ ἀποκλεισμὸς ἄλλως τε τῶν προσώπων τούτων ἀπὸ τὰς προσεχεῖς ἐκλογὰς ἐπιβάλλεται οὐχὶ ὀλιγώτερον καὶ ἐκ λόγων στοιχειώδους πολιτικῆς ἠθικῆς καὶ ἐκ σεβασμοῦ πρὸς τὴν νομικὴν ἀρχὴν ὅτι οὐδεὶς δύναται νὰ εἶναι δικαστὴς τῆς ἰδίας αὐτοῦ ὑποθέσεως, δεδομένου ὅτι τὸ ζήτημα τῆς ποινικῆς τῶν Ὑπουργῶν τούτων εὐθύνης θέλει λυθῇ ἀπὸ τὴν μέλλουσαν νὰ συνέλθῃ Βουλήν.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω λόγων ἡ Κυβέρνησις προάγεται εἰς τὴν κατωθι συντακτικὴν πρᾶξιν».

«Συντακτικὴ πρᾶξις

Δὲν δύνανται νὰ ἐκλεχθῶσι βουλευταὶ οὐδὲ νὰ ἀνακηρυχθῶσιν ὑποψήφιοι διὰ τὰς προσεχεῖς ἐκλογάς, αἵτινες ὡρίσθησαν τὴν 7 Νοεμβρίου 1926, ὁ Θεόδωρος Πάγκαλος καὶ οἱ κάτωθι ἀναφερόμενοι, διατελέσαντες Ὑπουργοὶ καὶ Ὑφυπουργοὶ ἀπὸ τῆς 30 Σεπτεμβρίου 1925 μέχρι τῆς 22 Αὐγούστου 1926, ἤτοι:

1) Ἀνδρέας Παναγιωτόπουλος, 2) Γεώργιος Κοφινᾶς, 3) Ἀλέξανδρος Χατζηκυριάκος, 4) Γεώργιος Μπούμπουλης, 5) Ἀναστάσιος Ταβουλάρης, 6) Κωνσταντῖνος Σταμούλης, 7) Ἰωάννης Κούνδουρος, 8) Κωνσταντῖνος Ρέντης, 9) Φίλιππος Μανωλιλιέης, 10) Κωνσταντῖνος Νίβερ, 11) Ἰωάννης Τσιριμῶκος, 12) Ἰωάννης Γρηγοράκης, 13) Κωνσταντῖνος Φλάνδρος, 14) Λουκᾶς Ρούρος Κανακάρης, 15) Γεώργιος Σεχιώτης, 16) Ριχάρδος Λιεβαθινόπουλος, 17) Γεώργιος Βογόπουλος, 18) Δημήτριος Τανταλίδης, 19) Βασίλειος Μάλλιος, 20) Νικόλαος Μπότασης, 21) Μιλτιάδης Μανιατόπουλος, 22) Εὐάγγελος Περιβολαρόπουλος, 23) Βασίλειος Μακρῆς, 24) Γεώργιος Σπυρίδωνος, 25) Δημήτριος Αἰγινίτης, 26) Γεώργιος Χαριτάκης, 27) Χαράλαμπος Τσερούλης, 28) Ἀθανάσιος Εὐταξίας, 29) Ἀντώνιος Δαμιανός, 30) Γεώργιος Πώπ, 31) Ἐμμανουὴλ Ἀναδόπουλος, 32) Περικλῆς Ἰακ. Ἀργυρόπουλος, 33) Ἰωάννης Λεωνίδας, 34) Παναγιώτης Ἀραβαντινός».

Ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνακοινοῖ ὅτι ὑπεβλήθη πρότασις 10 βουλευτῶν περὶ προτάξεως τῆς συζητήσεως ἐπὶ τοῦ ψηφίσματος «περὶ καταργήσεως τοῦ Διατάγματος περὶ τῶν ὑποπεσόντων εἰς τὸ ἀδίκημα τῆς λιποταξίας κλπ. ὑπαλλήλων τοῦ Κράτους.».

Ὁ κ. **Δ. Μανούσης** διαμαρτύρεται ὅτι δὲν δύναται νὰ προταχθῇ τὸ ψήφισμα καὶ νὰ προτιμηθῇ τοῦτο τοῦ προσφυγικοῦ.

Ἀναγνωσθέντων τῶν ὀνομάτων τῶν ὑποβαλόντων τὴν πρότασιν καὶ μὴ εὑρεθέντων τούτων παρόντων ἡ πρότασις ἀπορρίπτεται.

Ἐπὶ προτάσεως περὶ προτάξεως τῆς συζητήσεως ἐπὶ τοῦ σχεδίου νόμου «περὶ ἀποστρατεύσεως ἀνωτάτων ἀξιωματικῶν» ἐγείρεται διαλογικὴ συζήτησις, μεθ' ἣν ἡ Βουλὴ δι' ἀναστάσεως δέχεται ὅπως ἡ συζήτησις χωρήσῃ κατὰ τὴν σειρὰν τῆς Ἡμερησίας διατάξεως.

Ἐπὶ τῆς προτάσεως ψηφίσματος «περὶ συστάσεως τριακονταμελοῦς Κοινοβουλευτικῆς Ἐπιτροπῆς πρὸς παρακολούθησιν ἐν γένει τῶν προσφυγικῶν ζητημάτων» ὁ κ. **Γ. Πεζμαζόγλου** λέγει ὅτι ἡ ἰδέα εἶναι ἀξία πάσης προσοχῆς διότι τὰ προσφυγικὰ ζητήματα πρέπει νὰ παρακολουθῶνται ἐκ τοῦ σύνεγγυς, τὰ δὲ ὑπὲρ τῶν προσφύγων μέτρα πρέπει νὰ λαμβάνωνται εὐρύτατα.

Εἶναι, λέγει, ἠθικοὶ καὶ πραγματικοὶ οἱ λόγοι οἱ ὁποῖοι μᾶς ἐπιβάλλουν νὰ φροντίσωμεν ὑπὲρ τῶν προσφύγων. Οἱ ἠθικοὶ λόγοι ἀνάγονται εἰς τὰς εὐθύνας τὰς ὁποίας ὅλοι μας ὑπέχομεν διὰ τὴν Μικρασιατικὴν καταστροφήν. Ποῖοι ὑπέχουν μεγαλυτέραν ἢ μικροτέραν εὐθύνην εἶναι ἀδιάφορον. Γεγονὸς εἶναι ὅτι μία ὁλόκληρος Ἑλληνικὴ χώρα κατεστράφη. Ὑπάρχουν ὅμως καὶ γεγονότα πραγματικά, ἐπιβάλλοντα ἐνδιαφέρον ὑπὲρ τῶν προσφύγων· οὐδεὶς ἀγνοεῖ ὅτι οἱ προσφυγικοὶ πληθυσμοὶ εἶναι ἐργατικοὶ καὶ νοήμονες καὶ δύνανται νὰ συμβάλουν τὰ μέγιστα εἰς τὴν ἀναγέννησιν τῆς Ἑλλάδος κατόπιν τῶν καταστροφῶν τὰς ὁποίας αὕτη ὑπέστη.

Ἡ μέχρι τοῦδε δρᾶσίς των ἀπέδειξεν ὅτι ἦσαν παραγωγικοί.

Τάσης Ἀνασταίου. Αὐτὰ τὰ γνωρίζομεν.

Γ. Πεσματζόγλου. Μετείχετε, κύριε συνάδελφε, τῶν προηγουμένων συνελεύσεων. Καὶ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει σᾶς ἐρωτῶ; Ποῖα ἦσαν τὰ ἀποτελεσματικὰ μέτρα τὰ ὁποῖα ἐλάβατε;

Φωναί πολλά.

Γ. Πεσματζόγλου. Κατὰ τὴν γνώμην μου δὲν ἐλήφθησαν ὅσα ἔπρεπε νὰ ληφθοῦν μέτρα. Εἶναι γνώμη μου τὴν ὁποίαν ἐπιτρέψατέ μοι νὰ ἔχω.

Ὁ κ. **Γ. Ζερβός** παρακαλεῖ τὸν κ. πρόεδρον, ὅπως τὸ προσφυγικὸν πρόβλημα μὴ ἀποτελέσῃ ἀντικείμενον ἐκμεταλλεύσεως ἐκ μέρους οὔτε τῆς μιᾶς οὔτε τῆς ἄλλης παρατάξεως.

Γ. Πεσματζόγλου. Τὸ λέγετε τοῦτο ἀποτεινόμενος πρὸς ἐμέ;

Γ. Ζερβός. Ὄχι.

Γ. Πεσματζόγλου. Εἶμαι τῆς ἰδέας ὅτι αἱ ἐπιτροπαὶ πρέπει νὰ ἀπαρτισθοῦν ἐξ ὅλων τῶν κομμάτων ἀναλόγως

μὲ τὴν ἐν τῇ Βουλῇ, δύναμίν των. Τοῦτο ἐπιθυμῶ ὄχι μόνον διότι πρεσβεύω, ὅτι τὰ προσφυγικὰ ζητήματα εἶναι ζητήματα ἐνδιαφέροντα ὅλον τὸν Ἑλληνισμόν, ἀλλὰ διότι, ὅλα τὰ κόμματα πρέπει νὰ διαφωτίζωνται ἐκ τῶν προτέρων περὶ τῶν λεπτῶν μέτρων, ἵνα ἀποφεύγηται ἄσκοπος ἀπεραντολογία.

Δὲν δύναμαι, ὅμως λέγει νὰ συμφωνήσω πρὸς τὰς δύο τελευταίας παραγράφους τοῦ ψηφίσματος, διὰ τῶν ὁποίων ἐκχωροῦνται νομοθετικὰ δικαιώματα εἰς τὴν ἐπιτροπήν.

Εἷς βουλευτής. Μετετράπη τὸ ψήφισμα καὶ τὰ δικαιώματα ταῦτα ἐκχωροῦνται εἰς τὴν Κυβέρνησιν.

Γ. Πεσματζόγλου. Δὲν εἶχον ὑπ' ὄψιν μου τὴν τροποποίησιν ταύτην τοῦ ψηφίσματος, ἥτις μετριάζει κάπως τὰ πράγματα. Ἐν τούτοις καὶ παρὰ τοῦτο δὲν νομίζω ὅτι ἡ βουλὴ ἔχει τὸ δικαίωμα ν' ἀπεμπολήσῃ τὰ νομοθετικά της δικαιώματα.

Ὁ κ. ***Α. Παπαναστασίου*** λέγει ὅτι τὰ προσφυγικὰ ζητήματα εἶναι λίαν περίπλοκα, διὰ τοῦτο δέ, πρὸς παροχὴν πληροφοριῶν καὶ παρακολούθησιν τῶν λαμβανομένων μέτρων καὶ πρὸς βοήθειαν τῆς Κυβερνήσεως, ἐκρίθη σκόπιμον νὰ καταρτίζωνται αἱ κοινοβουλευτικαὶ ἐπιτροπαὶ ἐπὶ τῶν προσφυγικῶν ζητημάτων. Ἡ σύστασις τῆς ἐπιτροπῆς εἶναι σκοπιμωτάτη. Ὅσον ἀφορᾷ τὰ Ν. Διατάγματα λέγει ὅτι ταῦτα βεβαίως δὲν εἶναι κάτι κανονικόν. Κατὰ τοὺς τελευταίους ὅμως χρόνους κατέστησαν ταῦτα μόνιμος ἀσθένεια, διὸ καὶ τὸ Σύνταγμα ἔλαβεν εἰδικὴν πρόνοιαν περιστολῆς των. Εἶναι ὅμως δυνατὸν νὰ προκύψῃ μεγάλη τις ἀνάγκη πρὸς ἔκδοσιν Νομοθετικοῦ διατάγματος καὶ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει δὲν θὰ ἦτο σκόπιμον νὰ ὑπάρξῃ κώλυμα πρὸς ἔκδοσιν τοιούτων, ἀπούσης τῆς Βουλῆς, ἐφ' ὅσον μάλιστα λαμβάνεται δι' ὑποβαλλομένης τροπολογίας κάθε πρόνοια ὅπως τὰ Διατάγματα ταῦτα ἐκδίδωνται ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως κατόπιν ἐγκρίσεως ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς, θὰ ὑποβάλλωνται δὲ πρὸς ἔγκρισιν εἰς τὴν Βουλήν.

Γ. Πεσμαζόγλου. Καὶ μετὰ τὴν εὐγλωττον ἀπάντησιν τοῦ ἀξιότιμου κ. Ὑπουργοῦ τῆς Γεωργίας δὲν ἐπείσθην ὅτι ἡ Βουλὴ δύναται νὰ ἐκχωρήσῃ πρὸς οἱανδήποτε τὰ νομοθετικά της δικαιώματα. — Δὲν πρέπει νὰ λαμβάνωμεν ὑπ' ὄψιν μας τὴν σήμερον ὑπάρχουσαν Οἰκουμενικὴν Κυβέρνησιν, ἡ ὁποία ἀπολαύει τῆς πλήρους ἐμπιστοσύνης τῆς Βουλῆς. — Ἐκτὸς δὲ τούτου δὲν ἀντιλαμβάνομαι καὶ κανένα ἀνεχρώτα λόγον διὰ τὸν ὁποῖον ἡ Βουλὴ θὰ ἐξεχώρει τὸ νομοθετικὸν της δικαίωμα. Ἐὰν ὑποτεθῇ ὅτι πράκειται νὰ διακοποῦν αἱ ἐργασίαι τῆς Βουλῆς τότε δύναται ἡ Βουλὴ νὰ σκεφθῇ ἐὰν πρέπῃ νὰ πράξῃ τοῦτο. Ὑποτίθεται ὅτι ἀπὸ τῆς 7 Νοεμβρίου ἔπαυσεν ὑφισταμένη ἡ ἀνώμαλος κατάστασις εἰς τὸν τόπον. Δὲν δυνάμεθα νὰ παρέχωμεν τὴν ἐντύπωσιν ὅτι ἐξακολουθεῖ αὕτη.

Ὁ μὴ συμφωνῶν εἰς τὴν ἐκχώρησιν τοῦ δικαιώματος τῆς ἐκδόσεως νομοθετικῶν διαταγμάτων δὲν ζητεῖ μόνον νὰ προστατεύσῃ τὰ δικαιώματα τῆς Βουλῆς, ἀλλὰ καὶ αὐτῶν τούτων τῶν προσφύγων, οἵτινες δὲν δύνανται πυρὰ νὰ ἔχωσι πικρὰν πεῖραν τοῦ παρελθόντος, τὸ ὁποῖον ἐδημιούργησαν διάφορα νομοθετικὰ διατάγματα.

Ὁ κ. ***Κ. Καλκάνης*** λέγει ὅτι βαθμηδὸν βαίνομεν πρὸς τὴν ἀπεμπόλησιν τῶν δικαιωμάτων τῆς Βουλῆς, πρέπει ἡ Βουλὴ νὰ κρατήσῃ τὰ δικαιώματά της καὶ νὰ μὴ ἐπιτρέψῃ ὅπως ἀνεπιγνώστως μεταβιβασθῶσι τὰ δικαιώματά της εἴτε εἰς τὴν Κυβέρνησιν εἴτε εἰς ἄλλην οἱανδήποτε ἐπιτροπήν. Οἱ κοινοβουλευτικοὶ θεσμοὶ στηρίζονται κυρίως ἐπὶ τῶν μακρῶν καὶ ἐμπεριστατωμένων συζητήσεων. Αἱ ἐκτροπαὶ δὲν καταβάλλουσι πάντοτε τὸν προσήκοντα ἔλεγχον, ἐνῷ αἱ ἐν τῇ Βουλῇ συζητήσεις, γενόμεναι δημοσίᾳ, ἔχουν τὸ ἀπαιτούμενον κῦρος ὅπως συγκρατήσουν εἰς περιωπὴν τοὺς κοινοβουλευτικοὺς θεσμούς. Ἐὰν τοῦτο εἶνε τὸ καλλίτερον διατί τότε νὰ μὴ εἰσάγεται ἐν νομοσχεδίου διὰ τοῦ ὁποίου νὰ καταργηθῇ τελείως ἡ Βουλή; Ἡ Κυβέρνησις ἐξ ἄλλου περιπατεῖ ἀπὸ μυρίας ὑποχρεώσεις καὶ ἀπασχολήσεις, συνεπῶς δὲν δύναται νὰ ἔχῃ ὅλον τὸν ἀπαιτούμενον καιρὸν ὅπως ἀσχοληθῇ μὲ τὰ προσφυγικὰ ζητήματα, τὰ ὁποῖα εἶνε τόσον σοβαρὰ καὶ ἀπαιτοῦσι συνεχῆ παρακολούθησιν. Μόνον εἰς ἐκτάκτους περιστάσεις ἡ Κυβέρνησις δύναται νὰ προβῇ εἰς τὴν ἔκδοσιν Νομοθετικοῦ μέτρου, τὸ ὁποῖον πάντως πρέπει νὰ ἔλθῃ πρὸς κύρωσιν εἰς τὴν Βουλήν. Ἔχετε, κύριοι, ὅπ' ὄψιν ὅτι ὑψίστα συμφέροντα καὶ μάλιστα χρηματικὰ ἀνακύπτουσι καθ' ἑκάστην ἐκ τῶν προσφυγικῶν ζητημάτων. Εἶνε δυνατόν, κύριοι, νὰ δικαιοῦται οἱ πρόσφυγες, ἀλλὰ μὴ λησμονῆτε ὅτι χάρις εἰς ἓν Ν. Διάταγμα, μὲ δύο μάρτυρας δύνανται νὰ λάβωσιν ἑκατομμύρια ὁλόκληρα.

Ὁ κ. ***Ε. Ἐμμανουηλίδης*** λέγει ὅτι τὸ ἀνώτατον ποσὸν ἀποζημιώσεως τὸ ὁποῖον ἐπιτρέπεται νὰ ἐκδικασθῇ εἶνε δύο χιλιάδες λίραι.

Ὁ κ. ***Κ. Καλκανης*** συνεχίζων λέγει ὅτι εἶνε βεβαίως ἀνάγκη νὰ συσταθῇ μία ἐπιτροπή, ἀλλ' ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη νὰ εἶνε ὑποχρεωμένη νὰ ὑποβάλλῃ εἰς τὴν Βουλὴν πρὸς ἔγκρισιν τὰ πορίσματά της. Καὶ μόνον τὸ γεγονὸς ὅτι οἱ πρόσφυγες ἐπεχείρησαν νὰ λύσουν τὸ ζήτημά των ἐν παραμονῇ ἐκλογῶν καὶ ἡ τότε Κυβέρνησις ἐνέδωκεν εἰς τὰς ἀπαιτήσεις των, εἶνε ἀρκετὸν νὰ πείσῃ τοὺς πάντας ὅτι ἐπικίνδυνος εἶνε ἡ παροχὴ τοιούτων δικαιωμάτων.

Ὁ κ. ***Π. Τσαλδάρης*** (Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν) λέγει ὅτι τὸ ψήφισμα, ὡς εἰσάγεται σήμερον, δὲν ἐλέχει ἀνωμαλίαν τινά. Πρόκειται ἁπλῶς περὶ συστάσεως ἐπιτροπῆς, ἡ ὁποία ἐν ἀνάγκῃ νὰ προβλέψῃ περὶ τῆς λήψεως ἐκτάκτων μέτρων. Παρὰ τὴν εὐθύνην τῆς Κυβερνήσεως, ἡ ὁποία ἐν ἐκτάκτῳ περιστάσει θὰ ἠδύνατο νὰ λάβῃ ἔκτακτα μέτρα, θὰ ὑπάρχῃ ἤδη καὶ ἡ εὐθύνη τῆς 30μελοῦς ἐπιτροπῆς, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ ἐγγύησιν διὰ τὴν περιφρούρησιν τῶν δικαιωμάτων τῆς Βουλῆς, εἰς τὴν ὁποίαν ἡ Κυβέρνησις θὰ εἶνε ὑποχρεωμένη νὰ ὑποβάλλῃ τὰ μέτρα ταῦτα ἐντὸς προθεσμίας δύο μηνῶν.

Γ. Βαρβούτης. Ὁ κ. Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν ἀναμολοίως ἐπεμβὰς εἶπέ τι τὸ αὐτονόητον· διότι ἐγὼ τουλάχιστον δὲν δύναμαι νὰ φαντασθῶ ὅτι ὁ κ. Ὑπουργὸς μετέχων Οἰκουμενικῆς Κυβερνήσεως, ἤτις ὑιοθέτησε τὸ ὑπὸ κρίσιν ψήφισμα, ἠδύνατο καὶ διαφώνων ἀκόμη νὰ ἐκδηλώσῃ ἀντίθετον γνώμην. Ἐκεῖνο ὅμως τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ τονισθῇ εἰς τὴν αἰθουσαν ταύτην εἶναι ὄχι ἡ ἀρνητικὴ ἄποψις ἡ ὁποστηριχθεῖσα ὑπὸ τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῶν Ἐσωτερικῶν, ἀφήσαντος νὰ νοηθῇ ὅτι τὸ ὑπὸ κρίσιν ψήφισμα πρέπει νὰ ψηφισθῇ πρὸς ἀποφυγὴν ταραχωδῶν ἐκδηλώσεων ὡς ἡ τῆς Π.Ο.Δ.Λ. ἀλλ' ἡ θετικὴ καὶ δημιουργικὴ ταυτότης.

Καὶ ὑπὸ τὴν τελευταίαν ἄποψιν ὁμιλῶν εἶμαι ὑποχρεωμένος, λέγει, νὰ σᾶς εἴπω ὅτι τὸ προσφυγικὸν σύνολον, τοῦ ὁποίου ἡ μέχρι σήμερον συμβολὴ εἰς τὴν ἐθνικὴν οἰκονομίαν εἶνε ποσοτικωτάτη, ἐμφανίζει ζητήματα ὑψίστης σημασίας ἀντικαλύμενα ὄχι μόνον εἰς ἡμᾶς τοὺς μετ' αὐτῶν συμβιοῦντας ἐν Μακεδονίᾳ ἀλλ' εἰς ὁλόκληρον τὴν ἑλληνικὴν κοινωνίαν. Καὶ τῶν ζητημάτων τούτων ἐπιβάλλεται ἡ ἄμεσος ἀντιμετώπισις κυρίως διὰ τὴν προαγωγὴν αὐτῆς τῆς πλουτοπαραγωγῆς, τῆς οἰκονομικῆς καὶ ἠθικῆς ὑποστάσεως τῆς ἑλληνικῆς Κοινωνίας.

Τὸ προσφυγικὸν πρόβλημα κ. βουλευταὶ δὲν εἶνε ὑπόθεσις ὀλίγων μόνον, εἶνε ὑπόθεσις ὅλων ἡμῶν (μάλιστα, μάλιστα). Καὶ εἶμαι ὑποχρεωμένος ἀκόμη νὰ τονίσω ὅτι ἂν ἡ Μακεδονία ἔνθα διεξάγεται ὁ ἀγὼν τῆς οἰκονομικῆς μας ἐπικρατήσεως δὲν ἀποσπᾷ ἀμέριστον τὴν προσοχὴν ἡμῶν θὰ εἶνε ἄσκοπα καὶ ἀνωφελῆ καὶ τὰ Συντάγματα καὶ οἱ Κοινοβουλευτικοὶ θεσμοί. Ἄλλως τε ἡ ὑπὸ τοῦ ψηφίσματος παραχωρουμένη ἐξουσιοδότησις εἰς τὴν ἐπιτροπήν, ἥτις δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι θὰ καταρτισθῇ κατὰ τὸν προσήκοντα τρόπον, δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ θεωρηθῇ σήμερον ἀντισυνταγματική, διότι καὶ ὑπὸ τοῦ Συντάγματος προβλέπεται καὶ λόγῳ τῆς ἐξελίξεως τῶν μεταπολεμικῶν κοινωνικῶν καὶ οἰκονομικῶν συνθηκῶν ἐπιβεβλημένη εἶνε.

Τὸ γεγονὸς δὲ ὅτι ἡ ἐπιτροπὴ θὰ ἔχῃ παρ' αὐτῇ ἀρωγὸν τὴν Οἰκουμενικὴν Κυβέρνησιν καθιστᾷ ἔτι μᾶλλον ἐπιβεβλημένην τὴν παραδοχὴν τοῦ ψηφίσματος.

Ὁ κ. **Ι. Μεταξᾶς** (Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας) λέγει ὅτι τὸ ψήφισμα παρουσιάζει βεβαίως κάποιαν ἀνωμαλίαν, ἀλλὰ μήπως καὶ αἱ περιστάσεις τὰς ὁποίας διερχόμεθα δὲν εἶναι ἀνώμαλοι; Νομίζω ὅτι τὸ ψήφισμα, ὡς ἐτροποποιήθη ὑπὸ τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῆς Γεωργίας, δύναται νὰ γίνῃ δεκτὸν ἄνευ οὐδενὸς κινδύνου τῶν κοινοβουλευτικῶν θεσμῶν.

Ὁ κ. **Β. Ἀλεξᾶτος** λέγει ὅτι, πάντες οἱ Ἕλληνες παρακολουθοῦσι μὲ ἄϋθημα συμπαθείας πάντας τοὺς πρόσφυγας. Ἀλλ' ἀκριδῶς ἡ συμπάθεια αὕτη καὶ τὸ ἐνδιαφέρον πρέπει νὰ ἀναγκάσῃ τὴν Βουλὴν ὅπως μὲ μεγαλυτέραν προσοχὴν ἐξετάσῃ τὰ προσφυγικὰ ζητήματα, λόγῳ τῆς λεπτότητος καὶ τῆς σπουδαιότητος αὐτῶν. Δὲν πρέπει διὰ τούτους τοὺς λόγους νὰ ἐπαφίεται εἰς μίαν καὶ μόνην Ἐπιτροπὴν ἡ ἐκτέλεσις τῶν ζητημάτων τούτων. Ἡ δὲ παροχὴ δικαιώματος εἰς τὴν Κυβέρνησιν πρὸς ἔκδοσιν Ν. Διαταγμάτων θ' ἀντιχήσῃ κάκιστα εἰς τὴν κοινὴν γνώμην, διότι ὁ λαὸς μᾶς ἐξέλεξε πρὸς ἀναστήλωσιν τοῦ Κοινοβουλευτισμοῦ, δὲν εἶνε δὲ ἀναστήλωσις τοῦ Κοινοβουλευτισμοῦ ἡ παροχὴ ἀδείας πρὸς ἔκδοσιν Ν. Διαταγμάτων. Καὶ αὐτὴ ἡ ἐπιστήμη δέχεται ὅπως μόνον εἰς ἐκτάκτους περιστάσεις παρέχεται τὸ δικαίωμα τοῦτο εἰς τὴν Κυδέρνησιν, δὲν πρόκειται δὲ τώρα περὶ τοιαύτης περιπτώσεως.

Ὁ κ. **Ι. Μεταξᾶς** παρατηρεῖ ὅτι ὁ κ. Βουλευτὴς εἶναι δυνατὸν ἐπιστημονικῶς νὰ ἔχῃ δίκαιον. πρακτικῶς ὅμως τὸ ψήφισμα εἶναι ἀνάγκη νὰ ψηφισθῇ.

Ὁ κ. **Β. Ἀλεξᾶτος** συνεχίζων λέγει ὅτι θὰ ἦτο προτιμότερον νὰ ἀναλάδῃ μόνη ἡ Κυδέρνησις τὴν εὐθύνην ἄνευ ἐξουσιοδοτήσεως τῆς Βουλῆς.

Ὁ κ. **Γ. Καφαντάρης** παρακαλεῖ ὅπως, εἰ δυνατὸν, τεθῇ τέρμα εἰς τὴν συζήτησιν ἵνα ψηφισθῇ τὸ ψήφισμα.

Ὁ κ. **Χ. Βοζίκης** δηλοῖ ὅτι παραιτεῖται τοῦ λόγου.

Ὁ κ. **Ι. Ράλλης** λέγει ὅτι τὸ προκείμενον ψήφισμα ἀφορᾷ εἰς ἐκλογὴν ἐπιτροπῆς πρὸς διαρκῆ ἔκδοσιν Ν. Διαταγμάτων.

Ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας) λέγει ὅτι εἰμπορεῖ νὰ τεθῇ «κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν προσεχῶν δικοπῶν». Ἐὰν δὲ γίνουν καὶ πάλιν διακοπαὶ ἡ ἐξουσιοδότησις δύναται νὰ ἀνανεωθῇ.

Ὁ κ. **Ι. Ράλλης** λέγει ὅτι διὰ τοῦ ψηφίσματος δὲν καταπατῶνται τὰ δικαιώματα τῆς Βουλῆς, ἀλλὰ καταπατῶνται αἱ διατάξεις περὶ εὐθύνης τῶν Ὑπουργῶν, ἐπὶ τούτου δὲ προκαλεῖ τὴν προσοχὴν τῆς Κυβερνήσεως διότι τὰς εὐθύνας τῆς Κυβερνήσεως συμμερίζεται κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἡ Ἐπιτροπή, ἐν εἴδει παρακυβερνήσεως.

Ὁ κ. **Α Παπαναστασίου** (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας) δηλοῖ ὅτι ἡ Κυδέρνησις ἔχει τὰς εὐθύνας της, αἱ ὁποῖαι οὐδαμῶς περιορίζονται.

Ὁ κ. **Ι. Ράλλης** συνεχίζων λέγει ὅτι ὡς πρὸς τὸ πρῶτον μέρος τοῦ ψηφίσματος ἔχει ἀντιρρήσεις, διότι ἡ Ἐπιτροπὴ «θὰ παρακολουθῇ τὰς κυδερνητικὰς ἐνεργείας» ὡσανεὶ ἐπρόκειτο περὶ ἑνὸς συγγενικοῦ συμβουλίου.

Ὁ κ. **Ν. Βελέντζας** λέγει ὅτι ἐὰν ἡ παροῦσα Κυδέρνησις συνέστη, συνέστη δι' ὅλα τὰ μεγάλα ζητήματα μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ τὸ προσφυγικόν, διὰ τοῦτο, λέγει, ἐγὼ θὰ εἶμαι ὑπὲρ τοῦ ψηφίσματος. Θὰ ἔπρεπεν ὅμως, ἐφ' ὅσον, ὡς ἐν τῇ αἰτιολογικῇ ἐκθέσει ἀναφέρεται, τὰ προσφυγικὰ ζητήματα ἔφθασαν εἰς σημεῖον ὀξύτητος, νὰ ἔχουν ἤδη προσκομισθῇ πάντα τὰ προσφυγικὰ μέτρα ὑπὸ μορφὴν ψηφισμάτων, ἵνα ἔχουν ἤδη ψηφισθῇ.

Ἐν πάσῃ ἄλλῃ περιπτωσει καὶ προκειμένου περὶ οἱουδήποτε ἄλλου ζητήματος, δηλοῖ ὅτι θὰ ἦτο ἀντίθετος πρὸς τὴν τοιαύτην ἐξουσιοδότησιν, ὑποχωρεῖ δὲ μόνον διότι πρόκειται περὶ τοῦ προσφυγικοῦ. Ἐὰν ὅμως ὑποχωρεῖ παρακαλεῖ ὅπως ἡ Ἐπιτροπὴ μὴ ἀποτελεσθῇ μόνον ἀπὸ πρόσφυγας, ἀλλὰ νὰ περιληφθοῦν εἰς αὐτὴν καὶ γηγενεῖς.

Ὁ κ. **Γ. Καφαντάρης** λέγει ὅτι τὴν ἐπιτροπὴν θὰ ἔπρεπε νὰ καταρτίσῃ εἴτε ὁ Πρόεδρος τῆς Βουλῆς, εἴτε οἱ ἀρχηγοὶ τῶν κομμάτων, ἀναλόγως τῆς δυνάμεως αὐτῶν. Ὁπωσδήποτε ὅμως ἵνα τηρηθῇ τὸ προηγούμενον ἡ Ἐπιτροπὴ δύναται νὰ συσταθῇ ἀπὸ τὸν κ. Πρόεδρον παρακαλούμενον ὅπως τηρήσῃ εἰς τὴν σύνθεσιν αὐτῆς τὴν ἀναλογίαν τῶν κομμάτων.

Ὁ κ. **Ν. Βελέντζας** συνεχίζων λέγει ὅτι διὰ τῆς τελευταίας παραγράφου καθορίζεται ὅπως τὰ νομοθετικὰ ταῦτα μέτρα λαμδάνωνται κατόπιν συμφώνου γνωμοδοτήσεως ἢ προτάσει τῆς Ἐπιτροπῆς, συνεπῶς ἡ Ἐπιτροπὴ ὑπερισχύει.

Ὁ κ. **Γ. Καφαντάρης** (Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν) λέγει ὅτι τὸ πρᾶγμα εἶναι ἁπλούστατον, διὰ νὰ ληφθῇ ἓν νομοθετικὸν μέτρον ἀπαιτεῖται σύμπτωσις γνωμῶν Ἐπιτροπῆς καὶ Κυδερνήσεως. Ἐὰν δὲν ὑπάρχει ἡ συμφωνία αὕτη δὲν θὰ ληφθῇ τὸ μέτρον.

Ὁ κ. **Ν. Βελέντζας** ἐρωτᾷ τί θὰ γίνῃ προκειμένου περὶ ἐπείγοντος μέτρου.

Ὁ κ. **Γ. Καφαντάρης** (Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν) ἀπαντᾷ ὅτι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει θὰ καλεῖται ἡ Βουλή.

Ὁ κ. **Π. Τσαλδάρης** (Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν) λέγει ὅτι ἡ Κυδέρνησις καὶ πάλιν, ἐν περιπτώσει διαφωνίας πρὸς τὴν Ἐπιτροπήν, θὰ κάμνῃ ὅτι κάμνει συνήθως ἐν ἐπειγούσαις περιστάσεσι θὰ ἐκδώσῃ τὸ Νομοθετικὸν Διάταγμα ἐὰν δὲν προφθάνῃ νὰ καλέσῃ τὴν Βουλήν.

Ὁ κ. **Ν. Βελέντζας** λέγει ὅτι κατόπιν τῶν γενομένων διασαφήσεων θέλει ψηφίσῃ ὑπὲρ τοῦ ψηφίσματος.

Κηρύσσεται εἶτα ἡ συζήτησις περαωμένη.

Ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** λέγει ὅτι ἡ ἐπὶ δεκαπενθήμερον ἐξουσιοδότησις τῆς Ἐπιτροπῆς εἶνε δῶρον ἄδωρον καὶ ἵνα μὴ ἐπαναλαμδάνεται ἑκάστοτε ἡ ἰδία συζήτησις δεχόμεθα τροπολογίαν καθ' ἣν ἡ ἐξουσιοδότησις ἰσχύει ἐπὶ ἕξ μῆνας κατὰ τὸ διάστημα πάντοτε τῶν διακοπῶν.

Γίνεται δι' ἀναστάσεως δεκτὸν μετὰ τοῦτο ὡς ἐτροποποιήθη τὸ ψήφισμα.

Περὶ συστάσεως τριακονταμελοῦς Κοινοβουλευτικῆς Ἐπιτροπῆς πρὸς παρακολούθησιν ἐν γένει τῶν προσφυγικῶν ζητημάτων, ἔχον οὕτω :

Ἡ Βουλὴ τῶν Ἑλλήνων

Ἐν τῇ ἐπιθυμίᾳ αὐτῆς πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν καταβαλλομένων προσπαθειῶν πρὸς ταχείαν καὶ ἱκανοποιητικὴν ἐπίλυσιν τῶν ζητημάτων τῶν ἀφορώντων τὴν ἀνταλλαγὴν τῶν Ἑλληνικῶν καὶ Τουρκικῶν πληθυσμῶν, τὴν καταδολὴν τῶν ἀποζημιώσεων, τὴν περίθαλψιν καὶ τὴν ἐγκατάστασιν τῶν προσφύγων ἀπὸ τῆς ὁποίας ἐξαρτᾶται ὁλοκλήρου τοῦ Ἐθνικοῦ Ὀργανισμοῦ ἡ ἀναζωογόνησις καὶ τοῦ Κράτους ἡ ἐνδυνάμωσις.

Ψηφίζει

Συνιστᾷ διαρκῆ τριακονταμελῆ Κοινοβουλευτικὴν Ἐπιτροπὴν ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Προέδρου τῆς Βουλῆς, ἥτις θέλει ἔχει ὡς προορισμὸν νὰ παρακολουθῇ τὰς Κυβερνητικὰς ἐνεργείας ἐπὶ τῆς ἀνταλλαγῆς, τῆς περιθάλψεως, ἐγκαταστάσεως καὶ ἐν γένει ἐπὶ ὅλων τῶν προσφυγικῶν ζητημάτων, νὰ μελετᾷ ταῦτα καὶ συνιστᾷ εἰς τὴν Κυβέρνησιν τὰ ἐνδεικνυόμενα πρὸς λύσιν αὐτῶν μέτρα.

Ἡ Ἐπιτροπὴ δύναται νὰ διαιρεθῇ εἰς πλείονα τοῦ ἑνὸς τμήματα ἀναλόγως τῶν παρουσιασθησομένων θεμάτων.

Τὰ μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς ὁρίζονται ὑπὸ τοῦ Προέδρου τῆς Βουλῆς, ὅστις ἐν ἀνάγκῃ δύναται διὰ πράξεως αὐτοῦ νὰ αὐξήσῃ καὶ τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν μέχρι πεντήκοντα.

Κατὰ τὰς διακοπὰς τῶν ἐργασιῶν τῆς Βουλῆς μέχρι τοῦ προσεχοῦς Ὀκτωδρίου ἐπιτρέπεται εἰς τὴν Κυδέρνησιν νὰ προ-

καλέσῃ τὴν ἔκδοσιν Νομοθετικῶν Διαταγμάτων διὰ τὰ μνησθέντα ζητήματα κατόπιν προτάσεως ἢ συμφώνου γνωμοδοτήσεως τῆς ἀνωτέρω Ἐπιτροπῆς.

Τὰ τυχὸν ἐκδοθησόμενα Νομοθετικὰ Διατάγματα θέλουσιν ὑποδληθῇ εἰς τὴν Βουλὴν ἅμα τῇ ἐπαναλήψει τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς, πρὸς κύρωσιν παρ' αὐτῆς συμφώνως πρὸς τὸ ἄρθρον 71 τοῦ Συντάγματος.

Γίνεται δι' ἀναστάσεως δεκτὸν κατ' ἀρχήν, ἄρθρον καὶ σύνολον τὸ ψήφισμα.

Περὶ ἀποστρατείας ἀνωτάτων ἀξιωματικῶν, ἔχον οὕτω :

Ἄρθρον 1.

Οἱ ἐν τῷ ἄρθρῳ 1 τοῦ ἀπὸ 5 Φεδρουαρίου Ν. Δ. «περὶ κατα-

Ὁ Πρόεδρος
Θ. ΣΟΦΟΥΛΗΣ

στάσεως ἀξιωματικῶν ἀναφερόμενοι ἀξιωματικοὶ δύνανται νὰ τεθῶσιν εἰς ἀποστρατείαν αὐτεπαγγέλτως διὰ Διατάγματος προκαλουμένου ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Στρατιωτικῶν, εἴτε ἕνεκεν ἐλλείψεως θέσεως εἴτε ἐξ ἄλλων δεδομένων, κατόπιν ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμδουλίου.

Ἄρθρον 2.

Ἡ ἰσχὺς τοῦ παρόντος ἄρχεται ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεώς του εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως καὶ λήγει τρεῖς ἡμέρας ἀπὸ αὐτῆς.

Μεθ' ὃ συναινέσει τῆς Βουλῆς, ἡ συνεδρίασις λύεται τὴν 9.50' μ. μ. διὰ τὴν 4 1/2 μ. μ. τῆς αὔριον.

Οἱ Γραμματεῖς
Μ. Λαΐλιος
Θ. Τσιριμῶκος

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΙΔ'

Τῆς 22 Δεκεμβρίου 1926

Ὥρᾳ 5 μ. μ. ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς ἕδρας κηρύσσει τὴν ἔναρξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει ν' ἀνοιχθῶσι τὰ θεωρεῖα.

Ἀναγινώσκονται τὰ πρακτικά. Οἱ κ. κ. **Δ. Κυβετός, Μ. Τσαρλαμπᾶς, Θ. Παπαστρατῆς, Θ. Χαβίνης** καὶ **Α. Ἀναστασίου** διαμαρτύρονται διότι ἀναγράφεται ὡς ψηφισθὲν τὸ «περὶ ἀποστρατείας ἀποτάκτων ἀξιωματικῶν» ψήφισμα, τὸ ὁποῖον φρονοῦν ὅτι δὲν ἐψηφίσθη, ἀφοῦ καὶ αὐτὸς ὁ κ. Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν ἦτο ἀπὼν καὶ ἀκόμη δὲ καὶ προχθὲς διετρανώθη πάνδημος ἡ ἀντίληψις τῆς Βουλῆς, ὅπως μὴ ἀφαιρῶνται διὰ πολιτικοὺς λόγους οἱ βαθμοὶ τῶν ἀξιωματικῶν.

Πολλοὶ βουλευταὶ (ἐκ τῆς δεξιᾶς). Ἐψηφίσθη.

Α. Παπαναστασίου (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας). Ἐψηφίσθη, ἀλλὰ ἴσως λόγῳ θορύδου νὰ μὴ ἀντελήφθησαν τοῦτο τινὲς ἐκ τῶν κ. κ. Βουλευτῶν.

Ὁ κ. **Θ. Χαβίνης** ἐπιμένει τονίζων ὅτι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ θεωρηθῇ ψηφισθὲν τοῦτο, ἀφοῦ οὔτε πρότασις περὶ προτάξεώς του ἐγένετο.

Μ. Γούδας καὶ **Σ. Σωτηριάδης.** Καὶ προετάχθη καὶ ἐψηφίσθη.

Ὁ κ. **Θ. Παπαστρατῆς** ἐπιμένει νὰ ἐρωτηθῇ ἡ Βουλὴ ἂν ἐψηφίσθη τὸ νομοσχέδιον.

Ὁ κ. **Σ. Σωτηριάδης** παρατηρεῖ ὅτι καὶ αὐτὸς ὁ κ. Καφαντάρης ἐπρότεινε τὴν ψήφισίν του.

Ὁ κ. **Ι. Καλογερᾶς** λέγει ὅτι τὸ μέτρον ἐψηφίσθη περὶ τὸ τέλος τῆς συνεδριάσεως.

Οἱ κ. κ. **Θ. Παπαστρατῆς** καὶ **Θ. Χαβίνης** διαμαρτύρονται καὶ παρακαλοῦν ὅπως ἡ διαμαρτυρία των ἀναγραφῇ εἰς τὰ πρακτικά.

Ἐπικυροῦνται εἶτα τὰ πρακτικά.

Ἀνακοινοῦνται τὰ ἑξῆς :

Τὸ Πανυπαλληλικὸν Συνέδριον διαμαρτύρεται κατὰ τοῦ καταστατέντος ψηφίσματος περὶ ἐπαναφορᾶς τοῦ καταργηθέντος θεσμοῦ τῶν προσωρινῶν διδασκάλων.

Ἡ Ἕνωσις τῶν Ἑλλήνων ἐφοπλιστῶν ὑποδάλλει ὑπόμνημα καὶ παρακαλεῖ τὴν Κυδέρνησιν ὅπως λάδῃ ὑπ' ὄψει της τὰ ζητήματά των.

Ὁ Σύνδεσμος ἀποστράτων ἀξιωματικῶν ξηρᾶς Κυκλάδων ὑποδάλλει ὑπόμνημα περὶ τῆς συμμετοχῆς τῶν συνταξιούχων ὁπλιτῶν τῆς Χωροφυλακῆς εἰς τὰ ὠφελήματα τοῦ Μετοχικοῦ Ταμείου τοῦ κατὰ γῆν στρατοῦ.

Οἱ καπνοπαραγωγοὶ Μεγ. Κεσερλῆ παρακαλοῦν τὴν Κυδέρνησιν ὅπως ἐπαναφέρουν τὸν καταργηθέντα φόρον καπνοῦ α' β' καὶ γ' ποιότητος.

Οἱ γονεῖς στρατευθέντων φοιτητῶν συμπληρωσάντων δεκαεξάμηνον ὑπηρεσίαν παρακαλοῦν νὰ δοθῇ εἰς αὐτοὺς δίμηνος ἄδεια.

Ὡσαύτως οἱ γονεῖς τῶν στρατευθέντων φοιτητῶν κλάσεως 1924 παρακαλοῦν τὴν Κυδέρνησιν ὅπως διατάξῃ τὴν ἀπόλυσίν των χάριν τῶν σπουδῶν των.

Ὁ Δήμαρχος Καλαμῶν ὑποδάλλει ψήφισμα τοῦ Δημοτικοῦ Συμδουλίου περὶ τοῦ ἠλεκτροφωτισμοῦ τῆς πόλεως Καλαμῶν.

Τὸ ἐρατικὸν Κέντρον Καλαμῶν παρακαλεῖ ὅπως μὴ ἐπιτραπῇ ἡ ἐξαγωγὴ ἐλαίου ἐκ τῆς πόλεως.

Τὸ ἐπαγγελματικὸν καὶ βιοτεχνικὸν ἐπιμελητήριον Πειραιῶς διαμαρτύρεται κατὰ τῆς συμδάσεως τῆς ἑταιρείας ὑδρεύσεως.

Ἐπιτροπὴ ἐνοικιαστῶν Ῥοδόπης διαμαρτύρεται κατὰ τοῦ Προέδρου τῶν Πρωτοδικῶν διατάξαντος ἐξώσεις ἰσχύοντος τοῦ ἐνοικιοστασίου.

Οἱ ἀκτήμονες Βασσάρων διαμαρτύρονται διὰ τὴν γενομένην ἔξωσιν ἐκ μέρους τῆς Μονῆς τῶν Ἁγ. 40.

Ὁ πρώην Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας Κ. Σταμούλης παρακαλεῖ τὴν Βουλὴν ὅπως διατάξῃ τὴν ἀπόλυσίν του ἐκ τῶν φυλακῶν ἐπὶ ἐγγυήσει.

Ὁ κ. Κ. Πέτσας ὑποδάλλει ὑπόμνημα διὰ τὴν σκανδαλώδη σύμδασιν τῆς προμηθείας Ἰταλικῶν τρακτὲρ διὰ τὴν ἔλξιν τῶν πυροδόλων.

Οἱ κάτοικοι τοῦ Ἐλευθεροχωρίου ὑποδάλλουσιν ὑπόμνημα καὶ παρακαλοῦν τὴν Κυδέρνησιν ὅπως λάδῃ ὑπ' ὄψει τὰ αἰτήματά των.

Ὁ Ν. Καρέλας ζητεῖ οἰκονομικὴν ἐνίσχυσιν.

Οἱ τηλεγραφικοὶ ὑπάλληλοι, οἱ ἀποσπασθέντες ἐκ τῶν τάξεων τοῦ στρατοῦ πρὸς πλήρωσιν κενῶν ὑπηρεσιῶν, ζητοῦν τὴν ἀπαλλαγὴν τοῦ ὑπολοίπου τῆς στρατιωτικῆς ὑποχρεώσεώς των.

Οἱ καπνοπῶλαι Κιάτου Κορινθίας ὑποδάλλουσιν ὑπόμνημα περὶ καταργήσεως τοῦ Ν. Δ. τῆς 10ης Ὀκτωδρίου 1925, δι' οὗ ἀπαγορεύεται ἡ λιανικὴ πώλησις σιγαρέττων.

Ὁ Λάζαρος Παπαδόπουλος ἔφεδρος ἀξιωματικὸς κρατούμενος εἰς τὰς φυλακὰς Θεσσαλονίκης, διαμαρτύρεται κατὰ τοῦ ἀρχιφύλακος τῶν φυλακῶν διὰ τὰς διαιοπραγίας του

ως καὶ κατὰ τοῦ Διευθυντοῦ τῶν φυλακῶν ἀρνηθέντος ν' ἀποστείλῃ τὴν διαμαρτυρίαν ταύτην.

Οἱ ἀνάπηροι τῶν πολέμων ζητοῦν ὅπως ἐνισχυθῶσιν οἰκονομικῶς.

Οἱ κρατούμενοι εἰς τὰς φυλακὰς Συγγροῦ διὰ τὰ γεγονότα τῆς 19 Σεπτεμβρίου ἐ. ἔ. παρακαλοῦν τὴν Κυβέρνησιν ὅπως λάβῃ μέριμναν καὶ δι' αὐτούς.

Ὁ κ. Π. Βωτέας ὑποβάλλει σχέδιον ἀποσπέσεως τοῦ Δημοσίου Χρέους.

Ἡ Κοινότης Παρμαρᾶ Χαλκιδικῆς ζητεῖ νὰ ληφθοῦν μέτρα πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῆς θαλασσίας Συγκοινωνίας.

Ὁ Κ. Σκιαδᾶς ζητεῖ νὰ κατασκευασθῇ ὁ δρόμος Καρυωτῶν-Λευκάδος.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνακοινοῖ ὅτι ἡ Ἐπιτροπὴ διὰ τὴν ἐπεξεργασίαν τοῦ νομοσχεδίου «περὶ κυρώσεως τῶν Ἑλληνοτουρκικῶν συμφωνιῶν» κατηρτίσθη ἐκ τῶν κ. κ. Γ. Ἐξηντάρη, Α. Σαχτούρη, Μ. Ἀργυροπούλου, Λ. Κυδωνέως, Α. Βουτυρᾶ, Ι. Ράλλη, Δ. Χατζίσκου, Α. Ἐμπειρίκου-Κουμουδούρου, Β. Καραπαναγιώτη, Γ. Πεσματζόγλου, Θ. Νικολούδη, Ν. Μπακοπούλου καὶ Φ. Δραγούμη.

Ὁ κ. **Δ. Βοκοτόπουλος** ὑποβάλλει πρότασιν ψηφίσματος «περὶ Ἀνωτάτου Δικ. Συμβουλίου».

Ὁ κ. **Λ. Κυβετός** ὑποβάλλει πρότασιν νόμου «περὶ ἀναγνωρίσεως ὡς χρόνου συνταξίμου προγενεστέρας ὑπηρεσίας ἐν Μ. Ἀσίᾳ κλπ. ἀνταλλαξίμων Ἑλλήνων τὸ γένος καὶ ἤδη ὑπηρετούντων μονίμων δημοσίων ὑπαλλήλων».

Ὁ κ. **Δ. Παπαναστασίου** (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας) προτείνει ὅπως διακοποῦν αἱ ἐργασίαι τῆς Βουλῆς λόγῳ τῶν ἑορτῶν διὰ τὴν 10 Ἰανουαρίου.

Ἡ **Βουλὴ** ἐρωτωμένη δέχεται δι' ἀναστάσεως τὴν πρότασιν.

Ἐπίσης προτείνει ὅπως λυθῇ ἡ συνεδρίασις πρὶν ἢ ἡ Βουλὴ εἰσέλθῃ εἰς τὴν νομοθετικὴν ἐργασίαν, ἥτις θὰ συζητηθῇ ἅμα τῇ ἐπαναλήψει τῶν ἐργασιῶν τῆς Βουλῆς, ἀφοῦ καὶ οὐδὲν ἐκ τῶν ἀναγραφομένων ἐν τῇ ἡμερησίᾳ διατάξει εἶνε ἐπείγον.

Ἡ **Βουλὴ** δέχεται τὴν πρότασιν δι' ἀναστάσεως.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** ἐξουσιοδοτεῖται εἶτα ὅπως καταρτίσῃ τὴν 30μελῆ Ἐπιτροπὴν ἐπὶ τῶν προσφυγικῶν ζητημάτων.

Ἀναγινώσκονται εἶτα καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικὰ τῆς σημερινῆς συνεδριάσεως.

Μεθ' ὃ συναινέσει τῆς Βουλῆς λύεται ἡ συνεδρίασις ὥρᾳ 6 1)2 μ. μ.

Ὁ Πρόεδρος
Θ. ΣΟΦΟΥΛΗΣ

Οἱ Γραμματεῖς
Μ. Λαΐλιος
Θ. Τσιριμῶκος

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΙΕ'

Τῆς 10 Ἰανουαρίου 1927

Ὥρᾳ 6 μ. μ. ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς ἕδρας λέγει ὅτι ἐπειδὴ εἶνε προφανὲς ὅτι δὲν ὑπάρχει ἐπαρκὴς ἀριθμὸς βουλευτῶν πρὸς συγκρότησιν συνεδριάσεως, αἱ ἐργασίαι τῆς Βουλῆς θέλουσιν ἐπαναληφθῇ εὐθὺς ὡς τὸ προεδρεῖον πεισθῇ ὅτι συνεκεντρώθη ἐν Ἀθήναις ὁ ἀπαιτούμενος ἀριθμὸς βουλευτῶν. Περὶ τούτου δὲ θέλουσιν εἰδοποιηθῇ οἱ κ. κ. βουλευταὶ δι' εἰδικῶν προσκλήσεων.

Ὁ Πρόεδρος
Θ. ΣΟΦΟΥΛΗΣ

Οἱ Γραμματεῖς
Μ. Λαΐλιος,
Θ. Τσιριμῶκος

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΙΕ'

Τῆς 20 Ἰανουαρίου 1927

Ὥρᾳ 5.10 μ.μ. ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς ἕδρας κηρύσσει τὴν ἔναρξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει ν' ἀνοιχθῶσι τὰ θεωρεῖα.

Ἀνακοινοῦται ἔγγραφον τοῦ κ. Προέδρου τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου δι' οὗ γνωρίζεται πρὸς τὴν Βουλὴν ὅτι ὁ Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας διὰ Διατάγματος ἀπὸ 10 Ἰανουαρίου ἐ.ἔ. ἀνέθηκε προσωρινῶς τὴν Διεύθυνσιν τοῦ Ὑπουργείου Ὑγιεινῆς, Προνοίας καὶ Ἀντιλήψεως εἰς τὸν Ὑφυπουργὸν τῆς Γεωργίας κ. Α. Μπακάλμπασην κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἀπουσίας τοῦ Ὑπουργοῦ κ. Μ. Κίρκου.

Ἀνακοινοῦται ὡσαύτως ὅτι ὁ κ. **Γ. Καφαντάρης** (Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν) ὑποβάλλει τὰ ἑξῆς σχέδια Νόμων 1) «περὶ ἐξοφλήσεως τοῖς μετρητοῖς μέρους τοῦ κεφαλαίου τῶν προσωρινῶν ἀποδείξεων τοῦ Δανείου 8%ο τοῦ 1926 (δραχ. 650.000.000) καὶ 2) «περὶ προσδιορισμοῦ χρόνου ἐνεργείας καθυστερουμένων κληρώσεων τοῦ Δανείου 8%ο τοῦ 1919 (ἀπαλλοτριώσεως) τμήματος 75.000.000 δρ.

Ὁ κ. **Α. Μιχαλακόπουλος** (Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν) ὑποβάλλει 1) σχέδιον Νόμου «περὶ τρόπου διακανονισμοῦ προκυψασῶν κατὰ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν ἄρθρων 2 καὶ 16 τῆς Συμβάσεως «περὶ ἀνταλλαγῆς Ἑλληνικῶν καὶ Τουρκικῶν πληθυσμῶν δυσχερειῶν» καὶ 2) σχέδιον ψηφίσματος «περὶ ὀργανισμοῦ τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν».

Ἐπίσης ἀνακοινοῦται ὅτι ὁ κ. **Ι. Μεταξᾶς** (Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας) ὑποβάλλει νομοσχέδιον «περὶ κυρώσεως τοῦ προσηρτημένου εἰς τὴν Διεθνῆ Τηλεγραφικὴν Σύμβασιν τῆς Πετρουπόλεως Διεθνοῦς τηλεγραφικοῦ κανονισμοῦ, ὡς ἀνεθεωρήθη ὑπὸ τῆς Διεθνοῦς Τηλεγραφικῆς διασκέψεως τῶν Παρισίων τοῦ 1925».

Οἱ κ. κ. **Ι. Καλογερᾶς, Γ. Κακουλίδης, Δ. Χατζῖσκος, Χ. Βοζίκης** κλπ. ὑποβάλλουσι πρότασιν ψηφίσματος «περὶ ἐπαναφορᾶς ἀρχικελευστῶν καὶ ὑπαξιωματικῶν τοῦ Πολεμικοῦ Ναυτικοῦ».

Ἀνακοινοῦνται εἶτα αἱ κάτωθι ἀναφοραί.

Οἱ Σύνδεσμοι διδασκάλων Κιλκίς, Ῥεθύμνης, Ἐλασσῶνος καὶ Σουφλίου διαμαρτύρονται διὰ τὴν ἐπαναφορὰν τοῦ θεσμοῦ τῶν προσωρινῶν διδασκάλων.

Αἱ Κοινότητες ὀρθοδόξων Ἀμουργοῦ, Γυθείου, Ἑρμουπόλεως, Μεσολογγίου, Πουγκακίου, Ἀραχώβης, Βαρυμπόπης καὶ Βυλλίων ζητοῦν τὴν ἐπαναφορὰν τοῦ παλαιοῦ ἡμερολογίου.

Ἡ Πανελλήνιος ἕνωσις ἐργατῶν Τροχαίας Κινήσεως τῆς Ἑλλάδος ὑποβάλλει ὑπόμνημα δι' οὗ ζητεῖ τὴν λῆψιν μέτρων πρὸς βελτίωσιν τῆς θέσεώς των.

Ὁ Σύνδεσμος ὁδηγῶν καὶ μηχανοδηγῶν αὐτοκινήτων κτλ. Ἀθηνῶν ὑποβάλλει ψήφισμα δι' οὗ ζητεῖ τὴν λῆψιν μέτρων διὰ τὴν οἰκονομικὴν καὶ ἠθικὴν ἀνύψωσιν αὐτῶν.

Ἡ Παμπροσφυγικὴ ἕνωσις νομοῦ Σερρῶν παρακαλεῖ τὴν Κυβέρνησιν ὅπως χορηγήσῃ δίμηνον ἄδειαν εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν τακτοποιήσεως τῆς στρατολογικῆς καταστάσεως τῶν προσφύγων.

Οἱ Πρόσφυγες Συνοικισμοῦ Γυμναστηρίου Ξάνθης παρακαλοῦν τὴν Κυβέρνησιν ὅπως τοῖς χορηγηθῇ ἀναστολὴ πληρωμῆς τῶν χρεῶν των πρὸς τὸν Ἐποικισμὸν Ξάνθης.

Ὁ Σύλλογος προσφύγων Ἀνατολικῆς Θράκης ὑποβάλλει ὑπόμνημα καὶ παρακαλεῖ τὴν Κυβέρνησιν ὅπως ληφθῇ τοῦτο ὑπ' ὄψιν.

Ὁ Σύνδεσμος παντοπωλῶν Λιμ. Βαθέος καὶ Παλαιοκάστρου Σάμου ζητεῖ τὴν κατάργησιν τοῦ νόμου περὶ Κυριακῆς ἀργίας διὰ τὴν νῆσον Σάμον.

Ὁ ἐν Χανίοις Σύλλογος «Γενικὴ Ἕνωσις ἰδιοκτησίας Κρήτης» παρακαλεῖ τὴν Κυβέρνησιν ὅπως καταργηθῇ ὁλοσχερῶς τὸ ἐνοικιοστάσιον διὰ τὴν νῆσον Κρήτην.

Ἡ Ἕνωσις Γεωργικῶν Συνεταιρισμῶν νομοῦ Σερρῶν ὑποβάλλει ὑπόμνημα καὶ παρακαλεῖ τὴν Κυβέρνησιν ὅπως λάβῃ τοῦτο ὑπ' ὄψιν.

Τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον τοῦ Γεωργικοῦ Συνεταιρισμοῦ Κολογεροράχεως ζητεῖ τὴν ἐπαναφορὰν τοῦ νόμου περὶ ἀγροφυλακῆς.

Οἱ Πρόεδροι τῶν κοινοτήτων Ἀμολιανῆς, Γαλιμῆς καὶ Πασαλιμανίου παρακαλοῦν τὴν Κυβέρνησιν ὅπως ληφθοῦν μέτρα διὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν τῆς θαλασσίας συγκοινωνίας διὰ τοὺς ἀλιμένους ὅρμους τῆς Χαλκιδικῆς.

Ὁ Νομάρχης Πέλλης διαβιβάζει τὸ ὑπόμνημα τοῦ Γεωργικοῦ Συνεταιρισμοῦ Νησίου ἀφορῶν τὸ ἀπαλλοτριωθὲν ἀγρόκτημα Νησίου.

Τὸ Σωματεῖον ἐνοικιαστῶν δημοσίων Ἀστικῶν Κτημάτων Λεροπορικῆς ἀμύνης Θεσσαλονίκης, ζητεῖ ὅπως τὰ εὐεργετήματα τοῦ ἐνοικιοστασίου ἰσχύουν καὶ δι' αὐτούς.

Οἱ ἀπομακρυνθέντες ἐκ τῶν τάξεων τοῦ Στρατοῦ ἀπὸ 1ης Νοεμβρίου 1920 μέχρι 1ης Σεπτεμβρίου 1922 παρακαλοῦν ὅπως ληφθοῦν μέτρα καὶ δι' αὐτούς.

Οἱ κατάδικοι τῶν φυλακῶν Ἀργοστολίου ὑποβάλλουν ὑπόμνημα δι' οὗ ζητοῦν νὰ τοῖς ἀπονεμηθῇ χάρις ἢ ἀναστολὴ τῆς ποινῆς των.

Ὁ Πανελλήνιος Σύνδεσμος Ναυπηγοξυλουργῶν παρακαλεῖ τὴν Κυβέρνησιν ὅπως λάβῃ καὶ δι' αὐτοὺς μέριμναν, λόγῳ τῆς ἀνεργείας, μετὰ τὴν ἔναρξιν τῶν λιμενικῶν ἔργων Πειραιῶς.

Ἡ Ἱερατικὴ Σχολὴ Κορίνθου ὑποβάλλει ὑπόμνημα περὶ καταργήσεως τοῦ Ν. Δ. περὶ ἐνοριακῶν ναῶν καὶ ἐφημερίων.

Ἡ ἐπιτροπὴ ἀστέγων κατοίκων Τυρνάβου ὑποβάλλει ὑπόμνημα περὶ χορηγήσεως δωρεὰν οἰκοπέδων Βακουφικῶν ἐν Τυρνάβῳ.

Ὁ Σύνδεσμος Ἀγωνιστῶν «ὁ Παῦλος Μελᾶς» Καβάλλας ὑποβάλλει ὑπόμνημα καὶ παρακαλεῖ ὅπως ἐκτυπωθῇ καὶ διανεμηθῇ εἰς τοὺς κ. κ. βουλευτὰς πρὸς μελέτην.

Ὁμογενεῖς Ἀλεξανδρείας ὑποβάλλουν ὑπόμνημα καὶ παρακαλοῦν τὴν Κυβέρνησιν ὅπως μεριμνήσῃ διὰ τὴν βελτίωσιν τοῦ ἐν Αἰγύπτῳ Προξενικοῦ κλάδου.

Ὁ Δήμαρχος Θ)νίκης ὑποβάλλει ἀντίγραφον τοῦ πρακτικοῦ τῆς συνεδριάσεως τοῦ Δημ. Συμβουλίου περὶ ὑδρεύσεως τῆς πόλεως Θ)νίκης.

Ὁ Ἐμπορικὸς Σύλλογος Κοζάνης ὑποβάλλει ὑπόμνημα καὶ ζητεῖ τὴν λῆψιν πάντων τῶν μέτρων τῶν ἀναφερομένων ἐν τῷ ὑπομνήματι.

Οἱ ὑπαξιωματικοὶ τοῦ Π. Ναυτικοῦ ἀπομακρυνθέντες ἀπὸ τῆς 1ης Νοεμβρίου 1920 ὑποβάλλουν ὑπόμνημα δι' οὗ ζητοῦν ὅπως ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ἡ τεθεῖσα προσθήκη εἰς τὸ ψήφισμα περὶ συστάσεως Ναυτικῶν Συμβουλίων.

Ὁ Χρῆστος Παπαγεωργίου τελώνης Πειραιῶς διαμαρτύρεται διὰ τὴν ἀδικαιολόγητον μετάθεσίν του.

Ὁ Δήμαρχος Πειραιῶς ὑποβάλλει ψήφισμα διαμαρτυρίας τοῦ Δημ. Συμβουλίου Πειραιῶς καὶ παρακαλεῖ τὴν Βουλὴν ὅπως ληφθῇ τοῦτο ὑπ' ὄψιν.

Ὁ Κ. Σακελλαρίδης ὑποβάλλει ἀναφορὰν περὶ παρανόμως συναφθείσης συμβάσεως προμηθείας ἠλεκτρικῶν στοιχείων εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Συγκοινωνίας διὰ τὰς ἀνάγκας τῶν Τ.Τ.Τ.

Ὁ Πρόεδρος τοῦ ταμείου Ἐκπαιδευτικῆς Προνοίας τῶν Σχολείων Τεριαχίου Βομβοῦ ζητεῖ τὴν τροποποίησιν τοῦ Ν. Δ. τῆς 30-4-26.

Ὁ Σύλλογος Βορειοθρακῶν Μετοικιστῶν Κομοτινῆς καὶ περιφερείας ὑποβάλλει ὑπόμνημα καὶ παρακαλεῖ τὴν Κυβέρνησιν ὅπως λάβῃ τοῦτο ὑπ' ὄψιν.

Ὁ Κ.Πέτσας ὑποβάλλει διαμαρτυρίαν διὰ τὴν σκανδαλώδη σύμβασιν μεταξὺ τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου καὶ τοῦ Ἰταλικοῦ οἴκου «Rabegi».

Ὁ Κυριακὸς Κινδαπόγλου ἑλληνοδιδάσκαλος Λεχαινῶν ὑποβάλλει ὑπόμνημα περὶ τῆς ἀνακλήσεώς του καὶ τῆς διακοπείσης μισθοδοσίας του.

Ὁ Σύνδεσμος τῶν Δημοσίων ὑπαλλήλων Θράκης ὑποβάλλει ὑπόμνημα καὶ παρακαλεῖ τὴν Σ)τὴν Κυβέρνησιν ὅπως λάβῃ τοῦτο ὑπ' ὄψιν της.

Ἡ Πανελλήνιος Ὁμοσπονδία Ἐργατῶν Ἠλεκτρισμοῦ Ἠλεκτροκινήσεως καὶ Μεταφορῶν Ἀθηνῶν ὑποβάλλει ψήφισμα διαμαρτυρίας καὶ παρακαλεῖ τὴν Κυβέρνησιν ὅπως μεριμνήσῃ διὰ τὰ αἰτήματα των.

Ὁ κρατούμενος ἐν ταῖς ἐγκληματικαῖς φυλακαῖς Κερκύρας κατάδικος Ἰωάν. Γ. Νούτσου ζητεῖ τὴν μετατροπὴν τῆς ποινῆς του συμφώνως τῷ Ν. Δ. τῆς 25 Μαΐου 1926.

Οἱ Καπνεργάται Δράμας, Ξάνθης, Θεσ)νίκης καὶ Τρικκάλων ὑποβάλλουν διάφορα ψηφίσματα διὰ τὴν μὴ καταβολὴν εἰσέτι τῆς ἀποζημιώσεως τῶν ἀέργων Καπνεργατῶν.

Τὰ Πανεργατικὰ Κέντρα Βόλου καὶ Ἡρακλείου ὑποβάλλουν ὑπόμνημα δι' οὗ ζητοῦν τὴν ἐφαρμογὴν τῶν προτεινομένων μέτρων.

Ἡ Πανηπειρωτικὴ Ἕνωσις Ἐφέδρων Ἀξιωματικῶν ἀξιοῖ τὴν ἄμεσον ἀπομάκρυνσιν ἐκ τῆς πολιτικῆς τῶν Στρατιωτικῶν καὶ τὸν περιορισμὸν εἰς τὰ στρατιωτικά των ἔργα.

Οἱ Πλακιοὶ ἀγωνίστα τῶν Κρητικῶν ἐπαναστάσεων ζητοῦν τὴν καταβολὴν τοῦ ἓξ 100 δρ. βοηθήματος, καθυστερουμένου ἀπὸ τοῦ Ἰουλίου, ὡς καὶ τὴν αὔξησιν αὐτοῦ.

Οἱ Τραπεζιτικοὶ ὑπάλληλοι Θεσ)νίκης ὑποβάλλουν ὑπόμνημα δι' οὗ ζητοῦν τὴν οἰκονομικὴν ἐνίσχυσίν των.

Ὁ Σ. Μπινόπουλος διαμαρτύρεται διότι ὁ Τελώνης Σμαρδεσίου Φλωρίνης ἀπαγορεύει ἐξαγωγὴν ξηρᾶς σταφίδος εἰς Ἀλβανίαν.

Οἱ κτηματίαι Ἄργους διαμαρτύρονται κατὰ τῆς ἐπιβληθείσης φορολογίας διὰ τὴν ἀγροφυλακὴν καὶ κατὰ τοῦ διπλασιασμοῦ δημ. φόρου ὠνίων.

Ὁ Προϊστάμενος τοῦ Συλλόγου τῶν ἀλευρεμπόρων ὑποβάλλει διαμαρτυρίαν διὰ τὴν ἐπιβληθεῖσαν φορολογίαν διὰ τὰ εἰσερχόμενα ἄλευρα ἐκ τοῦ Ἐξωτερικοῦ.

Ὁ Σύνδεσμος Πολεμιστῶν Κοζάνης ὑποβάλλει διαμαρτυρίαν διὰ τὴν ἄδικον, ἄνισον καὶ σκανδαλώδη κατάταξιν ἐπιτηδευματιῶν Κοζάνης ὑπὸ τῆς ἁρμοδίας Ἐπιτροπῆς.

Οἱ κάτοικοι τῆς κοινότητος Καρίτσης ὑποβάλλουν διαμαρτυρίαν διὰ τὴν μὴ ἀναγνώρισιν τοῦ ἰδιοκτήτου κτημάτων εὑρισκομένων ἄνω τῆς δημοσίας ὁδοῦ Τζάγεζι Καρίτσης

Τὸ Δημοτικὸν Συμβούλιον τῆς Θεσσαλονίκης παρακαλεῖ

ὅπως μὴ ἐγκριθῇ ὑπὸ τῆς Βουλῆς τὸ ἀπὸ 16 Ὀκτωβρίου 1925 Ν Δ ὡς προσωπικόν.

Οἱ πρόσφυγες ἀνταλλάξιμοι Λέσβου διαμαρτύρονται διὰ τὴν ἀτέλειαν τῶν μητρῶν καὶ τῶν ὡς ἐκ τούτου ἀποκλεισμὸν δικαιούχων.

Οἱ δικαιοῦχοι ἐπαρχίας Κολωνίας διαμαρτύρονται διὰ τὴν ἀποκοπὴν ποσοστοῦ ἀποζημιώσεις των.

Ὁ Ἀπόστολος Γ. Ἀστερίου τελωνοφύλαξ ὑποβάλλει ὑπόμνημα καὶ παρακαλεῖ τὴν Κυβέρνησιν ὅπως λάβῃ αὐτὸ ὑπ' ὄψει της.

Ὁ Πρόεδρος τῆς Κοινότητος Δάρα Τριπόλεως ὑποβάλλει κίτησιν τοῦ δημοδιδασκάλου Κωνστ. Γεωργίου καὶ παρακαλεῖ τὴν Βουλὴν ὅπως λάβῃ ταύτην ὑπ' ὄψιν.

Ὁ Χρ. Νάκος ὑποβάλλει ἀναφορὰν δι' ἧς καταγγέλει τὰς γενομένας ὑπερβάσεις κατὰ τὴν ἀπαλλοτρίωσιν τῶν τουρκικῶν κτημάτων.

Ὁ Σύνδεσμος τῶν Ἑλληνοδιδασκάλων Σμύρνης ὑποβάλλει ὑπόμνημα καὶ παρακαλεῖ τὴν Κυβέρνησιν ὅπως ληφθῇ τοῦτο ὑπ' ὄψιν.

Οἱ καπνοπῶλαι Στυλίδος ὑποβάλλουν διαμαρτυρίαν διὰ τὴν μελετωμένην ἐφαρμογὴν μέτρου πωλήσεως τοῦ καπνοῦ μόνον διὰ τῶν ἀναπήρων πολέμου.

Ὁ Ἀλληλοβοηθητικὸς Σύλλογος Περιπτεριούχων Καπνοπωλῶν ἀναπήρων πολέμου, παρακαλεῖ τὴν Κυβέρνησιν ὅπως ἀπαλλάξῃ αὐτοὺς ἐκ τοῦ φόρου ἐπιτηδεύματος.

Τὸ Κοινοτικὸν Συμβούλιον Μηλεῶν διαμαρτύρεται διὰ τὴν βέβηλον πρᾶξιν τοῦ ἀναρχικοῦ Δούκα κατασυντρίψαντος τὸ Ἡρῶον τοῦ Μακεδονομάχου Γαρίψη κτλ.

Ὁ Σύλλογος τῶν ἐν Καλάμαις, εὐρισκομένων Ἀρκάδων ὑποβάλλει ὑπόμνημα καὶ παρακαλεῖ τὴν Σὴν Κυβέρνησιν ὅπως λάβῃ αὐτὸ ὑπ' ὄψιν της.

Ὁ Κρηναϊκὸς Σύνδεσμος Θεσσαλονίκης ὑποβάλλει ὑπόμνημα καὶ παρακαλεῖ τὴν Κυβέρνησιν ὅπως μεριμνήσῃ διὰ τὰ αἰτήματά των.

Ἡ χήρα Ἀντωνία Μακεδόνου ζητεῖ ὅπως προποποιηθῇ τὸ ἐνοικιοστάσιον ὡς πρὸς τὴν ἰδιοκατοίκησιν.

Ὁ Ἐμπορικὸς Σύλλογος Κοζάνης ὑποβάλλει ὑπόμνημα καὶ παρακαλεῖ τὴν Κυβέρνησιν ὅπως μεριμνήσῃ διὰ τὰ αἰτήματά των.

Ὁ τελωνοφύλαξ Τελωνείου Ἀλεξανδρουπόλεως ζητεῖ λόγῳ τῆς 28ετοῦς ὑπηρεσίας του, νὰ προαχθῇ εἰς τὸν ἀμέσως ἀνώτερον βαθμόν.

Ὁ Κωνστ. Δημ. Γεωργίου δημοδιδάσκαλος Δάρα Τριπόλεως ζητεῖ ὅπως τοῦ ἀναγνωρισθοῦν τὰ ἔτη τῆς στρατιωτικῆς του ὑπηρεσίας εἰς τὰ τῆς πολιτικῆς του ὑπηρεσίας.

Ἡ Πανελλήνιος Ὁμοσπονδία Ἐργατῶν Ἠλεκτρισμοῦ, Ἠλεκτροκινήσεως καὶ Μεταφορῶν ὑποβάλλει ὑπόμνημα καὶ παρακαλεῖ τὴν Κυβέρνησιν ὅπως μεριμνήσῃ διὰ τὰ αἰτήματά των.

Ὁ Νομάρχης Λέσβου διαβιβάζει ἀναφορὰν τοῦ Οἰκονομικοῦ Ἐφόρου Μιτυλήνης Ἀλεξανδράκη καὶ παρακαλεῖ τὴν Βουλὴν ὅπως λάβῃ ταύτην ὑπ' ὄψιν.

Ὁ λαὸς Σελητσάνης αἰτεῖ τὴν ἄρσιν τοῦ Νόμου περὶ ἀπαγορεύσεως πωλήσεως ἐγχωρίου τσιπούρου παρὰ παραγωγῶν.

Οἱ κάτοικοι τοῦ Συνοικισμοῦ Νέας Ἰωνίας διαμαρτύρονται διὰ τὴν ἔξωσιν 176 μαθητῶν ἑλληνικῶν σχολείων ὑπὸ τοῦ ὑπαλλήλου τοῦ Ὑπουργείου Προνοίας Ν. Μακρίδου.

Οἱ Πρόσφυγες Κομοτινῆς διαμαρτύρονται διὰ τὴν μελετωμένην κατάργησιν τῶν Γενικῶν Διοικήσεων.

Ἡ Γενικὴ Ἕνωσις ἐργατῶν Λιμένος Θεσσαλονίκης ὑποβάλλει ὑπόμνημα καὶ παρακαλεῖ τὴν Κυβέρνησιν ὅπως μεριμνήσῃ διὰ τὰ αἰτήματά των.

Ὁ Εὐθύμιος Μαρόπουλος παρακαλεῖ τὴν Βουλὴν νὰ διορισθῇ κλητὴρ τῆς Βουλῆς.

Ὁ Δ. Παπαντωνόπουλος πολιτευτὴς Χαλκιδικῆς παρακαλεῖ τὴν Βουλὴν νὰ μεριμνήσῃ διὰ τὴν ἐξακριβέστερον τῆς θλασσίας συγκοινωνίας Χαλκιδικῆς.

Ὁ χὼς Σπετσῶν ὑποβάλλει διαμαρτυρίαν διὰ τὰς ἐκνόμους ἐνεργείας πρὸς διασάλευσιν τῆς τάξεως.

Οἱ κάτοικοι Μικροῦ καὶ Μεγάλου Ἀχαμπάρου Βερροίας ὑποβάλλουσιν ὑπόμνημα καὶ παρακαλοῦσι τὴν Κυβέρνησιν ὅπως λάβῃ αὐτὸ ὑπ' ὄψιν της.

Οἱ Πρόεδροι τῶν Κοινοτήτων Πύργου—Ἀκράτας—Αἰγιαλείας ὑποβάλλουσι τὴν ὑπ' ἀριθ. 70 πρᾶξιν τοῦ Κ. Συμβουλίου δι' οὗ ζητοῦν ὅπως ὑπαχθοῦν δικαστικῶς εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Πρωτοδικείου Πύργου.

Ὁ Ἄγγελος Σταματίου Κουλούρης ζητεῖ νὰ τοῦ παραδοθῇ ἡ οἰκία του χρησιμεύουσα ὡς Εἰρηνοδικεῖον Λευκίμμης, λῃζάσης τῆς μισθώσεως.

Ὁ Σύνδεσμος Βυρσοδεψῶν παρακαλεῖ τὴν Κυβέρνησιν ὅπως τοὺς ἀποζημιώσῃ λόγῳ τῆς ἐπικρατούσης ἀνεργίας.

Ὁ Πρόεδρος τῆς Κοινότητος Ζηλιαχώβης ζητεῖ ὅπως ἡ Κυβέρνησις διατάξῃ τὴν καταβολὴν τῶν καθυστερουμένων δόσεων τῆς δεκάτης τῶν ἐτῶν 1924—1926.

Οἱ δευτεροβάθμιοι διδάσκαλοι θεωρητικῶν μαθημάτων Μέσης Ἐκπαιδεύσεως ζητοῦν τὴν λῆψιν Νομ. μέτρου διὰ τὴν προαγωγὴν αὐτῶν εἰς τὸν ἀνώτερον βαθμόν.

Οἱ ἰδιοκτῆται αὐτοκινήτων λεωφορείων Ἀθηνῶν, Πειραιῶς καὶ Περιχώρων παρακαλοῦν τὴν Κυβέρνησιν ἐξ ὀνόματος χιλιάδων ἐργατῶν τῆς ὁμοσπονδίας των ὅπως μὴ ἐπικυρώσῃ τὴν σύμβασιν Πάουερ—Ἀντ—Τράξιον.

Οἱ κάτοικοι Βερροίας διαμαρτύρονται κατὰ τοῦ Ἐπιθεωρητοῦ τῶν δημ. σχολείων διὰ τὴν ἀνάθεσιν τῆς κατασκευῆς θρανίων εἰς τὸν Ἰσραηλίτην Σαμουὴλ Μορδόχαι, πρὸς βλάβην τῶν συμφερόντων τῶν ἐργατῶν Βερροίας.

Οἱ κτηνοτρόφοι σκηνῖται Κιλκὶς παρακαλοῦν τὴν Κυβέρνησιν ὅπως λάβῃ πρόνοιαν δι' αὐτούς.

Ὁ Πρόεδρος τῆς Κοινότητος Κυπαρισσίας παρακαλεῖ τὴν Κυβέρνησιν ὅπως ἐπαναφέρῃ τὸν καταργηθέντα νόμον περὶ ἀγροφυλακῆς.

Οἱ δικαιοῦχοι τῆς Κοινότητος Ἀμισοῦ πρόσφυγες ζητοῦν τὴν ἀναθεώρησιν τῶν ἐκτιμηθεισῶν περιουσιῶν των ὑπὸ τῆς ἁρμοδίας ἐπιτροπῆς.

Ὁ πρόεδρος τῆς Κοινότητος Πινακωτῶν διαμαρτύρεται διὰ τὴν μελετωμένην κατάργησιν τοῦ θεσμοῦ τῶν κοινοτήτων.

Τὸ Συνέδριον Ὁμοσπονδίας Ἐργατῶν Ἐπισιτισμοῦ διαμαρτύρεται διὰ τὰ ληφθέντα μέτρα κατὰ τῶν ἀπεργῶν αὐτοκινήτων διὰ τὴν Σύμβασιν Πάουερ.

Ὁ Σύνδεσμος τῶν ἐν Ἠλείᾳ Γορτυνίων ὑποβάλλει ὑπόμνημα καὶ παρακαλεῖ τὴν Κυβέρνησιν ὅπως λάβῃ τοῦτο ὑπ' ὄψιν της.

Ἡ Συντεχνία Μαραγκῶν καὶ Κτιστῶν Χαϋσης ζητεῖ ὅπως παραληφθῇ ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς τὸ νέον σχέδιον τῆς πόλεως, ἵνα γίνῃ ἄμεσος ἔναρξις τῶν οἰκοδομικῶν ἐργασιῶν.

Οἱ κάτοικοι Κρανιδίου παρακαλοῦν τὴν Βουλὴν διὰ τὴν ταχίστην ἐπισκευὴν τῆς ὁδοῦ Ἑρμιόνης-Κρανιδίου.

Ὁ Νομάρχης Ρεθύμνης διαβιβάζει ψήφισμα Ἐπαγγελματιῶν καὶ Συλλόγων διὰ τὴν ἀνεπάρκειαν τοῦ διδακτικοῦ προσωπικοῦ.

Ἐπιτροπὴ ἀποστράτων ἀνθυπομοιράρχων ζητεῖ ὅπως συμπεριληφθοῦν εἰς τὸ Ν. Δ. περὶ συστάσεως Ταμείου ἀρωγῆς ἀξιωματικῶν καὶ ἀνθυπασπιστῶν Χωροφυλακῆς.

Οἱ κάτοικοι Σπετσῶν διαμαρτύρονται κατὰ τῆς ἀποστολείσης πρὸς τὴν Βουλὴν τηλεγραφικῆς διαμαρτυρίας κατὰ τοῦ βουλευτοῦ Σπετσῶν Π. Μπούμπουλη, περιγραφούσης ψευδῆ γεγονότα.

Οἱ Π. Δρίσας κ.λπ. παρακαλοῦν τὴν Βουλὴν ὅπως μὴ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ἡ ἀποσταλεῖσα πρὸς τὴν Βουλὴν διαμαρτυρία κατὰ τοῦ βουλευτοῦ Σπετσῶν Π. Μπούμπουλη, καθόσον αἱ ἐν αὐτῇ ὑπογραφαὶ των δὲν εἶναι ἀληθεῖς.

Οἱ ἐν Ἑλλάδι καταφυγόντες ἀρχιτέκτονες τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Σχολῆς τῶν ὡραίων τεχνῶν ὑποβάλλουσι δύο ὑπομνήματα καὶ παρακαλοῦν τὴν Βουλὴν ὅπως λάβῃ ταῦτα ὑπ' ὄψιν της.

Ὁ κ. **Τ. Ἀναστασίου** ὑποβάλλει πρότασιν ψηφίσματος «περὶ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως τῶν ἀπὸ 13 Σεπτεμβρίου καὶ 6 Νοεμβρίου 1926 Ν. Διαταγμάτων «περὶ διοικήσεως κλπ.».

Ὁ κ. **Χ. Βοζίκης** παρακαλεῖ ὅπως ὁρισθῇ εἰδικὴ ἡμέρα συζητήσεως διὰ τὰ κατὰ τῆς συμβάσεως τῆς Ἑταιρίας Πάουερ-Ἀντ-Τράξιον παράπονα.

Ὁ κ. **Ι. Μεταξᾶς** (Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας) νομίζει ὅτι πρὸ τῆς προσεχοῦς Πέμπτης δὲν δύναται νὰ γίνῃ συζήτησις.

Ἡ **Βουλὴ** δέχεται δι' ἀναστάσεως ὅπως τὴν προσεχῆ Πέμπτην ἡμέραν ἐπερωτήσεων γίνῃ ἡ σχετικὴ συζήτησις.

Ὁ κ. **Σ. Σωτηριάδης** ἐπὶ τῆς ἀνακοινωθείσης ἀναφορᾶς τῶν ὑπαξιωματικῶν τοῦ Ναυτικοῦ περὶ ἐπαναφορᾶς των, δηλοῖ ὅτι θὰ ὑποβάλῃ μετ' ἄλλων συναδέλφων σχετικὸν ψήφισμα συμφώνως μὲ τὰς δηλώσεις τοῦ ἁρμοδίου Ὑπουργοῦ κατὰ τὴν συζήτησιν τοῦ νομοσχεδίου περὶ ἐπαναφορᾶς ὑπαξιωματικῶν τοῦ Π. Ναυτικοῦ.

Προκειμένου εἶτα νὰ εἰσέλθῃ ἡ Βουλὴ εἰς τὴν ἡμερησίαν διάταξιν τῶν ἀναφορῶν καὶ ἐρωτήσεων ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀπαντᾷ εἰς ἐρώτησιν τοῦ κ. **Γ. Μπουσίου** δηλοῖ ὅτι αἱ ἀναφοραὶ εἰς ἃς οὐδεὶς ἐγγράφεται παραπέμπονται ἢ εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν τῶν ἀναφορῶν ἢ εἰς τὰ ἁρμόδια Ὑπουργεῖα.

Ὁ κ. **Γ. Μπούσιος** ἐπιμένει ὅπως γίνεται ἐνέργεια καὶ δίδεται ἀπάντησις εἰς τοὺς ἀναφερομένους, οἵτινες θεωροῦν τὴν Βουλὴν ὡς τὸ τελευταῖόν των καταφύγιον.

Ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας) συνιστᾷ ὅπως μεσολαβῇ διάστημα 3—4 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς ἀνακοινώσεως τῆς ἀναφορᾶς, διὰ νὰ δύναται ἐν τῷ μεταξὺ ὁ ἁρμόδιος Ὑπουργὸς νὰ λαμβάνῃ γνῶσιν καὶ νὰ δύναται νὰ δίδῃ ἐπ' αὐτῆς τὰς πληροφορίας του. Τοῦτο δὲ μέχρις ὅτου συσταθῇ Ἐπιτροπὴ ἀναφορῶν εἰς ἣν νὰ ἀποστέλλωνται αὗται.

Εἰσέρχεται εἶτα ἡ Βουλὴ εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν

τῶν ἀναφορῶν καὶ ἐρωτήσεων

Ἐπὶ τῆς ἀναφορᾶς τοῦ Συλλόγου Γορτυνίας ὁμιλεῖ ὁ κ. **Τ. Ἀναστασίου** ὅστις τονίζει ὅτι εἶνε ἀνάγκη νὰ παράσχῃ ὁ κ. Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν πίστωσιν διὰ νὰ συντελεσθῇ καὶ τελειώσῃ τὸ ἔργον, τὸ ὁποῖον ἤρξατο καὶ μένει ἡμιτελές.

Ὁ κ. **Κ. Γόντικας** συνιστᾷ ὡσαύτως εἰς τὸν κ. Ὑπουργὸν τῆς Συγκοινωνίας ὅπως ἐκ τῆς δαπάνης ἥτις θὰ κατανεμηθῇ δι' ὁδοποιΐαν τῶν Νομῶν Ἀχαΐας Ἠλείδος καὶ Ἀρκαδίας νὰ ὁρισθῇ ποσόν τι πρὸς συμπλήρωσιν τῆς ὁδοῦ, ἥτις θὰ ἑνώσῃ τὴν Ἠλείαν καὶ Γορτυνίαν.

Ὁ κ. **Δ. Μπούκουρας** τονίζει ὡσαύτως ὅτι εἶνε ἀπόλυτος ἀνάγκη νὰ διατεθῇ ἡ πίστωσις αὕτη διὰ τὴν συμπλήρωσιν τῶν τεχνικῶν ἔργων τῆς ὁδοῦ Ἠλείας—Μαντινείας διότι διὰ ταύτης θὰ ἀναζήσῃ ὅλος ὁ ἐκεῖ πληθυσμός.

Ἐπὶ τῆς ἀναφορᾶς τῶν δευτεροβαθμίων Ἑλληνοδιδασκάλων Ἰωαννίνων, ὁ κ. **Δ. Μυλωνᾶς**, συνιστᾷ ὅπως ληφθῇ νομοθετικὴ πρόνοια διὰ τὴν δικαίαν διαβάθμισιν τῶν δευτεροβαθμίων ἑλληνοδιδασκάλων Ἠπείρου καὶ ἀφομοίωσιν πρὸς τοὺς λοιποὺς συναδέλφους των, ἀφοῦ πρόκειται περὶ ὀλίγων ἐγκρίτων διδασκάλων 25—30 καὶ 35ετοῦς ὑπηρεσίας ἐθνωφελοῦς, μὲ ὅλα τὰ προσόντα.

Ὁ κ. **Δ. Μπότσαρης** συνιστᾷ ὡσαύτως τὴν ἀναφοράν, τονίζων τὸ δίκαιον τῶν περὶ ὧν πρόκειται διδασκάλων.

Ὁ κ. **Ἀθ. Ἀργυρὸς** (Ὑπουργὸς τῆς Παιδείας) παρακαλεῖ νὰ τῷ ἀποσταλῇ ἡ σχετικὴ ἀναφορὰ διὰ νὰ ἐνεργήσῃ τὰ δέοντα.

Τὴν αὐτὴν ἀναφορὰν ὑποστηρίζουν οἱ κ.κ. **Α. Λούλης** καὶ **Α. Μελᾶς**.

Ὁ κ. **Θ. Χαβίνης** ὑποστηρίζει ὡσαύτως ὅτι καὶ λόγῳ δικαιοσύνης καὶ λόγῳ τῶν ὑπηρεσιῶν, ἃς παρέσχον καὶ παρέχουν οἱ δευτεροβάθμιοι ἑλληνοδιδάσκαλοι οὗτοι, πρέπει νὰ διαβαθμισθῶσι συμφώνως πρὸς τὸ σχετικὸν Ν. Διάταγμα τῆς 17 Σεπτεμβρίου 1926.

Ἐπὶ τῆς ἀναφορᾶς τῶν στρατευθέντων φοιτητῶν ὁμιλεῖ ὁ κ. **Θ. Γρηγορίου** καὶ παρακαλεῖ νὰ δίδεται ἀναστολὴ εἰς τοὺς στρατευθέντας φοιτητὰς ὅπως καὶ ἄλλοτε, διότι ἤδη ἐξέλιπεν ἡ ἀνώμαλος κατάστασις.

Ὁ κ. **Σ. Σωτηριάδης** τονίζει ὅτι ἡ ἀναστολὴ ἐπιβάλλεται καὶ ἐκ λόγων οἰκονομίας.

Ὁ κ. **Σ. Σταυρίδης** κακίζει τὴν γενομένην κατάργησιν τῶν ἀναστολῶν, ἐξ ἧς ἔχασαν τὰς σπουδάς των τόσοι νέοι καὶ λέγει ὅτι ἐπιβάλλεται ἡ ταχίστη ἐπαναφορὰ τοῦ θεσμοῦ τῆς ἀναστολῆς.

Ὁ κ. **Β. Μεϊμαράκις** θεωρεῖ ἀπολύτως ἐπείγουσαν τὴν ἀπόφασιν ἐπὶ τῆς περὶ ἧς πρόκειται ἀναφορᾶς καὶ παρακαλεῖ ὅπως ὁ κ. Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν, φέρῃ ταχέως τὸ σχετικὸν νομοθετικὸν μέτρον.

Ὁ κ. **Σ. Σωτηριάδης** ὑποστηρίζει τὴν ἀναφορὰν τῶν ἐργατῶν τεχνιτῶν τοῦ Λαρισσαϊκοῦ περὶ παροχῆς Ἠλεκτρισμοῦ.

Ἐπὶ τῆς ἀναφορᾶς τῆς Ἑνώσεως τῶν Ἐμποροπλοιάρχων ὁμιλεῖ ὁ κ. **Γ. Γεωργιάδης** ἀναλύων τὰ αἰτήματα αὐτῶν συνιστάμενα εἰς τὴν ἀκρόασιν τῶν ὀργανώσεων τούτων προκειμένης νομοθετήσεως σχετικῶν περὶ αὐτῶν μέτρων, ἰδίως δὲ ἀντιπροσωπεύσεως αὐτῶν μονίμως δι' ἀντιπροσώπου εἰς τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐμπορ. Ναυτιλίας. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ παρακαλεῖ ὅπως δηλώσῃ ὁ κ. Ὑπουργὸς τῆς Ἐθν. Οἰκονομίας ἂν θὰ μετατεθῇ ἡ Ἐμπορικὴ Ναυτιλία εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Ἐθν. Οἰκονομίας.

Ὁ κ. **Ν. Καμπάνης** παρακαλεῖ νὰ ἀναβληθῇ ἡ συζήτησις ἐπὶ τῆς ἀναφορᾶς ταύτης θιγούσης σοβαρώτατα ζητήματα, χρῄζοντα εὐρείας συζητήσεως.

Ὁ κ. **Γ. Γεωργιάδης** ἐπιμένει νὰ γίνῃ δήλωσις τῆς Κυβερνήσεως περὶ τῆς τυχὸν μεταφορᾶς τῆς Ἐμπορικῆς Ναυτιλίας εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Ἐθν. Οἰκονομίας.

Ὁ κ. **Γ. Μερκούρης** (Ὑπουργὸς τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας) ἀπαντᾷ ὅτι ἡ ἐπαναφορὰ τῆς Ἐμπορικῆς Ναυτιλίας δὲν συνεζητήθη ἀκόμη ἐν Ὑπουργικῷ Συμβουλίῳ, τὸ μόνον δὲ τὸ ὁποῖον πρὸς τὸ παρὸν δύναται νὰ δηλωθῇ εἶνε ὅτι ὑπάρχει σκέψις ἐπαναφορᾶς καὶ λίαν προσεχῶς θὰ γνωσθῶσιν αἱ ἀντιλήψεις τοῦ Ὑπουργ. Συμβουλίου.

Ἐπὶ τῆς ἀναφορᾶς τοῦ ἐργατικοῦ Κέντρου Πύργου, ὁμιλεῖ ὁ κ **Τ. Ἀναστασίου** ὅστις λέγει ὅτι αὕτη δὲν εἶνε ἀναφορὰ μόνον τοῦ ἐργατικοῦ Κέντρου Πύργου, ὡς ἀναφέρει ἡ ἡμερησία διάταξις, ἀλλ' ἀναφορὰ ὅλων τῶν ὀργανώσεων τῆς πόλεως Πύργου, ἀπὸ τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου μέχρι τοῦ τελευταίου συλλόγου καὶ ἀφορᾷ τὸν ἠλεκτροφωτισμὸν Πύργου. Στρέφεται ἡ ἀναφορὰ κατὰ τῆς ὑπηρεσίας τοῦ Ὑπουργείου τῆς Συγκοινωνίας, ἥτις διὰ τῆς τακτικῆς της τείνει νὰ δημιουργήσῃ ζήτημα τάξεως ἐν Πύργῳ. Κατακρίνει τὴν ὑπηρεσίαν διότι ἐνῷ εἶνε ἐν γνώσει τῆς ἀνηκούστου ἀθλιότητος εἰς ἣν διατελεῖ ὁ ἠλεκτροφωτισμὸς Πύργου ἐν τούτοις ηὔξησε τὴν τιμὴν τοῦ φωτισμοῦ καὶ παρέτεινε τὴν ἰσχὺν τοῦ Νόμου, δι' οὗ ἠτόνησαν τὰ ἐπὶ τῆς ἑταιρείας δικαιώματα τοῦ δήμου, περιγράφει τὴν κατάστασιν τοῦ ἠλεκτροφωτισμοῦ καὶ τὴν ἐκμετάλλευσιν τὴν ὁποίαν ὑφίστανται οἱ κάτοικοι καὶ παρακαλεῖ τὸν κ. Ὑπουργὸν νὰ δώσῃ ἀνάλογον προσοχὴν εἰς τὸ ζήτημα διότι ὁ κόσμος διατελεῖ ἐν ἐξεγέρσει δικαιολογημένῃ, ἐπειδὴ οὐδέποτε ἡ ὑπηρεσία τοῦ Ὑπουργείου ἔδωσε προσοχὴν εἰς τὰς δικαίας διαμαρτυρίας του.

Ὁ κ. **Δ. Μπούκουρας** παρακαλεῖ ὡσαύτως τὸν κ. Ὑπουργὸν τῆς Συγκοινωνίας νὰ ἔχῃ ὑπ' ὄψιν του ὅτι παρ' ὅλας τὰς ὑποδείξεις τῶν εἰδικῶν διὰ τὰς ἐπιβαλλομένας διορθώσεις τῶν μηχανημάτων κλπ. τοῦ ἠλεκτροφωτισμοῦ

τοῦ Πύργου ἐν τούτοις ἡ ἑταιρία οὐδεμίαν ἔλαβε πρόνοιαν καὶ πρόκειται νὰ διασαλευθῇ ἡ τάξις.

Ὁ κ. **Ι. Μεταξᾶς** (Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας) συνιστᾷ ὅπως ὅλα τὰ παράπονα συγκεντρωθοῦν διὰ νὰ δύναται νὰ λάβῃ μίαν ἀπόφασιν.

Ὁ κ. **Κ. Γόντικας** τονίζει ὅτι οἱ κάτοικοι ζητοῦν νὰ τοὺς ἀφήσῃ ἐλευθέρους τὸ Κράτος νὰ διακανονίσουν τὰς διαφοράς των μετὰ τῆς ἑταιρίας, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν συμφωνιῶν τὰς ὁποίας ἔχουν, διότι ἡ ἐπέμβασις τοῦ Κράτους διὰ τοῦ ὁρισμοῦ τιμῶν περιέπλεξε τὴν ὑπόθεσιν καὶ ἐγέννησε τὴν δυσφορίαν.

Ὁ κ. **Ι. Μεταξᾶς** (Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας) λέγει ὅτι, ἂν δὲν ηὐξάνετο ἡ τιμὴ τοῦ ρεύματος τῶν Ἑταιριῶν αὐτῶν ἀσφαλῶς θὰ ἐπτώχευον μεταπολεμικῶς αὗται. Ἐκρίθη συνεπῶς μετὰ τὸν πόλεμον ἀναγκαία ἡ ἐπέμβασις τοῦ Κράτους, ἥτις πολλαχοῦ ἔγινεν αἰτήσει τῶν κατοίκων, καὶ ὡρίσθησαν τιμαὶ χαμηλαί, ὅσαι ἐπήρκουν νὰ ἀντιμετωπισθοῦν τὰ ἔξοδα τῆς ἐκμισθαλλεύσεως.

Οἱ κ. κ. **Κ. Γόντικας, Τ. Ἀναστασίου** καὶ **Δ. Μπούκουρας** τονίζουν ὅτι οἱ κάτοικοι Πύργου οὐδέποτε ἐζήτησαν τοιαύτην προστασίαν.

Ὁκ. **Ι. Μεταξᾶς**(Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας)ἐξακολουθῶν λέγει ὅτι κατ' ἀνάγκην ἤδη τὸ ὅλον ζήτημα τῶν Ἑταιριῶν καὶ τῆς μελλούσης δράσεώς των εὑρίσκεται ὑπὸ μελέτην καὶ ἐλπίζει νὰ ἐπιτευχθῇ λύσις μὴ ἀδικοῦσα οὐδὲν ἐκ τῶν μερῶν.

Ὁ κ. **Κ. Γόντικας** ἐπαναλαμβάνει ὅτι δὲν πρόκειται περὶ Ἑταιρίας ἐχούσης μηχανήματα κλπ. διότι ταῦτα εὑρίσκονται εἰς ἀθλίαν κατάστασιν.

Ὁ κ. **Θ. Γρηγορίου** λαμβάνων τὸν λόγον ἐπὶ τοῦ κανονισμοῦ ἀναλύει τὰς διατάξεις περὶ ἐρωτήσεων, συστάσεων, ἀναφορῶν καὶ ἐλέγχου καὶ τονίζει ὅτι ὁ ἔλεγχος τῶν Κυβερνητικῶν πράξεων πρέπει νὰ συζητῆται διὰ κεχωρισμένης Ἡμερησίας Διατάξεως.

Οἱ κ. κ. **Τ. Ἀναστασίου, Ν. Βελέντζας** καὶ **Β. Μεϊμαράκις** συνιστοῦν ἀναφορὰν τῶν στρατευθέντων φοιτητῶν τῆς Ἰατρικῆς.

Ὁ κ. **Α. Μαζαράκης** (Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν) δίδει σχετικὰς ἐξηγήσεις.

Ὁ κ. **Ι. Καλογερᾶς** ὑποστηρίζει ἀναφορὰν τῆς Ἐπιτροπῆς Ἀρχηγῶν Μακεδονικῶν ἐνόπλων Σωμάτων καὶ παρακαλεῖ νὰ συσταθῇ ἐπιτροπὴ πρὸς ἐξέτασιν τῶν αἰτημάτων των.

Τὴν αὐτὴν ἀναφορὰν ὑποστηρίζει καὶ ὁ κ. **Ν. Βελέντζας.**

Ὁ κ. **Ε. Σταυρίδης** ὑποστηρίζει ἀναφορὰν τῶν ἀνταλλαξίμων Καβάλλας.

Μεθ' ὃ εἰσέρχεται ἡ Βουλὴ εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν
τῶν ἐπερωτήσεων

Ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνακοινοῖ ὅτι ὑπάρχει πρότασις προτάξεως τῆς ὑπ' ἀριθ. 74 ἐπερωτήσεως τοῦ κ. Ι. Ράλλη καὶ πρότασις περὶ γενικεύσεως αὐτῆς.

Ὁ κ. **Θ. Γρηγορίου** παρατηρεῖ ὅτι δὲν πρόκειται περὶ ἐπερωτήσεως ἀλλὰ περὶ αἰτήσεως πληροφοριῶν.

Ὁ κ. **Ι. Ράλλης** τονίζει ὅτι πρόκειται περὶ ἐπερωτήσεως

Γ. Καφαντάρης (Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν). Εἰς τὴν ἡμερησίαν διάταξιν ἀναγράφεται πληθώρα ἐπερωτήσεων αἱ ὁποῖαι ἔχουν ἤδη ἀναβληθῇ κατ' ἐπανάληψιν λόγῳ τῆς ἐπειγούσης νομοθετικῆς ἐργασίας, ἡ ὁποία ἀπησχόλησε τὴν Βουλὴν πρὸ τῶν διακοπῶν. Ἡ Κυβέρνησις νομίζει ὅτι θὰ ἔπρεπε νὰ τηρηθῇ ἡ σειρὰ τῆς ἡμερησίας διατάξεως, ὅπως ἐλαττωθῇ ὁ ὀλονὲν ὀγκούμενος αὐτῆς φόρτος καὶ ὅπως αἱ εἰς τὸ βάθος της εὑρισκόμεναι ἐπερωτήσεις ἔχουν τὴν ἐλπίδα νὰ συζητηθοῦν ἡμέραν τινά. Ἀλλὰ καὶ δι' ἕνα ἀκόμη λόγον νομίζει ὅτι δὲν πρέπει νὰ γίνῃ δεκτὴ ἡ πρότασις περὶ τῆς προτάξεως τῆς χθὲς μόλις ἐγγραφείσης ἐπερωτήσεως περὶ τῶν δελτίων. Διότι ἡ συζήτησις ἐπ' αὐτῆς σήμερον θὰ ἦτον ἀπολύτως πρόωρις, ἐφ' ὅσον διετάχθησαν παρὰ τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Στρατιωτικῶν ἀνακρίσεις διὰ τὰ γεγονότα καὶ ἀναμένεται κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας ἡ ὑποβολὴ τοῦ πορίσματος καὶ ἡ λῆψις ἀποφάσεων.

Ἑπομένως ἂν σήμερον ἤθελε διεξαχθῇ ἡ συζήτησις αὐτῆς θὰ ἐστερεῖτο ἡ Βουλὴ οὐσιώδους στοιχείου, καὶ θὰ ἔβλεπεν ἀφορμὴν εἰς τὸ νὰ καταναλωθῇ καὶ πάλιν χρόνος πολύτιμος διὰ τῆς ἐπαναλήψεως τῆς συζητήσεως, μετὰ τὴν ὑποβολὴν τοῦ πορίσματος καὶ τὴν λῆψιν ἀποφάσεων. Νομίζω ὅθεν, ὅτι πρέπει νὰ ἀναβληθῇ ἡ ἐπερώτησις αὕτη ἕως ὅτου περατουμένης τῆς ἀνακρίσεως ἡ Βουλὴ ἐν γνώσει ὅλης τῆς ἐνεργείας τῆς Κυβερνήσεως εἶναι εἰς θέσιν νὰ προβῇ διὰ μιᾶς εἰς τὸν ἔλεγχον αὐτῆς. Θὰ παρακαλέσω ἑπομένως τὴν Βουλὴν νὰ δεχθῇ ὅπως ὁρισθῇ μία ὡρισμένη ἡμέρα κατὰ τὴν προσεχῆ ἑβδομάδα διὰ τὴν συζήτησιν τῆς ἐπερωτήσεως τοῦ δελτίου.

Ὡρίσθη πρὸ ὀλίγου ἐν ἀπουσίᾳ μου ἡ προσεχὴς Πέμπτη διὰ τὴν συζήτησιν τῆς Πάουερ-ἀντ-Τράξιον.

Προτείνω εἰς τὴν Βουλὴν ἡ προσεχὴς Πέμπτη νὰ ἀφιερωθῇ εἰς τὴν συζήτησιν τῆς ἐπερωτήσεως τοῦ Δελτίου καὶ ἡ μεθεπομένη Δευτέρα διὰ τὴν συζήτησιν τῆς Πάουερ-ἀντ-Τράξιον. Ὑποθέτω ἢ μᾶλλον εἶμαι σέβασμος ὅτι μέχρι τῆς προσεχοῦς Πέμπτης θὰ εἶναι πλῆρες τὸ ἔργον, θὰ ἔχωσι περατωθῇ αἱ ἀνακρίσεις καὶ θὰ ληφθῇ καὶ ἡ σχετικὴ ἀπόφασις.

Ι. Παπαϊωάννου. Τόσον ἀργά;

Γ. Καφαντάρης. Διὰ νὰ εἴμεθα ἀπολύτως ἀσφαλεῖς, ὅτι δὲν θὰ χρειασθῇ νέα ἀναβολή, καίτοι θεωρῶ ὅτι αἱ ἀνακρίσεις θὰ ἔχουν περαιωθῇ μέχρι τῆς προσεχοῦς Δευτέρας.

Ὁ κ. **Π. Τσαλδάρης** (Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν), δηλοῖ ὅτι ὁ κ. Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν ἐδήλωσεν εἰς τὸ χθεσινὸν Ὑπουργικὸν Συμβούλιον ὅτι ἐντὸς 2—3 ἡμερῶν περατοῦνται αἱ ἀνακρίσεις καὶ θὰ ἐπακολουθήσῃ ταχυτάτη ἐπ' αὐτῶν ἀπόφασις.

Ὁ κ. **Ι. Ράλλης** παρατηρεῖ ὅτι δὲν πρόκειται περὶ τοῦ ἔργου τῆς ἀνακρίσεως ἀλλὰ περὶ τοῦ μέτρου τῆς ἀνακρίσεως. Πρόκειται περὶ τῶν μέτρων, τὰ ὁποῖα ἔλαβεν ἡ Κυβέρνησις, ἀπέναντι τῶν ἀποκαλυφθέντων. Δὲν ἀφορᾷ συνεπῶς, λέγει, παρουσχίδα ἡ ἐπερώτησίς του ἀφοῦ βάσις τῆς Οἰκουμενικῆς ἦτο ἡ πάταξις τῆς Στρατοκρατίας. Καθ' ἣν στιγμὴν ὅμως ἡ Κυβέρνησις φρονεῖ ὅτι πρέπει νὰ προηγηθοῦν αἱ ἀνακρίσεις δὲν θὰ ἐπιμείνω, λέγει, εἰς τὴν πρότασίν μου περὶ προτάξεως. Πάντως ὅμως ἡ ἄποψις ἡμῶν ἦτο ὅτι ὁ κ. Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν ἦτο ἐν γνώσει τῶν ἐγγράφων τῶν ἐξελθόντων ἐκ τοῦ Σώματος Στρατοῦ.

Ὁ κ. **Χ. Βοζίκης** παρακαλεῖ ὅπως τὰς ἡμέρας τῶν ἐπερωτήσεων τὰς ἀφίνει ἡ Κυβέρνησις ἐλευθέρας διὰ τὸν ἔλεγχον, δεδομένου ὅτι διατελοῦμεν καὶ ὑπὸ Οἰκουμενικὴν Κυβέρνησιν. Ὅσον ἀφορᾷ τὰς συστάσεις τῆς Κυβερνήσεως ἐπὶ τοῦ ἐγερθέντος ζητήματος λέγει ὅτι δὲν δυνάμεθα παρὰ νὰ τὰς δεχθῶμεν.

Ὁ κ. **Γ. Μπούσιος** φρονεῖ ὅτι ἡ πρᾶξις περὶ ἧς ἡ ἐπερώτησις ἀφορᾷ ἔγκλημα κατ' αὐτῆς τῆς Οἰκουμενικῆς Κυβερνήσεως καὶ κατὰ τῆς ἡσυχίας τοῦ τόπου καὶ ὀφείλει ἡ Κυβέρνησις ἡ ἰδία νὰ ζητήσῃ τὴν πρόταξιν καὶ νὰ δώσῃ ἐξηγήσεις. Τὸ ἀνακαλυφθὲν, λέγει, τμῆμα τοῦ Σώματος Στρατοῦ δὲν εἶνε τμῆμα ὑπηρεσιακὸν ἀλλὰ τμῆμα χαφιέδων. Ἐπιβάλλεται συνεπῶς ἡ ἄμεσος παροχὴ ἐξηγήσεων ἐπὶ τῆς ἐπερωτήσεως.

Ἡ **Βουλὴ** ἐρωτωμένη μετὰ τοῦτο δέχεται δι' ἀναστάσεως ὅπως ἡ συζήτησις ἐπὶ τῆς ἐπερωτήσεως γίνῃ τὴν προσεχῆ Πέμπτην προτασσομένης.

Ὁ κ. **Σ. Στάης** παρακαλεῖ νὰ ὁρισθῇ εἰδικὴ ἡμέρα συζητήσεως τῆς διαγραφείσης, ἅμα τῇ καταθέσει τῶν ἐγγράφων, ἐπερωτήσεώς του περὶ τῆς Ἀεροπορικῆς Ἀμύνης. Πρόκειται, λέγει, περὶ σοβαρωτάτου θέματος διὰ τὸ ὁποῖον ὀφείλει ἡ Βουλὴ νὰ ὁρίσῃ ἡμέραν συζητήσεως.

Ἡ **Βουλὴ** δέχεται ὅπως ἡ συζήτησις τῆς ἀνωτέρω ἐπερωτήσεως γίνῃ τὴν προσεχῆ Δευτέραν.

Ὁ κ. **Β. Καραπαναγιώτης** παραπονεῖται ὡσαύτως κατὰ τῆς βραδείας συζητήσεως τῶν ἐπερωτήσεων.

Ὁ κ. **Φ. Μοσχούλας** ἀναπτύσσει ἐπερώτησίν του κατὰ τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας μὴ λαβόντος μέτρα ἐπὶ τῶν διαμαρτυριῶν τῶν κατοίκων τῶν δήμων Σκυλλοῦντος, Βώλακος καὶ Ἀρήνης κατὰ τῶν ὑπερβασιῶν τῶν ἐνοικιοστῶν τοῦ ἰχθυοτροφείου Ἀγουλινίτσης.

Ὁ κ. **Τ. Ἀναστασίου** διαμαρτύρεται ὡσαύτως διὰ τὰ ἔκτροπα τῶν ἐνοικιαστῶν αὐτῶν κατὰ τοῦ ἐντοπίου πληθυσμοῦ.

Ὁ κ. **Φ. Μοσχούλας** συνεχίζων ἐκθέτει τὰς καταχρήσεις τοῦ ἐνοικιαστοῦ, ὁρίζοντος αὐθαιρέτως τιμὰς ἰχθύων 30 καὶ 40 δραχμὰς κατ' ὀκᾶν ἐνῷ εἰς ἄλλας παραθαλασσίας πόλεις πωλοῦνται μόνον 15 δραχμάς.

Διαμαρτύρεται διὰ τὴν ἀπάντησιν ἣν ἔδωσεν ἡ ὑπηρεσία τοῦ Ὑπουργείου, ἐνῷ γνωρίζει ἤδη καλῶς ὅτι ὁ περὶ οὗ πρόκειται ἐνοικιαστὴς πολλάκις παρέβη τοὺς ὅρους τῆς δημοπρασίας.

Δύναται, λέγει, ἡ Βουλὴ νὰ κρίνῃ τὰ ἀμύθητα κέρδη τοῦ ἐνοικιαστοῦ δεδομένου ὅτι ἐνοικίασε τὰ ἰχθυοτροφεῖα ἀντὶ μόνον 8000 μεταλλικῶν δραχμῶν.

Καταλήγων παρακαλεῖ ὅπως ὁ κ. Ὑπουργὸς ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ἄρθρου 18 τῆς συμβάσεως προβῇ εἰς τὴν λύσιν τῆς μισθώσεως καὶ ἀποστείλῃ ἀνώτερον δικαστικόν, ὅστις νὰ προβῇ εἰς ἀνακρίσεις.

Ὁκ.**Γ. Μερκούρης** (Ὑπουργὸς τῆς Ἐθν. Οἰκονομίας) λέγει ὅτι τὰ λεγόμενα ὑπὸ τοῦ κ. Μοσχούλα παραδέχεται καὶ ἡ ὑπηρεσία τοῦ Ὑπουργείου, ἥτις καὶ ἔλαβε γνῶσιν τῶν παραπόνων, ἔστειλεν δὲ ἐπιθεωρητήν, ὅστις μεταβαίνων ἐπὶ τόπου καὶ ἐξετάζων τὰ πράγματα θὰ ἀναφέρῃ σχετικῶς εἰς τὸ Ὑπουργεῖον. Ὥστε μόλις ὁ ὑπάλληλος οὗτος ὑποβάλῃ τὸ πόρισμα τῶν ἀνακρίσεων θὰ λάβῃ ὅλα τὰ ὑπὸ τοῦ νόμου ἐπιβαλλόμενα μέτρα.

Ὁ κ. **Φ. Μοσχούλας** λέγει ὅτι ἡ ὑπηρεσία ἐγνώριζε καὶ γνωρίζει ὅτι ὁ ἐνοικιαστὴς οὐδέποτε ἐξεπλήρωσε τὰς ὑποχρεώσεις του, συνεπῶς ἡ ἀπάντησις τοῦ κ. Ὑπουργοῦ δὲν τὸν ἱκανοποίησεν. Ἡ βεβαίωσις, λέγει, τοῦ κ. Ὑπουργοῦ ὅτι θὰ λάβῃ ὅλα τὰ ἀπαιτούμενα μέτρα μετὰ τὸ πόρισμα τῶν ἀνακρίσεων τοῦ ὑπαλλήλου δὲν τὸν ἱκανοποιεῖ διότι ἡ ὑπηρεσία ἕως τώρα δὲν ἐξετέλεσε τὸ καθῆκόν της. Ἐζήτησε λέγει διὰ τῆς ἐπερωτήσεώς του νὰ ἀποσταλῇ εἰς ἀνώτερος δικαστικὸς διὰ νὰ κάμῃ ἀνακρίσεις. Παρακαλεῖ συγχρόνως τὸν κ. Ὑπουργὸν τῶν Ἐσωτερικῶν νὰ ἀποστείλῃ εἰς τὴν Ἀγουλινίτσαν ἀξιωματικὸν τῆς Χωροφυλακῆς ἐκ τῶν παραμενόντων ἐν Πάτραις χωρὶς νὰ ἐκτελοῦν οὐδεμίαν ὑπηρεσίαν.

Ὁ κ. **Π. Τσαλδάρης** ἀπαντᾷ ὅτι θὰ στείλῃ εἰς τὴν Ἀγουλινίτσαν ἕνα ἀξιωματικὸν τῆς Χωροφυλακῆς.

Ὁ κ. **Ν. Βελέντζας** ἐπερωτᾷ τὸν κ. Ὑπουργὸν τῆς Παιδείας ποῖαι ἀνάγκαι ἐπέβαλον τὴν ἀθρόαν μετάθεσιν ἐκπαιδευτικῶν λειτουργῶν τῆς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως ἀπὸ 10 Σεπτεμβρίου μέχρι 5 Δεκεμβρίου ἐ. ἔ. καὶ παρακαλεῖ ὅπως ληφθοῦν πάντα τὰ ἐπιβαλλόμενα μέτρα πρὸς ἐπανόρθωσιν τῶν γενομένων ἀδικημάτων διὰ τῶν μεταθέσεων τούτων, καὶ ὅπως ἐπαναφερθῇ ὁ θεσμὸς τῶν προσωρινῶν διδασκάλων.

Ὁ κ. **Α. Ἀργυρὸς** (Ὑπουργὸς τῆς Παιδείας) δίδει σχετικὰς ἐξηγήσεις καὶ λέγει ὅτι ἑτοιμάζεται τὸ σχετικὸν ψήφισμα τὸ ὁποῖον πρόκειται νὰ ὑποβληθῇ.

Ὁ κ. **Ν. Βελέντζας** ἐπερωτᾷ τὸν κ. Ὑπουργὸν τῆς Γεωργίας διὰ τίνα λόγον ἐχυρηγήθη παρανόμως ἄδεια ἐλευθέρας πωλήσεως ἀγροκτήματος εἰς Φθιώτιδα εἰς ἀνώτερον δικαστικὸν τὸν κ. Γεωργιάδην εἰς βάρος τῶν ἀκτημόνων καλλιεργητῶν καὶ παρακαλεῖ ὅπως γίνῃ δευτέρα ἀπαλλοτρίωσις ἀπὸ τὸν ἀγοραστὴν πρὸς ἱκανοποίησιν τῶν ἀδικηθέντων ἀκτημόνων καλλιεργητῶν.

Ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας) λέγει ὅτι πράγματι ἡ δοθεῖσα ἄδεια ἐκουσίας πωλήσεως ἐδόθη παρανόμως καὶ κατὰ τὴν ἀντίληψίν του, διότι δὲν προϋπῆρχε γνωμοδοτήσεως τοῦ Συμβουλίου τοῦ Ἐποικισμοῦ, ἀλλ' ἡ ἄδεια ἐδόθη ἤδη καὶ ἐγένετο ἐκποίησις ἐκουσία. Ἡ ἄδεια ἦτο εὐρυτέρα ὅπως γνωρίζετε καὶ ὡς δικαιολογία ἀναφέρεται ὅτι ὑπάρχει ἐπαρκὴς ἔκτασις ὅπως ἀποκατασταθῶσιν οἱ καλλιεργοῦντες γαίας καὶ ἀγρούς. Ἔπειτα ἡ ἔρευνα ἀπέδειξε, κατόπιν παραπόνων, ὅτι δὲν ὑπάρχουσιν ἐπαρκεῖς ἐκτάσεις διὰ νὰ ἀποκατασταθῶσιν οἱ καλλιεργηταὶ καὶ δι' αὐτὸ μολις ἐξηκριβώσαμεν τοῦτο ἐπήραμεν τὰς ἀδείας τῆς ἐκποιήσεως. Ὅσον ἀφορᾷ τὰς καλλιεργουμένας γαίας γνωρίζετε καλῶς ὅτι ἡμεῖς διετάξαμεν νὰ σπείρουν καὶ νὰ θερίσουν οἱ καλλιεργηταί, οἱ ὁποῖοι εἶχον ὀργώσει καὶ μεταγενεστέρως νὰ ἀποδοθῶσιν εἰς τοὺς καλλιεργητάς.

Δὲν ἔχω τὴν πληροφορίαν ἐὰν εἶναι ὅλοι γεωργοὶ ἢ ὄχι. Ὑποθέτω ὅτι θὰ εἶναι καὶ αὐτοὶ γεωργοί. Γνωρίζετε δὲ τὴν διαδικασίαν τῆς ἐκποιήσεως, ἡ ὁποία εἶναι ἡ ἑξῆς: Ὅταν δίδεται ἡ ἄδεια πρέπει ἡ ἐπιτροπὴ νὰ ἐλέγξῃ ἐὰν εἶναι ἐκ τῶν ἀκτημόνων. Δι' αὐτὸν τὸν λόγον δὲν προέβημεν εἰς τὴν ἀκύρωσιν τῆς γενομένης πωλήσεως, τοσοῦτῳ μᾶλλον καθ' ὅσον αἱ ὑπολειπόμεναι γαῖαι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐπαρκέσουν. Ἐὰν ὅμως καταλήξωμεν εἰς τὸ σημεῖον νὰ δώσωμεν καὶ τὰς γαίας αἱ ὁποῖαι ἐπωλήθησαν δὲν θὰ κατελήγομεν εἰς αὐτὸ τὸ ὁποῖον εἴπατε, ἀλλὰ θὰ ἠγοροῦμεν διὰ νόμου τὴν δοθεῖσαν ἄδειαν καὶ κατόπιν θὰ ὑπεχρεοῦντο νὰ ἐπιστρέψουν τὸ τίμημα. Ἐφ' ὅσον λοιπὸν δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ γίνῃ ἄλλως θὰ ῥυθμίσωμεν νομοθετικῶς τὸ ζήτημα.

Ὁ κ. **Π. Εὐριπαῖος** ἀναπτύσσει ἐπερώτησίν του περὶ τῆς καταστάσεως τῆς Δημοσίας ἀσφαλείας, ἡ ὁποία εἶνε ἔκρυθμος καὶ παρακαλεῖ νὰ ἀνακοινωθῇ εἰς τὴν Βουλὴν ποῖα μέτρα θὰ λάβῃ ἡ Κυβέρνησις διὰ τὴν διόρθωσιν τῆς καταστάσεως ταύτης καὶ διὰ τὴν ὑπάρχουσαν διάστασιν μεταξὺ τῶν δύο Σωμάτων ἀσφαλείας καὶ ἀστυνομίας. Ἐκ τῆς διαστάσεως ταύτης ἐπέρχεται χαλάρωσις τῆς δράσεως ἀμφοτέρων, ἐπὶ βλάβῃ τῆς δημοσίας ἀσφαλείας. Ἀναφέρει εἶτα στατιστικὴν τῶν δαπανωμένων δι' ἀμφότερα τὰ Σώματα εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ τὸν Πειραιᾶ καὶ φρονεῖ ὅτι αἱ οἰκονομικαὶ δυσχέρειαι, ἃς διερχόμεθα μᾶς ἐπιβάλλουν νὰ σκεφθῶμεν περὶ τῆς δαπάνης ταύτης, ἥτις ἀπὸ 28 ἑκατομμύρια μὲ τὸ ἓν Σῶμα κατέληξεν εἰς 55 ἑκατομμύρια μὲ τὰ δύο Σώματα διὰ τὰς δύο αὐτὰς πόλεις. Προτείνει ἐν τέλει τὴν σύστασιν Ἐπιτροπῆς πρὸς μελέτην τοῦ ζητήματος καὶ ῥύθμισιν αὐτοῦ.

Ὁ κ. **Π. Τσαλδάρης** (Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν). Λέγει ὅτι ὅσον ἀφορᾷ τὴν δημοσίαν ἀσφάλειαν τὰ δυνατὰ μέτρα ἄτινα παρέχουν τὰ διαθέσιμα μέσα λαμβάνονται, αἱ δὲ πληροφορίαι τὰς ὁποίας ἔχομεν ὑπηρεσιακῶς δὲν μᾶς ἀναφέρουν σοβαράν τινα διατάραξιν τῆς τάξεως. Ὅπου συνέβη κροῦσμα τι ἐνισχύσαμεν καταλλήλως τὰ καταδιωκτικὰ ὄργανα. Δυστυχῶς ὀφείλει νὰ ὁμολογηθῇ ὅτι ἐὰν ἔχωμεν ὑπεράριθμον προσωπικὸν ἀξιωματικῶν, τοὐναντίον ἔχομεν μεγάλας ἐλλείψεις ὁπλιτῶν.

Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν διάστασιν μεταξὺ τῶν δύο Σωμάτων καὶ τὴν ἐντεῦθεν ἐπιρροὴν ἐπὶ τῆς δημοσίας ἀσφαλείας, αὕτη βεβαίως περιορίζεται, εἰς ὅσας πόλεις ἐπεξετάθη τὸ σῶμα τῆς ἀστυνομίας πόλεων, διαρρυθμισθείσης τῆς ἁρμοδιότητος καθηκόντων διὰ τοῦ τελευταίου ὀργανισμοῦ. Τὸ ζήτημα λέγει εἶνε ἀκανθώδες ἀπὸ ἀπόψεως συνεργασίας καὶ ἀπὸ ἀπόψεως οἰκονομικῆς ἄξιον προσοχῆς. Ἐξήτασα, λέγει, τὰ ὑπομνήματα ἀμφοτέρων τῶν Σωμάτων, τὰ ὁποῖα ἀμιλλῶνται νὰ προσφέρουν τὰς ὑπηρεσίας των, καὶ ταχέως θὰ καταλήξω εἰς συμπεράσματα, τὰ ὁποῖα θὰ φέρω εἰς γνῶσιν τῆς Βουλῆς διὰ τῆς ὑποβολῆς σχετικοῦ νομοσχεδίου. Ὁριστικὰς σκέψεις ἐπὶ τοῦ παρόντος δὲν δύναμαι νὰ ἀνακοινώσω ἐφ' ὅσον ἀκόμη δὲν κατέληξα εἰς τοιαύτας.

Ἐπὶ τῆς συστάσεως τοῦ κ. **Δ. Πετρακάκου** διὰ τὸν ἐρουδιασμὸν διὰ τηλεφωνικῶν συρμάτων κλπ. τῶν γραμμῶν Ἐπιδαύρου Λιμηρᾶς ὁ κ. **Ι. Μεταξᾶς** (Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας) παρέχει τὴν πληροφορίαν ὅτι δημοσιεύεται κατ' αὐτὰς Διάταγμα θεσπίζον οἰκονομικὴν συνεργασίαν τῶν ἐνδιαφερο-

μένων Δήμων καὶ Κοινοτήτων διὰ τὴν λειτουργίαν τῶν τηλεφωνικῶν των συγκοινωνιῶν.

Ὁ κ. **Δ. Πετρακάκος** ἀναπτύσει ὡσαύτως ἐπερώτησίν του περὶ ἀνάγκης καταπολεμήσεως τοῦ δάκου εἰς τὰς ἐπαρχίας Γυθείου καὶ Οἰτύλου.

Ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας) ἐκθέτει τὸν τρόπον καθ' ὃν νομίμως συνιστᾶται τὸ Ταμεῖον τῆς ἐλαίας. Εἰδικῶς εἰς τὰς ἐπαρχίας ταύτας ἔγινεν ἐργασία καταπολεμήσεως τοῦ δάκου καὶ ἤδη οἱ κάτοικοι ὀφείλουν νὰ συστήσουν τὰ τοπικὰ Ταμεῖα των. Μόνον διὰ τοῦ τρόπου τούτου τῶν αὐτοδιοικητικῶν τοπικῶν ὀργανισμῶν δύναται νὰ καταπολεμηθῇ ὁ δάκος.

Ὁ κ. **Ν. Κουμάνταρος** ἀναπτύσσει ἐπερώτησίν του διὰ τὴν ἀναληφθεῖσαν διὰ συμβάσεως κατασκευὴν τῆς γραμμῆς Τριπόλεως—Σπάρτης—Ξηροκαμπίου—Γυθείου ὑπὸ τῆς Ἑταιρείας ΣΠΑΠ καὶ ζητεῖ σχετικὰς πληροφορίας περὶ τοῦ σταδίου εἰς ὃ εὑρίσκεται ἡ ἐκτέλεσις αὐτῆ.

Ὁ κ. **Ι. Μεταξᾶς** (Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας) λέγει ὅτι ἡ προμελέτη ἤρχισε καὶ συνετελέσθη μέχρι τοῦ Εὐρώτα, μεθ' ὃ ἤρχισεν ἡ ὁριστικὴ μελέτη, ἡ ὁποία ἐπροχώρησε μέχρι σημείου τινός, ὁπότε ἠγέρθη τὸ ζήτημα τῶν ἐκ τῆς συμβάσεως ὑποχρεώσεων τῆς Κυβερνήσεως καὶ κατ' ἀνάγκην μὴ ὑπαρχούσης οὔτε προμελέτης οὔτε μελέτης ἀρτίας οὐδὲ χαράξεως δὲν ἠδύνατο νὰ γίνῃ οὐδεμία σκέψις περὶ προόδου τῶν ἐργασιῶν. Αἱ ἐπὶ ἄλλης Κυβερνήσεως γενόμεναι ἀπόπειραι ἐκτελέσεως ἀναμιξὶ προμελετῶν καὶ μελετῶν ἀπετέλουν προφανῶς ἐμπαιγμὸν πρὸς τὸν λαὸν τῆς Λακωνίας, τὸν ὁποῖον ὀφείλω ἀπὸ τῆς θέσεως ταύτης νὰ βεβαιώσω καὶ νὰ ἐκφράσω τὴν λύπην μου (Χειροκροτήματα).

Ὁ κ. **Γ. Ἀλεξανδρόπουλος** συνιστᾷ τὴν ἐξακολούθησιν τῶν ὁδῶν Ἀγρινίου—Κορπενησίου καὶ τὴν κατασκευὴν τῆς ὁδοῦ Πλατάνου, τὴν κατασκευὴν τῆς ὁδοῦ Παραβόλας-Προσοῦ, τὴν συμπλήρωσιν τῆς ὁδοῦ Μεγάλου-Χωρίου εἰς Καρπενήσιον κλπ.

Ὁ κ. **Α. Μέρος** ὁμιλῶν ἐπὶ τῆς συμβάσεως τοῦ Κράτους μετὰ τῶν Θεσσαλικῶν Σιδηροδρόμων κατακρίνει τὰ οἰκονομικὰ σημεῖα αὐτῆς διὰ τῶν ὁποίων ἄνευ οὐδενὸς ἀνταλλάγματος παρέχονται εἰς τὴν Ἑταιρείαν μεγάλα οἰκονομικὰ πλεονεκτήματα. Ἐπίσης κατακρίνει τὸ σημεῖον ἐκεῖνο τῆς συμβάσεως, δι' οὗ μέρος τοῦ ὁποίου δὲν ἐπιτρέπεται ἡ παραχώρησις προνομίου συγκοινωνίας δι' αὐτοκινήτων εἰς Ἑταιρείας, εἰς ὅλας τὰς παραλλήλους πρὸς τὰς σιδηροδρομικὰς γραμμὰς τοῦ Θεσσαλικοῦ ἀμαξιτὰς ὁδούς. Τὸ τερατῶδες δὲ λέγει εἶνε ὅτι τὸ τοιοῦτο δικαίωμα δὲν ἐπιτρέπεται καὶ διὰ τὴν ὁδὸν Λαρίσσης—Τρικκάλων, ὅπου δὲν ὑπάρχει σιδηροδρομικὴ γραμμὴ τοῦ Θεσσαλικοῦ. Ἀναφέρει κρατοῦσαν ἐν Θεσσαλίᾳ γνώμην ὅτι ἡ Ἑταιρεία πρὸς τὸ συμφέρον της παρημπόδισε καὶ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς γεφύρας Κουτσουχείρου, ἵνα ἀναγκάζεται τὸ κοινὸν καὶ ἐνεργεῖ μεταφορὰς σιδηροδρομικῶς. Σχετικῶς μὲ τὴν γέφυραν ταύτην, λέγει ὅτι ἤδη αἱ ἐργασίαι διεκόπησαν πάλιν καὶ παρίσταται ἀνάγκη νὰ δηλωθῇ ἐπισήμως ὅτι θὰ δοθῇ νέα ἐπαρκὴς πίστωσις καὶ τὸ ἔργον θὰ προχωρήσῃ συντόμως πρὸς τὸ πέρας του διὰ τὸ ὁποῖον θὰ ἀπαιτηθοῦν ἀκόμη 7.500.000 δραχμαί. Προχωρῶν εἶτα ἐπὶ τῆς συμβάσεως τονίζει ἕτερον σημεῖον αὐτῆς δυνάμει τοῦ ὁποίου τὸ Κράτος θ' ἀναλάβῃ τὴν ὑποχρέωσιν νὰ κατασκευάσῃ τὴν γραμμὴν Καλαμπάκας—Γρεβενῶν, τὴν ὁποίαν ἄνευ ἀνταλλάγματός τινος θὰ ἐκμεταλλεύεται ἡ Ἑταιρεία τοῦ Θεσσαλικοῦ. Ἐπιγραμμίζει καλεῖται τὴν προσοχὴν τῆς Κυβερνήσεως ἐπὶ τῶν τιμολογίων τῆς Ἑταιρείας, τὰ ὁποῖα ἐφαρμόζονται χωρὶς ὡς ἔχει πληροφορηθῇ νὰ ἔχουν ἐγκριθῇ ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου. Τέλος δηλοῖ ὅτι ὁ ἔλεγχος στρέφεται ἐναντίον ἐκείνων, οἵτινες συνῆψαν τὴν σύμβασιν.

Ι. Μεταξᾶς (Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας). Ἐὰν ὁ κ. Βουλευτὴς εἶχε λάβει τὸν κόπον νὰ μὲ ἐπισκεφθῇ εἰς τὸ Ὑπουργεῖον καὶ μὲ ἐρωτήσῃ εἰς ποῖον σημεῖον εὑρίσκεται τὸ ζήτημα τῆς συμβάσεως τῶν Θεσσαλικῶν σιδηροδρόμων, δὲν θὰ ἐλάμβανε τὸν κόπον νὰ ἀπασχολήσῃ τὴν Βουλὴν ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου καὶ ἴσως καὶ αὐτὸς δὲν θὰ εὑρίσκετο εἰς τὴν δυσάρεστον θέσιν νὰ ἀγανακτῇ, διότι θὰ τῷ ἔλεγον, ὅτι δὲν πρόκειται νὰ ἰσχύσῃ ἡ σύμβασις καὶ συγχρόνως θὰ τῷ ἔδιδον συμπληρωματικὰ στοιχεῖα, ἐκ τῶν ὁποίων θὰ ἐπείθετο, ὅτι ἡ προσπάθεια ἡμῶν εἶνε ὅσον τὸ δυνατὸν νὰ ἀπαλλάξωμεν τὸν Ἑλληνικὸν Λαὸν ἀπὸ τὰ βάρη τὰ συμβατικά, τὰ ὁποῖα ἡ μακαρίᾳ τῇ λήξει δικτατορία ἔθεσεν ἐπὶ τῆς ράχεως αὐτοῦ, δυστυχῶς ἄνευ διαμαρτυριῶν καὶ ἄνευ ἀντιστάσεων καὶ μάλιστα ἐκ μέρους ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι ὤφειλον νὰ ἀντιστάθοῦν. Σᾶς λέγω τὸ ἑξῆς πρὸς συμπλήρωσιν, ὅτι αὐτὰ ὅλα τὰ περὶ διαπλατύνσεως τῶν Θεσσαλικῶν σιδηροδρόμων εἶνε ὡραῖα ὄνειρα, εἶνε πράγματα τὰ ὁποῖα δύνανται νὰ διανοοῦνται ἄνθρωποι μὴ γνωρίζοντες τὴν σημασίαν τῶν ἔργων αὐτῶν ἀπὸ ἀπόψεως οἰκονομικῆς. Ἐργαζόμενοι ἐπὶ τοῦ χάρτου μόνον καὶ μέσα εἰς τὰ γραφεῖα. Δὲν ὁμιλῶ ἀπὸ στρατιωτικῆς ἀπόψεως, διότι θεβαίως οἱ στρατιωτικοί, ἐὰν τοὺς ἐρωτήσητε, θὰ σᾶς παρακαλέσωσι καὶ δικαίως, νὰ τοὺς κατασκευάσητε τοὺς σιδηροδρόμους ὅλους πλατεῖς καὶ ἂν εἶνε δυνατὸν νὰ γεμίσητε καὶ ὅλην τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ σιδηροδρόμους. Ἀλλὰ ὅταν ἐξετάσητε τὸ ζήτημα ὄχι ἀπὸ στρατιωτικῆς εἰδικότητος ἀλλὰ ἀπὸ γενικῆς πραγματικῆς ἀπόψεως, ὅταν ἐξετάσητε ἀπὸ τοιαύτης ἀπόψεως τὸ τοιοῦτον ἔργον, τῆς κατασκευῆς τοῦ σιδηροδρόμου θὰ ἴδητε ὅτι πρόκειται περὶ ἔργου κολοσσιαίου, τὸ ὁποῖον διὰ νὰ ζήσῃ καὶ λειτουργήσῃ πρέπει νὰ δύναται νὰ σταθῇ αὐτοτελὲς οἰκονομικῶς, νὰ σταθῇ οἰκονομικῶς εἰς τὰ πόδα του, διὰ νὰ μὴ ἔχῃ ἀνάγκην ἐπιχορηγήσεων καὶ δανείων ἐκ μέρους τοῦ Κράτους, ἄλλως εἶνε ἐπιχείρησις ἀποτυχοῦσα, ἡ ὁποία θὰ εἶναι προτιμότερον νὰ μὴ ἔχῃ γίνῃ ὅλως διόλου. Ἂν ὑποθέσωμεν ὅτι τοιαύτην ἀρχὴν πρέπει νὰ ἀκολουθήσωμεν εἰς τοὺς Θεσσαλικοὺς σιδηροδρόμους καὶ τοὺς διαπλατύνωμεν, θὰ ἔχωμεν λαμπρὰν συγκοινωνίαν ἀπὸ πάσης ἀπόψεως, τὴν ὁποίαν ὅμως ὀφείλετε νὰ πληρώνητε σεῖς, διότι σεῖς ὀφείλετε νὰ τὴν πληρώσητε διότι τὸ πρᾶγμα εἶνε ἐπὶ τέλους τὸ Κράτος, σεῖς εἶσθε τὸ Κράτος. Καὶ σεῖς ἀπ' εὐθείας θὰ ἐπιβαρύνεσθε διὰ τῶν τιμολογίων καὶ κομίστρων, ἀλλὰ τόσον ἀκριβά, ὥστε θὰ ἐπροτιμούσατε οἱονδήποτε ἄλλο μεταφορικὸν μέσον, πλὴν τοῦ πλατέος τούτου σιδηροδρόμου. Ἄρα καλῶς ἔχει νὰ μείνῃ στενός. Καὶ ἐγὼ σᾶς βεβαιῶ ὅτι ταῦτα τὰ ἀκούω μετὰ μεγάλης ἀπορίας, καὶ ἀπορῶ πῶς ἄνθρωποι σοβαροὶ διενοήθησαν νὰ θέσωσιν εἰς ἐφαρμογὴν τοιαῦτα ἔργα. Ἡ Ἑλλὰς δὲν δύναται νὰ ἀκολουθήσῃ τὴν πολιτικὴν τῶν πλατέων σιδηροδρόμων, πλὴν τῆς μεγάλης ἀρτηρίας ἀπ' Ἀθηνῶν μέχρι Θεσσαλονίκης, καὶ ἡ ὁποία λόγῳ γενικωτέρας σημασίας εἶνε εὐρεῖα. Κατὰ τὰ ἄλλα ἡ Ἑλλὰς πρέπει νὰ ἀκολουθήσῃ τὴν πολιτικὴν τῶν στενῶν σιδηροδρόμων, ὡς χώρα ἀραιῶς κατωκημένη, ὡς χώρα ὀρεινή. Διότι μὲ τὴν ἀραιότητα τοῦ πληθυσμοῦ τοῦ σημερινοῦ, μὲ τὴν ἀκόμη ἀσθενῆ παραγωγικότητα τῆς χώρας, τὴν ἀσθενῆ ἐκμετάλλευσιν τοῦ φυσικοῦ αὐτῆς πλούτου κατασκευὴ εἰς μεγάλην κλίμακα γραμμῶν σιδηροδρομικῶν μεγάλου πλάτους εἶναι κάτι τι ἀκατανόητον. Τοῦτο βεβαίως δὲν ἐμποδίζει, ὅταν ἡ πυκνότης τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Ἑλλάδος μετὰ χρόνον μεταβληθῇ καὶ φθάσῃ εἰς τὸ πενταπλάσιον, π. χ. ὅταν αἱ παραγωγικαὶ δυνάμεις αὐξηθῶσιν, ὅταν ἡ γεωργία ἀναπτυχθῇ, ὅταν ἡ βιομηχανία ἐξελιχθῇ, ὅταν τοῦ τόπου αἱ παραγωγικαὶ δυνάμεις πολλαπλασιασθῶσι, τότε τίποτε δὲν ἐμποδίζει νὰ μεταβληθῶσιν οἱ σιδηρόδρομοι εἰς πλατεῖς, τροποποιουμένης, ὅπου τοῦτο ἀναγκαῖον, τῆς χαράξεως. Διὰ νὰ ἐννοήσητε δὲ τὴν διαφορὰν στενῶν καὶ πλατέων σιδηροδρόμων σᾶς λέγω τὸ ἑξῆς. Ὅτι ἓν χιλιόμετρον πλατέος σιδηροδρόμου ἐπὶ ἐδάφους, ὅπως τὰ Λάσια ὄρη, π. χ. στοιχίζει μεταξὺ 80—100 χιλιάδας δολλαρίων, ἐνῶ ἓν χιλιόμετρον στενοῦ σιδηροδρόμου εἰς τὸ αὐτὸ ἔδαφος μόλις ἐφθασεν εἰς τὰς 30 χιλιάδας δολλαρίων. Ἀλλὰ σᾶς λέγω καὶ ἓν ἄλλο, ὅτι εἰς ἓν ἐδαφος ὡς εἶναι μεταξὺ Καλαμπάκας καὶ Ἰωαννίνων, ὁ εὐρὺς σιδηρόδρομος ὄχι μόνον θὰ φθάσῃ εἰς δαπάνην διπλασίαν κατὰ χιλιόμετρον ἀλλὰ θὰ εἶνε καὶ σχεδὸν διπλάσιος κατ' ἔκτασιν, λόγῳ τῶν ἀπαιτουμένων μακροτέρων κλίσεων καὶ μικροτέρων καμπυλοτήτων. Αὐτὰ μὲ ἔκαμαν ὅταν εἶδον τὴν σύμβασιν, νὰ τὴν θέσω κατὰ μέρος.

Ἀνεφέρατε ὅμως καὶ τὴν γέφυραν Κουτσοχείρου καὶ τὴν συνεδυάσατε μὲ μίαν διάταξιν τῆς συμβάσεως, ἤτις ὅπως σᾶς εἶπα δὲν πρόκειται νὰ ἐφαρμοσθῇ, ὅτι δὲν ἐπιτρέπεται νὰ λειτουργήσῃ ἑταιρεία ἰδιωτικῶν αὐτοκινήτων ἐπὶ τῶν ὁδῶν, αἱ ὁποῖαι εἶναι κατὰ μῆκος τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς. Δύναμαι νὰ σᾶς βεβαιώσω ὅτι δὲν ἔχει καμμίαν σχέσιν τὸ ἓν μὲ τὸ ἄλλο καὶ πρῶτον, ὡς σᾶς εἶπον, διότι ἡ σύμβασις δὲν πρόκειται νὰ ἐφαρμοσθῇ, δεύτερον διότι ἡ γέφυρα τοῦ Κουτσοχείρου δὲν εἶναι δυνατὸν παρὰ νὰ ἀκολουθῇ βραδεῖαν κατασκευήν, ἀσχέτως μὲ τὴν ἐφαρμογὴν ἢ μὴ τῆς συμβάσεως, πρῶτον διότι εἶνε ἔργον ἐν μέρει ὑδραυλικὸν καὶ δεύτερον διότι δὲν ἔχομεν χρήματα ἀρκετὰ ὥστε νὰ τελειώσῃ εἰς ταχύτερον χρονικὸν διάστημα. Εὑρέθημεν ἠναγκασμένοι ἔργα τοιαύτης μεγάλης δαπάνης, ὅπως εἶνε ἡ γέφυρα Κουτσοχείρου, ἡ ὁποία θὰ κοστίσῃ περὶ τὰ 8.000.000 νὰ τὰ διαθέσωμεν εἰς περισσοτέρας χρήσεις. Διότι ἄλλως ἂν ἤθελεν ἡ Ἑλλὰς νὰ κατασκευάζῃ τὰ ἔργα της ἐπιβαρύνουσα μίαν καὶ τὴν αὐτὴν χρῆσιν τοῦτο θὰ ἦτο ἀπολύτως ἀδύνατον δημοσιονομικῶς. Διηρέθη ἡ δαπάνη τῆς γεφύρας τοῦ Κουτσοχείρου ὄχι ἀπὸ ἡμᾶς ἀλλὰ ἀπὸ προηγουμένην Κυβέρνησιν εἰς τρεῖς χρήσεις, σᾶς εἶπον δὲ καὶ τὸν λόγον, διότι δὲν διαθέτομεν χρήματα.

Καὶ δὴ 2.000.000 διὰ τὴν χρῆσιν 1926—1927, 3.000.000 διὰ τὴν χρῆσιν 1927—1928 καὶ 2.800.000 διὰ τὴν χρῆσιν 1928—1929. Ὥστε βλέπετε τὸ ἔργον εἶνε ἐξ ἀρχῆς ἀποφασισμένον νὰ τελειώσῃ εἰς τὰ 1929 διὰ λόγους οἰκονομικούς, ἄρα δὲν ἔχομεν καμμίαν βραδύτητα. Τὸ ἔργον προχωρεῖ μὲ τὴν βραδύτητα τὴν ὁποίαν τοῦ καθώρισεν ἡ οἰκονομικὴ κατάστασις τοῦ Κράτους. Μέχρι τοῦδε ἦ μᾶλλον μέχρι πρὸ ἑνὸς μηνός, διότι πρὸ ἑνὸς μηνὸς ἐπρόκειτο νὰ ἀπαντήσω εἰς τὴν ἐρώτησιν τοῦ κ. Ταλιαδούρου, βουλευτοῦ Τρικκάλων, ὅστις δὲν εἶνε παρὼν διότι ἀσθενεῖ, ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ζητήματος, μέχρι πρὸ μηνὸς λοιπὸν ἐδαπανήθησαν 1.700.000.

Τὸ ἔργον δὲν εἶναι ὅλως διόλου ἐγκαταλελειμμένον, ἔχουσι δὲ κατασκευασθῇ πρῶτον αἱ χωματουργικαὶ ἐργασίαι προσπελάσεως εἰς τὴν γέφυραν, δεύτερον συμπληροῦνται τὰ βάθρα τὰ ὑπάρχοντα διὰ νέων τοιούτων, διότι ἐσκάφθη ἡ ἀμμοδία ὑπηρεσία νὰ χρησιμοποιήσῃ τὰ ὑπάρχοντα βάθρα. Ἀλλὰ ταῦτα γίνονται μεσόβαθρα καὶ συνεπῶς ἔπρεπε νὰ κατασκευασθῶσιν τὰ ἀπόβαθρα, δηλαδὴ νὰ θεμελιωθῶσιν ἐν μέρει ἐντὸς τοῦ ὕδατος, καὶ ἐν γένει νὰ γίνουν κατασκευαὶ ἀρκετὰ δύσκολοι καὶ ἀπαιτοῦσαι χρόνον καὶ πρέπει νὰ μὴ γίνωνται μετὰ σπουδῆς τοιαῦται ὑδραυλικῆς φύσεως ἐργασίαι, ἀκριβῶς χάριν τῆς στερεότητος. Λείπει ἀκόμη τὸ βάθρον τὸ πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς Λαρίσσης. Κατόπιν ἐγεννήθη τὸ ζήτημα ἀφοῦ ἦτο συμφέρον νὰ μεταχειρισθῶμεν τὰ ὑπάρχοντα βάθρα συμπληρούμενα δι' ἀκροβάθρων, ἔπρεπε καὶ ὁ σιδηροῦς σκελετὸς τῆς γεφύρας, ὥστις ἦτο ἐπὶ τόπου τὰ τροποποιηθῇ κατὰ τοιοῦτον τρόπον ὥστε νὰ τεθῇ ἐπάνω εἰς τὰ νέα βάθρα. Καὶ αὐτὸ ἀπαιτεῖ χρόνον. Δὲν ἐτελείωσεν ἀκόμη. Θὰ ἠδυνάμεθα νὰ ἔχωμεν καὶ ταχυτέραν κατασκευήν, ἀλλ' ὅπως σᾶς εἶπον δὲν εἶναι τοῦτο δυνατόν, διότι ἐφθάσαμεν εἰς τὸ τέλος τῆς πιστώσεως. Τί θέλετε νὰ κάμωμεν τώρα; Νὰ μεταφέρωμεν ἀπὸ τὴν πίστωσιν τοῦ 1927—1928 εἰς τὴν πίστωσιν 1926—1927, τοῦτο δὲν εἶναι δυνατόν, διότι τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Οἰκονομικῶν μᾶς λέγει ὅτι, δὲν εἰμποροῦμεν νὰ κατασκευάσωμεν ἔργα τώρα, ἐπιβαρύνοντες τὴν πίστωσιν τοῦ 1927—1928. Καὶ πολὺ ὀρθῶς, διότι τοῦτο εἶναι σφαλερώτατον ἀπὸ δημοσιονομικῆς ἀπόψεως. Ἄρα θὰ περιμένωμεν νὰ ἀρχίσῃ ἡ χρῆσις τοῦ 1927—1928 διὰ νὰ ἐξακολουθήσωμεν τὸ ἔργον

Δὲν ὑπάρχει οὐδεὶς ἄλλος λόγος ἐμποδίζων τὴν ἐξακολούθησιν τοῦ ἔργου, ἀπολύτως τίποτα.

Εἷς βουλευτής. Κύριε Ὑπουργέ, ἔχουν γίνει δύο συλλαλητήρια δι' αὐτὸ τὸ ζήτημα, πρέπει νὰ εἴπῃ ἡ Κυβέρνησις τί σκέπτεται.

Ἰ. Μεταξᾶς (Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας). Ἔκαμα ἐκτενεστάτας δηλώσεις καὶ εἶναι περιττότερον ἐκτενεῖς ἀπὸ ὅτι θὰ ἔπρεπεν εἰς ἐπερώτησιν νὰ κάμω. Νομίζω ὅτι δημοσιεύομαι αὐταὶ θὰ ἀποτελέσουν τὴν καλυτέραν ἀπάντησιν.

Α. Μέρος Σχετικῶς μὲ τὴν σύμβασιν τῶν Θεσσαλικῶν σιδηροδρόμων, ἡ μομφὴ δὲν στρέφεται ἐναντίον τῆς παρούσης Κυβερνήσεως, διότι ἡ σύμβασις ὑπῆρξεν ἔργον τῆς Παγκαλικῆς καταστάσεως. Ἀλλ' ὁ κ. Ὑπουργὸς ὡμίλησε κατὰ τρόπον, ὅτι ὁ Θεσσαλικὸς λαὸς κατελήφθη ἀπὸ τὴν μανίαν τῆς πολυτελείας καὶ ἠξίωσε πολυτελεῖς σιδηροδρόμους.

Ἰ. Μεταξᾶς (Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας). Δὲν πρόκειται περὶ τοῦ Θεσσαλικοῦ λαοῦ σᾶς σταματῶ διὰ νὰ μὴ προχωρήσητε, διότι δὲν ἔχω καμμίαν διάθεσιν νὰ σᾶς ἀρίσω νὰ καταλογίσητε εἰς ἐμέ, ὅτι ὑπετίμησα καὶ μέχρι τοιούτου σημείου τὸν Θεσσαλικὸν λαόν, τοῦ ὁποίου γνωρίζω τὴν νοημοσύνην καὶ τὴν πρακτικότητα. Δὲν εἶπον διὰ τὸν Θεσσαλικὸν λαόν, εἶπον δι' ἐκείνους οἱ ὁποῖοι κατεσκεύασαν τὴν σύμβασιν. Εἶναι τὰ πρόσωπα τὰ ὁποῖα προεκάλεσαν τὰς τοιαύτας διαπραγματεύσεις, τὰ ὁποῖα ἀπῄτησαν, τὰ ὁποῖα ἐπέβαλον τοὺς τοιούτους πολυτελεῖς σιδηροδρόμους. Δὲν πρόκειται ποσῶς περὶ τοῦ Θεσσαλικοῦ λαοῦ καὶ ἂν ἐξακολουθήσητε ἐπιρριπτοντες αὐτὴν τὴν μομφὴν διαμαρτύρομαι.

Ὁ κ. **Α. Μέρος** ἀναπτύσσων ἐπερώτησίν του περὶ τοῦ διαχωρισμοῦ τῶν κλήρων τῶν ἀπαλλοτριωθέντων τσιφλικίων λέγει ὅτι ἀπὸ τοῦ 1920 ἐφηρμόσθη ἐν Ἑλλάδι ἡ μεγαλυτέρα κοινωνικὴ καὶ οἰκονομικὴ μεταρρύθμισις, ἡ ἀποβλέπουσα εἰς τὴν ἀπελευθέρωσιν τῶν δουλοπαροίκων καὶ τὴν ἀποκατάστασιν αὐτῶν, παρεχωρήθησαν ἕκτοτε 1405 τσιφλίκια εἰς συνεταιρισμοὺς κατῳκημένων ἀγροτῶν ἐξ αὐτῶν δὲ τὰ 453 εὑρίσκονται ἐν Θεσσαλίᾳ. Ἡ μεγάλη ὅμως αὕτη μεταρρύθμισις δὲν ἀπέδωκεν ὅσον ἔπρεπε τοὺς καρπούς, οἱ ὁποῖοι προσεδοκῶντο ἐξ αὐτῆς διότι δὲν κατέστη δυνατὸν νὰ γίνῃ ὁ ὁριστικὸς διαχωρισμὸς τῶν κλήρων εἰς ἕκαστον ἀπαλλοτριωθὲν τσιφλίκι. Οὕτω οἱ χωρικοὶ καλιεργοῦν ἐκτάσεις προχείρως διανεμηθείσας ἀπὸ τὰ Συμβούλια τῶν Συνατερισμῶν. Μὴ γνωριζόντες ὅμως ἐὰν αὐταὶ ὁριστικῶς θὰ κατακυρωθοῦν εἰς αὐτοὺς δὲν τὰς ἐπιμελοῦνται ὅσον πρέπει, δὲν κατασκευάζουν ἔργα ἀρδευτικὰ καὶ ἀποστραγγιστικά, δὲν τὰς λιπαίνουν καὶ δὲν τὰς δενδροφυτεύουν, δὲν ὑπάρχει εἰς αὐτοὺς τὸ αἴσθημα τοῦ μονίμου δεσμοῦ μὲ τὸ τεμάχιον τῆς γῆς, τὸ ὁποῖον ὀργώνουν σήμερον. Ὑπὸ τὰς συνθήκας αὐτὰς ἡ παραγωγὴ δὲν δύναται νὰ λάβῃ τὴν ἀνάπτυξιν, τὴν ὁποίαν ὤφελε νὰ λάβῃ καὶ εἶναι καθήκον τῆς Κυβερνήσεως νὰ προσέξῃ τὸ σοβαρώτατον αὐτὸ ζήτημα καὶ νὰ συστήσῃ συνεργεῖα ἐπαρκῆ, ὥστε ἐντὸς ὀλίγου εἰς ὅλα τὰ ἀπαλλοτριωθέντα τσιφλίκια νὰ γίνῃ ὁ διαχωρισμὸς τῶν κλήρων. Ἐπὶ πλέον πρέπει νὰ ληφθοῦν ἐγκαίρως σοβαρώτατα διὰ τὴν γεωργίαν μέτρα, ὅπως μὲ τὴν σημερινὴν ἐγκατάλειψιν θὰ ἐκμηδενισθῇ ἡ ὑπάρχουσα χώρα καὶ θὰ ἔχωμεν κρίσιν οἰκονομικὴν καὶ κοινωνικὴν τρομερὰν. Διαρκῶς αὐξάνεται ὁ ἀριθμὸς τοῦ ἀστικοῦ πληθυσμοῦ καὶ μειοῦται ὁ ἀγροτικός. Οὕτω ἐπὶ τῇ βάσει τῶν στοιχείων τῆς ἀπογραφῆς τοῦ 1920 καὶ ὁ τολογιζομένων καὶ τῶν ἐπελθουσῶν μεταβολῶν, λόγῳ τῶν προσφύγων καὶ λόγῳ τῶν ἀνταλλαξίμων, οἱ ἀστικοὶ πληθυσμοὶ ἀνέρχονται κατὰ προσέγγισιν εἰς 2,820,000 καὶ οἱ ἀγροτικοὶ 3,760,000, διεταράχθη δὲ ἡ ἀναλογία ἡ ὑφιστημένη πρὶν μεταξὺ ἀγροτικοῦ καὶ ἀστικοῦ πληθυσμοῦ, εἰς τρόπον ὥστε νὰ φέρεται ὁ ἀστικὸς πληθυσμὸς ηὐξημένος κατὰ 1,198,000 ψυχάς, ὁ δὲ ἀγροτικὸς ἠλαττωμένος κατὰ 145,000 ψυχάς. Πρόκειται περὶ ἀριθμῶν οἵτινες κατὰ προσέγγισιν ἀποδίδουν τὴν ἀλήθειαν, μίαν ἀλήθειαν ὀδυνηρὰν καὶ ἀξίαν πάσης προσοχῆς. Εἶναι ὑπερτάτη ὑποχρέωσις τοῦ Κράτους ὅπως διὰ προστασίας τῆς παραγωγῆς, καὶ δι'

ἔργων συγκοινωνίας τονωθῇ ὁ ἀγροτικὸς κόσμος, αὐξηθοῦν αἱ χεῖρες τῆς πραγματικῆς παραγωγῆς. Ἄνευ τούτου δὲν θὰ ἐπέλθῃ ἡ οἰκονομικὴ ἀνόρθωσις μὲ ὅλους τοὺς σοφοὺς συνδυασμούς, οἵτινες εἶναι δυνατὸν νὰ ἐφευρεθοῦν.

Α. Παπαναστασίου. Ἂν καὶ ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας εἶμαι ὑποχρεωμένος νὰ ἀποκρούσω τὴν ἀντίληψιν τοῦ ἀξιοτίμου βουλευτοῦ Λαρίσσης, ὅτι ὁ πληθυσμὸς τῶν πόλεων δὲν εἶνε παραγωγικός, ὡς ἐὰν ἡ βιομηχανία καὶ ἡ βιοτεχνία δὲν εἶνε παραγωγικαὶ καὶ ὡς ἐὰν αἱ πνευματικαὶ ἐργασίαι δὲν ἐπηρεάζουν εὐνοϊκῶς τὴν παραγωγήν. Ἐν τούτοις τοῦτο δὲν ἐμποδίζει ἀπὸ τοῦ νὰ τονίσω ὅτι ἕνεκα τῶν ἰδιαιτέρων συνθηκῶν τῆς Ἑλλάδος ἐπιβάλλεται νὰ καταβληθῇ ἐξαιρετική, ὑπερέχουσα προσοχὴ καὶ μέριμνα διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς γεωργίας καὶ τοῦ γεωργικοῦ πληθυσμοῦ. Ἐπιβάλλεται, ὅπως ὄχι μόνον ἡ αὐτὴ προσοχὴ καὶ μέριμνα νὰ κανονίζῃ τὴν εἰδικὴν γεωργικὴν πολιτικὴν τοῦ Κράτους, ἀλλὰ καὶ τὴν συγκοινωνιακὴν καὶ τὴν φορολογικὴν καὶ τὴν δασμολογικὴν καὶ τὴν ἐκπαιδευτικὴν καὶ τὴν διοικητικὴν πολιτικήν. Ἔτσι μόνον ἡ κρατικὴ λειτουργία θὰ στηριχθῇ ἐπὶ ἀσφαλοῦς βάσεως καὶ θὰ εἶνε εὐεργετική.

Ὁ κ. βουλευτὴς ἀνέφερε μερικοὺς ἀπογραφικοὺς ἀριθμοὺς διὰ νὰ ἀποδείξῃ τὴν φυγὴν ἀπὸ τοὺς ἀγροὺς πρὸς τὰς πόλεις. Οἱ ἀριθμοὶ αὐτοὶ δὲν εἶνε ἐξηκριβωμένοι καὶ δὲν δυνάμεθα νὰ στηριχθῶμεν ἐπ' αὐτῶν, διότι ἀπὸ τοῦ 1920 δὲν ἔγινε καμμία κανονικὴ ἀπογραφὴ τοῦ πληθυσμοῦ. Ἕνα ὅμως εἶνε βέβαιον, ὅτι ἐὰν δὲν ἐφηρμόζετο ἀπὸ τοῦ 1917 ἡ ἀγροτικὴ πολιτικὴ τῆς ἀποκαταστάσεως τῶν ἀκτημόνων καλλιεργητῶν, ἡ φυγὴ πρὸς τὰς πόλεις καὶ ἡ συγκέντρωσις εἰς αὐτὰς θὰ ἦτο πολὺ μεγαλυτέρα καὶ ἡ σημερινὴ ἐκ τῆς ἀνεργίας κρίσις πολὺ ὀξυτέρα.

Ἡ ἀγροτικὴ μεταρρύθμισις εἶνε ἕνα ἀπὸ τὰ μεγαλύτερα ἔργα ποὺ ἐπετέλεσεν ἡ Ἑλλάς. Αἱ μεμψιμοιρίαι, αἱ κατηγορίαι, τὰς ὁποίας ἐμνημόνευσεν ὁ κ. βουλευτής, δὲν εἶνε βάσιμοι. Ὄχι μόνον ἀπὸ περιωρισμένης γεωργικῆς ἀπόψεως, δηλ. παραγωγῆς, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ κοινωνικῆς γενικώτερον καὶ πολιτικῆς καὶ ἠθικῆς ἀπόψεως τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἀγροτικῆς μεταρρυθμίσεως εἶνε μέγιστα, καὶ θὰ δειχθοῦν, ὅταν συζητηθοῦν τὰ σχετικὰ θέματα εἰς τὴν Βουλήν.

Δυστυχῶς ὅμως ἡ μεταρρύθμισις αὐτὴ δὲν κατωρθώθη νὰ ἀχθῇ εἰς πέρας. Ἀπηλλοτριώσαμεν ἢ διαθέσαμεν δι' ἐποικιστικὰς ἀνάγκας μεγάλα κτήματα συνολικῆς ἐκτάσεως 10 ἑκατομμυρίων στρεμμάτων. Τὰ παρεδώσαμεν εἰς τοὺς ἀκτήμονας καλλιεργητὰς καὶ τοὺς πρόσφυγας. Ἀλλὰ μόνον τὸ ἥμισυ κατωρθώσαμεν νὰ καταμετρήσωμεν. Ἐκ τῶν καταμετρηθέντων δὲ κτημάτων μόνον εἰς ἐλάχιστα, μετρούμενα εἰς τὰ δάκτυλα, ἔγινεν ἡ ὁριστικὴ διανομὴ εἰς τοὺς κληρούχους, οἱ ὁποῖοι καλλιεργοῦν τὰς παραχωρηθείσας γαίας, χωρὶς ἕκαστος ἐξ αὐτῶν νὰ γνωρίζῃ ἐὰν ἡ καλλιεργουμένη ὑπ' αὐτοῦ ἔκτασις θὰ τοῦ παραμείνῃ καὶ εἰς τὸ μέλλον. Τοῦτο φυσικὰ ἀμβλύνει τὴν φιλεργίαν αὐτοῦ· περιορίζει τὴν ἔντασιν τῆς καλλιεργείας καὶ ἐφόσον οἱ μικροὶ γεωργοὶ δὲν ἀποκτοῦν τὴν βεβαιότητα τῆς κατοχῆς τῆς γῆς, τὴν ἀσφάλειαν ὅτι εἰς αὐτοὺς θὰ περιέλθῃ κάθε μεγαλυτέρα ἀπόδοσις ἐκ τῶν γεωργικῶν βελτιώσεων, δὲν εἶνε διατεθειμένοι νὰ καταβάλουν μεγαλυτέρους κόπους καὶ περισσοτέρας δαπάνας χάριν αὐτῶν τῶν βελτιώσεων.

Ἐκτὸς τούτου οἱ ἀποκατασταθέντες ἀκτήμονες δὲν ἔχουν τὸ αἴσθημα ὅτι ἡ παραχώρησις τῶν γαιῶν εἰς αὐτοὺς εἶνε ὁριστική.

Τὸ ἀποτέλεσμα εἶνε ὅτι ἀπὸ ἀπόψεως παραγωγῆς δὲν ἔχομεν τὴν μεγαλυτέραν δυνατὴν ἀπόδοσιν ποῦ ἐδικαιούμεθα νὰ ἀναμένωμεν ἐκ τῆς ἀγροτικῆς μεταρρυθμίσεως καὶ ἀπὸ κοινωνικῆς δὲ ἀπόψεως ἔχομεν ἀνησυχίαν καὶ κρίσιν ποῦ ἐζωγράφισεν ἀρκετὰ ζωηρὰ ὁ κ. βουλευτὴς Λαρίσσης.

Τὴν κατάστασιν αὐτὴν ἀντελήφθην ἀπὸ τῆς ἐγκαταστάσεώς μου εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῆς Γεωργίας καὶ δὲν ἔπαυσα σκεπτόμενος περὶ τοῦ καλυτέρου τρόπου ἄρσεως αὐτῆς. Ἡ καθυστέρησις, προῆλθε διότι τὰ διατεθέντα ἀπὸ τὸ Κράτος μέσα διὰ τὴν ἀγροτικὴν μεταρρύθμισιν ἦσαν ἀνεπαρκῆ. Ὠργανώθησαν ἰδιαίτεραι τοπογραφικαὶ ὑπηρεσίαι, ἀλλ' ἐὰν ἠθέλαμεν περιορισθῆ εἰς αὐτάς, ὡς λειτουργοῦν σήμερον, καὶ εἰς τὰ ἐφαρμοσθέντα ἕως τώρα μέσα καὶ μεθόδους, θὰ ἔπρεπε νὰ περιμένωμεν 4—5 ἔτη ἵνα ἀποπερατωθῇ ἡ μεταρρύθμισις. Κατέληξα εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι εἶνε ἀνάγκη ἡ μὲν τοπογραφικὴ ὑπηρεσία τοῦ ὑπουργείου τῆς Γεωργίας ἐνισχυομένη ἀπὸ σοβαρὸν ἀριθμὸν ἀξιωματικῶν, ἐχόντων κάποιαν γνῶσιν τοπογραφίας, νὰ ἀπασχοληθῇ ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν διανομὴν τῶν καταμετρηθέντων κτημάτων, εἰς τρόπον ὥστε ἐντὸς ἑνὸς ἔτους νὰ ἀποπερατώσωμεν τὴν διανομὴν ὅλων τῶν κτημάτων τῶν καταμετρηθέντων ἕως τώρα, τῶν ὁποίων ἡ ἔκτασις ὑπερβαίνει τὰ 4,000,000 στρέμματα. Νὰ ἀνατεθῇ δὲ ἡ τοπογράφησις τῶν ὑπολοίπων κτημάτων εἰς τὰς τοπογραφικὰς ὑπηρεσίας τοῦ ὑπουργείου τῆς Συγκοινωνίας βοηθουμένων ἀπὸ τὴν στρατιωτικὴν χαρτογραφικὴν ὑπηρεσίαν, ὑπὸ τὸν ὅρον ἐφαρμογῆς τελειοτέρων μεθόδων, ἐν σχετικῇ δὲ ἀνεπαρκείᾳ τῶν ὑπηρεσιῶν θὰ ἐπεβάλλετο νὰ γίνῃ ἡ τοπογράφησις καὶ ἀπὸ ἰδιώτας ἐργολαβικῶς. Οὕτω μόνον ἐντὸς ἑνός, τὸ πολὺ δύο ἐτῶν θὰ ἔχωμεν συμπεπληρωμένην τὴν τοπογράφησιν ὅλων τῶν ἀγροκτημάτων καὶ τὴν διανομὴν αὐτῶν.

Οἰκονομικὴ δυσχέρεια διὰ τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῶν τῶν ἐργασιῶν δὲν θὰ παρουσιασθῇ, διότι, δι' αὐτὰς ἐπιβαρύνομεν τοὺς ἰδίους ἐνδιαφερομένους, οἱ ὁποῖοι προθύμως καταβάλλουσι μικρὸν ποσὸν ὑπὸ τὸν ὅρον τάχιστα νὰ ἔχῃ συμπληρωθῇ τὸ ἔργον τῆς διανομῆς διὰ νὰ γνωρίζουν ποῦ εἶνε κύριοι καὶ ποῦ δύνανται νὰ καλλιεργήσουν. Τὸ μέτρον αὐτὸ θὰ μᾶς διευκολύνῃ εἰς τὴν ταχυτέραν ἐφαρμογὴν τοῦ ἀγροτικοῦ νόμου.

Ἐκτὸς ὅμως τούτου εἶνε καὶ τὸ ζήτημα τῆς διαδικασίας, ἡ ὁποία ἐφαρμόζεται καὶ ἡ ὁποία πρέπει νὰ ἁπλοποιηθῇ.

Ὁ κ. **Β. Μεϊμαράκης** παρακαλεῖ τὸν κ. Ὑπουργὸν τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας ὅπως λάβῃ μέριμναν περὶ τῶν κατοίκων τοῦ νομοῦ Ἡρακλείου οἵτινες εὑρίσκονται εἰς δυσχερῆ οἰκονομικὴν θέσιν ἕνεκα τῶν θεομηνιῶν· ἔγιναν, λέγει, σεισμοὶ καὶ ἡ χάλαζα κατέστρεψε τελείως τὴν παραγωγὴν τῆς σταφίδος, δι' αὐτὸ ἐπιβάλλονται νὰ ληφθῶσι μέτρα πρὸς προστασίαν τῶν κατοίκων αὐτῶν· δι' αὐτοῦ δὲ τοῦ μέσου, λέγει, προστατεύεται καὶ ἡ ἐγχώριος παραγωγή. Ὅταν δὲν ὑπάρξῃ παραγωγὴ εἶνε γνωστὸν ποῖον ἀντίκτυπον ἔχει τὸ τοιοῦτον ἐπὶ τοῦ δημοσίου προϋπολογισμοῦ. Καταλήγων προτείνει νὰ συστηθῇ εἰς τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν νὰ παράσχῃ δάνεια, ἵνα οἱ γεωργοὶ καλλιεργήσουν τὰ κτήματά των, διότι ἄλλως ἀπειλεῖται μεγίστη ζημία εἰς τὰ οἰκονομικὰ τοῦ Κράτους.

Ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας) ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τῆς χαλάζης λέγει, ὅτι ὑπάρχει τὸ μέσον τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ νόμου περὶ χαλαζοπλήκτων πληθυσμῶν, ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τῆς καλλιεργείας λέγει ὅτι εἶνε γενικώτερον τὸ ζήτημα λόγῳ τῆς παρατηρηθείσης ἀνομβρίας, μεταξὺ δὲ τῶν ἐπαρχιῶν αἵτινες ἔπαθον ἐκ τῆς ἀνομβρίας ἦτο ἀναμφιβόλως καὶ ἡ ἐπαρχία Ἡρακλείου· ἀναπτύσσει δὲ τὰ μέτρα ἅτινα θὰ ληφθοῦν πρὸς προστασίαν τῶν πασχουσῶν ἐπαρχιῶν καὶ πρὸς ἱκανοποίησιν τῶν ἀμέσων ἀναγκῶν τῶν ἐπαρχιῶν τούτων.

Ὁ κ. **Β. Μεϊμαράκης,** λέγει ὅτι ἡ Κρήτη δὲν εἶναι ἐκ τῶν χαλαζοπλήκτων μερῶν, ὑπὸ τῆς προηγουμένης λέγει Κυβερνήσεως κακῶς ἐλήφθησαν μέτρα ἵνα καὶ ἡ ἐπαρχία Ἡρακλείου ὑπαχθῇ εἰς τὸ ταμεῖον τῶν Χαλαζοπλήκτων μερῶν, δι' αὐτὸ παρακαλεῖ ὅπως ληφθῶσιν ἕτερά τινα μέτρα σχετικῶς μὲ τοὺς χαλαζοπλήκτους Ἡρακλείου.

Ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** δίδει σχετικὰς ἐξηγήσεις.

Ὁ κ. **Ν. Βλιάμος** ἐπερωτᾷ τὸν κ. Ὑπουργὸν τῶν Οἰκονομικῶν, σχετικῶς μὲ τὸ λαθρεμπόριον τὸ ὁποῖον ἔχει μεγάλην ἐξάπλωσιν. Αἱ νῆσοι τοῦ Αἰγαίου ἔχουν κατασταθῆ ὁρμητήρια τοῦ λαθρεμπορίου. Ἐκεῖ δὲ τὸ λαθρεμπόριον διεξάγεται ἐκ τοῦ ἐμφανοῦς. Μεταξὺ λέγει τῶν μεγάλων μέτρων ἅτινα ὀφείλει νὰ λάβῃ ὁ κ. Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν,

ὀφείλει νὰ καταστείλῃ καὶ τὴν θεομηνίαν αὐτήν. Φρονεῖ ὅτι μόνον ὁ δικαστικὸς κλάδος θὰ ἠδύνατο νὰ καταπνίξῃ τὸ λαθρεμπόριον, διότι ὅλοι οἱ ἄλλοι κλάδοι δὲν ἠδυνήθησαν νὰ θέσωσι τέρμα εἰς τὴν κατάστασιν αὐτήν.

Ὁ κ. **Θ. Χαβίνης** ἐπερωτᾷ τὸν κ. Ὑπουργὸν τῆς Παιδείας σχετικῶς μὲ τὸ Ἑλλ. Σχολεῖον Ἀμφιλοχίας, ὅπερ μένει ἀπὸ ἔτους καὶ πλέον ἄνευ ἐπαρκοῦς ἀριθμοῦ καθηγητῶν καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ Σχολείου Φιλιππιάδος μένοντος ἄνευ καθηγητῶν ἀπὸ τριῶν μηνῶν. Μετέβη λέγει ἐπανειλημμένως εἰς τὸ Ὑπουργεῖον καὶ ἔλαβε τὴν ἀπάντησιν ὅτι δὲν ὑπάρχουν καθηγηταί. Ἀλλὰ εἰς ἄλλας πόλεις ὑπάρχουν καὶ πληθώρα σχολείων καὶ πληθώρα καθηγητῶν, τελευταίως δὲ ἱδρύθησαν γυμνάσια καὶ ἡμιγυμνάσια εἰς μικρὰς πόλεις καὶ χωρία, καθ' ἣν στιγμὴν εἰς τὰ Ἑλληνικὰ σχολεῖα μεγάλων πόλεων ὑπάρχει μεγίστη ἔλλειψις καθηγητῶν. Καταλήγων παρακαλεῖ τὸν κ. Ὑπουργὸν τῆς Παιδείας ὅπως συμπληρώσῃ τὰς ἐλλείψεις ταύτας.

Ὁ κ. **Α. Λούλης** συμφωνεῖ μὲ τὸν κ. Χαβίνην καὶ ἀναφέρει τὰ ὑπάρχοντα κενὰ εἰς τὰ διάφορα σχολεῖα Ἠπείρου. Ἐφιστᾷ τὴν προσοχὴν τοῦ κ. Ὑπουργοῦ ἐπὶ τοῦ ζητήματος αὐτοῦ, διότι εἰς τὴν Ἤπειρον ἐπὶ Τουρκοκρατίας τὰ σχολεῖα ἦσαν πάντοτε ἐπαρκῆ.

Πρόεδρος. ὑποβληθείσης σχετικῆς προτάσεως περὶ γενικεύσεως τῆς συζητήσεως, γενικεύεται αὕτη.

Ὁ κ. **Μ. Τσαρλαμπᾶς** ὁμιλεῖ περὶ τῶν μεταθέσεων τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας ἐξ ὧν πάντοτε εἶναι πλήρης ἡ Ἐφημερὶς τῆς Κυβερνήσεως.

Ὁ κ. **Α. Ἀργυρὸς** λέγει ὅτι δὲν πρόκειται περὶ ἀμοιβαίων μεταθέσεων, ἀλλὰ περὶ μεταθέσεων ἐπιβαλλομένων λόγῳ τῶν προαγωγῶν.

Ὁ κ. **Μ. Τσαρλαμπᾶς** λέγει ὅτι πρέπει νὰ τεθῇ φραγμὸς εἰς τὸ ζήτημα τῶν μεταθέσεων, νὰ νομοθετηθῇ διάταξις καθ' ἣν οἱ καθηγηταὶ νὰ μὴ δύνανται νὰ προάγωνται ἂν δὲν ὑπηρετήσωσιν εἰς μικρὰς πόλεις καὶ χωρία ἐπὶ ὡρισμένον χρονικὸν διάστημα. Ζητεῖ νὰ πληρωθῶσιν αἱ κεναὶ θέσεις τῶν δημοτικῶν σχολείων τῶν ἐπαρχιῶν Λευκάδος καὶ Πρεβέζης. Ἐπίσης νὰ διορισθῇ καὶ τοποθετηθῇ Ἑλληνοδιδάσκαλος εἰς τὴν Φιλιππιάδα.

Κακίζει τὰς ἀδικαιολογήτους μεταθέσεις καθηγητῶν καὶ δημοδιδασκάλων καὶ ἀξιοῖ ὅπως μόνον διὰ λόγους ὑπηρεσιακοὺς γίνωνται αὗται. Ἐλπίζει ὅτι θὰ παύσῃ ὁ χορὸς τῶν ἐκπαιδευτικῶν καὶ θὰ ἀνακληθῶσιν αἱ ἐπὶ Κονδύλη γενόμεναι μεταθέσεις.

Ὁ κ. **Ν. Κουμπαροῦσος** λέγει ὅτι εἰς τὴν Ἀμφιλοχίαν δὲν ὑπάρχουν Ἑλληνοδιδάσκαλοι ἐνῷ εἰς ἄλλα πάλιν χωρία ὑπάρχουσι γυμνάσια καὶ ἡμιγυμνάσια. Καὶ εἰς τὰς νέας λέγει ἐπαρχίας δὲν ὑπάρχουν οὔτε κἂν ἀστικαὶ σχολαὶ ἐνῷ τὸ ζήτημα τῶν σχολείων εἶναι σπουδαιότατον διὰ τὴν ὕπαρξιν αὐτοῦ τοῦ Κράτους, προτείνει δὲ νὰ καθιερωθῇ καὶ νέον μάθημα εἰς τὰ σχολεῖα «ἡ ἀγάπη πρὸς τὰς νέας χώρας».

Ὁ κ. **Γ. Καλδῆς** λέγει ὅτι αἱ νέαι ἐπαρχίαι ἀναμιμνήσκωνται πάντοτε τὴν ἐποχὴν τῆς Τουρκοκρατίας ὡς τὴν καλὴν ἐποχὴν διὰ τὰ σχολεῖα. (Θόρυβος καὶ διαμαρτυρίαι). Συνεχίζων δίδει ἐξηγήσεις ὅτι τὸ ἀναφερθέν, μὴ ὀφειλόμενον φυσικὰ εἰς τὴν ὑποστήριξιν τοῦ Τουρκικοῦ Κράτους, ὠφείλετο εἰς τὴν αὐτοδιοίκησιν τῶν ἐπαρχιῶν αὐτῶν καὶ χάρις εἰς αὐτὴν εἴχομεν τὰ σχολεῖα ἅτινα εἴχομεν. Σήμερον, λέγει, εἶναι σπάνιον τὸ φαινόμενον νὰ ἔχωμεν σχολεῖα κανονικῶς λειτουργοῦντα, διότι ὑπάρχουν καθηγηταὶ διωρισμένοι, οἵτινες εὑρίσκονται συχνὰ ἐπ' ἀδείᾳ καὶ διότι οἱ καθηγηταὶ μετατίθενται κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ σχολικοῦ ἔτους. Τὸ λύκειον, λέγει, Μιτυλήνης στερεῖται καθηγητοῦ τῶν Μαθηματικῶν καὶ Διευθυντοῦ. Πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν μετετέθησαν 2 Καθηγηταὶ ἀπὸ τὸ γυμνάσιον τῆς Λήμνου χωρὶς νὰ μεταβῶσιν ἄλλοι. Αὐτὰ λέγει φέρουσι τὴν κατάστασιν τὴν ὁποίαν βλέπομεν σχετικῶς μὲ τὰ σχολεῖα μας.

Ὁ κ. **Π. Εὐριπαῖος** παρατηρεῖ ὅτι τὰ διάφορα Ἑλλ. σχολεῖα μένουσιν ἄνευ διδασκάλων ὡς τὸ σχολεῖον Ἀπειράνθου Νάξου διότι οἱ μετατιθέμενοι καθηγηταὶ δὲν μεταβαίνουσιν εἰς τὰς θέσεις των.

Ὁ κ. **Ν. Δαρβέρης** παρατηρεῖ ὅτι εἰς τὰς νέας χώρας ἐπὶ Τουρκοκρατίας ἐλειτούργουν ὅλα τὰ σχολεῖα πλήρως.

Ὁ κ. **Χ. Στεργιόπουλος** λέγει ὅτι ἐν Λαμίᾳ ὑπάρχουσι τρία Ἑλληνικὰ σχολεῖα, ἅτινα στεροῦνται ἐπαρκοῦς ἀριθμοῦ διδασκάλων, παρακαλεῖ δὲ τὸν κ. Ὑπουργὸν νὰ συμπληρώσῃ τὰ σχολεῖα ταῦτα. Φρονεῖ ὅτι ἡ Κυβέρνησις πρέπει νὰ ἐπιστήσῃ τὴν προσοχήν της διὰ τὴν κανονικὴν λειτουργίαν τῶν Δημοτικῶν καὶ Ἑλληνικῶν σχολείων.

Ὁ κ. **Γ. Βαρβούτης** παρακαλεῖ τὸν κ. Ὑπουργὸν νὰ δηλώσῃ πῶς ἡ ὑπηρεσία τοῦ Ὑπουργείου ἀντιμετωπίζει τὸ ζήτημα τοῦτο, τὸ ὁποῖον ἐμφανίζεται εἰς ὅλας τὰς ἐπαρχίας.

Ὁ κ. **Τ. Ἀναστασίου** λέγει ὅτι ἡ οἰκτρὰ αὕτη κατάστασις τῆς ἐκπαιδεύσεως, δὲν ἐπικρατεῖ μόνον εἰς τὴν Ν. Ἑλλάδα, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν παλαιάν. Εἰς τὴν Ἠλείαν οὐδὲν σχολεῖον ἔχει τὸν ἀνάλογον ἀριθμὸν Καθηγητῶν, ἰδίως εἰς τὰ σχολεῖα τῶν ἀποκέντρων δήμων, ἔνθα ἡ ἐκπαίδευσις εἶναι ἀναγκαιοτέρα διὰ τὴν μόρφωσιν τῶν παιδιῶν τῶν χωρικῶν, μὴ δυναμένων νὰ ἐκπαιδεύωνται εἰς τὰς πόλεις διὰ πλείστους λόγους, οὐδεμία ποτὲ ἐδόθη προσοχή. Ἀναφέρει τὰ σχολεῖα Δελήμπαλι Ὀλυμπίων καὶ ἄλλα. Εἰς Δελήμπαλι, λέγει, ἀπὸ συστάσεως τοῦ σχολείου οὐδέποτε διωρίσθη δεύτερος διδάσκαλος. Καὶ ἂν ἐδίδετο προσοχὴ τοὐλάχιστον ὥστε ὁ μοναδικὸς διδάσκαλος νὰ εἶναι ἱκανὸς τὸ πρᾶγμα θὰ ἦτο ὑποφερτόν, ἀλλὰ ἐκεῖ διορίζονται ὅλα τὰ ἀπορρίμματα ὅλοι οἱ γηραλέοι καὶ γελοῖοι, χρησιμεύοντες μόνον πρὸς διασκέδασιν τῶν μαθητῶν καὶ καταλήγει συνιστῶν εἰς τὸν κ. Ὑπουργὸν ὅπως συμπληρώσῃ τάχιστα τὰ σχολεῖα κυρίως Δελήμπαλι καὶ Ὀλυμπίων.

Ὁ κ. **Σ. Στάης** κακίζει τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Ὑπουργείου τοῦ καθορίσαντος ὅριον ἡλικίας διὰ τοὺς καθηγητὰς καὶ ἀπολύοντος γυμνασιάρχας δυναμένους ἀκόμη νὰ ἐργασθῶσι.

Ὁ κ. **Σ. Συμεώνογλου** ἐκθέτει τὴν κατάστασιν τῶν σχολείων τῶν συνοικισμῶν, ἅτινα εὑρίσκονται εἰς χειρίστην κατάστασιν.

Ὁ κ. **Ν. Βλιάμος** λέγει ὅτι πρέπει νὰ τροποποιηθῇ ὁ νόμος περὶ ὁρίου ἡλικίας, εἰς τρόπον ὥστε νὰ παραμένουν ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ καθηγηταὶ καταληφθέντες ὑπὸ τοῦ ὁρίου ἡλικίας ἀλλὰ δυνάμενοι νὰ ὑπηρετήσωσιν ἀκόμη.

Ὁ κ. **Σ. Χασιώτης** φρονεῖ ὅτι ἡ ἀνωμαλία ὀφείλεται εἰς τὴν πληθώραν τῶν Γυμνασίων, ἅτινα ἐξάγουσι καθ' ἕκαστον ἔτος σωρείαν νέων οἵτινες θὰ ζήσωσιν εἰς βάρος τοῦ Κράτους, δι' αὐτὸ θὰ ἔπρεπε νὰ μεταβληθῶσι μερικὰ ἐξ αὐτῶν εἰς γεωργικάς, ἐμπορικὰς καὶ ἐπαγγελματικὰς σχολὰς οὕτως ὥστε νὰ ἐπαρκέσῃ ὁ ἀριθμὸς τῶν διδασκάλων τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων.

Ὁ κ. **Λ. Ἰασωνίδης** παρακαλεῖ τὸν κ. Ὑπουργὸν νὰ πληροφορήσῃ τὴν Βουλὴν ποῖα μέτρα πρόκειται νὰ εἰσηγηθῇ πρὸς λύσιν τῆς ἀνωμάλου αὐτῆς καταστάσεως.

Ὁ κ. **Γ. Παπανικολάου** κατακρίνει τὸ Κράτος τὸ ὁποῖον διαθέτει ἑκατομμύρια διὰ τοὺς στρατιωτικοὺς ἐξοπλισμοὺς καὶ ἐλάχιστα διὰ τὴν παιδείαν.

Ὁ κ. **Λ. Κάκαβος** λέγει ὅτι ἔχει πεποίθησιν ὅτι ὁ κ. Ὑπουργὸς θὰ καταβάλῃ πᾶσαν μέριμναν πρὸς λύσιν τῆς ἀνωμάλου αὐτῆς καταστάσεως.

Ὁ κ. **Π. Μαζαράκης** φρονεῖ ὅτι ὁ κ. Ὑπουργὸς πρέπει νὰ ἀναστείλῃ τὸν Νόμον τοῦ ὁρίου τῆς ἡλικίας τῶν διδασκάλων.

Ὁ κ. **Α. Μέρος** λέγει ὅτι καὶ εἰς τὴν Θεσσαλίαν ὑπάρχουν μεγάλα κενὰ ἐν τῇ ἐκπαιδεύσει. Πολλὰ ἀγροτικὰ σχολεῖα ἀργοῦν. Ὑποδεικνύει μέτρον ἐπανόδου εἰς τὴν ἐκπαίδευσιν διδασκάλων μονιμοποιηθέντων εἰς τὸν στρατόν. Ζητεῖ νὰ ἐξακριβωθῇ ἐὰν οἱ διδάσκαλοι τῆς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως τῆς πρωτευούσης ἐργάζονται ἑβδομαδιαίως τόσας ὥρας ὅσας

καὶ οἱ ὑπηρετοῦντες εἰς τὰς ἐπαρχίας, διότι λέγεται ὅτι ἐν Ἀθήναις ἐργάζονται 15 ὥρας ἑβδομαδιαίως καὶ οἱ τῶν ἐπαρχιῶν 30 ὥρας. Προτείνει σύστασιν διδασκαλείων διὰ παρασκευὴν δημοδιδασκάλων. Τὴν σημερινὴν ἐκπαίδευσιν χαρακτηρίζει ὡς ἐμπαιγμόν.

Ὁ κ. **Γ. Μπούσιος** λέγει ὅτι τὸ ἐκπαιδευτικὸν ζήτημα δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ συζητηθῇ αἰφνιδίως εἰς τὴν Βουλήν, διότι ἔχομεν, λέγει, νὰ εἴπωμεν ἀρκετὰ. ἀλλὰ θέλομεν νὰ γνωρίζωμεν τὸ ἐκπαιδευτικὸν πρόγραμμα τῆς Κυβερνήσεως, ἵνα συζητήσωμεν ἐπὶ τῇ βάσει τῶν μέτρων τούτων. Ὁμιλεῖ περὶ τῶν Ἐπιθεωρητῶν τῆς Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως, οἵτινες, λέγει, οἱ περισσότεροι εἶναι ἀκατάλληλοι καὶ περὶ τοῦ Συμβουλίου τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας τὸ ὁποῖον κάθε τρεῖς μῆνες ἀλλάσσει δι' αὐτοῦ τοῦ τρόπου λέγει, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἔχωμεν παιδείαν. Πρέπει νὰ ἀναμορφωθῇ τὸ σύστημα ἀπὸ ἀπόψεως πρακτικῆς καὶ κλασικῆς μορφώσεως καὶ δι' αὐτὸ προτείνει νὰ ὁρισθῇ ἄλλη ἡμέρα πρὸς συζήτησιν ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου.

Ὁ κ. **Ζ. Βεντούρα** ὁμιλεῖ περὶ τῆς ἐκπαιδεύσεως τῆς Ἰσραηλιτικῆς μειονότητος, ἥτις στερεῖται διδασκάλων τῆς Ἑλλην. γλώσσης εἰς τρόπον ὥστε οἱ Ἰσραηλῖται νὰ μὴ δύνανται νὰ μάθωσιν ἑλληνικά. Παρακαλεῖ δὲ τὸν κ. Ὑπουργὸν νὰ λάβῃ τὰ κατάλληλα μέτρα.

Ὁ κ. **Γ. Τσακανίκας** ἀναφέρει τὰς ἐλλείψεις τῶν σχολείων τῆς ἐπαρχίας του εἰς ἣν 20 σχολεῖα ἐκ τῶν 40 μένουσι κλειστὰ ἐλλείψει διδασκάλων. Προτείνει νὰ γίνῃ ἔλεγχος τοῦ ἀριθμοῦ τῶν διδασκόντων εἰς τὰς μεγάλας πόλεις ἐν σχέσει μὲ τὸν ἀριθμὸν τῶν διδασκόντων εἰς τὰς μικρὰς πόλεις, ἵνα γίνῃ καταμερισμὸς αὐτῶν.

Ὁ κ. **Κ. Γόντικας** λέγει ὅτι θὰ ἔπρεπε νὰ γίνῃ ἄλλην ἡμέραν συζήτησις εὐρυτάτη ἐπὶ τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ ζητήματος. Παρακαλεῖ δὲ ὅπως ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς Οἰκουμενικῆς Κυβερνήσεως δι' ἀμοιβαίων ὑποχωρήσεων ἐμφανισθῇ κοινὸν ἐκπαιδευτικὸν πρόγραμμα, ἵνα μὴ τὰ μέτρα ἅτινα λαμβάνει ἡ μία παράταξις τὰ μεταβάλλει ἡ ἄλλη. Ἐπὶ τῇ ἐλπίδι ὅτι τοῦτο θέλει λάβει χώραν ἐπιφυλάσσεται νὰ ἀναπτύξῃ τὰς γνώμας του ἐν καιρῷ.

Ὁ κ. **Σ. Οἰκονομίδης** φρονεῖ ὅτι πρέπει νὰ ὁρισθῇ μία ἡμέρα συζητήσεως τοῦ σοβαρωτάτου τούτου θέματος ἵνα καὶ οἱ βουλευταὶ εἶναι μελετημένοι ἐπὶ τοῦ ζητήματος αὐτοῦ, τὸ ὁποῖον δὲν εἶναι μόνον ζήτημα διδασκάλων καὶ σχολείων ἀλλὰ εἶναι ζήτημα σπουδαιότατον.

Ὁ κ. **Α. Ἀργυρός** (Ὑπουργὸς τῆς Παιδείας) λέγει ὅτι ἐκ τῆς ὅλης συζητήσεως συνάγεται τὸ συμπέρασμα ὅτι ὁ Ἑλληνικὸς Λαὸς ἐπιδεικνύει μέγιστον ἐκπαιδευτικὸν ὀργασμόν, ὅτι δὲ τὰ πρὸς ἱκανοποίησιν αὐτοῦ μέσα ὑπῆρξαν μέχρι τοῦδε ἀνεπαρκῆ. Πᾶσαι αἱ κυβερνήσεις ἐπέδειξαν μέχρι τοῦδε προθυμίαν καὶ κατέβαλον πᾶσαν προσπάθειαν, προσέκοψαν ὅμως εἰς τὴν ἔλλειψιν προσωπικοῦ. Φρονεῖ ὅτι εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο πρέπει νὰ παύσῃ ἡ συζήτησις, μὲ τὴν βεβαίωσιν τοῦ Ὑπουργοῦ ὅτι ἡ Κυβέρνησις θὰ καταβάλῃ πᾶσαν μέριμναν πρὸς ἱκανοποίησιν πασῶν τῶν ἐκπαιδευτικῶν ἐλλείψεων, καὶ ἀπὸ ἀπόψεως προσωπικοῦ καὶ ἀπὸ πάσης ἄλλης ἀπόψεως. Ἐλπίζει ὅτι ἡ Οἰκουμενικὴ Κυβέρνησις, ἡ ὁποία ἔχει νὰ ἀντιμετωπίσῃ τὸ σοβαρώτατον οἰκονομικὸν πρόβλημα, δὲν θὰ φεισθῇ δαπανῶν καὶ δὲν θὰ ζητήσῃ νὰ ἐπιτύχῃ οἰκονομίας προκειμένου περὶ τῆς ἐκπαιδεύσεως. Φρονεῖ ὡσαύτως ὅτι ὁ νόμος περὶ ὁρίου ἡλικίας χρήζει μεταρρυθμίσεως.

Λύεται μετὰ ταῦτα ἡ συνεδρίασις ὥρᾳ 9 μ. μ., ἵνα ἐπαναληφθῇ αὔριον ὥρᾳ 4 1)2 μ. μ.

Ὁ Πρόεδρος
Θ. ΓΟΥΣΚΟΣ

Οἱ Γραμματεῖς
Μ. Λαΐλιος
Θ. Τσιριμῶκος

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ Ις'

τῆς 21 Ἰανουαρίου 1926

Ὥρᾳ 5 15' μ. μ. ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς ἕδρας κηρύσσει τὴν ἔναρξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει ν' ἀνοιχθῶσι τὰ θεωρεῖα.

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικὰ τῆς χθεσινῆς συνεδριάσεως.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνακοινοῖ ἐπιστολὴν τοῦ βουλευτοῦ κ. **Σ. Κρεμεζῆ** ἔχουσαν οὕτω:

Ἐν Ἀθήναις τῇ 19ῃ Ἰανουαρίου 1927.

Ἀξιότιμε κ. Πρόεδρε,

Κατὰ τὰς τελευταίας ἡμέρας ἐπ' εὐκαιρίᾳ τοῦ κατάπλου τῆς μοίρας τοῦ Ἀγγλικοῦ Στόλου εἰς τὰ Ἑλληνικὰ ὕδατα καὶ πρὸς τιμὴν τῶν ἀξιωματικῶν τῆς Μοίρας καὶ τοῦ ἐνδόξου Ναυάρχου τοῦ Διοικητοῦ αὐτῆς, ἐγένοντο διάφοροι τελεταὶ καὶ δεξιώσεις, εἰς ἃς δὲν ἐκλήθη ἡ Λαϊκὴ Ἀντιπροσωπεία, ὡς ἔπρεπε.

Φέρων ὑπ' ὄψιν Ὑμῶν τὸ πρᾶγμα ἐπαφίεμαι εἰς τὴν ἐκτίμησιν Ὑμῶν διά τε τὸν χαρακτηρισμὸν τοῦ γεγονότος ὡς καὶ τὰς δεούσας παραστάσεις διὰ τὴν γενομένην καὶ ἐπιδειχθεῖσαν τελείαν ἄγνοιαν τῆς λαϊκῆς ἐκπροσωπήσεως.

Μετὰ βαθυτάτου σεβασμοῦ καὶ τιμῆς
Σ. Δ. ΚΡΕΜΕΖΗΣ

Ὁ κ. **Θ. Χαβίνης** λέγει ὅτι τὸ ζήτημα τοῦτο πρέπει νὰ συζητηθῇ καὶ νὰ ἐξετασθῇ εὐρύτερον, διότι διὰ πολλοστὴν ἤδη φορὰν εἰς ἐπίσημα γεύματα ἀγνοεῖται τελείως τὸ νομοθετικὸν Σῶμα, ἐφ' ὅσον οὔτε ὁ Πρόεδρος τοῦ Σώματος ἐκλήθη.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** παρατηρεῖ ὅτι ὁ Πρόεδρος τῆς Βουλῆς δὲν ἐκλήθη ὄχι μόνον εἰς τὸ δοθὲν γεῦμα, ἀλλ' οὔτε εἰς τὴν ἐπακολουθήσασαν δεξίωσιν.

Ὁ κ. **Χ. Βοζίκης** λέγει ὅτι, ἀσχέτως πρὸς τὸ εἰδικὸν ζήτημα περὶ τοῦ ὁποίου τὸ ἔγγραφον τοῦ κ. συναδέλφου, ἀπό τινος τύποι οὐσιώδεις φρουροῦντες τὸ γόητρον τοῦ Κοινοβουλίου παραμελοῦνται εἴτε ἐξ ἀπειρίας εἴτε καὶ ἐκ προθέσεως· ἡ παραμέλησις αὕτη πάντως θίγει τὸ Κοινοβούλιον. καὶ διὰ τοῦτο ἀπαιτεῖται μεγαλυτέρα προσοχὴ εἰς τοιαύτας περιστάσεις, καὶ δέον νὰ γίνῃ ἀνάλογος σύστασις εἰς τοὺς ἁρμοδίους.

Ὁ κ. **Ε. Σταυρίδης** λέγει ὅτι τοιαῦτα γεύματα δὲν πρέπει κἂν νὰ δίδωνται. (Θόρυβος).

Ὁ κ. **Β. Μεϊμαράκης** λέγει ὅτι ὄχι μόνον αὐτὴ ἡ παρατυπία παρουσιάσθη ἀλλὰ συχνὰ παρουσιάζονται παρατυπίαι καὶ εἰς ἄλλας περιστάσεις, σχετικῶς δὲ δηλοῖ ὅτι ὑπέβαλεν ἐπερώτησιν.

Ὁ κ. **Ι. Παπαϊωάννου** λέγει ὅτι καὶ ἡ παράταξις εἰς ἣν ἀνήκει ἠσθάνθη τὴν γενομένην παράλειψιν, παρακαλεῖ δὲ ὅπως ἐπιστηθῇ ἡ προσοχὴ τῶν ἁρμοδίων, ἵνα μὴ ἐπαναληφθῶσιν εἰς τὸ μέλλον παρόμοιαι παρατυπίαι.

Ἀνακοινοῦνται εἶτα τὰ ἑξῆς:

Ἡ Ἑλένη Π. Μαντζούνη ζητεῖ ὅπως συμπεριληφθῇ εἰς τὰς διατάξεις τοῦ Ν. Δ. «περὶ ἀπονομῆς συντάξεως εἰς θυγατέρας συνταξιούχων διεζευγμένας κατὰ τὸν χρόνον τοῦ θανάτου τοῦ πατρὸς αὐτῶν».

Τὸ Σωματεῖον τῶν μικρεμπόρων λαχανικῶν καὶ ὀπωρικῶν Πειραιῶς ὑποβάλλει ὑπόμνημα δι' οὗ ζητεῖ ὅπως μὴ ἐπιτραπῇ ἡ εἰσαγωγὴ ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ λαχανικῶν καὶ ὀπωρικῶν.

Ὁ Γεωργικὸς Ἐπαρχιακὸς Σύλλογος Ἀμαρουσίου ὑποβάλλει ὑπόμνημα καὶ παρακαλεῖ τὴν Κυβέρνησιν ὅπως λάβῃ αὐτὸ ὑπ' ὄψιν της.

Οἱ Ε. Λαγούδης κλπ. ὑποβάλλουσιν ὑπόμνημα δι' οὗ ζητοῦν ὅπως συμπεριληφθοῦν καὶ αὐτοὶ εἰς τὸ Ν.Δ. «περὶ ἐμπορίας οἴνου καὶ προστασίας τῆς οἰνοπαραγωγῆς».

Ὁ Ἐμποροβιομηχανικὸς κόσμος Μιτυλήνης διαμαρτύρεται διὰ τὴν ὑπαρξιν φορολογίαν τοῦ ἐπιτηδεύματος.

Οἱ βιομήχανοι ἀμαξοποιοὶ ὑποβάλλουσιν ὑπόμνημα καὶ παρακαλοῦν τὴν Κυβέρνησιν ὅπως μεριμνήσῃ διὰ τὰ αἰτήματά των.

Οἱ κάτοικοι Φλωρίνης παρακαλοῦν τὴν Κυβέρνησιν ὅπως κυρώσῃ τὰς ἀγοραπωλησίας κτημάτων ἀνηκόντων εἰς ὀθωμανούς.

Οἱ κάτοικοι Ὥρου παρακαλοῦν τὴν Κυβέρνησιν ὅπως μεριμνήσῃ διὰ τὴν ἄρσιν τοῦ ἐνοικιοστασίου.

Οἱ παγόπληκτοι Ἀμαλιάδος παρακαλοῦν τὴν Κυβέρνησιν ὅπως τοῖς χορηγήσῃ δάνειον λόγῳ τῶν ζημιῶν ἃς ὑπέστησαν.

Οἱ Ὑποδικοκατάδικοι τῶν Φυλακῶν Ἀθηνῶν παρακαλοῦν τὴν Κυβέρνησιν ὅπως συμπεριλάβῃ καὶ αὐτούς, ἐξαιρεθέντας τοῦ εὐεργετήματος τοῦ Ν. Δ. τῆς 17ης Φεβρουαρίου 1926.

Οἱ ἀδεῖς τοῦ Κράτους ἱδρύσαντες 5 σταθμοὺς παραγωγῆς ἠλεκτρικοῦ ρεύματος ἐν τῇ περιοχῇ τῶν Ἀθηνῶν παρακαλοῦν τὴν Κυβέρνησιν ὅπως τοῖς χορηγήσῃ μεγαλυτέραν προθεσμίαν, λόγῳ τῆς γενομένης μεγάλης δαπάνης πρὸς ἐγκατάστασιν αὐτῶν.

Οἱ κάτοικοι τῆς Μεσοποταμιᾶς παρακαλοῦν τὴν Κυβέρνησιν ὅπως ἐγκρίνῃ μικρὰν δαπάνην πρὸς κατασκευὴν ὑδροφράκτου.

Οἱ κάτοικοι τῆς Κοινότητος Μικρομάνης παρακαλοῦν τὴν Κυβέρνησιν ὅπως ἐπαναφέρῃ τὸν καταργηθέντα νόμον περὶ ἀγροφυλακῆς.

Ὁ δικηγορικὸς Σύλλογος Πατρῶν ὑποβάλλει ὑπόμνημα καὶ παρακαλεῖ τὴν Κυβέρνησιν ὅπως λάβῃ αὐτὸ ὑπ' ὄψιν της.

Ὁ Γεώργιος Βόμβας ζητεῖ ὅπως ἀκυρωθῇ τὸ Ν. Δ. τῆς 22-11-26 περὶ κυκλοφορίας καὶ πωλήσεως κουκουλοσπόρων.

Ὁ Ἐμπορικὸς Σύλλογος Τριπόλεως διαμαρτύρεται διὰ τὴν ἄνισον κατάταξιν τῶν διαφόρων Ἐπαγγελματιῶν ὑπὸ τῆς Ἐφορείας Μαντινείας.

Ὁ Πρόεδρος τῆς Κοινότητος Βέλλου ὑποβάλλει ἀναφορὰν τῶν διαφόρων Σωματείων καὶ Προέδρων Βόχας κατ' ἐντολήν των.

Οἱ κάτοικοι τῆς Προσφυγικῆς ὁμάδος τοῦ χωρίου Μωρτσιλὲρ Φαρσάλων παρακαλοῦν τὴν Κυβέρνησιν ὅπως διατάξῃ καὶ τοῖς παραχωρηθοῦν καὶ τὰ ἕτερα 2000 στρέμματα ἐκ τοῦ ἀπαλλοτριωθέντος ἀγροκτήματος Χαρκόπου.

Ἐπιτροπὴ κατοίκων Γυθείου παρακαλεῖ τὴν Βουλὴν ὅπως ἐπαναφέρῃ τὸ παλαιὸν ἡμερολόγιον.

Οἱ προσωρινοὶ Δημοδιδάσκαλοι Μεσσηνίας ὑποβάλλουσιν ὑπόμνημα καὶ παρακαλοῦν τὴν Βουλὴν ὅπως ληφθῇ τοῦτο ὑπ' ὄψει.

Ὁ Ἐμπορικὸς Σύλλογος Κοζάνης ὑποβάλλει ὑπόμνημα καὶ παρακαλεῖ τὴν Κυβέρνησιν ὅπως λάβῃ τοῦτο ὑπ' ὄψιν της.

Ὁ Πρόεδρος τοῦ Ἐμπορικοῦ Συλλόγου Δερβενίων διαμαρτύρεται διὰ τὴν κατάταξιν τῶν ἐπιτηδευματιῶν εἰς δυσανάλογους φορολογικὰς κλίμακας.

Ἡ Ἐπιτροπὴ ἐπὶ τῆς ἀπαλλοτριώσεως τοῦ Μετοχίου Κορνοραλιᾶς ὑποβάλλει ὑπόμνημα σχετικῶς μὲ τὴν ἀπαλλοτρίωσιν τοῦ ἄνω Μετοχίου.

Ὁ Πρόεδρος τοῦ Σωματείου τεχνιτῶν Μαρμαρογλυπτῶν παρακαλεῖ τὴν Κυβέρνησιν ὅπως χάριν τῶν μελῶν τοῦ Σωματείου ἀπαγορεύσῃ τὴν εἰσαγωγὴν κατειργασμένων μαρμάρων ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ κ.λπ.

Οἱ μὴ ἀνταλλάξιμοι Ἑλληνοθωμανοὶ Κωνλέως ὑποβάλλουσιν ὑπόμνημα καὶ παρακαλοῦσι τὴν Κυβέρνησιν ὅπως λάβῃ αὐτὸ ὑπ' ὄψιν της.

Τὰ μέλη τοῦ ἀγροτικοῦ Συνεταιρισμοῦ Μεγάλης Βελανιδιᾶς τοῦ Χωρίου Δεμενίου Βόλου ζητοῦν τὴν ταχεῖαν διαδικασίαν διανομῆς τοῦ ἄνω κτήματος.

Ὁ κ. **Δ. Βοκοτόπουλος** ὑποβάλλει πρότασιν ψηφίσματος «περὶ ἀσφαλίσεως τῶν παρὰ ταῖς Τραπέζαις καὶ ταῖς δημοσίαις ὑπηρεσίαις χρηματικῶν καταθέσεων».

Ὁ κ. **Ι. Νικολίτσας** ὑποβάλλει τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ σχεδίου ψηφίσματος «περὶ παροχῆς ἐξουσιοδοτήσεως εἰς τὸν Ὑπουργὸν τῶν Ἐξωτερικῶν πρὸς τροποποίησιν τοῦ ὀργανισμοῦ τοῦ Ὑπουργείου».

Ὁ κ. **Δ. Μυλωνᾶς** ὑποβάλλει τροπολογίαν ἐπὶ τῆς προτάσεως ψηφίσματος «περὶ τροποποιήσεως τοῦ Κανονισμοῦ τῆς Βουλῆς».

Μὴ ὑπαρχούσης ἀντιρρήσεως χορηγεῖται ἄδεια ἑνὸς μηνὸς διὰ τὴν ἀλλοδαπὴν εἰς τὸν βουλευτὴν Μεσσηνίας κ. Α. Ἐμπειρίκον Κουμουνδοῦρον.

Εἰσέρχεται εἶτα ἡ Βουλὴ εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν
τῶν Ἀναφορῶν καὶ Ἐρωτήσεων

Ὁ κ. **Χ. Ἀλαμανῆς** ὁμιλῶν ἐπὶ ἀναφορᾶς τοῦ ἐμποροεπαγγελματικοῦ κόσμου Καρδίτσης ἐπικαλεῖται τὴν προσοχὴν τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῆς Συγκοινωνίας ἐπὶ τῆς αὐξήσεως τῶν κομίστρων, τὴν ὁποίαν ἐφήρμοσεν ἡ ἑταιρεία τῶν Θεσσαλικῶν σιδηροδρόμων. Παρακαλεῖ διὰ τοῦτο ὅπως ληφθῇ ταχέως ἀπόφασις ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῆς διὰ Νομοθετικοῦ Διατάγματος γενομένης συμβάσεως, ἵνα μὴ οἱ Θεσσαλοὶ ὑφίστανται μίαν τοιαύτην φορολογίαν. Ἐπίσης παρακαλεῖ ὅπως λυθῇ τάχιστα τὸ ζήτημα τῶν ἀνεπεξεργάστων καπνῶν.

Ὁ κ. **Π. Ἀλεξανδρῆς** ἐπικαλεῖται ὡσαύτως τὴν μέριμναν τοῦ κ. Ὑπουργοῦ ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῶν κομίστρων καὶ τῶν ἀνεπεξεργάστων καπνῶν.

Ὁ κ. **Ι. Μεταξᾶς** (Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας) παρατηρεῖ ὅτι, ἐὰν πρόκειται περὶ ἐλέγχου, τότε πρέπει ν' ἀναγραφῇ ἐπερώτησις.

Ὁ κ. **Π. Ἀλεξανδρῆς** λέγει ὅτι δὲν διεξάγει ἔλεγχον ἀλλ' ὑποβάλλει παράκλησιν.

Ὁ κ. **Ι. Μεταξᾶς** (Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας) λέγει ὅτι, δὲν δύναται ἡ ἀναφορὰ νὰ μεταβάλλεται εἰς ἔλεγχον.

Ὁ κ. **Π. Ἀλεξανδρῆς** λέγει ὅτι, ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον θέλει νὰ εἴπῃ εἶνε ὅτι ἡ σύμβασις, περὶ ἧς χθὲς ὁ κ. Ὑπουργὸς εἶπεν ὅτι εἶναι νεκρά, ἤρχισεν ἤδη ἐφαρμοζομένη.

Ὁ κ. **Γ. Παπανικολάου** λέγει ὅτι, τὸ ὑπόμνημα τῆς Γενικῆς Συνομοσπονδίας ἐργατῶν τῆς Ἑλλάδος δὲν πρέπει νὰ παρέλθῃ ἀπαρατήρητον· πρόκειται περὶ τῆς ἀνεργίας καὶ περὶ τῆς μὴ ἐφαρμογῆς τῶν ἐργατικῶν νόμων, ἐπικαλεῖται δὲ σχετικῶς τὴν προσοχὴν τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας.

Ὁ κ. **Ε. Μαχαίρας** λέγει ὅτι, ἡ Γενικὴ Συνομοσπονδία εἶνε ὁ ἀνώτερος διοικητικὸς ὀργανισμὸς τῆς ἐργατικῆς τάξεως καὶ δὲν δύναται τὸ ὑπόμνημα αὐτῆς νὰ παρέλθῃ ἀπαρατήρητον. Τὸ Ὑπουργικὸν Συμβούλιον δὲν θὰ εἶνε λέγει εἰς τὴν θέσιν του ἂν δὲν λάβῃ ὑπ' ὄψει τὸ ὑπόμνημα τοῦτο. Σχετικῶς φρονεῖ ὅτι δέον νὰ καταρτισθῇ κοινοβουλευτικὴ ἐπιτροπὴ πρὸς μελέτην καὶ ὑποβολὴν τοῦ πορίσματός της.

Ὁ κ. **Γ. Γεωργιάδης** φρονεῖ ὡσαύτως ὅτι πρέπει νὰ συσταθῇ ἐπιτροπὴ κοινωνικῆς προνοίας πρὸς ἐξέτασιν τῶν θεμάτων τὰ ὁποῖα θίγει τὸ ὑπόμνημα, ὡς καὶ πάντων τῶν συναφῶν πρὸς αὐτὸ θεμάτων.

Ὁ κ. **Α. Θεολογίτης** παρακαλεῖ ὅπως ἡ Κυβέρνησις ἀσχοληθῇ εἰδικῶς ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου. ἡ πρότασις

περὶ συστάσεως ἐπιτροπῆς εἰς ἣν νὰ παραπεμφθοῦν ὅλα τὰ ἐργατικὰ ζητήματα εἶνε ἄξια πάσης προσοχῆς, τὸν εὑρίσκει δὲ ἀπολύτως σύμφωνον, ἵνα καταδειχθῇ ὅτι ἡ παροῦσα Βουλὴ δὲν ὁμοιάζει μὲ τὰς παρελθούσας ὥστε νὰ ἀφήνῃ τὸν ἐργατικὸν κόσμον ἔκθετον εἰς τὰς ἐκμεταλλεύσεις τῶν ἀναρχικῶν στοιχείων.

Ὁ κ. **Γ. Μερκούρης** (Ὑπουργὸς τῆς Ἐθν. Οἰκονομίας) λέγει ὅτι τὰ ζητήματα τῆς κοινωνικῆς προνοίας εἶνε τοιαῦτα ὥστε ὄχι μόνον εἰς ὑπουργὸς ἀλλὰ καὶ μία καλῶς κατηρτισμένη ὑπηρεσία, ὡς εἶνε ἡ ἡμετέρα ὑπηρεσία τῆς κοινωνικῆς προνοίας, νὰ μὴ δύνανται νὰ ἐπαρκέσουν, λόγῳ τῆς πληθώρας τῶν ζητημάτων, τὰ ὁποῖα καθ' ἑκάστην ἀναφύονται. Διὰ τοῦτο χαίρει βλέπων τοὺς κ. κ. βουλευτὰς παρακολουθοῦντας μετ' ἐνδιαφέροντος τὰ ζητήματα ταῦτα. Κατόπιν μελέτης, λέγει, κατέληξεν εἰς τὴν διατύπωσιν ὡρισμένων μέτρων νομοθετικῶν, τὰ ὁποῖα θέλουσι προσκομισθῇ προσεχῶς εἰς τὴν Βουλήν, ὁπόταν θὰ καταρτισθῇ ἡ ἐπιτροπὴ τῆς κοινωνικῆς προνοίας εἰς ἣν νὰ παραπεμφθοῦν πάντα τὰ ζητήματα ταῦτα.

Ὁ κ. **Αὐγ. Θεολογίτης** λέγει ὅτι ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη θὰ ἠδύνατο νὰ συσταθῇ ἀπὸ τοῦδε.

Ὁ κ. **Γ. Μερκούρης** (Ὑπουργὸς τῆς Ἐθν. Οἰκονομίας) λέγει ὅτι δὲν ἔχει ἀντίρρησιν.

Ἡ **Βουλὴ** δέχεται μετὰ τοῦτο ὅπως καταρτισθῇ εἰδικὴ ἐπιτροπὴ ἐπὶ τῆς κοινωνικῆς προνοίας εἰς ἣν νὰ παραπεμφθοῦν πάντα τὰ σχετικὰ θέματα, ἐξουσιοδοτεῖται δὲ ὁ κ. Πρόεδρος ὅπως καταρτίσῃ τὴν ἐπιτροπὴν ταύτην.

Ὁ κ. **Κ. Γόντικας** ὁμιλεῖ ἐπὶ ὑπομνήματος τῶν ἐν Ἠλείᾳ δημοδιδασκάλων καὶ συνιστᾷ τὴν ἀκύρωσιν τῶν δικαίως ἐνεργηθεισῶν μετοθέσεων δημοδιδασκάλων ὑπὸ τῆς τέως Κυβερνήσεως. Φρονεῖ ὅτι τὸ Νομοθετικὸν Διάταγμα, τὸ ὁποῖον κατήργησε τὰ Συμβούλια, τὴν κατάργησιν τῶν ὁποίων ἐπηκολούθησαν αἱ περὶ ὧν ὁ λόγος μεταθέσεις, δύναται νὰ ἀκυρωθῇ καὶ δι' ἁπλῆς διοικητικῆς πράξεως, ἐφόσον δὲν ἐκυρώθη τὸ Ν. Διάταγμα ὑπὸ τῆς Βουλῆς. Σχετικῶς ἀναφέρει ὅτι ἔλαβον χώραν καὶ πλαστογραφίαι.

Ὁ κ. **Α. Ἀργυρὸς** (Ὑπουργὸς τῆς Παιδείας) λέγει ὅτι ἡ ὑπόθεσις εἶναι γνωστή, τὸ δὲ Ὑπουργεῖον ἔχει ἤδη καταρτίσει σχετικὸν νομοθέτημα. Ὅσον ἀφορᾷ τὰς πλαστογραφίας λέγει ὅτι πρώτην ἤδη φορὰν λαμβάνει γνῶσιν.

Ὁ κ. **Π. Μερλόπουλος** τονίζει ὅτι ἔλαβον χώραν πλαστογραφίαι καὶ ἀλλοιώσεις ὀνομάτων.

Ὁ κ. **Α. Ἀργυρὸς** (Ὑπουργὸς τῆς Παιδείας) συνεχίζων λέγει ὅτι ὡς πρὸς τὴν ἀκύρωσιν τοῦ Διατάγματος διὰ διοικητικῆς πράξεως ἔχει ἀμφιβολίαν, ἂν δύναται νὰ ἀνατρέψῃ κείμενον ἤδη νόμον ἔστω καὶ τυπικῶς.

Ὁ κ. **Κ. Γόντικας** λέγει ὅτι δὲν πρόκειται νὰ ἀνατραπῇ κανεὶς νόμος, ἀλλὰ πρόκειται νὰ ἀνατραπῇ τὸ δικαίωμα τοῦ Ὑπουργοῦ νὰ ἀναστατώνῃ τὴν παιδείαν.

Ὁ κ. **Α. Ἀργυρὸς** (Ὑπουργὸς τῆς Παιδείας) λέγει ὅτι ἂν κρατήσῃ ἡ ἀντίληψις αὕτη θὰ γεννηθῇ μία μεγάλη ἀναστάτωσις, τῆς ὁποίας τὴν εὐθύνην δὲν δύναται νὰ ἀναλάβῃ.

Ὁ κ. **Τ. Ἀναστασίου** ἀναφέρει ὡρισμένα παραδείγματα γενομένων μεταθέσεων.

Εἰσέρχεται μετὰ τοῦτο ἡ Βουλὴ εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν τῆς Νομοθετικῆς ἐργασίας

Ὁ κ. **Ἀλ. Ζαΐμης** (Πρωθυπουργός). Ἡ Κυβέρνησις, λέγει, εἰς τὰς προγραμματικὰς αὐτῆς δηλώσεις ἐθεώρησεν ὡς τὸ κυριώτατον ἔργον τῆς Βουλῆς τὴν ταχεῖαν περάτωσιν τοῦ ἀναθεωρητικοῦ ἔργου. Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἐπιτροπὴ εἰς ἣν παρεπέμφθη τὸ Σύνταγμα ὑπέβαλε, φιλοτίμως ἐργασθεῖσα, τὴν ἔκθεσιν αὐτῆς καὶ ἐπειδὴ εἶναι ἀναγεγραμμένη ἡ συζήτησις εἰς τὴν ἡμερησίαν διάταξιν, ἡ Κυβέρνησις παρακαλεῖ, ἐὰν ἡ Βουλὴ ἐγκρίνῃ, νὰ προταχθῇ ἡ συζήτησις τοῦ Συντάγματος.

Ἐλπίζω ὅτι ἡ Βουλὴ θέλει ἐγκρίνῃ ὅπως ἡ συζήτησις ἐπὶ τοῦ Συντάγματος μὴ διακοπῇ, ἀλλὰ θεωρήσῃ αὐτὴν ὡς τὸ κυριώτατον τῶν ἔργων της. Εἶμαι βέβαιος ὅτι ἡ ἐπιτροπὴ θέλει ὑποβάλῃ συντόμως τὴν ἔκθεσιν αὐτῆς καὶ ἐπὶ τῶν ὑπολοίπων ἄρθρων, ὥστε ἐντὸς χρόνου ὀλιγ μακροῦ νὰ περατώσωμεν τὴν ἀναθεώρησιν.

Πολλοὶ Βουλευταί. Μάλιστα, μάλιστα.

Ὁ κ. **Γ. Μπούσιος** λέγει ὅτι οὐδεμίαν ἀντίρρησιν ἔχει ἡ Βουλὴ ὅπως χωρήσῃ πρὸς τὴν συζήτησιν τοῦ Συντάγματος, ἀλλὰ μόλις πρὸ ὀλίγου διενεμήθη ἐν μικρὸν τμῆμα τῆς ἐργασίας τῆς Ἐπιτροπῆς, φρονεῖ δὲ ὅτι δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ διεξάγωνται αἱ συζητήσεις αὗται ἀνωμάλως, ἀναμιξ δηλονότι νὰ συζητῶνται ἀναφοραὶ, Σύνταγμα κλπ.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** παρατηρεῖ ὅτι ἡ διανομὴ τῆς εἰσηγητικῆς Ἐκθέσεως τῆς Ἐπιτροπῆς ἔχει γίνει πρὸ ἡμερῶν.

Ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** λέγει ὅτι ἡ μὴ διανομὴ τῆς Ἐκθέσεως δὲν εἶνε λόγος ἀναβολῆς τῆς συζητήσεως.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** παρατηρεῖ ὅτι ἡ ἐπὶ τοῦ Συντάγματος συζήτησις ἐν πάσῃ περιπτώσει πρέπει νὰ προχωρήσῃ, διότι αὕτη εἶνε ἡ σπουδαιοτέρα καὶ σοβαρωτέρα ἐργασία τὴν ὁποίαν ἔχει νὰ ἐπιτελέσῃ ἡ παροῦσα Βουλή.

Ὁ κ. **Δ. Βοκοτόπουλος** λέγει ὅτι ἡ ἐπὶ τοῦ Συντάγματος συζήτησις δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ προχωρήσῃ, ἐφόσον δὲν ὑπάρχει κεντρικὴ καὶ ἀξιωματικὴ γνώμη ἐν τῇ Βουλῇ. Ὅλαι αἱ πιθαναὶ ἀντιγνωμίαι καὶ διαφωνίαι κατὰ τίνα τρόπον θὰ λυθοῦν, ἐφόσον δὲν ὑπάρχει ἡ κεντρικὴ γνώμη τῆς Κυβερνήσεως; Ἡ πλειονοψηφία τῆς Βουλῆς δὲν εἶνε ἑνὸς μετώπου καὶ ἑπομένως δὲν θὰ καταστῇ δυνατὸν νὰ σχηματισθῇ πλειονοψηφία ἐπὶ μιᾶς ἑκάστης διατάξεως, προτείνει διὰ τοῦτο ὅπως ἡ Κυβέρνησις ἀποφασίσῃ τίνας ἐκ τῶν διατάξεων εἶνε ἀποφασισμένη νὰ ὑποστηρίξῃ καὶ τίνας νὰ ἀπορρίψῃ. Ἄνευ τούτου δὲν θὰ καταστῇ δυνατὸν νὰ ψηφισθῇ τὸ Σύνταγμα.

Ὁ κ. **Π. Τσιτσεκλῆς** παρατηρεῖ ὅτι προκειμένου περὶ τοῦ Συντάγματος δὲν ἔχει θέσιν ἡ Κυβέρνησις.

Ὁ κ. **Δ. Βοκοτόπουλος** ἀναφέρει ὡς παράδειγμα τροπολογίαν τοῦ κόμματος τῶν προσδευτικῶν φιλελευθέρων, καθ' ἣν συνιστᾶται μία Ἐπιτροπὴ παρακαλοῦσα, ἥτις θὰ ἔχῃ τὸ δικαίωμα νὰ νομοθετῇ παρούσης τῆς Βουλῆς. Ποῖος λοιπὸν θὰ ἀπορρίψῃ τὴν τροπολογίαν αὐτήν; Φρονεῖ διὰ τοῦτο ὅτι πρέπει νὰ ρυθμισθοῦν τὰ ζητήματα ταῦτα.

Ἔρχεται μετὰ τοῦτο ἡ ἐπὶ τοῦ Συντάγματος συζήτησις.

Ὁ κ. **Σ. Κρεμεζῆς** (Εἰσηγητὴς τῆς ἐπὶ τοῦ Συντάγματος ἐπιτροπῆς) λέγει ὅτι αἰσθάνεται ἰδιαιτέραν τιμὴν διότι τῷ ἀνετέθη ὅπως μετὰ τοῦ κ. Μπαμπάκου εἰσηγηθῇ πρὸς τὴν Βουλὴν τὰς γνώμας τῆς ἐπὶ τοῦ Συντάγματος Ἐπιτροπῆς.

Βάσις τῶν ἐργασιῶν τῆς ἐπιτροπῆς, λέγει, ἦτο τὸ ψήφισμα τῆς Βουλῆς.

Ἐπὶ τοῦ πρώτου ἄρθρου καίτοι διὰ τοῦ ψηφίσματος εἶχεν ἐξαιρεθῇ τοῦτο τῆς ἀναθεωρήσεως ὑπεβλήθησαν τροπολογίαι ἀναφερόμεναι εἴς τε τὸ φραστικὸν αὐτοῦ μέρος καὶ εἰς τὴν οὐσίαν αὐτοῦ. Ἡ ἐπιτροπὴ λέγει ἀπέφυγε νὰ συζητήσῃ ἐπ' αὐτῶν. Ἀναφέρει δὲ τὰς ὑποβληθείσας ἐπ' αὐτοῦ τροπολογίας. Ἀναλύων τὰ ἄρθρα 2, 3 καὶ 4. Τονίζει ὅτι διὰ τοῦ 2 ἄρθρου καθορίζεται, ὅτι ἡ ἐξουσία ἀσκεῖται ὑπὸ τῆς Βουλῆς καὶ τῆς Γερουσίας. ἐπ' αὐτοῦ ὑπεβλήθησαν πολλαὶ τροπολογίαι δι' ὧν κατεκρίθη ὁ θεσμὸς τῆς Γερουσίας. Ἡ ἱστορικὴ λέγει προέλευσις τοῦ θεσμοῦ αὐτῆς ὑπάρχει εἰς Κράτη ἀριστοκρατικὰ ὡς εἶνε ἡ Ἀγγλία καὶ εἰς Κράτη ὁμοσπονδιακά, ἔνθα εἰσήχθη ὁ θεσμὸς οὗτος ἵνα ἀντιπροσωπευθοῦν αἱ ὁμοσπονδίαι, ἀλλὰ καὶ εἰς ἄλλα Κράτη εἰσήχθη ὡς εἶναι ἡ Βουλγαρία καὶ ἡ Σερβία, δηλ. εἰς Κράτη μὴ ἀναγνωρίζοντα διαφοράς εἰς τὰς τάξεις.

Δὲν εἶναι λέγει σοβαρὸν τὸ ἐπιχείρημα ὅτι ἐν Ἑλλάδι ἐλειτούργησεν ὁ θεσμὸς αὐτὸς καὶ ἀπέτυχε, διότι ὁ διορισμὸς τῶν Γερουσιαστῶν ἐγένετο τότε ὑπὸ τοῦ Ἀνωτάτου Ἄρχοντος καὶ οἱ Γερουσιασταὶ ἦσαν ὄργανα τῆς Κυβερνήσεως, ὁ δὲ λόγος τῆς καταργήσεώς της ἀπὸ τὴν συνέλευσιν τοῦ 1863 ἦτο διότι ἡ συνέλευσις ἐν τῇ Γερουσίᾳ διέβλεπε τὸν ὄφουλον ἐχθρόν τοῦ μέλλοντος. Δι' αὐτὸ λέγει δὲν πρέπει νὰ νομίσωμεν ὅτι ἐπειδὴ ἀπέτυχε τότε θὰ ἀποτύχῃ καὶ σήμερον.

Ἄλλο ἐπιχείρημα κατὰ τῆς Γερουσίας εἶναι ὅτι θὰ παρακωλύσῃ τὴν ψῆφισιν τῶν νόμων, ἀλλὰ ἀκριβῶς ἡ Γερουσία θὰ εἶναι ὁ ἀνασχετικὸς φραγμὸς εἰς τὸ νομοθετικὸν ἔργον τῆς Βουλῆς. Ὑποστηρίχθη, λέγει, ὅτι παρακωλύει τὴν ἐνιαίαν ἐκδήλωσιν τῆς λαϊκῆς κυριαρχίας, ἀλλὰ δὲν θὰ εἶναι πληρεστέρα ἡ λαϊκὴ θέλησις διὰ τῶν δύο τούτων σωμάτων; Ἡ πλασματικὴ θεωρία ὅτι ἡ λαϊκὴ ἀντιπροσωπεία ἐν ἑκάστῳ νομοθετήματι ἐκπροσωπεῖ τὴν λαϊκὴν θέλησιν καθίσταται μᾶλλον πραγματικότης ὑπὸ τῶν δύο Νομοθετικῶν Σωμάτων.

Δὲν εἶνε συνεπὲς τὸ ἐπιχείρημα τὸ οἰκονομικὸν διὰ τὴν μὴ σύστασιν τῆς Γερουσίας, τώρα ὅτε θὰ μειωθῇ καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν βουλευτῶν. Τὸ ζήτημα λέγει εἶναι ἐὰν ἡ Γερουσία καὶ ἡ Βουλὴ θὰ εἶναι πολιτικῶς ἰσοδύναμα σώματα, ἀλλὰ ἀκριβῶς ἵνα ἀποφευχθῇ ἡ συναλλαγὴ πρέπει νὰ μὴ εἶναι πολιτικῶς ἰσοδύναμα τὰ σώματα ταῦτα. Ἡ Γερουσία δὲν στερεῖται ἀπολύτως πολιτικῆς δυνάμεως διότι ἀσκεῖ ἔλεγχον ἐπὶ τῆς Κυβερνήσεως καὶ συνιστᾷ καὶ ἐπιτροπάς, ἄλλως τε εἶναι πολιτικὴ δύναμις καὶ ἡ συμμετοχὴ τῆς Γερουσίας εἰς τὴν ἐκλογὴν τοῦ Ἀνωτάτου Ἄρχοντος. Ἀλλὰ καὶ ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία τῆς Γερουσίας πρέπει νὰ εἶναι σχετικῶς ἠλαττωμένη, διότι θὰ ἠδύνατο ἐν περιπτώσει ἰσοδυναμίας νὰ καθιστᾷ ὑποχείριόν της τὴν Βουλήν.

Δι' αὐτὸ καὶ ἡ Ἐπιτροπὴ ἐδέχθη ὅτι ἐν περιπτώσει συγκρούσεως θὰ ὑπερίσχυεν ἡ γνώμη τῆς Βουλῆς· ὑπεβλήθη λέγει καὶ τροπολογία τοῦ ἐνιαίου μετώπου χαρακτηρίσασα τὴν Γερουσίαν ὡς ἀνασχετικὸν φραγμὸν τῶν νεωτέρων προοδευτικῶν ἰδεῶν. Ἀλλ' αἱ ἰδέαι αὗται, ἐφόσον γίνονται ἀποδεκταὶ ὑπὸ τῆς κοινῆς συνειδήσεως, δὲν θὰ εἶναι δυνατὸν νὰ μὴ γίνωσιν ἀποδεκταὶ λόγῳ τῆς Γερουσίας. Ὑπεβλήθη καὶ ἄλλη τροπολογία καθ' ἣν ὁ λαὸς θὰ ἔπρεπε νὰ ἦτο νομοθετικὸς παράγων, εὑρίσκει ὅμως λέγει τὴν τροπολογίαν ταύτην παρακεκινδυνευμένην, καθ' ὅσον ὁ Λαὸς ἀσκῶν ποτε ἀμέσως νομοθετικὰ ἔργα διὰ δημοψηφίσματος, ἀσκεῖ ἰδίαν αὐτοῦ ἐξουσίαν καὶ δὲν ἀποτελεῖ νομοθετικὸν παράγοντα.

Ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 3, οὐδεμία λέγει, ὑπεβλήθη τροπολογία.

Ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 4 ὑπεβλήθησαν τροπολογίαι, ἃς καὶ ἀναπτύσσει.

Αὐτά, λέγει, εἶναι τὰ 4 ἄρθρα τὰ καθορίζοντα τὴν μορφὴν καὶ τὴν βάσιν τοῦ πολιτεύματος. Τὴν κοινοβουλευτικήν.

Ὁ κοινοβουλευτισμὸς διέρχεται κρίσιν πανταχοῦ, ἣν ἠσθάνθημεν καὶ ἡμεῖς ἰδιαιτέρως λόγῳ τῆς Μικρασιατικῆς καταστροφῆς, ἀλλὰ μ' ὅλον τοῦτο ἀπεδείχθη ὅτι ὁ κοινοβουλευτισμός, καίτοι ἐνέχει μερικὰ μειονεκτήματα, εἶναι διὰ τὸν Ἑλληνικὸν Λαὸν τὸ καλλίτερον πολίτευμα, καὶ ὅπως συντηρήσωμεν τοῦτο πρέπει νὰ καταβάλωμεν πᾶσαν μέριμναν, ἵνα τὸν καταστήσωμεν ἱκανὸν καὶ εὔρυθμον.

Ὑπεβλήθη, λέγει, τροπολογία, ὅπως τὰ ἄρθρα ταῦτα μὴ προταχθοῦν, ἀλλὰ νὰ τεθῶσι μετὰ τὰ ἄρθρα περὶ θρησκείας.

Ἡ ἐπιτροπὴ ἐδέχθη ὅπως ἐκ σεβασμοῦ πρὸς τὴν θρησκείαν τὰ περὶ αὐτῆς ἄρθρα ἐπακολουθήσουν ἀμέσως μετὰ τὸ πρῶτον κεφάλαιον.

Πραγματευόμενος εἶτα τὰ τοῦ ἄρθρου 19 περὶ ἰδιοκτησίας, ἀναπτύσσει τὰς ὑποβληθείσας τροπολογίας, καὶ ἀναλύει πρῶτον τὴν τροπολογίαν τῶν Συντηρητικῶν Δημοκρατικῶν περὶ ἐπεκτάσεως τῆς συνταγματικῆς προστασίας καὶ ἐπὶ τῶν ἐκ συμβάσεων μετὰ τοῦ Κράτους κτηθέντων δικαιωμάτων. Σχετικῶς περὶ τούτου λέγει ὅτι τὰ δικαιώματα ταῦτα εἶνε ἐνοχικῆς φύσεως, κατὰ δὲ τὸ 1911 ἐπροτάθη ἡ ἀντικατάστασις τῆς λέξεως «ἰδιοκτησία» διὰ τῆς λέξεως «περιουσία». Ἡ πρότασις ἀπερρίφθη τότε. Βεβαίως σκοπὸς πρὸς ὑποβολὴν σήμερον τῆς τροπολογίας ταύτης ἦτο ἡ ἀναστήλωσις τῆς ἐμπιστοσύνης πρὸς τὸ Κράτος, ἀλλ' ἡ ἐπιτροπὴ μὴ ἔχουσα δεδομένα περὶ καταχρήσεων τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας εἰς τὰ δικαιώματα ταῦτα δὲν ἐδέχθη τὴν πρότασιν, ἀλλὰ συνεπλήρωσε δι' ἑρμηνευτικῆς δηλώσεως προσθέσασα καὶ τὴν κινητὴν περιουσίαν. Ὡς πρὸς τὴν πρότασιν περὶ ἀντικαταστάσεως τῆς φράσεως «δικαστικῆς ὁδοῦ» διὰ τῆς φράσεως «τακτικῶν δικαστηρίων» αὕτη ἐγένετο ἀποδεκτή, μὴ δεχθείσης τῆς ἐπιτροπῆς ὅτι τὰ δικαστικὰ καθήκοντα δύνανται νὰ ἀνατεθοῦν καὶ εἰς μὴ δικαστάς. Εἰς τοῦτο ὑπῆρξεν καὶ ἀντίθετος μειοψηφήσασα γνώμη.

Ἐπροτάθη ἐπίσης πρὸ τῆς λέξεως «ἀποζημίωσις» νὰ τεθῇ ἡ λέξις «πλήρης» ἀλλὰ ἡ Ἐπιτροπὴ δὲν ἐδέχθη τὴν πρόσθήκην ταύτην διότι ἐρρόνει ὅτι ἐν τῇ νομικῇ ἐννοίᾳ τῆς λέξεως ἀποζημίωσις ἐνυπῆρχεν ἡ ἔννοια τῆς πλήρους.

Ὁ κ. **Π. Τσιτσεκλῆς** διαμαρτύρεται διότι διὰ τὰς ἐπὶ τοῦ ἄρθρου τῆς ἰδιοκτησίας γνώμας της ἡ Ἐπιτροπὴ ἐπερωτήθη.

Ν. Βελέντζας ἡ Ἐπιτροπὴ ὄντως ἐπερωτήθη.

Ὁ κ. **Σ. Κρεμεζῆς** συνεχίζων λέγει ὅτι, ἂν διὰ τῆς ἑρμηνείας ταύτης ἐφθάναμεν εἰς τὸ συμπέρασμα νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀντισυνταγματικὴ ἡ ἀγροτικὴ νομοθεσία θὰ ἔπρεπε δι' εἰδικῆς πράξεως συντακτικῆς νὰ κατοχυρωθῇ ἡ νομοθεσία αὕτη. Ἠγέρθη κατόπιν ζήτημα διὰ τὰς γενομένας παντὸς εἴδους ἐπιταξείς καὶ ἡ Ἐπιτροπὴ κατέληξεν εἰς τὸ συμπέρασμα ὅπως ἀποδεχθῇ τροπολογίαν καθ' ἣν εἰδικοὶ νόμοι κανονίζουν τὰ τῶν εἰσφορῶν διὰ τὸν Στρατὸν καὶ διὰ τὰς ἀμέσους κοινωνικὰς ἀνάγκας, δυναμένας νὰ θέσωσι εἰς κίνδυνον τὴν δημοσίαν τάξιν καὶ ὑγείαν. Ἀναπτύσσων εἶτα τὰ τῆς τροπολογίας περὶ ὑποχρεώσεως τῆς ἰδιοκτησίας καὶ ἀσκήσεως αὐτῆς πρὸς κοινὴν ὠφέλειαν κλπ. ἐκθέτει τὰς γενομένας κατακρίσεις αὐτῆς καὶ τονίζει, ὅτι ὅλα τὰ προσωπικὰ δικαιώματα τὰ κατοχυρούμενα διὰ τοῦ Συντάγματος δὲν εἶνε ἀπόλυτα. Πλεῖστοι νόμοι περιώρισαν ταῦτα ἐντὸς ὡρισμένου κύκλου ἐπ' ὠφελείᾳ καὶ προστασίᾳ πάντοτε τοῦ κοινωνικοῦ συνόλου καὶ τῆς ἁρμονικῆς διαβιώσεως τῶν ἀτόμων. Δι' ὃ καὶ τὸ δικαίωμα τῆς ἰδιοκτησίας οὐδέποτε ὑπῆρξεν ὄχι μόνον παρ' ἡμῖν, ἀλλὰ καὶ τοῖς Βυζαντινοῖς ἔτι ἀπόλυτον, τεθειμένων πάντοτε περιορισμῶν τῆς χρήσεως καὶ παρ' ἡμῖν μύριοι ὅσοι περιορισμοὶ τῆς χρήσεως ἐτέθησαν διὰ νόμου καὶ ἡ ἐπιστήμη ἡρμήνευσεν ὅτι οἱ λεγόμενοι νόμιμοι περιορισμοὶ τῆς κυριότητος δὲν ἀντίκεινται εἰς τὸ Σύνταγμα.

Ὑπῆρξαν βεβαίως καὶ δικασταὶ καὶ ἐπιστήμονες, οἱ ὁποῖοι ἐχαρακτήρισαν διαφόρους τοιούτους νόμους ὡς ἀντισυνταγματικούς, διὰ τοῦτο ὀφείλομεν νὰ τάμωμεν μίαν ὁδὸν μὲ βάσιν τὰς ἀνάγκας τῆς ἁρμονικῆς κοινωνικῆς διαβιώσεως. Τώρα μάλιστα ὅπου υἱοθετήθη συνταγματικῶς καὶ ἡ προστασία τῆς κινητῆς περιουσίας ἔχομεν περισσότερον ὑποχρέωσιν νὰ τάμωμεν τὴν ὁδὸν ταύτην. Ἰσχυρίζονται ὅτι ἡ διάταξις ἐλήφθη ἐκ τοῦ Συντάγματος τοῦ Γερμανικοῦ, ψηφισθέντος ὑπὸ τὴν πίεσιν ἄκρων στοιχείων, ἀλλὰ ἄλλαι διατάξεις τοῦ Συντάγματος τούτου ὡς αἱ τοῦ ἄρθρου 153 περὶ ἀφαιρέσεως περιουσίας ἄνευ ἀποζημιώσεως, αἵτινες δὲν μετεφέρθησαν ἐνταῦθα, χαρακτηρίζουσι τὸ πολίτευμα τοῦτο ὡς σοσιαλιστικόν. Ὡς ἐγένετο δεκτὴ ἡ διάταξις ἐνταῦθα, οὐδεμίαν ἀξίαν ἔχει ὁ ἰσχυρισμὸς οὗτος διότι παρ' ἡμῖν τὸ ἄρθρον 19 τοῦ Συντάγματος διεπλάσθη αὐστηρότερον ἢ πρότερον, διατηρουμένης πλήρους τῆς ἐννοίας τῆς ἰδιοκτησίας ὡς δικαιώματος καὶ οὐδένα κίνδυνον τῆς ἰδιοκτησίας περιέχει ἡ τροπολογία, τοὐναντίον διὰ ταύτης διασαφηνίζονται τὰ ὅρια ἐντὸς τῶν ὁποίων δύναται νὰ ἐπιβάλῃ ὁ νόμος ὑποχρεώσεις εἰς τὴν ἰδιοκτησίαν καὶ οὕτω περιορίζονται τὰ ὅρια τῆς Συνταγματικῆς θεωρίας, ὅτι δὲν εἶνε ἀντισυνταγματικοὶ οἱ νόμιμοι τῆς κυριότητος περιορισμοί. Ὁ ἰδιοκτήτης δύναται νὰ ὑποχρεωθῇ παρὰ τοῦ Κράτους, ὅπως καὶ εἰς τὸ παρελθόν, νὰ μὴ χρᾶται πράγματός τινος ἐπιβλαβῶς διὰ τὸ κοινωνικὸν

σύνολον, ἢ νὰ ὑποχρεωθῇ νὰ χρησιμοποιῇ τοῦτο ἐπωφελῶς κατὰ πρῶτον λόγον δι' ἑαυτὸν ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ κοινωνικὸν σύνολον.

Ἰσχυρίζονται ἐπίσης ὅτι δύναται νὰ γίνῃ εὐρεῖα χρῆσις τοῦ ὅρου κοινὴ ὠφέλεια, ἀλλὰ ὁ ὅρος οὗτος ἔχει ἤδη καὶ ἐν τῇ ἐπιστήμῃ καὶ τῇ πράξει παλαιὰν ἑρμηνείαν καὶ σαφῆ ἔκτασιν, ἐμπεριεχόμενος καὶ εἰς τὸ Σύνταγμα τοῦ 1911. Εἶναι δὲ ὁ ὅρος ὃν ὅλα τὰ Κράτη μεταχειρίζονται.

Κατὰ συνέπειαν ἀναμφισθητήτως οὐδεὶς κίνδυνος διὰ τὴν ἰδιοκτησίαν ἐμφανίζεται ἐκ τῆς τροπολογίας ταύτης. Ἀναλύει εἶτα τὸ ἄρθρον 20, ὅπερ πρώτην ἤδη φορὰν τίθεται ἐν τῷ Συντάγματι καὶ ὅπερ εἶνε συναφὲς πρὸς τὸ ἄρθρον 23. Ὑπεστηρίχθη, λέγει, ἡ ἀπάλειψις ἀμφοτέρων τῶν ἄρθρων, ἀλλὰ ἡ Ἐπιτροπὴ κατέληξε νὰ ἀποδεχθῇ τὴν προστασίαν καὶ τῆς Τέχνης καὶ τῆς Ἐπιστήμης καὶ τῆς Ἐργασίας, διότι δὲν ἀνεγνώρισε τοὺς κινδύνους οὓς ὑπεστήριξαν οἱ ἀντιλέγοντες εἰς τὸ ἄρθρον τοῦτο. Ἄλλως τε ὅπως τὸ ἄρθρον τὸ προστατεῦον τὴν ἐλευθερίαν τῶν ἰδεῶν δὲν προστατεύει τοὺς ὑβριστὰς αὐτῶν, καὶ διὰ τῶν ἄρθρων τούτων δὲν δύνανται νὰ προστατευθοῦν οἱ ἀνατροπεῖς τοῦ κοινωνικοῦ καθεστῶτος. Διὰ τῆς προστασίας ἀφ' ἑτέρου τῆς ἐλευθερίας τῆς ἐργασίας εἶνε προφανὲς ὅτι προστατεύεται ἡ ἐργασία καὶ κατ' ἐκείνων, οἵτινες συνδικαλιστικῶς θέλουν νὰ μονοπωλήσουν τὴν ἐργασίαν καὶ διὰ τοῦτο ἡ Ἐπιτροπὴ δὲν ἐδείχθη ἀριστερὰ ὡς ἐλέχθη ἀλλὰ μᾶλλον συντηρητικὴ ἐν τῷ ἔργῳ της.

Ἀναλύει εἶτα τὰς διατάξεις περὶ ἐκπαιδεύσεως καὶ ἀναφέρει τὰς διαγραφείσας παραγράφους ὡς κοινοῦ νομοθετικοῦ περιεχομένου, καὶ ἐξετάζει καὶ τὰ ἑπόμενα ἄρθρα τοῦ συντάγματος παραμένοντα ἀναλλοίωτα, μέχρι τοῦ κεφαλαίου περὶ Νομοθετικῆς ἐξουσίας.

Τελευτῶν λέγει ὅτι ἡ Ἐπιτροπή, συνεχίζουσα τὰς ἐργασίας της, ἔχει ἤδη ἑτοίμην τὴν ἐπεξεργασίαν καὶ ἐπὶ τοῦ ἑπομένου τμήματος τοῦ Συντάγματος καὶ ἐκφράζει τὴν εὐχὴν ὅτι ἂν μετὰ τῆς αὐτῆς ταχύτητος προχωρήσῃ ἡ Βουλή, τάχιστα θὰ συμπληρωθῇ τὸ ὅλον ἔργον τοῦ Συντάγματος. (Χειροκροτήματα).

Ὁ κ. **Α. Μιχαλακόπουλος** (Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν) παρακαλεῖ νὰ ψηφισθῇ τὸ ὑπ' ἀριθ. 3 ψήφισμα περὶ τοῦ ὀργανισμοῦ τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν.

Ὁ κ. **Γ. Καντιάνης** διαμαρτύρεται φρονῶν ὅτι δὲν δύναται νὰ δοθῇ ἡ ζητουμένη ἐξουσιοδότησις, διότι μὲ τοιαύτας ἐξουσιοδοτήσεις συνεχίζονται αἱ ἀνωμαλίαι.

Ὁ κ. **Α. Μιχαλακόπουλος** (Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν) παρατηρεῖ ὅτι, ἂν ὑπάρχῃ ἀνωμαλία, εἶνε διότι συνήθως οἱ ὀργανισμοὶ κανονίζονται διὰ νόμων, ὁπότε ἡ Βουλὴ ὑρίσταται παρὰ τῶν ἐνδιαφερομένων πιέσεις. Τὸ ζητούμενον παρ' ἡμῶν, λέγει, εἶνε τὸ κανονικῶς γενόμενον ἐν κοινοβουλευτικοῖς πολιτεύμασι, ἀφοῦ οὔτε αὔξησις δαπάνης ζητοῦμεν νὰ μᾶς ἐγκριθῇ, οὔτε αὔξησις θέσεων.

Ὁ κ. **Γ. Μπούσιος** λέγει ὅτι, ὁ κ. Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν κακῶς ἔφερε τὸ ζήτημα. Τονίζων τὴν ἔλλειψιν τῆς ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑποθέσεων ἐπιτροπῆς νομίζει ὅτι θὰ ἦτο τελεσφορώτερον σήμερον νὰ γίνῃ ἕνας καλὸς ὀργανισμός, ὁ ὁποῖος νὰ εἶνε σεβαστὸς καὶ ἀπὸ τοὺς διαδόχους τῶν σημερινῶν Ὑπουργῶν. Ὁ κ. Ὑπουργὸς γνωρίζει ὅτι ἀλλαχοῦ καὶ ἰδίως ἐν Ἀγγλίᾳ ὑπάρχουσι μόνιμοι τοιοῦτοι ὀργανισμοί. Ἐδῶ ὅπου δὲν ὑρίστανται τοιοῦτοι μόνιμοι ὀργανισμοὶ θὰ ἔπρεπε νὰ γίνῃ μία ριζικωτέρα μεταρρύθμισις, ὥστε ὅλαι αἱ δαπάναι, αἱ ὁποῖαι γίνονται, νὰ μὴ γίνωνται ἐπὶ ματαίῳ. Καταλήγων κηρύσσεται κατὰ τοῦ νομοσχεδίου.

Α. Μιχαλακόπουλος (Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν). Κύριε Πρόεδρε, ἀνεμίχθησαν τόσα πολλὰ σημεῖα καὶ θέματα εἰς τὴν ἀγόρευσιν τοῦ ἀξιοτίμου συναδέλφου, ὥστε εἶνε ὀλίγον δύσκολον νὰ ἀπαντήσῃ τις εἰς ὅλα αὐτά. Ὁ κ. συνάδελφος ὡμίλησε περὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑποθέσεων καὶ περὶ συμμετοχῆς τῆς ἐθνικῆς ἀντιπροσωπείας εἰς τὴν διεξαγωγὴν αὐτῶν. Ἀλλὰ γνωρίζει ὅτι καὶ κατὰ τὸ προσωρινῶς τουλάχιστον ἰσχύον σύνταγμα καὶ κατὰ τὸν Κανονισμόν, τὸν ὁποῖον τελευταίως εἰσηγάγομεν, συνιστᾶται τοιαύτη Ἐπιτροπὴ τῶν Ἐξωτερικῶν ὑποθέσεων, ὥστε τὸ παράπονον ἐλέγχεται πάντως ἀβάσιμον. Ὡμίλησεν καὶ περὶ ἑνὸς ὀνείρου, τοῦ ὀνείρου τῆς ἀποκτήσεως ἑνὸς παγίου ὀργανισμοῦ, ἐπεκαλέσθη δὲ καὶ τὰς πενιχρὰς μου γνώσεις, καταγγείλας με συγχρόνως ὅτι ἐγκατέλειψα τὴν παρακολούθησιν καὶ τῶν εἰς τὰ πεπολιτισμένα Κράτη γενομένων καὶ δὲν ἠθέλησα νὰ μιμηθῶ ὅ,τι ἀλλαχοῦ ὑπάρχει. Πάγιος ὀργανισμὸς οὐδαμοῦ τοῦ κόσμου ὑπάρχει, οὔτε εἰς τὴν Ἀγγλίαν. Ἀλλοίμονον δὲ ἀπὸ τὸ Κράτος, τὸ ὁποῖον θὰ ἔλεγεν ὅτι ἐννοεῖ νὰ ζήσῃ δεσμευμένον μέσα εἰς ἕνα ἀκίνητον ὀργανισμόν. Οἱ ὀργανισμοὶ μεταβάλλονται καὶ πρέπει νὰ μεταβάλλωνται. Τὸ ζήτημα εἶνε ἂν μεταβάλλωνται ἀπὸ τοῦ εὐθέος καὶ ἠθικοῦ ἢ πρὸς θεραπείαν ἀξιώσεων προσώπων, καίτοι ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος θέλει νὰ θεραπεύσῃ συμφέροντα προσώπων, δὲν θὰ εὕρῃ δυσκολίαν νὰ παρεμβάλῃ σχετικὰς διατάξεις καὶ ἐν τῇ διαδικασίᾳ ἐνώπιον τῆς Βουλῆς. Ἐπειδὴ λοιπὸν εἴπατε τί γίνεται εἰς ἄλλας χώρας, σᾶς ἐπαναλαμβάνω ὅτι ὅλοι αὐτοὶ οἱ ὀργανισμοί, ὅλων τῶν Ὑπουργείων, πλὴν σπανιωτάτων διατάξεων, γίνονται διὰ διαταγμάτων. Ὀφείλω μάλιστα νὰ εἴπω τὸ ἑξῆς, ὅτι δεσμεύομαι νομικῶς νὰ μὴ αὐξήσω τὰς δαπάνας καὶ νὰ μὴ αὐξήσω τὰς θέσεις, δὲν δίδω ἁπλῶς διαβεβαιώσεις. Διαβεβαιώσεις εἶνε δυνατὸν νὰ ἰσχύουν μεταξὺ ἰδιωτῶν, ἀλλὰ διὰ τὰς σχέσεις Βουλῆς καὶ Κυβερνήσεως πρέπει νὰ ὑπάρχουν δεσμεύσεις. Ἀλλαχοῦ οὔτε αὐταὶ αἱ δεσμεύσεις ὑπάρχουν.

Παρουσιάζεται ὁ ὑπουργός, ὁ ὁποῖος κατήρτισεν ἕνα ὀργανισμὸν διὰ διατάγματος, καὶ ζητεῖ τὰς πιστώσεις τὰς ἀναγκαίας διὰ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ ὀργανισμοῦ τοῦ θεσπισθέντος διὰ διατάγματος. Ἀπόκειται εἰς τὴν Βουλήν νὰ χορηγήσῃ τὰς πιστώσεις ταύτας. Θὰ ἐνθυμεῖσθε, ἀφοῦ σεῖς καταγίνεσθε εἰδικῶς εἰς τὰ ἐκκλησιαστικὰ πράγματα, ὅτι ἡ πρεσβεία τῆς Γαλλίας εἰς τὸ Βατικανὸν ἔγινε διὰ διατάγματος καὶ ἐπαρουσιάσθη ὁ ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν καὶ ἐζήτησε τὰς ἀναγκαίας πιστώσεις. Ἐκεῖ δὲ συνεζητήθη τὸ σκόπιμον ἢ μὴ τοῦ μέτρου.

Γ. Μπούσιος. Δὲν τὰς ἔδωσαν καὶ κατηργήθη ἡ πρεσβεία.

Α. Μιχαλακόπουλος. (Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν). Δὲν κατηργήθη, ὑφίσταται. Ἀλλὰ καὶ ἐὰν ὑποτεθῇ, ὅτι δὲν ἔδωσαν τὰς πιστώσεις ταύτας δὲν ἀποδεικνύει ὅτι ἐγὼ λέγω ἀνακριβῶς, ἀποδεικνύει ὅτι λέγω ἀκριβῶς, ὅτι διὰ διατάγματος ἐγένετο τοιοῦτος σπουδαιότατος ὀργανισμός. Ἐγὼ συμφωνῶ εἰς τοῦτο, ὅτι θὰ ἔπρεπε, ὡς ἔχουσι τὰ παρ' ἡμῖν πράγματα, νὰ ὑπάρχῃ ὁ περιορισμὸς αὐτὸς τοῦ Ὑπουργοῦ. Διότι ἐὰν ὁ ὑπουργὸς καταρτίσῃ ἓν διάταγμα καὶ διορίσῃ τινὰς εἰς τὰς θέσεις, βραδύτερον δὲ ἡ Βουλὴ δὲν δώσῃ τὰς ἀναγκαίας πιστώσεις θὰ ἀπολυθῶσιν οὗτοι διὰ τὴν ἔλλειψιν πιστώσεων. Ἐν τῷ μεταξὺ ὅμως ἀποκτοῦν δικαίωμα καὶ θὰ δυνηθῶσιν ἴσως οἱ ὑπάλληλοι οὗτοι νὰ ἐγείρωσιν ἀγωγὰς κατὰ τοῦ δημοσίου. Εἶμαι λοιπὸν σύμφωνος νὰ ὑπάρχῃ δέσμευσις. Ἀλλὰ πέραν τούτου νὰ δύναται ὁ ὑπουργὸς νὰ κανονίσῃ τὰ τοῦ ὀργανισμοῦ, ἵνα τοποθετήσῃ εἰς τὰς σπουδαιοτέρας θέσεις τὰ καλλίτερα πρόσωπα ἐκ τῶν ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ εὑρισκομένων, ἵνα τὸν βοηθήσουν εἰς τὸ ἔργον. Αὐτὰ εἶνε ζητήματα λεπτομερειῶν, εἶναι ζητήματα ἐμπιστοσύνης τῆς Βουλῆς, εἰς ἐκεῖνον ὁ ὁποῖος ἔχει τὸ βάρος ἀλλὰ καὶ τὴν εὐθύνην τῆς διεξαγωγῆς τῶν ἐθνικῶν ὑποθέσεων. Ἐὰν ἔχῃ τὸ κοινοβούλιον ἐμπιστοσύνην πρέπει νὰ μὴ τὸν περιορίζῃ εἰς τὸ νὰ ἐκλέξῃ, ἐκ τῆς ὑπηρεσίας πάντοτε, τὰ πρόσωπα μεθ' ὧν θὰ δώσῃ μίαν ἡμέραν λόγον τῶν εὐθυνῶν του. Ἐὰν δὲν ὑπάρχῃ ἐμπιστοσύνη εἰς τὴν Κυβέρνησιν, τότε ἐστὲ θέβαιοι ὅτι οἱοσδήποτε ὀργανισμός, δὲν θὰ δύναται νὰ σώσῃ τὴν κατάστασιν.

Ὁ κ. **Δ. Κολυβᾶς** λέγει ὅτι κατὰ τὰ ἰσχύοντα ὀφείλει πᾶν νομοθέτημα νὰ παραπέμπεται εἰς τὴν ἁρμοδίαν ἐπιτροπήν. Θεωρεῖ ὅθεν ὅτι θὰ ἠδύνατο νὰ ζητηθῇ ἐκ μέρους τοῦ κ. Ὑπουργοῦ ἡ ἐξουσιοδότησις ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ παραπεμφθῇ τοῦτο εἰς ἐπιτροπήν.

Ὁ κ. **Γ. Μόδης** λέγει ὅτι θὰ ἔπρεπε νὰ τεθῇ τέρμα εἰς τὴν ὑπὸ τύπον ψηφισμάτων ἐπιψήφισιν τῶν νομοθετικῶν μέτρων.

Ὁ κ. **Α. Μιχαλακόπουλος** λέγει ὅτι δὲν ἔχει καμμίαν δυσκολίαν νὰ μετατραπῇ τὸ ψήφισμα εἰς νομοσχέδιον, τοῦτο ὅμως ὀφείλεται εἰς τὴν ἔλλειψιν τῆς Γερουσίας.

Ὁ κ. **Ε. Σταυρίδης** τονίζει ὅτι ὄχι μόνον δὲν πρέπει νὰ αὐξηθοῦν αἱ δαπάναι, ἀλλ' ὅτι, εἶνε ἀνάγκη νὰ γίνουν καὶ οἰκονομίαι.

Ὁ κ. **Β. Καραπαναγιώτης** ὑποβάλλει ψήφισμα ὅπως μέχρι τῆς συγκροτήσεως τῆς Γερουσίας αἱ συμφώνως τῷ Συντάγματι ἀνήκουσαι αὐτῇ λειτουργίαι ἀσκοῦνται ὑπὸ μόνης τῆς Βουλῆς. (Θέλει ἐκτυπωθῇ καὶ διανεμηθῇ).

Ὁ κ. **Σ. Οἰκονομίδης** λέγει ὅτι ζητεῖται νὰ ἐκχωρῇ ἡ Βουλὴ ἑκάστοτε τὴν νομοθετικὴν αὐτῆς ἐξουσίαν. Τοῦτο φρονεῖ ὅτι εἶνε λίαν ἐπικίνδυνον. Θὰ ἀποτελέσῃ δὲ τὴν ἀπαρχὴν ἑνὸς σοβαρωτάτου κακοῦ. Τὸ δικαίωμα τοῦ νομοθετεῖν εἶνε ἀνεκχώρητον δὲν εἶνε δυνατόν, λέγει, ὁ λαὸς νὰ μᾶς ἐπιτρέψῃ νὰ ἐκχωρήσωμεν τὴν ἐξουσίαν, τὴν ὁποίαν μᾶς ἐνεπιστεύθη, εἰς ἕνα καὶ μόνον ἄνθρωπον. Εἶνε δυνατὸν ὁ κ. Ὑπουργὸς νὰ κατασκευάσῃ ἕνα ἄρτιον ὀργανισμόν, ὁ ὁποῖος ὅμως δὲν θὰ εἶνε παρὰ ἔργον ἑνὸς καὶ μόνον ἀνθρώπου.

Ὁ κ. **Α. Μιχαλακόπουλος** (Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν) λέγει ὅτι ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἀκόμη τοῦ Τρικούπη ἐγεννήθη ζήτημα ἐντὸς τῆς Βουλῆς ἂν ἐπιτρέπεται ἡ ἐκχώρησις τῶν δικαιωμάτων τῶν νομοθετικῶν εἰς τὴν ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαν καὶ τὸ ζήτημα ἐλύθη ἀντιθέτως πρὸς τὴν γνώμην τοῦ ἀξιοτίμου συναδέλφου. Ἐπιμένει ὅτι εὑρισκόμεθα ἐν πλήρει τάξει καὶ ὅτι τὸ ψήφισμα καλῶς εἰσήχθη.

Ὁ κ. **Γ. Κακουλίδης** λέγει ὅτι τὰς ἀντιρρήσεις δὲν προσεκάλεσε δυσπιστία πρὸς τὸ πρόσωπον τοῦ κ. Ὑπουργοῦ ἀλλ' ἡ κατάστασις τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν. Δὲν νομίζει ὅτι ἡ παροῦσα εἶνε ἡ στιγμὴ πρὸς συζήτησιν τῆς καταστάσεως τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν, ἡ ὥρα αὕτη θὰ ἔλθῃ κατὰ τὴν συζήτησιν τοῦ προϋπολογισμοῦ. Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐπισάλλεται σήμερον εἶνε ἡ ταχύτης. Σκοπὸς τοῦ κ. Ὑπουργοῦ εἶνε νὰ ἐλαττώσῃ τὰς δαπάνας καὶ νὰ διακανονίσῃ ἀρτιώτερον τὰ τῆς ἐσωτερικῆς λειτουργίας τοῦ Ὑπουργείου. Τὸ δικαίωμα τοῦτο τοῦ τὸ παρέχομεν.

Ὁ κ. **Κ. Καλκάνης** παρατηρεῖ ὅτι οὐδεὶς ἐσκέφθη, ὅτι ὁ κ. Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν θὰ εὑρεθῇ ἐν δόλῳ, ἀλλὰ ἐὰν τυχὸν διαφωνῇ εἰς τὰς ἀποφάσεις τοῦ κ. Ὑπουργοῦ ἡ Βουλή, θὰ ἀναγκασθῇ νὰ ἐπανέλθῃ ἐπ' αὐτῶν καὶ δυνατὸν νὰ τὰς ἀνατρέψῃ. Ἐξακολουθῶν κατακρίνει τὴν τάσιν τῆς ἀπεμπολήσεως τῶν δικαιωμάτων τῆς Βουλῆς, εἰδικῶς δὲ ὁ ὀργανισμὸς τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν, ὀφείλει νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν Βουλὴν καὶ συζητηθῇ ἐν πλάτει καὶ φρονεῖ ὅτι ἡ Βουλὴ θὰ συναινέσῃ εἰς τὴν ψήφισιν τοῦ νομοσχεδίου.

Ὁ κ. **Π. Τσιτσεκλῆς** λέγει ὅτι οὐδεὶς ἀρνεῖται ὅτι ἂν δοθῇ τοιαύτη ἐξουσιοδότησις εἰς τὸν κ. Ὑπουργὸν τῶν Ἐξωτερικῶν θὰ κάμῃ οὗτος ἀρίστην χρῆσιν τοῦ δικαιώματος τούτου. Ἐπειδὴ ὅμως πρόκειται περὶ ζητήματος ἀρχῆς, δηλοῖ ὅτι δὲν δύναται ἀδιαμαρτυρήτως νὰ δεχθῇ τὴν ἐπιψήφισιν τοῦ ἐπιζητουμένου νὰ ψηφισθῇ μέτρου.

Ὁ κ. **Α. Μιχαλακόπουλος** παρακαλεῖ νὰ προστεθῇ εἰς τὸ ψήφισμα ἡ φράσις «μετ' ἀπόφασιν τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου».

Ὁ κ. **Π. Τσιτσεκλῆς** συνεχίζων λέγει ὅτι δὲν πρόκειται περὶ τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν, πρόκειται περὶ ἀρχῆς καθ' ἣν ἡ νομοθετικὴ ἐξουσιοδότησις ἀποκλείεται ἀπολύτως. Ἐὰν ἐπρόκειτο περὶ μεμονωμένου γεγονότος δὲν θὰ ἐλάμβανε τὸν λόγον· ἀλλ' ἡ ἡμερησία διάταξις εἶνε πλήρης ψηφισμάτων. Τῶν ψηφισμάτων γίνεται χρῆσις μόνον προκειμένου περὶ συντακτικῶν διατάξεων, οὐχὶ δὲ καὶ περὶ τοῦ συνήθους νομοθετικοῦ ἔργου. Δὲν εἶνε, λέγει, ἀληθὲς ὅτι πανταχοῦ ἐγένετο δεκτὴ ἡ νομοθετικὴ ἐξουσιοδότησις· τοὐναντίον οὐδαμοῦ ἐγένετο τοῦτο, ἀλλὰ μόνον ἁπλῆ ἐξουσιοδότησις ὑπὸ τὴν αἵρεσιν τῆς τελικῆς κυρώσεως ὑπὸ τῆς Βουλῆς, τῆς ὁποίας μὴ γινομένης, τὰ νομοθετήματα ταῦτα θεωροῦνται ἄκυρα. Ἄλλως τε δὲν εὑρίσκει καὶ τὸ ἐπεῖγον τοῦ πράγματος. Θὰ ἠδύνατο νὰ καταρτισθῇ ἐν νομοσχέδιον, τὸ ὁποῖον κανονικῶς νὰ συζητηθῇ. Προσθλίβῃ ἡ δυσχέρεια τῆς ἀνυπαρξίας τῆς Γερουσίας, ἀλλ' ἐφ' ὅσον ἡ Γερουσία δὲν ὑφίσταται θὰ ἐξακολουθῇ ἡ μέθοδος τῶν ψηφισμάτων· Φρονεῖ ὅτι πρέπει προκριματικῶς νὰ γίνῃ δεκτὸν τὸ ψήφισμα τοῦ κ. Καραπαναγιώτη.

Ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** λέγει ὅτι δὲν εἶνε ἡ ἀνάγκη τῆς Γερουσίας, ἡ ὁποία μᾶς ἠνάγκασε νὰ ἀκολουθήσωμεν τὴν ὁδὸν τῶν ψηφισμάτων, ἀλλ' ἡ ἔλλειψις τῶν Ἐπιτροπῶν, διότι ἐκρίθη σκόπιμον νὰ καταρτισθοῦν αἱ Ἐπιτροπαὶ σύμφωνα μὲ τὸν νέον Κανονισμόν, τὸν συνταχθησόμενον ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ νέου Συντάγματος. Ἐπείγοντά τινα μέτρα λοιπὸν ἐκρίθη ὅτι ἐπεβάλλετο νὰ ψηφισθοῦν, χωρὶς διὰ τοῦτο νὰ δύναται νὰ λεχθῇ ὅτι ἐπῆλθε κατάργησις δικαιώματός τινος, ἐφ' ὅσον οὐδὲν σοβαρὸν ἔργον ἐψηφίσθη. Ὅσον ἀφορᾷ τὸ περιεχόμενον τοῦ ψηφίσματος παρατηρεῖ ὅτι ἐκ τῆς πείρας εἶνε γνωστὸν ὅτι εἶνε ἀδύνατον νὰ ἐπιτευχθοῦν οἰκονομίαι ἐν τῇ Βουλῇ, διότι πάντοτε αἱ ἐπιδιώξασαι ταύτας Κυβερνήσεις διὰ νομοθετικῶν μέτρων ὑπέστησαν σφοδρὰς ἐπιθέσεις.

Ὁ κ. **Χ. Λαδᾶς** λέγει ὅτι τὴν ἐπιστήμην τὴν ἐνθυμοῦνται πολλοὶ ὅταν πρόκηται νὰ τὴν παραβιάσουν ἀλλὰ καὶ οἱ συνταγματολόγοι καὶ ἡ ἐπιστήμη λέγουν ὅτι ἡ Βουλὴ δὲν δύναται νὰ δώσῃ ἐξουσιοδότησιν διὰ τὴν ἔκδοσιν νόμου οὐσιαστικοῦ περιεχομένου, ἐνῷ οἱ ἴδιοι δέχονται ὅτι δύναται νὰ δοθῇ ἐξουσιοδότησις διὰ τὴν ἔκδοσιν νόμου τυπικοῦ, ὅστις ἔχει μόνον περίβλημα νόμου· ἐξεταστέον λοιπὸν ἂν τὸ περὶ οὗ πρόκειται ψήφισμα εἶναι νόμος οὐσιαστικοῦ ἢ τυπικοῦ περιεχομένου. Ὅπως δὲ διατυποῦται τοῦτο οὐδαμοῦ ἐκρίθη ὡς νόμος οὐσιαστικοῦ περιεχομένου.

Ὁ κ. **Ι. Γιαννόπουλος** λέγει ὅτι ἐφ' ὅσον τὸ ψήφισμα θίγει τὸν προϋπολογισμὸν εἶνε ψήφισμα οὐσιαστικοῦ περιεχομένου.

Ὁ κ. **Α. Μιχαλακόπουλος** λέγει ὅτι τὸ ζήτημα εἶνε σαφές, δὲν πρόκειται περὶ δημιουργίας δαπανῶν. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ Κυβέρνησις θέλει προσαγάγῃ προσεχῶς γενικὸν ψήφισμα, περὶ κυρώσεως ἢ μὴ τῶν Διαταγμάτων τῶν ἐκδοθέντων ἐπὶ δικτατορίας διὰ τοῦτο παρακαλεῖ νὰ ἀναβληθῇ ἡ συζήτησις ἐπὶ τοῦ ψηφίσματος μέχρι τῆς ἡμέρας ἐκείνης, ἵνα διεξαχθῇ ταὐτοχρόνως ἡ συζήτησις.

Ἀναβαλλομένης μετὰ τοῦτο τῆς συζητήσεως λύεται ἡ συνεδρίασις ὥρᾳ 9 20' μ. μ. διὰ τὴν 4 1)2 μ. μ. τῆς προσεχοῦς Δευτέρας.

Ὁ Πρόεδρος
Θ. ΣΟΦΟΥΛΗΣ

Οἱ Γραμματεῖς
Μ. Λαΐλιος
Θ. Τσιριμῶκος

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΙΖ'

Τῆς 24 Ἰανουαρίου 1927

Ὥρᾳ 5. μ. μ. ὁ κ. ***Πρόεδρος*** ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς ἕδρας κηρύσσει τὴν ἔναρξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει ν' ἀνοιχθῶσι τὰ θεωρεῖα.

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικὰ τῆς χθεσινῆς συνεδριάσεως.

Ἀνακοινοῦνται τὰ ἑξῆς :

Σύλλογοι ἀλευρεμπόρων Θεσσαλονίκης, Καλαμῶν κ.λπ. διαμαρτύρονται διὰ τὴν ἐπιβληθεῖσαν φορολογίαν ἐπὶ ἀλεύρων.

Ἡ Πανελλήνιος Ὁμοσπονδία ναυτικῶν ἐργατικῶν σωματείων ὑποβάλλει διάφορα αἰτήματά της.

Τὸ Α' Παγκαπνοπωλικὸν συνέδριον ζητεῖ τὴν κατάργησιν τῆς ἀπαγορεύσεως τῆς λιανικῆς πωλήσεως καπνοῦ.

Οἱ Σύλλογοι ἀστῶν πρόσφυγων Πρεβέζης, Εὐβοίας, Κερκύρας, Ἄργους, Γαστούνης κ. λ. π. παρακαλοῦν τὴν Βουλὴν ὅπως ἐνισχύσῃ εἰς τὸ ἔργον της τὴν Π.Ο.Α.Δ.Α.

Οἱ κάτοικοι τῶν Κοινοτήτων Ἁγ. Φλώρου, Γαρδικίου, Ἀρφαρῶν Μεσσηνίας παρακαλοῦν τὴν Βουλὴν ὅπως ἐπαναφέρῃ τὸν καταργηθέντα νόμον περὶ ἀγροφυλακῆς.

Ὁ Σύλλογος τῶν δημοδιδασκάλων τῆς ἐκπαιδευτικῆς περιφερείας Πειραιῶς ζητεῖ τὴν τροποποίησιν τῶν νόμων περὶ διαθαθμίσεως τῶν δημοδιδασκάλων.

Οἱ Καπνεργάται Θεσσαλονίκης, Δράμας, Λαρίσσης, Ἡρακλείου καὶ Δαυλίας ὑποβάλλουσι διάφορα ψηφίσματα καὶ ἀναφορὰς ζητοῦντες τὴν λύσιν τοῦ ἐκκρεμοῦς καπνεργατικοῦ ζητήματος.

Τὰ σωματεῖα τῶν ἐπαγγελματικῶν τάξεων Σερρῶν, Κοζάνης, Σιδηροδρόμων, Ξάνθης καὶ Ἐδέσσης ὑποβάλλουσιν αἰτήματα πρὸς περιστολὴν τῆς ἀνεργίας.

Τὸ ἐργατικὸν κέντρον Ἀθηνῶν ὑποβάλλει ὑπόμνημα πρὸς καταπολέμησιν τῆς ἀνεργίας, βελτιώσεως ἡμερομισθίων καὶ διευθετήσεως τῶν λοιπῶν ἐκκρεμῶν ἐργατικῶν ζητημάτων..

Τὸ ἐμποροβιομηχανικὸν ἐπιμελητήριον Σύρου ὑποβάλλει ὑπόμνημα περὶ ἀκυρώσεως τῶν τριῶν συμβάσεων τοῦ Κράτους μετὰ τῆς Ἑλληνικῆς ἐριουργίας.

Ὁμοσπονδίαι ἠλεκτρισμοῦ, μεταφορῶν, κινήσεως καὶ ραταρίου, ὑποβάλλουν ὑπόμνημα διευθετήσεως διαφόρων αἰτημάτων.

Ὁ προσφυγικὸς λαὸς Κοζάνης διαμαρτύρεται διὰ τὴν ἀκύρωσιν τῆς ἐκλογῆς τοῦ βουλευτοῦ Λαζάρου Ἀνδρεάδη, ἀθωωθέντος πανηγυρικῶς δι' ἣν πρᾶξιν παρεπέμφθη καὶ ἐφ' ἧς ἐστηρίχθη ἡ ἀκύρωσις τῆς ἐκλογῆς.

Αἱ ἐπαγγελματικαὶ τάξεις Χανίων διαμαρτύρονται διὰ τὴν μελετωμένην κατάργησιν τοῦ Σχολείου Νοσαφυλακῆς.

Ὁ σύνδεσμος τῶν κτηματεργατῶν Κερατέας διαμαρτύρεται κατὰ τῆς φορολογικῆς διώξεως τῶν μελῶν του.

Ὁ σύνδεσμος λογιστῶν Ἀθηνῶν ὑποβάλλει δι' ὑπομνήματος τὰ αἰτήματά του.

Ὁ σύνδεσμος τῶν ὑπαλλήλων ξενοδοχείων ὕπνου ζητεῖ τὴν ὑποχρεωτικὴν καθιέρωσιν τοῦ φιλοδωρήματος 10 %ο εἰς τὰ ξενοδοχεῖα μετὰ τροφῆς καὶ 15 %ο εἰς τὰ ἄνευ τροφῆς τοιαῦτα.

Ὁ δήμαρχος Ἰωαννίνων ὑποβάλλει ὑπόμνημα τοῦ Δημ. Συμβουλίου περὶ καταργήσεως τῆς εἰσφορᾶς τῶν δήμων διὰ διαφόρους κρατικὰς ἀνάγκας.

Οἱ ἐπαγγελματίαι Χαλκίδος, Καλαβρύτων, Βόλου, Ἀκρυγκόβης, Ῥεθύμνης κλπ. διαμαρτύρονται διὰ τὴν φορολογίαν τοῦ ἐπιτηδεύματος.

Ὁ σύνδεσμος πολυτέκνων γονέων Ῥεθύμνης ὑποβάλλει ὑπόμνημα περὶ λήψεως εἰδικῶν μέτρων ὑπὲρ τῶν μελῶν του.

Ὁ Δ. Κόρφας παρακαλεῖ τὴν Βουλήν, ὅπως λάβῃ πρόνοιαν δι' αὐτὸν ᾧ ὅσον συγχάνει πατὴρ δέκα τέκνων καὶ στερεῖται περιουσίας.

Ὁμοίως ὁ Δ. Ῥοδόπουλος πατὴρ δώδεκα τέκνων ζητεῖ εἰδικὴν προστασίαν παρὰ τῆς πολιτείας.

Οἱ δικαστικοὶ κλητῆρες Θεσσαλονίκης ὑποβάλλουν ὑπόμνημα περὶ βελτιώσεως τῆς θέσεώς των.

Τὸ σωματεῖον ἡνιόχων καὶ ἁμαξοκαρραγωγέων Λαμίας ζητεῖ καὶ ἐπὶ τῶν μελῶν του τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ νόμου περὶ τροχαίας κινήσεως.

Ὁ νομάρχης Εὐβοίας ὑποβάλλει ψήφισμα ἐπιτροπῆς ἐπαγγελματιῶν, διαμαρτυρομένης διὰ τὴν καθιλιπτικὴν φορολογίαν τοῦ ἐπιτηδεύματος.

Ὁ νομάρχης Μεσσηνίας ὑποβάλλει ἀναφορὰν τῶν κατοίκων τῆς κοινότητος Ναζηρίου ὑπὲρ ἐπαναφορᾶς τοῦ καταργηθέντος νόμου περὶ ἀγροφυλακῆς.

Ὁ Σύνδεσμος Φρεατορυκτῶν κλπ. ζητεῖ μέτρα προνοίας ὑπὲρ αὐτοῦ.

Ὁ πρόεδρος κοινότητος Δολιανῶν ἐκθέτει τὴν σκανδαλώδη διαγωγὴν τοῦ ἐπιθεωρητοῦ τῶν δημ. σχολείων Πογωνίου.

Ὁ Κ. Παναγιώτου ζητεῖ νὰ ληφθῇ πρόνοια διὰ τὰς οἰκογενείας τῶν κατὰ τὴν 9 Σεπτεμβρίου π. ἔ. φονευθέντων ἀξιωματικῶν.

Ὁ ἑλληνοδιδάσκαλος Ι. Τσουδερὸς ζητεῖ ἐλάττωσιν τῶν πρὸς προαγωγὴν ἐτῶν.

Ὁ κ. ***Α. Κανάρης*** (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Ναυτικῶν) ὑποβάλλει τὰ κάτωθι νομοσχέδια :

1) Περὶ τοῦ χρόνου τῆς ὑποχρεωτικῆς ὑπηρεσίας τῶν καταταξομένων εἰς τοὺς οἰκονομικοὺς καὶ ὑγειονομικοὺς κλάδους τοῦ Π. Ν.

2) Περὶ κανονισμοῦ τῆς μισθοδοσίας τῶν ἐκπληρούντων τὴν θητείαν αὐτῶν στρατευσίμων τοῦ Π. Ν. καὶ ὑπηρετούντων μὲ βαθμὸν ὑποκελευστοῦ μέχρι καὶ σημαιφόρου.

3) Περὶ προσθήκης διατάξεως εἰς τὸν 3310 νόμον περὶ συστάσεως σώματος ἠλεκτρολόγων μηχανικῶν ἐν τῷ Π. Ναυτικῷ».

4) Περὶ τροποποιήσεως διατάξεως τοῦ 2065 καὶ 2938 νόμων περὶ συμμετοχῆς τῆς Ἑλλάδος εἰς τὸ διεθνὲς ὑδρογραφικὸν συνέδριον.

καὶ 5) Περὶ καταργήσεως ὀλιγαρίθμων ἀποδοχῶν καὶ ἐπιμισθίων καὶ εἰς ἀρχηγοὺς Ν. Ὑπηρεσιῶν.

Οἱ κ. κ. ***Ν. Δαρβέρης, Γ. Μόδης, Μ. Βολουδάκης, Π. Εὐριπαῖος*** καὶ ***Β. Μεϊμαράκης*** ὑποβάλλουσι πρότασιν νόμου «περὶ τροποποιήσεως καὶ προσθήκης εἰς τὸ ἄρθρον 29 τοῦ Ν. Δ. τῆς 31 Μαΐου 1926 περὶ στρατιωτικῶν Συντάξεων».

Ὁ κ. ***Δ. Κυβετὸς*** ὑποβάλλει πρότασιν ψηφίσματος «περὶ ἱδρύσεως εἰδικῆς ὑγειονομικῆς ἐπιθεωρήσεως πρὸς καταπολέμησιν τῆς ἑλονοσίας ἐν Μακεδονίᾳ».

Οἱ κ. κ. ***Δ. Ἰασωνίδης, Α. Γρηγοριάδης, Δ. Λαμπριανίδης, Δ. Καζάκης, Η. Παπαδόπουλος, Δ. Κρητικᾶς*** κλπ. ὑποβάλλουσι πρότασιν ψηφίσματος «περὶ τῶν συνεπειῶν τῆς ἀθρωτικῆς ἀποφάσεως τοῦ κακουργιοδικείου ἐπὶ προσκδοθείσης λόγῳ παραπερπτικοῦ βουλεύματος, ἀκυρωτικῆς ἀποφάσεως τοῦ ἐκλογοδικείου».

Οἱ κ. κ. ***Ν. Δαρβέρης, Γ. Χατζηγεωργ'ου, Α. Ἀποστολίδης*** κλπ. ὑποβάλλουσι προσθήκην ἐπὶ τῆς προτάσεως ψηφίσματος «περὶ ἠθικῆς ἀμοιβῆς τῶν ἀξιωματικῶν ἀγωνιστῶν τοῦ Μακεδονικοῦ ἀγῶνος».

Ὁ κ. ***Γ. Καλδῆς*** ὑποβάλλει τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ σχεδίου ψηφίσματος «περὶ ἐπαναφορᾶς καὶ διορισμοῦ προσωρινῶν διδασκάλων».

Ὁ κ. Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης διαβιβάζει δικογραφίαν

κατὰ τοῦ βουλευτοῦ Ἀρρῶν κ. Ν. Μαμούνη κατηγορουμένου ἐπὶ ἀδίκῳ ἐπιθέσει καὶ παρακαλεῖ ὅπως προκληθῇ ἡ ἄδεια τῆς Βουλῆς διὰ τὴν περαιτέρω ποινικὴν αὐτοῦ δίωξιν ἢ μή.

Εἰσέρχεται εἶτα ἡ Βουλὴ εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν τῶν ἀναφορῶν καὶ ἐρωτήσεων

Ὁ κ. ***Π. Μπούμπουλης*** συνιστᾷ ἀναφορὰν τῶν κατωτέρων ἀξιωματικῶν διαχειρίσεως.

Τὴν ἰδίαν ἀναφορὰν συνιστᾷ ὁ κ. ***Χ. Λαδᾶς***

Ὁ κ. ***Ε. Σταυρίδης*** συνιστᾷ ἀναφορὰν τῆς Πανελληνίου Ἑνώσεως θυμάτων Πολέμου, ἐπικαλούμενος τὴν σχετικὴν μέριμναν τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῶν Στρατιωτικῶν.

Γ. Γεωργιάδης. Πράγματι ἡ θέσις τῶν θυμάτων πολέμου εἶναι τόσον οἰκτρὰ ὥστε καὶ οἱ χειρότεροι χρωματισμοὶ δὲν θὰ ἠδύναντο νὰ προσθέσουν τίποτε. Ἐπιθυμῶ νὰ παρακαλέσω τὴν Κυβέρνησιν ὅπως ἀφήσῃ ἐλευθέραν τὴν λειτουργίαν τοῦ Ταμείου θυμάτων πολέμου, τοῦ ὁποίου τὸ Γενικὸν Λογιστήριον παρακρατεῖ τοὺς πόρους ἀνερχομένους περὶ τὰ 10 ἑκατομμύρια. Ὡσαύτως ἡ ἐνδυμασία τῶν τραυματιῶν περιῆλθεν εἰς ἀξιοθρήνητον καὶ ἀναξιοπρεπῆ κατάστασιν. Εἶναι ἀνάγκη νὰ δηλωθῇ, ἂν ἡ ψηφισθεῖσα προστατευτικὴ νομοθεσία διὰ τὰ θύματα πολέμου θὰ λειτουργήσῃ ἢ ἁπλῶς ἐγένετο πρὸς δημοκοπίαν.

Ὁ κ. ***Ι. Ράλλης*** παρατηρεῖ ὅτι οἱ κ. κ. Ὑπουργοὶ δὲν πρέπει νὰ ἀπουσιάζουν τοὐλάχιστον κατὰ σύστημα.

Ὁ κ. ***Π. Ἀλεξανδρῆς*** συνιστᾷ ἀναφορὰν τῶν κατοίκων Μπουζακίου καὶ παρακαλεῖ ὅπως ὁ κ. Ὑπουργὸς διατάξῃ τὸν προϊστάμενον τοῦ ἀρμοδίου τμήματος τοῦ ἐποικισμοῦ πως εἰσαχθῇ ἡ ὑπόθεσις τῶν χωρικῶν τούτων πρὸς ἐκδίκασιν, ἐκκρεμοῦσα ἀπὸ τοῦ 1925.

Ὁ κ. ***Α. Παπαναστασίου*** (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας) λέγει ὅτι θέλει διατάξῃ σχετικῶς.

Ὁ κ. ***Ι. Ράλλης*** συνιστᾷ ἀναφορὰν τῆς κοινότητος Λιόπεσι Ἀττικῆς ζητούσης ὅπως μὴ ἀκυρωθῇ τὸ Διάταγμα δι' οὗ κατηγρήθη προηγούμενον τοιοῦτον, περὶ ἀναδασώσεως ἐκτάσεων ἀνηκουσῶν εἰς τὴν κοινότητα ταύτην.

Ὁ κ. ***Ε. Φωτάκης*** λέγει ὅτι διὰ τῆς ἐνοικιάσεως τῶν ἐκτάσεων τούτων ὡς λειβαδίων ἡ κοινότης ἐξησφάλιζε τὴν λειτουργίαν τοῦ σχολείου, τῆς ἐκκλησίας, κλπ. Παρακαλεῖ ὅθεν ὅπως ἡ ὑπόθεσις ἐξετασθῇ ὑπὸ πνεῦμα σκοπιμότητος.

Ὁ κ. ***Μ. Μαντᾶς*** λέγει ὅτι εἰς τὸν κηρυχθέντα ὡς ἀναδασωτέον χῶρον οὐδεμία μέχρι τοῦδε ἀναδάσωσις ἐγένετο ὑπὸ τοιούτους δὲ ὅρους φρονεῖ ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἀκυρωθῇ τὸ Διάταγμα, ὁπότε ἡ κοινότης θέλει ὑποβληθῇ εἰς πληρωμὴν ἀποζημιώσεως.

Ὁ κ. ***Α. Παπαναστασίου*** (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας) παρακαλεῖ ὅπως αἱ ἀναφοραὶ ἀποστέλλωνται πρῶτον εἰς τὰ Ὑπουργεῖα, μετὰ 3 ἢ 4 ἡμέρας δὲ νὰ ἀναγράφωνται εἰς τὴν Ἡμερησίαν Διάταξιν. Ἐν σχέσει πρὸς τὴν συζητουμένην ἀναφορὰν λέγει ὅτι δὲν γνωρίζει διατὶ μέχρι τοῦδε ἐπεβραδύνθη ἡ ἀναδάσωσις, θέλει ὅμως διατάξῃ ὅπως ἐπιτραπῇ ἡ βοσκή.

Ὁ κ. ***Πρόεδρος*** ἐρωτᾷ τὴν Βουλὴν ἂν δέχεται τὴν πρότασιν τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῆς Γεωργίας, ὅπως αἱ ἀναφοραὶ ἀποστέλλωνται πρῶτον εἰς τὰ Ὑπουργεῖα, εἶτα δὲ ἀναγράφωνται εἰς τὴν Ἡμερησίαν Διάταξιν.

Ὁ κ. ***Φ. Μοσχούλας*** λέγει ὅτι τοῦτο θέλει συντελέσῃ εἰς τὸ νὰ διαιωνίζεται ἡ κατάστασις καὶ οὐδεμία οὔτε κἂν συζήτησις νὰ γίνεται ἐπὶ τῶν ἀναφορῶν.

Ὁ κ. ***Τ. Ἀναστασίου*** λέγει ὅτι τὰ Ὑπουργεῖα οὐδέποτε ἀπήντησαν εἰς οὐδεμίαν ἀναφορὰν καὶ θὰ πρέπει, ἐὰν γίνῃ δεκτὴ ἡ μεταβολὴ τοῦ κανονισμοῦ, νὰ περιτρέχουν οἱ βουλευταὶ εἰς τὰ Ὑπουργεῖα, διὰ νὰ στέλλωνται εἰς τὴν Βουλὴν αἱ ἀπαντήσεις τῶν Ὑπουργῶν.

Ἡ ***Βουλὴ*** μετὰ τοῦτο ἐρωτηθεῖσα ὑπὸ τοῦ κ. Προέδρου ἀναφαίνεται ὅπως ἡ ἐπὶ τῆς συζητήσεως τῶν ἀναφορῶν διαδικασία ἐξακολουθήσῃ ὁριστικῶς ὡς ἔχει ἐν τῷ ἐν ἰσχύϊ Κανονισμῷ.

Ὁ κ. ***Φ. Μοσχούλας*** ὁμιλῶν ἐπὶ ἀναφορᾶς τοῦ Γεωργικοῦ Πιστωτικοῦ Συνδέσμου Μπισχινίου ὡς καὶ τοῦ Γεωργικοῦ Συνεταιρισμοῦ «Καποδίστριας» παρακαλεῖ τὸν κ. Ὑπουργὸν τῆς Γεωργίας ὅπως διατάξῃ ἁρμοδίως ἵνα παρέχωνται δάνεια εἰς πάντας τοὺς συνεταιρισμούς, νὰ μὴ ὑποδιαιροῦνται δὲ οὗτοι εἰς ἐνοουμένους καὶ μή.

Ἐπίσης ὁμιλῶν ἐπὶ ἀναφορᾶς τοῦ συνδέσμου ὁπλιτῶν Ξηρᾶς καὶ Χωροφυλακῆς παρακαλεῖ ὅπως ληφθῇ μέριμνα ἵνα μὴ λαμβάνουν σύνταξιν πολιτικὴν ἀλλὰ στρατιωτικήν. Ἐπικαλεῖται σχετικῶς τὴν μέριμναν τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῶν Στρατιωτικῶν.

Ὁ κ. ***Π. Ἀλεξανδρῆς*** παρακαλεῖ τὸν κ. Ὑπουργὸν τῶν Στρατιωτικῶν νὰ διατάξῃ τὴν μετάστάθμευσιν μιᾶς ἐπιλαρχίας εἰς Καρδίτσαν, ὅπου ὑπάρχουν καὶ στρατῶνες καταλληλοι καὶ πεδίον ἀσκήσεων.

Εἰσέρχεται μετὰ τοῦτο ἡ Βουλὴ εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν τῶν ἐπερωτήσεων

Ὁ κ. ***Σ. Στάης*** ἀναπτύσσων σχετικὴν ἐπερώτησίν του διὰ τὴν Ἀεροπορικὴν Ἄμυναν λέγει ὅτι αὕτη συνεστήθη διὰ Νομ. Ἐπαναστατικοῦ Διατάγματος. Ὁ πρῶτος Πρόεδρος τῆς Ἀεροπορικῆς Ἀμύνης, λέγει, ἀνὴρ χαλκέντερος, ἐργατικὸς καὶ πολυμαθὴς παρεῖχε πᾶσαν ἐλπίδα ὅτι τὸ ἱδρυθὲν πρόσωπον Δημοσίου Δικαίου ἤθελεν ἐπιτύχῃ. Πρόκειται πράγματι, ὡς ἔχει τὸ συστατικὸν Διάταγμα, περὶ τῆς διαχειρίσεως συμπάσης τῆς περιουσίας τοῦ Κράτους, τῆς τε ἀγροτικῆς καὶ ἀστικῆς. Ἀναλύει, συνεχίζων, τὸ συστατικὸν τῆς Ἀεροπορικῆς Ἀμύνης Ν. Διάταγμα καὶ ἀναφέρει πῶς ὁλόκληρος ἡ ἐξουσία συνεκεντρώθη εἰς τὴν ἑπταμελῆ ἐκτελεστικὴν ἐπιτροπήν, ἡ ὁποία μάλιστα ἠδύνατο νὰ εὑρίσκεται ἐν ἀπαρτίᾳ παρόντων τριῶν αὐτῆς μελῶν, τὰ ὁποῖα πάλιν νὰ ἀποφασίζουν κατὰ πλειονοψηφίαν. Καὶ ἐφόσον μὲν ἐπρόκειτο περὶ τοῦ πρώτου Προέδρου δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ ὑπάρξῃ τις ἀντίρρησις, ἀλλ' οἱ νομοθετοῦντες δὲν λαμβάνουν δυστυχῶς ὑπ' ὄψιν ὅτι δὲν δύνανται νὰ εἶνε αἰώνιοι, ὡς συνέβη καὶ ἐν προκειμένῳ. Ὁ πρῶτος Πρόεδρος ἀντικατεστάθη δι' ἄλλου.

Ὁ κ. ***Φ. Μοσχούλας*** ἐρωτᾷ ἂν ὁ Ὀργανισμὸς αὐτὸς εἶνε αὐτόνομος.

Ὁ κ. ***Σ. Στάης*** λέγει ὅτι ἐν ἀρχῇ ὁ Ὀργανισμὸς ἦτο πράγματι αὐτόνομος, ὀραδύτερον ὅμως ὑπήχθη ὑπὸ τὴν ψιλὴν ἐποπτείαν τοῦ Ὑπουργείου τῶν Στρατιωτικῶν. Συνεχίζων εἶτα ὁ κ. βουλευτὴς ἀναφέρει τὰ ἐκδοθέντα μεταγενεστέρως σχετικὰ Διατάγματα, ἀναφέρει δὲ τοιοῦτο τῆς 16 Μαρτίου π. ἔ. δι' οὗ εἰς τὴν Ἀεροπορικὴν Ἄμυναν περιῆρχοντο καὶ πάντα τὰ κληροδοτήματα, ὧν οἱ σκοποὶ κατέστησαν ἀνέφικτοι. Ἀναφέρει ὅτι ἐξεδόθησαν ἐν ὅλῳ 46 Ν. Διατάγματα σχετικὰ πρὸς τὴν Ἀεροπορικὴν Ἄμυναν, τὰ πλεῖστα δὲ τούτων ἀντισυνταγματικά, δι' ὃ καὶ ἐξεδόθη συντακτικὴ ἀπόφασις ὅπως περιβάλῃ ταῦτα διὰ τοῦ κύρους τῆς νομιμότητος. Τονίζει ὅτι μολονότι τὸ ἵδρυμα τοῦτο φέρει τὸν τίτλον τῆς Ἀεροπορικῆς Ἀμύνης οὐδεμίαν ἐν τούτοις ἔχει σχέσιν πρὸς αὐτήν, ἐξετάζει δὲ ἀκολούθως τὸν προϋπολογισμὸν τῆς Ἀεροπορικῆς Ἀμύνης κατὰ τὸ ἔτος 1926—27. Τὰ ἔσοδα, λέγει, ἀνῆλθον πραγματικῶς εἰς 100 ἑκατομμύρια, ἐξ ὧν τὰ 50 ἑκατ. εἰσεπράχθησαν ἐκ τῆς πωλήσεως τοῦ οἰκοπέδου τῶν Β. Σταύλων, τὰ δὲ ἄλλα ἐξ ἐνοικιάσεως ἄλλων Δημοσίων κτημάτων καὶ ἐξ εἰσφορῶν. Ἐκ τῶν 50 ἑκατομμυρίων, τὰ ὁποῖα εἰσεπράχθησαν ἐκ τοῦ οἰκοπέδου τῶν Β. Σταύλων, κατ' ἀπαίτησιν τοῦ πρώην διατάτορος, 15 ἑκατομμύρια ἐδωρήθησαν, ὑπὸ τύπον δανείου, εἰς τὸ Ταμεῖον τῶν ὁδοστρωμάτων. Συνεχίζων ἀναφέρει τὸ Ν. Διάταγμα τῆς 16 Ἰουλίου 1926 δι' οὗ συνεστήθη τὸ ἀνώτατον Συμβούλιον ἱδρυμάτων εἰς τὸ ὁποῖον ἐδόθη

μεγάλη δικαιοδοσία, μέχρι σημείου ὥστε νὰ ἐπιόλλῃ καὶ ποινὰς εἰς τὰς ἐπιτροπάς, αἱ ὁποῖαι συμφώνως πρὸς τὰς συντακτικὰς πράξεις διεχειρίζοντο κληροδοτήματα.

Ὁ κ. **Φ. Μοσχούλας** ἐρωτᾷ ἂν ἔχουν ὑπογράψει καὶ Ὑπουργοὶ τὸ Διάταγμα αὐτό.

Ὁ κ. **Σ. Στάης** λέγει ὅτι ἐπειδὴ εἶχε πληροφορίας ὅτι πολλοὶ τῶν Ὑπουργῶν ἠρνήθησαν νὰ ὑπογράψουν τὸ τοιοῦτο Διάταγμα καὶ ὅτι ἐτέθησαν αἱ ὑπογραφαὶ τῶν βραδύτερον ἐζήτησε νὰ κατατεθῶσι τὰ πρωτότυπα τῶν Διαταγμάτων. Συνεχίζων λέγει ὅτι τὸ Δημόσιον Ταμεῖον πρέπει νὰ εἶνε ἓν δὲν δύναται νὰ συνεχισθῇ ἡ κατάστασις τῆς ἑκάστοτε ἰδρύσεως διαφόρων κουμπαράδων, διὰ τὸν δεῖνα ἢ τὸν ἄλλον σκοπόν.

Ὁ κ. **Γ. Καφαντάρης** (Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν) λέγει ὅτι τὸ θέμα τοῦτο τὸ ἔχει λάβει ὑπ' ὄψιν, ἔμεινε δὲ καὶ τὸ Ὑπουργικὸν Συμβούλιον σύμφωνον ὅπως καταργηθοῦν τὰ ἰδιαίτερα Ταμεῖα. Δὲν δύναται ὅμως νὰ γνωρίζῃ ἀπὸ τοῦδε ποῖα ἐξ αὐτῶν θὰ καταργηθῶσιν.

Ὁ κ. **Σ. Στάης** συνεχίζων ἀναφέρει πῶς διὰ τῆς μεθόδου τῆς ἱδρύσεως διαφόρων ταμείων καταργοῦνται καὶ αὐτὰ τὰ Ὑπουργεῖα, ὅπως συνέβη διὰ τὴν ΔΕΦΑ, χάριν τῆς ὁποίας ἐπεβλήθη καὶ πρόσθετος φορολογία ἐπὶ τῶν ταχυδρομικῶν ἐνσήμων, τὴν ὁποίαν ἤδη πληρώνει ὁ Ἑλληνικὸς λαός. Ἀναγινώσκει σχετικὸν ἄρθρον τοῦ συστήσαντος τὴν ΔΕΦΑ Ν. Διατάγματος, καθ' ὃ ἀπαγορεύεται νὰ εἰσαχθῇ εἰς τὴν Βουλὴν νομοθέτημα, τὸ ὁποῖον προηγουμένως δὲν ἔτυχε τῆς ἐγκρίσεώς της. Ἀκολούθως συνεχίζων τὴν ἀνάπτυξιν τῆς περὶ Ἀεροπορικῆς Ἀμύνης ἐπερωτήσεώς του λέγει ὅτι εὐθὺς μετὰ τὴν ἀπομάκρυνσιν τοῦ κ. Εὐταξίᾳ ἡ Ἀεροπορικὴ Ἄμυνα μετεβλήθη εἰς κέντρον γενικῆς ρουσφετολογίας καὶ πανδαισίας. Ἀναγινώσκει τὸ Ν. Διάταγμα δι' οὗ εἰς τὸν Πρόεδρον τῆς Ἀεροπορικῆς Ἀμύνης, ἐφόσον οὗτος τυγχάνει ἐν ἐνεργείᾳ ἀντιστράτηγος, παρέχεται ἐκτὸς τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ καὶ ἐπιμίσθιον διὰ θέρμανσιν, κατοικίαν ὡς καὶ αὐτοκίνητον. Ἀναφέρων καὶ ἄλλας τινὰς διατάξεις δημιουργικὰς δαπανῶν, λέγει ὅτι καθ' ὅλον τὸν δημόσιόν του βίον οὐδέποτε συνήντησεν ὀργανισμὸν περισσότερον πολυδάπανον. Εἰς τὴν Οἰκουμενικὴν Κυβέρνησιν, λέγει, ὁ λαὸς στηρίζει μεγάλας ἐλπίδας. Ἡ Οἰκουμενικὴ Κυβέρνησις συνέστη ἀφ' ἑνὸς ἵνα ἐπιφέρῃ τὴν γαλήνην εἰς τὸν τόπον καὶ ἀφ' ἑτέρου ἵνα ἐπιβάλῃ οἰκονομίας. Οἱ ὑπάρχοντες φόροι εἶναι τόσοι ὥστε δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ἐπιβληθῶσι νέοι. Τὸ οἰκονομικὸν ζήτημα πρέπει νὰ λυθῇ διὰ τῶν οἰκονομιῶν.

Συνεχίζων τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἐπερωτήσεώς του, λέγει, ὅτι μετὰ τὸν ἐκτροχιασμὸν τῆς Ἀεροπορικῆς Ἀμύνης ἦτο πλέον ἐπόμενον ὅτι θὰ ἐτίθετο χεὶρ βέβηλος ἐπὶ τῶν κληροδοτημάτων, τὰ ὁποῖα διὰ Ν. διατάγματος ὑπήχθησαν εἰς τὴν Ἀεροπορικὴν Ἄμυναν ὡς ἰδία αὐτῆς διεύθυνσις. Καὶ ἀναφέρει ὅτι δι' ἑτέρου Ν. διατάγματος ἱδρύθη τὸ ἀνώτατον συμβούλιον Καθιδρυμάτων, τὸ ὁποῖον ἐπεχείρησεν ὑπὸ τύπον δανείου, νὰ εἰσπράξῃ διάφορα ποσὰ ἀπὸ διάφορα κληροδοτήματα, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἀπετράπη μόνον κατόπιν προσκλήσεως τὴν ὁποίαν, λέγει, ἐδημοσίευσαν εἰς ἐφημερίδας καὶ δι' ἧς ἐκάλουν εἰς διαμαρτυρίαν τοὺς διευθύνοντας ἢ τοὺς ἔχοντας διαχείρισιν κληροδοτημάτων.

Ταῦτα πάντα, λέγει, δὲν διεπράττοντο ὑπὸ τῶν προϊσταμένων τῶν ὑπηρεσιῶν ἀλλ' ὑπὸ κατωτέρων ὑπαλλήλων, οἱ ὁποῖοι τυχὸν εἶχον συμφέρον νὰ κανονίσουν ὡρισμένα ζητήματα. Ἀναγινώσκει ἀκολούθως διατάγματα διορισμῶν καὶ ἀπολύσεων, ὑπογεγραμμένα ὑπὸ τοῦ πρώην Ὑπουργοῦ τῶν Στρατιωτικῶν χωρὶς οὗτος, ἀσκῶν μόνον ἐποπτείαν, νὰ ἔχῃ τοιοῦτο δικαίωμα, ὡς ἐπίσης καὶ πληθὺν ἄλλων διορισμῶν καὶ ἀπολύσεων ὑπογεγραμμένων ὑπὸ τοῦ προέδρου τῆς Ἀεροπορικῆς Ἀμύνης.

Ὁ κ. **Α. Μαζαράκης** (Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν), λέγει, ὅτι οὐδέποτε ἡ Ἀεροπορικὴ Ἄμυνα θὰ ἠδύνατο νὰ εὕρῃ τὸν κέρδερον τὸν ὁποῖον ἐπιθυμεῖ ὁ κ. συνάδελφος, παρὰ εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ στρατηγοῦ κ. Παπαθανασίου. Δὲν γνωρίζει τί ἐγένετο προηγουμένως, ἀλλὰ πρόσωπον ἀξιώτερον καὶ ἱκανώτερον δὲν θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ εὑρεθῇ. Πάντως ἡ Ἀεροπορικὴ Ἄμυνα εἶχεν ἀνάγκην ἰδιαιτέρας τινὸς μερίμνης.

Ὁ κ. **Σ. Στάης** λέγει ὅτι ὁ κ. Ὑπουργὸς δὲν δύναται νὰ διαφεύσῃ τὴν ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως καὶ συνεχίζων τονίζει ὅτι ἡ Ἐθνικὴ Ἄμυνα δὲν ἔχει ἀνάγκην ἰδιαιτέρων ὑπηρεσιῶν. Ὁ ἑλληνικὸς λαὸς εἶνε πάντοτε πρόθυμος νὰ δώσῃ τὸ πᾶν προκειμένου περὶ τῆς Ἐθνικῆς Ἀμύνης. Ἀλλ' ὁ ἑλληνικὸς λαὸς θέλει τὸν ἔλεγχον. Ὁ ὀργανισμὸς τῆς Ἀεροπορικῆς Ἀμύνης πρέπει τροποποιούμενος νὰ ζήσῃ ἀλλὰ πρέπει νὰ ὑπάρχῃ εἷς ὑπεύθυνος, πρέπει ὁ θεσμὸς οὗτος νὰ τεθῇ ὑπὸ τὸν κοινοβουλευτικὸν ἔλεγχον, πρέπει νὰ ἱδρυθῇ ἰδίον Ὑπουργεῖον δημοσίων κτημάτων καὶ κληροδοτημάτων. Τὰ κληροδοτήματα δὲ θὰ ἔπρεπε νὰ ὑπαχθῶσιν εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τοῦτο οὐχὶ διὰ νὰ διατεθῶσι δι' ἄλλους σκοπούς, διότι τὰ κληροδοτήματα δὲν δύνανται νὰ διατεθῶσι παρὰ μόνον δι' οὓς σκοποὺς καθώρισαν οἱ διαθέται, ἀλλ' ἁπλῶς διὰ τὴν διαχείρισιν αὐτῶν. Εἶνε ἀνάγκη νὰ ἔχωμεν ἕνα ὑπεύθυνον. Καταλήγων προτείνει ὅπως σχηματισθῶσι τόσαι κοινοβουλευτικαὶ ἐπιτροπαὶ ὅσα εἶνε τὰ Ὑπουργεῖα. αἱ ἐπιτροπαὶ δὲ αὗται νὰ φέρουν τὸ πόρισμα τῆς ἐργασίας αὐτῶν ἐπὶ πάντων τῶν μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντων Ν. Διαταγμάτων. Οὕτω μόνον εἶνε δυνατὸν νὰ ἐκκαθαρισθῇ ἡ κατάστασις καὶ νὰ ἐλαφρυνθῇ ὁ προϋπολογισμός.

Ὁ κ. **Ἀλ. Παπαναστασίου** (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας), λέγει ὅτι ἡ Κυβέρνησις ἀπὸ τῆς συστάσεώς της ἀπησχολήθη μὲ τὸ ζήτημα τὸ ὁποῖον ἔθιξεν ὁ κ. συνάδελφος. Εἶνε ἐκτὸς ἀμφισβητήσεως ὅτι ὁ θεσμὸς τῆς Ἀεροπορικῆς Ἀμύνης ἔχει τὰ ἑξῆς ἐλαττώματα. Πρῶτον ἐνῷ ἔχει ταμιευτικὸν σκοπὸν διαχειρίζεται ζητήματα, τὰ ὁποῖα ὑπόκεινται καὶ εἰς ὡρισμένην πολιτικὴν καὶ δὴ τὴν ἐπίτευξιν γενικωτέρων σκοπῶν. Δεύτερον εἶνε ὅτι τὸ ἵδρυμα δὲν διατελεῖ ὑπὸ τὴν εὐθύνην τὴν κοινοβουλευτικήν, ἀφοῦ ὁ προϊστάμενος αὐτῆς, ὁ ἔχων τόσα δικαιώματα, δὲν μετέχει τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου. Σχετικὰ μέτρα τῆς διευθετήσεως τῶν ἐλαττωμάτων τούτων εὑρηνται ἤδη ἕτοιμα, ἀλλὰ δὲν ἐνεκρίθησαν εἰσέτι παρὰ τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου, διὰ τοῦτο καλὸν θὰ ἦτο νὰ ἀναμείνῃ ὀλίγας ἡμέρας ἀκόμη ἡ Βουλή. Προχωρῶν ἀναφέρει τὸν ἀριθμὸν τῶν ὑπαλλήλων τῆς Α. Α. καὶ τὰς δαπάνας αὐτῆς καὶ τονίζει ὅτι βεβαίως πρέπει νὰ περιφρουρηθῇ ἡ διαχείρισις καὶ νὰ ὑπόκηται εἰς πλήρη καὶ εὔκολον ἔλεγχον.

Ὁ κ. **Σ. Σωτηριάδης** συνιστᾷ εἰς τὸν κ. Ὑπουργὸν τῆς Γεωργίας νὰ λάβῃ πρόνοιαν καὶ διὰ τὰ εἰδικὰ Διατάγματα τῆς Α. Ἀμύνης, τὰ ὁποῖα περιέχουν τερατώδεις καὶ αὐθαιρέτους διατάξεις.

Ὁ κ. **Ἀλ. Παπαναστασίου** (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας) λέγει ὅτι εὑρίσκεται ὑπὸ ὁριστικὴν ἀποκρυστάλλωσιν σχέδιον ἀκυρώσεως πασῶν τῶν ἀντισυνταγματικῶν διατάξεων.

Ὁ κ. **Π. Τσιτσεκλῆς** λέγει ὅτι μετὰ τὰ λεχθέντα περὶ ἑτοίμου ἐργασίας τῆς Κυβερνήσεως διὰ πάντα τὰ ζητήματα τῆς Ἀεροπορικῆς Ἀμύνης ὀφείλομεν νὰ ἀναμείνωμεν τὴν ὑποβολὴν τῶν μέτρων αὐτῶν. Νομίζει ὅμως ὅτι ἐπιβάλλεται νὰ ὁρισθῇ μία εἰδικὴ ἐξεταστικὴ τῆς διαχειρίσεως τοῦ παρελθόντος ἐπιτροπὴ ἐκ βουλευτῶν, ἡ ὁποία νὰ διεξονυχίσῃ τὰ λαβόντα χώραν ἔκτροπα καὶ φωτίσῃ τὴν Βουλήν.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνακοινοῖ ὅτι ὑπεβλήθη πρότασις περὶ γενικεύσεως τῆς συζητήσεως.

Ἐκφωνουμένων τῶν ὀνομάτων τῶν ὑπογραψάντων παραιτοῦνται πλεῖστοι ἐκ τούτων καὶ ἑπομένως ἡ πρότασις θεωρεῖται μὴ ὑποβληθεῖσα.

Ὁ κ. **Ἀλ. Παπαναστασίου**, (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας) σχετικῶς μὲ τὴν πρότασιν τοῦ κ. Τσιτσεκλῆ προτείνει ὅπως ὑποβληθῇ εἰδικὴ τοιαύτη συμφώνως καὶ μὲ τὸ νέον Σύνταγμα.

Ὁ κ. **Μ. Τσαρλαμπᾶς** ἐπερωτᾷ διὰ τὴν κατάργησιν τῶν Γεωπονικῶν γραφείων καὶ τὴν ἀνάγκην τῆς ἐπανασυστάσεώς των, ἐπίσης καὶ τὰ μέτρα περὶ τῆς γεωργικῆς μορφώσεως τῆς χώρας καθὼς καὶ διὰ τὴν ἁπλούστευσιν τῆς διαδικασίας τοῦ ἀγροτικοῦ νόμου.

Ὁ κ. **Ἀλ. Παπαναστασίου** (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας) λέγει ὅτι ὅσον ἀφορᾷ τὸ πρῶτον ζήτημα εὑρίσκεται ὑπὸ μελέτην, ὅσον ἀφορᾷ δὲ τὴν γεωργικὴν μόρφωσιν παρασκευάζεται ἡ σχετικὴ ἐργασία, ἡ ὁποία γρήγορα θὰ ὑποβληθῇ, συναφὴς δὲ εἶνε καὶ ἡ ἁπλούστευσις τῶν διατάξεων τοῦ ἀγροτικοῦ νόμου.

Ὁ κ. **Σ. Χασιώτης** τονίζει τὴν ἀνάγκην τῆς ἀνασυστάσεως τῶν Γεωπονικῶν Γραφείων, διότι διὰ τῆς καταργήσεως αὐτῶν διεκόπη πᾶσα ἐπικοινωνία τοῦ Κράτους μὲ τοὺς γεωργούς. Μόνον διὰ τούτων, λέγει, θὰ ἐκλαϊκευθῇ ἡ γεωπονικὴ ἐπιστήμη, ἡ ὁποία ἀκόμη δὲν ἐξῆλθε νὰ φωτίσῃ τὸ ὕπαιθρον, διότι εἶνε προφανὲς ὅτι οἱ νομογεωπόνοι, ἐπιδαρυνόμενοι μὲ τόσας ὑπηρεσίας, δὲν δύνανται νὰ ἐπαρκέσουν ἄνευ βοηθῶν. Τοὺς βοηθοὺς αὐτούς, οἱ ὁποῖοι θὰ μετέδιδον εἰς τοὺς γεωργοὺς τὰ ἐπιστημονικὰ των φῶτα, δι' ὧν θὰ ηὐξάνετο ἡ παραγωγή, τοὺς κατηργήσαμεν, ἐνῷ ἀσφαλῶς μὲ τὴν ἐπαφὴν τούτων μὲ τοὺς γεωργοὺς θὰ συνετελοῦντο οἱ πειραματικοὶ ἀγροί, ἐξ ὧν ὁδηγουμένη ἡ παραγωγὴ θὰ ηὐξάνετο καὶ θὰ ἐλύετο οὕτω αὐτὸ τὸ οἰκονομικὸν πρόβλημα τῆς Ἑλλάδος. Οἱ γεωπόνοι οὗτοι βοηθοὶ θὰ ἔκαμνον καὶ τὴν στατιστικὴν γεωργικὴν ἐργασίαν, ἄνευ τῆς ὁποίας δὲν δύνανται νὰ τεθοῦν βάσεις πρὸς ρύθμισιν μυρίων γεωργικῶν καὶ κτηματικῶν ζητημάτων.

Ὁ κ. **Ν. Μπακόπουλος** ἐρωτᾷ ἂν μὲ τὸν ὑπάρχοντα ὀργανισμὸν τῆς γεωργικῆς ὑπηρεσίας δύνανται νὰ ἐξυπηρετηθοῦν αἱ γεωργικαὶ ἀνάγκαι ἑκάστου νομοῦ, διότι ἐκ τούτου θὰ κριθῇ ἂν ὀρθῶς ἢ ἐσφαλμένως κατηργήθησαν τὰ γεωπονικὰ γραφεῖα τῶν ἐπαρχιῶν.

Ὁ κ. **Σ. Χασιώτης** συνεχίζων λέγει ὅτι εἶνε πρόδηλον ὅτι οἱ νομογεωπόνοι μόνον ἔργα γραφείων κατ' ἀνάγκην ἐξετέλουν καὶ δι' αὐτὸ ἐπροτείναμεν καὶ ἐπιμένομεν εἰς τὴν ἀνασύστασιν τῶν Γεωπονικῶν Γραφείων τῶν ἐπαρχιῶν, τὰ ὁποῖα ἐκτὸς τῶν ἄλλων θὰ ἐβοήθουν καὶ τὰς οἰκονομικὰς ἀρχὰς εἰς τὴν ὀρθὴν βεβαίωσιν τῶν φόρων τῆς γεωργικῆς παραγωγῆς.

Ἀναπτύσσει εἶτα τὰ ἐπιόλλιόμενα μέτρα διὰ τὴν σιτάρκειαν τῆς χώρας, ἥτις δύναται νὰ ἐπιτευχθῇ μὲ μικρὰν καὶ μόνον ἐπιμέλειαν τῆς καλλιεργείας, καὶ τὴν εἰσαγωγὴν νέων σπόρων κλπ. καὶ διὰ τῆς ὁποίας θὰ παύσῃ ἡ εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ἐξαγωγὴ τεραστίου ποσοῦ συναλλάγματος πρὸς εἰσαγωγὴν σίτου. Διὰ τοῦτο παρίσταται ἀπόλυτος ἀνάγκη, ἔστω διὰ νέων δαπανῶν, νὰ δημιουργηθῇ πραγματικὴ ἐπαρχιακὴ γεωπονικὴ ὑπηρεσία καὶ νὰ παύσουν οἱ γεωπόνοι μας νὰ μεταβάλλωνται μὲ τὰς ἐποικιστικὰς ὑπηρεσίας εἰς μηχανικούς, ἀρχιτέκτονας, δικαστάς, λογιστάς, ταμίας κλπ. καὶ μόνον γεωπονικὰ καθήκοντα νὰ μὴ ἐκτελοῦν. Κατόπιν εἶτα τὴν ἐκπαίδευσίν μας διὰ τῆς ὁποίας 800 χιλιάδες ἕλληνες γεωργοὶ μένουν ἀμόρφωτοι γεωργικῶς. Καταλήγων ἐκφράζει τὴν ἐλπίδα ὅτι ὁ κ. Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας ἐνισχυόμενος παρὰ τῆς Βουλῆς εἰς τὰς προσπαθείας του θὰ λάβῃ τὰ προσήκοντα μέτρα δι' ὅσα σημεῖα ἔθιξε διὰ τῆς ἀγορεύσεώς του.

Ὁ κ. **Ι. Παπαϊωάννου** ἐπερωτᾷ τὸν κ. Ὑπουργὸν τῆς Συγκοινωνίας διὰ τὸ καταστραφὲν τμῆμα τῆς ὁδοῦ Ἀγρινίου—Ἀμφιλοχίας, δι' ἧς ἐξυπηρετοῦνται τρεῖς ἐπαρχίαι, τοῦ Βάλτου, Ξηρομερίου καὶ Τριχωνίας, ἐπαρχίαι καπνοπαραγωγικαὶ καὶ ἐνῷ οἱ μηχανικοὶ ἀπεφάνθησαν περὶ τῆς ἀνάγκης τῆς ἀμέσου ἐπισκευῆς αὐτῆς ἀκόμη μέχρι σήμερον παραμένει κατεστραμμένη. Παρακαλεῖ δὲ τὸν κ. Ὑπουργὸν ὅπως λάβῃ καὶ γενικώτερα μέτρα δι' ὅλον τὸν νομὸν Αἰτωλοακαρνανίας ὅστις στερεῖται ὁδῶν.

Ὁ κ. **Ι. Μεταξᾶς** (Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας) λέγει ὅτι διετάχθη ὁ νομομηχανικὸς νὰ ἐξετάσῃ καὶ ἀναφέρῃ εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τὴν ἀπαιτουμένην δαπάνην διὰ τὴν ἐπισκευὴν αὐτῆς.

Ὁ κ. **Β. Καραπαναγιώτης** παρακαλεῖ ὅπως εἰς πρώτην συνεδρίασιν ἐπερωτήσεων συζητηθῇ τὸ ζήτημα τοῦ ἐλαίου, τὸ ὁποῖον ἐνδιαφέρει ὅλας τὰς ἐλαιοπαραγωγικὰς ἐπαρχίας τῆς Ἑλλάδος, διότι σήμερον, πλὴν τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῆς Γεωργίας, οἱ ἄλλοι κ. Ὑπουργοὶ ἀπουσιάζουσιν.

Ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** παρακαλεῖ ὅπως ψηφισθῇ τὸ ψήφισμα τοῦ κ. Καραπαναγιώτη «περὶ προσωρινῶς ὑπὸ τῆς Βουλῆς ἀσκήσεως τῶν λειτουργιῶν καὶ τῆς Γερουσίας».

Ἡ **Βουλὴ** ἐρωτωμένη δέχεται δι' ἀναστάσεως τὸ ψήφισμα, ἔχον οὕτω:

Περὶ προσωρινῶς ὑπὸ μόνης τῆς Βουλῆς τῆς ἀσκήσεως τῶν λειτουργιῶν καὶ τῆς Γερουσίας.

Ἡ Βουλὴ τῶν Ἑλλήνων

ΨΗΦΙΖΕΙ:

Μέχρι τῆς συγκροτήσεως τῆς Γερουσίας αἱ συμφώνως τῷ Συντάγματι ἀνήκουσαι αὐτῇ λειτουργίαι ἀσκοῦνται ὑπὸ μόνης τῆς Βουλῆς.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** λέγει ὅτι ὑπεβλήθη πρότασις περὶ συστάσεως ἐξεταστικῆς ἐπιτροπῆς περὶ τῶν πεπραγμένων ὑπὸ τῆς Ἀεροπορικῆς Ἀμύνης.

Ὁ κ. **Β. Καραπαναγιώτης** λέγει ὅτι προκειμένου περὶ τῆς Ἀεροπορικῆς Ἀμύνης εἶναι ἀνάγκη σύμφωνα μὲ τὸ Σύνταγμα νὰ ληφθῇ ἀπόφασις τῆς Βουλῆς.

Ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** ἀναπτύσσει τὸ ἄρθρον 53 τοῦ Συντάγματος, καθ' ὃ διὰ τὴν σύστασιν ἐξεταστικῆς ἐπιτροπῆς προκειμένου περὶ τῆς Ἐθν. Ἀμύνης εἶναι ἀνάγκη ἀποφάσεως τῆς Βουλῆς.

Ὁ κ. **Α. Μιχαλακόπουλος** παρατηρεῖ ὅτι ἡ πρότασις πρέπει νὰ τυπωθῇ καὶ νὰ ἐγγραφῇ εἰς τὴν ἡμερησίαν διάταξιν καὶ κατόπιν νὰ συζητηθῇ ὑπὸ τῆς Βουλῆς.

Ὁ κ. **Ι. Ράλλης** λέγει ὅτι ἡ πρότασις ἀρκεῖ νὰ φέρῃ τὰς ὑπογραφὰς τοῦ 1/5 τῶν Βουλευτῶν χωρὶς νὰ εἶναι ἀνάγκη νὰ τυπωθῇ καὶ διανεμηθῇ. Πρόκειται, λέγει, περὶ πραγμάτων ἀφορώντων διαχείρισιν καὶ ἔπρεπε οἱ ἴδιοι διαχειρισταὶ νὰ ζητήσουν τὸν ἔλεγχον. Πρέπει νὰ τεθῇ φραγμὸς εἰς τὴν ἀχαλίνωτον διαχείρισιν τοῦ Δημοσίου πλούτου.

Ὁ κ. **Α. Μιχαλακόπουλος** λέγει ὅτι ἄλλο εἶναι τὸ ζήτημα τῆς συστάσεως τῆς Ἐπιτροπῆς καὶ ἄλλο τὸ ζήτημα νὰ τυπωθῇ καὶ διανεμηθῇ ἡ πρότασις.

Ὁ κ. **Π. Τσιτσεκλῆς** λέγει ὅτι ἡ ἐπερώτησις τοῦ κ. Στάη ἀνέφερε πράγματα, ἅτινα συνεκλόνισαν τὴν Βουλὴν καὶ ὑπάρχουσι καὶ ἄλλα, ἅτινα δὲν ἐγνώριζεν ὁ κ. Στάης, διότι ὡς γνωστὸν ἡ Ἀεροπορικὴ Ἄμυνα συνεστήθη ἐπὶ Δικτατορίας καὶ ἐγένοντο πολλὰ ἔκτροπα, ἐκδιασμοὶ ἀτόμων καὶ ὀργανισμῶν κ.λ.π. τότε ἡ Βουλή, λέγει, ἐζήτησε διὰ δύο προτάσεων νὰ γενικευθῇ ἡ συζήτησις ἀλλὰ ὁ κ. Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας διεβεβαίωσεν ὅτι ἐντὸς ὀλίγου χρόνου θὰ φέρῃ εἰς τὴν Βουλὴν ἐργασίαν σχετικὴν καὶ παρεκάλεσε τοὺς κ. Βουλευτὰς νὰ ἀποσύρουν τὴν αἴτησιν περὶ γενικεύσεως καὶ πράγματι οἱ κ. βουλευταὶ τὴν ἀπέσυραν. Ἐπειδὴ ὅμως συνέβησαν κατὰ τὸ παρελθὸν πολλὰ τὰ ἔκτροπα εἶπα ὅτι πρέπει νὰ συσταθῇ μία ἐξεταστικὴ ἐπιτροπὴ καὶ τότε ὑπεβλήθη αἴτησις ὑπογραφεῖσα παρὰ 70 περίπου βουλευτῶν, ὁπότε σύμφωνα μὲ τὸ Σύνταγμα εἶναι ὑποχρεωτικὴ ἡ σύστασις τῆς Ἐπιτροπῆς. Ἀναλύει δὲ τὸ σχετικὸν ἄρθρον τοῦ συντάγματος περὶ συστάσεως ἐξεταστικῶν ἐπιτροπῶν.

Ὁ κ. **Χ. Λαδᾶς** λέγει ὅτι ὅταν αἱ ἐξεταστικαὶ ἐπιτροπαὶ ἀφορῶν τὴν ἄμυναν τῆς χώρας ἀπαιτεῖται ἀπόφασις τῆς Βουλῆς.

Ὁ κ. **Π. Τσιτσεκλῆς** παρατηρεῖ ὅτι δὲν πρόκειται περὶ τῆς ἀμύνης τῆς Χώρας.

Ὁ κ. **Β. Καραπαναγιώτης** λέγει ὅτι τὸ ἄρθρον 53 τοῦ Συντάγματος παραπέμπει εἰς τὸν Κανονισμὸν τῆς Βουλῆς, μὴ ὑπάρχοντος δὲ κανονισμοῦ τῆς Βουλῆς εἶναι ἀνάγκη ψηφίσματος.

Ὁ κ. **Κ. Γόντικας** διαμαρτύρεται ὅτι ἀφέθη νὰ ἐννοηθῇ ὅτι γίνεται προσπάθεια καλύψεως εὐθυνῶν. Οὐδεὶς διενοήθη νὰ καλύψῃ τὰς εὐθύνας καὶ νὰ παρεμποδίσῃ τὴν σύστασιν τῆς ἐξεταστικῆς ἐπιτροπῆς. Ἡ ὅλη συζήτησις, ἡ καταληξάσα εἰς τὴν προτεινομένην πρότασιν ἤρξατο ἀπὸ τὴν ἐπερώτησιν τοῦ κ. Στάη, ὅστις ἐμπεριστατωμένως ἀνέφερε τὰ τοῦ ὀργανισμοῦ τῆς Ἀεροπορικῆς Ἀμύνης ἀπὸ ἀπόψεως Νόμων καὶ Νομοθετικῶν Διαταγμάτων.

Δὲν εἶναι ἄρα συνέπεια τῆς συζητήσεως ἡ πρότασις περὶ ἐξεταστικῆς ἐπιτροπῆς, ἐκεῖνο ποὺ ἀνεμένετο εἶναι, ἐὰν τὰ Διατάγματα τὰ ἐκδοθέντα σχετικῶς μὲ τὴν Ἀεροπορικὴν Ἄμυναν ἰσχύουσι καὶ διὰ πόσον καιρὸν θὰ ἰσχύουν. Φρονεῖ ὅτι τὰ διατάγματα ταῦτα, μάλιστα τῆς τελευταίας Κυβερνήσεως δὲν ἰσχύουν. Διότι ἐξεδίδοντο μὲν Διατάγματα ἀλλὰ ἀπὸ Κυβερνήσεις, αἵτινες εἶχον τὸ τεκμήριον ὅτι εἶχον πλειονοψηφίαν καὶ τὰ διατάγματα ταῦτα θὰ ὑπεβάλλοντο ὑπὸ τὴν κρίσιν τῆς Βουλῆς· ἐνῶ ἡ τελευταία Κυβέρνησις δὲν εἶχε οὔτε καὶ τὸ τεκμήριον τῆς πλειονοψηφίας οὔτε καὶ τὰ μέλη της κατῆλθον εἰς τὸν ἐκλογικὸν ἀγῶνα.

Ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τοῦ ὀργανισμοῦ τῆς Ἀεροπορικῆς Ἀμύνης λέγει ὅτι καὶ ἄλλοτε ἱδρύθησαν τοιούτου εἴδους ὀργανισμοὶ ἀλλὰ πολὺ διάφοροι τοῦ τῆς Ἀεροπορικῆς Ἀμύνης.

Κανεὶς, λέγει, δὲν ἐσκέφθη νὰ καλύψῃ τὰς εὐθύνας ἀλλὰ ἡ ἐξεταστικὴ τῶν πραγμάτων ἐπιτροπὴ πρέπει νὰ γνωρίζωμεν τί θὰ ἐξετάσῃ.

Ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας) λέγει, ὅτι, ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν ἀκύρωσιν συλλήδδην τῶν Ν. Διαταγμάτων τῆς προκατόχου Κυβερνήσεως ὡμίλησε ἄλλοτε περὶ αὐτοῦ. Ὡς πρὸς τὴν ἐξεταστικὴν ἐπιτροπὴν λέγει ὅτι ἐζητήθη ἡ ἀναγραφὴ τῆς προτάσεως εἰς τὴν Ἡμερησίαν διάταξιν διὰ νὰ συζητηθῇ ἐὰν πρόκειται περὶ τῆς Ἀμύνης τῆς χώρας ἢ ὄχι.

Ὁ κ. **Κ. Γόντικας** φρονεῖ ὅτι δὲν εἶναι ζήτημα Ἐθν. Ἀμύνης. Τὸ μόνον σημεῖον διὰ τὸ ὁποῖον θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ ὑπάρχουν ἐπιφυλάξεις, θὰ ἦτο τὸ ζήτημα τῆς ἀγορᾶς τῶν ἀεροπλάνων ἀλλὰ νομίζει ὅτι τὸ πρᾶγμα δὲν παρέχει οὐδένα φόβον.

Καταλήγων λέγει ὅτι πρέπει νὰ διασαφηνισθοῦν τὰ ζητήματα, ἅτινα θὰ ἐξετάσῃ ἡ συσταθησομένη Ἐπιτροπή.

Ὁ κ. **Γ. Μπούσιος** λέγει ὅτι δὲν εἶναι δυνατὸν ἡ ἐξεταστικὴ Ἐπιτροπὴ νὰ κατηρτίζετο διὰ τὴν ἐξέτασιν τῶν Ν. Δ. διότι τοιαῦτα Διατάγματα ἐξεδόθησαν δι' ὅλα τὰ Ὑπουργεῖα, ἀλλὰ θὰ ἔπρεπε νὰ ἐξετάσῃ ἐὰν, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν διαταγμάτων τούτων, ἐγένετο καλῶς ἢ κακῶς ἡ δικαίωσις. Φρονεῖ ὅτι δὲν ὑπάρχει φόβος νὰ θιγῶσι ζητήματα τῆς Ἐθν. Ἀμύνης, διότι καὶ ἡ παραγγελία ἀκόμη τῶν ἀεροπλάνων ἐγένετο ὑπὸ τῶν ἁρμοδίων Ὑπουργείων. Τὸ ζήτημα εἶναι νὰ καθορισθῇ τί θὰ ἐξετάσῃ ἡ ἐξεταστικὴ Ἐπιτροπή.

Ὁ κ. **Σ. Μάξιμος** λέγει ὅτι τὸ συμπέρασμα τῆς συζητήσεως εἶναι ὅτι ἡ Ἀερ. Ἄμυνα διεχειρίσθη ὡρισμένην περιουσίαν καὶ δὲν γνωρίζομεν πῶς τὴν διεχειρίσθη· εἶναι λοιπὸν ἀνάγκη νὰ γίνῃ ἔλεγχος τῆς διαχειρίσεως αὐτῆς. Ἀπὸ αὐτῆς τῆς ἀπόψεως κρινομένου τοῦ ζητήματος ἐπιὼάλλεται ἡ σύστασις τῆς ἐπιτροπῆς ταύτης.

Ὁ κ. **Ι. Ράλλης** λέγει ὅτι ὅτον ἀφορᾷ τὸν τύπον εἶχε δίκαιον ἰσχυριζόμενος ὅτι δὲν εἶναι ἀνάγκη τυπώσεως καὶ διανομῆς τῆς προτάσεως· ὑπάρχει ὅμως, λέγει, καὶ ἀσάφεια εἰςτὸ σχετικὸν ἄρθρον τοῦ Συντάγματος, τὸ ὁποῖον καὶ ἀναπτύσσει.

Ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** παρέχει ἐπεξηγήσεις ἐπὶ τοῦ ἄρθρου. Εἰς τὸ παρελθὸν, λέγει, ἡ σύστασις τῶν ἐξεταστικῶν ἐπιτροπῶν ἦτο δικαίωμα τῆς Κυβερνήσεως, ἥτις σχεδὸν ποτὲ δὲν ἐπέτρεπε τὴν σύστασίν των καὶ δι' αὐτὸ διετυπώθη ὡς ἀναγράφεται εἰς τὸ Σύνταγμα τὸ σχετικὸν ἄρθρον.

Ὁ κ. **Ι. Ράλλης** λέγει ὅτι πάντοτε εἰς οἱανδήποτε περίπτωσιν, σύμφωνα μὲ τὸ σύνταγμα, διὰ τὴν σύστασιν ἐξεταστικῆς ἐπιτροπῆς θὰ προηγηθῇ ἀπόφασις τῆς Βουλῆς.

Ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** λέγει ὅτι χρειάζεται ἀπόφασις ἐφ' ὅσον ἐλέχθη ὅτι πρόκειται περὶ τῆς Ἀμύνης τῆς Χώρας, δι' αὐτὸ πρέπει νὰ ἀναγραφῇ ἡ πρότασις εἰς τὴν Ἡμ. Διάταξιν καὶ νὰ ἀποφασίσῃ ἡ Βουλή.

Ὁ κ. **Ι. Ράλλης** συνεχίζων λέγει ὅτι ὁ κ. Στάης ὡμίλησεν περὶ τῆς διαχειρίσεως τῶν Δημοσίων κτημάτων ὑπὸ τῆς Ἀερ. Ἀμύνης. Ἐφ' ὅσον λοιπὸν πρόκειται περὶ διαχειρίσεως τῶν Δημ. κτημάτων πρόκειται περὶ διαχειρίσεως δημοσίου θησαυροῦ καὶ ἀποτέλεσμα τῆς συζητήσεως εἶνε ἡ σύστασις ἐξεταστικῆς ἐπιτροπῆς.

Ὁ κ. **Α. Στρατηγόπουλος** λέγει ὅτι ἐφ' ὅσον τὸ Σύνταγμα ἐθεωρήθη ἰσχύον, κατὰ τὸ ἄρθρον 53 ἡ πρότασις περὶ συστάσεως ἐξεταστικῆς ἐπιτροπῆς φέρουσα τὰς ὑπογραφὰς τοῦ 1)5 τῶν βουλευτῶν εἶνε ὑποχρεωτικὴ καὶ αὐτοδικαίως ἡ ἐπιτροπὴ συνιστᾶται, δὲν μένει δὲ παρὰ μόνον ἡ τυπικὴ διαδικασία τῆς καταρτίσεώς της.

Δύναται ἡ Βουλὴ νὰ ἐξαιρέσῃ τῆς ἐξετάσεως τὰ ζητήματα τῆς Ἐθν. Ἀμύνης, δὲν εἶνε ὅμως δυνατόν, διότι λέγεται ὁ ὀργανισμὸς αὐτὸς Ἀερ. Ἄμυνα, νὰ μὴ ὑφίστανται τὸν Κοινοβουλευτικὸν ἔλεγχον. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἀντίρρησιν ὅτι χρειάζεται τύπωσις τῆς προτάσεως, λέγει ὅτι αὕτη χρειάζεται μόνον ὅταν ἀπαιτῆται ἀπόφασις τῆς Βουλῆς, ἀλλὰ διὰ τὴν προκειμένην ἐπιτροπὴν δὲν ἀπαιτεῖται τοιαύτη ἀπόφασις.

Μεθ' ὃ **ἡ Βουλὴ** ἐρωτωμένη δέχεται δι' ἀναστάσεως τὴν σύστασιν ἐξεταστικῆς τῶν πραγμάτων ἐπιτροπῆς καὶ ὥρᾳ 9.20 λύεται ἡ συνεδρίασις ἵνα ἐπαναληφθῇ αὔριον Τρίτην καὶ ὥραν 4 1)2 μ. μ.

Ὁ Πρόεδρος
Θ. ΣΟΦΟΥΛΗΣ

Οἱ Γραμματεῖς
Μ. Λαΐλιος
Θ. Τσιριμῶκος

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΙΗ'

Τῆς 25 Ἰανουαρίου 1927

Ὥρᾳ 5. μ. μ. ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς ἕδρας κηρύσσει τὴν ἔναρξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει ν' ἀνοιχθῶσι τὰ θεωρεῖα.

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικὰ τῆς χθεσινῆς συνεδριάσεως μετὰ παρατηρήσεις τινὰς τῶν κ. κ. **Π. Τσιτσεκλῆ, Σ. Στάη, Β. Καραπαναγιώτη, Μ. Γούδα** καὶ **Ἐμμ. Χατζηδάκη.**

Ἀνακοινοῦνται εἶτα τὰ ἑξῆς:

Ὁ Νικόλαος Π. Τσέκος διαμαρτύρεται κατὰ τῆς ὑπηρεσίας τοῦ Ὑπουργείου τῶν Στρατιωτικῶν διὰ τὴν μὴ χορήγησιν πιστοποιητικοῦ ἐμφαίνοντος τὰ ἔτη τῆς ἐν τῷ στρατῷ ὑπηρεσίας του.

Ὁ Κεντρικὸς Σύλλογος προσφύγων Δημοδιδασκάλων Ἀθηνῶν ζητεῖ τὴν τροποποίησιν τοῦ Ν. Δ. περὶ διαβαθμίσεως τῶν δημοδιδασκάλων.

Οἱ πρωτοβάθμιοι δημοδιδάσκαλοι, διευθυνταὶ πολυταξίων δημοτικῶν σχολείων, ζητοῦσι τὴν τροποποίησιν τοῦ Ν. Δ. περὶ διαβαθμίσεως δημοδιδασκάλων ὡς πρὸς τὸ ἄρθρον 6 ἐδάφ. 3 περὶ διευθυντῶν.

Ἡ Ἕνωσις ἀναπήρων πολέμου Γιαννιτσῶν παρακαλεῖ τὴν Βουλὴν ὅπως μὴ ἀκυρώσῃ τὸ Ν. Δ. περὶ μονοπωλιακῆς λιανικῆς πωλήσεως καπνοῦ παρ' ἀναπήρων καὶ θυμάτων πολέμου.

Οἱ ἐκ Τουρκίας Ἕλληνες ὑπήκοοι ὑποβάλλουσιν ὑπόμνημα παρακαλοῦντες τὴν Βουλὴν ὅπως μὴ κυρώσῃ τὴν σύμβασιν δι' ἧς ἡ ἐν Τουρκίᾳ ἀκίνητος περιουσία των περιέρχεται εἰς χεῖρας τοῦ Τουρκικοῦ Κράτους.

Οἱ κάτοικοι τῆς Κοινότητος Βελλανιδιᾶς Μεσσηνίας παρακαλοῦν τὴν Κυβέρνησιν ὅπως ἐπαναφέρῃ τὸν καταργηθέντα νόμον περὶ ἀγροφυλακῆς.

Ὁ Διευθυντὴς τοῦ δημοτικοῦ σχολείου Ἀρτοτίνης ὑποβάλλει διάφορα αἰτήματα ὡς πρὸς τὴν ἐκπαίδευσιν καὶ λειτουργίαν τῶν σχολείων καὶ παρακαλεῖ τὴν Βουλὴν ὅπως ληφθῶσιν αὐτὰ ὑπ' ὄψιν.

Οἱ Πρόεδροι Προσφυγικῶν Ὀργανώσεων διαμαρτύρονται κατὰ τοῦ Ἐποικισμοῦ Ξάνθης πιέζοντος αὐτοὺς διὰ τὴν πληρωμὴν τῶν χρεῶν των.

Οἱ ὑποδηματεργάται Καβάλλας παρακαλοῦν τὴν Βουλὴν ὅπως λόγῳ τῆς ἀνεργίας ἱδρυθῇ ταμεῖον ἀεργίας, προικοδοτούμενον παρὰ τοῦ Κράτους.

Ὁ σύνδεσμος τεχνιτῶν μαγείρων καὶ βοηθῶν Ἀθηνῶν, διαμαρτύρεται κατὰ τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας, ἀρνηθέντος νὰ δεχθῇ ἐπιτροπὴν Συνδικάτου ἐργατῶν.

Τὸ Δημοτικὸν Συμβούλιον Θεσσαλονίκης διαμαρτύρεται κατὰ τῆς συμβάσεως τῆς Ἀεροπορικῆς Ἀμύνης, διὰ τὴν ἀμοληψίαν τοῦ ἔτους 1926, προξενησάσης τῷ Δήμῳ ζημίαν ἑνὸς ἑκατομμυρίου δραχμῶν.

Τὸ Προεδρεῖον συνδέσμου ἰχθυοπωλῶν Θεσσαλονίκης παρακαλεῖ τὴν Βουλὴν ὅπως ἀπαλλάξῃ αὐτοὺς τοῦ φόρου 20 %ο ἐπὶ τῶν ἁλιευομένων ἰχθύων.

Ἡ ὁμοσπονδία Ἀλληλοβοηθητικῶν Ἑνώσεων τῆς Ἑλλάδος διαμαρτύρεται διὰ τὸ κλείσιμον τοῦ φαρμακείου τοῦ συνεταιρισμοῦ Λαϊκῆς Ἐκθέσεως.

Ὁ δικηγόρος Γουμενίτσης Παπαχαραλάμπους διαμαρτύρεται κατὰ τοῦ Εἰσαγγελέως Πρωτοδικῶν Κωνσταντίνου, διότι ἐξηνάγκασεν αὐτὸν νὰ χειροδικήσῃ ὅπως τὸν ἐξαναγκάσῃ καὶ ἐπιληφθῇ τῆς ὑποθέσεώς του.

Ἡ Κεντρικὴ Τράπεζα συνεταιρισμῶν παρακαλεῖ τὴν Βουλήν, ὅπως τοποθετηθῇ ἐν Κερκύρᾳ εἷς ἀνώτερος δικαστικὸς λειτουργός, πρὸς συνέχισιν τῶν ἀνακρίσεων διὰ τὰς γενομένας καταχρήσεις τῆς Τραπέζης.

Οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν προσφυγικῶν συνοικισμῶν Νέας Κοκκινιᾶς, Νέας Ἰωνίας, Βύρωνος καὶ Καισαριανῆς, ὑποβάλλουσι διάφορα αἰτήματα καὶ παρακαλοῦσι τὴν Βουλὴν ὅπως ληφθῶσι ταῦτα ὑπ' ὄψιν.

Οἱ Καβούρης, Διακοῦρτας, Κοντόρας κάτοικοι Ἰτέας διαμαρτύρονται διὰ τὴν καταστροφὴν τῶν οἰκιῶν των ἐκ τῆς ἐγκαταστάσεως μηχανημάτων ὀρυσσοδείας υἱῶν Καλίκ.

Ὁ Σύλλογος «Φιλοπρόοδος» Γαστούνης παρακαλεῖ τὴν Βουλὴν ὅπως προβῇ εἰς τὴν ἀπόλυσιν τῶν ἐξ ἀναβολῆς στρατευσίμων τῆς ἀπογραφῆς 1924 ἐπὶ πληρωμῇ χρηματικοῦ ἀντισηκώματος.

Οἱ κάτοικοι Τσεκόβου Μουκλιανῆς Σερρῶν διαμαρτύρονται κατὰ τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ Γεωργικοῦ γραφείου Σερρῶν διὰ τὰς γενομένας πιέσεις πρὸς ἐκτοπισμὸν αὐτῶν.

Οἱ βοηθοὶ φαρμακείων Θεσσαλίας παρακαλοῦν τὴν Βουλὴν ὅπως τροποποιήσῃ τὸ Ν. Δ. τῆς 14 Νοεμβρίου 1926.

Ἡ Γενικὴ Συνέλευσις Καφεζυθοζαχαροπλαστῶν Βόλου διαμαρτύρεται κατὰ τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου Βόλου ἀρνηθέντος νὰ πληρώσῃ τὸ ἐνοίκιον τοῦ Πανεργατικοῦ Κέντρου.

Ὁ Ἐμμανουὴλ Τραμπουκάκης ἀπόστρατος Ἀνθυπολοχαγὸς Μουσικῆς παρακαλεῖ τὴν Βουλὴν ὅπως ἀνακληθῇ εἰς τὴν ἐνεργὸν ὑπηρεσίαν τοῦ Σώματός του.

Τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον Συνδέσμου Ἐμποροϋπαλλήλων Καβάλλας παρακαλεῖ τὴν Βουλὴν ὅπως λάβῃ πρόνοιαν πρὸς ἐνίσχυσιν τοῦ κλάδου τῶν ἐμποροϋπαλλήλων.

Οἱ κάτοικοι τῆς Κοινότητος Λαγκαδᾶ ὑποβάλλουσιν ὑπόμνημα περὶ ἀκυρώσεως τῆς ὑπ' ἀριθμὸν 13311 ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργείου τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας.

Ἡ Καπνεργατικὴ Ὁμοσπονδία τῆς Ἑλλάδος ὑποβάλλει ὑπόμνημα περὶ τῆς παροχῆς τοῦ ὑπολοίπου τῆς οἰκονομικῆς ἐνισχύσεως εἰς τοὺς ἀέργους καπνεργάτας, προβλεπομένης δυνάμει τοῦ Ν. Δ. τῆς 11 Ἰουλίου 1925.

Ὁ Σύλλογος Ἀμπελοκτημόνων Τυρνάβου ζητεῖ τὴν παρὰ τῆς Ἰονικῆς Τραπέζης χορήγησιν κτηματικῶν δανείων εἰς τοὺς ἀμπελουργοὺς κλπ.

Ἡ Ὁμοσπονδία ἐμποροεπαγγελματικῶν καὶ βιοτεχνικῶν συλλόγων καὶ σωματείων νομοῦ Ἠλείας ὑποβάλλει διάφορα αἰτήματα καὶ παρακαλεῖ τὴν Βουλὴν ὅπως λάβῃ ταῦτα ὑπ' ὄψιν της.

Οἱ ἐν Καρλικόβῃ Δράμας ἐγκατεσταμένοι Πόντιοι παρακαλοῦν τὴν Βουλὴν ὅπως συμπεριληφθῶσι καὶ οὗτοι εἰς τὸ μητρῷον τῶν δικαιούχων, ἐφ' ὅσον ἐγκατέλειψαν τὰς περιουσίας των ἐν Τουρκίᾳ.

Ὁ κ. **Σ. Τσακόπουλος** καταθέτει ἀναφορὰν τῶν κατοίκων Βουνοῦ Καπαρελίου κλπ. διὰ τὴν ἀποξήρανσιν τῆς λίμνης Τάκα.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνακοινοῖ ὅτι τὴν Ἐπιτροπὴν ἐπὶ τῆς Κοινωνικῆς καὶ Ἐργατικῆς προνοίας ἀπήρτισαν οἱ κ. κ.

1) Γ. Ἐμπειρῖκος, 2) Γ. Γεωργιάδης, 3) Χ. Βοζίκης, 4) Γ. Σακκαλῆς, 5) Γ. Στρίγκος, 6) Ε. Μαχαίρας, 7) Φ. Παπαγεωργίου, 8) Α. Ἰασωνίδης, 9) Κ. Σπυρίδης, 10) Α. Μέρος, 11) Β. Σαγιᾶς, 12) Ν. Καμπάνης, 13) Π. Σάκκης, 14) Ν. Κουμάνταρος, 15) Κ. Γεωργαντόπουλος, 16) Γ. Μαρῆς, 17) Γ. Ζερδὸς, 18) Γ. Νατζηγεωργίου, 19) Α. Ἀποστολίδης, 20) Ι. Σπετσιώτης, 21) Π. Μπούμπουλης, 22) Α. Θεολογίτης, 23) Γ. Βοραζάνης, 24) Α. Παγνὸς, 25) Λ. Μητσοτάκης, 26) Γ. Εὐθυμιάδης, 27) Γ. Μάξιμος, 28) Γ. Βαλαωρίτης, 29) Κ. Ἀλαβάνος, καὶ 30) Α. Παπαδᾶτος

Ὁ κ. **Γ. Παπανικολάου** διαμαρτύρεται διότι ἐνῷ πρόκειται περὶ ἐργατικῆς Ἐπιτροπῆς δὲν περιελήφθησαν ἐργάται.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** λέγει ὅτι περιελήφθησαν ἀναλογικῶς τὰ κόμματα.

Προκειμένου εἶτα νὰ εἰσέλθῃ ἡ Βουλὴ εἰς τὴν ἡμερησίαν διάταξιν τῶν ἀναφορῶν καὶ ἐρωτήσεων ὁ κ. **Α. Μέρος** τονίζει ὅτι πρέπει νὰ παραμερισθῇ κάθε ἄλλη ἐργασία καὶ νὰ προχωρήσωμεν εἰς τὴν συζήτησιν τοῦ Συντάγματος, ὅπερ εἶνε ἡ κυριωτέρα τῶν ἀποστολῶν μας.

Πολλοὶ Βουλευταί. Μάλιστα. Μάλιστα.

Ὁ κ. **Φ. Μοσχούλας** παρατηρεῖ ὅτι τὰς ἐργασίας τῆς Βουλῆς πρέπει νὰ τὰς κανονίζῃ ἡ Κυβέρνησις, ἐν συνδυασμῷ μὲ τὸν κανονισμόν, οὐδέποτε ὅμως θὰ δεχθῇ κανεὶς νὰ καταργηθῇ ὁ κοινοβουλευτικὸς ἔλεγχος.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** δηλοῖ ὅτι μόνον διὰ σήμερον θὰ ἀναβληθοῦν αἱ ἀναφοραὶ καὶ ἐρωτήσεις.

Μεθ' ὃ δέχεται ἡ **Βουλὴ** ὅπως ἀναβληθοῦν αἱ ἐρωτήσεις καὶ ἀναφοραί.

Ὁ κ. **Α. Ἀργυρὸς** (Ὑπουργὸς τῆς Παιδείας) ὑποβάλλει σχέδιον ψηφίσματος «περὶ ἀναμεταθέσεως καὶ ὑποδιαιρέσεως τῶν ἄνευ τῶν ὑπὸ τῶν διοικητικῶν συμβουλίων παρεχομένων ἐγγυήσεων μετατεθέντων καὶ προαχθέντων λειτουργῶν τῆς μέσης καὶ δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως», παρακαλεῖ δὲ ὅπως παραπεμφθῇ εἰς ἐπιτροπὴν κατηρτισμένην καὶ ἐκ τῶν βουλευτῶν, οἵτινες ἔλαβον τὸν λόγον κατὰ τὴν προχθεσινὴν σχετικὴν συζήτησιν.

Ὁ κ. **Α. Μιχαλακόπουλος** (Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν) ὑποβάλλει νομοσχέδιον «περὶ προσωρινῆς παραχωρήσεως τῆς ῥήτρας τοῦ μάλλον εὐνοουμένου κράτους εἰς Χώ-

ρας μεθ' ὧν ἐξακολουθοῦσι διαπραγματεύσεις, πρὸς σύναψιν ἐμπορικῆς συμβάσεως».

Εἰσέρχεται εἶτα ἡ Βουλὴ εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν

τῆς Νομοθετικῆς Ἐργασίας

Ὁ κ. **Πρόεδρος** ἐρωτᾷ τὴν Βουλήν, ἂν συναινῇ νὰ προταχθῇ τὸ ψήφισμα «περὶ τῶν συνεπειῶν τῆς ἀθῳωτικῆς ἀποφάσεως τοῦ Κακουργιδικείου κλπ.».

Ὁ κ. **Γ. Μπούσιος** παρατηρεῖ ὅτι πάντα τὰ ψηφίσματα, ἅτινα εἶναι ἀναγεγραμμένα εἰς τὴν Ἡμερησίαν Διάταξιν θὰ ψηφίζωνται εἰς τὸ ἑξῆς εἰς τρεῖς ἀναγνώσεις, κατὰ τὰ κεκανονισμένα. Ἑπομένως πρὶν ἢ ἐφαρμοσθῇ τὸ μέτρον τοῦτο θὰ ἔπρεπε νὰ προταχθῇ τὸ περὶ οὗ πρόκειται ψήφισμα.

Ὁ κ. **Χ. Βοζίκης** λέγει ὅτι πρέπει νὰ προταχθῇ τὸ ψήφισμα ὡς ἀφορῶν τὸν καταρτισμὸν τοῦ Σώματος.

Ὁ κ. **Ν. Δαρβέρης** λέγει ὅτι δὲν δύναται νὰ συζητηθῇ τοιοῦτο ψήφισμα, διότι τὸ ἐκλογοδικεῖον ὀρθῶς ἀπεφάνθη, ἐφόσον ὁ περὶ οὗ πρόκειται βουλευτὴς εἶχε παραπεμφθῇ διὰ βουλεύματος ἐπὶ πλαστογραφίᾳ.

Ὁ κ. **Αὐγ. Θεολογίτης** λέγει ὅτι ὁ περὶ οὗ πρόκειται βουλευτὴς ἠθῳώθη πανηγυρικῶς, δὲν εἶνε δὲ δυνατὸν νὰ ἀδικηθῇ ὁ κ. συνάδελφος.

Ὁ κ. **Α. Ἰωαννίδης** λέγει ὅτι ὑπάρχει προηγούμενον τῆς Γ' Συνελεύσεως, δὲν δύναται δὲ ἡ Βουλὴ νὰ ἀνατρέψῃ τοὺς κειμένους νόμους, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὁποίων ἐξεδόθη ἡ ἀπόφασις τοῦ ἐκλογοδικείου.

Ὁ κ. **Ι. Βαλαλᾶς** λέγει ὅτι δὲν πρόκειται παρὰ νὰ ἀναγνωρίσῃ ἡ Βουλὴ ἂν εἷς συνάδελφος ἀθῳωθεὶς πανηγυρικῶς δύναται νὰ ἐπανέλθῃ ἐντίμως εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ Βουλευτηρίου.

Ὁ κ. **Π. Τσαλδάρης** (Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν) παρακαλεῖ ν' ἀποφανθῇ ἡ Βουλὴ περὶ τῆς προτάξεως ἢ μὴ τοῦ ψηφίσματος, ἐπειτα δὲ νὰ γίνῃ συζήτησις.

Ἡ **Βουλή,** ἐρωτωμένη ὑπὸ τοῦ κ. Προέδρου, δέχεται δι' ἀναστάσεως τὴν πρότᾳξιν.

Ἐπὶ τῆς οὐσίας ὁμιλῶν ὁ κ. **Γ. Καλδῆς** λέγει ὅτι ἡ ἐνέργεια τοῦ ἐκλογοδικείου ὑπῆρξε νόμιμος, ἀλλ' ἡ δικαστικὴ ἀπόφασις ἐξεμηδένισε τὸ παραπεμπτικὸν βούλευμα ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ὁποίου ἠκυρώθη ἡ ἐκλογή. Τὸ παράδειγμα τῆς Γ' Συνελεύσεως, τὸ ὁποῖον ἀνέφερεν ὁ κ. Ἰωαννίδης, δὲν ἔχει σχέσιν ἐν προκειμένῳ, διότι σήμερον ἰσχύει τὸ ἀναλογικὸν σύστημα. Ἐὰν εἴχομεν τὸ πλειοψηφικὸν θὰ ἐνηργεῖτο ἐπαναληπτικὴ ἐκλογή, ἐνῷ ὑπὸ τὸ σημερινὸν σύστημα θὰ ἔλθῃ εἰς τὴν θέσιν τ.ῦ κ. βουλευτοῦ, ἄλλος οὐδὲν ἀντιπροσωπεύων.

Ὁ κ. **Σ. Σωτηριάδης** λέγει ὅτι τὸ ζήτημα εἶνε ἂν ὁ κ. βουλευτὴς ἦτο ἢ ὄχι ἐκλόγιμος. Περὶ τούτου δὲν ὑπάρχει ἀμφισβήτησις. Δὲν ἦτο ἐκλόγιμος ὁ κ. βουλευτής. Πῶς δὲ ἐκ τῶν ὑστέρων θὰ ἔλθῃ ἡ Βουλὴ νὰ εἴπῃ ὅτι ὁ βουλευτὴς ἔχει τὸ νόμιμον προσόν. Τὸ πρᾶγμα εἶνε τόσον ἁπλοῦν ὥστε νὰ μὴ ἐπιτρέπεται οὐδεμία συζήτησις.

Ὁ κ. **Π. Μπούμπουλης** παρατηρεῖ ὅτι δὲν δύναται νὰ παρίσταται εἰς τὴν αἴθουσαν ὁ κ. βουλευτὴς περὶ οὗ γίνεται ἡ συζήτησις.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** λέγει ὅτι ἡ σχετικὴ ἀπόφασις δὲν ἐκοινοποιήθη ἀκόμη.

Ὁ κ **Ν. Δαρβέρης** παρατηρεῖ ὅτι θὰ ἦτο ἔμμεσος κατάργησις τοῦ νόμου ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐστηρίχθη τὸ ἐκλογοδικεῖον ἂν ἡ Βουλὴ ἐψήφιζε τοιοῦτο ψήφισμα. Τὸ ἐκλογοδικεῖον οὕτω θέλει τεθῇ ὑπὸ ἔλεγχον.

Ὁ κ. **Ε. Ἐμμανουηλίδης** λέγει ὅτι δὲν πρόκειται περὶ προσώπων ἀλλὰ περὶ ἄρσεως ἀτόπου, τὸ ὁποῖον προέκυψεν ἐξ αἰτίας τῆς ἀλλαγῆς τοῦ ἐκλογικοῦ συστήματος. Δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ἀγνοηθῇ ὁ ἔχων τὴν λαϊκὴν ἐτυμογορίαν ὑπὲρ αὐτοῦ, διὰ νὰ παρακαθήσῃ εἰς τὴν Βουλὴν ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος δὲν εἶχε μὲ τὸ μέρος του τὴν λαϊκὴν θέλησιν· πρέπει ἀποβλέπουσα εἰς τὴν οὐσίαν νὰ ἀποδώσῃ ἡ Βουλὴ τὸ δίκαιον.

Ὁ κ. **Τ. Ἀναστασίου** λέγει ὅτι ἂν ἡ Βουλὴ ἤθελε νὰ κρίνῃ ἀπὸ ἀπόψεως ἀπολύτου τυπικότητος βεβαίως ἔπρεπε νὰ συμφωνήσῃ μὲ τοὺς ἀντιλέγοντας κατὰ τοῦ ψηφίσματος. Δὲν ὑπάρχει δὲ τὸ παράδειγμα τῆς τρίτης Συνελεύσεως τοῦ ὁποίου ἐγένετο μνεία προηγουμένως ἀλλὰ καὶ τῆς τετάρτης, μὴ δεχθείσης ὅμοιον ψήφισμα ἀφορῶν τὸν πλημμελοῦσιον κ. Κατζηπέτρον. Ἀλλὰ δὲ εἶναι δυνατὸν τὸ ζήτημα τοῦτο νὰ κριθῇ οὕτω.

Ἡ Βουλὴ ἀσκοῦσα ἐν προκειμένῳ δικαστικὰ οὕτως εἰπεῖν ἔργα θὰ κρίνῃ οὐσιαστικῶς τὸ ζήτημα καὶ θὰ ἐξετάσῃ ἂν δύναται διὰ τυπικοὺς λόγους νὰ ἀπομακρύνῃ τῆς αἰθούσης ταύτης τὸν κ. Βουλευτήν, ἀφ' οὗ οὗτος καὶ ἀθῷος ἐκρίθη καὶ δὲν δύναται νὰ κάμῃ ἔκκλησιν εἰς τὸν λαὸν ὡς ἠδύναντο οἱ πληρεξούσιοι τῶν Συνελεύσεων ἐκείνων. Εἶναι δὲ παράλειψις τοῦ ἐκλογικοῦ νόμου, μὴ ἔχοντος ὑπ' ὄψει του τὴν προκειμένην περίπτωσιν ὅτι ἀκυρουμένης τῆς ἐκλογῆς δὲν δύναται ὁ καθ' οὗ ἡ ἀκύρωσις νὰ ἀναφερθῇ εἰς τὸν λαόν. Ἐξετάζων δὲ τὴν ὑπόθεσιν οὐσιαστικῶς καταλήγει ὅτι ἡ Βουλὴ δὲν πρέπει νὰ ἀποβάλῃ ἕνα βουλευτήν, ὅστις ἔτυχεν τοσούτῳ πανηγυρικῆς ἐμπιστοσύνης ἐκ μέρους τοῦ λαοῦ τοῦ νομοῦ του.

Ὁ κ. **Λ. Ἰασωνίδης** λέγει ὅτι τὴν ἡμέραν τῆς ἀνακηρύξεως δὲν ὑπῆρχε τὸ βούλευμα· ἐν τῷ μεταξὺ παρενεβλήθη τοῦτο. Θὰ εἶνε πολὺ ἄδικον καὶ διὰ τὸν βουλευτὴν καὶ διὰ τὸν λαὸν νὰ ἀποβάλωμεν ἐντεῦθεν ἕνα συνάδελφον ὁ ὁποῖος ἐξελέγη πανηγυρικῶς.

Ὁ κ. **Β. Σαγιᾶς** λέγει ὅτι εἶναι ἀναμφισβήτητον ὅτι τὸ βούλευμα δὲν ἔχει τὴν δύναμιν τὴν πείθουσαν περὶ τῆς ἐνοχῆς ἢ μὴ τοῦ καθ' οὗ τὸ βούλευμα. Δὲν δύναται δὲ νὰ ἰσχυρισθῇ τις ὅτι ἡ δικαστικὴ ἀπόφασις δὲν εἶνε ἰσχυροτέρα καὶ δὲν καλύπτει τὸ βούλευμα. Καὶ ἀπὸ τῆς ἀπόψεως λοιπὸν ταύτης, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τῆς εὐπρεπείας, ἡ ὁποία ὀφείλει νὰ κρατῇ εἰς τὰς μεταξὺ τῶν κ. κ. βουλευτῶν σχέσεις φρονεῖ ὅτι τὸ ψήφισμα πρέπει νὰ γίνῃ δεκτόν.

Ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας) παρατηρεῖ ὅτι ἡ Βουλὴ ἀρκούντως ἤδη συνεζήτησε τὸ θέμα καὶ φρονεῖ ὅτι θὰ ἦτο ἤδη ὥριμος ἵνα λάβῃ σχετικῶς μίαν ἀπόφασιν, ἵνα εἰσέλθῃ εἰς τὴν συζήτησιν τοῦ Συντάγματος.

Ὁ κ. **Δ. Στεφανόπουλος** λέγει ὅτι τὴν στιγμὴν καθ' ἣν ἐδραιώθη εἰς τὴν συνείδησιν τοῦ σώματος ὅτι ἡ τροπολογία τοῦ ἐκλογικοῦ νόμου εἶναι δικαία, θὰ ἦτο ἄδικον νὰ μὴ ἐπιτραπῇ εἰς τὸν συνάδελφον νὰ παρακάθηται εἰς τὴν Βουλήν. Δεδομένου ὅτι τὴν στιγμὴν καθ' ἣν ἐξετέθη ἐνώπιον τοῦ λαοῦ τῆς περιφερείας του ἐγνώριζεν ὅτι οὗτος κατηγορεῖται διὰ τὴν πρᾶξιν δι' ἣν κατηγορεῖται καὶ τὸν ἐξέλεξε βουλευτήν, σημαίνει ὅτι ὁ λαὸς διὰ τῆς ψήφου του τὸν ἀπήλλαξε τῆς κατηγορίας. Φρονῶ ὅτι εἶναι ἔργον δικαιοσύνης καὶ σύμφωνον πρὸς τὴν θέλησιν τοῦ λαοῦ ἡ ψήφισις τῆς προτάσεως καὶ ἡμεῖς δὲν πρέπει νὰ ἀρνηθῶμεν νὰ παρακάθηται οὗτος μεταξὺ ἡμῶν.

Ὁ κ. **Κ. Καλκάνης** λέγει ὅτι τὸ πρᾶγμα ἔχει γενικωτέραν σημασίαν, διότι ὑπάρχει ὁ κίνδυνος νὰ νομισθῇ ὅτι ἡμεῖς ἐδῶ θεωροῦμεν τοὺς κειμένους νόμους ὡς ἀθύρματα. Πρέπει διὰ τῶν ἀποφάσεων ἡμῶν νὰ διαδηλώσωμεν ὅτι εἶνε σεβαστοὶ ἐκ μέρους ἡμῶν οἱ κείμενοι νόμοι πάντως καὶ ἂν ἀκόμη ἐγένετο δεκτὸν τὸ ψήφισμα δὲν θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ ἔχῃ τοῦτο ἀναδρομικὴν ἰσχύν. Δὲν πρέπει δὲ νὰ παρίδωμεν καὶ τὸ γεγονὸς ὅτι πρόκειται περὶ προσωπικοῦ νόμου, ἡ ἐπιψήφισις τοῦ ὁποίου θέλει συντελέσῃ εἰς τὸ νὰ ἐμπνεύσῃ τὴν ἰδέαν ὅτι ἡ Βουλὴ δὲν εὑρίσκεται εἰς τὸ ὕψος της.

Ὁ κ. **Σ. Οἰκονομίδης** νομίζει ὅτι εἶναι ζήτημα καθαρᾶς ἐπεμβάσεως τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας εἰς τὰ δικαστικὰ καθήκοντα. Ἔχομεν, λέγει, μίαν ἀπόφασιν τακτικὴν καὶ νόμιμον καὶ ἐὰν ἀνατρέψωμεν τὴν ἀπόφασιν αὐτὴν θὰ ἐπεμβῶμεν εἰς τὰ δικαστικὰ καθήκοντα. Εἶναι ζήτημα εὐπρεπείας τῆς Βουλῆς νὰ σεβασθῇ τὴν ἀπόφασιν αὐτήν. Ἐὰν θέλετε νὰ παρακάθηται μεταξὺ ἡμῶν ὁ κ. Βουλευτὴς δύνασθε νὰ εὕρητε μίαν ἄλλην λύσιν ἀλλ' ὄχι τὴν προτεινομένην. Ὑπῆρξε

φυσικὰ ἀπόφασις ἀθῳώσασα τὸν κ. Βουλευτήν, ἀλλ' ἐξ αὐτοῦ δὲν ἔπεται ὅτι ἡ ἀπόφασις τοῦ Ἐκλογοδικείου δὲν εἶναι νόμιμος. Καταλήγων λέγει ὅτι εἶναι ζήτημα εὐπρεπείας τοῦ σώματος νὰ μὴ δεχθῇ τὸ ψήφισμα.

Ὁ κ. **Π. Τσιτσεκλῆς** λέγει ὅτι ὁ κ. Βουλευτὴς κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἐκλογῆς ἐστερεῖτο τοῦ δικαιώματος τοῦ ἐκλογίμου, ὡς παραπεμφθεὶς διὰ βουλεύματος ἐπὶ κακουργήματι, ἡ δὲ διάταξις αὕτη ὑπῆρχεν ἀκόμη καὶ εἰς τὸν παλαιὸν ἐκλογικὸν νόμον. Συνεπῶς ἡ ἀπόφασις τοῦ Ἐκλογοδικείου εἶναι ὀρθή. Ἀναπτύσσει τὰ τοῦ θεσμοῦ τοῦ Ἐκλογοδικείου, ὅπερ ὀρθῶς ἐφήρμοσε τὸν νόμον. Ἄλλως τε, λέγει, ἐὰν ἡ Βουλὴ ἦτο ἁπλῆ καὶ δὲν εἶχε τὸν χαρακτῆρα, ὃν ἔχει, δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ ἐπιληφθῇ τοῦ ζητήματος αὐτοῦ. Μήπως ὅμως ἐπειδὴ εἴμεθα συντακτικὴ συνέλευσις ἔχομεν τὸ δικαίωμα νὰ μὴ σεβώμεθα τὰς ἀποφάσεις ἀνωτάτου δικαστηρίου. Ἐὰν ὁ νόμος εἶναι αὐστηρὸς πάντως dura lex sed lex. Ὁμιλῶ, λέγει, πάντοτε ἀπροσώπως ἀλλ' ἀναμφιβόλως πρόκειται ἡ Βουλὴ νὰ μὴ σεβασθῇ μίαν δικαστικὴν ἀπόφασιν διὰ νὰ παρακάθηται ἄνθρωπος παραπεμφθεὶς διὰ βουλεύματος ἐπὶ κακουργήματι.

Ὁ κ. **Ρ. Κούνδουρος** λέγει ὅτι πρόκειται νὰ ρυθμίσωμεν μίαν διάταξιν μὴ ρυθμισθεῖσαν ἀκόμη μέχρι τοῦδε. Κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἀνακηρύξεως ὁ κ. Ἀνδρεάδης εἶχε τὰ δικαιώματα τοῦ ἐκλογίμου ὡς καὶ κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἐκλογῆς· ἀλλὰ παρενέπεσεν ἓν βούλευμα ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ὁποίου τὸ Ἐκλογοδικεῖον ἠκύρωσε τὴν ἐκλογήν. Ἀλλ' ἡ μεγαλυτέρα ἀπόφασις εἶναι ἡ ἀπόφασις τοῦ λαοῦ τῆς ἐπαρχίας του, ἥτις τὸν ἐξέλεξε βουλευτήν.

Ὁ κ. **Γ. Μπούσιος** λέγει ὅτι δὲν πρόκειται νὰ θίξωμεν τὴν δικαιοσύνην, διότι καθὼς ἐλέχθη καὶ τὴν ἡμέραν τῆς ἀνακηρύξεως καὶ τὴν ἡμέραν τῆς ἐκλογῆς εἶχε πάντα τὰ προσόντα, ἀλλὰ παρενέπεσε τὸ βούλευμα καὶ ἠκυρώθη ἡ ἐκλογὴ καὶ τὸ ζήτημα εἶναι ἡ Βουλὴ νὰ εἴπῃ ὅτι, ἐπειδὴ δύο ἡμέρας μετὰ τὴν ἀκύρωσιν τῆς ἐκλογῆς του ἠθῳώθη πανηγυρικῶς τὸν θεωρεῖ ἄξιον νὰ παρακάθηται μεταξὺ τῶν μελῶν της.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** λέγει ὅτι ὑπεβλήθη πρότασις 15 βουλευτῶν περὶ ψηφοφορίας δι' ὀνομαστικῆς κλήσεως.

Ὁ κ. **Π. Μερλόπουλος** λέγει ὅτι τὸ σχέδιον τοῦ ψηφίσματος ἀφορᾷ τὴν συγκρότησιν τοῦ σώματος καὶ δι' αὐτὸ καλῶς προετάχθη ἡ συζήτησις τοῦ ψηφίσματος. Ἀλλὰ ἡ συζήτησις λέγει διεξήχθη κακῶς. Τὸ δικαίωμα ἡμῶν τὸ ἀντλοῦμεν ἐκ τοῦ συντάγματος θὰ προτείνω λοιπὸν πρότασιν ἀπαραδέκτου τοῦ ψηφίσματος, διότι πρόκειται περὶ ἀνατροπῆς τοῦ Συντάγματος. Δὲν πρόκειται περὶ τοῦ κ. Ἀνδρεάδη, ὃν καὶ δὲν γνωρίζω καὶ πρὸς ὃν διάκειμαι μάλιστα συμπαθῶς, δὲν εἰσέρχομαι εἰς τὴν ἐξέτασιν τῆς οὐσίας τοῦ ζητήματος ἐὰν εἶχεν ἢ δὲν εἶχε τὰ προσόντα. Ἡ ἁρμοδία ἀρχὴ ἀπεφάνθη ὅτι δὲν εἶχε τὰ προσόντα, τὸ ἐκλογοδικεῖον δηλαδή, ἀντλοῦν τὰ δικαιώματά του ἐκ τοῦ Συντάγματος, ἔθεσε φραγμὸν ἀνυπέρβλητον ὡς πρὸς τὰ δικαιώματα τῆς ἐκλογιμότητος τοῦ κ. Ἀνδρεάδη. Ἀλλὰ καὶ ἡ πρότασις περὶ ψηφοφορίας εἶναι ἀπαράδεκτος καὶ ἀναφέρει τὸ ἄρθρον 42 τοῦ Συντάγματος, ὃ καὶ ἀναλύει. Ἡ Βουλὴ λέγει ἔχει στοιχειώδες καθῆκον νὰ σεβασθῇ τὸ Σύνταγμα καὶ νὰ μὴ ἀνατρέψῃ μίαν ἀπόφασιν καλῶς ληφθεῖσαν. Καὶ εἰσάγεται μὲν ἡ πρότασις ὑπὸ μορφὴν ψηφίσματος, ἵνα παρακαμφθῇ ὁ σκόπελος τοῦ Συντάγματος, ἀλλὰ ἡ μέθοδος αὕτη δὲν εἶναι συγχωρημένη προκειμένου περὶ τοιούτων θεμάτων. Μόνον θέματα ἀναγόμενα εἰς τὴν ἀναθεώρησιν τοῦ Συντάγματος εἶνε δυνατὸν νὰ εἰσάγωνται ὑπὸ μορφὴν ψηφίσματος.

Καταλήγων προτείνει ἵνα ἡ Βουλὴ θεωρήσῃ τὴν τε πρότασιν καὶ τὴν ψηφοφορίαν ἀπαράδεκτον.

Ι. Εὐταξίας. Τὸ ζήτημα θὰ τὸ ἐξετάσω οὐσιαστικῶς καὶ τυπικῶς. Ἡ οὐσία εἶνε ἡ ἑξῆς:

Τὸ ἀνέκκλητον παραπεμπτικὸν βούλευμα καθιστᾷ μὴ ἐκλόγιμον τὸν ὑποψήφιον ἀναμφιβόλως. Ἀλλὰ τὸ βούλευμα δημιουργεῖ ἁπλῶς ταραχὴν περὶ ἐνοχῆς τοῦ κατηγορουμένου, ἡ ἀλήθεια θὰ ἐξακριβωθῇ ὑπὸ τῆς ὁριστικῆς οὐσιαστικῆς ἀποφάσεως. Ἀλλὰ διατί ὁ νόμος ἔθεσεν ὡς πρότυπον τὴν μὴ παραπομπὴν δι' ἀνεκκλήτου βουλεύματος; Διότι ἂν ἐθεώρει ἐκλόγιμον καὶ τὸν παραπεμφθέντα καὶ οὗτος ἐξελέγετο, ὅταν ὕστερον δικαζόμενος ἤθελε καταδικασθῇ ἐπὶ κακουργήματι τὸ ἀποτέλεσμα θὰ ἦτο ὅτι οὔτε τὸ ἐκλογοδικεῖον θὰ ἠδύνατο πλέον νὰ ἀκυρώσῃ τὴν ἐκλογὴν καὶ ἡμεῖς θὰ εἴχομεν συνάδελφον ἕνα κακοῦργον. Λοιπὸν αὐτὸ τὸ τεκμήριον, τὸ ὁποῖον ὑπῆρχε διὰ τὸν κ. Ἀνδρεάδην ἀνετράπη, ἀνετράπη δι' ὁριστικῆς ἀποφάσεως περὶ τῆς ἀποφάσεως τοῦ ἐκλογοδικείου. Λοιπὸν τώρα γεννᾶται τὸ ζήτημα τί πρέπει νὰ γίνῃ δι' αὐτὴν τὴν ἐκλογήν. Τὸ ζήτημα θὰ ἦτο ἁπλοῦν ἐπὶ τῇ βάσει μὴ ἀναλογικῆς ἐκλογῆς, διότι θὰ διετάσσετο νέα ἐκλογή, εἰς τὴν ὁποίαν ὁ ἀδικηθεὶς βεβαίως δὲν θὰ ἀπεκλείετο πλέον, οἱ ἐκλογεῖς θὰ εἶχον πάλιν τὴν εὐχέρειαν νὰ τὸν ἐκλέξουν, ἐνῷ ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἀναλογικῆς ἐκλογῆς ἔρχεται ὁ ἐπιλαχών, ὁ ὁποῖος δὲν εἶνε τῆς ἐμπιστοσύνης τῶν ἐκλογέων. Λοιπὸν αὐτὴν τὴν ἀδικίαν θέλει νὰ ἄρῃ ὁ προτεινόμενος νόμος καὶ τοῦτο ὄχι χάριν τοῦ κ. Ἀνδρεάδη, ἀλλὰ χάριν τῶν χιλιάδων ἐκλογέων, οἱ ὁποῖοι οὕτω δὲν θὰ ἀντιπροσωπεύωντο. Λοιπὸν κατ' οὐσίαν τὸ πρᾶγμα εἶνε προδήλως ἄδικον. Τώρα ἔρχονται δυσχέρειαι τυπικαί. Ἐρρέθη ὅτι αὐτὸς ὁ νόμος ἀντίκειται εἰς τὸ Σύνταγμα, ἀλλὰ τὸ Σύνταγμα τὸ ὑπὸ ψήφισιν, δὲν ἔχει ἀκόμη κυρωθῇ. Ἄλλωστε ἐπληροφορήθην ὅτι ἡ διάταξις περὶ ἀναλογικῆς ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς ἐξαλείφεται. Λοιπὸν τὸ κώλυμα τὸ ἐκ τοῦ Συντάγματος δὲν ὑπάρχει. Ἀλλὰ θὰ εἴπουν ὅτι ὁ νόμος ἰσχύει εἰς τὸ μέλλον. Αὐτὸ εἶνε ὁ κανὼν τῷ ὄντι, ἀλλὰ ὑπάρχουσι καὶ περιστάσεις κατὰ τὰς ὁποίας ὁ νομοθέτης δίδει ἀναδρομικὴν ἰσχὺν εἰς τὸν νόμον καὶ μία τοιαύτη ἐξόχως δικαιολογημένη περίστασις ὄχι διὰ τὸν κ. Ἀνδρεάδην, ὅσον διὰ τοὺς ἐκλογεῖς, εἶνε καὶ ἡ προκειμένη.

Ὁ κ. **Γ. Λαζανᾶς** λέγει ὅτι ὑπεστηρίχθη τὸ ἄδικον τοῦ ἐκλογικοῦ νόμου εἰς τὴν περίπτωσιν τοῦ κ. Ἀνδρεάδη, διότι ἐνῷ δὲν εἶχε τὸ δικαίωμα τῆς ἐκλογιμότητος λόγῳ τοῦ βουλεύματος, κατόπιν ἠθῳώθη. Ὁ νόμος, λέγει, δὲν εἶνε ἄδικος. Θεωρεῖ δὲ λίαν ἐπικίνδυνον τὴν τροποποίησιν αὐτὴν διότι δι' αὐτῆς θὰ φθάσωμεν εἰς τὸ ἄτοπον, ὥστε κατηγορούμενος καὶ ἔνοχος, συμπαθὴς ὅμως πρὸς τοὺς ἐκλογεῖς, νὰ ἀθῳώνεται ἀπὸ τὸ Κακουργοδικεῖον, λόγῳ τῆς βουλευτικῆς αὐτοῦ ἰδιότητος. Ἀσχέτως λοιπὸν πρὸς τὴν ἐπέμβασιν τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας εἰς τὴν δικαστικὴν ἡ ἄποψις τοῦ νόμου εἶνε δικαιοτάτη. Καταλήγων τάσσεται κατὰ τῆς προτάσεως.

Ὁ κ. **Γ. Καρπετόπουλος** λέγει ὅτι καταβάλλεται προσπάθεια νὰ νεκρωθῇ ὁ ἐκλογικὸς νόμος, ὅστις καθορίζει ὀλίγα προσόντα ἀλλ' ἀπαραίτητα. Καὶ ὁ περὶ οὗ πρόκειται βουλευτὴς ἐστερεῖτο τῶν προσόντων αὐτῶν. Ἀλλὰ καὶ ἀπὸ ἄλλης ἀπόψεως ἡ Βουλὴ ὀφείλει νὰ σέβεται τοὺς νόμους. Ψηφίσατε, λέγει, νόμον νὰ ἰσχύῃ διὰ τὸ μέλλον. Ἄλλως τε ποία ἀνάγκη ἐπιβάλλει τὸν σφαγιασμὸν τοῦ νόμου διὰ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν Βουλὴν πρόσωπον στερούμενον, νόμῳ, τῶν προσόντων.

Ε. Χατζιδάκης. Θὰ ἤθελα νὰ ἀπευθύνω πρὸς τοὺς κυρίους συναδέλφους, οἵτινες ὑπεστήριξαν τὴν παραδοχὴν τοῦ ὑπὸ συζήτησιν ψηφίσματος, ἂν ἔχωμεν ἢ ὄχι Σύνταγμα, ἔστω καὶ προσωρινῶς ἰσχύον. Διότι ἂν ἰσχύῃ τὸ Σύνταγμα, δὲν δύναται νὰ γίνῃ δεκτὸν τὸ ψήφισμα. Συνάδελφοί τινες, ὡς ὁ ἐκ Λέσβου κ. Καλδῆς, ἐξήτασαν τί πρέπει νὰ ὑπερισχύσῃ, τὸ βούλευμα τὸ ὁποῖον παρέπεμψε τὸν κ. Ἀνδρεάδην ἢ ἡ ἀπόφασις τοῦ Κακουργιοδικείου, ἡ ὁποία τὸν ἠθῴωσε. Βεβαίως ἰσχυροτέρα εἶναι ἡ ἀπόφασις, ἀλλὰ δὲν πρόκειται περὶ αὐτῆς, ἀλλὰ περὶ τῆς ἀποφάσεως τοῦ Ἐκλογοδικείου, δικαστηρίου ἱδρυθέντος καὶ λειτουργοῦντος ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ Συντάγματος ἀπὸ τοῦ 1911. Τὸ πολίτευμά μας ὡς κοινοβουλευτικόν, στηρίζεται εἰς τὴν διάκρισιν τῶν ἐξουσιῶν. Ἂν σήμερον δεχθῶμεν τὸ ψήφισμα

θ

ά διαπράξωμεν καταλύσιν τοῦ Συντάγματος. Δὲν θὰ ὑπάρχῃ πλέον Σύνταγμα, ὅταν ἡ Νομοθετικὴ ἐξουσία ἀκυρώσῃ τὴν ἀπόφασιν τοῦ Ἐκλογοδικείου, διότι καταργεῖται οὕτω ἡ μία τῶν ἐξουσιῶν, καταλύεται ἡ ἀνεξαρτησία τῆς δικαστικῆς ἐξουσίας.

Ὁ κ. ***Π. Τσαλδάρης*** (Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν) παρακαλεῖ νὰ ἀναβληθῇ ἡ ψηφοφορία διὰ νὰ εἶνε παρόντες οἱ κ. ἀρχηγοὶ τῶν κομμάτων, ὁπότε θὰ ἴδωμεν ἐὰν θὰ εἶνε δυνατὸν νὰ μεταβάλῃ τὴν σύνθεσίν της ἡ Βουλὴ διὰ ψηφοφορίας. (Θόρυβος ἐκ τοῦ κέντρου).

Ὁ κ. ***Πρόεδρος*** δηλοῖ ὅτι ὅταν ἤρχισεν ἡ συζήτησις ἦσαν παρόντες ὅλοι οἱ ἀρχηγοὶ τῶν κομμάτων.

Ὁ κ. ***Π. Τσαλδάρης*** (Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν) νομίζει ὅτι εἶνε ὀρθὸν νὰ ἀκουσθοῦν οἱ ἀρχηγοὶ τῶν κομμάτων ἀσχέτως τοῦ ὅτι οἱ κ.κ. βουλευταὶ τῆς μερίδος ἧς προΐσταται εἶνε ἐλεύθεροι νὰ ψηφίσουν κατὰ βούλησιν. Ἡ γνώμη τῶν ἀρχηγῶν εἶνε ἐπιδεδλημένη διότι τὸ ζήτημα ἀφορᾷ τὴν σύνθεσιν τοῦ Σώματος, ἐφ' ὅσον τὴν θέσιν τοῦ ἀκυρωθέντος θὰ καταλάβῃ ἄλλος. Πρόκειται περὶ τοῦ τρόπου καθ' ὃν συντίθεται τὸ Σῶμα καὶ ἐρ' ὅσον ἔχομεν νόμον συστατικὸν τῆς συνθέσεως δὲν νομίζει, λέγει, ὀρθὸν ὅπως δι' ἀποφάσεως τῆς Βουλῆς ἀνατραπῇ οὗτος. Δι' αὐτὸ παρακαλεῖ νὰ ἀναβληθῇ πᾶσα ἀπόφασις μέχρις ὅτου ἀκουσθοῦν καὶ αἱ γνῶμαι τῶν ἀρχηγῶν τῶν κομμάτων, οἱ ὁποῖοι θὰ ἔχουν ἀσφαλῶς ἐπιρροὴν ἐπὶ τῶν γνωμῶν τῶν κ. κ. βουλευτῶν καὶ θὰ ἀναλάδουν καὶ τὴν εὐθύνην τῆς ἀποφάσεως.

Ὁ κ. ***Κ. Ἀγγελόπουλος*** (Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης) συνιστᾷ νὰ προσέξῃ ἡ Βουλὴ μήπως τὸ ἐν σπουδῇ ἀποφασισθησόμενον δὲν εἶνε προϊὸν εὐθείας κρίσεως.

Ὁ κ. ***Θ. Χαβίνης*** νομίζει ὅτι τὸ ζήτημα συνεζητήθη ἐπαρκῶς, ἦσαν δὲ κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς συζητήσεως παρόντες καὶ οἱ ἀρχηγοὶ τῶν κομμάτων καὶ ἂν ἐνόμιζον ἀπαραίτητον τὴν παρουσίαν των θὰ ἔμενον. Ἄλλως τε τὸ ζήτημα εἶνε ζήτημα Βουλῆς καὶ χάριν τοῦ κύρους αὐτῆς τῆς ἰδίας δὲν πρέπει νὰ γίνῃ δεκτὴ ἡ πρότασις τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῶν Ἐσωτερικῶν.

Μεθ' ὃ ὁ κ. ***Πρόεδρος*** κηρύσσει τὴν συζήτησιν περαιωμένην καὶ προκειμένης τῆς δι' ὀνομαστικῆς κλήσεως ψηφοφορίας καλοῦνται ὡς ψηφολέκται οἱ Βουλευταὶ κ. κ. ***Π. Μπούμπουλης*** καὶ ***Κ. Καλκάνης***, ἄρχεται δὲ ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν αὐτῶν ἡ ψηφοφορία, τοῦ ζητήματος τεθέντος οὕτω.

—Οἱ παραδεχόμενοι τὸ ψήφισμα λέγουσι «***ναί***», οἱ μὴ παραδεχόμενοι λέγουσι «***ὄχι***».

Περατωθείσης τῆς ψηφοφορίας καὶ γενομένης τῆς διαλογῆς προέκυψε τὸ ἑξῆς ἀποτέλεσμα:

Ἐψηφοφόρησαν 154
Εἶπον «***ναί***» 79
Εἶπον «***ὄχι***» 64
Ἠρνήθησαν ψῆφον 11.

Κ. Ἀγγελόπουλος .... ..Ο	Ἀντ. Στρατηγόπουλος ..Ν
Ν. Ἀμηρᾶς ....Ν	Π. Τσιτσεκλῆς ....Ο
Μιχ. Ἀργυρόπουλος	Γ. Ἀθανασιάδης .....
Χαρ. Βοζίκης	Γ. Ἀλεξανδρόπουλος .. Ο
Γ. Γεωργιάδης ....Π	Γ. Καλαντζόπουλος .. ..Ο
Κ. Δεμερτζῆς ....Ν	Ι. Καναβὸς ....Ν
Α. Δουλγερίδης	Δ. Κατσάνος ....
Γ. Ἐμπειρῖκος .... ..Ν	Γ. Καφαντάρης ....
Ἐμ. Ἐμμανουηλίδης ..Ν	Ἰωάν. Νικολίτσας .. ..Ο
Ἰωάν. Καλογερᾶς .... ..Ν	Ἰωάν. Παπαϊωάννου .. ..Ο
Ν. Κρανιωτάκης	Σπυρ. Τρικούπης .... ..Ο
Θ. Νικολούδης .... ..Ο	Γ. Τσακανίκας .... ..Ν
Χρ. Λαδᾶς ....Ο	Ἰωάν. Τσιγκόλης .... ..Ν
Γ. Μερκούρης ....Ο	Α. Γρηγοριάδης .... ..Ν
Δ. Μπαμπᾶκος ....Ο	Δ. Δημάδης ....
Ἰωάν. Ράλλης ....Π	Γ. Παπαπαράσχος .. ....

Λ. Κατσηγιάννης	Ι. Περδικογιάννης .. ....
Ἀπ. Ζούζουλας	Κ. Πολυχρονάκης ..Ν
Σπυρ. Ἠλιόπουλος	Γ. Φραγκουδάκης ....
Γ. Καρπετόπουλος ..Ο	Δημ. Ἀμπατζόπουλος ..Ν
Γ. Μηναΐος .....Ο	Ι. Ι. Ἄμποτ ..Π. ....
Ι. Μουντζουρίδης ..Ο	Θ. Ἀνδρεάδης ....
Π. Πετρίδης	Ἀλ. Βουτυρᾶς .....Ν
Σπ. Στάης	Ζ. Βεντούρας .....Π
Π. Τσαλδάρης ....Ο	Ν. Δαρβέρης .....Ο
Κ. Τσαλδάρης	Δ. Εὐθυμιάδης ....Ν
Ἀθ. Χριστόπουλος	Μ. Θεοδωρίδης ....
Ἠλίας Ἀποσκίτης	Α. Ἰασωνίδης .....Ν
Θ. Γρηγορίου	Δ. Κάκαβος .....Ο
Γ. Μπακόπουλος ....Ο	Ι. Καυτατζόγλου ....
Ν. Μπακόπουλος	Μ. Κῦρκος ....
Δ. Πλαπούτας	Α. Κυβετὸς .....Π
Θεόδ. Τουρκοβασίλης	Μεντὲς Λιάο Μεσατζῆς Ν
Α. Τροχάνης	Κ. Μουζενίδης .....Ν
Ν. Τριανταφυλλάκος	Κ. Μιττᾶκος .....Ν
Σπυρ. Τσακόπουλος	Ἀλ. Παπαναστασίου.. ....
Ν. Ἀνδρεαδάκης	Γρ. Παππανικολάου ..Π
Ἰωάν. Κίνιας	Σταμ. Παππάζης .... ..Ν
Λουκ. Κουτσοπέταλος	Φ. Παππαγεωργίου .. ....
Μ. Μαντᾶς .....Ο	Ἰσαὰκ Ἀβραὰμ Σιακῆ ..Ο
Γεώργ. Μικρὸς	Δαυὶδ Μπουχὰρ Σολὰν ..Π
Π. Νικολαΐδης	Γ. Χατζηγεωργίου .. ....
Γεώργ. Πεσματζόγλου..Ο	Μ. Γούδας ....
Α. Ἀγγελόπουλος	Α. Μελᾶς .....Ν
Τ. Ἀναστασίου ....Ν	Δ. Μπότσαρης .....Ν
Κ. Γκότσης	Ἀλ. Μυλωνᾶς ....
Κ. Γόντικας	Σπυρ. Νασιώτης ....
Ἰωάν. Γιαννόπουλος ..Ο	Χ. Χρηστοβασίλης ....
Α. Μάρκου	Ἀλκ. Λούλης .....Ν
Ἀνδρ. Μιχαλακόπουλος....	Γ. Ἐξηντάρης .....Ν
Δ. Μπούκουρας .....Ο	Ἀΰγ. Θεολογίτης ....Ν
Σ. Πολυζωγόπουλος	Σ. Καραγεώργης ....Ν
Β. Κανακάρης Ροῦφος ..Ν	Στ. Νικολαΐδης ....Ν
Βασίλειος Σαγιᾶς ....Ν	Α. Παππαδᾶτος ....Ν
Ἀνδρ. Στεφανόπουλος ..Ο	Ε. Σταυρίδης .....Π
Ι. Σισίνης	Ι. Τσονταρίδης ....Ν
Δ. Στεφανόπουλος ...Ν	Εὐθ. Βελλιανίτης .. ....
Γ. Βοραζάνης	Δ. Ζερβὸς ....
Κ. Γεωργαντόπουλος ..Ο	Ἰωάν. Θεοτόκης ....
Γ. Ζερβὸς	Σπυρ. Παϊπέτης ....
Α. Θεοδωρίδης .....Ν	Α. Πιέρρης ....
Κ. Κωνσταντινίδης ...Π	Β. Ἀλεξᾶτος ....
Α. Λαμπριανίδης ....Ν	Ι. Μεταξᾶς ....
Κ. Ὀρφανὸς .....Ν	Κοσμ. Μπουρμπούλης ..Ο
Χ. Πανταζίδης ....Ν	Α. Φωκᾶς ....
Χ. Παπάζογλου ....Ν	Λ. Ἀνδρεάδης ....
Λ. Παππαπαναγιώτου	Γ. Βαρβούτης ....
Α. Χάνογλου	Α. Ζάχος .....Ν
Β. Χατζηλίας	Γ. Κακουλίδης .....Ν
Κ. Βλαχοθανάσης	Ν. Κουπαροῦσος ....Ν
Ι. Βογιατζῆς .....Ο	Γ. Μπούσιος .....Ν
Θ. Καπαρᾶς .....Ο	Π. Παππαδόπουλος ...Ν
Σ. Οἰκονομίδης ....Ο	Κωνστ. Ἀλαβᾶνος ....
Θ. Παππαστρατῆς ...Ν	Δ. Βοκοτόπουλος ...Ο
Π. Χατζηπάνος	Μ. Δερλερὲς .....Ο
Δ. Βοῦλτζος .....Ο	Κ. Ἐμπειρῖκος ....
Θ. Γούσκος .....Ο	Π. Εὐριπαῖος .....Ν
Ν. Κολυβᾶς .....Ο	Ν. Καμπάνης .....Ο
Ἐρμ. Λούντζης .....Ο	Π. Καμπάνης ....
Ἀντ. Γαλανάκης	Περ. Μαζαράκης .....Ο
Γ. Κοκινάκης	Κ. Ναυπλιώτης .....Ο
Γ. Μαρῆς	Θ. Βαρβιτσιώτης .. ....
Β. Μεϊμαράκης ....Ο	Ν. Δ. Κουμάνταρος .. ....

Π. Παπαδᾶκος	Δ. Σκυλίτσης ....
Δ. Πετρακᾶκος	Ἰωάν. Σπετσιώτης ..Ο
Γ. Φικιώρης .....Ν	Γ. Στρῖγκος .....Ν
Α. Ἀποστολίδης ....Ο	Σωτ. Σωτηριάδης ...Ο
Ε. Γκλαβάνης	Θ. Μαγκριώτης ....
Α. Εὐφραιμίδης ....Ν	Κ. Μαζαράκης .....Ν
Β. Ζησιάδης .....Ν	Γρ. Τηλικίδης .....Ν
Κωνστ. Θέος	Θ. Χρυσοβέργης ....
Ἀλ. Ἰωαννίδης ....Ο	Α. Βαλαωρίτης ....
Δ. Καζάκης .....Ν	Γ. Μπανιᾶς ....
Κ. Καρτάλης	Α. Τσιῶκος .....Ο
Ἀνδρ. Κόρακας	Θ. Χαβίνης .....Ν
Σ. Μάξιμος .....Π	Κ. Καλκάνης .....Ο
Α. Μέρος	Μ. Τσαρλαμπᾶς ....Ν
Κ. Σπυρίδης .....Ν	Β. Σκουλᾶς .....Ν
Ν. Καθρῆς	Ε. Φωτάκης .....Ν
Ροῦσσος Κούνδουρος ..Ν	Χασὰν Ἀγᾶ Ζαδὲ Μουσιαφᾶ ....
Ε. Μοδάτσος	Ἀν. Μπακάλμπασης ....
Α. Γαληνὸς	Χαβουὺζ-Ὀσμᾶν ....
Γ. Θεοδοσιάδης	Σουκρῆ-Μαμουτ-Ὀγλοῦ ..
Γ. Καλδῆς .....Ν	Φεχμῆ Χασὰν βέη Ζαδὲ ..
Β. Καραπαναγιώτης ..Ν	Κ. Τελωνίδης ....
Σ. Κρητικᾶς .....Ν	Ἀθ. Σινώκας ....
Γ. Λαζανᾶς .....Ο	Νικόλ. Βλιᾶμος .....Ο
Μ. Λαΐλιος	Σ. Μανταφούνης ....
Γ. Παπανδρέου	Θεμ. Σοφούλης .....Ν
Δ. Σάλτας	Ἐμ. Χατζηδάκις .....Ο
Κ. Σῖμος .....Ν	Π. Ἀλεξιάδης ....
Π. Ἀντωναρόπουλος ..Ο	Α. Ἀργυρὸς .....Ο
Γ. Καντιάνης .....Ο	Δ. Δούκας ....
Α. Ἐμπ.Κουμουνδοῦρος Ο	Α. Λαζαρίδης .....Ν
Π. Μερλόπουλος .....Ο	Ν. Μανούσης .....Ν
Α. Μισυρλῆς	Ν. Τερλόγλου .....Ν
Φ. Μοσχούλας .....Ο	Δημ. Φλωριᾶς ....
Δ. Μπενάκης	Π. Μπούμπουλης .....Ο
Π. Μποῦτος .....Ο	Κ. Πετσάλης ....
Π. Σάκκης .....Ο	Χρ. Ἀλαμανῆς .....Ν
Ε. Φεσᾶς .....Ο	Σ. Ἀλεξιάδης .....Ν
Ἰωάν. Βατίστας	Περ. Ἀλεξανδρῆς .....Ν
Π. Διαμαντόπουλος	Ἀδαμ Ἔξαρχος ....
Ἐμμ. Μαχαίρας	Ε. Ζούκας .....Ν
Γ. Προυκάκης	Γ. Σίδερης ....
Γ. Σακαλῆς .....Ν	Σ. Ταλιαδοῦρος .....Ο
Σ. Σιμεονόγλου .....Ν	

Σωτ. Χατζηγιάκης	Ν. Κυριακόπουλος ...Π
Φ. Χρηστοδήμος .....Ο	Σ. Λιούμπης ....
Α. Ψάρρας	Γ. Μόδης ....
Ι. Μάνος	Δ. Τζίμας ....
Ἀθ. Μιαούλης	Ἀλ. Ξανθόπουλος .....Ν
Α. Σαχτούρης	Μ. Βολουδάκης .....Ν
Ν. Βελέντζας .....Ο	Α. Μητσοτάκης ....
Σ. Γάτος .....Ο	Π. Πολυχρονίδης ....
Ἰωάν. Εὐταξίας	Γ. Σήφακας ....
Σπυρ. Κρεμεζῆς .... Ν	Α. Ἀνδρεάδης ....
Εὐστ. Μαλαμίδας ...Ν	Β. Κουκουρίδης ....
Χ. Στεργιόπουλος ...Ν	Θ. Πανταζίδης ....
Ι. Τζίβας .....Ο	Α. Παχνὸς .....Ν
Θαλῆς Τσιριμῶκος	Α. Πολεμίδης ....
Δ. Χατζίσκος .....Ο	Ἀλ. Κανάρης ....
Ι. Βαλαλᾶς .....Ν	Ν. Μαμούνης .... ..
Φ. Δραγούμης .....Ν	

Ἑπομένως ἐγένετο δεκτὸν τὸ ψήφισμα ἔχον οὕτω.

Περὶ τῶν συνεπειῶν τῆς ἀθωωτικῆς ἀποφάσεως τοῦ Κακουργιοδικείου ἐπὶ προεκδοθείσης, λόγῳ παραπεμπτικοῦ βουλεύματος, ἀκυρωτικῆς ἀποφάσεως τοῦ Ἐκλογοδικείου.

Ἡ Βουλὴ τῶν Ἑλλήνων

Ψ Η Φ Ι Ζ Ε Ι

Εἰς τὴν περίπτωσιν καθ' ἣν ἤθελεν ἀκυρωθῇ ἡ ἐκλογὴ βουλευτοῦ, ἐπὶ τῷ λόγῳ ἐκδόσεως κατ' αὐτοῦ, μετὰ τὴν ἀνακήρυξίν του ὡς ὑποψηφίου, ἀνεκκλήτου βουλεύματος ἐπὶ κακουργήματι, ἡ ἀκυρωτικὴ ἀπόφασις ἀτονεῖ καὶ ὁ βουλευτὴς ἀποκαθίσταται εἰς τὰ δικαιώματα αὐτοῦ, ἐὰν οὗτος ἀθωωθῇ ὑπὸ τοῦ ἁρμοδίου δικαστηρίου πρὶν ἢ ἀναλογισθῇ ὑπὸ τοῦ Ἐκλογοδικείου ἡ ἀπόφασις αὐτοῦ εἰς τὴν Βουλήν.

Τὸ παρὸν ψήφισμα ἰσχύει ἀναδρομικῶς ἀπὸ τῆς 2 Σεπτεμβρίου 1926 καθ' ἣν ἐδημοσιεύθη διὰ τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως ὁ νόμος 3363 «περὶ ἐκλογῆς βουλευτῶν».

Ἡ ***Βουλὴ*** μετὰ τοῦτο ἐρωτηθεῖσα ὑπὸ τοῦ κ. Προέδρου δέχεται δι' ἀναστάσεως ὅπως ἡ συνεδρίασις τῆς αὔριον ἄρξηται ἀπὸ τῆς ἐπὶ τοῦ Συντάγματος συζητήσεως, παραλειπομένων τῶν ἀναφορῶν καὶ ἐρωτήσεων.

Λύεται εἶτα ἡ συνεδρίασις ὥρᾳ 8.40' μ. μ. διὰ τὴν 4 1/2 μ.μ. τῆς αὔριον.

Ὁ Πρόεδρος
Θ. ΣΟΦΟΥΛΗΣ

Οἱ Γραμματεῖς
Μ. Λαΐλιος,
Θ. Τσιριμῶκος

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΙΘ'

Τῆς 26 Ἰανουαρίου 1927

Ὥρᾳ 5. μ. μ. ὁ κ. ***Πρόεδρος*** ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς ἕδρας κηρύσσει τὴν ἔναρξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει ν' ἀνοιχθῶσι τὰ θεωρεῖα.

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικὰ τῆς χθεσινῆς συνεδριάσεως.

Ἀνακοινοῦνται τὰ ἑξῆς:

Ὁ Σύνδεσμος τῶν ἐν Ἠλείᾳ Γορτυνίων παρακαλεῖ τὴν Βουλὴν ὅπως ἐπισκευασθῇ τὸ ταχύτερον ὁ δρόμος τοῦ νομοῦ Ἠλείας-Γορτυνίας-Πύργου.

Ἡ Μαρία χήρα Ἠλία Εὐστρατίου Καραμπατέα παρακαλεῖ τὴν Βουλὴν ὅπως ἐλαττωθῇ ὁ χρόνος ὑπηρεσίας διὰ τὴν ἀπονομὴν συντάξεως εἰς τοὺς ἀξιωματικοὺς τῆς χωροφυλακῆς εἰς 15 ἔτη.

Ὁ ἐργαζόμενος λαὸς Νικούσης ζητεῖ τὴν παροχὴν ἐπιδόματος εἰς τοὺς ἀέργους ἐργάτας κ.λπ.

Πολλοὶ στρατιῶται φοιτηταὶ παρακαλοῦν τὴν Βουλὴν ὅπως ἐπισπεύσῃ ψήφισιν νομοσχεδίου περὶ χορηγήσεως ἀναστολῆς εἰς τοὺς στρατευθέντας φοιτητάς.

Οἱ Δ. Τούσης, Λάζαρος Χατζητύπης κ.λπ. διαμαρτύρονται διότι δὲν ἐνεκρίθησαν εἰσέτι τὰ χρηματικὰ ἐντάλματα διὰ τὴν γενομένην προμήθειαν ὑλικῶν πρὸς ἀνοικοδόμησιν ἐκπαιδευτηρίων Φλωρίνης.

Ἡ Κεντρικὴ Συνεργατικὴ Τράπεζα Ἠλείας ὑποβάλλει διάφορα αἰτήματα διὰ τὴν ἵδρυσιν γεωργικῶν σχολῶν καὶ ἀγροτικῶν σχολείων κ.λπ.

Οἱ Πρόεδροι τῶν Κοινοτήτων Μουρνιῶν, Συκολόγου, Καλαμίου, Πεύκου, Ἁγίου Βασιλείου καὶ Ἀμερῶν, διαμαρτύρονται διὰ τὴν μελετωμένην ἐνέργειαν ὅπως ἀποσπασθῇ ἐκ τῆς ἐπαρχίας Βιάνου καὶ προσαρτηθῇ εἰς τὸν Νομὸν Ἡρακλείου ὁ τέως Δῆμος Βιάνου.

Οἱ Κ. Σαπαρδάνης, Ἀναστάσιος Τσαπάνος κλπ. παρακαλοῦν τὴν Βουλὴν ὅπως λάβῃ πρόνοιαν δι' αὐτοὺς ἐφ' ὅσον ὑπέστησαν τόσας ζημίας ἐκ τῆς δυναμιτιστικῆς ἀποπείρας τῆς Φλωρίνης.

Ὁ Νικόλαος Γ. Πολλάκης ἱερεὺς ἐν Κνωσσῷ Κρήτης παρακαλεῖ τὴν Βουλὴν ὅπως διατάξῃ καὶ τῷ ἐπιτραπῇ νὰ ὑποστῇ ἀπολυτηρίους ἐξετάσεις ἐν τῷ Γυμνασίῳ Κρήτης πρὸς συνέχισιν τῶν Θεολογικῶν του σπουδῶν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ.

Οἱ οἰκοδομοτεχνῖται καὶ ἐργάται οἰκοδομῶν ὑποβάλλουσι διάφορα αἰτήματα καὶ παρακαλοῦν τὴν Βουλὴν ὅπως μεριμνήσῃ διὰ τὰ αἰτήματά των.

Οἱ ἐμποροπαγγελματίαι Χαλκίδος ὑποβάλλουσι διάφορα αἰτήματα διὰ τὴν ἄρσιν τῆς ἐπιβληθείσης φορολογίας τοῦ ἐπιτηδεύματος κλπ.

Οἱ κάτοικοι Γαυρίου Ἄνδρου ὑποβάλλουσιν ὑπόμνημα περὶ ἐλαττώσεως τῆς φορολογίας τοῦ ἐπιτηδεύματος.

Ἡ Βασιλικὴ χήρα Λ. Μαζαράκη παρακαλεῖ τὴν Βουλὴν ὅπως τῆς χορηγηθῇ ἡ δέουσα ἀποζημίωσις διὰ τὸν φόνον τοῦ υἱοῦ της κατὰ τὸ συλλαλητήριον τῆς 9ης Δεκεμβρίου 1923.

Οἱ ἐνοικιασταὶ τῶν μοναστηριακῶν κτημάτων Νομοῦ Χανίων ζητοῦν τὴν ἐλάττωσιν τοῦ μισθώματος, λόγῳ τῆς ἐνσκυψάσης θεομηνίας κατὰ τὸ ἔτος 1926.

Οἱ κάτοικοι τῶν ἀγροτικῶν συνοικισμῶν Τριαμπᾶ, Μαχαλᾶ Σερρῶν διαμαρτύρονται ζητοῦντες ὅπως δοθῶσι καὶ εἰς αὐτοὺς αἱ διδόμεναι εἰς τοὺς ἀστοὺς ἀποζημιώσεις.

Οἱ μέλλοντες στρατεύσιμοι φοιτηταὶ τῆς κλάσεως 1927 παρακαλοῦν τὴν Βουλὴν ὅπως συμπεριληφθοῦν καὶ αὐτοὶ εἰς τὰς διατάξεις τοῦ Νόμου περὶ χορηγήσεως ἀναστολῆς προσελεύσεως εἰς τοὺς τελειοφοίτους φοιτητὰς κλπ.

Ὁ Ἐμπορικὸς Σύλλογος Λεβαδείας ὑποβάλλει ὑπόμνημα περὶ ἐκκενώσεως τῶν δικαστηρίων ὑπὸ τῶν προσφύγων καὶ παρακαλεῖ τὴν Βουλὴν ὅπως ληφθῶσι σχετικὰ μέτρα.

Ὁ δικηγόρος παρὰ τῷ Πρωτοδικείῳ Μυτιλήνης Γαβριὴλ Κράλλης διαμαρτύρεται διότι δὲν διωρίσθη ὡς Συμβολαιογράφος ἐν Μολύβδῳ Λέσβου κεκτημένος τὰ ὑπὸ τοῦ νόμου προβλεπόμενα προσόντα.

Τὸ Σωματεῖον τῶν σιγαροποιῶν ἐν Σάμῳ ἡ «Ὁμόνοια» ζητεῖ ὅπως τοῖς καταδληθῇ ἡ ἀπὸ τοῦ ἔτους 1920 καθυστερουμένη ἀποζημίωσις.

Οἱ ἀμπελουργοὶ Πορταριᾶς παρακαλοῦν τὴν Βουλὴν ὅπως ἀκυρώσῃ τὸ Ν. Δ. δι' οὗ ἀπαγορεύεται ἡ πώλησις τοῦ ἀποστάγματος τῶν σταφυλῶν.

Οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου Καραδοστάσι (Πατρῶν) παρακαλοῦν τὴν Βουλὴν ὅπως ἀπαγορεύσῃ τὴν ὑλοτομίαν εἰς τὰ ἰδιόκτητα ἀγροτικὰ κτήματά τους.

Οἱ μικροϊδιοκτῆται Βόλου παρακαλοῦν τὴν Βουλὴν ὅπως ἄρῃ τὸ ἐνοικιοστάσιον δι' αὐτοὺς ἐφ' ὅσον δὲν ἔχουσιν ἄλλην περιουσίαν.

Τὸ Σωματεῖον Ἐπαγγελματιῶν Πεταλωτῶν Ἀθηνῶν Πειραιῶς καὶ Περιχώρων παρακαλεῖ τὴν Βουλὴν ὅπως ἐπεκταθῇ ἡ ἰσχὺς τοῦ νόμου περὶ ἀποζημιώσεως τῶν ἀμαξηλατῶν ἐργατῶν καὶ ἐπὶ τῶν πεταλωτῶν.

Ὁ κ. ***Ρ. Κούνδουρος*** ὑποβάλλει πρότασιν ψηφίσματος «περὶ συμπληρώσεως τοῦ ἄρθρου 59 τοῦ περὶ στρατολογίας τοῦ κατὰ Γῆν Στρατοῦ νόμου».

Οἱ κ. κ. ***Γ. Καλδῆς. Β. Καραπαναγιώτης, Ε. Μαλαμίδας Γ. Σακαλῆς. Ε. Μαχαίρας καὶ Τ. Ἀναστασίου*** ὑποβάλλουσι τροπολογίαν «περὶ ὑπαγωγῆς τοῦ Πρωτοδικείου Μυτιλήνης εἰς τὸ Ἐφετεῖον Ἀθηνῶν».

Ὁ κ. ***Πρόεδρος*** ἀνακοινοῖ ὅτι ἡ ἐπὶ τῆς Κοινωνικῆς Προνοίας Ἐπιτροπὴ συνεπληρώθη διὰ τοῦ κ. ***Δ. Χατζίσκου.***

Εἰσέρχεται μετὰ τοῦτο ἡ Βουλὴ εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν
τῆς Νομοθετικῆς ἐργασίας

Ἀρχομένης τῆς ἐπὶ τοῦ Συντάγματος συζητήσεως τὸν λόγον λαμβάνει ὁ κ. ***Δ. Μπαμπᾶκος*** ὅστις ποιεῖται εἰσήγησιν ἐπὶ τῶν ἄρθρων 5 ἕως 19. Ἐπὶ τῆς διατάξεως, λέγει, τῆς ἀφορώσης τὴν θρησκείαν καὶ τὴν Ἐκκλησίαν ἡ Ἐπιτροπὴ ἐπέφερε δύο μεταβολάς, πρῶτον προσέθεσεν ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐλευθερίαν τῆς λατρείας τῆς θρησκείας τὸν ὅρον «γνωστὴν» θέλουσα νὰ διαδηλώσῃ ὅτι ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν νόμων διατελεῖ πᾶσα φανερὰ θρησκεία καὶ οὐχὶ κρυφία καὶ ἄγνωστος, πᾶσα θρησκεία τῆς ὁποίας τὰ δόγματα καὶ ἡ ἠθικὴ εἶνε φανερά, ἡ ὁποία δὲν ἀποτελεῖ «μυστικὴν ἕνωσιν». Ἐπίσης ἡ Ἐπιτροπὴ ἀπεδέχθη καὶ ἑρμηνευτικὴν δήλωσιν ἐπὶ τοῦ ἄρθρου τούτου δι' ἧς διατηρεῖται ἡ ἐν ταῖς Νέαις Χώραις καὶ τῇ Κρήτῃ ὑφισταμένη ἐκκλησιαστικὴ κατάστασις.

Συγχρόνως ἡ Ἐπιτροπὴ διετήρησε τὴν ὑπάρχουσαν ἀπαγόρευσιν ὡς πρὸς τὴν ἀπονομὴν παρασήμων εἰς Ἕλληνας πολίτας, ἀφῆκε δὲ περαιτέρω ὅσον ἀφορᾷ τὸ δικαίωμα τῆς παροχῆς ψήφου εἰς τὰς γυναῖκας νὰ κανονισθῇ διὰ νόμου. Ἐπὶ τοῦ 7 ἄρθρου ἡ Ἐπιτροπὴ φρονεῖ ὅτι ὡς εἶχεν ἡ διατύπωσις οὔτε ἀδίκημα οὔτε ποινὴ ἠδύνατο νὰ ὑπάρξῃ ἄνευ νόμου καθορίζοντος αὐτήν. Ἐν τούτοις, κρατούσης τῆς διατάξεως ταύτης, εἶδε τὸ φῶς νομοθέτημα τὸ ὁποῖον ἐστιγμάτισε τὸν πολιτισμὸν τῆς χώρας ἐπιβαλὸν ποινὴν ἀνδρομικῶς, κατὰ περιφρόνησιν παντὸς ἠθικοῦ κανόνος καὶ πάσης ἀρχῆς περὶ δικαιοσύνης. Ἐν τούτοις ἡ Ἐπιτροπὴ ὀλιγώτερον μὲν ἐκ τῆς ἀνάγκης νὰ ἀποσαφηνισθῇ διάταξις, ἧς τὸ νόημα ἦτο πλῆρες, περισσότερον δ' ἐκ τῆς ἀντιλήψεως ὅτι θὰ ἤξιζεν ἐπίσημός τις, τρόπον τινα, διαμαρτυρία, χάριν τῆς ἱστορίας, ἠσχολήθη ἐπὶ τοῦ ἄρθρου καὶ διετύπωσε τοῦτο εὐρύτερον, εἰς τρόπον ὥστε νὰ τονίζεται ὅτι οὔτε ἀδίκημα οὔτε ποινὴ ἐπιβάλλεται ἄνευ νόμου ἰσχύοντος πρὸ τῆς τελέσεως τῆς πράξεως. Περαιτέρω ἡ Ἐπιτροπὴ ἐπεξεργασθεῖσα τὴν διάταξιν καθ' ἣν «οὐδεὶς στερεῖται ἄκων τοῦ φυσικοῦ αὐτοῦ δικαστοῦ» κατέλιπε τὴν διάταξιν ἀνέπαφον. Εἰς τὸ ἄρθρον 10 χάριν μείζονος προασπίσεως τῆς προσωπικῆς ἐλευθερίας προσετέθη ὅτι οὐδεὶς συλλαμβάνεται, καταδιώκεται, φυλακίζεται ἀλλ' οὐδὲ «ἀπελαύνεται ἢ ἐκτοπίζεται» εἰμὴ κατὰ τοὺς ὁρισμοὺς τοῦ νόμου. Ὡς πρὸς τὸ ἄρθρον 11 λέγει ὅτι ἡ διὰ τούτου καθοριζομένη καινοτομία καθορισμοῦ ὁρίου προφυλακίσεως ἐπὶ κοινῶν ἐγκλημάτων ὑπάρχει κίνδυνος νὰ χρησιμοποιηθῇ ἐπικινδύνως ἐκ μέρους τῶν ἐγκληματιῶν διότι οὐδὲν εὐχερέστερον δι' ἕνα κατηγορούμενον νὰ παρελκύῃ ἑκάστοτε τὴν διαδικασίαν, τῆς δικονομίας παρεχούσης ἱκανὸν ἔδαφος πρὸς τοῦτο, μέχρις οὗ παρέλθῃ ἡ ὑπὸ τοῦ Συντάγματος τεταγμένη προθεσμία. Διὰ τοῦτο ἡ Ἐπιτροπὴ ἀπήλειψε τὴν διάταξιν ταύτην, ἀρκεσθεῖσα ὅπως ἀφήσῃ ἵνα διὰ νόμου κανονισθῇ τὸ ζήτημα τοῦτο ἐν καιρῷ. Ἐπίσης καθορίζει τὸ ἄρθρον ὅπως διὰ νόμου ὁρίζονται αἱ περιστάσεις ὑφ' ἃς ἡ πολιτεία θὰ ὑποχρεοῦται εἰς πληρωμὴν ἀποζημιώσεως διὰ τοὺς ἀδικηθέντας ὑπὸ τῶν δικαστικῶν ἀρχῶν πολίτας. Τὸ ἄρθρον 12 ἡ Ἐπιτροπὴ ἀφῆκε ἀμετάβλητον. Ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 13 ἡ Ἐπιτροπὴ ἐνόμισεν ὅτι πρέπει νὰ ἐκδοθῇ νόμος καθορίζων τὰ ὄργανα ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα ἑκάστοτε θέλουσι κρίνῃ ἐὰν καὶ κατὰ πόσον ὑπάρχει κίνδυνος εἰς τὴν δημοσίαν ἀσφάλειαν ἐκ τῶν ἐν ὑπαίθρῳ συγκεντρώσεων, διότι ἡ ἐπὶ τούτου ἑκάστοτε κρίσις τῆς Ἀστυνομικῆς Ἀρχῆς ὑπάρχει κίνδυνος νὰ εἶναι αὐθαίρετος. Τὸ 15 ἄρθρον, προασπίζον τὸ ἄσυλον τῆς κατοικίας, διετύπωσεν ἡ Ἐπιτροπὴ ὡς εἶχεν ἐν τῷ Συντάγματι τοῦ 1911. Ὡς πρὸς τὸ ἄρθρον 16 ἡ Ἐπιτροπὴ ἀπεδέχθη τὴν διατήρησιν τῆς διατάξεως τῆς ἐπιτρεπούσης τὴν λῆψιν προληπτικῶν μέτρων ἐπὶ κινηματογράφων, ἥτις θὰ ἦτο ἀνέφικτος ἂν ἐκράτει ἡ γνώμη ὅτι ὁ κινηματογράφος ἀποτελεῖ «τύπον». Ἡ λῆψις τοιούτων μέτρων κρίνεται ἀπαραίτητος λόγῳ τῆς μεγάλης ἐπεκτάσεως ἣν ἔλαβεν ἐσχάτως ὁ κινηματογράφος, ὥστε νὰ δύναται νὰ ἐπενεργῇ κατὰ τὰς περιστάσεις, ἐπικινδύνως ἐπὶ ἀσθενῶν χαρακτήρων καὶ ἐξημμένων φαντασιῶν, ἰδίως τῆς νεολαίας. Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον ἡ Ἐπιτροπὴ περιέλαβεν ἐν τῷ κειμένῳ τοῦ ἄρθρου καὶ ἑτέραν διάταξιν εὑρύνουσαν τὸν κύκλον τῶν κατασταλτικῶν μέτρων ἐπὶ παντὸς «ἀνηθίκου» δημοσιεύματος. Διὰ τῆς διατάξεως ἥτις προσετέθη ἐπιτρέπεται ὅπως διὰ νόμου ληφθοῦν ἰδιαίτερα μέτρα πρὸς καταπολέμησιν τῆς προσβαλλούσης τὰ δημόσια ἤθη φιλολογίας καὶ προστασίαν τῆς νεότητος ἀπὸ δημοσίων θεαμάτων καὶ παραστάσεων ἀκαταλλήλων.

Ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 17, ἡ Ἐπιτροπὴ δὲν ἐνόμισεν ὅτι ἔπρεπε νὰ καταργηθῇ ἡ ποινὴ τοῦ θανάτου ἐν γένει, λόγῳ τῆς αὐξανούσης ἐγκληματικότητος καὶ τῆς ἐφοδιστικῆς τῆς ποινῆς ἀξίας, ἥτις διετηρήθη εἰς τὰ πλεῖστα τῶν Εὐρωπαϊκῶν Κρατῶν διὰ λόγους ἐπαρκοῦς νομίμου προστασίας τῆς Κοινωνίας. Ὡς πρὸς τὴν δυνατότητα τῆς ἐπιβολῆς ποινῆς θανάτου ἐπὶ τῶν συνθέτων πολιτικῶν ἐγκλημάτων, ἐπειδὴ λόγῳ τοῦ συνεπτυγμένου τῆς σχετικῆς διατάξεως ἠδύνατο νὰ γεννηθῶσι καὶ ἐγεννήθησαν ἄλλοτε ζητήματα, ἀπεσαφηνίσαμεν διὰ καλλιτέρας διατυπώσεως τὸ ἄρθρον, ὥστε νὰ δηλοῦται, ὅπερ καὶ ὑπὸ τῆς ἐπιστημονικῆς ἑρμηνείας εἶχε γίνῃ παραδεκτόν, ὅτι τότε μόνον ἐπὶ συνθέτων πολιτικῶν ἐπιβάλλεται θανατικὴ ποινή, ὅταν τὸ μετὰ τοῦ πολιτικοῦ συνδεόμενον κοινὸν ἔγκλημα ἐπισύρῃ καθ' ἑαυτὸ τὴν ποινὴν ταύτην.

Ὡς πρὸς τὸ 18, ἡ Ἐπιτροπὴ ἀπεδέχθη τὴν ἐπέκτασιν τοῦ ἀπορρήτου τῶν ἐπιστολῶν καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν μέσων ἀνταποκρίσεως δηλ. τηλεγραφημάτων καί τηλεφωνημάτων.

Ὁ κ. ***Ν. Μπακόπουλος*** λέγει ὅτι κατ' εὐτυχῆ συγκυρίαν ἡ συζήτησις τοῦ Συντάγματος ἄρχεται ἀπὸ τὸ ἄρθρον ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον δικαίως ἐπροκάλεσε πᾶσαν τὴν προσοχὴν μας διότι δι' αὐτοῦ ἐγκαινιάζεται ἡ ἀρχὴ τῆς δυαδικότητος τοῦ Κοινοβουλίου, διὰ τῆς συστάσεως τοῦ θεσμοῦ τῆς Γερουσίας. Διὰ τὸν νέον τοῦτον θεσμὸν χρειάζεται κατ' ἀντιμωλίαν συζήτησις μεταξὺ ὅλων περὶ τῆς ἀνάγκης τοῦ νέου τούτου θεσμοῦ διὰ νὰ πεισθῇ ὁ Ἑλληνικὸς Λαὸς περὶ τῆς ἀνάγκης αὐτοῦ καὶ δεύτερον διότι διὰ τῆς ἱδρύσεως τῆς Γερουσίας θὰ διευκολυνθῇ ἡ νομοθετικὴ ἐργασία τοῦ Σώματος.

Προχωρῶν ἀναλύει τὰς σχετικὰς δηλώσεις τοῦ κόματος τῶν ἐλευθεροφρόνων περιεχούσας τὰς κατὰ τοῦ θεσμοῦ τῆς Γερουσίας ἀντιρρήσεις του, στηριζομένας κατ' αὐτὸ εἰς τὸ ἀντιλαϊκὸν τοῦ θεσμοῦ, καὶ εἰς τὸ ὅτι οὗτος εἶνε ὑπόλειμμα μοναρχισμοῦ καὶ ἀριστοκρατικῶν παραδόσεων. Ἀντικρούων τὰς αἰτιάσεις ταύτας λέγει ὅτι ὅλα τὰ Κράτη εἰς ἃ συνεστήθη τὸ δεύτερον Κοινοβούλιον ἠρύσθησαν τοῦτο ἀπὸ τῆς Ἀγγλίας, ἀλλὰ ἡ σημερινὴ Γερουσία ἡ εἰσαχθεῖσα εἰς ὅλα τὰ Κράτη εἶνε τελείως διάφορος ἀπὸ τὴν ἀρχικὴν τοιαύτην. Ἄλλως τε καὶ αὐτὸ τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας, ὅπερ ἦτο θελῶς τε καὶ μοναρχικός, ἔχει ἐξελιχθῇ ἤδη εἰς θεσμὸν φιλελευθερωσμὸς καὶ φρουρὸν τῶν λαϊκῶν ἐλευθεριῶν· παραδέχεται δὲ τατον τοῦτο καὶ τὸ κόμμα τῶν ἐλευθεροφρόνων. Ἑπομένως δὲν δυνάμεθα νὰ στηριχθῶμεν διὰ τὴν μὴ σύστασιν τῆς Γερουσίας εἰς τὰ κατὰ τῆς ἱστορικῆς αὐτῆς προελεύσεως ἐπιχειρήματα.

Ὡς πρὸς τὰς αἰτιάσεις κατὰ τοῦ θεσμοῦ τούτου ὡς ἀντιλαϊκοῦ τονίζει ὅτι ὁ θεσμὸς εἶνε κατ' ἐξοχὴν φιλελεύθερος κατ' ἐξοχὴν δημοκρατικός, διότι ἡ ἵδρυσις Β' Νομοθ. Σώματος ὡς πρῶτον σκοπὸν ἐπιδιώκει τὸ νὰ συντελέσῃ εἰς τὸν περιορισμὸν τῆς δυνάμεως τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας, ἡ ὁποία μὲ μίαν Βουλὴν εἶνε ἐξαιρετικὰ ἐπικίνδυνος. Ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία ἕνα φραγμὸν ἔχει ἐν τῇ δράσει της, τὰς συνταγματικὰς διατάξεις καὶ πᾶς θεσμὸς ὁ ὁποῖος σκοπεῖ νὰ τὰς περιφρουρήσῃ περισσότερον, κάθε ἄλλο δύναται νὰ εἶνε παρὰ ἀντιλαϊκός.

Ἄλλος σκοπὸς τῆς Γερουσίας εἶνε τὸ νὰ προλαμβάνῃ τὰς παραφορὰς καὶ τὰς πλάνας τῆς μόνης Βουλῆς, ἀποφευγομένης τῆς ψηφίσεως νόμων βεβιασμένων καὶ προσωπικῶν καὶ πρὸ τῆς σταθμίσεως καὶ ἀκροάσεως ὅλων τῶν ἀπόψεων.

Ἡ ἀνάγκη λέγει τῆς βελτιώσεως τῆς διαδικασίας τῆς ψηφίσεως τῶν νόμων ἔχει γίνῃ ἤδη κοινὴ συνείδησις καὶ εἶνε ἔκδηλος εἰς ὅλους. Προσβάλλει ἤδη τὸ ζήτημα ἂν ἡ νομοπαρασκευὴ πρέπει νὰ ἀνατεθῇ εἰς ἄλλο Σῶμα ἢ εἰς τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας. Ἀλλ' ἡ εἰς τὸ τελευταῖον ἀνάθεσις νομοπαρασκευαστικῶν καθηκόντων εἶνε προφανὲς ὅτι ἀποτελεῖ σύγχυσιν ἐξουσιῶν διότι τὸ Σῶμα εἶνε ἐκτελεστικὸν καὶ προϊὸν τῆς ἐκτελεστικῆς ἐξουσίας.

Κ. Ἀγγελόπουλος (Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης). Δὲν ὑπάρχει σύγχυσις ἐξουσιῶν. Δὲν θὰ νομοθετῇ τὸ Συμβούλιον.

Ὁ κ. ***Ν. Μπακόπουλος*** συνεχίζων λέγει ὅτι ἐκτὸς τῆς θεωρητικῆς ἀντιρρήσεως παρατηροῦμεν ὅτι ἐφ' ὅσον τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας ἔχει καὶ κυρίαν ἀποστολὴν δικαστικὴν διὰ τῆς ἀκυρώσεως τῶν Δικαστικῶν πράξεων, δι' ἧς θὰ βελτιωθῇ ἡ Διοίκησις, δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ἐπαρκέσῃ καὶ εἰς νομοπαρασκευαστικὰ καθήκοντα, ἀλλὰ ἡ Γερουσία ἐκτὸς τούτου θὰ εἶνε προασπιστὴς τοῦ δικαίου καὶ εἰς ἄλλο σημεῖον, ἐφ' ὅσον δίδεται τὸ δικαίωμα εἰς αὐτὴν νὰ γνωμοδοτῇ διὰ τὴν διάλυσιν τοῦ α' Νομοθετικοῦ Σώματος παρὰ τοῦ ἀνωτάτου ἄρχοντος. Προχωρῶν τονίζει ὅτι ὅλα τὰ Κράτη σχεδὸν εἰσήγαγον τὸν θεσμὸν τοῦ δευτέρου Νομοθετικοῦ Σώματος καὶ ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα τὸ κατήργησαν πάλιν τὸ ἐπανέφερον καὶ παράδειγμα ἡ Γαλλία ἡ ὁποία εἰς δύο περιόδους κατήργησε τὸ σύστημα τῶν δύο Βουλῶν καὶ πάλιν ἐπανῆλθε καὶ διατελεῖ ὑπ' αὐτό.

Δύναται κανεὶς νὰ κατηγορήσῃ τὸν γαλλικὸν λαὸν ὡς ἀνελεύθερον διότι διατελεῖ ὑπὸ Γερουσίαν;

Ὡς πρὸς τὸ ἐπιχείρημα κατὰ τοῦ θεσμοῦ ὅτι θὰ δυσχεράνῃ τὴν κατάρτισιν τῶν νόμων ἡμεῖς, λέγει, θεωροῦμεν τοῦτο πλεονέκτημα τοῦ θεσμοῦ, διότι ἡ διαχώρισις εἶνε ἀναγκαία διὰ νὰ γίνεται κοινὴ συνεννόησις περὶ τῶν νομοθετημάτων καὶ διὰ νὰ συντελεῖται ἐπιστημονικωτέρα αὐτῶν καὶ ἀρτιωτέρα κατάρτισις. Ἐὰν ἐπεκράτησε τὸ ἐπιχείρημα τοῦτο ἐν Ἑλλάδι κατὰ τὸ 1911 καὶ ἀπερρίφθη ὁ θεσμός, ἴσως νὰ εἶχε βάσιν ἡ μὴ ἀποδοχή του, διότι ἐπρόκειτο περὶ τῆς ἀναγκαίας καὶ ραγδαίας ἀνορθωτικῆς νομοθετικῆς ἐργασίας, ἀλλ' ἤδη δὲν διατελοῦμεν ὑπὸ ἰδίας συνθήκας. Τοὐναντίον ἓν εἶνε ὁμολογημένον, ὅτι ἂν πάσχωμεν ἀπό τι τοῦτο εἶνε ἡ πολυνομία.

Δ. Βοκοτόπουλος. Ἡ πολυνομία δὲν εἶνε κακόν.

Ν. Μπακόπουλος. Εἶνε γνώμη σας. Συνεχίζων λέγει ὅτι ἄλλο ἐπιχείρημα κατὰ τοῦ θεσμοῦ εἶνε ὅτι διὰ τούτου τέμνομεν εἰς δύο τὴν Ἐθνικὴν κυριαρχίαν ἡ ὁποία πρέπει νὰ εἶνε ἐνιαία. Ἀλλὰ εἶνε γνωστὸν ὅτι ὅπως συντίθενται σήμερον τὰ Νομοθετικὰ Σώματα ἡ ἐντολὴ ἡ διδομένη εἰς τοὺς ἀντιπροσώπους δίδεται ἀπὸ τὸ σύνολον τοῦ λαοῦ, καὶ εἰς τὸ Κοινοβούλιον ὡς σύνολον, ἄνευ περιορισμοῦ, δίδεται τὸ δικαίωμα νὰ πράξῃ ὁ ἀντιπρόσωπος ὅσα συμφέρει εἰς τὸ Ἔθνος.

Ὅλα ἄλλως τε τὰ σύγχρονα κοινοβουλευτικὰ Κράτη εἰσαγαγόντα τὸ ὅ' Κοινοβούλιον δὲν ἐθεώρησαν ὅτι τέμνουν τὴν Ἐθνικὴν Κυριαρχίαν, καὶ ἡ κατάτμησις τοῦ Κοινοβουλίου, διότι περὶ αὐτῆς πρόκειται, εἰς δύο τμήματα δὲν δύναται νὰ ὑποστηριχθῇ σοβαρῶς ὅτι τέμνει τὴν Ἐθνικὴν Κυριαρχίαν.

Ὡς πρὸς τὸ ἐπιχείρημα τὸ συνιστάμενον εἰς τὸ ὅτι αἱ Ἑλληνικαὶ συνθῆκαι δὲν ἐπιτρέπουν δῆθεν τὴν εἰσαγωγὴν τῆς Γερουσίας λέγει ὅτι ἐὰν ἀπέτυχεν ἡ πρώτη Γερουσία ἐν Ἑλλάδι ἡ ἀποτυχία ὀφείλετο εἰς εἰδικὰ ἐλαττώματα τοῦ πρώτου Γερουσιαστικοῦ Σώματος. Διὰ τῆς Γερουσίας τονίζομεν ὅτι δὲν θέλομεν νὰ βραβευθοῦν ἐν Ἑλλάδι ἡ ἀριστοκρατία ἢ ἄλλαι τάξεις, ἀλλὰ ἀναλόγως τῆς κοινωνικῆς συν-

θέσεως τῆς Χώρας νὰ ἀντιπροσωπεύεται ἀρτιώτερον ὁ Λαὸς καὶ νὰ προστατεύωνται καλλίτερον τὰ συμφέροντά του. Ἐὰν ὅπως ἐλέχθη διέρχεται κρίσιν ὁ κοινοβουλευτισμὸς ὁ θεσμὸς τῆς Γερουσίας θὰ καλαρώσῃ αὐτὴν καὶ θὰ βοηθήσῃ τὴν ἐξύψωσιν αὐτοῦ διότι ἀσφαλῶς δι' αὐτοῦ ἐπέρχεται καλλίτερα ποιοτικὴ σύνθεσις τῶν νομοθετικῶν Σωμάτων, δι' ἧς θὰ ἐξυψωθῇ τὸ γόητρον τοῦ Κοινοβουλίου. Βεβαίως τὸ νέον νομοθετικὸν Σῶμα θὰ ἔχῃ περιωρισμένον νομοθετικὸν καὶ πολιτικὸν δικαίωμα, ἀλλὰ δὲν θὰ δύναται νὰ γίνῃ ἄλλως διότι ἡ Βουλὴ ὡς ἀπ' εὐθείας ἐκ τοῦ Λαοῦ προερχομένη ὀφείλει νὰ ἔχῃ τὴν ἐπικρατοῦσαν γνώμην. Πολιτικὴν δύναμιν ἔχει καὶ ἡ Γερουσία ἀφοῦ συμμετέχει εἰς τὴν ἐκλογὴν τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας,ὅπως καὶ ἡ Βουλὴ ἔχει καὶ αὐτὴ τὸ δικαίωμα ἐλέγχου καὶ ἐπὶ πλέον νὰ γνωματεύῃ ὑπὲρ τῆς διαλύσεως τῆς Βουλῆς καὶ θὰ δικάζῃ τοὺς παραβάτας Ὑπουργούς. Δὲν δίδομεν τὸ δικαίωμα εἰς τὴν Γερουσίαν νὰ ῥίπτῃ τὰς Κυβερνήσεις, ἀλλὰ τὴν κάμνομεν κριτὴν ὑπάτων πολιτικῶν κατευθύνσεων τῆς χώρας, ἐφ' ὅσον τὸ δικαίωμα τῆς διαλύσεως τῆς Βουλῆς καὶ ἡ ποινικὴ δίωξις τῶν παραβατῶν Ὑπουργῶν δὲν εἶνε μικρόν. Καταλήγων λέγει ὅτι διὰ τῆς ἱδρύσεως τοῦ Β' Σώματος καὶ τῆς συνεργασίας τῶν δύο νομοθετικῶν Σωμάτων ἀσφαλῶς θὰ βελτιωθῇ ὁ νομοθετικὸς βίος τῆς χώρας καὶ θὰ ἐξυγιανθῇ ἡ πολιτικὴ αὐτῆς κατάστασις.

Ὁ κ. **Ν. Κολυβᾶς** λέγει ὅτι αἱ ζωηρότεραι συζητήσεις τῆς Ἐπιτροπῆς διεξήχθησαν κυρίως ἐπὶ δύο θεσμῶν τοῦ θεσμοῦ τῆς Γερουσίας καὶ τοῦ θεσμοῦ τῆς ἰδιοκτησίας. Ὁ κ. Μπακόπουλος ἔθεσεν ὑπὸ συζήτησιν τὰς γνώμας τὰς ὁποίας τὸ κόμμα τῶν Ἐλευθεροφρόνων ἐξεθηκεν ὡς πρὸς τὸν θεσμὸν τῆς Γερουσίας.

Οὐδεὶς δύναται νὰ ἀντείπῃ, οὐδὲ νὰ ἰσχυρισθῇ ὅτι ὁ θεσμὸς τῆς Γερουσίας δὲν εἶνε ὑπόλειμμα ἀριστοκρατορικῶν παραδόσεων. Δὲν εἶνε ὅμως τοῦτο τὸ μόνον ἐπιχείρημα εἰς τὸ ὁποῖον τὸ κόμμα τῶν Ἐλευθεροφρόνων ἐστηρίχθη διὰ νὰ σχηματίσῃ γνώμην κατὰ τοῦ θεσμοῦ. Ὡς πρὸς τὸ ἀντιλαϊκὸν ὡσαύτως τοῦ θεσμοῦ δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἀντίρρησις, διότι εἶνε γνωστὴ ἡ ἐξέγερσις τὴν ὁποίαν ἐπροκάλεσεν εἰς τὴν δημοσίαν γνώμην ἡ πρώτη Γερουσία. Ἀλλ' ἂν ἀνεπτύχθησαν ὑπὸ τοῦ προλαλήσαντος τὰ ἐπιχειρήματα τὰ ἐναντίον τοῦ θεσμοῦ, θὰ ἀναπτύξω, λέγει, πρὸς ὑμᾶς καὶ ἐγὼ τὰ ἐπιχειρήματα τῶν κεκηρυγμένων ὑπὲρ τοῦ θεσμοῦ τῆς Γερουσίας. Λέγουσιν ὅτι ἡ Γερουσία χρησιμεύει ὡς ἀνασχετικὸς φραγμὸς κατὰ τῶν νέων ῥοπῶν τῆς κοινωνίας· ἀλλὰ αἱ φιλελεύθεραι τάσεις, ὑφ' ἃς διέπονται σήμερον αἱ διάφοροι τάξεις εἶνε τόσον ἰσχυραὶ καὶ ἡ ἐκ τούτων κρίσις εἶνε τοιαύτη ὥστε οὐδαμοῦ, οὐδὲ ἐν Γαλλίᾳ κατορθώθη ἡ Γερουσία νὰ ἀνακόψῃ τὰς ῥοπὰς ταύτας καὶ νὰ χρησιμεύσῃ ὡς φραγμός. Οὔτε πολιτικὴν ἐξουσίαν ἔχει ἡ Γερουσία, ἡ ὁποία δὲν θὰ δύναται κἂν νὰ ἀντιστῇ κατὰ τῆς ἐπιψηφίσεως νόμων, τοὺς ὁποίους θὰ ἐπιθυμῇ νὰ ψηφίσῃ ἰσχυρὰ ἐν τῇ Βουλῇ πλειοψηφία. Δὲν εὑρίσκει διὰ ταῦτα τὸν λόγον δι' ὃν θὰ ἔπρεπεν εἰς μίαν ἐποχὴν νευρώδους κινήσεως πρὸς πρόοδον νὰ ἱδρυθῇ ἓν σῶμα γηραλέων ὀπισθοδρομικῶν. Μόλον τοῦτο εὑρίσκει ὅτι ὑπάρχει ἀνάγκη ἀνασχετικοῦ τινος φραγμοῦ πρὸς περιορισμὸν τῶν ἀτασθαλιῶν, τοῦτο ὅμως δύναται νὰ ἐπιδιωχθῇ καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Βουλῇ, ἀλλὰ καὶ διὰ τῶν συμβουλίων τῆς τοπικῆς αὐτοδιοικήσεως.

Ἔπειτα πῶς θὰ εὑρεθῶσι τὰ κατάλληλα πρόσωπα πρὸς παρασκευὴν τῶν νόμων· οὐδαμοῦ τοῦ κόσμου ἡ παρασκευὴ τῶν νόμων γίνεται ἐντὸς τῶν σωμάτων, ἀλλ' ἐν ταῖς κοινοβουλευτικαῖς ἐπιτροπαῖς. Κατὰ ποῖον δὲ τρόπον τὰ πρόσωπα τῆς Βουλῆς μετατιθέμενα εἰς τὴν Γερουσίαν θὰ ἀποδώσουν καλλίτερα ἀποτελέσματα; Ὥστε δὲν νομίζει διὰ ταῦτα ὅτι ἡ Γερουσία δύναται νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν ἀρτιωτέραν παρασκευὴν τῶν νόμων. Οὔτε ἡ τυχὸν ἀντινομία ἡ πολυνομία, δύναται νὰ δικαιολογήσῃ τὴν ἵδρυσιν τῆς Γερουσίας, διότι καὶ μετ' αὐτὴν ἡ ἀντινομία δὲν θὰ ἀρθῇ. Ἡ Βουλὴ ἐπὶ μακρὰν σειρὰν ἐτῶν ἠδυνήθη νὰ ἐξασφαλίσῃ τὰς πολιτικὰς ἐλευθερίας τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, ἂν δὲ ἐκ τῆς Βουλῆς προῆλθε πολυνομία τις, ἐξ αὐτῆς ἐπίσης ἀνεπήδησαν φυσιογνωμίαι μεγάλαι. Διὰ ταῦτα τὸ κόμμα τῶν Ἐλευθεροφρόνων ἐτάχθη ἐναντίον τοῦ θεσμοῦ τῆς Γερουσίας.

Ὁ κ. **Σ. Μάξιμος** διαμαρτύρεται ἐν ἀρχῇ διὰ τὸν ἀποκλεισμὸν τῆς παρατάξεως τοῦ Ἐνιαίου Μετώπου ἀπὸ τὴν συνταγματικὴν Ἐπιτροπήν, ὡς ἐκ τοῦ ὁποίου εἶνε ὑποχρεωμένος νὰ ἐκφέρῃ καὶ γενικάς τινας γνώμας τῆς ἐργατικῆς τάξεως ἐπὶ τοῦ συντάγματος. Τὸ Σύνταγμα κατὰ τὴν γνώμην μας, ἐκφράζει καὶ ῥυθμίζει τὰς σχέσεις τῆς ἐν τῇ κοινωνίᾳ κρατούσης τάξεως πρὸς τὰς ὑπολοίπους τάξεις τῆς κοινωνίας. Ἐφόσον δὲ οὕτω ἐξετάζομεν ἡμεῖς τὸ Σύνταγμα, αἱ τροπολογίαι τὰς ὁποίας ὑπεβάλαμεν εἶνε τροπολογίαι μιᾶς τάξεως ἐπιθυμούσης νὰ κατοχυρώσῃ τοὐλάχιστον ὡρισμένα δικαιώματα.

Ὁ κ. **Ν. Μπακόπουλος** παρατηρεῖ ὅτι οἱ κομμουνισταὶ δὲν ἐκπροσωποῦν τὴν ἐργατικὴν τάξιν.

Ὁ κ. **Σ. Μάξιμος** συνεχίζων λέγει ὅτι ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ταύτην ὑπεβάλαμεν τὰς τροπολογίας ταύτας καὶ ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ταύτην θὰ κρίνωμεν καὶ τὸ ἔργον τῆς ἐπιτροπῆς. Ὑπάρχουν διάφορα συντάγματα εἰς τὰ διάφορα κράτη. Τὰ συντάγματα δὲ τὰ ὁποῖα κατηρτίσθησαν ἔπειτα ἀπὸ ἐπαναστάσεις εἶνε σαφέστερα. Ἐὰν παρατηρήσητε τὸ πρῶτον σύνταγμα τῆς Γαλλικῆς Δημοκρατίας, τοῦτο εἶνε σαφέστατον ὡς προϊὸν ἐπαναστάσεως. Ἀντιθέτως, τὰ συντάγματα τὰ ἀκολουθοῦντα τὴν ροπὴν τῶν ἐκ τῶν ἄνω κινήσεων, τὰ συντάγματα ταῦτα εἶνε ἀποτέλεσμα συμβιβασμῶν. Τοῦτο συμβαίνει εἰς τὸ Ἑλληνικὸν Σύνταγμα. Τὸ ἔργον τῆς συνταγματικῆς ἐπιτροπῆς φέρει τὴν σφραγῖδα τῆς καταστάσεως, ἡ ὁποία διέπει σήμερον τὴν χώραν μας καὶ τῆς ὁποίας ἐκδήλωσις εἶνε ἡ Οἰκουμενικὴ Κυβέρνησις. Βλέπομεν παρακαθημένους τοὺς Μοναρχικοὺς μὲ τοὺς Δημοκρατικούς, τὸ ὁποῖον δὲν εἶνε ἄλλο παρὰ συμβιβασμός. Αὕτη εἶνε ἡ τάσις ἡ ὁποία προεκάλεσε καὶ τὴν περὶ Γερουσίας συζήτησιν. Νομίζει, λέγει, ὅτι ὁ θεσμὸς τῆς Γερουσίας εἶνε θεσμὸς ἀντίδραστικός, ὁ ὁποῖος ἀπέμεινεν ἀπὸ τὴν μοναρχικὴν ἐποχήν, καὶ αὐτὸ δὲ τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας εἶνε θεσμὸς ἀντιδραστικός. Μόνον ἡ Βουλὴ εἶνε ἀποτέλεσμα τῆς ἀστικῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 18ου αἰῶνος. Εἰδικῶς διὰ τὴν Ἑλλάδα ὁ θεσμὸς τῆς Γερουσίας δὲν θὰ ἐξυπηρετήσῃ τὸν τύπον,ἀλλὰ θὰ δημιουργήσῃ ἐμπόδια εἰς τὴν ἐξέλιξιν τῶν νεωτέρων ρευμάτων. Ἐὰν ἐκτὸς τῆς Βουλῆς γεννῶνται ὡρισμένα ρεύματα, ταῦτα διαμορφοῦνται ἐπὶ τῇ βάσει ὡρισμένων αἰτίων καὶ συνεπῶς οὐδεὶς δύναται νὰ τεθῇ ἀντιμέτωπος καὶ νὰ τὰ ἐμποδίσῃ. Καὶ μόνον ἡ παραδοχὴ τῆς Γερουσίας ἀποτελεῖ πρᾶξιν ἀντιδημοκρατικὴν ἀντιτιθεμένην πρὸς τὰ λαϊκὰ συμφέροντα. Τοιαῦται, λέγει, εἶναι αἱ γενικαὶ ἡμῶν παρατηρήσεις. Ὅταν θὰ ἔλθωμεν εἰς τὸ ἄρθρον περὶ ἰδιοκτησίας θὰ ὁμιλήσωμεν ἐκτενῶς καὶ θὰ ἀναπτύξωμεν τὰς γνώμας μας περὶ αὐτῆς ἵνα ἐξαλειφθῶσιν μερικαὶ κρατοῦσαι ἀόριστοι ἰδέαι περὶ δικαιωμάτων.

Ὁ κ. **Ε. Φωτάκης** λέγει ὅτι τὸ ζήτημα τοῦ κατ' ἀρχὴν παραδεκτοῦ τοῦ θεσμοῦ τῆς Γερουσίας ἀπησχόλησε τὴν Συνταγματικὴν Ἐπιτροπὴν ἂν καὶ ἐγνώριζεν αὕτη ὅτι αἱ γνῶμαί της θὰ ὑπήγοντο ὑπὸ τὸν ἔλεγχον τῆς Βουλῆς. Εἶπον, λέγει, καὶ εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν ὅτι εἶνε ἀπόλυτος ἡ ἀνάγκη ἱδρύσεως τοῦ Β' Νομοθετικοῦ Σώματος πρὸς ὁλοκλήρωσιν τοῦ Πολιτεύματος. Ἓν τῶν ἐπιχειρημάτων κατὰ τοῦ θεσμοῦ τούτου εἶνε ἡ ἀποτυχία του κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς Μοναρχίας, ἀλλὰ οἱ λόγοι οὗτοι ἐξέλιπον σήμερον, διότι οἱ Γερουσιασταὶ τότε δὲν ἀπέρρεον ἐκ τοῦ λαοῦ καὶ δὲν θὰ εἶνε ὑπερβολὴ νὰ εἴπῃ τις, ἀνατρέχων εἰς τὰ γεγονότα ἀπὸ τοῦ 1915, ὅτι ὡρισμέναι Ἐθνικαὶ περιπέτειαι θὰ ἀπεφεύγοντο ἐὰν ὑπῆρχεν ὁ θεσμὸς οὗτος.

Ἀλλὰ καὶ τὸ ἐπιχείρημα ὅτι ὁ θεσμὸς εἶναι προϊὸν μοναρχικῶν καὶ ἀριστοκρατικῶν ἀντιλήψεων εἶναι ἀπολύτως ἀνακριβές, διότι καὶ ὅλα τὰ μεταπολεμικὰ συντάγματα ἀνέγραψαν τὸν θεσμὸν τοῦτον, θεωρηθέντα ὡς ἓν συμπλήρωμα τοῦ Δημοκρατικοῦ Πολιτεύματος.

Ἐάν, λέγει, ἀνατρέξωμεν εἰς τὸν τρόπον καὶ τὸν μηχανισμὸν καθ' ὃν καταρτίζονται οἱ νόμοι θὰ ἴδωμεν ὅτι ὁ Κοινοβουλευτισμὸς διέρχεται κρίσιν καὶ ἡ Γερουσία ἀποτελεῖ ἐθνικὴν ἀνάγκην, ἵνα τίθενται περιορισμοὶ εἰς τὰς περιπτώσεις καθ' ἃς ἡ πρώτη Βουλὴ ὑπερβαίνει τὴν ἐντολήν της καὶ εὑρίσκεται ἐν δυσαρμονίᾳ πρὸς τὸν λαόν.

Καὶ τὸ ἕτερον ὅμως λειτούργημα τῆς Γερουσίας νὰ μεταβάλλεται εἰς δικαστήριον ἵνα δικάζῃ καὶ τὸν ἀνώτατον ἄρχοντα θὰ ἀπετέλει ἕνα θεσμὸν σπουδαιότατον.

Ὡς πρὸς τοὺς οἰκονομικοὺς λόγους δὲν δύναντσι, λέγει, νὰ ἀποτελέσουν σοβαρὰν αἰτίαν κλονισμοῦ τῶν πεποιθήσεων τῶν ὑποστηρικτῶν τοῦ θεσμοῦ, ὅστις θὰ συνδυάζηται μάλιστα μὲ τὴν ἐλάττωσιν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν βουλευτῶν.

Ἐπὶ πλέον ἐπέρχεται σοβαρωτάτη καινοτομία εἰς τὸ Σύνταγμα, διότι ἐὰν κατὰ τὸ Σύνταγμα τοῦ 1911 ἡ Ν. Ἐξουσία ἠσκεῖτο ὑπὸ τῆς Βουλῆς καὶ τοῦ Βασιλέως τώρα θὰ ἀσκεῖται ὑπὸ τῆς Βουλῆς καὶ τῆς Γερουσίας καὶ ἡ ἀνωτάτη ἀρχὴ δὲν θὰ ἐπεμβαίνῃ εἰς τὴν Νομοθετικὴν Ἐξουσίαν, διότι ὁ Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας ἔχει πολὺ ὀλιγώτερα δικαιώματα ἢ ὁ Βασιλεύς.

Περαίνων λέγει ὅτι τὸ γεγονὸς ὅτι παντοῦ ὅπου ὁ θεσμὸς αὐτὸς ἐλειτούργησεν ἐθεωρήθη ἀναγκαῖος ὄχι μόνον εἰς τὰ Δημοκρατικὰ πολιτεύματα ἀλλὰ καὶ εἰς τὰ ἀριστοκρατικὰ εἶνε λόγος συνιστῶν εἰς τὴν Βουλὴν τὴν κατ' ἀρχὴν ἀποδοχὴν τοῦ θεσμοῦ τούτου.

Ὁ κ. **Χ. Λαδᾶς** λέγει ὅτι εἰς τὰς συνταγματικὰς συζητήσεις δὲν ὑπάρχει τὸ ἔθος νὰ δεσμεύωνται οἱ βουλευταὶ κομματικῶς, διὰ τοῦτο εἶμαι ἐλεύθερος νὰ ἔχω ἀντιθέτους γνώμας τοῦ κόμματος εἰς ὃ ἀνήκω. Εἶμαι, λέγει, ἀντίθετος τῆς ἱδρύσεως τοῦ θεσμοῦ τῆς Γερουσίας ἀπὸ ἀπόψεως Ἑλληνικῆς, διότι δὲν πρόκειται νὰ νομοθετήσωμεν διὰ τὰ ξένα κράτη ἀλλὰ διὰ τὴν Ἑλλάδα. Οἱ λόγοι, δι' οὓς θεωρεῖ ἀποκλειστέον τὸν θεσμόν, εἶναι πρῶτον τὸ γεγονὸς ὅτι ἀπὸ οἰκονομικῆς ἀπόψεως τὸ νὰ σκεφθῶμεν περὶ ἱδρύσεως σώματος ὡς ἡ Γερουσία ἀντίκειται πρὸς τὴν ἐντολὴν ἣν ἐλάβομεν. Ἡ εἰσήγησις, λέγει, περιώρισε τὸ οἰκονομικὸν ζήτημα εἰς τὴν ἀποζημίωσιν καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν γερουσιαστῶν ἐν συνδυασμῷ μὲ τὸν περιορισμὸν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν βουλευτῶν, ἐνῷ ἡ ἵδρυσις τῆς Γερουσίας θὰ ἀποτελέσῃ ὁλόκληρον σύστημα δαπανῶν ἀπὸ τοῦ ἐνοικίου μέχρι τοῦ κλητῆρος. Ἀλλ' ἀνεξαρτήτως τῶν οἰκονομιῶν εἶναι καὶ ὁ λόγος ὅτι διὰ νὰ ἱδρύσωμεν τὴν γερουσίαν περιορίζομεν τὸν ἀριθμὸν τῶν βουλευτῶν, δηλαδὴ δὲν ἀρκεῖ ὁ ἐξευτελισμός, ὃν ὑπέστη ὁ Κοινοβουλευτισμὸς ἐν τῷ προσώπῳ τῆς βουλῆς ἀλλὰ νὰ ἐπεκταθῇ οὗτος καὶ εἰς τὴν γερουσίαν. Καὶ ὅλα τὰ λεγόμενα περὶ ἀνασχετικῶν φραγμῶν εἰς τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν δὲν ἔχουσι θέσιν, διότι ἐδῶ ὄχι μόνον νομοθετικὰς ἐξουσιοδοτήσεις ἔχομεν ἀλλὰ καὶ συνταγματικὰς ἀκόμη. Τὸ ζήτημα ὅμως τοῦ περιορισμοῦ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν βουλευτῶν θὰ ἔχῃ καὶ ἄλλην συνέπειαν, νὰ μεταβάλῃ τὴν Βουλὴν εἰς δημοτικὸν συμβούλιον καὶ νὰ ψηφίζωνται οἱ νόμοι ἀπὸ ὀλιγωτέρους βουλευτὰς ἢ ὅσοι εἶναι εἰς τὰς κοινοβουλευτικὰς ἐπιτροπάς. Ἀλλὰ καὶ τρίτον ἐπιχείρημα ὑπάρχει, διότι ὡς ἀνέπτυξεν ὁ κ. Μπακόπουλος ἐκ τῶν παραδειγμάτων αὐτοῦ συνάγεται ὅτι ὅταν ἔρχεται μία βουλὴ κατόπιν ἐπαναστάσεως διὰ νὰ συντάξῃ τὸ σύνταγμα οἱ ἀνασχετικοὶ φραγμοὶ καταργοῦνται. Ὑπάρχει ὅμως, λέγει, ἀνάγκη ἀναπλάσεως ἐν Ἑλλάδι μεγαλειτέρα ἀπὸ τὴν τωρινὴν ἐποχήν; ὅταν ἡ Κυβέρνησις ἔκαμε σκέψιν ἵνα ὅλα τὰ Ν. Δ. τῆς δικτατορίας περάσουν ἀπὸ τὸ Ὑπουργικὸν Συμβούλιον, δὲν εὑρισκόμεθα εἰς ἐποχὴν καθ' ἣν δυνάμεθα νὰ θέσωμεν ἀνασχετικοὺς φραγμούς. Ὑπεστηρίχθη ὅτι ἡ Γερουσία θὰ δικάζῃ καὶ τὸν Πρόεδρον τῆς Δημοκρατίας παραβαίνοντα τὰ καθήκοντά του, ἀλλὰ θὰ ἠδύνατο καὶ ἡ Βουλὴ μόνη νὰ ἐκτελέσῃ τὰ καθήκοντα δικαστηρίου. Διὰ πάντας, λέγει τοὺς

ἀνωτέρους λόγους κηρύσσεται κατὰ τοῦ θεσμοῦ τῆς Γερουσίας.

Ὁ κ. **Γ. Γεωργιάδης** λέγει ὅτι ἡ Γερουσία εἶνε ὑπόλειμμα μοναρχικῶν καὶ ἀριστοκρατικῶν παραδόσεων, τὸν χαρακτηρισμὸν δὲ τοῦτον δὲν ἐτόλμησε νὰ ἀναιρέσῃ οὐδὲ ὁ εἰσηγητὴς τῆς ἐπιτροπῆς. Εἰς ὅλον τὸν κόσμον οἱ δημοκράται ἠναγκάσθησαν νὰ δεχθοῦν τὴν Γερουσίαν διὰ νὰ δυνηθοῦν νὰ περισώσουν τὴν Δημοκρατίαν. Νομίζω, λέγει, ὅτι ἡ δύναμις διατηρεῖ πάντοτε τὰ πολιτεύματα. Καὶ ἂν ἔχωμεν ἓν Σύνταγμα μὲ ὅλας τὰς ἀσφαλιστικὰς διατάξεις δὲν θὰ εἶνε δυνατὸν νὰ διατηρηθῇ τοῦτο ἄνευ τῆς δυνάμεως. Καὶ ἂν ἀκόμη ὅλα τὰ ἀντίγραφα τῶν συνταγμάτων ἀπολεσθῶσι, φαντάζεσθε ὅτι θὰ πέσῃ ἡ Δημοκρατία διότι δὲν θὰ ὑπάρχῃ τὸ ἀντίγραφον; Μόνον ὡς συμβιβασμὸς πρὸς τοὺς μοναρχικοὺς θὰ ἠδύνατο νὰ λεχθῇ ὅτι θέλουν οἱ Δημοκρατικοὶ τὴν Γερουσίαν· ἀλλὰ ὅταν ἔχωμεν τὰ μοναρχικὰ κόμματα τὰ ὁποῖα τίθενται τόσον σφοδρῶς ἀντιμέτωπα πρὸς τὸν θεσμὸν τῆς Γερουσίας, ποῖος συμβιβασμὸς δύναται νὰ ἐπέλθῃ; Ἀλλὰ καὶ ὡς πρὸς τὸ λεχθὲν ὅτι ἡ Γερουσία εἶνε χρήσιμος ὡς ἀνασχετικὸς φραγμὸς τῶν νέων κοινωνικῶν ῥοπῶν, ἐρωτᾶ, μήπως ἡ Γερουσία θὰ στραφῇ ἐναντίον τῶν ἐργατικῶν τάξεων; Ἀλλὰ καὶ τὴν κοινοβουλευτικὴν μηχανὴν δὲν φαντάζεται ὅτι πρόκειται νὰ διευκολύνῃ ἡ Γερουσία, διότι κῦτη ἀποτελεῖ ἐμπόδιον πρὸς τὴν ταχύτητα τῆς κοινοβουλευτικῆς μηχανῆς. Τὸ κοινοβούλιον ἡμέρᾳ τῇ ἡμέρᾳ εἰσέρχεται εἰς ὅλας τὰς ἐξουσίας, δὲν ὑπάρχει δὲ παρὰ μία ἐξουσία, ἡ τοῦ Λαοῦ. Τὸ ἐμπόδιον τοῦτο τῆς Γερουσίας θὰ ἐνισχύσῃ τὴν τάσιν τῆς ὀλιγαρχίας. Ὥστε καὶ διὰ τοὺς λόγους τούτους, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸν λόγον τῆς πολυτελείας καὶ διότι φρονεῖ ὅτι ὁ θεσμὸς εἶνε περιττὸς διὰ τὴν Ἑλλάδα ἔχει τὴν γνώμην ὅτι πρέπει νὰ καταψηφισθῇ ἡ Γερουσία.

Ὁ κ. **Χ. Γιαννόπουλος** λέγει ὅτι τὰ ὑπὲρ τοῦ θεσμοῦ τῆς Γερουσίας ἐπιχειρήματα δύνανται νὰ συνοψισθῶσιν ὡς ἑξῆς· ἐν πρώτοις νὰ παύσῃ ἡ πολυνομία. Τὸ γεγονὸς τῆς πολυνομίας καὶ τῆς πλημμελοῦς καταρτίσεως τῶν νόμων ὀφείλεται εἰς τὴν ἀνώμαλον κατάστασιν τῶν τελευταίων ἐτῶν. Πρὸς ἐκκαθάρισιν τῆς πολυνομίας ταύτης εἶνε ἀνάγκη νόμων, τοὺς ὁποίους θὰ δημιουργήσῃ μία νομοθετικὴ ἐξουσία, ἐξουσία ἡ ὁποία θὰ δύναται ταχέως νὰ καταρτίσῃ τοὺς νόμους τούτους. Τὴν ἀνάγκην δὲ ταύτην ἀναγνωρίζει καὶ αὐτὴ ἡ συνταγματικὴ ἐπιτροπή, εἰσηγουμένη τὴν σύστασιν εἰδικῆς ἐπιτροπῆς ἐκ Γερουσιαστῶν καὶ Βουλευτῶν πρὸς ταχεῖαν κατάρτισιν τῶν νόμων. Ἡ ἐπιτυχία τῶν νόμων ἐξαρτᾶται ὄχι ἐκ τῆς δημιουργίας πολλῶν νομοθετικῶν σωμάτων, ἀλλ' ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὰ πολιτικὰ κεφάλαια, τὰ ὁποῖα δὲν θὰ δυνηθῇ νὰ μᾶς παράσχῃ ἡ Γερουσία. Πρὸς ἐπίτευξιν τούτου θὰ ἔπρεπε μᾶλλον νὰ ἀποβλέψωμεν εἰς τὴν δημιουργίαν ἀλώβων ἐπαγγελματικῶν σωμάτων, τὰ ὁποῖα μόνα θὰ ἠδύναντο νὰ ὑποβοηθήσουν τὴν Βουλὴν εἰς τὸ ἔργον της. Ὡς πρὸς τὸν περιορισμὸν τῆς δυνάμεως τῆς Βουλῆς παρατηρεῖ ὅτι ἡ κοινοβουλευτικὴ ἱστορία τῆς Ἑλλάδος δὲν ἔχει νὰ παρουσιάσῃ ἀκρότητας τῆς Βουλῆς, ἀλλὰ τοὐναντίον ἄκραν αὐτῆς συντηρητικότητα. Καὶ ἡ Ἑλληνικὴ Βουλὴ κατηγορήθη μέχρι σήμερον λόγῳ τῆς βραδύτητος μεθ' ἧς προὐκείτει εἰς τὴν ἐπιψήφισιν τῶν νόμων, δὲν εἶνε ἐπομένως ὁ χρόνος ὁ μεσολαβῶν διὰ τὴν ἐπιψήφισιν τῶν νόμων, ὁ ὁποῖος δύναται νὰ ἀποτελέσῃ ἐπιχείρημα διὰ τὴν ἵδρυσιν τῆς Γερουσίας. Ὡς ὅρος τοῦ τρόπου τῆς ἐκλογῆς τῶν Γερουσιαστῶν παρατηρεῖ ὅτι ὅλα τὰ νέα πολιτεύματα ἀπέβλεψαν εἰς τὴν ἄμεσον ἐκλογὴν ἐκ μέρους τοῦ λαοῦ καὶ ὁ τρόπος ὅμως οὗτος παρουσιάζει ἐλαττώματα. Τὸ μόνον λέγει, σοβαρὸν ἐπιχείρημα, ὑπὲρ τῆς Γερουσίας εἶνε ὅτι διὰ τῶν δύο Βουλῶν κατορθοῦται ἡ σαφεστέρα καὶ ἐγκυροτέρα ἐκδήλωσις τῆς λαϊκῆς θελήσεως, ἀλλὰ τοῦτο δὲν δύναται νὰ λεχθῇ διὰ τὴν Ἑλλάδα, διότι δημιουργοῦμεν δύο σώματα ἐξ ὧν τὸ ἓν ἀναγκαίως πρέπει νὰ εἶναι ἰσχυρότερον, ἀλλ' ἐὰν ἀμφότερα

θὰ ἐκλέγωνται δι' ἀμέσου ἐκλογῆς διὰ ποῖον λόγον τὸ ἓν θὰ εἶνε ἰσχυρότερον τοῦ ἄλλου.

Περαίνων ἐπικαλεῖται τὴν προσοχὴν τῆς Βουλῆς ἐπὶ τοῦ σοβαρωτάτου τούτου θέματος, διότι ἡ ἵδρυσις τῆς Γερουσίας θὰ σημάνῃ τὴν ἀπαρχὴν σφοδροτάτου ἀγῶνος, ὁ ὁποῖος θέλει διεξαχθῇ ἐναντίον τοῦ κομουνιστισμοῦ.

Δικαιοῦται ἐν τῷ σημείῳ τούτῳ ἡ συζήτησις, λύεται δὲ ἡ συνεδρίασις ὥρᾳ 9 μ. μ. διὰ τὴν 4 1)2 μ. μ. τῆς αὔριον.

Ὁ Πρόεδρος
Θ. ΣΟΦΟΥΛΗΣ

Οἱ Γραμματεῖς
Μ. Λαΐλιος,
Θ. Τσιριμῶκος

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ Κ'

Τῆς 27 Ἰανουαρίου 1927

Ὥρᾳ 5. 40' μ. μ. ὁ κ. ***Πρόεδρος*** ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς ἕδρας κηρύσσει τὴν ἔναρξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει ν' ἀνοιχθῶσι τὰ θεωρεῖα.

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικὰ μετὰ παρατηρήσεις τοῦ κ. Ι. Γιαννοπούλου.

Μεθὸ ἀνακοινοῦνται τὰ ἑξῆς:

Σύσσωμος ὁ προσφυγικὸς κόσμος Βόλου διαμαρτύρεται διὰ τὴν ἀδικαιολόγητον διακοπὴν τῆς ἀποζημιώσεώς των ἐκ μέρους τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης.

Τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον τῶν Τροχιοδρομικῶν καὶ ἠλεκτροτεχνιτῶν Θεσσαλονίκης διαμαρτύρεται κατὰ τῆς ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Προνοίας, διατάξαντος τὸ κλεῖσιμον τοῦ Φαρμακείου περιθάλψεως τοῦ προσωπικοῦ τοῦ Σωματείου.

Ὁ ἀπόστρατος Συνταγματάρχης τῆς Στρατολογίας Κανελλίδης Ἐμμανουὴλ παρακαλεῖ τὴν Βουλὴν ὅπως συμπεριληφθοῦν καὶ οἱ ἀπόστρατοι ἀξιωματικοὶ εἰς τὰς εὐεργετικὰς διατάξεις τοῦ νόμου περὶ ἐκπτώσεως εἰσιτηρίων ἐφέδρων ἀξιωματικῶν.

Ὁ Σύνδεσμος τεχνιτῶν Ἀρσυλοποιῶν αἰτεῖ νὰ ληφθοῦν διάφορα μέτρα διὰ τὴν οἰκονομικὴν ἐνίσχυσιν τῶν μελῶν τοῦ Σωματείου.

Ὁ Κων. Δρούκας παρακαλεῖ τὴν Βουλὴν ὅπως λόγῳ τῶν πολλῶν ὑπηρεσιῶν του πρὸς τὴν Πατρίδα τροποποιηθῇ ὁ νόμος 2588 ὥστε νὰ τύχῃ τῶν εὐεργετημάτων του καὶ οὗτος.

Ὁ Σύλλογος ὁμήρων Καβάλλας ζητεῖ ὅπως τροποποιηθῇ ὁ νόμος 3125 πρὸς τὸ συμφέρον τῶν δικαιούχων ἀποζημιώσεως ἐκ τῆς Βουλγαρικῆς κατοχῆς.

Οἱ ἔμμισθοι κλητῆρες παρὰ τῷ Πρωτοδικείῳ, Εἰσαγγελίᾳ καὶ Πταισματοδικείῳ Βόλου παρακαλοῦν τὴν Βουλὴν ὅπως ὁ μισθὸς αὐτῶν ἐξισωθῇ μετὰ τῶν συναδέλφων των ἐν Ἀθήναις Δικαστηρίων.

Αἱ ἐργατικαὶ ὀργανώσεις τῶν συνοικιακῶν ἐπιτροπῶν τῆς πόλεως Ἀθηνῶν παρακαλοῦν τὴν Σὴν Βουλὴν ἐξ ὀνόματος τοῦ Ἀνθρωπισμοῦ καὶ τῆς Θείας Δικαιοσύνης νὰ μὴ παραχωρηθῇ ὁ Σταθμὸς Πρώτων Βοηθειῶν εἰς τὴν Ἀεροπορικὴν Ἄμυναν.

Ὁ Νικόλαος Παπαδόπουλος παρακαλεῖ τὴν Βουλὴν ὅπως ἐνεργήσῃ διὰ τὸν κρατούμενον ἐν Μερσίνῃ τῆς Μ. Ἀσίας αἰχμάλωτον υἱόν του.

Τὸ ἐργατικὸν Κέντρον Πύργου ὑποβάλλει ὑπόμνημα πρὸς περιστολὴν τῆς ἀεργίας, ἀκριβείας τῆς ζωῆς κ.λ.π.

Οἱ ἀνταλλάξιμοι ἀγρόται πρόσφυγες Νέου Πύργου, Εὐβοίας, κ.λ.π. ζητοῦν ὅπως ἐνεργηθῇ ἡ ἐξαγορὰ τοῦ ἀγροκτήματος Ἅγιος Ἰωάννης καὶ διανεμηθῇ κατὰ κλήρους εἰς τοὺς πρὸ τριετίας ἐγκατεστημένους πρόσφυγας κ.τ.λ.

Ἡ Συνέλευσις τῶν δικαιουμένων ἀποζημιώσεως σιγαροποιῶν Τρικκάλων παρακαλεῖ τὴν Βουλὴν ὅπως χορηγηθῇ εἰς αὐτοὺς ὁ εἰσπραττόμενος φόρος ἐπὶ τῆς καταναλώσεως τῶν σιγαρέττων.

Οἱ ὑπάλληλοι τῆς τέως Ἀγροτικῆς Ἀσφαλείας ὑποβάλλουσιν ὑπόμνημα περὶ ἐπανασυστάσεως τοῦ καταργηθέντος θεσμοῦ τῆς Ἀγροτικῆς Ἀσφαλείας.

Τὸ Ἐργατικὸν Κέντρον Θεσσαλονίκης διαμαρτύρεται κατὰ τῆς μελετωμένης ἐπαναφορᾶς τοῦ Δημάρχου Πατρικίου.

Ὁ Δήμαρχος Πλωμαρίου μετὰ τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου παρακαλοῦν τὴν Βουλὴν ὅπως παραμείνῃ εἰς τὴν θέσιν του ὁ Νομάρχης Λέσβου.

Οἱ κάτοικοι τῆς πόλεως Πρεβέζης ζητοῦν τὴν ἀπόδοσιν τῶν κτημάτων τοῦ ἱεροῦ ναοῦ Ἁγίου Θωμᾶ ἀπαλλοτριωθέντος δυνάμει τοῦ ἰσχύοντος ἀγροτικοῦ Νόμου.

Οἱ κάτοικοι Βονίτσης διαμαρτύρονται διότι ὁ μόνος ἐκεῖ ὑπηρετῶν καθηγητὴς τοῦ Ἑλληνικοῦ Σχολείου μετατίθεται λόγῳ προαγωγῆς του, τὸ δὲ ἀπὸ δεκαετίας λειτουργοῦν σχολεῖον παραμένει ἄνευ οὐδενὸς διδασκάλου.

Οἱ ἀκτήμονες ἐργατογρότται Βελίτσης καὶ Ἀνασελίτσης παρακαλοῦν τὴν Βουλὴν ὅπως τοῖς χορηγηθῇ ἀνάλογος ἔκτασις γαιῶν, ἐφόσον ἔχουσιν τὰ ὑπὸ τοῦ νόμου προβλεπόμενα προσόντα.

Οἱ ἐπιστάται καὶ οἱ ὑπηρέται τῶν σχολείων τῆς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως Βόλου παρακαλοῦν τὴν Βουλὴν νὰ λάβῃ πρόνοιαν ἵνα τοῖς χορηγεῖται ὁ κεκανονισμένος μισθός, μειωθεὶς παρανόμως ἐπὶ δικτατορίας Παγκάλου.

Ἡ Ἑλληνικὴ Παροικία Ἀμβούργου παρακαλεῖ τὴν Βουλὴν νὰ μὴ μετατραπῇ τὸ ἐκεῖ Προξενεῖον εἰς ἄμισθον.

Ὁ βουλευτὴς κ. ***Π. Μαζαράκης*** ὑποβάλλει τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ σχεδίου ψηφίσματος «περὶ ἀναμεταθέσεως καὶ ὑποβιβασμοῦ τῶν, ἄνευ τῶν ὑπὸ τῶν διοικητικῶν συμβουλίων παρεχομένων ἐγγυήσεων, μετατεθέντων λειτουργῶν τῆς Μ. Ἐκπαιδεύσεως.

Μεθὸ ἡ Βουλὴ εἰσέρχεται εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν
τῶν Ἀναφορῶν καὶ Ἐρωτήσεων.

Ὁ κ. ***Δ. Κυβετὸς*** ὁμιλῶν ἐπὶ τῆς ἀναφορᾶς τῶν σιτεργατῶν, ἐργατῶν λιμένος καὶ ἁμαξοκαρραγωγέων διαμαρτύρεται διὰ τὴν αὔξησιν τοῦ δασμοῦ τῶν ἀλεύρων πρὸς μείζονα εὐμένειαν τῶν ἀλευροβιομηχάνων, λέγει δὲ ὅτι ἐκ ταύτης καὶ τὸ Δημόσιον ζημιοῦται 48 ἑκατομμύρια ἐτησίως, καὶ ἡ τιμὴ τοῦ ἄρτου, ἐλλείψει συναγωνισμοῦ, αὐξάνει καὶ οἱ ἐργάται οἱ ἀσχολούμενοι μὲ τὰ ἄλευρα εἶναι ὀκταπλάσιοι τῶν μυλεργατῶν καὶ καρραγωγέων τῶν ἀσχολουμένων μὲ τὸν σῖτον.

Ὁ κ. ***Πρόεδρος*** λέγει ὅτι ἐπ' αὐτοῦ τοῦ ζητήματος ὑπεβλήθη ἐπερώτησις καὶ ὑπάρχει σκέψις νὰ σχηματισθῇ Κοινοβουλευτικὴ Ἐπιτροπὴ ὅταν λοιπὸν θὰ συζητηθῇ ἡ ἐπερώτησις αὕτη τότε θὰ σχηματισθῇ καὶ ἡ ἐπιτροπή.

Ὁ κ. ***Χ. Βοζίκης*** λέγει ὅτι δὲν θὰ ὁμιλήσῃ ἐπὶ τῆς οὐσίας ἀλλ' ἐγεννήθη ζήτημα ἂν πρέπει νὰ ἀπασχοληθῇ ἡ Βουλὴ πρὶν ἢ ἡ σχηματισθησομένη Ἐπιτροπὴ ἀποφανθῇ.

Ἡ Βουλὴ μετὰ ταῦτα δέχεται ὅπως σχηματισθῇ ἐπιτροπὴ ἥτις νὰ ἐξετάσῃ τὸ ζήτημα τοῦτο.

Ὁ κ. ***Τάσης Ἀναστασίου*** λέγει ὅτι οἱ κ.κ. Ὑπουργοὶ πρέπει νὰ προσέρχωνται εἰς τὴν Βουλὴν ἵνα δίδωσιν ἀπαντήσεις ἐπὶ τῶν ἀναφορῶν.

Δικαιοῦται εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο ἡ συνεδρίασις διὰ 10 λεπτά.

Ἐπαναλαμβανομένης τῆς συνεδριάσεως ἡ Βουλὴ εἰσέρχεται εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν τῶν ἐπερωτήσεων

Ὁ κ. ***Ι. Ράλλης*** λέγει ὅτι ἔκαμε μίαν ἔγγραφον ἐπερώτησιν καὶ ἐζήτησε πληροφορίας ἀπὸ τὸν κ. Ὑπουργὸν τῶν Στρατιωτικῶν σχετικῶς μὲ τὸ ζήτημα τῶν δελτίων. συγχρόνως δὲ ἐζήτησε νὰ κατατεθῇ ὁ σχετικὸς φάκελλος. Ἔλαβεν ἀπὸ τὸ γραφεῖον τῆς Βουλῆς φάκελλον περιέχοντα ἀπάντησιν εἰς τὴν ἐπερώτησίν του ταύτην, μὴ περιλαμβάνουσαν ὅμως πάσας τὰς πληροφορίας τὰς ὁποίας ἐζήτησε. Διὰ τοῦτο παρακαλεῖ ὅπως ἀναβληθῇ ἡ ἐπὶ τῆς ἐπερωτήσεως ταύτης συζήτησις μέχρις ὅτου κατατεθῶσιν πᾶσαι αἱ ζητηθεῖσαι πληροφορίαι.

Ὁ κ. ***Πρόεδρος*** ἐρωτᾷ ἐὰν ἡ Βουλὴ δέχεται τὴν ἀναβολὴν τῆς συζητήσεως.

Ὁ κ. ***Θ. Χαβίνης*** ζητῶν τὸν λόγον ἐπὶ τῆς ἀναβολῆς λέγει ὅτι ἐπὶ τόσον σοβαροῦ ζητήματος τὸ ὁποῖον ἐπὶ τόσας ἡμέρας τώρα κρατεῖ ἐν συγκινήσει τὴν κοινὴν γνώμην, δὲν εἶνε δυνατὸν παρὰ νὰ διεξαχθῇ ἡ συζήτησις.

Ὁ κ. ***Β. Μεϊμαράκης*** λέγει ὅτι ἐφ' ὅσον ὁ ὑποβαλὼν τὴν ἐπερώτησιν ἐζήτησε τὴν ἀναβολὴν τῆς συζητήσεως αὐτῆς δὲν ὑπάρχει ζήτημα.

Ὁ κ. ***Θ. Χαβίνης*** ἐπιμένει εἰς τὴν γνώμην του.

Ὁ κ. ***Κ. Ἀγγελόπουλος*** (Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης), λέγει ὅτι δὲν ὑπάρχει ἐπερώτησις ἐφ' ἧς νὰ διεξαχθῇ συζήτησις.

Ὁ κ. ***Α. Παπαναστασίου*** (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας) λέγει ὅτι ἐφόσον δὲν ἐγενικεύθη ἡ συζήτησις ὁ κ. Χαβίνης δὲν δύναται κἂν νὰ λάβῃ τὸν λόγον, μὴ ὢν ἐγγεγραμμένος, πολὺ δὲ περισσότερον δὲν δύναται νὰ λάβῃ τὸν λόγον ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῆς ἀναβολῆς, δεδομένου ὅτι ἡ ἀναβολὴ ἐζητήθη παρὰ τοῦ ἐπερωτῶντος καὶ ἐγένετο δεκτὴ ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως.

Ὁ κ. ***Ι. Ράλλης*** τονίζει ὅτι οὐδεὶς κατὰ τὸν κανονισμὸν δύναται νὰ λάβῃ τὸν λόγον ἐφ' ὅσον αὐτὸς ὡς ἐπερωτῶν ἐζήτησε τὴν ἀναβολὴν καὶ συνήνεσεν εἰς ταύτην ἡ Κυβέρνησις.

Ὁ κ. ***Πρόεδρος*** λέγει ὅτι ἡ ἀναβολὴ εἶνε δικαίωμα τοῦ ἐπερωτῶντος.

Μεθὸ ***ἡ Βουλὴ*** ἐρωτωμένη δέχεται τὴν ἀναβολὴν μέχρι τῆς προσαγωγῆς τῶν ὑπὸ τοῦ ἐπερωτῶντος ζητηθέντων στοιχείων.

Ὁ κ. ***Ἀρ. Μητσοτάκης*** λέγει ὅτι ἐφ' ὅσον ὑπάρχει ἀπόφασις τῆς Βουλῆς περὶ προτάξεως τῆς προκειμένης ἐπερωτήσεως κατὰ τὴν σημερινὴν συνεδρίαν παύει πλέον ὁ ἐπερωτῶν νὰ δικαιοῦται νὰ ἀναβάλῃ τὴν ἐπερώτησίν του ἢ νὰ παραιτηθῇ αὐτῆς.

Ὁ κ. ***Πρόεδρος*** πληροφορεῖ τὸν κ. βουλευτὴν ὅτι ἡ Βουλὴ ἀπεφάνθη ἤδη ἐπὶ τοῦ ζητήματος.

Ὁ κ. ***Δ. Βοκοτόπουλος*** ἐπερωτᾷ τὸν κ. Ὑπουργὸν τῶν Ἐκκλησιαστικῶν διατί δὲν ἐφαρμόζει τὸν καταστατικὸν νόμον τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, τὸν ὁποῖον ἡ ἐπανάστασις τοῦ Πλαστήρα ἀνέτρεψε καίτοι κατοχυρούμενον ὑπό τε τοῦ παλαιοῦ καὶ τοῦ νέου Συντάγματος. Ἡ Ἐκκλησία λέγει εἶναι ὁ ἕτερος παράγων τῆς Ἐθν. ὑπάρξεως. Ἐν τούτοις ἡ ἐπανάστασις τοῦ Πλαστήρα ἀντικατέστησε τὸν Μητροπολίτην καὶ τὴν Ἱερὰν Σύνοδον καὶ ἐδημιούργησεν οὕτω εἰς τὴν Ἐκκλησίαν κατάστασιν παράνομον καὶ ἀντισυνταγματικὴν Διοίκησιν. Ἐρωτᾷ πῶς δέχεται ὁ κ. Ὑπουργὸς νὰ διοικεῖται ἡ Ἐκκλησία ὑπὸ Ἐπαναστατικῆς Συνόδου καὶ παρακαλεῖ τὸν κ. Ὑπουργὸν νὰ ἀπαντήσῃ διατί δὲν ἐφαρμόζει τὸν ΣΑ' νόμον καὶ τοὺς ἱεροὺς Κανόνας.

Ὁ κ. ***Α. Ἀργυρὸς*** (Ὑπουργὸς τῶν Ἐκκλησιαστικῶν) λέγει ὅτι δὲν εἶναι ἕτοιμος πρὸς συζήτησιν τοῦ σοβαρωτάτου τούτου ζητήματος καὶ ἐπιφυλάσσεται νὰ ἀπαντήσῃ.

Ὁ κ. ***Β. Καραπαναγιώτης*** προτείνει ὅπως ἀναβληθῶσιν ὅλαι αἱ ἐπερωτήσεις καὶ εἰσέλθῃ ἡ Βουλὴ εἰς τὴν συζήτησιν ἐπὶ τοῦ συντάγματος.

Ἡ ***Βουλὴ*** ἐρωτωμένη ὑπὸ τοῦ κ. Προέδρου δέχεται τὴν πρότασιν· συνεχίζεται δὲ ἡ ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 2 τοῦ Συντάγματος συζήτησις.

Ὁ κ. ***Δ. Στεφανόπουλος*** λέγει, ὅτι, κατὰ τὴν χθεσινὴν συζήτησιν ἄλλοι τῶν κ.κ. Συναδέλφων ἐκηρύχθησαν ὑπὲρ τοῦ θεσμοῦ τῆς Γερουσίας καὶ ἄλλοι κατὰ τοῦ θεσμοῦ.

Θὰ ἠδυνάμην, λέγει, νὰ κηρυχθῶ κατὰ τοῦ θεσμοῦ τῆς Γερουσίας καὶ μόνον διότι ἀνήκω εἰς τὸ Λαϊκὸν κόμμα τὸ ὁποῖον συμμετέσχεν εἰς τὴν Οἰκουμενικὴν Κυβέρνησιν πρὸς ἐπίλυσιν τοῦ στρατιωτικοῦ ἀλλὰ καὶ τοῦ οἰκονομικοῦ προβλήματος. Ὁ θεσμὸς οὗτος δημιουργεῖ δαπάνας. Αἱ δὲ δαπάναι εἰς ἃς θὰ ὑποβληθῇ τὸ Κράτος διὰ τὴν ἵδρυσιν τοῦ θεσμοῦ εἶναι μεγάλαι διότι δὲν πρόκειται μόνον περὶ τῆς ἀποζημιώσεως τῶν Γερουσιαστῶν καὶ τοῦ ἐνοικίου ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν δαπανῶν τοῦ προσωπικοῦ. Ἰσχυρίζονται οἱ ὑπὲρ τοῦ θεσμοῦ ὅτι θὰ μειωθῇ ὁ ἀριθμὸς τῶν Βουλευτῶν εἰς τρόπον ὥστε νὰ μὴ γίνωσι νέαι δαπάναι, ἀλλὰ δὲν θὰ ἦτο δυνατὸν αἱ οἰκονομίαι ἐκ τοῦ περιορισμοῦ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν Βουλευτῶν νὰ γίνωσιν ὑπὲρ τοῦ λαοῦ καὶ ὄχι ὑπὲρ ἑνὸς σώματος ἀργοσχόλων; Εὖμεθα, λέγει, σύμφωνοι μὲ τὴν ἐντολὴν τοῦ λαοῦ κηρυσσόμενοι κατὰ τοῦ θεσμοῦ τῆς Γερουσίας. Ἐλέχθη ὅτι ἡ Γερουσία θέλει συντελέσῃ εἰς τὸν περιορισμὸν τῆς πολυνομίας, ἀλλὰ ἀλλοίμονον ἂν καθιερωῦτο ἡ Γερουσία διὰ τὸν σκοπὸν τοῦτον, ὅταν ἐν τῷ Συντάγματι ἀναγράφεται διάταξις, καθ' ἣν τὰ νομοσχέδια ψηφίζονται εἰς δύο συνεδριάσεις, καὶ εἰς τὸν Κανονισμὸν ἀναγράφεται διάταξις περιορίζουσα τὰς μακρὰς ἀγορεύσεις. Κατὰ τὰς κειμένας διατάξεις ἡ Γερουσία ἔχει δικαίωμα νὰ δεχθῇ ἢ νὰ ἀπορρίψῃ ἕνα νόμον ἀλλὰ δὲν ἔχει δικαίωμα νὰ τροποποιῇ αὐτὸν διότι τότε θὰ ἐνομοθέτει κατὰ πρῶτον βαθμόν. Καὶ ἂν ἡ Γερουσία ἀπορρίψῃ ἕνα νόμον θὰ ἐπανέλθῃ πάλιν οὗτος εἰς τὴν Βουλήν, εἰς τρόπον ὥστε δὲν θὰ εἶνε δυνατὸν νὰ ψηφισθοῦν οἱ νόμοι. οἵτινες ἐπιβάλλεται νὰ ψηφισθοῦν σήμερον διὰ τὴν βελτίωσιν γενικῶς τῶν πραγμάτων.

Ἐλέχθη προσέτι ὅτι ἡ Γερουσία θὰ περιορίσῃ τὴν παντοδυναμίαν τῆς Βουλῆς, ἀλλὰ διὰ τῆς αὐτοδιοικήσεως, τῆς ἀποκεντρώσεως καὶ διὰ τῶν Συμβουλίων τῶν Ὑπουργείων· ποίαν παντοδυναμίαν ἔχει ἡ Βουλὴ ὥστε νὰ εἶνε ἀνάγκη τῆς ἱδρύσεως τῆς Γερουσίας διὰ τὸν περιορισμὸν αὐτῆς. Ἀντιτάσσεται, λέγει, περισσότερον κατὰ τοῦ πρώτου σχηματισμοῦ τῆς Γερουσίας ἐκ τῆς Βουλῆς. Καὶ ἀληθὲς εἶνε ὅτι ἀντιμετωπίζομεν μίαν μεγάλην πολυνομίαν ἀλλὰ διὰ τὴν ἐξομάλυνσιν τῆς καταστάσεως αὐτῆς θὰ ἤρκουν αἱ ἐπιτροπαὶ ἐπὶ τῆς ἐπεξεργασίας τῶν διαφόρων κωδίκων ἐπ' αὐτοῦ δὲ τοῦ σημείου θὰ ἔπρεπε νὰ στρέψωμεν τὴν προσοχὴν ἡμῶν. Ἐὰν δὲ ἀποτύχῃ ὁ θεσμὸς τῆς Γερουσίας, λέγει, ὅπως ἐγὼ προβλέπω πῶς θὰ δυνηθῶμεν νὰ τὸν καταργήσωμεν; διὰ νέας Συντακτικῆς Συνελεύσεως, ἀλλὰ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἔχωμεν διαρκῶς Συντακτικὰς Συνελεύσεις.

Ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τῆς μεταβολῆς τῆς Γερουσίας εἰς δικαστήριον, λέγει ὅτι, ἀρκετοὶ εἶνε οἱ ὑπάρχοντες νόμοι διὰ νὰ δικάζουν τοὺς ἄρχοντας τοὺς παραβαίνοντας τὰ καθήκοντά των.

Καταλήγων, λέγει ὅτι, ἕκαστος βουλευτὴς ὀφείλει νὰ ἐχῃ ἰδίαν ἐπὶ τῶν Συνταγματικῶν ζητημάτων γνώμην ἀνεξάρτητον τῆς γνώμης τοῦ ἀρχηγοῦ του εἶμαι δὲ βέβαιος ὅτι ἡ Βουλὴ δὲν θὰ θελήσῃ ὑπὸ τὰς δυσχερείας ὑφ' ἃς εὑρισκόμεθα νὰ προβῇ εἰς τὴν ἵδρυσιν τοῦ σώματος τούτου.

Ὁ κ. ***Σ. Σωτηριάδης*** λέγει ὅτι τὸ θέμα εἶνε βεβαίως

ἐξηντλημένον διότι ἀνεπτύχθησαν καὶ αἱ ὑπὲρ καὶ αἱ κατὰ ἀπόψεις. Πᾶσα περαιτέρω συζήτησις θὰ ἦτο σπατάλη χρόνου. Ἀλλὰ ὀφείλει νὰ εἴπῃ δύο λέξεις πόνου ὑπὲρ τοῦ ἀτυχοῦς Συντάγματος, ὅπερ εἶνε ἀθῷον ὅλων τῶν συμφορῶν καὶ τῶν δεινῶν τοῦ τόπου. Διότι μόνον εἰς τὰς παραδιάσεις αὐτοῦ ὀφείλομεν πάντα ταῦτα. Προχωρῶν λέγει ὅτι τὴν μόνην Βουλὴν τὴν καθιέρωσε μακρὰ ἱστορικὴ παράδοσις. Αἱ μεσολαβήσασαι ἐπαναστάσεις λαϊκαὶ καὶ στρατιωτικαὶ πάντοτε ἐζήτησαν τὴν τροποποίησιν τοῦ Συντάγματος, χωρὶς τοῦτο νὰ πταίῃ. Διότι εἶναι βέβαιον ὅτι ἐπὶ ὁλόκληρον πενταετίαν εἴδομεν ἡμέρας δόξης καὶ εὐτυχίας μὲ τὴν ἁπλῆν Βουλήν, ἐν ᾧ ἐξ ἄλλου οἱ ὑποστηρίζοντες τὴν σύστασιν τῆς διπλῆς Βουλῆς μόνον θεωρητικοὺς λόγους πρὸς ὑποστήριξιν αὐτῆς ἔφερον. Δεδομένου τι. κανέν. Ἀναφέρει εἶτα ὅτι καὶ εἰς τὰ 1911 καὶ ἐπὶ τῆς Γ' Συνελεύσεως ἀπεκρούσθη ἡ σύστασις τοῦ θεσμοῦ τῆς Γερουσίας, διότι εἶνε κανὼν ὅτι ἀντενδείκνυται ἡ ὕπαρξις β' σώματος εἰς καταστάσεις μεταπολεμικὰς καὶ μετεπαναστατικάς. Καταλήγων τονίζει ὅτι δὲν εὑρίσκει λόγον νὰ ἀνατραπῇ κατάστασις, καθιερωθεῖσα διὰ μακρᾶς ἱστορικῆς παραδόσεως καὶ νὰ γίνωσι καινοτομίαι, ὅπως ἡ μεταφορὰ τῶν ἄρθρων περὶ θρησκείας εἰς τὸ Σύνταγμα, ἐν ᾧ ἡ κοινὴ συνείδησις ἤθελε πάντοτε καὶ ἐξ εὐλαβείας καὶ ἐξ ὑποχρεώσεων πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν πρώτην τὴν θρησκείαν.

Ὁ κ. ***Α. Μυλωνᾶς*** λέγει ὅτι εἶνε ἀνιαρὸν νὰ ἐπαναλάβῃ τὰ ὑπὲρ τῆς Γερουσίας ἐπιχειρήματα, οὐχ' ἧττον θὰ ἐπικυρώσῃ τὰ κύρια σημεῖα τοῦ ζητήματος. Ἐλέχθη ὅτι ἡ εἰσαγωγὴ τοῦ θεσμοῦ ὀφείλεται εἰς θεωρητικοὺς λόγους καὶ οὐχὶ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν πραγματικότητα Ἀπ' ἀρχῆς ὅμως ὀφείλει νὰ τονισθῇ ὅτι διὰ τῆς συστάσεως τῆς Γερουσίας θὰ ἔχωμεν, κατ' ἄλλον χρόνον καὶ κατ' ἄλλον τρόπον ἐκλογῆς, διάφορον σφυγμομέτρησιν τῆς θελήσεως τοῦ λαοῦ καὶ οὕτω θὰ συμπληροῦται τελειότερον αὕτη. Ἀλλὰ ὅσον ἀφορᾷ τὴν πραγματικότητα εἶνε ἀναμφισβήτητον ὅτι τὸ β' σῶμα θὰ ἐπιδράσῃ ἀναστατικῶς καὶ ἐπὶ τῆς Βουλῆς καὶ ἐπὶ τῆς κοινῆς γνώμης κατὰ τῶν ἔκτροπῶν τοῦ κοινοβουλευτισμοῦ. Ἕτερον εὐχάριστον ἀποτέλεσμα θὰ εἶνε ὅτι θὰ στηθῇ ἕνας φραγμὸς εἰς τὴν ἀχαλίνωτον πολυνομίαν. Ἐὰν ἄλλοτε ἔχαινον τὰ νομοθετικὰ κενὰ καὶ ἴσως δὲν ἐνεδεικνύετο ἡ σύστασις β' σώματος, σήμερον ὅμως ἐφθάσαμεν εἰς ἀκατάσχετον πολυνομίαν, εἰς τρόπον ὥστε καὶ οἱ νομοθέται νὰ λησμονοῦν τί ἐνομοθέτησαν χθές. Ἕτερον γεγονὸς ἄξιον τονισμοῦ εἶνε ὅτι θὰ εἰσέλθουν εἰς τὴν Γερουσίαν πρόσωπα μὴ δυνάμενα νὰ κατέλθουν εἰς τὰς προστριβὰς τῆς ἀμέσου ἐκλογικῆς διαπάλης. Καὶ ὅμως τὰ πρόσωπα ταῦτα θὰ ἠδύναντο νὰ προσφέρουν πολυτίμους ὑπηρεσίας στρατολογούμενα μόνον διὰ τῆς ἐμμέσου ἐκλογῆς καὶ τῆς συστάσεως τῆς Γερουσίας.

Κ. Ἀγγελόπουλος (Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης). Καὶ ἡ ἔμμεσος ἐκλογὴ Γερουσιαστοῦ θὰ γεννήσῃ ὑποχρεώσεις καὶ δεσμοὺς μεταξὺ ἐκλογέων καὶ ἐκλογίμου.

Ἀλ. Μυλωνᾶς. Πάντως πολὺ ὀλιγωτέρους τῆς ἀμέσου ἐκλογῆς.

Π. Τσαλδάρης (Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν). Μὴ λησμονῶμεν ὅτι οἱ ἐκλέκτορες ἀντιπρόσωποι τῶν αὐτοδιοικουμένων μερῶν θὰ μεταβληθῶσιν εἰς κομματάρχας, ἐνῷ τὸ συμφέρον τῆς αὐτοδιοικήσεως θὰ εἶνε νὰ μένουν οὗτοι ἔξω πάσης πολιτικῆς ἐπιρροῆς.

Ὁ κ. ***Π. Μερλόπουλος*** συνιστᾷ νὰ συζητηθῶσι κατ' ἀρχὴν τὰ χρήσιμα τοῦ θεσμοῦ τῆς Γερουσίας.

Ὁ κ. ***Ἀλ. Μυλωνᾶς*** συνεχίζων λέγει ὅτι τὸ σύστημα τῆς ἐκλογῆς εἰμπορεῖ νὰ εἶνε καὶ μικτόν, εἰς τρόπον ὥστε ὀλιγώτεραι νὰ γεννῶνται σχέσεις καὶ προστριβαὶ ἀπὸ ὅσας γεννᾷ ἡ ἄμεσος ἐκλογή. Ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω ἡ Γερουσία θὰ χρησιμεύσῃ καὶ διὰ τὴν ἐκλογὴν τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας, ἐν συμπράξει μετὰ τῆς Βουλῆς καὶ θὰ γνωματεύσῃ καὶ διὰ τὴν διάλυσιν τῆς Βουλῆς. Καταλήγων λέγει ὅτι ὀφείλει νὰ ἐπαναλάβῃ ὅτι ἡ ἵδρυσις τοῦ θεσμοῦ τῆς Γερουσίας δὲν ἔχει μόνον θεωρητικὴν ἀλλὰ καθαρῶς θετικὴν σημασίαν, διὰ τὴν συμβολήν της εἰς τὴν κατοχύρωσιν καὶ ἀρτιότητα τῆς κοινοβουλευτικῆς ζωῆς τῆς χώρας.

Ὁ κ. ***Γ. Μπακόπουλος*** λέγει ὅτι θὰ ἐξετάσῃ συνοπτικῶς τὰ σοβαρὰ ἐπιχειρήματα ὑπὲρ καὶ κατὰ τοῦ θεσμοῦ. Ὡς πρὸς τὰς δαπάνας, ἃς θὰ ἐπιφέρῃ ἡ σύστασις τῆς Γερουσίας βεβαίως καὶ ἡ ἄποψις αὕτη ὀφείλει νὰ ἐξετασθῇ. Ὡς πρὸς τὰ λεχθέντα περὶ τῆς εὐδοκίμου λειτουργίας τῆς Γερουσίας ἀλλαχοῦ, τοῦτο δὲν ἔχει καμμίαν σχέσιν διότι πρέπει νὰ συμπίπτουν καὶ αἱ ἰδιαι συνθῆκαι, καὶ ἀναφέρει πῶς εἰς τὴν Ἀμερικὴν, λόγῳ συμβιβασμοῦ τῶν ἀξιώσεων τῆς ἀντιπροσωπείας τῶν διαφόρων πολιτειῶν, συνεστήθη τὸ Σῶμα τῆς Γερουσίας, ὅπερ ἀπετέλεσε κρῖκον τῶν διαφόρων ὁμοσπόνδων πολιτειῶν, καὶ πῶς εἰς τὴν Ἀγγλίαν, ἰδίως ἀπὸ τοῦ 1911, ἡ Ἄνω Βουλὴ (Γερουσία) δὲν ἔχει οὐδεμίαν πολιτικὴν δύναμιν, καὶ μόνον ζητεῖται ἡ γνώμη της ὅταν πρόκηται νὰ ψηφισθοῦν νόμοι συνταγματικοῦ περιεχομένου.

Ὁ κ. ***Γ. Μόδης*** ἐξηγεῖ τοὺς λόγους δι' οὓς ἐτέθησαν οἱ περιορισμοὶ εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῆς Βουλῆς τῶν Λόρδων.

Ὁ κ. ***Γ. Μπακόπουλος*** συνεχίζων ἀναφέρει ὅτι καὶ εἰς τὴν Γερμανίαν ἄλλοι λόγοι, ἄσχετοι πρὸς τὴν ἑλληνικὴν πραγματικότητα, ἐδημιούργησαν τὸ β' Σῶμα, καὶ εἰς τὴν Ἰταλίαν οὐσιαστικῶς ἡ Γερουσία ἠχρηστεύθη. Διότι τὸ πᾶν δὲν εἶνε οἱ θεσμοὶ καὶ τὰ συστήματα, τὸ πᾶν εἶνε οἱ ἄνδρες, ἐφ' ὅσον ἔχουν πνοὴν καὶ χεῖρα Κυβερνήτου. Ὅσον ἀφορᾷ τὰ καθ' ἡμᾶς, διὰ τῆς καθιερώσεως τοῦ θεσμοῦ τῆς Γερουσίας ἀπορεῖ πῶς θὰ ἐκλείψῃ ἡ πολυνομία ἀφοῦ Βουλὴ καὶ Γερουσία θὰ ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ ὑποβάλλουν καὶ ψηφίζουν νόμους.

Ὡς πρὸς τὰ λεχθέντα περὶ περιορισμοῦ τῆς συναλλαγῆς, αὕτη δὲν δύναται νὰ περιορισθῇ, οἱονδήποτε τρόπον καὶ ἂν θεσπίσωμεν πρὸς ἐκλογὴν τῶν Γερουσιαστῶν. Προχωρῶν λέγει ὅτι καὶ ἂν παρὰ τῆς Βουλῆς ἐκλεγῇ ἡ Γερουσία θὰ ἔχωμεν τὰς πολιτικὰς ἀποχρώσεις τῆς Βουλῆς καὶ εἰς τὴν Γερουσίαν καὶ ἐν περιπτώσει πλειοψηφίας ἀντιθέτου πρὸς τὴν Βουλὴν θὰ ἀρχίσῃ ὁ μεταξὺ τῶν δύο Σωμάτων πόλεμος. Διὸ φρονεῖμεν ὅτι οὔτε ἡ πολυνομία θὰ ἐκλείψῃ διὰ τῆς Γερουσίας, οὔτε ἡ Βουλὴ θὰ συγκρατηθῇ, οὔτε τὰ πάθη θὰ χαλαρωθοῦν. Καταλήγων λέγει ὅτι ἐν Ἑλλάδι δὲν ἔχομεν ἀνάγκην νὰ μιμηθῶμεν ξένους θεσμούς, ἀλλὰ τοὺς ξένους πολιτικοὺς ἄνδρας, δημιουργοῦντας πολιτικὸν κόσμον φρουρὸν τοῦ πολιτεύματος καὶ τῶν νόμων καὶ ἐξεγειρόμενον εἰς πᾶσαν ὑπερβασίαν κατὰ τῶν κρατικῶν καὶ λαϊκῶν συμφερόντων.

Ὁ κ. ***Σ. Οἰκονομίδης*** λέγει ὅτι ἀπορεῖ πῶς ὑπῆρξαν συνάδελφοι ἐπικαλεσθέντες ἐπιχειρήματα κατὰ θεσμοῦ, ὁ ὁποῖος εἰς ὅλα τὰ Κράτη τοῦ κόσμου, ἐξαιρέσει ἐλαχίστων, ἰσχύει καὶ λειτουργεῖ. Δὲν δύναταί τις δὲ νὰ ἰσχυρισθῇ ὅτι πρόκειται περὶ πεπαλαιωμένου θεσμοῦ, ὅταν εἰς τὰ μᾶλλον πολιτισμένα Κράτη ὑπάρχει ὁ θεσμὸς οὗτος διατί λοιπὸν ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἡ Ἑλλὰς νὰ μὴ θελήσῃ νὰ ταχθῇ ἐν πρωτοπορείᾳ πολιτισμοῦ ὅσον ἀφορᾷ τὸ ζήτημα τοῦτο. Παρ' ἡμῖν ὑπῆρχε προηγουμένως συνταγματικὴ Βασιλεία καὶ ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία ἠσκεῖτο ὑπὸ τοῦ Βασιλέως καὶ τῆς Βουλῆς· σήμερον ὁ εἷς τῶν παραγόντων τούτων ἔλλειψεν, ἔχομεν δὲ τὴν ὑποχρέωσιν νὰ τὸν ἀντικαταστήσωμεν δι' ἑτέρου. Ὁ θεσμὸς τῆς Γερουσίας εἶνε ἀπαραίτητος διὰ τὴν ἐπιβλητικωτέραν ἐμφάνισιν καὶ ἐκδήλωσιν τῆς λαϊκῆς κυριαρχίας. Ὁ λαὸς εἶνε ὁ δημιουργῶν καὶ ὁ ἀποτελῶν τὸ Κράτος. Ἐρωτᾶται δέ, τὸ Κράτος εἶνε προτιμότερον νὰ ἀσκῇ τὰς λειτουργίας αὐτοῦ δι' ἑνὸς ὀργάνου ἢ διὰ πλειόνων. Δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἀμφιβολία ὅτι ὅταν οἱ παράγοντες εἶνε περισσότεροι αἱ λειτουργίαι αὐτῶν ἀσκοῦνται εὐρυθμότερον ἀσφαλέστερον, ὁμαλώτερον καὶ κανονικώτερον. Αὕτη εἶνε ἡ ἐπιστημονικὴ βάσις τοῦ δόγματος τοῦ περιορισμοῦ τῆς μιᾶς Βουλῆς ὑπὸ τῆς ἄλλης. Αἱ διάφοροι λειτουργίαι δὲν εἶνε ὁμοιόμορφοι· τὸ Κράτος ζῇ δικρκῶς ἐν μέσῳ πραγματικῶν

ἀντιθέσεων, ὅπως συμβαίνει πανταχοῦ εἰς τὴν ζωὴν καὶ εἰς αὐτὴν τὴν φύσιν. Εἰς τὴν ἀνάγκην ταύτην εὑρίσκεται καὶ τὸ Κράτος· πρέπει πᾶσαι αἱ λειτουργίαι νὰ εὑρίσκωνται ἐν ἀντιθέσει, διότι ἐκ τῆς ἀντιθέσεως προέρχεται ἡ ἁρμονία. Εἰς ἓν κοινοβουλευτικὸν πολίτευμα ὀφείλει νὰ ὑπάρχουν ὅσον τὸ δυνατὸν περισσότεραι ἀντιθέσεις διὰ νὰ ἐξασφαλίζεται ἡ ἁρμονικὴ λειτουργία αὐτοῦ. Τοῦτο εἶνε τὸ δόγμα τῆς διακρίσεως τῶν Ἐξουσιῶν. Ὅλα τὰ νεώτερα συντάγματα περιέχουσι διατάξεις ἀλληλενσφηνούσας τὰς διαφόρους ἐξουσίας. Καὶ εἰς τὴν Γερμανίαν ἀκόμη ὑπάρχει τὸ δεύτερον νομοθετικὸν Σῶμα. Ἐφόσον ἡ Γερουσία πρόκειται νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν ἀρτιωτέραν κατάρτισιν τῶν νόμων εἶνε καταφανεστέρα ἡ ἀνάγκη τῆς συστάσεως αὐτῆς· καὶ μόνη ἡ ἐκ τῆς πολυνομίας δημιουργηθεῖσα κατάστασις εἶνε ἀρκετὴ νὰ πείσῃ τινα περὶ τῆς χρησιμότητος τοῦ θεσμοῦ. Διὰ τὸ ζήτημα τὸ οἰκονομικὸν οὐδαμῶς θὰ ἔπρεπε νὰ ἀσχοληθῶμεν, καθ' ἣν στιγμὴν δαπανῶνται τόσα ἑκατομμύρια ἀσκόπως, προκειμένου περὶ τῆς συνθέσεως αὐτῆς ταύτης τῆς πολιτείας. Ἐκ τῆς δημιουργίας τῆς Γερουσίας οὐδὲν ἔχει νὰ ζημιωθῇ ἡ πολιτεία, ἀλλὰ τοὐναντίον ἔχει πολλὰ νὰ ὠφεληθῇ.

Ὁ κ. ***Π. Τσιτσεκλῆς***, ἕκαστος, λέγει, ἐξ ἡμῶν ἔχει σχηματίσει μίαν σαφῆ γνώμην, ἀφοῦ καθ' ἑαυτὸν ἐμελέτησε τὸ πρᾶγμα. Ἐν τῇ συνταγματικῇ Ἐπιτροπῇ ἐξέφρασα τὴν γνώμην μου, κατὰ τῆς Γερουσίας. Δὲν νομίζω ὅτι δέον νὰ ἀναδράμωμεν εἰς τὰ ἀλλαχοῦ κρατοῦντα, πρέπει νὰ ἐξετάσωμεν τὸ θέμα ἀπὸ ἑλληνικῆς ἀπόψεως καὶ ἀπὸ ἀπόψεως σκοπιμότητος. Λέγουσιν ὅτι θὰ ἔχωμεν νόμους καλλιτέρους ἂν ἱδρύσωμεν τὴν Γερουσίαν. Ἀνάγκη νὰ ὑπομνήσω ὅτι κατὰ τὸ Σύνταγμα ὁ ἀριθμὸς τῶν βουλευτῶν θὰ κυμαίνεται μεταξὺ τῶν 225 ἕως 250 ὁ δὲ τῶν Γερουσιαστῶν μεταξὺ 100 ἕως 150 καὶ ἐρωτῶ, ἡ Βουλὴ δὲν εἶνε ἱκανὴ νὰ ἐπεξεργασθῇ τοὺς νόμους σήμερον διὰ τῶν Ἐπιτροπῶν αὐτῆς καὶ θὰ εἶνε ἱκανωτέρα ὅταν ἀποτελεσθῇ ἀπὸ 220 βουλευτάς, κατὰ τίνα δὲ τρόπον ἡ Γερουσία θὰ ἀποτελέσῃ τὸν πρωτόσχολον, τρόποντινα, τῆς κάτω Βουλῆς; Διὰ τῆς Γερουσίας τὴν νομοθετικὴν μηχανὴν θὰ καταστήσωμεν δυσκίνητον, ἀγόμεθα δὲ δι' αὐτῆς εἰς ἄτοπα ἀποτελέσματα. Ἐὰν δὲ γίνῃ, καὶ πρέπει νὰ γίνῃ, τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας μέγα μέρος τῆς ἐργασίας τῆς σχετικῆς πρὸς τὴν ἐπεξεργασίαν τῶν νόμων θὰ ἀπορροφηθῇ ὑπ' αὐτοῦ. Ὅσον ἀφορᾷ τὸ δικαίωμα τῆς διαλύσεως τῆς Βουλῆς φρονεῖ ὅτι τοῦτο δὲν πρέπει νὰ χορηγηθῇ εἰς τὴν Γερουσίαν καὶ ἂν ἀκόμη αὕτη ἱδρυθῇ. Ὡς πρὸς τὴν λειτουργίαν τῆς Γερουσίας ὡς δικαστηρίου παρατηρεῖ ὅτι τοῦτο δὲν εἶνε ἐπαρκὴς δικαιολογία πρὸς ἵδρυσιν τοῦ δευτέρου νομοθετικοῦ σώματος. Διότι ἡ Βουλὴ δύναται εἴτε διὰ τοῦ νόμου περὶ εὐθύνης Ὑπουργῶν εἴτε ἄλλως νὰ ἀνταποκριθῇ καὶ εἰς τὴν ἀνάγκην αὐτήν. Ἀλλὰ καὶ ἡ πολυνομία πῶς θὰ ἐμποδισθῇ; Οἱ νόμοι θὰ βαδίζουν πάντοτε τὸν δρόμον των, κατὰ τίνα τρόπον ἡ Γερουσία θὰ ἐμποδίζῃ καὶ θὰ ἀναχαιτίζῃ τὴν Βουλήν. Μήπως ἡ Βουλὴ εἶνε παρθεναγωγεῖον ἔχον ἀνάγκην κηδεμόνος ἢ ὁδηγοῦ; Λέγουν ὅτι ἡ Γερουσία πρέπει νὰ προέρχεται ἀλλοθεν, ὥστε νὰ μὴ ἔχῃ τὴν ἰδίαν μὲ τὴν Βουλὴν προδοσίαν· ἀπέκρουσαν λοιπὸν τὴν ἄμεσον ἐκλογὴν καὶ ἠθέλησαν νὰ ἀναθέσουν αὐτὴν εἰς τὰς ὀργανώσεις· ἀλλὰ εἰς τοῦτο τοὐλάχιστον ἡ Ἐπιτροπὴ δὲν ἀπεδέχθη τὴν πρότασιν ταύτην. Καὶ ταῦτα μὲν ὡς πρὸς τὰ ἐκτεθέντα πλεονεκτήματα τῆς Γερουσίας. Ὡς πρὸς τὰ μειονεκτήματα δέ, ἀνεξαρτήτως τοῦ ὅτι θὰ δημιουργήσωμεν μίαν μεγάλην καὶ μὴ ἀναγκαίαν δαπάνην θὰ δημιουργήσωμεν ἓν παρέμβλημα, θὰ δημιουργήσωμεν καὶ ἄλλους δηλαδὴ πιέζοντας τὴν κάτω Βουλὴν καὶ ἀπαιτοῦντας τοῦτο ἢ ἐκεῖνο. Καταλήγων λέγει ὅτι ἡ Γερουσία ἱδρυομένη θέλει ἐπέμψῃ μετ' οὐ πολὺ τοιαύτην δυσοσμίαν ὥστε θέλει καταπνίξῃ καὶ αὐτοὺς ἀκόμη τοὺς ὁμνήτας της.

Ὁ κ. ***Γ. Μόδης*** λέγει ὅτι ἡ ἀγόρευσις τοῦ κ. Μπακοπούλου τοῦ ὑπενθύμισε μίαν φράσιν τοῦ κ. Σκριπόλου «ὅτι ἡ Ἑλλὰς θέλουσα νὰ σταδιοδρομήσῃ μὲ ἓν νομοθετικὸν Σῶμα θὰ ὡμοίαζε μὲ ἄνθρωπον θέλοντα νὰ βαδίσῃ μὲ ἕνα πόδι».

Οἱ μὴ παραδεχόμενοι τὸν θεσμὸν τῆς Γερουσίας λησμονοῦσι τὰ συμβαίνοντα εἰς ἄλλα κράτη, ἅτινα τὰ πλεῖστα ὡς ἡ Ἀμερική, ἡ Ἀγγλία καὶ ἄλλα ἔχουσι δύο νομοθετικὰ σώματα. Εἰς τὴν Γαλλίαν ἡ ἑνιαία Βουλὴ εἶχεν ἀποτέλεσμα νὰ ὁδηγήσῃ εἰς τοὺς δύο Ναπολέοντας καὶ ἡ τρίτη Δημοκρατία ἐθέσπισε τὸ δεύτερον Νομοθετικὸν Σῶμα. Ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν Ἑλβετίαν, λέγει, ὅλα τὰ Καντόνια ἔχουσι τὰ δύο Νομοθετικὰ Σώματα, καὶ μόνοι ἡμεῖς καὶ τὰ κράτη τῆς Βαλκανικῆς ἀποτελοῦμεν ἐξαίρεσιν, ἀλλὰ τὰ κράτη αὐτὰ δὲν δύνανται φυσικὰ νὰ θεωρηθοῦν ὡς πρότυπα Κοινοβουλευτικῶν Κρατῶν, διότι ἐκεῖ ὁ Κοινοβουλευτισμὸς δὲν ἀπέδωσε τοὺς καρποὺς οἱ ὁποῖοι ἀνεμένοντο. Πῶς θὰ ἦτο δυνατὸν θεσμὸς ἰσχύων εἰς ὅλα τὰ Κράτη καὶ ἀποδιδωνκαλοὺς καρποὺς νὰ ἀπέδωκε βλαπτικὸς δι' ἡμᾶς, οἵτινες διήλθομεν τόσας θύελλας. Ὁ κ. Τσιτσεκλῆς, λέγει, δὲν δέχεται ὅτι τὸ β' Νομ. Σῶμα θὰ συντελῇ εἰς τὴν ἀρτιωτέραν κατάρτισιν τῶν νόμων, ἀλλὰ λησμονεῖ ὅτι ὁ ἴδιος ἢ ἕτερος συνά ελφος ὡς Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης ἠναγκάσθη ν' ἀκυρώσῃ ἐμφανισθέντα ὡς ψηφισθέντα ὑπὸ τῆς Βουλῆς νόμον, ἐν ᾧ αὕτη διετέλει ἐν ἀγνοίᾳ αὐτοῦ. Οἱ ἀντιλέγοντες λησμονοῦν ὅτι νόμοι μελετηθέντες ὑπὸ τῶν ἐπιτροπῶν μὲ τὰς τροπολογίας τῆς τελευταίας στιγμῆς παρεμορφώθησαν. Ὑπ' αὐτὰς τὰς συνθήκας δὲν ἐνδείκνυται ἄλλο φάρμακον παρὰ μόνον ἡ σύστασις τῆς Γερουσίας, ἥτις θὰ ἐπανεξετάζῃ τοὺς νόμους αὐτούς. Ἐλέχθη ὅτι ἡ Γερουσία δὲν θὰ καταπολεμήσῃ τὴν πολυνομίαν.

Ὁ κ. ***Ι. Γιαννόπουλος*** διακόπτων, λέγει, ὅτι δὲν ὑπάρχει πολυνομία ἀλλὰ ὑπάρχουν πολλαὶ ἀνάγκαι χρήζουσαι ρυθμίσεως.

Γ. Μόδης ἐν πάσῃ περιπτώσει αἱ ἀνάγκαι αὗται διὰ τῆς Γερουσίας θὰ ρυθμίζωνται καλλίτερον. Ἐξακολουθῶν, λέγει, ὅτι οἱ Γερουσιασταὶ θὰ ἔχουν περισσότερον καιρὸν καὶ ἴσως καὶ μέσα περισσότερα νὰ παρασκευάζουν τὰ νομοθετήματα. Ὡς πρὸς τὴν διάλυσιν τῆς Βουλῆς ἐλέχθη ὅτι δὲν θὰ ἔχῃ σημασίαν ἂν αὕτη γίνεται ὑπὸ μόνου τοῦ ἀνωτάτου ἄρχοντος, ἀλλ' οἱ τελευταῖοι καιροὶ ἀπέδειξαν τὴν μεγάλην σοβαρότητα τῆς ἐλλείψεως αὐτῆς, εἰς ἣν ἀκριβῶς ὀφείλονται ὅλαι αἱ τελευταῖαι ἀπὸ τοῦ 1915 ἐθνικαὶ περιπέτειαι. Ἐν σχέσει μὲ τὸ ἐπιχείρημα τῶν οἰκονομιῶν λέγει ὅτι δὲν εἶναι ζήτημα ὀλίγα ἑκατομμύρια προκειμένου νὰ ὁλοκληρώσῃ τὸ Κράτος τὴν νομοθετικὴν αὐτοῦ λειτουργίαν.

Καταλήγων λέγει ὅτι οἱ καταπολεμοῦντες τὸν θεσμὸν διατελοῦν ἐπηρεασμένοι ἀπὸ τὸν χρόνον καθ' ὃν ἐμείναμεν ἄνευ Γερουσίας.

Ὁ κ. ***Ν. Βλιάμος*** λέγει ὅτι τὸ ὑπὸ συζήτησιν θέμα ἔχει σχεδὸν ἐξαντληθῇ. Ἀλλὰ φρονῶν ὅτι ἡ γνώμη τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ, ὃν ἔχει τὴν τιμὴν νὰ ἀντιπροσωπεύῃ εἷς κατὰ τῆς μεταρρυθμίσεως ταύτης, ὀφείλει νὰ εἴπῃ ὀλίγας λέξεις. Ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τῆς πολυνομίας λέγει ὅτι τοῦτο συμβαίνει διότι τὸ καθ' ἡμᾶς σύστημα εἶναι ἐλαττωματικόν· δὲν ἔχομεν καταλλήλους ὑπηρεσίας καὶ κατάλληλα πρόσωπα διὰ τὴν σύνταξιν τῶν νόμων· τὸ δὲ κακὸν θὰ ἐθεραπεύετο διὰ τοῦ Συμβουλίου τοῦ Κράτους, τῶν κοινοβουλευτικῶν ἐπιτροπειῶν καὶ δι' ὑποτρόφων, σπουδαζόντων ἐν Εὐρώπῃ, ὡς πράττει ἡ Βουλγαρία, ὅπου ἡ ἔλλειψις Γερουσίας δὲν δημιουργεῖ οὔτε κακούς, οὔτε πληθώραν νόμων· δὲν εἶναι συνεπὴς ἡ Γερουσία ἥτις θὰ ἐμποδίσῃ τὴν πολυνομίαν καὶ θὰ βελτιώσῃ τοὺς νόμους ἡμῶν. Ἀντιθέτως μάλιστα διὰ τῆς Γερουσίας θὰ ἔχωμεν καὶ ἄλλο συνεργεῖον κατασκευῆς νόμων καὶ λόγῳ τῆς συνθέσεώς του θὰ γεννηθῇ ἀμιλλα καταρτισμοῦ νόμων ὥστε τὸ ἐπιχείρημα αὐτὸ καταπίπτει. Ἐλέχθη λέγει ὅτι ἡ Γερουσία θὰ εἶναι ἀνασχετικὸς φραγμὸς τῆς Βουλῆς· ἀλλὰ ἐκ τῆς ἱστορίας γνωρίζομεν ὅτι ἡ Βουλὴ οὐδέποτε εἶχεν ἀκρότητας, τὸ δὲ αἴσθημα τοῦ Λαοῦ εἶναι ἐναντίον τῆς Γερουσίας διότι οὗτος ἀκριβῶς ἀπαιτεῖ τὴν ὅσον τὸ δυνατὸν ταχυτέραν ἐπιψήφισιν τῶν νομοθετημάτων ἀδημονῶν διὰ τὴν ὀρθότητα.

Ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τῆς ὁλοκληρώσεως τοῦ Πολιτεύματος

νομίζω ὅτι δὲν εἶναι σοβαρὸν διότι διὰ τῆς διαλύσεως τῆς Βουλῆς ἠδυνάμεθα νὰ εἰσαγάγωμεν τὸν θεσμὸν τὸν ὑπάρχοντα εἰς τὰ διάφορα Γερμανικὰ κανόνια τῆς Ἑλβετίας δηλ. τῆς ἀνακλήσεως ἢ διαλύσεως τῆς Βουλῆς διὰ δημοψηφίσματος (Abberufungsrecht) Καθὼς ἐπίσης καὶ ἡ ἐκλογὴ τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας ἔπρεπε νὰ ἀνατεθῇ εἰς τὸν ἑλληνικὸν λαόν,ἵνα ὁ πρόεδρος περιβάλλεται διὰ μείζονος κύρους. τόσον ἀναγκαίου παρ' ἡμῖν διὰ τὸν ἀνώτατον ἄρχοντα τῆς πολιτείας.

Ἐὰν λέγει. ψηφισθῇ ὁ θεσμὸς οὗτος θὰ ἐπέλθῃ ἡμέρα καθ' ἣν θὰ μεταμεληθῶμεν. διότι μὲ τὴν ἔλλειψιν τῆς πολιτικῆς διαπαιδαγωγήσεως θὰ ἔχωμεν συχνὰ σύγκρουσιν μεταξὺ τῶν δύο νομοθετικῶν σωμάτων, ἡ ὁποία θὰ μᾶς ὁδηγήσῃ εἰς τὴν ἐκ νέου ἀναθεώρησιν τοῦ Συντάγματος.

Ὁ κ. ***Π. Εὐριπαῖος*** λέγει ὅτι εἰς τὸν δρόμον τῆς κοινοβουλευτικῆς ζωῆς τοῦ τόπου ζητεῖται διὰ τῆς ἱδρύσεως τῆς Γερουσίας νὰ τεθῇ ἓν ὀδόφραγμα. Δὲν κατώρθωσε νὰ πεισθῇ ἐκ τῶν ὑπὲρ τῆς Γερουσίας ἐπιχειρημάτων, τοὐναντίον τὰ ἐπιχειρήματα τῶν κατηγόρων τοῦ θεσμοῦ ἐνίσχυσαν τὴν ἐναντίον αὐτοῦ γνώμην του. Ὅλα τὰ ἐπιχειρήματα τῶν ἀπολογητῶν τοῦ θεσμοῦ ἀπεκρούσθησαν, ἐξ ἄλλου ἡ οἰκονομικὴ κατάστασις τῆς χώρας δὲν ἐπιτρέπει τὴν ἵδρυσιν τοῦ πολυδαπάνου τούτου σώματος, τὸ ὁποῖον θὰ παράσχῃ τοιαύτας ἀφορμὰς εἰς τὸν Ἑλληνικὸν λαὸν ὥστε νὰ ἀναγκασθῇ οὗτος νὰ μετέλθῃ ἄλλα μέσα πρὸς κατάργησιν αὐτοῦ.

Ὁ κ. ***Γ. Καντιάνης*** λέγει ὅτι δὲν δύναται προκειμένου περὶ ἑνὸς τόσου σοβαροῦ θέματος οἷον ἡ ἵδρυσις τοῦ δευτέρου νομοθετικοῦ νὰ ὁμιλήσῃ πρὸ κενῶν ἑδωλίων.

Ὁ κ. ***Φ. Δραγούμης*** παρατηρεῖ ὅτι τὸ θέμα ἔχει πλέον ἐξαντληθῇ καθεὶς δὲ τῶν κ.κ. βουλευτῶν ἔχει σχηματίσει τὴν γνώμην του.

Ὁ κ. ***Πρόεδρος*** λέγει ὅτι ἡ συζήτησις πρέπει νὰ συνεχισθῇ ἢ τοὐλάχιστον νὰ διακοπῇ ἡ συνεδρίασις διὰ νὰ ἐπανέλθωμεν πρὸς συνέχισιν τῆς συζητήσεως μετὰ τὸ γεῦμα.

Ὁ κ. ***Ν. Βελέντζας*** λέγει ὅτι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει θὰ ὑποβληθῇ ἔνστασις ἀπαρτίας.

Ὁ κ. ***Πρόεδρος*** λέγει ὅτι πρὸ τῆς τοιαύτης ἀπειλῆς εἶνε ὑποχρεωμένος νὰ λύσῃ τὴν συνεδρίασιν. λύεται δὲ ἡ συνεδρίασις ὥρα 9 1)2 μ.μ. διὰ τὴν 4 1)2 μ.μ. τῆς κύριον.

Ὁ Πρόεδρος
Θ. ΣΟΦΟΥΛΗΣ

Οἱ Γραμματεῖς
Μ. Λαίλιος
Θ. Τσιριμῶκος

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΚΑ'

Τῆς 28 Ἰανουαρίου 1927.

Ὥρα 5. 30' μ. μ. ὁ κ. ***Πρόεδρος*** ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς ἕδρας κηρύσσει τὴν ἔναρξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει ν' ἀνοιχθῶσι τὰ θεωρεῖα.

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικὰ τῆς χθεσινῆς συνεδριάσεως.

Ἀνακοινοῦνται τὰ ἑξῆς:

Ὁ Ἐμπορικὸς Σύλλογος Γαστούνης διαμαρτύρεται διὰ τὴν ἄνισον κατάταξιν τῶν μελῶν του εἰς τὸν φορολογικὸν πίνακα τῶν ἐπαγγελματιῶν Γαστούνης.

Ὁ Λαὸς Τριπόλεως ὑποβάλλει ψήφισμα διαμαρτυρίας ζητῶν τὴν κατάργησιν τῆς συναφθείσης συμβάσεως ὑπὸ τῆς Παγκαλικῆς Κυβερνήσεως περὶ ἀποξηράνσεως καὶ ἐκμεταλλεύσεως τῆς λίμνης Τάκας.

Ὁ Συνεταιρισμὸς Ἀποκαταστάσεως ἀκτημόνων καλλιεργητῶν Ἐπανωμῆς ζητεῖ τὴν ἐκ νέου ἀπαλλοτρίωσιν τοῦ κτήματος Κριτσινᾶ.

Ὁ Ἀστέριος Λιανίδης ἐμποροκτηματίας Σκοπίων ζητεῖ νὰ λάβῃ τὴν ἀπὸ τοῦ ἔτους 1916 καθορισθεῖσαν ἀποζημίωσιν εἰς τὴν τιμὴν τῆς δραχμῆς τοῦ ἔτους 1916.

Οἱ Δημοκρατικοὶ πολῖται Κρήτσας Κρήτης διαμαρτύρονται κατὰ τῆς προφυλακίσεως τοῦ Στρατηγοῦ Παγκάλου.

Ὁ Π. Μακρόπουλος παρακαλεῖ τὴν Βουλὴν ὅπως λάβῃ πρόνοιαν καὶ τροποποιήσῃ τὸ Ν. Δ. τῆς 17ης Μαρτίου 1926 ὥστε νὰ τύχωσιν τῶν εὐεργετημάτων του καὶ οἱ γονεῖς τῶν φονευθέντων ὑπολοχαγῶν.

Ἐπιτροπὴ γονέων φοιτητῶν ζητεῖ ὅπως ἡ ἐκπαίδευσις τῶν Νέων Χωρῶν καθορισθῇ εἰς ἑνδεκαετῆ φοίτησιν ὡς εἶναι καὶ ἐν τῇ Παλαιᾷ Ἑλλάδι.

Οἱ Δημόται Μακρυνείας διαμαρτύρονται κατὰ τῆς Ἑταιρείας τῆς ἀναλαβούσης τῆς ἀποξήρανσιν τῶν λιμνῶν Λυσιμαχίας καὶ Τριχωνίας.

Ἡ Προσφυγικὴ ὀργάνωσις κηπουρῶν ὁμάδος Ν. Κορδελιοῦ ὑποβάλλει ὑπόμνημα διὰ τὴν οἰκονομικὴν ἐνίσχυσιν τῶν μελῶν του.

Οἱ κάτοικοι Λευκάδος παρακαλοῦν τὴν Βουλὴν ὅπως μεριμνήσῃ διὰ τὴν ἐπισκευὴν τῶν ὁδῶν της.

Ὁ Ἐμπορικὸς Σύλλογος Σερβίων διαμαρτύρεται κατ τοῦ τέλους τῆς φορολογίας ἐπιτηδεύματος.

Τὰ Σωματεῖα ἁλιέων Λέσβου διαμαρτύρονται διὰ τὴν ἐπαναφορὰν τοῦ τουρκικοῦ φόρου 20 ο)ο ἐπὶ τῶν ἁλιευομένων ἰχθύων.

Οἱ ἀγρόται πρόσφυγες συνοικισμοῦ Πορβέτσης Σερρῶν διαμαρτύρονται διὰ τὸν ἀποκλεισμόν των τῆς ἐκ ἀποζημιώσεως ἣν δικαιοῦνται.

Οἱ παρκλειφθέντες (ἀνάπηροι πολέμου) ἀξιωματικοὶ τοῦ εὐεργετήματος τοῦ νομοθετικοῦ διατάγματος τῆς 17 Μαρτίου 1926, ζητοῦν παράτασιν προθεσμίας ὑποβολῆς αἰτήσεων.

Ὁ Σύνδεσμος ἀποστράτων ὁπλιτῶν ξηρᾶς καὶ Χωροφυλακῆς ὑποβάλλει ὑπόμνημα περὶ ἀπονομῆς συντάξεως ἀνθυπασπιστοῦ εἰς ἀποστρατευθέντας ὑπενωμοτάργας.

Ἡ Συνομοσπονδία Δημοσίων Ὑπαλλήλων τῆς Ἑλλάδος ζητεῖ τὴν κατάργησιν τοῦ ἀπὸ 10 Ὀκτωβρίου 1925 νομοθετικοῦ διατάγματος περὶ στρατολογικῆς καταστάσεως τῶν ὑπαλλήλων.

Ὁ Σύνδεσμος Περιπτεριούχων Τραυματιῶν Πειραιῶς ὑποδεικνύει μέτρα πρὸς νομοθετικὴν ῥύθμισιν τοῦ ζητήματος τῆς ἀνεγέρσεως περιπτέρων κλπ.

Οἱ Ἐπιθεωρηταὶ τῶν Δημοτικῶν Σχολείων Ἀθηνῶν Ι. Σιώρης καὶ Κ. Καρατζᾶς, διαμαρτύρονται διὰ τὴν γενομένην πρὸς αὐτοὺς ἀδικίαν, διαταχθείσης τῆς ἀπολύσεώς των κατὰ παράβασιν τοῦ νόμου 1242.

Ὁ ταμίας τοῦ Δημοσίου Π. Ζαρογιάννης παρακαλεῖ τὴν Βουλὴν ὅπως εὐαρεστουμένη τροποποιήσῃ τὸ νομοθετικὸν διάταγμα τῆς 17 Σεπτεμβρίου 1926 ἐπεκτείνουσα τὴν ἰσχύν του καὶ ἐπὶ τῆς παρ' αὐτοῦ γενομένης ἀνακαλύψεως καταχρήσεως 2.500.000 δραχμῶν.

Ὁ κ. ***Ε. Βελλιανίτης*** ὑποβάλλει τροπολογίας ἐπὶ τοῦ σχεδίου ψηφίσματος «περὶ ἠλεκτρικῆς ἐγκαταστάσεως Κερκύρας».

Προκειμένου ἡ Βουλὴ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν Ἡμερησίαν Διάταξιν τῶν Ἀναφορῶν καὶ Ἐρωτήσεων ὁ κ. ***Β. Καραπαναγιώτης*** προτείνει ὅπως ἡ Βουλὴ εἰσέλθῃ ἀμέσως εἰς τὴν συζήτησιν τοῦ Συντάγματος, παραλειπομένων τῶν ἀναφορῶν καὶ ἐρωτήσεων.

Ὁ κ. ***Πρόεδρος*** ἐρωτᾷ τὴν Βουλὴν ἐὰν δέχεται τὴν πρότασιν.

Ὁ κ. ***Φ. Μοσχούλας*** λέγει ὅτι ἡ ἐπὶ τῶν ἀναφορῶν συζήτησις δὲν δύναται νὰ ἀναβάλλεται, ἐφ' ὅσον ὁ λαὸς ἀναφερόμενος πρὸς τὴν Βουλὴν δικαιοῦται νὰ τύχῃ τῆς δεούσης προσοχῆς ἐκ μέρους τοῦ νομοθετικοῦ σώματος.

Ὁ κ. ***Θ. Γρηγορίου*** λέγει ὅτι ὁ λαὸς θέλει νὰ ἐργάζεται ἡ Βουλὴ καὶ οὐχὶ νὰ λογοκοπῇ.

Ὁ κ. ***Πρόεδρος*** λέγει ὅτι πανταχόθεν δὲν ἀκούει παρὰ ἐκδηλουμένην τὴν ἐπιθυμίαν τῆς Βουλῆς ἵνα εἰσέλθῃ αὕτη εἰς τὴν συζήτησιν τοῦ Συντάγματος ἑπομένως δὲν δύναται παρὰ νὰ συμμορφωθῇ πρὸς τὴν γενικὴν ταύτην ἐπιθυμίαν τῆς Βουλῆς.

Εἰσέρχεται μετὰ τοῦτο ἡ Βουλὴ εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν τῆς Νομοθετικῆς Ἐργασίας.

Συνεχίζεται ἡ συζήτησις ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 2 τοῦ Συντάγματος.

Ὁ κ. ***Ι. Σπετσιώτης*** ἀναπτύσων τὴν ὑποβεβλημένην μετὰ τῶν κ. κ. ***Ἀποστολίδη*** καὶ ***Μπούμπουλη*** τροπολογίαν του ἔχουσαν οὕτω: «Ἡ κυριαρχία εἶναι μία καὶ ἀδιαίρετος, ἀνεκχώρητος καὶ ἀπαράγραπτος, ἀνήκει εἰς τὸν Λαόν, ἐξ οὗ καὶ μόνον πηγάζουσιν ἅπασαι αἱ ἐξουσίαι, ἀσκούμεναι καθ' ὃν τρόπον τὸ Σύνταγμα ὁρίζει. Πᾶς ἀντιποιούμενος τὴν ἄσκησιν τῆς Λαϊκῆς κυριαρχίας εἶναι ἐχθρὸς τῆς Πατρίδος καὶ τίθεται ἐκτὸς παντὸς νόμου» λέγει ὅτι σκοπὸν ἔχει αὕτη νὰ ἐπεξηγήσῃ σαφέστερον τὸ δόγμα τῆς Λαϊκῆς κυριαρχίας τὸ ὁποῖον τοσοῦτον κατεπατήθη, καὶ διότι ὡς εἶναι ἤδη ἐν τῷ Συντάγματι διατετυπωμένη ἡ περὶ Λαϊκῆς κυριαρχίας διάταξις εἶναι μᾶλλον ἀόριστος καὶ χρήζει ἐπὶ τὸ πανηγυρικώτερον νὰ τονίζεται. Φέρει ὡς παράδειγμα τὰς σχετικὰς διατάξεις τῶν Γαλλικῶν Συνταγμάτων καὶ ἀναπτύσσων τὴν ἄποψιν τῆς πρακτικῆς ὠφελείας τῆς τροπολογίας παρ' ἡμῖν, εὑρίσκει ὅτι διὰ τοῦ ἀνεκχωρήτου τῆς Λαϊκῆς κυριαρχίας θ' ἀπεφεύγοντο τὰ κακὰ τὰ ὁποῖα ἐπηκολούθησαν διὰ τῆς ἀναθέσεως τῆς κατασκευῆς τοῦ Συνταγματικοῦ χάρτου εἰς τὴν ἐπιτροπὴν τῆς τετάρτης Συνελεύσεως, καὶ ὅσα πάλιν θὰ σημειωθοῦν ἐκ τῆς παραδοχῆς ἐκ μέρους τῆς Συνταγματικῆς ἐπιτροπῆς τῆς τροπολογίας τῶν Προοδευτικῶν Φιλελευθέρων, ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ὁποίας τὸ μέρος τῆς κυριαρχίας τὸ ἀνῆκον εἰς ὁλόκληρον τὴν Βουλὴν ἐκχωρεῖται εἰς ὁμάδα τριάκοντα προνομιούχων ὑπερβουλευτῶν. Πάντως καὶ πολλὰ ἄλλα δεινὰ πηγάζοντα πάντοτε ἐκ τοῦ δόγματος τῆς σκοπιμότητος θ' ἀπεφεύγοντο.Καὶ ἐξ ἄλλου δὲν θὰ κατηναλίσκομεν χρόνον διὰ νὰ εὕρωμεν λύσιν νὰ τιμωρήσωμεν τὸν ἐκπεσόντα δικτάτορα, ἐφ' ὅσον θὰ εἶχον δικαίωμα οἱ ἴδιοι οἱ πολῖται νὰ τιμωροῦν τοὺς σφετεριστὰς τῶν πολιτικῶν των ἐλευθεριῶν. Βεβαίως ἐναντίον τῶν κινηματιῶν αἱ Συνταγματικαὶ διατάξεις εἶναι χιμαιρικαί, ἀλλὰ εἶναι ἀληθὲς ἐπίσης ὅτι διὰ καταλλήλων Συνταγματικῶν διατάξεων βοηθεῖται παρὰ τῷ Λαῷ ἡ δημιουργία πολιτικῶν ἠθῶν καὶ ἀπὸ τῆς ἀπόψεως ταύτης παρακαλεῖ τὴν Βουλὴν νὰ ψηφίσῃ τὴν τροπολογίαν.

Ὁ κ. ***Θ. Παπαστρατῆς*** λέγει ὅτι πάντα τὰ θέματα καὶ ἀπὸ τὰς δύο ἀπόψεις ἐξητάσθησαν ἐν εὐρύτητι. Ἦτο ἄχρι τοῦδε ἐναντίον τοῦ θεσμοῦ τῆς Γερουσίας, τὸ γεγονὸς ὅμως ὅτι διὰ τῆς Γερουσίας ἡ ἐπεξεργασία τῶν νόμων θὰ γίνεται τελειοτέρα, λόγῳ τῆς ἁμίλλης ἡ ὁποία θὰ γεννᾶται μεταξὺ τῶν δύο σωμάτων, συνετέλεσεν ὥστε νὰ μεταβάλῃ γνώμην καὶ νὰ κηρυχθῇ ὑπὲρ τοῦ θεσμοῦ.

Ὁ κ. ***Δ. Βοκοτόπουλος*** λέγει ὅτι πρὸ πολλοῦ ἔχει μορφώσει γνώμην ἐναντίον τῆς Γερουσίας, διότι ὁ θεσμὸς οὗτος δὲν ἔχει καμμίαν θεωρητικὴν βάσιν, οὔτε δὲ ἀπὸ πρακτικῆς ἀπόψεως τῆς ἑλληνικῆς πολιτικῆς δύναται νὰ γίνῃ δεκτός. Διὰ τὴν Κυβέρνησιν χρειάζεται ἡ Ἐθνικὴ ἀντιπροσωπεία, ἡ δὲ ἀντιπροσωπεία αὕτη εἴτε μία εἴτε δύο εἶνε, ἓν καὶ τὸ αὐτὸ ἀποτέλεσμα ἔχει. Τὰ ξένα συντάγματα οὐδαμῶς πρέπει νὰ ἐπηρεάζουν τὴν σκέψιν τῆς Ἑλληνικῆς Βουλῆς διότι ἐν Ἑλλάδι ἀπὸ τῆς ἱδρύσεως τοῦ Βασιλείου αἱ ἐξουσίαι λειτουργοῦν ἄνευ τῆς Γερουσίας. Καὶ αἱ κατὰ τὸν ἱερὸν ἀγῶνα Γερουσίαι δὲν ἦσαν δεύτερον νομοθετικὸν σῶμα, ἀλλ' ἡ ἁπλῆ νομοθετικὴ Βουλή, εἰς ἣν ἀπεδόθη μόνον τὸ ὄνομα Γερουσία. Ὅτε βραδύτερον, οὐχὶ ἐξ ἀνάγκης, ἐδημιουργήθη ὁ θεσμὸς τῆς Γερουσίας ἀπέτυχεν. καὶ ἐν τῇ Συνελεύσει τοῦ 1863 ἔπεσεν ὑπὸ τὰς ἀρὰς τοῦ λαοῦ. Ἔκτοτε τὸ Κράτος προήχθη, ἡ βιομηχανία ἀνεπτύχθη καὶ ἡ Ἐθνικὴ πολιτικὴ ἐθριάμβευσεν ἄνευ τῆς Γερουσίας. Ὅλη ἡ ἐσωτερικὴ καὶ ἐξωτερικὴ πρόοδος ἐγένετο ἄνευ τῆς Γερουσίας. Οὐδεμία φωνὴ ἠγέρθη νὰ εἴπῃ ὅτι ἂν εἴχομεν Γερουσίαν θὰ ἐπηγαίναμεν καλλίτερα. Καὶ ἐχρειάσθη νὰ γίνῃ ἡ Ἐπανάστασις τοῦ Πλαστήρα διὰ νὰ γίνῃ ἡ ἐφεύρεσις αὐτή. Καὶ οἱ Γερουσιασταὶ θὰ προέλθουν ἀπὸ τὸν αὐτὸν μὲ ἡμᾶς κύκλον. ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ αὐτοῦ συστήματος τῆς καθολικῆς ψηφοφορίας. Ἐλέχθη ὅτι πολλοὶ διακεκριμένοι πολῖται ἐξ ἰδιοσυγκρασίας δὲν δύνανται νὰ κατέλθουν εἰς τὸν ἐκλογικὸν ἀγῶνα καὶ ὅτι τούτους θὰ ἀναζητήσῃ ὁ λαὸς ἵνα τοὺς ἀποστείλῃ εἰς τὴν Γερουσίαν. Τὸ πρᾶγμα εἶνε ἐντελῶς φαντασιῶδες. Ὁ λαὸς θὰ ἐκλέξῃ ἐκείνους τοὺς ὁποίους βλέπει δρῶντας ἐν τῇ πολιτικῇ, μὲ τοὺς ὁποίους ἀναστρέφεται καὶ οὐχὶ τοὺς ἐρασιτεχνικῶς ἀναμένοντας εἰς τὰ γραφεῖά των ἵνα ἐκλεγῶσιν. Ἀντ' αὐτῶν θὰ ἔλθουν οἱ ἐπιτήδειοι, οἱ τολμηροὶ καὶ οἱ δημαγωγοί, οἱ στερούμενοι τῶν προσόντων τὰ ὁποῖα ἐπιθυμοῦν διὰ τοὺς Γερουσιαστὰς οἱ ὑποστηρικταὶ τοῦ θεσμοῦ. Δὲν εἶνε λοιπὸν δυνατὸν ἡ Γερουσία νὰ ἀποτελεσθῇ ἀπὸ πρόσωπα ἱκανώτερα καὶ καλλίτερα τῶν βουλευτῶν. Ἀλλὰ καὶ τὴν κοινοβουλευτικὴν μορφὴν τοῦ Πολιτεύματος αἴρει ἡ ἵδρυσις τῆς Γερουσίας. Διότι προκειμένου περὶ διαλύσεως τῆς Βουλῆς ὁ Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας πρέπει νὰ ἐρωτήσῃ τὴν Γερουσίαν, τῆς ὁποίας μὴ συμφωνούσης ἡ Βουλὴ δὲν διαλύεται. Ποῦ εἶνε λοιπὸν ἡ κοινοβουλευτικὴ μορφὴ τοῦ Πολιτεύματος; Ἀλλὰ καὶ ἀπὸ ἀπόψεως νομοθετικῆς ἡ Βουλὴ ἀντιλαμβάνεται τὰς κοινωνικὰς ἀνάγκας καλλίτερα ἀπὸ τὴν Γερουσίαν, ἡ ὁποία μόνον θὰ συντελέσῃ εἰς τὸ νὰ ἐκμηδενίσῃ τὴν Βουλήν. Δὲν πρέπει λέγει νὰ δημιουργηθῇ ἓν ἐμπόδιον εἰς τὴν Ἐθνικὴν ἀνάπτυξιν, πρὸς ἣν ἐχώρησε μέχρι τοῦδε ἡ Ἑλλὰς ἄνευ τῆς Γερουσίας.

Ὁ κ. ***Γ. Πεσματζόγλου*** λέγει ὅτι ἡ διάταξις περὶ Γερουσίας εἶνε μὲν θεμελιώδης ἀλλὰ δὲν εἶνε ἐξ ἐκείνων περὶ ὧν νὰ μὴ ἐπιτρέπεται παρέκκλισις τοῦ βουλευτοῦ ἀπὸ τὴν ἄποψιν τοῦ κόμματος εἰς ὃ ἀνήκει.

Καθ' ἡμᾶς, ὁ θεσμὸς τῆς Γερουσίας εἶναι ἀναγκαία προϋπόθεσις τοῦ πολιτεύματος τῆς ἀβασιλεύτου Δημοκρατίας δὲν εἶνε δὲ κληρονομία παλαιοῦ μοναρχικοῦ θεσμοῦ, διότι ὅπως τὴν ἐννοοῦμεν ἡμεῖς τὴν Γερουσίαν μόνον συνωνυμία ὑπάρχει πρὸς τοὺς θεσμοὺς ἐκείνους, ἐφ' ὅσον μάλιστα ἡ τελικὴ ἐπικράτησις ἀνήκει εἰς τὴν Βουλήν. Ἡ πρώτη ἐν Ἑλλάδι ἀποτυχοῦσα Γερουσία διωρίζετο παρὰ τοῦ βασιλέως καὶ ἦτο τονωτικὴ μέχρις ἀντισυνταγματικότητος τῆς Βασιλικῆς ἰσχύος, ἐνῷ παρ' ἡμῖν πρόκειται νὰ μειώσῃ τὴν ἰσχὺν τοῦ ἀνωτάτου ἄρχοντος. Τὸ κατηγορηθὲν μειονέκτημα τῆς διὰ τῆς Γερουσίας ἐπιβραδύνσεως τῶν νόμων δύναται νὰ μειωθῇ διὰ τῆς ἐλαττώσεως τῶν χρονικῶν ὁρίων. Ἐλέχθη ἐπίσης ὅτι ἡ Γερουσία εἶνε σῶμα ἠλαττωμένης δυνάμεως ἀλλὰ τὸ ἀκριβὲς εἶνε ὅτι αἱ ἐξουσίαι ἀμφοτέρων εἶνε παράλληλοι, διότι ἡ Βουλὴ ἐπικρατεῖ νομοθετικῶς ἐνῷ ἡ Γερουσία γνωμοδοτεῖ ὑπὲρ τῆς διαλύσεως τῆς Βουλῆς καὶ ἰσοδυνάμως μὲ αὐτὴν ἐκλέγουσι τὸν ἀνώτατον ἄρχοντα. Ἐλέχθη ὅτι πρόκειται νὰ στρατολογηθῇ ἡ Γερουσία ἐκ γερόντων, ἀλλὰ ἡ ἡλικία τῶν 35 ἐτῶν, ἥτις τίθεται ὡς προσὸν ἐκλογιμότητος δὲν ἐμποδίζει νὰ ἀποτελεσθῇ ἡ Γερουσία καὶ ἀπὸ νέους. Πάντως. λέγει, κατὰ τὴν γνώ-

μην μου ὁ θεσμὸς ἂν δὲν εἶνε χρήσιμος διὰ τὴν Συνταγματικὴν Βασιλείαν εἶνε χρήσιμος διὰ τὴν ἀβασίλευτον Δημοκρατίαν. Εἶνε προφανὲς ὅτι ὁ θεσμὸς θὰ βοηθήσῃ εἰς τὴν ἐπίλυσιν τῶν δυσχερειῶν ἂς τινας θὰ συναντᾷ ὁ ἀνώτατος Ἄρχων. Ὡσαύτως ἡ Γερουσία θὰ χρησιμεύῃ διὰ τὴν καταστολὴν τῶν ἀνατρεπτικῶν ρευμάτων τῶν Βουλῶν καὶ θὰ τρέπῃ ταῦτα ἐπὶ τὸ ἐξελικτικώτερον. Εἶνε ἀπαραίτητος ἐπίσης ὁ θεσμὸς τῆς Γερουσίας διότι ἄνευ αὐτῆς θὰ κατελήγαμεν εἰς ἐκλογὴν Προέδρου δι' ἀμέσου ἐκλογῆς, ὁπότε οὗτος θὰ ἦτο κατ' οὐσίαν Λαϊκὸς Δικτάτωρ, καὶ τότε θὰ εἴχομεν πολίτευμα τὸ ὁποῖον θὰ συνεκέντρου τὰ ἐλαττώματα τῆς ἀβασιλεύτου καὶ τῆς βασιλευομένης Δημοκρατίας.

Ἐκτὸς τούτου ἐπειδὴ διανύομεν στιγμὰς ἀναπλάσεως θὰ χρειασθοῦν ἴσως τροποποιήσεις τοῦ νέου Συντάγματος, τὰς ὁποίας, ὑπαρχούσης Γερουσίας ἠμποροῦμεν νὰ κάμωμεν ἐνῷ ἀντιθέτως θὰ ρίψωμεν τὸν τύπον εἰς νέας ἐκρεμότητας. Καταλήγων, λέγει, ὅτι συμφωνεῖ ὑπὲρ τῆς ἱδρύσεως τῆς Γερουσίας ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ ἀφαιρεθῇ ἀπὸ αὐτὴν τὸ δικαίωμα τῆς ὑποβολῆς νόμων, νὰ ληφθῇ ἰδιαιτέρα πρόνοια ἐπὶ τοῦ τρόπου τοῦ καταρτισμοῦ τῶν Ἐπαγγελματικῶν ὀργανώσεων, αἱ ὁποῖαι θὰ ἐκλέγουν τοὺς ὑπὸ τὸ στοιχεῖον Β' γερουσιαστὰς καὶ νὰ γίνῃ ἡ συγκρότησις τῆς πρώτης Γερουσίας δι' ἐκλογῶν καὶ ὄχι ὡς ὁρίζει τὸ 115 ἄρθρον τοῦ Συντάγματος.

Ὁ κ. ***Γ. Καντιάνης*** λέγει ὅτι τὸ κῦρος τῶν νεωτερισμῶν καὶ τὰ ἀποτελέσματα τῶν πολιτικῶν κρίσεων ἔφερον πρὸς συζήτησιν τὸν θεσμὸν τῆς Γερουσίας, ὅστις ἔχει καταδικασθῇ. Ποία κοινὴ συνείδησις ἐξεδηλώθη ἐν Ἑλλάδι πρὸς καθιέρωσιν τοῦ θεσμοῦ; Ἀναφέρει τὴν ὑποβληθεῖσαν ἐν τῇ Δ' Συνελεύσει πρότασιν ὅπως ἐξ αὐτῆς καταρτισθῇ ἡ Γερουσία, ἥτις ὁμοῦ μετὰ τῆς Βουλῆς νὰ ψηφίσουν τὸ Σύνταγμα· συνεχίζων, λέγει ὅτι, ἐκεῖθεν ὁρμηθεῖσα ἡ ἰδέα τοῦ θεσμοῦ τῆς Γερουσίας ἔφθασεν ἤδη νὰ συζητῆται ὑπὸ τὴν σημερινὴν μορφήν. Ὡς πρὸς τὰ ἐπιχειρήματα τῆς ὑπάρξεως καὶ λειτουργίας τῆς δ' Βουλῆς ἀλλαχοῦ, λέγει ὅτι, εἰς τὰ περισσότερα Κράτη ἡ Γερουσία συνεστήθη ἐκ μιμήσεων, ἀνακριβῶς δ' ἐλέχθη ὅτι ὑπάρχει εἰς τὴν Γερμανίαν καὶ εἰς τὴν Ἑλβετίαν Γερουσία, ὑφ' ἣν μορφὴν ἐπιδιώκεται νὰ γίνῃ καὶ ἡ ἡμετέρα. Ἐλέχθησαν, λέγει, πολλὰ περὶ τῶν λόγων τῆς ἀποτυχίας τῆς πρώτης Γερουσίας ἐν Ἑλλάδι, ἀλλὰ ὀφείλομεν νὰ μὴ λησμονῶμεν ὅτι εἴμεθα κατ' εὐθεῖαν γραμμὴν ἀπόγονοι τῶν πρώτων γερουσιαστῶν καὶ ὁ μελετῶν τὰ πρακτικὰ τῶν Συνελεύσεών μας, δι' ὧν ἱδρύθη καὶ κατηργήθη ἡ Γερουσία, εὑρίσκει ὅτι δι' ὑποκλοπῆς ἐγκαθιδρύθη ὁ θεσμὸς οὗτος καὶ ὅτι οἱ νόμοι ἐψηφίζοντο ἀθασανίστως, ἠγοράζοντο αἱ γνῶμαι καὶ μετεβάλλοντο καὶ ὅτι κατηργήθη διὰ ψήφων 211 κατὰ 62 καὶ ὑπὲρ τῆς καταργήσεώς της ἐψήφισαν οἱ ἐπιφανέστεροι τῶν τότε πολιτικῶν ἀνδρῶν. Καὶ σήμερον, λέγει, ἂν ἄλλως συγκροτηθῇ ἡ Γερουσία ἡ συναλλαγή, ἡ ἀχρειότης καὶ ἡ ἐπέμβασις εἰς τὴν Διοίκησιν δὲν θὰ ἐκλείψωσιν. Οὐδὲν καλόν, τονίζει, θὰ ἐπέλθῃ ἐκ τῆς συστάσεως τοῦ β' νομοθετικοῦ σώματος, μόνον τὸ πνεῦμα τοῦ νεωτερισμοῦ, τὸ ὁποῖον εἰσήγαγε τὴν ἀναλογικήν, θέλει νὰ ἐπιβάλῃ καὶ τὴν Γερουσίαν καὶ τὰς τοπικὰς αὐτοδιοικήσεις, τὰς πολυυμνήτους. Ἀλλὰ ἐφόσον ὑπάρχει δυσφορία διὰ τὴν νομοθετικὴν βραδύτητα, πῶς θὰ κινηθῶμεν ταχύτερον δημιουργοῦντες καὶ Γερουσίαν, ἡ ὁποία ἔχει δικαίωμα νὰ σταματήσῃ τὴν α' Βουλὴν ἐπὶ τρεῖς μῆνας ἀπὸ τὸ ἔργον της; Ἐλέχθη ὅτι ἡ Γερουσία θὰ εἶνε μία συντηρητικὴ τροχοπέδη τῆς Βουλῆς, ἀλλὰ ἡ ἐπὶ 60 ἔτη ἱστορία τῆς Βουλῆς δὲν δεικνύει ὅτι αὕτη ἀφηνίασε ποτέ. Συνεπῶς δὲν βλέπω, λέγει, νὰ ἔχῃ κανένα οὐσιῶδη προορισμὸν ἡ Γερουσία. Οὔτε ἐξ ἄλλου εἶνε ἀληθὲς ὅτι ὑπάρχουν πρόσωπα ἱκανὰ τὰ ὁποῖα ἀποφεύγουν τὰς προστριβὰς καὶ μόνον διὰ τῆς Γερουσίας θὰ στρατολογηθοῦν. Ἀπὸ τοῦ 1910 τὰ εἰσερχόμενα εἰς τὴν αἴθουσαν ταύτην πρόσωπα ἐδημιουργήθησαν ὑπὸ τοῦ Λαοῦ καὶ ἐκρίθησαν ἱκανὰ νὰ τὸν ἀντιπροσωπεύσουν, καὶ ὅσοι ἦσαν παρδικοὶ ἔμειναν μετέωροι καὶ πάντες οἱ ἄλλοι ἱκανοὶ ἐξηκολούθησαν νὰ στελλωνται εἰς τὴν Βουλήν. Καταλήγων λέγει ὅτι οἱ ὑποστηρίζοντες τὴν σύστασιν τῆς Γερουσίας θὰ μετανοήσουν διότι θὰ ἀντιληφθοῦν ὅτι ἐπροξένησαν ἓν κακὸν εἰς τὴν πατρίδα των.

Ὁ κ. ***Τ. Ἀναστασίου*** λέγει ὅτι μετὰ προσοχῆς παρηκολούθησε τὴν γενομένην συζήτησιν, μόλον τοῦτο δὲν ἠδυνήθη νὰ μεταβάλῃ γνώμην ὡς πρὸς τὴν χρησιμότητα καὶ τὴν ἀναγκαιότητα τοῦ θεσμοῦ τῆς Γερουσίας. Κατὰ τοῦ ἰσχυρισμοῦ ὅτι ἡ Γερουσία θὰ θέσῃ φραγμὸν εἰς τὴν πολυνομίαν, οἱ μὲν ἀντέταξαν ὅτι δὲν ὑφίσταται πολυνομία, οἱ δὲ ὅτι ἡ ὑπάρχουσα πολυνομία ὀφείλεται εἰς τὴν ἀνωμαλίαν τῶν τελευταίων ἐτῶν. Ἀμφότερα τὰ ἐπιχειρήματα ταῦτα δὲν εἶνε ἀκριβῆ. Ἐὰν πάλιν, ὡς ἰσχυρίσθησαν τινές, ἡ πολυνομία ὀφείλεται εἰς τὰς παρουσιαζομένας καθ' ἑκάστην ἀνάγκας, ἐὰν τοῦτο εἶνε ἀληθὲς τότε ἔτι μᾶλλον ἐπιβάλλεται ἡ ἵδρυσις τῆς Γερουσίας, πρὸς ἀρτιωτέραν καὶ ἐπιμελεστέραν παρασκευὴν τῶν νόμων, οἵτινες μέλλουν νὰ θεραπεύουν τὰς ἀνάγκας ταύτας τοῦ λαοῦ. Οἱ ἀντιφερόμενοι κατὰ τοῦ θεσμοῦ καὶ κυρίως ὁ κ. Τσιτσεκλῆς ἠρώτησε πῶς θὰ ἐμποδισθῇ ἡ πολυνομία ἢ μήπως ἡ Βουλὴ εἶνε παρθεναγωγεῖον; Ἀλλ' ἡ Γερουσία καλεῖται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς φραγμὸς εἰς τὴν σπουδήν, μεθ' ἧς ἡ Βουλὴ πάντοτε προβαίνει εἰς τὴν σύνταξιν τῶν νόμων, λόγῳ τοῦ χρονικῶς περιορισμένου τοῦ βίου αὐτῆς καὶ λόγῳ τῶν ῥοπῶν εἰς ἃς πάντοτε ὑπόκειται ἡ κάτω Βουλή. Ἡ συνετὴ βραδύτης τῆς Γερουσίας θέλει χρησιμεύσῃ ὡς φραγμός. Ἀλλὰ καὶ μόνον διὰ τὸν λόγον ὅτι ἡ Γερουσία θὰ ἐκφέρῃ γνώμην περὶ τοῦ διαλυτοῦ τῆς Βουλῆς θὰ ἐδικαιολογεῖτο ἡ ἵδρυσις αὐτῆς· δὲν πρέπει νὰ λησμονῶμεν ὅτι ἡ διαίρεσις ἡ ὁποία ἀκόμη κατατρώγει τὴν χώραν ὀφείλεται εἰς τὴν διάλυσιν τῆς Βουλῆς τοῦ 1915. Ἡ διαίρεσις τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας εἰς δύο σώματα εἶνε πλέον πολιτικὸν δόγμα. Οὔτε εἶναι θεσμὸς ἐξευρεθὲς ὑπὸ τῶν νεωτέρων ἡ Γερουσία· ἡ Γερουσία εἶνε ἑλληνικὸς θεσμός. Ὁ Ἄρειος Πάγος παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἕλλησιν ἤσκει ἀκριβῶς τὰ δικαιώματα τὰ ὁποῖα σήμερον ἀσκεῖ ἡ Γερουσία· αἱ ἀποφάσεις τῆς ἐκκλησίας τοῦ Δήμου ὑπέκειντο εἰς τὴν ἔγκρισιν τοῦ Ἀρείου Πάγου. Ἀλλὰ καὶ σχετικῶς μὲ τὴν ὑπὸ τοῦ Λυκούργου ἐγκατάστασιν τῆς Βουλῆς τῶν γερόντων ἐν Σπάρτῃ ἀναγινώσκει περικοπὴν τοῦ Πλουτάρχου, ἐξ ἧς, λέγει, ἐκπηγάζουν πᾶσαι αἱ περὶ Γερουσίας σημεριναὶ ἀντιλήψεις τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου. Τοιαῦτα δ' ἔχοντες, λέγει, παραδείγματα ἐκ τῆς ἡμετέρας ἱστορίας δὲν πρέπει νὰ ὀρρωδήσωμεν ἀλλὰ νὰ προϋθῶμεν εἰς τὴν σύστασιν τοῦ δευτέρου νομοθετικοῦ σώματος.

Ὁ κ. ***Κ. Καλκάνης*** λέγει ὅτι καίτοι ἐλέχθησαν πολλὰ περὶ τῆς Γερουσίας δὲν θὰ εἶναι ἄσκοπον νὰ δοθῇ καὶ μία εἰκὼν ταύτης, δὲν πρέπει δὲ νὰ εἶνε κανεὶς μάντις ἵνα φαντασθῇ ταύτην· τὸ γεγονὸς τὸ ἀναμφισβήτητον εἶνε ὅτι εἰς ὅλους τοὺς νομοὺς προώρισται νὰ ἐκλεγῶσιν ὡς Γερουσιασταὶ οἱ ἀποτυχόντες βουλευταί, διότι δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι οἱ βουλευταὶ ὑπεσχέθησαν νὰ ὑποστηρίξουν ὡς γερουσιαστὰς τοὺς ἀποτυχόντας ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ των, ὁπότε θὰ εἶνε ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει προτιμότερον νὰ τοὺς καλέσωμεν ἀπὸ τοῦδε εἰς ἓν παρακοινοβούλιον. Ὅταν λοιπὸν τοιαύτη θὰ εἶναι ἡ σύνθεσις τῆς Γερουσίας, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τοὐλάχιστον, ἔχετε καθῆκον νὰ μὴ δεχθῆτε τὴν σύστασιν αὐτῆς.

Ἐλέχθη ὅτι θὰ ἐκπροσωπηθοῦν αἱ ὀργανώσεις ἀλλὰ καὶ ἂν ἐκπροσωπηθοῦν αὗται δὲν θὰ εἶνε εἰς θέσιν νὰ ἀποδώσουν σχεδὸν τίποτε. Εἶπον προσέτι ὅτι εἰς πλεῖστα Κράτη ὑπάρχει Γερουσία δὲν ἔκριναν ὅμως τὰ πράγματα ἀπὸ ἀπόψεως ἑλληνικῆς, ἐλησμόνησαν ὅτι ἐλειτούργησεν αὕτη ἐνταῦθα καὶ κατηργήθη μετὰ πατάγου. Ἀλλὰ καὶ ἄλλη ἐὰν εἶνε ἡ σύνθεσις τῆς Γερουσίας καὶ ἄλλος ὁ τρόπος τῆς ἐκλογῆς αὐτῆς πάλιν τὰ ἴδια ἀποτελέσματα θὰ ἔχωμεν. Μόνον ἐὰν ὑπῆρχεν ἐν Ἑλλάδι μία ἀριστοκρατικὴ τάξις θὰ εἶχε λόγον ἡ ἵδρυσίς της διότι ἡ τάξις αὕτη θὰ ἀντετίθετο πρὸς τὸν λαόν. Ἐφ' ὅσον ὅμως παρὰ τοῦ λαοῦ θὰ ἐκλέγεται εἶναι ἐκτὸς ἀμφιβολίας ὅτι θὰ ἔχωμεν καὶ τὰ αὐτὰ ἀποτελέσματα.

Ὡς πρὸς τὰ νομοπαρασκευαστικὰ αὐτῆς καθήκοντα, ἀφοῦ θὰ ψηφισθῇ τὸ συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας, τίνα λόγον θὰ ἔχῃ ἡ Γερουσία, ἥτις θὰ εἶνε περιορισμὸς τῆς λαϊκῆς θελήσεως καὶ ὄχι νομοπαρασκευαστικὸν σῶμα. Ὅταν ρυθμισθῶσι καλῶς τὰ περὶ Κοινοβουλευτικῶν Ἐπιτροπῶν καὶ συνδυασθοῦν μάλιστα μὲ τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας, τότε παράγεται πόρισμα ἀσφαλὲς ὅτι περὶ τῆς Γερουσίας δὲν δύναται νὰ γίνῃ λόγος. Ἐλέχθη ὅτι ἡ Γερουσία θὰ εἶνε φραγμὸς τῆς πολυνομίας, ἀλλ' ἡ πολυνομία δὲν θὰ ἐκλείψῃ, ἡ Γερουσία μόνον θὰ μηκύνῃ τὰ χρονικὰ ὅρια καὶ θὰ ἐμποδίζῃ μίαν ταχεῖαν ἐφαρμογὴν νόμου. Οὕτινος ἡ ἀνάγκη νὰ εἶνε ἀπόλυτος.

Ὡμίλησαν περὶ παντοδυναμίας τοῦ Πρωθυπουργοῦ, ἀλλὰ ἀκριβῶς ἡ Ἑλλὰς πάσχει ἀπὸ ἀδυναμίαν πρωθυπουργοῦ, διότι πάντες ὑπῆρξαν, τοὐλάχιστον οἱ πηγάζοντες ἐκ τῆς λαϊκῆς θελήσεως, πρότυπα σωφρόνων ἀνδρῶν, οὐδέποτε ὑβρίγησαντες τὴν Ἑλλάδα εἰς τὸ βάραθρον, ἔπασχον ὅμως ἀπὸ ἐλλειψιν θελήσεως, καὶ εἶχον μεγάλην εὐθιξίαν κοινοβουλευτισμοῦ. Δὲν δυνάμεθα, ἐὰν δὲν θέλωμεν νὰ παίζωμεν μὲ τὰς λέξεις, νὰ στηριζώμεθα εἰς γεγονότα μὴ ὑπάρξαντα ποτέ. Εἶπον τινὲς ὅτι εἶνε χρήσιμος ἡ Γερουσία διὰ τὴν ἐκλογὴν τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας, ὁ σκοπὸς δηλαδὴ εἰς ὃν βάλλουν εἶνε τὸ ἐπιχείρημα τῆς συστάσεως αὐτῆς, ἐπειδὴ τουτέστι θὰ χρησιμεύσῃ ἡ Γερουσία, ὅταν συσταθῇ, διὰ τὴν ἐκλογὴν τοῦ Προέδρου, δι' αὐτὸ νὰ τὴν ἱδρύσωμεν, ὡσεὶ νὰ μὴ ἦτο δυνατὸν νὰ ὑπάρξῃ ἄλλος τρόπος ἐκλογῆς τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας.

Εἶπον ὅτι εἶνε ἀνάγκη νὰ συσταθῇ ἡ Γερουσία διὰ νὰ εἶνε γνωμοδοτικὸν σῶμα διὰ τὴν διάλυσιν τῆς Βουλῆς, ἀλλὰ τὴν αὐτήν, ἔχει σημασίαν καὶ τὸ ἐπιχείρημα αὐτό, τὴν ὁποίαν ἔχει καὶ τὸ προηγούμενον. Ἐὰν ὁ ἀνώτατος ἄρχων δὲν εἶνε εἰς θέσιν νὰ κρίνῃ περὶ τῆς διαλύσεως τῆς Βουλῆς, δύναται νὰ ἔχῃ, ἐὰν θέλετε, ἓν συμβούλιον, ἀλλὰ δὲν δυνάμεθα δι' αὐτὸν τὸν λόγον νὰ ἔχωμεν 100 ἀνθρώπους γηραλέους ἵνα δίδωσι τὴν γνώμην των. Θὰ ἐπεθύμουν, λέγει, νὰ λάδωμεν διδάγματα ἀπὸ τῆς Ἑλληνικῆς ἀπόψεως καὶ νὰ ψυχολογήσωμεν ἐὰν τὴν σκιὰν αὐτὴν πρέπει νὰ τὴν καταστήσωμεν σῶμα.

Πρέπει δὲ νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν καὶ τὸ ζήτημα τῶν δαπανῶν, ὅταν ἔχωμεν τόσα σοβαρὰ ἐπιχειρήματα ἐναντίον τοῦ θεσμοῦ αὐτοῦ, ἐναντίον τοῦ ὁποίου ἐδόθησαν καὶ βροῦν τὰ πράγματα. Ὡς πρὸς τὴν συναλλαγὴν λέγει ὅτι καὶ οἱ Γερουσιασταὶ θὰ ὑποκύψωσιν εἰς αὐτήν, διότι ἄνευ αὐτῆς δὲν θὰ δυνηθῶσι νὰ εἰσέλθουν εἰς τὴν Γερουσίαν.

Καταλήγων ἔχει τὴν πεποίθησιν, ὅτι ἡ Βουλὴ αἱρομένη εἰς τὸ ὕψος τῶν περιστάσεων δὲν θὰ ψηφίσῃ τὴν ἵδρυσιν τοῦ θεσμοῦ αὐτοῦ.

Ὁ κ. ***Π. Μερλόπουλος*** λέγει ὅτι πάντα τὰ ἐπιχειρήματα εἴτε ὑπὲρ εἴτε κατὰ τοῦ θεσμοῦ τῆς Γερουσίας ἀνεπτύχθησαν. Ἐὰν δὲ ἀνῆλθον εἰς τὸ βῆμα, τοῦτο ἔπραξα προτιθέμενος νὰ ἐξετάσω τὸ ζήτημα ἀπὸ ἄλλης ἀπόψεως. Ὡς πρὸς τὴν ἀντίρρησιν ὅτι οἱ ὑποστηρίζοντες τὴν καθιέρωσιν τοῦ θεσμοῦ ἔχουν τάχα τὴν γνώμην ὅτι τὰ πράγματα θέλουν μεταβληθῇ ὡς διὰ μαγικῆς ῥάβδου, λέγει ὅτι ἡ Γερουσία δὲν καλεῖται νὰ ἐπιτύχῃ τοιοῦτό τι. Ἡ Γερουσία καλεῖται νὰ δημιουργήσῃ τοὺς ἀπαραιτήτους καὶ κοσμίους ὅρους τῆς περαιτέρω ἐξελίξεως τοῦ πολιτεύματος. Ἐὰν ὑπὸ τὸ πολίτευμα τῆς Βασιλευομένης Δημοκρατίας ὁ ἕτερος τῶν νομοθετικῶν παραγόντων ἐνεσωματοῦτο εἰς τὸν Βασιλέα, εἶνε ἀπαραίτητον σήμερον νὰ ἀναπληρώσωμεν τὸν ἕτερον τοῦτον νομοθετικὸν παράγοντα διὰ τῆς Γερουσίας, ἡ ὁποία θὰ χρησιμεύσῃ ὡς δικλιστήριον τῶν νόμων καὶ τῶν ἀποφάσεων τῆς Βουλῆς. Ἀλλὰ κατηγορήθη ὁ θεσμὸς καὶ ὡς θεσμὸς ἀναχρονιστικός. Ἡ ἔρευνα ὅμως περὶ τὴν καταγωγὴν δὲν ἀποτελεῖ τὸ ἀσφαλὲς κριτήριον.

Ἐν εἰκοστῷ αἰῶνι δὲν δυνάμεθα νὰ ἐξετάσωμεν τοὺς λόγους, οἱ ὁποῖοι ἀρχῆθεν ἐπέβαλον τὴν εἰσαγωγὴν τοῦ θεσμοῦ, ἐφόσον αἱ σημεριναὶ περιστάσεις καὶ οἱ ὅροι δὲν προσομοιάζουν πρὸς τοὺς παλαιοὺς τοιούτους. Καὶ ἐπὶ παραδείγματι ἀναφέρει ὅτι εἶναι πολὺ ἀρχαιότερος ὁ θεσμὸς τοῦ ἑνὸς μονάρχου, τοῦ κυρίου καὶ δεσπότου. Ἐὰν δέ τις προέτεινε τὴν ἐπανίδρυσιν τοῦ τοιούτου θεσμοῦ σήμερον, ἤτοι τοῦ ἀκράτου μοναρχισμοῦ, βεβαίως θὰ συνήντα μειδιάματα. Ἐν τούτοις ὁ θεσμὸς οὗτος τροποποιούμενος καὶ ἐξελισσόμενος σὺν τῷ χρόνῳ, συμφώνως μὲ τὰς σημερινὰς ἀντιλήψεις καὶ σήμερον ἀκόμη δύναται νὰ ἀποτελῇ θεσμὸν προόδου καὶ προκοπῆς. Ἀναφέρει περαιτέρω τὸ παράδειγμα τῶν κρατούντων ἄλλοτε ἐν τῇ Δυτικῇ Εὐρώπῃ καθ' ἃ πρὸς διατήρησιν τῶν τοπαρχιῶν ἡ κυριότης τῆς γῆς δὲν μετεδιάζετο παρὰ μόνον εἰς τὸν πρωτότοκον, νόμον τὸν ὁποῖον κατήργησεν ἡ Γαλλικὴ ἐπανάστασις. Τοῦτο σημαίνει ὅτι ἕνας θεσμός, ὁ ὁποῖος ἐπὶ αἰῶνας ἴσχυε κατηργήθη ὅταν ἦλθε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου διότι δὲν προσηρμόζετο πλέον πρὸς τὰς συγχρόνους κοινωνικὰς ἀντιλήψεις. Ἐν τούτοις ὁ ἀναχρονιστικὸς οὗτος θεσμὸς καὶ σήμερον ἔτι ἰσχύει ἐν Ἀγγλίᾳ, ἔχων ὡς ἀποτέλεσμα νὰ τρέπωνται οἱ Ἄγγλοι πρὸς ὅλα τὰ σημεῖα τῆς ὑφηλίου διὰ νὰ ἐπανέλθουν εἰς τὸ πάτριον ἔδαφος, κομίζοντες πλοῦτον μείζονα ἐκείνου τὸν ὁποῖον κατέλιπον ἐκ τῆς πατρικῆς περιουσίας.

Ἰδοὺ πῶς καὶ εἰς ἀρχαῖος θεσμὸς ἐν εἰκοστῷ αἰῶνι ἀποβαίνει ὠφέλιμος καὶ εὐεργετικός. Ἀπὸ τῆς ἀπόψεως ταύτης δὲ καὶ μόνον θὰ ἔπρεπε νὰ ἐξετασθῇ καὶ τὸ ζήτημα τῆς Γερουσίας καὶ ὄχι ἐκ τῆς ἀπόψεως τῆς ἀρχαίας καταγωγῆς του. Σήμερον ἡ Γερουσία θεωρεῖται θεσμὸς ἀπαραίτητος τοῦ κοινοβουλευτικοῦ πολιτεύματος, ἀποτελεῖ δὲ ἀξίωμα πλέον ἡ ὕπαρξις αὐτῆς ἐν τῇ πολιτικῇ ἐπιστήμῃ. Δὲν ἔχομεν τὴν γνώμην ὅτι μὲ τὴν καθιέρωσιν τοῦ θεσμοῦ τῆς Γερουσίας θὰ δημιουργήσωμεν νέας ὑγιεῖς πολιτικὰς ἀντιλήψεις παρὰ τῷ ἑλληνικῷ λαῷ αὐτομάτως καὶ ἀπὸ τοῦ εὐθέος ἀλλὰ θέλομεν νὰ δημιουργήσωμεν ἐν ἀντέρεισμα κατὰ τῆς παντοδυναμίας τῆς μιᾶς καὶ μόνης Βουλῆς. Εἴδομεν πολλάκις Βουλὰς ἐκλεγομένας ἀπὸ τὴν ὁρμὴν τῶν λαϊκῶν ρευμάτων, φαντάζεσθε δὲ ἀπὸ ποίαν ὁρμὴν καὶ ποίαν παντοδυναμίαν δύνανται νὰ ἐμφορῶνται αἱ τοιαῦται Βουλαί. Ἀλλὰ εἴδομεν καὶ Βουλὰς αἵτινες ἔπαυσαν νὰ εὑρίσκωνται ἐν ἁρμονίᾳ πρὸς τὴν λαϊκὴν γνώμην εὐθὺς ὡς τὸ λαϊκὸν ρεῦμα ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἐξελέγησαν ἐκόπασεν. Ἡ μία Βουλὴ ἀπομένει εὐάλωτος ἀπὸ τὰς λαϊκὰς ὁρμάς· ἀλλ' ἡ φωνὴ τῶν λαϊκῶν συγκεντρώσεων δὲν δύναται νὰ φθάσῃ μέχρι τῆς Γερουσίας, καὶ ἂν φθάσῃ θὰ φθάσῃ κατὰ πολὺ ἐξησθενημένη διότι τὸ Σῶμα τοῦτο δὲν θὰ εἶναι, ὡς ἡ μοναδικὴ Βουλή, εὐδημαγώγητον, ἕνεκα τοῦ τρόπου τῆς συγκροτήσεώς του καὶ τῆς διαρκείας του. Ἀλλὰ καὶ τὸ ἐπιχείρημα τοῦ διχασμοῦ τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας διὰ τῆς ὑπάρξεως δύο νομοθετικῶν σωμάτων ἀντικρούει, τονίζων ὅτι οὐδαμῶς διχοτομεῖται ἡ λαϊκὴ κυριαρχία διὰ τῶν δύο νομοθετικῶν σωμάτων, ὅπως δὲν διχοτομεῖται καὶ ἡ ἐμφάνισις τοῦ Κράτους καὶ ἡ ἐξουσία τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν ἐκ τῆς ὑπάρξεως ἐκκλησίας αὐτοκεφάλου, ἢ ἐκ τῆς ὑπάρξεως τοῦ Ἐκπαιδευτικοῦ Συμβουλίου, τὸ ὁποῖον ἔχει καὶ αὐτὸ αὐτοτέλειάν τινα. Ἡ Γερουσία ὡς ἐκ τοῦ τρόπου τῆς μερικῆς ἀνανεώσεως αὐτῆς εἶνε προωρισμένη νὰ χρησιμεύσῃ ἀπέναντι τῆς Βουλῆς ὡς τὸ ἀντίρροπον τῆς παντοδυναμίας αὐτῆς. Τὸ Σύνταγμα, λέγει, προϋλέπει καὶ τὸν τρόπον τῆς ἄρσεως τῶν διαφωνιῶν μεταξὺ τῶν δύο σωμάτων, ἀλλ' αἱ περιστάσεις αὗται φρονεῖ ὅτι θὰ εἶνε σπανιώταται. Καὶ τὰ δύο νομοθετικὰ σώματα ἐμφορούμενα ἀπὸ τὸ πνεῦμα τῆς ἐξυπηρετήσεως, τῶν δημοσίων συμφερόντων θὰ ἐγκύψουν εἰς τὴν μελέτην τῶν διαφόρων ζητημάτων, τὸ ἓν δὲ θέλει συμπληρώσῃ τὸ ἕτερον· ἀπὸ τῆς ἀπόψεως δὲ ταύτης ὁ θεσμὸς τῆς Γερουσίας εἶνε ὄχι μόνον χρήσιμος ἀλλὰ καὶ ἀναγκαῖος. Ἡ Γερουσία εἶνε προωρισμένη νὰ ἔχῃ ἠλαττωμένην πολιτικὴν

δύναμιν, τοῦτο δὲ συμβαίνει καὶ ἀλλαχοῦ χωρὶς νὰ θεωρηθῇ ὅτι ἀποτελεῖ λόγον καταργήσεως αὐτῆς, ἢ ὅτι ἀποτελεῖ μείωσιν αὐτῆς. Ἐν τῇ ἀσκήσει τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας ὅμως ἡ Γερουσία ἀπό τινων ἀπόψεων εἶνε ἀπαραίτητος. Διότι, εἰς τίνα θὰ ἀναγνωρίσωμεν τὸ δικαίωμα τῆς διαλύσεως τῆς Βουλῆς, ἐκλιπόντος τοῦ Βασιλέως; Κατὰ φυσικώτατον λόγον, εἰς τὸν Πρόεδρον τῆς Δημοκρατίας, ἐν ᾗ περιπτώσει πάντοτε θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ ἐκλεγῇ τις δι' ἀμέσου ψηφοφορίας ὑπὸ τοῦ λαοῦ. Ἀλλὰ .οιαύτην ἐκλογὴν τοῦ ἀνωτάτου ἄρχοντος πιθανώτατα δὲν θὰ ἔχωμεν καὶ δὲν συμφέρει νὰ ἔχωμεν. Ἰδοὺ λοιπὸν ἡ περίπτωσις καθ' ἣν θὰ εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ προσφύγωμεν εἰς τὸ δεύτερον νομοθετικὸν σῶμα. Ἡ Γερουσία, ὡς παρ' ἡμῖν καθιερῶται, εἶνε τι παρόμοιον πρὸς τὴν ἐν Γαλλίᾳ λειτουργοῦσαν. Εἰς τὴν ὕπαρξιν δὲ τῆς Γερουσίας καὶ μόνον ὀφείλεται ἡ ἐν Γαλλίᾳ ἐπιψήφισις τοῦ νόμου περὶ τριετοῦς θητείας, κατὰ τῆς ὁποίας ἀντέστη ἡ Γαλλικὴ Βουλὴ καταδημαγωγουμένη, ἡ τριετὴς θητεία δὲ ὑπῆρξεν ἡ βάσις καὶ τὸ θεμέλιον τῆς σωτηρίας τῆς Γαλλίας. Προκειμένου περὶ τόσον σοβαροῦ ζητήματος, κύριοι, ἐνόμισα ὅτι εἶχον ὑποχρέωσιν νὰ εἴπω τὴν γνώμην μου ἵνα δικαιολογήσω καὶ τὴν ψῆφον τὴν ὁποίαν πρόκειται νὰ δώσω· δὲν νομίζω δὲ ὅτι εἶνε σπατάλη χρόνου τὸ νὰ καταναλωθῶσι δύο καὶ τρεῖς συνεδριάσεις ἵνα διαδηλωθῶσιν αἱ γνῶμαι τῶν συναδέλφων ἐπὶ τοῦ σοβαρωτάτου τούτου θέματος. Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον μετὰ πάσης πεποιθήσεως δύναμαι νὰ εἴπω εἶνε ὅτι ἐν ἠρέμῳ καὶ ἀπροκαταλήπτῳ συνειδήσει ἐκφέρω τὴν γνώμην μου ὑπὲρ τῆς Γερουσίας καὶ ἐν ἠρέμῳ συνειδήσει θέλω δώσῃ τὴν ψῆφόν μου ὑπὲρ αὐτῆς.

Ὁ κ. **Β. Σαγιᾶς** ἀναπτύσσων ἐξ ὀνόματος τοῦ λαϊκοῦ κόμματος τὰς ἐπὶ τοῦ συζητουμένου ἄρθρου καὶ τῶν συναφῶν τροπολογίας, τονίζει ὅτι δικαίως προὐκάλεσε τόσην συζήτησιν ὁ νέος θεσμός, διότι καὶ ἄλλοτε εἰσήχθη καὶ διότι ἡ εἰσαγωγή του πρόκειται νὰ γίνῃ εἰς τοιαύτας στιγμάς. Τὸ Λαϊκὸν κόμμα, λέγει, συμφώνως πρὸς τὰς παραδόσεις του περὶ διατηρήσεως ἀμειώτου τῆς Λαϊκῆς κυριαρχίας, φρονεῖ ὅτι διὰ τῆς δυαδικότητος τοῦ Κοινοβουλίου καὶ τοῦ διχασμοῦ τῆς ἀντιπροσωπεύσεως ἐξασθενεῖ ἡ λαϊκὴ κυριαρχία. Κατὰ τὰς ἀρχὰς ἡμῶν ὁ τρόπος τῆς ἐκδηλώσεως τῆς λαϊκῆς θελήσεως εἶνε ὁ τοῦ ἀντιπροσωπευτικοῦ κοινοβουλευτικοῦ συστήματος. Ἀλλὰ καὶ ἐνῷ ὑπὸ πάντων ἀκόμη λέγεται ὅτι μετὰ τὴν κρίσιν ἣν διῆλθεν ἡ χώρα ἀπὸ τετραετίας, προσπάθεια ἡμῶν εἶνε ἡ στήριξις τοῦ κοινοβουλευτικοῦ πολιτεύματος, ἐν τούτοις διὰ τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ νέου θεσμοῦ τὰ μειονεκτήματα τοῦ κοινοβουλευτισμοῦ θὰ ἐπεκταθοῦν καὶ θὰ καταντήσῃ οὗτος σχεδὸν εἰς χρεωκοπίαν. Προχωρῶν ἀναπτύσσει τὰ ἐλαττώματα τοῦ Κοινοβουλευτικοῦ πολιτεύματος καὶ τονίζει ὅτι ὁ νέος παράγων, ὃν θέλομεν νὰ εἰσαγάγωμεν, θὰ αὐξήσῃ τὰ ἐλαττώματα ταῦτα, διότι τὴν ἀνεπάρκειαν τῆς Βουλῆς νὰ λύῃ ταχέως τὰ παρουσιαζόμενα πολλὰ καὶ ἐπείγοντα ζητήματα θὰ τὴν κάμῃ ἔτι μεγαλειτέραν. Ἡ ἐπαύξησις συνεπῶς τῶν ἐλαττωμάτων τοῦ κοινοβουλευτισμοῦ θὰ ἐπαυξήσῃ τὴν κρίσιν αὐτοῦ, καὶ τὸ Λαϊκὸν κόμμα εἶνε ὑπόχρεων νὰ καταψηφίσῃ τὸν νέον θεσμόν, καὶ διὰ τὸν λόγον τοῦτον καὶ διότι οὐσιαστικῶς ὁ θεσμὸς εἶνε ἀντιδημοκρατικός, ὡς μὴ προερχομένων τῶν μελῶν του ἐκ τοῦ Λαοῦ καὶ μὴ ἀνανεουμένων, διὰ νὰ ἐμφανίζεται πραγματικῶς ἡ λαϊκὴ κυριαρχία. Κρίνει περιττόν, λέγει, ἐξ ἄλλου νὰ ἐκθέσῃ τὰ ἐπιστημονικὰ ἐπιχειρήματα, ἅτινα ἀθρόως δύνανται νὰ προβληθοῦν, διότι πρόκειται νὰ σκεφθῶμεν καὶ νὰ ἀποφασίσωμεν πολιτικῶς, ἀντιμετωπίζοντες μίαν ὡρισμένην κατάστασιν. Ὅσον ἀφορᾷ τὸ λεχθὲν ὅτι ἡ ἐκπροσώπησις τῶν ἐν τῇ κοινωνίᾳ δρώντων οἰκονομικῶν, κοινωνικῶν, καὶ ἐπαγγελματικῶν δυνάμεων καὶ ἡ ἀντιμετώπισις τῶν ἀναγκῶν των εἶνε ἀπαραίτητος, δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι πρέπει νὰ ἐξευρεθῇ τρόπος ἐξυπηρετήσεως τῆς ἀνάγκης ταύτης καὶ τὸ Λαϊκὸν κόμμα, μὴ παραγνωρίζον τοῦτο, εἰσήγαγε πρότασιν περὶ συστάσεως Ἀνωτάτου Οἰκονομικοῦ Συμβουλίου, ὅπερ ἤδη λειτουργεῖ εἰς Γερμανίαν καὶ Γαλλίαν καὶ ἀναφέρει τὰ τοῦ ὀργανισμοῦ αὐτῶν ἰδίᾳ ἐν τῇ Γερμανίᾳ. Καὶ ἐν Ἑλλάδι οἱ ἐκπρόσωποι τῶν οἰκονομικῶν τάξεων θὰ ἠδύναντο νὰ πηγάζουν ἀπὸ τὰς ὀργανώσεις τῶν τάξεων τούτων, ἐνῶ ἐξ ἀντιθέτου αἱ τάξεις τῶν καταναλωτῶν θὰ ἠδύναντο νὰ ἐκλέγωνται παρὰ τῶν Κοινοτικῶν Συμβουλίων, νὰ ἀντιπροσωπεύεται δὲ καὶ ἡ Κυβέρνησις. Τὸ Συμβούλιον τοῦτο θὰ ἐστερεῖτο πολιτικῆς σημασίας καὶ δὲν θὰ ἐκίνει οὔτε τῶν κομμάτων οὔτε τῶν ὀργανώσεων τὴν ὄρεξιν πρὸς ἀνάμιξιν καὶ ἐκμετάλλευσιν, ἐφ' ὅσον θὰ ἐστερεῖτο πάσης νομοθετικῆς ἁρμοδιότητος ἢ ἄλλης πολιτικῆς φύσεως τοιαύτης, ἐνῶ ἀντιθέτως ἡ Γερουσία ἐνῶ δὲν θὰ ἐξουδετερώνῃ κανὲν τῶν ἐλαττωμάτων τοῦ κοινοβουλευτισμοῦ τοὐναντίον θὰ τὰ ἐπηύξανεν, ὡς ἀποτελοῦσα καὶ αὐτὴ δεύτερον πολιτικὸν σῶμα. Διαμαρτύρεται εἶτα κατὰ τῆς ἐπικρατησάσης ἀνεπιστημονικῆς συζητήσεως τοῦ Συντάγματος διότι αἱ διατάξεις του εὑρίσκονται εἰς ἀλληλεπίδρασιν καὶ πολλὰ σημεῖα εἶνε κοινὰ καὶ ὤφειλον ἀπὸ κοινοῦ καὶ ἐν παραλλήλῳ νὰ συζητηθοῦν.

Ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας) παρατηρεῖ ὅτι κατ' ἀρχὴν θὰ συζητεῖται ἡ ἵδρυσις τοῦ β' σώματος καὶ ὄχι εἰς τὰς λεπτομερείας ἡ σύνθεσις του καὶ ἡ ἁρμοδιότης του.

Ὁ κ. **Β. Σαγιᾶς** συνεχίζων λέγει ὅτι ἀναλόγως τῶν λεπτομερειῶν θὰ ἠδύνατο νὰ ταχθῇ τις κατ' ἀρχὴν ὑπὲρ ἢ κατὰ τοῦ θεσμοῦ. Προχωρῶν ἀναπτύσσει τὴν τροπολογίαν του περὶ καθιερώτεως τοῦ δημοψηφίσματος ἐν περιπτώσει διαφωνίας τῆς Βουλῆς πρὸς τὴν κοινὴν γνώμην καὶ τὴν μὴ παραδοχὴν της παρὰ τῆς Συνταγματικῆς ἐπιτροπῆς.

Ὁ κ. **Π. Μερλόπουλος** παρατηρεῖ ὅτι ἐκ τῶν πρακτικῶν τῆς Ἐπιτροπῆς δύναταί τις νὰ ἀντλήσῃ ὅλας τὰς γνώμας τῶν μελῶν αὐτῆς ἐπὶ πάσης τροπολογίας.

Ὁ κ. **Β. Σαγιᾶς** συνεχίζων λέγει ὅτι καὶ μόνον ἂν διὰ τῆς καθιερώσεως τοῦ λαοψηφίσματος κατωρθοῦτο νὰ προκληθῇ τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ Λαοῦ διὰ τὴν νομοθεσίαν του, θὰ ἦτο ἀρκετὸν νὰ γίνῃ παραδεκτὴ ἡ τροπολογία του.

Ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας) συνιστᾷ ὅπως κατὰ τὴν ἐπομένην συνεδρίασιν τῆς συζητήσεως τοῦ Συντάγματος λήξῃ ὁριστικῶς ἡ συζήτησις ἐπὶ τοῦ ἄρθρου καὶ ἐπακολουθήσῃ καὶ ἡ ψηφοφορία.

Μεθ' ὃ συνακινέσει τῆς Βουλῆς καὶ ὥρᾳ 10 μ. μ. λύεται ἡ συνεδρίασις διὰ νὰ ἐπαναληφθῇ τὴν προσεχῆ Δευτέραν καὶ ὥρᾳ 4 1)2 μ. μ.

Ὁ Πρόεδρος
Θ. ΣΟΦΟΥΛΗΣ

Οἱ Γραμματεῖς
Μ. Λαΐλιος
Θ. Τσιριμῶκος

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΚΒ'

τῆς 31 Ἰανουαρίου 1926

Ὥρᾳ 5 20' μ. μ. ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς ἕδρας κηρύσσει τὴν ἔναρξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει ν' ἀνοιχθῶσι τὰ θεωρεῖα.

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικὰ τῆς προαγουμένης συνεδριάσεως.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνακοινοῖ ὅτι ἡ ἐπὶ τοῦ δασμοῦ τῶν ἀλεύρων ἐπιτροπὴ κατηρτίσθη ὡς ἑξῆς:

Π. Μερλόπουλος, Γ. Στρῖγγος, Γ. Προυκάκης, Χ. Ἀδάμ, Α. Βουτυρᾶς, Κ. Γκότσης, Δ. Μπενάκης, Θ. Γρηγορίου, Λ. Ξανθόπουλος, Χ. Βοζίκης, Ν. Κουμάνταρος, Γ. Λαζανᾶς, Μ. Θεοδωρίδης, Ι. Βατίστας, Γ. Μπούσιος, Γ. Σίδερης, Α. Θεολογίτης, Α. Τσιόκος, Γ. Πεσματζόγλου, Σ. Γαλιαδοῦρος, Ι. Σπετσιώτης, Κ. Ναυπλιώτης, Β. Ποϊτλος, Σ. Χασιώτης, Α. Μέρος, Γ. Σήφακας καὶ Σ. Μάξιμος.

Ἐπίσης ἀνακοινοῖ ὅτι ἡ ἐπὶ τῶν ἐκπαιδευτικῶν ἐπιτροπὴ κατηρτίσθη ὡς ἑξῆς:

Κ. Γόντικας, Π. Μερλόπουλος, Π. Πετρίδης, Α. Μητσοτάκης, Ρ. Κούνδουρος, Μ. Βολουδάκης, Τ. Ἀναστασίου, Β. Κατζηλίκης, Α. Παχνός, Γ. Καλδῆς, Θ. Χαΐνης, Ε. Φωτάκης, Ν. Μανούσης, Χ. Ἀλαμανῆς, Γ. Τσακανίκας, Θ. Παπαστρατῆς, Σ. Στάης, Δ. Πετρακάκος, Δ. Στεφανόπουλος, Ν. Κρανιωτάκης, Ι. Τζίβας, Γ. Βαρβούτης, Ν. Βελέντζας, Θ. Γρηγορίου, Ν. Δαρθέρης, Γ. Καλαντζόπουλος, Φ. Δραγούμης, Γ. Μπούσιος καὶ Μ. Τσαρλαμπᾶς.

Ἐπίσης ἀνακοινοῦνται αἱ κάτωθι ἀναφοραί.

Ὁ Πρόεδρος τῆς Κοινότητος Κατιχωρίου ὑποβάλλει ἀναφορὰν τοῦ Κοινοτικοῦ Συμβουλίου δι' ἧς παρακαλεῖ τὴν Ἐθνικὴν Ἀντιπροσωπείαν νὰ καταργήσῃ τὸν περὶ ἀμβύκων νόμον.

Οἱ κάτοικοι Λάσπης Εὐρυτανίας παρακαλοῦν τὴν Σεβαστὴν Βουλὴν ὅπως τοὺς ἀπαλλάξῃ τοῦ φόρου τῆς καθαρᾶς προσόδου καὶ τῆς ὑλοτομίας,

Ἡ Ὁμοσπονδία τῶν Ἀναπήρων καὶ θυμάτων πολέμου τῆς Ἑλλάδος ὑποβάλλει ὑπόμνημα διὰ τὴν αὔξησιν τῆς συντάξεώς των εἰς 5 μεταλλικὰς δραχμὰς ἀνὰ ἕκαστον ἑκατοστὸν ἀνικανότητος κλπ.

Πολλοὶ ἀντιπρόσωποι τῶν ἐπαρχιακῶν ἑνώσεων ἀναπήρων πολέμου ὑποβάλλουσιν ὑπόμνημα δι' οὗ ζητοῦν τὴν ἐπίσπευσιν τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ ἐν Πάρνηθι Ἐθνικοῦ Κεντρικοῦ Στρατιωτικοῦ Σανατορίου κλπ.

Ὁ Ἀριστόφιλος Τσοῦτσος ὡς Πρόεδρος διαφόρων Σωματείων ἐνοικιαστῶν ὑποβάλλει ὑπόμνημα περὶ τροποποιήσεως τοῦ ἐνοικιοστασίου ὡς πρὸς τὴν μίσθωσιν τῶν ἀκινήτων τοῦ Μ. Ταμείου.

Τὸ Σωματεῖον τῶν ἐργατῶν φορτωτῶν καὶ ἐκφορτωτῶν ὑποβάλλει ὑπόμνημα διὰ τὴν οἰκονομικὴν ἐνίσχυσίν των, τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ κανονισμοῦ ἐργασίας τῶν Σιδηροδρομικῶν σταθμῶν κλπ.

Ὁ φοιτητὴς τῆς Νομικῆς Μ. Τζαβέλλας παρακαλεῖ τὴν Βουλὴν νὰ ληφθῇ μέτρον χάριν τῶν στρατευθέντων φοιτητῶν πρὸς ἀποπεράτωσιν τῶν διακοπέντων μαθημάτων των.

Ὁ Πρόεδρος τῆς Κοινότητος Λαγκαδᾶ ὑποβάλλει ψήφισμα τοῦ Κοινοτικοῦ Συμβουλίου περὶ ἀκυρώσεως τῆς ὑπ' ἀριθ. 43341 ἀποφάσεως τοῦ Οἰκονομικοῦ Συμβουλίου τοῦ Ὑπουργείου τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας ὑπερτετραπλασιαζούσης τὰς εἰσπράξεις τοῦ ἐνοικιαστοῦ τῶν πηγῶν Λαγκαδᾶ Ἀνδρ. Κουλουφάκου.

Οἱ Διευθυταὶ τῶν ἐν Ἀθήναις καὶ Περιχώροις λειτουργούντων Κέντρων διασκεδάσεως ὑποβάλλουσιν ὑπόμνημα περὶ ἐλαττώσεως τοῦ φόρου πολυτελείας τῶν κέντρων τούτων.

Τὸ Σωματεῖον τῶν Ἐνοικιαστῶν τῶν ἐν Θεσσαλονίκῃ ἀστικῶν κτημάτων τῆς Ἀεροπορικῆς Ἀμύνης παρακαλεῖ τὴν Βουλὴν νὰ καταργήσῃ τὸ ἀπὸ 26-4-23 Ἐπαναστατικὸν Διάταγμα, δι' οὗ ὑπεχρεώθησαν νὰ καταβάλωσι μισθώματα πεντηκονταπλάσια καὶ ἑκατονταπλάσια τῶν προπολεμικῶν καὶ ἀναδρομικῶς.

Ὁ ἐπαγγελματικὸς καὶ ἐμπορικὸς κόσμος τῆς πόλεως Καρδίτσης διαμαρτύρεται διὰ τὴν ἰσχύουσαν δημοτικὴν φορολογικὴν κλίμακα καὶ αἰτεῖται τὴν ἐλάττωσιν τοῦ φόρου ἐπιτηδεύματος.

Ὁ ἑλληνοδιδάσκαλος Π. Δρίδης ζητεῖ τὴν τροποποίησιν τοῦ νομοθετικοῦ διατάγματος τῆς 17 Σεπτεμβρίου 1926 «περὶ ἀναστάσεως τῶν τεχνικῶν μαθημάτων».

Ὁ Ἰωάννης Ρομπόλης ἐνοικιαστὴς τῶν Κοινοτικῶν φόρων τῆς Κοινότητος Καϊλαρίων, παρακαλεῖ τὴν Βουλήν, ἐπειδὴ δὲν εἰσέπραξε τοὺς ὑπολογισθέντας φόρους, νὰ ἀπαλλάξῃ αὐτὸν ἐκ τῆς περαιτέρω ὑποχρεώσεώς του ἔναντι τοῦ ταμείου τῆς Κοινότητος Καϊλαρίων.

Διάφοροι ὀφείλεται λιρῶν καὶ εἰκοσαφράγκων πρὸ τοῦ ἔτους 1917, ὑποδεικνύουσι διάφορα μέτρα πρὸς νομοθετικὴν ρύθμισιν τῆς ὀφειλῆς των πρὸς δραχμὰς 22,80 ἑκάστην λίραν κλπ.

Ὁ Νομάρχης Σερρῶν ὑποβάλλει ψήφισμα τῶν Σωματείων τῆς πόλεως Σερρῶν ὅπως ἀναβληθῇ ἐπ' ἀόριστον ἡ ἐκποίησις τῶν Μουσουλμανικῶν οἰκημάτων τῶν ἀνταλλαξίμων

Οἱ μετεκπαιδευθέντες ἐν τῷ Τεχνικῷ Διδασκαλείῳ δημοδιδάσκαλοι, ζητοῦν τὴν τροποποίησιν τοῦ νομοθετικοῦ διατάγματος «περὶ προαγωγῆς τῶν δημοδιδασκάλων» ὡς πρὸς τὸ ἄρθρον 3 ἐδάφιον 1.

Οἱ Ἰωάννης Μπεκυρᾶς, Α. Διαμαντόπουλος κλπ. διαμαρτύρονται κατὰ τῶν ἐνοικιαστῶν τοῦ ἰχθυοτροφείου τοῦ Ἀλφειοῦ ποταμοῦ, διὰ τὰς γενομένας πρὸς αὐτοὺς ἀδικίας.

Ὁ Σύνδεσμος ὑποδημ.τεργατῶν Θεσσαλονίκης ὑποβάλλει ὑπόμνημα διὰ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ ὀκταώρου, τὴν ἵδρυσιν Κρατικῶν ἐργοστασίων ἀρβυλῶν κλπ., παρακαλεῖ δὲ τὴν Βουλὴν ὅπως μεριμνήσῃ διὰ τὰ αἰτήματά των ταῦτα.

Ὁ κ. **Γ. Καφαντάρης** (Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν) ὑποβάλλει νομοσχέδιον «περὶ αὐθεντικῆς ἑρμηνείας τοῦ ἄρθρου 4 τοῦ Ν. Δ. τῆς 21 Αὐγούστου 1925 περὶ καταργήσεως τελωνειακῶν νόμων κλπ.».

Ὁ κ. **Μ. Τσαρλαμπᾶς** ὑποβάλλει πρότασιν νόμου περὶ συστάσεως ταμείου ὀδοποιίας Λευκάδος».

Ὁ κ. **Γ. Πεσματζόγλου** ὑποβάλλει τροπολογίας ἐπὶ τῶν ἄρθρων 17, 19 καὶ 119 τοῦ Συντάγματος.

Ὁ κ. **Δ. Βοκοτόπουλος** ὑποβάλλει τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 9 τοῦ Συντάγματος.

Ὁ κ. **Δ. Στεφανόπουλος** ὑποβάλλει τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ σχεδίου ψηφίσματος «περὶ ἀναμεταθέσεως καὶ ὑποδιαιρέσεως τῶν ἄνευ τῶν ὑπὸ τῶν Διοικητικῶν Συμβουλίων παρεχομένων ἐγγυήσεων μετατεθέντων καὶ προαχθέντων λειτουργῶν τῆς μέσης καὶ δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως».

Ὁ κ. **Δ. Μπενάκης** ὑποβάλλει πρότασιν νόμου «περὶ ἐπιβολῆς προσθέτου τέλους ἐπὶ τῶν ἐν Καλάμαις λειτουργούντων δημοσίων θεαμάτων ὑπὲρ τοῦ φιλοπτώχου συλλόγου κυριῶν τῆς πόλεως ταύτης».

Τὸ Ὑπουργικὸν Συμβούλιον ὑποβάλλει σχέδιον ψηφίσματος «περὶ περαιτέρω ἰσχύος συντακτικῶν τινων πράξεων καὶ Ν. Διαταγμάτων, ἐκδοθέντων ἀπρακτούσης τῆς Βουλῆς». Οἱ κ. κ. **Ι. Μεταξᾶς** (Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας) καὶ **Π. Τσαλδάρης** (Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν) ὑποβάλλουσι νομοσχέδιον «περὶ διαθέσεως τῶν χρηματικῶν ὑπολοίπων τοῦ ταμείου ἀγροφυλακῆς Ἰωαννίνων πρὸς ἐκτέλεσιν ἔργων συγκοινωνίας ἐν Ἠπείρῳ».

Προκειμένου ἡ Βουλὴ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν Ἡμερησίαν Διάταξιν τῶν ἀναφορῶν καὶ ἐρωτήσεων.

Ὁ κ. **Γ. Μπούσιος** παρακαλεῖ νὰ ὁρισθῇ μία εἰδικὴ συνεδρίασις ὅπως ἐξαντληθοῦν ὅλαι αἱ ἀναφοραὶ καὶ ἐρωτήσεις.

Ὁ κ. **Γ. Καφαντάρης** (Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν) νομίζει ὅτι θὰ ἦτο σκόπιμον καὶ φρόνιμον νὰ δίδωνται ἔγγραφοι ἀπαντήσεις εἰς ὅλας τὰς ἀναφορὰς καὶ ἐρωτήσεις, μεθ' ὃ ἂν δὲν ἐθεωρεῖτο ἀρκετὴ ἡ ἀπάντησις νὰ ἀνεγράφετο καὶ πάλιν πρὸς συζήτησιν. Ἐπίσης καὶ διὰ τὰς μὴ σοβαρὰς ἐπερωτήσεις θὰ ἠδύνατο νὰ ἐπεκταθῇ τὸ μέτρον, ἐφ' ὅσον οἱ ἐπερωτῶντες θὰ ἱκανοποιοῦνται ἐκ τῶν δοθησομένων ἀπαντήσεων.

Ὁ κ. **Π. Τσαλδάρης** (Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν) φρονεῖ ὅτι ἀντὶ νὰ ἀναγράφωνται αἱ ἀναφοραὶ καὶ ἐρωτήσεις εἰς τὴν Ἡμερησίαν Διάταξιν θὰ ἦτο προτιμότερον νὰ ἐστέλλοντο ἀπ' εὐθείας εἰς τὰ Ὑπουργεῖα καὶ ἡ περαιτέρω ἐπ' αὐτῶν συζήτησις θὰ ἐκανονίζετο ἀναλόγως τῆς ἀπαντήσεως.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** δηλοῖ ὅτι πάντοτε διαβιβάζονται εἰς τὰ Ὑπουργεῖα αἱ ἐρωτήσεις.

Ὁ κ. **Ι. Μεταξᾶς** (Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας) παρατηρεῖ ὅτι καὶ ὁσάκις ἔδωκεν ἔγγραφον ἀπάντησιν, πάλιν εἶδε τὰς ἀναφορὰς καὶ ἐρωτήσεις ἀναγεγραμμένας.

Ὁ κ. **Π. Τσαλδάρης** (Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν) λέγει ὅτι ἂν αἱ ἀπαντήσεις ἐκοινοποιοῦντο εἰς τοὺς ὑποβαλόντας τὰς ἐρωτήσεις ἀσφαλῶς θὰ περιωρίζετο ἡ Ἡμερησία Διάταξις τῶν ἐρωτήσεων.

Ὁ κ. **Ἀλ. Μυλωνᾶς** παρατηρεῖ ὅτι σχετικῶς ἔχει ὑποβάλει πρότασιν τροποποιήσεως τοῦ Κανονισμοῦ.

Μεθὸ ἐρωτημένη ἡ **Βουλὴ** δέχεται ὅπως αἱ ἐρωτήσεις καὶ ἀναφοραὶ στέλλωνται προηγουμένως εἰς τὰ ἁρμόδια Ὑπουργεῖα, χωρὶς ν' ἀναγράφωνται εἰς τὴν ἡμερησίαν διάταξιν, μόνον δὲ ἐν ᾗ περιπτώσει ἡ ἀπάντησις δὲν θεωρηθῇ ὑπὸ τῶν κ.κ. βουλευτῶν ἱκανοποιητικὴ ν' ἀναγράφηται εἰς τὴν ἡμερησίαν διάταξιν καὶ νὰ γίνεται συζήτησις.

Εἰσέρχεται εἶτα ἡ Βουλὴ εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν τῶν Ἐπερωτήσεων

Ὁ κ. **Χ. Βοζίκης** ἀναπτύσσων τὴν ἐπερώτησίν του διὰ τὴν σύμβασιν τῆς Πάουερ-Ἀντ Τράξιον ἐκφράζει τὰς εὐχαριστίας του πρὸς τὸν κ. Ὑπουργὸν τῆς Συγκοινωνίας, διότι εὐχαρίστως καὶ προθύμως ἀπάντησεν εἰς τὸ σημείωμά του, δυστυχῶς ὅμως δὲν ἐμιμήθησαν τὸν κ. Ὑπουργὸν τῆς Συγκοινωνίας οἱ κ. κ. Ὑπουργοὶ τῶν Οἰκονομικῶν καὶ Ἐθνικῆς Οἰκονομίας.

Γ. Καφαντάρης (Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν) πρώτην φορὰν ἀκούω τὸ τοιοῦτο.

Χ. Βοζίκης. Τὸ πιστεύω, διότι ἀσφαλῶς αἱ ἁρμόδιαι ὑπηρεσίαι δὲν ἔδωκαν τὴν προσήκουσαν προσοχὴν εἰς τὸ ζήτημα καὶ δὲν σᾶς κατέστησαν ἐνήμερον τῶν ζητημάτων.

Γ. Καφαντάρης (Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν) Ὅσον ἀφορᾷ τὰ ζητηθέντα στατιστικὰ στοιχεῖα δύναται καὶ μόνος του κάθε ἐνδιαφερόμενος νὰ τὰ εὕρῃ.

Ὁ κ. **Γ. Μερκούρης** (Ὑπουργὸς τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας) λέγει ὅτι τὸ ἐρώτημα τοῦ κ. βουλευτοῦ θὰ ἐστάλη εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Συγκοινωνίας καὶ δι' αὐτὸ τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας δὲν ἔλαβε γνῶσιν.

Ὁ κ. **Γ. Ζερβὸς** νομίζει ὅτι πρὸ πάσης συζητήσεως πρέπει νὰ ἔχει δημοσιευθῇ καὶ διανεμηθῇ ἡ σχετικὴ σύμβασις μετὰ πάσης λεπτομερείας.

Ὁ κ. **Χ. Βοζίκης** λέγει ὅτι ἡ ἐπερώτησίς του ἤδη στρέφεται περὶ τὸ ἄκυρον τῆς συμβάσεως καὶ δὲν ἔχει δυσκολίαν νὰ ἀναβληθῇ ἡ κατ' οὐσίαν συζήτησις τῆς συμβάσεως. Οὐχ ἧττον πρέπει νὰ τονισθοῦν τὰ σοβαρὰ ταύτης ἐλαττώματα. Ἀπὸ τῆς ἀρχῆς ταύτης ὀφείλει νὰ γνωρίζῃ ἡ Βουλὴ ὅτι διὰ τῆς συμβάσεως, τεθείσης εἰς ἐφαρμογὴν πρὶν ἢ κυρωθῇ ὑπὸ τῆς Βουλῆς, ἀχρηστεύονται οἱ ἐντόπιοι λυγνῖται καὶ αἱ δυνάμεις τῶν ὑδάτων τῆς χώρας, ηὐξήθησαν δὲ αἱ τιμαὶ τῶν εἰσιτηρίων κατὰ 25 ἑκατομμύρια τὰ δὲ ποσὰ τῶν φόρων τὰ χαριζόμενα εἰς τὸ συνδικᾶτον ἀνέρχονται εἰς 32 ἑκατομμύρια καὶ εἰς 43 ἑκατομμύρια ἡ ἐκ τῆς βενζίνης ἀτέλεια. Οἱ τελευταῖοι οὗτοι ἀριθμοὶ ἐπιβεβαιοῦνται ἀπὸ τοὺς εἰδήμονας. Ἐπίσης κατὰ τὰς κυκλοφορούσας πληροφορίας, αἵτινες καὶ κατετέθησαν εἰς τὸ ἀνώτατον Δικαστικὸν Συμβούλιον ἐδαπανήθησαν 60 χιλιάδες λίραι διὰ τὴν σύναψιν τῆς συμβάσεως. Ταῦτα εἶνε ζητήματα τῆς οὐσίας τῆς συμβάσεως. Ὅσον ἀφορᾷ τὸ νομικὸν μέρος τῆς συμβάσεως, αὕτη κατηρτίσθη κατ' ἐντολὴν τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας (νόμος 3280 ἄρθρον 6) Ἡ δ' διάταξις τοῦ ἄρθρου 6 ἐφ' ἧς ἐστηρίχθη ἡ σύναψις τῆς συμβάσεως δὲν ἐμπεριέχεται εἰς τὸ ἀρχικὸν ἄρθρον 6 τοῦ νομοσχεδίου καὶ φαίνεται ὅτι παρεισήχθη κατὰ τὴν τελικὴν συζήτησιν τοῦ νομοσχεδίου. Τὸ μέρος τῆς συμβάσεως τὸ πραγματευόμενον περὶ μεταφορῶν εἶνε ἔξω τῆς δοθείσης νομοθετικῆς ἐντολῆς. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ῥήτραν τοῦ νόμου περὶ προηγουμένης γνώμης τοῦ ἁρμοδίου Συμβουλίου διὰ τὴν σύναψιν τῶν συμβάσεων, νομίζει ὅτι δὲν ἐδόθη γνωμοδότησις διότι δὲν ἐζητήθη τοιαύτη ὡς ἀπαιτεῖ ὁ νόμος καὶ διότι ἡ ὑπάρχουσα ὑπηρεσιακὴ γνώμη, ἡ τιτλοφορουμένη ἔκθεσις, ἀναφέρει τὸ ἀδύνατον τῆς παροχῆς ἐγκύρου γνωμοδοτήσεως καὶ ἐφ' ὅσον μάλιστα δὲν ὑπῆρχε σχέδιον συμβάσεως ἀλλὰ προτάσεις ἐφ' ὧν ἐκλήθη ἐπειγόντως νὰ ἀποφανθῇ τὸ Συμβούλιον. Καὶ σήμερον ἀκόμη τὰ μέλη τοῦ Συμβουλίου διαμαρτύρονται τονίζοντα ὅτι δὲν ἐκλήθησαν νὰ γνωμοδοτήσουν ὡς ἀξιοῖ ὁ νόμος, οὔτε ἄλλως τε προσεκλήθησαν καὶ εἰς πρόχειρον ἀνταλλαγὴν γνωμῶν τὰ πρόσωπα ἅτινα κατὰ νόμον καλοῦνται. Τὰ μέλη τὰ ὁποῖα ὤφειλον νὰ κληθοῦν ἦσαν 15, θ' ἀπετέλουν δὲ κατὰ νόμον ἀπαρτίαν τοὐλάχιστον τὰ 9, ἐνῷ εἰς τὴν ἀνωτέρω ἔκθεσιν περὶ τῶν προτάσεων ἐκλήθησαν καὶ ἔλαβον μέρος μόνον 7 μέλη. Ἑπομένως μὴ ὑπαρχούσης πραγματικῆς καὶ ὡς ὁ νόμος ἀξιοῖ γνωματεύσεως τοῦ Συμβουλίου, ἔχομεν τὸν πρῶτον λόγον ἀκυρότητος τῆς συναφθείσης συμβάσεως. Ἐξ ἄλλου, καίτοι ἀξιοῖ ὁ νόμος προηγουμένην ἔγκρισιν τῶν προτάσεων παρὰ τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου, τοιαύτη δὲν ὑπάρχει. Συνεπῶς αἱ προϋποθέσεις τοῦ ἄρθρου τοῦ νόμου τοῦ χορηγοῦντος τὴν ἐντολὴν εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Συγκοινωνίας ἐλλείπουσιν. Ἀλλὰ τὸ Ὑπουργεῖον ὑπερέβη τὴν ἐντολὴν κατὰ τρόπον ἐντελῶς ἀδικαιολόγητον, δεδομένου δέ, ὅτι αἱ τοιαῦται ἐντολαὶ ὀφείλουν νὰ ἑρμηνεύωνται στενώτατα, εἰς τὴν προκειμένην περίπτωσιν ἐφηρμόσθη τὸ ἀντίθετον, διότι οὐδὲν δικαίωμα ἔμεινεν ἄθικτον. Οὕτω κατηργήθη ὁ φόρος 10ο)ο ἐπὶ τῶν εἰσιτηρίων, ἀπηλλάγη δὲ τὸ συνδικᾶτον τῆς Ἑταιρείας πάσης καταβολῆς φόρου οἱουδήποτε καὶ ἐπὶ κερδῶν καὶ ὑλικῶν καὶ ἐπὶ τοῦ κεφαλαίου καὶ ἐπὶ τοῦ εἰσοδήματος καὶ ἐπὶ τῶν οἰκοδομῶν, μερισμάτων ἀνωνύμων ἑταιρειῶν καὶ ὑπερτιμήματος καὶ κυκλοφορίας κινητῶν ἀξιῶν.

Ἐπίσης καταργεῖται καὶ ὁ νόμος 2979 περὶ προστασίας τῆς βιομηχανίας καὶ ἠλεκτρικῶν ἐγκαταστάσεων, ὑπὲρ τῆς Ἑταιρείας.

Ἐκ τῶν ὑπερβασιῶν τούτων κατενόησαν οἱ ἴδιοι συμβαλλόμενοι ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ κυρωθῇ τοιαύτη σύμβασις καὶ δι' αὐτὸ ἔθεσαν ἄρθρα δι' οὗ δὲν κάμνουν μνείαν περὶ νόμου ἢ διατάγματος κυρωτικοῦ ἀλλὰ περὶ κυρωτικῆς πράξεως, ἀφ' ἧς ἐθεωρεῖτο καὶ ἡ χρονολογία τῆς ἰσχύος τῆς συμβάσεως τὸ ἐκδοθὲν Ν. Διάταγμα τὸ κυροῦν τὴν σύμβασιν δὲν φέρει ῥήτραν ὅτι ἐκδίδεται ὑπὸ τὴν αἵρεσιν τῆς κυρώσεώς του παρὰ τῆς Βουλῆς.

Ι. Μεταξᾶς (Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας). Δὲν εἶναι τὸ μόνον. Εἶναι ἀπειρία τοιούτων.

Ὁ κ. **Χ. Βοζίκης** συνεχίζων ἀναλύει τὸ Ν. Δ. τῆς κυρώσεως τῆς συμβάσεως (15 Ὀκτωβρίου 25) καὶ εὑρίσκει ὅτι κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἴσχυε δημοσιευθὲν τὸ Σύνταγμα Παγκάλου, καθ' ὃ δὲν ἐπετρέπετο ἡ ἔκδοσις Ν. Διαταγμάτων δηλαδὴ νόμων, τὸ δὲ ἐκδοθὲν κυρωτικὸν Διάταγμα τῆς συμβάσεως ἐχαρακτηρίσθη παρὰ τῶν ἰδίων ἐκδοτῶν του ὡς νόμος καὶ ἐνῷ τὸ ἤθελον ὡς νόμον ἐν τούτοις τὸ στηρίζουν εἰς ἄλλον νόμον ἐξ οὗ ἤντλουν δῆθεν τὴν ἐντολήν. Νόμον ἀφ' ἑτέρου δὲν εἶχον δικαίωμα νὰ ἐκδώσουν, ἀφοῦ ὁ ἴδιος ὁ δικτάτωρ περιώρισε τὴν ἐποχὴν ἐκείνην τὴν δικαιοδοσίαν του εἰς τὴν ἔκδοσιν Ν. Διαταγμάτων ὑποκειμένων εἰς τὴν ἔγκρισιν τῆς Βουλῆς καὶ ὄχι νόμων. Σχετικαὶ μὲ τὴν ἔκτασιν τῆς τότε ἐξουσίας τοῦ δικτάτορος εἶναι καὶ αἱ δηλώσεις του περὶ ἀνακηρύξεως τῆς δικτατορίας ὑστερώτερον, ὁπότε καὶ μόνον ἀνέλαβεν οὗτος καὶ τὴν συντακτικὴν καὶ τὴν ὑπόλοιπον νομοθετικὴν ἐξουσίαν. Συνεπῶς ἔχομεν νῦν ἓν Διάταγμα ἀκύρως ἐκδοθὲν καὶ μίαν σύμβασιν ἀκύρως συναφθεῖσαν. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐφαρμογὴν αὐτῆς ἔχομεν, λέγει, ὑποχρέωσιν νὰ ἐκτελῶμεν τὰς συμβάσεις τῶν προκατόχων μας, ἐφ' ὅσον ἐτηρήθησαν οἱ νόμοι, εἰς δὲ τοὺς ζητοῦντας τὴν ἐφαρμογὴν τοιούτων συμβάσεων, καθ' ἃς δὲν ἐτηρήθησαν οἱ νόμοι, ὀφείλομεν νὰ τοὺς δηλώσωμεν ὅτι ἐγνώριζον τὴν Ἑλληνικὴν νομοθεσίαν καὶ ἀφοῦ τὴν ἐγνώριζον καὶ συνῆψαν ἄκυρον σύμβασιν δὲν ἔκαμαν τίποτε ἄλλο παρὰ νὰ συνεργήσουν εἰς τὸ ἀδίκημα τῆς παρανόμου συνάψεώς της καὶ οἱ συνεργοὶ παρανομιῶν δὲν ἔχουν κανὲν δικαίωμα νὰ ζητοῦν καμμίαν προστασίαν. Ταῦτα ἐπιλέγει εἶνε τὰ νομικὰ ἐλαττώματα τῆς συμβάσεως ὅσον ἀφορᾷ τὴν οὐσίαν ἐπιφυλάσσεται νὰ ὁμιλήσῃ ἐν καιρῷ.

Ὁ κ. **Ι. Ράλλης** λέγει ὅτι ἂν καὶ κατὰ λάθος ἐγγεγραμμένος ὡς ἐπερωτῶν, νομίζει ἐν τούτοις ὅτι ἐπιβάλλεται νὰ ἀπαντήσῃ ὁ κ. Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας ἐπὶ τῶν θιχθέντων σημείων παρὰ τοῦ προλαλήσαντος, ἵνα ρυθμίσουν τὰς ἀγορεύσεις αὐτῶν οἱ λοιποὶ ἐγγεγραμμένοι.

Ὁ κ. **Ι. Μεταξᾶς** (Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας) νομίζει ὅτι ἐπιβάλλεται νὰ ὁμιλήσουν ὅλοι οἱ ἐγγεγραμμένοι εἴτε διὰ τὸ νομικὸν εἴτε διὰ τὸ οὐσιαστικὸν μέρος τῆς συμβάσεως, διὰ νὰ ἀπαντήσῃ συλλήβδην.

Ὁ κ. **Ι. Ράλλης** νομίζει ὅτι ἐπιβάλλεται ἐπὶ τῶν λεχθέντων νὰ ἐκθέσῃ ὁ κ. Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας τὰς γνώμας τῆς Κυβερνήσεως.

Ὁ κ. **Ι. Μεταξᾶς** (Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας) παρατηρεῖ ὅτι θέλει νὰ ἀκούσῃ συλλήβδην ὅλους τοὺς ὁμιλήσαντας ἵνα συλλήβδην ἀπαντήσῃ.

Ὁ κ. **Ι. Ράλλης** ἐπιμένει συνιστῶν ὅπως δηλωθοῦν αἱ γνῶμαι τῆς Κυβερνήσεως ἐπὶ τοῦ κύρους τῆς συμβάσεως.

Ὁ κ. **Ι. Μεταξᾶς** (Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας) δηλοῖ ὅτι οὐδέποτε ἠθέλησε νὰ ὑπονοηθῇ ὅτι πρέπει νὰ ἀναβληθῇ συζήτησις ἀποσκοποῦσα τὸν ἔλεγχον τῆς Κυβερνήσεως. Μόνον ζητεῖ νὰ ἀκουσθοῦν προηγουμένως ὅλαι αἱ γνῶμαι καὶ κατόπιν θὰ ἀπαντήσῃ.

Ὁ κ. **Σ. Σωτηριάδης** λέγει ὅτι διὰ νὰ ἀσκηθῇ ὁ ἔλεγχος ἔστω καὶ διὰ τὸ νομικὸν μέρος τῆς συμβάσεως πρέπει νὰ κατατεθοῦν τὰ στοιχεῖα.

Ὁ κ. **Δ. Μπότσαρης** λέγει ὅτι θὰ ἀποσαφηνισθοῦν τὰ πράγματα ἂν τυπωθοῦν καὶ διανεμηθοῦν τὰ πρακτικὰ τοῦ Συμβουλίου καὶ τὸ σύνολον τῶν ἀνακοινώσεων τοῦ Συνδικάτου, διότι ἡ σύμβασις εἶνε δημοσιευμένη εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως. Ἀσχέτως ὅμως τοῦ ἐγκύρου ἢ ἀκύρου τῆς συμβάσεως, ὀφείλει νὰ τονισθῇ ὅτι αὕτη κατὰ τὸν κεντρικὸν αὐτῆς ἄξονα οὐσιαστικῶς εἶνε ἔγκυρος καὶ διότι ἤδη ἑκατομμύρια χρυσῶν δραχμῶν ἐδαπανήθησαν καὶ ἑπομένως μόνον μετὰ τὴν προσκόμισιν τῆς γνώμης τῆς Κυβερνήσεως θὰ δυνάμεθα νὰ ἀποφασίσωμεν. Προσωπικῶς, λέγει, δηλοῖ ὅτι δὲν θὰ ἔθετε ποτὲ τὴν ὑπογραφήν του ὡς Ὑπουργὸς κάτωθι τῆς περὶ ἧς πρόκειται συμβάσεως, διότι ἂν μείνῃ αὕτη ἀναλλοίωτος θὰ πρόκειται ἀσφαλῶς νὰ μείνουν ἐν ἰσχύϊ, εἰς βάρος τοῦ Κράτους, νέαι βαρεῖαι διομολογήσεις. Διὰ τοῦτο φρονεῖ ὅτι ὤφειλεν ἡ Κυβέρνησις νὰ δηλώσῃ πρῶτον εἰς ποῖον σημεῖον εὑρίσκονται αἱ προσπάθειαί της πρὸς βελτίωσιν τῆς συμβάσεως καὶ ἂν τὸ σημεῖον αὐτὸ τῶν προσπαθειῶν της εὑρίσκεται εἰς καλὸν στάδιον ἴσως νὰ ἦτο συμφέρον νὰ μὴ ἐπιμένουν οἱ ἐπερωτῶντες εἰς τὴν συζήτησιν τῆς οὐσίας.

Ὁ κ. **Ἰ. Μεταξᾶς** (Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας). Δὲν δυνάμεθα λέγει νὰ ἐμποδίσωμεν τοὺς κ. κ. βουλευτὰς νὰ ὁμιλήσουν ἐπὶ τῆς οὐσίας τῆς συμβάσεως. Εἰς τὸ τέλος τῆς συζητήσεως θὰ ἐκθέσωμεν τὸ στάδιον τῶν ἐνεργειῶν μας καὶ τὸ τυχὸν ἀποτέλεσμα.

Ὁ κ. **Δ. Μπότσαρης** συνεχίζων, ἀναλύει τὰς διατάξεις τῆς συμβάσεως καὶ τὴν εὐρύτητα αὐτῆς, παρασχεθέντων εὐρυτάτων δικαιωμάτων εἰς ἓν καὶ τὸ αὐτὸ πρόσωπον. Αἱ συνεννοήσεις διὰ τὴν σύμβασιν ἤρχισαν ἐπὶ τῆς Κυβερνήσεως τῆς πρὸ τοῦ κινήματος τοῦ Ἰουνίου τοῦ 1925.

Ὁ κ. **Ἰ. Βαλαλᾶς** δηλοῖ ὅτι ἐπὶ τῆς ὑπουργίας του οὐδεμία συνεννόησις εἶχε γίνῃ ἢ διαπραγμάτευσις διὰ τὴν περὶ ἧς πρόκειται σύμβασιν. Εὑρίσκοντο μόνον εἰς τὰς παραμονὰς τῆς δημοσιεύσεως προκηρύξεως πρὸς ὑποβολὴν προτάσεων.

Ὁ κ. **Ἰ. Μεταξᾶς** (Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας) παρατηρεῖ ὅτι ἐὰν ἐπεκταθοῦν αἱ ἀγορεύσεις ἐπὶ τῆς οὐσίας θὰ ἀπαντήσῃ καὶ ἐπὶ τῆς οὐσίας.

Ὁ κ. **Ν. Δαρβέρης** φρονεῖ ἐπίσης ὅτι περιωρίσθη κατ' ἀπόφασιν τῆς Βουλῆς ἡ συζήτησις εἰς τὸ νομικὸν μέρος τῆς συμβάσεως.

Ὁ κ. **Δ. Μπότσαρης** δηλοῖ ὅτι ἐπιφυλάσσεται τότε νὰ ὁμιλήσῃ ἐπὶ τῆς οὐσίας, τοῦ κ. **Προέδρου** δηλοῦντος ὅτι ἡ συζήτησις περιωρίσθη εἰς ἃ σημεῖα ἔθιξεν ὁ ἐπερωτῶν κ. Βοζίκης.

Ι. Μεταξᾶς (Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας). Πρὶν εἰσέλθω εἰς τὴν ἀπάντησιν τῆς ἐπερωτήσεως, ὀφείλω νὰ κάμω μίαν προκαταρκτικὴν δήλωσιν. Ὡς ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας καὶ μέλος τῆς Οἰκουμενικῆς Κυβερνήσεως ἀναλαμβάνω εὐθύνας διὰ τὰς πράξεις τὰς ὁποίας ἐνήργησα. Ἀναλαμβάνω εὐθύνας διὰ τὰς πράξεις τὰς ὁποίας ἐνήργησα, δὲν ἀναλαμβάνω εὐθύνας διὰ τὰς πράξεις τῶν προκατόχων μου. Διὰ τὰς πράξεις τῶν προκατόχων μου δύναμαι νὰ δώσω ἐξηγήσεις καὶ ἐπεξηγήσεις καὶ πληροφορίας. Ὀφείλω νὰ κάμω τὴν προκαταρκτικὴν ταύτην δήλωσιν διὰ νὰ μὴ ἀφήσω καὶ εἰς τὸ πνεῦμα τῶν κ. κ. βουλευτῶν οὐδεμίαν ἀμφιβολίαν ἐπὶ τῶν ὅσων θέλω εἴπῃ κατόπιν. Δὲν θέλω νὰ νομίσῃ τις ἐκ τῶν κ. κ. βουλευτῶν ὅτι δίδων ἐπεξηγήσεις ἢ ἐξηγήσεις ἢ πληροφορίας ἐπὶ τῶν πράξεων τῶν προκατόχων μου, ἀναλαμβάνω καὶ τὰς εὐθύνας τῶν πράξεων αὐτῶν.

Ὀφείλω νὰ εἴπω, ὅτι εἶνε λίαν εὐεξήγητος ἡ ἐξέγερσις τῆς κοινῆς γνώμης διὰ τὸ γνωστὸν ζήτημα τῶν συμβάσεων. Εἶναι πραγματικῶς πρωτοφανὴς ὁ ἀριθμός, ἡ ποικιλία καὶ τὸ εἶδος τῶν συμβάσεων, αἱ ὁποῖαι ἀνετήθησαν, δύναταί τις νὰ εἴπῃ, ἐπὶ τῆς δικτατορίας.

Συμβάσεις ἐγένοντο διὰ κάθε πρᾶγμα. Συμβάσεις δι' ἀποξηράνσεις ἑλῶν, συμβάσεις διὰ κανονισμὸν τοῦ ῥοῦ ποταμῶν, συμβάσεις διὰ τὴν ναυσιπλοΐαν λιμνῶν, συμβάσεις διὰ σιδηροδρόμους, συμβάσεις διὰ δρόμους, συμβάσεις δι' ἀεροπλοΐαν, συμβάσεις διὰ προμήθειαν ἠλεκτρικῶν εἰδῶν, διὰ κάθε εἶδος, τὸ ὁποῖον ἡ τόσον γόνιμος ἑλληνικὴ φαντασία ἠδυνήθη νὰ δημιουργήσῃ. Ἀπὸ τὸ πλῆθος τούτων τῶν συμβάσεων ἄλλαι μὲν εἶναι ἐν ἐκτελέσει, ἄλλαι δὲ ἐξετελέσθησαν ἤδη καὶ ἄλλαι πρόκειται ἢ ἀναμένονται νὰ ἐκτελεσθοῦν καὶ ἄλλαι ἐγκατελείφθησαν ὑπὸ τῶν συμβληθέντων εὐθὺς μετὰ τὴν ἐμφάνισιν τῆς Οἰκουμενικῆς Κυβερνήσεως. Πρὸ τοῦ δάσους τούτου τῶν συμβάσεων εὑρέθη ἡ Οἰκουμενικὴ Κυβέρνησις καὶ ἰδίως ἐγὼ ὡς ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας, ἅμα τῷ σχηματισμῷ τῆς Κυβερνήσεως. Καὶ τὸ πρῶτον ζήτημα τὸ ὁποῖον ἠγέρθη μεταξύ μας καὶ ἰδίως μεταξὺ τῶν ὑπουργῶν, οἵτινες ἐκληρονόμησαν τοιαύτας συμβάσεις, ἦτο τί θὰ ὠφείλαμεν νὰ πράξωμεν.

Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ὡδήγησεν ἐμὲ εἰς τὴν κρίσιν μου ἐπὶ τῶν συμβάσεων τούτων ἦτο τὸ ἑξῆς: Πρῶτον ὅτι ἐν τῇ κρίσει ἐπὶ μιᾶς ἑκάστης συμβάσεως καὶ ἐπὶ τοῦ συνόλου θὰ

ὤφειλα νὰ προστατεύσω τὰ συμφέροντα τοῦ Δημοσίου καὶ εἰς ταῦτα συμπεριλαμβάνονται καὶ τὰ συμφέροντα τοῦ κοινοῦ. Δεύτερον, θὰ ὤφειλα νὰ καταστήσω σεβαστὴν τὴν καλὴν πίστιν τῆς Ἑλλάδος. Διότι ὅπως συμβαίνει καὶ μεταξὺ ἰδιωτῶν ἐν τῷ ἀγῶνι τοῦ βίου, ἡ καλὴ πίστις ἀποτελεῖ ἐν πρώτης τάξεως στοιχεῖον ἀνταγωνισμοῦ μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων, τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ μεταξὺ κρατῶν. Δυσκόλως δύναται ἓν κράτος νὰ ὑπάρξῃ ἐν μιᾷ οἰκογενείᾳ κρατῶν καὶ νὰ ἐπιτύχῃ τὰ ὠφελήματα ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα τοῦ εἶναι ἀπαραίτητα, διὰ τὴν πρόοδόν του, ὅταν τὸ κράτος τοῦτο ἔχασε τὴν πίστιν του, ὅταν δὲν θεωρεῖται καλῆς πίστεως. Ἰδίως δὲ δι' ἡμᾶς τοῦτο ἔχει ἰδιαιτέραν σημασίαν. Δι' ἡμᾶς οἱ ὁποῖοι εἴμεθα οἰκονομικῶς ἀσθενεῖς, οἱ ὁποῖοι ὑπέστημεν συμφορὰς καὶ ἀτυχήματα μέχρις ἐσχάτων καὶ ἐσωτερικὰς κρίσεις παντοίας καὶ οἱ ὁποῖοι δὲν δυνάμεθα νὰ ἀνορθωθῶμεν ἄνευ τῆς οἰκονομικῆς συνδρομῆς τοῦ ἐξωτερικοῦ.

Ἡ καλὴ πίστις ἡμῶν ἔχει δι' ἡμᾶς μεγάλην σημασίαν. Ὅσον μεγαλυτέραν ἐμπιστοσύνην ἔχουν οἱ ἐξωτερικοὶ οἰκονομικοὶ παράγοντες ἐπὶ τὴν καλὴν ἡμῶν πίστιν, τόσον ἡ συνδρομὴ αὐτῶν θὰ γίνῃ ὑπὸ καλυτέρους ὅρους. Ὅσον μικροτέραν ἐμπιστοσύνην ἔχουν οἱ ἐξωτερικοὶ οἰκονομικοὶ παράγοντες ἐπὶ τὴν καλὴν ἡμῶν πίστιν, τόσον ἡ οἰκονομικὴ αὐτῶν συνδρομὴ θὰ γίνῃ ὑπὸ χειροτέρους ὅρους. Ἐὰν δὲ οὐδεμίαν ἔχουν ἐμπιστοσύνην ἐπὶ τὴν καλὴν ἡμῶν πίστιν, τότε δὲν θὰ τύχωμεν οὐδεμιᾶς συνδρομῆς. Ἦτο ἑπομένως τὸ στοιχεῖον τοῦτο, ἡ τήρησις δηλαδὴ ὑψηλὰ τῆς καλῆς ἡμῶν πίστεως, στοιχεῖον τὸ ὁποῖον πρὸ παντὸς ἔδει νὰ μὲ ὁδηγήσῃ εἰς τὴν κρίσιν μου ἐπὶ ἑκάστης συμβάσεως. Οὕτω τί θὰ ἔδει νὰ πράξωμεν:

Δυνάμεθα ν' ἀκυρώσωμεν τὰς συμβάσεις, τὰς ὁποίας μᾶς ἐκληροδότησεν ἡ δικτατορία: καὶ ποίας ἐκ τούτων δυνάμεθα ν' ἀκυρώσωμεν; Πρέπει νὰ γνωρίζετε, κ. βουλευταί, ὅτι ὅλαι αὐταὶ αἱ συμβάσεις δὲν ὑπάγονται ὑπὸ τὸν αὐτὸν κανόνα. Ὑπάρχουν συμβάσεις αἱ ὁποῖαι στηρίζονται ἐπὶ νόμων προϋπαρχόντων τῆς δικτατορίας καὶ τοὺς ὁποίους νόμους ἐξετέλεσεν ἁπλῶς ἡ δικτατορία.

Ὑπάρχουν συμβάσεις, αἱ ὁποῖαι στηρίζονται ἐπὶ νόμων προϋπαρχόντων τῆς δικτατορίας καὶ τοὺς ὁποίους ἡ δικτατορία ἐτροποποίησε διὰ τῆς κοινοβουλευτικῆς ἐπιτροπῆς, ἡ ὁποία ἔσχεν ἐξουσιοδότησιν ἐκ μέρους τῆς Συνελεύσεως νὰ δημοσιεύῃ νομοθετικὰ διατάγματα, καὶ ἐπὶ τῶν τροποποιηθέντων τούτων νόμων ἡ δικτατορία ἐστήριξε συμβάσεις. Ὑπάρχουν συμβάσεις αἱ ὁποῖαι στηρίζονται ἐπίσης ἐπὶ προϋπαρχόντων τῆς δικτατορίας νόμων καὶ οἱ ὁποῖοι νόμοι ἐτροποποιήθησαν διὰ νομοθετικῶν διαταγμάτων τοῦ δικτάτορος, μὴ λαμβανομένης ὑπ' ὄψιν τῆς Κοινοβουλευτικῆς ἐπιτροπῆς. Ἄλλοι ἐκ τῶν νόμων τούτων ἐτροποποιήθησαν ὑπαρχούσης Κοινοβουλευτικῆς ἐπιτροπῆς, ἄλλοι κατόπιν μετὰ τὴν διάλυσιν αὐτῆς καὶ ἐπὶ τῶν τροποποιηθέντων τούτων νόμων ἐστηρίχθησαν συμβάσεις. Ὑπάρχουν συμβάσεις, αἱ ὁποῖαι ἐστηρίχθησαν ἐπὶ νόμων μὴ προϋπαρχόντων τῆς δικτατορίας, οἱ ὁποῖοι νόμοι ἐγένοντο τοιοῦτοι ὑπὸ τῆς Κοινοβουλευτικῆς ἐπιτροπῆς, δηλαδὴ ἡ Κοινοβουλευτικὴ ἐπιτροπὴ ἔδωσε τὸ δικαίωμα τῆς συμβάσεως, καὶ τοὺς ὁποίους νόμους ἐξετέλεσεν ἁπλῶς ἡ δικτατορία. Ὑπάρχουν συμβάσεις, αἱ ὁποῖαι οὐδὲ κἂν διῆλθον ἀπὸ τὴν Κοινοβουλευτικὴν ἐπιτροπὴν καὶ τὰς συμβάσεις συνῆψε καὶ ἐδημοσίευσεν ἡ δικτατορία, ὑπαρχούσης Κοινοβουλευτικῆς ἐπιτροπῆς. Ὑπάρχουν συμβάσεις, αἱ ὁποῖαι δὲν ἔχουν καμμίαν σχέσιν μὲ ὅσα εἶπον καὶ ὁποῖαι στηρίζονται ἐπὶ ἁπλῶν νομοθετικῶν διαταγμάτων τῆς δικτατορίας.

Βλέπετε ποία ἀπὸ ἀπόψεως νομικῆς σύγχυσις συμβάσεων ὑπῆρχε καὶ διὰ τοῦτο χρειάζεται ἰδιαιτέρα προσοχὴ ὅταν πρέπῃ νὰ κρίνῃ τις περὶ αὐτῶν. Ὑπάρχουν συμβάσεις συναφθεῖσαι μετὰ ξένων, ὑπάρχουν συμβάσεις αἱ ὁποῖαι συνήφθησαν μετὰ ἰδιωτῶν. Τί ἔπρεπε νὰ γείνῃ πρὸ τοιαύτης καταστάσεως: Μία γενικὴ ἀκύρωσις ἀθρόα εἰς τί θὰ προσέκρουεν; Πρῶτον ἐγείρεται τὸ ζήτημα κατὰ πόσον μία κυβέρνησις νόμιμος, μία κυβέρνησις ἂν ἐπιτρέπεται ἐγὼ μὴ νομικὸς νὰ μεταχειρισθῶ τὴν νομικὴν ἔκφρασιν de jure ἂν θὰ ἦτο ξένον νὰ ἀκυρώσῃ, ἂν ἔχῃ τὸ δικαίωμα νὰ ἀκυρώσῃ νόμους κυβερνήσεως de facto. Τοῦτο ἦτο ζήτημα τὸ ὁποῖον δὲν ἔλυσα μόνος μου, τὸ ἐμελέτησα τῇ βοηθείᾳ εἰδικῶν συγγραμμάτων τὰ ὁποῖα ἀναφέρονται εἰς τὰ ζητήματα ταῦτα, ἐζήτησα τὴν γνώμην εἰδικῶν νομομαθῶν. Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον συνεπέρανα εἶνε ὅτι οἱ διαχειριζόμενοι τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ κάμουν ὅ,τι θέλουν. Ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ ἀκυρώσουν ὅ,τι θέλουν, ἔχομεν παντοδυναμίαν διὰ νὰ πράξωμεν νομοθετικῶς ὅ,τι θέλομεν. Τὸ ζήτημα ὅμως εἶνε, κύριοι βουλευταί, ὅτι ἡ παντοδυναμία αὐτὴ εἶνε ἐντελῶς θεωρητική.

Εἰς τὴν παντοδυναμίαν αὐτὴν τίθενται φραγμοὶ ἀπὸ ἀπόψεως πραγματικῆς. Θὰ σᾶς ἀναφέρω μερικοὺς ἐξ αὐτῶν. Ὑπάρχουν φραγμοὶ τοὺς ὁποίους ἡμεῖς αὐτοὶ θέτομεν εἰς τὸν ἑαυτόν μας, ὑπάρχουν μερικὰ πράγματα τὰ ὁποῖα ἡ γενικὴ συνείδησις τὰ ἀποστέργει, τὰ ὁποῖα τὰ νομοθετοῦμεν χωρὶς νὰ ὑπάρχουν ἔξωθεν ἡμῶν περιορισμοί, εἶνε οἱ καλούμενοι γενικαὶ ἀρχαὶ τοῦ δικαίου, οἱ καλούμενοι γενικοὶ κανόνες τοῦ δικαίου, εἶνε οἱ φραγμοὶ τοὺς ὁποίους ἡμεῖς θέτομεν εἰς τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν μας.

Ἰδοὺ εἷς φραγμός, ὑπάρχουν καὶ ἄλλοι φραγμοὶ ὑπὸ ἔποψιν παντοδυναμίας. Εἴμεθα ἀπολύτως κύριοι ἐν τοῖς ὁρίοις τοῦ Κράτους ἡμῶν, ἀπὸ ἀπόψεως νομοθετικῆς. Ἀλλ' ὑπάρχουν ἐκτὸς ἡμῶν καὶ ἄλλα κράτη τὰ ὁποῖα ἐπίσης εἶνε παντοδύναμα ἐν τοῖς ὁρίοις αὐτῶν μὲ τὰ ὁποῖα ὅμως Κράτη εὑρισκόμεθα εἰς σχέσεις. Ἡ παντοδυναμία ἡμῶν περιορίζεται ὑπὸ τῆς παντοδυναμίας ἐκείνων.

Εἷς βουλευτής. Συγκρούεται.

Ι. Μεταξᾶς (Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας) Πολλάκις συγκρούεται, πάντως περιορίζεται. Διότι ὅταν ἡμεῖς γνωρίζωμεν ὅτι θὰ συγκρουσθῶμεν, τὴν περιορίζομεν ἡμεῖς οἱ ἴδιοι αὐτὴν τὴν παντοδυναμίαν. Διὰ τοῦτο εἶνε ζήτημα πολὺ οὐσιῶδες τοῦτο κατὰ πόσον συνθῆκαι αἱ ὁποῖαι συνήφθησαν ἀπὸ μίαν Κυβέρνησιν de facto ἐὰν εἶνε δυνατὸν τοιαῦται συνθῆκαι μεταξὺ ξένων κρατῶν νὰ ἀκυρωθῶσιν ἀπὸ μίαν Κυβέρνησιν de jure.

Κατὰ θεωρίαν ναί, εἰς τὴν πρᾶξιν ἡ Κυβέρνησις de jure θὰ ἔχῃ νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψει τὴν δυσαρέσκειαν τοῦ ξένου Κράτους, δεύτερον θὰ λάβῃ ὑπ' ὄψει τὴν ἐνδεχομένην διακοπὴν τῶν οἰκονομικῶν σχέσεων, ἴσως τὴν διακοπὴν τῶν διπλωματικῶν σχέσεων, τὰ ἀντίποινα καὶ τέλος ἴσως καὶ τὸν πόλεμον. Ἑπομένως δὲν εἶνε ἀπολύτως ἐλευθέρα μία Κυβέρνησις νόμιμος διαδεχομένη μίαν κατάστασιν, μίαν Κυβέρνησιν de facto δὲν εἶνε, λέγομεν, ἀπολύτως ἐλευθέρα νὰ ἀκυρώσῃ τὰς συμβάσεις, τὰς συνθήκας τὰς ὁποίας συνῆψε προκάτοχος Κυβέρνησις de facto μὲ ἄλλα Κράτη, λόγῳ τοῦ μὴ νομίμου αὐτῶν. Τοῦτο εἶνε μία ἀρχὴ ἡ ὁποία ἐτηρήθη γενικῶς παρ' ὅλων τῶν Κρατῶν. Ἐζήτησα τὴν γνώμην διεθνολόγων καὶ μοὶ εἶπον ὅτι πραγματικῶς ἐτηρήθη πάντοτε ἡ ἀρχὴ αὐτή. Ἓν Κράτος μόνον τελευταίως ἐξῆλθε τῆς τοιαύτης ἀντιλήψεως. Ἡ Ρωσσία ἡ ὁποία ἠκύρωσε τὰς συνθήκας τὰς συναφθείσας ὑπὸ τῆς προηγουμένης Κυβερνήσεως πρὸς ὅλα τὰ λοιπὰ Κράτη. Ἀπεμονώθη οὕτω ἐν τῷ κόσμῳ, εὑρέθη μόνη της. Ἐνόμισε κατ' ἀρχὰς ὅτι θὰ ἠδύνατο νὰ ζήσῃ μόνη. Ἐπεχείρησε κατόπιν νὰ μετατρέψῃ τὴν κοινωνικὴν σύνθεσιν καὶ τὴν τὴν κοινωνικὴν κατάστασιν τῶν ἄλλων Κρατῶν, δὲν τὸ κατώρθωσεν, ὅταν δὲ τελευταῖον ἐπεζήτησε νὰ ἔλθῃ ἐκ νέου εἰς σχέσεις μετὰ τῶν ἄλλων κρατῶν, τὰ ἄλλα κράτη παρουσίασαν τὸν λογαριασμὸν καὶ τῆς εἶπον τί θὰ κάμετε μὲ τὰς συνθήκας τὰς ὁποίας ἠκυρώσατε; Ὥστε Κυβέρνησις de jure διαδεχομένη Κυβέρνησιν de facto εἶνε ὑποχρεωμένη νὰ τηρήσῃ τὰς συμβάσεις μετὰ τῶν ἄλλων Κρατῶν. Αὐτὴ εἶνε ἀρχὴ ἡ ὁποία ἐπεκράτησεν ἐν τῷ διεθνεῖ δικαίῳ.

Εἷς Βουλευτής. Τὰς συνθήκας.

Ι. Μεταξᾶς. (Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας) Συνθῆκας ἢ συμβάσεις μετὰ ξένων κρατῶν εἶνε τὸ αὐτό.

Ν. Κρανιωτάκης. Μὲ ξένον Κράτος εἶνε αὐτὴ ἡ σύμβασις;

Ι. Μεταξᾶς. (Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας) Ἀφήσατέ με νὰ διευθύνω τὴν ὁμιλίαν μου κατὰ τὸν τρόπον τὸν ὁποῖον νομίζω καλλίτερον. Ὅσον ἀφορᾷ τὰς συμβάσεις τὰς ὁποίας μία Κυβέρνησις συνάπτει μετ' ἰδιωτῶν, εἴτε ὑπηκόων τοῦ ἰδίου Κράτους αὐτῆς, εἴτε ὑπηκόων ξένων κρατῶν, ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου αἱ γνῶμαι εἶνε διῃρημέναι. Εἶνε πολλοὶ καὶ λίαν σοβαροὶ διεθνολόγοι καὶ νομικοί, οἱ ὁποῖοι ὑποστηρίζουν ὅτι καὶ τὰς τοιαύτας συμβάσεις μία Κυβέρνησις ἐχομένη τῆς ὑπολήψεως αὐτῆς καὶ τῆς ἐπιθυμίας ὅπως ἡ καλὴ πίστις αὐτῆς μείνῃ ἀπρόσβλητος, ὀφείλει νὰ κρατήσῃ καὶ τὰς τοιαύτας συμβάσεις ἐν ἰσχύϊ. Εἶνε ἄλλοι οἱ ὁποῖοι νομίζουν τὸ ἀντίθετον, ὅτι δύναται μία τοιαύτη Κυβέρνησις νὰ μὴ λάβῃ ὑπ' ὄψιν της τοὺς νόμους, νὰ μὴ λάβῃ ὑπ' ὄψιν της τὰς συμβάσεις τὰς ὁποίας μία προηγουμένη νόμιμος κατάστασις συνῆψε καὶ νὰ τὰς ἀκυρώσῃ. Πρὸ τοῦ μεγάλου πολέμου ἐτηρεῖτο γενικῶς ὁ πρῶτος κανών. Μετὰ τὸν πόλεμον παρουσιάσθησαν ἐξαιρέσεις. Μία τοιαύτη εἶνε ἡ Ἰταλία ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Τζιολίττι εὐθὺς μετὰ τὸν πόλεμον. Ὁ Τζιολίττι ἐλθὼν εἰς τὴν ἐξουσίαν ὀλίγον μετὰ τὸν πόλεμον μολονότι ἦτο διάδοχος Κυβερνήσεως νομίμου, θεωρήσας ὅτι πολλαὶ τῶν συμβάσεων τῶν συναφθεισῶν κατὰ τὸν πόλεμον ἦσαν ἐπιζήμιοι εἰς τὸ Κράτος καὶ ὅτι ἠναγκάσθησαν αἱ προηγούμεναι αὐτοῦ Κυβερνήσεις νὰ τὰς συνάψωσι λόγῳ τῶν δυσχερῶν περιστάσεων ἐκβιασθεῖσαι, οὕτως εἰπεῖν, ἐζήτησε παρὰ τῆς Βουλῆς τῆς Ἰταλίας καὶ ἔλαβε τὸ δικαίωμα τῆς ἀναθεωρήσεως αὐτῶν καὶ τὰς ἀνεθεώρησε πάσας πλὴν τῶν συμβάσεων τὰς ὁποίας συνῆψε μετὰ ξένων ὑπηκόων, διότι εἶπεν ὅτι ἀπέναντι τῶν ὑπηκόων τῆς Ἰταλίας δύναμαι νὰ πράξω ὅ,τι θέλω, μετὰ ξένων ὑπηκόων ὅμως δὲν δύναμαι νὰ τὸ πράξω διότι ἐκθέτω τὴν καλὴν πίστιν τῆς Ἰταλίας.

Εἷς Βουλευτής. Ποία ἦτο ἡ προηγουμένη Κυβέρνησις:

Ι. Μεταξᾶς. (Ὑπουργὸς Συγκοινωνίας) Θὰ σᾶς τὰ ἐξηγήσω ὅλα, ἔχετε ὀλίγην ὑπομονήν. Ὥστε ἦτο πολὺ εὔλογον νὰ γεννηθοῦν ἀμφιβολίαι περὶ τοῦ τί ἔδει νὰ πράξω καὶ ὅτι τὸ ζήτημα ἀπετέλει ἀντικείμενον μελέτης σπουδαίας καὶ μεγάλης προσοχῆς. Δὲν ἠδυνάμην ἐγὼ νὰ σπεύσω, μόλις ἀνέλαβον τὸ ὑπουργεῖον τῆς Συγκοινωνίας νὰ σταματήσω τὰ ἔργα τῆς Πάουερ ἢ ἄλλης τινὸς ἑταιρίας ἐργαζομένης, νὰ φέρω εἰς τὴν Βουλὴν πρὸς κύρωσιν δηλ. καὶ πρὸς ἀκύρωσιν, τὴν σύμβασιν τῆς Πάουερ ἢ ἄλλης τινὸς ἑταιρίας. Διότι διὰ μιᾶς τοιαύτης ἐσπευσμένης ἐνεργείας θὰ ἠδυνάμην νὰ ὠθήσω τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος καὶ τὴν Κυβέρνησιν εἰς κινδύνους, τῶν ὁποίων τὴν εὐθύνην δὲν θὰ ἠδυνάμην ν' ἀναλάβω. Ἑπομένως ἔπρεπε νὰ ἐνεργήσω μετὰ πολλῆς προσοχῆς. Αὐτὸς εἶνε ὁ λόγος, κ. Βουλευτὰ ἐξ Ἀθηνῶν, διὰ τὸν ὁποῖον δὲν ἔσπευσα μόλις ἀνέλαβον τὸ ὑπουργεῖον τῆς Συγκοινωνίας, νὰ σταματήσω τὰ ἔργα τῆς Πάουερ καὶ δὲν ἔσπευσα νὰ φέρω εἰς τὴν Βουλήν, κατὰ τὴν γνώμην, τὴν ὁποίαν ἐξεφράσατε, τὰς συμβάσεις αὐτάς.

Ἐν τῇ μελέτῃ τῆς ὑποθέσεως εἶδον τὰ ἑξῆς: Ἡ Πάουερ ἐκυρώθη δι' ἑνὸς νομοθετικοῦ διατάγματος τῆς 16 Ὀκτωβρίου 1925, τὸ ὁποῖον λέγει τὰ ἑξῆς: (ἀναγινώσκει) «Ἔχοντες ὑπ' ὄψει τὸ ἄρθρον 6 τοῦ 3270 νόμου τῆς 13 Ἰανουαρίου 1925 «περὶ παρατάσεως καὶ τροποποιήσεως τοῦ νόμου 1556 κλ.» προτάσει τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου, ἀπεφασίσαμεν καὶ διατάσσομεν: Ἄρθρον 2ον.— Κυροῦται καθ' ὅλα αὐτῆς τὰ μέρη κτλ.». «Κυροῦται» κύριοι βουλευταί, αὐτὸ λέγει τὸ Νομοθετικὸν Διάταγμα.

Ὥστε τὸ νομοθετικὸν διάταγμα τῆς 16 Ὀκτωβρίου 1925 εἶνε πρᾶξις κυρώσεως τῆς συμβάσεως. Τώρα κατὰ πόσον ὁ Πάγκαλος εἶχε τὴν ἐξουσίαν νὰ ἐκδίδῃ νομοθετικὰ διατάγματα, τοῦτο δὲν εἶνε θέμα τῆς παρούσης συζητήσεως. Τοῦτο τὸ γνωρίζομεν, ὁ μὲν Πάγκαλος ἐνόμιζεν ὅτι τὴν εἶχε τὴν ἐντολὴν αὐτὴν ἀπὸ τὸν λαόν, ἡμεῖς νομίζομεν ὄχι. Αὐτὸς ὅταν ἐξέδωκε τὸ νομοθετικὸν αὐτὸ διάταγμα, ἦτο βέβαιος, ὅτι εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ κυρώσῃ τὴν σύμβασιν αὐτήν. Ἐστηρίχθη δὲ εἰς τὸ νὰ κυρώσῃ τὴν σύμβασιν αὐτὴν ἀφ' ἑνὸς μὲν ἐπὶ τῆς δικτατορικῆς ἐξουσίας, τὴν ὁποίαν ἀντεποιεῖτο.

Εἷς βουλευτής. Τότε δὲν εἶχεν.

Ι. Μεταξᾶς. Ἀπατᾶσθε. Ὁ Πάγκαλος ἀνέλαβε τὴν δικτατορικὴν ἐξουσίαν ἀπὸ τὴν στιγμήν, κατὰ τὴν ὁποίαν κατέλυσε τὴν Κυβέρνησιν τοῦ κ. Μιχαλακοπούλου διὰ τῆς βίας καὶ προέβη εἰς ὅσα προέβη. Ἀφ' ἑτέρου δὲ ἐστηρίχθη ἐπὶ νόμου, ὁ ὁποῖος ἐψηφίσθη ἀπὸ τὴν Δ' Συνέλευσιν τοῦ 1925.

Ὑπὸ ποίους ὅρους ἐψηφίσθη αὐτὸς ὁ νόμος καὶ πῶς παρενεβλήθη τὸ ἄρθρον τοῦτο, τοῦτο δὲν εἶνε ἰδική μου ὑπόθεσις, δὲν εἶμαι εἰς θέσιν οὔτε πληροφορίας νὰ σᾶς δώσω, καθόσον δὲν ἤμουν μέλος τῆς Συνελεύσεως ἐκείνης. Ἀλλὰ δι' ἐμὲ εἶνε ἀδιάφορον τοῦτο, ὁ νόμος εἶνε νόμος, ἔχει ὅλα τὰ στοιχεῖα τοῦ νόμου. Τὸ ἄρθρον λοιπὸν 6 λέγει τὰ ἑξῆς:

«Ἐπιτρέπεται εἰς τὸ Ὑπουργικὸν Συμβούλιον, κατ' ἀπόλυτον κρίσιν αὐτοῦ, νὰ προβῇ εἰς τὴν σύνταξιν συμβάσεων κατόπιν προκηρύξεως διαγωνισμοῦ μετ' ἑταιρειῶν ἀποσκοπουσῶν εἴτε εἰς τὴν παραγωγήν, εἴτε εἰς τὴν διανομὴν ἠλεκτρικοῦ ρεύματος, εἴτε καὶ εἰς ἀμφότερα, πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῶν πόλεων Ἀθηνῶν—Πειραιῶς καὶ Περιχώρων, ὡς καὶ μετὰ σιδηροδρομικῶν ἑταιρειῶν, προκειμένου νὰ εἰσαχθῇ εἰς ταύτας ἡ ἠλεκτροκίνησις. Εἰς τὴν περίπτωσιν τῆς μὴ διεξαγωγῆς διαγωνισμοῦ ἐπιτρέπεται εἰς τὸν ὑπουργὸν τῆς Συγκοινωνίας, μετὰ γνώμην τοῦ παρὰ τῷ Ὑπουργείῳ τῆς Συγκοινωνίας ἁρμοδίου Συμβουλίου, νὰ συνομολογήσῃ τοιαύτας συμβάσεις ὑπὸ ὅρους ἐγκρινομένους προηγουμένως ὑπὸ τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου μετ' ἑταιρειῶν ὑφισταμένων ἢ ἱδρυθησομένων πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον».

Ἀπὸ τὸν ἀξιότιμον βουλευτὴν Ἀθηνῶν ἠγέρθη τὸ ζήτημα ἢ μᾶλλον ὑπεστήριξε τὴν ἄποψιν, ὅτι εἶνε ὑπέρβασις τῆς ὑπὸ τοῦ νόμου δοθείσης ἐξουσιοδοτήσεως ἢ εἰς τὴν σύμβασιν παρέμβασις τοῦ ἄρθρου περὶ μεταφορῶν, δηλ. τῶν ἄρθρων περὶ λεωφορείων, διότι περὶ αὐτοῦ πρόκειται. Θὰ ἀφήσω τὸ ζήτημα αὐτὸ πρὸς τὸ παρὸν χωρὶς νὰ τὸ ἐξετάσω καὶ θὰ εἰσέλθω εἰς τὴν ἑτέραν ἀντίρρησιν τοῦ ἀξιοτίμου βουλευτοῦ Ἀθηνῶν, εἰς τὸ ζήτημα τοῦ ὅτι ὁ ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας ὤφειλε νὰ λάβῃ προηγουμένως τὴν γνώμην τοῦ παρὰ τῷ Ὑπουργείῳ ἁρμοδίου Συμβουλίου. Τὸ ὅτι ὁ νόμος δὲν ἀπαιτεῖ ἡ γνώμη αὐτὴ νὰ εἶνε σύμφωνος πρὸς τοῦτο καὶ ὁ κ. βουλευτὴς Ἀθηνῶν ὡμολόγησεν, ἀλλ' εἰς τοῦτο ἔχομεν καὶ μίαν ἄλλην ἀπόδειξιν, διότι ἡ αὐτὴ Δ' Συνέλευσις εἰς ἕτερον ψήφισμα τῆς 30ῆς Ἰουνίου 1925 λέγει, ὅτι (ἀναγινώσκει). «Παρέχεται εἰς τὴν Κυβέρνησιν ἡ ἐξουσιοδότησις ἐκδόσεως νομοθετικῶν διαταγμάτων, κατόπιν συμφώνου γνωμοδοτήσεως κτλ».

Ὥστε ἡ ἰδία Συνέλευσις, ὁ νομοθέτης δηλαδή, χωρίζει τὴν ἁπλῆν γνώμην ἀπὸ τὴν σύμφωνον γνώμην. Ἡ σύμφωνος γνωμοδότησις εἶνε ὑποχρεωτική, ἡ γνώμη δὲν εἶνε ὑποχρεωτική. Ἀλλ' ἤδη ὁ κ. βουλευτὴς ἐξ Ἀθηνῶν ἐγείρει ἕτερον ζήτημα: Αἱ ἐκθέσεις, τὰς ὁποίας ἔκαμε τὸ Γνωμοδοτικὸν Συμβούλιον, εἶνε γνώμη, ὡς ἀπαιτεῖ ὁ νόμος, ἢ ἁπλαῖ ἐκθέσεις, ὁπότε δὲν ἐξεπληρώθη ὁ νόμος;

Καὶ ἐπὶ πλέον τὸ γνωμοδοτικὸν συμβούλιον ἦτο νομίμως συγκεκροτημένον; Θὰ μοῦ ἐπιτρέψητε νὰ ἀρχίσω πρῶτον ἀπὸ τὸ ζήτημα τοῦτο τῆς συστάσεως τοῦ Συμβουλίου, διότι ἂν αὐτὸ τὸ συμβούλιον ὡς συνεστήθη, δὲν ἀποτελεῖ γνωμοδοτικὸν συμβούλιον, τότε εἶνε ἀδιάφορον τί λέγει εἰς τὰς ἐκθέσεις του, ἂν αὐταὶ εἶνε γνῶμαι ἢ ὄχι. Κατὰ τὸ ὀργανικὸν διάταγμα, τὸ συμβούλιον τῶν σιδηροδρόμων ἀποτελεῖται ἀπὸ τὸν διευθυντὴν καὶ τοὺς ἓξ τμηματάρχας ὡς μόνιμον στέλεχος, τὸ ὁποῖον εἶνε ὁ πυρήν, ὁ ὁποῖος μένει σταθερός. Εἰς τὸν πυρῆνα αὐτὸν τῶν 7 μελῶν προστίθενται, προκειμένου περὶ ζητημάτων ἀφορώντων ἐκμεταλλεύσεις σιδηροδρόμων, εἷς ἀντιπρόσωπος τοῦ Ὑπουργείου τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας, εἷς ἀντιπρόσωπος τοῦ Ὑπουργείου τῶν Οἰκονομικῶν, εἷς ἀντιπρόσωπος τοῦ Ἐμπορικοῦ Συλλόγου Ἀθηνῶν καὶ εἷς τοῦ Ἐπιμελητηρίου Πειραιῶς. Προκειμένου περὶ ἠλεκτρολογικῶν

θεμάτων, εἰς τὸν βασικὸν πυρῆνα ἐξ ἑπτὰ μελῶν προστίθενται δύο τμηματάρχαι τῶν δημοσίων ἔργων καὶ εἷς καθηγητὴς τοῦ Μετσοβείου Πολυτεχνείου, ἤτοι τὸ ὅλον 10. Ἐθεωρήθη ἡ δευτέρα σύστασις ὡς ἡ ἁρμοδία. Καὶ ἐπειδὴ τὸ ἥμισυ τῶν 10 εἶνε 5, ἔπρεπε νὰ προστεθοῦν ἀκόμη δύο, τὸ ὅλον 7. Ὥστε τὸ συμβούλιον ἐξ ἑπτὰ μελῶν ἦτο νομίμως συγκεκροτημένον. Τὸ συμβούλιον αὐτὸ συνῆλθε δίς, τὴν πρώτην φορὰν τὴν 5ην Αὐγούστου 1925 καὶ ἀπετελέσθη ὑπὸ 7 μελῶν, ἀκριβῶς ἐκείνων τοὺς ὁποίους σᾶς εἶπα πρὶν πλὴν τοῦ τμηματάρχου τοῦ ἠλεκτρολογικοῦ τμήματος, ὁ ὁποῖος δὲν ἔλαβε μέρος, διότι εἶχεν ἤδη δώσει ἰδίαν γνώμην, ἡ ὁποία εἶνε κατατεθειμένη εἰς τὰ ἔγγραφα, τὰ ὁποῖα κατέθεσα εἰς τὸ Συμβούλιον αὐτό, ἀπετελέσθη δὲ ἀπὸ τοὺς κ.κ. Πανταζῆν, Σχινάν, Λ. Οἰκονόμον, Σ. Ζωγραφάκην, Ε. Μπένσην, Π. Δεκουλάκον, Π. Λοπρέστην.

Σύμφωνα μὲ τὴν βάσιν τὴν ὁποίαν σᾶς εἶπον προηγουμένως, ἀλλὰ διὰ λόγους τοὺς ὁποίους δὲν γνωρίζω, ἡ πρώτη, ἂς τὴν ὀνομάσωμεν γνωμοδότησιν, τοῦ Συμβουλίου αὐτοῦ ἐδημοσιεύθη εἰς τὰς ἐφημερίδας καὶ ἐπροκάλεσε μίαν ἀπάντησιν τῶν ἐνδιαφερομένων. Τὴν 17ην Αὐγούστου συνέρχεται ἐκ νέου τὸ Συμβούλιον μὲ 8 μέλη, προστιθέντος καὶ τοῦ κ. Μενάγια, καὶ πάλιν νομίμως συγκεκροτημένον, καὶ συντάσσει καὶ δευτέραν ἔκθεσιν. Ὥστε ἔχομεν δύο ἐκθέσεις τοῦ γνωμοδοτικοῦ συμβουλίου νομίμως συγκροτηθέντος. Ἔρχομαι ἤδη εἰς τὸ δεύτερον ζήτημα, κατὰ πόσον αἱ ἐκθέσεις αὗται ἀποτελοῦν γνωμοδοτήσεις, ὡς ἀπαιτεῖ ὁ νόμος, ἢ εἶναι ἁπλῶς ἐκθέσεις. Ἂς ἴδωμεν τί λέγουν αἱ ἴδιαι ἐκθέσεις. (Ἀναγινώσκει):

«Τὸ Συμβούλιον, ἔχον ὑπ' ὄψιν του τὴν προφορικὴν τοῦ κ. Ὑπουργοῦ διαταγὴν ὅπως μελετήσῃ τὰς ὑποβληθείσας προτάσεις ἀφ' ἑνὸς ἐκ μέρους τοῦ Συνδικάτου Τραπεζῶν καὶ «Πάουερ-ἐντ-Τράξιον» ἀφ' ἑτέρου τῆς Ἑλληνικῆς Ἠλεκτρικῆς Ἑταιρείας κλπ. καὶ νὰ ἐκθέσῃ ἐν συντόμῳ τὸ περιεχόμενον τῶν προτάσεων τούτων, διαφωτίζον συγχρόνως τὴν Κυβέρνησιν ὡς πρὸς τὰς συνεπείας τῶν διαλαμβανομένων ὅρων κλπ. κλπ.».

«Διαφωτίζον συγχρόνως τὴν Κυβέρνησιν ἐπὶ τῶν διαλαμβανομένων ὅρων». Ὅταν τὸ Συμβούλιον διαφωτίζῃ μίαν Κυβέρνησιν ἐπὶ τῶν συνεπειῶν τῶν διαλαμβανομένων ὅρων, ἐκφράζει γνώμην ἀναμφισβητήτως. Ὥστε καὶ ἂν διεξέλθητε, ἐὰν λάβητε τὸν κόπον νὰ διεξέλθητε καὶ ὁλόκληρον τὴν πρώτην ἔκθεσιν καὶ ὁλόκληρον τὴν δευτέραν ἔκθεσιν, θὰ ἴδητε ὅτι οὐχὶ μόνον ἐκφράζει γνώμην, ἀλλὰ κάμνει καὶ σύστασιν εἰς τὴν Κυβέρνησιν τὸ Συμβούλιον καὶ ἐπιμένει ἐπὶ τῶν συστάσεων αὐτοῦ καὶ ἐκφράζει ἐπίμονον γνώμην ἐπὶ ἐκείνων, ἐπὶ τῶν ὁποίων νομίζει ὅτι πρέπει νὰ ἐκφράσῃ γνώμην.

Π. Τσιτσεκλῆς. Ἡ πρώτη γνωμοδότησις ἦτο ὑπέρ;

Ι. Μεταξᾶς. Ἦτο ἐναντίον τῆς συμβάσεως, ἐναντίον καὶ ἡ δευτέρα. Μετὰ τοῦτο ὁ Ὑπουργὸς ἢ μᾶλλον ἡ Κυβέρνησις, ἡ τότε Κυβέρνησις, μὴ θέλουσα νὰ παραδεχθῇ τὴν γνώμην τοῦ ἁρμοδίου συμβουλίου τῶν σιδηροδρόμων, ἐκάλεσεν, ἐσχημάτισεν ἓν ἄλλο συμβούλιον οὐχὶ ὑπηρεσιακόν, τὸ ὁποῖον ἀπετελέσθη ἀπὸ τὰ ἑξῆς πρόσωπα: Ἀπὸ τὸν κ. Πανταζῆν, ὁ ὁποῖος ἦτο καὶ διευθυντὴς τῶν σιδηροδρόμων, ἀπὸ τὸν κ. Κατακουζηνὸν τοῦ Βιομηχανικοῦ Ἐπιμελητηρίου, ἀπὸ τὸν κ. Λυκιαρδόπουλον τοῦ Βιομηχανικοῦ Ἐπιμελητηρίου, ἀπὸ τὸν κ. Μπρούμην τοῦ Ἐμπορικοῦ Ἐπιμελητηρίου, ἀπὸ τὸν κ. Μαλτέζον καθηγητὴν τοῦ Πολυτεχνείου, ἀπὸ τὸν κ. Μαντζαβῖνον τοῦ Γενικοῦ Λογιστηρίου, τὸν κ. Θεοχάρην, βουλευτὴν τῆς περιόδου ἐκείνης.

Π. Τσιτσεκλῆς. Ἔξω τῆς ὑπηρεσίας.

Ι. Μεταξᾶς. Ἔξω τῆς ὑπηρεσίας. Μάλιστα. Ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη εἰσῆλθεν ἐκ νέου εἰς τὴν μελέτην τῆς συμβάσεως. Ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη ἔλαβεν ὑπ' ὄψιν ὅλας τὰς παρατηρήσεις, αἱ ὁποῖαι ἐγένοντο ὑπὸ τοῦ Γνωμοδοτικοῦ Συμβουλίου, ἐκάλεσε καὶ τὰς δύο ἀνταγωνιζομένας ἑταιρείας καὶ κατέληξεν εἰς τὸ νὰ παραδεχθῇ τὴν σύμβασιν μετὰ τῆς «Πάουερ», ἀφοῦ μετέτρεψεν ἐν πολλοῖς τὴν ἀρχικῶς ὑποβληθεῖσαν.

Εἷς Βουλευτής. Ἐπὶ τὰ βελτίω;

Ι. Μεταξᾶς. Ἐπὶ τὰ βελτίω, διότι παρεδέχθη τὰς παρατηρήσεις τοῦ Γνωμοδοτικοῦ Συμβουλίου ἐν πολλοῖς. Καὶ μετέτρεψε τὴν ἀρχικὴν σύμβασιν ἐκ συμφώνου μετὰ τῶν ἀντιπροσώπων τῆς «Πάουερ» ἐπὶ τὰ βελτίω. Ὑπέστη ἄλλως τε ἡ σύμβασις αὕτη καὶ τρίτην μετατροπὴν πρὸ τῆς ὑπογραφῆς της, ἐπίσης ἐπὶ τὰ βελτίω, ὥστε ἔβαινε διαρκῶς βελτιουμένη.

Εἷς Βουλευτής. Ὥστε εἶνε βελτίστη.

Ι. Μεταξᾶς. Δὲν γνωρίζω ἀκόμη ἂν εἶνε βελτίστη, ἀλλ' ἔβαινε διαρκῶς βελτιουμένη. Συγχρόνως δὲ ἡ ἐν λόγῳ ἐπιτροπὴ ὑπέβαλε καὶ μίαν ἔκθεσιν πρὸς τὸν Ὑπουργὸν ἐπὶ τῆς Συγκοινωνίας.

Εἷς βουλευτής. Τὸν κ. Ταβουλάρην;

Ι. Μεταξάς. Δὲν γνωρίζω ποῖος ἦτο τότε.

Κ. Καλκάνης. Δὲν ἦτο Ὑπουργός. Εἶνε εἷς καταχραστὴς φυγόδικος. (Θόρυβος).

Ι. Μεταξᾶς. Ἡσυχάσατε, κύριοι. Βεβαιωθῆτε ὅτι δὲν μπορεῖτε νὰ φαντασθῆτε τί συμβαίνει μέσα εἰς τὴν ψυχήν μου τὴν στιγμὴν καθ' ἣν πρόκειται νὰ ἐκθέσω ὅσα θὰ σᾶς ἐκθέσω καὶ νὰ ὑπερασπισθῶ πράγματα τὰ ὁποῖα εἰς ἄλλας περιστάσεις δὲν θὰ ὑπερασπιζόμην. Σᾶς παρακαλῶ λοιπὸν νὰ σεβασθῆτε τὴν τοιαύτην κατάστασίν μου καὶ νὰ ἀκούσητε μετά τινος προσοχῆς μερικὰ πράγματα, τὰ ὁποῖα εἶναι λίαν θλιβερὰ δι' ἡμᾶς. Ἡ ἐπιτροπὴ πρὸ τῆς συντάξεως τῆς ἐκθέσεώς της εἶχε διορίσει εἰσηγητάς, οἱ ὁποῖοι ἔκαμον μίαν ἔκθεσιν ἐπὶ τῆς ὁποίας ἐστήριξεν ἡ ἐπιτροπὴ τὴν ἰδικήν της, ὀφείλω δὲ νὰ σᾶς εἴπω τὴν στιγμὴν κατὰ τὴν ὁποίαν περιγράφω ἁπλῶς πράγματα, δὲν ἔχω δὲ νὰ καλύψω εὐθύνας μου, δὲν ἔχω νὰ δικαιολογήσω πράξεις μου, εἶμαι οὕτως εἰπεῖν ἀμερόληπτος κριτής, ὀφείλω, λέγω, νὰ σᾶς εἴπω ὅτι ἡ ἔκθεσις τῶν εἰσηγητῶν τῆς δευτέρας ἐπιτροπῆς, τὴν ὁποίαν κύριε βουλευτὰ ἐξ Ἀθηνῶν, ἠδύνασθε νὰ ζητήσητε νὰ τὴν μελετήσητε, περιέχει πολλὰς καὶ ἀξιολόγους παρατηρήσεις καὶ εἶναι τῷ ὄντι λίαν ἀξιανάγνωστος.

Χ. Βοζίκης. Δὲν ἐνόμισα ὅτι ἔπρεπε νὰ καταρρίψω τὸ ἀξίωμα τοῦ βουλευτοῦ μέχρι τοιούτου σημείου ὥστε ν' ἀναγνώσω τοιαύτην ἔκθεσιν.

Ι. Μεταξᾶς. Εἶνε λίαν ἀξιανάγνωστος καὶ ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι εἶνε ἀπολύτως βέβαιοι περὶ τοῦ ἐπιβλαβοῦς τῆς συμβάσεως ἀξίζει νὰ τὴν μελετήσουν. Τόσον τὸ πρᾶγμα αὐτὸ εἶνε ἀληθὲς τὸ ὁποῖον σᾶς λέγω, ὥστε νὰ σᾶς προσθέσω καὶ τὸ ἑξῆς: Μετὰ τὴν ἔκθεσιν αὐτὴν ἐγένετο μία συνεδρίασις εἰς τὸ Ἐμπορικὸν καὶ Βιομηχανικὸν Ἐπιμελητήριον, τὸ ἀποτελούμενον ἐκ προσώπων, τὰ ὁποῖα δὲν εἶνε ὅλα εὐνοϊκῶς διατεθειμένα μὲ τὴν σύμβασιν. Παρῆσαν εἰς τὴν συνεδρίασιν αὐτὴν οἱ κύριοι Κ. Νέγρης, πρόεδρος, Γ. Βούρβουλης, ὁ κ. Κατακουζηνός, ὁ κ. Δέδες, ὁ κ. Λυκιαρδόπουλος, ὁ κ. Τσεγκῆς, ὁ κ. Ζάννος, ὁ κ. Μάτσας, ὁ κ. Κωστεντᾶς, ὁ κ. Γκούμας, ὁ κ. Ζαχαρίας καὶ ὁ κ. Μεταξᾶς ἐκ Πειραιῶς, τὸ δὲ πρακτικὸν τῆς συνεδριάσεως ταύτης βεβαιώνει ὅτι οἱ κ. κ. Κατακουζηνὸς ὡς πρόεδρος καὶ Λυκιαρδόπουλος ὡς εἰσηγητὴς τῆς ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῆς συμβάσεως εἰργάσθησαν, λέγει τὸ Ἐμπορικὸν καὶ Βιομηχανικὸν Ἐπιμελητήριον, τὸ ὁποῖον ἀντιπροσωπεύει μέλη τάξεως ὠργανωμένης.

Χ. Βοζίκης. Ὁ νόμος δὲν ἠθέλησε τὴν γνώμην οὐδενὸς ἐξ αὐτῶν. Ἠθέλησε τὴν γνώμην τοῦ γνωμοδοτικοῦ συμβουλίου.

Ι. Μεταξᾶς. Ἐγὼ εἶμαι ὑποχρεωμένος νὰ σᾶς δώσω πληροφορίας πλήρεις καὶ εἰλικρινεῖς διὰ νὰ σχηματίσητε κρίσιν. Δὲν πρέπει νὰ θυμώνετε. Λοιπὸν τὸ Βιομηχανικὸν καὶ Ἐμπορικὸν Ἐπιμελητήριον ἐν τῷ πρακτικῷ του λέγει ὅτι οἱ κύριοι οὗτοι τῆς ἐπὶ τῆς συμβάσεως ἐπιτροπῆς εἰργάσθησαν μετὰ μεγίστου ζήλου εἰς τὸν καταρτισμὸν τῆς σχετικῆς ἐκθέσεως. Ἐξαίρει τὴν ἐμβριθῆ καὶ ἐπιστημονικὴν ἔκθεσιν τὴν ὁποίαν συνέταξεν ἐκ μέρους τῆς ἐπιτροπῆς ὁ κ. Λυκιαρδόπουλος καὶ ἐκφράζει τὰς εὐχαριστίας της. Κατόπιν τούτου καὶ

ἐγὼ σᾶς συνιστῶ τὴν μελέτην τῆς ἐκθέσεως τῶν εἰσηγητῶν καθὼς καὶ τῆς ἐκθέσεως τῆς ἐπιτροπῆς, διότι ἀξίζει νὰ τὰς μελετήσητε. Ἐὰν δὲν θέλετε νὰ συμφωνήσητε, τοὐλάχιστον νὰ διαφωνήσητε ἐν πλήρει γνώσει τοῦ τί λέγει ἡ ἔκθεσις αὐτή.

Μετὰ τὴν ὑποβολὴν τῆς ἐκθέσεως αὐτῆς ὁ δικτάτωρ ἐξέδωσε τὸ νομοθετικὸν διάταγμα, οὐχὶ τὸ διάταγμα, ἀλλὰ τὸ νομοθετικὸν διάταγμα τῆς κυρώσεως, καὶ δικαίως ἐξέδωσε τὸ νομοθετικὸν διάταγμα τῆς κυρώσεως, διότι τὸ νομοθετικὸν διάταγμα τῆς κυρώσεως περιλαμβάνει ἐν τοῖς ἄρθροις αὐτοῦ καὶ ζητήματα ἄλλα ἐπὶ τῶν ὁποίων ἦτο ἀναγκαῖον νὰ γείνῃ νομοθεσία. Διότι λέγει π.χ. ἄρθρον 2ον «πᾶσαι αἱ κατὰ τὴν κυρουμένην σύμβασιν ἀναγκαστικαὶ ἀπαλλοτριώσεις γενήσονται κλπ. κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ νόμου ΓΠΝΑ' τοῦ 1911 κλπ.»

Λέγει ἄρθρον 5ον «Ἐπὶ τῶν διαλυομένων Ἑταιρειῶν κλπ. κλπ. διὰ τὴν ἐξεύρεσιν τῆς διανεμομένης τοῖς μετόχοις ἀξίας, ὑποκειμένης εἰς φορολογίαν πρὸς 2 ο)ο λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν ἡ κατὰ τὸν χρόνον τῆς συστάσεως τῆς νέας ἑταιρείας ἀξία τῶν μετοχῶν αὐτῆς κλπ.»

Αὐτὰ τὰ διαλαμβανόμενα ἐν τοῖς ἄρθροις τούτοις καὶ ἄλλα δὲν περιελαμβάνοντο εἰς τὴν σύμβασιν. Ἐὰν ἁπλῶς ἔπρεπε νὰ τηρηθῇ ἡ σύμβασις ὅπως εἶχε θὰ ἐξεδίδετο ἓν ἁπλοῦν διάταγμα, οὐχὶ νομοθετικόν, τὸ ὁποῖον θὰ ἔλεγε «ἔχοντες ὑπ' ὄψιν κλπ., κυροῦμεν τὴν σύμβασιν». Ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν ἤθελε νὰ ἀρκεσθῇ ἐκεῖ καὶ ἤθελε νὰ περιλάβῃ καὶ ἄλλας διατάξεις, ἔκαμε νομοθετικὸν διάταγμα.

Α. Μιχαλακόπουλος (Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν). Ποῖοι ὑπουργοὶ ὑπογράφονται;

Ι. Μεταξᾶς (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῆς Συγκοινωνίας). Πρόεδρος ὁ Πάγκαλος. Τὰ μέλη Ρέντης, Τσιριμῶκος, Μπουμπούλης, Ταβουλάρης, Χατζηκυριάκος κλπ. κλπ. Ἦτο τὸ Ὑπουργικὸν Συμβούλιον τῆς 16 Ὀκτωβρίου 1925. Ὥστε εὑρισκόμεθα μὲ μίαν σύμβασιν στηριζομένην ἐπὶ τοῦ νόμου, τὸν ὁποῖον ἐψήφισεν ἡ Δ' τῶν Ἑλλήνων Συνέλευσις ἀφ' ἑνὸς καὶ ἀφ' ἑτέρου ἐπὶ ἑνὸς νομοθετικοῦ διατάγματος τὸ ὁποῖον ἐξέδωκε μία Κυβέρνησις de facto τὴν 16 Ὀκτωβρίου.

Ἔρχομαι ἤδη εἰς τὸ ἕτερον παρεμπῖπτον ζήτημα τὸ ὁποῖον ἀρχικῶς εἶχα ἀφήσει κατὰ μέρος. Τὸ κατὰ πόσον καθιστᾷ τὴν σύμβασιν ταύτην ἄκυρον τὸ ὅτι ὁ νόμος τοῦ Ἰανουαρίου τοῦ 1925 δὲν διαλαμβάνει διατάξεις περὶ λεωφορείων. Μολονότι θὰ ἠδυνάμην νὰ παρατηρήσω ὅτι ὅταν ἔρχεται ἓν νομοθετικὸν διάταγμα τῆς 16 Ὀκτωβρίου 1925 καὶ μᾶς περιλαμβάνει ὅλα αὐτὰ τὰ ὁποῖα προεῖπον καὶ ἂν δὲν στηριχθῇ ἡ σύμβασις ἀπὸ ἀπόψεως πραγματικῆς ἐπὶ τοῦ νόμου τοῦ Ἰανουαρίου 1925 θὰ ἠδύνατο νὰ στηριχθῇ ἐν τῇ ἐννοίᾳ τοῦ δικτάτορος, εἰς τὸ Νομοθετικὸν διάταγμα τῆς 16 Ἰανουαρίου 1926. Ἀλλὰ καὶ ἂν εἰσέλθω εἰς τὴν ἔννοιαν τοῦ νομοθετοῦντος τὴν 16ην Ὀκτωβρίου 1925 Παγκάλου, διότι ἐνομοθέτει τὴν 16 Ὀκτωβρίου.

Πολλοὶ Βουλευταί. Ὄχι, ὑπὸ αἵρεσιν δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν.

Ι. Μεταξᾶς. Ἂν δὲν ἐπρόκειτο νὰ νομοθετήσῃ ὁ Πάγκαλος δὲν θὰ ἐξέδιδε Νομ. Διάταγμα ἀλλὰ θὰ ἐξέδιδε διάταγμα ἁπλῶς.

Λ. Κυβετός. Δὲν ἠμποροῦσε νὰ τὸ κάμῃ αὐτό.

Ι. Μεταξᾶς. Διατί δὲν ἠμποροῦσεν; Ἐπανέρχομαι εἰς τὸ ζήτημα τῶν λεωφορείων. Ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῶν λεωφορείων ὑπάρχουν δύο γνῶμαι. Παρουσιάσθη μία ἑταιρεία, πεπεισμένη ὅτι εὑρίσκεται ἐν πλήρει τάξει ὡς πρὸς τὴν σύμβασιν ταύτην καὶ ἔλαβε τὸ μονοπώλιον τῆς κατασκευῆς καὶ ἐκμεταλλεύσεως τροχιοδρομικῶν γραμμῶν. Ἔλαβεν αὐτὴ τὸ μονοπώλιον. Τί σημαίνει τὸ μονοπώλιον: Ὅτι δὲν δύναται ἄλλη ἐπιχείρησις ὁμοία μὲ αὐτὴν νὰ συναγωνισθῇ ἐπὶ τῶν αὐτῶν γραμμῶν. Ἂν ὅμως ὑποθέσωμεν, σᾶς λέγει ἡ μία ἄποψις ὅτι πρόκειται ἡ ἑταιρεία αὐτὴ νὰ μείνῃ, συγχρόνως δὲ νὰ λειτουργῇ ἐν ἀπολύτῳ συναγωνισμῷ μετ' αὐτῆς ἐπὶ τῶν αὐτῶν ὁδῶν, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἔχει τὰς τροχιοδρομικὰς γραμμὰς καὶ οἱαδήποτε ἑταιρεία λεωφορείων, εἶνε ἀπολύτως ἀδύνατον διὰ λόγους τεχνικοὺς τοὺς ὁποίους ἂν θέλετε νὰ σᾶς ἀναπτύξω θὰ σᾶς ἀπησχόλουν ἐπὶ μακρὸν διὰ λόγους ἐπαναλαμβάνω λίαν εὐνοήτους νὰ ζήσῃ ἡ ἐπιχείρησις αὐτή.

Εἷς βουλευτής. Διατί;

Ι. Μεταξᾶς. Διὰ τὸν ἑξῆς λόγον: Διότι οἱ τροχιόδρομοι λειτουργοῦν κατὰ τρόπον ὁ ὁποῖος δὲν ἔχει ἐλαστικότητα, δὲν δύνανται νὰ συσσωρεύσωσι μεγάλην κίνησιν εἰς ὡρισμένας ὥρας καὶ νὰ ἐλαττώσωσι ταύτην εἰς ἄλλας ὥρας. Δὲν εἶνε τοῦτον δυνατὸν διὰ τὸν τροχιόδρομον. Τοὐναντίον τὰ λεωφορεῖα δύνανται νὰ πράξωσιν ὅτι θέλουν, νὰ πυκνώσουν τὴν κίνησίν των εἰς τὸ μέγιστον εἰς ὡρισμένας ὥρας καὶ νὰ ἀραιώσουν αὐτὴν εἰς τὸ ἐλάχιστον εἰς ἄλλας ὥρας. Ἐὰν λοιπὸν τὰ λεωφορεῖα ἐκμεταλλεύωνται τὰς ὥρας κατὰ τὰς ὁποίας ἡ κίνησις εἶνε μεγίστη καὶ παύσουν τὴν κίνησίν των ὅταν εἶνε ἐλαχίστη, ὁ τροχιόδρομος, ὅστις δὲν δύναται νὰ πράξῃ τοῦτο ὅστις δὲν δύναται νὰ πυκνώσῃ κατὰ πολὺ τὴν κίνησιν κατὰ τὰς ὥρας καθ' ἃς ἡ κίνησις εἶναι μεγίστη, οὔτε νὰ τὴν ἀραιώσῃ ἀναλόγως, ὅταν ἡ κίνησις εἶναι ἐλαχίστη, δὲν θὰ εἶναι εἰς θέσιν νὰ συναγωνισθῇ πρὸς αὐτά. Διότι τὰ λεωφορεῖα θὰ ἐκμεταλλεύωνται τὴν μεγάλην κίνησιν εἰς βάρος τοῦ τροχιοδρόμου καὶ θὰ παύσουν λειτουργοῦντα ὅταν ἡ κίνησις θὰ εἶνε ἀραιὰ πάλιν εἰς βάρος τοῦ τροχιοδρόμου. Ἑπομένως ἡ ἐπιχείρησις τοῦ τροχιοδρόμου ὑπὸ τοιούτους ὅρους δὲν δύναται νὰ ζήσῃ. Ἐὰν θέλωμεν λοιπὸν νὰ ἔχωμεν μίαν τροχιοδρομικὴν ἑταιρείαν, ἡ ὁποία νὰ δύναται νὰ ζήσῃ, ὀφείλει νὰ συμπληρωθῇ καὶ μὲ μίαν κίνησιν διὰ λεωφορείων διὰ νὰ δύναται τὸ ὑπερβάλλον τοῦ κινουμένου πληθυσμοῦ νὰ τὸ κινῇ διὰ τῶν ἰδίων αὐτῆς μέσων. Τόσον δὲ εἶνε ἀληθὲς τοῦτο ὥστε τὸ ἄρθρον 45 λέγει «ἡ ἑταιρεία μεταφορῶν θὰ δικαιοῦται πάντοτε νὰ συμπληροῖ τὴν ὑπηρεσίαν Τροχιοδρόμων δι' ὑπηρεσίας λεωφορείων ὅπως οὕτως ἐξασφαλίζῃ τὴν κατὰ τὰ ἀνωτέρω ρυθμιζομένην ὑπηρεσίαν».

Λοιπὸν ἡ μία ἄποψις εἶνε αὐτή, ἡ ἄλλη ἄποψις εἶνε τυπική, ἡ ὁποία λέγει καθαρὰ ὅτι δὲν ὑπάρχει εἰς τὸν νόμον τοῦ Ἰανουαρίου 1925, δὲν ἀναφέρεται ἡ λέξις «λεωφορεῖον» καὶ τὰ ἄρθρα τῆς συμβάσεως τὰ ὁποῖα ἀναφέρουν τὴν λέξιν αὐτὴν εἶνε καθ' ὑπέρβασιν τῆς νομοθετικῆς ἐντολῆς. Τώρα ζήτημα εἶνε ἄν, ἀφοῦ εἶνε καθ' ὑπέρβασιν τῆς νομοθετικῆς ἐντολῆς ποῖον εἶνε ἄκυρον: Τὸ ὅλον τῆς συμβάσεως ἢ τὸ μέρος ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον εἶνε καθ' ὑπέρβασιν;

Πολλοὶ Βουλευταί. Τὸ ὅλον.

Ι. Μεταξᾶς. Τοῦτο εἶνε ζήτημα. Ἀλλ' ἡ σύμβασις αὐτὴ ἤρχισεν ἐκτελουμένη, τὰ δάνεια τὰ ὁποῖα ἔπρεπε νὰ γίνουν ὅπως ἡ ἐπιχείρησις αὐτὴ ἀρχίσῃ ἐγένοντο. Αἱ ἑταιρεῖαι ἐσχηματίσθησαν, ἐν τῷ μεταξὺ δὲ ἐξελίσσεται καὶ ἡ δικτατορία. Τὴν 1 Ἀπριλίου 1926 καὶ τὴν 14 Ἀπριλίου 1926 ἐνεκαθιδρύετο πλέον διὰ διαταγμάτων. Αἱ ἑταιρεῖαι αἱ ὁποῖαι καθορίζονται διὰ τῆς συμβάσεως αὐτῆς συνιστῶνται καὶ δημοσιεύονται τὰ σχετικὰ διατάγματα εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως. Εἰς τὴν ἐποχὴν ἐκείνην εἴχομεν πλέον μίαν ἀπροκάλυπτον δικτατορίαν, δὲν πιστεύω δὲ οἱ διαμφισβητοῦντες αὐτὴν διὰ τὸ πρότερον διάστημα νὰ ἀμφιβάλλωσι πλέον περὶ αὐτῆς κατὰ τὴν 1 καὶ 14 Ἀπριλίου 1926. Καὶ ἡ ἀπροκάλυπτος δικτατορία ἐκτελεῖ τὴν σύμβασιν καθ' ὅλα αὐτῆς τὰ μέρη, σχηματίζονται αἱ ἑταιρεῖαι, δημοσιεύονται τὰ καταστατικὰ αὐτῶν καὶ ὅλος ὀργανισμὸς ἀρχίζει λειτουργῶν, μετ' ὀλίγον δὲ ἀρχίζει ἡ κατασκευὴ τῶν ἔργων τῶν ὁποίων ἡ σύμβασις καθώρισε τὴν ἐκτέλεσιν.

Εἷς τῶν κυρίων βουλευτῶν μὲ ἠρώτησεν, ἂν καλῶς ἐνθυμοῦμαι, ποῖα εἶνε τὰ ἔργα αὐτά. Εἶνε τὸ Ἐργοστάσιον παραγωγῆς ρεύματος εἰς τὸν ὅρμον Ἁγίου Γεωργίου, εἶνε ἡ συμπλήρωσις ἡ προσωρινὴ τοῦ ἐργοστασίου παραγωγῆς ἐν Ν. Φαλήρῳ καὶ ἄλλα τινὰ ἔργα. Ἑπομένως ἤρχισεν ἡ ἐκτέλεσις τοῦ ἔργου.

Γ. Κακουλίδης. Τὸ δάνειον εἶχε συναφθῆ;

Ι. Μεταξᾶς. Βεβαιότατα, τώρα ἀρχίζει ἡ περιπλοκὴ καὶ τώρα θὰ ἐννοήσητε, διατί ἔκαμα κάποιαν μακρὰν προεισαγωγὴν τοῦ ζητήματος αὐτοῦ, διότι μὲ ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα θὰ σᾶς ἐκθέσω τώρα, θὰ ἐννοήσητε πλέον τὴν πραγματικότητα, εἰς τὴν ὁποίαν εὑρισκόμεθα.

Ε. Χατζηδάκης. Ἡ ἔναρξις τῆς ἐκτελέσεως καθιστᾷ τὴν σύμβασιν ἔγκυρον ἢ ἄκυρον;

Ι. Μεταξᾶς. Μὴ ἀνυπομονῆτε, κ. Χατζηδάκη καὶ θὰ τὸ ἐννοήσητε. Διότι θὰ ἐπιτρέψητε εἰς ἐμὲ τὸν μὴ νομικὸν νὰ σᾶς εἴπω, ὅτι ἐκτὸς τῶν νομικῶν ἀπόψεων ὑπάρχουσι καὶ μερικαὶ δυναμικαὶ ἀπόψεις, αἱ ὁποῖαι πολλάκις εἶναι ἰσχυρότεραι τῶν νομικῶν ἀπόψεων. (Διαμαρτυρίαι πολλῶν βουλευτῶν).

Διὰ νὰ σχηματισθῇ τὸ κεφάλαιον διὰ τοῦ ὁποίου θὰ ἐξετελεῖτο τὸ ἔργον, τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ ὁμολογήσωμεν, ἀσχέτως πρὸς τὰς συμπαθείας ἢ ἀντιπαθείας τὰς ὁποίας ἔχει καθεὶς πρὸς αὐτό, ὅτι εἶναι ἔργον κολοσσιαῖον, διότι τὸ ἔργον θὰ στοιχίση περὶ τὰ 3 1)2 ἑκατομ. ἀγγλικὰς λίρας καὶ θὰ φθάση μὲ τὰς συμπληρώσεις τὰ 4 ἑκατομ. λίρας. Διὰ νὰ ἐξερευθῶσιν λέγω τὰ κεφάλαια αὐτά, ἐχρειάσθη μία ἄλλη ἐπέμβασις καὶ διὰ νὰ εὕρωμεν τὰς ἀρχὰς τῆς ἐπεμβάσεως ταύτης πρέπει νὰ ἀνατρέξωμεν εἰς τὴν ἐποχὴν κατὰ τὴν ὁποίαν ἐπρόκειτο νὰ διαπραγματευθῶμεν τὴν προκαταβολὴν τοῦ πρώτου προσφυγικοῦ δανείου. Τότε ἐγένετο λόγος εἰς ἡμᾶς ὅτι θὰ ἦτο καλὸν καὶ τὸ ἀγγλικὸν κεφάλαιον ἐν ἁρμονίᾳ μετὰ τοῦ ἑλληνικοῦ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ νὰ ἀναπτύξῃ πρὸς τὸ καλὸν τῆς Ἑλλάδος πολλὰς ἐπιχειρήσεις. (Αἴσθησις. Πολλαὶ διακοπαί). Μάλιστα, οὕτως ἔχει τὸ πρᾶγμα καὶ ἐπιτρέψατέ μοι, κ. βουλευταί, νὰ σᾶς κάμω μίαν σύστασιν: Μετ' ὀλίγον καιρὸν θὰ πρόκειται νὰ πᾶμε πάλιν εἰς τὴν ἀγορὰν ἐκείνην διὰ νὰ ζητήσωμεν καὶ νέον δάνειον διὰ τοὺς πρόσφυγας, ὥστε καλὸν θὰ εἶναι ἐν τῇ αἰθούσῃ ταύτῃ νὰ μὴ ἀκουσθῶσι λόγοι τοιοῦτοι οἱ ὁποῖοι διαδιδόμενοι καὶ γενόμενοι περαιτέρω γνωστοὶ δύνανται νὰ ψυχράνωσι τοὺς φίλους μας.

Ἐπανέρχομαι εἰς τὸ ζήτημα. Ἡμεῖς τότε εὐχαρίστως ἐδέχθημεν τὴν τοιαύτην καλὴν διάθεσιν τοῦ ἀγγλικοῦ κεφαλαίου καὶ τότε ἐστάλησαν εἰδικοὶ μηχανικοί, εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ 1924, οἱ ὁποῖοι ἐμελέτησαν ἀκριβῶς ταύτας τὰς ἐπιχειρήσεις καὶ οἱ ὁποῖοι ἐπανελθόντες εἰς τὴν Ἀγγλίαν ἔκαμαν ἔκθεσιν εἰς τοὺς εἰδικοὺς τεχνικοὺς συμβούλους τοῦ ἀγγλικοῦ θησαυροφυλακίου περὶ τοῦ συμφέροντος τῆς ἐκτελέσεως ἑνὸς τοιούτου ἔργου. Τὸ Ἀγγλικὸν θησαυροφυλάκιον ἐνδιεφέρθη εἰς τὴν ὑπόθεσιν ταύτην.

Κ. Δεμερτζῆς. Κατὰ ποῖον τρόπον;

Ι. Μεταξᾶς (Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας). Κατὰ τὸν ἑξῆς τρόπον· Θέλον νὰ ἐνθαρρύνῃ τὴν ἐπιχείρησιν, ἐδέχθη ὅπως ἐγγυηθῇ τὸ δάνειον τῶν 2 ἑκατομ. λιρῶν ἄνευ τῆς ὁποίας ἐγγυήσεως δὲν θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ εὑρεθῇ τὸ ποσὸν τοῦτο.

Εἷς βουλευτής. Ἡ Ἐθν. Τράπεζα τί ἤθελεν εἰς τὴν μέσην;

Ι. Μεταξᾶς. Θὰ σᾶς εἴπω ἀμέσως. Τὸ Ἀγγλικὸν θησαυροφυλάκιον ἀπήτησεν ὅπως συμμετάσχῃ καὶ ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος.

Α. Μητσοτάκης. Ἀπὸ ποίαν πηγὴν ἔχετε αὐτὰς τὰς πληροφορίας;

Ι. Μεταξᾶς. Ἀπὸ τὰ στοιχεῖα τὰ ὁποῖα ἔχω εἰς χεῖράς μου καὶ τὰ ὁποῖα μετεχειρίσθην διὰ τὴν μελέτην μου, εὑρίσκομαι δὲ ἐν πλήρει γνώσει τῆς ὑποθέσεως. Θέτετε ἐν ἀμφιβόλῳ τὴν δξ οπιστίαν μου;

Πολλοὶ βουλευταί. Ὄχι, ὄχι.

Α. Μητσοτάκης. Δὲν ἀμφιβάλλω κ. Ὑπουργέ, διὰ τὴν ἀκρίβειαν τῶν πληροφοριῶν σας, ἀλλὰ σᾶς ἐρωτῶ τὴν πηγὴν ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἔχετε τὰς πληροφορίας αὐτάς.

Ι. Μεταξᾶς. Εἶναι ἀπὸ τὰ στοιχεῖα τὰ ὁποῖα ἔχω, μελετῶν τὴν ὑπόθεσιν ἐπὶ δίμηνον ἤδη, καὶ τὴν μελετῶ μετὰ πάσης προσοχῆς, συναθροίσας πάντα τὰ πρὸς τοῦτο ἀναγκαῖα στοιχεῖα καὶ μέγα μέρος τῶν ὁποίων σᾶς κατέθεσα ἤδη.

Α. Μιχαλακόπουλος (Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν). Αὐτὸ δὲν ἔχει καμμίαν σχέσιν μὲ τοὺς ὅρους τοῦ προσφυγικοῦ δανείου.

Ι. Μεταξᾶς (Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας). Ἐγὼ εἶπα ὅτι συνέπεσε τὴν ἐποχὴν κατὰ τὴν ὁποίαν συνεζητεῖτο ἡ καταβολὴ τοῦ προσφυγικοῦ δανείου, ὄχι ὅτι τὸ ἓν συνεδέθη μὲ τὸ ἄλλο.

Α. Μιχαλακόπουλος (Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν) Αὐτὸ θέλω νὰ διασαφηνισθῇ καλῶς, διότι κατὰ τὴν ἐποχὴν κατὰ τὴν ὁποίαν ἐζητοῦμεν τὸ προσφυγικὸν δάνειον, συνέπιπτε νὰ εἶμαι πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως. Δὲν συνεδέθη ποσῶς τὸ προσφυγικὸν δάνειον καὶ δὲν ἐδόθη καμμία ὑπόσχεσις, ὅτι διὰ νὰ ἐπιτύχωμεν τὸ προσφυγικὸν δάνειον ἔπρεπε νὰ δώσωμεν τὴν ὑπόσχεσιν αὐτήν. Οὔτε ὅμως, ὀφείλω νὰ τὸ δηλώσω, προυβλήθη ἀξίωσις νὰ δώσωμεν τοιαύτην ὑπόσχεσιν.

Ι. Μεταξᾶς. Διὰ τῆς ἐγγυήσεως λοιπόν, τὴν ὁποίαν ἔδωκε τὸ Ἀγγλικὸν θησαυροφυλάκιον, ὅπως συναφθῇ τὸ δάνειον, κατέστη δυνατὴ ἡ σύναψις αὐτοῦ τοῦ δανείου ὑπὸ τοὺς ἑξῆς ὅρους· 97 ο)ο καὶ 97 1)2 ο)ο τιμὴν ἐκδόσεως καὶ 5 ο)ο ὀνομαστικὸς τόκος. Ἐν συνόλῳ τόκος πραγματικὸς 5 1)4 ο)ο. Ὀφείλομεν νὰ ὁμολογήσωμεν, ὅτι ἀπόψεως οἰκονομικῆς ἦτο ἄριστον δάνειον, ὅμοιον τοῦ ὁποίου δὲν συνῆψεν ἕτερον ἡ Ἑλλάς. Μόνον τὸ Ἀγγλικὸν Δημόσιον δανείζεται ἀπὸ τὴν ἀγορὰν αὐτοῦ ὑπὸ τοιούτους ὅρους. Λοιπόν, διὰ νὰ δυνηθῇ, ἢ μᾶλλον διὰ νὰ δώσῃ τὴν συγκατάθεσιν αὐτοῦ τὸ Ἀγγλικὸν θησαυροφυλάκιον καὶ ἐγγυηθῇ τὸ δάνειον τοῦτο, ἐζήτησε νὰ τῷ ὑποβληθῇ ἡ σύμβασις. Καὶ ἐγένετο μελέτη τῆς συμβάσεως αὐτῆς ἐν Λονδίνῳ ὑπὸ τῶν εἰδικῶν προσώπων τοῦ Ἀγγλικοῦ θησαυροφυλακίου. Διότι ἦτο πολὺ φυσικὸν τοῦτο· διὰ νὰ συστήσῃ τὸ Ἀγγλικὸν θησαυροφυλάκιον εἰς τὸ Ἀγγλικὸν κοινὸν τὴν παροχὴν τοῦ δανείου ἔπρεπε νὰ γνωρίζῃ φυσικῷ τῷ λόγῳ περὶ τίνος πρόκειται, καὶ ἐὰν ἡ σύμβασις ἦτο τοιαύτη, ὥστε νὰ συστήσῃ τὸ Ἀγγλικὸν θησαυροφυλάκιον τὸ δάνειον πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν τοιούτων ἔργων, ἀπὸ πάσης ἀπόψεως, καὶ οἰκονομικῆς καὶ τεχνικῆς. Καὶ κατόπιν τῆς μελέτης ταύτης ἐγένετο τὸ δάνειον τοῦτο δυνατόν.

Εἰς τὸ ὅλον δάνειον, τοῦ ὁποίου μέρος ἦτο τὸ τμῆμα τῶν 2 ἑκατομ. λιρῶν, συμμετέσχον καὶ ἄλλα κεφάλαια, συμμετέσχε καὶ Ἀγγλικὸς ὅμιλος μὲ 350,000 Ἀγγλικὰς λίρας, συμμετέσχεν ὁ Ἑλληνικὸς ὅμιλος μὲ 400,000 λίρας καὶ διάφορα Γαλλικὰ κεφάλαια μὲ 200,000 λίρας· αὐτὸ εἶνε τὸ οἰκονομικὸν μέρος τῆς ἐπιχειρήσεως. Ἤδη, ἀπὸ τοῦ Αὐγούστου τοῦ 1925, ὁ πρεσβευτὴς τῆς Ἀγγλίας ἐνταῦθα ἀνεκοίνωσεν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν (καὶ ἡ ἀνακοίνωσις αὐτὴ εἶνε εἰς τὸν φάκελλον, τὸν ὁποῖον ἔχω καταθέσει), ὅτι τὸ Ἀγγλικὸν θησαυροφυλάκιον ἠγγυήθη τὸ δάνειον τῶν 2,000,000 λιρῶν καὶ παρεκάλεσε τὸν Ὑπουργὸν τῶν Ἐξωτερικῶν τὸν τότε νὰ ἀνακοινώσῃ τοῦτο καὶ εἰς τὰς ἁρμοδίας ὑπηρεσίας.

Π. Τσιτσεκλῆς. (Δὲν ἀκούεται),

Ι. Μεταξᾶς. Ὁ κ. Τσιτσεκλῆς μὲ ἐρωτᾷ, πῶς ἀφοῦ ἡ σύμβασις συνήφθη τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1925, κατ' Αὔγουστον τοῦ 1925 ἐγένετο ἡ ἀνακοίνωσις παρὰ τοῦ πρεσβευτοῦ τῆς Ἀγγλίας. Ἁπλούστατα, διότι ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις, ἵνα συνάψῃ μίαν σύμβασιν, ἠθέλησε νὰ ἴδῃ ἐπὶ ποίων οἰκονομικῶν βάσεων ἐστηρίζετο· παρουσιάζετο μία ἑταιρία, ἡ ὁποία ἔλεγεν, ὅτι θὰ κάμω αὐτὸ καὶ ἐκεῖνο. Ἡ Κυβέρνησις τότε ἠθέλησε νὰ μάθῃ ποῦ θὰ εὑρεθῶσι τὰ χρήματα. Καὶ τότε τῆς ἐγένετο ἡ ἀνακοίνωσις αὐτή. Αὐτὰ εἶνε τὰ γεγονότα. Ἂν εἰσέλθητε, ἂν θὰ θελήσετε νὰ συζητήσητε τὴν οὐσίαν τῆς ὑποθέσεως, θὰ τὰ ἴδητε λεπτομερέστερον. Καὶ ὅταν, ὅπως σᾶς εἶπον, ἐφθάσαμεν εἰς τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1926, συνιστῶνται ὁριστικῶς αἱ ἑταιρίαι καὶ βαίνομεν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἔργου. Ἀλλὰ κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἔργου ἦτο φυσικὸν νὰ συμβοῦν, ὅπως κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν παντὸς μεγάλου ἔργου, νὰ συμβοῦν, λέγω, προστριβαί τινες.

Ἦτο πολὺ φυσικὸν τὸ ὅτι εἰς τὸ πνεῦμα τῶν ἐνδιαφερομένων αἱ γεννηθεῖσαι προστριβαὶ ἐδημιούργησαν τὴν ἐντύπωσιν ὅτι παρὰ ταῖς ἁρμοδίαις ἀρχαῖς ὑπῆρχον ἀμφιβολίαι περὶ τοῦ κύρους τῆς συμβάσεως. Καὶ τότε ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις, Κονδύλη πλέον, ὄχι Παγκάλου, τὴν 8ην Σεπτεμβρίου παρέσχε διὰ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν καὶ διὰ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν τὴν διαβεβαίωσιν πρὸς τὸν πρεσβευτὴν τῆς Ἀγγλίας ὅτι ἡ σύμβασις αὐτὴ εἶνε κατὰ πάντα αὐτῆς τὰ μέρη ἔγκυρος.

Εἷς Βουλευτής. Τί ἐξεπροσώπει τότε ὁ κ. Κονδύλης;

Ι. Μεταξᾶς. Πληροφορίας ζητεῖτε: Σᾶς τὰς δίδω. Διατί θορυβεῖσθε;

Β. Μεϊμαράκης. Ὁ κύριος ὑπουργὸς δίδει πληροφορίας, ἡμεῖς τὸν διακόπτομεν χωρὶς νὰ ἀκούωμεν.

Ι. Μεταξᾶς. Τί θέλετε: Νὰ σᾶς ἀποκρύψω τὰ γεγονότα; Ἐὰν ἡ ἀλήθεια δὲν ἀρέσῃ, ἐὰν ἡ ἀλήθεια αὕτη εἶνε πικρά, τί νὰ σᾶς κάμω: Αὐτὴ εἶνε.

Ι. Ράλλης. Ὑπάρχει ἔγγραφος περὶ τούτου ἀπόδειξις; Ποῖος ἦτο ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν τότε, κύριε ὑπουργέ, παρακαλῶ;

Ι. Μεταξᾶς. Ὑπάρχουν περὶ τούτου ἔγγραφοι ἀποδείξεις, καὶ δύναμαι νὰ σᾶς εἴπω, καὶ τὸ ἑξῆς ἀκόμη ὅτι αἱ ἔγγραφοι περὶ τούτου ἀποδείξεις, τὰ σχετικὰ ἔγγραφα, εἶνε τοιαύτης φύσεως, ὥστε αὐτό, τὸ ὁποῖον σᾶς εἶπον ἐγώ, εἶνε πολὺ ἐλαφρότερον ἀπὸ ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον περιέχουν. Δύναμαι ὅμως νὰ σᾶς προσθέτω ἀκόμη καὶ τὸ ἄλλο· ὅτι τὰ ἔγγραφα ταῦτα καθιστῶσι τὴν σύμβασιν αὐτὴν πλέον σύμβασιν πρὸς Κράτος.

Ι. Ράλλης. Ποῖον Κράτος;

Ι. Μεταξᾶς. Τὴν Ἀγγλίαν. Καὶ δύναμαι ἀκόμη νὰ σᾶς εἴπω καὶ τοῦτο (διακοπαί).

Παρακαλῶ, κύριοι, διότι ὅλοι ἐδῶ μέσα ἔχομεν μίαν κάποιαν εὐθύνην.

Εἷς βουλευτής. Τὴν ἀναλαμβάνομεν.

Ι. Μεταξᾶς. Πρόκειται νὰ ἴδωμεν, ἂν τὴν ἀναλαμβάνουν ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι αὐτὴν τὴν στιγμὴν δύνανται νὰ τὴν ἀναλάβουν. Δύναμαι ἀκόμη νὰ σᾶς προσθέσω (διακοπαί). Παρακαλῶ, κύριοι, μὴ μὲ διακόπτετε. Δὲν ἐπιτρέπω νὰ μὲ διακόπτητε αὐτὴν τὴν στιγμήν. Δύναμαι νὰ σᾶς προσθέσω ἀκόμη καὶ τοῦτο, ὅτι, ἐὰν μοῦ ζητήσητε πληροφορίας, ποῖα εἶνε αὐτὰ τὰ ἔγγραφα καὶ ἂν μοῦ εἴπῆτε δείξατέ μας αὐτὰ τὰ ἔγγραφα, θὰ σᾶς εἴπω καθαρά. Δὲν δύναμαι νὰ σᾶς τὰ δείξω (ἐπιφωνήσεις). Μάλιστα, κύριοι, ἀρνοῦμαι. Ἐν περιπτώσει δὲ κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ Βουλὴ νομίσῃ, παρὰ τὴν ἄρνησίν μου, ὅτι πρέπει νὰ κατατεθῶσι τὰ ἔγγραφα ταῦτα, θὰ ζητήσῃ νὰ κατατεθῶσιν ἀπὸ ἄλλον ὑπουργὸν τῆς Συγκοινωνίας.

Αὐτὴ εἶναι κύριοι ἡ κατάστασις, εἰς ἣν εὗρον τὰ πράγματα, ὅταν παρέλαβον τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Συγκοινωνίας. Εἰς ἐμὲ δὲν ἦτο δυνατὸν τὰ γεννηθῇ πλέον σκέψις, ὅπως ὑποβάλω τὴν σύμβασιν ταύτην εἰς τὴν Βουλὴν πρὸς κύρωσιν. Δι' ἐμὲ ἡ σύμβασις αὕτη, καὶ ἂν ἀκόμη ὑπῆρχεν ἀμφιβολία περὶ τοῦ νομικοῦ μέρους, εἶχε κῦρος διπλωματικόν, διεθνές. Δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ διακόψω τὰ ἔργα, τὰ ὁποῖα ἐξετελοῦντο δυνάμει τῆς συμβάσεως ταύτης. Δὲν ἔμενε παρὰ μία καὶ μόνη ὁδός: Ἐὰν ἦτο δυνατὸν ἐντὸς τῶν ὁρίων αὐτῶν νὰ κινηθῶμεν κατὰ τοιοῦτον τρόπον, ὥστε αἱ τάξεις αἱ κοινωνικαί, αἱ ἐργαζόμεναι τάξεις, ἐκεῖναι τῶν ὁποίων τὰ συμφέροντα ἐθίγοντο διὰ τῆς συμβάσεως, νὰ ἀποφύγωσι τὰς ἐκ τῆς ἐφαρμογῆς αὐτῆς ἐνδεχομένας ζημίας. Ὅπως ἐννοεῖτε, κύριοι βουλευταί, κάθε ἐκτελούμενον ἔργον προόδου, δὲν εἶνε δυνατὸν παρὰ νὰ θίγῃ συμφέροντα. Ὅταν ἦλθεν ὁ σιδηρόδρομος, ἔθιξε τὰ συμφέροντα τῶν καρραγωγέων. Ὅταν ἦλθε τὸ αὐτοκίνητον, ἔθιξε τὰ συμφέροντα τῶν ἁμαξηλατῶν καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς: Μίαν ἡμέραν τὸ ἀεροπλάνον τίς οἶδε ποῖα συμφέροντα θὰ θίξῃ, ἀναπτυσσόμενον. Δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐκτελεσθῇ ἔργον προόδου, χωρὶς νὰ θίξῃ συμφέροντα. Ἑπομένως καὶ τὸ ἔργον τοῦτο ἐπίσης προόδου, δὲν ἦτο δυνατὸν παρὰ νὰ θίξῃ συμφέροντα. Λοιπὸν τὰ συμφέροντα, ἅτινα κυρίως ἐθίγοντο διὰ τῆς συμβάσεως ταύτης ἦσαν διάφορα. Ἔπρεπε λοιπὸν νὰ ἐξετάσῃ κανεὶς πῶς ἦτο δυνατὸν χωρὶς νὰ μεταβάλῃ τοὺς ὅρους τῆς συμβάσεως ταύτης, νὰ ἐπιφέρωμεν βελτιώσεις, τροποποιήσεις, κατὰ τοιοῦτον τρόπον, ὥστε αἱ βλάβαι τῶν συμφερόντων τούτων νὰ ἀποφευχθῶσι τοὐλάχιστον, νὰ γίνουν ὅσον τὸ δυνατὸν ἐλαφρότεραι. Πρὸς τοῦτο ἐγένοντο ἀπὸ ἡμᾶς αἱ κατάλληλοι διαπραγματεύσεις. Ὀφείλω μὲ ἀπὸ τῆς θέσεως ταύτης νὰ ἐκφράσω τὰς εὐχαριστίας μου πρὸς τὸν συνάδελφόν μου ὑπουργὸν τῶν Ἐξωτερικῶν, διὰ τὴν συνδρομήν, τὴν ὁποίαν προσέφερον εἰς τὰς διαπραγματεύσεις ταύτας. Τὴν στιγμὴν ταύτην εὑρισκόμεθα ἐν τῇ ἐξελίξει τῶν διαπραγματεύσεων αὐτῶν, χωρὶς δὲ νὰ ἀρνηθῶμεν ποσῶς τὰς ὑποχρεώσεις, ἃς ἐπιβάλλει ἡ ἐκτέλεσις τῆς συμβάσεως, ἣν εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ ἐκτελέσωμεν ἐν συνόλῳ της καὶ καθ' ὅλα αὐτῆς τὰ μέρη ἔχομεν διαβεβαιώσεις τοιαύτας, ὅτι θὰ εἶναι δυνατὸν νὰ ἐπέλθουν βελτιώσεις εἰς διάφορα σημεῖα αὐτῆς καὶ δὴ εἰς ἐκεῖνα τὰ σημεῖα τὰ θίγοντα περισσότερον ὡρισμένας τάξεις ἐργαζομένων, αἱ ὁποῖαι ἀκριβῶς ἐνεφανίσθησαν ἐν ἐξεγέρσει κατὰ τῆς συμβάσεως ταύτης.

Π. Τσιτσεκλῆς. Νὰ τὰς ἀνακοινώσητε εἰς τὴν Βουλήν.

Ι. Μεταξᾶς. Θὰ τὰς ἀνακοινώσω. Ταῦτα εἶχον νὰ εἴπω κύριοι περὶ τοῦ νομικοῦ μέρους. Δὲν γνωρίζω ἂν ἐξ ὅσων ἐξέθεσα, περὶ τῆς συμβάσεως αὐτῆς, θὰ νομίσῃ ἡ Βουλὴ ἀναγκαῖον νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν οὐσίαν αὐτῆς. Θὰ μοὶ ἐπιτραπῇ νὰ κάμω μίαν σύστασιν εἰς τὴν Βουλήν. Ἡ σύστασίς μου εἶνε αὕτη: Ἐὰν ἡ Βουλὴ νομίζῃ, ὅτι καλῶς ἐνηργήσαμεν, κατόπιν τῆς καταστάσεως, ἣν εὕρομεν, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει θὰ συνεβούλευον τὴν Βουλὴν νὰ μὴ εἰσέλθῃ εἰς τὴν οὐσίαν τῆς ὑποθέσεως. Δύνανται μάλιστα νὰ τυπωθῶσι καὶ διανεμηθῶσιν, ἂν δέχηται ἡ Βουλή, αἱ διάφοροι ἐκθέσεις, ἀλλ' ἡ συζήτησις τῆς οὐσίας δὲν θὰ ἦγεν εἰς κανὲν ἀποτέλεσμα καὶ μᾶλλον βλαβερὰ θὰ ἦτο. Καὶ τοῦτο ἔχω νὰ προσθέσω. Δὲν παραγνωρίζω, ἀσχέτως μὲ τὰς ὠφελείας ἢ ζημίας τῆς συμβάσεως ταύτης, ὅτι δὲν εἶνε εὐχάριστος ἡ θέσις, εἰς ἣν εὑρέθημεν ἐν γένει ἀπὸ ἀπόψεως συμβάσεων, τὰς ὁποίας συνῆψεν ἡ δικτατορία. Ἀλλὰ εὑρέθημεν εἰς τὴν θέσιν αὐτὴν κύριοι, διότι μίαν ἡμέραν ἐκ τῶν τελευταίων τοῦ Ἰουνίου τοῦ 1925, εἷς ἄνθρωπος, λαβὼν δύο λόχους, ἀνέτρεψεν τὴν Κυβέρνησιν ἐκείνης τῆς ἐποχῆς, ἡ ὁποία εἶχε τὸν νόμιμον αὐτῆς χαρακτῆρα καὶ ἐδημιούργησεν ἓνα καθεστώς, κατὰ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ βούλησιν καὶ ἐπὶ 14 μῆνας, καθ' οὓς τοῦτο διήρκεσεν, ἐδημιούργησε σχέσεις, ἐδημιούργησε συμφέροντα, ἐδημιούργησε καταστάσεις, ἀνεγνωρίσθη ὑπὸ ξένων Δυνάμεων.

Τὸ καθεστὼς ἐκεῖνο ἐδημιούργει ἐπὶ 14 μῆνας τὰ πράγματα ἐκεῖνα διὰ τὰ ὁποῖα τώρα τόσον δικαίως ἀγανακτεῖτε. Ἀλλὰ τί ἐπράττομεν ἡμεῖς ἐπὶ 14 μῆνας; Ποῦ ἦτο ἡ ἀγανάκτησις ποῦ ἐκχειλίζει σήμερον, ποῦ ἦτο καὶ ἐκείνην τὴν ἐποχήν; (Χειροκροτήματα). Συμβάσεις ἐδημοσιεύοντο τότε καθ' ἡμέραν εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως. Τί ἔπραττον ὅλοι ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι δὲν εἶχον λόγον τότε καὶ τώρα ἔχουν;

Εἷς Βουλευτής. Εἶχον νὰ ἀντιμετωπίσουν τὰ τάγματα.

Μεταξᾶς. Ὅταν, κύριε βουλευτά, ἕνας λαὸς αἰσθάνεται ὅτι προσβάλλονται αἱ ἐλευθερίαι του καὶ τὰ δικαιώματά του ὀφείλει νὰ ἀντιμετωπίζῃ καὶ τὰ τάγματα. Τοῦτο πρέπει νὰ μᾶς γείνῃ μάθημα. Καὶ θὰ ἐπεθύμουν ἡ φωνή μου νὰ ἐξέλθῃ ἐκ τῆς αἰθούσης ταύτης καὶ νὰ φθάσῃ εἰς τὰ πέρατα τῆς Ἑλλάδος. Ὅταν ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς βλέπῃ ὅτι δι' αὐθαιρέτων πράξεων ὀλίγων ἀτόμων καταπατοῦνται τὰ δικαιώματα αὐτοῦ πρέπει νὰ γνωρίζῃ ὅτι θὰ πάθουν ὄχι μόνον τὰ ἰδανικά του ἀλλ' ὅτι θὰ καταστραφοῦν καὶ τὰ ἴδια αὐτοῦ συμφέροντα καὶ τότε ἔχει καθῆκον ἀντὶ νὰ περιμένῃ πότε ὁ δικτάτωρ θὰ εὐδοκήσῃ νὰ τοῦ ἀποδώσῃ τὴν ψῆφον, ὀφείλει νὰ ἐγερθῇ ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς ὡς εἷς ἄνθρωπος νὰ ἐγερθῶμεν ὅλοι καὶ μὲ τὰ ὅπλα ἀνὰ χεῖρας νὰ ὑπερασπίζωμεν καὶ τὰς ἐλευθερίας καὶ τὰ δικαιώματά μας καὶ τὰ συμφέροντά μας. (Χειροκροτήματα παρατεταμένα).

Ὁ κ. **Ι. Ράλλης** λέγει ὅτι εἶχε δίκαιον ὅταν ἐπέμενεν ὅτι ἐπεβάλλετο νὰ ἀπαντήσῃ ὁ κ. Ὑπουργὸς εἰς τὴν ἐπερώτησιν τοῦ κ. βουλευτοῦ Ἀθηνῶν, καὶ ἀπόδειξις τούτου εἶναι τὰ λεχθέντα ὑπὸ τοῦ κ. Ὑπουργοῦ, ἐξ ὧν ἀποδεικνύεται ὅτι ἡ Βουλὴ δὲν δύναται νὰ συζητήσῃ ἐπὶ τῆς συμβάσεως αὐτῆς, τὴν ὁποίαν ὁ κ. Ὑπουργὸς ὑπερησπίσθη.

Ὁ κ. **Ι. Μεταξᾶς** διαμαρτύρεται λέγων ὅτι δὲν πρόκειται περὶ τούτου.

Ὁ κ. **Ι. Ράλλης** λέγει ὅτι δέχεται ὅτι ἐπλανήθη, νομίσας ὅτι ὁ κ. Ὑπουργὸς ὑπερησπίσθη τὴν σύμβασιν, ἀλλὰ παραμένει πάντοτε ἡ ἀλήθεια ὅτι οὔτε ἡ Κυβέρνησις οὔτε ἡ Βουλὴ δύναται νὰ εἴπῃ τὴν γνώμην της ἐπὶ τῆς συμβάσεως. Εἶναι ἀναμφισβήτητον ὅτι ὁ κ. Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας ἐν ἀρχῇ τῆς ἀγορεύσεώς του εἶπεν ὅτι ἡ σύμβασις εἶναι ἔγκυρος.

Ὁ κ. **Ι. Μεταξᾶς** λέγει ὅτι ἡ σύμβασις εἶνε νομικῶς ἔγκυρος καὶ διεθνῶς ἰσχυρά.

Ὁ κ. **Ι. Ράλλης** λέγει ὅτι δὲν δύναται νὰ διεξαχθῇ συζήτησις, ἐφόσον ὁ κ. Ὑπουργὸς διαρκῶς διακόπτει.

Ι. Μεταξᾶς Ἐφ' ὅσον δὲν μοῦ ἐπιτρέπετε νὰ ἀπαντῶ εἰς ὅσα λέγετε ὅτι ἐλέχθησαν ὑπ' ἐμοῦ δὲν εἶμαι ὑποχρεωμένος νὰ σᾶς ἀκούσω.

Ὁ κ. **Ι. Ράλλης** λέγει ὅτι δὲν τοῦ περιποιεῖ τιμὴν νὰ τὸν ἀκούσῃ τὶς ἢ δὲν τοῦ περιποιεῖ ὕβριν νὰ μὴ τὸν ἀκούσῃ τίς (θόρυβος). Συνεχίζων λέγει ὅτι ὁ κ. Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας ἐβεβαίωσε τὴν Βουλὴν ὅτι ὑπάρχουν ἔγγραφα τοιαῦτα ἅτινα δὲν δύναται νὰ τὰ ἀνακοινώσῃ καὶ τὰ ἔγγραφα ἔχουν ἄμεσον σχέσιν μὲ τὴν σύμβασιν· ἐν τοιαύτῃ δὲ περιπτώσει ἡ Βουλὴ εὑρίσκεται πρὸ σινικοῦ τείχους καὶ δὲν δύναται νὰ συζητήσῃ. Ὑπὸ τοῦ κ. Βοζίκη ἐτέθη τὸ ἐρώτημα ἐὰν ἡ σύμβασις εἶνε ἢ ὄχι ἔγκυρος, ἀλλ' ὁ κ. Ὑπουργὸς ἀντέταξε τὸ ἐπιχείρημα ὅτι δὲν δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν τὴν γνώμην μας ἐπ' αὐτοῦ, συνεπῶς μὴ δυνάμενος, λέγει, νὰ ὁμιλήσω κατέρχομαι τοῦ βήματος διαμαρτυρόμενος.

Ὁ κ. **Α. Μιχαλακόπουλος** (Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν). Ὁ ἀξιότιμος ἐπὶ τῆς Συγκοινωνίας συνάδελφός μου ἀνέπτυξεν εἰς τὴν Βουλὴν ἐν λεπτομερείᾳ τὴν ἱστορίαν τῆς συμβάσεως ταύτης. Εἰς ἐμὲ δὲ ἐπέτρεψε νὰ τὸν διακόψω διὰ νὰ δηλώσω σαφῶς κάτι, τὸ ὁποῖον θεωρῶ καθῆκον μου νὰ ἐπαναλάβω ἅπαξ ἔτι: ὅτι δηλ. ὅταν ἐπρόκειτο νὰ συνάψωμεν τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1921 τὸ προσφυγικὸν δάνειον, τὸ ὁποῖον ἐκαλύφθη, ἂς τὸ μνημονεύσω, ὑπὸ ἐπιτυχίας ἀληθῶς πρωτοφανοῦς ὄχι μόνον διὰ τὰ ἑλληνικὰ δάνεια ἀλλὰ καὶ διὰ πάντα τὰ δάνεια τὰ συναφθέντα μετὰ τὸν πόλεμον, οὐδεμία μᾶς προεβλήθη ἀξίωσις ὅπως ὑποσχεθῇ ἡ ἑλληνικὴ Κυβέρνησις ὅτι ἤθελε δώσῃ τὴν παραχώρησιν τῆς ἠλεκτροκινήσεως καὶ τοῦ ἠλεκτροφωτισμοῦ τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῶν περιχώρων εἰς ἑταιρείαν ἀγγλικήν. Καὶ οὐδεμίαν εἴχομεν δώσει τοιαύτην ὑπόσχεσιν. Ἐξιστόρησε μετὰ ταῦτα πῶς ἐγένετο ἡ σύναψις τῆς συμβάσεως, πῶς ἠκούσθη μὲν ἡ γνώμη τοῦ τεχνικοῦ συμβουλίου, ἀλλὰ παρεβιάσθη αὕτη, διὰ νὰ συσταθῇ ἕν, κατὰ τὸ δημόσιον δίκαιον, ἀνεύθυνον συμβούλιον, ὑπὸ ὅσον δήποτε ἀξιοτίμων προσώπων καὶ ἂν συνίστατο, συμβούλιον τὸ ὁποῖον συνηγόρησε τελειωτικῶς ὑπὲρ τῆς συνάψεως τῆς συμβάσεως. Ἀπαιτεῖται ἰδιαιτέρα προσοχὴ εἰς τὴν μελέτην ὅλων τῶν σχετικῶν ἐκθέσεων. Δὲν ὑπάρχει λόγος νὰ προδικάσῃ τις γνώμην περὶ τοῦ συμφόρου ἢ ἀσυμφόρου τῶν ὅρων τῆς Συμβάσεως πρὶν ἢ ἐπακριβῶς μελετήσῃ τὰς ἐκθέσεις. Δύναμαι νὰ εἴπω ὅτι ὅταν ἐζήτησα νὰ χειρισθῶ ἐν τῇ ὑπευθύνῳ ὑπηρεσίᾳ μου τὸ ζήτημα ἐπεθύμησα νὰ λάβω γνῶσιν ἀντιρρήσεών τινων τῆς τεχνικῆς ὑπηρεσίας, τῶν οὐσιωδεστέρων. Θὰ ἐπικαλεσθῶ δὲ τὴν μαρτυρίαν τοῦ ἀξιοτίμου συναδέλφου ἐπὶ τῆς Συγκοινωνίας ὅτι μίαν ἢ δύο ἀντιρρήσεις, τὰς ὁποίας ἡ ὑπηρεσία ἐθεώρει ὡς περιεχούσας ὅρους καταστρεπτικούς, διὰ τὸ κοινὸν καὶ διὰ τὸ Κράτος ἀμέσως εὕρηκα ἀβασίμους. Ὀφείλομεν λοιπὸν πρῶτον νὰ μελετήσωμεν καλῶς τὰς ἐκθέσεις, ὅπως εἶπεν ὁ ἀξιότιμος Συνάδελφός μου, καὶ κατόπιν νὰ ἐκφέρωμεν ἔγκυρον γνώμην ἐπὶ τοῦ Ζητήματος, τὸ ὁποῖον ἁπλῶς ἔστω διότι φέρει τὴν ὑπογραφὴν τῆς Ἑλλάδος πρέπει μετὰ ψυχραιμίας νὰ χειρισθῶμεν. Ἠκούσθησαν ἀντιρρήσεις ὅσον ἀφορᾷ τὸ νομικὸν κῦρος τῆς συμβάσεως. Ἀνέπτυξεν δὲ ὁ Συνάδελφός μου, ἴσως μετὰ δεξιότητος τὴν ὁποίαν καὶ νομικὸς θὰ ἐζήλευεν, τὰ τῆς ἀπόψεως ταύτης. Ἐὰν ἤθελέ τις νὰ συνοψίσῃ ἐν ὀλίγοις τὰ ὑπὲρ καὶ τὰ κατὰ θὰ ἔλεγε τὰ ἑξῆς: Πρόκειται πρῶτον περὶ ζητήματος τὸ ὁποῖον ἀπησχόλησε πολὺ τοὺς διεθνολόγους, ἐὰν μία Κυβέρνησις ἐπαναστατική, Κυβέρνησις «de facto» σφετερισθεῖσα τὰ δικαιώματα τὰ λαϊκὰ δύναται νὰ συνάπτῃ συμβάσεις, νὰ ἀναλαμβάνῃ ὑποχρεώσεις καὶ μέχρι τίνος σημείου εἶναι σεβασταὶ αἱ ὑποχρεώσεις αὐταί. Πρῶτον ζήτημα περὶ τὸ ὁποῖον ἠσχολήθησαν οἱ διεθνολόγοι. Γεννᾶται ἔπειτα ἓν ἄλλο ζήτημα, ἐὰν κατὰ τὸ ἐσωτερικὸν δίκαιον ὁ νόμος τοῦ 1925 ἔδιδε τὴν ἐξουσιοδότησιν πρὸς σύναψιν συμβάσεως εἰς τὴν Κυβέρνησιν αὐτήν, ὁπότε τὸ νομοθετικὸν κληθὲν διάταγμα ἴσως ἦτο καὶ περιττὸν καὶ ἐχρησίμευεν μόνον δι' ἃ μέρη νέοι τίθενται κανόνες δικαίου.

Ὅσον ἀφορᾷ τὸ πρῶτον ζήτημα, τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν σήμερον, ὅτε ἔχομεν καὶ ἓν διεθνὲς δικαστήριον, εὐτυχῶς διὰ τὴν ἀνθρωπότητα, νὰ δικάζῃ παρομοίας διαφοράς, ὥστε νὰ μὴ διευθετῶνται αὗται μόνον ἐπὶ τῇ βάσει διπλωματικῶν παραστάσεων ἢ συστάσεων ἢ ἀπειλῶν, ὅσον ἀφορᾷ, λέγω, τὸ ζήτημα τοῦτο ὀρθῶς εἶπεν εἰς ἡμᾶς ὁ συνάδελφός μου ὅτι ἡ κρατοῦσα γνώμη εἶναι, ὅτι Κράτος συμβαλλόμενον μετ' ἄλλου Κράτους δὲν εἶναι ὑποχρεωμένον νὰ ἐξετάζῃ, ἐὰν οἱ κρατοῦντες, φορεῖς τῆς κυριαρχικῆς ἐξουσίας τοῦ Κράτους ἐγένοντο ἀνωμάλως ἢ παρανόμως τοιοῦτοι. Ἐννοεῖτε δέ, κύριοι, ὅτι ὁ κανὼν οὗτος δὲν καθιερώθη μόνον ἐν τῷ συμφέροντι τοῦ Κράτους τοῦ ἀντλοῦντος δικαιώματα ἐκ μιᾶς συμβάσεως διεθνοῦς, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ συμφέροντι πάντων τῶν Κρατῶν· διότι ἄλλως θὰ ἔπρεπεν ἕκαστον Κράτος, προκειμένου νὰ συμβληθῇ, νὰ ἐξετάζῃ τὴν ἐσωτερικὴν νομοθεσίαν τοῦ ἄλλου Κράτους, νὰ ἐξετάζῃ ἐὰν ἐφηρμόσθη ἐπακριβῶς ἡ ἐσωτερικὴ ἐκείνου νομοθεσία, εἰς τὴν προκειμένην περίπτωσιν τὴν ἰδικήν μας, νὰ ἐξετάσῃ λ. χ. περὶ τοῦ ἐκπεσόντος δικτάτορος ἐὰν ἐδικαιοῦτο νὰ ὁρίσῃ προεδρικὴν ἐκλογὴν εἰς δύο Κυριακάς, ἢ ἴσως περαιτέρω νὰ ἐξετάσῃ ἐὰν ἡ Συνέλευσις τοῦ 1924 ἦτο νόμιμος, νὰ ἐξετάσῃ, εἰς ἄλλην περίπτωσιν, ἐὰν ἡ Βουλὴ τοῦ 1915 διελύθη καλῶς καὶ οὕτω καθεξῆς. Θὰ ἤμεθα εὐτυχεῖς ἐὰν ἐπετρέπετο εἰς πᾶσαν μεθ' ἡμῶν διαπραγμάτευσιν νὰ δύναται ἕκαστος νὰ ἐξετάσῃ ἐὰν ἀνωμάλως ἢ παρανόμως ἐξηλίχθησαν τὰ παρ' ἡμῖν, ἢ θὰ ἦτο καθαρὰ ἐπέμβασις πλέον εἰς τὰς ἐσωτερικάς μας ὑποθέσεις; Δὲν εἶναι λοιπὸν μόνον διὰ τὸ συμφέρον ἐκείνων οἱ ὁποῖοι συναλλάσσονται πρὸς τὰ Κράτη ἐκεῖνα ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἀντλοῦν δικαιώματα, ὁ διεθνὴς ἐκεῖνος κανὼν ἀλλὰ δὲν θὰ ἦτο συμφέρον ὅλων τῶν Κρατῶν νὰ ἐπεμβαίνουν εἰς τὰ ἐσωτερικὰ των ἄλλων.

Χ. Βοζίκης. Ὅταν συμβάλλωνται καὶ τὰ Κράτη πρὸς ἄλληλα ἢ καὶ οἱ ἰδιῶται πρώτη τους δουλειὰ δὲν εἶναι νὰ ζητήσουν τὰ πληρεξούσια ἑκατέρωθεν διὰ νὰ ἴδουν ἐὰν ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ παρίστανται;

Α. Μιχαλακόπουλος (Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν). Ὁ ἀξιότιμος συνάδελφος καὶ σεβαστός μου φίλος ἔχει δίκαιον, ἀλλ' ἕτερον ἑκάτερον. Ἐὰν ὁ κ. Πάγκαλος ἔκαμνε μίαν σύμβασιν ἐν τῷ ἐξωτερικῷ, ἔπρεπε νὰ ἐξετασθῇ τὸ πληρεξούσιον ἐκείνου, ὁ ὁποῖος ἐξεπροσώπει τὸν κ. Πάγκαλον. Ἐδῶ δὲν ἐπρόκειτο περὶ πληρεξουσίου· αὐτὸς ἦτο ἀναμφισβητήτως καὶ δυστυχῶς διὰ τὴν Ἑλλάδα, ὁ φορεὺς τῆς κυριαρχικῆς ἐξουσίας, εἴτε ἠθέλομεν εἴτε δὲν ἠθέλομεν ἡμεῖς. Ὀρθότατα δὲ κατέληξεν ὁ συνάδελφός μου ἐπὶ τῆς Συγκοινωνίας· εἶπεν ὅτι σκέπτονται οἱ κρίνοντες τὰ τοιαῦτα, ὅτι ὑποχρέωσιν ἱερὰν ἔχουσιν οἱ λαοὶ νὰ ἐξανίστανται, ὅταν αἱ τύχαι αὐτῶν καταπατῶνται κατὰ τοιοῦτον ἀσυνείδητον τρόπον. Εἶνε δὲ συμφέρον τοῦ διεθνοῦς δικαίου ὁ ρηθεὶς κανών,

εἶνε συμφέρον τῆς ἐπικρατήσεως τῶν συναλλαγῶν. Γνωρίζετε ὅτι καὶ τὸ ἀστικὸν δίκαιον καὶ τὸ δημόσιον καὶ τὸ διεθνὲς βάσιν πρὸ παντὸς ἔχουν τὴν τήρησιν τῆς πίστεως περὶ τὰς συναλλαγάς. Τί θὰ ἐγίνετο, ἐὰν ὑποτεθῇ ὅτι ἠδυνάμεθα νὰ ἐπεμβαίνωμεν εἰς τὰ ἐσωτερικὰ τῶν ἄλλων Κρατῶν; ἕκαστον Κράτος εἶνε ἐλεύθερον νὰ ἔχῃ τὸ Πολίτευμα, τὸ ὁποῖον θέλει καὶ τὴν Κυβέρνησιν, τὴν ὁποίαν θέλει. Ἐὰν ὑποτεθῇ ὅτι μετὰ πάροδον χρόνου τινος ἔρχεται μία νέα κατάστασις λ.χ. εἰς τὴν Ἱσπανίαν, θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ ἀνατραποῦν ὅλα ὅσα ἔγιναν ἐν τῷ μεταξύ, αἱ διεθνεῖς συμβάσεις, ἡ σύμβασις ἡ ἀφορῶσα τὸ Μαρόκον καὶ χίλιαι ἄλλαι σχέσεις, αἱ ὁποῖαι ἐγεννήθησαν, ἐπὶ τῇ ἐνστάσει ὅτι τὰ ἐν τῷ μεταξὺ γενόμενα δὲν ἐγένοντο νομοτύπως;

Χ. Βοζίκης. Μὰ ἐκτοπίζετε καὶ σεῖς ὅπως καὶ ὁ κ. Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας τὸ ζήτημα· ἐδῶ πρόκειται περὶ συμβάσεως καὶ τύποις ἀκύρου καὶ ἄνευ ἐντολῆς συναφθείσης.

Α. Μιχαλακόπουλος (Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν). Νὰ ἐξανίστασθε, ὡς συνήθως συμβαίνει, ὅταν ἔχετε δίκαιον, ἀλλὰ νὰ ἐξανίστασθε καὶ ὅταν ἔχετε ἄδικον, αὐτὸ τὸ εὑρίσκω ὀλίγον ὑπερβολικόν· καὶ εἶνε περίεργον, διότι συνήθως ὁμιλεῖτε ἐν δικαίῳ. Δὲν ἔχετε ὀλίγην ὑπομονὴν νὰ παρακολουθήσετε τὰς σκέψεις μου. Σᾶς εἶπον ὅτι ἀπὸ ἀπόψεως διεθνοῦς δικαίου, αὐτὸς εἶνε ὁ κανών, ὁ ὁποῖος ἐπεκράτησεν. Δὲν λέγω ὅτι τὰ ἐπιχειρήματά σας δὲν εἶνε λογικὰ καὶ ὅτι δὲν ἐξηνέχθησαν ἑκάστοτε, ὅταν συνεζητεῖτο ἀκόμη, μέχρις ὅτου ἐπικρατήσῃ αὐτὸς ὁ Κανὼν ὁ διεθνής. Λέγω μόνον ὅτι σήμερον ὁ κανὼν αὐτὸς ἐπεκράτησε καὶ δὲν δυνάμεθα ἡμεῖς νὰ τὸν παραβλέπωμεν εὐκόλως, ὄχι διότι δὲν ἔχομεν τὴν δύναμιν τὴν νομοθετικήν, ἀλλὰ διότι δὲν πρέπει νὰ ἔχωμεν τὴν ἠθικὴν δύναμιν νὰ παραβλέπωμεν κανόνας, τοὺς ὁποίους ἡ διεθνὴς οἰκογένεια ἔχει παραδεχθῇ ὡς διέποντας γενικῶς τὰ τῶν πεπολιτισμένων Κρατῶν.

Ἂς ἔλθωμεν τώρα εἰς τὸ δεύτερον ζήτημα, τῆς ἐσωτερικῆς ἰσχύος τῶν γενομένων. Ὑπῆρχε μία ἐξουσιοδότησις τοῦ Ἰανουαρίου 1925· ἡ ἐξουσιοδότησις ἐκείνη ἐπέτρεπεν εἰς τὸν Ὑπουργὸν τῆς Συγκοινωνίας νὰ συνάψῃ συμβάσεις μετὰ ἑταιρειῶν ὑφισταμένων ἢ μετὰ ἑταιρειῶν νέων, ἠδύνατο δὲ ὁ Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας μόνος νὰ συνάψῃ τὰς συμβάσεις ταύτας. Τὸ ἐκδοθὲν νομοθετικὸν διάταγμα κατὰ τὸ πλεῖστον μέρος δὲν δύναται, φρονῶ, νὰ θιχθῇ ἐσωτερικῶς. Ἐν ἄλλοις λόγοις ἂν ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἐξουσιοδοτήσεως ἐκείνης ἐπρόκειτο νὰ κρίνουν τὰ Ἑλληνικὰ δικαστήρια, ἐὰν ἡ Ἑλλὰς εὑρίσκετο μόνη ἐν τῇ ὑφηλίῳ, μὴ ἔχουσα ἀνάγκην νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψει ποσῶς διεθνεῖς σχέσεις καὶ ἀναφορὰς καὶ ἀνασκοπήσεις, τὰ Ἑλληνικὰ δικαστήρια ἠδύναντο νὰ ἀποφανθοῦν ὅτι ἐν μεγάλῳ μέρει ἡ σύμβασις ἐκείνη ἐστηρίζετο ἐπὶ τῆς ἐξουσιοδοτήσεως τοῦ 1925. Αὕτη ἦτο ἡ νομικὴ τοῦ ζητήματος κατάστασις, παρέμενεν ὅμως πάντοτε ἓν ἐπιχείρημα δυνάμενον νὰ προβληθῇ κατὰ τῆς ἐξουσιοδοτήσεως τοῦ 1925, τὸ ἐπιχείρημα ὅτι δὲν ἐνυπῆρχεν εἰς τὴν ἐξουσιοδότησιν ἐκείνην τὸ δικαίωμα νὰ συνάπτῃ καὶ συμβάσεις διὰ τὴν ἐν κοινῷ λεγομένην μεταφοράν, διὰ τῶν λεωφορείων, καίτοι κατὰ τοῦ ἐπιχειρήματος τούτου σοβαρῶς ἀντιτάσσεται τὸ ἐπιχείρημα ὅτι ὅταν ἐλάμβανεν ἡ Κυβέρνησις ἐξουσιοδότησιν νὰ καταρτίσῃ μίαν ἐπιχείρησιν, νὰ συμβληθῇ περὶ μιᾶς ἐπιχειρήσεως, ἐνοεῖτο ὅτι κατὰ τὴν λογικήν, ἡ ὁποία διέπει τὰ τῶν τοιούτων συμβάσεων, θὰ ἔπρεπε νὰ καταρτίσῃ βιώσιμον ἐπιχείρησιν, κατὰ συνέπειαν ἐδικαιοῦτο νὰ κρίνῃ ἐφ' ὅλων τῶν ὅρων ἐκείνων, ἄνευ τῶν ὁποίων ἡ ἐπιχείρησις δὲν θὰ κατηρτίζετο βιώσιμος, τῶν ὅρων δηλαδὴ τοῦ συναγωνισμοῦ.

Ὁ κ. Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας, ὁ ὁποῖος εἶχε τὴν καλωσύνην νὰ ζητήσῃ καὶ τὴν ἰδικήν μου μεσολάβησιν λόγῳ τῆς ἰδιότητός του ὑπευθύνου Ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν ἵνα χειρισθῶμεν ὁμοῦ τὸ ζήτημα, σᾶς εἶπεν, ὅπως εἶπε καὶ ὁ κ. Βοζίκης, ὅτι ὑπάρχει ἕνας νόμος ἀγγλικὸς περὶ τῆς διευκολύνσεως τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς βιομηχανίας. Κατὰ τὸν νόμον ἐκεῖνον ἐπιτρέπεται εἰς τὴν Βρεττανικὴν Κυβέρνησιν νὰ χορηγῇ τὴν ἐγγύησιν αὐτῆς πρὸς σύναψιν δανείων, ἐφόσον ταῦτα εἶνε ἐπωφελῆ εἰς ἐπιχειρήσεις. Ὁ νόμος ἐκεῖνος ὁ Ἀγγλικὸς ἐφηρμόσθη εἰς τὴν μητρόπολιν καὶ τὰς ἀποικίας τὰς Βρεττανικάς, εἶνε δὲ ἡ πρώτη, ἢ κατά τινας πληροφορίας, ἡ δευτέρα φορά, κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ Ἀγγλικὴ Κυβέρνησις δίδει τὴν ἐγγύησιν αὐτῆς ὑπὲρ ἐπιχειρήσεως ἐκτελεστέας οὐχὶ ἐν τῇ Μητροπόλει, οὐδὲ ἐν ταῖς Βρεττανικαῖς ἀποικίαις· ἐν ἄλλοις λόγοις δὲν δίδεται εὐκόλως ἡ ἐγγύησις αὐτὴ εἰς ἐπιχειρήσεις ἐν τῇ ξένῃ· ἴσως δὲ τινες νομίσουν, ὅταν ὁμιλῶμεν περὶ βρεττανικῶν ἀποικιῶν ὅτι ἔχομεν ὑπ' ὄψιν χώρας ἡμιπολιτισμένας. Ὑποθέτω ὅτι ἡ πλάνη αὕτη, ἂν ὑπάρχῃ, ὑπάρχει εἰς πολὺ ὀλίγας κεφαλάς, διότι εἶνε γνωστὸν ὅτι τὰ dominions τὰ Ἀγγλικά, ἔχουν πολιτισμόν, ὁ ὁποῖος ἴσως ἔν τισιν ὑπερβαίνει καὶ τὸν τῆς Μητροπόλεως· συμπίπτει πολλάκις εἰς τὰς συζητήσεις τοῦ Κοινοβουλίου τῆς Μητροπόλεως νὰ ἐπικαλοῦνται προηγούμενα τῶν Κοινοβουλίων τῶν ἀποικιῶν. Μάλιστα ἔπρεπε νὰ μὴ μεταχειρισθῶ τὴν λέξιν «ἀποικία» ἀλλὰ τὴν λέξιν «κτῆσις», ὅπως συνήθως λέγεται, ἡ ὁποία περιλαμβάνει ὅλα τὰ μέλη τῆς βρεττανικῆς κοινοπραξίας. Εἶνε φυσικόν, ὅπως σᾶς εἶπεν ὁ συνάδελφός μου, ὅτι τὸ Βρεττανικὸν Θησαυροφυλάκιον, προκειμένου νὰ δώσῃ τὴν ἐγγύησίν του, ἠθέλησε νὰ πληροφορηθῇ περὶ τῆς στερεότητος τῆς ἐπιχειρήσεως, ὅπως θὰ ἔπραττε καὶ ὁ κ. Βοζίκης, προκειμένου νὰ δώσῃ τὴν ἐγγύησίν του εἰς οἱονδήποτε τρίτον. Ἐμελέτησεν ὅλους τοὺς ὅρους τῆς συμβάσεως, διότι ἠθέλησε νὰ πεισθῇ ὅτι οἱ δανεισταὶ δὲν θὰ ἐστρέφοντο μίαν ἡμέραν κατὰ τοῦ Ἀγγλικοῦ Θησαυροφυλακίου, ἀξιοῦντες τὴν πληρωμὴν τῶν χρημάτων των, ἔλαβεν δὲ ὡς βάσιν τῆς συζητήσεως τοῦ σχεδίου τῆς ἐπιχειρήσεως, τὰς συμβάσεις τὰς διεπούσας ἐπιχειρήσεις ὁμοίου τύπου ἐν τῇ Μ. Βρεττανίᾳ λειτουργούσας. Θὰ ἴδετε ἴσως διαφοράς τινας, καὶ ἐπὶ τῶν διαφορῶν τούτων δύναται νὰ γίνῃ συζήτησις, ἀλλ' ὡς βάσις ἐλήφθη τύπος τοιοῦτος, διότι ὅλα τὰ προβλήματα τὰ τεχνικοοικονομικὰ τὰ ἀφορῶντα τὰς συγκοινωνίας ἔχουν καταντήσει μετὰ μίαν μακρὰν σειρὰν ἐτῶν πείρας, θεωρίας, διδασκαλίας ἀπὸ καθέδρας, νὰ ἀποτελοῦν ὡρισμένους τύπους συμβάσεων.

Εἰς ἡμᾶς, κύριοι, εὑρεθέντας εἰς κατάστασιν, οἵαν ἀνέπτυξεν ὁ ἀξιότ. συνάδελφός μου καὶ ἐγώ, δὲν ἀπέμενεν εἰμὴ ἡ ἀναγνώρισις τοῦ κύρους ἢ μᾶλλον τοῦ σεβασμοῦ ἐκ μέρους τῆς Ἑλλάδος τῆς συμβάσεως. Ὁ ἀξ. ἐξ Ἀθηνῶν πολιτευτής, ὁ εὐθὺς μετὰ τὸν κ. Ὑπουργὸν τῆς Συγκοινωνίας λαβὼν τὸν λόγον, ἐφάνη ξενισθεὶς ὅτι ὁ συνάδελφός μου εἶπεν ὅτι τὰ ἔγγραφα, τὰ ὁποῖα ὑπηνίχθη δὲν θὰ δυνηθῇ νὰ καταθέσῃ. Ἔχων ὅμως ἀρχαίαν κοινοβουλευτικὴν πεῖραν γνωρίζει καλῶς ὅτι τὰ διπλωματικὰ ἔγγραφα εἶνε κατὰ κανόνα μυστικὰ καὶ ὅτι ἄνευ τῆς συγκαταθέσεως ἐκείνου, ὁ ὁποῖος τὰ ἐπέδωκεν, δὲν ἐπιτρέπεται νὰ γίνῃ χρῆσις αὐτῶν, πολὺ δὲ ὀλιγώτερον κατάθεσις ἐνώπιον τῶν Βουλῶν. Εἶνε κανὼν τὸν ὁποῖον, ἂν θέλομεν νὰ σεβώμεθα τὸ παράδειγμα πολιτισμένων ἀνθρώπων, πολιτισμένων Κρατῶν, εἰς τὰ ὁποῖα δύναται ὁ καθεὶς νὰ ἐπιδίδῃ ἔγγραφα ἐν τῇ βεβαιότητι ὅτι ταῦτα ἄνευ τῆς συγκαταθέσεώς του δὲν θὰ γίνωσι γνωστά, εἶνε κανὼν τὸν ὁποῖον ὀφείλομεν νὰ σεβασθῶμεν· καὶ οὐδὲν πέραν τοῦ κανόνος τούτου εἶπεν ὁ κ. ἐπὶ τῆς Συγκοινωνίας συνάδελφος μου. Διότι συμμερίζομαι πλήρως τὰς ἀπόψεις αὐτοῦ, ὅτι ἂν πρόκειται νὰ παραβιάσωμεν ἡμεῖς τὸν κανόνα αὐτόν, ἐγὼ ὡς κυρίως ὑπεύθυνος, προκειμένου περὶ μιᾶς διπλωματικῆς τέλος πάντων ἀνακοινώσεως καὶ ὁ ἐξ ἴσου συνυπεύθυνος συνάδελφός μου, θὰ προτιμῶμεν βεβαίως ἄλλος νὰ διαπράξῃ κάτι τι τὸ ὁποῖον διεθνῶς ἀπαγορεύεται καὶ οὐχὶ ἡμεῖς, ὑποθέτω δὲ ὅτι ἐν τούτῳ δὲν θὰ εἴχομεν τὴν ἀντίρρησιν καὶ τῶν λοιπῶν μελῶν τῆς παρούσης Κυβερνήσεως.

Ι. Ράλλης. Δὲν εἶπον ὅτι μὲ ἐξένισεν αὐτό. Μὲ ἐξένισεν ὁ τρόπος κατὰ τὸν ὁποῖον ὑπεβλήθη ἡ σκέψις αὐτή. Ἐπ' αὐτοῦ τοῦ σημείου ἤμην σαφής.

Α. Μιχαλακόπουλος. Εὑρίσκετε, κύριοι, ὅτι εἶνε τι τὸ παράδοξον, εὑρίσκετε ὅτι εἶνε τι τὸ πειστικόν, ὅταν μία Κυβέρνησις ἐνδιαφερομένη ἰδία καὶ χρηματικῶς, λόγῳ τοῦ ὅτι ἔδωκε μίαν ἐγγύησιν, ἀλλὰ καὶ ἀνεξαρτήτως τούτου, ἐνδιαφερομένη διὰ τοὺς ὑπηκόους της, διὰ τὰ συμφέροντα τῶν ὑπηκόων της, εὑρίσκετε, ὅτι εἶνε τι παράδοξον νὰ προβαίνῃ εἰς συστάσεις καὶ παραστάσεις πρὸς διαφύλαξιν τῶν συμφερόντων αὐτῶν; Διατὶ λοιπόν, εἰ μὴ διὰ τοῦτο εἶνε αἱ Κυβερνήσεις; Καὶ διατὶ εἶνε αἱ διπλωματικαὶ σχέσεις, εἰ μὴ διὰ τοῦτο; Πολλάκις καὶ ἡμεῖς ἐζητήσαμεν ὑπὲρ συμφερόντων ἕλληνος ὑπηκόου ἀπὸ Μεγάλας Δυνάμεις ἰδιαιτέραν προσοχήν, ἵνα μὴ τὰ συμφέροντα ταῦτα κακοπαθήσωσιν. Δὲν εἶνε τίποτε τὸ ἀντικανονικόν. Εἶναι τὸ κανονικόν. Εἶνε ὁ προορισμὸς τῶν Κρατῶν καὶ τῶν Κυβερνήσεων, εἶνε ὁ προορισμὸς τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν καὶ τῆς διπλωματικῆς ὑπηρεσίας. Κατὰ τίνα τρόπον γίνονται αἱ παραστάσεις καὶ αἱ συστάσεις αὗται εἶνε ζήτημα τὸ ὁποῖον δὲν λύεται αὐτοτελῶς ποτέ, ἀλλ' ἀναλόγως τῆς Κυβερνήσεως τὴν ὁποίαν ἔχει ἕκαστος λαὸς γίνονται αἱ συστάσεις καὶ αἱ παραστάσεις αὗται.

Ι. Ράλλης Εἴμεθα σύμφωνοι.

Α. Μιχαλακόπουλος. Ὅταν αἱ Κυβερνήσεις ἀντιπροσωπεύουν τὴν λαϊκὴν θέλησιν, εἶνε ὡπλισμέναι μὲ αὐτὴν καὶ εἶνε σεβασταὶ καὶ εἰς τὸ ἐσωτερικὸν καὶ εἰς τὸ ἐξωτερικόν. Ὅταν αἱ Κυβερνήσεις δὲν ἀντιπροσωπεύουν τὴν λαϊκὴν θέλησιν, ἀντιπροσωπεύουν τὴν βίαν, καὶ οὐδεὶς θὰ ἀδικήσῃ ἂν ἐγένετο, ἐν τῷ προκειμένῳ δὲν ἠμπορεῖ νὰ εἴπῃ τις ὅτι ἐγένετο βία, χρῆσις γλώσσης, ἥτις δὲν ἦτο ἡ γλῶσσα τοῦ σεβασμοῦ, ἡ ὁποία διαπνέει σήμερον τὰς διακοινώσεις τὰς γινομένας πρὸς τὸν λαόν, πρὸς τὴν Κυβέρνησιν τὴν ἀντιπροσωπεύουσαν τὸν Ἑλληνικὸν λαόν.

Ἡ ἡμετέρα Κυβέρνησις ἐτήρησε τὴν ἑξῆς στάσιν: εἴπομεν, ὑπάρχουν ἐπιχειρήματα, κύριοι, τὰ ὁποῖα θὰ ἠδύναντο ἐν τῷ ἐσωτερικῷ, ἐπαναλαμβάνω, ἡμῶν δικαίῳ (δὲν λέγω τὸ διεθνὲς δίκαιον) ἂν ἐδίκαζεν Ἕλλην δικαστής, χωρὶς ἡ Ἑλλὰς ν' ἀνήκῃ εἰς τὴν οἰκογένειαν τῶν πεπολιτισμένων Κρατῶν, ὑπάρχουν ἐπιχειρήματα, τὰ ὁποῖα θὰ ἠδύναντο ν' ἀντιταχθῶσι καθ' ὅμως ὅτι μέρος τῆς συμβάσεως ταύτης εἶνε ἄκυρον· ἂν ἐπρόκειτο νὰ κάμωμεν τελείαν ἀφαίρεσιν ἀπὸ πάσης δ' ἐθνοῦς ἀνασκοπῆς ὑπάρχουν ἐπιχειρήματα τὰ ὁποῖα θὰ ἠδυνάμεθα ἡμεῖς νὰ ἀντιτάξωμεν ἐνώπιον τῆς Ἑλληνικῆς Δικαιοσύνης, ὑπάρχουν καὶ ἀντεπιχειρήματα, ἅτινα θὰ ἠδύνασθε σεῖς ν' ἀντιτάξητε. Ἀλλὰ ἡμεῖς ζητοῦμεν κάτι ἄλλο. Ἡμεῖς εἴμεθα ἕτοιμοι νὰ ἀναγνωρίσωμεν ὅτι ἀφοῦ ἐμεσολάβησε μὲν ἐξουσιοδοτημένη νομοθετικὴ ἐξουσία, οὐδαμῶς εἰς ἡμᾶς ὡς κράτος ἐπιτρέπεται νὰ μὴ θέλῃ νὰ πείσῃ ὅτι εἶναι ἐμπνευσμένον ἀπὸ καλὴν πίστιν. Εἴμεθα κατ' ἀρχὴν διατεθειμένοι νὰ συστήσωμεν εἰς τὸ κοινοβούλιον, ὅπως τὴν κυριαρχικὴν αὐτοῦ ἐξουσίαν ἀσκήσῃ συμφώνως πρὸς τὰ γενικὰ συμφέροντα τῆς Ἑλλάδος. Ἀλλὰ ἐνῷ ταῦτα λέγομεν πρὸς σᾶς καὶ ἐνῷ δηλοῦμεν ὅτι κατ' ἀρχὴν εἴμεθα διατεθειμένοι νὰ δεχθῶμεν τὴν σύμβασιν αὐτήν, ζητοῦμεν ὅπως στέρξητε ἵνα κατά τινα μέρη αὐτῆς, ἐπὶ τῶν ὁποίων ὑπάρχουν οὐσιώδεις ἀντιρρήσεις, ἐν καλῇ πίστει καὶ ἐν ἀμοιβαίᾳ ἀγαθῇ προθέσει, ὅπως καταλήξωμεν εἰς δίκαιον συμπέρασμα, γίνῃ μία ἀναεξέτασις. Κατὰ τοιοῦτον τρόπον θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ γίνῃ ἡ σύμβασις ἔργον μιᾶς νομίμου κυβερνήσεως, κατὰ τὴν ἐσωτερικὴν ἡμῶν ἀντίληψιν ἐκπροσωπούσης τελείως τὴν βουλὴν καὶ τὴν λαϊκὴν θέλησιν, νὰ στερεωθῇ ἐν τῇ κοινῇ γνώμῃ. Δὲν εὕρομεν ἀντιρρήσεις εἰς τοῦτο. Θὰ ὤφειλε κανεὶς νὰ εἴπῃ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ὅτι δὲν πρόκειται περὶ διεθνοῦς οὕτως εἰπεῖν ἀπαραδέκτου πρὸς οἱανδήποτε συζήτησιν. Θὰ ὤφειλε νὰ εἴπῃ ὅτι ἡ ἐντεῦθεν ἐπιδειχθεῖσα καλὴ πίστις εὗρεν ἀντίστοιχον καλὴν πίστιν καὶ οὐχὶ ὀχύρωσιν ἄτεγκτον καὶ ἀλόγιστον πέριξ τῶν συμπεφωνημένων.

Κατ' ἀρχὴν θὰ σεβασθῶμεν ὅ,τι ἐγένετο. Τοῦτο πρέπει νὰ διέπῃ πάντοτε τὰς πράξεις τῶν κυβερνήσεων. Ἂν αἱ κυβερνήσεις ἐν ἐλαφρᾷ τῇ καρδίᾳ ἀνατρέπωσιν, ἄνευ τοῦ πόθου τοῦ νὰ ἐμπνεύσωσιν εἰς τοὺς ἄλλους, εἰς πάντας, τὴν πεποίθησιν ὅτι καλοπίστως πράττουσιν ὅσα πράττουσιν, ἐὰν ἐν σπουδῇ καὶ ὁρμῇ ἀνατρέπωσιν ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα καλῶς ἢ κακῶς ἔχουσιν, μίαν πράστασιν ἐξωτερικὴν στηριχθεῖσαν εἰς καταφανῆ ἀνοχὴν καὶ ἐπιδοκιμασίαν ἐκ μέρους μιᾶς μερίδος τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, ἂν τόσον ταχέως ἀλλὰ καὶ τόσον τραχέως καταπατοῦσι τὰ γενόμενα εἰς τὰς ἐξωτερικὰς σχέσεις, ἀπομονοῦνται εὐκόλως. Ἡ δὲ ἀπομόνωσις ἡ οἰκονομικὴ θὰ ἦτο ὁ ὄλεθρος διὰ τὴν χώραν ἡμῶν, εἰς τὴν παροῦσαν προπάντων περίστασιν.

Διὰ τοῦτο ζητοῦμεν ἀπὸ τὴν Βουλήν, ἀναγνωρίζοντες τὸ κυριαρχικὸν αὐτῆς δικαίωμα τοῦ νὰ πράξῃ ὅ,τι θέλει, νὰ μεταχειρισθῇ τὸ κυριαρχικὸν αὐτῆς τοῦτο δικαίωμα κατὰ τὸν τρόπον ὃν τὰ γενικώτερα συμφέροντα καὶ ἡ διατήρησις τοῦ γοήτρου καὶ τῆς καλῆς πίστεως τῆς Ἑλλάδος ἐπιβάλλουσιν. (Χειροκροτήματα).

Διακόπτεται εἶτα ἡ συζήτησις διὰ τὴν προσεχῆ Πέμπτην, ὥρα δὲ 9 μ.μ. λύεται ἡ συνεδρίασις διὰ τὴν 4 1)2 μ.μ. τῆς αὔριον.

Ὁ Πρόεδρος
Θ. ΣΟΦΟΥΛΗΣ

Οἱ Γραμματεῖς
Μ. Λαίλιος
Θ. Τσιριμῶκος

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΚΓ΄

Τῆς 1 Φεβρουαρίου 1927

Ὥρα 5 30' ὁ κ. ***Πρόεδρος*** ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς ἕδρας κηρύσσει τὴν ἔναρξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει ν' ἀνοιχθῶσι τὰ θεωρεῖα.

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικὰ τῆς χθεσινῆς συνεδριάσεως.

Ὁ κ. ***Πρόεδρος*** ἀνακοινοῖ ὅτι ἡ ἐπὶ τῶν ἀλεύρων ἐπιτροπὴ ἐνισχύθη διὰ τῶν κ. κ. ***Ν. Ἀμηρᾶ*** καὶ ***Λ. Κυβετοῦ***, ἡ δὲ ἐπὶ τῶν ἐκπαιδευτικῶν διὰ τῶν κ. κ. ***Θ. Τσιριμώκου*** καὶ ***Μ. Μεσαντζῆ***.

Ἀνακοινοῦνται εἶτα τὰ ἑξῆς:

Τὸ Ἐργατικὸν Κέντρον Πειραιῶς ὑποβάλλει ὑπόμνημα διὰ τὴν οἰκονομικὴν ἐνίσχυσιν τῶν μελῶν του καὶ τὴν λῆψιν καταλλήλων μέτρων διὰ τὴν ἀνεργίαν.

Ἐπιτροπὴ κατοίκων Ἡρακλείου διαμαρτύρεται διὰ τὴν ἀπαγόρευσιν ὑπὸ τῶν ἀρχῶν ἑορτασμοῦ ἐπὶ τῇ ἐπετείῳ τοῦ θανάτου τοῦ Λενίν.

Οἱ ἐν Μακεδονίᾳ Κτηνοτρόφοι ὑποβάλλουσιν ὑπόμνημα διὰ τὴν τροποποίησιν τοῦ ἐνοικιοστασίου βοσκῶν κτλ. παρακαλοῦν δὲ τὴν Σεβαστὴν Βουλὴν ὅπως μεριμνήσῃ διὰ τὰ αἰτήματά των.

Ἐπιτροπὴ Προσφύγων Ὀρεστειάδος διαμαρτύρεται διὰ τὴν ἀδικαιολόγητον ἀναβολὴν τῆς πληρωμῆς τῶν ἀποζημιώσεών των.

Τὸ Ἐργατικὸν Κέντρον Θεσσαλονίκης διαμαρτύρεται διὰ τὴν ἀπόφασιν τοῦ δικαστηρίου Λαρίσσης, καταδικάζουσαν ἐργάτας εἰς φυλάκισιν καὶ στέρησιν τῶν πολιτικῶν των δικαιωμάτων.

Ἐπιτροπὴ καπνεργατῶν Σοφάδων καὶ Ἐλασσῶνος διαμαρτύρεται διὰ τὴν κατάργησιν γραφείου προστασίας καπνοῦ, ὡς καὶ διὰ τὴν μὴ καταβολὴν τῶν ἑξήκοντα ἡμερομισθίων κλπ.

Ὁ Ἀχιλλεὺς Μεϊμάρης παρακαλεῖ τὴν Βουλὴν ὅπως τὸν ἐπαναφέρῃ ἐν τῇ ἐνεργῷ ὑπηρεσίᾳ τοῦ στρατοῦ, παραιτηθέντα διὰ πολιτικοὺς λόγους.

Πολλοὶ γονεῖς καὶ κηδεμόνες τῶν ἐθελοντῶν τῆς κλάσεως 1926 ὑποβάλλουσιν ὑπόμνημα περὶ ἐλαττώσεως τῆς θητείας τῶν ἐθελοντῶν εἰς 18μηνον.

Τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον σιγαροποιῶν καπνεργατῶν Ἀθηνῶν-Πειραιῶς, ὑποβάλλει ὑπόμνημα διὰ τὴν ἄμεσον ἐφαρμογὴν τοῦ Νόμου περὶ ἱδρύσεως τοῦ Ταμείου συντάξεως καὶ περιθάλψεως τῶν ἀέργων σιγαροποιῶν κτλ.

Ὁ Σύνδεσμος ἀποστρατων ὁπλιτῶν ξηρᾶς καὶ χωροφυλακῆς ὑποβάλλει ὑπόμνημα διὰ τὴν ἀπονομὴν μερίσματος ἀνθυπολοχαγοῦ εἰς ὑπαξιωματικοὺς ἀποστρατευθέντας μὲ σύνταξιν ἀνθυπολοχαγοῦ.

Ὁ Γεώργιος Μητσοτάκης τέως καπνοδιομάχχνος, κάτοικος Ἁγίου Νικολάου Κρήτης, ζητεῖ τὴν ἐκ μέρους τοῦ Κράτους ἀποζημίωσίν του λόγῳ καταργήσεως τοῦ καπνοκοπτηρίου.

Ὁ Ἐμποροβιομηχανικὸς σύλλογος Τριπόλεως ὑποβάλλει ὑπόμνημα διὰ τὴν λῆψιν μέτρων, καθόσον ἅπαντες οἱ ἐπαγγελματίαι διαμαρτύρονται διὰ τὴν ἄδικον κατάταξιν των ὑπὸ τῆς ἐφορείας Μαντινείας εἰς τοὺς φορολογικοὺς πίνακας.

Ἡ Παμβοιωτικὴ ἕνωσις ἀναπήρων καὶ θυμάτων πολέμου παρακαλοῦν τὴν Βουλὴν ὅπως μὴ καταργήσῃ τὸ ἀπὸ 13 Ὀκτωβρίου 1925 Ν. Δ. περὶ λιανικῆς μονοπωλήσεως καπνοῦ καὶ σιγαρέττων.

Ὁ Ἐμποροεπαγγελματικὸς καὶ βιομηχανικὸς κόσμος τῆς πόλεως Καρδίτσης διαμαρτύρεται διὰ τὴν ἰσχύουσαν δημοτικὴν φορολογικὴν κλίμακα καὶ αἰτεῖται τὴν ἐλάττωσιν τῶν φορολογικῶν ποσοστῶν τῶν καθορισθεισῶν κλάσεων.

Τὸ σωματεῖον ἁλιέων Πολιχνίτου διαμαρτύρεται κατὰ τῆς φορολογίας τῆς ἁλιείας ἀνερχομένης εἰς 20 ο)ο παρακαλεῖ δὲ ὅπως καταργηθῇ αὕτη.

Πολλοὶ κάτοικοι Ρεθύμνης διαμαρτύρονται διὰ τὴν μελετωμένην ἀπομάκρυνσιν τοῦ λαοφιλοῦς Νομάρχου των.

Ὁ Σύνδεσμος τεχνιτῶν ἀρβυλοποιῶν Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς ὑποβάλλει ὑπόμνημα διὰ τὴν ἀποζημίωσιν τῶν ἀέργων ἀρβυλοποιῶν δι' ἐπιβολῆς εἰδικοῦ τέλους ἢ εἰσφορᾶς ἐπὶ τῶν ἐργολάβων κατασκευῆς ἀρβυλῶν τοῦ στρατοῦ κλπ.

Οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου Κάτω Μποτίνου τοῦ δήμου Μακρυνείας ὑποβάλλουσιν ὑπόμνημα διὰ τὴν κατασκευὴν τοῦ καταστραφέντος τμήματος τῆς ἁμαξιτῆς ὁδοῦ.

Οἱ κάτοικοι τῆς Μυτιλήνης διαμαρτύρονται διὰ τὸν φόρον τοῦ ἐπιτηδεύματος.

Μεθὸ εἰσέρχεται ἡ Βουλὴ εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν
τῆς Νομοθετικῆς Ἐργασίας

Συνεχίζεται ἡ συζήτησις ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 2 τοῦ Συντάγματος.

Ὁ κ. ***Α. Ἰωαννίδης*** λέγει ὅτι, τὰ ἀντιπροσωπευτικὰ σώματα ἐν γένει, μὲ τὰς διαφόρους ὀνομασίας των κατὰ ἐποχὰς καὶ Κράτη, εἶνε δημιουργήματα τῆς κοινωνίας, διὰ τῶν ὁποίων ἑκάστοτε ρυθμίζεται, τὸ ποῦ ἑδρεύει ἡ πραγματικὴ κρατικὴ ἐξουσία, ἡ μία καὶ μόνη, ἥτις ἐμπερικλείει ἐν ἑαυτῇ ὅλας τὰς ἄλλας, δηλαδὴ ἡ κυριαρχία. Προῆλθον, ἐκ τῆς συγκρούσεως πρὸς τὴν ἀπολυταρχίαν, ἥτις εἶναι ἡ βάσις ὅλων τῶν πρωτογενῶν κρατικῶν ἐμφανίσεων, καὶ ἐκ τῆς ὁλονὲν προαγομένης ἐξελίξεως τῶν κοινωνιῶν, καὶ τῆς πολυπλοκωτέρας διαρρυθμίσεως τοῦ κοινωνικοῦ βίου. Ἀναπτύσσει εἶτα δι' ὀλίγων, τὴν ἐξέλιξιν ἀπὸ τὴν Magna carta μέχρι τῆς σημερινῆς συνθέσεως τοῦ Ἀγγλικοῦ Κοινοβουλευτισμοῦ, ἐπίσης τὴν εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας καὶ Γαλλίαν πολιτικὴν ἐξέλιξιν. Παρατηρεῖ δι' ὀλίγων τὴν σημερινὴν πραγματικὴν κατάστασιν ἐν Ἑλλάδι, ἥτις παρουσιάζει τὸ ἐξόχως κρίσιμον σημεῖον, ὅτι ἡ κυριαρχία ἑδράζει ἀναμφισβητήτως σήμερον εἰς τὴν Βουλὴν αὐτὴν καὶ μόνην καὶ λέγει ὅτι ἡ Βουλὴ αἰσθανομένη τὴν κολοσσιαίαν αὐτὴν εὐθύνην, δὲν ἀπετόλμησε νὰ παραδώσῃ τὴν ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαν, εἰς ἓν κόμμα, ἀλλ' αὐτὴ πιεζομένη ὑπὸ ἀνωτέρας τινὸς δυνάμεως — καὶ ἦτο αὐτὴ ἡ λαϊκὴ θέλησις — κατέληξεν εἰς τὴν Οἰκουμενικὴν Κυβέρνησιν. Ἡ Οἰκουμενικὴ Κυβέρνησις, διὰ τοῦ σχηματισμοῦ της καὶ μόνον, παρουσιάσασα τὸ καταπληκτικὸν φαινόμενον τὴν ἐπομένην τῶν ἐκλογῶν τῆς ἑνώσεως ὁλοκλήρου τοῦ πολιτικοῦ κόσμου — τὸν ὁποῖον χωρίζουν τόσον βαθεῖαι διαφοραὶ ἀντιλήψεων — ἔλυσε τὸ στρατιωτικὸν ζήτημα, ἐξεκαθάρισε τὴν στρατοκρατίαν, καὶ βαδίζει πρὸς πραγματοποίησιν τοῦ ὁλοκληρωτικοῦ της προγράμματος. Ἤδη προχωρεῖ ἡ Βουλὴ εἰς τὸ νὰ περιορίσῃ ἡ ἰδία τὰς δυνάμεις της, διὰ νὰ ἀπελευθερώσῃ τὴν ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαν. Τονίζει ὅτι ἡ Βουλὴ σήμερον δὲν εἶναι πλέον νομοθετικὸν σῶμα, ἀλλ' ἔχει πραγματικῶς ὁλόκληρον τὴν ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαν. Δὲν δύναται δὲ νὰ ἀπαλλάξῃ τὴν ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαν ἐκ τῆς πιέσεώς της, εἰμὴ μόνον δημιουργοῦσα τὸν ἀντίρροπον ἐκεῖνον ὀργανισμόν, ὁ ὁποῖος θὰ ἔχῃ τὴν δύναμιν ἐν ἑαυτῷ νὰ ἀντιμετωπίζῃ τὴν Βουλήν. Αὐτὸς δὲ δὲν εἶνε ἄλλος εἰμὴ ὁ Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας.

Ἡ Γερουσία δὲν δύναται νὰ χρησιμεύσῃ πρὸς τοῦτο· διότι ἢ θὰ εἶναι σῶμα διοριζόμενον, ὁπότε δὲν θὰ ἔχῃ καμμίαν δύναμιν πραγματικὴν ἔναντι τῆς Βουλῆς, ἢ θὰ ἐκλέγεται ἀπ' εὐθείας ὑπὸ τοῦ Λαοῦ καὶ τότε ποῖος θὰ ἔχῃ τὸ ἀνάστημα νὰ περιορίσῃ τὰ δικαιώματά της. Φαντάζεσθε ποτέ, ὅτι περιορισμοὶ τιθέμενοι παρ' ἡμῶν θὰ εἶναι εἰς θέσιν νὰ ἀνακόψωσ τὴν δύναμιν ἐκείνων, τοὺς ὁποίους στέλλει ὡς ἀντιπροσώπους του ὁ λαός. Ἂν δὲν προέρχεται ἐξ ἐκλογῶν τότε ὀνομάσατέ την Ἀνώτατον Οἰκονομικὸν Συμβούλιον, συμφώνως πρὸς τὴν πρότασιν τοῦ Λαϊκοῦ Κόμματος, δημιουργήσατε Συμβούλιον Ἐπικρατείας ἢ οἱονδήποτε ἄλλον θέλετε ὀργανισμόν, ἀλλὰ μὴ ἀναμιγνύετε τὴν λέξιν Γερουσία, διότι Γερουσία σημαίνει σῶμα ἀντιπροσωπευτικὸν ἔχον οἰκείαν δύναμιν.

Ἀναπτύσσει εἶτα ὅτι μόνον ὁ Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας ἐκλεγόμενος μὲ τρόπον προσδίδοντα λαϊκὴν χροιάν, δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ἀντίρροπος δύναμις καὶ καταλήγων καθιστᾷ προσεκτικὴν τὴν Βουλήν, λέγων ὅτι δὲν θέλει νὰ φέρῃ παραδείγματα ἐκ τοῦ προσφάτου παρελθόντος, ἀλλὰ ὑπομιμνήσκει ὅτι ὅταν ἡ Βουλὴ δὲν καθορίσῃ ταχέως τὸν διάδοχόν της, τότε ἀσφαλῶς θὰ ὁδηγήσῃ τὴν χώραν πρὸς νέον δικτάτορα.

Ὁ κ. ***Ε. Μοδάτσος*** ἐλέχθη λέγει ὅτι ἡ Γερουσία θὰ ἀποτελέσῃ ἐμπόδιον, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἐδέχθησαν καὶ οἱ ὑπὲρ καὶ οἱ κατὰ τῆς Γερουσίας ὁμιλήσαντες. Φρονεῖ ὅτι διὰ τοῦ ἐμποδίου τῆς Γερουσίας θὰ ἐπέλθῃ ἀνεπανόρθωτον κακὸν εἰς τὴν κανονικὴν Κοινοβουλευτικὴν λειτουργίαν τῆς χώρας καὶ ἐμπόδιον εἰς τὴν ἀνόρθωσιν τῶν πραγμάτων τῆς χώρας. Ἐπὶ 60 ἔτη, καθ' ἃ ἐφηρμόζετο ὁ Κοινοβουλευτισμός, ἡ Ἑλλὰς δὲν ἐζημιώθη ἐκ τῶν νόμων, οὓς ἐψήφισεν ἡ Βουλή, ἀλλὰ τοὐναντίον εἶδε καὶ ἡμέρας δόξης. Δὲν παρετηρήθη δὲ καὶ πολυνομία διότι κατὰ τὰ 60 αὐτὰ ἔτη ἐψηφίσθησαν 7000 νόμοι οἵτινες ἀναλογοῦν εἰς 100 νόμους καθ' ἕκαστον ἔτος.

Πολυνομία παρετηρήθη μετὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1909, δεδομένου ὅτι πρὸ αὐτῆς παρήρχοντο ὁλόκληροι βουλευτικαὶ περίοδοι χωρὶς νὰ ψηφισθῇ οὐδὲ εἷς νόμος, ὁπότε ἠναγκάσθη ἡ Πολιτεία νὰ λάβῃ μέτρα ἵνα καταστήσῃ τὸ ἔργον τῆς Βουλῆς γονιμώτερον, ὡς εἶνε αἱ ἐν τῷ Συντάγματι διάφοροι διατάξεις περὶ τῆς ἀπαρτίας διὰ τοῦ ἑνὸς τρίτου τοῦ ἀριθμοῦ τῶν βουλευτῶν κλπ. Πολλοὶ νόμοι ἐπίσης λέγει ἐγένοντο ἀπὸ τοῦ 1922 καὶ ἐντεῦθεν ὁπότε ἐγένοντο οἱ νόμοι πράγματι εἰς τὸ γόνυ. Διὰ τὴν πολυνομίαν συνεπῶς δὲν δυνάμεθα νὰ κατηγορήσωμεν τὴν

Βουλήν, ἂν καὶ ἡ πολυνομία παρατηρεῖται καὶ εἰς ἄλλα Κράτη, ἐν Σερβίᾳ π. χ. ἔνθα διωρίσθη καὶ Ὑπουργὸς πρὸς κωδικοποίησιν τῶν νόμων. Ἀναπτύσσει τὰ τῆς ἐπεξεργασίας τῶν νόμων καὶ τὸν τρόπον τῆς ψηφίσεως αὐτῶν καὶ λέγει ὅτι θὰ ἦτο εὐχῆς ἔργον ἐὰν καὶ ὑπὸ τῆς Γερουσίας κατεβάλλετο ἡ αὐτὴ μέριμνα διὰ τὴν ψήφισιν τῶν νόμων. Διὰ τῆς Γερουσίας, λέγει, δὲν πρόκειται νὰ ἐπέλθῃ οὐδεμία βελτίωσις τοῦ κοινοβουλευτικοῦ πολιτεύματος, ἀλλὰ τοὐναντίον θὰ ἐπέλθωσι ζημίαι, διότι ἡ Γερουσία πολλάκις ἀντιτιθεμένη πρὸς τὴν Βουλὴν θὰ ἀπορρίπτῃ τὰ νομοσχέδια καὶ θὰ ἀναγκάζῃ τὰς Κυβερνήσεις νὰ παραιτῶνται μὴ δυναμένας νὰ ἐφαρμόσωσι τὸ πρόγραμμά των, ἀναφέρει δὲ τὰ τῆς συστάσεως καὶ καταργήσεως ἐν Ἑλλάδι τῆς πρώτης Γερουσίας. Ὡς πρὸς τὸν δεύτερον νομοθετικὸν παράγοντα φρονεῖ ὅτι τοιοῦτος δύναται νὰ εἶνε ὁ Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας ἐκλεγόμενος ὑπὸ τοῦ λαοῦ. Καταλήγων προτείνει ὅπως ἐὰν ψηφισθῇ ἡ Γερουσία προστεθῇ ἓν ἄρθρον εἰς τὸ Σύνταγμα, καθ' ὃ ἡ Βουλὴ νὰ δύναται νὰ καταργήσῃ τὴν Γερουσίαν.

Ὁ κ. ***Γ. Καλδῆς*** λέγει ὅτι μετὰ τὰς μακρὰς ἀγορεύσεις τὸ ζήτημα ἔχει ἐξαντληθῇ καὶ ἀπὸ τὰς δύο ἀπόψεις καὶ ἡ περαιτέρω συζήτησις δὲν ἔχει ἄλλο ἀποτέλεσμα εἰμὴ νὰ προκαλῇ τὴν δυσφορίαν τοῦ λαοῦ, διὰ τοῦτο λέγει παραιτεῖται τοῦ λόγου, ἀλλὰ δηλοῖ ὅτι τάσσεται ἀνεπιφυλάκτως ὑπὲρ τοῦ θεσμοῦ τῆς Γερουσίας ὅστις θὰ προστατεύσῃ ἔτι μᾶλλον τὰς λαϊκὰς ἐλευθερίας.

Ὁ κ. ***Α. Παπαναστασίου*** (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας) λέγει ὅτι μετὰ τὰς μακρὰς ἀγορεύσεις παραιτεῖται τοῦ λόγου διότι διεφωτίσθη ἡ Βουλὴ καὶ δύναται νὰ προβῇ εἰς τὴν ψηφοφορίαν.

Ὁ κ. ***Ν. Καμπάνης*** δηλοῖ ὅτι ἐψήφισε κατ' ἀρχὴν ὑπὲρ τῆς Γερουσίας ἐν τῇ Ἐπιτροπῇ, ἐπιφυλαχθεὶς νὰ ἐκφράσῃ τὴν ὁριστικήν γνώμην του ἐκ τοῦ τρόπου τῆς συγκροτήσεως τῆς Γερουσίας καὶ ἐφ' ὅσον αὕτη θὰ ἐξελέγετο δι' ἀμέσου ἐκλογῆς. Ἀλλὰ ἐφ' ὅσον ἡ Ἐπιτροπὴ ἐσκέφθη ἄλλον τρόπον συγκροτήσεως τῆς Γερουσίας ἐκ πολλῶν καὶ ποικίλων καὶ ἀγνώστων συντελεστῶν, εἶναι προφανὲς ὅτι θὰ εὑρεθῇ ἀσφαλῶς εἰς τὸ μέλλον ἡ Βουλὴ εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ καταργήσῃ τὴν Γερουσίαν, ὁπότε θὰ κλονισθῇ τὸ κοινοβουλευτικὸν πολίτευμα. Διὰ τοὺς λόγους τούτους δηλοῖ ὅτι θὰ καταψηφίσῃ τὴν Γερουσίαν.

Ἐν τῷ σημείῳ τούτῳ διακόπτεται ἡ συνεδρίασις ἐπὶ 10 λεπτά.

Μετὰ τὴν διακοπὴν

Ὥρα 7.15' μ. μ. ἐπαναλαμβάνεται ἡ διακοπεῖσα συνεδρίασις.

Ὁ κ. ***Πρόεδρος*** λέγει ὅτι προκειμένου νὰ διεξαχθῇ ἡ ψηφοφορία ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 2 ὑπεβλήθη πρότασις περὶ ψηφοφορίας δι' ὀνομαστικῆς κλήσεως ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἀποδοχὴν τοῦ θεσμοῦ τῆς Γερουσίας.

Ὁ κ. ***Α. Παπαναστασίου*** παρακαλεῖ νὰ διασαφηνισθῇ ὅτι δὲν πρόκειται περὶ ὁλοκλήρου τοῦ ἄρθρου, ἀλλὰ περὶ τῆς τελευταίας φράσεως «καὶ τῆς Γερουσίας».

Ὁ κ. ***Πρόεδρος*** λέγει ὅτι εἶναι αὐτονόητον τοῦτο.

Καλοῦνται μετὰ τοῦτο ὡς ψηφολέκται οἱ βουλευταὶ κ. κ. ***Σ. Τσακόπουλος*** καὶ ***Λ. Κουτσοπέταλος*** ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν τῶν ὁποίων ἄρχεται ἡ ψηφοφορία, τοῦ ζητήματος τεθέντος οὕτω:

—Οἱ παραδεχόμενοι τὸν θεσμὸν τῆς Γερουσίας λέγουσι «ναί», οἱ δὲ μὴ παραδεχόμενοι αὐτὸν λέγουσιν «ὄχι».

Περατωθείσης τῆς ψηφοφορίας καὶ γενομένης τῆς διαλογῆς προέκυψε τὸ ἑξῆς ἀποτέλεσμα·

Ἐψηφοφόρησαν ἐν ὅλῳ 227
Εἶπον «ναί» 133
Εἶπον «ὄχι» 92
Ἠρνήθησαν ψῆφον 2

Κατὰ τὸ παρατιθέμενον πρωτόκολλον

Κ. Ἀγγελόπουλος ..... Ο
Ν. Ἀμηρᾶς ..... Ν
Μιχ. Ἀργυρόπουλος .. Ν
Χαρ. Βοζίκης ..... Π
Γ. Γεωργιάδης .....
Κ. Δεμερτζῆς ..... Ν
Λ. Δουληγερίδης ..... Ν
Γ. Ἐμπειρῖκος ..... Ν
Ἐμ. Ἐμμανουηλίδης .. Ν
Ἰωάν. Καλογερᾶς ..... Ν
Ν. Κρανιωτάκης ..... Ο
Θ. Νικολούδης .....
Χρ. Λαδᾶς ..... Ο
Γ. Μερκούρης .....
Δ. Μπαμπᾶκος ..... Ο
Ἰωάν. Ράλλης ..... Ο
Ἀντ. Στρατηγόπουλος .. Ν
Π. Τσιτσεκλῆς ..... Ο
Γ. Ἀθανασιάδης .....
Γ. Ἀλεξανδρόπουλος .. Ο
Γ. Καλαντζόπουλος .. Ο
Ι. Καναβὸς ..... Ν
Δ. Κατσάνος ..... Ο
Γ. Καφαντάρης ..... Ν
Ἰωάν. Νικολίτσας ... Ο
Ἰωάν. Παπαϊωάννου ... Ο
Σπυρ. Τρικούπης ..... Ο
Γ. Τσακανίκας ..... Ν
Ἰωάν. Τσιγκόλης ..... Ν
Α. Γρηγοριάδης ..... Ν
Δ. Δημάδης ..... Ν
Γ. Παπαπαράσχος ... Ο
Α. Χατζηνώτας .....
Ἀπ. Ζούζουλας ..... Ο
Σπυρ. Ἠλιόπουλος ... Ν
Γ. Καρπετόπουλος ... Ο
Γ. Μηναῖος ..... Ο
Ι. Μουντζουρίδης .....
Π. Πετρίδης ..... Ν
Σπ. Στάης ..... Ο
Π. Τσαλδάρης ..... Ο
Κ. Τσαλδάρης ..... Ν
Ἀθ. Χριστόπουλος ..... Ν
Ἠλίας Ἀποσκίτης ... Ν
Θ. Γρηγορίου .....
Γ. Μπακόπουλος ..... Ο
Ν. Μπακόπουλος ..... Ν
Δ. Πλαπούτας .....
Θεόδ. Τουρκοβασίλης .....
Α. Τροχάνης .....
Ν. Τριανταφυλλάκος .....
Σπυρ. Τσακόπουλος .. Ο
Ν. Ἀνδρεαδάκης .....
Ἰωάν. Κίνιας ..... Ο
Λουκ. Κουτσοπέταλος .. Ν
Μ. Μαντᾶς ..... Ο
Γεώργ. Μικρὸς ..... Ο
Η. Νικολαΐδης ..... Ο
Γεώργ. Πετματζόγλου Ν
Α. Ἀγγελόπουλος .....
Τάσης Ἀναστασίου ... Ν
Κ. Γκότσης ..... Ν
Κ. Γόντικας ..... Ν
Ἰωάν. Γιαννόπουλος ... Ο
Α. Μάρκου ..... Ν
Ἀνδρ. Μιχαλακόπουλος .. Ν
Δ. Μπούκουρας .....

Σ. Πολυζωγόπουλος .....
Β. Κανακάρης Ροῦφος .....
Βασίλειος Σαγιᾶς .....
Ἀνδρ. Στεφανόπουλος .. Ο
Ι. Σισίνης ..... Ο
Δ. Στεφανόπουλος .....
Γ. Βοραζάνης .....
Κ. Γεωργαντόπουλος .. Ο
Γ. Ζερβὸς ..... Ν
Α. Θεοδωρίδης ..... Ν
Κ. Κωνσταντινίδης ... Ο
Α. Λαμπριανίδης ..... Ν
Κ. Ὀρφανὸς ..... Ν
Χ. Πανταζίδης ..... Ν
Χ. Παπάζογλου ..... Ν
Α. Παππαπαναγιώτου .....
Α. Χαΐνογλου .....
Β. Χατζηλίας ..... Ν
Κ. Βλαχοθανάσης ..... Ν
Ι. Βογιατζῆς ..... Ο
Θ. Κακαρᾶς .....
Σ. Οἰκονομίδης ..... Ν
Θ. Παππαστρατῆς ..... Ν
Π. Χατζηπᾶνος ..... Ν
Δ. Βοῦλτζος ..... Ο
Θ. Γοῦσκος ..... Ν
Ν. Κολυβᾶς .....
Ἐμ. Λουντζῆς .....
Ἀντ. Γαλανάκης .....
Γ. Κοκινάκης ..... Ν
Γ. Μαρῆς ..... Ν
Β. Μεϊμαράκης ..... Ο
Ι. Περδικογιάννης .....
Κ. Πολυχρονάκης ... Ν
Γ. Φραγκουδάκης .....
Δημ. Ἀμπατζόπουλος .. Ν
Ι. Ι. Ἄμποτ .....
Θ. Ἀνδρεάδης .....
Ἀλ. Βουτυρᾶς ..... Ν
Ζ. Βεντούρας ..... Ο
Ν. Δαρβέρης ..... Ο
Δ. Εὐθυμιάδης ..... Ν
Μ. Θεοδωρίδης ..... Ο
Δ. Ἰασωνίδης ..... Ν
Δ. Κάκαβος ..... Ο
Ι. Καντατζόγλου ..... Ο
Μ. Κῖρκος ..... Ν
Α. Κυβετὸς ..... Ν
Μεντὲς Λιάο Μεσατζῆς Ν
Κ. Μουζενίδης ..... Ν
Κ. Μιττᾶκος .....
Ἀλ. Παπαναστασίου ..... Ν
Γρ. Παππανικολάου .. Ο
Σταμ. Παππάζης ..... Ο
Φ. Παππαγεωργίου .....
Ἰσαὰκ Ἀβραὰμ Σιακῆ .. Ο
Δαυῒδ Μπουχὰρ Σολὰν .....
Γ. Χατζηγεωργίου ..... Ο
Μ. Γούδας ..... Ο
Α. Μελᾶς ..... Ν
Δ. Μπότσαρης ..... Ν
Ἀλ. Μυλωνᾶς ..... Ν
Σπυρ. Χασιώτης .....
Χ. Χρηστοβασίλης ... Ο
Ἀλκ. Λούλης ..... Ν
Γ. Ἐξηντάρης ..... Ν
Αὐγ. Θεολογίτης ..... Ν

Σ. Καραγεώργης ..... Ν
Στ. Νικολαΐδης ..... Ν
Α. Παππαδᾶτος ..... Ν
Ε. Σταυρίδης ..... Ο
Ι. Τσονταρίδης ..... Ν
Εὐθύμ. Βελλιανίτης ... Ν
Δ. Ζερβὸς .....
Ἰωάν. Θεοτόκης ..... Ο
Σπυρ. Παϊπέτης ..... Ο
Α. Πιέρρης .....
Β. Ἀλεξᾶτος .....
Ι. Μεταξᾶς ..... Ο
Κοσμ. Μπουρμπούλης .. Ο
Α. Φωκᾶς ..... Ν
Α. Ἀνδρεάδης ..... Ν
Γ. Βαρβούτης ..... Ν
Α. Ζάχος ..... Ο
Γ. Κακουλίδης ..... Ν
Ν. Κουπαροῦσος ..... Ν
Γ. Μπούσιος ..... Ο
Π. Παππαδόπουλος ... Ν
Κωνστ. Ἀλαβᾶνος ... Ν
Δ. Βοκοτόπουλος ..... Ο
Μ. Δερλερὲς .....
Κ. Ἐμπειρῖκος .....
Π. Εὐριπαῖος .....
Ν. Καμπάνης ..... Ο
Π. Καμπάνης ..... Ο
Περ. Μαζαράκης ... Ν
Κ. Ναυπλιώτης ..... Ο
Θ. Βαρβιτσιώτης .....
Ν. Δ. Κουμάνταρος ..... Ο
Π. Παπαδᾶκος ..... Ο
Δ. Πετρακᾶκος ..... Ο
Γ. Φικιώρης ..... Ν
Α. Ἀποστολίδης ..... Ο
Ε. Γκλαβάνης ..... Ν
Α. Εὐφραιμίδης ..... Ν
Β. Ζησιάδης ..... Ο
Κωνστ. Θέος .....
Ἀλ. Ἰωαννίδης ..... Ο
Λ. Καζάκης .....
Κ. Καρτάλης .....
Ἀνδρ. Κόρακας .....
Σ. Μάξιμος ..... Ο
Α. Μέρος .....
Κ. Σπυρίδης ..... Ν
Ν. Κοθρῆς ..... Ν
Ροῦσσος Κούνδουρος .. Ν
Ε. Μοδάτσος ..... Ο
Α. Γαληνὸς ..... Ν
Γ. Θεοδοσιάδης ..... Ν
Γ. Καλδῆς ..... Ν
Β. Καραπαναγιώτης ... Ν
Σ. Κρητικᾶς ..... Ν
Γ. Λαζανᾶς ..... Ο
Μ. Λαΐλιος ..... Ν
Γ. Παπανδρέου .....
Δ. Σάλτας ..... Ν
Κ. Σῖμος ..... Ν
Π. Ἀντωναρόπουλος .. Ο
Γ. Καντιάνης ..... Ο
Α. Ἐμπ. Κουμουνδοῦρος ..
Π. Μερλόπουλος ..... Ν
Α. Μισυρλῆς ..... Ο
Φ. Μοσχοῦλας ..... Π
Δ. Μπενάκης ..... Ν

Π. Μπούτος ..... Ο
Η. Σάκκης .....
Ε. Φεσᾶς ..... Ο
Ἰωάν. Βατίστας .... Ο
Π. Διαμαντόπουλος .. Ν
Ἐμ. Μαχαίρας ..... Ν
Γ. Πρευκάκης ..... Ν
Γ. Σακαλῆς ..... Ν
Σ. Σιμεονόγλου ..... Ν
Δ. Σκυλίτσης ..... Ο
Ἰωάν. Σπετσιώτης ... Ο
Γ. Στρῖγκος ..... Ν
Σωτ. Σωτηριάδης ... Ο
Θ. Μαγκριώτης ..... Ο
Κ. Μαζαράκης ..... Ν
Γρ. Τηλκηκίδης .....
Θ. Χρυσοβέργης .....
Α. Βαλαωρίτης ..... Ο
Γ. Μπανιᾶς ..... Ν
Λ. Τσιῶκος ..... Ο
Θ. Χαβίνης ..... Ν
Κ. Καλκάνης ..... Ο
Μ. Τσαρλαμπᾶς ..... Ν
Β. Σκουλᾶς ..... Ν
Ε. Φωτάκης ..... Ν
Χασὰν Ἀγᾶ Ζαδὲ Μουσταφᾶ ..... Ν
Ἀν. Μπακάλμπασης .. Ν
Χαβοὺζ-Ὀσμὰν ..... Ν
Σουκρῆ-Μαμούτ-Ὄγλου Ν
Φεχμῆ Χασὰν βέη Ζαδὲ Ν
Κ. Τελωνίδης ..... Ν
Ἀθ. Σινόκας ..... Ο
Νικόλ. Βλιᾶμος ..... Ο
Σ. Μανταφούνης ..... Ν
Θεμ. Σοφούλης ..... Ν
Ἐμ. Χατζηδάκις ..... Ο
Π. Ἀλεξιάδης ..... Ο
Α. Ἀργυρὸς ..... Ο
Δ. Δούκας ..... Ο
Α. Λαζαρίδης ..... Ν
Ν. Μανούσης ..... Ν
Ν. Τερλόγλου ..... Ν
Δημ. Φλωριᾶς ..... Ν
Π. Μπούμπουλης ..... Ο
Κ. Πετσάλης ..... Ν
Χρ. Ἀλαμανῆς ..... Ν
Σ. Ἀλεξιάδης ..... Ο
Περ. Ἀλεξανδρῆς ..... Ν
Ἀδαμ. Ἔξαρχος ..... Ο
Ε. Ζούκας .....
Γ. Σίδερης ..... Ν
Σ. Ταλιαδοῦρος ..... Ο
Σωτ. Χατζηγάκης .....
Φ. Χρηστοδῆμος .....
Α. Ψάρρας .....
Ι. Μάνος ..... Ν
Ἀθ. Μιχούλης .....
Α. Σαχτούρης ..... Ν
Ν. Βελέντζας ..... Ο
Σ. Γάτος ..... Ο
Ἰωάν. Εὐταξίας .....
Σπυρ. Κρεμεζῆς ..... Ν
Εὐστ. Μαλαμίδας ..... Ν
Χ. Στεργιόπουλος ..... Ν
Ι. Τζίβας ..... Ο
Θαλῆς Τσιριμῶκος ..... Ν

Δ. Χατζίσκος .....
Ι. Βαλαλᾶς ..... Ν
Φ. Δραγούμης ..... Ν
Ν. Κυριακόπουλος ... Ο
Σ. Λιούμπης ..... Ο
Γ. Μόδης ..... Ν
Δ. Τζίμας ..... Ο
Ἀλ. Ξανθόπουλος ..... Ν
Μ. Βολουδάκης ..... Ν
Λ. Μητσοτάκης ..... Ν

Π. Πολυχρονίδης ..... Ν
Γ. Σήφακας ..... Ν
Λ. Ἀνδρεάδης ..... Ν
Β. Κουκουρίδης .....
Θ. Πανταζίδης ..... Ν
Λ. Παχνὸς ..... Ν
Λ. Πολεμίδης .....
Ἀλ. Καλέργης ..... Ν
Ν. Μαμούνης ..... Ν

Ἑπομένως ἡ πρότασις περὶ θεσμοῦ τῆς Γερουσίας ἐγένετο δεκτή, τὸ δὲ ἄρθρον 2 τοῦ Συντάγματος ἐγένετο δεκτὸν ἔχον οὕτω:

Ἄρθρον 2.

Ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία ἀσκεῖται ὑπὸ τῆς Βουλῆς καὶ τῆς Γερουσίας.

Ὁ κ. ***Α. Μιχαλακόπουλος*** (Ὑπουργὸς τῶν ἐξωτερικῶν) ὑποβάλλει τὰ κάτωθι σχέδια νόμων.

1) Περὶ κυρώσεως τῆς μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Ἀλβανίας ὑπογραφείσης ἐν Ἀθήναις τῇ 13 8)βρίου 1926 συμβάσεως ἐμπορίου καὶ ναυτιλίας.

2) Περὶ κυρώσεως τῆς μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Ἑλβετίας ὑπογραφείσης ἐν Ἀθήναις τῇ 26 Ν)βρίου 1926 προσωρινῆς ἐμπορικῆς συμβάσεως.

3) Περὶ κυρώσεως τῆς μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Σουηδίας ὑπογραφείσης ἐν Ἀθήναις τῇ 10 7)βρίου 1926 συμβάσεως ἐμπορίας καὶ ναυτιλίας.

4) Περὶ κυρώσεως τῆς μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Ἀλβανίας συμβάσεως περὶ ἰθαγενείας.

5) Περὶ κυρώσεως τῆς μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Ἀλβανίας ὑπογραφείσης ἐν Ἀθήναις τῇ 13 8)βρίου 1926 συμβάσεως προξενικῆς καὶ ἐγκαταστάσεως.

6) Περὶ κυρώσεως τῆς μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Ἀλβανίας ὑπογραφείσης ἐν Τυράννοις τῇ 25 Ἰουνίου 1926 συμβάσεως περὶ ἐκδόσεως ἐγκληματιῶν.

7) Περὶ κυρώσεως τῆς Διεθνοῦς συμβάσεως ἁπλοποιήσεως τῶν τελωνειακῶν διατυπώσεων.

8) Περὶ κυρώσεως τῆς μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Ἰταλίας ὑπογραφείσης ἐν Ρώμῃ τῇ 24 Νοεμβρίου 1926 συμβάσεως ἐμπορίας καὶ ναυτιλίας ὡς καὶ τῆς ταυτοχρόνως ὑπογραφείσης συμβάσεως περὶ ἁλιείας.

Τὰ νομοσχέδια ταῦτα παραπέμπονται πρὸς ἐπεξεργασίαν εἰς εἰδικὴν ἐπιτροπήν, ἣν ἐξουσιοδοτεῖται ὁ κ. Πρόεδρος ὑπὸ τῆς Βουλῆς ἵνα καταρτίσῃ.

Οἱ βουλευταὶ κ. κ. ***Θ. Χαβίνης***, ***Β. Καραπαναγιώτης***, ***Α. Θεολογίτης***, ***Α. Μελᾶς***, ***Ι. Καλογερᾶς*** κ.λ.π. ὑποβάλλουσι πρότασιν ψηφίσματος «περὶ ψηφίσεως τῶν τριῶν πρώτων κεφαλαίων τοῦ Συντάγματος, πλὴν τῶν ἄρθρων 2 καὶ 19, ὡς ἐψηφίσθησαν παρὰ τῆς Συνταγματικῆς Ἐπιτροπῆς».

Ἐπίσης οἱ Βουλευταὶ κ. κ. ***Θ. Σοφούλης***, ***Α. Μητσοτάκης***, ***Κ. Ἀλαβάνος***, ***Ρ. Κούνδουρος***, ***Θ. Τσιριμῶκος*** κλπ. ὑποβάλλουσι πρότασιν ψηφίσματος «περὶ ἀναβολῆς πάσης ἄλλης νομοθετικῆς ἐργασίας μέχρις ἐπιψηφίσεως τοῦ Συντάγματος».

Συνεχίζεται μετὰ τοῦτο ἡ ἐπὶ τοῦ Συντάγματος συζήτησις.

Γίνεται δι' ἀναστάσεως δεκτὸν τὸ ἄρθρον 3 τοῦ Συντάγματος ἔχον οὕτω.

Ἄρθρον 3.

Ἡ ἐκτελεστικὴ ἐξουσία ἀσκεῖται ὑπὸ τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας διὰ τῶν ὑπευθύνων Ὑπουργῶν.

Ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 4 ὁ κ. ***Α. Παπαναστασίου*** παρατηρεῖ

ὅτι ἡ φράσις «τοῦ Κράτους» εἶνε περιττή, ἐφόσον εἶνε αὐτονόητον ὅτι οἱ νόμοι εἶνε τοῦ Κράτους. Ἐπίσης ἐπὶ τῆς ἐπὶ τοῦ ἄρθρου τούτου ἑρμηνευτικῆς δηλώσεως παρατηρεῖ ὅτι δὲν εἶνε ἀνάγκη ἐφόσον ἀναγράφεται ἡ λέξις «πνεῦμα» νὰ ἀναγράφεται καὶ ἡ λέξις «γράμμα».

Μετὰ διαλογικὴν συζήτησιν μεταξὺ τῶν κ. κ. ***Σ. Οἰκονομίδη, Σ. Κρεμεζῆ, Γ. Σίδερη, Ε. Χατζηδάκη*** καὶ ***Γ. Μπουσίου*** γίνεται δεκτὸν τὸ ἄρθρον 4, ἔχον οὕτω:

"Αρθρον 4.

Ἡ δικαστικὴ ἐξουσία ἀσκεῖται ὑπὸ Δικαστηρίων ἀνεξαρτήτων, ὑποκειμένων μόνον εἰς τοὺς νόμους.

Αἱ δικαστικαὶ ἀποφάσεις ἐκδίδονται καὶ ἐκτελοῦνται ἐν ὀνόματι τῆς Ἑλληνικῆς Δημοκρατίας.

Γίνεται ἐπίσης δι' ἀναστάσεως δεκτὴ ἡ ἐπὶ τοῦ ἄρθρου τούτου ἑρμηνευτικὴ δήλωσις, ἔχουσα οὕτω:

Ἡ ἀληθὴς ἔννοια τῆς διατάξεως εἶναι ὅτι τὰ δικαστήρια ὑποχρεοῦνται νὰ μὴ ἐφαρμόζουν νόμον οὗτινος τὸ περιεχόμενον ἀντίκειται πρὸς τὸ Σύνταγμα.

Ἀναγινώσκεται μετὰ τοῦτο τὸ ἄρθρον 5.

Ὁ κ. ***Δ. Μπαμπᾶκος*** λέγει ὅτι παρελήφθη κατὰ τὴν ἐκτύπωσιν, ἐκ παραδρομῆς, ἡ γενομένη δεκτὴ ὑπὸ τῆς Συνταγματικῆς Ἐπιτροπῆς ἑρμηνευτικὴ δήλωσις ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 5, ἔχουσα ὡς ἑξῆς. «Εἰς τὴν ἀληθῆ ἔννοιαν τοῦ ἄρθρου 5 δὲν ἀντίκειται ἡ διατήρησις τῆς ἐν ταῖς Νέαις Χώραις καὶ τῇ Κρήτῃ ὑφισταμένης ἐκκλησιαστικῆς καταστάσεως μέχρις ὁριστικοῦ διακανονισμοῦ αὐτῆς».

Ὁ κ. ***Α. Παπαναστασίου*** λέγει ὅτι ὑπάρχει ἑρμηνευτικὴ δήλωσις καθ' ἣν δὲν ἀντίκειται εἰς τὴν ἔννοιαν τοῦ ἄρθρου ὅτι ἡ Ἐκκλησία τμημάτων τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους ὑπάγεται εἰς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον. Ἡ δήλωσις αὕτη πρέπει νὰ προστεθῇ.

Ὁ κ. ***Δ. Πετρακάκος*** λέγει ὅτι τὸ ὑπὸ συζήτησιν ἄρθρον ἀποτελεῖ διάταξιν σπουδαιοτάτην καὶ εἶνε λυπηρὸν ὅτι δύο Συνταγματικαὶ Ἐπιτροπαὶ ἐξετύπισαν τὰ ἄρθρα αὐτὰ ἀπὸ ἐκεῖ ὅπου τὰ ἔθεσεν ἡ Ἐθνικὴ Συνέλευσις καὶ τὰ ἐτοποθέτησαν ἐν μειονεκτικῇ θέσει, διότι ἡ Ἐθνικὴ συνείδησις ἔταξε τὰ ἄρθρα περὶ θρησκείας ὡς 1ον καὶ 2ον. Ὅλα τὰ παλαιὰ συντάγματα καὶ τὸ τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος εἶχον ὡς πρῶτα ἄρθρα τὰ περὶ ἐκκλησίας, διότι πάντοτε ἐπρυτάνευεν ἡ ἰδέα ὅτι ἡ ἐθνικὴ συνείδησις ἐγαλουχήθη ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας. Ὑπῆρξε λέγει σύγχυσις ἐν τῇ ἐπιστήμῃ διότι ἄλλη ἦτο ἡ δρᾶσις τῆς Ἐκκλησίας ἐν τῇ Δύσει καὶ ἄλλη ἐν τῇ Ἀνατολῇ καὶ δι' αὐτὸ ἡ ἐπιστήμη ἐν τῇ Δύσει ἐτάχθη κατὰ τῆς Ἐκκλησίας. Καταλήγων προτείνει ὅπως προκληθῇ ψηφοφορία δι' ὀνομαστικῆς κλήσεως διότι ὡς ἔχουσι τὰ ἄρθρα μεταβάλλουσι τὸ πολίτευμα εἰς ἀντιχριστιανικόν.

Ὁ κ. ***Δ. Βοκοτόπουλος*** λέγει ὅτι ἡ τροπολογία, ἣν ὑπέβαλεν ὁ κ. Πετρακάκος πρέπει ἀναντιρρήτως νὰ γίνῃ δεκτὴ διότι ἡ μεταφορὰ τῶν ἄρθρων τοῦ Συντάγματος περὶ Ἐκκλησίας εἶνε ἀσέβεια. Τὸ Κράτος ἀποτελεῖται ἀπὸ δύο πράγματα ἀπὸ τὴν πίστιν καὶ τὴν πατρίδα, ἀλλὰ προηγεῖται ἡ πίστις, ἡ δὲ παραγνώρισις τῆς ὑπεροχῆς τῆς πίστεως εἰς τὸ ζήτημα τῆς συντάξεως τῆς πολιτείας εἶνε παραγνώρισις ὕλεθρία. Φρονεῖ ὅτι ἡ Βουλὴ ἐκ λόγων εὐσεβείας καὶ προνοίας Ἐθνικῆς πρέπει νὰ μεταθάλῃ τὴν σειρὰν τῶν ἄρθρων, καὶ πρὸ τοῦ ἄρθρου τῆς ἀνακηρύξεως τῆς Δημοκρατίας νὰ θέσῃ τὰ ἄρθρα περὶ Ἐκκλησίας. Ὑποστηρίζει εἶτα τὰς δύο τροπολογίας ἃς ὑπέβαλεν εἰς τὴν Βουλήν. Τὸ ἄρθρον, λέγει, περὶ θρησκείας ἀπαγορεύει γενικῶς τὸν προσηλυτισμόν, ἀλλὰ κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἀνεπτύχθησαν περιστάσεις αἵτινες ἐπιβάλλουν ν' ἀναγνωρισθῇ σαφέστερον ἡ ἀπαγόρευσις τοῦ προσηλυτισμοῦ, διὰ τῆς διατάξεως ὅμως τοῦ Συντάγματος δὲν προστατεύεται ἡ Ἀνατολικὴ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία καὶ πρέπει νὰ καθορισθῇ ὅτι ἡ ἀπαγόρευσις ἐνδιαφέρει τὴν Ἐκκλησίαν ταύτην καὶ ὄχι ἄλλας Ἐκκλησίας.

Ἡ β' τροπολογία εἶναι περὶ τῆς ἀποδόσεως τῶν γραφῶν. Κατὰ τὸ σύνταγμα διὰ τὴν μετάφρασιν ἀπαιτεῖται ἡ ἔγκρισις τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ ποίας Ἐκκλησίας κατὰ τὸ 1911 καθωρίσθη ὅτι πρέπει νὰ ἐρωτᾶται τὸ Πατριαρχεῖον καὶ ἡ Ἱερὰ Σύνοδος, ἀλλὰ σήμερον μὲ τὴν ὑποδούλωσιν τοῦ Πατριαρχείου εἰς τὴν Τουρκίαν ἔδει νὰ τεθῇ ὅτι θὰ ἐρωτᾶται μόνον ἡ Ἱερὰ Σύνοδος. Ἀλλὰ καὶ ἡ θρησκευτικὴ συνείδησις ἐδέχθη νὰ μὴ γίνεται ἀπόδοσις τῶν Ἱερῶν Γραφῶν ἐπὶ βλάβῃ τῆς Θρησκείας, διὰ τῆς τροπολογίας του δὲ λέγει ὅτι τίθησι διάταξιν εἰδικήν, καθ' ἣν τιμωρεῖται ὁ ἀποδίδων τὰς Ἱερὰς Γραφὰς εἰς γλῶσσαν κακὴν καὶ τὰ τυπούμενα βιβλία δημεύονται καὶ καταστρέφονται. Καταλήγων, ἐκφράζει τὴν ἐλπίδα ὅτι ἡ Βουλὴ θὰ δεχθῇ τὰς τροπολογίας ταύτας.

Ὁ κ. ***Γ. Μπούσιος*** λέγει ὅτι, ἀσχέτως πρὸς τὴν κατάταξιν τῶν περὶ θρησκείας διατάξεων, ἐτέθησαν καὶ ἄλλαι διατάξεις, δημιουργοῦσαι διὰ τὴν Ἐκκλησίαν μίαν θέσιν μειονεκτικήν, ἥτις δὲν ὑπῆρχεν εἰς τὰ προηγούμενα συντάγματα.

Ἀναλύων τὴν β' παράγραφον, λέγει ὅτι ἐν τῇ φράσει «τὰ τῆς λατρείας πάσης γνωστῆς θρησκείας» περιλαμβάνεται καὶ ἡ Ἀνατολικὴ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία, ὡσεὶ νὰ ἦτο καὶ αὐτὴ ὡς αἱ ἄλλαι αἱ γνωσταὶ θρησκεῖαι, ἀλλὰ προσετέθη καὶ ἡ φράσις «ἐφόσον δὲν ἀντίκειται εἰς τὰ χρηστὰ ἤθη», καθ' ἣν ὄχι μόνον διὰ τὰς ἄλλας θρησκείας, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν Ἀνατολικὴν Ὀρθόδοξον γεννᾶται ἡ ἰδέα ὅτι τὰ τῆς λατρείας αὐτῆς προσάλλουν τὰ χρηστὰ ἤθη.

Ὁ κ. ***Γ. Σίδερης*** λέγει ὅτι, ἐφόσον τὰ τῆς Ἀνατολικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ῥυθμίζονται ὑπὸ τῶν κανόνων περιπεριόλλομένων συνταγματικὴν ἰσχὺν δὲν δύναται νὰ νομισθῇ τοιοῦτόν τ..

Ὁ κ. ***Γ. Μπούσιος*** παρατηρεῖ ὅτι θὰ ἠδύνατο καὶ ἐν τῷ κειμένῳ νὰ γίνῃ κατάταξις τῶν ἐννοιῶν, ὥστε νὰ μὴ γεννᾶται αὕτη ἡ ἰδέα.

Ὁ κ. ***Ἀλ. Παπαναστασίου*** (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας) παρατηρεῖ ὅτι διὰ τοῦ ἄρθρου τίθενται γενικαὶ ἀρχαὶ τῆς θρησκευτικῆς ἐλευθερίας, τοῦ ἀκωλύτου τῆς λατρείας καὶ κατόπιν τίθενται τὰ τῆς ἐπικρατούσης θρησκείας ἐν Ἑλλάδι. Δὲν ὑπάρχει συνεπῶς οὐδεμία ἔλλειψις ἢ ἀντίφασις.

Ὁ κ. ***Γ. Μπούσιος*** προχωρῶν εἰς τὴν 4 παράγραφον λέγει ὅτι ἐν αὐτῇ λείπει ἡ φράσις «κεφαλὴν γνωρίζουσα τὸν Κύριον Ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν», ἥτις ὑπῆρχεν ἐν τῷ παλαιῷ συντάγματι, καὶ δὲν γνωρίζει λέγει διατὶ ἀπηλείφθη ἡ διάταξις αὕτη. Δὲν ἐπιμένει εἰς τὴν ἐπαναφορὰν τῆς διατάξεως, ἀλλὰ ἀφοῦ ἀπηλείφθη αὕτη διατὶ ἔμειναν αἱ κατόπιν διατάξεις, αἵτινες οὐδὲ αὐταὶ εἶναι ἀντικείμενον συζητήσεως ἐν τῇ Βουλῇ.

Ὁ κ. ***Ἀ. Παπαναστασίου*** (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας) λέγει ὅτι ἡ φράσις ἣν ἀνέφερεν ὁ κ. Μπούσιος εἶναι πλεονάζουσα, διότι δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ γραφῇ εἰς τὸ Σύνταγμα ποία εἶναι κεφαλὴ τῆς ἐκκλησίας, ἀλλὰ αἱ ἄλλαι διατάξεις εἶναι οὐσιαστικοῦ περιεχομένου, ἐκ τοῦ γεγονότος δὲ ὅτι ἀπηλείφθη μία περιττὴ φράσις δὲν ἕπεται ὅτι ἔπρεπε νὰ ἀπαλειφθῶσι καὶ αἱ ἄλλαι διατάξεις.

Ὁ κ. ***Γ. Μπούσιος*** λέγει ὅτι ἐφόσον διεγράφη ἡ πρώτη φράσις περιττεύουσι καὶ τὰ ἄλλα, δὲν ἔχουν δὲ ἀνάγκην κυρώσεως δογματικὰ ζητήματα. Ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τῆς κηρύξεως ὡς ἐπικρατούσης θρησκείας ἐν Ἑλλάδι, τῆς ὀρθοδόξου ταυτότητος, ἐν τῇ πράξει παρετηρήθη ἡ ὑποδούλωσις αὐτῆς εἰς τὴν κρατικὴν ἐξουσίαν, τοῦ Κράτους κανονίζοντος πάσας αὐτῆς σχεδὸν τὰς σχέσεις. Ὅταν ἡμεῖς νομοθετοῦμεν καὶ ὁρίζομεν τὸν ἀριθμὸν τῶν μελῶν τῆς Συνόδου κλπ. εἰσερχόμεθα εἰς τὸ κανονικὸν μέρος τῆς Ἐκκλησίας καὶ δὴ εἰς τὴν Διοίκησιν αὐτῆς.

Ὁ κ. ***Ἀλ. Παπαναστασίου*** (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας)

ὑπέρχει τὴν ἐξήγησιν ὅτι διὰ τῆς λέξεως «ἐπικρατούσης» ἐννοεῖται ἡ κυριαρχοῦσα εἰς τὸν λαὸν θρησκεία, διότι ἀντιθέτως θὰ παρουσιάζεται ἡ ἀνεξαρτησία τῶν ἄλλων ἐκκλησιῶν. Καὶ τὸ Κράτος ἐπίσης τὴν ἀναγνωρίζει ὡς κυριαρχοῦσαν ἐφ' ὅσον τὰς τελετάς του φέρ' εἰπεῖν τὰς κάμνει μὲ τὴν ἐπικρατοῦσαν ταύτην θρησκείαν.

Ὁ κ. ***Γ. Μπούσιος*** συνεχίζων λέγει ὅτι ὅλαι αἱ Ἐκκλησίαι ἔχουν πλήρη ἐσωτερικὴν ἀνεξαρτησίαν ἐνῷ ἡ ἰδική μας κηρύσσεται μόνον εἰς τὰ κείμενα ὡς ἐπικρατοῦσα.

Ὁ κ. ***Δ. Πετρακάκος*** παρατηρεῖ ὅτι ἡ συζήτησις διεξάγεται ἀνωμάλως, ἐφ' ὅσον ὑπάρχει ἐκκρεμὴς πρότασις περὶ προτάξεως τῶν δύο ἄρθρων.

Ὁ κ. ***Πρόεδρος*** λέγει ὅτι θὰ τελειώσῃ πρῶτον ἡ ἐπὶ τῆς οὐσίας συζήτησις.

Ὁ κ. ***Γ. Μπούσιος*** συνεχίζων ἀναλύει τὰς διατάξεις τοῦ αὐτοῦ κεφαλίου τῆς ἐκκλησίας καὶ ἀναφέρει τὴν ἱστορικὴν ταύτου ἐξέλιξιν καὶ τονίζει ὅτι ἔχομεν ἤδη ἐν ταῖς Νέαις Χώραις 56 ἀρχιερατικοὺς θρόνους μὴ ὑπαγομένους εἰς τὴν αὐτοκέφαλον τῆς Ἑλλάδος Ἐκκλησίαν καὶ κατ' ἀνάγκην ὀφείλομεν νὰ εὕρωμεν τρόπον ὑπαγωγῆς καὶ τούτων εἰς τὴν ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος. Ἡ ἔκδοσις τοῦ συνοδικοῦ τόμου ἐσταμάτησε καὶ ἔμεινεν καὶ μένει ἐκκρεμὲς τὸ ζήτημα τῶν 56 τούτων Μητροπόλεων καὶ Ἐπισκοπῶν, αἱ ὁποῖαι ἐξ ἄλλου οὔτε ἐντὸς τοῦ κλίματος τοῦ Οἰκ. Πατριαρχείου διετηρήθησαν μετὰ τὴν ἀποψίλωσίν του. Θεωρητικῶς μόνον αὐταὶ αἱ Μητροπόλεις ἐμφανίζονται ὡς μὴ ἀποσπασθεῖσαι ἀπὸ τὸ Οἰκ. Πατριαρχεῖον, ἐν τῇ πραγματικότητι ὅμως οὐδεὶς δεσμὸς ὑπάρχει. Οἱ ἐν Ἑλλάδι Ἐπίσκοποι τῶν Μητροπόλεων τούτων εἶνε Ἕλληνες ὑπήκοοι, ἐνῷ τῶν Μητροπόλεων τῆς Κωνσταντινουπόλεως εἶνε Τοῦρκοι καὶ οὐδεμία μετάθεσις ἐναλλαξ δύναται νὰ γίνῃ. Αἱ τελευταῖαι μεταδολαὶ καὶ τοποθετήσεις νέων Ἐπισκόπων ἐν ταῖς νέαις χώραις γίνονται τυπικῶς ἐν ὀνόματι τοῦ Πατριαρχείου. Οὐσιαστικῶς οὐδεμίαν ἐποπτείαν ἢ ἀνωτέραν Διοίκησιν Ἐκκλησιαστικὴν ἔχομεν ἐν ταῖς Νέαις Χώραις, παρὰ μόνον τὴν ἑκάστοτε ἐπέμβασιν τοῦ Κράτους. Εἶνε συνεπῶς ἀνάγκη νὰ ἐπανεξετασθῇ τὸ ἄρθρον παρὰ τῆς Ἐπιτροπῆς καὶ νὰ διευκρινισθῇ ἡ ὑπάρχουσα ἀντίφασις περὶ αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ παραμονῆς ἐν τούτοις ἔξω αὐτῆς 53 θρόνων.

Ὁ κ. ***Α. Παπαναστασίου*** λέγει ὅτι τὸ ζήτημα εἶναι πῶς θὰ προσαρμοσθῇ τὸ Σύνταγμα πρὸς τὴν ἐμπρακτον κατάστασιν καὶ τὸ ὀρθότερον θὰ ἦτο νὰ τεθῇ διάταξις εἰδικὴ ἢ νὰ γίνῃ ἑρμηνευτικὴ δήλωσις.

Ὁ κ. ***Γ. Μπούσιος*** συνεχίζων λέγει ὅτι ἐμπόδιον πάσης διευθετήσεως κατὰ τἀνωτέρω εἶνε ἡ ῥήτρα τοῦ αὐτοκεφάλου. Διὰ τοῦτο ὅπως ἐπρότεινα καὶ τὸ 1922 προτείνω ὅπως καὶ ἡ αὐτοκέφαλος Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ἐξακολουθήσῃ ὑπαγομένη εἰς τὸ Οἰκ. Πατριαρχεῖον, διατηροῦσα τὴν Διοικητικήν της ἀποκέντρωσιν.

Ὁ κ. ***Σ. Οἰκονομίδης*** παρατηρεῖ ὅτι εἶνε ἀδύνατος ἡ κατάργησις τοῦ ἀπὸ 70 ἐτῶν Συνοδικοῦ τόμου καὶ ἡ ὑπαγωγή μας καὶ πάλιν εἰς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον.

Ὁ κ. ***Γ. Μπούσιος*** συνεχίζων λέγει ὅτι ἐφ' ὅσον ἄλλαι συνθῆκαι ἐπέδαλον τότε τὸν Συνοδικὸν τόμον δύνανται νὰ ἀναθεωρηθῇ οὗτος, ἀναλόγως τῶν νέων συνθηκῶν. Πάντως ἡ διατήρησις ἐν ἐκκρεμότητι τοῦ ζητήματος τῆς Ἐκκλησίας τῶν Νέων Χωρῶν δημιουργεῖ καὶ ἀντινομίαν σχετικῶς μὲ τὴν ἀπαιτουμένην ἔγκρισιν τῆς μεταφράσεως τῶν Ἁγίων Γραφῶν. Διότι ποία Ἐκκλησία θὰ εἶνε ἡ ὁποία θὰ δώσῃ τὴν ἄδειαν;

Ὁ κ. ***Φ. Δραγούμης*** παρατηρεῖ ὅτι ἡ διάταξις δὲν ἀφορᾷ τὸν γλωσσικὸν τύπον, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τῶν ἱερῶν κειμένων, τὸ ὁποῖον διὰ κακῆς μεταφράσεως δύναται ν' ἀλλοιωθῇ. Ἄρα τὸ ζήτημα εἶνε καθαρῶς δογματικὸν καὶ ἐφ' ὅσον τὸ ἄρθρον τοῦ Συντάγματος λέγει ὅτι «ἡ ὀρθόδοξος Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ὑπάρχει ἀκαποσπάστως ἡνωμένη δογματικῶς μετὰ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου», τοῦτο θὰ δώσῃ τὴν ἄδειαν.

Ὁ κ. ***Γ. Μπούσιος*** καταλήγων λέγει ὅτι ἡ παραμονὴ ἐν ἐκκρεμότητι τοῦ ζητήματος τῆς Ἐκκλησίας τῶν Νέων Χωρῶν δημιουργεῖ μίαν Διοικητικὴν ἀναρχίαν ὑλιθρὰν καὶ ὅτι δι' ὅλας τὰς ἄλλας ὑποβλέψεις του ἐπιδάλλεται ἡ παραπομπὴ τοῦ ἄρθρου εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν πρὸς νέαν ἐπεξεργασίαν.

Μεθ' ὁ διακόπτεται ἡ συνεδρίασις διὰ τὴν 10 1/2 μ. μ.

Μετὰ τὴν Διακοπὴν

Ὥρα 10.50 μ. μ. ἐπαναλαμβάνεται ἡ συνεδρίασις.

Ὁ κ. ***Β. Καραπαναγιώτης*** προτείνει ὅπως γίνῃ δεκτὸν τὸ ψήφισμα ἐκεῖνο δι' οὗ διὰ τὴν λῆξιν μόνον ἀποράσεων χρειάζεται ἡ νόμιμος ἀπαρτία.

Συνεχίζεται εἶτα ἡ ἐπὶ τοῦ Συντάγματος συζήτησις. Τὸν λόγον λαμβάνει ὁ κ. ***Ν. Μπακόπουλος*** ὅστις λέγει ὅτι ὅσον ἀφορᾷ τὴν πρώτην κατηγορίαν κατὰ τοῦ ἄρθρου 5, ὡς μὴ τεθέντος πρώτου ἐνῷ ὁμιλεῖ περὶ θρησκείας καὶ ἐκκλησίας, θὰ ἦτο παραγνώρισις τῶν γνωστῶν γενικῶν ἀρχῶν τοῦ Δημοσίου δικαίου καὶ τῆς νομοτεχνικῆς ἐπιστήμης ἐὰν ὑπεστηρίζετο σοβαρῶς ἡ κἰτίασις αὕτη.

Ὁ κ. ***Πρόεδρος*** λέγει ὅτι ὑπεδλήθη ἔνστασις ἀπαρτίας παρὰ τῶν κ. κ. ***Δ. Πετρακάκου, Σ Σωτηριάδη, Ι. Τζίβα, Ε. Χατζηδάκη, Θ. Μαγκριώτη*** καὶ ***Σ. Παπάζη.***

Ὁ κ. ***Π. Τσαλδάρης*** (Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν) παρακαλεῖ τοὺς ὑποδαλόντας νὰ ἀποσύρουν τὴν ἔνστασιν.

Οἱ κ.κ. ***Σ. Σωτηριάδης, Δ. Πετρακάκος κ.λ.π.*** δηλοῦν ὅτι ἀποσύρουν τὴν πρότασιν ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ μὴ κηρυχθῇ λήξασα ἡ συζήτησις.

Ὁ κ. ***Δ. Βοκοτόπουλος*** δηλοῖ ὅτι ὑποστηρίζει τὴν ἔνστασιν ἀπαρτίας διότι πολλάκις ἡ ἔνστασις ἀπαρτίας εἶνε ἀπαραίτητος, ἐφ' ὅσον γίνεται ἀπόπειρα νὰ συζητηθῇ σοδαρώτατον θέμα πρὸ κενῶν ἑδωλίων.

Ὁ κ. ***Δ Πετρακάκος*** λέγει ὅτι ἐπιθυμία τῶν ὑποδαλόντων εἶνε νὰ συζητηθῇ τὸ θέμα ἐν πληθούσῃ Βουλῇ καὶ ἑπομένως ἐφ' ὅσον δὲν θὰ κηρυχθῇ λήξασα ἡ συζήτησις ἀποσύρουν τὴν πρότασιν.

Ὁ κ. ***Ι. Ράλλης*** νομίζει ὅτι ὀφείλει νὰ γίνῃ σύστασις ἐκ μέρους τῶν κ. κ. ἀρχηγῶν τῶν κομμάτων ἵνα παρευρίσκωνται οἱ φίλοι των εἰς τὰς συνεδριάσεις.

Ὁ κ. ***Α. Παπαναστασίου*** (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας) νομίζει ὅτι ἡ ἀπουσία ἐνίων μελῶν τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου δὲν εἶνε κώλυμα πρὸς διακοπὴν τῆς συζητήσεως.

Ὁ κ. ***Ι. Ράλλης*** τονίζει ὅτι οἱ κ. κ. Ὑπουργοὶ ἀπουσιάζουν κατὰ σύστημα καὶ νομίζει ὅτι ὀφείλει νὰ διαμαρτυρηθῇ, διότι τοῦτο εἶνε περιφρόνησις τοῦ Σώματος.

Μεθ' ὃ καλεῖται πρὸς συνέχισιν τῆς ἀγορεύσεώς του ὁ κ. ***Ν. Μπακόπουλος*** ὅστις λέγει ὅτι κληθέντες νὰ συντάξουν πολίτευμα ὤφειλον νὰ θέσουν κατ' ἀρχὴν καὶ νὰ διατυπώσουν τὴν μορφὴν αὐτοῦ, ὅπερ καὶ ἔπραξαν. Μετὰ τὰ ἄρθρα τῆς συντάξεως τῆς πολιτείας προυτάθη ἀπὸ ἄλλους μὲν νὰ ἐπακολουθήσουν τὰ τοῦ Δημοσίου δικαίου τῶν Ἑλλήνων, ἀλλὰ ἄλλοι συνάδελφοι διὰ νὰ διαδηλώσῃ μία εὐγνωμοσύνη τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους εἰς τὴν θρησκείαν τῶν Ἑλλήνων προτείνουν τὴν πρόταξιν τῶν περὶ θρησκείας καὶ Ἐκκλησίας διατάξεων, διότι αὕτη διετήρησεν κατὰ τοὺς χρόνους τῆς δουλείας τὸν Ἑλληνισμόν μας.

Ὁ κ. ***Φ. Δραγούμης*** παρατηρεῖ ὅτι δὲν εἶχε δεχθῇ τὴν πρόταξιν ἀπὸ αἰσθηματολογικὴν ἐκδήλωσιν πρὸς τὴν θρησκείαν, ἀλλὰ ἐκ λόγων ἱστορικῶν καὶ συνεχείας τῆς παραδόσεως, διότι ἀπὸ τοῦ 1822 μέχρι τοῦ 1911 ὅλα τὰ συντάγματα εἶχον ὡς πρῶτον ἄρθρον τὸ περὶ θρησκείας, εἰς τὴν ἐπιτροπὴν ὅμως ἐγένετο κατόπιν συζητήσεως δεκτὸν νὰ προταχθῇ τοῦ β' κεφαλαίου περὶ τοῦ δημοσίου δικαίου. Ἐδέχθη, λέγει, καὶ ὁ ἴδιος τὴν λύσιν ταύτην ὡς ἐπιστήμων

...τεραν καὶ συμφωνεῖ ἀπολύτως νὰ μείνῃ ὡς ἄρθρον 1ον καὶ νὰ μὴ προταχθῇ καὶ τοῦ α' κεφαλαίου.

Ν. Μπακόπουλος. Βεβαίως καὶ ἐκ λόγων ἱστορικῶν. Ἀπὸ τῆς ἀπόψεως λοιπὸν ταύτης οὐδεμίαν ἀσέβειαν ἐπέδειξαν τὰ μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς κατὰ τὴν διατύπωσιν τῶν ἄρθρων περὶ θρησκείας. Διὰ τῆς οὑτωσὶ διατυπώσεως ἀποφεύγομεν νὰ κατηγορηθῶμεν ἀπὸ πάντα κριτὴν ὅτι μένομεν προσκεκολλημένοι εἰς μεσαιωνικὰς θεοκρατικὰς παραδόσεις. Προχωρῶν ἀναλύει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 5 ἐξ ὧν αἱ δύο πρῶται ὁλοκληροῦσι τὰ τῆς θρησκείας καὶ λατρείας καὶ ἡ τρίτη δίδει τὸ προνόμιον τῆς ἐπικρατήσεως εἰς τὴν ἀνέκαθεν θρησκείαν τῆς Ἑλλάδος, κατοχυρώνουσα καὶ τὸ δογματικὸν αὐτῆς μέρος. Σχετικῶς προτείνει ὅπως τὸ ἄρθρον διαιρεθῇ εἰς τρία ἄρθρα καὶ τὸ μὲν πρῶτον νὰ ἀποτελοῦν αἱ τρεῖς πρῶται παράγραφοι, τὸ δεύτερον ἡ τετάρτη παράγραφος καὶ τὸ τρίτον ἡ πέμπτη παράγραφος.

Ὁ κ. **Χ. Λαδᾶς** λέγει ὅτι ὅσον ἀφορᾷ τὴν σειρὰν τῶν ἄρθρων δὲν πρέπει νὰ χάνεται πολύτιμος χρόνος πρὸς συζήτησιν, διότι πρέπει ἡ Βουλὴ νὰ ἀποβλέπῃ εἰς ἔργα καὶ οὐχὶ εἰς λόγους. Εὑρίσκει ὀρθὴν τὴν τροπολογίαν τοῦ κ. Πετρακάκου ὅπως καθορισθῇ ὅτι ἡ Ἐκκλησία διοικεῖται «καθ' ὃν τρόπον νόμος ὁρίζει» καὶ οὐχὶ ὑπὸ «Ἱερᾶς Συνόδου Ἀρχιερέων».

Ὁ κ. **Β. Μεϊμαράκης** φρονεῖ ὅτι θὰ γίνῃ δεκτὴ ἡ ἑρμηνευτικὴ δήλωσις περὶ τῆς ἀναγνωρίσεως τοῦ ὑπάρχοντος καθεστῶτος τῆς Ἐκκλησίας τῶν Νέων Χωρῶν καὶ Κρήτης καὶ προτείνει σχετικὴν τροποποίησιν τῆς δηλώσεως ταύτης ἐπὶ τὸ πληρέστερον διὰ νὰ μὴ γεννηθοῦν ζητήματα εἴτε ἐν Κρήτῃ εἴτε ἐν Σάμῳ. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν διάταξιν τῶν ἄρθρων προτείνει ὅπως ἡ 4η παράγραφος γίνῃ 2α ἐν τῷ ἄρθρῳ.

Ὁ κ. **Σ. Μάξιμος** λέγει ὅτι τὸ ὑπὸ συζήτησιν ἄρθρον δὲν εἶνε ἀπὸ τὰ ἐπουσιώδη τοῦ Συντάγματος καὶ ὀφείλει νὰ συζητηθῇ ἀποκλειομένης τῆς αἰσθηματικότητος καὶ πάσης ἀπὸ κομματικῆς πλευρᾶς ἀπόψεως. Ἡ πρώτη παράγραφος τοῦ ἄρθρου εἶνε νεωτεριστικὴ καὶ σύγχρονος, ἀφορῶσα τὴν θρησκευτικὴν συνείδησιν, ἥτις δὲν ἔχει σχέσιν μὲ τὸ τεχνικὸν μέρος τῆς θρησκείας, ὅπερ εἶνε ἡ Ἐκκλησία.

Ἡ δευτέρα διάταξις περὶ τῆς Ἐκκλησίας θὰ ἐξετασθῇ ὅσον ἀφορᾷ τὰς σχέσεις ταύτης πρὸς τὸ Κράτος. Ὅσον ἀφορᾷ ἡμᾶς, ἐφ' ὅσον φρονοῦμεν ὅτι ἡ θρησκεία εἶνε ἀτομικὴ ὑπόθεσις, κατ' ἀνάγκην ὑποστηρίζομεν τὸν χωρισμὸν τῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τὸ Κράτος, ὅστις συνετελέσθη ἀπὸ πολλοῦ καὶ εἰς πολλὰ ἄλλα πεπολιτισμένα Κράτη. Καταλήγων λέγει ὅτι ἐπειδὴ διὰ τῆς χορηγήσεως προνομίων εἰς ὡρισμένας θρησκείας θὰ ἔχωμεν ἀναμίξεις αὐτῶν εἰς τὰς ἰδέας τῆς κοινωνικῆς καὶ πολιτικῆς ἐξελίξεως, προτείνει τὸν χωρισμὸν τῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τοῦ Κράτους διὰ τῆς ἀπαλείψεως πάσης ἀντιθέτου διατάξεως.

Ὁ κ. **Ρ. Κούνδουρος** λέγει ὅτι ἐπιβάλλεται κάποια πρόνοια περὶ διατηρήσεως τοῦ ὑπάρχοντος Ἐκκλησιαστικοῦ καθεστῶτος εἰς τὰς Νέας Χώρας καὶ σχετικὴ περὶ τούτου εἶνε ἡ δήλωσις τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῆς Γεωργίας τροποποιουμένη (ἀναγινώσκει σχετικὴν τροπολογίαν του ἐπὶ τῆς δηλώσεως).

Ὁ κ. **Σ. Σωτηριάδης** λέγει ὅτι ἡμεῖς ἔχομεν μίαν μακρὰν ἀναλλοίωτον ἱστορικὴν παράδοσιν καθ' ἣν αἱ διατάξεις τῶν Συνταγμάτων μας ἄρχονται ἀπὸ τῆς Θρησκείας, διότι ὑπὲρ πᾶν ἄλλο Ἔθνος, ἐν Ἑλλάδι ἡ Θρησκεία συνετέλεσεν εἰς τὴν Ἐθνικήν μας ἀναγέννησιν καὶ ἕνεκα τούτου ὀφείλομεν νὰ ἀκολουθήσωμεν τὴν ἱστορικὴν παράδοσιν. Σχετικῶς μνημονεύει ἀγόρευσιν τοῦ ἀειμνήστου ἀρχηγοῦ του Δ. Γούναρη ἐν τῇ Γ. Συνελεύσει, ἀποκαλέσαντος ἱεροσυλίαν πᾶσαν μεταβολὴν τῶν ἄρθρων περὶ Θρησκείας, συνεπείᾳ τῆς ὁποίας ἡ Συνέλευσις ἐκείνη ἐδέχθη τὴν μὴ μεταβολὴν τῶν ἄρθρων.

Μὴ βλέπων συνεπῶς οὐδεμίαν ἀνάγκην μεταβολῆς τῶν ἄρθρων τοῦ Συντάγματος, ὅπερ εἰς οὐδὲν ἔπταισε, παρακαλεῖ τὸν κ. Ὑπουργὸν τῆς Γεωργίας νὰ δεχθῇ νὰ ἀριθμηθῇ ὡς πρῶτον τὸ ἄρθρον περὶ Θρησκείας.

Ὁ κ. **Σ. Κρεμεζῆς** φρονεῖ ὅτι ἡ ὑπάρχουσα κατάστασις δὲν ἀντίκειται εἰς τὰς διατάξεις τοῦ Συντάγματος, ὅπερ ἄλλως τε δὲν δύναται νὰ κατισχύσῃ τῆς παραδόσεως καθ' ἣν ἀπαιτεῖται ἔκδοσις Συνοδικῶν τόμων διὰ νὰ ἀποσπασθοῦν Ἐκκλησίαι ἀπὸ τὸ Πατριαρχεῖον.

Ε. Χατζηδάκης. Εἶμαι ἄκρως ἀντίθετος πρὸς τὰς ἀρχὰς τὰς ὁποίας πρεσβεύουν οἱ ἀποτελοῦντες τὸ Ἑνιαῖον Μέτωπον Ἐργατῶν, Ἀγροτῶν καὶ Προσφύγων ὡς πρὸς τὴν πολιτείαν καὶ τὴν ἰδιοκτησίαν, ἀλλ' εἶμαι, ἀπὸ θεωρητικῆς καὶ μόνον ἐπὶ τοῦ παρόντος ἀπόψεως, σύμφωνος πρὸς αὐτοὺς ὡς πρὸς τὴν μορφὴν τῶν σχέσεων Πολιτείας καὶ Ἐκκλησίας.

Ἡ ἰδεώδης πράγματι μορφὴ τῶν σχέσεων τούτων εἶναι ἡ ἔλλειψις πάσης σχέσεως, ὁ τέλειος δηλαδὴ χωρισμὸς τῆς Πολιτείας ἀπὸ τῆς Ἐκκλησίας. Ἐκεῖ ἀναμφιβόλως θὰ φθάσῃ μίαν ἡμέραν καὶ ἡ Ἑλληνικὴ Πολιτεία, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ παρόντος καὶ διὰ πολὺν ἀκόμη χρόνον, διὰ λόγους ἱστορικούς, διὰ λόγους ἐθνικοὺς τοὺς ὁποίους πάντες γνωρίζομεν, ἡ σχέσις τῆς ἡμετέρας Πολιτείας πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν θὰ παραμείνῃ, ἡ σχέσις δηλαδὴ τῆς συναλληλίας.

Δὲν ἐπιμένω νὰ προταχθῇ τὸ ὑπὸ συζήτησιν ἄρθρον 5 ὡς πρῶτον, ἂν καὶ αὐτὸ θὰ ἦτο προτιμότερον ἐκ λόγων σεβασμοῦ πρὸς τὴν παράδοσιν.

Ἀλλ' ἡ πρώτη παράγραφος τοῦ ἄρθρου, ἡ ὁποία δὲν ὑπῆρχεν εἰς ὅλα τὰ μέχρι τοῦ 1925 Ἑλληνικὰ Συντάγματα, εἶναι ἐντελῶς περιττή. Διότι ἡ ἐλευθερία τῆς θρησκευτικῆς συνειδήσεως εἶναι πράγματι ἀπαραβίαστος καὶ οὐδεὶς τύραννος ἠδυνήθη ποτὲ νὰ τὴν ὑποβάλῃ εἰς καταναγκασμόν, διότι ἡ ἐνδιάθετος σκέψις εἶναι φυσικῶς ἀδύνατον νὰ καταπιεσθῇ. Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον καλεῖται τὸ Σύνταγμα νὰ ἐξασφαλίσῃ εἶνε ἡ ἐκδήλωσις τῆς θρησκευτικῆς συνειδήσεως, ἡ ἐξωτερίκευσις αὐτῆς. Ἀλλ' ὅπως εἶναι διατυπωμένη ἡ δευτέρα παράγραφος τοῦ ἄρθρου, περιέχει ἀντινομίαν πρὸς τὴν πρώτην καὶ εἶναι ἀνελευθέρα.

Ἡ δευτέρα αὐτὴ παράγραφος ὁρίζει ὅτι τελοῦνται ἐλευθέρως τὰ τῆς λατρείας πάσης γνωστῆς θρησκείας, ἐφ' ὅσον δὲν ἀντίκειται εἰς τὴν δημοσίαν τάξιν καὶ τὰ χρηστὰ ἤθη. Ἀλλὰ καμμία Ἀρχή, οὔτε τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Θρησκευμάτων, δὲν ἔχει κατάλογον τῶν γνωστῶν θρησκειῶν, δὲν ἔχει δὲ νὰ πάθῃ τίποτε ἀπολύτως τὸ κράτος, ἐὰν τὰ τῆς λατρείας οἱασδήποτε ἀγνώστου θρησκείας τελῶνται ἐν αὐτῷ, ἐφ' ὅσον δὲν προσκρούουν εἰς τὴν δημοσίαν τάξιν καὶ τὰ χρηστὰ ἤθη. Καὶ ἐπικαλοῦμαι κτυπητὸν παράδειγμα. Ὅταν ἦλθεν ἐδῶ εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ ἐκήρυξεν ἀπὸ τοῦ λόφου τοῦ Ἀρείου Πάγου ὁ Ἀπόστολος Παῦλος τὴν θρησκείαν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, τὴν ὁποίαν ὅλα τὰ ἀπὸ τοῦ 1821 Ἑλληνικὰ Συντάγματα ἀνεκήρυξαν ἐπικρατοῦσαν, ἡ θρησκεία αὕτη δὲν ἦτο καθόλου γνωστή, καὶ ἂν ἴσχυε τότε ἡ ἐν τῷ σχεδίῳ διάταξις, ὁ Ἀπόστολος τῶν ἐθνῶν θὰ παρεμποδίζετο νὰ κηρύξῃ τὴν θρησκείαν τὴν χριστιανικὴν καὶ θὰ κατεδιώκετο ὅπως ἔπαθεν ἀλλαχοῦ καὶ ἐν Ρώμῃ. Τὸ Σύνταγμα πρέπει νὰ διέπῃ ἀκριβολογία καὶ νὰ μὴ ὑπόκηται εἰς παρεξήγησιν ἢ καὶ ἁπλῆν ὑπόνοιαν ὅτι περιέχει ἔστω καὶ μίαν διάταξιν ἀνελευθέραν καὶ διὰ τοῦτο δέον νὰ ἀπαλειφθῇ ἡ λέξις «γνωστῆς.»

Ὡς πρὸς τὴν τελευταίαν παράγραφον τοῦ ἄρθρου νομίζω ὀρθὴν τὴν τροπολογίαν τοῦ ἐκ Κυκλάδων βουλευτοῦ κ. Βοκοτοπούλου. Εἶναι δηλαδὴ ἀνάγκη νὰ τεθῇ ποινικὴ κύρωσις εἰς τὴν διάταξιν περὶ ἀπαγορεύσεως τῆς ἄνευ ἀδείας τῆς ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος μεταφράσεως τῶν ἱερῶν Γραφῶν.

Ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας) λέγει ὅτι ὡς πρὸς τὴν τελευταίαν ταύτην παρατήρησιν ἔχει δίκαιον ὁ ῥήτωρ.

Ὁ κ. **Π. Μερλόπουλος** παρατηρεῖ ὅτι ἡ ἔννοια τῆς γνωστῆς θρησκείας ἐξυπακούεται ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰς μὴ φανεράς, τὰς κρυφίας θρησκείας.

Ὁ κ. **Ε. Χατζηδάκης** ἐπιμένει ἐπὶ τῆς ἀπόψεώς του καὶ ζητεῖ τὴν διαγραφὴν τῆς λέξεως ὡς ἀποτελούσης καὶ ἀντινομίαν.

Ὁ κ. **Δ. Βοκοτόπουλος** παρατηρεῖ ὅτι προκύπτει ζήτημα ἀπαραδέκτου τῶν τροπολογιῶν τῶν ὑποβαλλομένων κατὰ τὴν συζήτησιν τοῦ συντάγματος, ἐνῷ οὐδεὶς κανονισμὸς ὑπάρχει περιορίζων τοὺς βουλευτὰς νὰ ὑποβάλλουν τροπολογίας κατὰ τὴν συζήτησιν αὐτοῦ, ἄλλη ἀνάγκη προέκυψεν ὅτι πρέπει ἡ Κυβέρνησις νὰ συγκεντρώσῃ εἰς ἑαυτὴν μίαν ἀξιωματικὴν γνώμην, τί θὰ δέχεται καὶ τί θὰ ἀπορρίπτει διότι ἐγείρονται ἀμφιβολίαι περὶ ταύτης ἢ ἐκείνης τῆς τροπολογίας ἢ τῆς προτάσεως. Ἡ συζήτησις λοιπὸν φρονεῖ ὅτι πρέπει νὰ γίνῃ μὲ βάσιν τὴν ἐκ μέρους τῆς Κυβερνήσεως ἀντίληψιν ποῖα θὰ δεχθῇ, ἵνα μὴ καταλήγωμεν εἰς διαρκεῖς ψηφοφορίας. Εἰς πάντα τὰ συντάγματα ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος καὶ ἐντεῦθεν ἐτέθη ὡς πρῶτον ἄρθρον τὸ περὶ θρησκείας καὶ ἐκκλησίας. Ὁ Ἑλληνισμὸς ἀπὸ τοῦ Μεγ. Κωνσταντίνου μέχρι καὶ τοῦ τελευταίου Παλαιολόγου ἦτο διφυής, ἦτο δηλαδὴ θεοκρατικὸς καὶ πολιτικός. Ὅλη ἡ Νομοθεσία καὶ ὅλαι αἱ Σύνοδοι ἐγένοντο τῇ συμπράξει καὶ τῇ ἐπικυρώσει τῶν αὐτοκρατόρων, δὲν ὑπάρχει θρησκευτικὴ διάταξις καὶ ἱερὸς κανὼν μὴ ἔχων θεσμοθετηθῆ ὑπὸ αὐτοκράτορος. Διὰ τοῦτο οἱ πόλεμοι οἱ διεξαχθέντες κατὰ τὴν Βυζαντινὴν περίοδον ἦσαν πόλεμοι θρησκευτικοὶ καὶ ὄχι πολιτικοί.

Ἡ προστασία λέγει τῆς Ἐκκλησίας εἶνε προστασία τῆς ἐθνικῆς ὑπάρξεως, ὅλοι οἱ ἀγῶνες ἐγένοντο ὑπὸ τὸ σύμβολον Πίστις καὶ Πατρίς, ἀπὸ αὐτὰς τὰς ἰδέας ἐτράφη ἡ μεγάλη ἐπανάστασις, καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν ἀνέστησαν τὴν Ἑλλάδα μαχόμενοι ὑπὲρ πίστεως καὶ πατρίδος καὶ εἶναι ἀσέβεια τὸ νὰ μὴ θέσωμεν ὡς προμετωπίδα εἰς τὸ Σύνταγμα τὴν θρησκείαν. Οἱ ἀπόγονοι ἡμῶν λέγει θὰ οἰκτίρωσιν ἡμᾶς, μὴ διαγνώσαντας τὰ αἴτια ἅτινα παρήγαγον τὴν ἀνάστασιν τοῦ γένους.

Ἐλπίζει ὅτι ἡ Κυβέρνησις θὰ υἱοθετήσῃ τὰς τροπολογίας του, πρέπει ὅμως λέγει νὰ ἀνακρούσῃ καὶ ἰδέας τινὰς ἐπηρεαζούσας τὴν Βουλὴν ὡς πρὸς τὰς σχέσεις τῆς Πολιτείας πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν.

Αἱ νέαι χῶραι δὲν ἔχουσιν ἀνάγκην τῆς ἑρμηνευτικῆς δηλώσεως ἡ δὲ δήλωσις εἶναι ματαία, διότι αἱ νέαι χῶραι εἶνε ὑποτεταγμέναι εἰς τὴν ἱερὰν Σύνοδον τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τῆς συνθήκης τῶν Ἀθηνῶν, ἥτις δὲν δύναται νὰ τεθῇ ἐν ἀμφιβολίᾳ. Κατόπιν ἐν ἔτει 1914 ἐψηφίσθη ὁ νόμος ὅστις ἀφωμοίωσε τοὺς Μητροπολίτας τῶν Ν. Χωρῶν πρὸς τοὺς τῆς Παλ. Ἑλλάδος καὶ ὥρισε καὶ τὸν μισθὸν τῶν Μητροπολιτῶν, οἵτινες ἐξακολουθοῦν νὰ μισθοδοτῶνται ἀπὸ τὸ Ἐκκλησιαστικὸν Ταμεῖον.

Ὁμιλῶν περὶ τοῦ τόμου λέγει ὅτι δὲν ὑπάρχει παράδειγμα καθ' ὃ ἡ Ἐκκλησιαστικὴ ἐξουσία ν' ἀπέμεινε μόνη της, ἀποκλεισθείσης τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας. Ὅταν ἠλευθερώθη ἡ Ἑλλὰς ἔγινε σύνοδος καὶ ἀνεκήρυξε τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῆς πτώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως μέχρι τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς Ἑλλάδος τὰ πράγματα δὲν ἤλλαξαν διότι ἡ πολιτικὴ ἐξουσία κατὰ τὸ ἐνὸν μετεβιβάσθη εἰς τὸν Πατριάρχην ὅστις μετεβλήθη εἰς Ἐθνάρχην. Ἡ ἰδέα τοῦ τόμου ἐγερθεῖσα ἀπὸ τὸ 1833 ἐπὶ 10 ἔτη ἐδίχαζε τὴν Ἐκκλησίαν καὶ ἐχρειάσθησαν πολιτικοὶ καὶ διπλωματικοὶ ἀγῶνες διὰ νὰ ἐκδοθῇ ὁ τόμος καὶ ἔκτοτε ὑπάρχει ὁ δογματικὸς σύνδεσμος μὲ τὰ Πατριαρχεῖα. Ὅταν μετὰ τὴν συνθήκην τῶν Ἀθηνῶν ἠγέρθη τὸ ζήτημα τῆς ἐκδόσεως τόμου οἱ ἐπίσκοποι τῶν νέων χωρῶν προέτειναν εἰς τὴν Κυβέρνησιν νὰ ζητήσῃ τὴν ἔκδοσιν αὐτοῦ ἵνα μὴ ἔχωσιν οὐδεμίαν ἐξάρτησιν ἀπὸ τοῦ Πατριαρχείου, ἀλλὰ ἡ Κυβέρνησις τότε ἐνόμισεν ὅτι δὲν ἦτο ἀνάγκη νὰ ἐκδοθῇ ὁ τόμος, ἵνα ὑπαχθῶσιν αἱ Μητροπόλεις αὐταὶ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος.

Προτείνει ὅπως τὸ ἄρθρον τὸ ὑπὸ συζήτησιν μείνῃ ὡς ἔχει καὶ μείνῃ καὶ ἡ λέξις «γνωστή».

Καταλήγων λέγει ὅτι μετὰ μεγάλης προσοχῆς πρέπει ἡ Βουλὴ νὰ προβαίνῃ εἰς τὴν μεταβολὴν τῶν διατάξεων τοῦ Συντάγματος.

Ὁ κ. **Ν. Βλιάμος.** Ἐλέχθη, λέγει, ὅτι ἡ λέξις «γνωστή» εἶνε περιττή. Ἡ λέξις αὕτη δὲν εἶνε περιττή, θὰ ἔπρεπε μάλιστα νὰ τεθῇ ἡ λέξις «ἀνεγνωρισμένη» διότι μὲ τὰς νέας ῥοπὰς τῆς Κοινωνίας δύναται νὰ γνωστοποιηθῇ καὶ θρησκεία νέα, ἥτις νὰ περιέχῃ καὶ στοιχεῖα ἀνήθικα, ἐνῷ πᾶσα ἀνεγνωρισμένη θρησκεία δὲν δύναται ποτὲ νὰ περιέχῃ τοιοῦτα στοιχεῖα.

Ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** παρέχει σχετικὰς ἐξηγήσεις ἐπὶ τῆς ἐννοίας τοῦ ὅρου «γνωστή».

Ὁ κ. **Ν. Βλιάμος** συνεχίζων λέγει ὅτι συμφέρει εἰς τὴν Ἑλλάδα νὰ τεθῇ ἡ λέξις «ἀνεγνωρισμένη» διὰ νὰ μὴ εὑρεθῶμεν πρὸ αἱρέσεων.

Ὁ κ. **Γ. Μπακόπουλος** λέγει ὅτι ἡ Βουλὴ δὲν εἶνε Ἀκαδημία θρησκευτικῶν ζητημάτων. Ὑπάρχουν μερικὰ ζητήματα διαφεύγοντα τὴν νομοθετικὴν ῥύθμισιν διότι εἶνε ἐντερνισμένα εἰς τὴν λαϊκὴν συνείδησιν. Ἐλέχθη ὅτι εἰς ἄλλα Κράτη ἐτέθη ἡ θρησκεία εἰς δευτερεύουσαν μοῖραν ἀλλὰ εἰς αὐτὰ παρουσιάσθησαν διάφοροι Λούθηροι, οἱ ὁποῖοι διῄρεσαν τοὺς λαοὺς αὐτοὺς εἰς διάφορα ἰσόπαλα θρησκευτικὰ στρατόπεδα ἀντιμαχόμενα πρὸς ἄλληλα, καὶ ὀρθῶς τὰ Κράτη ἐκεῖνα ἀπηλλάγησαν τῶν θρησκευτικῶν ἐρίδων.

Εν Ἑλλάδι ὅμως δὲν συμβαίνει τοῦτο. Διότι εἴτε ἐκ θρησκευτικῆς πεποιθήσεως εἴτε ἐξ ἱστορικῶν παραδόσεων ὁ ἑλληνικὸς λαὸς ἐμμένει εἰς τὴν θρησκείαν του καὶ ἔχει τὴν ἀξίωσιν ἡ θρησκεία νὰ εἶνε ὑπεράνω παντὸς πράγματος. Καὶ εἶνε ἀπορίας ἄξιον πῶς δημοκρατικοὶ ἄνδρες δὲν σέβονται τὴν θέλησιν τοῦ λαοῦ.

Καὶ ὅμως, λέγει, ἂν θέλωμεν νὰ σεβασθῶμεν τὴν θέλησιν τοῦ λαοῦ ὀφείλομεν νὰ θέσωμεν εἰς τὸ Σύνταγμα ὡς πρῶτον ἄρθρον τὸ ἀφορῶν τὴν θρησκείαν.

Προκειμένου νὰ ὁμιλήσῃ ὁ κ. **Δ. Πετρακάκος** ὁ **κ. Πρόεδρος** ἀνακοινοῖ ὅτι ὑπεβλήθη ἔνστασις ἀπαρτίας ἐκ μέρους τῶν κ. κ. Ι. Τζίδα, Δ. Πετρακάκου, Ι. Παπαϊωάννου, Γ. Μπακοπούλου καὶ Μ. Μάντα.

Ἀναγνωσθέντος δὲ τοῦ καταλόγου καὶ μὴ εὑρεθείσης τῆς Βουλῆς ἐν ἀπαρτίᾳ ἐλύθη ἡ συνεδρίασις ὥρα 1.5' μ. μ.

Ὁ Πρόεδρος
Θ. ΣΟΦΟΥΛΗΣ

Οἱ Γραμματεῖς
Μ. Λαΐλιος,
Θ. Τσιριμῶκος

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΚΔ'

Τῆς 2 Φεβρουαρίου 1927

Ὥρα 5. 30' μ. μ. ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς ἕδρας κηρύσσει τὴν ἔναρξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει ν' ἀνοιχθῶσι τὰ θεωρεῖα.

Ἀναγινώσκονται τὰ πρακτικά.

Ὁ κ. **Ι. Ράλλης** λέγει ὅτι κατὰ τὴν χθεσινὴν συνεδρίασιν εἰς παρατήρησίν του ὅτι ἀπουσιάζουν κατὰ σύστημα οἱ κ. κ. Ὑπουργοὶ ὁ κ. Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας ἀπήντησεν ὅτι τοῦτο γίνεται διότι οἱ ὑπουργοὶ εἶνε ἀπησχολημένοι εἰς

τὰ ὑπουργεῖα τῶν Πρακτόρων, λέγει, τοῦτο οὐχὶ τόσον διὰ νὰ σημειωθῇ εἰς τὰ πρακτικά, ὅσον διὰ νὰ τονίσω ὅτι καὶ σήμερον οἱ ὑπουργοὶ πάντες πλὴν τοῦ κ. Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως ἀπουσιάζουν. Παρακαλεῖ ὅπως πᾶσα πλέον ἐπιδεικνυομένη ἡ τοιαύτη περιφρόνησις ἐκ μέρους τῶν μελῶν τῆς Κυβερνήσεως πρὸς τὸ νομοθετικὸν σῶμα.

Ὁ κ. ***Β. Καραπαναγιώτης*** λέγει ὅτι χθὲς ἐζήτησε νὰ προταχθῇ ἡ ψηφοφορία ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 17 τοῦ Συντάγματος ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἡ συνταγματικὴ ἐπιτροπὴ ἐδέχθη τροπολογίαν ὅπως διὰ τὴν συζήτησιν μὴ ᾖ ἀπαραίτητος ἡ ἀπαρτία, ἀλλὰ μόνον διὰ τὴν ἀπόφασιν.

Ἐπίσης παρατηρήσεις ἐπιφέρει ὁ κ. ***Ε. Χατζιδάκης***.

Μετὰ τοῦτο τὰ πρακτικὰ ἐπικυροῦνται.

Ἀνακοινοῦνται εἶτα τὰ ἑξῆς:

Ἡ Γενικὴ Διοίκησις Κρήτης, ὑποβάλλει αἴτησιν τῶν παλαιῶν ἀγωνιστῶν Κρήτης περὶ αὐξήσεως τοῦ χορηγουμένου αὐτοῖς ἐπιδόματος.

Ὁ Σύνδεσμος Πετραλώνων ἡ «Πρόοδος» παρακαλεῖ τὴν Βουλὴν ὅπως διὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν κατοίκων Πετραλώνων ἱδρυθῇ σταθμὸς τοῦ ἠλεκτρικοῦ σιδηροδρόμου Πειραιῶς παρὰ τὴν ἐκκλησίαν τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν.

Ὁ Δήμαρχος Χαλκιδέων ὑποβάλλει ἀντίγραφον τῆς ὑπ' ἀριθ. 225 πράξεως τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου Χαλκιδέων κατόπιν τῆς ἐντολῆς τῆς Ἀεροπορικῆς Μοίρας πρὸς τὸν Οἰκονομικὸν Ἔφορον ὅπως συντάξῃ μισθωτήρια ἐπὶ τῶν δημοτικῶν πλατειῶν τῆς πόλεως Χαλκίδος.

Ὁ Ἰωάννης Καλφοῦζος παρακαλεῖ τὴν Βουλὴν ὅπως καταργηθῇ ὁ φόρος ἐπὶ τῆς χαρτοπαιξίας καὶ προστεθῇ εἰς ἑκάστην δεσμίδα παιγνιοχάρτων φόρος ἐκ δραχμῶν 25.

Οἱ Πρόεδροι Ἰατρικῶν καὶ Δικηγορικῶν Συλλόγων παρακαλοῦν τὴν Βουλὴν ὅπως ἐπαναφέρῃ τὸν καταργηθέντα νόμον περὶ Ἀγροφυλακῆς.

Τὰ Σωματεῖα τῶν διαφόρων ἐπαγγελματιῶν Νικατερίνης διαμαρτύρονται κατὰ τῆς μελετωμένης ἐνεργείας περὶ καταργήσεως τοῦ γραφείου προστασίας καπνοῦ.

Οἱ κάτοικοι συνοικισμοῦ Νέας Νικαίας παρακαλοῦν τὴν Βουλὴν ὅπως μεριμνήσῃ διὰ τὰς ἀποζημιώσεις τῶν ἀγροτῶν προσφύγων.

Οἱ κάτοικοι τῆς Κοινότητος Ρετεντοῦς ζητοῦν ὅπως ἀπαλλοτριωθῇ τὸ χωρίον τους ἀπὸ τοὺς τσιφλικιούχους Β. Γιαννόπουλον κλπ.

Ὁ Γ. Κ. Προφαντόπουλος πρώην ἐπιθεωρητὴς τῶν δημοτικῶν σχολείων Μαντινείας ζητεῖ τὴν ἐπαναφορὰν του ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ.

Ὁ Ι. Καμινόπουλος ἐξ ὀνόματος τῶν τέως ἐν διαθεσιμότητι φυματικῶν ὑπαλλήλων, ὑποβάλλει ὑπόμνημα περὶ προστασίας αὐτῶν.

Ὁ ἱερεὺς Κερκύρας Η. Οἰκονόμου παρακαλεῖ τὴν Βουλὴν ὅπως ἐξευρεθῇ ἡ ὑπ' ἀριθ. 29933 αἴτησίς του ἀποσταλεῖσα τὴν 12 Αὐγούστου εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Δικαιοσύνης καὶ μὴ τυχοῦσα οὐδεμιᾶς ἀπαντήσεως.

Οἱ πρόσφυγες Ἄνω καὶ Κάτω Κοπάνου Βερροίας παρακαλοῦν τὴν Βουλὴν ὅπως διατάξῃ τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν ν' ἀναβάλῃ τὴν εἴσπραξιν τῶν δανείων μέχρι τῆς νέας ἐσοδείας.

Ὁ Σύλλογος Γενικὴ Ἕνωσις ἰδιοκτησίας Κρήτης ὑποβάλλει ὑπόμνημα περὶ τῆς ὀλοσχεροῦς ἄρσεως τοῦ ἐνοικιοστασίου ἐκ τῆς νήσου Κρήτης.

Ὁ ἐμποροεπαγγελματικὸς κόσμος Σοφάδων διαμαρτύρεται κατὰ τῆς ἰσχυούσης φορολογικῆς κλίμακος τῆς ἐπιβληθείσης ἐπὶ Παγκαλικῆς τυραννίας.

Ὁ Σύνδεσμος ἀρτεργατῶν Ρεθύμνου διαμαρτύρεται ἐπὶ τῇ μελετωμένῃ ἀπομακρύνσει τοῦ λαοφιλοῦς Νομάρχου Ρεθύμνης.

Οἱ ἔμποροι καὶ οἱ ἐπαγγελματίαι Καλαμπάκας διαμαρτύρονται κατὰ τῆς ἐπιβληθείσης φορολογίας τοῦ ἐπιτηδεύματος.

Ὁ Πρόεδρος τῆς Κοινότητος Βουνοῦ ὑποβάλλει ψήφισμα τοῦ Κοινοτικοῦ Συμβουλίου διὰ τὴν ἀποξήρανσιν καὶ ἐκμετάλλευσιν τῆς λίμνης Τάκας.

Ὁ Παναγιώτης Θεοδωρόπουλος ἐπιθεωρητὴς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως, ὡς πρόεδρος τῆς ἐπιτροπῆς πρὸς ἐξακρίβωσιν τῶν ἐν τῷ Μαρασλείῳ γενομένων, ὑποβάλλει ὑπόμνημα διὰ τὰς γενομένας ἀνακρίσεις.

Οἱ κ. κ. ***Α. Παχνός, Ε. Μαλαμίδας, Ι. Σπετσιώτης, Γ. Βαρβούτης Ν. Μαμούνης, Ο. Πανταζίδης, Σ. Κρεμεζῆς, Δ. Πετρακᾶκος*** κλπ. ὑποβάλλουσι τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ σχεδίου ψηφίσματος «περὶ ἀναμεταθέσεως καὶ ὑποδιάσμου τῶν ἄνευ τῶν ὑπὸ τῶν Διοικητικῶν Συμβουλίων παρεχομένων ἐγγυήσεων μετατεθέντων καὶ προαχθέντων λειτουργῶν τῆς μέσης καὶ δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως.

Οἱ κ. κ. ***Ι. Καλογερᾶς, Κ. Βλαχοθανάσης, Τ. Ἀναστασίου, Θ. Παπαστρατῆς Κ. Πολυχρονάκης*** κτλ. ὑποβάλλουσι πρότασιν ψηφίσματος «περὶ τροποποιήσεως τῶν περὶ ἀπαρτίας διατάξεων τοῦ ἄρθρου 47 τοῦ Συντάγματος καὶ τοῦ ἄρθρου 79 τοῦ Κανονισμοῦ περὶ ὀνομαστικῆς ψηφοφορίας».

Συνεχιζομένης τῆς ἐπὶ τοῦ Συντάγματος συζητήσεως λαμβάνει τὸν λόγον ἐπὶ τοῦ κεφαλαίου περὶ Θρησκείας ὁ κ. ***Δ. Πετρακᾶκος***.

Τὰ πολιτεύματα — λέγει — δὲν περιλαμβάνουσι θεσμοὺς μόνον ὅσους δοκιμασθέντας ἀλλαχοῦ καὶ εὐδοκιμήσαντας ἀνεγνώρισεν ἡ ἐπιστήμη. Τὸ Σύνταγμα πρέπει νὰ εἶνε καὶ εἶνε ἡ δύναμις ἐκείνη, εἰς ἣν εἶνε κατεπεπιστευμένη ἡ Ἐθνικὴ τῆς χώρας συνείδησις, τὴν ὁποίαν μακρὰ πεῖρα ἐπιστοποίησε καὶ μακρὰ παράδοσις καθηγίασεν.

Τὰ ἄρθρα τῶν πολιτευμάτων δὲν εἶνε δοκίμια ἱστορικὰ ἢ δοκίμια συνταγματικοῦ δικαίου, ἀλλὰ ἀπόρροια πολιτικῶν γεγονότων, γεγονότων ἱστορικῶν τὰ ὁποῖα ἐπέβαλον τὴν χρησιμότητα αὐτῶν. Τὰ τε προσωρινὰ τοῦ ἀγῶνος πολιτεύματα ὡς καὶ τὰ Συντάγματα τοῦ 1844, 1864 καὶ 1911 διὰ τῆς πρὸς τὴν Ἁγίαν Τριάδα ἐπικλήσεως ἄρχονται ἀπὸ τῶν περὶ θρησκείας διατάξεων.

«Ἀπὸ Θεοῦ ἄρχεσθαι» εἶνε τοῦτο ἀπαύγασμα οὐ μόνον εὐγνωμοσύνης, ἀλλὰ πολὺ πλειότερον ὁ εὐλαβέστερος καὶ τὰ μάλα ἀδιάρρηκτος κρίκος, ὁ καὶ διὰ τῶν ἐπισήμων τοῦ Ἔθνους πράξεων συμβολίζων τὴν ἑνότητα τῆς Πίστεως καὶ τῆς Πατρίδος. Ἀποκρούει ἐντεῦθεν τὴν ἀναγραφὴν του ὡς ὅ ἄρθρον καὶ ὑποβάλλων καὶ πρότασιν ψηφοφορίας δι' ὀνομαστικῆς κλήσεως ζητεῖ τὴν ἀποκατάστασιν τῶν περὶ θρησκείας διατάξεων μετὰ τοῦ προοιμίου ὡς ἦτο εἰς τὸ Σύνταγμα τοῦ 1911 καὶ ἐν τῇ ἀρχῇ αὐτοῦ, ἐξαίρων τοὺς ἀγῶνας τῆς Ἐκκλησίας πρὸς ἀναδημιουργίαν τῆς Ἑλλάδος καὶ χαρακτηρίζων ὡς ἀντιορθόδοξον καὶ ἐπομένως ἀνθελληνικὸν τὸ ὑπὸ κύρωσιν.

Πολλοὶ Βουλευταί δεχόμεθα νὰ τεθῇ πρῶτον.

Ὁ κ. ***Γ. Σίδερης*** λέγει ὅτι δέχεται ἡ Βουλὴ νὰ τεθῇ πρῶτον τὸ ἄρθρον ὑπὸ τὸν ὅρον ὅμως νὰ θεωρηθῇ λήξασα ἡ συζήτησις.

Ὁ κ. ***Δ. Πετρακάκος*** λέγει ὅτι ἔχει νὰ ὁμιλήσῃ ἐπὶ τῆς οὐσίας.

Ὁ κ. ***Π. Τσαλδάρης*** λέγει ὅτι ἐφόσον ἡ Βουλὴ δέχεται νὰ προηγηθῇ τὸ ἄρθρον θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ θεωρηθῇ λήξασα ἡ συζήτησις, γενομένης ὅσον ἀφορᾷ τὰς παρατηρήσεις περὶ τῶν νέων χωρῶν, ἑρμηνευτικῆς δηλώσεως.

Ὁ κ. ***Ι. Ράλλης*** ἐπὶ τῆς οὐσίας τοῦ ἄρθρου ὁ ὁμιλῶν λέγει ὅτι τὸ ἄρθρον τοῦ Συντάγματος οὐδὲν ἐλαττωματικὸν εἶχεν, ὥστε νὰ θέλωμεν ἤδη νὰ τὸ τροποποιήσωμεν· οὐδὲν ἐπιχείρημα ἀνεφέρθη, πλὴν τοῦ τοῦ κ. Μπακοπούλου, καθ' ὃ ἐὰν ἔμενεν ὡς εἶχε τὸ ἄρθρον θὰ παριστάμεθα ὡς κράτος μεσαιωνικόν· ὄχι κύριοι, οὐδὲν τὸ ἀναχρονιστικὸν παρουσιάζει τὸ ἄρθρον, ἀλλ' ἡ θέσις αὐτοῦ ἦτο ἐνδειξις εὐγνωμοσύνης καὶ σεβασμοῦ πρὸς τοὺς ἀποδώσαντας ἡμῖν τὰς ἐλευθερίας. Ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τοῦ περιεχομένου παρατηρεῖ, διατὶ ἀπηλείφθη ἡ φράσις «κεφαλὴν γνωρίζουσα τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν». Οὐδεὶς λόγος, λέγει, ὑπάρχει ν' ἀπομακρυνθῶμεν τῆς διατάξεως τοῦ Συντάγματος ὡς εἶχεν, ἀρτιώτατα ἐπιστημονικῶς, ἀρτιώτατα ἱστορικῶς, ἀλλ' ἀρτιώτατα καὶ ὑπὸ ἔποψιν ἀξιοπρεπείας.

Ὁ κ. ***Δ. Πετρακάκος*** λέγει ὅτι τὸ ἄρθρον θὰ ἔπρεπε νὰ ὑποδιαιρεθῇ κατ' ἄλλον τρόπον καὶ αἱ παράγραφοι νὰ τεθῶσιν κατ' ἄλλην σειράν.

Ὁ κ. ***Γ. Σίδερης*** λέγει ὅτι ταῦτα πάντα εἶνε διατεθειμένη ν' ἀποδεχθῇ ἡ Βουλὴ ὑπὸ τὸν ὅρον ὅμως νὰ λείψῃ ἡ συζήτησις καὶ ὑπὸ τὸν ὅρον τὸ ἄρθρον νὰ τεθῇ ὡς ἐγένετο δεκτὸν ὑπὸ τῆς Συνταγματικῆς Ἐπιτροπῆς.

Ὁ κ. ***Γ. Βαρβούτης*** λέγει ὅτι ἡ συζήτησις πρέπει νὰ συντομευθῇ διότι ἡ Βουλὴ ἔχει σπουδαιότατον ἔργον νὰ ἐπιτελέσῃ.

Ὁ κ ***Γ. Μερκούρης*** (Ὑπουργὸς τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας) λέγει ὅτι οὐδεὶς ἀμφισβητεῖ ὅτι ἡ Βουλὴ ἔχει νὰ ἐπιτελέσῃ σοβαρώτατον ἔργον· ἀλλὰ τοῦτο δὲν σημαίνει ὅτι πρέπει νὰ ψηφισθῇ τὸ ἄρθρον κατὰ τρόπον ὥστε νὰ εἶνε καταγέλαστον. Διότι τοῦτο πρόκειται νὰ γίνῃ ἂν τὸ ἄρθρον τεθῇ πρῶτον καὶ μείνῃ ἡ σειρὰ τῶν παραγράφων ὡς ἔχει.

Ὁ κ. ***Π. Τσαλδάρης*** (Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν) θὰ σᾶς παρακαλέσω, λέγει, νὰ τελειώσωμεν. Ὅλαι αἱ ἀγορεύσεις κατὰ τὸ πλεῖστον ἔτειναν εἰς τὴν πρόταξιν τοῦ ἄρθρου. Τοῦτο ἐγένετο δεκτόν. Δεύτερον ἐγένετο ἀκόμη δεκτὸν ὅτι, ὅταν θὰ προταχθῇ τὸ ἄρθρον, εἶναι ἀνάγκη ἐπίσης ὄχι τροποποιήσεως τοῦ περιεχομένου, ἀλλὰ τακτοποιήσεως τῶν παραγράφων. Δὲν μποροῦμεν νὰ ἀρχίζωμεν «ἡ ἐλευθερία τῆς συνειδήσεως. . . . », ἀλλὰ πρέπει εὐσταλῶς νὰ ἀρχίσωμεν ἀπὸ τὸ «ἐπικρατοῦσα θρησκεία ἐν Ἑλλάδι. . . . ».

Πολλοὶ βουλευταί. Μάλιστα. Μάλιστα.

Ὁ κ. ***Π. Τσαλδάρης*** (Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν) εἶμεθα σύμφωνοι. Κατὰ τὴν συζήτησιν, κατὰ τὴν ὁποίαν παρίστατο ὁ κ. Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας, ἐγένετο δεκτὸν νὰ γίνῃ μία ἑρμηνευτικὴ δήλωσις σχετικὴ πρὸς τὴν αὐτοκέφαλον Ἐκκλησίαν ἐν σχέσει πρὸς τὰς ἄλλας ἐθνότητας. Καὶ εἰς ταύτην εἴμεθα ὅλοι σύμφωνοι. Θὰ θεωρήσωμεν ἑπομένως τὴν συζήτησιν λήξασαν.

Ὁ κ ***Β. Μεϊμαράκης*** νὰ λείψῃ ἡ λέξις «γνωστή».

Π. Τσαλδάρης. Σᾶς παρακαλῶ, κ. Μεϊμαράκη· ἡ λέξις «γνωστὴ» εἶνε εἰς ὅλα τὰ παλαιὰ συντάγματα. Ἐπαναλαμβάνω καὶ τονίζω ὅτι αἱ λέξεις ἀποδίδουν νόημα τὸ ὁποῖον ἀπέδιδον ἐπὶ τόσα ἔτη. Δὲν δύναται νὰ μεταβληθῇ τὸ νόημα ἐκεῖνο. Θὰ παρακαλέσω καὶ τὸν κ. Ράλλην νὰ μὴ νομίσῃ ὅτι διὰ τούτου ἠθέλησα, εἴτε ἡ Βουλή, ἐν τῷ συνόλῳ νὰ περιορίσωμεν τὴν συζήτησιν. Οἱ συμβιβασμοὶ περὶ τῶν ὁποίων ὡμίλησεν εἶνε δυνατὸν ὑπὸ μίαν ἔννοιαν νὰ γίνουν. Δεχόμεθα καὶ τελειώνομεν. Δὲν πρόκειται περὶ συμβιβασμοῦ παραιτήσεως τῶν πεποιθήσεων, τὰς ὁποίας ἔχει εἷς ἕκαστος.

Ὁ κ. ***Α. Ἄργυρός*** (Ὑπουργὸς τῶν Ἐκκλησιαστικῶν) λέγει ὅτι συμβιβασμοὶ εἶνε δυνατὸν νὰ γίνουν, ἀλλ' ὄχι ἐν παντὶ διότι δὲν εἶνε δυνατὸν ἐπειδὴ γίνεται δεκτὸν νὰ προταχθῇ τὸ ἄρθρον νὰ μὴ ὁμιλήσῃ τις ἐπὶ οὐσιαστικῶν θεμάτων, ἐφ' ὧν δύναται νὰ ἔχῃ διάφορον γνώμην. Διότι ὁ κ. Βοκοτόπουλος καὶ ὁ κ. Ράλλης ἔχουν σοβαρώτατας τροποποιήσεις αἱ ὁποῖαι δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ μὴ συζητηθῶσιν. Διὰ τοῦτο παρακαλεῖ τὴν Βουλὴν νὰ συνεχίσῃ τὴν συζήτησιν.

Ὁ κ. ***Π. Τσαλδάρης*** λέγει ὅτι ἐγείρεται ζήτημα σχετικῶς μὲ τὴν πρότασιν τοῦ κ. Βοκοτοπούλου, ἡ ὁποία ὅμως δὲν εἶνε ἀντικειμένου τοῦ Συντάγματος, ἀλλὰ νόμου. Αἱ συνταγματικαὶ διατάξεις εἶνε διατάξεις γενικαί, μὴ ἔχουσαι ἀνάγκην κυρώσεως. Πρέπει, λέγει, νὰ λάβωμεν ὑπ' ὄψει ὅτι τὸ Σύνταγμα δὲν ἀποτελεῖ θέμα θρησκευτικῶν. Τὸ Σύνταγμα ἀφορᾷ πάντας ἐξ ἴσου καὶ δὲν δύναται νὰ ἀποτελῇ ἀντικείμενον κομματικῶν ἢ πολιτικῶν ἀντιλήψεων.

Ὁ κ. ***Γ. Μπούσιος*** λέγει ὅτι ἐφόσον κατ' ἀρχὴν φαίνεται ἡ Βουλὴ κατελήξασα εἰς κάποιαν συμφωνίαν ἡ συζήτησις δὲν πρέπει πλέον νὰ συνεχισθῇ μὲ τὸ ἴδιον πεῖσμα. Ἐπιφέρει παρατηρήσεις ὡς πρὸς τὴν σειρὰν τῶν παραγράφων καὶ συνιστᾷ ὅπως γένηται ἀποδεκτὴ ἡ διατύπωσις τοῦ κ. Ράλλη.

Ἐπίσης φρονεῖ ὅτι ἡ φράσις «τὰ τῆς λατρείας πάσης γνωστῆς κλπ.», πρέπει νὰ διατυπωθῇ οὕτως: «τὰ τῆς λατρείας πάσης ἄλλης θρησκείας». Ἐν συνεχείᾳ πρὸς τὰ κατὰ τὴν χθεσινὴν συνεδρίασιν ὑπ' αὐτοῦ λεχθέντα προτείνει ὅπως ἀπαλειφθῇ ἀπὸ τοῦ ἄρθρου τὸ «περὶ αὐτοκεφάλου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» τμῆμα, τὸ ὁποῖον ἐν τῇ πραγματικότητι δὲν ὑφίσταται ἐν ταῖς Νέαις Χώραις.

Ἡ πρότασίς του αὕτη φρονεῖ ὅτι ἀφίνει ἐλευθέραν καὶ τὴν πολιτείαν καὶ τὴν ἐκκλησίαν νὰ διακανονίσῃ ἐνδεχομένως τὸ ζήτημα ὡς θὰ ἐνόμιζε καλλίτερον.

Ὁ κ. ***Π. Τσαλδάρης*** λέγει ὅτι μετὰ τὴν ἑρμηνευτικὴν δήλωσιν καὶ τὰ τμήματα ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα δὲν περιλαμβάνονται εἰς τὴν αὐτοκέφαλον ἐκκλησίαν προσεχῶς θὰ περιληφθοῦν.

Ὁ κ. ***Γ. Μπούσιος*** λέγει ὅτι τοῦτο εἶναι κακίστη ὑπηρεσία.

Ὁ κ. ***Ι. Ράλλης*** λέγει ὅτι ἡ ἑρμηνευτικὴ δήλωσις εἶναι ἐπαρκής.

Ὁ κ. ***Γ. Τηλικίδης*** θεωρεῖ τὴν προτεινομένην διατύπωσιν τοῦ ἄρθρου 5 ὡς ἀντεπιστημονικήν.

Κηρύσσεται μετὰ τοῦτο ἡ συζήτησις περαιωμένη.

Γίνεται δ' ἀναστάσεως δεκτὸν τὸ ἄρθρον 5 ὡς ἄρθρον 1 ἔχον οὕτω:

Ἄρθρον 1.

Ἐπικρατοῦσα θρησκεία ἐν Ἑλλάδι εἶναι ἡ τῆς Ἀνατολικῆς Ὀρθοδόξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας.

Ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ὑπάρχει ἀναποσπάστως ἡνωμένη δογματικῶς μετὰ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Μεγάλης καὶ πάσης ἄλλης ὁμοδόξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, τηροῦσα ἀπαρασαλεύτως, ὡς ἐκείνη, τοὺς ἱεροὺς, ἀποστολικοὺς καὶ συνοδικοὺς κανόνας καὶ τὰς ἱερὰς παραδόσεις. Εἶναι δὲ αὐτοκέφαλος, ἐνεργοῦσα ἀνεξαρτήτως πάσης ἄλλης Ἐκκλησίας τὰ κυριαρχικὰ αὐτῆς δικαιώματα, καὶ διοικεῖται ὑπὸ Ἱερᾶς Συνόδου Ἀρχιερέων. Οἱ λειτουργοὶ ὅλων τῶν θρησκειῶν ὑπόκεινται εἰς τὴν αὐτὴν ὑπὸ τῆς Πολιτείας ἐπιτήρησιν, εἰς ἣν καὶ οἱ τῆς ἐπικρατούσης θρησκείας.

Ἡ ἐλευθερία τῆς θρησκευτικῆς συνειδήσεως εἶναι ἀπαραβίαστος.

Τὰ τῆς λατρείας πάσης γνωστῆς θρησκείας τελοῦνται ἐλευθέρως ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν νόμων, ἐφ' ὅσον δὲν ἀντίκεινται εἰς τὴν δημοσίαν τάξιν καὶ τὰ χρηστὰ ἤθη. Ὁ προσηλυτισμὸς ἀπαγορεύεται.

Τὸ κείμενον τῶν Ἁγίων Γραφῶν τηρεῖται ἀναλοίωτον. Ἡ εἰς ἄλλων γλωσσικὸν τύπον ἀπόδοσις αὐτοῦ ἄνευ τῆς προηγουμένης ἐγκρίσεως τῆς Ἐκκλησίας ἀπαγορεύεται ἀπολύτως.

Γίνεται ὡσαύτως δι' ἀναστάσεως δεκτὴ ἐπὶ τοῦ ἄρθρου τούτου ἡ κάτωθι ἑρμηνευτικὴ δήλωσις.

«Εἰς τὴν ἀληθῆ ἔννοιαν τοῦ ἄρθρ. 1 δὲν ἀντίκειται ἡ ἐν ταῖς Νέαις Χώραις καὶ τῇ Κρήτῃ ὑφισταμένη ἐκκλησιαστικὴ κατάστασις».

Ὁ κ. **Ἀλ. Παπαναστασίου** (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας) δηλοῖ ὅτι ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τῆς συναρμολογήσεως τῶν ἄρθρων τοῦ Συντάγματος θέλει διεξαχθῆ συζήτησις μετὰ τὴν ψήφισιν ὅλων τῶν ἄρθρων αὐτοῦ.

Γίνεται ὡσαύτως δι' ἀναστάσεως δεκτὸν τὸ ἄρθρον 6, ἔχον οὕτω:

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Δημόσιον δίκαιον τῶν Ἑλλήνων.

Ἄρθρον 6.

Οἱ Ἕλληνες εἶναι ἴσοι ἐνώπιον τῶν νόμων καὶ συνεισφέρουν ἀδιακρίτως εἰς τὰ δημόσια βάρη ἀναλόγως τῶν δυνάμεών των. Εἰς τὰς δημοσίας λειτουργίας εἶναι δεκτοὶ μόνον πολῖται Ἕλληνες, πλὴν τῶν δι' εἰδικῶν νόμων εἰσαγομένων εἰδικῶν ἐξαιρέσεων.

Οὐδεὶς δύναται νὰ διορισθῇ δημόσιος ὑπάλληλος εἰς μὴ νομοθετημένην θέσιν.

Πολῖται εἶναι ὅσοι ἀπέκτησαν ἢ ἀποκτήσουν τὰ προσόντα τοῦ πολίτου κατὰ τοὺς νόμους τοῦ Κράτους. Εἰς πολίτας Ἕλληνας τίτλοι εὐγενείας ἢ διακρίσεως ἢ παράσημα, πλὴν τῶν μεταλλίων πολέμου, οὔτε ἀπονέμονται, οὔτε ἀναγνωρίζονται.

Γίνεται δεκτὴ ἐπὶ τοῦ ἄρθρου τούτου ἡ ἑξῆς ἑρμηνευτικὴ δήλωσις.

«Ἡ ἀληθὴς ἔννοια τοῦ ἄρθρου εἶναι ὅτι εἰς τὰς κρατικὰς ὑπηρεσίας διορίζονται ὑπάλληλοι μόνον πολῖται Ἕλληνες, ἐφ' ὅσον κέκτηνται αι τὰ ὑπὸ τοῦ νόμου ὁριζόμενα προσόντα, ξένοι δὲ μόνον ὅταν δι' εἰδικοῦ νόμου ἐπιτρέπηται. Ἡ δὲ λέξις «πολίτης» καὶ εἰς τὸ ἄρθρον αὐτό, ὡς καὶ εἰς τὰ ἄλλα ἄρθρα, ἔχει τὴν ἔννοιαν τοῦ Ἕλληνος ὑπηκόου, τοῦ ἔχοντος δηλαδὴ Ἑλληνικὴν ἰθαγένειαν, ἀδιακρίτως φύλου, ἢ ἡλικίας. Πολιτικὰ δικαιώματα εἰς τὰς γυναῖκας δύνανται ν' ἀπονεμηθῶσι διὰ νόμου».

Γίνονται δι' ἀναστάσεως δεκτὰ τὰ κάτωθι ἄρθρα

Ἄρθρον 7.

Ὅλοι, ὅσοι εὑρίσκονται ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς Ἑλληνικῆς Δημοκρατίας, ἀπολαύουν ἀπολύτου προστασίας τῆς ζωῆς καὶ τῆς ἐλευθερίας των ἀδιακρίτως ἐθνικότητος, θρησκείας καὶ γλώσσης. Ἐξαιρέσεις ἐπιτρέπονται εἰς τὰς περιπτώσεις, τὰς προβλεπομένας ἀπὸ τὸ Διεθνὲς Δίκαιον.

Ἄρθρον 8.

Ἀδίκημα δὲν ὑπάρχει, οὐδὲ ποινὴ ἐπιβάλλεται, ἄνευ νόμου ἰσχύοντος πρὸ τῆς τελέσεως τῆς πράξεως. Βαρυτέρα ποινὴ οὐδέποτε ἐπιβάλλεται μετὰ τὴν τέλεσιν τῆς πράξεως.

Ἄρθρον 9.

Οὐδεὶς ἀφαιρεῖται ἄκων τοῦ παρὰ τοῦ νόμου ὡρισμένου εἰς αὐτὸν δικαστοῦ.

Ἄρθρον 10.

Ἡ προσωπικὴ ἐλευθερία εἶναι ἀπαραβίαστος· οὐδεὶς καταδιώκεται, συλλαμβάνεται, φυλακίζεται, ἀπελαύνεται, ἐκτοπίζεται ἢ ἄλλως πῶς περιορίζεται, εἰμὴ ὁπόταν καὶ ὅπως ὁ νόμος ὁρίζει.

Ἀναγινώσκεται τὸ ἄρθρον 11.

Ὁ κ. **Σ. Ταλιαδοῦρος** ὁμιλῶν ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 11 λέγει ὅτι ὑπὸ τὴν πίεσιν τῆς κοινῆς γνώμης καὶ τοῦ διεγγορικοῦ κόσμου ἐψηφίσθη διάταξις σωτηρία διὰ τὴν ἐλευθερίαν τοῦ ἀτόμου, διάταξις ἀσφαλίσεως τοῦ δικαιώματος τοῦ κατηγορουμένου πολίτου ἀπὸ τὰς καταχρήσεις τῶν ἀνακριτικῶν ἀρχῶν. Ἡ διάταξις αὕτη εἶναι ἐκ τῶν σπουδαιοτέρων διότι δὲν εἶναι δυνατὸν, ἐπειδὴ ἕν ἄτομον κατηγορήθη καὶ προεφυλακίσθη νὰ παραμένῃ ἐπ' ἄπειρον εἰς τὰς φυλακὰς καὶ κατόπιν μάλιστα ἡ ἀπόφασις νὰ εἶναι ἀθωωτική. Καὶ θὰ ἐλθωμεν ἡμεῖς νὰ καταργήσωμεν τὴν σωτηρίαν αὐτὴν διάταξιν ἐπειδὴ δὲν τὴν ἀπεδέχθη ἡ συνταγματικὴ ἐπιτροπή; ὅταν λέγει συνεζητεῖτο τὸ ψήφισμα περὶ ἀναστολῆς τοῦ ἄρθρου τούτου ὁ κ. Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης ἀνέφερε παραδείγματα τῆς Ἑλληνικῆς καὶ τῆς Τουρκικῆς Δικαιοσύνης. Ἡ διάταξις αὕτη πρέπει νὰ θεσπισθῇ συνταγματικῶς καὶ ὄχι νὰ ἀφεθῇ εἰς τὸν νόμον, ὡς ἐλέχθη. Ἄλλως τε τὰ πλημμελήματα ἐφ' ὧν καθορίζεται τὸ ὅριον τῆς προφυλακίσεως δὲν ἔχουσι μεγαλειτέραν ποινὴν τῶν 5 ἐτῶν καὶ δὲν εἶναι ἀρκετὸν νὰ παραμείνῃ τις ἐν προφυλακίσει ἐπὶ 8 μῆνας· ἐπὶ δὲ τῶν κακουργημάτων δὲν ἀρκοῦν 12 μῆνες προφυλακίσεως; Ὅταν ἐξαντληθῇ τὸ ὅριον τῆς προφυλακίσεως καὶ ἐξεγείρεται πλέον καὶ ἡ Κοινὴ γνώμη πρέπει νὰ ἀποφυλακίζεται ὁ ὑπόδικος.

Ὁ κ. **Φ. Μοσχούλας** λέγει ὅτι πρέπει νὰ ἀποφυλακίζεται ὁ ὑπόδικος καὶ νὰ φυλακίζεται ὁ ἀνακριτής, διότι οἱ ὑπάλληλοι πρέπει νὰ σέβωνται τὴν ἐλευθερίαν τοῦ ἀτόμου.

Ὁ κ. **Σ. Ταλιαδοῦρος** συνεχίζων ἀναφέρει τὰ σημεῖα τὰ δικονομικὰ ἐφ' ὧν ἡ ἐπιτροπὴ ἐστήριξε τὴν γνώμην νὰ ἀπαλείψῃ τὴν διάταξιν ταύτην καὶ τὴν ἀφήσῃ εἰς τὸν νόμον. Φρονεῖ ὅμως ὅτι συνταγματικὴ κύρωσις θὰ ἔχει ἀγαθὰ ἀποτελέσματα καὶ προτείνῃ νὰ τεθῇ τὸ ἄρθρον ὡς εἶχε εἰς τὸ σύνταγμα τὸ ὑπὸ ἀναθεώρησιν μὲ τὴν προσθήκην ὅτι, ἀναστέλλεται ἡ ποσθεσμία τῆς προφυλακίσεως ὅτε ἡ ἀνάκρισις σταματᾷ ἐξ αἰτίας τοῦ κατηγορουμένου.

Ὁ κ. **Γ. Καλδῆς** λέγει ὅτι εἰς ὅλα τὰ Συντάγματα ἀναγράφονται διατάξεις ἀφορῶσαι τὴν προστασίαν τοῦ πολίτου καὶ ὅμως, ὡς πάντες γνωρίζομεν, οὐδεμία διάταξις παρεσιάσθη περισσότερον ἀπὸ αὐτήν. Ἐφόσον λοιπὸν ὅλαι αὐταὶ αἱ διατάξεις δὲν ἤρκεσαν νὰ προστατεύσουν τὸν πολίτην εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ λάβωμεν ὅλα τὰ μέτρα τὰ ὁποῖα ἐπιβάλλεται πρὸς προστασίαν τῶν πολιτῶν. Διὰ τοῦτο λέγει ὑπέβαλε τροπολογίαν καθ' ἣν ὁ ἀνακριτὴς ὀφείλει ἅμα τῇ προσαγωγῇ νὰ ἐξετάζῃ αὐτεπαγγέλτως ἂν ἐτηρήθη ἡ διάταξις καὶ νὰ καταγγέλλῃ τὸν ὑπαίτιον ἐπὶ παρανόμῳ κατακρατήσει. Ὡς πρὸς τὴν προφυλάκισιν φρονεῖ ὅτι πρέπει νὰ τεθῇ ἐν ὅριον προφυλακίσεως.

Ὁ κ. **Γ. Καντιάνης** λαμβάνων τὸν λόγον ἐκφράζει τὴν ἔκπληξίν του διότι τοιαύτη σπουδαιοτάτη διάταξις ἀφορῶσα τὰς «πολυϋμνήτους» ἀτομικὰς ἐλευθερίας συζητεῖται χωρὶς σύμπασα ἡ Βουλὴ νὰ εἶνε παροῦσα· συμφωνεῖ ὅτι ἡ προσωπικὴ ἐλευθερία πρέπει νὰ περιφρουρηθῇ συνταγματικῶς, ἀλλὰ νομίζει ὅτι ὁ «ἀναγκαῖος χρόνος» εἶνε ζήτημα νομοθετικῆς προνοίας. Προτείνει ὅπως ἡ προθεσμία ἐντὸς τῆς ὁποίας ὁ ἀνακριτὴς ὀφείλει νὰ ἀπολύσῃ ἢ νὰ ἐκδώσῃ ἔνταλμα φυλακίσεως περιορισθῇ εἰς τρεῖς ἡμέρας, λαμβανομένης νομοθετικῆς μερίμνης διὰ τὰ λοιπά.

Ὁ κ. **Χ. Λαδᾶς** λέγει ὅτι κατὰ τρόπον ἀναμφισβήτητον ἀπεδείχθη ἐκ τῆς πρακτικῆς ὅτι δὲν εἶνε μόνη ἡ ὑπαιτιότης τοῦ κατηγορουμένου ἡ συντελοῦσα εἰς τὴν παράτασιν τῆς προφυλακίσεως, ἀλλ' εἶνε ὑπαιτιότης καὶ τοῦ ἀνακριτοῦ καὶ ἐκείνου ἀκόμη ὅστις ἀσκεῖ ἐπὶ τοῦ ἀνακριτοῦ τὴν περαιτέρω ἐποπτείαν. Αἱ ἀνακριτικαὶ ἀρχαὶ ἀπό τινος χρόνου δὲν ἔχουν τὴν συνείδησιν ἣν εἶχον ἄλλοτε, τὸν τρόμον μήπως κρατήσουν ἕναν ἄνθρωπον ἀδίκως μίαν ἡμέραν εἰς τὴν φυλακήν. Τοῦτο εἶνε ἡ μία ἀλήθεια, ἡ ἄλλη ἀλήθεια, τὴν ὁποίαν ὀφείλομεν ἐπίσης νὰ δεχθῶμεν εἶνε ὅτι δὲν εἶνε δυνατὸν μὲ τὴν παροῦσαν κατάστασιν νὰ καθορίσωμεν χρονικὸν ὅριον. Εἶνε ἀνάγκη νὰ σκεφθῶμεν γενικώτερον, περὶ διορθώσεως τῆς δικονομίας, ἀλλὰ καὶ περὶ διορθώσεως τοῦ ὑλικοῦ τῆς ἐποπτείας. Εἶνε δηλαδὴ ἀνάγκη διὰ συντόνου νομοθετικῆς προνοίας νὰ συμπληρωθῶσιν αἱ συνταγματικαὶ διατάξεις. Συνταγματικῶς δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ θεσπισθῇ ὡρισμένος χρόνος προφυλακίσεως, ἀλλὰ πρέπει νὰ ἀρκεσθῶμεν εἰς τὸ νὰ καθορισθῇ τοῦτο διὰ νόμου, ἐφόσον καὶ ἂν ἀκόμη διὰ τοῦ Συντάγματος τὰ καθορίσωμεν θὰ εἴμεθα ὑποχρεωμένοι ἐκ τῆς δυνάμεως τῶν πραγμάτων νὰ τὰ παραδῶμεν.

Ὁ κ. **Κ. Ἀγγελόπουλος** (Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης) συμφωνεῖ ἀπολύτως πρὸς τὸν προλαλήσαντα καὶ φρονεῖ ὅτι πρέπει ἡ συνταγματικὴ διάταξις νὰ ψηφισθῇ ὡς ἔχει, ὑπὸ τὴν αἵρεσιν ὅτι θέλει προσαχθῇ νομοσχέδιον καθορίζον τὸ τοῦ ὁρίου προφυλακίσεως σύμφωνα μὲ τὰ ἐκ τοῦ παρελθόντος διδάγματα.

Ὁ κ. **Σ. Ταλιαδοῦρος** παρατηρεῖ ὅτι ἐπὶ μακρὰ ἔτη αἱ διαμαρτυρίαι αὗται ἐπανειλημμένως ἐτονίσθησαν ἐν τῇ αἰθούσῃ ταύτῃ, οὐδὲν ὅμως μέχρι τοῦδε ἐγένετο.

Ὁ κ. **Α. Στρατηγόπουλος** λέγει ὅτι πάντοτε εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Βουλὴν ἠκούσθησαν φωναὶ ὑπὲρ τῶν ἀδικουμένων. Ἤδη ὡπλίσθη ὁ κατηγορούμενος δι' ὅλων τῶν μέσων τὰ ὁποῖα τοῦ παρέχουν τὸ δικαίωμα τῆς ἀμύνης κατ' ἀδίκου ἐπιθέσεως.

Ὁ κ. **Ρ. Κούνδουρος** παρατηρεῖ ὅτι τῶν μέσων τούτων κάμνουν χρῆσιν ὅσοι ἔχουν νὰ πληρώσουν.

Ὁ κ. **Α. Στρατηγόπουλος** ἐπιμένει ὅτι ὁ κατηγορούμενος ἔχει ὅλα τὰ δικαιώματα, ἐξ ἄλλου δὲ ὁ εἰσαγγελεὺς καὶ ὁ ἀνακριτὴς δύνανται ἐν πάσῃ στιγμῇ νὰ διακόψουν τὴν προφυλάκισιν. Οὔτε ἐξ αἰτίας τῆς ἀμελείας δύο ἢ τριῶν ἀνακριτῶν πρέπει νὰ παρασυρθῶμεν. Φρονεῖ ὅτι ἡ ἐπιτροπὴ πολὺ ὀρθῶς ἀφῆκεν εἰς τ' ν νομοθετικὴν ἐξουσίαν τὴν φροντίδα νὰ διακανονίσῃ τὸ ζήτημα τῆς προθεσμίας.

Ὁ κ. **Κ. Ἀγγελόπουλος** (Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης) παρατηρεῖ ὅτι πρὸς ἔλεγχον τῆς ταχείας ἀπονομῆς τῆς Δικαιοσύνης ὥρισε τρεῖς Ἀρειοπαγίτας καὶ Ἐπιθεωρητάς.

Ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας) παρέχει ἐξηγήσεις περὶ τοῦ ἱστορικοῦ τῆς διατάξεως περὶ ὁρίου προφυλακίσεως. Νῦν ἀκούομεν ὅτι ὁ κανὼν εἶνε ὅτι ἐπὶ μακρὸν μένουν προφυλακισμένοι ἄνθρωποι λόγῳ τῶν ἐλλείψεων τοῦ δικαστικοῦ ἡμῶν συστήματος καὶ ἡ διάταξις θὰ ἦτο ἀκίνδυνος ἂν εἴχομεν ἐπάρκειαν δικαστικήν. Ἐπειδὴ ὅμως δὲν δυνάμεθα διὰ τοῦτο καὶ νὰ αἰσιοδοξῶμεν, ἀλλὰ καὶ διὰ νὰ ἐνισχύσωμεν τὸν Ὑπουργὸν τῆς Δικαιοσύνης κηρυσσόμεθα ὑπὲρ τῆς παραμονῆς τῆς διατάξεως. Ἐξ ἄλλου δύνανται νὰ ἐπεκταθοῦν τὰ ὅρια τῶν προθεσμιῶν ἐντὸς τῶν ὁποίων νὰ δύναται ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία ἀναλόγως τῶν περιστάσεων νὰ καθορίζῃ τὰς ταχτὰς προθεσμίας. Ἐπίσης εἰς τὸ τέλος τῆς διατάξεως πρέπει νὰ ὁρισθῇ εἰδικὸς χρόνος ἐνάρξεως τῆς ἰσχύος αὐτῆς. Οὕτω, λέγει, διὰ συνταγματικοῦ ἐξαναγκασμοῦ θὰ ἐπιτευχθῇ ἡ ταχυτέρα ἀπονομὴ τῆς Δικαιοσύνης.

Ὁ κ. **Κ. Ἀγγελόπουλος** (Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης) δηλοῖ ὅτι ὅταν ἠγέρθη τὸ περὶ οὗ πρόκειται ζήτημα ὁλόκληρος ὁ δικαστικὸς κόσμος ἐζήτησε τὴν ἀπάλειψιν τῆς διατάξεως περὶ ὁρίου προφυλακίσεως, διὸ καὶ ὑπεβλήθη τὸ σχετικὸν ψήφισμα.

Ὁ κ. **Ε. Φωτάκης** λέγει ὅτι ὡς ἐδήλωσε καὶ ἐν τῇ Ἐπιτροπῇ ἀντιτίθεται κατὰ τῆς προτεινομένης διατάξεως, διότι διὰ τῆς παραδοχῆς της σημαίνει ὅτι παραγνωρίζομεν ὡρισμένας πραγματικότητας. Προχωρῶν τονίζει τὸ παρακινδυνευμένον τῆς διατάξεως ταύτης ἐπὶ παραδάτων ὡρισμένων ἀδικημάτων, οἷον ἀπάτης, πλαστογραφίας καὶ καταχρήσεως, οἵτινες θὰ ἀναμένουν τὴν λῆξιν τῆς προθεσμίας διὰ νὰ ἐξέλθουν.

Κ. Καλκάνης. Μὴ λησμονεῖτε ὅτι ὁ θεσμὸς τῆς ἐπὶ ἐγγυήσει ἀπολύσεως εἶνε ἄδικος καὶ ἄνισος.

Ὁ κ. **Ε. Φωτάκης** συνεχίζων λέγει ὅτι ἐφ' ὅσον δὲν ἔχομεν ἐπάρκειαν δικαστικὴν θὰ εἶνε τολμηρὸν νὰ προσθέσωμεν τὴν περὶ ἧς πρόκειται διάταξιν, διότι καὶ μὲ τὰς ὑπαρχούσας διατάξεις προστατεύονται οἱ κατηγορούμενοι κατὰ τῶν ὑπερβάσεων τῆς δικαστικῆς ἀρχῆς, ἐτέθη δὲ καὶ νέα διάταξις κατὰ τῶν παραβατῶν.

Ὁ κ. **Π. Τσιτσεκλῆς** καὶ ἄλλοτε λέγει ἔθιξε τὸ ζήτημα τὸ συζητούμενον ἤδη, ὅταν ὑπεβλήθη τὸ ψήφισμα περὶ ἀναστολῆς τοῦ ἄρθρου 11 καὶ ἡ Βουλὴ ἐδέχθη τοῦτο, καὶ ἔχομεν οὕτω ἓν πρόκριμα καθ' ὃ ἡ διάταξις ἀπὸ τοῦ Σεπτεμβρίου τοῦ 1926 ἰσχύει. Ἡ Συνταγματικὴ Ἐπιτροπὴ ἀφ' ἑτέρου διὰ μεγάλης πλειοψηφίας ἀπεδέχθη ὅλον τὸ τολμηρὸν καὶ παρακινδυνευμένον τῆς διατάξεως ταύτης καὶ ἀπήλειψεν αὐτήν.

Ὁ κ. **Π. Μερλόπουλος** παρέχει ἐξηγήσεις περὶ τῆς ἐν τῇ Ἐπιτροπῇ διαγραφῆς τῆς ἀνωτέρω διατάξεως.

Ὁ κ. **Π. Τσιτσεκλῆς** συνεχίζων λέγει ὅτι ἡ προσωπικὴ ἐλευθερία τῶν πολιτῶν εἶνε περιφρουρημένη ὑπὸ τοῦ Συντάγματος, ἐὰν δέ τινες πολῖται τίθενται ἐκτὸς νόμου δὲν πρέπει οὗτοι νὰ κρίνωνται εὐμενέστερον τοῦ συνόλου τῶν πολιτῶν διὰ τῆς δημιουργίας προνομίων ὑπὲρ αὐτῶν. Προχωρῶν λέγει ὅτι ἡ πεῖρα τῶν δικαστικῶν πραγμάτων ἀποδεικνύει ὅτι τὰ παραδείγματα τῶν μακρῶν προφυλακίσεων εἶνε σπάνια. Οἱ ὑποστηρίζοντες, λέγει, τὴν διάταξιν ἂς λάβουν ὑπ' ὄψιν τοὺς κατηγορουμένους διὰ τὰς καταχρήσεις τοῦ Δημοσίου, πῶς θὰ παραιωθοῦν αἱ ὑποθέσεις αὗται μὲ τόσον μικρὰς προθεσμίας; Πρέπει, λέγει, νὰ ἀποφύγωμεν διὰ νεωτεριστικῶν διατάξεων νὰ καταστρέψωμεν ἄρδην τὴν δικαστικὴν τάξιν. Τὰ ἀναφερθέντα παραδείγματα μακρῶν προφυλακίσεων καὶ ἐπακολουθησασῶν ἀθωώσεων δὲν εἶνε ἱκανὰ διὰ νὰ μᾶς ἀναγκάσουν νὰ ἀναγράψωμεν Συνταγματικὴν διάταξιν, εἰς οὐδὲν Σύνταγμα ἀναγεγραμμένην. Πρέπει ἐξ ἄλλου νὰ μὴ διαφεύγῃ ἡμᾶς ὅτι μετὰ τὴν ἀπὸ τοῦ 1912 μεγέθυνσιν τοῦ Κράτους συνεπληρώθησαν αἱ ἐλλείψεις τῆς Δικαιοσύνης εἰς προσωπικὸν ἐκ τῶν ἐνόντων. Ἐὰν ἐπιδάλλονται, λέγει, σχετικαὶ τροποποιήσεις τῆς Ποιν. Δικονομίας, εἶνε πρόθυμος νὰ συμμετάσχῃ εἰς Ἐπιτροπὴν διὰ νὰ καταρτισθῇ ἓν νομοθέτημα μὲ ἀντικείμενον ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον θέλουν συνταγματικῶς ἤδη νὰ θεσπίσουν, ὑποχρεῶν κάπως οὐσιαστικῶς τὰ δικαστικὰ ὄργανα εἰς τὴν ὅσον τὸ δυνατὸν ταχεῖαν ἀπονομὴν τῆς δικαιοσύνης. Καταλήγων τονίζει ὅτι ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ δὲν πρέπει νὰ τεθῇ ἐν τῷ Συντάγματι ἡ προτεινομένη διάταξις περὶ ὁρίων τῆς προφυλακίσεως.

Ὁ κ. **Π. Τσαλδάρης** (Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν). Θὰ μοῦ ἐπιτρέψητε, λέγει, νὰ εἴπω καὶ ἐγὼ δύο λέξεις ἐπὶ τοῦ ζητήματος. Ἀληθῶς ἔχει παρατηρηθῇ παράτασις ἐπὶ μακρὸν τοῦ χρόνου τῆς προφυλακίσεως. Ἡ παράτασις αὕτη πολλάκις ὀφείλεται εἰς περιστατικά, τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι εἶνε ξένα τῆς ἐπιμελείας τοῦ δικαστοῦ. Δὲν θέλω ν' ἀναφέρω ποῖα τὰ τοιαῦτα περιστατικά, καθ' ὅσον καὶ οἱ μὴ νομικοί, παρακολουθοῦντες τὰ δικαστικὰ ἡμῶν πράγματα ἔλαδον ἀφορμὴν νὰ τὰ γνωρίσωσιν. Ὑπάρχουν ἐπίσης περιστάσεις κατὰ τὰς ὁποίας παρετάθη ἡ προφυλάκισις ἐκ λόγων ἴσως ἀμελείας τοῦ δικαστοῦ. Βεβαίως ἡ δικαιοσύνη λαμβάνει πᾶσαν πρόνοιαν καὶ παν μέτρον ἀναγκαίων κατὰ τοῦ δικαστοῦ, ὁ ὁποῖος ἤθελε θεωρήσει τόσον ἀμελητέαν τὴν προσωπικὴν ἐλευθερίαν τοῦ πολίτου. Ἀλλὰ λόγῳ τῶν ἀνωμαλιῶν τῶν τελευταίων χρόνων παρετηρήθη ὅτι ἡ προσωπικὴ ἐλευθερία ὑπέστη μίαν περιστολήν, ἡ ὁποία εἰς ὅλων μας τὴν ψυχὴν ἔχει γεννήσει ἓν αἴσθημα ὅτι πρέπει νὰ ληφθοῦν μέτρα ὥστε νὰ μὴ λαμβάνῃ χώραν αὐτὸς ὁ περιορισμὸς τῆς προσωπικῆς ἐλευθερίας. Καὶ διὰ τοῦτο ἐκ τῆς ἀνάγκης αὐτῆς, ἐκ τοῦ αἰσθήματος αὐτοῦ τὸ ὁποῖον ἐγεννήθη εἰς τὴν ψυχὴν ἡμῶν ζητοῦμεν κατὰ πάντα τρόπον νὰ περιφράξωμεν καὶ νὰ ὑπερασπίσωμεν τὴν προσωπικὴν ἐλευθερίαν. Ἄλλο θεωροῦν ἐπίσης ἀναγκαῖον, ἐπίσης σκόπιμον, ὅπως ὁ περιορισμὸς αὐτὸς μὴ λάβῃ εἰς ὑπερβολικὸν σημεῖον, διότι ἐν τοι

αὐτὴ περιπτώσει ἡ ὑπεράσπισις τῆς προσωπικῆς ἐλευθερίας ἀνθρώπων, ἀτόμων τὰ ὁποῖα ἔθεσαν εἰς κίνδυνον τὴν προσωπικὴν ἐλευθερίαν ἢ τὴν περιουσίαν τοῦ πολίτου δ' ἀποβῇ εἰς κακόν. Ὁ κ. Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης ἐκ τῶν πληροφοριῶν τὰς ὁποίας ἔχει ὅπως καὶ εἰς ἄλλας περιπτώσεις ὑπέδειξε καὶ ἀνέπτυξεν, φρονεῖ ὅτι εἶνε δύσκολον νὰ τεθῇ εἰς τὸ Σύνταγμα περιορισμὸς καὶ ὀφείλω νὰ εἴπω ὅτι ἡ τοιαύτη γνώμη τοῦ κ. Ὑπουργοῦ δὲν εἶνε ἀβάσιμος, διότι ποικίλαι περιπτώσεις δύνανται νὰ παρουσιασθοῦν κατὰ τὰς ὁποίας ὁ δικαστὴς καὶ ὁ ἐπιμελέστερος δύναται νὰ εὑρεθῇ εἰς δύσκολον θέσιν νὰ περιορίσῃ τὴν ἀνάκρισιν ἐντὸς τοῦ ἀνωτάτου χρονικοῦ ὁρίου τὸ ὁποῖον ἤθελεν ὁρισθῇ διὰ Συνταγματικῆς διατάξεως. Καὶ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει τί θὰ ἠθέλατε νὰ κάμῃ ὁ δικαστὴς ἐκεῖνος; Θὰ ἠθέλατε νὰ ἐπισπεύσῃ, ὅπως εἶπεν ὁ κ. Τσιτσεκλῆς, νὰ περιορίσῃ τὴν ἀνάκρισιν διὰ ν' ἀπολύσῃ τὸν κατηγορούμενον ἢ νὰ τὸν παραπέμψῃ εἰς δίκην, ἢ νὰ ἐκτεθῇ αὐτὸς εἰς τοὺς κινδύνους, τοὺς ὁποίους συνεπάγεται ἡ παράνομος καταπάτησις, ἡ ὁποία θὰ ἐπήρχετο, ἐὰν ἤθελε ὑπερβῇ τὸ ὅριον τὸν Συνταγματικόν, τὸ ὁποῖον θὰ τῷ ἐτίθετο; Θὰ ἠδυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ἂς θέσωμεν χρονικὸν ὅριον τοιοῦτον ὥστε νὰ δύναται νὰ περατώσῃ καὶ τὸ ἔργον του, ἀλλ' ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει οὐδὲν πράττομεν διότι μὲ τὸ Συνηκὸν ὅριον τὸ ὁποῖον θὰ θέσωμεν θὰ ἐφθάναμεν εἰς τὸ ἀντίθετον ἀποτέλεσμα. Θὰ ἔλεγον ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ὅτι θὰ ἠδυνάμεθα νὰ εὕρωμεν μέσον τινὰ ὅρον καὶ ὁ μέσος οὗτος ὅρος εἶνε νὰ ὁρίσωμεν διὰ τοῦ Συντάγματος ὑποχρεωτικὴν τὴν κατάρτισιν νόμου, ὁ ὁποῖος νὰ καθορίζῃ τὰ τοῦ χρόνου τῆς προφυλακίσεως. Τοῦτο θὰ ἔχῃ τὴν ἐκδήλωσιν ἐν πρώτοις τῆς θελήσεως τοῦ λαοῦ ὅτι αἰσθάνεται ἀναπόβαστον τὴν ἀνάγκην νὰ συστήσῃ εἰς τὴν Δικαιοσύνην ὅτι δέον κατὰ πάντα τρόπον νὰ ὑπερασπισθῇ τὴν προσωπικὴν ἐλευθερίαν, θὰ δώσῃ ἄλλον τόνον εἰς τὸν νόμον ὁ ὁποῖος ἤθελε καταρτισθῇ. Ὁ νόμος οὗτος δύναται νὰ καταρτισθῇ ὑπὸ διαφόρους ὅρους ὥστε νὰ εἶνε δυνατὸν νὰ προλαμβάνωνται τὰ κακὰ τὰ ὁποῖα δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ προληφθῶσι διὰ μιᾶς Συντακτικῆς διατάξεως. Θὰ ἠδυνάμεθα ἐκεῖ νὰ ὁρίσωμεν ἴσως καὶ ποινὰς τινὰς κατὰ τοῦ πταίστου δικαστοῦ. Θὰ ἠδυνάμεθα νὰ ὁρίσωμεν ἴσως καὶ ἐκτάκτους περιπτώσεις κατὰ τὰς ὁποίας θὰ ἠδύνατο νὰ παραταθῇ τὸ ὅριον τῆς προφυλακίσεως, λεπτομερείας τοιαύτας αἱ ὁποῖαι θὰ ὑπαγορευθῶσιν εἰς τὸν συντάκτην τοῦ νόμου ἀναλόγως τῶν περιπτώσεων τὰς ὁποίας θὰ ἔχῃ ὑπ' ὄψιν του, ἀλλὰ θὰ εἶνε καὶ ἐκ τῆς μεταβολῆς τῶν πραγμάτων ἄκρως εὐχερὲς εἰς τὸ μέλλον νὰ μετατρέψωμεν τὸν νόμον ὑπὸ τοιούτους ὅρους. Θὰ ἔλεγον νὰ δεχθῶμεν ὡς Συντακτικὴν ἀρχὴν ὅτι πρέπει νὰ ὁρισθῇ ἀναγκαῖος χρόνος προφυλακίσεως. Εἰς τοῦτο θὰ ἐκδηλώσωμεν ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ὅλοι συναισθανόμεθα ὅτι ἡ προσωπικὴ ἐλευθερία πρέπει νὰ εἶνε ἀπέναντι παντὸς σεβαστή, πρέπει πρὸ παντὸς νὰ εἶνε ἀπέναντι ἐκείνων οἱ ὁποῖοι διαχειρίζονται τὴν Δικαιοσύνην, τὸ ὑπέρτατον λειτούργημα τὸ ὁποῖον ἔχει ἀνατεθῇ εἰς αὐτούς, ἀλλ' ἐν ταὐτῷ δὲν θὰ φθάσωμεν εἰς τοὺς περιορισμοὺς ἐκείνους τοὺς μὴ εὐκόλως μεταβλητοὺς καὶ οἱ ὁποῖοι δὲν δύνανται νὰ περιλάβωσι τὰς διαφόρους περιπτώσεις, αἱ ὁποῖαι εἶνε φυσικὸν νὰ παρουσιασθοῦν καὶ τὰς ὁποίας πρέπει νὰ προβλέψωμεν. Ἐὰν οὕτω πως λάβωμεν πρόνοιαν διὰ τοῦ Συντάγματος νομίζω ὅτι ἱκανοποιοῦμεν ὄχι μόνον τὸ αἴσθημα τὸ ὁποῖον ὅλοι ἔχομεν πρὸς προστασίαν τῆς προσωπικῆς ἐλευθερίας, ἀλλ' ἀκόμη διαδηλοῦμεν ὅτι ἐπιτακτικὴ ἀνάγκη παρίσταται ὅπως ὁ σεβασμὸς οὗτος πρὸς τὴν προσωπικὴν ἐλευθερίαν περιρρουρηθῇ καὶ Συνταγματικῶς. Δι' αὐτὸ προτείνω νὰ προστεθῇ μὲν διάταξις εἰς τὸ Σύνταγμα κατὰ τὴν ὁποίαν ἤθελον καθορισθῇ τὰ τοῦ χρόνου τῆς προφυλακίσεως, χωρὶς ὅμως νὰ ὁρίσωμεν καὶ ἀνώτατα καὶ κατώτατα ὅρια. Δὲν πρέπει νὰ εἰμεθα ἀκμπτοι ὅταν ψηφίζωμεν Σύνταγμα. Λύτὴν τὴν πρότασιν εἶχον νὰ κάμω εἰς τὴν Βουλήν, τὴν ὁποίαν ὑποθέτω ὅτι δύναται νὰ δεχθῇ καὶ ὁ κ. Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης, ὁ ὁποῖος ὑπευθύνως χειρίζεται τὴν Δικαιοσύνην σήμερον.

Ὁ κ. **Κ. Ἀγγελόπουλος** (Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης) λέγει ὅτι δὲν ἔχει οὐδεμίαν ἀντίρρησιν νὰ γίνῃ δεκτὴ ἡ πρότασις τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῶν Ἐσωτερικῶν.

Διακόπτεται εἶτα ἡ συνεδρίασις ἵνα ἐπαναληφθῇ τὴν 10μ.μ.

Μετὰ τὴν διακοπὴν

Ὥρᾳ 10 15'. Ὑπαναλαμβάνεται ἡ συνεδρίασις. Συνεχίζεται ἡ συζήτησις ἐπὶ τοῦ 11 ἄρθρου τοῦ Συντάγματος.

Ὁ κ. **Ρ. Κούνδουρος** λέγει ὅτι ἐπιπολάζουν παρ' ἡμῖν περιστάσεις ἀδικαιολογήτου παρατάσεως τῆς προφυλακίσεως καὶ πολλάκις οἱ Δικασταὶ διὰ νὰ δικαιολογήσουν αὐτὴν φθάνουν καὶ εἰς ἐκδοσιν κατακδικαστικῶν ἀποφάσεων. Ἐκτὸς τούτου αἱ διατάξεις περὶ ἀπολύσεως ἐπὶ ἐγγυήσει εἶνε οὐσιαστικῶς ἀνίσοι καὶ ὁ ἔχων οἰκονομικὴν ἐπάρκειαν ἀποφυλακίζεται καὶ ὁ μὴ ἔχων παραμένει προφυλακισμένος. Τοῦτο ἐμφανίζεται καταφανῶς καὶ εἰς ὑποθέσεις ἐν αἷς οἱ δρῶντες εἶνε πολλοὶ καὶ οἱ οἰκονομικῶς ἰσχυρότεροι ἀποφυλακίζονται. Ἑπομένως ὑπάρχει στάδιον διευθετητέον ἀλλὰ τὸ ζήτημα εἰ ἐ ἂν θὰ διευθετηθῇ σήμερον διὰ τοῦ Συντάγματος ἢ διὰ νόμου.

Καθ' ἡμᾶς ἡ προστασία αὐτὴ πρέπει νὰ χορηγηθῇ συνταγματικῶς καὶ ἐφ' ὅσον μάλιστα ἡ δοθεῖσα ἀναστολὴ τελειώνει τὸν Ἰούλιον τοῦ 1927 ἔχομεν καιρὸν νὰ ἁπλουστεύσωμεν τὴν διαδικασίαν εἰς τρόπον ὥστε ἡ νέα διάταξις νὰ ἐφαρμοσθῇ εὐθὺς ἀπὸ τοῦ χρόνου καθ' ὃν λήγει ἡ διὰ τοῦ ψηφίσματος ἀναστολή.

Ὁ κ. **Σ. Σωτηριάδης** λέγει ὅτι καθ' ὅλον τον τὸ μακρὸν δικαστικὸν στάδιον ἀντελήφθη ὅτι κατὰ τὴν λειτουργίαν τῆς Δικαιοσύνης, κατὰ τοὺς τελευταίους ἰδίᾳ χρόνους, παρετηρήθη μία τοιαύτη ἀδιαφορία τῶν δικαστῶν διὰ τὴν προσωπικὴν ἐλευθερίαν τοῦ πολίτου καὶ διὰ τοῦτο ἀπὸ τοῦ 1920 εἶχε καταλήξει εἰς τὴν γνώμην ὅτι ἔπρεπε ἡ ἐλευθερία αὕτη νὰ κατοχυρωθῇ συνταγματικῶς ἀναγραφομένης εἰς τὸ Σύνταγμα παρομοίας πρὸς τὴν συζητουμένην διατάξεως. Ἐλέχθη ὅτι θὰ ἦτο σόλοικον νὰ θέσωμεν διατάξεις δικονομικὰς εἰς τὸ Σύνταγμα, ἀλλὰ ὅλον τὸ ἄρθρον 11 δὲν εἶνε τι ἄλλο παρὰ δικονομικαὶ διατάξεις. Καὶ αἱ διατάξεις αὗται περὶ προσωπικῆς ἐλευθερίας σοφώτατα ἀνεγράφησαν, τοῦ Συντακτικοῦ νομοθέτου ἀντιληφθέντος ὅτι ὑπῆρχε ἀνάγκη τοιαύτης κατοχυρώσεως. Εἰς τὸ πλῆθος τοῦτο τῶν τόσων δικονομικῶν διατάξεων τί θὰ ἐπροσθέτατε μία ἐπὶ πλέον; Ἄλλως τε ὀφείλει τις νὰ ὁμολογήσῃ ὅτι καὶ αἱ τιθέμεναι διὰ τῆς νέας διατάξεως προθεσμίαι προφυλακίσεως καὶ διὰ τὰ πλημμελήματα καὶ διὰ τὰ κακουργήματα εἶνε ἐπαρκεῖς καὶ ἔχομεν ὑποχρέωσιν καὶ ἐντολὴν νὰ προστατεύσωμεν τὴν ἐλευθερίαν τῶν πολιτῶν. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ταχυτέραν κίνησιν τῆς δικαιοσύνης τοῦτο εἶνε καθαρῶς ζήτημα διοικήσεως καὶ πιστώσεων.

Βεβαίως ἀπὸ τὴν διάταξιν καὶ τὰ ὅρια τῆς προφυλακίσεως δύνανται νὰ ἐξαιρεθοῦν τὰ ἀδικήματα τῶν κατοχῆς σεων τοῦ δημοσίου πλούτου, ὑφ' ἣν βαρεῖαν μορφὴν ἐνεφανίσθησαν κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους.

Ὁ κ. **Κ. Ἀγγελόπουλος** (Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης) ἐκφράζει τὴν ἀπορίαν του πῶς ὅλα ταῦτα θέλομεν νὰ κανονίσωμεν διὰ τοῦ Συντάγματος καὶ δὲν ἀρίνομεν τὸν δικανονισμὸν αὐτῶν εἰς τὸν νόμον, τὸν ὁποῖον δυνάμεθα καὶ νὰ βελτιώσωμεν ἀργότερον, ἐνῷ τὸ Σύνταγμα δὲν δυνάμεθα νὰ τὸ τροποποιήσωμεν.

Ὁ κ. **Σ. Σωτηριάδης** ἀπαντᾷ, ὅτι μακρὰ πεῖρα μᾶς ἐπιβάλλει νὰ δυσπιστῶμεν εἰς τὸν νομοθέτην καὶ ἑπομένως ἡ Συνταγματικὴ κατοχύρωσις ἐπιβάλλεται. Ἡ γνώμη συχνῶν τῶν δικαστικῶν ὀργάνων περὶ τῆς διατάξεως θὰ ἐξεταθῇ, λαμβανομένης ὑπ' ὄψιν καὶ τῆς ἐμμόνου προσηλώσεώς των εἰς τοὺς τύπους.

Ὁ κ. **Ν. Δαρβέρης** παρατηρεῖ ὅτι πρὸ τῶν κινδύνων τῆς ἀπολύσεως ἐκ τῶν φυλακῶν τῶν κατεχραστῶν τοῦ δημοσίου πλούτου ἐπιβάλλεται ἡ νομοθετικὴ ρύθμισις τῶν ζητημάτων αὐτῶν ἀναλόγως τῶν ἐκάστοτε παρουσιαζομένων προσφύλων κατὰ τῆς πολιτείας.

Ὁ κ. **Σ. Σωτηριάδης** συνεχίζων λέγει ὅτι ἐρώσον ἔχομεν βεβαιωμένον, ὅτι οἱ ἐντεταλμένοι τὴν προστασίαν τῆς ἐλευθερίας τῶν πολιτῶν ἠμέλησαν καὶ ἀμελοῦν ταύτης, ἐπιβάλλεται ἡ συνταγματικὴ πρόνοια.

Ὁ κ. **Π. Τσιτσεκλῆς** δηλοῖ ὅτι ἐξ ὅσων εἶπεν ὁ ῥήτωρ ἀπεκόμισε τὴν ἐντύπωσιν ὅτι οὗτος δὲν ἔχει ἐμπιστοσύνην οὔτε εἰς τὴν νομοθετικὴν οὔτε εἰς τὴν δικαστικὴν ἐξουσίαν τοῦ παρόντος καὶ τοῦ μέλλοντος.

Ὁ κ. **Σ. Σωτηριάδης** ἀπαντῶν λέγει ὅτι δὲν πρέπει νὰ λησμονῶμεν ὅτι κατὰ τὰ ἔτη τῆς πολιτικῆς κρίσεως ὑπέστη κλονισμὸν ὁ δικαστικὸς κλάδος καὶ εἶνε ἐπιτεταμμένον νὰ εἴπῃ τις ὅτι τὸ δικαστικὸν ἔργον ἀπὸ τότε εἶνε καθαρῶς βιοποριστικὸν ἔργον. Μέχρις ὅτου ἀνυψωθῇ ὁ κλάδος εἰς τὴν προτέραν περιωπήν του καλὸν θὰ εἶνε νὰ λάβωμεν ἐν ὀνόματι τῆς προσωπικῆς ἐλευθερίας τοῦ πολίτου προστατευτικὰ μέτρα.

Ὁ κ. **Γ. Λαζανᾶς** λέγει ἡ ὅλη ἀνασκόπησις τῶν διατάξεων τοῦ ἄρθρου πείθει πάντα ὅτι ἐξ ἐλλείψεως ἐμπιστοσύνης πρὸς τὰς διοικητικὰς καὶ δικαστικὰς ἀρχάς, ἐν σχέσει μὲ τὴν ἐλευθερίαν τοῦ πολίτου, ἐλήφθη τοιαύτη προστατευτικὴ πρόνοια. Συνεπῶς ἡ συζητουμένη προσθήκη εὑρίσκεται ἐν ἁρμονίᾳ πρὸς τὰς ἄλλας διατάξεις. Ἀναλύων εἶτα τὴν διάταξιν τὴν ἀφορῶσαν τὰ ὅρια τῆς προφυλακίσεως διὰ τὰ πλημμελήματα εὑρίσκει ταύτην ἐπαρκῆ. Μόνον διὰ τὰ κακουργήματα ὑπάρχει κίνδυνος καὶ κίνδυνος σοβαρὸς καταστρατηγήσεως ἐκ μέρους τῶν ἐγκληματιῶν, ἐφ' ὅσον δὲν ἄρωμεν τὰ ὅρια τῆς προφυλακίσεως καὶ ἀφίσωμεν ἐλευθέραν τὴν προφυλάκισιν ὑπὸ τὴν κρίσιν τοῦ Συμβουλίου τῶν Ἐφετῶν. Πάντως μία συνταγματικὴ διάταξις ἔστω καὶ γενικὴ ἄνευ λεπτομερειῶν θὰ εἶχε μεγάλην ἐπίδρασιν ἐπὶ τῶν ψυχῶν τῶν δικαστῶν μας, τὰς λεπτομερείας βεβαίως θὰ κανονίσῃ ὁ νόμος, ἀλλὰ οὔτε εἰς τὴν ἔννοιαν τοῦ Συντάγματος, οὔτε εἰς τὸ καθῆκον τῆς Βουλῆς θὰ ἀντέκειτο ἡ προστασία τῆς προσωπικῆς ἐλευθερίας τοῦ πολίτου διὰ τῆς ἄρσεως τῶν ἀδικαιολογήτων παρατεταμένων προφυλακίσεων. Προχωρῶν τονίζει ὅτι τροποποιουμένης εἰς ἃ σημεῖα ἐθιξε τῆς προτεινομένης προσθήκης θὰ ἐπιτευχθῇ νὰ γίνῃ ἔναρξις βελτιώσεως τῆς ἀπονομῆς τῆς ποινικῆς δικαιοσύνης. Ὁ δικαστικὸς κόσμος ἂν διεμαρτυρήθη διὰ τὰς διατάξεις ταύτας, διεμαρτυρήθη διότι δὲν θέλει περιορισμοὺς εἰς τὰ ἀνατεθειμένα αὐτῷ καθήκοντα.

Κ. Ἀγγελόπουλος (Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης). Δὲν διεμαρτυρήθη οὐδείς. Μόνον συστάσεις ὑπέσχον πάντες οἱ ἀνώτεροι δικαστικοὶ ὅπως τὰ ζητήματα ταῦτα ρυθμισθοῦν νομοθετικῶς.

Ὁ κ. **Γ. Λαζανᾶς** συνεχίζων λέγει ὅτι τὰς συστάσεις ἔστω ταύτας τὰς ἀπευθύνει ἡ δικαστικὴ ἱεραρχία διότι δὲν θέλει περιορισμοὺς εἰς τὸ ἔργον της. Καὶ ὅμως τοιαῦται περιοριστικαὶ διατάξεις ὑπάρχουν εἰς τὸν νόμον περὶ ζωοκλοπῆς καὶ διὰ νὰ ὑπάρχουν τοιαῦται, τὰ ἀδικήματα ταῦτα παραιωῦνται ταχύτατα. Ἀναλύων εἶτα τὴν διάταξιν τῆς 4 παραγράφου νομίζει ὅτι ἡ πενθήμερος προθεσμία πρέπει νὰ μειωθῇ εἰς τριήμερον καὶ νὰ μείνῃ μόνον πενθήμερος αἰτήσει τοῦ κατηγορουμένου.

Ὁ κ. **Σ. Οἰκονομίδης** λέγει ὅτι εἶνε κεκηρυγμένος ὑπὲρ τῆς παραμονῆς τῆς διατάξεως ἐν τῷ Συντάγματι· δὲν ἐπετρέπετο ὅμως διὰ τῆς ἀενάου ἐπιθέσεως κατὰ τῆς Δικαιοσύνης μας νὰ κλονίζωμεν τὴν ἐμπιστοσύνην τῶν πολιτῶν πρὸς τοὺς δικαστάς μας· πραγματευόμενος τὴν οὐσίαν τῆς προσθήκης φρονεῖ ὅτι ἐφόσον πρόκειται περὶ θεμελιώδους δικαιώματος τοῦ πολίτου ὀφείλομεν νὰ τὸ προστατεύσωμεν πρακτικῶς καὶ οὐσιαστικῶς. Καὶ διὰ τοῦτο θὰ ἀποτελέσῃ τίτλον τῆς Βουλῆς πέρα περιφρουρήσεως τῆς ἐλευθερίας τοῦ πολίτου διὰ τοιούτων διατάξεων Συνταγματικῶν, ἐπαρκουμένου εἰς τὸν νομοθέτην νὰ κανονίσῃ πᾶσαν ἄλλην λεπτομέρειαν.

Ὁ κ. **Κ. Ἀγγελόπουλος.** (Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης) λέγει ὅτι δὲν κινδυνεύει ἡ ἐλευθερία τοῦ πολίτου ἐκ τῆς δικαστικῆς ἀρχῆς, ἡ ὁποία προστατεύει τὴν προσωπικὴν ἐλευθερίαν τῶν πολιτῶν καὶ δὲν τὴν ἐπιβουλεύεται.

Ὁ κ. **Σ. Οἰκονομίδης** λέγει ὅτι τὸ Σύνταγμα εἶνε νόμος βασικὸς καὶ διαρκὴς καὶ ἐπιμένοντες νὰ τεθοῦν ἐν αὐτῷ διατάξεις ὑπὲρ προστασίας τῆς προσωπικῆς ἐλευθερίας σκοπεύομεν νὰ θέσωμεν φραγμοὺς πραγματικοὺς κατὰ πάσης καὶ παντοίας ὑπερβασίας ἢ καταχρήσεως. Ἡ τυχὸν ἐλαττωματικὴ κατάστασις τῆς δικαιοσύνης δὲν εἰμπορεῖ νὰ μᾶς ἐπιβάλλει νὰ προταρμύσωμεν αὐτὴν πρὸς τὸ Σύνταγμα. Τοὐναντίον ἔχομεν ὅλα τὰ μέσα καὶ Διοικητικὰ καὶ νομοθετικὰ νὰ ἄρωμεν μὲν τὴν κατάστασιν ταύτην παρὰ νὰ τὴν ἔχωμεν ἐμπόδιον διὰ τὴν Συνταγματικὴν κατοχύρωσιν τῆς προσωπικῆς ἐλευθερίας τῶν πολιτῶν, διὰ τὴν ὁποίαν κατ' ἀρχὴν δὲν ἔπρεπε νὰ ὑπάρξῃ καμμία ἀντίρρησις.

Ὁ κ. **Γ. Μπακόπουλος** παρατηρεῖ ὅτι δύνανται ὅλα ταῦτα νὰ κανονισθοῦν διὰ νόμου καταρτιζομένου ἀπὸ εἰδικούς.

Ὁ κ. **Σ. Οἰκονομίδης,** συνεχίζων λέγει ὅτι ὁ νόμος εἶνε ἀμετάβλητος καὶ διὰ τοῦτο θέλομεν Συνταγματικὴν κατοχύρωσιν.

Ὁ κ. **Ι. Ράλλης** ἐρωτᾷ ποῖος ὁ λόγος δι' ὃν ἐπιμένουν οἱ ἀντιλέγοντες καὶ ἰδίᾳ ὁ κ. Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης νὰ μὴ ἀναγραφῇ περιοριστικὴ διάταξις τῆς προφυλακίσεως ἐπὶ πλημμελήματων. Ἀσφαλῶς λέγει θὰ πρόκειται περὶ τοῦ γνωστοῦ προσώπου ὅπερ ὑπηνίχθην κατὰ τὴν συζήτησιν τοῦ ψηφίσματος τῆς ἀναστολῆς τοῦ ἐδ. ὁ τοῦ ἄρθρου 11 τοῦ Συντάγματος.

Ὁ κ. **Κ. Ἀγγελόπουλος** λέγει ὅτι ἡ παράτασις ἐκείνη τῆς προφυλακίσεως διὰ τοῦ ψηφίσματος ἐγένετο κατόπιν ὑποδείξεως τῶν δικαστικῶν ἀρχῶν, διὰ λόγους γενικοὺς καὶ οὐχὶ δι' ἓν καὶ μόνον πρόσωπον.

Ὁ κ. **Ι. Ράλλης** λυπεῖται διὰ τὴν ὑποδειξιν ταύτην τῶν δικαστικῶν τούτων, οἱ ὁποῖοι ἀποδεικνύουν ὅτι οὐδεμίαν ἔχουν συνείδησιν τῆς ἐλευθερίας τῶν πολιτῶν. Ὑπομιμνήσκει ὅτι ὅταν μετὰ τοῦ κ. Κώτσου ὑπέβαλε τὴν πρότασιν περὶ φανερᾶς ἀνακρίσεως ὅλοι οἱ δικαστικοὶ ἐξηγέρθησαν ἐναντίον τῆς προτάσεως ἐκείνης, ἡ ὁποία κατήργησε τὰ βασανιστήρια.

Ὁ κ. **Κ. Ἀγγελόπουλος** (Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης) ἐκφράζει τὴν λύπην του διότι ἀξιότιμοι συνάδελφοι λέγουσι τοιαῦτα περὶ δικαστῶν, οἱ ὁποῖοι εὑρίσκονται εἰς τὴν θέσιν των ὥστε νὰ ὑποδεικνύωσιν ὅτι ἐπιβάλλονται νὰ ληφθῶσι μέτρα ἐπ' ἀγαθῷ τῆς Δικαιοσύνης.

Ὁ κ. **Ι. Ράλλης** λέγει ὅτι λυπεῖται ὡσαύτως διὰ τὴν ἀλήθειαν τῶν παρ' αὐτοῦ λεχθέντων.

Ὁ κ. **Σ. Οἰκονομίδης** συνεχίζων λέγει ὅτι, ἐὰν τυχὸν ἐκ τῆς διατάξεως προκύψουν δυσχέρειαί τινες, δυνάμεθα νὰ λάβωμεν νομοθετικὸν μέτρον. Συνεπῶς οὐδεὶς δισταγμὸς ἐπιτρέπεται διὰ τὴν ἀναγραφὴν τῆς προσθήκης, ἀξιουμένης ἀπὸ τὴν ψυχὴν τοῦ λαοῦ.

Ὁ κ. **Τ. Ἀναστασίου** εἶμαι, λέγει, ὑποχρεωμένος νὰ συμφωνήσω μὲ τοὺς ὑποστηρίζαντας τὴν ἐπὶ τὸ φιλελευθερώτερον διατύπωσιν τοῦ ἄρθρου, χάριν τῆς ἐξασφαλίσεως τῆς προσωπικῆς ἐλευθερίας τῶν πολιτῶν. Εἶνε τόσαι αἱ καταχρήσεις κατὰ τῆς προσωπικῆς ἐλευθερίας τῶν πολιτῶν, ὥστε μετὰ πεποιθήσεως δύναταί τις νὰ εἴπῃ ὅτι εἰς τὰς ἐπαρχίας τουλάχιστον δὲν ὑρίσταται τοιαύτη προσωπικὴ ἐλευθερία. Ἀλλὰ καὶ θὰ ἔπρεπε ἡ κατοχύρωσις αὕτη νὰ γίνῃ διὰ ν' ἀπαλλαχθῇ ὁ δικαστικὸς κόσμος καὶ μιᾶς ἀσυνειδησίας συνειδητῆς. Θὰ ἠδυνάμην νὰ εἴπω διότι πολλάκις οἱ δικασταὶ κολλοῦν εἰς τὸ μέτωπον τοῦ προφυλακι-

σθέντος μίαν καταδικαστικὴν ἀπόφασιν ἁπλῶς καὶ μόνον ἵνα συμψηφισθῇ ὁ χρόνος τῆς προφυλακίσεως. Ἀναφέρει ἀκολούθως διάφορα παραδείγματα ἵνα καταδείξῃ ὅτι αἱ παρεμβαλλόμεναι δυσκολίαι προέρχονται πάντοτε ἐκ μέρους τῶν δικαστικῶν ἀρχῶν, αἱ ὁποῖαι δὲν κατορθώνουν νὰ περατώσουν οὔτε μίαν δικογραφίαν. Ἐκ τῶν λεχθέντων δὲν θίγεται ἡ Δικαιοσύνη, ὡς νομίζει ὁ κ. Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης, τουναντίον μάλιστα ἡ Δικαιοσύνη θέλει ἐξυψωθῇ ὅταν εἴπωμεν τὴν ἀλήθειαν. Ὅσον ἀφορᾷ τὸ λεχθὲν ὅτι τὸ ζήτημα ἀποτελεῖ ἀντικείμενον νόμου φρονεῖ ὅτι ἡ παραπομπὴ αὕτη εἰς τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν εἶνε παραπομπὴ εἰς τὰς ἑλληνικὰς καλένδας.

Ὁ κ. **Κ. Καλκάνης** λέγει ὅτι τὸ ἄρθρον τοῦτο τοῦ Συντάγματος θεωρεῖ ὡς ἓν ἐκ τῶν μᾶλλον σοβαρωτέρων, ἀποδίδει δὲ εἰς αὐτὸ ὑψίστην σημασίαν διότι προνοεῖ καὶ προβλέπει περὶ τοῦ ὑψίστου δικαιώματος τοῦ πολίτου, περὶ τῆς προσωπικῆς του ἐλευθερίας. Διὰ τοῦτο ἡ διεξαχθεῖσα συζήτησις εἶνε ἀπολύτως δικαιολογημένη. Οἱ ἀντιφρονοῦντες πρέπει νὰ λάβωσιν ὑπ' ὄψιν ὅτι αἱ δικαστικαὶ ἀρχαὶ εἰς πολλὰς περιπτώσεις αὐταὶ αὗται ἀναγνωρίζουν ἀθώους τοὺς προφυλακισθέντας. Πρέπει διὰ τοῦτο νὰ ὑπάρξῃ εἷς φραγμὸς ἐν τῷ Συντάγματι, τῆς διατάξεως διατυπουμένης ὡς εἶχε πρότερον. Οἱ νόμοι λέγει πρέπει νὰ εἶνε ἴσοι δι' ὅλους, ὁ δὲ νόμος τῆς ἐπὶ ἐγγυήσει ἀπολύσεως εἶνε νόμος ἄνισος. Περαίνων λέγει, ὅτι ὁ ἐν τῷ Συντάγματι τεθεισόμενος φραγμὸς θέλει συντελέσει εἰς τὴν ἀνύψωσιν τοῦ γοήτρου τῆς Δικαιοσύνης.

Ὁ **Σ. Ἀλεξιάδης** λέγει ὅτι οὐδέποτε ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία ἠσχολήθη διὰ τὴν καθιέρωσιν κανόνος πρὸς καθορισμὸν ἀνωτάτου ὁρίου προφυλακίσεως· τοῦτο δὲ μέχρι τοῦ 1917 ὅτε δι' ἑνὸς Διατάγματος ἐξεδιώχθησαν ἀθρόως ἱκανώτατοι δικασταί, ἀντ' αὐτῶν δὲ εἰσῆλθον ἀνίκανοι. Τὰ προαναφερθέντα ἄτοπα ὀφείλονται εἰς τὴν κατωτέραν δικαιοσύνην, ἡ ὁποία δὲν εὑρίσκεται εἰς τὸ ὕψος τῆς ἀποστολῆς της. Μόνον δὲ μία ἐκκαθάρισις τῆς Δικαιοσύνης θὰ ὁδηγήσῃ εἰς τὴν ἄρσιν τῶν ἀτόπων τούτων.

Ὁ κ. **Π. Ἀλεξανδρῆς** λέγει ὅτι, ἐκ τῆς εἰσαγγελικῆς του πείρας ἐσχημάτισε τὴν γνώμην ὅτι ἡ Βουλὴ δὲν πρέπει νὰ ἐπιφέρῃ οὐδεμίαν μεταβολὴν εἰς τὸ ἄρθρον ὡς διετυπώθη ὑπὸ τῆς Συνταγματικῆς Ἐπιτροπῆς, διότι πᾶσα προσθήκη τῆς διατάξεως θὰ ἔχῃ ὡς ἀποτέλεσμα τὴν ἀπόλυσιν ἐκ τῶν φυλακῶν ὅλων τῶν ἐγκληματιῶν. Κράτη, λέγει, ἔχοντα ὅλα τὰ μέσα, ἔχοντα καὶ εἰδικοὺς ἀκόμη ἀνακριτὰς δὲν ἔχουσι αὐτοὺς τοὺς περιορισμούς, ἐνῷ ἡμεῖς στερούμεθα τῶν εἰδικῶν αὐτῶν ἀνακριτῶν καὶ ἔχομεν καὶ δικαστὰς εἰσελθόντας εἰς τὴν δικαιοσύνην ἄνευ οὐδεμιᾶς δοκιμασίας. Ἀλλὰ καὶ εἰς οὐδὲν ἐκ τῶν προηγουμένων Συνταγμάτων ἀνεγράφοντο οἱ περιορισμοὶ οὗτοι. Ὡς πρὸς τὸν νόμον τῆς φανερᾶς ἀνακρίσεως, λέγει ὅτι, δι' ἕνα κατηγορούμενον ἔχοντα πεπειραμένον δικηγόρον ἀποτελεῖ μέγα εὐεργέτημα διότι ὄχι μόνον δύναται νὰ δυσχεράνῃ τὸ ἔργον τῆς ἀνακρίσεως ἀλλὰ καὶ νὰ ἀθωωθῇ ἔτι. Τὰ ὅρια τῆς προφυλακίσεως λέγει πρέπει νὰ τεθῶσι διὰ νόμου καὶ οὐχὶ διὰ τοῦ Συντάγματος, διότι ἂν τεθοῦν εἰς τὸ Σύνταγμα τὰ ἀποτελέσματα θὰ εἶναι ὀλέθρια.

Ὁ κ. **Γ. Γεωργιάδης** λέγει ὅτι ὑπάρχει μία ἁπλῆ ἔννοια ἐν τῇ δικαιοσύνῃ ὅτι αὕτη δὲν ἔχει σκοπὸν νὰ τιμωρήσῃ πολλοὺς ἀθώους ἵνα ἀνακαλύψῃ τὸ ἔνοχον, ἀλλὰ ἀντιθέτως νὰ ἀπαλλάξῃ καὶ ἐνόχους ἔτι ἵνα μὴ τιμωρηθῶσιν ἀθῷοι, εἶνε δὲ τόσον ἰσχυρὰ ἡ πίεσις τῆς κοινῆς γνώμης διὰ τὴν ἀνόρθωσιν μιᾶς ἀδικίας ὥστε νὰ πείσῃ τὸ ἐπιχείρημα αὐτὸ καὶ μόνον, τὸν κ. Ὑπουργὸν τῆς Δικαιοσύνης. Παρουσιάσθη τὸ φαινόμενον νὰ παραπέμπωνται δι' ἀδικήματα στάσεως, μὴ χαρακτηριζόμενα ἐν τῷ ποινικῷ νόμῳ ὡς ἀδικήματα πολιτικά, καὶ νὰ παραμένωσιν ἐπὶ ὁλόκληρα ἔτη ἐν προφυλακίσει. Δι' αὐτοὺς τοὺς λόγους πρέπει νὰ τεθῇ ἓν ὅριον ἐν τῇ προθεσμίᾳ τῆς προφυλακίσεως.

Ὁ κ. **Σ. Ταλιαδοῦρος** λέγει ὅτι καὶ οἱ ἀντιφρονοῦντες πρὸς τὴν γνώμην του δέχονται κατὰ βάσιν τὰς ἀντιλήψεις του, ὑποστηρίζουν δηλ. πάντες τὴν ἀτομικὴν ἐλευθερίαν, καὶ λέγουν ὅτι ὅλαι αἱ σχετικαὶ διατάξεις τοῦ ἄρθρου τούτου εἶναι δικονομικαί, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει διατί νὰ μὴ τεθῇ ἡ διάταξις τῆς προθεσμίας τῆς προφυλακίσεως, ἀφοῦ δι' ἄλλων διατάξεων ἀποδεικνύεται ὅτι δὲν ὑπάρχει ἐμπιστοσύνη εἰς τὸν ἀνακριτὴν καὶ καθορίζεται χρονικὸν ὅριον διὰ τὴν ἔκδοσιν τοῦ ἐντάλματος ἢ διὰ τὴν ἀπόλυσιν τοῦ συλληφθέντος. Διατί λοιπὸν νὰ ἀπορρίψωμεν τὸ μεῖζον καὶ νὰ δεχθῶμεν τὸ ἔλασσον, καὶ ὁ Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης ἐδέχθη τὴν ἄποψίν μου παραδεχθεὶς ἵνα διὰ νόμου καθορισθῇ προθεσμία διὰ τὴν προφυλάκισιν, ἀλλὰ ἐκ τῆς μακρᾶς πείρας ἣν ἔχομεν συνάγεται ὅτι τοιοῦτοι νόμοι δὲν γίνονται. Τὸ ζήτημα δὲν εἶναι νὰ προσαρμοσθῇ τὸ Σύνταγμα πρὸς τοὺς νόμους, ἀλλὰ οἱ νόμοι πρὸς τὸ Σύνταγμα, ὅταν δὲ τεθῇ συνταγματικὴ κύρωσις τότε θὰ ἔλθῃ καὶ ὁ νόμος νὰ συνταχθῇ πρὸς τὸ Σύνταγμα. Καὶ ἢ πρέπει νὰ διαγραφῶσιν ὅλαι αἱ παράγραφοι τοῦ ἄρθρου πλὴν τῆς πρώτης ἢ νὰ γίνῃ δεκτὴ ἡ τροπολογία αὕτη.

Κηρύσσεται μετὰ τοῦτο ἡ συζήτησις περαιωμένη ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 11.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** λέγει ὅτι ὑπεβλήθη πρότασις περὶ ψηφοφορίας δι' ὀνομαστικῆς κλήσεως.

Ἡ Βουλὴ δέχεται ὅπως ἡ ψηφοφορία διεξαχθῇ κατὰ τὴν αὐριανὴν συνεδρίασιν λύεται δὲ ἡ συνεδρίασις ὥρᾳ 1.15' π.μ. διὰ τὴν 4 1)2 μ. μ. τῆς αὔριον.

Ὁ Πρόεδρος
Θ. ΣΟΦΟΥΛΗΣ

Οἱ Γραμματεῖς
Μ. Λαΐλιος,
Θ. Τσιριμῶκος

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΚΕ'

Τῆς 3 Φεβρουαρίου 1927

Ὥρᾳ 5. 15' μ. μ. ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς ἕδρας κηρύσσει τὴν ἔναρξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει ν' ἀνοιχθῶσι τὰ θεωρεῖα.

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικὰ τῆς χθεσινῆς συνεδριάσεως.

Ἀνακοινοῦνται τὰ ἑξῆς:

Οἱ κάτοικοι τῆς Κοινότητος Μουσταφουλίου ζητοῦν ἅμα τῇ ἀποξηράνσει τῆς Λίμνης Τριχωνίτιδος νὰ τοὺς χορηγηθῶσιν 2000 στρέμματα πρὸς ἀποκατάστασιν τῶν ἀκτημόνων γεωργῶν.

Πολλοὶ συνεταιρισμοὶ ἐκπροσωποῦντες πεντακισχιλίας οἰκογενείας διαμαρτύρονται διὰ τὴν ὑπὸ τῶν κουμμουνιστῶν Βουλευτῶν ἐνέργειαν πρὸς κατάργησιν τοῦ νόμου 286, περὶ ἀπαγορεύσεως ἐξαγωγῆς ἀνεπεξεργάστων καπνῶν.

Ἡ Ὁμοσπονδία τῶν ἐπαγγελματιῶν Ἀθηνῶν ὡς ἀντιπρόσωπος 32 ἐπαγγελματικῶν βιοτεχνικῶν σωματείων ζητεῖ τὴν ἀκύρωσιν τῆς συμβάσεως τοῦ Δημοσίου μετὰ τῆς Ἑταιρείας Πάουερ-Αντ-Τράξιον.

Ὁ Δήμαρχος Μεσολογγίου ζητεῖ ὅπως ἐν τῷ προϋπολογισμῷ τοῦ Κράτους ἀναγραφῇ ποσὸν ἀνάλογον διὰ τὴν συντήρησιν τοῦ κήπου τῶν Ἡρώων, ἔνθα εὑρίσκονται οἱ τάφοι καὶ τὰ μνημεῖα τῶν θυσιασθέντων διὰ τὴν ἐλευθερίαν τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους.

Οἱ ἀχθοφόροι τῶν Κρητικῶν Σιδηροδρόμων ὑποβάλλουσιν ὑπόμνημα διὰ τὴν οἰκονομικὴν καὶ ἠθικὴν ἀνύψωσίν των.

Τὸ Δημοτικὸν Συμβούλιον Θεσσαλονίκης παρακαλεῖ ὅπως διαταχθῇ ἡ ἄμεσος λειτουργία τοῦ ταμείου ἐκπαιδευτικῆς προνοίας συμφώνως τοῖς νόμοις 2142 καὶ 2508.

Ὁ Πρόεδρος τοῦ Ἐμπορικοῦ Συλλόγου Γυθείου ζητεῖ τὴν αὔξησιν τῆς πιστώσεως πρὸς ἀποπεράτωσιν τῆς ὁδοῦ Γυθείου-Σκάλας εἰς δραχμὰς 1.500.000.

Ὁ Σύνδεσμος τῶν ἀποστράτων ἀξιωματικῶν στρατοῦ ξηρᾶς ὑποβάλλει ὑπόμνημα περὶ ἀποδόσεως μέρους τῶν ὑπὸ τοῦ Κράτους ὀφειλομένων εἰς τὸ Μετοχικὸν Ταμεῖον Στρατοῦ.

Ὁ Ἰωάννης Ἰωάννου κάτοικος Λαμίας παρακαλεῖ τὴν Βουλὴν νὰ τὸν ἐπαναφέρῃ εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ ἐνωμοτάρχου, διαγραφέντα ἐκ τῶν τάξεων τοῦ Στρατοῦ λόγῳ τῶν πολιτικῶν του φρονημάτων.

Ὁ Λεσβιακὸς Λαὸς διαμαρτύρεται διὰ τὴν ἐπιβράδυνσιν τῆς ψηφίσεως τοῦ νομοσχεδίου «περὶ ὑπαγωγῆς τοῦ Πρωτοδικείου Λέσβου εἰς τὸ Ἐφετεῖον Ἀθηνῶν.

Ὁ Γεωργικὸς Πιστωτικὸς Συνεταιρισμὸς Φαρσάλων διαμαρτύρεται διὰ τὰς χορηγουμένας ἐπανειλημμένας παρατάσεις καταβολῆς ἐνοικίου φόρου δεκάτης εἰς τοὺς ἐνοικιαστάς.

Ὁ Σύνδεσμος τῶν ὀπωρεμπόρων Θεσσαλονίκης διαμαρτύρεται διὰ τὴν ἄδικον καὶ δημευτικὴν κατάταξιν τῶν ἐπιτηδευματιῶν ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς τῆς οἰκονομικῆς Ἐφορείας Θεσσαλονίκης.

Οἱ πρὸ τριετίας ἐγκατεστημένοι πρόσφυγες ἐν τῷ συνοικισμῷ «Νέα Μπάφρα» παρακαλοῦν τὴν Βουλὴν ὅπως μεριμνήσῃ διὰ τὴν ὁριστικὴν ἀποκατάστασίν των.

Οἱ πρώην Ἀνακτορικοὶ ὑπάλληλοι ζητοῦν τὴν ἄμεσον ἐφαρμογὴν τοῦ διατάγματος ὅπερ ἐξέδωκεν ἡ Κυβέρνησις Παπαναστασίου διὰ τὴν χορήγησιν συντάξεως εἰς αὐτούς.

Οἱ κάτοικοι τῆς Κοινότητος Εὐδοινοχωρίου ὑποβάλλουσιν ὑπόμνημα διὰ τὴν ἐπιβολὴν φορολογίας ἐπὶ τοῦ ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ εἰσαγομένου σαρωθροχόρτου. κλπ.

Τὸ Ἐργατικὸν Συνδικᾶτον Ἐπισιτισμοῦ ἡ «Πρόοδος» ὑποβάλλει ὑπόμνημα διὰ τὴν ἄμεσον ἵδρυσιν Ταμείου Ἀνεργίας, τὴν αὐστηρὰν ἐφαρμογὴν τῶν ἐργατικῶν νόμων κλπ.

Ἐπίσης ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνακοινοῖ ὅτι ἡ Ἐξεταστικὴ Ἐπιτροπὴ ἐπὶ τῆς διαχειρίσεως τῆς Ἀεροπορικῆς Ἀμύνης κατηρτίσθη ὡς ἑξῆς:

Δ. Βοκοτόπουλος, Σ. Στάης, Ν. Καμπάνης, Κ. Σωτηριάδης, Γ. Κίνιας, Φ. Μοσχοῦλας, Ι. Καλογερᾶς, Α. Στρατηγόπουλος, Ι. Τσιγκόλης, Π. Πετρίδης, Α. Κουτσοπέταλος, Α. Μάρκου, Δ. Μπότσαρης, Δ. Φλωριᾶς, Χ. Βοζίκης, Θ. Χαδίνης, Β. Καραπαναγιώτης, Γ. Κακουλίδης, Π. Τσιτσεκλῆς, Θ. Χρυσοβέργης, Κ. Σῖμος, Ε. Φωτάκης, Θ. Γρηγορίου, Α. Βαλαωρίτης, Γ. Βοραζάνης, Ν. Δαρβέρης, Γ. Βαρβούτης, Ι. Σπετσιώτης καὶ Ν. Βλιάμος.

Ἡ δὲ Ἐπιτροπὴ ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν ὑποθέσεων κατηρτίσθη ὡς ἑξῆς:

Κ. Γόντικας, Γ. Ἐξηντάρης, Α. Μυλωνᾶς, Α. Σαχτούρης, Π. Πετρίδης, Γ. Σακκλῆς, Γ. Τσακανίκας, Γ. Καλδῆς, Σ. Στάης, Ι. Καυταντζόγλου, Δ. Χατζίσκος, Ἀλ. Ἐμπειρῖκος, Ν. Κρανιωτάκης, Γ. Μαρῆς, Κ. Γκότσης, Χ. Λαδᾶς, Ι. Βαλαλᾶς, Φ. Δραγούμης, Γ. Σίδερης, Ν. Μπακόπουλος, Α. Θεολογίτης, Α. Μητσοτάκης, Σ. Μανταφούνης, Σ. Χασιώτης, Γ. Πεσματσόγλου, Κ. Τσαλδάρης, Δ. Κάκκαβος, Ε. Μαβάτσος, Σ. Ταλιαδοῦρος καὶ Α. Παχνός.

Πρὸ τῆς Ἡμερησίας Διατάξεως ὁ κ. **Φ. Μοσχοῦλας** λαμβάνων τὸν λόγον ἐφιστᾷ τὴν προσοχὴν τῆς Βουλῆς περὶ τῆς ἀνάγκης λήψεως μέτρων διότι μετὰ τὴν κατάργησιν τοῦ νόμου περὶ ἀγροφυλακῆς ὅλη ἡ ὕπαιθρος χώρα ἔμεινεν ἐκτεθειμένη εἰς τὴν διάθεσιν τῶν ἀγροζημιωτῶν. Ἐπίσης ἄμεσος φροντὶς ὀφείλει νὰ ληφθῇ διὰ τὰς χαλαζοπλήκτους περιφερείας καὶ οἱ κ. κ. Ὑπουργοὶ πρέπει νὰ δώσουν μίαν ἀπάντησιν.

Ὁ κ. **Μ. Τσαρλαμπᾶς** προτείνει ὅπως, σχετικῶς πρὸς τὸ ζήτημα τῆς ἀγροφυλακῆς, καταρτισθῇ ἐπιτροπὴ πρὸς μελέτην τοῦ ζητήματος καὶ ὑποβολὴν εἰς τὴν Βουλὴν τοῦ πορίσματός της.

Ὁ κ. **Τ. Ἀναστασίου** λέγει ὅτι τὰ ὑπὸ τοῦ κ. Μοσχούλα θιγέντα ζητήματα τῆς ἀγροφυλακῆς καὶ τῶν χαλαζοπλήκτων εἶνε σοβαρώτατα καὶ ἐνδιαφέρουν σύμπασαν τὴν Ἑλλάδα, καὶ ὀφείλουν νὰ συζητηθοῦν ταχύτατα.

Ὁ κ. **Α. Ἀργυρὸς** (Ὑπουργὸς τῆς Παιδείας) ὑποβάλλει νομοσχέδιον «περὶ ἐγγραφῆς καὶ ἐξετάσεως φοιτητῶν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν».

Ὁ κ. **Α. Μιχαλακόπουλος** (Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν) ὑποβάλλει σχέδιον ψηφίσματος «περὶ τῶν προνομίων καὶ τῆς διοικήσεως τοῦ Ἁγίου Ὄρους καὶ περὶ κυρώσεως τοῦ ἀπὸ 10 Σεπτεμβρίου 1926 Ν. Δ. «περὶ κυρώσεως τοῦ καταστατικοῦ χάρτου τοῦ Ἁγίου Ὄρους».

Οἱ κ. κ. **Γ. Μπανιᾶς, Μ. Τσαρλαμπᾶς, Σ. Παϊπέτης** καὶ **Ε. Βελλιανίτης** ὑποβάλλουσι πρότασιν ψηφίσματος «περὶ συμπληρώσεως τοῦ ἄρθρου 102 τοῦ νόμου 3363 περὶ ἐκλογῆς βουλευτῶν».

Ὁ κ. **Γ. Κακουλίδης** ὑποβάλλει πρότασιν ψηφίσματος «περὶ τροποποιήσεως τῆς συμβάσεως Πάουερ κ.λ.π.»

Εἰσέρχεται εἶτα ἡ Βουλὴ εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν τῆς Νομοθετικῆς ἐργασίας

Ὁ κ. **Πρόεδρος** λέγει ὅτι πρῶτον ἀντικείμενον τῆς ἡμερησίας διατάξεως εἶνε ἡ ψηφοφορία ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 11.

Ἀναγινώσκονται ὑπὸ τοῦ κ. Γραμματέως αἱ ἐπὶ τοῦ ἄρθρου τούτου τροπολογίαι.

Προκειμένου μετὰ τοῦτο νὰ διεξαχθῇ ἡ δι' ὀνομαστικῆς κλήσεως ψηφοφορία ὁ κ. **Π. Μερλόπουλος** λέγει ὅτι δὲν δύναται νὰ τεθῇ εἰς ψηφοφορίαν ἡ κειμένη καὶ ἰσχύουσα διάταξις τοῦ Συντάγματος, ἀλλὰ τὸ ἄρθρον 11 ὡς διετυπώθη ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς.

Ὁ κ. **Π. Τσιτσεκλῆς** λέγει ὅτι ἀναμφισβητήτως προέχει ἡ διατύπωσις τοῦ ἄρθρου ὡς ἐγένετο ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς.

Ὁ κ. **Β. Σαγιᾶς** φρονεῖ ὅτι πρέπει νὰ τεθῇ εἰς ψηφοφορίαν τὸ ἄρθρον τοῦ ἐν ἰσχύϊ Συντάγματος.

Ὁ κ. **Ρ. Κούνδουρος** λέγει ὅτι ἡ ψηφοφορία πρέπει νὰ διεξαχθῇ ἐπὶ τῆς § 6 τοῦ ἄρθρου 11 συμφώνως πρὸς τὴν ὑποβληθεῖσαν πρότασιν.

Ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** λέγει ὅτι τὸ ζήτημα δὲν ἔχει σοβαρότητα καὶ δύναται νὰ τεθῇ εἰς ψηφοφορίαν ἡ πρότασις τῆς ἐπιτροπῆς.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** λέγει ὅτι ἀκριβῶς οὕτως ἤθελε διατυπώσει τὸ ζήτημα.

Καλοῦνται ὡς ψηφολέκται οἱ βουλευταὶ κ. κ. **Γ. Λαζανᾶς** καὶ **Α. Κουτσοπέταλος** ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν τῶν ὁποίων ἄρχεται ἡ δι' ὀνομαστικῆς κλήσεως ψηφοφορία, τοῦ ζητήματος τεθέντος οὕτω.

Οἱ παραδεχόμενοι τὸ ἄρθρον 11 ὡς διετυπώθη ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς λέγουσι «ναὶ» οἱ δὲ μὴ παραδεχόμενοι αὐτὸ λέγουσιν «ὄχι».

Περατωθείσης τῆς ψηφοφορίας καὶ γενομένης τῆς διαλογῆς προέκυψε τὸ ἑξῆς ἀποτέλεσμα.

Ἐψηφοφόρησαν ἐν ὅλῳ 161.
Εἶπον ναὶ 93
Εἶπον ὄχι 60
Ἠρνήθησαν ψῆφον 8

Κατὰ τὸ παρατιθέμενον πρωτόκολλον.

Κ. Ἀγγελόπουλος ......Ν
Ν. Ἀμηρᾶς ....
Μιχ. Ἀργυρόπουλος ....
Χαρ. Βοζίκης ....
Γ. Γεωργιάδης ......Ο
Κ. Δεμερτζῆς ......Ο
Α. Δουληγερίδης ......
Γ. Ἐμπειρῖκος ......Ν
Ἐμ. Ἐμμανουηλίδης ..Ν
Ἰωάν. Καλογερᾶς ....Ν
Ν. Κρανιωτάκης ....Ν
Χρ. Λαδᾶς ......Ν
Θ. Νικολούδης ......
Γ. Μερκούρης ......Ο
Δ. Μπαμπάκος ......Ν
Ἰωάν. Ράλλης ......
Ἀντ. Στρατηγόπουλος ..Ν
Π. Τσιτσεκλῆς ......Ν
Γ. Ἀθανασιάδης ......
Γ. Ἀλεξανδρόπουλος ....
Γ. Καλαντζόπουλος ....
Ι. Καναβὸς ......Ν
Δ. Κατσάνος ......
Γ. Καφαντάρης ......
Ἰωάν. Νικολίτσας ....Π
Ἰωάν. Παπαϊωάννου ....
Σπυρ. Τρικούπης ......
Γ. Τσακανίκας ....Ν
Ἰωάν. Τσιγκόλης ....Ν
Α. Γρηγοριάδης ....Ν
Δ. Δημάδης ......Ν
Γ. Παπαπαράσχος ...Ο
Α. Χατζηνώτας ......
Ἀπ. Ζουζουλᾶς ....Ν
Σπυρ. Ἠλιόπουλος ......
Γ. Καρπετόπουλος ......
Γ. Μηναῖος ......Ν
Ι. Μουντζουρίδης ......
Π. Πετρίδης ......Ν
Σπ. Στάης ......Ν
Π. Τσαλδάρης ......Ν
Κ. Τσαλδάρης ......
Ἀθ. Χριστόπουλος ....Ν
Ἠλίας Ἀποσκίτης ......
Θ. Γρηγορίου ......Ν
Γ. Μπακόπουλος ......
Ν. Μπακόπουλος ......
Δ. Πλαπούτας ......
Θεόδ. Τουρκοβασίλης ...
Α. Τροχάνης ......
Ν. Τριανταφυλλάκος ....
Σπυρ. Τσακόπουλος ....
Ν. Ἀνδρεαδάκης ......
Ἰωάν. Κίνιας ......
Λουκ. Κουτσοπέταλος ..Ο
Μ. Μαντᾶς ......
Γεώργ. Μικρὸς ......
Π. Νικολαΐδης ......
Γεώργ. Πεσματζόγλου ..Ο
Α. Ἀγγελόπουλος ......
Τ. Ἀναστασίου ......Ο
Κ. Γκότσης ......Ν
Κ. Γόντικας ......Ν
Ἰωάν. Γιαννόπουλος ....
Α. Μάρκου ......Ν

Ἀνδρ. Μιχαλακόπουλος..Ν
Δ. Μπούκουρας ......
Σ. Πολυζωγόπουλος ......
Β. Κακκάβης Ρούσος ..Ν
Βασίλειος Σαγιᾶς ....Ο
Ἀνδρ. Στεφανόπουλος ....
Ι. Σισίνης ......Ο
Δ. Στεφανόπουλος ......
Γ. Βοραζάνης ......
Κ. Γεωργαντόπουλος ....
Γ. Ζερβὸς ......Ν
Λ. Θεοδωρίδης ......Ν
Κ. Κωνσταντινίδης ....Ο
Λ. Λαμπριανίδη. ......
Κ. Ὀρφανὸς ......
Χ. Πανταζίδης ......
Χ. Παπάζογλου ......
Α. Παπαπαναγιώτου ....
Α. Χαϊνογλου ......
Β. Χατζηλίας ......Ν
Κ. Βλαχοθανάσης ......
Ι. Βογιατζῆς ......Ο
Θ. Κακαρᾶς ......Ν
Σ. Οἰκονομίδης ......Ο
Θ. Παππαστρατῆς ....Ν
Π. Χατζηπάνος ......
Δ. Βούλτζος ......Ν
Θ. Γοῦσκος ......Ν
Ν. Κολυβᾶς ......Ν
Ἑρμ. Λούντζης ......Ν
Ἀντ. Γαλανάκης ......Ο
Γ. Κοκινάκης ......Ν
Γ. Μαρῆς ......
Β. Μεϊμαράκης ......Π
Ι. Περδικογιάννης ......
Κ. Πολυχρονάκης ....Ν
Γ. Φραγκουδάκης ......
Δημ. Ἀμπατζόπουλος ..Ν
Ι. Ι. Ἄμπατ ......
Θ. Ἀνδρεάδης ......
Ἀλ. Βουτυρᾶς ......Ν
Ζ. Βεντούρα ......Ο
Ν. Δαρβέρης ......
Δ. Εὐθυμιάδης ......Ν
Μ. Θεοδωρίδης ......
Α. Ἰασωνίδης ......Ν
Δ. Κάκαβος ......Π
Ι. Καυτατζόγλου ......Ν
Μ. Κῖρκος ......
Α. Κυβετὸς ......
Μεντὲς Λιάο Μεσατζῆς Π
Κ. Μουζενίδης ......
Κ. Μιττᾶκος ......
Ἀλ. Παπαναστασίου ...Ο
Γρ. Παππανικολάου ....
Σταμ. Παππάζης ......Ο
Φ. Παππαγεωργίου ....Ν
Ἰσαὰκ Ἀβραὰμ Σιακῆ ..Ο
Δαυὶδ Μπουχὰρ Σολὰν ....
Γ. Χατζηγεωργίου ....Π
Μ. Γούδας ......Ν
Α. Μελᾶς ......Ν
Δ. Μπότσαρης ......Ο
Ἀλ. Μυλωνᾶς ......Ο
Σπυρ. Χασιώτης ......Ν

Ν. Χαρτοβασίλης ....Ν
Ἀλκ. Λούλης ......Ο
Γ. Ἐξηντάρης ......
Ἀθαν. Θεολογίτης ....Ο
Σ. Καραγεώργης ....Ο
Στ. Νικολαΐδης ....Ο
Α. Παπαδᾶτος ......Ν
Ε. Σταυρίδης ......
Ι. Τσουκρίδης ......Ν
Εὐθύμ. Βλιακίτης ....Ν
Δ. Ζερβὸς ......Ο
Ἰωάν. Θεοτόκης ......
Σπυρ. Παϊπέτης ......Ο
Α. Πιέρρης ......
Β. Ἀλεξᾶτος ......Π
Ι. Μεταξᾶς ......Ν
Κοσμ. Μπουρμπούλης ....
Α. Φωκᾶς ......
Α. Ἀνδρεάδης ......Ο
Γ. Βαρβούτης ......
Α. Ζάχος ......Ο
Γ. Κακουλίδης ......Ν
Ν. Κουπαροῦσος ....Ν
Γ. Μπούσιος ......Ο
Π. Παππαδόπουλος ..Ο
Κωνστ. Ἀλαβᾶνος ..Π
Δ. Βοκοτόπουλος ....Ν
Μ. Δερλερὲς ......Ν
Κ. Ἐμπειρῖκος ......
Π. Εὐριπαῖος ......Ν
Ν. Καμπάνης ......Ν
Π. Καμπάνης ......Ν
Περ. Μαζαράκης ....Ν
Κ. Ναυπλιώτης ......
Θ. Βαρβιτσιώτης ......
Ν. Δ. Κουμάνταρος ......
Π. Παπαδᾶκος ......Ο
Δ. Πετρακᾶκος ......Ν
Γ. Φικιώρης ......
Λ. Ἀποστολίδης ......Ν
Ε. Γκλαβάνης ......Ο
Α. Εὐφραιμίδης ......
Β. Ζησιάδης ......
Κωνστ. Θέος ......
Ἀλ. Ἰωαννίδης ......Ν
Δ. Καζάκης ......
Κ. Καρτάλης ......
Ἀνδρ. Κόρακας ......Ν
Σ. Μάξιμος ......Ο
Α. Μέρος ......
Κ. Σπυρίδης ......
Ν. Κοθρῆς ......Ν
Ροῦσσος Κούνδουρος ..Ο
Ε. Μοδάτσος ......Ν
Α. Γαληνὸς ......Ο
Γ. Θεοδοτιάδης ......
Γ. Καλδῆς ......Ο
Β. Καραπαναγιώτης ..Ν
Σ. Κρητικᾶς ......Ο
Γ. Λαζανᾶς ......Ο
Μ. Λαΐλιος ......Ο
Γ. Παπανδρέου ......
Δ. Σάλτας ......Ο
Κ. Σῖμος ......
Π. Ἀντωναρόπουλος ....
Γ. Καντιάνης ......
Α. Ἐμπ. Κουμουνδοῦρος..

Π. Μερλόπουλος ......Ν
Λ. Μισυρλῆς ......
Φ. Μεσχούλας ......
Δ. Μπενάκης ......
Π. Μποῦτος ......
Π. Σάκκης ......
Ε. Φεσᾶς ......Ο
Ἰωάν. Βασίστης ....Ν
Π. Διαμαντόπουλος ....
Ἐμμ. Μαχαίρας ......
Γ. Προυκάκης ......Ο
Γ. Σακαλῆς ......Ν
Σ. Σιμεονόγλου ......Ν
Δ. Σκυλίτσης ......Ν
Ἰωάν. Σπετσιώτης ..Ν
Γ. Στρῖγκος ......
Σωτ. Σωτηριάδης ....Ο
Θ. Μαγκριώτης ....Ο
Κ. Μαζαράκης ......
Γρ. Τηληκίδης ......
Θ. Χρυσοβέργης ....Ο
Α. Βαλαωρίτης ......Ο
Γ. Μπανιᾶς ......
Λ. Τσιῶκος ......
Θ. Χαβίνης ......Ν
Κ. Καλκάνης ......Ο
Μ. Τσαρλαμπᾶς ....Ν
Β. Σκουλᾶς ......Ν
Ε. Φωτάκης ......Ν
Χασὰν Ἀγᾶ Ζαδὲ Μουσταφᾶ ......
Ἀν. Μπακάλμπασης ....
Χαβοὺζ-Ὀσμᾶν ......
Σουκρῆ-Μαμούτ-Ὀγλοῦ Ο
Φεχμῆ Χασὰν βέη Ζαδὲ ..
Κ. Τελωνίδης ......
Ἀθ. Σινόκας ......Ο
Νικόλ. Βλιᾶμος ......Ν
Σ. Μανταφούνης ......
Θεμ. Σοφούλης ......Ο
Ἐμ. Χατζηγάκης ......Ο
Π. Ἀλεξίης ......Ο
Α. Ἀργυρὸς ......Ν
Λ. Δούκας ......Π
Α. Λαζαρίδης ......
Ν. Μανούσης ......
Ν. Τερλίγκου ......
Δημ. Φλωριᾶς ......Ν
Π. Μπούμπουλης ......Ο
Κ. Πετσάλης ......Ν
Χρ. Ἀλαμανῆς ......Ν
Σ. Ἀλεξιάδης ......Ν
Περ. Ἀλεξανδρῆς ......Ν
Ἀδαμ. Ἔξαρχος ......
Ε. Ζούκας ......
Γ. Σίδερις ......Ο
Σ. Γαλιαδοῦρος ......Ο
Σωτ. Χατζηγάκης ......
Φ. Χρηστοδῆμος ......
Α. Ψάρρας ......
Ι. Μάνος ......Ν
Ἀθ. Μιαούλης ......
Α. Σαχτούρης ....Ν
Ν. Βελέντζας ......
Σ. Γάτσος ......Ν
Ἰωάν. Εὐταξίας ......
Σπυρ. Κρεμεζῆς ......Ν

Εὐστ. Μαλαμίδας ....Ν
Χ. Στεργιόπουλος ......
Ι. Τζίβας ......Ο
Θαλῆς Τσιριμῶκος ....Ο
Δ. Χατζῖσκος ......Ν
Ι. Βαλαλᾶς ......Ν
Φ. Δραγούμης ......Ο
Ν. Κυριακόπουλος ....Ο
Σ. Λιούμπης ......
Γ. Μόδης ......
Δ. Τζίμας ......Ο
Ἀλ. Ξανθόπουλος ....Ν

Μ. Βολουδάκης ......
Λ. Μητσοτάκης ......Ο
Π. Πολυχρονίδης ....Ν
Γ. Σφακᾶς ......
Α. Ἀνδρεάδης ......Ν
Β. Κουκουρίδης ......
Θ. Πανταζίδης ......
Α. Παχνὸς ......
Α. Πολεμίδης ......
Ἀλ. Κανάρης ......
Ν. Μαμούνης ......

Ἑπομένως τὸ ἄρθρον 11 ἐγένετο δεκτὸν ὡς διετυπώθη ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς.

Γίνεται ὡσαύτως δι' ἀναστάσεως δεκτὴ ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 11 ἡ κάτωθι ἑρμηνευτικὴ δήλωσις.

Ἡ ἀληθὴς ἔννοια τῆς Συνταγματικῆς διατάξεως τοῦ ἄρθρου 11 ἀναφορικῶς μὲ τὴν τιμωρίαν τῶν ὑπαιτίων διὰ παρανόμους κατακρατήσεις εἶνε ὅτι δὲν εἶνε στοιχεῖον τοῦ ἀδικήματος ἡ δολία προαίρεσις, ἀλλὰ ἀρκεῖ καὶ ἡ ἁπλῆ γνῶσις τῆς παρανόμου κατακρατήσεως».

Ὁ κ. **Β. Μεϊμαράκης** λαμβάνων τὸν λόγον ἐπὶ τοῦ Κανονισμοῦ παρατηρεῖ ὅτι ἐνῷ πρὸ τῆς θέσεως τῶν ἐρωτημάτων εἰς τὴν Βουλήν, ἐζήτησε τὸν λόγον, ἐν τούτοις ὁ κ. Πρόεδρος δὲν τοῦ ἐπέτρεψε νὰ ὁμιλήσῃ.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** λέγει ὅτι πρόκειται περὶ ἐπικρίσεως τοῦ Προέδρου, παρακαλεῖ δὲ νὰ ἀντικατασταθῇ ὑπό τινος τῶν ἀντιπροέδρων.

Πολλοὶ βουλευταί. Ὄχι κ. Πρόεδρε.

(Τὴν ἕδραν τοῦ Προέδρου καταλαμβάνει ὁ κ. Θ. Γοῦσκος Ἀντιπρόεδρος).

Ὁ κ. **Β. Μεϊμαράκης** συνεχίζων ἀναλύει τὴν σχετικὴν διάταξιν τοῦ κανονισμοῦ περὶ τῆς θέσεως τῶν ἐρωτημάτων ἐν περιπτώσει ψηφοφορίας δι' ὀνομαστικῆς κλήσεως καὶ τονίζει ὅτι ὤφειλε πρῶτον νὰ ἀποφανθῇ ἡ Βουλὴ ἐφ' ὅλων τῶν τροπολογιῶν.

Ὁ κ. **Θ. Σοφούλης** νομίζει ὅτι εἶναι περιττὴ ἡ συζήτησις διότι τὸ ζήτημα εἶχε διατυπωθῇ σαφῶς, δὲν ἠδυνάμην δὲ ἐγὼ νὰ παραβιάσω τὸν Κανονισμὸν διότι τὸ ἤθελε ὁ κ. συνάδελφος. Ἐὰν θέλῃ νὰ ἐκφράσῃ μομφὴν παρακαλῶ νὰ τὴν διατυπώσῃ.

Φωναί. Ὄχι κ. Πρόεδρε.

Ὁ κ. **Β. Μεϊμαράκης.** Ὄχι. Δὲν ἐπεθύμουν νὰ ἐκφράσω μομφήν.

Ὁ κ. **Π. Τσιτσεκλῆς** λέγει ὅτι μεταξὺ τῶν εἰς τὴν ἐπιτροπὴν ὑποβληθεισῶν τροπολογιῶν ἦτο καὶ τροπολογία ὅπως ἀπαλειφθῇ ἡ § 6. Ἡ ἀπωτέρα λοιπὸν πρότασις ἦτο ἡ τῆς ἐπιτροπῆς. Μένει ἤδη ἐκκρεμὴς ἡ πρότασις τοῦ κ. Τσαλδάρη, ὅπως ἡ διάρκεια τῆς προφυλακίσεως καθορισθῇ δι' εἰδικοῦ νόμου.

Ὁ κ. **Β. Καραπαναγιώτης** λέγει ὅτι ἀφ' ἧς ἡ Βουλὴ δὲν ἀπεδέχθη τὴν πρότασιν περὶ μομφῆς ὁ κ. Πρόεδρος δύναται νὰ καταλάβῃ τὴν ἕδραν του.

Ὁ κ. **Ι. Μεταξᾶς** (Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας) λέγει ὅτι ὁ κ. Μεϊμαράκης σαφῶς ἐδήλωσεν ὅτι δὲν ὑπέβαλε κἂν τοιαύτην πρότασιν περὶ μομφῆς ἑπομένως δὲν ὑφίσταται κἂν τοιοῦτον ζήτημα.

(Ὁ κ. Πρόεδρος καταλαμβάνει καὶ πάλιν τὴν ἕδραν του).

Ὁ κ. **Π. Τσαλδάρης** (Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν) λέγει ὅτι παραμένει ἐκκρεμὴς ἡ ὑπ' αὐτοῦ ὑποβληθεῖσα τροπολογία καθ' ἣν «ἡ προφυλάκισις δὲν δύναται νὰ παραταθῇ πέραν τοῦ διὰ τοῦ νόμου καθοριζομένου ὁρίου».

Ὁ κ. **Π. Μερλόπουλος** ὁμιλῶν ἐπὶ τῆς προτάσεως τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῶν Ἐσωτερικῶν, λέγει ὅτι αὐτὴ ἐπαναφέρει ὑπὸ τὴν ψῆφον τῆς Βουλῆς, ἐκεῖνα περὶ τῶν ὁποίων ἀπεφάνθη ἤδη αὐτή, διότι ἡ πρότασις εἰσάγουσα μίαν νέαν διάταξιν περιληπτέαν εἰς τὸ ἄρθρον εἰσάγει μίαν τροπολογίαν εἰς τὰ γενόμενα παραδεκτὰ ὑπὸ τῆς Βουλῆς, καὶ δι' αὐτὸν τὸν λόγον εἶναι ἀπαράδεκτος, ἀλλὰ εἶναι ἐπίσης ἀπαράδεκτος διότι δὲν ὑπεβλήθη, συμφώνως μὲ τὸ γενόμενον δεκτὸν ψήφισμα, εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν τοῦ Συντάγματος, καθὼς ὅλαι αἱ τροπολογίαι περὶ τὰς 400, αἵτινες ὑπεβλήθησαν εἰς τὴν ἐπιτροπὴν καὶ ἐπὶ τῶν ὁποίων ἀπεφάνθη ἤδη αὐτή. Ἡ πρότασις του κ. Ὑπουργοῦ δὲν εἶναι ὑποτροπολογία, ἀλλὰ καθαρὰ τροπολογία. Ἀλλὰ καὶ ἀπὸ ἄλλης ἀπόψεως εἶναι ἀπαράδεκτος αὐτή, διότι ἐὰν ἡ Βουλὴ μετὰ τὰ ὑπ' αὐτῆς γενόμενα δεκτὰ ἐδέχετο τὴν τροπολογίαν ταύτην θὰ ἔκαμνεν ἔργον ἄσκοπον καὶ μάταιον, διότι ἐφ' ὅσον ἡ διάταξις εἶναι δικονομικὴ ποῖος ἐμποδίζει τὴν Βουλὴν εἰς τὸ μέλλον νὰ λάβῃ νομοθετικὴν πρόνοιαν διὰ τὸ ζήτημα τοῦτο;

Ὁ κ. ***Π. Τσαλδάρης*** (Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν) λέγει ὅτι δὲν εἶναι τόσον ζηλωτὴς τοῦ νὰ ἐπιμείνῃ ὥστε νὰ γίνῃ δεκτὴ ἡ γνώμη του· ἔκαμε μίαν πρότασιν ὅπως συμβιβάσῃ τὰς ἀντιθέτους γνώμας. Προεβλήθη ἤδη τὸ ἀπαράδεκτον. Προηγουμένως ἐζήτησα μίαν διασάφισιν, μοὶ ἐγένετο δὲ ἡ δήλωσις, ὅτι ἡ ἔννοια τῆς ψηφοφορίας εἶνε ὅτι ἡ πρότασις περὶ καθορισμοῦ ἐν τῷ Συντάγματι ὡρισμένου χρόνου προφυλακίσεως δὲν γίνεται δεκτή. Ὡς πρὸς τὴν πρότασιν ὡσαύτως περὶ καθορισμοῦ τοῦ χρόνου τούτου διὰ νόμου, οὔτε αὐτὴ φρονεῖ ὅτι γεννᾷ ἀπαράδεκτον. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν οὐσίαν παρατηρεῖ ὅτι τὸ Σύνταγμα θέτει πολλὰς διατάξεις αἵτινες ἐπιτάσσουν ὅτι ὁ νόμος θὰ ἐκδοθῇ. Ὅταν ρητῶς ἀναφέρεται ἐν τῷ Συντάγματι τοῦτο εἶναι πλέον ἐπιταγὴ τῆς πολιτείας νὰ ἐκδώσῃ νόμον.

Ὁ κ. ***Α. Παπαναστασίου*** (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας) λέγει ὅτι τὸ ψήφισμα, τοῦ ὁποίου ὑπῆρξε καὶ εἰσηγητής, πράγματι ἀναφέρει ὅτι ἐντὸς ὡρισμένης προθεσμίας πρέπει νὰ ὑποβληθοῦν αἱ ἐπὶ τοῦ Συντάγματος τροπολογίαι, δὲν ὑπάρχει ὅμως οὐδεμία οὐδαμόθεν δέσμευσις ὅπως, πρὶν ψηφισθοῦν αἱ διατάξεις τοῦ Συντάγματος, ὑποβληθοῦν καὶ ἄλλαι τροπολογίαι, διότι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει καὶ ἡ Ἐπιτροπὴ τοῦ Συντάγματος δὲν ἔπρεπε νὰ δεχθῇ παρὰ τὰς τροπολογίας αἱ ὁποῖαι τῇ ὑπεβλήθησαν μέχρι τῆς ταχθείσης προθεσμίας. Συνεπῶς ἀπαράδεκτον δὲν ὑπάρχει.

Κηρύσσεται μετὰ τοῦτο ἡ συζήτησις περαιωμένη.

Ἀπορρίπτονται δι' ἀναστάσεως πᾶσαι αἱ ἐπὶ τοῦ ἄρθρου τούτου ὑποβληθεῖσαι τροπολογίαι πλὴν τῆς τοῦ κ. ***Π. Τσαλδάρη***, γενομένης δι' ἀναστάσεως δεκτῆς ὡς τελευταῖον ἐδάφιον εἰς τὸ ἄρθρον 11 ὡς τοῦτο διετυπώθη ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς, ἔχον τελικῶς οὕτω:

Ἄρθρον 11.

Ἐξαιρουμένου τοῦ αὐτοφώρου ἀδικήματος, οὐδεὶς συλλαμβάνεται οὐδὲ φυλακίζεται ἄνευ ἠτιολογημένου δικαστικοῦ ἐντάλματος, τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ κοινοποιηθῇ κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς συλλήψεως ἢ προφυλακίσεως.

Ὁ ἐπ' αὐτοφώρῳ ἢ δι' ἐντάλματος συλλήψεως κρατηθεὶς προσάγεται εἰς τὸν ἁρμόδιον ἀνακριτὴν ἄνευ τινος ἀναβολῆς, τὸ βραδύτερον δὲ ἐντὸς εἴκοσι τεσσάρων ὡρῶν ἀπὸ τῆς συλλήψεως, ἂν δὲ ἡ σύλληψις ἐγένετο ἐκτὸς τῆς ἕδρας τοῦ ἀνακριτοῦ, ἐντὸς τοῦ ἀπολύτως ἀναγκαίου πρὸς μεταγωγὴν χρόνου.

Ὁ ἀνακριτὴς ὀφείλει, ἐντὸς τεσσαράκοντα ὀκτὼ τὸ πολὺ ὡρῶν ἀπὸ τῆς προσαγωγῆς, εἴτε νὰ ἀπολύσῃ τὸν συλληφθέντα, εἴτε νὰ ἐκδώσῃ κατ' αὐτοῦ ἔνταλμα φυλακίσεως.

Ἡ προθεσμία αὕτη παρατείνεται μέχρι πέντε ἡμερῶν, αἰτήσει τοῦ προσαχθέντος ἢ ἐξ ἀνωτέρας βίας βεβαιουμένης ἀμέσως δι' ἀποφάσεως τοῦ ἁρμοδίου Δικαστικοῦ Συμβουλίου.

Παρελθούσης ἀπράκτου ἑκατέρας τῶν προθεσμιῶν τούτων, πᾶς δεσμοφύλαξ ἢ ἄλλος ἐπιτετραμμένος τὴν κράτησιν τοῦ συλληφθέντος, εἴτε πολιτικὸς ὑπάλληλος εἴτε στρατιωτικός, ὀφείλει νὰ ἀπολύσῃ αὐτὸν παραχρῆμα.

Οἱ παραβαίνοντες τῶν ἀνωτέρω διατάξεων τιμωροῦνται, διώκόμενοι καὶ ἐξ ἐπαγγέλματος, ἐπὶ παρανόμῳ κατακρατήσει, ὑποχρεοῦνται δὲ καὶ εἰς τὴν ἀνόρθωσιν πάσης ζημίας προσγενομένης εἰς τὸν παθόντα καὶ ἱκανοποίησιν αὐτοῦ διὰ χρηματικοῦ ποσοῦ, ὁριζομένου κατὰ τὴν κρίσιν τῶν δικαστῶν, οὐδέποτε δὲ κατωτέρου τῶν δέκα μεταλλικῶν δραχμῶν δι' ἑκάστην ἡμέραν

Εἰδικὸς νόμος θέλει ὁρίσει τοὺς ὅρους, ὑπὸ τοὺς ὁποίους παρέχεται ἡ ἀποζημίωσις ἀπὸ τὸ Κράτος εἰς ἀδίκως προφυλακισθέντας ἢ καταδικασθέντας.

Ἡ προφυλάκισις δὲν δύναται νὰ παραταθῇ πέραν τῶν διὰ νόμου ὁριζομένων ὁρίων.

Εἰσέρχεται εἶτα ἡ Βουλὴ εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν τῶν ἐπερωτήσεων

Προκειμένης τῆς συνεχίσεως τῆς ἐπερωτήσεως διὰ τὴν Πάουερ ὁ κ. ***Πρόεδρος*** ἀνακοινοῖ ὅτι τὰ σχετικὰ στοιχεῖα τὰ κατατεθέντα ὑπὸ τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῆς Συγκοινωνίας μᾶλις τὴν προσεχῆ Δευτέραν θὰ καταστῇ δυνατὸν νὰ ὡσι ἐκτετυπωμένα.

Ὁ κ. ***Δ. Μπότσαρης*** προτείνει ὅπως ὁρισθῇ ἐλικὴ ἡμέρα συνεχίσεως τῆς συζητήσεως, ἐφόσον θὰ εἶνε ἐξησφαλισμένη ἡ ἐκτύπωτις.

Πρόεδρος. Οἱ ἐπερωτῶντες πρέπει νὰ εἴπουν τὴν γνώμην των.

Χ. Βοζίκης. Μετὰ τὴν γενίκευσιν τῆς συζητήσεως εἶνε πλέον δικαίωμα τῆς Βουλῆς ἡ συνέχισις τῆς συζητήσεως.

Ὁ κ. ***Ι. Μεταξᾶς*** (Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας) παρακαλεῖ νὰ τελειώσῃ ἡ συζήτησις αὕτη τὸ ταχύτερον διότι ἡ ἐκκρεμότης αὐτὴ πιθανὸν νὰ βλάπτῃ τὰς διεξαγομένας προσπαθείας μας πρὸς βελτίωσιν τῆς συμβάσεως.

Ὁ κ. ***Δ. Μπότσαρης*** λέγει ὅτι ἡ συζήτησις εἶνε σκόπιμος ἂν ὑπάρχουν τὰ στοιχεῖα τὰ ὁποῖα ἐζητήθησαν. Ὑφ' ὅσον ἤδη ἐπισπεύδεται ἡ συζήτησις ὀφείλει νὰ περιορισθῇ αὕτη εἰς τὸ κατ' ἀρχὴν ἔγκυρον ἢ ἄκυρον τῆς συμβάσεως, διότι διὰ τὴν οὐσίαν αὐτῆς πρέπει νὰ δοθῇ χρονικὸν ὅριον διὰ νὰ μελετηθοῦν τὰ κατὰ τὴν σύμβασιν.

Ὁ κ. ***Ι. Μεταξᾶς*** (Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας) λέγει ὅτι ἂν δὲν ἔληξεν ἡ συζήτησις τοῦ νομικοῦ μέρους τῆς συμβάσεως οὐδεὶς λόγος πρὸς ἀναβολὴν ὑπάρχει, διότι ὡς πρὸς τὸ μέρος τοῦτο τὰ στοιχεῖα εἶνε πλήρη προσκομισθέντα πρὸ ἡμερῶν.

Ὁ κ. ***Α. Παπαναστασίου*** (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας) παρατηρεῖ ὅτι ἐὰν οἱ ἐπερωτῶντες θὰ περιορισθοῦν εἰς τὸ νομικὸν μέρος τῆς συμβάσεως τότε πρέπει ἡ συζήτησις νὰ συνεχισθῇ ἄλλως ἂν πρόκειται νὰ ἐπεκταθῇ ἡ συζήτησις ὀφείλει ἀναβληθῇ.

Ὁ κ. ***Γ. Ράλλης*** παρατηρεῖ ὅτι τὸ ζήτημα δὲν εἶνε μόνον νομικὸν ἀλλὰ καὶ οὐσιαστικὸν καὶ κατ' ἀνάγκην ὀρθὸν θὰ ἦτο τὰ θέματα ἀμφότερα νὰ συζητηθοῦν ταυτοχρόνως. Ἐφ' ὅσον δὲν προσεκομίσθησαν τὰ σχετικὰ στοιχεῖα, ἡ συζήτησις ὀφείλει νὰ ἀναβληθῇ.

Ὁ κ. ***Γ. Μεταξᾶς*** (Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας) παρακαλεῖ νὰ ἐξακολουθήσῃ ἡ συζήτησις ἐπὶ τοῦ νομικοῦ μέρους.

Συνεχιζομένης τῆς συζητήσεως ἐπὶ τῶν συγχωνευθεισῶν ἐπερωτήσεων (1—2) διὰ τὴν Πάουερ-Ἀντ-Τράξιον λαμβάνει τὸν λόγον

Ὁ κ. ***Γ.Γεωργιάδης*** ὅστις λέγει ὅτι διὰ τῆς συζητήσεως ἐπὶ τῆς συμβάσεως καὶ διὰ τῆς ἐπὶ ταύτης ἀποφάσεως θὰ προδικασθῇ τὸ κῦρος πολλῶν συμβάσεων τοῦ ἐκπεσόντος δικτάτορος. Καθ' ἣν στιγμὴν τονίζει, παρεμπέπτει τοῦτον διὰ διαφόρους παραθύρους τὸ Ἀνώτατον Ἐποπτικὸν Συμβούλιον.δὲν θὰ εὑρεθῇ τοῦτο ἐν αντινομίᾳ πρὸς τὰς περὶ συμβάσεων δηλώσεις τῶν κ. κ. Ὑπουργῶν τῆς Συγκοινωνίας καὶ τῶν Ἐξωτερικῶν: Ἡ τοιαύτη ἢ τοιαύτη ἀπόφασις ἡμῶν θὰ ἔχει καὶ πολιτικὰς συνεπείας, διότι διὰ ταύτης θὰ δημιουργήσωμεν δίκαιον τὸ ὁποῖον θὰ μᾶς ὑποχρεώνει καὶ εἰς τὸ μέλλον. Τίθεται συνεπῶς πρόβλημα ἐξωτερικοῦ δικαίου διὰ τὴν Ἑλλάδα. Καὶ ἤδη ἐρωτᾶται: Εἶνε ἔγκυροι αἱ συμβάσεις τοῦ Παγκάλου; Οἱ κ. κ. Ὑπουργοὶ οἱ ὁμιλήσαντες περὶ de facto Κυβερνήσεως ἔφερον πράγματι εἰς δίλημμα τὴν Βουλήν. Ἀλλὰ ἡ de facto Κυβέρνησις εἶνε ἐκείνη ἡ ὁποία ἐγκαθίσταται εἰς ἔλλειψιν ἐθνικῆς καὶ κρατικῆς κυριαρχίας, τοῦτο ὅμως δὲν ἔχει καμμίαν σχέσιν μὲ τὰς τυραννικὰς καὶ τὰς αὐθαιρέτους καταστάσεις, αἱ ὁποῖαι οὐδέποτε δημιουργοῦν ἐσωτερικὸν δίκαιον μιᾶς χώρας, καὶ τὸ ὁποῖον οὐδεμίαν ἔχει σχέσιν πρὸς τὸ διεθνὲς δίκαιον. Οἱ ἀναφερθέντες παρὰ τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῆς Συγκοινωνίας ὡς παράγοντες δικαίου δὲν ἔχουν καμμίαν, σχέσιν μὲ τὸ ἐσωτερικὸν δίκαιον τῆς χώρας μας ἐκτὸς ἂν ἐλέχθησαν ἴσως πρὸς κολακείαν.

Ι. Μεταξᾶς (Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας). Ὡμίλησα ὡς Ἕλλην Ὑπουργός. Δὲν ἐκολάκευσα κανένα, ὅταν ἀφορᾷ τὴν μὴ κατάθεσιν τῶν διπλωματικῶν ἐγγράφων, εἶπον ὅτι ἡ Κυβέρνησις Κονδύλη ἐδήλωσεν εἰς τὸ ἐνδιαφερόμενον ξένον Κράτος ὅτι θεωρεῖ τὴν σύμβασιν καθ' ὅλα ἔγκυρον. Ἐν τέλει παρακαλεῖ ὅπως ὁ μέλλων νὰ συζητήσῃ ὑπὸ τὴν ἔννοιαν τοῦ λόγου τοῦ κ. Γεωργιάδη συνεννοῆται πρῶτον μετὰ τῆς Κυβερνήσεως. Ἡ σύμβασις «Πάουερ» οὐδεμίαν ἔχει σχέσιν μὲ τὸ προσφυγικὸν δάνειον, καὶ οἱ ὁμιλοῦντες ὅπως ὁμιλεῖ ὁ ῥήτωρ ἄγονται ἀπὸ πνεῦμα ἀντιπολιτεύσεως, τὸ ὁποῖον ἔπρεπε πρὸ πολλοῦ νὰ εἶχε ἐξοστρακισθῇ ἐντεῦθεν.

Ὁ κ. ***Γ. Γεωργιάδης*** συνεχίζων λέγει ὅτι μόνος σκοπὸς τῆς ἀγορεύσεώς του εἶναι νὰ βοηθήσῃ τὴν Κυβέρνησιν ἵνα ἀπαλλαγῇ ὁ τόπος ἀπὸ τὰς ἀπαισίας ταύτας συμβάσεις τοῦ Παγκάλου, αἵτινες εἶναι ἀντιλαϊκαὶ καὶ κατὰ τοῦ Κράτους.

Ὁ κ. ***Δ. Μπότσαρης*** λέγει ὅτι κατὰ τὴν προηγουμένην συζήτησιν δὲν ἐγένετο μνεία περὶ μυστικῶν ἐγγράφων, ἀλλὰ ἐλέχθη μόνον ὅτι ἔγγραφα τοιαύτης φύσεως συνήθως κατατίθενται ἀφοῦ προηγουμένως ἐρωτηθῶσι καὶ οἱ ἀντισυμβαλλόμενοι.

Ὁ κ. ***Γ. Γεωργιάδης*** συνεχίζων λέγει ὅτι ἀπὸ ἀπόψεως ἐσωτερικοῦ δικαίου ἀνέπτυξεν ὅτι ἡ ἀπαναστατικὴ Κυβέρνησις εἶναι Κυβέρνησις δημιουργοῦσα δίκαιον. Ἡ Κ δέρνησις λοιπὸν αὕτη εἶναι ἐλευθέρα νὰ ἐκδίδῃ ἐπιταγάς, ἀλλὰ τὰς ἐπιταγὰς αὐτὰς πρέπει νὰ τὰς σέβηται. Ὅταν ἐκύρωσεν τὴν σύμβασιν δὲν εἶχε καταργήσει τὸ Σύνταγμα, τὴν δὲ διάταξιν αὐτὴν ἡ διατοριακὴ Κυβέρνησις ἀποκαλεῖ νομοθετικὸν διάταγμα, καὶ ὡς τοιοῦτον πρέπει νὰ ὑποβληθῇ ἐντὸς δύο μηνῶν εἰς τὴν Βουλὴν ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῶν ἐργασιῶν της, καὶ ἡ προθεσμία αὕτη ἐντὸς ὀλίγου ἐκπνέει. Ἐὰν οἱ ἐπιβάται τοῦ σιδηροδρόμου Ἀθηνῶν-Πειραιῶς ἀρνηθῶσι νὰ πληρώσωσι τὰ εἰσιτήρια τῆς Ἑταιρείας ταύτης, ἡ ἔλλειψις δικαστῆς ὀφείλει νὰ τοὺς δικαιώσῃ.

Ὁ κ. ***Σ. Οἰκονομίδης*** παρατηρεῖ ὅτι τὸ διάταγμα αὐτὸ ἐρρέδωζε ὅτε ὁ Παγκάλος εἶχε συγκεντρώσει περὶ ἑαυτὸν ὅλας τὰς ἐξουσίας.

Πολλοὶ βουλευταί. Ὄχι, ὄχι.

Ὁ κ. ***Γ. Γεωργιάδης*** συνεχίζων λέγει ὅτι πρέπει νὰ διευκρινισθῇ ἐὰν ἡ σύμβασις αὐτὴ πρέπει νὰ προσαχθῇ εἰς τὴν Βουλήν. Δέχεται δὲ τὴν ἀνάγκην τῆς προταγωγῆς της διότι ὡς ἐμφαίνεται ἐκ τῶν συμβάσεων ἃς ἔκαμεν ὁ Παγκάλος ἐσκόπει νὰ τὰς ὑποβάλῃ ὑπὸ τὴν ψῆφον τῆς Βουλῆς. Ἀναφέρει δὲ τὰς διαφόρους συναφθείσας ἐπὶ Παγκάλου συμβάσεις.

Ὁ κ. ***Ἰ. Μεταξᾶς*** (Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας) λέγει ὅτι τὰ νομοθετικὰ διατάγματα τὰ ἐκδοθέντα ἐπὶ Παγκάλου καταλήγουσιν εἰς δύο διαφόρους τρόπους, τὰ μὲν ὅτι θὰ ὑποβληθῶσιν εἰς τὴν Βουλήν, τὰ δὲ παρασιωπᾶσι τὸ τοιοῦτον. Τὸ περὶ οὗ πρόκειται διάταγμα δὲν ἀναγράφει ὅτι θὰ ὑποβληθῇ ὑπὸ τὴν κύρωσιν τῆς Βουλῆς.

Γ. Γεωργιάδης. Πράγματι εἰς τὸ τέλος τοῦ διατάγματος αὐτοῦ δὲν ἀναγράφεται τὸ τοιοῦτον, ἀλλ' εἰς τὴν ἐπικεφαλίδα ἀναγράφεται ὡς νομοθετικὸν διάταγμα καὶ κατὰ τὴν διαλογικὴν ἐρμηνείαν εἶνε προφανὴς παράλειψις ἡ μὴ ἀναγραφὴ εἰς τὸ τέλος τοῦ διατάγματος ὅτι θὰ ὑποβληθῇ ὑπὸ τὴν κύρωσιν τῆς Βουλῆς.

Ὁ κ. ***Χ. Βοζίκης*** παρατηρεῖ ὅτι ἀπὸ σκοποῦ παρελείφθη ἡ κύρωσις τῆς κυρώσεως τῆς Βουλῆς, ὡς ἀπῃτεῖτο, ἀφοῦ ὑπερέβησαν τὰ θέματα περὶ ὧν εἶχον νομοθετικὴν ἐξουσιοδότησιν.

Ὁ κ. ***Γ. Γεωργιάδης*** λέγει ὅτι πρόκειται περὶ συνομολογουμένου, διότι ἐγνώριζεν ἡ Κυβέρνησις Παγκάλου ὅτι ὑπερέβαινε τὴν ἐξουσίαν ἣν εἶχεν. Ἡ σύμβασις αὕτη ἀποδεικνύει τὴν κακὴν πίστιν τῶν συντακτῶν της ἀπὸ ἀπόψεως νομικῆς διότι ἐσκέφθησαν ὅτι ἂν δὲν ἴσχυεν ὡς ἐκτελεστικὸν διάταγμα θὰ ἴσχυεν ὡς νομοθετικὸν τοιοῦτον. Ἀπὸ ἀπόψεως θετοῦ δικαίου ἡ σύμβασις εἶνε ἔγκυρος διότι πρόκειται περὶ Χ. Δ. κανονικῶς ἐκδοθέντος, ἀλλὰ ἀπὸ ἀπόψεως ἐσωτερικοῦ δικαίου τὴν ὁὴν Φεβρουαρίου, ὁπότε λήγει ἡ προθεσμία τῆς κυρώσεώς του ὑπὸ τῆς Βουλῆς, δὲν θὰ ἔχῃ οὐδὲν κῦρος. Ἐξακολουθῶν λέγει ὅτι δὲν εἶνε σοβαρὸν τὸ ἐπιχείρημα ὅτι ἡ Κυβέρνησις Παγκάλου ἐδημιούργησεν ἐξωτερικὸν δίκαιον καὶ ἀναφέρει διάφορα παραδείγματα περὶ τῶν ἐφαρμογῶν τοῦ διεθνοῦς ἰδιωτικοῦ δικαίου, αἵτινες ἐλύθησαν πάντοτε ἐναντίον τῶν ἀπόψεων τὰς ὁποίας ὑπεστήριξαν οἱ κ. κ. Ὑπουργοί.

Ὁ κ. ***Ἰ. Ράλλης*** παρατηρεῖ ὅτι ὑπάρχει καὶ τὸ ἑλληνικὸν προηγούμενον τοῦ πρωτοκόλλου τῆς Γενεύης.

Ὁ κ. ***Γ. Γεωργιάδης*** συνεχίζων τὰ παραδείγματα ἀναφέρει τὴν Περουβιανὴν Βουλήν, ἥτις ἀπέρριψεν ὅλας τὰς συμβάσεις τὰς ὁποίας εἶχε συνάψει μία ἐκει δικτατορικὴ Κυβέρνησις. Ἄλλως τε καὶ ὁ κ. Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας ἐδήλωσεν ὅτι ἐὰν ἦτο αὐτὸς Ὑπουργὸς κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς συνάψεως τῆς συμβάσεως δὲν θὰ τὴν ὑπέγραφε διότι εἶναι σύμβασις καταστρεπτική.

Ὁ κ. ***Ι. Μεταξᾶς*** (Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας) λέγει, ὅτι δὲν εἶπεν ὅτι ἡ σύμβασις εἶνε καταστρεπτικὴ ἀλλὰ ὅτι θὰ μετέβαλε μερικοὺς ὅρους αὐτῆς.

Ὁκ ***Γ Γεωργιάδης*** ἐξακολουθῶν λέγει ὅτιἡ σύμβασις αὕτη πρέπεινὰ ὑποβληθῇ εἰς τὴν Βουλὴν καὶ δὲν δεσμεύεται ἀπὸ ἀπόψεως διεθνοῦς δικαίου νὰ ἐνέργῃ ἡ Βουλὴ οἱανδήποτε θέλει ἀπόφασιν. Ἄλλην διάταξιν δικαίου, λέγει, περιέχει ἡ σύμβασις εἰς τὰς περιπτώσεις ἀμφισβητήσεως καθ' ἃς πρέπει αἱ διαφοραὶ αὗται νὰ ἀχθοῦν εἰς τὴν διαιτησίαν τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν.

Ἰ. Ράλλης. Τὸ ὅτι αἱ διαφοραὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους καὶ τῆς Ἑταιρείας Πάουερ δὲν θὰ δικάζωνται ἐν Ἑλλάδι ἀποτελεῖ στίγμα.

Ὁ κ. ***Ἰ. Μεταξᾶς*** λέγει ὅτι ἡ συζήτησις διεξάγεται περὶ τοῦ ἐγκύρου ἢ μὴ τῆς συμβάσεως καὶ ὄχι περὶ τῆς οὐσίας αὐτῆς, διότι αὐτὸ ἐδέχθη ἡ Βουλή.

Ὁ κ. ***Γ. Γεωργιάδης*** συνεχίζων λέγει ὅτι ἡ Ἑταιρεία εἰς περίπτωσιν δυστυχημάτων εἰς τοὺς ἐργάτας της δὲν ἀναγνωρίζει τοὺς Ἑλληνικοὺς νόμους ἀλλὰ τοὺς ξένους.

Ὁ κ. ***Γ. Βαρβούτης*** παρατηρεῖ ὅτι ὁ κ. Γεωργιάδης εἶνε ἐκτὸς τοῦ θέματος, διότι ἡ Βουλὴ ἔλαβεν ἀπόφασιν νὰ συζητήσῃ περὶ τοῦ ἐγκύρου ἢ μὴ τῆς προτάσεως καὶ ὄχι περὶ τοῦ περιεχομένου αὐτῆς.

Ὁ κ. ***Γ. Γεωργιάδης*** ἐξακολουθῶν ἐρωτᾷ τὸν κ. Ὑπουργὸν τῆς Συγκοινωνίας ἐὰν αἱ συγκρούσεις αἵτινες τυχὸν θὰ δημιουργηθῶσι μεταξὺ τῶν ἐργατῶν καὶ τῆς Ἑταιρείας θὰ λύωνται ἐπὶ τῇ βάσει τῶν Ἑλληνικῶν νόμων ἢ θὰ λύωνται μεταξὺ τῆς Ἑταιρείας καὶ τῶν ἐργατῶν.

Ὁ κ. ***Ἰ. Μεταξᾶς*** (Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας) ἀπαντᾷ ὅτι ἡ σύμβασις δημιουργεῖ ἑταιρείαν ἰδιωτικὴν καὶ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει τὸ Κράτος θὰ ἔχῃ τὰ αὐτὰ δικαιώματα ἅπερ ἔχει ἐν σχέσει μὲ τὰς ἄλλας ἑταιρείας ἐν τῷ Κράτει. (Ἀναγινώσκει τὸ σχετικὸν ἄρθρον τῆς συμβάσεως).

Ὁ κ. ***Ἰ. Ράλλης*** τονίζει ὅτι δὲν ὑπάρχει ξένη ἑταιρεία ἀλλὰ ὑπῆρχεν εἷς ὅμιλος ἑλληνικὸς καὶ εἷς ξένος, μετὰ δὲ τὴν σύμβασιν ἔγιναν ἑλληνικαὶ ἑταιρεῖαι εἰς ἃς συμμετέχουν καὶ οἱ ἀνάδοχοι, ἀλλὰ τὰ κεφάλαια εἶναι ἑλληνικά. Ὁ δὲ ἔλεγχος δὲν ἀρχὰ ξένους ἀλλὰ τὴν ἐνέργειαν διαφόρων ἀτόμων ἑλλήνων εἴτε ἰδιωτῶν εἴτε καὶ μή τοιούτων.

Ὁ κ. ***Γ. Γεωργιάδης*** συνεχίζων λέγει ὅτι ἀπολύσεις ἐργατῶν ἐλαίων χώραν καὶ ἀποζημιώσεις ἐπληρώθησαν οὐχὶ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν Ἑλληνικῶν νόμων καὶ ἀναφέρει διάφορα παραδείγματα ὡς εἶναι ὁ δέκατος τρίτος μισθὸς καὶ τὸ δῶρον τοῦ Πάσχα, ἅπινα δὲν δίδει ἡ Ἑταιρεία ἐνῷ εἶναι πλέον δικαίωμα τῶν ἐργατῶν. Ἀνακεφαλαιῶν λέγει ὅτι εἶναι ἐπιτακτικὸν καθῆκον τῆς Κυβερνήσεως καὶἐκ τοῦ δημοσίου δικαίου, ἐφ' ὅσον κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς συνάψεως τῆς συμβάσεως ἴσχυε τὸ Σύνταγμα, νὰ προσαγάγῃ τὴν σύμβασιν πρὸς κύρωσιν ὑπὸ τῆς Βουλῆς. Ἡ στάσις τῆς Κυβερνήσεως δημιουργεῖ μέγιστον πολιτικὸν ζήτημα διὰ τὴν χώραν. πρέπει δέ, λέγει, νὰ εὑρεθῶσιν ἐν ἀκολουθίᾳ οἱ δηλώσεις τῶν ἀρχηγῶν τῶν κομμάτων κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς δικτατορίας σχετικῶς μὲ τὰς συμβάσεις καὶ αἱ πράξεις αὐτῶν σήμερον, διότι ὡς ἀπέδειξε δὲν ὑπάρχει διεθνὲς ζήτημα. Δὲν νομίζετε, λέγει, ὅτι ἐφθάσαμεν εἰς τὴν θέσιν εἰς τὴν ὁποίαν ἔφθασαν αἱ Νοτιοαμερικανικαὶ Δημοκρατίαι, αἵτινες ἀναγράφουσιν εἰς τὰ Συντάγματά των ὅτι ὁ πλοῦτος τοῦ Λαοῦ δὲν θὰ παραδίδεται τόσον εὐκόλως καὶ δὲν νομίζετε ὅτι πρέπει ν' ἀναγραφῇ παρομοία διάταξις εἰς τὸ Σύνταγμα ἡμῶν, διὰ τὸ μέλλον τοὐλάχιστον; Ὁ Ἑλληνικὸς Λαὸς ἔχει τὴν ἀξίωσιν νὰ φανῶμεν τοὐλάχιστον ἀντάξιοι τῶν βουλευτῶν τοῦ Περοῦ.

Ὁ κ. ***Σ. Σωτηριάδης*** λέγει ὅτι ὡς ἐκ τῆς ποδαρύτητος τοῦ συζητουμένου θέματος εἶνε εὔλογον τὸ ἐνδιαφέρον τῆς Βουλῆς. Τὸ ζήτημα τίθεται ἂν εἶνε ἔγκυρος ἡ περὶ ἧς πρόκειται σύμβασις καὶ ἂν ἐτηρήθησαν αἱ νόμιμοι διατυπώσεις καὶ ἂν εἶνε ὑποχρεωτικὴ αὕτη διὰ τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος. Οἱ κ. κ. Ὑπουργοὶ τῆς Συγκοινωνίας καὶ Ἐξωτερικῶν ἐξέφρασαν τὴν γνώμην περὶ τοῦ ἐγκύρου τῆς συμβάσεως στηριχθέντες μᾶλλον εἰς τὸν νόμον 3270. Ἀναλύων τὴν σχετικὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 6 περὶ τῆς προηγουμένης ὑπάρξεως γνωμοδοτήσεως εὑρίσκει ὅτι τὰ ὑπάρχοντα ἐν τῷ φακέλλῳ ἔγγραφα δὲν ἔχουν οὔτε χαρακτῆρα οὔτε δύναμιν γνωμοδοτήσεως. Ἡ ἐντολὴ πρὸς τὸ Συμβούλιον ἦτο προφορική, ἐζητεῖτο παρὰ τοῦ Συμβουλίου ἐξιστόρησις τοῦ περιεχομένου τῶν προτάσεων καὶ συνάμα καὶ διατύπωτις περὶ τῶν συνεπειῶν, οὔτε ἐπρόκειτο ἄλλως τε περὶ συντεταλεσμένου σχεδίου συμβάσεως διὰ νὰ ἀποφανθῇ ἐπ' αὐτῆς τὸ Συμβούλιον. Μὴ ὑπαρχούσης συνεπῶς γνωμοδοτήσεως, ὡς ἄξιοι ὁ νόμος, ἐξέλιπεν ἡ πρώτη προϋπόθεσις τοῦ νομίμου τῆς συμβάσεως. Τὸ ἐπακολουθήσαν κυρωτικὸν διάταγμα ἂν μὲν ἦτο δικτατορικὸν θὰ ἔλεγέ τις ὅτι ἦτο ἔγκυρον, συμφώνως μὲ τὴν γνώμην τὴν κρατήσασαν ἐν τῇ ἐπιστήμῃ καὶ ἐφ' ὅσον ἡ ἐκδοῦσα τοῦτο Κυβέρνησις συνεκέντρωνε πράγματι ἅπασαν τὴν πολιτικὴν ἐξουσίαν. ἀλλὰ καθ' ἣν στιγμὴν ἐδημοσιεύθη τὸ διάταγμα ἡ Κυβέρνησις τοῦ κ. Παγκάλου ἦτο Κυβέρνησις κοινοβουλευτική, δρῶσα ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ τότε Συντάγματος. Ἡ Κυβέρνησις ἔλαβε χαρα-

κτῆρα δικτατορικὸν μετὰ 4 ὅλους μῆνας ἀπὸ τοῦ κυρωτικοῦ τῆς συμβάσεως διατάγματος. Ὁ ξένος συνεπῶς ὁ συμβαλλόμενος διὰ τὴν σύμβασιν θὰ ἐγνώριζε καὶ ὤφειλε νὰ γνωρίζῃ ὅτι δὲν ἐπρόκειτο περὶ διατάγματος ἔχοντος νόμιμον κῦρος. Ἐπανερχόμενος πάλιν εἰς τὸ ζήτημα τῆς γνωμοδοτήσεως τονίζει τὴν ἐντιμότητα καὶ τὸ σθένος τῶν συνταξάντων τὴν σχετικὴν διαμαρτύρησιν κατὰ τῶν ἀνακοινώσεων τοῦ Συνδικάτου ὑπαλλήλων, πάντως ὅμως τὰ ἔγγραφα ταῦτα δὲν ἀποτελοῦν γνωμοδότησιν ὅπως ἀξιοῖ ταύτην ὁ νόμος. Διεμαρτυρήθησαν λέγει διὰ τὴν παράδοσιν τῶν πάντων εἰς τοὺς ξένους.

Ι. Ράλλης. Δὲν πρόκειται, ἐπαναλαμβάνω, περὶ ξένων, πρόκειται περὶ Ἑλλήνων κατασυκοφαντησάντων τὸν τόπον.

Ὁ κ. ***Σ. Σωτηριάδης*** συνεχίζων ἐπικρίνει τὰς δηλώσεις τῆς Κυβερνήσεως Κονδύλη, ἥτις ἐνῷ ἐχαρακτηρίζετο ὑπηρεσιακὴ προέβαινεν εἰς ἐξωτερικεύσεις τῶν γνωμῶν της ἐν ὀνόματι τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους διὰ τὴν σύμβασιν ταύτην, δι' ἧς παραδίδονται συμφέροντα ὕψιστα καὶ τοῦ Κράτους κα τοῦ Λαοῦ εἰς μίαν ξένην ὁμάδα.

Ὁ κ. ***Α. Μιχαλόπουλος*** (Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν) παρακαλεῖ ὅπως ἐπιταχυνθῇ ἡ ἐκτύπωσις τῶν ἐκθέσεων, ἀφοῦ μοιραίως εἰσῆλθεν ἡ συζήτησις εἰς τὸ οὐσιαστικὸν μέρος. Ἔχει τὴν πεποίθησιν, λέγει, ὅτι διὰ νὰ σχηματισθῇ εὐθεῖα πεποίθησις περὶ τῆς συμβάσεως πρέπει νὰ μελετηθοῦν ἅπαντα τὰ σχετικὰ πρὸς ταύτην ἔγγραφα. Πάντως ἐπαναλαμβάνει ὅτι ζητήσαντες καλοπίστως βελτίωσιν τῶν ὅρων τῆς συμβάσεως εὗρον καλόπιστον διάθεσιν.

Μεθ' ὃ συναινέσει τῆς Βουλῆς, διακόπτεται ἡ συνέχισις τῆς συζητήσεως διὰ τὴν προσεχῆ Δευτέραν. Λύεται δὲ ἡ συνεδρίασις ὥρᾳ 9.15 διὰ τὴν αὔριον ὥραν 1 1/2 μ. μ.

Ὁ Πρόεδρος
Θ. ΣΟΦΟΥΛΗΣ

Οἱ Γραμματεῖς
Μ. Λαίλιος
Θ. Τσιριμῶκος

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΚΓ'

Τῆς 4 Φεβρουαρίου 1927

Ὥρᾳ 5.10 μ.μ. ὁ κ. ***Πρόεδρος*** ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς ἕδρας κηρύσσει τὴν ἔναρξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει ν' ἀνοιχθῶσι τὰ θεωρεῖα.

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικὰ τῆς χθεσινῆς συνεδριάσεως.

Ἀνακοινοῦνται τὰ ἑξῆς:

Οἱ κάτοικοι Βελημαχίου Γορτυνίας διαμαρτύρονται διότι τὸ ἀπὸ τοῦ 1890 ἱδρυθὲν ἑλλην. σχολεῖον παραμένει ἐφέτος ἄνευ διδασκάλου.

Ὁ ἐν Ἀθήναις Σύλλογος τὰ Τζουμέρκα «Ἥρως» ὑποβάλλει ὑπόμνημα διὰ τὴν κατασκευὴν τῆς ἁμαξιτῆς ὁδοῦ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Τζουμέρκων.

Ὁ Λάμπρος Κατσαρὸς ἐκ Γουρίτσης παρακαλεῖ τὴν Σὴν Βουλὴν νὰ διατάξῃ τὴν ἀναθεώρησιν τῆς ὑπ' ἀριθ. 5308 π.ε. ἀποφάσεως τοῦ Ἐλεγκ. Συνεδρίου δι' ἧς ἀπερρίφθη ἡ αἴτησίς του περὶ ἀπονομῆς συντάξεως διὰ τὸν φόνον τοῦ υἱοῦ του φονευθέντος κατὰ τὴν Βουλγαρικὴν μάχην ἐν τῷ φυλακίῳ 79 τῇ 22 Ὀκτωβρίου 1925.

Ὁ Ἐμποροεπαγγελματικὸς Σύλλογος Ζαγορᾶς Πηλίου ὑποβάλλει ὑπόμνημα διὰ τὴν τροποποίησιν τοῦ νόμου περὶ Κυριακῆς ἀργίας κ.λ.π.

Ἡ Ἕνωσις Ἀσφαλιστῶν Θεσσαλίας παρακαλεῖ τὴν Σὴν Βουλὴν νὰ ἀπαγορεύσῃ διὰ νόμου εἰς τὰς Τραπέζας γενικῶς, Κεντρικὰ Καταστήματα κ.τ.λ. πᾶσαν ἀσφαλιστικὴν ἐργασίαν εἴτε διὰ λογαριασμόν των εἴτε διὰ λογαριασμὸν τρίτων.

Ὁ Σύνδεσμος Χοροδιδασκάλων Νέων Χωρῶν ὑποβάλλει ὑπόμνημα διὰ τὴν ἀνόρθωσιν τοῦ Σωματείου των, ὑποδεικνύων τὰ ἀπαιτούμενα προσόντα διὰ τὴν χορήγησιν ἀδείας ἐξασκήσεως τοῦ ἐπαγγέλματος τοῦ χοροδιδασκάλου.

Οἱ ἐξαιρεθέντες τοῦ εὐεργετήματος τοῦ ἀπονεμηθέντος διὰ τῶν Ν. Δ. τῆς 17-2-26 κατάδικοι ὑποβάλλουσιν ὑπόμνημα διὰ τὴν ἀνόρθωσιν τῆς γενομένης εἰς αὐτοὺς ἀδικίας.

Ὁ ἐν ἀποτάξει διατελῶν ἀνθυπασπιστὴς τοῦ Πεζικοῦ Γεώργιος Χριστοφόρου ζητεῖ νὰ συμπεριληφθῇ εἰς τὸ ψήφισμα «περὶ ἐπαναφορᾶς ἀξιωματικῶν».

Ἡ Γενικὴ Ἕνωσις ἀναπήρων πολέμου Ἀττικῆς ζητεῖ ὅπως τὰ ὑπὲρ τῶν θυμάτων νομοθετικὰ διατάγματα τῆς δικτατορίας μὴ τροποποιηθοῦν, καθ' ὅσον δὲν συνετάχθησαν τότε ἀλλὰ εἶχον κατατεθῇ ὡς σχέδια νόμου εἰς τὴν Δην Ἐθνοσυνέλευσιν.

Ὁ Γεωργικὸς πληθυσμὸς Καρδίτσης ζητεῖ τὴν κατάργησιν τοῦ φόρου τῆς δεκάτης κλπ.

Ἡ Γενικὴ Συνέλευσις τῶν Αὐτοκινητιστῶν Καβάλλας ζητεῖ τὴν ἀκύρωσιν τῆς συμβάσεως Πάουερ-ἐντ-Ἀτραξιὸν καὶ δηλοῖ ὅτι εἶναι ἑτοίμη νὰ κατέλθῃ εἰς ἀπεργιακὸν ἀγῶνα εὐθὺς ὡς ζητηθῇ τοῦτο.

Οἱ τραυματίαι καὶ οἱ νοσηλευόμενοι ἄνδρες τῶν Δημοκρατικῶν Ταγμάτων ζητοῦν ἐκ μέρους τοῦ Κράτους ἀποζημίωσιν διὰ τὴν γενομένην εἰς αὐτοὺς ἀδικίαν κλπ.

Ὁ Πρόεδρος τῶν παλαιοημερολογιτῶν Ἁγίου Βασιλείου ζητεῖ τὴν ἐπαναφορὰν τοῦ παλαιοῦ ἡμερολογίου.

Οἱ οἰκοδόμοι Καβάλλας ἐνδιαφερόμενοι διὰ τὸν ἀγῶνα τῶν καπνεργατῶν δηλοῦν ὅτι τάσσονται παρὰ τὸ πλευρόν των.

Οἱ καπνεργάται Ξάνθης διαμαρτύρονται διὰ τὴν μὴ καταβολὴν εἰσέτι τῶν ἑξήκοντα ἡμερομισθίων ἀεργίας.

Πολλοὶ κάτοικοι Καρατούλας ζητοῦν ὅπως ματαιωθῇ ἡ ἐνδεχομένη ἀπομάκρυνσις τοῦ λαοφιλοῦς νομάρχου των Μαρκέλλου.

Ὁ σύλλογος Φιλιατρῶν ζητεῖ τὴν ἐπέκτασιν τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς ἀπὸ Κυπαρισσίας εἰς Μάραθον κλπ.

Ὁμοίως ζητεῖ τὴν κατάργησιν τοῦ φόρου ἐπιτηδεύματος.

Ἅπαντες οἱ ἐνοικιασταὶ Πύργου διαμαρτύρονται ἐπὶ μελετωμένῃ ἐπαναφορᾷ παρ' ἐπιτροπῆς ἐνοικιοστασίου διαταγμάτων καταλυθείσης δικτατορίας.

Τὸ Ἐργατικὸν Κέντρον Θεσσαλονίκης διαμαρτύρεται κατὰ τῆς Ἑταιρείας Σίγγερ διότι ἀπέλυσεν ἐργάτας ἱδρύσαντας σωματεῖον.

Οἱ κάτοικοι Γρεβενῶν παρακαλοῦν τὴν Σὴν Βουλὴν ὅπως ἀναγείρῃ σχολεῖον ἑλληνικόν, διότι τὸ μόνον ἀνεγερθὲν δαπάναις τῶν Γρεβενιτῶν τῆς Ἀμερικῆς δὲν ἐπαρκεῖ διὰ τὰς ἀνάγκας τῶν μαθητῶν κλπ.

Ἡ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ἐπιτροπὴ ὑποβάλλει τὴν ἔκθεσίν της ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου «περὶ κυρώσεως τῆς μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Τουρκίας συμφωνίας καὶ τῶν συναφῶν αὐτῇ πράξεων, περὶ τρόπου ἐφαρμογῆς διατάξεών τινων τῆς συνθήκης εἰρήνης τῆς Λωζάννης καὶ τῆς προσηρτημένης τῇ συνθήκῃ ταύτῃ ὑπ' ἀριθ. 9 δηλώσεως».

Οἱ κ. κ. ***Χ. Ἀλαμανῆς, Π. Ἀλεξανδρῆς*** καὶ ***Γ. Σιδερῆς*** ὑποβάλλουσι τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου «περὶ διαθέσεως τοῦ χρηματικοῦ ὑπολοίπου τοῦ Ταμείου Ἀγροφυλακῆς Ἰωαννίνων πρὸς ἐκτέλεσιν ἔργων συγκοινωνίας ἐν Ἠπείρῳ».

Ὁ κ. ***Κ. Ἀγγελόπουλος*** (Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης) ὑποβάλλει νομοσχέδιον περὶ αὐτεπαγγέλτου ὑποβολῆς εἰς ἐκ νέου ἀνάκρισιν καὶ συζήτησιν τῶν ὑποθέσεων, ἐφ' ὧν ἐξεδόθησαν καταδικαστικαὶ ἀποφάσεις τῶν ἐπαμελῶν στρατοδικείων κλπ.».

Οἱ κ. κ. ***Δ. Χατζῖσκος, Σ. Τσακόπουλος*** καὶ ***Δ. Βοῦλτζος*** ὑποβάλλουσι προσθήκην ἐπὶ τοῦ σχεδίου ψηφίσματος «περὶ ἐπαναμεταθέσεως κλπ. λειτουργῶν τῆς ἐκπαιδεύσεως».

Ἐπίσης ὁ κ. ***Πρόεδρος*** ἀνακοινοῖ ὅτι ἡ ἐπὶ τῆς Ἀεροπορικῆς μόνης ἐξεταστικὴ τῶν πραγμάτων ἐπιτροπὴ ἐνισχύεται διὰ τοῦ κ. ***Β. Ρούφου.***

Πρὸ τῆς Ἡμερησίας διατάξεως ὁ κ. ***Σ. Ταλιαδοῦρος*** λαμβάνων τὸν λόγον ζητεῖ τὴν πρόταξιν τῆς συζητήσεως ἐπὶ τοῦ ψηφίσματος «περὶ καταργήσεως τοῦ Ν. Δ. περὶ τῶν ὑποπεσόντων εἰς τὸ ἀδίκημα τῆς λιποταξίας».

Ὁ κ. ***Πρόεδρος*** λέγει ὅτι τοῦτο δύναται νὰ γίνῃ εἰς τὸ τέλος τῆς συνεδριάσεως.

Εἰσέρχεται εἶτα ἡ Βουλὴ εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν
τῆς Νομοθετικῆς ἐργασίας

Ὁ κ. ***Πρόεδρος*** λέγει ὅτι συνεχίζεται ἡ ἐπὶ τοῦ Συντάγματος συζήτησις.

Ὁ κ. ***Δ. Χατζῖσκος*** παρατηρεῖ ὅτι εἶναι ἀνάγκη νὰ συζητηθῇ ὁ κανονισμὸς τοῦ Σώματος.

Ὁ κ. ***Πρόεδρος*** λέγει ὅτι ἀκριβῶς ἀναβάλλεται ἡ ἐπιψήφισις τοῦ Κανονισμοῦ, ἵνα ψηφισθῇ πρῶτον τὸ Σύνταγμα, δὲν ἔχει ὅμως καμμίαν δυσκολίαν, ἂν ἐπιθυμῇ ἡ Βουλή, νὰ προτάξῃ τὴν προσεχῆ Δευτέραν τὴν σχετικὴν συζήτησιν.

Ὁ κ. ***Σ. Στάης*** λέγει ὅτι δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ διαθέσωμεν πρὸς συζήτησιν τοῦ Κανονισμοῦ, ὁ ὁποῖος θὰ προκαλέσῃ πολλὰς συζητήσεις.

Συνεχιζομένης εἶτα τῆς ἐπὶ τοῦ Συντάγματος συζητήσεως ἀναγινώσκεται τὸ ἄρθρον 12.

Ὁ κ. ***Ε. Χατζιδάκης*** φρονεῖ ὅτι πρέπει νὰ τεθῇ ἀνώτατον ὅριον ἐγγυήσεως.

Ὁ κ. ***Χ. Λαδᾶς*** λέγει ὅτι ἡ ἀπόλυσις εἶνε δυνητικὴ διὰ τὸ Συμβούλιον, δὲν ὑπάρχει ἐπομένως ἀνάγκη καθορισμοῦ ἀνωτάτου ὁρίου ἐγγυήσεως.

Ὁ κ. ***Τ. Ἀναστασίου*** φρονεῖ ἐπίσης ὅτι δὲν ὑπάρχει ἀνάγκη καθορισμοῦ ὁρίου ἐγγυήσεως.

Ὁ κ. ***Γ. Μπούσιος*** λέγει ὅτι, διὰ νὰ ἀποσοβηθῇ εἰς τὸ μέλλον ἡ κατάχρησις τοῦ χαρακτηρισμοῦ ὡς πολιτικῶν ἐγκλημάτων κάθε ἄλλο παρὰ τοιούτων, πρέπει ἡ ἀπόλυσις νὰ μὴ εἶναι δυνητικὴ ἀλλ' ὑποχρεωτική.

Κηρύσσεται εἶτα ἡ συζήτησις περαιωμένη.

Γίνεται δι' ἀναστάσεως δεκτὸν τὸ ἄρθρον 12, ἔχον οὕτω

Ἄρθρον 12.

Ἐπὶ πολιτικῶν ἐγκλημάτων δύναται πάντοτε τὸ **Συμβούλιον τῶν Πλημμελειοδικῶν, τῇ αἰτήσει τοῦ προφυλακισθέντος, νὰ ἐπιτρέψῃ τὴν ἀπόλυσιν αὐτοῦ** ἐπὶ ἐγγυήσει, ὁριζομένῃ διὰ δικαστικοῦ βουλεύματος, **καθ' οὗ ἐπιτρέπεται ἀνακοπὴ ὑπὸ τοῦ κατηγορουμένου. Οὐδέποτε δύναται ἐπὶ τῶν ἐγκλημάτων τούτων ἡ προφυλάκισις νὰ παραταθῇ πέραν τῶν τριῶν μηνῶν.**

Γίνεται ὡσαύτως δι' ἀναστάσεως δεκτὸν τὸ ἄρθρον 13, ἔχον οὕτω.

Ἄρθρον 13.

Οἱ Ἕλληνες ἔχουν τὸ δικαίωμα τοῦ συνέρχεσθαι ἡσύχως καὶ ἀόπλως· μόνον εἰς τὰς δημοσίας συναθροίσεις δύναται νὰ παρίσταται ἡ Ἀστυνομία. Αἱ ἐν ὑπαίθρῳ συναθροίσεις δύνανται ν' ἀπαγορευθῶσιν, ἂν ὡς ἐκ τούτων ἐπίκειται κίνδυνος εἰς τὴν δημοσίαν ἀσφάλειαν, καθ' ὃν τρόπον θέλει ὁρίσει ὁ νόμος.

Ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 11 ὁ κ. ***Γ. Γεωργιάδης*** ζητεῖ νὰ κατοχυρωθῇ τὸ δικαίωμα τῶν Δημοσίων ὑπαλλήλων νὰ συνέρχωνται καὶ νὰ συνεταιρίζωνται, διότι τὸ δικαίωμα τοῦτο ἠμφεσβητήθη εἰς τοὺς Δημ. Ὑπαλλήλους. Εἰς τὸ 1923 ἡ ἐκτελεστικὴ ἐξουσία, ἀλλὰ καὶ βραδύτερον εἰς τὸ 1925 ἔθεσεν ὑπὸ ἀμφισβήτησιν τὸ δικαίωμα τοῦτο τῶν Δημ. Ὑπαλλήλων, εἰς οὓς ἀνεγνώρισε μόνον τὸ δικαίωμα τοῦ ἀναφέρεσθαι· παρακαλεῖ ὅπως δηλωθῇ τοῦτο δι' ἑρμηνευτικῆς ἐπὶ τοῦ ἄρθρου δηλώσεως.

Ι. Καλογερᾶς. Δὲν εἶνε ποτὲ δυνατὸν νὰ ἀναγνωρισθῇ τοιοῦτον δικαίωμα.

Ὁ κ. ***Γ. Γεωργιάδης***, λέγει, ὅτι ὁ κ. Βοζίκης καὶ ὁ κ. Μιχαλακόπουλος ἄλλοτε εἶχον ἀναγνωρίσει τὸ δικαίωμα τοῦτο εἰς τοὺς ὑπαλλήλους.

Ὁ κ. ***Χ. Βοζίκης*** λέγει, ὅτι δὲν ἐνθυμεῖται ἂν τοιαύτην τινὰ γνώμην ὑπεστήριξε ποτέ, διότι φρονεῖ ὅτι ἡ κρατικὴ μηχανὴ θὰ παύσῃ νὰ λειτουργῇ ἂν ἀναγνωρισθῇ τοιοῦτο δικαίωμα εἰς τοὺς Δημ. ὑπαλλήλους.

Ὁ κ. ***Γ. Γεωργιάδης*** λέγει ὅτι δὲν σκοπεῖ νὰ διαλύσῃ τὸ Κράτος, ἀλλ' ἐπιθυμεῖ τοὐναντίον νὰ προστατευθῇ ἓν δίκαιον ὑφιστάμενον σήμερον, νὰ ἐπεξηγηθῇ ἓν δικαίωμα τὸ ὁποῖον ἀπὸ μακροῦ ἔχει ἀναγνωρισθῇ εἰς τοὺς ὑπαλλήλους ὅπως συνεταιρίζωνται. Τοιούτους συλλόγους ἔχουν ὀργανώσει καὶ αὐτοὶ οἱ δικασταί.

Ὁ κ. ***Χ. Λαδᾶς*** λέγει ὅτι ἂν οἱ δικασταὶ ἔχουν ὀργανωθῇ εἰς συλλόγους, εἶνε καὶ τοῦτο σύμπτωμα τῆς γενικῆς καταστάσεως.

Ὁ κ. ***Γ. Γεωργιάδης*** λέγει, ὅτι πρόκειται περὶ γεγονότων συμβαινόντων καθημερινῶς εἰς τὴν δημοσίαν ζωὴν τῆς Ἑλλάδος καὶ τὰ ὁποῖα οἱ κ. κ. Βουλευταὶ ἀγνοοῦν. Εἶνε γνωστὸν ὅτι συνεπήχθη ἡ Γενικὴ Συνομοσπονδία τῶν Δημοσίων Ὑπαλλήλων, μὲ καταστατικὰ νομίμως ἐγκεκριμένα, ἐφόσον δὲ τὸ Σύνταγμα εἶνε ἡ ἔγγραφος δήλωσις τῶν ὑφισταμένων συνθηκῶν ἐν τῇ χώρᾳ, ὀφείλει νὰ δηλωθῇ ὅτι ἐν νομιμότητι εὑρίσκονται οἱ ὑπάλληλοι. Εἰς τὰ 1911 ἱδρύθη ἡ πρώτη ἕνωσις Δημ. Ὑπαλλήλων, ὑπουργοῦντος τοῦ κ. Μιχαλακοπούλου ὁ τότε Βασιλεὺς ἠρνήθη τὴν ὑπογραφὴν τοῦ σχετικοῦ Διατάγματος, χάρις δὲ εἰς τὴν ἐπιμονὴν τοῦ τότε Ὑπουργοῦ—ἴσως τοῦ κ. Μιχαλακοπούλου—ὑπεγράφη τὸ Διάταγμα τοῦτο. Ἐὰν οἱ Δημ. Ὑπάλληλοι αἰσθάνονται τὴν ἀνάγκην τοῦ συνεταιρισμοῦ, τοῦτο γίνεται πρὸς ἐξυπηρέτησιν καὶ μόνον τῶν οἰκονομικῶν των συμφερόντων, διότι ἡ ἐποχή μας εἶνε ἀκριβῶς ἐποχὴ συμφέροντος. Ἡ παλαιὰ ἀντίληψις ἦτο ὅτι ἡ σχέσις τῶν ὑπαλλήλων ἦτο σχέσις ἐντολῆς ἀλλ' εἰς τὴν ἐντολὴν δὲν ἐπιτρέπεται κατὰ τὸ Δημόσιον Δίκαιον μισθός, διὰ τοῦτο οἱ Ρωμαϊσταὶ εὗρον ὅτι ἡ ἐντολὴ αὐτὴ ἦτο «ἐπαχθὴς» καθ' ἣν ἐπιτρέπεται καὶ μισθός. Αὐτοὶ συγγραφεῖς, συντηρητικώτατοι, ὑπεστήριξαν ὅτι οἱ Δημόσιοι Ὑπάλληλοι ἔχουν τὸ δικαίωμα τῆς ὀργανώσεως. Ἀλλὰ καὶ ὁ παρ' ἡμῖν καθηγητὴς τοῦ ὑπαλληλικοῦ δικαίου κ. Ἀγγελόπουλος ἀναγνωρίζει τὸ δικαίωμα τοῦτο εἰς τοὺς ὑπαλλήλους. Τοῦ δικαιώματος τούτου ἐγὼ ζητῶ τὴν διασάφησιν. Διὰ νὰ ἀποφύγωμεν τὰς συγκρούσεις τὰς ὁποίας πιθανὸν νὰ ἔχωμεν κατὰ τὴν ἑρμηνείαν, θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ καθορίσωμεν ὅτι οἱ δημόσιοι ὑπάλληλοι ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ συνέρχωνται τηροῦντες τοὺς νόμους τοῦ Κράτους. Ἡ ἀνακάθαρσις τῶν δημοσίων ὑπηρεσιῶν δὲν δύναται νὰ γίνῃ παρὰ δι' αὐτῶν τούτων τῶν ὑπαλλήλων.

Ὁ κ. ***Α. Παπαναστασίου*** (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας) λέγει ὅτι τὸ ζήτημα τῆς διοικητικῆς ἀποκεντρώσεως δὲν εἶνε ταὐτόσημον μὲ τὸ ζήτημα τοῦ δικαιώματος τοῦ συνε-

ταιριζεσθαι των υπαλλήλων. Δεν είνε επίσης ζήτημα λόγου διὰ νὰ λυθῇ μὲ μίαν διάταξιν ὅπως διὰ τοὺς πολίτας, ὅτι δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ἀναγνωρισθῇ δικαίωμα ἀπεργίας εἰς τοὺς ὑπαλλήλους ὅπως εἰς τόσας ἄλλας τάξεις, ἀφοῦ καὶ αὐτὸ τὸ ὑπαλληλικὸν δίκαιον ἀπαγορεύει ὄχι τὴν ἰδέαν ἀλλὰ καὶ τὴν κατὰ μονάδα ἐγκατάλειψιν τῆς θέσεως τοῦ ὑπαλλήλου.

Ὁ κ. **Γ. Γεωργιάδης** συνεχίζων λέγει ὅτι ὁ κ. Ὑπουργὸς ἠθέλησε νὰ δώσῃ περιορισμούς τινας, ἀλλὰ τὸ ζήτημα, εἶνε ζήτημα ἀρχῆς. Ἂν οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ ἔχουν τὸ δικαίωμα τοῦ συνεταιρίζεσθαι. Ἓν δικαίωμα δὲν δύναται παρὰ ἢ νὰ ὑπάρχῃ ἢ νὰ μὴ ὑπάρχῃ. Ἂν ἔχουν τὸ δικαίωμα τοῦτο, ἂς τὸ δηλώσῃ ἡ Κυβέρνησις καὶ ἂς μὴ γίνῃ κἂν τροπολογία, ἂς δηλωθῇ εἰς τὰ ἐπίσημα πρακτικά.

Πολλοὶ βουλευταὶ δὲν δύναται νὰ γίνῃ οὔτε ἑρμηνευτικὴ δήλωσις.

Ὁ κ. **Γ. Γεωργιάδης** λέγει ὅτι καὶ ἐν Γαλλίᾳ καὶ ἐν Γερμανίᾳ καὶ ἐν Ἀγγλίᾳ δηλ. εἰς μεγάλα καὶ ἰσχυρὰ Κράτη οἱ Δημόσιοι Ὑπάλληλοι ἔχουν τὸ δικαίωμα τοῦτο. Εἰς τὴν Γερμανίαν μάλιστα οἱ ὑπάλληλοι δικαιοῦνται νὰ ἔχωσιν ἐλευθέρους τὰς πολιτικάς των πεποιθήσεις καὶ νὰ ἐκφράζωσιν αὐτάς, ἡ δὲ Γενικὴ Συνομοσπονδία τῶν Δημοσίων Ὑπαλλήλων ἐν Γερμανίᾳ ἀποτελεῖ τὴν βάσιν τοῦ Δημοκρατικοῦ πολιτεύματος, εὑρίσκεται ἐν συνεργασίᾳ μὲ τὴν Συνομοσπονδίαν τῶν ἰδιωτικῶν ὑπαλλήλων καὶ ἔχει προσχωρήσει εἰς τὴν Γενικὴν Ἐργατικὴν Συνομοσπονδίαν τοῦ Ἀμστερνταμ. Ἀναφέρει συνεχίζων καὶ ἄλλα πολλαχόθεν παραδείγματα καὶ τονίζει ὅτι ἐν Ἑλλάδι—καὶ ἂν ἀκόμη δὲν ὑπῆρχον αἱ ὀργανώσεις αὐταὶ—ὠφειλον νὰ γίνουν διὰ νὰ δυνηθοῦν νὰ ἀντεπεξέλθουν ἐναντίον ἑνὸς Κράτους, τὸ ὁποῖον δὲν εἶνε ἄλλο παρὰ ἓν κόμμα. Ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τῆς ἀπεργίας, ἂν ἔχουν δηλονότι τὸ δικαίωμα νὰ ἀπεργοῦν οἱ δημόσιοι ὑπάλληλοι, λέγει, ὅτι ὑπάρχουν καὶ οἱ τελωνιακοὶ ὑπάλληλοι καὶ οἱ ὑπάλληλοι τῶν T. T. T., οἱ ὁποῖοι δὲν εἶνε δημόσιοι ὑπάλληλοι. Τὸ δικαίωμα τοῦτο ἐν Ἀγγλίᾳ ἀναγνωρίζεται ἀκόμη καὶ εἰς τοὺς ἀστυνομικοὺς ὑπαλλήλους. Ἄλλως τε συγγραφεῖς συντηρητικοί, ἀστοί, ἀναγνωρίζουν τὸ δικαίωμα τοῦτο εἰς τοὺς ὑπαλλήλους, διότι πιστεύουν ὅτι ἡ σχέσις των πρὸς τὸ Κράτος δὲν εἶνε ἐντολὴ ἀλλ' εἶνε σχέσις συμβατική, μίσθωσις δηλαδὴ ἐργασίας. Καὶ αὐτοὶ ἀκόμη οἱ ὁποῖοι ἀρνοῦνται εἰς τοὺς Δημοσίους Ὑπαλλήλους τὸ δικαίωμα τῆς ἀπεργίας, καὶ οἱ μᾶλλον συντηρητικοὶ συγγραφεῖς, ἀναγνωρίζουσιν ὅμως εἰς αὐτοὺς τὴν δυνατότητα τῆς ἀπεργίας. Δὲν δύνασθε, κύριοι, νὰ ἀρνηθῆτε εἰς τοὺς Δημοσίους Ὑπαλλήλους τὸ δικαίωμα τῆς ἀπεργίας ἔχετε μόνον εἰς χεῖράς σας ἓν μέσον διὰ νὰ τὴν ἀποφύγετε, τὸ μέσον τοῦ νὰ παρέχετε, διαρκῶς νὰ παρέχετε.

Ὁ κ. **Σ. Μάξιμος** νομίζω λέγει ὅτι ἡ συζήτησις τοῦ 11 ἄρθρου δὲν θὰ ἐξετασθῇ μόνον ἀπὸ τὴν ἄποψιν τοῦ συνέρχεσθαι τῶν Δημοσίων ὑπαλλήλων, ἀλλὰ καὶ ὅλων τῶν κοινωνικῶν τάξεων, ἀφοῦ ἀπὸ πολλοῦ χρόνου ἡ τάσις τοῦ ὀργανικῶς συνεργάζεσθαι ἔχει ἀπὸ πολλοῦ ἐπικρατήσῃ. Τὸ δικαίωμα τοῦ συνέρχεσθαι καὶ συνεταιρίζεσθαι εἶνε δικαίωμα κατακτηθὲν πολὺ πρὸ τῆς διακηρύξεως τῶν δικαιωμάτων τοῦ πολίτου, καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀκόμη ἔχομεν πρὸ τοῦ 1821 παραδείγματα συνεταιριστικῶν ὁμάδων μὲ προνόμια. Ἐν προκειμένῳ ἡ διακήρυξις τοῦ ἄρθρου 11 εἶνε γενικὴ πρὸς ὅλους τοὺς πολίτας, εἰς τὴν πραγματικότητα ὅμως δὲν ἐφαρμόζεται ὅσον ἀφορᾷ τὰς ἐργατικὰς τάξεις καὶ ὁμάδας. Πλεῖστοι ὅσοι λέγει ἐργοδόται καὶ ἐργοστασιάρχαι παύουν ἐργάτας διότι μόνον ἔβρυσαν σωματεῖον. Ἡ Βουλὴ συνεπῶς ἔχει ὑποχρέωσιν νὰ κατοχυρώσῃ τὸ δικαίωμα τῶν τάξεων ἐκείνων, τῶν μὴ ἐχουσῶν πολιτικὸν ἢ οἰκονομικὸν δεσμόν, ὅπως εἶνε οἱ ἐργάται καὶ οἱ Δημόσιοι ὑπάλληλοι. Προχωρῶν ἀναπτύσσει σχετικὴν τροπολογίαν τοῦ Ἑνιαίου μετώπου ἐργατῶν κλπ. καὶ τονίζει ὅτι τοσοῦτο μᾶλλον ἐπιβάλλεται ἡ παραδοχὴ τῶν λόγων ἐφ' ὅσον ἔχομεν δικαστικὰς ἀποφάσεις ἀρνουμένας τὴν ἀναγνώρισιν τῶν Σωματείων ἐφ' ὅσον ἔχουν κομμουνιστικὸν χροιάν, φέρει πρὸς τοῦτο ὡς παράδειγμα πρόσφατον ἀπόφασιν τοῦ Πρωτοδικείου Λαρίσης.

Συνεπῶς ἐφ' ὅσον οἱ ἐργοστασιάρχαι ἔχουν δικαίωμα νὰ ἐκδιώκουν τοὺς ἐργάτας ἁπλῶς διότι ὀργανοῦνται, ἡ διάταξις, ἂν δὲν γίνῃ δεκτή, ἡ προπολογία, εἶνε ἄνευ πρακτικῆς σημασίας διὰ τοὺς ἐργάτας.

Ὅσον ἀφορᾷ τοὺς Δημοσίους ὑπαλλήλους δὲν εἶνε ὀρθὸν νὰ λέγωμεν ὅτι ἂν τοὺς δώσωμεν τὸ δικαίωμα νὰ συνέρχωνται κομμουνίζομεν. Οἱ Δημόσιοι ὑπάλληλοι εἶνε μὲν ὄργανα τοῦ Κράτους ἀλλὰ ἐπὶ μισθῷ καὶ συνεπῶς προέχει ἡ οἰκονομικὴ ἄποψις τῶν τάξεων αὐτῶν, αἵτινες ἔχουν ὑποχρέωσιν νὰ εὕρουν τὰ μέσα τῆς βελτιώσεως τῶν συμφερόντων των καὶ τοιαῦτα μέσα εἶνε αἱ ὀργανώσεις των. Ἔχουν διὰ τοῦτο πλήρεις δικαίωμα. Ἄλλως τὸ Σύνταγμα δὲν θὰ ἦτο ἰσοπολιτικόν. Πρέπει κατὰ ταῦτα τοὐλάχιστον ν' ἀναγνωρισθῇ τὸ δικαίωμα τοῦ συνέρχεσθαι καὶ συνεταιρίζεσθαι τοῦ Δημοσίου ὑπαλλήλου.

Πολλοὶ βουλευταί. Τὸ ἔχουν.

Σ. Μάξιμος. Συνεχίζων ἐκθέτει τὰ τοῦ ὑπομνήματος τῶν Δημοσίων ὑπαλλήλων.

Ὁ κ. ***Π. Μερλόπουλος*** δηλοῖ ὅτι οἱ ὑπάλληλοι ὑπέβαλον ὄντως εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν ὑπόμνημα περὶ πολλῶν καὶ διαφόρων τροπολογιῶν εἰς τὸ ὅλον Σύνταγμα, ὡς ἀποτελουσῶν τὰς ἀπόψεις τοῦ ὑπαλληλικοῦ κόσμου, καὶ ἡ Ἐπιτροπὴ ἔκρινε προτιμότερον νὰ ἀρίσῃ εἰς τὴν Βουλὴν διὰ νὰ τὰς συζητήσῃ.

Ὁ κ. ***Σ. Μάξιμος*** ἐξακολουθῶν ἀναφέρει τὰς ἀντιστοίχους περὶ ὑπαλλήλων προστατευτικὰς διατάξεις τοῦ Γερμανικοῦ Συντάγματος.

Καταλήγων νομίζει ὅτι πρέπει νὰ τεθῇ φραγμὸς εἰς τὴν δικαστικὴν ἐξουσίαν, νὰ μὴ ἔχῃ τὸ δικαίωμα οὔτε νὰ ἀργῇ τὰς κυρώσεις τῶν καταστατικῶν οὔτε νὰ διαλύῃ αὐθαιρέτως τὰ ὁριστάμενα Σωματεῖα. Εἰδικώτερον διὰ τοὺς Δημοσίους ὑπαλλήλους ἔχει καὶ ἄλλην σημασίαν ἡ προστασία αὕτη, ἀφοῦ πρό τινων ἡμερῶν κατεδικάσθησαν ἐν Λαρίσῃ Σιδηροδρομικοὶ ὑπάλληλοι διότι παρέστησαν εἰς κομμουνιστικὴν διάλεξιν.

Πολλοὶ βουλευταί. Καλὰ τοὺς ἔκαμαν.

Σ. Μάξιμος. Ὅταν ἔχωμεν ὑπ' ὄψιν τοιαύτας καταδίκας δὲν εἰμποροῦμεν νὰ ἰσχυριζώμεθα ὅτι ἔχομεν Συνταγματικὴν προστασίαν τοῦ δικαιώματος τοῦ συνέρχεσθαι. Αἱ κατευθύνσεις ἐπιλέγει τῶν ὁμάδων ἀντανακλοῦν συμφέροντα καὶ δὲν εἰμπορεῖ νὰ τεθῇ φραγμὸς εἰς τὴν ἐξέλιξίν των.

Ι. Ζερβός Ἐφ' ὅσον ὅμως στρέφονται κατὰ τῆς Πατρίδος καὶ τῶν συμφερόντων της καὶ φραγμὸς καὶ κολασμὸς εἶνε ἐπιτεταγμένος.

Ἀλ. Παπαναστασίου (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας) Ὑπεστηρίχθησαν, κ. Βουλευταί, δύο ἀπόψεις, ἡ μία ἀφορῶσα ἰδιαιτέρως τὸν ἐργατικὸν κόσμον, τὸν ἰδιωτικὸν ἐργατικὸν κόσμον, καὶ ἡ ἄλλη ἀφορῶσα τοὺς δημοσίους ὑπαλλήλους. Ὅσον ἀφορᾷ τοὺς ἐργάτας ἡ ὑπάρχουσα συνταγματικὴ διάταξις εἶνε γενικὴ καὶ ἀορίστου. Ἀλλ' ὅπως ζητεῖται εἶνε νὰ ὑποχρεωθοῦν οἱ ἐργοδόται νὰ συμπράττουν πάντοτε μὲ ἐργάτας συσσωματωμένους εἰς ἐπαγγελματικοὺς συνδέσμους. Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι, ἐφ' ὅσον μὲς διέπει τὸ σημερινὸν οἰκονομικὸν σύστημα θὰ ὑπάρχῃ πάντοτε ἀνταγωνισμὸς μεταξὺ τῶν ἐχουσῶν ἀντίθετα συμφέροντα τάξεων, καὶ οἱ μὲν ἐργάται θὰ ζητοῦν πάντοτε νὰ ἐξαναγκάσουν τοὺς ἐργοδότας νὰ δέχονται μόνον ἐργάτας ἐγγεγραμμένους εἰς τὰ σωματεῖά των, οἱ δὲ ἐργοδόται θὰ προσπαθοῦν νὰ ἀποφεύγουν τὴν ἀνάγκην συμβάσεως ἐργασίας μὲ ἐργάτας ὠργανωμένους. Ἡ ἰδική μου προσωπικὴ ἄποψις εἶνε ὅτι εἶνε συμφέρον ὄχι μόνον τῶν ἐργατῶν ἀλλὰ καὶ αὐτῶν τῶν ἐργοδοτῶν καὶ τῆς βιομηχανίας νὰ ὑπάρχουν καλὰ ὠργανωμένα σωματεῖα.

Εἷς βουλευτής. Ὄχι τὰ σωματεῖα τὰ ἐκδοτικά.

Ἀλ. Παπαναστασίου. (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας). Εἶπα καλὰ ὠργανωμένα σωματεῖα. Ἀλλὰ παρ' ὅλην τὴν ἐπιθυμίαν τὴν ὁποίαν ἔχω καὶ ἐγώ, καὶ ὑπουθέτω καὶ ἡ πλειοψηφία τῆς Βουλῆς, εἶνε δύσκολον διὰ συνταγματικῆς διατάξεως νὰ ὑποχρεωθοῦν οἱ ἐργοδόται νὰ συνάπτουν τοιαύτας συμβάσεις ἐργασίας.

Σ. Μάξιμος. Εἶπον νὰ ἀναγνωρισθῇ ἰδιαιτέρως τὸ δικαίωμα τοῦ συνεταιρίζεσθαι, νὰ κατοχυρωθῇ συνταγματικῶς.

Ἀλ. Παπαναστασίου. Ἐφ' ὅσον κ. Βουλευταί, περιορίζεσθε εἰς τὸ ὅτι πρέπει νὰ ἔχουν κἂνε ἐλευθερίαν οἱ ἐργάται διὰ νὰ συνεταιρίζωνται, τηροῦντες τοὺς νόμους τοῦ Κράτους, αὐτὸ εἶνε σαφῶς διατυπωμένον εἰς τὸ Σύνταγμα καὶ οἱαδήποτε ἀντίθετος ἀπόρασις τούτου ἢ ἐκείνου τοῦ δικαστηρίου εἶνε ἀντισυνταγματική. Ἡ συνταγματικὴ κατοχύρωσις ἀπὸ τοιαύτης ἀπόψεως δὲν ἔχει νὰ προσθέσῃ τι περισσότερον, διότι θὰ ἐπαναλαμβάνῃ τὰς κειμένας διατάξεις περὶ τοῦ συνεταιρίζεσθαι καὶ περὶ κατοχυρώσεως τῶν δημοσίων δικαίων τῶν Ἑλλήνων. Ἀλλ' ἂν καλῶς ἀντελήφθην ἡ ἰδική σας ἐπιθυμία ἦτο ὁ ἐργοδότης, ὁ ὁποῖος ἀρνεῖται νὰ προσλάβῃ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν του ἐργάτας διότι εἶνε συνεταιρισμένοι, αὐτὸς ὁ ἐργοδότης νὰ τιμωρῆται ποινικῶς. Ἀφίνω ὅτι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ὁ ἐργοδότης δὲν θὰ ἐπικαλεσθῇ ποτὲ ὡς δικαιολογίαν αὐτὸ τὸ γεγονὸς ἀλλὰ θὰ ἰσχυρισθῇ ὅτι δὲν εἶνε κατάλληλος δι' αὐτὸν ὁ σχετικὸς ἐργάτης. Δι' αὐτὸ ἡ προτεθεῖσα κατοχύρωσις δὲν εἶνε πρακτικῶς ἐφαρμόσιμος. Ἀλλ ἐκτὸς τούτου, θὰ ἦτο δυνατὸν ἴσως νὰ ἀντιταχθῇ ὅτι ἐφ' ὅσον ὑπάρχει τὸ σημερινὸν κοινωνικὸν καθεστὼς δὲν προσαρμόζεται πρὸς αὐτὸ ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ζητεῖται, διότι ἀφοῦ ἀφίνομεν ἐλευθερίαν ἀπόλυτον εἰς τὴν μίαν τάξιν νὰ συνεταιρίζεται, νὰ ἐργάζεται ἢ ὄχι, καθ' ὅμοιον τρόπον ἐπιβάλλεται νὰ ἀναγνωρίσωμεν τὸ ἀνάλογον δικαίωμα καὶ εἰς τὰς ἄλλας τάξεις. Ἀλλὰ δὲν εἶναι αὐτὸς ὁ λόγος ὁ τυπικός, ὁ ὁποῖος μὲ ἀναγκάζει νὰ ἔχω τὴν γνώμην ὅτι δὲν δύναται νὰ τεθῇ τοιαύτη διάταξις, διότι δὲν θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ ὑποχρεοῦνται οἱ ἐργοδόται νὰ συμπράττουν μὲ ἐργατικοὺς συνεταιρισμούς, νὰ προσλαμβάνουν εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις των ὑποχρεωτικῶς ὠργανωμένους ἐργάτας, ἀλλὰ δυστυχῶς ἡ κατάστασις εἰς τὴν ὁποίαν εὑρίσκονται αἱ ἐργατικαὶ ὀργανώσεις δὲν εἶνε ἀκόμη τοιαύτη, διὰ νὰ ρθάσῃ μέχρι τοιούτου σημείου ἡ Πολιτεία, ὥστε νὰ καταστήσῃ ὑποχρεωτικὰς τὰς ἐργατικὰς ὀργανώσεις καὶ ὑποχρεωτικὴν τὴν συνεργασίαν αὐτῶν.

Μεγαλυτέραν σπουδαιότητα εἶχεν ἡ ἄποψις ἡ ὑποστηριχθεῖσα ἀναφορικῶς εἰς τοὺς δημοσίους ὑπαλλήλους. Γνωρίζετε ὅλοι ὅτι τὸ μέγιστον μέρος τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων ἔχει συνεταιρισμούς, ἔχει συλλόγους καὶ συνδέσμους, καλῶς λειτουργοῦντας καὶ οὐδεὶς νόμος τοὺς ἀπαγορεύει αὐτὴν τὴν δρᾶσιν.

Γ. Σακκαλῆς ἐκτὸς ἂν παρεκτρέπονται.

Ὁ κ. ***Α. Παπαναστασίου*** λέγει ὅτι, ὑπεστηρίχθη ἀκόμη ὅτι ἡ σχέσις δημοσίου ὑπαλλήλου καὶ Κράτους εἶνε ὁμοία μὲ τὴν σχέσιν συμβάσεως ἐργασίας εἰς τὰς ἰδιωτικὰς ἐπιχειρήσεις καὶ λυποῦμαι διότι δὲν δύναμαι νὰ συμφωνήσω μὲ αὐτὴν τὴν ἀντίληψιν, διότι ἡ σχέσις αὐτὴ δημοσίου ὑπαλλήλου καὶ Κράτους δὲν κανονίζεται ἀπὸ τὴν προσφορὰν καὶ ζήτησιν, ὅπως κανονίζεται ἡ σύμβασις τῆς ἐργασίας εἰς τὰς ἰδιωτικὰς ἐπιχειρήσεις. Ἐκτὸς τούτου ὁ ἐργοδότης, τὸ Κράτος, ἀνεξαρτήτως τοῦ ὅτι κανονίζει τὴν συμπεριφορὰν του ὄχι ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ οἰκονομικοῦ συμφέροντος ἀλλὰ τῆς κοινῆς ὠφελείας, δὲν εἶναι συνάμα ξένος πρὸς τὸν ἐργολήπτην, τοῦ δημοσίου ὑπαλλήλου ἀποτελοῦντος μέλος τοῦ Κράτους. Καὶ ὄχι μόνον δὲν εἶνε ξένος πρὸς τὸ Κράτος, ἀλλὰ καὶ τὸ ἐπηρεάζει πολὺ περισσότερον ἀπὸ ὅτι τὸ ἐπηρεάζει ὁ κοινὸς πολίτης. Ὡς ἐκ τούτου δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὅτι ἡ σχέσις Κράτους καὶ δημοσίου ὑπαλλήλου εἶναι ὁμοία πρὸς τὴν σχέσιν τοῦ ἐργοδότου, δηλ. τοῦ ἰδιώτου ἐργοδότου καὶ ἐργάτου. Ἀλλὰ τὸ συμπέρασμα δὲν εἶνε ὅτι πρέπει οἱ δημόσιοι ὑπάλληλοι νὰ στεροῦνται τοῦ δικαιώματος τοῦ συνεταιρίζεσθαι. Εἶπον μόνον τοῦτο, ὅτι αὐτὸ τὸ δικαίωμα τοῦ συνεταιρίζεσθαι δὲν δύναται νὰ εἶναι τόσον γενικόν, τόσον ἀπόλυτον καὶ καθ' ὅλα ὅμοιον πρὸς τὸ δικαίωμα τοῦ συνεταιρίζεσθαι τῶν πολιτῶν. Ἀνεφέρθη τὸ Γερμανικὸν Σύνταγμα. Τοῦτο ἔχει ἰδιαιτέραν διάταξιν περὶ τοῦ δικαιώματος τοῦ συνεταιρίζεσθαι τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων καὶ ἰδιαιτέραν διάταξιν περὶ τοῦ δικαιώματος τοῦ συνεταιρίζεσθαι τῶν πολιτῶν. Καὶ διὰ μὲν τοὺς ὑπαλλήλους τοὺς δημοσίους λέγει τὸ ἑξῆς (ἀναγινώσκει) «οἱ ὑπάλληλοι εἶναι ὑπηρέται τοῦ Λαοῦ καὶ οὐχὶ ἑνὸς κόμματος. ἅντες οἱ ὑπάλληλοι ἀπολαύουν ἐλευθερίας πολιτικῶν πεποιθήσεων καὶ ἐλευθερίας συνεταιρισμοῦ» διὰ δὲ τοὺς πολίτας ἔχει τὴν ἀκόλουθον διάταξιν, ἐξ οὗ φαίνεται ἡ διαφορά «Ἡ ἐλευθερία τοῦ συνεταιρίζεσθαι διὰ τὴν προστασίαν καὶ τὴν προαγωγὴν τῶν ὅρων τῆς ἐργασίας καὶ τοῦ οἰκονομικοῦ βίου ἀσφαλίζεται διὰ πάντας καὶ διὰ πάντα τὰ ἐπαγγέλματα. Πᾶσα ἐξαίρεσις καὶ πᾶν μέτρον δι' ὧν σκοπεῖται ὁ περιορισμὸς ἢ ἡ παρακώλυσις τῆς ἐλευθερίας ταύτης εἶνε παράνομον». Δηλ. διὰ μὲν τοὺς πολίτας, κατὰ τὸ Γερμανικὸν Σύνταγμα τὸ συνεταιρίζεσθαι εἶναι ἀπόλυτον ἐντελῶς, ἀπεριόριστον δικαίωμα, διὰ δὲ τοὺς δημοσίους ὑπαλλήλους εἶναι σχετικόν. Εἶπον ὅμως ὅτι δὲν ἔπεται ἐκ τῆς διαφορᾶς αὐτῆς τῆς σχέσεως τῶν ὑπαλλήλων πρὸς τὴν σχέσιν τῶν ἰδιωτῶν ἐργατῶν ὅτι πρέπει νὰ στεροῦνται οἱ Δημόσιοι ὑπάλληλοι τοῦ δικαιώματος τοῦ συνεταιρίζεσθαι. Ὄχι μόνον δὲν πρέπει νὰ παρακολύεται ἡ συσσωμάτωσις τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων, ἀλλὰ καὶ νὰ ἐνισχύεται διότι εἶνε πολὺ χρήσιμος ὄχι μόνον εἰς τοὺς ὑπαλλήλους, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ Κράτος.

Διότι οἱ Συνεταιρισμοὶ τῶν ὑπαλλήλων συντελοῦν εἰς τὸ νὰ προάγωνται οἱ ἴδιοι δημόσιοι ὑπάλληλοι καὶ εἰς τὸ νὰ ἐφαρμόζωνται πιστῶς οἱ νόμοι καὶ εἰς τὸ νὰ προάγωνται αἱ δημόσιαι ὑπηρεσίαι. Οἱ ἴδιοι δημόσιοι ὑπάλληλοι ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐπιθυμοῦν εἶναι τοῦτο: νὰ ἔχωσι τὸ δικαίωμα ν' ἀποτελοῦν σύλλογους ἀποσκοποῦντας τὴν καλλιτέραν κατάρτισίν των καὶ τὴν ὀργάνωσιν ἀλληλοβοηθείας καὶ ἐν γένει τὴν ἐξύψωσιν τοῦ κλάδου των. Δὲν ἔχουν δὲ ἐπιθυμίαν νὰ λάβουν αἱ ὀργανώσεις αὐτῶν συνδικαλιστικὴν μορφήν καθιεροῦντες διὰ συνταγματικῆς γενικῆς διατάξεως σωματεῖα ὑπαλλήλων μὲ τοιαύτην μορφήν, ἀποβλέποντα δηλ. εἰς τὸν δι' ἀγῶνος ἀνοικτοῦ, δι' ἀπεργιῶν ἐξασφάλισιν καλυτέρων ὑπαλληλικῶν ὅρων, θὰ κατελήγομεν ἐν τούτοις εἰς ἄτοπα. Εἰς τὸ ἄτοπον νὰ ἔχωμεν συνδικάτα κάθε τάξεως ὑπαλλήλων καὶ ἀξιωματικῶν καὶ ἀνωτέρων δικαστικῶν κλπ., ἐκτὸς ἂν πρόκειται νὰ τεθῇ ἰδιαίτερον ἄρθρον, κατὰ τὸ ὁποῖον καὶ οἱ δημόσιοι ὑπάλληλοι νὰ ἔχουν τὸ δικαίωμα τοῦ συνεταιρίζεσθαι, τηροῦντες τοὺς σχετικοὺς περὶ αὐτῶν νόμους, ὁπότε δὲν θὰ ὑπάρχῃ ἀντίρρησις.

Ζ. Βεντούρα, οἱ ὑπάλληλοι διὰ τοῦ ὑπομνήματος των ζητοῦν συνδικαλισμόν.

Α. Παπαναστασίου, ἀνεξαρτήτως τοῦ ὑπομνήματος, ἐγὼ δὲν ἀνεφέρθην εἰς τὸ ὑπόμνημα, ἐγὼ ἦλθον εἰς ἐπαφὴν μὲ τοὺς ὑπαλλήλους καὶ εἶμαι εἰς θέσιν νὰ γνωρίζω ὅτι δέχονται νὰ τεθῇ τὸ τῶν κατωτέρων ὑπαλλήλων ὡρισμένης κατηγορίας ὅπως π. χ. τῶν ταχυδρομικῶν διὰ τοὺς ὁποίους ἔχει πρακτικῶς ἀναγνωρισθῇ τὸ δικαίωμα τῆς ἀπεργίας καὶ οὐδεὶς ποτὲ τοὺς κατεδίωξε ποινικῶς διὰ τὴν ἀπεργίαν των. Ἀλλ' οἱ ὑπάλληλοι αὐτῶν τῶν κατηγοριῶν ἔχουν περισσότερα κοινὰ σημεῖα μὲ τὰς ἰδιωτικὰς ὀργανώσεις καὶ ἡ εὐρυτέρα ἐλευθερία αὐτῶν εἰς τὸ συνεταιρίζεσθαι εἶνε δικαιολογημένη. Ὑπάρχουν ὅμως καὶ κατηγορίαι δημοσίων λειτουργῶν καὶ ἀνέφερα ἤδη τοὺς ἀξιωματικούς, τοὺς εἰσαγγελεῖς κλπ., διὰ τοὺς ὁποίους κανεὶς δὲν εἶνε διατεθειμένος νὰ ἀναγνωρίσῃ συνδικαλιστικὰ δικαιώματα, διότι εἶνε προφανὲς ὅτι ἡ συνδικαλιστικὴ δρᾶσις αὐτῶν θὰ ἐπέφερε μέγαν κλονισμόν.

Ἰδοὺ διατί δὲν εἶναι εὔκολον νὰ τεθῇ περὶ τοῦ δικαιώματος τοῦ συνεταιρίζεσθαι τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων διάταξις τόσον γενικὴ καὶ τόσον ἀπόλυτος, ὅπως ἡ ἀρορῶσα τοὺς ἁπλοῦς πολίτας. Θὰ ἦτο ἰδιαιτέρα διάταξις κατὰ τὴν ὁποίαν, ὅπως εἶπα, θὰ ἔχουν καὶ αὐτοὶ τὸ δικαίωμα τοῦ συνεταιρίζεσθαι τηροῦντες τοὺς περὶ αὐτῶν εἰδικοὺς νόμους.

Σ. Οἰκονομίδης, τὸ ἔχουσιν αὐτό.

Α. Παπαναστασίου. Ἡ ἰδιαιτέρα συνταγματικὴ διάταξις θὰ τοὺς ἐπροστάτευε περισσότερον. Θὰ καθώριζε τὴν νομοθετικὴν κατεύθυνσιν.

Σ. Κρεμεζῆς. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν τροπολογίαν τοῦ Ἐνὶ τοῦ μετώπου ἐρωτᾷ τοὺς ἐκπροσώπους αὐτοῦ, ἂν ἐν περιπτώσει ἐπικρατήσεως των θὰ ἀνεγνώριζον τὸ ζητούμενον δικαίωμα εἰς τὰς ἄλλας τάξεις. Εἶναι γνωστόν, λέγει, ὅτι εἰς τὸ Σοβιετικὸν καθεστὼς οὐδεμία ἄλλη ὀργάνωσις ἐπιτρέπεται εἰ μὴ ἡ τῶν κρατούντων πολιτῶν, ἀπαγορεύεται μάλιστα καὶ ἐπὶ ποινῇ τουφεκισμοῦ πᾶσα ἀπεργία. Ὅσον ἀφορᾷ τὰ τοῦ ὑπομνήματος τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων, τονίζει ὅτι δὲν εἶναι ἀληθὲς ὅτι δι' αὐτοῦ ζητοῦν τὴν ἀναγνώρισιν τοῦ δικαιώματος τοῦ συνεταιρίζεσθαι. Ἀπαιτοῦν τὸ δικαίωμα τοῦ συνδικαλισμοῦ, καὶ συνεπῶς ἀπόλυτον τὸ δικαίωμα τῆς ἀπεργίας. Ἀφ' ὅτου λέγει συνεστήθη τὸ Κράτος οὐδέποτε ἠρνήθη τὸ δικαίωμα τοῦ συνεταιρίζεσθαι εἰς τοὺς ὑπαλλήλους, εἰς δὲ τοὺς δικαστὰς μάλιστα εἰδικῶς ἔχει δοθῇ τὸ δικαίωμα τοῦ ἐκφράζειν εὐχὰς ἢ γνώμας περὶ βελτιώσεως τοῦ κλάδου των. Ἐὰν ἐπιλέγει ἀναγνωρίσωμεν εἰς τοὺς ὑπαλλήλους τὴν ἀρχὴν τοῦ συνδικαλιστικῶς δρᾶν θὰ καταλύσωμεν τὸ Κράτος.

Ὁ κ. **Ι. Καλογερᾶς** εἶναι ἀληθὲς λέγει ὅτι οἱ ὑπάρχοντες νόμοι δίδουν τὸ δικαίωμα τοῦ συνέρχεσθαι καὶ συνεταιρίζεσθαι, ἀλλὰ καὶ οὐδεὶς ἐλησμόνησεν ὅτι προσφάτως οἱ δημόσιοι ὑπάλληλοι ἐθεώρησαν ὅτι εἶχον δικαίωμα νὰ ἀντιταχθῶσι κατὰ τοῦ Κράτους. Εἶναι δὲ γνωστὸν διὰ ποίων διαταγμάτων ἐπέτυχον τὴν βελτίωσιν τῶν ἀποδοχῶν των.

Εἷς Βουλευτής. Ἔπρεπε νὰ κάμουν κίνημα.

Ὁ κ. **Ι. Καλογερᾶς** συνεχίζων ἀντικρούει τὰ λεχθέντα περὶ ἀναγνωρίσεως παρομοίων δικαιωμάτων εἰς ἄλλα Κράτη καὶ ὑποστηρίζει ὅτι δὲν ἐφθάσαμεν ἡμεῖς δυστυχῶς ἐν Ἑλλάδι εἰς τοιαύτην ἐξύψωσιν πολιτισμοῦ καὶ προόδου, ὥστε νὰ ρυθμίσωμεν τὰς σχέσεις ἡμῶν ταύτας ὅπως ἄλλα Κράτη μᾶλλον ἡμῶν προηγμένα. Ἀλλοίμονον λέγει εἰς τὸ Ἑλ. Κράτος, ἐὰν ἐπιτραπῇ εἰς τὰ ὄργανά του νὰ συνδικαλίζωνται καὶ νὰ φέρουν αὐτὸ εἰς παρακλυσίαν. Τελευτῶν λέγει ὅτι θέλει νὰ διακηρύξῃ ὅτι πάντοτε ἦτο καὶ θὰ εἶναι κατὰ πάσης κινήσεως στρεφομένης κατὰ τῆς ἐννοίας τοῦ Κράτους.

Ὁ κ. **Κ. Γόντικας** λέγει ὅτι ἐφρόνει ὅτι τὸ ἄρθρον 14 δὲν θὰ ἐπροκάλει συζήτησιν καὶ δὴ ἐντεταμένην, δίδει ὅμως αὕτη τὴν ἀφορμὴν νὰ ἐξηγηθῇ σαφέστερον ἡ ἔννοια τοῦ ἄρθρου τούτου· ὑπεστηρίχθη λέγει πρὸ μικροῦ ὅτι ἡ Δικαστικὴ ἀρχὴ κακῶς ποιοῦσα ἠρνήθη τὴν ἔγκρισιν καταστατικοῦ ὡρισμένης τάξεως. Τὸ δικαίωμα ὅμως τοῦτο τῆς Δικαστικῆς ἀρχῆς ἀνεγνωρίσθη ὑπὸ τοῦ Συντάγματος τοῦ 1911, διότι μέχρι τότε δὲν ἀπῃτοῦντο διὰ τὴν διάλυσιν τοῦ Σωματείου δικαστικαὶ ἀποφάσεις. Ἡ ἐξέλιξις ὅμως τῶν γεγονότων ἐγέννησεν ἀμφιβολίας ἂν κεῖται ὀρθῶς ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρου, μὴ ἀμφισβητουμένου ὅτι εἶνε δύσκολον εἰς τὰ Δικαστήρια νὰ ἀρνηθοῦν τὴν ἔγκρισιν καταστατικοῦ ἐφ' ὅσον δὲν ἀντίκειται εἰς τὸ Σύνταγμα. Ἤδη ἀνακύπτει ζήτημα μειώσεως τοῦ δικαιώματος τούτου τῶν Δικαστηρίων. Ἡ ἀνάγκη ὅμως τῆς ὑποστηρίξεως τοῦ κοινωνικοῦ καθεστῶτος μᾶς ἄγει νὰ προτείνωμεν τὴν ἀπάλειψιν τῆς τελευταίας παραγράφου τοῦ ἄρθρου 14 ἵνα ἀφεθῇ εἰς τὸ νόμον νὰ ὁρίσῃ τὰς περιπτώσεις, τὸν τρόπον καὶ τὴν διαδικασίαν τῆς διαλύσεως τῶν Σωματείων. Προχωρῶν τονίζει ὅτι οὐδέποτε ὑπεστηρίχθη ὅτι τὸ δικαίωμα τοῦ συνεταιρίζεσθαι εἶνε ἀπόλυτον εἰς τοὺς δημοσίους ὑπαλλήλους. Ἂν συνέλθουν ὑπὸ τὴν ἰδιότητα τοῦ πολίτου οὐδεὶς τοὺς ἀπαγορεύει τὸ συνεταιρίζεσθαι καὶ συνέρχεσθαι, ἐφ' ὅσον ὅμως πράττουν τοῦτο ὡς ὑπάλληλοι, τὸ Κράτος ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ὁρίσῃ πῶς θὰ συνέρχωνται καὶ ἂν πρέπει νὰ συνέρχωνται. Δὲν ἔχει δὲ οὐδεμίαν σχέσιν τὸ δικαίωμα τοῦ συνέρχεσθαι τῶν ἰδιωτικῶν ὑπαλλήλων καὶ ἐργατῶν πρὸς τὸ τῶν Δημοσίων ὑπαλλήλων. Κατὰ τὸ παρελθὸν ἄλλως τε οὐδεὶς ἀπηγόρευσε συλλόγους ὑπαλλήλων δημοσίων ὀργανωμένων πρὸς ἐπαγγελματικοὺς σκοπούς. ἀλλὰ τοῦτο μὲ τὸ συνδικαλιστικῶς ἢ ἄλλως πως συνεταιρίζεσθαι δὲν ἔχει καμμίαν σχέσιν. Δὲν ὑπάρχει συνεπῶς ἀμφιβολία ὅτι τὸ Σύνταγμα, ἐπιτρέπον τὸ συνέρχεσθαι ἢ συνεταιρίζεσθαι, ἐπιτρέπει τοῦτο ἄνευ περιορισμοῦ εἰς τοὺς συνερχομένους ὑπὸ τὴν ἰδιότητα τοῦ πολίτου, ὑπὸ οἱανδήποτε ὅμως ἄλλην ἰδιότητα εἶνε τῆς ἁρμοδιότητος τοῦ Κράτους νὰ τὸ ἀπαγορεύσῃ. Συνεχίζων ἀναπτύσσει τὰ ἄτοπα τῆς ἐλευθέρας συνομοσπονδιακῆς ὀργανώσεως τῶν ὑπαλλήλων, ὅπου ἀναλόγως τῶν ῥοπῶν τῆς πλειονοψηφίας οἱ κατώτεροι γίνονται προϊστάμενοι τῶν ἀνωτέρων καὶ ὑπάγονται πειθαρχικῶς πολλάκις ἀνώτεροι ὑπὸ κατωτέρους.

Ἀλλὰ τὸ δικαίωμα τῆς ἀμύνης, τὸ ὁποῖον ὑπάρχει εἰς κάθε ἔμψυχον ὄν, δύναται νὰ ἀφαιρεθῇ ἀπὸ τὸ Κράτος; Πάντως ἂν θὰ δοθῇ δικαίωμα καὶ ποῖον εἰς τοὺς Δημοσίους ὑπαλλήλους, ὀφείλει νὰ καθορισθῇ ὁ τρόπος καὶ ἡ ἔκτασίς του διὰ νόμου, εἰς τὸν ὁποῖον πρέπει νὰ ἀφεθῇ νὰ κανονίζῃ τοῦτο ὡς καὶ ἂν θὰ περιορισθῇ τὸ δικαίωμα τοῦτο νὰ ἔχῃ καθαρῶς ἐπαγγελματικὴν ἐμφάνισιν ἢ ὄχι. Οἱ Δημόσιοι ὑπάλληλοι ἔχουν βεβαίως τὸν τίτλον καὶ τὰ προνόμια τοῦ δημοσίου χαρακτῆρος, ὃν φέρουν, ἀλλὰ εἶναι συγχρόνως ὑποχρεωμένοι νὰ προστατεύουν καὶ τὸ Κράτος. Καταλήγων ἐπιλέγει ὅτι ὅσον ἀφορᾷ τὰ δικαιώματα τῶν ἀπεργῶν φρονεῖ ὅτι οἱ δημόσιοι ὑπάλληλοι ὑποβάλλονται εἰς γενικοὺς κανόνας, ἐκείνους τοὺς ὁποίους καθώρισεν ἡ ἐξουσία ἡ ὁποία τοὺς διώρισεν.

Ὁ κ. **Γ. Μπούσιος** φρονεῖ ὅτι θὰ ἔπρεπε νὰ προστατευθῇ ἡ τάσις τοῦ συνεταιρίζεσθαι ἀλλὰ ἐντὸς αὐστηροτάτων ἐπαγγελματικῶν ὁρίων, ἄνευ ἐκτροχιασμῶν εἰς ἄλλας κατευθύνσεις. Ὅσον ἀφορᾷ τὰ λεχθέντα παρὰ τῆς ἄκρας ἀριστερᾶς περὶ ἀσυδοσιῶν καὶ δικαιωμάτων, τὸ ἄρθρον ἀρχίζει μὲ τὴν φράσιν «Ἕλληνες» καὶ ὡς τοιοῦτοι εἶναι ὅσοι συναισθάνονται τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος καὶ πονοῦν δι' αὐτό, ἔχουν συνταυτίσει μὲ τοῦτο τὴν τύχην των καὶ τὴν ζωήν των, ὡς τοιοῦτοι ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ ἀμύνωνται κατὰ πάσης ἐκδηλώσεως, ἤτις ὄχι μόνον δὲν ἔχει τὰς ἰδίας ὁράσεις ἀλλὰ καὶ στρέφεται κατ' αὐτῶν.

Ὁ κ. **Γ. Καντιάνης** λέγει ὅτι δυστυχῶς αἱ πολὺ προστατευθεῖσαι ὀργανώσεις ἐκ λάθους καὶ ἐκ πολιτικῆς σκοπιμότητος τοῦ κατὰ τῷ 1911 νεοτεύκτου πρωθυπουργοῦ, ἐξετροχιάσθησαν καὶ ἐξελίχθησαν εἰς ἀνατρεπτικὰς σχεδὸν τοιαύτας. Ἠκούσθησαν λέγει δυστυχῶς καὶ ἐντὸς τῆς αἰθούσης ταύτης θεωρίαι, αἱ ὁποῖαι μόνον εἰς τὰ καπνοκοπτήρια δύνανται νὰ λέγωνται παρουσίᾳ ἀγραμμάτων ἐργατῶν.

Μᾶς ἀπησχόλησαν δὲ ἀπὸ τοῦ 1919 τὸ Γερμανικὸν Σύνταγμα καὶ τὰ διάφορα ἄλλα συντάγματα καὶ βλέπομεν ὅτι ἀνιστόρητοι μὴ γνωρίζοντες τὰ αἴτια, ἅτινα συνετέλεσαν εἰς τὴν εἰσαγωγὴν τῶν διαφόρων θεσμῶν εἰς τὰ διάφορα κράτη τὰς εἰσάγομεν καὶ ἐδῶ. Δὲν ἦτο καλλιτέρα ἡ Ἑλλὰς μὲ τὰς ἀρχαίας παρεδόσεις της παρὰ ὅπως θέλουν νὰ τὴν μεταβάλουν μὲ τὰς διαφόρους θεωρίας των;

Καταλήγων δέχεται ἀπολύτως τὴν γνώμην τοῦ κ. Γόντικα, δηλ. νὰ καθορισθῇ ὅπως ὁ νόμος κανονίζῃ ἑκάστοτε τὰ τοῦ δικαιώματος τοῦ συνεταιρίζεσθαι καὶ τὰ τῆς διαλύσεως τῶν συνεταιρισμῶν.

Ὁ κ. **Ρ. Κούνδουρος** φρονεῖ ὅτι τὸ θέμα ἐξηντλήθη ἤδη παρακαλεῖ ὅμως τὸν κ. Πρόεδρον τῆς Συνταγματικῆς Ἐπιτροπῆς νὰ κάμῃ μίαν ἐπίσημον δήλωσιν περὶ τῆς ἐννοίας τῶν ὅρων τοῦ ἄρθρου, διότι ἑρμηνεύονται διαφοροτρόπως οὗτοι καὶ ἐρωτᾷ ἐὰν οἱ κληρικοὶ ἔχουσι τὸ δικαίωμα τοῦ συνεταιρίζεσθαι διότι τὰ δικαστήρια ἀπαγορεύουσι τὸ τοιοῦτον.

Ὁ κ. **Ε. Χατζιδάκης** λέγει ὅτι τὸ ζήτημα τοῦτο δὲν δύναται νὰ καθορισθῇ διὰ νόμου, διότι εἶνε ζήτημα κανονικοῦ δικαίου.

Ὁ κ. **Σ. Οἰκονομίδης** θεωρεῖ ὅτι οἱ ὠθήσαντες τὴν Βουλὴν εἰς τὴν συζήτησιν δὲν ὑπῆρξαν εὐτυχεῖς εἰς ἀποτελέσματα, διότι ἐδόθη ἀφορμὴ νὰ ἐξωτερικεύσῃ ἡ Βουλὴ τὰς γνώμας της, ὡς πρὸς τὸ δικαίωμα τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων νὰ συνεταιρίζωνται, αἵτινες ὑπῆρξαν ἀντίθετοι πρὸς τὰς ἀπόψεις των. Ἐφόσον οἱ ὑπάλληλοι θὰ ἤθελαν νὰ συνεταιρίζωνται ἀποβλέποντες πρὸς κατευθύνσεις ἀντιτιθεμένας πρὸς τὴν γενικὴν κατεύθυνσιν τοῦ συνόλου τοῦ Κράτους, τοῦτο δὲν θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ ἀναγνωρισθῇ· πάντες οἱ συγγραφεῖς ἀποδέχονται ὅτι ὑπὸ τὴν μορφὴν ταύτην δὲν ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ συνεταιρίζωνται. Πιστεύει ἀπολύτως ὅτι μόνον μέσῃ ὁδὸς δύναται νὰ ἀκολουθηθῇ ἐν προκειμένῳ· νὰ βελτιωθῇ δηλαδὴ ὅσον εἶνε δυνατὸν διὰ νομοθετικῆς προνοίας ἡ θέσις τῶν ὑπαλλήλων, χωρὶς πέραν τούτου νὰ ἀναγνωρισθῇ εἰς αὐτοὺς ἄλλο δικαίωμα. Καὶ εἰς τὴν Γερμανίαν ὅπου μετὰ τὸν πόλεμον ἐπεκράτησαν οἱ σοσιαλισταὶ καὶ ἐκεῖ δὲν ἐπεκράτησαν ἀλλοῖαι ἀντιλήψεις. Ἐφόσον οἱ ὑπάλληλοι θελήσουν ν' ἀντιταχθοῦν εἰς τὰς θελήσεις τῆς Πολιτείας, δὲν πράττουν ἄλλο παρὰ ν' ἀντιτάσσωνται εἰς αὐτὴν τὴν ἔννοιαν τοῦ Κράτους. Τοιοῦτον δὲ δικαίωμα δὲν δύναται ν' ἀναγνωρισθῇ εἰς Ἕλληνας πολίτας.

Ὁ κ. **Γ. Μπακόπουλος** λέγει ὅτι τὸ δικαίωμα τοῦ συνεταιρίζεσθαι τῶν ἐργατῶν εἶνε ἄσχετον πρὸς τὸ καθῆκον τὸ ὁποῖον ἐνόρκως ἀνέλαβον οἱ δημόσιοι ὑπάλληλοι ἵνα ἀσκῶσιν τὰ δικαιώματα καὶ καθήκοντα τοῦ Κράτους. Διὰ τοὺς ἐργάτας πάντες ἐξ ἴσου ἐνδιαφερόμεθα καὶ διὰ τοῦτο ἀπὸ ἐτῶν τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος λαμβάνει μέτρα πρὸς προστασίαν αὐτῶν. Αἱ τάξεις δὲν δημιουργοῦνται διὰ λόγων καὶ διὰ δημοσιευμάτων, ἀλλ' ἐκ τῆς πραγματικότητος· εἴμεθα δὲ εὐτυχεῖς ὅτι δὲν ἔχομεν εἰς τὴν Ἑλλάδα τοιαύτας τάξεις, ὥστε νὰ δικαιολογῆται καὶ ἡ ἵδρυσις κομμάτων τάξεων. Ὁμιλῶν σχετικῶς πρὸς τὰς ἀναπτυχθείσας ἀντιλήψεις τοῦ κ. Μαξίμου λέγει ὅτι πάντες οἱ ἄλλοι πονοῦσι τὸν ἐργάτην καὶ ἐνδιαφέρονται ὑπὲρ αὐτοῦ, ἐνῷ οἱ κομμουνισταὶ καὶ οἱ κοινωνιολόγοι ζητοῦν τὴν καταστροφὴν τοῦ κεφαλαίου, λησμονοῦντες ὅτι ἄνευ τοῦ κεφαλαίου, ἄνευ τοῦ ἐργοδότου δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἐργάτης. Ἐν πάσῃ περιπτώσει τονίζει ὅτι οἱ ἐκπρόσωποι τοῦ κομμουνισμοῦ δὲν ἐνδιαφέρονται εἰλικρινῶς διὰ τὸν ἐργάτην. Ὡς πρὸς τὰ λεχθέντα ὑπὸ τοῦ ἀξιοτίμου κ. Ὑπουργοῦ τῆς Γεωργίας λέγει ὅτι ὁ συνεταιρισμὸς πρέπει νὰ ἔχῃ ὡς βάσιν κάποιον συμφέρον.

Ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας) λέγει ὅτι ἡ λέξις συνεταιρισμὸς εἰς τὸ ἄρθρον αὐτὸ περιλαμβάνει πᾶσαν σωματειακὴν ὀργάνωσιν.

Ὁ κ. **Γ. Μπακόπουλος** συνεχίζων λέγει ὅτι ὁ συνεταιρισμὸς τῶν Δημ. Ὑπαλλήλων εἶνε τι ἀκατανόητον, ἐφόσον δὲν ὑπάρχει ἀνταγωνισμός. Δὲν ὑπάρχει τάξις καθ' ἧς οἱ δημόσιοι ὑπάλληλοι θὰ ἀνταγωνισθῶσιν, πῶς λοιπὸν εἶνε δυνατὸν νὰ ἀναγνωρισθῇ εἰς αὐτοὺς τὸ δικαίωμα τοῦ συνεταιρίζεσθαι, ὑφ' ὃ πνεῦμα ἐξεδηλώθη ἐν τῇ αἰθούσῃ ταύτῃ ὑπό τινων ἀγορητῶν. Φρονῶ ὅθεν ὅτι δὲν προσήκει νὰ τεθῇ εἰς τὸ Σύνταγμα τοιαύτη διάταξις ἀλλ' ὅτι πρέπει ν' ἀφεθῇ ἵνα καθορισθῇ τὸ ζήτημα διὰ νόμου.

Διακόπτεται ἐν τῷ σημείῳ τούτῳ ἡ συνεδρίασις ὥρᾳ 9 μ. μ. διὰ νὰ ἐπαναλειφθῇ τὴν 10 μ. μ.

Μετὰ τὴν διακοπήν

Ὥρᾳ 10 1]2 μ. μ. ἐπαναλαμβάνεται ἡ διακοπεῖσα συνεδρίασις

Συνεχιζομένης τῆς συζητήσεως ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 14 ὁ κ. **Σ. Μάξιμο** λέγει ὅτι τὸ ζήτημα τοῦ δικαιώματος τοῦ συνεταιρίζεσθαι τῶν Δημ. Ὑπαλλήλων πρέπει νὰ ἐξετασθῇ μόνον ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ταύτην, πᾶσα δὲ ἄλλη παρέκβασις καὶ συζήτησις δὲν ἔχει θέσιν ἐν προκειμένῳ.

Ὁ κ. **Γ. Βαρβούτης** λέγει ὅτι ἐπεθύμει καὶ αὐτὸς νὰ τονίσῃ ὅτι τόσον ἐκ μέρους τῆς μιᾶς πλευρᾶς, ὅσον καὶ ἐκ μέρους τῆς ἄλλης ἐτέθη τὸ ζήτημα μονοπλεύρως· ἐκφράζει δὲ τὴν ἔκπληξίν του, διότι ζητήματα κοινωνικὰ ἐξετάζονται ὑπὸ τὸ πρῖσμα ἐθνικισμοῦ καὶ ὑπὸ τὸ πρῖσμα προκαταλήψεως. Ὅσον ἀφορᾷ τοὺς δημοσίους ὑπαλλήλους, ἀναγνωρίζει εἰς αὐτοὺς τὸ δικαίωμα τοῦ συνεταιρίζεσθαι, προκειμένου μόνον περὶ τῆς ἠθικῆς καὶ ὑλικῆς αὐτῶν βελτιώσεως.

Κηρύσσεται μετὰ τοῦτο ἡ συζήτησις περαιωμένη.

Ἀπορρίπτεται δι' ἀναστάσεως ἡ τροπολογία τοῦ κ. Κ. Γόντικα, ὡς καὶ αἱ λοιπαὶ ἐπὶ τοῦ ἄρθρου τροπολογίαι.

Γίνεται δι' ἀναστάσεως δεκτὸν τὸ ἄρθρον 14, ἔχον οὕτω:

Ἄρθρον 14.

Οἱ Ἕλληνες ἔχουν τὸ δικαίωμα τοῦ συνεταιρίζεσθαι, τηροῦντες τοὺς νόμους τοῦ Κράτους, οἵτινες ὅμως οὐδέποτε δύνανται νὰ ὑπαγάγουν τὸ δικαίωμα τοῦτο εἰς προηγουμένην τῆς Κυβερνήσεως ἄδειαν. Συνεταιρισμός τις δὲν δύναται νὰ διαλυθῇ ἕνεκα παραβάσεως τῶν διατάξεων τῶν νόμων, εἰμὴ διὰ δικαστικῆς ἀποφάσεως.

Γίνεται δι' ἀναστάσεως δεκτὸν τὸ ἄρθρον 15, ἔχον οὕτω

Ἄρθρον 15.

Τὸ ἄσυλον τῆς κατοικίας εἶναι ἀπαραβίαστον.

Οὐδεμία ἔρευνα ἢ εἴσοδος εἰς κατοικίαν ἐνεργεῖται, εἰμὴ ὅταν καὶ ὅπως ὁ νόμος διατάσσει.

Οἱ παραβάται τῶν διατάξεων τούτων τιμωροῦνται ἐπὶ καταχρήσει τῆς ἐξουσίας τῆς Ἀρχῆς, ὑποχρεοῦνται δὲ καὶ εἰς πλήρη ἀποζημίωσιν τοῦ παθόντος καὶ προσέτι εἰς ἱκανοποίησιν αὐτοῦ διὰ χρηματικοῦ ποσοῦ, ὁριζομένου κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ δικαστηρίου, οὐδέποτε δὲ κατωτέρου τῶν ἑκατὸν μεταλλικῶν δραχμῶν.

Ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 16 ὁ κ. **Λ. Ἰασονίδης** ἐκφράζει τὴν εὐχὴν ὅπως πᾶσα ἐφημερίς, ἐκδιδομένη ἐν Ἑλλάδι, ἔχει τὸν τίτλον της ἀναγεγραμμένον ἐν πρώτοις ἑλληνιστί.

Ἐπιφέρει ὡσαύτως παρατηρήσεις ὁ κ. **Δαυΐδ Σολὰν** γίνεται δὲ εἶτα δι' ἀναστάσεως δεκτὸν τὸ ἄρθρον 16, ἔχον οὕτω:

Ἄρθρον 16.

Ἕκαστος δύναται νὰ δημοσιεύῃ προφορικῶς, ἐγγράφως καὶ διὰ τοῦ τύπου τοὺς στοχασμούς του, τηρῶν τοὺς νόμους τοῦ Κράτους. Ὁ τύπος εἶναι ἐλεύθερος. Ἡ λογοκρισία, ὡς καὶ πᾶν ἄλλο προληπτικὸν μέτρον, ἀπαγορεύονται. Ἐξαιρετικῶς διὰ τοὺς Κινηματογράφους δύνανται νὰ ληφθοῦν προληπτικὰ μέτρα πρὸς προστασίαν τῆς νεότητος. Ἀπαγορεύεται ὡσαύτως ἡ κατάσχεσις ἐφημερίδων καὶ ἄλλων ἐντύπων διατριβῶν, εἴτε πρὸ τῆς δημοσιεύσεως, εἴτε μετ' αὐτήν. Ἐπιτρέπεται κατ' ἐξαίρεσιν ἡ κατάσχεσις μετὰ τὴν δημοσίευσιν, ἕνεκα προσβολῆς κατὰ τῆς Χριστιανικῆς Θρησκείας, εἰς τὰς ὑπὸ τοῦ νόμου ὁριζομένας περιπτώσεις, ἕνεκεν ἀσέμνων δημοσιευμάτων, προσβαλλόντων καταφανῶς τὴν δημοσίαν αἰδώ, ἀλλὰ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἐντὸς εἴκοσι τεσσάρων ὡρῶν ἀπὸ τῆς κατασχέσεως ὀφείλει καὶ ὁ Εἰσαγγελεὺς νὰ ὑποβάλῃ τὴν ὑπόθεσιν εἰς τὸ Δικαστικὸν Συμβούλιον καὶ τοῦτο ν' ἀποφανθῇ περὶ τῆς διατηρήσεως ἢ τῆς

ἄρσεως τῆς κατασχέσεως, ἄλλως ἡ κατάσχεσις αἴρεται αὐτοδικαίως. Ἀνακοπὴ κατὰ τοῦ βουλεύματος ἐπιτρέπεται μόνον εἰς τὸν δημοσιεύσαντα τὸ κατασχεθέν.

Ἐπιτρέπεται νὰ ληφθοῦν διὰ νόμου ἰδιαίτερα μέτρα πρὸς καταπολέμησιν τῆς προσβαλλούσης τὰ δημόσια ἤθη φιλολογίας καὶ προστασίαν τῆς νεότητος ἀπὸ δημοσίων θεαμάτων καὶ παραστάσεων ἀκαταλλήλων.

Δύναται, καθ' ὃν τρόπον νόμος ὁρίζει, ν' ἀπαγορευθῇ ἐπὶ ἀπειλῇ κατασχέσεως καὶ ποινικῆς διώξεως ἡ δημοσίευσις εἰδήσεων ἢ ἀνακοινώσεων, ἀναγομένων εἰς στρατιωτικὰς κινήσεις ἢ εἰς ἔργα ὀχυρώσεως τῆς Χώρας. Εἰς τὴν κατάσχεσιν ἐφαρμόζονται αἱ ἀνωτέρω διατάξεις.

Ὁ τε ἐκδότης ἐφημερίδος καὶ ὁ συγγραφεὺς ἐπιλῃψίμου δημοσιεύματος, ἀναφερομένου εἰς τὸν ἰδιωτικὸν βίον, πλὴν τῆς κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ ποινικοῦ νόμου ἐπιβαλλομένης ποινῆς, εἶναι ἀστικῶς καὶ ἀλληλεγγύως ὑπεύθυνοι εἰς πλήρη ἀνόρθωσιν πάσης προγενομένης ζημίας καὶ εἰς ἱκανοποίησιν τοῦ παθόντος διὰ χρηματικοῦ ποσοῦ, ὁριζομένου κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ δικαστοῦ, οὐδέποτε δ' ἐλάσσονος τῶν διακοσίων μεταλλικῶν δραχμῶν.

Εἰς μόνον πολίτας Ἕλληνας ἐπιτρέπεται ἡ ἔκδοσις ἐφημερίδων.

Τὰ ἀδικήματα τοῦ τύπου δὲν θεωροῦνται ὡς ἐπ' αὐτοφώρῳ.

Ἀναβάλλεται ἡ συζήτησις ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 17.

Γίνεται δ' ἀναστάσεως δεκτὸν τὸ ἄρθρον 18, ἔχον οὕτω:

Ἄρθρον 18.

Τὸ ἀπόρρητον τῶν ἐπιστολῶν, τηλεγραφημάτων καὶ τηλεφωνημάτων εἶναι ἀπολύτως ἀπαραβίαστον.

Ἀναβάλλεται ἡ συζήτησις ἐπὶ τῶν ἄρθρων 19 καὶ 119.

Γίνεται δ' ἀναστάσεως δεκτὸν τὸ ἄρθρον 20, ἔχον οὕτω:

Ἄρθρον 20.

Δὲν ἐπιτρέπεται ἡ μεταβολὴ τοῦ περιεχομένου ἢ τῶν ὅρων διαθήκης ἢ δωρεᾶς κατὰ τὰς ὑπὲρ τοῦ Δημοσίου ἢ κοινωφελοῦς σκοποῦ διατάξεις αὐτῆς.

Ἐξαιρετικῶς ἐπιτρέπεται διὰ νόμου, ὅταν ἡ θέλησις τοῦ δωρητοῦ ἢ διαθέτου ἀποβαίνῃ ἀπολύτως ἀπραγματοποίητος, ἡ διάθεσις τοῦ διατιθεμένου ἢ δωρουμένου πρὸς ἄλλον παρεμφερῆ σκοπόν.

Ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 21 λαμβάνει τὸν λόγον ὁ κ. **Σπυρ. Κρεμεζῆς** ὅστις λέγει ὅτι τὸ πρῶτον διὰ τοῦ Συντάγματος τοῦ δημοσιευθέντος εἰς τὸ παρελθὸν ἔτος ἐπροστατεύοντο ἡ τέχνη, ἡ ἐπιστήμη καὶ ἡ ἐργασία. Ἤδη εἰς τὸ συζητούμενον Σύνταγμα προστατεύονται αὗται ἐμφαντικώτατα, ὃν καὶ τὰ λεχθέντα ἐπιχειρήματα, ὅτι δύνανται νὰ πεθοῦν ἐν κινδύνῳ διὰ τῶν ἐλευθεριῶν αὐτῶν τὰ χρηστὰ ἤθη καὶ τὸ κράτουν οἰκονομικὸν καθεστώς, δὲν εἶνε ὀρθά, οὐδεμία δὲ ἀντισυνταγματικότης νόμου θὰ προέκυπτεν ἐκ τοῦ τοιούτων πράξεων, ὅπως δὲν εἶνε ἀντισυνταγματικὸς ὁ νόμος ὁ τιμωρῶν τὴν ἐξύβρισιν. Διὰ τῆς καθιερώσεως ἀρ' ἑτέρου τῆς ἐλευθερίας τῆς ἐργασίας ἐνέχει μεγάλην σπουδαιότητα τὸ ἄρθρον, διότι προστατεύει καὶ κατὰ πάσης τυχὸν συνδικαλιστικῆς τάσεως.

Οἱ κ.κ. **Π. Τσιτσεκλῆς, Γ. Βαρβούτης** καὶ **Ν. Καμπάνης** προτείνουν ὅπως προστεθῇ εἰς τὸ ἄρθρον ἡ φράσις «ὡς οἱ νόμοι ὁρίζουν»

Ὁ κ. **Δ. Μπότσαρης** παρατηρεῖ ὅτι ἀντὶ τῆς φράσεως «ὡς οἱ νόμοι ὁρίζουν» θὰ ἦτο προτιμότερον νὰ τεθῇ ἡ φράσις «ἐφόσον δὲν ἀντίκεινται εἰς τὸν νόμον». Φρονεῖ ὅτι ἡ διατύπωσις αὕτη εἶνε σαφεστέρα.

Ὁ κ. **Π. Τσιτσεκλῆς** λέγει ὅτι τὴν ἰδίαν ἔννοιαν ἔχουν ἀμφότεραι αἱ φράσεις.

Ὁ κ. **Π. Μερλόπουλος** ἐρωτᾷ ποίαν ἔννοιαν ἔχει ἡ φράσις «τὴν ἐλευθερίαν δηλαδὴ τὴν καθορίζει ὁ νόμος»;

Ὁ κ. **Γ. Τσακανίκας** παρατηρεῖ ὅτι δύνανται ἀφ' ἑτέρου νὰ ὑπάρξουν ἀνήθικα θεάματα καὶ ὁ νόμος θὰ εἴπῃ ὅτι ἀπαγορεύονται τὰ ἀνήθικα θεάματα.

Ὁ κ. **Ν. Καμπάνης** φρονεῖ ὅτι ὡς εἶνε τὸ ἄρθρον διατυπωμένον δύνανται νὰ δώσῃ λαβὴν εἰς μεγάλας παρεξηγήσεις, αἵτινες αἴρονται ὅταν τεθῇ ἡ φράσις «ὡς οἱ νόμοι ὁρίζουν»

Ὁ κ. **Γ. Βαρβούτης** λέγει ὅτι δὲν εἶνε δυνατὸν ἡ συνταγματικὴ ἐλευθερία νὰ ἐξαρτηθῇ ἀπὸ ἕνα νόμον. Εἶνε ἀνάγκη νὰ παύσῃ πλέον ἡ προκατάληψις ἐναντίον τῆς διδασκαλίας πάσης ἐπιστημονικῆς θεωρίας. Δὲν δύναται παρὰ νὰ ἐπιτρέπεται εἰς τὸν διδάσκαλον νὰ διδάξῃ τί ἐστὶ π. χ. ἱστορικὸς ὑλισμός, ἡ ἐπιστήμη ὀφείλει νὰ εἶνε ἐλευθέρα. Διὰ τοῦτο ἡ διάταξις ὀφείλει νὰ διατηρηθῇ εἰς τὸ Σύνταγμα.

Ὁ κ. **Α. Στρατηγόπουλος** προτείνει ὅπως προστεθῇ ἡ φράσις «τηρουμένων τῶν νόμων τοῦ Κράτους».

Ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας) λέγει ὅτι ἡ διάταξις ἐτέθη ἵνα καθιερώσῃ μίαν ἀρχήν, ἡ ὁποία πράγματι ἐκ τοῦ πνεύματος τοῦ Συντάγματος ἀπέρρεεν.

Ὁ κ. **Ε. Φωτάκης** λέγει ὅτι ἐὰν γίνῃ ἡ προσθήκη ἡ προταθεῖσα ὑπὸ τοῦ κ. Ν. Καμπάνη, τὸ ἄρθρον δὲν θὰ ἔχῃ καμμίαν σημασίαν καὶ δὲν θὰ εἶχε κανένα λόγον ὑπάρξεως.

Ὁ κ. **Π. Μερλόπουλος** λέγει ὅτι ἤθελε νὰ ὑποστηρίξῃ ἐπίσης ὅτι ἐὰν γίνῃ δεκτὴ ἡ προσθήκη τοῦ κ. Καμπάνη τὸ ἄρθρον θὰ ἔπρεπε νὰ διαγραφῇ.

Ὁ κ. **Π. Τσαλδάρης** (Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν) λέγει ὅτι τὸ ἄρθρον θὰ ἠδύνατο νὰ ἀναδληθῇ ὅπως διατυπωθῇ ἀρτιώτερον, κατὰ τρόπον ἱκανοποιοῦντα πάσας τὰς ἀναπτυχθείσας ἀπόψεις.

Ὁ κ. **Ι. Γιαννόπουλος** λέγει ὅτι τὸ ἄρθρον ὡς ἔχει, ἀντιπροσωπεύει ἀρχὰς πολιτισμοῦ καὶ προόδου δύναται δὲ διὰ τοῦτο νὰ παραμείνῃ ὡς ἔχει.

Ὁ κ. **Ν. Καμπάνης** λέγει ὅτι ὁ πλέον φιλελεύθερος λαὸς εἶνε ὁ ἑλληνικὸς λαός. Εἰς τὴν Ἀμερικὴν κατηγορήθη καθηγητὴς διδάξας τὴν Δαρβίνιον θεωρίαν, ἐνῷ τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος ἀπὸ τῆς ἐλευθερώσεώς του ἀνεκήρυξε τὴν ἐλευθερίαν τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς θρησκείας. Οὐδεμία διάταξις ἐγένετο μέχρι τοῦδε διὰ τὰς διαφόρους διδασκαλίας, μάλιστα δυνάμεθα νὰ κατηγορήσωμεν τὰς ἀρχὰς ἐπὶ μεγάλῃ ἀνεκτικότητι. Καὶ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ποῖος εἶνε ὁ λόγος νὰ θέσωμεν τοιαύτην διάταξιν εἰς τὸ Σύνταγμα, θὰ εἶναι ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ Συντάγματος προερχομένην. Ἡ αἰτία αὕτη εἶνε ὅτι ἰδέαι ἀντικρυς ἀντίθετοι εἰς τὰς ἰδέας αἵτινες ἐξέθρεψαν ἕως τώρα τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος θέλουσι διὰ τοῦ ἄρθρου αὐτοῦ νὰ προστατευθοῦν. Ἀναφέρει ὅτι κατὰ τὸ ἔτος 1922-1923 ὑπῆρχον τριάκοντα νυκτερινὰι σχολαὶ εἰς ἃς ἐφοίτουν στρατιῶται καὶ καθῶτι καὶ εἰς ἃς ἐδίδασκον τὸν κομμουνισμόν, διασείοντες οὕτω τὰ θεμέλια τοῦ Κράτους. Καὶ ἠναγκάσθη ἡ Κυβέρνησις νὰ διαλύσῃ τὰ σχολεῖα αὐτὰ ἐξακολουθῶν ἀναφέρει τὰ ἐν τῷ Μαρασλείῳ συμβάντα ὅπου οἱ καθηγηταὶ καὶ καθηγήτριαι διδάσκουν ἐν ὀνόματι τῆς ἐπιστήμης ὅτι ἡ ἑλληνικὴ ἐπανάστασις ἦτο ζήτημα οἰκονομικόν.

Ὁ κ. **Γ. Τσακανίκας** διαμαρτύρεται λέγων ὅτι ἡ ἀνάκρισις ἡ διεξαχθεῖσα ἀπέδειξεν ὅτι εἶνε ψευδῆ αὐτά.

Ὁ κ. **Δ. Κουτσουπέταλος** λέγει ὅτι ὁ ἀρεοπαγίτης ὁ ἐνεργήσας τὰς ἀνακρίσεις ἀναγνωρίζει αὐτὰ ἀλλὰ δὲν ἀποδίδει δόλον εἰς τοὺς καθηγητάς.

Ν. Καμπάνης συνεχίζων λέγει ὅτι ὑπάρχουσι καὶ ἄλλαι ἐκθέσεις ἀνθρώπων τοῦ αὐτοῦ κύρους μὲ τὸν ἀρεοπαγίτην καὶ εἰδικῶν ὡς προερχομένων ἐκ τῆς ἐκπαιδεύσεως. Ἐρώσον λοιπὸν ἔχομεν ἐκτοῦ μέχρι σήμερον παρελθόντος, τὰς βάσεις ταύτας πρὸς ἀμφιβολίας, βεβαίως ἔχομεν τὸ δικαίωμα νὰ ἐρωτῶμεν, διατί τίθεται αὐτὸ τὸ ἄρθρον. Σᾶς ἀποδείξαμεν ὅτι ἕως τώρα δὲν περιωρίσθη ἡ ἐλευθερία τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς διδασκαλίας αὐτῆς, ἐρώσον λοιπὸν οἱ ἀντιτρογοῦντες δὲν μᾶς δίδουν σαφῆ ἑρμηνείαν τῆς διατάξεως αὐτῆς θὰ κρύπτεται κάτωθεν αὐτῆς κάποιος σκοπός. Τὸ ζήτημα αὐτὸ θὰ ἠδύνατο νὰ ἀναφερθῇ εἰς τὴν νομοθεσίαν καὶ νὰ μὴ τεθῇ εἰς τὸ Σύνταγμα καὶ ἐφόσον ἡ πλειοψηφία θελήσῃ τοῦτον ἢ ἐκεῖνον τὸν νόμον, θὰ γίνῃ οὗτος σεβαστός, ἐνῷ ἐὰν ἡ διάταξις αὕτη τεθῇ ἐν τῷ Συντάγματι θὰ φιμωθῇ ἡ ἐθνικὴ ἀντιπροσωπεία ἐπὶ τῶν ζητημάτων τούτων.

Ὁ κ. **Π. Τσιτσεκλῆς** φρονεῖ ὅτι τὸ Σύνταγμα δὲν θὰ ἔπρεπε νὰ ἀναγράφῃ αὐτὰς τὰς λεπτομερείας, ἀλλὰ μόνον τὰ σχετικὰ μὲ τὴν μεταβολὴν τῆς μορφῆς τοῦ πολιτεύματος, ὁπότε ἡ διαρρύθμισις τοῦ Συντάγματος θὰ ἦτο ἁπλουστάτη καὶ δὲν θὰ ἐταλαιπωρεῖτο ἡ Βουλή, οὐχ ἧττον, λέγει, εὑρισκόμεθα πρὸ ἑνὸς Συντάγματος καὶ προσπαθοῦμεν νὰ τὸ ὀρθοποδήσωμεν. Τὸ Σύνταγμα αὐτὸ ἐγένετο ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς τῆς συσταθείσης δυνάμει τοῦ ψηφίσματος τῆς Δ΄ Συνελεύσεως, ὁ δὲ συντάκτης αὐτοῦ κ. Παπαναστασίου ἐνεφορεῖτο φαίνεται ἀπὸ τὸ Γερμανικὸν Σύνταγμα. Προχωρῶν, λέγει, ὅτι οὐδένα λόγον εὑρίσκει εἰς τὴν ὕπαρξιν τοῦ ἄρθρου 21, διότι οὐδεὶς μέχρι σήμερον ἔφερεν ἐμπόδια εἰς τὴν ἐπιστήμην καὶ τὴν ἐργασίαν.

Ὁ κ. **Σ. Κρεμεζῆς** παρατηρεῖ ὅτι ὑπῆρχον κανόνες ἀπαγορεύοντες τὴν ἐργασίαν εἰς ὡρισμένους ἐργάτας προνομιακῶς ὑπὲρ ἄλλων, ὡς συνέβαινεν εἰς τοὺς ἐργάτας τοῦ λιμένος Πειραιῶς.

Ὁ κ. **Π. Τσιτσεκλῆς** λέγει ὅτι αὐτὸ εἶναι ἀποτέλεσμα τῶν σωματείων, αὐτὰ δὲ τὰ ζητήματα τὰ κανονίζει ἡ διακριτικὴ ἐξουσία τοῦ Κράτους καὶ δὲν πρέπει νὰ δεσμεύσωμεν αὐτὸ διὰ τοῦ Συντάγματος.

Ὁ κ. **Π. Μερλόπουλος** ἀναφέρει τὴν μονοπώλησιν τοῦ καπνοῦ διὰ νόμου προνομιακῶς εἰς τοὺς ἀναπήρους, ἄνευ μάλιστα ὁμαδικῆς ἐπεμβάσεως, ἥτις κατήργησεν ἐν τῇ πωλήσει τοῦ καπνοῦ τὴν ἐλευθερίαν τῆς ἐργασίας, καὶ ἐκεῖνοι μὲν ἦσαν ἄξιοι προστασίας, ἀλλὰ ἐπίσης τὸ Κράτος ἔπρεπε νὰ προστατεύσῃ τὴν ἐλευθερίαν τῆς ἐργασίας καὶ κατὰ τῶν ὑπερβάσεων τούτων θέλομεν νὰ προνοήσῃ τὸ Σύνταγμα.

Ὁ κ. **Χ. Ἀλαμανῆς** ἐρωτᾷ ἂν θὰ ἐπιτραπῇ εἰς τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν νὰ λάβῃ μέτρα ὑπὲρ τῆς ἐργασίας.

Ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** λέγει ὅτι τὸ ἀναθεωρούμενον Σύνταγμα διαφέρει τοῦ τῆς ἐπιτροπῆς, εἰς αὐτὸ ὑπῆρχον δύο ἄρθρα καὶ ἡ ἐπιτροπὴ τὰ συνέδεσε εἰς ἕν, ὑπὸ πνεῦμα ἀντίθετον ἐκείνου τὸ ὁποῖον διεῖπε τὰ ἄρθρα τοῦ ὑπ' ἀναθεώρησιν Συντάγματος.

Ὁ κ. **Π. Τσιτσεκλῆς** συνεχίζων λέγει ὅτι τὸ ἀναθεωρούμενον Σύνταγμα εἶνε ἔτι χειρότερον. Φρονεῖ ὅτι μέχρι σήμερον δὲν ἠγέρθησαν παράπονα διὰ τὴν ἐλευθερίαν τῆς ἐργασίας ὡς πρὸς τὸ ζήτημα δὲ τῆς διδασκαλίας, τὸ θεωρεῖ ἐπικίνδυνον. Διότι ἀφορᾷ τὴν γλῶσσαν καὶ τὰ ἤθη, καὶ ἐνῷ ἀπηγορεύσαμεν τὰς ἀσέμνους ἐμφανίσεις τοῦ κινηματογράφου, ἐδῶ ἀρίνομεν πᾶσαν ἐλευθερίαν. Ἐὰν κύριον παρουσιασθῇ μία θρησκευτικὴ αἵρεσις ἢ μία αἵρεσις γλωσσικὴ τίς νὰ φέρῃ εἰς κίνδυνον τὴν θαυμασίαν ἑλληνικὴν γλῶσσαν, ἐξ ἧς δανείζονται ὅλαι αἱ ἐπιστῆμαι, προκειμένου νὰ καθορίσωσι νέους ἐπιστημονικοὺς ὅρους, δὲν δύναται ἡ Πολιτεία νὰ παραμένῃ ἀπαθὴς εἰς τὰς αἱρέσεις ταύτας. Τὸ ἄρθρον, λέγει, δημιουργεῖ κινδύνους εἰς τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν καὶ θὰ τὴν καταστήσῃ ἀοπλον εἰς τυχὸν παρουσιασθησόμενα τοιαῦτα ζητήματα. Ἐάν, λέγει, οἱ γεννήτορες τοῦ παρόντος ἄρθρου ἐπιμείνουν νὰ παραμείνῃ τὸ ἄρθρον, δὲν θὰ εἶχεν ἀντίρρησιν πρὸς τοῦτο, ἀλλὰ μὲ τὴν προσθήκην «τηρουμένων τῶν νόμων τοῦ Κράτους». Ἡ φράσις αὕτη ὑπάρχει καὶ εἰς ἄλλα ἄρθρα, ὡς εἶνε τὸ περὶ τύπου. Χάριν λοιπὸν τῆς προστασίας τῶν μελλουσῶν γεννεῶν καὶ διὰ νὰ μὴ εὑρισκώμεθα πρὸ ἐπανειλημμένων συντακτικῶν ἀναθεωρήσεων, πρέπει νὰ τεθῇ ἡ φράσις αὕτη.

Ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** λέγει ὅτι ἐτέθη αὕτη ἡ διάταξις εἰς τὸ ὑπὸ ἀναθεώρησιν Σύνταγμα, διότι παρουσιάσθησαν περιπτώσεις καθ' ἃς ἐτέθησαν ἐμπόδια εἰς τὴν ἐπιστημονικὴν ἔρευναν. Εἶνε δὲ τόσος ὁ ἔρως τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὴν ἔρευναν τῆς ἐπιστήμης ὥστε νὰ μὴ δύναται νὰ τεθῇ οὐδεὶς φραγμός. Ὅταν ἔγεινεν ἡ συζήτησις τοῦ ἄρθρου ἐν τῇ Ἐπιτροπῇ, ἐλέχθη ὅτι καὶ ἂν εἰς κανὲν Σύνταγμα δὲν ὑπῆρχεν αὐτὴ ἡ διάταξις, πρέπει νὰ ὑπάρχῃ εἰς τὸ ἑλληνικόν, διότι εἰς κανὲν ἄλλο ἔθνος δὲν ἠγαπήθη τόσον ἡ τέχνη καὶ δὲν ἐξηρευνήθη τόσον ἡ ἐπιστήμη ὅσον ἐν Ἑλλάδι. Εἰς οὐδὲν ἔθνος, λέγει, ὑπῆρξεν ἡ λάψις τοῦ πνεύματος, ἥτις ὑπῆρξεν ἐν Ἑλλάδι. Ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τῆς ἐν τοῖς σχολείοις διδασκαλίας, λέγει ὅτι δὲν ὑπάρχει οὐδεὶς φόβος, διότι ὑπάρχουσι τὰ σχολικὰ προγράμματα, ἅτινα καθορίζουσι τὴν διδασκαλίαν ταύτην· ἡ ἐν τῷ Συντάγματι διάταξις ἔχει γενικὴν ἔννοιαν, πρόκειται περὶ τῆς διδασκαλίας καὶ τῆς ἐρεύνης τῆς ἐπιστήμης καὶ κανεὶς νόμος δὲν δύναται νὰ περιορίσῃ τὴν ἐλευθερίαν τῆς σκέψεως. Πῶς θέλετε νὰ θέσωμεν διατάξεις περιοριστικὰς τῆς ἐλευθερίας τῆς σκέψεως μὲ τὸ νὰ θέσωμεν τὴν φράσιν «τηρουμένων τῶν νόμων τοῦ Κράτους»; Ὅπως λέγομεν σήμερον ὅτι ἀπαγορεύονται αἱ βάσανοι καὶ δὲν θέτομεν οὐδένα περιορισμόν, οὕτω πρέπει νὰ ὁρίσωμεν ἐλευθέραν τὴν σκέψιν. Καὶ ἐὰν δὲν τεθῇ ἡ διάταξις αὕτη θὰ προοδεύσῃ ἡ ἐπιστήμη καὶ ἡ τέχνη, εἶνε ὅμως μία ἀρχὴ ἡ ὁποία δεικνύει τὴν σύγχρονον ἀντίληψιν καὶ τὴν κατευθύνουσιν τὴν ὁποίαν ἔχει τὸ Κράτος. Διότι ἡ διάταξις ἐπὶ πλέον ὁρίζει ὅτι τὸ Κράτος μετέχει αὐτῆς τῆς ἐξασφαλίσεως καὶ τῆς καλλιεργείας τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς τέχνης. Δυστυχῶς ἡ Ἐπιτροπὴ τοῦ Συντάγματος ἀνέμιξεν εἰς τὸ ἄρθρον τοῦτο καὶ τὸ ἄλλο ἄρθρον τοῦ ἀναθεωρουμένου Συντάγματος ὅπερ ὁμιλεῖ περὶ ἐργασίας. Τὸ ἄρθρον αὐτὸ ἐτέθη διὰ νὰ δώσῃ συνταγματικὸν κῦρος εἰς τὴν κοινωνικὴν πολιτικήν, εἶνε συντελεστικὸν μέσον ὅπως ἡ κοινωνία καὶ ἡ πολιτεία βαίνωσιν ὁμαλῶς ἵνα παρεμποδισθῇ ἡ ἰδέα τῆς ὁλικῆς ἀνατροπῆς τοῦ κοινωνικοῦ καθεστῶτος καὶ ὅτι ἡ κοινωνικὴ πολιτικὴ εἶνε ἀναποσπάστως συνδεδεμένη μὲ τὴν ἔννοιαν τῆς δημοκρατίας. Αὐτὴ ἡ ἀρχὴ καθιερώθη εἰς τὸ ἄρθρον 23, ἀλλὰ αὐτὴν τὴν ἀρχὴν ἡ ἐπιτροπὴ τὴν ἀνέτρεψεν, διότι ἔχομεν ἄλλην διάταξιν μὴ ἀποβλέπουσαν πλέον εἰς τὴν προστασίαν τῆς ἐργασίας, ἀλλὰ ἡ ὁποία ὁμιλεῖ μόνον περὶ ἐλευθερίας τῆς ἐργασίας καὶ εἴδομεν εἰς ποῖα συμπεράσματα κατέληξαν οἱ σ νάδελφοι, οἵτινες εἰσήγαγον τὴν μετατροπὴν αὐτήν, κατέληξαν εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι πρέπει τὸ Κράτος νὰ παρεμποδισθῇ ἀπὸ τοῦ νὰ καθιερώσῃ ὡρισμένα μονοπώλια ἐργασίας καὶ ἀνεφέρθη τὸ μονοπώλιον τῆς πωλήσεως τοῦ καπνοῦ. Φαντάζεταί τις ὅτι τὸ Κράτος δύναται νὰ παρεμποδισθῇ ἀπὸ τοῦ νὰ ἀναθέσῃ εἰς ὡρισμένην κατηγορίαν πολιτῶν ὡρισμένην ἐργασίαν; Καταλήγων προτείνει νὰ τεθῇ εἰς ψηφοφορίαν τὸ ἄρθρον ὡς εἶνε εἰς τὸ ὑπὸ ἀναθεώρησιν Σύνταγμα καὶ νὰ διαρρυθῇ ἡ διάταξις ἡ ἀφορῶσα τὴν προστασίαν τῆς τέχνης καὶ τῆς ἐπιστήμης ἀπὸ τὴν διάταξιν τὴν ἀφορῶσαν τὴν προστασίαν τῆς ἐργασίας.

Ὁ κ. **Π. Μερλόπουλος** λέγει ὅτι τὸ ἄρθρον ὡς διεσκευάσθη ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς καθιερώνει τὴν ἀρχὴν τῆς ἐλευθερίας τῆς ἐργασίας, ἂν τοῦτο δὲν γίνῃ δεκτὸν ὡς ἔχει εἶνε περιττὴ ἡ ἐπιψήφισις τοῦ ὅσον καὶ τοῦ ἄρθρου 23 τοῦ ἐν ἰσχύϊ Συντάγματος.

Ὁ κ. **Γ. Βαρβούτης** λέγει ὅτι ἡ διάκρισις πρέπει νὰ γίνῃ

δ
ιότι ἡ ἐλευθερία τῆς ἐργασίας εἶνε τι διάφορον τῆς ἐλευθερίας τῆς τέχνης καὶ τῆς ἐπιστήμης.

Ὁ κ. **Π. Τσιτσεκλῆς** λέγει ὅτι προέχουσα ὡς ἀπωτέρα εἶνε ἡ πρότασις τῆς ἐπιτροπῆς, ἥτις καὶ πρέπει νὰ τεθῇ εἰς ψηφοφορίαν. Ἐὰν τὸ ἄρθρον δὲν διαγραφῇ τότε θὰ ἔλθῃ εἰς ψηφοφορίαν ἡ πρότασις τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῆς Γεωργίας.

Ὁ κ. **Β. Σαγιᾶς** λέγει ὅτι δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἀμφισβήτησις ἐπὶ τοῦ ὅτι τὰ ζητήματα πρέπει νὰ τεθῶσιν ὡς ὑπεστήριξεν ὁ κ. Τσιτσεκλῆς.

Ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** λέγει ὅτι ἡ διαίρεσις τῶν ζητημάτων εἶνε ἀναγκαστική, διότι εἶνε πιθανὸν τὴν μὲν μίαν διάταξιν περὶ ἐπιστήμης καὶ τέχνης νὰ θέλῃ, τὴν δὲ ἄλλην τὴν περὶ ἐργασίας νὰ μὴ θέλῃ ἡ Βουλή.

Ὁ κ. **Ι. Καλογερᾶς** λέγει ὅτι δὲν δύναται νὰ ἐννοήσῃ τὴν ἑρμηνείαν τοῦ κ. Μερλοπούλου, διὰ τοῦτο κηρύσσεται ὑπὲρ τῆς κεχωρισμένης ψηφοφορίας.

Ὁ κ. **Κ. Γόντικας** λέγει ὡσαύτως ὅτι διακεκριμένη πρέπει νὰ διεξαχθῇ ἡ ψηφοφορία, διότι ὑπάρχει κίνδυνος νὰ θεωρηθῇ ὡς ἐκ τῆς γενομένης συζητήσεως ὅτι ὑπῆρξε κάν οἱασδήποτε πρόθεσις περιορισμοῦ τῆς ἐλευθερίας τῆς τέχνης καὶ τῆς ἐπιστήμης.

Κηρύσσεται μετὰ τοῦτο ἡ συζήτησις περαιωμένη.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** λέγει ὅτι ὑπεβλήθη πρότασις περὶ διενεργείας ψηφοφορίας δι' ὀνομαστικῆς κλήσεως ἐπὶ τῆς ἀποδοχῆς ἢ μὴ τοῦ ἄρθρου 21 ὡς τοῦτο διετυπώθη ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς.

Ἡ **Βουλὴ** δέχεται δι' ἀναστάσεως ὅπως ἡ ψηφοφορία αὕτη διεξαχθῇ τὴν προσεχῆ Δευτέραν.

Ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 22 ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** λέγει ὅτι καθ' ἣν ἐποχὴν αἱ ἐπιστῆμαι παρουσιάζουν τοιαύτην πρόοδον δὲν εἶνε ὀρθὸν νὰ περιορίσωμεν τὰ ἔτη τῆς ὑποχρεωτικῆς φοιτήσεως διὰ τὴν στοιχειώδη ἐκπαίδευσιν, ἐφόσον μάλιστα ἡ ἁρμοδία ὑπηρεσία τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας βεβαιοῖ ὅτι ἡ ὑποχρεωτικὴ ἐκπαίδευσις δύναται νὰ εἶνε ἐξαετὴς ἄνευ αὐξήσεως τοῦ προσωπικοῦ.

Ἀναβάλλεται μετὰ τοῦτο ἡ περαιτέρω ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 22 συζήτησις, λύεται δὲ ἡ συνεδρίασις ὥρᾳ 1 μ.μ. διὰ τὴν 4 1)2 μ.μ. τῆς προσεχοῦς Δευτέρας.

Ὁ Πρόεδρος
Θ. ΣΟΦΟΥΛΗΣ

Οἱ Γραμματεῖς
Μ. Λαΐλιος
Θ. Τσιριμῶκος

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΚΖ'

Τῆς 7 Φεβρουαρίου 1927.

Ὥρᾳ 5. 10' μ. μ. ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς ἕδρας κηρύσσει τὴν ἔναρξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει ν' ἀνοιχθῶσι τὰ θεωρεῖα.

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικὰ τῆς προγουμένης συνεδριάσεως.

Ἀνακοινοῦνται τὰ ἑξῆς:

Τὸ ἐργατικὸν Κέντρον Θεσσαλονίκης, οἱ καπνεργάται Καβάλλας, καὶ διάφοροι ἐπαγγελματίαι Ἀθηνῶν διαμαρτύρονται ἐντόνως διὰ τὴν παράνομον καταδίκην σιδηροδρομικῶν Λαρίσσης, ζητοῦσι δὲ τὴν ἀναθεώρησιν ταύτης ὡς καταργούσης τὰς ἐλευθερίας τῶν ἐργατῶν.

Οἱ Καπνεργάται Ἀλεξανδρουπόλεως, Καβάλλας, Ἀγρινίου, Βόλου διαμαρτύρονται διὰ τὴν μὴ λῆψιν τῶν ἀπαιτουμένων μέτρων πρὸς περιστολὴν τῆς ἀνεργίας, τὴν ἄμεσον καταβολὴν τῶν ἑξήκοντα ἡμερομισθίων, τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ ὀκταώρου κτλ. κτλ.

Ὁ Κ. Τζανετάκης δημοσιογράφος Δράμας διαμαρτύρεται κατὰ τοῦ ἀντεισαγγελέως Δράμας Γεωργίλα διότι ἀγορεύων ἐνώπιον δημοσίας συνεδριάσεως πλημμελειοδικείου ἐξετράπη εἰς ὕβρεις ἐναντίον τοῦ ἑλληνικοῦ τύπου κ.τ.λ.

Ὁ Προσφυγικὸς κόσμος Καβάλλας διαμαρτύρεται διὰ τὸν διορισμὸν τοῦ Ε. Μπαλταζῆ ὡς διευθυντοῦ Γραφείου πληροφοριῶν τυγχάνοντος λίαν ἀγραμμάτου καὶ ἀκαταλλήλου.

Ὁ ἀντιπρόεδρος τοῦ κτηματικοῦ Συλλόγου Καβάλλας Βουζαλᾶς διαμαρτύρεται διὰ τὴν παράνομον παράτασιν ἐπὶ δεκαετίαν τοῦ κτηματικοῦ φόρου ὑδρεύσεως κτλ.

Σύσσωμος ὁ ἐργατικὸς καὶ παραγωγικὸς πληθυσμὸς Ἠλείας, Αἰκατερίνης ἀπαιτεῖ τὴν ἄμεσον ἐπέμβασιν τῆς Κυβερνήσεως κατὰ τῶν ἐνοικιαστῶν τοῦ φόρου τῆς δεκάτης διὰ τὰς γενομένας ὑπ' αὐτῶν πιέσεις.

Διάφορα Σωματεῖα Ἠλωμαρίου διαμαρτύρονται δι' ἀντικατάστασιν τοῦ ἱκανωτάτου νομάρχου Λέσβου.

Οἱ ἁλιεῖς Καλλονῆς διαμαρτύρονται κατὰ τῆς φορολογίας τῆς ἁλιείας(εἴκοσι τοῖς ἑκατὸν) ζητοῦν δὲ τὴν κατάργησιν τῆς φορολογίας αὐτῆς.

Ὁ Πρόεδρος τῆς Ἐθνικιστικῆς Ἑνώσεως Ἐφέδρων Καλλαρίων διαμαρτύρεται διότι οἱ ἔφεδροι ἀπεκλείσθησαν κατὰ τὴν διανομὴν τῶν οἰκοπέδων ὡς μὴ ἔχοντες τότε νόμιμον ἐγκατάστασιν.

Ἡ Γενικὴ Συνέλευσις τῶν Σωματείων ὑποδηματεργατῶν Ξάνθης διαμαρτύρεται διὰ τὴν μὴ ἐφαρμογὴν τῶν ὑποβληθέντων κίτημάτων παρὰ τῆς Ὁμοσπονδίας ὑποδηματεργατῶν.

Οἱ Α. Χατζητύπης, Δ. Τούσης καὶ Φ. Βασιλείου ξυλέμποροι, διαμαρτύρονται διότι δὲν κατεβλήθησαν εἰσέτι τὰ ὀφειλόμενα ποσὰ διὰ τὴν προμήθειαν ὑλικῶν οἰκοδομήσεως ἐκπαιδευτηρίου Φλωρίνης.

Ἡ Ἕνωσις Ἑλλήνων Τουρκίας νομοῦ Ἡρακλείου ἐπιδοκιμάζουν ληφθησομένας ἀποφάσεις Συνελεύσεως Ἑλλήνων Τουρκίας.

Ὁ Πρόεδρος τῆς Κοινότητος Θερίσσου Κυδωνίας διαμαρτύρεται διότι ἂν καὶ παρῆλθεν δεκαετία ἀπὸ τῆς ἐγκρίσεως ἐπισκευῆς τῆς ἁμαξιτῆς ὁδοῦ Χανίων-Θερίσσου, οὐδεμία ἐγένετο ἐνέργεια ἐνάρξεως ἐργασιῶν.

Ὁ ἱερεὺς Στενοῦ τοῦ τέως δήμου Φενεοῦ Κορινθίας παρακαλεῖ τὴν Σὴν Βουλὴν ὅπως τύχῃ ὑποστηρίξεως ἐκ μέρους τοῦ Κράτους, ἐφ' ὅσον τυγχάνει πατὴρ ἕνδεκα τέκνων καὶ διατελεῖ ἐν ἀπορίᾳ.

Ὁ Συνεταιρισμὸς Ἀποκαταστάσεως Ἀκτημόνων καλλιεργητῶν Ἐπανωμῆς ζητεῖ τὴν ἐκ νέου ἀπαλλοτρίωσιν τοῦ τσιφλικίου Κριτσικνᾶ ὑπὲρ τοῦ Συνεταιρισμοῦ των.

Ὁ Σύνδεσμος ἐργατῶν φρεατορύχων καὶ σκαφέων οἰκοδομῶν ὑποβάλλει ὑπόμνημα διὰ τὴν ἐκ μέρους τοῦ Κράτους ἀποζημίωσιν τῶν μελῶν τοῦ Σωματείου των ὑποδεικνύει δὲ διάφορα μέτρα διὰ τοὺς πρὸς τοῦτο ἀπαιτουμένους πόρους κ.λ.π.

Οἱ παντοπῶλαι τοῦ νομοῦ Χανίων διαμαρτύρονται κατὰ τῆς ἐπιβληθείσης φορολογίας τοῦ ἐπιτηδεύματος.

Διάφοροι μικροεπαγγελματίαι κάτοικοι Χανίων παρακαλοῦν τὴν Σὴν Βουλὴν ὅπως τοὺς ἀπαλλάξῃ τοῦ ἐκ δρ. 800

φόρου ἐπιτηδεύματος, ἐφ' ὅσον ὅτε τὸ κεφάλαιον τοῦ ἐμπορεύματός των ἀνέρχεται εἰς τὸ ποσὸν τοῦτο.

Οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου Βλαχερωνίτισσας Κυδωνίας ὑποβάλλουσιν ὑπόμνημα πρὸς παροχὴν πιστώσεως διὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῆς ἀρξαμένης ἐπισκευῆς ἁμαξιτῆς ὁδοῦ.

Ἡ Παμπροσφυγικὴ ὀργάνωσις Ἀμύνης Δικαιούχων Ἀνταλλαξίμων ἐν Ἀθήναις, διαμαρτύρεται κατὰ τῆς ὑποβληθείσης εἰς τὴν Βουλὴν προτάσεως «περὶ ἀκυρώσεως πάντων τῶν Ν Δ. καὶ Συντακτικῶν πράξεων τῶν ἐκδοθεισῶν ἐπὶ δικτατορίας».

Οἱ κάτοικοι τῆς κωμοπόλεως Βασιλικοῦ Χαλκίδος διαμαρτύρονται κατὰ τῆς Ἀεροπορ. Ἀμύνης ἀπαγορευσάσης νὰ λαμβάνουσιν ἄμμον ἐκ τοῦ ποταμοῦ Λήλα.

Οἱ ἐπαγγελματίαι Χαλκίδος διαμαρτύρονται κατὰ τοῦ ὑπ)ματος τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης ἀρνουμένου νὰ δεχθῇ τὰ διχοτομηθέντα τραπεζογραμμάτια τοῦ δ' ἀναγκαστικοῦ δανείου ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι ἡ διχοτόμησις δὲν ἔγινεν εἰς τὸ ὡρισμένον σημεῖον.

Οἱ κάτοικοι τῆς Γραμμούσης Ἀκκωνίας διαμαρτύρονται διὰ τὴν μὴ εἰσέτι τοποθέτησιν τῆς τηλεφωνικῆς γραμμῆς Γραμμούσης—Βροντομᾶ.

Ὁ Πανελλήνιος Σύνδεσμος Καταστηματαρχῶν Σαγματοποιῶν ζητεῖ τὴν ἐκ μέρους τοῦ Κράτους ἀποζημίωσιν διὰ τὴν μαστίζουσαν τὰ μέλη αὐτοῦ ἀνεργίαν, λόγῳ τῆς ἀθρόας εἰσαγωγῆς αὐτοκινήτων ἐν Ἑλλάδι.

Ὁ Σύνδεσμος ἡ Ἐλπὶς συνοικίας Ξηροκρήνης ἐν Θεσσαλονίκῃ παρακαλεῖ τὴν Βουλὴν ὅπως ἐπεμβῇ παρὰ τῇ Ἐθνικῇ Τραπέζῃ τῆς Ἑλλάδος ἵνα μὴ ἐκποιήσῃ τὰ κατεχόμενα ὑπ' αὐτῆς γήπεδα.

Ὁ ἔμπορος Ἀπόστολος Χ. Σουσάνης παρακαλεῖ τὴν Σὴν Βουλὴν νὰ μεσολαβήσῃ εἰς τὸ ἐμπορικὸν συγκρότημα τῶν Σοβιὲτ διότι πωλήσας τέϊον ἀξίας 100.000 φράγκων δὲν ἔλαβε μέχρι σήμερον τὴν ἀξίαν τοῦ ἐμπορεύματός του.

Ὁ κ. **Α. Μυλωνᾶς** ὑποβάλλει τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ σχεδίου ψηφίσματος «περὶ ἀναμεταθέσεως καὶ ὑποθιάσμοῦ τῶν ἄνευ τῶν ὑπὸ τῶν Δ. Συμβουλίων παρεχομένων ἐγγυήσεων μεταθέσεων κλπ.».

Εἰσέρχεται μετὰ ταῦτα ἡ Βουλὴ εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν τῶν ἐπερωτήσεων

Συνεχιζομένης τῆς συζητήσεως ἐπὶ τῆς ἐπερωτήσεως διὰ τὴν Πάουερ — Ἀντ — Τράξιον λαμβάνει τὸν λόγον ὁ κ.

Ι. Ράλλης ὅστις, λέγει, ὅτι θεωρεῖ καθῆκόν του εὐθὺς ἀμέσως νὰ ἐπισύρῃ τὴν προσοχὴν τῆς Βουλῆς ἐπὶ τοῦ ὅτι ἐσφαλμέναι τινὲς γνῶμαι περιέπλεξαν τὰ τῆς συμβάσεως ταύτης καὶ εἶναι ἀνάγκη νὰ τεθοῦν σαφῶς τὰ ζητήματα αὐτῆς ἐνώπιον τῆς Βουλῆς, διότι ἀφορᾷ ὄχι μόνον τὰς Ἀθήνας ἀλλὰ καὶ ὅλην τὴν Ἑλλάδα.

Οἱ ἐπερωτῶντες ἐξεφράσαμεν τὴν ἀπορίαν μας διατί δὲν ὑπεβλήθη ἡ σύμβασις εἰς τὴν Βουλὴν πρὸς κρίσιν. Τύποις συνεπῶς ἀφορᾷ ἔλεγχον τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῆς Συγκοινωνίας οὐσιαστικῶς ὅμως ἡ ἐπερώτησις ἔχει σκοπὸν ἵνα μετὰ βάσανον ἡ Βουλὴ καταλήξῃ εἰς κύρωσιν ἢ ἀκύρωσιν τῆς συμβάσεως. Προχωρῶν λέγει ὅτι ὁ κ. Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας εὐτυχῶς εἶνε ὅλος ξένος πρὸς τὴν σύμβασιν καὶ ἐρωτᾶται ἤδη διατί τάχα ἡ στάσις τοῦ κ. Ὑπουργοῦ ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐπερώτησιν, ἐκλαβόντος ὅτι ἀφορᾷ ἔλεγχον αὐτοῦ; Καὶ εἶνε ἐπιτετραμμένον λέγει νὰ ἀναδέχεται μία Κυβέρνησις Οἰκουμενικὴ τὰς ὑποχρεώσεις τὰς ὁποίας ἀνέλαβον εἰς βάρος τοῦ Λαοῦ, τρίτοι σφετερισταὶ τῆς ἐξουσίας του; Ἀσφαλῶς πρόκειται περὶ πλάνης τὴν ὁποίαν ἔχομεν ὑποχρέωσιν νὰ διαλύσωμεν.

Πραγματευόμενος εἶτα τὰ τῆς καταρτίσεως τῆς συμβάσεως ἀναλύει τὸ ἄρθρον 6 τοῦ νόμου 3270 τὸ δίδον τὴν ἐξουσιοδότησιν πρὸς σύναψιν συμβάσεως καὶ τονίζει ὅτι ἐφ' ὅσον ὑπάρχουν αἱ προϋποθέσεις τῆς ἐξουσιοδοτήσεως δὲν ὑπάρχει ἀνάγκη κυρώσεως. Ἀντὶ ἐξ αὐτοῦ τοῦ κειμένου τοῦ νόμου, ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὴν σύμβασιν, προκύπτει ὅτι ἅπασαι αἱ διατάξεις τῆς συμβάσεως περὶ τροχιοδρόμων, αὐτοκινήτων καὶ περὶ σιδηροδρόμου Ἀθηνῶν - Πειραιῶς, ἐτέθησαν καθ' ὑπέρβασιν καὶ παράβασιν τοῦ ἄρθρου 6 τοῦ νόμου 3270.

Ὅσον ἀφορᾷ τὸ κυρωτικὸν τῆς συμβάσεως νομοθετικὸν Διάταγμα τοῦτο εἶνε παράνομον νομοθετικὸν κατασκεύασμα, διότι ἀναφέρεται εἰς τὸ ἄρθρον 6 τοῦ νόμου 3270 ὅπερ ἔχει προκαταβολικῶς δώσει τὴν ἐξουσιοδότησιν εἰς τὴν ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαν καὶ ἐν τούτοις ἐπιγράφεται ὡς νομοθετικόν. Ἐν σχέσει πρὸς τὴν β' παράγραφον τοῦ ἄρθρου 6 τοῦ νόμου 3270 περὶ τῆς γνώμης τοῦ Συμβουλίου, ἐλέχθη ἀπὸ τὸν κ. Βοζίκην ὅτι δὲν ἀπαιτεῖ σύμφωνον γνώμην τοῦ Συμβουλίου.

Χ. Βοζίκης. Καθ' ἡμᾶς δὲν ὑπῆρχε γνώμη τοῦ Συμβουλίου.

Ὁ κ. **Ι. Ράλλης** συνεχίζων λέγει ὅτι εἶνε προφανὲς ὅτι ἐφ' ὅσον πρόκειται περὶ συμβάσεως πραγματευομένης περὶ καθαρῶς τεχνικῶν ζητημάτων, ἡ γνώμη τοῦ Συμβουλίου ὀφείλει νὰ ἦ σύμφωνος, διότι ἄλλως τεχνικὰ σοβαρώτατα ζητήματα θὰ ἐπαφίεντο εἰς τὴν αὐθαιρεσίαν τοῦ μὴ εἰδήμονος Ὑπουργοῦ.

Σ. Σωτηριάδης. Ἀσφαλῶς σύμφωνον γνωμοδότησιν ὑπονοεῖ ὁ νόμος.

Ὁ κ. **Ι. Ράλλης** λέγει ὅτι καὶ πάντοτε οἱ κοινοβουλευτικοὶ Ὑπουργοὶ ἐτήρησαν ἀπαραβιάστως τὸν κανόνα τῆς ὑπάρξεως γνώμης συμφώνου. Ὥστε οὐδεμία ἀμφιβολία ὅτι ὁ νόμος ἀξιοῖ γνώμην σύμφωνον τοῦ Συμβουλίου διὰ τὴν ἀπόφασιν τοῦ Ὑπουργοῦ. Ἀλλ' ἀσχέτως τούτου ἐξεταστέον ἂν ὑπάρχει ἔστω καὶ γνώμη ἢ γνωμοδότησις, διότι τοιαύτην ἀπαιτεῖ ὁ νόμος τῆς 5 Αὐγούστου 1925 ἐπὶ τῇ βάσει προτάσεων διατάσσοντο προφορικῶς τὰ μέλη τοῦ Συμβουλίου νὰ τοῦ ὑποβάλλουν ἔκθεσιν περὶ τοῦ περιεχομένου τῶν προτάσεων καὶ δηλοῦν ταῦτα ὅτι λόγῳ τῆς συντομίας τοῦ τεθέντος χρονικοῦ ὁρίου καὶ τοῦ περιορισμοῦ τῆς ἐντολῆς δὲν δύνανται νὰ ἀποφανθοῦν ἐπὶ τῶν οὐσιωδῶν κεφαλαίων τῶν προτάσεων ἄρα δὲν ὑπάρχει οὔτε γνώμη ἢ γνωμοδότησις.

Χ. Βοζίκης. Ὁ νόμος ἀξιοῖ ἐπὶ σχεδίου συμβάσεως νὰ γνωμοδοτήσῃ τὸ Συμβούλιον καὶ ὄχι ἐπὶ προτάσεων.

Ι. Ράλλης. Ἀσφαλῶς. Καὶ οἱ συντάξαντες λέγει τὴν σύμβασιν διαλέποντες τὸ ἀνώμαλον αὐτῆς ἐζήτησαν κυρωτικὸν νομοθ. διάταγμα, ὅπερ δὲν θὰ ἀπητεῖτο ἐὰν ἦσαν ἐντὸς τῆς νομοθετικῆς ἐξουσιοδοτήσεως τοῦ νόμου 3270. Ἀναφερόμενος εἶτα εἰς τὰ λεχθέντα περὶ τῶν ὑποχρεώσεων τοῦ Κράτους διὰ τὰς συμβάσεις τὰς συναφθείσας παρὰ τῶν de facto Κυβερνήσεων ἀπὸ διεθνοῦς ἀπόψεως, τονίζει ὅτι δὲν πρόκειται περὶ ξένων, οὔτε δύνανται ἀπὸ ξένους νὰ ζητηθοῦν εὐθύναι. Τοῦτο εἶναι ψευδὲς καὶ ἐδημιουργήθη ὡς ἐκ τούτου ἡ ἐντύπωσις ὅτι μέγα καὶ ἰσχυρὸν καὶ ἔνδοξον Κράτος, πρὸς τὸ ὁποῖον ὀφείλομεν εὐγνωμοσύνην αἰώνιον, εἶνε συνέχοχον τῆς συμβάσεως ταύτης. Διαμαρτύρομαι λέγει ἐντόνως κατὰ τῆς συκοφαντίας ταύτης ἐναντίον τῆς μεγάλης Δυνάμεως. Πᾶσα ἀντίθετος πρὸς ταῦτα φωνὴ εἶνε κακόβουλος καὶ σκοπεῖ νὰ θολώσῃ τὰ νερά. Ἐὰν ὑπάρχῃ τις ἔνοχος οὗτος ἐμφωλεύει εἰς τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν.

Γ. Σακαλῆς. Οἱ διαχειριζόμενοι τὴν ἐξουσίαν εἶνε ὑπεύθυνοι.

Ι. Ράλλης. Ἄλλοι ἐξ αὐτῶν ἔφυγαν, ἀλλὰ οἱ πραγματικοὶ συνεργοὶ εἶνε ἐδῶ. Ἐξακολουθῶν ἀναφέρει τὸν λίβελλον κατ' ἀνωτάτων δημοσίων λειτουργῶν, ὅστις ἐξεδόθη τῇ 12 Ὀκτωβρίου 1925 καὶ ὑπεγράφη παρὰ τοῦ συνάψαντος τὴν σύμβασιν συνδικάτου τῶν Τραπεζῶν, οὗτινος προΐσταται ἡ Ἐθν. Τράπεζα, ἡ ὁποία εἶνε ἵδρυμα Κρατικόν, ἀφοῦ εἶνε ἐκδοτικὸν καὶ ἀναγινώσκει ἀπάντησιν εἰς τὸν λίβελλον τοῦτον παρὰ τοῦ Συμβουλίου τῶν Σιδηροδρόμων, ὅπερ διαμαρτύρεται κατὰ τῶν συκοφαντιῶν τοῦ Συνδικάτου.

Ἀναλύων εἶτα τὰς τῆς συμβάσεως τονίζει ὅτι αὕτη συ-

νήρθη καθ' ἣν στιγμὴν τὸ νόμισμά μας ἦτο πολὺ ὑποτιμημένον καὶ ὅτι ἀρεῶρα προμηθείας βιομηχανικοῦ ὑλικοῦ 2 ἑκατομμυρίων λιρῶν, ὅτι ἐνῷ ἡ σύμβασις τοῦ Σιδηροδρόμου Ἀθηνῶν—Πειραιῶς ἔληγε μετὰ 18ετίαν παρατείνεται ἤδη ὑπὲρ τῆς ἰδίας Ἑταιρίας μέχρι τοῦ 1985. Τὴν τοιαύτην εἰσπήδησιν τῆς Ἑταιρίας ταύτης εἰς τὴν σύμβασιν καὶ τὴν ὑπὲρ αὐτῆς παράτασιν οὐδεὶς δύναται νὰ ἐξηγήσῃ, διότι εἶνε καὶ ξένη καὶ πρὸς τὰ ἀπαιτηθέντα κεφάλαια. Ἐξ ἀντιθέτου οὐδὲν ἀντάλλαγμα ὑπὲρ τοῦ Κράτους ἐτέθη ἀλλὰ τοὐναντίον καὶ φορολογικαὶ ἀτέλειαι ἐθεσπίσθησαν ὑπὲρ αὐτῆς καὶ ἀσυδοσίαι εἰς τὰ εἰσιτήρια καὶ χαρισμοὶ ἄλλων ὀφειλῶν. Αἰσχύνεται τις νὰ ὀνομάσῃ ὡς ἀντάλλαγμα τὴν κατασκευὴν τῆς σήραγγος Ὁμονοίας—Πλατείας Ἀττικῆς. Οἱαδήποτε λέγει καὶ ἂν εἶνε ἡ γνώμη τῆς Βουλῆς θὰ εἶνε πρᾶξις κατὰ τῆς πατρίδος ἂν δὲν ἐκβληθῇ ἐκ τῆς συμβάσεως ἡ Ἑταιρία Σ.Α.Π. Ἐκτὸς τούτου διὰ τὸ τυχὸν ἐγγυηθὲν δάνειον τῶν 2 ἑκατομμυρίων λιρῶν εἶνε ξένη ἡ Ἑταιρία Σ.Α.Π., ἡ ὁποία εἰσῆλθε ἐν τῇ συμβάσει ρουσφετολογικῶς καὶ διὰ τῆς μεθόδου τοῦ παπᾶ. Ὅσον ἀφορᾷ τὰς γενικὰς καὶ εἰδικὰς ζημίας Κράτους καὶ λαοῦ, ἅμα τῇ ἐφαρμογῇ τῆς συμβάσεως ηὐξήθησαν αἱ τιμαὶ τῶν εἰσιτηρίων τῆς Σ.Α.Π. τὰ δὲ κέρδη αὐτῆς ἀνέρχονται εἰς 7 λεπτὰ χρυσᾶ κατὰ εἰσιτήριον ἐπὶ 40 ἑκατομμυρίων εἰσιτηρίων, τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦν 2.800.000 χρ. φράγκα κατ' ἔτος ἤτοι δραχ. χαρτίνας 42 ἑκατομμύρια ἐτησίως, ἅτινα ἀνατοκιζόμενα μέχρι τοῦ 1985 ἀνέρχονται εἰς 7 χιλιάδες ἑκατομμύρια. Τοιαῦτα εἶνε τὰ σημεῖα τῆς συμβάσεως ὅσον ἀφορᾷ τὴν Σ.Α.Π. καὶ βεβαίως θὰ εἶνε πρὸς περίγελών μας ἡ προσπάθεια τῶν Ὑπουργῶν δι' ἀστείας οἰκονομίας, ἐφ' ὅσον μένουν τοιαῦται ἐπιβαρύνσεις εἰς βάρος τοῦ Λαοῦ καὶ τοῦ Κράτους ὑπὲρ τῆς Ἑταιρείας. Αὐτὸ εἶνε μία πτυχὴ τῆς συμβάσεως. Ἀλλὰ καὶ αἱ ὑπόλοιποι τοιαῦται εἶνε ὥστε κατ' ἀνάγκην νὰ εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ προτείνωμεν τὴν σύστασιν ἐξεταστικῆς τῶν πραγμάτων Ἐπιτροπῆς, ἡ ὁποία ἐπιβάλλεται χάριν τῆς τιμῆς καὶ ἠθικῆς τῆς χώρας πρὸς ἀνακάλυψιν τῶν ἐνόχων τῶν θρυλλουμένων. Ὅσον ἀφορᾷ τὰ λεχθέντα περὶ τοῦ κύρους τῶν ὑποχρεώσεων τῶν de facto Κυβερνήσεων νομίζει ὅτι ὀφείλει νὰ ἐξετασθῇ τὸ ζήτημα, ἂν αἱ ὑποχρεώσεις ἀνελήφθησαν καθ' ὑπέρβασιν τοῦ πολιτεύματος καὶ τῶν νόμων. Ἡ θεωρία, λέγει, τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν νομίζει ὅτι ἀντίκειται πρὸς ἄλλην γνώμην του, διακηρυχθεῖσαν ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τῆς δικτατορίας, περὶ τοῦ μὴ ὑποχρεωτικοῦ τοιούτων συμβάσεων καὶ ὅτι ὤφειλον οἱ ξένοι νὰ προφυλαχθῶσιν ἀπὸ τοιαύτας πάσης φύσεως συμβάσεις.

Α. Μιχαλακόπουλος (Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν). Εἶναι ἀληθὲς ὅτι ἔκαμα τὰς δηλώσεις αὐτάς, εἶναι ἐπίσης ἀληθές, ὅτι εἰς συσκέψεις γενομένας τότε τῶν ἀρχηγῶν τῶν κομμάτων προέτεινα καὶ τι πλέον, τὰς δηλώσεις ταύτας νὰ τὰς ἐπαναλάβωμεν ὡς μέλλοντες ὑπεύθυνοι κυβερνῆται καὶ ἐπισημότερον εἰς τοὺς ἀντιπροσωπεύοντας ξένα συμφέροντα ἐνταῦθα. Ἀλλὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, ἀξιότιμε βουλευτὰ ἐξ Ἀθηνῶν, δὲν ἐσκεπτόμην τίποτε ἄλλο παρὰ πῶς θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ ἀπομακρύνω ἐπιδρομὰς κατὰ τοῦ δημοσίου ταμείου καὶ τοῦ ἐθνικοῦ πλούτου, ἀκριβῶς δὲ ἐπειδὴ προέβλεπον ὅτι μίαν ἡμέραν θὰ ἦτο δύσκολον ν' ἀποφύγωμεν τοιαύτας περιπλοκάς, ἔσπευδα νὰ κάμω τὰς δηλώσεις ἐκείνας διὰ ν' ἀποφύγωμεν κατὰ τὸ δυνατὸν μεταγενεστέρας περιπλοκάς, ἃς προέβλεπον καὶ ἐφοβούμην. Λάβετε ὑπ' ὄψιν ὅτι μόνον μίαν πτυχὴν τῶν περιπλοκῶν, τὰς ὁποίας μᾶς ἐκληροδότησεν ἡ δικτατορία, περιέχει ἡ σύμβασις αὐτὴ—δυστυχῶς ὅλαι δὲν δύνανται νὰ ἀνακοινωθῶσιν δημοσίως. Δὲν εἶναι λοιπὸν δυνατὸν νὰ κατηγορῶμαι ὅτι μετεχειρίσθην τότε δηλώσεις καὶ φράσεις ζωηράς, διὰ νὰ δυνηθῶ, ὅσον ἦτο δυνατόν, ν' ἀπομακρύνω τὸν ἑσμὸν τῶν ἐπιδρομέων, οἱ ὁποῖοι εἶχον τότε πολιορκήσει τὸ δημόσιον ταμεῖον.

Ι. Ράλλης. Δὲν κατηγορῶ τὸν κ. Ὑπουργὸν τῶν Ἐξωτερικῶν διὰ τὰς τότε δηλώσεις του δι' ἃς εἶναι ἄξιος συγχαρητηρίων, κατηγορῶ ὅμως αὐτὸν διὰ τὰς τωρινάς του δηλώσεις.

Συνεχίζων λέγει ὅτι τὸ ζήτημα εἶνε ἂν αἱ Κυβερνήσεις εἴτε de facto εἴτε de jure ὑποχρεοῦσιν, ἐφ' ὅσον ἐγένετο ὑπέρβασις ἢ παράβασις τοῦ πολιτεύματος καὶ τῶν νόμων. Περὶ τούτου πρόκειται καὶ οὐδεμία δύναται νὰ ὑπάρξῃ περίπτωσις ἀμφιβολίας. Οὐαὶ λέγει εἰς τὰ Κράτη τὰ ὁποῖα δὲν ἔχουν συναίσθησιν νὰ ἀντιτάξουν εἰς τοὺς περιφρονοῦντας τὰ δικαιώματά των τὴν ὑπεράσπισιν, τὴν ὁποίαν ὀφείλουν νὰ ἔχουν ὑπὲρ αὐτῶν. Ἔρχεται ὥρα καθ' ἣν ἡ ἐγκατάλειψις αὐτὴ συγκομίζει εἰς βάρος των πλήρεις τοὺς καρπούς της καὶ ἀσφαλῶς οἱ κ. κ. Ὑπουργοὶ τῆς Συγκοινωνίας καὶ τῶν Ἐξωτερικῶν θὰ ἀναδείξουν ὅλον τὸ σθένος των, ἐν τῇ προκειμένῃ περιπτώσει, διότι εἶνε ἀνάγκη νὰ ἐπαναληφθῇ καὶ πάλιν ὅτι οὐδεμία ξένη δύναμις ἐνδιαφέρεται διὰ τὴν σύμβασιν καὶ τὰ θρυλλούμενα σκοποῦν νὰ συσκοτίσουν μόνον τὴν ὑπόθεσιν. Ἐκ τῆς παραβολῆς τῶν καταστατικῶν τῶν σχηματισθεισῶν Ἑταιρειῶν ἀποδεικνύεται ὅτι οὐδεμία ξένη δραχμὴ ἔχει καταβληθῇ διὰ τὰ κεφάλαια ταῦτα, οὐδὲ εἷς Σύμβουλος εἶνε ξένος καὶ ἐκ τοῦ ἄρθρου 33 τοῦ καταστατικοῦ ἐξάγεται ὅτι μόνον Ἕλληνες καὶ ἡ Ἑταιρεία Σ. Α. Π. ἀνέλαβον νὰ καταβάλουν τὰ κεφάλαια. Ἡ Πάουερ ἐπὶ 1.700.000 λιρῶν ἔχει μόνον ποσοστὸν 350.000 λίρας. Ἑπομένως Ἕλληνες μὲ ξένην λεοντῆν ἐπέδραμον νὰ καταφάγουν τὰς σάρκας τοῦ ἐθνικοῦ πλούτου. Καὶ τὸ ἀντάλλαγμα εὑρίσκεται εἰς τὸ ἄρθρον 4 τῶν κυρωτικῶν Ν. Δ. καθ' ὃ ἐπιτρέπεται εἰς τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης νὰ συμμετέχῃ ὑποχρεωτικῶς εἰς τὰ συμβούλια τῶν νέων Ἑταιρειῶν. Ἀλλ' εὐτυχῶς λέγει μετ' ὀλίγον θὰ συζητηθῇ τὸ σχετικὸν ἄρθρον τοῦ Συντάγματος ὁπότε κατ' ἀνάγκην θὰ φροντίσωμεν νὰ ἐξοστρακισθοῦν ἀπὸ τὰ τοιαῦτα συμβούλια οἱ Διοικηταὶ τῶν Τραπεζῶν καὶ οἱ Καθηγηταὶ τοῦ Πανεπιστημίου, διὰ νὰ ἀφιερωθοῦν ἐπὶ τέλους καὶ εἰς τὰ καθήκοντά των, οἱ μὲν τὰ τραπεζιτικά, οἱ δὲ μὲ τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν ἀτυχῶν φοιτητῶν.

Φ. Μοσχούλας. Παρακαλῶ νὰ μᾶς εἴπῆτε διὰ νὰ μάθῃ ἡ Βουλὴ τίνας μισθοὺς πέρνουν αὐτοὶ οἱ Σύμβουλοι.

Ι. Ράλλης. Δὲν εἰξεύρω· ἁρμόδιος εἶνε περὶ τούτου ὁ κ. Ὑπουργὸς τῆς Ἐθν. Οἰκονομίας.

Γ. Μερκούρης (Ὑπουργὸς τῆς Ἐθν. Οἰκονομίας). Αἱ Ἑταιρεῖαι εἶνε νεοσύστατοι. Ἡ Γεν. Ἑλλην. Ἑταιρεία ἐδημιούργησε 4 τοιαύτας, τὴν τῶν Σιδηροδρόμων, μεταφορῶν, παραλαβῆς καὶ διανομῆς. Πᾶσαν ἄλλην ζητηθησομένην πληροφορίαν θὰ φροντίσω νὰ προσκομίσω.

Χ. Βοζίκης. Μεταξὺ τούτων εἶνε καὶ τὸ ἐρώτημα περὶ τοῦ ποσοῦ τῶν δαπανηθέντων διὰ τὰ μικροέξοδα τῆς συνάψεως τῆς συμβάσεως.

Γ. Μερκούρης (Ὑπουργὸς τῆς Ἐθν. Οἰκονομίας). Ἀπὸ τοὺς ἰσολογισμοὺς οἱ ὁποῖοι δὲν ὑπεβλήθησαν, βεβαίως ἔξοδα τὰ ὁποῖα ὑπαινίσσεται ὁ κ. Βοζίκης δύνανται ν' ἀποκρυβοῦν.

Ὁ κ. **Χ. Βοζίκης** νομίζει ὅτι ὁ κ. Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης ἔχει δικαίωμα καὶ ὑποχρέωσιν νὰ ἐπιμεληθῇ τῆς ἐξακριβώσεως τῶν διαδοθέντων καὶ τῆς ἀνακαλύψεως τῶν ἐνόχων.

Ὁ κ. **Δ. Μπότσαρης** ἀνακοινοῖ εἰς τὴν Βουλὴν ὅτι καθ' ἃς ἔχει πληροφορίας ὁ μικρότερος μισθὸς τοῦ ἑνὸς τῶν Διευθυντῶν τῆς Ἑταιρείας ἀνέρχεται εἰς 1 1)2 ἑκατομμύριον τὸ ἔτος, ἄλλου Διευθυντοῦ ἀνέρχεται εἰς δραχ. 2,100,000 χιλιάδας ἐτησίως, διὰ τοὺς ἄλλους 2 Διευθυντὰς καθὼς καὶ διὰ τοὺς 60 Συμβούλους δὲν ἐξηκριβώθη τί λαμβάνουν.

Ὁ κ. **Ἰ. Μεταξᾶς** (Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας) διακόπτων δηλοῖ ὅτι ἔστειλε σημείωμα εἰς τὴν Ἑταιρείαν περὶ τῶν μισθῶν καὶ ἀναμένει τὴν ἀπάντησίν της διὰ νὰ τὴν ἀνακοινώσῃ εἰς τὴν Βουλήν.

Π. Τσιτσεκλῆς. Μήπως μεταβάλλουν τοὺς ἀριθμοὺς τώρα;

Ἰ. Μεταξᾶς (Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας). Ἐξωδίκως ὅμως ἐπληροφορήθην ὅτι ὁ Διευθυντὴς μιᾶς τῶν Ἑταιρειῶν λαμβάνει ὡς μισθὸν τρεῖς χιλιάδας φράγκα χρυσᾶ μηνιαίως, ὁ δὲ Ἄγγλος μηχανικὸς τῶν τροχιοδρόμων λαμβάνει 100 λίρας Ἀγγλίας τὸν μῆνα. Ἄλλας πληροφορίας δὲν ἔχω οὔτε ἔμαθον.

Ὁ κ. **Σ. Τσακόπουλος** λέγει ὅτι ὡς τὸν ἐπληροφόρησαν ὁ μισθὸς τοῦ α' μηχανικοῦ τῶν ἑταιρειῶν ἀνέρχεται ἐτησίως εἰς λίρας Ἀγγλίας 5,800, ἐπίσης τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ Σ.Α.Π. εἰς 684.000 δραχμὰς καὶ λίρας 1.400.

Ὁ κ. **Ι. Ράλλης** συνεχίζων λέγει ὅτι δὲν τὸν ἐνδιαφέρουν αἱ προσωπικαὶ ἀμοιβαὶ τῶν ὑπαλλήλων καὶ διευθυντῶν τῆς Ἑταιρείας, τοῦτο ἐνδιαφέρει τοὺς μετόχους, ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον τὸν ἐνδιαφέρει εἶναι τὰ προνόμια, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὁποίων προέρχονται τὰ μεγάλα αὐτὰ κέρδη. Ὑπῆρξα, λέγει, νομικὸς σύμβουλος τῆς ἑταιρείας Παραγωγῆς καὶ παρῃτήθην ἅμα τῇ ἐκλογῇ, δηλώσας ὅτι ἤθελον παραιτηθῇ εὐθὺς ἀπὸ τῆς θέσεως τῆς ὑποψηφιότητος. Ἐζήτησα τὴν θέσιν τοῦ νομικοῦ συμβούλου, ὅτε λόγῳ τῶν συνθηκῶν δὲν ἠδυνάμην νὰ πολιτευθῶ, ἀλλὰ ὅτε ἐπρόκειτο νὰ ἐκτεθῶ ὡς ὑποψήφιος ἐδήλωσα ὅτι εἴτε ἐπετύγχανον ὡς βουλευτὴς εἴτε ὄχι θὰ παρῃτούμην. Ἡ ἀμοιβή μου, λέγει, ἦτο 180 λιρῶν ἀγγλικῶν ἐτησίως. Πιστεύω ὅτι καὶ ὁ δημόσιος βίος τῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν εἶναι ἀντικείμενον ἐρεύνης. Τὰ λέγω δὲ αὐτὰ ὄχι διότι νομίζω ὅτι πρόκειται περὶ προσωπικοῦ ζητήματος, ἀλλὰ περὶ ζητήματος ἐνδιαφέροντος τὸ Κράτος, τόσον ἀπὸ ἀπόψεως νομικῆς, ὅσον καὶ ἀπὸ ἀπόψεως ἠθικῆς διὰ τὴν κοινωνίαν. Ὅταν οἱ διοικηταὶ τῶν τραπεζῶν καὶ οἱ καθηγηταὶ τοῦ Πανεπιστημίου παύσωσι συμμετέχοντες εἰς τοιαῦτα ἔργα, δὲν θὰ βλέπωμεν συμβάσεις περιεχούσας τοὺς ἐκτεθέντας ὅρους. Ἡ διάταξις, λέγει, τοῦ ἄρθρου 48 τῆς συμβάσεως, καθ' ἣν αἱ διαφοραὶ δὲν θὰ λύωνται ὑπὸ τῶν ἑλλην. δικαστηρίων, δεδομένου μάλιστα ὅτι οἱ μέτοχοι κατὰ τὰ 3)4 εἶναι ἕλληνες, ἀποτελεῖ κόλαφον κατὰ τοῦ ἔθνους ἡμῶν, ἀποτελεῖ δυσπιστίαν πρὸς ἁπάσας τὰς ἀρχὰς τοῦ Κράτους. Ἀναπτύσσων εἶτα τὰ τῆς συνάψεως τοῦ δανείου λέγει ὅτι τὸ Ἀγγλικὸν θησαυροφυλάκιον, πρὸς προστασίαν τῆς Ἀγγλικῆς βιομηχανίας, ἐψήφισε νόμον δι' οὗ δύναται νὰ ἐγγυᾶται δάνεια ἀποσκοποῦντα εἰς τὴν κατανάλωσιν τῶν προϊόντων τῆς ἀγγλικῆς βιομηχανίας, καὶ ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ νόμου τούτου ἐδόθη ἡ ἐγγύησις ἡ ἀφορῶσα τὸ δάνειον τῶν 2,000,000 λιρῶν, ὅτι δηλαδὴ θὰ ἐκδοθῇ τοῦτο εἰς τὴν ὡρισμένην προθεσμίαν, καὶ ὅτι ὁ τόκος θὰ δίδεται κανονικῶς.

Ὁ κ. **Π. Τσιτσεκλῆς** ἐρωτᾷ τί ἐχρειάζετο αὐτὸ τὸ δάνειον, δεδομένου ὅτι τὰ κεφάλαια εἶναι ἑλληνικά.

Ὁ κ. **Γ· Ράλλης** ἀπαντῶν λέγει ὅτι τὰ ἔξοδα προϋπολογίζοντο πολὺ μεγαλύτερα.

Ὁ κ. **Κ. Δεμερτζῆς** ἐρωτᾷ μέχρι τοῦδε πόσα ἔχουσι καταβληθῇ.

Ι. Ράλλης 840 χιλιάδες λίρες. Ἐξακολουθῶν λέγει ὅτι τὸ ἀγγλικὸν θησαυροφυλάκιον εἶχε τὸ συμφέρον τῆς προστασίας τῆς ἀγγλικῆς βιομηχανίας, δι' ὃν σκοπὸν ἐψηφίσθη καὶ ὁ προρρηθεὶς νόμος. Πέραν λέγει αὐτοῦ τοῦ συμφέροντος ποῖον ἄλλο συμφέρον ἀπὸ ἀπόψεως ἑλληνικῆς ὑπάρχει; Οὐδέν. Καὶ μ' ὅλον τοῦτο κατασυκοφαντεῖται πᾶν τὸ ἑλληνικὸν ἀπὸ ἐκείνους οἵτινες ἀπομυζοῦν τὸ ἑλληνικὸν κράτος, διότι μόνον παράφρων δύναται νὰ ἰσχυρισθῇ ὅτι ὑπάρχει σύνδεσμος μεταξὺ τῆς συμβάσεως καὶ τῆς ἑταιρείας τοῦ ΣΑΠ. ἥτις εἰσεπήδησεν εἰς τὴν σύμβασιν διὰ τῆς μεθόδου τοῦ παπᾶ. Ἀναγινώσκει τὸ καταστατικὸν τῆς ἑταιρείας ΣΑΠ. ἥτις, λέγει, μετέβαλε καὶ τίτλον καὶ ἀναφέρει τὰ ὀνόματα τοῦ α' διοικητικοῦ συμβουλίου τῆς ἑταιρείας, εἰς τὰ ὁποῖα δὲν συμπεριλαμβάνεται οὐδεὶς ἀλλοδαπὸς καὶ ἐν τούτοις ἡ ἑταιρεία αὐτὴ ἀναβαπτισθεῖσα κατώρθωσε νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν σύμβασιν καὶ νὰ λάβῃ τὸ Ἀγγλικὸν ἔνδυμα, πλήρης ἰησουϊτισμοῦ καὶ ἀνηθικότητος. Καὶ θὰ εἶνε ἀναξία ἡ ἐθνικὴ ἀντιπροσωπεία ἐὰν τὴν ἀνηθικότητα ταύτην δὲν τὴν πατάξῃ ὅταν λέγει πρόκειται περὶ τοιαύτης συμβάσεως ἔχει καθῆκον καὶ ὑποχρέωσιν ἡ Βουλὴ νὰ προβῇ εἰς τὴν ἀκύρωσιν αὐτῆς Βεβαίως θὰ γίνουν σεβασταὶ αἱ ἀναληφθεῖσαι ὑποχρεώσεις ἀπέναντι τοῦ ἀγγλικοῦ θησαυροφυλακίου καὶ τῆς ἀγγλικῆς Κυβερνήσεως καὶ ἀπέναντι τῶν ἰδιωτῶν διὰ τὰ δαπανηθέντα ποσά. Ἀλλὰ πέραν τούτου πᾶς σεβασμὸς τῆς συμβάσεως ἀποτελεῖ κίνδυνον διὰ τὴν χώραν. Ἡ Κυβέρνησις, ἥτις ἐκλήθη πρὸς ἐμπέδωσιν τῶν κοινοβουλευτικῶν θεσμῶν, ἡ ἀπορρέουσα ἐκ τῆς θελήσεως τοῦ λαοῦ, παρουσιάζεται μετὰ τοσαύτης δυνάμεως ὥστε οὐδὲν ἤθελε δικαιολογήσῃ τὰς ἀδυναμίας αὐτῆς. Ἤκουσα ὅτι ἡ Κυβέρνησις πρόκειται νὰ συνδέσῃ τὴν κύρωσιν τῆς ἀνόμου ταύτης συμβάσεως πρὸς τὴν ὕπαρξιν αὐτῆς καὶ ἂν τοῦτο ἀληθεύῃ θέλει ἀποτελέσῃ καταρράκωσιν τῶν κοινοβουλευτικῶν θεσμῶν. Δὲν ὑπάρχει εἰς τὸν βίον τὸν κοινοβουλευτικὸν τῆς χώρας ἡμῶν παράδειγμα τοιοῦτον, καὶ θεωρῶ ἀσύγγνωστον νὰ πιστεύσω τὴν ἀναγραφεῖσαν εἴδησιν. Καταλήγων λέγει ὅτι ἡ Κυβέρνησις σεβομένη τὰς παραδόσεις τοῦ Ἔθνους θ' ἀναζητήσῃ καὶ θὰ ἀνεύρῃ τὰ νόμιμα συμφέροντα τῶν ἐνδιαφερομένων, ἀλλὰ πέραν τούτου θέλει ἀκυρώσῃ τὴν σύμβασιν, ἡ δὲ ἐθνικὴ ἀντιπροσωπεία αἰρομένη εἰς τὸ ὕψος της θέλει πατάξῃ τὰς θρασείας κεφαλὰς τῶν ἐκμεταλλευτῶν τῆς χώρας μας.

Ὁ κ. **Ι. Μεταξᾶς** (Ὑπουργὸς τῆς υγκοινωνίας), λέγει ὅτι καὶ ἄλλοτε ἐτόνισεν ὅτι προέχει ἡ ἐξέτασις τῆς ἐγκύρου ἢ ἀκύρου νομικῶς τῆς συμβάσεως, διότι ἐξ αὐτοῦ θὰ ἐξαρτηθῇ ἂν εἰμποροῦμεν νὰ εἰσέλθωμεν εἰς τὴν οὐσίαν, ἡ περὶ τῆς ὁποίας ἀπασχόλησις θὰ εἶναι περιττή, ἐφ' ὅσον καταλήξωμεν εἰς τὸ νομικῶς ἔνκυρον τῆς συμβάσεως, διότι καὶ τοὺς τυχὸν ἐπαχθεῖς ὅρους τῆς συμβάσεως δὲν δυνάμεθα νὰ ἀνατρέψωμεν, ἐφ' ὅσον παραδεχθῶμεν αὐτὴν ὡς ἔγκυρον. Ἀντικρούων εἶτα τὰ λεχθέντα παρὰ τοῦ κ. Ράλλη, ὅσον ἀφορᾷ τὴν πέραν τῆς νομοθετικῆς ἐντολῆς σύναψιν τῆς συμβάσεως καὶ τὴν ἀπαιτουμένην σύμφωνον δῆθεν γνώμην τοῦ τεχνικοῦ Συμβουλίου, εὑρίσκει ὅτι δὲν δύναται νὰ ὑποστηριχθῇ ὅτι πέραν τῆς ἐντολῆς τοῦ νόμου 3270 ἄρθρον 6 κατηρτίσθη σύμβασις, καὶ ἐξ ἄλλου δὲν ἀπαιτεῖ ὁ νόμος σύμφωνον γνώμην τοῦ Συμβουλίου, διότι ὅπου ἀπῃτεῖτο τοιαύτη τὴν ἐθέσπιζε ῥητῶς ὁ νόμος. Προχωρῶν ἀναπτύσσει τὰ τῆς ἐκθέσεως τῆς Γνωμοδοτικῆς Ἐπιτροπῆς καὶ τονίζει ὅτι ἐφ' ὅσον αὐτὴ καταλήγει κατὰ τῶν προτάσεων τῆς Πάουερ δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι πρόκειται περὶ γνωμοδοτήσεως ἢ γνώμης ὡς τὴν ἀξιοῖ ὁ νόμος. Καὶ ἐν τῇ β' ἐκθέσει τοῦ Συμβουλίου πάλιν τοῦτο γνωμοδοτεῖ ἀρνητικῶς κατὰ τῶν προτάσεων. Ὥστε ἔχομεν ἐπανειλημμένας γνώμας καὶ γνωμοδοτήσεις τοῦ Συμβουλίου.

Τὸ ἐξεταστέον ζήτημα εἶνε ἂν ἐγένετο ὑπέρβασις τῆς ἐντολῆς κατὰ τὴν σύναψιν τῆς συμβάσεως καὶ δὴ ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τῶν λεωφορείων. Τοῦτο θὰ ἐξαρτηθῇ ἐκ τῶν συλλογισμῶν περὶ τοῦ βιωσίμου τῆς ἐπιχειρήσεως, διότι ἀσφαλῶς ὡς εἶπον καὶ ἄλλοτε ἡ ἐπιχείρησις τῶν τροχιοδρόμων δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἄνευ τῆς συνυπάρξεως καὶ τῶν λεωφορείων.

Ἐὰν παρηγκωνίσθησαν κατὰ τὴν σύμβασιν τὰ συμφέροντα μιᾶς ὡρισμένης ἐργατικῆς τάξεως, τοῦτο ἀμέσως ἐφείλκυσε τὴν προσοχὴν τῆς Κυβερνήσεως καὶ πρὸ πάσης κινήσεως ἐζητήσαμεν βελτίωσιν τῆς συμβάσεως ταύτης κατὰ τὸ μέρος τοῦτο, καὶ εἴχομεν καὶ ἀπαντήσεις τῆς Ἑταιρείας, αἱ ὁποῖαι μᾶς ἔδιδαν ἐλπίδας καλῆς διευθετήσεως τοῦ ζητήματος. Ἐννοεῖται ὅτι ἤδη αἱ συνεννοήσεις δὲν παραμερίσθησαν ἀλλ' ἐσταμάτησαν λόγῳ τῆς ἀρξαμένης συζητήσεως. Πάντως ἐλπίζομεν ὅτι διὰ τῶν βελτιώσεων τούτων θὰ καταστῇ δυνατὸς ὁ συναγωνισμὸς τροχιοδρόμων καὶ λεωφορείων. Πρὸς ἐκείνους, λέγει, μεθ' ὧν συζητοῦμεν δὲν εἰμποροῦμεν νὰ τοὺς εἴπωμεν ὅτι ἡ σύμβασις εἶνε ἄκυρος. Ἐὰν ἔστω ὑποθέσωμεν ἐξ ἄλλου ὅτι ἡ σύμβασις ὑπερέβη τὸν νόμον 3270 ἔρχεται κατόπιν τὸ Ν. Δ. τῆς 15ης 8)βρίου 1925, τὸ ὁποῖον κυ-

ροῦ τὴν σύμβασιν καὶ ἐλέχθη μὲν ὅτι τότε ὁ Θ. Πάγκαλος δὲν ἦτο δικτάτωρ, ἔχων δικαίωμα νὰ κυρώνῃ καὶ νόμους ἀλλὰ ἕνα μῆνα πρὸ τῆς ὑπογραφῆς τῆς συμβάσεως, τὴν 26 Σεπτεμβρίου, ὑπάρχει πρᾶξις τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου ἐγκρίνουσα τροποποιητικῶς τὸ Σύνταγμα τῆς 30μελοῦς Συνταγματικῆς Ἐπιτροπῆς, καὶ ἐξ ἧς ἐξάγεται ὅτι κατασκεύασεν ἰδικόν του Σύνταγμα καὶ ἐρωτῶ αὐτὸς ποῦ φτιάνει Σύνταγμα ἰδικόν του εἶνε δικτάτωρ ἢ ὄχι:

Ὁ ἴδιος μετὰ 3 ἡμέρας ἐδημοσίευσε Διάταγμα στηριζόμενον εἰς τὸ ἄρθρον 1 τοῦ Συντάγματος δι' οὗ διέλυσε τὴν Ἐθνοσυνέλευσιν. Καὶ ὁ τοιοῦτος εἶνε κοινοβουλευτικὸς κατὰ τὸν κ. βουλευτὴν Ἀθηνῶν καὶ αἱ πράξεις του εἶνε κοινοβουλευτικαί. Συνεπῶς ὅταν ὑπέγραφεν ὁ Πάγκαλος τὴν σύμβασιν ἦτο δικτάτωρ, διότι εἶχε κάμῃ δύο δικτατορικὰς πράξεις, τὸ Σύνταγμα καὶ τὴν διάλυσιν τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως.

Ἔρχεται ἤδη τὸ ζήτημα κατὰ πόσον ἡμεῖς νόμιμος Κυβέρνησις εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ σεβασθῶμεν τοὺς νόμους τούτους τοῦ Παγκάλου. Εἶπον λέγει προχθὲς ὅτι τὸ ζήτημα τοῦ ἀκυρωσίμου τῶν πράξεων τῶν Κυβερνήσεων de facto παρὰ τῶν νομίμων Κυβερνήσεων εἶνε ζήτημα ἀμφισβητούμενον, ὑπαρχούσης διχογνωμίας. Ὅσον ἀφορᾷ τὰ περὶ τούτου λεχθέντα παρὰ τοῦ κ. Γεωργιάδου, περὶ παρομοίων ἐφαρμογῶν ἐν Ἱεροῦ καὶ Βεσφαλίᾳ, ταῦτα λέγει ἀφεώρων σχέσεις τῆς Κυβερνήσεως καὶ τῶν ὑπηκόων της, ἐνῷ παρ' ἡμῖν πρόκειται περὶ πράξεως διεθνοῦς χαρακτῆρος καὶ ἡ Κυβέρνησις de jure ὀφείλει νὰ τὰς σεβασθῇ καὶ πλὴν τῆς Ρωσσίας δὲν ἔχομεν ἀντίθετον ἐφαρμογήν.

Εἷς Βουλευτής. Καὶ ἂν ὁ Πάγκαλος ἐπωλοῦσεν ἕνα κομμάτι τῆς Ἑλλάδος εἰς ἕνα Ἄγγλον ὑπήκοον τὶ θὰ ἐγίνετο;

Ι. Μεταξᾶς (Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας). Ἐὰν ὅταν ἐπώλει ὁ Πάγκαλος τὸ κομμάτι αὐτὸ δὲν ἐξεγείροντο ὅλοι οἱ Ἕλληνες νὰ τὸν κομματιάσουν τί ἄλλο ἠθέλατε νὰ γίνῃ. Συνεχίζων λέγει ὅτι ἐὰν θέλωμεν νὰ φανῶμεν καλόπιστοι τὸ κάμνομε ἐξ ἰδίας ὑποχρεώσεως, ἤν αἰσθανόμεθα διὰ νὰ εἴμεθα καλῆς πίστεως, καὶ ὄχι διότι μᾶς ἐπίεσε κανείς. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐγγύησιν τοῦ Ἀγγλικοῦ Θησαυροφυλακίου, ὑπάρχει κατατεθειμένον τὸ σχετικὸν ἔγγραφον μὲ ἡμερομηνίαν 28 Αὐγούστου 1925 καὶ εἶνε ἀνακοίνωσις πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ἐξωτερικῶν τῆς Ἑλλάδος. Αὕτη προεκλήθη, λέγει, ὅταν αἱ Ἑταιρεῖαι εἶπον ὅτι θὰ εὕρουν τὸ χρῆμα εἰς τὴν Ἀγγλικὴν ἀγορὰν καὶ ταὶς ἐζητήθη βεβαίωσις περὶ τούτου καὶ εἰς ἀπάντησιν ἀπεστάλη ἡ ῥηματικὴ αὕτη διακοίνωσις τῆς Ἀγγλικῆς Πρεσβείας, ἐξ ἧς βεβαιοῦται τὸ ἐνδιαφέρον τῆς Ἀγγλικῆς Κυβερνήσεως διὰ τὰς προτάσεις τῆς Πάουερ καὶ ὅτι τὸ Ἀγγλικὸν Θησαυροφυλάκιον ἔχει ἀποδεχθῇ τὴν ἐγγύησιν διὰ κεφάλαια 2 ἑκατομυρίων λιρῶν διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἔργων, περὶ ὧν αἱ προτάσεις.

Ἡ Κυβέρνησις ἡ Ἑλληνικὴ συνεπῶς ἀπεδέχθη τὴν Ἀγγλικὴν ἐγγύησιν, δὲν τὴν ἀπέκρουσεν, τοὐναντίον ὅπως ἐλέχθη τὴν προεκάλεσεν. Ἀναμφισβητήτως πρέπει νὰ λεχθῇ ὅτι ἡ Ἀγγλικὴ Κυβέρνησις κατὰ τὴν παροχὴν τοῦ δανείου τούτου ἔδειξε μέγα ἐνδιαφέρον ὑπὲρ τοῦ Ἕλλην. Δημοσίου καὶ περὶ τούτου μαρτυροῦν οἱ εὐμενεῖς καὶ ἄριστοι ὅροι του. Ἀπὸ τῆς στιγμῆς συνεπῶς ταύτης ὑπάρχει ἄμεσον ἐνδιαφέρον τοῦ Ἀγγλικοῦ Δημοσίου διὰ τὴν σύμβασιν περὶ ἧς ὁμιλοῦμεν.

Ν. Μπακόπουλος. Ἄλλο ἐγγύησις καὶ ἄλλο λεπτομέρειαι περιεχομένου τῆς συμβάσεως.

Ι. Μεταξᾶς (Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας). Συνεχίζων λέγει ὅτι τὸ ὅλον τοῦ ποσοῦ, ὅπερ τῇ ἐγγυήσει τῆς Ἀγγλικῆς Κυβερνήσεως παρέσχεν ἡ Ἀγγλικὴ ἀγορά, ἀνέρχεται εἰς 2.750.000 λίρας καὶ ἐκ τοῦ κεφαλαίου τούτου ἤρχισαν νὰ κατασκευάζωνται ἔργα καὶ οἱ δώσαντες τὰ χρήματά των περιμένουν νὰ λάβουν καὶ ταῦτα καὶ τὰ κέρδη των καὶ περὶ τούτου ἐγγυᾶται τὸ Ἀγγλικὸν Θησαυροφυλάκιον εἰς τοὺς ὑπηκόους του, ἐὰν δὲ ἡμεῖς σταματήσωμεν τὰ ἔργα καὶ ματαιώσωμεν τὴν σύμβασιν, ἡ Ἀγγλικὴ Κυβέρνησις θὰ εἶνε ὑπεύθυνος ἀπέναντι τῶν ὑπηκόων της. Τὸ συμφέρον ἑπομένως τῆς Ἀγγλικῆς Κυβερνήσεως εἶνε αὐτονόητον καὶ δι' αὐτὸ ἡ σύμβασις ἔχει προφανῶς διεθνῆ χαρακτῆρα καὶ δὲν ὑπάρχει ὅπως εἶπον παράδειγμα ἀκυρώσεως τοιούτων συμβάσεων. Πάντες, λέγει, γνωρίζομεν ὅτι τὸ διεθνὲς δίκαιον εἶνε δίκαιον πράξεως, εἶνε δίκαιον ἔθους καὶ δὲν ἔχομεν παράδειγμα μὴ ἀναγνωρίσεως τῶν διεθνοῦς χαρακτῆρος πράξεων τῆς προηγουμένης Κυβερνήσεως παρὰ τῆς διαδόχου της. Ἀντίθετος ἀρχὴ θὰ ἤνοιγε τὴν θύραν ἐζωτερικῶν ἐπεμβάσεων εἰς τὰ ἐσωτερικά μας πράγματα, καὶ κάθε στιγμὴν οἱ μεθ' ἡμῶν συμβαλλόμενοι θὰ μᾶς ἐζήταζον ἐὰν ἔχωμεν νομιμοποίησιν καὶ ἂν καὶ ποία εἶναι ἡ νομοθεσία μας. Προχωρῶν λέγει ὅτι ἀνεξαρτήτως τοῦ περιεχομένου τῆς συμβάσεως ἡμεῖς θεωροῦμεν τὴν σύμβασιν ἐγκύρως καταρτισθεῖσαν, καὶ ὀφείλομεν νὰ τὴν ἐκπληρώσωμεν, καὶ ὀφείλω νὰ δηλώσω ὅτι ἂν ἐπρόκειτο νὰ ὑποβάλω τὴν σύμβασιν εἰς τὴν Βουλὴν πρὸς ἀκύρωσιν δὲν θὰ τὴν ὑπέβαλον ἐγώ, ἀλλ' ἄλλος Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας.

Αἱ ῥῆμαι ἀφ' ἑτέρου περὶ τοῦ περιεχομένου αὐτῆς αἱ εὑρεῖσαι ἠχὼ ἐν τῇ αἰθούσῃ ταύτῃ ὀφείλουν βεβαίως νὰ ἐξετασθοῦν, ἀλλ' ἀσχέτως τούτων ἤλθομεν, ὅπως εἶπον καὶ προχθές, εἰς φιλικὰς συνενοήσεις καὶ ἔχομεν τὴν ἐλπίδα ὅτι εἰς πολλὰ σημεῖα θὰ ἐπιτευχθῇ ἡ βελτίωσις τῆς συμβάσεως.

Ὅσον ἀφορᾷ τὰ λεχθέντα περὶ κεφαλαίων κλπ. ἡ διάθεσις αὐτῶν ἔχει οὕτω: Τὸ σύνολον τῶν Ἀγγλικῶν κεφαλαίων ἀνέρχεται εἰς Α. Ἀγγλ. 2.750.000 διαιρουμένων α) 2.000.000 λ. τὰς ὁποίας ἠγγυήθη τὸ Ἀγγλ. Θησαυροφυλάκιον, β) ὁμολογιακὰ κεφάλαια Ἀγγλικὰ 400.000 Α. Ἀγγλ. καὶ μετοχικὸν κεφάλαιον 350.000 Α. Ἀγγλ., ἐπίσης ἐκτὸς αὐτῶν εἶνε Ἑλληνικὸν κεφάλαιον 635.000 Λίρ. Ἀγγλ. καὶ Γαλλικὸν κεφάλαιον 200.000 Α. Ἀγγλ., τὸ δὲ σύνολον τῶν δαπανηθησομένων δι' ἐγκαταστάσεις ἔργων φθάνει τὰ 2.950.000 λίρας Ἀγγλίας.

Ἀκολούθως ὁμιλῶν ἐπὶ τῶν ὑπὸ τοῦ κ. Ι. Ράλλη γενομένων ὑπολογισμῶν καὶ καθ' ἃς ἡ Ἑταιρεία Σ.Α.Η. κερδίζει 7 χρυσᾶ λεπτὰ κατ' εἰσιτήριον, λέγει ὅτι οἱ ὑπολογισμοὶ οὗτοι εἶνε ὑπερβολικοί· σήμερον ἡ τιμὴ τοῦ εἰσιτηρίου εἶνε 16 χρυσᾶ λεπτά. δὲν ἐγένετο 19 ἐκ φόβου μήπως μειωθῇ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐπιβατῶν. Συμβαίνει σήμερον νὰ πληρώνωμεν περισσότερον, διότι πρόκειται περὶ χρυσῶν λεπτῶν· πρέπει νὰ συνηθίσωμεν εἰς τὴν ἰδέαν αὐτήν, ὅλαι αἱ τιμαὶ τῶν πραγμάτων δὲν δύναται παρὰ νὰ φθάσουν τὴν τιμὴν τοῦ χρυσοῦ, δι' αὐτὸν τὸν λόγον ἀκόμη αὐξάνει καὶ εἰς τὰς ἐπαρχίας ἡ τιμὴ τοῦ ῥεύματος, διότι τὰ πάντα, ὡς καὶ οἱ ἄνθρακες, ἔρχονται ἀπὸ τὸ Ἐξωτερικόν. Δὲν πρόκειται λοιπὸν περὶ μεγάλης διαφορᾶς τιμῆς, πρὸ τῆς συμβάσεως ὅμως ἐπληρώναμεν εἰς χαρτίνας δραχμάς, ἐντεῦθεν προκύπτει ἡ διαφορά.

Ὁ κ. ***Ι. Ράλλης*** παρατηρεῖ ὅτι περὶ τῆς μεταλλαγῆς τῶν δραχμῶν χρυσῶν εἰς χαρτίνας λαμβάνει πρόνοιαν ἰδικὸν ἄρθρον τῆς συμβάσεως καὶ καθ' ὃ πρόκειται περὶ χρυσῶν δραχμῶν εἰς ἃς θὰ ἀνάγωνται τόσαι χάρτιναι ὅσαι εἶνε ἡ τρέχουσα ἀξία τῆς χρυσῆς δραχμῆς. Πρόκειται συνεπῶς περὶ δωρεᾶς καθαρᾶς ἐν σχέσει πρὸς τοὺς ὅρους τῆς παλαιᾶς συμβάσεως.

Ὁ κ. ***Ι. Μεταξᾶς*** συνεχίζων λέγει ὅτι ὡς πρὸς τὸ ἠλεκτρικὸν ῥεῦμα τοῦτο πωλεῖται εἰς μίαν βασικὴν τιμὴν 26 μέχρι 32 λεπτῶν χρυσῶν, τὸ δὲ μέρισμα τῶν μετόχων αὐξάνει μὲν ὑπὲρ τὰ 10 τοῖς ἑκατόν, ἐφ' ὅσον ἡ τιμὴ τοῦ ῥεύματος γίνεται κατωτέρα τῶν 26 χρ. λεπτῶν, ἐλαττοῦται δὲ ὅταν ἡ τιμὴ τοῦ ῥεύματος ὑπερβῇ τὰ 32 χρ. λεπτὰ φθάνον καὶ μέχρι μηδενὸς ἐὰν ἡ τιμὴ φθάσῃ εἰς τὰ 40 χρυσᾶ λεπτά. Τονίζει ὅτι ἡ μεταξὺ τῶν 26 καὶ 32 χρυσῶν λεπτῶν διαφορὰ τῶν 6 χρυσῶν λεπτῶν κατὰ ὡρισμένα κιλοβάτ δὲν διατίθεται ὑπὲρ τῆς ἑταιρείας, ἀλλὰ ὑπὲρ τοῦ Δημοσίου, περὶ τούτου δὲ δηλοῖ ὅτι δύναται νὰ ζητήσῃ καὶ ἐπεζηγηματικὴν δήλωσιν. Ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τοῦ σιδηροδρόμου Ἀθηνῶν-Πειραιῶς, ἡ ἑταιρεία ἡ ὁποία εἶχε τὴν ὑποχρέωσιν νὰ ἱδρύσῃ ἐργοστάσιον ἠλεκτρισμοῦ, τὸ ὁποῖον νὰ περιέλθῃ εἰς τὸ Δημόσιον, αὐτὴ λέγει, εἶχεν ἀπαλλαγῇ τῆς ὑποχρεώσεώς της ταύτης, ἀναλαβοῦσα νὰ πληρώσῃ 700 χιλ. χρυσῶν φράγκων. Ἀντὶ τούτου ἡ νέα ἑταιρεία ἀναλαμβάνει νὰ κατασκευάσῃ ἐργοστάσιον ἀξίας 500 χιλιάδων λιρῶν, τὸ ὁποῖον θὰ περιέλθῃ εἰς τὸ Δημόσιον κατὰ τὸ τέλος τοῦ προνομίου. Ἐπίσης ἡ παλαιὰ ἑταιρεία ὑπεχρεοῦτο εἰς τὸ τέλος τοῦ προνομίου της νὰ παραδώσῃ εἰς τὸ Δημόσιον τὸ μόνιμον μόνον ὑλικόν, ἐνῷ ἡ νέα ἑταιρεία ὑποχρεοῦται νὰ παραδώσῃ ἀκόμη καὶ τὸ τροχαῖον ὑλικόν. Ὡς πρὸς τὴν τιμὴν τοῦ ρεύματος ἐλέχθη ὅτι ἡ τιμὴ τῶν 26 χρυσῶν λεπτῶν εἶνε ὑπερβολικὴ καὶ ὅτι οὐδαμοῦ τοῦ κόσμου ὑπάρχει ἡ τιμὴ αὐτή. Ἐκ πληροφοριῶν τὰς ὁποίας ἐζήτησα καὶ συνεκέντρωσα, λέγει, συνάγεται ὅτι εἰς τὸ Βερολῖνον ἡ τιμὴ τοῦ κιλοβάτ τοῦ φωτιστικοῦ ρεύματος εἶνε 53 χρυσᾶ λεπτά. Εἰς τὸ Ἔσσεν ἡ τιμὴ εἶνε 48,75 χρ. λεπτά. Γενικῶς ἡ μέση τιμὴ ἐν Γερμανίᾳ εἶνε τώρα 50 χρ. λεπτά. Εἰς τὴν Ἑλβετίαν ἡ τιμὴ εἶνε 55 χρυσᾶ λεπτά.

Ὡς πρὸς τὰς ὠφελείας τὰς ὁποίας προσπορίζεται ἡ ἑταιρεία ἐκ τῶν εἰς αὐτὴν παρεχομένων ἀτελειῶν λέγει ὅτι αἱ ἀτέλειαι εἶνε ἓν κακόν, τὸ ὁποῖον τὸ Κράτος ὀφείλει νὰ τὸ ἀποφεύγῃ. Εἰδικῶς διὰ τὴν ἀτέλειαν τῆς ὀενζίνης, λέγει ὅτι ἔθιξε τὸ ζήτημα τοῦτο καὶ ἐλπίζει ὅτι ἡ ἑταιρεία θὰ συγκατατεθῇ εἰς τὴν ἄρσιν τῆς ἀτελείας ταύτης. Δὲν εἶμαι, λέγει, εἰς θέσιν νὰ ἀπαντήσω ἐπὶ τῶν λεχθέντων ἀφῃρημένων πραγμάτων περὶ λωποδυσιῶν κλπ. διότι περὶ τούτων δὲν ἔχω ἐγὼ τοιλάχιστον συγκεκριμένα γεγονότα. Ἡ ἐντύπωσίς μου ἐξ ὅλων τῶν λεχθέντων εἶνε ὅτι ὅλοι οἱ φόβοι περὶ ὑπερόχικῆς ἐπιβαρύνσεως δὲν εἶνε ἀκριβεῖς. Ἐὰν ἐν τῷ μεταξὺ λ

Ὁ Πρόεδρος
Θ. ΣΟΦΟΥΛΗΣ

κατὰ τὴν πρόοδον τῆς συζητήσεως ἀναφερθῶσιν ἄλλα συγκεκριμένα γεγονότα τότε θὰ ἀπαντήσω καὶ ἐπ' αὐτῶν.

Ὁ κ. ***Β. Χατζηλίας*** Ἀναφέρει περίπτωσιν αὐξήσεως τῶν κερδῶν τῆς Ἑταιρείας, ἂν γίνῃ ἐκμετάλλευσις τῶν ῥεόντων ὑδάτων ὁπότε ἡ Ἑταιρεία θὰ ἀγοράζῃ φθηνὸν τὸ ῥεῦμα καὶ θὰ τὸ πωλῇ ἀκριβόν, καὶ θὰ κερδίζῃ 20—30 %.

Ὁ κ. ***Ι. Μεταξᾶς*** λέγει ὅτι δὲν εἶναι δυνατὸν ἡ ἑταιρεία νὰ κερδίσῃ 20 ἢ 30 %, διότι διὰ τῆς συμβάσεως τῆς ἀπαγορεύεται νὰ δώσῃ μέρισμα μεῖζον τῶν 10 %. Ὡς πρὸς τὰς ὑδροηλεκτρικὰς ἐγκαταστάσεις λέγει ὅτι δὲν φέρουσι φθηνὸν ἠλεκτρικὸν ῥεῦμα, διότι δι' αὐτὰς ἀπαιτοῦνται κολοσσιαῖα κεφάλαια, ἡ ἀπόσβεσις τῶν ὁποίων θὰ ἐπιβαρύνῃ μεγάλως τὴν κατανάλωσιν. Προκειμένου περὶ ὑδροηλεκτρικῶν ἐγκαταστάσεων δὲν δύνασθε νὰ εἴπητε ὅτι θὰ ἔχητε μεταβλητὴν χρησιμοποίησιν· πρέπει διαρκῶς νὰ δίδετε τὴν αὐτὴν παραγωγήν· πρέπει καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν νὰ δυνηθῆτε νὰ δίδετε τὸ μέγιστον τῆς παραγωγῆς. Ἀλλὰ καὶ περὶ τούτου προλέπει ἡ σύμβασις, διότι εἰς τὸ ἄρθρον 5 τῆς συμβάσεως γίνεται καὶ περὶ τούτου λόγος.

Τὴν στιγμὴν αὐτὴν δὲν ἀγωνίζομαι, κύριοι, νὰ πείσω ὑμᾶς ὅτι ἡ σύμβασις δὲν εἶναι ἐπιζημία ἢ κατὰ πόσον εἶναι ὠφέλιμος. Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐνδιαφέρει τὴν Κυβέρνησιν εἶναι νὰ μὴ δώσωμεν εἰς τὸν ἔξω κόσμον τὴν ἐντύπωσιν ὅτι δὲν εἴμεθα συνεπεῖς πρὸς τὰς ὑποχρεώσεις μας. Θὰ ἤμην δὲ διατεθειμένος εἰς οἱανδήποτε θυσίαν νὰ φθάσω, ὅπως μὴ διατρέξῃ κίνδυνον ἡ καλὴ πίστις τῆς Ἑλλάδος.

Ἐν τῷ σημείῳ τούτῳ ἡ συζήτησις διακόπτεται, ἵνα συνεχισθῇ τὴν προσεχῆ Πέμπτην, λύεται δὲ ἡ συνεδρίασις ὥρᾳ 9 15' μ. μ διὰ τὴν 4 1)2 μ. μ. τῆς αὔριον.

Οἱ Γραμματεῖς
Μ. Λαΐλιος,
Θ. Τσιριμῶκος

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΚΗ'

Τῆς 8 Φεβρουαρίου 1927

Ὥρᾳ 5. 40' μ. μ. ὁ κ. ***Πρόεδρος*** ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς ἕδρας κηρύσσει τὴν ἔναρξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει ν' ἀνοιχθῶσι τὰ θεωρεῖα.

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικὰ τῆς χθεσινῆς συνεδριάσεως.

Ἀνακοινοῦνται εἶτα τὰ ἑξῆς.

Ὁ Νικόλαος Λαμπράκης κάτοικος Πειραιῶς ὑποβάλλει ὑπόμνημα «περὶ λήψεως μέτρων κατὰ τὴν ἐκφόρτωσιν τῶν ἀποσκευῶν εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ τελωνείου Πειραιῶς».

Οἱ Γεωργικοὶ πληθυσμοὶ ἐπαρχιῶν Μεσσήνης διαμαρτύρονται ἐντόνως διὰ τὴν παρατεινομένην ἀναβολὴν ἐκτελέσεως ὑδραυλικῶν ἔργων ἐν τῇ κοιλάδι Παμίσσου.

Ὁ Πρόεδρος τοῦ ἐμπορικοῦ Συλλόγου Ἀλμυροῦ διαμαρτύρεται διὰ τὸν τρόπον ἐπιβολῆς τοῦ φόρου τῆς καθαρᾶς προσόδου τῶν ἐτῶν 1919—1924.

Ὁ Ἐμπορικὸς Σύλλογος Καρπενησίου διαμαρτύρεται κατὰ τῆς φορολογίας τοῦ ἐπιτηδεύματος.

Ὁ Λαὸς ἐπαρχίας Καλαβρύτων ἐν συναγερμῷ διαμαρτύρεται κατὰ ἐνεργειῶν τῶν δικηγόρων Πατρῶν ζητούντων τὴν καταργησιν τοῦ Πρωτοδικείου Καλαβρύτων ἐξ ἀτομικῶν συμφερόντων.

Τὸ Συμβούλιον τῶν ἰδιοκτητῶν Ἀμαλιάδος διαμαρτύρεται διὰ τὸν γενόμενον θόρυβον ἐπὶ μελετωμένῃ ἐπαναφορᾷ παρὰ ἐπιτροπῆς ἐνοικιοστασίου διαταγμάτων προστατευόντων καταβαρυθρωθεῖσαν ἰδιοκτησίαν.

Ὅμιλος ἀναπήρων καὶ θυμάτων πολέμου παρακαλεῖ τὴν Βουλὴν ὅπως μὴ καταργήσῃ τὸν νόμον περὶ μονοπωλήσεως καπνοῦ παρ' ἀναπήρων καὶ θυμάτων πολέμου

Ὁ Σύνδεσμος τῶν Δημ. Ὑπαλλήλων νομοῦ Σερρῶν καταγγέλει τὸν Νομάρχην Σερρῶν Πιστολάκην διατάξαντα τὴν μεταφορὰν τῆς Βιβλιοθήκης τῆς πόλεως, ἵνα κατακλαδῇ τὸ δωμάτιον πρὸς ἀτομικήν του χρῆσιν.

Τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον τοῦ ταμείου ἀλληλοβοηθείας τῶν τροχιοδρομικῶν καὶ ἠλεκτροτεχνιτῶν διαμαρτύρεται διὰ τὸ κλείσιμον τοῦ Φαρμακείου τοῦ προσωπικοῦ των.

Ὁ Συνεταιρισμὸς Σταφιδοκτηματιῶν Βραχατίου διαμαρτύρεται δι' ἄκυρον αὔξησιν ἀρδευτικῶν τελῶν ὑπὸ Βραχαϊκοῦ Συνδέσμου ὑπὲρ ἐργολάβου ὑδραυλικῶν Βύχα.

Οἱ Συνεταιρισμοὶ τῆς πόλεως Γαργαλιάνων διαμαρτύρονται κατὰ τῆς ἀγρίας καὶ ἐξοντωτικῆς φορολογίας τῶν οἰκοδομῶν καὶ τῆς γεωργικῆς παραγωγῆς κανονισθείσης ὑπὸ τῆς Ἐφορείας Κυπαρισσίας.

Οἱ Σύλλογοι δημοδιδασκάλων Θεσσαλονίκης καὶ Γιαννιτσῶν παρακαλοῦν τὴν Βουλὴν νὰ διατηρηθῇ τὸ ἤδη ὑπάρχον ἐκπαιδευτικὸν Συμβούλιον.

Οἱ δημοδιδάσκαλοι τοῦ Μαρασλείου Διδασκαλείου Δημητρακόπουλος Χ., Κάρμας Κωνστ. καὶ Γεννηματᾶς Ἰωάνν., ὑποβάλλουσιν ὑπόμνημα διὰ τὴν γενομένην πρὸς αὐτοὺς ἀδικίαν καὶ παρακαλοῦν τὴν Βουλὴν ὅπως λάβῃ αὐτὸ ὑπ' ὄψιν της.

Οἱ στρατευθέντες φοιτηταὶ ὑποβάλλουσιν ὑπόμνημα ὅπως τεθῇ τροπολογία εἰς τὸ ὑποβληθὲν σχέδιον νόμου περὶ τῶν ἐγγραφῶν καὶ ἐξετάσεων τῶν φοιτητῶν τοῦ Πανεπιστημίου.

Ἡ Ἕνωσις τῶν ἐφέδρων Μυτιλήνης ὑποβάλλει ὑπόμνημα περὶ καταργήσεως τοῦ νομοθετικοῦ διατάγματος «περὶ φορολογίας τῶν ἀμβύκων» κλπ.

Ὁ Σύνδεσμος τῶν χηρῶν καὶ ὀρφανῶν πεσόντων καὶ ἐξαφανισθέντων κλπ. ὑποβάλλει ὑπόμνημα διὰ τὴν οἰκονομικὴν ἐνίσχυσιν τῶν μελῶν του καὶ παρακαλεῖ τὴν Βουλὴν ὅπως λάβῃ ὑπ' ὄψιν της τοῦτο.

Οἱ Σ. Ψινάκης, Ε. Λιακάκος, Ν. Μπομπότας κλπ. κάτοικοι Ξηροκάμπου Λακωνίας παρακαλοῦν τὴν Βουλὴν ὅπως τροποποιήσῃ τὸν νόμον «περὶ Κυριακῆς ἀργίας» διὰ τὴν ἐπαρχίαν των.

Οἱ στρατευθέντες φοιτηταὶ τῶν κλάσεων 1925 καὶ 1926 ζητοῦν τὴν χορήγησιν νέας ἀναβολῆς προσελεύσεως μέχρι πέρατος τῶν σπουδῶν των.

Ὁ Λεωνίδας Κ. Λαναρῆς ὑπόδικος τῶν φυλακῶν Παλαιοῦ Στρατῶνος ὑποβάλλει ὑπόμνημα περὶ ἐξετάσεως τῆς ὑποθέσεώς του καὶ τῆς ἀμέσου ἀποφυλακίσεώς του ἐφ' ὅσον δὲν συντρέχει οὐδεὶς λόγος προφυλακίσεως.

Ὁ Πρόεδρος τῆς Κοινότητος Ἀγκιστρίου ὑποβάλλει τὴν ὑπ' ἀριθ. 4 πρᾶξιν τοῦ Κοινοτ. Συμβουλίου περὶ χορηγήσεως τῆς ἀπαιτουμένης πιστώσεως διὰ τὴν σύστασιν τηλεφωνικῆς συγκοινωνίας μεταξὺ Αἰγίνης—Ἀγκιστρίου.

Ὁ Πρόεδρος τῆς Κοινότητος Γρανίτσης ὑποβάλλει ἐν ἀντιγράφῳ πρᾶξιν τοῦ Κοινοτ. Συμβουλίου περὶ συστάσεως πλήρους ἑλληνικοῦ σχολείου.

Τὸ Συνδικᾶτον Καπνεργατῶν Λαμίας ζητεῖ τὴν ἄμεσον ἀναστολὴν τοῦ νόμου περὶ ἐξαγωγῆς ἀνεπεξεργάστων καπνῶν κτλ.

Οἱ Βαρελοποιοὶ τῆς πόλεως Χανίων ὑποβάλλουσιν ὑπόμνημα διὰ τὴν ἀποζημίωσίν των, λόγῳ τῆς ἐπικρατούσης ἀνεργίας, κατόπιν τῆς ἱδρύσεως τῶν δύο ἐργοστασίων διϋλίσεως ἐλαίου, χρησιμοποιούντων βαρέλια σιδηρᾶ.

Οἱ ἐνοικιασταὶ τῶν Μοναστηριακῶν κτημάτων τοῦ νομοῦ Χανίων ζητοῦσι τὴν ἐλάττωσιν τῶν μισθωμάτων κατὰ τὸ ἥμισυ.

Οἱ ἔμμισθοι Δικαστικοὶ κλητῆρες καὶ ὑπηρέται Εἰρηνοδικείου τοῦ Νομοῦ Χανίων κτλ. ζητοῦν τὴν αὔξησιν τοῦ μηνιαίου μισθοῦ των εἰς δραχ. 1500 ὅπως καὶ τῶν ἄλλων συναδέλφων των.

Οἱ παλαιοὶ ἀγωνισταὶ Κρήτης ὑποβάλλουσιν ὑπόμνημα περὶ αὐξήσεως τοῦ χορηγουμένου αὐτοῖς ἐπιδόματος.

Ὁ Δ. Ἠλίας κάτοικος Φλωρίνης ζητεῖ τὴν ἀπονομὴν συντάξεως λόγῳ τῶν πολλῶν ὑπηρεσιῶν του κατὰ τὸν Μακεδονικὸν ἀγῶνα.

Οἱ κάτοικοι τῆς συνοικίας Τούμπας Θεσσαλονίκης ὑποβάλλουσιν ὑπόμνημα περὶ τοῦ διακανονισμοῦ τῆς τύχης τῶν οἰκισκων τοῦ Συνοικισμοῦ.

Οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν κτηματιῶν τοῦ Νομοῦ Μεσσηνίας ζητοῦν τὴν ἐπαναφορὰν τοῦ καταργηθέντος νόμου περὶ ἀγροφυλακῆς.

Οἱ κάτοικοι τῆς Κοινότητος Ἀγρίλου Μεσσηνίας ζητοῦν τὴν ἐπαναφορὰν τοῦ Νόμου περὶ ἀγροφυλακῆς.

Ὁ ἐργαζόμενος λαὸς Βερροίας κληθεὶς ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ Ἐνιαίου Μετώπου ἐργατῶν, ἀγροτῶν καὶ προσφύγων, διαμαρτύρεται κατὰ τῆς Οἰκουμενικῆς Κυβερνήσεως διὰ τὴν ἀδιαφορίαν της πρὸς τὸν ἐργαζόμενον λαόν.

Τὰ μέλη τοῦ Γεωργικοῦ Συνεταιρισμοῦ τῆς Κοινότητος Ἱστιαίας διαμαρτύρονται κατὰ τοῦ Κοινοτικοῦ Συμβουλίου, τὸ ὁποῖον στηριχθὲν εἰς τὸ Ν. Δ. περὶ ἀγροφυλακῆς ἀπέρριψε τὸν διορισμὸν ἀγροφυλάκων.

Ὁ Ἐθνικὸς Σύνδεσμος ὑποβάλλει ὑπόμνημα δι' οὗ ζητεῖ νὰ τεθῇ εἰς τὸ Σύνταγμα διάταξις καθορίζουσα τὴν ἐπίσημον γλῶσσαν τοῦ Κράτους.

Πρὸ τῆς ἡμερησίας διατάξεως τὸν λόγον λαμβάνει ὁ κ. **Σ. Στάης** ὅστις ἐρωτᾷ τὴν Κυβέρνησιν ἂν τὸ Σύνταγμα ἐξακολουθεῖ ἰσχύον.

Ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** ἀπαντᾷ ὅτι βεβαίως ἰσχύει.

Ὁ κ. **Σ. Στάης** παρατηρεῖ ὅτι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἔλεγε τὸ δίμηνον τὸ ὑπὸ τοῦ Συντάγματος ὁριζόμενον καὶ ἐντὸς τοῦ ὁποίου τὰ ἐπαναστατικὰ Διατάγματα ὤφειλαν νὰ ὑποβληθοῦν πρὸς κύρωσιν εἰς τὴν Βουλήν.

Ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας), λέγει ὅτι διὰ τὰ προηγούμενα, πρὸ τῆς παρούσης Βουλῆς, Διατάγματα ὑπάρχει ἐκκρεμὲς σχέδιον ψηφίσματος, ὅπερ παρακαλεῖ τὴν Βουλὴν νὰ τὸ συζητήσῃ ταχέως, εἰ δυνατὸν μέχρι τῆς Παρασκευῆς. Ὅσον ἀφορᾷ τὰ Διατάγματα δι' ἃ ἔλιγξε τὸ δίμηνον, καὶ περὶ ὧν διαλαμβάνει τὸ ἄρθρον 74 τοῦ Συντάγματος, τὸ Σύνταγμα ὁμιλεῖ περὶ Διαταγμάτων ἐκδοθέντων κατ' ἐξουσιοδότησιν τῆς Βουλῆς ὑποκειμένων εἰς τὴν ἔγκρισίν της. Ἀρχὴ ἀνεγνωρισμένη εἶνε ὅτι ὅταν ἐκ μιᾶς πράξεως δημιουργηθῇ δίκαιον θὰ ἰσχύῃ ἡ πρᾶξις αὕτη μέχρι καταργήσεώς της ἢ τροποποιήσεώς της.

Ὁ κ. **Σ. Στάης** ἀναγινώσκει τὸ ἄρθρον 74 τοῦ Συντάγματος καὶ λέγει ὅτι πάντα τὰ σχετικὰ διατάγματα ὀφείλουν νὰ προσαχθῶσι πρὸς κύρωσιν εἰς τὴν Βουλήν.

Ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας) παρατηρεῖ ὅτι τοιαῦτα Διατάγματα δὲν ὑπάρχουσιν, δηλοῖ δὲ ὅτι θέλει συζητηθῇ προσεχῶς τὸ σχετικὸν ψήφισμα.

Ὁ κ. **Σ. Στάης** παρακαλεῖ ὅπως ὁρισθῇ ὡρισμένη ἡμέρα καθ' ἣν νὰ συζητηθῇ τὸ ψήφισμα τοῦτο.

Ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** λέγει ὅτι ἡ σχετικὴ συζήτησις θὰ γίνῃ τὴν προσεχῆ Παρασκευήν.

Ὁ κ. **Σ. Στάης** συνεχίζων ἀναφέρει ὅτι κατόπιν τῆς πρὸ ἡμερῶν γενομένης συζητήσεως σχετικῶς μὲ τὴν ΔΕΦΑ μετέβη εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Παιδείας καὶ ἀνεκοίνωσεν ὅτι τὸ περίφημον Ν. Διάταγμα δι' οὗ ἐπεβάλλετο φορολογία δὲν πρέπει νὰ ἐξακολουθήσῃ ἰσχύον, διότι θὰ καταργηθῇ κατόπιν τῆς ἐναντίον του ἐκδηλωθείσης ἐξεγέρσεως τῆς Βουλῆς· τὰ δὲ εἰσπραχθέντα ποσὰ νὰ μὴ δαπανηθῶσιν.

Ὁ κ. **Α. Ἀργυρὸς** (Ὑπουργὸς τῆς Παιδείας) διακόπτων, λέγει, ὅτι αἱ σχετικαὶ εἰσπράξεις ἀνῆλθον εἰς 750 χιλιάδας, αἵτινες πᾶσαι εἶναι κατατεθειμέναι εἰς τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν, ἐξ αὐτῶν δὲ ἐδαπανήθησαν μόλις δραχμαὶ 700.

Ὁ κ. **Σ. Στάης** συνεχίζων ἀναφέρει ὅτι ἔγγραφον σχετικὸν ὑπογραφὲν παρὰ τοῦ κ. Ὑπουργοῦ δὲν διεσώθη ἀλλ' ἐκρατήθη ὑπὸ τῆς ὑπηρεσίας. Τέλος εὐχαριστεῖ τὴν Κυβέρνησιν διότι ὥρισεν ὅπως ἡ συζήτησις ἐπὶ τοῦ σχετικοῦ ψηφίσματος διεξαχθῇ τὴν προσεχῆ Παρασκευήν.

Ἐπὶ διαμαρτυριῶν τοῦ κ. **Φ. Μοσχούλα** διὰ τὴν ἔλλειψιν μερίμνης διὰ τὴν ἀγροφυλακὴν καὶ τοὺς χαλαζοπλήκτους.

Ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας) ἀπαντᾷ ὡς πρὸς τὸ δεύτερον ὅτι ἀναμένει πληροφορίας παρὰ τοῦ ἀρμοδίου γεωπόνου.

Ὁ κ. **Α. Ἀργυρὸς** (Ὑπουργὸς τῆς Παιδείας) ὑποβάλλει σχέδιον νόμου «περὶ ἐπαναφορᾶς εἰς ἰσχὺν τῆς παραγρ. 1 τοῦ ἄρθρου 70 τοῦ νόμου 2905 καὶ συμπληρώσεως τῶν περὶ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν διατάξεων.

Οἱ κ. κ. **Κ. Ἀγγελόπουλος** (Ὑπουργὸς Δικαιοσύνης) καὶ **Π. Τσαλδάρης** (Ὑπουργὸς Ἐσωτερικῶν) ὑποβάλλουν σχέδιον νόμου «περὶ ὑπαγωγῆς τῆς ἐπαρχίας Βιάννου εἰς τὸν νομὸν Ἡρακλείου καὶ τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ ὁμωνύμου Πρωτοδικείου.

Εἰσέρχεται εἶτα ἡ Βουλὴ εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν
τῆς Νομοθετικῆς Ἐργασίας

Ὁ κ. **Πρόεδρος** λέγει ὅτι ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 21 ἔχουν ὑποβληθῇ δύο προτάσεις, ἡ μία ἀφορᾷ τὴν διαγραφήν, ἡ δὲ ἑτέρα ἀφορᾷ τὴν διαίρεσιν. Εἰς ψηφοφορίαν θέλει τεθῇ πρώτη ὡς ἀπωτέρα, ἡ πρότασις περὶ διαγραφῆς, ἔπειτα δὲ θέλει τεθῇ εἰς ψηφοφορίαν ἡ πρότασις περὶ διαιρέσεως τοῦ ἄρθρου, συμφώνως πρὸς τὸ ἐν ἰσχύϊ Σύνταγμα.

Πολλοὶ βουλευταὶ λέγουσιν ὅτι ὑπάρχει πρότασις ψηφοφορίας δι' ὀνομαστικῆς κλήσεως.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** λέγει ὅτι τοιαύτη πρότασις δὲν ὑπάρχει, ἀποσυρθεῖσα κατὰ τὸ τέλος τῆς συνεδριάσεως καθ' ἣν συνεζητήθη τὸ ἄρθρον 21.

Ἡ Βουλὴ ἐρωτηθεῖσα μετὰ τοῦτο ὑπὸ τοῦ κ. **Προέδρου** ἀπορρίπτει δι' ἀναστάσεως τὴν πρότασιν περὶ διαγραφῆς τοῦ ἄρθρου 21.

Ἐπίσης ἡ Βουλὴ ἐρωτηθεῖσα ὑπὸ τοῦ κ. **Προέδρου** δέχεται δι' ἀναστάσεως ὅπως τὸ ἄρθρον διαιρεθῇ εἰς δύο ἄρθρα, ἕκαστον τῶν ὁποίων γίνεται δι' ἀναστάσεως δεκτόν, ἔχον ὡς ἀκολούθως:

1.

«Ἡ τέχνη καὶ ἡ ἐπιστήμη καὶ ἡ διδασκαλία αὐτῶν εἶνε ἐλεύθεραι, διατελοῦν δὲ ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ Κράτους, τὸ ὁποῖον συμμετέχει εἰς τὴν ἐπιμέλειαν καὶ ἐξάπλωσιν αὐτῶν».

2.

«Ἡ ἐργασία, ἥτε πνευματικὴ καὶ σωματική, διατελεῖ ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ Κράτους, μεριμνῶντος συστηματικῶς ὑπὲρ τῆς ἠθικῆς καὶ ὑλικῆς ἐξυψώσεως τῶν ἐργαζομένων τάξεων, ἀστικῶν καὶ ἀγροτικῶν».

Συζητεῖται εἶτα τὸ ἄρθρον 17 τοῦ Συντάγματος.

Ὁ κ. **Ν. Βλιάμος.** Κατακρίνει τὸ 17 ἄρθρον, διότι ἀπαγορεύει τὰς βασάνους, ἐν ᾧ τυγχάνει ὅλως ἀπίθανον ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία τῆς Ἑλλάδος νὰ θεσπίσῃ ποινὰς μετὰ βασανιστηρίων. Ἐπίσης διότι διὰ τῆς ἐξαιρέσεως τῶν ἁπλῶν πολιτικῶν ἀδικημάτων ἀπὸ τῆς θανατικῆς ποινῆς δὲν εἶναι σαφές, ἐὰν δὲν καθιεροῦται ἡ θανατικὴ ποινὴ συντακτικῶς ἐπὶ τῶν συνθέτων ἀδικημάτων καὶ τῶν ἄλλων ἐγκλημάτων, τῶν ἐπισυρόντων τὴν θανατικὴν ποινήν. Κηρύσσεται κατὰ τῆς θανατικῆς ποινῆς, προτείνων νὰ τεθῇ ἡ τοιαύτη ἀπαγόρευσις ἐν αὐτῷ τῷ συντάγματι, διότι ἡ θανατικὴ ποινὴ εἶνε λείψανον τοῦ ἀντιπεπονθότος καὶ τῆς θεωρίας τοῦ ἐκφοβισμοῦ. Ἀρχαιόθεν ὑπῆρξαν ἀντίπαλοι τῆς ἀπανθρώπου ταύτης ποινῆς καὶ ἀναφέρει τὸν Θουκυδίδην. Ἀναφέρει μεταγενεστέρους τὸν Βολταῖρον, Βεκκαρίαν καὶ ἄλλους, τοὺς κώδικας Ρουμανίας, Πορτογαλλίας, Ὁλλανδίας, Ἰταλίας καὶ ἄλλων χωρῶν, ὅπου ἡ θανατικὴ ποινὴ ἢ ἔχει καταργηθῇ ἢ δὲν ἐκτελεῖται ὡς ἐν Βελγίῳ. Ἡ θανατικὴ ποινὴ δὲν ἐκφοβίζει, διότι αὕτη οὐδέποτε κατισχύει τοὺς ἐκ πάθους καὶ καθ' ἕξιν ἐγκληματίας νὰ συγκρατήσῃ. Τοῦτο ἀποδεικνύεται καὶ ἐκ στατιστικῶν, καθ' ἃς ὅπου ἡ θανατικὴ ποινὴ δὲν ἰσχύει τὰ ἐγκλήματα, τὰ ἐπισύροντα τὴν κεφαλικὴν ποινὴν δὲν εἶνε συχνότερα. Τοὐναντίον, οἷον Γαλλία καὶ Βέλγιον. Δὲν παραδειγματίζει, διότι γίνεται μυστικῶς. Εἶνε ἀμετάκλητος ἐν περιπτώσει δικαστικῆς πλάνης καὶ ἀδιαίρετος, μὴ ἐπιτρέπουσα διαθάμισιν ὅπου τὰ αἴτια τοῦ ἐγκλήματος εἶνε διάφορα, ἀτιμωτικὰ ἢ μὴ ἀτιμωτικά. Δὲν εἶνε ἀναγκαία διότι δύναται κάλλιστα νὰ ἀντικατασταθῇ διὰ τῶν ἰσοδύνων δεσμῶν.

Ὁ κ. **Γ. Πεσματζόγλου** λέγει ὅτι αὐτὸς καὶ τὸ κόμμα τοῦ Ἐνιαίου μετώπου ἐργατῶν κλπ. ἐζήτησαν διὰ τροπολογίας τὴν κατάργησιν τῆς θανατικῆς ποινῆς, ἣν τροπολογίαν δὲν ἐδέχθη ἡ Συνταγματικὴ Ἐπιτροπή, ἡ ὁποία κατήργησε μόνον ταύτην ἐπὶ ἁπλῶν πολιτικῶν ἐγκλημάτων, κατάργησις ὅμως ἡ ὁποία ἐνέχει μόνον θεωρητικὴν ἀξίαν διότι καὶ ἐν τῇ πράξει οὐδέποτε ἐφηρμόσθη. Προχωρῶν καὶ ἀναλύων τὴν τροπολογίαν του περὶ καταργήσεως τῆς θανατικῆς ποινῆς, δηλοῖ ὅτι ἐζήτησε καὶ ζητεῖ ταύτην ἐν ὀνόματι τῶν ἀπαραγράπτων καὶ ἀπαραιτήτων δικαίων τῆς ἀνθρωπότητος, ἀναγνωριζόντων μόνον εἰς τὴν φύσιν τὸ δικαίωμα νὰ ἀφαιρέσῃ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἔδωκε, καὶ ἐν ὀνόματι τοῦ ἐκπολιτιστικοῦ σκοποῦ τῆς πολιτείας, μὴ δυναμένης νὰ ἐμφανίζεται μόνον ὡς τιμωροῦ. Ἐκθέτων εἶτα συγκριτικῶς τὰ τῆς θανατικῆς ποινῆς εἰς ἄλλα Κράτη τονίζει ὅτι, ὅπου κατηργήθη ἡ θανατικὴ ποινή, δὲν ἐπεπόλασεν ἡ ἐγκληματικότης, ὡς ἐφοβοῦντο οἱ ὑποστηρικταὶ τῆς θανατικῆς ποινῆς, καὶ ἀναφέρει τὴν Ἑλβετίαν, ὅπου διὰ δημοψηφίσματος καὶ ἐν λαϊκῇ ἐξεγέρσει κατηργήθη ἡ θανατικὴ ποινή. Ὡς πρὸς τὸ ἕτερον ἐπιχείρημα τῆς Ἐπιτροπῆς, ὅτι ἡ κατάργησις τῆς θανατικῆς ποινῆς ἤρτηται ἐκ τῶν ἐν ἑκάστῃ ἐποχῇ συντρεχόντων ὅρων παρ' ἑκάστῃ χώρᾳ, τονίζει ὅτι ἰδίως ἐν Ἑλλάδι οὐδέποτε συντρέχουν τοιοῦτοι ὅροι, εἰς τρόπον ὥστε νὰ εἶνε ἀπαραίτητος καὶ ἀναγκαία ἡ ἐπιβολὴ τῆς θανατικῆς ποινῆς. Ἐλέχθη ὅτι ἡ λυμαινομένη τὴν Ἑλλάδα λῃστεία ἐπιβάλλει τὴν διατήρησιν τῆς ποινῆς ταύτης· ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἐπιπόλασιν τοῦ ἐγκλήματος τούτου πταίει λέγει μᾶλλον τὸ Κράτος τὸ δημιουργοῦν κακούργους. Ἀλλὰ καὶ διὰ ψυχολογικοὺς λόγους συμφώνως μὲ τὰ ἤθη, τὸν χαρακτῆρα, τὴν ψυχοπάθειαν καὶ τὴν νοοτροπίαν τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ ἐπιβάλλεται ἡ κατάργησις τῆς θανατικῆς ποινῆς. Διὰ τῆς χρήσεως τῆς ποινῆς ταύτης ἐξευτελίζεται μόνον ἡ πολιτεία, δηλώνουσα πλέον ὅτι εἶνε ἀνίκανος νὰ περιορίσῃ καὶ καταστήσῃ ἀνίσχυρον ἕνα ἐγκληματίαν. Μὴ λησμονῶμεν ἐξ ἄλλου τὰς δικαστικὰς πλάνας, αἱ ὁποῖαι συνήθως ἐμφυλλοχωροῦν καὶ αἱ ὁποῖαι ὑπὸ ἔποψιν ἀποτελέσματος εἶνε ἀνεπανόρθωτοι.

Α. Μιχαλακόπουλος (Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν) Εἴσθε ὑπὲρ τῆς ἀναγραφῆς ἐν τῷ Συντάγματιτῆς καταργήσεως τῆς θανατικῆς ποινῆς;

Γ. Πεσματζόγλου. Ὁμολογῶ ναί.

Ὁ κ. **Κ. Ἀγγελόπουλος** (Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης) λέγει ὅτι τὸ Σύνταγμα δὲν δύναται ν' ἀναγράψῃ ποινάς, διότι τὸ τοιοῦτον εἶναι ζήτημα νόμου.

Ὁ κ. **Τ. Ἀναστασίου** λέγει, ὅτι δὲν εἶναι ὀρθὸν ὅτι εἶναι ζήτημα νόμου καὶ ὄχι Συνταγματικῆς διατάξεως ἡ κατάργησις τῆς θανατικῆς ποινῆς. Διότι διὰ τοῦ ὑπὸ συζήτησιν ἄρθρου τοῦ Συντάγματος προνοοῦμεν περὶ τῆς καταργήσεως τῆς θανατικῆς ποινῆς ἐπὶ τῶν πολιτικῶν ἀδικημάτων, πῶς τότε δὲν δυνάμεθα νὰ καταργήσωμεν τὴν θανατικὴν ποινὴν ἐπὶ τῶν κοινῶν ἀδικημάτων;

Ὁ κ. **Π. Τσιτσεκλῆς** λέγει ὅτι κάμνει ἔνστασιν ἀπαραδέκτου, διότι οὔτε εἰς τὸ παλαιὸν οὔτε εἰς τὸ νέον Σύνταγμα ἀναγράφεται ἡ διάταξις τῆς θανατικῆς ποινῆς.

Ὁ κ. **Γ. Πεσματζόγλου** λέγει ὅτι ὑπάρχει καὶ ἄλλος λόγος, ὁ ὁποῖος τὸν ἀναγκάζει νὰ ζητήσῃ τὴν κατάργησιν τῆς θανατικῆς ποινῆς, διότι ὁσάκις παρευρέθη εἰς θανατικὰς ἐκτελέσεις ἠσθάνθη μῖσος πρὸς τὴν κοινωνίαν. Καὶ δὲν εἶναι προσωπική του μόνον γνώμη, λέγει, ἀλλὰ πάντων τῶν Ἑλλήνων πολιτικῶν ἀρχηγῶν καὶ τῶν ἐκλειπόντων καὶ τῶν παρόντων. Ἔχω σύγγραμμα ἀνέκδοτον τοῦ λειμνήστου Δ. Γούναρη εἰς τὸ ὁποῖον γίνεται λόγος περὶ καταργήσεως τῆς θανατικῆς ποινῆς καὶ ἐὰν αὐτὸ εἶναι ἄγνωστον αἱ γνῶμαι του ὅμως ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου εἶναι γνωσταί. Καταλήγων λέγει ὅτι πρέπει νὰ καταργηθῇ ἡ θανατικὴ ποινὴ διότι εἶναι θεσμὸς μὴ συνάδων ἐν Ἑλλάδι.

Ὁ κ. **Χ. Δαδᾶς** λέγει ὅτι τὸ ζήτημα εἶναι ἐὰν ἡ θανατικὴ ποινὴ πρέπει νὰ καταργηθῇ διὰ τοῦ Συντάγματος ἢ νὰ ἀφεθῇ εἰς τὸν νόμον. Φρονεῖ ὅτι δὲν πρέπει νὰ καταργηθῇ ἡ ποινὴ τοῦ θανάτου διὰ τοῦ Συντάγματος, διότι δὲν εἶναι δυνατὸν ὁ νομοθέτης νὰ καταργήσῃ τὴν ποινὴν ταύτην μετὰ τὴν Ρωσσικὴν ἐπανάστασιν καὶ τὰς φοπὰς τῆς σημερινῆς κοινωνίας. Ὅλοι οἱ συγγραφεῖς, οἱ καταφερόμενοι κατὰ τῆς ποινῆς, ἔγραψαν πρὸ τῶν κοινωνικῶν μετατροπῶν αἵτινες ἔλαβον χώραν. Ἐὰν τὴν καταργήσωμεν διὰ τοῦ Συντάγματος ἴσως μεταμεληθῶμεν.

Ὁ κ. **Γ. Πεσματζόγλου** ἐρωτᾷ διατί τότε νὰ καταργῆται ἡ θανατικὴ ποινὴ εἰς τὰ πολιτικὰ ἐγκλήματα.

Ὁ κ. **Κ. Ἀγγελόπουλος** (Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης)

παρατηρεῖ ὅτι ὅλα τὰ συντάγματα κατωχύρωσαν τὰ πολιτικὰ ἀδικήματα ἀπέναντι τῆς ποινῆς τοῦ θανάτου.

Ὁ κ. **Χ. Λαδᾶς** λέγει ὅτι ἡ μὴ ἀναγραφὴ τῆς ποινῆς τοῦ θανάτου διὰ τὰ πολιτικὰ ἐγκλήματα προέρχεται διότι ἐνῷ ἐν ἄτομον δύναται νὰ εἶναι πολιτικὸς ἐγκληματίας δὲν ἔν Κράτος, διὰ τὸ ἄλλο δυνατὸν νὰ εἶναι ἥρως. Συνεχίζων λέγει ὅτι ἂν καταργήσωμεν τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου εἰς τὰ κοινὰ ἐγκλήματα, δυνατὸν νὰ εὑρεθῶμεν εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ τροποποιήσωμεν τὸ Σύνταγμα. Τὰ ἐπιχειρήματα τὰ ὑπὲρ τῆς καταργήσεως τῆς ποινῆς εἶναι καθαρῶς θεωρητικά. Ἐλέχθη ὅτι ἡ θανατικὴ ποινὴ ἀντίκειται εἰς τὸ θεμελιῶδες δικαίωμα τῆς φύσεως, ἀλλ' ἡ κοινωνία καὶ ἡ πολιτεία θ' ἀπαντήσουν, ἐν τίνι δικαιώματι ὁ κακοῦργος καταργεῖ τὸ δικαίωμα τῆς φύσεως καὶ φονεύει καὶ ἡ πολιτεία νὰ μὴ δύναται νὰ πράξῃ τὸ τοιοῦτον. Ἡ Πολιτεία δηλαδὴ νὰ ἐνδιαφερθῇ διὰ τὸν κακοῦργον καὶ ὄχι διὰ τοὺς πολίτας της. Ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τοῦ τρόπου τῆς ἐκτελέσεως τῆς ποινῆς ταύτης λέγει ὅτι εἶναι ζήτημα δικονομίας. Τὸ μόνον σοβαρὸν ἐπιχείρημα ὑπὲρ τῆς καταργήσεως τῆς ποινῆς εἶναι ἡ δικαστικὴ πλάνη, ἀλλ' αὐτὸ δὲν στρέφεται κατὰ τῆς ποινῆς, ἀλλὰ κατὰ τῆς κακῆς ἐφαρμογῆς της. Ἄλλως τε οὐδεὶς ποτε δικαστής, ἔχων ἔστω καὶ ἓν ἐπὶ ταῖς ἑκατὸν ἀμφιβολίαν, ἐξήνεγκε τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου, οἱ δὲ συνήγοροι τῶν ἑκάστοτε κατηγορουμένων προσπαθοῦσι πάντοτε νὰ παγιδεύσωσι τὸ δικαστήριον, ἵνα δημιουργηθῇ ἡ ἀμφιβολία αὕτη εἰς τρόπον ὥστε νὰ μὴ ἐπιβληθῇ ἡ ποινὴ τοῦ θανάτου. Τώρα δὲ ἔχει ἀναπτυχθῇ τόσον πολὺ ὁ ἐσωμὸς τῶν ἐπιστημῶν τῶν σχετικῶν μὲ τὴν ποινὴν ὥστε, ἐὰν δὲν εἶναι πανθομολογουμένως ἔνοχος ὁ κατηγορούμενος, νὰ μὴ τῷ ἐπιβάλλεται ἡ ποινὴ τοῦ θανάτου. Συνεχίζων λέγει ὅτι πρέπει νὰ ὑπάρχῃ ἀναγεγραμμένη ἡ ποινὴ αὕτη, διότι εἶναι τὸ ἀναγκαῖον ἀντιστάθμισμα ἕνεκα τοῦ φόβου τὸν ὁποῖον προκαλεῖ. Ἀναφέρει τὸ ἔγκλημα τοῦ Μπασιάκου, μετὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ποινῆς τοῦ ὁποίου ὑπὸ τῆς ἐφημερ. «Νέα Ἡμέρα» ἠρωτήθησαν ὅλοι οἱ ποινικολόγοι τῆς Ἑλλάδος καὶ οὐδεὶς ἀπεφάνθη κατὰ τῆς ποινῆς τοῦ θανάτου. Καὶ ὁ δικτάτωρ λέγει ὡς Ὑπουργὸς τῆς Ἐννόμου τάξεως, διὰ τῆς ἐφαρμογῆς τῶν αὐστηροτάτων ποινῶν, κατώρθωσε νὰ περιορίσῃ τὴν λῃστείαν εἰς τὴν ὑπαιθρον χώραν καὶ νὰ προλειάνῃ τὴν ὁδὸν εἰς τὰ κινήματά του, διὰ τῆς ἀγαθῆς ἐντυπώσεως ἣν τότε παρήγαγεν εἰς τὴν χώραν. Δὲν δυνάμεθα, καθ' ἣν στιγμὴν ἡ ἐγκληματικότης ηὔξησε διὰ τῆς καταργήσεως τῆς ποινῆς τῆς καθείρξεως, λόγῳ τῶν ἀλλεπαλλήλων ἀμνηστειῶν, νὰ καταργήσωμεν τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου, ἥτις εἶναι ἡ μόνη ἐπιβεβλημένη διὰ νὰ συγκρατῇ εἰς πολλὰς περιστάσεις τὴν ἔννομον τάξιν. Πολλῷ δὲ μᾶλλον νὰ τὴν καταργήσωμεν διὰ συνταγματικῆς διατάξεως δένοντες τὰς χεῖρας εἰς τὴν μέλλουσαν νομοθετικὴν ἐξουσίαν νὰ τὴν ἐπαναφέρῃ.

Ὁ κ. **Σ. Ταλιαδοῦρος** λέγει ὅτι καὶ ἐὰν εἰς ὅλα τὰ κράτη κατηργεῖτο ἡ ποινὴ τοῦ θανάτου, εἰς τὴν Ἑλλάδα ἔπρεπε νὰ παραμείνῃ διότι εἶναι χώρα λῃστοκρατουμένη, δὲν δυνάμεθα νὰ ἐξέλθωμεν εἰς τὴν θυμασίαν ἡμῶν ὑπαιθρον χώραν ἐκ τοῦ φόβου τῶν λῃστῶν. Καὶ ἐνῶ αὐτὸ συμβαίνει προτείνεται νὰ χαρίσωμεν τὰς κεφαλὰς εἰς τὰ ἄτομα αὐτά. Αἱ διάφοροι ἀμνηστεῖαι, λέγει, ἔφερον ἀποτελέσματα οἰκτρὰ καὶ ἀναφέρει τὴν ἀμνηστείαν τὴν γενομένην ἐπὶ τῆς Α' Δημοκρατικῆς Κυβερνήσεως, ἥτις εἶχεν ὡς ἀποτέλεσμα τὴν αὔξησιν τῆς ἐγκληματικότητος. Ἄλλως τε καὶ ἡ κοινὴ γνώμη εἶναι ὑπὲρ τῆς ποινῆς αὐτῆς καὶ ἀπόδειξις εἶναι ἡ εὐχαρίστησις τὴν ὁποίαν ἠσθάνθη ἐπὶ τῇ ἐπιβολῇ τῆς ποινῆς τοῦ θανάτου εἰς τοὺς καταχραστὰς ὑπὸ τοῦ Παγκάλου. Ἀνεφέρθησαν, λέγει, τὰ συμβαίνοντα εἰς ξένα κράτη, ἀλλὰ σήμερον δὲν θεσμοθετοῦμεν διὰ τὰ ξένα Κράτη, ἀλλὰ θεσμοθετοῦμεν Ἑλληνικὸν Σύνταγμα. Ἂς παύσουν οἱ λῃσταὶ νὰ κόπτουν τὰς κεφαλάς μας καὶ τότε θὰ παύσῃ καὶ ἡ πολιτεία νὰ κόπτῃ τὰς ἰδικάς των. Τὰ θύματα τῆς λῃστείας τῆς Πέτρας καὶ τοῦ Γιαγκούλα ζητοῦν ἐκδίκησιν καὶ θὰ ἔλθωμεν ἡμεῖς νὰ χαρίσωμεν τὴν ζωὴν τοιούτων λῃστῶν, ἵνα κατόπιν διὰ μιᾶς ἀμνηστείας ἐξέλθωσιν ἐκ τῶν φυλακῶν;

Ὁ κ. **Σ. Σωτηριάδης** λέγει ὅτι δὲν ὑπάρχει λόγος νὰ θιγῶσιν οἱ συνταγματικοὶ θεσμοὶ οἱ ὑπάρχοντες ἀπὸ τῆς ὑπάρξεως τοῦ Κράτους εἰς ὅλα τὰ κράτη, καὶ εἰς τὰ μᾶλλον πεπολιτισμένα, ἠσθάνθησαν τὴν ἀνάγκην τῆς θανατικῆς ποινῆς εἰς τὴν Γαλλίαν, ὅπου εἶχεν αὕτη καταργηθῇ τὴν ἐπανέφεραν εἰς τὴν Ἑλλάδα μάλιστα εἰς τὴν ἐποχὴν αὐτὴν καθ' ἣν τοσαύτην ἔκτασιν ἔλαβεν ἡ ἐγκληματικότης, θὰ ἦτο κακουργία νὰ διανοηθῶμεν νὰ τὴν καταργήσωμεν. Ἀλλοίμονον, λέγει ἂν οἱ ἐγκληματίαι ἀκούσουν ὅτι κατηργήθη ἡ ἡ θανατικὴ ποινή.

Ὁ κ. **Γ. Πεσματζόγλου** παρατηρεῖ ὅτι ἐκ παραλλήλου πρέπει νὰ καταλληθῇ φρονητὶς ὥστε νὰ μὴ ἀπονέμωνται μετὰ τοσαύτης εὐκολίας αἱ χάριτες.

Ὁ κ. **Σ. Σωτηριάδης** λέγει ὅτι ἡ παρατήρησις εἶνε εὐλογωτάτη, ἀλλὰ πάντοτε παρ' ἡμῖν ὅλοι οἱ ἐγκληματίαι ἔχουν τὴν ἰδέαν ὅτι θὰ ἐπιτύχουν τὸ εὐεργέτημα τῆς χάριτος.

Ὁ κ. **Γ. Γεωργιάδης** τολμᾷ, λέγει, νὰ εἶνε ὑπὲρ τῆς ἀναγραφῆς εἰς τὸ Σύνταγμα τῆς τροπολογίας ἣν ὑπεστήριξεν ὁ κ. Πεσμαζόγλου. Ἡ ποινὴ εἶνε ἓν φαινόμενον κοινωνικὸν τὸ ὁποῖον διεκρινῶς ὑφίσταται μίαν ἐξέλιξιν εἰς τὸ δίκαιον δὲν πρέπει νὰ πέρνωμεν ἀφῃρημένας ἐννοίας, διότι τοῦτο ἐπηρεάζει κυρίως τὴν σκέψιν τῶν νομικῶν. Ἡ θανατικὴ ποινὴ παλαιότατα ἦτο ὅσως ἡ μοναδικὴ ποινή. Πλεῖστα ἐγκλήματα ἐτιμωροῦντο διὰ θανατικῆς ποινῆς ἡ προστασία ἀκόμη τῆς ἰδιοκτησίας ἦτο ἐξησφαλισμένη διὰ τῆς θανατικῆς ποινῆς. Σήμερον τοῦτο δὲν δύναται νὰ γίνῃ ἀνεκτόν. Ὥστε ὑπάρχει σταθερὸν τὸ φαινόμενον τῆς ἐξελίξεως τῶν ποινῶν.

Ὁ κ. **Κ. Ἀγγελόπουλος** (Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης) λέγει ὅτι εὐθὺς ὡς ἓν ἔγκλημα ἐπιπολάζει ἐνδείκνυται ἡ αὐστηροτέρα ποινή· τοῦτο ἐδίδαξεν εἰς τὸ πανεπιστήμιον ὁ σοφὸς καθηγητὴς Φ. Ἰωάννου.

Ὁ κ. **Γ. Γεωργιάδης** λέγει ὅτι οἱ παλαιότεροι ἦσαν πάντες αἱχμάλωτοι τοῦ φυσικοῦ δικαίου. Ἀλλ' ὁ σκοπὸς τῆς ποινῆς δὲν εἶνε ὁ ἐκφοβισμός· μὲ τὰς θανατικὰς ἐκτελέσεις δὲν δύναταί τις νὰ ἰσχυρισθῇ ὅτι ἐμειώθη ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐγκλημάτων. Ὁσονδήποτε καὶ ἂν θελήσωμεν νὰ ἐκφοβήσωμεν τοὺς ἐγκληματίας δὲν θὰ φθάσωμεν εἰς τὸ ποθητὸν ἀποτέλεσμα τῆς ὁλοσχεροῦς ἐξαλείψεως τῶν ἐγκλημάτων. Θεωρῶ, λέγει, ὡς εὐχάριστον ἐκδήλωσιν τῆς κοινῆς γνώμης ἐν Ἑλλάδι ὅτι ὁ κ. Πεσματζόγλου συμπίπτει εἰς τὴν ἀντίληψιν μὲ τὴν ἀντίληψιν τῶν ἀριστερωτέρων. Ἀλλ' ἔχομεν καὶ ἄλλην ἐκδήλωσιν τῆς κοινῆς γνώμης, ὅτι προκειμένου περὶ τῶν ἐγκλημάτων τῶν καταχραστῶν καθ' ὧν ὑπεβλήθη ὑπὸ τοῦ κ. Παγκάλου ἡ θανατικὴ ποινὴ ἡ κοινὴ συνείδησις ἐξηγέρθη.

Πολλοὶ Βουλευταὶ διαμαρτύρονται, λέγοντες ὅτι ἡ κοινὴ συνείδησις ἐξηγέρθη διότι ἐπεβλήθη ποινὴ ἀναδρομικῶς.

Ὁ κ. **Γ. Γεωργιάδης** συνεχίζων λέγει ὅτι ἡ θανατικὴ ποινὴ ἐπιφέρει τοὐναντίον τοῦ ἐπιδιωκομένου ἀποτέλεσμα. Τὰς ἐκτελέσεις πάντοτε ἐπηκολούθησαν νέα κακουργήματα. Οἱ ἐγκληματίαι εἶνε ἄνθρωποι ἀσθενεῖς, οἱ ὁποῖοι βεβαίως πρέπει νὰ ἀποχωρισθοῦν τῶν ἄλλων.

Ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** λέγει ὅτι δὲν ὑπάρχει ἀμφισβήτησις ὅτι ὑπάρχει δυσφορία κατὰ τῆς θανατικῆς ἐκτελέσεως. Ἡ Βουλὴ δὲν εἶναι βεβαίως διατεθειμένη νὰ περιλάβῃ εἰς τὸ Σύνταγμα διάταξιν καταργοῦσαν τὴν θανατικὴν ποινήν, θὰ ἦτο ὅμως δυνατὸν νὰ καθορισθῇ ὅπως «ἐν εὐθέτῳ χρόνῳ» ληφθῇ νομοθετικὴ πρόνοια πρὸς περιστολὴν τῆς θανατικῆς ἐκτελέσεως.

Ὁ κ. **Γ. Γεωργιάδης** ἐπιμένει εἰς τὴν γνώμην του ὅτι ἡ διάταξις πρέπει νὰ ἀναγραφῇ εἰς τὸ Σύνταγμα καὶ τονίζει ὅτι ἐθεώρησεν ὑποχρέωσίν του νὰ ἐκδηλώσῃ ἀπὸ τοῦ ὄήματος μίαν ἔμπρακτον διαμαρτυρίαν.

Ὁ κ. **Β. Αλεξᾶτος** λέγει ὅτι παρόμοια ζητήματα δὲν ἔπρεπε νὰ συζητῶνται κατὰ παρόμοιον τρόπον, καὶ εἰς ἐποχὴν ἱστορικήν, ἡ ὁποία θέλει ἀποτελέσει σταθμὸν εἰς τὴν ζωὴν τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους. Ὁ Καταστατικὸς Χάρτης, τὸν ὁποῖον ἡμεῖς θὰ ψηφίσωμεν, ὀφείλει νὰ ἀποτελέσῃ σημεῖον πολιτισμοῦ. Ἡ συνείδησις, τὸ φαινόμενον τοῦτο τὸ δυσεξερεύνητον, εἶνε ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ὀφείλει νὰ προσπαθῇ πάντοτε ὁ νομοθέτης νὰ ἐρευνᾷ, ἡ δὲ συνείδησις τῶν ἐγκληματιῶν οὐδαμῶς ἐπηρεάζεται ἀπὸ τὰς θανατικὰς ἐκτελέσεις· ἔχομεν σειρὰν ἐκτελέσεων καὶ ἡ λῃστεία δὲν ἀνεστάλη. Τὴν ἑπομένην τοῦ τυφεκισμοῦ τοῦ Μπασιάκου διεπράχθη σοβαρωτάτη λῃστεία ἐν μέσαις Ἀθήναις. Ἡ κατάργησις τῆς θανατικῆς ποινῆς διὰ συνταγματικῆς διατάξεως εἶνε δεῖγμα πολιτισμοῦ. Ὑπῆρξεν ἐποχὴ κατὰ τὴν ὁποίαν εἰς τὸ πρόσωπον τῆς Ἑλλάδος ἐνεκολάφθη τὸ μεγαλύτερον στίγμα διὰ τοῦ τυφεκισμοῦ τῶν ἓξ. Τὸ στίγμα δὲ τοῦτο θὰ ἀποπλύνῃ μόνον ἡ ἀναγραφὴ ὡς συνταγματικῆς διατάξεως καταργήσεως τῆς θανατικῆς ποινῆς.

Ὁ κ. **Σ. Μάξιμος** λέγει ὅτι ἂν παραδεχθῶμεν ὅτι τὸ ἔγκλημα ἐξαρτᾶται ἀπὸ ὑποκειμενικοὺς λόγους τοῦ ἐγκληματίου ἢ ἐκ κληρονομικότητος, ἀσφαλῶς πρέπει νὰ κηρυχθῇ τις ὑπὲρ τῆς θανατικῆς ποινῆς, ἀλλ' ἐάν, ὅπως φρονοῦμεν ἡμεῖς, τὸ ἔγκλημα εἶνε ἀποτέλεσμα τῶν βασικῶν αἰτίων καὶ τῶν σχέσεων τοῦ περιβάλλοντος, τότε κατ' ἀνάγκην καταλήγομεν εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ἡ διατήρησις τῆς θανατικῆς ποινῆς δὲν δύναται νὰ περιστείλῃ τὸ ἔγκλημα. Ἐφ' ὅσον τὰ βασικὰ αἴτια εἶνε ἀποτέλεσμα κοινωνικῆς ἀνισότητος, οἰκονομικῶν καὶ κοινωνικῶν λόγων δὲν δυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι ἡ τυχὸν κατάργησις τῆς θανατικῆς ποινῆς θὰ αὐξήσῃ τὸ ἔγκλημα. Ἡ ἀποψίς μας εἶναι ὅτι τὸ ἔγκλημα δημιουργεῖται ἐκ τῶν ἀνωτέρω λόγων, καὶ ἀναλόγως τῶν ἀφορμῶν τούτων θὰ κριθῇ ἡ ὕπαρξις ἢ ἡ κατάργησις τῆς θανατικῆς ποινῆς. Ὅσον ἀφορᾷ τὰ πολιτικὰ ἀδικήματα, ἐὰν κινδυνεύσῃ τὸ κρατοῦν ἀστικὸν καθεστώς, ἡ θανατικὴ ποινὴ θὰ ἐφαρμοσθῇ καὶ ἂν δὲν εἶνε ἀναγεγραμμένη εἰς τὸ Σύνταγμα. Καταλήγων κηρύσσεται ὑπὲρ τῆς καταργήσεως τῆς θανατικῆς ποινῆς δι' ὅσους λόγους ἀνέπτυξεν.

Ὁ κ. **Ι. Κίνιας** λέγει ὅτι ἡ πεῖρα ἀπέδειξεν ὅτι ἡ θανατικὴ ποινὴ ἐπιβάλλεται μετὰ μεγάλης προσοχῆς, συνέσεως καὶ δειλίας· λαμβανομένων δὲ ὑπ' ὄψιν ἐξ ἄλλου τῶν σημερινῶν συνθηκῶν τῆς δημοσίας ἀσφαλείας, ἡ προσπάθεια ἥτις γίνεται πρὸς κατάργησιν τῆς θανατικῆς ποινῆς δὲν εἶνε ἐποικοδομητική, ἰδίως δὲ διὰ τὴν ἀσφάλειαν τῆς ὑπαίθρου χώρας. Καὶ μόνον ὅταν μεταδοθῇ ὡς σκέψις ἡ ἀπόπειρα αὕτη δύναμαι νὰ βεβαιώσω τὴν Βουλὴν ὅτι θὰ ἔχωμεν ἄπειρα κρούσματα φρικτῶν ἐγκλημάτων. Διὰ τοῦτο ὄχι μόνον δὲν πρέπει νὰ καταργηθῇ ἡ θανατικὴ ποινὴ ἀλλὰ καὶ νὰ ἐκτελῶνται αἱ ἐπιβαλλόμεναι τοιαῦται καὶ μηδέποτε νὰ ἀτονοῦν διὰ χαρίτων καὶ ἀμνηστειῶν, διότι ἀλλοίμονον ἐὰν δοθῇ ἀσυδοσία εἰς τοὺς ἐγκληματίας διὰ τῆς ἐφαρμογῆς κανόνων δικαίου τοὺς ὁποίους ἀποστέργει ἡ ψυχὴ τοῦ Λαοῦ.

Κηρύσσεται μετὰ τοῦτο ἡ ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 17 συζήτησις περαιωμένη.

Προκειμένου νὰ διεξαχθῇ ἐπὶ τοῦ ἄρθρου τούτου ψηφοφορία δι' ὀνομαστικῆς κλήσεως, συμφώνως πρὸς ὑποβεβλημένην πρότασιν, ὁ κ. **Πρόεδρος** ἐρωτᾷ τὴν Βουλήν, ἥτις δι' ἀναστάσεως δέχεται ὅπως ἡ ψηφοφορία αὕτη διεξαχθῇ κατὰ τὴν αὐριανὴν συνεδρίασιν.

Διακόπτεται εἶτα ἡ συνεδρίασις ὥρα 8.45' μ. μ. διὰ τὴν 10 μ. μ.

Μετὰ τὴν διακοπήν

Ὥρα 10.15 ἐπαναλαμβάνεται ἡ συνεδρίασις.

Ἀναβάλλεται καὶ αὖθις ἡ συζήτησις ἐπὶ τῶν ἄρθρων 19 καὶ 119.

Ἀναγινώσκεται τὸ ἄρθρον 22.

Ὁ κ. **Γ. Μπούσιος** ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἀνάθεσιν τῆς δαπάνης τῆς ἐκπαιδεύσεως εἰς τοὺς ὀργανισμοὺς τῆς τοπικῆς αὐτοδιοικήσεως, λέγει ὅτι ἡ τοπικὴ αὐτοδιοίκησις δὲν ἐφαρμόσθη ἀκόμη· νομίζει ὅτι ἡ νομαρχιακὴ αὐτοδιοίκησις δὲν θὰ καταστῇ δυνατὸν νὰ ἀπασχολήσῃ συντόμως τὴν Βουλήν, ἀλλὰ καὶ ἂν καθίστατο δυνατὸν τοῦτο δὲν θὰ εἶνε δυνατὸν εἰς τὴν δευτεροβάθμιον ταύτην αὐτοδιοίκησιν, εἰς τοὺς νεαροὺς τούτους ὀργανισμοὺς νὰ ἀνατεθῶσι δαπάναι. Ἡ φορολογικὴ ἐπιβάρυνσις ἐξ ἄλλου, ἔχει φθάσει εἰς τὸ μὴ περαιτέρω τῆς ἐπιβαρύνσεως τοῦ λαοῦ. Δὲν θὰ ἔπρεπε διὰ τοῦτο νὰ δοθῇ ἀφορμὴ ὥστε ὁ Προϋπολογισμὸς νὰ θεωρηθῇ ὅτι δὲν θὰ ἔχῃ ἀνάγκην νὰ μεριμνήσῃ διὰ τὰς δαπάνας ταύτας. Ὡς πρὸς τὸ ὑποχρεωτικὸν τῆς στοιχειώδους ἐκπαιδεύσεως ἀπαντῶν εἰς ὅσα εἰς προηγουμένην συνεδρίασιν ἀνέπτυξεν ὁ κ. Παπανικολάου, λέγει ὅτι καὶ εἰς τὰς νέας Χώρας ἡ στοιχειώδης ἐκπαίδευσις ἐξακολουθεῖ νὰ εἶνε τετραετής. Ἐκείνη ἡ ὁποία εἶνε ἑξαετὴς εἶνε ἡ ἐν ταῖς ἀστικαῖς σχολαῖς. Ἀλλὰ εἰς τὰς νέας χώρας ἀνέκαθεν ἐδόθη μεγάλη προσοχὴ εἰς τὰ νηπιαγωγεῖα, ἡ ἐν τοῖς ὁποίοις προπαίδευσις ἦτο ἀλλαχοῦ μονοετὴς καὶ ἀλλαχοῦ διετής. Εἰς ταῦτα πρέπει, κατὰ τὴν γνώμην του, νὰ δοθῇ προσοχή. Ἀναπτύσσων ἀκολούθως τὰς γνώμας του ἐπὶ τοῦ χρόνου τῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ τοῦ τρόπου τῆς διαιρέσεως αὐτῆς φρονεῖ ὅτι ἡ ὑποχρεωτικὴ παίδευσις πρέπει νὰ εἶνε τετραετής. Ὡς πρὸς τὴν παράγραφον καθ' ἣν ἡ ὑποχρεωτικὴ φοίτησις δύναται νὰ ἐπεκταθῇ καὶ εἰς σχολεῖα συμπληρωματικὰ μέχρι τοῦ 18ου ἔτους, θεωρεῖ ταύτην ὑπερβολικήν. Τονίζει ἐν τέλει τὴν ἀνάγκην τῆς καθιερώσεως ἑνιαίου γλωσσικοῦ συστήματος, τὸ ὁποῖον θεωρεῖ ἀπαραίτητον ὅπως ἀποφεύγωμεν τὴν εἰς τὸ μέλλον ἀνάπτυξιν κενῶν θεωριῶν, οὐδὲν ἐξυπηρετουσῶν.

Ὁ κ. **Ν. Καμπάνης** ἐκφράζει ἐν πρώτοις τὴν λύπην του διότι πλὴν τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Γεωργίας καὶ τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Παιδείας οὐδεὶς ἄλλος Ὑπουργὸς παρίσταται εἰς τὰς συζητήσεις σοβαρωτάτου ἄρθρου τοῦ Συντάγματος. Συνεχίζων λέγει ὅτι διὰ νὰ λείψῃ εἰς τὸ ἑξῆς πᾶς φόβος καταστρατηγήσεως ἐξ οἱασδήποτε αἰτίας σχετικῆς καὶ μὲ τὴν ἔννοιαν τοῦ προψηφισθέντος ἄρθρου 21, θὰ ἦτο ἀνάγκη νὰ τεθῇ προσθήκη εἰς τὸ παρὸν ἄρθρον 22, τὴν ὁποίαν ἀναγινώσκει καὶ τὴν ὁποίαν παρακαλεῖ τὸν κ. Ὑπουργὸν τῆς Γεωργίας νὰ δεχθῇ. Ἀναπτύσσων εἶτα τὰ τοῦ καθορισμοῦ ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς τῆς τετραετοῦς φοιτήσεως ἐν τῇ δημοτικῇ ἐκπαιδεύσει, ἐξηγεῖ τοὺς λόγους τοῦ τοιούτου καθορισμοῦ καὶ δηλοῖ ὅτι δύναται νὰ γείνῃ καὶ ἑξαετὴς ἡ φοίτησις, ὑπὸ τὸν ὅρον ἵνα δι' ἑρμηνευτικῆς δηλώσεως ἐπιτρέπεται εἰς τοὺς μαθητὰς ἀνωτέρων Σχολείων νὰ μὴ ὑπόκεινται εἰς τὴν συμπλήρωσιν τῆς ἑξαετοῦς φοιτήσεως.

Καταλήγων παρακαλεῖ ὑπὲρ τῆς προσθήκης ἐν τῇ πρώτῃ διατάξει τοῦ ἄρθρου καὶ ἀναγραφῆς ἑρμηνευτικῆς δηλώσεως εἰς τὴν δευτέραν.

Ὁ κ. **Εὐστρ. Φωτάκης** παρατηρεῖ ὅτι ὅσον ἀφορᾷ τὰ ἔτη τῆς φοιτήσεως θὰ ἔπρεπε νὰ ὁρισθῇ ὅτι ταῦτα δὲν δύνανται νὰ εἶνε ἐλάσσονα τῶν 5, ἀλλὰ καὶ πραγματικά, ἄλλως νὰ μὴ κατέλθωμεν κάτω τοῦ ἑξαετοῦς ὁρίου.

Συνεχίζων ὑποστηρίζει τὴν παραμονὴν τῆς διατάξεως περὶ ὀργανισμοῦ τῆς τοπικῆς αὐτοδικήσεως ὡς ἐπίσης καὶ τῆς δυνατότητος τῆς ὑποχρεώσεως συμπληρωτικῆς ἐκπαιδεύσεως.

Ὁ κ. **Α. Στρατηγόπουλος** ἐπικροτῶν τὴν μετὰ τὴν ἑξαετῆ δημοτικὴν ἐκπαίδευσιν συμπληρωματικὴν τεχνικὴν ἢ ἐπαγγελματικὴν τοιαύτην, πρὸς ἣν τείνομεν, εὑρίσκει ὅτι ἴσως ἡ ἐφαρμογὴ ἀμέσως τῆς ἑξαετοῦς Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως εἰς τὰς νέας χώρας νὰ εἶνε δυσχερής, ὡς ἐκ τῆς ἐλλείψεως σχολείων καὶ διδασκάλων καὶ διὰ τοῦτο πρέπει νὰ θεσπισθῇ ἡ ἑξαετὴς φοίτησις ὑπὸ τὴν αἵρεσιν τῆς ἰσχύος αὐτῆς μετὰ τριετίαν. Τοῦτο δύναται νὰ τεθῇ καὶ ὡς μεταβατικὴ διάταξις.

Ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** λέγει ὅτι ὑπάρχουν τροπο-

λογίαι ἐπουσιώδεις ἐπὶ τοῦ ἄρθρου, τῶν ὁποίων οἱ εἰσηγηταὶ παρητήθησαν, ὑπάρχει ὅμως καὶ οὐσιώδης τροπολογία ἡ περὶ ὑποχρεωτικῆς ἐξαετοῦς φοιτήσεως· ἀντετάχθη ὅτι ὑπάρχει ἔλλειψις προσωπικοῦ τοῦτο ὅμως δὲν εἶνε ὀρθόν, διότι ἡ ἑξαετὴς φοίτησις δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ καὶ ἐκεῖ ὅπου ὑπάρχει εἷς καὶ μόνος διδάσκαλος· ὡς πρὸς τὴν ἄλλην ἀντίρρησιν τοῦ χώρου δὲν πρέπει νὰ λησμονῶμεν ὅτι ἡ διδασκαλία δύναται νὰ γίνῃ καὶ εἰς τὸ ὕπαιθρον, ὥστε δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ἀποτελέσῃ δικαιολογίαν ἡ ἔλλειψις τοῦ χώρου, οὔτε τὰ ἑλληνικὰ σχολεῖα εἶνε δυνατὸν νὰ καταργηθοῦν ἐκ τῆς καθιερώσεως τῆς ἑξαετοῦς ἐκπαιδεύσεως. Παρακαλῶ μόνον νὰ ἀναγραφῇ ὡς ἐπίσημος δήλωσις εἰς τὰ πρακτικὰ ὅτι «οἱ μαθηταὶ ἐφόσον φοιτοῦν εἰς ἀντιστοίχους τάξεις σχολείων τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως δὲν ὑποχρεοῦνται νὰ φοιτήσουν εἰς τὰς ἀναλόγους τάξεις τῶν σχολείων τῆς στοιχειώδους ἐκπαιδεύσεως».

Ἐπίσης ἀποδεχόμενος τὴν ὀρθότητα τῶν παρατηρήσεων τοῦ κ. Ν. Καμπάνη παρακαλεῖ ὅπως γένηται ἀποδεκτὴ δήλωσις καθ' ἣν «τὸ πρόγραμμα καὶ ἡ διδασκαλία τῆς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως ὑπόκεινται ἀπεριορίστως εἰς τὸν ἔλεγχον τοῦ Ὑπουργείου τῆς Δημ. Ἐκπαιδεύσεως».

Ὁ κ. ***Α. Χαϊνόγλου*** ἀναλύων τὰς ἐπὶ τοῦ ἄρθρου τροπολογίας τοῦ ἑνιαίου μετώπου τῶν ἐργατῶν κλπ. τονίζει ὅτι ἡ ἐκπαίδευσις ἡ ταξικὴ περὶ ἧς διαλαμβάνει ἡ 3η παράγραφος τῆς τροπολογίας εἶνε ἀνάγκη τῆς συγχρόνου κοινωνίας, ἐφ' ὅσον σκοπεῖ νὰ συστήσῃ σχολεῖα ἐργασίας ἀποσκοποῦντα τόσον εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν πνευματικῶν ἱκανοτήτων, ὅσον καὶ εἰς τὴν ἐπαγγελματικὴν κατάρτισιν τῶν νέων εἰς τοὺς ποικίλους τεχνικοὺς κλάδους, διότι ἡ σημερινὴ ἐκπαίδευσις εἶνε ἐκπαίδευσις τῆς κεφαλαιοκρατίας καὶ τῆς ὀλιγαρχίας περὶ τούτου φέρει ὡς παραδείγματα τὰ πορίσματα τοῦ ἐργατικοῦ ἐκπαιδευτικοῦ Συνεδρίου τῆς Βιέννης καὶ πρόγραμμα ἐκπαιδευτικὸν ἐν τῷ ἑλληνικῷ περιοδικῷ «Ἀναγέννησις». Σχολεῖα λέγει οὐδέτερα εἰς τὴν σημερινὴν ἐποχὴν δὲν δύνανται νὰ ὑπάρξουν καὶ μοιραίως ὀφείλουν νὰ λάβουν ταξικὸν χαρακτῆρα, αἱ δὲ τροπολογίαι μας σκοποῦν νὰ δώσουν εἰς τὴν ἐργατικὴν τάξιν τὰς κατακτήσεις ἐκείνας δι' ὧν ἡ ἐργατικὴ τάξις θὰ ἐπιτύχῃ τὰ ἰδανικά της. Συνεχίζων ἀναπτύσσει τὴν θεωρίαν τῆς ἀνάγκης τοῦ Σχολείου παραγωγικῆς ἐργασίας. Ὅπερ ἤδη ἐγκαθιδρύθη εἰς Ρωσσίαν, καὶ περὶ τῶν ἀποτελεσμάτων τοῦ Σχολείου τούτου καὶ τῶν θεμελιωδῶν ἀρχῶν του καὶ πρωτερημάτων ἀναγινώσκει μελέτην ἐπιφανοῦς Ρωσσίδος παιδαγωγοῦ. Μία τοιαύτη λέγει ἐκπαίδευσις δὲν ἠδύνατο παρὰ νὰ ἔχῃ βαθιὰ ἀνθρωπιστικὰ ἀποτελέσματα καὶ ἑπομένως καταλήγει νὰ εἶνε ὄχι ἐκπαίδευσις τάξεως ἀλλὰ ἐκπαίδευσις ὅλων τῶν ἐργαζομένων στρωμάτων, τὰ ὁποῖα τείνουν καὶ δυνατὸν νὰ ἀναλάβουν τὴν ῥύθμισιν τοῦ κοινωνικοῦ προβλήματος.

Συνεχίζων ἀναπτύσσει καὶ τὰς ὑπολοίπους τροπολογίας του περὶ μικτῶν αἱρετῶν ὀργάνων τῆς τοπικῆς αὐτοδιοικήσεως, περὶ παροχῆς τῶν ἐξόδων τῆς ἐκπαιδεύσεως τῶν ἐργατῶν κλπ. δωρεὰν παρὰ τοῦ Κράτους, περὶ 8ετοῦς διαρκείας τῆς στοιχειώδους Δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως, περὶ συστάσεως σχολικῆς ἐργασίας, περὶ ἐπιλογῆς ἐργατῶν καὶ ἄλλων ἀπόρων νέων καὶ περὶ τοῦ ἀναγκαίου Ἐκπαιδευτικοῦ προγράμματος.

Ὁ κ. ***Α. Παπαναστασίου*** (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας) παρατηρεῖ ὅτι εἶνε καὶ αὐτὸς ὑπὲρ τοῦ Σχολείου ἐργασίας ἀλλὰ φρόνιμον λέγει, εὐρίσκομεν ἀντίδρασιν καὶ εἰς αὐτὴν τὴν 6ετῆ Δημοτικὴν ἐκπαίδευσιν θὰ εἶνε ματαιοπονία νὰ ἐπιμείνῃ τις καὶ ὑπὲρ ἄλλων.

Ὁ κ. ***Α. Χαϊνόγλου*** συνεχίζων ὑποστηρίζει τὸ μέρος τῆς τροπολογίας, ὅσον ἀφορᾷ τὴν συνταγματικὴν κατοχύρωσιν τῆς Δημοτικῆς γλώσσης ἐν τῇ ἐκπαιδεύσει.

Α. Παπαναστασίου (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας). Ἡ Δημοτικὴ εἶνε ζωντανὴ γλῶσσα καὶ θὰ κατισχύσῃ. Δὲν ἔχει καμμίαν ἀνάγκην συνταγματικῆς κατοχυρώσεως.

Γ. Βαρβούτης. Διὰ τῆς κατοχυρώσεως θὰ τὴν μεταβάλετε μόνον ἀπὸ ζωντανὴν εἰς νεκρὰν θεωρίαν.

Ὁ κ. ***Α. Χαϊνόγλου*** ἐξακολουθῶν ὑποστηρίζει τὸ ἕτερον σημεῖον τῆς τροπολογίας του, περὶ πλήρους ἐκπαιδευτικῆς αὐτονομίας τῶν μειονοτήτων καὶ τῆς ἱδρύσεως ἐκπαιδευτηρίων παρὰ τῶν ἰδιωτῶν.

Ὁ κ. ***Α. Ἀργυρὸς*** (Ὑπουργὸς τῆς Παιδείας) ὑπὸ τὴν ἰδιότητα τοῦ βουλευτοῦ αἰσθάνεται, λέγει, τὴν ἀνάγκην νὰ εἴπῃ ὀλίγας λέξεις. Ἐκ τοῦ ψηφισθέντος ἄρθρου 21 τοῦ Συντάγματος ὡρισμένη μερὶς τῶν βουλευτῶν ἐσκανδαλίσθη, εἰς τρόπον ὥστε νὰ ζητήσῃ νὰ γίνῃ ἑρμηνευτικὴ δήλωσις· καὶ ἐσκανδαλίσθη ἡ μερὶς αὕτη τῶν βουλευτῶν διὰ τὸν λόγον, ὁ ὁποῖος προέκυψεν ἐμφανέστερον ἐκ τῶν λόγων τοῦ προλαλήσαντος. Ἡ ἑρμηνευτικὴ ὅμως δήλωσις ἢ ἡ τροπολογία ἡ διατυπωθεῖσα ὑπὸ τοῦ κ. Καμπάνη δὲν μᾶς ἀπαλλάσει, λέγει, τοῦ κινδύνου. Διὰ τοῦτο ὑποδεικνύει ὅπως γένηται ἀποδεκτὴ ἑρμηνευτικὴ δήλωσις, καθ' ἣν ἡ ἔννοια τοῦ ἄρθρου 21 εἶναι ὅτι ἡ ἐν αὐτῷ κατοχωρουμένη ἐλευθερία τῆς τέχνης, τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς διδασκαλίας αὐτῶν ὡς καὶ τῆς πνευματικῆς ἐργασίας δὲν ἀναφέρονται εἰς τὸ περιεχόμενον τῆς ἐν τοῖς σχολείοις τῆς δημοτικῆς καὶ μέσης ἐκπαιδεύσεως παρεχομένης διδασκαλίας, ὅπως καθορίζεται συμφώνως τοῖς νόμοις κατὰ τὰς γενικῶς κρατούσας περὶ τέχνης καὶ ἐπιστήμης ἀρχάς. Ἐννοῶ δηλαδή, λέγει, νὰ δοθῇ πλήρης ἐλευθερία εἰς τὴν ἐπιστήμην καὶ τὴν τέχνην, ἀλλὰ νὰ παρακωλυθῇ ἡ ἐπιβολὴ τῶν οἰωνδήποτε ἀντιλήψεων, ἐφ' ὅσον αὗται δὲν κατέστησαν ἀκόμη ἀπάντων κοινὸν κτῆμα. Ἐὰν θέλωμεν λέγει, νὰ εἴμεθα δημοκρατικοὶ δὲν δυνάμεθα νὰ εἴμεθα εἰλικρινεῖς πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς ἐὰν δὲν ἀναζητῶμεν καὶ ἀνευρίσκωμεν ἑκάστοτε ποία ἀληθῶς εἶναι ἡ κοινὴ θέλησις.

Ὁ κ. ***Α. Παπαναστασίου*** λέγει ὅτι ὁ ἀξιότιμος βουλευτὴς Σερρῶν εἶπεν ὅτι ὀφείλομεν νὰ σεβώμεθα τὴν λαϊκὴν θέλησιν, ἀλλ' ἐλησμόνησεν ὁ ἴδιος ὅτι δὲν εἶναι κάτοχος τῆς λαϊκῆς θελήσεως, ἡ δὲ πλειοψηφία τῆς Βουλῆς δὲν εἶναι διατεθειμένη νὰ καταργήσῃ ἐκπαιδευτικὴν γραμμὴν τὴν ὁποίαν ἐχάραξεν ἐπὶ μίαν ἤδη 15ετίαν. Ἐὰν, λέγει συνεχίζων, ἐθεσπίσαμεν τὴν ἐλευθερίαν τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς τέχνης ἐδέχθημεν καὶ μίαν ἑρμηνευτικὴν δήλωσιν σαφῆ, ἵνα μὴ νομισθῇ ὅτι οἱοσδήποτε διδάσκαλος δύναται νὰ καταχρασθῇ τῆς ἐλευθερίας ταύτης. Οὐδεὶς ἑπομένως κίνδυνος ὑπάρχει καὶ φρονεῖ ὅτι ἡ Βουλὴ δύναται νὰ συμφωνήσῃ ἐπὶ τούτου.

Ὁ κ. ***Ι. Κίνιας*** σχετικῶς πρὸς τὴν τελευταίαν παράγραφον τοῦ ἄρθρου προτείνει νὰ προστεθῇ ὅτι ἐπιτρέπεται ἡ ἵδρυσις ἰδιωτικῶν ἐκπαιδευτηρίων ἀδείᾳ τοῦ Κράτους περὶ αὐτοῦ ἄλλως τε λέγει ὁμιλεῖ καὶ τὸ διάταγμα τοῦ 1833. Πρέπει δὲ νὰ προστεθῇ ἵνα μὴ γεννᾶται τὸ κενὸν ὅτι δύνανται νὰ λειτουργῶσι σχολεῖα ἄνευ ἀδείας τοῦ Κράτους.

Ὁ κ. ***Α. Παπαναστασίου*** λέγει ὅτι ὅπου πρέπει νὰ προηγῆται ἄδεια δύναται νὰ τὸ λέγῃ ὁ νόμος διότι δὲν ἀποκλείεται ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία νὰ θεσπίσῃ ἀδείας. Ἡ ἔννοια δηλ. τοῦ ἄρθρου εἶναι ὅτι δὲν ἀπαγορεύεται εἰς τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν νὰ θεσπίσῃ τὰς ἀδείας.

Ὁ κ. ***Ζ. Βεντούρας*** ὁμιλεῖ περὶ τῆς ἐκπαιδεύσεως τῆς Ἰσραηλιτικῆς μειονότητος καὶ ἀναπτύσσει τὸ σχετικὸν τμῆμα τῆς τροπολογίας του ἑνιαίου μετώπου, τονίζει δὲ ὅτι ἡ ἐκπαίδευσις τῶν μειονοτήτων πρέπει νὰ γίνεται δαπάναις τοῦ Κράτους, διότι ἕως τώρα ὑποσχέσεις μόνον ἐδόθησαν περὶ τούτου.

Ὁ κ. ***Α. Ἀργυρὸς*** (Ὑπουργὸς τῆς Παιδείας) λέγει ὅτι προσεχῶς θὰ καταθέσῃ νομοθέτημα σχετικὸν μὲ τὴν ἐκπαίδευσιν τῆς Ἰσραηλιτικῆς μειονότητος.

Ὁ κ. ***Ζ. Βεντούρας*** φρονεῖ ὅτι πρέπει νὰ κατοχυρωθῇ διὰ συνταγματικῆς διατάξεως τὸ ζήτημα τῆς ἐκπαιδεύσεως τῶν μειονοτήτων.

Ὁ κ. ***Α. Μέρος*** νομίζει ὅτι τὸ ἄρθρον πρέπει νὰ συμπληρωθῇ οὕτως ὥστε νὰ ἱδρυθῶσιν εἰδικὰ νυκτερινὰ σχολεῖα πρὸς μόρφωσιν τῶν τέκνων τῶν χωρικῶν καὶ τῶν στρατιωτῶν. Τὰ νυκτερινὰ σχολεῖα θὰ διευκολύνουν τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ λαοῦ.

Κηρύσσεται εἶτα ἡ συζήτησις περαιωμένη.

Γίνεται δὲ δι' ἀναστάσεως δεκτὸν τὸ ἄρθρον 22, ἔχον οὕτω.

Ἄρθρον 22.

Ἡ ἐκπαίδευσις διατελεῖ ὑπὸ τὴν ἀνωτάτην ἐποπτείαν τοῦ Κράτους καὶ ἐνεργεῖται δαπάνῃ αὐτοῦ ἢ τῶν ὀργανισμῶν τῆς τοπικῆς αὐτοδιοικήσεως.

Ἡ στοιχειώδης ἐκπαίδευσις εἶναι δι' ὅλους ὑποχρεωτική, παρέχεται δὲ δωρεὰν ὑπὸ τοῦ Κράτους. Ὁ νόμος ὁρίζει διὰ τὴν στοιχειώδη ἐκπαίδευσιν τὰ ἔτη τῆς ὑποχρεωτικῆς φοιτήσεως, τὰ ὁποῖα δὲν δύνανται νὰ εἶνε ὀλιγωτέρα τῶν ἓξ. Διὰ νόμου δύναται ἐπίσης νὰ καταστῇ ὑποχρεωτικὴ ἡ φοίτησις καὶ εἰς σχολεῖα συμπληρωματικὰ τῶν σχολείων τῆς στοιχειώδους ἐκπαιδεύσεως μέχρι τοῦ 18ου ἔτους τῆς ἡλικίας.

Ἐπιτρέπεται εἰς ἰδιώτας καὶ νομικὰ πρόσωπα ἡ ἵδρυσις ἰδιωτικῶν ἐκπαιδευτηρίων, λειτουργούντων κατὰ τὸ Σύνταγμα καὶ τοὺς νόμους τοῦ Κράτους.

Ὁ Πρόεδρος
Θ. ΣΟΦΟΥΛΗΣ

Γίνονται ὡσαύτως δι' ἀναστάσεως δεκταὶ αἱ κάτωθι ἑρμηνευτικαὶ δηλώσεις.

1) Τὰ προγράμματα τῶν σχολείων τῆς Μέσης καὶ κατωτέρας ἐκπαιδεύσεως καὶ ἡ ἐν αὐτοῖς διδασκαλία ὑπόκεινται ἀπεριορίστως εἰς τὸν ἔλεγχον τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας συμφώνως πρὸς τοὺς νόμους.

2) «Ἐφόσον οἱ μαθηταὶ φοιτοῦν εἰς ἀντιστοίχους τάξεις σχολείων τῆς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως δὲν ὑποχρεοῦνται νὰ φοιτήσουν εἰς τὰς ἀναλόγους τάξεις τῶν σχολείων τῆς στοιχειώδους ἐκπαιδεύσεως».

3) Ἡ ἔννοια τῆς τελευταίας παραγράφου τοῦ ἄρθρου 22 εἶνε ὅτι διὰ νόμου δύνανται νὰ θεσπισθῶσιν ἄδειαι πρὸς ἵδρυσιν ἰδιωτικῶν ἐκπαιδευτηρίων.

Λύεται μετὰ τοῦτο ἡ συνεδρίασις ὥρᾳ 1 μ. μ. διὰ τὴν 4 1)2 μ. μ. τῆς αὔριον.

Οἱ Γραμματεῖς
Μ. Λαΐλιος
Θ. Τσιριμῶκος

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΚΘ'

Τῆς 9 Φεβρουαρίου 1927

Ὥρᾳ 6. 40' μ. μ. ὁ κ. ***Πρόεδρος*** ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς ἕδρας κηρύσσει τὴν ἔναρξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει ν' ἀνοιχθῶσι τὰ θεωρεῖα.

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικὰ τῆς χθεσινῆς συνεδριάσεως μετὰ παρατηρήσεις τοῦ κ. ***Β. Ἀλεξάτου.***

Ἀνακοινοῦνται τὰ ἑξῆς.

Οἱ Κτηματικοὶ Σύλλογοι Ζακύνθου καὶ Καλαμῶν διαμαρτύρονται διὰ τὴν ἀπειλουμένην ἀπεργίαν τῶν ἐπαγγελματιῶν καὶ διὰ τὴν ἐξάπλωσιν τῶν κομμουνιστικῶν ἰδεῶν.

Τὸ ἐν Κυθήροις τμῆμα τῶν Ἑλλήνων Τουρκίας παρακαλεῖ νὰ γίνωσι δεκτὰ τὰ ὑποβληθέντα αἰτήματα τοῦ Συνδέσμου των.

Ὁ Σύνδεσμος Μηχανουργῶν Πατρῶν «Προμηθεὺς» παρακαλεῖ νὰ γίνωσι δεκτὰ τὰ αἰτήματα τῆς ὁμοσπονδίας μηχανουργῶν.

Οἱ δευτεροβάθμιοι διδάσκαλοι Γιαννιτσῶν ζητοῦσιν νὰ ἐπεκταθῇ καὶ ἐπ' αὐτῶν ἡ εὐεργετικὴ διάταξις τοῦ Ν. Δ. τῆς 17 Σ)βρίου 1926.

Ἡ Ὁμοσπονδία τῶν Ἰσραηλιτικῶν συνοικισμῶν Θεσσαλονίκης ζητεῖ τὴν ἀπαλλοτρίωσιν τῶν οἰκοπέδων τῆς προσφυγικῆς Τραπέζης καὶ τὴν παραχώρησιν αὐτῶν εἰς τοὺς πτωχοὺς Ἰσραηλίτας.

Ἡ Γενικὴ Συνέλευσις ἐργατῶν Θεσσαλονίκης ζητεῖ τὴν πιστὴν ἐφαρμογὴν τοῦ νόμου περὶ Κυριακῆς ἀργίας.

Ὁ Σύλλογος Καπνεμπόρων Κομοτινῆς διαμαρτύρεται κατὰ τῆς προνομιακῆς ἐνισχύσεως ὀλιγίστων καπνεργατῶν πρὸς βλάβην καὶ καταστροφὴν τῶν καπνῶν τῆς Μακεδονίας καὶ ἐφιστᾷ ἐπὶ τούτου τὴν προσοχὴν τῆς Κυβερνήσεως.

Ἡ Πανεργατικὴ Συνέλευσις Καβάλλας διαμαρτύρεται διὰ τὴν ἀπαγόρευσιν τῆς πανεργατικῆς συγκεντρώσεως καὶ ζητεῖ τὴν ἄδειαν νὰ συνέλθῃ ἐκ νέου εἰς δημοσίαν συγκέντρωσιν.

Τὸ Ἐμπορικὸν καὶ Βιομηχανικὸν Ἐπιμελητήριον Κερκύρας ζητεῖ τὴν ἀκύρωσιν τῶν ἐπὶ δικτατορίας συναφθεισῶν διαφόρων συμβάσεων ὡς ἐπιζλαβῶν εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν βιομηχανίαν.

Τὸ Περιφερειακὸν Ἐπιμελητήριον Κοζάνης παρακαλεῖ τὴν Κυβέρνησιν νὰ συστήσῃ εἰς τὴν Ἐθν. Τράπεζαν ὅπως διορίσῃ εἰς τὰ κεντρικώτερα ὑποκαταστήματά της τριμελεῖς Ἐπιτροπὰς πρὸς διακανονισμὸν τῶν δικαιούχων δανειστῶν τῶν ἀπελθόντων Τούρκων κτηματιῶν.

Ὁ Ἐμπορικὸς κόσμος Καρπενησίου διαμαρτύρεται κατὰ τοῦ καταθλιπτικοῦ φόρου ἐπιτηδεύματος.

Οἱ ἐν Λέσβῳ Ἕλληνες ἐκ Τουρκίας διαμαρτύρονται διὰ τὴν ἐγκατάλειψίν των ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως καὶ ζητοῦσι νὰ ἀποζημιωθῶσιν.

Διάφοροι Σύλλογοι Ἄρτης διαμαρτύρονται κατὰ τῶν μελετωμένων αὐξήσεων τοῦ ἑνοικίου οἰκιῶν καὶ καταστημάτων.

Οἱ σπουδασταὶ τῶν προπαρασκευαστικῶν Σχολῶν Τ.Τ.Τ. παρακαλοῦσι νὰ περιληφθῶσιν εἰς τὸ κατατεθὲν νομοσχέδιον περὶ χορηγήσεως ἀναστολῶν.

Ὁ κ. ***Γ. Καφαντάρης*** (Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν) ὑποβάλλει νομοσχέδιον «περὶ ἐγκρίσεως δαπάνης πρὸς ἐκτέλεσιν ἐπισκευῶν τοῦ κτιρίου τοῦ Ὑπουργείου τῶν Οἰκονομικῶν».

Οἱ κ. κ. ***Δ. Ζυμάρης, Α. Πιέρρης*** καὶ ***Ι. Θεοτόκης*** ὑποβάλλουσι σχέδιον ψηφίσματος «περὶ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως διατάξεών τινων τῶν νόμων ΔΝΒ' τοῦ 1912

υπ' αριθ. 423 του 1914, υπ' αριθ. 1148 του 1919 και 2643 του 1921.

Οί κ. κ. **Κ. Καλκάνης, Π. Μπούτος, Α. Ἀποστολίδης, Σ. Γάτος, Ι. Σπετσιώτης, Α. Ἔξαρχος** και κ.λπ. υποβάλλουσι τροπολογίαν επί του νομοσχεδίου «περί εγγραφής και εξετάσεων φοιτητών του Πανεπιστημίου Αθηνών».

Ο κ. **Θ. Παπαστρατής** υποβάλλει τροπολογίαν επί του σχεδίου ψηφίσματος «περί ανακαταθέσεως και υποδιδασμού λειτουργών της μέσης και δημοτικής εκπαιδεύσεως».

Εισέρχεται είτα ή Βουλή εις την

Ἡμερησίαν Διάταξιν
της Νομοθετικής Ἐργασίας

Αναβάλλεται ή επί του άρθρου 17 του Συντάγματος ψηφοφορία.

Επί του άρθρου 23 ο κ. **Σ. Σωτηριάδης** λέγει ότι, και εν Γερμανία ακόμη όπου εψηφίσθησαν αί περί προστασίας των πολυμελών οικογενειών διατάξεις προεκάλεσαν πλείστας επικρίσεις, δεν υπάρχει επομένως ανάγκη, να μεταλάβωμεν την κρατούσαν τάξιν και ν' ασχολούμεθα με φιλολογίαν παρομοίαν προς την καθιερουμένην διά του άρθρου 23. Και ή διάταξις ακόμη περί μητρότητος είνε επικίνδυνος, διότι περί ποίας μητρότητος πρόκειται; Πρόκειται περί της εξωγάμου τοιαύτης; Φρονεί ότι τουλάχιστον ή τελευταία παράγραφος οφείλει να απαλειφθή, διότι δεν έχει κανέν νόημα.

Ο κ. **Α. Παπαναστασίου** (Υπουργός της Γεωργίας) παρατηρεί, ότι δεν πρόκειται περί απλής φιλολογίας, διότι υπάρχουν περιστάσεις καθ' ας το Κράτος μέχρι τούδε δεν λαμβάνει υπ' όψει τα βάρη των ανθρώπων, οί οποίοι έχουν πολυμελείς οικογενείας· τοιαύτα π. χ. είνε τα φορολογικά βάρη. Όσον αφορά την μητρότητα, λέγει ότι ή διάταξις αφορά και τας εγγάμους μητέρας.

Σ. Σωτηριάδης και από τού εξάγεται αυτό.

Α. Παπαναστασίου (Υπουργός της Γεωργίας) όταν ο νόμος λέγει ότι εφ' ωρισμένον χρόνον προ της εγκυμοσύνης ή μετ' αυτήν αί εργάτιδες δεν επιτρέπεται να εργασθώσιν ο δε εργοδότης οφείλει να τας πληρώνη, ή διάταξις αύτη δεν προστατεύει την μητρότητα γενικώς; Ούτε είναι δυνατόν να λεχθή ότι προάγεται ή ανηθικότης, όταν ο πατήρ εξ εξωγάμων σχέσεων υποχρεωθή να συντηρή το τέκνον του.

Ο κ. **Σ. Σωτηριάδης** λέγει ότι προάγεται ή ανηθικότης όταν ο Υπουργός υποχρεούται να ενισχύη τας εξ εξωγάμου σχέσεως μητέρας.

Ο κ. **Α. Παπαναστασίου** (Υπουργός της Γεωργίας) ερωτά, αν ο κ. βουλευτής είνε Υπουργός και τω παρουσιασθή μία τοιαύτη περίπτωσις τι θα κάμη.

Ο κ. **Σ. Σωτηριάδης** απαντά, ότι θα απολύση την υπάλληλον εκείνην.

Ο κ. **Α. Παπαναστασίου** (Υπουργός της Γεωργίας) λέγει ότι, σεβόμενος την ιερότητα της μητρότητος και γνωρίζων πώς εξαπατώνται άθώα πλάσματα, δεν θα απολύση την υπάλληλον.

Ο κ. **Ε. Φωτάκης** αναλύων το άρθρον εύρίσκει, ότι δεν ειστάγει τούτο καινά δαιμόνια. Θέτον απλήν αρχήν κατευθυντήριον διά τον νομοθέτην προς εξύψωσιν του θεσμού του γάμου. Όσον αφορά την προστασίαν της μητρότητος λαμβανομένου υπ' όψιν ότι, από πολλού ανεγνωρίσθη ότι ειμεθα καθυστερημένοι εν σχέσει προς την προστασίαν των εξωγάμων τέκνων, διά της διατάξεως, ή οποία είνε εξόχως ανθρωπιστική, δίδεται πάλιν εις τον νομοθέτην ή ώθησις και ή υποχρέωσις να εξισώση υπό έποψιν προστατευτικήν τα ρυσικά τέκνα προς τα νόμιμα, και δεν πρέπει να υπάρχη δισταγμός προς υιοθέτησίν της. Και ή διάταξις εξ άλλου της ιδιαιτέρας προστασίας των πολυμελών οικογενειών απήκησε καλώς εις όλην την κοινωνίαν, είνε δε θεσπισμένη και εις άλλο μάλλον πολιτισμένον κράτος. Καταλήγων κηρύσσεται υπέρ της παραμονής του άρθρου, όπερ οφείλει άθικτον να φυλαχθή.

Ο κ. **Γ. Γεωργιάδης** τολμά, λέγει, να υπερασπισθή της διατάξεως, διότι διά της προστασίας της μητρότητος αποτίομεν σεβασμόν προς την φυσικήν λειτουργίαν της γυναικός. Η μητρότης επεξετάθη εις όλα τα Κράτη όχι μόνον διά θεσμών νομικών, αλλ' εκ μιας αναποδράστου ανάγκης και το γεγονός τούτο οφείλομεν να αντιμετωπίσωμεν. Επιπολάζει δε τούτο εις τας εργατικάς τάξεις. Τοιαύτην ανάγκην αντιμετώπισεν και το Ρουμανικόν Σύνταγμα, το οποίον ανέγραψε την διάταξιν, διότι αί κοινωνικαί εκείναι τάξεις, διά λόγους οικονομικούς δεν δύνανται να συνάψουν γάμους. Εξ λόγως λοιπόν και ενταύθα, όπου εν μικρογραφία εις τας ιδίας τάξεις έχει έκτασιν ή κατάστασις αυτή της τεκνοποιήσεως άνευ νομίμου γάμου, είμεθα υποχρεωμένοι να προστατεύσωμεν την μητρότητα· καλώς δε ανεγράφη εις το Σύνταγμα ή σχετική διάταξις. Εάν δεν αναγνωρίσωμεν το δικαίωμα της Συνταγματικής προστασίας της μητρότητος τότε κατ' ανάγκην, προκειμένου περί άπόρων γυναικών, θα καταλήξωμεν να υποστηρίζωμεν το δικαίωμα της εκτρώσεως, όπως τοιούτον τι συζητείται ήδη εις τους βορείους λαούς, καταλήγων κηρύσσεται υπέρ της παραμονής του άρθρου ως έχει.

Ο κ. **Α. Παπαναστασίου** (Υπουργός της Γεωργίας) δηλοί ότι ή διάταξις περί μητρότητος είνε γενική προστατευτική της μητρότητος εξ οιασδήποτε σχέσεως πηγαζούσης.

Ο κ. **Χ. Λαδάς** λέγει ότι οί λόγοι οίτινες ανερέθησαν ως δικαιολογητικοί της αναγραφής της διατάξεως περί μητρότητος είνε εντελώς ξένοι διά την πατρίδα μας. Αντικρούων την διάταξιν ταύτην λέγει ότι δεν πρέπει να δίδωμεν λαβήν εις εκθιασμούς παρά των δήθεν παθουσών, όπως μέ τον νόμον «περί αποπλανήσεως κ.λπ.» του οποίου εγένετο τοιαύτη καταστρατήγησις ώστε να έχωμεν πλέον αποπλανημένους νέους και όχι νεάνιδας. Ούδείς λόγος συντρέχει αναγραφής συνταγματικής διατάξεως διά την περίπτωσιν περί ής ή διάταξις περί μητρότητος, διότι δεν γνωρίζομεν ποίου θα καταλήξωμεν. Ούδείς εσκέφθη εξ άλλου να μη προστατευθή ή μητρότης, αλλ' όμοδία προς τούτο είνε ή νομοθετική εξουσία. Καταλήγων κηρύσσεται υπέρ των δύο πρώτων παραγράφων του άρθρου και διαγραφής της τελευταίας.

Ο κ. **Β. Μεϊμαράκης** λέγει ότι διά της τρίτης παραγράφου του άρθρου τορπιλλίζεται ο νόμιμος γάμος, ον κηρύσσομεν προστατεύσιμον διά των δύο πρώτων παραγράφων. Συνεπώς νομίζει ότι είνε διαγραπτέα αύτη, λαμβανομένης υπ' όψιν και της ηθικής εκλύσεως ήτις μεταπολεμικώς επηκολούθησεν. Όσον αφορά την προστασίαν των πολυμελών οικογενειών συμφωνεί υπέρ της προστασίας αυτών, αλλά ή λέξις οφείλει να αντικατασταθή διά της λέξεως «πολύτεκνοι» και όχι «πολυμελείς».

Ο κ. **Γ. Καντιάνης** επικρίνει την τακτικήν ην ακολουθούμεν, εκ μιμήσεως ξένων συνταγμάτων συτσωρεύοντες διάφορα αντικείμενα νομοθετ. περιεχομένου εις το Σύνταγμα. Όσον αφορά, λέγει, την συζητουμένην περί μητρότητος διάταξιν, πολύ ορθώς ελέχθη ότι ψηριζομένη θα δημιουργήση εκθικαστάς και τίποτε άλλο. Ενώ εξ άλλου όσον αφορά την πρώτην διάταξιν περί γάμου ουδεμία ανάγκη υπάρχει να αναγραφή αύτη εις το Σύνταγμα, διότι όταν υπάρξη ανάγκη δυνάμεθα να το κάμωμεν διά νόμου, όπως το ίδιον δυνάμεθα να κάμωμεν και διά την προστασίαν των πολυμελών οικογενειών. Συνεχίζων αποκαλεί προστασίαν της πορνείας την διάταξιν περί προστασίας της μητρότητος και καταλήγων κηρύσσεται υπέρ της παντελούς διαγραφής του άρθρου, διότι ούδέποτε παρουσιασθούν ανάγκαι διευθετητέαι θα δύναται ή νομοθετική εξουσία να τας ρυθμίση.

Ο κ. **Ν. Μπακόπουλος** διαμαρτύρεται κατ' αρχάς διά τα λεχθέντα ότι ασυνείδητον ανεθμα μιμήσεως ήγαγεν την Επιτροπήν να αναγράψη εις το Σύνταγμα το συζητούμενον άρθρον. Δεν δύναται λέγει να μη εκφράση την έκπληξίν του διά την αιτίασιν, καθ' ην κακώς ανεγράφη ή διάταξις εφ' όσον δεν την είχον τα άλλα παλαιά Συντάγματα, διότι τότε θα παρετήρει ή αναθεώρησις, ή οποία προϋποθέτει έλλείψεις. Ελέχθη ότι ή διάταξις είνε μίμησις εκ 3 ξένων Συνταγμάτων, αλλά εφ' όσον πρόκειται περί Συνταγμάτων Κρατών μάλλον ημών προηγμένων ή μίμησις είνε άξία επιδοκιμασίας. Εξετάζων είτα αν υπάρχη εν Ελλάδι ανάγκη επιθάλλουσα την θέσπισιν της διατάξεως, εύρίσκει ότι ή κοινωνική κατάστασις και των τριών σχέσεων περί ων διαλαμβάνει ή διάταξις χρήζει κρατικής προστασίας, και παράδειγμα είναι ο γάμος μεταξύ μη υγιών ανθρώπων, διά τους οποίους δεν υπάρχει αμφιβολία ότι πρέπει ο νόμος να λάθη πρόνοιαν κατευθυνόμενος από την Συνταγματικήν διάταξιν. Ως προς την διάταξιν περί προστασίας της πολυτέκνου οικογενείας, ουδεμία δύναται λέγει να υπάρξη αμφιβολία ότι ή διάταξις είνε επιδεθλημένη αφού και άνευ νόμου έχομεν εκδηλώσεις κοινωνικάς της προστασίας της πολυτεκνίας. Αλλά καθ' άλλη διάταξις περί προστασίας της μητρότητος είνε φανερόν ότι θέτει φραγμούς εις πάσαν έκλυσιν των ηθών, διότι πας άνηρ ερχόμενος εις σχέσεις μετά οιασδήποτε γυναικός θα έχει υπ' όψιν του και τας συνεπείας. Εάν εις τας σχέσεις ταύτας το πταίσμα βαρύνει περισσότερον τον άνδρα ή την γυναίκα τούτο είνε ζήτημα ποινικής ευθύνης. Ημείς οφείλομεν να λάθωμεν υπ' όψιν άν τέκνα ελθόντα εις το φως εξ οιασδήποτε αιτίας, πρέπει να μείνουν απροστάτευτα παρά του Κράτους, και καταλήγωμεν να τα κηρύξωμεν προστατεύσιμα και διά τούτο καθιερώσαμεν γενικάς αρχάς εις το Σύνταγμα επί τη βάσει των οποίων θα οδηγηθή ο νομοθέτης. Και από τας αρχάς της γενικότητος των διατάξεων τούτων πρέπει να κρίνη ή Βουλή άν αί σχέσεις αυταί είνε άξιαι να απασχολήσουν και την Συνταγματικήν εξουσίαν και τον νομοθέτην.

Ο κ. **Ν. Καμπάνης** λέγει ότι, το θέμα σχεδόν είναι εξηντλημένον κατόπιν των αγορεύτεων των προλαληπάντων. Άλλως τε το θέμα εξητάσθη και εις την Συνταγματικήν επιτροπήν ένθα συνεζητήθη το άρθρον ως είχεν εν τω Συντάγματι, μετερρυθμίσθη δε κατόπιν πολλών συζητήσεων διότι παρετηρήθη ότι ο γάμος και ή μητρότης, ή εξώγαμος δηλαδή σχέσις άνδρος και γυναικός, έτίθεντο εις την αυτήν γραμμήν και έτύγχανον της αυτής προστασίας.

Ο κ. **Ν. Μπακόπουλος** παρατηρεί ότι διά του Συντάγματος έτύγχανον μέν προστασίας ο γάμος και ή μητρότης αλλ' ουχί της αυτής.

Ο κ. **Ν. Καμπάνης** συνεχίζων λέγει ότι επ' αυτού έγένετο συζήτησις εν τη επιτροπή και εδέχθη ή πλειοψηφία αυτής ότι δεν είναι δυνατόν ή μητρότης να τυγχάνη προστασίας. Φρονεί ότι αυτά είναι ζητήματα νομοθετικής προνοίας αναλόγως της κοινωνικής καταστάσεως. Έχομεν λέγει, εις τας δημοσίας υπηρεσίας πληθύν νεανίδων και εάν αί νεάνιδες αύται έχουσι προφανή τα σημεία της μητρότητος δεν θα δύναται ή διοίκησις να τας απολύση επί αναξιοπρεπή διαγωγή διότι ή μητρότης θα προστατεύεται υπό του Συντάγματος.

Α. Παπαναστασίου (Υπουργός της Γεωργίας). ή ερμηνεία την οποίαν δίδετέ είναι ως εάν μία γυνή φέρουσα τα σημεία της μητρότητος και διαπράξασα εν έγκλημα φόνου να μη δύναται να καταδικασθή.

Ν. Καμπάνης. Δεν είναι το ίδιον πράγμα. Αναφερόμενος είτα εις το επιχείρημα του κ. Μπακοπούλου ότι ή μητρότης πρέπει να προστατευθή, λέγει ότι θα ήτο δυνατόν να συγχωρηθώσιν διά το όλίσθημα αυτό αί γυναίκες αί έχουσαι άμεσον οικονομικήν ανάγκην, αλλά δεν δύνανται να συγχωρηθώσιν αί υπάλληλοι, αίτινες μισθοδοτούνται και συνεπώς δύνανται να ζήσωσιν διά της τιμίας εργασίας των. Εάν λοιπόν παραμείνη ή διάταξις αύτη εν τω άρθρω πρέπει να γίνη δήλωσις ότι δεν άφορα τας υπαλλήλους. Συνεχίζων, λέγει ότι είναι σοβαρώτατος ο κοινωνικός κίνδυνος εκ της προστασίας της μητρότητος. Άλλο είναι ή προστασία των νόθων τέκνων άτινα πράγματι οφείλομεν να τα προστατεύσωμεν. Η ιστορική εξέλιξις της Ελλάδος βασίζεται πρό παντός επί της οικογενείας, της πατρίδος και της θρησκείας, αί οποίαι είναι έννοιαι συνυφασμέναι, πρέπει συνεπώς να ζήσωμεν με τας ωραίας παραδόσεις μας εξελισσόμενοι κανονικώς προς τας νεωτέρας ιδέας.

Ο κ. **Δ. Μπαμπάκος** λέγει ότι ή Συνταγματική Επιτροπή όταν ησχολήθη με την διάταξιν περί προστασίας της μητρότητος ησθάνθη βαθείαν ανακούρισιν εύρεθείσα προ θεσμού πλήρους ηθικής αξίας, οίος ο υπό κρίσιν. Πρόκειται λέγει, τω όντι περί προστασίας, όχι της πορνείας, ως παρατόλμως υπό τινων υπεστηρίχθη, αλλά προστασίας της ιεράς εννοίας της μητρότητος ή υπέρ ής μέριμνα απoτελεί υποχρέωσιν Πολιτείας αξίας της αποστολής της. Ουδένα διαφεύγει ή χαλάρωσις των ηθών. Τα αδικήματα των εκτρώσεων και των εκθέσεων έμφανίζουν πληγάς χαινούσας. Τα κακά αυτά ασφαλώς θα περιορίση ή νόμιμος προστασία της μητρός, ή οποία θα γνωρίζη ότι θα τύχη ή μητρότης της περιθάλψεως και μερίμνης και όχι της αναλγησίας και της αδιαφορίας. Την έκτασιν της προστασίας ταύτης θα καθορίση βεβαίως ο νόμος. Η υπό του Συντάγματος προς την νομοθεσίαν υπόδειξις είνε τι το σκοπιμώτατον. Η δ' επί τη βάσει της κατευθύνσεως αυτής δράσις της νομοθεσίας του μέλλοντος θα εμφανίση εκδήλωσιν του πολιτισμού της Νώρας.

Ο κ. **Β. Αλεξάτος** λέγει ότι ευθύς εξ αρχής είναι υπέρ της διαγραφής της διατάξεως, διότι δικβλέπει μίαν αντίφασιν νομικήν. Το Σύνταγμα προστατεύει την μητρότητα και την θρησκείαν, και εφόσον ζώμεν υπό τας συνθήκας της ελληνικής κοινωνίας δεν δυνάμεθα ν' αποστώμεν των διατάξεων τας οποίας έθέσπισεν ή Εκκλησία, και ή Εκκλησία έθέσπισε τον γάμον ως θεσμόν άξιον προστασίας. Αναφερόμενος εις τα λεχθέντα υπό του κ. Γεωργιάδου, σχετικώς με τα Αγγλία γενόμενα, λέγει ότι ο Αγγλικός λαός εγκαίρως αντιληφθείς τα πράγματα τα μετέβαλεν. Η διάταξις όμως αύτη υπάρχει και εις το Γερμανικόν Σύνταγμα, αλλά εκεί το άρθρον δεν ώμιλεί μόνον περί του γάμου και της μητρότητος, αλλά περί του όλου οικογενειακού βίου των Γερμανών, και το Σύνταγμα εκείνο εψηφίσθη υπό σοσιαλιστικών καθεστώς. Δεν φρονεί ότι ή διάταξις αύτη θα ώθήση τας γυναίκας εις αθεμίτους σχέσεις, διότι τα πλείστα των εκθέτων δεν προέρχονται από τα κατώτερα κοινωνικά στρώματα αλλά από τα ανώτερα, ή δε γυνή, ή εκθέτουσα το τέκνον της, το εκθέτει όχι φοβουμένη πώς θα το ζήση, αλλά φοβουμένη μήπως εύρεθή απέναντι πιστολίου. Καταλήγων λέγει ότι διά την ιστορίαν και τα ήθη μας και διά την εποχήν εις ην εύρισκόμεθα δεν πρέπει να τεθή ή διάταξις αύτη εις το Σύνταμα,

Ο κ. **Κ. Καλκάνης** λέγει ότι είναι εναντίον πάσης νεωτεριστικής διατάξεως, αλλά νομίζει ότι ή διάταξις αύτη έχει έδαφος έφαρμογής, και ο λόγος είναι διότι μέχρι σήμερον παρέστημεν προ αδρανείας της νομοθετ. εξουσίας εις το ζήτημα των νόθων και των δυστυχών βρεφών, άτινα ρίπτονται εις τους δρόμους και τους αχετούς. Και εφ' όσον εύρισκόμεθα προ αυτής της καταστάσεως πρέπει να τεθή ή Συνταγματική αύτη διάταξις.

Ο κ. **Α. Μέρος**. Ελέχθη, λέγει, ότι ένα κύμα ανηθικότητος εκάλυψε την χώραν αλλ' εν συμβαίνει το τοιούτον εις τα μεγάλα αστικά κέντρα ο αγροτικός πληθυσμός είνε αμόλυντος και διαμαρτύρεται ως αντιπρόσωπος της ύγιούς αγροτικής τάξεως.

Ο κ. **Δ. Μπαμπάκος** παρατηρεί ότι αυτός τουλάχιστον δεν είπεν ότι το Κράτος εύρίσκεται εν αποσυνθέσει, αλλά ότι δεν διανύομεν περίοδον χαλαρώσεως των ηθών εκδηλον. Δεν

ὠφελούμεθα ἀποκρύπτοντες τὴν πραγματικότητα. Ὁ ἀναγινώσκων καθ' ἑκάστην τὰς ἐκθέσεις τῶν βρεφῶν εἰς τὰ ἀστυνομικὰ δελτία ἀς ἐξαγάγῃ τὰ συμπεράσματα.

Κηρύσσεται μετὰ τοῦτο ἡ συζήτησις ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 23 περαιωμένη.

Γίνονται δι' ἀναστάσεως δεκταὶ αἱ δύο πρῶται παραγράφοι του ἄρθρου 23. ἔχουσαι οὕτω :

« Ὁ γάμος, ὡς θεμέλιον τοῦ οἰκογενειακοῦ βίου καὶ τῆς συντηρήσεως καὶ προαγωγῆς τοῦ Ἔθνους, διατελεῖ ὑπὸ τὴν ἰδιαιτέραν προστασίαν τοῦ Κράτους.

Πολυμελεῖς οἰκογένειαι δικαιοῦνται εἰδικῆς μερίμνης.

Ἐπὶ τῆς 3ης παραγράφου καθ' ἣν «ἡ μητρότης ἀπολαύει τῆς προστασίας τοῦ Κράτους» ὁ κ. **Πρόεδρος** λέγει, ὅτι ὑπεβλήθη πρότασις περὶ ψηφοφορίας δι' ὀνομαστικῆς κλήσεως.

Προκειμένου νὰ διεξαχθῇ ἡ ψηφοφορία αὕτη καλοῦνται ὡς ψηφολέκται οἱ βουλευταὶ κ. κ. **Β. Μεϊμαράκης** καὶ **Δ. Μπαμπάκος** ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν τῶν ὁποίων ἄρχεται ἡ δι' ὀνομαστικῆς, κλήσεως ψηφοφορία τοῦ ζητήματος τεθέντος οὕτω:

Οἱ δεχόμενοι τὴν διαγραφὴν τῆς παραγράφου ταύτης λέγουσι «ναὶ» οἱ δὲ μὴ δεχόμενοι αὐτὴν λέγουσιν «ὄχι».

Περατωθείσης τῆς ψηφοφορίας καὶ γενομένης τῆς διαλογῆς προέκυψε τὸ ἑξῆς ἀποτέλεσμα.

Ἐψηφοφόρησαν ἐν ὅλῳ 165

Εἶπον ναὶ 83

Εἶπον ὄχι 82

κατὰ τὸ παρατιθέμενον πρωτόκολλον.

Κ. Ἀγγελόπουλος ..... Ν
Ν. Ἀμηρᾶς .....
Μιχ. Ἀργυρόπουλος .... Ο
Χαρ. Βοζίκης .....
Γ. Γεωργιάδης ..... Ο
Κ. Δεμερτζῆς ..... Ν
Α. Δουλγερίδης .....
Γ. Ἐμπειρῖκος ..... Ο
Ἐμ. Ἐμμανουηλίδης .....
Ἰωάν. Καλογερᾶς ..... Ο
Ν. Κρανιωτάκης .....
Θ. Νικολούδης .....
Χρ. Λαδᾶς ..... Ν
Γ. Μερκούρης .....
Δ. Μπαμπάκος ..... Ο
Ἰωάν. Ράλλης ..... Ν
Ἀντ. Στρατηγόπουλος.... Ο
Π. Τσιτσεκλῆς ..... Ν
Γ. Ἀθανασιάδης .....
Γ. Ἀλεξανδρόπουλος .....
Γ. Καλαντζόπουλος .... Ν
Ι. Καναβός .....
Δ. Κατσάνος ..... Ν
Γ. Καφαντάρης .....
Ἰωάν. Νικολίτσας ..... Ν
Ἰωάν. Παπαιωάννου .....
Σπυρ. Τρικούπης .....
Γ. Τσακανίκας ..... Ο
Ἰωάν. Τσιγκόλης .....
Α. Γρηγοριάδης ..... Ο
Φ. Δημάδης ..... Ν
Γ. Παπαπαράσχος .....
Α. Χατζηνώτας ..... Ν
Ἀπ. Ζούζουλας ..... Ν

Σπυρ. Ἠλιόπουλος .... Ν
Γ. Καρπετόπουλος ..... Ν
Γ. Μηναΐος .....
Ι. Μουντζουρίδης .....
Η. Πετρίδης ..... Ν
Σπ. Στάης ..... Ν
Π. Τσαλδάρης .....
Κ. Τσαδάρης .....
Ἀθ. Χριστόπουλος ..... Ν
Ἠλίας Ἀποσκίτης .....
Θ. Γρηγορίου ..... Ν
Γ. Μπακόπουλος ..... Ν
Ν. Μπακόπουλος ..... Ο
Δ. Πλαπούτας .....
Θεόδ. Τουρκοβασίλης ....
Α. Τροχάνης .....
Ν. Τριανταφυλλάκος .....
Σπυρ. Τσακόπουλος .... Ν
Ν. Ἀνδρεαδάκης .....
Ἰωάν. Κίνιας ..... Ν
Λουκ. Κουτσοπέταλος .. Ο
Μ. Μαντᾶς ..... Ν
Γεώργ. Μικρὸς ..... Ο
Η. Νικολαΐδης ..... Ν
Γεώργ. Πεσματζόγλου .....
Α. Ἀγγελόπουλος .....
Τ. Ἀνναστασίου ..... Ν
Κ. Γκότσης .....
Κ. Γόντικας ..... Ν
Ἰωάν. Γιαννόπουλος .....
Α. Μάρκου .....
Ἀνδρ. Μιχαλακόπουλος.. .....
Δ. Μπούκουρας ..... Ν
Σ. Πολυζωγόπουλος .....

Β. Κανακάρης Ρούφος .....
Βασίλ. Σαγιᾶς ..... Ο
Ἀνδρ. Στεφανόπουλος .. Ν
Ι. Σισίνης .....
Δ. Στεφανόπουλος .....
Γ. Βοραζάνης .....
Κ. Γεωργαντόπουλος .....
Γ. Ζερβὸς .....
Α. Θεοδωρίδης ..... Ο
Κ. Κωνσταντινίδης .....
Α. Λαμπρινίδης .....
Κ. Ὀρφανὸς ..... Ο
Ν. Πανταζίδης ..... Ο
Χ. Παπάζογλου .....
Α. Παππαπαναγιώτου .. Ο
Α. Χαΐνογλου .....
Β. Χατζηλίας ..... Ο
Κ. Βλαχοθανάσης .....
Ι. Βογιατζῆς ..... Ν
Θ. Κακαρᾶς .....
Σ. Οἰκονομίδης .....
Θ. Παππαστρατῆς ..... Ο
Η. Χατζηπάνος ..... Ο
Δ. Βοῦλτζος ..... Ν
Θ. Γοῦσκος ..... Ο
Ν. Κολυβᾶς .....
Ἐρμ. Λούντζης.....
Ἀντ. Γαλανάκης ..... Ν
Γ. Κοκινάκης ..... Ο
Γ. Μαρῆς .....
Β. Μεϊμαράκης ..... Ν
Ι. Περδικογιάννης .....
Κ. Πολυχρονάκης ..... Ο
Γ. Φραγκουδάκης .....
Δημ. Ἀμπατζόπουλος ....
Ι. Ι. Ἄμποτ ..... Ν
Θ. Ἀνδρεάδης .....
Ἀλ. Βουτυρᾶς ..... Ο
Ζ. Βεντούρας ..... Ο
Ν. Δαρβέρης .....
Δ. Εὐθυμιάδης..... Ο
Μ. Θεοδωρίδης ..... Ν
Α. Ἰασωνίδης ..... Ο
Δ. Κάκαβος .....
Ι. Καυταντζόγλου ..... Ν
Μ. Κύρκος .....
Α. Κυβετὸς .....
Μεντὲς Ἀλὸ Μεσατζῆς .. Ο
Κ. Μουζενίδης ..... Ο
Κ. Μιττᾶκος .....
Ἀλ. Παπαναστασίου .... Ο
Γρ. Παππανικολάου .... Ο
Σταμ. Παππᾶζης .....
Φ. Παππαγεωργίου .... Ν
Ἰσαὰκ Ἀβραὰμ Σιακῆ.. Ν
Σολὰν Μπουχὰρ Δαυΐδ.. Ο
Γ. Χατζηγεωργίου ....Ν
Μ. Γούδας .....
Ἀλ. Μελᾶς ..... Ο
Δ. Μπότσαρης ..... Ο
Ἀλ. Μυλωνᾶς ..... Ο
Σπυρ. Χασιώτης ..... Ο
Χ. Χρηστοβασίλης .... Ν
Ἀλκ. Λούκας .....
Γ. Ἐξηντάρης ..... Ο
Αὔγ. Θεολογίτης ..... Ο
Σ. Καραγεώργης .....

Σπ. Νικολαΐδης ..... Ο
Α. Παππαδᾶτος .....
Ε. Σταυρίδης .....
Ι. Τσονταρίδης..... Ο
Εὐθύμ. Βελλιανίτης .... Ν
Δ. Ζερβὸς ..... Ν
Ἰωάν. Θεοτόκης ..... Ν
Σπυρ. Παϊπέτης ..... Ν
Α. Πιέρρης ..... Ν
Β. Ἀλεξᾶτος ..... Ν
Ι. Μεταξᾶς .....
Κοσμ. Μπουρμπούλης .. Ν
Α. Φωκᾶς .....
Α. Ἀνδρεάδης ..... Ο
Γ. Βαρβούτης ..... Ο
Α. Ζάχος .....
Γ. Κακουλίδης ..... Ν
Ν. Κουπαροῦσος ..... Ο
Γ. Μπούσιος ..... Ν
Η. Παππαδόπουλος .... Ο
Κωνστ. Ἀλαβᾶνος .....
Δ. Βοκοτόπουλος ..... Ν
Μ. Δερλερὲς ..... Ν
Κ. Ἐμπειρῖκος .....
Η. Εὐριπαιος ..... Ο
Ν. Καμπάνης ..... Ν
Η. Καμπάνης ..... Ν
Περ. Μαζαράκης ..... Ο
Κ. Ναυπλιώτης .....
Θ. Βαρβιτσιώτης .....
Ν. Δ. Κουμάνταρος .... Ν
Η. Παπαδᾶκος .....
Δ. Πετρακᾶκος ..... Ν
Γ. Φικιώρης .....
Α. Ἀποστολίδης .....
Ε. Γκλαβάνης ..... Ο
Α. Εὐφραιμίδης ..... Ν
Β. Ζησιάδης .....
Κωνστ. Θέος .....
Ἀλ. Ἰωαννίδης ..... Ν
Δ. Καζάκης .....
Δ. Καρτάλης .....
Ἀνδρ. Κόρακας .....
Σ. Μάξιμος ..... Ο
Α. Μέρος ..... Ο
Κ. Σπυρίδης ..... Ν
Ν. Κοθρῆς..... Ν
Ροῦσσος Κούνδουρος .. Ο
Ε. Μοδάτσος ..... Ν
Α. Γαληνὸς ..... Ο
Γ. Θεοδοσιάδης .....
Γ. Καλδῆς ..... Ο
Β. Καραπαναγιώτης .... Ο
Σ. Κρητικᾶς .....
Γ. Λαζανᾶς .....
Μ. Λαΐλιος ..... Ν
Γ. Παπανδρέου .....
Δ. Σάλτας ..... Ο
Κ. Σῖμος ..... Ο
Η. Ἀντωναρόπουλος ....
Γ. Καντιάνης ..... Ν
Α. Ἐμπ. Κουμουνδοῦρος Ν
Η. Μερλόπουλος ..... Ν
Α. Μισυρλῆς ..... Ν
Φ. Μοσχοβίτας ..... Ν
Δ. Μπενάκης .....
Η. Μποῦτος .. ..Ν

Π. Σάκκας ..... Ν
Ε. Φεσᾶς ..... Ν
Ἰωάν. Βατίστας ..... Ν
Η. Διαμαντόπουλος .... Ο
Ἐμ. Μαχαίρας ..... Ο
Γ. Προυκάκης ..... Ο
Γ. Σακαλῆς .....
Σ. Σιμενογλου ..... Ν
Δ. Σκυλίτσης ..... Ν
Ἰωάν. Σπετσιώτης ..... Ν
Γ. Στρῖγκος .....
Σωτ. Σωτηριάδης ..... Ν
Θ. Μαγκριώτης .....
Κ. Μαζαράκης ..... Ο
Γρ. Τηλεκίδης .....
Θ. Χρυσοβέργης .....
Α. Βαλαωρίτης ..... Ν
Γ. Μπανιᾶς .....
Α. Τσιῶκος ..... Ο
Θ. Χαβίνης ..... Ο
Κ. Καλκάνης ..... Ο
Μ. Τσαρλαμπᾶς .....
Β. Σκουλᾶς ..... Ν
Ε. Φωτάκης ..... Ο
Χασὰν Ἀγᾶ Ζαδὲ Μουσταφᾶ .....
Ἀν. Μπακάλμπασης .... Ο
Χαβοὺζ - Ὀσμὰν (Ἀλῆ Γκαλὴπ)..... Ο
Συυκρῆ- Μαμοὺτ- Ογλοῦ Ο
Ζαδὲ Φεχμῆ Χασὰν βέη ..
Κ. Τελωνίδης .....
Ἀθ. Σινόκας ..... Ο
Νικόλ. Βλιᾶμος ..... Ο
Σ. Μανταφούνης ..... Ν
Θεμ. Σοφούλης .....
Ἐμ. Χατζηδάκης ..... Ν
Π. Ἀλεξίδης.....
Α. Ἀργυρὸς .....
Δ. Δούκας .....
Α. Λαζαρίδης .....
Ν. Μανούσης ..... Ν
Ν. Τερζόγλου .....

Δημ. Φλωριᾶς .....
Π. Μπούμπουλης ..... Ν
Κ. Πετσάλης ..... Ο
Χρ. Ἀλαμανῆς .....
Σ. Ἀλεξιάδης .....
Περ. Ἀλεξανδρῆς .....
Ἀδὰμ Ἔξαρχος ..... Ο
Ε. Ζούκας ..... Ο
Γ. Σίδερης ..... Ο
Σ. Ταλιαδοῦρος .....
Σωτ. Χατζηγάκης .....
Φ. Χρηστοδήμος .....
Α. Ψάρρας ..... Ν
Ι. Μάνος .....
Ἀθ. Μιαούλης .....
Α. Σαμτούρης ..... Ο
Ν. Βελέντζας ..... Ν
Σ. Γάτος ..... Ν
Ἰωάν. Εὐταξίας .....
Σπυρ. Κρεμεζῆς ..... Ο
Εὐστ. Μαλαμίδας .....
Χ. Στεργιόπουλος .....
Ι. Τζίβας ..... Ν
Θαλῆς Τσιριμῶκος .... Ν
Δ. Χατζῶσκος ..... Ν
Ι. Βαλαλᾶς ..... Ο
Φ. Δραγούμης ..... Ο
Ν. Κυριακόπουλος ..... Ο
Σ. Λιούμπης .....
Γ. Μόδης .....
Δ. Τζίμας ..... Ο
Ἀ. Ξανθόπουλος .....
Μ. Βολουδάκης ..... Ο
Α. Μητσοτάκης ..... Ο
Η. Πολυχρονιάδης .....
Γ. Σήφακας ..... Ο
Α. Ἀνδρεάδης ..... Ο
Β. Κουκουρίδης .....
Θ. Πανταζίδης .....
Α. Παχνὸς ..... Ο
Α. Πολεμίδης .....
Ἀλ. Κανάρης .....
Ν. Μαμούνης .....

Γ. Γεωργιάδης ..... Ν
Κ. Δεμερτζῆς ..... Ο
Α. Δουλγερίδης .....
Γ. Ἐμπειρῖκος ..... Ο
Ἐμ. Ἐμμανουηλίδης .. Ν
Ἰωάν. Καλογερᾶς .... Ο
Ν. Κρανιωτάκης .....
Θ. Νικολούδης .....
Χρ. Λαδᾶς ..... Ο
Γ. Μερκούρης .....
Δ. Μπαμπάκος .....
Ἰωάν. Ράλλης ..... Ο
Ἀντ. Στρατηγόπουλος .. Ο
Π. Τσιτσεκλῆς ..... Ο
Γ. Ἀθανασιάδης .....
Γ. Ἀλεξανδρόπουλος .....
Γ. Καλαντζόπουλος .. Ο
Ι. Καναβός ..... Ο
Δ. Κατσάνος ..... Ο
Γ. Καφαντάρης .....
Ἰωάν. Νικολίτσας .. Ο
Ἰωάν. Παπαιωάννου .....
Σπυρ. Τρικούπης .....
Γ. Τσακανίκας .... Ο
Ἰωάν. Τσιγκόλης .....
Α. Γρηγοριάδης .... Ν
Φ. Δημάδης..... Ο
Γ. Παπαπαράσχος .....
Α. Χατζηνώτας .... Ο
Ἠπ. Ζούζουλας ..... Ο
Σπυρ. Ἠλιόπουλος .. Ο
Γ. Καρπετόπουλος .. Ο
Γ. Μηναΐος .....
Ι. Μουντζουρίδης .....
Η. Πετρίδης ..... Ο
Σπ. Στάης ..... Ο
Π. Τσαλδάρης .....
Κ. Τσαλδάρης .....
Ἀθ. Χριστόπουλος .....
Ἠλίας Ἀποσκίτης .....
Θ. Γρηγορίου ..... Ο
Γ. Μπακόπουλος ..... Ο
Ν. Μπακόπουλος ..... Ο
Δ. Πλαπούτας .....
Θεόδ. Τουρκοβασίλης ....
Α. Τροχάνης .....
Ν. Τριανταφυλλάκος .....
Σπυρ. Τσακόπουλος .. Ο
Ν. Ἀνδρεαδάκης .....
Ἰωάν. Κίνιας ..... Ο
Λουκ. Κουτσοπέταλος .. Ο
Μ. Μαντᾶς ..... Ο
Γεώργ. Μικρὸς ..... Ο
Η. Νικολαΐδης ..... Ο
Γεώργ. Πεσματζόγλου.. Ν
Α. Ἀγγελόπουλος ..... Ν
Ἀν. Ἀναστασίου ..... Ν
Κ. Γκότσης .....
Κ. Γόντικας ..... Ο
Ἰωάν. Γιαννόπουλος .....
Α. Μάρκου .....
Ἀνδρ. Μιχαλακόπουλος....
Δ. Μπούκουρας ..... Ο
Σ. Πολυζωγόπουλος.. .....
Β. Κανακάρης Ρούφος .....
Βασίλειος Σαγιᾶς ..... Ν
Ἀνδρ. Στεφανόπουλος .. Ο

Ι. Σισίνης .....
Δ. Στεφανόπουλος .....
Γ. Βοραζάνης .....
Κ. Γεωργαντόπουλος .....
Γ. Ζερβὸς .....
Α. Θεοδωρίδης ..... Ν
Κ. Κωνσταντινίδης .....
Α. Λαμπρινίδης .....
Κ. Ὀρφανὸς ..... Ο
Χ. Πανταζίδης .....
Χ. Παπάζογλου .....
Α. Παππαπαναγιώτου .. Ν
Α. Χαΐνογλου .....
Β. Χατζηλίας ..... Ο
Κ. Βλαχοθανάσης .....
Ι. Βογιατζῆς ..... Ο
Θ. Κακαρᾶς .....
Σ. Οἰκονομίδης ..... Ο
Θ. Παππαστρατῆς .... Ο
Η. Χατζηπάνος ..... Ν
Δ. Βοῦλτζος ..... Ο
Θ. Γοῦσκος ..... Ο
Ν. Κολυβᾶς .....
Ἐμ. Λούντζης .....
Ἀντ. Γαλανάκης .....
Γ. Κοκινάκης ..... Ο
Γ. Μαρῆς .....
Β. Μεϊμαράκης ..... Ο
Ι. Περδικογιάννης .....
Κ. Πολυχρονάκης .....
Γ. Φραγκουδάκης .....
Δημ. Ἀμπατζόπουλος ....
Ι. Ι. Ἄμποτ .....
Θ. Ἀνδρεάδης .....
Ἀλ. Βουτυρᾶς .....
Ζ. Βεντούρας ..... Ν
Ν. Δαρβέρης .....
Δ. Εὐθυμιάδης .....
Μ. Θεοδωρίδης ..... Ο
Δ. Ἰασωνίδης .....
Δ. Κάκαβος .....
Ι. Καυταντζόγλου ..... Ο
Μ. Κύρκος .....
Α. Κυβετὸς .....
Μεντὲς Ἀλὸ Μεσατζῆς Ν
Κ. Μουζενίδης .....
Κ. Μιττᾶκος .....
Ἀλ. Παπαναστασίου .. Ν
Γρ. Παππανικολάου .. Ν
Σταμ. Παππᾶζης .....
Φ. Παππαγεωργίου .... Ο
Ἰσαὰκ Ἀβραὰμ Σιακῆ .. Ν
Δαυΐδ Μπουχὰρ Σολὰν .. Ν
Γ. Χατζηγεωργίου .....
Μ. Γούδας .....
Ἀλ. Μελᾶς..... Ο
Δ. Μπότσαρης .....
Ἀλ. Μυλωνᾶς .....
Σπυρ. Χασιώτης ..... Ν
Χ. Χρηστοβασίλης .... Ο
Ἀλκ. Λούκας .....
Γ. Ἐξηντάρης ..... Ο
Αὔγ. Θεολογίτης .....
Σ. Καραγεώργης .....
Στ. Νικολαΐδης ..... Ν
Α. Παππαδᾶτος .....
Ε. Σταυρίδης .....

Ἐπομένως ἡ περὶ διαγραφῆς τῆς 3ης § πρότασις ἐγένετο ἀποδεκτή.

Προκειμένου μετὰ τοῦτο να διεξαχθῇ ψηφοφορία ἐπὶ τῆς ὑπὸ τοῦ κ. **Γ.Πεσματζόγλου** ὑποβληθείσης τροπολογίας ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 17, καθ' ἣν διαγράφεται ὁλόκληρος ἡ 2α § τοῦ ἄρθρου 17 ἀντ' αὐτῆς δὲ τίθεται ἡ φράσις «θανατικὴ ποινὴ δὲν ἐπιβάλλεται» ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνακοινοῖ ὅτι ὑποβληθείσης σχετικῆς προτάσεως ἡ ψηφοφορία θέλει διεξαχθῇ δι' ὀνοματικῆς κλήσεως.

Καλοῦνται ὡς ψηφολέκται οἱ βουλευταὶ κ. κ. **Γ. Πεσματζόγλου** καὶ **Δ. Κουτσοπέταλος** ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν τῶν ὁποίων ἄρχεται ἡ ψηφοφορία, τοῦ ζητήματος τεθέντος οὕτω: Οἱ δεχόμενοι τὴν τροπολογίαν λέγουσι «ναὶ» οἱ δὲ μὴ δεχόμενοι αὐτὴν λέγουσιν «ὄχι».

Περατωθείσης τῆς ψηφοφορίας καὶ γενομένης τῆς διαλογῆς προέκυψε τὸ ἑξῆς ἀποτέλεσμα.

Ἐψηφοφόρησαν ἐν ὅλῳ 142

Εἶπον ναὶ 42

Εἶπον ὄχι 100

Κατὰ τὸ παρατιθέμενον πρωτόκολλον.

Κ. Ἀγγελόπουλος ..... Ο
Ν. Ἀμηρᾶς .....
Μιχ. Ἀργυρόπουλος ..
Χαρ. Βοζίκης .....

Ι. Τσονταρίδης ......Ο
Εὐθύμ. Βελλιανίτης ....Ο
Δ. Ζερβὸς ....Ο
Ἰωάν. Θεοτόκης ......Ο
Σπυρ. Παϊπέτης ......Ο
Α. Πιέρρης ....Ν
Β. Ἀλεξᾶτος ....Ν
Ι. Μεταξᾶς ....
Κοσμ. Μπουρμπούλης ..Ο
Α. Φωκᾶς ....
Α. Ἀνδρεάδης ....Ν
Γ. Βαρβούτης ....
Α. Ζάχος ....
Γ. Κακουλίδης ....Ο
Ν. Κουπαροῦσος ....
Γ. Μπούσιος ....Ο
Π. Παππαδόπουλος ....Ν
Κωνστ. Ἀλαβᾶνος ....
Δ. Βοκοτόπουλος ....Ο
Μ. Δερλερὲς ....Ο
Κ. Ἐμπειρῖκος ....
Π. Εὐριπαῖος ....Ν
Ν. Καμπάνης ....Ο
Π. Καμπάνης ....Ο
Περ. Μαζαράκης ......Ο
Κ. Ναυπλιώτης ....
Θ. Βαρβιτσιώτης ....
Ν. Δ. Κουμάνταρος ....Ο
Π. Παπαδᾶκος ....
Δ. Πετρακᾶκος ......Ο
Γ. Φικιώρης ....Ν
Α. Ἀποστολίδης ....
Ε. Γκλαβάνης ....
Α. Εὐφραιμίδης ......Ο
Β. Ζησιάδης ....
Κωνστ. Θέος ....
Ἀλ. Ἰωαννίδης ....
Δ. Καζάκης ....
Κ. Καρτάλης ....
Ἀνδρ. Κόρακας ......Ο
Σ. Μάξιμος ....Ν
Α. Μέρος ....
Κ. Σπυρίδης ....
Ν. Κοθρῆς ....Ο
Ροῦσσος Κούνδουρος ..Ν
Ε. Μοδάτσος ....Ο
Α. Γαληνὸς ....
Γ. Θεοδοσιάδης ....
Γ. Καλδῆς ....Ν
Β. Καραπαναγιώτης ....Ο
Σ. Κρητικᾶς ....
Γ. Λαζανᾶς ....Ο
Μ. Λαίλιος ....Ν
Γ. Παπανδρέου ....
Δ. Σάλτας ....Ν
Κ. Σῖμος ....Ν
Π. Ἀντωναρόπουλος ....
Γ. Καντιάνης ......Ο
Α. Ἐμπ. Κουμουνδοῦρος Ο
Π. Μερλόπουλος ......Ο
Α. Μισυρλῆς ....Ο
Φ. Μοσχούλας ......Ο
Δ. Μπενάκης ....
Π. Μποῦτος ....
Π. Σάκκης ....
Ε. Φεσᾶς ....
Ἰωάν. Βατίστας ......Ο

Π. Διαμαντόπουλος....Ο
Ἐμ. Μαχαίρας ......Ν
Γ. Προυκάκης ......Ο
Γ. Σακαλῆς ....
Σ. Σιμεονόγλου ......Ν
Δ. Σκυλίτσης ....
Ἰωάν. Σπετσιώτης ..Ο
Γ. Στρῖγκος ....
Σωτ. Σωτηριάδης ....Ο
Θ. Μαγκριώτης........Ο
Κ. Μαζαράκης ......Ο
Γρ. Τηλκηκίδης ....
Θ. Χρυσοβέργης..........
Α. Βαλαωρίτης........Ο
Γ. Μπανιᾶς ....
Α. Τσιῶκος..........Ο
Θ. Χαβίνης ....Ο
Κ. Καλκάνης ....
Μ. Τσαρλαμπᾶς ....
Β. Σκουλᾶς ....Ο
Ε. Φωτάκης ....Ο
Χασὰν Ἀγᾶ Ζαδὲ Μουσταφᾶ ....
Ἀν. Μπακάλμπασης....Ν
Χαβοὺζ - Ὀσμὰν (Ἀ ῆ Γκαλήπ) ....
Σουκρῆ-Μαμούτ-Ὀγλοῦ ..
Φεχμῆ Χασὰν βέη Ζαδὲ ..
Κ. Τελωνίδης ....
Ἀθ. Σινόκας ....Ν
Νικόλ. Βλιᾶμος ......Ν
Σ. Μανταφούνης ......Ο
Θεμ. Σοφούλης ......Ν
Ἐμ. Χατζηδάκης ......Ο
Η. Ἀλεξίδης ....
Α. Ἀργυρὸς ....
Δ. Δούκας ....
Α. Λαζαρίδης ....
Ν. Μανούσης ....
Ν. Τερζόγλου ....
Δημ. Φλωριᾶς ....
Π. Μπούμπουλης ......Ν
Κ. Πετσάλης ....Ο
Χρ. Ἀλαμανῆς ....
Σ. Ἀλεξιάδης ....Ο
Περ. Ἀλεξανδρῆς ......Ο
Ἀδαμ. Ἔξαρχος ....
Ε. Ζούκας ....
Γ. Σίδερης ....
Σ. Ταλιαδοῦρος ......Ο
Σωτ. Χατζηγάκης ....
Φ. Χρηστοδῆμος ....
Α. Ψάρρας ....Ο
Ι. Μάνος ....
Ἀθ. Μιαούλης ....
Α. Σαχτούρης ....
Ν. Βελέντζας ....Ο
Σ. Γάτος ....Ο
Ἰωάν. Εὐταξίας ....
Σπυρ. Κρεμεζῆς ......Ν
Εὐστ. Μαλαμίδας ....
Χ. Στεργιόπουλος ....
Ι. Τζίβας ....Ο
Θαλῆς Τσιριμῶκος ....Ν
Δ. Χατζῖσκος ....Ο
Ι. Βαλαλᾶς..........
Φ. Δραγούμης ......Ν

Ν. Κυριακόπουλος ....Ν
Σ. Λιούμπης ....
Γ. Μόδης ....
Δ. Τζίμας ....
Ἀλ. Ξανθόπουλος ....
Μ. Βολουδάκης ......Ν
Α. Μητσοτάκης ......Ν
Π. Πολυχρονίδης ......Ο

Γ. Σήφακας ....Ο
Α. Ἀνδρεάδης ....Ο
Β. Κουκουρίδης ....
Θ. Πανταζίδης ....
Α. Παχνὸς ....
Α. Πολεμίδης ....
Ἀλ. Κανάρης ....
Ν. Μαμούνης ....

Ἐπομένως ἡ τροπολογία ἀπερρίφθη.

Γίνεται δὲ δι' ἀναστάσεως δεκτὸν τό ἄρθρον 17. ἔχον οὕτω:

Ἄρθρον 17.

Βάσανοι καὶ γενικὴ δήμευσις ἀπαγορεύονται. Πολιτικὸς θάνατος δὲν ἐπιβάλλεται. Ἐπίσης θανατικὴ ποινὴ ἐπὶ πολιτικῶν ἐγκλημάτων δὲν ἐπιβάλλεται ἐκτὸς τῶν συνθέτων ἐφ' ὧν δύναται νὰ ἐπιβληθῇ ἐὰν τὸ μετὰ τοῦ πολιτικοῦ συνδεόμενον κοινὸν ἀδίκημα ἐπισύρῃ καθ' ἑαυτὸ τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου ").

Γίνεται ὡσαύτως δι' ἀναστάσεως δεκτὴ ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 17 ἡ κάτωθι ἑρμηνευτικὴ δήλωσις.

«Διὰ τῆς λέξεως «βάσανοι» ἐννοεῖται καὶ οἵα δήποτε κάκωσις πρὸς κολασμὸν ἢ ἀνακάλυψιν ἐγκλήματος».

Ὁ κ. **Α. Μπακάλμπασης** (Ὑφυπουργὸς τῆς Γεωργίας) ὑποβάλλει τὰ κάτωθι νομοσχέδια:

α) «Περὶ μικτῶν Ἐπαρχιακῶν Συμβουλίων τῶν ἐκ Τουρκίας προσφύγων».

β) Περὶ τοῦ τρόπου ἐκδικάσεως τῶν μὴ ἐκδικασθεισῶν ἐμπροθέσμως περιουσιακῶν δηλώσεων ὁμογενῶν ἀνταλλαξίμων».

γ) «Περὶ συστάσεως ἐπιτροπῆς πρὸς ἀναθεώρησιν τῶν τυχὸν ὑπερβολικῶν ἀποφάσεων τῶν προσφυγικῶν ἐκτιμητικῶν Ἐπιτροπῶν».

δ) «Περὶ προσφυγῶν κατὰ τῶν ἀποφάσεων τῶν πρωτοβαθμίων ἐκτιμητικῶν Ἐπιτροπῶν».

ε) «Περὶ τῶν εἰς τὴν ἀνταλλάξιμον Μουσουλμανικὴν περιουσίαν ἀνηκόντων κτηματογράφων τῆς καείσης ζώνης Θεσσαλονίκης.

ϛ) «Περὶ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως τοῦ ὀργανισμοῦ τῆς Δσεως ἀνταλλαγῆς» καὶ

ζ) «Περὶ ἀναστολῆς πληρωμῶν τῶν δικαιούχων ἀνταλλαξίμων».

Διακόπτεται μετὰ τοῦτο ἡ συνεδρίασις ὥρᾳ 9 μ. μ. ἵνα ἐπαναληφθῇ τὴν 10 1)2 μ. μ.

Μετὰ τὴν Διακοπὴν

Ὥρᾳ 10.40' μ. μ. ἐπαναλαμβάνεται ἡ συνεδρίασις.

Συνεχιζομένης τῆς ἐπὶ τοῦ Συντάγματος συζητήσεως ἀναγινώσκεται τὸ ἄρθρον 24.

Ὁ κ. **Τ. Ἀναστασίου** λέγει ὅτι τὸ ἄρθρον 24 εἶνε πιστὴ ἀντιγραφὴ τοῦ ἄρθρου 9 τοῦ Συντάγματος τοῦ 1911. τὰς διατάξεις ὅμως τοῦ ὁποίου δυστυχῶς παραβιάζουσι τὰ δικαστήρια ἀπορρίπτοντα τὰς σχετικὰς ἐνστάσεις, τὰς δὲ παραβιάσεις ταύτας ἐκύρωσεν καὶ ὁ Ἄρειος Πάγος. Τοιουτοτρόπως ἡ ἐγγύησις ἡ τεθεῖσα διὰ τοῦ Συντάγματος ὑπὲρ τῶν πολιτῶν οὐσιαστικῶς ἔχει ἀτονήσει. Διὰ τοῦτο νομίζει ὅτι ἡ διάταξις πρέπει νὰ ρυθμισθῇ σκοπιμώτερον διὰ νὰ τὴν σέβωνται αἱ ἀρχαὶ καὶ τὰ δικαστήρια καὶ νὰ ἀποφεύγωνται παράνομοι καὶ ἀντισυνταγματικαὶ ἀποφάσεις τῶν δικαστηρίων.

Ὁ κ. **Ρ. Κούνδουρος** λέγει ὅτι ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρου εἶνε οὐσιωδεστάτη καὶ καθημερινῆς ἀνάγκης καὶ χρήσεως παρὰ τοῦ πολίτου. Δυστυχῶς ὅμως σπανίως πολίτης ἔλαβεν

ἀπάντησιν ἀναφερθεὶς εἰς τὰς ἀρχάς, οὕτως ὥστε νὰ δύναταί τις νὰ εἴπῃ ὅτι ἡ διάταξις αὕτη ἐτέθη διὰ νὰ μὴ ἐφαρμόζεται καὶ οὕτω νὰ καταλήγῃ εἰς τὸ συμπέρασμα ὁ πολίτης ὅτι τὸ Κράτος τὸν περιφρονεῖ. Περὶ τῶν παραβιάσεων τῆς διατάξεως ταύτης ἀναφέρει παραδείγματα, ὡς ἐκ τῆς καταστάσεως δὲ ταύτης λέγει, κατήντησαν οἱ ἐκλεκτοὶ τοῦ Λαοῦ εἰς διεκπεραιωτὰς ἀτομικῶν νομίμων ὑποθέσεων τῶν συμπολιτῶν των

Ν. Καμπάνης. Ὑπάρχει στατιστικὴ καθ' ἣν ἐπὶ 100 μεταβάσεων τοῦ βουλευτοῦ ἑνὸς Ὑπουργείου αἱ 93 γίνονται διὰ νὰ ἐπιταχύνωνται αἱ νόμιμοι ἀνάγκαι τῶν ὑποθέσεων τῶν πολιτῶν.

Ρ. Κούνδουρος. Συνεχίζων λέγει ὅτι καὶ ὁ ψηφισθεὶς νόμος ἔμεινεν ἀνεφάρμοστος. Διὰ τοῦτο χρειάζεται νὰ κατοχυρωθῇ ἡ διάταξις αὕτη εἰς τρόπον ὥστε νὰ ἐφαρμόζεται καὶ ἀναγινώσκει περὶ τούτου σχετικὴν τροπολογίαν, ἧς ἐξαιτεῖται τὴν ἀποδοχὴν παρὰ τῆς Βουλῆς.

Τινὲς Βουλευταί. Εἶνε ζήτημα τῶν Ὑπουργῶν.

Ρ. Κούνδουρος. Πάντως πρέπει νὰ καθορισθῇ ὑποχρεωτικὴ ἡ ἀπάντησις ἐντὸς ὡρισμένης προθεσμίας μεθὸ νὰ ἐπακολουθοῦν κυρώσεις κατὰ τῶν παραβατῶν.

Ὁ κ. **Γ. Καντιάνης** λέγει ὅτι τὸ δικαίωμα τοῦ ἀναφέρεσθαι εἶνε ἐκ τῶν σπουδαιοτάτων, ἐξ ἐκείνων δὲ τὰ ὁποῖα πάντες ἀναφέρομεν εἰς τοὺς προεκλογικούς μας λόγους διὰ νὰ τὰ λησμονήσωμεν εὐθὺς ὡς εἰσέλθωμεν εἰς τὴν αἴθουσαν αὐτήν. Πάντες οἱ βουλευταὶ κατηντήσαμεν «θεληματάρηδες». Λαμβάνομεν πλῆθος ἐπιστολῶν καθ' ἑκάστην, εἰς τὰς ὁποίας καταντῶμεν νὰ μὴ δυνάμεθα νὰ ἐπαρκέσωμεν πλέον οὐδὲ διὰ νὰ ἀπαντήσωμεν. Τὸ ζήτημα λοιπὸν εἶνε σοβαρώτατον καὶ ἔχομεν ἀνάγκην ὄχι μόνον νὰ τὸ ἀναγράψωμεν εἰς τὸ Σύνταγμα, ἀλλὰ καὶ νὰ τὸ περιφρουρήσωμεν. Πρέπει νὰ ὑπάρξῃ μία κύρωσις. Πρὸς τοῦτο θὰ ἦτο ἀνάγκη τροπολογίας καὶ διὰ τοῦτο προτείνει ὅπως ἀναβληθῇ ἡ κατὰ τὴν ἑσπέραν ταύτην ἐπιψήφισις τοῦ ἄρθρου ὅπως κατορθωθῇ ἐν τῷ μεταξὺ νὰ διατυπωθῇ ἡ σχετικὴ τροπολογία.

Ὁ κ. **Ρ. Κούνδουρος** λέγει ὅτι θὰ ἠδύνατο νὰ γίνῃ μία ἑρμηνευτικὴ δήλωσις ὅσον ἀφορᾷ τὴν λέξιν «συντόμως».

Ὁ κ. **Γ. Καντιάνης** ἐπιμένει εἰς τὴν γνώμην του περὶ ἀναβολῆς τῆς συζητήσεως.

Ὁ κ. **Θ. Παπαστρατῆς** προτείνει τροπολογίαν καθ' ἣν αἱ ἀρχαὶ ὑποχρεοῦνται «εἰς ἔγγραφον καὶ σαφῆ ἀπάντησιν ἐντὸς μηνὸς, ἐπὶ ποινῇ προσωρινῆς ἀπολύσεως τριῶν μηνῶν καὶ ἐν ὑποτροπῇ ἐπὶ ποινῇ ὁριστικῆς ἀπολύσεως».

Ὁ κ. **Γ. Καλδῆς** λέγει ὅτι δὲν ἀρκεῖ μόνη ἡ ὑποχρέωσις τῶν ἀρχῶν πρὸς ἀπάντησιν, ἀλλὰ πρέπει νὰ δοθῇ καὶ μία κύρωσις. Ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει ἐὰν ἐξακολουθήσῃ ἡ σημερινὴ κατάστασις θὰ ἀναπτυχθῇ ἐκ μέρους τῶν πολιτῶν ὄχι μόνον περιφρόνησις ἀλλὰ καὶ μῖσος πρὸς τὰς ἀρχάς.

Ὁ κ. **Φ. Δημάδης** λέγει ὅτι διὰ τοῦ ἄρθρου 24 δίδομεν ἓν ἀόριστον δικαίωμα εἰς τοὺς πολίτας, ἀλλ' ἀφ' ἑτέρου διὰ τῆς τελευταίας παραγράφου τοῦ αὐτοῦ ἄρθρου ἀφαιροῦμεν τὸ δικαίωμα τοῦτο. Πρὸς κατοχύρωσιν τῶν δικαιωμάτων τῶν πολιτῶν ὑποβάλλει τροπολογίαν καθ' ἣν ἡ ἀπάντησις ὀφείλει νὰ εἶνε σαφὴς καὶ δικαία ἐπὶ ποινῇ ἀπολύσεως καὶ ἀποζημιώσεως ἂν δὲν ἀπαντήσωσιν ἐντὸς δεκαπενθημέρου, καὶ 300ημέρου προκειμένου περὶ ἀποφάσεων συμβουλίων.

Ὁ κ. **Ν. Κουπαροῦσος** λέγει ὅτι διὰ τῆς μὴ ἀπαντήσεως ἐκ μέρους τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων εἰς τὰς ἀναφορὰς τῶν πολιτῶν ἐξεγείρουσιν αὐτοὺς καὶ ἂν αὐτὸ ἐξακολουθήσῃ, ἂν δηλαδὴ ἐξακολουθήσῃ ἡ κακοδιοίκησις αὐτὴ τότε ὁ λαὸς θὰ στραφῇ ἀριστερὰ καὶ τότε οὔτε Σύνταγμα οὔτε νόμοι θὰ χρησιμεύσουν. Καταντᾷ λέγει οἱ πολῖται ἵνα τύχωσι ἀπαντήσεως νὰ προσφεύγουν εἰς διαφόρους μεσίτας, οἵτινες τοὺς ἐκμεταλλεύονται ἀναφέρει δὲ διάφορα παραδείγματα ἐξ ὧν ἀποδεικνύεται ἡ κακοδιοίκησις τῆς χώρας.

Ὁ κ. **Ρ. Κούνδουρος** λέγει ὅτι ὑπέβαλε τροπολογίαν καθ' ἣν οἱ ὑπάλληλοι θὰ δικάζωνται ὑπὸ τῶν ἁρμοδίων δικαστηρίων.

Ὁ κ. **Ν. Κουπαροῦσος** συνεχίζων ἀναφέρει ἕτερον παράδειγμα καθ' ὃ ὑπάλληλός τις τῆς ἐπιτροπῆς ἀποκαταστάσεως εἰς ἐπανειλημμένας αἰτήσεις σταλείσας καὶ διὰ δικαστικοῦ κλητῆρος κοινοποιηθείσας δὲν ἀπήντησεν. Καταλήγων συμφωνεῖ μὲ τὴν τροπολογίαν τοῦ κ. Δημάδη καὶ λέγει ὅτι ἐὰν δὲν ληφθῇ ἀπόψε ἀπόφασις ἐπὶ τῆς τροπολογίας ταύτης πρέπει νὰ ἀναβληθῇ ἡ ψήφισις τοῦ ἄρθρου ἵνα ἐν τῷ μεταξὺ διατυπωθῇ τοῦτο ἀρτιώτερον.

Ὁ κ. **Σ. Οἰκονομίδης** λέγει ὅτι καὶ τὸ Σύνταγμα ἔλαβε μέχρι τοῦδε μέριμναν καὶ εἰδικοὶ νόμοι ἐγένοντο. Ἂν παρουσιάζωνται αἱ παραλείψεις καὶ αἱ παραβάσεις αὗται τοῦτο γίνεται διότι δὲν ἔχομεν σύστημα· εἶνε ἀνάγκη νὰ δημιουργήσωμεν ὑπαλλήλους. Μόνον τότε θὰ ἐξασφαλισθοῦν τὰ δικαιώματα τῶν πολιτῶν.

Ὁ κ. **Β. Ἀλεξᾶτος** λέγει ὅτι μόνον ὅταν ἀρθῇ ἡ μονιμότης τῶν ὑπαλλήλων θὰ κυρωθῇ ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρου 24.

Ὁ κ. **Π. Μπούμπουλης** λέγει ὅτι οἱ ὑπάλληλοι ὄχι μόνον δὲν ἀπαντοῦν ἀλλὰ παρέχουν καὶ ψευδεῖς πληροφορίας. Ἀναφέρει διάφορα σχετικὰ παραδείγματα· φρονεῖ ὅμως ὅτι παρὰ ταῦτα δὲν θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ γίνῃ δεκτὴ ἡ προταθεῖσα τροπολογία τὴν ὁποίαν δὲν θεωρεῖ μελετημένην. Νομίζει ὅτι θὰ ἠδύνατο νὰ ἐξευρεθῇ ἄλλη τις τροποποίησις ἱκανοποιοῦσα μὲν τὰ δικαιώματα τῶν πολιτῶν ἀλλὰ καὶ μὴ καταδυναστεύουσα τὸν ὑπάλληλον.

Ὁ κ. **Θ. Γοῦσκος** λέγει ὅτι ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρου περὶ ἐγγράφων ἀπαντήσεων εἶνε ὀλίγον σκιώδης καὶ πρέπει νὰ διατυπωθῇ σαφέστερον.

Ὁ κ. **Γ. Μόδης** ἀναφέρει διάφορα παραδείγματα καθυστερήσεως τῶν δημοσίων ὑπηρεσιῶν εἰς τὸ νὰ δίδωσιν ἀπαντήσεις.

Ὁ κ. **Κ. Καλκάνης** λέγει, ὅτι τὸ ἄρθρον πρέπει νὰ διασαφηνισθῇ καλλίτερον, ὡς πρὸς τὴν δευτέραν αὐτοῦ παράγραφον. Γεννᾶται τὸ ζήτημα δηλαδή, ἂν ἡ ἀναφορὰ περιέχῃ παραβάσεις, ἤτοι ἐξυβρίσεις ἢ συκοφαντίας στρεφομένας οὐχὶ κατὰ τῆς πρὸς ἣν ἡ ἀναφορὰ ἀρχῆς, ἀλλὰ κατὰ τρίτου προσώπου, ἂν καὶ ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ, διὰ τὴν ἔγερσιν τῆς ποινικῆς ἀγωγῆς, ἀπαιτεῖται ἡ πλήρωσις τῶν δύο ὅρων τῆς β' ταύτης παραγράφου, καὶ νομίζει ὅτι κατὰ τὴν ἀληθῆ ἔννοιαν τοῦ ἄρθρου, εἰς τὰς περιπτώσεις ταύτας παρὰ τὴν γενικότητα τῆς ἐκφράσεως, δὲν ἀπαιτεῖται οὔτε ἀπόφασις τελικὴ τῆς πρὸς ἣν ἡ ἀναφορὰ ἀρχῆς οὔτε βεβαίως καὶ ἄδεια ταύτης.

Ἐπίσης γεννᾶται τὸ ζήτημα ἂν πρέπῃ ἡ ἐν τῇ ἀναφορᾷ ἀναγραφομένη παράβασις νὰ εἶναι σχετικὴ καὶ ἐντὸς τοῦ κύκλου τῆς ἁρμοδιότητος τῆς ἀρχῆς, καὶ νομίζει ὅτι μόνον ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ἔχει ἐφαρμογὴν τὸ ἄνω ἄρθρον. Ἐπ' ἀμφοτέρων δὲ τῶν σημείων τούτων καὶ ὡς ἐκ τοῦ ὅτι ὑπῆρξε διαίρεσις καὶ ἐν τῇ νομολογίᾳ, δέον ἢ νὰ διασαφηνισθῇ γραμματικῶς ἡ δ' παράγραφος ἢ νὰ γείνῃ μία ἑρμηνευτικὴ ἐπὶ τούτων δήλωσις.

Ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** λέγει ὅτι εὑρίσκει δικαιολογημένην τὴν ἀγανάκτησιν τῶν κ. κ. βουλευτῶν διὰ τὴν βραδύτητα μεθ' ἧς διεξάγονται αἱ διάφοροι ὑπηρεσίαι. Εἶναι προφανὲς ὅτι κάτι πρέπει νὰ γίνῃ πρὸς διόρθωσιν τοῦ κακοῦ. Καὶ τὸ Σύνταγμα τοῦ 1911 περιωρίσθη εἰς τὸ ζήτημα τῆς ἀπαντήσεως, διότι εὑρέθη καὶ τότε ὅτι δὲν εἶναι εὔκολον νὰ καθορισθῇ χρονικὸν ὅριον. Τὸ ζήτημα θὰ ἠδύνατο καλλίτερον νὰ λυθῇ διὰ νομοθετικοῦ μέτρου, εἰς τρόπον ὥστε οἱ ὑπάλληλοι νὰ μὴ δύνανται παρὰ νὰ ἀπαντήσουν. Σχετικῶς θὰ ἠδύνατο νὰ καθορισθῇ δι' ἀποφάσεως τῆς Βουλῆς ὅπως ἡ Κυβέρνησις ἐντὸς μηνὸς προσκομίσῃ τὰ ἀπαιτούμενα πρὸς κύρωσιν τοῦ ἄρθρου τούτου νομοθετικὰ μέτρα. Ὡς πρὸς τὴν δευτέραν παράγραφον τὴν ἀφορῶσαν τὴν ποινικὴν ἀγωγὴν λέγει ὅτι ἐκρίθη σκόπιμον νὰ μὴ ἐπιτρέπεται ἡ ἔγερσις

ταύτης πρὶν ἡ ἀνωτέρα ἀρχὴ ἀπαφανθῇ ἂν ἡ ἀναφορὰ εἶναι δικαία.

Ὁ κ. **Δ. Μπαμπάκος** λέγει ὅτι τὸ Σύνταγμα τοῦ 1911 περιεῖχε φράσιν εὐρυτέραν, προτείνει δὲ ὅπως παρὰ τὴν φράσιν «ἔγερσις ποινικῆς ἀγωγῆς» τεθῇ ἡ φράσις «ζήτησις εὐθυνῶν».

Ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** λέγει ὅτι θὰ ἦτο περιττὸν νὰ προστεθῇ ἡ φράσις αὕτη ἐφόσον ἡ ἔννοια τῆς φράσεως «ποινικὴ ἀγωγὴ» εἶναι εὐρυτέρα, περιλαμβάνονται δὲ ἐν αὐτῇ καὶ αἱ πειθαρχικαὶ τιμωρίαι.

Ἀπαντῶν εἰς τὰς παρατηρήσεις τοῦ κ. Καλκάνη, ἐὰν δηλαδὴ θὰ καταδιώκεται ὁ ἀναιρεόμενος εἰς περίπτωσιν κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ ἀναφορὰ θὰ περιεῖχε παραβάσεις κατὰ τῆς δημοσίας ἀρχῆς ἢ καὶ κατὰ τρίτου, λέγει ὅτι συμφωνεῖ πρὸς τὰς ἀπόψεις τούτου καὶ ὅτι δὲν ἀπαιτεῖται τότε ἄδεια καὶ δέον νὰ ἦ ἡ πρᾶξις ἐντὸς τῆς ἁρμοδιότητος τῆς ἀρχῆς. Τὰ λεχθέντα δὲ δύνανται νὰ χρησιμεύσουν ὡς ἑρμηνευτικὴ δήλωσις.

Ὁ κ. **Σ. Οἰκονομίδης** λέγει ὅτι ὅσον ἀφορᾷ τὸ πειθαρχικὸν μέρος εἶνε περιττὸν ν' ἀναγραφῇ εἰς τὸ Σύνταγμα, διότι ἡ πειθαρχικὴ ἐξουσία ἀσκεῖται αὐτεπαγγέλτως.

Ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** συνεχίζων λέγει ὅτι δύναται νὰ ψηφισθῇ ἡ διάταξις ὡς ἔχει ἐν τῷ Συντάγματι, νὰ καθορισθῇ δὲ ὅτι ἡ Κυβέρνησις ἐντὸς μηνὸς ὀφείλει νὰ ὑποδάλῃ εἰς τὴν Βουλὴν σχετικὸν νομοθέτημα ἢ δύναται νὰ συσταθῇ μία ὀλιγομελὴς ἐπιτροπὴ τῆς Βουλῆς, ἥτις νὰ μελετήσῃ τὰ μέτρα τὰ ὁποῖα θὰ καταστήσουν πραγματικὰς τὰς τόσον οὐσιώδεις διατάξεις τοῦ Συντάγματος.

Ὁ κ. **Χ. Ἀλαμανῆς** λέγει ὅτι καίτοι παρῆλθον 16 ἔτη ἀπὸ τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν ἐθεσπίσθη ἡ διάταξις αὕτη διὰ τοῦ Συντάγματος τοῦ 1911 τὰ πράγματα παραμένουσιν εἰς τὴν ἰδίαν κατάστασιν. Φρονεῖ ὅτι τότε θὰ ἐπιτύχωμεν τὴν βελτίωσιν τῆς καταστάσεως ταύτης ὅταν οἱ κ.κ. Ὑπουργοὶ ἐπιβάλουν εἰς τὰς ὑπηρεσίας νὰ κάμνωσι τὸ καθῆκόν των, διότι ὅταν ὁ κατώτερος ὑπάλληλος γνωρίζει ὅτι δὲν παρακολουθεῖται εἰς τὰς ὑπηρεσιακάς του ἐνεργείας τότε καὶ αὐτὸς θ' ἀμελήσῃ, καὶ τὸ ἀποτέλεσμα εἶνε ὅτι καταντῶσιν οἱ βουλευταὶ νὰ γίνουν οἱ ὑπηρέται τῶν ἐκλογέων των πρὸς ἱκανοποίησιν τῶν νομίμων αὐτῶν συμφερόντων.

Ὁ κ. **Θ. Χαβίνης** νομίζει ὅτι εἰς τὸ ζήτημα ἐδόθη μεγάλη ἔκτασις, διότι ὑπάρχουν καὶ ὑπάλληλοι καλοὶ ἐκτελοῦντες τὰ καθήκοντά των. Οὔτε ἀπὸ διατάξεις συνταγματικὰς, οὔτε ἀπὸ διατάξεις νομοθετικὰς ἐξαρτᾶται τὸ ζήτημα. Οὐδεὶς ποτὲ ὑπουργὸς ἐτιμώρησεν ὑπάλληλον διότι δὲν ἐξετέλεσεν τὸ καθῆκόν του, ὄχι δὲ τοῦτο μόνον ἀλλ' οἱ ὑπουργοὶ δυσαρεστοῦνται καὶ κατ' ἐκείνων οἱ ὁποῖοι τοὺς καταγγέλλουν ἕνα ὑπάλληλον οἱονδήποτε ὅτι παρέλειψε τὸ καθῆκόν του.

Ὁ κ. **Α. Μέρος** λέγει ὅτι καὶ οἱ βουλευταὶ ὀφείλουν νὰ ἔχουν τὸ θάρρος νὰ θέσουν ζήτημα μομφῆς κατὰ τῶν ὑπουργῶν οἱ ὁποῖοι παραμελοῦν νὰ τιμωρήσουν τοὺς ὑπαλλήλους τοὺς μὴ ἐκτελοῦντας τὸ καθῆκόν των.

Ὁ κ. **Ρ. Κούνδουρος** βεβαιοῖ ὅτι ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρου 24 εἶνε ἡ μόνη ἐνδιαφέρουσα τὴν ἐπαρχίαν του. Ἐπίσης λέγει ὅτι μετὰ τὴν δήλωσιν τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῆς Γεωργίας θὰ ἠδύνατο τὸ ζήτημα νὰ λυθῇ δι' ἀποφάσεως τῆς Βουλῆς.

Κηρύσσεται εἶτα ἡ συζήτησις περαιωμένη.

Ὁ Πρόεδρος
Θ. ΣΟΦΟΥΛΗΣ

Γίνεται δι' ἀναστάσεως δεκτὴ ἡ πρότασις τοῦ κ. **Ὑπουργοῦ τῆς Γεωργίας** περὶ συστάσεως ἐπιτροπῆς πρὸς μελέτην καὶ ὑποβολὴν εἰς τὴν Βουλὴν τῶν νομοθετικῶν μέτρων τῶν ἀπρακτιτῶν διὰ τὴν κύρωσιν τῆς διατάξεως τοῦ ἄρθρου 24.

Γίνεται εἶτα δι' ἀναστάσεως δεκτὸν τὸ ἄρθρον 24, ἔχον οὕτω·

Ἄρθρον 24.

Ἕκαστος ἢ καὶ πολλοὶ ὁμοῦ ἔχουν τὸ δικαίωμα, τηροῦντες τοὺς νόμους τοῦ Κράτους, ν' ἀναφέρωνται ἐγγράφως εἰς τὰς Ἀρχάς, ὑποχρεουμένας εἰς ταχεῖαν ἐνέργειαν καὶ ἔγγραφον ἀπάντησιν πρὸς τὸν ἀναφερόμενον κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ νόμου. Μόνον μετὰ τὴν τελικὴν ἀπόφασιν τῆς πρὸς ἣν ἡ ἀναφορὰ Ἀρχῆς καὶ τῇ ἀδείᾳ ταύτης ἐπιτρέπεται ἡ ἔγερσις ποινικῆς ἀγωγῆς κατὰ τοῦ ὑποβαλόντος τὴν ἀναφορὰν διὰ παραβάσεις ἐν αὐτῇ ὑπαρχούσας.

Ἐπὶ τοῦ ἄρθρου τούτου ἡ Βουλὴ ἀποδέχεται ὅτι ἡ διάταξις τῆς παραγράφου β' τοῦ 24 ἄρθρου τοῦ Συντάγματος εἶνε οὐσιαστικοῦ δικαίου.

Ἀναγινώσκεται τὸ ἄρθρον 25.

Ὁ κ. **Γ. Καντιάνης** ἐρωτᾷ τίνα σκοπὸν ἔχει ἡ διάταξις αὕτη διότι ἔχει καταγωγὴν ἀπὸ τὰ μοναρχικὰ πολιτεύματα καὶ δι' αὐτὸ λεληθότως εἰσῆλθεν ἡ διάταξις εἰς τὸ ἄρθρον τοῦ Συντάγματος τοῦ 1864, ἡ ὁποία ἤδη εἰς Δημοκρατικὸν πολίτευμα δὲν ἔχει καμμίαν θέσιν.

Ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας) παρέχει τὴν πληροφορίαν ὅτι ἡ διάταξις τίθεται ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν τοῦ ἄρθρου 24 καὶ ἐκ σκοπιμότητος διὰ νὰ μὴ εἶνε ἐλευθέρα ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία νὰ θέσῃ περιορισμούς.

Ὁ κ. **Γ. Καντιάνης** ἐπιμένει τονίζων τὸ περιττὸν τῆς διατάξεως.

Οἱ κ.κ. **Κ. Καλκάνης** καὶ **Σ. Οἰκονομίδης** τονίζουν ὅτι ἡ σκοπιμότης κατὰ τῆς μελλούσης τυχὸν ἀναμίξεως τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας ὑπὲρ τῆς ἀρχῆς ἐπιβάλλουν τὴν ὕπαρξιν τῆς διατάξεως.

Γίνεται εἶτα δι' ἀναστάσεως δεκτὸν τὸ ἄρθρον 25, ἔχον οὕτω·

Ἄρθρον 25.

Οὐδεμία προηγουμένη ἄδεια τῆς διοικητικῆς Ἀρχῆς ἀπαιτεῖται πρὸς εἰσαγωγὴν εἰς δίκην τῶν δημοσίων καὶ δημοτικῶν ὑπαλλήλων διὰ τὰς περὶ τὴν ὑπηρεσίαν ἀξιοποίνους πράξεις αὐτῶν, ἐκτὸς τῶν περὶ Ὑπουργῶν εἰδικῶς διατεταγμένων.

Γίνεται ὡσαύτως δι' ἀναστάσεως δεκτὸν τὸ ἄρθρον 26 ἔχον οὕτω·

Ἄρθρον 26.

Οὐδεὶς ὅρκος ἐπιβάλλεται ἄνευ νόμου ὁρίζοντος καὶ τὸν τύπον αὐτοῦ.

Λύεται μετὰ τοῦτο ὥρᾳ 12.45' μ.μ. ἡ συνεδρίασις διὰ τὴν 4 1)2 μ.μ. τῆς αὔριον.

Οἱ Γραμματεῖς
Μ. Λαΐλιος
Θ. Τσιριμῶκος

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ Λ'

Τῆς 10 Φεβρουαρίου 1927.

Ὥρᾳ 6. 10' μ. μ. ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς ἕδρας κηρύσσει τὴν ἔναρξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει ν' ἀνοιχθῶσι τὰ θεωρεῖα.

Ἀναγινώσκονται τὰ πρακτικὰ μετὰ παρατηρήσεις τοῦ κ. **Τ. Ἀναστασίου.**

Ἀνακοινοῦνται τὰ ἑξῆς :

Ὁ Σύνδεσμος ἐφέδρων Ἀξιωματικῶν Κερκύρας διαμαρτύρεται διὰ τὰς μελετωμένας μεταρρυθμίσεις ἢ ἀκυρώσεις ἐφεδρικῶν νομοθετημάτων.

Διάφορα ἐργατικά, σιδηροδρομικὰ καὶ καπνεργατικὰ Σωματεῖα διαμαρτύρονται διὰ τοὺς καταδικασθέντας σιδηροδρομικοὺς ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου Λαρίσσης.

Διάφοροι Συνεταιρισμοὶ γεωργικοὶ καὶ ἀμπελουργικοὶ καθὼς καὶ οἱ Πρόεδροι συνεταιρισμῶν Μακεδονίας ζητοῦσι τὴν δασμολογικὴν προστασίαν τῶν ἐγχωρίων προϊόντων, τὴν κατάργησιν τῆς δεκάτης καὶ τὴν καθιέρωσιν ἐνιαίου ἄρτου.

Ὁ Προϊστάμενος τῶν Ἐνοριακῶν Τμημάτων καὶ τὸ Κέντρα ἰδιοκτητῶν Πειραιῶς ὑποδάλλουσι ψήφισμα περὶ συνταγματικῆς κατοχυρώσεως τῆς ἰδιοκτησίας.

Αἱ Γενικαὶ Συνελεύσεις τῶν καπνεργατῶν Λαρίσσης, Ξάνθης, Πύργου καὶ Ἡρακλείου διαμαρτύρονται διὰ τὴν παρατεινομένην ἀνεργίαν ἕνεκα τοῦ ἀντικαπνικοῦ νόμου, ζητοῦσι δὲ τὴν ἄμεσον προστασίαν αὐτῶν.

Οἱ Καπνεργάται Καβάλλας διαμαρτύρονται διὰ τὴν ἀπαγόρευσιν συγκεντρώσεως τῶν ἐργατῶν ἐν ὑπαίθρῳ πρὸς ὑποστήριξιν ἐργατικῶν αἰτημάτων.

Οἱ Πρόεδροι τῶν Κοινοτήτων Παλαιουρίου καὶ Ἁγίας Παρασκευῆς Χαλκιδικῆς διαμαρτύρονται διὰ τὸν ἀπὸ θαλάσσης ἀποκλεισμόν των, ἐλλείψει συγκοινωνίας, καὶ παρακαλοῦν νὰ ληφθῇ καὶ δι' αὐτοὺς ἡ δέουσα περὶ τούτου μέριμνα.

Ὁ Κτηματικὸς Σύλλογος Πύργου ἀπεδοκιμάζει ἀνταρτικὰ κινήματα αὐτοκινητῶν καὶ τάσσεται παρὰ τὸ πλευρὸν τῆς Κυβερνήσεως πρὸς πάταξιν τῆς ἀναρχίας.

Ὁ Πρόεδρος τῆς Κοινότητος Παλαιοχωρίου καὶ ὁ Δήμαρχος Πλωμαρίου διερμηνεύοντες εὐχαριστίας κατοίκων παρακαλοῦν ὅπως ἐγκριθῇ τὸ ψήφισμα περὶ ὑπαγωγῆς τοῦ Πρωτοδικείου Μυτιλήνης εἰς τὸ ἐφετεῖον Ἀθηνῶν.

Ὁ Σύνδεσμος τῶν ἀποστράτων ὁπλιτῶν ξηρᾶς καὶ χωροφυλακῆς ὑποδάλλει ὑπόμνημα περὶ ἀπονομῆς μερίσματος ἀνθυπολοχαγοῦ εἰς ὑπαξιωματικοὺς ἀποστρατευθέντας μὲ σύνταξιν ἀνθυπολοχαγοῦ.

Οἱ στρατευθέντες φοιτηταὶ τῆς κλάσεως 1924-1925Α ὑποδάλλουσιν ὑπόμνημα περὶ χορηγήσεως τοῦ εὐεργετήματος τῆς ἀπαλλαγῆς ἐκ τῶν τμηματικῶν ἐξετάσεων καὶ ἀναδρομικῆς ἐγγραφῆς φοιτητῶν καὶ εἰς τοὺς στρατευθέντας φοιτητὰς τῆς κλάσεως 1924—1925 Α'.

Ὁ Σύλλογος τῶν Ἀστέγων ἡ «Ἐλπὶς» ἐν Ἀγρινίῳ παρακαλεῖ τὴν Βουλὴν νὰ διατάξῃ τὴν διανομὴν τῶν οἰκοπέδων δωρεᾶς Δ. Σταΐκου εἰς τὰ ἄπορα μέλη των.

Οἱ Δημοδιδάσκαλοι Πατρῶν ζητοῦν χάριν ἀρτιωτέρας μορφώσεως ὅπως τεθῇ ἐν τῷ Συντάγματι διάταξις περιλαμβάνουσα τὴν φοίτησιν εἰς τὰ δημοτικὰ Σχολεῖα ἑξαετῆ καὶ ὑποχρεωτικήν.

Ὁ Σύνδεσμος τῶν χηρῶν καὶ ὀρφανῶν θυγατέρων τῶν Ἀξιωματικῶν τοῦ στρατοῦ διαμαρτύρονται ἐπὶ μελετωμένῃ περικοπῇ τῶν συντάξεων των κτλ.

Ὁ Σύνδεσμος τῶν ὑπωροσμπόρων καὶ ὑπωροπωλῶν Θεσσαλονίκης ὑποδάλλει ὑπόμνημα ὅπως νομοθετικῶς ἀκυρωθῇ ἡ ἀπόφασις τῆς πρωτοδαθμίου ἐπιτροπῆς περὶ φορολογικῆς κατατάξεως αὐτῶν.

Τὸ Κοινοτικὸν συμβούλιον Γρητσιάνης διαμαρτύρεται διὰ τὴν ἀπόσπασιν τοῦ Εἰρηνοδικείου Ζίχνης εἰς τὸ νεοϊδρυθὲν εἰρηνοδικεῖον Προσωτσάνης.

Ἡ Λαϊκὴ Ἐπιτροπὴ Μεσολογγίου παρακαλεῖ τὴν Σεβαστὴν Βουλὴν νὰ ἐπιτρέψῃ τὴν ταφὴν τῆς σωροῦ τοῦ λειμνήστου βασιλέως Κωνσταντίνου.

Οἱ Πρόεδροι τῶν Συλλόγων ἰδιοκτητῶν Μυτιλήνης, Κρήτης, Πύργου, Ναυπλίου, Ἀλμυροῦ, Τριπόλεως, Σπάρτης, Καρδίτσης, Πατρῶν καὶ ἄλλων ἐπαρχιῶν διαμαρτύρονται κατὰ κακοβουλλομένων ἐνεργειῶν πρὸς παράταξιν ἐνοικιοστασίου καὶ ζητοῦν προστασίαν ἰδιοκτησίας.

Τὸ ἐργατικὸν Κέντρον Πύργου διαμαρτύρεται διὰ τὴν μελετωμένην αὔξησιν τῶν ἐνοικίων καὶ τὴν ἄρσιν τοῦ ἐνοικιοστασίου.

Οἱ ὑπηρέται τῶν δημοτικῶν σχολείων Ἰωαννίνων ὑποδάλλουσιν ὑπόμνημα περὶ αὐξήσεως τοῦ μισθοῦ των.

Ὁ Σύνδεσμος τῶν ἐν τιμητικῇ ἀποστρατείᾳ, συνεπείᾳ τραυμάτων πολέμου, ἀξιωματικῶν τίθεται παρὰ τὸ πλευρὸν τῆς Κυβερνήσεως πρὸς διατήρησιν τῆς τάξεως καὶ ἀντιμετώπισιν πάσης ἀπεργίας.

Οἱ γονεῖς καὶ κηδεμόνες μαθητῶν τοῦ ἡμιγυμνασίου Κιλκὶς ζητοῦν τὴν ἐλάττωσιν τῶν ἐκπαιδευτικῶν τελῶν καὶ τοῦ βιβλιοσήμου.

Ὁ κ. **Α. Μπακάλμπασης** (Ὑφυπουργὸς τῆς Γεωργίας) ὑποδάλλει τὰ κάτωθι σχέδια νόμων: (Τυπικὰ)

α) «Περὶ κυρώσεως τοῦ ἀπὸ 19 Ἰανουαρίου 1921 νομοθετικοῦ διατάγματος περὶ τρόπου πληρωμῆς πωληθέντων ἢ πωληθησομένων κτημάτων τοῦ Δημοσίου εἰς πρόσφυγας» καὶ

β) «Περὶ κυρώσεως τοῦ ἀπὸ 19 Ἰανουαρίου 1927 νομοθετικοῦ διατάγματος περὶ συστάσεως γραφείων πληροφοριῶν διὰ τοὺς πρόσφυγας καὶ προσλήψεως ὑπαλλήλων διὰ τὴν λειτουργίαν αὐτῶν».

Ὁ κ. **Λ. Κυβετὸς** ὑποδάλλει τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου «περὶ κυρώσεως Ἑλληνοτουρκικῶν συμφωνιῶν».

Ὁ κ. **Α. Μυλωνᾶς** ὑποδάλλει πρότασιν νόμου «περὶ γαλακτοκομικῆς σχολῆς Ἰωαννίνων».

Εἰσέρχεται εἶτα ἡ Βουλὴ εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν τῶν Ἐπερωτήσεων

Συνεχιζομένης τῆς συζητήσεως ἐπὶ τῆς ἐπερωτήσεως διὰ τὴν σύμβασιν Πάουερ-Ἐντ-Τράξιον ὁ λόγος δίδεται εἰς τὸν Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως κ. **Ἀλ. Ζαΐμην** ὅστις λέγει τὰ ἑξῆς:

— Ἐκ τῶν ἀγορεύσεων δύο τῶν μελῶν τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου γνωρίζει ἤδη ἡ Βουλὴ τὰς ἀπόψεις τῆς Κυβερνήσεως ἐπὶ τῶν συναφῶν πρὸς τὴν σύμβασιν περὶ παροχῆς ἠλεκτρισμοῦ καὶ περὶ μεταφορῶν ζητημάτων.

Ὡς συμπέρασμα τῶν ἀνακοινώσεων ἐκείνων ὑπομιμνήσκω ὑμῖν, κύριοι βουλευταί, ὅτι καθῆκον ἡμῶν θεωροῦμεν νὰ ἀποτρέψωμεν ἐπιμελῶς πάντα κίνδυνον ἀμφισβητήσεως τῆς καλῆς πίστεως τοῦ Κράτους ἢ μειώσεως ἐκ δυσμενῶν ἐντυπώσεων τοῦ πρὸς τὴν Ἑλλάδα ἁρμόζοντος σεβασμοῦ.

Ἀλλὰ λεπτομερὴς ἐξέτασις τῆς συμβάσεως ταύτης συναφθείσης ὑπὸ ὅλως ἰδιαιτέρας συνθήκας καὶ ἧς τὸ ἔγκυρον ἀνεγνώρισε δι' ἀνακοινώσεως πρὸς τὸν Πρεσβευτὴν τῆς Ἀγγλίας καὶ ἡ προκάτοχος Κυβέρνησις, ἀπέδειξεν ἡμῖν ὅτι περιεῖχε καὶ ὅρους τινάς, ἐφ' ὧν ἀλλοῖαι θὰ ἦσαν αἱ ἡμέτεραι ἀντιλήψεις.

Οὐδεμία ὅμως ἀμφιβολία ὅτι ἡ Κυβέρνησις θέλει ἐπιδιώξῃ, μὴ θιγομένου τοῦ κύρους τῆς συμβάσεως, πᾶσαν δυνατὴν βελτίωσιν τῶν ὅρων καὶ ἔχει βασίμους ἐλπίδας ὅτι αἱ προσπάθειαι αὐτῆς δὲν θ' ἀποβῶσιν ἐπὶ ματαίῳ.

Ἡ Κυβέρνησις φρονεῖ ὅτι μόνη ἡ κατασίωσις παρὰ τοῖς

ἐνδιαφερομένων, [illegible] ἡ Ἑλλὰς θὰ σεβασθῆ τὴν σύμβασιν, θέλει ὑποβοηθήση αὐτὴν εἰς τὸ ἔργον της. Διὰ τοῦτο παρακαλεῖ τὴν Βουλὴν ἵνα, εὐχαριστουμένη, θέσῃ ὁριστικὸν τέρμα εἰς τὸ ζήτημα χωρὶς ν' ἀναμείνῃ τὰ ἀποτελέσματα τῶν δικαιωμάτων ἡμῶν.

Οἱονδήποτε ὅμως καὶ ἂν ᾖ τοῦτο ἐλπίζομεν ὅτι ἡ Βουλὴ ὑπ' ὄψιν ἔχουσα τὰ γενικὰ συμφέροντα τῆς Πατρίδος, δὲν θὰ ἐδίσταζε νὰ στέρξῃ, ἐν ἀνάγκῃ, ἥσσονος σημασίας θυσίας, ἐν τῇ πεποιθήσει ὅτι διὰ τοῦ τρόπου τούτου ἐξυπηρετοῦνται ὕψιστα μὲν ἠθικά, ἀσυγκρίτῳ δὲ τῷ λόγῳ μείζονα ἄλλα ὑλικὰ συμφέροντα τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ.

Οὕτω πράττουσα ἡ Βουλὴ θὰ καταστήσῃ δυνατὴν τὴν ἐν τῇ ἀρχῇ παραμονὴν τῆς Κυβερνήσεως καὶ τὴν πραγμάτωσιν τοῦ προγράμματος, ὅπερ ἐνέκρινε διὰ τῆς ψήφου αὐτῆς κατὰ τὸν παρελθόντα Δεκέμβριον. Μετὰ τὴν ψῆφον τῆς Βουλῆς, ὁ κ. ἐπὶ τῆς Συγκοινωνίας Ὑπουργὸς θὰ ποιήσηται ἀνακοινώσεις τινὰς σχετικῶς πρὸς τὴν σύμβασιν. (Χειροκροτήματα).

Ὁ κ. ***Πρόεδρος*** ἀνακοινοῖ ὅτι οἱ βουλευταὶ κ. κ. ***Μ. Παπαγεωργίου, Γ. Φικιώρης, Γ. Ἐξηντάρης, Α. Γρηγοριάδης, Γ. Σακκαλῆς, Α. Θεολογίτης, Ν. Μαμούνης*** κλπ. ὑποβάλλουσι πρότασιν καθ' ἣν «ἡ Βουλὴ θεωροῦσα ἱκανοποιητικὰς τὰς δηλώσεις τῆς Κυβερνήσεως ἐκφράζει πρὸς αὐτὴν τὴν ἐμπιστοσύνην της καὶ εἰσέρχεται εἰς τὴν ἡμερησίαν διάταξιν».

Πολλοὶ βουλευταὶ διαμαρτύρονται λέγοντες, ὅτι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἀφαιρεθῇ ὁ λόγος ἀπὸ τοὺς ἐγγεγραμμένους νὰ ὁμιλήσουν.

Ὁ κ. ***Πρόεδρος*** λέγει ὅτι οὐδεὶς ἐζήτησε νὰ ἀφαιρέσῃ τὸν λόγον ἀπὸ οὐδένα, οἱ ἐγγεγραμμένοι νὰ ὁμιλήσουν θὰ ὁμιλήσουν· ἐγένετο μόνον ἀνακοίνωσις τῆς προτάσεως.

Κ. Δεμερτζῆς ζητεῖ τὸν λόγον ὡς ἐγγεγραμμένος ἐπὶ τῆς ἐπερωτήσεως εὐθὺς μετὰ τοὺς δύο πρώτους βουλευτάς.

Ὁ κ. ***Πρόεδρος*** δηλοῖ ὅτι ἐνεγράφη ὁ κ. Βοζίκης καὶ ἐπὶ τῶν δηλώσεων πρῶτος.

Ὁ κ. ***Κ. Δεμερτζῆς*** διαμαρτύρεται τονίζων ὅτι εἶνε ἡ σειρά του νὰ ὁμιλήσῃ.

Ὁ κ. ***Γ. Βαρβούτης*** διαμαρτύρεται ὡσαύτως διότι τρίτην ἤδη φορὰν δίδεται ὁ λόγος εἰς τὸν κ. Βοζίκην.

Ὁ κ. ***Ἀλ. Ἰωαννίδης*** διαμαρτύρεται ὡσαύτως διότι δὲν τηρεῖται ὁ κανονισμός.

Ὁ κ. ***Γ. Καφαντάρης*** λέγει ὅτι δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι ἡ συζήτησις εἶνε συνέχεια τῆς ἀρχικῆς ἐπερωτήσεως καὶ αἱ δηλώσεις τοῦ κ. Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως εἶνε σχετικαὶ μὲ τὴν ἐπερώτησιν, διὰ τὴν ὁποίαν θὰ τηρηθῇ ἡ σειρὰ τῶν ἐγγεγραμμένων νὰ ὁμιλήσουν, τὴν ὁποίαν μόνον ὁ κ. Πρόεδρος δύναται νὰ βεβαιώσῃ.

Ὁ κ. ***Πρόεδρος*** ἐξηγεῖ ὅτι κανονικῶς καλεῖται ὁ κ. Βοζίκης νὰ συνεχίσῃ τὴν ἀγόρευσίν του, ἐφόσον περιορίσας τὴν ἀρχικὴν ἀγόρευσίν του εἰς τὸ νομικὸν μέρος, ἐπεφυλάχθη διὰ τὴν οὐσίαν, ἥτις ἤδη συζητεῖται.

Ὁ κ. ***Χ. Βοζίκης*** παρέχει τὴν ἐξήγησιν ὅτι οὗτος εἶνε ὁ ἐπερωτήσας, διέκοψε δὲ τὴν ὁμιλίαν του ἐπὶ τοῦ νομικοῦ ζητήματος ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ εἶνε πρῶτος ἐπὶ τῆς συζητήσεως τῆς οὐσίας. Εἰσερχόμενος εἰς τὸ θέμα τῆς ἀγορεύσεώς του, λέγει ὅτι, ἐὰν ἡ σύμβασις συνήπτετο ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς ἐξουσιοδοτήσεως δὲν ὑπῆρχεν ἀνάγκη κυρώσεως. Ὁ κ. Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας ὑπεστήριξεν ὅτι ἡ σύμβασις εἶνε νόμῳ κεκυρωμένη, διότι κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ὁ Πάγκαλος ἦτο δικτάτωρ. Ἀλλὰ τίνος εἴδους δικτάτωρ ἦτο ὁ Πάγκαλος καὶ τίνας περιορισμοὺς εἶχε θέσει εἰς ἑαυτόν; Ὁ δικτάτωρ δύναται νὰ συγκεντροῖ εἰς ἑαυτὸν διαφόρους ἰδιότητας· ἐὰν ὡς Ὑπουργὸς ἐνεργήσῃ μίαν πρᾶξιν ὑπουργικήν, διορίσῃ π. χ. ἕνα ὑπάλληλον, τοῦτο δὲν ἀφορᾷ δικτατορίαν, διότι τότε θὰ ἔπρεπε νὰ ἔχωμεν ἀνάγκην νὰ ψηφισθῇ νόμος ἵνα ἀπολυθῇ ὁ ὑπάλληλος οὗτος.

Ὁ κ. Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας ἐπεκαλέσθη πρὸς ἀπόδειξιν τῶν ἰσχυρισμῶν του [illegible] Διατάγματα, τὸ [illegible] σεως τοῦ Συντάγματος καὶ τὸ τῆς διαλύσεως τῆς Συνελεύσεως. Ἀλλὰ ταῦτα ἔπραξεν ὑπὸ ὡρισμένους περιορισμούς· ἡ δημοσίευσις ἄλλως τε τοῦ Συντάγματος ἐγένετο προτάσει τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου, ὑπὸ τοῦ προέδρου τῆς Δημοκρατίας, ὥστε ἐν τοῖς Διατάγμασι τούτοις δὲν εὑρίσκομεν τὸν Δικτάτορα· οὐδὲ ἤθελεν ὁ Πάγκαλος νὰ ἀσκῇ νομοθετικὴν ἐξουσίαν. Καὶ ὅταν ἐδημοσίευσε τὸ Ν. Διάταγμα περὶ οὗ ἤδη συζητοῦμεν δὲν ἴσχυεν ὁ Πάγκαλος δικτατορικὴν ἐξουσίαν, διότι τὸ Διάταγμα ὑπεβλήθη, προτάσει τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου, εἰς τὸν πρόεδρον τῆς Δημοκρατίας. Τὴν δικτατορικὴν ἐξουσίαν ὁ Πάγκαλος ἀνέλαβε διὰ τοῦ διαγγέλματος τῆς 4 Ἰανουρίου 1926. Ἀλλὰ καὶ ὡς δικτάτωρ ἀκόμη παρετήρησα, λέγει, ὅτι δὲν ἠθέλησε νὰ ἀσκήσῃ νομοθετικὴν ἐξουσίαν, διότι ὅλα τὰ Ν. Διατάγματα ἐγένοντο προτάσει τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου καὶ ἐδημοσιεύθησαν ὑπὸ τὸν ὅρον τῆς ὑποβολῆς καὶ ἐγκρίσεως αὐτῶν ὑπὸ τῆς μελλούσης νὰ συνέλθῃ Βουλῆς. Καὶ τοῦτο δὲ τὸ Ν. Διάταγμα ὑπὸ τὸν ὅρον τοῦτον ἐξεδόθη, διότι περιέχει τὴν αὐτὴν ῥήτραν.

Ὁ κ. ***Ι. Μεταξᾶς*** (Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας) λέγει ὅτι τὸ Διάταγμα ἀναφέρει ῥητῶς ὅτι ἡ ἰσχὺς αὐτοῦ ἄρχεται ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεώς του εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως, ἐξετελέσθη δ' ἀμέσως ἅμα τῇ δημοσιεύσει του.

Ὁ κ. ***Χ. Βοζίκης*** λέγει ὅτι ὅλα τὰ Διατάγματα ἐκτελοῦνται ἅμα τῇ δημοσιεύσει των. Ἀλλ' ὁπωσδήποτε, λέγει, μίαν σύμβασιν καταστρέφουσαν τὸν τόπον δὲν εἶνε ὑποχρεωμένη ἡ διάδοχος Κυβέρνησις, κατὰ τὴν γνώμην του, νὰ τὴν κυρώσῃ. Ἐκπλήττομαι, λέγει, ἀκούων σήμερον τὰς δηλώσεις τῆς Κυβερνήσεως, διὰ τὴν ἀνακολουθίαν αὐτῶν ἔν τινι μέτρῳ, ἐν σχέσει πρὸς τὰς προηγουμένας δηλώσεις τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῆς Συγκοινωνίας. Διότι ὁ κ. Ὑπουργὸς εἰς ἐρώτησιν συναδέλφου εἶπεν ὅτι θὰ ὑπέγραφε τὴν σύμβασιν ἀφοῦ θὰ μετέβαλεν ὅρους τινάς. Ἐκ τούτου ἀκριβῶς συνάγεται ὅτι ὁ κ. Ὑπουργὸς δὲν θὰ ὑπέγραφε τὴν σύμβασιν ταύτην ὡς περιέχουσαν ὅρους ἐπιβλαβεῖς.

Ὁ κ. ***Ι. Μεταξᾶς*** (Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας) παρατηρεῖ ὅτι ἐὰν ἠρωτᾶτο ἂν θὰ ὑπέγραφε τὴν σύμβασιν π. χ. τῆς Κορίνθου, ἂν περιεῖχεν αὕτη ὅρους ἐπιβλαβεῖς, καὶ ἀπήντα ὅτι δὲν θὰ ὑπέγραφεν αὐτήν, δὲν συνάγεται βεβαίως ἐκ τῆς ἀπαντήσεώς του ταύτης ὅτι θὰ ἠδύνατο νὰ εἰσηγηθῇ καὶ ἀκύρωσιν τῆς συμβάσεως ταύτης.

Ὁ κ. ***Χ. Βοζίκης*** συνεχίζων ἀναφέρει καὶ ἄλλας περικοπὰς ἐκ τῆς ὁμιλίας τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῆς Συγκοινωνίας, ἐξ ὧν συνάγεται, λέγει, ὅτι ὁ κ. Ὑπουργὸς ᾐσθάνθη τὴν ἀνάγκην νὰ χωρίσῃ τὰς εὐθύνας αὐτοῦ ἀπὸ τὰς εὐθύνας τῶν προκατόχων του.

Ὁ κ. ***Ι. Μεταξᾶς*** (Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας) λέγει ὅτι τὰ συμπεράσματα τοῦ κ. βουλευτοῦ εἶνε αὐθαίρετα, ἡ δὲ σιωπή του οὐδαμῶς δηλοῖ ἔγκρισιν αὐτῶν.

Ὁ κ. ***Χ. Βοζίκης*** συνεχίζων ἐρωτᾷ διατί ὁ κ. Ὑπουργός, ἔχων τοιαύτην γνώμην περὶ τῆς συμβάσεως, ἔθεσε χάριν αὐτῆς καὶ ζήτημα ἐμπιστοσύνης. Τί ἆρά γε συμβαίνει; Δὲν ἐδυσκολεύθην νὰ τὸ εὕρω· ὅτι δηλαδὴ αἰσθάνεται τὴν ὑποχρέωσιν νὰ τηρηθῇ ἡ καλὴ πίστις τῆς Ἑλλάδος. Ἀλλὰ πᾶσαν σύμβασιν, ἐρωτᾷ, παντὸς εἴδους εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ τὴν ἐκτελῶμεν;

Ἀ. Μιχαλακόπουλος (Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν). Μοῦ ἐπιτρέπετε: Ἡ ἄποψις τῆς Κυβερνήσεως ἐδηλώθη σαφέστατα ὅπου ἔπρεπε νὰ δηλωθῇ. Εἶναι ἡ ἑξῆς: Ὑπάρχουν συμβάσεις τινὲς εἰς τὰς ὁποίας ὑπῆρχε κάποια ἐξουσιοδότησις τῆς Συνελεύσεως. Ἐπὶ τῶν συμβάσεων τούτων δύναται, ὅπως εἶπον καὶ εἰς τὴν πρώτην ἀγόρευσίν μου, νὰ ἐγερθῇ ζήτημα, ἐὰν ἡ ἐξουσιοδότησις ἐκείνη ἦτο τοσούτῳ ἐκτεταμένη, ὥστε νὰ ἐπιτρέπῃ τὴν σύναψιν τῶν συμβάσεων, οἵαι συνήφθησαν, ἢ ὄχι. Τοῦτο εἶνε ζήτημα νομικόν, ζήτημα κύρους. Δύναται ἕκαστος νὰ ἔχῃ τὴν ἄποψίν του ἐπὶ τοῦ νομικοῦ τούτου ζητήματος. Εἶναι δὲ γνωστὸν ὅτι σπανίως δύο νομικοὶ συμφωνοῦν ἐπὶ ἑνὸς νομικοῦ ζητήματος. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει δύναται ὁ ἕτερος τῶν συμβαλλομένων νὰ ἰσχυρισθῇ ὅτι καλῇ τῇ πίστει ἐνόμισεν ὅτι ἡ σύμβασις μετὰ τοιαύτην ἐξουσιοδότησιν ἦτο νομικῶς ἰσχυρά. Καὶ ἡ Κυβέρνησις εἶναι διατεθειμένη ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει νὰ προέλθῃ εἰς φιλικὰς συνεννοήσεις σήμερον, ἐν ἀντιστοίχῳ καὶ αὐτὴ καλῇ πίστει πρὸς ἀνασυζήτησιν ἐπιβλαβῶν ὅρων τῆς συμβάσεως, οὕτως ὥστε νὰ τύχουν οὗτοι καὶ τῆς ἐγκρίσεως τῆς Κυβερνήσεως, νὰ γίνῃ δηλαδὴ κτῆμα μιᾶς νομίμου Κυβερνήσεως. Ὑπάρχουν ὅμως καὶ ἄλλαι συμβάσεις, διὰ τὰς ὁποίας δὲν ὑπῆρχεν οὐδεμία ἀπολύτως νομοθετικὴ ἐξουσιοδότησις. Δι' ἐκείνας ἐδηλώθη σαφῶς ὅτι ἡ Κυβέρνησις δὲν δύναται ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ νὰ τὰς ἀναγνωρίσῃ, δὲν ἀναλαμβάνει οὐδεμίαν ὑποχρέωσιν ἀπολύτως, καὶ δὲν δύνανται νὰ ἔχουν τὴν παραμικρὰν ἰσχὺν ἐὰν δὲν τύχουν τῆς κυρώσεως τῆς Βουλῆς. Ἐθεώρησα καθῆκόν μου νὰ κάμω τὴν δήλωσιν αὐτὴν διὰ νὰ ἴδῃ ἡ Βουλὴ ὅτι δὲν ἐννοεῖ ἡ Κυβέρνησις πάσας τὰς συμβάσεις τὰς ὁποίας ὑπέγραψεν ἡ δικτατορία νὰ σεβασθῇ.

Π. Τσιτσεκλῆς. Αὐτὴ εἶναι αἰσχροτέρα ἀπὸ ὅλας.

Ι. Ράλλης. Ἀνεγνώρισεν ὅμως ἡ Κυβέρνησις ἀδιστάκτως καὶ ἀναμφισβητήτως τὸ κῦρος τῆς παρούσης συμβάσεως.

Ἀ. Μιχαλακόπουλος (Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν). Ἄλλο αὐτό. Εἰς αὐτὸ διαφωνοῦμεν.

Ι. Ράλλης. Δὲν εἶνε ἄλλο. Περὶ αὐτοῦ συζητοῦμεν.

Α. Μιχαλακόπουλος. (Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν). Ἡ Βουλὴ εἶνε κυρίαρχος νὰ πράξῃ ὅτι νομίζει διὰ τὴν παροῦσαν σύμβασιν. Ἠθέλησα ὅμως νὰ καθορίσω σαφῶς ἓν σημεῖον ἐπὶ τοῦ ὁποίου καὶ ὅλη ἡ Κυβέρνησις καὶ ἐγὼ καὶ ἡ Βουλὴ βεβαίως εἴμεθα ἀπολύτως σύμφωνοι. Ἐὰν μία, δύο, τρεῖς συμβάσεις ἔχουν κάποιαν νομικὴν ἐξουσιοδότησιν, ὥστε νὰ δύναται νὰ ἐγερθῇ ζήτημα κύρους ἢ μή, ὑπάρχουν ὅμως ἄλλαι συμβάσεις, συναφθεῖσαι ὑπὸ τῆς δικτατορίας, ἄνευ οἱασδήποτε ἐξουσιοδοτήσεως, καὶ διὰ ταύτας οὔτε σεῖς οὔτε ἡμεῖς ἔχομεν ἀντίθετον γνώμην, ὅτι πάντες τὰς θεωροῦμεν ἀπολύτως ἀνισχύρους, εἴτε πρὸς ἄτομα εἴτε πρὸς Κυβερνήσεις συνήφθησαν.

Ι. Ράλλης. Ἐγὼ λέγω διὰ τὴν παροῦσαν σύμβασιν, ἐπὶ τῆς ὁποίας δὲν ἐκάματε τὴν διάκρισιν αὐτήν, ἀλλ' ἀνεγνωρίσατε τὸ κῦρος αὐτῆς ἀδιστάκτως καὶ ἀνεπιφυλάκτως, διὰ νὰ εἴμεθα ἐξηγημένοι.

Ὁ κ. ***Χ. Βοζίκης*** συνεχίζων λέγει ὅτι ὁ κ. Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας ἐπεχείρησε νὰ ἀποδείξῃ ὅτι ἐξετελέσθη ἡ ἐξουσιοδότησις, διότι ὑπῆρξε γνωμοδότησις τοῦ συμβουλίου τῶν σιδηροδρόμων, ἀλλ' ὁ κ. Ὑπουργὸς παρεῖδεν ὅτι εἶναι 15 τὰ μέλη τὰ ὁποῖα ὤφειλον νὰ λάβουν μέρος εἰς τὸ συμβούλιον τοῦτο, προκειμένου μάλιστα περὶ τοιαύτης συμβάσεως. Ἐπεκαλέσθη ἐπίσης καὶ γνωμοδότησιν ἄλλην, ἀνθρώπων τοῦ τότε Ὑπουργοῦ, γνωμοδότησιν τὴν ὁποίαν ὁ κ. Ὑπουργὸς δὲν ἐδίστασε νὰ μᾶς προσκομίσῃ ἐνταῦθα ὡς δευτέραν γνωμοδότησιν.

Ὁ κ. ***Ι. Μεταξᾶς*** (Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας), λέγει ὅτι δὲν προσεκόμισε παρὰ μόνον τὰς δύο γνωμοδοτήσεις τοῦ Συμβουλίου, τὰς δὲ ἄλλας τὰς τῆς ἐπιτροπῆς κατέθεσε ζητηθείσας.

Χ. Βοζίκης. Ἀλλὰ τί εἶνε ἡ δευτέρα γνωμοδότησις; Ὅταν ἐδημοσιεύθη ἡ πρώτη γνωμοδότησις οἱ ἐνδιαφερόμενοι διὰ τὴν σύμβασιν ἀπήντησαν, καὶ τὸ γνωμοδοτικὸν συμβούλιον συνῆλθεν ἵνα ἀπαντήσῃ, τὴν ἀπάντησιν δὲ ταύτην, ἥτις ὑπεβλήθη πρὸς ἔγκρισιν καὶ εἰς τὸν τότε Ὑπουργόν, ἔφερεν ἐδῶ ὁ κ. Ὑπουργὸς ὡς δευτέραν γνωμοδότησιν. Ὁ τότε Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας διὰ νὰ ἐνισχύσῃ τὸ κλονιζόμενον βάθρον τῆς συμβάσεως ἔκαμεν ἕνα συμβούλιον. Ὁ νῦν κ. Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας ἀντέγραψεν ἐν τούτῳ τὸν προκάτοχόν του.

Ι. Μεταξᾶς (Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας). Δὲν θὰ σᾶς διακόψω ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου.

Ὁ κ. ***Χ. Βοζίκης*** συνεχίζων, λέγει, ὅτι καίτοι πρόκειται περὶ τοιούτου σοβαροῦ ζητήματος ὁ κ. Ὑπουργὸς δὲν ἔκρινεν σκόπιμον νὰ ἀποταθῇ πρὸς τὸ Νομικὸν Συμβούλιον, ἵνα, συζητοῦντες νομικὰ ζητήματα, ἔχωμεν καὶ τούτων τὴν γνώμην. Ἔφθασε, λέγει, ὁ κ. Ὑπουργὸς νὰ μᾶς εἴπῃ ὅτι ὑπάρχει ἐξουσιοδότησις καὶ διὰ τὴν σύμβασιν τῶν μεταφορῶν· διατί; διὰ νὰ δείξωμεν ὅτι ἠξεύρομεν νὰ ἐκτιμῶμεν τὰς συμβάσεις καὶ ὅτι εἴμεθα καλῆς πίστεως. Ἀλλὰ νομίζουν ὅτι οἱ ὑπερασπιζόμενοι τῶν δικαιωμάτων των εἶνε κακῆς πίστεως; Ζητεῖτε νὰ δειχθῇ τὸ θῦμα καλῆς πίστεως καὶ δὲν ἐξετάζετε τὴν καλὴν πίστιν τοῦ θύτου. Ἡ καλὴ πίστις, ὡς τὴν ἑρμηνεύει ἡ Κυβέρνησις, εἶνε ἱκανὴ νὰ ὑποδουλώσῃ τὸν τόπον κατὰ τρόπον ὥστε νὰ μὴ εἶνε δυνατὴ ἡ διαβίωσις ἐν αὐτῷ. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον διανοίγομεν τὰς πύλας τοῦ ἀνατολικοῦ ἡμῶν κράτους ἵνα εἰσβάλουν οἱ ἐπιχειρηματίαι διὰ νὰ λάβουν ὅ,τι δύνανται ἐξ αὐτοῦ. Ἀλλά, κύριοι, δὲν εἴμεθα καλῆς πίστεως. Ἔχομεν ὑποβάλει σχέδιον ψηφίσματος δυνάμει τοῦ ὁποίου δίδεται εἰς τὴν Κυβέρνησιν τὸ δικαίωμα νὰ ἐπικυρώσῃ ἢ νὰ ἀκυρώσῃ ὅσας αὐτὴ νομίζει συμβάσεις. Ὅταν κάμνητε διάκρισιν εἰς τὴν καλὴν πίστιν πῶς εἶνε δυνατὸν νὰ εἶσθε καλῆς πίστεως; Μετὰ 30ετῆ κοινοβουλευτικὸν βίον δὲν ἀνέμενα νὰ ἴδω προβαλλομένας δηλώσεις τῆς Κυβερνήσεως, ἀποσκοπούσης εἰς τὸ νὰ σταματήσῃ τὸν ἔλεγχον καὶ νὰ ἀσκήσῃ τὴν δικτατορίαν της ἵνα μὴ ἐξετασθῶσι περισσότερον τὰ πράγματα. Παρεστάθη ὅτι ἐνδιαφέρεται διὰ τὴν ὑπόθεσιν ταύτην ἡ Ἀγγλία καὶ παρεστάθη τοῦτο κακῶς, διότι τὸ Ἀγγλικὸν κράτος δὲν εἶνε δυνατὸν ποτὲ νὰ ἐνδιαφέρεται διὰ τὴν τοιαύτην σύμβασιν, διότι τὸ Ἀγγλικὸν κράτος ἔχει τοιαύτην συναίσθησιν τοῦ δικαίου, ὥστε νὰ μὴ ἐπιμείνῃ, ἐν ᾗ περιπτώσει τῷ ἐγένοντο καταλλήλως αἱ κατάλληλοι παραστάσεις.

Ἀλλὰ δὲν ἐπράξαμεν οὕτω. Ἡ Ἀγγλικὴ Κυβέρνησις ὅταν ἐννοήσῃ ὄχι ὅτι ἠδίκησεν, ἀλλ' ὅτι ἐγεννήθη μόνον τοιαύτη ἰδέα δὲν θὰ ἦτο ποτὲ δυνατὸν νὰ ἐπιμείνῃ εἰς τοὺς τύπους.

Καὶ ἔχομεν τὴν Οἰκουμενικὴν Κυβέρνησιν, παραβλέπουσαν τοὺς κοινοβουλευτικοὺς κανόνας, καὶ ἐπιζητοῦσαν νὰ ἀσκήσῃ κοινοβουλευτικὴν δικτατορίαν, ἵνα σταματήσῃ τὸν ἔλεγχον. Προκειμένου δὲ περὶ τοῦ ζητήματος ἐμπιστοσύνης ἔχω τὸ δικαίωμα νὰ εἴπω πρὸς τὴν Κυβέρνησιν ὅτι δὲν δύναται νὰ θέτῃ εἰκῇ καὶ ὡς ἔτυχε τοιαῦτα ζητήματα, τὰ ὁποῖα ἐγκαθιδρύουν τὴν κοινοβουλευτικὴν δικτατορίαν καὶ καταρρίπτουν τὸ γόητρον τῶν βουλευτῶν, τοὺς ὁποίους ἐξαναγκάζουν ἢ νὰ ψηφίσουν παρὰ τὴν συνείδησίν των ἢ νὰ ἀποχωρήσουν, ὅσοι δὲν ἐπιθυμοῦν νὰ πράξουν τοῦτο.

Πολλοὶ βουλευταὶ διαμαρτύρονται.

Ὁ κ. ***Χ. Βοζίκης*** λέγει ὅτι ὁ θόρυβος, ὁ ὁποῖος γεννᾶται, ἀποδεικνύει τὴν ὀρθότητα τῶν παρατηρήσεών του, καὶ τονίζει καὶ πάλιν ὅτι τὸ ζήτημα κακῶς ἐτέθη, ὡς ἐτέθη καὶ ἐκφράζει τὴν πεποίθησιν ὅτι θὰ ἀποσυρθῇ ἡ ὑποβληθεῖσα πρότασις.

Ὁ κ. ***Δ. Μπότσαρης*** λέγει ὅτι εἶνε εὔλογος ἡ συγκίνησις τὴν ὁποίαν ἐδημιούργησεν εἰς τὴν κοινὴν γνώμην ἡ συζήτησις τῆς περὶ ἧς πρόκειται συμβάσεως. Εὐκταῖον βεβαίως θὰ ἦτο ἂν διεξήγετο ἡ συζήτησις ἐν περισσοτέρᾳ ψυχραιμίᾳ ἀφ' ἑνὸς καὶ ἄνευ θορύβου ἐκ τῶν ὁδῶν καὶ συνοδείας μέτρων ἀπειλούντων νὰ παραλύσουν τὰς μεταφορὰς καὶ συγκοινωνίας, καὶ τὰ ὁποῖα μέτρα δημιουργοῦν εἰς βάρος τῶν ἀπεργῶν καὶ προκατάληψιν καὶ καταφοράν. Ἀσχέτως, λέγει, πρὸς τὴν συμπάθειαν ἣν ἔχομεν πρὸς τὴν ἐργαζομένην τάξιν νὰ μὴ πάθῃ, καὶ τῆς Κυβερνήσεως καὶ τῆς Βουλῆς τὸ καθῆκον εἶνε νὰ ἀποβλέψῃ εἰς τὰ γενικώτερα συμφέροντα τῆς Πατρίδος. Εἶπον, λέγει, καὶ ἄλλοτε ὅτι τὸ ἔργον τῆς Οἰκουμενικῆς Κυβερνήσεως εἶναι ἡράκλειον, ἐκ τῶν σπουδαιοτέρων δὲ εἶναι τὸ ἔργον τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῆς Συγκοινωνίας. Ἡ Ἐθν. οἰκονομία εἶναι ἀλληλένδετος σειρὰ κρίκων καὶ ἡ διαρραγὴ ἑνὸς ἐξ αὐτῶν δύναται νὰ βλάψῃ τὸ σύνολον.

Πραγματευόμενος είτα τὰ τῆς συμβάσεως εὑρίσκει ὅτι αὕτη ὀφείλει νὰ ἐξετασθῇ καὶ ἀπὸ πολιτικῆς καὶ ἀπὸ τεχνικῆς καὶ ἀπὸ οἰκονομικῆς ἀπόψεως, διότι ὅσον ἀφορᾷ τὸ νομικὸν μέρος, ὀφείλει τις νὰ εἴπῃ ὅτι δὲν πρόκειται περὶ προηγηθείσης γνωμοδοτήσεως τοῦ Συμβουλίου, ὡς ἀπαιτεῖ ὁ νόμος. Παρατρέχομεν λέγει τὸ νομικὸν μέρος διότι εὑρισκόμεθα πρὸ ἑνὸς γεγονότος τετελεσμένου μὲ ἀρχὴν ἐκτελέσεως τῶν ἔργων, καὶ δὲν ὑπάρχει ἡ δυναμικότης ἐκείνη ἡ ἀπαιτουμένη διὰ τὴν ἀνατροπὴν τῆς συμβάσεως. Δὲν ἔπεται ὅμως ὅτι ἐκ τούτου στερεῖται ἡ Βουλὴ καὶ ἡ Κυβέρνησις τοῦ δικαιώματος νὰ ζητήσῃ καὶ ἐπιτύχῃ ἀναψηλάφισιν τῆς συμβάσεως, μὴ περιοριζομένη εἰς τὰ σημεῖα μόνον εἰς ἃ ὑπηνίχθη, ὅτι θὰ ἐκταθῇ ἡ προσπάθεια τῆς βελτιώσεως θὰ ἦτο εὐκταῖον νὰ μᾶς ἐβεβαιοῦτο ὅτι ἐπὶ γενικωτέρων βάσεων θὰ ἐζητεῖτο ἡ ἀναθεώρησις τῆς συμβάσεως, ἥτις κατηρτίσθη καθ' ἣν ἐποχὴν ἡ τυραννὶς ἦτο ἐν ἰσχύϊ, ὁ Λαὸς ἐν φιμώσει καὶ ὁ τύπος ἐν καταδιώξει. Καὶ αὐτοὶ οἱ ἐνδιαφερόμενοι δὲν θὰ ἦτο νοητὸν ὅτι θὰ ἐνόμιζον ὅτι θὰ τοὺς συνέφερε νὰ εὑρίσκωνται ἐν καταστάσει ἐχθρικῇ πρὸς τὸ πλῆθος τῶν καταναλωτῶν, οἱ ὁποῖοι θὰ ἔχουν σχέσεις μὲ τὴν σύμβασιν.

Ἀναλύων εἶτα τὸ τεχνικὸν μέρος τῆς συμβάσεως, ἀναφέρει τὴν κρατοῦσαν κατάστασιν περὶ παροχῆς ἠλεκτρικοῦ ρεύματος, ἥτις ἀνήρχετο εἰς 26 ἑκατομμύρια ὡριαῖα χιλιόβατα μὲ ἀπόλειαν 27 ο/ο ἐνῶ αἱ ἀνάγκαι τῆς πόλεως ἀνέρχονται εἰς 50 ἑκατομμύρια ὡριαῖα χμλιόβατα, δι' ἃ ἦτο ἀπολύτως ἀδύνατον νὰ ὦσιν ἐπαρκεῖς αἱ παλαιαὶ ἐγκαταστάσεις. Μαζὶ μὲ τὰς ἀπωλείας ἐπὶ τοῦ ποσοῦ τούτου ἀπῃτοῦντο διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς πόλεως 62 1)2 ἑκατομμύρια ὡριαῖα χιλιόβατά. Προχωρῶν ἐκθέτει τὰ γνωστὰ ἐπιστημονικὰ συστήματα, δι' ὧν θὰ ἠδύναντο νὰ ἀντιμετωπίζοντο αἱ εἰς τοιαῦτα ποσὰ ἀνάγκαι παροχῆς ρεύματος καὶ ἀναλύει τὰς ὑδροηλεκτρικὰς δυνάμεις τῆς Ἑλλάδος, αἵτινες τονίζει ὠφειλον πάντοτε νὰ εἶνε ἡ βάσις διὰ πᾶσαν παραγωγὴν μας, διότι μόνον οὕτω θὰ ἀπεφεύγετο ἡ οἰκονομικὴ αἱμορραγία μας εἰς τὸ ἐξωτερικόν, δι' ἐξαγωγῆς συναλλάγματος πρὸς εἰσαγωγὴν κινητηρίων ὑλῶν. Ἡ σημασία τῆς ἀπόψεως ταύτης εἶνε εὐνόητος, ἐν σχέσει μετὰ μονοπωλιακὰ ἄρθρα τῆς συμβάσεως. Πραγματευόμενος εἶτα τὸ σύστημα τῆς διὰ θερμικῶν δυνάμεων ἐξευρέσεως τῆς κινητηρίου ὕλης, ἐπικρίνει τὴν ὁσημέραι ἐλάττωσιν τῆς ἐξορύξεως τῶν ἐγχωρίων λιγνιτῶν ἐν Ἑλλάδι, μὲ τοὺς ὁποίους τὸ ὡριαῖον χιλιόβατον στοιχίζει 9 χρυσᾶ λεπτά, ἐνῶ μὲ γαιάνθρακας στοιχίζει 12 χρυσᾶ λεπτά.

Ὁ κ. **Γ. Μερκούρης** (Ὑπουργὸς τῆς Ἐθν. Οἰκονομίας) λέγει ὅτι μία ἐκ τῶν πρώτων προσπαθειῶν του, ἀφ' ἧς ἀνέλαβε τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Ἐθν. Οἰκονομίας, ἦτο νὰ μεριμνήσῃ περὶ προστασίας τῆς λιγνιτωρυχίας, διότι ὄντως αὕτη εἶνε μεγάλη πηγὴ τοῦ ἐθνικοῦ μας πλούτου καὶ ὅτι πρόκειται νὰ ὑποβληθῇ σχετικὸν σχέδιον νόμου, δι' οὗ ἐκτὸς τῆς προστασίας λαμβάνεται πρόνοια χρησιμοποιήσεως τοῦ ἐγχωρίου λιγνίτου παρὰ τῆς Πάουερ.

Ὁ κ. **Δ. Μπότσαρης** συνεχίζων λέγει ὅτι βεβαίως θὰ ἦτο εὐχάριστον ἂν αἱ διατάξεις τοῦ ἄρθρου 5 τῆς συμβάσεως ἐτύγχανον πραγματικῆς ἐφαρμογῆς διὰ τῆς χρησιμοποιήσεως τῆς ἐγχωρίου λιγνιτωρυχίας, ὅπως συμβαίνει καὶ εἰς ἄλλας χώρας.

Ὁ κ. **Γ. Στρῖγκος** ὑπομιμνήσκει ὅτι τὸ πάχος τῶν λιγνιτῶν τῶν χωρῶν ἐκείνων εἶνε πενταπλάσιον τοῦ τῶν ἰδικῶν μας καὶ ἡ ἐκμετάλλευσις ἐκεῖ διατελεῖ ὑπὸ ἐξαιρέτως εὐνοϊκοὺς ὅρους.

Ὁ κ. **Δ. Μπότσαρης** συνεχίζων λέγει ὅτι καὶ ἐδῶ δύνανται νὰ δημιουργηθοῦν εὐμενεῖς συνθῆκαι, ὅπως, ἂν ἠθέλομεν θὰ εἴχομεν καὶ σιτάρκειαν.

Ὁ κ. **Α. Ἀποστολίδης** παρατηρεῖ ὅτι τὸ πάχος τῶν λιγνιτῶν τῆς Γερμανίας εἶνε ὀλιγώτερον τοῦ τῶν ἰδικῶν μας

Ὁ κ. **Δ. Μπότσαρης** συνεχίζων τονίζει ὅτι ὅλα τὰ Κράτη ἐπαυξάνουν κατ' ἔτος τὴν παραγωγὴν λιγνιτῶν, ἐνῷ δυστυχῶς ἐν Ἑλλάδι ἡ παραγωγὴ εἶνε μειωμένη· πάντως λέγει ἡ παραγωγὴ ρεύματος μὲ γαιάνθρακας θὰ ἀπῄτει 62 χιλιάδας τόννους γαιάνθρακος, δι' οὓς θὰ ἐξήγοντο ἐτησίως εἰς συνάλλαγμα περὶ τὰ 3 ἑκατομμύρια λιρῶν. Ἐξακολουθῶν νὰ ἀναπτύσσῃ τὰς ἐλλείψεις τῆς συμβάσεως λέγει ὅτι ἐκτὸς τῆς μὴ ἐξασφαλίσεως τῆς χρήσεως τοῦ ἐγχωρίου γαιάνθρακος, ὡς πρὸς τὴν ὑδροηλεκτρικὴν ἐνέργειαν, αἱ ἐγγυήσεις τοῦ ἄρθρου 5 εἶνε σκιώδεις, διότι ἔχει ἀπερμποληθῇ καὶ πᾶς ἔλεγχος, καὶ τὸ ἄρθρον ἀποτελεῖ πραγματικὴν κηλῖδα. Τὸ μειονέκτημα τοῦτο θὰ ἀξιώσῃ ἡ Βουλὴ ὅπως ἀρθῇ χάριν αὐτοῦ τούτου τοῦ ἐθνικοῦ πλούτου. Ὡς πρὸς τὸ ἄρθρον 38 λέγει ὅτι τοῦτο εἶνε ἀκατανόητον, διότι οὐδένα ἔλεγχον θεσπίζει διὰ τὴν ἑταιρείαν καὶ δι' αὐτοῦ οὐσιαστικῶς ἐξοδελίζεται ἡ χρῆσις τοῦ λιγνίτου, ἥτις καὶ ἀνατίθεται εἰς τὴν ἀπόλυτον κρίσιν τῆς ἑταιρείας, ἐνῷ ὀφείλομεν νὰ κατοχυρώσωμεν τὴν δυνατότητα τῆς χρησιμοποιήσεως τοῦ λιγνίτου, ὅταν τὸ Κράτος τὴν θεωρήσῃ ἀπαραίτητον.

Πραγματευόμενος εἶτα τὰ τῶν τιμῶν τῶν εἰσιτηρίων τοῦ σιδηροδρόμου Ἀθηνῶν Πειραιῶς εὑρίσκει ὅτι ἡ διὰ τῆς συμβάσεως τιμὴ τῶν 19 χρυσῶν λεπτῶν κατὰ εἰσιτήριον εἶνε τερατωδῶς ἀκριβή, διότι ὀφείλει τις νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν καὶ τὴν ὁσημέραι πύκνωσιν τῆς κυκλοφορίας τοῦ πληθυσμοῦ, καὶ ἀναφέρει περὶ τούτου στατιστικὰς τῶν εἰσπράξεων τῶν τελευταίων ἐτῶν, ἀρκεῖ νὰ σκεφθῇ τις ὅτι ἕκαστος ἐπιβάτης στοιχίζει 12 χρ. λεπτὰ καὶ πληρώνει 13 καὶ 4)10 χρ. λεπτά, διαφορά, ἡ ὁποία ἐν σχέσει μὲ τὰς τιμὰς τῶν χρ. λεπτῶν 15 ἢ 16 κατὰ εἰσιτήριον, καταλήγει νὰ εἶνε ὀγκώδης καὶ εἶνε περιουσία τοῦ Λαοῦ μεταδιδαζομένη εἰς τὴν ἑταιρείαν.

Ὁ κ. **Ι. Ράλλης** παρατηρεῖ ὅτι αἱ εἰσπράξεις ἀπὸ τῆς λήξεως τοῦ προνομίου ἀνατοκιζόμεναι, καὶ αἱ ὁποῖαι θὰ ἀνῆκον εἰς τὸ Κράτος μὴ συναπτομένης τῆς συμβάσεως, ἀνέρχεται εἰς 5 χιλιάδας ἑκατομμύρια, τὰ ὁποῖα ὡς ἐλέχθη καὶ ἄλλοτε μεταδιδάζονται εἰς τὰ θυλάκια τῶν γνωστῶν ἐντοπίων καὶ ὄχι ξένων.

Ὁ κ. **Ι. Μεταξᾶς** (Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας) παρέχει ἐξηγήσεις ὡς πρὸς τοὺς λόγους τῆς τιμῆς τῶν εἰσιτηρίων, ὑποκειμένους εἰς τοὺς νόμους τῆς προσφορᾶς καὶ ζητήσεως, οἱ ὁποῖοι εἶνε ἀκατάλυτοι ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐπιχείρησιν τῶν σιδηροδρόμων Ἀθηνῶν—Κηφισιᾶς τὴν θεωρεῖ ὡς παθητικὴν καὶ μὴ δυναμένην νὰ συντηρηθῇ, λόγῳ τοῦ συναγωνισμοῦ τῶν αὐτοκινήτων, ὧν ἡ κίνησις εἰς τὴν ὁδὸν αὐτὴν θὰ εἶνε ἐλευθέρα. Διὰ τοῦτο φρονεῖ ὅτι ἡ ἐπιχείρησις τοῦ σιδηροδρόμου Κηφισιᾶς εἶνε οἰκονομικῶς ἐπισφαλεστάτη.

Ὁ κ. **Δ. Μπότσαρης** συνεχίζων λέγει ὅτι θὰ προετίμα ἡ Ἑταιρία νὰ ἔχῃ, ὅσον ἀφορᾷ τὰς τιμάς, ταπεινότερα τὰ ὅρια καὶ νὰ ἐλάμβανε πᾶσα διαφορὰ διὰ τῆς διαιτησίας. Τὸ δάνειον λέγει τῶν κεφαλαίων τῆς συμβάσεως εἶνε γεγονὸς ὅτι συνήφθη ὑπὸ ὅρους εὐμενεῖς, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ σημείου τούτου μέχρι τῆς ἀνεξετάστου ἐγκρίσεως τῆς συμβάσεως εἶναι μεγάλη διαφορά.

Ὁ κ. **Ι. Μεταξᾶς** (Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας). παρέχει ἐξηγήσεις περὶ τῶν ὅρων τῆς συμβάσεως, ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐλευθερίαν τῆς κινήσεως τῶν αὐτοκινήτων, καὶ τοῦ ἀναπτυχθησομένου συναγωνισμοῦ εἰς ὅρελος τοῦ κοινοῦ.

Ὁ κ. **Δ. Μπότσαρης** συνεχίζων λέγει ὅτι τέταρτον λάθος τῆς συμβάσεως εἶνε ὅτι οὐδεμία ποινὴ δύναται νὰ ἐπιβληθῇ εἰς τὴν Ἑταιρίαν διὰ τὰς παραβάσεις της, ἐνῷ ἐξ ἄλλου οὐδεὶς φόρος καὶ οὐδεὶς δασμὸς καὶ οὐδὲν ἄλλο βάρος ἐπιβάλλεται εἰς αὐτήν, ἐξομοιουμένην πρὸς τὰς κοινωφελεῖς ἐπιχειρήσεις τοῦ νόμου 2948. Ὅσον ἀφορᾷ τὸν φόρον τῆς βενζίνης ἐλπίζει λέγει εἰς τὴν ἄρσιν τῆς ἀτελείας, διὰ νὰ εἶναι δυνατὸς καὶ ὁ συναγωνισμός. Ἕτερον κενὸν λέγει τῆς συμβάσεως εἶνε ὅτι εἶνε ἀνεξέλεγκτος ἡ παραγωγὴ ρεύματός της. Ἐπικρίνει κατόπιν τὴν ἀπεμπόλησιν τῶν δικαιωμάτων τοῦ Δημοσίου ἐπὶ τῶν Σιδηροδρόμων Ἀθηνῶν - Πειραιῶς, οἱ ὁποῖοι ἐστοίχισαν τόσα χρήματα, καὶ τὸ δοθὲν δικαίωμα τοῦ ὁρισμοῦ τῶν δρομολογίων ἐλευθέρως παρὰ τῆς Ἑταιρίας ἄνευ ἐπεμβάσεως τοῦ Κράτους καὶ τῆς ἐλευθέρας παρ'

αὐτῆς θεσπίσεως Κανονισμοῦ, ὅστις θὰ προνοεῖ κατ' ἀνάγκην περὶ τόσον ἐργαζομένων προσώπων. Ἐξακολουθῶν πραγματεύεται τὰς τιμὰς τοῦ ρεύματος εἰς ἄλλας χώρας ἐν σχέσει πρὸς τὰς τιμὰς τῆς συμβάσεως, καὶ εὑρίσκει ὅτι ὁ μέσος ὅρος εἶνε πανταχοῦ κατώτερος τῶν 26 χρυσῶν λεπτῶν. Καταλήγων τονίζει ὅτι ἐὰν ἡ σήραγξ, ἥτις εἶναι ματαία δαπάνη, μεταδληθῇ ἢ ἀναδληθῇ καὶ ἐὰν τὰ ἄρθρα 5 καὶ 38 τροποποιηθοῦν, καὶ ὅλα τὰ ἄλλα σημεῖα τῆς συμβάσεως, τὰ ὁποῖα ἔθιξεν, μὲ βάσιν τὴν προστασίαν τῶν ἐργαζομένων τάξεων, βελτιωθοῦν διὰ τῆς μερίμνης τῆς Κυβερνήσεως, θὰ ἠδύνατο ἡ Βουλὴ ἔστω καὶ μὲ ἀλγοῦσαν τὴν καρδίαν νὰ θεωρήσῃ ἔγκυρον τὴν σύμβασιν. Ὁ κ. Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας ἐτόνισε, λέγει, ὅτι εἶνε ἄξιοι οἱ Λαοὶ ὅταν προστατεύουν τὴν ἐλευθερίαν των μόνοι των ἀλλὰ καὶ οἱ ταγοὶ τῶν Λαῶν ἔχουν περισσοτέρας ὑποχρεώσεις ἀπὸ τὸν Λαόν, καὶ ἡ Οἰκουμενικὴ Κυβέρνησις ὡς φορεὺς μιᾶς πανεθνικῆς ἐξουσίας εὐχόμεθα ὅπως ἐπιδείξῃ καὶ τὴν καλήν της ἐξωτερικὴν πίστιν καὶ τὴν ἐπίτευξιν τῆς βελτιώσεως τῆς συμβάσεως.

Ἐν τῷ σημείῳ τούτῳ διακόπτεται ἡ συνεδρίασις ἵνα ἐπαναληφθῇ τὴν 10 1)2 μ. μ.

Μετὰ τὴν διακοπήν.

Ὥρᾳ 10,40' μ. μ. ἐπαναλαμβάνεται ἡ συνεδρίασις.

Συνεχιζομένης τῆς συζητήσεως ἐπὶ τῆς ἐπερωτήσεως λαμβάνει τὸν λόγον ὁ κ. **Ι. Καλογερᾶς** ὅστις λέγει ὅτι μὲ συντομίαν θὰ ἐπιστήσῃ τὴν προσοχὴν τῆς Βουλῆς ἐπί τινων ὅρων, ὧν πρέπει ἡ Κυβέρνησις νὰ ἐπιδιώξῃ τὴν βελτίωσιν. Τὸ ζήτημα, λέγει, τῶν λεωφορείων, ὅπερ σοβαρώτερον μᾶς ἀπησχόλησε, εὐλόγως ἐπροκάλεσε τὸν θόρυβον τῆς διὰ τῆς συμβάσεως θιγομένης τάξεως, ἥτις κατεδικάζετο εἰς ἀνεργίαν. Εὐτυχῶς ὅμως, ὅπως μανθάνομεν, ἡ ἀτέλεια ἐπὶ τῆς βενζίνης θὰ ἀρθῇ καὶ θέλω νὰ πιστεύσω ὅτι θὰ ἐπιτευχθῇ, ἵνα ἡ παράτασις εἶνε μεγαλειτέρα. εἰς τρόπον ὥστε οἱ ἀπασχολήσαντες κεφάλαια εἰς τὰς λεωφορικὰς ἐπιχειρήσεις νὰ δύνανται νὰ τὰ ἀποσβέσουν καὶ νὰ εἶναι ἐξ ἄλλου δυνατὸς ὁ ἀνταγωνισμός. Ἐλέχθη ἐξ ἄλλου ὅτι ἡ Ἑταιρεία ἀπεδέχθη ἵνα αἱ ἐγκαταστάσεις εἶνε εἰς βάρος της, ἀλλὰ θὰ ἦτο δυνατὸν ἵνα ὁ Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας ἐπιδιώξῃ τὴν ἀλλαγὴν τοῦ συστήματος, ὥστε τοῦτο νὰ εἶνε πολὺ εὐθηνότερον. Ὅσον ἀφορᾷ τοὺς ἠλεκτροφωτισμοὺς τῶν περιχώρων ἔρχεται ἡ παροῦσα σύμβασις καὶ πλήττει τὰς ἐπιχειρήσεις ταύτας μετὰ τριετίαν, ὁπότε δύναται ἡ Ἑταιρεία μετὰ πάροδον ἔτους νὰ τὰς ἀχρηστεύσῃ. Καὶ ναὶ μὲν αἱ ἄδειαι τῆς συστάσεως τῶν ἐπιχειρήσεων τούτων ἦσαν ὑπὸ προθεσμίαν ἀλλὰ καὶ οὐδεὶς ἠδύνατο νὰ φαντασθῇ ὅτι τόσον συντόμως θὰ διεκόπτετο ἡ λειτουργία των.

Χ. Λαδᾶς. Διεδόθη ὅτι ἐπῆλθε κανονισμὸς καὶ συμφωνία μεταξὺ τῶν ἐπιχειρήσεων τούτων καὶ τῆς ἀναδόχου Ἑταιρίας.

Ἰ. Καλογερᾶς. Δὲν τὸ γνωρίζω. Συνεχίζων λέγει ὅτι δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἀφεθοῦν αἱ ἐπιχειρήσεις αὐταὶ οἰκτρῶς εἰς τὴν τύχην των. Τοσαύτην σημασίαν ἀποδίδω, λέγει, εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο, ὥστε θὰ ἔφθανον καὶ νὰ ἀρνηθῶ ψῆφον εἰς τὴν Κυβέρνησιν ἂν δὲν ἐλάμβανε πρόνοιαν προστασίας εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις ταύτας. Ὡσαύτως ὡς πρὸς τὸν καθορισμὸν τῆς τιμῆς τοῦ ρεύματος, τὸ ἀναγραφόμενον ὅτι θὰ κανονίζεται διὰ συμφωνίας μεταξὺ καταναλωτοῦ καὶ Ἑταιρίας τοῦτο εἶνε ἀκατανόητον, ἐφ' ὅσον μόνος χορηγὸς θὰ εἶνε ἡ Ἑταιρία καὶ ἀσφαλῶς τὸ δικαίωμα τοῦτο θὰ ὤφειλε νὰ τεθῇ ὑπὸ τὸν ἀπεριόριστον ἔλεγχον τοῦ Κράτους. Ἐξ ἄλλου ὀφείλει νὰ περιληφθῇ διάταξις καθ' ἣν τὸ Κράτος θὰ ἐδικαιοῦτο νὰ κανονίζῃ τὰς ἐπεκτάσεις τῶν τροχιοδρομικῶν γραμμῶν, ὡς ἐπίσης πρέπει νὰ ἐπιστηθῇ ἡ προσοχὴ τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Συγκοινωνίας, ὅπως ληφθῇ πρόνοια διὰ τὰς συνοικίας Ἀθηνῶν—Κάτω Πετραλώνων διὰ τῆς κατασκευῆς εἰς τὸ μέσον γεφύρας τοῦ σιδηροδρόμου καὶ στάσεως αὐτοῦ

Ι. Μεταξᾶς (Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας) τὴν σύστασίν σας λαμβάνω ὑπὸ σημείωσιν.

Ὁ κ. ***Ι. Καλογερᾶς*** ἀνακεφαλαιῶν λέγει ὅτι τὸ ρεῦμα πρέπει νὰ διατιμᾶται μὲ ἔλεγχον τοῦ Κράτους καὶ νὰ ληφθῇ πρόνοια διὰ τὰς ἐγκαταστάσεις τῶν περιχώρων.

Ι. Μεταξᾶς (Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας). Σᾶς πληροφορῶ ὡς πρὸς τὸ τελευταῖον ὅτι μοὶ ἐστάλη εἰδοποίησις παρὰ τῶν ἐνδιαφερομένων ὅτι ἐπῆλθεν ἐπαφὴ μὲ ἀ τοῦ ἀναδόχου καὶ ἐκανονίσθη ἡ διαφορὰ αὕτη.

Ὁ κ. ***Θ. Χαβίνης*** λέγει ὅτι ἐφ' ὅσον ἡ Κυβέρνησις ἐδήλωσεν ὅτι εὑρίσκεται εἰς διαπραγματεύσεις πρὸς βελτίωσιν τῆς συμβάσεως ὤφειλε νὰ ζητήσῃ τὴν ἀναβολὴν τῆς συζητήσεως. Ἀντὶ τούτου ἐξ αἰτίας τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῆς Συγκοινωνίας ὡθήθη ἡ συζήτησις καὶ ἤδη ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας ἐλέγχου ἀσχολούμεθα μὲ αὐτήν. Δὲν φαντάζεται, λέγει, ὅτι θὰ ἐπέμενεν ἡ Ἀγγλικὴ Κυβέρνησις εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῆς συμβάσεως, ἐὰν ἐλέγομεν ὅτι μὲ οἱονδήποτε σύστημα ἠλεκτροφωτισμοῦ θὰ ἐπρομηθευόμεθα τὰ μηχανήματα εἰς τὰς Ἀγγλικὰς ἀγοράς. Ἀναλύων εἶτα τὰ τῆς συμβάσεως εὑρίσκει ὅτι τρεῖς εἶνε ἐπαχθεῖς ὅροι αὐτῆς ἡ ἀτέλεια, ἡ ὁποία πρέπει νὰ καταργηθῇ ὄχι μόνον διὰ τὴν βενζίνην ἀλλὰ καὶ δι' ὅλα τὰ ἄλλα ὑλικά. ἡ μὴ ὑπαγωγὴ τῆς Ἑταιρίας εἰς οὐδένα ἔλεγχον καὶ ἡ τιμὴ τοῦ ρεύματος· οὐδεὶς φραγμὸς λέγει ὑπάρχει διὰ τὰς τιμὰς τοῦ ρεύματος.

Ὁ κ. ***Ι. Μεταξᾶς*** (Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας) ἀναγινώσκει τὸ ἄρθρον 17 σχετικὸν πρὸς τὰς τιμάς.

Π. Τσιτσεκλῆς. Εἶνε τελείως ἀόριστον.

Ὁ κ. ***Θ. Χαβίνης*** συνεχίζων λέγει ὅτι οὐδεὶς πραγματικὸς φραγμὸς ὑπάρχει. Ἡ δὲ ἀνυπαρξία ἐλέγχου εἶνε πρωτοφανὴς ὑποδούλωσις τοῦ τόπου καὶ τοῦ Κράτους εἰς μίαν Ἑταιρίαν. Ὅπως ἔθεσε τὸ ζήτημα ἡ Κυβέρνησις μᾶς φέρει εἰς τὸ δίλημμα. Ἢ Πάουερ ἢ πτῶσιν Κυβερνήσεως, καὶ συγκρούεται ἡ συνείδησίς μας πρὸς τὸ αἴσθημα τῆς ἀνάγκης τῆς στηρίξεως τῆς Κυβερνήσεως. Ἐξακολουθῶν καὶ ἀναλύων τὰς περὶ τιμῆς τοῦ ρεύματος διατάξεις τῆς συμβάσεως, εὑρίσκει ὅτι ὑποδουλοῦται διαρκῶς ἡ Ἑλλὰς εἰς τὸν μέλανα ἄνθρακα, ὁ λευκὸς ἄνθραξ ἀποκλείεται ἐκτὸς ἂν ὑποθληθῶμεν εἰς κολοσσιαίας δαπάνας. Ἀναφέρει τὴν μελέτην περὶ Σελινοῦντος ἐξ ἧς ἐξάγει ὅτι τὸ ρεῦμα στοιχίζει μετὰ τῶν μεταφορικῶν 7 χρ. λεπτὰ καὶ ἀνώτατον ὅριον λεπτ. 16-17 χρ. μεθ' ὅλων τῶν ἐξόδων καὶ κερδῶν, ἐνῷ ἐξ ἀντιθέτου οἱ ὅροι τῆς συμβάσεως καθορίζουν τὰς τιμὰς εἰς 26 λεπτὰ χρυσᾶ. Καταλήγων δηλοῖ ὅτι θὰ καταψηφίσῃ τὴν ὑπὲρ τῆς Κυβερνήσεως πρότασιν.

Ὁ κ. ***Κ. Δεμερτζῆς*** λέγει ὅτι ἀπὸ πολλοῦ καιροῦ δὲν ἔλαβε τὸν λόγον ἐν τῇ αἰθούσῃ ταύτῃ, διὰ νὰ μὴ φέρῃ ἐμπόδια εἰς τὸν δρόμον καὶ τὸ ἔργον τῆς παρούσης Κυβερνήσεως τὸ αὐτὸ θὰ ἔπραττον καὶ διὰ τὴν παροῦσαν περίστασιν, ἂν μὴ ἡ σύμβασις δὲν ἀφεώρα ἐπιδάρυνσιν τῶν βιωτικῶν ὅρων τῶν δύο πόλεων, δὲν ἔπληττεν πολλὰς ἐργαζομένας τάξεις καὶ δὲν ἔθετε βαρύτατα βάρη ἐπὶ τοῦ Κράτους. Συνεχίζων ἀναφέρεται εἰς ἐρώτησίν του πρὸς τὸν Ὑπουργὸν τῆς Συγκοινωνίας περὶ τοῦ συμφόρου ἢ μὴ τῆς συμβάσεως καὶ τὴν ὑπ' αὐτοῦ δοθεῖσαν ἀπάντησιν. ἐξ ἧς ἐξηγεῖται ποία εἶναι ἡ ἀληθὴς γνώμη τῆς Κυβερνήσεως περὶ τῆς συμβάσεως. Εὑρίσκεται λέγει εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ ἀποδείξῃ ὅτι ἡ Κυβέρνησις κακῶς ἐχειρίσθη τὸ ζήτημα καὶ ἐν ᾗ περιπτώσει πιστεύει ἔγκυρον τὴν σύμβασιν καὶ ἐν ᾗ περιπτώσει τὴν πιστεύει ἄκυρον. Ἡ Κυβέρνησις εἶπεν ὅτι δὲν εἰμπορεῖ νὰ μὴ ἐφαρμόσῃ τὴν σύμβασιν, ἄνευ ἐκθέσεως τῆς καλῆς πίστεως τοῦ Κράτους καὶ ἐφ' ὅσον διὰ ταύτην ἐνδιαφέρεται μέγα καὶ φίλον Ἔθνος. Ἀλλὰ εἶνε γνωστὸς λέγει ὁ κανὼν ὅτι δὲν παραδιάζομεν κανὲν διεθνὲς δίκαιον ἂν δὲν ἐκπληρώσωμεν σύμβασιν ἰδιωτικοῦ δικαίου ἔστω καὶ ἔγκυρον, ἐφ' ὅσον προσφερόμεθα εἰς λογικὴν καὶ δικαίαν ἀποζημίωσιν. Τὸν κανόνα τοῦτον ὤφειλε νὰ μὴ παρίδῃ ἡ Κυβέρνησις, διότι οὐδὲν Κρά

τος ὑποχρεοῦται εἰς ἐκτέλεσιν συμβάσεως ἰδιωτικοῦ δικαίου ὡς ἡ κατασκευὴ ἔργων κλπ. ἐφόσον δὲν ἀρνεῖται νὰ ἀποτίσῃ πᾶσαν τυχὸν ζημίαν καὶ εἶνε φανερὸν ὅτι οὐδεμία παράβασις συντρέχει τοῦ Διεθνοῦς Δικαίου ὑπὸ τὴν ἀνωτέρω προϋπόθεσιν ἀλλὰ τό ζήτημα τὸ προκείμενον ἔχει καὶ ἐξόχως πολιτικὴν ἄποψιν. Διότι ἐφ' ὅσον πρόκειται περὶ ἀρξαμένων ἔργων ἐρωτᾶται μὲν πῶς θὰ ἀποστῶμεν μιᾶς συμβάσεως, ἀλλὰ καὶ οὐδεὶς δύναται νὰ ἀρνηθῇ τὸ δικαίωμα ὅπως ὁ συμβαλλόμενος ἀξιώσῃ νὰ συνάψῃ σύμβασιν ἐπωφελῆ διὰ τὸν τόπον ἐν ᾧ τὸ ἔργον. Δι' ὃ νομίζει ὅτι ἡ Κυβέρνησις κακῶς ἔθεσε τὸ ζήτημα ἐμπιστοσύνης καὶ ὀφείλει νὰ τὸ ἀποσύρῃ καὶ ἐπωφελουμένη τῆς συναινέσεως τῆς Βουλῆς νὰ συνάψῃ νέαν σύμβασιν, τὴν ὁποίαν νὰ φέρῃ πρὸς ἔγκρισιν. Εἶνε πρᾶξις, τονίζει, ἀπολύτως δικτατορικὴ ἡ πίεσις ἡ ὁποία ἐξασκεῖται παρ' ὅλων τῶν κομμάτων ἐπὶ τῶν ὀπαδῶν των καὶ κατ' ἀνάγκην ἐρωτᾷ τις ἂν εἶνε στήριξις τοῦ κοινοβουλευτικοῦ πολιτεύματος ἢ ἐπανάληψις τῶν μεθόδων τῆς δικτατορίας.

Ὁ Ἑλληνικὸς Λαός, ἐπιλέγει, ὁ καταλύσας τὴν δικτατορίαν μᾶς ἔδωκε τὴν ἐπιταγὴν νὰ μὴ ἀκολουθῶμεν τὰς παλαιὰς μεθόδους καὶ ἀλλοίμονον ἐὰν ἡ Κυβέρνησις ἐπιμείνῃ εἰς τὴν τακτικὴν ἣν ἀκολουθεῖ, διότι ἐφ' ὅσον ἡ σύμβασις αὕτη πρόκειται νὰ κυρωθῇ παρὰ τὴν συνείδησιν τῆς Βουλῆς καὶ παρὰ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ τόπου, θὰ ἔχωμεν ἀσφαλῆ τὴν ἀναρρίπισιν τῶν κοινωνικῶν ζητημάτων, τὰ ὁποῖα ἤδη ἀνεπήδησαν καὶ θέτουν ἐν κινδύνῳ τὴν τόσον ποθητὴν κοινωνικὴν ἁρμονίαν.

Κατ' ἀνάγκην συνεπῶς ἡ Κυβέρνησις ὡπλισμένη μὲ τὴν συναίνεσιν τῆς Βουλῆς ὀφείλει, ἀποσύρουσα τὸ ζήτημα ἐμπιστοσύνης, νὰ δηλώσῃ ὅτι εἶνε ἑτοίμη νὰ διαλύσῃ τὴν σύμβασιν ἐκτὸς ἐὰν ἐπιτευχθῶσιν ὅροι πράγματι ἐπωφελεῖς διὰ τὸν τόπον, σώζοντες τὰ λαϊκὰ συμφέροντα καὶ διατηροῦντες ἀμείωτον τὴν ἀξιοπρέπειαν τοῦ Κράτους.

Ὁ κ. ***Γ. Μπούσιος*** λέγει ὅτι ὁ κ. Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας, δικαιολογῶν τὴν στάσιν του ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου ἀνέπτυξε τὸ ἱστορικὸν τῆς ὑποθέσεως, ἐξ οὗ ἀπεδείχθη ὅτι καὶ αὐτὸς καὶ ἡ παροῦσα Κυβέρνησις εἶνε ἀνεύθυνοι. Ἀναφέρει συνοπτικῶς τὰ λεχθέντα ὑπὸ τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῆς Συγκοινωνίας καὶ ἐρωτᾷ πῶς εἶνε δυνατόν, ἐφόσον ὁ κ. Ὑπουργὸς φρονεῖ ὅτι ἡ σύμβασις εἶνε ἔγκυρος, νὰ λέγῃ ὅτι θὰ ἐπιδιώξῃ τὴν διόρθωσιν ὡρισμένων σημείων πῶς εἶνε δυνατὸν νὰ συμβιβασθοῦν αἱ δύο αὐταὶ ἀντιλήψεις καὶ πῶς εἶνε δυνατὸν νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς καλὸς συζητητὴς ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος ὑπὸ τοιούτους ὅρους φθάνει μέχρι τοῦ νὰ θέσῃ ζήτημα ἐμπιστοσύνης. Ὁ ἐν γένει χειρισμὸς τοῦ ὅλου ζητήματος ὑπῆρξεν ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους ἀδέξιος καὶ ἄστοχος. Δὲν δύναταί τις νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν οὐσίαν τῆς ὑποθέσεως, διότι ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ δὲν θὰ πράξῃ τίς τι ἄλλο εἰμὴ νὰ διατυπώσῃ ὡρισμένας εὐχάς. Δὲν θὰ πράξῃ ἄλλο τι παρὰ νὰ ὑπομνήσῃ τὴν πλήρη τελωνειακὴν ἀσυδοσίαν, τὴν μονοπώλησιν καὶ πλεῖστα ἄλλα, ἀκόμη δὲ καὶ τὴν ἐπιδειχθεῖσαν παντελῆ ἄγνοιαν τῶν δημοτικῶν ἀρχῶν, εἰς ἐποχὴν καθ' ἣν λέγομεν ὅτι ἔχομεν αὐτοδιοίκησιν, τὴν ὁποίαν μάλιστα ζητοῦμεν νὰ τὴν καταστήσωμεν καὶ δευτεροβάθμιον. Καὶ ἀφοῦ, λέγει συνεχίζων, ὡμίλησαν καὶ περὶ καλῆς πίστεως, μᾶς εἶπον ὅτι ὑπάρχει καὶ ἓν ξένον Κράτος, ἡ Ἀγγλία, ἡ ὁποία ἐν διαφέρεται, ἀφίνεται δὲ νὰ ὑπονοῆται ὅ,τι θέλει τις κάτωθεν τῆς φράσεως αὐτῆς. Ἡ Κυβέρνησις, λέγει, ζητεῖ νὰ ἐπιβάλῃ εἰς τὸν ἑλληνικὸν λαὸν διὰ μίαν μακρὰν χρονικὴν περίοδον ἐπαχθεστάτας ὑποχρεώσεις, εἰς τὸν λαὸν πρὸς τὸν ὁποῖον ὁ κ. Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας ἀπηύθυνε πρό τινος παρατηρήσεις ὅτι δὲν ἐξεγείρεται, λησμονῶν ὅτι ὁ λαὸς δὲν εἶνε ἀφῃρημένη τις ἔννοια, ἀλλ' ὅτι λαὸς εἴμεθα ἡμεῖς οἱ ἴδιοι, οἱ ὁποῖοι τὸν ἀντιπροσωπεύομεν ἐδῶ καὶ ὅτι ὅταν ὁ λαὸς δὲν ἐξεγείρεται πταίομεν ἡμεῖς οἱ ἴδιοι. Καὶ ὡς πρὸς τὰ λεχθέντα ὑπὸ τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν, ὅτι ἕκαστος λαὸς ἔχει τὴν Κυβέρνησιν, ἡ ὁποία τοῦ ἁρμόζει, τονίζει ὅτι ὁ κ. Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν ἐλησμόνησεν ὅτι ὁ νόμος εἰς τὸν ὁποῖον ἐστηρίχθη ὁ Πάγκαλος ἐψηφίσθη ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἰδίου. Ὡς πρὸς τὸ τεθὲν ζήτημα ἐμπιστοσύνης λέγει ὅτι καθ' ἣν στιγμὴν ἀπὸ τὰς ἀποτελούσας τὴν Οἰκουμενικὴν μερίδας ἐκδηλοῦται ἡ προσπάθεια τῆς διατηρήσεως ταύτης, ἡ Κυβέρνησις θέτει τὴν προσπάθειαν ταύτην ὑπὸ τὴν Πάουερ. Ὅσον ἀφορᾷ, λέγει, ἐμέ προσωπικῶς ἡ θέσις μου εἶνε καθωρισμένη. Βεβαίως ἡ ψῆφος θὰ δοθῇ πρὸς τὴν Κυβέρνησιν ἀλλ' ἡ ψῆφος αὕτη δὲν θὰ ἔχῃ τὴν δύναμιν νὰ διασαλεύσῃ τὴν χαραχθεῖσαν πεποίθησιν ὅτι ἡ σύμβασις εἶνε ἐπιζημία. Δὲν ἔχομεν δὲ ἡμεῖς παρὰ νὰ ἀναμένωμεν τὴν ἐποχὴν καθ' ἣν ἡ λαϊκὴ κυριαρχία θέλει ἀνακτήσῃ πᾶσαν αὐτῆς τὴν δύναμιν, ἵνα καταρρίψωμεν τότε μετ' ἄλλων καὶ τὴν σύμβασιν ταύτην.

Ὁ κ. ***Γ. Βαρβούτης*** λέγει ὅτι ἐὰν δὲν ἐτίθετο ζήτημα ἠθικῆς πιέσεως πρὸς τοὺς κ. κ. βουλευτὰς δὲν θὰ ἐλάμβανε τὸν λόγον, διότι δὲν εἶναι ἡ πίεσις τῆς κυβερνήσεως, ἥτις θὰ τὸν ὁδηγήσῃ εἰς τὸ νὰ ὑπερψηφίσῃ αὐτῆς. Ζητήματα κοινωνικοοικονομικὰ καὶ διεθνοῦς πολιτικῆς, ὡς τὸ προκείμενον, δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ κρίνωνται ὑπὸ τὸ στενὸν πνεῦμα τῆς πολιτικῆς δικονομίας, τὴν ὁποίαν τινὲς τῶν προλαλησάντων μετέφεραν εἰς τὸ βῆμα τοῦτο ἀνέμενα τὸν Σον συνάδελφον κ. Βοζίκην νὰ ἀντλήσῃ κατὰ τὴν ὑπόσχεσίν του ἐπιχειρήματα ἐκ τοῦ περιεχομένου τῆς συμβάσεως καὶ οὐχὶ ἐκ τῶν Κυβερνητικῶν δηλώσεων, ὡς ἔπραξεν ἑρμηνεύων ταύτας αὐθαιρέτως. Ἀπὸ ἀπόψεως ἐσωτερικοῦ δικαίου οὐδεμίαν ἀσκεῖ ἐπιρροὴν τὸ ἔγκυρον ἢ ἄκυρον τῆς συμβάσεως, εἴμεθα δὲ κυρίαρχοι νομοθετοῦντες νὰ ἀκυρώσωμεν ἢ ἐπικυρώσωμεν αὐτήν, ἐκεῖνο ὅμως ὅπερ προέχει εἶνε κατὰ πόσον θὰ ἠδυνάμεθα νὰ ἀρνηθῶμεν τὴν ὑπογραφὴν τῆς Ἑλλάδος ἀπέναντι τῶν μεθ' ἡμῶν συμβληθέντων καὶ ἰδίως ἀπέναντι τοῦ ἀγγλικοῦ θησαυροφυλακίου, τὸ ὁποῖον παρέσχε τὴν ἐγγύησιν του διὰ τὴν ἔκδοσιν τοῦ δανείου καὶ συνυπέγραψε τὰς ὁμολογίας, ὑπὸ τὴν ἀπαραίτητον προϋπόθεσιν τῆς ὑπάρξεως τῆς συμβάσεως κανὼν ὁμοιομόρφου διεθνοῦς πρακτικῆς καὶ ἠθικῆς ἐπιβάλλει τὸν σεβασμὸν τῶν ὑποχρεώσεων τοῦ Κράτους ἀνάγκη ὅμως νὰ τονισθῇ ὅτι ὁ κανὼν οὗτος δὲν εἶνε ἀπόλυτος ἐὰν οἱ μεθ' ἡμῶν συμβληθέντες, ἐπωφελούμενοι τῆς ἀνωμάλου καταστάσεως τῆς χώρας ἡμῶν οἰκειοποιήθησαν ἀθέμιτα ὠφελήματα, ἐπέβαλον ὅρους ἀντιβαίνοντας πρὸς τὴν διεθνῆ ἠθικήν, ἀναμφισβητήτως δὲν δικαιοῦνται νὰ ἐπικαλεσθοῦν τὴν ἐφαρμογὴν κανόνος, ὃν αὐτοὶ πρῶτοι ἠθέτησαν τοιοῦτόν τι δὲ ἀντιτάσσοντες βασίμως, δὲν ἐξερχόμεθα τῆς διεθνοῦς ἠθικῆς καὶ τοῦ κύκλου τῶν διεθνῶν οἰκονομικῶν συμφερόντων ἀλλ' εἶνε τοιαύτη ἡ ὑπὸ κρίσιν σύμβασις; Πρὸς τοῦτο δέον νὰ ἐξετάσωμεν αὐτὴν ὡς σύνολον. Ἐφ' ὅσον τὰ ὑπ' αὐτῆς προβλεπόμενα ἔργα εἶνε ἀναμφισβητήτου κοινωνικῆς ὠφελιμότητος, ἐξετάζει ἂν ἠδύναντο νὰ ἐκτελεσθοῦν ὑπὸ καλλιτέρους οἰκονομικοὺς ὅρους καὶ ὑποστηρίζει ὅτι καὶ ἀπὸ ἀπόψεως κεφαλαίων καὶ ἀπὸ ἀπόψεως μηχανικοῦ πολιτισμοῦ δὲν εἴμεθα ἐπαρκεῖς πρὸς ἐκτέλεσιν τούτων.

Ὁ κ. ***Π. Μπούμπουλης*** διαμαρτύρεται ὡς πρὸς τὴν τελευταίαν γνώμην λέγων ὅτι καὶ ἡμεῖς ἔχομεν ἱκανοὺς ἐπιστήμονας ν' ἀναλάβουν τοιαῦτα ἔργα.

Γ. Βαρβούτης ἡ ἀλήθεια πρέπει νὰ λέγεται, εἰς τεχνικὸν πολιτισμὸν ὑστεροῦμεν συνεχίζων ἐξετάζει ἐὰν οἱ ὅροι τῆς συμβάσεως εἶναι βαρεῖς καὶ λέγει ὅτι ὁ τόκος εἶναι λίαν μικρός ἐὰν δὲ θέλωμεν νὰ εὕρωμεν τὸν μέσον ὅρον τῆς ἐξυπηρετήσεως τοῦ συνόλου τῶν κεφαλαίων ὁμολογιακοῦ καὶ μετοχικοῦ θὰ ἴδωμεν ὅτι οὗτος ἀνέρχεται εἰς 7 1|2 %— 8 % διότι μὲ 10 % ἐξυπηρετεῖται τὸ μετοχικὸν κεφάλαιον καὶ μὲ 5 % ἐξυπηρετεῖται τὸ δάνειον. Ὑπεστηρίχθη καὶ ἡ ἄποψις ὅτι δένομεν τὰς χεῖρας μας ὡς πρὸς τὴν ἐκμετάλλευσιν τῶν ὑδραυλικῶν δυνάμεων ἀλλὰ ἁπλῆ ἀνάγνωσις τοῦ ἄρθρου 5 θὰ πείσῃ πάντα ὅτι δὲν εἶναι ἀκριβὲς τοῦτο. Ὑπεστηρίχθη συγχρόνως ὅτι τὰ λιγνιτωρυχεῖα μας θὰ καταστραφῶσι, φρονεῖ ὅτι διὰ τῆς συμβάσεως ὠθοῦνται εἰς εὐθηνὴν παραγωγὴν λιγνίτου ἐφ' ὅσον καὶ αἱ ἑλληνικαὶ βιομηχανίαι δὲν μεταχειρίζονται τὸν ἑλληνικὸν λιγνίτην ἀλλὰ

ἀγγλικὸν γαιάνθρακα πῶς ἠθέλαμεν ν' ἀναγκάσωμεν τὴν ἑταιρείαν νὰ μεταχειρίζεται ἑλληνικοὺς λιγνίτας, στοιχίζοντας καὶ περισσότερον καὶ νὰ ἐπιβαρύνωμεν οὕτω τὴν κατανάλωσιν;

Συνεχίζων τὴν ἐξέτασιν τῆς συμβάσεως ὑποστηρίζει ὅτι ἔχει αὕτη λεπτομερειακά τινα ἐλαττώματα ἀλλὰ δὲν δύναται ὡς ἐκ τούτων ὢν ἄλλως εἶνε ἀσφαλὴς ἡ τροποποίησις ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ καὶ τῶν θιγομένων ἐξ αὐτῶν τάξεων, νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς ληστρικὴ καὶ ἀνήθικος. Τὰ ζητήματα λέγει, ταῦτα δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ἐξετάζωνται θεωρητικῶς καὶ μὲ τὴν ἀντίληψιν ὅτι ἡ Ἑλλὰς εἶνε ἡ ἀνήλικος τῆς παλαιᾶς ἐποχῆς. Οἱ θέλοντες ν' ἀκυρωθῇ ἡ σύμβασις δὲν ἐξήτασαν καὶ τὰς συνεπείας τῆς τοιαύτης ἀκυρώσεως. Ἡ ἑταιρεία ἐν περιπτώσει ἀκυρώσεως θὰ προσέφευγεν εἰς Διαιτητικὸν Δικαστήριον, δύνασθε δὲ νὰ φαντασθῆτε ἀνεξαρτήτως τῆς οἰκονομικῆς καὶ ἠθικῆς μονώσεως, εἰς ἣν θὰ μᾶς ὡδήγει ἡ ἀκύρωσις, ἐπὶ πλέον ποία ἀποζημίωσις θὰ ἐπεβάλλετο εἰς τὴν Ἑλλάδα ἄλλωστε οἱ ὁμολογιοῦχοι θὰ ἐστρέφοντο κατὰ τοῦ Ἀγγλικοῦ θησαυροφυλακίου, τὸ ὁποῖον θὰ εὑρίσκετο οὕτω ἐκτεθειμένον ἐξ αἰτίας μας. Ὑπεστηρίχθη, λέγει, προσέτι ὅτι τοιαῦτα ζητήματα δὲν τίθενται ὡς ζητήματα ἐμπιστοσύνης, ἀλλὰ λησμονοῦν οἱ ταῦτα ἰσχυριζόμενοι ὅτι ἡ Κυβέρνησις κυβερνᾷ, δὲν κυβερνᾷ ἡ Βουλὴ καὶ συνεπῶς καὶ δύναται καὶ ὀφείλει ἡ Κυβέρνησις ζήτημα ἀποτελοῦν ἐκδήλωσιν οὐσιώδους πολιτικῆς γραμμῆς ὡς τὸ προκείμενον νὰ τὸ θέσῃ ὡς ζήτημα ἐμπιστοσύνης.

Ἡ καλλιτέρα ἄλλως τε ὁδὸς πρὸς ἐπίτευξιν ὡρισμένων τροποποιήσεων εἶναι ἡ κύρωσις καὶ ὄχι ἡ ἀκύρωσις τῆς συμβάσεως ἡ καλὴ πίστις καὶ ὄχι ἡ στρεψοδικία ἀπαντῶν δὲ εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο εἰς τὸν ἐκ Κοζάνης συνάδελφόν μου κ. Μπούσιον ἐκδηλώσαντα τὴν ἀπορίαν πῶς θὰ τροποποιηθῇ μία ἔγκυρος σύμβασις λέγει ὅτι τοῦ ἐγκύρου ἡ τροποποίησις εἶναι δυνατὴ διότι τὸ ἄκυρον εἶναι ἀνύπαρκτον. Εἰς τὸν αὐτὸν συνάδελφον λέγει ἀναμίξαντα ἀστόχως εἰς τὴν προκειμένην περίπτωσιν ζητήματα ἀναγόμενα εἰς τὴν στάσιν ὡρισμένων Κομμάτων κατὰ τὴν δικτατορικὴν περίοδον, εἶμαι ὑποχρεωμένος νὰ ὑπομνήσω ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ λησμονήσῃ ὅτι ὑπῆρξεν ὁ ἴδιος ὑποστηρικτὴς τῆς Παγκαλικῆς δικτατορίας, παρ' ἧς ἐπέτυχεν ὠφελήματα τσιφλικιακά. Ἀλλ' ἠλέγχθη ἐπίσης ἡ Διοίκησις τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης διότι μετέχει τοῦ συμβουλίου τῆς ἑταιρείας δὲν δύναμαι παρὰ νὰ διαμαρτυρηθῶ, λέγει, διὰ τὴν τοιαύτην ἀντίληψιν ἂν ἡ Διοίκησις τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης δὲν ἀπολαμβάνει τῆς ἐμπιστοσύνης μας ἂς ἀντικατασταθῇ ἂν ὅμως, ὅπως ἐγὼ πιστεύω, ἐπαξίως διαχειρίζεται τὰ συμφέροντα τοῦ κράτους καὶ τῆς Κοινωνίας, ἡ συμμετοχὴ αὐτῆς εἰς τὰ συμβούλια τῶν ἑταιρειῶν ἀποτελεῖ ἐγγύησιν, ἣν ἡμεῖς αὐτοὶ ἔδει νὰ ἐπιδιώξωμεν. Ὡς πρὸς τὸ τεθὲν ζήτημα συνειδήσεως, λέγει, ὅτι αὕτη ἔχει ν' ἀποφασίσῃ ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ καλλιτέρου γενέσθαι, ἃ πρὸ τῶν ὀλεθρίων συνεπειῶν τῆς ἀκυρώσεως δὲν ἐπιβάλλεται ἡ κύρωσις τῆς συμβάσεως, ἐφ' ὅσον μάλιστα αὕτη θὰ ἐβοήθει τὴν Κυβέρνησιν νὰ ἐξασφαλίσῃ τὰς καλλιτέρας δυνατὰς τροποποιήσεις. Τὰ Κοινοβουλευτικὰ θέσμια, λέγει, τῶν ὁποίων συχνοτάτη γίνεται ἐνταῦθα ἐπίκλησις, δὲν εἶναι ἀφῃρημένη ἔννοια, δέον νὰ ἐναρμονίζωνται πρὸς τὴν σύγχρονον πραγματικότητα καὶ νὰ παρακολουθοῦν τὴν ἐξέλιξιν αὐτῆς, ἄλλως θὰ ὁδηγήσωμεν τὴν χώραν μας καὶ πάλιν εἰς τὴν δικτατορίαν.

Ὁ κ. ***Π. Τσιτσεκλῆς*** λέγει ὅτι τὸ σχέδιον τῆς συνάψεως τῆς συμβάσεως ταύτης, τῆς ὁποίας οἱ ὅροι εἶνε καταδυναστευτικοί, ἔχει προπαρασκευασθῇ πρὸ πολλοῦ καὶ ὅσον ἀφορᾷ μὲν τὸ νομικὸν μέρος οἱ δράσται εἶνε Ἕλληνες, ὅσον δ' ἀφορᾷ τὸ τεχνικὸν οὗτοι εἶνε ξένοι. Ὁ νόμος ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐστηρίχθη ἡ σύμβασις δὲν παρεσκευάσθη ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν Μιχαλακοπούλου, ἀλλὰ παρεσκευάσθη ἀπὸ τὸν κ. Ἠπαΐκν, τοῦ ὁποίου τὴν ὑπογραφὴν φέρει καὶ ἡ αἰτιολογικὴ ἔκθεσις, ἐψηφίσθη δὲ βραδύτερον. Ὁ νόμος δὲ οὗτος φέρει καὶ ἕνα ἀθῷον τίτλον ἐκ τοῦ ὁποίου δὲν δύναταί τις νὰ φαντασθῇ ὅτι ὑπάρχει ἐν αὐτῷ καί πως, παρομοία πρὸς τὴν τοῦ ἄρθρου 6 δυνάμει δὲ τῆς διὰ τοῦ ἄρθρου τούτου παρεχομένης ἐξουσιοδοτήσεως προέβη μία αὐθαίρετος Κυβέρνησις ὄχι μόνον εἰς τὴν ὑπογραφὴν τῆς συμβάσεως, ἀλλ' ὑπερέβη καὶ τὰ ὅρια τῆς ἐξουσιοδοτήσεως. Ἐξετάζων μετὰ τοῦτο γενικά τινα σημεῖα τῆς συμβάσεως λέγει ὅτι ὁ σιδηρόδρομος Ἀθηνῶν—Πειραιῶς, ὁ ὁποῖος μετὰ ἔτη θὰ περιήρχετο εἰς τὸ Κράτος περιῆλθεν εἰς τὴν ἑταιρείαν καὶ τοιουτοτρόπως ἐν τοιαύτῃ ἐποχῇ καθ' ἣν ἡ Ἑλλὰς πάσχει οἰκονομικῶς θυσιάζονται 5 δισεκατομμύρια, τὰ ὁποῖα θὰ εἰσέπραττε τὸ Κράτος κατὰ τὸ διάστημα τῶν 42 ἐτῶν. Ἔπειτα παρέχομεν ἄνευ ἀνταλλάγματος γήπεδα κλπ. Ἔπειτα ἀναλαμβάνει τὸ Κράτος νὰ δίδῃ 6 χιλ. λίρας διὰ τὸν σιδηρόδρομον τοῦ Περάματος.

Ὁ κ. ***Ι. Μεταξᾶς*** λέγει ὅτι ὁ σιδηρόδρομος τοῦ Περάματος ἦτο ἀπαίτησις τῆς ἰδικῆς μας ὑπηρεσίας καὶ δὴ τοῦ ὑπουργείου τῶν Ναυτικῶν.

Ὁ κ. ***Π. Τσιτσεκλῆς*** συνεχίζων ἐξετάζει τὸ κῦρος τῆς συμβάσεως· δὲν θέλομεν, λέγει, νὰ δείξωμεν καμμίαν κακὴν πίστιν, ἀλλὰ θέλομεν νὰ δώσωμεν εἰς τὴν Κυβέρνησιν τὴν ἀναγκαίαν τόνωσιν πρὸς βελτίωσιν τῶν ὅρων τῆς συμβάσεως, ἐν τῇ ὁποίᾳ οὐδένα ὅρον δύνασθε νὰ εὕρητε ὑπὲρ τοῦ Κράτους, πλὴν μιᾶς περιπτώσεως κατὰ τὴν ὁποίαν πέρνει καὶ αὐτὸ τὸ 1)4 τῶν κερδῶν. Ἀναπτύσσει τὰς ἐπικρατούσας μεταξὺ τῶν διαφόρων συγγραφέων γνώμας περὶ τοῦ ἐγκύρου ἢ μὴ τῶν πράξεων τῶν τυράννων καὶ ἐξετάζει τὰς βάσεις ἐπὶ τῶν ὁποίων στηρίζονται αἱ Κυβερνήσεις de jure καὶ de facto καὶ τονίζει ὅτι ἡ Κυβέρνησις τοῦ Παγκάλου δὲν ἦτο οὔτε Κυβέρνησις de jure οὔτε Κυβέρνησις de facto, ἀλλ' ἦτο Κυβέρνησις ληστείας καὶ τρομοκρατίας, μὲ τὴν ὁποίαν οὐδεμίαν θέσιν εἶχον διὰ νὰ συμβάλλωνται οἱ καλῆς πίστεως ἄνθρωποι. Ἐν πάσῃ περιπτώσει τὸ ἄρθρον 6 τοῦ νόμου ἔθετεν ὡρισμένα ὅρια, τὰ ὁποῖα ἡ Κυβέρνησις Παγκάλου ὑπερέβη. Ὁ σιδηρόδρομος Σ. Α. Π. καὶ ἡ Ἑταιρεία Ἀεριόφωτος τῆς ὁποίας καὶ αὐτῆς τὸ προνόμιον εἶχε λήξει, εἶνε καθ' ὑπέρβασιν τῶν ὁρίων τοῦ ἄρθρου 6. Ἀλλ' ἡ σύμβασις προσβάλλεται ῥιζικῶς ἐξ αὐτοῦ τοῦ Συντάγματος, τὸ ὁποῖον ἐν ἄρθρῳ 79 λέγει ῥητῶς ὅτι αἱ συνθῆκαι ἐμπορίας καὶ ὅσαι ἐπιβαρύνουν τὰ οἰκονομικὰ τοῦ Κράτους ἢ ἀτομικῶς τοὺς Ἕλληνας ἢ περιέχουν παραχωρήσεις δὲν ἔχουν ἰσχὺν ἄνευ τῆς συγκαταθέσεως τῆς Βουλῆς. Παρακαλεῖ τὴν Κυβέρνησιν ὅπως σκεφθῇ καλλίτερον τὰ πράγματα καὶ δεχθῇ τὴν ἀναβολὴν τῆς συζητήσεως καταβάλλουσα ἐν τῷ μεταξὺ πᾶσαν προσπάθειαν ὅπως βελτιώσῃ τοὺς ὅρους τῆς συμβάσεως, ἡ ὁποία νὰ προσκομισθῇ εἶτα βελτιωμένη ἵνα τύχῃ τῆς ἐγκρίσεως τῆς Βουλῆς. Ἐὰν ταῦτα δὲν γίνουν ἡ σύμβασις εἶνε ἄκυρος καὶ θὰ παραμείνῃ ἐσαεὶ ἄκυρος.

Ὁ κ. ***Ι. Μεταξᾶς*** (ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας), ἐρωτᾷ τὸ ἄρθρον 79 τοῦ Συντάγματος ἀπαιτεῖ μεταγενεστέραν ἔγκρισιν τῆς Βουλῆς;

Ὁ κ. ***Π. Τσιτσεκλῆς*** ἀπαντᾷ ὅτι καθόσον ἀφορᾷ τὴν Νομοθετικὴν ἐξουσιοδότησιν ὁ κ. Σαρίπολος ἀναγράφει ὅτι αὕτη δὲν ἐπιτρέπεται καθ' ἃς περιστάσεις τὸ Σύνταγμα ἀπαιτεῖ νόμον.

Ὁ κ. ***Σ. Κρεμεζῆς*** ὑπομιμνήσκει ὅτι ὁ κ. Τσιτσεκλῆς ἔθετεν εἰς τὸ ἐνιαυτοστάσιον ποινὰς ἄνευ νόμου.

Π. Τσιτσεκλῆς αἱ ποιναὶ ἦσαν ἄκυροι...

Α. Μιχαλακόπουλος (Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν). Μὲ συγχωρεῖτε, ὅταν ἐτέθησαν αἱ ποιναὶ ἐκεῖναι, ὑπεστηρίξατε ὅτι ἐγκύρως ἔγινε τοῦτο, δυνάμει τῆς ἐξουσιοδοτήσεως. Δὲν πρέπει νὰ λησμονῶμεν ἐν τῇ θέσει ἀντιπολιτευομένου ἔστω καὶ προσωρινῶς...

Π. Τσιτσεκλῆς. Δὲν εἶμαι ἀντιπολιτευόμενος.

Α. Μιχαλακόπουλος (Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν). Δὲν πρέπει νὰ λησμονῶμεν θεωρίας καὶ διδάγματα, τὰ ὁποῖα ὡς συμπολιτευόμενοι ἡμεῖς οἱ ἴδιοι υἱοθετήσαμεν. (χειροκροτήμ.)

Π. Τσιτσεκλῆς. Σᾶς ἀπαντῶ κ. Ὑπουργὲ τῶν Ἐξωτερι-

κών. Κανείς γίνεται ποτὲ σοφώτερος ὑπάρχομεν, τότε ἐβάλαμεν αὐτὰς τὰς διατάξεις...

Α. Μιχαλακόπουλος (Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν). Ἐβάλομεν καὶ ποινὰς καὶ σχεδὸν ἐμπράγματα δίκαια προτιμήσεως τοῦ μισθωτοῦ ἐν περιπτώσει πωλήσεως καὶ συνεζητήσαμεν σχετικῶς καὶ εἴπομεν ὅτι ἡ ἐξουσιοδότησις ἦτο τόσον εὐρεῖα, ὥστε ἐπέτρεπε καὶ αὐτό.

Π. Τσιτσεκλῆς. Θέλετε νὰ παρομοιάσητε ἐν ἀντικείμενον στενοῦ δικαίου.

Α. Μιχαλακόπουλος (Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν). Ὄχι δὲν θέλω νὰ παρομοιάσω τίποτε. Μὴ συγχίζωμεν τὰ πράγματα διότι φέρατε καὶ ἐμὲ εἰς δύσκολον θέσιν. Θέλετε νὰ εἰπῆτε οὔτε πολὺ οὔτε ὀλίγον ὅτι ἄλλα ἔπραξα τότε καὶ ἄλλα πράττω σήμερον. Ἠθέλατε νὰ μὲ ὑβρίσητε κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον. Δι' αὐτὸ μὲ βλέπετε νὰ ἀγανακτῶ κάπως καὶ δικαίως. Ὑπῆρξα συνεπὴς πρὸς ἐμαυτὸν καὶ τότε καὶ σήμερον. Δύνασθε νὰ εἰπῆτε ὅτι ἡ ἐξουσιοδότησις ἦτο τότε σκόπιμος, ἀλλὰ νόμιμος ὅτι δὲν ἦτο δὲν δύνασθε νὰ τὸ εἰπῆτε, διότι τὸ ἐπράξατε ὑμεῖς αὐτὸς καὶ ἐγὼ μεθ' ὑμῶν.

Ὁ κ. ***Π. Τσιτσεκλῆς*** ἐπιμένει ὅτι αἱ ποιναὶ αἱ ἐπιβληθεῖσαι διὰ τοῦ ἐνοικιοστασίου ἦσαν ἄκυροι. Ἐφ' ὅσον δὲ λέγει, σᾶς δίδομεν τόσα ἐπιχειρήματα κατὰ τῆς συμβάσεως πρέπει νὰ τὰ δέχεσθε μετὰ χαρᾶς, δεδομένου μάλιστα ὅτι ἔχομεν καὶ παραδείγματα κατὰ τὰ ὁποῖα, ἐν Γαλλίᾳ, ἠκυρώθησαν ὑπὸ τῆς Βουλῆς συμβάσεις διεθνεῖς.

Ὁ κ. ***Σ. Μάξιμος*** πρώτη παρατήρησις εἶναι, λέγει, ὅτι ἡ σύμβασις Πάουερ εἶναι ἐδῶ ἐν δίκῃ ὡς ἐπιχείρημα κατὰ τῆς συμβάσεως πρέπει νὰ τὸ δέχεσθε μετὰ χαρᾶς, δεδομένου μάλιστα ὅτι ἐ

γνωρίζων ότι έπρεπε πάντως νὰ ὑπάρχῃ μία γνώμη Συμβουλίου.

Ὁ κ. **I. Μεταξᾶς** (Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας) λέγει ὅτι τὸ Συμβούλιον ἐπρόκειτο νὰ ἐξετάσῃ προτάσεις δύο ἀνταγωνιζομένων ἑταιρειῶν.

Ὁ κ. **N. Κρανιωτάκης** ἐξακολουθῶν λέγει ὅτι ἐξηνέχθη ἡ γνώμη ὅτι ἡ σύμβασις αὐτὴ εἶνε σύμβασις Κράτους πρὸς Κράτος καὶ ὅτι εἶνε κεκυρωμένη. Ἀλλὰ εἶνε ἀναμφισβήτητον ὅτι καὶ αἱ συμβάσεις αὗται δύνανται καὶ νὰ ἀκυρωθοῦν καὶ νὰ καταγγελθοῦν. Ἀναφέρει τὴν ἐμπορικὴν συνθήκην μετὰ τῆς Τουρκίας τοῦ 1840, ἥτις ἦτο πολύτιμον ἀπόκτημα διὰ τὴν Ἑλλάδα, διότι τότε τὸ πλεῖστον τῶν συμφερόντων αὐτῆς ἦτο ἐκτὸς τοῦ Βασιλείου, εἰς τὸν ἑλληνισμὸν τῆς Τουρκίας. Ἀλλὰ ἡ σύμβασις ἐκείνη περιεῖχε τὸν ἀτυχῆ ὅρον περὶ ἐκδόσεως τῶν ἐγκληματιῶν καὶ ἕνεκα τούτου ἀπερρίφθη. Ὑπάρχει ὅμως καὶ ἡ σύμβασις τῆς Γενεύης περὶ μειονοτήτων καὶ δὲν ὑποθέτω, λέγει, ὅτι μία σύμβασις περὶ λεωφορείων εἶνε σπουδαιοτέρα τῆς συμβάσεως ταύτης. Ἠδύνατο ἡ Κυβέρνησις νὰ ἐνεργήσῃ ἵνα ἀποσείσῃ τὴν σύμβασιν ταύτην, ἀλλὰ δὲν ἠθέλησεν. Ἐξακολουθῶν ἐξιστορεῖ δι' ὀλίγων τὸν τρόπον καθ' ὃν ἐφθάσαμεν μέχρι τῆς συμβάσεως, καὶ λέγει ὅτι τὸ προνόμιον τῆς Ἑταιρείας ΣΑΠ ἔληγε μετ' ὀλίγα ἔτη, ἀλλ' ἡ Διεύθυνσις αὐτῆς ἐσκέφθη νὰ συγκρατήσῃ τὴν ἐπιχείρησιν αὐτήν, καὶ ἐσοφίσθη τὴν νέαν σύμβασιν. Ἀναφερόμενος εἶτα εἰς τὴν διοίκησιν τῆς Ἐθν. Τραπέζης λέγει, ὅτι ἀπό τινων ἐτῶν εἰσεπήδησεν ἡ πολιτικὴ εἰς τὴν Ἐθν. Τράπεζαν, ἥτις ἔθετεν ὡς διοικητὰς τοὺς εὐνοουμένους της, ἐνῷ μέχρι τότε οἱ διοικηταὶ αὐτῆς προήρχοντο ἀπὸ τοὺς ἀριστεῖς τῶν ὑπαλλήλων της.

Ὁ κ. **Α. Μιχαλακόπουλος** (Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν) λέγει ὅτι οἱ πλεῖστοι τῶν διοικητῶν τῆς Ἐθν. Τραπέζης προσελήφθησαν ὄχι ἀπὸ τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Τραπέζης, ἀλλ' ἔξωθεν, καὶ ἀναφέρει τὸν Παῦλον Καλλιγᾶν, τὸν Ἰωάν. Εὐταξίαν καὶ τὸν Σ. Στρέϊτ, ὡς πρὸς δὲ τὴν σημερινὴν διοίκησιν λέγει ὅτι μοναδικὸν παράδειγμα προελεύσεως ἐκ τῶν ὑπαλλήλων τῆς Τραπέζης εἶνε ὁ κ. Δροσόπουλος καὶ ὁ κ. Κριεζῆς.

Ὁ κ. **N. Κρανιωτάκης**, λέγει ὅτι ἀπό τινων ἐτῶν ἡ πολιτικὴ εἰσέρχεται ζωηρότερον εἰς τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν, ἐπὶ ζημίᾳ τῶν παραδόσεων τῆς Τραπέζης. Καὶ ὑπάρχει μόνον μία ἐξαίρεσις, ἡ ἐξαίρεσις τοῦ κ. Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως, ὅστις ὑπηρέτησεν ὡς Διοικητὴς τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης ὡς ἂν προήρχετο ἐκ τῶν σπλάγχνων της. Τὸ γεγονὸς δὲ ὅτι ἡ διοίκησις τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης δὲν προέρχεται ἐκ τῶν ὑπαλλήλων αὐτῆς καὶ δὲν συνεχίζει τὴν συντηρητικήν της πράστασιν συνετέλεσεν εἰς τὴν σύμβασιν ταύτην. Καὶ ἀναφέρει τὰ τῶν διαπραγματεύσεων τῆς διευθύνσεως τοῦ Σ. Α. Π. πρὸς τὴν διοίκησιν τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης καὶ τὴν μετάβασιν ἀμφοτέρων εἰς Ἀγγλίαν. Συνεχίζων τὰ περὶ καταρτίσεως τῆς συμβάσεως λέγει ὅτι ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς Κυβερνήσεως Μιχαλακοπούλου ἐγένοντο προτάσεις, καὶ ἐρωτᾷ ἂν εἶνε ἀληθὲς ὅτι ἔκτοτε παρεσχέθη ἡ ὑπόσχεσις ὅτι ἡ σύμβασις θὰ συνωμολογεῖτο.

Α. Μιχαλακόπουλος (Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν). Εἶναι παντελῶς ἀνακριβές. Σᾶς εἶπον ἤδη ὅτι οὔτε κἂν κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ προσφυγικοῦ δανείου, ὁπότε ἠδύνατο νὰ τεθῇ ὅπως συνήθως ἐπιβάλλονται ὅροι ἀνταλλαγμάτων— σεῖς δὲ ὡς δημοσιογράφος βλέπετε ἀδιακόπως ξένα τηλεγραφήματα, τὰ ὁποῖα δημοσιεύουν αἱ ἐφημερίδες ὅτι εἰς τὴν δεῖνα χώραν παρεχωρήθη δάνειον καὶ ὅτι ὡς ἀντάλλαγμα ἐλήφθη ἡ τάδε ἐπιχείρησις— οὔτε κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἡ Κυβέρνησις ἡ ἰδική μου ἀνέλαβε ὑποχρέωσίν τινα διὰ τὸν ἠλεκτροφωτισμὸν καὶ τὴν ἠλεκτροκίνησιν τῶν Ἀθηνῶν. Ὀλίγας ὥρας πρὸ τῆς ἀνατροπῆς μου ἦλθον πρὸς ἐμὲ δύο πληρεξούσιοι τῆς ἑταιρείας Πάουερ μὲ τὰς προτάσεις ἐσφραγισμένας καὶ ἕνα ῥόλον ὀγκωδέστατον περιέχοντα τὰ σχέδια. Εἶπον νὰ παραδώσουν εἰς τὸν ἀξιότιμον βουλευτὴν Λέσβου κ. Καραπαναγιώτην ὑπουργὸν τότε τῆς Συγκοινωνίας τὰς προτάσεις, οὐχὶ νὰ τὰς μελετήσῃ πρῶτος αὐτός. Ἀφῆκαν δὲ καὶ ἀντίτυπον τῶν προτάσεων ἐκείνων καὶ εἰς τὴν οἰκίαν μου. Σᾶς ὁμολογῶ ὅτι πρῶτον ἐπειδὴ ἀνέμενον νὰ μελετήσῃ ὁ συνάδελφός μου τὰς προτάσεις, δεύτερον ἐπειδὴ ὁ χρόνος μέχρι τῆς ἀνατροπῆς μου ἦτο ἐλάχιστος καὶ τρίτον ἐπειδὴ εἶχον πάρα πολλὰς ἀσχολίας, δὲν ἤνοιξα καθόλου τὰς προτάσεις ἐκείνας. Ἦλθον δὲ, τρεῖς ἢ τέσσαρας ἡμέρας μετὰ τὴν ἀνατροπήν μου καὶ τὰς παρέλαβον χωρὶς κἂν νὰ τὰς μελετήσω. Δὲν ἔδωκα καμμίαν ἀπολύτως ὑπόσχεσιν εἰς οὐδένα, μάλιστα δὲ ἐπειδὴ μὲ προκαλεῖτε σᾶς λέγω καὶ τὰ ἑξῆς: Ὅτι εἴχαμεν μείνει σύμφωνοι μετὰ τοῦ ἀξιοτίμου συναδέλφου μου ἐπὶ τῆς Συγκοινωνίας ὅτι ὅπως ἡ σύμβασις τῆς ὑδρεύσεως ἐπὶ μακρὸν χρόνον συνεζητεῖτο καὶ εἰς τὴν δημοσίαν γνώμην καὶ τὸν τύπον καὶ εἰς τὴν κοινοβουλευτικὴν ἐπιτροπὴν τοῦτο αὐτὸ θὰ ἐγίνετο διὰ τὴν σύμβασιν αὐτήν.

Ὁ κ. **Β. Καραπαναγιώτης** παρατηρεῖ ὅτι ἡ προθεσμία τῆς προκηρύξεως παρετάθη τότε.

Ὁ κ. **N. Κρανιωτάκης** συνεχίζων λέγει ὅτι οἱ ἀπεσταλμένοι μετὰ τὴν ἀνατροπὴν τῆς Κυβερνήσεως Μιχαλακοπούλου ἐθορυβήθησαν καὶ τότε, λέγει, ἤρχισαν αἱ δωροδοκίαι καὶ ὑπάρχει καὶ κονδύλιον 62 χιλιάδων λιρῶν, τὸ ὁποῖον δὲν εἶνε καὶ τὸ μόνον, καὶ σήμερον ἀκόμη, δαπανῶνται χρήματα ἵνα ἀνταπεξέλθουν οἱ ἐνδιαφερόμενοι ἐναντίον ἡμῶν.

(Θόρυβος καὶ διαμαρτυρίαι).

Ἡ ἁμαρτωλὴ αὐτὴ ὑπόθεσις ἀποτελεῖ καὶ θ' ἀποτελῇ συνεχῆ πηγὴν πλουτισμοῦ.

Πολλοὶ βουλευταὶ Νὰ τοὺς ὀνομάσετε τοὺς χρηματιζομένους.

N. Κρανιωτάκης Νὰ συσταθῇ μία ἐξεταστικὴ ἐπιτροπὴ ἥτις θὰ ἐξακριβώσῃ τὰ πράγματα.

I. Μεταξᾶς Ἐὰν γνωρίζετε πρόσωπα νὰ τὰ κατονομάσετε.

N. Κρανιωτάκης Ἐπειδὴ εἶνε αἱ καταγγελίαι σοβαραὶ δὲν θέλω νὰ στιγματισθοῦν πρόσωπα δημοσίᾳ.

Ὁ κ. **Κ. Γόντικας** ἐρωτᾷ ἐὰν οἱ χρηματισμοὶ αὐτοὶ ἀνάγονται εἰς σημερινὴν ἐποχὴν ἢ εἰς παλαιοτέραν. Ἐφ' ὅσον, λέγει, εὑρίσκεσθε πρὸ συναδέλφων, οἵτινες ἔχουν ἀντίθετον γνώμην καὶ πρόκειται νὰ δώσουν ἀντίθετον πρὸς ὑμᾶς ψῆφον, ἔχετε καθῆκον καὶ ὑποχρέωσιν νὰ ὁμιλήσητε σαφέστερον.

Π. Τσαλδάρης (Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν). Ἡ ἐπιμονὴ εἶνε ἄσκοπος ἐφ' ὅσον δὲν ἀφορᾷ βουλευτάς.

N. Κρανιωτάκης. Εἶπον ὅτι γίνεται προσπάθεια δι' ἔξωθεν μέσων ν' ἀτονήσῃ ὁ ἀγὼν ὅλων μας πρὸς διάσωσιν τῶν δικαίων τοῦ δημοσίου. Συνεχίζων ἐξιστορεῖ τὰς ἐπὶ Παγκάλου ἐνεργείας τῆς Πάουερ καὶ τὰς διαφημίσεις τοῦ Διευθυντοῦ τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης περὶ συνάψεως μεγάλου Ἀγγλικοῦ δανείου. Ὁ Πάγκαλος λέγει κατὰ τὴν τακτικήν του «Θόδωρος κερνᾷ καὶ Θόδωρος πίνει», ὑπέγραψε καὶ ἐκύρωσε τὴν σύμβασιν. Ἐπηκολούθησε κατόπιν ὁ συμβιβασμὸς τῆς Ἑλληνικῆς ἠλεκτρικῆς ἑταιρείας καὶ τῆς Πάουερ συμπεριληφθείσης τῆς πρώτης εἰς τὴν δευτέραν. Διὰ τῆς εἰσπηδήσεως τῆς ΣΑΠ εἰς τὴν Πάουερ ἐπετεύχθη ἡ παράτασις τοῦ προνομίου μέχρι τοῦ 1985, ἀσυδοσία εἰς τὰ κόμιστρα καὶ ἐπέκτασις τῆς γραμμῆς μέχρι Περάματος καὶ αἱ παραχωρήσεις τῆς παραγράφου γ' τοῦ ἄρθρου 53 καὶ περὶ τοῦ τελευταίου τούτου θὰ ἠδύνατο νὰ μᾶς πληροφορήσῃ ὁ κ. Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας.

Ὁ κ. **I. Μεταξᾶς** (Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας). Ὅταν ὑπεγράφετο αὐτὴ ἡ σύμβασις, ὁ Πάγκαλος ἐθεώρει τετελεσμένην καὶ τὴν ἄλλην τοῦ Βελγικοῦ ὁμίλου. Πῶς θὰ σκεφθῇ ἡ Κυβέρνησις ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου ἐπιφυλάσσομαι νὰ σᾶς εἴπω. Πάντως εἶνε σχετικὴ ἡ διάταξις μὲ τὰ ἔργα τὰ ὁποῖα θὰ ἐκτελεσθοῦν καὶ συνεχίζων ἐκθέτει ποῖα καὶ πόσα ἔργα καὶ ἐγκαταστάσεις θὰ παραδοθοῦν εἰς τὸ Δημόσιον καὶ τὴν ἰδιοκτησίαν του μετὰ τὸ τέλος τοῦ προνομίου καὶ ἐν

γένει ἀναλύει ὅλας τὰς ὑπὲρ τοῦ Δημοσίου κατὰ τὸ τέλος τοῦ προνομίου παρεχομένας παραχωρήσεις.

Ὁ κ. **N. Κρανιωτάκης** συνεχίζων λέγει ὅτι ἐπὶ τῆς Κυβερνήσεως Κονδύλη ἡ Ἀγγλικὴ Κυβέρνησις προέβη εἰς διάβημα περὶ τῆς ἐκτελέσεως τῆς συμβάσεως καὶ ἐδόθη ἡ γνωστὴ ἀπάντησις περὶ τοῦ κύρους τῆς συμβάσεως. Ἐξηγεῖ εἶτα ὑπὸ ποίας συνθήκας καὶ διὰ ποίους λόγους ἐδόθη ἡ ἀγγλικὴ ἐγγύησις διὰ τὸ δάνειον, ἡ ὁποία εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς πρὸς προστασίαν τῆς βιομηχανίας τῆς Ἀγγλίας πολιτικῆς της.

Ἐτονίσθη ἐξ ἄλλου ὅτι τὸ δάνειον ἐγένετο ὑπὸ ἐξαιρετικῶς εὐμενεῖς ὅρους ἀλλὰ πραγματικῶς τὸ δάνειον θὰ διατεθῇ κατὰ τὸ πλεῖστον διὰ τὴν ἀγορὰν προϊόντων ἀγγλικῶν βιομηχανιῶν.

I. Μεταξᾶς (Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας). Τὰς τιμὰς τῶν εἰδῶν θὰ τὰς ὁρίζῃ ἡ τεχνικὴ ἐπιτροπὴ τοῦ Ἀγγλικοῦ θησαυροφυλακίου.

N. Κρανιωτάκης. Πάντως θὰ πρόκηται περὶ ἀκριβῶν εἰδῶν διότι ὅλα τὰ εἴδη τὰ ἀγγλικὰ εἶνε ἀκριβά. Χρήματα ἀφ' ἑτέρου ἀγγλικὰ δὲν ἐδόθησαν διότι τὰ περισσότερα κεφάλαια τὰ κατέθεσεν ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος. Ἀναλύει εἶτα τὰ τρωτὰ σημεῖα τῆς συμβάσεως κατὰ τῆς βιομηχανίας τοῦ τόπου καὶ κατὰ τῆς ἀναπτύξεως τῆς προόδου αὐτοῦ, δεσμευομένου νὰ φωτίζεται μὲ τὸ ἤδη γνωστὸν φῶς ἐπὶ τρεῖς ἀκόμη γενεάς. Ἀπὸ ὅλα λέγει τὰ τελευταῖα καταστρεπτικὰ γεγονότα διὰ τὴν Ἑλλάδα κανένα δὲν θὰ ἔχῃ τόσον μεγάλην οἰκονομικὴν ἔκτασιν, ὅσον ἡ σύμβασις Πάουερ, ἡ ὁποία μεταξὺ ἄλλων θὰ λύῃ τὰς διαφοράς της καὶ διὰ δικαστῶν ξένων. Προκειμένου, ἐπιλέγει, περὶ τοῦ τεθέντος ζητήματος ἐμπιστοσύνης, τὸ ὀλιγώτερον τὸ ὁποῖον ἠμποροῦσε νὰ εἴπῃ τις εἶνε ὅτι ἐτέθη τοῦτο προώρως. Θὰ ἔπρεπεν ἡ Κυβέρνησις νὰ ἐδήλωνεν εἰς τὴν ἑταιρίαν ὅτι δὲν δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ τοιαύτη σύμβασις, καὶ νὰ προέτεινε νέαν, τὴν ὁποίαν καὶ θὰ ἐπεκυροῦμεν. Εἰς περίπτωσιν ἀρνήσεως τῶν συμβαλλομένων θὰ τοὺς ἐλέγομεν ὅτι ὑπάρχουν καὶ διεθνῆ δικαστήρια.

Ἀλλὰ καὶ ἡ Βουλὴ θὰ ἠδύνατο ν' ἀποταθῇ εἰς τὴν ἀγγλικὴν Βουλὴν καὶ εἰς τὴν ἀγγλικὴν κοινὴν γνώμην καὶ εἰς τὴν παγκόσμιον κοινὴν γνώμην. Εἴμεθα λέγει κατ' ἀνάγκην ὑποχρεωμένοι νὰ καταψηφίσωμεν τὴν ὑποβληθεῖσαν πρότασιν, διότι δὲν δυνάμεθα νὰ παραβλέψωμεν ὅτι θὰ εἶνε ολέθριον δόγμα νὰ μείνουν ἀσύδοτοι ξένοι ἐρχόμενοι ἐδῶ καὶ ὑποδουλοῦντες τὸν ἐθνικὸν πλοῦτον. Ὁ Παγκαλισμὸς τονίζει, θὰ καταργηθῇ, ὅταν καταργηθοῦν τὰ Παγκαλικὰ ἔργα, ἄλλως χρειάζεται νὰ ἐξέλθῃ ἐκ τῶν φυλακῶν ὁ Πάγκαλος, διὰ νὰ κυβερνήσῃ καὶ πάλιν τὴν χώραν. Ἐδημιουργήθη δεβαίως ἡ ἐντύπωσις ὅτι εὑρισκόμεθα πρὸ πιέσεως ἐξωτερικῆς ἀλλὰ καὶ ἂν πρὸ τοιαύτης εὑρισκώμεθα, ὅπερ δὲν συμβαίνει, δὲν θὰ ἔπρεπε νὰ ὑποκύψωμεν. Τὸ φυτώριον ἐξ ἄλλου τῶν δικτατόρων, θὰ ἐκριζωθῇ ὅταν ἀπολεσθῇ ἡ ἐλπὶς ὅτι θὰ δύνανται ἐπὶ δικτατόρων νὰ εὑρίσκουν στάδιον ἐνεργείας οἱ ἐντόπιοι καὶ ξένοι ἐπιχειρηματίαι ὡς οἱ τῆς συμβάσεως Πάουερ.

Ὁ κ. **Α. Μητσοτάκης** λέγει ὅτι ἡ Κυβέρνησις ἔχει τὴν ὑποχρέωσιν νὰ μὴ θελήσῃ νὰ ὑφαρπάσῃ τὴν ψῆφον τῆς Βουλῆς προκειμένου περὶ ἑνὸς τόσον σοβαροῦ ζητήματος, τὸ ὁποῖον ἀπασχολεῖ τὴν κοινὴν γνώμην. Διότι εἶνε δυνατὸν ἡ Κυβέρνησις νὰ ἐπιτύχῃ τὴν ψῆφον ταύτην, ἀσφαλῶς ὅμως θὰ ἐξέλθῃ μειωμένη καὶ αὐτή, ἀλλὰ καὶ ἡ Βουλή.

Γ. Καφαντάρης. (Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν). Ἡ Κυβέρνησις θεωρεῖ ὅτι δὲν ἐπιτρέπεται ἡ παράτασις τῆς περαιτέρω συζητήσεως.

Α. Μητσοτάκης. Δὲν φαντάζομαι ὅτι εἶνε δυνατὸν νὰ διεξαχθῇ ἡ συζήτησις καθ' ἣν στιγμὴν οἱ βουλευταὶ εἶνε κουρασμένοι, διότι ἐγὼ θὰ ὁμιλήσω.

I. Καφαντάρης. Ἔχετε καθῆκον νὰ ὁμιλήσετε καὶ νὰ ὑποστηρίξετε τὰς ἀπόψεις σας.

Κύριοι βουλευταί, δὲν εἶχον δι' οὓς λόγους ὅλοι γνωρίζετε εὐκαιρίαν νὰ παρακολουθήσω τὴν συζήτησιν ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας, ἀλλ' ἐν πάσῃ περιπτώσει νομίζω ὅτι εἶνε ἡ τετάρτη ἡμέρα κατὰ τὴν ὁποίαν συνεχίζεται ἡ συζήτησις ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως αὐτῆς, ἂν δὲν ἀπατῶμαι, διότι ἐπαναλαμβάνω δὲν ἤμην παρών. Ἀπὸ τῆς πρώτης ὅμως ἡμέρας ἐτέθη ζήτημα ἐμπιστοσύνης.

Α. Μητσοτάκης. Μάλιστα ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας ἐτέθη ζήτημα ἐμπιστοσύνης, διότι ὁ ἀξιότιμος ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας ἐδήλωσεν ὅτι ἡ καταψήφισις αὐτῆς τῆς συμβάσεως, ἡ ἀποδοκιμασία αὐτῆς διὰ τῆς ἀποφάσεως τῆς Βουλῆς θὰ συνεπήγετο τὴν ἀποχώρησιν καὶ τοῦ κ. ὑπουργοῦ τῆς Συγκοινωνίας. Δὲν τὰ εἶπεν αὐτά:

I. Μεταξᾶς (ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας.) Εἶπον ἀκριβῶς τὰ ἑξῆς, δὲν εἶνε ἄλλως τε δυνατὸν νὰ συζητηθοῦν πράγματα δημοσιευθέντα. Εἶπον, ἂν ἡ Βουλὴ ἀποφασίσῃ τὴν ἀκύρωσιν τῆς συμβάσεως, ταύτης, τότε θὰ προσκομίσῃ τὴν ἀκύρωσιν ταύτην ἕτερος ὑπουργός.

Α. Μητσοτάκης. Ὁ κ. ὑπουργὸς κατὰ τὴν πρώτην......

Γ. Καφαντάρης. Μὲ προσκαλέσατε, ἀφῆστε με λοιπὸν νὰ συνεχίσω. Καὶ ἂν ὁ ἀξιότιμος ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας δὲν ἔθεσε καλῶς ζήτημα ἐμπιστοσύνης δι' αὐτόν, ἐν πάσῃ περιπτώσει ἐκ τοῦ πνεύματος τῆς ὅλης ὁμιλίας του συνήγετο ὅτι δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ παραμείνῃ εἰς τὸ ὑπουργεῖον καταψηφιζομένης τῆς συμβάσεως. Ἦτο φανερὸν ὅτι εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἡ τύχη ὁλοκλήρου τῆς Οἰκουμενικῆς Κυβερνήσεως ἐξηρτᾶτο ἐκ τῆς τοιαύτης ἢ τοιαύτης τῆς Βουλῆς ἀποφάσεως, διότι εἶνε ἀδύνατον νὰ νοηθῇ Οἰκουμενικὴ Κυβέρνησις ἀποσυρομένου τοῦ ἑνὸς ἐκ τῶν συμπραττόντων κομμάτων ἐξ αὐτῆς. Δὲν θὰ εἶχε δηλαδὴ ἡ ἀποχώρησις τοῦ Ὑπουργοῦ ὡς συνέπειαν τὴν ἀντικατάστασίν του, δὲν θὰ ἐγίνετο καθ' ὃν τρόπον γίνεται εἰς τὰς ὁμοιογενεῖς Κυβερνήσεις διὰ τῆς ἀντικαταστάσεως τοῦ ἀποχωρήσαντος Ὑπουργοῦ δι' ἑνὸς ἄλλου, ἀλλὰ θὰ παρῃτεῖτο ἡ Κυβέρνησις ὁλόκληρος καὶ θὰ ἀνεσυγκροτεῖτο. Ἑπομένως τὸ ζήτημα ἐμπιστοσύνης ἂν δὲν ἐτέθη ρητῶς, ἀλλ' ἐν πάσῃ περιπτώσει ἐμφαντικῶς εἶχεν τεθῇ ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Συγκοινωνίας.

Δὲν ἐτέθη λοιπὸν διὰ τῶν δηλώσεων τοῦ ἀξιοτίμου Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως· δὲν ἐτέθη κἂν οὔτε διὰ τῶν δηλώσεων τοῦ κ. Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως, αἱ ὁποῖαι ἔγιναν κατὰ τρόπον σαφέστατον ἐντὸς τῆς Βουλῆς, οὐχὶ τὴν σημερινὴν ἑσπέραν, ἀλλὰ ἀπὸ τῆς χθὲς καὶ ἀπὸ τῆς προχθές. Τὸ ζήτημα ἐτέθη ἀπὸ τῆς πρώτης στιγμῆς, οὔτε ἦτο δυνατὸν νὰ γίνῃ ἄλλως ἐφ' ὅσον ἡ Οἰκουμενικὴ Κυβέρνησις ἀπαρτιζομένη ἀπὸ ὅλον τὸν συγκεκροτημένον πολιτικὸν κόσμον τῆς Ἑλλάδος, τὸν μὴ συνωμοτήσαντα ὑποθέτω ἐναντίον τῶν ἐθνικῶν συμφερόντων, κατέληξεν εἰς τὸ συμπέρασμα, σταθμίσασα καλῶς τὰ ὑπὲρ καὶ τὰ κατὰ τῆς συμβάσεως, κατέληξεν εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ἡ ἀκύρωσις τῆς συμβάσεως αὐτῆς δὲν θὰ ἦτο ἀζήμιος διὰ τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος. Ἐν ἧ περιπτώσει τοιαύτην ἀπεκόμισεν ἐκ τῶν ἐγγράφων καὶ τῆς μελέτης αὐτῶν ἐντύπωσιν, τοιαύτην ἔχουσα πεποίθησιν δὲν ἦτο δυνατὸν ἡ Κυβέρνησις ἢ νὰ συνταυτίσῃ μετὰ τῆς τύχης τῆς συμβάσεως τὴν ἰδίαν της τύχην. Πράττουσα ἄλλως θὰ παρέβαινε τὸ καθῆκόν της. Δὲν εἶναι ἐκδήλωσις δικτατορίας, ὡς ἐλέχθη κατ' ἐπανάληψιν. Εἶναι καθῆκον τῆς Οἰκουμενικῆς Κυβερνήσεως νὰ διαφωτίσῃ τὴν Βουλήν, δι' ὅλων αὐτῆς τῶν μέσων, περὶ τῶν συνεπειῶν τὰς ὁποίας θὰ εἶχεν ἡ τοιαύτη ἢ τοιαύτη ψῆφος τῆς Βουλῆς. Διότι θὰ ἦτο παραπλάνησις τῆς Βουλῆς ἂν ὑπεκρύπτετο ἡ σημασία τῆς καταψηφίσεως τῆς Βουλῆς διὰ τῆς χαλαρᾶς τῆς Οἰκουμενικῆς Κυβερνήσεως στάσεως.

Ἐκπροσωπεῖ ἡ Κυβέρνησις αὐτὴ ὅλας τὰς ἐν ἀντιθέσει εὑρισκομένας, λόγῳ πολιτικῆς ἐκεχειρίας, πολιτικὰς ἀποχρώσεις τῆς Ἑλλάδος. Ἡ πολιτικὴ ἐκεχειρία θὰ λήξῃ μετ' ὀλίγον καὶ θὰ ἐπαναλάβωμεν τοὺς τραχεῖς, διότι τραχεῖς εἶναι πάντοτε εἰς τὸν τόπον μας, οἱ πολιτικοὶ ἀγῶνες. Ὅταν ἐξηντλήθη

σαμεν τὴν σύμβασιν, τὴν ἐξητάσαμεν ἐξ ὅλων αὐτῆς τῶν ἀπόψεων, τὴν ἐξητάσαμεν ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τῆς οἰκονομικῆς τὴν ἐξητάσαμεν ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τῆς κοινωνικῆς, τὴν ἐξητάσαμεν ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τῆς πολιτικῆς. Ποῖος εἶπεν ὅτι δὲν ἔχει δικαίωμα ἡ Βουλὴ νὰ μὴ κυρώσῃ τὴν σύμβασιν; Τί τὸ θέλετε τὸ νομικὸν μέρος; Δικαίωμα τῆς Βουλῆς, Βουλῆς μάλιστα ἐχούσης πολὺ μεγαλυτέραν ἐξουσίαν τῆς συνήθους Βουλῆς, δικαίωμα τῆς Βουλῆς εἶναι νὰ εἴπῃ ὅτι τὴν ἐκύρωσεν κατὰ τρόπον νόμιμον ὁ τότε φορεὺς τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας, ὅτι ὁ τότε δικτάκτωρ εἶχε τὴν κύρωσιν ἀλλ' ἐγὼ δὲν τὴν λαμβάνω ὑπ' ὄψιν καὶ τὴν ἀπορρίπτω. Ποῖος εἶπεν ὅτι δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα; Ἀλλ' ἔχει τὸ καθῆκον ἡ Κυβέρνησις νὰ σημάνῃ εἰς αὐτὴν ἐμφανέστατα ὅτι ἡ πρᾶξις αὕτη δὲν εἶναι πρᾶξις πολιτικῆς συνέσεως καὶ ν' ἀπαλλαγῇ τοὐλάχιστον ὅλων τῶν συνεπειῶν τῶν ἐπιζημίων. Νομίζω λοιπὸν ὅτι τὸ ζήτημα εἶναι ἀπολύτως ἐξηντλημένον καὶ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ παρατείνωμεν συζήτησιν, ἡ ὁποία ἔχει ἀντίτυπον καὶ ἐκτὸς τῆς Βουλῆς μενοῦσαν ἀσφαλῶς καὶ τὸ κῦρος τῆς Βουλῆς καὶ τὸ κῦρος τῆ; Κυβερνήσεως.

Ὁ κ. ***Α. Μητσοτάκης*** λέγει ὅτι ἐκ τῆς ἐλευθέρας συζητήσεως ἐξευρίσκεται ἡ ἀλήθεια, ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ὁποίας ὁ βουλευτὴς δύναται νὰ μορφώσῃ γνώμην. Ὁ κ. Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας, λέγει, δὲν ἔθεσε ζήτημα ἐμπιστοσύνης εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς· εἶπε μόνον προκειμένου περὶ τῶν διπλωματικῶν ἐγγράφων ὅτι δὲν θὰ καταθέσῃ ταῦτα. Εὐρυτάτη συζήτησις θὰ διηυκόλυνε πολὺ περισσότερον τὸ ἔργον τῆς Κυβερνήσεως παρὰ ἡ τακτική, τὴν ὁποίαν αὕτη τηρεῖ. Θεωρῶ, λέγει, τὴν σύμβασιν ταύτην λυπηρικήν. Ὑπεράνω τῶν συμβάσεων, ὑπεράνω τῆς ὑποτροφῆς Κυβερνήσεως, ἀποτελουμένης ἀπὸ σφετεριστὰς τῆς ἐξουσίας, ὑπεράνω πάντων τούτων εὑρίσκεται τὸ αἴσθημα τῆς ἀμύνης, τὸ ὁποῖον ἔχει τὴν δύναμιν νὰ ὑπερισχύῃ, ὅταν ἔχῃ μεθ' ἑαυτοῦ τὸ δίκαιον. Δὲν θέλω νὰ ἐμβαθύνω ἐπὶ τῆς συμβάσεως ἐφ' ὅσον εὑρίσκομαι πρὸ ἀκροατηρίου, τὸ ὁποῖον δὲν θέλει νὰ μὲ ἀκούσῃ. Ἀδιστάκτως ὅμως φρονῶ ὅτι ἡ σύμβασις εἶνε ἄκυρος καὶ ὅτι ἡ ἀκύρωσις αὐτῆς κατ' οὐδένα τρόπον θέλει θέσει εἰς κίνδυνον τὴν ὑπόληψιν τῆς Ἑλλάδος. Τὰ συνάψαντα τὴν σύμβασιν ταύτην πρόσωπα δὲν διετέλουν ἐν καλῇ πίστει, μόνον δὲ θὰ βλαβοῦν διὰ τῆς ἀκυρώσεως τὰ συμφέροντα τῶν ἐπιδρομέων, οἱ ὁποῖοι θέλουν πραγματοποιήσει κέρδη ἀμύθητα. Τὸ ἐπ' ἐμοί, λέγει, εἶμαι ὑποχρεωμένος νὰ καταψηφίσω τὴν Κυβέρνησιν, διότι φρονῶ ὅτι αἱ ἐκ τῆς συμβάσεως συνέπειαι θὰ εἶνε τοιαῦται, ὥστε οὐδεμία ὑπόνοια νὰ ὑπάρχῃ λογικῇ ὅτι ἡ καταψήφισις αὐτὴ ἐγένετο ἐκ λόγων ἀντιπολιτευτικῶν. Πρόκειται περὶ συμβάσεως, τῆς ὁποίας τὸ κῦρος δὲν στηρίζεται καὶ ἡ ὁποία ἐν ἑαυτῇ φέρει τὴν ἀνυπαρξίαν. Οὐδεμιᾶ ἀλλαχοῦ ἡ κεφαλαιοκρατία ἐμφανίζεται ὑφ' ἣν μορφὴν ἐμφανίζεται ἐν Ἑλλάδι· ἡ ἔλλειψις ὡργανωμένων κομμάτων καὶ ἡ ὑποδούλωσις τοῦ τόπου συνετέλεσαν ὥστε ἡ κεφαλαιοκρατία νὰ ἐμφανίζεται ὑπὸ τὴν εἰδεχθῆ μορφήν, ὑφ' ἣν ἐμφανίζεται διὰ τῆς συμβάσεως ταύτης. Καὶ αὐτὸ τὸ κόμμα τῶν Φιλελευθέρων ἔδωσε τρωτά τινα ἐν τούτῳ. Μετὰ τὴν καθιέρωσιν ὅμως τοῦ δημοκρατικοῦ πολιτεύματος, τὸ ὁποῖον προϋποθέτει ἰσότητα πολιτικὴν καὶ οἰκονομικήν δὲν ἐπιτρέπεται ἡ ἐπικράτησις τῶν τοιούτων ἀρχῶν. Δύο, λέγει, ἢ τρία σημεῖα θὰ τοῦμε μόνον, τὰ ὁποῖα θὰ πείσουν ὑμᾶς περὶ τοῦ χαρακτῆρος τῆς συμβάσεως. Ἐν τῶν σημείων τούτων εἶνε ὅτι ἡ τιμὴ τοῦ ὡραίου κιλοβὰτ ὁρίζεται κατὰ τρόπον ἀπόλυτον ἀναλόγως τῆς οἰκονομικῆς θέσεως τοῦ καταναλωτοῦ. Καθ' ἣν στιγμὴν ἡ Ἑλλὰς διαθέτει πλείστα μέσα πρὸς ἐγκατάστασιν ὑδροηλεκτρικῆς ἐγκαταστάσεως βεβαίως δὲν εἶνε πρὸς τὸ συμφέρον τῆς χώρας ἡ διὰ τῆς συμβάσεως καθιερουμένη θερμικὴ ἐγκατάστασις. Περαίνων λέγει ὅτι εὑρίσκεται εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ καταψηφίσῃ τὴν σύμβασιν φρονῶν ὅτι οὕτω ἐκτελεῖ τὸ καθῆκόν του.

Ὁ κ. ***Γ. Μπακόπουλος***. Ἡ ὑπὸ συζήτησιν σύμβασις, λέγει, ἐξετάσθη ἀπὸ πάσης ἀπόψεως ὑπὸ τῶν προαγορευσάντων, οἱ ὁποῖοι ἦσαν οὐκ ὀλίγοι. Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν καὶ διότι εὑρισκόμεθα ἤδη εἰς τὰς πρωϊνὰς ὥρας δὲν θὰ ἐλάμβανον τὸν λόγον ἐὰν δὲν ἐπρόκειτο νὰ εἴπω τι νέον, νὰ εἴπω κάτι, τὸ ὁποῖον δὲν ἤκουσα ἀπὸ οὐδένα ἐκ τῶν προαγορευσάντων. Ἔχετε ἤδη μορφώσει πάντες γνώμην καὶ ὅλοι πιστεύετε ὅτι ἡ ὑπὸ κρίσιν σύμβασις εἶναι οὐ μόνον ἀσύμφορος πρὸς τὸ Κράτος ἀλλὰ θίγει καὶ τὴν ἀξιοπρέπειαν αὐτοῦ. Ὅλοι τὴν βλέπετε ὡς μίαν σύμβασιν συναφθεῖσαν εἰς ἐποχὴν αὐθαιρεσίας ὡς μίαν σύμβασιν δημιουργοῦσαν Κράτος ἐν Κράτει καὶ καταθλιπτικήν, ὡς μία σύμβασιν προξενοῦσαν τὴν ἐντύπωσιν ὅτι ὑπηγορεύθη ἀπὸ κατακτητὴν πρὸς ἡττημένον. Ἀπεδείχθη ὑπὸ τῶν προλαλησάντων ὅτι εἶναι ἄκυρος ἀπὸ ἐσωτερικοῦ δικαίου, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ διεθνοῦς τοιούτου δὲν εἶναι ὑποχρεωτικὴ δι' ἡμᾶς καὶ εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο διαφωνῶ μετὰ τοῦ ἀξιοτίμου κ. Ὑπουργοῦ ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν. Ὑπεσχέθην δὲ ὅτι δὲν θὰ μακρυγορήσω καὶ ἔρχομαι ἀμέσως εἰς τὸ νέον ἐπιχείρημα. Ἐν Ἀγγλίᾳ κατὰ τὸν νόμον τῆς χώρας ἐκείνης συμβάσεις αἵτινες ἀποσκοποῦσιν νὰ στραγγαλίσωσι τὸν ἀνταγωνισμὸν ἐν τῷ ἐμπορίῳ καὶ νὰ συγκεντρώσωσιν εἰς χεῖρας των τὴν δύναμιν νὰ διακανονίζωσιν αὐταὶ τὴν τιμὴν ἀντικειμένων ἀναγκαίων εἰς τὴν ζωὴν δὲν ἐπιτρέπεται νὰ λειτουργοῦσιν. Ὑπάρχουσιν ἀποφάσεις Ἀγγλικῶν καὶ Ἀμερικανικῶν δικαστηρίων, αἱ ὁποῖαι διέλυσαν τοιαύτας ἑταιρείας αἵτινες ἀποτελοῦνται ἀπὸ συνασπισμὸν ἄλλων τοιούτων, ὡς συμβαίνει καὶ ἐν προκειμένῳ.

Α. Μιχαλακόπουλος (Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν). Ὥστε ἡ ἀγγλικὴ Κυβέρνησις εἶχε γνῶσιν τοῦ νόμου αὐτοῦ ὅταν συνεζητοῦντο οἱ ὅροι τῆς συμβάσεως;

Γ. Μπακόπουλος. Πολὺ πιθανόν. Ἔχω προσφάτους ἀποφάσεις Ἀμερικανικῶν δικαστηρίων καὶ δὴ τοῦ ἐφετείου τῆς Νέας Υόρκης, κατὰ τὰς ὁποίας διελύθη ὁ συνασπισμὸς τῆς ἑταιρείας Στάνταρ Οἴλ Κόμπανυ καὶ τῆς Ἀμέρικαν Ταμπάκο Κόμπανυ καὶ δὲν εἶναι δυνατὸν ἡ ἀγγλικὴ Κυβέρνησις, ἡ ἐκπροσωποῦσα ἕνα ἔντιμον λαὸν ν' ἀξιώσῃ παρ' ἡμῶν τὴν λειτουργίαν μιᾶς ἑταιρείας ἐν Ἑλλάδι, τῆς ὁποίας ἡ ὕπαρξις δὲν θὰ ἐπιτρέπετο ἐν Ἀγγλίᾳ. Εἶπεν ὁ κ. Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν ὅτι συνετὴ πολιτικὴ ἐπιβάλλει τὴν ψῆφισιν τῆς συμβάσεως. Ἐγὼ λέγω ὅτι οὐδεμία πολιτικὴ εἶναι συνετή, ἂν δὲν εἶναι προωρισμένη νὰ ἐξυπηρετήσῃ τὰ συμφέροντα τοῦ Κράτους. Καὶ ἐπειδὴ ἡ σύμβασις αὕτη εἶναι ἀσύμφορος πρὸς τὸ Κράτος θὰ τὴν καταψηφίσω ὑπείκων εἰς τὴν φωνὴν τῆς συνειδήσεώς μου.

Ὁ κ. ***Ε. Χατζιδάκις***. Ὑπείκων λέγει εἰς τὴν ἐπιθυμίαν τῆς Βουλῆς νὰ περατωθῇ ἡ συζήτησις, παραιτοῦμαι τοῦ λόγου. Θέλω μόνον νὰ κάμω τὴν δήλωσιν, ὅτι ἡ ἔννοια τῆς ἀρνητικῆς ψήφου, ἣν θὰ δώσω, ἀφορᾷ τὴν ἀκύρωτιν τῆς συμβάσεως καὶ ὄχι ἔλλειψιν ἐμπιστοσύνης εἰς τὴν Κυβέρνησιν καὶ νὰ παρατηρήσω ὅτι ὁ φόβος, ὃν ἐξέφρασεν ὁ κ. ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν Ὑπουργὸς, ὅτι ἀκυρουμένης τῆς συμβάσεως θὰ ἀπομονωθῶμεν οἰκονομικῶς, δὲν εἶναι βάσιμος. Ἀλλὰ καὶ βάσιμος ἂν ἦτο, νομίζω ὅτι δὲν πρέπει νὰ μᾶς τρομάξῃ, διότι ἐγὼ τοὐλάχιστον προτιμῶ τὴν οἰκονομικὴν ἀπομόνωσιν ἀπὸ τὴν οἰκονομικὴν ὑποδούλωσιν, ἥτις ἀσφαλῶς, ὡς δεόντως ἡ ἀψευδὴς ἱστορία καὶ ἰδίᾳ ἡ τῶν ἐτῶν τῆς παρακμῆς τῆς Βυζαντινικῆς Αὐτοκρατορίας, ἄγει εἰς τὴν πολιτικὴν ὑποδούλωσιν. Συμβάσεις, οἵα ἡ ὑπὸ συζήτησιν, ἀσφαλῶς θὰ μᾶς φέρουν εἰς τὴν οἰκονομικὴν ὑποδούλωσιν καὶ ἐξορκίζω τὴν Βουλὴν νὰ μὴ διστάσῃ νὰ τὴν ἀκυρώσῃ χωρὶς νὰ καταψηφίσῃ τὴν Κυβέρνησιν.

Ὁ κ. ***Β. Χατζηλίας*** προσθέτει τινά, μεθ' ὃ ἡ συζήτησις κηρύσσεται περαωμένη.

Ὁ κ. ***Πρόεδρος*** ἀνακοινοῖ ὅτι ὑπεβλήθη πρότασις καθ' ἣν ἡ Βουλὴ θεωροῦσα ἱκανοποιητικὰς τὰς δηλώσεις τῆς Κυβερνήσεως ἐκφράζει πρὸς αὐτὴν τὴν ἐμπιστοσύνην της καὶ εἰσέρχεται εἰς τὴν ἡμερησίαν διάταξιν.

Ὁ κ. ***Γ. Καφαντάρης*** δηλοῖ ὅτι ὑπὸ τὴν φράσιν «θεωροῦσα ἱκανοποιητικὰς τὰς δηλώσεις τῆς Κυβερνήσεως» ἐννοεῖται ὅτι ἡ Κυβέρνησις θὰ καταβάλῃ πᾶσας τὰς ἐνδεικνυομένας ἐνεργείας πρὸς βελτίωσιν τῶν ὅρων τῆς συμβάσεως.

Προκειμένου νὰ διεξαχθῇ ἡ ψηφοφορία καλοῦνται ὡς ψηφολέκται οἱ βουλευταὶ κ. κ. ***Β. Καραπαναγιώτης*** καὶ ***Π. Ἀλεξίδης*** ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν τῶν ὁποίων ἄρχεται ἡ δι' ὀνομαστικῆς κλήσεως ψηφοφορία. Περατωθείσης τῆς ψηφοφορίας καὶ γενομένης τῆς διαλογῆς προέκυψε τὸ ἑξῆς ἀποτέλεσμα.

Ἐψηφοφόρησαν ἐν ὅλῳ 182

Εἶπον ναὶ 144

Εἶπον ὄχι 25

Ἀπηχήθησαν ψῆφον 13

Κατὰ τὸ κάτωθι παρατιθέμενον πρωτόκολλον.

Κ. Ἀγγελόπουλος ..Η	Ν. Ἀνδρεαδάκης .. ....
Ν. Ἀμηρᾶς .....Ν	Ἰωάν. Κίνας ....
Μιχ. Ἀργυρόπουλος	Λουκ. Κουτσοπέταλος ..Ν
Χαρ. Βοζίκης .....Ο	Μ. Μαντᾶς .....Ν
Γ. Γεωργιάδης .....Ο	Γεώργ. Μικρὸς ....Ν
Κ. Δεμερτζῆς .....Ο	Π. Νικολαΐδης ....
Α. Δουλγερίδης	Γεώργ. Πεσματζόγλου Ν
Γ. Ἐμπειρίκος ....Ν	Α. Ἀγγελόπουλος ...Ν
Εμ. Ἐμμανουηλίδης ..Ν	Τ. Ἀναστασίου ....Ν
Ἰωάν. Καλογερᾶς .....Ν	Κ. Γκότσης ....
Ν. Κρανιωτάκης .....Ο	Κ. Γόντικας .....Ν
Χρ. Λαδᾶς .....Ν	Ἰωάν. Γιαννόπουλος .....
Θ. Νικολούδης .....Ν	Α. Μάρκου .....Ν
Γ. Μερκούρης .....Η	Ἀνδρ. Μιχαλακόπουλος..Η
Δ. Μπαμπάκος .....Ν	Δ. Μπρούκουρας ....Ν
Ἰωάν. Ράλλης .....Ο	Σ. Πολυζωγόπουλος .. ....
Ἀντ. Στρατηγόπουλος ..Ν	Β. Κανακάρης Ροῦφος ....
Π. Τσετσεκλῆς'	Βασίλειος Σαγιᾶς .....Α
Γ. Ἀθανασιάδης	Ἀνδρ. Στεφανόπουλος ....
Γ. Ἀλεξανδρόπουλος	Ι. Σισίνης ....
Γ. Καλαντζόπουλος ...Ν	Δ. Στεφανόπουλος ...Ν
Ι. Καναβὸς	Γ. Βοραζάνης ....
Δ. Κατσάνος .....Ν	Κ. Γεωργαντόπουλος ....
Γ. Καφαντάρης .....Η	Γ. Ζερβὸς ....
Ἰωάν. Νικολίτσας ....Ν	Α. Θεοδωρίδης ....
Ἰωάν. Παπαϊωάννου ....Ν	Κ. Κωνσταντινίδης .....
Σπυρ. Τρικούπης	Α. Λαμπρινίδης ....
Γ. Τσακνίκας .....Ν	Κ. Ὀρφανὸς .....Ν
Ἰωάν. Τσιγκόλης .....Ν	Χ. Πανταζίδης .....Η
Α. Γρηγοριάδης .....Ν	Χ. Παπάζογλου .....Ν
Δ. Δημάδης .....Ν	Α. Παππαπαναγιώτου ..Ν
Γ. Παπαπαράσχος ...Ν	Α. Χαϊνογλου ....
Α. Χατζηνώτας .....Ν	Β. Χατζηλίας .....Ν
Ἀπ. Ζούζουλας .....Ν	Κ. Βλαχοθανάσης .....Ν
Σπυρ. Ἡλιόπουλος	Ι. Βογιατζῆς ....
Γ. Καρπετόπουλος	Θ. Κακαρᾶς ....
Γ. Μηνᾶος .....Ν	Σ. Οἰκονομίδης .....Ν
Ι. Μουντζουρίδης	Θ. Παππαστρατῆς ...Ν
Π. Πετρίδης .....Ν	Π. Χατζηπάνος .....Ν
Σπ. Στάης	Δ. Βοῦλτσος..... ....
Π. Τσαλδάρης .....Η	Θ. Γοῦσκος .....Ν
Κ. Τσαλδάρης .....Ν	Ν. Κολυβᾶς .....Ν
Ἀθ. Χριστόπουλος ...Ν	Ἐμ. Λούντζης ....
Ἡλίας Ἀποσκίτης	Ἀντ. Γαλανάκης ....
Θ. Γρηγορίου	Γ. Κοκινάκης .....Ν
Γ. Μπακόπουλος .....Ο	Γ. Μαρῆς .....Ν
Ν. Μπακόπουλος .....Ν	Β. Μεϊμαράκης .....Ν
Δ. Πλαπούτας	Ι. Περδικογιάννης .....
Θεόδ. Τουρκοβασίλης ..Ν	Κ. Πολυχρονάκης ...Ν
Α. Τροχάνης	Γ. Φραγκουδάκης .....
Ν. Τριανταφυλλάκος	Δημ. Ἀμπατζόπουλος ..Ν
Σπυρ. Τσακόπουλος	Ι. Ι. Ἄμποτ .....Ν

Θ. Ἀνδρεάδης	Α. Εὐφραιμίδης .....Ν
Ἀλ. Βουτυρᾶς .....Ν	Β. Ζησιάδης ....
Ζ. Βεντούρας .....Ο	Κωνστ. Θέος ....
Ν. Δαρβέρης .....Ν	Ἀλ. Ἰωαννίδης .....Ν
Δ. Εὐθυμιάδης .....Ν	Δ. Καζάκης ....
Μ. Θεοδωρίδης .....Ν	Κ. Καρτάλης ....
Δ. Ἰασωνίδης .....Ν	Ἀνδρ. Κόρακας .....Ν
Δ. Κάκαβος .....Ν	Σ. Μάξιμος .....Ο
Ι. Καυτατζόγλου	Α. Μέρος ....
Μ. Κῖρκος .....Η	Κ. Σπυρίδης .....Ν
Α. Κυφετὴς .....Ν	Ν. Κοθρῆς .....Ν
Μεντὲς Λιάο Μεσατζῆς Ν	Ρούσσος Κούνδουρος ....
Κ. Μουζενίδης .....Ν	Ε. Μοδάτσος .....Ν
Κ. Μιττάκος	Α. Γαληνὸς ....
Ἀλ. Παπαναστασίου ...Η	Γ. Θεοδοσιάδης ....
Γρ. Παππανικολάου ..Ο	Γ. Καλδῆς .....Ν
Στεμ. Παπάζης	Β. Καραπαναγιώτης ...Ν
Φ. Παππαγεωργίου ...Ν	Σ. Κρητικᾶς .....Ν
Ἰσαὰκ Ἀβραὰμ Σιακῆ ..Ν	Γ. Λαζανᾶς .....Ν
Δαυΐδ Μπουχὰρ Σολὰν ..Ο	Μ. Λαΐλιος .....Ν
Γ. Κατζηγεωργίου ...Ν	Γ. Παπανδρέου ....
Μ. Γούδας .....Ν	Δ. Σάλτας .....Ν
Ι. Μελᾶς .....Ν	Κ. Σῦμος .....Ν
Δ. Μπότσαρης	Π. Ἀντωνοπούλος .....
Ἀλ. Μυλωνᾶς	Γ. Καντιάνης .....Ν
Σπυρ. Χασιώτης	Α. Ἐμπ. Κουμουνδοῦρος
Χ. Χρηστοβασίλης ...Ν	Π. Μερλόπουλος ....
Ἀλκ. Ἀούλης	Α. Μισυρλῆς ....
Γ. Ἐξηντάρης .....Ν	Φ. Μοσχούλας ....
Ἄγγ. Θεολογίτης .....Ν	Δ. Μπενάκης .....Ν
Σ. Καραγεώργης	Π. Μπούτος .....Ν
Στ. Νικολαΐδης .....Ν	Π. Σάκκης ....
Α. Παππαδᾶτος .....Ν	Ε. Φεσᾶς .....Ν
Ε. Σταυρίδης	Ἰωάν. Βατίστας .....Ν
Ι. Τσονταρίδης	Π. Διαμαντόπουλος ...Ν
Εὐθύμ. Βελλιανίτης ...Ν	Ἐμ. Μαχαίρας .....Ν
Δ. Ζερβὸς .....Ο	Γ. Προυκάκης .....Ν
Ἰωάν. Θεοτόκης .....Ο	Γ. Σακκᾶς .....Ν
Σπυρ. Παιπέτης	Σ. Συμεονόγλου .....Ν
Α. Πιέρρης .....Ο	Δ. Σκυλίτσης ....
Β. Ἀλεξᾶτος .....Ν	Ἰωάν. Σπετσιώτης .....
Ι. Μεταξᾶς .....Η	Γ. Στρῖγκος .....Ν
Κοσμ. Μπουρμπούλης ..Ν	Σωτ. Σωτηριάδης .....
Α. Φωκᾶς .....Ν	Θ. Μαγκριώτης ; ....Ν
Α. Ἀνδρεάδης	Κ. Μαζαράκης ....
Γ. Βαρβούτης .....Ν	Γρ. Τηλικίδης ....
Α. Ζάχος .....Ο	Π. Χρυσοβέργης ....
Γ. Κακουλίδης .....Ο	Α. Βαλαωρίτης .....Ο
Ν. Κουπαρούσος .....Ν	Γ. Μπανιᾶς .....Ν
Γ. Μπούσιος .....Ο	Α. Τσιώκος .....Ν
Π. Παπαδόπουλος ...Ν	Θ. Χαβίνης ....
Κωνστ. Ἀλαβᾶνος	Κ. Καλκάνης .....Ν
Δ. Βοκοτόπουλος	Μ. Τσαρλαμπᾶς ....
Μ. Δερλερὲς .....Ν	Β. Σκουλᾶς .....Ν
Κ. Ἐμπειρίκος	Ε. Φωτάκης .....Ν
Π. Εὐριπαῖος .....Ν	Χασὰν Ἀγᾶ Ζαδὲ Μουσταφᾶ ....
Ν. Καμπάνης	Ἀν. Μπακάλμπασης ..Η
Π. Καμπάνης	Χαβούζ-Ὀσμὰν .....Ν
Περ. Μαζαράκης .....Ν	Σουκρῆ-Μαμούτ-Ὀγλοῦ Ν
Κ. Ναυπλιώτης .....Ν	Φεχμῆ Χασὰν βέη Ζαδὲ ..
Θ. Βαρβιτσιώτης	Κ. Τελωνίδης .....Ν
Ν. Δ. Κουμάνταρος ...Ν	Ἀθ. Σινόκας .....Ο
Π. Παπαδᾶκος	Νικόλ. Βλάμος .....Ν
Δ. Πετρακᾶκος	Σ. Μανταφούνης ....
Γ. Φικιώρης .....Ν	Θεμ. Σοφούλης .....Ν
Ἀ. Ἀποστολίδης .....Ο	Ἐμ. Χατζηδάκης .....Ο
Ε. Γκλαβάνης .....Ν	

Π. Ἀλεξόδης ....Ν	Ἀθ. Μακούλης ....
Δ. Ἀργυρὸς ....Π	Σ. Σαχτούρης ....
Δ. Δούκας ....Ν	Ν. Βελέντζας ....Ν
Δ. Λαζαρίδης	Σ. Γάτος ....Ν
Ν. Μανούσης ....Ν	Ἰωάν. Εὐταξίας ....
Ν. Τερλόγλου	Σπυρ. Κρεμεζῆς ..... Ν
Δημ. Φλωριᾶς ....Ν	Εὐστ. Μαλαμίδας ..... Ν
Π. Μπούμπουλης ....Ν	Χ. Στεργιόπουλος ..... Ν
Κ. Πετσάλης ....Ν	Ι. Τζίβας ....Ο
Χρ. Ἀλαμανῆς ....Ν	Θαλῆς Τσιριμῶκος ....
Σ. Ἀλεξιάδης	Δ. Νατζίσκος ....Ο
Περ. Ἀλεξανδρῆς ....Ν	Ι. Βαλαλᾶς ....Ν
Ἀδαμ Ἔξαρχος ....Ν	Φ. Δραγούμης ....Ο
Ε. Ζούκας	Ν. Κυριακόπουλος ..... Ο
Γ. Σίδερης	Σ. Διούμπης ....Ν
Σ. Ταλιαδοῦρος ....Ν	Γ. Μόδης ....Ν
Σωτ. Νατζηγάκης	Δ. Τζίμας ....Ν
Φ. Χρηστοδήμος	Ἀλ. Ξανθόπουλος ....Ν
Α. Ψάρρας	Μ. Βολουδάκης ....Ν
Ι. Μάνος ....Ν	Α. Μητσοτάκης ....Ο
Π. Ἀλαχρονίδης ....Ν	Α. Ἀχνὸς ....
Γ. Σήφακας ....Α	Α. Πολεμίδης ....
Α. Ἀνδρεάδης ....Ν	Ἀλ. Κανάρης ....
Β. Κουκουρίδης	Ν. Μαμούνης ....Ν
Θ. Πανταζίδης	

Ἐπῆλθε λύσις τῆς συνεδριάσεως διὰ τὴν 4 1)2 μ. μ.

Ὁ Πρόεδρος
Θ. ΣΟΦΟΥΛΗΣ

Οἱ Γραμματεῖς
Μ. Λαΐλιος,
Θ. Τσιριμῶκος

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΛΑ'

Τῆς 11 Φεβρουαρίου 1927

Ὥρᾳ 6. μ. μ. ὁ κ. ***Πρόεδρος*** ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς ἕδρας κηρύσσει τὴν ἔναρξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει ν' ἀνοιχθῶσι τὰ θεωρεῖα.

Ἀνακοινοῦνται τὰ ἑξῆς:

Ὁ Πρόεδρος τῶν προσωρινῶν ὑποδιδασκάλων Μεσσηνίας ὑποβάλλει ὑπόμνημα δι' οὗ ζητεῖ νὰ ἐπανέλθουν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν οἱ ἔχοντες πιστοποιητικὸν ἐπιθεωρητοῦ, ὅτι εὐδοκίμως ἠσκήθησαν ἐπὶ τριμηνον ἐν σχολείῳ κ.τ.λ.

Τὰ Σωματεῖα τῶν Ξυλουργῶν καὶ Τεκτόνων Ἐδέσσης ὑποβάλλει ψήφισμα δι' οὗ ζητοῦν ὅπως διαταχθῇ ὁ ἐπιθεωρητὴς τῶν Ἔργων ἐν Θεσσαλονίκῃ νὰ ὑποδάλῃ τὸ ταχύτερον τὸ σχέδιον τῆς πόλεως πρὸς ἔγκρισιν ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου.

Οἱ κάτοικοι Ποδογοριάνης ζητοῦν τὴν ἀπαλλαγὴν των ἀπὸ τοῦ φόρου τῆς καθαρᾶς προσόδου καὶ εἰσοδημάτων οἰκοδομῶν.

Ὁ Χρ. Σωτηράκης ἀπόστρατος ἀρχιτέκτων ὑποβάλλει ὑπόμνημα περὶ ἐπανορθώσεως ἀδικήματος γενομένου κατὰ τὴν ψήφισιν τοῦ νόμου 1561.

Οἱ ἐκκενωταὶ βόθρων τῆς πόλεως Ἀθηνῶν παρακαλοῦν ὅπως ἀκυρωθῇ ἡ διάταξις τοῦ Ὑπουργείου Ὑγιεινῆς ὡς μὴ τεχνικῶς ἐφαρμόσιμος.

Πολλοὶ ἀντιπρόσωποι ἑνώσεων ἀναπήρων θυμάτων πολέμου αἰτοῦσι νὰ ἐφαρμοσθῇ ὁ νόμος 149 τοῦ 1914.

Οἱ ἀνάπηροι ἐπαρχίας Καλαμπάκας ὑποβάλλουσι θερμὴν παράκλησιν ὅπως ὑποστηριχθῶσι τὰ ὑπὸ τῆς ὁμοσπονδίας ἀναπήρων ὑποβληθέντα αἰτήματά των.

Οἱ ἀμαξηλάται Φιλιατρῶν περιχώρων ζητοῦν Κρατικὴν ἀποζημίωσιν.

Ὁ Ἐμπορικὸς Σύλλογος Καρπενησίου διαμαρτύρεται κατὰ τοῦ προέδρου τῆς ἐπιτροπῆς τῶν διατιμήσεων, καθ' ὅσον, ὑποβληθείσης πρὸ μηνὸς αἰτήσεως περὶ νέας διατιμήσεως οἴνου, δὲν ἐλήφθη οὐδεμία ἀπάντησις

Ὁ Ἐμπορικὸς Σύλλογος Καλαμῶν τάσσεται σύσσωμος παρὰ τὸ πλευρὸν τῆς Κυβερνήσεως πρὸς ἀντιμετώπισιν πάσης ἀπεργίας.

Ἐπιτροπὴ γεωργῶν Βονίτσης διαμαρτύρεται διὰ τὴν παρανόμον ἀπαλλοτρίωσιν κτημάτων ἀκαρνανικῶν ὑπὲρ τῶν Λευκαδίων.

Ὁ κ. ***Α. Θεολογίτης*** λέγει ὅτι εἷς τινα ἐφημερίδα ἀνεγράφη ὅτι εἶπεν ὅτι πολλοὶ βουλευταὶ εἶνε «πωληταὶ ἰδεῶν» λέγει ὅτι τοιοῦτον χαρακτηρισμὸν δὲν ἐξέφερε οὔτε ἦτο δυνατὸν νὰ ἐκφέρῃ προκειμένου περὶ συναδέλφων του.

Ὁ κ. ***Θρ. Παπαστρατῆς*** παρατηρεῖ ὅτι οἱ κ. κ. Ὑπουργοὶ δὲν δίδουν τὰς ἐγγράφους ἀπαντήσεις ἐπὶ τῶν ἀναφορῶν, ὡς ἀπεφασίσθη ὑπὸ τῆς Βουλῆς.

Ὁ κ. ***Β. Καραπαναγιώτης*** παρατηρεῖ ὅτι τὸ σχέδιον ψηφίσματος «περὶ ὑπαγωγῆς τοῦ Πρωτοδικείου Μυτιλήνης εἰς τὸ Ἐφετεῖον Ἀθηνῶν» καθ' ἡμέραν κατέρχεται εἰς τὴν Ἡμερησίαν Διάταξιν παρακαλεῖ δὲ ὅπως ἀναγραφῇ εἰς ἣν θέσιν ἐξ ἀρχῆς εἶχεν ἀναγραφῇ.

Εἰσέρχεται μετὰ τοῦτο ἡ Βουλὴ εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν τῆς Νομοθετικῆς Ἐργασίας.

Ἐπὶ τοῦ σχεδίου ψηφίσματος «περὶ περαιτέρω ἰσχύος συντακτικῶν τινων πράξεων καὶ νομοθετικῶν Διαταγμάτων ἐκδοθέντων ἀπρακτούσης τῆς Βουλῆς» ὁ κ. ***Σ. Ταλιαδοῦρος*** λέγει ὅτι ἀπὸ θεωρητικῆς ἀπόψεως τὸ ζήτημα τοῦτο θὰ ἔπρεπε νὰ ἀπορριφθῇ ὑπὸ τῆς Βουλῆς· ἀπὸ πρακτικῆς ἀπόψεως ὅμως δὲν θὰ ἦτο δυνατὸν ἡ παροῦσα Βουλὴ, οὖσα ἐπιφορτισμένη μὲ τὸ βάρος τῆς ἀναθεωρήσεως τοῦ Συντάγματος, νὰ ἐπαρκέσῃ καὶ εἰς τὴν ἐξέτασιν τῆς πληθύος τῶν ἐκδοθέντων Νομοθετικῶν Διαταγμάτων διὰ νὰ κρίνῃ τίνα ἐξ αὐτῶν πρέπει νὰ κυρωθοῦν καὶ ποῖα νὰ ἀπορριφθοῦν. Διὰ τοῦτο θεωρεῖ ὠφέλιμον τὴν ἐπιψήφισιν τοῦ ψηφίσματος. Ἡ παροῦσα Βουλὴ δύναται νὰ κληθῇ Βουλὴ ἀνορθώσεως, διότι παρ' αὐτῆς ἀναμένει ὁ λαὸς νὰ λάβῃ ὅλα τὰ ἐνδεικνυόμενα μέτρα πρὸς ἀνόρθωσιν. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν τηρηθησομένην διαδικασίαν λέγει ὅτι ἐπειδὴ ἡ ἐργασία θὰ εἶνε πολύπλοκος θὰ ἦτο σκόπιμον ἡ Κυβέρνησις νὰ βοηθηθῇ εἰς τὸ ἔργον τοῦτο ὑπὸ μιᾶς ἐπιτροπῆς.

Ὁ κ. ***Α. Παπαναστασίου*** (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας) λέγει ὅτι θὰ ἠδύναντο νὰ συσταθοῦν κοινοβουλευτικαὶ ἐπιτροπαί, ἡ Κυβέρνησις ὅμως θὰ ἔπρεπε νὰ εἶνε ἐλευθέρα νὰ ἀκυρώσῃ ἓν Διάταγμα, νὰ μὴ εἶνε δὲ ὑποχρεωμένη νὰ ἀναμένῃ νὰ συνέλθουν αἱ ἐπιτροπαὶ καὶ νὰ ὑποδάλουν ἐκθέσεις, διότι τοῦτο θὰ ἐπέφερε μεγάλην ὀκαδύτητα.

Ὁ κ. ***Ι. Μεταξᾶς*** (Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας) λέγει ὅτι πρόκειται περὶ χιλιάδων Διαταγμάτων.

Ὁ κ. ***Σ. Ταλιαδοῦρος*** συνεχίζων λέγει ὅτι ἡ ταξομένη προθεσμία εἶνε πολὺ μακρά.

Ὁ κ. ***Α. Παπαναστασίου*** λέγει ὅτι τοῦτο ἀπετέλεσεν ἀντικείμενος συζητήσεως ἐν τῷ Ὑπουργικῷ Συμβουλίῳ, ἔχει δὲ σχετικὴν τροπολογίαν.

Ὁ κ. ***Σ. Ταλιαδοῦρος*** ἐπιφέρει ὡσαύτως καὶ ἄλλας τινὰς παρατηρήσεις εἰς ἃς παρέχει σχετικὰς διασαφήσεις ὁ κ. ***Α. Παπαναστασίου.***

Ὁ κ. ***Β. Καραπαναγιώτης*** λέγει ὅτι, εἶναι προφανὲς ὅτι ἐπὶ τοῦ μέτρου περὶ οὗ τὸ ψήφισμα αἱ γνῶμαι θὰ εἶναι διχασμέναι καὶ ὡς ἐκ τούτου ὑπάρχει ἀνάγκη ὅπως οἱ ἔχοντες κατ' ἀρχὴν ἀντιρρήσεις περὶ τοῦ μέτρου αὐτοῦ νὰ τὰς παραμερίσουν καὶ νὰ δώσουν εἰς τὴν Κυβέρνησιν τὸ δικαίωμα τῆς κυρώσεως ἢ ἀκυρώσεως. Ὀφείλει ὅμως ἐκ παραλλήλου νὰ τεθῇ μία γενικὴ ἐπιφυλακτικὴ ἀρχή, ὅσον ἀφορᾷ τὰς τροποποιήσεις τῶν Διαταγμάτων, αἵτινες δὲν δύνανται νὰ ἐπιτραποῦν οὐδὲ μετὰ ἐξουσιοδότησιν τῆς Κοινοβουλευτικῆς Ἐπιτροπῆς καὶ ἀναπτύσσει περὶ τούτου σχετικὴν τροπολογίαν, καθ' ἣν μετὰ πρότασιν ὡρισμένων βουλευτῶν ἀναπέμπεται τὸ Διάταγμα εἰς τὴν Βουλήν. Ὡς πρὸς τὰ Διατάγματα ὅμως τῆς Ἀεροπορικῆς Ἀμύνης, νομίζει ὅτι, ἐφ' ὅσον ἔχομεν συγκεκροτημένην Ἐξεταστικὴν Ἐπιτροπήν, πρέπει τὰ ζητήματα αὐτῆς νὰ ἐξαιρεθοῦν τῆς ἁρμοδιότητος τοῦ ψηφίσματος, ἐφ' ὅσον ἐξ ἄλλου ἔχομεν καὶ τὰς γνωμοδοτήσεις τῆς Ἐπιτροπῆς, περὶ ὑπαγωγῆς τῶν Δημοσίων κτημάτων εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῆς Γεωργίας.

Ὁ κ. ***Α. Παπαναστασίου*** (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας) δηλοῖ ὅτι, πᾶν μέτρον περὶ Ἀεροπορικῆς Ἀμύνης θὰ ὑποβληθῇ εἰς τὴν Βουλήν.

Ὁ κ. ***Θ. Χαβίνης*** παρατηρεῖ ὅτι ὀφείλει νὰ ἐπιστήσῃ τὴν προσοχὴν τῆς Βουλῆς ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῆς καταργήσεως τῶν Ν. Δ. τοῦ Παγκάλου, μήπως καταργηθοῦν καὶ μέτρα ἀφορῶντα μικρὰ ἔργα κοινῆς ὠφελείας. Σχετικῶς μὲ τοῦτο διαμαρτύρεται διὰ τὸν τρόπον καθ' ὃν συνεκροτήθη ἡ Ἐπιτροπὴ τῶν Ἐμπειρογνωμόνων, οἵτινες πάντες ἐξεπροσώπουν τὸ μέγα κεφάλαιον καὶ εἴδομεν, λέγει, τὸ θέαμα νὰ μὴ ἀσχολοῦνται οὐτοι πῶς θὰ εἰσπραχθῇ ὁ φόρος τῶν ἀνωνύμων ἑταιρειῶν, ἀλλὰ περὶ διαφόρων ἄλλων ἀστείων ἐξοικονομήσεων. Δὲν φαντάζεται, τονίζει, ὅτι ἡ Κυβέρνησις θὰ διαπράξῃ τὸ ἀδίκημα τῆς στερήσεως μικρῶν ἔργων τῶν ἐπαρχιῶν, καθ' ἣν στιγμὴν μόλις χθὲς, διὰ τῆς ἐγκρίσεως τῆς συμβάσεως τῆς Πάουερ, ἐχάρισε 200 καὶ πλέον ἑκατομμύρια ἐκ τοῦ Δημοσίου πλούτου. Συνεπῶς τὰ Διατάγματα τὰ ἀφορῶντα ἔργα δημοσίας ὠφελείας πρέπει νὰ παραπεμφθοῦν εἰς Ἐπιτροπὴν καὶ νὰ μὴ ἀκυρωθοῦν, ἄλλως τε θὰ σχηματίσῃ ὁ Λαὸς τὴν ἀντίληψιν καὶ δικαίως, ὅτι τὸν ἐμπαίζομεν καὶ εὐλόγως θὰ ἐκλείψῃ καὶ πᾶσα πεποίθησις αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ πολιτικοῦ κόσμου τῆς Ἑλλάδος. Δὲν ὑπάρχει, ἐπιλέγει, ἀμφιβολία ὅτι ἐὰν ἴδῃ ὁ Λαὸς ὅτι πᾶν ἔργον λαϊκῆς ἀνάγκης καὶ ἐξυπηρετήσεως παραμερίζεται, ἐνῷ ἀφ' ἑτέρου δὲν πληρώνουν φόρους αἱ ἀνώνυμοι Ἑταιρεῖαι καὶ οἱ πλούσιοι, ἀσφαλῶς θὰ ἀπονήσῃ πᾶσα ἐλπὶς αὐτοῦ ἐπὶ τὴν Ἐθνικὴν ἀντιπροσωπείαν. Ἐὰν ἡ Κυβέρνησις ἐπιμένῃ νὰ μὴ φέρῃ εἰς τὰς Ἐπιτροπὰς τὰ Διατάγματα, περὶ ὧν ὡμίλησα, ὀφείλει ἡ Βουλὴ νὰ λάβῃ μίαν ἀπόφασιν, ἐκτὸς ἂν πρόκειται νὰ ὑιοθετήσωμεν τὰς ἀπόψεις τῆς Ἐπιτροπῆς τῶν Ἐμπειρογνωμόνων.

Γ. Καφαντάρης (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν). Δὲν ἐσκέφθην τοιοῦτον τι.

Θ. Χαβίνης Δὲν ἐσκέφθητε τοιοῦτον τι, ἀλλ' αὐτὸ γίνεται. Ἡ ἐπιτροπὴ τῶν Οἰκονομιῶν, ἡ ὁποία ἔγινεν ἀπὸ μεγαλοκεφαλαιούχους δὲν ἠθέλησε νὰ θίξῃ κανένα μεγαλοκεφαλαιοῦχον.

Γ. Καφαντάρης. Ἡ ἐπιτροπὴ τῶν οἰκονομιῶν ὑποδάλλει προτάσεις, δὲν ἐκδίδει ἀποφάσεις. Δὲν ἔχετε ἀκόμη δεδομένον, ἀπὸ τὸ ὁποῖον νὰ κρίνετε τὴν πολιτικὴν τῆς Κυβερνήσεως.

Θ. Χαβίνης Τὸ πρόσωπα, τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦσι τὴν ἐπιτροπὴν τῶν οἰκονομιῶν, ἀποδεικνύουν τὴν σκέψιν τῆς Κυβερνήσεως.

Γ. Καφαντάρης Τὸ διαψεύδω κατηγορηματικῶς. Ἠμπορῶ μάλιστα νὰ σᾶς διαδεδαιώσω ὅτι ὑπάρχουν ἐκθέσεις τῆς ἐπιτροπῆς τῶν οἰκονομιῶν, τὰς ὁποίας δὲν ἀνέγνωσα καὶ τοῦ περιεχομένου τῶν ὁποίων δὲν ἔχω γνῶσιν, ἐπομένως δὲν ἠμπορῶν νὰ ἐκπροσωπεῦν καὶ τὰς προσωπικάς μου ἀντιλήψεις ἢ τὰς ἀντιλήψεις τῆς Κυβερνήσεως. Εἶνε σκέψεις ἐπιστημόνων, ἢ πρακτικῶν διακεκριμένων συμπολιτῶν, αἱ ὁποῖαι ὅμως διερμηνεύουν τὰς ἰδίας αὐτῶν πεποιθήσεις. Εἶνε περίεργον τὰς σκέψεις τῶν ἐμπειρογνωμόνων νὰ καταλογίζετε εἰς τὴν Κυβέρνησιν.

Θ. Χαβίνης Ὄχι δὲν καταλογίζω τὰς σκέψεις τῶν ἐμπειρογνωμόνων εἰς τὴν Κυβέρνησιν. Σᾶς ἀπέδωκα τὴν κατηγορίαν, ἐὰν εἶνε κατηγορία, ὅτι κατηρτίσατε τὴν ἐπιτροπὴν τῶν οἰκονομιῶν ἀπὸ μεγαλοκεφαλαιούχους, ὄχι ἀπὸ ἄλλας κοινωνικὰς τάξεις, καὶ ἐκ τῶν ἐκθέσεων αὐτῆς θλέπομεν τίνι τρόπῳ προσπαθοῦν νὰ μὴ θίξουν τὰς ἀνωνύμους Ἑταιρείας.

Γ. Καφαντάρης Ἡ ἐπιτροπὴ τῶν οἰκονομιῶν ἀπηρτίσθη ἐκ τεχνικῶν προσώπων καὶ ἀφορᾷ εἰς τὴν μελέτην τοῦ τεχνικοῦ μέρους τῶν ὑπηρεσιῶν, διότι τὸ οἰκονομικὸν μέρος θὰ κριθῇ ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν, ἡ ὁποία θὰ λάδῃ βεδαίως ὑπ'ὄψιν καὶ τὰς ἀντιλήψεις τῶν διαφόρων λαϊκῶν τάξεων. Δὲν ἔχει καμμίαν σχέσιν ἡ ἐπιτροπὴ τῶν οἰκονομιῶν. Ἀντὶ νὰ μελετήσῃ εἰς ἕκαστος τῶν Ὑπουργῶν ἢ ὁ Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν ὅλας τὰς δυνατὰς τροποποιήσεις τῶν ὑπηρεσιῶν, συνέστησε μίαν ἐπιτροπήν, ἡ ὁποία νὰ προσθέσῃ καὶ αὐτὴ τὰ φῶτα, τὰ ὁποῖα εἴτε ἐκ τῶν ἰδίων ἀντιλήψεων, εἴτε ἐκ τῆς γνώμης τῶν ὑπηρετιῶν μας, ἤθελεν ἁρυσθῇ. Εἶνε προσθήκη τεχνικῶν προσώπων. Ὑπάρχει περὶ τούτου ἀντίρρησις ὅτι τὸ πρᾶγμα ἔχει οὕτω;

Θ. Χαβίνης. Ἐν πάσῃ περιπτώσει, κύριε Ὑπουργέ, θὰ ἀναμείνωμεν τὰς οἰκονομίας, διὰ νὰ ἴδωμεν ἐὰν θὰ περικόπτωμεν τὰς συντάξεις θυμάτων πολέμου, ἐὰν θὰ καταργήσωμεν τὰς πιστώσεις, τὰς ἀφορώσας ἔργα ὁδοποιΐας εἰς τὰς ἐπαρχίας, καθ' ἣν στιγμὴν χαρίζομεν ὁλοκλήρους ἑκατοντάδας ἑκατομμυρίων εἰς Ἑταιρείας, καὶ καθ' ἣν στιγμήν, κύριε Ὑπουργὲ τῶν Οἰκονομικῶν, ὁλέπομεν τὰς ἀνωνύμους Ἑταιρείας καὶ διφόρους Τραπέζας νὰ μὴ πληρώνουν φόρον καθαρᾶς προσόδου, ἀλλὰ νὰ δίδουν μερίσματα κατ' ἔτος περὶ τὰ 90 ἑκατομμύρια.

Γ. Καφαντάρης. (Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν). Δὲν ὑπάρχει καμμία ἀνοχὴ ἐκ μέρους τῆς παρούσης κυβερνήσεως. Ἡ παροῦσα κυβέρνησις εὐθὺς ὡς ἀνῆλθεν εἰς τὴν ἀρχὴν προσεπάθησε νὰ ἐνισχύσῃ τὰς φοροτεχνικὰς ὑπηρεσίας τὰς εἰδικῶς ἀσχολουμένας εἰς τὸ ζήτημα τῆς βεδαιώτεως τῶν φόρων, περὶ τοῦ ὁποίου ἰσχολήθη ὁ κύριος βουλευτής, καὶ δύναμαι νὰ σᾶς πληροφορήσω, ὅτι εἰς τὸν προϋπολογισμὸν τῆς προσεχοῦς χρήσεως ἔχομεν τριπλασιάσῃ τὰς προβλέψεις ἡμῶν, ὅσον ἀφορᾷ τὰς εἰσπράξεις ἐκ τῶν 2 αὐτῶν κεφαλαίων, δηλ. τοῦ συνθετικοῦ φόρου καὶ τοῦ φόρου τῶν κεφαλαίων, καὶ νομίζω ὅτι αἱ προβλέψεις ἡμῶν ὄχι μόνον δὲν θὰ ὑστερήσουν τῆς πραγματικότητος, ἀλλ' ὅτι ἡ πραγματικότης θὰ ὑπερῴῃ τὰς προβλέψεις. Δὲν ἔχετε λοιπὸν κανένα λόγον νὰ κατηγορῆτε τὴν κυβέρνησιν ὅτι δὲν στρέφεται κατὰ τῶν ἰσχυρῶν ὥμων καὶ στρέφεται πρὸς τὴν φορολογίαν ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι δὲν ἔχουν νὰ καταδάλουν.

Θ. Χαβίνης. Ἐγώ, κύριε Ὑπουργὲ τῶν Οἰκονομικῶν, ἀνῆλθον εἰς τὸ βῆμα, ἵνα ἐπιστήσω τὴν προσοχὴν τῆς Κυβερνήσεως, ὅπως μὴ τὰς οἰκονομίας τὰς περιορίσῃ μεταξὺ

τοῦ λαοῦ καὶ ἵνα μὴ προβῇ εἰς τὴν κατάργησιν τῶν νομοθετικῶν διαταγμάτων, περὶ τῶν ὁποίων ὡμίλησα πρὸ ὀλίγου.

Γ. Καφαντάρης (Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν). Δὲν ὑπάρχει κανὲν δεδομένον ὅτι ἡ κυβέρνησις θὰ καταργήσῃ τὰ Διατάγματα αὐτά, ἐφ' ὅσον εἶναι Διατάγματα πραγματικῆς κοινῆς ὠφελείας· ἀλλὰ δὲν ἀποκλείεται νὰ ἀκουσθῇ ἡ γνώμη τῶν ἐμπειρογνωμόνων καὶ περὶ αὐτῶν τῶν διαταγμάτων ὡς καὶ περὶ ὅλων τῶν ἄλλων.

Θ. Χαβίνης. Ὡς ἀνέγνωσα εἰς τὰς ἐφημερίδας, πρόκειται νὰ καταργηθῶσιν ὅλαι αἱ πιστώσεις αἱ ἀφορῶσαι τὰ δημόσια ἔργα.

Ι. Μεταξᾶς (Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας). Ἀκόμη δὲν συνετάχθη ὁ προϋπολογισμὸς τοῦ Ὑπουργείου Συγκοινωνίας.

Θ. Χαβίνης. Ἐκ τῶν δηλώσεων σας, κύριε Ὑπουργέ, τῶν δημοσιευθεισῶν εἰς τὰς ἐφημερίδας εἶδον ὅτι πρόκειται νὰ καταργηθῶσιν ὅλαι αἱ πιστώσεις τῶν δημοσίων ἔργων, δηλαδὴ νὰ ἀνασταλῇ πᾶσα πρόοδος τοῦ τόπου διὰ νὰ μὴ πληρώνουν φόρον καθαρᾶς προσόδου αἱ ἀνώνυμοι ἑταιρεῖαι καὶ αἱ Τράπεζαι.

Ι. Μεταξᾶς Τὰς δηλώσεις, τὰς ὁποίας κάμνω εἰς τὴν Βουλήν, αὐτὰς παρακαλῶ νὰ λαμβάνετε ὑπ' ὄψιν. Αἱ ἐφημερίδες πολλάκις ἀναγράφουν δηλώσεις, τὰς ὁποίας μοῦ εἶναι ἀπολύτως ἀδύνατον νὰ παρακολουθῶ καὶ νὰ διαψεύδω καὶ δηλῶ κατηγορηματικῶς ὅτι δὲν εἶμαι καὶ εἰς θέσιν νὰ παρακολουθῶ, διότι θὰ ἔπρεπε νὰ ἱδρύσω καὶ ἰδιαιτέραν ὑπηρεσίαν διὰ νὰ παρακολουθῇ τὰ γραφόμενα τῶν ἐφημερίδων. Δηλώσεις κάμνω ἐδῶ καὶ ἡ δήλωσις τὴν ὁποίαν κάμνω εἶναι ὅτι ὁ προϋπολογισμὸς τοῦ Ὑπουργείου τῆς Συγκοινωνίας ἀκόμη δὲν κατηρτίσθη. Ἑπομένως ἔχετε ὑπομονὴν νὰ καταρτισθῇ καὶ ἔπειτα νὰ τὸν κρίνετε.

Γ. Καφαντάρης (Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν). Ἔχω νὰ δώσω τὴν ἑξῆς πληροφορίαν, ἡ ὁποία ἐδημοσιεύθη καὶ εἰς τὰς ἐφημερίδας, ὅτι μέχρι τῆς ὥρας οἱ εἰδικοὶ προϋπολογισμοὶ τῶν Ὑπουργείων παρουσιάζουν αὐξήσεις καὶ ὄχι οἰκονομίας.

Θ. Χαβίνης. Ὄχι ὅλων τῶν Ὑπουργείων. Τὰ Ὑπουργεῖα ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα ἐνδιαφέρουν τὸν λαόν, παρουσιάζουν περικοπάς, καὶ φοβοῦμαι ὅτι αἱ περικοπαὶ αὐταὶ θὰ εἶναι εἰς βάρος τοῦ λαοῦ. Παρακαλῶ τὰς συστάσεις αὐτὰς νὰ τὰς λάβῃ ὑπ' ὄψιν ἡ Κυβέρνησις.

Ὁ κ. **Σ. Στάης**, λέγει ὅτι τὸ ὑπὸ συζήτησιν εἶνε τὸ σπουδαιότερον ἔργον ἐξ ὅσων ἔχει νὰ κάμῃ ἡ παροῦσα Βουλή, ἀντιπροσωπεύουσα τὴν λαϊκὴν θέλησιν. Πρόκειται περὶ τῆς κυρώσεως ἢ ἀκυρώσεως τῶν ἐκδοθέντων Ν. Διαταγμάτων. Ὑπάρχει καὶ τρίτη κατηγορία, τῆς συμπληρώσεως τῶν διαταγμάτων τούτων, δι' ἃ θέλουν συσταθῇ ἐπιτροπαί. Ἐξετάζων τὰ τῶν διαταγμάτων τούτων, λέγει ὅτι ἕκαστος τῶν ὑπαλλήλων, ὅστις ἐπεύθυμει νὰ ἐξυπηρετήσῃ καὶ νὰ ἱκανοποιήσῃ ἰδίᾳ ὠφέλη, ἐνήργει καὶ ἐξεδίδετο Ν. Δ.

Ὁ κ **Φ. Μοσχούλας** λέγει ὅτι ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου συμφωνοῦν καὶ αἱ ἐκθέσεις τῶν ἐμπειρογνωμόνων.

Ὁ κ. **Σ. Στάης** λέγει ὅτι ἀνέγνωσε τὴν ἔκθεσιν ταύτην, θεωρεῖ ὅμως τοὺς διορισθέντας ἐμπειρογνώμονας ὡς ἀκαταλλήλους διὰ τὴν ἐργασίαν, ἡ ὁποία τοῖς ἀνετέθη, ἐφ' ὅσον οὗτοι δὲν γνωρίζουν τὰ πράγματα. Συνεχίζων λέγει ὅτι, αἱ διάφοροι ὑπηρεσίαι εἶνε ἀδύνατον νὰ ὑποβάλουν εἰς τοὺς προϊσταμένους των Ὑπουργοὺς τὰ Ν. Διατάγματα μὲ εἰσήγησιν εὐνοϊκὴν ὑπὲρ τῶν γενικωτέρων συμφερόντων. Οἱ κ. κ. Ὑπουργοί, οἱ ὁποῖοι ἐνδιαφέρονται διὰ τὴν ἐκκαθάρισιν τῶν Διαταγμάτων, πρέπει νὰ δεχθῶσιν ὅπως διορισθῶσι τόσαι κοινοβουλευτικαὶ ἐπιτροπαί, ὅσα εἶνε τὰ Ὑπουργεῖα, αἱ ἐπιτροπαὶ δὲ αὗται νὰ ἀναλάβουν τὴν ἐκκαθάρισιν τῶν διαταγμάτων τούτων, διότι εἶνε γνωστὸν ὅτι οἱ Ὑπουργοὶ δὲν εὐκαιροῦν νὰ ἀσχοληθῶσι καὶ μὲ τὸ θέμα τοῦτο. Θὰ εἶνε δὲ δυνατόν, ἐὰν δὲν γίνῃ τοῦτο, νὰ παρέλθῃ καὶ ἡ προθεσμία τοῦ ἑνὸς ἔτους καὶ νὰ μείνουν τὰ διατάγματα.

Ὁ κ. **Ι. Μεταξᾶς** (Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας) λέγει ὅτι θὰ ἠδύνατο, ὅσον ἀφορᾷ τὴν τελευταίαν ταύτην παρατήρησιν νὰ γίνῃ δεκτὴ τροπολογία καθ' ἣν, ἂν παρέλθῃ ἡ προθεσμία τοῦ ἑνὸς ἔτους, χωρὶς ἐν τῷ μεταξὺ νὰ ἀκυρωθοῦν τὰ διατάγματα ταῦτα, νὰ θεωροῦνται ἄκυρα.

Ὁ κ. **Σ. Στάης** συνεχίζων λέγει ὅτι ἐκ τῆς καταργήσεως τῶν τοιούτων Ν. Διαταγμάτων, δύνανται νὰ ἐπέλθουν μεγάλαι οἰκονομίαι, ἄνευ βλάβης τῶν ὑπηρεσιῶν, ἀναγινώσκει τινὰ τῶν τοιούτων Ν. Διαταγμάτων, ἐξ ὧν καὶ ἓν τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας καθορίζον ὅτι οἱ τμηματάρχαι α' τάξεως ηὐξήθησαν εἰς 18 μεταξὺ 25 ἐν ὅλῳ τμηματαρχῶν.

Ὁ κ. **Γ. Καφαντάρης** (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν) λέγει ὅτι ἡ παρατήρησις εἶνε ὀρθή, μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι ἠλαττώθη ὁ ἀριθμὸς τῶν τμηματαρχῶν β' τάξεως· ἡ διαφορὰ εἶνε ὅτι ἡ ἐλάττωσις τῶν τμηματαρχῶν β' τάξεως δὲν ἦτο ἀνάλογος. Ὑπάρχει βεβαίως αὔξησις δαπάνης.

Ὁ κ. **Σ. Στάης** συνεχίζων ὑποβάλλει πρὸς ἔγκρισιν ψήφισμα, καθ' ὃ ἡ Βουλὴ καταρτίζει τόσας κοινοβουλευτικὰς ἐπιτροπὰς ὅσα εἶνε καὶ τὰ Ὑπουργεῖα, διακανονίζει δὲ καὶ τὸν τρόπον τῆς ἐργασίας αὐτῶν.

Ὁ κ. **Γ. Καφαντάρης** λέγει ὅτι διὰ τῆς προτάσεως τοῦ κ. βουλευτοῦ τὸ ἔργον τοῦ Ὑπουργοῦ δυσχεραίνεται ἔτι μᾶλλον, ἐφ' ὅσον δὲν θὰ εἶνε δυνατὸν ἐντὸς δύο καὶ ἥμισυ μηνῶν μόνοι οἱ Ὑπουργοὶ νὰ ἐξελέγξουν ὅλον τὸν ὄγκον τῶν Ν. Διαταγμάτων καὶ νὰ παρακολουθήσουν τὸ ἔργον τῶν Ἐπιτροπῶν. Ἐν πάσῃ περιπτώσει δύναται νὰ γίνῃ ἡ δήλωσις ὅτι ἡ ἰσχὺς τῶν διατάξεων αὐτῶν δὲν δύναται νὰ παραταθῇ πέραν τῆς παρούσης Οἰκουμενικῆς Κυβερνήσεως.

Ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** λέγει ὅτι μετὰ τὴν δήλωσιν ταύτην, καθ' ἣν αἱ διατάξεις αὗται ἰσχύουν ἐφόσον ὑπάρχει ἡ Οἰκουμενικὴ Κυβέρνησις, ἡ ἐκπροσωποῦσα τὰ πέντε μεγαλύτερα κόμματα, δυνάμεθα νὰ περιορισθῶμεν εἰς τὸ κείμενον τοῦ ψηφίσματος.

Ὁ κ. **Ε. Χατζιδάκης** ἐρωτᾷ τὸν κ. ἐπὶ τῆς Γεωργίας Ὑπουργόν, ἂν καὶ τὰ Διατάγματα δι' ὧν ἐκυρώθησαν συμβάσεις θὰ ἐπικυρωθῶσιν, ἀκυρωθῶσιν ἢ τροποποιηθῶσι καθ' ὃν τρόπον ὁρίζει τὸ ψήφισμα, διότι φρονεῖ ὅτι αἱ συμβάσεις δέον νὰ ἐξαιρεθῶσι καὶ ὑποβληθῶσιν εἰς τὴν Βουλήν.

Ὁ κ. **Δ. Κατσάνος** ζητεῖ τὴν κατάθεσιν τῶν Νομοθετικῶν Διαταγμάτων Παγκάλου πρὸς ἀκύρωσιν ὑπὸ τῆς Βουλῆς, προκειμένου περὶ κοινοβουλευτικοῦ πολιτεύματος, ἐνῷ ἐὰν ἡ ἀκύρωσις γείνει διὰ μόνου τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου καὶ κοινοβουλευτικῶν Ἐπιτροπῶν ἀτονεῖ ὁ κοινοβουλευτισμὸς καὶ λαμβάνει χροιὰν ὀλιγαρχίας, ἣν διὰ μακρῶν ἀποκρούει, ἄλλως ὁ βουλευτὴς δὲν ἔχει δικαίωμα νὰ μεταβιβάσῃ τὴν ἰδιότητά του εἰς τρίτον οἷος δήποτε καὶ ἂν εἶναι.

Ὁ κ. **Ι. Μεταξᾶς** (Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας) λέγει ὅτι οἱ κ. κ. Ὑπουργοὶ συνεννοοῦνται πῶς εἶνε δυνατὸν νὰ προσαρμοσθῶσι πρὸς τὰς ἀντιλήψεις τοῦ κ. βουλευτοῦ.

Ὁ κ. **Π. Τσαλδάρης** (Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν) λέγει ὅτι λόγῳ τῆς πολλῆς ἐργασίας τὴν ὁποίαν ἔχει νὰ ἐπιτελέσῃ ἡ παροῦσα Βουλή, ὡρίσθη ὅπως, ὅσα μὲν Διατάγματα πρόκειται νὰ ἀκυρωθῶσιν, ἡ ἀκύρωσις αὕτη νὰ γίνῃ ὑπὸ τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου προκειμένου δὲ περὶ τῆς κυρώσεως, αὕτη νὰ γίνῃ τῇ συμπράξει καὶ μιᾶς Ἐπιτροπῆς. Ἡ Βουλή, ὁσονδήποτε καλὴν διάθεσιν καὶ ἂν ἔχει, δὲν θὰ δυνηθῇ συγχρόνως μὲ τὴν συζήτησιν τοῦ Συντάγματος καὶ τῶν νέων νομοθετημάτων νὰ συζητήσῃ καὶ τὰ παλαιὰ νομοθετήματα. Εἶνε ὁ χρόνος ὁ ὁποῖος δὲν ἐπαρκεῖ καὶ διὰ τοῦτο ἐλήφθη ἡ ἀπόφασις αὕτη.

Ὁ κ. **Δ. Κατσάνος** συνεχίζων ἐμμένει εἰς τὴν γνώμην του· ὁ κοινοβουλευτισμὸς δὲν ἐπιτρέπει τὴν καθιέρωσιν ἐπιτροπῶν μόνον, αἱ ὁποῖαι νὰ ἀποφασίσουν, ἄνευ προσκομίσεως τῶν διαταγμάτων εἰς τὴν Βουλήν.

Ὁ κ. **Ι. Καλογερᾶς** θεωρεῖ τὸ ζήτημα ἐντελῶς ἐξηντλημένον ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἀκύρωσιν θεωρεῖ ὅτι εἶνε ἀρκετὴ ἐγγύησις ἡ ἀκύρωσις ἐκ μέρους τῆς Κυβερνήσεως. Θεωρεῖ ὅμως ἀπαραίτητον τὸν καταρτισμὸν ἐπιτροπῶν, αἱ ὁποῖαι λόγῳ τῆς ἐπιβραδύνσεως τῆς ἐπιψηφίσεως τοῦ Κανονισμοῦ δὲν κατηρτίσθησαν ἀκόμη.

Ὁ κ. **Π. Εὐριπίδης** λέγει ὅτι ὅλαι αἱ γενόμεναι συμβάσεις πρέπει νὰ ἔλθουν εἰς τὴν Βουλὴν πρὸς συζήτησιν.

Ὁ κ. **Γ. Καφαντάρης** (Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν) λέγει ὅτι οὐδὲν κωλύει νὰ ζητήσῃ ἡ Βουλὴ ὁποιανδήποτε σύμβασιν θελήσει· δὲν δύναται ὅμως νὰ τεθῇ τοῦτο ὡς ἀρχὴ διότι τότε οὐδεμίαν ἄλλην ἐργασίαν θὰ κάμῃ ἡ Βουλή.

Ὁ κ. **Κ. Γόντικας** λέγει ὅτι ἔσχε πολλὰς ἀμφιβολίας εἰς τὸ ὑπὸ συζήτησιν ψήφισμα. Τινὲς τῶν ἀμφιβολιῶν τούτων ἤρθησαν, ἄλλαι ὅμως παραμένουν. Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον παρετήρησεν εἶνε ἡ ἔλλειψις ὁμοφωνίας μεταξὺ τῶν διαφόρων μελῶν τῆς Κυβερνήσεως ὡς πρὸς τὴν διατύπωσιν τῶν διατάξεων τοῦ ψηφίσματος.

Οἱ κ. κ. **Γ. Καφαντάρης** (Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν) καὶ **Α. Παπαναστασίου** (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας) λέγουν ὅτι οὐδεμία διαφωνία ὑφίσταται.

Ὁ κ. **Κ. Γόντικας** λέγει ὅτι ὑπεβλήθησαν διάφοροι τροπολογίαι ἐκ μέρους τῶν διαφόρων μελῶν τῆς Κυβερνήσεως.

Ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας) ἀναγνώσκει τὰς γενομένας τροπολογίας καὶ δηλοῖ ὅτι ἐπὶ πασῶν τούτων ἡ Κυβέρνησις εἶναι ἀπολύτως σύμφωνος.

Ὁ κ. **Κ. Γόντικας** λέγει ὅτι ἐφόσον λέγομεν «ἀκυροῦνται ἢ καταργοῦνται» συνάγεται ὅτι πάντα ταῦτα ἐντὸς τοῦ ἔτους ἰσχύουν κατ' ἐμὲ τοῦτο εἶνε τὸ ζήτημα, μήπως ὑπάρχουν ἀποφάσεις ἢ διατάγματα ἢ Συμβάσεις αἵτινες πρέπει νὰ ἀκυρωθοῦν· διότι ἐφόσον ὑφίστανται δημιουργοῦν δικαιώματα, τὰ ὁποῖα ἐφόσον παρέρχεται ὁ χρόνος καθιστοῦν δυσχερεστέραν τὴν κατάργησίν των. Ἐγὼ φρονῶ ὅτι πάντα ταῦτα καὶ αὐταὶ ἀκόμη αἱ διοικητικαὶ πράξεις εἶνε ἄκυροι ἐν αὐτῇ ταύτῃ τῇ γενέσει των. Θὰ ἔπρεπε δὲ νὰ γίνῃ ἓν ψήφισμα, τὸ ὁποῖον νὰ δίδῃ τὴν προσωρινὴν ἰσχύν.

Εἰς σχετικὴν ἐρώτησιν τοῦ κ. Κ. Γόντικα ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας) παρέχει διασαφήσεις λέγων ὅτι εἰς τὸ ψήφισμα περιλαμβάνονται πᾶσαι αἱ συντακτικαὶ ἀποφάσεις, συντακτικαὶ πράξεις, διατάγματα καὶ νομοθετικὰ διατάγματα.

Ὁ κ. **Κ. Γόντικας** ἐρωτᾷ σχετικῶς πρὸς τὰς διοικητικὰς πράξεις.

Ὁ κ. **Π. Τσαλδάρης** (Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν) λέγει ὅτι προκειμένου καὶ περὶ διοικητικῶν πράξεων θὰ ἐξετασθῇ ἂν αὗται στηρίζωνται ἢ οὔ εἰς ὑφισταμένους νόμους.

Ὁ κ. **Κ. Γόντικας** λέγει ὅτι κατὰ τὴν διδομένην ἑρμηνείαν καὶ πᾶσα ἔκνομος διοικητικὴ πρᾶξις δύναται ἐπομένως νὰ ἀκυρωθῇ, ὁ δὲ ἁρμόδιος Ὑπουργὸς ὑποχρεοῦται νὰ τὴν ἀνακαλέσῃ.

Ὁ κ. **Γ. Καφαντάρης** (Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν) λέγει ὅτι διατηροῦνται αἱ συνέπειαι τῶν πράξεων ἐφόσον δὲν πρόκειται περὶ ἀκυρώσεως αὐτῶν, τὸ πρᾶγμα εἶνε σαφές.

Ὁ κ. **Κ. Γόντικας** παρατηρεῖ ὅτι μένει ἀκόμη μία κατηγορία πράξεων, αἱ συμβάσεις ἐκεῖναι αἱ ὁποῖαι ἐδημιουργήθησαν μὲν ἀλλὰ δι' ἃς δὲν ἐξεδόθη Ν. Διάταγμα. Περὶ τούτων τί θὰ γίνῃ.

Ὁ κ. **Γ. Καφαντάρης** (Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν) λέγει ὅτι εἶνε φανερὸν ὅτι ἐὰν διὰ τὴν σύμβασιν ἀπητεῖτο νόμος καὶ δὲν ὑπάρχει τοιοῦτος νόμος αἱ συμβάσεις αὗται δὲν ἰσχύουν.

Ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** παρατηρεῖ ὅτι ἡ δικτατορία ἦτο ἀρκετὰ προβλεπτικὴ καὶ διὰ πάσας τὰς συμβάσεις ἐξέδιδε Ν. Διατάγματα.

Ὁ κ. **Κ. Γόντικας** λέγει ὅτι τὸ πρᾶγμα δὲν ἔχει μικρὰν σημασίαν. Ὑπάρχουν συμβάσεις δι' ἃς δὲν ἐξεδόθη κανὲν Ν. Διάταγμα, ἐφόσον δὲ περὶ τούτων δὲν γίνεται μνεία εἰς τὸ ψήφισμα τί θὰ γίνῃ περὶ αὐτῶν;

Α. Παπαναστασίου (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας) θὰ τὰς ὑπαγάγωμεν καὶ αὐτάς.

Ὁ κ. **Π. Τσαλδάρης** (Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν) λέγει ὅτι τοῦτο ὑπάγεται εἰς τὴν γενικὴν ἀρχὴν τὴν ὁποίαν ἀνεφέραμεν ἤδη. Ἐὰν δὲν ἀπητεῖτο νόμος διὰ τὴν σύμβασιν, ἀπὸ ἀπόψεως νομίμου ἡ σύμβασις αὕτη ἔχει καλῶς καὶ εἶνε νόμιμος. Τοῦτο δὲν ἔχει ἐπομένως καμμίαν σχέσιν μὲ τὸ ὑπὸ συζήτησιν ψήφισμα. Ἐὰν ὁ ἁρμόδιος Ὑπουργὸς νομίσῃ ὅτι τὴν τοιαύτην σύμβασιν πρέπει νὰ διατηρήσῃ ἢ νὰ καταγήσῃ θὰ σκεφθῇ κατὰ τίνα τρόπον θὰ πράξῃ τοῦτο.

Ὁ κ. **Ι. Μεταξᾶς** (Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας) λέγει ὅτι ὑπάρχουν καὶ πράξεις γενόμεναι καθ' ὑπέρβασιν τῶν ὑφισταμένων νόμων· τοιαῦτα δὲ ἔργα ὑπάρχουν ἤδη ἐν ἐκτελέσει.

Ὁ κ. **Κ. Γόντικας** λέγει ὅτι καὶ τὰ ἔργα ταῦτα ὠφείλουν νὰ περιληφθῶσιν. Φρονεῖ ὅτι ἐν συντομωτάτῳ χρόνῳ ἡ Κυβέρνησις πρέπει νὰ ἀποφασίσῃ τίνας συμβάσεις ἐπιθυμεῖ νὰ ἐπικυρώσῃ, ταύτας δὲ νὰ ὑποβάλῃ ὑπὸ τὴν κρίσιν κοινοβουλευτικῆς ἐπιτροπῆς, ἡ ὁποία νὰ γνωμοδοτήσῃ περὶ τῆς κυρώσεως ἢ μή, ἀπὸ συμφώνου δὲ μετὰ τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου νὰ δημιουργηθῇ δι' αὐτὸ κατάστασις κυρώσεως ἢ ἀκυρώσεως. Ἐπίσης νομίζει ὅτι πρέπει νὰ τεθῇ ὡρισμένη συντομωτάτη προθεσμία ἐντὸς τῆς ὁποίας νὰ γίνῃ ἡ κύρωσις ἢ οὐ τῶν τοιούτων συμβάσεων.

Ὁ κ. **Ι. Μεταξᾶς** (Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας) λέγει ὅτι εὑρίσκεται εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ ἐκκαθαρίσῃ πάσας ταύτας τὰς συμβάσεις, ἐντὸς μηνὸς τὸ πολύ.

Ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας) ἀναγινώσκει σχετικὴν τροπολογίαν.

Ὁ **Σ. Στάης**, λέγει ὅτι ὑπεβλήθησαν πολλαὶ τροπολογίαι, αἱ ὁποῖαι πρέπει νὰ τυπωθοῦν, συνεπῶς πρέπει νὰ ἀναβληθῇ ἡ συζήτησις.

Ὁ κ. **Β. Μεϊμεράκης** λέγει ὅτι δὲν πρέπει νὰ θεωρηθῇ πολὺ τολμηρὰ ἡ σκέψις του, ἣν θὰ ὑποβάλῃ καὶ προτείνει ὅπως ὑποβληθῇ ψήφισμα διὰ οὗ ὁποίου νὰ θεωρηθοῦν ἅπασαι αἱ πράξεις ἄκυροι. Ἐπειδὴ ὅμως ἐλέχθη ὅτι ἐδημιουργήθησαν σχέσεις, αἵτινες δὲν δύνανται νὰ ἀνατραποῦν, θὰ ἠδυνάμεθα νὰ θέσωμεν τὸν ὅρον ὅτι, πᾶσαι αἱ πράξεις αἵτινες ἐγένοντο ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς 26 Ἰανουαρίου 1925 ἄνευ νομοθετικῆς ἐξουσιοδοτήσεως, εἶναι ἄκυροι, ἀλλὰ διατηρεῖται ἡ πραγματικὴ κατάστασις μέχρις ὅτου ἡ Κυβέρνησις διὰ τῶν Νομοθ. ἐπιτροπῶν φέρει εἰς τὴν Βουλὴν αὐτὰς καὶ τὰς κυρώσῃ ἡ Βουλή. Διότι ἂν θεωρήσωμεν τὰς πράξεις ταύτας ὡς ἀκύρους, καὶ εἶτα φέρει ἡ Κυβέρνησις ταύτας πρὸς κύρωσιν ὑπὸ τῆς Βουλῆς οὐδεμία ζημία θὰ ἐπέλθῃ.

Ὁ κ. **Ι. Μεταξᾶς** (Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας) λέγει ὅτι ἂν γίνῃ δεκτὸν αὐτὸ τότε αἱ πράξεις θὰ θεωρηθοῦν ἰσχυραὶ μέχρις ὅτου ὑποβληθοῦν εἰς τὴν Βουλήν, ἂν δὲ ὑποθέσωμεν ὅτι ἡ Βουλὴ διακόπτει τὰ ἐργασίας της καὶ ἐν τοσούτῳ τὰ ἔργα αὐτὰ ἐκτελεσθῶσι καὶ ἡ Βουλὴ εἶτα θεωρήσει τὰς πράξεις αὐτὰς ἀκύρους τότε θὰ γεννηθῶσι δικαιώματα καὶ θὰ εὑρεθῶμεν πρὸ ἀπροόπτου ἀποζημιώσεως.

Ὁ κ. **Β. Μεϊμαράκης** συνεχίζων λέγει ὅτι ἐν ἡ περιπτώσει δὲν γίνῃ δεκτὴ ἡ ἄποψίς του πρέπει νὰ τροποποιηθῇ τὸ ψήφισμα ὥστε νὰ μὴ γεννᾶται δικαίωμα διὰ τὰς πράξεις ἐκείνας αἵτινες θ' ἀκυρωθοῦν.

Ὁ κ. **Π. Μπούμπουλης** λέγει ὅτι ὑπεβλήθη ψήφισμα ἵνα δοθῇ ἐξουσιοδότησις εἰς τὴν Κυβέρνησιν ν' ἀκυρώσῃ ἢ νὰ κυρώσῃ τὰς πράξεις, αἵτινες ἐγένοντο ἀπὸ τῆς 26 Ἰουνίου 1925. Ἐφόσον ὅμως τὸ Λαϊκὸν Κόμμα ἐκπροσωπεῖται εἰς τὴν Κυβέρνησιν δὲν δύναται, λέγει, νὰ δώσῃ ψῆφον ὑπὲρ τοῦ ὑπὸ κρίσιν ψηφίσματος καὶ νὰ λέγωσιν εἶτα οἱ βουλευταὶ τοῦ λαϊκοῦ κόμματος ὅτι αὐτοὶ δὲν ἔδωσαν ψῆφον περὶ κυρώσεως τῶν πράξεων τῆς δικτατορίας. (Διαμαρτυρίαι ἐκ μέρους τῶν κ. κ. βουλευτῶν τοῦ Λαϊκοῦ κόμματος).

Ὁ κ. **Γ. Καφαντάρης** (Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν) λέγει ὅτι δὲν ἔχει καμμίαν σημασίαν ἡ γνώμη τῶν καθ' ἕκαστον μ-

λων ένὸς κόμματος, ἡ εὐθύνη διὰ τὰς πράξεις τῆς Κυβερνήσεως εἶνε εὐθύνη τῶν συμμετεχόντων εἰς αὐτὴν κομμάτων.

Ὁ κ. **Σ. Στάης** προτείνει ὅπως λυθῇ ἡ συνεδρίασις, διότι εἶναι κεκμηκυῖα ἡ Βουλὴ καὶ τὸ ζήτημα εἶναι σπουδαιότατον.

Ὁ κ. **Γ. Καφαντάρης** παρατηρεῖ ὅτι δύναται ἡ Βουλὴ νὰ συνεχίσῃ ὀλίγον τὴν συνεδρίασιν ἵνα ἀκούσῃ ἡ Κυβέρνησις τὰς γνώμας τῶν κ. κ. Βουλευτῶν.

Ὁ κ. **Ν. Δαρβέρης** λέγει ὅτι τὸ πρῶτον μέρος τοῦ ψηφίσματος βεβαίως ἐλύθη, ἀλλ' ὡς πρὸς τὸ δεύτερον τὸ ἀφορῶν τὰς συμβάσεις πρέπει, λέγει νὰ κάμωμεν διάκρισιν τῶν συμβάσεων ἐκείνων, αἵτινες ἔχουν ἀνάγκην ἐκδόσεως νόμου πρὸς σύναψιν αὐτῶν καὶ συμβάσεων αἵτινες δὲν ἔχουσι τοιαύτην ἀνάγκην. Αἱ πρῶται, λέγει, εἶναι ζήτημα ἐὰν ἀνέρχονται εἰς πλείονας τῶν 10-15.

Ὁ κ. **Ι. Μεταξᾶς** λέγει ὅτι εἶναι πολλαὶ αὐταὶ καὶ ἀναπτύσσει τὸν τρόπον καθ' ὃν καταρτίζονται αἱ συμβάσεις.

Ὁ κ. **Ν. Δαρβέρης** ἐξακολουθῶν λέγει ὅτι ἐν ᾗ περιπτώσει πρόκειται περὶ συμβάσεων ἀπαιτουσῶν νόμον νὰ ὑποβληθῶσιν εἰς τὴν Βουλὴν αὗται. Ἀναγιγνώσκει καὶ σχετικὴν τροπολογίαν ἐπ' αὐτοῦ ἥτις, λέγει, θ' ἀπαλλάξῃ τὴν Οἰκουμενικὴν Κυβέρνησιν ἀπὸ πολλὰς ἀσχολίας.

Ὁ κ. **Π. Τσαλδάρης** (Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν) παρακαλεῖ τοὺς κ. κ. βουλευτάς, οἵτινες ἔχουσι τροπολογίας νὰ τὰς ὑποβάλωσιν, ἵνα εἶνε ἑτοίμη ἡ Βουλὴ τὴν προσεχῆ Δευτέραν.

Ὁ κ. **Γ. Πεσματζόγλου** λέγει ὅτι τὸ ὑποβληθὲν ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως ψήφισμα δὲν εἶνε δυνατὸν κυρωθῇ ὑπὸ τῆς Βουλῆς ὡς ἔχει, διότι ἀποτελεῖ οὐσιώδη κατάργησιν τῶν δικαιωμάτων της. Δὲν παραγνωρίζει ἐν τούτοις ὅτι ἕνεκεν τῶν ὅλως ἐξαιρετικῶν περιστάσεων, τὰς ὁποίας ἐδημιούργησαν αἱ καταλυθεῖσαι δικτατορίαι, εἶνε ἀναγκαία ἡ λῆψις ταχέως ἀποτελεσματικῶν μέτρων διὰ τὴν τακτοποίησιν τῆς ἀνωμαλίας, τὴν ὁποίαν θὰ ἐγέννα ἡ ἀθρόα πρὸ τῆς Βουλῆς ὑποβολὴ τῶν κατὰ χιλιάδας ἐκδοθέντων Ν. Δ. Εἰς τοῦτο μᾶς βοηθεῖ, λέγει, ἡ παρουσία τῆς Οἰκουμενικῆς Κυβερνήσεως, ἥτις ἐκπροσωπεῖ τὴν παμψηφίαν τῆς Βουλῆς. Προτείνει τὴν τροποποίησιν τοῦ ψηφίσματος ἐπὶ τῶν ἑξῆς βάσεων: Α') Ἡ ἀκύρωσις τῶν διαταγμάτων νὰ εἶνε δυνατὴ μόνον ἐφόσον ὑφίσταται ἡ παροῦσα Κυβέρνησις. Β') Ὅτι ταῦτα θὰ παραπεμφθοῦν εἰς τὰς οἰκείας κοινοβουλευτικὰς ἐπιτροπάς, αἵτινες θ' ἀποφασίσουν ἐν ὁμοφωνίᾳ περὶ τῆς τύχης αὐτῶν. Γ') Ἐν περιπτώσει διαφωνίας ἐπιτροπῆς καὶ Κυβερνήσεως, τὰ διατάγματα θὰ παραπέμωνται πρὸ τῆς Βουλῆς. Τὸ αὐτὸ δὲ πρέπει νὰ γίνῃ ἐφόσον κριθῇ ἀναγκαία ἡ τροποποίησις τῶν διαταγμάτων. Μόνον ὑπὸ τοιούτας ἐγγυήσεις νομίζει ὅτι εἶνε δυνατὸν ἡ Βουλὴ νὰ κυρώσῃ ἐν τοιοῦτο ψήφισμα. Καταθέτει δὲ καὶ σχετικὴν ἐπὶ τοῦ ψηφίσματος τροπολογίαν.

Ὁ κ. **Ν. Καμπάνης** λέγει ὅτι ἡ Κυβένησις πρέπει νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν τὰς ὑποβληθείσας τροπολογίας, καὶ ἀφοῦ τὰς μελετήσῃ νὰ διατυπώσῃ ὁριστικῶς τὸ ψήφισμα.

Ὁ κ. **Μ. Τσαρλαμπᾶς** φρονεῖ ὅτι ἀπαραιτήτως πρέπει τὰ διατάγματα νὰ παραπέμπωνται εἰς τὰς κοινοβουλευτικὰς ἐπιτροπὰς πρὸ πάσης κυβερνητικῆς ἀποφάσεως.

Ὁ κ. **Χ. Ἀλαμανῆς** ἐρωτᾷ τί θὰ γίνῃ εἰς περίπτωσιν διαφωνίας κοινοβουλευτικῆς ἐπιτροπῆς καὶ Κυβερνήσεως.

Ὁ κ. **Γ. Καφαντάρης** (Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν) ἀπαντᾷ ὅτι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει τὸ ζήτημα θὰ παραπέμπεται εἰς τὴν Βουλήν.

Ὁ κ. **Ρ. Κούνδουρος** φρονεῖ ὅτι, προκειμένου περὶ ἀκυρώσεως ἢ καταργήσεως τῶν Ν. Δ., πρέπει νὰ παραπέμπωνται ταῦτα εἰς τὴν Βουλήν, ἢ τοὐλάχιστον νὰ γίνουν ἐπιτροπαὶ καὶ διὰ τὰς καταργήσεις. Προτείνει νὰ ἐξαιρεθοῦν τῆς καταργήσεως τὰ ἔργα τῆς ὁδοποιΐας τῶν ἐπαρχιῶν, τὰ ὁποῖα ὄχι μόνον δὲν πρέπει νὰ περιορισθοῦν, ἀλλὰ καὶ νὰ ἐπεκταθοῦν προσέτι.

Ὁ κ. **Γ. Καφαντάρης** (Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν) ἀπαντᾷ ὅτι βεβαίως τὰ μεγάλης ἀνάγκης ἔργα δὲν θ' ἀκυρωθοῦν.

Ὁ κ. **Ρ. Κούνδουρος** συνεχίζων λέγει ὅτι γεννῶνται ζητήματα ἀποζημιώσεων εἰς περίπτωσιν ἀκυρώσεως, καὶ ἀναφέρει τὸ παράδειγμα μιᾶς γεφύρας ἡμιτελειωμένης. Ὑπομιμνήσκει κατόπιν τὴν παράκλησιν τοῦ κ. Χαβίνη, ὅτι ὑπάρχουν ἔργα ὁδοποιΐας, ἅτινα πρέπει νὰ ἐπικυρωθοῦν ἢ νὰ ἐξαιρεθοῦν τοῦ ὑπὸ κρίσιν ψηφίσματος, διότι δὲν πρέπει ν' ἀκουσθῇ ὅτι μόνον διὰ τὴν πρωτεύουσαν λαμβάνεται μέριμνα. Καὶ ἐφόσον ἐθίγη τὸ κῦρος τῶν διαταγμάτων τῶν ἀναγραφόντων τὰς πιστώσεις διὰ τὰ ἔργα τῆς ὁδοποιΐας, τὰ ἔργα ταῦτα θὰ σταματήσουν. Καταλήγων ἐπιμένει ἐπὶ τῶν ἔργων τῆς ὁδοποιΐας, διότι ὁ Λαὸς τῶν ἐπαρχιῶν ἀνησυχεῖ ἐκ τοῦ φόβου, ὅτι θὰ γίνουν οἰκονομίαι διὰ περιορισμοῦ τῶν ἔργων Συγκοινωνίας.

Ὁ κ. **Ι. Μεταξᾶς** (Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας) λέγει ὅτι διὰ τὰ ἔργα τῶν συγκοινωνιῶν τῶν ἐ..αρχιῶν θὰ ληφθῇ ἰδιαιτέρα μέριμνα.

Ὁ κ. **Γ. Καφαντάρης** (Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν) λέγει ὅτι βάσις τῆς διευθετήσεως τοῦ ζητήματος τῶν ἔργων ὁδοποιΐας εἰς τὰς ἐπαρχίας θὰ εἶνε αἱ ὑπάρχουσαι εἰς αὐτὰς ἀνάγκαι.

Ὁ κ. **Ι. Βαλαλᾶς** λέγει ὅτι τὸ ψήφισμα τὸ συζητούμενον εἶνε σπουδαιότατον καὶ θίγει ζήτημα πολύπλοκον ἄξιον ἰδιαιτέρας προσοχῆς, διότι ἡ ἐκκαθάρισις τῶν νομοθετημάτων κατ' ἀνάγκην θὰ ἀνατεθῇ εἰς τὰ βοηθητικὰ ὑπηρεσιακὰ πρόσωπα, ἐκ τῶν ὁποίων πολλαὶ πλάναι δύνανται νὰ πηγάσουν. Διὸ διὰ τὴν ῥύθμισιν τοῦ ζητήματος ἐπιβάλλεται μεγάλη ἡ προσοχὴ τῆς Βουλῆς, ἡ ὁποία ὀφείλει νὰ ἔχῃ ὑπ' ὄψιν ὅτι αἱ ἐπιλήψιμοι πράξεις θὰ εἶνε κατὰ τὸ πλεῖστον γνωσταί, ἐφ' ὅσον μάλιστα αἱ περισσότεραι εἶνε τοῦ Ὑπουργείου τῆς Συγκοινωνίας. Ἐκ τούτων αἱ πράξεις ὁδοποιΐας δὲν εἶνε τόσον πολλαί, πάντως δὲν εἶνε περισσότεροι τῶν 25 καὶ δὲν εἶνε δύσκολος ἡ ἐξακρίβωσις τῆς τυχὸν παρανόμου καταρτίσεώς των ἢ τοῦ χαριστικοῦ τυχὸν σκοποῦ των. Τὰ πολλὰ ἐξ ἄλλου Διατάγματα τὰ ὑπηρεσιακὰ δύνανται νὰ διευθετηθοῦν, πρυτανευούσης ὅμως τῆς σκέψεως ὅπως λεπτομερῶς ἐξετασθοῦν τὰ μέτρα τὰ ἐπιβαρύνοντα τὸ Κράτος. Τὸ ψήφισμα ἐπιλέγει ὤφειλε νὰ συνοδευθῇ μὲ τὰ ἀπαραίτητα στοιχεῖα διὰ νὰ καταστῇ ἱκανὴ ἡ Βουλὴ νὰ ἔχῃ ἐπίγνωσιν τῆς ἐκτάσεως τοῦ περιεχομένου του. Κατ' ἀνάγκην συνεπῶς θὰ ἀναβληθῇ ἡ ψήφισις τοῦ νομοθετήματος διὰ νὰ διατυπωθῇ ἀρτιώτερον.

Ὁ κ. **Γ. Μόδης** ἐν σχέσει πρὸς τὰς διὰ τῶν μέτρων τούτων κυρωθείσας συμβάσεις νομίζει ὅτι πρέπει νὰ ἐπιβληθοῦν καὶ κυρώσεις ἐναντίον τῶν δραστῶν τῶν συμβάσεων τούτων καὶ θὰ ἦτο σκόπιμον νὰ κατηρτίζετο μία ὀλιγομελὴς Ἐπιτροπή.

Μεθὸ συναινέσει τῆς Βουλῆς καὶ ὥραν 9.45' λύεται ἡ συνεδρίασις διὰ τὴν προσεχῆ Δευτέραν ὥρᾳ 4 1)2 μ. μ.

Ὁ Πρόεδρος
Θ. ΣΟΦΟΥΛΗΣ

Οἱ Γραμματεῖς
Μ. Λαΐλιος
Θ. Τσιριμῶκος.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΛΒ'

Τῆς 14 Φεβρουαρίου 1927

Ὥρᾳ 5. 15' μ. μ. ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς ἕδρας κηρύσσει τὴν ἔναρξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει ν' ἀνοιχθῶσι τὰ θεωρεῖα.

Ἀναγινώσκονται τὰ πρακτικὰ τῆς ὑπὸ στοιχεῖον Λ' Συνεδριάσεως.

Ὁ κ. **Σ. Μάξιμος** δηλοῖ ὅτι ὁλόκληρος ἡ ὁμάς τοῦ ἐνιαίου μετώπου κατεψήφισεν εἰς τὸ ζήτημα τῆς ἐμπιστοσύνης διὰ τὴν Πάουερ.

Μεθὸ τὰ πρακτικὰ ἐπικυροῦνται.

Ὡσαύτως ἀναγινωσκομένων τῶν πρακτικῶν τῆς ΛΑ' συνεδριάσεως ὁ κ. **Χ. Παπαγεωργίου** παρατηρεῖ ὅτι κατὰ τὴν συζήτησιν τοῦ ψηφίσματος περὶ Ν. Διαταγμάτων ἐπὶ δικτατορίας οἱ ἀξιότιμοι κ. κ. Ὑπουργοὶ τῶν Οἰκονομικῶν καὶ τῆς Γεωργίας εἰς σχετικὴν ἐρώτησιν τῶν κ. κ. Βουλευτῶν περὶ τῆς τύχης τῶν Διαταγμάτων, ἅτινα δὲν ἀφορῶσι συμβάσεις, ἀλλὰ ῥυθμίζουσιν ἄλλας σχέσεις ἐκτελεσθείσας ἤδη καὶ ἐξ ὧν ἐτέχθησαν ἔννομα ἀποτελέσματα, ἀπήντησαν, ὅτι ταῦτα θὰ παραμείνωσιν ἔγκυρα καὶ ἡ δήλωσις αὕτη δὲν ἀναγράφεται ἐν τοῖς πρακτικοῖς καὶ παρακαλεῖ νὰ ἀναγραφῇ.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀπαντᾷ ὅτι ἡ ἀντίληψις τοῦ Προεδρείου εἶνε ὅτι ὀρθῶς διετυπώθη τοῦτο ἐν τοῖς πρακτικοῖς, ἄλλως τε ἡ συζήτησις τοῦ ψηφίσματος θὰ ἐξακολουθήσῃ.

Μεθὸ τὰ πρακτικὰ ἐπικυροῦνται.

Ἀνακοινοῦνται τὰ ἑξῆς:

Τὸ ἐν Καβάλλᾳ Ἐπαγγελματικὸν Σωματεῖον τῶν Καπνεργατῶν ὑποβάλλει ψήφισμα ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῆς τακτικῆς τοῦ ταμείου Ἀσφαλείας καὶ προστασίας τῶν καπνεργατῶν κτλ.

Οἱ Πρόεδροι τῆς Κοινότητος Μεσσήνης καὶ Ἀϊδινίου ὑποβάλλουσι πρᾶξιν τοῦ Κοινοτικοῦ Συμβουλίου δι' ἧς ζητεῖται ἡ ἐπαναφορὰ τοῦ νόμου περὶ ἀγροφυλακῆς.

Ὁ Εὐάγγελος Παπαγεωργίου ἱερεὺς ζητεῖ τὴν ἀπονομὴν συντάξεως, συμφώνως πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ ἀπὸ 2 Νοεμβρίου 1923 Νομοθετικοῦ Διατάγματος.

Ὁ Ἰωάννης Π. Ἀρβανιτόπουλος κάτοικος Πατρῶν ὑποβάλλει διαμαρτυρίαν διὰ τὴν σκανδαλώδη μειοδοτικὴν δημοπρασίαν τῆς καλλιεργείας τῆς σταφίδος ὑπὸ τοῦ Ἀνωνύμου Σταφιδικοῦ ὀργανισμοῦ.

Αἱ Ζαχαρούλα Α. Δέδε καὶ Μαρία Τελλῆ κάτοικοι Νέου Φαλήρου ὑποβάλλουσιν ὑπόμνημα περὶ ἀκυρώσεως τοῦ Νόμου 3148 τοῦ 1924 κτλ.

Ὁ Σύνδεσμος τῶν ἀναπήρων τραυματιῶν θυμάτων πολέμου Ἀχαϊοήλιδος ὑποβάλλει ὑπόμνημα διὰ τὴν ἐπίσπευσιν τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ ἐν Πάρνηθι Σανατορίου.

Οἱ κάτοικοι τῆς Γρανίτσης ζητοῦν, χάριν τῆς ἐκπαιδεύσεως τῶν τέκνων των, τὴν σύστασιν ἑλληνικοῦ σχολείου.

Οἱ κτηματίαι τῆς πόλεως Κοζάνης παρακαλοῦν τὴν Βουλὴν ὅπως ἀποφασίσῃ τὸ ταχύτερον τὴν γενικὴν ἄρσιν τοῦ ἐνοικιοστασίου ἐκ τῶν ἐπαρχιακῶν μικροπόλεων.

Οἱ ἱερεῖς Θ. Οἰκονόμου καὶ Β. Γιαννακόπουλος κάτοικοι Σκουπίων (Καλαβρύτων) διαμαρτύρονται διὰ τὴν μελετωμένην αὔξησιν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν νῦν ὑπαρχόντων ἱερέων.

Οἱ κάτοικοι τῆς Κοινότητος Μπράλλου διαμαρτύρονται κατὰ τοῦ δημοσίου εἰσπράκτορος καὶ τοῦ Ταμειακοῦ κλητῆρος διότι προέβησαν εἰς κατασχέσεις διαφόρων οἰκιακῶν ἐπίπλων ἔναντι ὀφειλομένου δημ. φόρου.

Αἱ παθοῦσαι ἐν τῇ στρατ. ὑπηρεσίᾳ ἀδελφαὶ νοσοκόμοι ὑποβάλλουσιν ὑπόμνημα δι' οὗ ζητοῦν Κρατικὴν ἐνίσχυσιν.

Ὁ Πρόεδρος τῆς Κοινότητος Σιδηροκάστρου ὑποβάλλει τὴν ὑπ' ἀριθ. 174 πρᾶξιν τοῦ Κοινοτ. Συμβουλίου δι' ἧς ζητεῖται ἡ ἀναμετάθεσις εἰς Σιδηρόκαστρον τοῦ καθηγητοῦ Γ. Χριστοπούλου, τοποθετηθέντος εἰς τὸ Ἑλληνικὸν σχολεῖον Διαβολιτσίου.

Τὰ ἐν Καλάμαις Σωματεῖα ὑποβάλλουσιν ὑπόμνημα δι' οὗ ζητοῦν τὴν ταχίστην ἐπισκευὴν τοῦ ποταμοῦ Νέδοντος.

Ἡ Ἕνωσις τῶν Παλαιῶν Πολεμιστῶν Λαρίσσης διαμαρτύρεται διὰ τὴν μὴ ἀκύρωσιν εἰσέτι τῆς συμβάσεως Πάουερ-ἀντ-τράξιον.

Τὸ Γεωργικὸν Ἐπιμελητήριον Μεσσήνης ὑποβάλλει ὑπόμνημα δι' οὗ ζητεῖ τὴν ἐπαναφορὰν τοῦ καταργηθέντος νόμου περὶ ἀγροφυλακῆς κτλ.

Ὁ λαὸς Ραψάνης διαμαρτύρεται ἐντόνως διὰ τὰς δηλώσεις τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν περὶ τοῦ ἀδυνάτου τῆς τροποποιήσεως τοῦ Ν .Δ. περὶ τῆς λειτουργίας τῶν ἀμβύκων.

Ἅπαντα τὰ μέλη τῆς συντεχνίας παντοπωλῶν καὶ συνδέσμου ἐδωδιμοπαντοπωλῶν Κομοτινῆς διαμαρτύρονται διὰ τὴν φορολογικὴν κατάταξιν ἐξασκήσεως τοῦ ἐπαγγέλματός των.

Οἱ ἰδιοκτῆται Βόλου ζητοῦν τὴν ἄρσιν τοῦ ἐνοικιοστασίου.

Οἱ καπνεργάται Καρδίτσης ὑποβάλλουσιν ὑπόμνημα διὰ τὴν λύσιν τοῦ καπνεργατικοῦ ζητήματος κλπ.

Ἡ Γενικὴ Συνέλευσις τῶν Ἑλλήνων πολιτῶν τῆς Ἑνώσεως τῶν ἐν Τουρκίᾳ Ἑλλήνων ὑπηκόων ὑποβάλλει ψήφισμα διὰ τὴν ἐν γένει διευθέτησιν ὅλων τῶν ζητημάτων των.

Ὁ Ἀρ. Τουλούμης διαμαρτύρεται διότι κρατεῖται ἐν προφυλακίσει 3 1)2 ἔτη καὶ παρακαλεῖ τὴν Βουλὴν νὰ διατάξῃ τὴν ἐπίσπευσιν τῆς ἐκδικάσεώς του.

Ὁ Λεωνίδας Κ. Λαντρῆς διαμαρτύρεται διὰ τὴν παράνομον προφυλάκισίν του, ἐφ' ὅσον δὲν συντρέχουν πλέον λόγοι προφυλακίσεως.

Ὁ κ. **Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης** διαβιβάζει ἀναφορὰν τοῦ Εἰσαγγελέως Ἐδέσσης αἰτουμένου τὴν ἄδειαν τῆς Βουλῆς διὰ τὴν περαιτέρω δίωξιν τοῦ βουλευτοῦ Φλωρίνης κ. Ν. Κυριακοπούλου.

Ὁμοίως ἀναφορὰν τοῦ Εἰσαγγελέως Ἐφετῶν Λαρίσσης διὰ τὸν βουλευτὴν κ. Γ. Μπούσιον.

Ὁ κ. **Γ. Μερκούρης** (Ὑπουργὸς τῆς Ἐθν. Οἰκονομίας) ὑποβάλλει σχέδιον νόμου περὶ «μηχανοδηγῶν τῶν βιομηχανικῶν καὶ βιοτεχνικῶν ἐγκαταστάσεων».

Οἱ κ.κ. **Α. Μάρκου** καὶ **Π. Μαζαράκης** κλπ. ὑποβάλλουσι τροπολογίαν ἐπὶ τῆς προτάσεως ψηφίσματος «περὶ συμπληρώσεως τοῦ ἄρθρου 102 τοῦ νόμου 3363 περὶ ἐκλογῆς βουλευτῶν».

Οἱ κ. κ. **Σ. Παϊπέτης, Ι. Θεοτόκης** κλπ. ὑποβάλλουν τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ σχεδίου ψηφίσματος περὶ ἠλεκτρικῆς ἐγκαταστάσεως Κερκύρας.

Ὁ κ. **Γ. Μόδης** ὑποβάλλει τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ ψηφίσματος «περὶ περαιτέρω ἰσχύος συντακτικῶν τινων πράξεων κλπ.

Μεθὸ ἡ Βουλὴ εἰσέρχεται εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν τῶν Ἐπερωτήσεων

Ὁ κ. **Ι. Καλογερᾶς** παρακαλεῖ ὅπως προτιμηθῇ ἡ ὑπ' ἀριθ. 67 ἐπερώτησις, ἧς τὴν πρόταξιν ζητοῦν κατὰ τὸν κανονισμὸν πλέον τῶν 15 βουλευτῶν.

Οἱ κ. κ. **Θ. Χαβίνης, Ι. Ράλλης, Δ. Χατζίσκος** κλπ. διαμαρτύρονται διὰ τὴν ἀπουσίαν τῶν κ. κ. Ὑπουργῶν.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνακοινοῖ ὅτι ὑπάρχουν προτάσεις περὶ προτάξεως καὶ τῶν ἐπερωτήσεων περὶ ἀκρίδων, ἀμβύκων τῶν ἐπαγγελματιῶν καὶ τοῦ συνοικισμοῦ Νέας Μπάφρας.

Ἐν τῷ σημείῳ τούτῳ διακόπτεται ἡ συνεδρίασις ἐπὶ 10 λεπτά.

Μετὰ τὴν Διακοπήν

Ὥρα ὁ μ. μ. ἐπαναλαμβάνεται ἡ συνεδρίασις.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνακοινοῖ τὰς ὑποβληθείσας προτάσεις προτάξεων τῶν ἐπερωτήσεων, περὶ παλαιοημερολογιτῶν, ἀκρίδων καὶ συνοικισμοῦ Νέας Μπάφρας.

Ὁ κ. **Γ. Καφαντάρης** (Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν) παρατηρεῖ ὅτι κατὰ τὴν τελευταίαν συνεδρίασιν ἀπεφάσισεν ἡ Βουλὴ τὴν ἐξακολούθησιν τῆς συζητήσεως τοῦ ψηφίσματος «περὶ Ν. Διαταγμάτων ἐπὶ δικτατορίας κλπ.»

Ὁ κ. **Σ. Ταλιαδοῦρος** παρακαλεῖ νὰ συζητηθῇ τὸ ζήτημα τῶν ἀμόλυβδων ὡς ἐπεῖγον.

Ὁ κ. **Γ. Καφαντάρης** (Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν) νομίζει ὅτι καλλίτερον θὰ ἦτο ἂν ἐδέχοντο οἱ ἐπερωτῶντες νὰ σχηματισθῇ μία ἐπιτροπὴ παρ' ἧς νὰ μελετηθῇ τὸ ζήτημα. Πρέπει λέγει εἰς τοὺς ἀνυπομονοῦντας νὰ συσταθῇ ὑπομονὴ μέχρις ἀποκρυσταλλώσεως τῶν ὁριστικῶν σκέψεων τῆς Κυβερνήσεως, διότι εἶνε αὐτονόητον ὅτι δὲν δυνάμεθα νὰ μετατρέψωμεν ἐν σπουδῇ φορολογικοὺς νόμους καὶ ὀφείλομεν νὰ διευθετήσωμεν τὰ ζητήματα ταῦτα κατὰ τρόπον ἐναρμονίζοντα τὰ συμφέροντα τῶν λαϊκῶν παραγωγικῶν τάξεων μὲ τὰ κρατικὰ συμφέροντα.

Ὁ κ. **Α. Κόρακας** τονίζει τὴν ἐπείγουσαν ἀνάγκην τῆς διευθετήσεως τοῦ ζητήματος.

Ὁ κ. **Π. Μπούμπουλης** παραπονεῖται διὰ τὴν διαρκῆ ἀναβολὴν τοῦ κοινοβουλευτικοῦ ἐλέγχου.

Ὁ κ. **Ι. Παπαϊωάννου** παρακαλεῖ νὰ συζητηθῇ ἐπειγόντως τὸ νομοσχέδιον περὶ ὑποδιδασκάλων.

Ὁ κ. **Κ. Ἀγγελόπουλος** (Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης) παρακαλεῖ νὰ ψηφισθῇ κατ' ἀρχὴν τὸ νομοσχέδιον «περὶ αὐτεπαγγέλτου ὑποβολῆς εἰς ἐκ νέου ἀνάκρισιν καὶ συζήτησιν τῶν ὑποθέσεων ἐφ' ὧν ἐξεδόθησαν καταδικαστικαὶ ἀποφάσεις τῶν ἐπταμελῶν στρατοδικείων κλπ.».

Ὁ κ. **Χ. Βοζίκης** διαμαρτύρεται διότι οὐδεμία κανονικότης τηρεῖται διὰ τὰς συζητήσεις τῆς νομοθετικῆς ἐργασίας καὶ τοῦ ἐλέγχου.

Μεθ' ὃ ἀναβαλλομένων τῶν ἐπερωτήσεων ἡ Βουλὴ εἰσέρχεται εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν
τῆς Νομοθετικῆς Ἐργασίας

Συνεχιζομένης τῆς συζητήσεως ἐπὶ τοῦ σχεδίου ψηφίσματος «περὶ περαιτέρω ἰσχύος Συντακτικῶν τινων πράξεων καὶ Ν. Δ. ἐκδοθέντων ἀπρακτούσης τῆς Βουλῆς», λαμβάνει τὸν λόγον ὁ κ. **Δ. Βοκοτόπουλος**, ὅστις λέγει ὅτι ἅπασα ἡ νομοθεσία τῆς περιόδου Πλαστήρα, Παγκάλου καὶ Κονδύλη εἶνε αὐτοδικαίως ἄκυρος, διότι ὅλοι οὗτοι ἀντεποιήθησαν τὴν ἀρχήν, ἐθεσμοθέτουν καὶ ἐκυβέρνων παρὰ τὴν θέλησιν τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ. Ἀφορμὴ λέγει ὅπως θεωρῆται ἡ νομοθεσία αὕτη ἔγκυρος εἶνε ἡ φατριαστικὴ νομολογία τοῦ Ἀρείου Πάγου, κηρύξαντος ἰσχυρὰ τὰ ἀπὸ τοῦ 1917 Ν. Διατάγματα τοῦ Βενιζέλου. Ἡ νομοθεσία τῶν περιόδων τούτων φέρει δυσχερείας καὶ εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ κοινοβουλευτικοῦ πολιτεύματος, διὰ τοῦτο ἐγκαίρως ὑπέβαλον, λέγει, πρότασιν περὶ καταργήσεως τῆς ἐπαναστατικῆς νομοθεσίας. Συνεχίζων ἀναλύει τὸ ὑπὸ συζήτησιν ψήφισμα καὶ νομίζει ὅτι ἐπειδὴ τὸ ἔργον εἶνε δυσχερὲς καὶ ἐκτεταμένον πρέπει νὰ σχηματισθῇ μία ἐπιτροπὴ ἐνιαία, ἥτις νὰ ἐπεξεργασθῇ καὶ ὑποδείξῃ τὰς τροποποιητέας διατάξεις, διότι τὰ κρινόμενα παρὰ τῆς Κυβερνήσεως ἄκυρα ἢ ἀντισυνταγματικὰ δύνανται νὰ μὴ ἐκτελῶνται παρὰ τῶν κ. κ. Ὑπουργῶν, χωρὶς νὰ περιμένουν καμμίαν ἐπιτροπὴν καὶ κανένα ἄλλον νόμον.

Ὅσον ἀφορᾷ τὰς τροποποιήσεις τῶν Ν. Δ. νομίζει ὅτι δι' αὐτὰς πρέπει μετὰ τὰς ὑποδείξεις τῆς ἐπιτροπῆς νὰ ζητῆται ἡ γνώμη τῆς Βουλῆς. Τελευτῶν παρακαλεῖ νὰ υἱοθετηθῇ πρῶτον ὁ ἀνωτέρω τρόπος διευθετήσεως τῆς περὶ ἧς πρόκειται ἀνωμάλου νομοθεσίας καὶ ἀφ' ἑτέρου νὰ γίνῃ δεκτὴ ἡ πρότασίς του, περὶ παύσεως τῆς ἰσχύος τοὐλάχιστον τῶν μέτρων αὐτῶν, μέχρις ὅτου ἀποφασίσῃ περὶ τῆς καταργήσεως αὐτῶν ἢ μὴ ἡ Βουλή.

Ὁ κ. **Κ. Ἀγγελόπουλος** (Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης) παρατηρεῖ ὅτι τὸ συζητούμενον ψήφισμα εἶνε σοδαρώτατον, λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν ὅτι ἔχει καὶ συντακτικὸν χαρακτῆρα καὶ ὅταν παύσῃ ἡ συντακτικὴ μορφὴ τῆς Βουλῆς δὲν θὰ δύναται νὰ τροποποιοῦνται διὰ νόμου. Ἀναλύων τὸ ψήφισμα ἐρωτᾷ ποία θὰ εἶνε ἡ τύχη του ἐν περιπτώσει ἀπομακρύνσεως τῆς Οἰκουμενικῆς Κυβερνήσεως.

Ὁ κ. **Π. Τσαλδάρης** (Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν.) Θὰ ἀτονήσῃ ὁλόκληρον. Αἱ πράξεις ἀφ' ἑτέρου θὰ μένουν ἐν ἰσχύϊ ὑπὸ αἴρεσιν.

Κ. Ἀγγελόπουλος. Τότε πρέπει νὰ διαγραφῇ ἡ φράσις «ἐφ' ὅσον παραμένει εἰς τὴν ἀρχὴν ἡ παροῦσα Οἰκουμενικὴ Κυβέρνησις».

Πολλοὶ βουλευταί. Ὄχι ὄχι.

Ὁ κ. **Κ. Ἀγγελόπουλος** ἐξακολουθῶν ἐπιφέρει παρατηρήσεις καὶ ἐπὶ τῆς § 3 καὶ προτείνει προσθήκην ἐξασφαλίζουσαν τὰ διατάγματα καὶ τὰς πράξεις, αἵτινες ἐξεδόθησαν ἐπὶ τῇ βάσει προγενεστέρων νόμων καὶ Νομοθετικῶν Διαταγμάτων.

Ὁ κ. **Γ. Καφαντάρης** (Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν) Τὰ ἐκδοθέντα ἄνευ συμπράξεως τῆς Κοινοβουλευτικῆς Ἐπιτροπῆς καταργοῦνται αὐτοδικαίως.

Ὁ κ. **Ι. Παπαϊωάννου** ζητεῖ ἑρμηνείαν τῆς § 4 τοῦ ψηφίσματος.

Ὁ κ. **Γ. Καφαντάρης** ἀπαντᾷ ὅτι οὐδέποτε θὰ εἶναι δεσμευμένη ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία νὰ ἐπιληφθῇ τῆς ρυθμίσεως οἱασδήποτε τοιαύτης σχέσεως.

Ὁ κ. **Ἐμμ. Χατζιδάκης** λέγει ὅτι καὶ ἡ γ' συνέλευσις καὶ ἡ νομολογία τοῦ Ἀρείου ἐκήρυξαν ἐγκύρους τὰς πράξεις τῆς ἀνωμάλου περιόδου. Ἡ σημερινὴ Κυβέρνησις ἔφερε πρὸς συζήτησιν τὸ ὑπὸ κρίσιν ψήφισμα ὀρθῶς, διότι ἦτο ἀδύνατον νὰ ἀπασχοληθῇ μὲ τὸν ὄγκον τῆς ἐργασίας αὐτῆς ἡ Βουλή. Ἀλλὰ φρονεῖ ὅτι ἐκ τῆς ἀριθμοδιότητος τῆς Ἐπιτροπῆς πρέπει νὰ ἀφαιρεθῇ ἡ κρίσις περὶ τῶν συμβάσεων, διότι δὲν εἶναι ὀρθὸν νὰ ἀφεθῇ ἡ κρίσις σωρηδὸν συμβάσεων, ὡς ἡ τοῦ Κυρκίνη, εἰς μίαν ὀλιγομελῆ Ἐπιτροπήν.

Ὁ κ. **Σ. Στάης** παρατηρεῖ ὅτι ὅπως εἶναι τὸ ψήφισμα τὰ πάντα εἶναι ἐκποτεθειμένα εἰς τὴν κρίσιν τῆς Κυβερνήσεως.

Γ. Καφαντάρης ἡ τροποποίησις ἢ ἐπικύρωσις θὰ γίνεται τῇ συμπράξει τῆς Κοινοβουλευτικῆς Ἐπιτροπῆς.

Ὁ κ. **Ἐμ. Χατζιδάκης** συνεχίζων εὑρίσκει ὅτι πάντως ἐπὶ τοιούτων ζητημάτων ἡ ὁριστικὴ γνώμη πρέπει νὰ ἀφεθῇ εἰς τὴν Βουλήν, ὡς ἐπίσης καὶ αἱ πράξεις δι' ὧν ἀπονέμοντα συντάξεις εἰς διάφορα πρόσωπα πρέπει νὰ ἔλθουν εἰς τὴν Βουλὴν καὶ ἀναφέρει διαφόρους τοιαύτας χαριστικὰς πράξεις. Καταλήγων ζητεῖ ὅπως ἐξαιρεθοῦν τοῦ ψηφίσματος αἱ συμβάσεις καὶ αἱ πράξεις χαριστικῶν συντάξεων.

Ὁ κ. **Θ. Χαβίνης** λέγει ὅτι ἐφ' ὅσον δίδομεν τὸ δικαίωμα εἰς τὴν Κυβέρνησιν νὰ καταργῇ τόσα πράγματα, διατὶ νὰ μὴ ἔχῃ τὴν ἁρμοδιότητα νὰ ἐπέμβῃ καὶ εἰς τὰ Ν. Δ. τὰ ἐκδοθέντα μετὰ πρότασιν τῆς 30μελοῦς ἐπὶ τοῦ Συν)τος Ἐπιτροπῆς, ὡς τὰ περὶ ἐκλογικοῦ νόμου κλπ.

Ὁ κ. **Ν. Μπακόπουλες** δίδει ἐξηγήσεις ὅτι διὰ τὸν ἐκλογικὸν νόμον ὑπῆρχε ἰδιαιτέρα, ἰδιαζούσης φύσεως, ἐξουσιοδότησις.

Ὁ κ. **Θ. Χαβίνης** συνεχίζων λέγει ὅτι ἡ τριακονταμελὴς ἐπιτροπὴ προέβη καὶ εἰς τροποποιήσεις Διοικητικῶν περιφερειῶν καὶ δὲν ὁλέπει τὸν λόγον δι' ὃν νὰ μὴ ἔχῃ τὸ δικαίωμα ἡ Κυβέρνησις νὰ τροποποιῇ ἢ καταργῇ τοιαῦτα Ν.Δ. ὑποδάλλων δὲ σχετικὴν ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου τροπολογίαν παρακαλεῖ ὑπὲρ τῆς ἀποδοχῆς της.

Ὁ κ. **Γ. Καφαντάρης** (Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν) λέγει ὅτι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ θιχθῇ ὁ ἐκλογικὸς νόμος, διαρκούσης τῆς Οἰκουμενικῆς Κυβερνήσεως, διότι, ὡς γνωστόν, ἐπ' αὐτοῦ διίστανται αἱ γνῶμαι τῶν διαφόρων κομμάτων, ἔχει δὲ ἀποφασισθῇ νὰ μὴ γίνῃ συζήτησις ἐπὶ τῶν ζητημάτων ἐφ' ὧν διιστάμεθα. Εἴτε λοιπὸν τεθῇ ἡ διάταξις αὕτη εἴτε δὲν τεθῇ, δὲν πρόκειται νὰ γίνῃ οὐδεμία τροποποίησις τοῦ ἐκλογικοῦ νόμου καὶ τῶν συναφῶν πρὸς αὐτὸν διατάξεων.

Ὁ κ. **Π. Τσαλδάρης** (Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν) λέγει ὅτι πρὸ τῆς Οἰκουμεν. Κυβερνήσεως ἐξεδόθη σωρεία διαταγμάτων, κατὰ τὰς τελευταίας δὲ ἡμέρας τῆς προκατόχου Κυβερνήσεως ἐγένετο νομοθετικὸν διάταγμα κωδικοποιοῦν ὅλα τὰ διατάγματα, τὰ σχετικὰ περὶ δήμων καὶ κοινοτήτων. Καὶ τὸ διάταγμα αὐτὸ ὑπάγεται εἰς τὰς διατάξεις τοῦ παρόντος σχεδίου ψηφίσματος, ἄλλως τε πρόκειται περὶ τροποποιήσεων, αἵτινες διευκολύνουσι τοὺς δήμους καὶ τὰς κοινότητας εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν κοινωφελῶν αὐτῶν σκοπῶν.

Ὁ κ. **Θ. Χαβίνης** συνεχίζων λέγει ὅτι πρέπει νὰ δοθῇ τὸ δικαίωμα εἰς τὴν Οἰκουμενικὴν Κυβέρνησιν ἵνα ἐξετάσῃ τὰς τροποποιήσεις, αἵτινες ἔγιναν ὑπὸ τῆς τριακονταμελοῦς ἐπιτροπῆς τῆς τετάρτης Συνελεύσεως, καὶ ἥτις ἀπετελεῖτο ἀπὸ ἓν μόνον κόμμα τῆς Συνελεύσεως ἐκείνης. Ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τῶν συμβάσεων λέγει ὅτι ὑπάρχουσι μερικαὶ ἐξωφρενικώτεραι τῆς Πάουερ, ὡς εἶνε ἡ σύμβασις τῶν ὅπλων, ἃς καὶ ἀναλύει τὰς διατάξεις, καὶ ἡ σύμβασις αὕτη, λέγει, εἶνε δυνατὸν νὰ παραμείνῃ ἰσχυρά, ἂν τὸ ζήτημα ἀφεθῇ εἰς τὴν Κυβέρνησιν καὶ πιεσθῇ αὕτη, ὡς συνέδη διὰ τὴν Πάουερ.

Ὁ κ. **Ι. Μεταξᾶς** (Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας) λέγει ὅτι καὶ ἡ σύμβασις αὕτη θὰ περάσῃ ἀπὸ τὴν κοινοβουλευτικὴν ἐπιτροπήν.

Ὁ κ. **Ι. Ράλλης** παρακαλεῖ νὰ γίνῃ ἡ ἑξῆς ἑρμηνεία: Ἐὰν εἰς ἣν περίπτωσιν ἡ κοινοβουλευτικὴ ἐπιτροπὴ προτείνῃ τὴν κύρωσιν μιᾶς συμβάσεως, ἡ Κυβέρνησις εἶναι ὑποχρεωμένη νὰ κυρώσῃ αὐτήν;

Ὁ κ. **Γ. Καφαντάρης** (Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν) ἀπαντᾷ ὅτι ἐὰν τυχὸν ἡ κοινοβουλευτικὴ ἐπιτροπὴ προτείνῃ τὴν κύρωσιν μιᾶς συμβάσεως καὶ διαφωνήσῃ ἡ Κυβέρνησις, τότε τὸ ζήτημα παραπέμπεται εἰς τὴν Βουλήν.

Ὁ κ. **Ι. Ράλλης** ἐρωτᾷ τί σημαίνει ἡ φράσις «κατὰ παράβασιν τῶν προϋφισταμένων νόμων ἢ διαταγμάτων».

Ὁ κ. **Ι. Μεταξᾶς** λέγει ὅτι, προϋπῆρχον νόμοι καὶ διατάγματα, ὅσαι δὲ συμβάσεις ἐγένοντο καθ' ὑπέρβασιν αὐτῶν περιλαμβάνονται καὶ αὐταὶ εἰς τὸ ψήφισμα.

Ὁ κ. **Π. Τσιτσεκλῆς** λέγει ὅτι πάσας τὰς πράξεις τοῦ Παγκάλου θεωρεῖ ἀκύρους. Ἀλλ' ἐκ τῶν πράξεων αὐτῶν ἐδημιουργήθησαν καὶ τινες καταστάσεις, τὰς ὁποίας δὲν δυνάμεθα νὰ παρίδωμεν. Καλῶς πράττει ἡ Κυβέρνησις εἰσάγουσα τὸ παρὸν ψήφισμα, ἀλλὰ νομίζει ὅτι τοῦτο δὲν ἐκπληροῖ πάσας τὰς ἀπαιτήσεις. Φρονεῖ ὅτι ἡ τεθεμένη προθεσμία τοῦ ἔτους εἶνε πολὺ μακρὰ καὶ ὅτι πρέπει αὕτη νὰ περιορισθῇ.

Ὁ κ. **Γ. Καφαντάρης** λέγει ὅτι ἡ προθεσμία τοῦ ἔτους δὲν ἐμποδίζει τὴν ταχυτέραν περαίωσιν τοῦ ἔργου.

Ὁ κ. **Π. Τσιτσεκλῆς**, ἐπίσης θεωρεῖ ἐπικίνδυνον τὴν φράσιν, «ἐφόσον παραμένει εἰς τὴν ἀρχὴν ἡ παροῦσα Οἰκουμενικὴ Κυβέρνησις», διότι εἶναι δυνατὸν νὰ πέσῃ ἡ παροῦσα Κυβέρνησις. Ὡς πρὸς τὴν φράσιν «συντακτικαὶ ἀποφάσεις» παρατηρεῖ ὅτι πρέπει νὰ προστεθῇ «πλὴν τῶν ὑπὸ τῆς παρούσης Βουλῆς ἐπικυρωθεισῶν».

Ὁ κ. **Γ. Καφαντάρης** λέγει ὅτι τοῦτο περιττεύει ἀρκεῖ ἡ γινομένη ἤδη δήλωσις, διότι αἱ ἀποφάσεις αὗται ἔχουν ὑπὲρ αὐτῶν τὸ κῦρος τῆς Βουλῆς.

Ὁ κ. **Π. Τσιτσεκλῆς** συνεχίζων λέγει ὅτι ἡ διατύπωσις τοῦ ψηφίσματος εἰς τὰς λεπτομερείας χωλαίνει· πρέπει νὰ τεθῇ μία ἀρχή. Τί φρονεῖ ἡ Κυβέρνησις, εἶναι ἔγκυροι αἱ πράξεις τοῦ Δικτάτορος; Νομίζει ὅτι ὡς βάσις πρέπει νὰ τεθῇ τὸ ἄκυρον τῶν πράξεων τούτων, νὰ κρατήσῃ δὲ δι' ἑκάστην ἡ Κυβέρνησις καὶ ἡ Βουλὴ τὸ δικαίωμα τῆς κυρώσεως.

Ὁ κ. **Χ. Ἀλαμανῆς** παρατηρεῖ ὅτι ἡ βάσις τοῦ ψηφίσματος εἶναι ἀντίθετος.

Ὁ κ. **Γ. Καφαντάρης** λέγει ὅτι κατὰ τεκμήριον ἡ Κυβέρνησις θεωρεῖ πάντα τὰ νομοθετήματα τῆς δικτατορικῆς περιόδου ὡς ἔγκυρα, διαρκούσης τῆς διὰ τοῦ ψηφίσματος τεθεμένης περιόδου. Δὲν δύνανται νὰ ἀναστατωθῇ ὅλη ἡ κρατοῦσα ἤδη κατάστασις.

Ὁ κ. **Π. Τσαλδάρης** λέγει ὅτι ἡ Κυβέρνησις δὲν ζητεῖ παρὰ νὰ ὑποκατασταθῇ εἴτε μόνη, εἴτε μετά τινος ἐπιτροπῆς εἰς τὰ δικαιώματα τῆς Βουλῆς.

Ὁ κ. **Π. Τσιτσεκλῆς** λέγει ὅτι βεβαίως δὲν δύνανται νὰ ἀνατραπῇ ἡ δημιουργηθεῖσα κατάστασις, ἡ συζήτησις γίνεται ἵνα ἐξευρεθῇ ὁ καλύτερος τρόπος κατ' ἐμέ, λέγει, πᾶσαι αὗται αἱ πράξεις εἶναι ἄκυροι.

Ὁ κ. **Β. Ἀλεξᾶτος** παρατηρεῖ ὅτι δὲν δύνανται νὰ κρατήσῃ τοιαύτη ἀρχή, διότι ἔχομεν δεδικασμένον.

Ὁ κ. **Π. Τσιτσεκλῆς** ὡς πρὸς τὴν φράσιν «κατόπιν συμφώνου γνωμοδοτήσεως τῶν ἁρμοδίων κλπ.» παρατηρεῖ ὅτι αὕτη εἶνε ἀσαφής, ἐρωτᾷ ποῦ ἀνάγεται αὕτη· μόνον εἰς τὴν τροποποίησιν ἢ καὶ εἰς τὴν κύρωσιν.

Ὁ κ. **Ι. Μεταξᾶς** (Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας) λέγει ὅτι ἀνάγεται καὶ εἰς τὴν κύρωσιν.

Ὁ κ. **Π. Τσιτσεκλῆς** λέγει ὅτι πρέπει τοῦτο νὰ καθορισθῇ σαφέστερον συνεχίζων λέγει ὅτι πρέπει νὰ ληφθῇ πρόνοια καὶ διὰ τὰ Ν. Διατάγματα ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὁποίων ἐξεδόθησαν ἤδη ἀποφάσεις τῶν Δικαστηρίων καὶ προτείνει ἐν τέλει τροπολογίαν ὅπως «αἱ πάσης φύσεως συμβάσεις τῆς διατατορικῆς περιόδου εἰσαχθῶσιν εἰς τὴν Βουλὴν πρὸς κύρωσιν ἐντὸς τριῶν μηνῶν κατόπιν γνωμοδοτήσεως τῶν κοινοβουλευτικῶν ἐπιτροπῶν». Ἐπίσης νομίζει ὅτι τὸ ψήφισμα θὰ ἔπρεπε νὰ παραπεμφθῇ εἰς μίαν ἐπιτροπήν, ἥτις νὰ ὑποχρεωθῇ νὰ τὸ ἐπεξεργασθῇ ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν καὶ νὰ ὑποβάλῃ εἰς τὴν Βουλὴν τὸ πόρισμά της.

Ὁ κ. **Ν. Καμπάνης** λέγει ὅτι θεωρητικῶς ὅλα τὰ τῆς Ἐπαναστατικῆς περιόδου μέτρα εἶνε ἄκυρα, ἀλλὰ ὑπάρχουν καὶ πραγματικαὶ καταστάσεις, τὰς ὁποίας δὲν εἰμποροῦμεν νὰ παρίδωμεν. Φρονεῖ ὅτι πρέπει νὰ διασαφισθῇ τὸ ζήτημα τῶν μερικῶν τροποποιήσεων καὶ διὰ τοῦτο τὸ ζήτημα τῆς συνολικῆς καταργήσεως πρέπει νὰ ἀφεθῇ εἰς τὴν Κυβέρνησιν, τὸ δὲ τῆς μερικῆς μετὰ πρότασιν τῆς ἐπιτροπῆς.

Ὁ κ. **Ι. Μεταξᾶς** (Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας) συμφωνεῖ ὅπως ἐξαλειφθῇ τὸ «ἐν ὅλῳ ἢ ἐν μέρει».

Ὁ κ. **Α. Κόρακας** νομίζει ὅτι σκόπιμον εἶνε νὰ τεθῇ ὅτι ἡ κατάργησις ἢ ἀκύρωσις συντελεῖται καὶ μετὰ πρότασιν τῆς ἁρμοδίας Κοινοβουλευτικῆς Ἐπιτροπῆς.

Ι. Μεταξᾶς (Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας) Ἐὰν δὲν προτείνει τὴν ἀκύρωσιν θὰ ἰσχύει μόνον ἐπὶ ἓν ἔτος.

Ὁ κ. **Π. Τσαλδάρης** (Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν) παρατηρεῖ ὅτι ἐὰν δὲν εἰσαχθοῦν εἰς τὰς Ἐπιτροπὰς ἢ δὲν ἀκυρωθοῦν παρὰ τῆς Κυβερνήσεως θὰ μείνουν ἐπί τι διάστημα ἐν ἰσχύϊ.

Ὁ κ. **Α. Κόρακας** δηλοῖ ὅτι τότε πρέπει νὰ ἀναλάβῃ ὑποχρεωτικῶς ἡ Κυβέρνησις νὰ ἐκτελέσῃ ἕνα ἐκ τῶν δύο ἀνωτέρω τρόπων.

Ὁ κ. **Π. Τσαλδάρης** (Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν) ἀναλύει τὸν βασικὸν κανόνα, ὃν θέτει τὸ ψήφισμα καὶ λέγει ὅτι πᾶσα τυχὸν ἐπιδλαβὴς ἐκκρεμότης δύναται νὰ ἔρχεται εἰς τὴν Βουλήν.

Ἐπὶ ἐρωτήσει τοῦ κ. **Σ. Κρεμεζῆ** ἐπὶ τῆς παραγράφου τοῦ σχεδ. ψηφίσματος ὅτι μετὰ πάροδον ἔτους αὐτοδικαίως καταργοῦνται τὰ διατάγματα, τὰ ὁποῖα δὲν θὰ ἐπικυρωθοῦν ὁ κ. **Π. Τσαλδάρης** (Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν) ἀπαντᾷ ὅτι μετὰ τὴν πάροδον τοῦ ἔτους καταργοῦνται καὶ δὲν δύνανται πλέον νὰ λειτουργήσουν τὰ διατάγματα αὐτά, ἀλλ' αἱ συνέπειαι αὐτῶν, αἱ δημιουργούμεναι μέχρι τότε ὑποχρεώσεις, μέχρι τῆς καταργήσεως δηλ. τῆς πάροδου

τοῦ ἔτους εἶναι νόμιμοι καὶ καλῶς ἔχουσιν, δὲν συγκαταργοῦνται καὶ αὐταί.

Ὁ κ. **Μεταξᾶς**. (Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας) ἀναγινώσκει τροπολογίαν του καθ' ἣν ἐν περιπτώσει καταργήσεως δὲν ὑφίσταται δικαίωμα ἀποζημιώσεως, διὰ δὲ τὰς λοιπὰς περιπτώσεις ἡ ἀποζημίωσις περιορίζεται μόνον εἰς τὰς θετικὰς ζημίας.

Ὁ κ. **Γ. Πεσματζόγλου** ἐρωτᾷ, ἐν περιπτώσει διαφωνίας Ἐπιτροπῆς καὶ Κυβερνήσεως τί θὰ γίνῃ;

Ὁ κ. **Ι. Μεταξᾶς** (Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας) ἐκαμάμεν σχετικὴν δήλωσιν.

Ὁ κ. **Π. Τσαλδάρης** (Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν) εἰς ἄλλην ἐρώτησιν τοῦ κ. **Πεσματζόγλου** λέγει ὅτι αἱ Ἐπιτροπαὶ θὰ καταρτισθοῦν κατὰ τὸν κανονισμόν.

Ὁ κ. **Γ. Μπούσιος** ὁμιλῶν ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ παρόντος ψηφίσματος λέγει ὅτι ἀπεφάνθη ἡ Βουλὴ ὅτι, μέχρι τῆς ψηφίσεως τοῦ Συντάγματος θὰ ἐψηφίζαμεν μόνον διὰ νόμων καὶ ὄχι μὲ τὴν μέθοδον τῶν ψηφισμάτων. Ἐκτὸς τούτου διὰ τῆς διδομένης ἐξουσιοδοτήσεως καταργοῦμεν τὴν νομοθετικήν μας ἐξουσίαν καὶ συνεπῶς καὶ ἡ παροῦσα Κυβέρνησις θὰ ἐξακολουθήσῃ νὰ ἐργάζεται ἀνωμάλως. Ὅλαι λέγει αἱ ἄνομοι πράξεις τῆς δικτατορίας δὲν δύνανται νὰ παρατηθοῦν πέραν τῆς ἡμέρας καθ' ἣν εἰσήλθομεν εἰς τὴν ὁμαλότητα. Καὶ θὰ ἴδωμεν τὸ θέαμα νὰ ψηφισθῇ τὸ Σύνταγμα καὶ νὰ ὑπάρχουν ἐν ἰσχύϊ καὶ αἱ πράξεις τοῦ Παγκάλου καὶ τοῦ Κονδύλη.

Π. Τσαλδάρης (Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν) Ὅταν ψηφισθῇ τὸ Σύνταγμα πᾶσα τοιαύτη πρᾶξις ἀντικειμένη εἰς αὐτὸ δὲν δύναται νὰ ἰσχύῃ, τὸ ψήφισμα ἄλλως τε δὲν μεταβάλλει τὴν κατάστασιν.

Ὁ κ. **Γ. Μπούσιος** συνεχίζων λέγει ὅτι κατ' ἀνάγκην πᾶσα ἀντίθεσις θὰ τεθῇ εἰς τὴν κρίσιν τοῦ δικαστοῦ.

Ὁ κ. **Χ. Λαδᾶς** παρατηρεῖ ὅτι μεταξὺ τοῦ ψηφισθησομένου Συντάγματος καὶ τοῦ ψηφίσματος δὲν θὰ ὑπάρχῃ ἀντίθεσις.

Ὁ κ. **Γ. Μπούσιος** ἐξακολουθῶν τονίζει ὅτι οὔτε ἡ παροῦσα οὔτε ἄλλη Κυβέρνησις ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἐκδίδῃ Ἐκτελεστικὰ Διατάγματα Νομοθετικῶν Διαταγμάτων τῆς δικτατορίας.

Ι. Μεταξᾶς (Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας). Ὅταν ἐδημιουργήθη μία κατάστασις καὶ δὲν δύναται νὰ ἀνακοπῇ ἄνευ δικαιωμάτων ἀποζημιώσεων, τότε τί θέλετε νὰ γίνῃ;

Γ. Μπούσιος. Νὰ μὴ προχωρήσῃ.

Ι. Μεταξᾶς (Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας). Δὲν θὰ ἐπεκταθῇ πάντως ἐπιδάλλεται μία ταχεῖα ἐκκαθάρισις καὶ διὰ τοῦτο ἀσχέτως πρὸς τὴν προθεσμίαν τοῦ ἔτους θὰ προσπαθήσωμεν ἐντὸς 2-3 μηνῶν νὰ ἐκκαθαρίσωμεν τὰς ἀνωμαλίας ταύτας.

Ὁ κ. **Π. Τσαλδάρης**; (Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν) δίδει ἐξηγήσεις περὶ τοῦ ἀδυνάτου τῆς παύσεως τῆς ἰσχύος τῶν μέτρων αὐτῶν, ἐκτὸς ἂν καταργηθοῦν εἴτε μὲ τὴν ἐξουσιοδότησιν τοῦ ψηφίσματος εἴτε μὲ εἰδικὸν νόμον. Ἄλλος τρόπος δὲν ὑπάρχει.

Ὁ κ. **Γ. Μπούσιος** ἀπαντᾷ ὅτι ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς εἰσόδου τοῦ τόπου εἰς τὴν ὁμαλότητα ὅλα αὐτὰ τὰ μέτρα ὤφειλον αὐτοδικαίως νὰ παύσουν νὰ πράγουν συνεπείας καὶ ἀποτελέσματα. Ἀντιθέτως σεβόμενοι ταῦτα δὲν κάμνομεν τίποτε ἄλλο παρὰ νὰ εὑρισκώμεθα καὶ πάλιν ἐν ἀνωμάλῳ καταστάσει μὲ προσωπικὰς μόνον μεταβολάς. Συνεχίζων εὑρίσκει ἄτοπον τὴν διάταξιν τοῦ ψηφίσματος, περὶ χορηγήσεως τῶν δικαιωμάτων αὐτῶν μόνον εἰς τὴν Οἰκουμενικὴν Κυβέρνησιν. Ἐπίσης φρονεῖ ὅτι πρέπει εἰς τὰς Ἐπιτροπὰς νὰ στέλλωνται καὶ τὰ ἀκυρωθησόμενα καὶ τὰ καταργηθησόμενα μέτρα, ἐν ἀνάγκῃ δὲ νὰ αὐξηθῇ ἡ Ἐπιτροπὴ εἰς 50μελῆ καὶ νὰ διαιρεθῇ εἰς τμήματα. Ὀφείλομεν λέγει νὰ μὴ παρίδωμεν ὅτι θὰ δημιουργηθοῦν διὰ τῆς ἀκυρώσεως ζητήματα ἀποζημιώσεων καὶ καταλήγων παρακαλεῖ ὅπως λάβῃ ὑπ' ὄψιν ἡ Κυβέρνησις τὰς παρατηρήσεις του, ἔχουσα ὑπ' ὄψιν ὅτι δι' αὐτοῦ προεξοφλεῖται, ὡς μὴ ὤφειλε, κατάστασις' τῆς ὁποίας τὰ ἀποτελέσματα δὲν δυνάμεθα νὰ προδλέψωμεν.

Ὁ κ. **Κ. Καλκάνης** λέγει ὅτι ὡς εἶναι διατυπωμένον τὸ σχέδιον ψηφίσματος καὶ ὡς ἐτροποποιήθη δὲν ἐμφανίζει ἀτελείας, ἀλλὰ παρατηρεῖ δύο σημεῖα τοῦ ψηφίσματος ἅτινα χρήζουν καλυτέρας διατυπώσεως. Ἐν τῇ φρασεολογίᾳ ἀναγράφεται «Συντακτικαὶ ἀποφάσεις πράξεις ἢ διατάγματα κλπ.», ἤτις δὲν εἶναι ἀπαραίτητον νὰ τεθῇ διότι ὑπάρχει ἤδη ἓν Σύνταγμα, καὶ μετά τινας ἡμέρας θὰ κυρωθῇ τὸ νέον Σύνταγμα, συνεπῶς οἱαδήποτε πρᾶξις ἀντικειμένη εἰς αὐτὸ εἶνε ἀφ' ἑαυτῆς καταργημένη, προτείνει δὲ τὴν διαγραφὴν τῆς φράσεως ταύτης. Παρατηρεῖ προσέτι ὅτι πρέπει νὰ δηλωθῇ ὅτι ἐκ τῆς φρασεολογίας δὲν ἀποκλείεται τὸ δικαίωμα τῆς Βουλῆς νὰ εἰσηγηθῇ αὐτὴ τὴν κατάργησιν ἑνὸς Νομοθετικοῦ διατάγματος καὶ τοῦτο διότι ἴσως ἡ Κυβέρνησις ἀσχολουμένη περὶ πολλὰ πράγματα βραδύνῃ τὴν εἰσαγωγὴν ἑνὸς τοιούτου μέτρου.

Ὁ κ. **Π. Τσαλδάρης** λέγει ὅτι τὸ τοιοῦτον προκύπτει μόνον του.

Ὁ κ. **Κ. Καλκάνης** συνεχίζων λέγει ὅτι πρέπει νὰ γίνῃ δήλωσις καθ' ἣν ἡ Βουλὴ καὶ ὅταν μεταβληθῇ εἰς ἁπλοῦν νομοθετικὸν σῶμα, περατώνουσα τὸ συντακτικὸν αὐτῆς ἔργον, δύναται νὰ μεταρρυθμίσῃ διατάγματα συντακτικοῦ περιεχομένου.

Ἐκτὸς ὅμως, λέγει, τῶν ἀναγραφομένων ἐν τῷ ψηφίσματι Ν. Δ. ὑπάρχει καὶ σωρεία ἄλλων διαταγμάτων προσωπικῶν, δι' ὧν εἰσῆλθον εἰς τὰς δημοσίας ὑπηρεσίας θεράποντες τοῦ Παγκάλου, πρόσωπα κατὰ τὸ πλεῖστον ἀνίκανα.

Ὁ κ. **Γ. Καφαντάρης** λέγει ὅτι ὅλα τὰ Ν. Δ. περιλαμβάνονται εἰς τὸ ψήφισμα.

Ὁ κ. **Κ. Καλκάνης** λέγει ὅτι ὁμιλεῖ περὶ τῶν προσωπικῶν διαταγμάτων ὡς εἶνε τὰ διατάγματα ἀναριθμήτων διορισμῶν εἰς ὅλους τοὺς κλάδους τῆς διοικήσεως καὶ εἰς τὴν δικαιοσύνην, εἰς ἣν διὰ τῆς ἀναστολῆς τῆς ἰσοβιότητος εἰσῆλθον εἰς τὸ δικαστικὸν σῶμα ἀνίκανοι θεράποντες. Καταλήγων προτείνει ὅπως τροποποιηθῇ καταλλήλως τὸ σημεῖον τοῦτο τοῦ ψηφίσματος.

Ὁ κ. **Ε. Σταυρίδης** λέγει ὅτι τὸ ὑπὸ συζήτησιν θέμα εἶναι σοβαρώτατον, πρόκειται περὶ τῶν νομοθετημάτων ἐφ' ὧν ἐβάσισε τὴν πολιτείαν του ὁ δικτάτωρ καὶ συνεπῶς δὲν δύναται νὰ ψηφισθῇ τὸ ψήφισμα, διότι πρέπει νὰ περάσουν ἀπὸ τὴν Βουλὴν ὅλα τὰ αἴσχη τοῦ δικτάτορος. Εἰς τὸ ψήφισμα αὐτὸ ἴσως νὰ ὁρμᾶται ἡ Κυβέρνησις ἐκ τῆς σκέψεως νὰ συγκαλύψῃ μέρος ἐκ τῶν πράξεων τοῦ Παγκάλου. Ἐπειδὴ δὲ ἡμεῖς οὐδεμίαν ἔχομεν ἐμπιστοσύνην εἰς τὴν Κυβέρνησιν, μετὰ τὴν στάσιν μάλιστα αὐτῆς ἐπὶ τῆς συμβάσεως Πάουερ, οὔτε εἰς τὴν κοινοβουλευτικὴν ἐπιτροπὴν, δὲν θὰ ψηφίσωμεν τὸ ψήφισμα.

Ὁ κ. **Α. Μάρκου** λέγει ὅτι ἀπεσαφηνίσθησαν πολλαὶ διατάξεις τοῦ ψηφίσματος, ἀλλὰ ἀπομένει μία διάταξις δημιουργοῦσα μίαν τάξιν προνομιούχων διαταγμάτων καὶ ἡ διάταξις αὕτη εἶναι ἡ προτελευταία, ἤτις ἀναφέρεται εἰς τὰ Ν. Δ. ἅτινα ἐξεδόθησαν ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς τῆς Δ' Συνελεύσεως ὄχι τῆς 30μελοῦς, ἀλλὰ τῆς ἐπὶ τῇ βάσει τῆς 1ης παραγράφου τοῦ ψηφίσματος τῆς Δ' Συνελεύσεως. Καὶ τὰ διατάγματα λέγει ταῦτα συμφώνως μὲ τὸ ψήφισμα θὰ εἶναι ἔγκυρα χωρὶς προηγουμένως νὰ κυρωθοῦν.

Ὁ κ. **Ι. Μεταξᾶς** (Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας) λέγει ὅτι καὶ αὐτὰ θὰ περάσουν ἀπὸ Κοινοβουλευτικὴν Ἐπιτροπήν.

Ὁ κ. **Γ. Καφαντάρης** (Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν) λέγει ὅτι οὔτε αὐτὰ δὲν ἐξαιροῦνται τῆς προνοίας νὰ ὑπαχθοῦν εἰς τὴν Κοινοβουλευτικὴν Ἐπιτροπήν.

Ὁ κ. **Α. Μάρκου** συνεχίζων λέγει ὅτι θεωρεῖ ἀπαραίτητον ὅπως τὰ νομοθετικὰ αὐτὰ διατάγματα ὑπαχθοῦν ὑπὸ τὸν ἔλεγχον τῆς Κοινοβουλευτικῆς Ἐπιτροπῆς.

Ὁ κ. **Γ. Μπούσιος** λέγει ὅτι ἐφ' ὅσον ἡ Κυβέρνησις δέ-

χεται τροπολογίας ὀφείλει νὰ ἀναβάλῃ τὴν ἐπιψήφισιν τοῦ ψηφίσματος.

Ὁ κ. **Ι. Ράλλης** λέγει ὅτι δὲν δύναται ἡ Κυβέρνησις νὰ ἐπιμείνῃ εἰς τὴν ἐπιψήφισιν τοῦ ψηφίσματος, ἐφόσον δέχεται τροπολογίας, διότι ἢ αἱ τροπολογίαι εἶνε σοβαραὶ καὶ τότε πρέπει νὰ ἀναβληθῇ ἡ συζήτησις ἢ αἱ τροπολογίαι δὲν εἶνε σοβαραὶ καὶ τότε δὲν πρέπει νὰ γίνουν.

Ὁ κ. **Γ. Μόδης** παρατηρεῖ ὅτι ἡ ταχθεῖσα προθεσμία τοῦ ἔτους εἶνε μακρά. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ λέγει τοῦ ψηφίσματος ὑποβάλλει τροπολογίαν περὶ συστάσεως 10μελοῦς ἐπιτροπῆς πρὸς ἔρευναν καὶ ἐξονύχισιν ὅλων τῶν ἐπὶ Παγκάλου συμβάσεων.

Ὁ κ. **Σ. Οἰκονομίδης** λέγει ὅτι κατ' ἀρχὴν εἶνε ἀντίθετος πρὸς τὸ ψήφισμα φρονεῖ ὅμως ὅτι ὁ ἀσφαλέστερος τρόπος διὰ νὰ φθάσῃ ἡ Κυβέρνησις εἰς ἓν ἀποτέλεσμα εἶνε νὰ παραπεμφθοῦν ὅλαι αὐταὶ αἱ πράξεις εἰς ἐπιτροπήν, ἤτις νὰ τὰς ἐπεξεργασθῇ.

Ὁ κ. **Π. Μπούμπουλης** ὑποστηρίζει τροπολογίαν του ὅπως οὔτε ἀκύρωσις, οὔτε κύρωσις, οὔτε τροπολογία συμβάσεως δύνανται νὰ γίνῃ ἄνευ συμφώνου γνώμης τῆς κοινοβουλευτικῆς ἐπιτροπῆς.

Ὁ κ. **Ι. Μεταξᾶς** (Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας) λέγει ὅτι δέχεται ὅπως αἱ συμβάσεις διὰ τὰς τροποποιήσεις, καταργήσεις καὶ ἀκυρώσεις δικαιδικασθοῦν εἰς τὴν κοινοβουλευτικὴν ἐπιτροπήν.

Ὁ κ. **Α. Χριστόπουλος** παρατηρεῖ ὅτι δὲν δύναται νὰ μὴ ἀναγνωρισθῇ δικαίωμα ἀποζημιώσεως, ὡς ἀναγράφεται ἐν τῇ γενομένῃ τροπολογίᾳ, δια τὰς σχέσεις τὰς ὁποίας ἡμεῖς οἱ ἴδιοι κυροῦμεν, ἐφόσον δὲν ἀναγνωρίζομεν τὴν ἀρχὴν ὅτι πᾶσαι αἱ συμβάσεις εἶνε ἄκυροι, συμφώνως πρὸς τὰ ὑπὸ τοῦ κ. Τσιτσεκλῆ λεχθέντα.

Κηρύσσεται εἶτα ἡ συζήτησις περαιωμένη, ἀναβάλλεται δὲ ἡ ἐπιψήφισις τοῦ ψηφίσματος μέχρις ἐκτυπώσεώς του μετὰ τῶν γενομένων τροπολογιῶν.

Συναινέσει τῆς Βουλῆς λύεται εἶτα ἡ συνεδρίασις, ὥρᾳ 10 μ.μ. διὰ τὴν 4 1)2 μ. μ. τῆς αὔριον.

Ὁ Πρόεδρος
Θ. ΣΟΦΟΥΛΗΣ

Οἱ Γραμματεῖς
Μ. Λαΐλιος
Θ. Τσιριμῶκος

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΛΓ'

Τῆς 15 Φεβρουαρίου 1927

Ὥρᾳ 6. 10' μ. μ. ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς ἕδρας κηρύσσει τὴν ἔναρξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει ν' ἀνοιχθῶσι τὰ θεωρεῖα.

Ἀναγινώσκονται τὰ πρακτικὰ τῆς χθεσινῆς συνεδριάσεως.

Α. Κόρακας. Ἐπὶ τῶν πρακτικῶν, κ. Πρόεδρε. Ἐλέχθη εἰς τὴν χθεσινὴν συνεδρίασιν ὅτι θὰ ἔπρεπε καὶ τὰ ἀκυρωτέα ἢ καταργητέα διατάγματα νὰ παραπέμπωνται εἰς τὴν κοινοβουλευτικὴν ἐπιτροπήν, διὰ τὸν ἁπλούστατον λόγον ὅτι πιθανὸν νὰ ἐπανέρχωνται ἐν ἰσχύϊ διατάξεις προγενέστεραι ἢ διὰ τὸν λόγον ὅτι πιθανὸν αἱ ὑπηρεσίαι...

Πρόεδρος. Λείπουν οἱ ἁρμόδιοι Ὑπουργοί.

Α. Κόρακας. Καὶ ἔκαμαν δήλωσιν οἱ κ.κ. Ὑπουργοὶ τῶν Ἐσωτερικῶν καὶ Ἐξωτερικῶν ὅτι ταῦτα τὰ διατάγματα ὅσα δὲν ἀκυρωθοῦν θὰ παραπεμφθοῦν εἰς τὴν ἐπιτροπήν. Τοιαύτη δήλωσις τῶν κ.κ. Ὑπουργῶν δὲν ὑπάρχει, ὅτι δηλαδὴ τὰ μὴ ἀκυρωθησόμενα διατάγματα θὰ ὑποβληθοῦν πάντως εἰς κύρωσιν.

Πρόεδρος. Νομίζω ὅτι ἀπαραίτητος εἶναι ἡ παρουσία τοῦ κ. Ὑπουργοῦ, ἀλλὰ πάντως θὰ γίνῃ σύμφωνα μὲ τὰ ἑστενογραφημένα πρακτικὰ ἡ διόρθωσις.

Ι. Βαλαλᾶς. Πρέπει νὰ εἶναι οἱ κ. Ὑπουργοὶ ἐδῶ διὰ νὰ διορθώσουν μερικὰ πράγματα. Τὰ ἐντελῶς ὑπηρεσιακῆς φύσεως διατάγματα δὲν πρέπει ν' ἀφεθοῦν εἰς τὴν μεγάλην προθεσμίαν τοῦ ἔτους.

Πρόεδρος. Αὐτὰ δὲν ἔχουν σχέσιν μὲ τὰ πρακτικά.

Ι. Βαλαλᾶς. Ὄχι, κ. Πρόεδρε, ὑπάρχει δήλωσις τῆς Κυβερνήσεως κατὰ τὴν ὁποίαν ἐντὸς ἐλαχίστου χρονικοῦ διαστήματος θὰ διορθωθοῦν.

Πρόεδρος. Αἱ δηλώσεις αὐταὶ θὰ παραλειφθοῦν ἀπὸ τὰ ἑστενογραφημένα πρακτικά.

Τὰ πρακτικὰ ἐγκρίνονται.

Ἀνακοινοῦνται τὰ ἑξῆς.

Οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου Καστρίου καὶ Σούβλασι τῆς περιφερείας Ἠγουμενίτσης Ἠπείρου ζητοῦν τὴν ἀπαλλοτρίωσιν τοῦ Βάλτου Ραγίου.

Οἱ ἰδιοκτῆται Ἀθηνῶν, Πειραιῶς καὶ Περιχώρων ὑποβάλλουσι ψήφισμα δι' οὗ ζητοῦν ὅπως κατοχυρωθῇ Συνταγματικῶς ἡ ἰδιοκτησία καὶ ἀπορριφθῇ ἡ ἐν τῷ ἄρθρῳ 19 τοῦ Συντάγματος τροπολογία κλπ.

Οἱ κάτοικοι τῶν κοινοτήτων Εὔας, Μεσοποταμίας ζητοῦν τὴν ἐπισκευὴν τῆς ὁδοῦ πλησίον τοῦ ποταμοῦ Παμίσου.

Οἱ κάτοικοι τῆς Κοινότητος Ζακωνίων νομοῦ Αἰτωλοακαρνανίας ζητοῦν τὴν παροχὴν πιστώσεως πρὸς ἐπισκευὴν τῶν ὁδῶν των.

Οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου Καλύβια Ἀγρινίου ζητοῦν τὴν ἐπιστκευὴν τῆς δημοσίας ὁδοῦ Ἀγρινίου Ἀμφιλοχίας κτλ.

Οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου Σκουντερᾶς ζητοῦν τὴν παροχὴν πιστώσεως διὰ τὴν ἐπισκευὴν τῶν ὁδῶν των.

Ἐπιτροπὴ ἐπιδιορθωτῶν ἁμαξῶν Πατρῶν ζητεῖ τὴν Κρατικὴν ἀποζημίωσιν, λόγῳ τῆς ἐπικρατούσης ἀνεργίας, κατόπιν τῆς καταργήσεως τῶν ἁμαξῶν κλπ.

Ὁ Ἰωάννης Μαρκόπουλος δημοδιδάσκαλος ἐν Βελκαμένῃ Φλωρίνης διαμαρτύρεται διότι ἀπὸ τοῦ 1920 ἐκκρεμεῖ ἐν τῷ Ἐφετείῳ τῶν Πατρῶν ὑπόθεσις ἀφορῶσα τὴν μίσθωσιν τῆς οἰκίας του.

Ὁ Σύνδεσμος τῶν Ἀναπήρων Τραυματιῶν Ἀχαϊοήλιδος διαμαρτύρεται διὰ τὴν μελετωμένην ἐπιβολὴν ἐνοικίων εἰς τὰ περίπτερα τῶν Ἀναπήρων ὡς καὶ διὰ τὸν φόρον ἐπιτηδευματος.

Ὁ Σύνδεσμος Ἀκαδημαϊκῆς προόδου Ἀθηνῶν παρακαλεῖ τὴν Σεβαστὴν Βουλὴν νὰ προστατεύσῃ τὴν Ἐθνικὴν ἐκπαίδευσιν ἐκ τῆς μανίας τῶν παραδόξων «μεταρρυθμιστῶν καὶ γλωσσοπλαστῶν» τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης.

Ὁ σύνδεσμος τῶν σιδηροδρομικῶν Ἀττικῆς καὶ τὸ προσωπικὸν ΣΠΑΠ. διαμαρτύρεται διὰ τὴν κατακδικαστικὴν ἀπόφασιν τοῦ δικαστηρίου Λαρίσσης κατὰ τῶν σιδηροδρομικῶν.

Ὁ Φιλόπτωχος σύλλογος κυριῶν Καλαμῶν ὑποβάλλει ὑπόμνημα περὶ ταχείας ἐπιψηφίσεως νόμου, διὰ τὴν ἐπιβολὴν μικροῦ φόρου ἐν τοῖς δημοσίοις θεάμασι διὰ τοὺς πτωχοὺς τῆς πόλεως.

Οἱ δευτεροβάθμιοι διδάσκαλοι τοῦ ἐν Γιαννιτσοῖς ἡμιγυμνασίου ὑποβάλλουσιν ὑπόμνημα, δι' οὗ ζητοῦν τὴν διαθάθμισίν των.

Ἡ γενικὴ συνέλευσις καπνεργατῶν Δράμας καὶ Ξάνθης δηλοῖ ὅτι θ' ἀγωνισθῇ διὰ τὴν πλήρη ἐπιτυχίαν τῶν γνωστῶν αἰτημάτων των.

Διακόσιοι οἰκογένειαι προσφύγων τῆς κοινότητος Γαστού-

ψης ζητοῦν τὴν λῆψιν μέτρων πρὸς προστασίαν τῶν σπαρτῶν των ἐκ τῶν συνεχῶν πλημμυρῶν τοῦ ποταμοῦ Ηηνειοῦ.

Οἱ προϋπηρετήσαντες μόνιμοι ἐπιλοχίαι τῶν τεχνικῶν ὑπηρεσιῶν, ζητοῦν τὴν τροποποίησιν τοῦ 20 ἄρθρου τοῦ ἀπὸ 14 Ἰουλίου 1926 Ν. Δ. «περὶ τεχνικῶν ὑπηρεσιῶν».

Σύμπας ὁ νομοταγὴς ἐπαγγελματικὸς κόσμος Λαρίσσης, ζητεῖ τὴν ὁλοσχερῆ ἄρσιν τοῦ ἐνοικιοστασίου.

Ὁ δημαρχῶν Ρεθύμνης μετὰ τοῦ Δημ. Συμβουλίου, ζητεῖ τὴν ψήφισιν νόμου περὶ ἀπαλλαγῆς τοῦ Δήμου Ρεθύμνης τῆς πληρωμῆς χαρτοσήμου, δι' ἐκδοθέντα χρηματικὰ ἐντάλματα γενομένων δαπανῶν συντηρήσεως Δ. Νοσοκομείου Ρεθύμνης.

Ἡ Πανελλήνιος Κινηματογραφικὴ Ἕνωσις, ὑποβάλλει ὑπόμνημα «περὶ ἐλαττώσεως τοῦ φόρου τῶν Κινηματογραφικῶν ἐπιχειρήσεων».

Ἡ Χρυσοῦλα σύζυγος Ἰωάννου Γιαγιᾶ ζητεῖ τὴν παροχὴν ἀμνηστείας διὰ τὴν οἰκογένειαν τοῦ Ι. Γιαγιᾶ.

Οἱ κατασκευασταὶ ἀρδυλῶν ζητοῦν νὰ παρακληθῇ ὁ κ. Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν νὰ ἐγκρίνῃ τὴν ἐπὶ τῇ ὁρισθείσῃ κατωτέρᾳ τιμῇ παραλαβὴν τῶν ὑπὸ κρίσιν ἀρδυλῶν των.

Τὸ Ἀνώτατον Ἀνακριτικὸν Συμβούλιον ὑποβάλλει εἰς τὴν Βουλὴν διὰ τῶν ὑπ' ἀριθ. 59, 61, 65, 67, 71, 73, 74, 75, 76 καὶ 77 ἐγγράφων αὐτοῦ τὰς κάτωθι ἐκδοθείσας παρ' αὐτοῦ ἀποφάσεις ἐπὶ τῶν ὑποβληθεισῶν κατηγοριῶν κατὰ τῶν τέως Ὑπουργῶν, ὑφυπουργῶν καὶ ἄλλων προσώπων συνεργασθέντων ἐπὶ τῆς δικτατορίας Παγκάλου μετ' αὐτοῦ, διὰ νὰ ἀποφανθῇ ἡ Βουλὴ περὶ εἰσαγωγῆς ἢ μὴ εἰς δίκην.

1) Γ. Βογοπούλου, ὑφυπουργοῦ τῶν Ἐσωτερικῶν, ἐπὶ τῆς ὑπ' ἀριθ. 56145 τῆς 13 Ὀκτωβρίου 1926 ἀνακοινώσεως τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐσωτερικῶν.

2) Γ. Βογοπούλου ἐπὶ τῆς ἀπὸ 7 Ὀκτωβρίου 1926 μηνύσεως τοῦ Β. Τσούλα, σχετικῶς πρὸς τὴν παράνομον πληρωμὴν μισθοδοσιῶν εἰς ἐν διαθεσιμότητι διατελοῦντας ἀξιωματικοὺς χωροφυλακῆς.

3) Α. Ταβουλάρη καὶ Δ. Τανταλίδου ἐπὶ τῆς ὑπ' ἀρ. 237470 τῆς 20 Ὀκτωβρίου 1926 ἀνακοινώσεως τοῦ Ὑπουργείου τῆς Συγκοινωνίας

4) Γ. Βογοπούλου καὶ Θ. Παγκάλου ἐπὶ τῆς ἀπὸ 22 Σεπτεμβρίου 1926 ἀνακοινώσεως τῆς Διευθύνσεως Στρατ. Δικαιοσύνης.

5) Κ. Σταμούλη καὶ Γ. Μητρομελέτη ἐπὶ τῆς ὑπ' ἀριθ. 125329 τῆς 6 Σεπτεμβρίου 1926, καὶ τῆς ὑπ' ἀριθ. 146604 τῆς 23 Ὀκτωβρίου 1926 ἀνακοινώσεως τοῦ Ὑπουργείου τῆς Γεωργίας.

6) Δ. Τανταλίδου, Κ. Στασινάκη καὶ Π. Μάνου ἐπὶ τῆς μηνύσεως Γ. Μπουραζάνη, σχετικῶς πρὸς τὴν κατάσχεσιν τοῦ λαθραίου σιγαροχάρτου.

7) Γ. Βογοπούλου ἐπὶ τῆς ἀνακοινώσεως τοῦ Ὑπουργείου Ἐσωτερικῶν σχετικῶς πρὸς τὴν ὑπ' ἀριθ. 397 τῆς 4 Φεβρουαρίου 1926 ἐκδοθεῖσαν ἀπόφασίν του.

8) Θεοδώρου Παγκάλου ἐπὶ τῆς ἀπὸ 25 Δεκεμβρίου 1926 αἰτήσεως αὐτοῦ περὶ ἀποφυλακίσεώς του.

9) Τὰ βουλεύματα τῶν πενταμελῶν ἐπιτροπῶν ἐπὶ τῆς ὑποβληθείσης μηνύσεως τῶν τέως ὑπουργῶν καθὼς καὶ τὴν ἀπόφασιν αὐτοῦ κατὰ τῶν Θ. Παγκάλου, Κ. Ρέντη, Ἰωσὴφ Κουνδούρου, Α. Παναγιωτοπούλου, Ι. Τσιριμώκου, Γ. Κοφινᾶ, Γ. Μπούμπουλη, Α. Ταβουλάρη, Φιλ. Μανουηλίδου καὶ Α. Χατζηκυριάκου, ἐπὶ τῆς ἀνακοινώσεως τοῦ Ὑπουργείου τῆς Δικαιοσύνης διὰ τὴν διάταξιν τοῦ ἀπὸ 20 Ἰουλίου 1925 Ν. Διατάγματος περὶ ἀναδρομικῆς ἐφαρμογῆς βαρυτέρων ποινῶν κλπ.

10) Γ. Βογοπούλου ἐπὶ τῆς ἀνακοινώσεως τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐσωτερικῶν, σχετικῶς πρὸς τὰς συμβάσεις τῶν σιτηρῶν.

11) Θ. Παγκάλου, Δ. Ταντάλιδου καὶ Μποδοσάκη Ἀθανασιάδου ἐπὶ τῆς μηνύσεως τοῦ Θ. Σακελλαράκου, σχετικῶς πρὸς τὴν διαχείρισιν τοῦ κρατικοῦ συναλλάγματος.

12) Ἰωάννου Γρηγοράκη ἐπὶ τῆς μηνύσεως Γεωργ. Μητσέα σχετικῶς πρὸς τὴν κατασκευὴν τῆς ἀμαξιτῆς ὁδοῦ Γυθείου Ἀρεοπόλεως εἰς Σκουτάριον κτλ.

13) Χρηστ. Τσερούλη καὶ Π. Ζερλῆ, ἐπὶ τῆς μηνύσεως Χρ. Θεοφιλίδου, σχετικῶς πρὸς τὴν κακῶς ἀναθεωρηθεῖσαν ὑγειονομικὴν ἀπόφασιν τὴν ἀφορῶσαν τὸν μηνυτήν.

14) Θ. Παγκάλου, ἐπὶ τῆς μηνύσεως τοῦ ὑπολοχαγοῦ Ἀνδρ. Γαλοπούλου, σχετικῶς πρὸς τὴν αὐθαίρετον προαγωγὴν τῶν λοχαγῶν Γιαννίρη Δ. Πυλαρινοῦ Γ. καὶ Χρήστου Α.

15) Ἰω. Γρηγοράκη, ἐπὶ τῆς μηνύσεως Γ. Μητσέα σχετικῶς πρὸς τὴν παράβασιν τοῦ Νόμου ΦΠΣ' καὶ τὴν ἔκδοσιν ἀδείας οἰκοδομῆς ἐναντίον τοῦ σχεδίου τῆς πόλεως Ἀθηνῶν.

16) Γ. Βογοπούλου, ἐπὶ τῆς ἀνακοινώσεως τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐσωτερικῶν «περὶ προμηθείας σίτου ἄνευ δημοπρασίας κλπ.».

17) Θ. Παγκάλου, Α. Ταβουλάρη, Φ. Μανουηλίδου, Β. Μακρῆ, Λουκᾶ Ρούφου, Κ. Φιλάνδρου κλπ., ἐπὶ τῆς μηνύσεως Ἀλεξ. Ζαχαρόγλου, σχετικῶς πρὸς τὴν παραγγελίαν τῶν ξυλίνων σπητιῶν διὰ τὴν στέγασιν τῶν προσφύγων.

18) Α. Ταβουλάρη, Θ. Παγκάλου, ἐπὶ τῆς ἀνακοινώσεως τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ναυτικῶν, σχετικῶς πρὸς τὴν σύμβασιν μετὰ τῆς Ἑταιρείας «Ἔστερν».

19) Φ. Μανουηλίδου, Κ. Φιλάνδρου, ἐπὶ τῆς μηνύσεως Ἰω. Χριστοδούλου διὰ τὴν παράνομον ἐνέργειαν τῶν εἰρημένων Ὑπουργῶν κατὰ παράβασιν τοῦ ἄρθρου 28 παραγρ. 3 τοῦ Ν. Δ. τῆς 6 Σεπτεμβρίου 1925.

20) Θ. Παγκάλου, ἐπὶ τῆς μηνύσεως Μ. Μεταξᾶ, σχετικῶς πρὸς τὴν παράνομον ματαίωσιν διαγωνισμοῦ, ἀφορῶντος τὴν προμήθειαν αὐτοκινήτων καὶ διὰ διαφόρους ἄλλας παρανομίας, λαβούσας χώραν ἐν τῇ ὑποθέσει τῆς προμηθείας αὐτοκινήτων, ἐξ ἧς τὸ Δημόσιον ἐζημιώθη μεγάλα ποσά.

21) Θ. Παγκάλου, Γ. Κοφινᾶ, Ἀναστ. Ταβουλάρη, Κ. Σταμούλη, ἐπὶ τῆς μηνύσεως Ἰω. Κωνσταντοπούλου, σχετικῶς πρὸς τὴν σύμβασιν μετὰ τῆς Ἑταιρείας «Φασουντέσιον» διὰ τὴν ἐκτέλεσιν διαφόρων ἔργων ἐν Μακεδονίᾳ.

22) Θ. Παγκάλου καὶ Κ. Νίδερ ἐπὶ τῆς ἀνακοινώσεως τοῦ Ὑπουργείου τῶν Στρατιωτικῶν σχετικῶς πρὸς τὴν σύμβασιν μετὰ τῆς Ἑταιρείας Ἐριουργίας Κιρκίνη κατ' Ὀκτώβριον τοῦ 1925.

23) Α. Ταβουλάρη, ἐπὶ τῆς μηνύσεως Ἰω. Σπάνια, σχετικῶς πρὸς τὴν παραχώρησιν διαφόρων ἔργων ὁδοποιίας ἐν Ζακύνθῳ κατὰ παράβασιν τῶν σχετικῶν νόμων καὶ δι' ἁπλῶν συμβάσεων μὴ στηριζομένων ἐπ' οὐδενὸς νόμου.

24) Κ. Φιλάνδρου, Δημ. Φραγκοπούλου, Κ. Καμπᾶ, Δ. Φικιώτου ἐπὶ τῆς μηνύσεως Παναγ. Δημοπούλου σχετικῶς πρὸς τὴν ἀπαλλαγὴν ἀπὸ τῆς ἐπιτάξεως ἐπὶ 10ετίαν τῶν μέχρι 31 Δεκεμβρίου 1925 νεοδμήτων οἰκιῶν κλπ. πρὸς μὴ ἐγκατάστασιν τῶν προσφύγων.

25) Κ. Σταμούλη ἐπὶ τῆς μηνύσεως τοῦ Χρ. Νικολοπούλου σχετικῶς πρὸς τὴν ἐκμετάλλευσιν τῶν ἰαματικῶν ὑδάτων καὶ τὴν παραχώρησιν ἰαματικῶν πηγῶν πρὸς τρίτους ἄνευ δημοπρασίας.

26) Θ. Παγκάλου καὶ Α. Ταβουλάρη ἐπὶ τῆς μηνύσεως Γ. Φραγκούλη διὰ βλάβην ἐκ προθέσεως τῶν συμφερόντων τῆς Ἐπικρατείας καὶ ἐπὶ δωροδοκίᾳ, σχετικῶς πρὸς τὴν διαταχθεῖσαν ἐπείγουσαν παρ' αὐτῶν προμήθειαν διαφόρων ὑλικῶν ὅπλων πολεμοφοδίων κλπ. ἐφοδιασμοῦ τοῦ Ἑλλην. στρατοῦ.

27) Γ. Βαλσαμάκη, ἀποστράτου συνταγματάρχου ἐπὶ τῆς μηνύσεως τοῦ Χρήστου Καλέλη διὰ πράξεις πραχθείσας παρ' αὐτοῦ, διατελοῦντος προσωπάρχου τοῦ Ὑπουργείου τῶν Στρατιωτικῶν.

28) Γ. Σεχιώτου ἐπὶ τῆς μηνύσεως τοῦ καινοτικοῦ Συμβουλίου Λαγκαδᾶ σχετικῶς πρὸς τὴν διαρρύθμισιν τοῦ σχεδιαγράμματος τῆς ἐκμεταλλεύσεως τῶν ἰαματικῶν πηγῶν Λαγκαδᾶ, ἐπ' ὠφελείᾳ τοῦ ἐνοικιαστοῦ.

29) Θ. Παγκάλου καὶ τῶν μετ' αὐτοῦ συμπραξάντων ὡς Ὑπουργῶν καὶ ὑφυπουργῶν ἐπὶ τῆς μηνύσεως Γ. Κονδύλη, σχετικῶς πρὸς τὴν ὑπογραφὴν τῶν διαταγμάτων δι' ὧν διελύθη ἡ Δ' Συνέλευσις καὶ ἐπεξετάθη ἡ κατάστασις τῆς πολιορκίας καθ' ὅλην τὴν Ἐπικράτειαν κλπ.

30) 1) Θ. Παγκάλου, Γ. Κοφινᾶ, Ἐμ. Τσουδεροῦ καὶ Ζεραλ Τάλμποτ ἐπὶ τῆς μηνύσεως Ἐμ. Παπαδήτσα, καὶ 2) Α. Ταβουλάρη, Γ. Κοφινᾶ, Θ. Παγκάλου, Κ. Ρέντη, Α. Παναγιωτοπούλου, Ι. Τσιριμώκου, Γ. Μπούμπουλη, Κ. Σταμούλη, Φ. Μανουηλίδου, Α. Χατζηκυριάκου, καὶ Ἰωσὴφ Κουνδούρου ἐπὶ τῆς μηνύσεως τοῦ Συνδέσμου ἰδιοκτητῶν αὐτοκινήτων λεωφορείων, σχετικῶς πρὸς τὸ Ἀγγλικὸν δάνειον καὶ τὴν σύμβασιν μετὰ τῆς Ἑταιρείας «Πάουερ—Αντ—Τράξιον κλπ.»

31) Θ. Παγκάλου καὶ τῶν μετ' αὐτοῦ συμπραξάντων ὑπουργῶν καὶ ὑφυπουργῶν ἐπὶ τῆς μηνύσεως Γ. Κονδύλη σχετικῶς πρὸς τὴν μετὰ τῆς Βουλγαρίας διαφορὰν καὶ τῆς ἐπ' αὐτῇ ἀποφάσεως τῆς Κοινωνίας τῶν ἐθνῶν.

Οἱ κ. κ. **Π. Τσαλδάρης** (Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν) καὶ **Ι. Μεταξᾶς** (Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας) ὑποβάλλουσι νομοσχέδιον «περὶ διαθέσεως τοῦ χρηματικοῦ ὑπολοίπου τοῦ ταμείου Ἀγροφυλακῆς Καρδίτσης» πρὸς ἐκτέλεσιν ἔργων συγκοινωνίας ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Καρδίτσης.

Οἱ κ. κ. **Γ. Καφαντάρης** (Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν) καὶ **Μ. Κίρκος** (Ὑπουργὸς τῆς Ὑγιεινῆς) ὑποβάλλουσι σχέδιον ψηφίσματος «περὶ τροποποιήσεως τοῦ ἐδ. 2 τοῦ ἄρθρου 4 τοῦ ἀπὸ 17 Σεπτεμβρίου 1926 Ν. Δ. «περὶ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως τῶν περὶ φορολογίας κληρονομιῶν νόμων».

Ἡ ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου «περὶ ἐπαναφορᾶς ἐν ἰσχύϊ καὶ τροποποιήσεως τῶν διατάξεων περὶ διορισμοῦ προσωρινῶν διδασκάλων» ἐπιτροπὴ ὑποβάλλει τὴν ἔκθεσίν της.

Οἱ κ. κ. **Σ. Παϊπέτης**, **Ι. Θεοτόκης**, **Α. Πιέρρης**, καὶ **Δ. Ζυμάρης** ὑποβάλλουσι τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 119 τοῦ Συντάγματος.

Οἱ βουλευταὶ κ. κ. Λ. Μητσοτάκης, Γ. Κακουλίδης, Γ. Ζερβός, Γ. Γεωργιάδης, Α. Μυλωνᾶς, Γ. Μαρῆς, Μ. Κοθρῆς, Α. Παπαδάτος, Α. Κόρακας, Μ. Γ. Βολουδάκης κλπ. ὑποβάλλουσι πρότασιν νόμου «περὶ τροποποιήσεως τοῦ νόμου 1110 περὶ μονιμοποιήσεως ἐφέδρων ἀξιωματικῶν καὶ ἀνθυπασπιστῶν τῆς χωροφυλακῆς.

Οἱ κ. κ. Π. Εὐριπαῖος, Δ. Πετρακάκος, Ν. Παχνός, Ὀμ. Πανταζίδης, Α. Παπαδάτος κλπ. ὑποβάλλουσι τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου «περὶ ἐπαναφορᾶς εἰς ἰσχὺν τῆς § 1 τοῦ ἄρθρου 70 τοῦ νόμου 2905 κλπ.».

Ὁ κ. **Δ. Πετρακάκος** ὑποβάλλει τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου «περὶ ἐγγραφῆς καὶ ἐξετάσεως φοιτητῶν τοῦ Πανεπιστημίου».

Ὡσαύτως οἱ βουλευταὶ κ. κ. Κ. Τσαλδάρης, Ν. Μπακόπουλος, Γ. Κακουλίδης, Α. Μάρκου, Δ. Εὐθυμιάδης, Χ. Βοζίκης, Κ. Δεμερτζῆς, Ε. Φωτάκης, Ι. Ράλλης, Δ. Ζερβὸς Ζυμάρης, Ν. Κρανιωτάκης, Δ. Πετρακάκος, Σ. Στάης, Γ. Καρπετόπουλος, Β. Ρούφος, Τ. Ἀναστασίου, Αὐγ. Θεολογίτης, Γ. Ζερβός, Α. Παχνός, Θ. Χρυσοβέργης, Γ. Πεσματζόγλου, Α. Ἀποστολίδης, Θ. Γρηγορίου, Γ. Μόδης, Γ. Μπούτσις, Δ. Σάλτας, Ν. Κουπαροῦσης, Σ. Ἠλιόπουλος, Ν. Καμπάνης, Γ. Μπακόπουλος, Χρ. Λαδᾶς, Μ. Τσαρλαμπᾶς, Σ. Παπάζης, Φ. Δραγούμης, Ι. Σπετσιώτης, Χ. Δαρδέρης, Δ. Χατζίσκος, Σ. Κρητικᾶς, Σ. Σωτηριάδης, Ν. Ζάχος, Α. Σίφακας, Θ. Τσιριμῶκος, Ρ. Κούνδουρος, Ε. Χατζιδάκης, Ἀνδρ. Κόρακας, Ε. Γεωργιάδης, Γ. Μηνάϊος, Α. Στρατηγόπουλος, Α. Κουμουνδοῦρος κλπ. ὑποβάλλουσι πρότασιν δι' ἧς προτείνουσι τὴν σύστασιν κοινοβουλευτικῆς ἐξεταστικῆς ἐπιτροπῆς πρὸς ἐξέτασιν τοῦ ζητήματος κατὰ τίνα τρόπον καὶ διὰ ποίους λόγους συνήφθη ἡ σύμβασις περὶ παροχῆς ἠλεκτρισμοῦ καὶ μεταφορῶν (Πάουερ-Ἀντ-Τράξιον).

Ὁ κ. **Πρόεδρος** δηλοῖ ὅτι ἡ πρότασις αὕτη συμφώνα μὲ τὸ ἄρθρον 53 τοῦ Συντάγματος εἶνε ὑποχρεωτικὴ καὶ θὰ καταρτίσῃ τὴν σχετικὴν ἐπιτροπὴν ἀναλόγως τῆς δυνάμεως τῶν κομμάτων.

Εἰσέρχεται εἶτα ἡ Βουλὴ εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν τῆς Νομοθετικῆς Ἐργασίας

Ὁ κ. **Πρόεδρος** λέγει ὅτι περατωθείσης χθὲς τῆς συζητήσεως ἐπὶ τοῦ σχεδίου ψηφίσματος «περὶ περαιτέρω ἰσχύος συντακτικῶν τινων πράξεων καὶ νομοθετικῶν διαταγμάτων ἐκδοθέντων ἀπρακτούσης τῆς Βουλῆς» ἀπομένει σήμερον νὰ διεξαχθῇ ἡ ἐπὶ τούτου ψηφοφορία.

Ὁ κ. **Ι. Παπαϊωάννου** παρατηρεῖ ὅτι παρελείφθη περιφανῶς ἐκ παραδρομῆς, εἰς τὴν 4ην παράγραφον νὰ προστεθῶσιν ἐκτὸς τῶν Ν. Διαταγμάτων καὶ πράξεων καὶ αἱ συμβάσεις.

Ὁ κ. **Ι. Μεταξᾶς** (Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας) λέγει ὅτι εἶνε προφανὲς ὅτι πρόκειται περὶ παραδρομῆς, ἀσφαλῶς περιλαμβάνονται καὶ αὐταί.

Ἀπορρίπτονται δι' ἀναστάσεως αἱ ἐπὶ τοῦ ψηφίσματος ὑποβεβλημέναι τροπολογίαι.

Ἀναγινώσκεται ἀκολούθως τὸ ψήφισμα ὡς ἐτροποποιήθη.

Π. Τσαλδάρης (Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν). Θὰ παρεκάλουν νὰ γραφοῦν εἰς τὰ πρακτικὰ ὡρισμέναι ἐρμηνεῖαι, αἱ ὁποῖαι ἐδόθησαν ἐκ μέρους τῆς Κυβερνήσεως καὶ ἐγένοντο ἀποδεκταὶ ἀπὸ τὴν Βουλήν.

Πρόεδρος. Ἔχει ἤδη γίνῃ λόγος καὶ ὑπάρχουν εἰς τὰ ἐστενογραφημένα πρακτικά.

Π. Τσαλδάρης (Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν). Νομίζω, ὅτι τὰ ἐστενογραφημένα πρακτικὰ ἔχουν ὡρισμένας ἀνωμαλίας. Κατὰ τὴν ψήφισιν φαίνεται ὅτι ἐγένετο ἑρμηνεία ὅσον ἀφορᾷ τὸ τί ἐννοοῦμεν «Οἰκουμενικὴν Κυβέρνησιν». Ἐννοοῦμεν τὴν Κυβέρνησιν ὑπὸ τὴν Προεδρίαν τοῦ κ. Ζαΐμη συμπραττόντων τῶν πέντε κομμάτων. Δεύτερον. Κατὰ παράκλησιν τοῦ κ. Κρεμεζῆ χθὲς ἐγένετο ἡ δήλωσις ὅτι (ἀναγινώσκει) «μετὰ πάροδον ἔτους καταργοῦνται αὐτοδικαίως». ... «Καταργοῦνται αὐτοδικαίως» ἐννοοῦμεν ὅτι τὰ ἕως τότε ἐνεργηθέντα ἰσχύουν. Αὐτὰ νὰ γραφοῦν εἰς τὰ πρακτικὰ ὡς δήλωσις ἐκ μέρους τῆς Κυβερνήσεως ἑρμηνευτικὴ τὴν ὁποίαν ἀποδέχεται ἡ Βουλή.

Ἡ **Βουλὴ** δέχεται δι' ἀναστάσεως τὰς ἄνω δηλώσεις τοῦ κ. Τσαλδάρη.

Γίνεται δι' ἀναστάσεως δεκτὸν τὸ ψήφισμα, ἔχον οὕτω:

Περὶ περαιτέρω ἰσχύος συντακτικῶν τινων πράξεων καὶ νομοθετικῶν διαταγμάτων ἐκδοθέντων ἀπρακτούσης τῆς Βουλῆς.

(Ὡς ἐτροποποιήθη μετὰ τὴν ἐν τῇ Βουλῇ συζήτησιν).

Ἡ Βουλὴ τῶν Ἑλλήνων

Ψ Η Φ Ι Ζ Ε Ι

Ἄρθρον μόνον.

Ἐντὸς ἔτους ἀπὸ τῆς ἰσχύος τοῦ παρόντος καὶ ἐφόσον παραμένει εἰς τὴν ἀρχὴν ἡ παροῦσα οἰκουμενικὴ Κυβέρνησις συντακτικαὶ ἀπόφασεις, πράξεις ἢ διατάγματα καὶ νομοθετικὰ διατάγματα ἐκδοθέντα ἀπὸ τῆς 26 Ἰουνίου 1925 μέχρι 4 Δεκεμβρίου 1926, ἐκτὸς τῶν ἐκδοθέντων κατόπιν συμφώνου γνωμοδοτήσεως τῆς τριακονταμελοῦς ἐπὶ τοῦ Συντάγματος Ἐπιτροπῆς τοῦ ψηφίσματος τῆς 30 Ἰουνίου 1925, δύνανται διὰ διαταγμάτων ἐκδιδομένων τῇ προτάσει τοῦ ἁρμοδίου Ὑπουργοῦ καὶ μετ' ἀπόφασιν τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου νὰ ἀκυρωθῶσι ἢ καταργηθῶσι, προσέτι δὲ καὶ νὰ κυρωθῶσι ἢ νὰ τροποποιηθῶσι, ἀλλὰ μόνον κατόπιν συμφώνου γνωμοδοτήσεως τῶν ἁρμοδίων κοινοβουλευτικῶν Ἐπιτροπῶν καὶ ἐφόσον ἐκ τῶν τροποποιήσεων δὲν προκύπτει ἐπιβάρυνσις τοῦ Δημοσίου ἢ τοῦ κοινοῦ.

Διὰ τῶν αὐτῶν Διατάγματος δύνανται νὰ ἐπανέρχονται ἐν ἰσχύϊ καταργηθεῖσαι διὰ τῶν ἄνω πράξεων καὶ διατάγματων διατάξεις.

Ἐπίσης ἐπικυροῦνται, τροποποιοῦνται, ἀκυροῦνται ἢ καταργοῦνται συμβάσεις ἢ ἐργολαβίαι συναφθεῖσαι κατὰ τὴν ἀνωτέρω περίοδον κατὰ παράβασιν τῶν προϋφισταμένων νόμων ἢ διαταγμάτων, μετ' ἀπόφασιν τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου ὡς ἀνωτέρω καὶ κατόπιν συμφώνου γνωμοδοτήσεως τῶν ἁρμοδίων κοινοβουλευτικῶν Ἐπιτροπῶν.

Μετὰ πάροδον ἔτους καταργοῦνται αὐτοδικαίως ὅσα ἐκ τῶν ἀνωτέρω διαταγμάτων, πράξεων, συμβάσεων ἢ ἐργολαβίων, δὲν κυρωθῶν ὡς ἀνωτέρω, ἐκτὸς τῶν ἐκδοθέντων κατόπιν συμφώνου γνωμοδοτήσεως κοινοβουλευτικῆς Ἐπιτροπῆς.

Ἐν περιπτώσει ἀκυρώσεως, κατὰ τὰ ἀνωτέρω, δικαίωμα οἱασδήποτε ἀποζημιώσεως δὲν ὑφίσταται. Διὰ δὲ τὰς λοιπὰς περιπτώσεις τὸ δικαίωμα ἀποζημιώσεως τῶν τυχὸν ζημιουμένων περιορίζεται εἰς τὰς θετικὰς μόνον ζημίας.

Τὸ παρὸν ψήφισμα ἰσχύει ἀπὸ τῆς ἐν τῇ Ἐφημερίδι τῆς Κυβερνήσεως δημοσιεύσεώς του.

Ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** παρακαλεῖ ὅπως μετὰ τὴν ἐπιψήφισιν τοῦ ψηφίσματος καταρτισθῶσιν καθ' ὑπουργεῖον ἐπιτροπαὶ ἀναλογικῶς κατὰ κόμματα, δυναμένου τοῦ ἀριθμοῦ αὐτῶν νὰ αὐξηθῇ κατ' ἀπόφασιν τοῦ Προέδρου, τιθεμένης οὕτω ἐν ἰσχύϊ τῆς σχετικῆς διατάξεως τοῦ Κανονισμοῦ δι' ἁπλῆς ἀποφάσεως τῆς Βουλῆς.

Ἡ **Βουλὴ** δέχεται δι' ἀναστάσεως τὴν πρότασιν ταύτην.

Ὁ κ. **Δ. Χατζῖσκος** ὑπομιμνήσκει ὅτι τὸ ὑπολειπόμενον μέρος τῆς προτάσεως περὶ τροποποιήσεως τοῦ Κανονισμοῦ εἶνε σοβαρὸν καὶ πρέπει νὰ ψηφισθῇ.

Ὁ κ. **Γ. Ἐξηντάρης** παρακαλεῖ ὅπως κατὰ τὴν κυριακὴν συνεδρίασιν συζητηθῶσιν αἱ ἑλληνοτουρκικαὶ συμφωνίαι.

Ἡ **Βουλὴ** δέχεται δι' ἀναστάσεως τὴν πρότασιν.

Εἰσέρχεται εἶτα ἡ Βουλὴ εἰς τὴν ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 19 τοῦ Συντάγματος συζήτησιν.

Ὁ κ. **Α. Μυλωνᾶς** λέγει ὅτι μεταξὺ τῶν ὑπὸ τοῦ Συντάγματος προστατευομένων δικαίωμά των εἶνε καὶ τὸ δικαίωμα τῆς ἰδιοκτησίας· ἀλλ' ἡ προστασία αὕτη δὲν εἶνε ἀπόλυτος. Τοῦτο δὲν εἶνε τι νέον· δὲν εἶνε τίποτε ἄλλο παρὰ μία πιστοποίησις ὑφισταμένης πραγματικότητος. Τὸ Σύνταγμα λέγει ὅτι ἡ ἰδιοκτησία δύναται νὰ ἀφαιρεθῇ ἐφ' ὅσον τοῦτο ἐπιβάλλουν λόγοι δημοσίας ὠφελείας, ἐπίσης εἰδικαὶ διατάξεις ὑπῆρξαν πάντοτε καθορίζουσαι τὴν ἔκτασιν τοῦ δικαιώματος τῆς ἰδιοκτησίας, προκειμένου περὶ μεταλλείων, ἀρχαιοτήτων κλπ. Ἰδοὺ ὅτι αὐτὸ τοῦτο τὸ Σύνταγμα ἀναγνωρίζει καὶ ὑποχρεώσεις τῆς ἰδιοκτησίας. Πλεῖστα ὅσα παραδείγματα ἔχομεν ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἀρχῆς ταύτης, ὅπως τὸ ἐνοικιοστάσιον, τὰς ἐπιτάξεις κλπ. Ἐντεῦθεν ὡρμήθην ὅπως ὑποβάλω μετ' ἄλλων συναδέλφων μου τὴν ὑπ' ὄψιν τῆς Βουλῆς τροπολογίαν μου, δι' ἧς οὐδὲν ἄλλο ἔπραξα ἢ νὰ ζητήσω νὰ πιστοποιηθῇ ὅτι σήμερον γίνεται πρὸς τὸ κοινὸν συμφέρον. Ἡ διάταξις αὕτη δὲν ἀποτελεῖ καινοτομίαν, ὀφείλεται δὲ εἰς προφανῆ παρεξήγησιν ὁ γεννηθεὶς θόρυβος καὶ ἂν ἡ διάταξις αὕτη δὲν προστεθῇ εἰς τὸ Σύνταγμα, αὕτη ἀποτελεῖ ἓν γεγονός, μίαν πραγματικότητα καὶ ἑπομένως χωρὶς καμμίαν λύπην θὰ ἐδεχόμην καὶ τὴν ἀπάλειψιν αὐτῆς. Τὸ γερμανικὸν σύνταγμα ὅπως καὶ ἄλλα τινὰ περιέχουν διατάξεις τινὰς κατευθύνσεως νομοθετικῆς ἐξουσίας, τὸ σύστημα δὲ τοῦτο ἠκολούθησε καὶ τὸ ὑπὸ κρίσιν Σύνταγμα διὰ τὴν τέχνην, ἐπιστήμην, ἐργασίαν, ἐκπαίδευσιν. Τοιαύτη διάταξις εἶνε καὶ ἡ προκειμένη περὶ ἰδιοκτησίας.

Νομίζω ὅτι πρέπει νὰ ἔχωμεν τὸ θάρρος νὰ δώσωμεν μίαν ἐξήγησιν, νὰ εἴπωμεν τὴν ἀλήθειαν. Αἱ ἀστοχίαι καὶ ὑπερβολαὶ τῆς ἐφαρμογῆς εἶνε ζήτημα ἄλλο. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν πρότασιν ὅπως ἡ ἀφαίρεσις τῆς ἰδιοκτησίας γίνεται διὰ τῆς διαστικῆς ὁδοῦ φρονεῖ ὅτι διὰ τῆς δικαστικῆς ὁδοῦ γίνεται ἡ ἀφαίρεσις τῆς ἰδιοκτησίας καὶ σήμερον, πάντως ὅμως πρόκειται περὶ τῆς ἀποζημιώσεως. Καὶ ἡ κειμένη ἑπομένως ἀγροτικὴ νομοθεσία ρρονεῖ ὅτι δὲν θὰ προσέκρουεν εἰς τὴν σχετικὴν διάταξιν οὕτω διατυπουμένην, ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει νομίζει ὅτι θὰ ἔπρεπε νὰ ἐξαιρεθῇ ἡ ἰσχύουσα νῦν ἀγροτικὴ νομοθεσία. Ὡς πρὸς τὸ πλήρες τῆς ἀποζημιώσεως λέγει ὅτι σήμερον εὑρισκόμεθα πρὸ τῆς ἐξῆς πραγματικότητος. Ὅταν ἐψηφίζετο μὲ ἄρτιον τὸ νόμισμα ἡ ἀγροτικὴ νομοθεσία τοιοῦτο ζήτημα δὲν ἐγεννᾶτο· τὸ ζήτημα ἐγεννήθη μετὰ τὴν ὑποτίμησιν τοῦ νομίσματος καὶ τὴν ἔκπτωσιν τῆς ἀξίας τῶν ὁμολογιῶν. Τὸ ζήτημα τῆς ὑποτιμήσεως τοῦ νομίσματος παρουσιάσθη τὸ πρῶτον ἐπὶ τῆς Γ' Συνελεύσεως τῷ 1922, ὁπότε ἀπεκρούσθη καὶ δὲν ἐλήφθη ποσῶς ὑπ' ὄψιν. Εἰς τὴν Δ' Συνέλευσιν τὸ ζήτημα δὲν ἐπρόφθασε νὰ ἔλθῃ εἰς συζήτησιν. Σήμερον γεννᾶται τὸ ζήτημα τοῦτο ὡς καὶ τὸ ζήτημα τῆς ὑποτιμήσεως τῶν ὁμολογιῶν, ἀλλ' εἶνε τοῦτο ζήτημα συνταγματικόν: Τὸ ζήτημα τοῦτο εἶνε καθαρῶς οἰκονομικόν, ζήτημα προϋπολογισμοῦ καὶ ἀντοχῆς τῶν ἀγροτῶν καὶ δὲν δύναται νὰ λυθῇ συνταγματικῶς. Διὰ τοῦ Συντάγματος δὲν δυνάμεθα νὰ ἐκτιμήσωμεν τὴν ἀντοχὴν τοῦ προϋπολογισμοῦ δυνάμεθα νὰ ἔχωμεν τὴν διάθεσιν νὰ αὐξήσωμεν τὴν ἀποζημίωσιν, δὲν δυνάμεθα ὅμως νὰ καθορίσωμεν τὸ ὅριον τῆς αὐξήσεως. Διὰ τοῦτο ὑπάρχει φόβος μήπως διὰ τῆς προσθήκης τῆς λέξεως «πλήρους» δυσχεραν θῇ ἡ προαγωγὴ τοῦ ζητήματος, ἐκ τοῦ φόβου τῆς τορπιλλίσεως τῆς κειμένης ἀγροτικῆς νομοθεσίας. Ὡς πρὸς τὴν βελτίωσιν τῆς ἀξίας τῶν ὁμολογιῶν αὕτη δύναται νὰ ἐπέλθῃ ἄνευ οἰκονομικῶν βαρῶν· ἐν τέλει φρονεῖ ὅτι εἰς τὴν διάταξιν περὶ διακανονισμοῦ δι' εἰδικῶν νόμων τῶν τῆς ἰδιοκτησίας τῶν μεταλλείων, ὀρυχείων, ἰαματικῶν καὶ ῥεόντων ὑδάτων πρέπει νὰ προστεθῶσι καὶ τὰ ὑπόγεια ὕδατα.

Ὁ κ. **Α. Μάρκου** λέγει ὅτι εἶνε ἐξ ἐκείνων οἱ ὁποῖοι πιστεύουν ἀπὸ συνειδήσεως ὅτι τὸ δικαίωμα τῆς ἰδιοκτησίας εἶναι ἀπὸ τὰ πολιτιμότερα τοῦ πολίτου, καὶ δι' αὐτὸ ὅπως καὶ ἡ ζωή του καὶ ἡ ἐλευθερία του πρέπει νὰ εἶναι κατωχυρωμένα διὰ τοῦ Συντάγματος. Ὅπως δὲ καὶ ἐκεῖνα, πρέπει καὶ τοῦτο νὰ ὑποβάλλεται εἰς Θυσίας, ἀλλ' ὄχι μέχρι τοῦ σημείου ὥστε ἡ ἀπαλλοτρίωσις τῆς ἰδιοκτησίας νὰ ἐξικνεῖται εἰς πραγματικὴν δήμευσιν. Προχωρῶν λέγει ὅτι καὶ μὲ τὴν γενομένην κατὰ τὸ 1911 ἀναθεώρησιν τοῦ Συντάγματος ρητῶς διεσαφηνίσθη, ὅτι ὁ στερούμενος τῆς περιουσίας του ὤφειλε νὰ λαμβάνῃ μίαν πλήρη ἀποζημίωσιν αὐτῆς. Ἀλλ' ἡ νομοθεσία, ὅταν εὑρέθη εἰς τὰς ἀνάγκας τῶν ἀγροτικῶν ἀπαλλοτριώσεων πρὸς ἀποκατάστασιν ἀκτημόνων καλλιεργητῶν, παρερμήνευτε τελείως τὰς διατάξεις ταύτας καὶ δι' αὐτὸ εἰς τοὺς νόμους περὶ ἐξαγορᾶς τῶν ἐμφυτευτικῶν δικαιωμάτων καὶ τῆς ἀποζημιώσεως τῶν ἀγροτικῶν ἀπαλλοτριώσεων ἐτέθησαν κανόνες ἐκτιμήσεως, πέραν τῶν ὁποίων δὲν δύνανται νὰ ὁρίσωσιν ἀποζημιώσεις τὰ δικαστήρια. Κατόπιν τῶν Συνταγματικῶν τούτων παραδιάσεων ἦλθε τὸ ζήτημα καὶ εἰς τὰς Συνταγματικὰς ἐπιτροπὰς τῶν Συνελεύσεων, καὶ ἡ ἐπιτροπὴ τῆς Δ' Συνελεύσεως συνεζήτησε διὰ μακρῶν τὸ ζήτημα καὶ ἀναπαύσει τὰς ὑποβληθείσας τότε σχετικὰς προτάσεις, ἀλλὰ ἡ ἐπιτροπή, λέγει, ἐκείνη καὶ ἡ ἐπιτροπὴ τῆς παρούσης Βουλῆς δὲν ἐδέχθησαν νὰ προσθέσουν τὴν λέξιν «πλήρης» ἢ ἄλλην, διότι ἁπλῶς ἐδέχθησαν ὅτι ἐν τῇ νομικῇ ἐννοίᾳ τῆς λέξεως «ἀποζημίωσις» ἐξυπακούεται πλήρης τοιαύτη καὶ ὄχι μερική, πάντως πλήρης ἀνόρθωσις τῆς γενομένης εἰς τὸν ἀποξενούμενον τῆς ἰδιοκτησίας του ζημίας. Μετὰ τὴν ἀναντίρρητον συνεπῶς ἑρμηνείαν τοῦ ὅρου ἀποζημίωσις δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ προστεθῇ ἄλλη λέξις ἐντονωτέρα, ὄχι δι' ἄλλο τι ἀλλὰ διότι πᾶσα προσθήκη θὰ κατέληγε ν' ἀπετέλῃ σχεδὸν ἀνεπιστημονικὸν πλεονασμόν.

Ὁ κ. **Κ. Δεμερτζῆς** οἱ Γερμανοὶ ποῦ εἶναι ἐπιστήμονες ἔχουν προσθέσει «ἀναλόγου καὶ δικαίας».

Α. Μάρκου πάντως καθ' ἡμᾶς παρέλκει. Συνεχίζων ἀναπτύσσει τὴν ἑτέραν ὑποβληθεῖσαν προσθήκην περὶ ἀντικαταστάσεως τῆς φράσεως «δικαστικῆς ὁδοῦ» διὰ τῆς φράσεως «τακτικῶν δικαστηρίων» καὶ τονίζει ὅτι κατὰ τὴν γενομένην προσθήκην εἰς τὸ Σύνταγμα, περὶ τῆς ὑποχρεώσεως τῶν δικαστῶν νὰ ἐρευνῶσι τὸ ἀντισυνταγματικὸν τοῦ νόμου εἶναι βέβαιον ὅτι θὰ ἀρνηθῇ ἡ δικαστικὴ ἐξουσία νὰ ἐφαρμόσῃ πάντα νόμον θέττοντα ὅρια ἀντίθετα πρὸς τὴν συνταγματικὴν ἔννοιαν τῆς ἀποζημιώσεως.

Ὁ κ. **Θ. Χαβίνης** νὰ ἴδωμεν ποῖος θὰ πληρώσῃ.

Α. Μάρκου ἐὰν πρόκηται περὶ κοινωνικῆς ἀνάγκης θὰ τὴν πληρώσῃ ἡ ὁλότης τῶν πολιτῶν καὶ ὄχι μία μόνον τάξις. Διότι ὀφείλομεν νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι ἡ ἀπαλλοτρίωσις τῶν ἀγροτικῶν κτημάτων ἐξειλίχθη εἰς καθαρὰν δήμευσιν. Συνεχίζων λέγει ὅτι δὲν θὰ ἔχῃ ἀντίρρησιν νὰ τεθῇ ἡ λέξις «πλήρης».

Πολλοὶ βουλευταὶ πρέπει νὰ τεθῇ.

Θ. Χαβίνης μὴ λησμονῆτε ὅτι 80 %ο εἶναι ἀγρόται.

Α. Μάρκου καὶ οἱ ἀγρόται εἶναι ἰδιοκτῆται καὶ τὸ δικαίωμα τῆς ἰδιοκτησίας εἶναι καὶ δι' αὐτούς ἱερόν.

Ὁ κ. **Β. Ἀλεξᾶτος** διακόπτων παρατηρεῖ ὅτι πλεῖστοι τῶν ἀγροτῶν δὲν καλλιεργοῦν τὰ κτήματα μάλιστα ἄλλοι τὰ ἐμίσθωσαν καὶ τὰ ἐκμεταλλεύονται.

Ὁ κ **Α. Μάρκου**. Συνεχίζων λέγει ὅτι καὶ ἂν δὲν τεθῇ ἡ λέξις πλήρης, διὰ τοῦ ὅρου ἀποζημίωσις ὑπονοεῖται ἡ ἀνόρθωσις πάσης ζημίας τοῦ ἰδιοκτήτου. Ὡς διετυπώθη ἤδη ἀπὸ τὴν Συνταγματικὴν ἐπιτροπὴν τὸ πρῶτον ἐδάφιον τοῦ 19 ἄρθρου, νομίζω ὅτι κατοχυρώνει πλήρως τὴν ἰδιοκτησίαν. Ἀλλ' ἀτυχῶς μετὰ τὴν πρώτην παράγραφον ἀκολουθοῦντες τὰς θεωρίας τῆς γερμανικῆς σοσιαλιστικῆς Δημοκρατίας εἴδομεν νὰ ὑποβάλλωνται τροπολογίαι, αἱ ὁποῖαι ἀποτελοῦν ὑπόνομον τῆς κατοχυρώσεως τῆς ἰδιοκτησίας. Μὲ τὴν τροπολογίαν αὐτὴν γίνεται σκιῶδες πλέον τὸ δικαίωμα αὐτῆς. Ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ θὰ ἀνέκυπτε πάλιν ἐξ ἄλλου τὸ ζήτημα τῆς πλήρους ἀποζημιώσεως, καὶ διὰ τοῦτο τὸν κίνδυνον τοῦτον διῤῥὼν ὁ πατὴρ τῆς τροπολογίας ταύτης ἐδέχθη ν' ἀποσυρθῇ αὐτήν.

Ὁ κ. **Α. Μυλωνᾶς** διακόπτων τονίζει ὅτι ὁ κ. Μάρκου αὐθαιρέτως τὴν παρερμηνεύει, διότι δὲν ἔκαμε τίποτε ἄλλο ὁμιλῶν, παρὰ νὰ ἀναπτύξῃ τὸ ἀκίνδυνον τῆς τροπολογίας του, ἡ ὁποία ἐλήφθη ἀπὸ τὸ Γερμανικὸν Σύνταγμα, ὡς κατευθυντήριος διάταξις εἰλημμένη ἐκ τῶν πραγμάτων. Ἡ τροπολογία λέγει ἠθέλησε νὰ πιστοποιήσῃ τὴν ἀπὸ πολλοῦ ἐφαρμογὴν τῶν περιορισμῶν τῆς ἰδιοκτησίας, δεχομένη ὅτι ἡ ἰδιοκτησία εἶναι δικαίωμα, ἀλλὰ μὲ τὴν ὑποχρέωσιν νὰ ἀσκῆται καὶ πρὸς τὸ κοινὸν συμφέρον. Καὶ τέλος, λέγει, προσέθεσα ὅτι δὲν θὰ ἠσθανόμην λύπην ἂν ἀπηλείφετο ἡ τροπολογία αὕτη, διότι ἂν δὲν ὁμιλήσῃ τὸ Σύνταγμα ὁμιλοῦν εὐγλωττότερον τὰ πράγματα καὶ ἡ οἰκονομικὴ ἀλήθεια.

Ὁ κ. **Α. Μάρκου** συνεχίζων λέγει ὅτι ἐξ ἀντιθέτου φρονεῖ ὅτι ἡ τροπολογία δημιουργεῖ κινδύνους καὶ εἶναι ἀπαλειπτέα. Προχωρῶν λέγει ὅτι κοινωνικαὶ ἀνάγκαι ἠνάγκασαν τὰς Κυβερνήσεις νὰ ψηφίσουν νόμους ριζοσπαστικούς, οἱ ὁποῖοι ὅμως ἐκλόνισαν πᾶσαν ἰδέαν περὶ ἰδιοκτησίας καὶ ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος. Εἶναι καιρὸς ὅμως τονίζει νὰ διαβηλωθῇ πρὸς ὅλους ὅτι ὁ τόπος μας σέβεται τὴν ἰδιοκτησίαν, καὶ δὲν δυνάμεθα κατ' ἄλλον τρόπον νὰ ἀποδείξωμεν τὸν σεβασμόν μας πρὸς αὐτὴν, παρὰ ὅσον ἀφορᾷ τὰς ἀγροτικὰς ἀποζημιώσεις δεχόμενοι τὴν πρότασιν τῆς πρώτης Συνταγματικῆς ἐπιτροπῆς τῆς Δ' Συνελεύσεως, καθ' ἣν τὸ μὲν 1)3 τῆς πραγματικῆς ἀξίας ν' ἀπολέσουν οἱ ἰδιοκτῆται, μὲ τὸ 1)3 νὰ ἐπιβαρυνθοῦν οἱ χωρικοὶ καὶ μὲ τὸ 1)3 τὸ Κράτος.

Συναφῶς μὲ τοῦτο ἐπιλέγει θὰ ὑποβάλῃ ἐν καιρῷ σχετικὸν ψήφισμα μετ' ἄλλων συναδέλφων, διότι δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ἀφήσωμεν τὴν ἀγροτικὴν ἰδιοκτησίαν δημευμένην καὶ μίαν ἀδικίαν ἀνεπανόρθωτον. (Χειροκροτήματα).

Ὁ κ. **Σ. Ταλιαδοῦρος** λέγει ὅτι εἶναι δίκαιον, προκειμένου περὶ πολυτίμου δικαιώματος ὡς ἡ ἰδιοκτησία, νὰ συζητήσωμεν τὰ περὶ τούτου σοβαρῶς μετὰ τὴν ἀνακτυχθείσας κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ῥοπάς.

Ἐξετάζων τὰ τῆς ἰδιοκτησίας ἀπὸ ἑλληνικῆς ἀπόψεως, λέγει ὅτι πάντοτε ἐν Ἑλλάδι ἠγαπήθη ἡ ἰδιοκτησία, ἀντιλεγούσης εἰς τοῦτο μιᾶς μικρᾶς μειοψηφίας, καταδειχθείσης κατὰ τὰς τελευταίας ἐκλογὰς ἀσημάντου. Ἐξακολουθῶν, ἀναλύει τὸ ἄρθρον 19 περὶ ἰδιοκτησίας, ὅπερ λέγει προστατεύει καὶ τὴν ἀκίνητον καὶ τὴν κινητὴν περιουσίαν. ὀρθῶς ἐξαιρεθέντων τῶν ἐναγκιῶν δικαιωμάτων, διότι τότε θὰ ἐξωδελίζετο ἡ ἀναγκαστικὴ ἀπαλλοτρίωσις διὰ δημοσίαν ἀνάγκην καὶ ὠφέλειαν. Τὸ δικαίωμα τῆς ἰδιοκτησίας, ἐξακολουθεῖ, ὅπως καὶ τὸ τῆς προσωπικῆς ἐλευθερίας δὲν εἶναι ἀπόλυτον, ὑπόκειται εἰς περιορισμούς, εἴτε χάριν ἰδιωτικῶν συμφερόντων, εἴτε χάριν τοῦ κοινωνικοῦ συνόλου, εἴτε χάριν ὡρισμένης τάξεως. Ἡ φράσις «διὰ δημοσίαν ὠφέλειαν» ἣν ἐδέχθη τὸ Σύνταγμα τοῦ 1911 εἶναι μᾶλλον περιεκτικὴ τῆς φράσεως «δημοσίαν ἀνάγκην». Τὸ αὐτὸ ἔπραξε καὶ ἡ Ἐπιτροπὴ τῆς παρούσης Βουλῆς, δεχθεῖσα τὴν τροποποίησιν τοῦ Συντάγματος τοῦ 1911. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἀναγκαστικὴν ἀπαλλοτρίωσιν, ἠγέρθη ἡ ἀντίρρησις ὅτι αὕτη δὲν ἀποτελεῖ ἀναγκαστικὴν πώλησιν καὶ ἑπομένως δὲν ὑπάρχει τίμημα, ἀλλ' ὅτι ἀποτελεῖ πρᾶξιν τοῦ δημοσίου δικαίου καὶ ἐκ τῆς λύσεως τοῦ ζητήματος τούτου θὰ ἐξαρτηθῇ ὁ κανονισμὸς τῆς ἀποζημιώσεως. Ἠγέρθη ἐπίσης τὸ ζήτημα τοῦ ἂν ἐπιτρέπεται ἡ ἀπαλλοτρίωσις τῶν μοναστηριακῶν κτημάτων, ἐφ' ὅσον ἀντίκειται εἰς τοὺς ἱεροὺς κανόνας, ἀλλὰ τοῦ ἄρθρου 19 σιωπῶντος, κατ' ἀνάγκην ἐπιτρέπεται ἡ ἀπαλλοτρίωσις αὕτη καὶ ὀρθῶς ἐπιτρέπεται, ἐφ' ὅσον ἀπαλλοτριοῦται περιουσία φυσικῶν προσώπων πολλάκις ὀρφανῶν, ἀπόρων καὶ ἀπροστατεύτων. Πραγματευόμενος τὰ τῆς ἀγροτικῆς ἀπαλλοτριώσεως παρ' ἡμῖν, ὑπομιμνήσκει ὅτι ἤδη ἡ Ἑλλὰς ἀπὸ τοῦ 1906 ἤνοιξε τὰς ἀγκάλας της εἰς τοὺς πρόσφυγας τῆς Βουλγαρίας καὶ ἤρχισε τὸν ἐποικισμόν, ἐξηκολούθησε δὲ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῶν ἀκτημόνων ἐντοπίων γεωργῶν καὶ ἀπεκατέστησε καὶ τὸ 1 1)2 ἑκατομμύριον προσφύγων, εἰς τρόπον ὥστε ἤδη πλέον τῶν 2 1)2 ἑκατομμυρίων γεωργικοῦ πληθυσμοῦ ἀπεκατεστάθη καὶ ὀφείλομεν μετὰ σεβασμοῦ νὰ τονίζωμεν τὸ μέγα τοῦτο ἔργον, ὅπερ ἐπετέλεσεν ἡ μικρὰ μας Ἑλλάς, καὶ νὰ μὴ παραβλέπωμεν τὸ σπουδαιότατον ἐποικιστικὸν ἔργον. Οὐδείς, λέγει, οὔτε οἱ ἰδιοκτῆται δὲν ἀποκρούουν τὴν ἀπαλλοτρίωσιν, ἀλλὰ τὸ περιμάχητον ζήτημα εἶνε ἡ ἀποζημίωσις. Δύο γνῶμαι ἐπὶ τούτου ἠγέρθησαν, ἡ μὲν ἤθελε νὰ κατοχυρώσῃ ταύτην Συνταγματικῶς, ἡ δὲ νὰ ἐναποθέσῃ τὸν ὁρισμόν της εἰς τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν ἀναλόγως τῶν κρατουσῶν οἰκονομικῶν συνθηκῶν ἑκάστοτε. Αἱ μεταπολεμικαί, λέγει, ἀνωμαλίαι ἐπέφερον τελείαν ἀναστάτωσιν εἰς τὰς τιμὰς τῆς γῆς. Ὡς πρὸς τὴν ἀξίωσιν περὶ ἀποζημιώσεως, ἀναλόγως τῆς τρεχούσης ἀξίας, ἐξετάζει ποία εἶναι ἡ πραγματικὴ ἀξία τοῦ πράγματος καὶ λέγει ὅτι δὲν δυνάμεθα νὰ δεχθῶμεν ἐπιστημονικῶς ὅτι ἡ πραγματικὴ ἀξία τοῦ πράγματος εἶναι ἡ σημερινή του ἀξία. Διότι μεταπολεμικῶς μετεβλήθησαν αἱ ἀξίαι τῶν πραγμάτων δυσανάλογως καὶ ἐνῷ ἡ τιμὴ τῆς λίρας εἶνε 370 δραχμαί, ὁ τιμάριθμος εἶναι 20. Ἐὰν ἔχωμεν π. χ. ἕνα ἀποκλεισμὸν ἢ οἱανδήποτε ἄλλην ἀνωμαλίαν τότε τὰ εἴδη θὰ ἔχωσι πανθλογικὴν ἀξίαν καὶ ὄχι φυσιολογικήν. Τὸ ὅτι δὲ καὶ τὸ Κράτος δὲν ἐφήρμοστε τὴν θεωρίαν ταύτην, ἀποδεικνύεται καὶ ἐκ τοῦ παλαιοῦ νόμου περὶ ὁδοποιΐας, ἐξ οὗ ἐμφαίνεται ὅτι τὸ Κράτος δὲν ἐλάμβανεν ὑπ' ὄψιν του τὴν τρέχουσαν τιμήν, ἀλλὰ τὴν τιμὴν τῆς τελευταίας πεντακτίας. Ἡ μεταπολεμικὴ κατάστασις ἐδημιούργησεν εἰς ὅλα τὰ Κράτη τὸ ὑπερτίμημα, ἀλλὰ ἐδέχθησαν ὅτι ἡ αὔξησις τῆς ἀξίας τοῦ ἀκινήτου δὲν ἀνῆκεν ἐξ ὁλοκλήρου εἰς τὸν ἰδιοκτήτην ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ Κράτος. Ταύτην τὴν γνώμην ἐξήνεγκε καὶ ὁ ἀείμνηστος Γούναρης εἰς τὴν Γ'. Συνέλευσιν, ἡ δὲ πρότασις συνεζητήθη καὶ τότε ὡς καὶ νῦν ὁπότε προτείνεται νὰ γίνῃ ἀποζημίωσις εἰς μεταλ-

λικὰς δραχμάς, πρᾶγμα ὅμως πρακτικῶς ἀδύνατον. διότι ἐὰν μετά τινα ἔτη ἡ τιμὴ τῆς λίρας, ὡς ἐλπίζομεν, κατέλθῃ εἰς τὰς 90 ἢ 100 δραχμάς, ὁ ἀκτήμων ἀγρότης ἢ ὁ πρόσφυξ δὲν θὰ δύναται νὰ πληρώνῃ εἰς χρυσᾶς δραχμάς. Τὰ ζητήματα, λέγει, ταῦτα δύνανται νὰ κανονισθοῦν νομοθετικῶς, ὡς ἐγένετο καὶ εἰς ἄλλα Κράτη, ὡς ἐν Γερμανίᾳ, προτείνει δὲ νὰ τροποποιηθῇ τὸ ἄρθρον καὶ ἡ φράσις «ὅτε καὶ ὅπου ὁ νόμος διατάσσει» νὰ τεθῇ εἰς τὸ τέλος τῆς πρώτης περιόδου τοῦ ἄρθρου.

Ὁ κ. **Κ. Ἀγγελόπουλος** (Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης) ἐρωτᾷ ἐὰν τὴν ἀποζημίωσιν θὰ τὴν κανονίζῃ ὁ νόμος.

Σ. Ταλιαδοῦρος. Ἀκριβῶς περὶ αὐτοῦ πρόκειται. Ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τῶν ἀγροτικῶν ἀποζημιώσεων λέγει ὅτι, πράγματι ἡ τάξις τῶν ἰδιοκτητῶν ἠδικήθη, ἀλλὰ τὸ ζήτημα αὐτὸ δὲν εἶναι ζήτημα Συντάγματος καὶ δυνάμεθα νὰ τὸ ἀρίσωμεν εἰς τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν. Ἐφ' ὅσον δὲ συνεστήθη καὶ ἐπιτροπή, μέλλουσα νὰ ἐξετάσῃ τὰ πράγματα αὐτὰ καὶ ἐγένετο δεκτόν ὅτι αἱ ἀπαλλοτριώσεις ἔγειναν διὰ δημοσίαν ὠφέλειαν, πρέπει καὶ τὸ Κράτος νὰ ὑποστῇ θυσίας τινὰς καὶ ν' ἀποζημιώσῃ τοὺς ἰδιοκτήτας, χωρὶς ὅμως νὰ ἐπιβαρυθοῦν οἱ ἀγρόται, ἐλπίζει δὲ ὅτι ἡ ἐπιτροπὴ θὰ προνοήσῃ περὶ αὐτοῦ. Συνεχίζων λέγει ὅτι ὅπου τὸ Κράτος εἶναι ἀντίδικος μεταχειρίζεται μέσα, ἅτινα δὲν δύναται νὰ μεταχειρισθῇ ὁ ἰδιώτης, ὡς εἶναι ἡ κατάργησις τῶν προσωρινῶν μέτρων. Πολλάκις δὲ δὲν ἀκολουθεῖ τὴν ὁδὸν τῶν τακτικῶν δικαστηρίων.

Ὁ κ. ***Σ. Κρεμεζῆς*** λέγει ὅτι ἡ Συνταγματικὴ Ἐπιτροπὴ ἐδέχθη ἀκριβῶς ὅτι ἐπιβάλλεται ἡ ὁδὸς τῶν τακτικῶν δικαστηρίων, ἐδέχθη ὅμως συγχρόνως ὅτι τὸ Δημόσιον δὲν δύναται νὰ ὑποστηριξῇ καλῶς τὰς ἀπόψεις του εἰς τὴν προσωρινὴν διαδικασίαν καὶ δι' αὐτὸ ἐτέθη ἡ τακτικὴ διαδικασία.

Ὁ κ. ***Σ. Ταλιαδοῦρος*** λέγει ὅτι τὸ Δημόσιον καὶ εἰς τὴν τακτικὴν διαδικασίαν ἔχει μερικὰ προνόμια.

Ὁ κ. ***Γ. Σίδερης*** λέγει ὅτι ὅταν προσηρτήθησαν αἱ νέαι χῶραι ἐψηφίσθη νόμος ἀπαγορεύων τὴν λῆψιν προσωρινῶν μέτρων. Ἀναπτύσσει δὲ διὰ βραχέων τοὺς λόγους δι' οὓς ἔγινε ὁ νόμος οὗτος, ὅστις ὅμως ἐθεωρήθη μέτρον προσωρινόν, τὸ ὁποῖον κατήργησεν ἡ Δ. Συνέλευσις καὶ τὸ ἐπανέφερε ὁ Ἡγκκλος διὰ Ν. Δ.

Ὁ κ. ***Α. Στρατηγόπουλος*** λέγει ὅτι πάντοτε κατεπατήθη ἡ περιουσία τοῦ Δημοσίου ὑπὸ τῶν ἰδιωτῶν.

Ὁ κ. ***Σ. Ταλιαδοῦρος*** λέγει ὅτι καὶ αὐτὸ ἂν συνέβαινε δὲν δύναται τὸ Δημόσιον νὰ ἔχῃ ὑπὲρ αὐτοῦ ἐξαιρετικὰς διατάξεις, διότι ἂν τὸ Δημόσιον ἦτο τιμιώτερον θὰ ἦσαν τιμιώτεροι καὶ οἱ πολῖται. Φρονεῖ ὅτι δὲν πρέπει νὰ γίνωνται διαφοραὶ εἰς τὰς ἰδιωτικὰς σχέσεις, διότι τὸ Δημόσιον εἰς αὐτὰς τὰς περιπτώσεις δικάζεται ὡς ἰδιώτης καὶ προτείνει σχετικὴν τροπολογίαν, ν' ἀπαγορευθῇ δηλ. ἡ δημιουργία ἐξαιρετικῆς διαδικασίας διὰ τὸ Δημόσιον. Ἐσχάτως, λέγει, ἀνεπτύχθη καὶ τὸ ζήτημα τῶν ὑπογείων σηράγγων καὶ εἶναι ἀνάγκη νὰ ληφθῇ πρόνοια δι' αὐτὸ τὸ ζήτημα, διότι θίγει ἀμέσως τὴν ἰδιοκτησίαν. Τώρα π. χ. θὰ γίνῃ ἐν Ἀθήναις ὑπόγειος σιδηρόδρομος καὶ τὸ ζήτημα αὐτὸ θίγει τὰς οἰκίας, δι' αὐτὸ προτείνει ὅπως προστεθῇ μετὰ τὴν φράσιν «περὶ μεταλλείων» ἡ φράσις «ἢ γενικῶς ἰδιοκτησίας ὑπογείου». Ἐξακολουθῶν ἐρωτᾷ τὸν κ. Εἰσηγητὴν τῆς Συνταγματικῆς Ἐπιτροπῆς διατί εἰς τὴν μίαν παράγραφον τὸ ἄρθρον γράφει «εἰδικοὶ νόμοι κανονίζουν κλπ.» εἰς δὲ τὴν ἄλλην παράγραφον «εἰδικοὶ νόμοι θέλουσι κανονίζει κλπ.».

Σ. Κρεμεζῆς ἵνα κανονίζῃ ὁ νόμος σύμφωνα μὲ τὴν συνταγματικὴν διάταξιν.

Ὁ κ. ***Σ. Ταλιαδοῦρος*** συνεχίζων λέγει ὅτι ὑπάρχουν νόμιμοι περιορισμοὶ τῆς ἰδιοκτησίας, ἀλλ' οἱ νόμιμοι περιορισμοὶ δὲν εἶνε ἀπαλλοτριώσεις, δὲν εἶνε δηλαδὴ ἀπαλλοτρίωσις, ὅταν π. χ. ρυθμίζεται ἡ ἰδιοκτησία πρὸς τὸ συμφέρον τοῦ τε ἰδιοκτήτου καὶ τοῦ κοινοῦ. Ὅταν νομοθετῶμεν πρέπει, λέγει, νὰ λαμβάνωμεν ὑπ' ὄψιν τὴν περίοδον κατὰ τὴν ὁποίαν νομοθετοῦμεν, τώρα δὲ ἔχομεν ἐποχὴν οἰκονομιῶν, καὶ ἐλέχθη ὅτι θὰ συνέλθουν τὰ οἰκονομικὰ τῆς Ἑλλάδος ὅταν τὸ ἐξαχθὲν εἰς τὸ ἐξωτερικὸν χρῆμα ἐπανέλθῃ εἰς αὐτήν. ἐφόσον δὲ δὲν ὑπάρχει ἐπιστημονικὸς λόγος νὰ τεθῇ ἡ διάταξις αὕτη, λέγει ὅτι δὲν πρέπει νὰ τεθῇ, διότι θὰ ἐγερθῶσι φόβοι εἰς τοὺς ἰδιοκτήτας καὶ δὲν θὰ ἐπιστρέψῃ τὸ ἑλληνικὸν χρῆμα εἰς τὴν Ἑλλάδα. οὕτινος ἔχομεν μεγίστην ἀνάγκην. Ὑπέβαλε, λέγει, τροπολογίαν καὶ ἐπὶ τοῦ συναφοῦς ἄρθρου 119. τὴν ὁποίαν ἐδέχθη ἡ ἐπιτροπή. Εἶνε γνωστή, ἡ ἀνεπάρκεια τῆς δικαστικῆς ἀρχῆς. ἥτις δὲν δύναται νὰ ἐπαρκέσῃ εἰς τὴν ἐκδίκασιν τοῦ καθορισμοῦ τῆς ἀποζημιώσεως. Ἀναπτύσσει τὸν τρόπον καθ' ὃν ἐγένετο ὁ καθορισμὸς τῆς ἀξίας τῶν κτημάτων καὶ λέγει, ὅτι αἱ διάφοροι μεταβολαὶ τῶν ὑπηρεσιῶν καὶ ἡ ἐν γένει κατάστασις συνετέλεσε νὰ μὴ καθορίζωνται διὰ τοῦ αὐτοῦ μέτρου αἱ ἀποζημιώσεις τῶν κτημάτων. Σήμερον, λέγει, παρεδόθη ἡ νομὴ ἑκατοντάδων κτημάτων εἰς συνεταιρισμούς, οἱ δὲ χωρικοὶ διένειμον τὰ κτήματα καὶ ἔκαμον ἐγκαταστάσεις ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἐφαρμογῆς τῆς διατάξεως ταύτης. Τώρα δυνάμεθα νὰ ἐκδιώξωμεν ὅλους αὐτούς, οἵτινες εἶνε ἐγκατεστημένοι ὁλόκληρον τετραετίαν;

Ὁ κ. ***Γ. Σίδερης*** λέγει ὅτι δὲν θὰ ἐφαρμοθῇ ἀμέσως τὸ ἄρθρον.

Ὁ κ. ***Σ. Ταλιαδοῦρος*** λέγει ὅτι ἐὰν δὲν ψηφισθῇ τὸ ἄρθρον μετὰ τῆς τροπολογίας του, τότε θὰ ἔχωμεν ταραχὰς εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα, διότι θὰ ἐκδιωχθοῦν οἱ χωρικοὶ ἐκ τῶν κτημάτων, ἅτινα δὲν ἐξεδικάσθησαν ἀκόμη καὶ τὰς ταραχὰς ταύτας δέον νὰ προλάβωμεν. Δὲν πταίουν οἱ χωρικοὶ διότι δὲν ἐξεδικάσθησαν τὰ κτήματα ὑπὸ τῶν δικαστηρίων. Καταλήγων λέγει ὅτι ἡ διάταξις αὕτη πρέπει νὰ ἰσχύῃ μεταβατικῶς ἐπὶ πέντε ἔτη καὶ νὰ προστεθῇ ὡς παράγραφος εἰς τὸ ἄρθρον 19.

Ὁ κ. ***Α. Μέρος*** λέγει ὅτι τὸ δικαίωμα τῆς ἰδιοκτησίας διὰ μέσου τῶν αἰώνων δὲν ὑπῆρξεν ἀναλλοίωτον, διῆλθε διὰ διαφόρων σταθμῶν μέχρις ὅτου καταλήξωμεν εἰς τὸ σημερινὸν σύστημα τῆς ἐλευθέρας ἀτομικῆς ἰδιοκτησίας. Πᾶσαι αἱ μεταβολαὶ αὗται ἦσαν ἀποτέλεσμα διαφόρων πολιτικῶν καὶ κοινωνικῶν αἰτίων. Τὸ ζήτημα τῆς ἰδιοκτησίας, τὸ ὁποῖον σήμερον μᾶς ἀπασχολεῖ δὲν εἶνε κυρίως τίποτε ἄλλο παρὰ αὐτὸ τοῦτο τὸ ζήτημα τῶν τσιφλικίων· ἡ δουλοπαροικία εἶνε ἓν στίγμα, ἡ δὲ ἀπαλλοτρίωσις εἶνε μία ἀπὸ τὰς μεγαλυτέρας πράξεις διὰ τὴν ὁποίαν τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος δύναται νὰ ὑπερηφανεύεται· καὶ ὅμως ζητεῖται ἡ ὑπονόμευσις τοῦ ἔργου τούτου. Ζητεῖται νὰ ὀπισθοδρομήσωμεν, ἀλλὰ ὅσον βαρύτερον θὰ εἶνε οἱ περιορισμοὶ τοὺς ὁποίους θέλετε νὰ θέσετε, τόσον τὸ ἀποτέλεσμα θὰ εἶνε περισσότερον ἀντίθετον πρὸς ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐπιδιώκετε. Ἡ ἀνώμαλος κατάστασις δυνατὸν νὰ ἠνώχλησε τοὺς ἀγρότας, ἀλλ' εἶνε ἐπίσης ἀληθὲς ὅτι ἠνώχλησεν ἐξ ἴσου καὶ τοὺς ἰδιοκτήτας.

Τὸ θέμα τῆς ἀποζημιώσεως δὲν εἶνε ἄλλο τι παρὰ μία παγὶς στηνομένη διὰ νὰ ὑποδουλωθῶσιν ἐκ νέου οἱ μόλις πρὸ ὀλίγου ἀπελευθερωθέντες ἐν ὀνόματι δὲ τῆς τάξεως αὐτῆς ἡ ὁποία δὲν κατώρθωσεν ἀκόμη νὰ ὑψώσῃ ἐλεύθερον τὸ μέτωπόν της ἐρχόμεθα ἐδῶ νὰ ἀξιώσωμεν παρ' ἡμῶν ὀλίγην προσοχήν. Φαντάζομαι, λέγει, ὅτι δὲν θὰ εὑρεθῇ κυβέρνησις, ἡ ὁποία θὰ θελήσῃ νὰ ἐγκαταστήσῃ ἐκ νέου τὴν ἀγροτικὴν δουλείαν, ἀλλὰ καὶ ἂν ὑπάρξῃ τοιαύτη κυβέρνησις δὲν θὰ τὴν ἀνεχθῇ ὁ λαός. Ἡμεῖς δὲν θέλομεν νὰ θέσωμεν τὴν δυναμίτιδα αὐτήν. Μὴ κινεῖσθε μέσα εἰς τὴν ἀτμόσφαιραν τῶν Ἀθηνῶν διότι ἐδῶ ὑπάρχει ἕνα ἄλλο πνεῦμα, τὸ ὁποῖον σᾶς ἀπομακρύνει ἀπὸ τὴν πραγματικότητα τῆς ἑλληνικῆς χώρας. Ἐὰν λάβετε τὸν κόπον νὰ ἐξέλθητε εἰς τὰς ἐπαρχίας θὰ αἰσθανθῆτε μεγαλύτερον πόνον διὰ τοὺς δυστυχεῖς ἐκείνους πληθυσμούς. Εἰσερχόμενος εἶτα εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν προταθεισῶν τροπολογιῶν λέγει ὅτι ἂν ἤθελον γίνῃ αὗται ἀποδεκταὶ ἡ ἀγροτικὴ μεταρρύθμισις εἶνε κατεστραμμένη. Τὰ

κτήματα εἰς τὴν Θεσσαλίαν προπολεμικῶς δὲν ἐτιμῶντο παρὰ ἀπὸ 11 μέχρις 25 δρ. σήμερον δὲ ὑπάρχουν ἐπιδικασθεῖσαι τιμαὶ 80 δρ. μέχρι 280 δρ. χωρὶς νὰ ὑπολογίσωμεν τὴν αὔξησιν 50 τοῖς ἑκατὸν τοῦ κράτους. Διαμαρτυρόμεθα, λέγει, ἐναντίον πάσης ἰδέας αὐξήσεως τῆς τιμῆς εἰς βάρος τῶν χωρικῶν καὶ χάριν τῶν ἰδιοκτητῶν. οἱ ὁποῖοι δὲν θὰ χρησιμοποιήσουν τὰ χρήματα παρὰ εἰς τὸ νὰ τρέπωνται πρὸς τὰ εὐρωπαϊκὰ κέντρα τῶν διασκεδάσεων καὶ τῆς σπατάλης.

Ὁ κ. ***Ι. Παπαϊωάνου*** παρατηρεῖ ὅτι οὐδεὶς εἶπεν ὅτι δὲν πρέπει νὰ πάρουν τὰ κτήματα οἱ ἀκτήμονες, ἀλλὰ λέγομεν ὅτι τὸ Κράτος ὀφείλει νὰ τὰ πληρώσῃ.

Ὁ κ. ***Α. Μέρος*** συνεχίζων λέγει ὅτι, θὰ εἶναι ἐγκληματικὸν τὸ νὰ τροποποιηθῇ τὸ ἄρθρον 19 τοῦ Συντάγματος ἐπὶ τὸ συντηρητικώτερον· οἱ κλῆροι τοὺς ὁποίους ἔλαβον οἱ ἀγρόται εἶναι τόσον μικροὶ ὥστε νὰ μὴ ἐπαρκοῦν εἰς πληρωμὴν μεγαλυτέρου τοκογρεωλυσίου. οὔτε εἶναι δυνατὸν νὰ ὑποχρεωθῇ τὸ πενιχρὸν ταμεῖον τοῦ Κράτους, νὰ πληρώσῃ ἀποζημιώσεις εἰς τοὺς «ἀφεντάδες», οἱ ὁποῖοι εἶναι γνωστὸν κατὰ τίνα τρόπον ἀπέκτησαν τὰ μεγάλα αὐτὰ κτήματα. Φρονοῦμεν ὅτι ἡ Βουλὴ αὕτη δὲν θὰ θελήσῃ νὰ σφυρηλατήσῃ τὰ νέα δεσμὰ τῆς ἀγροτικῆς δουλείας, διότι τοῦτο θὰ εἶναι ἄρνησις τοῦ ἀνθρωπισμοῦ.

Εἷς βουλευτής. Μὰ δὲν καταργεῖται ἡ ἀπαλλοτρίωσις.

Α. Μέρος. Ὅταν ὁ χωρικὸς δὲν θὰ ἔχῃ νὰ πληρώσῃ θὰ ἀναγκασθῇ καὶ πάλιν νὰ γίνῃ δοῦλος. Ἐλέχθη ὅτι τὸ ἄρθρον τοῦ Συντάγματος, ὡς διετυπώθη εἶνε πολὺ ριζοσπαστικόν, ἀλλὰ τοιαῦτας διατάξεις περιέχουν καὶ τὸ Γερμανικόν, τὸ Τσεχοσλαβικὸν καὶ ἄλλα Συντάγματα. Φρονεῖ ὅτι ἐπὶ τοῦ παρόντος τὸ θέμα εἶνε ἐξηντλημένον· ἐν ᾧ ὅμως περιπτώσει εἰσαχθῇ ψήφισμα αὐξήσεως τῆς τιμῆς τῶν τσιφλικίων τότε ὁλόκληρος ὁ ἀγροτικὸς πληθυσμὸς θὰ ἀναστατωθῇ, θὰ παραστῇ δὲ ἀνάγκη νὰ ἱδρυθοῦν τεράστιαι φυλακαὶ ἵνα περιλάβουν ὁλόκληρον τὸν ἀγροτικὸν πληθυσμόν.

Ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου διακόπτεται ἡ συνεδρίασις ὥρᾳ 9 1)2 μ. μ. ἵνα ἐπαναληφθῇ τὴν 10 1)2 μ. μ.

Μετὰ τὴν διακοπὴν

Ὥρᾳ 11 μ. μ. ἐπαναλαμβάνεται ἡ συνεδρίασις.

Ὁ κ. ***Δ. Κατσάνος*** λέγει ὅτι ἔχομεν ἐνώπιόν μας δύο Συντάγματα τὸ τοῦ Σεπτεμβρίου τοῦ 1926 καὶ τῆς Σ|κῆς Ἐπιτροπῆς. Εἰς ἀμφότερα καθὼς καὶ εἰς τὸ Σύνταγμα τοῦ 1911 τὸ ἄρθρον 19 περὶ ἰδιοκτησίας ἐμφανίζεται ὁμοιόμορφον. Εἰς τὸ τελευταῖον ὅμως Σύνταγμα προσετέθησαν τροπολογίαι ὡς καὶ ἄλλο ἄρθρον τὸ 119, διὸν τορπιλλίζεται ἡ ἔννοια τοῦ ἀρχικοῦ ἄρθρου, ὅπερ καὶ τὴν ἰδιοκτησίαν κατοχυροῖ καὶ τὰς ἀνάγκας τῆς δημοσίας ἀσφαλείας ἐκπληροῖ. Διὰ τοῦ νέου ἄρθρου 119 δημιουργεῖται διττὸν ἀδίκημα κατὰ μιᾶς τάξεως ἰδιοκτητῶν ἀγροτικῶν κτημάτων καὶ κατὰ αὐτῆς ταύτης τῆς ἐθνικῆς οἰκονομίας, τὴν ὁποίαν ἀποστερεῖτῶν προϊόντων της. Φαίνεται, λέγει, ὅτι δὲν ἐλήφθη ὑπ' ὄψιν οὔτε ἡ σύνθεσις οὔτε ἡ προέλευσις τῶν κτημάτων τῆς Παλαιᾶς Ἑλλάδος, τὰ ὁποῖα δὲν ἔχουν καμμίαν σχέσιν μὲ τὸν φεουδαλισμόν. Προχωρῶν ἀναλύει τὴν προέλευσιν τῶν κτημάτων τῆς Παλαιᾶς Ἑλλάδος, προερχομένων ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἴτε ἐξ ἀγορῶν καὶ σχηματισμοῦ κεφαλαιοχωρίων. εἴτε ἐκ διανομῆς τῶν ἐθνικῶν γαιῶν, ὧν οἱ ἰδιοκτῆται ἵδρυσαν ἐγκαταστάσεις καὶ οἰκοδομάς, συνετέλεσαν ἐπιχειρήσεις καὶ ἀποξήρανσιν ἑλῶν καὶ τὰ κατέστησαν προσοδοφόρα. Τοιαῦτα κτήματα πρόκειται τὸ ἄρθρον 119 νὰ ἀφαιρέσῃ ἄνευ ἀποζημιώσεως καὶ νὰ τὰ παραδώσῃ εἰς παντὸς εἴδους στοιχεῖα, ἵνα τὰ ἐπαναφέρουν πάλιν εἰς ὃ σημεῖον τὰ παρέλαβον οἱ νῦν ἰδιοκτῆται των.

Ἀντικρούων εἶτα τὴν ὑποβληθεῖσαν τροπολογίαν περὶ ὑποχρεωτικῆς ἀσκήσεως τῆς ἰδιοκτησίας πρὸς κοινὴν ὠφέλειαν, τονίζει ὅτι ὅλη ἡ ἀγροτικὴ ἰδιοκτησία πρὸς κοινὴν ὠφέλειαν ἀσκεῖται διότι καὶ τὴν παραγωγὴν ηὔξησε καὶ φόρους πληρώνει. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν διάταξιν περὶ ἀποκαταστάσεως μικρῶν κτηνοτρόφων εὑρίσκει ὅτι τοιοῦτοι δὲν ὑπάρχουν, ἀλλὰ μόνον οἱ γνωστοὶ γεωργοποιημένες καὶ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἐγείρεται τὸ ζήτημα ἂν πρέπει νὰ προστατευθῇ ἡ παραγωγὴ καὶ ἡ τοιαύτη κτηνοτροφία ἐπὶ βλάβῃ ταύτης. Ἐκτὸς τούτου τὸ ἄρθρον 119 προσθάλλει καὶ ἄλλην διάταξιν τοῦ Συντάγματος, περὶ τῆς ἰσότητος τῶν Ἑλλήνων ἀπέναντι τῶν νόμων, διότι ἀρίνει μίαν τάξιν πολιτῶν, τῶν ἀγροτικῶν ἰδιοκτητῶν, ἄνευ ἀποζημιώσεως διὰ τὴν περιουσίαν των. Καταλήγων τονίζει ὅτι εἶνε καιρὸς νὰ παύσωμεν ἐγκολπούμενοι νέας καινοτομίας καὶ θεωρίας διότι δι' αὐτῶν θέτομεν ἔναυσμα εἰς τὴν κοινωνικὴν γαλήνην τοῦ τόπου, ἡ ὁποία εἶναι τόσον ἀναγκαία.

Ὁ κ. ***Χ. Στεργιόπουλος*** τονίζει κατ' ἀρχὰς τὴν σπουδαιότητα τοῦ ἄρθρου τοῦ κατοχυρώνοντος ἓν τῶν πολιτιμοτέρων ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων, οἷον τὸ τῆς ἰδιοκτησίας, καὶ κατ' ἀνάγκην θὰ ἔπρεπεν ἡ Βουλὴ νὰ διαρρυθμίσῃ τοῦτο κατὰ τρόπον ἐξυπηρετοῦντα τὰ ποικίλα συμφέροντα τῶν κοινωνικῶν τάξεων. Προχωρῶν λέγει ὅτι ὁ ἄνεμος τῶν ριζοσπαστικῶν καὶ ἀνατρεπτικῶν τάσεων πρέπει νὰ ὑποχωρήσῃ καὶ νὰ ἐπικρατήσουν οἱ σώφρονες ἰδέαι καὶ τάσεις σύμφωνα μὲ τὴν ἀξίωσιν ὅλης τῆς ὑγιοῦς κοινωνίας. Ἀναλύων εἶτα τὸ ἄρθρον λέγει ὅτι οὐδεὶς ἐμφεσβήτησε ποτὲ τὸ σκόπιμον τῆς θέσεως περιορισμοῦ εἰς τὸ δικαίωμα τῆς ἰδιοκτησίας ὑπὸ τὴν αἰρεσιν τῆς ἀποζημιώσεως. Ἀλλὰ ὅπως δύναται νὰ ἀποζενώσῃ τὸ Κράτος τὴν ἰδιοκτησίαν οὕτω ἔχει καὶ τὴν ὑποχρέωσιν τῆς δικαίας ἀποζημιώσεως. Ἀντικρούων εἶτα τὰ λεχθέντα παρὰ τοῦ κ. Μέρου τονίζει ὅτι ὅλη σχεδὸν ἡ Βουλὴ εἶνε κεκηρυγμένη ὑπὲρ τῆς ἀποκαταστάσεως τῶν ἀκτημόνων καλλιεργητῶν, ἀλλὰ μὲ τοῦτο δὲν δυνάμεθα νὰ διακηρύξωμεν ὅτι μία τάξις, ἡ τῶν ἰδιοκτητῶν, θὰ τεθῇ ἐκποδών. Ἀσφαλῶς δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι πρέπει νὰ ἐπέμβῃ τὸ Κράτος καὶ ἄλλη ἀρωγὸς εἰς τὴν ἀπαλλοτρίωσιν. διότι αἱ παρασχεθεῖσαι διὰ τῶν κειμένων διατάξεων ἀποζημιώσεις εἶνε ἐντελῶς ἀτελέσταται, εἰς τρόπον ὥστε νὰ ἐλπίζῃ κανεὶς καὶ νὰ πιστεύῃ ὅτι σύμπασα ἡ Βουλὴ καὶ ἡ Κυβέρνησις ἀναγνωρίζει τὴν ἀδικίαν ταύτην καὶ θὰ σπεύσῃ νὰ τὴν διορθώσῃ νομοθετικῶς.

Ὁ κ. ***Α. Μέρος*** διακόπτων παρατηρεῖ ὅτι εἰς τὴν γῆν οὐδεὶς ἄλλος καταβάλλει ἐργασίαν παρὰ μόνον ὁ καλλιεργητής.

Χ. Στεργιόπουλος. Ἀλλὰ καὶ ὁ ἰδιοκτήτης καλλιεργεῖ πολλαχοῦ. Συνεχίζων λέγει ὅτι ἀσφαλῶς θὰ πρέπει νὰ ἐξευρεθῇ τρόπος διὰ τῆς νομοθετικῆς ὁδοῦ, βελτιώσεως τῆς ἀποζημιώσεως τῶν ἀγροτικῶν κτημάτων. Ἀντικρούων εἶτα τὴν τροπολογίαν περὶ ὑποχρεώσεων τῆς ἰδιοκτησίας πρὸς ἄσκησίν της πρὸς τὸ κοινὸν συμφέρον, προτείνει τὴν ἀπόρριψίν της διότι ἐνῷ περιττεύει, εἰμπορεῖ ἐξ ἄλλου νὰ θέσῃ ἐν κινδύνῳ τὴν ἡσυχίαν τοῦ τόπου διὰ τῆς ἐμπνεύσεως φόβου εἰς τὸ κεφάλαιον, οὕτινος καὶ τὰ χρήματα θὰ φύγουν καὶ αἱ συνέπειαι θὰ εἶνε ὀδυνηραί. καθ' ἣν στιγμὴν ἔχομεν ἀπόλυτον ἀνάγκην κεφαλαίου πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς γεωργικῆς καὶ βιομηχανικῆς παραγωγῆς καὶ τῶν ἄλλων πλουτοπαραγωγικῶν πόρων τῆς Χώρας. Ἔναυλος λέγει εἶνε ἀκόμη ἡ φωνὴ τῆς Ἐπιτροπῆς τῶν ἐμπειρογνωμόνων περὶ παύσεως τῆς ἀσυμπαθοῦς πολιτικῆς τοῦ Κράτους πρὸς τὸ κεφάλαιον καὶ τῆς ἀνάγκης τῆς ἀνακτήσεως τῆς ἐμπιστοσύνης αὐτοῦ.

Θ. Χαβίνης. Τὸ κεφάλαιον προστατεύεται καλλίτερον παντὸς ἄλλου εἰς τὴν Ἑλλάδα, οὐδεὶς πλούσιος πληρώνει φόρον καὶ ὑπομιμνήσκει τὴν στατιστικὴν τὴν προσκομισθεῖσαν ἄλλοτε ἐξ ἧς ἀποδεικνύεται τοῦτο.

Ὁ κ. ***Χ. Στεργιόπουλος*** λέγει ὅτι ἐὰν πρόκειται περὶ τῆς φορολογίας τῆς περιουσίας δὲν ἔχει τοῦτο καμμίαν σχέσιν. Καταλήγων τονίζει ὅτι ὑπὲρ ποτὲ ἐπιβάλλεται ἡ προστασία τοῦ κεφαλαίου διότι μόνον οὕτω θὰ ἀνασυγκροτηθῇ οἰκονομικῶς ὁ τόπος.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνακοινοῖ ὅτι οἱ βουλευταὶ κ. κ. **Μ. Γούδας, Δ. Βοῦλτσος, Γ. Ἀλεξανδρόπουλος, Γ. Τροχάνης, Δ. Ζερβός Ζυμάρης, Σ. Παϊπέτης** καὶ **Ι. Τζίβας** ὑποβάλλουσιν ἔνστασιν περὶ μὴ ἀπαρτίας.

Ὁ Πρόεδρος
Θ. ΣΟΦΟΥΛΗΣ

Ἀναγινώσκονται τὰ ὀνόματα τῶν ὑποβαλλόντων καὶ εὑρίσκονται οὗτοι παρόντες.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** λύει κατόπιν τὴν συνεδρίασιν ὥραν 12ην νυκτερινήν.

Οἱ Γραμματεῖς
Μ. Λαΐλιος
Θ. Τσιριμῶκος

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΛΔ'

Τῆς 16 Φεβρουαρίου 1927

Ὥρᾳ 5.30' μ. μ. ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς ἕδρας κηρύσσει τὴν ἔναρξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει ν' ἀνοιχθῶσι τὰ θεωρεῖα.

Ἀνακοινοῦνται τὰ ἑξῆς:

Ἡ Διοίκησις Σωματείου Καπνεργατῶν Ξάνθης ὑποβάλλει διάφορα αἰτήματα ἐν σχέσει μὲ τὴν διοίκησιν τοῦ Ταμείου ἀσφαλίσεως, τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ ὀκταώρου κ.τ.λ.

Ὁ Δημήτριος Τριανταφύλλου ἱερεὺς ἐν Κοσμαδαίοις Σάμου ζητεῖ τὴν παροχὴν ἀποζημιώσεως ἐκ δραχμῶν 48.000 διὰ τὴν πυρποληθεῖσαν οἰκίαν του ἐκ τῆς συμμορίας Γιαγιάδων.

Ἐπιτροπὴ ἰδιοκτητῶν ὑποδεικνύει διαφόρους τροπολογίας ἐπὶ τοῦ ἐνοικιοστασίου.

Ὁ Σύλλογος Νεοκτηματιῶν Καβάλλας παρακαλεῖ τὴν Βουλὴν ὅπως ἐνεργήσῃ παρὰ τῇ Ἐθνικῇ Τραπέζῃ τῆς Ἑλλάδος ἵνα αὕτη χορηγήσῃ εἰς τοὺς κτηματίας τὰ αἰτούμενα δάνεια.

Ὁ Θεόδωρος Γαβριὴλ παρακαλεῖ τὴν Σεβαστὴν Βουλὴν ὅπως ψηφίσῃ τὸ ἀπὸ 10—12—1925 Ν. Δ. περὶ τῶν ὑποπεσόντων εἰς τὸ ἀδίκημα τῆς λιποταξίας ὑπαλλήλων τοῦ Κράτους.

Ὁ Γεωργικὸς Πιστωτικὸς Συνεταιρισμὸς Κλενιᾶς τῆς ἐπαρχίας Κορινθίας ζητεῖ τὴν κατάργησιν τοῦ ἄρθρου 4 τοῦ ἀπὸ 24 Νοεμβρίου 1926 Ν. Δ.

Τὸ Σωματεῖον κτιστῶν Ἀθηνῶν ὑποβάλλει ὑπόμνημα διὰ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ ὀκταώρου διὰ νόμου, δημιουργίαν Δημοσίων καὶ Δημοτικῶν ἔργων κ.λ.π.

Ὁ Σύνδεσμος τῶν ἐφέδρων Ἀξιωματικῶν τοῦ 1924 ζητεῖ τὴν διὰ νόμου χορήγησιν, ἅμα τῇ ἀπολύσει ἐκ τῶν τάξεων τοῦ στρατοῦ, πλήρων ἀποδοχῶν τριῶν μηνῶν.

Οἱ Μοναχοὶ τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Μεγάλου Σπηλαίου ζητοῦν τὴν ἐπαναφορὰν τοῦ παλαιοῦ ἡμερολογίου.

Τὸ Σωματεῖον ἐργατῶν λατόμων Ἀθηνῶν ζητεῖ τὴν οἰκονομικὴν ἐνίσχυσιν τῶν μελῶν των ἐκ μέρους τοῦ Κράτους, λόγῳ τῆς ἐπικρατούσης ἀεργίας ἐκ τῆς εἰσαγωγῆς τῶν μηχανῶν.

Οἱ κάτοικοι τῶν παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ ἰχθυοτρόφου ποταμοῦ Ἀλφειοῦ κοινοτήτων ὑποβάλλουσιν ὑπόμνημα διὰ τὴν τροποποίησιν τῶν ὅρων τῆς δημοπρασίας ταύτης.

Ἡ Παλλεσβιακὴ Καπνεργατικὴ Ἕνωσις Μυτιλήνης ὑποβάλλει ὑπόμνημα δι' οὗ ζητεῖ τὴν κατάργησιν τοῦ καπνικοῦ νόμου κτλ.

Οἱ Ἰδιοκτῆται κάτοικοι Ἐδέσσης ζητοῦν τὴν ὁλοσχερῆ ἄρσιν τοῦ ἐνοικιοστασίου.

Ὁ Κύριλλος Δαληβῆρις μοναχὸς διαμαρτύρεται διότι ἂν καὶ τυγχάνει ἀπόφοιτος τοῦ Πανεπιστημίου παραμένει ἄνευ τινος θέσεως ἐν Ἐκκλησίᾳ ἢ Ἑλληνικῷ σχολείῳ.

Οἱ κάτοικοι τῆς Κοινότητος Πορτίτσης (Καρδίτσης-Θεσσαλίας) ὑποβάλλουσιν ὑπόμνημα διὰ τὴν παραχώρησιν τοῦ λειβαδίου Πέτρανο πρὸς κτηνοτροφίαν.

Ἡ Προσφυγικὴ Ἕνωσις ἀμύνης δικαιούχων ἀνταλλαξίμων τῆς Ἐπαρχίας Καρδίτσης ὑποβάλλει ὑπόμνημα διὰ τὴν ἵδρυσιν συνοικισμοῦ πρὸς ἐγκατάστασιν τῶν μελῶν αὐτῆς.

Οἱ Πρόεδροι τῶν Κοινοτήτων τῆς περιφερείας τοῦ Εἰρηνοδικείου Ἀληκιανοῦ Κυδωνίας ζητοῦν νὰ μὴ καταργηθῇ τὸ Εἰρηνοδικεῖον Ἀληκιανοῦ.

Ὁ Πρόεδρος τῆς Ἐπιτροπῆς συλλογῆς ἐράνων διὰ τὴν καλλιτέχνησιν ἀνδριάντος τοῦ Ν. Σκουφᾶ παρακαλεῖ τὴν Σεβ. Βουλὴν ὅπως ἔλθῃ ἀρωγὸς καὶ ψηφίσῃ μικρόν τι ποσὸν διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ὡς ἄνω ἔργου.

Ὁ Μιχαὴλ Παναγιωτάκης ἀρχηγὸς τῶν Κρητικῶν ἐπαναστάσεων ζητεῖ ἐκ μέρους τῆς Βουλῆς, λόγῳ τῶν πολλῶν ὑπηρεσιῶν καὶ διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Πατρίδος, μικρὸν χρηματικὸν βοήθημα καθότι ἄγων τὸ 88 ἔτος τῆς ἡλικίας του δὲν δύναται νὰ ἐργασθῇ.

Οἱ ὑπάλληλοι τοῦ ἐναερίου Σιδηροδρόμου Νάξου ζητοῦν τὴν πληρωμὴν δύο μισθῶν, διακοπείσης τῆς ἐργασίας των κατόπιν διαταγῆς τοῦ Ὑπουργείου τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας.

Οἱ κάτοικοι τῶν ἐν Νεζερῷ Ὀλύμπου κοινοτήτων ζητοῦν τὴν ἄρσιν τῶν ἐνταλμάτων τοῦ ταμίου Λαρίσσης τῶν ἐτῶν 1924—1925—1926 διὰ τὰ ἀκαλλιέργητα στρέμματα τῆς λίμνης Νεζεροῦ.

Ὁ Δημήτριος Π. Κυριακίδης φαρμακοποιὸς ἐν τῷ Ναυτικῷ Νοσοκομείῳ Πειραιῶς ζητεῖ τὴν πληρωμὴν κυβιστερουμένων μισθῶν τοῦ 9 μηνῶν.

Ἡ Γενικὴ Ἕνωσις ἰδιοκτησίας ὑποβάλλει τὴν γνώμην της περὶ τῆς ἐπιβεβλημένης διατυπώσεως τοῦ ἄρθρου 19 τοῦ Συντάγματος.

Ὁ κ. **Α. Ἀργυρὸς** (Ὑπουργὸς τῆς Παιδείας) ὑποβάλλει νομοσχέδιον «περὶ καταργήσεως τῶν Ν. Δ. περὶ ὁρισμοῦ ἡλικίας ἐκπαιδευτικῶν συμβούλων κλπ.» ὅπερ κηρύσσεται **Κατεπείγον.**

Πρὸ τῆς Ἡμερησίας Διατάξεως

Ὁ κ. **Α. Παπαδᾶτος** λέγει ὅτι παρὰ τοῦ ἡμερησίου τύπου καθὼς καὶ ἐξ ἀσφαλῶν πληροφοριῶν, θὰ περιῆλθον εἰς γνῶσιν τῆς Βουλῆς τὰ χθεσινὰ συμβάντα τῆς Θεσσαλονίκης. Δὲν πρόκειται περὶ ἀσημάντων γεγονότων ὥστε καὶ ὁ Ἑλληνικὸς Λαὸς καὶ ἡ Βουλὴ νὰ ἀδιαφορήσωσιν. Θὰ ἤθελον λοιπόν, ὅπως ὁ κ. Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν, ὁ ὁποῖος δυστυχῶς ἀπουσιάζει, νὰ πληροφορήσῃ τὴν Βουλήν, τί ἐκ τούτων περιῆλθεν εἰς γνῶσίν του καὶ ποῖα μέτρα ἔλαβεν. Δυστυχῶς ὑπάρχουσιν ἀνθρώπινα θύματα καὶ ὡς ἐκ τούτου πρέπει τάχιστα νὰ ζητηθῶσιν αἱ εὐθῦναι καὶ νὰ ἐξακριβωθῇ ποῖος ὁ ὑπαίτιος, διὰ νὰ ληφθῶσιν ἅπαξ διὰ παντὸς καὶ τὰ ἀνάλογα μέτρα.

Πρόεδρος, αὔριον μὲ τὰς ἐπερωτήσεις.

Ὁ κ. **Σ. Μάξιμος** παρακαλεῖ ὡσαύτως ὅπως αὔριον συζητηθῇ ἐπειγόντως τὸ ἀνωτέρω ζήτημα, δι' ὃ ὤφειλε νὰ παράσχῃ ἀμέσως πληροφορίας ὁ κ. Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν.

Εἰσέρχεται εἶτα ἡ Βουλὴ εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν
τῆς Νομοθετικῆς ἐργασίας

Ὁ κ. **Πρόεδρος** δηλοῖ ὅτι θὰ προηγηθοῦν οἱ κ. κ. εἰσηγηταί.

Ὁ κ. **Γ. Ἐξηντάρης** εἰσηγητὴς ἐκθέτει τὸ ἱστορικὸν τῶν προκληθεισῶν δυσχερειῶν διὰ τὴν ἐφαρμογὴν τῆς δηλώσεως τῆς προσηρτημένης εἰς τὴν συνθήκην τῆς Λωζάννης καὶ τὴν τῆς ἀνταλλαγῆς ὡς πρὸς τὴν προστασίαν τῶν περιουσιῶν τῶν Τούρκων ὑπηκόων ἐν Ἑλλάδι, καὶ τῶν Ἑλλήνων ὑπηκόων ἐν Τουρκίᾳ. Συνεχίζων τονίζει ὅτι ἡ ὑπογραφὴ τῆς εἰρήνης δὲν ἐπέφερε τὴν γαλήνην εἰς τὰς ἐκ τοῦ παρελθόντος προκαταλήψεις καὶ ὤφειλε νὰ παρέλθῃ χρόνος διὰ νὰ γίνῃ ἔναρξις πρὸς ἐπίλυσιν τῶν ἀναφυέντων ζητημάτων. Κατὰ πρῶτον εὐθὺς ἅμα τῇ καταρτίσει τῆς μικτῆς ἐπιτροπῆς ἤρχισαν οἱ μὲν Τοῦρκοι νὰ κατηγοροῦν τοὺς Ἕλληνας ὅτι δὲν ἐκτελοῦν τὰς ὑποχρεώσεις των, ἡ δὲ Ἑλλὰς ἀντιθέτως νὰ κατηγορῇ τὴν Τουρκίαν, διὰ πολλὰς παραδάσεις τῶν συμφωνιῶν καὶ δὴ ὅσον ἀφορᾷ τοὺς Ἕλληνας τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τὰς περιουσίας των. Αἱ κατηγορίαι αὗται καὶ τὸ ἐντονον ὕφος τοῦ τύπου συνετέλεσαν εἰς τὴν ἀνάφλεξιν τῶν ἀναμνήσεων τοῦ παρελθόντος. Κατὰ τὸ 1924 ἐδέησε νὰ μεταβοῦν οἱ Ἕλληνες ἀντιπρόσωποι εἰς τὴν Ἄγκυραν ἀλλὰ δὲν κατέστη ἐφικτὴ καμμία συνεννόησις. Τοὐναντίον μάλιστα τότε προεκλήθη τὸ γνωστὸν ζήτημα τῶν «ἐταμπλί». Ἐπὶ τῆς ἑρμηνείας τοῦ ὅρου τούτου ἐπῆλθε πλήρης διαφωνία, τῆς Τουρκικῆς ἀντιπροσωπείας μὴ δεχομένης τὸν ἰσχυρισμὸν τῆς ἑλληνικῆς ὑποστηριζούσης ὅτι ἡ ἐγκατάστασις ἀποτελεῖ πραγματικὸν γεγονὸς δυνάμενον νὰ ἀποδειχθῇ δι' οἱουδήποτε τρόπου. Τὸ ζήτημα ἦτο σοβαρὸν διότι ἐκ τῆς λύσεως αὐτοῦ ἐξαρτᾶτο ἡ παραμονὴ πολλῶν χιλιάδων Ἑλλήνων ἐν Κωνσταντινουπόλει. Συνεπείᾳ τῆς ὀζείας μορφῆς, ἣν ἔλαβον αἱ συζητήσεις, τὸ ἔργον τῆς διευθετήσεως τῶν ζητημάτων ἦτο δυσχερέστατον. Ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις μοῦ ἔκαμε τότε τὴν τιμὴν νὰ μοῦ ἀναθέσῃ τὴν ἀντιπροσωπείαν της ἐν Κωνσταντινουπόλει, ὅπου μεταξὺ εὗρον τὰ πνεύματα πολὺ ἐξημμένα, ὁ δὲ Τουρκικὸς τύπος ὑπεδαύλιζε πᾶσαν ἐξέγερσιν. Προχωρῶν ἐκθέτει τὰς προσπαθείας του καὶ πῶς αὗται εἰς τὰς παραμονὰς τῆς ἀποφάσεως τῆς μικτῆς ἐπιτροπῆς ἐπὶ τοῦ ζητήματος προσέκοψαν, λόγῳ παραιτήσεως τοῦ Τούρκου ἀντιπροσώπου καὶ τοῦ ἐπειτοδίου Μπαλουκλῆ, καθ' ὃ 5 ἕως 6 χιλιάδες χριστιανοὶ ἠναγκάσθησαν νὰ κρύπτωνται ἢ νὰ ζητοῦν διαβατήρια διὰ νὰ φύγουν εἰς Ἑλλάδα. Πρὸ τῆς καταστάσεως ταύτης ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις ἠναγκάσθη νὰ καταφύγῃ εἰς τὸ συμβούλιον τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν, συνερχόμενον τότε ἐν Βρυξέλλαις. Τοῦτο ἀκοῦσαν τὰς ἀπόψεις ἀμφοτέρων τῶν μερῶν μᾶς ἔδωκε συμβουλὰς μετριοπαθείας καὶ παρεκάλεσεν ὅπως τῷ δοθοῦν ὑπομνήματα ἀμφοτέρων τῶν ἀπόψεων. Μετὰ τοῦτο τὸ ζήτημα τῶν ἐταμπλὶ παρεπέμφθη εἰς τὸ δικαστήριον τῆς Χάγης, ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ἐψηφίσθη ἐν Τουρκίᾳ ὁ νόμος περὶ ἀντιποίνων, μεθ' ὃ ἐπηκολούθησε τὸ ἐπεισοδιον τοῦ Πατριαρχείου, ὅπερ ἔθεσεν εἰς συγκίνησιν καὶ αὐτὰς τὰς Μεγάλας Δυνάμεις. Ὁ τύπος ὑπεδαύλιζε τὰ πράγματα καὶ πολεμικὰ σαλπίσματα ἠκούοντο, ὁ δὲ Κωνστ)πολιτικὸς πληθυσμὸς εἶχε καταληφθῇ ὑπὸ πανικοῦ. Εἰς ὅλην τὴν ἐξέλιξιν τῶν ζητημάτων αὐτῶν ἀπεδείχθη ὅτι ἡ μεσολάβησις τρίτου ἦτο πάντοτε ἐλαττωματικὴ διὰ τὴν λύσιν τῶν ζητημάτων τῶν δύο χωρῶν λόγῳ τῆς ἀσθενικῆς ἀπεχθείας πρὸς ξενικὰς ἐπεμβάσεις τῆς Τουρκικῆς κοινῆς γνώμης, ἡ ὁποία διατηρεῖ ζωηρὰν ἀνάμνησιν τῶν διαμολογήσεων. Δι' αὐτὸ κατεβλήθη προσπάθεια ἀπ' εὐθείας συνεννοήσεως τῶν δύο Κυβερνήσεων. Συνεπείᾳ τούτου μετέβην εἰς Ἄγκυραν ὅπου πρῶτον ἐκανονίσθη τὸ Πατριαρχικόν.

Π. Μπούμπουλης. Ποῖος κανονισμός, τὸ περιούσιον ἀνακοινωθὲν τὸ φέρον τὴν ὑπογραφὴν τοῦ Ἕλληνος Ἀντιπροσώπου;

Γ. Ἐξηντάρης. Ἀφηγοῦμαι ἱστορικῶς τὰ ζητήματα. Ἂν νομίζετε συμφέρον νὰ εἰσέλθωμεν εἰς συζήτησιν τοῦ παρελθόντος, πράξατέ το.

Εἷς βουλευτής. Διατὶ δὲν λέγετε ὅτι ὑπεκύψαμεν.

Ὁ κ. **Γ. Ἐξηντάρης** συνεχίζων λέγει ὅτι εἰς Ἄγκυραν κατέληξαν εἰς ὑπογραφὴν τῶν γνωστῶν συμφωνιῶν, ἃς νομίζει ὅτι πρέπει νὰ ἐξετάσωμεν ἐν ἀντιπαραβολῇ πρὸς τὰς ἄλλας. Ἐν τῷ σημείῳ τούτῳ ἐκθέτει τὰ τοῦ περιεχομένου τῶν συμφωνιῶν τῆς Ἄγκυρας (21 Ἰουνίου 1925) καὶ τοὺς λόγους, οἵτινες ἐπέβαλον τὴν ἐν αὐταῖς λύσιν τῶν ἐκκρεμῶν ζητημάτων περὶ κτημάτων ἀμφοτέρων τῶν μερῶν καὶ περὶ τῶν περιουσιῶν τῶν ἐκ Θράκης καὶ Κωνσταντινουπόλεως Ἑλλήνων καὶ περὶ τῆς ἐπανόδου των καὶ τῶν ὅρων τῆς διαχειρίσεως τῆς περιουσίας των. Ἡ λύσις αὕτη εἶχε προκαλέσει πολλὰς διαμαρτυρίας τῶν Κωνσταντινουπολιτῶν, καὶ ἦτο ὁμολογουμένως λύσις σκληρά, ἀλλ' οὐδεὶς ἐλπίθη περισσότερον ὅσον ὁ ὑπογράψας τότε τὴν λύσιν ταύτην, ἡ ὁποία ὅμως ὑπεγράφη ἀναγκαίως, διότι ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ συνέφερε νὰ ἐνταθοῦν αἱ σχέσεις μεταξὺ τῶν δύο χωρῶν καὶ νὰ διαιωνισθῇ ἡ κατάστασις. Σχετικῶς ἀναφέρει ὅτι ἀνεχώρησαν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως πολλαὶ χιλιάδες Ἑλλήνων, ἀλλ' οἱ ἔχοντες συμφέρον νὰ ἐπανέλθουν εἶνε πολὺ ὀλιγώτεροι, ἐκτὸς τούτου εἰμποροῦν οὗτοι νὰ μεταγράφουν τὰ κτήματά των ἐπ' ὀνόματι συγγενικῶν προσώπων, ἄλλως τε ἠδύνατο νὰ δώσῃ καὶ ἀδείας ἐπανόδου ἡ Τουρκικὴ Κυβέρνησις, ἀναλόγως τῆς προϋπούσης συσφίγξεως τῶν σχέσεων τῶν δύο Κρατῶν. Ἕτερον τότε σχέδιον λύσεως τοῦ ζητήματος τῶν ἐταμπλὶ εὐνοϊκὸν δι' ἡμᾶς ὑπεγράφη, εὐνοϊκώτερον καὶ ριζικώτερων καὶ αὐτῆς τῆς ἀποφάσεως τῆς Χάγης. Διὰ τῆς λύσεως ταύτης λύεται ὁλοκληρωτικῶς ὑπὲρ ἡμῶν τὸ ζήτημα τοῦτο καὶ παύει ἡ ἀγωνία τῶν προσώπων, τὰ ὁποῖα ἀφορᾷ ἡ περίπτωσις αὕτη. Ἕτερα συμφωνία, ὑπογραφεῖσα ἐν Ἀγκύρᾳ, εἶνε ἡ περὶ κτημάτων Τούρκων καὶ Ἑλλήνων ὑπηκόων, μὲ βάσιν τὴν ἀπόδοσιν τῶν Τουρκικῶν κτημάτων, καὶ ἐν ἀδυναμίᾳ ἐξαγορὰν αὐτῶν μὲ διαιτητὴν εἰς τὰς τιμὰς τὴν Μικτὴν Ἐπιτροπήν, καὶ μὲ πληρωμὴν τῶν 4/5 δι' ὁμολογιῶν καὶ τοῦ 1/5 εἰς μετρητά.

Τὰς ἰδίας ὑποχρεώσεις ἀνελάμβανε καὶ ἡ Τουρκία διὰ τὰ ἐκεῖ κτήματα. Προεβλέπετο ὅτι ἡ συμφωνία αὕτη θὰ ἐστοίχιζεν εἰς τὸ Κράτος 700—800 ἑκατομμύρια. Πράγματι θὰ ἐστοίχιζεν καὶ ὀλιγώτερα διότι ὑπῆρχεν ἡ ἐλπὶς ὅτι θὰ προσέφερον τὰ κτήματά των οἱ Τοῦρκοι, δι' οἰκονομικοὺς λόγους εἰς χαμηλὰς τιμάς. Συναφῶς ὑπεγράφη καὶ πρωτόκολλον περὶ τῶν περιουσιῶν τῶν νομικῶν προσώπων καὶ περὶ τῶν ἐπιλεξαμένων τὴν Τουρκικὴν ὑπηκοότητα ἰδιοκτητῶν καὶ πρωτόκολλον καθοριζον τὰ Β. κουφικὰ κτήματα, ὑπαγόμενα εἰς ἀνταλλαγήν. Τοιαῦται ἦσαν αἱ συμφωνίαι τῆς Ἀγκύρας, αἱ ὁποῖαι ἂν δὲν ἦσαν τέλειαι λύσεις ἦσαν λύσεις καλαί, ἐπέτρεπον τὴν ἄνετον ἐγκατάστασιν τῶν προσφύγων μας, ἐξησφάλιζε τὴν περιουσίαν τῶν Ἑλλήνων ἐν Τουρκίᾳ καὶ ἔπαυεν ἡ ἀγωνία τοῦ ἐν τῇ Τουρκίᾳ Ἑλληνισμοῦ καὶ ἐγεννᾶτο ἐν αἰσθημα καλῆς διαθέσεως καὶ ἐμπιστοσύνης μεταξὺ τῶν δύο Κρατῶν. Ἔσχον δὲ ἀμέσως καὶ ἀποτελέσματα διότι τὰ ἀντιποινα εἶχον πάψει, ἄδειαι ταξειδίων εἰς τὸ Ἐξωτερικὸν ἐδίδοντο, καὶ πᾶς ἀνάρμοσμος μεταξὺ τῶν δύο στοιχείων ἔπαυσεν καὶ παρείχετο πλήρης ἐλπὶς ὅτι νέα ἐποχὴ ἠνοίγετο μεταξὺ τῶν δύο Κρατῶν. Τὴν στιγμὴν ὅμως ἐκείνην ἐπῆλθεν ἡ πτῶσις τῆς Κυβερνήσεως Μιχαλακοπούλου καὶ ἡ κατάληψις τῆς ἀρχῆς ὑπὸ τοῦ κ. Παγκάλου. Τὸ γεγονὸς τοῦτο ἐγέννησεν αἴσθημα δυσπίστου προτοχῆς εἰς τὴν Τουρκίαν καὶ ἠναγκάσθημεν ἐκεῖ νὰ βεβαιώσωμεν τὴν Τουρκικὴν Κυβέρνησιν περὶ τῶν ἀγαθῶν προκειμένων τῆς νέας Κυβερνήσεως. Ἀλλὰ λόγοι τινὲς ἐπιπόλαιοι τοῦ κ. Παγκάλου καὶ ἡ διστακτικὴ πολιτικὴ τοῦ Ὑπουργοῦ τοῦ ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν ἐματαίωσαν καὶ τὴν διαβεβαίωσιν ταύτην. Ἡ ἐμπιστοσύνη, ἡ ὁποία εἶναι εὐθραυστος, ἐκλονίσθη καὶ θὰ ἔπρεπε ἡ νέα στρατοκρατικὴ Κυβέρνησις νὰ ἔσπευδε νὰ ἐφαρμόσῃ

τὰς συμφωνίας, ἀλλὰ συνέβη τὸ ἀντίθετον, διότι ὁ μὲν Πάγκαλος ἔμενεν ἀμέριμνος ὁ δὲ ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν Ὑπουργός του οὐδεμίαν ἐλάμβανεν ἀπόφασιν. Μετὰ τρεῖς ἑβδομάδας ἐνέκρινε τὰς συμφωνίας, ἀπεστάλην εἰς Κων)πολιν ἀλλὰ διετάχθην νὰ μὴ εἰσαγάγω τὰς συμφωνίας εἰς τὴν Μικτὴν Ἐπιτροπήν. Εἰς μάτην ἐξήγησα ὅτι πᾶσα ἐκκρεμότης μᾶς ἔβλαπτεν, ὁ τότε Ὑπουργὸς δὲν ἠθέλησε ν' ἀκούσῃ τίποτε, ἐλπίζων ἴσως περισσότερα ἐκ τῆς συνετεύξεώς του μετὰ τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν τῆς Τουρκίας ἐν Γενεύῃ. Ἠναγκάσθην νὰ ὑποβάλω τότε τὴν παραίτησίν μου, ἣν δὲν ἐδέχθη ὁ Ὑπουργός, ἀλλὰ μὲ ἀνεκάλεσε τῶν καθηκόντων μου. Ὁ κ. Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν ἐπέστρεψεν ἄπρακτος ἐκ Γενεύης καὶ τότε τὰ πράγματα ἐπεδεινώθησαν καὶ μόλις τὸν Φεβρουάριον ἐστάλη ὁ κ. Παπᾶς εἰς Ἄγκυραν ζητῶν τὴν ἐφαρμογὴν τῶν συνθηκῶν τῆς Ἀγκύρας, τὴν ὁποίαν δὲν ἐδέχθη ἡ Τουρκικὴ Κυβέρνησις, προτείνουσα πλέον τὸν συμψηφισμὸν καὶ ἐπὶ τῇ βάσει αὐτῆς ἤρχισαν αἱ νέαι διαπραγματεύσεις. Πρὶν ἢ ἐξετάσω τὰς νέας συμφωνίας θεωρῶ τὴν λύσιν τῆς ἀποδόσεως συμφερωτέραν τῆς τοῦ συμψηφισμοῦ, διότι ἐσώζετο ἐν Τουρκίᾳ ἡ περιουσία τῶν Ἑλλήνων ὑπηκόων καὶ θὰ ἐγίνετο ἀφορμὴ τῆς ἐπανόδου τῶν Ἑλλήλων ἐν Τουρκίᾳ καὶ θὰ ἀνεβλαστάνετο ἐκεῖ ἡ Ἑλληνικὴ ἐγκατάστασις, οἱ ἐμπορικοὶ δεσμοὶ θὰ ἦσαν στενώτεροι καὶ τέλος διότι ἡ λύσις τῆς ἀποδόσεως ἦτο λύσις ἁπλῆ καὶ ἄνευ δυσχερειῶν καὶ ὀλιγώτερα δαπανηρά. Προχωρῶν ἀναλύει τὰ ἄρθρα 1 καὶ 8 τῶν νέων συμφωνιῶν καὶ τονίζει τὸ δικαίωμα τῆς Ἑλλ. Κ)νήσεως ὅπως ἐξαιρέσῃ κτήματα Ἑλλήνων ὑπηκόων ἐν Κων)λει καὶ ἀλλαχοῦ καὶ ἐκθέτει ἀκολούθως τὸν τρόπον τοῦ συμψηφισμοῦ, εἰς ὃν λέγει θὰ συμπεριληφθοῦν ὅλα τὰ ἐκτὸς τῆς Κωνσταντινουπόλεως κτήματα τῶν Ἑλλήνων. Ἐπειδὴ ὅμως προεβλήθη ὅτι δὲν θὰ ἀρκέσουν τὰ κτήματα ταῦτα διὰ τὸν συμψηφισμὸν ἐδόθη ἐγγύησις διὰ τὸ ἐνδεχόμενον ὑπόλοιπον ἐκ 500.000 λιρῶν στερλινῶν. Ἐξακολουθῶν ἀναφέρει ποῖα σημεῖα ἐκ τῶν ἐν Ἀγκύρᾳ συμφωνιῶν διετηρήθησαν διὰ τῶν νέων συμφωνιῶν, αἵτινες ἀποτελοῦν ἓν σύνολον ἀδιαίρετον. Ἡ ἐπιτροπὴ τῆς Βουλῆς δὲν δύναται νὰ ἀποκρύψῃ ὅτι αἱ νέαι συμφωνίαι εἶναι κατώτεραι τῶν τῆς Ἀγκύρας καὶ ἐκφράζει ἐπὶ τούτῳ τὴν θλίψιν της, ἀλλὰ προτείνει τὴν ἐπικύρωσίν των, διότι εἶνε ἐπιβεβλημένη ἐκ γενικωτέρων λόγων ἡ ἀποκατάστασις τῶν σχέσεων τῶν δύο Κρατῶν. Βεβαίως τὸ πολύπλοκον τοῦ νέου συστήματος θὰ δημιουργήσῃ δυσχερείας ἀλλὰ μὲ τὴν καλὴν θέλησιν θὰ ὑπερπηδηθοῦν καὶ αὗται, ἐλπιζομένου ὅτι ἡ καλὴ ἡμῶν θέλησις θὰ εὕρῃ παρομοίαν ἀμοιβαιότητα καὶ εἰς τὴν Τουρκικὴν Κυβέρνησιν, ἵνα οὕτω τὰ δύο Κράτη βαδίσουν πλέον ἀπερίσπαστα εἰς τὴν ὁδὸν τῆς προόδου καὶ τοῦ πολιτισμοῦ. Περαίνων ἐξηγεῖ τοὺς λόγους δι' οὓς ἐκρίθη ἐπιβεβλημένη ἡ ἀνάγκη τῆς συνάψεως τῆς συμβάσεως διὰ τὴν ἀποζημίωσιν τῶν Ἑλλήνων ὑπηκόων, οἱ ὁποῖοι ἦτο καιρὸς νὰ τύχουν προνοίας ἐκ μέρους τοῦ Κράτους ὑπὲρ τῶν ἰδεωδῶν τοῦ ὁποίου ἔπαθον. (Χειροκροτήματα)

Ὁ κ. ***Α. Κυβετὸς*** (εἰσηγητὴς) λέγει ὅτι, διὰ τοῦ ἄρθρου 65 καὶ ἐκεῖθεν τῆς συνθήκης τῆς Λωζάνης προβλέπεται ἡ ἀπόδοσις τῶν ἐν Τουρκίᾳ Ἑλληνικῶν κινητῶν καὶ ἀκινήτων περιουσιῶν, καθὼς ἐξ ἀντιθέτου καὶ ἡ ἀπόδοσις τῶν ἐν Ἑλλάδι Τουρκικῶν περιουσιῶν. Περὶ τῶν Τουρκικῶν κινητῶν δὲν δύναται νὰ γίνῃ λόγος, διότι πάντα τὰ κινητὰ ἔλαβον μεθ' ἑαυτῶν οὗτοι. Ἐπίσης διὰ τῆς συμφωνίας τῆς ἀνταλλαγῆς τῶν πληθυσμῶν ὡρίζετο ὅτι, οἱ ὀθωμανοὶ ὑπήκοοι, Ἕλληνες τὸ γένος ὡς καὶ οἱ Μουσουλμάνοι ἀλλὰ Ἕλληνες ὑπήκοοι ἀνταλλάσσονται τῆς ἀνταλλαγῆς ἐξῃρέθησαν οἱ κάτοικοι Κωνσταντινουπόλεως καὶ Δ. Θράκης. Εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς, προῆλθε διαφωνία μεταξὺ τῶν δύο ἐνδιαφερομένων μερῶν, διότι ἡ ἀκίνητος περιουσία τῶν Ἑλλήνων οὐδέποτε ἤρχισεν ἀποδιδομένη, ἐν ᾧ τοὐναντίον ὄχι μόνον οἱ ἀνταλλάξιμοι, ἀλλὰ καὶ οἱ μὴ ἀνταλλάξιμοι Μουσουλμάνοι ἀνεχώρησαν μὲ τοιοῦτον ἥσυχον τρόπον, ὥστε ἔλαβον μεθ' ἑαυτῶν καὶ πᾶσαν τὴν κινητὴν περιουσίαν των. Ἡ δὲ μὴ ἀπόδοσις τῆς ἀγροτικῆς Μουσουλμανικῆς περιουσίας ὠφείλετο εἰς τὴν ἐγκατάστασιν γηγενῶν ἢ προσφύγων ἀκτημόνων, ἥτις κατὰ τὴν 9ην δήλωσιν θὰ παρῆγε δικαιώματα ὑπὲρ τῶν Τούρκων μόνον, ἂν ἄνισος ἐγίνετο ἐφαρμογὴ τοῦ ἀγροτικοῦ νόμου. Πρὸ τῆς τοιαύτης καταστάσεως ἐν ᾧ ἡμεῖς οἱ Ἕλληνες θὰ ἐδικαιούμεθα νὰ κάμωμεν χρῆσιν ἀντιποίνων, ἐξεδόθη ἐν Ἀγκύρᾳ ὁ γνωστὸς περὶ ἀντιποίνων νόμος.

Ὡς πρὸς τὰς συμφωνίας μεταξὺ Ἐξηντάρη καὶ Ρουσδῆ, παρατηρεῖ ὅτι δὲν ἦτο ἀνάγκη νὰ γίνῃ μεταρρύθμισις τοῦ ἄρθρου 2 τῆς συμβάσεως, ἐφ' ὅσον τὸ Δικαστήριον τῆς Χάγης εἶχε σαφῶς καθορίσει ποῖοι θεωροῦνται «ἐγκατεστημένοι». Ἡ ἐγκατάστασις καὶ τῶν Μουσουλμάνων ἐν Δ Θράκῃ ἔπρεπε νὰ εἶναι προγενεστέρα τῆς 30 Ὀκτωβρίου 1918, ὡς ἀπαιτεῖται καὶ διὰ τοὺς Ἕλληνας τῆς Κωνσταντινουπόλεως, διότι αὕτη εἶναι ἀναμφισβητήτως ἡ ἔννοια τοῦ 2ου ἄρθρου, ἐνῷ διὰ τῆς συμφωνίας τοῦ 1925 καθίστανται ἀνταλλάξιμοι ὅλοι οἱ ἀπὸ τοῦ 1912 μέχρι τοῦ 1920 μετοικήσαντες ἐκ Μακεδονίας Μουσουλμάνοι.

Ἐπίσης διὰ τῶν συμφωνιῶν Ἐξηντάρη - Ρουσδῆ ἐθεωρήθησαν «ἐταμπλὶ» καὶ οἱ ἁπλῶς παρευρεθέντες κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἐν Θράκῃ, ἐνῷ ἡ σύμβασις περὶ ἀνταλλαγῆς ἀπῄτει ἐγκατάστασιν. Οἱ πολῖται Ἕλληνες οἱ ἐγκατεστημένοι ἐν Μ. Ἀσίᾳ καὶ Θράκῃ, ὑφιστάμενοι τὰς συνεπείας τῶν συμφωνιῶν τούτων, βεβαίως πρῶτοι αὐτοὶ θέλουν νὰ συντελέσουν εἰς διευκόλυνσιν τῶν πραγμάτων. Ἀλλὰ διὰ τῆς ἐκλείψεως πάσης ἑλληνικῆς περιουσίας δὲν θὰ καταστῇ δυνατὸν νὰ ἐπανακατασταθῶσι καὶ νὰ ἐπανασυνδεθῶσιν ἐμπορικαὶ καὶ οἰκονομικαὶ σχέσεις μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Τουρκίας. Ἀφ' ἑτέρου δὲν νομίζει δίκαιον, τὰς συνεπείας μιᾶς πολιτικῆς τοῦ Κράτους, νὰ πληρώσουν μόνον οἱ Ἕλληνες πολῖται, οἱ ὁποῖοι ἔτυχε νὰ ἔχουν ἐκεῖ κτήματα. Νομίζει ὅτι ἀσχέτως τῆς ὑπογραφῆς τῶν συμφωνιῶν τούτων, θὰ ἔπρεπε νὰ ἐπιβαρυνθῶσιν ἀναλόγως ὅλοι οἱ ἔχοντες κτηματικὴν περιουσίαν ἐν Ἑλλάδι. Ὡς ἐκπροσωπῶν ἱκανὸν ἀριθμὸν ἑλλήνων πολιτῶν ἐκ τῶν προσφυγόντων ἐνταῦθα καὶ ἐχόντων ἀκίνητα ἐν Τουρκίᾳ, νομίζει ὑποχρέωσίν του νὰ διαμαρτυρηθῇ διὰ τὸ γενόμενον. Ἐὰν θελήσωμεν, λέγει, νὰ συγκρίνωμεν τὰς πρώτας συμφωνίας μὲ τὰς δευτέρας, βεβαίως δὲν δυνάμεθα παρὰ νὰ δεχθῶμεν ὅτι αἱ δεύτεραι εἶναι καταθλιπτικώτεραι.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν μὴ ἐπικύρωσιν τῶν πρώτων συμφωνιῶν παρὰ τῆς Κυβερνήσεως Παγκάλου, λέγει ὅτι ἐφόσον ἐπρόκειτο περὶ συμφωνιῶν τὰς ὁποίας οἱ ἐνδιαφερόμενοι δὲν ἐδέχοντο ὡς συμφερούσας, δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ λεχθῇ ὅτι ἐξ αἰτίας τῆς Κυβερνήσεως ἐκείνης ἐχειροτέρευσαν οἱ ὅροι.

Ἄλλως τε Ἐπιτροπὴ Ἑλλήνων ὑπηκόων ἐνδιαφερομένων ἐζήτησε τότε τὴν μὴ ὑπογραφὴν τῶν συμφωνιῶν τούτων, διαμαρτύρεται δὲ διότι ἡ προκάτοχος Κυβέρνησις, ὑπὸ παραίτησιν εὑρισκομένη ὑπέγραψε τὰς ἐπὶ Παγκάλου συναφθείσας συμφωνίας ἐκτὸς λέγει, ἂν ἐξ αὐτοθυσίας ἀνέλαβεν αὕτη τὴν εὐθύνην τῆς ὑπογραφῆς των. Ἐξετάζων ἀκολούθως εἰδικῶς τὰς πρὸς κύρωσιν ὑποβαλλομένας συμφωνίας λέγει ὅτι βάσις αὐτῶν εἶναι ἡ ἀπόδοσις ὅσον τὸ δυνατὸν περισσοτέρων Μουσουλμανικῶν κτημάτων καὶ ἡ ἀποζημίωσις αὐτῶν μὲ τὴν πραγματικὴν ἀγοραίαν αὐτῶν ἀξίαν ἡ σημερινὴ ἀγοραία αὐτῶν ἀξία ἐξευρίσκεται ἐν ἀναλογίᾳ πρὸς τὴν τιμὴν τὴν ὁποίαν ἄλλοι πωληταὶ κτημάτων ἐπώλησαν εἴτε ἐν Ἑλλάδι εἴτε ἐν Τουρκίᾳ. Δὲν δύναται ὅμως τις νὰ ἰσχυρισθῇ ὅτι ὑπάρχει ἰσότης μεταξὺ τῆς ἀγοραίας τιμῆς τῶν κτημάτων ἐν Ἑλλάδι καὶ τῆς τιμῆς αὐτῶν ἐν Τουρκίᾳ, ὅπου οὐδεμία ζήτησις ὑπάρχει καὶ ὅπου ἑπομένως αἱ τιμαὶ ἔχουν ἐκπέσει. Εἰδικῶς διὰ τὰ οἰκόπεδα τῆς πυρικαύστου ζώνης Σμύρνης καὶ Θεσσαλονίκης λαμβάνεται ὡς βάσις ἡ μέση τιμὴ τῶν ἐπιτευχθεισῶν εἰς τοὺς πλειστηριασμοὺς ἑκάστου τομέως τιμῶν καὶ ἐνῷ ἐν Σμύρνῃ, μὴ καταρτισθέντος εἰσέτι σχεδίου πόλεως, οὐδεὶς τολμᾷ νὰ ἀγοράσῃ οἰκόπεδα, ἐν Θεσσαλονίκῃ ἔφθασαν νὰ πωλῶνται ἀντὶ χιλι-

άδων δρ. κατὰ πῆχυν. Ἡ βάσις αὕτη θὰ μᾶς ἀγάγῃ εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ἐνῷ ἡ Μουσουλμανικὴ περιουσία εἶναι πολὺ μικροτέρας ἀξίας ἐν τέλει ἡμεῖς θὰ ἀπομείνωμεν καὶ χρεῶσται. Τὸ ἄρθρον 11 ἀνατρέπει τὴν ὑπὸ τῆς 9ης δηλώσεως τεθειμένην βάσιν, ὡς πρὸς τὴν ἀξίαν τῶν ἀγροτικῶν ἀκινήτων, διότι δι' αὐτὰ τοῦτο καθορίζει ὅτι θέλουσιν ἐκτιμηθῇ ὡσεὶ ταῦτα νὰ μὴ εἶχον ἀπαλλοτριωθῇ. Ὅσον ἀφορᾷ τὰ ἀστικὰ ἀκίνητα προβλέπεται ὅτι θὰ γίνῃ ἓν μικτὸν συνεργεῖον, τὸ ὁποῖον θὰ ἀρχίσῃ νὰ ἐκτιμᾷ τὰ ἐν Τουρκίᾳ ἀκίνητα μέχρις ὅτου ἡ ἀξία αὐτῶν φθάσῃ νὰ συμψηφισθῇ μὲ τὴν ἀξίαν τῶν ἐν Ἑλλάδι Μουσουλμανικῶν ἀκινήτων, ἐνῷ θὰ ἔπρεπε νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ἡ προπολεμικὴ τιμὴ ἡ καθοριζομένη ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ Τουρκικοῦ νόμου τοῦ 1909 ἀναλόγως τοῦ εἰσοδήματος. Προκειμένου περὶ τοῦ ζητήματος τῆς ὑπηκοότητος συνιστᾷ ὅπως ληφθῇ πρόνοια διὰ τοὺς ἀποκτήσαντας ἰδιοκτησίαν ἐπὶ Ἑλληνικῆς κατοχῆς, ὡς ἐπίσης καὶ διὰ τὰς περιπτώσεις τοῦ χαρακτηρισμοῦ τῶν Μουσουλμάνων ὡς μὴ ἀνταλλαξίμων. Ὡς πρὸς τὴν ἀναγνώρισιν τῶν νομικῶν προσώπων ὡς δικαιουμένων νὰ ἀναλάβωσι τὴν περιουσίαν αὐτῶν ἡ σχετικὴ διάταξις ἐνέχει κίνδυνον μεγάλον διὰ τὴν περιφέρειαν τῆς Θεσσαλονίκης. Ἑλληνικὰ νομικὰ πρόσωπα ἐν Τουρκίᾳ δὲν ὑφίστανται ἐκτὸς τῆς ἑταιρείας Ποντοηρακλείας, ἀφ' ἑτέρου ἀναγνωρίζονται ὡς νομικὰ πρόσωπα ὅλα τὰ Τουρκικὰ σωματεῖα ὡς καὶ ἡ «Ἕνωσις Πρόοδος». Σήμερον ὅμως ἡ Ἕνωσις Πρόοδος δὲν ὑφίσταται, εἶνε δὲ ἓν δῶρον πολὺ μεγάλο τοῦτο τὸ ὁποῖον ἀναγνωρίζομεν νὰ δώσωμεν εἰς τοὺς διαδόχους τῆς Ἑνώσεως—Προόδου δηλαδή, ὅλην τὴν λεωφόρον Ἐθνικῆς Ἀμύνης μετὰ τοῦ Λευκοῦ Πύργου. Συνεχίζων διαμαρτύρεται διὰ τὴν ὑπογραφὴν τῶν προκειμένων συμφωνιῶν, δι' ὧν ἀπεμπολεῖται ἡ ἑλληνικὴ περιουσία ἐν Τουρκίᾳ δι' ἐξόφλησιν ὑποχρεώσεων τῆς ἑλληνικῆς πολιτείας. Ἀσχέτως τῆς ἐπικυρώσεως ἢ μὴ τῶν συμφωνιῶν ὑπὸ τῆς Βουλῆς συνιστᾷ τὴν ὑπὸ τοῦ Κράτους ἐξαγορὰν τῶν παραλιακῶν κτημάτων Σμύρνης κλπ. καὶ νομίζει ὅτι ἵνα μειωθῇ ἡ ἀδικία ἡ γενομένη εἰς βάρος τῶν ἑλλήνων ὑπηκόων πρέπει νὰ γίνουν δεκταὶ αἱ ὑποβληθεῖσαι τροπολογίαι του, ὅπως οὗτοι πληρωθῶσιν εἰς τὸ ὑγιὲς νόμισμα εἰς τὸ ὁποῖον θὰ γίνῃ ἡ ἐκτίμησις. Τοῦτο φρονεῖ ὅτι ἐπιβάλλεται καὶ ἀπὸ ἀπόψεως κρατικοῦ συμφέροντος, διότι ἡ δραχμὴ δὲν δύναται νὰ μείνῃ πάντοτε εἰς τὸ σημερινὸν χαμηλὸν σημεῖον. Προτείνει ὡσαύτως ὅπως ἐκεῖνοι τῶν ὁποίων τὰ κτήματα ἐξαιροῦνται τοῦ συμψηφισμοῦ συνεισφέρουν καὶ αὐτοὶ κάτι ὑπὲρ ἐκείνων τῶν ὁποίων τὰ κτήματα ἀγοράζονται σήμερον εἰς τὴν χαμηλὴν ἀγοραίαν τιμήν.

Εἰδικῶς, ὡς πρὸς τὰ κιβωτίδια τῶν Τραπεζῶν ἀναφέρει τὸ ἱστορικὸν τῆς ὑποθέσεως καὶ παρακαλεῖ ὅπως ἡ Κυβέρνησις μεριμνήσῃ διὰ τὴν ἄμεσον παραλαβὴν ὅλων τῶν περιεχομένων τῶν κιβωτιδίων τούτων πρὸς διανομὴν εἰς τοὺς δικαιούχους. Ἐπίσης παρακαλεῖ νὰ ἐφαρμοσθῇ τὸ Ν.Δ. τῆς 31 Μαΐου 1925 ὡς ἐτροποποιήθη μεταγενεστέρως διὰ τὰ ἀπολεσθέντα χρεώγραφα. Περαίνων, λέγει ὅτι αἱ συμφωνίαι αὗται παραβιάζουν πᾶν γραπτὸν καὶ ἄγραφον δίκαιον, διατυποῖ δὲ τὴν εὐχὴν ὅπως μὴ ἐφαρμοσθῇ ὁ ὅρος τοῦ συμψηφισμοῦ ἀλλ' ἡ Κυβέρνησις ποιήσηται ὅσον τὸ δυνατὸν εὐρυτέραν χρῆσιν τῆς ἐξαγορᾶς ἑλληνικῶν ἀκινήτων. Συνιστᾷ, ὡσαύτως, εἰς τὴν Κυβέρνησιν νὰ ἐπιστήσῃ τὴν προσοχήν της ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῶν μὴ ἀνταλλαξίμων 119 Μουσουλμάνων οἵους ἀνεγνώρισεν ἡ Μ. Ἐπιτροπή, ἐνῷ τὸ Ὑπουργεῖον Γεωργίας καὶ ἡ Ὑπηρεσία ἐρεύνης τῆς Τραπέζης εὗρεν ὅτι ἐξ αὐτῶν 86 ἦσαν ἀνταλλάξιμοι καὶ μάλιστα εἰς παρεκάθησεν εἰς τὴν Βουλὴν μετὰ τὸ 1912.

Ὁ κ. ***Α. Μιχαλακόπουλος*** (Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν) λέγει ὅτι ἐπειδὴ ἡ Ἐπιτροπὴ τὰ δύο νομοσχέδια συνεχώνευσεν εἰς ἓν ἡ συζήτησις γίνεται καὶ ἐπὶ τῶν δύο συγχρόνως, ἐπὶ τοῦ σχεδίου δηλαδὴ τῆς Ἐπιτροπῆς.

Γ. Πεσμαζόγλου. Ἡ ἐπὶ τῶν Ἑλληνοτουρκικῶν συμφωνιῶν κοινοβουλευτικὴ Ἐπιτροπή, τῆς ὁποίας εἶχον τὴν τιμὴν νὰ εἶμαι μέλος, εἰσηγουμένη εἰς τὴν Βουλὴν τὴν κύρωσιν τῶν μετὰ τῆς Τουρκίας συμφωνιῶν δὲν νομίζει βεβαίως ὅτι, αὗται ἀποτελοῦν ἐπωφελῆ διὰ τὴν Ἑλλάδα διακανονισμὸν τῶν μετὰ τῆς Τουρκίας ἐκκρεμῶν της ζητημάτων. Δὲν πιστεύω δὲ καὶ ἡ Κυβέρνησις νὰ εἶχε ἀντίθετον γνώμην ὅταν κατέθεσε πρὸ τῆς Συνελεύσεως τὰ σχετικὰ νομοσχέδια. Ὀφείλομεν ὅμως νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι αὕτη ἀποτελεῖ τὴν πρώτην ἐμπράγματον ἐκδήλωσιν τῆς ἀντιπροσωπευούσης τὸ σύνολον τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ Κυβερνήσεως, καθ' ἣν ἐπιδιώκεται ἡ ἐν πνεύματι ἀπολύτου διαλλακτικότητος διευθέτησις τῶν ἐκκρεμούντων μετὰ τῶν γειτόνων μας ζητημάτων. Ἀποτελεῖ καὶ τὸν τερματισμὸν τῆς διαρκοῦς ἀγωνίας ἐν τῇ ὁποίᾳ διαβιοῖ μία μεγάλη μερὶς τοῦ Ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ ἐν ἀναμονῇ τοῦ διακανονισμοῦ τῶν ὑλικῶν του συμφερόντων. Ἀποδεικνύει ἐπίσης ὅτι ἥ τε Ἑλληνικὴ καὶ Τουρκικὴ Κυβέρνησις κατενόησαν τὸ γενικώτερον συμφέρον, τὸ ὁποῖον ὑπαγορεύει τὴν πλήρη ἀποκατάστασιν τῶν Ἑλληνο—Τουρκικῶν σχέσεων. Αὐτομάτως ὅμως τίθεται τὸ ἐρώτημα ἐὰν ἡ σημερινὴ συμφωνία ὑπὸ τὰ σημερινὰς συνθήκας ἦτο δυνατὸν νὰ ἐπιτευχθῇ ὑπὸ καλυτέρους ὅρους. Ἡ ἱστορία τῶν πραγμάτων μᾶς δίδει ἀτυχῶς ἀρνητικὴν τὴν ἀπάντησιν. Ἡ παροῦσα συμφωνία, ὄχι μόνον ὡς πᾶσα συμφωνία τοῦ εἴδους της, ἀλλὰ καὶ ὡς ἐξαιρετικὴ τοιαύτη, ἐρχομένη νὰ ρυθμίσῃ ὅ,τι δὲν κατωρθώθη νὰ ρυθμισθῇ διὰ τῆς συνθήκης τῆς Λωζάνης, ἔχει πολλὰ τὰ ἀσθενῆ σημεῖα μὴ δυνάμενα νὰ καθορισθῶσιν ἢ νὰ κατοχυρωθῶσιν ἐπαρκῶς διὰ τῶν κειμένων. Διὰ τοῦτο πρέπει νὰ τεθῇ ὡς βάσις ἡ εἰλικρινὴς καὶ ἀνυστερόβουλος ἐφαρμογή της, ἵνα καταστῇ αὕτη ἀφετηρία ἐπωφελοῦς συμβιώσεως τῶν δύο ὁμόρων Λαῶν. Ἡ ὅσον ἔνεστι δικαιοτέρα ἀποζημίωσις τῶν μὴ ἀνταλλαξίμων Ἑλλήνων ὑπηκόων ἐπιβάλλεται μὲ πᾶσαν δυνατὴν θυσίαν ἐκ μέρους τοῦ Κράτους. Ἡ ἐπιτροπή, ἀσχοληθεῖσα ἰδιαιτέρως μὲ τὸ ζήτημα τοῦτο, νομίζει ὅτι κατώρθωσεν, ἄνευ αὐξήσεως τῶν προβλεφθεισῶν ὑποχρεώσεων τοῦ Κράτους, νὰ διασκευάσῃ ἐπὶ τὸ λυσιτελέστερον τὰ προτεινόμενα μέτρα.

Μολονότι ὁ ἀρχικὸς προβλεπόμενος εἰς 600 ἑκατομμύρια περιορισμὸς τῶν ἐκδοθησομένων ὁμολογιῶν οὐδεμίαν σημασίαν ἠδύνατο νὰ ἔχῃ εἰς βάρος τῶν πραγματικῶν ἀξιώσεων τῶν δικαιούχων, ἐνομίσθη ἐν τούτοις ὅτι ἔπρεπεν ἀπὸ τοῦδε νὰ αὐξηθῇ οὗτος εἰς 800 ἑκατομμύρια, ποσὸν τὸ ὁποῖον πλησιάζει μᾶλλον πρὸς τὴν πραγματικότητα. Ἐκρίθη ἐπίσης ἀναγκαία ἡ εἰς 30 ἔτη μείωσις τῆς προβλεπομένης τεσσαρακονταετοῦς ἐξοφλήσεως τῶν ὁμολογιῶν, διότι τὸ χρονικὸν διάστημα θὰ ἦτο μακρὸν καὶ θὰ ἠδύνατο νὰ ἐπιδράσῃ ἐπὶ τῆς ἀγοραστικῆς ἀξίας τῶν ὁμολογιῶν. Δὲν λανθάνει ὅμως ὑμᾶς ὅτι εἶναι πολὺ πιθανὸν ἡ ἀνάγκη, εἰς τὴν ὁποίαν ἀπὸ οἰκονομικῆς ἀπόψεως εὑρίσκονται οἱ μὴ ἀνταλλάξιμοι Ἕλληνες ὑπήκοοι, νὰ τοὺς ἐξαναγκάσῃ εἰς ἀθρόαν προσφορὰν τῶν ὁμολογιῶν των, αἱ ὁποῖαι νὰ ὑποστῶσιν οὕτω οὐσιώδη μείωσιν τῆς ἀξίας των. Διὰ τοῦτο ἡ ἐπιτροπὴ περιέβαλε τὰς ὁμολογίας καὶ μὲ ἐξοφλητικὴν εἰς τὸ ἄρτιον δυναμικότητα, ὡς καὶ μὲ ἐξοφλητικὴν τοιαύτην διὰ τὴν ἀγορὰν τῶν πωλουμένων κτημάτων τοῦ Δημοσίου, χωρὶς ἡ δυναμικότης αὕτη νὰ ἐπεκτείνεται καὶ ἐπὶ τῆς ἐν Ἑλλάδι ἐγκαταλειφθείσης περιουσίας τῶν Τούρκων. Ἐπειδὴ ἡ διανομὴ τῶν ὁμολογιῶν δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ γίνῃ ἀμέσως ἡ Ἐπιτροπὴ ἐνόμισεν ἀναγκαῖον νὰ εἰσηγηθῇ τὴν καταβολὴν εἰς τοὺς δικαιούχους ἐλαχίστου τινὸς ποσοστοῦ, τὸ ὁποῖον ἐν συνόλῳ δὲν θὰ ὑπερβῇ τὰ 64 ἑκατομμύρια. Τὰ 64 ταῦτα ἑκατομμύρια ἀντιπροσωπεύουν τὸ διὰ τὸ πρῶτον ἔτος ἐπιτόκιον τοῦ Δανείου τῶν 800 ἑκατομμυρίων. Ἐπειδὴ ὡς προβλέπεται ἡ ἐκτίμησις καὶ ὁ ἔλεγχος τῶν περιουσιῶν δὲν θὰ συντελεσθῇ πρὸ τῆς παρελεύσεως ἑνὸς ἔτους, τὸ ποσὸν τοῦτο θὰ μείνῃ εἰς τὴν διάθεσιν τῶν δικαιούχων εἰς τὰ Ταμεῖα τοῦ Κράτους. Ἐὰν τὸ ποσὸν τοῦτο δοθῇ ὑπὸ τύπον δανείου εἰς αὐτοὺς ἀπὸ τοῦδε, ἡ μόνη ζητουμένη ἐπιβάρυνσις

θὰ εἶναι ἡ πρὸ τῆς παρελεύσεως τοῦ ἔτους προκαταβολή του. Ἀλλὰ καὶ τὴν ταμειακὴν δυσχέρειαν προσπαθεῖ νὰ καλύψῃ ἡ ἐπιτροπὴ διὰ δανειακοῦ μηχανισμοῦ μέσῳ τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, ἥτις ἐπίσης καλύπτεται διὰ ποσοῦ ὁμολογιῶν 75 ἑκατομμυρίων τοῦ Δανείου τῶν 800 ἑκατομμυρίων. Εἰς τὰ δικονομικὰ ταῦτα μέτρα τῆς ἐπιτροπῆς διεφώνησα εἰς τὸ σημεῖον τὸ ἀφορῶν τὸ ποιὸν τοῦ νομίσματος τῆς ἀποζημιώσεως. Ἐγὼ ἐπιμένω ὅτι πρέπει νὰ ὁρισθῇ εἰς ἄρτιον νόμισμα δηλαδὴ εἰς μεταλλικὰς δραχμάς, διότι τοῦτο συμφέρει ὄχι μόνον εἰς τοὺς δικαιούχους ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ Κράτος. Συμφέρει εἰς τοὺς δικαιούχους διότι θὰ ὑπολογίζουν ἐπὶ τῆς πραγματικῆς καὶ ἀμεταβλήτου ἀξίας τοῦ λαοῦ των καὶ διότι οὗτοι θὰ καταστῶσιν κάτοχοι ἀξιῶν ἐχουσῶν ἐγγύησιν εἰσπράξεις τοῦ Κράτους εἰς μεταλλικὰς δραχμάς. Ἐξακολουθῶν ἐπιφέρει καὶ ἄλλας τινὰς παρατηρήσεις καὶ καταλήγων λέγει ὅτι τὸ δάνειον τῶν ἀνταλλαξίμων προσφύγων καλῶς ἐξεδόθη εἰς δραχμὰς διότι εἶνε προσωρινόν, ἐνῷ τὸ δάνειον τῶν μὴ ἀνταλλαξίμων προσφύγων πρόκειται νὰ ἐξοφληθῇ εἰς χρονικὸν διάστημα 30 ἐτῶν ἐκ προσόδων τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους, αἵτινες ἐπηρεάζονται ἐκ τῶν αὐξομειώσεων τοῦ Συντάγματος.

Διακόπτεται ἐν τῷ σημείῳ τούτῳ ἡ συνεδρίασις ὥρᾳ 9 μ. μ. διὰ νὰ ἐπαναληφθῇ τὴν 10 1)2 μ. μ.

Μετὰ τὴν διακοπὴν

Ὥρᾳ 11 μ. μ. ἐπαναλαμβάνεται ἡ διακοπεῖσα συνεδρίασις.

Συνεχίζεται ἡ συζήτησις ἐπὶ τοῦ σχεδίου νόμου περὶ τῶν ἑλληνοτουρκικῶν συμφωνιῶν.

Ὁ κ. ***Α. Ἐμπειρῖκος Κουμουνδοῦρος*** δηλοῖ κατ' ἀρχὰς ὅτι εἶνε ἐξ ἐκείνων οἱ ὁποῖοι πιστεύουν ὅτι ἡ πολιτικὴ φιλία ἐπιβάλλεται μεταξὺ τῶν δύο κρατῶν τῆς Τουρκίας καὶ τῆς Ἑλλάδος, διότι ἔχουν κοινὰ συμφέροντα καὶ κοινοὺς κινδύνους ἐν τῷ μέλλοντι, δι' ὃ πάντως πρέπει νὰ φροντίσωμεν ἵνα ἡ Ἑλληνοτουρκικὴ φιλία βασισθῇ ἐπὶ ἀδιασείστων βάσεων. Δυστυχῶς ἡ συζητουμένη συνθήκη δὲν ἐστηρίχθη ἐπὶ τοιούτων βάσεων. Εἶναι μόνον διακανονισμὸς ἰδιωτικῶν συμφερόντων ἐν πνεύματι φιλικῷ καὶ εὐμενεῖ μόνον πρὸς τὴν Τουρκίαν. Πραγματευόμενος εἶτα τὰ τῆς ἑλληνοτουρκικῆς συμφωνίας τονίζει ὅτι τὸ ἐν αὐτῇ συντελούμενον κακὸν ἦρχισε διὰ τῆς 9ης δηλώσεως τῆς συνθήκης τῆς Λαζάνης καὶ κακίζει τὰς ἐν αὐτῇ διατάξεις ἐν αἷς κακῶς ἀνέλαβε νὰ ἀποζημιώσῃ κτήματα ἀπαλλοτριωθέντα ὄχι ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἐσωτερικῶν ἑλληνικῶν νόμων.

Γ. Ἐξηντάρης. Προσεπαθήσαμεν καὶ διὰ τοὺς ἀνταλλαξίμους ἀλλὰ οὔτε διὰ τούτους ἐπετεύχθη.

Α. Ἐμπειρῖκος Κουμουνδοῦρος. Εἰς οὐδὲν κράτος ἐτέθησαν εἰς ἔσσονα μοῖραν οἱ ἐντόπιοι ἀπὸ τοὺς ξένους.

Μάλιστα, οὐδεὶς ἐτόλμησεν ἐκ τῶν ξένων νὰ ἐγείρῃ τοιαύτην ἀξίωσιν ὑπὲρ τῶν Τούρκων ἀλλὰ αὐτοπροαιρέτως οἱ Ἕλληνες ἀντιπρόσωποι διὰ νὰ φανῶσιν ἀρεστοὶ εἰς τοὺς ξένους προέβησαν εἰς αὐτὴν τὴν δήλωσιν.

Συνεχίζων λέγει ὅτι εἶχε καὶ ἓν φαεινὸν σημεῖον ἡ συνθήκη τῆς Λωζάνης, τὰς διατάξεις της δηλ. περὶ μειονοτήτων. Ἡ κατὰ τὸ 1922 ἐκραγεῖσα ἐναντίον τῆς Ἑλλάδος καταγὶς ἡ ἐκριζώσασα τὸν Ἑλληνισμὸν τόσων αἰώνων ἐπέπρωτο νὰ σταματήσῃ πρὸ τοῦ ἑλληνικωτάτου βράχου τῆς Κων)πόλεως, τῆς ἐνδόξου πρωτευούσης τῆς Ἑλληνικῆς Φυλῆς καὶ ὑπὸ τὴν πίεσιν τῆς ὀγκώδους αὐτῆς ἑλληνικότητος οἱ ξένοι ἀνεγνώρισαν καὶ ἐξήρεσαν τὸ ἑλληνικὸν στοιχεῖον τοῦ μέτρου τῆς ἀνταλλαγῆς τῶν πληθυσμῶν. Ἀλλὰ δυστυχῶς ἡ παροῦσα συνθήκη χάριν τῶν προσφυγικῶν ἀγροτικῶν ἀναγκῶν ἐν Θρᾴκῃ θυσιάζει τὸν ἑλληνικὸν χαρακτῆρα τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἐνῷ γαῖαι ὑπῆρχον καὶ ἀλλαχοῦ τῆς Ἑλλάδος διὰ τὰς προσφυγικὰς ἀνάγκας. Κατὰ τὰς νέας συνεννοήσεις μὲ τοὺς Τούρκους ἀπωλέσαμεν ὅτι εἴχαμεν περισώσει διὰ τῆς συνθήκης τῆς Λωζάνης. Ἐξακολουθῶν ἀναλύει τὴν συνθήκην Ρουζδῆ-Ἐξηντάρη ἡ ὁποία ὑπὸ τὴν νέαν ἤδη συμφωνίαν καταδικάζει 50.000 Ἕλληνας νὰ ἐκπατρισθοῦν καὶ ἀποξενωθοῦν τῶν περιουσιῶν των.

Καὶ πρὸς κατοχύρωσιν μάλιστα τῶν δυσμενῶν αὐτῶν ὅρων συμφωνεῖται ὅπως οἱ ὅροι οὗτοι περιλη θοῦν καὶ τὸν τύπον ἀποφάσεως τῆς μικτῆς ἐπιτροπῆς. Ὅλαι αἱ παρατηρήσεις αὗται λέγει, ἀντίκεινται φανερὰ εἰς τὰς διατάξεις περὶ μειονοτήτων τῆς συνθήκης τῆς Λωζάνης καὶ ἀναγινώσκων τὰ σχετικὰ ἄρθρα αὐτῆς, τὰ ὁποῖα ἐξησφάλιζον εἰς τοὺς Τούρκους ὑπηκόους, τοὺς ἀνήκοντας εἰς τὰς μὴ Μουσουλμανικὰς μειονότητας, τὰ αὐτὰ μὲ τοὺς Μουσουλμάνους δικαιώματα τονίζει ὅτι οὐδαμοῦ ἔγεινε διάκρισις περὶ Κωνσταντινουπολιτῶν ἀπόντων καὶ παρόντων ἢ ἀναχωρησάντων μὲ διαβατήρια ἢ ὄχι. Τὸ ἄρθρον 16 τῆς συνθήκης τῆς ἀνταλλαγῆς ἀναγνωρίζει πάντα τὰ δικαιώματα παραμονῆς καὶ ἐλευθέρας ἐξασκήσεως ἐπαγγέλματος τῆς διαχειρίσεως τῆς περιουσίας των ἐν Τουρκίᾳ. Προχωρῶν ἀναπτύσσει τὰ τοῦ δικαίου τῶν μειονοτήτων, ἀποτελέσαντος ἤδη τμῆμα τοῦ δημοσίου διεθνοῦς δικαίου καὶ τὰς ὑποχρεώσεις ἃς ἕκαστον κράτος ἀναλαμβάνει διὰ τὰς ἐν αὐτῷ μειονότητας, αἵτινες εἶναι παράλληλοι ὑποχρεώσεις ἑτεροβαρεῖς ἀπέναντι τῆς Κοινωνίας τῶν ἐθνῶν καὶ οὐχὶ ἀμφοτεροβαρεῖς συμβατικαὶ καὶ κατοχυροῦνται ἀπὸ τὸ ἄρθρον 48 τῆς συνθήκης τῶν μειονοτήτων, μὴ δυνάμεναι νὰ τροποποιηθοῦν ἄνευ τῆς συγκαταθέσεως τοῦ συμβουλίου τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν. Διὰ τῶν παραθιζομένων διατάξεων ἡ ὑπόθεσις τῶν Ἑλλήνων Κων)πόλεως εἶχε γίνει ὑπόθεσις τῆς κοινωνίας τῶν ἐθνῶν, ἔρχεται ὅμως ἡ Ἑλλὰς τῷ 1927 διὰ τῆς ὑπογραφῆς της νὰ σύσῃ τὰς ἐγγυήσεις ταύτας κατὰ τοῦ ἱστορικοῦ ἑλληνισμοῦ τῆς Κων)πόλεως. Ἀλλὰ μήπως οἱ ὑπογράψαντες αὐτὴν ἔλαβον τουλάχιστον διαβεβαίωσιν τῆς Τουρκίας ὅτι αὐτὴ δὲν θὰ τὴν ἐπεκτείνῃ καὶ ἐπὶ τοῦ ὑπολοίπου πληθυσμοῦ; καὶ παριστάμεθα πρὸ τοῦ θεάματος ὅτι τὰ μέλη τῆς διεθνοῦς ἐπιτροπῆς ἀρνοῦνται νὰ ἐκτελέσουν συμφωνίας ἀντιτιθεμένας εἰς τὰς συνθήκας τὰς ὑπερασπιζούσας τὸν Ἑλληνισμόν, καὶ ἐρωτᾷ τις ἐὰν εἴτε τὰ μέλη τοῦ Συμβουλίου τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν εἴτε οἱ ἴδιοι οἱ Κων)πολῖται ἰσχυροὶ ἐν τῷ δικαίῳ των δὲν θὰ προσπαθήσωσι νὰ καταρρίψωσι συμφωνίαν ἀντιτιθεμένην εἰς τὰς συνθήκας καὶ ἀνθελληνικήν; Συνεχίζων παρατηρεῖ ὅτι ἐκ τοῦ σχεδίου συμφωνίας ἐλλείπουν τὰ ἀφορῶντα τοὺς φυγάδας, τὰς περιουσίας αὐτῶν καὶ τοὺς ἐταμπλί.

Ὁ κ. ***Γ. Ἐξηντάρης*** λέγει ὅτι τὸ πρῶτον καὶ δεύτερον πρακτικὸν δὲν τίθενται ὑπὸ τὴν κρίσιν τῆς Βουλῆς. Ὅσον ἀφορᾷ τοὺς ἐταμπλί θὰ ἐξακολουθήσῃ ἡ διαδικασία τῆς μικτῆς ἐπιτροπῆς, ἥτις εἶνε μᾶλλον συμφέρουσα δι' ἡμᾶς. Συνεχίζων παρατηρεῖ ὅτι διὰ τῆς τακτικῆς τῆς διαγραφομένης ὑπὸ τοῦ κ. Κουμουνδούρου κινδυνεύει ἡ Κωνσταντινούπολις ἐνῷ διὰ τοῦ συστήματος τοῦ ἐξευρεθέντος ἐσώθη.

Α. Μιχαλακόπουλος. (Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν) Ἐφ' ὅσον ἡ Βουλὴ δὲν καλεῖται νὰ ψηφίσῃ ὡρισμένα ἄρθρα, ταῦτα ἔχουν ἁπλῶς ἱστορικὴν σημασίαν. Οὔτε ἡ Κυβέρνησις οὔτε ἄλλος τις διέπραξε λάθος διὰ τὴν μὴ παρουσίασιν τῶν ἄρθρων αὐτῶν εἰς τὴν Βουλήν.

Ὁ κ. ***Α. Ἐμπειρῖκος Κουμουνδοῦρος*** λέγει ὅτι διὰ τῆς ψήφου τῆς Βουλῆς πρόκειται νὰ ἀποφασισθῇ ὅτι τὰ ἄρθρα αὐτὰ θὰ περιβληθοῦν τὸν τύπον ἀποφάσεως τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς καὶ ἑπομένως θὰ λάβουν τύπον διεθνῆ καὶ θὰ δεσμεύσουν τὴν Ἑλλάδα. Ἐξακολουθῶν λέγει ὅτι βεβαίως ἡ παροῦσα Κυβέρνησις δὲν φέρει τὴν εὐθύνην τῆς ὑπὸ κρίσιν συμφωνίας ἀφοῦ τὴν εὗρε ὑπογεγραμμένην καὶ τετελεσμένον γεγονός.

Χ. Λαδᾶς. Σεῖς τί λέγετε, νὰ τὴν ἐφαρμόσωμεν;

Α. Ἐμπειρῖκος Κουμουνδοῦρος. Νὰ ἐφαρμόσωμεν τὴν συνθήκην τῆς Λωζάνης τὴν ὁποίαν περεδιάσαμεν ἐν Δυτικῇ Θρᾴκῃ.

Α. Μιχαλακόπουλος (Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν). Ἠρωτήσατε ὅμως ἐὰν ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις ἦτο ἱκανὴ νὰ

ἀποβάλῃ τοὺς ἐγκατασταθέντας εἰς τὰ ἐν Θρᾴκῃ κτήματα καὶ ἂν ὑπῆρχον ἄλλα κτήματα;

Α. Ἐμπειρῖκος Κουμουνδοῦρος. Νὰ τοὺς ἐγκαταστήσῃ ἀλλαχοῦ. Καθ' ἡμᾶς 10.000 ψυχαὶ ἦσαν οἱ πρόσφυγες οἱ ἐγκατασταθέντες ἐκεῖ. Οὐδεὶς ἀμφισβητεῖ ἐπιλέγει ὅτι τὸ βάρος ὅλον τῆς συμφωνίας εὐθύνει τὴν Κυβέρνησιν Κονδύλη, ἡ ὁποία τὴν παραμονὴν τῶν ἐκλογῶν ὑπέγραψε τὰς συμφωνίας.

Θ. Χαβίνης. Ἐγράφη ὅτι οἱ ἀρχηγοὶ τῶν κομμάτων ἠρωτήθησαν.

Ὁ κ. ***Α. Ἐμπειρῖκος Κουμουνδοῦρος*** συνεχίζων λέγει ὅτι δὲν βλέπει τὸν λόγον τῆς ἐσπευσμένης ὑπογραφῆς τῶν συμφωνιῶν καὶ ἐφιστᾷ τὴν προσοχὴν τῆς Βουλῆς διὰ τὰς εὐθύνας τὰς ὁποίας φέρει ἡ Κυβέρνησις ἐκείνη. Καταλήγων παρακαλεῖ νὰ κατατεθῇ ὁ φάκελλος τῆς συμφωνίας Ρουσδῆ — Ἐξηντάρη διὰ νὰ εἶνε ἐν πλήρει ἐπιγνώσει ἡ Βουλὴ τῶν εὐθυνῶν τὰς ὁποίας πρόκειται ν' ἀναλάβῃ ἀπέναντι τῆς ἱστορίας.

Α. Μιχαλακόπουλος (Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν). Ἂν ὅτι ζητοῦμεν νὰ ἐγκριθῇ ὑπεθάλαμεν διὰ τοῦ σχεδίου νόμου ὅπερ συζητεῖται.

Ὁ κ. ***Λ. Κυβετὸς*** λέγει ὅτι καλύτερον θὰ ἦτο νὰ παρενετίθεντο καὶ τὰ κείμενα.

Ὁ κ. ***Θ. Νικολούδης*** λέγει ὅτι θὰ διατυπώσῃ τὰς βασικὰς ἀντιρρήσεις καὶ παρατηρήσεις του ἐπὶ τῶν συμφωνιῶν καὶ τοὺς λόγους δι' οὓς δὲν δύναται ἡ Βουλὴ νὰ ἀφίσῃ ἀνεπικυρώτους τὰς συμφωνίας ταύτας. Οἱ κ. κ. Εἰσηγηταὶ ἀνέπτυξαν τὰ λεπτομερειακὰ σημεῖα τῶν συμφωνιῶν τούτων, ἐνῷ ἐγὼ θὰ ἐπιφέρω τὰς γενικωτέρας παρατηρήσεις καὶ δηλῶ ὅτι τὸ βασικὸν σφάλμα, τὸ ὁποῖον ὡδήγησεν εἰς τὴν ὑπογραφὴν τῶν συμφωνιῶν τούτων, ὀφείλεται εἰς ἀλλεπάλληλα σφάλματα τῶν Ἑλλήνων ἀντιπροσώπων τῶν διαχειρισθέντων τὰ ζητήματα ταῦτα ἀπὸ τῆς Λωζάνης καὶ ἐντεῦθεν. Προτείνει εἰς τὴν Βουλὴν νὰ ὑπερψηφίσῃ τῶν συμφωνιῶν τούτων, διότι, λέγει, ἐὰν ἀφίσωμεν τὸ ζήτημα ἐκκρεμὲς ἴσως θὰ εὑρεθῶμεν εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ ὑπογράψωμεν συμφωνίας χειροτέρας τῶν σημερινῶν. Ἀναπτύσσει τὰς διαπραγματεύσεις τοῦ κ. Ἐξηντάρη, αἵτινες, λέγει, ἦσαν καλύτεραι τῶν σημερινῶν, διότι διὰ τῶν σημερινῶν ἐκλείπει πᾶσα περιουσία τῶν Ἑλλήνων ἐν Τουρκίᾳ, ὑπομιμνήσκει δὲ κατόπιν τὰ τῆς συνθήκης τῆς Λωζάνης καὶ λέγει ὅτι ἔγιναν σφάλματα ὑπὸ τῆς Ἑλληνικῆς ἀντιπροσωπείας, ἀποτέλεσμα τῶν ὁποίων ἦτο ἡ ἀσάφεια τοῦ καθορισμοῦ τῆς θέσεως τοῦ Πατριάρχου, ἥτις ὡδήγησεν εἰς τὸ λυπηρὸν ἐπισόδειον τοῦ 1924 τῆς ἐκδιώξεως δηλαδὴ τοῦ Πατριάρχου, ἀλλ' ἐκτὸς τούτου παρέλειπε νὰ καθορίσῃ τὴν θέσιν τῶν ἐξαιρουμένων τῆς ἀνταλλαγῆς Κωνσταντινοπολιτῶν καθὼς καὶ τῶν ἀνταλλασσομένων. Ἀναφερόμενος εἶτα εἰς τὰ ὑπὸ τῆς Τουρκίας ψηφισθέντα ἀντίποινα λέγει ὅτι ἐξ αὐτῶν ἠναγκάσθη ἡ Ἑλλὰς νὰ ὑπογράψῃ τὸ 16 ἄρθρον τῆς συμφωνίας δι' οὗ ἐδέχθη νὰ μὴ ἐπανέλθουν εἰς Κων)πολιν οἱ ἀναχωρήσαντες ἐκεῖθεν Ἕλληνες οὐχὶ μὲ τακτικὰ διαβατήρια. Μετὰ τὴν τροποποίησιν τοῦ ἄρθρου 16 ἐπῆλθε μία ἐνθάρρυνσις τῶν Τούρκων, οἵτινες ἐξηνάγκασαν καὶ τὴν Ἀρμενικὴν καὶ τὴν Ἰσραηλιτικὴν καὶ ἐν μέρει τὴν Ἑλληνικὴν μειονότητα νὰ ὑπογράψουν ὅτι παραιτοῦνται τῶν δικαιωμάτων τῆς συνθήκης τῆς Λωζάνης.

Ὁ κ. ***Γ. Καλδῆς*** λέγει ὅτι ἐν Λωζάνῃ ἐσώθη ὅ,τι ἦτο δυνατὸν νὰ σωθῇ, διότι ἤμεθα ἡττημένοι.

Θ. Νικολούδης. Εἶνε ἡ γνώμη σας. Συνεχίζων λέγει ὅτι εἶνε φυσικὸν νὰ εὑρισκώμεθα σήμερον πρὸ δυσχερειῶν ἔχοντες νὰ ἀποζημιώσωμεν τοὺς Τούρκους ἰδιοκτήτας μὲ ποσὸν ἀνερχόμενον σχεδὸν εἰς τὸ δισεκατομμύριον. Τὸ Κράτος, λέγει, φέρει ὑπερείας εὐθύνας διὰ τὰς μετέπειτα περιπλοκὰς καὶ ἐξ ὧν βαθμηδὸν ἐφθάσαμεν εἰς τὸν συμψηφισμόν, τὸν ὁποῖον καθορίζουν αἱ παροῦσαι συμφωνίαι, καὶ ὅστις καταργεῖ πᾶσαν ἐλπίδα Ἑλληνικῆς ζωῆς ἐν Κων)λει καὶ μᾶς ὑποχρεοῖ νὰ εὕρωμεν μεγάλα ποσά, ἐνῷ εὑρισκόμεθα ὑπὸ τὰς παρούσας οἰκονομικὰς δυσχερείας καὶ δὲν γνωρίζομεν ἐὰν καὶ ὁ διεθνὴς οἰκονομικὸς ἔλεγχος θὰ συγκατατεθῇ πρὸς τοῦτο.

Α. Μιχαλακόπουλος (Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν). Ἐδόθη ἡ συγκατάθεσις.

Ὁ κ. ***Θ. Νικολούδης*** καταλήγων λέγει ὅτι μὴ ὑπαρχούσης ἀντιπολιτεύσεως, ἥτις νὰ ἀναλαμβάνῃ τὴν εὐθύνην τῆς ἀπορρίψεως τῶν συμφωνιῶν καὶ εὑρισκόμενοι πρὸ Κράτους ὀφείλοντος νὰ μὴ δείξῃ ἀκαμψίαν, φρονεῖ ὅτι ὀφείλομεν νὰ ψηφίσωμεν τὰς συμφωνίας ταύτας ἐλπίζοντες ὅτι δι' αὐτῶν θὰ συντελέσωμεν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν καλυτέρων σχέσεων μετὰ τοῦ Τουρκικοῦ Κράτους.

Ὁ κ. ***Φ. Δραγούμης*** δὲν θὰ ἀσχοληθῶ λέγει μὲ τὰς λεπτομερείας τοῦ περιεχομένου τῶν ὑπὸ κρίσιν ἑλληνοτουρκικῶν συμβάσεων, ἡ γενομένη εἰσήγησις εἶνε νομίζω ἀρκετή, ἔρχομαι μόνον νὰ δικαιολογήσω τὴν ψῆφον, τὴν ὁποίαν ἔδωκα εἰς τὴν ἐπιτροπήν, καὶ τὴν σύστασιν, τὴν ὁποίαν κάμνω πρὸς τὴν Βουλὴν νὰ κυρώσῃ τὰς συμβάσεις.

Αὗται, κατὰ τὴν ἀντίληψίν μου, ἀποτελοῦν μοιραίαν συνέπειαν τῆς συνθήκης τῆς Λωζάνης καὶ μιᾶς τῶν κυριωτέρων βάσεων, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐστηρίχθη ἡ συνθήκη αὕτη, τῆς ἀρχῆς τῆς ἀνταλλαγῆς τῶν πληθυσμῶν. Μὲ ἄλλας λέξεις, αἱ ἑλληνοτουρκικαὶ συμβάσεις ἀποτελοῦν ἀναγκαίαν ἐκκαθάρισιν τῶν φοβερῶν ἀποτελεσμάτων τῆς ὅλης Μικρασιατικῆς πολιτικῆς τοῦ ἑλληνικοῦ κράτους καὶ ἐπισφράγισίν της.

Ἡ ἐκκαθάρισις θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ εἶχεν ἐπιτευχθῇ μὲ καλλιτέρους ὅρους ὑπὲρ τῶν ἑλλήνων, ἀλλὰ πιστεύω ὅτι δὲν θὰ ἐχρησίμευε ν' ἀσχοληθῶμεν τώρα μὲ τὸ ἱστορικὸν τῆς διαχειρίσεως τῶν διαπραγματεύσεων πρὸς σύναψιν τῆς εἰρήνης καὶ πρὸς ἐφαρμογὴν τῆς συνθήκης τῆς Λωζάνης καὶ τῆς IX δηλώσεως, θέλω μόνον νὰ ἐξηγήσω διατὶ ἐνῷ ἔχω κηρυχθῇ ἀπὸ τὸ 1914 ἐναντίον τῆς ἀρχῆς τῆς ἀνταλλαγῆς πληθυσμῶν καὶ ἀπὸ τὸ 1915 καὶ 1919 ἐναντίον τῆς πολιτικῆς τῆς ἐδαφικῆς ἐπεκτάσεως τοῦ ἑλληνικοῦ κράτους εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν σήμερον συνιστῶ ἐπικύρωσιν τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς τοιαύτης πολιτικῆς.

Δὲν εἶμαι νομίζω, ἀσυνεπὴς συνιστῶν ἤδη τὴν ἐπικύρωσιν, διότι οὕτω ἐλπίζω ὅτι θὰ τερματισθῇ ἡ σημερινὴ ὀλκυρὰ ἐκκρεμότης ὡς πρὸς τὰς σχέσεις μας πρὸς τὴν Τουρκίαν.

Ἐθεώρουν καὶ πρὸ τοῦ 1914, θεωρῶ δὲ ἀκόμη περισσότερον τώρα (ὁπότε ἔχει ἐπέλθῃ ἐδαφικὸς διακονονισμὸς μεταξὺ τῶν κρατῶν τῆς Ἀνατολῆς περίπου σύμφωνος πρὸς τοὺς ἐθνολογικοὺς ὅρους καὶ περιορισμὸς τῆς Τουρκίας ἐντὸς τῆς Μικρᾶς Ἀσίας) ὅτι ἀπόλυτος ἀνάγκη ἐπιδάλλει καὶ εἰς τὰ δύο ἔθνη νὰ ἐπιδιώξουν ἐπὶ τοῦ οἰκονομικοῦ καὶ πολιτικοῦ ἐπιπέδου συνεννόησιν καὶ εἰρηνικὴν συνεργασίαν εἰλικρινῆ.

Ἐπὶ πλέον ἡ ἑλληνοτουρκικὴ εἰρηνικὴ συνεργασία ἐπιτυγχανομένη θὰ ἀποτελέσῃ σταθερὰν ἀφετηρίαν ὁμοίως εἰρηνικῆς συνεργασίας καὶ πρὸς πάντας τοὺς λοιποὺς λαοὺς τῶν δύο χερσονήσων τῆς Ἀνατολῆς, αἱ ὁποῖαι συναντῶνται εἰς τὰ Στενά. Ἡ συνεργασία ἀνεξαρτήτως ὅλων τῶν λαῶν τούτων, ἴσως ὑπὸ τύπον συμφώνου ἀμοιβαίας ἐγγυήσεως τῆς ἀσφαλείας των θὰ ἀπετέλει κατοχύρωσιν τῆς εἰρήνης καὶ τῆς εὐημερίας τοῦ σπουδαιοτάτου τούτου τμήματος τῆς γῆς.

Μὲ τὴν ἐλπίδα λοιπὸν ὅτι ἡ πιστὴ ἐφαρμογὴ τῶν ὑπὸ κρίσιν ἑλληνοτουρκικῶν συμβάσεων θὰ ἐκκαθαρίσῃ μέγα μέρος τῶν ἐκκρεμῶν λογαριασμῶν μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Τουρκίας καὶ ὅτι οὕτω θὰ διευκολυνθῇ ἡ βαθμιαία ἐξουδετέρωσις τῶν ποικίλων ἐμποδίων εἰς τὴν φιλίαν καὶ συνεργασίαν τῶν δύο γειτόνων λαῶν, συνιστῶ καὶ ἐγὼ τὴν ἐπικύρωσιν τῶν συμβάσεων ὑπὸ τῆς Βουλῆς.

Ἡ ἐπικύρωσις θὰ σημειώσῃ σημαντικὸν βῆμα πρὸς τὴν ἐπίτευξιν καλλιτέρου μέλλοντος δι' ὁλόκληρον τὴν Ἀνατολήν, τονίζω δὲ ὅτι κάθε βῆμα ἔστω καὶ μικρόν, πρὸς τὴν κατεύθυνσιν αὐτὴν συμφέρει νὰ ἐξασφαλίζεται, ἔστω καὶ μὲ ὀλίγην θυσίαν.

Βαθεῖα εἶνε ἡ ὀλίψις, τὴν ὁποίαν αἰσθάνομαι, ὅπως ἀναμφιβόλως θὰ αἰσθάνεται καὶ ὁλόκληρος ἡ Βουλή, ὅτι διὰ τοῦ

τρόπου ἐκκαθαρίσεως, ὁ ὁποῖος καθιερώνεται ἀπὸ τὰς συμβάσεις αὐτάς, τὸ μεγαλείτερον μέρος τοῦ βαρυτάτου ἀντιτίμου τῆς καλλιτερεύσεως τῶν σχέσεών μας πρὸς τοὺς Τούρκους πληρώνεται ἀπὸ τοὺς ἀπανθρώπως ἐκριζωθέντας Ἕλληνας τῆς Τουρκίας.

Ἡ ἰδέα ὅμως τῶν συνεπειῶν τῶν σφαλμάτων μας δὲν πρέπει νὰ μᾶς ἀπελπίζῃ, ὑπάρχει καὶ τώρα καιρὸς καὶ τρόπος νὰ λάβῃ τὸ κράτος μας τὴν ὀρθὴν ἐξωτερικὴν κατεύθυνσιν, τὴν ὁποίαν ὑποδεικνύω.

Ὁ κ. **Ι. Σπετσιώτης** λέγει ὅτι ἔχει τὴν πληροφορίαν ὅτι μεταξὺ τῶν δύο Κυβερνήσεων ἀντηλλάγησαν ἐπιστολαὶ δυνάμει τῶν ὁποίων ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις ἀνέλαβε τὴν ὑποχρέωσιν νὰ δεχθῇ νὰ ἐπεκτείνῃ τὰ δικαιώματα τῆς Δ. Ο. Ἐπιτροπῆς εἰς ἀντάλλαγμα τοῦ ὅτι ὁ ἔλεγχος ἐδέχθη νὰ καταβάλῃ τὴν ἐγγύησιν τῶν 500.000 λιρῶν εἰς τὴν Τουρκίαν.

Ὁ κ. **Α. Μιχαλακόπουλος** (Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν) ἐρωτᾷ ἂν ὁ κ. συνάδελφος γνωρίζει ἂν ἀπὸ τοῦ 1898 ὅτε ὑπάρχει ὁ διεθνὴς ἔλεγχος, ἐπεξετάθη ἡ δικαιοδοσία τοῦ ἐλέγχου, ὡς πράγματι συμβαίνει.

Ὁ κ. **Ι. Σπετσιώτης** λέγει ὅτι τὸ ζήτημα εἶναι ὅτι περιήλθομεν εἰς τοιοῦτο σημεῖον ἐξουθενώσεως ὥστε καὶ αὐτοὶ οἱ Τοῦρκοι νὰ ζητοῦν τὴν ἐγγύησιν τοῦ διεθνοῦς οἰκονομικοῦ ἐλέγχου, προκειμένου περὶ τῶν συμφωνιῶν.

Ὁ κ. **Γ. Καφαντάρης** (Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν) λέγει ὅτι δὲν πρόκειται περὶ ἐπεκτάσεως τοῦ διεθνοῦς οἰκονομικοῦ ἐλέγχου, πρόκειται μόνον ὁ διεθνὴς ἔλεγχος νὰ παραλάβῃ τὸ ποσὸν αὐτὸ τῶν 500.000 λιρῶν ἁπλῶς ὡς διαχειριστής. Ἐπίσης καὶ ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἀποζημίωσιν, γίνεται μνεία τοῦ διεθνοῦς ἐλέγχου ἐν τῷ νομοσχεδίῳ, διὰ νὰ καθορισθῇ ὅτι τὰ περισσεύματα εἶναι ὑπέγγυα διὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν τοῦ σχετικοῦ δανείου.

Ὁ κ. **Ι. Ράλλης** ἐρωτᾷ ἂν ὁ κ. Ὑπουργὸς δύναται νὰ βεβαιώσῃ ὅτι οὐδεμία ἐπιστολὴ ὑπάρχει ἐκ τῆς ὁποίας νὰ φαίνεται ὅτι ὁ ἔλεγχος ἐζήτησεν ἀνταλλάγματα.

Ὁ κ. **Γ. Καφαντάρης** (Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν) λέγει ὅτι δὲν ἔγινεν οὐδεμία ἐπέκτασις τοῦ ἐλέγχου.

Ὁ κ. **Ι. Ράλλης** λέγει ὅτι βεβαίως δὲν ἔγινεν ἐπέκτασις, ἔγινεν ὅμως ἀπόπειρα ἐπεκτάσεως καὶ ἡ Ἑλλὰς ὁσονδήποτε μικρὰ καὶ ἂν εἶναι ὤφειλε νὰ ὑψώσῃ τὸ ἀνάστημά της.

Ὁ κ. **Ι. Σπετσιώτης** συνεχίζων ἀναφέρει πῶς ὡρισμένος πρεσβευτὴς μεγάλης δυνάμεως, πρὸς ὃν ἀπετάθη ἡ Κυβέρνησις ἵνα ζητήσῃ τὴν μεσολάβησίν του πρὸς τὸν ἔλεγχον, ἐζήτησεν ὡρισμένα ἀνταλλάγματα ὑπὲρ τῶν ὑπηκόων του ὡς πρὸς τὸν ἀγροτικὸν νόμον.

Α. Μιχαλακόπουλος (Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν). Ὅταν θίγετε ζητήματα τοιαῦτα εἶμαι ὑποχρεωμένος δυστυχῶς νὰ ἀποκαθιστῶ τὴν ἀλήθειαν τῶν πραγμάτων, διότι τὸ νὰ ἀφίσω νὰ παραχθῇ μία ἐντύπωσις ἀνακριβὴς θὰ μὲ ἐξέθετεν ἴσως εἰς παράπονα καὶ δὴ οὐχὶ ἄδικα. Πρόκειται περὶ τῶν πεπλανημένων πληροφοριῶν τὰς ὁποίας ἔχετε. Εἴπατε ὅτι ὅτεν ὑπεγράφησαν αἱ συμβάσεις αὗται ἀπετάθη ὁ τότε Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν εἰς ἕνα πρεσβευτὴν μιᾶς μεγάλης δυνάμεως καὶ ἐζήτησε τὴν μεσολάβησίν του παρὰ τῷ διεθνεῖ οἰκονομικῷ ἐλέγχῳ, ἐκεῖνος δὲ καθ' ὑμᾶς, ἐπωφελήθη τῆς εὐκαιρίας διὰ νὰ ἐξασφαλίσῃ ὑπὲρ τῶν ὑπηκόων τῆς χώρας του ἀπαλλαγήν τινα ἀπὸ τῆς ἐφαρμογῆς τῆς κατὰ τὸν ἀγροτικὸν νόμον ἀποζημιώσεως. Ἡ συμβασις ὑπεγράφη τὴν 1 Δεκεμβρίου. Ἡ Κυβέρνησις, ἥτις τὴν ἐνέκρινε κατέθεσε τὴν ἀρχὴν τὴν 4 Δεκεμβρίου, κατὰ συνέπειαν καθ' ὑμᾶς ἡ ἀνταλλαγὴ τῶν ἐπιστολῶν ἔγεινε μεταξὺ 1—4 Δεκεμβρίου. Δύναμαι νὰ σᾶς εἴπω ὅτι τοιαῦται ἐπιστολαὶ ἐδόθησαν μὲν ἀλλ' ὄχι, ὡς ἀνακριβῶς λέγετε, ὡς ἀντάλλαγμα δῆθεν μεσολαβήσεως εἰς τὴν ὑπόθεσιν αὐτήν. Ἐδόθησαν κατ' ἀτυχῆ κατ' ἐμὲ τρόπον, καὶ ἐὰν θέλετε μίαν ἄλλην ἡμέραν, ὄχι σήμερον, διότι τὸ πρᾶγμα δὲν ἔχει καμμίαν σχέσιν μὲ τὰ ὑπὸ συζήτησιν νομοσχέδια, τὸ συζητοῦμεν. Ἐδόθησαν ὡς παράρτημα ἐμπορικῆς συμφωνίας πολὺ πρὸ τῆς 1 Δεκεμβρίου. Τὸ πρᾶγμα εἶναι διάφορον. Ἄλλο ὅ,τι λέγετε ὅτι ἐδόθησαν ὡς ἀντάλλαγμα μεσολαβήσεως πρεσβευτοῦ, καὶ ἄλλο ὅτι ἐδόθησαν εἰς μίαν ἐμπορικὴν συμφωνίαν καὶ ὡς παράρτημα αὐτῆς, δεχόμενον τὴν ἀπαλλαγὴν ὡρισμένων ὑπηκόων, ἀπὸ τῆς κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ ἀγροτικοῦ νόμου ἀποζημιώσεως.

Θ. Χαβίνης. Διεμαρτυρήθην ἐγκαίρως.

Α. Μιχαλακόπουλος. Σεῖς τὸ ἐγνωρίζετε. Ἐγὼ δὲν τὸ ἐγνώριζα τότε. Καθιερώθη τοιαύτη ἐξαίρεσις ἐναντίον τῆς ἀρχῆς, ἡ ὁποία διέπει ὅλας τὰς ἐμπορικὰς συμφωνίας τὰς γενομένας μεταξὺ φίλων κρατῶν, ἀρχῆς δηλ. τῆς ῥήτρας, τοῦ μᾶλλον εὐνοουμένου Κράτους. Ὅπερ ὑπενίττεσθε ἔγεινεν εἰς προγενεστέραν ἐποχὴν καὶ ἔγεινεν ἐπαναλαμβάνω ὡς παράδειγμα καὶ ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς ὑπογραφῆς τῆς ἐμπορικῆς συμφωνίας. Τώρα ὀφείλω νὰ προσθέσω καὶ τοῦτο, ὅτι ἡ ὡραία καὶ θεωρητικὴ ἀρχὴ ὅτι δύναται ἕκαστον Κράτος νὰ ἐφαρμόζῃ τοὺς ἀγροτικοὺς του νόμους ἐξ ἴσου ἐπὶ τῶν ὑπηκόων αὐτοῦ καὶ ἐπὶ τῶν ξένων ὑπηκόων δὲν παρεβιάσθη τὸ πρῶτον ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα. Καὶ ἄλλα κράτη τὰ ὁποῖα ἐφήρμοσαν ἀγροτικὸν νόμον ἔκαμαν ἐξαιρέσεις ὑπὲρ ὡρισμένων ὑπηκόων.

Θὰ μοῦ ἐπιτρέψῃ ἡ Βουλὴ καὶ ὁ ἀγορεύων, ὁ ὁποῖος ἔδωκε τὴν ἀφορμὴν εἰς τὸ παρεμπῖπτον τοῦτο ζήτημα, νὰ προσθέσω ὅτι ὅτε πρὸ 2 περίπου ἐτῶν ἠγόρευον ὡς ἁπλοῦς βουλευτὴς ὑπενθύμιζον εἰς τοὺς ὑποστηρίζοντας ὅτι πρέπει ἡ ἀποζημίωσις τῶν Ἑλλήνων, οἵτινες ἀπώλεσαν τὴν ἰδιοκτησίαν των διὰ νὰ ἐγκατασταθῶσιν ἡ γενεῖς ἢ ὁμογενεῖς, νὰ εἶναι μικρά, ἔλεγον ὅτι δὲν εἶναι δίκαιον τοῦτο, ἀφοῦ καὶ τὰ τουρκικὰ κτήματα εἴμεθα ὑποχρεωμένοι δυνάμει διεθνοῦς ὑποχρεώσεως νὰ τὰ πληρώσωμεν εἰς ἀκέραιον δυσκόλως καὶ κτήματα ξένων ὑπηκόων θὰ ἀπεφεύγομεν, θᾶττον ἢ βράδιον, νὰ πληρώσωμεν κάπως ἀκριβώτερον. Εἶχον ὑπ' ὄψιν ὅτι συνέπεσε καὶ ἄλλα κράτη νὰ εὑρεθῶσιν εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ κάμωσιν ἐξαίρεσιν τινα δι' ὡρισμένους ὑπηκόους ξένων Κρατῶν, καὶ τελευταῖον μάλιστα, ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς συμβάσεως μεταξὺ Ρουμανίας καὶ Πολωνίας, ἡ Ρουμανία ἐξησφάλισεν ὑπὲρ τῶν ὑπηκόων της κάποιαν εὐρυτέραν ἀποζημίωσιν. Δὲν πρέπει νὰ ἀφίσωμεν νὰ παραχθῇ ἡ ἐντύπωσις ὅτι διεπράχθη κάτι τι ἐξαιρετικώτατον καὶ τερατῶδες. Ὁ τρόπος ὑπῆρξεν ἐν τούτοις ἀτυχής. Ἐὰν θέλετε, νὰ συζητηθῇ τὸ ζήτημα ἄλλην ἡμέραν κανονικώτερον.

Ι. Ράλλης. Ὁ κ. Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν γνωρίζει ὅτι δὲν πρόκειται περὶ τῆς ἐποχῆς τῆς 1ης Δεκεμβρίου ἀλλὰ περὶ τῆς πρὸ τῆς 1ης Δεκεμβρίου.

Α. Παπαναστασίου (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας). Ἐπειδὴ κ. Βουλευτά, εἶνε δυνατὸν νὰ μὴ κατενοήθησαν οἱ λόγοι τοῦ ἀξιοτίμου συναδέλφου μου, εἶμαι ὑποχρεωμένος νὰ δηλώσω ὅτι ὅλαι αὐταὶ αἱ ἰδιωτικαὶ συμφωνίαι, αἱ γενόμεναι ἐπὶ τῇ βάσει μιᾶς ἐμπορικῆς συμβάσεως δὲν ἀποβλέπουν εἰς τὴν ἐξαίρεσιν τοῦ ἀγροτικοῦ νόμου, ἀλλὰ εἰς κατάληξιν ἠπιωτέρων ὅρων ἀπὸ ἐκείνους οἱ ὁποῖοι ἐφαρμόζονται.

Α. Μιχαλακόπουλος (Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν). Σᾶς εἶπον ἐὰν θέλετε νὰ γίνῃ συζήτησις ἐπ' αὐτοῦ θὰ σᾶς παρακαλέσω νὰ ὁρίσωμεν ἄλλην ἡμέραν.

Ὁ κ. **Ι. Σπετσιώτης** συνεχίζων ἀναφέρει ὅτι ἡ δοθεῖσα ἐκ μέρους τοῦ προκατόχου τοῦ νῦν ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν Ὑπουργοῦ ἐπιστολὴ δὲν ἔμεινε μυστική, ἐγένετο δὲ αὕτη γνωστὴ εἰς τρόπον ὥστε καὶ ὁ Πρεσβευτὴς τῆς Ἀγγλίας νὰ ἀξιώσῃ νὰ γίνῃ παρομοία παραχώρησις καὶ διὰ τοὺς Ἄγγλους ὑπηκόους, ἥτις ὡς παρεδέχθη ὁ κ. Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν καὶ ἐγένετο. Κατὰ τὸ σύστημα τοῦτο τὰ τοιαῦτα προνόμια εἶναι δυνατὸν μικρὸν κατὰ μικρὸν νὰ ἐπεκτείνωνται, εἰς τρόπον ὥστε νὰ ἐπιβληθοῦν εἰς τὴν Ἑλλάδα νέαι διομολογήσεις. Καθ' ἣν στιγμὴν δὲ καὶ αὐτοὶ οἱ Κινέζοι ἐξηγέρθησαν ἵνα ἀποτινάξουν τὸν ζυγὸν τῶν διομολογήσεων καὶ τῶν προνομίων τῶν ξένων, θὰ ἦτο αἶσχος διὰ τὴν Ἑλλάδα νὰ ἀνεχθῇ τὴν ἐπιβολὴν αὐτήν. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει θὰ ἔπρεπεν ἢ οἱ Ἕλληνες ν' ἀποκτήσουν ξένην ὑπηκοότητα ἢ

νὰ ἐγκαταλείψουν τὴν Ἑλλάδα καὶ νὰ ἔλθουν νὰ κατοικήσουν οἱ ξένοι. Παρακαλεῖ δὲ τὸν κ. Ὑπουργὸν τῶν Ἐξωτερικῶν νὰ δηλώσῃ ἂν τοῦτο εἶναι ἀληθές.

Ὁ κ. **Α. Μιχαλακόπουλος** (Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν) λέγει ὅτι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐρωτᾶται ὁ Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν προκειμένου περὶ τοιούτων ζητημάτων καθ' ἣν ὥραν συζητεῖται ἓν νομοσχέδιον. Τοιαῦτα ζητήματα δύνανται νὰ συζητηθῶσι κατόπιν ὑποβολῆς ἐπερωτήσεως.

Ὁ κ. **Γ. Καφαντάρης** λέγει ὅτι τὸ παρεμβαλλόμενον ζήτημα εἶναι τελείως ἄσχετον πρὸς τὸ συζητούμενον νομοσχέδιον.

Ὁ κ. **Ι. Σπετσιώτης** συνεχίζων λέγει ὅτι δὲν δύναται νὰ ἐξακολουθήσῃ ἡ συζήτησις ἐφ' ὅσον δὲν κατατίθενται αἱ ζητηθεῖσαι πληροφορίαι.

Ὁ κ. **Α. Μιχαλακόπουλος** λέγει ὅτι ὁ κ. Βουλευτὴς δύναται νὰ ζητήσῃ κανονικῶς τὴν κατάθεσιν οἱουδήποτε ἐγγράφου.

Ὁ κ. **Ι. Σπετσιώτης** κατερχόμενος τοῦ βήματος ζητεῖ ὅπως κατατεθῶσιν αἱ περὶ ὧν πρόκειται ἐπιστολαὶ ἵνα κρίνῃ ἐπ' αὐτῶν ἡ ἐθνικὴ ἀντιπροσωπεία.

Ὁ κ. **Γ. Μπούσιος** ἐτονίσθη, λέγει, ὅτι διὰ τῶν Ἑλληνο-Τουρκικῶν συμφωνιῶν θὰ ἀνασυνδεθοῦν αἱ σχέσεις μεταξὺ τῶν δύο Κρατῶν, ἀλλὰ ὑπάρχει καὶ ἡ παροιμία καθ' ἣν τοὺς καλοὺς φίλους τοὺς κάμνουν οἱ καλοὶ λογαριασμοὶ καὶ κατὰ τὴν γνώμην μας εἰς τὴν παροῦσαν συμφωνίαν δὲν ὑπάρχουν καλοὶ λογαριασμοὶ καὶ συνεπῶς δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ καλὴ φιλία. Ἀνέκαθεν ἡ Ἑλληνικὴ πολιτικὴ ἀπέναντι τῆς Τουρκίας ἦτο πολιτικὴ Ἔθνους πρὸς Ἔθνος καὶ ὄχι Κράτους πρὸς Κράτος, καὶ μετὰ τὴν σύστασιν μάλιστα τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους αἱ σχέσεις μας μετὰ τῆς Τουρκίας ἐστηρίζοντο ἐπὶ πολιτικῆς ἀποσκοπούσης εἰς τὴν διαβίωσιν τῶν ἐν Τουρκίᾳ ὁμαιμόνων, ὁμοεθνῶν καὶ ὁμοθρήσκων πληθυσμῶν. Κατὰ διαστήματα ἡ Ἑλληνικὴ πολιτικὴ ἦτο καὶ φιλικὴ πρὸς τοὺς Τούρκους καὶ πολλάκις ἐν κινδύνῳ τῆς Τουρκίας, ὅπου συνεκινδύνευε καὶ ὁ Ἑλληνισμὸς ἡ Ἑλλὰς ἐτάσσετο ὑπὲρ τῆς Τουρκίας καὶ παράδειγμα ἔχομεν τὸν Ρωσσο-Τουρκικὸν πόλεμον καὶ εἰς τὰ 1886 ἡ ἐπιστράτευσις τῆς Ἑλλάδος δὲν εἶχε ἀντιτουρκικὸν σκοπὸν ἀλλὰ ἀντιβουλγαρικόν. Μετὰ τὸν πόλεμον κατὰ τὸ 1897 διὰ τὴν Κρήτην ἐφθάσαμεν εἰς τὸ ψευδοσύνταγμα τῆς Τουρκίας κατὰ τὸ 1907, ἐξ αἰτίας τοῦ ὁποίου καὶ τοῦ πολέμου κατὰ τῶν ἐθνοτήτων κατελήξαμεν οἱ βαλκανικοὶ Λαοὶ εἰς τοὺς πολέμους τοῦ 1912-1913. Ἡ Ἑλλὰς καὶ κατὰ τὸ 1912 καὶ κατὰ τὸ 1917, ὅτε συμετέσχε τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ πολέμου, μόνον σκοπὸν εἶχε τὴν βελτίωσιν τῆς τύχης τῶν ἐν Τουρκίᾳ χριστιανῶν. Ἡ ἀρχὴ συνεπῶς τοῦ κακοῦ διὰ τὴν ἐχθρικὴν στάσιν τῆς Ἑλλάδος, ὁσάκις ὑπῆρξε τοιαύτη, ἔγκειται ἐν τῇ Τουρκίᾳ.

Μετὰ τὰ γνωστὰ γεγονότα 1917-1922 κατελήξαμεν εἰς τὴν συνθήκην τῆς Λωζάνης καὶ ἐθεωρήθη κατόρθωμα τὸ ὅτι διεσώθη ὁ Ἑλληνισμὸς τῆς Κων)λεως καὶ ἡ περιουσία τῶν Ἑλλήνων ὑπηκόων τῆς Ρωσσίας. Τὴν ἐπαύριον ὅμως τῆς ὑπογραφῆς ἤρχισεν ἡ πατροπαράδοτος Τουρκικὴ πολιτικὴ πρὸς ἐξόντωσιν τοῦ ὑπολοίπου Ἑλληνισμοῦ καὶ ἤρχισαν νὰ γεννῶνται τὰ ζητήματα περὶ τῶν ἐταμπλί, ὅρος ὅστις ἔμεινε ἄλυτος καίτοι ἦτο λελυμένος διὰ τῆς συνθήκης τῆς Λωζάνης. Ἐκ παραλλήλου προεκλήθη καὶ τὸ Πατριαρχικὸν ζήτημα καὶ πλῆθος ἄλλων προστριβῶν, εἰς τρόπον ὥστε ἐδυσχεραίνετο πᾶσα προσπάθεια πραγματικῆς φιλίας. Κατόπιν τούτων ἐπεχειρήθη μία ἀπ' εὐθείας συμφωνία, ἀλλὰ πάντως ὤφειλε αὕτη νὰ μὴ ἀπέχῃ τῶν βάσεων τῆς συνθήκης τῆς Λωζάνης, διότι ἐνδεχόμενον καὶ νὰ μὴν ὑπάρξῃ καλὴ θέλησις ἐκ μέρους τῶν Τούρκων. Βαίνοντες ἀπὸ κακοῦ εἰς τὸ χεῖρον ἐφθάσαμεν εἰς τὸν συμψηφισμὸν καὶ τὴν ἀξίωσιν παροχῆς ἐγγυήσεως χρηματικῆς ἐκ μέρους τῆς Ἑλλάδος. Προχωρῶν ἐκθέτει ὅτι καθ' ἃς ἔχει πληροφορίας ἡ ἐν Τουρκίᾳ ἐγκαταλειφθεῖσα περιουσία τῶν Ἑλλήνων ἐξετιμήθη εἰς 160.000.000 Τουρκικῶν λιρῶν χρυσῶν, ἐνῷ ἡ ἐν Ἑλλάδι Τουρκικὴ ἀνέρχεται εἰς 75.000.000 καὶ ὅμως καίτοι ἔχομεν ὑπεροχὴν 70.000.000 ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος ἐν τούτοις μᾶς ἐζητήθη νὰ καταθέσωμεν καὶ 500.000 λίρες ὡς ἐγγύησιν πρὸς ἐξίσωσιν τοῦ ἐλλειπόντος δῆθεν ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος ἐνεργητικοῦ, καὶ μόνον τὸ γεγονὸς ὅτι ἔφυγον ἀπὸ τὴν Τουρκίαν ἐνάμιση ἑκατομμύριον Ἑλλήνων καὶ ἐξ Ἑλλάδος μόνον 400.000 Τοῦρκοι ἀρκεῖ νὰ πείσῃ πάντα ὅτι περισσοτέρα περιουσία ἀφέθη εἰς τὴν Τουρκίαν παρὰ τῶν Ἑλλήνων.

Γ. Ἐξηντάρης. Οἱ Τοῦρκοι ὅμως, τοὺς ὁποίους πρέπει νὰ πείσωμεν διατείνονται ὅτι πᾶς ἀπὸ τοῦδε λ)σμὸς εἶναι αὐθαίρετος. Οἱ λογαριασμοὶ θὰ γίνουν ἀπὸ τὴν μικτήν.

Ν. Μανούσης παρατηρεῖ ὅτι δὲν ἠμπορεῖ νὰ μὴ ληφθοῦν ὑπ' ὄψιν λ)σμοὶ γινόμενοι ἀπὸ μεγάλα ἱδρύματα οἷα ἡ Ἐθν. Τράπεζα.

Γ. Μπούσιος συνεχίζων λέγει ὅτι πάντως ἡ ὑπεροχὴ τῆς Ἑλλην. περιουσίας εἶναι προφανής. Ἕτερος κακὸς ὅρος τῆς συμφωνίας εἶναι ὁ ἀναγνωρίζων περιουσίας τοῦ κομιτάτου «ἕνωσις πρόοδος» τὸ ὁποῖον οὐδέποτε ὑπῆρξε σωματεῖον ἢ νομικὸν πρόσωπον, καὶ τὸ ὁποῖον κατέστρεψε καὶ τὴν Τουρκίαν καὶ τὰς ἐθνότητας αὐτῆς καὶ κατὰ τὴν συνθήκην τοῦ 1913 ἀπηλείφθη ὁ σχετικὸς ὅρος, διότι οὐδέποτε τὰ κτήματα εἶχον μεταγραφῇ ὑπὲρ τοῦ κομιτάτου ἀλλὰ μόνον ἀδείᾳ τοῦ Σουλτάνου εἶχον παραχωρηθῇ ὑπὲρ αὐτοῦ τὰ εἰσοδήματα τῶν κτημάτων. Κακῶς συνεπῶς ὑπερέβημεν καὶ αὐτὴν τὴν ἠθικὴν ἐντολὴν καὶ ἀνεγνωρίσαμεν τὴν περιουσίαν τοῦ κομιτάτου αὐτοῦ.

Γ. Ἐξηντάρης. Ἠρνήθημεν ἐπιμόνως ἀλλ' ἐπέμειναν καὶ οἱ Τοῦρκοι καὶ εἴμεθα καὶ δεσμευμένοι δι' ἐπιστολῆς τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν τῆς Ἑλλάδος.

Ὁ κ. **Γ. Μπούσιος** συνεχίζων κακίζει ἐπίσης τὸν ὅρον περὶ ἀπαγορεύσεως τοῦ δικαιώματος τῆς ἐπανόδου ἐν Τουρκίᾳ τῶν ἀποδημησάντων Κων)πολιτῶν καὶ κακῶς συνεδέθη τοῦτο μὲ τὴν μὴ ἐπάνοδον τῶν ἐκ Δ. Θρᾴκης Ὀθωμανῶν, οἱ ὁποῖοι τότε μὲν ἐμπράκτως εἶχον ἐγκαταλείψῃ ἀνεπιστρεπτεὶ τὴν ἐκεῖ διαμονήν των, κατὰ τὸν τελευταῖον δὲ καιρὸν εἶχον μείνῃ ἐλεύθερα τὰ κτήματά των. Οἱ Ἕλληνες τῆς Κων)πόλεως ὤφειλον ἀντὶ πάσης θυσίας νὰ ἐπιτύχουν τὴν ἐπάνοδόν των, ἄλλως θὰ ἐνισχύσωμεν τὸ πρόγραμμα τῆς ἐξοντώσεως παντὸς ἑλληνικοῦ στοιχείου ἐν Τουρκίᾳ καὶ κατ' ἀνάγκην θὰ ἀπομακρύνεται ἡ ἐλπὶς τῆς ἀποκαταστάσεως τῶν σχέσεων τῶν δύο κρατῶν, καὶ ἀπὸ τῆς ἀπόψεως ταύτης εἶνε προφανὲς τὸ ἐπιζήμιον τῆς ζητουμένης συμφωνίας. Ὅσον ἀφορᾷ τὸ δάνειον διὰ τοὺς ἕλληνας ὑπηκόους, ἐφόσον λέγει εἶμαι κατ' ἀρχὴν κατὰ τῆς συμβάσεως, δὲν θὰ τὸ πραγματευθῶ καὶ καταλήγων ἐκφράζει τὴν λύπην του διότι δὲν ἠκούσθη μία φωνὴ καὶ διὰ τὴν ἀπάνθρωπον ἀνταλλαγὴν τῶν πληθυσμῶν ἡ ὁποία δὲν ἠμπορεῖ νὰ εἶναι μόνιμος διότι οἱ ἀνταλλαγέντες ἓν ὄνειρον θὰ ἔχουν τὴν παλιννόστησιν.

Ὁ κ. **Π. Εὐριπαῖος** πραγματευόμενος τὰ τῆς συνθήκης τῆς Λωζάνης λέγει ὅτι ἐσύρθη ἐκεῖ ἡ Ἑλλὰς κατόπιν τῆς γνωστῆς συμφορᾶς καὶ ὑπεχρεώθη νὰ ὑπογράψῃ ταύτην, τῆς ὁποίας ὅμως αἱ διατάξεις δὲν ἔτυχον ἐφαρμογῆς. Ἐξακολουθῶν ἀναπτύσσει τὸ ἱστορικὸν τῆς διαπραγματεύσεως διὰ τῆς ἀσυμφωνίας, ἀποτέλεσμα τῶν ὁποίων εἶναι αἱ συζητούμεναι συνθῆκαι, αἱ ὁποῖαι ὁμολογουμένως πολὺ ἀπέχουν νὰ ἱκανοποιήσουν τὰ Ἑλληνικὰ θύματα τῆς Εὐρωπαϊκῆς ἀσυνειδησίας. Εἴμεθα λέγει ὑποχρεωμένοι νὰ δεχθῶμεν τὰς συμφωνίας ταύτας σώζοντες ψυχάς τινὰ ἐκ τῆς πλουσίας τραπέζης τοῦ ὑποδούλου Ἑλληνισμοῦ. Καταλήγων εὔχεται ὅπως τροποποιηθοῦν οἱ ὅροι ὅσον ἀφορᾷ τὴν κινητὴν περιουσίαν, τὴν προθεσμίαν τῶν 30 ἐτῶν καὶ τὴν μετατροπὴν τοῦ δανείου εἰς χρυσόν.

Γ. Καφαντάρης (Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν). Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ αὐτῇ τῶν ὑποδείξεών σας θὰ παρεκάλουν νὰ ψηφισθῇ κατ' ἀρχὴν τὸ ὑπάρχον κείμενον, μετὰ τὴν δήλωσιν ὅτι δέχομαι τὴν ἐπέκτασιν καὶ αὔξησιν τοῦ δανείου μέχρι ποσοῦ 800 ἑκατομμυρίων ἀντὶ 600, τὸ ὁποῖον εἶναι ἀναγεγραμμένον εἰς τὸ ἀρχικὸν νομοσχέδιον. Ἐπίσης δέχομαι καὶ τὴν προκατα-

βουλὴν τῶν 64 ἑκατομμυρίων. Ὅσον ἀφορᾷ τοὺς ἄλλους ὅρους ἐπιφυλάσσομαι νὰ τοὺς ἐξετάσω καὶ νὰ δώσω ἀπάντησιν κατὰ τὴν δευτέραν κατ' ἄρθρον συζήτησιν.

Ὁ κ. **Β. Καραπανάγιώτης** παρακαλεῖ νὰ δεχθῇ ἡ Βουλὴ ὅπως ψηφισθοῦν κατ' ἀρχὴν τὰ νομοσχέδια καὶ ἐπιφυλαχθοῦν οἱ ἐγγεγραμμένοι νὰ ὁμιλήσουν ἐπὶ τὴν κατ' ἄρθρον συζήτησιν ἐπ' αὐτῶν.

Ἡ **Βουλὴ** δέχεται δι' ἀναστάσεως τὴν πρότασιν ταύτην.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνακοινοῖ ὅτι κατετέθη ἡ κάτωθι δήλωσις:

«Οἱ ὑπογεγραμμένοι πρόσφυγες βουλευταὶ πρὸ τῆς ἐπικυρώσεως τῶν μετὰ τῆς Τουρκίας συμφωνιῶν, θεωροῦμεν καθῆκον ἡμῶν νὰ προβῶμεν εἰς τὴν κάτωθι δήλωσιν.

Ἀποφεύγοντες νὰ εἰσέλθωμεν εἰς τὴν συζήτησιν τῆς τε βασικῆς ἀρχῆς καὶ τῶν λεπτομερειῶν τῶν πρὸς κύρωσιν ὑποβαλλομένων συμφωνιῶν, δὲν δυνάμεθα νὰ ἀφήσωμεν νὰ παρέλθῃ ἡ παροῦσα ἐπίσημος στιγμὴ, τῆς ἐπιστράγιτσεως τῆς σκληρᾶς Ἐθνικῆς τραγῳδίας, χωρὶς νὰ ἐκφράσωμεν τὸν βαθύτατον πόνον τὸν συνέχοντα τὴν ψυχὴν ἡμῶν, διὰ τὴν πρωτοφανῆ εἰς τὴν ἱστορίαν παρὰ πᾶν δίκαιον γενομένην τῷ ὑποδούλῳ Ἑλληνισμῷ ἀδικίαν, ἣν διεθνεῖς πρᾶξις ἐπεκύρωσε καὶ ἰδαίτερα σήμερον συμφωνίαι συμπληροῦσιν. Ἐν τούτοις ἔχοντες ὑπ' ὄψει τὰ γενικὰ ἐθνικὰ συμφέροντα εἰς τὸν βωμὸν τῶν ὁποίων πλεστάκις καὶ προθύμως ὁ ὑπόδουλος Ἑλληνισμὸς παρέσχεν ἑαυτὸν ὁλοκαύτωμα, καὶ ἐπιθυμοῦντες νὰ διευκολύνωμεν τὴν Κυβέρνησιν εἰς τὸ βαρὺ αὐτῆς ἔργον τῆς ἐξωτερικῆς καὶ ἐσωτερικῆς ἀνορθώσεως τῆς Χώρας, μὲ τὴν πεποίθησιν ὅτι καὶ ἡ δικαία ἱκανοποίησις τῶν θυμάτων τῶν συμφωνιῶν τούτων ἔσται πλήρης καὶ ταχίστη, δηλοῦμεν ὅτι ἀνεχόμεθα τὴν κύρωσιν, μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι ἡ γερονομία αὕτη θὰ εὕρῃ ἀνάλογον ἀπήχησιν καὶ εἰς τὸ ἕτερον τῶν συμβαλλομένων μερῶν.

Α. Παπαδάτος, Σ. Νικολαΐδης, Α. Σ. Βουτυρᾶς, Δ. Εὐθυμιάδης, Α. Λαμπριανίδης, Κ. Μουζενίδης.

Γίνονται εἶτα δι' ἀναστάσεως δεκτὰ εἰς α' κατ' ἀρχὴν καὶ κατ' ἄρθρον συζήτησιν τὰ νομοσχέδια:

α') «Περὶ κυρώσεως τῆς μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Τουρκίας συμφωνίας καὶ τῶν συναφῶν αὐτῇ πράξεων, περὶ τρόπου ἐφαρμογῆς διατάξεών τινων τῆς συνθήκης εἰρήνης τῆς Λωζάννης καὶ τῆς προσηρτημένης τῇ συνθήκῃ ταύτῃ ὑπ' ἀρθ. 9 δηλώσεως».

β') «Περὶ τρόπου διακανονισμοῦ προκυψασῶν κατὰ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν ἄρθρ. 2 καὶ 16 τῆς συμβάσεως περὶ ἀνταλλαγῆς ἑλληνικῶν καὶ τουρκικῶν πληθυσμῶν δυστυχειῶν».

Γίνεται δι' ἀναστάσεως δεκτὸν τὸ τυπικὸν σχέδιον νόμου Περὶ κυρώσεως τοῦ ἀπὸ 19 Ἰανουαρίου 1927 Νομοθετικοῦ Διατάγματος «περὶ τρόπου πληρωμῆς πωληθέντων ἢ πωληθησομένων κτημάτων τοῦ Δημοσίου εἰς πρόσφυγας» ἔχον οὕτω

Ἄρθρον μόνον.

Κυροῦται τὸ κατὰ τὴν ἀπουσίαν τῆς Βουλῆς ἐκδοθὲν ἀπὸ 19 Ἰανουαρίου 1927 Νομοθετικὸν Διάταγμα «περὶ τρόπου πληρωμῆς πωληθέντων ἢ πωληθησομένων κτημάτων τοῦ Δημοσίου εἰς πρόσφυγας», δημοσιευθὲν εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 11, Τεῦχος Α' τῆς 19 Ἰανουαρίου 1927 φύλλον τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως, ἔχον δὲ ὡς ἕπεται.

Περὶ τρόπου πληρωμῆς πωληθέντων ἢ πωληθησομένων κτημάτων τοῦ Δημοσίου εἰς πρόσφυγας.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Ἔχοντες ὑπ' ὄψει τὸ ἀπὸ 21 Δεκεμβρίου π. ἔ. ψήφισμα τῆς Βουλῆς «περὶ συστάσεως τριακονταμελοῦς Κοινοβουλευτικῆς Ἐπιτροπῆς πρὸς παρακολούθησιν ἐν γένει τῶν προσφυγικῶν ζητημάτων», μετὰ σύμφωνον γνωμοδότησιν τῆς ἄνω Κοινοβουλευτικῆς Ἐπιτροπῆς, προτάσει τοῦ Ἡμετέρου Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου, ἀποφασίζομεν καὶ διατάσσομεν·

Ἄρθρον 1.

Τὸ τίμημα τὸ ὀφειλόμενον εἰς τὸ Δημόσιον διὰ τὴν πληρωμὴν οἰκοπέδων παραχωρηθέντων μέχρι τοῦδε ἢ παραχωρηθησομένων ἐν τῷ μέλλοντι εἰς τοὺς πρόσφυγας, ὡς καὶ διὰ τὴν πληρωμὴν οἰκημάτων παραχωρουμένων εἰς τοὺς ἰδίους ἐξ ἀστικῶν συνοικισμῶν, κτισθέντων ὑπὸ τοῦ Δημοσίου, δύναται νὰ καταβληθῇ διὰ τῶν προσωρινῶν ἢ ὁριστικῶν τίτλων τῶν δυνάμει τῆς ἀπὸ 5 Μαΐου 1925 μεταξὺ Δημοσίου καὶ Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος συμβάσεως καὶ τῶν τροποποιησασῶν ταύτην μεταγενεστέρων ἐκδοθεισῶν ὁμολογιῶν, ὑπολογιζομένων εἰς τὸ ἄρτιον, ὑποχρεουμένου τοῦ Δημοσίου νὰ δεχθῇ ταύτας πρὸς τὸν ἄνω σκοπόν.

Ἄρθρον 2.

Ἡ καταβολὴ τῶν ὑπολοίπων δόσεων (ἐξαιρέσει τῆς πρώτης) τοῦ τιμήματος τοῦ ὀφειλομένου εἰς τὸ Δημόσιον δι' οἰκόπεδα παραχωρηθέντα δυνάμει τοῦ ἀπὸ 22 Ἀπριλίου 1924 Νομοθετικοῦ Διατάγματος «περὶ τροποποιήσεως, συμπληρώσεως καὶ κωδικοποιήσεως τοῦ ἀπὸ 8 Αὐγούστου 1923 Νομοθετικοῦ Διατάγματος «περὶ ἀναγκαστικῆς ἀπαλλοτριώσεως γηπέδου παρὰ τὴν Λεωφόρον Συγγροῦ» καὶ τῶν μεταγενεστέρως ἐκδοθέντων νόμων ἢ νομοθετικῶν Διαταγμάτων δύναται νὰ γίνῃ ὑπὸ τὸν πρὸς οὓς κατὰ τοὺς μνησθέντας νόμους ἢ νομοθετικὰ Διατάγματα παρεχωρήθησαν ἢ παραχωρηθήσονται διὰ τῶν ποσοῤῥινῶν ἢ ὁριστικῶν τίτλων τῶν δυνάμει τῆς ἀπὸ 5 Μαΐου 1925 μεταξὺ Δημοσίου καὶ Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος συμβάσεως καὶ τῶν τροποποιησασῶν ταύτην μεταγενεστέρων ἐκδοθεισῶν ὁμολογιῶν ὑπολογιζομένων εἰς τὸ ἄρτιον, ὑποχρεουμένου τοῦ Δημοσίου νὰ δεχθῇ ταύτας πρὸς τὸν ἄνω σκοπόν.

Τὸ παρὸν Νομοθετικὸν Διάταγμα ἰσχύον ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεώς του εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως, ὑποβληθήσεται εἰς τὴν Βουλὴν ἅμα τῇ ἐπαναλήψει τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 19 Ἰανουαρίου 1927.

Ὁ Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας

ΠΑΥΛΟΣ ΚΟΥΝΤΟΥΡΙΩΤΗΣ

Τὸ Ὑπουργικὸν Συμβούλιον

Ὁ Πρόεδρος
Α. Ζαΐμης
Τὰ Μέλη
Α. Μιχαλακόπουλος, Κ. Ἀγγελόπουλος, Π. Τσαλδάρης, Α. Ἀργυρός, Γ. Καφαντάρης, Γ. Μερκούρης, Ι. Μεταξᾶς, Α. Παπαναστασίου, Α. Μαζαράκης, Α. Μπακάλμπασης.

Γίνεται δι' ἀναστάσεως δεκτὸν τὸ τυπικὸν σχέδιον νόμου Περὶ κυρώσεως τοῦ ἀπὸ 17 Ἰανουαρίου 1927 Ν. Διατάγματος «περὶ συστάσεως γραφείων πληροφοριῶν διὰ τοὺς πρόσφυγας καὶ προσλήψεως ὑπαλλήλων διὰ τὴν λειτουργίαν αὐτῶν», ἔχον οὕτω:

Ἄρθρον μόνον

Κυροῦται τὸ κατὰ τὴν ἀπουσίαν τῆς Βουλῆς ἐκδοθὲν ἀπὸ 19 Ἰανουαρίου 1927 Νομοθετικὸν Διάταγμα «περὶ συστάσεως γραφείων πληροφοριῶν διὰ τοὺς πρόσφυγας καὶ προσλήψεως ὑπαλλήλων διὰ τὴν λειτουργίαν αὐτῶν» δημοσιευθὲν εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 11 Τεῦχος Α' τῆς 19 Ἰανουαρίου 1927 φύλλον τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως, ἔχον δὲ ὡς ἕπεται:

Περὶ συστάσεως Γραφείων πληροφοριῶν καὶ προσλήψεως ὑπαλλήλων διὰ τὴν λειτουργίαν αὐτῶν.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Ἔχοντες ὑπ' ὄψει τὸ ἀπὸ 21 Δεκεμβρίου π. ἔ. ψήφισμα τῆς Βουλῆς «περὶ συστάσεως τριακονταμελοῦς Κοινοβουλευτικῆς

Ἐπιτροπῆς πρὸς παρακολούθησιν ἐν γένει τῶν προσφυγικῶν ζητημάτων», μετὰ σύμφωνον γνωμοδότησιν τῆς ἄνω Κοινοβουλευτικῆς Ἐπιτροπῆς, προτάσει τοῦ Ἡμετέρου Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου, ἀποφασίζομεν καὶ διατάσσομεν·

Ἄρθρον 1.

1. Ἱδρύεται ἐν Ἀθήναις καὶ παρὰ τῷ Γενικῷ Συνεργείῳ καταρτισμοῦ Μητρώου δικαιούχων ἀνταλλαξίμων προσφύγων Γραφεῖον παροχῆς πληροφοριῶν, ὑπὸ προϊσταμένου ἕνα τῶν Ἐπιθεωρητῶν τῆς ἐκτιμήσεως τῶν προσφυγικῶν περιουσιῶν, ὁριζόμενον ὑπὸ τοῦ Ὑφυπουργοῦ τῆς Γεωργίας.

2. Συνιστῶνται ἐπίσης ἐν Θεσσαλονίκῃ καὶ Κομοτινῇ Γραφεῖα μὲ τὴν αὐτὴν ἀποστολὴν ὑπὸ προϊσταμένους ὑπαλλήλους ποσοληπτουμένους ἐκ τῶν ὑπηρεσιῶν τῆς Διευθύνσεως Ἀνταλλαγῆς.

3. Πρὸς ἀντιμετώπισιν τῶν διὰ τῆς ἱδρύσεως τῶν Γραφείων πληροφοριῶν δημιουργουμένων ἀναγκῶν, αὐξάνεται ὁ ἀριθμὸς τῶν γραμματέων τοῦ Γεν. Μητρώου κατὰ τριάκοντα.

Ἄρθρον 2.

1. Εἰς τοὺς Ἐπιθεωρητὰς τῶν Ἐκτιμητικῶν Ἐπιτροπῶν τοὺς χρησιμοποιουμένους ὡς προϊσταμένους τῶν Συνεργείων καταρτισμοῦ τοῦ Γεν. Μητρώου καὶ τῶν Γραφείων πληροφοριῶν παρέχεται ἀπὸ 1 Φεβρουαρίου 1927 πρόσθετος μηνιαία ἀποζημίωσις, ὁριζομένη ὑπὸ τοῦ Ὑφυπουργοῦ τῆς Γεωργίας καὶ μὴ δυναμένη νὰ ὑπερβῇ τὸ ποσὸν τῶν δραχ. 2.000.

2. Καταργεῖται πᾶσα ἄλλη ἔκτακτος ἀποζημίωσις παρεχομένη εἰς τοὺς ἐν λόγῳ ὑπαλλήλους ἐκ τοῦ προϋπολογισμοῦ τῆς Διευθύνσεως Ἀνταλλαγῆς.

Ἄρθρον 3.

Διὰ τὴν πρώτην συγκρότησιν τῶν συνιστωμένων Γραφείων πληροφοριῶν καὶ τὴν ἐν τῷ μέλλοντι συντήρησιν αὐτῶν χορηγεῖται πακτιὰ πρακατάβολὴ 20.000 δραχμῶν, διατιθεμένη ἐπὶ ἀποδόσει λογαριασμοῦ παρ' ὑπαλλήλου τῆς Διευθύνσεως Ἀνταλλαγῆς, ὁριζομένου ὑπὸ τοῦ Ὑφυπουργοῦ τῆς Γεωργίας.

Τὸ παρὸν Ν. Δ. ἰσχύει ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεώς του εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως, ὑποβληθήσεται εἰς τὴν Βουλήν, ἅμα τῇ ἐπαναλήψει τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 19 Ἰανουαρίου 1927.

Ὁ Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας

ΠΑΥΛΟΣ ΚΟΥΝΤΟΥΡΙΩΤΗΣ

Τὸ Ὑπουργικὸν Συμβούλιον

Ὁ Πρόεδρος
Ἀλ. Ζαΐμης
Τὰ Μέλη
Α. Μιχαλακόπουλος, Κ. Ἀγγελόπουλος, Π. Τσαλδάρης, Α. Ἀργυρός, Γ. Καφαντάρης, Γ. Μερκούρης, Ι. Μεταξᾶς, Α. Παπαναστασίου, Α. Μαζαράκης, Α. Μπακάλμπασης.

Γίνεται ὡσαύτως δι' ἀναστάσεως δεκτὸν εἰς α' κατ' ἀρχὴν καὶ κατ' ἄρθρον συζήτησιν τὸ νομοσχέδιον «περὶ αὐθεντικῆς ἑρμηνείας τοῦ ἄρθρου 4 τοῦ Ν. Δ. τῆς 21 Αὐγούστου 1925 περὶ καταργήσεως διατάξεων τελωνειακῶν τινων νόμων κ.λπ.

Συναινέσει τῆς Βουλῆς ὁ κ. **Πρόεδρος** ἔλυσε μετὰ τοῦτο τὴν συνεδρίασιν ὥρᾳ 1 1)2 μ.μ. διὰ τὴν 4 1)2 μ.μ. τῆς αὔριον.

Ὁ Πρόεδρος
Θ. ΣΟΦΟΥΛΗΣ

Οἱ Γραμματεῖς
Μ. Λαΐλιος
Θ. Τσιριμῶκος

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΛΕ'

Τῆς 17 Φεβρουαρίου 1927.

Ὥρᾳ 5 40' ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς ἕδρας κηρύσσει τὴν ἔναρξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει νὰ ἀνοιχθῶσι τὰ θεωρεῖα.

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικὰ τῆς προχθεσινῆς καὶ τῆς χθεσινῆς συνεδριάσεως μετὰ παρατηρήσεις τῶν κ. Λ. Κυδωνιεοῦ καὶ Π. Μπούμπουλη.

Ἀνακοινοῦνται τὰ ἑξῆς:

Οἱ Σύνδεσμοι κτηματιῶν Σοφάδων Δράμας ζητοῦσιν τὴν ἄρσιν τοῦ ἐνοικιοστασίου.

Τὰ ἐργατικὰ Κέντρα Βόλου καὶ Θ)ηβῶν διαμαρτύρονται διὰ τὸν φόνον τῶν καπνεργατῶν παρὰ τῶν Κρατικῶν ὀργάνων.

Ἡ Γενικὴ Συνέλευσις τοῦ Σωματείου ὑποδηματοποιῶν καὶ Σανδαλοποιῶν Γυθείου διαμαρτύρεται διὰ τὴν μὴ ἀποδοχὴν τῶν ὑποβληθέντων αἰτημάτων των.

Ὁ Δήμαρχος Κομοτινάων διαμαρτύρεται κατὰ τῆς μελετωμένης ἀπομακρύνσεως τῆς χωροφυλακῆς ἐκ τῶν πόλεων.

Ὁ Δήμαρχος Γιαννιτσῶν ζητεῖ νὰ ληφθῇ πρόνοια διὰ τὴν δασμολογικὴν προστασίαν τῶν γεωργικῶν προϊόντων.

Ὁ Γεωργικὸς Συνεταιρισμὸς Ἰάσμου αἰτεῖται τὴν ἀπαλλοτρίωσιν τῶν μεγάλων Τσιφλικίων καὶ τὴν ἄμεσον διανομὴν αὐτῶν εἰς τοὺς ἀκτήμονας Γεωργούς.

Ὁ Λαὸς τῆς πρωτευούσης Νομοῦ Λασηθίου διαμαρτύρεται διὰ τὴν μελετωμένην ἀπόσπασιν τῆς ἐπαρχίας Βιάννου.

Οἱ ὑπάλληλοι καὶ οἱ ὑπηρέται τοῦ ἐν Πειραιεῖ Ρωσσικοῦ Νοσοκομείου καὶ τῆς Ρωσσικῆς ἐκκλησίας ζητοῦν τὴν κρατικὴν ἐνίσχυσιν διότι μετὰ τὴν ἀναγκαστικὴν ἀπαλλοτρίωσιν τοῦ Νοσοκομείου διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ Νέου Νοσοκομείου παρέμειναν ἄνευ ἐργασίας.

Ἡ Ἕνωσις τῶν ὑφαλοχρωματιστῶν καὶ ματσακονιστῶν ἀτμοπλοίων παρακαλεῖ τὴν Βουλὴν νὰ λάβῃ πρόνοιαν καὶ δι' αὐτούς, λόγῳ τῆς ἐπικρατούσης ἀνεργίας.

Ἡ Ἐφορευτικὴ Ἐπιτροπὴ τῆς Δημοτικῆς Βιβλιοθήκης Σερρῶν ὑποβάλλει διαμαρτυρίαν διὰ τὸν γενόμενον θόρυβον ἕνεκα τῆς μεταθέσεως τῆς Δημ. Βιβλιοθήκης.

Ὁ Σύνδεσμος Αὐτοκινητιστῶν Ἡρακλείου ζητεῖ τὴν ἀκύρωσιν τῆς συμβάσεως Πάουερ-Ἀντ.-Τράξιον.

Ἡ Σοφία χήρα Μελεάγρου Ἀθανασίου Συνταγματάρχου τοῦ ἱππικοῦ ζητεῖ νὰ ληφθῇ πρόνοια διὰ τὴν ἀπονομὴν τῆς συντάξεώς της.

Ὁ Ἀριστείδης Τουλούμης διαμαρτύρεται διὰ τὴν ἐπὶ τετραετίαν ἐν ὑποδικίᾳ κράτησίν του εἰς τὰς Φυλακὰς Παλαιοῦ Στρατῶνος.

Οἱ Κάτοικοι τοῦ Σκραντπήχου ζητοῦν ν' ἀπαλλοτριωθῇ μικρὰ Δημοσία δασώδης ἔκτασις πρὸς ἐγκατάστασιν Ξενοδοχείου λίαν ἀναγκαίου διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς Κοινότητός των.

Ἡ Ὁμοσπονδία τῶν Μηχανουργῶν τῆς Ἑλλάδος ὑποβάλλει ὑπόμνημα διὰ τὴν ἐν γένει οἰκονομικὴν καὶ διοικητικὴν βελτίωσιν τῆς θέσεώς των.

Οἱ κρατούμενοι ἐν ταῖς Φυλακαῖς Κορυτσᾶς παρακαλοῦν τὴν Βουλὴν νὰ τροποποιήσῃ τὸ Ν. Δ. τῆς 17 Φεβρουαρίου 1926 ἵνα τύχωσι καὶ αὐτοὶ τῶν εὐεργετημάτων αὐτοῦ.

Πολλοὶ Γονεῖς καὶ Κηδεμόνες ὑπηρετούντων ἐθελοντῶν ζητοῦσι τὴν ἐλάττωσιν τῆς θητείας τῶν ἐθελοντῶν εἰς δεκαοκτάμηνον.

Οἱ κάτοικοι Γυφτόβου τῆς περιφερείας Γιαννιτσῶν Πέλλης ζητοῦν ὅπως διαταχθῇ ἡ μὴ ἐποίκισις προσφύγων εἰς τὸ χωρίον των λόγῳ ἀνεπαρκείας γαιῶν.

Τὸ Ἐργατικὸν Κέντρον Θεσσαλονίκης διαμαρτύρεται διότι τὰ ἀστυνομικὰ ὄργανα συνέλαβον τὸν ἐργάτην Τσιβανάκην καὶ τὸν ἐκακοποίησαν διὰ νὰ ὁμολογήσῃ ὅτι αὐτὸς πυροβόλησας ἐφόνευσε τὸν ἐργάτην Καρανφίν.

Ὁ Πανελλήνιος Σύλλογος Ἐφέδρων Ἀξιωματικῶν ὑποβάλλει ὑπόμνημα περὶ τροποποιήσεως τοῦ ἀπὸ 29 Δεκεμβρίου 1925 Ν. Δ. περὶ ἐκπτώσεως εἰσιτηρίων εἰς τοὺς ἐφέδρους ἀξιωματικούς.

Ὁμοίως αἰτεῖ τὴν τροποποίησιν τοῦ ἀπὸ 10 Ὀκτωβρίου 1925 Ν. Δ. περὶ ὑποχρεωτικῆς προσλήψεως ἐφέδρων ὡς ὑπαλλήλων ἰδιωτικῶν.

Ἡ Ἕνωσις τῶν Ἰδιοκτητῶν Λακεδαίμονος ζητεῖ τὴν ἄρσιν τοῦ ἐνοικιοστασίου.

Ἡ Αἰκατερίνη χήρα Γεωργίου Οἰκονομοπούλου ζητεῖ τὴν ἀπονομὴν συντάξεως διὰ τὸν φόνον τοῦ υἱοῦ της.

Οἱ Ἕλληνες ὑπήκοοι τοῦ Νομοῦ Πρεβέζης ὑποβάλλουσιν ὑπόμνημα πρὸς ρύθμισιν τοῦ περουσιακοῦ ζητήματός των.

Ὁ Πανελλήνιος Σύλλογος Ἐφέδρων Ἀξιωματικῶν ζητεῖ νὰ προσλαμβάνωνται ὡς πλοηγοὶ οἱ ἔχοντες τὰ προσόντα ἔφεδροι ἀξιωματικοὶ τοῦ Π. Ν. νὰ τοποθετῶνται ὡς πλοίαρχοι εἰς τὰς ἀκτοπλοϊκὰς Ἑταιρείας, ὡς καὶ εἰς τὰς ἀτμοτελωνίδας κτλ.

Ἡ ἐπιτροπὴ ἐπὶ τοῦ σχεδίου ψηφίσματος «περὶ ἀναμεταθέσεως καὶ ὑποβιβασμοῦ τῶν ἄνευ τῶν ὑπὸ τοῦ Δ. Σ. παρεχομένων ἐγγυήσεων μετατεθέντων καὶ προαχθέντων λειτουργῶν τῆς Μ. καὶ Δ. Ἐκπαιδεύσεως» ὑποβάλλει τὴν ἔκθεσίν της.

Ὁ κ. **Θ. Παπαστρατῆς** ὑποβάλλει τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ σχεδίου ψηφίσματος «περὶ ἐπαναφορᾶς ἐν ἰσχύϊ κλπ. περὶ διορισμοῦ προσωρινῶν διδασκάλων κλπ.»

Ὁ κ. **Ι. Μεταξᾶς** (Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας) ὑποβάλλει νομοσχέδιον «περὶ ἐξασκήσεως ἐπαγγέλματος τοῦ πολιτικοῦ μηχανικοῦ, ἀρχιτέκτονος καὶ τοπογράφου».

Ὁ κ. **Μ. Γούδας** λαμβάνων τὸν λόγον ἐπὶ τῆς ἡμερησίας διατάξεως τῶν ἐπερωτήσεων λέγει ὅτι εἶχεν ἐγγραφῇ διὰ μίαν ἐπερώτησιν, ἥτις εἶναι εἰς τὴν ἡμερησίαν διάταξιν. Ἐζήτησεν ἐπὶ πλέον τὰ σχετικὰ ἔγγραφα παρὰ τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῶν Στρατιωτικῶν, ὅστις καταθέτει ταῦτα μὲ τὸ σταγονόμετρον, σήμερον δὲ ἔλαδε καὶ μίαν πρόσκλησιν παρὰ ἑνὸς ταγματάρχου ἵνα διέλθῃ ἐκ τινος γραφείου καὶ λάδῃ γνῶσιν τῶν ἐγγράφων. Τὸ τοιοῦτον θεωρεῖ, λέγει, περιφρόνησιν πρὸς τὴν Βουλὴν καὶ καταθέτει τὸ ἔγγραφον ἵνα ἐπιστραφῇ καὶ συστηθῇ συγχρόνως εἰς τὸν κ. Ὑπουργὸν νὰ προσέρχεται εἰς τὰς συνεδριάσεις καὶ νὰ καταθέτῃ ταχέως καὶ τακτικῶς τὰ ζητούμενα ἔγγραφα.

Τινὲς Βουλευταί. Μάλιστα, μάλιστα.

Ὁ κ. **Σ. Στάης** παρακαλεῖ ὅπως συστηθῇ διὰ τοῦ κ. ***Προέδρου*** ἐκ μέρους τῆς Βουλῆς εἰς τοὺς κ. κ. Ὑπουργοὺς νὰ προσέρχωνται εἰς τὰς συνεδριάσεις καὶ μάλιστα ὅταν εἶναι ἡμέρα ἐλέγχου.

Ὁ κ. **Γ. Καφαντάρης** (Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν) λέγει ὅτι ὁ ὄγκος τῆς προπαρασκευαστικῆς ἐργασίας καὶ τῆς τρεχούσης τοιαύτης τῶν Ὑπουργείων, ἀναγκάζει τοὺς κ. κ. Ὑπουργοὺς νὰ μὴ προσέρχωνται καθ' ἑκάστην εἰς τὴν Βουλήν, χωρὶς μὲ τοῦτο νὰ θέλωσι νὰ δείξουν ἔλλειψιν σεβασμοῦ πρὸς αὐτήν. Ὅσον ἀφορᾷ τὰ ζητηθέντα καὶ μὴ κατατεθέντα ἔγγραφα, ἀσφαλῶς οὔτε προσωπικὴν γνῶσιν θὰ ἔχῃ ὁ κ. Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν, ἴσως δὲ ἐκ πλάνης τῆς ὑπηρεσίας νὰ εὐρεθῇ ὅτι πρόκειται περὶ ἐγγράφων τῶν ὁποίων δύνανται μὲν νὰ λάδωσι γνῶσιν οἱ κ. κ. Βουλευταὶ ἀλλὰ δὲν δύνανται νὰ ἐξέλθωσι τοῦ γραφείου.

Μ. Γούδας. Πρόκειται περὶ ἐγγράφων, ἀποδεικνυόντων σπατάλην 50,000,000 δραχμῶν.

Γ. Καφαντάρης (Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν). Ἡ ὁποία ἀσφαλῶς δὲν ἀφορᾷ τὸν νῦν Ὑπουργὸν τῶν Στρατιωτικῶν, ὅστις, ὅπως ἐτόνισα, δὲν θὰ ἔχῃ γνῶσιν τῆς αἰτήσεως καταθέσεως τῶν ἐγγράφων. Ἐγὼ σᾶς λέγω ὅτι καθ' ἑκάστην ὑπογράφω, κατὰ τὸ κρατοῦν σύστημα, πληθὺν ἀπαντήσεων εἰς ἐρωτήσεις τῶν κ. κ. βουλευτῶν, τῶν ὁποίων τὸ περιεχόμενον ὁμολογῶ ὅτι οὔτε κἂν γνωρίζω. Καθ' ἑκάστην οἱ Ὑπουργοὶ δὲν κάμνουν ἄλλο παρὰ νὰ κατασπαταλῶσι τὰς ὥρας των εἰς ἀκροάσεις καὶ εἰς συζητήσεις. Εἶνε τοῦτο ἓν τῶν ἐλαττωμάτων τοῦ κοινοβουλευτισμοῦ. Βεβαίως ἐὰν ἡ Βουλὴ ἐπιμένῃ νὰ ἔρχωνται οἱ Ὑπουργοὶ θὰ ἔρχωνται, ἀλλὰ τοῦτο θὰ γίνῃ ἐπὶ βλάδῃ τῆς διοικήσεως. Ὅσον ἀφορᾷ τὸν Ὑπουργὸν τῶν Στρατιωτικῶν, λέγει ὅτι οὗτος δὲν ἦλθε, διότι ἐκ τῆς ἡμερησίας διατάξεως τῶν ἐπερωτήσεων εἶδεν ὅτι δὲν ὑπῆρχε καμμία ἐπερώτησις, ἡ ὁποία νὰ ἐπέβαλλε τὴν παρουσίαν του. Δὲν ἐγνώριζε βεβαίως ὅτι θὰ διεξήγετο τοιοῦτος ἔλεγχος ἐκ μέρους τοῦ κ. βουλευτοῦ. Εἶνε βεβαίως λάθος τῆς ὑπηρεσίας ὅτι τὸ ἔγγραφον διετυπώθη κατὰ τοιοῦτον τρόπον, ἀλλ' ἀσφαλῶς τούτου δὲν ἔχει γνῶσιν ὁ κ. Ὑπουργός, πρὸς τὸν ὁποῖον δὲν δύναται διὰ τοῦτο νὰ καταλογισθῇ ἔλλειψις σεδασμοῦ πρὸς τὴν Βουλὴν ἢ πρὸς τὸν κ. βουλευτήν.

Μεθὸ ἡ Βουλὴ εἰσέρχεται εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν τῶν Ἐπερωτήσεων

Προκειμένου νὰ ὁμιλήσῃ ὁ κ. ***Γ. Μπούσιος*** ἐπὶ τῆς ἐπερωτήσεώς του διὰ τὰ πράγματα τοῦ Παναγίου Τάφου, λαμβάνει τὸν λόγον ὁ κ. ***Ἀλ. Ζαΐμης*** (Πρωθυπουργὸς), ὅστις λέγει ὅτι ὁ κ. Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν, ὃν ἀφορᾷ ἡ ἐπερώτησις, εἶπεν ὅτι δὲν δύναται καὶ παρὼν ἂν ἦτο κατὰ τὴν συνεδρίασιν νὰ δώσῃ ἀπάντησιν ἐπ' αὐτῆς.

Γ. Μπούσιος τότε θὰ μοῦ ἐπιτρέψητε νὰ περιορίσω τὴν ἐπερώτησίν μου εἰς ἁπλῆν σύστασιν καὶ παράκλησιν τόσον πρὸς τὴν Κυβέρνησιν ὅσον καὶ πρὸς τὴν Βουλήν, ἐρωτῶν τὴν προσοχὴν τῶν συναδέλφων ἐπὶ τοῦ ζητήματος. Πρόκειται περὶ τοῦ κινδύνου εἰς τὸν ὁποῖον εὑρίσκεται τὸ αἰωνόδιον καθεστὼς τοῦ Παναγίου Τάφου. Ἐλάδετε γνῶσιν ἐκ τῶν ἐφημερίδων ὅτι ἡ ἐν Παλαιστίνῃ ἐντολοδόχος παρὰ τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν Κυβέρνησις, προέδη εἰς μέτρον, τὸ ὁποῖον θέτει εἰς κίνδυνον τὴν ὑπόστασιν τοῦ αἰωνοδίου καθεστῶτος τοῦ Πατριαρχείου Ἱεροσολύμων. Γνωρίζετε ὅτι τὰ τοῦ Πατριαρχείου διέπονται ὑπὸ τῆς Ἁγιοταφικῆς ἀδελφότητος, ἡ ὁποία εἶναι ὡς μοναχικὸν τάγμα καὶ ἔχει ἡγούμενον ὑπὸ τὸν τιμητικὸν τίτλον τοῦ Πατριάρχου. Ἡ Ἁγιοταφικὴ ἀδελφότης ἔχει χαρακτῆρα ἐθνικόν, ἑλληνικὸν καὶ εἶναι φρουρὸς τῶν ἱερῶν προσκυνημάτων. Ἐνεκα δὲ τῶν κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη περιπετειῶν εὑρίσκεται μὲ ταμιακὸν ἔλλειμμα ἐκ 500.000 ἀγγλικῶν λιρῶν. Ἡ ἐντολοδόχος Κυβέρνησις Παλαιστίνης προσπαθεῖ νὰ δώσῃ ἄλλον χαρακτῆρα εἰς τὸ Πατριαρχεῖον Ἱεροσολύμων, χαρακτηρίζουσα αὐτὸ ὡς τοπικὴν ἐκκλησίαν ἔδαλε δὲ χεῖρα καὶ εἰς τὴν οἰκονομικὴν διαχείρισίν του. Οὕτως ἀπειλεῖται ἡ ἀθρόα ἐκπλειστηρίασις τῆς ἀτιμήτου περιουσίας τῆς ἀδελφότητος καὶ ἡ καταστροφὴ τοῦ Πατριαρχείου. Νομίζω ὅτι καὶ ἡ Κυβέρνησις καὶ ἡ Βουλὴ ὀφείλομεν νὰ ἐπιδείξωμεν ἐνδιαφέρον καὶ νὰ προδῶμεν εἰς διαδήματα πρὸς τὴν ἐντολοδόχον Κυβέρνησιν, καθὼς καὶ ἐκκλησιν πρὸς τὴν εὐσέδειαν τοῦ ὀρθοδόξου ἑλληνισμοῦ διὰ νὰ ἀποτρέψωμεν τὸν ἐπαπειλοῦντα τὸ Ἑλληνικὸν καθεστὼς τῶν ἁγίων τόπων κίνδυνον.

Οἱ κ. κ. ***Α. Παπαδᾶτος, Π. Μπούμπουλης*** καὶ ***Σ. Μάξιμος*** παρακαλοῦν ὅπως δεχθῇ ἡ Βουλὴ ἵνα διεξαχθῇ συζήτησις ἐπὶ τῶν γεγονότων τῆς Θεσσαλονίκης πρὸς παροχὴν ὑπὸ τῶν ἁρμοδίων Ὑπουργῶν ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν καὶ Ἐθνικῆς Οἰκονομίας σχετικῶν πληροφοριῶν.

Ἡ ***Βουλὴ*** δέχεται.

Π. Τσαλδάρης. (Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν). Προχθὲς ἀκριβῶς συνέδησαν ἐν Θεσ)νίκῃ ὀλιθερὰ γεγονότα, συνέπεια τῶν ὁποίων ἦτο ὁ φόνος ἐργάτου τινός. Δὲν ἔχω ἀκόμη πλήρη ἔκθεσιν τῶν γεγονότων ἐκείνων καὶ δὲν δύναμαι νὰ ἐκθέσω εἰς τὴν Βουλὴν παρὰ μόνον ὅσα συνεπείᾳ τηλ)μάτων τῶν ἐκεῖθεν ἀρχῶν καὶ ὅσα συνεπείᾳ τηλεφωνικῆς συνεννοήσεως, τὴν ὁποίαν εἶχον μετὰ τῶν ἁρμοδίων ἀρχῶν, γνωρίζω. Δυστυχῶς ἡ τηλεφωνικὴ συνεννόησις δὲν ἠδύνατο νὰ εἶναι πλήρης ἕνεκα τῆς γνωστῆς ἀτελείας, ἡ ὁποία ὑπάρχει εἰς τὴν τηλεφωνικὴν συνεννόησιν. Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον δύναμαι νὰ σᾶς εἴπω εἶναι τὸ ἑξῆς, ὅτι εἰς τὰ καπνεργοστάσια τῆς ἑταιρείας Ἔρμαν - Σπίρερ, προσῆλθον περὶ τὴν 13 ὥραν δηλ. τὴν 1 μ.μ. 700 ἐργάται, οἱ ὁποῖοι εἰσῆλθον βίᾳ διὰ τῆς θύρας καὶ τῶν παραθύρων καὶ ἠξίωσαν νὰ ἀναλάδουν ἐργασίαν, σύμφωνα μὲ παλαιὰν συμφωνίαν, ἡ ὁποία ὑπῆρχε, δηλ. φαίνεται ὅτι εἰς τὰ 1924 ὑπεγράφη συμφωνία τις, ἡ ὁποία ἐκανόνιζε τὸ τίμημα τῆς ἐργασίας ἐπὶ τῇ δάσει τοῦ τιμαρίθμου τῆς ζωῆς εἰς μεταλλικὰ νομίσματα. Ἀλλ' ἡ σύμδασις αὐτὴ φαίνεται ὅτι ἐν τῷ μεταξὺ κατηγήθη.

Εἷς βουλευτής. Δὲν κατηγήθη.

Π. Τσαλδάρης. Εἶμαι ἠναγκασμένος νὰ μεταχειρίζωμαι τὴν λέξιν «φαίνεται» διότι δὲν εἶμαι ἐν πλήρει γνώσει τῶν γεγονότων, ὅπως ἐξ αὐτῶν συμπεράνω, ἀλλὰ κατὰ τὰς παραστάσεις τὰς ὁποίας ἀπεκόμισα ἐκ τηλεφωνημάτων, καὶ αἱ ὁποῖαι ὡς σᾶς εἶπον δὲν δύνανται νὰ εἶναι πλήρεις, εἰργάζοντο ἐκεῖ περὶ τοὺς 300 ἐργάται εἰς τὸν ἄνω ὄροφον κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἦτο φυσικὸν ὅτι προσῆλθε καὶ ἡ δύναμις ἀσφαλείας ἀφοῦ εἰσεχώρησε μία τοιαύτη ὁμὰς βιαίως εἰς τὸ κατάστημα. Ἦτο δὲ ἐλάχιστος ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν ἀπέναντι τοῦ μεγάλου πλήθους τῶν ἐργατῶν. Φυσικὸν ἦτό ἐντεῦθεν νὰ ἐπέλθῃ μία ταραχή, κατὰ τὴν ταραχὴν δὲ ταύτην ἔπεσεν εἰς πυροβολισμός, ἡ δὲ σφαῖρα εἰσέδυσεν εἰς τὸν ἄνω ὄροφον. ὅπου πράγματι ἐφονεύθη εἷς ἐργάτης. Μάλιστα λέγουν ὅτι ὁ ἐργάτης οὗτος δὲν ἀπέθανε ἀμέσως ἀλλ' ἐπέζησε μέχρι τῆς ἑπομένης ἡμέρας, ὁπότε ἀπέθανεν.

Α. Κόρακας. Ἦτο ἐκ τῶν τριακοσίων πρώτων ἐργαζομένων;

Π. Τσαλδάρης. Ἐκ τῶν τριακοσίων πρώτων ἐργαζομένων.

Α. Κόρακας. Αὐτὸ εἶνε τὸ λυπηρόν.

Π. Τσαλδάρης. Κύριε συνάδελφε λυπηρὸν εἶναι πάντοτε ὅταν χαθῇ ἡ ζωὴ ἑνὸς ἀνθρώπου βεβαίως, ὡς ἐκ τῶν περιστάσεων παρίσταται λυπηρότερον ὅτι ἦτο ἐργάτης. Μετὰ τὰς ἀνακοινώσεις τούτων πρὶν τῆς τηλεφωνικῆς συνεννοήσεως καὶ διὰ τηλεγραφημάτων ἦλθον εἰς συνεννόησιν μὲ τὸν κ. Γενικὸν Διοικητήν, τὸν ὁποῖον παρεκάλεσα νὰ λάδῃ ὅλα τὰ σύντονα μέτρα, τὰ ὁποῖα ἀπῃτοῦντο, πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς τάξεως καὶ τῆς ἡσυχίας ἐν τῷ τόπῳ, ἡ ὁποία ἦτο φυσικὸν μετὰ τοιαύτην ἐξέργεσιν νὰ διαταραχθῇ.

Συνέστησα ταὐτοχρόνως νὰ ἐνεργηθῇ ἄμεσος καὶ ταχεῖα ἔρευνα πρὸς ἐξακρίδωσιν τῶν πραγμάτων διὰ τῶν ἁρμοδίων ἀρχῶν. Τὸ δέδαιον εἶναι ὅτι οἱ ἐργάται μετὰ τὸ γεγονὸς αὐτὸ ἠθέλησαν νὰ κάμουν διαφόρους ἐκδηλώσεις, ἀφ' ἑτέρου οἱ καπνέμποροι καὶ οἱ ἐργοστασιάρχαι ἐζήτησαν καὶ αὐτοὶ ἀντιθέτως νὰ προδοῦν εἰς ἐκδηλώσεις, ὅπως ἕκαστος ἐξ αὐτῶν ἠσθάνετο ὅτι ἔπρεπε νὰ προδῇ ἐπὶ τῶν γεγονότων αὐτῶν. Καὶ οἱ μὲν καπνέμποροι ἀπεφάσισαν, λόγῳ διαμαρτυρίας, νὰ κλείσουν τὰ καταστήματά των ἐπὶ 48ωρον, οἱ δὲ ἐργάται ἠθέλησαν νὰ κάμουν διαδηλώσεις ἐν ταῖς ὁδοῖς. Εἰς τὸν κ. Γενικὸν Διοικητὴν συνέστησα ὡς πρῶτον μέτρον νὰ ἀποσοδηθῇ τὸ κλείσιμον τῶν καταστημάτων, ἵνα μὴ θεωρηθῇ τοῦτο ὡς μέτρον παριστῶν ὅτι ὑπάρχει κίνδυνος καὶ ἑπομένως ὅτι τὸ Κράτος δὲν δύναται νὰ τὸν προλάδῃ, ὡς πρὸς τοὺς ἄλλους δέ, συνέστησα νὰ μὴ κάμουν διαδηλώσεις ἐν ταῖς ὁδοῖς ἀλλὰ νὰ ἐκφράσουν τὰς ἰδέας, τὰς ὁποίας εἶχον ἐν κεκλεισμένοις χώροις. Ἀληθῶς οἱ ἐργάται συνῆλθον εἰς κεκλεισμένον χῶρον, ὅπου προέδησαν εἰς λόγους καὶ διαμαρτυρίας, μετὰ λύπης μου δὲ πρέπει νὰ εἴπω ὅτι ἡ λύπη καὶ ἡ διαμαρτυρία των αὐτὴ δὲν ἐξεφράσθη κατὰ τὸν προσήκοντα τρόπον. Ἔχω ὑπ' ὄψιν μου τηλεγράφημα τῶν ἐργατῶν αὐτῶν καὶ πρὸς ἐνὸ ἀπευθυνόμενον ἐν τῷ ὁποίῳ προδαίνουν εἰς ἐκδηλώσεις ἐναντίον τῶν ἀρχῶν, αἱ ὁποῖαι δὲν εἶναι δικαιολογημέναι. Χθὲς ἐγένετο ἡ κηδεία τοῦ θύματος τὴν ὁποίαν ἐπετράπη νὰ παρακολουθήσουν οἱ ἐργάται. Οὐδαμῶς παρεκωλύθησαν ἀπὸ τὰς ἀρχάς, 4,000 ἐργάται παρηκολούθησαν τὴν κηδείαν, λόγοι ἐξεφωνήθησαν. δύναμαι δὲ νὰ βεβαιώσω τὴν Βουλὴν ὅτι ἡ τάξις ἀποκατέστη πλήρως καὶ οὐδεὶς κίνδυνος δικαλεύσεως αὐτῆς ὑφίσταται. Συνέστησα ἀκόμη εἰς τὸν Γενικὸν Διοικητὴν ἵνα ἐκτὸς τῆς ἐρεύνης τῆς ὑποθέσεως ἔλθῃ εἰς συνεννόησιν μετὰ τῶν καπνεμπόρων πρὸς δικκανονισμὸν τοῦ ζητήματος τῶν ἐργατῶν, ἵνα μὴ δίδεται ἀφορμὴ εἰς νέα τοιαῦτα γεγονότα.

Πρέπει ἀκόμη νὰ εἴπω ὅτι τὸ περιστατικὸν τοῦτο ἔλαδε χώραν καθ' ἣν ἐποχήν, ὡς διὰ τηλεγραφήματός του μὲ πληροφορεῖ ὁ κ. Γενικὸς Διοικητὴς «ἔχει ἐκλείψει σχεδὸν ἐντελῶς ἡ ἀνεργία τῶν καπνεργατῶν ἐφ' ὅσον χθὲς, ἡμέραν ὀλιθερῶν γεγονότων εἰργάζοντο 2.350 καπνεργάται ἐναντι 900 καπνεργατῶν, οἱ ὁποῖοι εἰργάζοντο κατὰ τὴν ἰδίαν ἡμέραν πέρυσιν». Ἀλλ' ἐκτὸς τούτων ὀφείλω νὰ δηλώσω πρὸς τὴν ἐθνικὴν ἀντιπροσωπείαν ὅτι ἦλθον διαμαρτυρίαι ἐπίσης καὶ ἐκ μέρους τῶν καπνεργοστασιαρχῶν, παραπονουμένων διὰ τὴν ἀσφάλειάν των καὶ διὰ τὴν ἐξασφάλισιν τόσον τῶν ἰδιῶν των ὅσον καὶ τῶν ξένων κεφαλαίων. Κύριοι, μετὰ τὴν ἔκθεσιν τῶν γεγονότων τούτων, ὀφείλω νὰ ἐπιστήσω τὴν προσοχὴν τῆς ἐθνικῆς ἀντιπροσωπείας ἐπὶ τῆς διεξαγομένης πάλης μεταξὺ τῶν καπνεργατῶν καὶ τῶν καπνεργοστασιαρχῶν, διὰ νὰ τονίσω ὅτι ἡ πάλη αὕτη δὲν δύναται νὰ ἀναγνωρισθῇ ὡς θεμιτὴ ἐφ' ὅσον διεξάγεται ἐκτὸς τῶν νομίμων ὁρίων. Δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ καταλαμδάνωνται διὰ τῆς δίας τὰ καταστήματα καὶ νὰ ἀξιῶνται ἱκανοποιήσεις ἀδιαφόρως ἐὰν αὗται εἶνε δίκαιαι ἢ ἄδικοι. Ὁ πολίτης ὀφείλει νὰ ἔχῃ σεδασμὸν πρὸς τὸ Κράτος, τὸ ὁποῖον, ὑποχρεωμένον νὰ προστατεύῃ τὸν ἐργάτην ἔλαδε μέχρι τοῦδε τὰ πρὸς τοῦτο ἀπαιτούμενα νομοθετικὰ μέτρα. Ἀλλὰ τὸ Κράτος ὀφείλει νὰ προστατεύσῃ ἐπίσης καὶ τὸν ἐργοδότην, διότι ἐὰν ὁ ἐργοδότης δὲν γίνῃ ἀσφαλὴς εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις του ἀντὶ νὰ ἔχωμεν τὴν ἀνεργίαν, τὴν ὁποίαν εἴχομεν πέρυσι μόνον οἱ καπνεργάται, θὰ ἔχωμεν παντελῆ ἔλλειψιν ἐργασίας. Ἡ Κυβέρνησις εἶνε ὑποχρεωμένη νὰ ἐξετάσῃ καὶ νὰ ἀνεύρῃ τοὺς ἐνόχους τῶν ὀλιθερῶν γεγονότων καὶ νὰ τιμωρήσῃ τοὺς ὑπευθύνους, ἐφ' ὅσον ὑπάρχουν ὑπεύθυνοι, ἀλλ' ὀφείλω νὰ διαδεδαιώσω τὴν Βουλὴν ὅτι ἔχει ἐπίσης ὑποχρέωσιν νὰ προστατεύσῃ καὶ τὸν ἐργοδότην, διότι τοῦτο θὰ ἀποτελέσῃ ὄχι μόνον ἐγγύησιν διὰ τοὺς πολίτας, οἱ ὁποῖοι ζῶσιν ἐντὸς τοῦ Κράτους αὐτοῦ ἀλλὰ θὰ εἶνε καὶ τὸ πρώτιστον μέτρον τῆς ὀφειλομένης προστασίας πρὸς τὸν φιλήτυχον καὶ ἱκανὸν ἐργάτην (Χειροκροτήματα).

Ὁ κ. ***Χ. Δαρβέρης*** λέγει ὅτι πρέπει νὰ ὁρισθῇ μία εἰδικὴ ἡμέρα συζητήσεως διὰ νὰ ἔλθουν συμπληρωματικαὶ πληροφορίαι.

Πολλοὶ βουλευταί. Μάλιστα, μάλιστα.

Ὁ κ. ***Πρόεδρος*** δηλοῖ ὅτι ὑπάρχει πρότασις γενικεύσεως τῆς συζητήσεως.

Π. Τσαλδάρης (Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν). Παρακαλῶ νὰ ἀκουσθοῦν καὶ αἱ ἀπόψεις καὶ αἱ πληροφορίαι τῆς ἐργατικῆς ὁμάδος.

Γενικευομένης τῆς συζητήσεως λαμβάνει τὸν λόγον ὁ κ. ***Σ. Μάξιμος*** ὅστις λέγει ὅτι οὐδεὶς ὑπάρχει ὅστις νὰμὴ θλίδεται διὰ τὰς σκηνὰς τῆς Θεσσαλονίκης καὶ νομίζει ὑποχρέωσίν του νὰ ἐκδηλώσῃ ὅλην τὴν ἀγανάκτησιν τῆς ἐργατικῆς τάξεως δι' αὐτάς. Τὰ ἐπεισόδια, λέγει, ταῦτα εἶναι ἐκδήλωσις

μὴς καταστάσεως, τῆς ὁποίας τὰ αἴτια ὀφείλει νὰ ἀνεύρῃ ἡ Βουλή. Αἱ δηλώσεις τοῦ κ. Ὑπουργοῦ φρονεῖ ὅτι δὲν εἶναι ἐπαρκεῖς καὶ διὰ τὰ γεγονότα καὶ διὰ τὰ αἴτια, ἀλλὰ ὅλη ἡ Βουλὴ μετὰ προσοχῆς θὰ ἤκουσε τὸ αἴτιον τῶν συγκρούσεων ὅπερ συνίσταται εἰς τὴν διαφορὰν διὰ τὸ ἡμερομίσθιον, καὶ εἶναι τοῦτο μία ἐκ τῶν βασικῶν αἰτιῶν. Ἄλλως τε τὸ αὐτὸ διεπιστώθη καὶ εἰς τὰ γεγονότα τῆς Καβάλλας, καὶ κατ' ἀνάγκην πρέπει νὰ ἐξευρεθοῦν τὰ αἴτια τῆς πάλης, τὰ ὁποῖα εἶναι δύο καὶ βασικά, καὶ τὰ ὁποῖα ἐφ' ὅσον δὲν ἐξαλειφθοῦν θὰ γίνωνται ἀφορμὴ συγκρούσεων. Προχωρῶν ἀναφέρει τὴν γενομένην συμφωνίαν περὶ τοῦ ἡμερομισθίου μεταξὺ καπνεμπόρων καὶ καπνεργατῶν, ὁρισθέντος εἰς 7)25 τῆς ἀγγλικῆς λίρας, ὃν συμβιβασμὸν ἐπολεμήσαμεν ἡμεῖς ὡς κόμμα, φρονοῦντες ὅτι τὰ ἐργατικὰ ἡμερομίσθια πρέπει νὰ κανονίζωνται ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ τιμαρίθμου τῆς ζωῆς. Ἡ συμφωνία αὕτη διετηρήθη ἐπ' ἀρκετόν. Ἄλλη ἀφορμὴ τῶν συγκρούσεων εἶναι ἡ δημιουργία πληθωρικότητος ἐργασίας, συνέπεια τῆς ὁποίας εἶνε τὸ γενόμενον ταμεῖον ἀνεργίας καὶ ἡ τήρησις μητρώου ἐξ ἐπαγγέλματος καπνεργατῶν. Ἐπηκολούθησεν ὅμως ἡ πρόσληψις νέων ἐργατῶν παρὰ τῶν καπνεμπόρων, καὶ τὰ διαβήματα τῶν καπνεργατῶν εἰς τὰ Ὑπουργεῖα κατὰ τῆς προσλήψεως νέων ἐργατῶν μὴ ἐξ ἐπαγγέλματος τοιούτων εἶναι μαρτύρια ὅτι οἱ καπνέμποροι ἐδημιούργουν καπνεργάτας, καθ' ἣν στιγμὴν ἄλλοι ἐξ ἐπαγγέλματος τοιοῦτοι ἔμενον ἄνεργοι καὶ τοῦτο ἐγένετο διὰ νὰ κανονισθοῦν εὐμενῶς ὑπὸ τῶν καπνεμπόρων καὶ τὰ ἡμερομίσθια καὶ αἱ ὧραι ἐργασίας. Ἄλλη αἰτία τῶν προστριβῶν εἶναι αἱ ἐργάσιμοι ὧραι, τῶν καπνεμπόρων ἀποπειραθέντων νὰ ἐξομοιώσουν τὰς ὥρας χειμῶνος καὶ θέρους. Ἑπομένως ἡ δημιουργία πληθωρικότητος ἐργασίας δὲν ὀφείλεται εἰς τοὺς καπνεργάτας ἀλλ' εἰς τοὺς δημιουργοὺς αὐτῆς καπνεμπόρους. Συμπέρασμα ὅλης αὐτῆς τῆς καταστάσεως εἶνε ὅτι ἡ ἐξαγωγὴ τῶν ἀνεπεξεργάστων καπνῶν εἶνε ἐκείνη, ἡ ὁποία ἐδημιούργησε τὴν ἀνεργίαν καὶ ὑπενόμευσε τὴν ὕπαρξιν καὶ τὴν ζωὴν χιλιάδων ἐργατῶν. Πραγματευόμενος τὰ τῶν σκηνῶν ἐκθέτει τὰς πληροφορίας τὰς ὁποίας ἔχει περὶ τοῦ ἐπεισοδίου, καθ' ἃς ὁ ἀστυνομικὸς διευθυντὴς εἰσήλασε μετὰ κουστωδίας χωροφυλάκων εἰς τὸ ἐργοστάσιον Σπίρερ καὶ ὄχι οἱ ἐργάται διὰ τῶν παραθύρων.

Π. Τσαλδάρης (Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν). Ἐνῷ εἰργάζοντο οἱ 300 εἰσῆλθον οἱ ἄλλοι διὰ τῆς θύρας καὶ τῶν παραθύρων.

Σ. Μάξιμος. Κατὰ τὰς πληροφορίας ἡμῶν, τοῦτο δὲν εἶναι ἀκριβές. Ἐγένετο κάποιον ἐπεισόδιον μεταξὺ τῶν ἐργατῶν, κατέρθασεν ἡ ἀστυνομία, οἱ πυροσβολισμοὶ ἔπεσαν ἐντὸς τοῦ καταστήματος καὶ ὁ φονευθεὶς ἐφονεύθη ἐργαζόμενος. Ἐπρόκειτο περὶ καθαρᾶς ἐνέδρας.

Π. Τσαλδάρης. Δὲν ἐπρόκειτο περὶ καμμιᾶς ἐνέδρας. Ἡ σφαῖρα δὲν ἐρρίφθη κατὰ τῶν ἐργατῶν εἴτε τῶν πρώτων εἴτε τῶν δευτέρων, ἀλλ' ἐρρίφθη πρὸς τὰ ἄνω. Δὲν διεπιστώθη ποῖος ἔρριψε τὴν σφαῖραν οὔτε τί σφαῖρα ἦτο. Πάντως οὐδεμία ἐνέδρα δύναται νὰ ὑποστηριχθῇ καὶ ὤφειλεν ὁ κ. Μάξιμος νὰ εἶναι πλέον ἐπιφυλακτικὸς εἰς τὰς πληροφορίας του, τὰς ὁποίας δίδει εἰς τὴν Βουλήν.

Ὁ κ. ***Σ. Μάξιμος.*** Συνεχίζων ἀναφέρει τὴν εἰς χεῖράς του τηλεγραφικὴν διαμαρτυρίαν, καθ' ἣν ὁ ἀστυνομικὸς διευθυντὴς ἐδήλωσεν, πρὸ τῶν σκηνῶν, ὅτι ἔχει διαταγὴν παρὰ τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῶν Ἐσωτερικῶν νὰ κτυπήσῃ ἀλύπητα τοὺς καπνεργάτας.

Π. Τσαλδάρης. τὸ διαψεύδω κατηγορηματικῶς καὶ δηλῶ ὅτι ὁ γράψας εἶναι συκοφάντης. (Χειροκροτήματα).

Πολλοὶ Βουλευταί. Τὸ ὄνομά του, εἶναι συκοφάντης καὶ ἀνάξιος.

Π. Τσαλδάρης. (Στρεφόμενος πρὸς τὸν κ. Μάξιμον) Δὲν ἐπετρέπετο εἰς σᾶς, ὁ ὁποῖος γνωρίζετε μέτα πόσης εὐμενείας ἤκουσα πάντοτε τὰ αἰτήματα τῶν ἐργαζομένων τάξεων νὰ ἔλθετε ἐδῶ καὶ νὰ ἀνακοινώνητε συκοφαντικὰς πληροφορίας, ὅταν ἐχούσας μόνον νὰ ἐξαγείρουν μίαν κοινωνικὴν τάξιν. (Χειροκροτήματα).

Ὁ κ. ***Σ. Μάξιμος*** παρέχει τὴν ἐξήγησιν ὅτι ὅταν ἀνέγνωσε τὸ τηλεγράφημα διετύπωσε μίαν ἐπιφύλαξιν, ἡ ἀπάντησις τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῶν Ἐσωτερικῶν ἦτο ὄχι μόνον ἱκανοποιητικὴ ἀλλὰ καὶ ἀκριβής. Τὸ τηλεγράφημα ἐστάλη ἀπὸ τὸν βουλευτὴν Θεσσαλονίκης κ. Παπανικολάου. (Θόρυβος καὶ διαμαρτυρίαι). Ἀναγινώσκεται τὸ τηλεγράφημα ὅπερ ἀναγράφει «Ἡ Δ)σις τοῦ καπνεμπορικοῦ καταστήματος, Ἔρμαν Σπίρερ κατόπιν ἀποφάσεως τοῦ καπνεμπορικοῦ συλλόγου ἐζήτησε νὰ καταργήσῃ θεσμὸν πληρεξουσίων Σαλονίων ἀπολύσασα ἐργασίας πληρεξούσιον Ἀνσάλμον στὸπ. — ἐργάται ἠρνήθησαν ἀποδεχθοῦν καταπάτησιν κεκτημένου δικαιώματος ὀργανώσεως κατόπιν ὑπαρχουσῶν συμβάσεων στὸπ.—Δ)σις καταστήματος ἐζήτησε ἐνίσχυσιν ἀρχῶν πρὸς ἐπιβολὴν ἀπόψεών της. στὸπ — κατέφθασεν ἀστυνομικὴ δύναμις μὲ ἐπικεφαλῆς ἀστυν. δ)ντὴν Καλοχριστιανάκην ὅστις διέταξε πῦρ ἐναντίον ἐργαζομένων ἐργατῶν. ἑδολοφονήθη Ἰωσὴφ Καραμφῆ ἐτραυματίσθησαν δύο στὸπ ὑπεύθυνος σκηνῶν ἀστυνομικὸς Διευθυντὴς δηλώσας πρὸ αὐτῶν εἰς ἐπιτροπὴν καπνεργατῶν ὅτι ἔχει διαταγὴν κτυπήσῃ ἀλύπητα καπνεργάτας παρὰ Ὑπουργοῦ Ἐσωτερικῶν ἀπὸ ἑβδομάδος ἀστυνομία ἐπενέβαινε σκανδαλωδῶς ἐκάλλουσα κατ' ἐντολὴν καπνεμπόρων ἐργαζομένους ἐργάτας ἐκ καταστημάτων εὐθύνεται ἐπίσης Γενικὸς Διοικητὴς εἰς ὃν εἶχον καταγγελθῇ τὰ ἀνωτέρω παρὰ ὀργανώσεως στὸπ ἄμεσος ἀνάγκη ἐπιβάλλει ἀντικατάστασιν ἀστυνομικοῦ Διευθυντοῦ πρὸς κατευνασμὸν πνευμάτων ἐργατῶν Θεσσαλονίκης ἀπειλούντων κήρυξιν γενικῆς ἀπεργίας».

Ἐὰν ὁ Διευθυντὴς τῆς Ἀστυνομίας Θεσσαλονίκης, λέγει συνεχίζων ὁ κ. ***Μάξιμος,*** ἔκαμε τὴν δήλωσιν αὐτὴν ὀφείλει νὰ τιμωρηθῇ καὶ αὐτὸς εἶνε ὁ συκοφάντης.

Ὁ κ. ***Β. Μεϊμαράκης*** λέγει ὅτι τὸ τηλεγράφημα αὐτὸ πρέπει νὰ ἀποσταλῇ εἰς τὸν εἰσαγγελέα.

Ὁ κ. ***Π. Τσαλδάρης*** (Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν) λέγει ὅτι ἂν ἐνέχεται ὁ κ. Καλοχριστιανάκης θὰ ὑποστῇ τὰς συνεπείας τῆς πράξεώς του καὶ θὰ μετατεθῇ συγχρόνως, διότι τὸ Κράτος θέλει νὰ ἔχῃ τάξιν.

Ὁ κ. ***Ι. Βαλαλᾶς*** λέγει ὅτι ὁ κ. Καλοχριστιανάκης ὑπηρέτησεν ὑπ' αὐτὸν ὡς Γενικὸν Διοικητὴν καὶ τὸν ἔκρινεν ὡς σωφρονέστατον καὶ μαλακώτατον ἀνθρωπον.

Ὁ κ. ***Σ. Μάξιμος*** λέγει ὅτι τὰ περισσότερα τῶν ἐπεισοδίων ὀφείλονται εἰς τὰ ὄργανα τῆς τάξεως, ἅτινα ὀφείλουν νὰ τηροῦν τὴν τάξιν καὶ ὄχι νὰ κτυποῦν τοὺς ἐργάτας ἐπειδὴ ἤκουσαν ἀπὸ κάποιον ἄνθρωπον ὅτι οἱ ἐργάται ἔχουν σκοπὸν νὰ κάμουν ταραχάς. Αἱ συγκρούσεις αὗται ὀφείλονται εἰς τὴν ὑπὲρ τῆς μιᾶς πλευρᾶς ἐπέμβασιν τῆς ἀστυνομίας. Δὲν σᾶς κάμνει ἐντύπωσιν ὅτι διαρκῶς εἰς τοιαύτας σκηνὰς φονεύονται οἱ ἐργάται;

Ὁ κ. ***Α. Παπαδᾶτος;*** λέγει ὅτι ἐὰν ὁ ῥήτωρ ἀνεγίνωσκε τὰ πρακτικὰ τῆς Δ' Συνελεύσεως θὰ ἔβλεπε ὅτι οἱ συντηρητικοὶ ἐργάται ἐπιῤῥίπτουν τὰς σκηνὰς αὐτὰς εἰς τοὺς κομμουνιστάς.

Ὁ κ. ***Π. Τσαλδάρης*** (Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν) λέγει ὅτι ὅταν ἔμαθεν ὅτι ὑπάρχουν διαφοραὶ μεταξὺ ἐργατῶν καὶ ἐργοδοτῶν ἔδωσε τὰς δεούσας ὁδηγίας, ἐξ ὧν ἐμφαίνεται ὅτι τὸ Κράτος ἐξ ἴσου ἐνδιαφέρεται καὶ διὰ τοὺς ἐργοδότας καὶ διὰ τοὺς ἐργάτας

Σ. Μάξιμος ἐφ' ὅσον διαρκῶς φρονεῖτε ὅτι οἱ ἐργάται πίπτουν θύματα τοῦ κομμουνισμοῦ θὰ ἔπρεπε νὰ ἐξασφαλίσετε εἰς αὐτοὺς τὸ δικαίωμα τῆς ἐργασίας καὶ συνεπῶς τῆς ζωῆς. Ἀντὶ δὲ νὰ περιορίζεσθε εἰς μίαν εὔκολον πολιτικὴν κατὰ τοῦ κομμουνισμοῦ θὰ ἔπρεπε νὰ ἐξασφαλίσετε τὴν ἐργασίαν εἰς τὰς δεκάδας χιλιάδας τῶν δούλων, καὶ ἐφ' ὅσον δὲν ἐξασφαλίζετε αὐτὸ δὲν δύνασθε νὰ μετέρχεσθε τὰ μέσα ἅτινα μετέρχεσθε.

Ὁ κ. ***Γ. Χατζηγεωργίου*** λέγει ὅτι ὅλοι ἠσθάνθημεν

λύπην διότι ἔπεσεν ἐν ἀνθρώπινον θῦμα, ἀλλ' ὁ προλαλήσας ἐξέθεσε τὰ πράγματα ὅπως τὸν συνέφερε καὶ ἀπεσιώπησε πλεῖστα σημεῖα. Ἐξιστορῶν τὸ ζήτημα λέγει ὅτι μὲ ὅλην τὴν ὑπάρχουσαν ἀνεργίαν οἱ ἔμποροι ἠγόρασαν καπνὸν καὶ προσέλαβαν καὶ ἐργάτας εἰς τρόπον ὥστε ὀλιγόστευσενὸ ἀριθμὸς τῶν ἀέργων, ἀλλὰ τὸ τοιοῦτον ἐτάραξε τοὺς κομμουνιστὰς καὶ τότε ἐξέδωσεν ἡ Πρόοδος ἕνα μανιφέστο δι' οὗ ἐκάλει τοὺς ἀέργους νὰ γίνωσι περισσότεροι (ἀναγινώσκει τὸ σχετικὸν μανιφέστον). Ἰσχυρίσθη ὁ προλαλήσας ὅτι ἐδημιουργοῦντο καπνεργάται ἐκ μέρους τῶν καπνεμπόρων κατὰ παράβασιν τοῦ κειμένου νόμου, ἀλλὰ ἐκεῖνοι οἵτινες πραγματικῶς δὲν ἐσεβάσθησαν τὸν νόμον ἦσαν οἱ κομμουνισταί, διότι ὁ Πρόεδρος τῶν σωματείων ἔλεγεν ὅτι ὅστις θέλει νὰ λάβῃ διβλιάριον καπνεργάτου ἀρκεῖ νὰ πληρώσῃ 500 δραχμὰς καὶ εὑρέθημεν πρὸ τοῦ θεάματος, ὑπάλληλοι ξενοδοχείου καὶ καφφενείου νὰ ζητήσωσιν ἐπίδομα ἐκ τῶν 25.000.000 ἅτινα διέθεσε τὸ Κράτος ὑπὲρ τῶν καπνεργατῶν. Ὡς πρὸς τὸ δεύτερον μέρος εἶπεν ὁ προλαλήσας χονδροειδεῖς ἀνακριβείας. Ἡ Κυβέρνησις Παπαναστασίου καθώρισε τὸ ζήτημα τῶν καπνεργατῶν καὶ καπνεμπόρων, εἰς τρόπον ὥστε οἱ καπνεργάται νὰ λαμβάνουν ὡς ἡμερομίσθιον τὰ 7)25 τῆς λίρας καὶ οἱ συντηρητικοὶ καπνεργάται ἐδέχθησαν τὴν λύσιν ταύτην ἀλλὰ οἱ κομμουνισταὶ τοὺς ἀπέτρεψαν. Εἰσερχόμενος εἰς τὸ ζήτημα τῶν σκηνῶν λέγει ὅτι δὲν ἔπταισε τὸ κατάστημα Ἔρμαν Σπίρερ, διότι ὡς ἀποδεικνύεται οἱ κομμουνισταὶ ἐσκέπτοντο νὰ κάμουν τὰς σκηνάς. Διότι εἶχαν προετοιμάσει καὶ μαύρας σημαίας καὶ τὸ φύλλον τῆς Θεσσαλονίκης «Φῶς» τὴν παραμονὴν τῶν γεγονότων ἀνέγραφεν ὅτι θὰ γίνουν ταραχαί. Ἀναγινώσκει τὸ σχετικὸν ἄρθρον τῆς Ἐφημερίδος «Φῶς».

Ὁ κ. ***Σ. Μάξιμος*** λέγει ὅτι τὸ σωματεῖον «Ἕνωσις» εἶναι ἐξ ἴσου συντηρητικὸν σωματεῖον.

Ὁ κ. ***Γ. Χατζηγεωργίου*** Τὴν προκήρυξιν ὅμως τὴν ὑπέγραψε ἡ «Πρόοδος». Ὁ προλαλήσας, λέγει, φωνάζει ἐδῶ κατ' ἀποκοπὴν διότι τὸ 90 %ο τῶν ἐργατῶν, ἐὰν ἐννοήσουν ὅτι τὸ κράτος τοῦ νόμου θὰ ἐπιδιληθῇ καὶ θὰ κατορθώσῃ νὰ τοὺς ἀποσπάσῃ ἀπὸ τοὺς ὄνυχας τοῦ κομμουνισμοῦ, θὰ εἶναι τελείως εὐχαριστημένοι.

Ὁ κ. ***Ἰσαὰκ Σιακῆ*** ἐρωτᾷ ποῖον ταμεῖον λαμβάνει τὰς 500 δραχμὰς ἐκ τοῦ ἐπιδόματος καὶ διὰ ποῖον σκοπόν.

Ὁ κ. ***Γ. Χατζηγεωργίου*** συνεχίζων λέγει ὅτι ὁ νόμος 2869 κατηργήθη τὸν Ἰούλιον τοῦ 1925 καὶ ἐπομένως τὰ καπνὰ τῆς ἐσοδείας τοῦ 1925 ἐδουλεύθησαν μὲ τὸν νόμον αὐτόν. Ἀλλὰ αἱ στατιστικαὶ μαρτυροῦν ὅτι κατὰ τὸ ἔτος 1926 καθ' ὃ εἰργάσθησαν τὰ καπνὰ τοῦ 1925 εἰργάσθησαν 1500 ἐργάται περισσότεροι παρὰ ὅσοι ὅταν ἴσχυεν ὁ προρρηθεὶς νόμος, διότι διὰ τοῦ ἡμερομισθίου τῶν 125 δραχ. ἠδύναντο νὰ συναγωνισθῶσι τὰ καπνὰ εἰς τὸ ἐξωτερικὸν καὶ ἀναφέρει ὅτι ἡ κατανάλωσις τοῦ Αὐστριακοῦ μονοπωλίου ἔφθασε 6.000.000 κιλὰ καὶ ἐν Γερμανίᾳ ἡ κατανάλωσις ἔφθασε 7.000.000 κιλά. Ἀλλὰ καὶ ἄλλα ἀποτελέσματα ἔχομεν· ἐνῷ κάθε χρόνον οἱ παραγωγοὶ καπνοῦ, οἵτινες εἶναι τὸ ὀλιγώτερον 150 χιλ. οἰκογένειαι, ἐξελιπάρουν νὰ λάβουν ἐν μικρὸν δάνειον, ἤδη ἐπώλησαν τὸ προϊόν των ὄχι μόνον κατὰ 40 %ο ἀκριβώτερον, ἀλλὰ καὶ ἐγκαίρως, ἐξ οὗ ἀποδεικνύεται ὅτι εὗρον νέας ἀγορὰς.

Ὁ κ. ***Χ. Λαδᾶς*** παρατηρεῖ ὅτι ὁ ῥήτωρ ἔφυγε τοῦ θέματος διότι σήμερον ἡ συζήτησις διεξάγεται ἐπὶ τῶν σκηνῶν τῆς Θεσσαλονίκης.

Γ. Χατζηγεωργίου Δὲν ἔφυγα ἐγὼ ἀλλὰ ὁ προλαλήσας. Συνεχίζων προτείνει νὰ γίνῃ ἄλλην ἡμέραν συζήτησις ἐπὶ τοῦ καπνεργατικοῦ ζητήματος.

Ὁ κ. ***Α. Παπαδάτος*** λέγει ὅτι τὸ ζήτημα αὐτὸ δὲν πρέπει νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν Βουλὴν πρὸ τοῦ μελετηθῇ, διότι ὑπάρχουν μεγάλαι ἀλήθειαι εἰς ἀμφότερα τὰ διϊστάμενα μέρη. Ἐφ' ὅσον δὲ θὰ συσταθῇ κοινοβουλευτικὴ ἐπιτροπὴ κοινωνικῆς προνοίας αὕτη ὀφείλει νὰ μελετήσῃ τὸ σπουδαῖον τοῦτο ζήτημα.

Ὁ κ. ***Γ. Χατζηγεωργίου*** καταλήγων προτείνει νὰ συνεχισθῇ ἡ συζήτησις τὴν Δευτέραν.

Ὁ κ. ***Γ. Μερκούρης*** (Ὑπουργὸς τῆς Ἐθν. Οἰκονομίας) λέγει ὅτι μελετᾶ τὸ ζήτημα καὶ πρόκειται νὰ καταθέσῃ σχέδιον νόμου εἰς τὴν κοινοβουλευτικὴν ἐπιτροπὴν καὶ εἰς τὴν Βουλήν. Ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τῶν σκηνῶν λέγει ὅτι δὲν εἶναι ἀφορμὴ τοῦ λυπηροῦ ἐπεισοδίου ἡ ἀνεργία. Πρὸ ὀλίγου ἀκόμη καιροῦ ἐλάβομεν μέτρα διὰ τὴν ἀνεργίαν μὲ θυσίαν τοῦ Κράτους. Ἤδη ὡς ἀνεκοινώθη εἰς τὴν Βουλὴν ἐφέτος ἐργάζεται διπλάσιος ἀριθμὸς ἐργατῶν εἰς τὰ καπνά, ἀλλ' ἐξ ἐπισήμων τηλεμάτων ἐμφαίνεται ὅτι ὡρισμένη ταραχοποιὸς δύναμις ἀπὸ ἡμερῶν προητοίμασε τὰ λυπηρὰ ἐπεισόδια. Ἐπ' εὐκαιρίᾳ, λέγει, συστάσεως ταμείου ἀμαξηλατῶν καὶ λεμβούχων (Θεσ)νίκης, εἶχον ἀποστείλῃ ἕνα καλὸν ὑπάλληλον, ὅστις μόλις πρὸ 2 ἡμερῶν πρὸ τῶν σκηνῶν ἐπέστρεψε καὶ μοὶ ἀνέφερε τὰ τῆς ἐργατικῆς καταστάσεως ἐκεῖ καὶ συγχρόνως ἐμπιστευτικῶς μοὶ ἀνέφερεν ὅτι ὑπῆρχε φόβος ἐντὸς ὀλιγίστων ἡμερῶν ὅτι θὰ ἐδημιουργοῦντο ταραχαί. Εὐθὺς ὡς ἀνέλαβεν ἡ Οἰκουμενικὴ Κυβέρνησις ἓν ἐκ τῶν πρώτων μέτρων, τῆς ἦτο ἡ ἐξασφάλισις τῶν ἐργατῶν καὶ τὰ μέτρα ταῦτα θὰ ἐξακολουθοῦν νὰ λαμβάνωνται, ἀλλὰ τὰ μέτρα ταῦτα δὲν ἐγκρίνονται ὑπὸ τὸν κυρίου αὐτῶν, οἵτινες θέλουσι τὴν διατάραξιν τῆς τάξεως. Ἀναφέρει κατόπιν πῶς διεξήχθησαν τὰ γεγονότα καὶ λέγει ὅτι ὑπῆρχον πληρεξούσιοι καὶ παραπληρεξούσιοι καθοδηγοῦντες τοὺς ἐργάτας εἰς τὰς ταραχὰς αὐτάς, οἵτινες ἐπετέθησαν ἐναντίον τοῦ καταστήματος καὶ τῶν ἄλλων ἐργαζομένων ἐργατῶν. Ἡ ἀρχή, ὡς εἶχε καθῆκον, παρενέβη ἵνα προστατεύσῃ τὴν ἰδιωτικὴν περιουσίαν καὶ ἐκδιώξῃ τοὺς εἰσελάσαντας, ἀλλ' ἐν τῷ θορύβῳ ὅστις ἐδημιουργήθη, σφαῖρά τις ἐφόνευσεν ἕνα τῶν ἐργαζομένων ἐργατῶν, καὶ ὅτι ὁ φόνος οὗτος ἔγινε τυχαίως ἀποδεικνύεται ἐκ τοῦ ὅτι ἡ σφαῖρα διέτρησε τὸ πάτωμα. Συνεχίζων λέγει ὅτι ὑπάρχει καὶ τηλεγράφημα ἀναφέρον ὅτι δὲν ἐπρόκειτο περὶ τυχαίου ἐπεισοδίου, ἀλλὰ προῆλθεν ἐξ ἐκείνων, οἵτινες δὲν θέλουν νὰ βλέπουν τοὺς ἐργάτας ἐργαζομένους καὶ δημιουργοῦν ἐπεισόδια.

Ὁ κ. ***Σ. Μάξιμος*** ἐρωτᾷ ἐὰν εἶναι ἀληθὲς ὅτι διεμαρτυρήθη διὰ τὸ ζήτημα τοῦ ταμείου.

Γ. Μερκούρης; (Ὑπουργὸς τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας). Αὐτὸ εἶναι ἀληθές, ἀλλὰ δὲν εἶναι ἀληθῆ ὅσα ἀνεφέρατε εἰς τὴν ἀγόρευσίν σας. Καταλήγων λέγει ὅτι θὰ ληφθοῦν ὅλα τὰ μέτρα ἐναντίον τῶν ὑπαιτίων τῶν ἐπεισοδίων αὐτῶν καὶ ὅτι ἡ Κυβέρνησις λαμβάνει ὅλα τὰ μέτρα περὶ μὴ ἐπαναλήψεως τῶν λυπηρῶν αὐτῶν σκηνῶν. Ἐντὸς δὲ ὀλίγου θὰ κατατεθεῖ εἰς τὴν Βουλὴν σχετικὸν νομοθέτημα.

Ὁ κ. ***Γ. Γεωργιάδης.*** Λέγει ὅτι αἱ σκηναὶ εἶναι προϊὸν μιᾶς τραγικωτέρας καταστάσεως, ἡ ὁποία ἐγκυμονεῖ κινδύνους καὶ διὰ τοῦτο ὅταν ἀνέλαβεν ἡ παροῦσα Κυβέρνησις ἐτόνισα τὴν ἔλειψιν ἐκ τοῦ προγράμματός της δηλώσεων περὶ τοῦ μεγάλου κοινωνικοῦ ζητήματος τῆς ἀνεργίας. Ἐκ τῶν προχθεσινῶν σκηνῶν τῆς Θ)νίκης ἐξακολουθεῖ, ἔχομεν ἐν θῦμα καὶ ὤφειλον οἱ ἀκουσθέντες ἐνταῦθα τόνοι διαμαρτυρίας νὰ μὴ προκαλέσουν δυσφορίαν. καὶ ὑπόσχεται μὲν ὁ κ. Ὑπουργὸς τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας νὰ φέρῃ μέτρα προνοίας ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα ἐπείγει, διότι ἡ ἀνεργία ἐπεκτείνεται τρομακτικῶς καὶ ἐν Θ)νίκῃ καὶ ἐν Πειραιεῖ καὶ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ λέγωμεν εἰς τοὺς ἀνέργους καὶ τοὺς πεινῶντας νὰ ἀναμένουν. Τοῦτο, τονίζει, εἶναι ἐλάττωμα ὅλης τῆς Κυβερνήσεως καὶ ὅλη φέρει διὰ τοῦτο τὴν εὐθύνην. Δὲν ἔχομεν ἀεὶ τὴν ἀξίωσιν νὰ ἐκδηλώσῃ ὁ κ. Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν τάσιν φιλεργατικήν, ἀλλὰ ἔχομεν τὸ δικαίωμα νὰ ζητῶμεν ἀπὸ τὸ Κράτος νὰ ἵσταται βουλάχιστον οὐδέτερον εἰς τὰς ἀναφυομένας μεταξὺ καπνεργατῶν καὶ καπνεμπόρων διαφοράς. Ἡ ἀναμίξις τῆς ἀρχῆς ὅπως ἀνεφέρθη δὲν ἦτο ἐπιτετραμμένη ὅπως δὲν εἶναι ἐπιτετραμμένον νὰ-

κούωνται ἀπὸ τῆς αἰθούσης ταύτης ἀντιλήψεις περὶ διχασμοῦ τῶν ἐργατῶν εἰς συντηρητικοὺς καὶ μή. Ἀπὸ τῆς ἀφετηρίας ταύτης ἐπερωτῶμεν διατὶ τὰ ἀστυνομικὰ ὄργανα ἐξῆλθον τῆς οὐδετερότητος, προκειμένου περὶ διαφορᾶς μεταξὺ ἐργοδοτῶν καὶ ἐργατῶν καὶ ἔλαβον μέρος εἰς τὴν πάλην τῶν τάξεων αὐτῶν καὶ ὀφείλομεν νὰ τὰ μεμφθῶμεν διὰ τοῦτο.

Π. Τσαλδάρης (Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν). Δὲν ἦτο τυχαῖον τὸ γεγονός. Εἰσῆλθον δίχ εἰς τὸ ξένον κατάστημα περὶ τὰ 700 ἄτομα καὶ ἡ ἀστυνομία ὤφειλε νὰ ἐπέμβῃ καὶ νὰ τηρήσῃ τὴν τάξιν. Τὸ Κράτος ἔσπευσεν ἐξ ἄλλου ἀμέσως νὰ διατάξῃ τὴν ἐξακρίβωσιν παντὸς ὑπαιτίου καὶ συνεπῶς δὲν ὑπάρχει οὐδεὶς λόγος μομφῆς. Ἐὰν τὰ ὄργανα δὲν ἐσπευδον νὰ προστρέξουν πρὸς ἐπιβολὴν τῆς τάξεως, τότε θὰ ἦσαν ἄξια μομφῆς, ὅπως ἐξ ἄλλου ἐὰν ὑπερέβησαν τὸ καθῆκόν των θὰ ἀναζητηθοῦν οἱ ὑπεύθυνοι, περὶ τῆς ἐξακριβώσεως τῶν ὁποίων διετάχθη ἔρευνα καὶ διαπίστωσις.

Ὁ κ. ***Ι. Καλογερᾶς*** παρατηρεῖ ὅτι ὅταν ἐκλήθη ἡ ἀρχὴ νὰ προστατεύσῃ τοὺς ἐργαζομένους κατ' ἀνάγκην ὤφειλε νὰ λάβῃ μέρος ὑπὲρ αὐτῶν.

Π. Τσαλδάρης (Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν). Ἐπενέβη μόνον πρὸς τήρησιν τῆς τάξεως.

Γ. Γεωργιάδης. Ἡ ὑπέρβασις εἶναι φυσικὴ διότι εἶναι ζωηρὰ ἡ παράδοσις εἰς τοὺς στρατιωτικοὺς περὶ ἐπιθεβλημένης ἐπεμβάσεως αὐτῶν εἰς τὰ κοινωνικὰ ζητήματα.

Ἡ ἀντίληψις αὕτη εἶναι σφαλερὰ διότι εἰς ὅλα τὰ πεπολιτισμένα μέρη τοῦ κόσμου διὰ τὰ ζητήματα ταῦτα δὲν ἐπεμβαίνουν τὸ Κράτος καὶ οἱ χωροφύλακες. Ὑπάρχουν προϊστάμενοι ἑκάστης ἐργασίας, οἱ ὁποῖοι λύουν τὰς διαφορὰς καὶ ὄχι οἱ εἰσαγγελεῖς καὶ οἱ χωροφύλακες· καὶ τὰ ἀποτελέσματα τῶν ξένων αὐτῶν ἐπεμβάσεων τὰ εἴδαμεν εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ νόμου περὶ Ταμείου τροχαίας κινήσεως καθ' ἣν πλῆθος μὴ δικαιουμένων ἔλαβε ὁρηθήματα. Δι' αὐτό, συνεχίζει, διὰ τὴν διαχείρισιν τῶν ἐργατικῶν ζητημάτων ὤφειλον νὰ ἀνεθεωρήσουν τὰς ἀντιλήψεις των οἱ Ὑπουργοὶ τῶν Ἐσωτερικῶν καὶ τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας, διότι εἶναι φανερὸν ὅτι δὲν ἐπρόκειτο περὶ κοινωνικῆς ἐξεγέρσεως πρὸς περιστολὴν τῆς ὁποίας χάριν τῆς τάξεως ὤφειλε νὰ ἐπέμβῃ τὸ Κράτος, ἀλλὰ περὶ ἁπλῆς ἐργατικῆς διαφορᾶς δι' ἣν οἱ ἴδιοι οἱ ἐργάται ἔχουν τοὺς διαιτητάς των. Ἔχομεν, ἐπιλέγει, τὴν ἀξίωσιν νὰ διαταχθῇ ἐμπεριστατωμένη ἀνάκρισις εἰς ἣν νὰ συμμετάσχουν καὶ ἀντιπρόσωποι τῶν ἐργατῶν καὶ νὰ ἐπαναφερθοῦν ἐξ ἄλλου καὶ ὁ κ. Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν καὶ τὸ Κράτος καὶ οἱ χωροφύλακες εἰς τὴν ἀντίληψιν ὅτι εἰς τὰς διαφορὰς ταύτας ἔχουν ὑποχρέωσιν οὐδετερότητος. Πέραν τούτου ἡ ἔξοδος τῆς Κυβερνήσεως ἀποτελεῖ ὑπέρβασιν μὴ ἐπιδοκιμαστέαν διότι καὶ ἡ προστασία τῆς ἐργασίας κατωχυρώθη ἀπὸ τὸ νεαρὸν Σύνταγμα τῆς Δημοκρατίας καὶ πρέπει νὰ ἐπανέλθωμεν εἰς τὸ πνεῦμα αὐτοῦ.

Ὁ κ. ***Δ. Κάκαβος*** λέγει ὅτι ὅτι ἡ Θεσ/νίκη μετεδλήθη εἰς ἐργατούπολιν, αἱ ἐργατικαὶ μᾶζαι ὠργανώθησαν ἀλλὰ δυστυχῶς παρεισέφρησαν καὶ ἐκμεταλλευταί τινες τῶν ἐργατικῶν τάξεων, οἱ ὁποῖοι ἐξερεθίζοντες τοὺς ἐργάτας φέρουν εἰς δύσκολον θέσιν τὰ ὄργανα τῆς τάξεως. Εὐτυχῶς τὰ ἐργατικὰ ζητήματα διαχειρίζεται εὐστόχως ὁ κ Γενικὸς Διοικητὴς Μακεδονίας. Ἡμεῖς, ἐπιλέγει, μόνην παράκλησιν ἔχομεν νὰ διαταχθῇ τακτικὴ ἀνάκρισις καὶ ἂν ἐξακριδωθῇ ὅτι ὑπάρχουν στοιχεῖα ἀνατρεπτικὰ τῆς τάξεως ἐν Θεσ/νίκῃ, ἡ ὁποία εἶναι καὶ κέντρον ἐθνικόν, νὰ ληφθοῦν κατ' αὐτῶν μέτρα ἐξαιρετικά.

Διακοπτομένης τῆς συζητήσεως ὁ κ. ***Πρόεδρος*** ἀνακοινοῖ ὅτι ὑπεδλήθη πρότασις παρὰ πολλῶν Βουλευτῶν ὅπως θεωρηθοῦν ὡς κατεπείγουσαι αἱ ὑπ' ἀριθ. 32 καὶ 34 ἐπερωτήσεις σχετικαὶ μὲ τὴν φορολογίαν τοῦ οἰνοπνεύματος καὶ τῶν ἀμβύκων.

Μεθ' ὃ εἰσέρχεται ἡ Βουλὴ εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν τῆς Νομοθετικῆς Ἐργασίας

Γίνεται δι' ἀναστάσεως δεκτὸν τὸ σχέδιον ψηφίσματος.

Περὶ τροποποιήσεως τοῦ ἐδ. 2 τοῦ ἄρθρου 4 τοῦ ἀπὸ 17 Σεπτεμβρίου 1926 Νομ. Διατάγματος «περὶ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως τῶν περὶ φορολογίας κληρονομιῶν κλπ. νόμων». ἔχον οὕτω :

Ἄρθρον μόνον

Τὸ ἐδάφιον 2 τοῦ ἄρθρου 4 τοῦ ἀπὸ 17 Σεπτεμβρίου 1926 Νομ. Διατάγματος «περὶ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως τῶν περὶ φορολογίας κληρονομιῶν κλπ. νόμων» τροποποιεῖται ὡς ἑξῆς :

Οἱ κληρονόμοι τοῦ ἐν Βουκουρεστίῳ ἀποβιώσαντος ἐν ἔτει 1922 Φωτίου Χάϊτα ἀπαλλάσσονται τοῦ διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 368 τῆς 11 Μαΐου 1926 πράξεως τοῦ Οἰκονομικοῦ Ἐφόρου Β'. Ἀττικῆς ἐπιβληθέντος αὐτοῖς φόρου κληρονομίας, ἀρχικοῦ καὶ παντὸς προσθέτου, ἐφ' ὅσον τὴν δι' ἣν ἐπεβλήθη ὁ φόρος οὗτος κληρονομιαίαν οἰκίαν ἤθελον ἐντὸς τριῶν μηνῶν ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ παρόντος ψηφίσματος δωρήσει πρὸς τὸ Ἑλληνικὸν Δημόσιον διὰ τὴν ἐγκατάστασιν τοῦ Ἐθνικοῦ Παιδικοῦ Σταθμοῦ Ἰωαννίνων, εἰς τὴν κυριότητα τοῦ ὁποίου Π. Σταθμοῦ θέλει περιέλθει ἄνευ ἑτέρας διατυπώσεως.

Τὸ συμβόλαιον τῆς ἀποδοχῆς τῆς δωρεᾶς ἐξουσιοδοτεῖται νὰ ὑπογράψῃ ὁ Ὑπουργὸς Ὑγιεινῆς Προνοίας καὶ Ἀντιλήψεως.

Ὁ κ. ***Α. Παπαναστασίου*** παρακαλεῖ ὅπως τὰ ὅλως τυπικὰ νομοσχέδια συζητοῦνται καὶ ψηφίζωνται κατὰ τὴν ἔναρξιν τῆς συνεδριάσεως.

Ἡ Βουλὴ δέχεται τὴν πρότασιν ταύτην. μεθ' ὃ, ὥραν 9.20' μ.μ. λύεται ἡ συνεδρίασις διὰ τὴν αὔριον ὥραν 4 1)2 μ.μ.

Ὁ Πρόεδρος
Θ. ΣΟΦΟΥΛΗΣ

Οἱ Γραμματεῖς
Μ. Λαΐλιος,
Θ. Τσιριμῶκος

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΛΤ'

Τῆς 18 Φεβρουαρίου 1927

Ὥρᾳ 6· 10' μ. μ. ὁ κ. ***Πρόεδρος*** ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς ἕδρας κηρύσσει τὴν ἔναρξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει ν' ἀνοιχθῶσι τὰ θεωρεῖα.

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικὰ τῆς χθεσινῆς συνεδριάσεως.

Μεθὸ ἀνακοινοῦνται τὰ ἑξῆς.

Οἱ ἐπαγγελματίαι Ξάνθης, Θεσσαλονίκης, Σερρῶν, Κομοτινῆς, Καβάλλας, Βόλου, Ἀθηνῶν καὶ Ναούσης διαμαρτύρονται διὰ τὸν φόνον τῶν καπνεργατῶν παρὰ τῶν κρατικῶν ὀργάνων.

Οἱ κάτοικοι Ξάνθης διαμαρτύρονται διότι δὲν ἐγένοντο δεκτὰ τὰ αἰτήματά των.

Τὸ Σωματεῖον καπνεργατῶν ἡ «Πρόοδος», διαμαρτύρεται διότι ὁ καπνεμπορικὸς Σύλλογος ἀπέλυσε 250 ἐργάτας.

Τὸ ἐπαγγελματικὸν ἐπιμελητήριον Θεσσαλονίκης διαμαρτύρεται κατὰ τῆς ἑταιρείας ὑδάτων διότι ἐξακολουθεῖ εἰσπράττουσα ἐκδιαστικώτατα χρήματα ἐνῷ ἠκυρώθη ἡ σύμβασις.

Ὁ Γεν. Γραμματεὺς τοῦ Συλλόγου ἀναπήρων Λευκαθείας παρακαλεῖ τὴν Βουλὴν νὰ κυρωθοῦν τὰ Ν. Δ. περὶ πωλήσεως καπνοῦ παρὰ ἀναπήρων καὶ θυμάτων πολέμου.

Ὁ ἀγροτικὸς κόσμος Θεσσαλίας καὶ Ἄρτης διαμαρτύρεται ἀποκρούων πᾶσαν αὔξησιν τιμῶν ἀπαλλοτριωθέντων κτημάτων.

Οἱ πρόσφυγες συνοικισμοῦ Μακὲς ζητοῦν τὴν ἐπὶ τρίμηνον ἀναβολὴν τῆς προσελεύσεώς των εἰς τὰς τάξεις τοῦ στρατοῦ μέχρι τῆς συγκομιδῆς τῶν σιτηρῶν.

Ὁ γεωργικὸς λαὸς Τσατάλτζας ζητεῖ τὴν ὁλοκληρωτικὴν ἀναγκαστικὴν ἀπαλλοτρίωσιν ὅλων ἀνεξαιρέτως τῶν ἀγροκτημάτων ἄνω τῶν 100 στρεμμάτων ἄνευ ἀποζημιώσεως.

Ὁ Σύνδεσμος κτηματιῶν Θεσσαλονίκης ζητεῖ τὴν ὁλοσχερῆ ἄρσιν τοῦ ἐνοικιοστασίου.

Ὁ Σύνδεσμος προσφύγων σιδηροδρομικῶν Θεσσαλονίκης ζητεῖ τὴν τροποποίησιν τοῦ 29 ἄρθρου τοῦ καταστατικοῦ τῆς Γεν. Διευθύνσεως Σιδηροδρόμων συμφώνως τῷ Ν. Δ. ὅπως τύχωσι καὶ αὐτοὶ τῶν εὐεργετημάτων αὐτοῦ διὰ τὰς συντάξεις.

Ὁ Πέτρος Χατζηγεωργίου κάτοικος Θεσσαλονίκης ὑποβάλλει ὑπόμνημα περὶ ἀπονομῆς τῆς συντάξεώς του.

Ὁ Δ. Α. Κωσταρέλος διαμαρτύρεται διὰ τὴν 16μηνον ὑποδικίαν του ἐν ταῖς φυλακαῖς Π. Στρατῶνος.

Ἡ Ἀσπασία Ι. Κουτσίρη καὶ Βασιλικὴ Νόρφα ὑποβάλλουν ὑπόμνημα περὶ ἀδίκου κατοχῆς καὶ κατακρατήσεως τοῦ ποιμνίου των παρὰ τῆς χήρας Χαραλάμπους Χαλίφτη.

Ὁ Παλλεσβιακὸς σύνδεσμος δημοδιδασκάλων παρακαλεῖ τὴν Βουλὴν νὰ μὴ ἐπιτρέψῃ τὴν ἐπαναφορὰν τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ Συμβουλίου τῆς δικτατορίας.

Οἱ κάτοικοι τῆς Ἁγ. Μονῆς Τρικινάλων ζητοῦν τὴν ἀπαλλοτρίωσιν τῶν βακουφικῶν οἰκημάτων, τῶν ἐκκλησιῶν Ἁγ. Ἀθανασίου καὶ Ἁγ. Βησσαρίωνος ὑπὲρ τῶν ἀπόρων κατοίκων.

Ὁ Φώτιος Ε. Δικλαρότης διαμαρτύρεται ἐντόνως διὰ τὴν μελετωμένην ἀπαλλοτρίωσιν τῶν γαιῶν καὶ γηπέδων του πρὸς ἐγκατάστασιν προσφύγων.

Οἱ πρόσφυγες νέου Κουκλουτζᾶ, διαμαρτύρονται διὰ τὴν μελετωμένην διάβασιν τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς Θεσσαλονίκης-Ἀγκίστης διὰ μέσου τῶν ἀμπελώνων των.

Οἱ ἐμπορικηματίαι ἐνοικιάσταλ κάτοικοι Ἀμαλιάδος ζητοῦν τὴν ἄρσιν τοῦ ἐνοικιοστασίου.

Οἱ πρόσφυγες κάτοικοι Αἰκατερίνης ζητοῦν νὰ ἀναγνωρισθῇ ἡ ἀνταλλαξιμότης τῶν ἐκ τῶν χωρίων Ζεμὲν καὶ Πεϋλάνης (Κερασοῦντος) τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐπαρχίας Κολωνίας καταγομένων.

Οἱ δικαστικοὶ κλητῆρες τῶν πρωτοδικείων Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς ὑποβάλλουν ὑπόμνημα διὰ τὴν ἠθικὴν καὶ ὑλικὴν ἐξύψωσιν τοῦ κλάδου των.

Πολλὰ Σωματεῖα ἐπαγγελματιῶν Μυτιλήνης διαμαρτύρονται διὰ τὴν μελετωμένην τροποποίησιν τοῦ 19 ἄρθρου τοῦ Συντάγματος περὶ ἰδιοκτησίας παρακαλοῦν δὲ τὴν Βουλὴν νὰ τὸ ἀφήσῃ ὡς ἔχει.

Ὁ κ. ***Π. Τσαλδάρης*** (Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν) ὑποβάλλει νομοσχέδιον «περὶ ἐνεργείας ἐκλογῶν Προέδρων κοινοτικῶν Συμβουλίων διὰ τὴν δευτέραν καὶ τρίτην ἐνιαυσίαν περίοδον τῶν κοινοτικῶν ἀρχῶν».

Ὁ κ. ***Θ. Παπαστρατῆς*** ὑποβάλλει τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ σχεδίου ψηφίσματος «περὶ τῶν ὑποπεσόντων εἰς τὸ ἀδίκημα τῆς λιποταξίας ἢ ἀνυποταξίας».

Ὁ κ. ***Δ. Πετρακᾶκος*** ὑποβάλλει τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου «περὶ καταργήσεως τοῦ Ν. Δ. περὶ ὁρίου ἡλικίας ἐκπαιδευτικῶν συμβούλων κλπ.»

Οἱ κ. κ. ***Α. Φωκᾶς*** καὶ ***Π. Μπούτος*** ὑποβάλλουσι πρότασιν νόμου «περὶ συστάσεως εἰδικοῦ Ταμείου ὁδοποιΐας».

Ὁ κ. ***Π. Μπούμπουλης*** ζητεῖ τὸν λόγον πρὸ τῆς ἡμερησίας διατάξεως.

Ὁ κ. ***Πρόεδρος*** δηλοῖ ὅτι εἶναι ζήτημα ἐλέγχου καὶ θὰ τηρηθῇ ὁ κανονισμός.

Ὁ κ. ***Π. Μπούμπουλης*** ἐπιμένει τονίζων ὅτι εἶναι ζήτημα ἀφορῶν τὴν δημοσίαν ἀσφάλειαν.

Ὁ κ. ***Πρόεδρος*** λέγει ὅτι ἂν συναινῇ ἡ Βουλὴ θὰ ἐπιτρέψῃ.

Ἡ ***Βουλὴ*** δέχεται.

Ὁ κ. ***Π. Μπούμπουλης*** λέγει ὅτι πᾶσαι αἱ ἐφημερίδες ἀναγράφουν σήμερον εἴδησιν καθ' ἣν ὁ Ὑπουργὸς τῶν Ναυτικῶν ἀντικατέστησε τοὺς τρεῖς ἀξιωματικοὺς τῶν ἐμπιστευτικῶν Διευθύνσεων τοῦ Ὑπουργείου, τὸν ἀρχηγὸν τοῦ Ἐπιτελείου, τὸν Προσωπάρχην καὶ τὸν Διευθυντὴν τῆς Διοικητικῆς ὑπηρεσίας, ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι δὲν ἠθέλησαν νὰ ἀποδεχθοῦν τὴν ἀπόφασιν τοῦ Συμβουλίου τῶν Ναυάρχων, ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐπαναφορὰν τῶν ἀποστάκτων ἀξιωματικῶν τοῦ Ναυτικοῦ.

Μ. Γούδας Τότε καλῶς ἔπραξεν ὁ κ. Ὑπουργός.

Π. Μπούμπουλης. Εἶμαι σύμφωνος κ. συνάδελφε, ἀλλὰ θὰ ἐπεθύμουν νὰ τονισθῇ ὅτι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐπιδεικνύεται τοιαύτη ἀσέβεια ἐκ μέρους τῶν ἀξιωματικῶν πρὸς τὰς ἀποφάσεις τοῦ Νομοθετικοῦ Σώματος, τὸ ὁποῖον καθώρισεν ὅτι αἱ ἀποφάσεις τοῦ Συμβουλίου τῶν Ναυάρχων εἶναι ἀνέκκλητοι.

Ἐὰν τὸ Ναυτικὸν Συμβούλιον ἀπεφάσισε κακῶς, τοῦτο εἶναι ζήτημα τοῦ Νομοθετικοῦ Σώματος νὰ τὸ κρίνῃ, τὸ ὁποῖον καὶ θὰ τὸ κρίνῃ ἐν καιρῷ. Δὲν εἶναι ὅμως δυνατὸν νὰ ἀνεχθῶμεν τοιαύτην συμπεριφορὰν ἀξιωματικῶν, εἰς βάρος τῆς ἐπιβαλλομένης στρατιωτικῆς πειθαρχίας καὶ παρακαλῶ διὰ τοῦτο τὸν κ. Ὑπουργὸν τῶν Ναυτικῶν νὰ δηλώσῃ τίνα μέτρα ἔλαβεν πρὸς τιμωρίαν τῶν ἐν λόγῳ ἀξιωματικῶν καὶ ἂν εἰσήγαγε τούτους, ὡς ὤφειλεν, εἰς συμβούλιον μὲ τὸ ἐρώτημα τῆς ἀποτάξεως.

Ι. Παππαϊωάννου. Ἐπιθυμῶ κ. Πρόεδρε νὰ καταθέσω εἰς τὸ Προεδρεῖον τῆς Βουλῆς ἓν τηλεγράφημα, τὸ ὁποῖον μοῦ ἀπηύθυνεν ἀντιπροσωπεῖα τοῦ χωρίου Κονίσκης τῆς Τριχωνίδος, δι' οὗ παρακαλεῖ τὸν κ. Ὑπουργὸν τῆς Συγκοινωνίας νὰ διατάξῃ τὴν κατασκευὴν τῆς ὁδοῦ Καλυβρύσου-Κονίσκης καὶ νὰ παρακαλέσω καὶ ἐγὼ τὸν ἀξιότιμον κ. Ὑπουργὸν νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν του ὅτι ἡ ὁδὸς αὕτη εἶναι ἐπιτακτικῶς ἀπαραίτητος, οὐ μόνον διὰ τὴν ἐπικοινωνίαν τῶν κατοίκων Κονίστης ἐν ἀποκλεισμῷ σχεδὸν διατελούντων, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν ἀναγκῶν τῶν κατοίκων τῶν τέως δήμων Ἀμβρακίας, Παρευοινίων καὶ Κλεπαΐδος καὶ νὰ διατάξῃ ἐπειγόντως τὴν κατασκευήν της.

Προτάσει τῶν κ. κ. ***Κ. Καλκάνη*** καὶ ***Α. Βαλαωρίτη*** ἀναγινώσκεται τηλεγράφημα τῶν κατοίκων Λευκάδος ἔχον οὕτω :

«Παρὰ λοχίου Παπαδήμα Χρήστου ἄρτι ἐξ αἰχμαλωσίας ἐπανελθόντος καὶ διελθόντος ἀτμοπλοϊκῶς σήμερον ἐντεῦθεν ἐπληροφορήθημεν πειστικῶς καὶ λεπτομερῶς ὅτι ὁ ἀδελφός μου Χαράλαμπος Σταματέλος λοχαγός, Ἠλίας Κατοπόδης Κουτσουριᾶς ἀνθυπολοχαγός, εἴκοσιν ἀξιωματικοὶ καὶ 1000 στρατιῶται εὑρίσκονται εἰς τὴν ζωὴν αἰχμάλωτοι εἰς Νούμ, περιφέρειαν Μυρσίνης στόμ. Ἐπιτροπὴ Εὐρωπαίων ἀνεκάλυψεν ἐπανελθόντας πεντήκοντα ἐν οἷς Παπαδήμαν καὶ ἐπροχώρησεν ἀνεύρεσιν ὑπολοίπων. Στόμ. Παπαδήμας εὐδεδαίωσεν ἐνάρκως Ὑπουργεῖον ἀνωτέρω. Στόμ. Ἐπερωτήσατε Βουλήν, Ὑπουργὸν Ἐξωτερικῶν ζητοῦντες πληροφορίας καὶ ἁρμοδίως ταχίστην ἐπέμβασιν πρὸς ματαίωσιν ἐνδεχομένης ἀποκρύψεως παρὰ Τούρκων».

Οἱ κ. ***Κ. Καλκάνης*** καὶ ***Α. Βαλαωρίτης*** παρακαλοῦν νὰ διαταχθῇ ἡ ἐξέτασις τοῦ ἀνωτέρω λοχίου καὶ νὰ ἐπέμβῃ τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ἐξωτερικῶν πρὸς διάσωσιν τούτων Ἑλ-

λήνων διαμαρτυρομένων ἐντόνως, διὰ τὰς τοιαύτας ἀπανθρώπους πράξεις.

Ὁ κ. **Δ. Πετρακάκος** ἐρωτᾷ ἂν ἀληθεύῃ ὅτι τρὶς τῆς ἑβδομάδος θὰ ἐπιτρέπηται ἡ εἴσοδος εἰς τὰ Ὑπουργεῖα.

Ὁ κ. **Α. Ζαΐμης** (Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως) λέγει ὅτι, ἐκ τῆς ἀνάγκης εἰς ἣν εὑρίσκονται οἱ κ. κ. Ὑπουργοὶ ὅπως ἀσχοληθῶσι μὲ τὰς ὑπηρεσίας των καὶ ἐκ τοῦ λόγου ὅτι οἱ κ. κ. Βουλευταὶ θὰ εἶναι μετά τινα χρόνον ἀπησχολημένοι ἐν ταῖς Κοινοβουλευτικαῖς ἐπιτροπαῖς, καθωρίσθη ὅπως οἱ κ. κ. Βουλευταὶ ἀσχολοῦνται μὲ τὰς ὑποθέσεις τῶν Ὑπουργείων τρὶς τῆς ἑβδομάδος.

Ὁ κ. **Τ. Ἀναστασίου** λέγει ὅτι, τὸ μέτρον εἶναι αὐταρχικὸν καὶ θίγει τὴν ἀξιοπρέπειαν τῆς Βουλῆς καὶ καταθλίβει τοὺς βουλευτὰς μὲ τὰς ὑποθέσεις τῶν συμπολιτῶν των, τὰς ὁποίας εἶναι ἀδύνατον νὰ παρακολουθήσωσιν ἂν ληφθῇ τὸ μέτρον τοῦτο καὶ ζητεῖ τὴν ἀνάκλησίν του.

Ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας) παρατηρεῖ ὅτι ἂν ὑπάρχουν Βουλευταὶ φρονοῦντες ὅτι θίγεται διὰ τοῦ ἀνωτέρω μέτρου τὸ Κοινοβουλευτικὸν σύστημα δύνανται νὰ ἐπερωτήσουν διὰ τῆς κανονικῆς ὁδοῦ.

Πολλοὶ Βουλευταί. Νὰ ὁρισθῇ ἡ Δευτέρα.

Φωναὶ διαμαρτυρίας. Τώρα, τώρα.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** παρακαλεῖ νὰ ἐγερθοῦν οἱ ζητοῦντες ἄμεσον συζήτησιν.

(Ἐγείρονται πολλοί)

Ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας) τονίζει ὅτι πρέπει νὰ ὁρισθῇ εἰδικὴ ἡμέρα.

Ὁ κ. **Π. Πετρίδης** διαμαρτύρεται διότι διὰ τῆς ἀμέσου ἐξ ἀπίνης συζητήσεως παραβιάζεται ὁ κανονισμός.

(Θόρυβος).

Ὁ κ. **Πρόεδρος** διακόπτει τὴν συνεδρίασιν διὰ 10 λεπτά.

Μετὰ τὴν διακοπήν.

Ἐπαναλαμβανομένης τῆς Συνεδριάσεως ἡ Βουλὴ εἰσέρχεται εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν τῆς Νομοθετικῆς ἐργασίας

Ὁ κ. **Ι. Ράλλης** ἐρωτᾷ τί ἔγεινε τὸ ἐκκρεμὲς ζήτημα ἐξ αἰτίας τοῦ ὁποίου διεκόπη ἡ συνεδρίασις.

Ὁ κ. **Γ. Καφαντάρης** (Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν) λέγει ὅτι παρεκάλεσεν ἡ Κυβέρνησις ν' ἀναβληθῇ ἡ συζήτησις διὰ τὴν Δευτέραν.

Ὁ κ. **Ι. Ράλλης** λέγει ὅτι παραβιάζεται τὸ κοινοβουλευτικὸν πολίτευμα καὶ διαμαρτύρεται διὰ τοῦτο.

Ὁ κ. **Ε. Χατζιδάκης** διαμαρτύρεται ὡσαύτως.

Ἡ **Βουλὴ** δέχεται δι' ἀναστάσεως τὴν ἀναβολὴν τῆς συζητήσεως.

Γίνονται εἶτα δι' ἀναστάσεως δεκτὰ εἰς πρώτην συζήτησιν κατ' ἀρχὴν καὶ κατ' ἄρθρον τὰ κάτωθι νομοσχέδια.

1). Περὶ ἐξοφλήσεως τοῖς μετρητοῖς μέρους τοῦ κεφαλαίου τῶν προσωρινῶν ἀποδείξεων τοῦ δανείου τοῦ 1926 (δραχ. 600.000.000).

2) Περὶ προσδιορισμοῦ χρόνου ἐνεργείας καθυστερουμένων κληρώσεων τοῦ δανείου 8 ο)ο τοῦ 1919 (ἀπαλλοτριώσεως) τμήματος 75.000.000.

3) Περὶ ἐγκρίσεως δαπάνης πρὸς ἐκτέλεσιν ἐπισκευῆς τοῦ Ὑπουργείου τῶν Οἰκονομικῶν.

Ἐπὶ τοῦ εἰς πρώτην συζήτησιν κατ' ἀρχὴν καὶ κατ' ἄρθρον νομοσχεδίου «περὶ προσωρινῆς παραχωρήσεως τῆς ῥήτρας τοῦ μᾶλλον εὐνοουμένου Κράτους εἰς χώρας μεθ' ὧν ἐξακολουθοῦν διαπραγματεύσεις πρὸς σύναψιν ἐμπορικῆς συμβάσεως».

ὁ κ. **Γ. Μπούσιος** ἐρωτᾷ ἂν μεταξὺ τῶν Κρατῶν περιλαμβάνεται καὶ ἡ Βουλγαρία, διότι διεπιστώθη ὅτι ἐπιβάλλει τριπλάσιον δασμὸν εἰς τὸν σῖτον παρὰ εἰς τὰ ἄλευρα καὶ πρέπει νὰ παραιτηθῇ ἡ Βουλγαρία τῆς δασμολογικῆς διαφορᾶς, διὰ νὰ τῆς παρασχεθῇ ἡ ῥήτρα τοῦ μᾶλλον εὐνοουμένου Κράτους.

Α. Μιχαλακόπουλος (Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν). Διὰ τῆς εὐκαιρίας αὐτῆς τὴν ὁποίαν παρέχετε δὲν ἕπεται ὅτι ἡ ἁρμοδία ἐπιτροπή, ἡ ὁποία εἶναι συγκεκροτημένη κατὰ τρόπον ἀντιπροσωπεύοντα ὅλα τὰ συμφέροντα τῆς χώρας, γεωργικά, βιομηχανικὰ κλπ. δὲν θὰ συζητήσῃ περὶ τῶν ὅρων ὑπὸ τοὺς ὁποίους θὰ συναφθῇ ἡ σύμβασις. Τοῦτο σχεδὸν συνέβη μὲ τὴν Ρουμανίαν, διὰ νὰ δώσωμεν αὐτὴν τὴν ῥήτραν τοῦ μᾶλλον εὐνοουμένου Κράτους ἐλάβομεν ἀντάλλαγμα κατά τινα, ἀλλὰ αὐτὰ ἰσχύουν μόνον μέχρις ὅτου γίνῃ ὁριστικὴ ἐμπορικὴ σύμβασις. Ἀλλὰ διότι εἶναι προσωρινὴ δὲν ἕπεται ὅτι θὰ δεχθῶμεν ἄνευ προπαρασκευῆς νὰ δώσωμεν τὴν ῥήτραν τοῦ μᾶλλον εὐνοουμένου Κράτους. Ὥστε ἡ παρατήρησίς σας θὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ἀναμφισβητήτως, καθ' ἣν ὥραν θὰ συνάψωμεν ὑπὸ προσωρινὴν μορφὴν τὴν σύμβασιν.

Ι. Ράλλης. Παρακαλῶ νὰ προστεθῇ ὑπὸ τὸν ὅρον τῆς ἀμοιβαιότητος.

Α. Μιχαλακόπουλος. Μάλιστα δέχομαι τὴν τροπολογίαν νὰ τεθῇ ἂν δὲν ὑπάρχῃ ὁ ὅρος αὐτός.

Γίνεται δι' ἀναστάσεως δεκτὴ ἡ τροπολογία αὐτὴ τοῦ κ. Ράλλη καὶ γίνεται ὡσαύτως δι' ἀναστάσεως δεκτὸν τὸ νομοσχέδιον (ὡς ἐτροποποιήθη) εἰς πρώτην κατ' ἀρχὴν καὶ κατ' ἄρθρον συζήτησιν.

Συνεχίζεται εἶτα ἡ ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 19 τοῦ Συν)ματος συζήτησις.

Δ. Χατζῖσκος. Ἐπιθυμῶ λέγει νὰ ἐπιστήσω τὴν προσοχὴν τῆς Βουλῆς, ἐπὶ ὡρισμένων σημείων, τὰ ὁποῖα ἀφοροῦν τὰς ὑποστηριχθείσας ἀντιθέτους ἀπόψεις. Αἱ νεώτεραι ἐξελίξεις ἐπιβάλλουσι βεβαίως περιορισμοὺς εἰς τὸν θεσμὸν τῆς ἰδιοκτησίας, τὰς ὁποίας καὶ ἡμεῖς οἱ συντηρητικοὶ οὐδέποτε ἠρνήθημεν νὰ δεχθῶμεν. Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι ὁ θεσμὸς πρέπει πάντοτε νὰ ὑποχωρήσῃ πρὸ τοῦ κοινοῦ συμφέροντος, διότι εἶναι μὲν δικαίωμα ἀλλὰ ὑπέχει καὶ καθήκοντα ἀπέναντι τῆς κοινωνικῆς ὁλότητος. Πραγματευόμενος εἶτα τὰ τῶν ὑποβληθεισῶν τροπολογιῶν ἀναλύει τὴν ὑποβληθεῖσαν τοιαύτην τοῦ κ. Μυλωνᾶ, ἥτις ὡς διάταξις εἶναι ἀντιγραφὴ τοῦ ἄρθρ. 156 τοῦ Γερμανικοῦ Συν)ματος. Δὲν δύναμαι, λέγει, παρὰ νὰ διαφωνήσω πρὸς τὴν τροπολογίαν ταύτην, διότι δὲν εἶναι ἐπιτετραμμένον νὰ μεταφυτεύσωμεν εἰς τὴν πατρίδα μας ἀρχάς, τὰς ὁποίας ἐπέβαλον ξένα Συν)ματα, ἔχοντα ὑπ' ὄψιν νέας καὶ ἀλλοίας πολιτικὰς καὶ κοινωνικὰς κατευθύνσεις, δημιουργηθείσας ἐπὶ τῇ βάσει τῶν γενομένων μεταβολῶν καὶ πιέσεων. Τὸ ἄρθρ. 19 τοῦ ἰδικοῦ μας Συν)ματος ἀναγράφει ὡς λόγον τῆς ἀπαλλοτριώσεως τῆς ἰδιοκτησίας τὴν δημοσίαν ὠφέλειαν καὶ ἀνάγκην καὶ πῶς βεβαιοῦται αὕτη, ἐνῷ ἡ τροπολογία φαίνεται μὲν ἔχουσα θεωρητικὴν ἀξίαν, ἀλλὰ γενομένη δεκτὴ καθιστᾷ ἀσύδοτον τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν καὶ ὑπονομεύει τὴν ἀπαιτουμένην κατοχύρωσιν τῆς ἰδιοκτησίας διὰ τοῦ Συντάγματος καὶ θὰ γεννήσῃ πράγματα ἀσφαλῶς εἰς τὴν χώραν μας, ἐκτὸς ἄν, ὅπως ἐλέχθη, ἀπεσύρθη αὕτη.

Πολλοὶ βουλευταὶ ἀπεσύρθη.

Α. Μυλωνᾶς. Ἐκ παρεξηγήσεως ἐθεωρήθη ὅτι παρῃτήθην τῆς τροπολογίας. Εἶπον ὅτι εἶναι αὐτονόητος ἡ ὑποχρέωσις τῆς ἐξασκήσεως τῆς ἰδιοκτησίας πρὸς τὸ κοινὸν συμφέρον, ὥστε δὲν θὰ ἐλυπούμην ἂν ἀπηλείφετο ἡ τροπολογία αὕτη.

Ὁ κ. **Δ. Χατζῖσκος** συνεχίζων λέγει ὅτι εἶναι βέβαιος ὅτι ἡ συντηρητικότης τῆς Βουλῆς καὶ ἡ σύνεσις αὐτῆς ὅπως μὴ μὲ τοιαύτην κατάστασιν γεννήσῃ πράγματα, δὲν θὰ ἀποδεχθῇ τὴν τροπολογίαν. Ἀναπτύσσων εἶτα τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου περὶ ἀποζημιώσεως, τονίζει ὅτι δὲν ἐτηρήθησαν αὗται διὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῶν ἀκτημόνων καλλιεργητῶν, οἵτινες ἀπεκατεστάθησαν μέν, ἀλλ' ἡ ἀπαλλοτριωθεῖσα ἰδιοκτησία δὲν ἀπεζημιώθη, διότι οἱ ἰδιοκτῆται τῶν ἀπαλλοτριωθεισῶν ἰδιοκτησιῶν παρέμειναν ἀναποζημίωτοι. Τὸ τοιοῦτον λέγει δὲν πρέπει νὰ ἐξακολουθήσῃ καὶ νὰ ἀφήσῃ ἡ πολιτεία ἀνθρώπους ἀδικηθέντας. Ἐν κατακλεῖδι ἀναμφισβήτητον ὅτι διὰ τῆς μικρᾶς ἰδιοκτησίας οἱ καλλιεργηταὶ καλλιεργοῦν καὶ βελτιώνουν τὰς γαίας των ἀλλὰ καὶ ὁ ἰδιοκτήτης κατέβαλεν ἓν κεφάλαιον διὰ τὴν γῆν αὐτὴν καὶ ὀφείλει ἡ πολιτεία νὰ τοῦ δώσῃ ἰσαξίαν περιουσίαν διὰ τὴν ζημίαν, ἣν ἐκ τῆς ἐπεμβάσεώς της ἔπαθεν. Ἡ καταβληθεῖσα μέχρις ὥρας ἀποζημίωσις, λόγῳ τῆς πτώσεως τοῦ νομίσματος καὶ τῆς ὑποτιμήσεως τῶν ὁμολογιῶν ἐξεμηδενίσθη καὶ τὴν ζημίαν ταύτην ὀφείλει ἡ πολιτεία ὡς ὑπαίτιος αὐτῆς νὰ τὴν ἐπανορθώσῃ. Ἀλλὰ καὶ ἂν δὲν δύναται νὰ τὸν ἀποζημιώσῃ πλήρως, δέον νὰ τῷ παραχωρήσῃ τοὐλάχιστον τὴν ἀξίαν, ἣν ἔδωκε διὰ νὰ ἀγοράσῃ τὴν ἀπαλλοτριωμένην περιουσίαν, ἣν ἔχασε, μετὰ τῶν τόκων της.

Σ. Κρεμεζῆς. Ἔπερνε γεώμορον μέχρι τῆς ἀπαλλοτριώσεως.

Δ. Χατζῖσκος. Αἱ σχέσεις αἱ ἐπίμορτοι ἔδιδον ἀσήμαντον ποσοστὸν ἀπέναντι τοῦ κεφαλαίου. Προχωρῶν ἀντικρούει τὰ λεχθέντα ἄλλοτε περὶ τοῦ ὅτι ἡ ἀπαλλοτριωθεῖσα περιουσία ἦτο προϊὸν ἐπιδρομῆς καὶ βίας καὶ τὰ λεγόμενα τοιαῦτα δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο παρὰ δημοκοπία.

Θ. Χαβίνης. Δὲν δύνασθε νὰ λέγετε ὅτι οἱ ὑποστηρίζοντες τὰς ἀπόψεις ταύτας τὸ κάμνουν μόνον διὰ νὰ δημοκοπήσουν, διότι αἱ ἀντιλήψεις αὗται ὑπάρχουν καὶ ἀλλοῦ, ἐὰν δὲ νομίζετε ὅτι εἶνε δημοκοπία καὶ δὲν θέλετε νὰ δημοκοποῦν ἀποκαταστήσατε τοὺς ἀκτήμονας καὶ τότε δὲν θὰ ὑπάρχῃ ἔδαφος δημοκοπίας.

Δ. Χατζῖσκος. Ἡμεῖς, λέγει, πάντοτε ἐκηρύχθημεν ὑπὲρ τῆς ἀποκαταστάσεως τῶν ἀκτημόνων γεωργῶν καὶ προσωπικῶς συνετελέσαμεν εἰς τὴν βελτίωσιν τῆς νομοθεσίας ὑπὲρ τῶν ἀγροτῶν.

Ὁ κ. **Α. Μέρος** διακόπτων παρατηρεῖ ὅτι ἀθρόως ἄλλοτε ἐγένετο ἔξωσις τῶν χωρικῶν ὑπὸ τῶν γαιοκτημόνων.

Ν. Βελέντζας. Λησμονεῖτε τὸν νόμον τοῦ 1911 τὸν ἀπαγορεύοντα ταύτας.

Ὁ κ. **Δ. Χατζῖσκος** συνεχίζων λέγει ὅτι εἰς τὴν ἀποκατάστασιν τῶν ἀκτημόνων δὲν ἐτηρήθη τὸ Σύνταγμα καὶ διὰ τοῦτο ἔχει ὑποβληθῇ τροπολογία, περὶ προσθήκης τῆς λέξεως «πλήρους» προηγουμένης τῆς ἀποζημιώσεως. Ἴσως κριθῇ περιττὴ ὑπό τινων ἡ προσθήκη αὕτη, διότι ἐν τῷ ὅρῳ ἀποζημίωσις νοεῖται τὸ πλῆρες, καλὸν ὅμως θὰ ἦτο νὰ τεθῇ. Ἐλέχθη ὅτι οἱ ἀγρόται δὲν θὰ δυνηθοῦν ἴσως νὰ πληρώσουν τὰς ἀποζημιώσεις ταύτας, ὀφείλει ὅμως τὸ Κράτος, σύμφωνα μὲ τὰ λεχθέντα ὑπὸ τοῦ κ. Μάρκου, νὰ βοηθήσῃ εἰς τὴν ἀπαλλοτρίωσιν διὰ τῆς ἀναλήψεως τοῦ 1|3 τοῦ βάρους τῆς ἀποζημιώσεως, τοῦ ἑτέρου 1|3 ἐπιβαρύνοντος τοὺς χωρικοὺς καὶ τοῦ ἑτέρου 1|3 εἰσφερομένου ὑπὸ τῶν ἰδιοκτητῶν χάριν τῆς ἀποκαταστάσεως.

Ὁ κ. **Σ. Κρεμεζῆς** διακόπτων παρατηρεῖ ὅτι ἡ πρότασις αὕτη εἶναι ἀντίθετος πρὸς τὴν θεωρίαν τῆς πλήρους ἀποζημιώσεως.

Ὁ κ. **Δ. Χατζῖσκος** συνεχίζων λέγει ὅτι δὲν πρόκειται μόνον περὶ τῶν ἀγροτικῶν ἀπαλλοτριώσεων. Τὸ Σύνταγμα ἔχει μίαν ἐπιταγὴν πρὸς καθορισμὸν πλήρους ἀποζημιώσεως, πάντως διαγραφομένων τῶν ὁρίων ὑπὸ τοῦ νόμου.

Ὁ κ. **Γ. Βαρβούτης** παρατηρεῖ ὅτι τὰ Δικαστήρια θὰ σεβασθοῦν τὸ Σύνταγμα καὶ θὰ ἐξετάσουν ἂν συμφωνεῖ πρὸς αὐτὸ ὁ νόμος.

Ὁ κ. **Δ. Χατζῖσκος** λέγει ὅτι ἂν τεθῇ ἡ λέξις «πλήρης» δὲν θὰ εἶναι ὁ νόμος ἀντισυνταγματικὸς ἂν ὁρίσῃ ὅτι τὰ 2/3 τῆς ἀποζημιώσεως λαμβάνουν οἱ ἰδιοκτῆται καὶ τὸ 1/3 τὸ χάνουν. Πάντως ἂν δὲν θέλωμεν νὰ τεθῇ διάταξις πρέπει νὰ γίνῃ τοὐλάχιστον ἑρμηνευτικὴ δήλωσις περὶ τῆς ἐννοίας τῆς ἀποζημιώσεως.

Γ. Βαρβούτης. Κατὰ τὴν θεωρίαν σας πρέπει νὰ εἶναι σχετικὴ ἡ ἔννοια τῆς λέξεως «πλήρους».

Ν. Βελέντζας. Διὰ τῆς ἰσχύος τοῦ ἄρθρου 119 δύναται νὰ τεθῇ μία πρόνοια διὰ τὰς ἐκκρεμεῖς ἀγροτικὰς ἀπαλλοτριώσεις ἢ καὶ διὰ ψηφίσματος τῆς Βουλῆς, ἀσκούσης κυριαρχικὰ συντακτικὰ δικαιώματα, δύναται νὰ ῥυθμισθῇ τὸ ζήτημα τῶν ἀπαλλοτριώσεων τούτων

Ὁ κ. **Α. Μάρκου** παρατηρεῖ ὅτι νόμος θέτων ὅρια εἰς τὸν δικαστὴν εἶναι ἀντισυνταγματικός.

Ὁ κ. **Ν. Βελέντζας** ὑπομιμνήσκει ὅτι καὶ τὰ λειβάδεια ἤδη κατελήφθησαν πρὸ τοῦ νὰ ὑπάρξῃ συνταγματικὴ διάταξις.

Ὁ κ. **Δ. Χατζῖσκος** λέγει ὅτι πάντως τὸ ζήτημα τῶν ἀγροτικῶν ἀποζημιώσεων πρέπει νὰ λυθῇ, διότι πολῖται Ἕλληνες μένουν ἀναποζημίωτοι. Συνεχίζων κυρύσσεται καὶ ὑπὲρ τῆς ἀντικαταστάσεως τῆς φράσεως «δικαστικῆς ὁδοῦ» διὰ τῆς φράσεως «τακτικῶν Δικαστηρίων» διότι παρέχεται περισσοτέρα ἐγγύησις δι' ἕνα στερούμενον τῆς ἰδιοκτησίας του. Ἄλλωστε, λέγει, μὴ λησμονῶμεν ὅτι εἰς ἄλλα Κράτη, ὄχι μόνον δικαστικῶς βεβαιοῦται καὶ ὁρίζεται ἡ ἀποζημίωσις ἀλλὰ καὶ ἀποθετικαὶ ἀκόμη ζημίαι ἀναγνωρίζονται. Ἑτέραν παρατήρησιν, συνεχίζει, ἔχω νὰ κάμω ἐπὶ τῆς γενομένης δεκτῆς τροπολογίας τοῦ κόμματος τῶν Ἐλευθεροφρόνων, σχετικῶς μὲ τὰς ἐπιτάξεις καὶ ἣν θεωρεῖ περιττήν.

Ὁ κ. **Σ. Κρεμεζῆς** παρατηρεῖ ὅτι ὑπάρχουν ἔκτακτοι περιστάσεις ἐπιβάλλουσαι ἄμεσον τὴν ἀντίληψιν τοῦ Κράτους.

Ὁ κ. **Δ. Χατζῖσκος** συνεχίζων λέγει ὅτι καὶ ὁ κ. Ρακτιβὰν διετύπωσε τὴν γνώμην, ὅτι αἱ τυχὸν τοιαῦται ἀνάγκαι ὑπάγονται εἰς τὸν ὅρον τῆς κοινῆς ὠφελείας.

Ὁ κ. Γ. **Σίδερης** λέγει ὅτι ἡ ἐπίταξις εἶναι ἡ στέρησις τῆς χρήσεως ἀλλὰ παρ' ἡμῖν σημαίνει καὶ στέρησιν ἰδιοκτησίας.

Ὁ κ. **Ν. Μπακόπουλος** λέγει ὅτι εἰς τὴν συνταγματικὴν ἐπιτροπὴν ἐδέχθησαν τὴν τροπολογίαν, διότι ἀνεχώρησαν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς ὅτι ἡ ἔννοια τῆς ἐπιτάξεως εἶναι ἀλλοία ἐπὶ ἀναλωτῶν καὶ ἀλλοία ἐπὶ μὴ ἀναλωτῶν καὶ εἰς μὲν τὰ πρῶτα εἶναι στέρησις τῆς ἰδιοκτησίας, εἰς δὲ τὰ δεύτερα εἶναι στέρησις τῆς χρήσεως.

Δ. Χατζῖσκος ἐπαναλαμβάνω ὅτι διετύπωσα τὴν ἀπάλειψιν τῆς τελευταίας φράσεως τῆς προσθήκης, ὅπερ δὲν ἀφορᾷ τὴν παρατήρησίν σας. Καταλήγων λέγει ὅτι τὸ ζήτημα τῶν ἀγροτικῶν ἀποζημιώσεων θὰ ἐπανέλθῃ κατὰ τὴν συζήτησιν τοῦ ἀγροτικοῦ νόμου, πάντως ὅμως ὀφείλομεν νὰ προσέξωμεν καὶ νὰ μὴ μεταφυτεύσωμεν εἰς τὸ Σύνταγμά μας διατάξεις ἐξ ἄλλων ξένων Συνταγμάτων, τὰ ὁποῖα πολλάκις ἔχουν καὶ ἀντικρουομένας διατάξεις, ὅπως τὸ Γερμανικὸν καὶ διὰ τὸ ὁποῖον νὰ μὴ λησμονῶμεν ὅτι συνετάγη ἀπὸ Συνέλευσιν, ἡ ὁποία περιεῖχε 165 σοσιαλιστὰς δημοκράτας. Ἐν πάσῃ περιπτώσει ἐπιλέγει, ἐπιβάλλεται εἰς ἡμᾶς νὰ θεμελιώσωμεν τὸ νέον Κοινωνικὸν οἰκοδόμημα, κατοχυροῦντες τὸν δεσμὸν τῆς ἰδιοκτησίας σύμφωνα μὲ τὴν θέλησιν καὶ τὴν συνείδησιν τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ (Χειροκροτήματα)

Ὁ κ. **Γ Πεσμαζόγλου.** Ἡ ἔννοια λέγει τῆς ἰδιοκτησίας ἐνεφανίσθη ἀφ' ἧς ὑπῆρξεν ἐν τῇ γῇ ὁ ἄνθρωπος, ἡ ἱστορία δὲ ἀποδεικνύει ὅτι παρ' ὅλην τὴν ἐξέλιξιν τῶν νεωτέρων ἰδεῶν τὸ δικαίωμα τῆς ἰδιοκτησίας παρέμεινε πάντοτε σεβαστὸν ὁπόταν δὲν τὸ κατήργησε ἡ βία. Ἐν Ἑλλάδι τὸ δικαίωμα τοῦτο, εἶνε δικαίωμα τῶν πολλῶν, διότι κατὰ μεγίστην πλειονότητα ὁ ἑλληνικὸς λαὸς εἶνε κύριος τεμαχίου γῆς καὶ ἔχεται βαθύτατα τοῦ συναισθήματος τῆς ἰδιοκτησίας. Βάσιν λοιπὸν διὰ τὴν σύνταξιν τοῦ ἄρθρου πρέπει νὰ λάβωμεν τὸ αἴσθημα τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ καὶ πρέπει συγχρόνως νὰ ἐμφυσήσωμεν εἰς τὸ κεφάλαιον τὴν ἰδέαν ὅτι ὑπάρχων ἢ ἐρχόμενον ἐν Ἑλλάδι δὲν διατρέχει μείζονα κίνδυνον ἐκείνου, τὸν ὁποῖον διατρέχει εἰς ἄλλας χώρας. Ἡ προσβολὴ τοῦ δικαιώματος τῆς ἰδιοκτησίας ἀπὸ τῆς ἐπαναστάσεως καὶ ἐντεῦθεν, ἕνεκα τῶν μέτρων ἅτινα ἠναγκάσθη νὰ λάβῃ ὑπὲρ τῆς ἀποκαταστάσεως τῶν τε ἀκτημόνων καὶ τῶν προσφύγων, ἔσχεν ὡς ἀποτέλεσμα τὴν ἔλλειψιν ἐμπιστοσύνης τοῦ κεφαλαίου ἐπὶ τὸ Κράτος καὶ τὴν ἀποδήμησιν αὐτοῦ, εἰς τρόπον ὥστε ἐν Ἑλλάδι νὰ μὴ παραμείνῃ παρὰ μόνον ἡ ἀκίνητος ἰδιοκτησία, ἥτις καὶ ὑπέστη ὅλα τὰ βάρη. Διὰ νὰ προαγάγωμεν συνεπῶς τὰ οἰκονομικὰ τοῦ Κράτους ἔχομεν ἀνάγκην

παλιννοστήσεως τοῦ ἑλληνικοῦ κεφαλαίου καὶ ἐλεύσεως καὶ ξένου ἀλλ' ὄχι ἐμφανιζομένου ὑπὸ διαφόρους ἑταιρείας ὡς εἶναι ἡ Οὐλεν καὶ ἡ Πάουερ. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον πρέπει νὰ καταβληθῇ ἰδιαιτέρα προσοχὴ εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ ὑπὸ συζήτησιν ἄρθρου. Δὲν ὑπάρχει, λέγει, ἀμφιβολία ὅτι ἡ ἰδιοκτησία συνεπάγεται καὶ ὑποχρεώσεις, ὅταν ἔχωμεν τὸ ἐνοικιοστάσιον, τὰς ἐπιτάξεις καὶ ἀναγνωρίζωμεν διὰ τοῦ Συν)ματος ὅτι ἐπιτρέπεται ἡ ἀπαλλοτρίωσις διὰ λόγους κοινωνικῆς ὠφελείας. Ἀλλ' ἐγεννήθη μέχρι τοῦδε ἀμφιβολία περὶ τῶν ὑποχρεώσεων τούτων ἂν καὶ δὲν περιελαμβάνετο ἡ διάταξις αὕτη εἰς τὸ Συν)μα :

Σ. Κρεμεζῆς. Ὑπάρχει ἀπειρία ἀποφάσεων. Ὡς εἶναι π. χ. ἡ περίπτωσις τῆς οἰκίας Γιαννάρου, καθ' ἣν ὑπῆρξαν δικαστήρια, τὰ ὁποῖα τὸν περιορισμὸν τῆς κυριότητος τὸν ἐκήρυξαν ὡς ἀντισυνταγματικόν.

Γ. Πεσμαζόγλου. Δὲν ἐπρόκειτο περὶ περιορισμοῦ, κατεδάφισαν ἕνα ὄροφον.

Σ. Κρεμεζῆς. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει νὰ θέσωμεν εἰς τὸ Σύνταγμα ὅτι οἱ νόμοι οἱ περιορίζοντες τὴν κυριότητα δὲν εἶναι ἀντισυνταγματικοί.

Ὁ κ. ***Γ. Πεσμαζόγλου*** συνεχίζων προτείνει τὴν ἀπάλειψιν τῆς φράσεως ὡς περιττῆς καὶ διότι αὕτη θὰ παράσχῃ τὴν ἐντύπωσιν ὅτι θέλομεν νὰ βαρύνωμεν τὴν ἰδιοκτησίαν καὶ μὲ νέας ὑποχρεώσεις, ὧν ἡ ἔκτασις δὲν ὑπολογίζεται. Ὡς πρὸς τὴν διάταξιν καθ' ἣν «ἡ ἄσκησις τῆς ἰδιοκτησίας πρέπει νὰ εἶναι συνάμα ὑπηρεσία πρὸς κοινὴν ὠφέλειαν» λέγει ὅτι ἡ διάταξις αὕτη ἀποτελεῖ φαρισαϊσμόν, διότι οὐδεὶς θὰ γίνῃ κύριος περιουσίας διὰ νὰ τὴν θέσῃ ὑποχρεωτικῶς εἰς τὴν διάθεσιν τῆς κοινῆς ὠφελείας.

Ὁ κ. ***Σ. Κρεμεζῆς*** λέγει ὅτι τοιούτου εἴδους περιορισμοὶ εἶχον τεθῇ ἐπανειλημμένως, ὡς εἶναι ὁ νόμος τοῦ 1876 περὶ ἀπαγορεύσεως ὀρυζοσπορᾶς ἐν Βοιωτίᾳ.

Ὁ κ. ***Γ. Πεσματζόγλου*** ἐξακολουθῶν φρονεῖ ὅτι πρέπει νὰ ἀπαλειφθῇ ἡ διάταξις αὕτη, διότι δὲν πρέπει νὰ περιλαμβάνται ἐν τῷ Συντάγματι διατάξεις εἰς τὴν ὁποίαν ἐνσυνειδήτως δὲν πιστεύει ὁ ἑλληνικὸς λαός. Πλὴν αὐτῶν τῶν παρατηρήσεων φρονεῖ ὅτι τὸ ἄρθρον προστατεύει ἀρκετὰ τὴν ἰδιοκτησίαν εἰς τρόπον ὥστε νὰ δύνανται νὰ ἐπανέλθουν τὰ κεφάλαια.

Ὁ κ. ***Σ. Κρεμεζῆς*** λέγει ὅτι οὐδέποτε θὰ ἐπανέλθουν τὰ κεφάλαια διὰ διατάξεων κενῶν ἐννοίας καὶ αἵτινες οὐδέποτε θὰ ἐφαρμοσθοῦν.

Γ. Πεσμαζόγλου. Μὲ τὰς διατάξεις αὐτάς, αἵτινες πάντοτε ἐφηρμόσθησαν καὶ δὲν ὑπῆρξαν καὶ νέαι ἰδέαι ἡ Ἑλλὰς τοῦ 1821 ἔγεινεν ἡ Ἑλλὰς τοῦ 1924. Τονίζει κατόπιν ὅτι ἡ λέξις ἀποζημίωσις σημαίνει πλήρη ἱκανοποίησιν τῆς προγενομένης ζημίας καὶ συνεπῶς ἡ λέξις «πλήρης» περιττεύει.

Ὁ κ. ***Δ. Χατζῆσκος*** λέγει ὅτι ἐφόσον καὶ εἰς ἄλλα Συντάγματα ἐτέθη αὐτὴ ἡ λέξις διατί νὰ μὴ τεθῇ καὶ εἰς τὸ ἡμέτερον.

Ὁ κ ***Γ. Πεσματζόγλου*** παρατηρεῖ ὅτι ἡ ἔννοια τῆς λέξεως ἀποζημίωσις δὲν ἀποδίδεται ἐπαρκῶς εἰς τὰς ξένας γλώσσας. Συνεχίζων λέγει ὅτι διὰ τὴν προστασίαν τοῦ κεφαλαίου καὶ τῆς ἰδιοκτησίας πρέπει νὰ προστεθῇ ἑρμηνευτικὰ δήλωσις, καθ' ἣν νὰ ὁρισθῇ τὸ ὅριον, ἐντεῦθεν τοῦ ὁποίου θὰ ἐδεσμεύετο ἡ δικαστικὴ ἐξουσία νὰ περιορίσῃ τὰ δικαιώματα τοῦ ἀποζημιουμένου.

Α. Μυλωνᾶς. Διὰ τῆς προτάσεως αὐτῆς πιστοποιεῖτε μίαν ριζικὴν οἰκονομικὴν ἀρχήν, δηλαδὴ δὲν θέλετε νὰ καρπῶται ὁ ἰδιοκτήτης τὴν ἄκοπον ὑπερτίμησιν.

Γ. Πεσμαζόγλου. Ἐγὼ λέγω, ὅτι ἡ ἀποζημίωσις δὲν δύναται νὰ εἶνε ἐλάσσων ἑνὸς ὡρισμένου σημείου, μείζων δύναται νὰ εἶνε. Θέλω δηλαδὴ νὰ ὁρίσω τὸ κατώτατον ὅριον ἀποζημιώσεως, συνιστάμενον εἰς τὴν τιμὴν ἣν κατέβαλεν ὁ ἰδιοκτήτης διὰ νὰ γίνῃ κύριος τῆς ἰδιοκτησίας, λαμβανομένης ὑπ' ὄψιν τῆς ἐπικαταλλαγῆς τοῦ νομίσματος καὶ τῶν προσγενομένων δαπανῶν διὰ τὴν καλλιτέρευσιν τῆς ἰδιοκτησίας, ἐφόσον ὁμολογουμένως ἐγένοντο τοιαῦται. Ἀλλ' ὅλα ταῦτα ἀποτελοῦν λεπτομερείας, πρὸ τοῦ καιρίου πλήγματος, τὸ ὁποῖον δίδει εἰς τὴν ἔννοιαν τῆς ἰδιοκτησίας τὸ ἄρθρον 119 τοῦ Συντάγματος, περὶ τοῦ ὁποίου θὰ ὁμιλήσωμεν ὅταν θὰ φθάσωμεν ἐκεῖ.

Ὁ κ. ***Ε. Φωτάκης*** ἀπορεῖ πῶς ἡ διατύπωσις τοῦ ἄρθρου προσκάλεσε τόσας παρεξηγήσεις. Ἐν τῷ συνόλῳ του τὸ ἄρθρον, ἂν ἀφαιρεθῇ ἡ τροπολογία τοῦ κ. Μυλωνᾶ, δὲν περιέχει οὐσιώδεις διαφορὰς ἀπὸ τὴν διατύπωσιν τοῦ ἄρθρου τοῦ παλαιοῦ Συντάγματος. Κατελήξαμεν εἰς ὑπερβολὰς ἐν τῇ ἐπικυρώσει τοῦ ἄρθρου, μέχρι τοῦ σημείου ὥστε νὰ εἴπωμεν ὅτι ὑπάρχει καὶ κίνδυνος νὰ φυγαδευθοῦν καὶ τὰ κεφάλαια. Πάντοτε, καὶ κατὰ τὴν αὐστηρὰν ἀκόμη ἀντίληψιν τοῦ Ρωμαϊκοῦ Δικαίου, ὑπάρχουν οἱ νόμιμοι περιορισμοὶ τῆς ἰδιοκτησίας. Ἑπομένως οὐδὲν νεώτερον καθιεροῖ ἡ διάταξις αὕτη. Ἐφόσον διὰ τοῦ 19 ἄρθρου ἀναγνωρίζεται ὡς δικαίωμα ἀτομικόν, προστατεύεται δὲ πᾶσα ἰδιοκτησία, οὐδεὶς φόβος εἶνε δικαιολογημένος. Ἐὰν ὁ ἀγὼν πρόκειται νὰ στραφῇ μόνον εἰς τὴν παράγραφον καθ' ἣν ἡ ἰδιοκτησία δὲν εἶνε μόνον δικαίωμα, ἀλλὰ γεννᾷ καὶ ὑποχρεώσεις, θὰ ἠδύνατο ἡ διάταξις αὕτη νὰ ἀπαλειφθῇ"

Ὅπως ἄλλαι τάξεις ὑφίστανται διαφόρους θυσίας χάριν τοῦ κοινωνικοῦ συνόλου, ὅπως ἄλλαι τάξεις ὑφίστανται π. χ. τὴν θυσίαν τοῦ αἵματος οὕτω καὶ οἱ ἰδιοκτῆται — ἀφοῦ τοῦτο ἦτο μοιραῖον — θὰ ὑποστῶσι καὶ αὐτοὶ ἓν μέρος τῆς θυσίας. Διότι μὴ λησμονῶμεν ὅτι λόγῳ τῆς ἐθνικῆς περιπετείας εὑρέθησαν ἐντεῦθεν πλήθη ἀκτημόνων προσφύγων, οἱ ὁποῖοι ὤφειλον νὰ ἀποκατασταθοῦν. Ἐπαναλαμβάνει ὅτι ὡς ἔχει τὸ ἄρθρον οὐδένα κίνδυνον περιλαμβάνει καὶ τονίζει ὅτι διασαφηνίζεται πλήρως ἡ διάταξις αὐτοῦ, διὰ τῆς φράσεως καθ' ἣν ἡ ἀποζημίωσις καθορίζεται διὰ τῆς δικαστικῆς ὁδοῦ. Ἐπίσης τονίζει ὅτι πρὸ τῆς καταβολῆς τῆς ἀποζημιώσεως ὁ ἰδιοκτήτης διατηρεῖ ἀκέραια πάντα τὰ δικαιώματά του. Τὸ σοβαρώτερον πάντων εἶνε τὸ ζήτημα ἂν πρέπει νὰ μείνῃ μόνον ἡ λέξις «ἀποζημίωσις», ἢ νὰ τεθῇ καὶ ἡ λέξις «πλήρης». Φρονῶ, λέγει, ὅτι ἐν τῇ ἐννοίᾳ τῆς λέξεως «ἀποζημίωσις» περιλαμβάνεται πάντοτε ἡ δικαία καὶ ἀνάλογος πρὸς τὰς ἑκάστοτε περιστάσεις ἀποζημίωσις. Ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τοῦ δι' εἰδικῶν νόμων καθορισμοῦ τῶν ἐπιτάξεων κ.λπ. ἡ διατύπωσις αὕτη ἐγένετο σκοπίμως, διότι ἐπὶ πλείστων περιπτώσεων ἐπιτάξεως δὲν δύναταί τις νὰ δεχθῇ ὅτι πρόκειται περὶ ἀφαιρέσεως τῆς ἰδιοκτησίας. Περαίνων τονίζει ὅτι διὰ τοῦ ἄρθρου ἀναγνωρίζεται πλήρως τὸ δικαίωμα τῆς ἰδιοκτησίας, πάντες δὲ οἱ φόβοι εἶνε ἀδικαιολόγητοι, δι' ὃ καὶ καὶ θὰ ὑπερψηφίσῃ τὸ ἄρθρον μὲ τὴν πεποίθησιν ὅτι ἐκπληροῖ τὸ καθῆκόν του.

Ἐν τῷ σημείῳ τούτῳ διακόπτεται ἡ ἐπὶ τοῦ Συντάγματος συζήτησις.

Προκειμένου μετὰ τοῦτο νὰ συζητηθῇ ἡ πρότασις ψηφίσματος «περὶ συμπληρώσεως τοῦ ἄρθρου 102 τοῦ νόμου 3363 περὶ ἐκλογῆς Βουλευτῶν» ἀντικρούουν τὴν πρότασιν οἱ κ. κ. ***Ν. Βελέντζας καὶ Κ. Καλκάνης.***

Ἡ ***Βουλὴ*** δέχεται ὅπως ἡ πρότασις αὕτη ψηφίσματος συζητηθῇ κατὰ τὴν προσεχῆ Δευτέραν μεθ' ἣν συνανίσει τῆς Βουλῆς λύεται ἡ συνεδρίασις ὥρᾳ 9.40 διὰ τὴν 4 1)2 μ. μ. τῆς προσεχοῦς Δευτέρας.

Ὁ Πρόεδρος
Θ. ΣΟΦΟΥΛΗΣ.

Οἱ Γραμματεῖς
Μ. Λαΐλιος
Θ. Τσιριμῶκος

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΛΖ'

Τῆς 21 Φεβρουαρίου 1927

Ὥρᾳ 6 μ. μ. ὁ κ. ***Πρόεδρος*** ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς ἕδρας κηρύσσει τὴν ἔναρξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει ν' ἀνοιχθῶσι τὰ θεωρεῖα.

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικὰ τῆς προηγουμένης συνεδριάσεως.

Ἀνακοινοῦνται τὰ ἑξῆς.

Τὰ Ἐργατικὰ κέντρα Τσατάλτζας, Δράμας, Βόλου Καβάλλας, Πειραιῶς καὶ Ἀθηνῶν διαμαρτύρονται διὰ τὸν φόνον τῶν καπνεργατῶν Θεσσαλονίκης παρὰ τῶν ἀστυνομικῶν ὀργάνων.

Οἱ Πρόεδροι τῶν Γεωργικῶν Πιστωτικῶν Συνεταιρισμῶν Δάους, Μπάλλας, Λαγκαδᾶ καὶ Θεσσαλονίκης ζητοῦν τὴν προστασίαν τῶν γεωργικῶν καὶ κτηνοτροφικῶν προϊόντων καὶ τὴν ὁριστικὴν κατάργησιν τῆς δεκάτης.

Τὰ Σωματεῖα Ἄρτης ὑποβάλλουσιν εὐσεβάστως παράκλησιν ἵνα ἡ Βουλὴ παράσχῃ ἀμνηστείαν εἰς τὸν Ν. Ζέρδαν.

Οἱ Πρόεδροι τῶν Κοινοτήτων Βρυνάϊννης, Ξάνθης καὶ Ἀλμυροῦ διαμαρτύρονται διὰ τὴν μελετωμένην ἀπομάκρυνσιν τῆς χωροφυλακῆς ἐκ τῶν πόλεων.

Μέλη τοῦ συλλόγου λεμβούχων Χανίων διαμαρτύρονται διότι δὲν δύνανται νὰ καταβάλλουν τὸν φόρον τοῦ ἐπιτηδεύματος.

Τὸ περιφερειακὸν Ἐπιμελητήριον Ξάνθης ζητεῖ τὴν λῆψιν ὁριστικῶν καὶ ἀποφασιστικῶν μέτρων πρὸς τελειωτικὸν διακανονισμὸν τῶν σχέσεων καπνεμπόρων καὶ καπνεργατῶν.

Ἡ Γενικὴ συνέλευσις σιδηροδρομικῶν Θεσσαλίας διαμαρτύρεται διὰ τὴν παρέλκυσιν τῆς ἐπαναφορᾶς τῶν ἀπολυθέντων σιδηροδρομικῶν.

Πολλοὶ ἐπαγγελματίαι ἐνοικιασταὶ Καρδίτσης ζητοῦν τὴν ἄρσιν τοῦ ἐνοικιοστασίου.

Σύλλογοι Καπνεργατῶν Θεσσαλονίκης διαμαρτύρονται κατὰ τῶν καπνεμπόρων διότι ἔκλεισαν τὰ καταστήματά των καὶ παραμένουν ἄνευ ἐργασίας, ζητοῦν δὲ τὴν καταβολὴν τῶν ἀπολεσθέντων ἡμερομισθίων.

Τὸ Σωματεῖον ἐργατριῶν κοπῆς καὶ ραφῆς ἱματισμοῦ Στρατοῦ ζητεῖ ὅπως ἡ ἀναλαβοῦσα ἑταιρεία Κιρκίνη τὴν ραφὴν τοῦ Στρατιωτικοῦ ἱματισμοῦ χορηγήσῃ καὶ εἰς τὰς ἐν Πειραιεῖ ἐργατρίας ἀνερχομένας εἰς 2000 περίπου, ἱμάτια πρὸς ραφήν.

Οἱ Φοιτηταὶ ἁπασῶν τῶν σχολῶν τοῦ Πανεπιστημίου ὑποβάλλουσιν ὑπόμνημα περὶ τῆς ἐλαττώσεως τῶν διδάκτρων, ἀναστολῆς τῶν ἐξετάσεων εἰς τοὺς στρατευσίμους φοιτητὰς κτλ.

Οἱ Κάτοικοι Σύμης Βιάννου τῆς Κοινότητος Πεύκου παρακαλοῦν τὴν Βουλὴν νὰ ἐγκρίνῃ τὴν προσάρτησιν τοῦ χωρίου των εἰς τὸν Νομὸν Ἡρακλείου.

Ὁ Πρόεδρος τῆς Κοινότητος Ἐμπαροῦ διαμαρτύρεται διὰ τὴν μελετωμένην ἀπόσπασίν των ἐκ τῆς ἐπαρχίας Πεδιάδος καὶ ὑπαγωγῆς εἰς τὸ ἱδρυθησόμενον Εἰρηνοδικεῖον Βιάννου.

Ὁ Πανεπαρχιακὸς ἀμπελουργικὸς σύλλογος Γρεβενῶν ὑποβάλλει ὑπόμνημα δι' οὗ ζητεῖ τὴν κατάργησιν τοῦ νόμου 3251 καὶ τὴν ἐλευθέραν διάθεσιν τοῦ στεμφυλοπνεύματος.

Ἡ ὁμοσπονδία τῶν Μηχανουργῶν τῆς Ἑλλάδος ὑποβάλλει ὑπόμνημα δι' οὗ ζητεῖ τὴν ἄμεσον ἐπαναφορὰν τῶν ἀπολυθέντων ἐργατῶν ἐκ τῶν ἐργοστασίων κατασκευῆς ἀεροπλάνων τοῦ Π. Φαλήρου.

Ἡ Συντεχνία Καταστηματαρχῶν Κουρέων Ἐδέσσης ὑποβάλλει ὑπόμνημα δι' οὗ ζητεῖ τὴν τροποποίησιν τοῦ Νόμου περὶ Κυριακῆς ἀργίας ὡς καὶ τὴν ἐπιβολὴν φορολογίας ἐπὶ τῶν εἰσαγομένων ξυριστικῶν μηχανῶν.

Οἱ Β. Κόλλιας καὶ Κ. Κάδδας κάτοικοι Ἀσλάναγα τῆς Κοινότητος Μεσοποταμιᾶς ζητοῦν ὅπως ὁ αὐτόνομος Σταφιδικὸς ὀργανισμὸς ἐπιστρέψει τὰ ἀγορασθέντα πρὸς δρ. 100 δελτία ἀνὰ δρ. 200 ὡς εἶχον τελικὰ ἐγκριθῇ παρὰ τῆς Κυβερνήσεως Μιχαλακοπούλου.

Ἐπιτροπὴ Γονέων δημοδιδασκαλισσῶν Γυθείου παρακαλεῖ τὴν Βουλὴν ὅπως τροποποιήσῃ τὸν σχετικὸν Νόμον δι' οὗ ὑποχρεώνει αὐτὰς νὰ ὑπηρετήσουν ἐπὶ τριετίαν εἰς τὰς Ν. Νώρας.

Οἱ φοιτηταὶ τῆς Ἰατρικῆς Σχολῆς ὑποβάλλουσιν ὑπόμνημα δι' οὗ ζητοῦσι τὴν παραχώρησιν τοῦ νεοδμήτου περιπτέρου τοῦ Π. Νοσοκομείου εἰς τὴν Ἰατρικὴν Σχολὴν κτλ.

Ὁ ἀντισυνταγματάρχης τοῦ πεζικοῦ Ν. Ι. Κοκοτάκης ὑποβάλλει ὑπόμνημα περὶ καθυστερήσεως τῆς προαγωγῆς του ἐκ σφαλμάτων ὑπηρεσιακῶν ἐνῶ ἦτο ἐγγεγραμμένος εἰς τοὺς πίνακας προακτέων ὑπὸ τοῦ Ἀνωτάτου Συμβουλίου Ἀντιστρατήγων.

Οἱ δικηγόροι Ἰωάννης καὶ Παν. Σολωμὸς καὶ Εὐάγγελος Σταυράκης παρὰ τῷ Πρωτοδικείῳ Σπάρτης, ζητοῦν τὴν τροποποίησιν τοῦ ἄρθρου 52 παρ. 3 τοῦ δικηγορικοῦ κώδικος.

Ὁ Λαὸς Μαρίπου Σάμου ζητεῖ τὴν ἐπαναφορὰν τοῦ καταργηθέντος νόμου περὶ ἀγροφυλακῆς.

Οἱ ἰδιοκτῆται οἰκοδομῶν Βερροίας ζητοῦν νὰ διαταχθῇ ὁ Οἶκον. Ἔφορος καὶ δεχθῇ τὰς ὑπευθύνους δηλώσεις των διὰ τὸν Φ. Κ. Π. ὡς ἔχουσιν.

Ὁ Συνοικιακὸς Σύνδεσμος Πετραλώνων «ἡ Πρόοδος» ζητεῖ νὰ ἱδρυθῇ σταθμὸς τοῦ ἠλεκτρικοῦ σιδηροδρόμου Ἀθηνῶν—Πειραιῶς παρὰ τοὺς Τρεῖς Ἱεράρχας.

Ὁ Θωμᾶς Παπαδόπουλος, ἔμπορος, κάτοικος Σερρῶν, διαμαρτύρεται διὰ τὴν γενομένην εἰς αὐτὸν ἀδικίαν, διὰ τῆς ἀρπαγῆς ὁλοκλήρου τῆς περιουσίας του ὑπὸ τῶν προσφύγων, καὶ παρακαλεῖ ὅπως ἀποζημιωθῇ.

Ἡ Ἱερὰ Μονὴ τῶν Ἀσωμάτων Πετράκη ζητεῖ νὰ ληφθῇ πρόνοια διὰ τ' ἀπαλλοτριωθέντα κτήματά της ἀξίας δραχ. 60,000,000 ἀντὶ μόνον δραχ. 250,000.

Ἡ Ἐθνικὴ Δημοκρατικὴ Νεολαία Ἀθηνῶν καὶ ὁ συνεταιρισμὸς Ἀρβυλλοποιῶν παρακαλεῖ τὴν Σὴν Βουλὴν νὰ λάβῃ πρόνοιαν ἐπὶ τοῦ ὑποβληθέντος ὑπομνήματος τῶν κληρονόμων Φωτίου Διπλαράκη.

Οἱ Σύλλογοι τῶν Καπνεμπόρων Θεσσαλονίκης καὶ Κομοτινῆς ζητοῦν τὴν λῆψιν ὁριστικῶν μέτρων πρὸς προστασίαν τῆς Καπνοπαραγωγῆς καὶ τῶν ἐπιχειρήσεων των ἀπὸ τοὺς κομμουνιστὰς ἐργάτας.

Οἱ Σύνδεσμοι ἀναπήρων Κορίνθου, Γρεβενῶν καὶ Καρλόβασι ζητοῦν ὅπως κυρωθοῦν τὰ Ν. Δ. περὶ λιγνικῆς πωλήσεως καπνοῦ παρ' ἀναπήρων καὶ θυμάτων πολέμου.

Οἱ Καπνεμπορικοὶ Σύνδεσμοι Ξάνθης καὶ Βόλου διαμαρτύρονται διὰ τὴν μελετωμένην μετάθεσιν τοῦ Ἀστυνομικοῦ διευθυντοῦ Θεσσαλονίκης.

Τὸ Ἐμπορικὸν Ἐπιμελητήριον καὶ οἱ ἐπαγγελματίαι Καβάλλας ζητοῦν τὴν λῆψιν μέτρων κατὰ τῶν κομμουνιστῶν ἐργατῶν διὰ τὴν ἀντεθνικὴν δρᾶσιν αὐτῶν.

Ὁ Σύνδεσμος τῶν ἐν Ξάνθῃ Προσφύγων ζητεῖ νὰ μὴ μειωθῇ τὸ ποσὸν τῆς ἀποζημιώσεως των παρὰ τοῦ ἀνωτάτου Γνωμοδοτικοῦ συμβουλίου.

Ὁ Νικόλαος Καυδακίδης κάτοικος ἐν Νέῳ Καρλόβασι Σάμου διαμαρτύρεται κατὰ τῶν ἐφορικῶν ὑπαλλήλων διότι ἐφ' ὅσον ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς ἐπιτηδευματιῶν κατετάγη εἰς τὴν 7ην κλάσιν οὗτοι τὸν κατέταξαν εἰς τὴν 9ην.

Ἐπιτροπὴ Σιδηροδρομικῶν ὑπαλλήλων Θεσσαλονίκης ζητοῦν νὰ μὴ ἀπαλλοτριωθοῦν τὰ παρ' αὐτῶν ἀγορασθέντα οἰκόπεδα παρὰ τὴν ὁδὸν Ἀλατίνης.

Ὁ Ἐμμ. Μικέλης συνταξιοῦχος σχολάρχης ζητεῖ τὴν ἀναθεώρησιν τοῦ περὶ ὑποχρεωτικῆς φοιτήσεως Ν. Δ. χάριν τῆς Γεωργίας.

Η Ένωσις Ασφαλιστών Νίου ζητεί ν' απαγορευθή από τας Τραπέζας και τα Υποκαταστήματα αυτών να ενεργούν ασφαλιστικάς εργασίας.

Επιτροπή στρατευσίμων Μουσουλμάνων Τσαμουργιάς ζητεί χάριν του ελευσομένου Ραμαζανίου να τοίς χορηγηθή αναστολή προσελεύσεως.

Ο Δημαρχών Θεσσαλονίκης ζητεί να κυρωθή το Ν. Δ. περί ποσοστών οικονομικών υπαλλήλων.

Οι Πρόεδροι των Κοινοτήτων Καλαμπάκας ζητούν την εφαρμογήν του Νόμου περί ενοριών διά την μισθοδοσίαν του πενομένου κλήρου.

Επιτροπή ενορίας Κιουτσουκ Μαχαλά Καβάλλας ζητεί το πλησίον του Υποκαταστήματος της Εθνικής Τραπέζης κείμενον τέμενος προς ίδρυσιν εκκλησίας διά τας ανάγκας της πόλεως.

Ο Εμποροπαγγελματικός κόσμος Σερρών ζητεί την τροποποίησιν του Νόμου περί μεσημβρινού κλεισίματος των καταστημάτων κατά την χειμερινήν περίοδον.

Επιτροπή πυροπαθών προσφύγων Καβάλλας ζητεί την παραχώρησιν οικοπέδων προς ανέγερσιν λιθίνων οικημάτων.

Οι κ. κ. **Α. Μιχαλακόπουλος** (Υπουργός των Εξωτερικών) και **Α. Παπαναστασίου** (Υπουργός της Γεωργίας) υποβάλλουν νομοσχέδιον «περί κυρώσεως και τροποποιήσεως του από 5 Μαΐου 1926 Ν. διατάγματος περί συμπληρώσεως του νόμου 3250 «περί κυρώσεως του από 3 Σεπτεμβρίου 1924 Ν. Δ. περί απαγορεύσεως δικαιοπραξιών επί ακινήτων»,

Οι κ. κ. **Κ. Αγγελόπουλος** (Υπουργός της Δικαιοσύνης) και **Π. Τσαλδάρης** (Υπουργός των Εσωτερικών) υποβάλλουν νομοσχέδιον «περί υπαγωγής του αγροτικού κτήματος της διαλελυμένης Μονής Αυγού εις την επαρχίαν Σπετσών και Ερμιονίδος και εις την δικαιοδοσίαν του Ειρηνοδικείου Μάσσητος». Το νομοσχέδιον τούτο κηρύσσεται **Κατεπείγον.**

Οι βουλευταί κ. κ. **Α. Εμπειρίκος Κουμουνδούρος** και **Χ. Χρηστοβασίλης** υποβάλλουσι πρότασιν νόμου «περί συμπληρώσεως του υπ' αριθ. 2387 νόμου «περί πνευματικής ιδιοκτησίας».

Ο κ. **Α. Τροχάνης** υποβάλλει τροπολογίαν επί του νομοσχεδίου «περί καταργήσεως του Ν. Δ. «περί ορισμού ορίου ηλικίας εκπαιδευτικών συμβούλων».

Ο κ. **Αλ. Ιωαννίδης** υποβάλλει τροπολογίαν επί του νομοσχεδίου «περί εξασκήσεως του επαγγέλματος του πολιτικού μηχανικού, αρχιτέκτονος και τοπογράφου».

Οι κ. κ. **Σ. Γάτος, Ν. Δαρβέρης, Γ. Ζερβός, Α. Αποστολίδης** κλπ. υποβάλλουσι προσθήκην επί της προτάσεως ψηφίσματος «περί ηθικής αμοιβής των αξιωματικών αγωνιστών του Μακεδονικού αγώνος».

Ο κ. **Δ. Κυβετός** υποβάλλει τροπολογίαν επί του νομοσχεδίου «περί κυρώσεως των Ελληνοτουρκικών συμφωνιών».

Οι κ. κ. **Θ. Τροχάνης, Ι. Τζίβας** και **Ρ. Κούνδουρος** υποβάλλουσι τροπολογίαν επί του νομοσχεδίου «περί καταργήσεως του Ν. Δ. περί ορισμού ηλικίας των εκπαιδευτικών συμβούλων».

Οι κ. κ. **Ε. Εμμανουηλίδης, Δ. Ιασωνίδης, Θ. Χρυσοβέργης, Κ. Σίμος, Α. Ευφραιμίδης, Α. Βουλγαρίδης, Δ. Λαμπριανίδης, Ν. Ανδρεάδης** κλπ. υποβάλλουσι τροπολογίαν επί του νομοσχεδίου «περί κυρώσεως της μεταξύ Ελλάδος και Τουρκίας συμφωνίας κλπ.».

Ο κ. **Π. Μπούμπουλης** παρατηρεί ότι η απόφασις περί μη συζητήσεως των αναφορών εγένετο υπό τον όρον όπως οι κ. κ. Υπουργοί απαντούν εις τας διαβιβαζομένας ερωτήσεις.

Ο κ. **Πρόεδρος** ανακοινοί ότι εις το γραφείον υπάρχει σωρεία απαντήσεων των κ. κ. Υπουργών.

Ο κ. **Μ. Γούδας** υπομιμνήσκει ότι κατά την σημερινήν ημέραν έχει ορισθή όπως διεξαχθή η συζήτησις επί του κλεισίματος των Υπουργείων.

Ο κ. **Π. Τσαλδάρης** (Υπουργός των Εσωτερικών) παρακαλεί όπως αναβληθή η συζήτησις αύτη διότι ήδη μελετάται το ζήτημα υπό του Υπουργικού Συμβουλίου, θα ληφθή δε μέτρον όπως και τα Υπουργεία να καταστούν δυνατόν να εργάζωνται και οι κ. κ. Βουλευταί να διεκπεραιούν τας υποθέσεις των.

Εισέρχεται είτα η Βουλή εις την

Ημερησίαν Διάταξιν των επερωτήσεων

Ο κ. **Πρόεδρος** λέγει ότι έχουσιν υποβληθή διάφοροι προτάσεις περί προτάξεως διαφόρων επερωτήσεων.

Η **Βουλή** ερωτηθείσα υπό του κ. Προέδρου, δέχεται όπως προταχθή η επερώτησις περί αμβύκων.

Πρόεδρος. Υπάρχει πρότασις εκ μέρους βουλευτών περί προτάξεως της επερωτήσεως του κ. Θ. Νικολούδη, διά το εν Ικρυσίοις γεύμα των Γάλλων πολεμιστών της Ανατολής, επειδή όμως ο κ. Υπουργός των Εξωτερικών ασθενεί και απουσιάζει, ελπίζω ότι θα γίνη δεκτόν όπως αναβληθή η επερώτησις του κ. Νικολούδη.

Θ. Νικολούδης. Λυπούμαι διά την ασθένειαν του κ. Υπουργού των Εξωτερικών. Παρακαλώ όμως όπως ληφθή υπ' όψει, κ. Πρόεδρε, ότι κατά την προσεχή ημέραν της συζητήσεως των επερωτήσεων θα αναπτύξω την ιδικήν μου, είτε ασθενεί είτε ύγιαίνει ο αξιότιμος κ. Υπουργός.

Προκειμένου να αρχίση η συζήτησις επί της επερωτήσεως των αμβύκων ο κ. **Γ. Καφαντάρης** (Υπουργός των Οικονομικών) λέγει ότι, όπως είπε και προχθές, το ζήτημα τούτο είναι συναφές προς το όλον σύστημα των μέτρων, τα οποία πρόκειται ή Κυβέρνησις να υποβάλη λίαν προσεχώς. Εννοείτε πόσαι δυσχέρειαι παρεμβάλλονται εις το να καταρτίση η Κυβέρνησις ένα προϋπολογισμόν, ο οποίος θα τείνη να μεταβάλη ριζικώς την οικονομικήν κατάστασιν. Αι δυσχέρειαι είναι μεγάλαι, ελπίζομεν να τας παρακάμψωμεν και υποβάλωμεν τάχιστα το συμπέρασμα των μελετών μας. Μεταξύ των μέτρων τα οποία θα υποβάλωμεν θα είναι και σχέδιον τροποποιήσεως της φορολογίας του οινοπνεύματος, τουτέστι του Ν. Δ. το οποίον εθεσπίσθη επί δικτατορίας, κατά τον παρελθόντα Αύγουστον. Το σχετικόν νομοσχέδιον είναι έτοιμον σχεδόν. δεν δύναμαι όμως να υποσχεθώ άν θα το υποβάλωμεν πρό των προσεχών διακοπών ή μετ' αυτάς. Ως προς τον τρόπον της συζητήσεώς του ή θα υποβληθή ενώπιον των συσταθησομένων επιτροπών διά τα διατάγματα της δικτατορίας ή, εάν η Βουλή νομίζη ότι πρέπει να το συζητήσωμεν εν ολομελεία, δεν θα είχα αντίρρησιν να το φέρω ενώπιον της Βουλής.

Σ. Ταλιαδούρος Καλλίτερα εις την Βουλήν.

Γ. Καφαντάρης. Εγώ είπα εις την επιτροπήν, διά το ταχύτερον, Σείς τί θέλετε, να γίνη ενώπιον της Βουλής;

Πολλοί βουλευταί, έδω, έδω.

Ο κ. **Σ. Μάξιμος** λέγει ότι διεκόπη κατά την προηγουμένην συνεδρίασιν η συζήτησις επί των καπνεργατικών, όφείλει δε να συνεχισθή σήμερον κατά τον κανονισμόν.

Ο κ. **Πρόεδρος** λέγει ότι προ ολίγου ελήφθη απόφασις περί προτάξεως της επερωτήσεως περί αμβύκων. Εάν δε θέλωμεν να τηρήσωμεν τον κανονισμόν δεν δύναται να συζητηθή πρότασις, η οποία δεν είναι εγγεγραμμένη εις την ημερησίαν διάταξιν.

Ο κ. **Θ. Χαβίνης** λαμβάνων τον λόγον επί του κανονισμού παρατηρεί ότι υπάρχουν πλείσται προτάσεις περί προτάξεων και δεν είναι δυνατόν να προχωρήση κατά τοιούτον τρόπον η συζήτησις, ότι δε οφείλει να τηρηθή η σειρά τη ημερησίας διατάξεως.

Ήδη, λέγει, συζητείται η επερώτησις περί αμβύκων χωρίς ν' αντιληφθώμεν κάν ότι ελήφθη τοιαύτη απόφασις.

Ο κ. **Πρόεδρος** ερωτά και πάλιν την Βουλήν, η οποία δέχεται την πρόταξιν της επερωτήσεως.

Ο κ. **Σ. Αλεξιάδης** λέγει ότι η φορολογία του οινοπνεύματος επεβλήθη το πρώτον διά του Νόμου 971 αναλόγως της χωρητικότητος των αμβύκων και των ημερών της εργασίας. Βραδύτερον διά του Διατάγματος της 26 Αυγούστου 1924 εδεκαπλασιάσθη η επιβληθείσα φορολογία, τούτο δε ανεγνωρίσθη υπό της Δ' Συνελεύσεως, ήτις διά του Νόμου 3251 της 31 Δεκεμβρίου 1924 έμεινε τον φόρον εις το ήμισυ και τελευταίον επηκολούθησε το Ν. Δ. της 29ης Ιουλίου 1926 διά του άρθρου δε 1 εδάφιον 7 του Διατάγματος τούτου απηγορεύθη η ελευθέρα μεταφορά του στεμφυλοπνεύματος ως και η πώλησις αυτού, εις τρόπον ώστε να καταστραφή ο κλάδος της αμπελουργίας, νομίζει ότι επιδάλλεται η κατάργησις του τελευταίου Διατάγματος και η απαναφορά εν ισχύϊ του νόμου 3251.

Ο κ. **Β. Ζησιάδης** ομιλών διά μακρών λέγει ότι το ζήτημα είναι σοβαρώτατον και είναι ανάγκη να τύχη της δεούσης προσοχής και εκ μέρους της Βουλής και εκ μέρους του κ. Υπουργού των Οικονομικών. Δι' ενός, λέγει, Ν. Δ. του Ιουλίου του 1926 εδημεύθη η περιουσία εκατοντάδων χιλιάδων ανθρώπων. Εάν δε κατά την εποχήν εκείνην δεν κατέστη δυνατόν να ακουσθή η φωνή των αδικουμένων, σήμερον όμως όπότε επανήλθεν η γαλήνη εν τη χώρα οφείλει η Βουλή να τείνη το ους ευήκοον. Διά του μέτρου εκείνου υπό το πρόσχημα της προστασίας της μεγάλης βιομηχανίας αφηρέθησαν τα μέσα του βίου εις χιλιάδας ανθρώπων αποζώντων εκ της μικράς βιομηχανίας της δι' αμβύκων αποστάξεως. Κρούω λέγει, τον κώδωνα του κινδύνου διότι αί επαρχίαι ευρίσκονται εις αναστάτωσιν και μεγάλην ένδειαν και επικαλείται σύντονον την μέριμναν της Κυβερνήσεως προς θεραπείαν του πράγματος.

Ο κ. **Α. Ψάρας** δεν ευρίσκει δικαιολογημένην την σπουδήν του κ. Υπουργού των Οικονομικών προς μεταβολήν της φορολογίας του οινοπνεύματος, δεν ευρίσκει δε και την απάντησιν της υπηρεσίας περί ιδρύσεως πρατηρίων εν οίς να πωλήται το προϊόν των μικρών παραγωγών, ικανοποιητικήν. Παρακαλεί τον κ. Υπουργόν των Οικονομικών όπως μελετήση το ζήτημα και εξεύρη τρόπον δυνάμενον να ικανοποιήση και τους μικρούς παραγωγούς.

Ο κ. **Δ. Καζάκης** εκφράζει την αγανάκτησιν των αμπελοκτημόνων Θεσσαλίας διά την παράτασιν του διατάγματος, του απαγορεύοντος την ελευθέραν κυκλοφορίαν και πώλησιν του εκ των αμβύκων παρεχομένου οινοπνεύματος. Φρονεί ότι η παρεμπόδισις της ελευθέρας κυκλοφορίας υποδουλώνει την μικράν βιομηχανίαν των αμπελοκτημόνων εις τους μεγάλους βιομηχάνους και εμμέσως συντελεί εις την δήμευσιν της περιουσίας των μικρών παραγωγών αμπελοκτημόνων. Παραπονείται διά την ύφισταμένην διάκρισιν εις τινα τμήματα του Κράτους, όπου επιτρέπεται η ελευθέρα κυκλοφορία, ενώ τούτο ουδείς δημοσιονομικός λόγος επιδάλλει και ζητεί την άμεσον κατάργησιν του Διατάγματος της Δικτατορίας του απαγορεύοντος την ελευθέραν κυκλοφορίαν του οινοπνεύματος.

Ο κ. **Σ. Ταλιαδούρος** απορεί πώς ο κ. Υπουργός των Οικονομικών, ο οποίος τόσον καλά γνωρίζει να συμβιβάζη τα διεστώτα, δεν κατώρθωσεν ακόμη να εύρη μίαν συμβιβαστικήν λύσιν διά το σοβαρώτατον τούτο ζήτημα. Δεν είναι, λέγει, δυνατόν να δικαιολογηθή το ότι ύφίσταται διάκρισις και ότι ο νόμος του Παγκάλου δεν εφαρμόζεται εν Κρήτη. Ουδεμίαν δικαιολογίαν δυνάμεθα να δώσωμεν εις τους χωρικούς. Καθ' ην εποχήν πάντες μεριμνώμεν να ενισχύσωμεν την γεωργίαν δεν είναι δυνατόν να λέγωμεν ότι το ούζο, το παραγόμενον εις τα χωρία τα έχοντα κατοίκους κάτω των 2.000, οφείλει να πωλήται εις τους δευτέρας και τρίτης κατηγορίας οινοπνευματοποιούς. Η κατάστασις των αμβύκων από ετών κρατούσα δεν είναι δυνατόν να μεταβληθή. Συνιστά όπως αφεθώσιν οι χωρικοί ελεύθεροι να πωλήσουν το ούζο των, εφ' όσον δε υπάρχει βεβαιωμένη η ποσότης της παραγωγής εκάστου να φορολογηθή αναλόγως.

Ο κ. **Α. Αποστολίδης** επαφίεται εις την κοινωνικήν πείραν του κ. Υπουργού των Οικονομικών όπως επιλύση το σοβαρώτατον τούτο ζήτημα, το οποίον κρατεί εν δικαιολογημένη αγανακτήσει τους χωρικούς.

Ο κ. **Γ. Καλαντζόπουλος** λέγει ότι κατόπιν της δηλώσεως του κ. Υπουργού των Οικονομικών ότι θα φέρη προσεχώς νομοσχέδιον, παραιτείται του λόγου.

Ο κ. **Χ. Αλαμανής** λέγει ότι είναι ανάγκη να επιλυθή ως τάχιστα το ζήτημα τούτο, το οποίον ενδιαφέρει ολόκληρον την Ελλάδα. Ό,τι ζητεί ο παραγωγός είναι να μείνη ελεύθερος όπως πωλήση εκείνο το οποίον παράγει. Οι χωρικοί δεν ζητούν να μη φορολογηθούν.

Δύναμαι να σας είπω ότι ανέχονται και μεγαλειτέραν ακόμη φορολογίαν αρκεί να μείνουν ελεύθεροι να πωλήσουν το προϊόν των, διότι διά του Διατάγματος στερούμεν των μέσων της ζωής τους πτωχούς χωρικούς προς όφελος των μεγαλοβιομηχάνων και των δευτέρας κατηγορίας οινοπνευματοποιών επ' ωφελεία των παντοπωλών και καφεπωλών. Εκφράζει την πεποίθησιν ότι ο κ. Υπουργός των Οικονομικών ο έχων τόσον φιλελευθέρας αρχάς δεν θα φανή ολιγαρχικός εν τούτω.

Ο κ. **Ε. Ζούκας** τονίζει επίσης ότι το ληφθέν μέτρον είναι δημευτικόν, και παρακαλεί όπως αφεθή ελευθέρα η πώλησις του οινοπνεύματος επιδαρυνομένου έστω αυτού διά φορολογίας.

Ο κ. **Γ. Μόδης** παρακαλεί τον κ. Υπουργόν των Οικονομικών όπως ως τάχιστα επιληφθή του ζητήματος και διαρρυθμίση κατά τινα τρόπον δικαιότερον το ισχύον Ν. Δ.

Ο κ. **Μ. Γούδας** συνιστά ωσαύτως όπως ο κ. Υπουργός λάδη υπό σημείωσιν τας γενομένας συστάσεις, εφαρμόση δε εις πάντα τα μέρη της Ελλάδος ό,τι εφαρμόζεται εις την Κρήτην.

Ο κ. **Χ. Χρηστοβασίλης** συνιστά ωσαύτως, όπως ληφθή το αυτό γενικόν μέτρον διά πάντα τα μέρη της Ελλάδος.

Ο κ. **Α. Μέρος** λέγει ότι το ληφθέν μέτρον δεν αφορά βεβαίως εις την υγείαν των κατοίκων, αλλά εις την υγείαν του δημοσίου ταμείου. Από ταμειακής απόψεως, βεβαίως, το μέτρον είναι άριστον, αλλά προεκάλεσε τοιαύτην εξέγερσιν ή εφαρμογή του, ώστε να είναι επιδεδλημένον, όπως τάχιστα ληφθή έν μέτρον.

Ο κ. **Π. Αλεξανδρής** λέγει ότι κατόπιν των λεχθέντων θεωρεί άσκοπον την περαιτέρω επί του θέματος συζήτησιν, παρακαλεί δε τον κ. Υπουργόν όπως ως τάχιστα υποδάλη το σχετικόν νομοσχέδιον.

Ο κ. **Α. Κόρακας** λέγει ότι μετά την δήλωσιν του κ. Υπουργού παρείλκε πάσα συζήτησις. Δεν θα ελάμδανε δε τον λόγον, άν δεν διενέμετο ή απάντησις του χημικού εργαστηρίου εις τους επερωτήσαντας, κατά την οποίαν το Ν. Δ. περί ού ο λόγος, παρέχει πλεονεκτήματα εις τους αμπελουργούς. Τούτο λέγει, μόνον ως ειρωνεία δύναται να λεχθή. Το νομοθέτημα είναι δημευτικόν διά την μικράν βιομηχανίαν, χαριστικόν δε διά την μεγάλην και ελπίζει ότι ο κ. Υπουργός θα προστατεύση, ως οφείλει, την αμπελουργίαν.

Ο κ. **Σ. Χασιώτης** λέγει ότι ουδεμία αμφιδολία δύναται να υπάρξη, ότι το νομοθέτημα του δικτάτορος είναι προνόμιον και εύνοια υπέρ της μεγάλης βιομηχανίας, ή οποία και του επέδαλε το νομοθέτημα τούτο. Είναι απόλυτος ανάγκη, αφ' ενός μεν να αποκατασταθή ή ισότης, αφ' ετέρου δε να δοθή εις τους αμπελουργούς το μικρόν τούτο κέρδος το οποίον τοις αφηρέθη.

Ο κ. **Μ. Τσαρλαμπάς** τονίζει την ανάγκην της ελευθερίας της παραγωγής και κυκλοφορίας του σούμας διά να μη αχρηστεύωνται τα στέμφυλα των οινοπαραγωγών. Ιδίως

ἀναπτύσσει πόσον ἐνδιαφέρεται διὰ τὸ ζήτημα τοῦτο ἡ ἐπαρχία Λευκάδος, τὴν ὁποίαν πλήσσει καιρίως ἡ ἀπαγόρευσις τῆς ἐμπορίας τῆς σούμας. Παρακαλεῖ τὴν Κυβέρνησιν νὰ ὑποβάλῃ τάχιστα τὸ σχετικὸν νομοσχέδιον διὰ τοῦ ὁποίου θὰ ἀνακουφισθοῦν οἱ οἰνοπαραγωγοί.

Ὁ κ. ***Ν. Βλιάμος*** ἐκφράζει τὴν ἀγανάκτησίν του διὰ τὸ τερατῶδες καὶ ἀνελεύθερον Ν. Δ. τοῦ Παγκάλου, διὰ τὸ ὁποῖον ἔχει ῥητὴν ἐντολὴν ἐκ μέρους τῶν ἐκλογέων του νὰ διαμαρτυρηθῇ. Ὁ λαὸς οὐδέποτε ἠρνήθη νὰ πληρώσῃ τοὺς φόρους, ἀπαιτεῖ ὅμως νὰ εἶναι ἐλεύθερος ὅπως διαθέσῃ ὡς βούλεται τὸ προϊὸν τῶν κτημάτων του. Εἶναι ἀνάγκη ἐπιλέγει, ὅπως ὁ κ. Ὑπουργὸς κομίσῃ ὡς τάχιστα εἰς τὴν Βουλὴν τὸ σχετικὸν νομοθέτημα.

Ὁ κ. ***Β. Μεϊμαράκης*** λέγει ὅτι ἡ ἀγανάκτησις τῶν κ. συναδέλφων ἔφθασε μέχρι τοῦ σημείου ὥστε νὰ λεχθῇ ὅτι ἡ Κρήτη εἶναι μία προνομιοῦχος περιφέρεια ἀπέναντι τῶν ἄλλων, ἀλλ' ἡ Βουλὴ ὀφείλει νὰ γνωρίζῃ ὅτι ἡ Κρήτη εἰς πλεῖστα εἴδη πληρώνει φόρους πολὺ περισσοτέρους καὶ μεγαλειτέρους τῶν ἄλλων μερῶν τῆς Ἑλλάδος. Φορολογεῖται φερ' εἰπεῖν εἰς τὴν Κρήτην ἡ σουλτανίνα, δεκαπλασίως ἀφ' ὅτι φορολογεῖται εἰς τὴν ἄλλην Ἑλλάδα.

Ὁ κ. ***Σ. Μάξιμος*** λέγει ὅτι ὁ νόμος οὗτος ἔγεινε κατόπιν εἰσηγήσεως τῶν βιομηχάνων ἀποσλεπόντων εἰς ἴδιον ὄφελος. Ὁ κ. Ὑπουργὸς δὲ ὀφείλει οὐχὶ νὰ τροποποιήσῃ, ὡς ἐδήλωσεν, ἀλλὰ νὰ καταργήσῃ τὸν νόμον.

Ὁ κ. ***Γ. Βαρβούτης*** συνιστᾷ εἰς τὸν κ. Ὑπουργὸν τῶν Οἰκονομικῶν ὅπως διὰ τοῦ νομοσχεδίου, τὸ ὁποῖον θὰ ὑποβάλῃ, μὴ ὑιοθετήσῃ ἔστω καὶ ἐν μέρει τὴν ἀρχὴν τῆς μονοπωλήσεως τοῦ οἰνοπνεύματος, τὴν ὁποίαν καθιεροῖ τὸ Παγκαλικὸν διάταγμα πρὸς βλάβην τῶν ἀμπελουργῶν. Συνιστᾷ ἐπίσης ὅπως μετὰ τοῦ νομοσχεδίου ὑποβληθοῦν εἰς τὴν Βουλὴν στατιστικοὶ πίνακες, ἐμφαίνοντες τὴν μέσην ἀπόδοσιν τῆς σημερινῆς φορολογίας τοῦ οἰνοπνεύματος, διὰ νὰ δυνηθῇ ἡ Βουλὴ νὰ ἐξασφαλίσῃ ἀφ' ἑνὸς τὴν ἐλευθέραν διάθεσιν τοῦ προϊόντος τῆς ἐργασίας τῶν ἀμπελουργῶν, καὶ ἀφ' ἑτέρου δικαίαν καὶ ἀνάλογον φορολογίαν μεταξὺ παραγωγῶν καὶ οἰνοπνευματοποιῶν.

Ὁ κ. ***Γ. Σίδερης*** συμφωνῶν μὲ πάντας τοὺς προλαλήσαντας, τονίζει ὅτι δὲν πρόκειται περὶ φορολογικῆς πολιτικῆς, ἀλλὰ μόνον περὶ τοῦ ζητήματος τῆς ἐμπορίας, ἡ ὁποία ὀφείλει νὰ μείνῃ ἐλευθέρα. Τὸ συμφέρον τοῦ δημοσίου ταὐτίζεται βεβαίως μὲ τὸ συμφέρον τῆς μεγάλης βιομηχανίας μέχρις ἑνὸς ὁρίου, πέραν ὅμως τοῦ ὁρίου τούτου δὲν πρόκειται πλέον παρὰ περὶ χαριστικῆς πράξ ως.

Ὁ κ. ***Σ. Μανταφούνης*** λέγει ὅτι ἐκπροσωπῶν ἐν τῇ Βουλῇ λαὸν κατ' ἐξοχὴν ἀμπελουργόν, τὸν Λαὸν τῆς Σάμου ἔχει ὑποχρέωσιν νὰ μεταφέρῃ εἰς τὴν Βουλὴν τὴν δεδικαιολογημένην ἀγανάκτησίν του ἐπὶ τοῦ Ν. Δ. τοῦ Αὐγούστου 1926. Φρονεῖ ὅτι ἡ κυβέρνησις ἔχει καθῆκον νὰ λύσῃ τὸ ζήτημα τῶν ἀμβύκων, τὸ ὁποῖον κρατεῖ εἰς συγκίνησιν ὁλοκλήρους πληθυσμοὺς τοῦ Κράτους. Ἡ Δ' Ἐθνοσυνέλευσις κατόπιν μακρῶν συζητήσεων, καθ' ἃς ἐξητάσθη τὸ ζήτημα τοῦτο ὑφ' ὅλας αὐτοῦ τὰς πλευράς, ἐψήφισε νόμον, ὁ ὁποῖος κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον συνεβίβαζε τὰς ἀπόψεις τῶν ἀμπελουργῶν μετὰ τοῦ ὑπουργείου τῶν Οἰκονομικῶν, περὶ ἐξασφαλίσεως τῶν ἐκ τοῦ φόρου οἰνοπνεύματος ἐσόδων. Τὸν νόμον τοῦτον κατήργησε τὸ Ν. Δ. τῆς δικτατορίας Παγκάλου, τὸ ὁποῖον περιέλαβε νέας διατάξεις, αἵτινες διατηροῦνται ἐν ἰσχύϊ. Ἡ καλλιτέρα, λέγει, λύσις κατὰ τὴν γνώμην μου θὰ ἦτο ἡ δι' ἀμέσου ψηφίσματος κατάργησις τοῦ ἐν ἰσχύϊ Διατάγματος καὶ ἡ ἐπαναφορὰ ἐν ἰσχύϊ τοῦ νόμου τῆς Δ' Ἐθνοσυνελεύσεως μέχρις ὅτου συζητηθῇ καὶ ψηφισθῇ τὸ νέον νομοσχέδιον περὶ ἀμβύκων, τὸ ὁποῖον ὁ κ. Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν ἐπηγγέλθη. Οὕτω θὰ δυνηθῶμεν, ἐπανερχόμενοι κατὰ τὰς παρούσας διακοπὰς εἰς τὰς ἐπαρχίας μας, νὰ ἐπιδείξωμεν εἰς τοὺς ἐκλογεῖς μας ὅτι παρακολουθοῦμεν μετὰ πόνου τὰς δικαίας ἀπόψεις των καὶ φροντίζομεν διὰ τὴν νόμιμον καὶ ταχεῖαν ἐπίλυσιν αὐτῶν.

Ὁ κ. ***Κ. Καλκάνης*** τονίζει ὅτι δὲν εἶνε ποτὲ ἐπιτετραμμένον οὐδὲ θ' ἀνεχθῶμεν νὰ πιέζηται ἡ γεωργία χάριν μιᾶς ἄλλης τάξεως, τῆς τάξεως τῶν ψευδοεπιχειρηματιῶν. Τοιοῦτόν τι δὲ ἐγένετο ἐπὶ τοῦ προκειμένου, διὰ τῶν πιεστικῶν διαταγμάτων τοῦ Δικτάτορος Παγκάλου. Ἡ Γεωργία ἔχει ἀνάγκην μεγαλυτέρας προσοχῆς καὶ σπουδαιοτέρας προστασίας ἵνα δυνηθῇ νὰ πληρώσῃ τοὺς δυσβαστάκτους φόρους, οἵτινες ἔχουσιν ἐπιβληθῇ εἰς τὸν νυχθημερὸν ἐργαζόμενον γεωργόν. Τὸ μέτρον εἶνε ὀλέκυσον, δυναστικὸν καὶ ἀναχρονιστικόν, εἶνε μέτρον δι' οὗ τίθεται φραγμὸς εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῆς διαθέσεως τῶν προϊόντων. Ὡς τοιοῦτον δὲ ὀφείλει νὰ παταχθῇ καὶ νὰ εἰσαχθῶσι μέτρα ἀποδίδοντα τὴν ἐλευθερίαν, τὴν ἰσότητα καὶ προστατευτικὰ τῆς γεωργίας. Ὡς ἐκλεγόμενος δὲ εἰς τὴν ἐπαρχίαν Λευκάδος, ἐπαρχίαν ἔνθα κατ' ἐξοχὴν καλλιεργεῖται ἡ ἄμπελος, δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ μείνῃ ἀσυγκίνητος καὶ τονίζει ὅτι πρέπει ὅλα τὰ παράγωγα τῆς σταφυλῆς νὰ εἶναι ἐλεύθερα καὶ ἰδιαζόντως νὰ προστατευθῇ ἡ ἀμπελουργία καὶ ἡ γεωργία γενικῶς.

Ὁ κ. ***Α. Μυλωνᾶς***, ἐκφράζει τὴν ποποΐθησιν ὅτι ὁ κ. Ὑπουργὸς θὰ σταθμίσῃ τὰ ζητήματα, εἰς τρόπον ὥστε νὰ μὴ κλονισθῇ μὲν τὸ ἀπὸ μακροῦ ὑφιστάμενον καθεστώς, νὰ μὴ διακινδυνεύσουν δὲ καὶ τὰ συμφέροντα τοῦ Δημοσίου Ταμείου.

Γ. Παππαπαράσχος. Τονίζει τὸ ἄδικον, τὸ ὁποῖον ἐγένετο διὰ τῶν Διαταγμάτων τῆς Δικτατορίας εἰς μίαν μεγάλην τάξιν τῶν παραγωγῶν ὑπὲρ τῶν κεφαλαιοκρατῶν καὶ τῶν βιομηχάνων. Τὸ πλῆγμα τοῦτο, λέγει, τὸ ἠνέχθη δυστυχῶς ὁ Ἑλληνικὸς Λαὸς πλὴν τῆς Κρήτης, ἡ ὁποία ἐστασίασε καὶ διὰ τοῦτο ἡ Δικτατορία ἐφήρμοσε δύο μέτρα καὶ δύο σταθμά. Τὸ μοναδικὸν, λέγει, τοῦτο ἀδίκημα εἶναι ἀπορίας ἄξιον πῶς τὸ ἄφησεν ἡ Κυβέρνησις ἐν ἰσχύϊ καὶ δὲν κατήργησεν ἀμέσως τὸ Διάταγμα τῆς Δικτατορίας ὡς ἀνελεύθερον. Ἐξακολουθῶν ἀναφέρει ὅτι τὰ ἔξοδα τῆς ἀμπελοκαλλιεργείας δύνανται νὰ καλυφθοῦν καὶ νὰ ἀφίσουν καὶ κάτι τι μόνον ἐὰν ἐπιτραπῇ ἡ μικρὰ βιομηχανία τοῦ οἰνοπνεύματος παρὰ τῶν παραγωγῶν καὶ καταλήγων παρακαλεῖ τὸν κ. Ὑπουργὸν τῶν Οἰκονομικῶν ὅπως λάβῃ ὑπ' ὄψιν τὴν γενικὴν ἀγανάκτησιν κατὰ τοῦ ἀδίκου μέτρου.

Ὁ κ. ***Κ. Ναυπλιώτης,*** τονίζει ὅτι οἱ ἀμπελουργοὶ τῶν νήσων Πάρου καὶ Θήρας ὑφίστανται διὰ τῶν περιοριστικῶν μέτρων τοῦ στεμφυλοοινοπνεύματος καταστροφὴν καὶ εἶναι ἀπόλυτος ἀνάγκη ὅπως κατὰ τὸν καταρτισμὸν τοῦ νέου Νόμου ληφθῶσιν ὑπ' ὄψιν αἱ εἰδικαὶ συνθῆκαι ὑφ' ἃς διατελοῦν οἱ ἀνωτέρω νῆσοι.

Ὁ κ. ***Ν. Κουμπαροῦσος*** λέγει ὅτι, διὰ 5—6 ἑκατομμύρια δραχμῶν ἐτησίως, ἅτινα ἀπέδωκαν τὰ κατὰ τῆς μικρᾶς βιομηχανίας τῶν παραγωγῶν μέτρα, δὲν δυνάμεθα νὰ καταδικάσωμεν τὴν μεγάλην ταύτην τάξιν εἰς καταστροφὴν ἐπ' ὠφελείᾳ τῶν μεγάλων βιομηχανιῶν.

Ἄλλα καὶ λόγοι ὑγιεινῆς ἐπιβάλλουν τὴν διατήρησιν τῆς παραγωγῆς τῶν οἰνοπνευματωδῶν ποτῶν εἰς τὴν μικρὰν βιομηχανίαν τῶν ἀμπελοκτημόνων, ἡ ὁποία πάντοτε παράγει ὑγιεινότερα προϊόντα. Ἐπιβάλλεται συνεπῶς ἡ ἄμεσος ρύθμισις τοῦ ζητήματος διότι ἡ ἀγανάκτησις τῆς τάξεως τῶν παραγωγῶν διὰ τὰ ἄδικα κατ' αὐτῆς μέτρα εἶναι μεγάλη.

Ὁ κ. ***Γ. Μπούσιος*** λέγει ὅτι ὁ κ. Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν ἐδεδαίωσεν ὅτι ἡτοιμάσθη μέτρον σχετικόν, ἀλλὰ τὸ περιεχόμενον αὐτοῦ δὲν μᾶς τὸ ἀνεκοίνωσεν. Πληροφορῶ λέγει τὴν Βουλὴν ὅτι ἡ ὑπηρεσία σκέπτεται νὰ κατοχυρώσῃ τὸ Ν. Διάταγμα τῆς Δικτατορίας, συνάπτουσα συμβάσεις μετὰ τῶν οἰνοπνευματοποιῶν δευτέρας τάξεως, ὑπὲρ προνομιακῆς αὐτῶν προστασίας. Συνεπῶς πρόκειται περὶ παρεμποδίσεως τῆς κυκλοφορίας καὶ ἐμπορίας τοῦ γεωργικοῦ προϊόντος παρὰ τῶν παραγωγῶν καὶ ἂν ὑποτεθῇ ὅτι ἡ σύμβασις θὰ ἦτο εὐνοϊκὴ ὑπὸ ἔποψιν τιμῶν ἀγορᾶς τοῦ προϊόντος, πάλιν θὰ μείνῃ ἐν ἐκκρεμότητι ἡ ὑπόθεσις ἐπὶ διετίαν εἰς βάρος τῶν παραγωγῶν. Διὰ τοῦτο παρακαλῶ τὸν κ. Ὑπουργὸν τῶν Οἰκονομικῶν ὅπως λάβῃ τὰ προσήκοντα μέτρα διὰ νὰ δυνηθοῦν οἱ χωρικοὶ νὰ πωλοῦν τὸ προϊόν των.

Ὁ κ. ***Φ. Δραγούμης*** νομίζει ὅτι θὰ ἔπρεπεν ἡ Κυβέρνησις νὰ ἐφαρμόσῃ πολιτικὴν ἀπαγορευτικὴν τῆς καταναλώσεως τῶν οἰνοπνευματωδῶν ποτῶν. Ἐφόσον δὲν πρόκειται περὶ τοῦτου ἡ βάσις τοῦ νόμου πρέπει ν' ἀλλάξῃ καὶ νὰ μὴ περιέρχωνται ὅλα τὰ κέρδη εἰς τοὺς βιομηχάνους, ἐφόσον οἱ χωρικοὶ εἶνε πρόθυμοι νὰ πληρώσουν ὅτι φόρον θὰ ἐπιβάλῃ ἡ Κυβέρνησις.

Ὁ κ. ***Α. Μητσοτάκης*** ἐκθέτει τὰ μέτρα τὰ ὁποῖα ἔλαβεν ἡ Δ' Συνέλευσις, τὰ ὁποῖα ναὶ μὲν δὲν ἱκανοποιοῦν πλήρως τοὺς παραγωγούς, ἀλλὰ δὲν παρέδιδον τούτους αἰχμαλώτους εἰς τοὺς βιομηχάνους. Τὸ ἐκδοθὲν διάταγμα τῆς δικτατορίας εἶνε ἀπολύτως ἀνήθικον, διότι δὲν ἐπιτρέπει παντελῶς τὴν πώλησιν τοῦ προϊόντος καὶ ἀπειλεῖ δήμευσιν τῆς περιουσίας τοῦ γεωργικοῦ κόσμου. Ἐν σχέσει μὲ τὰ λεχθέντα παρὰ τοῦ κ. ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν, ἐρωτᾷ πότε θὰ ὑποβληθῇ τὸ σχετικὸν νομοσχέδιον, τὸ ὁποῖον ὅμως εἶνε ἀπολύτως ἐπεῖγον, διότι δὲν ἠμπορεῖ νὰ παραμείνῃ ἐν ἰσχύϊ διάταγμα ἀπολύτως ἀνήθικον. Διὰ τοῦτο ὀφείλει ἀμέσως νὰ εἰσηγηθῇ τὴν κατάργησιν αὐτοῦ καὶ τὴν ἐπαναδίωσιν τοῦ νόμου τῆς Δ' Ἐθνοσυνελεύσεως, μεθ' ὃ νὰ ἐπακολουθήσῃ μελέτη καὶ ρύθμισις τοῦ ζητήματος. Ἀναγνωρίζομεν, λέγει, τὰς ἀνάγκας τῆς ἰσοσκελίσεως τοῦ προϋπολογισμοῦ, ἀλλὰ τὰ βάρη ταῦτα δὲν δύναται νὰ τὰ πληρώσῃ μία μόνον τάξις καὶ δὲν εὑρίσκεται ἐν τάξει ὁ κ. Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν, ἀφίνων ἐν ἰσχύϊ τὸ διάταγμα τῆς δικτατορίας, παρέχον πλούσια κέρδη εἰς τοὺς βιομηχάνους. Καταλήγων προτείνει τὴν ἄμεσον κατάργησιν τοῦ Ν. Δ. τῆς δικτατορίας ὡς ἀνηθίκου καὶ τὴν ἐπαναδίωσιν τοῦ νόμου τῆς Δ' Ἐθνοσυνελεύσεως. Μὴ λησμονῶμεν ἐξ ἄλλου, λέγει, ὅτι τὸ μέτρον συνδέεται καὶ μὲ ἄλλο ζήτημα, τὸ τῆς σταφίδος, χάριν ὅμως τοῦ ὁποίου δὲν πρέπει νὰ τίθενται ἐν ἴσσονι μοίρᾳ ἄλλα γεωργικὰ προϊόντα.

Ὁ κ. ***Τ. Ἀναστασίου*** λέγει ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἀναμιγνύεται εἰς τὸ ζήτημα ἡ σταφὶς ὅτι μένει ἀφορολόγητος. Ἡ σταφὶς καταφορολογεῖται πληρώνουσα 70 περίπου ἑκατομμύρια ὡς ἔγγειον φόρον καὶ 250,000,000 ὡς φόρον οἰνοπνεύματος.

Θ. Τσιριμῶκος. Δὲν θὰ ἦτο ἄσκοπον νὰ συζητηθῇ ἡ πρότασις τοῦ κ. Δραγούμη περὶ ἀπαγορεύσεως τῆς καταναλώσεως τῶν οἰνοπνευματωδῶν ποτῶν. Ἀνεξαρτήτως τούτου, λέγει ὅτι τὸ Ν. Δ. τοῦ Παγκάλου εἶνε ἀνελεύθερον καὶ πλήττει ὡρισμένην τάξιν καὶ παρίσταται ἀνάγκη τῆς ἀκυρώσεώς του καὶ τῆς ἐπαναφορᾶς τοῦ νόμου τῆς Δ' Συνελεύσεως εἰς τρόπον ὥστε ἐν καιρῷ καὶ ἤρεμος νὰ ληφθοῦν μέτρα διὰ τὴν ὁριστικὴν ῥύθμισιν τοῦ ζητήματος.

Ὁ κ. ***Α. Ἰωαννίδης*** τονίζει τὴν ἀνάγκην τῆς προστασίας τῆς μικρᾶς παραγωγῆς, ἥτις πλήττεται διὰ τοῦ Ν. Δ. τῆς δικτατορίας.

Ὁ κ. ***Γ. Στρίγκος*** λέγει ὅτι τὸ Ν. Δ. τῆς δικτατορίας ἔγινε διὰ νὰ προστατεύσῃ τὸ δημόσιον ταμεῖον καὶ ὑπερεχρεώθησαν οἱ οἰνοπνευματοποιοὶ νὰ ἀγοράσουν τὴν σούμαν. Ὅσον ἀφορᾷ τὸ ὑγιεινὸν τῶν προϊόντων τούτων λέγει ὅτι ἀμφότερα ἔχουν τὰς αὐτὰς ἰδιότητας, ὀλιγώτερον δὲ βλαβερὸν εἶνε τὸ βιομηχανικὸν τοιοῦτον.

Ὁ κ. ***Χ. Ἀλαμανῆς*** διακόπτων παρατηρεῖ ὅτι δύνανται οἱ οἰνοπνευματοποιοὶ νὰ ἀπαλλαγοῦν ἀπὸ τὴν ἀγορὰν τῆς σούμας, ἀφοῦ τὸ θεωροῦν βάρος.

Γ. Καφαντάρης (Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν). Δὲν ἀγνοῶ, κύριοι συνάδελφοι, πόσον εἶναι ζωηρὸν τὸ ἐνδιαφέρον περὶ φορολογίας τοῦ οἰνοπνεύματος, διότι καὶ ἐγὼ βουλευτὴς ἐπαρχίας ἀγροτικῆς καὶ ἀρχηγὸς κόμματος ὤν, αἰσθάνομαι τὴν δυσφορίαν καὶ τὴν πίεσιν τῆς κοινῆς γνώμης καὶ δὲν λησμονῶ ὅτι εἰς δεινὰς ἡμέρας ἐθνικῆς κρίσεως ἀνετράπη ὁ Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν, ὁ πατὴρ τοῦ Συναδέλφου ἐκ Φλωρίνης, εἰς τὸ ζήτημα τῶν ἀμβύκων. Ἤκουσα μετὰ προσοχῆς τὰς συστάσεις τῶν κ. κ. συναδέλφων, θὰ μοὶ ἐπιτραπῇ νὰ εἰπῶ ὅτι οἱ ὁμιλήσαντες ὥρμήθησαν ἀπὸ τῆς μονομεροῦς ἀρχῆς τῆς προστασίας τῶν συμφερόντων τῆς γεωργικῆς τάξεως καὶ τὸ ἔργον των ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην τὸ ἔργον τῆς ἐπικρίσεως τῆς κειμένης φορολογίας δὲν ἦτο δυσχερές. Ὁ Ὑπουργὸς ὅμως τῶν Οἰκονομικῶν, ἡ Κυβέρνησις καὶ ἡ Βουλὴ ἐν τῷ σύνολῳ τῆς ὀφείλουν νὰ συνδυάσουν τὰ συμφέροντα τῶν παραγωγῶν πρὸς τὴν σημερινὴν τῶν δημοσίων οἰκονομικῶν κατάστασιν καὶ τὸ ἔργον των δὲν παρουσιάζει τὰς αὐτὰς εὐκολίας. Εἶναι κατ' ἐξοχὴν σκληρὸν καὶ ἀκανθῶδες. Ἐρωτᾶται, διατί ὁ Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν δὲν ἔσπευσε νὰ φέρῃ ἐνώπιον τῆς Βουλῆς πρότασιν καταργήσεως τοῦ ἰσχύοντος Διατάγματος τοῦ θεσπισθέντος ὑπὸ τῆς Δικτατορίας. Ἀπαντῶ. Διότι δὲν ἠθέλησα νὰ φέρω παρασυρόμενος λύσεις ἐσπευσμένας καὶ ἐθεώρησα καὶ τὸ ζήτημα τῆς φορολογίας τοῦ οἰνοπνεύματος ὡς μέρος τοῦ ὅλου οἰκονομικοῦ προβλήματος, χρῆζον συμμέτρου προνοίας. Δὲν ἠδυνάμην δηλαδὴ εἰμὴ τὴν μέριμναν μου νὰ ῥυθμίσω ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὸ ὅλον σύστημα τῶν μέτρων, διὰ τοῦ ὁποίου θὰ ἐνορμονίζοντο αἱ ἀξιώσεις τῶν ἀγροτῶν πρὸς τὰς ἀνάγκας τοῦ Δημοσίου Ταμείου. Αὐτὸς ἦτο καὶ ὁ μόνος λόγος τῆς βραδύτητος. Ἠθελήσαμεν νὰ σταθμίσωμεν ὅλας τὰς περιστάσεις, νὰ ἴδωμεν μέχρι ποίου σημείου θίγεται σήμερον ἡ παραγωγὴ καὶ πῶς δυνάμεθα νὰ τὴν προστατεύσωμεν καὶ πῶς θὰ ἦτο παραλλήλως δυνατὸν τὸ Δημόσιον Ταμεῖον νὰ ἀποφύγῃ νέα κενά. Μόλις πρὸ ὀλίγου, κατηργήθη ὀρθότατα ὑπὸ τῆς προκατόχου Κυβερνήσεως ἡ φορολογία τῆς δεκάτης καὶ ἡ κατάργησις αὕτη, ἀπήχησις καὶ αὐτὴ κοινῆς ἀξιώσεως, ἀπηλευθέρωσε τοὺς ἀγρότας ἀπὸ τὰς πιέσεις ἑνὸς ἀδίκου φορολογικοῦ συστήματος. Ἀλλὰ ἡ κατάργησις ἐττέρησε τὸ Δημόσιον Ταμεῖον διὰ τὴν προσεχῆ χρῆσιν ἐσόδου 200 καὶ πλέον ἑκατομμυρίων δραχμῶν, ἡ δὲ στέρησις τοιούτου ποσοῦ ὑπὸ τὰς σημερινὰς συνθήκας εἶναι βαρεῖα καὶ δυσεπανόρθωτος.

Δὲν σκεπτόμεθα βεβαίως νὰ ἐπαναφέρωμεν τὴν δεκάτην καὶ ἀποβλέπομεν εἰς τὴν ἀντικατάστασιν τοῦ καταργηθέντος συστήματος δι' ἄλλου δικαιοτέρου, ὁπωσδήποτε ὅμως δὲν πρέπει νὰ λησμονῆται ὅτι χάρις εἰς τὴν ἀνακούφισιν τὴν παρασχεθεῖσαν εἰς τοὺς γεωργοὺς ἔχομεν ἤδη μείωσιν ἐσόδων, μὴ ἀναπληρωθεῖσαν εἰσέτι, 200 καὶ πλέον ἑκατομμυρίων δραχμῶν. Δὲν εἶναι ἐπομένως ποσῶς παράδοξον ὅτι βαίνομεν μετὰ προσοχῆς ἐξετάζοντες μήπως δημιουργήσωμεν καὶ ἕτερον κενόν. Αἱ περιστάσεις, ὀφείλω νὰ τὸ τονίσω, εἶναι τόσον κρίσιμοι, ὥστε αἱ κινήσεις ἡμῶν νὰ εἶναι περιωρισμέναι καὶ οἱ χειρισμοὶ δύσκολοι, διότι περιωρισμέναι εἶναι αἱ κινήσεις καὶ δύσκολοι οἱ χειρισμοὶ εἰς τὰ Κράτη τὰ εὐριτκόμενα εἰς τὸ χεῖλος τοῦ οἰκονομικοῦ βαράθρου. Πρώτιστον καθῆκον, τὸ ὁποῖον ἔχομεν εἶναι νὰ σπεύσωμεν νὰ ἀποκαταστήσωμεν τὴν ἰσορροπίαν εἰς τὴν Δημοσίαν μας οἰκονομίαν, τὴν ἰσορροπίαν μεταξὺ τῶν ἐσόδων καὶ ἐξόδων. Ὅλα τὰ ἄλλα εἶναι σήμερον δευτερευούσης σημασίας. Αὐτοὶ εἶναι οἱ λόγοι δι' οὓς δὲν ἐσπεύσαμεν καὶ θεωρῶ κατώτερον ἐμαυτοῦ νὰ ἀπαντήσω εἰς τὸ λεχθὲν ὅτι ἔστω καὶ ἐπὶ στιγμὴν μίαν ἀπησχόλησε τὸν Ὑπουργὸν τῶν Οἰκονομικῶν ἡ φροντὶς τῆς προστασίας καὶ ἐξυπηρετήσεως μονομερῶν βιομηχανικῶν συμφερόντων.

Σ. Ταλιαδοῦρος. Δὲν εἶπε κανεὶς τοιοῦτόν τι.

Α. Κόρακας. Καθόλου.

Γ. Καφαντάρης (Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν). Τὸ εἶπεν ὁ κ. Μάξιμος. Εἶναι τόσον γνωσταὶ αἱ ἀντιλήψεις μας ὥστε νὰ μὴ προσθέσω οὐδεμίαν λέξιν εἰς ἀπάντησιν τῶν λεχθέντων. Δὲν ἀρνοῦμαι κύριοι ὅτι τὸ ἰσχύον Ν. Δ. εἶναι ἄνισον καὶ ἄδικον. Εἶναι ἄδικον διότι θεσπίζον τὴν ἀπαγόρευσιν τῆς πωλήσεως εἰς ἄλλους, πλὴν τῶν οἰνοπνευματοποιῶν δευτέρας κατηγορίας, ἀποστερεῖ τὸν ἀγρότην οὐσιώδους προσόδου τῆς ἐκμεταλλεύσεως τῶν ὑπολειμμάτων τῆς ἀμπελουρ-

γίας. Εἶναι καὶ ἄνισον διότι καθιερώνει ἀνομοίαν φορολογίαν μεταξὺ τῶν φορολογιῶν τοῦ Κράτους. Ὀφείλω νὰ δηλώσω ὅτι οἰονδήποτε καὶ ἂν εἶναι τὸ μέτρον, τὸ ὁποῖον θὰ προσκομίσω εἰς τὴν Βουλὴν θὰ εἶναι μέτρον ἀποκαθιστῶν τὴν ἰσότητα μεταξὺ τῆς λοιπῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Κρήτης καὶ οὐδεὶς φόβος δυσαρεσκείας καὶ ἐξεγέρσεων δύναται νὰ μᾶς ἐπηρεάσῃ, ὅταν ἐπιτελῶμεν τὸ καθῆκον μας. Οὐδεμία ἀμφιβολία ὅτι ὑφ' οὓς ὅρους κανονίζεται ἤδη καὶ ἐπιβάλλεται ἡ πώλησις τοῦ προϊόντος καθίσταται ἀδύνατος εἰς τοὺς ἀπωτέρους γεωργικοὺς συνοικισμοὺς ἡ πώλησις τοῦ οἰνοπνεύματος, ἡ χρησιμοποίησις τοὐτέστι ἑνὸς στοιχείου τῆς περιουσίας των. Κατὰ τίνα τρόπον θὰ θεραπεύσωμεν τοῦτο; Ἐπιτρέψατέ μοι νὰ μὴ προσῶ ἀπὸ τοῦδε εἰς ἀνακοίνωσιν τῶν προταθησομένων μέτρων καὶ νὰ ἐπιφυλαχθῶμεν νὰ συζητήσωμεν ταῦτα ὅταν προσκομισθοῦν. Δύναμαι ἀπὸ τοῦδε μόνον νὰ εἴπω ὅτι δὲν θεωρῶ ἀδύνατον τὸν συμβιβασμὸν τοῦ συμφέροντος τῶν παραγωγῶν πρὸς τὸ συμφέρον τοῦ Δημοσίου Ταμείου.

Ἂν διευκολυνθῇ ἡ πώλησις τοῦ προϊόντος εἰς τοὺς παραγωγούς, ἐπὶ τιμῇ συμφερούσῃ, ἄνευ οὐδεμιᾶς φορολογικῆς ὀχλήσεως ἢ ἐπιδαρύνσεως δὲν νομίζω ὅτι θὰ εἶχε λόγον τινὰ ἡ παρ' αὐτῶν ἀντίδρασις χάριν τῆς ἐλευθέρας ἐμπορίας. Ἂν τὸ πρᾶγμα ἀποδειχθῇ ἀδύνατον, θὰ σκεφθῶμεν πῶς ἄλλως θὰ λύσωμεν τὸ ζήτημα. Ἐν πάσῃ οὐχ' ἧττον περιπτώσει δὲν μᾶς ἐλκύει ἡ ἰδέα αὐξήσεως τῆς φορολογίας διότι ἀποβλέπομεν ὄχι εἰς τὸν ὄγκον τῶν φόρων ἀλλὰ εἰς τὴν ἀπόδοσιν αὐτῶν, εἰς τὰς εἰσπράξεις. Ἐξετάζομεν λοιπὸν ἀφ' ἑνὸς τὸ σύστημα τῆς ἐλευθέρας ἐμπορίας, τὴν ὁποίαν ἐπιθυμεῖ ἡ παραγωγή, ἀλλ' ἡ ὁποία δυνατὸν νὰ παρουσιάζῃ μέγιστα μειονεκτήματα ὡς ἐκ τῆς φορολογικῆς διαφυγῆς καὶ δεύτερον περιορισμὸν τῆς ἐλευθέρας ἐμπορίας ἐν συνδυασμῷ ὅμως μὲ ὁλόκληρον ὀργάνωσιν, ὥστε καὶ ὁ παραγωγὸς νὰ δύναται νὰ ἐκποιῇ προχείρως τὸ προϊόν του εἰς συμφέρουσαν τιμήν. Οὕτω οἱ παραγωγοὶ θὰ ἀποφεύγουν ὅλα τὰ πρόσθετα βάρη, τὰ ὁποῖα σήμερον μειοῦν τὸ ἔσοδόν των, λόγῳ τῆς παρεμβολῆς διαμέσων προσώπων. Θὰ σᾶς παρακαλέσω, κατόπιν τούτων, νὰ ἀναμείνωμεν ἐπί τινας ἡμέρας ἐζήτησα πρότερον νὰ ἀποφανθῇ ἡ Βουλὴ ἂν πρέπῃ ἡ Κυβέρνησις νὰ κάμῃ χρῆσιν τοῦ ψηφίσματος, διὰ τὴν τροποποίησιν τοῦ Ν. Δ. ἢ νὰ φέρῃ τὰ μέτρα της ἐνώπιον τῆς ὁλομελείας τοῦ σώματος. Μετὰ τὴν ἔκτασιν τὴν ὁποίαν ἔλαβεν ἡ συζήτησις, ἡ τροποποίησις δὲν δύναται νομίζω νὰ γίνῃ διὰ τῆς ἐπιτροπῆς. Προτιμῶ ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὁλόκληρος ἡ Βουλὴ νὰ ἐπιληφθῇ τοῦ ζητήματος καὶ ἀναμετρῶσα τὰς περιστάσεις νὰ ἐκφέρῃ ἐν συνειδήσει τὴν ἀπόφασίν της.

Κηρύσσεται μετὰ τοῦτο ἡ ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῶν ἀμπούκων συζήτησις περαιωμένη.

Ὁ κ. **Μ. Τσαρλαμπᾶς** συνιστᾷ εἰς τὸν ὑπουργὸν τῆς Συγκοινωνίας ὅπως ἐπισπεύσῃ τὴν ὑποβολὴν νομοσχεδίου πρὸς ἵδρυσιν εἰδικῶν ταμείων ὁδοποιΐας, καὶ ἀναπτύσσει τὰς συγκοινωνιακὰς ἀνάγκας τῆς ἐπαρχίας Λευκάδος. Εἶναι ἀνάγκη, λέγει, νὰ ψηφισθῇ ταμεῖον ὁδοποιΐας αὐτῆς νὰ ἐπέλθῃ οὕτω συγκοινωνιακὴ ἀποκέντρωσις, ἐνισχυθῇ δὲ τὸ ταμεῖον παρὰ τοῦ δημοσίου. Διότι οἱ ἀγρόται τῆς Λευκάδος λόγῳ ἐλλείψεως συγκοινωνίας δεινοπαθοῦν ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην ἐπαρχίαν.

Ὁ κ. **Ι. Μεταξᾶς.** (Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας). Ἔχω ἤδη λάβει πρόνοιαν διὰ τὰ ζητήματα ἐν γένει τῆς ὁδοποιΐας καὶ τὰ σχετικὰ νομοσχέδια ἔθεσα ἤδη ὑπὸ τὴν κρίσιν τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου.

Ὁ κ. **Μ. Τσαρλαμπᾶς** συνιστᾷ τὴν ἀπαλλαγὴν πάσης φορολογίας τῆς οἰκιακῆς κτηνοτροφίας, ἤτοι μέχρι 15 αἰγοπροβάτων, τὰ ὁποῖα ἕκαστος ἀγρότης συντηρεῖ πρὸς διατροφὴν τῆς οἰκογενείας του καὶ εἶναι ἄδικον νὰ ὑποβάλλεται εἰς φορολογικὰ μαρτύρια.

Ὁ κ. **Ρ. Κούνδουρος** συνιστᾷ εἰς τὸν κ. Ὑπουργὸν τῶν Στρατιωτικῶν τὴν ἀνάγκην τῆς ἐπισκευῆς τοῦ μεγάλου στρατῶνος Νεαπόλεως, δι' ἣν ὑπάρχει πλήρης μελέτη διὰ νὰ μὴ παραμένουν ἐν ὑπαίθρῳ αἱ ἐν Κρήτῃ στρατιωτικαὶ μονάδες.

Ὁ κ. **Α. Μέρος** συνιστᾷ εἰς τὸν κ. Ὑπουργὸν τῆς Γεωργίας ὅπως λάβῃ μέτρα κατὰ τῆς ἀκρίδος, ἥτις ἐπιφέρει μεγίστας καταστροφάς. Ἡ καταδίωξις, λέγει, ἡ γενομένη ἀπὸ τὰς τοπικὰς νομαρχιακὰς καὶ κοινοτικὰς ἐπιτροπὰς δὲν εἶναι ἐπαρκὴς ἀφοῦ καὶ πέρυσι κατεστράφησαν 6.000.000 κιλὰ καπνοῦ, καὶ κάθε στρέμμα καπνοῦ ἀντὶ 70 κιλῶν ἄτινα παρήγαγεν, παράγει μόνον 55 λόγῳ τῆς ἀκρίδος. Τὸ ζήτημα τοῦτο εἶναι σπουδαιότατον καὶ ἐνδιαφέρει τὴν Ἐθν. Οἰκονομίαν, ἥτις ὄχι ὀλίγα ζημιοῦται ἑκάστοτε, ἀλλ' ἐκτὸς τῆς θετικῆς ζημίας αὐτῆς ἔχομεν καὶ ἄλλην ζημίαν, οἱ παραγωγοὶ ἀποθαρρύνονται καὶ ἀφίνουν ἀκαλλιέργητα τὰ κτήματά των, εἰς τρόπον ὥστε μεταβάλλονται εἰς βάλτους, ἀποτέλεσμα τῶν ὁποίων εἶναι ἡ ἑλονοσία καὶ ἡ κλαπάτσα, ἥτις καταστρέφει τὴν κτηνοτροφίαν. Ἐπ' εὐκαιρίᾳ δὲ ταύτῃ ἂς θιχθῇ λέγει καὶ τὸ ζήτημα τῆς καταπολεμήσεως τοῦ δάκου εἰς Κέρκυραν ἐνεφανίσθη πέρυσι ὁ δάκος καὶ λόγῳ τῆς ἐλλείψεως ὀλίγων χρημάτων καὶ μεγαλειτέρου ἐνδιαφέροντος ἀπὸ τὰς ὑπηρεσίας τοῦ Ὑπουργείου κατέστρεψεν ὅλην τὴν ἐλαιοπαραγωγὴν τῆς νήσου καὶ ἔχασεν ἡ Ἐθν. οἰκονομία περὶ τὰ 100.000.000. Εἶναι ἀνάγκη ὁ κ. Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας νὰ λάβῃ ἅπαντα τὰ κατάλληλα μέτρα πρὸς προστασίαν γενικῶς τῆς γεωργίας ἀπὸ τὰς διαφόρους ἀσθενείας.

Ὁ κ. **Σ. Χασιώτης** ὁμιλῶν περὶ τῆς ἀκρίδος λέγει ὅτι ἐνῷ πέρυσι μετέβαινεν εἰς Λαμίαν διὰ τοῦ σιδηροδρόμου ἠναγκάσθη νὰ σταματήσῃ λόγῳ τῆς ἀκρίδος, ἥτις ἐὰν κατήρχετο πρὸς τὴν Βοιωτίαν θὰ κατέστρεφεν ἅπασαν τὴν βαμβακοπαραγωγήν, ἂν ἔφθανε δὲ καὶ εἰς τὴν Ἀττικὴν θὰ κατέστρεφεν ὅλους τοὺς ἀμπελῶνας αὐτῆς καὶ μόνον ἕνεκα εὐνοϊκοῦ ἀνέμου ἀπεφύγομεν τὸν τρομερὸν αὐτὸν κίνδυνον. Ὑπάρχει λέγει εἷς νόμος περὶ καταπολεμήσεως τῆς ἀκρίδος, τὸν ὁποῖον καὶ ἀναπτύσσει, ἀλλ' ὅστις ὅμως φρονεῖ ὅτι εἶνε λίαν περίπλοκος, ἄλλως τε κατηγγήθησαν καὶ οἱ νομογεωπόνοι καὶ οἱ ἐπαρχιακοὶ γεωπόνοι ἀπὸ τὰ γραφεῖα τοῦ ἐποικισμοῦ καὶ συνεπῶς λείπει τὸ κατάλληλον ὄργανον, τὸ ὁποῖον θὰ διηύθυνε τὰς ἐπιτροπὰς διὰ τὴν καταπολέμησιν τῆς ἀκρίδος. Τὰ συνεργεῖα λέγει πρέπει νὰ εἶναι συντεταγμένα πρὸ τοῦ ἐμφανισθῇ ἡ ἀκρίς, διότι ἡ προσωπικὴ ἐργασία τῶν κατοίκων δὲν δύναται νὰ ἐπαρκέσῃ, τὰ δὲ συνεργεῖα ταῦτα νὰ ὀργανοῦνται ὑπὸ τοῦ Κράτους. Συγχρόνως εἶναι ἀνάγκη νὰ εἶνε ἐναποθηκευμένα ποσὰ πετρελαίου εἰς τὰς ἀκριδοπλήκτους ἐπαρχίας πρὸ τῆς ἐμφανίσεως τῆς ἀκρίδος, διότι κατόπιν ὅταν αἱ ἀκρίδες κάμωσι πτερὰ εἶναι δυσκολωτάτη ἡ καταπολέμησις των. Καταλήγων συνιστᾷ εἰς τὸν κ. Ὑπουργὸν ὅπως λάβῃ ἅπαντα τὰ κατάλληλα μέτρα πρὸς ἀποφυγὴν τῶν ζημιῶν τούτων.

Ὁ κ. **Χ. Ἀλαμάνης** λέγει ὅτι κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἐν Θεσσαλίᾳ ἡ παραγωγὴ τοῦ καπνοῦ ἐμειώθη κατὰ 6.000.000 κιλὰ ἐξ αἰτίας τῆς ἀκρίδος καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς ζημίας ἡ μὲν ἐθν. οἰκονομία ἐζημιώθη ὑπὲρ τὰ 250.000.000 δραχ. τὸ δὲ δημόσιον ὑπὲρ τὰ 28.000.000 δραχ. συνιστᾷ δὲ ὅπως ὁ κ. Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας λάβῃ τὰ κατάλληλα μέτρα καὶ κατορθώσῃ νὰ σωθοῦν τὰ γεωργικὰ προϊόντα.

Ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργ.) ἀναφέρει τὰ ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου ληφθέντα μέτρα πρὸς καταπολέμησιν καὶ τῶν ἀκρίδων καὶ τοῦ δάκου καὶ ἐν γένει τῶν ἀσθενειῶν τούτων, τονίζει ὅμως ὅτι πρέπει νὰ γίνῃ μία προπαγάνδα μεταξὺ τῶν χωρικῶν πρὸς συστηματικὴν καταπολέμησιν, διότι δὲν εἶναι δυνατὸν ν' ἀναμένωμεν τὰ πάντα ἀπὸ τὸ Κράτος. Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἡμεῖς δυνάμεθα νὰ πράξωμεν εἶναι νὰ ἐφοδιάσωμεν τὰς διαφόρους περιφερείας μὲ ἐπαρκεῖς ποσότητας πετρελαίου.

Ἐν τέλει πληροφορεῖ τὴν Βουλὴν ὅτι προσεχῶς θέλουσιν προσαχθῇ νομοσχέδια, προνοοῦντα ὥστε νὰ γίνεται ἐφεξῆς ἁρμονικὴ προσπάθεια πρὸς καταπολέμησιν τῶν ἀσθενειῶν

ἀφ' ἑνὸς καὶ σύστασιν εἰδικῶν ταμείων πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον κατὰ περιφερείας ἀφ' ἑτέρου.

Ὁ κ. **Κ. Καλκάνης** συνιστᾷ νὰ ληφθῇ μέριμνα πρὸς καταπολέμησιν τοῦ δάκου ἐν Λευκάδι.

Ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** ἀπαντᾷ ὅτι ἡ καταπολέμησις τοῦ δάκου θέλει συνεχισθῇ.

Ὁ κ. **Γ. Μόδης** ἀναφέρει ὅτι ἐλλείψει χρημάτων ἀνεστάλη ἡ ἀνοικοδόμησις τῶν σχολικῶν κτιρίων ἐν Μακεδονίᾳ, τὰ ὁποῖα ἐγκατελείφθησαν ἡμιτελῆ ἐπὶ ἀνυπολογίστῳ ζημίᾳ τῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ αὐτῆς τῆς πίστεως τοῦ Κράτους. Συνιστᾷ ὅπως ληφθῇ σχετικὴ μέριμνα.

Ὁ κ. **Ἀ. Ἀργυρός.** (Ὑπουργὸς τῆς Παιδείας) ἀναφέρει ὅτι τὸ Κράτος πρὸς ἀνέγερσιν τῶν σχολικῶν κτιρίων εἶχε κατορθώσει νὰ ἐξεύρῃ ποσὸν 20.000.000 προερχόμενον ἐκ κληροδοτημάτων καὶ ὅτι ἀνεφύησαν διαφωνίαι διὰ τὴν χρησιμοποίησιν αὐτῶν, αἱ ὁποῖαι μετὰ πολλὰς δυσχερείας ἤρθησαν, ἐκφράζει δὲ τὴν εὐχὴν ὅπως ἐξακολουθήσουν καὶ ἐν τῷ μέλλοντι χρησιμοποιούμενα κληροδοτήματα πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον.

Ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας) λέγει ὅτι μετὰ τὴν ἐπιψήφισιν τῆς συνταγματικῆς διατάξεως, καθ' ἣν τὰ κληροδοτήματα θὰ χρησιμοποιοῦνται μόνον δι' οὓς σκοποὺς καθώρισαν οἱ διαθέται, τοῦτο δὲν θὰ εἶναι δυνατὸν νὰ γίνῃ, διότι πρέπει νὰ ἐπιδειχθῇ κάποιος σεβασμὸς πρὸς τὴν θέλησιν τοῦ διαθέτου. Καὶ αὐτὰ ἀκόμη τὰ ὁποῖα ἐλήφθησαν ἀπὸ τὴν Ζάππειον ἐπιτροπὴν θὰ ἔπρεπε νὰ ἐπιστραφῶσιν.

Εἰσέρχεται εἶτα ἡ Βουλὴ εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν
τῆς Νομοθετικῆς Ἐργασίας

Γίνεται δι' ἀναστάσεως δεκτὸν εἰς πρώτην κατ' ἀρχὴν καὶ κατ' ἄρθρον συζήτησιν τὸ νομοσχέδιον «περὶ ἐνεργείας ἐκλογῆς προέδρων κοινοτικῶν συμβουλίων διὰ τὴν δευτέραν καὶ τρίτην περίοδον τῶν κοινοτικῶν ἀρχῶν», μεθ' ὃ, συνακινέσει τῆς Βουλῆς, λύεται ἡ συνεδρίασις ὥρᾳ 9 μ. μ. διὰ τῆς 4 1)2 μ. μ. τῆς αὔριον.

Ὁ Πρόεδρος
Θ. ΣΟΦΟΥΛΗΣ

Οἱ Γραμματεῖς
Μ. Λαΐλιος
Θ. Τσιριμῶκος

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΛΗ'

Τῆς 22 Φεβρουαρίου 1927

Ὥρᾳ 6. 25' μ. μ. ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς ἕδρας κηρύσσει τὴν ἔναρξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει ν' ἀνοιχθῶσι τὰ θεωρεῖα.

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικὰ τῆς χθεσινῆς συνεδριάσεως.

Ἀνακοινοῦνται εἶτα τὰ ἑξῆς:

Οἱ κάτοικοι Παλαιοῦ Φαλήρου ὑποβάλλουσιν ὑπόμνημα περὶ παροχῆς διαρκῶν μηνιαίων εἰσιτηρίων διὰ τὴν συγκοινωνίαν Ἀθηνῶν--Π. Φαλήρου.

Ὁμοίως οἱ κάτοικοι Καλλιθέας ζητοῦν ν' ἀναγνωρισθῇ ὑπὸ τῆς ἑταιρείας Πάουερ ἡ νῦν σύμβασις διὰ τὴν παροχὴν διαρκῶν εἰσιτηρίων.

Ὁ Εὐάγγελος Λεφάκης ζητεῖ τὴν ἐκκένωσιν τῆς οἰκίας του χρησιμοποιουμένης ὡς Ταχ. Τηλ. γραφεῖον Κορίνθου, τῆς ἀρχικῆς μισθώσεως ληξάσης ἀπὸ τῆς 11ης Ἰανουαρίου 1923.

Οἱ ἔμποροι καὶ λοιποὶ ἐπιχειρηματίαι Γαυρίου ζητοῦν τὴν τροποποίησιν τοῦ νόμου περὶ Κυριακῆς ἀργίας.

Τὸ Σωματεῖον Καπνεργατῶν ἡ «Πρόοδος» ἐν Πραβίῳ ὑποβάλλει διάφορα αἰτήματα ἀφορῶντα τὴν οἰκονομικὴν καὶ διοικητικὴν ἀνύψωσιν τῶν μελῶν τοῦ Σωματείου των.

Οἱ Γονεῖς καὶ κηδεμόνες φοιτητῶν τοῦ ἐξωτερικοῦ ὑποβάλλουσιν ὑπόμνημα περὶ ὑποχρεωτικῆς θητείας σὺν τῇ καταθολῇ ἀντισηκώματος.

Ὁ Χαράλαμπος Τηλικίδης ἑλληνοδιδάσκαλος τοῦ ἐν Τριφυλίᾳ ἑλληνικοῦ σχολείου, ζητεῖ νὰ προαχθῇ ὡς ἔχων τὰ ὑπὸ τοῦ νόμου προβλεπόμενα προσόντα.

Ὁ Πρόεδρος τῆς Κοινότητος Θερμοῦ ὑποβάλλει τὴν ὑπ' ἀριθ. 107 πρᾶξιν τοῦ Κοινοτικοῦ Συμβουλίου δι' ἧς ζητεῖται νὰ μὴ καταργηθῇ τὸ ἐν Κεφαλοβρύσῳ Γυμνάσιον.

Ὁ Σύλλογος ἰδιοκτητῶν Θράκης ζητεῖ τὴν Συνταγματικὴν κατοχύρωσιν τῆς ἰδιοκτησίας.

Οἱ Δικαστικοὶ κλητῆρες τῆς περιφερείας Ἰωαννίνων ὑποβάλλουσιν ὑπόμνημα διὰ τὴν οἰκονομικὴν καὶ ἠθικὴν ἀνύψωσίν των.

Ὁ ἀνίκανος ἐκ τραυμάτων πολέμου ἀπόστρατος ταγμάρχης τοῦ πεζικοῦ Λύκας Ἰωάννης ζητεῖ τὴν ἀναθεώρησιν τῆς ὑπ' ἀριθ. 375 24-1-27 γνωματεύσεως τῆς Ἀνωτάτης Στρ. Ὑγειονομικῆς Ἐπιτροπῆς.

Οἱ κάτοικοι τῆς Κοινότητος Μαυρομμάτη ζητοῦν τὴν ἀπαλλαγὴν τοῦ φόρου βοσκῆς ἐπὶ τῶν Μοναστηριακῶν κτημάτων.

Ὁ Πρόεδρος τοῦ Κοινοτικοῦ Συμβουλίου Γυθείου ὑποβάλλει αἴτησιν τῶν Σωματείων καὶ Συλλόγων Γυθείου δι' ἧς ζητοῦν τὴν αὔξησιν τῆς πιστώσεως εἰς δραχμὰς 1.500.000 διὰ τὴν κατασκευὴν τῶν ὁδῶν Γυθείου-Σκάλας.

Τὸ Γ. Πανελλαδικὸν Συνέδριον Ἀστικῆς καὶ Ἀγροτικῆς ἰδιοκτησίας ὑποβάλλει ὑπόμνημα ὅπως μὴ γίνωσι δεκταὶ αἱ τροπολογίαι «περὶ ὑποχρεώσεως τῆς ἰδιοκτησίας» καὶ «περὶ ἐπιτάξεων ἐν εἰρήνῃ» κλπ.

Οἱ Πρόεδροι τῶν Κοινοτήτων Τοπολίων καὶ Καστελλίου διαμαρτύρονται διότι ἐσταμάτησαν αἱ ἐργασίαι τῆς ἐπισκευῆς τῶν ὁδῶν Κατσωματάδων.

Οἱ κάτοικοι τῆς νήσου Πάρου ζητοῦν τὴν ἐπαναφορὰν τοῦ παλαιοῦ ἡμερολογίου.

Ὁ Σύλλογος ἰδιοκτητῶν αὐτοκινήτων Ἠπείρου ὑποβάλλει ὑπόμνημα «περὶ λήψεως Νομοθετικοῦ μέτρου διὰ τὴν λπαγόρευσιν εἰσαγωγῆς αὐτοκινήτων εἰς Ἤπειρον ἐπὶ πενταετίαν».

Ὁ Ἐμ. Μπουντουράκης κάτοικος Ἀποκορώνου Κρήτης διαμαρτύρεται κατὰ τῆς Ἑταιρείας Μεταλλευμάτων Λαυρίου, διότι ἀρνεῖται τὴν αὔξησιν τῆς συντάξεώς του ἀνερχομένης εἰς δρ. 69 παραχωρηθείσης αὐτῷ κατὰ τὸ 1900 λόγῳ παθήσεως (ἀπώλειαν ὁράσεως ἀμφοτέρων τῶν ὀφθαλμῶν).

Ὁ λαὸς τῆς περιφερείας Σοφάδων ζητεῖ τὴν ἀποπεράτωσιν τῆς γεφύρας Σοφάδων-Ὀνοχόνου ἀπαραιτήτου πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῶν συμφερόντων τῶν κατοίκων τεσσάρων δήμων.

Οἱ κάτοικοι τῶν τέως δήμων Οἰχαλίας, Ἀνδανίας καὶ Ἰθώμης τῆς ἐπαρχίας Μεσσήνης ζητοῦν τὴν ἐπαναφορὰν τοῦ καταργηθέντος Νόμου περὶ Ἀγροφυλακῆς.

Οἱ κάτοικοι τῆς ἐπαρχίας Λασηθίου Κρήτης ζητοῦν ν' ἀποσπασθοῦν ἐκ τοῦ Νομοῦ Λασηθίου καὶ νὰ προσαρτηθοῦν εἰς τὸν τοῦ Ἡρακλείου.

Ὁ Κωνσταντῖνος Τσαβάρας ὑπόδικος εἰς τὰς φυλακὰς Π.

Στρατώνος ὑποβάλλει ὑπόμνημα διὰ τὴν ἄδικον προφυλάκισίν του.

Οἱ Δημ. Σαλῆς, Δ. Κυριαζῆς καὶ Κ. Κατσούλης ἔμποροι καυσίμων ὑλῶν ζητοῦν τὴν ἐπανάληψιν τῆς δημοπρασίας διὰ τὴν ἐπὶ ἑξάμηνον ἐξασφάλισιν καυσοξύλων εἰς τὰς ἐνταῦθα φρουράς.

Ὁ Εὐθύμιος Δ. Κοτσίκης ζητεῖ νὰ τροποποιηθῇ ὁ Νόμος περὶ ἐφευρέσεων καὶ προστεθῇ διάταξις δι' ἧς νὰ παρέχεται ἀμοιβὴ εἰς τοὺς ἀνακαλύπτοντας ἰαματικὰς πηγάς, προκειμένου ν' ἀνακοινώσῃ τὸ μέρος ἔνθα ὑπάρχει ἰαματικὴ πηγή.

Ὁ Εὐάγγελος Παπαγεωργίου ἱερεὺς κάτοικος Μεσολογγίου ζητεῖ τὴν ἀπονομὴν συντάξεως διὰ τὸν θάνατον τοῦ υἱοῦ του ἐκ τραυμάτων πολέμου.

Ὁ Δημήτριος Χρ. Σιαχάμνης ἐφορικὸς γραμ. α' τάξεως παρὰ τῇ Ἐφορείᾳ Μαντινείας ζητεῖ τὴν ἐπανόρθωσιν γινομένης εἰς αὐτὸν ἀδικίας.

Οἱ προσωρινοὶ διδάσκαλοι τῆς περιφερείας τῶν δημ. σχολείων Τρικκάλων Μετσόβου ὑποβάλλουν ὑπόμνημα περὶ μονιμοποιήσεως καὶ ἀρμοιώσεώς των μὲ τριτοθαθμίους δημοδιδασκάλους.

Τὸ Σωματεῖον ἐνοικιαστῶν Καβάλλας ζητεῖ τὴν ἔκδοσιν Ν. Δ. δι' οὗ νὰ ρυθμίζωνται τὰ μισθώματα τὰ καταβαλλόμενα παρὰ τῇ Ἐθν. Τραπέζῃ.

Οἱ καπνεργάται Ξάνθης ὑποβάλλουσι ψήφισμα διαμαρτυρίας ἐκ μέρους καπνεμπόρων διὰ τὰς γενομένας ἀδικίας.

Ὁ κ. ***Πρόεδρος*** ἀνακοινοῖ ὅτι αἱ κοινοβουλευτικαὶ ἐπιτροπαί, συμφώνως πρὸς τὴν σχετικὴν ἀπόφασιν τῆς Βουλῆς κατηρτίσθησαν ὡς ἑξῆς :

Ἐπιτροπὴ Ἐξωτερικῶν

Ν. Τριανταφυλλάκος, Α. Σαχτούρης, Γ. Ἐξαντάρης, Μ. Ἀργυρόπουλος, Α. Μελᾶς, Α. Δουλγερίδης, Ε. Ἐμμανουηλίδης, Γ. Μόδης, Α. Κυδωτός, Α. Παππαδᾶτος, Σ. Συμεόνογλου, Α. Βουτυρᾶς, Ι. Θεοτόκης, Α. Ἐμπειρίκος Κουμουνδοῦρος, Δ. Χατζῆσκος, Ἰ. Καυτατζόγλου, Ν. Κρανιωτάκης, Ι. Ράλλης, Α. Ζάχος, Φ. Δραγούμης, Κ. Σπυρίδης, Θ. Ροΐσκος, Γ. Βοραζάνης, Ν. Παππάζογλου, Γ. Σίδερης, Γρ. Τηλικίδης, Κ. Τσαλδάρης, Γ. Πεσματζόγλου, Θ. Νικολούδης, Ι. Ἄμπωτ, Ε. Λούτζης, Ε. Σταυρίδης.

Ἐπιτροπὴ Δικαιοσύνης

Δ. Βοκοτόπουλος, Γ. Ἀλεξανδρόπουλος, Ἄγγελος Ἀγγελόπουλος, Σ. Σωτηριάδης, Σ. Ἀλεξιάδης, Μ. Μαντάς, Δ. Ζημάρης Ζερβός, Π. Μερλόπουλος, Φ. Παπαγεωργίου, Α. Μάρκου, Σ. Κρεμεζῆς, Α. Στρατηγόπουλος, Π. Ἀλεξανδρῆς, Χ. Στεργιόπουλος, Α. Κουτσοπέταλος, Χ. Ἀλαμανῆς, Ν. Ἀμηρᾶς, Ε. Βελλιανίτης, Ρ. Κούνδουρος, Ν. Κυριακόπουλος, Σ. Ἠλιόπουλος, Ε. Φωτάκης, Π. Παππαδόπουλος, Ι. Νικολίτσας, Σ. Οἰκονομίδης, Δ. Μπαμπάκος, Σ. Ταλλιαδοῦρος, Π. Χατζηπάνος, Χ. Λαδᾶς, Τ. Ἀναστασίου, Π. Τσιτσεκλῆς, Ε. Ζούκας, Α. Κυδωτός.

Ἐπιτροπὴ Ἐσωτερικῶν.

Γ. Καντιάνης, Ε. Μοδᾶτσος, Ι. Γιαννόπουλος, Θ. Τουρκοβασίλης, Ν. Βλιᾶμος, Σ. Χατζηγάκης, Β. Σκουλᾶς, Π. Εὐριπαῖος, Ε. Βελλιανίτης, Π. Μαζαράκης, Σ. Κρεμεζῆς, Α. Ξανθόπουλος, Γ. Προυκάκης, Σ. Καραγεώργης, Γ. Μπανιᾶς, Σ. Μάξιμος, Μ. Βολουδάκης, Ν. Παπάζογλου, Μ. Τσαρλαμπᾶς, Σ. Κρητικᾶς, Μ. Λαΐλιος, Κ. Γκότσης, Ι. Περδικογιάννης, Β. Χατζηλίας, Γ. Σήφακας, Γ. Καρπετόπουλος, Π. Σάκκης, Β. Σαγιᾶς, Σ. Τσακόπουλος, Ε. Χατζιδάκης, Μ. Μαντᾶς, Α. Ζούζουλας, Θ. Χαΐνης, Ρ. Κούνδουρος καὶ Α. Ἀποστολίδης.

Ἐπιτροπὴ Παιδείας

Κ. Σπυρίδης, Β. Χατζηλίας, Μ. Κοθρῆς, Π. Πετρίδης, Α. Φωκᾶς, Γ. Κοκκινάκης, Κ. Γόντικας, Π. Διαμαντόπουλος, Γ. Τσακανίκας, Α. Μεσατζῆς, Σ. Νικολαΐδης, Γ. Καλδῆς, Δ. Σάλτας, Δ. Βοκοτόπουλος, Α. Στεφανόπουλος, Σ. Στάης, Δ. Πετρακάκος, Γ. Ἀλεξανδρόπουλος, Ι. Τζίβας, Μ. Γούδας, Α. Λαζαρίδης, Α. Παππαναγιώτου, Α. Χαΐνογλου, Θ. Νικολούδης, Γ. Ἀθανασιάδης, Σ. Γάτος, Β. Ἀλεξάτος, Φ. Δραγούμης, Δ. Τζήμας, Γ. Σήφακας, Γρ. Τηλικίδης, Α. Παχνός, Α. Κόρακας, Α. Μητσοτάκης, Θ. Τσιριμῶκος, Χαζοὺρ Ὀσμὰν Ἀλῆ-Γκαλῆπ.

Ἐπιτροπὴ Οἰκονομικῶν

Ι. Εὐταξίας Σ. Στάης, Γ. Λαζανᾶς, Κ. Καρτάλης, Ν. Κουμάνδαρος, Χ. Βοζίκης, Α. Βαλαωρίτης, Γ. Μπούσιος, Π. Μερλόπουλος, Γ. Ἐξαντάρης, Α. Μυλωνᾶς, Γ. Σακαλῆς, Φ. Παπαγεωργίου, Γ. Στρῖγκος, Γ. Γεωργιάδης, Ι. Βαλαλᾶς, Γ. Μόδης, Π. Εὐριπαῖος, Α. Εὐφραιμίδης, Σ. Μάξιμος, Ν. Μπακόπουλος, Γ. Βοραζάνης, Η. Παππαδόπουλος, Α. Γαλανάκης, Κ. Σῖμος, Κ. Γκότσης, Χ. Λαδᾶς, Γ. Μαρῆς, Γ. Πεσματζόγλου, Κ. Ναυπλιώτης, Γ. Καλαντζόπουλος, Ν. Κολυβᾶς, Ε. Φεσᾶς, Σ. Μανταφούνης, Ι. Σπετσιώτης.

Ἐπιτροπὴ Συγκοινωνίας.

Ν. Βελέντζας, Α. Ἰωαννίδης, Σ. Γάτος, Ν. Κολυβᾶς, Γ. Βαρδούτης, Β. Μεϊμαράκης, Σ. Οἰκονομίδης, Ι. Καναδός, Ι. Βαλαλᾶς, Δ. Μπότσαρης, Α. Κουτσοπέταλος, Π. Πολυχρονίδης, Α. Κοκκινάκης, Β. Σκουλᾶς, Κ. Γόντικας, Χ. Ἀλαμανῆς, Γ. Μόδης, Ε. Μαλαμίδας, Ι. Κίνιας, Α. Ψάρρας Μ. Θεοδωρίδης, Ι. Παπαϊωάννου, Β. Σαγιᾶς, Γ. Μπακόπουλος, Χ. Βοζίκης, Η. Πετρίδης, Δ. Χατζίσκος, Α. Μητσοτάκης, Ρ. Κούνδουρος, Β. Καραπαναγιώτης, Β. Χατζηλίας, Κ. Σπυρίδης, Γ. Ζερβός, Γ. Μαρῆς, Δ. Εὐθυμιάδης, Ν. Μπακόπουλος, Γ. Σίδερης, Ζ. Βεντούρας, Κ. Πολυχρονάκης, Α. Λαμπριανίδης, καὶ Ι. Καλογερᾶς.

Ἐπιτροπὴ Ἐθνικῆς Οἰκονομίας

Α. Μάρκου, Π. Εὐριπαῖος, Γ. Γεωργιάδης, Β. Γκλαβάνης, Α. Μυλωνᾶς, Ε. Μαχαίρας, Γ. Στρῖγκος, Γ. Σακαλῆς, Σ. Καραγιώργης, Γ. Τσακανίκας, Σ. Συμεόνογλου, Ι. Βατίστας, Μ. Δερλερὲς, Δ. Μπούκουρας, Φ. Μοσχούλας, Σ. Τρικούπης, Β. Σαγιᾶς Ι. Σιακῆ, Γ. Παππανικολάου, Α. Θεολογίτης, Η. Παπαδόπουλος, Θ. Χρυσοθέργης, Α. Παχνός, Χ. Πανταζίδης, Κ. Γκότσης, Γ. Μαρῆς, Γ. Ἐμπειρίκος, Γ. Ἀναστασίου, Σ. Λιούμπης, Γ. Χατζηγεωργίου, Η. Παππαδᾶκος, Σ. Πολυζωγόπουλος, Ι. Σπετσιώτης, Σ. Μανταφούνης.

Ἐπιτροπὴ Γεωργίας

Α. Μισυρλῆς, Α. Πιέρρης, Μ. Θεοδωρίδης, Δ. Χατζίσκος, Γ. Μπούσιος, Δ. Καζάκης, Ι. Ράλλης, Α. Μυλωνᾶς, Εὐστ. Μαλαμίδας, Γ. Μπανιᾶς, Χ. Ἀλαμανῆς, Α. Ἰκσωνίδης, Ν. Μανούσης, Κ. Μητᾶκος, Α. Παπαδᾶτος, Ι. Τσιγκόλης, Α. Γρηγοριάδης, Ν. Ἀμηρᾶς, Μ. Λαΐλιος, Κ. Ὀρφανός, Ν. Ἀνδρεαδάκης, Α. Σινώκας, Ν. Δαρδέρης, Δ. Κατσᾶνος, Α. Τσῶκος, Κ. Μπουρμπούλης, Σ. Λιούμπης, Α. Ἔξαρχος, Δ. Εὐθυμιάδης, Εὐθ. Ζούκας, Γ. Σίδερης, Μ. Τσαρλαμπᾶς, Α. Μητσοτάκης, Α. Μέρος, Θ. Χαΐνης, Σ. Χασιώτης καὶ Ρ. Κούνδουρος.

Ἐπιτροπὴ Προνοίας

Κ. Ἀλαδᾶνος, Α. Ἰκσωνίδης, Ἐμ. Ἐμμανουηλίδης, Ἀλκ. Δουλγερίδης, Α. Βουτυρᾶς, Α. Φωκᾶς, Κ. Βλαχοβασάκης, Θρ. Παπαστρατῆς, Ν. Μανούσης, Κ. Μουζενίδης, Ι. Τσονταρίδης, Κ. Κωνσταντινίδης, Ι. Βογιατζῆς, Α. Τροχάνης, Π. Ἀντωναρόπουλος, Θεμ. Μαγκριώτης, Κ. Γεωργαντόπουλος, Θρ. Κακκαράς, Ἀριστ. Ψάρρας, Κ. Ὀρφανός, Γ. Ζερβός, Μ. Αργυρόπουλος, Σταμ. Παπάζης, Α. Ἀνδρεάδης, Θ. Γρηγορίου, Ν. Τερζόγλου, Γ. Μικρός, Φ. Χρηστοδῆμος, Ἀδὰμ Ἔξαρχος, Κ. Μπουρμπούλης, Γ. Μηνᾶτος, Θεμ. Χρυσοθέργης, Κ. Σῖμος, Α. Μέρος, Η. Ἀποσκίτης.

Ἐπιτροπὴ Στρατιωτικῶν

Δ. Κάκκαβος, Ν. Βελέντζας, Δ. Δούκας, Α. Πολεμίδης, Κ. Καλκάνης, Αἰνιὰν Μαζαράκης, Δ. Φλωριᾶς, Ν. Μαμούνης Κωνσταντῖνος Γόντικας, Γεώργιος Φικιώρης, Δ. Μπενάκης, Δ. Μπότσαρης, Ἀθ. Χριστόπουλος, Γεώργιος Κοκκινάκης, Γ. Μπανιᾶς, Ν. Κουπαροῦσος, Ι. Καλογερᾶς, Μιλτ. Λαΐλιος, Βύρων Καραπαναγιώτης, Γεωρ. Κακουλίδης, Α. Μελᾶς, Μιχ. Κοθρῆς, Γ. Καρπετόπουλος, Π. Νικολαΐδης, Δ. Βούλτζος, Α. Τσιῶκος, Ι. Μουντζουρίδης Ν. Καμπάνης, Μ. Δερλερὲς, Α. Ἀνδρεάδης, Ὅμηρος Πανταζίδης, Α. Θεολογίτης, Ν. Τερζόγλου.

Ἐπιτροπὴ Ναυτικῶν.

Ἀθ. Μιαούλης, Ι. Καναδός, Ι. Μάνος, Α. Σαχτούρης, Κωνστ. Πετσάλης, Ἰωάννης Καλογερᾶς, Γ. Σακαλῆς, Ἐμ. Μαχαίρας, Ν. Μαμούνης, Γ. Στρῖγκος, Μ. Γούδας, Ν. Καμπάνης, Ν. Παϊπέτης, Κ. Ἐμπειρίκος, Π. Καμπάνης, Β. Ροῦφος, Δ. Βούλτσος, Μ. Βολουδάκης, Στυλ. Κρητικᾶς, Βικέντιος Κουκουρίδης, Ἀλ. Παχνός, Θ. Τσιριμῶκος, Π. Μπούμπουλης, Θ. Βαρδίτσιώτης, Β. Ἀλεξάτος, Δ. Κάκκαβος, Γ. Παπαπαράσχος, Γ. Κακουλίδης, Θ. Ἀνδρεάδης, Γ. Ἐμπειρίκος, Ἑλ. Σταυρίδης, Ι. Σπετσιώτης.

Ὁ κ. ***Α. Παπαναστασίου*** (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας) ὑποβάλλει νομοσχέδιον «περὶ διοικήσεως τῶν εἰς τὸ Κράτος ἢ Νομ. πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου ἢ κοινῆς ὠφελείας προερχομένων κληρονομιῶν, κληροδοσιῶν καὶ δωρεῶν».

Οἱ κ. κ. ***Ι. Μουτζουρίδης*** καὶ ***Δ. Βούλτζος*** ὑποβάλλουσι τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου «περὶ ἐγγραφῆς καὶ ἐξετάσεως φοιτητῶν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν».

Ὁ κ. ***Σ. Ταλλιαδοῦρος*** ὑποβάλλει τροπολογίας ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 19 τοῦ Συντάγματος.

Ὁ κ. ***Π. Ἀλεξανδρῆς*** ὑποβάλλει τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου «περὶ διαθέσεως τοῦ χρηματικοῦ ὑπολοίπου τοῦ τέως ταμείου ἀγροφυλακῆς Καρδίτσης πρὸς ἐκτέλεσιν ἔργων συγκοινωνίας ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Καρδίτσης».

Ὁ κ. ***Γ. Καφαντάρης*** (Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν) λέγει ὅτι διατηρεῖ ἐπιφύλαξιν ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τῆς τηρήσεως τῶν ἀναλογιῶν ὅσον ἀφορᾷ τὴν δύναμιν ἑκάστου κόμματος.

Ὁ κ. ***Πρόεδρος*** λέγει ὅτι ἐτηρήθησαν ἐπακριβῶς αἱ ἀναλογίαι.

Ὁ κ. ***Θ. Χαβίνης*** λέγει ὅτι δὲν ἐλήφθη ὑπ' ὄψιν ἡ ὁμὰς τῶν ἀνεξαρτήτων.

Ὁ κ. ***Σ. Χασιώτης*** λέγει ὅτι παραιτεῖται αὐτὸς ὑπὲρ τοῦ κ. Θ. Χαβίνη.

Εἰσέρχεται μετὰ τοῦτο ἡ Βουλὴ εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν
τῆς Νομοθετικῆς ἐργασίας

Συνεχιζομένης τῆς συζητήσεως ἐπὶ τοῦ 19 ἄρθρου τοῦ Συντάγματος ὁ λόγος δίδεται εἰς τὸν κ. Κ. Σπυρίδην.

Ὁ κ. ***Πρόεδρος*** ὑπομιμνήσκει ὅτι κατὰ τὸν κανονισμὸν ἕκαστος βουλευτὴς δὲν δύναται νὰ ὁμιλήσῃ πέραν τοῦ ἑνὸς τετάρτου.

Ὁ κ. ***Κ. Σπυρίδης*** ἀρχόμενος, λέγει ὅτι μετὰ τόσας ἀγορεύσεις δὲν θὰ εἰσέλθῃ εἰς τὰ ἀφορῶντα τὴν λεκτικὴν σύνθεσιν τοῦ ὑπὸ συζήτησιν ἄρθρου. Οὐδέποτε ἔδωκεν ἄλλως τε ὑπερβολικὴν σημασίαν εἰς τὰ κείμενα τῶν Συνταγμάτων, θὰ τὸν ἀπασχολήσῃ ὅμως τὸ πνεῦμα, τὸ ὁποῖον ὑπηγόρευσε τὴν προσθήκην τῆς παραγράφου, καθ' ἣν ἡ ἰδιοκτησία γεννᾷ ὑποχρεώσεις, καὶ ὁ μέγας ἀντίκτυπος, ὃν καλεῖται νὰ ἔχῃ αὐτὴ ἐπὶ τῆς οἰκονομικῆς ἡμῶν ἀτμοσφαίρας. Ἀναπτύσσει ὅτι ἡ τελευταία 15ετία ὑπῆρξε πλουσία εἰς προσδευτικὰς μεταρρυθμίσεις, ἃς ἡ μεταπολεμικὴ κατάστασις ἄνευ τῆς προνοίας ταύτης, θὰ ἐπέβαλε διὰ τῆς βίας. Οὕτω οὐδὲν ὀφείλομεν νὰ ἐπιρρίψωμεν εἰς τὸ παρελθὸν καὶ τὴν ἀγροτικὴν πολιτικήν του. Εἶνε ὅμως λυπηρὸν ὅτι αὐτὴ ἐφηρμόσθη ἀτέχνως, τόσον διὰ τοὺς καλλιεργητὰς ὡς καὶ διὰ τοὺς ἰδιοκτήτας, ἡ δὲ αὐλαξ, ἣν ἄρησε ἐν τῇ ψυχῇ μας ἡ ἐντατικὴ χρῆσις καὶ καταχρῆσις τῆς ἀπαλλοτριώσεως, ὑπῆρξεν,

ἀπὸ ἀπόψεως διαστροφῆς τῆς νοοτροπίας μας, ὀλεθρία. Θέλοντες ν' ἀποκαταστήσωμεν, ὡς ἔπρεπε, ταὺς ἀπτήμονας, παρεγνωρίσαμεν ἀσκόπως τὸ σεβαστὸν καὶ ἀναγκαῖον δίκαιον τῆς ἰδιοκτησίας. Καὶ ἐν τῇ προϊούσῃ μέθῃ μιᾶς τοιαύτης τακτικῆς ἐρθάσαμεν εἰς ἓν γενικὸν πνεῦμα κρατικῆς δημεύσεως. Ἐντεῦθεν αἱ ἐπακολουθήσασαι κατασχέσεις τῶν καταθέσεων εἰς χρυσόν, αἱ πολύμορφοι ἐπιτάξεις καὶ τὰ παρόμοια. Δύνανται τις νὰ ἐρωτήσῃ ἂν ἐξακολουθῶμεν νὰ εἴμεθα ἀστικὸν Κράτος. Ὁ ἀντίκτυπος εἶνε μέγας. Ἓν γενικὸν πνεῦμα φυγῆς διέπει τὴν οἰκονομικὴν Ἑλλάδα. Τοιαύτην στιγμὴν ἐξέλεξαν ὄχι παρεισαγάγωσι τὴν περίφημον διάταξιν εἰς τὸ ἄρθρον 19 ἀποδεικνύοντες ὅτι στεροῦνται πάσης κοινωνικῆς ψυχολογίας. Εὑρισκόμεθα, λέγει, πρὸ ἑνὸς φαινομένου ὁμοιάζοντος μὲ ψυχοπάθειαν, πρὸ ἑνὸς ὑπερδημοκρατικοῦ μυστικισμοῦ. Ἔχομεν ἐνώπιόν μας μίαν πλειάδα συναδέλφων μὴ ἐννοούντων ὅτι καὶ εἰς τὸ Κράτος ἐπιβάλλεται ἐνίοτε ὀλίγον ὄθημα σημειωτόν.

Ἀγνοοῦν ὅτι τὸ κοινωνικὸν καὶ πολιτικὸν πρόβλημα δὲν ἀνάγεται πάντοτε εἰς ἓν ἠθικὸν μόνον πρόβλημα καὶ ὅτι τοὐναντίον, τὸ ἠθικὸν τοῦτο πρόβλημα συνταυτίζεται μὲ τὴν ἀνάγκην νὰ συμβιβάζωμεν τ' ἀνθρώπινα ἰδεώδη πρὸ τὰς κοινωνικὰς καὶ πολιτικὰς δυνατότητας τῶν ἑκάστοτε στιγμῶν. Ἡ πολιτικὴ ὅπως καὶ ἡ δημοσιονομία δὲν εἶναι πάντοτε ἀπόρροια ἠθικῶν μόνον νόμων. Δὲν πρόκειται, λέγει περαίνων, νὰ προσθέσητε ἢ ν' ἀφαιρέσητε διὰ τῆς ψήφου ὑμῶν μίαν παράγραφον εἰς τὸ Σύνταγμα. Πρόκειται πρὸ τῆς γενικωτέρας περιωπῆς ἣν ἔλαβε τὸ ζήτημα, νὰ διατρανώσετε τὰς ἀρχάς σας ἐπὶ τῆς ἰδιοκτησίας. Ἡ ἔννοια τῆς ψήφου σας εἶναι εὐρυτάτη. Δύο ὁδοὶ ἀνοίγονται, λέγει, πρὸ ὑμῶν. Ἡ ὁδὸς τῆς στείρας ἰδεολογίας, μὲ τὴν γυμνητεύουσαν πομπὴν τῆς ἀνεργίας, τῆς οἰκονομικῆς κρίσεως, καὶ ἡ ὁδὸς τῆς περισυλλογῆς, τῆς ἀναθερμιουργίας καὶ τῆς ἐργατικότητος, ἡ ὁδὸς τῆς διοχετεύσεως ἐζωθεν τοῦ πακτωλοῦ τοῦ ἑλληνικοῦ χρυσίου. Ἀπὸ τὸ ἓν μέρος ἡ πεῖνα ἀπὸ τὸ ἄλλο ἡ προκοπή. Ἐκλέξατε!

Ὁ κ. ***Ν. Βελέντζας*** ὁμιλῶν σχετικῶς πρὸς τὴν ὑπὸ τοῦ κόμματος τῶν Ἐλευθερορρόνων ὑποβληθεῖσαν τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 19 λέγει ὅτι καὶ ἡ ἰδιοκτησία ὀφείλει βεβαίως νὰ ὑποχωρήσῃ, ἐφ' ὅσον τοῦτο ἐπιβάλλει τὸ κοινὸν συμφέρον. Ἀλλ' εἰς τὴν Ἑλλάδα δὲν ἐπιτρέπεται κἂν νὰ λεχθῇ ὅτι ἤτο δυνατὸν νὰ ἀφαιρεθῇ ἡ ἰδιοκτησία ἄνευ προηγουμένης ἀποζημιώσεως. Ὅλα τὰ Ἑλληνικὰ συντάγματα καὶ τοῦ 41 καὶ τοῦ 64 κατωχύρωσαν τὴν ἰδιοκτησίαν. Καὶ αὐτὸς ὁ συνταγματικὸς νομοθέτης τοῦ 1911, καίτοι τὸ Θεσσαλικὸν ζήτημα εὑρίσκετο τότε ἐν ὀξύτητι, καὶ αὐτὸς ἀκόμη κατεχύρωτε τὴν ἰδιοκτησίαν. Ὁ δὲ τότε ἀρχηγὸς τῆς πλειοψηφίας ἐδήλωσε ρητῶς ὅτι οὐδεὶς δύναται νὰ ἀφαιρέσῃ τὴν ἰδιοκτησίαν ἄνευ προηγουμένης καὶ δικαίας ἀποζημιώσεως καὶ ὅμως ἡ ἀποκατάστασις τῶν ἀγροτῶν τῆς Θεσσαλίας μικρὸν κατὰ μικρὸν συνεπληροῦτο ὑπὸ τοὺς ὅρους τούτους διὰ τῆς ἐκουσίας ἀπαλλοτριώσεως. Καὶ ἡ γῆ ἐκαλλιεργεῖτο τότε ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν κρατήσασαν μετὰ ταῦτα κατάστασιν, ὁπότε ἡ γῆ ἀρπαγεῖσα βιαίως ἔμεινεν ἀκαλλιέργητος.

Οἱ κ. κ. ***Ε. Ζούκας***, ***Α. Μέρος*** καὶ ***Ε. Μαλαμίδας*** διαμαρτύρονται.

Ὁ κ. ***Α. Ἀργυρὸς*** λέγει ὅτι καθ' ἣν ἐποχὴν ἦτο ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας εἰς σχετικὰς πληροφορίας ζητηθείσας παρ' αὐτοῦ ἔλαβε τὴν ἀπάντησιν ὅτι οἱ κληροῦχοι οὐδὲ ἔνκρξιν εἶχον κάμει καλλιεργείας.

Ε. Μαλαμίδας. Λησμονεῖτε κ. Ὑπουργέ, ὅτι οἱ ἄλκιμοι ἀγρότοι, οὓς μέμφεσθε, κατὰ τὸ 1922 ἦσαν ἐστρατολογημένοι, φυλάσσοντες τὴν τιμὴν τῆς πατρίδος.

Ὁ κ. ***Ν. Βελέντζας*** συνεχίζων λέγει ὅτι ἀντισυνταγματικοὶ νόμοι κατὰ τὸ παρελθὸν ὥρισαν μηδαμινὰς ἀποζημιώσεις καὶ ἀφήρεσαν τὴν ἰδιοκτησίαν καὶ κατέρριψαν τὴν ἰδέαν αὐτῆς. Ὅταν δὲ τοιοῦτοι νόμοι ἐψηφίσθησαν κατὰ τὸ παρελθόν, τὸ κόμμα τῶν Ἐλευθερορρόνων ἐθεώρησεν ὑποχρεωτὸν

του νὰ ὑποσάλῃ τροπολογίαν, ὅπως πρὸ τῆς λέξεως «ἀποζημιώσεως» τεθῇ ὁ ὅρος τῆς «πλήρους» ἵνα δηλωθῇ σαφῶς ὅτι δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ψηφίζωνται πλέον ἀντισυνταγματικοὶ νόμοι καὶ ὅτι ὁ δικαστὴς πρέπει νὰ ἔχῃ ὑπ' ὄψιν ὅτι οὐδεμία ἰδιοκτησία εἶνε δυνατὸν νὰ ἀφαιρεθῇ χωρὶς πρότερον νὰ ἀποζημιωθῇ πλήρως. Ἡμεῖς, λέγει, ἐνταῦθα καλούμεθα νὰ ἀνορθώσωμεν τὰς ἀδικίας τοῦ παρελθόντος. Δὲν τορπιλλίζομεν δέ, ὡς ἐλέχθη, τὴν ἀγροτικὴν νομοθεσίαν. Ἀλλ' ἔχομεν τὴν ἀξίωσιν, ὅταν πρόκειται νὰ πληρωθῇ μία μεγάλη ἀναμφισβητήτως ἐθνικὴ ἀνάγκη διὰ τῆς ἀποκαταστάσεως τῶν πρόσφύγων, νὰ μὴ πληρώνῃ μόνον μία τάξις, ἡ τάξις τῶν ἰδιοκτητῶν, ἀλλὰ νὰ πληρώνουν ὅλαι ἀνεξαιρέτως αἱ τάξεις. Ἐπίσης δὲν πρέπει νὰ λησμονῶμεν ὅτι οἱ ξένοι ὑπήκοοι θὰ πληρωθοῦν εἰς τὸ ἀκέραιον.

Ὁ κ. ***Α. Παπαναστασίου*** (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας) δὲν εἶνε ἀκριβὲς τοῦτο κ. συνάδελφε.

Ν. Βελέντζας. Ταῦτα δημιουργοῦν μίαν ἀδικίαν ἀφ' ἑνὸς καὶ μίαν ἀνισότητα ἀφ' ἑτέρου, αἱ ὁποῖαι πρέπει νὰ ἀρθοῦν διὰ τῆς προσθήκης τῆς λέξεως «πλήρης». Συνεχίζων ἐκφράζει τὴν γνώμην ὅτι ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρου 119, δυνάμει τῆς ὁποίας ἡ ἀπόφασις τῆς ἐπαναστάσεως 1923, περὶ ἀποκαταστάσεως ἀκτημόνων καλλιεργητῶν, ἐπεκτείνεται καὶ εἰς τοὺς κτηνοτρόφους, πρέπει νὰ ἀπαλειφθῇ. Θεωρεῖ περιττὴν τὴν τροπολογίαν τοῦ κ. Α. Μυλωνᾶ καὶ καταλήγων τονίζει ὅτι εἶνε ἀνάγκη νὰ κατοχυρωθῇ ἡ ἰδιοκτησία πρὸς ἐνίσχυσιν τοῦ κεφαλαίου, τοῦ ὁποίου τόσην ἔχομεν ἀνάγκην.

Ὁ κ. ***Ε. Μαλαμίδας*** ἐρωτᾷ ποῦ θὰ εὑρεθῇ ἡ πλήρης ἀποζημίωσις.

Ὁ κ. ***Ν. Βελέντζας*** λέγει ὅτι ἂν ὁρισθῇ ἐν τοκοχρεωλύσιον εἰς τοὺς κολλήγους καὶ αὐτοὶ ἀκόμη εἶνε εἰς θέσιν νὰ πληρώσουν.

Ε. Μαλαμίδας. Ὥστε κηρύσσεσθε ὑπὲρ τῆς ἐπὶ 30ετίαν πυρατάσεως τῆς δουλείας τῶν ἀγροτῶν.

Ὁ κ. ***Δ. Μπαμπᾶκος,*** λέγει ὅτι αἱ ὑποβληθεῖσαι ταὐτόσημοι τροπολογίαι, αἱ ἀφορῶσαι τὸν διακανονισμὸν τῶν ὡς πρὸς τὰς ἐπιτάξεις ζητημάτων, σκοπὸν εἶχον ἀφ' ἑνὸς νὰ προστατεύσουν τὴν μικρὰν ἰδίᾳ ἰδιοκτησίαν ἀπὸ τὴν ὑπὸ μορφὴν ἐπιτάξεων προσβολήν, ἀφ' ἑτέρου δὲ νὰ ἐπιλύσωμεν ἐπίμαχον ἐν τῇ ἐπιστήμῃ καὶ τῇ νομολογίᾳ ζήτημα ἀφορῶν τὴν νομικὴν μορφὴν τῶν ἐπιτάξεων. Τὸ ἄρθρον 19 ἐννοεῖ ὡς γνωστόν, νὰ προστατεύσῃ τὴν κυριότητα ἐπὶ τοῦ πράγματος καὶ τὰς παρομαρτούσας αὐτῇ ἐξουσίας, τῆς χρήσεως καὶ τῆς καρπώσεως, εἶνε ἀναμφισβήτητον δὲ ὅτι ταῦτα πάντα ἐθίγοντο ἐκ τῶν γενομένων κατὰ τὸ παρελθὸν ἐπιτάξεων. Αἱ ἐπιτάξεις αἱ γενόμεναι εἶνε πράξεις ἀντισυνταγματικαί, ἡ δὲ μικρὰ ἰδιοκτησία ἐταλανίσθη ἐκ τούτων οὐκ ὀλίγον. Τὸ ζήτημα ὅθεν εἶχεν ἀνάγκην ρυθμίσεως συνταγματικῆς, ἡ δὲ Γ' Συνέλευσις ἀναγνωρίσασα τοῦτο ἐνέκρινε προσθήκην παρομοίαν πρὸς τὴν ὑπὸ τοῦ κόμματος τῶν Ἐλευθεροφρόνων καὶ ἄλλων συναδέλφων προταθεῖσαν. Ἐν τῇ συνταγματικῇ ἐπιτροπῇ διεπιστώθη ἡ ἀνάγκη τῆς εὐρύνσεως τῆς προσθήκης ταύτης καὶ εἰς περιπτώσεις, πλὴν πολέμου ἢ ἐπιστρατεύσεως, καὶ εἰς περιπτώσεις τινας ἐν εἰρήνῃ, καθ' ὅσον ἄλλως τὸ Κράτος θὰ προσέκοπτεν ἑκάστοτε καὶ δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ ἀντιμετωπίσῃ μίαν ἀπρόβλεπτον κατάστασιν, ἥτις θὰ ἐδημιούργει ἀνάγκην τινα ἐπιτάξεως πρὸς θεραπείαν ἀμέσου ἀνάγκης. Εἰς πολλὰς περιπτώσεις ἡ τοιαύτη ἀνάγκη ἐνδέχεται νὰ προκύπτῃ, παραδειγματικῶς δὲ θὰ ἠδύνατό τις νὰ ἀναφέρῃ περιπτώσεις πλημμύρας, σεισμῶν κ.τ.λ. ἐφ' ὧν ἐνδείκνυται λῆψις ἐξαιρετικῶν μέτρων πρὸς προστασίαν καὶ περιθάλψιν τοῦ παθόντος πληθυσμοῦ.

Ἐὰν αἱ περιπτώσεις αὗται ὑπήγοντο εἰς τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 19 τὸ Κράτος θὰ προσέκοπτεν εἰς τὴν ἀντιμετώπισιν τῆς ἀνάγκης. Ἠκούσθη ἐπίκρισίς της ὡς πρὸς τὴν διεύρυνσιν ταύτην. Ἀλλ' ἡ ἀνάγκη τῶν πραγμάτων παραμερίζει πᾶσαν ἐπίκρισιν. Ἐὰν θελήσωμεν νὰ χαρακτηρίσωμεν ὅλας τὰς ἐν καιρῷ εἰρήνης ἐπιτάξεις ὡς ἀπαλλοτριώσεις διὰ δημοσίαν ὠφέλειαν, τότε οὐδεμία προστασία τῶν ἰδιοκτητικῶν δικαίων θὰ εἶνε δυνατὸν νὰ ὑπάρξῃ, διότι θὰ καταλήξωμεν εἰς παραβάσεις τοῦ Συντάγματος ὑπὸ τὴν πίεσιν τῶν πραγμάτων. Διὰ τοὺς λόγους τούτους ἡ ἐπιτροπὴ ἀπεφάσισεν ὅπως ἐν καιρῷ εἰρήνης, διὰ πᾶσαν ἐπίταξιν προαπαιτοῦνται οἱ ὅροι τοῦ ἄρθρου 19, πλὴν τῶν ἐπιτάξεων πρὸς θεραπείαν ἀμέσου κοινωνικῆς ἀνάγκης θετούσης εἰς κίνδυνον τὴν δημοσίαν τάξιν ἢ ὑγείαν. Ταῦτα ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τῶν ἐπιτάξεων. Ἀλλ' ἀφοῦ μοὶ ἐδόθη ἡ εὐκαιρία νὰ ὁμιλήσω ἐντεῦθεν ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 19, θεωρῶ, λέγει, ὑποχρέωσίν μου νὰ τονίσω ὅτι ἡ Ἐπιτροπὴ ἔκρινε τὸ ζήτημα τῆς ἰδιοκτησίας μετὰ πολλῆς ἐπιστημονικῆς ἐμβριθείας καὶ ἐν πνεύματι περιφρουρήσεώς της ἐν τῷ δέοντι μέτρῳ.

Δ. Χατζίσκος. Λέγετε ὅτι ἡ Συνταγματικὴ Ἐπιτροπὴ ἐν τῇ ἀραθεωρήσει τῶν ἄρθρων περὶ ἰδιοκτησίας ἠθέλησε νὰ κατοχυρώσῃ αὐτήν, γενομένης ἀποδεκτῆς τῆς τροπολογίας ὅτι ἡ ἀποζημίωσις θὰ ρυθμίζεται ὑπὸ τῶν τακτικῶν δικαστηρίων. Ἀλλὰ πῶς θὰ περιφρουρηθῇ ἡ ἰδιοκτησία, ἀφοῦ ἐξ ἄλλου ἡ Συνταγματικὴ Ἐπιτροπὴ διὰ τῆς ἀναγραφῆς τῆς προτάσεως ὅτι ἡ «ἰδιοκτησία ὑποχρεώνει», τὴν ὁποίαν καὶ ἀποδέχεσθε, ἐπιτρέπει ὥστε ἀδέσμευτος πλέον συνταγματικῶς ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία νὰ δύναται ἑκάστοτε νὰ μειώνῃ αὐτὴν καὶ μίαν ἡμέραν νὰ ἐκμηδενίσῃ αὐτήν; Ὁποία λοιπὸν εἶνε ἡ κατοχύρωσις τῆς ἰδιοκτησίας;

Ὁ ***Δ. Μπαμπᾶκος*** συνεχίζων λέγει ὅτι ἡ ἐπιτροπὴ εἰς τὴν τροπολογίαν τοῦ κ. Μυλωνᾶ δὲν διεῖδε κίνδυνον, ἀπεδέχθη δ' αὐτὴν κρίνουσα ἀπὸ ἐπιστημονικῆς ἀπόψεως ταύτην καὶ τὴν ἐθεώρησεν ὡς ἀνταποκρινομένην εἰς ὑπάρχουσαν νομοθετικῶς κατάστασιν πραγμάτων, πάντως δὲ μὴ μειοῦσαν τὴν προστασίαν τοῦ θεσμοῦ. Εἰς παρατήρησιν τοῦ κ. ***Πετρίδου,*** ὅτι ἡ ἐπιτροπὴ δὲν ἀπεδέχθη τὴν προσθήκην τῆς λέξεως «πλήρους» λέγει ὅτι ὁ ὅρος «ποζημίωσις» ἐνέχει τὴν ἔννοιαν τῆς παροχῆς δικαίου ἀνταλλάγματος διὰ τὴν γενομένην στέρησιν. Περαίνων λέγει ὅτι διὰ τὴν ζωὴν καὶ διὰ τὴν κίνησιν τῶν θεσμῶν οὐδὲν σημαίνει ἂν προστεθῶσιν οὗτοι ἢ ὄχι εἰς τὸ Σύνταγμα, διότι οἱ θεσμοὶ ὑφίστανται μοιραίως τὴν ἐπίδρασιν τῶν ἀντιλήψεων ἀλλὰ καὶ τῶν ἀναγκῶν τῶν ἐποχῶν δι' ὧν διαβαίνουσιν ἐξελισσόμενοι.

Ὁ κ. ***Κ. Δεμερτζῆς*** λέγει ὅτι ὡς πρὸς τὴν νομικὴν διατύπωσιν τοῦ ἄρθρου 19 ὑπεβλήθησαν δύο τροπολογίαι, αἵτινες ἔχουν ἀνάγκην μελέτης διὰ νὰ ἴδωμεν ἐὰν πρέπει νὰ ψηφισθῶσιν. Πρῶτον εἶναι ἡ τροπολογία τοῦ Κόμματος τῶν Ἐλευθεροφρόνων περὶ προσθήκης τῆς λέξεως «πλήρης» καὶ δεύτερον ἡ τροπολογία τοῦ Κόμματος τῶν Φιλελευθέρων περὶ ἀναγραφῆς ἐν τῷ Συντάγματι τῆς παραγράφου ὅτι «ἡ ἰδιοκτησία δὲν ἀποτελεῖ δικαίωμα μόνον ἀλλὰ γεννᾷ καὶ ὑποχρεώσεις».

Ὁ κ. ***Γ. Καφαντάρης*** (Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν) λέγει ὅτι ἡ τροπολογία αὕτη δὲν εἶναι τοῦ Κόμματος τῶν Φιλελευθέρων καὶ ἐν καιρῷ θὰ ἀναπτύξῃ τὸ ζήτημα.

Ὁ κ. ***Κ. Δεμερτζῆς*** συνεχίζων λέγει ὅτι ὅσον ἀφορᾷ τὴν πρώτην τροπολογίαν οὐδὲν αὕτη προσθέτει, διότι ἀποζημίωσις σημαίνει πλήρες ἀντίτιμον διὰ τὴν γενομένην ζημίαν. Πρέπει δὲ νὰ ἀποσυρθῇ, διότι ἐὰν ἡ Βουλὴ ἀπέρριπτε τὴν λέξιν «πλήρης» θὰ παρείχετο ἡ ἐντύπωσις ὅτι ἡ Βουλὴ δὲν δέχεται τὴν πλήρη ἀποζημίωσιν. Ὡς πρὸς τὴν δευτέραν τροπολογίαν συνιστᾷ τὴν μὴ παραμονήν της ἐν τῷ Συντάγματι. Ἡ ἰδιοκτησία εἶναι δικαίωμα δυνάμενον νὰ περιορισθῇ βεβαίως, ἀλλ' ὡς διατυποῦται ἡ τροπολογία αὕτη διατυποῦται κακοτέχνως. Τὸ Γερμανικὸν Σύνταγμα, ἐξ οὗ μετεφέρθη αὕτη, κατ' ἄλλον τρόπον ἀναγράφει τὴν σχετικὴν διάταξιν, κακῶς δὲν ἀνταπεδόθη εἰς τὸ ἡμέτερον Σύνταγμα. Ἄλλως τε μέχρι τοῦδε δὲν ἀνεφάνη ζήτημα περὶ τοῦ δυνατοῦ τοῦ περιορισμοῦ τοῦ δικαιώματος τῆς ἰδιοκτησίας καὶ φαίνεται ὅτι ἡ τροπολογία ἐπιδιώκει πολιτικὸν σκοπόν. Ἐφόσον θέλομεν νὰ κατοχυρώσωμεν τὴν ἰδιοκτησίαν καὶ δὲν θέλομεν νὰ δώσωμεν πολιτικὴν χροιὰν εἰς τὸ ζήτημα, πρέπει νὰ μὴ γείνῃ δεκτὴ ἡ τροπολογία αὕτη. Θὰ ἦτο δὲ σκόπιμον νὰ ἀποσυρθῶσι καὶ αἱ δύο αὗται τροπολογίαι καὶ νὰ διατυπωθῇ τὸ ἄρθρον ὡς εἶχε εἰς τὸ παλαιὸν Σύνταγμα. Ἀλλὰ οὐδεμία, λέγει, κατοχύρωσις τῆς ἰδιοκτησίας εἶναι δυνατὸν νὰ στερεώσῃ τὰς βάσεις τοῦ ἀστικοῦ Κράτους ἐὰν ὅλος ὁ πολιτικὸς κόσμος τῆς χώρας δὲν θελήσῃ πραγματικῶς νὰ στερεώσῃ τὸ ἀστικὸν κράτος καὶ μετέλθῃ πολιτικὴν παριστῶσαν τὸ Κράτος ὑπὸ ψευδοκουμμουνισμὸν καὶ πλήρη ἀναρχίαν. Εἶναι λυπηρὸν ὅτι, ἐνῷ ὅλα τὰ Εὐρωπαϊκὰ Κράτη μετὰ τὸν πόλεμον, ἀγόμενα ἐκ τῆς ἀνάγκης τῆς αὐτοσυντηρήσεως, μετῆλθον ἐξαιρετικὴν συντηρητικὴν πολιτικήν, μόνον ἡμεῖς καταγινόμεθα εἰς τὴν δημιουργίαν πολυπλόκων ζητημάτων καὶ εἰς τὴν δημιουργίαν τοῦ μίσους καὶ τῶν παθῶν. Ἀποχωρισθέντες τῶν βάσεων τοῦ ἀστικοῦ καθεστῶτος ἐτράπημεν εἰς τὸν ψευδοκομμουνισμὸν καὶ τὴν ἀναρχίαν, ἐὰν δὲ ἀπὸ δεκαπενταετίας μετήλθομεν πολιτικήν, ἐπὶ τοῦ κοινωνικοῦ ἐπιπέδου, ὑπερβαίνουσαν τὰ ὅρια τῆς κοινωνικῆς καταστάσεως, ἀπ' ἀρκετοῦ καιροῦ ἐστρέφημεν πρὸς τελείαν ἐκμηδένισιν τοῦ κεφαλαίου καὶ τῆς ἰδιοκτησίας. Μετὰ πρωτοφανοῦς μανίας, ἀπηλλοτριώθησαν ὅλα τὰ ἀγροτικὰ κτήματα τῆς Ἑλλάδος. Καὶ δὲν σκοπεύω λέγει, ὁμιλῶν ὑπὸ τὸ συντηρητικὸν αὐτὸ πνεῦμα, νὰ προσβάλω τὰς ὑπὲρ τῶν χωρικῶν γενομένας ἀπαλλοτριώσεις. διότι οὐδέποτε ἔπαυσα νὰ ἀναγνωρίζω τὰς ἀνάγκαας τῶν χωρικῶν, ἀλλ' ἔχω τὴν γνώμην ὅτι τὸ Κράτος δὲν δύναται νὰ μὴ ὑποβληθῇ εἰς θυσίας, δὲν δύναται νὰ ἀξιοῖ ὅπως τὴν ἀξίαν τῶν κτημάτων, τὴν καταβάλωσιν οἱ ἰδιοκτῆται μόνον. Μετὰ τὴν ἀγροτικὴν ἰδιοκτησίαν, μετὰ πρωτοφανοῦς μανίας ἐκτυπήθη τὸ κινητὸν κεφάλαιον, ἐσυλήθησαν αἱ εἰς χρυσὸν καταθέσεις ἀλλὰ καὶ ἐκ δημοκοπικῶν λόγων, ὑπὸ τὴν πρόφασιν τῆς ἐλλείψεως στέγης, ὁλόκληρος ἡ ἀστικὴ ἰδιοκτησία μετεβλήθη εἰς ἀντικείμενον ἐκμεταλλεύσεως ὁμάδων καὶ εἴδομεν τὸ θέαμα, τὰ ζητήματα ταῦτα νὰ λύωνται εἰς τὰς ὁδούς. Δὲν ἀρνοῦμαι, λέγει, τὴν ἀνάγκην τοῦ ἐνοικιοστασίου, ἀλλ' οὐδεὶς δύναται νὰ ἀρνηθῇ ὅτι ὑπὸ τὰς προφάσεις ταύτας ἐδημιουργήθη κατάστασις ὥστε νὰ ἐκλείπῃ ἡ ἔννοια τῆς ἀστικῆς ἰδιοκτησίας. Ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνοι, ὑπὲρ ὧν ἐλήφθησαν τὰ μέτρα ταῦτα, αὐτὴν τὴν στιγμὴν πάσχουν, πάσχουν ὁλόκληροι αἱ τάξεις τῶν ἐργατῶν καὶ τῶν ἀγροτῶν. Ὁ ἐργάτης εὑρίσκεται εἰς πλήρη ἀνεργίαν, διότι τὸ κεφάλαιον, μὴ δυνηθὲν νὰ ἐργασθῇ, δὲν ἠδυνήθη συγχρόνως νὰ παράσχῃ ἐργασίαν καὶ εἰς τοὺς ἐργάτας. Ἀλλὰ καὶ ὁ ἀγροτικὸς πληθυσμὸς πάσχει τὸ δὲ κράτος σήμερον εὑρίσκεται ἐν ἀδυναμίᾳ νὰ τοὺς βοηθήσῃ, καὶ ὄχι μόνον τοῦτο, ἀλλ' εἰς περίπτωσιν νέων τυχὸν οἰκονομικῶν στενοχωριῶν αὐτοὺς πάλιν θὰ πλήξῃ διὰ τῆς φορολογίας. Πρέπει λοιπὸν τὸ Κράτος νὰ ἐπιδιώξῃ συντηρητικὴν πολιτικὴν καὶ πρέπει νὰ κατίδῃ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον κατεῖδον τὰ πλεῖστα τῶν εὐρωπαϊκῶν κρατῶν. Ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς πεινᾷ, εἴμεθα δὲ εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς οἰκονομικῆς κρίσεως ἐὰν δὲ δὲν λάβωμεν τὰ ἐπιβαλλόμενα μέτρα θὰ ἔχωμεν καὶ ἄλλα πλείονα κακά. Καταλήγων λέγει ὅτι δὲν ἀμφιβάλλει ὅτι ἡ σημερινὴ Κυβέρνησις θὰ καταρτίσῃ τοιοῦτον πρόγραμμα, ὥστε νὰ ἀπομακρύνῃ τὸ κράτος ἀπὸ τὸν ψευδοκομμουνισμόν, καὶ ἂς εἶναι βεβαία ὅτι δι' αὐτῆς τῆς πολιτικῆς θὰ ἑδραιώσῃ τὰ θεμέλια τοῦ Κράτους.

Ὁ κ. ***Χ. Λαδᾶς*** κηρύσσεται, λέγει, ἀνεπιφυλάκτως κατὰ τῆς τροπολογίας περὶ ὑποχρεώσεων τῆς ἰδιοκτησίας, διότι οὐδένα σκοπὸν πληροῖ, ἀφοῦ ὡς ἦτο κατὰ τὸ 1911 τὸ Σύνταγμα μεταρρυθμισμένον οὐδὲν ἐμπόδιον παρενεβλήθη διὰ νὰ ἱκανοποιηθοῦν πᾶσαι αἱ πραγματικαὶ κοινωνικαὶ ἀνάγκαι καὶ διότι εἰς τὸ Γερμανικὸν Σύνταγμα, ὅπου εἶνε διατετυπωμένη ἡ τροπολογία αὕτη ἔχει γεννηθῇ ὑπὸ ὅλως διαφόρους συνθήκας, στηριζομένας εἰς τὰς κοινωνιστικὰς ἀπόψεις περὶ ἰδιοκτησίας. Καὶ ἐφ' ὅσον τὸ Κράτος ἔχει ἀλλοίας ἀντιλήψεις περὶ τούτου δὲν βλέπω τὸν λόγον τῆς μεταφυτεύσεώς της ἐνταῦθα. Ὁ ἀτομιστικὸς χαρακτὴρ τῆς ἰδιοκτησίας, τὸν

ὁποῖον παραδέχεται τὸ Σύνταγμά μας εἶναι τελείως διάφορος τῆς κοινωνιστικῆς ἀντιλήψεως. Ἄλλος λόγος, λέγει, δι' ὃν πρέπει νὰ ἀποκρουσθῇ ἡ τροπολογία εἶναι ἡ κατάστασις ἣν διανύομεν, καθ' ἣν ὀφείλομεν νὰ ἀποφεύγωμεν ἔστω καὶ προκαταλήψεις καὶ παρεξηγήσεις, νὰ δώσωμεν δὲ πᾶσαν ἐξασφάλισιν εἰς τὸ κεφάλαιον. Ὡς πρὸς τὴν τροπολογίαν περὶ τῆς προσθήκης τῆς φράσεως «τῶν τακτικῶν Δικαστηρίων», νομίζει ὅτι ἡ πεῖρα ἀπέδειξεν ὅτι προκειμένου περὶ ἀποζημιώσεων τὸ μὴ ἐνδεδειγμένον ὄργανον εἶνε ὁ Δικαστὴς καὶ δι' αὐτὸ κάθε ἄλλος τρόπος εἶνε καλύτερος καὶ κηρύσσεται διὰ τοὺς λόγους τούτους ἐναντίον αὐτῆς, διότι δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ δεσμευθῇ ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία διὰ τοῦ Συντάγματος, ὡς πρὸς τὰ ὄργανα τὰ ὁρίζοντα τὴν ἀποζημίωσιν. Πραγματευόμενος εἶτα τὰ τῆς προταθείσης προσθήκης τῆς λέξεως «πλήρους» εὑρίσκει ὅτι ἂν καὶ ἐπερίττευε αὕτη, ἐφ' ὅσον ἐπροτάθη πρέπει νὰ προστεθῇ, ἐπαφιεμένης τῆς Βουλῆς κατὰ τὴν Συντακτικὴν αὐτῆς μορφὴν νὰ ὁρίσῃ τὰς ἀγροτικὰς ἀποζημιώσεις διὰ ψηφίσματος.

Ὁ κ. ***Ι. Καλογερᾶς*** φρονεῖ ὅτι τὸ ζήτημα ἐξηντλήθη, ἀλλ' ὅπως εἶπεν ὁ προλαλήσας ἡ λέξις «πλήρης» πρέπει νὰ τεθῇ ἐφ' ὅσον ἐγεννήθη ζήτημα. Ὡς πρὸς τὴν τροπολογίαν περὶ ὑποχρεώσεων τῆς ἰδιοκτησίας νομίζει ὅτι, ἐφ' ὅσον ἔχει θεωρητικὴν μόνον ἀξίαν καὶ ἐφ' ὅσον διανύομεν λεπτὴν οἰκονομικὴν περίοδον ὀφείλομεν νὰ μὴ τὴν δεχθῶμεν. Ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τὸ σχετικὸν μὲ τὸ ἄρθρον 119 διὰ τὰς μέχρι τοῦδε ἀπαλλοτριώσεις, λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν ὅτι διά τινας ὡρίσθη ἀποζημίωσις καὶ δι' ἄλλους ὄχι, ἔχομεν τὴν πρότασιν τῶν συντηρητικῶν Δημοκρατικῶν περὶ κατανομῆς τοῦ 1/3 εἰς τοὺς χωρικούς, τοῦ ἑτέρου ἐπιβαρύνοντος τοὺς ἰδιοκτήτας, ἣν φρονεῖ ὅτι πρέπει νὰ δεχθῶμεν διότι εἶναι ἄδικον νὰ μένῃ μία τάξις ἀναποζημίωτος, δύναται δὲ νὰ ἐπιβαρυνθῇ κατά τι καὶ τὸ στοιχεῖον τὸ ἀποκατασταθέν, ἀναλόγως τῶν δυνάμεών του. Τὸ ποσοστὸν δι' οὗ θὰ ἐπιβαρυνθῇ τὸ Κράτος δύναται νὰ ἐξευρεθῇ ἐκ τῆς ὁλότητος τοῦ Κράτους καὶ διὰ τῶν τάξεων ἐκείνων αἵτινες ἐπλούτισαν κατὰ τὰ πολεμικὰ ἔτη.

Ἡ ρύθμισις, λέγει, τοῦ ζητήματος τούτου πρέπει νὰ συντελεσθῇ ἐκ παραλλήλου μὲ τὸ ἄρθρον περὶ ἰδιοκτησίας καὶ καταλήγων τονίζει τὴν ἀνάγκην τῆς κατοχυρώσεως τῆς ἰδιοκτησίας, τῆς παροχῆς ἀσφαλείας εἰς τὸ κεφάλαιον καὶ τῆς ῥητῆς δηλώσεως πρὸς πάντας ὅτι τὸ Κράτος δὲν διαπράττει ἀδικίας.

Ὁ κ. ***Γ. Μπούσιος*** λέγει ὅτι ἡ συζήτησις τοῦ ἄρθρου 19 φυσικῶς κατέληξεν εἰς συζήτησιν ἐπὶ τοῦ ἀγροτικοῦ νόμου, λάβῳ τῶν γενομένων ὑπερβάσεων τοῦ παλαιοῦ ἄρθρου 17 τοῦ Συν)τος. Ὡς πρὸς τὴν ἔννοιαν τῆς ἰδιοκτησίας νομίζει ὅτι δὲν δύναται ἄλλη βάσις νὰ τεθῇ εἰμὴ ὅτι αὕτη εἶναι περιουσία ἐξ ἀποταμιεύσεως ἢ κληρονομικὴ καὶ Συν)κῶς ἀφαιρουμένη ἀποζημιοῦται, καὶ ἐφ' ὅσον ἔχομεν ὑπερβάσίγς, τοῦ κανόνος τούτου θὰ ἔπρεπε νὰ θέσωμεν ἕνα φραγμὸν εἰς τὸν νομοθέτην, διὰ νὰ μὴ παραδιάζῃ τὰς Συνταγματικὰς ταύτας κατοχυρώσεις. Συνεχίζων ἐξιστορεῖ τὰς ἀπὸ τοῦ 1918 ἀγροτικὰς μεταρρυθμίσεις καὶ τονίζει ὅτι τὴν μὴ ἀναγνώρισιν τῶν ἀποζημιώσεων ἐπηκολούθησεν μετὰ τὴν πτῶσιν τῆς δραχμῆς ἡ μὴ εἰς ὑγιὲς νόμισμα καταβολὴ τῆς ἀποζημιώσεως, διότι ἤλπιζον ὅτι θὰ ἀνεβαίνων ἡ δραχμή. Ἡ διδομένη λέγει ἀποζημίωσις εἶνε μηδαμινὴ καὶ εἰς ὁμολογίας.

Ὁ κ. ***Γ. Καφαντάρης*** (Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν) Κατὰ τὸν νόμον 2052 τὸ 1/3 τῆς ἀποζημιώσεως κατεβάλλετο τοῖς μετρητοῖς κατὰ δὲ τὸν νόμον 2922 περιωρίσθη εἰς τὸ 1/4 ἢ εἰς μετρητὰ καταβολή.

Ὁ κ. ***Γ. Μπούσιος*** λέγει ὅτι, καὶ διὰ τοῦτο ἐδημιουργήθη ἀνισότης, ἐφ' ὅσον ἐπηκολούθησαν ἄλλοι νόμοι ἐπιβάλλοντες τὴν εἰς ὁλόκληρον καταβολὴν τῆς ἀποζημιώσεως εἰς ὁμολογίας. Ἐξακολουθῶν τονίζει τὰς ἀδικίας τῆς ἀπαλλοτριώσεως κανονιζούσης τιμὴν τοῦ κτήματος τὴν τῆς 5ετίας 1909—1914 καὶ ἐκθέτει τὰς πολλαπλᾶς ἀδικίας εἰς τὰς γε-

νομένας ἀπαλλοτριώσεις παντὸς εἴδους περιουσιῶν. Ηρώκειται λέγει περὶ δημεύσεως, ἀποτυμνομένων τῶν μὲν καὶ πλουτιζόντων τῶν ἄλλων διὰ τῆς περιουσίας των καὶ ἡ τοιαύτη ἀπολλοτρίωσις κατέληξε καὶ εἰς μείωσιν τῆς παραγωγῆς, ἣν βεβαιοῦν ἐπίσημοι στατιστικαί. Προχωρῶν ἀποκρούει τὴν τροπολογίαν περὶ ὑποχρεώσεως τῆς ἰδιοκτησίας, ὡς ἐπικίνδυνον καὶ ἀγνώστου ἐκτάσεως καὶ τονίζει ἐξ ἄλλου τὴν ἀνάγκην ὅπως τὴν βεβαίωσιν τῆς ὑπάρξεως τῆς δημοσίας ὠφελείας ἐπικυρωῖ ἄλλη τις ἀρχή, παρέχουσα πληρεστέρας ἐγγυήσεις. Καὶ εἶναι μὲν ζητήματα νόμου ταῦτα, ἀλλὰ ὅταν ληρθοῦν ὑπ' ὄψιν τὰ γενόμενα εἰς τὸ παρελθόν, θὰ καταλήξῃ τις ἀναμφιβόλως εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ἡ βεβαίωσις τῆς δημοσίας ὠφελείας πρέπει νὰ κατοχυρωθῇ συνταγματικῶς. Οἱ ἰδιοκτῆται ἐπιλέγει χωρὶς νὰ ἀνθίστανται εἰς τὴν ἀποκατάστασιν τῶν ἀκτημόνων καλλιεργητῶν δὲν ζητοῦν τι ἄλλο, παρὰ δικαίαν ἀποζημίωσιν, ἡ ὁποία κατὰ ποσοστὰ δύναται νὰ κατανεμηθῇ μεταξὺ τοῦ ἀποκατασταθέντος καὶ τοῦ Κράτους.

Γ. Καφαντάρης (Υπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν). Ὥστε εἶσθε κατὰ τῆς πλήρους ἀποζημιώσεως.

Γ. Μπούσιος. Ὁμιλῶ ὡς προσωπικῶς παθών. Οἱ ὑποστηρίζοντες τὴν πλήρη ὁμιλοῦν βεβαίως διὰ πάσας τὰς ἄλλης φύσεως περιουσίας καὶ διὰ τὸ μέλλον.

Α. Παπαναστασίου (Υπουργὸς τῆς Γεωργίας) Καὶ οἱ ἔχοντες δραχμὰς μὲ τὴν πτῶσιν ἔπαθον μεγαλειτέρας ζημίας.

Γ. Μπούσιος Εἶχον ὅμως τὸ ἀντάλλαγμα εἰς μετρητά.

Διακόπτεται εἶτα ἡ συνεδρίασις διὰ τὴν 10 μ. μ.

Μετὰ τὴν διακοπὴν

Ὥρᾳ 10 καὶ 45' ἐπαναλαμβάνεται ἡ διακοπεῖσα συνεδρίασις.

Συνεχίζεται ἡ συζήτησις ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 19 τοῦ Συντάγματος.

Ὁ κ. ***Α. Σαχτούρης*** λέγει ὅτι τὸ προκαλέσαν, ὡς μὴ ὤφειλε, τόσην συζήτησιν ἐπὶ τοῦ ἄρθρου εἶνε ἡ παράγραφος ἡ ἀφορῶσα τὰς ὑποχρεώσεις τῆς ἰδιοκτησίας, ἤτις διήρεσεν ὡς πρὸς τὰς ἀντιλήψεις καὶ τὴν κοινωνίαν καὶ τοὺς βουλευτάς. Ἀπορεῖ, λέγει, διὰ τὴν συζήτησιν, ἀφοῦ οἱ γεννήτορες τῆς παραγράφου ταύτης ὡμολόγησαν ὅτι αὕτη δὲν ἦτο ἀπαραίτητος καὶ ἠδύνατο νὰ λείψῃ ἄνευ οὐδεμιᾶς ζημίας, καὶ συνεπῶς εἶναι ἄπορον διατὶ δὲν θέλουν, ἀπαλείφοντες αὐτήν, νὰ ἀπαλλάξουν τὴν Βουλὴν τόσης μακρᾶς συζητήσεως. Ἐξετάζων τὴν οὐσίαν τῆς παραγράφου, λέγει ὅτι μία ἀποψις εἶναι οὐσιαστικωτέρα, ἡ ἄποψις τῶν συνεπειῶν, ἃς θὰ ἔχῃ. Ἡ ἀποψις δηλαδὴ τῆς φυγαδεύσεως καὶ τρομοκρατήσεως τῶν κεφαλαίων, ὅταν ἡ ἰδιοκτησία ἐμφανίζεται κακομεταχειριζομένη.

Οἱ περιορισμοὶ οὓς τὸ Κράτος εὑρέθη εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ ἐφαρμόσῃ, οὐχὶ ἡ ἀγροτικὴ πολιτική, ἤτις εἶναι πρὸς τιμὴν καὶ δόξαν τῆς Ἑλλάδος, ἀλλ' ὁ τρόπος τῆς ἐφαρμογῆς αὐτῆς προξενεῖ φόβον εἰς τὰ κεφάλαια καὶ τὰ ἀναγκάζει νὰ φυγαδεύωνται καὶ ἐνῷ ὅλοι γνωρίζομεν ὅτι ὁ Ἑλληνικὸς Λαός, καὶ εἰς τὴν ἔννοιαν τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ περιλαμβάνω καὶ τοὺς ἐν τῷ ἐξωτερικῷ εὑρισκομένους ἕλληνας, εἶναι ὁ πλουσιώτερος Λαὸς τῆς Βαλκανικῆς, ὡς Κράτος εἴμεθα τὸ πτωχότερον.

Ὁ τρόπος τῆς ἐφαρμογῆς τῆς ἀγροτικῆς πολιτικῆς, ἡ κακομεταχείρισις τῆς ἰδιοκτησίας καὶ αἱ λίαν προκεχωρημέναι θεωρίαι μέρους τοῦ πολιτικοῦ κόσμου, ἔσχον ὡς ἀποτέλεσμα ἀφ' ἑνὸς μὲν τὴν φυγάδευσιν μεγάλου μέρους τοῦ κεφαλαίου, καὶ ἀφ' ἑτέρου τὴν ματαίωσιν τοῦ πόθου τῶν ἐν τῷ ἐξωτερικῷ Ἑλλήνων, οἵτινες πάντοτε μετὰ στοργῆς καὶ ἐνδιαφέροντος παρακολουθοῦν πᾶν ὅ,τι γίνεται εἰς τὸ Κράτος, νὰ ἐπιστρέψουν καὶ ἐγκατασταθοῦν ἐν Ἑλλάδι. Ἐματαιώθη, λέγει, καὶ ματαιοῦται ὁ πόθος οὗτος, ἐφόσον μέρος τοῦ πολιτικοῦ κόσμου ἀκολουθεῖ προκεχωρημένας ἀρχάς. Καὶ ἐνῷ θὰ ἠδυνάμεθα νὰ παράσχωμεν μεγάλας ἐργασίας, νὰ ἐνισχύσωμεν τὴν βιομηχανίαν καὶ νὰ ἐν γένει νὰ ἐκμεταλλευθῶμεν τὸν πλοῦτον τῆς Ἑλλάδος καὶ νὰ ἴδωμεν τὸ Κράτος εὐημεροῦν, βλέπομεν Κράτος πάσχον, ἐν τῷ ὁποίῳ αἱ ἐργατικαὶ τάξεις πάσχουν καὶ ὁ προϋπολογισμὸς εὑρίσκεται εἰς ὃ σημεῖον εὑρίσκεται. Συνεχίζων λέγει ὅτι ἐνῷ τὰ ἑλληνικὰ κεφάλαια εἶνε κατατεθειμένα εἰς ξένας τραπέζας μὲ 4 ἕως 5% καλοῦμεν ξένα κεφάλαια παρέχοντες εἰς αὐτὰ 15-20% καὶ εὑρισκόμεθα πολλάκις εἰς τὴν δυσάρεστον θέσιν νὰ ἀκούωμεν, ὅσα ἀκούσαμεν ἀπὸ τοὺς κ.κ. Ὑπουργοὺς Ἐξωτερικῶν καὶ Συγκοινωνίας προκειμένου περὶ τῆς συμβάσεως Πάουερ. Καὶ θὰ ἐπαναλάβω, λέγει, τὸ λεχθὲν ἀπὸ ἄλλους κ. συναδέλφους ὅτι διὰ τῶν τοιούτων συμβάσεων ὑφίσταται τὸ Κράτος καὶ μείωσιν τῆς κυριαρχίας του.

Δι' αὐτὸ ἡ κατευθυντήριος γραμμὴ τῶν κυβερνώντων ἔπρεπε νὰ ἦτο πῶς νὰ ἐμπνεύσουν τὴν ἐμπιστοσύνην εἰς τὸ κεφάλαιον καὶ πῶς θὰ προσελκυσθῇ ὁ πλοῦτος τῶν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ Ἑλλήνων. Ἀλλὰ διατάξεις, ὡς εἶναι ἡ ἐπίμαχος, δὲν εἶναι ἐποικοδομητικαὶ τῆς πολιτικῆς, ἣν ὀφείλει νὰ ἀκολουθήσῃ ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις, δεδομένου δὲ ὅτι αἱ διατάξεις αὗται καὶ ἀπὸ θεωρητικῆς ἀπόψεως περιττεύουν, δὲν βλέπει, λέγει, τὸν λόγον τῆς προσθήκης των, ἤτις ὡς συνέπειαν θὰ ἔχῃ νὰ ἐμπνεύσῃ τὸν φόβον εἰς τὰ κεφάλαια. Καταλήγων παρακαλεῖ ὅπως μελετηθῇ τὸ ζήτημα τῆς προσκλήσεως τῶν κεφαλαίων ἐν Ἑλλάδι, δι' ὧν θὰ εἶναι δυνατὸν νὰ ἴδωμεν τὸ Κράτος ἡμῶν εὐημεροῦν.

Γ. Μόδης. Δύο εἶναι λέγει αἱ ἀπόψεις τοῦ συζητουμένου ἄρθρου. Ἀφ' ἑνὸς ἡ ἀνάγκη τῆς ἀποκαταστάσεως τῶν ἀκτημόνων καὶ ἀφ' ἑτέρου ἡ ἀνάγκη τῆς ἐξασφαλίσεως τῆς ἑλληνικῆς πίστεως διὰ τοῦ σεβασμοῦ τοῦ κεφαλαίου. Τὸ τσιφλικικόν μας σύστημα ἀποτελεῖ ἕνα ἀναχρονισμόν, ὅστις δὲν ἐξυπηρετεῖ κανένα σκοπὸν ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τῆς παραγωγῆς δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία, ὅτι ἡ ἀπόδοσις τῆς γῆς εἰς τοὺς ἀγρότας θὰ ἐξυπηρετήσῃ αὐτήν. Ἄλλως τε δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ νοηθῇ ὅτι ἐκεῖνοι οἵτινες ἐπὶ δεκάδα ἐτῶν προέταξαν τὰ στήθη των διὰ νὰ προασπίσουν τὰ συμφέροντα τῆς χώρας, νὰ μὴ ἔχωσι καὶ ὀλίγην γῆν. Εἰς ὁλόκληρον, λέγει, τὴν Κεντρικὴν καὶ τὴν Βορειοανατολικὴν Εὐρώπην, ἡ ἀπαλλοτρίωσις τῶν μεγάλων ἀγροτικῶν κτημάτων ἐγένετο μὲ αὐστηρότητα σκληρὰν διὰ τοὺς ἰδιοκτήτας, βλέπομεν ἀκόμη εἰς τὴν Ἀγγλίαν, τὴν ἀκρόπολιν τῶν μεσαιωνικῶν παραδόσεων, τὸν κ. Λόϋδ Τζωρτ, ἕνα ἀρχηγὸν κόμματος, νὰ ζητῇ ἀκάθεκτος τὴν ἀπαλλοτρίωσιν τῶν κτημάτων καὶ τὴν διανομὴν αὐτῶν εἰς δημιουργουμένους καλλιεργητάς. Εἰς ἡμᾶς δὲ ὑπάρχει καὶ τὸ ἐξαιρετικὸν γεγονός, τὸ ὁποῖον δὲν πρέπει νὰ λησμονῶμεν, ὅτι γειτνιάζομεν μὲ λαούς, οἵτινες ἔχουν τοὺς ἀκμαιοτέρους ἀγροτικοὺς πληθυσμοὺς καὶ ἵνα ἀποτελέσωμεν ἀντίρροπον ἀπέναντι τῶν λαῶν αὐτῶν, ὀφείλομεν νὰ δημιουργήσωμεν ἀγροτικὴν μάζαν, ἴσης τοὐλάχιστον ρωμαλαιότητος μὲ τὰς τῶν ἄλλων Βαλκανικῶν λαῶν, ὥστε ἐὰν ποτὲ κληθοῦν νὰ ἀγωνισθοῦν, νὰ γνωρίζουν ὅτι ἀγωνίζονται ὑπὲρ τῶν ἑαυτῶν των.

Α. Μάρκου. Αὐτὸ εἶναι σωστόν, ἀλλὰ πρέπει τὸ τοιοῦτον νὰ τὸ πληρώσωμεν ὅλοι καὶ ὄχι μόνον οἱ ἰδιοκτῆται, πρέπει δὲ ἵνα ἀγαπήσουν οἱ ἀγρόται οὗτοι τὴν γῆν νὰ τοὺς τὴν δώσωμεν, διότι μέχρι τοῦδε δὲν τοὺς τὴν ἐδώσαμεν ἀκόμη.

Ὁ κ. ***Γ. Μόδης*** συνεχίζων λέγει ὅτι τὸ κακὸν εἶναι ὅτι ἐνῷ εἰς ἄλλα Κράτη τὸ ζήτημα τοῦτο ἐλύθη ταχέως ἡμεῖς ἐδημιουργήσαμεν φιλολογίαν νόμων καὶ διαταγμάτων. Ὡς πρὸς τὸ ζήτημα, τὸ ὁποῖον ἔθιξεν ὁ ἀξιότιμος προλαλήσας ὅτι μέγιστον μέρος τοῦ ἑλληνικοῦ χρήματος εὑρίσκεται εἰς τὸ ἐξωτερικόν, λέγει ὅτι τὸ τοιοῦτον εἶναι πραγματικόν.

Ὁ κ. ***Α. Σαχτούρης*** διακόπτων λέγει ὅτι μετὰ τοὺς Βαλκανικοὺς πολέμους, ὅτε ἦτο Γεν. Πρόξενος ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, ἔκαμε προπαγάνδαν, ἵνα πολλοὶ Ἕλληνες ἔλθωσιν ἐνταῦθα κομίζοντες καὶ τὰς περιουσίας των καὶ πράγματι πολλοὶ ἦλθον καὶ ἠγόρασαν καὶ κτήματα, ἀλλὰ μετὰ τὴν ἀπαλλοτρίωσιν ἐπέστρεψαν εἰς Αἴγυπτον ὡς ναυαγοὶ καὶ τὸ τοιοῦτον παράδειγμα ἐπροξένησε πολὺ κακὴν ἐντύπωσιν εἰς τοὺς ἐκεῖ Ἕλληνας.

Ὁ κ. ***Γ. Μόδης*** συνεχίζων λέγει ὅτι διὰ νὰ συντηρηθοῦν οἱ πληθυσμοὶ ἔχομεν ἀνάγκην κεφαλαίων καὶ ἡ μεγαλυτέρα ὑπηρεσία τὴν ὁποίαν θὰ προσέφερον οἱ ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ Ἕλληνες θὰ ἦτο νὰ μεταφέρουν τὰ κεφάλαια των εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Ὁμιλῶν εἶτα περὶ τῆς ἀποζημιώσεως λέγει ὅτι ἡ λέξις «πλήρης» εἶναι περιττὴ διότι εἶναι σαφὴς ἡ ἔννοια τῆς λέξεως «ἀποζημίωσις». Ὡς πρὸς τὴν τροπολογίαν καθ' ἣν «ἡ ἰδιοκτησία ὑπάγεται εἰς ὑποχρεώσεις» φρονεῖ ὅτι αὕτη εἶναι ἀθωοτέρα περιστάσεως καὶ δὲν περιλαμβάνει οὐδένα κίνδυνον, καθὼς δὲ δὲν δυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν ἵνα οἱ ἰδιοκτῆται πολυκαποικιῶν ἀφήνωσιν αὐτὰς ἀκατοικήτους τοιουτοτρόπως δυνάμεθα νὰ ὑποβάλωμεν εἰς ὑποχρεώσεις καὶ γενικώς τὴν ἰδιοκτησίαν. Ἀλλ' ἐφόσον ἐνεμίσθη ὅτι διὰ τῆς προσθήκης τῆς τροπολογίας ταύτης μετατρεπόμεθα εἰς κομμουνιστάς, φρονεῖ ὅτι θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ ἀπαλειφθῇ ἡ παράγραφος αὕτη. Καταλήγων λέγει ὅτι διὰ νὰ ἐμπνευσθῇ ἡ ἐμπιστοσύνη εἰς τὸ κεφάλαιον πρέπει νὰ προστεθῇ τροπολογία καθ' ἣν «αἱ καταθέσεις τῶν Τραπεζῶν εἶναι ἀπαραβίαστοι κ.λπ.» ἣν καὶ ἀναπτύσσει καὶ ὅτι μόνον ὅ,τ' ὁ τρόπος τούτου θὰ παρεῖχετο πραγματικὴ ἐμπιστοσύνη εἰς τὸ κεφάλαιον.

Ὁ κ. ***Κ. Καλκάνης*** λέγει ὅτι ἡ ἀνάγκη τῆς ἀποκαταστάσεως τῶν ἀκτημόνων καλλιεργητῶν καὶ προσφύγων ὑπῆρξε πράγματι ἐπιτακτική. Οὐδεμία δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἀντίρρησις ὅτι ὁ ἀγροτικὸς νόμος δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ καὶ ὅτι οἱ δουλοπάροικοι πρέπει νὰ ἐλευθερωθῶσιν. Ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου, λέγει, πάντες εἶναι σύμφωνοι, εἶναι δὲ τί τὸ ἀναχρονιστικὸν τὸ νὰ ὑπάρχουν τάξεις νυχθημερὸν ἐργαζόμεναι καὶ νὰ ἀπολαμβάνουν ἐλάχιστα. Εἰς τὰς τάξεις ταύτας ἔπρεπε νὰ ἀποδοθῇ καὶ ἀπεδόθη δικαιοσύνη. Ὀφείλει δὲ τὸ ἔργον τοῦτο τῆς ἀποκαταστάσεως τῶν ἀκτημόνων νὰ συνεχισθῇ. Ἔχω πλεῖστα παραδείγματα τραγικὰ καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς ἰδιαιτέρας μου πατρίδος Λευκάδος. Ὑπῆρξαν ἄνθρωποι, οἱ ὁποῖοι ἐκοπίασαν ἵνα μεταβάλουν τοὺς λόγους τῆς Ἀκαρνανίας εἰς προσοδοφόρα κτήματα ἵνα προκληθῇ βραδύτερον ἐπὶ τῶν ἐκτάσεων τούτων ἡ προσοχὴ τῶν ἰδιοκτητῶν, ὅταν εἶδον ὅτι αἱ ἄγονοι ἐκτάσεις ἤρχισαν ν' ἀποδίδουν προσόδους. Εὐτυχῶς ἐπῆλθεν ὁ ἀγροτικὸς νόμος, ὁ ὁποῖος ἀπέδωκε δικαιοσύνην εἰς τοὺς ἀνθρώπους αὐτούς, οἵτινες εἶχον ζυμώσει μὲ ἱδρῶτα καὶ αἷμα τὰς χέρσους ἐκτάσεις μεταβάλλοντες αὐτὰς εἰς γονίμους. Οὐδεὶς λοιπὸν ὁ ἀντιλέγων ὅτι πάντες οἱ ἀκτήμονες πρέπει νὰ ἀποκατασταθῶσιν.

Ἐλέχθη ὅτι ἡ λέξις ἀποζημίωσις περιέχει τὴν ἔννοιαν τοῦ πλήρους. Ἐν πάσῃ περιπτώσει πρέπει νὰ διασαφηνισθῇ τί ἐννοοῦμεν διὰ τῆς λέξεως «ἀποζημίωσις». Πρέπει νὰ δηλωθῇ διὰ μιᾶς ἑρμηνευτικῆς δηλώσεως ἡ θέλησις τῆς Βουλῆς, ἵνα μὴ ἕκαστος δικαστὴς ἑρμηνεύῃ ἑκάστοτε κατὰ διάφορον τρόπον τὴν διάταξιν. Ὡς πρὸς τὴν ἐκδίκασιν τῆς ἀποζημιώσεως φρονεῖ ὅτι αὐτὴ πρέπει νὰ γίνεται ἀπὸ τὰ τακτικὰ δικαστήρια. Τὸ ζήτημα τοῦτο δὲν εἶνε ἁπλοῦν, εἶνε σοβαρώτατον, εἶνε ζήτημα καλῆς ἐφαρμογῆς τοῦ ἀγροτικοῦ νόμου, διότι πάντες πρέπει νὰ ἔχωμεν πεποίθησιν εἰς ἐκεῖνον ὁ ὁποῖος θὰ κρίνῃ, ἵνα μὴ γεννηθῶσιν παράπονα καὶ πεποίθησιν οἱ Ἕλληνες ἔχομεν εἰς τοὺς τακτικοὺς δικαστὰς ὑπὲρ πάντα ἄλλον ὑπάλληλον τῆς Διοικήσεως. Ἐὰν ὑπάρχῃ ἀντίρρησις ὅτι ἴσως διὰ τῶν τακτικῶν δικαστηρίων ἐπιμηκύνεται ἡ διαδικασία, θὰ ἠδύνατο νὰ καθορισθῇ ἄλλος τις τρόπος συντομωτέρας διαδικασίας, χωρὶς ὅμως νὰ ἀπομακρυνθῶμεν τοῦ ἀκλονήτου δικαστοῦ. Ὡς πρὸς τὴν τροπολογίαν τοῦ κ. Μυλωνᾶ παρατηρεῖ ὅτι θὰ εἶνε καταστρεπτικὸν ἂν γίνῃ αὕτη δεκτή. Ἡ ἔννοια τῆς ἰδιοκτησίας δὲν εἶνε παρὰ ἔννοια δικαιώματος, ἀλλοίμονον δὲ ἂν ἤθελεν γίνῃ δεκτὸν ὅτι ἡ ἰδιοκτησία γεννᾷ καὶ ὑποχρεώσεις. Τοῦτο ἤθελε καταρρίψει πᾶσαν ἔννοιαν τῆς ἰδιοκτησίας, ἤθελε θέσει εἰς κίνδυνον πᾶσαν καὶ τὴν μικροτέραν ἀκόμη ἰδιοκτησίαν καὶ αὐτὴν τὴν μικρὰν περιουσίαν καὶ καλύβην τσῦ γεωργοῦ τοῦ ἀποκτήσαντος ταύτην διὰ τοῦ αἵματος του καὶ τοῦ ἱδρῶτος του, ἀλλ' ἡ ἔννοια ἤθελεν ἀνατρέψει ὁλόκληρον τὸ κοινωνικὸν οἰκοδόμημα. Ἐκφράζει, περαίνων, τὴν ἐλπίδα ὅτι ἡ τροπολογία αὕτη θ' ἀπορριφθῇ ὡς ἀντικειμένη εἰς τὸ δίκαιον καὶ ὡς πλήττουσα κρυφίως καὶ ὑπούλως καὶ τὴν μικροτέραν ἔτι περιουσίαν, ἣν πᾶς Ἕλλην ἀστὸς γεωργὸς ἢ ἐργάτης ἔχει καὶ θέλει ταύτην σεβαστήν.

Ὁ κ. ***Β. Ἀλεξᾶκος*** τὸ δικαίωμα λέγει τῆς ἰδιοκτησίας ἀναγνωρίζεται ἀπὸ καταβολῆς κόσμου ὡς δικαίωμα ἱερόν, ἀλλ' ὅπως καὶ ἄλλα ἱερὰ δικαιώματα ἐπιτρέπεται καὶ ἐπιβάλεται νὰ παραβιάζωνται οὕτω καὶ διὰ τὴν ἰδιοκτησίαν τὸ αὐτὸ ἐφαρμόζεται. Καὶ ὅλα τὰ νεώτερα Συντάγματα οὕτω καθιέρωσαν καὶ κατοχύρωσαν τὴν ἰδιοκτησίαν. Προχωρῶν ἐκφράζει τὴν ἀπορίαν του πῶς θὰ συμβιβασθῇ ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρου 19 περὶ διατηρήσεως τῶν δικαιωμάτων τῆς ἰδιοκτησίας, ἐφ' ὅσον δὲν κατεβάλλεται ἔστω καὶ προσωρινὴ ἀποζημίωσις μὲ τὴν τελευταίαν διάταξιν τοῦ ἰδίου ἄρθρου περὶ ἐπιτάξεων κ. λ. π.

Α. Παπαναστασίου (Υπουργὸς τῆς Γεωργίας). Αἱ ἀνάγκαι τῶν πολεμικῶν περιστάσεων καὶ ἄλλων ἐκτάκτων τοιούτων δὲν δύνανται νὰ τεθοῦν ὑπὸ Συνταγματικὴν προστασίαν. Ἐὰν χρειάζεται νὰ γίνῃ εἰδικὴ διάταξις περὶ ἐπιτάξεων δὲν ἔχω ἀντίρρησιν νὰ γίνῃ.

Ὁ κ. ***Β. Ἀλεξᾶτος*** συνεχίζων λέγει ὅτι περὶ τούτου ἐξεδόθησαν καὶ ἀντιφατικαὶ δικαστικαὶ ἀποφάσεις καὶ χρήζει ρυθμίσεως τὸ ζήτημα.

Ὁ κ. ***Δ. Μπαμπᾶκος*** λέγει ὅτι οἱ νόμοι περὶ ὧν ἡ τελευταία παράγραφος τοῦ ἄρθρου ἀποτελοῦν παρέκκλισιν τῶν Συνταγματικῶν ἀσφαλειῶν χωρὶς νὰ εἶνε ἀντισυνταγματικαί.

Εἰς διακοπὴν τοῦ κ. ***Σ. Οἰκονομίδου*** ὁ κ. ***Α. Παπαναστασίου*** (Υπουργὸς τῆς Γεωργίας) ἀπαντᾷ ὅτι εἰς ὅλα τὰ ἀστικὰ Κράτη ἡ ἐξέλιξις καὶ ἡ κατεύθυνσις εἶναι κοινωνιστικὴ καὶ οὐδεὶς δύναται νὰ ἀρνηθῇ τοῦτο.

Ὁ κ. ***Β. Ἀλεξᾶτος*** συνεχίζων λέγει ὅτι ἐν Γερμανίᾳ ὁπόθεν συλλέγομεν συνταγματικὰς διατάξεις, ἤρχισεν ἄλλη στροφὴ καὶ παράδειγμα, εἶναι τὸ δημοψήφισμα, τὸ ὁποῖον ἔγινε καὶ ἀπεφάνθη ὑπὲρ τῆς μὴ ἀφαιρέσεως τῶν κτημάτων τοῦ στέμματος.

Ὁ κ. ***Α. Παπαναστασίου*** (Υπουργὸς τῆς Γεωργίας), λέγει ὅτι ὁ ἀγροτικὸς νόμος ἐν Ἑλλάδι ματαιώνει τὴν πρόσδον τοῦ σοσιαλισμοῦ, τὸν ὁποῖον προάγει καὶ μεταβάλλει μάλιστα εἰς κομμουνισμὸν ἡ στέρησις τῆς γῆς ἀπὸ τοὺς ἀγρότας.

Ὁ κ. ***Β. Ἀλεξᾶτος*** συνεχίζων ἐρωτᾷ περὶ τῆς ἀντισυνταγματικότητος ἢ μὴ τοῦ νόμου, δι' οὗ θ' ἀφαιρῆται ἡ περιουσία ἢ ἡ χρῆσις αὐτῆς ἄνευ καταβολῆς, ἔστω καὶ προσωρινῆς, ἀποζημιώσεως. Ἐπειδὴ λέγει ἐγεννήθησαν καὶ θὰ γεννηθοῦν ζητήματα, πρὸς ὀρθωσιν τοῦ πράγματος προτείνει προσθήκην περὶ χορηγήσεως δικαιώματος ἐνεργείας καταλήψεως ἢ ἀπαλλοτριώσεως ἐν ἐσχάτῃ ἀνάγκῃ καὶ ἄνευ προκαταβολῆς ἀποζημιώσεως.

Ὁ κ. Γ. ***Γεωργιάδης*** λέγει ὅτι ἡ τροπολογία τοῦ κ. Μυλωνᾶ εἶναι ἀθφοτάτη, διότι τὰς ἐν δράσει κοινωνικὰς δυνάμεις οὐδὲν Σύνταγμα δύναται νὰ περιορίσῃ. Ὅσον ἀφορᾷ τὰς ἀγροτικὰς ἀποζημιώσεις, ἀναφέρει τὰ βαλκανικὰ Κράτη εἰς τὰ ὁποῖα τὰ αὐτὰ ἐφαρμόσθησαν μέτρα μὲ τὴν Ἑλλάδα. Τὰ λεχθέντα ἐξ ἄλλου δὲν ἡ Γερμανία εἶναι κράτος σοσιαλιστικόν, δὲν ἔχουν καμμίαν σχέσιν, διότι εἰς τὴν Γερμανίαν οὐδεμία ἀγροτικὴ μεταρρύθμισις ἐγένετο, ἐν ᾧ εἰς ἄλλα ἀστικὰ κράτη ἐγένοντο γενικώτατα τοιαῦτα. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν τροπολογίαν περὶ ὑποχρεώσεων τῆς ἰδιοκτησίας, εὑρίσκει ὅτι διὰ ταύτης ἐνισχύεται μᾶλλον ὁ θεσμὸς τῆς ἀτομικῆς ἰδιοκτησίας καὶ οἱ ἀντιπαρούντες τὴν τροπολογίαν ἀνοίγουν τὸν τάφον εἰς

τὴν ἀτομικὴν ἰδιοκτησίαν. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν τονισθεῖσαν παροχὴν πλήρους ἀποζημιώσεως εἰς τοὺς ἀπαλλοτριωθέντας ἰδιοκτήτας τονίζει ὅτι ταύτην θὰ πληρώσουν πάλιν οἱ ἀγροτικοὶ πληθυσμοὶ καὶ ὀφείλουν οἱ βουλευταὶ οἱ λεγόμενοι ἀγροτικοὶ νὰ προσέξουν εἰς τοῦτο.

Ὁ κ. ***Σ. Μάξιμος*** λέγει ὅτι ἡ συζήτησις ἔγινεν ἀφορμὴ νὰ ἐκδηλωθοῦν ἐν τῇ Βουλῇ δύο ἀντιτιθέμεναι ἀπόψεις, ἔχουσαι ἀμφότεραι ἀντικοινωνικὴν βάσιν. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἀγροτικὴν μεταρρύθμισιν, λέγει ὅτι καὶ οἱ ὑποστηρίζοντες ταύτην εἶναι προστάται τῆς κεφαλαιοκρατίας, διότι νομίζουν ὅτι ἡ μεταρρύθμισις ὑποβοηθεῖ τὴν καπιταλιστικὴν κίνησιν ἐν Ἑλλάδι. Καὶ ἡ μὲν συνεπῶς καὶ ἡ ἄλλη παράταξις εἶνε καθυστερημέναι. Ἐξακολουθῶν ἐκθέτει τὰς γενομένας ἀγροτικὰς μεταρρυθμίσεις ἀπὸ τῆς Γαλλικῆς ἐπαναστάσεως καὶ ἐντεῦθεν καὶ τονίζει ὅτι ἕνεκεν τοῦ καπιταλιστικοῦ χαρακτῆρος τῆς χώρας μας, ἐν Ἑλλάδι ὁ ἀγρότης καὶ μετὰ τὴν ἀπαλλοτρίωσιν δὲν ἐβελτίωσε τὴν θέσιν του, μεσολαβησάντων καὶ ἄλλων συντελεστῶν. Προχωρῶν ἀναπτύσσει τὴν ἄποψιν τῆς ὁμάδος τοῦ Ἑνιαίου μετώπου ὅσον ἀφορᾷ τὴν κατανομὴν τῆς ἰδιοκτησίας καὶ λέγει ὅτι εἶνε ὑπὲρ τῆς ἀπαλλοτριώσεως τῶν μεγάλων ἀγροκτημάτων, ἀλλὰ διαφωνοῦμεν μὲ τοὺς λέγοντας ὅτι ἡ ἰδιοκτησία εἶνε δικαίωμα καὶ διὰ τοῦτο εἴμεθα καὶ κατὰ τῆς παροχῆς ἀποζημιώσεως, ἐφ' ὅσον πρόκειται περὶ ἰδιοκτησίας καθυστερημένης μορφῆς. Ἀναλόγως τῆς μορφῆς τῆς ἰδιοκτησίας, λέγει, ἐμφανίζεται καὶ τὸ ἀνάλογον κοινωνικὸν καθεστὼς καὶ ἐφόσον παραδεχόμεθα τὴν σχετικότητα τοῦ δικαιώματος τῆς ἰδιοκτησίας κατ' ἀνάγκην ἀγόμεθα καὶ εἰς τὴν ἐκμηδένισιν αὐτῆς ὡς παραδέχεται ἡ κομμουνιστικὴ θεωρία. Ἡ ἰδιοκτησία συνεπῶς ὑφίσταται μεταβολὰς καὶ ἡ κατάργησις τῆς ἀτομικῆς ἰδιοκτησίας θὰ σημειώσῃ τὴν κατάργησιν τῆς ἐκμεταλλεύσεως τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ ἄνθρωπον, τὴν κατάργησιν τῆς κοινωνικῆς ἀνισότητος. Καταλήγων ὑποστηρίζει ὅτι ἡ γενομένη μεταρρύθμισις ἐν Ἑλλάδι εἶνε ἀτελὴς καὶ ἀτυχὴς καὶ ὀφείλουν νὰ ἀπαλλοτριωθοῦν πάντα τὰ κτήματα, ὅτι οἱ τσιφλικιοῦχοι πρέπει νὰ μὴ λάβουν καμμίαν ἀποζημίωσιν, καὶ τέλος νὰ ἐξοβελισθῇ ὁ θεσμὸς τῆς ἀτομικῆς ἰδιοκτησίας, ὅστις θὰ συντελεσθῇ μόνον διὰ κοινωνικῆς ἐπαναστάσεως.

Εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ διακόπτεται ἡ περὶ Συντάγματος συζήτησις.

Προκειμένου νὰ ψηφισθῇ τὸ νομοσχέδιον «περὶ αὐθεντικῆς ἑρμηνείας τελωνειακῶν τινων νόμων» ἔνιοι βουλευταὶ ζητοῦν τὴν ἀναβολὴν καὶ ὥρᾳ 1 μ. μεσονύκτιον λύεται ἡ συνεδρίασις διὰ τὴν 4 1)2 μ. μ. τῆς αὔριον.

Ὁ Πρόεδρος
Θ. ΣΟΦΟΥΛΗΣ

Οἱ Γραμματεῖς
Μ. Λαίλιος
Θ. Τσιριμῶκος

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΛΘ΄

Τῆς 23 Φεβρουαρίου 1927

Ὥρᾳ 6. 25΄ μ. μ. ὁ κ. ***Πρόεδρος*** ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς ἕδρας κηρύσσει τὴν ἔναρξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει ν' ἀνοιχθῶσι τὰ θεωρεῖα.

Ἀνακοινοῦνται εἶτα τὰ ἑξῆς:

Αἱ ἐν Κρήτῃ βιομηχανίαι πυρηνελαιουργείας καὶ σαπουνοποιΐας ζητοῦν τὴν κατάργησιν τοῦ φόρου διὰ τὴν νῆσον Κρήτην ἐπὶ τῶν ἐξαγομένων καὶ μεταφερομένων προϊόντων των.

Οἱ Κάτοικοι Θουρίας Καλαμῶν ζητοῦν τὴν ἐπαναφορὰν τοῦ καταργηθέντος νόμου περὶ ἀγροφυλακῆς.

Οἱ στρατευθέντες φοιτηταὶ τῶν κλάσεων 1924 καὶ 1925 ὑποβάλλουσιν ὑπόμνημα ὅπως ἀπαλλαγῶσι τῶν τμηματικῶν ἐξετάσεων τοῦ ἔτους καθ' ὃ ὑπηρέτησαν ἐν τῷ στρατῷ.

Ὁ Σύνδεσμος διὰ τὰ δικαιώματα τῆς γυναῖκας ὑποβάλλει ὑπόμνημα δι' οὗ ζητεῖ ὅπως ἡ ἀναλαβοῦσα ἑταιρεία Κιρκίνη τὴν ῥαφὴν τοῦ Στρατιωτικοῦ ἱματισμοῦ δίδῃ ἐργασίαν καὶ εἰς τὰς ἐν Πειραιεῖ ἐργάτιδας.

Οἱ κάτοικοι Βρωμοβρύσης, Ἀϊδινίου, Μεσοποταμίας (Ἀσλάναγα) Ἀνδρούσης, Λαμπαίνης, Ναζηρίου κλπ. νομοῦ Μεσσηνίας ζητοῦν τὴν ἐπαναφορὰν τοῦ καταργηθέντος νόμου περὶ ἀγροφυλακῆς.

Ὁ Ἐλευθέριος Χ. Ἐλευθεριάδης κάτοικος Γουμενίτσης καὶ ἤδη ἐξόριστος, εὑρισκόμενος ἐν Θεσσαλονίκῃ, ὑποβάλλει ὑπόμνημα περὶ ἀπαλλαγῆς αὐτοῦ ἐκ τῆς συκοφαντικῆς κατηγορίας δι' ἣν ἀπηλάθη.

Ὁ Μιχαλάκης ἐργολάβος κατασκευῆς φρεάτων διαμαρτύρεται διότι δὲν ἔλαβεν τὰς ὀφειλομένας παρὰ τοῦ Ὑπουργείου Προνοίας 12.000 δραχμὰς διὰ τὴν κατασκευὴν φρέατος εἰς θέσιν Ἀναστάσῃ Πειραιῶς.

Ἡ Ὁμοσπονδία προσφύγων φοιτητῶν ζητεῖ ν' ἀπορριφθοῦν τὰ ἄρθρα ἐκ τῆς Ἑλληνοτουρκικῆς Συμβάσεως τὰ ἀκυροῦντα τὰ προσφυγικὰ συμφέροντα.

Ὁ Ἱερατικὸς Σύνδεσμος τῆς ἐπαρχίας Φλωρίνης παρακαλεῖ τὴν Κυβέρνησιν νὰ ἐπισπεύσῃ τὴν κύρωσιν τοῦ νόμου περὶ μισθοδοσίας κλήρου.

Τὸ πρῶτον Πανθρακικὸν σηροτροφικὸν καὶ γεωργικὸν συνέδριον παρακαλεῖ ὅπως εἰσακουσθῇ ἡ περὶ οἰκονομικῆς βελτιώσεως τῶν σηροτρόφων καὶ γεωργῶν παράκλησις αὐτοῦ.

Ἐπιτροπὴ κατοίκων Καλλιθέας ὑποβάλλει ψήφισμα τοῦ γενομένου τὴν 20ὴν Φεβρουαρίου ἐν Καλλιθέᾳ συλλαλητηρίου διὰ τὴν διατήρησιν τῶν διαρκῶν εἰσιτηρίων τοῦ τράμ, διὰ τὸν συνοικισμὸν Καλλιθέας, ὑπὸ τοὺς ὅρους τῆς ἰσχυούσης συμβάσεως.

Οἱ Ἐμποροεπαγγελματίαι Πραβίου ζητοῦν τὴν γενικὴν ἀναθεώρησιν τῆς κατατάξεως τῶν ἐπιτηδευματιῶν ὑπὸ τῆς ἐκεῖ Ἐφορείας.

Ὁ Σύνδεσμος τῶν ἰδιωτικῶν ὑπαλλήλων ἐμπορικῶν ἐπιχειρήσεων Δράμας διαμαρτύρεται διὰ τὴν κατάργησιν τῶν ὑπὲρ τοῦ ὑπαλληλικοῦ κόσμου προστατευτικῶν διαταγμάτων.

Ὁ κ. ***Α. Κανάρης*** (Ὑπουργὸς τῶν Ναυτικῶν) ὑποβάλλει νομοσχέδιον «περὶ καταργήσεως τῆς σχολῆς δοκίμων μηχανικῶν τοῦ Πολεμικοῦ Ναυτικοῦ.».

Ὁ κ. ***Γ. Μερκούρης*** (Ὑπουργὸς τῆς Ἐθν. Οἰκονομίας) ὑποβάλλει τὰ κάτωθι νομοσχέδια.

1) Περὶ ἰαματικῶν πηγῶν Μακεδονίας ποσίμου ὕδατος κατεχομένων ὑπὸ τῶν συμμαχικῶν στρατευμάτων διαρκοῦντος τοῦ πολέμου.

2) Περὶ προστασίας φυσικῶν καλλονῶν, φυτῶν ἢ δένδρων καὶ ἀξιοθεάτων σημείων.

3) Περὶ τρόπου αὐξήσεως διδάκτρων δημοσίων καὶ πρὸς ταύτας ἀφομοιουμένων Ἐμπορικῶν σχολῶν.

καὶ 4) Περὶ προστατευτικῆς περιοχῆς τῶν Ἰαματικῶν πηγῶν.

Ὁ κ. ***Λ. Κυβετὸς*** ὑποβάλλει τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου «περὶ αὐτεπαγγέλτου ὑποβολῆς εἰς ἐκ νέου ἀνάκρισιν καὶ συζήτησιν κτλ.»,

Οἱ κ. κ. ***Β. Καζάκης, Α. Κόρακας, Ε. Ἀλεξιάδης Γ. Χατζηγεωργίου*** κλπ. ὑποβάλλουσι τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου «περὶ καταργήσεως τοῦ Νομ. Διατάγματος «περὶ ὁρισμοῦ ὁρίου ἡλικίας ἐκπαιδευτικῶν συμβούλων κλπ.»

Οἱ κ. κ. ***Β. Κοζάκης, Θ. Μαγκριώτης, Α. Κόρακας Ν. Κουπαροῦσος*** κλπ. ὑποβάλλουσι τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου «περὶ ἀναμεταθέσεως καὶ ὑποδιβασμοῦ τῶν ἄνευ τῶν ὑπὸ τῶν Δ. Συμβουλίων παρεχομένων ἐγγυήσεων μετατεθέντων λειτουργῶν τῆς Μέσης καὶ Δημ. Ἐκπαιδεύσεως».

Εἰσέρχεται εἶτα ἡ Βουλὴ εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν τῆς Νομοθετικῆς Ἐργασίας

Γίνεται δι' ἀναστάσεως δεκτὸν εἰς α΄ κατ' ἀρχὴν καὶ κατ' ἄρθρον συζήτησιν τὸ νομοσχέδιον «περὶ αὐτεπαγγέλτου ὑποβολῆς εἰς ἐκ νέου ἀνάκρισιν καὶ συζήτησιν τῶν ὑποθέσεων ἐφ' ὧν ἐξεδόθησαν καταδικαστικαὶ ἀποφάσεις τῶν ἐπταμελῶν στρατοδικείων κλπ.».

Συνεχίζεται εἶτα ἡ συζήτησις ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 19 τοῦ Συντάγματος.

Ὁ κ. ***Ν. Βλιάμος*** λέγει ὅτι ὁ Ἑλληνικὸς Λαὸς κατὰ μεγίστην πλειονότητα ἀποτελεῖται ἐκ μικρῶν ἰδιοκτητῶν, τὴν δὲ ἰδιοκτησίαν ταύτην εἴτε ἔχει παραλάβει ἀπὸ τοὺς πατέρας του, εἴτε ἐκτήσατο διὰ μόχθων καὶ θυσιῶν. Εἶνε λοιπὸν εὐεξήγητον τὸ αἴσθημα τῆς ἀγάπης καὶ εὐλαβείας, τὴν ὁποίαν ὁ Ἑλληνικὸς Λαὸς τρέφει πρὸς τὴν ἰδιοκτησίαν. Οὐδεὶς δύναται νὰ μὴ ἐπαινέσῃ τὴν ἀποκατάστασιν τῶν ἀκτημόνων καὶ τῶν προσφύγων. Ὑπῆρξεν αὕτη μία πρᾶξις κατὰ πάντα ἀξιέπαινος, ἀλλ' ἐν τῇ ἐφαρμογῇ διεπράχθησαν πολλαὶ ἀδικίαι εἰς βάρος τῶν ἰδιοκτητῶν, οἱ ὁποῖοι καὶ ἐκ πολλῶν ἄλλων λόγων, ὡς π. χ. ἐκ τοῦ ἐνοικιοστασίου σήμερον λιμοκτονοῦν. Τὸ αἴσθημα τῆς εὐλαβείας πρὸς τὴν ἰδιοκτησίαν τοῦ λαοῦ ἐτρώθη καιρίως ἐκ πάντων τούτων καὶ εἶνε ἀνάγκη διὰ τοῦ ὑπὸ συζήτησιν ἄρθρου νὰ ἐμφυσηθῇ νέα πεποίθησις πρὸς τὸν θεσμὸν τῆς ἰδιοκτησίας. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον φρονῶ ὅτι πρέπει ἀντὶ τῆς φράσεως «δημοσίαν ὠφέλειαν» νὰ προστεθῇ ἡ φράσις «δημοσίαν καὶ κοινωνικὴν ἀνάγκην». Ἡ λέξις «ἀνάγκη» σημαίνει τὸ αἴτιον δι' ὃ θέλει ἀπαλλοτριωθῇ μία ἰδιοκτησία, ἐνῷ ἡ λέξις «ὠφέλεια» εἶνε τὸ ἀποτέλεσμα. Ἐπίσης ἀντὶ τῆς λέξεως «προσηκόντως» προτείνει ὅπως προστεθῇ ἡ λέξις «νομίμως». Ἀντὶ τῆς λέξεως «προηγουμένης» πρέπει νὰ τεθῇ ἡ λέξις «προκαταβαλλομένης» συμφώνως δὲ νὰ προστεθῇ ἡ λέξις «πλήρους» ὅπως ἡ ἀποζημίωσις εἶνε πράγματι πλήρης. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν τροπολογίαν τοῦ κ. Μυλωνᾶ φρονεῖ ὅτι δὲν πρέπει νὰ πειραματιζώμεθα ἐπὶ τοιούτων πραγμάτων. Τὸ αἴσθημα τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ εἶνε ἀντίθετον πρὸς τὴν ἀντίληψιν ὅτι ἡ ἰδιοκτησία ὑποχρεώνει. Ὁ εἰσηγητὴς τῆς τροπολογίας δὲν ἔζησεν ἐν Γερμανίᾳ, ὁπόθεν ἐλήφθη ἡ τροπολογία, διὰ νὰ γνωρίζῃ πόσον συντηρητικοὶ εἶνε οἱ Γερμανοί. Ἐκεῖ διὰ τοῦτο δύναται νὰ ὑπάρχῃ τὸ τοιοῦτον ἄρθρον, διότι βεβαίως ἐκεῖ θὰ γίνῃ καλὴ χρῆσις αὐτοῦ. Ἀλλ' ἐδῶ δὲν δυνάμεθα νὰ γνωρίζωμεν ποία χρῆσις θὰ γίνῃ τῆς διατάξεως. Καὶ διὰ τοῦτο πρέπει νὰ ἀπόσχωμεν τοῦ τοιούτου νεωτερισμοῦ.

Ὁ κ. ***Σ. Σωτηριάδης*** λέγει ὅτι τὸ κείμενον οἱασδήποτε συνταγματικῆς διατάξεως, μάλιστα δὲ τῆς συζητουμένης σήμερον, δὲν ἔπρεπε νὰ προκαλῇ τόσον μακρὰν συζήτησιν. Ὁ ἑλληνικὸς λαὸς πάντοτε ἐπροστάτευσεν ἐπαρκῶς, κατὰ τὴν γνώμην μου, τὴν ἰδιοκτησίαν. Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ σημειωθῇ εἶνε ὅτι πάντοτε παρεβιάσθη ἡ σχετικὴ διάταξις. Δὲν πταίει τὸ κείμενον τοῦ Συντάγματος, ἀλλὰ πταίει ἡ ἐφαρμογή. Καὶ ἐν τῇ Γ΄ Συνελεύσει καὶ ἤδη συνεζητήθη ὅτι ἡ συνταγματικὴ διάταξις δὲν προστατεύει ἐπαρκῶς τὴν ἰδιοκτησίαν. Ὁ ὅρος «ἀποζημίωσις» πάντοτε, εἰς ὅλας τὰς Συνελεύσεις, ἀνεγράφη ὑπὸ τὴν ἔννοιαν τῆς πλήρους ἀποζημιώσεως. Τοῦτο οὐδέποτε ἐφιλονεικήθη. Εἰς τὴν πρᾶξιν ἔλαβον χώραν ἀπαλλοτριώσεις ἄνευ ἀποζημιώσεως. Τοῦτο δὲν ἀποτελεῖ παρὰ μίαν συνταγματικὴν παραβίασιν. Δὲν ἔχομεν ἑπομένως ζήτημα κειμένης διατάξεως. Οἱανδήποτε διατύπωσιν καὶ ἂν κάμετε, εἰς περίπτωσιν καθ' ἣν θελήσετε νὰ τὴν παραβιάσετε, θὰ παραβιασθῇ. Ἑπομένως οὐδεμία τροποποίησις εἶνε ἀναγκαία νὰ γίνῃ εἰς τὸ κείμενον τοῦ Συντάγματος. Τὸ πολὺ δὲ θὰ ἠδύνατο νὰ γίνῃ μία δήλωσις ὅτι ὑπὸ τὴν λέξιν «ἀποζημίωσις» νοεῖται πλήρης καὶ ἀκεραία «ἀποζημίωσις». Φρονεῖ ὅτι ἡ διάταξις, καθ' ἣν εἰδικοὶ νόμοι κανονίζουν τὰ τῶν μεταλλείων, ὀρυχείων, ἀρχαιολογικῶν τόπων κλπ. περιττεύει, ἐφ' ὅσον ἀπὸ παλαιοτάτων χρόνων καὶ εἰς αὐτὸ τὸ Βυζαντινὸν δίκαιον ὑπῆρχον πάντοτε περιορισμοὶ τῆς ἰδιοκτησίας συμφυεῖς πρὸς τὴν ἔννοιαν αὐτῆς. Ὡς πρὸς τὰς ἐπιτάξεις διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ στρατοῦ, ἐν περιπτώσει πολέμου ἢ ἐπιστρατεύσεως, φρονεῖ ὅτι θὰ ἠδύνατο ἡ διάταξις αὕτη νὰ δικαιολογηθῇ, οὐδαμῶς ὅμως θεωρεῖ σκόπιμον τὴν ἐπέκτασιν αὐτῆς «πρὸς θεραπείαν ἀμέσου κοινωνικῆς ἀνάγκης δυναμένης νὰ θέσῃ εἰς κίνδυνον τὴν δημοσίαν τάξιν». Περαίνων φρονεῖ ὅτι οὐδεμία προσθήκη πρέπει νὰ γίνῃ εἰς τὸ ἄρθρον καὶ δὲν θὰ ἐγίνετο, λέγει, καμμία προσθήκη ἂν δὲν ὑπῆρχε τὸ Γερμανικὸν Σύνταγμα, τὸ ὁποῖον πράγματι περιέχει δυστυχῶς ὅλην αὐτὴν τὴν φιλολογίαν.

Ὁ κ. ***Ν. Κουμάνταρος*** λέγει ὅτι, αἱ μεταρρυθμίσεις τοῦ Συντάγματος δὲν δύνανται νὰ ἀπομακρύνωνται ποτὲ ἀπὸ τὰς παραδόσεις καὶ τὰς πεποιθήσεις τοῦ Λαοῦ. Καὶ ἡ ἰδιοκτησία ἐν Ἑλλάδι ὡς δικαίωμα σεβαστὸν οὐδέποτε κατέπεσεν καὶ ἑπομένως πᾶς διὰ τοῦ Συντάγματος περιορισμὸς ἢ μείωσις αὐτοῦ ὡς θεσμοῦ, θὰ εἶναι παρὰ τὴν θέλησιν τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ. Ἡ γενομένη, λέγει, προσθήκη περὶ ὑποχρεώσεων τῆς ἰδιοκτησίας ἔχει καθαρῶς σοσιαλιστικὴν μορφὴν καὶ εἶναι ἀντιγραφὴ ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ Συντάγματος, ψηφισθέντος ὑπὸ τὴν ἀπειλὴν τῆς ἐπιβολῆς τοῦ κομμουνισμοῦ ἐν Γερμανίᾳ. Ἡ διάταξις αὕτη εἶναι μία ποσότης δυναμίτιδος ὑπὸ τὸν θεσμὸν τῆς ἰδιοκτησίας καὶ θὰ ἐκραγῇ ὅταν οἱ ὑποστηρίζοντες εὕρουν τὴν κατάλληλον στιγμήν. Ἐξακολουθῶν ἀντικρούει τοὺς ἰσχυρισμοὺς τῶν ὑποστηρικτῶν τῆς τροπολογίας, καθ' ἣν αὕτη στηρίζεται εἰς πραγματικὴν κατάστασιν, θεωροῦντες ὡς τοιαύτην τὸ ἐφαρμοσθὲν σύστημα τῆς ἁρπαγῆς καὶ κλοπῆς τῶν περιουσιῶν. Οἱ ὑπάρχοντες παρ' ἡμῖν περιοριστικοὶ λόγοι τῆς ἰδιοκτησίας εἶναι ἄλλοι μὲν πρὸς προστασίαν αὐτῆς ταύτης τῆς ἰδιοκτησίας, ἄλλοι πρὸς προστασίαν τῆς δημοσίας ἡσυχίας καὶ ἄλλοι πρὸς προστασίαν τοῦ Κράτους καὶ οἱ περιορισμοὶ οὗτοι νομιμοποιηθέντες ἔχουν συνταγματοποιηθῇ. Καὶ ἀφοῦ τὸ παρελθόν, ἐξ ἄλλου, μᾶς διδάσκει ὅτι ἔγινε κατάχρησις τῆς ἀγράφου ἀρχῆς, δὲν φοβοῦνται οἱ ὑποστηρικταὶ τῆς τροπολογίας ὅτι θὰ γίνῃ μεγαλειτέρα κατάχρησις, ἐφ' ὅσον δοθοῦν περισσότερα δικαιώματα εἰς τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν; Προχωρῶν τονίζει τὴν ἀνάγκην κατοχυρώσεως τῆς ἰδιοκτησίας, διὰ νὰ ἀνακτηθῇ ἡ ἐμπιστοσύνη πρὸς τὴν πίστιν τοῦ Κράτους καὶ ἐπανέλθουν τὰ φυγαδευθέντα κεφάλαια καὶ παλιννοστήσουν ἐνταῦθα. Συνεπῶς ἡ περὶ ἧς πρόκειται προσθήκη εἶναι ἀποφευκτέα, διότι πρόκειται περὶ διατάξεως, ὡς ἐρρέθη, ἀντικειμένης εἰς τὰς παραδόσεις καὶ τὰς πεποιθήσεις τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ (Χειροκροτήματα).

Ὁ κ. ***Ν. Δαρβέρης*** εἶνε λέγει ἀληθὲς ὅτι ἀπὸ πολλοῦ ἡ πολιτεία ἐμερίμνησε διὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῶν ἀκτημόνων ἀγροτῶν, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ σημείου τούτου μέχρι τοῦ ἐκτροχιασμοῦ τῆς τελευταίας περιόδου ἡ ἀπόστασις εἶνε μεγάλη. Ἡ εἰσροὴ βεβαίως τῶν προσφύγων καὶ ἡ ἀνάγκη τῆς ἀποκαταστάσεώς των ἐπέβαλε τὴν παρέκκλισιν ἀπὸ πολλοὺς τύπους, ἀλλὰ ἀπὸ τούτου μέχρι τῆς δημεύσεως τῆς περιουσίας ὡρισμένης τάξεως δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ἀφεθῇ ἡ κατάστασις ὅπως ἐξελίχθη εἰς δήμευσιν. Οὐδείς, λέγει, ὑπάρχει ὁ μὴ θέλων τὴν ἀποκατάστασιν τῶν κολλήγων καὶ τῶν προσφύγων, ἀλλὰ εἶνε δίκαιον ἐξ ἄλλου ὅλον αὐτὸ τὸ βάρος νὰ ὑποστῇ μία τάξις, ἡ τῶν ἀγροτικῶν ἰδιοκτητῶν, ἀπογυμνουμένων; Δὲν κατελήφθησαν ἐξακολουθεῖ μόνον μεγάλα κτή-

ματα, ἀλλὰ καὶ μικρῶν γεωργῶν περιουσίαι κατελήφθησαν, καταδικασθέντων τῶν μικροϊδιοκτητῶν αὐτῶν εἰς ἀκτημοσύνην καὶ πενίαν. Κτήματα τοιαῦτα ἀξίας 400 ἑκατομμυρίων δραχμῶν, ἀνήκοντα εἰς μικροκαλλιεργητὰς τῆς περιφερείας Θεσσαλονίκης, κατελήφθησαν καὶ οἱ ἰδιοκτῆται αὐτῶν μένουν μέχρις ὥρας ἀναποζημίωτοι. Δὲν φρονεῖτε, λέγει, ὅτι πρέπει νὰ ἐκδηλώσωμεν πρὸ τοιαύτης καταστάσεως τὸ πνεῦμα τῆς προστασίας τῆς ἰδιοκτησίας; Τὸ ὅλον Κράτος, τονίζει, ἔχει ὑποχρέωσιν, προκειμένου περὶ ἀπαλλοτριώσεων γενομένων διὰ δημοσίαν ἀνάγκην, νὰ πληρώσῃ καὶ ἀποζημίωσιν τοὺς ζημιωθέντας.

Ὁ κ. **Δ. Κυβετὸς** διακόπτων παρατηρεῖ ὅτι εἰς πολλὰ μέρη τῆς περιφερείας Θεσσαλονίκης οἱ ἐντόπιοι κολλῆγοι ἐπῆραν τριπλασίαν ἀπὸ τοὺς πρόσφυγας περιουσίαν.

Ὁ κ. **Ν. Δαρβέρης** λέγει ὅτι εἰς τὴν Γουμένιτζαν δὲν ἐπῆρε κανεὶς ἐντόπιος. Προχωρῶν τονίζει ὅτι εἶνε προφανὲς ὅτι εἶνε ἄσχετον τὸ ζήτημα τῆς ἀποζημιώσεως τῆς καταληφθείσης ἀγροτικῆς ἰδιοκτησίας μὲ τὴν ἀποκατάστασιν τῶν ἀκτημόνων. Ὡς πρὸς τὴν προσθήκην εἰς τὸ ἄρθρον, τῆς λέξεως «πλήρους» λέγει ὅτι, ἐφόσον ἠγέρθη τοιοῦτον ζήτημα, ὀφείλομεν νὰ δεχθῶμεν τὴν προσθήκην της, διότι ἀντιθέτως θὰ μείνῃ ἐν κενόν, ἐκτὸς ἂν κάμωμεν ἑρμηνευτικὴν δήλωσιν. Ὡς πρὸς τὸν τρόπον τοῦ ὁρισμοῦ τῆς ἀποζημιώσεως νομίζει ὅτι δέον οὗτος νὰ ἀνατεθῇ εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια μὲ ταχὺν δικονομικὸν τύπον. Καταλήγων συνιστᾷ ὅπως ἐν εὐρύτητι συζητηθῇ τὸ ἄρθρον 19, ἵνα μὴ ἐκ σπουδῆς διατυπώσωμεν μὴ ἀρτίαν διάταξιν.

Ὁ κ. **Σ. Οἰκονομίδης** λέγει ὅτι τὸ ζήτημα ἔχει διττὴν ἄποψιν καὶ νομικὴν καὶ κοινωνικήν. Ὡς πρὸς τὴν πρώτην εἶνε περιττὸν νὰ ἀπασχοληθῇ ἡ Βουλή, ὡς ἐξαντληθέντος πλέον τοῦ θέματος. Προέχουσα ἄποψις εἶνε ἡ κοινωνική, διότι ἡ τροπολογία περὶ ὑποχρεώσεων τῆς ἰδιοκτησίας καὶ χρήσεως αὐτῆς πρὸς κοινὴν ὠφέλειαν εἶνε εἰλημμένη ἀπὸ τὸ Γερμαν. Σύνταγμα, ὅπερ ἐν ὅλῃ του τῇ ἀλληλουχίᾳ ρυθμίζει νέαν σοσιαλιστικὴν οἰκονομικὴν ζωὴν ἐν Γερμανίᾳ. Τὸ κεφάλαιον τοῦτο εἶνε ἀκριβὲς ἀντίγραφον τῆς προκηρύξεως τῶν σοσιαλιστῶν, τὴν ἐπομένην τῆς ἀνακωχῆς, πρὸς τὸν Γερμανικὸν Λαόν, προκηρύξεως ἐχούσης σκοπὸν νὰ τρέψῃ ὁλόκληρον τὴν οἰκονομικὴν ζωὴν τῆς Γερμανίας πρὸς τὰς ἄκρας σοσιαλιστικὰς ἀντιλήψεις. Ἀναγινώσκει περὶ τούτου περικοπὰς μελέτης Γερμανικῆς.

Ἑπομένως, λέγει, ἡ τροπολογία ἔχει κυρίως κοινωνικὴν ἄποψιν καὶ ἀπ' αὐτῆς ὀφείλει νὰ ἐξετασθῇ, ἐφ' ὅσον διὰ ταύτης τίθεται ἐκποδὼν ἡ ἰδιοκτησία, ὡς δικαίωμα προσωπικὸν καὶ μεταβιβάσιμον ὡς δικαίωμα τοῦ Κράτους καὶ τῆς ὁλότητος. Ἀλλὰ εἶναι δυνατὸν νὰ λείψῃ ἡ ἰδιοκτησία καὶ εἶναι ὀρθὸν νὰ λείψῃ; Θεωρητικῶς, λέγει, τὰ κομμουνιστικὰ πολιτεύματα εἶναι ἀρτιώτερα, ἀλλὰ ἐν τῇ πράξει τὸ ὀρθότερον πολίτευμα εἶναι τὸ ἀστικόν, διότι δι' αὐτοῦ προάγεται ὁ πολιτισμός, στηριζόμενος ἀκριβῶς ἐπὶ τοῦ θεσμοῦ τῆς ἰδιοκτησίας. Προχωρῶν ἀναπτύσσει πῶς συνεκροτήθησαν αἱ πολιτεῖαι καὶ αἱ κοινωνίαι καὶ τὸ Κράτος, ἐξ ἀνάγκης ἐξυπηρετήσεως καλύτερον τῶν ἀνθρωπίνων ἀναγκῶν, καὶ ὅσον ἀνεπτύσσετο, ὁ ἄνθρωπος, τόσον ἡ ἀπαιτητικότης τοῦ διανοητικῶς προηγμένου ἀνθρώπου ἀπὸ τὸν πλησίον του ἀνεπτύσσετο καὶ κατ' ἀνάγκην ἡ ἰδιοκτησία καὶ τὸ φυσικὸν αὐτῆς δικαίωμα ἐξειλίχθη ἀπὸ τὴν συλλογικὴν ἰδιοκτησίαν εἰς τὴν ἀτομικὴν ἰδιοκτησίαν καὶ ἤδη πειρώμεθα νὰ ἐπανέλθωμεν εἰς τὴν πρώτην πάλιν συλλογικὴν μορφήν, ἐὰν ἀρχίσωμεν νὰ υἱοθετῶμεν τὰς σοσιαλιστικὰς θεωρίας. Εἰς ἀντίκρουσιν τούτων ἀναφέρει τοὺς λόγους τοῦ εἰσηγητοῦ τοῦ ἄρθρου περὶ ἰδιοκτησίας τοῦ Γαλλικοῦ Συντάγματος. Ἑπομένως τὸ δικαίωμα τῆς ἰδιοκτησίας εἶναι φυσικὸν καὶ δὲν δύναται νὰ λείψῃ καὶ πιστεύει ἀδιστάκτως, λέγει, ὅτι ἄνευ θεσμοῦ ἀτομικῆς ἰδιοκτησίας δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ κοινωνία. Καὶ αὐτὸς ὁ Λενὶν λέγει ὅτι μία σοσιαλιστικὴ ὀργάνωσις δύναται νὰ ἐπιτύχῃ, ὅταν τὸ ἀτομικὸν συμφέρον ὑποχωρεῖ εἰς τὸ συμφέρον τοῦ συνόλου. Ἀλλὰ εἶναι γνωστὸν ὅτι μόνον τὸ ἀτομικὸν κίνητρον ἀπουλέπει εἰς σκοπὸν ὡρισμένον, δύναται νὰ δημιουργήσῃ συναγωνισμὸν καὶ προαγωγήν. Ἐξακολουθῶν ἀντικρούει τὰ λεχθέντα ὅτι ἡ ἰδιοκτησία δημιουργεῖ ἀνισότητα κοινωνικήν, διότι ἡ τελευταία αὐτὴ δημιουργεῖται ἀπὸ τὴν φυσικὴν ἀνισότητα τοῦ ἀτόμου ὑπὸ ἔποψιν ἱκανοτήτων καὶ ἀποδόσεως. Πραγματευόμενος εἶτα τὰ τῆς ἀποκαταστάσεως τῶν ἀκτημόνων καλλιεργητῶν λέγει ὅτι ἐφ' ὅσον δὲν παραδεχθῶμεν ἰδιώνυμον συγκυριότητα καλλιεργητοῦ καὶ ἰδιοκτήτου, ὀφείλομεν δι' ἐπιβαρύνσεως τοῦ συνόλου νὰ βοηθήσωμεν τὴν κατάβολὴν τῆς ἀποζημιώσεως εἰς τοὺς στερηθέντας τῆς περιουσίας των.

Ὡς πρὸς τὴν προσθήκην τῆς λέξεως «πλήρης» φρονεῖ ὅτι πρέπει νὰ τεθῇ αὕτη, διότι ἐν τῇ πραγματικότητι παρεδιάσθη ἡ παροῦσα διάταξις. Καταλήγων προτείνει ὅπως ληφθῇ πρόνοια διὰ τὴν ἀποζημίωσιν τῶν βλαπτομένων ἐξ ὑπογείων ἐνεργειῶν.

Ὁ κ. **Θ. Χαβίνης** λέγει ὅτι εἰς ὅλα τὰ κράτη, τὰ ὁποῖα δὲν συνδέονται μὲ τὸν Ρωμαϊκὸν πολιτισμόν, ἡ ἰδιοκτησία ὁρίσταται ὡρισμένους περιορισμούς. Καὶ ἡ Μουσουλμανικὴ ἀκόμη νομοθεσία τὴν ἰδιοκτησίαν δέχεται ὡς δημόσιον λειτούργημα. Καὶ εἰς τὴν Ἰρλανδίαν καὶ εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ ἀλλαχοῦ ἐγένοντο δεκτοὶ περιορισμοὶ τῆς ἰδιοκτησίας, οὔτε ἦτο δυνατὸν νὰ γίνῃ ἄλλως, διότι δὲν εἰμπορεῖ νὰ φανταθῇ τις πῶς εἶναι δυνατὸν χωρὶς νὰ ἔχῃ τις καμμίαν σχέσιν μὲ τὴν γῆν καὶ ἐνῷ μοχθοῦν ἢ κοπιάζουν ἄλλοι δι' αὐτήν, ὅμως αὐτὸς νὰ εἶναι δεσπότης καὶ κύριος. Διὰ τοῦτο εἰς ὅλα τὰ κράτη ἐλήφθησαν εἰδικὰ μέτρα μετὰ τὸν πόλεμον, καθ' ὃν μάλιστα οἱ ἀγρόται καὶ μόνον ἔχυσαν τὸ αἷμά των καὶ ἐθυσιάσθησαν ὑπὲρ τῆς πατρίδος. Ἀναφέρει ἀκολούθως πῶς μετὰ τὴν ἀτυχῆ ἔκβασιν τοῦ Μικρασιατικοῦ πολέμου καὶ τὴν συσσώρευσιν ἐνταῦθα τοσούτων προσφύγων, οἱ ἀκτήμονες καλλιεργηταὶ ἐν Ἠπείρῳ ἔδλεπον ἐγκαθισταμένους πρὸ τῶν ὀμμάτων των πρόσφυγας, ἐνῷ αὐτοὶ δὲν ἠδύναντο νὰ ἐγκατασταθοῦν εἰς τὰ κτήματα ἐκεῖνα εἰς τὰ ὁποῖα εἰργάζοντο. Ἐλέχθη ὅτι πρέπει νὰ πληρώσῃ τὸ Κράτος ἀποζημίωσιν εἰς τοὺς ἰδιοκτήτας ἀλλὰ πῶς θὰ πληρωθῇ αὕτη; δι' ἐπιβολῆς φορολογίας; Καὶ φορολογίας ἀμέσου ἢ ἐμμέσου; Ἡ Κυβέρνησις θὰ ἦτο ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ὑποχρεωμένη νὰ ἐπιβαρύνῃ τὴν ἔμμεσον φορολογίαν, ἤτοι νὰ ἐπιβαρύνῃ καὶ πάλιν τοὺς ἀγρότας. Ἀλλ' οἱ ἀγρόται δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ἀνθέξουν εἰς μεγαλυτέραν φορολογίαν. Σήμερον οἱ ἀγρόται πληρώνουν τὸ 1/3 καὶ τὴν ἀξίαν αὐτὴν πληρώνουν εἰς πραγματικὸν νόμισμα. Διότι ἡ τιμὴ τῶν ἀπαλλοτριωθέντων ἀγροκτημάτων κατὰ στρέμμα ἀνέρχεται εἰς 100—150 δραχμάς, ἔναντι πραγματικῆς ἀξίας 300—400 δραχ. Πέραν τούτων εἶναι ἀδύνατον νὰ πληρώσουν. Ἡ φορολογία θὰ ἔπρεπε νὰ ἐπιβληθῇ ἐπὶ τῆς αὐξήσεως τῆς τιμῆς τῶν κτημάτων, διὰ τὴν ὁποίαν εἶναι ἐντελῶς ἀνεύθυνοι οἱ ἰδιοκτῆται, οἱ ὁποῖοι οὐδὲν προσέφερον πρὸς ἐπαύξησιν τῆς τιμῆς τῶν κτημάτων. Δὲν πρέπει δὲ νὰ μᾶς διαφύγῃ ὅτι οἱ ἰδιοκτῆται λαμβάνουν καὶ ἕνα κλῆρον, ὁ ὁποῖος πρέπει νὰ καλλιεργῆται ἀπὸ τὸν ἰδιοκτήτην, ἂν δὲ δὲν καλλιεργῆται πρέπει νὰ τῷ ἀφαιρεθῇ καὶ αὐτός, διότι ἡ γῆ πρέπει νὰ καλλιεργῆται.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐκδίκασιν τῆς ἀποζημιώσεως λέγει ὅτι ἂν αὕτη μείνῃ εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια αἱ ἀπαλλοτριώσεις δὲν θὰ τελειώσουν ποτέ. Δὲν ὑπάρχουν ἐπαρκεῖς δικασταὶ καὶ διὰ τοῦτο εἶνε ἀναγκαία ἡ ταχίστη συγκρότησις ἐπιτροπῶν ἀπαλλοτριώσεως, νὰ ἀποσπασθοῦν δὲ εἰς αὐτὰς δικασταί, καὶ νὰ ἐπακολουθήσῃ ταχεῖα ἔκδοσις τῶν ἀποφάσεων. Τοῦτο εἶνε καθῆκον καὶ τοῦ ὑπουργοῦ τῆς Γεωργίας καὶ τῆς Κυβερνήσεως. Περαίνων συνιστᾷ εἰς τὴν Βουλὴν νὰ ἀπορρίψῃ τὴν τροπολογίαν τοῦ κόμματος τῶν ἐλευθεροφρόνων περὶ πλήρους ἀποζημιώσεως νὰ γίνῃ δὲ ἀποδεκτὴ ἡ τροπολογία τοῦ κ. Μυλωνᾶ.

Ὁ κ. **Ν. Καμπάνης** λέγει ὅτι εἶνε ἐξ ἐκείνων οἱ ὁποῖοι ἀπὸ ἐπιστημονικῆς μόνον ἀπόψεως κρίνοντες ἐδέχθησαν τὴν

τροπολογίαν τοῦ κ. Μυλωνᾶ, ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν ὅμως τῆς πλήρους ἀποζημιώσεως καὶ τῆς ἐκδικάσεως αὐτῆς ὑπὸ τῶν τακτικῶν δικαστηρίων. Ἐφ' ὅσον ὅμως αἱ προϋποθέσεις αὗται δὲν ἐκπληροῦνται, πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὅτι εἶναι ἐναντίον τῆς τροπολογίας τοῦ κ. Μυλωνᾶ. Ἀφορμήν, λέγει, εἰς τὸ νὰ σχηματίσῃ τὴν γνώμην αὐτὴν ἔδωκε καὶ ὁ κλονισμός, ὁ ὁποῖος ἐπῆλθε μετὰ τὴν τροπολογίαν τοῦ κ. Μυλωνᾶ, διότι πάντες ἐσχημάτισαν τὴν γνώμην ὅτι ἡ ἰδιοκτησία δὲν εἶνε ἀσφαλής, συνεπείᾳ δὲ τούτου ἐπῆλθε βλάβη γενικωτέρα εἰς τὸν τόπον. Ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τῆς ἀποζημιώσεως τονίζει ὅτι αὕτη πρέπει νὰ εἶνε πλήρης, τοιαύτη δὲ ἀναμφισβητήτως εἶνε ἡ ἔννοια τῆς λέξεως ἀποζημίωσις. Ὡς πρὸς τὸ λεχθὲν ὅτι οἱ ἀγρόται ἔχυσαν τὸ αἷμά των τονίζει ὅτι τιμᾷ τοὺς ἀγρότας διότι πράγματι ἐπολέμησαν ὑπὲρ πατρίδος, ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ λησμονῶμεν ὅτι καὶ αἱ ἄλλαι τάξεις, αἱ τάξεις αἱ διανοούμεναι, ἔχυσαν τὸ αἷμά των ὑπὲρ Πατρίδος καὶ ἐπλήρωσαν τὸν φόρον τοῦτον. Δὲν εἶνε ὀρθόν, λέγει περαίνων, διὰ τῶν λόγων μας νὰ δημιουργῶμεν ἀνισότητας, διότι πᾶσαι αἱ τάξεις ἐξ ἴσου προσέφεραν εἰς φόρον αἵματος.

Ὁ κ. **Φ. Παπαγεωργίου** δὲν δύναται, λέγει, νὰ συμφωνήσῃ μὲ τὴν τροπολογίαν τοῦ κ. βουλευτοῦ ἐξ Ἰωαννίνων διότι δὲν εἶνε μεταφυτεύσιμοι ἐν Ἑλλάδι τοιαῦται θεωρίαι, ὅπου ἔχομεν ἄλλας συνθήκας, διὸ καὶ πρέπει νὰ ἀπορριφθῇ ὡς πρὸς τὴν ἔννοιαν τῆς λέξεως «ἀποζημίωσις» φρονεῖ ὅτι ἢ πρέπει νὰ τεθῇ ἡ λέξις «πλήρης» ἢ νὰ γίνῃ ἑρμηνευτικὴ δήλωσις. Ὅσον ἀφορᾷ τὸν τρόπον τῆς ἐπιδικάσεως τῆς ἀποζημιώσεως νομίζει ὅτι λόγῳ τῆς ἐμπιστοσύνης ἣν τρέφουν πάντες πρὸς τὰ Δ καστήρια, πρέπει εἰς αὐτὰ νὰ ἀνατεθῇ αὕτη. Καταλήγων λέγει ὅτι τὸ ἄρθρον περὶ ἰδιοκτησίας εἶνε ὁ ἀδάμας τοῦ Συντάγματος καὶ ὅπως εἶπεν ἄλλοτε καὶ ὁ κ. Δραγούμης πρέπει νὰ τὸν φρουρῶμεν διαρκῶς καὶ νὰ τὸν κατοχυρώνωμεν.

Ὁ κ. **Μ. Γούδας** λέγει ὅτι ὄχι μόνον διὰ λέξεων ἀλλὰ καὶ δι' ἀλύσσεων ἂν ἦτο δυνατὸν ἔπρεπε νὰ παραφρουρηθῇ ὁ θεσμὸς τῆς ἰδιοκτησίας. Δι' ἀλύσσεων ἀκόμη ἔπρεπε νὰ εἶναι δεσμευμέναι αἱ χεῖρες τῶν ὑπουργῶν, ὅταν χειρίζωνται τὴν ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαν εἰς ζητήματα ἰδιοκτησίας, διότι τόσα εἶνε τὰ γενόμενα κατὰ τὸ παρελθὸν ἔκτροπα. Προχωρῶν ἀναφέρει τὴν ὑπόθεσιν τοῦ κτήματος τῆς συζύγου του ἐν Τροιζηνίᾳ καὶ ἐκθέτει πῶς κατὰ τὸ 1923, ὑπουργοῦντος τοῦ κ. Σίδερη συνεστήθη συνεταιριστικὸς καὶ ἐξεδόθη γνωμοδότησις τοῦ Συμβουλίου Ἐποικισμοῦ, περὶ ἐπιτάξεως πεντηκοντούς τοῦ κτήματος ὑπὲρ ἑνὸς Συνεταιριστικοῦ. Ἡ ἀπόρασις, λέγει, μοὶ ἐκοινοποιήθη διὰ τοῦ Ἀστυνόμου καὶ μετὰ 3 ἡμέρας νέα ταὐτάριθμος διαταγὴ τοῦ Ὑπουργείου ἐκδίδεται, δι' ἧς ὡρίζοντο ἑρμηνευτικῶς αἱ ἐπιτακτέαι ἐκτάσεις καὶ δι' ἧς ἑρμηνείας συμπεριελαμβάνοντο καὶ ἄλλα κτήματά μου καὶ οὕτω ἐγένετο καθολικὴ ἐπίταξις τῆς περιουσίας μου, συνταχθέντος πρακτικοῦ καταλόγου καὶ ἤρχισεν ἡ ἐκμετάλλευσις τοῦ κτήματός μου παρὰ τοῦ Συνεταιριστικοῦ δι' ἐνοικιάσεως πρὸς τρίτους ἐξ αὐτῶν τῶν χρημάτων τῆς περιουσίας μας, ἐξ ἧς οἱ ἰδιοκτῆται οὐδεμίαν ἀποζημίωσιν ἐλπίζομεν, ὁ συνεταιρισμὸς ἐπλήρωσεν εἰς τὸν δικηγόρον του κ. Δουζίναν. Αὐτή, λέγει, εἶνε ἡ ἀποζημίωσις τῶν ἀγροτικῶν κτημάτων. Ὁ νόμος, λέγει, 1016 περὶ ἐπιτάξεων, ὅστις ἐγένετο διὰ ἀνάγκας κρατούσας ἐν πολεμικῇ περιόδῳ, ἐχρησιμοποιήθη διὰ νὰ μοῦ ἀφαιρεθῇ ἡ περιουσία μου. Κατόπιν σειρᾶς τότε διαμαρτυριῶν μου συνῆλθε πάλιν τὸ Γνωμοδοτ. Συμβούλιον Ἐποικισμοῦ καὶ ἐγνωμοδότησε νὰ ἀκαλεηθῇ ἡ ἐπίταξις ὡς παράνομος. Ἔκτοτε, λέγει, παρῆλθον 3 ὁλόκληρα ἔτη καθ' ἃ ἠγωνιζόμην νὰ ἐπανέλθω εἰς τὴν νομὴν τοῦ κτήματός μου ἀπαλλοτριουμένου καὶ πάλιν, κηρυττομένου μὴ ἀπαλλοτριωτέου πολλάκις, ἡ δὲ ζημία ἡ γενομένη μόνον ἐπὶ 5 μῆνας ἀνῆλθε κατ' ἔκθεσιν κρατικοῦ γεωπόνου εἰς Δραχ. 58 χιλιάδας. Κατόπιν τούτου ἠναγκάσθην νὰ πωλήσω τὰ κτήματά μου καὶ νὰ γίνω ἀκτήμων. Ὑπὸ τοιούτας λέγει συνθήκας ἐφαρμοζομένων τῶν νόμων παρὰ τοῦ Ὑπουργοῦ καὶ τῶν Ὑπηρεσιῶν, νομίζει ὅτι ὄχι μόνον λέξεις ἀλλὰ καὶ ἀλύσσεις πρέπει νὰ τεθοῦν περιφρουροῦσαι τὴν ἰδιοκτησίαν ἀπὸ τὰς ἁρπακτικὰς χεῖρας, αἱ ὁποῖαι ὑρίστανται.

Διακόπτεται μετὰ τοῦτο ἡ συνεδρίασις διὰ τὴν 10 1/2 μ.μ.

Μετὰ τὴν Διακοπὴν

Ὥρα 11 μ.μ. ἐπαναλαμβάνεται ἡ διακοπεῖσα συνεδρίασις.

Συνεχιζομένης τῆς συζητήσεως ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 19 τοῦ Συντάγματος, τὸν λόγον λαμβάνει ὁ κ. **Ε. Μαχαίρας**, ὅστις ἐκθέτων τὰς ἀπόψεις τῆς ἐργατικῆς τάξεως λέγει ὅτι τὸ ὑπὸ συζήτησιν ἄρθρον ἀποτελεῖ τὴν βάσιν τοῦ ἀστικοῦ καθεστῶτος. Ἡ ἰδεολογία τῆς ἐργατικῆς τάξεως εἶνε νὰ καταστήσῃ τὴν γῆν κοινὸν κτῆμα. Ἡμεῖς, λέγει, μὴ ἀκολουθοῦντες τὴν τακτικὴν τῆς δι' ἐπαναστάσεως καταλύσεως τοῦ ἀστικοῦ καθεστῶτος, θὰ εἴμεθα ἠναγκασμένοι νὰ στεγαζώμεθα ἐπὶ μακρὸν ἀκόμη χρόνον ὑπὸ τὴν στέγην τοῦ ἀστικοῦ καθεστῶτος. Τὴν ἀντίληψίν μας δὲν ἱκανοποιεῖ ἡ διατύπωσις τοῦ ἄρθρου 19. Διότι καίτοι τὸ ἄρθρον διὰ τῆς προσθήκης τοῦ κ. Λ. Μυλωνᾶ ἐμφανίζεται κάπως προοδευτικόν, ὑστερεῖ ἐν τούτοις, ἐφόσον δὲν καθιεροῦται ἀπαλλοτρίωσις ἄνευ ἀποζημιώσεως καὶ ἐφόσον δὲν χαρακτηρίζονται καὶ ἐμπορικαὶ καὶ βιομηχανικαὶ ἰδιοκτησίαι. Ὁπωσδήποτε, λέγει, θὰ ψηφίσωμεν ἡμεῖς τὸ ἄρθρον ὅπως ἔχει· δὲν θὰ μᾶς λυπήσῃ πολὺ ἂν ἀφαιρεθῇ ἡ τροπολογία τοῦ κ. Μυλωνᾶ. Εἴμεθα ὅμως ὑποχρεωμένοι νὰ δηλώσωμεν ὅτι ἰδιοκτησία, ἡ ὁποία δὲν ἀναγνωρίζει ὑποχρεώσεις, εἶνε ἰδιοκτησία, ἡ ὁποία δημιουργεῖ κινδύνους. Παρακαλεῖ ὅπως πάντες, προκειμένου νὰ ἐκφέρουν τὴν γνώμην των, ἐπὶ τοῦ ἄρθρου στρέψουν τὴν προσοχήν των πρὸς τοὺς πρὸ τεσσάρων μηνῶν μόλις ἐκλογεῖς των καὶ μὴ θελήσουν νὰ θέσουν τὸ ἴδιον αὐτῶν συμφέρον ὑπεράνω τοῦ γενικοῦ τοιούτου.

Ὁ κ. **Δ. Εὐθυμιάδης** παρακολουθήσας λέγει ἀπὸ τοῦ 1921 τὴν ἀποκατάστασιν ἐπείσθη ὅτι πᾶν ὅτι ἔγινεν, ἔγινε καὶ παρὰ τὴν θέλησιν τῶν ἀρχῶν καὶ παρὰ τὴν θέλησιν τῶν ἐνδιαφερομένων, οἱ ὁποῖοι προσχηματικῶς παρουσιάζουν τὰ κτήματά των ὡς αὐτοκαλλιεργείας, καθ' ἣν στιγμὴν ἀπέθνησκον ἑκαντοντάδες καὶ χιλιάδες προσφύγων. Μόνον λέγει μὲ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1922 ἐξεδηλώθη ὀλιγώτερος σεβασμὸς πρὸς τὰ τσιφλίκια. Ὡς πρὸς τὴν ἀποζημίωσιν τῶν ἀγροτικῶν κτημάτων παραδέχεται τὴν τροπολογίαν τοῦ κ. Πεσματζόγλου ὡς ἀγνὴν καὶ εἰλικρινῆ καὶ δικαίαν, διότι τὰ τσιφλίκια ἐπὶ μακρὰν σειρὰν ἐτῶν τὰ ἐνέμοντο ἐν συνειδήσει καλλιεργηταὶ καὶ ἰδιοκτῆται καὶ ἀρκετὰ ἤδη ἀπεζημιώθησαν οἱ τελευταῖοι οὗτοι καὶ πᾶτα ἀντίθετος ἀξίωσις θὰ εἶνε ἐκμετάλλευσις τῆς ἐργασίας καὶ τῶν χωρικῶν. Ὡς πρὸς τὴν πληρωτέαν παρὰ τῶν προσφύγων ἀποζημίωσιν διὰ τὰς ἀγροτικὰς των ἐγκαταστάτεις λέγει ὅτι, οἱ πρόσφυγες θὰ προσπαθήσουν νὰ ἐνδυναμωθοῦν διὰ νὰ ἀκουσθοῦν τὰ τὰ δικαιά των.

Ὁ κ. **Σ. Χασιώτης** λέγει ὅτι πολὺς κόπος κατεβλήθη ἵνα πεισθῇ ἡ Βουλὴ ὅτι ἡ ἰδιοκτησία εἶνε δικαίωμα· ἀλλὰ περὶ τούτου δὲν ὑπάρχει καμμία ἀντίρρησις· αὐτὴν τὴν ἀντίληψιν ἔχουν καὶ οἱ γεωργοί, οἱ ὁποῖοι δὲν ἐπεζήτησαν πάντοτε παρὰ πῶς νὰ ἐξαγοράσουν τὴν γῆν, τὴν ὁποίαν ἐκαλλιέργουν. Ὑπάρχουν ὅμως κτήματα, ὅπως εἰς τὴν Ἤπειρον, τὰ ὁποῖα ἔχουν ἁρπαχθῇ ἀπὸ τοὺς Τουρκαλβανούς. Ὑπάρχει διὰ τοῦτο εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ γεωργοῦ κατὰ παράδοσιν ἡ ἰδέα τῆς δι' ἀδικίας κτήσεως τῆς ἰδιοκτησίας, καίτοι οὗτος δὲν ἔχει τὴν δύναμιν θεωρητικῶς νὰ τὴν ἀναπτύξῃ. Ἡ ἀποστροφή, τὴν ὁποίαν ὁ γεωργὸς αἰσθάνεται πρὸς τὸν ἰδιοκτήτην, τὸν ὁποῖον μάλιστα ἀποκαλεῖ καὶ ἀφέντην, μετεδόθη ἐπειτα καὶ εἰς τοὺς ἀγοράσαντας πραγματικῶς τὰ κτήματα, πολλοὶ ἐκ τῶν γαιοκτημόνων ἠγόρασαν τὰ κτήματα εὐθηνά· ἄλλοι ὅμως τὰ ἠγόρασαν καὶ εἰς κανονικὴν τιμήν. Ἡμεῖς ὅμως δὲν δυνάμεθα νὰ ἐξετάσωμεν τὸ θέμα τοῦτο, ἐφόσον πάντες δεχόμεθα τὸ δικαίωμα τῆς ἰδιοκτησίας, καὶ τὸ δεχόμεθα πάντες, ἀφοῦ κανεὶς δὲν ἀντεῖπεν εἰς τοῦτο, ὡς δικαί-

ωμα ὑπὸ περιορισμοὺς εἶνε ἀδιάφορον ἂν θὰ γραφῇ τοῦτο ἢ ὄχι εἰς τὸ Σύνταγμα. Οἱ περιορισμοὶ πάντως ὑφίστανται, ἂν δὲ πρέπει νὰ ἀναγραφῶσιν οἱ περιορισμοὶ οὗτοι ἢ ὄχι εἰς τὸ Σύνταγμα, τοῦτο ἐνδιαφέρει τοὺς συνταγματολόγους, οἱ ὁποῖοι μόνον πρέπει νὰ μᾶς εἴπουν ἂν εἶνε ὀρθὸν νὰ γίνεταί τι, τὸ ὁποῖον δὲν ἀναγράφεται εἰς τὸ Σύνταγμα.

Νομίζει ὑπερβολικὸν τὸν φόβον ὅτι ἂν ἀναγραφῶσι ταῦτα εἰς τὸ Σύνταγμα θὰ ὑπάρξῃ κίνδυνος καταχρήσεων· ἡ κατάχρησις αὕτη θὰ ἠδύνατο νὰ γίνῃ μόνον ὑπὸ μιᾶς κομμουνιστικῆς κυβερνήσεως, ἡ ὁποία ὅμως δὲν θὰ ἠσθάνετο κανὲν κώλυμα ἐκ τοῦ συντάγματος ἵνα πράξῃ ὅτι θὰ ἐνόμιζεν ὅτι ἐπεβάλλετο νὰ πράξῃ. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν προσθήκην τῆς λέξεως «πλήρους» λέγει ὅτι ἀφ' ὅτου ἔγινεν ὁ ἀγροτικὸς νόμος, πᾶσαι αἱ κυβερνήσεις οὐδέποτε ἐσκέφθησαν νὰ δώσουν «πλήρη» ἀποζημίωσιν καὶ ὅλα τὰ σημερινὰ κόμματα ταύτην ἔχουν τὴν ἀντίληψιν, πλὴν τοῦ κ. Μεταξᾶ, ὁ ὁποῖος φαίνεται ἐξεῦρε τοὺς ἀπαιτουμένους πρὸς τοῦτο πόρους. Βεβαίως θὰ ἦτο εὐχάριστον νὰ κατασταθῇ δυνατὸν ἡ ἀποζημίωσις νὰ πλησιάσῃ πρὸς τὴν πραγματικὴν ἀξίαν τοῦ κτήματος. Οἱ ἀγρόται ὅμως δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ πληρώσουν περισσότερα ἀπὸ ὅσα πληρώνουν, διότι ὁ τρόπος καθ' ὃν ἔγινεν ἡ ἀπαλλοτρίωσις δὲν τοὺς ἀφησε ποσῶς. Ὁ γεωργὸς ἀκόμη δὲν ἔλαβεν οὔτε τὸν κλῆρον του· τὸ κτῆμα ἐδόθη ὁλόκληρον εἰς μίαν ὁμάδα γεωργῶν, ἕκαστος δὲ γεωργὸς δὲν ἔλαβεν ἀκόμη τὸν κλῆρόν του, ὥστε καὶ νὰ ἀρχίσουν αἱ ὑποχρεώσεις του. Ὅσον ἀφορᾷ τὸ λεχθὲν ὅτι ἀφ' ὅτου ἀπηλλοτριώθησαν τὰ κτήματα ἠλαττώθη ἡ παραγωγή, λέγει ὅτι τοῦτο δὲν εἶνε ἀληθές, ἀναγινώσκει δὲ σχετικῶς στατιστικὴν τοῦ Ὑπουργείου τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας ἐξ ἧς καταδεικνύεται ὅτι ἡ ἀπόδοσις τῶν γαιῶν εἶνε ἡ ἰδία. Ἡ ἀπόδοσις βεβαίως εἶνε μικρά, ὅπως ἦτο καὶ πρότερον, τοῦτο δὲ γίνεται διότι οὐδέποτε ἀπεφασίσαμεν νὰ κάμωμεν πειραματικοὺς ἀγρούς, ἵνα ἴδωμεν ποῖον εἶδος σίτου εἶνε ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἀντέχει περισσότερον εἰς τὸ ἰδικόν μας κλῖμα. Περαίνων λέγει ὅτι ἡ λέξις «πλήρης» ὡς πρὸς τὴν ἀποζημίωσιν δὲν πρέπει νὰ τεθῇ, ἐκτὸς ἐὰν ἐξευρεθῶν πόροι. Εἰς τὸ μέλλον οἱ πόροι οὗτοι θὰ ἐξευρεθοῦν βεβαίως διὰ τῆς ἀναπτύξεως τῆς παραγωγῆς, ἡ ὁποία πρέπει νὰ ἐπιδιωχθῇ διὰ πάσης θυσίας ἐπὶ τοῦ παρόντος ὅμως ὅλοι οἱ μεγάλοι κεφαλαιοῦχοι, ἀντὶ νὰ ἀσχολῶνται εἰς τὴν ἀρθρογραφίαν καὶ τοὺς λόγους, πρέπει νὰ ἀποφασίσουν νὰ χάσουν κάτι τι, νὰ συνεισφέρουν. Ὑπάρχουν ἄνθρωποι, οἱ ὁποῖοι ἔχουν δέκα καὶ εἴκοσι σπίτια· ἂς ἀποφασίσουν καὶ αὐτοὶ νὰ χάσουν ἕνα διὰ νὰ ἀποζημιωθοῦν οἱ γαιοκτήμονες, οἱ ὁποῖοι δὲν εἶχον τὴν εὐτυχίαν νὰ ἔχουν οἰκόπεδα διὰ νὰ εὑρεθῶσιν αἰφνιδίως ἑκατομμυριοῦχοι.

Ὁ κ. **Π. Ἀλεξανδρῆς** λέγει ὅτι οὐδεμίαν παρατήρησιν ἔχει νὰ κάμῃ ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 19 τοῦ Συντάγματος, διότι ἡ ἐπιτροπὴ κατήρτισεν ἄρτιως τὸ ἄρθρον. Καὶ ὡς πρὸς τὴν προσθήκην τῆς λέξεως «πλήρους» λέγει ὅτι αὕτη εἶνε περιττή, καὶ ὡς πρὸς τὴν τροπολογίαν τοῦ κ. Μυλωνᾶ φρονεῖ ὅτι πρέπει νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ἡ κοινὴ γνώμη καὶ νὰ ἀπαλειφθῇ. Ἐκεῖνο ὅμως λέγει, τὸ ὁποῖον μὲ φέρει ἐπὶ τὸ θέμα εἶνε τὸ φλέγον ζήτημα τῆς ἀποζημιώσεως ἐπὶ τῇ βάσει τῆς προπολεμικῆς ἀξίας τοῦ κτήματος. Τὴν τροπολογίαν ταύτην ἀποκρούει, ἐφόσον οἱ εἰσηγηταὶ αὐτῆς ἐννοοῦν ἡ ἀποζημίωσις νὰ ὑπερῆνῃ τὸν γεωργόν. Εὑρίσκει τὴν τροπολογίαν ἀντιτιθεμένην πρὸς τὴν πραγματικότητα καὶ πρὸς τὸν ἰσχύοντα ἀγροτικὸν νόμον, τὸν ὁποῖον ἐφήρμοσεν πρῶτον τὸ κόμμα τῶν φιλελευθέρων, ὑπεῖκον εἰς τὴν ἀνάγκην τῶν πραγμάτων. Ὁ γεωργὸς δὲν εὐημερεῖ σήμερον καὶ δὲν εὐημερεῖ διὰ πολλοὺς λόγους ὑφίσταται τοὺς κινδύνους τῶν καιρικῶν μεταβολῶν, δὲν ἔλαβεν οὐδὲ τὰς ἀπαραιτήτους γαίας διὰ τὰς ἀτομικάς του ἀνάγκας, ὑφίσταται δὲ καὶ τὴν πληρωμὴν τῶν ἀμέσων καὶ ἐμμέσων φόρων. Ἀλλ' ὑφίσταται καὶ τὰ ἔξοδα τῆς μεταφορᾶς ἕνεκεν τῆς ἐλλείψεως ἀσφαλείας, ὑφίσταται τὴν πίεσιν τῶν διαμέσων ἀγοραστῶν, ὑφίσταται τὴν πίεσιν τῆς πίστεως. Διὰ ταῦτα πάντα ὁ γεωργὸς σήμερον δὲν εὐημερεῖ, ἀλλὰ στερεῖται καὶ κραυγάζει ὅπως παρέμβωμεν πάντοτε παρὰ τῇ Ἐθνικῇ Τραπέζῃ ἵνα ἔλθῃ εἰς αὐτὸν ἀρωγός. Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Καρδίτσης ὁ κλῆρος κατὰ μέσαν ὅρον ἀνέρχεται εἰς 50 στρέμματα, εἰς τὰ Τρίκκαλα 42 στρέμματα καὶ εἰς τὴν Λάρισσαν 130 στρέμματα. Ἑπομένως ἡ γῆ δὲν εἶνε ἐπαρκής. Ἀλλ' ἐὰν δὲν δυνάμεθα νὰ πράξωμέν τι πρὸς ἐπαύξησιν τῶν γαιῶν, δυνάμεθα ὅμως νὰ ἀποκαλύψωμεν νέας γαίας διὰ τῆς ἀποξηράνσεως τῶν ἑλῶν, τὰ ὁποῖα κατακαλύπτουσιν ὁλόκληρον τὴν Θεσσαλίαν. Εἶνε, λέγει, ἀληθὲς ὅτι αἱ γαῖαι ἐδόθησαν εἰς τοὺς χωρικοὺς εἰς τιμὴν εὐθηνήν ἀλλὰ τοῦτο ἔγινε πανταχοῦ, μάλιστα ἀλλαχοῦ ἐδόθησαν τὰ κτήματα εἰς τοὺς χωρικοὺς δωρεάν. Εἰς τοῦτο δὲν συνετέλεσαν λόγοι αἰσθηματολογικοί, ἀλλὰ ἡ ἀνάγκη ὅπως ὁ γεωργὸς καταστῇ οἰκονομικῶς εὔρωστος διότι ἡ εὐρωστία τῶν γεωργῶν δύναται καὶ μόνη νὰ λύσῃ καὶ τὸ ἐθνικὸν ζήτημα καὶ τὸ κοινωνικὸν ζήτημα. Διότι ἐὰν ὁ γεωργὸς δὲν κατορθώσῃ νὰ χειραφετηθῇ πλήρως θὰ στραφῇ πρὸς τὸν κομμουνισμόν.

Σήμερον δὲν δύνασθε νὰ ζητήσητε τίποτε πλέον ἀπὸ τοὺς γεωργούς, οἱ ὁποῖοι ἐπίστευσαν ἤδη ὅτι ἐπλήρωσαν ὅτι ἔπρεπε νὰ πληρώσουν. Ἔπειτα ἡ ἰδέα ὅτι τὰ κτήματα τὰ ὁποῖα καλλιεργοῦν εἶχον περιέλθη εἰς τοὺς ἰδιοκτήτας εἴτε δωρεὰν εἴτε εἰς πολὺ εὐθηνὴν τιμήν, τοῖς γεννᾷ τὴν ἰδέαν τῆς μὴ πληρωμῆς.

Ἀναγνωρίζων τὴν ἀνάγκην τῆς πληρωμῆς δικαίου τιμήματος εἰς τοὺς ἰδιοκτήτας λέγει ὅτι ἡ ἐξεύρεσις τῶν πρὸς τοῦτο ἀπαιτηθησομένων πόρων εἶνε ζήτημα κυβερνητικόν. Περαίνων τονίζει ὅτι, πᾶσα ἡ προσπάθεια ἡμῶν πρέπει νὰ τείνῃ εἰς τὴν ἐνίσχυσιν τοῦ γεωργοῦ, διὰ τῆς ἀποκαλύψεως τῶν ἐλωδῶν ἐκτάσεων.

Διακοπτομένης εἶτα τῆς συζητήσεως ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 19 τοῦ Συντάγματος γίνεται δι' ἀναστάσεως δεκτὴ εἰς α' κατ' ἀρχὴν καὶ κατ' ἄρθρον συζήτησιν ἡ πρότασις νόμου «περὶ ἐπιβολῆς προσθέτου τέλους ἐπὶ τῶν ἐν Καλάμαις λειτουργούντων δημοσίων θεαμάτων ὑπὲρ τοῦ Φιλοπτώχου Συλλόγου Κυριῶν τῆς πόλεως ταύτης».

Ὁ κ. **Πρόεδρος** ἐρωτᾷ τὴν Βουλήν, ἤτις δι' ἀναστάσεως δέχεται ὅπως ἡ ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 19 συζήτησις συνεχισθῇ αὔριον, ἀναβαλλομένου τοῦ κοινοβουλευτικοῦ ἐλέγχου.

Συναινέσει τῆς Βουλῆς λύεται εἶτα ἡ συνεδρίασις ὥρᾳ 1 μ. μ. διὰ τὴν 4 1)2 μ.μ. τῆς αὔριον.

Ὁ Πρόεδρος
Θ. ΣΟΦΟΥΛΗΣ

Οἱ Γραμματεῖς
Μ. Δαΐλιος
Θ. Τσιριμῶκος

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ Μ'

Τῆς 24 Φεβρουαρίου 1927.

Ὥρᾳ 6. 10' μ. μ. ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς ἕδρας κηρύσσει τὴν ἔναρξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει ν' ἀνοιχθῶσι τὰ θεωρεῖα.

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικὰ τῆς ὑπὸ στοιχεῖον ΛΗ' προχθεσινῆς συνεδριάσεως.

Ἐπὶ τῶν πρακτικῶν τῆς χθεσινῆς ΛΘ' συνεδριάσεως.

Ὁ κ. **Χ. Βοζίκης** παρατηρεῖ ὅτι εἶνε ἀνάγκη νὰ παραλειφθῇ ἡ περικοπὴ περὶ ἀποφάσεως τῆς Βουλῆς πρὸς ἀναβολὴν τοῦ σημερινοῦ κοινοβουλευτικοῦ ἐλέγχου, διότι παραβιάζεται προφανῶς ὁ κανονισμός, ὅστις 2 ἡμέρας διαθέτει πάντοτε πρὸς ἔλεγχον.

Διὰ τῆς παραβιάσεως ταύτης, παραγκωνιζούσης τὸν κοινοβουλευτικὸν ἔλεγχον, τὸ γόητρον τῆς Βουλῆς καταπίπτει, τοσούτῳ μᾶλλον καθόσον οὐδὲν δικαίωμα ἔχει ἡ Βουλὴ νὰ ἀναβάλλῃ τὰς ἡμέρας τοῦ ἐλέγχου διότι τότε ἀλλοίμονον εἰς τὴν μειοψηφίαν. Ἐὰν δεχθῶμεν τὸ δικαίωμα τοῦτο τῆς Βουλῆς, παραβιάζονται καταφανῶς καὶ τὸ κοινοβουλευτικὸν πολίτευμα καὶ οἱ θεσμοὶ τῆς Χώρας καὶ δύναται ἐπιλέγει ἡ Οἰκουμενικὴ νὰ περιορίσῃ ὅσον θέλει τὸν ἔλεγχον, ἀλλὰ τοὐλάχιστον ἂς ληφθῇ πρόνοια νὰ μὴ ἀναγράφωνται αἱ ἀντικοινοβουλευτικαὶ αὗται ἀποφάσεις εἰς τὰ πρακτικά.

Ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας) λέγει ὅτι οὐδεμία διάθεσις ἐξεδηλώθη ἐκ μέρους τῆς Κυβερνήσεως οὔτε τοῦ Προεδρείου πρὸς περιορισμὸν τοῦ ἐλέγχου. Ἡ ἔννοια τῆς ἀναβολῆς ἦτο ὅτι, οἱοσδήποτε βουλευτὴς ἐπιμένει νὰ ἀνασκήσῃ τὸν ἔλεγχόν του εἶνε ἐλεύθερος καὶ τὸ δικαίωμά του τοῦτο εἶνε ὑπέρτερον πάσης ἀποφάσεως τῆς Βουλῆς.

Ὁ κ. **Χ. Βοζίκης** ἐπαναλαμβάνει ὅτι πάντως πρέπει νὰ διαγραφῇ ἡ περικοπὴ αὕτη ἀπὸ τὰ πρακτικά.

Ὁ κ. **Θ. Νικολούδη**; διαμαρτύρεται διότι διὰ τῶν ἐπαναλημμένων ἀναβολῶν τοῦ ἐλέγχου ἐξοβελίζεται καὶ τὸ τελευταῖον δικαίωμα, τὸ ὁποῖον ἀπέμεινεν εἰς τοὺς βουλευτάς.

Ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας), ἐπαναλαμβάνει ὅτι οἱοσδήποτε ἐμμένει εἰς τὴν ἐπερώτησίν του δύναται νὰ λάβῃ τὸν λόγον.

Μετὰ τὰς παρατηρήσεις ταύτας τὰ πρακτικὰ ἐγκρίνονται

Πρὸ τῆς ἀνακοινώσεως τῶν ἀναφορῶν λαμβάνει τὸν λόγον ὁ κ. **Γ. Καντιάνης,** ὅστις λέγει, ὅτι μετ' ὀλίγον μεγάλη ἐπέτειος κοσμοϊστορικῆς σημασίας πρόκειται νὰ ἑορτασθῇ ἐν Ἑλλάδι, ἡ τῆς πρώτης ἑκατονταετηρίδος τῆς ναυμαχίας τοῦ Ναυαρίνου. Ὡς ἀντιπρόσωπος λέγει τῆς Μεσσηνίας καὶ ὡς καταγόμενος ἐκ τοῦ ἱστορικοῦ Ναυαρίνου αἰσθάνεται τὴν ὑποχρέωσιν νὰ ἐπενθυμίσῃ εἰς τὴν Βουλὴν καὶ εἰς τὴν Κυβέρνησιν ὅτι κατὰ τὴν 20 προσεχοῦς Ὀκτωβρίου, ἀντιπρόσωποι ὅλων τῶν Δυνάμεων καὶ ἄλλαι ἐξέχουσαι προσωπικότητες θὰ παραστοῦν εἰς τὴν ἱστορικὴν ἐκείνην πανήγυριν. Σχετικῶς ἐρωτᾷ, ποῖα μέτρα ἔλαβεν ἢ θὰ λάβῃ ἡ Κυβέρνησις διὰ τὴν πανηγυρικωτέραν προετοιμασίαν τῆς τελετῆς καὶ ἐξωραΐσιν τῆς μικρᾶς ἀλλ' ἱστορικῆς κωμοπόλεως. Καὶ εἶνε ἀνάγκη δι' ὅλα ταῦτα νὰ διατεθοῦν τὰ ἀπαιτούμενα μέσα. Τὴν σύστασιν ταύτην, λέγει, κάμνει εἰς τὴν Κυβέρνησιν ἵνα ἔχῃ ὅλον τὸν καιρὸν νὰ προετοιμάσῃ ἀνταξίαν τῆς ἑορτῆς ἑτοιμασίαν καὶ ἐμφάνισιν καὶ ὑποδοχὴν εἰς τοὺς μεγάλους ξένους.

Α. Παπαναστασίου (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας). Ἡ ἐπέτειος τοῦ Ναυαρίνου, ἡ ὁποία ἐξησφάλισε τὸν ἱερὸν Ἑλληνικὸν ἀγῶνα ὑπὲρ τῆς ἀπολυτρώσεως τοῦ Ἔθνους, συγκινεῖ κάθε Ἑλληνικὴν καρδίαν καὶ εἶμαι βέβαιος ὅτι συγκινεῖ καὶ τὴν καρδίαν κάθε φιλελευθέρου πεπολιτισμένου ἀνθρώπου. Ἡ πρότασις τοῦ ἀξιοτίμου κ. Βουλευτοῦ εἶναι ἀξία προσοχῆς. Καίτοι δὲν εἶναι παρὼν ὁ ἁρμόδιος Ὑπουργός, εἶμαι βέβαιος ὅτι θὰ εἰσηγηθῇ οὗτος ὅλα τὰ κατάλληλα μέτρα, ὅπως ἡ ἐπέτειος ἑορτασθῇ ὅσον τὸ δυνατὸν λαμπρότερον καὶ ἀναλόγως τῆς μεγάλης ἱστορικῆς σημασίας τοῦ γεγονότος. (Χειροκροτήματα).

Ι. Μεταξᾶς (Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας). Μετὰ τοὺς λόγους τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῆς Γεωργίας ὀλίγα ἔχω νὰ προσθέσω σχετικῶς μὲ τὸ μέγα ἐκεῖνο ἱστορικὸν γεγονός, τὸ ὁποῖον ἀπηχεῖ βαθύτατα εἰς πᾶσαν ἑλληνικὴν ψυχήν. Καὶ ὄχι μόνον εἰς πᾶσαν ἑλληνικὴν ψυχήν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ψυχὴν ὁλοκλήρου τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου. Διότι τὸ Ναυαρῖνον εἶναι μία τῶν μεγαλειτέρων ἐκδηλώσεων τῆς πάλης τῆς ἐλευθερίας κατὰ τῆς τυραννίας. Ἡ Κυβέρνησις ἔχει ὑπ' ὄψιν της τὸ ζήτημα τῆς ἐγκαίρου προπαρασκευῆς τοῦ πανηγυρισμοῦ τῆς 100ετηρίδος τῆς Μεγάλης ἐκείνης ἡμέρας. Ὑπάρχει μάλιστα καὶ ὀργάνωσις, ἀσχολουμένη πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτόν. Πάντως ἡ Βουλὴ δύναται νὰ εἶναι βεβαία ὅτι θὰ ληφθοῦν πάντα τὰ μέτρα ὥπως ὁ ἑορτασμὸς τῆς ἱστορικῆς ἐκείνης ἡμέρας γίνῃ κατὰ τρόπον ἀνταξίου καὶ τοῦ μεγάλου γεγονότος καὶ τοῦ ἐθνικοῦ αἰσθήματος ὅσον ἀφορᾷ τὸν μεγάλον ἐκεῖνον καὶ ἡρωϊκὸν ἀγῶνα καὶ τοῦ συναισθήματος τῆς εὐγνωμοσύνης ἡμῶν πρὸς τὰ μεγάλα ἔθνη, τὰ ὁποῖα τοιαύτην παρέσχον συνδρομὴν εἰς ἡμᾶς κατὰ τὸν ἀγῶνα τῆς ἀπελευθερώσεώς μας. (Χειροκροτήματα).

Ὁ κ. **Σ. Μάξιμος** παρατηρεῖ ὅτι προέχοντα ζητήματα εἶναι σήμερον αἱ ἀνάγκαι τοῦ ἐργαζομένου λαοῦ καὶ ὄχι αἱ τελεταί (φωναί, διαμαρτυρίαι ἐξ ὅλης τῆς αἰθούσης, κάτω, κάτω) καὶ νομίζει ὅτι αὗται εἶναι δευτερευούσης σημασίας (φωναὶ κάτω, εἶναι οἶσχος).

Ὁ κ. **Γ. Καντιάνης** ἀνερχόμενος ἐπὶ τοῦ βήματος διαμαρτύρεται διὰ τὰς φράσεις τοῦ ῥήτορος.

Ν. Καμπάνης (πρὸς τοὺς κομμουνιστάς). Εἶναι αἶσχος, δὲν εἶσθε Ἕλληνες.

Ι. Παππαϊωάννου. Κύριε Πρόεδρε, ἐφόσον ὁρίζεται ἡ Πατρὶς ἔχετε δικαίωμα νὰ ἀνακαλέστητε τοὺς ὑβριστὰς εἰς τὴν τάξιν.

Ὁ κ. **Σ. Μάξιμος** συνεχίζων, λέγει ὅτι ἡ μεγάλη μάζα τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ στενάζουσα ὑπὸ τὸ βάρος τῆς ἐκμεταλλεύσεως δὲν συμφωνεῖ διὰ τελετάς. Οὐδέποτε, λέγει, ἐθίξαμεν κανένα προσωπικῶς, ἀλλὰ δὲν δύνασθε νὰ μᾶς ἀπαγορεύσητε τὸ δικαίωμα νὰ ἔχωμεν τὰς γνώμας μας καὶ αἱ γνῶμαι μας εἶνε ὅτι ἡ Ἑλλὰς ἔχει ἄλλα ἄμεσα συμφέροντα νὰ θεραπεύσῃ καὶ ὄχι τὴν ἐνέργειαν τελετῶν (ἀποδοκιμασίαι).

Ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας) πρὸ ὀλίγου ὁ ἀξιότιμος συνάδελφός μου (Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας) καὶ ἐγὼ εἴπομεν ὅτι ἡ ἐπέτειος τῆς ἱστορικῆς ναυμαχίας τοῦ Ναυαρίνου συγκινεῖ κάθε ἑλληνικὴν καρδίαν καὶ τὴν καρδίαν κάθε φιλελευθέρου καὶ πεπολιτισμένου ἀνθρώπου. Ὁμολογῶ ὅτι ἠπατήθημεν διότι ὑπάρχουσι πολῖται Ἕλληνες καὶ μάλιστα βουλευταί... (χειροκροτήματα).

Γ. Καντιάνης. Δὲν εἶνε Ἕλληνες.

Εἷς Βουλευτής. Εἶνε Ῥῶσσοι κ. Ὑπουργέ.

Α. Παπαναστασίου (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας) . . . Οἱ ὁποῖοι ἔχουν τόσον στρεβλὴν ἀντίληψιν πλὴν ἄλλων καὶ τῶν κοινωνικῶν ἰδεῶν, ὑπὲρ τῶν ὁποίων ἰσχυρίζονται ὅτι ἀγωνίζονται, ὥστε νὰ θεωροῦν τὴν πραγματοποίησιν τῆς ἀρχῆς τοῦ ἐθνικοῦ αὐτοπροσδιορισμοῦ τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ ὡς περιφρονητέον γεγονὸς διὰ τὴν κοινωνικήν του ἐξέλιξιν καὶ τὸν πολιτισμόν. Ἡ ἀντίθεσις αὕτη δὲν ἠμπορεῖ νὰ ταράξῃ καθόλου τὴν ὁμόφωνον ἀπόφασιν τῆς Βουλῆς, ἡ ὁποία ἀνταποκρίνεται πρὸς τὰ ὁμόφωνα αἰσθήματα τοῦ Ἑλληνικοῦ

Λαοῦ, ἰδιαιτέρως τῶν ἐργατικῶν τάξεων (χειροκροτήματα).

Ἀνακοινοῦνται εἶτα τὰ ἑξῆς:

Ἡ Γενικὴ Ἕνωσις ἀναπήρων πολέμου Ἀττικῆς ζητεῖ τὴν ταχεῖαν ἐπίσπευσιν τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ ἐν Πάρνηθι στρατιωτικοῦ σανατορείου.

Τὸ Σωματεῖον καρροποιῶν Ἀθηνῶν—Πειραιῶς ζητεῖ τὴν ἐκ μέρους τοῦ Κράτους οἰκονομικὴν ἐνίσχυσιν λόγῳ τῆς ἐπικρατούσης ἀνεργίας.

Ἐπιτροπὴ λαοῦ τῆς πόλεως Καβάλλας ὑποβάλλει ὑπόμνημα δι' οὗ ζητεῖ νὰ ληφθοῦν τὰ ἐνδεικνυόμενα μέτρα, καὶ ἀποζημιωθοῦν λόγῳ τῆς Βουλγαρικῆς εἰσβολῆς.

Ὁ Ἐμπορικὸς σύλλογος Λίμνης ζητεῖ τὴν ἀναθεώρησιν τῶν καταρτισθέντων καταλόγων ἐπιτηδευματιῶν ὑπὸ τῆς ἐκεῖ ἐφορείας.

Ἐπιτροπὴ ἠσφαλισμένων ἐν ἀλλοδαπαῖς ἀσφαλιστικαῖς ἑταιρείαις, καταθεσάντων τὰ ἀσφάλιστρα εἰς χρυσόν, ὑποβάλλουν ὑπόμνημα δι' οὗ ζητοῦν τὴν καταβολὴν τούτων ἐπίσης εἰς χρυσόν.

Τὸ ἐργατοτεχνικὸν προσωπικὸν ἠλεκτρικοῦ σταθμοῦ Καλαμῶν παρακαλεῖ νὰ θεραπευθοῦν τὰ πλήττοντα αὐτοὺς ἀδικήματα, ὅσον ἀφορᾷ τὴν ὑπὸ τοῦ ταμείου ἀλληλοβοηθείας παραμέλησιν αὐτοῦ διὰ τὴν παροχὴν ἰατρικῆς βοηθείας, ἐτησίας ἀδείας κλπ.

Οἱ Ἀνδρ. Καλαρίτσης, Π. Γιαγκουρέας καὶ Β. Ἀλμπάδος συνταξιοῦχοι ὁπλῖται τῆς χωροφυλακῆς, ζητοῦν νὰ συμπεριληφθοῦν εἰς τὸν νόμον 2769 ἵνα τύχωσι τῶν εὐεργετημάτων αὐτοῦ.

Ὁ οἰκοδομικὸς Σύλλογος Συν. Π. Ε. ἡ «Πειραϊκή», ὑποβάλλει ὑπόμνημα περὶ διευθετήσεως τοῦ ζητήματος τοῦ παραχωρηθέντος χώρου διὰ τὴν ἀνέγερσιν συνοικισμοῦ Καλλιπόλεως.

Ὁ Α. Σταμάτης ἐξ ὀνόματος ὑπερεκατὸν καλλιεργητῶν, ἐμφυτευτῶν καὶ κατόχων ἐθνικῶν γαιῶν κατοίκων Λιόπεσι Ἀττικῆς, διαμαρτύρεται κατὰ τῆς ἀεροπορικῆς ἀμύνης διὰ τὴν αὐθαίρετον ἔκδοσιν ἐνταλμάτων εἰσπράξεως φόρου ἐπὶ τῶν γαιῶν τούτων καὶ ζητεῖ νὰ ἐκδοθῶσιν αἱ δέουσαι διαταγαὶ πρὸς ἄρσιν τοῦ ἀτόπου.

Ἐπιτροπὴ κατοίκων Ἀγρινίου ὑποβάλλει εὐχὴν ὅπως ἡ Βουλὴ ἀμνηστεύσῃ διὰ ψηφίσματος τοὺς κρατουμένους Ζέρβαν, Ντερτιλῆν καὶ Παπαδόπουλον, οἵτινες μὲ θυσίαν τῆς ζωῆς των ἀνέτρεψαν τὸν Πάγκαλον.

Ἐπιτροπὴ κατοίκων Ἀλεξανδρουπόλεως ζητοῦν νὰ ἀποζημιωθοῦν ὡς ὑποστάντες ζημίας ἐκ τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ πολέμου.

Οἱ γεωργικοὶ πληθυσμοὶ Ξάνθης καὶ Λαρίσης διαμαρτύρονται κατὰ πάσης αὐξήσεως ἀγροτικῶν κτημάτων.

Οἱ ἀνάπηροι καὶ ἔφεδροι νομοῦ Ἰωαννίνων, διαμαρτύρονται διὰ τὴν ὑποβολὴν νομοσχεδίου περὶ λιποτακτῶν καὶ ἀνυποτάκτων.

Ὁ Σύνδεσμος τῶν ἐφέδρων ὁπλιτῶν Κερκύρας ζητεῖ τὴν τροποποίησιν τοῦ Ν. Δ. περὶ ὑποχρεωτικῆς προσλήψεως ἐφέδρων.

Ὁ Σύνδεσμος τεχνητῶν αὐτοκινήτων καὶ ἁμαξῶν ὑποβάλλει ὑπόμνημα δι' οὗ ζητεῖ ὅπως ἡ ἑταιρεία Πάουερ προσλάβῃ αὐτοὺς ὡς τεχνίτας.

Ὁ Σύλλογος περιπτεριούχων καπνοπωλῶν ἀναπήρων πολέμου «ἡ ἀλληλεγγύη» ὑποδεικνύει σχέδιον νόμου περὶ ἀνεγέρσεως καὶ λειτουργίας περιπτέρων.

Οἱ κάτοικοι Ἀγουλινίτσης τοῦ τέως δήμου Βώλακος, διαμαρτύρονται διὰ τὴν ἀπαγόρευσιν τῆς ἁλιείας ὑπὸ τῶν ἐνοικιαστῶν τοῦ ἐκεῖ ἰχθυοτροφείου.

Τὸ ἐργατικὸν τμῆμα τῶν Ἑλλήνων τῆς Ἀμερικῆς διαμαρτύρεται κατὰ τῆς Πάουερ καὶ ζητεῖ τὴν ἀκύρωσιν ταύτης.

Ὁ κ. **Μ. Τσαρλαμπᾶς** καταθέτει ἀναφορὰν τῆς ἑνώσεως οἰνοποιητικῶν συνεταιρισμῶν Λευκάδος καὶ τοῦ συνεταιρισμοῦ Καβάλλου παρακαλούντων νὰ ἐπισπευθῇ ἡ ἐπισκευὴ καὶ σκειρόστρωσις τῶν ὁδῶν Λευκάδος - Σφακιωτῶν—Καρυᾶς Λευκάδος—Βασιλικῆς καὶ ἡ κατασκευὴ τῆς ὁδοῦ Ἐξανθίας—Κομιλιναῦ.

Ὁ κ. **Γ. Παπαράσχος** ὑποβάλλει τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ σχεδίου ψηφίσματος «περὶ ἀναμεταθέσεως καὶ ὑποδιόρισμοῦ τῶν ἄνευ τῶν ὑπὸ τοῦ Δ. Σ. παρεχομένων ἐγγυήσεων μεταθεντων κ.π.λ.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** λέγει ὅτι ἡ ἐπιτροπὴ διὰ τὴν Ἥπειρον θέλει ἀνακοινωθῇ αὔριον.

Ὁ κ. **Ι. Ράλλης** παρατηρεῖ ὅτι ὁ καταρτισμὸς τῶν ἐξεταστικῶν ἐπιτροπῶν συμφώνως πρὸς τὸ Σύνταγμα ὀφείλει νὰ γίνεται ἀπ' εὐθείας ὑπὸ τοῦ Προέδρου καὶ οὐχὶ κατ' εἰσήγησιν τῶν ἀρχηγῶν τῶν κομμάτων.

Ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας) λέγει ὅτι κατὰ τὸ Σύνταγμα αἱ ἐπιτροπαὶ ὀφείλουν νὰ καταρτίζωνται καθ' ὑπόδειξιν τῶν κομμάτων. Διότι πάντοτε αἱ ἐπιτροπαὶ ἐξελέγοντο.

Ὁ κ. **Ι. Ράλλης** ἀπαντᾷ ὅτι ἐὰν ἡ ἔννοια τοῦ Συντάγματος ἦτο τοιαύτη, τότε αἱ ἐξεταστικαὶ τῶν πραγμάτων ἐπιτροπαί, τῶν ὁποίων ὁ καταρτισμὸς εἶναι δικαίωμα τῆς Βουλῆς, οὐδέποτε θὰ ἐγίνοντο· ὡς νῦν συμβαίνει μὲ τὴν Πάουερ.

Ὁ κ. **Γ. Καφαντάρης** (Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν) ἀναγιγνώσκων τὸ σχετικὸν ἄρθρον τοῦ Συν)τος λέγει ὅτι ῥητῶς τοῦτο ὁρίζει ὅτι αἱ ἐξεταστικαὶ τῶν πραγμάτων ἐπιτροπαὶ καταρτίζονται ἀναλόγως τῆς δυνάμεως τῶν κομμάτων ἐξ ἀντιπροσώπων αὐτῶν.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** δηλοῖ ὅτι αὔριον θέλουν ἀνακοινωθεῖ τὰ ὀνόματα τῶν ἐπιτροπῶν.

Εἰσέρχεται μετὰ ταῦτα ἡ Βουλὴ εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν
τῶν ἐπερωτήσεων

Ὁ κ. **Θ. Χαβίνης** διαμαρτύρεται διότι καίτοι παρῆλθον 15 ἡμέραι οἱ κ. κ. Ὑπουργοὶ δὲν ἀπήντησαν, οὐδὲ κατέθεσαν τὰς ζητηθείσας παρ' αὐτοῦ πληροφορίας ὡς πρὸς τοὺς μισθοὺς καὶ τὰ ἐπιδόματα τῶν ὑπαλλήλων. Ἐρωτᾷ ὑπάρχει ἐθνικὴ ἀντιπροσωπεία ἢ ὄχι;

Ὁ κ. **Γ. Καφαντάρης** (Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν) λέγει ὅτι ἔχει ἑτοίμην τὴν σημείωσιν τῆς ἀπαντήσεως εἰς τὸν κ. Βουλευτήν, ἐὰν δὲ δὲν ἀπέστειλεν αὐτὴν τοῦτο ἔπραξε διότι ἐπεθύμει νὰ τὴν προσκομίσῃ μόνος, ἵνα μετ' αὐτῆς δώσῃ καὶ τὴν ἐξήγησιν ὅτι δὲν εἶναι δυνατὸν αἱ ὑπηρεσίαι τῶν Ὑπουργείων ν' ἀπαντῶσιν εἰς πάσας τὰς διαῤῥοζομένας ἐρωτήσεις τῶν κ. κ. Βουλευτῶν.

Βεβαίως τὰ Ὑπουργεῖα ἔχουν τὴν ὑποχρέωσιν ν' ἀπαντῶσιν εἰς τοὺς κ. κ. βουλευτὰς καὶ νὰ παρέχωσι τὰς ζητουμένας πληροφορίας, ἀλλ. ὅταν ζητῶνται νὰ ἀσχοληθοῦν αἱ ὑπηρεσίαι ἵνα καταρτίσουν πίνακας, οἱ ὁποῖοι εὐκόλως θὰ ἠδύναντο νὰ ἐξαχθοῦν ἀπὸ τὴν ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως, τῆς ὁποίας πάντες λαμβάνουσι γνῶσιν, τοῦτο δὲν θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ γίνεται, διότι τότε τὰ Ὑπουργεῖα θὰ ἔπρεπε νὰ μὴ ἔχουν ἄλλην ἐργασίαν.

Ὁ κ. **Γ. Μερκούρης** (Ὑπουργὸς τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας) λέγει, ὅτι ἐγκαίρως κατέθηκε τοὺς ζητηθέντας πίνακας.

Ὁ κ. **Α. Ἀργυρὸς** (Ὑπουργὸς τῆς Παιδείας) παρέχει ἐπίσης σχετικὰς ἐξηγήσεις.

Πρόεδρος. Ὑπάρχει πρότασις προτάξεως ἐκ μέρους πολλῶν βουλευτῶν τῆς ἐπερωτήσεως τοῦ κ. Νικολούδη, ἀναβληθείσης καὶ κατὰ τὴν προηγουμένην ἡμέραν τῆς συζητήσεως τῶν ἐπερωτήσεων.

Πολλοὶ βουλευταί. Νὰ συζητηθῇ.

Γ. Καφαντάρης (Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν). Ἐφόσον ἀπουσιάζει ὁ κ. Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν, ἀσθενῶν, δὲν νομίζω ὅτι πρέπει νὰ συζητηθῇ ἐπερώτησις τοιαύτης φύσεως.

Θ. Νικολούδης. Κύριε Ὑπουργέ, ἡ ἐπερώτησίς μου ἀνεβλήθη ἤδη λόγῳ τῆς ἀσθενείας τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν. Ἐπὶ τῆς ἐπερωτήσεώς μου ταύτης ἔχω ἀνασχολήσῃ τὸν κ. Ὑπουργὸν καὶ εἶνε γνωστὰ τὰ ὅρια, ἐντὸς τῶν ὁποίων θὰ τὴν ἀναπτύξω, νομίζω ὅτι καὶ εἰς τῶν κ.κ. συναδέλφων τοῦ κ. Μιχαλακοπούλου θὰ ἠδύνατο νὰ τὸν ἀντικαταστήσῃ κατὰ τὴν συζήτησιν. Ταῦτα διότι τὸ σχετικὸν θέμα δὲν ἐπιδέχεται ἀναβολὴν ἐπ' ἀόριστον καὶ διότι εἰσερχόμεθα εἰς τὰς διακοπὰς τῆς Βουλῆς.

Γ. Καφαντάρης (Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν). Ἀλλὰ ἐφόσον δὲν εἴμεθα ἐν γνώσει τοῦ ζητήματος καὶ ὁ κ. Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν ἀπουσιάζει.

Θ. Νικολούδης. Τότε νὰ παρακληθῇ ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Βουλῆς νὰ παρακαλέσῃ τὸν κ. Ὑπουργὸν τῶν Ἐξωτερικῶν· ἐὰν ἡ ὑγεία του τὸ ἐπιτρέπῃ, νὰ προσέλθῃ εἰς τὴν συζήτησιν.

Πρόεδρος. Δύναται νὰ ἐξακολουθήσῃ ἡ συνεδρίασις τῆς Βουλῆς καὶ ἐν τοσούτῳ θὰ παρακληθῇ ὁ κ. Ὑπουργὸς νὰ προσέλθῃ, ἔχουν ὅμως ὑποβληθῇ 30 προτάσεις περὶ προτάξεων 30 ἐπερωτήσεων.

Ὁ κ. **Β. Καραπαναγιώτης** διαμαρτύρεται διότι δὲν συζητεῖται ἡ ἐπερώτησις περὶ ἐξαγωγῆς ἐλαίου ἐνῷ ὑπάρχει προγενεστέρα ἀπόφασις περὶ προτάξεως αὐτῆς.

Ὁ κ. **Γ. Ζερβὸς** ἐπερωτᾷ τὸν κ. Ὑπουργὸν τῆς Γεωργίας διὰ τὴν διαταχθεῖσαν μετατόπισιν τοῦ συνοικισμοῦ Νέας Μπάφρας. Πρὸ τριῶν ἐτῶν, λέγει, ὁ ἐποικισμὸς ἔδωσε τὴν ἄδειαν ἐγκαταστάσεως 120 οἰκογενειῶν εἰς Σέρρας, ἔβθα καὶ ἐγκατεστάθησαν ἀλλ' ἔγιναν παράπονα ὅτι διὰ τῆς ἐγκαταστάσεως αὐτῆς καταπατοῦνται τὰ δικαιώματα τῶν ἐντοπίων, καὶ εὑρέθημεν μίαν ἡμέραν πρὸ ἐξορμήσεως ἐνόπλων ἰθαγενῶν, οἵτινες ἀφοῦ ἐτραυμάτησαν 22 πρόσφυγας κατέκαυσαν τὰς οἰκίας των καὶ ἐν γένει τοὺς ἐτρομοκράτησαν. Ἠγέρθη δίκη ἐναντίον τῶν ἀνθρώπων αὐτῶν καὶ ὡρίσθη ἕδρα ἐκδικάσεως ἡ Θεσσαλονίκη, ἀλλὰ κατόπιν παραδόξως ἐξεδικάσθη ἡ ὑπόθεσις αὕτη εἰς Σέρρας. Οἱ περὶ οὗ ὁ λόγος ἐγκατασταθέντες πρόσφυγες διανύουν ἤδη τὸ 3ον ἔτος τῆς ἐκεῖ παραμονῆς των, οἰκοδόμησαν οἰκήματα, ἐκαλλιέργησαν κάπον καὶ παραδόξως πληροφορούμεθα ὅτι ἐσκέφθησαν εἰς τὸν νομάρχην Σερρῶν 2 ἑκατομμύρια δραχμῶν ἵνα μεταφέρῃ τὸν συνοικισμὸν αὐτὸν 500 μέτρα μακράν, εἰς μέρος ὑψηλὸν καὶ ξηρὸν καὶ ἀκατάλληλον διὰ τὴν καλλιέργειαν τοῦ καπνοῦ εἰς ἣν ἀπασχολοῦνται καὶ ἐνῷ ἐκεῖ ἔνθα εἶναι ἐγκατεστημένοι ἐδημιούργησαν ἕνα καλὸ χωριό, ἔρχεται τώρα ἡ Κυβέρνησις νὰ τοὺς μεταβάλῃ πάλιν εἰς πρόσφυγας. Ὁ νέος συνοικισμὸς ἔχει καὶ ἄλλο μειονέκτημα ὅτι δὲν ἔχει ἀγροὺς καλλιεργησίμους διότι οἱ ἐκεῖ ὑπάρχοντες ἀγροὶ ἀπέχουν 1 1)2 ὥραν ἀπὸ τὸν τόπον τοῦ νέου συνοικισμοῦ καὶ ἀνήκουν εἰς τὴν ἐκεῖ ὑπάρχουσαν μονήν. Θὰ ἦτο συνεπῶς ἄδικον νὰ μεταφερθῶσιν οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ ἐκεῖ.

Ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας) ἐρωτᾷ ποῖος ἔστειλε τὰ 2,000,000 δραχ. εἰς τὸν Νομάρχην Σερρῶν.

Ὁ κ. **Γ. Ζερβὸς** ἀπαντᾷ ὅτι ἐστάλησαν ἐπὶ τῶν τελευταίων ἡμερῶν τῆς Κυβερνήσεως Κονδύλη. Συνεχίζων παρακαλεῖ τὸν κ. Ὑπουργὸν τῆς Γεωργίας νὰ διατάξῃ τὴν παραμονήν των ἐκεῖ, δεδομένου ἄλλως τε ὅτι θὰ ἀπαιτηθῶσι καὶ πολλὰ ἄλλα ἔξοδα διὰ τὴν νέαν ἐγκατάστασίν των, ἀφοῦ μόνον διὰ τὴν μεταφορὰν ὕδατος θὰ ἀπαιτηθῶσι 3 ἑκατομμύρια δραχμῶν. Διὰ τὴν μεταφορὰν, λέγει, ταύτην ὑπάρχουσιν ἀντιφατικαὶ γνωματεύσεις εἰς τὸ Ὑπουργεῖον.

Ὁ κ. **Π. Μαζαράκης** λέγει ὅτι ἡ κοινοβουλευτικὴ ἐπιτροπὴ τῆς Δ' Συνελεύσεως, τῆς ὁποίας ἦτο Πρόεδρος, εἶχεν ἔκτοτε τὴν γνώμην τῆς μεταφορᾶς τῶν προσφύγων ἐκεῖθεν.

Ὁ κ. **Ἐμ. Ἐμμανουηλίδης** παρατηρεῖ ὅτι ἡ ἔκθεσις τῆς ἐπιτροπῆς ἦτο κατὰ πλειοψηφίαν ὑπὲρ τῆς παραμονῆς τῶν προσφύγων εἰς τὴν θέσιν των.

Ὁ κ. **Γ. Ζερβὸς** λέγει ὅτι ἡ πρώτη ἀπόφασις τῆς ἐπιτροπῆς ἦτο νὰ παραμείνουν ἐκεῖ οἱ πρόσφυγες. Ἀλλὰ κατόπιν μερικὰ μέλη της ἠκύρωσαν τὰς πρώτας ὑπογραφάς των, καὶ τοιουτοτρόπως ὑπάρχει εἰς τὸ Ὑπουργεῖον ἀπόφασις μεταθέσεως

τῶν προσφύγων, ὁ δὲ τότε Νομάρχης αὐταρχικώτατα διέταξε τὴν μετάθεσιν.

Ὁ κ. **Δ. Φλωριᾶς** λέγει ὅτι συνεστήθη ἐπιτροπὴ τότε ἐξ ἐντοπίων προσφύγων καὶ κρατικῶν ὑπαλλήλων, ἥτις ἀπεφάνθη ὑπὲρ τῆς μεταθέσεως τῶν προσφύγων. Συνεπῶς τὰ πράγματα δὲν ἔχουσιν ὅπως τὰ ἐκθέτει ὁ κ. συνάδελφος. Ἔγινε καὶ δημοπρασία διὰ τὴν μετακίνησιν. Τὸ ζήτημα ἐπομένως εἶνε λελυμένον.

Ὁ κ **Γ. Ζερβὸς** λέγει ὅτι, σεβόμενος τὴν Βουλήν, δὲν θέλει ν' ἀνατύξῃ ἕνα βρωμερὸν πέπλον.

Πολλοὶ βουλευταί. Ἔχετε ὑποχρέωσιν νὰ τὰ εἴπητε.

Ὁ κ. **Γ. Ζερβὸς** καταλήγων παρακαλεῖ ν' ἀναταλῇ ἡ διαταγὴ τῆς μεταθέσεως καὶ νὰ ἐπιτευχθῇ ἀποζημίωσις τῶν ἐντοπίων. Ἐλπίζει δὲ ὅτι δὲν εἶνε δυνατὸν ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῆς Γεωργίας, ἐφ' οὗ οἱ πρόσφυγες στηρίζουν τόσας ἐλπίδας, νὰ διαπραχθῇ ἡ πρᾶξις αὕτη.

Ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας) λέγει ὅτι ἡ διαταγὴ περὶ ἧς ὡμίλησεν ὁ προβληλήσας ἐδόθη ὑπὸ τῆς προκατόχου Κυβερνήσεως. Ἐνθυμεῖσθε, λέγει, πόσον ἀπησχόλησε τὸ ζήτημα τοῦτο τὴν κοινὴν γνώμην καὶ πῶς ἡ μεταβᾶσα ἐκεῖ κοινοβουλευτικὴ ἐπιτροπὴ ἀπεφάνθη ὑπὲρ τῆς μὴ παραμονῆς τῶν προσφύγων εἰς τὸ Κιουπκιοϊ.

Ὁ κ. **Ε. Ἐμμανουηλίδης** λέγει ὅτι ὁ κ. Μαζαράκης ἦτο ὑπὲρ τῆς μεταφορᾶς ἐκεῖθεν τῶν προσφύγων, διότι ὁ κ. Φίλανδρος καὶ αὐτὸς ἦσαν ὑπὲρ τῆς παραμονῆς ἐκεῖ τῶν προσφύγων, ὁ δὲ κ. Ἀνδρεάδης ἦτο τῆς γνώμης προτοῦ μετακινηθῶσιν οἱ πρόσφυγες νὰ μελετηθῇ καλῶς τὸ ζήτημα, συνεπῶς ἡ πλειοψηφία τῆς ἐπιτροπῆς ἦτο ὑπὲρ τῆς παραμονῆς.

Ὁ κ **Π. Μαζαράκης** λέγει ὅτι ἔγινεν ἐπ' αὐτοῦ τοῦ ζητήματος ὁλόκληρος συζήτησις ἐν τῇ Βουλῇ.

Ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας) λέγει ὅτι τὰ ἐπιχειρήματα τὰ ὁποῖα ἐπεκαλέσθη ὁ ἀξιότιμος Βουλευτὴς Δράμας εἶναι σοβαρώτατα καὶ πρέπει νὰ μελετηθοῦν. Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον δύναμαι ἀπὸ τοῦδε νὰ εἴπω εἶναι ὅτι ἡ ὑπόθεσις θὰ ἐξετασθῇ ἐπισταμένως ἐκ μέρους τῆς Κυβερνήσεως, ἡ ὁποία περιέβαλε πάντοτε καὶ περιβάλλει διὰ μεγίστου ἐνδιαφέροντος τοὺς πληθυσμοὺς ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι εἶναι οἱ φύλακες τῶν ἐθνικῶν συνόρων εἰς τὰ μέρη αὐτά.

Ὁ κ. **Φ. Δραγούμης** παρακαλεῖ ὅπως ἡ ἀπόφασις τῆς Κυβερνήσεως μὴ εἶναι ἄδικος εἰς βάρος τῶν ἐντοπίων.

Ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** λέγει ὅτι, θὰ ληφθοῦν ὑπ' ὄψιν καὶ τὰ συμφέροντα τῶν ἐντοπίων.

Ὁ κ. **Β. Καραπαναγιώτης** ὁμιλῶν ἐπὶ τῆς ἐπερωτήσεώς του περὶ τοῦ ἐλαίου λέγει ὅτι εἶναι γνωστὰ εἰς τὴν Βουλὴν τὰ περιοριστικὰ μέτρα τὰ ἐφαρμοζόμενα κατὰ τοῦ ἐλαίου καὶ ἅτινα ἐνετάθησαν κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς Παγκαλικῆς δικτατορίας. Καὶ τὰ μέτρα ταῦτα ἰσχύουν ἀκόμη καὶ σήμερον. Θὰ ἐδεχόμην, λέγει, τὴν ἀναβολὴν τῆς συζητήσεως ἐὰν εἰς τῶν κ. κ. Ὑπουργῶν ἤθελε δώσει μίαν ἐξήγησιν, ποία εἶναι ἡ ἀντίληψις τῆς Κυβερνήσεως ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου καὶ ἀναλόγως τῆς ἀπαντήσεως θὰ καθορίσωμεν, λέγει, τὴν στάσιν μας.

Ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας) λέγει ὅτι τὸ ζήτημα εἶναι ἐκ τῶν σοβαρωτάτων ἀπησχόλησε δὲ ἤδη τὴν Κυβέρνησιν ἐν Ὑπουργικῷ Συμβουλίῳ. Δὲν δύναμαι ὅμως λέγει νὰ ἀνακοινώσω τι ἐφόσον τὸ ζήτημα μένει ἐκκρεμές, ἐνεῖνο τὸ ὁποῖον δύναμαι νὰ βεβαιώσω εἶναι ὅτι πάντως τὸ ζήτημα θὰ λυθῇ εὐμενῶς.

Ὁ κ. **Β. Καραπαγιώτης** λέγει ὅτι ἡ ἀπάντησις εἶναι ἀνεπαρκής.

Ὁ κ. **Α. Μητσοτάκης** λέγει ὅτι ἡ συζήτησις ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου θὰ ἐβοήθει τὴν Κυβέρνησιν εἰς τὸ νὰ λάβῃ τὴν καλυτέραν δυνατὴν λύσιν.

Ὁ κ. **Β. Καραπαναγιώτης** λέγει ὅτι τὸ σοβαρώτατον τοῦτο ζήτημα κατέληξε νὰ ἐξετάζηται πλέον μόνον ἀπὸ ἀστυνομικῆς ἀπόψεως.

Ὁ κ. **Α. Παπανάστασίου** (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας) λέγει ὅτι αὐτὴν τὴν κατάτταξιν εὑρεν ἡ Κυβέρνησις.

Ὁ κ. **Β. Καπαναγιώτης** λέγει ὅτι τοῦτο εἶναι ἀληθὲς καὶ ἡ ἐπερώτησίς του δὲν ἀφορᾷ ἀναμφισβητήτως τὴν παροῦσαν Κυβέρνησιν, ἡ ὁποία εἶνε ὀλιγώτερον πάντων ὑπεύθυνος ἐφόσον ἐπ' ἐλάχιστον μόνον χρόνον εὑρίσκεται εἰς τὴν ἀρχήν. Τοὐναντίον ἡ ἐπερώτησίς του ἀποσκοπεῖ εἰς τὸ νὰ διευκολύνῃ τὴν Κυβέρνησιν, ἡ ὁποία τόσας ἀγαθὰς διαθέσεις πρὸ ὀλίγου ἐξεδήλωσεν.

Ὁ κ. **Ι. Κίνιας** παρατηρεῖ ὅτι ἐκεῖνο εἰς τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ προσέξῃ ἡ Καθέρνησις εἶνε κυρίως νὰ μὴν ἀνέλθῃ ἡ τιμὴ τοῦ ἐλαίου εἰς ὕψη δυσθεώρητα καθ' ἣν ἐποχὴν τὸ φάσμα τῆς πείνης κρούει τὰς θύρας τῆς χώρας.

Ὁ κ. **Β. Καραπαναγιώτης** συνεχίζων λέγει ὅτι οἱ λόγοι δι' οὓς αἱ ἑκάστοτε Κυβερνήσεις ἐπέβαλον τὸν περιορισμὸν τῆς ἐξαγωγῆς τοῦ ἐλαίου ἦταν λόγοι ἐπαρπείας. Αἱ στατιστικαὶ ὅμως ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τοῦτο πείθουσιν ὅτι οὐδέποτε ἡ Ἑλλὰς ἔθρασεν εἰς περίπτωσιν ἐλλείψεως ἐλαίου διὰ τὴν κατανάλωσιν. Συνεχίζων λέγει ὅτι τὸ ἔλαιον τῆς ἐλαίας εἶνε εἶδος πολυτελείας, δὲν πρέπει δὲ τοῦτο νὰ χαρακτηρισθῇ ὑπό τινων ὡς ὑπερβολή, λαμβάνομαι οὐ ὑπ' ὄψιν ὅτι τὸ βαμβακέλαιον πωλεῖται εἰς τὸ ἥμισυ τῆς τιμῆς τοῦ ἐξ ἐλαίας ἐλαίου, δὲν ὑστερεῖ δὲ αὐτοῦ κατ' οὐδὲν παρὰ ἐλάχιστα μόνον ὡς πρὸς τὴν θρέψιν. Ἐν πάσῃ περιπτώσει τὰ περιοριστικὰ μέτρα τὰ ὁποῖα λαμβάνομεν δὲν συντελοῦν εἰς τίποτε ἄλλο παρὰ εἰς τὸ νὰ ἐκριζώνωνται τὰ ἐλαιόδενδρα.

Ὁ κ. **Ν. Μπακόπουλος** παρατηρεῖ ὅτι ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς ἔχει συνειθίσει νὰ τρέφεται μὲ ἐλαιόλαδον.

Ὁ κ. **Β. Καραπαναγιώτης** λέγει ὅτι ἐὰν ὁ ἑλληνικὸς λαὸς ἔχῃ συνειθίσει νὰ τρέφεται μὲ ἐλαιόλαδον, τότε ὀφείλει νὰ τὸ πληρώνῃ, εἰς τὴν ἀκριβῆ τιμὴν τοῦ κόστους καὶ ὄχι εἰς τὴν τιμὴν τῆς βίας, τὴν ὁποίαν διακανονίζουν αἱ ἑκάστοτε διατιμήσεις.

Ὁ κ. **Ν. Μπακόπουλος** λέγει ὅτι δὲν ὡμίλησεν περὶ τῶν διατιμήσεων, ἐναντίον τῶν ὁποίων μάλιστα ἔχει κηρυχθῆ. Ἐκεῖνο λέγει τὸ ὁποῖον εἶπον εἶναι ὅτι δι' ἑνὸς νομοθετικοῦ μέτρου ὁ λαὸς δὲν ἠμπορεῖ νὰ συνειθίζῃ νὰ τρώγῃ ἔλαιον διάφορον ἐκείνου τὸ ὁποῖον τρώγει.

Ὁ κ. **Γ. Στρῖγκος** λέγει ὅτι δὲν ὑπάρχουν πλέον διατιμήσεις διὰ τὸ ἔλαιον.

Ὁ κ. **Β. Καραπαναγιώτης** περαίνων τονίζει ὅτι ἐκεῖνο διὰ τὸ ὁποῖον ἐνδιαφέρεται εἶναι ἡ ἄρσις τῶν διατιμήσεων καὶ ἡ παντελὴς ἄρσις τῶν περιορισμῶν τῆς ἐξαγωγῆς

Ὁ κ. **Μ. Λαΐλιος** λέγει ὅτι ὁ κ. Πάγκαλος δι' ἑνὸς οὐκαζίου ἀπηγόρευσε τὴν ἐξαγωγὴν τοῦ ἐλαίου, ἔπειτα δὲ ἀπὸ χρόνον τινὰ ἐπέτρεψε μὲν τὴν ἐξαγωγήν, ἐδιπλασίασεν ὅμως τὴν φορολογίαν. Τὰ ἀμελέτητα ταῦτα καὶ καταδιωκτικὰ μέτρα ἔχουν φέρει εἰς ἀπόγνωσιν τοὺς ἐλαιοπαραγωγούς, οἱ ὁποῖοι δὲν σκέπτονται πλέον παρὰ νὰ κόψουν τὰ ἐλαιόδενδρα. Ἐξετάζων τὸ ζήτημα τοῦ κόστους λέγει ὅτι τὸ ἔλαιον κοστίζει εἰς τὸν ἐλαιοπαραγωγὸν 48 δραχμὰς κατ' ὀκᾶν. Διὰ νὰ μεταφερθῇ δὲ εἰς τὸν τόπον τῆς καταναλώσεως κοστίζει 55 δραχμάς, διὰ νὰ ἐξαχθῇ δὲ εἰς τὸ ἐξωτερικὸν πρέπει νὰ πληρώσῃ καὶ ἄλλας 4 1)2 δραχμὰς τὰς ὁποίας ἐπέβαλεν ὁ Πάγκαλος. Ἐάν, λέγει, προστατεύσῃτε τὴν ἐλαιοπαραγωγὴν θέλετε ἐνισχύσει τὴν ἐθνικὴν οἰκονομίαν καὶ θέλετε συντελέσει εἰς τὴν εἰσαγωγὴν χρυσοῦ ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ. Ἔχομεν καὶ ἡμεῖς τὴν ἀξίωσιν, ἐπιλέγει, ὅπως προστατεύηται ὁ καπνός, ὅπως προστατεύηται ἡ σταφίς, ὅπως προστατεύονται ὅλα τὰ ἄλλα προϊόντα, οὕτω πως νὰ προστατευθῇ καὶ ἡ ἐλαιοπαραγωγή

Ὁ κ. **Α. Μητσοτάκης** ἐνόμιζα, λέγει, ὅτι θὰ ἀπεδίδετο μεγαλυτέρα σημασία ἐκ μέρους τῆς Κυβερνήσεως εἰς τὸ ὑπὸ συζήτησιν θέμα καὶ ὅτι οἱ ἁρμόδιοι Ὑπουργοὶ ἀπασχολούμενοι μὲ τὴν ἰσοσκέλισιν τοῦ προϋπολογισμοῦ, θὰ ἐθυτίζων ὀλίγην ὥραν διὰ νὰ ἀκούσουν ζήτημα ἀφορῶν πυκνοὺς πληθυσμούς. Ὅλη ἡ προσοχή, λέγει, στρέφεται εἰς ἄλλα γεωργικὰ προϊόντα εὐλόγως, ἀλλὰ καὶ τὸ ἔλαιον δὲν εἶναι ἄνευ σημασίας διὰ τὴν ἐθνικὴν οἰκονομίαν προϊόν, διότι ἡ Ἑλλὰς παράγει 120—130 ἑκατομμύρια ὀκάδας ἐλαίου ἀξίας 3—4 δισεκατομμυρίων δραχμῶν. Οὐδείς, ἐξακολουθεῖ, ἀμφισβητεῖ ὅτι προκειμένου περὶ προϊόντος, ὅπως τὸ ἔλαιον, πρώτης ἀνάγκης, πρέπει νὰ λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν καὶ ἡ κοινωνικὴ ἄποψις. Χάριν ὅμως ταύτης ὑποστηρίζομεν τὴν γνώμην ὅτι τὸ ἔλαιον πρέπει νὰ εἶναι ἐλεύθερον, διότι οἱ περιορισμοὶ εἶναι ἀκριβῶς ἡ αἰτία τῆς ἀκριβείας τοῦ ἐλαίου, ἔχοντες ὡς ἀποτέλεσμα τὴν ἐλάττωσιν τῆς παραγωγῆς ὡς ἐκ τῆς ἐγκαταλείψεως τῆς ἐλαιοκαλλιεργείας καὶ τῆς ἐκριζώσεως τῶν ἐλαιοφυτειῶν. Ἀλλὰ ἡ τακτικὴ τοῦ Κράτους εἶναι ἀκατανόητος, διότι ἐνῷ ἀπαγορεύει τὴν ἐξαγωγὴν τοῦ ἐλαίου αὐτουσίου τὴν ἐπιτρέπει σαπωνοποιημένου, ὅλαπτομένων οὕτω καὶ τῶν συμφερόντων τοῦ Δημοσίου, διότι ὁ δασμὸς τοῦ σάπωνος εἶναι πολὺ ὀλιγώτερος τοῦ ἐλαίου καὶ εἶναι προφανὲς ὅτι ἐφ' ὅσον ἐξάγεται μεγάλη ποσότης σαπωνοποιημένου ἐλαίου ἔχομεν ὑπ' ὄψιν παραγωγῆς περίσσειαν ἐλαίου. Διὰ νὰ δοθῇ, συνεχίζει, ἔλαιον εὐθηνὸν εἰς τὸν λαὸν πρέπει νὰ ἐνισχυθῇ ἡ ἐλαιοπαραγωγή, διότι ἀντιθέτως μὲ τοὺς περιορισμοὺς περιστέλλεται αὕτη. Ἡ τιμὴ τοῦ ἐλαίου εἰς τὴν διεθνῆ ἀγορὰν εἶναι 9 Λ. Ἀγγλικαὶ ὁ τόνος δηλαδὴ 45 δραχμὰς τὴν ὀκᾶν καὶ ἐπομένως τοιούτου προϊόντος οὐτινος ἡ τιμὴ καννίζεται ἀπὸ τὴν διεθνῆ ἀγορὰν δὲν δύναται νὰ περιορισθῇ αὐτὴ εἰς τὸν τόπον τῆς καταναλώσεως.

Αὐτὸ τοῦτο, λέγει, τὸ συμφέρον τοῦ δημοσίου ἐπιβάλλει τὴν λῆψιν μέτρων περὶ διατηρήσεως μεγάλων τιμῶν τοῦ ἐλαίου, διὰ νὰ ἐνισχύωνται καὶ τὰ ἔσοδα τοῦ προϋπολογισμοῦ διὰ τῆς ἐνισχύσεως τῆς παραγωγῆς τῆς χώρας. Μὲ τὴν κρατοῦσαν λέγει τακτικὴν τὸ μὲν δημόσιον ζημιοῦται 50,000,000 ἐτησίως τὰ δὲ ἐλαιοπαραγωγὰ διαφερίσματα ἄνω τῶν 200,000,000 δραχμῶν, διὰ τοῦτο μὲ τὴν ἐνίσχυσιν τῆς ἐλαιοκαλλιεργείας, τὴν παῦσιν τῶν περιορισμῶν τοῦ ἐλαίου θὰ καταστῇ δυνατὸν καὶ ἔλαιον εὐθηνότερον νὰ παρέχεται εἰς τὸν λαὸν καὶ ὁ προϋπολογισμὸς τοῦ κράτους νὰ ἐνισχύεται. Συνεχίζων ἀναφέρει ὅτι ἐνῷ τὸ Δημόσιον προστατεύει βιομηχανίας καθροβίους καὶ ὑποζυγους (Τσιμέντων, Καλτσοδετῶν κλπ.) κατὰ τρόπον σκανδαλώδη, τὴν βιομηχανίαν τοῦ ἐλαίου, ἥτις ἔχει τὴν πρώτην ὕλην τὴν καταδιώκει, ἐνῷ ἠδύνατο ἐνισχυομένη νὰ συναγωνισθῇ τὸ διεθνὲς ἐπίπεδον. Ὑπάρχουν ἐργοστάσια ραφιναρίας ἐν Χανίοις, τὰ ὁποῖα εἶνε ὑποχρεωμένα νὰ κλείσουν, μὴ εὑρίσκοντα ἐπὶ τόπου πρώτην ὕλην, ἐπιζητοῦντα μὲ ξένον ἐλαιόκαρπον νὰ προμηθευθῶσι τοιαύτην, τοῦ δὲ βιομηχανοποιουμένου πράγματος μόνον 500 βαρέλια κατὰ μῆνα ἐπιτρέπεται νὰ γίνῃ ἐξαγωγή.

Π Τσαλδάρης (Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν). Διετηρήσαμεν τὴν κατάστασιν αὐτὴν διότι θέλομεν νὰ ἀποκρυσταλλωθῇ καὶ τεθῇ εἰς ἐνέργειαν μία γενικὴ πολιτικὴ περὶ τοῦ ἐλαίου.

Α. Μητσοτάκης. Καὶ χωρὶς τὴν ἐφαρμογὴν τῆς γενικῆς πολιτικῆς ἠδύνατο ὑπὲρ τῶν βιομηχανιῶν αὐτῶν νὰ ἐπιτραπῇ ἐλευθέρα ἐξαγωγή, διὰ νὰ μὴ ἔχωμεν καὶ νέα κρούσματα ἀνεργίας. Συνεχίζων λέγει ὅτι ἐζήτησαν οἱ βιομήχανοι τοῦ ἐλαίου νὰ τοῖς δοθῶσιν ἐτέλειαι τῶν εἰσαγομένων ξένων προϊόντων καὶ τῶν ἐξαγομένων βιομηχανοποιουμένων, ἀλλ' ἐπὶ τῆς διατακτορίας δὲν ἐθεσπίσθη ὅτι θὰ εἶναι ἀτελὴς ἡ ἐξαγωγὴ ὅπως καὶ ἡ εἰσαγωγὴ καὶ τὰ ἐργοστάσια παραμένουν ἄνεργα διότι, ἄλλο σχετικὸν νομοσχέδιον ρυθμίζον τὸ ζήτημα μένει ἐκκρεμές.

Σ. Σιμεονόγλου. Διατί ἀφοῦ παρεμβάλλονται τόσα ἐμπόδια ἐν τούτοις δημιουργοῦνται νέα ἐργοστάσια;

Α. Μητσοτάκης. Διότι ὑπάρχει ἡ ἐλπὶς ὅτι θὰ ἐπικρατήσῃ ἡ ὀθὴ ἀντίληψις.

Ὁ κ. **Μ. Μαντᾶς.** Δικκόπτων ἐρωτᾷ διατί τὸ ἔλαιον εἶχε μίαν δραχμὴν προπολεμικῶς τώρα ἔχει 50 δραχμάς.

Ὁ κ. **Δ. Μητσοτάκης** ἀπαντᾷ ὅτι οὐδεὶς ζημιοῦται μὲ τοῦτο διότι ἡ ὑπερτίμησις τῶν ἐγχωρίων προϊόντων εἶναι καθολικὴ

ἐνίσχυσις τῆς Ἐθν. Οἰκονομίας ἐπ' ἀγαθῷ καὶ ὠφελείᾳ τῆς ὁλότητος. Μὲ τὴν ζήτησιν ἐπιλέγει τῶν προϊόντων μας θὰ κατορθωθῇ τὸ ἐμπορικὸν ἰσοζύγιον καὶ ἐντεῦθεν ἡ σταθεροποίησις τοῦ συναλλάγματος, ἡ ἐξυγίανσις τῆς δραχμῆς καὶ ἡ εὐθηνία τοῦ βίου.

Ὁ κ. **Γ. Σηφάκας** λέγει ὅτι ἐπιφυλάσσεται νὰ ὁμιλήσῃ ὅταν ἐπανέλθῃ τὸ ζήτημα τοῦ ἐλαίου.

Ὁ κ. **Κ. Σπυρίδης** νομίζει, λέγει, ὅτι δὲν πρέπει νὰ μείνῃ ἡ Βουλὴ μὲ τὴν κακὴν ἐντύπωσιν ἀπὸ τὸ λεχθὲν ὅτι τὸ ἔλαιον εἶνε εἶδος πολυτελείας. Ἂν δὲν εἶνε, λέγει, εἶδος πολυτελείας, πάντως εἶνε εἶδος πολύτιμον καὶ πρέπει νὰ εὐχώμεθα ὅπως κατασταθῇ ὁσημέραι ἔτι πολυτιμότερον, αὐξανομένου οὕτω τοῦ ἐθνικοῦ μας πλούτου. Ἐὰν ἐπέλθῃ ἡ περίπτωσις αὕτη τότε ἀσφαλῶς θὰ χρησιμοποιήσωμεν καὶ ἡμεῖς τὰ ἀνταλλακτικὰ τοῦ ἐλαίου ὅπως καὶ εἰς τὰς ἄλλας χώρας.

Βεβαίως ἡ ὑπερτίμησις τοῦ ἐλαίου θὰ βλάψῃ πληθυσμούς τινάς, ἀλλ' οἱ οἰκονομικοὶ νόμοι εἶναι ἀκατάλυτοι καὶ πρέπει νὰ εἰμεθα εὐτυχεῖς βλέποντες ὑπερτιμώμενα τὰ προϊόντα μας. Καθῆκον ἐξ ἄλλου ἔχομεν νὰ ἐνισχύσωμεν τὴν ἐλαιοκαλλιέργειαν, ἀλλὰ συγχρόνως νὰ περιορίσωμεν τὴν βιομηχανοποίησιν τοῦ ἐλαίου εἰς σάπωνα κλπ. καὶ νὰ διατίθεται ὅλον τὸ παραγόμενον ἔλαιον πρὸς βρῶσιν. Εἶναι, ἐπιλέγει, τὸ ἐθνικὸν αὐτὸ προϊὸν πολύτιμον καὶ πρέπει νὰ εὐχ μεθα νὰ ἀκριβύνῃ περισσότερον.

Ὁ κ. **Θ. Παπαστράτης** δὲν συμφωνεῖ λέγει ὅτι τὸ ἔλαιον εἶναι εἶδος πολυτελείας, ἀλλ' εἶναι εἶδος πρώτης ἀνάγκης, δὲν πρέπει δὲ νὰ μᾶς ξενίζουν οὔτε ἡ ἀπαγόρευσις οὔτε ἡ διατίμησις, ἐφόσον ἔχομεν κοινωνικὴν ἀνάγκην. Θὰ ἦτο εὐκτέον νὰ ξεχωρισθῇ τὸ βρώσιμον ἀπὸ τὸ βιομηχανοποιήσιμον ἔλαιον καὶ τὸ μὲν πρῶτον νὰ διατίθεται διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ λαοῦ τὸ δὲ δεύτερον νὰ εἶναι ἐλεύθερον. Σχετικῶς μὲ τοῦτο ἐκφράζει τὴν ἀπορίαν του πῶς συμφέρει τοὺς βιομηχάνους νὰ εἰσάγουν ἐκ τοῦ Ἐξωτερικοῦ ἐλαιόκαρπον καὶ πῶς ζητοῦν τοιαύτην ἀτελῆ εἰσαγωγήν. Καταλήγων παρακαλεῖ νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν κατὰ τὴν ρύθμισιν τοῦ ζητήματος καὶ ἡ ἄνισος φορολογία τοῦ ἐλαίου κατὰ περιφερείας.

Ὁ κ. **Ε. Φωτάκης** λέγει ὅτι τὸ μοναδικὸν σχεδὸν προϊὸν τῆς Κρήτης εἶναι τὸ ἔλαιον καὶ τὸ πλῆγμα ὅπερ καταφέρεται κατ' αὐτοῦ εἶναι ἔξω πάσης ὀρθῆς δημοσιονομικῆς πολιτικῆς. Μὲ οὐδὲν ἄλλο δυνάμεθα νὰ ὀρθοποδήσωμεν οἰκονομικῶς εἰμὴ διὰ τῆς ἐνισχύσεως τῆς ἐγχωρίας παραγωγῆς καὶ τῆς βελτιώσεως τοῦ εἴδους, ἐνῷ προκειμένου περὶ τοῦ ἐλαίου θέτομεν τοῦτο ὑπὸ μερίους περιορισμούς ἡ ἐξαγωγὴ τοῦ σάπωνος εἶναι ἐλευθέρα ὅπως καὶ κακῶς ἐπίσης ἐπετράπη καὶ ἡ ἐξαγωγὴ τῶν ραφιναριμένων ἐλαίων. Ἡμεῖς οἱ καταγόμενοι ἐκ τῶν ἐλαιοπαραγωγικῶν μερῶν δὲν παραγνωρίζομεν καὶ τὴν κοινωνικὴν ἄποψιν τοῦ ζητήματος, δεδομένου ὅμως ὅτι ὁ τόπος διὰ τὴν ἐσωτερικὴν κατανάλωσιν ἔχει ἀνάγκην 45 — 50 ἑκατομμυρίων ὀκάδων, δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι πλεονάζουν τῶν ἀναγκῶν τῆς ἐσωτερικῆς καταναλώσεως 30 — 40 ἑκατομμύρια ὀκάδες. Ἐὰν δὲ εἶναι ἀληθὲς ὅτι ὑπάρχουσιν ἐνηποθηκευμέναι ποσότητες 75 — 78 ἑκατομμυρίων ὀκάδων τότε ἔχομεν ἀρκετὸν πλεονασμόν. Συνεχίζων λέγει ὅτι ἡ ἐλευθέρα ἐξαγωγὴ τοῦ ἐλαίου ἔχει μεγίστην σημασίαν διότι θὰ δώσῃ εἰς τοὺς ἐλαιοπαραγωγοὺς τὴν ἰδέαν τοῦ ἐνδιαφέροντος τοῦ Κράτους καὶ ἀπὸ ἀπόψεως αὐξήσεως τῶν ἐσόδων τοῦ Δημοσίου. Τὰ μέτρα λοιπὸν τὰ ὁριστέα μένα εἶναι καὶ ἀντιοικονομικὰ καὶ ἀντιδημοσιονομικά. Ἐλπίζει δὲ ὅτι ὁ κ. Ὑπουργὸς θὰ εἰσηγηθῇ εἰς τὸ Ὑπουργικὸν Συμβούλιον, ὅπως ἡ ἐξαγωγὴ τοῦ ἐλαίου μείνῃ ἐλευθέρα.

Ὁ κ. **Γ. Κοκκινάκης** λέγει ὅτι ἡ σοῦκρότης τοῦ ζητήματος εἶναι μεγίστη. Ὑπάρχει μία ἐσφαλμένη ἐντύπωσις τῶν μὴ καταγομένων ἐξ ἐλαιοπαραγωγῶν μερῶν ὅτι τὸ ἔλαιον εἶναι εὐθηνὸν εἰς τὸν τόπον τῆς παραγωγῆς. Τὸ τοιοῦτον ὅμως δὲν εἶνε ἀκριβὲς διότι ἡ καλλιέργεια τῆς ἐλαίας ἀπαιτεῖ ἔξοδα. Εἰς τὴν Κρήτην ἡ ἐλαία ὀργώνεται, λιπαίνεται, κλαδεύεται καὶ ἐν τούτοις ἀποδίδει κατὰ τριετίαν εἰς τρόπον ὥστε κοστίζει τὸ ἔλαιον εἰς τὸν τόπον τῆς παραγωγῆς του 24 δραχ. κατ' ὀκᾶν, καὶ ἐν τούτοις διὰ τῶν καταθλιπτικῶν μέτρων τῆς κυβερνήσεως πωλεῖται χονδρικῶς 21 δρ. κατ' ὀκᾶν. Καὶ τὰ ἐλαία τῆς Κρήτης κατὰ 80 ο)ο δὲν εἶνε βρώσιμα ἀλλὰ μόνον κατάλληλα διὰ τὴν βιομηχανίαν. Τὸ ἔλαιον λέγει δὲν τὸ θεωρεῖ εἶδος πολυτελείας, ἀλλὰ εἶδος πρώτης ἀνάγκης, καὶ μόλον τοῦτο διὰ νὰ ἔλθῃ ἐδῶ πληρώνει φόρον 5.50 δρ. κατ' ὀκᾶν. Συνεχίζων τονίζει ὅτι ἡ κοινωνικὴ ἀνάγκη δὲν εἶνε μόνον δι' ἐκείνους οἱ ὁποῖοι δὲν ἔχουν ἔλαιον, ἀλλ' εἶναι καὶ διὰ τοὺς παραγωγούς, οἱ ὁποῖοι λόγῳ τοῦ ὅτι ζημιοῦνται ἐκριζόνουν τὰ ἐλαιόδενδρα.

Ὁ κ. **Π. Τσαλδάρης** (Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν) ἐρωτᾷ διὰ ποῖον λόγον ἐκριζόνονται τὰ ἐλαιόδενδρα ἐφόσον αἱ τιμαὶ τοῦ ἐλαίου ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν προπολεμικὴν τιμὴν δὲν εἶναι καὶ τόσον χαμηλαί.

Ὁ κ. **Γ. Κοκκινάκης** λέγει ὅτι ἐκριζόνονται τὰ δένδρα διότι αἱ ἐλαῖαι δὲν ἔχουν τιμήν.

Ὁ κ. **Π. Τσαλδάρης** λέγει ὅτι διὰ τὴν Κρήτην ὑπάρχει ζήτημα διάφορον τοῦ ὑπάρχοντος εἰς τὰ ἄλλα ἐλαιοπαραγωγὰ μέρη. Ἡ Κρήτη ὀφείλει νὰ μεριμνήσῃ περὶ βελτιώσεως τῆς ποιότητος, διότι ἡ μεγάλη ὀξύτης εἶναι ἐκείνη ἥτις δὲν ἐπιτρέπει εἰς τοὺς παραγωγοὺς τὰ ἀπολαύσουν καλλιτέρας τιμάς.

Ὁ κ. **Γ. Κοκκινάκης** λέγει ὅτι δὲν εἶνε ζήτημα τῆς ποιότητος, ἀπόδειξις δὲ τούτου εἶνε ὅτι ἐὰν ἐπιτραπῇ ἡ ἐξαγωγὴ τριῶν ἢ τεσσάρων ἑκατομμυρίων ὀκάδων ἐλαίου Κρήτης, ἡ τιμὴ θὰ ὑψωθῇ. Περαίνων τονίζει τὸ οἰκτρὸν σημεῖον εἰς τὸ ὁποῖον ἔχει περιέλθει ἡ Κρήτη, καὶ ἀπὸ ἀπόψεως συγκοινωνίας καὶ ἀπὸ ἀπόψεως παραγωγῆς, λόγῳ τῶν ἐνσκηψασῶν θυελλῶν, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ ἀπόψεως ἀσφαλείας, παρακαλεῖ δὲ ὅπως τὸ Κράτος ἐνδιαφερθῇ διὰ τὸν λαὸν αὐτόν, ὁ ὁποῖος δικαιοῦται νὰ τύχῃ τῆς αὐτῆς μερίμνης τῆς ὁποίας ἀπολαμβάνουν καὶ οἱ κάτοικοι τῶν ὑπολοίπων διαμερισμάτων.

Ὁ κ. **Π. Πολυχρονίδης** λέγει ὅτι ἡ μέχρι τοῦδε ἐφαρμοσθεῖσα πολιτικὴ ὑπὸ τῶν κατὰ καιροὺς Κυβερνήσεων ὅσον ἀφορᾷ τὸ ἔλαιον ὑπῆρξεν ἄστοχος. Πρωτίστως εἶνε ἀνάγκη νὰ αὐξηθῇ ἡ τιμὴ τοῦ ἐλαίου, πρὸς τοῦτο ὅμως πρέπει νὰ παρακινηθῇ ὁ γεωργὸς εἰς καλλιέργειαν. Δὲν γνωρίζω, λέγει, τί γίνεται εἰς τὴν λοιπὴν Ἑλλάδα, εἰς τὴν Κρήτην ὅμως ἡ καλλιέργεια τῆς ἐλαίας εἶνε τελείως παρημελημένη. Ἡ Κυβέρνησις ὀφείλει νὰ ἐνδιαφερθῇ καὶ αὐτὴ διὰ τὴν βελτίωσιν τῆς ποιότητος τοῦ ἐλαίου ἐν Κρήτῃ, τοῦτο δὲ θὰ ἠδύνατο νὰ γίνῃ διὰ τῆς ὑποχρεωτικῆς κλαδεύσεως τῶν ἐλαιοδένδρων, διὰ τοῦ τρόπου τῆς ἐκβλύψεως τοῦ ἐλαιοκάρπου. Τὰ ἐλαιοθλιπτικὰ μηχανήματα τὰ εἰσαγόμενα ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ φορολογοῦνται ὑπερβολικὰ, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον καθιστᾷ σχεδὸν ἀδύνατον τὴν προμήθειαν τῶν καταλλήλων ἐλαιοθλιπτικῶν μηχανημάτων, δεδομένου ὅτι τὰ ἐν τῷ ἐσωτερικῷ κατασκευαζόμενα μηχανήματα δὲν εἶναι κατάλληλα. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν τηρηθησομένην πολιτικὴν ὡς πρὸς τὴν ἐξαγωγὴν τοῦ ἐλαίου λέγει ὅτι θὰ ἠδύνατο ἡ Κυβέρνησις ἂν δὲν ὅθελε νὰ ἀφίσῃ ἐλευθέραν τὴν ἐξαγωγὴν νὰ ἐπιτρέψῃ τὴν ἐξαγωγὴν μιᾶς τοὐλάχιστον ὡρισμένης ποσότητος ἢ τὴν ἐξαγωγὴν ἐλαίου μὴ βρωσίμου. Ἐν πάσῃ περιπτώσει φρονεῖ ὅτι 20 ἑκατομμύρια ὀκάδες ἐλαίου περισεύουν ἀπὸ ὅλον τὸ Κράτος, ἡ ποσότης δὲ αὕτη θὰ ἠδύνατο νὰ ἐξαχθῇ.

Ὁ κ. **Γ. Μερκούρης** (Ὑπουργὸς τῆς Ἐθν. Οἰκονομίας) λέγει ὅτι ἐπὶ τῇ ὄάσει τῶν ὑπηρεσιακῶν πληροφοριῶν τὰς ὁποίας ἔχει, ἡ διαφορὰ τῆς τιμῆς μεταξὺ τῶν ἐν τῷ ἐσωτερικῷ καὶ τῷ ἐξωτερικῷ κατασκευαζομένων ἐλαιοπιεστηρίων δὲν εἶναι μεγάλη, λαμβανομένης ὑπ' ὄψιν καὶ τῆς διαφορᾶς τῆς ποιότητος.

Ὁ κ. **Μ. Τσαρλαμπᾶς** λέγει ὅτι ἡ ἀπαγόρευσις τῆς ἐξαγωγῆς τοῦ ἐλαίου πλήττει τοὺς ἐλαιοπαραγωγούς, λόγῳ

τῆς προκαλουμένης πτώσεως των τιμῶν. Δυστυχῶς οἱ ἐλαιοπαραγωγοὶ δὲν ἔχουν μορφωθῇ ὥστε νὰ δύνανται νὰ βελτιώσουν τὴν καλλιέργειαν. Ἐὰν δὲ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ὅτι ἡ ἐλαία εἶναι λεπτότατον προϊὸν καὶ ἀποδίδει μόνον κατὰ διετίαν πολλάκις δὲ κατὰ τριετίαν καὶ τετραετίαν, προκύπτει ἀναπόδραστος ἡ ἀνάγκη ὅτι πρέπει νὰ ἐνισχυθῇ ὁ ἐλαιοπαραγωγός, παρεχομένης τῆς ἀδείας ἐξαγωγῆς τοῦ ἐλαίου τοὐλάχιστον διὰ τὸ πλεόνασμα.

Ὁ κ. **Ε. Μοδάτσος** λέγει ὅτι εἶναι ἀνάγκη νὰ ληφθῶσιν μέτρα ὄχι μόνον διὰ τὴν ἐξαγωγὴν τοῦ ἐλαίου, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν καταπολέμησιν τῶν ἀσθενειῶν καὶ διὰ τὴν βελτίωσιν τῆς καλλιεργείας καὶ ἐνίσχυσιν τῆς παραγωγῆς. Οὕτω θέλουν ἀνακουφισθῇ ὄχι μόνον οἱ ἐλαιοπαραγωγοὶ ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ προϋπολογισμὸς τοῦ Κράτους. Ἐκφράζει τὴν ἐλπίδα ὅτι ἡ Κυβέρνησις θ' ἀφίσῃ ἐλευθέραν τὴν ἐξαγωγήν.

Ὁ κ. **Κ. Πολυχρονάκης** ἀναπτύσσει ὡσαύτως διὰ μακρῶν τοὺς λόγους δι' οὓς ἐπιδιώκεται ἡ ἐλευθέρα ἐξαγωγὴ τοῦ ἐλαίου πρὸς βελτίωσιν τῆς οἰκονομικῆς θέσεως τῶν ἐλαιοπαραγωγῶν.

Ὁ κ. **Β. Μεϊμαράκης** συνιστᾷ ὅπως ἐπιτραπῇ ἡ ἐξαγωγὴ τοὐλάχιστον τοῦ ἐλαίου τῆς Κρήτης διότι τὸ ἔλαιον τῆς Κρήτης δὲν καταναλίσκεται εἰς τὴν λοιπὴν Ἑλλάδα.

Ὁ κ. **Γ. Στρῖγγος** ἐφιστᾷ τὴν προσοχὴν τῆς Κυβερνήσεως μήπως παρασυρομένη ἐκ τῶν εἰσηγήσεων τῶν προλαλησάντων προδῇ εἰς μέτρα τὰ ὁποῖα δὲν θὰ εἶναι ἐπ' ὠφελείᾳ τῆς ἐλαιοπαραγωγῆς καὶ τῆς Ἐθνικῆς οἰκονομίας.

Ὁ κ. **Γ. Ἐμπειρῖκος** φρονεῖ ὅτι πρέπει νὰ ἐπιτραπῇ ἡ ἐξαγωγὴ τοῦ ἐλαίου ἵνα ἐξ ἀντιθέτου εἰσαχθῇ συνάλλαγμα. Ἐπίσης ὑποβάλλει τὴν γνώμην τῆς ἀναμίξεως τοῦ ἐλαιολάδου μὲ βαμβακέλαιον τὸ ὁποῖον θὰ συντελέσῃ καὶ εἰς τὴν προαγωγὴν τῆς ἐθνικῆς Οἰκονομίας ἐκ παραλλήλου πρὸς τὴν κατανάλωσιν ἐν τῷ τόπῳ ὑγιεινοῦ ἐλαίου.

Ὁ κ. **Κ. Καλκάνης** λέγει ὅτι ἡ ἀπαγόρευσις τῆς ἐξαγωγῆς τοῦ ἐλαίου εἶναι μία καταδυνάστευσις κατὰ τῶν ἐλαιοπαραγωγῶν, τῶν ὁποίων σχεδὸν ἡμισύεται τὸ προϊόν. Εἶναι ὀρθὸν καὶ δίκαιον ν' ἀφεθῇ ἐλεύθερον τὸ ἔλαιον τοὐλάχιστον πέραν τοῦ ἀρκοῦντος διὰ τὴν περιοχὴν ἔνθα παρήχθη καὶ ἐλπίζει ὅτι τοιαύτη τις σκέψις θὰ ἐπικρατήσῃ παρὰ τῇ Κυβερνήσει, ἐνῷ σήμερον εἰς τὰς διαφόρους ἀσθενείας τῆς ἐλαίας δάκου, ρυγχίτιδος κλπ. προσετέθησαν καὶ τὰ πιεστικὰ τῆς Κυβερνήσεως μέτρα, ἅτινα πρέπει πάντως νὰ ἀρθῶσιν.

Ὁ κ. **Γ. Καρπετόπουλος** λέγει ὅτι οἱ ζητοῦντες ὅπως ἀφεθῇ ἐλευθέρα ἡ ἐξαγωγὴ τοῦ ἐλαίου δὲν εὑρίσκονται ἐν τῷ δικαίῳ· θὰ ἠδύναντο, λέγει, νὰ ὑποστηριχθῇ ὅτι πρέπει νὰ βελτιωθῇ ἡ ποιότης ἢ νὰ κτηματοθῇ τὸ ἔλαιον εὐωνότερον ὄχι ὅμως καὶ νὰ στερηθῇ ὁ τόπος τοῦ ἀπαραιτήτου διὰ τὴν ζωὴν του ἐλαίου.

Ὁ κ. **Γ. Μπακόπουλος** λέγει ὅτι τὸ ἔλαιον εἶναι προϊὸν πρώτης ἀνάγκης καὶ ἡ ἐξαγωγὴ αὐτοῦ, ἢ μὴ δὲν εἶναι ζήτημα Ὑπουργοῦ εἶναι ζήτημα στατιστικῆς. Πρέπει νὰ ἐξετασθῇ τί ἀπαιτεῖται διὰ τὴν κατανάλωσιν τοῦ τόπου, διότι ἐὰν μὲν δὲν περισσεύει, εἶναι ἔγκλημα ἡ ἐξαγωγή, ἀλλ' ἐὰν περισσεύει, εἶναι ἀδίκημα ἡ ἀπαγόρευσις αὐτῆς. Συνεπῶς τὸ ζήτημα πρέπει νὰ μελετηθῇ ἀπὸ ἀνθρώπους πεπειραμένους. Ἐὰν ἐπιτραπῇ, λέγει, ἡ ἐξαγωγὴ τῆς β' ποιότητος ἐλαίου, ὡς ἐζήτησαν πολλοὶ τῶν προλαλησάντων, τὸ τοιοῦτον θὰ εἶναι καταστροφὴ διὰ τὸ μέλλον, διότι θὰ δυσφημισθῇ τὸ προϊὸν καὶ δὲν θὰ ἐξάγεται πλέον.

Ὁ Πρόεδρος
Θ. ΣΟΦΟΥΛΗΣ

Ὁ κ. **Π. Τσαλδάρης** (Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν) λέγει ὅτι συνεζητήθη ἀρκετὰ τὸ ζήτημα καὶ διὰ τοῦτο δὲν θὰ ἐπεκταθῇ ἐπὶ τῆς πολιτικῆς, τὴν ὁποίαν θὰ ἀκολουθήσῃ ἡ Κυβέρνησις, ἀλλὰ θὰ εἴπῃ ὀλίγας λέξεις. Τὸ ἔλαιον, λέγει, εἶναι καὶ ἀντικείμενον τῆς πρώτης ἀνάγκης διὰ τοὺς καταναλίσκοντας αὐτό, ἀλλ' εἶναι καὶ εἶδος πολυτελείας διὰ τὴν ἐν γένει κατανάλωσιν, δεδομένου ὅτι τὸ ἔλαιον τῶν ἐλαιῶν εἶναι τὸ 1)60 τῆς ὅλης καταναλώσεως. Σήμερον, λέγει, κατὰ στατιστικὰς πληροφορίας, ἡ κατανάλωσις τοῦ 1926—1927 ὑπολογίζεται εἰς 82 ἑκατομμύρια 526 χιλιάδες ὀκάδες, ἡ δὲ παραγωγὴ εἰς 72 ἑκατομμύρια 317 χιλιάδες ὀκάδες, ὑπάρχει συνεπῶς ἔλλειμμα περὶ τὰ 10 ἑκατομμύρια ὀκάδων καὶ ἐὰν εἰς τὸ ἔλλειμμα τοῦτο ὑπολογισθοῦν καὶ ποτότητες ἔχουσαι μεγάλην ὀξύτητα, τότε τὸ ἔλλειμμα αὐξάνει, τοῦτο ὅμως δὲν καθιστᾷ ἀδύνατον τὴν ἐξαγωγήν, διότι ὑπάρχουν καὶ διὰ τὸ ἔλαιον διάφορα ὑποκατάστατα, ἅτινα εἴτε μόνατον εἴτε ἑνούμενα μετὰ τοῦ ἐλαίου οὐδαμῶς διακρίνονται αὐτοῦ. Καὶ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἡ Κυβέρνησις ἔχει νὰ σκεφθῇ κατὰ πόσον θὰ δύναται νὰ ἀντικατασταθῇ διὰ τὴν ἐσωτερικὴν κατανάλωσιν τὸ ἔλαιον καὶ κατὰ πόσον ἡ ἐξωτερικὴ τιμὴ αὐτοῦ θὰ προκαλέσῃ διὰ τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ χρήματος τὰ πλεονεκτήματα τὰ λεχθέντα ὑπὸ τῶν κ. κ. Βουλευτῶν. Ἐπ' αὐτῆς συνεπῶς τῆς βάσεως θὰ κανονίσῃ ἡ Κυβέρνησις τὰ μέτρα ἅτινα θὰ λάβῃ διότι ὀφείλει νὰ συνδυάζῃ καὶ τὰ συμφέροντα τῶν καταναλωτῶν καὶ τὰ συμφέροντα τῶν παραγωγῶν.

Διακόπτεται εἶτα ἡ συζήτησις ἐπὶ τῶν ἐπερωτήσεων καὶ ἡ Βουλὴ εἰσέρχεται εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν
τῆς Νομοθετικῆς ἐργασίας

Γίνεται δι' ἀναστάσεως δεκτὸν εἰς δευτέραν κατ' ἄρθρον καὶ σύνολον συζήτησιν τὸ σχέδιον νόμου «περὶ ἐνεργείας ἐκλογῶν προέδρων καὶ κοινοτ. Συμβουλίων διὰ τὴν 2αν καὶ 3ην ἐνιαυσίαν περίοδον τῶν κοινοτικῶν ἀρχῶν» ἔχον οὕτω:

Ἄρθρον 1.

Τὸ ἄρθρον 21 τοῦ Ν. Δ. τῆς 2 Σεπτεμβρίου 1926 «περὶ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως διατάξεων τῆς περὶ Δήμων καὶ Κοινοτήτων Νομοθεσίας» καταργεῖται. Ἐντὸς δέκα πέντε ἡμερῶν ἀπὸ τῆς ἰσχύος τοῦ παρόντος τὰ Κοινοτικὰ Συμβούλια θέλουσιν ἐνεργήσει τὰς ἐκλογὰς τῶν προέδρων καὶ ἀντιπροέδρων αὐτῶν.

Ἡ διάρκεια τῆς ὑπηρεσίας τῶν οὕτως ἐκλεγησομένων νέων προέδρων τῶν Κοινοτήτων ἀφορᾷ τὸ ὑπόλοιπον τμῆμα τῆς κατὰ τὸ ἄρθρον 24 τοῦ κώδικος τῆς Δημοτικῆς καὶ Κοινοτικῆς Νομοθεσίας δευτέρας ἐνιαυσίας περιόδου καὶ πλήρη τὴν τρίτην ἐνιαυσίαν περίοδον αὐτοῦ, λήγουσαν τὴν 30 Σεπτεμβρίου 1928.

Ἄρθρον 2.

Ἡ ἰσχὺς τοῦ παρόντος νόμου ἄρχεται ἀπὸ τῆς καταχωρίσεώς του εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως.

Γίνεται εἶτα δεκτὸν εἰς α' κατ' ἀρχὴν καὶ κατ' ἄρθρον συζήτησιν ἡ πρότασις νόμου «περὶ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως τοῦ ἀπὸ 13 Σεπτεμβρίου καὶ 6 Νοεμβρίου 1926 Ν. Δ. περὶ διοικήσεως κλπ«

Συνανέσει τῆς Βουλῆς λύεται εἶτα ἡ συνεδρίασις ὥρᾳ 10 μ. μ. διὰ τὴν 4 1)2 μ. μ. τῆς κυρίων.

Οἱ Γραμματεῖς
Μ. Λαΐλιος
Θ. Τσιριμῶκος

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΜΑ'

Τῆς 25 Φεβρουαρίου 1927

Ὥρᾳ 6 10' μ. μ. ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς ἕδρας κηρύσσει τὴν ἔναρξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει ν' ἀνοιχθῶσι τὰ Θεωρεῖα.

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικὰ τῆς προηγουμένης συνεδριάσεως.

Ἀνακοινοῦνται εἶτα τὰ ἑξῆς.

Ὁ Θ. Πετρόπουλος κάτοικος Κερκύρας ζητεῖ νὰ διορισθῇ ἐν τῇ κενῇ θέσει γραφέως τοῦ ἐκεῖ Πρωτοδικείου.

Ὁ Πάνος Καταπόδης ὑποβάλλει διαμαρτυρίαν διὰ τὴν γενομένην αὐτῷ ἀδικίαν ὑπὸ τῆς Ἀγγλικῆς Κυβερνήσεως.

Οἱ φοιτηταὶ τῆς ἰατρικῆς σχολῆς ὑποβάλλουν ὑπόμνημα δι' οὗ ζητοῦν τὸν καθορισμὸν τοῦ εἰσακτέου ἀριθμοῦ ἐτησίως εἰς τὴν ἰατρικὴν σχολήν.

Οἱ κάτοικοι τῆς Κοινότητος Δωρίου τῆς Τριφυλλίας ὑποβάλλουν ὑπόμνημα δι' οὗ ζητοῦν ὅπως τοποθετηθῇ ἱερεὺς εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Ἁγίου Γεωργίου τῆς ἐν λόγῳ κοινότητος.

Ἡ Πανελλήνιος ὁμοσπονδία τῶν ἀναπήρων καὶ θυμάτων πολέμου τοῦ στρατοῦ παρακαλεῖ νὰ ληφθοῦν ὑπ' ὄψιν τὰ ὑπ' αὐτῆς ὑποβληθέντα αἰτήματα.

Ἡ Ἑλληνικὴ ποδοσφαιρικὴ ὁμοσπονδία ζητεῖ νὰ ἀναγνωρισθῇ ὡς ἡ μόνη ἀνωτάτη ποδοσφαιρικὴ ἀρχὴ τῆς Ἑλλάδος καὶ ὡς ἵδρυμα δημοσίας ὠφελείας κλπ.

Ὁ Γ. Γκόλφης Διευθυντὴς τοῦ Α' ἑλληνικοῦ σχολείου Λεβαδείας ζητεῖ νὰ τοποθετηθῇ εἴς τινα ὁμοιόβαθμον θέσιν.

Ὁ Δημ. Γ. Σταματίου δημόσιος ὑπάλληλος Μυτιλήνης ζητεῖ τὴν οἰκονομικὴν ἐνίσχυσιν ἐκ μέρους τοῦ Κράτους, ἐφόσον τυγχάνει πατὴρ 12 τέκνων καὶ διατελεῖ ἐν ἀπορίᾳ.

Ὁ Ἀνδρ. Κ. Δαραβάλης ἀπόστρατος ταγματάρχης πεζικοῦ, ζητεῖ νὰ μετατεθῇ εἰς τιμητικὴν διαθεσιμότητα ὡς ἀνάπηρος τῶν πολέμων 1917—1923.

Οἱ μικροϊδιοκτῆται Ἀθηνῶν καὶ προαστείων ὑποβάλλουν ὑπόμνημα δι' οὗ ζητοῦν τὴν ὁλοσχερῆ ἄρσιν τοῦ ἐνοικιοστασίου.

Ὁ ἔφεδρος ὑπολοχαγὸς Κωνσταντῖνος Καραμεσίνης ὑπηρετῶν ἐν συνεχείᾳ ἀπὸ τοῦ 1912—1922 καὶ ἀπολυθεὶς ὑπὸ τῆς ἐπαναστάσεως ζητεῖ τὴν μονιμοποίησίν του καὶ τὴν προαγωγήν του.

Οἱ ἰδιοκτῆται Ἰωαννίνων, Πατρῶν, Τριπόλεως, Καλαμῶν, Μεσολογγίου, Σπάρτης καὶ Γυθείου ζητοῦν τὴν ἄρσιν τοῦ ἐνοικιοστασίου καὶ τὴν προστασίαν τῆς ἰδιοκτησίας.

Ἡ ἱερὰ κοινότης Καρυῶν διαμαρτύρεται κατὰ τῆς προταθείσης ψηφίσεως νόμου περὶ ἀπαλλοτριωτέου ἀκινήτου περιουσίας τοῦ Ἁγ. Ὄρους.

Οἱ καπνοβιομήχανοι Χανίων ὑποβάλλουν ὑπόμνημα περὶ ἐπαναφορᾶς τῆς γ' ποιότητος σιγαρέττων.

Οἱ ἀμπελουργικοὶ συνεταιρισμοὶ Ἴγγλι, Κουκουτσίδων καὶ Θεσσαλονίκης ὑποβάλλουν ὑπόμνημα περὶ ἐλευθέρας χρησιμοποιήσεως τῶν ἀμβύκων.

Ὁ Σύνδεσμος Ἀμπελοκήπων «ἡ ἑπτάλοφος Θεσσαλονίκη», ζητεῖ ὅπως μὴ ἐκποιηθοῦν ὑπὸ τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης τὰ ὑπ' αὐτῶν κατεχόμενα γήπεδα.

Οἱ πρόσφυγες τοῦ συνοικισμοῦ Νεοχωρίου Σφινίτσης περιφερείας Βερροίας, ὑποβάλλουν ὑπόμνημα δι' οὗ ζητοῦν νὰ ἀποκατασταθῶσι γεωργικῶς.

Ἡ Ἀναστασία χήρα Εὐθυμίου Φλωροπούλου λογιστοῦ καπνοκοπτηρίου Βόλου ζητεῖ τὴν ἀπονομὴν συντάξεως.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνακοινοῖ ὅτι ἡ διὰ τὴν σύμβασιν Πάουερ ἐξεταστικὴ ἐπιτροπὴ κατηρτίσθη ἐκ τῶν κ. κ. Κ. Γόντικα, Α. Μάρκου, Γ. Ἐξηντάρη, Β. Σκουλᾶ, Γ. Τσακανίκα, Γ. Στρίγκου, Γ. Σακαλῆ, Σ. Κρεμεζῆ, Α. Στρατηγοπούλου, Π. Πετσάλη, Π. Διαμαντοπούλου, Ι. Καλογερᾶ, Γ. Ζερβοῦ, Α. Μητσοτάκη, Σ. Μαξίμου, Α. Πιέρρη, Ν. Καμπάνη, Σ. Τσακοπούλου, Χ. Βοζίκη, Δ. Χατζίσκου, Β. Σαγιᾶ, Ε. Χατζηδάκη, Ν. Μπακοπούλου, Δ. Εὐθυμιάδη, Ε. Φωτάκη, Γ. Καντιάνη, Σ. Οἰκονομίδη, Κ. Τσαλδάρη, Γ. Βαρβούτη, Δ. Μπαμπάκου, Γ. Χατζηγεωργίου, Κ. Καλκάνη, Π. Τσιτσεκλῆ, Κ. Γκότση, Β. Καραπαναγιώτη, Χ. Λαδᾶ καὶ Ι. Γάλλη.

Ὁ κ. **Α. Μιχαλακόπουλος** (Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν) ὑποβάλλει τὰ κάτωθι νομοσχέδια, ἅτινα παραπέμπονται εἰς τὴν εἰδικὴν ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ἐπιτροπήν.

1) Περὶ κυρώσεως τῆς μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Μ. Βρεττανίας συναφθείσης συμφωνίας τὴν 11ην Ἰανουαρίου 1927 ὡς καὶ ἑτέρων ἓξ συμβάσεων, ἃς συνῆψεν ἡ Ἑλλὰς μετὰ τῆς αὐτῆς Μ. Βρεττανίας, ἐν σχέσει πρὸς ὡρισμένας ἀποικίας καὶ κτήσεις αὐτῆς.

2) Περὶ κυρώσεως τῆς προσωρινῆς ἐμπορικῆς συμφωνίας μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Βελγίου.

3) Περὶ κυρώσεως τῆς προσωρινῆς ἐμπορικῆς συμφωνίας μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ τοῦ Βασιλείου τῶν Σέρβων, Κροατῶν καὶ Σλοβένων τῇ 10 Σεπτεμβρίου 1926.

Οἱ κ. κ. **Α. Μιχαλακόπουλος** καὶ **Ι. Μεταξᾶς** (Ὑπουργοὶ Ἐξωτερικῶν καὶ Συγκοινωνίας) ὑποβάλλουσι νομοσχέδιον «περὶ κυρώσεως Διεθνῶν συμβάσεων ἀφορωσῶν εἰς τὴν μεταφορὰν διὰ σιδηροδρόμων ἐπιβατῶν, ἀποσκευῶν καὶ ἐμπορευμάτων».

Πρὸ τῆς ἡμερησίας διατάξεως ὁ κ. **Δ. Κατσάνος** λαμβάνων τὸν λόγον ἐπὶ ἐπείγοντος ζητήματος λέγει ὅτι οἱ καπνεργάται Ἀγρινίου ἠμπόδισαν φόρτωσιν μερίδος καπνῶν μεταφερομένων εἰς Βόλον, ἐκφορτώσαντες τὰ βαγόνια βιαίως καὶ ἐπενεγκόντες ζημίας καὶ παρακαλεῖ ὅπως ἐνισχυθῇ ἡ Ἀστυνομία Ἀγρινίου διὰ νὰ ἐπιβληθῇ τὸ Κράτος τοῦ Νόμου καὶ προστατευθοῦν αἱ περιουσίαι τοῦ κόσμου.

Εἰσέρχεται εἶτα ἡ Βουλὴ εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν
τῆς Νομοθετικῆς ἐργασίας

Ἐπὶ τοῦ δευτέρου κατ' ἄρθρον καὶ σύνολον νομοσχεδίου «περὶ αὐθεντικῆς ἑρμηνείας τοῦ ἄρθρου 4 τοῦ Ν. Δ. τῆς 24 Αὐγούστου 1925» «περὶ καταργήσεως διατάξεως τελωνειακῶν τινων νόμων», ὁ κ. **Μ. Τσαλαμπᾶς** λέγει ὅτι, τὸ ὑπὸ συζήτησιν νομοσχέδιον εἶναι καὶ τύπος ἀπαράδεκτον, ἐφ' ὅσον τροποποιεῖ Νομ. Διατάγματα ἐκδοθέντα κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς Δικτατορίας καὶ συνεπῶς ἔδει νὰ παραπεμφθῇ προηγουμένως εἰς κοινοβουλευτικὴν Ἐπιτροπήν.

Ἀνεξαρτήτως ὅμως τούτου, φρονεῖ ὅτι, δὲν εἶναι ὀρθὸν νὰ ἐπιτραπῇ ἡ ἀτελὴς εἰσαγωγὴ ἐλαίου ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ πρὸς βιομηχανοποίησιν, εἰς βάρος τῆς ἐγχωρίου παραγωγῆς. Τὸ ζήτημα εἶναι συναφὲς πρὸς τὸ ἀπασχολῆσαν τὴν Βουλὴν κατὰ τὴν χθεσινὴν συνεδρίασιν, ὀφείλει δὲ ἡ Κυβέρνησις διὰ νὰ διευκολύνῃ τὴν βιομηχανίαν τοῦ ἐλαίου νὰ ἐπιτρέψῃ τὰς ἀδείας ἐξαγωγῆς, προκειμένου περὶ ἐλαίων ραφιναρισμένων καὶ ἐλαιοπυρήνων.

Ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸ ἄρθρον 2 τοῦ ὑπὸ συζήτησιν νομοσχεδίου ἐπιστρέφονται οἱ ἀπὸ τοῦ 1925 καταβληθέντες φόροι εἰς τοὺς βιομηχάνους καὶ πρόκειται περὶ ἑκατομμυρίων, καθ' ἣν ἐποχὴν τὸ Κράτος εὑρίσκεται εἰς τοιαύτην οἰκονομικὴν δυσχέρειαν, ὥστε νὰ ἐπιβαρύνῃ τοὺς παραγωγοὺς διὰ καταθλιπτικῶν φόρων. Διὰ τοὺς λόγους τούτους τὸ νομοσχέδιον, ὑπὸ τὰς παρούσας τοὐλάχιστον περιστάσεις, δὲν ἔπρεπε οὐδὲ κἂν νὰ ὑποβληθῇ ἢ τοὐλάχιστον θὰ ἔπρεπε νὰ γνωρίζῃ ἡ Βουλὴ ποῖα πόσα καὶ εἰς ποῖα ἄτομα

πρόκειται νὰ ἐπιστραφῶσιν. Ἐν πάσῃ περιπτώσει ζητεῖ νὰ παραπεμφθῇ τὸ ὑπὸ συζήτησιν νομοσχέδιον εἰς κοινοβουλευτικὴν ἐπιτροπὴν, ἀναβαλλομένης τῆς ψηφίσεως αὐτοῦ μέχρις οὗ διαπιστωθῇ ποῖαι θὰ ἦσαν αἱ ἐκ τούτου ζημίαι τῆς ἐγχωρίας παραγωγῆς.

Ὁ κ. **Α. Μητσοτάκης**, λέγει, ὅτι πρόκειται περὶ καθαρῶς ὑπηρεσιακοῦ νομοσχεδίου, ἀφορῶντος αὐθεντικὴν ἑρμηνείαν νομοθ. Διατάγματος ἐκδοθέντος ἐπὶ Ναγκάλου κατόπιν ἐπεξεργασίας τῆς ἁρμοδίας κοινοβουλευτικῆς ἐπιτροπῆς. Ὁ προλαλήσας προέτεινεν ὅπως ἀπορριφθῇ τὸ νομοσχέδιον ὡς τύπιος ἀπαράδεκτον. Ἀλλὰ τὸ νομοσχέδιον ὑπεβλήθη πολὺ πρὸ τῆς ἐπιψηφίσεως τοῦ ψηφίσματος τοῦ ἀφορῶντος τὰ ἐπὶ τῆς δικτατορίας ἐκδοθέντα Ν. Δ.

Ὁ κ. **Α. Μάρκου** λέγει ὅτι, ἐφ' ὅσον πρόκειται περὶ νομοσχεδίου ἀφορῶντος ἑρμηνείαν φορολογικοῦ νόμου θὰ ἦτο ὀρθὸν νὰ ἀναβληθῇ ἡ συζήτησις μέχρις τῆς ἀφίξεως τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν.

Ἀναβάλλεται προσωρινῶς μετὰ τοῦτο ἡ ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου συζήτησις.

Γίνεται δι' ἀναστάσεως δεκτὸν εἰς β' κατ' ἄρθρον καὶ σύνολον συζήτησιν τὸ νομοσχέδιον «περὶ προσωρινῆς παραχωρήσεως τῆς ῥήτρας τοῦ μᾶλλον εὐνοουμένου Κράτους εἰς χώρας μεθ' ὧν ἐξακολουθοῦν αἱ διαπραγματεύσεις πρὸς σύναψιν ἐμπορικῆς συμβάσεως. (ὡς ἐτροποποιήθη κατὰ τὴν α' συζήτησιν), ἔχον οὕτω:

"Αρθρον μόνον.

Ἡ ῥήτρα τοῦ μᾶλλον εὐνοουμένου κράτους δύναται νὰ χορηγῆται προσωρινῶς ὑπὸ τὸν ὅρον τῆς ἀμοιβαιότητας εἰς εἴδη προερχόμενα ἐκ Κρατῶν, ἡ μετὰ τῶν ὁποίων ἐμπορικὴ σύμβασις ἔληξεν ἤδη, ἐφ' ὅσον διεξάγονται διαπραγματεύσεις πρὸς συνομολόγησιν νέας τοιαύτης. Ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ ἄνω μέτρου γίνεται διὰ Διατάγματος ἐκδιδομένου τῇ προτάσει τοῦ Ὑπουργοῦ ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν, μετ' ἀπόφασιν τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου καὶ μετὰ σύμφωνον γνωμοδότησιν τῆς ἐπὶ τῶν ἐμπορικῶν συμβάσεων γνωμοδοτικῆς Ἐπιτροπῆς. Μετὰ πάροδον ἓξ μηνῶν ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ παρόντος παύει αὐτοδικαίως ἡ ἐφαρμογὴ τῆς ῥήτρας τοῦ μᾶλλον εὐνοουμένου Κράτους καὶ θὰ ἐφαρμόζωνται ἀπέναντι τῶν Κρατῶν, μεθ' ὧν δὲν θὰ ἔχῃ συναμολογηθῇ μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἐμπορικὴ σύμβασις, αἱ διατάξεις τοῦ νόμου περὶ δασμολογίου εἰσαγωγῆς.

Ἐπὶ τοῦ εἰς δευτέραν συζήτησιν σχεδίου νόμου "περὶ κυρώσεως τῆς μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Τουρκίας συμφωνίας καὶ τῶν συναφῶν αὐτῇ πράξεων, περὶ τρόπου ἐφαρμογῆς διατάξεών τινων τῆς συνθήκης εἰρήνης τῆς Λωζάνης, καὶ τῆς προτιθεμένης τῇ συνθήκῃ ταύτῃ ὑπ' ἀριθ. 9 δηλώσεως» ὁ κ. **Γ. Γεωργιάδης** λέγει ὅτι διὰ τῆς συνθήκης τῆς Λωζάνης ἡ Εὐρώπη ἦλθε νὰ ἐπικυρώσῃ μίαν πρᾶξιν ἀδικίας ἐναντίον τῶν πληθυσμῶν ἐκείνων οἱ ὁποῖοι ἀπὸ αἰῶνων διέμενον εἰς τὰς χώρας τὰς ὁποίας ἠναγκάσθησαν νὰ ἐγκαταλείψουν. Μολονότι ἡ Βουλὴ θὰ εἶνε ἴσως διατεθειμένη νὰ ἐπικυρώσῃ τὰς συνθήκας ταύτας, ἡμεῖς δὲν δυνάμεθα νὰ τὰς δεχθῶμεν ἄνευ διαμαρτυρίας. Ὁ κ. Ἐμπειρῖκος ἐξέθηκε κατὰ τὴν προηγουμένην συζήτησιν τὰ σοβαρώτατα ἐπιχειρήματα τῶν ὑπηκόων Ἑλλήνων Κωνσταντινουπόλεως, οἱ ὁποῖοι δι' ὑπομνήματος μὲ τὰ αὐτὰ ἐπιχειρήματα ἐκθέτουν τὴν εἰς βάρος αὐτῶν γενομένην ἀδικίαν. Οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ δὲν ἐπεθύμησαν τὸν πόλεμον. Ἡμεῖς ἐπεξετείναμεν μέχρις ἐκεῖ πόλεμον, διὰ τοῦτο δὲ ὀφείλουν τὰ αἰτήματά των νὰ γίνουν δεκτά. Μία πρέπει νὰ εἶναι ἡ προσπάθεια τῆς Ἑλλάδος εἰς τὸ μέλλον καὶ μία πρέπει νὰ ἐξέλθῃ ἀπὸ τὴν Βουλὴν ἀπόφασις, ὅπως ἡ Ἑλλὰς κατὰ τὸ μέλλον ἀκολουθήσῃ εἰρηνικὴν πολιτικήν. Ἡμεῖς πρῶτοι πρέπει νὰ δώσωμεν τὸ παράδειγμα τῆς εἰρήνης καὶ πρέπει ἡμεῖς νὰ ἐπιζητήσωμεν τὴν φιλίαν τῆς Τουρκίας, ἡ ὁποία ἔχει ἀνάγκην ἐργατῶν.

Ὁ κ. **Μ. Ἀργυρόπουλος** παρατηρεῖ ὅτι οἱ Τοῦρκοι δὲν θέλουν ἡμᾶς ἀλλὰ θέλουν τὰς περιουσίας μας.

Ὁ κ. **Γ. Γεωργιάδης** συνεχίζων λέγει ὅτι, οὐδὲν μᾶς χωρίζει πλέον ἀπὸ τὴν Τουρκίαν διότι δὲν πρόκειται πλέον νὰ μεταδῶμεν ἐκεῖ ὡς κατακτηταὶ ἀλλὰ κομισταὶ τῆς εἰρήνης καὶ τῆς φιλίας. Οὕτω δὲ θὰ ἐπιλύσωμεν καὶ τὸ πρόβλημα τῆς ἀνεργίας, τὸ ὁποῖον καταραστίζει τὴν χώραν μας. Ἡ ἀδικία αὕτη τῆς Εὐρώπης διὰ τῆς ἀνταλλαγῆς τῶν πληθυσμῶν δὲν εἶνε μονομερὴς ἀλλ' ἔθιξε καὶ τοὺς Τουρκικοὺς πληθυσμούς. Δὲν δυνάμεθα νὰ διαιρέσωμεν τὴν ἀδικίαν καὶ νὰ κρατήσωμεν μεροληπτικῶς ὅσον ἀφορᾷ τοὺς "Ἕλληνας" δὲν πρέπει ν' ἀγνοῆται ὅτι ἡ κατάστασις τῶν Τούρκων εἶνε ἐπίσης ἀθλία καὶ οἰκτρὰ ὡς καὶ τῶν Ἑλλήνων προσφύγων. Τὸ ὑπόμνημα τῶν Ἑλλήνων ὑπηκόων περὶ τῆς ἀποζημιώσεως τῶν ἀποτελεῖ ἐλάχιστον μέτρον δικαιοσύνης ἀπὸ μέρους τοῦ Κράτους, δι' ἀνθρώπους, οἱ ὁποῖοι ὑποφέρουν διττῶς καὶ ὡς πρόσφυγες καὶ ὑπὸ τὴν ἰδιότητά των ὡς Ἑλλήνων ὑπηκόων. Νομίζω ὅτι ἓν μόνον πόρισμα δύναται νὰ ἐξέλθῃ τῆς συζητήσεως ταύτης, ὅτι ἡ Ἑλλὰς ἔκλεισεν ὁριστικῶς τὸ στάδιον τῶν πολεμικῶν της περιπετιῶν πρὸς ὅλας τὰς διευθύνσεις. Τοῦτο θὰ ἐξυπηρετήσῃ ὄχι μόνον τὸ γενικὸν πνεῦμα τῆς εἰρήνης ἀλλὰ καὶ τὰ πραγματικὰ συμφέροντα τοῦ ἐργαζομένου Ἑλληνικοῦ Λαοῦ.

Ὁ κ. **Π. Μπούμπουλης** νομίζει, λέγει, ὅτι δὲν δύνανται νὰ ἐξετασθοῦν αἱ συνέπειαι μιᾶς πράξεως χωρὶς νὰ ἐξετασθοῦν αἱ ἀφορμαὶ αὐτῆς. Καὶ ἀφορμὴ τῆς πράξεως εἶναι ἡ Ἑλληνοτουρκικὴ συμφωνία, ἡ ὁποία εἶνε ἀποτέλεσμα τῆς συνθήκης τῆς Λωζάννης. Προχωρῶν λέγει ὅτι ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς Συνελεύσεως τοῦ 1864 ἐγένετο ζήτημα εἰσροῆς τοῦ ὑποδούλου Ἑλληνισμοῦ εἰς τὴν ἐλευθέραν Ἑλλάδα, ἐκτοτε δὲ καὶ συνεχῶς ἠσκήθη ἐθνικὴ πολιτικὴ προπαρασκευῆς πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν ἐθνικῶν ἰδεωδῶν. Ἐμεσολάβησεν ἡ Ἐπανάστασις τοῦ 1909, ἥτις εὗρεν τὴν Ἑλλάδα σωπηρῶς καὶ συνετῶς προπαρασκευαζομένην καὶ τὸ 1912 ἡ Ἑλλὰς ἐχώρησεν εἰς τὸ γιγάντιον ἅλμα τῆς ἐκτάσεως τῶν ἐθνικῶν της ὁρίων μέχρι τῆς Τζουμαγιᾶς καὶ τῆς Λήμνου καὶ τῆς Ἴμβρου. Μετὰ τοῦτο ἐγεννήθησαν δύο πολιτικαί, ἡ τῆς προπαρασκευῆς πρὸς ὁλοκλήρωσιν τῶν ἐθνικῶν πεπρωμένων ἐν καιρῷ καὶ ἀφ' ἑτέρου ἡ πολιτικὴ τῆς Ἑλλάδος τῆς ὁμοιογενοῦς καὶ τῆς Ἑλλάδος μὲ σπονδυλικὴν στήλην. Αἱ πολιτικαὶ αὗται συνεκρούσθησαν καὶ χωρὶς νὰ θέλω ν' ἀποδώσω εὐθύνας, οὐδεὶς δύναται ν' ἀμφισβητήσῃ ὅτι ἡ πολιτικὴ ἡ δευτέρα εἶχεν ὡς συνέπειαν τὴν συνθήκην τῆς Λωζάννης. Συνεχίζων τονίζει ὅτι ὀλέθρια ἀποτελέσματα εἶχεν ἡ ἐπιβολὴ στρατιωτικῆς ὑποχρεώσεως ἐν Τουρκίᾳ εἰς τοὺς χριστιανοὺς Ἕλληνας, συνέπεια τῆς ὁποίας ὑπῆρξεν ἡ φυγοστρατία τῆς νεολαίας καὶ ἡ καταφυγὴ αὐτῆς εἰς τὸ Ἑλληνικὸν ἔδαφος καὶ ἡ στέρησις τοῦ δικαιώματος τῆς ἐπανόδου καὶ ὁ ἐντεῦθεν κίνδυνος τῆς ἐξαλείψεως τοῦ Ἑλληνισμοῦ Κων)πόλεως. Ἄλλος χαρακτηριστικὸς σταθμὸς τῆς πολιτικῆς τῆς ὁμοιογενοῦς Ἑλλάδος εἶνε ἡ μετάβασις Ἕλληνος πολιτικοῦ εἰς Μόναχον, ὅπως ζητήσῃ παρὰ τοῦ μεγάλου Βεζύρου τῆς Τουρκίας τὴν ἀνταλλαγὴν τῶν πληθυσμῶν, ἐνῶ ἡ Κυβέρνησις τότε μὲ τὸ κῦρος τοῦ νικητοῦ θὰ ἠδύνατο νὰ σταματήσῃ τοὺς διωγμοὺς καὶ ὄχι νὰ ζητῇ τὴν ἀνταλλαγήν.

Ὁ κ. **Μ. Ἀργυρόπουλος** διακόπτων παρατηρεῖ ὅτι ὁ διωγμὸς τοῦ ἐν Τουρκίᾳ Ἑλληνισμοῦ ἀπετέλεσε πρόγραμμα τῆς Τουρκίας μετὰ τὴν ἧτταν της εἰς τοὺς Βαλκανικοὺς πολέμους καὶ διὰ νὰ περισώσῃ τὸ γόητρόν της ἐν Ἀνατολῇ.

Ὁ κ. **Π. Μπούμπουλης** συνεγίζων, λέγει ὅτι, τρίτον σημεῖον τῆς σκέψεως τῆς τότε Κυβερνήσεως εἶναι τὸ ὑπόμνημα τοῦ τότε πολιτικοῦ ἀρχηγοῦ, περὶ παραχωρήσεως ὡρισμένων μερῶν εἰς τὴν Βουλγαρίαν, ἐνῷ ἐπροτείνετο ἡ ἀνταλλαγὴ τῶν πληθυσμῶν. Πραγματευόμενος εἶτα τὰ τῆς Μικρασιατικῆς ἐκστρατείας λέγει ὅτι αὕτη ἦτο ὁρμὴ καὶ τράθηγμα τῆς Ἐθνικῆς ψυχῆς ἐκεῖ, χωρὶς σύνεσιν μὲ ἀποτέλεσμα νὰ χαθῇ ὁ ἑλληνισμὸς τῆς Μικρασίας. Ἡ κατάληψις τῆς Σμύρνης ἔσχε δύο κακά, διότι ἀφύπνισε τοὺς Τούρκους καὶ ἐδημιούργησε τοὺς ἐθνικοὺς στρατοὺς καὶ διότι ἐπέφερε τὴν ὑπερέντασιν ἡμῶν, ἐξ ἧς ἡ κώπωσις καὶ ἐντεῦθεν ἡ ῥαγδαία τῆς ἐθνικῆς μας στρατιᾶς. Ἐπικρίνων κατόπιν τὴν συνθήκην τῶν Σεβρῶν λέγει ὅτι κακῶς ἐγένοντο αἱ ἐκστρατεῖαι εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ Οὐκρανίαν, ἐφόσον οὐδὲν ἐζησφαλίσθη ὑπὲρ ἡμῶν.

Ὁ κ. **Α. Μιχαλακόπουλος** (Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν) νομίζει ὅτι ἐὰν εἰσέλθωμεν εἰς συζήτησιν περὶ τῆς ὀρθότητος τῆς ἐφαρμοσθείσης ἐξωτερικῆς πολιτικῆς, ἡ συζήτησις θὰ ἐπεκταθῇ ἐπὶ ἡμέρας καὶ δὲν θὰ συντελεσθῇ εἰς κανένα σκοπόν. Καὶ μὲ τὴν ἐξιστόρησιν λέγει τῶν γεγονότων, δύνανται νὰ παραχθοῦν ἄλλοιαι ἐντυπώσεις.

Ὁ κ. **Φ. Δραγούμης** νομίζει ὅτι καλλίτερον θὰ ἦτο νὰ περιορισθῇ ἡ συζήτησις ἐντὸς τοῦ θέματος.

Ὁ κ. **Π. Μπούμπουλης** συνεχίζων λέγει ὅτι νομίζει ὅτι αἱ ἐκστρατεῖαι εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ Πόντον πρέπει νὰ τύχουν κάποιας ἀνασκοπήσεως.

Ὁ κ. **Ι. Μεταξᾶς** (Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας) παρακαλεῖ νὰ μὴ εἰσέλθωμεν εἰς τὴν ἱστορικὴν ἀνασκόπησιν τοῦ παρελθόντος καὶ νὰ συζητήσωμεν τὰ τοῦ νομοσχεδίου.

Ὁ κ. **Π. Μπούμπουλης** λέγει ὅτι συζητοῦμεν πρὸς κύρωσιν τῆς συνθήκης καὶ ἀποφάσεις τὰς ὁποίας δὲν ἔχομεν.

Ὁ κ. **Γ. Ἐξηντάρης** παρέχει τὴν ἐξήγησιν ὅτι δὲν πρόκειται περὶ ἀποφάσεων μὴ γνωστῶν, ἀλλὰ δημοσιευθεισῶν. Ἐκρίθη σκοπιμώτερον νὰ εἰσαχθοῦν εἰς τὴν Μικτὴν Ἐπιτροπήν, διότι οὕτω τίθενται ἐντὸς τοῦ πλαισίου τῆς συνθήκης τῆς Λωζάνης καὶ ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τῆς κοινωνίας τῶν ἐθνῶν.

Ὁ κ. **Α. Μιχαλακόπουλος** (Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν) λέγει ὅτι ἐὰν ἐγένετο μία σύμβασις μεταξὺ ἡμῶν καὶ τῆς Τουρκίας μὴ διερχομένη ἐκ τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς, θὰ ἀπετέλει νεωτερισμὸν διαφεύγοντα τὴν Συνθήκην τῆς Λωζάνης καὶ τὰ ἐντεταλμένα παρ' αὐτῆς ὄργανα. Ἐὰν ἐκ λόγων ἀνάγκης ἐπρόκειτο νὰ κάμωμεν ὑποχωρήσεις τινὰς θὰ ἦτο προτιμότερον νὰ λάβουν αὐταὶ ἔνδυμα διὰ τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς καὶ ὄχι δι' ἀπ' εὐθείας συμφωνιῶν, καὶ διὰ τοῦτο σχετικῶς ὑπεβλήθη νομοσχέδιον παρεκτικὸν ἐξουσιοδοτήσεως.

Ὁ κ. **Π. Μπούμπουλης** ἀπαντᾷ ὅτι ἄνευ τῆς γνώμης τῆς κοινωνίας τῶν ἐθνῶν καὶ τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς εἶναι γνωστὸν ὅτι δὲν δυνάμεθα νὰ μεταβάλωμεν κανένα οὐσιῶδη ὅρον. Προχωρῶν τονίζει ὅτι ἡ ἀπόπειρα ἑλληνικοποιήσεως τῶν πάντων ἦτο ὀλέθριον σφάλμα ἐκ κακοῦ ὑπολογισμοῦ καὶ κατέληξεν εἰς τὴν καταστροφὴν τοῦ ὑποδούλου ἑλληνισμοῦ, δι' ἣν δὲν θέλομεν νὰ ζητήσωμεν ἱστορικῶς εὐθύνας.

Γ. Καφαντάρης (Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν). Πρόκειται οὐχὶ περὶ ἀνασκοπήσεως ἀλλὰ περὶ κρίσεως τὴν ὁποίαν παρερχόμεθα, χωρὶς νὰ δύναται νὰ ὑποτεθῇ καὶ ἐπ' ἐλάχιστον ὅτι ἡ σιωπή μας ἔχει ἔννοιαν ὅτι εὑρισκόμεθα εἰς τὴν δυσχέρειαν τῆς ἀπαντήσεως.

Χ. Βοζίκης καὶ ἡ ἰδική μας σιωπὴ τὴν ἰδίαν ἔννοιαν ἔχει.

Γ. Καφαντάρης (Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν). Ἡ παροῦσα κατάστασις καὶ ἡ Οἰκουμενικὴ Κυβέρνησις ἐδασίσθησαν ἐπὶ τῆς ἀρχῆς ὅτι, αἱ ἀντεγκλήσεις ἀκόμη καὶ ἀντιλήψεις, αἱ ὁποῖαι κατὰ τὸ παρελθὸν ἀντετάχθησαν πρὸς ἀλλήλας ἐπί τινα χρόνον πρέπει νὰ καταπαύσουν. Ἡ ὑφ' οἱονδήποτε ὄψεν τύπον ἀνασκάλευσις τοῦ παρελθόντος εἶναι ἀντίθετος πρὸς τὸν γενικώτερον σκοπὸν, τὸν ὁποῖον ἐπιδιώκομεν. Μόνον ἀπὸ τῆς ἀπόψεως αὐτῆς θὰ ἀναγκασθῶμεν νὰ μὴ εἰσέλθωμεν εἰς ἐξέτασιν τῶν θιγομένων ζητημάτων καὶ νὰ μὴ δώσωμεν ἀπάντησιν ἐπὶ σημείων, ἐφ' ὧν εἴμεθα ἀπολύτως πρόχειροι νὰ ἀπαντήσωμεν.

Ὁ κ. **Π. Μπούμπουλης** συνεχίζων λέγει ὅτι σεβόμενος τὰς συστάσεις τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν θὰ παρέλθῃ τὰς ἱστορικὰς ἀνασκοπήσεις, διατηρῶν πάντοτε τὴν ποποίθησίν του ὅτι αἱ σκέψεις του θὰ νικήσουν. Πραγματευόμενος εἶτα τὰ τῆς συνθήκης τῆς Λωζάννης, λέγει ὅτι, ἐκεῖθεν ἄρχεται τὸ προσφυγικὸν ζήτημα, μὲ βάσιν τὴν παραδοχὴν τῆς φρικώδους θεωρίας περὶ ἀνταλλαγῆς τῶν πληθυσμῶν, ἀναγινώσκει περὶ τούτου κρίσεις ἐφημερίδων Εὐρωπαϊκῶν. Ἡ εἰσηγητικὴ ἔκθεσις τῶν ὑπὸ κρίσιν συμφωνιῶν στηρίζεται εἰς τὴν κρατικὴν ἀνάγκην καὶ μὰς προτείνουν νὰ συμφιρίσωμεν τὰ πρὸ τοῦ 1912 εἰσπραχθέντα μὲ τὰς περιουσίας τῶν Ἑλλήνων ὑπηκόων. Ἐξ ἄλλου ποῖον δόγμα ἠθικῆς ἐπιβάλλει νὰ δίδωμεν τὰ ξένας περιουσίας τῶν Ἑλλήνων εἰς Τούρκους, πρὸς συμψηφισμόν, ἄνευ ἀνταλλάγματος; Ἀλλὰ τότε ἠθικώτερον θὰ ἦτο ἂν ἐπεβραβεύετο πᾶσα ἐν Ἑλλάδι περιουσία μὲ τοιοῦτον χρέος. Ἐξακολουθῶν ἐπικρίνει τὰς θεωρίας τῆς αἰτιολογικῆς ἐκθέσεως καὶ τῆς ἐκθέσεως τῆς ἐπιτροπῆς, αἱ ὁποῖαι διαρκῶς φέρουν ὡς ἀντάλλαγμα τὴν ὑπαρξιν τῶν περιουσιῶν τοῦ ἐν Τουρκίᾳ Ἑλληνισμοῦ. Καὶ τέλος, λέγει, ἡ εἰσηγητικὴ ἔκθεσις ζητεῖ νὰ δώσωμεν τὸν ἔπαινον εἰς τὴν συμφωνίαν τῆς Ἀγκύρας, ὡς καλυτέραν τῆς τελευταίας, ἐνῷ εἶναι γνωστὸν ποῖα καὶ πόσα μειονεκτήματα εἶχεν ἐκείνη. Δι' ἀμφοτέρων τῶν συμφωνιῶν δὲν ἐλήφθη μέριμνα διὰ τὴν ἐκτίμησιν τῶν περιουσιῶν τῶν Ἑλλήνων, μὴ ληφθέντος ὑπ' ὄψιν ὅτι ἐδῶ μὲν αἱ περιουσίαι ὑπερετιμήθησαν, ἐν Τουρκίᾳ δὲ ἐξεμηδενίσθησαν. Καὶ αἱ δύο, λέγει, συμφωνίαι καταστρατηγοῦν τὸ ἄρθρον 38 τῆς συνθήκης τῆς Λωζάνης καὶ ἔχουν ὡς ἀποτέλεσμα ἵνα 40—100 χιλιάδες Ἑλλήνων Κωνσταντινουπόλεως, μὴ δύνανται νὰ ἐπιστρέψουν εἰς Κωνσταντινούπολιν.

Δ. Κυβετός 150 ἄτομα ἔχουν δικαίωμα νὰ ἐπιστρέψουν.

Π. Μπούμπουλης. Μέχρις ὥρας μόνον ὁ Γκιόκας καὶ ὁ Μανόπουλος, δηλαδὴ οἱ συνδεόμενοι μὲ τὴν ἐπιτροπὴν τῆς ἀνταλλαγῆς ἐπέτυχον τὴν ἐπάνοδον. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ συνιστᾷ ὅπως μειωθοῦν αἱ ἀμοιβαὶ τῶν μελῶν τῆς ἑλληνικῆς ἀντιπροσωπείας παρὰ τῇ μικτῇ ἐπιτροπῇ. Ἐξακολουθῶν ἀντικρούει ὡς σφαλερὰς τὰς κρίσεις καὶ τὰ συμπεράσματα τῆς ἐκθέσεως τῆς ἐπιτροπῆς καὶ εἰσερχόμενος εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν συνεπειῶν τῶν συμφωνιῶν, ἀναφέρεται εἰς τὰ πρακτικὰ τῆς Συνδιασκέψεως τῆς Λωζάνης, καθ' ἃ ὁ Νάνσεν ἀναφέρει ὅτι ἔχει τὴν συγκατάθεσιν τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως διὰ τὴν ἀνταλλαγὴν τῶν πληθυσμῶν, ἂν ἀμέσως ἀντέκρουεν ὁ Ἰσμὲτ Πασσᾶς, δηλῶν ὅτι, θεωρεῖ πλέον τὴν ἀνταλλαγὴν ἀναπόφευκτον. Ἡ ἐνάτη δήλωσις, συνεχίζει, δὲν κατέστη ἐφικτὸν νὰ ἐφαρμοσθῇ παρὰ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως καὶ συνεπῶς δὲν ἔμεινεν ἄλλο τι παρὰ ἡ ἐφαρμογὴ τῆς συνθήκης τῆς Λωζάννης. Ἐάν, ἐπιλέγει, ἐπικυρώσωμεν ἤδη τὰς συμφωνίας πρέπει νὰ ἐξετάσωμεν μήπως ἡ ψῆφός μας ἔχει νόημα ἐπικυρώσεως τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς, ἥτις εἶχεν ὡς ἀποτέλεσμα τὴν ἀνταλλαγὴν τῶν πληθυσμῶν. Τὸ κατ' ἐμὲ ἐὰν θὰ ψηφίσω ὑπὲρ τῆς συμφωνίας δὲν θὰ τὸ κάμω δι' ἄλλον λόγον εἰμὴ διὰ νὰ μὴ ἀποθάνουν ἐκ πείνης οἱ ὑπολειφθέντες δυστυχεῖς πρόσφυγες

Ὁ κ. **Σ. Μάξιμος** λέγει ὅτι, ἡ οὐσιαστικωτέρα μοιρὰ τοῦ ζητήματος εἶναι ἡ ἐφαρμοστέα τὰς σχέσεις μὲ τὴν Τουρκίαν καὶ ἡ ἀφορῶσα τὴν ἀνταλλαγὴν τῶν πληθυσμῶν. Ἡ δευτέρα ἔχει τώρα ἱστορικὴν σημασίαν, διότι εὐτυχοῦμεθα ἤδη πρὸ τετελεσμένου γεγονότος, οἱ δὲ προλαλήσαντες ἐτόνισαν ἐπαρκῶς τὴν σημασίαν, τὴν ὁποίαν ἔχει ὁ ἐξανδραποδισμὸς αὐτός, τὸ νεώτερον δηλαδὴ κῖτρος τοῦ νεωτέρου πολιτισμοῦ, διότι μόνον εἰς τὴν ἐποχὴν τῆς δουλείας παρουσιάζοντο τοιαῦται πράξεις. Ὑπὸ τῆς ἀπόψεως αὐτῆς δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐπικυρωθῇ τὸ ὑπὸ κρίσιν σχέδιον νόμου, τὸ δίδον τὸ ἐπιστρέφιγμα τῆς πράξεως αὐτῆς. Ὡς πρὸς τὴν συνθήκην τῆς Λωζάννης, ἀναφέρει ὅτι, πρὸ μηνῶν ἐδιάβασε βιβλίον Ἰταλοῦ βουλευτοῦ, ὅστις ἐξεδήλωνε τὴν μεγάλην χαρὰν του διὰ τὴν ἀνταλλαγὴν καὶ προοιωνίζετο εὐχάριστον τὸ μέλλον διὰ τὰ Ἰταλικὰ κεφάλαια. Οἱ σύμμαχοι συνεπῶς καὶ οἱ προστάται τῆς Ἑλλάδος ἐνεργοῦντες ὡς ἐνήργουν, ἀπέβλεπον εἰς σκο-

πους ἀντιτιθεμένους εἰς τὰ συμφέροντα τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν Τούρκων, ἀποβλέποντες μόνον νὰ προστατεύσουν τὰ συμφέροντά των εἰς βάρος ἀμφοτέρων τῶν λαῶν. Εἶναι προφανὴς συνεπῶς ἡ ἀνάγκη τῆς ἀναθεωρήσεώς τῆς συνθήκης αὐτῆς, ἥτις προέρχεται ἐκ τῆς ἀντιλήψεως τῶν ξένων ἰμπεριαλιστῶν εἰς τὰς σχέσεις Ἑλλάδος καὶ Τουρκίας· ἐφόσον ἐπικαλούμεθα τὰς ἐπεμβάσεις τῶν ξένων καὶ ἀναφερόμεθα εἰς τὴν συνθήκην τῆς Λωζάννης, δὲν δυνάμεθα νὰ ἔχωμεν καλὰς σχέσεις μὲ τὴν Τουρκίαν. Ἡ συνθήκη τῆς Λωζάννης περιέχει ἀναμίξεις τῆς κοινωνίας τῶν ἐθνῶν, ὡς πρὸς τὴν ὁποίαν λέγει, δὲν ἔχει καὶ μεγάλην ἐκτίμησιν.

Ὁ κ. ***Α. Ἐμπειρῖκος Κουμουνδοῦρος*** λέγει ὅτι ἐὰν δὲν ἦτο ἡ Κοινωνία τῶν Ἐθνῶν θὰ ἐχάναμεν κατὰ τὸ 1923 τὴν Κέρκυραν καὶ ἂν τυχὸν τοῦτο δὲν ἐνδιαφέρει ὑμᾶς ἐνδιαφέρει ὅμως ἡμᾶς.

Ὁ κ. ***Σ. Μάξιμος*** συνεχίζων λέγει ὅτι ὁ πόλεμος τοῦ 1897 ἔφερεν εἰς τὴν Ἑλλάδα τὸν διεθνῆ οἰκονομικὸν ἔλεγχον καὶ ὁ νέος πόλεμος ἔφερεν ἕνα νέον, σχεδὸν παρόμοιον, ὀργανισμὸν τὴν Ἐπιτροπὴν Ἀποκαταστάσεως, εἴμεθα δὲ ἀπέναντι τῶν Εὐρωπαίων εἰς κατάστασιν ἡμικαποικιακήν. Μετὰ τὰς τόσας καταστροφὰς ὀφείλομεν νὰ προσανατολίσωμεν τὰς σχέσεις τῆς Ἑλλάδος πρὸς τὴν Τουρκίαν καὶ ἀπὸ ἄλλης ἀπόψεως. Γίνονται μεγάλαι πολιτικαὶ ζυμώσεις μετὰ τῶν καπιταλιστικῶν κρατῶν καὶ τῶν ζυμώσεων τούτων ἡγεῖται ὁ Ἀγγλικὸς ἰμπεριαλισμὸς καὶ ἔχομεν ἤδη ἐσχηματισμένον τὸ ἀγγλοϊταλικὸν μπλόκ, ἀλλὰ ὑπάρχει καὶ ἄλλη ζύμωσις ἀντίθετος πρὸς αὐτήν, ἧς τινες ἡγοῦνται τὰ σοβιέτ, ἅτινα πρῶτα ἐξ ὅλων διεμαρτυρήθησαν διὰ τὴν κατάληψιν τῆς Κερκύρας κατὰ τὸ 1923, καὶ εἰς τὴν ζύμωσιν ταύτην περιλαμβάνεται καὶ τὸ Κράτος μεθ' οὗ ἔγειναν αἱ περὶ ὧν ὁ λόγος συμφωνίαι. Ἐφόσον ὅμως αἱ σχέσεις μας μὲ τὴν Τουρκίαν γίνονται διὰ μέσου τῆς συνθήκης τῆς Λωζάνης, δὲν γίνονται διὰ τὸ συμφέρον τῆς ἐργατικῆς τάξεως, οὔτε τῆς Τουρκίας, οὔτε τῆς Ἑλλάδος καὶ συνεπῶς δὲν θὰ εἶναι αἱ σχέσεις ἐκεῖναι, τὰς ὁποίας ἐπιθυμοῦμεν νὰ ἔχωμεν.

Ὁ κ. ***Β. Καραπαναγιώτης*** λέγει ὅτι τὸ νομοθετικὸν σῶμα τῆς χώρας οὐδέποτε εὑρέθη ὑπὸ συνθήκας τόσον λυπηράς, ὑφ' ἃς εὑρίσκεται ἡ παροῦσα Βουλή, καλουμένη νὰ κυρώσῃ τὰς συμφωνίας ταύτας, αἵτινες μετὰ πενταετίαν ὁλόκληρον μᾶς φέρουσιν εἰς τὴν μνήμην τὰ τραγικὰ γεγονότα τῆς Μ. Ἀσίας. Κατὰ τὴν περίοδον τῆς τελευταίας 10ετίας εἶναι δυνατὸν νὰ ἐσημειώθησαν βιζικαὶ διαφοραὶ ἀντιλήψεων, αἵτινες ἔφθασαν καὶ μέχρις ἐπαναστάσεως, ἀλλ' αἱ βιζικαὶ αὐταὶ διαφοραὶ ἀντιλήψεων δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ μεταβάλουν τὴν γενικὴν γραμμήν, τὴν ὁποίαν ἠκολούθει ἀπὸ μακρῶν ἐτῶν τὸ Ἔθνος. Ἕκαστος ἐξ ἡμῶν, λέγει, ἔχει συνδέσει τόσον στενῶς τὸν ἑαυτόν του μὲ τὰ γεγονότα, ἅτινα ἐξειλίχθησαν, ὥστε εἶναι ἀδύνατον νὰ ἐκφέρῃ μίαν κρίσιν ἀμερόληπτον, λόγῳ τῆς ψυχολογικῆς ἐπιδράσεως, ἣν εἶχον ἐφ' ἑκάστου τὰ γεγονότα ταῦτα. Εἶναι βέβαιον, λέγει, ὅτι αἱ ὑπὸ συζήτησιν συμφωνίαι πλήττουσιν βαθέως τὰ συμφέροντα τὰ ἐθνικά, πλήττουσι καὶ τὰς τελευταίας ἑστίας τοῦ ἀνθοῦντος ἄλλοτε ἐν Τουρκίᾳ Ἑλληνισμοῦ καὶ θὰ ἠδύνατό τις, στηριζόμενος εἰς τὴν αἰσθηματολογίαν, εὐκόλως νὰ ζητήσῃ τὴν ἀκύρωσιν τῶν συμφωνιῶν, ἀλλ' ἡ τοιαύτη ἄποψις θὰ ἦτο ἀντίθετος πρὸς τὴν λογικὴν καὶ τὴν ψυχρὰν ἔρευναν τῶν πραγμάτων. Εἶναι ἀνέφικτος ἡ ἐναρμόνισις τῆς συναισθηματολογίας πρὸς τὴν πραγματικὴν κατάστασιν καὶ οὐδεμία ἑλληνικὴ μερὶς συγκεφοτημένη θὰ ἠδύνατο νὰ χαράξῃ πολιτικὴν ἀντίθετον πρὸς τὴν χαρασσομένην ὑπὸ τῶν ὑπὸ κρίσιν συμβάσεων. Ἐξετάζων εἶτα τὰς συμβάσεις παρατηρεῖ τρία σημεῖα ἐφ' ὧν ἐφιστᾷ τὴν προσοχὴν τῆς Κυβερνήσεως.

Α'. Τὸ ἀφορῶν τὴν κατάστασιν τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου Πελάγους. Καίτοι νομίζεται παρ' ὅλων ὅτι τοιοῦτο ζήτημα δὲν ὑπάρχει, ἐπιβάλλεται μία ἱστορικὴ ἀνασκόπησις τοῦ ζητήματος. Ἡ τύχη τῶν νήσων δὲν εἶχε καθορισθῇ οὔτε διὰ τῆς συνθήκης τοῦ Λονδίνου οὔτε διὰ τῆς συνθήκης τῶν Ἀθηνῶν, ἐπαφίετο δὲ νὰ καθορισθῇ τὸ ζήτημα τοῦτο κατὰ τὴν κρίσιν τῶν ἓξ Μεγάλων Δυνάμεων. Ἐξακολουθῶν ἀναπτύσσει τὸ ἱστορικὸν τῆς ληφθείσης ἐν Λονδίνῳ ἀποφάσεως ὑπὸ τῆς Πρεσβευτικῆς διασκέψεως, δι' ἧς αἱ Νῆσοι ἀπεδόθησαν εἰς τὴν Ἑλλάδα. Κατὰ τὴν ἀνταλλαγήν, λέγει, τῶν πληθυσμῶν οὐδέποτε ἐγεννήθη ζήτημα ἰθαγενείας τῶν κατοίκων τῶν νήσων, κατώτερά τινα ὅμως ὄργανα τῆς Τουρκικῆς Κυβερνήσεως ἐπρόβαλον ἀμφισβητήσεις περὶ τῆς ἰθαγενείας τῶν κατοίκων τῶν νήσων καὶ ἐδημιούργησαν μίαν κατάστασιν ἀνησυχίας καὶ ἠρωτήθη τότε ὁ Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως κ. Βενιζέλος, ὅστις ἐδήλωσεν ὅτι τοιοῦτον ζήτημα δὲν δύναται νὰ γεννηθῇ, ἀλλὰ καὶ μετὰ ταῦτα τὰ κατώτερα Τουρκικὰ ὄργανα προέβαλον τὰς ἰδίας ἀμφισβητήσεις ἂν καὶ ὑπάρχουσι δύο στοιχεῖα, ἡ ἀπόφασις τῆς μικτῆς ἐπιτροπῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐξ ἧς ἐμφαίνεται ὅτι ζήτημα ἀμφισβητήσεως τῆς ἰθαγενείας τῶν κατοίκων τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου δὲν ὑπάρχει, καὶ τὰ πρακτικὰ τῆς συνθήκης τῆς Λωζάννης ἐκ τῶν ὁποίων ἐπίσης ἐξάγεται ὅτι τοιοῦτον ζήτημα δὲν ὑφίσταται.

Β'. Ζήτημα ἐφ' οὗ ἐφιστᾷ τὴν προσοχὴν τῆς Κυβερνήσεως καὶ τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν εἶναι τὸ ζήτημα τῶν δύο νησίδων Ἰμβρου καὶ Τενέδου, αἵτινες ηὐτύχησαν νὰ ἀπελευθερωθοῦν, ἀλλὰ μετὰ ταῦτα ἐπανῆλθον ὑπὸ τὴν δουλείαν. Ἡ τύχη τῶν δύο νησίδων ἔχει καθορισθῇ ὑπὸ τῆς συνθήκης τῆς Λωζάννης καὶ ἐν τούτοις ἀπηγορεύθη ἡ ἐπάνοδος ἀρκετῶν κατοίκων τῶν νήσων αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς ἐπανελθόντας δὲν ἀποδίδονται τὰ κτήματα, τὰ ὁποῖα νέμονται οἱ Τοῦρκοι ὑπάλληλοι. Αἱ πιέσεις ἐπὶ τῶν κατοίκων εἶναι μέγισται, ἡ φορολογία ἀδυσώπητος, τὸ Ἑλληνικὸν σχολεῖον τῆς Ἰμβρου, ἐκλείσθη εἰς τὰ σχολεῖα τῆς Λήμνου οἱ διδάσκαλοι εἶναι Τοῦρκοι. Οἱ ἐν Μιτυλήνῃ παραμένοντες πούσφυγες τῶν νήσων τούτων διεμαρτυρήθησαν εἰς τὸν Μιτυλήνης Ὑποπρόξενον τῆς Τουρκίας, ὅστις διεδίδασε τὰς διαμαρτυρίας ταύτας εἰς τὴν Κυβέρνησιν τῆς Ἀγκύρας, ἀλλ' αὕτη οὐδεμίαν ἔδωσεν ἀπάντησιν.

Γ'. Ζήτημα εἶναι τὸ τῶν αἰχμαλώτων. Εἶναι γνωστὸν ὅτι ἀπεδόθησαν ἅπαντες, ἀλλὰ κατὰ καιροὺς ἐμφανίζονται μερικοί, οἵτινες ἐκρατοῦντο μέχρι σήμερον καὶ ἴσως οἱ τοιοῦτοι νὰ εὑρίσκωνται ἐν ἀγνοίᾳ τῆς Τουρκικῆς Κυβερνήσεως, ἀλλὰ τὴν στιγμὴν κατὰ τὴν ὁποίαν θέτομεν τὰς συμφωνίας πρὸς τερματισμὸν τῶν δυσχερειῶν ὡς πρὸς τὰς σχέσεις τῶν τῶν δύο Κρατῶν, πρέπει ἡ Τουρκία νὰ δείξῃ ὅλην τὴν καλὴν θέλησιν, εἰς τρόπον ὥστε νὰ μὴ παραμείνῃ εἰς οὐδένα ἡ ἰδέα ὅτι ὑπάρχουν ἀκόμη αἰχμάλωτοι· προχθὲς ἀκόμη ἐγὼ καὶ οἱ κύριοι Συνάδελφοι ἐκ Λευκάδος ἐλάβομεν τηλεγράφημα ἀναφέρον σχετικῶς περὶ αἰχμαλώτων.

Ὁ κ. ***Κ. Καλκάνης*** λέγει ὅτι ἔχει τηλεγράφημα ἐκ Πατρῶν ἀναγράφον πράγματα πείθοντα ὅτι πράγματι ὑπάρχουσιν ἀκόμη αἰχμάλωτοι, φρονεῖ δὲ ὅτι ὁ κ. Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν πρέπει νὰ καταβάλῃ πᾶσαν σύντονον προσπάθειαν πρὸς λύσιν τοῦ ζητήματος τούτου.

Ὁ κ. ***Β. Καραπαναγιώτης*** λέγει ὅτι τὰ πλεῖστα ἐξ αὐτῶν τὰ ἀμφισβητεῖ, ἀλλ' ἐν πάσῃ περιπτώσει ὀφείλει ἡ Κυβέρνησις νὰ καταβάλῃ πᾶσαν μέριμναν.

Α. Μιχαλακόπουλος (Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν). Κύριοι συνάδελφοι δὲν ἀποκλείεται νὰ ὑπάρχουν πρόσωπα τινά, τὰ ὁποῖα παρέμειναν ἐκεῖ. Πρὸ ἡμερῶν ἀνεγράφη εἰς τὰς Τουρκικὰς ἐφημερίδας ὅτι Τοῦρκοι αἰχμάλωτοι ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ πολέμου εὑρίσκοντο εἰς μίαν νῆσον ἰδικήν μας καὶ ὅτι ἀπεκαλύφθη τελευταῖον ὅτι καὶ ἄλλοι Τοῦρκοι αἰχμάλωτοι κρατοῦνται ἀκόμη ἐν Ἑλλάδι. Εἶσθε εἰς θέσιν νὰ γνωρίζετε ἐὰν ὑπάρχῃ ὄρεξις εἰς τὴν Ἑλλάδα νὰ κρατοῦνται ξένοι δι' ἐργασίαν, καθ' ἣν στιγμὴν ὑπάρχει κρίσις ἐργασίας διὰ τοὺς ἐγχωρίους. Ἀλλὰ δὲν ἀποκλείεται, λέγω, νὰ εὑρίσκωνται ἀκόμη τινὲς ἐκεῖ.

Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον δύναμαι νὰ διαπιστώσω εἶνε ὅτι, δὲν εὗρον τὴν παρακικρὰν ἀπροθυμίαν ἐκ μέρους τῆς Τουρκικῆς

Κυβερνήσεως πρὸς τοιαύτην ἔρευναν. Ὀφείλω μάλιστα νὰ εἴπω τὸ ἑξῆς: Ὅτι πρὸ ἡμερῶν, γενομένου λόγου εἰς τὸν τύπον τὸν ἰδικόν μας, ὁ Τοῦρκος πρέσβυς μὲ ἠρώτησεν ἐὰν ἐγκρίνω νὰ κάμῃ δήλωσιν διὰ τοῦ τύπου ὅτι εἶνε πρόθυμος καὶ ὁ ἴδιος νὰ δεχθῇ οἱονδήποτε δυνάμενον νὰ ἔχῃ στοιχεῖα νὰ τοῦ δώσῃ διὰ νὰ ἐξακριβωθῇ ἐὰν ὑπάρχῃ πρόσωπόν τι κρατούμενον ἀκόμη εἰς Τουρκίαν. Τὸν παρεκάλεσα νὰ μὴ προβῇ εἰς δημοσίευσιν διὰ τοῦ τύπου καὶ εἶπον ὅτι ἐὰν ἐγερθῇ τὸ ζήτημα κατὰ τὴν συζήτησιν θὰ ἀνακοινώσω εὐχαρίστως εἰς τὴν Βουλὴν τὴν προθυμίαν του αὐτήν. Λαμβάνων ἀφορμὴν ἐκ τῆς παρατηρήσεως τοῦ ἀξιοτίμου ἀγορεύοντος, ἀναφέρω τοῦτο εἰς τὴν Βουλὴν διὰ νὰ καταλήξω εἰς τὴν παράκλησιν, ὅταν οἱαδήποτε στοιχεῖα συγκεκριμένα ὑπάρχωσι, νὰ προσέρχωνται οἱ ἐνδιαφερόμενοι εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ἐξωτερικῶν διὰ νὰ δυνάμεθα ἐπὶ συγκεκριμένων περιπτώσεων νὰ ἐνεργῶμεν. Οἱαδήποτε συγκεκριμένη πληροφορία ὑπάρχει θὰ προκαλέσῃ τὴν ἐνέργειαν τὴν ἀπαιτουμένην ἀπὸ τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ἐξωτερικῶν ὡς καὶ ἀπὸ τὴν Τουρκικὴν πρεσβείαν.

Ὁ κ. ***Δ. Κυβετὸς*** ἀναφέρει τὸ γεγονὸς ὅτι πατὴρ κρατουμένης ἐν Σμύρνῃ αἰχμαλώτου κόρης, ἀνέφερεν εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ἐξωτερικῶν τὴν ὁδὸν καὶ τὸν ἀριθμὸν τῆς οἰκίας εἰς τὴν ὁποίαν τὴν εἶχον κρύψει καὶ μόλον τοῦτο δὲν κατωρθώθη νὰ μεταβῇ εἰς τὴν ὑποδειχθεῖσαν οἰκίαν ὁ ἐν Σμύρνῃ πρόξενος τῆς Ἑλλάδος καὶ νὰ ἐξετάσῃ ἐὰν τὸ γεγονὸς τοῦτο ἦτο ἀληθές, παρακαλεῖ δὲ τὸν κ. Ὑπουργὸν τῶν Ἐξωτερικῶν ὅπως καταβάλῃ πᾶσαν μέριμναν ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου.

Ὁ κ. ***Δ. Μελᾶς*** προτείνει ὅπως συσταθῇ μία ἐπιτροπὴ ἐξ Ἑλλήνων καὶ Τούρκων, ἥτις μεταβαίνουσα ἐπὶ τόπου νὰ ἐξετάσῃ τὰ ζητήματα ταῦτα.

Δ. Μιχαλακόπουλος (Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν). Αὐτὸ ἔγεινεν ἤδη. Ἐπίσης καὶ ἐπιτροπὴ τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ μετέβη ἐκεῖ. Ἀλλὰ αἱ ἐπιτροπαὶ καὶ αἱ ἔρευναι αἱ γενικαὶ δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ἐξακριβώσουν ἀναμφισβητήτως τὰ πάντα. Μόνον συγκεκριμέναι πληροφορίαι εἶναι ἱκαναὶ νὰ ὁδηγήσουν.

Ὁ κ. ***Β. Καραπαναγιώτης*** συνεχίζων λέγει ὅτι ἡ τελευταία παρατήρησίς του ἐφ' ὅλου τοῦ κειμένου εἶνε ἐπὶ τοῦ 14 ἄρθρου τῶν συμφωνιῶν, κατὰ τὸ ὁποῖον ἡ ἐκτέλεσις τούτων ἀνατίθεται εἰς τὴν μικτὴν ἐπιτροπήν, ἀλλ' ἐπειδὴ ὑπάρχουσι διάφοροι φῶμαι περὶ ἀνεπαρκείας αὐτῆς, θὰ ἦτο προτιμότερον νὰ ἐκτελεσθοῦν αἱ συμφωνίαι ὑπὸ τοῦ μικτοῦ δικαστηρίου.

Ὁ κ. ***Γ. Ἐξηντάρης*** λέγει ὅτι ὅλοι ἐκτελοῦν μὲ ἀμεροληψίαν καὶ ζῆλον τὸ καθῆκον των, ἀλλὰ δὲν ἔχουν τὴν ἀπαιτουμένην νομικὴν μόρφωσιν νὰ κρίνουν τὰ πράγματα.

Ὁ κ. ***Β. Καραπαναγιώτης*** λέγει ὅτι ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου πρέπει νὰ ἐπιστήσῃ ἡ Κυβέρνησις τὴν προσοχήν της καὶ καταλήγων λέγει ὅτι ἐλπίζει ὅτι ἡ Τουρκία ἐκτιμῶσα τὰ πράγματα θέλει εἰλικρινῶς ἐργασθῇ πρὸς ἀνάπτυξιν τῶν σχέσεων τῶν δύο χωρῶν.

Ὁ κ. ***Ι. Καλογερᾶς*** λέγει ὅτι κρίνει σκόπιμον ἵνα ἐπιστήσῃ τὴν προσοχὴν τῆς Βουλῆς ἐπὶ ἑνὸς καὶ μόνου σημείου, δηλαδὴ ἐπὶ τῆς συμβάσεως πρὸς ἀποζημίωσιν τῶν Ἑλλήνων ὑπηκόων.

Γ. Καφαντάρης (Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν). Δὲν ἀνέρχομαι, Κύριοι, εἰς τὸ βῆμα διὰ νὰ λάβω τὸν λόγον ἐπὶ τοῦ πολιτικοῦ μέρους τῶν συμφωνιῶν, ἐπὶ τῶν ὁποίων ὑποθέτω ὅτι θέλει ὁμιλήσει ὁ κ. ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν συνάδελφος, ἀλλ' ὅπως ἀνακοινώσω εἰς τὴν Βουλὴν τὰς τροποποιήσεις τὰς ὁποίας ἐκρίθη· ἀναγκαῖον νὰ ἐπιφέρωμεν εἰς τὰς οἰκονομικὰς αὐτοῦ διατάξεις. Τὸ νομοσχέδιον τοῦτο κατηρτίσθη ὄχι παρ' ἡμῶν, ἀλλὰ παρὰ τῆς προκατόχου Κυβερνήσεως, καὶ υἱοθετηθὲν καὶ ὑπογραφὲν παρ' ἡμῶν ὑπεβλήθη εἰς τὴν Βουλήν. Διεπιστώθη ἀρχικῶς ἄνευ οὐδεμιᾶς ἀπολύτως μεταβολῆς, κατόπιν ὅμως μᾶλλον ἐπισταμένης ἐξετάσεως τῶν πραγμάτων, ἐπείσθημεν ὅτι τὸ νομοσχέδιον ἔχρηζε τροποποιήσεων καὶ δὴ τροποποιήσεων ριζικῶν, καθόσον ἐπείσθημεν ὅτι πολλαὶ ἐκ τῶν ὑποβεβλημένων εἰς τὰς ὁποίας προέβησαν οἱ πρόσφυγες ὑπῆκοοι διὰ τῶν ἀντιπροσώπων των, δὲν ἐστηρίζοντο βάσεως, καὶ ἦσαν ἄξιαι σοβαρᾶς προσοχῆς, καθόσον τὸ ἔργον τῶν ἐκτιμητικῶν ἐν Τουρκίᾳ ἐπιτροπῶν θὰ ἠδύνατο νὰ παρατεθῇ ἐπὶ μακρόν, ἀναβαλλομένης τοιουτοτρόπως τῆς ἐκδόσεως τοῦ δανείου περὶ τῆς ὁποίας προνοεῖ τὸ νομοσχέδιον. Ἀλλ' ἡ τοιαύτη ἀναβολὴ ἦτο προφανὲς ὅτι θὰ ἠδίκει τοὺς πρόσφυγας, διερχομένους δυσκόλους στιγμὰς ὄχι ἐξ ἰδίων των σφαλμάτων καὶ θὰ παρείλκυε τὴν ἀποκατάστασιν αὐτῶν, πρὸς τὴν ὁποίαν μετ' ἐνδιαφέροντος ἀποβλέπομεν, καὶ τοιουτοτρόπως ἐσκέφθημεν ὅτι θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ λάβωμεν ἀμεσώτερα τινὰ μέτρα μερίμνης ὑπὲρ αὐτῶν, ρυθμίζοντες τὸ νομοσχέδιον ἐπὶ νέας ὅλως βάσεως. Ἡ βάσις, τὴν ὁποίαν ἤδη υἱοθετήσαμεν, εἶνε ἡ αὐτὴ περίπου, ἡ ὁποία ἤδη ἴσχυσε καὶ ἐφηρμόσθη ὅσον ἀφορᾷ τὴν προκαταβολὴν τὴν παρασχεθεῖσαν εἰς τοὺς ἀντιλλαξίμους. Ἐδέχθημεν δηλαδὴ καὶ ἐδῶ ὅτι εἶνε δυνατὸν ἀντὶ ν' ἀναμένωμεν τὸ ὁριστικὸν ἀποτέλεσμα τῶν ἐν Τουρκίᾳ Μικτῶν Ἐκτιμητικῶν Ἐπιτροπῶν, νὰ συστήσωμεν καὶ ἐνταῦθα μίαν ἐπιτροπήν, ἡ ὁποία νὰ ἐπιληφθῇ τῆς προσωρινῆς ἐκτιμήσεως τῶν ἐγκαταλειφθεισῶν ἀκινήτων περιουσιῶν, καὶ τὴν Ἐπιτροπὴν αὐτὴν καταρτίζομεν διὰ τοῦ νομοσχεδίου πενταμελῆ, ἀποτελουμένην ἐξ ἑνὸς Ἀρεοπαγίτου ἢ Ἐφέτου, ἑνὸς ἀντιπροσώπου τοῦ Ὑπουργείου τῶν Οἰκονομικῶν, ἑνὸς ἀντιπροσώπου τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης καὶ δύο δικαιούχων προσφύγων, ὁριζομένων καὶ τούτων ὑπὸ τῶν δύο Ὑπουργῶν, τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν καὶ τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Προνοίας. Ἡ πενταμελὴς αὕτη ἐπιτροπὴ θὰ ἐπιληφθῇ τῆς προσωρινῆς ἐκτιμήσεως ἐπὶ τῇ βάσει τῶν τίτλων, οἱ ὁποῖοι εἶνε ἐνδεχόμενον νὰ προσαχθοῦν, ἢ οἱουδήποτε ἄλλου ἐγκύρου στοιχείου, τὸ ὁποῖον ἤθελε κρίνει ἐπαρκὲς, εἴτε καὶ ἐπὶ τῇ βάσει μαρτυρικῶν πληροφοριῶν, διδομένων ἐνόρκως παρὰ ἀξιοπίστων κατὰ τὴν κρίσιν τῆς ἐπιτροπῆς προσώπων. Ἅμα τῇ περατώσει τοῦ ἔργου τῆς ἐπιτροπῆς, τὸ Κράτος θέλει προβῇ εἰς τὴν ἔκδοσιν προσωρινῶν τίτλων, ἀντιπροσωπευόντων τὰ 30 0/0 τῆς ἐκτιμηθείσης συνολικῆς ἀξίας τῶν περιουσιῶν, μέχρις ὅμως ἑνὸς ποσοῦ, τὸ ὁποῖον δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ὑπερβῇ τὰ 240 ἑκατομμύρια δραχμῶν. Οἱ προσωρινοὶ τίτλοι θὰ ἀντιπροσωπεύουν κατ' ἀνώτατον ὅριον κεφάλαιον 240 ἑκατομμυρίων δραχμῶν. Ἐκτὸς τῆς ἐκδόσεως τῶν προσωρινῶν τούτων τίτλων θέλει τὸ Κράτος χορηγήσει καὶ προκαταβολὴν τοῖς μετρητοῖς ποσοῦ 60 ἑκατομμυρίων δραχμῶν, ἤτοι τὸ συνολικὸν ποσὸν τῆς προκαταβολῆς θέλει ἀνέλθῃ ἐν συνόλῳ εἰς μετρητὰ καὶ ὁμολογίας εἰς 300 ἑκατομμύρια δραχμῶν.

Εἷς βουλευτής. Ἐπομένως ὀλιγώτερον τῶν 30 0/0.

Γ. Καφαντάρης Ἂν τὸ 30 0/0 ὑπερβαίνῃ τὰ 240 ἑκατομμύρια ἡ ἔκδοσις τῶν προσωρινῶν τίτλων θέλει περιορισθῇ μέχρι τοῦ ποσοῦ τούτου, εἰς τὸ ὁποῖον θέλουν προστεθῇ καὶ τὰ 60 ἑκατομμύρια τοῖς μετρητοῖς. Οἱ προσωρινοὶ αὐτοὶ τίτλοι κατ' ἀνάγκην θὰ τελοῦν ὑπό τινας περιορισμούς, θέλουν δηλαδὴ κατατεθῇ εἰς τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν καὶ δὲν θὰ εἶναι δυνατὸν εἰς τοὺς δικαιούχους νὰ τοὺς ἀποσύρουν εἰμὴ μόνον εἰς δύο περιπτώσεις, εἰς τὴν περίπτωσιν κατὰ τὴν ὁποίαν θὰ πρόκειται νὰ χρησιμοποιηθοῦν ὡς τίτλοι ἀκινήτων τῇ ἐγκρίσει τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν καθ' ἣν οἱ δικαιοῦχοι ἤθελον συγκροτηθῇ εἰς συνεταιρικὰς ὀργανώσεις, ἐφόσον αἱ ὀργανώσεις αὗται παρέχουσιν ἀπόλυτον πίστιν περὶ τῆς φερεγγυότητος αὐτῶν. Τὸ μέτρον αὐτὸ τὸ περιοριστικὸν τῆς ἐλευθέρας διαθέσεως τῶν ὁμολογιῶν ἐλήφθη διὰ δύο λόγους. Πρῶτον διότι ἐκρίθη ὀλίγον τολμηρὸν νὰ ῥιφθῇ εἰς τὴν προσφορὰν ἀθρόως εἰς μέγας ἀριθμὸς ἀξιῶν ὁμοίων πρὸς τὰς ὁμολογίας τῶν ἀνταλλαξίμων, διότι ἡ ἀθρόα αὕτη προσφορὰ ἤθελεν ἐπιβαρύνει τὴν ἀγορὰν καὶ ἀσκήσει δυσάρεστον πίεσιν ἐπὶ τῶν τιμῶν καὶ ἀφ' ἑτέρου καὶ κυρίως διότι τὸ Κράτος θὰ ἐξετίθετο κατὰ τὴν γενομέ-

νην διαρρύθμισιν εἰς τὸν κίνδυνον ζημιῶν, ἐφόσον ἤθελον ἐξαιρεθῇ ἐκ τοῦ συμψηφισμοῦ ἀκίνητα κτήματα δικαιούμενοι οἱ ὁποῖοι ἔλαβον ἤδη καὶ διέθεσαν τὰς ὁμολογίας των. Διὰ τοὺς δύο αὐτοὺς λόγους ἐθεωρήθη ὅτι αἱ μετοχαὶ πρέπει νὰ τεθοῦν ὑπό τινας περιορισμοὺς χωρὶς ἐν πάσῃ περιπτώσει νὰ παρεμποδίζεται ὑπὸ τὰς ληφθείσας προϋποθέσεις ἡ χρησιμοποίησις αὐτῶν διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ.

Χ. Βοζίκης. Διὰ τὸ τίμημα τῶν οἰκιῶν;

Γ. Καφαντάρης. Ἐὰν πρόκειται εἰς πρόσφυζ νὰ ἀγοράσῃ ἓν ἀκίνητον θὰ δύναται ἐγκρίσει τῆς Τραπέζης νὰ ῥάσιμοποιῇ καὶ τὰς ὁμολογίας αὐτάς. Ἐπὶ τοῦ ἀκινήτου ὅμως τούτου τὸ Δημόσιον ἐγγράφει πρώτην ὑποθήκην πρὸς ἀσφάλειαν. Οἱ προσωρινοὶ τίτλοι δύνανται νὰ ἀπελευθερωθοῦν ὑπὸ ὀργανώσεων συνεταιριστικῶν παρουσιαζουσῶν ἱκανὴν οἰκονομικὴν ἐπιφάνειαν καὶ ἐμπιστοσύνην. Ἐκτὸς τούτων Κύριοι ὅπως καὶ εἰς τὰς ὁμολογίας τῶν ἀνταλλαξίμων ἡ πρώτη αὕτη προκαταβολὴ ἀπαλάσσεται ἀπὸ πάσης κατασχέσεως. Αὐταὶ περίπου εἶναι αἱ βάσεις ἐπὶ τῶν ὁποίων διερρυθμίσθη ὑφ' ἡμῶν τὸ νομοσχέδιον.

Χ. Βοζίκης. Τὸ Δάνειον γίνεται εἰς δραχμάς;

Γ. Καφαντάρης (Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν). Μάλιστα εἰς δραχμάς.

Χ. Βοζίκης. Αἱ ὁμολογίαι θὰ ἐκδοθοῦν εἰς δραχμάς: Διετυπώθη γνώμη νὰ ἐκδοθοῦν εἰς χρυσόν. Θὰ ἤθελον νὰ ἴδω ἐὰν ἔχῃ σχηματίσει ἰδίαν γνώμην ἡ Κυβέρνησις.

Γ. Καφαντάρης (Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν). Ἀναμφισβητήτως ἔχει σχηματίσει γνώμην καὶ διὰ τοῦ νομοσχεδίου ὁρίζεται σαφῶς ὅτι ἡ ἔκδοσις τῶν ὁμολογιῶν θὰ γίνῃ εἰς δραχμὰς καὶ ὁ λόγος εἶνε πρόδηλος. Ἡ συνομολόγησις τοῦ δανείου εἰς χρυσὸν θὰ ἔδιδε ἀδικαιολογήτως τὸ σύνθημα τῆς δυσπιστίας πρὸς τὸ ἐθνικόν μας νόμισμα καὶ λέγω ἀδικαιολογήτως διότι οὐδεὶς ἀπολύτως λόγος συντρέχει τοιαύτης δυσπιστίας, τοὐναντίον δὲ πᾶσα βεβαιότης ὑφίσταται ὅτι ἡ τοποθέτησις τῶν ὁμολογιῶν εἰς δραχμὰς θέλει ἀποδῇ εἰς ὄφελος τῶν κατόχων των.

Χ. Βοζίκης. Ἀλλὰ θὰ πληρώσωμεν εἰς χρυσόν.

Γ. Καφαντάρης (Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν). Ἂν βελτιωθῇ τὸ νόμισμα καὶ ἀποδῇ ταῦτο ἐπ' ὠφελείᾳ τῶν προσφύγων. καὶ τὴν ὠφέλειαν ταύτην ἔστω καὶ ἐπ' ἀντιστοίχῳ ἐπιδαρύνει τοῦ Κράτους τὴν δέχομαι λίαν εὐχαρίστως. Αὐτὴ εἶναι κύριοι ἐν γενικαῖς γραμμαῖς ἡ νέα διαρρύθμισις τῶν οἰκονομικῶν τοῦ νομοσχεδίου διατάξεων.

Δὲν ἰσχυριζόμεθα ὅτι διὰ τῆς λαμβανομένης προνοίας ἀνταποκρίνεται τὸ Κράτος πλήρως πρὸς τὰς ζημίας καὶ τὰς ἀνάγκας τῆς κατηγορίας ταύτης τῶν παθόντων ἐμοεθνῶν. Οὐδεὶς ὅμως δύναται ν' ἀρνηθῇ ὅτι ὑπὸ τὰς σημερινὰς οἰκονομικὰς συνθήκας τὸ μέτρον δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς μία ἐπὶ πλέον ἀπόδειξις ὅτι παραμένει πάντοτε ζωηρὰ καὶ ἀσθεῖα ἡ συναίσθησις τῆς ἐθνικῆς ἀλληλεγγύης εἰς τὴν ἑλληνικὴν συνείδησιν. Παρέσχε πάντοτε τὸ Κράτος καὶ εἶνε πρόθυμον πάντοτε νὰ παράσχῃ μετ' εἰλικρινοῦς χαρᾶς πᾶν ὅτι εἶνε δυνατὸν νὰ παράσχῃ ὑπὲρ τῶν ἀθώων θυμάτων τῆς ἐθνικῆς καταστροφῆς καὶ θλιβόμεθα ἀβύσσατα ὁσάκις εὑρισκόμεθα εἰς τὴν ὑποχρέωσιν νὰ σταματήσωμεν ἐνώπιον ἀνυπερβλήτου δυναμικῆς Ἡ καλυτέρα μέριμνα καὶ ἡ πρακτικωτέρα ὑπὲρ τῶν προσφύγων εἶναι τὸ νὰ θελήσωμεν πάντες νὰ συμβάλωμεν ὅπως τὸ Κράτος ἐξέλθῃ ἐκ τῶν δυσχερειῶν καὶ τῆς κρίσεως, κρίσεως τὸ κατ' ἐμὲ ἀξίας προσοχῆς ἀλλὰ καὶ ἐντελῶς, ὑπό τινας ὄχι δυσκόλους προϋποθέσεις, παροδικῆς. Παρερχομένων τῶν δυσχερειῶν θὰ δυνηθῇ νὰ ἐκδηλώσῃ συντονώτερον καὶ εὐρύτερον τὴν ὑπὲρ τῶν προσφύγων μέριμνάν του παρέχον εἰς αὐτοὺς τὰ μέσα τῆς χρησιμοποιήσεως τῶν ἀναμφισβητήτων προσόντων τῆς φιλεργίας καὶ τῆς ἐπιχειρηματικότητος ὑπὲρ ἑαυτοῦ καὶ τῆς ὁλότητος τοῦ Ἔθνους.

Γ. Καλογερᾶς. Κατόπιν τῶν τροποποιήσεων ἃς ἐπέφερε ὁ κ. Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν, αἱ ὁποῖαι ἐν τῷ μέτρῳ τοῦ δυνατοῦ ἱκανοποιοῦν προσωρινῶς τὰς ἀνάγκας τῶν προσφύγων ἔχει, λέγει, μόνην σύστασιν νὰ κάμῃ ὅπως συντομευθῇ τὸ ζήτημα ἵνα ἡ ἀνακούφισις πρὸς τοὺς πρόσφυγας ἐπέλθῃ ταχέως.

Ὁ κ. **Μ. Ἀργυρόπουλος** λέγει ὅτι δὲν ὑπολείπεται πλέον νὰ ἐκφράσῃ ἐκ μέρους τῶν προσφύγων τὴν εὐγνωμοσύνην των πρὸς τὴν Κυβέρνησιν καὶ τὴν Βουλὴν διὰ τὴν πρόθυμον συναντίληψιν, τῆς εἰς τὸ ζήτημα τῶν Ἑλλήνων ὑπηκόων.

Ἀ. Μιχαλακόπουλος (Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν). Κύριοι συνάδελφοι, ἐν πρώτοις θὰ μοῦ ἐπιτρέψητε νὰ σᾶς ἀναγνώσω μίαν τροπολογίαν, τὴν ὁποίαν θὰ σᾶς παρακαλέσω νὰ δεχθῆτε. Γνωρίζετε ὅτι ὑπάρχει εἰς ὀργανισμὸς ἀποτελούμενος ἀπὸ τοὺς τρεῖς Ὑπουργούς: Ἐξωτερικῶν, Γεωργίας καὶ Οἰκονομικῶν, ὁ ὁποῖος ἀποφαίνεται ἐπὶ τῶν διαφορῶν τῶν γεννωμένων ἐπὶ τῆς ἀποδόσεως κτημάτων. Ἡ τριμελὴς αὕτη ἐπιτροπὴ συνέρχεται ἑκάστοτε καὶ κρίνει περὶ τῶν ἀποδοτέων κτημάτων. Ἀπεδείχθη ὅμως ὅτι μία κατάστασις νομικὴ καὶ πραγματική, διαρκοῦσα ἀπὸ μακρῶν ἐτῶν, ἐγέννησεν ἀπείρους περιπλοκάς, αἱ ὁποῖαι δὲν εἶναι πάντοτε εὔκολον νὰ διαρρυθμίζωνται ταχέως. Προτείνω λοιπὸν διὰ τῆς τροπολογίας αὐτῆς ὅπως ἐπιτραπῇ ἵνα ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη δύνανται νὰ διορίζῃ ἀντιπρόσωπον κατὰ τόπους πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν ἀποφάσεων. Τοῦτ' αὐτὸ ἐγένετο καὶ ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν τῆς ὁμόρου ἐπικρατείας, συγκεντρωθείσης ὁλοκλήρου τῆς ἐξουσίας εἰς τὸν διαπραγματευθέντα μάλιστα τὴν λύσιν αὐτῆς. Ὀφείλω νὰ προστέσω ὅτι δὲν πρόκειται περὶ οὐδεμιᾶς νέας δαπάνης, διότι οἱ ἐνδεχομένως διορισθησόμενοι θὰ εἶναι ἐκ τῶν ὑπαρχόντων δημοσίων ὑπαλλήλων. Νομίζω δὲ ὅτι μὲ τὴν ἐπιμέλειαν ἡ ὁποία δεικνύεται ἐκ μέρους τοῦ Ὑπουργείου τῆς Γεωργίας, δὲν θὰ παρασταθῇ ἀνάγκη κατὰ πᾶσαν πιθανότητα νὰ ἐφαρμοσθῇ ἡ διάταξις αὐτή. Ἐπειδὴ ὅμως ἐγένετο συμφωνία ἐπ' αὐτοῦ, θὰ σᾶς παρακαλέσω νὰ δεχθῆτε νὰ ψηφισθῇ καὶ αὐτό.

Εἷς Βουλευτής. Εἶναι ἐπικίνδυνος διάταξις.

Α. Μιχαλακόπουλος ὄχι, θὰ ἀποφασίζῃ ἡ ἀνωτέρω ἐπιτροπὴ περὶ τοῦ ἂν τὸ κτῆμα ἀνήκῃ ἢ ὄχι εἰς τὸν αἰτοῦντα καὶ ἂν πρέπῃ νὰ ἀποδοθῇ ἢ ὄχι. Ὁ ὑπάλληλος θὰ ἐκτελῇ τὰς ἀποφάσεις ἐπὶ τόπου, ὁσάκις παρουσιάζονται ἀντιρρήσεις τὰς ὁποίας δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ προΐδῃ ἡ ἐπιτροπή, ἀποφαίζουσα τὴν ἀπόδοσιν.

Δ. Κυβετός. Ἐὰν ἀποφασισθῇ νὰ ἀποδοθῇ τὸ κτῆμα τὸ ἰδικόν μου θὰ ὑπάγῃ ἐκεῖ ὁ ὑπάλληλος νὰ εἴπῃ ὅτι δὲν εἶναι 100 στρέμματα ἀλλὰ 1000;

Α. Μιχαλακοπουλος. Αὐτὸ θὰ τὸ εἴπῃ ἡ ἐπιτροπή. Ἡ Ἐπιτροπὴ κρίνει εἰς τίνα τὸ κτῆμα τὸ μεσεγγυηθὲν εἰς δεῖνα ἐκουχὴν πρέπει νὰ ἀποδοθῇ κατὰ τὰ ὅρια τῆς μεσεγγυήσεως. Φρονεῖτε ὅτι τοιαῦτα παρεμπίπτοντα πρέπει νὰ ἔλθουν πάλιν εἰς τὴν ἐπιτροπήν; Θὰ ἦτο ἀένναος παρέλκυσις.

Γ. Σακαλῆς. Εἶναι δυνητικὴ ἄλλως τε ἡ διάταξις.

Α. Μιχαλακόπουλος. Μάλιστα Ἂς ἔλθωμεν τώρα εἰς τὸ κατ' οὐσίαν θέμα. Δὲν θὰ σᾶς ἀπασχολήσω ἐπὶ μακρόν. Ὑπάρχουν εὐτυχεῖς περιστάσεις διὰ τοὺς Ὑπουργοὺς τῶν Ἐξωτερικῶν καὶ ὑπάρχουν καὶ περιστάσεις ἥκιστα εὐχάριστοι. Ὑπάρχουν περιστάσεις εὐτυχεῖς, ὅταν ζητῆται ἀπὸ τὰς Βουλὰς νὰ ψηφίσουν συνθήκας γενομένας κατόπιν εὐτυχῶν γεγονότων, δικαιούντων ἐθνικοὺς πόθους. Ὑπάρχουν καὶ περιστάσεις ἥκιστα εὐχάριστοι, ὅταν ζητῆται ἀπὸ τὴν Βουλὴν νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν ἐκκαθάρισιν ἑνὸς δυσαρέστου παρελθόντος. Ὑπὸ τὴν δευτέραν ταύτην ἔννοιαν ὑπεβλήθη τὸ νομοσχέδιον καὶ αἱ συνθῆκαι ἐνώπιον τῆς Βουλῆς, ὑπὸ τὴν δευτέραν ταύτην ἔννοιαν καὶ ἡ Βουλὴ ἔκρινεν αὐτάς. Θὰ ἤθελα μόνον, διὰ νὰ μὴ ἀφιστάμεθα πολὺ τῆς πραγματικότητος, νὰ σημειώσω τοῦτο, ὅτι ἡ μεταπολεμικὴ ἐξέλιξις ἀπέδειξεν ὅτι καὶ ἐκεῖνοι οἵτινες ἠδυνήθησαν νὰ ἐπιδάλουν τὰς θελήσεις αὐτῶν ὡς νικηταὶ ἠναγκάσθησαν, ὑπείκοντες εἰς τὸ ζωηρὸν πνεῦμα τῆς εἰρήνης καὶ συμφιλιώσεως, τὸ ὁποῖον διαπνέει τὰς ψυχὰς τῶν λαῶν, νὰ μὴ ἀδιαφορήσουν, καὶ νὰ κάμουν ἀπείρους καὶ σπουδαίας ὑποχωρήσεις ἀπὸ τῶν συνθηκῶν τὰς ὁποίας ἐπέβαλον. Δὲν παρῆλθε πολὺς καιρὸς ἀπὸ τῆς ὑπογραφῆς τῆς συνθήκης τῶν Βερσαλλιῶν, καὶ εἴδομεν τοὺς νικητὰς ἐγκαταλείποντας μέχρι μέρος τὰς ληφθείσας ἀσφαλείας καὶ πλεῖστον μέρος τῶν ἀξιώσεων, τὰς ὁποίας εἶχον ἐπιτύχει. Πνεῦμα λοιπὸν συμφιλιώσεως καὶ πνεῦμα ἐναρμονίσεως τῶν ἀμοιβαίων συμφερόντων ὑπηγόρευσαν τὴν συνεννόησιν πρὸς τὴν Τουρκίαν, μετὰ τὴν ἀδυναμίαν μάλιστα εἰς ἣν εἶχε περιέλθῃ ἡ Ἑλλὰς πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν ὑποχρεώσεων τῶν ἀναληφθεισῶν διὰ τῆς Θης δηλώσεως τῆς Λωζάννης. Ἐλέχθησαν πολλὰ περὶ τῆς Θης ταύτης δηλώσεως. Ἐζήτησα ἀπὸ τὴν ἀρχήν, καὶ εὐχαριστῶ τοὺς κ. κ. Βουλευτὰς διότι ἐδέχθησαν τοῦτο, νὰ μὴ γείνῃ συζήτησις ἱστορικῶν εὐθυνῶν. Ἡ Θη δήλωσις δὲν προοιδέπει, μόνη αὐτή, ὑποχρεώσεις. Τὰ ἄρθρα 65 καὶ 66 τῆς συνθήκης τῆς Λωζάννης καὶ ἡ συμφωνία ἀνταλλαγῆς τῶν πληθυσμῶν ἐπέβαλλον εἰς τὴν Ἑλλάδα νὰ λάβῃ ὑπὸ ἰδιαιτέραν προσοχὴν τὰ κτήματα τῶν Τούρκων ὑπηκόων καὶ τῶν ἀνταλλαξίμων. Προσέθεσε χρονικὸν τι διάστημα ἡ δήλωσις ἡ Θη. Ἀλλὰ μὴ λησμονῶμεν ὅτι αἱ διάφοροι διατάξεις τῆς συνθήκης δὲν ἐγένοντο μονομερῶς. Μία συνθήκη εἰρήνης, ἡ ἐπὶ τῆς ὁποίας συζήτησις διήρκεσεν ἐπ' ἀρκετοὺς μῆνας, ἐπαρουσίασεν ἀπείρους καὶ διαφόρους ῥάσεις καὶ ἀπαιτήσεις. Ὑπῆρχεν ἀπαίτησις ὅπως πληρωθοῦν 4 δισεκατομμύρια χρυσᾶ φράγκα λόγῳ πολεμικῶν ζημιῶν. Ὑπῆρχεν ἀπαίτησις παραδόσεως μέρους τοῦ ἐμπορικοῦ στόλου τῆς Ἑλλάδος, ὑπῆρχεν ἀξίωσις ὅπως διεξαχθῇ δημοψήφισμα εἰς τὴν Δυτ. Θράκην, ἵνα ἀποφανθῇ ὁ γηγενὴς πληθυσμὸς περὶ τῆς τύχης του. Ὑπῆρχον καὶ ἄλλαι ἀπαιτήσεις καὶ ὅλαι συνεζητοῦντο ἐπὶ μακροὺς μῆνας καὶ, καλῶς ἢ κακῶς, εὐτυχῶς ἢ ἀτυχῶς, κατέληξαν εἰς τὴν συνθήκην τῆς Λωζάνης. Κατ' ἐμέ, ὑπεύθυνον τῆς τότε πολιτικῆς ἐργάτην, εὐτυχῶς, μετὰ τὴν ἐξέλιξιν, ἣν τὰ πράγματα εἶχον λάβει. Ἀλλὰ δὲν ἐννοῶ κανεὶς ἀπὸ ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι θὰ ψηφίσουν τὴν παροῦσαν συνθήκην, νὰ ἀσπασθῇ τὴν γνώμην μου. Ἕκαστος ἂς διατηρήσῃ ἀκραίας τὰς ἐπιφυλάξεις του. Ἀναφέρω μόνον τὸ πρᾶγμα διὰ νὰ εἴπω ὅτι τῆς συνθήκης ἐκείνης αἱ διατάξεις δὲν πρέπει νὰ κρίνωνται μονομερῶς καὶ καθ' ἑαυτάς, ἀλλ' ἐν συνδυασμῷ πρὸς ἄλλας ἀξιώσεις, αἵτινες ἀπερρίφθησαν. Ἡ Ἑλλὰς εὑρέθη ἐν ἀδυναμίᾳ νὰ ἐκτελέσῃ τὰς ὑποσχέσεις τὰς ὁποίας εἶχε δώσει, ὄχι μόνον διὰ τὰ κτήματα τῶν Ἑλλήνων τῆς Δυτ. Θράκης, ἀλλὰ καὶ διὰ τὰ κτήματα τῶν Τούρκων ὑπηκόων τὰ ἐν Μακεδονίᾳ καὶ Θεσσαλίᾳ εὑρισκόμενα.

Τί ἔπρεπε νὰ κάμωμεν; Ἡ Τουρκία στηριζομένη ἐπὶ τῆς συνθήκης τῆς Λωζάννης ἀντέτασσεν ἑκάστοτε τὴν ἔνστασιν, ὅτι ἡμεῖς μὴ ἐκπληροῦντων τὰς ἐπὶ τῆς συνθήκης ταύτης ὑποχρεώσεις καὶ ἐκείνη δὲν ἐνόει νὰ ἐκτελέσῃ τὰς βάρυ οὔσας ἐκείνην ὑποχρεώσεις. Ἔπρεπε λοιπὸν νὰ συνεννοηθῶμεν. Ἦτο δυνατὸν νὰ ἀποδώσωμεν τὰ κτήματα αὐτούσια; Τὸ πρᾶγμα θὰ ἦτο εὐχάριστον. Ἰδιαιτέρως μάλιστα διὰ τὸν ἀξιότιμον συνάδελφόν μου ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν.

Ἀλλὰ γνωρίζετε ὅτι λόγῳ τῆς ἐγκαταστάσεως τῶν προσφύγων ἦτο ἀπραγματοποίητος ἡ ἀπόδοσις. Ἐσκέφθημεν, ὅτε εἴχομεν τὴν τιμὴν νὰ διευθύνωμεν τὰ πράγματα τῆς χώρας, νὰ καταλήξωμεν εἰς συμφωνίαν περὶ ἀποζημιώσεως τῶν Τούρκων ὑπηκόων, τῶν ὁποίων τὴν περιουσίαν δὲν ἀπεδώκαμεν, παρὰ τὰς ἐκ τῆς συνθήκης ὑποχρεώσεις. Καὶ τοιουτοτρόπως ὁ ἀξιότιμος ἐκ Καβάλλας πολιτευτὴς - θὰ μοῦ ἐπιτρέψῃ καὶ δημοσίᾳ νὰ ἐκφράσω τὰς εὐχαριστίας μου εἰς αὐτὸν διὰ τὴν συνδρομὴν τὴν ὁποίαν τότε παρέσχεν εἰς τὴν Κυβέρνησιν - ἀνέλαβε τὰς συνεννοήσεις, αἵτινες κατέληξαν εἰς τὴν συμφωνίαν τοῦ θέρους τοῦ 1925, δυνάμει τῆς ὁποίας ἡ Ἑλλὰς θὰ ἐδικαιοῦτο νὰ κρατήσῃ τὰ κτήματα τὰ ὁποῖα εἶχεν ἀναλάβει τὴν ὑποχρέωσιν νὰ ἀποδώσῃ καὶ νὰ πληρώσῃ τοὺς δικαιούχους. Ἡ συμφωνία ἐκείνη δὲν ἐπεκυρώθη ἐγκαίρως, ἀλλ' οὔτε καὶ ἀπεδοκιμάσθη ἀπὸ τὴν διάδοχον Κυβέρνησιν. Δὲν μοῦ ἀρέσει παραλαμβάνων μίαν κατάστασιν νὰ ἀπευθύνω παράπονα ἢ μομφὰς κατ' ἐκείνων οἱ ὁποῖοι διεχειρίσθησαν ἐν τῷ μεταξὺ τὰ ἐθνικὰ συμφέροντα. Ὁπωσδήποτε διήρκεσε τόσον πολὺ ἡ κατάστασις ἐκείνη τῆς ἀβεβαιότητος, ὥστε οἱ Τοῦρκοι κατόπιν δὲν ἦσαν πρόθυμοι νὰ κυρώσουν τὰς συμφωνίας τὰς ὁποίας μετὰ μακρὰς καὶ ἐπιπόνους διαπραγματεύσεις εἶχον ἀποδεχθῇ. Ἤρχισαν νέαι διαπραγματεύσεις, αἵτινες κατέληξαν εἰς τὸ συμπέρασμα τὸ ὁποῖον βλέπετε. Κατὰ τί ἡ συμφωνία ἡ πρώτη εἶναι καλλιτέρα τῆς δευτέρας, εἶναι ἱστορικῆς πλέον σημασίας. Θὰ ἦτο βαρύτατον σφάλμα ἐάν, ἐγκαταλείψαντες ἤδη τὴν δευτέραν ταύτην συμφωνίαν, ἠρίζαμεν πάλιν νὰ περιπίπτωμεν εἰς ἐκκρεμότητα μετὰ τῆς Τουρκίας, ἐκκρεμότητα, ἐκ τῆς ὁποίας καὶ ἡμεῖς θὰ εἴχομεν νὰ ζημιωθῶμεν εἰς ζωτικώτατα ἡμῶν συμφέροντα. Ἡ συμφωνία ὅμως ἐκείνη, διέσπευζε τὸ κτήματα τῶν Ἑλλήνων ὑπηκόων ἐν Τουρκίᾳ καὶ θὰ ὑπεβοήθει πιθανῶς τὴν οἰκονομικὴν συνέργασίαν μεταξὺ τῶν δύο λαῶν. Διότι ὀρθῶς παρετηρήθη, κύριοι, ἡ οἰκονομικὴ αὕτη συνεργασία ἀπὸ μακρῶν ἐτῶν, ἀπὸ αἰώνων σχεδόν, ἐχαρακτήρισε τὰς σχέσεις τῶν δύο λαῶν. Ὑπῆρξαν ἐποχαί τινες, κατὰ τὰς ὁποίας ἐπῆλθε σύρραξις τῶν δύο κρατῶν. Διὰ τὴν σύρραξιν ἐκείνην δὲν εἶναι ὑπεύθυνον τὸ νῦν κυβερνῶν τὴν Τουρκίαν καθεστὼς ἀλλὰ τὸ καθεστὸς τὸ ἀνατραπέν. Εἰς τὰ 1912 ἦτο φλέγον διὰ τὴν Ἑλλάδα τὸ κρητικὸν ζήτημα. Ἐνθυμεῖσθε ὅτι αἱ Κυβερνήσεις αἱ Ἑλληνικαὶ εὑρίσκοντο εἰς διαρκεῖς ἀνησυχίας ἀπὸ μακρῶν ἐτῶν ἕνεκα τοῦ Κρητικοῦ ζητήματος. Τί διετήρει τὸ τότε Τουρκικὸν Κυβερνητικὸν καθεστὼς ἐπὶ τῆς Κρήτης: Μίαν σημαίαν ἐκ λευκοσιδήρου, εἰς ἔνδειξιν ἐκλειποῦσης κυριαρχίας.

Ἐγένοντο ἐν τούτοις προτάσεις ἑλληνικαί, ἵνα γίνῃ δεκτὴ ἡ εἰσδοχὴ Κρητῶν Βουλευτῶν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Βουλὴν καὶ δὴ μέχρι τοῦ σημείου ὥστε καὶ τέλος τι ἐτήσιον, πρὸς ἀναγνώρισιν τῆς κυριαρχίας τῆς ἐκπροσωπουμένης ἀπὸ τὴν ἐκ λευκοσιδήρου σημαίαν, νὰ καταβάλῃ ἡ Ἑλλάς. Αἱ προτάσεις ἐκεῖναι ἀπερρίφθησαν, λέγω τοῦτο διὰ νὰ ἀποδείξω ὅτι δὲν ὑπῆρξε καὶ τὸ 1912 πρόθεσις συρράξεως πολεμικῆς πρὸς τὴν Τουρκίαν. Ἡ ἀνάγκη τῶν πραγμάτων μᾶς ἔφερεν ἐκεῖ. Εἰς δὲ τὸν μέγαν πόλεμον ἐὰν τὸ τότε κυβερνῶν τὴν Τουρκίαν συγκρότημα δὲν παρέσυρε τὴν χώραν εἰς τὸν πόλεμον, εἶναι λίαν ἀϋέβαιον ἂν θὰ εἶχεν εἰσέλθῃ εἰς αὐτὸν καὶ ἡ Ἑλλάς. Ἀλλ' ἀφοῦ καὶ τότε τὸ πολιτικὸν τῆς Τουρκίας καθεστὼς μετέσχε τοῦ πολέμου μὲ σκοποὺς κατακτητικούς, ἐτέθη πλέον ἐπὶ τάπητος τὸ ζήτημα τῆς διανομῆς τῶν ἐδαφῶν τῆς Ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας, συνεζητεῖτο παντοχοῦ ἐλευθέρως, σχέδια κατηρτίζοντο, διπλωματικαὶ συνεννοήσεις καὶ συμφωνίαι ἐγίνοντο. καὶ ἐνόμισε καὶ ἡ Ἑλλὰς ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ εὑρεθῇ μακρὰν ὅλων ἐκείνων τῶν διπλωματικῶν συνδυασμῶν διὰ τὰ μέρη, ὅπου ὑπερεῖχε τότε τὸ Ἑλληνικὸν στοιχεῖον. Ἀναφέρω ταῦτα ὄχι διὰ νὰ συζητήσω περὶ τῆς ὀρθότητος ἢ μὴ τῆς πολιτικῆς ἐκείνης· δι' ἣν ἐπαναλαμβάνω ἕκαστος ἔχει ἰδίαν γνώμην· ἀλλὰ διὰ νὰ εἴπω ὅτι, δὲν ὑπῆρξεν ἁπλῆ πρόθεσις πολεμικῆς ἐπιθέσεως κατὰ τῆς Τουρκίας ἐκ μέρους τῆς Ἑλλάδος. Οἱ δύο λαοὶ ἔχουσι κοινὰ συμφέροντα ἐν τῇ γωνίᾳ ταύτῃ τῆς μεσογείου. Αἱ οἰκονομικαὶ αὐτῶν σχέσεις δύνανται κάλλιστα νὰ ἐναρμονισθῶσιν. Τὸ παρελθὸν τὸ ἐκ τοῦ μακροῦ πολέμου κληροδοτηθὲν ἔρχεται νὰ ἐκκαθαρίσῃ ἡ συμφωνία, τῆς ὁποίας τὴν ἐπικύρωσιν πρόκειται νὰ δώσῃ ἡ ὑμετέρα ψῆφος. Τί θὰ εἶναι ἡ συμφωνία αὕτη; ὅτι εἶναι ὅλαι αἱ διπλωματικαὶ συνθῆκαι. Εἶναι μέσα, εἶναι ὄργανα ὅπως λέγονται διεθνῆ, διπλωματικά, τὰ ὁποῖα ἀποδίδουσι καρποὺς ἀγαθοὺς ἢ ἀποδίδουσι καρποὺς κακούς, ἀναλόγως τῆς χρήσεως αὐτῶν, καὶ ἀναλόγως πρὸ πάντων τοῦ πνεύματος τοῦ φιλικοῦ ἢ ἐχθρικοῦ, τὸ ὁποῖον διαπνέει τοὺς ὑπογράψαντας λαούς. Ἔχομεν τὴν ἐλπίδα, κύριοι, καὶ ἔχομεν καὶ ἐνδείξεις καὶ ἐκεῖθεν τῆς Ἀνατολικῆς λεκάνης τῆς Μεσογείου ὅτι κατενοήθη ἡ ἀνάγκη τῆς λήθης τοῦ παρελθόντος, τῆς ἐκκαθαρίσεως αὐτοῦ καὶ τῆς ἐνάρξεως νέων ἀμοιβαίων φιλικῶν καὶ οἰκονομικῶν σχέσεων μεταξὺ τῶν δύο λαῶν. Ἡ ψῆφος ὑμῶν πρόκειται νὰ δώσῃ τὴν

ἐπιδεδαίωσιν τῶν ἀγαθῶν τῆς Ἑλλάδος διαθέσεων. Θέλω νὰ πιστεύω ὅτι θὰ ἐγκαινιασθῇ μία νέα ἐποχὴ ἐγκαρδίων σχέσεων καὶ φιλικῆς συνεργασίας μεταξὺ τῶν δύο λαῶν, ἀνταποκρινομένη ὄχι μόνον εἰς τὴν ἀνάγκην τῆς ἐπουλώσεως τῶν οἰκονομικῶν τραυμάτων, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ εἰρηνικὸν πνεῦμα, τὸ ὁποῖον διατρέχει τὴν ἀνθρωπότητα καὶ εἰς τὰ ὑψηλότερα ἰδανικὰ διὰ τὰ ὁποῖα διψῶσιν οἱ λαοὶ μετὰ τὰς σκληρὰς δοκιμασίας καὶ μακροῦ καὶ ὀδυνηροῦ πολέμου. Ὑπὸ ταύτην τὴν ἔννοιαν παρακαλῶ ὑμᾶς νὰ ἐγκρίνετε τὰς προκειμένας συμφωνίας.

Κηρύσσεται μετὰ ταῦτα ἡ συζήτησις περαιωμένη.

Γίνεται δι' ἀναστάσεως δεκτὸν εἰς β' κατ' ἄρθρον συζήτησιν, ὡς ἐτροποποιήθη, ἀναβληθείσης τῆς ἐπιψηφίσεως τοῦ συνόλου, τὸ νομοσχέδιον «περὶ κυρώσεως τῆς μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Τουρκίας συμφωνίας καὶ τῶν συναφῶν αὐτῇ πράξεων, περὶ τρόπου ἐφαρμογῆς διατάξεών τινων τῆς συνθήκης εἰρήνης Λωζάνης καὶ τῆς προσηρτημένης τῇ συνθήκῃ ταύτῃ ὑπ' ἀριθ. 9 Δηλώσεως».

Γίνεται δι' ἀναστάσεως δεκτὸν εἰς β' κατ' ἄρθρον καὶ σύνολον συζήτησιν τὸ νομοσχέδιον.

Περὶ τρόπου διακανονισμοῦ προκυψασῶν κατὰ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν ὅρθρων 2 καὶ 16 τῆς συμβάσεως «περὶ ἀνταλλαγῆς Ἑλληνικῶν καὶ Τουρκικῶν πληθυσμῶν δυσχερειῶν». Ἔχον οὕτω:

Ἄρθρον Μόνον.

Ἐξουσιοδοτεῖται ἡ Κυβέρνησις ὅπως ἀποδεχθῇ διακανονισμὸν τῶν ἀναφυεισῶν δυσχερειῶν κατὰ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν ἄρθρων 2 καὶ 16 τῆς συμβάσεως «περὶ ἀνταλλαγῆς τῶν Ἑλληνοτουρκικῶν πληθυσμῶν» ἐπὶ τῶν ἀκολούθων βάσεων:

1) Ἀπόδοσις εἰς τοὺς Μουσουλμάνους τῆς Δυτικῆς Θράκης τῶν ἀκινήτων αὐτῶν ἰδιοκτησιῶν, ἀναγνώρισις δὲ συγχρόνως εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν τοῦ δικαιώματος ἐξαγορᾶς διὰ τὴν ἐγκατάστασιν τῶν προσφύγων τῶν μεγάλων ἀγροτικῶν ἰδιοκτησιῶν, τῶν ἀστικῶν οἰκοπέδων, ἅτινα δὲν ἀποτελοῦσι παράρτημα οἰκεδομῆς τινος, ὡς καὶ τῶν μικρῶν ἀγροτικῶν ἰδιοκτησιῶν, ἐφ' ὧν ἐγένετο ἀρχὴ ἀνεγέρσεως οἰκοδομῶν.

2) Πλήρης ἀναγνώρισις τοῦ δικαιώματος ἐπιστροφῆς καὶ ἐλευθέρας τερματικῆς τῶν μὴ ὑπαγομένων εἰς ἀνταλλαγὴν προσώπων καὶ ἀπουσιαζόντων νῦν ἐκ τῶν ἐξαιρεθεισῶν τῆς ἀνταλλαγῆς περιφερειῶν, ἐφ' ὅσον ἀνεχώρησαν διὰ τακτικῶν διαβατηρίων Τουρκικῶν ἢ Ἑλληνικῶν.

3) Ἀναγνώρισις εἰς ἑκατέραν τῶν Κυβερνήσεων Ἑλλάδος καὶ Τουρκίας τοῦ δικαιώματος νὰ ἐπιτρέψῃ ἢ ἀρνηθῇ τὴν ἐπάνοδον εἰς πρόσωπα μὴ ὑπαγόμενα μὲν εἰς τὴν ἀνταλλαγήν, ἀλλ' ἀναχωρήσαντα ἐκ τῶν ἐξαιρεθεισῶν τῆς ἀνταλλαγῆς περιφερειῶν ἄνευ διαβατηρίων ἢ διὰ ξένων τοιούτων.

4) Ἀπόδοσις εἰς τὰ ἀναφερόμενα εἰς τὰς ὡς ἄνω παραγράφους 2 καὶ 3 πρόσωπα τῆς κινητῆς αὐτῶν περιουσίας ὡς καὶ τῶν εἰσοδημάτων τῆς ἀκινήτου.

5) Ἀπόδοσις εἰς τὰ πρόσωπα τὰ ἀναφερόμενα εἰς τὰς αὐτὰς παραγράφους 2 καὶ 3 τῆς ἀκινήτου αὐτῶν ἰδιοκτησίας, ὑπὸ τὸν ὅρον ὅπως οἱ δυνάμει τῆς παραγράφου 3 μὴ δυνάμενοι νὰ ἐπιστρέψωσιν ἐκποιήσωσι ταύτην ἄνευ εἰδικῆς ἀδείας διὰ πληρεξουσίων ἐντὸς τετραετίας καὶ ὑπὸ τὸν ὅρον ὅπως μετὰ τὴν τετραετίαν ἑκάτερον τῶν Κρατῶν ἀγοράζῃ τὰ μὴ ἐκποιηθέντα κτήματα ἐπὶ τιμῇ ὁριζομένῃ ὑπὸ μικτῆς Ἐπιτροπῆς.

6) Ἀναγνώρισις δικαιώματος ἐξαγορᾶς ὑφ' ἑκατέρας τῶν Κυβερνήσεων Ἑλλάδος καὶ Τουρκίας ἀκινήτων ἰδιοκτησιῶν, ἀνηκουσῶν εἰς τὰ ἀναφερόμενα ἐν τῇ τρίτῃ παραγράφῳ πρόσωπα ἐφόσον πρόκειται περὶ ἀκινήτων ἀπαραιτήτων διὰ τὰς προσφυγικὰς ἀνάγκας καὶ ἐξασφαλιζομένης δικαίας ἐκτιμήσεως καὶ ἀποζημιώσεως.

Γίνεται δι' ἀναστάσεως δεκτὸν εἰς α' κατ' ἀρχὴν καὶ κατ' ἄρθρον συζήτησιν τὸ σχέδιον νόμου «περὶ καταργήσεως τῶν Ν. Δ. περὶ ὁρισμοῦ ὁρίων ἡλικίας ἐκπαιδευτικῶν συμβούλων κ.λ.π.».

Ἐπὶ τοῦ εἰς ὅ συζήτησιν νομοσχεδίου «περὶ αὐθεντικῆς ἑρμηνείας τοῦ ἄρθρου 4 τοῦ Ν. Δ. τῆς 21 Αὐγούστου 1925 περὶ καταργήσεως διατάξεων τελωνειακῶν τινων νόμων κλπ.» ὁ κ. **Α. Μητσοτάκης** ἀναλύει τὰς διατάξεις καὶ τὸν σκοπὸν τοῦ νομοσχεδίου, μεθ' ὃ ἀναβάλλεται ἡ ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου συζήτησις.

Τὸν λόγον λαμβάνει μετὰ ταῦτα ὁ κ. **Π. Τσαλδάρης** ὅστις λέγει ὅτι τὴν 20ὴν προσεχοῦς Ὀκτωβρίου συμπληροῦνται ἡ ἐπέτειος τῆς πρώτης ἑκατονταετηρίδος τῆς ναυμαχίας τοῦ Ναυαρίνου, ἥτις ἐπεσφράγισε τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Ἑλλάδος. Ἀπηχῶν λέγει τὰ αἰσθήματα τῆς Βουλῆς καὶ ὅλων τῶν Ἑλλήνων διὰ τὸν ἀντάξιον πανηγυρισμὸν τοῦ κοσμοϊστορικοῦ αὐτοῦ γεγονότος ὑποβάλλω σχετικὸν νομοσχέδιον «περὶ ἑορτασμοῦ τῆς ἑκατονταετηρίδος τῆς ναυμαχίας τοῦ Ναυαρίνου».

Τὸ νομοσχέδιον τοῦτο κηρύσσεται **κατεπείγον**.

Μετὰ τοῦτο ὥρᾳ 9 1)2 λύεται ἡ συνεδρίασις διὰ τὴν 4 1)2 μ. μ. τῆς προσεχοῦς Δευτέρας.

Ὁ Πρόεδρος
Θ. ΣΟΦΟΥΛΗΣ

Οἱ Γραμματεῖς
Μ. Λαΐλιος
Θ. Τσιριμῶκος

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΜΒ'

Τῆς 28 Φεβρουαρίου 1927

Ὥρα 6.15 ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς ἕδρας κηρύσσει τὴν ἔναρξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει νὰ ἀνοιχθῶσι τὰ θεωρεῖα.

Ἀναγινώσκονται τὰ πρακτικά.

Ὁ κ. **Ι. Νικολίτσας** παρατηρεῖ ὅτι κατὰ τὴν συζήτησιν τοῦ νομοσχεδίου «περὶ αὐθεντικῆς ἑρμηνείας τελωνειακῶν νόμων» ἐγερθεισῶν ἀντιρρήσεων παρεπέμφθη τοῦτο εἰς ἐπιτροπήν, ἣν παρακαλεῖ νὰ ἐξέλθῃ καὶ ὁ κ. Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν, τοῦτο δὲ δὲν ἀναγράφεται ἐν τοῖς πρακτικοῖς.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** ἐξηγεῖ ὅτι ἐγένετο πρότασις περὶ παραπομπῆς δὲν ἐλήφθη ὅμως ἀπόφασις τῆς Βουλῆς ἐπὶ τούτου.

Ὁ κ. **Ι. Νικολίτσας** λέγει ὅτι ἐπιμαρτύρεται περὶ τούτου τὸν κ. Ὑπουργὸν τῶν Οἰκονομικῶν.

Ὁ κ. **Α. Μητσοτάκης** λέγει ὅτι δὲν ἐλήφθη ἀπόφασις τῆς Βουλῆς περὶ παραπομπῆς εἰς ἐπιτροπήν.

Γ. Καφαντάρης (Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν). Ὅ,τι δύναμαι νὰ βεβαιώσω εἶνε τοῦτο· ὅτι ἐγὼ ἐδέχθην τὴν παραπομπὴν εἰς τὴν ἐπιτροπήν, ἐφόσον βεβαίως ἐξεφράζοντο ὑπόνοιαι ὅτι περιέχει χαριστικὰς διατάξεις· δὲν θὰ εἶχον κανένα λόγον ὅπως τὸ νομοσχέδιον ὑποβληθῇ εἰς ὅσον τὸ δυνατὸν περισσότερον ἔλεγχον. Ἀλλὰ θὰ ἐπιφέρω δύο τροποποιήσεις ἐπὶ τῆς δευτέρας καὶ τρίτης παραγράφου, αἱ ὁποῖαι καθιστῶσι τὸ νομοσχέδιον ἀνύποπτον καὶ θὰ ἤμην διατεθειμένος κατόπιν τούτου νὰ συστήσω εἰς τὴν Βουλὴν τὴν ἐπιψήφισιν αὐτοῦ.

Ἐπικυροῦνται μετὰ ταῦτα τὰ πρακτικά.

Ἀνακοινοῦνται τὰ ἑξῆς:

Τὸ Ἑλληνικὸν Ἐργατικὸν Κέντρον Σικάγου τῆς Ἀμερικῆς διαμαρτύρεται κατὰ τῆς συμβάσεως Πάουερ-ἐντ-Τράξιον.

Ἡ Ἕνωσις ἀναπήρων πολέμου Γιαννιτσῶν διαμαρτύρεται ἐντόνως καὶ δηλοῖ ὅτι τάσσεται παρὰ τὸ πλευρὸν τῆς ὁμοσπονδίας ἀναπήρων πρὸς ἐπίλυσιν τῶν αἰτημάτων των.

Ὁ Γεωργικὸς πληθυσμὸς τῆς ἐπαρχίας Δομοκοῦ ὑποβάλλει ὑπόμνημα ζητῶν νὰ χορηγηθῶσιν ὑπὸ τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης μικροπρόθεσμα δάνεια ἐπὶ ἐνεχύρῳ καπνῶν ἢ ὑποθήκης κτημάτων κ.τ.λ.

Τὸ Σωματεῖον Φυστικοπωλῶν Ἀθηνῶν «ἡ Ἕνωσις» ὑποβάλλει διάφορα αἰτήματα διὰ τὴν οἰκονομικὴν καὶ διοικητικὴν ἀνύψωσιν τῶν μελῶν του.

Ὁ Ἐμπορικὸς Σύλλογος Λαρίσσης διαμαρτύρεται διὰ τὴν μελετωμένην ἀπομάκρυνσιν τῆς Χωροφυλακῆς ἐκ τῆς πρωτευούσης.

Ἡ Φαρμακευτικὴ Ἑταιρεία Θεσσαλονίκης ζητεῖ τὴν κατάργησιν τοῦ Ν. Δ. «περὶ ἱδρύσεως ἑνὸς φαρμακείου καθ' ὑπέρβασιν τοῦ νομίμου ἀριθμοῦ τῶν φαρμακείων ἐν πάσῃ πόλει, κώμῃ καὶ χωρίῳ».

Ὁ Δημ. Π. Καλλονᾶς καθηγητὴς παρὰ τῷ ἐν Κοτρώνῃ ἑλληνικῷ σχολείῳ ζητεῖ νὰ μετατεθῇ εἰς θέσιν τινα ἐν τῇ ἰδιαιτέρᾳ του πατρίδι, καθ' ὅσον ἡ οἰκογένειά του στερεῖται ἄλλου προστάτου.

Οἱ ἐκ Δοϊράνης τῆς Σερβίας πρόσφυγες δημόται Δράμας ὑποβάλλουσιν ὑπόμνημα «περὶ πληρωμῆς ἀποζημιώσεως διὰ τὴν καταστραφεῖσαν περιουσίαν των».

Οἱ κάτοικοι Εὐπαλίου ὑποβάλλουσιν ὑπόμνημα περὶ ἀνακλήσεως τῆς ἀπολύσεως τοῦ δημοδιδασκάλου Ἀν. Ἀντωνοπούλου.

Ἡ Πανελλήνιος Ἕνωσις τῶν πλοιάρχων τοῦ Ἐμπορικοῦ Ναυτικοῦ ὑποβάλλει συμπληρωματικὸν ὑπόμνημα πρὸς ἐπίλυσιν τῶν αἰτημάτων τῶν μελῶν αὐτῆς.

Τὸ Γ' Πανελλαδικὸν Συνέδριον τῆς Ἀστικῆς καὶ Ἀγροτικῆς Ἰδιοκτησίας ζητεῖ τὴν κατοχύρωσιν τῆς ἰδιοκτησίας ἐν τῷ Συντάγματι κ.τ.λ.

Ἡ Εὐδοκία χήρα Μπαδεμιλλῆ ὑποβάλλει ὑπόμνημα «περὶ ἀδικίας προσγενομένης παρὰ τοῦ προϊσταμένου τοῦ ἐποικισμοῦ Σερρῶν».

Ὁ Ἐμπορικὸς Σύλλογος Ἀταλάντης «ὁ Ἑρμῆς» ζητεῖ ὅπως μὴ καταργηθῇ τὸ ἐνοικιοστάσιον διὰ τὰς μικρὰς πόλεις.

Ἡ Ὁμοσπονδία γεωργικῶν συνεταιρισμῶν Μακεδονίας ὑποβάλλει ὑπόμνημα «περὶ καθιερώσεως μονίμου πολιτικῆς προστατευτικῆς τῆς ἐθνικῆς παραγωγῆς».

Οἱ κάτοικοι τῆς κοινότητος Ἀγρίλου τοῦ τέως δήμου Ἀμφείας ζητοῦν ὅπως μὴ ἐπαναφερθῇ ὁ καταργηθεὶς νόμος «περὶ ἀγροφυλακῆς».

Ὁ Γεώργ. Κουνουλέρης δημοδιδάσκαλος Καστανίτσης ζητεῖ νὰ διαταχθῇ ἡ πληρωμὴ τῶν καθυστερουμένων ἀποδοχῶν του.

Οἱ ἀκτήμονες γεωργοὶ κάτοικοι τοῦ χωρίου Τσαοῦσι τῆς ἐπαρχίας Καρδίτσης ζητοῦσι τὴν γεωργικὴν ἀποκατάστασίν των.

Οἱ Β. Δημητράκης, Π. Μπεκιάρης κλπ. κάτοικοι Λουτρακίου ζητοῦν ν' ἀποζημιωθοῦν διὰ τὴν ἐπίταξιν πέντε κτηνῶν κατὰ τὴν ἐπανάστασιν Λεοναρδοπούλου — Γαργαλίδου.

Οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου Ροδοποῦ Κισάμου Κρήτης ζητοῦσιν τὴν ἐπανίδρυσιν τοῦ Ἀστυνομικοῦ σταθμοῦ τοῦ χωρίου των.

Ὁ τελειόφοιτος τῆς Νομικῆς Λ. Μποτσιβίλης κάτοικος Ἀλεξανδρουπόλεως ζητεῖ νὰ προστεθῇ διάταξις εἰς τὸ νομοσχέδιον πρὸς τακτοποίησιν τῶν στρατευθέντων φοιτητῶν.

Ὁ Δημήτριος Ἠλιόπουλος ἀνάπηρος ἐνωμοτάρχης κάτοικος Πλάτσης Λακωνίας ζητεῖ τὴν αὔξησιν τῆς συντάξεώς του.

Οἱ κάτοικοι τῆς Κοινότητος Ἀμφιλοχίας ζητοῦν τὴν ἄμεσον ἐπανάληψιν τῆς διακοπείσης συγκοινωνίας Ἀμφιλοχίας Ἄρτης.

Ἡ Γενικὴ Ἕνωσις τῶν ἐν Χίῳ προσφύγων ζητεῖ τὴν ἐπίσπευσιν τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ νέου συνοικισμοῦ ἐπὶ τῶν ἀπαλλοτριωθέντων γηπέδων.

Τὰ Ἐπαγγελματικὰ Σωματεῖα Ἡρακλείου ζητοῦσιν ὅπως χορηγηθῇ προθεσμία πρὸς ἄσκησιν τοῦ ἐνδίκου μέσου τῆς ἐφέσεως κατὰ τῆς ἀποφάσεως τῆς Ἐπιτροπῆς Ἡρακλείου, ἥτις ἐκανόνισεν τὰ καταβλητέα μισθώματα διὰ τὰ Μουσουλμανικὰ Ἀστοκτήματα.

Ὁ Σύνδεσμος Παντοπωλῶν Ἡρακλείου ζητεῖ ὅπως πληρώνουν τὰ μέλη του τὰ αὐτὰ τηλεφωνικὰ τέλη, τὰ ὁποῖα πληρώνει καὶ ὁ λοιπὸς ἐμπορευόμενος κόσμος.

Ἡ Ἱεραρχία τῆς Ἑλλάδος παρακαλεῖ τὴν Βουλὴν ἵνα συστήσῃ Κοινοβουλευτικὴν Ἐπιτροπὴν ἥτις θέλει ἐξετάσει καθόλου τὸ ἐκκλησιαστικὸν ζήτημα καὶ ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τῆς Ἐκκλησίας ὑποβάλει εἰς τὴν Βουλὴν τὸ πόρισμα αὐτῆς ὡς πρὸς τὴν ἀκολουθητέαν παρὰ τοῦ Κράτους πολιτικὴν ἀπέναντι τῆς Ἐκκλησίας.

Ὁ κ. **Α. Κανάρης** (Ὑπουργὸς τῶν Ναυτικῶν) ὑποβάλλει νομοσχέδιον περὶ παρατάσεως τῆς ἰσχύος τοῦ ἀπὸ 29 Νοεμβρίου 1920 Διατάγματος «περὶ ἀπαλλοτριώσεως χώρου πρὸς ἀνέγερσιν πολεμικοῦ Ναυστάθμου».

Ὁ κ. **Γ. Καφαντάρης** (Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν) ὑποβάλλει νομοσχέδιον «περὶ φορολογίας τῶν ἀμβύκων καὶ τροποποιήσεως διατάξεων τῶν περὶ φορολογίας τοῦ οἰνοπνεύματος νόμων καὶ Ν. Διαταγμάτων».

Ὁ κ. **Α. Μυλωνᾶς** ὑποβάλλει πρότασιν νόμου «περὶ ἀναγνωρίσεως κοινοτικῶν τινων δασῶν ἐν Ἠπείρῳ καὶ ἀλλαχοῦ ὡς καὶ τροποποιήσεως δασικῶν τινων διατάξεων».

Ὁ κ. **Θ. Παπαστρατῆς** ὑποβάλλει τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου «περὶ τῶν ὑποπεσόντων εἰς τὸ ἀδίκημα τῆς ἀνυποταξίας, λιποταξίας κλπ.».

Ὁ κ. **Γ. Κοκκινάκης** ὑποβάλλει τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου «περὶ ὑπαγωγῆς τῆς ἐπαρχίας Βιάννου εἰς τὸν νομὸν Ἡρακλείου καὶ τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ ὁμωνύμου πρωτοδικείου».

Ὁ κ. **Β. Σαγιᾶς** ὑποβάλλει τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου «περὶ καταργήσεως τοῦ Ν. Δ. περὶ ὁρίου ἡλικίας ἐκπαιδευτικῶν Συμβούλων κλπ.».

Οἱ κ. κ. **Π. Κυβετός, Δ. Κάκαβος, Μ. Δερλερές. Δ. Μπενάκης. Φ. Μοσχούλας** κλπ. ὑποβάλλουσι πρότασιν νόμου «περὶ καταβολῆς καθυστερημένων ἀποδοχῶν εἰς τοὺς τραυματίας αἰχμαλώτους ἀξιωματικούς».

Οἱ κ. κ. **Χ. Στεργιόπουλος, Γ. Καλαντζόπουλος, Ι. Κανναβὸς** κλπ. ὑποβάλλουσι πρότασιν νόμου «περὶ τροποποιήσεως τοῦ ἄρθρου 3 τοῦ νόμου 137 περὶ εἰρηνοδικείων καὶ εἰδικῶν ὑποθηκοφυλακείων».

Οἱ κ. κ. **Α. Ἐμπειρίκος Κουμουνδοῦρος, Π. Ἀντωναρόπουλος, Ι. Παπαϊωάννου** κλπ. ὑποβάλλουσι τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου «περὶ ὁρίου ἡλικίας ἐκπαιδευτικῶν συμβούλων κλπ.».

Οἱ κ. κ. **Δ. Εὐθυμιάδης, Κ. Μουζενίδης Ε. Ἐμμανουηλίδης, Θ. Χρυσοβέργης. Ν. Μανούσης, Γ. Τηλικίδης** κλπ. ὑποβάλλουσι σχέδιον ἑρμηνευτικῶν δηλώσεων ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 19 τοῦ Συντάγματος»

Ὁ κ. **Γ. Καλαντζόπουλος** λαμβάνων τὸν λόγον ἐπὶ τῆς ἡμερησίας διατάξεως παρατηρεῖ ὅτι παρὰ τὰς δοθείσας ὑποσχέσεις τῶν κ. κ. Ὑπουργῶν δὲν ἀνεκοινώθη οὐδεμία ἀπόφασις περὶ τῆς εἰσόδου τῶν κ. κ. Βουλευτῶν εἰς τὰ Ὑπουργεῖα. Ἡ ἐξακολούθησις τοιαύτης καταστάσεως, λέγει, θίγει αὐτὴν τὴν ἀξιοπρέπειαν τοῦ σώματος.

Ὁ κ. **Σ. Σωτηριάδης** λέγει ὅτι καίτοι ἐγένοντο μέχρι τοῦδε τρία Ὑπουργικὰ Συμβούλια οὐδεμία ἀπόφασις ἐλήφθη.

Οἱ κ. κ. **Φ. Μοσχούλας, Γ. Καρπετόπουλος** καὶ **Ε. Χατζηδάκης** διαμαρτύρονται ὡσαύτως.

Ὁ κ. **Γ. Καφαντάρης** (Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν) λέγει ὅτι δὲν εἰσήχθη τὸ ζήτημα εἰς τὸ μοναδικὸν Ὑπουρ-

γικῶν Συμβούλιον τὸ ὁποῖον ἔγινε καὶ ἡ συζήτησις συνεπῶς εἶναι ἄσκοπος.

Προκειμένου νὰ εἰσέλθῃ εἶτα ἡ **Βουλὴ** εἰς τὴν ἡμερησίαν διάταξιν τῶν ἐπερωτήσεων ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** λέγει ὅτι οὐδεὶς δύναται νὰ ἐμποδίσῃ τὸν ἔλεχον ἀπὸ τοὺς ἐπιθυμοῦντας νὰ τὸν ἐνασκήσουν.

Ὁ κ. **Γ. Καφαντάρης** (Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν) λέγει ὅτι θὰ ἠδύνατο νὰ γίνῃ συνδυασμός τις ἵνα παραιτουμένων τῶν ἐγγεγραμμένων νὰ ὁμιλήσουν ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 19 περὶ ἰδιοκτησίας, ἐπαφεθῇ ἡ τελικὴ αὐτοῦ διατύπωσις μετὰ τὰς διακοπάς, ὁπότε θὰ ἀκουσθοῦν πρὸ αὐτῆς καὶ αἱ γνῶμαι τῶν ἀρχηγῶν τῶν κομμάτων. Ἐπομένως ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν ταύτην δύναται ἡ Βουλὴ νὰ προχωρήσῃ τὴν ἐσπέραν ταύτην εἰς τὴν ἄσκησιν καὶ τοῦ ἐλέγχου καὶ τῆς λοιπῆς νομοθετικῆς ἐργασίας.

Οἱ κ.κ. **Ι. Κίνιας** καὶ **Δ. Βοκοτόπουλος** δηλοῦν ὅτι δὲν παραιτοῦνται τοῦ λόγου ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 19.

Μεθ' ὃ εἰσέρχεται ἡ **Βουλὴ** εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν τῶν Ἐπερωτήσεων

Ὁ κ. **Σ. Κρεμεζῆς** ζητεῖ τὴν πρόταξιν ἐπερωτήσεως διὰ τὸ ἐνοικιοστάσιον.

Ὁ κ. **Δ. Μπαμπάκος** ὑποστηρίζει τὴν αὐτὴν αἴτησιν λέγων ὅτι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ γίνῃ τὸ ἐνοικιοστάσιον ἀπὸ τὸ Ὑπουργεῖον, ἐνῷ ὑπάρχει ἀντιπροσωπεία τοῦ λαοῦ ὑφ' ἧς πρέπει νὰ συζητηθῇ.

Ἐγερθέντος θορύβου διακόπτει ὁ κ. **Πρόεδρος** τὴν συνεδρίασιν ἐπὶ 10 λεπτά.

Ὁ κ. **Θ. Νικολούδης** ἐπερωτῶν τὸν κ. Ὑπουργὸν τῶν Ἐξωτερικῶν διὰ τὴν μὴ πρόσκλησιν τοῦ Ἕλληνος πρεσβευτοῦ ἐν Παρισίοις εἰς τὸ δοθὲν πρὸς τιμὴν τοῦ κ. Μπριὰν γεῦμα ἐκ μέρους τῆς ἑνώσεως τῶν παλαιῶν πολεμιστῶν τοῦ στρατοῦ τῆς Ἀνατολῆς, λέγει ὅτι ἡ παράλειψις αὕτη εἶνε ἓν σύμπτωμα βαθυτέρας καταστάσεως, τὴν ὁποίαν ἡ Ἑλλὰς ὀφείλει νὰ ἀντιμετωπίσῃ μετὰ ἐδιαφέροντος ἀλλὰ καὶ ἀξιοπρεπείας. Σύσσωμον τὸ ἔθνος ἠσθάνθη τὴν εἰς βάρος μας σημειωθεῖσαν λησμοσύνην, διότι δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ δεχθῶμεν ὅτι Βαλκανικὰ κράτη εἶναι μόνον ἡ Ρουμανία καὶ ἡ Σερβία. Δὲν προσεκλήθημεν, λέγει, εἰς τὸ γεῦμα διότι ἡ Ἑλλὰς δὲν ὑπολογίζεται σοβαρῶς ὄχι μόνον ἐπὶ τοῦ πολιτικοῦ ἐπιπέδου ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τοῦ αἰσθηματικοῦ. Εἶναι ἀνάγκη ἀφοῦ οἱ σύμμαχοι μᾶς λησμονοῦν νὰ ὑπομνήσωμεν ἡμεῖς ὅτι ἡ Ἑλλὰς ἐπολέμησεν ἡρωϊκῶς ὅπου τὸ καθῆκον της τὸ ἐπέβαλλεν. Ἐὰν ἐκάμφθη ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ δὲν πρέπει νὰ λησμονῶμεν ὅτι ὑπὸ τοιαύτας περιστάσεις πολλάκις εὑρίσκονται καὶ οἱ ἡρωϊκώτεροι καὶ οἱ κρατιστέροι στρατοί. Ἀναφέρει ἀκολούθως ἀποσπάσματα ἐγγράφου τοῦ ἀρχιστρατήγου Φρανσὲ Ντ' Ἐσπρὲ πρὸς τὸν κ. Βενιζέλον, ἐν ᾧ οὗτος ἐξαίρει τὰς ἀρετὰς τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ καὶ τὰς ὑπηρεσίας, ἃς οὗτος προσέφερεν εἰς τὸν ἀγῶνα τῶν συμμάχων, ὡς ἐπίσης ἐπιστολὴν τοῦ κ. Πουανκαρὲ πρὸς τὸν Βασιλέα Ἀλέξανδρον, ἐπιστολὴν τοῦ κ. Κλεμανσὼ πρὸς τὸν Ἕλληνα Πρόεδρον τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου καὶ ἐπιστολὴν τοῦ κ. Λόϋδ Τζώρτζ πρὸς τὸν Πρόεδρον τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως. Ἦτο λέγει, ἀναγκαῖον νὰ ὑπομνησθῶσι ταῦτα, διότι ὁ κ. Μπριὰν προεδρεύσας τοῦ γεύματος τῶν παλαιῶν πολεμιστῶν ἐν Παρισίοις, κατὰ τὴν ὡραίαν του προσλαλιὰν μᾶς ἐλησμόνησεν ὡς συμμάχους, ἀλλ' ὄχι μόνον μᾶς ἐλησμόνησεν ἀλλὰ καὶ ὑπαινιγμόν τινα ἔκαμε περὶ τῆς Ἑλλάδος ὡς ταραξίου, ὑπονοῶν μίαν ὑποπτον ἐπιχείρησιν γενομένην πρὸς ἐνίσχυσιν μιᾶς ὑπόπτου δικτατορίας. Τὸ μάθημα λέγει τοῦτο εἶναι σκληρόν, τοσοῦτῳ μᾶλλον καθόσον προέρχεται ἀπὸ χώραν, ἡ ὁποία οὐδέποτε ἔπαυσε νὰ ἀσκῇ ἐπιρροὴν ἐπὶ τοῦ πνευματικοῦ καὶ τοῦ οἰκονομικοῦ ἀκόμη πεδίου ἐπὶ τῶν Ἑλλήνων.

Ἡ Γαλλία, λέγει, εἶνε γνωστὸν ὅτι ὀφείλει εἰς τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν ποσὸν 260.000.000 φράγκων, καταβληθὲν διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ γαλλικοῦ στρατοῦ τῆς Ἀνατολῆς, ποσὸν τὸ ὁποῖον θὰ ἠδύνατο νὰ συμψηφισθῇ μὲ τὰ ὀφειλόμενα παρ' ἡμῶν εἰς τὰ ἐργοστάσια Κρεζώ, ἢ δι' ἄλλας προμηθείας. Ἐπίσης ἡ Γαλλία δὲν προέβη ἀκόμη εἰς τὸν διακανονισμὸν τῶν πρὸς αὐτὴν πολεμικῶν χρεῶν τῆς Ἑλλάδος, εἰς τὰ ὁποῖα θὰ ἔπρεπε νὰ ὑπολογισθῶσιν αἱ προκληθεῖσαι ἐκ μέρους τῶν γαλλικῶν στρατευμάτων ζημίαι. Τονίζει ὅτι διὰ τὴν σημερινὴν ἐξαφάνισιν τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τὸν πολιτικὸν ὁρίζοντα δὲν εἶνε ὑπεύθυνος ὁ νῦν ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν Ὑπουργός, καὶ ὅτι μόνη ἡ Ἑλλὰς ἐξ ὅλων τῶν Κρατῶν ἠδυνήθη νὰ ἐκπληρώσῃ μετὰ τὸν πόλεμον ἁπάσας τὰς ὑποχρεώσεις της τοιαῦτα δὲ πράξασα, δικαιοῦται νὰ ἀξιώσῃ σεβασμόν. Ἡ Οἰκουμενικὴ Κυβέρνησις ὀφείλει πᾶσαν τὴν προσπάθειαν αὐτῆς νὰ καταβάλῃ πρὸς ἐκλογὴν καταλλήλων ἀντιπροσώπων ἐν τῷ ἐξωτερικῷ. Σήμερον, πλὴν μιᾶς φιλειρηνικῆς πολιτικῆς, ἡ Ἑλλὰς στερεῖται μιᾶς ὡρισμένης ἐξωτερικῆς πολιτικῆς. Ἡ συνισταμένη ὅλων τῶν γνωμῶν τῶν συνεργαζομένων σήμερον κομμάτων τῆς χώρας θὰ ἀποτελέσῃ τὴν ἀσφαλεστέραν ἐξωτερικὴν πολιτικὴν τοῦ μέλλοντος. Ἀφήσαμεν πολλὰς εὐκαιρίας νὰ διαφύγωσιν. Εἴμεθα βεβαίως Κράτος μικρόν, δὲν πρόκειται νὰ διαδραματίσωμεν πρωτεύοντα ρόλον, ἀλλὰ κατέχοντες μίαν σοβαρωτάτην σκοπιὰν ἐν τῇ Ἀνατολῇ, δυνάμεθα νὰ ἐπιτύχωμεν μίαν καλὴν θέσιν ἐν τῇ οἰκογενείᾳ τῶν Κρατῶν. Ὅταν οἱ Ἕλληνες κατορθώσουν νὰ ἀποκτήσουν νέαν ἐπιρροήν, τότε ἡ Ἑλλὰς θὰ ἀνακτήσῃ καὶ πάλιν τὸν προορισμόν της.

Α. Μιχαλακόπουλος (Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν). Κύριοι συνάδελφοι, ἐὰν ἐγνώριζον ὅτι ὁ ἀξιότιμος προλαλήσας θὰ ἔθιγεν ἔστω καὶ ἀκροθιγῶς τόσα θέματα ἡμολογῶ ὅτι θὰ συνῃσθανόμην δυσχέρειάν τινα νὰ προχρονίσω οὕτως εἰπεῖν τὴν συζήτησιν ἐπὶ τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς τῆς Κυβερνήσεως. Ἡ ἐπερώτησις ἀφεώρα ἓν ὡρισμένον θέμα, ἔχον ἥκιστα, ἀπὸ τῆς στενῆς τουλάχιστον ἀπόψεως, διπλωματικὴν ἔννοιαν, καὶ ὁμολογῶ ὅτι δὲν ἀνέμενον ὅτι θὰ ἐπεξετείνετο εἰς μίαν σχεδὸν γενικὴν συζήτησιν, ἥτις πρέπει νὰ λαμβάνῃ χώραν συνήθως εἴτε δι' εἰδικῆς ἐπερωτήσεως ἀπευθυνομένης κατὰ τῆς Κυβερνήσεως ἐπὶ τοῦ συνόλου τῆς ἐξωτερικῆς αὐτῆς πολιτικῆς, εἴτε ἐν τῇ συζητήσει τοῦ Προϋπολογισμοῦ, ἐν τῇ γενικῇ τοιαύτῃ συζητήσει, ὁπότε συζητεῖται εἰδικώτερον ἡ πολιτικὴ ἡ ἐξωτερικὴ τῶν Κυβερνήσεων. Ἀποδέχομαι δὲ κατ' ἐξοχὴν δυσχερῆ ἡ κατὰ πᾶσαν στιγμὴν ἀνοικτὴ συζήτησις ἐπὶ θεμάτων, τῶν ὁποίων τὴν λεπτότητα καὶ τὸ πολύπλοκον ἀνεγνώρισεν αὐτὸς οὗτος ὁ ἀξιότιμος προαγορεύσας. Καὶ εἶνε εἰς πάντας δῆλον ὅτι ὠφέλειαι μὲν ἐκ τοιούτων συζητήσεων δὲν δύνανται νὰ προκύψουν ἀσφαλῶς, βλάβαι δὲ οὐχὶ ἀπαξ προέκυψαν. Ὁ ἀξιότιμος προαγορεύσας ἐπεκτείνας γενικώτερον τὸν λόγον ἐξ ἀφορμῆς τοῦ ζητήματος, δι' ὃ ἀπηύθυνε τὴν ἐπερώτησίν του, εἶπεν ὅτι ἡ Κυβέρνησις δὲν ἔχει μέχρι τοῦδε ἐξωτερικὴν πολιτικήν, ἀνέμιξε τὸν διακανονισμὸν τῶν χρεῶν, τῶν πιστώσεων, εἶπεν ὅτι ἡ δικτατορία προέβη εἰς παραγγελίας ἐν Γαλλίᾳ, ὡσαύτως μετὰ τὰς παραγγελίας αὐτὰς θὰ ἔπρεπε νὰ μὴ σημειωθῇ κατ' αὐτὸν τὸ ἀτυχὲς ἐπεισόδιον ὅπερ τοῦ ἔδωκεν ἀφορμὴν νὰ ὁμιλήσῃ. Ὡμίλησε σχεδὸν περὶ ὅλων τῶν θεμάτων ὅσα εἶνε γνωστὸν ὅτι ἀπασχολοῦν τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν κοινὴν γνώμην ἀπό τινων ἐτῶν. Ἂς μοὶ ἐπιτραπῇ παρενθετικῶς νὰ δώσω εἰς τὸν ἀξιότιμον συνάδελφον τὴν πληροφορίαν ὅτι δὲν ἐγένετο καμμία πολεμικὴ παραγγελία ἐπὶ τῆς δικτατορίας Παγκάλου. Ἔπεσε καὶ αὐτὸς θῦμα τῆς κοινῆς πλάνης, εἰς ἣν περιῆγε τὸν ἑλληνικὸν λαόν, σιγῶντος ἀναγκαστικῶς τοῦ Τύπου, ὁ ἐκπεσὼν δικτάτωρ.

Θ. Νικολούδης. Μέχρις ἑνὸς σημείου, ἔκαμε καὶ ἐξαίρεσιν.

Α. Μιχαλακόπουλος. Τὸ γνωρίζω διότι ἐνθυμεῖσθε ὅτι ἔτυχε νὰ παρακολουθήσω τὴν καταδίωξιν, τὴν ὁποίαν ὑπέστητε ὡς κατηγορούμενος.

Θ. Νικολούδης. Καὶ εὐχαριστῶ διὰ τὰς ἐκδηλώσεις σας.

Α. Μιχαλακόπουλος (Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν). Ἀλλὰ δὲν δύνασθε νὰ φιλονεικήσητε ὅτι ὁ τύπος δὲν ἦτο ἐλεύθερος τὴν ἐποχὴν ἐκείνην καὶ δὲν ἠδύνατο οὐδὲ κἂν νὰ πληροφορῆται ἀσφαλῶς. Περιήγετο λοιπὸν εἰς πλάνην ὁ λαὸς ὅτι παραγγελίαι ὀγκώδεις ἐγίνοντο καὶ ἐπιστεύσατε καὶ ὑμεῖς ὅτι ἐγένοντο πράγματι πολεμικαὶ παραγγελίαι εἰς τὰ ἐργοστάσια. Πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν ὁ ἀξιότιμος συνάδελφός μου ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν ἐπληροφόρησε τὸ Ὑπουργικὸν Συμβούλιον ὅτι οὐδεμία παραγγελία τοῦ Ὑπουργείου του ἐγένετο κατὰ τὴν περίοδον τῆς δικτατορίας πλὴν ἐκείνης τῶν ὅπλων, ἡ ὁποία ὅπως εἶναι γνωστὸν δὲν ἔγειναι εἰς τὴν Γαλλίαν. Καὶ ἂν παραλαθάνεται ἀκόμη πολεμικόν τι ὑλικὸν τοῦτο ὀφείλεται εἰς μέριμναν τῶν πρὸ τῆς δικτατορίας Κυβερνήσεων, ἐκείνων, αἱ ὁποῖαι κατηγοροῦντο ὅτι ἄφιναν ἀνεφοδίαστον τὸν στρατὸν καὶ αἱ ὁποῖαι ἐμερίμνησαν ἐν τῷ μέτρῳ τοῦ δυνατοῦ, ὥστε νὰ συμπληροῦται συστηματικῶς ὁ ἐφοδιασμὸς τοῦ στρατοῦ χωρὶς νὰ προζενοῦν κλονισμὸν ἀνεπανόρθωτον τῶν δημοσίων ἡμῶν οἰκονομικῶν. Ἐπὶ τῆς δικτατορίας κατωρθώθη τοῦτο μόνον. Χωρὶς νὰ γίνῃ καμμία συστηματικὴ ἐργασία ἐφοδιαστικὴ τοῦ στρατοῦ, νὰ ἐπέλθῃ ἕνας κλονισμὸς ἐκ βάθρων τῶν δημοσίων ἡμῶν οἰκονομικῶν καὶ τῆς καθ' ὅλου πίστεως τῆς Ἑλλάδος, τοιοῦτος, ὥστε εἶναι ζήτημα ἐὰν ἡσυχία, τάξις, ἀπόλυτος σύμπραξις τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ, ἐπὶ σειρὰν μακροῦ χρόνου θὰ δυνηθῇ νὰ ἐκριζώσῃ τὴν δυσπιστίαν, ἡ ὁποία ἐκ τοῦ κλονισμοῦ ἐκείνου ἠγέρθη. Ὀρθῶς ὁ ἀξιότιμος συνάδελφος εἶπεν ὅτι αἱ δυσκολίαι τὰς ὁποίας διατρέχει ἡ μεταπολεμικὴ Ἑλλὰς εἶνε ὑπέρμετροι. Ὅλα τὰ Κράτη, ἄλλα ὀλιγώτερον ἄλλα περισσότερον, διανύουσι περίοδον δυσκολιῶν, εἶναι ἀναμφισθήτητον ὅμως ὅτι τὸ ἡμέτερον Κράτος εὑρεθὲν ἠττημένον ἐν τῇ θέσει τῶν νικητῶν καὶ νικητὴς μεταξὺ τῶν ἠττημένων ἔχει δυσκολίας πολὺ μεγαλυτέρας ἀπὸ τὰ ἄλλα Κράτη. Καὶ μνημονεύων τὰς δυσκολίας ταύτας ἀνέφερε καὶ ἀπέδωκε εἰς αὐτὰς τὴν παρατηρηθεῖσαν ἔλλειψιν προσκλήσεως ἐκ μέρους ἑνὸς σωματείου ἰδιωτικοῦ πρὸς τὸν Πρεσβευτὴν τῆς Ἑλλάδος ὅπως παρακαθίσῃ εἰς γεῦμα εἰς τὸ ὁποῖον παρευρέθησαν Πρεσβευταὶ ξένων Κρατῶν ἐξ ἴσου μετασχόντων τῶν πολέμων, οἵτινες ἔλαδον χώραν ἐν τῷ Βαλκανικῷ μετώπῳ.

Θ. Νικολούδης. Εἶπον ὅτι εἶναι σύμπτωμα ἁπλοῦν μιᾶς πραγματικότητος γενικωτέρας. Δὲν ἀπέδωκα τοιαύτην σημασίαν εἰς τὸ ἐντοπισμένον αὐτὸ ἐπεισόδιον. Εἶπον ὅτι εἶναι ἁπλοῦν σύμπτωμα.

Α. Μιχαλακόπουλος (Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν). Δὲν ὑπάρχει καμμία ἀμφιβολία, κύριοι, ὅτι ὑπῆρξε μία παράλειψις, ἡ παράλειψις αὕτη—δὲν ὑπάρχει καμμία ἀμφιβολία ἐπίσης—δὲν ἦτο παράλειψις διπλωματική. Δὲν ἐπρόκειτο περὶ ἐπισήμου γεύματος, δὲν ἐπρόκειτο κἂν περὶ γεύματος φιλικοῦ παρατιθεμένου ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν. Ἐπρόκειτο περὶ γεύματος τὸ ὁποῖον παρέθετεν ἓν ἰδιωτικὸν σωματεῖον. Ἡ παράλειψις ἐγένετο βεβαίως αἰσθητὴ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν ψυχήν, ἀλλ' ὀφείλομεν νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι ἐγένετο αἰσθητὴ καὶ εἰς τοὺς διαπραξάντας τὴν παράλειψιν, διότι εὐθὺς ἔσπευσαν, ὅπως εἶπεν ὁ ἀξιότιμος προαγορεύσας, νὰ δώσωσιν ἐξηγήσεις καὶ νὰ δηλώσωσιν ὅτι εἶναι ἕτοιμοι κατά τινα τρόπον νὰ ἐπανορθώσωσι τὴν παράλειψιν ἐκείνην. Ἐπαναλαμβάνω ὅτι δὲν ἐπρόκειτο περὶ διπλωματικῆς παραλείψεως καὶ τὸ τονίζω, διότι ἔχει κάποιαν ἰδιαιτέραν σημασίαν ἅπως ὅλοι ἐννοοῦμεν. Ὅταν τις δὲ εἰς σχέσεις κοινωνικάς, διότι ἐπρόκειτο περὶ καθαρῶς κοινωνικῶν σχέσεων, ὑποπέσῃ εἰς τινα παράλειψιν—καὶ τίς ἐξ ἡμῶν δὲν ὑποπίπτει ἢ δὲν ὑπέπεσεν εἰς τοιαύτας κατὰ τὸν βίον του;—καὶ αἰσθάνομενος ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ ὑποπέσῃ εἰς τὴν παράλειψιν αὐτὴν δίδει ἐξηγήσεις καὶ ζητεῖ κατὰ τίνα τρόπον νὰ ἐπανορθώσῃ τὴν πλημμέλειαν, νομίζω ὅτι, καθ' ὅλους τοὺς κώδικας τῶν κοινωνικῶν σχέσεων ἡ παράλειψις πρέπει νὰ θεωρῆται ὡς ἐπανορθωθεῖσα. Νομίζω μάλιστα ἔτι περαιτέρω ὅτι εἶναι ζήτημα ἀξιοπρεπείας διὰ τὸν ὑποστάντα τὴν παράλειψιν νὰ μὴ θελήσῃ νὰ κάμῃ περαιτέρω συζήτησιν (χειροκροτήματα).

Θ. Νικολούδης. Ἐὰν ἐξακολουθήσῃ ἡ ἰδία χριστιανικὴ ὑποταγὴ ἐκ μέρους τῆς Ἑλλάδος θὰ ἔλθωμεν εἰς θέσιν ἄλλων Κρατῶν, τὰ ὁποῖα δὲν θέλω ν' ἀναφέρω διὰ νὰ μὴ ὑποστῶμεν κάποιαν μείωσιν. Ἐδήλωσα ὅτι ἐπρόκειτο περὶ τοῦ ἐν γένει μεταχειρισμοῦ τῶν συμμάχων ἀπέναντι τῆς Ἑλλάδος καὶ ἐδήλωσα ὅτι ἡ ἐπερώτησίς μου ἐγένετο ἵνα ἅπαξ ἀκουσθῇ ἡ φωνὴ τῆς δημοτίας Ἑλληνικῆς γνώμης καὶ εἶπα ὅτι θέλω νὰ περιορίσω ἐντὸς ὡρισμένου ὁρίου τὴν ἐπερώτησίν μου.

Α. Μιχαλακόπουλος (Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν). Συζητοῦμεν ἐπὶ ὡρισμένου ἐπεισοδίου, κύριοι, καὶ θερμῶς παρακαλῶ τὴν Βουλὴν νὰ μὴ θελήσῃ νὰ εἰσέλθωμεν εἰς συζητήσεις γενικὰς περὶ ἄλλων παραλείψεων ἢ ἄλλων ἐπεισοδίων περὶ τῶν ὁποίων ποιεῖται νέον ὑπαινιγμὸν ὁ ἀξιότιμος κ. προαγορεύσας. Θὰ ἦτο ἥκιστα συνετὸν τοῦτο. Ἐὰν θέλετε νὰ προέλθετε εἰς τοιαύτην συζήτησιν καὶ νὰ ἐξαναγκάσητε τὴν Κυβέρνησιν εἰς αὐτήν, δὲν θὰ ἦτο κατάλληλος οὔτε ὁ χρόνος σήμερον, ἀλλ' οὔτε καὶ ἡ ἀφορμὴ ἐξ ἧς θὰ εἰσηρχόμεθα εἰς τοιαύτην συζήτησιν...

Θ. Νικολούδης. Ἀπέφυγον ἐπιμελῶς.

Α. Μιχαλακόπουλος (Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν). Δὲν νομίζω ὅτι οἱ λόγοι μου πρέπει νὰ σᾶς ἐρεθίζουν· ὁμιλήσατε ἄλλως τε, ὀφείλω νὰ τὸ εἴπω, μετὰ τόσης εὐπρεπείας καὶ ψυχραιμίας.....

Θ. Νικολούδης Δὲν πρόκειται περὶ ὑμῶν, ἀλλὰ πρόκειται περὶ τῶν λόγων σας οἱ ὁποῖοι σχολιάζονται.

Α. Μιχαλακόπουλος Εἶσθε νέος εἰς τὴν πολιτικήν, ἐπιτρέψατε δὲ νὰ εἴπω ὅτι εἰς τὴν πολιτικὴν ἰσχύει ὅ,τι καὶ εἰς τὴν δημοσιογραφίαν. Μετὰ βραχὺν χρόνον τὰ σχόλια παρέρχονται καὶ ἕκαστος ἀκολουθεῖ τὴν ἰδίαν του ὁδόν, χωρὶς νὰ ἐπηρεάζηται ἐκ τῶν δριμέων ἔστω σχολίων, τὰ ὁποῖα παρουσιάζουν οἱ πολιτικοὶ ἀγῶνες, καὶ ἐν σμικρῷ ἀκόμη διεξαγόμενοι.....

Θ. Νικολούδης. Δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ συμφωνήσωμεν, γνωρίζω τὴν λεπτότητα τῆς θέσεώς σας.

Α. Μιχαλακόπουλος. Δὲν ὑπάρχει λόγος νὰ γίνεται περαιτέρω συζήτησις ἐπὶ τοῦ ἐπεισοδίου τούτου. Εἰς ἓν δύναμαι νὰ συμφωνήσω μὲ τὸν ἀξιότιμον προαγορεύσαντα. Ἀληθῶς ἡ θέσις τῆς Ἑλλάδος, καὶ δὲν πρέπει κανεὶς νὰ τὸ ἀποκρύπτῃ, ἡ θέσις τῆς Ἑλλάδος δὲν ὑπῆρξε κατὰ τοὺς τελευταίους μῆνας τῆς δικτατορίας θέσις ἀξία τῶν θυσιῶν τὰς ὁποίας αὕτη ὑπέστη. Ὁ λόγος εἶναι πρόδηλος. Ἡ Ἑλλὰς εἶχε παύσει νὰ παρέχῃ ἐμπιστοσύνην ὄχι μόνον διὰ τὴν ἐσωτερικὴν αὐτῆς κατάστασιν ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ ἄδηλον καὶ ἀδαῆμον καὶ εὐμετάτρεπτον καὶ ἐπιπόλαιον τῶν διαφόρων ἐκδηλώσεων ἐξωτερικῆς πολιτικῆς, τὰς ὁποίας εἶκῆ καὶ ὡς ἔτυχεν καὶ προχείρως πολλάκις, μεταξὺ ἀχλαδίου καὶ τυροῦ, δύναται νὰ εἴπῃ τις, οἱ κρατοῦντες κατὰ τὴν περίοδον ἐκείνην ἔκαμνον ἀδιαφοροῦντες διὰ τὸν ἀντίκτυπον τὸν ὁποῖον θὰ εἶχον τυχὸν αἱ ἐκδηλώσεις αὐταί. Ὁποίαν κληρονομίαν βαρεῖαν εὑρῆκεν ἡ παροῦσα Κυβέρνησις, κύριοι, ἀπὸ τῆς ἀπόψεως ταύτης, θὰ ἔλθῃ μία ἡμέρα νὰ γνωρίσητε πάντες καὶ νὰ γνωρίσῃ καὶ ὁ Ἑλληνικὸς λαός. Δύναμαι μόνον εἰς τὴν μομφὴν τοῦ κ. συναδέλφου ὅτι ἡ Ἑλλὰς δὲν ἔχει καμμίαν ἐξωτερικὴν πολιτικὴν νὰ δώσω τὴν βεβαίωσιν, οὐχὶ μόνον ἐκ μέρους μου ἀλλὰ ἐκ μέρους τῶν συναδέλφων μου καὶ εἰδικώτερον τῶν κυριώτερον ὑπευθύνων, ὅτι δὲν στερεῖται προσώπου ἐξωτερικῶν κατευθύνσεων ἡ Ἑλλάς. Ἐὰν δὲν τὰς ἐκδηλώνει, τὸ πράττει διότι φρονεῖ, ὅτι δὲν ὑπάρχει χειρότερον διὰ τὴν ἐξωτερικὴν πολιτικὴν μιᾶς Χώρας, ἐν ἐποχῇ μάλιστα, τὴν ὁποίαν ὀρθῶς ἐχαρακτήρ'σεν ὁ ἀξιότιμος προαγορεύσας, ὡς ἐποχὴν διαπραγματεύσεων καὶ ζυμώσεων διπλωματικῶν, δὲν ὑπάρχει πρᾶγμα μᾶλλον καταστρεπτικὸν τοῦ νὰ ἐπιδιώκητις νὰ γίνεται λόγος περὶ ἑκάστου εἰς τὰς ἐφημερίδας καὶ νὰ παρουσιάζῃ εὐκόλους ἐπιτυχίας ἡ δῆθεν ἐπιτυχίας, διὰ νὰ καταπλήξῃ τὸ κοινὸν δι' ἐντυπώσεων ὅτι ἡ Οἰκουμενικὴ Κυβέρνησις σκέπτεται, ἐργάζεται καὶ ἀγρυπνεῖ

ὑπὲρ τῶν ἐθνικῶν συμφερόντων (χειροκροτήματα). Ἡ Οἰκουμενικὴ Κυβέρνησις ἔχει τοῦτο τὸ μέγα ἀγαθὸν καὶ παρέχει ταύτην τὴν ἰσχὺν εἰς τὸν ὑπευθύνως διαχειριζόμενον τὰς ἐξωτερικὰς ὑποθέσεις τῆς Χώρας, ὅτι παρουσιάζει μίαν Ἑλλάδα ἡνωμένην, κατὰ τὸ πλεῖστον αὐτῆς μέρος, ἐμφανίζει δέ, πρώτην ἴσως φορὰν ἀπὸ τῆς ἱδρύσεως τῆς ἐπικρατείας ταύτης, ἑλληνικὴν πολιτικὴν μίαν, ἐνιαίαν, ὁμοιόμορφον καὶ δυναμένην νὰ παράσχῃ ἀπεριόριστον τὴν ἐμπιστοσύνην ὅτι ὅ,τι θὰ ἀποφασισθῇ καὶ ὅ,τι θὰ λεχθῇ δὲν ἀντιπροσωπεύει τὴν γνώμην μόνον ἑνὸς κόμματος, ἀλλὰ σχεδὸν τοῦ συνόλου τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ. Τοῦτο ἀποτελεῖ τὴν μεγαλειτέραν δύναμιν δι' ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος διαχειρίζεται τὰς ἐξωτερικὰς ὑποθέσεις.

Κύριοι, ὀρθῶς εἶπεν ὁ ἀξιότιμος συνάδελφος ὅτι δὲν ἀρκεῖ νὰ ἔχῃ τις μόνον διπλωματικὰς σχέσεις ἀγαθάς. Εἶναι ἀνάγκη νὰ καλλιεργήσῃ τὴν ἐκτίμησιν τῆς Ἑλλάδος καὶ παρὰ τῇ κοινῇ γνώμῃ τῶν λαῶν. Παρῆλθεν ἡ ἐποχὴ κατὰ τὴν ὁποίαν αἱ διπλωματίαι ἐγίνοντο μόνον μεταξὺ τῶν ἀνακτοβουλίων καὶ μυστικὰ ἀπὸ καγγελαρίας εἰς καγγελαρίαν. Τὰς διπλωματίας σήμερον διέπει τὸ πνεῦμα τὸ λαϊκόν. Καὶ εἶναι ἀπόλυτος ἀνάγκη νὰ κατορθώσωμεν νὰ κρατύνωμεν τὴν ἐκτίμησιν ταύτην εἰς τὸ πνεῦμα τὸ λαϊκόν, εἰς τὴν δημοσίαν γνώμην τῶν λοιπῶν χωρῶν, διὰ νὰ ἔχωμεν καὶ διπλωματικὴν θέσιν καλήν. Πρὸς τοῦτο ὅμως ὑπάρχει μία μέθοδος, τὴν ὁποίαν μέθοδον εἶναι περιττὸν ἐγὼ νὰ εἴπω, διότι ἔσπευσε νὰ τὴν εἴπῃ ὁ ἀξιότιμος προλαλήσας. Διὰ νὰ ἐπιτύχῃ τοῦτο ἡ Ἑλλὰς, πρέπει νὰ ἐξυψωθῇ εἰς τὰ ἴδια αὐτῆς ὄμματα, καὶ εἰς τὴν ἰδίαν αὐτῆς ἐκτίμησιν. Πρέπει νὰ ὁμονοήσῃ ἐσωτερικῶς, πρέπει νὰ δείξῃ ὅτι εἶναι πράγματι ἀποφασισμένη νὰ ἀντιμετωπίσῃ τὰς δυσχερείας τὰς ἐξωτερικὰς καὶ τὰς ἐσωτερικὰς ὡς εἷς ἄνθρωπος, ἐν πλήρει συμπνοίᾳ καὶ συνεργασίᾳ, ἵνα ἐνισχυθῇ ἡ γενικὴ ὑπόληψις πρὸς αὐτήν καὶ θεωρῆται ὑπολογίσιμος παράγων καὶ διὰ τὴν περίοδον τῆς εἰρήνης, ἀλλὰ καὶ διὰ τὰς στιγμὰς εἰς τὴν ἔλευσιν τῶν ὁποίων δὲν πιστεύει πλέον κανείς, καὶ πρὸς ἀποτροπὴν τῶν ὁποίων εὐτυχῶς μάχεται τὸ πνεῦμα τὸ εἰρηνοποιὸν ὁλοκλήρου τῆς ἀνθρωπότητος — τὰς στιγμὰς ἐνδεχομένων περιπλοκῶν. Ἐὰν κατορθώσῃ ἡ Ἑλλὰς νὰ ὁμονοήσῃ ἐπί τινα χρόνον, ἐὰν κατορθώσῃ κατὰ τὸ διάστημα αὐτὸ νὰ διευθετήσῃ τὰ τοῦ ἰδίου αὐτῆς οἴκου νὰ δράσῃ ὡς ἐλευθέρα χώρα ἐν ἐλευθέρῳ πολιτεύματι, ἂς εἶναι βέβαιος καὶ ὁ ἀξιότιμος συνάδελφος καὶ οἱ λοιποὶ ἐξ ὑμῶν, ὅτι οὐδεὶς θὰ ὑπάρχῃ φόβος πλέον ὑποτιμήσεως τῆς ἀξίας τὴν ὁποίαν θὰ ἔχῃ ἡ Ἑλλάς. Ἂς εἴπωμεν μάλιστα ὅτι διὰ τῆς διευθετήσεως τῶν τοῦ ἰδίου ἡμῶν οἴκου θὰ δυνηθῶμεν νὰ ἀνασυνδέσωμεν τοὺς παλαιοὺς καλοὺς δεσμούς, οἵτινες μᾶς συνέδεσαν μὲ φίλον λαόν, ὁ ὁποῖος εἶχεν ἀείποτε ἰδιαίτερα τινὰ χαρακτηριστικὰ πρὸς τὸν Ἑλληνικὸν λαόν, κοινὸν ἀρχαῖον πολιτισμόν, κοινὴν ἐπίδοσιν εἰς τὰ ἔργα τοῦ πνεύματος καὶ τῶν τεχνῶν, καὶ παρὰ τῷ ὁποίῳ ἐπὶ σειρὰν 100 ἐτῶν εἰς ἐξαιρετικὰς περιστάσεις ἡ Ἑλλὰς εἶχεν ἀσφαλῆ ὑποστηρικτὴν καὶ ἔνθερμον ὑπερασπιστὴν τῶν συμφερόντων αὐτῆς. Θὰ παρακαλέσω τὴν Βουλὴν νὰ συγκατανεύσῃ εἰς τὸ νὰ μὴ συνεχισθῇ περαιτέρω ἡ ἄσκοπος αὕτη συζήτησις καὶ νὰ θεωρηθῇ αὕτη λήξασα, ἀρκεσθῇ δὲ εἰς ὅσα ἐλέχθησαν μέχρι τοῦδε. (Χειροκροτήματα)

Γ. Ἀθανασιάδης Νόβας. Θεωρῶ ἐπιλεδλημένον εἰς ἐμὲ καθῆκον νὰ εἴπω ὀλίγας λέξεις ὑπὸ τὴν ἰδιότητα τοῦ παλαιοῦ στρατιώτου τοῦ Βαλκανικοῦ συμμαχικοῦ μετώπου καὶ ἐξ ὀνόματος τῆς Ἑλληνικῆς γεννεᾶς, ἥτις κατέβαλε τοὺς μόχθους της καὶ ἔχυσε τὸ αἷμα της πρὸς ἐπίτευξιν τῶν κοινῶν σκοπῶν τοῦ συμμαχικοῦ ἀγῶνος. Ἐκφράζω ὀφθὺ παράπονον καὶ δριμεῖαν διαμαρτυρίαν διότι εἰς ἑορτὴν τῆς κοινῆς νίκης ἐλησμονήθη καὶ ἠγνοήθη μόνον ἡ Ἑλλὰς ἐξ ὅλων τῶν συμμάχων. Θέλω νὰ πιστεύω ὅτι ἡ παράλειψις ἐκείνη ὀφείλεται εἰς ἁπλῆν γεωγραφικὴν παρεξήγησιν. Ἀλλ' ἐὰν καὶ εἰς ἄλλο τι ὀφείλεται ἴσως, ἐὰν οἱ κατὰ παράδοσιν εὐγενεῖς Γάλλοι ἔχουν ἄλλους λόγους νὰ μᾶς λησμονοῦν καὶ νὰ μᾶς ἀγνοοῦν, ἡμεῖς οὐδέποτε λησμονοῦμεν ὅτι ἐχύσαμεν τὸ αἷμα μας μαζὶ μὲ τὸ ἰδικόν των, μολονότι δὲν ἀγνοοῦμεν ὅτι πρὸς μεγάλους σκοποὺς ἐκλήθημεν νὰ συμπολεμήσωμεν καὶ πρὸς σκοποὺς μικροτέρους εἴδομεν νὰ χρησιμοποιεῖται ἡ νίκη μας.

Δὲν θέλω νὰ ἐξετάσω ἐὰν κατὰ μέγα ἢ κατὰ μικρὸν μέρος συνετέλεσεν ἡ Ἑλληνικὴ ἀλκὴ εἰς τὴν διάσπασιν τοῦ Βαλκανικοῦ μετώπου. Μοῦ ἀρκεῖ ὅτι τὸ χυθὲν Ἑλληνικὸν αἷμα ἦτο ἐξ ἴσου κόκκινον καὶ θερμὸν ὅσον καὶ τῶν ἄλλων Συμμάχων. Μοῦ ἀρκεῖ ὅτι ἐπὶ τῆς ἰδικῆς μας γῆς ἔθαψαν οἱ σύμμαχοι Γάλλοι τοὺς νεκρούς των εἰς τὰ Βαλκάνια ὅπως ἡμεῖς ἐθάψαμεν τοὺς ἰδικούς μας νεκροὺς εἰς τὸ Σερβικὸν Περῶτ καὶ εἰς τὴν Οὐκρανίκαν, ξένα προασπίζοντες ἐκεῖ συμφέροντα. Ὅταν δὲ κατέληξε νὰ προασπιζώμεθα τὰ ἰδικά μας συμφέροντα μόνοι εἰς τὰ βάθη τῆς Μ. Ἀσίας, τότε ὅλοι γνωρίζομεν τί ἔγινε τότε. . . .

Παρ' ὅλα ταῦτα οὐδέποτε μειοῦται εἰς τὴν Ἐθνικήν μας συνείδησιν ἡ ἱστορικὴ εὐγνωμοσύνη διὰ τὴν μοιραίαν εὐεργεσίαν τοῦ Ναυαρίνου, τὴν ἑκατονταετηρίδα τῆς ὁποίας θὰ πανηγυρίσωμεν μετά τινας μῆνας, χωρὶς νὰ λησμονήσῃ οὐδεὶς ἐξ ἡμῶν τὴν Γαλλίαν τοῦ Δεριγνὺ καὶ τοῦ Μαιζῶνος. Ταῦτα εἶχον νὰ εἴπω εἰς μνημόσυνον τῶν ἀγνοηθέντων Ἑλλήνων νεκρῶν τοῦ Βαλκανικοῦ μετώπου καὶ εἰς ἱκανοποίησιν τῶν ἐπιζώντων συναδέλφων των, ἐξ ἴσου συναδέλφων καὶ τῶν παλαιῶν πολεμιστῶν τῆς Γαλλίας.

Κηρύσσεται μετὰ τοῦτο ἡ συζήτησις περαιωμένη.

Ὁ κ. ***Δ. Βοκοτόπουλος*** λέγει ὅτι ὁ Μητροπολίτης Ἀθηνῶν Χρυσόστομος Παπαδόπουλος ἀντιποιούμενος τῶν ἀρχῶν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ κατὰ παράβασιν τοῦ ἄρθρου 2 τοῦ Συντάγματος τοῦ 1864, τῶν ἱερῶν κανόνων τῆς ἱερᾶς παραδόσεως κ.λ.π. διερρύθμισε τὸ ἑορτολόγιον τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας. Ὁ Μητροπολίτης Ἀθηνῶν, ὡς καὶ οἱ συνοδικοὶ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ὀφείλουν εὐθύνας διὰ τὴν παραδίασιν τῶν ἱερῶν κανόνων, ὁ δὲ νόμος ὁρίζει τὸν τρόπον καθ' ὃν οὗτοι ὀφείλουν νὰ τιμωρηθοῦν. Ἡ Κυβέρνησις ὀφείλει νὰ προστατεύσῃ τὴν ἐκκλησίαν τὴν κανονικὴν ἡ ὁποία ἐδράζεται ἐπὶ τῶν ἱερῶν κανόνων καὶ τῆς παραδόσεως. Εἶναι ὑποχρέωσις τοῦτο τῆς Κυβερνήσεως. Μὴ προστατεύοντες τὴν πίστιν ἐγκληματοῦμεν κατὰ τοῦ Ἔθνους. Τὴν ἐκκλησίαν, λέγει, καὶ τὴν λατρείαν τὴν ἐπροστάτευσεν καὶ ὁ ἀείμνηστος Βασιλεὺς Γεώργιος καὶ ὁ Μέγας ἄταφος νεκρὸς τοῦ Ἔθνους καὶ ὅλαι αἱ Κυβερνήσεις, καὶ τὴν προστασίαν ταύτην ὑπὲρ τῆς ἐκκλησίας ὀφείλει νὰ παράσχῃ καὶ ἡ παροῦσα Κυβέρνησις. Καὶ ὁ λαός, λέγει, πολλαχοῦ ἀκολουθεῖ τὸ παλαιὸν ἡμερολόγιον ἐμμένων εἰς τὰς πεποιθήσεις του περὶ λατρείας καὶ εἶνε ἀνάγκη ὁ κ. Ὑπουργός, προστατεύων τὰς παραδόσεις καὶ τοὺς Νόμους νὰ καλέσῃ τὴν Ἱεραρχίαν νὰ καταδικάσῃ τὸν Μητροπολίτην Χρυσόστομον καὶ ἀφ' ἑτέρου νὰ σταλῇ ἐγκύκλιος πρὸς τοὺς Ἐπισκόπους νὰ σέβωνται τὸν Νόμον καὶ ὄχι τὴν ἐγκύκλιον τοῦ Χρυσοστόμου. Ἡ ἐκκλησία καὶ ὁ Λαὸς δὲν ζητοῦν τιμωρίας καὶ αὐθαιρεσίας, ἀλλὰ τὴν ἐλευθερίαν νὰ λατρεύουν ὅπως ἐλάτρευον οἱ πρόγονοί των.

Ὁ κ. ***Α. Ἀργυρὸς*** (Ὑπουργὸς τῆς Παιδείας) λέγει ὅτι, τὸ θέμα ὅπερ ἀνεπτύχθη εἶνε ἀναμφισθητήτως ὑψίστης σημασίας. Εἶνε ζήτημα θίγον αὐτὰς τὰς ψυχὰς τῶν πολιτῶν. Ἀλλὰ ὁ ἔντιμος προλαλήσας θὰ γνωρίζῃ ὅτι τὰ πράγματα τῆς ἐκκλησίας, κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη, δὲν γίνονται καλῶς, τοῦτο δὲ ἀποτελεῖ τὸν ἀντίκτυπον ἄλλης ἀνωμαλίας καὶ ἐφ' ὅσον τὰ τῆς τελευταίας ταύτης δὲν ἐκανονίσθησαν νομίζομεν ὅτι δὲν θὰ ἦτο ἐπίκαιρον νὰ θίξωμεν εἰς τοιαύτας στιγμὰς ζήτημα ἀφορῶν τὴν πίστιν τοῦ Λαοῦ. Θὰ παρεβλέπετο, λέγει, ἡ πραγματικότης ἂν δὲν ὁμολόγει ὅτι μεγίστη μερὶς τοῦ Λαοῦ φέρει μετὰ δυσφορίας τὴν ἡμερολογιακὴν μεταβολὴν (Φωναὶ διαμαρτυρίαι ἐκ τοῦ κέντρου). Πρὸ ὀλίγων μόλις ἡμερῶν ἔλαβον, λέγει, ἐκ τοῦ σώματος τῶν Μοναχῶν τοῦ Ἁγίου Σπηλαίου δήλωσιν ὅτι ἐκ πλάνης ἠκολούθησαν τὸ νέον ἡμερολόγιον καὶ εἰς τὸ ἑξῆς θὰ ἐφαρμόζουν τὸ παλαιόν.

Φωναί. Τί ἐκάματε;

Ὁ κ. ***Α. Ἀργυρὸς*** (Ὑπουργὸς τῆς Παιδείας) συνεχίζων λέγει, ὅτι δὲν θεωρεῖ ἐπίκαιρον τὴν ἀνακίνησιν τοιούτων ζητημάτων, δὲν δύναται ὅμως νὰ μὴ βεβαιώσῃ ὅτι ἡ ἡμερολογιακὴ μεταβολὴ ἐπέφερε δυσφορίαν εἰς τὸν Λαόν.

Οἱ κ. κ. ***Α. Παπαναστασίου*** καὶ ***Γ. Καφαντάρης*** ὄρθιοι ἐρωτῶσι «ποῖον Λαόν;» (Φωναί, κωδονοκρουσίαι).

Ὁ κ. ***Α. Παπαναστασίου*** (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας) λέγει ὅτι δυσφορία μεγίστη ἐγεννήθη μόνον εἰς μίαν ἀσήμαντον μερίδα τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ (Φωναί, κωδονοκρουσίαι. Οἱ Βουλευταὶ τῆς ἀριστερᾶς καὶ τῆς δεξιᾶς ὄρθιοι χειρονομοῦν).

Π. Τσαλδάρης. (Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν). Ὑπάρχει, παρατηρεῖ, μία μερὶς τοῦ Λαοῦ, τὴν ὁποίαν δὲν εἰμποροῦμεν ν' ἀγνοήσωμεν. Κατ' ἀνάγκην ὀφείλομεν νὰ συζητήσωμεν ψυχραίμως.

Ὁ κ. ***Α. Ἀργυρὸς*** (Ὑπουργὸς τῆς Παιδείας) συνεχίζων λέγει ὅτι δὲν κάμνει δηλώσεις πολιτικῆς τῆς Κυβερνήσεως περὶ τοῦ ὑπὸ συζήτησιν θέματος, αἱ ἐκδηλώσεις τῆς Βουλῆς ἐπὶ τῇ βεβαιώσει μιᾶς πραγματικότητος εἶνε ἀπόδειξις περὶ ταύτης. Ἐπαναλαμβάνω ὅτι δὲν ἐθεώρησα ἐπίκαιρον νὰ φέρω τοιοῦτον ζήτημα εἴτε ἐνώπιον τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου εἴτε ἐνώπιον τῆς Βουλῆς καὶ ὅταν θεωρήσω τὸ ζήτημα ἐπίκαιρον θὰ τὸ θέσω ὑπὸ τὴν γνώμην τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου.

Πολλοὶ Βουλευταί. Τὸ ἐθέσατε ἤδη.

Α. Ἀργυρὸς (Ὑπουργὸς τῆς Παιδείας). Ἀπὸ τῶν πρώτων ἡμερῶν λέγει, τῆς Κυβερνήσεως, ἐθίχθη τὸ ζήτημα ἐν τῷ Ὑπουργικῷ Συμβουλίῳ ἀλλ' ὄχι κατὰ τρόπον ἐπιτρέποντα ἔστω καὶ ἔρευναν αὐτοῦ.

Κηρύσσεται εἶτα ἡ συζήτησις περαιωμένη.

Ὁ κ. ***Π. Τσαλδάρης*** εἰς ἐρώτησιν τοῦ κ. ***Δ. Μπαμπάκου*** καὶ ***Ν. Βελέντζα*** διὰ τὸ ζήτημα τῆς Ἀστυνομίας Πόλεων λέγει ὅτι τὸ ζήτημα τοῦτο εὑρίσκεται ὑπὸ μελέτην εἰς τὸ Ὑπουργικὸν Συμβούλιον.

Οἱ Βουλευταὶ κ. κ. ***Ι. Ράλλης*** καὶ ***Μ. Γούδας*** ὑποβάλλουν ψήφισμα «περὶ ἀπαγορεύσεως κινηματογραφικῶν καὶ θεατρικῶν παραστάσεων».

Εἰσέρχεται εἶτα ἡ Βουλὴ εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν
τῆς Νομοθετικῆς Ἐργασίας

Γίνεται δι' ἀναστάσεως δεκτὸν εἰς δ' κατ' ἄρθρον καὶ σύνολον συζήτησιν τὸ σχέδιον νόμου.

Περὶ ἐξοφλήσεως τοῖς μετρητοῖς μέρους τοῦ κεφαλαίου τῶν προσωρινῶν ἀποδείξεων τοῦ δανείου 8ο)ο 1926 (δραχμῶν 650 ἑκατομμυρίων), ἔχον οὕτω·

Ἄρθρον 1.

Οἱ εἰς ἐξόφλησιν τοῦ ἡμίσεως τῶν ἐντόκων γραμματίων Ἐθνικῆς Ἀμύνης, συμφώνως τῷ ἀπὸ 23 Ἰανουαρίου 1926 Νομοθετικῷ Διατάγματι «περὶ συνάψεως Ἀναγκαστικοῦ Δανείου μέχρι ποσοῦ δραχμῶν 1.250.000.000 καὶ μετατροπῆς εἰς δάνειον δεκαετὲς μέχρι δραχμῶν 750.000.000 τοῦ ἡμίσεως τῶν ἐν κυκλοφορίᾳ ἐντόκων γραμματίων Ἐθνικῆς Ἀμύνης» ὑπὸ τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος ἐκδιδόμενοι προσωρινοὶ τίτλοι τοῦ Δανείου 8 ο)ο 1926 (650 ἑκ.) ἐξοφλοῦνται, κατὰ τὴν ἀνταλλαγὴν αὐτῶν διὰ τῶν ὁριστικῶν τοιούτων καὶ κατὰ τὸ μέρος τὸ συνιστῶν κλάσμα τοῦ κεφαλαίου αὐτῶν κατώτερον τῶν 100 δραχμῶν, τοῖς μετρητοῖς.

Ἄρθρον 2.

Τὰ κατὰ τὸ ἀνωτέρω ἄρθρον καταβαλλόμενα παρὰ τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος τοῖς μετρητοῖς ποσὰ λαμβάνονται εἰς χρέωσιν τοῦ ἤδη δημιουργηθέντος λ)σμοῦ διὰ τὴν ἐξόφλησιν τοῖς μετρητοῖς τοῦ ἡμίσεως τῶν ἐντόκων γραμματίων τῆς Ἐθνικῆς Ἀμύνης.

Γίνεται δι' ἀναστάσεως δεκτὸν εἰς β' κατ. ἄρθρον καὶ σύνολον συζήτησιν τὸ σχέδιον νόμου.

Περὶ προσδιορισμοῦ τοῦ χρόνου ἐνεργείας τῶν καθυστερουμένων κληρώσεων τοῦ δανείου 8 ο)ο τοῦ 1919 (ἀπαλλοτριώσεως), ἔχον οὕτω·

Ἄρθρον 1.

Αἱ δυνάμει τοῦ ἀπὸ 30 Ἰουνίου 1920 Β. Διατάγματος καὶ διὰ τοῦ δι' αὐτοῦ κυρωθέντος χρεωλυτικοῦ πίνακος καθορισθεῖσαι τέσσαρες πρῶται κληρώσεις τοῦ δανείου 8 ο)ο τοῦ 1919 Ἀπαλλοτριώσεως (α' τμῆμα 75 ἑκατομμυρίων δραχμῶν) ἀντιστοιχοῦσαι εἰς τὰς χρονολογίας ἐνεργείας αὐτῶν 1η Μαρτίου τῶν ἐτῶν 1923, 1924, 1925 καὶ 1926 καὶ μὴ ἐνεργηθεῖσαι μέχρι σήμερον λόγῳ τῆς μὴ εἰς ὁλόκληρον πραγματοποιήσεως τοῦ κεφαλαίου τοῦ ὡς ἄνω τμήματος θέλουσι πραγματοποιηθῇ ἐντὸς τοῦ μηνὸς Μαρτίου τοῦ ἔτους 1927 καὶ εἰς ἡμέραν ὁρισθησομένην δι' ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν.

Ἄρθρον 2.

Ἡ ἐξόφλησις τῶν κατὰ τὰς ὡς ἀνωτέρω κληρώσεις κληρωθησομένων ὁμολογιῶν θέλει ἐνεργηθῇ τὴν 31 Μαρτίου 1927, ἀφ' ἧς καὶ ἄρχεται ἡ καθωρισμένη προθεσμία παραγραφῆς αὐτῶν. Ἅπασαι αἱ κατὰ τ' ἀνωτέρω κληρούμεναι ὁμολογίαι δέον προσκομιζόμεναι πρὸς ἐξόφλησιν νὰ φέρωσι προσηρτημένον τὸ τοκομερίδιον λήξεως 30 Σεπτεμβρίου 1927.

Ἡ ἰσχὺς τοῦ παρόντος ἄρχεται ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεώς του ἐν τῇ Ἐφημερίδι τῆς Κυβερνήσεως.

Γίνεται δι' ἀναστάσεως δεκτὸν εἰς β' κατ' ἄρθρον καὶ σύνολον συζήτησιν ἡ πρότασις νόμου:

Περὶ ἐπιβολῆς προσθέτου τέλους ἐπὶ τῶν ἐν Καλάμαις λειτουργούντων δημοσίων θεαμάτων ὑπὲρ τοῦ Φιλοπτώχου Συλλόγου Κυριῶν τῆς πόλεως ταύτης, ἔχον οὕτω·

Ἄρθρον 1.

Ἐπὶ τῶν εἰσιτηρίων τῶν ἐν τῇ πόλει Καλαμῶν λειτουργούντων δημοσίων θεαμάτων, ὡς ταῦτα νοοῦνται κατὰ τὸ ἄρθρον 1 τοῦ νόμου 1237 τῆς 4 Ἀπριλίου 1918 περὶ φορολογίας δημοσίων θεαμάτων, ἐκτὸς τοῦ διὰ τοῦ ἄρθρου 1 αὐτοῦ, ὡς τοῦτο ἐτροποποιήθη, ἐπιβαλλομένου προσθέτου τέλους, ἐπιβάλλεται ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ παρόντος καὶ ἕτερον πρόσθετον τοιοῦτον κατὰ τὴν ἐξῆς ἀναλογίαν:

Ἐπὶ εἰσιτηρίων ὧν ἡ τιμὴ δὲν ὑπερβαίνει τὰς δραχμὰς 5, λεπτῶν 30, ἐπὶ εἰσιτηρίων ὧν ἡ τιμὴ δὲν ὑπερβαίνει τὰς δραχμὰς 15, λεπτὰ 50 καὶ ἐπὶ εἰσιτηρίων τιμῆς ἀνωτέρας τῶν 15 δραμμῶν, δραχμαὶ 3.

Ἄρθρον 2.

Τὸ ἐκ τοῦ προσθέτου τούτου τέλους ἔσοδον διατίθεται κατὰ τὰ ὁρισθησόμενα διὰ Διατάγματος ὑπὸ τῶν Ὑπουργῶν Κοινωνικῆς Προνοίας καὶ Ἀντιλήψεως καὶ Ἐσωτερικῶν ὑπὲρ τοῦ ἱδρυμένου καὶ λειτουργοῦντος ἐν Καλάμαις «Φιλοπτώχου Συλλόγου Κυριῶν», ἵνα χρησιμοποιῆται μετὰ τῶν λοιπῶν πόρων αὐτοῦ ὑπὲρ τῶν φιλανθρωπικῶν αὐτοῦ σκοπῶν.

Γίνεται δι' ἀναστάσεως δεκτὸν εἰς β' κατ' ἄρθρον καὶ σύνολον συζήτησιν ἡ πρότασις νόμου:

Περὶ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως τῶν ἀπὸ 13 Σεπτεμβρίου καὶ 6 Νοεμβρίου 1926 Ν. Διαταγμάτων «περὶ διοικήσεως κλπ» ἔχουσα οὕτω:

Ἄρθρον 1.

Τὸ ἄρθρον 1 τοῦ ἀπὸ 13 Σεπτεμβρίου 1926 Ν.Δ. καταργεῖται, αἱ δὲ εἰς τὸ Ἔθνος καταλειφθεῖσαι περιουσίαι

τῶν Εὐαγγέλου καὶ Κωνσταντίνου Ζάππα διοικοῦνται ἐφεξῆς ὡς καὶ πρότερον ἀφ' ἑνὸς μὲν ὑπὸ τῆς ἐπὶ τῶν «Ὀλυμπίων καὶ τῶν Κληροδοτημάτων» Ἐπιτροπῆς καὶ ἀφ' ἑτέρου ὑπὸ τῆς «Ζαππείου» Ἐπιτροπῆς.

Ἡ «Ζάππειος» Ἐπιτροπὴ διέπεται ἐφεξῆς ὑπὸ πάντων τῶν Νόμων καὶ πασῶν τῶν διατάξεων αἵτινες διεῖπον αὐτὴν μέχρι τῆς ἐκδόσεως τῶν Ν.Δ. τῆς 13 Σεπτεμβρίου 1926 καὶ τῆς 6 Νοεμβρίου 1926, τῶν τελευταίων τούτων καταργουμένων ὡς πρὸς αὐτὴν ἐφόσον ἀντίκεινται εἰς προηγουμένως κειμένας διατάξεις.

Ἀμφότεραι αἱ Ἐπιτροπαὶ ἥ τε «Ζάππειος» καὶ ἡ ἐπὶ τῶν «Ὀλυμπίων καὶ τῶν Κληροδοτημάτων» ὑπάγονται εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῆς Ὑπηρεσίας Κληροδοτημάτων τοῦ Ὑπουργείου τῆς Γεωργίας, δύνανται δὲ νὰ συνέρχωνται εἰς κοινὴν συνεδρίαν εἰς ἃς περιπτώσεις ἐπιβάλλεται κατὰ τὰς συστατικὰς πράξεις σύμπραξις αὐτῶν.

Ἄρθρον 2.

Τὸ ἄρθρον 2 τοῦ Ν.Δ. τῆς 13 Σεπτεμβρίου 1926 ὡς ἐτροποποιήθη διὰ τοῦ Ν.Δ. τῆς 6 Νοεμβρίου 1926 τροποποιεῖται ὡς ἑξῆς :

»Σκοπὸς τῆς ἐπὶ τῶν «Ὀλυμπίων καὶ τῶν Κληροδοτημάτων» Ἐπιτροπῆς εἶναι ἀφ' ἑνὸς μὲν ἡ διοίκησις καὶ διαχείρισις τῆς περιουσίας τῆς ἀνηκούσης εἰς ταύτην ἢ διαχειριζομένης ὑπὸ ταύτης, συμφώνως πρὸς τοὺς κειμένους νόμους, τὰς διαθήκας καὶ τὰς ἐνγένει συστατικὰς πράξεις τῶν Ε. καὶ Κ. Ζάππα ὡς καὶ ἡ συντήρησις τοῦ Ζαππείου Μεγάρου καὶ τῶν κήπων αὐτοῦ, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἡ ἐμψύχωσις τῆς Γεωργίας, τῆς Βιομηχανίας. τῆς Κτηνοτροφίας καὶ τῶν Ὡραίων τεχνῶν διὰ τῆς ἀνὰ τετραετίαν τελέσεως τῶν «Ὀλυμπίων» ἤτοι διαγωνισμῶν καθ' οὓς Θέλουσιν ἐκτίθεσθαι ἐν τῷ Ζαππείῳ Μεγάρῳ καὶ τῷ περὶ αὐτὸ χώρῳ πάντα τὰ προϊόντα τῆς Ἑλληνικῆς ἐνεργείας καὶ παραγωγῆς, συμφώνως πρὸς τὰς διατάξεις τῆς διαθήκης Εὐαγγέλου Ζάππα.

Αἱ λεπτομέρειαι τῆς τελέσεως τῶν «Ὀλυμπίων» κανονίζονται ἑκάστοτε δι' εἰδικῶν κανονισμῶν τῆς ἐπὶ τῶν Ὀλυμπίων καὶ τῶν Κληροδοτημάτων Ἐπιτροπῆς, κυρουμένων διὰ Διαταγμάτων ἐκδιδομένων προτάσει τῶν Ὑπουργῶν Γεωργίας καὶ Ἐθνικῆς Οἰκονομίας. Ἡ ἐπὶ τῶν «Ὀλυμπίων καὶ τῶν Κληροδοτημάτων» Ἐπιτροπὴ δύναται πρὸς εὐχερεστέραν καὶ ἀρτιωτέραν ἐκπλήρωσιν τοῦ ἔργου της, νὰ προτείνῃ τὴν σύστασιν, διὰ καθοριζομένην ὑπ' αὐτῆς χρονικὴν περίοδον, ἐν Ἀθήναις καὶ ταῖς Ἐπαρχίαις ὑποεπιτροπῶν, ὧν τὰ μέλη διορίζονται διὰ Π. Διατάγματος προκαλουμένου ἑκάστοτε ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Γεωργίας, μετὰ πρότασιν τοῦ Ὑπουργοῦ εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τοῦ ὁποίου ὑπάγεται ὁ σκοπὸς δι' ὃν συνέστη ἡ ὑποεπιτροπή.

Ἄρθρον 3.

Τὸ ἄρθρον 3 τοῦ Ν.Δ. τῆς 13 Σεμτεμβρίου 1926 καταργεῖται.

Ἄρθρον 4.

Τὸ ἄρθρον 4 τοῦ Ν.Δ. τῆς 13 Σεπτεμβρίου 1926 ὡς ἐτροποποιήθη διὰ τοῦ ἀπὸ 6 Νοεμβρίου 1926 Ν.Δ. τροποποιεῖται ὡς ἑξῆς :

«Ἡ ἐπὶ τῶν «Ὀλυμπίων καὶ τῶν Κληροδοτημάτων» Ἐπιτροπὴ ἀπαρτιεῖται ἐκ πέντε μελῶν διοριζομένων ἐπὶ πενταετεῖ θητείᾳ διὰ Διατάγματος προκαλουμένου ὑπὸ τοῦ ἐπὶ τῆς Γεωργίας Ὑπουργοῦ. Διὰ τοῦ αὐτοῦ Διατάγματος ὁρίζεται ἐν τῶν μελῶν τούτων ὡς πρόεδρος τῆς Ἐπιτροπῆς, ἕτερον δὲ ὡς Ἀντιπρόεδρος. Τὰ μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς ταύτης λαμβανόμενα ἐκ τῶν διακρινομένων ἐν τῇ πνευματικῇ, πολιτικῇ καὶ ἐμποροβιομηχανικῇ ἐνεργείᾳ ὑπηρετοῦσιν ἀμισθί, αἱ δὲ ἀποφάσεις τῆς Ἐπιτροπῆς λαμβάνονται κατὰ πλειονοψηφίαν. Εἰς τὰς συνεδριάσεις τῆς Ἐπιτροπῆς δύναται νὰ παρίσταται ὡς Κυβερνητικὸς Ἐπίτροπος ὁ προϊστάμενος τῆς Κεντρικῆς Ὑπηρεσίας κληροδοτημάτων τοῦ Ὑπουργείου τῆς Γεωργίας μὴ δικαιούμενος ψήφου.

Ἄρθρον 5.

Τὰ ἄρθρα 5 καὶ 6 τοῦ Ν.Δ. τῆς 13 Σεπτεμβρίου 1926 ὡς ἐτροποποιήθησαν διὰ τοῦ Ν.Δ. τῆς 6 Νοεμβρίου 1926 ὡς καὶ τὸ ἄρθρον 7 τοῦ Ν.Δ. τῆς 13 Σεπτεμβρίου 1926 καταργοῦνται, τὸ δὲ ἄρθρον 7 τοῦ Ν. Δ. τῆς 6 Νοεμβρίου 1926 τροποποιεῖται ὡς ἑξῆς :

»Ἡλὴν τῆς ὑπὸ τοῦ Θεσσαλικοῦ Γεωργικοῦ Ταμείου καταβαλλομένης τῇ Ζαππείῳ Ἐπιτροπῇ παγίας τοκοχρεωλυτικῆς δόσεως λόγῳ τῆς ἀναγκαστικῆς ἀπαλλοτριώσεως τῶν ἐν Θεσσαλίᾳ ἀκινήτων τῆς κληρονομικῆς περιουσίας Κ. Ζάππα, καταβάλλεται πρωτέντόκως εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν ταύτην εἰς βάρος τοῦ Προϋπολογισμοῦ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων πρὸς ὀκτὼ τοῖς ἑκατὸν (8 0/0) καὶ χρεωλύσιον δύο τοῖς ἑκατὸν (2 0/0) ἐτησίως ἐπὶ τῆς καταναλωθείσης καὶ καταναλωθησομένης περιουσίας τῆς »Ζαππείου» Ἐπιτροπῆς, συμφώνως πρὸς τὰ ἀπὸ 21 Ἰουλίου 1925 καὶ 21 Ἀπριλίου 1926 Ν. Δ. δι' ἀνέγερσιν κ.λπ. διδακτηρίων, μέχρι τοῦ ὁριστικοῦ διακανονισμοῦ τοῦ τρόπου τῆς καταβολῆς τῶν μισθωμάτων, ὅστις Θέλει ρυθμισθῆ κ.λ' ὧν ὁρίζουσι τρόπον τὰ ἄνω Νομ. Διατάγματα καὶ μετὰ προηγουμένην συνενόησιν μετὰ τῆς Ἐπιτροπῆς. Ὁλόκληρος ἡ περιουσία τῆς «Ζαππείου» Ἐπιτροπῆς, ἐφόσον δὲν καταναλίσκεται διατιθεμένη συμφώνως πρὸς τὸ ἀπὸ 21 Ἰουλίου 1925 καὶ 21 Ἀπριλίου 1926 Ν.Δ. ἀνήκει εἰς τὴν »Ζάππειον» Ἐπιτροπήν, ἥτις καὶ διαχειρίζεται ταύτην συμφώνως πρὸς τὰς διατάξεις τῆς δ αὐτῆς Κ. Ζάππα. Ἡ ἐφαρμογὴ τῶν ἀπὸ 21 Ἰουλίου 1925 καὶ 21 Ἀπριλίου 1926 Ν. Δ. ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν διάθεσιν τῆς περιουσίας »Ζαππείου» Ἐπιτροπῆς περιορίζεται εἰς ποσὸν τῶν εἴκοσι πέντε ἑκατομμυρίων δραχμῶν ἐν συνόλῳ πόρων τῶν ὁποίων δὲν δύνανται νὰ διατεθῶσιν συμφώνως πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ Νομ0. Δ. τούτων διὰ σχολικὰ κτίρια. Ἡ διάθεσις δὲ αὕτη μέχρι τῶν 25 ἑκατομμυρίων Θέλει γίνει κατ' ἀναλογίαν 80 0/0 συμφώνως πρὸς τὰ ἀπὸ 21 Ἰουλίου Ν.Δ. καὶ 20 0/0 συμφώνως πρὸς τὸ ἀπὸ 21 Ἀπριλίου 1926 Ν. Δ.

Ἡ διαρρύθμισις τῶν ἐκ τοῦ παρόντος ἄρθρου σχέσεων μεταξὺ Δημοσίου ἐκπροσωπουμένου ὑπὸ τῶν Ὑπουργῶν Γεωργίας καὶ Παιδείας Ζαππείου Ἐπιτροπῆς, Ἐθνικῆς Τραπέζης ὡς πρὸς τὸ δι' ἀνέγερσιν σχολικῶν κτιρίων προοριζόμενον μέρος τῆς «Ζαππείου» περιουσίας δύναται νὰ γίνῃ καὶ κατ' ἄλλον τρόπον διὰ συμβάσεως συναπτομένης καὶ ὑπογραφομένης μεταξὺ τῶν Ὑπουργῶν Γεωργίας καὶ Παιδείας καὶ τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης καὶ τῆς Ζαππείου Ἐπιτροπῆς καὶ κυρουμένης διὰ Διατάγματος.

Ἄρθρον 6.

Τὸ ἄρθρον 8 τοῦ Ν.Δ. τῆς 13 Σεπτεμβρίου ὡς τοῦτο ἐτροποποιήθη διὰ τοῦ Ν.Δ. τῆς 6 Νοεμβρίου τροποποιεῖται οὕτως:

»Ἡ πρὸ τῶν Δικαστηρίων ἐκπροσώπησις καὶ παράστασις τῆς ἐπὶ τῶν Ὀλυμπίων καὶ τῶν Κληροδοτημάτων Ἐπιτροπῆς διὰ πᾶσαν ἐν ἐνει διαφορὰν ἀφορῶσαν εἰς τὴν ὑπ' αὐτῆς διοικουμένην περιουσίαν καὶ διὰ πᾶν ἐκ ταύτης δίκαιον ἀνήκει εἰς τὸν Πρόεδρον τῆς Ἐπιτροπῆς. καὶ τοῦτον κωλυομένου εἰς τὸν Ἀντιπρόεδρον αὐτῆς. Οὗτος ἐπίσης ἐκπροσωπεῖ τὴν περιουσίαν αὐτῆς δικαστικῶς ἢ ἐξωδίκως καὶ ἐνώπιον τῶν διοικητικῶν ἀρχῶν καὶ πάσης ἄλλης ἀρχῆς καὶ παντὸς δικαστηρίου.

Ἡ ἀναγνώρισις ἀπαιτήσεως παρὰ τῆς ἐπὶ τῶν Ὀλυμπίων καὶ τῶν Κληροδοτημάτων Ἐπιτροπῆς, ἡ κατάργησις δίκης ἢ ὁ συμβιβασμὸς ἀποφασίζεται ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς ἐν συνεδριάσει καθ' ἣν ἀπαραιτήτως δέον νὰ παρίσταται ὁ Κυβερνητικὸς Ἐπίτροπος. Ἐπὶ δικῶν τῆς Ἐπιτροπῆς ὁ Πρόεδρος ἀναθέτει τὴν ἐκπροσώπησιν ταύτης ἐνώπιον πάντων τῶν δικαστηρίων καὶ τὴν ὑπεράσπισιν τῶν συμφερόντων της εἰς τὸν Νομικὸν Σύμβουλον τοῦ Ὑπουργείου τῆς Γεωργίας.

Ἄρθρον 7.

Αἱ διατάξεις τῶν ἄρθρων 9 καὶ 10 τοῦ Ν.Δ. τῆς 13

Σεπτεμβρίου 1926 ἐφαρμόζονται εἴς τε τὴν «Ζάππειον» Ἐπιτροπὴν καὶ τὴν ἐπὶ τῶν «Ὀλυμπίων καὶ τῶν Κληροδοτημάτων» τοιαύτην.

Ἄρθρον 8.

Τὸ ἄρθρον 11 τοῦ Ν.Δ. τῆς 13 Σεπτεμβρίου 1926 ὡς ἐτροποποιήθη διὰ τοῦ Ν.Δ. τῆς 6 Νοεμβρίου 1926 διατηρεῖται ἐν ἰσχύϊ.

Ἄρθρον 9.

Τὸ ἄρθρον 12 τοῦ Ν.Δ. τῆς 13 Νοεμβρίου 1926 ὡς τοῦτο ἐτροποποιήθη διὰ τοῦ Ν.Δ. τῆς 6 Σεπτεμβρίου 1926 τροποποιεῖται ὡς ἑξῆς :

«Ἐν τῷ προϋπολογισμῷ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Γεωργίας ἀναγράφεται ἐτησίως πίστωσις 50 χιλ. δραχμῶν διὰ συνδρομὴν τοῦ Κράτους» ὑπὲρ τῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῶν «Ὀλυμπίων καὶ τῶν Κληροδοτημάτων» πρὸς συντήρησιν τοῦ Ζαππείου Μεγάρου καὶ τῶν κήπων αὐτοῦ. Τὸ ποσὸν τοῦτο καταβάλλεται κατ' ἔτος ἐκ τοῦ Δημοσίου Ταμείου εἰς τὴν Ἐπιτροπήν.

Ἄρθρον 10.

Τὸ ἄρθρον 8 τοῦ Ν. Δ. τῆς 6 Νοβρίου 1926 τροποποιεῖται ὡς ἑξῆς :

»Εἰς τὴν διοίκησιν καὶ διαχείρισιν τῆς περιουσίας τῆς ἐπὶ τῶν «Ὀλυμπίων καὶ τῶν Κληροδοτημάτων» ἐπιτροπῆς ἐφαρμόζονται αἱ διατάξεις τῶν νόμων περὶ Δημοσίου Λογιστικοῦ, ἐφ' ὅσον αὗται δὲν ἀντίκεινται εἰς τὴν Θέλησιν τοῦ διαθέτου. Προκειμένου ὅμως περὶ εἰδικῶν περιπτώσεων ἢ περὶ φανερᾶς ὠφελείας ἐπιτρέπεται ἡ δι' ἰδιαιτέρων συμφωνιῶν σύναψις συμβάσεων.

Ἄρθρον 11.

Εἰς τὰ γραφεῖα τῆς ἐπιτροπῆς ὑπηρετοῦσι διοριζόμενοι ὑπ' αὐτῆς κατ' ἐλευθέραν κρίσιν εἷς Γραμματεύς, εἷς Γραφεύς, εἷς Ἐπόπτης καὶ φύλαξ ὑλικοῦ, εἷς κλητὴρ καὶ εἷς θυρωρὸς τοῦ Μεγάρου. Ἡ ἀμοιβὴ τοῦ προσωπικοῦ τούτου ὡς καὶ τοῦ κυβερνητικοῦ Ἐπιτρόπου κανονίζεται κατ' ἔτος ἀναλόγως τῶν ἀναγκῶν καὶ τῶν πόρων τοῦ Νομ. προσώπου ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς. Ἡ διάταξις τοῦ παρόντος ἄρθρου ὡς πρὸς τὸν κυβερνητικὸν Ἐπίτροπον ἐφαρμόζεται εἰς πάσας τὰς περιπτώσεις καθ' ἃς διὰ νόμων προβλέπεται παράστασις κυβερνητικοῦ Ἐπιτρόπου εἰς Καθιδρύματα συσταθέντα ἐκ κληρονομιῶν, κληροδοσιῶν καὶ δωρεῶν. Ὁ γραμματεὺς τῆς ἐπιτροπῆς δὲν ἀπολύεται εἰ μὴ κατόπιν δικαστικῆς ἀποφάσεως ἢ κατόπιν ὁμοφώνου γνώμης τῆς Ἐπιτροπῆς προσηκόντως ἠτιολογημένης κατὰ τῆς ἀποφάσεως ταύτης ἐπιτρέπεται προσφυγὴ ἐνώπιον τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας ἢ τοῦ Ἀρείου Πάγου κατὰ τὰς περὶ μονιμότητος τῶν Δημοσίων Ὑπαλλήλων εἰδικὰς συνταγματικὰς διατάξεις. Τὸ ἐργατικὸν προσωπικὸν προσλαμβάνεται καὶ ἀπολύεται ὑπὸ τοῦ Γραμματέως κατὰ τὰ ὑπὸ τοῦ εἰδικοῦ κανονισμοῦ τῆς Ἐσωτερικῆς Ὑπηρεσίας εἰδικώτερον ὁριζόμενα. προτίσταται δ' αὐτοῦ εἷς Ἐπιμελητὴς τοῦ κήπου.

Ἐν ἐκτάκτοις καὶ εἰδικαῖς περιστάσεσι δύναται ἡ ἐπιτροπὴ νὰ προσλαμβάνῃ, ἐκτὸς τῶν ὡς ἄνω ἀναφερομένων ὑπαλλήλων, καὶ ἐκτάκτων προσωπικῶν, ἀπολυόμενον αὐτοδικαίως εὐθὺς ὡς ἠθελεν ἐκλίπῃ ἡ ἀνάγκη τῆς προσλήψεώς του. Τὰ εἰδικὰ ταῦτα καθήκοντα τοῦ ἐκτάκτου προσωπικοῦ δύναται ἡ ἐπιτροπὴ νὰ ἀναθέσῃ ἐπὶ ὡρισμένῃ ἀντιμισθίᾳ καὶ εἰς εἰδικοὺς ὑπαλλήλους τοῦ Ὑπουργείου τῆς Γεωργίας. Ἐπίσης ἡ Ἐπιτροπὴ δύναται νὰ ἀναθέτῃ τὴν ἐκτέλεσιν εἰδικῶν καθηκόντων ἐπὶ ὡρισμένῃ ἀντιμισθίᾳ εἰς εἰδικοὺς ὑπαλλήλους τοῦ Ὑπουργείου τῆς Γεωργίας.

Ἄθρον 12.

Ὁ Γραμματεὺς τῆς ἐπιτροπῆς, μετέχων ὑποχρεωτικῶς τῶν συνεδριάσεων αὐτῆς ὡς εἰσηγητὴς ἄνευ δικαιώματος ψήφου, τηρεῖ τὰ πρακτικὰ τῶν συνεδριάσεων αὐτῆς καὶ προΐσταται ἐν γένει τοῦ γραφείου καὶ πασῶν τῶν ὑπηρεσιῶν τῆς ἐπιτροπῆς. ὀσκῶν ἐν ὀνόματι τῆς ἐπιτροπῆς τὴν ἅμεσον αὐτοῦ ἐποπτείαν ἐπὶ τοῦ ἐπιμελητοῦ τοῦ κήπου καὶ τοῦ ἐργατικοῦ ἐν γένει προσωπικοῦ καὶ διευθύνων νὰ ἐπιβάλλῃ ἐπὶ παντὸς τοῦ προσωπικοῦ ποινάς, ὧν ἡ ἔκτασις κανονίζεται διὰ τοῦ εἰδικοῦ κανονισμοῦ τῆς ἐσωτερικῆς ὑπηρεσίας.

Ἄρθρον 13.

Τὸ ἄρθρον 9 τοῦ Ν. Δ. τῆς 6 Νοεμβρίου 1926 τροποποιεῖται ὡς ἑξῆς :

«Διὰ τὴν ἀπονομὴν συντάξεως εἰς τὸ ὑπαλληλικὸν καὶ ἐργατικὸν προσωπικὸν τῆς ἐπὶ τῶν Ὀλυμπίων καὶ τῶν Κληροδοτημάτων ἐπιτροπῆς ἰσχύουν αἱ διατάξεις τοῦ ἀπὸ 2 Ἰουλίου 1926 Ν. Δ. «περὶ ἀπονομῆς συντάξεως εἰς τὸ προσωπικὸν τῆς ἐπιτροπῆς τῶν «Ὀλυμπίων καὶ τῶν Κληροδοτημάτων» τῆς κατὰ τὸ ἄρθρον 1 τοῦ διατάγματος τούτου, διὰ τὸν κατὰ κλάσμα κατ' ἀναλογίαν τοῦ νόμου 2451 κανονισμὸν τοῦ μισθοῦ, ἐπιτροπῆς ἀποτελουμένης ἀπὸ δύο μέλη τῆς ἐπὶ τῶν «Ὀλυμπίων καὶ τῶν Κληροδοτημάτων» ἐπιτροπῆς ὑπὸ τῆς ἰδίας ὁριζόμενα, ἀπὸ τὸν προϊστάμενον τῆς ὑπηρεσίας τῶν Κληροδοτημάτων τοῦ Ὑπουργείου τῆς Γεωργίας καὶ ἀπὸ τὸν ταμιοφύλακα τοῦ εἰδικοῦ Λογιστηρίου τοῦ αὐτοῦ Ὑπουργείου. Εἰς τοὺς κατὰ τὴν παροῦσαν διάταξιν δικαιουμένους συντάξεως ἀλλὰ μὴ καταβαλόντας τὰς ἀπαιτουμένας κρατήσεις δύναται ἡ διὰ τοῦ παρόντος ἄρθρου συνιστωμένη ἐπιτροπή, ἐφ' ὅσον ἡ οἰκονομικὴ κατάστασις τῆς ἐπιτροπῆς ἐπιτρέπει, νὰ ἀπονείμῃ ἀνάλογον σύνταξιν ἐπὶ ἀναλόγῳ μηνιαίᾳ ἐκπτώσει ἐκ τοῦ ποσοῦ τῆς συντάξεως μέχρι πλήρους ἀποσβέσεως τοῦ ὀφειλομένου ὁλικοῦ ποσοῦ τῶν κρατήσεων.

Ἄρθρον 14.

Ἡ ἐπὶ τῶν «Ὀλυμπίων καὶ τῶν Κληροδοτημάτων» ἐπιτροπὴ δὲν δικαιοῦται νὰ παραχωρήσῃ οὐδὲ νὰ ἀπαλλοτριώσῃ ὁπωσδήποτε τι τῶν δικαιωμάτων της ἐπὶ τῶν εἰς αὐτὴν ἀνηκόντων ἀκινήτων, πᾶσα δὲ γενομένη μέχρι τοῦδε ἀπαλλοτρίωσις ἢ παραχώρησις δικαιώματος ἢ νομῆς εἶναι ἄκυρος. Εἰς τὴν διάταξιν ταύτην δὲν περιλαμβάνονται αἱ μισθώσεις.

Πᾶς κατὰ παράκλησιν νομεὺς ἢ ὁπωσδήποτε χρώμενος ἀκινήτου ἀνήκοντος κατὰ κυριότητα εἰς τὴν ἐπὶ τῶν «Ὀλυμπίων καὶ Κληροδοτημάτων» ἐπιτροπὴν, ἐφ' ὅσον δὲν συνάψῃ σύμβασιν μισθώσεως, ὀφείλει, ἐντὸς δέκα πέντε ἡμερῶν ἀπὸ τῆς εἰς αὐτὸν κοινοποιήσεως τῆς ἐπὶ τούτῳ προσκλήσεως τῆς ἐπιτροπῆς, νὰ παραδώσῃ εἰς αὐτὴν ἢ τὸν νόμιμον ἀντιπρόσωπόν της τὸ ἀκίνητον. Παρελθούσης τῆς προθεσμίας ταύτης ἡ ἀποβολὴ τοῦ κατόχου καὶ ἡ ἐγκατάστασις τῆς ἐπὶ τῶν «Ὀλυμπίων καὶ Κληροδοτημάτων» ἐπιτροπῆς ἐνεργεῖται διοικητικῶς. Δαπάνη τοῦ ἀποβαλλομένου, εἰσπραττομένη κατὰ τὰς περὶ εἰσπράξεως δημοσίων ἐσόδων διατάξεις.

Ἄρθρον 15.

Τὰ τῆς παραχωρήσεως ἢ οὐ τῶν αἰθουσῶν τοῦ Ζαππείου Μεγάρου εἰς ἀνεγνωρισμένα Σωματεῖα ἢ Συλλόγους λειτουργοῦντας κατὰ τοὺς νόμους τοῦ Κράτους πρὸς τέλεσιν ἑορτῶν, ἀγορῶν κλπ., διακανονίζει ἡ Ἐπιτροπὴ διὰ τοῦ ἑκάστοτε Κανονισμοῦ τῆς ἐσωτερικῆς αὐτῆς ὑπηρεσίας. Ἡ δωρεὰν παραχώρησις τῶν αἰθουσῶν τούτων ἀπαγορεύεται.

Ἄρθρον 16.

Πρὸς τὸν ἀποκλειστικὸν σκοπὸν τῆς συντηρήσεως, τοῦ ἐξωραϊσμοῦ, τῆς ἐπεκτάσεως τοῦ Ζαππείου κήπου καὶ τῆς οἰκονομικῆς ἐνισχύσεως τῆς Ἐπιτροπῆς πρὸς ὀργάνωσιν τῶν κατὰ τὴν διαθήκην τοῦ Εὐαγγέλου Ζάππα «Ὀλυμπίων» ἐπιτρέπεται εἰς τὴν ἐπὶ τῶν «Ὀλυμπίων καὶ Κληροδοτημάτων» ἐπιτροπὴν ὅπως παρέχῃ δι' εἰδικῶν συμβάσεων πρὸς ἐκμετάλλευσιν τοὺς ἀνήκοντας εἰς αὐτὴν λόφους καὶ περιοχάς. Εἰς τὰ οὕτωσί, κατ πιν ἰδιαιτέρων σ μφωνιῶν μετὰ τῆς Ἐπιτροπῆς, ἐν ταῖς ὡς ἄνω περιοχαῖς ἱδρυόμενα κέντρα ἐπιτρέπεται ἡ σύστασις καὶ λειτουργία σκοπευτηρίων.

νομοθετική ἐξουσία δὲν δύναται ποτὲ νὰ δεσμεύεται, ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα ἔχει διαφορὰν ὅταν πρόκειται περὶ συμβάσεως. Ἐνταῦθα ἀκριβῶς, καθὼς ἐγὼ ἀντιλαμβάνομαι τὰ πράγματα νομίζω ὅτι ἐν προκειμένῳ πρόκειται περὶ συμβάσεως, καθόσον τὸ Κράτος ἀναλαμβάνει νὰ ἀποζημιώσῃ τοὺς ἀποβαλόντας τὴν ἰδιοκτησίαν των ἕνεκα ἄλλων λόγων, εἰς οὓς δὲν δύναμαι νὰ εἰσέλθω αὐτὴν τὴν στιγμήν, δι' ἑνὸς χρηματικοῦ ἀνταλλάγματος. Τὸ ἀνταλλαγμα αὐτὸ τὸ δίδει τὸ Κράτος δι' ἑνὸς δανείου ἀπὸ τὴν Τράπεζαν καὶ παρέχει τῇ Τραπέζῃ τὸ δικαίωμα νὰ διαθέτῃ τὰ περισσεύματα τοῦ Διεθνοῦς ἐλέγχου. Πάντως πρόκειται περὶ μιᾶς συμβάσεως, ἡ ὁποία κατ' οὐσίαν δὲν συνομολογεῖται μεταξὺ Κράτους καὶ Ἐθνικῆς Τραπέζης ἀλλὰ μεταξὺ τοῦ Κράτους καὶ τῶν τρίτων, οἱ ὁποῖοι δικαιοῦνται εἰς τὴν ἀποζημίωσιν. Ὅπως γνωρίζετε καλύτερον ἐμοῦ, δύνανται νὰ συνομολογοῦνται συμβάσεις αἱ ὁποῖαι ἀφοροῦν τρίτους. Τώρα, τούτου τεθέντος, αἱ δηλώσεις τὰς ὁποίας ἐκάματε θεβαίως ἀνταποκρίνονται εἰς αὐτὰ τὰ ὁποῖα ἐγὼ ἀναπτύσσω· ἀλλὰ θὰ εἶχον νὰ παρατηρήσω τοῦτο ὅτι τὸ πρῶτον σχέδιον τὸ ὁποῖον ἐφέρατε εἰς τὴν Βουλὴν εἶχε τὴν φράσιν «ὁριστικῶς καὶ ἀμετακλήτως» δύναται ὅμως μετὰ τὴν ἀπάλειψιν τοῦ ὅρου αὐτοῦ νὰ δημιουργηθῇ ἓν ζήτημα εἰς τὸ μέλλον διὰ τὴν Τράπεζαν, ἐὰν δηλαδὴ ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα θὰ εἶναι δεσμευμένη ἔναντι τρίτων. . . .

Γ. Καφαντάρης (Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν). Διὰ νὰ μὴ ἐκτεινώμεθα εἰς ἀτελευτήτους νομικὰς συζητήσεις δηλῶ ὅτι αἱ παραχωρήσεις αὗται ἔχουν τὴν ἔννοιαν τοῦ ἀμετακλήτου καὶ προσθέτω ὅτι ὁ ὅρος τοῦ ἀμετακλήτου θέλει περιληφθῇ εἰς τὴν σύμβασιν μετὰ τῆς Τραπέζης.

Γίνεται μετὰ τοῦτο δεκτὸν τὸ σύνολον τοῦ νομοσχεδίου ὡς διωρθώθη ὑπὸ τοῦ κ. Ὑπουργοῦ, ἔχον οὕτω:

Περὶ κυρώσεως τῆς μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Τουρκίας Συμφωνίας καὶ τῶν συναφῶν αὐτῇ Πράξεων περὶ τρόπου ἐφαρμογῆς διατάξεών τινων τῆς Συνθήκης Εἰρήνης τῆς Λωζάννης καὶ τῆς προσηρτημένης τῇ Συνθήκῃ ταύτῃ ὑπ' ἀριθ. 9 Δηλώσεως.

Ἄρθρον 1.

Κυροῦται ἡ μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Τουρκίας ὑπογραφεῖσα ἐν Ἀθήναις τῇ 1ῃ Δεκεμβρίου 1926 Συμφωνία ἐξ ἄρθρων 17 μετὰ τῶν προσηρτημένων αὐτῇ Παραρτήματος, Καταλόγων Ἀκινήτων, Τελικοῦ Πρωτοκόλλου, Δηλώσεως, Πρωτοκόλλων ὑπ' ἀριθ. 1 καὶ 2 τῆς 21 Ἰουνίου 1925 καὶ Παραρτημάτων ΙΙΙ καὶ IV τοῦ Πρακτικοῦ Ὑπογραφῆς τῆς 21 Ἰουνίου 1925, ὧν τὰ κείμενα ἔπονται ἐν Γαλλικῷ πρωτοτύπῳ καὶ Ἑλληνικῇ μεταφράσει.

Ἄρθρον 2

Ἐξουσιοδοτεῖται ἡ Κυβέρνησις ὅπως ἀπορριφθῇ διακανονισμὸν τῶν ἀναφυειῶν κατὰ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν ἄρθρων 2 καὶ 16 τῆς συμβάσεως «περὶ ἀνταλλαγῆς τῶν Ἑλληνοτουρκικῶν πληθυσμῶν» ἐπὶ τῶν ἀκολούθων βάσεων:

1) Ἀπόδοσις εἰς τοὺς Μουσουλμάνους τῆς Δυτικῆς Θράκης τῶν ἀκινήτων αὐτῶν ἰδιοκτησιῶν, ἀναγνώρισις δὲ συγχρόνως εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν τοῦ δικαιώματος ἐξαγορᾶς διὰ τὴν ἐγκατάστασιν τῶν προσφύγων τῶν μεγάλων ἀγροτικῶν ἰδιοκτησιῶν, τῶν ἀστικῶν οἰκοπέδων, ἄτινα δὲν ἀποτελοῦσι παράρτημα οἰκοδομῆς τινος, ὡς καὶ τῶν μικρῶν ἀγροτικῶν ἰδιοκτησιῶν ἐφ' ὧν ἐγένετο ἀρχὴ ἀνεγέρσεως οἰκοδομῶν.

2) Πλήρης ἀναγνώρισις τοῦ δικαιώματος ἐπιστροφῆς καὶ ἐλευθέρας παραμονῆς τῶν μὴ ὑπαγομένων εἰς ἀνταλλαγὴν προσώπων καὶ ἀπουσιαζόντων νῦν ἐκ τῶν ἐξαιρεθεισῶν τῆς ἀνταλλαγῆς περιφερειῶν, ἐφ' ὅσον ἀνεχώρησαν διὰ τακτικῶν διαβατηρίων Τουρκικῶν ἢ Ἑλληνικῶν.

3) Ἀναγνώρισις εἰς ἑκατέραν τῶν Κυβερνήσεων Ἑλλάδος καὶ Τουρκίας τοῦ δικαιώματος νὰ ἐπιτρέψῃ ἢ ἀρνηθῇ τὴν ἐπάνοδον εἰς πρόσωπα μὴ ὑπαγόμενα μὲν εἰς τὴν ἀνταλλαγήν, ἀλλ' ἀναχωρήσαντα ἐκ τῶν ἐξαιρεθεισῶν τῆς ἀνταλλαγῆς περιφερειῶν ἄνευ διαβατηρίων ἢ διὰ ξένων τοιούτων.

4) Ἀπόδοσις εἰς τὰ ἀναφερόμενα εἰς τὰς ὡς ἄνω παραγράφους 2 καὶ 3 πρόσωπα τῆς κινητῆς αὐτῶν περιουσίας ὡς καὶ τῶν εἰσοδημάτων τῆς ἀκινήτου.

5) Ἀπόδοσις εἰς τὰ πρόσωπα τὰ ἀναφερόμενα εἰς τὰς αὐτὰς παραγράφους 2 καὶ 3 τῆς ἀκινήτου αὐτῶν ἰδιοκτησίας, ὑπὸ τὸν ὅρον ὅπως οἱ δυνάμει τῆς παραγράφου 3 μὴ δυνάμενοι νὰ ἐπιστρέψωσιν ἐκποιήσωσι ταύτην ἄνευ εἰδικῆς ἀδείας διὰ πληρεξουσίων ἐντὸς τετραετίας καὶ ὑπὸ τὸν ὅρον ὅπως μετὰ τὴν τετραετίαν ἑκάτερον τῶν Κρατῶν ἀγοράζῃ τὰ μὴ ἐκουσίως ἐκποιηθησόμενα κτήματα ἐπὶ τιμῇ ὁριζομένῃ ὑπὸ μικτῆς Ἐπιτροπῆς.

6) Ἀναγνώρισις δικαιώματος ἐξαγορᾶς ὑφ' ἑκατέρας τῶν Κυβερνήσεων Ἑλλάδος καὶ Τουρκίας ἀκινήτων ἰδιοκτησιῶν, ἀνηκουσῶν εἰς τὰ ἀναφερόμενα ἐν τῇ τρίτῃ παραγράφῳ πρόσωπα, ἐφ' ὅσον πρόκειται περὶ ἀκινήτων ἀπαραιτήτων διὰ τὰς προσφυγικὰς ἀνάγκας καὶ ἐξασφαλιζομένης δικαίας ἐκτιμήσεως καὶ ἀποζημιώσεως.

Ἄρθρον 3.

Ἐπιτρέπεται εἰς τὴν Κυβέρνησιν ὅπως πρὸς ἀποζημίωσιν τῶν ἐν τοῖς ἄρθροις 2, 3 καὶ 4 τῆς ἀνωτέρω συμφωνίας ἀναφερομένων φυσικῶν καὶ νομικῶν προσώπων, ὧν τὰ ἀκίνητα κατὰ τὰς διατάξεις τῆς συμφωνίας ταύτης θέλουσι περιέλθῃ εἰς τὴν κυριότητα τῆς Τουρκικῆς Κυβερνήσεως, προβῇ εἰς τὴν ἔκδοσιν δανείου εἰς δραχμὰς μέχρι ποσοῦ ἴσου πρὸς τὴν ἐξευρεθησομένην ἀξίαν τῶν περὶ ὧν πρόκειται ἀκινήτων. Διὰ τῶν ὁμολογιῶν τοῦ δανείου τούτου θέλει ἐνεγγηθῇ πρὸς τ' ἀνωτέρω πρόσωπα ἡ καταβολὴ τῆς ἀποζημιώσεως ταύτης.

Αἱ ὁμολογίαι τοῦ ὡς ἀνωτέρω δανείου θέλουσιν ἀποφέρει τόκον 8 τοῖς ἑκατὸν ἐτησίως, ἐξοφληθήσονται δὲ ἐντὸς 30 ἐτῶν.

Ὁ χρόνος τοῦ ὑπολογισμοῦ τοῦ τόκου, ὡς καὶ ἡ ἔναρξις τῆς χρεωλυτικῆς ἀποσβέσεως τοῦ δανείου, ὁρισθήσονται διὰ Διατάγματος.

Ἄρθρον 4.

Ἡ παράδοσις τῶν ὁμολογιῶν εἰς τοὺς δικαιούχους γενήσεται διὰ τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος μετὰ τὸν ἑκάστοτε ἔλεγχον καὶ ἐκτίμησιν τῶν συμψηφισθομένων ἀκινήτων συμφώνως πρὸς τοὺς ὅρους τῆς ὡς εἴρηται μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Τουρκίας συμφωνίας καὶ μετὰ γνωμοδότησιν Ἐπιτροπῆς ἀποτελουμένης ὑπὸ ἑνὸς ἀντιπροσώπου τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου, ἑνὸς τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος καὶ ἑνὸς τῶν δικαιούχων ὁριζομένου ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν.

Τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ δανείου τούτου τὸ Ἑλληνικὸν Δημόσιον ἀνατίθησιν εἰς τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν τῆς Ἑλλάδος, ὡς ἀσφάλεια δὲ τῆς ὑπηρεσίας αὐτοῦ ὁρίζονται τὰ παρὰ τῇ Τραπέζῃ ταύτῃ κατατιθέμενα παρὰ τῆς Δ. Ο. Ἐπιτροπῆς περισσεύματα τῶν ὑπεγγύων προσόδων, τὰ παραμένοντα μετὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν διὰ τῶν περισσευμάτων τούτων ἀσφαλιζομένων καὶ μέχρι τῆς ἰσχύος τοῦ παρόντος συνομολογημένων δανείων, ὡς καὶ τοῦ συναφθησομένου συμπληρωματικοῦ προσφυγικοῦ δανείου. Δι' ἰδιαιτέρας συμφωνίας τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου καὶ τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος, κυρωθησομένης διὰ Διατάγματος, θέλουσι καθορισθῇ αἱ λεπτομέρειαι τῶν ὑποχρεώσεων καὶ δικαιωμάτων τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης διὰ τὴν ὑπηρεσίαν ἥτις ἀνατίθεται αὐτῇ.

Πᾶσα λεπτομέρεια διὰ τὴν ἔκδοσιν καὶ πραγματοποίησιν τοῦ προαναφερομένου δανείου, ὡς καὶ διὰ τὴν ἐκτέλεσιν ἐν γένει τοῦ παρόντος, καθὼς καὶ ὁ τρόπος τοῦ ἐλέγχου καὶ τῆς ἐκτιμήσεως, περὶ ὧν τὸ ἄρθρον 2 τοῦ παρόντος, κανονισθήσονται διὰ Διαταγμάτων ἐκδιδομένων προτάσει τοῦ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν Ὑπουργοῦ.

Ἄρθρον 5.

Μέχρι τῆς ὁριστικῆς κατὰ τοὺς ὅρους τῆς κυρουμένης διὰ τοῦ παρόντος συμφωνίας ἐκτιμήσεως τῶν συμψηφισθησομένων ἀκινήτων δύναται νὰ ἐνεργηθῇ προσωρινὴ τοιαύτη ὑπὸ Ἐπιτροπῆς ἀποτελουμένης ἐξ ἑνὸς Ἀρεοπαγίτου ἢ ἑνὸς τῶν ἐν Ἀθήναις Ἐφετῶν, ὡς προέδρου, ἑνὸς ἀνωτέρου ὑπαλλήλου τοῦ Ὑπουργείου τῶν Οἰκονομικῶν, ὁριζομένων ἀμφοτέρων ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν, ἑνὸς ἀνωτέρου ὑπαλλήλου τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος ὁριζομένου ὑπὸ τῆς Διοικήσεως αὐτῆς καὶ δύο ἐκ τῶν δικαιούχων προσφύγων ὁριζομένων ὑπὸ τῶν Ὑπουργῶν τῶν Οἰκονομικῶν καὶ Προνοίας. Ἡ Ἐπιτροπὴ αὕτη θέλει καθορίσει προσωρινῶς τὴν ἀξίαν τῶν περὶ ὧν πρόκειται ἀκινήτων βάσει τῶν προσαχθησομένων ὑπὸ τῶν ἐνδιαφερομένων τίτλων ὡς καὶ παντὸς ἄλλου συντελεστικοῦ κατὰ τὴν κρίσιν αὐτῆς στοιχείου. Αἱ μαρτυρικαὶ καταθέσεις δέον νὰ ὦσιν ἔνορκοι.

Ἄρθρον 6.

Δυνάμει τῆς προσωρινῆς κατὰ τὸ προηγούμενον ἄρθρον ἐκτιμήσεως ἡ Κυβέρνησις ἅμα τῇ ἀποπερατώσει τῶν ἐργασιῶν τῆς Ἐπιτροπῆς θέλει ἐκδώσει δι' ἕκαστον δικαιοῦχον, ἐναντι τοῦ κατὰ τὸ ἄρθρον 3 ἐκδοθησομένου δανείου, προσωρινοὺς τίτλους ἴσης ἀξίας πρὸς τὰ 30 ἑκατοστὰ τῆς προσωρινῆς ἐκτιμήσεως, οὐχὶ ὅμως ἀνωτέρας τῶν 240 ἑκατ. δραχμῶν ἐν συνόλῳ, καὶ ἐπὶ πλέον θέλει καταβάλει εἰς τοὺς δικαιούχους τοῖς μετρητοῖς ποσὸν ἐν συνόλῳ 60 ἑκατ. δραχμῶν ἀναλόγως τῆς ἐπιδικασθείσης εἰς ἕκαστον ἐξ αὐτῶν ἀποζημιώσεως.

Οἱ προσωρινοὶ οὗτοι τίτλοι θὰ ἀποφέρωσι τόκον 8 τοῖς ο/ο ἐτησίως, ὑπολογιζόμενον ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς ἐκδόσεως αὐτῶν, καὶ ἀνταλλαχθήσονται ἐν καιρῷ διὰ τῶν ἐκδοθησομένων ὁριστικῶν τοιούτων.

Μέχρι τῆς ἀνταλλαγῆς οἱ προσωρινοὶ τίτλοι θέλουν παραμείνει παρακατατεθειμένοι εἰς τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν, μόνον δὲ ἐν περιπτώσει ἀγορᾶς ἴσης ἀξίας ἀκινήτων κτημάτων δύνανται ἐγκρίσει τῆς Τραπέζης νὰ χρησιμοποιηθοῦν ὡς τίμημα, τοῦ Δημοσίου καὶ τῆς Τραπέζης ἀσφαλιζομένων διὰ τῆς ἐγγραφῆς πρώτης ὑποθήκης ἐπὶ τῶν ἀκινήτων.

Ἡ παρὰ τῇ Ἐθνικῇ Τραπέζῃ παρακατάθεσις δύναται νὰ ἀρθῇ ἐν περιπτώσει ὀργανώτερου τῶν δικαιούχων βασιζομένης ἐπὶ τῆς ἀλληλεγγύου αὐτῶν εὐθύνης. Ἡ τοιαύτη ὀργάνωσις δύναται νὰ εἶνε καὶ μερικὴ ἐφ' ὅσον κατὰ τὴν κρίσιν τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης θεωρεῖται συβαρὰ λόγῳ τοῦ ἀριθμοῦ καὶ τῆς φερεγγυότητος τῶν συγκροτούντων ταύτην προσώπων.

Ἄρθρον 7.

Πρὸς ἐφαρμογὴν τῶν διατάξεων τοῦ παρόντος νόμου ἐπιτρέπεται εἰς τὴν Κυβέρνησιν νὰ προβῇ εἰς σύναψιν συμφωνίας μετὰ τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος πρὸς ἀνάληψιν παρ' αὐτῆς τῆς κατὰ τὸ προηγούμενον ἄρθρον καταβολῆς τοῖς μετρητοῖς καὶ τῆς ὑπηρεσίας τοῦ δανείου.

Οἱ λαβόντες προσωρινοὺς τίτλους ἢ μετρητὰ ἐκ τῶν ὡς ἀνωτέρω ὑποχρεοῦνται εἰς τὴν ἄμεσον ἀπόδοσιν αὐτῶν εὐθὺς ὡς τὰ κτήματα αὐτῶν ἐξαιρούμενα τοῦ συμψηφισμοῦ κατὰ τὰς διατάξεις τῆς μετὰ τῆς Τουρκίας συμβάσεως ἤθελον ἀποδοθῇ αὐτοῖς.

Ἀπαγορεύεται ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος ἡ εἰς χεῖρας τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης καὶ τοῦ Δημοσίου ἀναγκαστικὴ ἢ συντηρητικὴ κατάσχεσις τῆς δυνάμει τοῦ παρόντος νόμου ἐνεργουμένης πρώτης προκαταβολῆς.

Ἄρθρον 8.

Αἱ ὁριστικαὶ ὁμολογίαι ὡς καὶ οἱ προσωρινοὶ τίτλοι τοῦ κατὰ τὰ τὸ ἄρθρον 2 δανείου εἰσάγονται εἰς τὸ Χρηματιστήριον ἄνευ τῶν διατυπώσεων τοῦ νόμου. Εἶνε ἀπηλλαγμέναι παντὸς φόρου συνθετικοῦ ἢ ἀναλυτικοῦ παρόντος ἢ μέλλοντος ἐφ' ὅσον κατέχονται ὑπὸ τῶν ἀρχικῶν δικαιούχων. Εἶνε δεκταὶ εἰς τὴν ὀνομαστικὴν αὐτῶν ἀξίαν α') εἰς πληρωμὴν μέχρι τοῦ συνόλου τοῦ τιμήματος τῶν πωλουμένων κτημάτων τῆς Ἀεροπορικῆς Ἀμύνης καὶ τοῦ Δημοσίου πλὴν τῶν ἐν Ἑλλάδι κτημάτων τῶν ἀνταλλαγέντων Μουσουλμάνων χρήσεων, γ') ἀντὶ μετρητῶν διὰ τὸν φόρον κληρονομίας, ταμεῖα μέχρι τῆς ἰσχύος τοῦ παρόντος βεβαιωθέντων καὶ καθυστερουμένων ὑπὸ τῶν προσφύγων ἀμέσων φόρων κεκλεισμένων χρήσεων, γ') ἀντὶ μετρητῶν διὰ τὸν φόρον κληρονομίας, ἐφ' ὅσον ὑπόχρεως πρὸς καταβολὴν εἶνε πρόσφυξ.

Ἐπίσης εἶνε δεκταὶ εἰς τὴν πραγματικὴν αὐτῶν ἀξίαν, δι' ἐγγυοδοσίαν πόσης φύσεως πρὸς τὸ Δημόσιον, διὰ πᾶσαν ἐγγύησιν ἐπιβαλλομένην ὑπὸ τῆς Πολιτικῆς Δικονομίας ἢ τοῦ Ἐμπορικοῦ ἢ τοῦ νόμου 1023 «περὶ ἰδιωτικῆς ἐπιχειρήσεως ἀσφαλείας» ἢ παντὸς ἄλλου νόμου. Ἐπιτρέπεται ἡ ἄνευ τῆς πρὸς τοῦτο ἀπαιτουμένης ἀδείας τοῦ δικαστηρίου ἢ ἄλλης διατυπώσεως ἀγορὰ τοιούτων ὁμολογιῶν πρὸς τοποθέτησιν χρημάτων ἐγκειμένης κληρονομίας ὡς καὶ ἀνηλίκου καὶ παντὸς ἄλλου ὑπὸ ἐπιμέλειαν διατελοῦντος προσώπου.

Ἄρθρον 9.

Παρέχεται εἰς τὴν Κυβέρνησιν τὸ δικαίωμα ἵνα κατόπιν συνεννοήσεως μετὰ τῆς ἐνδιαφερομένης Τουρκικῆς Κυβερνήσεως παρατείνῃ τὴν προθεσμίαν περὶ ἀποδόσεως τῶν κτημάτων ἢ οἱανδήποτε ἄλλην προθεσμίαν ἧς τὴν παράτασιν ἤθελε κρίνει σκόπιμον.

Ἄρθρον 10.

Δι' ἀποφάσεως τῆς κατὰ τὸ Διάταγμα τῆς 17 Νοεμβρίου 1925 Ἀνωτάτης Ἐπιτροπῆς ἐξ Ὑπουργῶν δύνανται νὰ διορισθῶσιν εἷς ἢ πλείονες ἀντιπρόσωποι αὐτῆς ἐκ δημοσ. ὑπαλλήλων ἐπὶ τῷ σκοπῷ τῆς ἐκτελέσεως τῶν ἀποφάσεων αὐτῆς. Πᾶσα ἀντίρρησις οἱασδήποτε φύσεως εἴτε ἐκ μέρους ἰδιώτου εἴτε ἐκ μέρους ὑπηρεσίας εἴτε ἐξ ἄλλης πηγῆς προβαλλομένη περὶ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἀποφάσεων τῆς Ἀνωτάτης Ἐπιτροπῆς κρίνεται τελεσιδίκως ἐκ τῶν ἐνόντων ὑπὸ τῶν κατὰ τόπους ἀντιπροσώπων τῆς Ἐπιτροπῆς. Αἱ ἀποφάσεις αὐτῶν εἶνε παραχρῆμα ἐκτελεσταί, μηδενὸς ἐπιτρεπομένου ἐνδίκου μέσου, πᾶσα δὲ ἀπαίτησις οἱασδήποτε φύσεως μόνον διὰ προσωπικῆς ἀγωγῆς ἐναντίον τοῦ Δημοσίου ἢ παντὸς ἄλλου προσώπου δύναται ἐφεξῆς νὰ ἀσκηθῇ.

Ἄρθρον 11.

Ἡ ἰσχὺς τοῦ παρόντος ἀρχεται ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεώς του διὰ τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως.

Γίνεται εἶτα δι' ἀναστάσεως δεκτὸν τὸ σύνολον τοῦ νομοσχεδίου «περὶ αὐθεντικῆς ἑρμηνείας τοῦ ἄρθρου 4 τοῦ Ν. Δ. τῆς 21 Αὐγούστου 1925 περὶ καταργήσεως διατάξεων τελωνειακῶν τινων νόμων κλπ.» ἔχον οὕτω:

Ἄρθρον μόνον.

1. Ἡ ἀκριβὴς ἔννοια τῶν διατάξεων τοῦ ἄρθρου 4 τοῦ Νομοθετικοῦ Διατάγματος τῆς 21 Αὐγούστου 1925 «περὶ καταργήσεως διατάξεων τελωνειακῶν νόμων καὶ παροχῆς πιστώσεως πρὸς ἀνέγερσιν τελωνειακοῦ καταστήματος Πυθίου κλπ.» εἶναι ὅτι τὰ ἐν αὐτῷ διαλαμβανόμενα εἴδη, τὰ ἐπὶ προσωρινῇ ἀτελείᾳ εἰσαγόμενα ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς, ὡς καὶ τὰ ἐξ αὐτῶν παρασκευαζόμενα προϊόντα, ἤτοι ἔλαιον, πυρηνέλαιον καὶ σάπων, ἐξαγόμενα εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ἀπαλλάσσονται παντὸς δημοσίου ἐξαγωγικοῦ ἢ ἄλλου εἰδικοῦ ἢ τοπικοῦ φόρου ἢ τέλους, οἱ τυχὸν ὅμως εἰσπραχθέντες φόροι καὶ τέλη δὲν ἐπιστρέφονται.

2. Καταργεῖται ἀφ' ἧς ἴσχυσε τὸ ἄρθρον 8 τοῦ νόμου 3326 τῆς 30 Ἀπριλίου 1925 «περὶ τροποποιήσεως, προσθήκης καὶ

συμπληρώσεως τελωνειακῶν, φορολογικῶν καὶ ἄλλων νόμων καὶ περὶ ἐγκρίσεως πιστώσεων ἀφορωσῶν τὰς τελωνειακὰς ἀρχάς», οἱ τυχὸν ὅμως καταβληθέντες φόροι καὶ τέλη δὲν ἐπιστρέφονται.

3. Τὰ ἐξ ἐλαιοπυρήνων εἰσαχθέντων ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς παραγόμενα προϊόντα ὑπόκεινται εἰς τὰς διατυπώσεις, φόρους, τέλη καὶ δικαιώματα, εἰς ἃ ὑποβάλλονται καὶ τὰ ἐξ ἐγχωρίων ἐλαιοπυρήνων παραγόμενα.

4. Ὡσαύτως, τηρουμένων τῶν διατάξεων περὶ εἰσαγωγῆς ἐπὶ προσωρινῇ ἀτελείᾳ, ἀπαλλάσσονται παντὸς δημοσίου ἐξαγωγικοῦ ἢ ἄλλου εἰδικοῦ ἢ τοπικοῦ φόρου ἢ τέλους κατά τε τὴν εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ἐξαγωγὴν των ὡς καὶ κατὰ τὴν εἰς τὸ ἐσωτερικὸν μεταφορὰν των προϊόντα παραγόμενα ἐξ ἐλαιοκάρπου, ἐλαίου ἐλαιῶν, πυρηνελαίου, μεταφερομένων ἐξ ἑνὸς εἰς ἕτερον μέρος τῆς ἡμεδαπῆς, ἐφ' ὅσον τὰ εἴδη ταῦτα ὑπεβλήθησαν εἰς τὴν ἰσχύουσαν ἐν τῷ τόπῳ τῆς παραγωγῆς των φορολογίαν.

Διὰ Διατάγματος ἐκδιδομένου προτάσει τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν ὁρισθήσονται ὁ χρόνος τῆς ἐνάρξεως τῆς ἰσχύος τῆς παρούσης παραγράφου, τὸ εἶδος καὶ ἡ ἀναλογοῦσα ποσότης τῶν παραχθησομένων προϊόντων ἐκ τῶν ὡς ἄνω μεταφερομένων ἐγχωρίων εἰδῶν, ὅροι, διατυπώσεις, ὑποχρεώσεις καὶ πᾶσα λεπτομέρεια πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς παρούσης παραγράφου.

Ὁ κατὰ τὴν ἔναρξιν τῆς ἰσχύος τῆς παρούσης παραγράφου εὑρισκόμενος ἐν ἀποταμιεύσει εἰς τὰ τελωνεῖα ἐλαιόκαρπος, ἔλαιον ἐλαιῶν καὶ ἐλαιοπυρῆνες τῆς ἡμεδαπῆς ὑπόκεινται εἰς τὰς διατάξεις τῆς παρούσης.

Ἐπὶ τοῦ σχεδίου νόμου περὶ τῶν ὑπαλλήλων τῶν ὑποπεσόντων εἰς τὸ ἀδίκημα τῆς λιποταξίας ἢ ἀνυποταξίας, ὁ κ. ***Π. Μαζαράκης*** (Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν) παρέχει τὴν ἐξήγησιν ὅτι ἐπειδὴ ἠγέρθησαν ἀντιρρήσεις ἐκ μέρους τῶν ἐφέδρων, ἠκούσθησαν καὶ αἱ ἀπόψεις αὐτῶν καὶ ἐγένοντο σχετικαὶ τροποποιήσεις αἵτινες θὰ παραπεμφθοῦν εἰς τὴν Ἐπιτροπήν. Τὸ νομοσχέδιον μετὰ τοῦτο παραπέμπεται εἰς τὴν Ἐπιτροπήν.

Γίνεται εἶτα δι' ἀναστάσεως δεκτὸν εἰς β' κατ' ἄρθρον καὶ σύνολον συζήτησιν τὸ σχέδιον νόμου «περὶ ἐγκρίσεως δαπάνης διὰ τὴν ἐπισκευὴν τοῦ Ὑπουργείου τῶν Οἰκονομικῶν», ἔχον οὕτω:

Ἄρθρον 1.

Ἐγκρίνεται ὁ προσαρτώμενος προϋπολογισμὸς τῆς δαπάνης διὰ τὴν ἐκτέλεσιν ἐπισκευῶν τοῦ κτιρίου τοῦ Ὑπουργείου τῶν Οἰκονομικῶν ἐκ δραχμῶν τετρακοσίων πεντήκοντα χιλιάδων (ἀριθ. 450.000), ἀναγραφομένης τῆς σχετικῆς πιστώσεως ἐν τῷ εἰδικῷ προϋπολογισμῷ τῶν ἐξόδων τοῦ Ὑπουργείου τῶν Οἰκονομικῶν τῆς χρήσεως 1927—1928 ὑπὸ ἴδιον κεφάλαιον καὶ ἄρθρον.

Ἄρθρον 2.

Διὰ Διατάγματος ἐκδιδομένου προτάσει τοῦ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν Ὑπουργοῦ δύναται νὰ αὐξηθῇ τὸ κατὰ τὸ προηγούμενον ἄρθρον προϋπολογιζόμενον ποσὸν κατὰ 30 ο/ο ἐφ' ὅσον τοῦτο καταδειχθήσεται ἀνεπαρκὲς πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν ἐπισκευῶν.

ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

Αὐξων ἀριθμὸς	Ἔνδειξις τῶν ἔργων	Ἀριθ. τιμολογίου	Μονάδες ἐκτελεσθησομένης ἐργασίας	Τιμὴ μονάδος Δραχ.	Τιμὴ μονάδος Λ.	ΔΑΠΑΝΗ Μερικὴ Δραχ.	ΔΑΠΑΝΗ Μερικὴ Λ	ΔΑΠΑΝΗ Ὁλικὴ Δραχ.	ΔΑΠΑΝΗ Ὁλικὴ Λ.
	Α') ἐν τῷ ἰσογείῳ								
1	Ἐπισκευὴ θυρῶν		60	106	—	6360	—		
2	» παραθύρων		47	34	—	1598	—		
3	» πλακοστρώτων δαπέδων	Μ2	350	38	50	13475	—		
4	» ξυλίνων δαπέδων	»	800	16	50	13200	—		
5	» » ὀροφῶν	»	1000	27	50	27500	—		
6	» ξυλίνης μικροκλίμακος	βα0.	15	68	—	1020	—		
7	Κατασκευὴ ξυλίνου ὑελοφράκτου διαχωρίσματος ἐν τῇ Δ)σει τῶν Ἀρχείων		16	313	—	5008	—		
8	Ἐπισκευὴ τῶν ὑελοφράκτων σιδηρῶν στεγῶν τῶν φωταγωγῶν	Μ2	100,00	31	—	3100	—		
9	Γενικὸς ὑδροχρωματισμὸς ἐσωτερικὸς μετ' ἐπισκευῆς τῶν ἀμμοκονιαμάτων	»	3,500	4	—	14000	—		
10	Γενικὸς ὑδροχρωματισμὸς ἐξωτερικὸς μετ' ἐπισκευῆς ἀμμοκονιάματος τοίχων, πλαισίων καὶ κορωνίδων	»	1000	25	50	25500	—		
11	Γενικὸς ἐλαιοχρωματισμὸς δι' ἁπλῆς ἐλαιοβαφῆς ἐκ 2 ἐπιστρώσεων τῶν τοίχων καὶ τῶν ἐξ ἀμμοκονίας ὀροφῶν	»	1250	20	—	25000	—		
12	Ἐλαιοχρωματισμὸς μετὰ βερνικώματος κατ' ἀπομίμησιν ξύλου δρυός		765	57	—	43605	—		
13	Ἀσφαλτόστρωσις διαδρόμων πρὸς ἀντικατάστασιν τοῦ φθαρέντος ξυλολίθου	»	50	160	—	8000	—		
14	Κατασκευὴ νέου ξυλίνου ἐξώστου μετὰ ξυλίνης κλίμακος ἐντῷ διαμερίσματι τῶν ἀρχείων	»	65	246	—	15990	—		
								203356	—
	Β') ἐν τῷ Α' ὀρόφῳ								
1	Ἐπισκευαὶ θυρῶν		70	106		7420	—		
2	» παραθύρων		65	34		2210	—		
3	» ξυλίνων πατωμάτων		1100	16	50	18150	—		
4	» ὀροφῶν-ἐλαιοχρωματισμὸς	Μ2	510	27	50	14025	—		
5	» ὀροφοκονιαμάτων		500	10	—	5000	—		
6	Γενικὸς ὑδροχρωματισμὸς ἐξωτερικὸς καὶ ἐπισκευὴ ἀμμοκονιαμάτων τῶν τοίχων, πλαισίων καὶ κορωνίδων	»	770	25	50	19635	—		
7	Γενικὸς ὑδροχρωματισμὸς ἐσωτερικὸς καὶ ἐπισκευὴ ἀμμοκονιαμάτων	»	2300	4	—	9200	—		
8	Γενικὸς ἐλαιοχρωματισμὸς δι' ἁπλῆς βαφῆς ἐκ δύο στρώσεων τῶν τοίχων καὶ τῶν ἐξ ἀμμοκονίας ὀροφῶν	»	210	20	—	4200	—		
9	Ἐλαιοχρωματισμὸς μετὰ βερνικώματος κατ' ἀπομίμησιν ξύλου δρυὸς θυρῶν, πασσαλέντων καὶ ὑελοφράκτων	»	550	57	—	31350	—		
10	Ἀσφαλτόστρωσις διαδρόμων πρὸς ἀντικατάστασιν τῶν ἐφθαρμένων ἐκ ξυλολίθου	Μ2	95	160	—	15200	—		
11	Μετάθεσις τοῦ καφφενείου καὶ μεταρρύθμισις τοῦ χώρου ἐν ᾧ εὑρίσκεται τοῦτο	Μ2	25.00	440	—	11000	—		
								137390	—
	Γ') Ἐν τῷ Β' ὀρόφῳ								
1	Ἐπισκευὴ θυρῶν	ἀρ.	30	106	—	3180	—		
2	» παραθύρων	»	37	34	—	1258	—		
3	» ξυλίνων πατωμάτων		520	16	50	8580	—		
4	» ὀροφῆς καὶ ἐλαιοβαφή		450	27	50	12375	—		
5	Ἐπισκευὴ ἐξωτερικῶν ἀμμοκονιαμάτων πλαισίων τοίχων, καὶ κορωνίδων καὶ ὑδροχρωματισμὸς		500	25	50	12750	—		
	Εἰς μεταφορὰν					38143	—	340746	—

Αὔξων ἀριθμός	Ἔνδειξις τῶν ἔργων	Ἀριθ. τιμολογίου	Μονάδες ἐκτελεσθησομένης ἐργασίας	Τιμὴ μονάδος Δραχ.	Τιμὴ μονάδος Λ.	ΔΑΠΑΝΗ Μερικὴ Δραχ.	ΔΑΠΑΝΗ Μερικὴ Λ.	ΔΑΠΑΝΗ Ὁλικὴ Δραχ.	ΔΑΠΑΝΗ Ὁλικὴ Λ
	Ἐκ μεταφορᾶς.....					38143	—	340746	—
6	Ἐπισκευὴ ἐσωτερικῶν ἀμμοκονιαμάτων, τοίχων καὶ ὀροφῶν μετὰ ὑδροχρωματισμοῦ		2000	4	—	8000			
7	Γενικὸς ἐλαιοχρωματισμὸς δωματίων τινῶν	Μ2	250	20	—	5000			
8	Ἀσφαλόστρωσις διαδρόμων		140	160	—	22400			
9	Ἐπισκευὴ δαπέδων δωμάτων (ταρατσῶν)	Μ2	300	22	—	6600			
						80143			
10	Καθαρισμὸς ἐκ τῶν ἀχρήστων ὑλικῶν καὶ μεταφορὰ αὐτῶν ἐκτὸς τοῦ κτιρίου.....					1000			
								81143	
								421889	
	Ἔκτακτα γενικὰ ἔξοδα							28111	
	Ἐν ὅλῳ.....							450000	—

Ἐν Ἀθήναις τῇ 28 Ὀκτωβρίου 1926

Ὁ Ἀρχιτέκτων
ΠΑΤΡΟΚΛΟΣ ΚΑΜΠΑΝΑΚΗΣ

Διὰ τὴν ἀντιγραφὴν
Ἐν Ἀθήναις τῇ 3 Δεκεμβρίου 1926

Ὁ Ὑπομηχανικὸς
(Τ.Σ.) Κ. ΚΑΡΥΔΑΚΗΣ

Ἐ θ ε ω ρ ή θ η
Ἐν Ἀθήναις τῇ 29 Ὀκτωβρίου 1926

Ὁ Νομομηχανικὸς Ἀττικοβοιωτίας
Μ. ΡΗΓΑΣ

Ἐπὶ τοῦ εἰς α' συζήτησιν σχεδίου νόμου «περὶ ἀναμεταθέσεως καὶ ὑποδιάσμοῦ τῶν ἄνευ τῶν ὑπὸ τῶν διοικητικῶν συμβουλίων παρεχομένων ἐγγυήσεων μετατεθέντων καὶ προαχθέντων λειτουργῶν τῆς μέσης καὶ δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως». Ὁ κ. ***Α. Ἀργυρὸς*** (Ὑπουργὸς τῆς Παιδείας) λέγει ὅτι καλὸν θὰ ἦτο τὸ νομοσχέδιον νὰ ψηφισθῇ εἰς πρώτην συζήτησιν κατὰ δὲ τὴν δευτέραν ν' ἀκουσθοῦν οἱ ἀντιλέγοντες.

Ὁ κ. ***Α. Μιχαλακόπουλος*** (Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν) νομίζει ὅτι πρέπει νὰ ἀναβληθῇ ἡ συζήτησις καὶ νὰ προχωρήσωμεν εἰς τὴν συζήτησιν τοῦ Συντάγματος.

Ὁ κ. ***Π. Τσαλδάρης*** (Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν) παρακαλεῖ ὅπως ἀποφανθῇ ἡ Βουλὴ ἐπὶ τῆς προτάσεως τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῆς Παιδείας (φωναί, θόρυβος).

Ὁ κ. ***Α. Ἀργυρὸς*** (Ὑπουργὸς τῆς Παιδείας) παρακαλεῖ ὅπως ἐφόσον ὑπάρχουν τόσαι ἀντιρρήσεις ἀναβληθῇ τὸ νομοσχέδιον.

Ὁ κ. ***Ι. Ράλλης*** τονίζει ὅτι ἐνῶ πρόκειται νὰ συζητηθῇ μέτρον ἐπανορθοῦν δικτατορικὰς αὐθαιρεσίας ἡ Βουλὴ ὀρύεται (θόρυβος, διαμαρτυρίαι, φωναὶ ν' ἀνακαλέσητε).

Πρόεδρος. Ν' ἀνακαλέσητε παρακαλῶ.

Ὁ κ. ***Ι. Ράλλης*** λέγει ὅτι μεταχειρίζεται λέξεις τραχεῖς μὲν ἀλλὰ πλήρεις ἀληθῶν ἐννοιῶν ἀκριβῶς πρὸς ἄμυναν τοῦ κοινοβουλευτικοῦ πολιτεύματος (νέος θόρυβος, διαμαρτυρίαι κωδωνοκρουσίαι).

Ὁ κ. ***Ι. Ράλλης*** συνεχίζων λέγει ὅτι πᾶν ὅτι ζητεῖ τὸ ὑπὸ κρίσιν μέτρον εἶναι τόσον καταφανῶς δίκαιον ὥστε δὲν ἔπρεπε νὰ ἐγείρῃ τοιαύτην ταραχὴν καὶ θόρυβον.

Ὁ κ. ***Α. Ἀργυρὸς*** (Ὑπουργὸς τῆς Παιδείας) λέγει ὅτι ἐὰν αἱ κατὰ τοῦ νομοτχεδίου ἀντιρρήσεις ἀναφέρονται εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ νομοσχεδίου τότε τοῦτο πρέπει νὰ συζητηθῇ.

Ὁ κ. ***Α. Παπαναστασίου*** (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας) λέγει ὅτι ὡς πρὸς τὸ νομοσχέδιον δύναται τοῦτο νὰ ψηφισθῇ εἰς πρώτην ἀνάγνωσιν καὶ νὰ ἐπιφυλάξῃ τὰς ἀντιρρήσεις της ἡ Βουλὴ διὰ τὴν δευτέραν συζήτησιν. Παρεσύρθη ὅμως λέγει ὅτι ἡ ἡμέρα εἶναι διατεθειμένη διὰ τὴν συζήτησιν τοῦ Συντάγματος καὶ τῶν μέτρων τῶν μὴ προκαλούντων ἀντιρρήσεις. Καταλήγων διαμαρτύρεται διὰ τὸν δοθέντα χαρακτηρισμὸν εἰς τὰς ἀντιρρήσεις τῆς Βουλῆς ὡς ἥκιστα κοινοβουλευτικὸν καὶ δικαιολογούμενον ἴσως μόνον ἀπὸ νευρικότητα.

Ὁ κ. ***Ι. Ράλλης*** παρατηρεῖ ὅτι δὲν ἀνέμενε νὰ λάβῃ μαθήματα κοινοβουλευτικῆς εὐπρεπείας διότι τὸ παρελθὸν ἑκάστου εἶναι γνωστόν. Ἡ ἀποδοθεῖσα μοι μομφή, λέγει, ἦτο ἄδικος διότι αἱ κραυγαὶ αἱ ὁποῖαι ἠκούσθησαν διὰ τὸ μέτρον ἦσαν ἀδικαιολόγητοι. Ἐξακολουθῶν ἐπικρίνει τὸν τρόπον τῆς κοινοβουλευτικῆς ἐργασίας καὶ ἐπιμαρτύρεται περὶ τούτου ψήφισμα εἰς ὃ ἐτέθη διάταξις ἀντίθετος πρὸς τὰς δηλώσεις τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῆς Γεωργίας.

Ὁ κ. ***Α. Παπαναστασίου*** (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας) δὲν εἶχε λέγει καμμίαν διάθεσιν νὰ δώσῃ εἰς κανένα μάθημα κοι-

νοβουλευτικῆς εὐπρεπείας. Ἁπλῶς ἐβεβαίωσε καὶ ἐξήγησε μίαν λαθοῦσαν χώραν ἀταξίαν. Σχετικῶς μὲ τὰ λεχθέντα διὰ τὸ ψήφισμα τῆς 28 τρέχοντος παρέχει τὴν ἐξήγησιν ὅτι ὄντως, ἡ γνώμη του ἦτο ἀντίθετος πρὸς τὰ ἀποφασισθέντα ὑπὸ τῆς Βουλῆς, τὰ ὁποῖα ὅμως ἀπετέλεσαν συμβιβασμὸν τῶν δύο ἀπόψεων καταλήξαντα εἰς τὴν παροχὴν ἐξουσιοδοτήσεως διὰ τοῦ ψηφίσματος μέχρις Ὀκτωβρίου.

Ὁ κ. ***Ι. Ράλλης*** ἐπιμένει ὅτι καὶ κατὰ τὰ ἐπίσημα πρακτικὰ τὰ πράγματα δὲν ἔχουν οὕτω· Πάντως δὲν ἐπρόκειτο περὶ μομφῆς ἀλλὰ περὶ ἀποδείξεως ὅτι λίαν πλημμελῶς διεξάγεται ἡ κοινοβουλευτικὴ ἐργασία.

Α. Μάρκου λέγει ὅτι ἡ μικρά του κοινοβουλευτικὴ πεῖρα τὸν ἐδίδαξεν ὅτι ὅλοι οἱ ἐν τῇ αἰθούσῃ ταύτῃ παρακαθήμενοι ἔχουν τὰ αὐτὰ δικαιώματα καὶ οὐδεὶς ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἀπευθύνῃ παρατηρήσεις διὰ βαρυτάτων μάλιστα φράσεων. Ἀτυχῶς ἡ φράσις τοῦ κ. Βουλευτοῦ Ἀθηνῶν ἦτο τραχυτάτη καὶ ἐκφράζει τὴν ἐπὶ τούτῳ θλῖψίν του.

Ὁ κ. ***Ν. Βελέντζας*** ὁμιλῶν ἐπὶ τῆς ἀναβολῆς τοῦ νομοσχεδίου παρακαλεῖ νὰ συζητηθῇ κατ' ἀρχὴν τὸ νομοσχέδιον δεδομένου ὅτι ἔχει νὰ ὑποβληθῇ καὶ εἰσηγητικὴ ἔκθεσις τῆς ἐπιτροπῆς, κατόπιν τῆς ὁποίας ὀλίγα εἶναι τὰ κενά. Καταλήγων τονίζει τὸ ἄδικον τὸ ὁποῖον πρόκειται νὰ ἐπανορθώσῃ τὸ νομοσχέδιον, ὅπερ μὴ ψηφιζόμενον ἀφίνει τὴν ἐντύπωσιν ὅτι ἡ Βουλὴ λειτουργοῦσα ἐπὶ τριμήνου δὲν κατώρθωσε νὰ ἐπανορθώσῃ μίαν κατάφωρον ἀδικίαν.

Ὁ κ. ***Λ. Κουτσοπέταλος*** παρατηρεῖ ὅτι σήμερον εἶναι ἡμέρα συζητήσεως τοῦ Συντάγματος καὶ κακῶς συζητοῦμεν μέτρα ἔχοντα μάλιστα ἀντιρρήσεις.

Ὁ κ. ***Θ. Παπαστρατῆς*** ὑποστηρίζει τὴν μὴ ἀναβολὴν τοῦ νομοσχεδίου.

Οἱ κ.κ. ***Π. Τσαλδάρης*** (Ὑπουργὸς Ἐσωτερικῶν) καὶ ***Γ. Καφαντάρης*** (Ὑπουργὸς Οἰκονομικῶν) ὑποβάλλουν νομοσχέδιον «περὶ καλιεργώσεως δύο τύπων ἄρτου καθ' ἅπασαν τὴν Ἑλλάδα», παραπεμπόμενον εἰς τὴν εἰδικὴν ἐπὶ τῶν ἀλεύρων ἐπιτροπήν.

Γίνεται εἶτα δι' ἀναστάσεως δεκτὸν εἰς α' κατ' ἀρχὴν καὶ κατ' ἄρθρον συζήτησιν τὸ νομοσχέδιον περὶ ἀναμεταθέτεως καὶ ὑποδιάσμοῦ τῶν ἄνευ κλπ. μετατεθέντων καὶ προαχθέντων λειτουργῶν τῆς μέσης καὶ δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως».

Συνεχίζεται εἶτα ἡ συζήτησις ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 19 τοῦ Συντάγματος.

Ὁ κ. ***Χ. Ἀλαμανῆς*** λέγει ὅτι εἶνε ἀπολύτως δικαιολογημένη ἡ εὐρύτης μεθ' ἧς ἐξετάζεται τὸ ἄρθρον, διότι πρὸς αὐτὸ εἶνε συνδεδεμένον τὸ ζήτημα τῆς ἀποκαταστάσεως τῶν ἀκτημόνων καλλιεργητῶν. Ἡ ἔννοια τῆς ἰδιοκτησίας σήμερον δὲν εἶνε ἐκείνη ἡ ὁποία ἦτο πρὸ πολλῶν ἐτῶν. Τοῦτο ὡμολόγησαν πάντες οἱ ὁμιλήσαντες. Ὑπεστηρίχθη ὅτι εἶνε ὀρθὸν χάριν τῆς ἰδιοκτησίας καὶ τῆς ἐν Ἑλλάδι παραμονῆς τῶν κεφαλαίων νὰ τεθῇ ὅτι ἡ ἀποζημίωσις πρέπει νὰ εἶνε «πλήρης». Ἀλλ' ἐκεῖνοι ἀκριβῶς οἱ ὁποῖοι ὑποστηρίζουν ταῦτα, ἀνομολογοῦν ὅτι οἱ γεωργοὶ δὲν εἶνε εἰς θέσιν νὰ πληρώσουν τὴν ἀποζημίωσιν ταύτην, διότι πρέπει ἡ ἀποζημίωσις νὰ διαιρεθῇ εἰς τρία ἴσα μέρη, καὶ συνεπῶς ὅτι δὲν εἶνε δυνατὸν ἡ ἀποζημίωσις νὰ εἶνε πλήρης. Διαμαρτύρεται διὰ τὸ λεχθὲν ὅτι οἱ χωρικοὶ δὲν καλλιεργοῦν τὰ κτήματά των. Δὲν εἶνε, λέγει, τοῦτο ἀληθές. Ὁ χωρικὸς δὲν εἶνε τεμπέλης ὅπως τὸν παρέστησαν, ἀλλ' ἔχει πλήρη συναίσθησιν τῶν ὑποχρεώσεών του, ἤρχισε δὲ ἤδη καὶ οἰκονομίας ἀκόμη νὰ κάμῃ ἀντιλαμβανόμενος ὅτι μόνον διὰ τῆς οἰκονομίας θὰ γίνῃ κύριος τοῦ κτήματος τὸ ὁποῖον καλλιεργεῖ. Δέχομαι, λέγει, ὅτι οἱ ἰδιοκτῆται ἠμποροῦν νὰ ἔχουν δίκαιον κατὰ τοῦτο, ὅτι αἱ ὁμολόγιαι των ἔχουν πολὺ ἐκπέσει καὶ τὸ Κράτος ἔχει ὑποχρέωσιν νὰ λάβῃ ἀνάλογα μέτρα διὰ αὐτούς. Ἀπὸ τοῦ σημείου ὅμως τούτου μέχρι τοῦ σημείου νὰ ὑποστηρίζωμεν ὅτι ἡ ἀποζημίωσις πρέπει νὰ βαρύνῃ τοὺς χωρικούς, ὑπάρχει μεγάλη ἀπόστασις. Μεταξὺ ἰδιοκτητῶν καὶ κολλήγων ἐγίνετο ἕνα διαρκὲς ἀλληλοφάγωμα, οὐδεμία συνεργασία ὑπῆρχε μεταξὺ αὐτῶν καὶ συνεπείᾳ τούτου τὸ κτῆμα οὐδέποτε ἀπέδιδεν ὅσα ἔπρεπε. Ἡμεῖς οἱ ζῶντες ἐν Θεσσαλίᾳ γνωρίζομεν, πρέπει δὲ νὰ γνωρίζετε καὶ ὑμεῖς, ὅτι ἕκαστος κληροῦχος δὲν ἔχει παρὰ ἐλαχίστην ἔκτασιν γῆς, οὐχὶ ἀνωτέραν τῶν 50 στρεμμάτων. Τί λοιπὸν θέλετε νὰ καλλιεργήσῃ, ὅταν τὸ 1/3 μόνον τῆς γῆς αὐτῆς εἶνε ὑποχρεωμένος νὰ καλλιεργήσῃ διότι τὸ ὑπόλοιπον εἶνε βαλτῶδες;

Ὁ κ. ***Α. Ἀργυρὸς*** παρατηρεῖ ὅτι ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ὑπεστήριξεν εἶνε ὅτι ἐδόθησαν κλῆροι εἰς μὴ γεωργούς, διὰ τοῦτον δὲ τὸν λόγον τὰ κτήματα ἔμειναν ἀκαλλιέργητα.

Ὁ κ. ***Χ. Ἀλαμανῆς*** συνεχίζων λέγει ὅτι οὔτε τὰ ἀπαιτούμενα ἐφόδια εἶχον οἱ γεωργοὶ οὔτε τὰ ἀπαιτούμενα ἐργαλεῖα. Ἔπειτα ἡ ἀποκατάστασις ἔγινεν ἐν ἀνωμάλοις περιστάσεσι καὶ μ' ὅλα ταῦτα ἡ παραγωγὴ δὲν εἶνε μικροτέρα ἀπὸ ἄλλοτε. Καὶ ἡ μικροκτηνοτροφία ἐπολλαπλασιάσθη, ἕκαστος δὲ χωρικὸς συνδυάζει μὲ αὐτὴν τὴν καλλιέργειαν. Τονίζει τὴν ἰδιαιτέραν σημασίαν τὴν ὁποίαν ἐνέχει τὸ ζήτημα τῆς ἀποκαταστάσεως τῶν γεωργῶν, ἡ ὁποία καὶ μόνη θὰ τοὺς ἐμποδίσει νὰ κάμουν στροφὴν πρὸς τὰ ἀριστερά. Εἶμαι λέγει καὶ ἐγὼ συντηρητικός, δὲν εἶμαι σοσιαλιστὴς ἀλλὰ δὲν δύναμαι παρὰ νὰ εἴπω τὴν ἀλήθειαν. Ἀπηλλοτριώθη καὶ τὸ ἰδικόν μου κτῆμα ἀξίας 400.000 δραχμῶν, ἔλαβον δὲ μόνον 40.000. Ἐνταῦθα ὅμως δὲν ἤλθομεν διὰ νὰ ὑποστηρίζωμεν ἕκαστος τὰ ἴδια αὐτοῦ συμφέροντα, ἀλλὰ τὰ γενικὰ τοιαῦτα. Δὲν δύνανται σήμερον νὰ τεθοῦν εἰς τὸ Σύνταγμα ὅροι τοιοῦτοι, οἱ ὁποῖοι θὰ παρεμποδίσουν καὶ θὰ καταστήσουν ἀδύνατον τὴν περαιτέρω ἐφαρμογὴν τοῦ ἀγροτικοῦ νόμου.

Ὁ κ. ***Ι. Παπαϊωάννου*** παρατηρεῖ ὅτι οὐδεὶς ὑπεστήριξεν ὅτι ὁ ἀγροτικὸς νόμος πρέπει νὰ ἀνασταλῇ, ὀφείλει ὅμως νὰ κατοχυρωθῇ καὶ ἡ ἰδιοκτησία.

Ὁ κ. ***Χ. Ἀλαμανῆς*** συνεχίζων λέγει ὅτι, ἐκ πεποιθήσεως ὑποστηρίζει ὅτι ἀποκαθιστῶντες τοὺς ἀκτήμονας καλλιεργητὰς εἰς μικροϊδιοκτήτας δημιουργοῦμεν τὴν κυρίως ἀστικὴν τάξιν, οἱ ἀγρόται δὲ εἶνε ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι ὑπεστήριξαν τὸ σημερινὸν κοινωνικὸν καθεστὼς καὶ δὲν πρέπει νὰ ἐπιδιορθωθῶσιν οὐδαμῶς οὕτοι δι' αὐξήσεως τῶν τιμῶν τῶν κτημάτων καὶ νὰ μὴ παρεμβληθοῦν προσκόμματα εἰς τὴν ἀπαλλοτρίωσιν τῶν κτημάτων διὰ συνταγματικῶν διατάξεων. Τὸ κεφάλαιον μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῶν ἀκτημόνων γεωργῶν θὰ ἔχῃ περισσοτέραν πίστιν διὰ τὴν Ἑλλάδα, παρὰ ἐὰν κρατῶμεν μίαν μεταίωρον κατάστασιν διὰ τῆς πολιτικῆς μας μὴ ἀποκαθιστῶντες τοὺς ἀγρότας οἱ ὁποῖοι δηλεαζόμενοι ἀπὸ τοὺς κομμουνιστάς, εἶνε ἐνδεχόμενον νὰ τραπῶσι κατ' ἀνάγκην πρὸς αὐτούς. Ὅταν εὐτυχῶσιν οἱ γεωργοὶ οἱ ὁποῖοι ἀποτελοῦν πλέον τοῦ ἡμίσεος τοῦ Ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ, πάντες εὐτυχοῦμεν. Ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρου 19 ὡς εἶχε διατυπωθῇ κατὰ τὸ 1911 ἔχει πολὺ καλῶς καὶ φρονεῖ ὅτι ἡ διατύπωσις αὕτη πρέπει νὰ γείνῃ ἀποδεκτή, καὶ τοῦτο συνιστᾷ εἰς τὴν Βουλὴν ὡς καὶ νὰ ἐξακολουθήσῃ ἐφαρμοζόμενος ὁ ἀγροτικὸς νόμος ὡς μέχρι τοῦδε ἐφημόζετο.

Ὁ κ. ***Α. Ἰωαννίδης*** λέγει ὅτι ἡ πρώτη ἐπίθεσις κατὰ τῆς ἰδιοκτησίας ἐγένετο κατὰ τὸ 1910 ὁπότε οἱ βουλευταὶ τῆς Θεσσαλίας πάντες ἐζήτουν τὴν κεφαλὴν τῆς ἰδιοκτησίας ἐπὶ πίνακι. Καὶ μετὰ ταῦτα εἰς τὴν ἀναθεωρητικὴν Βουλὴν ἐγένετο πάλιν τὸ αὐτό. Ἀλλ' ἡ ἀναθεωρητικὴ Βουλὴ ἐχώρισε ὡς ἐντελῶς διάφορα τὰ ζητήματα τῆς ἰδιοκτησίας καὶ τῆς ἀποκαταστάσεως τῶν ἀκτημόνων γεωργῶν. Σήμερον πάλιν συζητοῦμεν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ θέματος. Ἔκτοτε ἐγένοντο κατὰ διαφόρους ἐποχὰς ἀνήκουστοι προσβολαὶ κατὰ τῆς ἰδιοκτησίας, ἐφθάσαμεν δὲ μέχρι τοῦ σημείου νὰ ἴδωμεν νὰ θίγωνται ἀκόμη καὶ αἱ καταθέσεις τῶν Τραπεζῶν. Κατόπιν δὲ τούτου ἐρχόμεθα ἐνταῦθα νὰ εἴπωμεν ὅτι ἡ ἰδιοκτησία εἶνε προϊὸν ἁρπαγῆς καὶ βίας. Τὰ κτήματα τῆς Θεσσαλίας ἠγόρασαν οἱ ἰδιοκτῆται στηριζόμενοι ἐπὶ τῶν νόμων τοῦ Κράτους. Ἡ ἰδιοκτησία δὲν εἶναι οὔτε δικαίωμα οὔτε ὑπο-

χρέωσις, ἀλλὰ εἶνε πραγματικὸν γεγονός, εἶνε αὐτὴ ἡ ἰδέα τῆς ἐλευθερίας τὴν ὁποίαν δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ἀποφύγῃ τις. Καὶ εἰς αὐτὴν τὴν Ρωσσίαν ὅπου ἐγένετο ἀνατροπὴ ἡ ἰδιοκτησία κατεστράφη διὰ νὰ δημιουργηθῇ νέα τοιαύτη. Ἡμεῖς δὲ ἐδῶ δὲν γνωρίζομεν ἂν ὑπάρχῃ ἢ ὄχι ἰδιοκτησία. Τὸ κράτος ἂν θέλῃ νὰ συμπληρώσῃ τὴν ἀποκατάστασιν τῶν ἀκτημόνων δύναται καὶ ἔχει τὴν δύναμιν νὰ τὸ πράξῃ. Τὴν ἰδέαν ὅμως τῆς ἰδιοκτησίας δὲν πρέπει νὰ ἀνατρέψητε, διότι μόνον διὰ τῆς ἰδέας τῆς ἰδιοκτησίας ἐξασφαλίζεται ἡ ἰδέα τῆς τάξεως τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς δικαιοσύνης εἰς τὸ Κράτος.

Ὁ κ. **Χ. Ζούκας** λέγει ὅτι ἂν γίνουν δεκταὶ αἱ τροπολογίαι περὶ πλήρους ἀποζημιώσεως καὶ περὶ ἐκδικάσεως αὐτῆς ὑπὸ τῶν τακτικῶν δικαστηρίων, ἀσφαλῶς εὑρισκόμεθα πρὸ τορπιλλισμοῦ τῆς ἀγροτικῆς νομοθεσίας. Ἔχει τὴν γνώμην ὅτι τὰ τῆς ἀποζημιώσεως τῶν τσιφλικούχων πρέπει νὰ καθορισθοῦν δι' εἰδικοῦ νόμου. Δὲν ἔχει τὴν γνώμην ὅτι ἡ ἰδιοκτησία ἀποτελεῖ προϊὸν βίας καὶ ἁρπαγῆς. Ἀλλὰ τὸ τσιφλίκιον δὲν εἶνε καθαρὰ ἰδιοκτησία. Ἀπόδειξις τούτου εἶναι ὅτι τὰ τῶν τσιφλικίων διέπονται ὑπὸ ἐθίμων, ἐθίμων τὰ ὁποῖα καὶ θετοὶ νόμοι βραδύτερον ἐπροστάτευσαν, οἷος εἶνε ὁ νόμος 640 τοῦ 1912. Ἀπὸ τοιαύτης ἀπόψεως τὸ τσιφλίκιον ἐξεταζόμενον δὲν εἶνε καθαρὰ ἰδιοκτησία, εἶνε βεβαρυμένη, δὲν εἶνε ἐλευθέρα. Τοῦτο εἶνε ζήτημα σοβαρώτατον καὶ ὀφείλει νὰ ληφθῇ σοβαρώτατα ὑπ' ὄψιν, προκειμένου νὰ διακανονισθῇ ἡ ἀποζημίωσις. Ἀλλὰ τὸ ἀγροτικὸν ζήτημα δὲν εἶνε μόνον ζήτημα ἰδιοκτησίας. Εἶνε ζήτημα κοινωνικὸν πρωτίστως, ὡς τοιοῦτο δὲ ἐχαρακτήρισεν αὐτὸ τὸ πρῶτον ἡ Κυβέρνησις τῶν φιλελευθέρων, θεσπίσασα τὸν νόμον 2052. Ἀλλὰ καὶ ἡ Κυβέρνησις Γούναρη βραδύτερον ὑπῆρξε ριζοσπαστικωτέρα, δὲν ἔδωκε δὲ οὐδεμίαν προσαύξησιν εἰς τοὺς ἰδιοκτήτας πέραν ἑνὸς 20—40 %. Αὕτη ὑπῆρξεν ἀνέκαθεν ἡ πολιτικὴ πασῶν τῶν Κυβερνήσεων ἐπὶ τοῦ ἀγροτικοῦ ζητήματος. Ἀλλ' ἐρωτῶμεν εἶνε δίκαιον νὰ ζημιοῦνται 1000 ἄνθρωποι μόνον διὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῶν ἀγροτῶν; Βεβαίως, κύριοι, οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ ὑφίστανται ζημίας τινάς. Ἀλλὰ μήπως δὲν ὑφίστανται ζημίας ὅσοι εἶχον καταθέσεις εἰς χρυσὸν ἢ δάνεια προπολεμικῶς; Ἀλλὰ καὶ ὡς πρὸς τὸ ἀληθὲς τοῦ ἰσχυρισμοῦ τούτου ἔχω ἐγώ, δικηγορῶν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ μου, ἀμφιβολίας τινάς, ἀναφέρει δὲ παραδείγματα κτημάτων πληρωθέντα εἰς τιμὴν 340 δραχ. κατὰ στρέμμα. Ὅταν δὲ ἔχωμεν, λέγει, δεδομένον ὅτι ἡ Θεσσαλικὴ γῆ ἐτιμᾶτο προπολεμικῶς εἰς 8—25 δραχμάς, δὲν βλέπω ποίαν ὑπερβολικὴν ζημίαν ὑφίστανται οἱ ἰδιοκτῆται τῶν τσιφλικίων, ἀφοῦ οἱ Ἄγγλοι ὑπήκοοι ἐδέχθησαν νὰ ἀποζημιωθοῦν διὰ τὰ κτήματά των μὲ τὸ 8πλάσιον τῆς προπολεμικῆς ἀξίας, ἤτοι μὲ 200 δραχ. κατὰ στρέμμα. Ἀλλὰ μήπως εἰς τὴν Ρουμανίαν καὶ ἀλλαχοῦ δὲν ἀπεζημίωσαν τοὺς ἰδιοκτήτας μὲ γυμνὴν προπολεμικὴν ἀξίαν; Ἄλλως τε διὰ τοῦ ἰσχύοντος ἀγροτικοῦ νόμου ἔχουν δοθῇ μεγάλα πλεονεκτήματτα εἰς τοὺς τσιφλικούχους, ἐφόσον πᾶς ἐνυπόθηκος δανειστὴς ὑποχρεοῦται νὰ δεχθῇ πληρωμὴν εἰς ὁμολογίας καὶ μάλιστα εἰς ὀνομαστικὴν ἀξίαν. Ὅσον ἀφορᾷ τὸν καθορισμὸν τῆς ἀποζημιώσεως διὰ τῶν τακτικῶν δικαστηρίων, τονίζει ὅτι οἱ ἀγρόται δὲν δύνανται νὰ παρακολουθήσουν τὰ τακτικὰ δικαστήρια, ἔπειτα οἱ γεωπόνοι εἶνε οἱ πάντων ἁρμοδιώτεροι νὰ γνωματεύσουν ὡς εἰδικοὶ περὶ τῆς ἀξίας τῶν κτημάτων. Ἐάν, λέγει, θελήσετε νὰ περιχαρακώσετε τὴν ἀποζημίωσιν διὰ συνταγματικῶν διατάξεων πολὺ φοβοῦμαι μήπως κτίζετε ἐπὶ τῆς ἄμμου.

Ἡ **Βουλὴ** μετὰ τοῦτο ἐρωτηθεῖσα ὑπὸ τοῦ κ. Προέδρου δέχεται δι' ἀναστάσεως ὅπως διακοπῇ σιν αἱ ἐργασίαι αὐτῆς χάριν τῶν ἑορτῶν τῶν Ἀπόκρεω μέχρι τῆς 14 Μαρτίου.

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικὰ τῆς σημερινῆς συνεδριάσεως, λύεται δὲ ἡ συνεδρίασις ὥρᾳ 9 μ. μ.

Ὁ Πρόεδρος
Θ. ΣΟΦΟΥΛΗΣ

Οἱ Γραμματεῖς
Μ. Λαΐλιος
Θ. Τσιριμῶκος

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΜΑ'

Τῆς 14 Μαρτίου 1927

Ὥρᾳ 5. μ. μ. ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς ἕδρας λέγει ὅτι εἶναι προφανὴς ἡ ἔλλειψις ἀπαρτίας καὶ συνεπῶς δὲν δύναται νὰ γίνῃ συνεδρίασις.

Πολλοὶ βουλευταὶ παρακαλοῦσιν ὅπως ἀναγνωσθῇ ὁ κατάλογος ἵνα γνωσθῶσι τὰ ὀνόματα τῶν ἀπόντων.

Ἀναγιγνωσκομένου τοῦ καταλόγου εὑρίσκονται παρόντες 52.

Μεθὸ ὁ κ. **Πρόεδρος** δηλοῖ ὅτι θὰ προσκληθῇ ἡ Βουλὴ εἰς συνεδρίασιν ὅταν πεισθῇ τὸ Προεδρεῖον ὅτι ὑπάρχει ἐπαρκὴς ἀριθμὸς βουλευτῶν πρὸς ἀπαρτίαν καὶ λύεται ἡ συνεδρίασις ὥρᾳ 5 1)2 μ. μ.

Ὁ Πρόεδρος
Θ. ΣΟΦΟΥΛΗΣ

Οἱ Γραμματεῖς
Μ. Λαΐλιος
Θ. Τσιριμῶκος

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΜΑ'

Τῆς 21 Μαρτίου 1927

Ὥρᾳ 6 30' μ. μ. ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς ἕδρας κηρύσσει τὴν ἔναρξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει ν' ἀνοιχθῶσι τὰ θεωρεῖα.

Ἀνακοινοῦνται τὰ ἑξῆς:

Οἱ ἔφεδροι δημοδιδάσκαλοι Πατρῶν ὑποβάλλουσιν ὑπόμνημα δι' οὗ ζητοῦν ὅπως τύχωσιν ἠθικῆς καὶ ὑλικῆς ὑποστηρίξεως ἔναντι τῶν μὴ στρατευθέντων ὁμοιοβάθμων συναδέλφων των.

Ἐπιτροπὴ σιτοπαραγωγῶν Ἐδέσσης ζητεῖ ὅπως ἀπαλλαγοῦν ἐκ τοῦ φόρου ἐπιτηδεύματος.

Ὁ Λαὸς τῆς κοινότητος Πλατάνου (Ἀλμυροῦ) διαμαρτύρεται καὶ ζητεῖ τὴν ἀκύρωσιν τῆς ὑπ' ἀριθ. 169095 διαταγῆς τοῦ Ὑπουργείου τῆς Γεωργίας διὰ τὴν γενομένην πρὸς αὐτοὺς ἀδικίαν.

Ἡ Ἱερὰ Σλαυικὴ Βουλγαρικὴ Μονὴ Ζωγράφου γνωρίζει ὅτι δὲν δύναται νὰ δεχθῇ τὸν Καταστατικὸν Χάρτην ἐν

Ἁγίῳ Ὄρει διότι δι' αὐτοῦ ἐκμηδενίζονται τὰ πρὸ αἰώνων ὑπάρχοντα δικαιώματα αὐτῆς.

Τὰ Σωματεῖα καὶ οἱ Σύλλογοι Χανίων παρακαλοῦν τὴν Βουλὴν ὅπως διατηρήσῃ καὶ ὑποστηρίξῃ τὸ σῶμα τῆς χωροφυλακῆς διὰ τὰς πολυτίμους ὑπηρεσίας του.

Ὁ Κ. Κοντογιάννης κλητὴρ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας παρακαλεῖ τὴν Βουλὴν νὰ λάβῃ πρόνοιαν δι' αὐτὸν καθόσον τυγχάνει πατὴρ 11 τέκνων.

Ὁ Πρόεδρος τοῦ Δημ. Συμβουλίου Θεσσαλονίκης ὑποβάλλει ἀναλυτικὸν πίνακα τῶν ἐργασιῶν τοῦ πρώτου αἱρετοῦ Δ. Συμβουλίου τοῦ Δήμου Θεσσαλονίκης.

Ὁ Παμπροσφυγικὸς Σύλλογος Σουφλίου παρακαλεῖ τὴν Βουλὴν ὅπως παραχωρηθῶσι δωρεὰν πρὸς κατοικίαν τὰ ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Περιθάλψεως ἱδρυθέντα ἐν Σουφλίῳ οἰκήματα.

Οἱ ἀνάπηροι τῆς κωμοπόλεως Ἁγιάσσου (Νομοῦ Λέσβου) διαμαρτύρονται ἐπὶ τῇ ἀποφάσει «περὶ καταργήσεως τοῦ Ν. Δ. περὶ μονοπωλίσεως καπνοῦ.

Ὁ Σύνδεσμος τῶν ὁμήρων καὶ παθόντων κατὰ τὴν Βουλγαροκατοχὴν τῆς Α. Μακεδονίας 1916—18 ὑποβάλλει ὑπόμνημα δι' οὗ ζητεῖ τὴν ταχεῖαν λύσιν τῆς ἐκδικάσεως τῶν ἀπαιτήσεών των.

Οἱ δημόται Χανίων διαμαρτύρονται κατὰ τοῦ Δημάρχου Χανίων διὰ τὰς καταθλιπτικὰς φορολογίας, καὶ ζητοῦν τὴν ἄμεσον κατάργησιν αὐτῶν.

Τὰ ἐργατικὰ Σωματεῖα Καβάλλας, Θεσσαλονίκης, Ἀλιστράτης διαμαρτύρονται διὰ τὴν δολοφονικὴν ἀπόπειραν τῶν κομμουνιστῶν Καβάλλας ἐναντίον τοῦ γραμματέως τοῦ πανεργατικοῦ κέντρου Θεσσαλονίκης.

Ὁ Πρόεδρος τῆς Πανεργατικῆς συγκεντρώσεως Μιτυλήνης διαμαρτύρεται κατὰ τῆς ἀντεργατικῆς στάσεως τῆς Κυβερνήσεως.

Ἡ Λαϊκὴ Ἐπιτροπὴ τῆς Νεαπόλεως (Κρήτης) διαμαρτύρεται ἐπὶ τῇ ἀποφάσει τῆς ἀποσπάσεως τῆς ἐπαρχίας Βιάννου ἐκ τοῦ Νομοῦ Λασηθίου.

Ὁ Σύλλογος τῶν καπνεμπόρων Ξάνθης ζητεῖ τὴν μετάθεσιν τοῦ Ταμείου ἀσφαλίσεως καὶ προστασίας καπνεργατῶν ἐκ Θεσσαλονίκης εἰς Καβάλλαν.

Τὸ Δ. Συμβούλιον Θεσσαλονίκης ὑποβάλλει εὐχὴν καὶ παράκλησιν ὅπως τερματισθῇ τάχιστα τὸ ζήτημα τοῦ Δημαρχείου.

Οἱ Π. Ν. Κατσάνος καὶ Α. Ἀναγνωστόπουλος συνταξιοῦχοι χωροφύλακες ὑποβάλλουσιν ὑπόμνημα δι' οὗ ζητοῦν ὅπως ὑπαχθῶσιν εἰς τοὺς στρατιωτικοὺς συνταξιούχους ἐφ' ὅτον ὑπηρέτησαν ἐν τῇ στρατιωτικῇ ὑπηρεσίᾳ.

Οἱ γραφεῖς καὶ δακτυλογράφοι ὑπηρεσιῶν Χωροφυλακῆς Θεσσαλονίκης ζητοῦν ὅπως συμπεριληφθῶσι καὶ οὗτοι εἰς τὸ Ν. Δ. τῆς 12-7-26 «περὶ παροχῆς ἐκτάκτου ἐπιδόματος».

Οἱ πρόσφυγες συνοικισμοῦ Μακρυμάλλης Εὐβοίας ζητοῦν τὴν παραχώρησιν 300 στρεμμάτων γαιῶν πρὸς ἐγκατάστασιν ἐξήκοντα οἰκογενειῶν.

Οἱ ἐν ταῖς φυλακαῖς Κομοτινῆς ὑπόδικοι ἐπὶ λαθρεμπορίᾳ κατηγορούμενοι ὑποβάλλουσιν ὑπόμνημα πρὸς ἐνέργειαν εὐρείας ἀνακριτικῆς ἐρεύνης καὶ τὴν ἄμεσον ἐπανόρθωσιν τῆς εἰς βάρος των γενομένης ἀδικίας.

Οἱ ἐπαγγελματίαι Βόλου, Λαρίσσης, Δράμας κλπ. διαμαρτύρονται διά τὴν γενομένην δολοφονίαν κατὰ τῶν ἐπαγγελματιῶν Ἀθηνῶν.

Ὁ Σύνδεσμος τῶν Μακεδονομάχων «Παῦλος Μελᾶς» ζητεῖ ὅπως τὰ μέλη των θεωρηθοῦν ὡς ἄπορα καὶ προστατευθοῦν ὑπὸ τοῦ Ἐνοικιοστασίου.

Ὁ Ρεντίας Θεοδοσιάδης ζητεῖ ν' ἀποζημιωθῇ διὰ τὴν δημευθεῖσαν ἐν Τουρκίᾳ περιουσίαν του.

Ὁ Σύλλογος Ἑνώσεως Τζουμαγιωτῶν ὑποβάλλει ὑπόμνημα δι' οὗ ζητεῖ νὰ χορηγηθῇ βραχυπρόθεσμος πίστωσις πρὸς ὑποβολὴν αἰτήσεων ἀποζημιώσεως λόγῳ τῆς Βουλγαρικῆς εἰσβολῆς.

Αἱ Κοινότητες Χαλκιδικῆς διαμαρτύρονται διὰ τὴν μὴ κατάργησιν τοῦ Πρωτοδικείου Χαλκιδικῆς.

Ὁ Χαρίδημος Γιαννακάκης κάτοικος Κρήτης ζητεῖ ὅπως τοῦ ἀποδοθῇ ἡ οἰκία του χρησιμοποιουμένη νῦν ὡς Ὑποτελωνεῖον μὲ μηνιαῖον μίσθωμα δραχ. 25, ληξάσης ἤδη τῆς μισθώσεως ἀπὸ τοῦ ἔτους 1920.

Ὁ Νομάρχης Χίου ὑποβάλλει ψήφισμα διαφόρων κοινοτήτων τῆς περιφερίας Βολισσοῦ «περὶ λήψεως μέτρων διὰ τὴν ἐπισκευὴν τῶν διαφόρων ὁδῶν.

Ἡ Πανελλήνιος Ὁμοσπονδία Ναυτικῶν ἐργατικῶν Σωματείων ὑποβάλλει ὑπόμνημα «περὶ λήψεως μέτρων πρὸς ἀντιμετώπισιν τῆς ἀνεργείας καὶ πρὸς οἰκονομικὴν ἐνίσχυσιν τῶν ἀέργων ναυτεργατῶν.

Ἐπιτροπὴ Χριστιανῶν Ὀρθοδόξων Ἑλλήνων κατοίκων Ἀθηνῶν ὑποβάλλει ὑπόμνημα «περὶ τοῦ δικαιώματος τοῦ Ὀρθοδόξου Χριστιανικοῦ λαοῦ καὶ τοῦ ἐφημεριακοῦ κλήρου τοῦ ἐκλέγειν τὸν ἐπίσκοπον.

Οἱ κάτοικοι τῆς κοινότητος Καρανσίογλι Τυρνάβου ζητοῦν ὅπως ἀπαλλαγοῦν τῆς πληρωμῆς διὰ τὴν ἐξόφλησιν τοῦ ἐπὶ τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης χορηγηθέντος δανείου τοῦ ἔτους 1898.

Οἱ κάτοικοι τῆς ἐπαρχίας Ἀμαρίου διαμαρτύρονται ἐπὶ τῇ ἀποφάσει τῆς διακοπῆς τῶν ἐργασιῶν τῆς κεντρικῆς ἀρτηρίας Ρεθύμνης-Ἀσωμάτων.

Ἡ Ἐπιτροπὴ τῆς πανεργατικῆς συγκεντρώσεως Ἀθηνῶν ἐκδηλώνει τὴν ἀγανάκτησίν της διὰ τὴν δολοφονίαν τῶν ἐπαγγελματιῶν ζητεῖ τὴν αὔξησιν τοῦ ἡμερομισθίου, καὶ τὴν ἀκύρωσιν ὅλων τῶν ἀντεργατικῶν συμβάσεων.

Ἡ Ἀσπασία χήρα καπετὰν Ἠλία Τσακίρη ζητεῖ νὰ ἐγκατασταθῇ εἰς τινα συνοικισμόν, καὶ νὰ τῆς ἀποδοθῶσιν ὑπὸ τοῦ τοῦ Α. Σ, Στρατοῦ τὰ εἰς αὐτὸ παραδοθέντα χρήματα καὶ ἔπιπλα τοῦ ἐν Σάμῳ φονευθέντος συζύγου της.

Τὰ Σωματεῖα τῆς πόλεως Χανίων ζητοῦν τὴν διατήρησιν τοῦ παλαιοῦ ἐνοικιοστασίου λόγῳ τῆς μεγάλης οἰκονομικῆς κρίσεως.

Ὁ σύνδεσμος ἐφέδρων ἀξιωματικῶν Πατρῶν παρακαλεῖ νὰ ἐπισπευσθῇ ἡ ἵδρυσις τοῦ Στρατ. Σανατορίου Πάρνηθος.

Οἱ ἐπαγγελματίαι Ἐδέσσης ζητοῦν τὴν κατάργησιν τοῦ φόρου εἰδῶν πρώτης ἀνάγκης, ἐλάττωσιν φόρου μικροεπαγγελματιῶν καὶ τὴν κατάργησιν τοῦ φόρου ἐπὶ τῶν ἀμβύκων.

Τὸ Πανθρακικὸν Σηροτροφικὸν καὶ Γεωργικὸν Συνέδριον Σουρλίου Θράκης παρακαλεῖ νὰ καταργηθῇ ὁ ὑφιστάμενος ἐξαγωγικὸς δασμὸς ἐπὶ τῶν Κουπονίων καὶ ἀπαλλαγῶσι τελείως τοῦ φόρου οἰκοδομῶν τὰ σηροτροφικὰ οἰκήματα.

Τὸ καπνεργατικὸν Συνδικάτον Φθιώτιδος Λαμίας παρακαλεῖ νὰ καταργηθῇ τὸ γραφεῖον προστασίας καπνοῦ, τὸ ὁποῖον ἵδρυσαν πρόσωπα ξένα πρὸς τοὺς καπνοπαραγωγοὺς καὶ καπνεμπόρους.

Ἡ Ἕνωσις Ἀναπήρων Πολέμου Καβάλλας παρακαλεῖ νὰ κυρωθοῦν τὰ Ν. Δ. περὶ πωλήσεως καπνοῦ παρ' ἀναπήρων θυμάτων πολέμου, καὶ νὰ συσταθῇ ταμεῖον θυμάτων πολέμου.

Πρόεδροι Κοινοτήτων Πρεβέζης Λελόβων παρακαλοῦν νὰ μὴ διακοποῦν αἱ ἐργασίαι τῆς κατασκευῆς τῆς ὁδοῦ Κάντζα-Λελόβων καὶ νὰ μὴ ἀκυρωθῇ ἡ σχετικὴ σύμβασις.

Ὁ Πρόεδρος τῆς Ἐμποροεπαγγελματικῆς Φαρσάλων διαμαρτύρεται διὰ τὴν βαρυτάτην φορολογίαν τῶν ἐπαγγελματιῶν καὶ διὰ τὴν ἄρσιν τοῦ ἐνοικιοστασίου.

Οἱ ὑπάλληλοι Ἠλεκτρικῆς Ἑταιρείας κλειδοῦχοι, καθορίσται γραμμῆς κ. λ. π. διαμαρτύρονται διὰ τὴν προσγενομένην αὐτοῖς ἀδικίαν λόγῳ τῶν κλιμακίων διαβαθμίσεως.

Οἱ κάτοικοι Τσαμουργιᾶς Ἠπείρου παρακαλοῦν νὰ ἐπισκευασθῇ ἡ ὁδὸς Ἡγουμενίτσης - Μενίνα 12 περίπου χιλιομέτρων.

Ὁ Ἁλιευτικὸς Σύλλογος Ἀμαλιαπόλεως διαμαρτύρεται διὰ τὴν ληφθεῖσαν ἀπόφασιν περὶ ἁλιείας ἐντὸς τοῦ Παγασητικοῦ δι' ἀνεμοτρατῶν.

Ὁ Νικόλκος Τσαμουρίδης, κάτοικος Καβάλλας, παρακαλεῖ

ὅπως ἐνεργηθῇ ὅτι δεῖ παρὰ τῇ Γαλλικῇ Ἀσφαλιστικῇ Ἑταιρίᾳ Πρεσβαγιάνς ἡ ὁποία ἀρνεῖται τὴν πληρωμὴν διὰ τὴν ἀποτεφρωθεῖσαν οἰκίαν του.

Ὁ ἀγροτικὸς κόσμος Δομοκοῦ ζητεῖ ἀπὸ τὴν Βουλὴν καὶ τὴν Κυβέρνησιν νὰ ἀκολουθήσουν λαϊκὴν πολιτικὴν πρὸς ἀνακούφισιν τοῦ ἐργαζομένου λαοῦ καὶ νὰ μὴ δεχθῶσιν οὐδεμίαν αὔξησιν τῆς τιμῆς τῶν τσιφλικίων καὶ ἄλλα φορολογικὰ βάρη.

Ἡ Κοινότης Κρετσονίστης διαμαρτύρεται διὰ τὴν παράνομον ἐκμετάλλευσιν Κοινοτικῶν δασῶν παρὰ τοῦ Δασάρχου Ἰωαννίνων καὶ ζητοῦν νὰ ληφθῶσι τὰ κατάλληλα προστατευτικὰ μέτρα.

Οἱ κάτοικοι Κατούνης—Λευκάδος παρακαλοῦν ὅπως τὸ δημόσιον ἔλθῃ ἀρωγὸν ἕνεκα τῆς ἐκ χαλάζης καταστροφῆς τῶν σταφιδαμπελοκτημάτων των.

Ἡ Θρακικὴ Προσφυγικὴ Ὁμὰς «Γιάννουλης» παρακαλεῖ νὰ αὐξηθῇ ὁ κλῆρος εἰς 100 στρέμματα. Νὰ χορηγηθοῦν μακροπρόθεσμα ἐπαρκῆ καλλιεργητικὰ δάνεια ὑπὸ τῆς Ἐθνοτραπέζης διὰ τὴν προμήθειαν Γεωργικῶν ἐργαλείων καὶ νὰ διαταχθῇ ἡ ἀνέγερσις συνοικισμοῦ ἐντὸς τοῦ ἀγροκτήματος «Γιάννουλη».

Ὁ Σύλλογος ψιλικῶν—ὑφασμάτων Ἡρακλείου παρακαλεῖ νὰ παραμείνῃ τὸ Ἐνοικιοστάσιον.

Οἱ Καπνεργάται Θεσσαλονίκης διαμαρτύρονται διὰ ραδιουργίας Καπνεμπορικοῦ Συλλόγου, τὴν δολοφονίαν ἐργατῶν καὶ τὴν παρατεινομένην ἀνεργίαν.

Ὁ Ποδηλατικὸς Σύλλογος Τριπόλεως παρακαλεῖ ἵνα ἐπαναφερθῇ ὁ καταργηθεὶς θεσμὸς τῆς ἀγροφυλακῆς.

Ὁ Πρόεδρος τοῦ Δικηγορικοῦ Συλλόγου Δράμας Ρακαμαλίκης διαμαρτύρεται, διότι τὸ ἐκεῖ Εἰρηνοδικεῖον παραμένει κλειστόν.

Τὸ Κοινοτικὸν Συμβούλιον Μεταξάδων Μακεδονίας παρακαλεῖ ν' ἀνεγερθῇ ἡ καταστραφεῖσα γέφυρα Ἐρυθροποτάμου (Κιζίλ δερέ), ἥτις ἐξυπηρετεῖ 15 χωρία.

Αἱ Κοινότητες Γελοΐων, Κάτης κλπ. Λέσβου ζητοῦν νὰ ψηφισθῇ Νομοθ. Διάταγμα προστατεῦον τοὺς παραγωγοὺς ἐλαίου, νὰ ὑποχρεωθοῦν δὲ οἱ Ἐργοστασιάρχαι ἐλαιοτριβείων νὰ συμπληρώσουν τὰς ἐλλείψεις των καὶ ν' ἀντικατασταθῇ τὸ μετρικὸν σύστημα λαγηνίων δι' ὀκάδων.

Ὁ Ἀλεξανδράκης Ἀντώνιος, ἀνάπηρος πολέμου, παρακαλεῖ ὅπως παραταθῇ ἡ προθεσμία τοῦ Νόμου πρὸς ὑποβολὴν αἰτήσεων συντάξεων θυμάτων πολέμου κλπ.

Ἡ Ὁμοσπονδία Γεωργικῶν Συνεταιρισμῶν Μακεδονίας παρακαλεῖ νὰ μὴ ὑπολογισθῇ ἡ σημερινὴ τιμὴ τῆς ἀξίας τῶν ἀπαλλοτριωθέντων ἀγροκτημάτων.

Ὁ λαὸς Μηλέων διαμαρτύρεται κατὰ τοῦ δασάρχου Βόλου, κηρύξαντος ἀπεργίαν κατὰ τῶν κοινοτικῶν ὑποθέσεων.

Ὁ λαὸς Κοινότητος Πρώτης Κιούπκιοϊ διαμαρτύρεται διὰ τὴν μελετωμένην μεταφορὰν τοῦ συνοικισμοῦ Νέας Μπάφρας εἰς ὑπωρείας Παγγαίου.

Οἱ κάτοικοι Ἐδέσσης Νομοῦ Μακεδονίας διαμαρτύρονται διὰ τὴν ἄδικον ἐκδίκασιν φόρου ἐπιτηδεύματος ὑπὸ τῶν Ἐπιτροπῶν, καταταξασῶν τοὺς διοπαλαιστὰς εἰς τὴν κλάσιν τῶν μεγαλοκτηματιῶν.

Οἱ κάτοικοι Σούρπης—Δομοκοῦ διαμαρτύρονται δι' ἄδικον φορολογίαν ὑποβληθεῖσαν αὐτοῖς λόγῳ ἀβλεψίας οἰκονομικῶν ὑπηρεσιῶν.

Ὁ Ἀναστάσιος Παπαγεωργίου κάτοικος Βησοτσάνης Ν. Δράμας θεωρηθεὶς ὡς ὕποπτος ἐξεδιώχθη διὰ Βουλγαρίαν. Παρακαλεῖ νὰ παραμείνῃ εἰς τὸ πάτριον ἔδαφος.

Κάτοικοι Τειχολίστης Καστορίᾶς διαμαρτύρονται διὰ τὴν ἁρπαγὴν τῶν κτημάτων τῶν Ὀθωμανίδων Σαδικὰς χήρας Μεχμὲτ Τζεβὰτ κλπ. ὑπὸ τοῦ ἰδιώτου Γ. Ξαλογιάννη παρουσιασθέντος ὡς ἀγοραστοῦ μὲ ψευδὲς συμφωνητικόν.

Τὸ Δημοτικὸν Συμβούλιον Ρεθύμνης ἐκφράζει εὐχὴν ὅπως ψηφισθῇ νόμος δι' οὗ νὰ ἀπαλάσσεται ὁ δῆμος Ρεθύμνης τῆς πληρωμῆς χαρτοσήμου διὰ τὰ ὑπ' αὐτοῦ ἐκδοθέντα καὶ πληρωθέντα χρηματικὰ ἐντάλματα ἐξοφλήσεως ἐξόδων συντηρήσεως τοῦ Δημοτ. Νοσοκομείου.

Ὁ Πρόεδρος κοινότητος Ζήλειας παρακαλεῖ νὰ χορηγηθῇ ἀμνηστεία εἰς τοὺς Ζέρβαν, Ντερτιλῆν καὶ Παπαδόπουλον.

Ὁ ἐπαγγελματικὸς κόσμος Ἑλλάς, Ἄρτης κλπ. παρακαλεῖ νὰ παραμείνῃ ἡ χωροφυλακὴ καὶ μὴ ἐπεκταθῇ ἡ ἀστυνομία πόλεων.

Ἡ ἐπιτροπὴ τῆς ἀστικῆς τάξεως τῆς ἐπαρχίας Δομοκοῦ διαμαρτύρεται κατὰ τῶν κομμουνιστικῶν ἐνεργειῶν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ των καὶ ἐκφράζει τὰς εὐχαριστίας της πρὸς τὰ ὄργανα τῆς ἀστυνομίας τὰ ὁποῖα προέλαβον πρό τινος τοιαύτας κατὰ τὸ γενόμενον συλλαλητήριον.

Ὁ γραμματεὺς τῆς ὁμοσπονδίας τῶν ἐργατῶν Ἐπισιτισμοῦ Ἀθηνῶν διαμαρτύρεται διὰ τὴν καταδίκην σιδηροδρομικῶν Λαρίσσης.

Οἱ γεωργικοὶ συνεταιρισμοὶ Γιαννιτσῶν κλπ. παρακαλοῦν νὰ ληφθῶσι μέτρα προστασίας τῶν κτηνοτρόφων καὶ ζητοῦν τὴν ἐφαρμογὴν ἑνιαίου ἄρτου.

Ὁ σύλλογος ἀκτημόνων Μανοίκου—Βεσνίκου—Σερρῶν παρακαλεῖ ν' ἀπαλλοτριωθῇ τὸ κτῆμα Ζελῆ καὶ νὰ διανεμηθῇ εἰς τοὺς ἀκτήμονας καλλιεργητάς.

Τὸ Πανυπαλληλικὸν Συνέδριον Μακεδονίας καὶ Θράκης ἀξιοῖ ἄμεσον ὑιοθέτησιν αἰτημάτων Συνομοσπονδίας.

Ὁ Σύνδεσμος κτηματιῶν Θεσσαλονίκης καὶ Ἠπείρου παρακαλεῖ νὰ ἀρθῇ τὸ ἐνοικιοστάσιον, ὡς τοῦτο ἄρθη ἐν Βουλγαρίᾳ καὶ Ρουμανίᾳ.

Οἱ Δικαστικοὶ κλητῆρες Πρωτοδικείου Καβάλλας, ὑποβάλλουν ὑπόμνημα παρακαλοῦντες νὰ ἀντικατασταθῇ ὁ τίτλος Δικαστικὸς Κλητὴρ διὰ τοῦ Δικαστικὸς Ἐκτελεστής, νὰ ἀπαλλαγῶσι δὲ φόρου ἐπιτηδεύματος καὶ νὰ διατηρῶσιν ἀρχεῖον.

Οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου Ποζαρίτες-Βερροίας παρακαλοῦν νὰ μεταφερθῇ ἡ κοίτη τοῦ ποταμοῦ Ἀλιάκμονος προξενοῦντος μεγάλας ζημίας εἰς τὰς οἰκίας των λόγῳ τῶν πλημμυρῶν.

Οἱ Πρόεδροι τῆς Κοινότητος Μουσταφουλίου διαμαρτύρονται διὰ τὰς ἐκτρόπους σκηνὰς τῶν καπνεργατῶν Ἀγρινίου.

Οἱ κάτοικοι Πεταλιδίου, Χαϊκαλίου κλπ. διαμαρτύρονται κατὰ τοῦ ἐργολάβου, ὅστις εἶχεν ἀναλάβει τὴν ἐπισκευὴν τῆς ὁδοῦ Ζελίκας-Πεταλιδίου καὶ ἀρῆκεν ἡμιτελὲς τὸ ἔργον.

Τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον Κοινωφελῶν ἔργων Γαδαλοῦ-Μακρυνείας ἐκφράζει εὐγνωμοσύνην εἰς Ὑπουργὸν Παιδείας καὶ Βουλὴν διὰ τὴν μετάθεσιν τοῦ Ἑλληνικοῦ Σχολείου ἐκ Ματαράγκας εἰς Παπαδάτας.

Οἱ Γεώργιος Χαλκιαδάκης καὶ Ἐμμ. Περράκης, εἰσπράκτορες ταμείου Ρεθύμνης Κρήτης, παρακαλοῦν νὰ προαχθοῦν εἰς τὸν ἀνώτερον βαθμόν.

Ἡ Ἕνωσις καπνεργατῶν Μυτιλήνης παρακαλεῖ νὰ μὴ κρατεῖται ἡ φορολογία 4 %ο ἐπὶ τῶν ἡμερομισθίων των ὑπὲρ τοῦ ταμείου ἀποκαταστάσεως προσφύγων καπνεργατῶν.

Ὁ Νικόλαος Πολλάκης, Ἱερεὺς Κνωσσοῦ Κρήτης, παρακαλεῖ νὰ τῷ ἐπιτραπῇ καὶ ὑποστῇ ἀπολυτήριος ἐξετάσεις Γυμνασίου.

Ὁ Δημήτριος Καλλονᾶς, καθηγητὴς Ἑλληνικοῦ Σχολείου Κότρωνα-Λακωνίας, παρακαλεῖ νὰ μετατεθῇ εἰς Κέρκυραν.

Οἱ ἰδιοκτῆται Χανίων παρακαλοῦν νὰ ἀρθῇ ὁλοσχερῶς τὸ ἐνοικιοστάσιον ἐκ τῆς πόλεώς των.

Ὁ ἐκ Κωνσταντινουπόλεως Φ. Θεοδοσιάδης παρακαλεῖ, ὅπως διὰ Ν. Δ. κανονισθῇ ἡ ἀποζημίωσις τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει περιουσίας του.

Ἡ Ἄννα χήρα Κοντογιάννη κάτοικος Χανίων, παρακαλεῖ ν' ἀνεγερθῇ δαπάναις τοῦ Κράτους ἡ ἐκ τοῦ σεισμοῦ καταρρεύσασα οἰκία της.

Ὁ Πρόεδρος τοῦ Ἐμπορικοῦ Συλλόγου Ἀγρινίου διαμαρτύρεται διὰ τὴν ἐπανάληψιν τῶν ἐκτρόπων σκηνῶν ὑπὸ

καπνεργατῶν καὶ παρακαλεῖ νὰ σταλῇ μόνιμος ἰσχυρὰ στρατιωτικὴ δύναμις.

Οἱ ὑπαξιωματικοὶ τῆς Ἀνωτέρας Διοικήσεως Χωροφυλακῆς Ἰωαννίνων, Πατρῶν καὶ Θεσσαλονίκης δηλοῦσιν ὅτι θέλουσιν ἀπομακρυνθῇ τοῦ Σώματος ἐν περιπτώσει καθ' ἣν ἡ Ἀστυνομία τῶν Πόλεων ἐπεκταθῇ καὶ εἰς ἄλλας πόλεις.

Οἱ Κτηνοτρόφοι Παραμυθίας παρακαλοῦν ὅπως ληφθῇ Νομοθετικὴ μέριμνα περὶ μειώσεως τῶν μισθωμάτων λειβαδίων.

Ὁ Κωνσταντῖνος Φιλιππακόπουλος, κάτοικος Ἁγίου παρακαλεῖ νὰ μεταφερθοῦν τὰ ἐπὶ τοῦ οἰκοπέδου του ἀνεγερθέντα προσφυγικὰ παραπήγματα.

Οἱ Κυνηγοὶ τῶν Κοινοτήτων Μακρυκάπας καὶ Ἀττάλης διαμαρτύρονται διὰ τὴν ἀπαγόρευσιν τοῦ Ὑπουργείου τῆς Γεωργίας τῆς θήρας λαγῳοῦ καὶ ἰκτίδος καθ' ὃν χρόνον πίπτει χιών.

Οἱ πρώην πωληταὶ καπνῶν καὶ σιγαρέττων Καρύστου διαμαρτύρονται κατὰ τῆς ἀποφάσεως περὶ μονοπωλήσεως καπνοῦ καὶ σιγαρέττων παρ' ἀναπήρων καὶ θυμάτων πολέμου.

Α. Κανάρης (Ὑπουργὸς τῶν Ναυτικῶν) ὑποβάλλει νομοσχέδια:

1) «Περὶ τῆς διαφορᾶς τῶν ἀποδοχῶν τῶν τιθεμένων εἰς διαθεσιμότητα ἀξιωματικῶν τοῦ Π. Ναυτικοῦ», καὶ

2) «Περὶ ἐπαναφορᾶς εἰς τὴν ἐνεργὸν ὑπηρεσίαν ἀρχικελευστῶν μηχανικῶν τοῦ Π. Ν.».

Ὁ κ. ***Δ. Βοκοτόπουλος*** ὑποβάλλει πρότασιν νόμου «περὶ προστασίας τοῦ κοινωνικοῦ καθεστῶτος κατὰ τοῦ κομμουνισμοῦ».

Ἀνακοινοῦται ὡσαύτως ὅτι τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Δικαιοσύνης διαβιβάζει ἔγγραφα τῶν ἁρμοδίων εἰσαγγελέων, ζητούντων τὴν ἄδειαν τῆς Βουλῆς πρὸς περαιτέρω ποινικὴν δίωξιν τῶν βουλευτῶν κ. κ. ***Γ. Παπανικολάου, Τ. Χαϊνόγλου*** καὶ ***Σ. Σταυρίδου,*** ἅτινα παραπέμπονται εἰς τὴν ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης ἐπιτροπήν.

Ὁ κ. ***Α. Μπακάλμπασης*** (Ὑφυπουργὸς τῆς Γεωργίας) ὑποβάλλει σχέδιον νόμου «περὶ συστάσεως εἰδικοῦ ταμείου διαχειρίσεως περιουσιῶν τῶν τέως ἐν Τουρκίᾳ ὁμογενῶν κοινοτήτων, εὐαγῶν ἱδρυμάτων καὶ ἐν γένει νομικῶν προσώπων».

Οἱ κ.κ. ***Γ. Καφαντάρης*** (Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν) καὶ ***Α. Παπαναστασίου*** (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας) ὑποβάλλουσι σχέδιον νόμου «περὶ κυρώσεως τῆς ἀπὸ 18 Φεβρουαρίου 1927 συμβάσεως μεταξὺ τοῦ Ἑλλην. Δημοσίου καὶ τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος περὶ χορηγήσεως δανείου 25 ἑκατομμυρίων δραχμῶν δι' ἀπαλλοτρίωσιν ἀγροτικῶν καὶ ἀστικῶν κτημάτων Δυτικῆς Θράκης καὶ Μακεδονίας.

Ὁ κ. ***Δ. Πετρακάκος*** ὑποβάλλει 1) τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ σχεδίου ψηφίσματος «περὶ κυρώσεως τοῦ Ν. Δ. τοῦ κυρώσαντος τὸν καταστατικὸν χάρτην τοῦ Ἁγίου Ὄρους», καὶ

2) Πρότασιν νόμου «περὶ ἀτελοῦς ἀλληλογραφίας τῶν κ. κ. βουλευτῶν».

Ἡ ἐπὶ τῶν Ναυτικῶν ἐπιτροπὴ ὑποβάλλει τὴν ἔκθεσίν της ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου «περὶ παρατάσεως τῆς ἰσχύος τοῦ ἀπὸ 29 Φεβρουαρίου 1920 διατάγματος περὶ ἀπαλλοτριώσεως χώρου πρὸς ἀνέγερσιν Πολεμικοῦ Ναυστάθμου».

Πρὸ τῆς εἰσόδου εἰς τὴν Ἡμερησίαν Διάταξιν τῶν ἐπερωτήσεων ὁ κ. ***Τ. Ἀναστασίου*** λαμβάνων τὸν λόγον διὰ τὴν ἐν Πύργῳ συμβᾶσαν πυρκαϊὰν ἐξ ἧς ἀπετεφρώθησαν ὁλοσχερῶς τὸ Πρωτοδικεῖον καὶ ἡ Εἰσαγγελεία Ἠλείας, λέγει ὅτι τοῦτο ἀποτελεῖ συμβεβηκὸς ἄκρως ἀτυχὲς καὶ μὲ συνεπείας βαρυτάτας ὅπερ ἔπληξε βαθύτατα τὴν ἐπαρχίαν Ἠλείας. Αἱ ζημίαι αἱ ἐπελθοῦσαι καὶ εἰς τὸ Δημόσιον καὶ κυρίως εἰς τὰ δίκαια καὶ τὰ συμφέροντα τῶν πολιτῶν ὑπῆρξαν ἀνυπολόγιστοι, ἐξισούμεναι μὲ ἀληθῆ συμφορὰν τὰ ἀποτελέσματα τῆς ὁποίας ἐπὶ μακρὰν σειρὰν ἐτῶν θὰ εἶναι αἰσθητὰ εἰς τὸν Λαόν. Ὡς ἀντιπροσωπεύων, ἐξακολουθεῖ, ἰδιαιτέρως τὴν δεινῶς πληγεῖσαν ἐπαρχίαν ἐκείνην καὶ ὡς ἔχων τὸ ἀτύχημα νὰ γίνω μάρτυς τῆς καταστροφῆς νομίζω ὅτι διερμηνεύω πιστῶς τὸ λαϊκὸν αἴσθημα τῆς γενικῆς συγκινήσεως καὶ τῆς δυσφορίας, συνιστῶν εἰς τὸν κ. Ὑπουργὸν τῆς Δικαιοσύνης τὴν ἄμεσον λῆψιν τῶν προσηκόντων καὶ ἐκ τῆς περιστάσεως ἐνδεικνυομένων μέτρων πρὸς ἀντιμετώπισιν τῆς δημιουργηθείσης καταστάσεως. Ἐφιστῶ πρωτίστως τὴν προσοχὴν τοῦ κ. Ὑπουργοῦ ἐπὶ τῆς ἀνάγκης τῆς ἀμέσου στεγάστεως τῆς Δικαιοστύνης ἐν Πύργῳ καὶ τῆς ὅσον ἐνεστι ταχυτέρας ἐπαναλήψεως τῆς λειτουργίας τοῦ Δικαστηρίου. Παρακαλῶ τὸν κ. Ὑπουργὸν νὰ δηλώσῃ ποῖα νομοθετικὰ μέτρα σκέπτεται νὰ εἰσαγηχθῇ διὰ τὴν ἐξασφάλισιν τῶν δικαίων τῶν πολιτῶν ἐξαφανισθέντων ὑπὸ τοῦ πυρὸς εἰς πίπλους, ἀποφάσεις καὶ παντοῖα δικαιολογικὰ ἔγγραφα καθὼς καὶ περὶ τῆς τύχης τῶν ἐν ὑποδικίᾳ κρατουμένων, τῶν ὁποίων αἱ διωγρκίαι καὶ πάντα τὰ στοιχεῖα ἀπετεφρώθησαν. Πρὸς τούτοις παρακαλῶ τὸν κ. Ὑπουργὸν νὰ δηλώσῃ πρὸς καθησύχασιν τῆς λαϊκῆς ἀνησυχίας ἐὰν διετάχθη ἀνάκρισις περὶ τοῦ τρόπου κατὰ τὸν ὁποῖον προῆλθε τὸ πῦρ, ποῖον τὸ πόρισμα αὐτῆς καὶ ἐὰν διεπιστώθη ὅτι πρόκειται περὶ τυχαίου συμβεβηκότος ἢ ὑπάρχει καὶ ὑπαιτιότης καὶ εἰς τίνα ἀνήκει αὕτη καὶ τοῦτο ὄχι βεβαίως διὰ τὴν ζήτησιν εὐθυνῶν ἀλλὰ διὰ τὴν ἱστορίαν τοῦ ἀτυχοῦς ἐκείνου τόπου, μὴ δυναμένου νὰ ἐννοήσῃ πῶς ἐντὸς δικαστικοῦ μεγάρου διετηροῦντο χειροβομβίδες καὶ δυναμίτιδες, ἐξ ὧν ἐκινδύνευσεν ἡ ζωὴ τῶν πολιτῶν καὶ γενικώτερον ἡ πόλις.

Ὁ κ. ***Κ. Ἀγγελόπουλος*** (Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης) ἀπαντᾷ ὅτι δύναται νὰ εἶνε βέβαιος ὁ κ. βουλευτὴς ὅτι θὰ καταβληθῇ πᾶσα προσπάθεια καὶ πᾶν μέτρον θὰ ληφθῇ ὅπως ἀνταποκριθῇ ἡ Κυβέρνησις εἰς τὰς δικαίας αἰτήσεις τῆς δημιουργηθείσης ἐκ τοῦ ἀτυχήματος καταστάσεως, ὅτι διετάχθη ὁ Εἰσαγγελεὺς τῶν Ἐφετῶν νὰ ἐπισπεύσῃ τὰς σχετικὰς ἀνακρίσεις καὶ νὰ ὑποβάλῃ τὸ πόρισμα, ὅπερ καὶ θὰ ἀνακοινωθῇ εἰς τὴν ἐθνικὴν ἀντιπροσωπείαν, ὅτι ἐπίσης θὰ ληφθῇ πρόνοια περὶ στεγάσεως τοῦ Πρωτοδικείου καὶ ἐξακολουθήσεως τῶν ἐργασιῶν αὐτοῦ καὶ θὰ συνεννοηθῇ μετὰ τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν διὰ τὴν παροχὴν πάσης ἀναγκαίας πιστώσεως διὰ τὰς ἀπαιτουμένας δαπάνας.

Ὁ κ. ***Κ. Γόντικας*** συνιστᾷ ὡσαύτως τὴν ταχεῖαν πρόνοιαν στεγάσεως καὶ λειτουργίας τοῦ Δικαστηρίου.

Ὁ κ. ***Πρόεδρος*** ἀνακοινοῖ διαφόρους προτάσεις περὶ προτάξεως τῆς συζητήσεως διαφόρων ἐπερωτήσεων.

Ὁ κ. ***Σ. Στάης*** ἐπὶ τῆς ἡμερησίας διατάξεως λαμβάνων τὸν λόγον λέγει ὅτι πρὸ ἑνὸς καὶ ἡμίσεως μηνὸς παρεκάλεσε τὸν κ. Ὑπουργὸν τῶν Οἰκονομικῶν νὰ πληροφορήσῃ τὴν Βουλὴν ὡς πρὸς τὰ πλεονάσματα τῶν ὑπεγγύων προστόδων ἀπὸ τοῦ 1915 καὶ ἐντεῦθεν. Ἐκτοτε οὐδεμία ἀπάντησις τῷ ἐδόθη. Τὸ θέμα εἶνε ἐκ τῶν σπουδαιοτάτων. Ὁ κ. Ὑπουργὸς ἰδιαιτέρως μοὶ εἶπεν ὅτι πρέπει νὰ ἔχω ὑπομονήν, διότι τὸ ζήτημα συζητεῖται μετὰ τοῦ διεθνοῦς ἐλέγχου. Ἀλλὰ ἡ ὑπομονή μου ἐξηντλήθη, διότι κατὶ τὸ ζήτημα ἤδη ἔλεξε χωρὶς ὁ κ. Ὑπουργὸς νὰ παράσχῃ τὰς ζητηθείσας πληροφορίας. Ἐπίσης ὁ κ. βουλευτὴς παρακαλεῖ τὸν κ. Ὑπουργὸν τῆς Παιδείας νὰ δηλώσῃ ἐὰν ἔλαβε χώραν κλοπὴ ἐθνικῶν κειμηλίων ἐκ τοῦ Μουσείου καὶ ἀντικατάστασις αὐτῶν, τίνα δὲ μέτρα ἔλαβεν ὁ κ. Ὑπουργὸς κατὰ τῶν ὑπαιτίων τῶν ἀποκρυψάντων τὴν κλοπὴν ταύτην.

Ὁ κ. ***Γ. Καφαντάρης*** (Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν) ἐκφράζει τὴν λύπην του διότι δὲν ἐδόθη ἀκόμη ἀπάντησις εἰς τὸν κ. Βουλευτὴν ἐπὶ τῶν ζητηθεισῶν πληροφοριῶν, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐφρόνει ὅτι εἶχεν ἤδη δοθῇ ἀπάντησις ὑπὸ τῆς ὑπηρεσίας. Πάντως τοῦτο δὲν ἐγένετο πρὸς ἀπορρύγην τοῦ κοινοβουλευτικοῦ ἐλέγχου, ὁ ὁποῖος παραμένει ἐλεύθερος προκειμένου μάλιστα περὶ πληροφορίας, ἡ ὁποία εἶνε γνωστὴ εἰς πάντας τοὺς ὁπωσδήποτε ἀσχολουμένους μὲ τὰ ζητήματα αὐτά. Τὰ πλεονάσματα ταῦτα ἀνέρχονται εἰς 1.300.000 λίρας. Εἶνε τοῦτο γνωστόν, δύναται δὲ ὁ ἔλεγχος νὰ διεξαχθῇ εἰς πᾶσαν στιγμήν.

Ὁ κ. ***Α. Ἀργυρὸς*** (Ὑπουργὸς τῆς Παιδείας) ἀπαντᾷ ὅτι

οὐδὲν ἀκόμη ἔχει θετικὸν νὰ πληροφορήσῃ τὴν Βουλὴν περὶ τῆς ἐν τῷ Μουσείῳ κλοπῆς, διότι ἡ διαταχθεῖσα ἔρευνα δὲν ἔφερεν εἰσέτι πορίσματα καὶ ὅτι μόνον ἐξ ἐξωδίκων πληροφοριῶν τῆς ὑπηρεσίας ἔμαθε τὰ τῆς κλοπῆς.

Ὁ κ. **Σ. Στάης** δευτερολογῶν λέγει ὅτι κατὰ τὴν τελευταίαν συνεδρίασιν τοῦ ἀρχαιολογικοῦ συμβουλίου ὡμολογήθη παρὰ τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ Μουσείου ὅτι ἐκλάπησαν δύο χρυσᾶ περιδέραια καὶ ἀντικατεστάθησαν τὰ κλαπέντα δι' ἄλλων νέων.. Ὅτι τῆς τυχὸν ἀμελείας τῶν ἁρμοδίων ὀργάνων συμμετέχει ἀκεραίως ὁ κ. Ὑπουργὸς ὅστις οὐδεμίαν ἔδωκε προσοχὴν διὰ τὴν ἀνακάλυψιν τῆς κλοπῆς καὶ τὴν ἀνεύρεσιν τῶν κλαπέντων.

Ὁ κ. **Α. Ἀργυρὸς** (Ὑπουργὸς τῆς Παιδείας) δευτερολογῶν λέγει ὅτι μόνον ὑπόνοιαι ἐξεφράσθησαν περὶ τῆς κλοπῆς.

Ε. Βελλιανίτης. Σᾶς κατηγγέλθη μία κλοπή, ποῖα μέτρα ἐλάβατε;

Ὁ κ. **Π. Τσαλδάρης** (Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν) διαμαρτύρεται, διότι διὰ τῶν ἀντικανονικῶν διακοπῶν παρακωλύεται ὁ κ. Ὑπουργὸς εἰς τὸ νὰ δώσῃ μίαν ἀπάντησιν ἐπὶ τῶν γενομένων ἐπερωτήσεων.

Ὁ κ. **Α. Ἀργυρὸς** (Ὑπουργὸς τῆς Παιδείας) ἐπαναλαμβάνει ὅτι μόλις τοῦ μετεδόθησαν ἐξωδίκως τὰ τῆς κλοπῆς ἔδωσε διαταγὰς πρὸς ἐξακρίβωσιν καὶ εἰσέτι δὲν ἔλαβε πόρισμα τῶν γενομένων ἀνακρίσεων.

Ὁ κ. **Θ. Γρηγορίου** νομίζει ὅτι σπουδαιοτέρα καὶ σοβαρωτέρα τῶν ἐπερωτήσεων εἶναι ἡ ἀφορῶσα τὰς λαὐούσας χώραν σκηνὰς κατὰ τὴν ἀπεργίαν τῶν ἐπαγγελματιῶν καὶ ὅτι διὰ τοῦτο αὐτὴ ὀφείλει νὰ προταχθῇ.

Οἱ κ. κ. **Γ. Καφαντάρης** καὶ **Π. Τσαλδάρης** δηλοῦν ὅτι ἀποδέχονται τὴν πρότα̈ξιν τῆς ἐπερωτήσεως ταύτης.

Ὁ κ. **Θ. Γρηγορίου** ἀναπτύσσων τὴν ἐπερώτησίν του λέγει ὅτι ἡ Οἰκουμενικὴ Κυβέρνησις δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι ἀποτελεῖται ἀπὸ τὰ ἀξιώτερα πρόσωπα, ἀλλὰ λόγῳ τῆς ὑπαρχούσης μεταξὺ τῶν ἀποτελούντων αὐτὴν διαφορᾶς ἀντιλήψεων καὶ λόγῳ τῆς ἐλλείψεως συντονισμοῦ εἰς τὰς ἐνεργείας αὐτῆς, δὲν ἀπέδωκε μέχρι τοῦδε τὰ παρ' αὐτῆς προσδοκώμενα ἀποτελέσματα καὶ δὲν ἱκανοποίησε ποσῶς μέχρι τοῦδε τὴν κοινὴν γνώμην. Τῆς τοιαύτης ἐλλείψεως συντονισμοῦ ἐργασίας ἀποτέλεσμα ὑπῆρξαν καὶ τὰ λαβόντα χώραν κατὰ τὴν ἀπεργίαν τῶν ἐπαγγελματιῶν. Εἶναι λέγει βεβαίως περίεργον ὅτι ἄνθρωποι οἰκοκυραῖοι, ὅπως οἱ ἐπαγγελματίαι, ἐλησμόνησαν ἑαυτοὺς καὶ ἔθεσαν εἰς τὸ σημεῖον νὰ ἀπεργήσουν. Εἰς τοῦτο ὅμως συνετέλεσε καὶ ἡ Κυβέρνησις ἡ ὁποία ἀφ' ἑνὸς μὲν ἐκράτει εἰς τὴν χεῖρα τῆς σωρείαν διορισμῶν ἀποσκοπούντων εἰς τὴν ἐξυπηρέτησιν κομματικῶν καὶ μόνον συμφερόντων, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἐκράτει τὴν μάχαιραν τῆς Οἰκουμενικῆς. Ἐν τοιαύτῃ καταστάσει πραγμάτων ἐδημιουργήθη ζήτημα ἐνοικιοστασίου, τὸ ὁποῖον προεκάλεσε τὴν ἐξέγερσιν τῶν ἐπαγγελματιῶν. Ἡ στάσις τῆς Κυβερνήσεως ὑπῆρξε τοσοῦτον χλιαρά, ἐν προκειμένῳ, καὶ τοιαύτη ὑπῆρξεν ἡ σημειωθεῖσα ἔλλειψις προληπτικῶν μέτρων, ὥστε ἔλαδον χώραν αἱ γνωσταὶ σκηναί.

Εἷς βουλευτής. Ποῖα προληπτικὰ μέτρα ἔπρεπε νὰ ληφθοῦν;

Θ. Γρηγορίου. Ἐγὼ νομίζω ὅτι ἂν ἐδημοσιεύετο τὸ διάταγμα τῆς ἄρσεως τοῦ ἐνοικιοστασίου πρὸ τῆς ἀπεργίας δὲνθὰ ἐγίνετο τίποτε.

Ὁ κ. **Κ. Ἀγγελόπουλος** (Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης) λέγει ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ δημοσιεύσῃ τὸ διάταγμα ἐφόσον δὲν ἐγνώριζεν ἂν θὰ ἐγίνετο ἡ ἀπεργία, διότι ἐφρόνει καὶ οὗτος ὅτι οἱ ἐπαγγελματίαι εἶναι ἄνθρωποι σώφρονες καὶ οἰκοκυραῖοι.

Ὁ κ. **Θ. Γρηγορίου** συνεχίζων λέγει ὅτι ἐνῷ θὰ ἠδύνατο νὰ ἀπαγορευθῇ ἡ συγκέντρωσις δὲν ἀπηγορεύθη, ὄχι δὲ μόνον τοῦτο ἀλλὰ ἐδόθη καὶ διαταγὴ ἵνα ἡ διαδήλωσις διαλυθῇ διὰ τῆς βίας, γινομένης ἐν ἀνάγκῃ καὶ χρήσεως ὅπλων.

Ὁ κ. **Π. Τσαλδάρης** (Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν) λέγει ὅτι ἀφοῦ ὁμιλήσουν πάντες οἱ κ. κ. Βουλευταὶ θὰ ἀναπτύξῃ τὰ τῶν γεγονότων καὶ τὰ τῶν μέτρων τῆς Κυβερνήσεως, ἀλλ' ὅτι ὀφείλει νὰ δηλώσῃ εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς εἶνε ὅτι δὲν εἶναι ἀληθὲς ὅτι ἐδόθη διαταγὴ νὰ γίνῃ χρῆσις τῆς βίας.

Ὁ κ. **Θ. Γρηγορίου** ὑπάρχει διαταγή.

Π. Τσαλδάρης. Τοιαύτην διαταγὴν δὲν θὰ εὕρητε ὅσονδήποτε καὶ ἂν ἐρευνήσητε.

Ὁ κ. **Θ. Γρηγορίου** λέγει ὅτι τὴν πληροφορίαν ταύτην ἔχει ἀπὸ ἀξιωματικὸν τῆς Χωροφυλακῆς, ὁ ὁποῖος τῷ ἐγνωστοποίησε τὴν διαταγήν. (φωναί, θόρυβος).

Γ. Μερκούρης (Ὑπουργὸς τῆς Ἐθν. Οἰκονομίας) λέγει ὅτι ὁ κ. βουλευτὴς ὀφείλει ν' ἀνακοινώσῃ τὸ ὄνομα τοῦ ἀξιωματικοῦ τῆς Χωροφυλακῆς, ὁ ὁποῖος τοιαῦτα τῷ ἀνεκοίνωσε, διότι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἀναφέρωνται ἀορίστως τοιαῦτα πράγματα καὶ νὰ καταγγέλλωνται Ὑπουργοὶ καὶ Κυβέρνησις τῆς ὁποίας ὄργανα εἶναι οἱ φρουροὶ τῆς τάξεως.

Θ. Γρηγορίου. Δὲν θὰ σᾶς τὸ εἴπω. (θόρυβος).

Γ. Μερκούρης. Ἔχω ὅμως ἐγὼ τὸ μέσον νὰ σᾶς ἀναγκάσω νὰ τὸ εἴπητε.

Α. Παπαναστασίου (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας) λέγει ὅτι ὁ κ. Βουλευτὴς δὲν εἶναι ὀρθὸν νὰ ἀναλαμβάνῃ τὴν εὐθύνην μιᾶς πληροφορίας δοθείσης αὐτῷ ἐφ' ὅσον δὲν εἶδε τὸ ἔγγραφον, ὤφειλε δὲ ἐὰν ἤθελε νὰ κάμῃ χρῆσιν τοιαύτης πληροφορίας νὰ προσαγάγῃ τὸ ἔγγραφον, ἀποκόπτων ἔστω τὴν ἐπικεφαλίδα τοῦ ἀστυνομικοῦ τμήματος πρὸς τὸ ὁποῖον ἀπηυθύνθη τὸ ἔγγραφον.

Ὁ κ. **Θ. Γρηγορίου** συνεχίζων λέγει ὅτι καὶ ὡς νὰ μὴ ἤρκουν πάντα ταῦτα ἐτοποθετήθη καὶ τμῆμα τακτικοῦ στρατοῦ πρὸς τὸ ὁποῖον ἐδόθη ἡ διαταγὴ τῆς διαλύσεως ἀπὸ σκοποῦ, ἵνα δυσφημισθῇ ὁ στρατὸς καὶ ἡ Δημοκρατία. (Φωναὶ καὶ διαμαρτυρίαι).

Ν. Μπακόπουλος. Μὲ αὐτὰ τὰ ὁποῖα λέγετε ἀδικεῖτε καὶ τὸν στρατὸν καὶ τὴν Δημοκρατίαν.

Ὁ κ. **Κ. Γόντικας** παρατηρεῖ ὅτι ὁ στρατὸς πρέπει νὰ ἀφεθῇ ἥσυχος, διότι οὐδεὶς ἔθιξε τὸν στρατόν, προσφέρομεν δὲ κακίστην ὑπηρεσίαν εἰς αὐτὸν διὰ τῆς τοιαύτης τακτικῆς.

Ὁ κ. **Θ. Γρηγορίου** λέγει ὅτι βεβαίως πρέπει νὰ ἀφεθῇ ἥσυχος ὁ στρατός. Ὑπάρχουν λέγει στρατοκράται τινὲς ἐν τῷ στρατεύματι καὶ κατ' αὐτῶν πλειοδοτῶ νὰ τιμωρηθῶσιν ἀνηλεῶς, ἀλλὰ πέραν αὐτοῦ ὑπάρχει ὁ ἐθνικὸς στρατός, ὅστις δὲν ἀποτελεῖται ὅπως ἄλλοτε ἀπὸ μισθοφόρους.

Κ. Γόντικας. Τίς ἔθιξε τὸν στρατόν;

Θ. Γρηγορίου. Ἔχετε ὑπομονήν. Ἡ Κυβέρνησις φέρει εὐθύνην διότι δὲν ἀντεπεξέρχεται κατὰ τῆς ἐνεργουμένης κατὰ τοῦ στρατοῦ προπαγάνδας. Ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη ἤρχοντο εἰδήσεις περὶ κομμουνιστικῆς προπαγάνδας καὶ ἐξηπυρετήσεως τῶν ἀναρχικῶν σκοπῶν, ὁ κινηματογράφος καὶ τὸ θέατρον ὑπὸ τὰ ὄμματα τῆς Κυβερνήσεως ἐξυπηρέτουν τοὺς σκοποὺς αὐτοὺς καὶ κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἀπεργίας ἡ Κυβέρνησις τὴν αὐτὴν ἐδείξατο ἀνοχήν, διότι μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀπεργοῦ σημαιοφόρου ἄνθρωποι-θηρία ἐδάπτισαν τὴν σημαίαν εἰς τὸ αἷμα αὐτοῦ, ἔθεσαν τὰ μυαλὰ αὐτοῦ ἐντὸς τῶν ἐφημερίδων καὶ τὰ περιέφερον πρὸς ἀναρρίπισιν τῶν παθῶν. Καὶ ἡ χωροφυλακὴ τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῶν Ἐσωτερικῶν τότε μόνον ἐπενέβη ὅταν ἐπρόκειτο νὰ τεθῇ ἐν γενικωτέρῳ κινδύνῳ ἡ τάξις ἐξ αἰτίας τῶν κομμουνιστῶν. Καὶ μετὰ τὸν φόνον οἱ ἴδιοι ἀναρχικοὶ δὲν ἐπέτρεψαν τὴν κηδείαν διὰ θρησκευτικῆς τελετῆς. Καὶ ὅλα ταῦτα ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῆς ἐλευθερίας. Ἀλλ' ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ὁ Ἑλληνικὸς Λαὸς ἔχει μίαν ἀπάντησιν νὰ δώσῃ. «Ἐρρέτω τοιαύτη ἐλευθερία κατὰ τῆς πατρίδος αὐτοῦ καὶ τῆς θρησκείας αὐτοῦ».

Ὁ κ. **Γ. Μπακόπουλος** λέγει ὅτι ἐν χώρᾳ πεπολιτισμένῃ οἵα εἶναι ἡ Ἑλλὰς δέον νὰ ἐπιτρέπεται πᾶσα ἐκδήλωσις γνώμης ἀφορώσης τὰ δημόσια πράγματα καὶ πρέπει νὰ προστατεύεται πᾶσα προσπάθεια πρὸς προστασίαν δικαιωμάτων ἀπόμου ἢ ὁμάδος καὶ οὐχὶ νὰ καταπνίγηται διὰ τῆς βίας. Ἀλλὰ

διὰ νὰ προστατεύηται ἡ τοιαύτη προσπάθεια δὲν πρέπει νὰ ἐξέρχεται τῶν ὁρίων τὰ ὁποῖα γράφουσιν οἱ νόμοι καὶ ἡ καλῶς ἐννοουμένη ἠθικὴ πολιτική. Ἡ ἐνέργεια τῶν ἐπαγγελματιῶν κατὰ τὴν 10ην τρέχοντος δὲν ἦτο πρᾶξις παράνομος. Οἱ ἐπαγγελματίαι εἶχον τὸ δικαίωμα νὰ ἀπεργήσουν ἀσχέτως ἐὰν κακῶς ἐξυπηρέτουν τὰ συμφέροντά των. Τὸ ἀπεργεῖν ἔχει ἀναγνωρισθῇ ὡς δικαίωμα τῶν ἐπιθυμούντων νὰ ἀπεργῶσι.

Π. Τσιτσεκλῆς. Δὲν εἶναι ἔτσι.

Γ. Μπακόπουλος. Αὐτό, σοφὲ καὶ σεβαστέ μου συνάδελφε, ἔχει ἀναγνωρισθῇ ὑπὸ ὅλων τῶν πεπολιτισμένων λαῶν. Πρέπει ὅμως αἱ τοιαῦται ἐνέργειαι νὰ μὴ προσκρούουν εἰς τοὺς νόμους. Οἱ ἐπαγγελματίαι ἀπεργήσαντες δὲν παρενόμησαν καὶ δι' αὐτὸ θέλω νὰ πιστεύω ὅτι ἡ χρῆσις τῶν ὅπλων δὲν ἐστρέφετο ἐναντίον των. Αἱ αἱματηραὶ σκηναὶ ὀφείλονται ἀποκλειστικῶς εἰς τοὺς ὀπαδοὺς τῆς κοινωνικῆς αἱρέσεως, ἥτις ἀποκαλεῖται κομμουνισμός. Οἱ ὀπαδοὶ τῆς αἱρέσεως αὐτῆς διακηρύσσουν ἀπεριφράστως ὅτι ἐπιδιώκουν τὴν ἐπιβολὴν τῶν ἀρχῶν των διὰ παντὸς μέσου, δι' αἱματηρῶν ἐπαναστάσεων διὰ τῆς ἐξοντώσεως ἀκόμη τῶν ἀντιφρονούντων. Δὲν εἶναι τῆς παρούσης ὥρας νὰ ἀναπτύξωμεν τὰς ἐσφαλμένας θεωρίας των. Γενικῶς ὅμως δύναμαι νὰ εἴπω ὅτι δὲν ἐπιδιώκουν τὴν καλλιτέρευσιν τῶν δυστυχούντων, ἀλλὰ τὴν χειροτέρευσιν τῶν εὐτυχούντων. Δὲν ἐπιδιώκουν νὰ δημιουργήσουν μίαν τράπεζαν διὰ τὸν πτωχὸν Λάζαρον, ἀλλὰ θέλουν νὰ καταστρέψουν τὴν τράπεζαν τοῦ πλουσίου καὶ νὰ καταστήσουν ὅλους δυστυχεῖς, φρονοῦντες ὅτι τῶν πολλῶν ὁ θάνατος οὐκ ἔστι θάνατος. Καὶ ταῦτα λέγων δὲν θέλω νὰ ὑπεραμυνθῶ τῶν πλουσίων ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι εὐωχοῦνται σκανδαλωδῶς καὶ κτίζουν ὀυζαντινὰς ἐκκλησίας εἰς τὰς κατοικίας των. Ἐὰν οἱ κομμουνισταὶ ἐπεδίωκον διὰ νομίμων μέσων τὴν βελτίωσιν τῆς καταστάσεως τῶν δυστυχούντων καὶ τὴν ἐπικράτησιν τῶν ἀρχῶν των διὰ τῆς πολιτικῆς κονίστρας, ἐγὼ θὰ ἐτασσόμην πρῶτος ὑπὸ τὴν σημαίαν αὐτῶν ὡς πιστὸς στρατιώτης. Τὰ μέσα διὰ τῶν ὁποίων οὗτοι προσπαθοῦσι νὰ ἐπικρατήσωσι κατέστησαν γνωστὰ εἰς τὴν Κυβέρνησιν καὶ ἀκριβῶς ἐπὶ τοῦ σημείου αὐτοῦ εὐθύνεται αὕτη διότι δὲν ἔλαβεν οὔτε λαμβάνει τὰ ἐνδεικνυόμενα μέτρα. Οἱ κομμουνισταὶ προσπαθοῦσι νὰ διαφθείρωσι τὴν πατριωτικὴν ψυχὴν τῶν νέων καὶ νὰ ἀπομακρύνωσιν αὐτοὺς ἀπὸ τὴν ἰδέαν τῆς πατρίδος καὶ τῆς θρησκείας. Λαμβάνοντες ὁδηγίας ἀπὸ τὴν Μέκαν τοῦ κομμουνισμοῦ, ἀπὸ τοὺς αἱμοσταγεῖς ἀνθρώπους τῆς Μόσχας καὶ ἀπὸ τὴν Σόφιαν, νομίζουν ὅτι προάγουν τὸν ἀγῶνά των, διὰ νὰ καταστρέψουν τὴν γλῶσσαν, τὴν θρησκείαν καὶ τὴν πατρίδα διὰ τῆς αὐτονομήσεως τῆς Μακεδονίας.

Φ. Δραγούμης. Αὐτοὶ νομίζουν ὅτι ὁ κομμουνισμὸς εἶναι θρησκεία.

Γ. Μπακόπουλος. Ναί, ἀλλὰ θρησκεία ἄνευ Θεοῦ. Ὁ ὑπέροχος δημιουργὸς τῆς Χριστιανικῆς θρησκείας τὴν ὁποίαν αὐτοὶ θέλουν νὰ καταστρέψουν εἶναι ὁ πραγματικὸς σοσιαλιστὴς διότι διεκήρυξε τὸ «ὃ σὺ μισεῖς ἑτέρῳ μὴ ποιήσεις» καὶ ἐὰν ἔχῃς δύο χιτῶνας νὰ δίδῃς τὸν ἕνα εἰς τὸν πτωχόν. Καὶ ἐπεβλήθη ἡ θρησκεία αὐτὴ διότι δὲν εἶχε εἰς τὸ πρόγραμμά της αἱματηρὰς ἐπαναστάσεις καὶ τὴν προδοσίαν, ἣν ἔχουσιν ὡς μέσον οἱ κομμουνισταί. Ἂς γνωρίζουσιν ὅμως αὐτοὶ καὶ οἱοσδήποτε ἄλλος ὅτι τὴν Μακεδονίαν, ἡ ὁποία εἶναι ἐγκατεσπαρμένη ἀπὸ ἑλληνικὰ ὀστὰ οὐδεὶς θὰ δυνηθῇ ν' ἀποσπάσῃ ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα καὶ ὅτι οἱ ἐπιθυμοῦντες νὰ ἐπικρατήσουν εἰς πολιτικοὺς ἀγῶνας διὰ τῆς δολοφονίας τῶν πολιτικῶν των ἀντιπάλων εἶναι οὐ μόνον ἐκτὸς νόμου ἀλλὰ καὶ ἐκτὸς πολιτικῆς τιμῆς καὶ δὲν ἔχουσι θέσιν ἐν τῇ αἰθούσῃ ταύτῃ. (Χειροκροτήματα).

Ὁ κ. **Α. Μελᾶς** λέγει ὅτι δὲν δυνάμεθα νὰ ἀνεχώμεθα περαιτέρω τὴν παραμονὴν ἐνταῦθα τῶν ἀντιπροσώπων τῆς Μόσχας, ἐκλεγέντων παρ' ἀνθρώπων παραπλανηθέντων καὶ διὰ τοῦτο ὑπέβαλε σχετικὴν πρότασιν ἀποκλεισμοῦ των, ἣν ἡ τιμὴ τοῦ Ἔθνους καὶ αἱ παραδόσεις ἐπιβάλλουν νὰ ὑποθετήσῃ ἡ ἐθνικὴ ἀντιπροσωπεία. Ὑπάρχει λέγει ἔγγραφον τῆς Γ' Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς διαμαρτυρομένης κατὰ τῶν ἐνταῦθα πρακτόρων της ὅτι καίτοι λαβόντες χρήματα διὰ τὴν ἀνατροπὴν τοῦ ἑλληνικοῦ καθεστῶτος ἐν τούτοις ἀκόμη δὲν ἔφερον εἰς πέρας τὸ ὑπεσχημένον ἔργον των. Συνεχίζων ἐκθέτει τὴν φρικτὴν κατάστασιν ἣν ἐδημιούργησαν οἱ κομμουνισταὶ ἐκεῖ ὅπου ἐπεκράτησαν. Δυστυχῶς καὶ ἐδῶ ἐκ πλάνης ἐπετράπη ἡ ἐγκατάστασις σοβιετικῶν προξενικῶν ἀρχῶν, αἵτινες δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο παρὰ πράκτορες τοῦ κομμουνισμοῦ ἐνταῦθα, καὶ καταλήγων τονίζει ὅτι πρέπει νὰ δοθῇ εἰς τὴν κυβέρνησιν πᾶσα ἐξουσιοδότησις ἵνα ἐκβάλῃ ἐκ τῆς αἰθούσης ταύτης τοὺς ἀντιπροσώπους τοῦ κομμουνισμοῦ.

Ὁ κ. **Ν. Κρανιωτάκης** λέγει ὅτι ὁ κομμουνισμὸς ὅστις εἰς τὰ τελευταῖα γεγονότα ἀνεμίχθη ἀποδεδειγμένως, ὡς κόμμα μὲν δὲν ἀποτελεῖ σπουδαῖον στοιχεῖον, ἀλλὰ εἶναι ἐξαιρετικῶς ἐπικίνδυνος ὡς συνωμοτικὴ διοργάνωσις διότι καὶ εἰς τὴν νεολαίαν καὶ εἰς τοὺς ἐργάτας καὶ εἰς τὰς ἐργατρίας καὶ εἰς τὸν στρατὸν ἔχει ρίψει τὰ δίκτυά του. Ὡς ὀργάνωσις ἔχει τμῆμα ἀντικατασκοπείας ἐνεργούμενον ἐπιτυχῶς ἀφοῦ κατορθώνει καὶ ἀπόρρητα καὶ ἐμπιστευτικὰ ἔγγραφα στρεφόμενα κατὰ τοῦ κομμουνισμοῦ νὰ γίνωνται ἀμέσως παρ' αὐτοῦ γνωστά, διότι ἰδίως ἔχει ἀρκετὰ ὄργανα ὁμοϊδεατῶν εἰς τὴν τάξιν τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων.

Β. Μεϊμαράκης καὶ ὅμως ὁ Καψάλης εἶνε ἀκόμη ὑπάλληλος καὶ ἡ περαιτέρω διατήρησίς του εἶνε κίνχος, καὶ ἐκφράζει τὴν ἀπορίαν του διὰ τὴν διατήρησιν αὐτοῦ.

Ν. Κρανιωτάκης. Εἶνε γνωστὸν τὸ αὐθαδέστατον ἀνακοινωθὲν τοῦ Καψάλη κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἀπεργίας.

Γ. Καφαντάρης (Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν). Παρατηρεῖ ὅτι ὁ περὶ οὗ πρόκειται ὑπάλληλος μόλις ἔγεινε γνωστὸν ὅτι ἦτο δράστης τοῦ ἀνακοινωθέντος ἐκλήθη εἰς ἀπολογίαν καὶ εἶνε ζήτημα διαδικασίας ἡ ἀπομάκρυνσίς του, ἡ ὁποία ἐπιβάλλεται χάριν τῆς ἀνορθώσεως τοῦ ὑπαλληλικοῦ γοήτρου.

Ὁ κ. **Ι. Ράλλης** διακόπτων ἐρωτᾷ ἀπὸ ποίου ἦτο ὑπογεγραμμένον τὸ ἀνακοινωθέν.

Ὁ κ. **Γ. Μερκούρης** (Ὑπουργὸς τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας) λέγει ὅτι μετὰ τὴν δημοσίευσιν τῆς ἀνωτέρω πρεκηρύξεως αὐθημερὸν ἐδημοσιεύθη δήλωσις τῆς ἑνώσεως ὑπαλλήλων Ἀθηνῶν δηλούσης ὅτι εἶνε ξένη πρὸς τὴν προκήρυξιν.

Ὁ κ. **Ι. Ράλλης** λέγει ὅτι παραμένει ἀκεραία ἡ εὐθύνη τῆς ὁμοσπονδίας τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων διὰ τὰς πράξεις τῆς προκηρύξεως, αἱ ὁποῖαι θίγουν καὶ αὐτὴν τὴν Κυβέρνησιν καὶ τὰ μέλη αὐτῆς ἀτομικῶς.

Ὁ κ. **Γ. Μερκούρης** (Ὑπουργὸς τῆς Ἐθν. Οἰκονομίας) λέγει ὅτι διετάχθησαν ἀνακρίσεις, ἐὰν ἐξακριβωθῇ ὅτι ἐνοῦνται καὶ ἄλλα μέλη τῆς συνομοσπονδίας θὰ ζητηθοῦν εὐθύναι καὶ παρὰ τούτων.

Ὁ κ. **Ν. Κρανιωτάκης** συνεχίζων λέγει ὅτι εἰς ἄλλος κλάδος τῆς κομμουνιστικῆς προπαγάνδας εἶναι ἡ κομμουνιστικὴ νεολαία ἐξ 7-8 χιλιάδων μελῶν καὶ ἥτις πάντοτε πρωτοστατεῖ εἰς ὅλας τὰς ταραχάς, τοὺς θορύβους καὶ τὰ ἔκτροπα. Ἡ Κ. Ν. ἔχει δύο πυρῆνας εἰς τὸ Πανεπιστήμιον καὶ δὴ ἕνα εἰς τὴν φιλοσοφικὴν σχολὴν καὶ ἕνα εἰς τὴν νομικὴν σχολήν, οἱ ὁποῖοι ἐκδίδουν καὶ δύο ἐφημερίδας τὴν μὲν μὲ τὸν τίτλον «Ἐπαναστάσις» τὴν δὲ μὲ τὸν τίτλον «Ἐπαναστατικὸν Δίκαιον». Ἰδιαιτέρως ὁ κομμουνισμὸς προσπαθεῖ νὰ ἀγρεύσῃ ἐκπαιδευτικοὺς μὲν λειτουργοὺς διὰ νὰ εἶναι εἰς τὰς χεῖρας των ἡ ἐκπαίδευσις τῆς νέας γενεᾶς καὶ στρατιωτικὰ ἐξ ἄλλου στοιχεῖα διὰ νὰ ἔχῃ εἰς χεῖρας του καὶ τὴν ἔνοπλον δύναμιν τοῦ ἔθνους. Πραγματευόμενος εἶτα τὰ τῆς δράσεως τοῦ κομμουνισμοῦ εἰς τὸν στρατὸν ἀναγινώσκει περικοπὴν κομμουνιστικοῦ ἐγγράφου κυκλοφορήσαντος κατὰ τὸ 1922 εἰς τὸ μέτωπον.

Ὁ κ. **Ι. Παπαϊωάννου** διακόπτων λέγει ὅτι ὅταν ἦτο

Βασ. Επίτροπος εἰς τὴν Σμύρνην διετάχθη ἀνάκρισις καὶ ἐσχηματίσθη μία δικογραφία ἀπολεσθεῖσα κατόπιν καὶ ἐξ ἧς ἐξήγετο ὅτι ἐκ τῶν κυριωτέρων πρακτόρων τοῦ κομμουνισμοῦ εἰς τὸ μέτωπον ἦτο κάποιος λοχίας Ἀρβανιτάκης, ὅστις δυστυχῶς ἔδρα ὑπὸ τὴν ἀνοχὴν ἀνωτέρων ἀξιωματικῶν κατονομαζομένων εἰς τὸ πόρισμα τῆς ἀνακρίσεως

Ὁ κ. ***Ν. Κρανιωτάκης*** ἐξακολουθῶν λέγει ὅτι εἰς πολλοὺς ἀπὸ τοὺς πρωτοστατήσαντας εἰς τὴν κατάρρευσιν τοῦ μετώπου εὑρέθησαν κομμουνιστικὰ φυλλάδια. Εἰς τὸν στρατὸν ἡ ἀντιμιλιταριστικὴ προπαγάνδα ἐνεργεῖται κατὰ τὸ τριαδικὸν σύστημα καθ' ὃ εἷς ὅταν μυηθῇ ὑποχρεοῦται νὰ μυήσῃ καὶ ἄλλους τρεῖς, ἤδη δὲ πρόκειται νὰ ἐκδοθῇ ἐν νέον σατανικὸν φυλλάδιον μὲ τὸν τίτλον «Ὁ φαντάρος» ὅπερ καὶ θὰ κυκλοφορῇ εἰς τὸν στρατὸν διὰ νὰ συμπληρώσῃ τὰ κενὰ τὰ ὁποῖα ἀφίνει τυχὸν ἡ διὰ κινηματογράφων καὶ ἄλλων μέσων προπαγάνδα.

Ὁ κ. ***Π. Τσαλδάρης*** (Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν) σχετικῶς μὲ τὴν διὰ κινηματογράφου προπαγάνδαν λέγει ὅτι ἔχει τὴν γνώμην ὅτι ὁ κινηματογράφος δὲν εἶναι τύπος ἀλλὰ θέαμα, δυνάμενον νὰ ὑποβληθῇ εἰς λογοκρισίαν προληπτικὴν ὁσάκις τῷ κατηγγέλθῃ ὑποπτός τις ταινία συνεκρότει τὴν ἐκ τοῦ νόμου ἐπιτροπὴν σύμφωνα πρὸς τὰς γνωμοδοτήσεις τῆς ὁποίας συνεμορφώθη ἡ ἐποπτικὴ ὑπηρεσία τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐσωτερικῶν. Οἱ ἐπιχειρηματίαι τῶν κινηματογράφων ἐξ ἄλλου καὶ τὰς ὑποδείξεις τῆς ἐπιτροπῆς ἐξεπλήρωνον καὶ ἐπανειλημμένως κληθέντες παρ' ἐμοῦ ὑπισχέθησαν ὅτι δὲν θὰ εἰσαγάγουν εἰς τὸ ἑξῆς ταινίας δυναμένας νὰ δώσουν λαβὴν εἰς παρεξηγήσεις ἢ οἱανδήποτε ἄλλην κατάχρησιν.

Οἱ κ. κ. ***Ν. Δαρβέρης*** καὶ ***Γ. Μόδης*** διαμαρτύρονται διότι αἱ λογοκριτικαὶ ἐπιτροπαὶ ἐπέτρεψαν ταινίας μὲ ἀρκετὰ σημεῖα προπαγανδιστικά.

Ὁ κ. ***Π. Τσιτσεκλῆς*** παρατηρεῖ ὅτι διενεργεῖται διὰ τῶν κινηματογραφικῶν ταινιῶν προπαγάνδα.

Ὁ κ. ***Π. Τσαλδάρης*** (Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν) ἀπαντᾷ ὅτι πάντα τὰ δικαιώματα τὰ ὁποῖα μᾶς παρέχουν οἱ κείμενοι νόμοι τὰ ἐξησκήσαμεν εἰς ὅσας περιπτώσεις παρουσιάσθη λόγος ἐπεμβάσεως τῆς ἐποπτικῆς ὑπηρεσίας καὶ ὅτι ἂν τὰ δικαιώματα ταῦτα κριθοῦν ἀνεπαρκῆ θὰ σπεύσωμεν νὰ ζητήσωμεν μείζονα ἐξουσιοδότησιν.

Ὁ κ. ***Ν. Κρανιωτάκης*** συνεχίζων λέγει ὅτι ὁ στρατὸς ἔναντι τῆς δράσεως ταύτης τῶν κομμουνιστῶν ἀμύνεται ἀφ' ἑαυτοῦ. Πρὸς τοῦτο ἔχει ἱδρυθῇ ὁ λόχος τοῦ «καλπακίου» εἰς τὸν ὁποῖον ἀποστέλλονται πάντες οἱ ἀθεραπεύτως ἐνεργοῦντες προπαγάνδαν ἐν τῷ στρατεύματι. Ἐκτὸς τοῦ στρατοῦ ἐνεργεῖται προπαγάνδα εἰς τὴν ἐργατικὴν τάξιν. Ὁ λόγος δι' ὃν στρέφεται ἰδιαιτέρως ἡ προσοχὴ τῶν κομμουνιστῶν πρὸς τὴν ἐργατικὴν τάξιν δὲν εἶναι βεβαίως ἡ συμπάθειαι πρὸς τοὺς ἐργάτας. Οἱ κομμουνισταὶ ἐνδιαφέρονται ἵνα μὴ τακτοποιοῦνται ποτὲ αἱ σχέσεις μεταξὺ ἐργοδοτῶν καὶ ἐργατῶν, διὰ τοῦτο εἶναι καὶ ἐναντίον τῆς Κ. Τ. Ε. καὶ ἐναντίον τοῦ Συμβουλίου ἐργασίας. Ἐν ἐκ τῶν μέσων τὰ ὁποῖα μετέρχονται οἱ κομμουνισταὶ εἶναι ἡ ἀπεργία. Ἀναφέρει τὴν ἀπεργίαν τοῦ 1923 ἡ ὁποία ἐγένετο παρασυρθέντων τῶν ἐργατῶν ὑπὸ τῶν κομμουνιστῶν καὶ παρὰ τὴν γνώμην τῶν διευθυνόντων τότε τὴν ἐργατικὴν κίνησιν. Ἀναφέρει ὡσαύτως τὰ τῆς δράσεως τῶν κομμουνιστῶν κατὰ τὴν τελευταίαν ἀπεργίαν τῶν ἐπαγγελματιῶν, ὡς καὶ τὸ γεγονὸς καθ' ὃ ὁ Βουλευτὴς κ. Στυρίδης συνελήφθη εἰς Ποδαράδες φέρων στολὴν ἐργάτου καὶ προσπαθῶν νὰ διεγείρῃ τοὺς ἐργάτας τῶν ταπητουργείων ἐν προσφάτως ἀναφυέντι ζητήματι. Ἄλλο, λέγει, κεφάλαιον τῆς δράσεως τῶν κομμουνιστῶν εἰς τὴν Ἑλλάδα εἶναι ἡ αὐτονόμησις τῆς Μακεδονίας. Ἀναφέρει τὸ ἱστορικὸν τῆς ἐμφανίσεως τοῦ κομμουνισμοῦ εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ πῶς κατά τινα κομμουνιστικὴν Διάσκεψιν τῆς Βιέννης ἐπροτάθη ἡ αὐτονόμησις τῆς Μακεδονίας ὑπό τινος Βουλγάρου κομμουνιστοῦ Κολλάροφ. Κατὰ τῆς προτάσεως ταύτης διετύπωσε ἐπιφυλάξεις τινὰς ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς Ἑλλάδος Σαργολόγος, ὁ ὁποῖος καὶ διὰ τοῦτο καθηρέθη μετέπειτα ἐνταῦθα, ἀνετέθη δὲ ἡ ἀντιπροσωπεία ἐφεξῆς εἰς τὸν συνάδελφον κ. Μάξιμον ὅστις καὶ ἀντεπροσώπευσε τοὺς Ἕλληνας κομμουνιστὰς εἰς τὴν Συνδιάσκεψιν τῆς Μόσχας ὅπου ἐλήφθη ἡ ἀπόφασις τῆς αὐτονομήσεως τῆς Μακεδονίας ὑπὲρ τῆς ὁποίας ἐψήφισαν καὶ οἱ Ἕλληνες κομμουνισταί.

Φωναί. Δὲν εἶνε Ἕλληνες, εἶνε Βούλγαροι.

Ὁ κ. ***Ν. Κρανιωτάκης*** συνεχίζων ἀναγινώσκει τὸ κάτωθι ἔγγραφον, σχετικῶς πρὸς τὴν διενεργουμένην προπαγάνδαν αὐτονομήσεως τῆς Μακεδονίας.

Βαλκαν. Ὁμοσπονδία
Ἐκτελεστικὴ Ἐπιτροπὴ
Γραφεῖον προπαγάνδας
Γραμματεία
Ἐμπιστευτικόν.

Ἐν Βιέννῃ τῇ 7η Νοεμβρίου 1926

Ἀριθ. 5823

«Ὁδηγίαι πρὸς τὸ κομμουνιστικὸν κόμμα τῆς Ἑλλάδος ἐπὶ τῆς δράσεως αὐτοῦ διὰ τὸ ἐθνικὸν ζήτημα».

Ἀγαπητοὶ σύντροφοι,

Διὰ τῆς παρούσης ἡ γραμματεία τῆς βαλκανικῆς συνομοσπονδίας γνωστοποιεῖ τὰς τελευταίας ἀποφάσεις τοῦ Προεδρείου αὐτῆς ὡς πρὸς τὸν τρόπον τῆς παρὰ τοῦ κομμουνιστικοῦ κόμματος τῆς Ἑλλάδος συνεχίσεως τοῦ ἀγῶνος διὰ τὴν αὐτονόμησιν τῆς Μακεδονίας καὶ Θράκης.

Ἡ ἐν Μακεδονίᾳ κίνησις τοῦ Βουλγαρικοῦ καὶ Ἑλληνικοῦ κόμματος ἀποτελεῖ τὴν ἄρχουσαν θέσιν εἰς τὸν ἀγῶνα κατὰ τῆς κεφαλαιοκρατίας. Τὸ κομμουνιστικὸν κόμμα τῆς Ἑλλάδος ὀφείλει νὰ ἀναλάβῃ ἀ. ορασιστικῶς τὸν ἀγῶνα διὰ τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Μακεδονίας καὶ Θράκης. Εἶνε πλέον καιρὸς διὰ ἀποτελεσματικὴν δρᾶσιν, ἐὰν λάβητε ὑπ' ὄψιν τὸ ἀδελφὸν βουλγαρικὸν κομμουνιστικὸν κόμμα τὸ ὁποῖον δὲν ἐδίστασε νὰ ἱδρύσῃ ἐθνικὰς ὀργανώσεις καὶ νὰ καταρτίσῃ συμμορίας ἵνα δημιουργοῦν ἀνώμαλον ἀτμόσφαιραν εἰς τὰς λαϊκὰς μάζας φέρῃ αὐτὰς πρὸ τοῦ διλήμματος... ἢ τὴν αὐτονομίαν τῆς Μακεδονίας ἢ διαρκεῖς ταραχάς, ῥήξεις καὶ ἀπειλὰς κηρύξεως πολέμου.

Τὸ Ἑλληνικὸν κομμουνιστικὸν κόμμα δέον νὰ μὴ ἀφίσῃ νὰ ὑπολειφθῇ τῶν προσπαθειῶν τοῦ Βουλγαρικοῦ κόμματος διότι τότε ὁ ῥόλος τὸν ὁποῖον τῷ ἐπεφυλάχθη νὰ παίξῃ θὰ εἶνε ἀσυμβίβαστος πρὸς τὴν δρᾶσιν του καὶ συνεπῶς δὲν θὰ δύναται νὰ τιτλοφορεῖται κομμουνιστικὸν κόμμα.

Διὰ τὸ ζήτημα τῶν ὅπλων οἱ ἀντιπρόσωποί μας θὰ συζητήσωσι εἰς τὸ Συνέδριον τῆς ἐκτελεστικῆς ἐπιτροπῆς διότι οὕτω θὰ εἶναι εἰς θέσιν νὰ σχηματίσωσι γνώμην ἀντικειμενικήν.

Ἐπὶ τοῦ παρόντος τρία εἶναι τὰ ζητήματα τὰ ὁποῖα θὰ πραγματευθοῦν.

1ον. Ὀργάνωσις προπαγάνδας—ἀντικατασκοπείας.

2ον. Ἐξοπλισμὸς τῶν κυριωτέρων ἡμῶν ὀργανώσεων.

3ον. Ὀργάνωσις τῶν ἑλληνικῶν τριαρχιῶν εἰς τὰς Μακεδονοκρατικὰς γραμμάς.

Ὅσον ἀφορᾷ τὸ οἰκονομικὸν ζήτημα θὰ συνεννοηθῆτε μετὰ τοῦ γραφείου προπαγάνδας—ἀντικατασκοπείας τῆς Πρεσβείας ἥτις ἔλαβεν ἤδη τὰ ἀναγκαιούσας διαταγάς.

Διὰ τὴν Γραμματείαν τῆς Βαλκανικῆς Συνομοσπονδίας
Ὁ Γραμματεὺς

Πρό τινων ἡμερῶν, λέγει συνεχίζων ὁ κ. ***Κρανιωτάκης,*** ὁ Πρεσβευτὴς τῆς Ρωσσίας ἀνεκοίνωσεν ὅτι ἡ Σοβιετικὴ Ρωσία δὲν ἀναμιγνύεται εἰς τὰ ἐσωτερικὰ τῆς Ἑλλάδος. Δὲν ὑπάρχει, λέγει, δήλωσις εὑρισκομένη εἰς ἀντίθεσιν πρὸς τὴν ἀλήθειαν περισσότερον ἀπὸ τὴν δήλωσιν αὐτήν, διότι εἶναι γνωσταὶ ὅλαι αἱ προσπάθειαι τοῦ κ. Πρεσβευτοῦ, τὸν ὁποῖον ἐξακολουθοῦμεν ἐν τούτοις δικτηροῦντες ἐν ταὐτῷ. Καὶ ἀπέναντι πάντων τούτων ἡμεῖς τί πράττομεν; Μόνον ἡ Ἑλλὰς ἀπὸ ὅλα τὰ Βαλκανικὰ κράτη συνῆψε σχέσεις μὲ τὴν Σοβιετικὴν

Ρωσσίαν, ὄχι δὲ μόνον τοῦτο ἀλλὰ καὶ συνήψαμεν καὶ τελωνιακὴν συμφωνίαν, τῆς ὁποίας ἀποτέλεσμα εἶναι νὰ τῆς δίδωμεν ἡμεῖς τὸ χρῆμα διὰ τοῦ ὁποίου αὕτη καταβάλλει τὴν προσπάθειαν νὰ μᾶς ἀνατρέψῃ. Ἔπειτα, μὲ τὴν σύναψιν τῶν σχέσεων περιεβάλαμεν μὲ τὴν διπλωματικὴν ἀσυλίαν ὅλους τοὺς πράκτορας τοῦ κομμουνισμοῦ.

Συνεχίζων λέγει ὅτι ἐπιβάλλεται νὰ ληφθῶσι ριζικὰ μέτρα ἐναντίον τοῦ κομμουνισμοῦ. Ἔχομεν ὑποχρέωσιν νὰ κηρύξωμεν τὸν κομμουνισμὸν ἐκτὸς νόμου, ὅπως καὶ εἶναι, τότε οὔτε προπαγάνδαν θὰ εἶναι δυνατὸν νὰ ἔχωμεν οὔτε ὑποψηφιότητας. Ἤκουσα ὅτι ὑπεβλήθη πρότασις ψηφίσματος περὶ ἀποπομπῆς τῶν κομμουνιστῶν βουλευτῶν ἐκ τῆς αἰθούσης ταύτης. Κατ' ἐμὲ μόνη ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ ἐκλογικοῦ νόμου θὰ ἤρκει ὅπως πολλοὶ τῶν κομμουνιστῶν βουλευτῶν μὴ παρίστανται ἐνταῦθα, ὡς ἔχοντες παραπεμφθῇ διὰ βουλεύματος. Ἐκτὸς τούτων θὰ ἐδικαιούμεθα νὰ ἀπαιτήσωμεν ἀπὸ τὴν Οἰκουμενικὴν Κυβέρνησιν ὅπως προσκομίσῃ πάντα ἐκεῖνα τὰ ἔμμεσα μέτρα διὰ τῶν ὁποίων θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ καταπολεμηθῇ ὁ κομμουνισμός.

Μεταξὺ τούτων θὰ ἔπρεπε νὰ περιλαμβάνωνται πάντα τὰ μέτρα ἐκεῖνα διὰ τῶν ὁποίων θὰ καταστῇ δυνατὸν νὰ ἀρθῶσιν αἱ μεταξὺ τῶν διαφόρων τάξεων παρεξηγήσεις, αἱ ὁποῖαι τροφοδοτοῦν τὸν κομμουνισμόν. Ἡ Οἰκουμενικὴ Κυβέρνησις ἐκπροσωποῦσα πάσας τὰς τάξεις ἐν τῇ χώρᾳ θὰ ἠδύνατο νὰ μελετήσῃ ὅλα τὰ κοινωνικὰ προβλήματα καὶ νὰ λάβῃ ὅλα τὰ ἐνδεικνυόμενα μέτρα πρὸς ἐπίλυσιν αὐτῶν. Μέχρι τοῦδε δὲν φαίνεται ὅτι ἔλαβε σοβαρῶς ὑπ' ὄψει τὸν κομμουνιστικὸν κίνδυνον, ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἀκριβῶς τὴν ἐπερωτῶ, διατὶ δὲν ἐφαρμόζει πολιτικὴν ἀποφασιστικὴν καὶ ἀνταποκρινομένην εἰς τὰς ὑποχρεώσεις της πρὸς περιφρούρησιν τοῦ ὑφισταμένου κοινωνικοῦ καθεστῶτος ἔναντι τοῦ κομμουνισμοῦ, τὸν ὁποῖον καθιστᾷ ὁσημέραι προκλητικώτερον ἡ ἐπιδεικνυομένη ἀνοχή.

Ὁ κ. ***Ι. Κίνιας*** λέγει ὅτι ἡ Κυβέρνησις, ἡ ὁποία ἀποτελεῖται ἀπὸ ὅλα τὰ ἀστικὰ κόμματα τῆς χώρας πρέπει νὰ λάβῃ σύντονα μέτρα κατὰ τοῦ κομμουνισμοῦ. Τὰ τελευταῖα γεγονότα ἔπεισαν πάντας ὅτι πρέπει ν' ἀντιμετωπισθῇ τὸ ζήτημα τοῦτο διὰ τῆς λήψεως τῶν προσηκόντων μέτρων. Ἐλέχθη, συνεχίζει, παρὰ βουλευτοῦ ἀνήκοντος εἰς κόμμα ἐκ τῶν συμμετεχόντων εἰς τὴν Κυβέρνησιν ὅτι τὰς τελευταίας λυπηρὰς σκηνὰς σχεδὸν τὰς προεκάλεσεν ἡ Κυβέρνησις καὶ ὑπέχει εὐθύνην διὰ ταύτας. Κατὰ τῆς κατηγορίας ταύτης διεμαρτυρήθην χάριν τῆς ἀληθείας, διότι εἶναι γνωστὸν ὅτι ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ στρατοῦ δὲν ἦτο φίλος τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἐσωτερικῶν ἀλλ' ἀξιωματικὸς φίλος ἄλλου κόμματος καὶ ἠκούσαμεν τότε ὅτι ὁ ἀξιωματικὸς ἐκεῖνος εἶναι ἐκ τῶν στυλοβατῶν τῆς Δημοκρατίας. Ἀλλ' εἶναι πρόδηλον ὅτι τὰ τοιαῦτα δὲν εἶχον καμμίαν θέσιν εἰς τὴν συζήτησιν, ἡ ὁποία σκοπεῖ πῶς θὰ ἐνισχυθῇ ἡ Κυβέρνησις εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν σκοπῶν, δι' οὓς ἐσχηματίσθη καὶ πῶς θὰ ἀφεθῇ ἀνενόχλητος νὰ χωρήσῃ ὅπως χωρεῖ εἰς τὸ ἔργον της. Ἀλλ' ἐφόσον ἐνέστω μνεία τοῦ ἀξιωματικοῦ ἐκείνου ὀφείλομεν χάριν τῆς ἀληθείας νὰ μὴ ἀποσιωπήσωμεν ὅτι οὗτος εἶναι ὁ περιυβρύσας κατὰ τὴν ἐκλογὴν τοῦ Παγκάλου εἰς τὴν ἐπαρχίαν μου καὶ ψηφοθηρῶν ὑπὲρ αὐτοῦ. Σχετικῶς μὲ τὴν κομμουνιστικὴν προπαγάνδαν λέγει ὅτι εἶναι καιρὸς νὰ κτυπηθῇ ὁ κομμουνισμός, ὅστις καὶ εἰς αὐτὴν τὴν Λεβάδειαν ἔχει ὀπαδούς, οἵτινες καὶ συνεκρότησαν σωματεῖον, ὅπερ εὐτυχῶς δὲν ἐνεκρίθη παρὰ τοῦ Πρωτοδικείου. Εἶναι ἀνάγκη συνεπῶς νὰ ληφθοῦν μέτρα σύντονα καὶ ριζικά, τὰ ὁποῖα δυστυχῶς δὲν ἐλήφθησαν ἀκόμη, καὶ καταλήγων εὔχεται ὅπως αἱ τελευταῖαι σκηναὶ δώσουν ἀφορμὴν νὰ ληφθοῦν τὰ μέτρα ταῦτα.

Διακόπτεται μετὰ τοῦτο ἡ ἐπὶ τῆς ἐπερωτήσεως συζήτησις, ἵνα συνεχισθῇ τὴν προσεχῆ Πέμπτην.

Ὁ κ. ***Θ. Γρηγορίου*** λέγει ὅτι πρὸ μικροῦ μεταξὺ αὐτοῦ καὶ διακεκριμένου συναδέλφου ἐξ Ἠλείας ἔλαβε χώραν ἀτυχὲς καὶ λυπηρὸν ἐπεισόδιον, δι' ὃ αἰσθάνεται τὴν ὑποχρέωσιν νὰ ζητήσῃ συγγνώμην ἀπὸ τὸ Σῶμα καὶ νὰ ἐκφράσῃ τὴν λύπην του.

Μεθ' ὅ, συναινέσει τῆς Βουλῆς, λύεται ἡ συνεδρίασις ὥρᾳ 9.15' διὰ τὴν αὔριον ὥραν 5 1)2 μ. μ.

Ὁ Πρόεδρος
Θ. ΣΟΦΟΥΛΗΣ

Οἱ Γραμματεῖς
Μ. Λαΐλιος,
Θ. Τσιριμῶκος

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΜΕ'

Τῆς 22 Μαρτίου 1927.

Ὥρᾳ 6 μ. μ. ὁ κ. ***Πρόεδρος*** ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς ἕδρας κηρύσσει τὴν ἔναρξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει ν' ἀνοιχθῶσι τὰ θεωρεῖα.

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικὰ τῆς χθεσινῆς συνεδριάσεως.

Ἀνακοινοῦνται τὰ ἑξῆς:

Ὁ Σύνδεσμος τῶν τεχνιτῶν Κυπαρισσίας παρακαλεῖ τὴν Βουλὴν ὅπως θεσπισθῇ διὰ νόμου ἡ 8ῃ Μαΐου ἑορτὴ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου ὡς τοπικὴ ἑορτή.

Οἱ ἐργάται ἐπαγγελματίαι καὶ τὰ μέλη τῶν συνεταιρισμῶν τῆς πόλεως Θεσσαλονίκης διαμαρτύρονται διὰ τὸ κλείσιμον τοῦ φαρμακείου τῆς Λαϊκῆς Ἑνώσεως καὶ ζητοῦν τὸ ἄμεσον ἐπανάνοιγμά του.

Ὁ Ἀγροτικὸς κόσμος τοῦ χωρίου Τοπουζχὰρ ὑποβάλλει ὑπόμνημα δι' οὗ ζητεῖ τὴν ἄμεσον χορήγησιν δανείου πρὸς σπορὰν ὀψίμων καρπῶν καὶ καλλιέργειαν τῶν ἀγρῶν διὰ τὴν μέλλουσαν σπορὰν 1927—1928.

Ὁ Οἰκοδομικὸς Συνεταιρισμὸς τῆς Βούλας διαμαρτύρεται διὰ τὰς ἐκνόμους ἐνεργείας τῆς ἐκτελεστικῆς ἐπιτροπῆς Ἀεροπορικῆς Ἀμύνης εἰς βάρος τοῦ συνεταιρισμοῦ των.

Ὁ Σύλλογος τῶν κατωτέρων δικαστικῶν ὑπαλλήλων τῆς περιφερείας τοῦ Πρωτοδικείου Ροδόπης ὑποβάλλει ὑπόμνημα δι' οὗ ζητεῖ ὅπως ἀναγνωρισθῇ ὡς χρόνος ὑπηρεσίας ἡ ἐν τοῖς δικαστηρίοις Θράκης ὑπηρεσία των.

Ὁ Σύλλογος τῶν Βιομηχάνων Βυρσοδεψῶν «ὁ Προφήτης Ἠλίας» Σάμου ζητεῖ ὅπως καταργηθῇ παντελῶς ὁ φόρος ἐπὶ τῶν κατειργασμένων δερμάτων.

Οἱ Ἀλευρέμποροι Σάμου διαμαρτύρονται διὰ τὴν ἀπαγόρευσιν τῆς εἰσαγωγῆς ἀλεύρων ἐπὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ.

Οἱ κάτοικοι τῶν κοινοτήτων Καρλικόβης, Ροσιλόβου, Γκορνίτσης καὶ Δράμας ζητοῦσι τὴν ἄμεσον ἐπισκευὴν τῆς δημοσίας ὁδοῦ ἀπὸ Καρλικόβη μέχρι Ηρωοστράνης.

Ἡ Χρυσοθέμη Ε. Παπασπυλίου πρώην γραμματεὺς Βας τῆς Ἐφορείας Ἠλείας, διαμαρτύρεται διότι ἀπολυθεῖσα τῆς θέσεώς της διὰ λόγους οἰκονομίας δὲν ἐπαναδιωρίσθη κατὰ τὴν πλήρωσιν τῶν κενῶν θέσεων, προτιμηθέντων ἄλλων μὴ ἐχόντων τὰ νόμιμα προσόντα.

Οἱ κάτοικοι τῆς Κοινότητος Ἁγίας Εὐθυμίας ζητοῦν τὴν τροποποίησιν τοῦ Νόμου ΑΝΖ' «περὶ δήμων καὶ Κοινοτήτων».

Ὁ Μικρασιατικὸς Σύνδεσμος Ἀλεξανδρείας διαμαρτύρε-

ται διότι απεκλείσθησαν τὰ μέλη του τοῦ δικαιώματος τῆς ἀποζημιώσεως.

Ὁ Σύλλογος τῶν Καπνοπωλῶν Βόλου ὑποβάλλει ὑπόμνημα «περὶ τῆς φορολογικῆς ἀποδόσεως ἐκ τῆς μονοπωλήσεως τοῦ καπνοῦ».

Ὁ Νομάρχης Κοζάνης ὑποβάλλει ψήφισμα τοῦ ἀμπελουργικοῦ Λαοῦ τῆς ἐπαρχίας Γρεβενῶν διαμαρτυρομένου διὰ τὴν ἀπαγόρευσιν τῆς διαθέσεως τοῦ στεμφυλοπνεύματος.

Ἡ Καλλιόπη χήρα Γερασίμου Ρουχωτᾶ παρακαλεῖ τὴν Βουλὴν ὅπως παρατείνῃ τὴν προθεσμίαν διὰ τὴν ὑποβολὴν αἰτήσεως περὶ ἀπονομῆς συντάξεως εἰς τὰς χήρας καὶ ὀρφανὰ τῶν πεσόντων κατὰ τὸν Ἠπειρωτικὸν ἀγῶνα.

Ὁ Α. Μιχόπουλος κάτοικος Βόλου ὑποβάλλει ὑπόμνημα «περὶ ἀκυρώσεως τοῦ ἄρθρου 4 τοῦ ἀπὸ 27 Φεβρουαρίου καὶ 30 Μαρτίου 1927 Ν. Δ. περὶ τροποποιήσεως τῶν περὶ Σχεδίου Πόλεως Θεσ)νίκης διατάξεων.

Τὸ Δημοτικὸν Συμβούλιον Πειραιῶς ὑποβάλλει ψήφισμα ὅπως ἡ Πόλις τοῦ Πειραιῶς ὁμοῦ μετὰ τῶν νήσων Αἰγίνης καὶ Πόρου ἀποτελέσωσιν ἰδίαν Ἐπισκοπὴν πρὸς πληρεστέραν ἐξυπηρέτησιν τῶν πολλαπλῶν θρησκευτικῶν ἀναγκῶν τῶν κατοίκων αὐτῶν.

Οἱ Κοινοτικοὶ Σύμβουλοι Μεθώνης κ.λπ. διαμαρτύρονται κατὰ τῆς Νομαρχίας Θεσσαλονίκης διότι δὲν ἐξέδωκε ἀκόμη τὴν ἀπόφασίν της κατὰ τοῦ καταγγελθέντος παρ' αὐτῶν ἐπὶ ἰδιοποιήσει κοινοτικῶν χρημάτων.

Οἱ κτηνοτρόφοι Ἀθηνῶν καὶ Περιχώρων ὑποβάλλουσιν ὑπόμνημα περὶ λήψεως μέτρων πρὸς προστασίαν τῆς κινδυνευούσης κτηνοτροφίας μας.

Οἱ Ἀγρόται πρόσφυγες Κοζάνης ὑποβάλλουσιν ψήφισμα «περὶ ταχείας λύσεως τοῦ ἀγροτικοῦ προσφυγικοῦ προβλήματος, διὰ τῆς διανομῆς καὶ παραχωρήσεως τοῦ γεωργικοῦ κλήρου.

Ὁ Γεώργιος Φαρμάκης ὑπολοχαγὸς τοῦ πεζικοῦ ἐν ἀποτάξει ὑποβάλλει ὑπόμνημα περὶ ἀπονομῆς συντάξεως.

Οἱ ὑπάλληλοι τῶν φαρμακείων τῆς Λαμίας ζητοῦσι τὴν τροποποίησιν τοῦ Ν. Δ. «Περὶ τοῦ προσωπικοῦ τῶν Φαρμακείων».

Οἱ Κάτοικοι τῆς Κοινότητος Τιθορέας (Τέως Βελίτσης) τῆς Λοκρίδος ὑποβάλλουσιν ὑπόμνημα «περὶ τελειοποιήσεως τῆς ὁδοῦ ἀπὸ Βελίτσης Κηφισοχωρίου».

Ἡ Κτηματικὴ Ἀδελφότης Καλαμῶν παρακαλεῖ τὴν Βουλὴν ὅπως τοὺς ἀπαλλάξῃ τοῦ ἐπὶ τῆς Κυβερνήσεως Παγκάλου ἐπιβληθέντος φόρου ἐπὶ τῶν γεωργικῶν προϊόντων.

Ἡ Ἕνωσις τῶν ἐργατῶν καροποιῶν, ξυλουργῶν καὶ σιδηρουργῶν Ἀθηνῶν-Πειραιῶς ὑποβάλλει ὑπόμνημα δι' οὗ ζητοῦν τὴν Κρατικὴν ἐνίσχυσιν λόγῳ τῆς μαστιζούσης ἀνεργίας ἐκ τῆς αὐθόρμητου εἰσαγωγῆς αὐτοκινήτων.

Οἱ στρατευθέντες φοιτηταὶ τῶν κλάσεων 1924 καὶ 1925 ὑποβάλλουν ὑπόμνημα περὶ ἀπαλλαγῆς των ἐκ τῶν τριμηνιαίων ἐξετάσεων τοῦ ἔτους καθ' ὃ διετέλεσαν στρατιῶται.

Αἱ ὠργανωμέναι λαϊκαὶ τάξεις Ἡρακλείου ὑποβάλλουσιν ὑπόμνημα δι' οὗ ζητοῦσιν 1) ν' ἀκυρωθῶσιν πᾶσαι αἱ ἀποφάσεις τοῦ τοπικοῦ Συμβουλίου τοῦ γραφείου ἀπαλλαγῆς διὰ τὴν μίσθωσιν τῶν Μουσουλμανικῶν κτημάτων καὶ 2) νὰ παρασχεθοῦν εὐκολίαι πληρωμῆς διὰ τὸν φόρον τοῦ ἐπιτηδεύματος.

Οἱ βουλευταὶ κ. κ. **Ἐμ. Φεσᾶς** καὶ **Περικλῆς Μπούτος** ὑποβάλλουσι πρότασιν νόμου περὶ συστάσεως Εἰδικοῦ Ταμείου ὁδοποιΐας τῆς κοινότητος Λυκοτρόφου Μεσσηνίας.

Οἱ βουλευταὶ κ. κ. **Α. Στρατηγόπουλος, Ι. Καλογερᾶς, Κ. Δεμερτζῆς, Κ. Ἀγγελόπουλος, Χρ. Λαδᾶς, Ἀρ. Βαλαωρίτης, Γ. Πεσματζόγλου, Π. Μαζαράκης, Ι. Τζίβας Β. Μεϊμαράκης, Κ. Βλαχοθανάσης, Π. Μπούτος, Δ. Μπαμπᾶκος, Ν. Κρανιωτάκης, Ἀθ. Μιαούλης, Ι. Κίνιας, Ι. Παπαϊωάννου, Γ. Τσακανίκας, Δ. Χατζῖσκος, Δ. Κουτζοπέταλος, Β. Χατζηλίας, Δ. Φλωριᾶς Χ. Συμεονόγλου, κλπ.** ὑποβάλλουσι πρότασιν νόμου «περὶ ρυθμίσεως τῆς Διοικήσεως τοῦ ἐν Ἀθήναις Δημοτικοῦ Νοσοκομείου «**Ἐλπίς**».

Ἡ ἐπὶ τῶν Ναυτικῶν Κοινοβουλ. Ἐπιτροπὴ ὑποβάλλει τὴν ἔκθεσίν της ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου «περὶ ἐπαναφορᾶς εἰς τὴν ἐνεργὸν ὑπηρεσίαν ἀρχικελευστῶν μηχανικῶν τοῦ Π. Ν. κλπ.»

Εἰσέρχεται εἶτα ἡ Βουλὴ εἰς τὴν

Ἡμερησία Διάταξιν τῆς νομοθετικῆς ἐργασίας.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** λέγει ὅτι θέλει συνεχισθῇ ἡ συζήτησις ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 19 τοῦ Συντάγματος.

Ὁ κ. **Π. Πετρίδης** παρατηρεῖ ὅτι ἡ συζήτησις ἐπὶ τοῦ ἄρθρου τούτου ἐξηντλήθη.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** λέγει ὅτι δὲν ἐξηντλήθη ἡ συζήτησις.

Ὁ κ. **Δ. Μπόταρης** λέγει ὅτι ἂν δὲν γίνῃ δεκτὸν ὅτι ἐξηντλήθη ἡ συζήτησις, πρέπει νὰ ὁρισθῇ ἓν ἐλάχιστον ὅριον συζητήσεως ἐντὸς τοῦ ὁποίου νὰ κηρυχθῇ λήξασα ἡ συζήτησις.

Ὁ κ. **Τ. Ἀναστασίου** λέγει ὅτι ἡ κοινὴ γνώμη δυσανασχετεῖ διὰ τὴν παράτασιν τῶν ἐπὶ τοῦ Συντάγματος συζητήσεων καὶ διὰ τοῦτο πρέπει νὰ τερματισθῇ αὕτη ταχέως.

Ὁ κ. **Π. Πετρίδης** λέγει ὅτι κατὰ τὴν τελευταίαν πρὸ τῶν διακοπῶν συνεδρίασιν εἶχεν ἀποφασισθῇ νὰ ὁμιλήσουν μόνον οἱ ἀρχηγοί. Ἐν πάσῃ περιπτώσει παρακαλεῖ ὅπως ἐφαρμοσθῇ τὸ σχετικὸν ἄρθρον τοῦ εἰδικοῦ ψηφίσματος καθόσον ἡ Βουλὴ ἐψωτίσθη.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** λέγει ὅτι δὲν ἔχει τοιαύτην πρότασιν.

Ὁ κ. **Δ. Βοκοτόπουλος** λέγει ὅτι ἐφόσον ὑπάρχουν βουλευταὶ ἐγγεγραμμένοι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ μὴ ὁμιλήσουν.

Ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 19 τοῦ Συντάγματος, ὁ κ. **Α. Σινώκας** λέγει ὅτι ἐκ τῶν ἀγορευσάντων ἐπὶ τοῦ ἄρθρου τούτου οὐδεὶς ἐπεχείρησεν ἱστορικὴν ἀνασκόπησιν τοῦ θέματος. Ἰσχυρίσθησαν μόνον ὅτι ἡ ἰδιοκτησία ἀποτελεῖ δικαίωμα ἀλλὰ πῶς ἐγεννήθη ἡ ἰδιοκτησία ἐπὶ τῆς γῆς οὐδεὶς ἐνδιέτριψε. Ἀναπτύσσει ἱστορικῶς τὴν ἐξέλιξιν τοῦ θεσμοῦ τῆς ἰδιοκτησίας καὶ τονίζει ὅτι μέχρι τοῦ 15 αἰῶνος τὰ κτήματα ἐπωλοῦντο μετὰ τῶν ἀνθρώπων. Μετὰ τὸν 15 αἰῶνα ἡ ἰδιοκτησία ἀπετελέσθη ἐκ τῆς βίας καὶ τῆς ἁρπαγῆς καὶ συνεπῶς ἡ ἀπαλλοτρίωσις τῶν τοιούτων ἰδιοκτησιῶν δὲν ἀποτελεῖ βίαν ἀλλὰ ἐπανόρθωσιν ἀδικίας. Πραγματευόμενος εἶτα τὰ τῆς ἀγροτικῆς μεταρρυθμίσεως παρ' ἡμῖν εὑρίσκει ὅ τι ἡ καρδία τῶν κτημάτων ἀνήκει ἀκόμη εἰς τοὺς γαιοκτήμονας ἐνῷ πλεῖστοι ἐξ αὐτῶν ἐξ ἄλλου ἀπέφυγον τὴν ἀπαλλοτρίωσιν. Διὰ τοῦτο ἐπιβάλλεται συν)ματικῶς νὰ θεσπισθῇ ἡ ὁλοκληρωτικὴ ἀπαλλοτρίωσις διὰ νὰ ἀπελευθερωθῇ τελείως ὁ καλλιεργητής. Ἡ κατηγορηθεῖσα ἐξ ἄλλου ἐλάττωσις τῆς παραγωγῆς μετὰ τὴν ἀπαλλοτρίωσιν ὀφείλεται τοῦτο μὲν εἰς τὴν ἀπασχόλησιν τῶν γεωργῶν μὲ τὸν στρατὸν καὶ εἰς τὴν ἀφαίρεσιν λόγῳ στρατιωτικῶν ἀναγκῶν παντὸς ἐφοδίου, ζώων κλπ. Ἤδη ἐξεταστέον μήπως οἱ νέοι παράγοντες οἱ ἀντικαταστήσαντες τοὺς γεωκτήμονας ὑπεδούλωσαν καὶ πάλιν τοὺς γεωργούς. Ἔχομεν τὴν ἐπιτροπὴν ἀποκαταστάσεως προσφύγων εἰς ἣν καὶ δι' ἣν χιλιάδες προσφύγων δουλεύουν ὡς δοῦλοι, τοῦτο αὐτὸ συμβαίνει καὶ μὲ τὴν ἑταιρείαν Κωπαΐδος, τοῦτο αὐτὸ καὶ μὲ τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν ἥτις δανείζει τοὺς συνεταιρισμοὺς σχεδὸν μὲ 20 ο)ο διὰ τόκους, προμήθειαν, ἀσφάλειαν κλπ.

Ρ. Κούνδουρος. Δὲν ὑπερβαίνουν ἐν συνόλῳ τὰ 8 ο)ο.

Α. Σινώκας. Ἐπαναλαμβάνω 20 ο)ο. Συνεχίζων λέγει ὅτι ἔχομεν ἐξ ἄλλου τὸ Κράτος ὅπερ μὲ τὴν φορολογίαν τῶν ὑπεγγείων κλπ. ἀφαιρεῖ καὶ τὰς ὑπολοίπους προσόδους τοῦ γεωργοῦ. Συνεπῶς διὰ τῆς μεταρρυθμίσεως νέοι φεουδάρχαι ἐπὶ τῶν γεωργῶν ἐγεννήθησαν, ἡ κατάστασις ὁσημέραι ὀξύνεται, ἐνισχυομένης μόνον τῆς κεφαλαιοκρατίας. Πραγματικὴ μεταρρύθμισις σώζουσα τοὺς γεωργοὺς κατ' ἀνάγκην δὲν

δύναται νὰ συντελεσθῇ παρὰ μόνον διὰ τῆς κυβερνήσεως τῶν ἐργατῶν καὶ τῶν ἀγροτῶν.

Ὁ κ. **Ι. Εὐταξίας** λέγει ὅτι ἐννοεῖ τὴν δυσφορίαν διὰ τὴν παρέλκυσιν τῆς συζητήσεως τοῦ περιφήμου ἄρθρου 19 τοῦ Συντάγματος. Οὐχ' ἧττον ὅμως ὀφείλει νὰ ὁμολογηθῇ ὅτι τὸ ζήτημα εἶναι σπουδαῖον· ἠκούσαμεν χθὲς παρὰ πολλῶν ρητόρων τὰς κουμμουνιστικὰς ροπὰς διαφόρων κοινωνικῶν στρωμάτων. Ἀπὸ πολλῶν χρόνων λέγει ἐγένετο μία κίνησις θεωροῦσα τὰ πάντα ρευστὰ καὶ ὑποκειμένη εἰς τὸ δόγμα τῆς σκοπιμότητος. Ἰδίως ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι αὐθαιρέτως κατέλαβον τὴν ἀρχὴν ἐπεχείρησαν τόσας συν)ματικὰς κατακτήσεις. Εἶναι καιρὸς ὅμως νὰ τονισθῇ ὅτι τὰ πάντα δὲν εἶναι ρευστὰ καὶ ὅπως ἐν τῇ φύσει ὑπάρχουν μερικὰ ἀκίνητα ἢ κινούμενα ἐν ὡρισμένῳ χρόνῳ, τοιουτοτρόπως καὶ διὰ τὸ περὶ οὗ πρόκειται ἄρθρον ἠμπορεῖ νὰ λεχθῇ ὅτι δὲν δύναται νὰ εἶναι ἀπὸ τὰ ἀενάως ἢ ἐφ' ὡρισμένον χρόνον κινούμενα. Βεβαίως εἶναι δυσχερέστατον νὰ εὑρεθῇ τρόπος ἱκανοποιῶν τὰς ἀπόψεις περὶ μιᾶς ἐνιαίας διαμορφώσεως τοῦ ἄρθρου περὶ ἰδιοκτησίας. Πρωτεῦον εἶναι νὰ ἐξετασθῇ διατὶ τυγχάνει συν)ματικῆς προστασίας ἡ ἰδιοκτησία. Κατὰ κοινὴν συνείδησιν πάντοτε τὸ δικαίωμα τοῦτο ἐθεωρήθη μὴ ἐξαρτώμετον ἀπὸ καμμίαν σκοπιμότητα καὶ ἀπὸ καμμίαν ἐξουσίαν, ὅπως καὶ ἡ προσωπικὴ ἐλευθερία, διότι πᾶς γεννώμενος ἄνθρωπος ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ μὴ εἶναι δοῦλος καὶ νὰ εἶναι ἱκανὸς νὰ ἀποκτᾷ περιουσίαν.

Συνεπῶς τὸ δικαίωμα τῆς ἰδιοκτησίας τὸ ἔχει τὸ ἄτομον ἀφ' ἑαυτοῦ, δὲν τοῦ τὸ δίδει ἡ πολιτεία ἢ ἄλλος τις. Τὰ δικαιώματα ταῦτα εἶναι συνεπῶς ἔμφυτα εἰς τὸν ἄνθρωπον, καὶ κατ' ἀνάγκην προστατεύονται παρὰ τῶν ὠργανωμένων πολιτῶν. Συνεχίζων, ἀναπτύσσει ποῖα ἀντικείμενα εἶναι δεκτικὰ ἰδιοκτησίας καὶ τὰ ἐξ αὐτῶν πηγάζοντα δικαιώματα, τὰ ὁποῖα εἶναι πολλαπλᾶ, ἐξ ὧν ὅσα ἀναφέρονται εἰς αὐτὴν τὴν ὕπαρξιν τῆς ἰδιοκτησίας εἶναι δεκτικὰ συνταγματικῆς κατοχυρώσεως. Ἐξιστορῶν εἶτα τὰ τῆς ἐξελίξεως τοῦ θεσμοῦ τῆς ἰδιοκτησίας, τονίζει ὅτι οἱ Ρωμαῖοι καθώρισαν σαφῶς καὶ ἀριστοτεχνικῶς τὰ ὅρια τῆς ἰδιοκτησίας τῆς ἰδιωτικῆς καὶ τῆς δημοσίας. Κατὰ τὸν μεσαίωνα ὁ θεσμὸς τῆς ἰδιοκτησίας συνεσκοτίσθη, περιελθόντων τῶν πάντων εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ Μονάρχου. Βραδύτερον μὲ τὴν διάδοσιν τῶν γραμμάτων καὶ ἡ ἰδιοκτησία προήχθη, ἀποτελέσασα κοινωνικόν, πολιτικὸν καὶ οἰκονομικὸν ὅρον, βαθμηδὸν δὲ καὶ εἰς ὡρισμένας περιστάσεις τὸ Κράτος, ὅπως εἰς τὰ μεταλλεῖα, ὁρυχεῖα, κλπ., διεδήλωσεν ὅτι δύναται νὰ περιγράψῃ τὰ ἐπ' αὐτοῦ ἀτομικὰ ἢ ἰδιωτικὰ δικαιώματα, ὡς ἐπίσης δύναται νὰ ρυθμίζῃ νομοθετικῶς τὰ τῆς χρήσεως, καταναλώσεως καὶ φθορᾶς κινητῶν καὶ ἀκινήτων ἐν ὀνόματι τῆς προστασίας τῶν ἄλλων ἢ τῶν πολλῶν, πάντως δὲ οὗτοι οἱ περιορισμοὶ δὲν χρήζουσι συνταγματικῆς ἀδείας. Ἐξ ἄλλου ὑποχρεωτικὴ πώλησις τῆς περιουσίας του εἰς τὸν ἰδιοκτήτην δὲν δύναται νὰ ἐπιβληθῇ, διότι τότε θὰ ἦτο πλέον οὗτος κατὰ παράκλησιν νομεύς, ὄχι κύριος, ἀναφέρει δὲ ὡς παράδειγμα τὰ τοῦ Φρειδερίκου τοῦ Μεγάλου μὲ τὸν ἀρνηθέντα τὴν πώλησιν τοῦ μύλου του μυλωθρόν, δηλώσαντα πρὸς τὸν Μονάρχην τὸ ἱστορικὸν «ὑπάρχουν καὶ δικαστήρια». Ἐπὶ τοῦ ζητήματος συνεπῶς τῆς διαθέσεως ἔρχεται τὸ Σύνταγμα καὶ ἀναπληρώνει τὴν θέλησιν τοῦ ἰδιοκτήτου, ὅπως ἄλλοῦ ὑποχρεώνει τὸν πολίτην νὰ προσφέρῃ καὶ τὴν ζωήν του. Ἡ ἀφαίρεσις τῆς ἰδιοκτησίας οὕτω γίνεται ὑπὸ τὸν ὅρον τῆς ἀποζημιώσεως, καὶ εἶναι μόνον ζήτημα τοῦ Συντάγματος, δηλαδὴ ἡ ἀφαίρεσις τῆς περιουσίας τοῦ ἰδιοκτήτου ἄνευ συναινέσεώς του δι' ἀνωτέρας ἀνάγκης.

Ὅλα τὰ ἄλλα περὶ ὑποχρεώσεων ἄλλων τῆς ἰδιοκτησίας εἶναι ἀντικείμενα τῆς δικαιοδοσίας τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας. Προϋπόθεσις τῆς ἀναγκαστικῆς ἀπαλλοτριώσεως εἶναι τὸ ἀποδεδειγμένον τῆς δημοσίας ἀνάγκης, ἡ δὲ ἀποζημίωσις ἂν δὲν δοθῇ πλήρης εἶναι φανερὸν ὅτι ἀποτελεῖ δήμευσιν. Τὸ πλήρες τῆς ἀποζημιώσεως ἐννοεῖται ἀφ' ἑαυτοῦ ἀλλὰ ἐπειδὴ ἐγένετο σοβαρὰ κατάχρησις εἰς τὸ παρελθὸν τοῦ ὁρίου αὐτοῦ ἴσως εἶναι ἀνάγκη νὰ τεθῇ ἡ λέξις «πλήρης». Εἰς τὸ Σύνταγμα τὴν ἀποζημίωσιν βεβαίως θὰ ὁρίζουν τὰ δικαστήρια τιθεμένης τῆς βάσεως ὅτι ἡ κυριότης μένει ἐφόσον δὲν δίδεται τίμημα. Πραγματευόμενος τὰ τῆς δημοσίας ἀνάγκης τονίζει ὅτι αὕτη ἐννοεῖται ὅταν εἶναι τοῦ Κράτους καὶ ὄχι ὡρισμένων ἀτόμων. Βεβαίως ὑπάρχουν περιπτώσεις εἴτε διὰ λόγους ἐθνικοὺς εἴτε διὰ λόγους ἐνισχύσεως τῆς παραγωγῆς καθ' ἃς ἐπιβάλλεται νὰ θεσπισθοῦν ἀπαλλοτριώσεις ἀναγκαστικαὶ καὶ τοιαῦται περιπτώσεις παρουσιάσθησαν παρ' ἡμῖν λόγῳ τῶν ἐθνικῶν ἀτυχημάτων καὶ οὐδεὶς δύναται νὰ ἀμφισβητήσῃ τὰς ἀνάγκας ταύτας ὡς γενικὰς καὶ ἀνωτέρας. Συνεχίζων ἀναπτύσσει τὰ τῆς γενομένης ἐνταῦθα ἀπαλλοτριώσεως πρὸς ἀποκατάστασιν ἀκτημόνων ἐντοπίων καὶ προσφύγων εἰς τὴν ὁποίαν ὤφειλε νὰ πρυτανεύσῃ ἡ ἐνίσχυσις τῆς παραγωγῆς ἐπ' ὠφελείᾳ τοῦ συνόλου, ἄλλως εἶναι ἀδικαιολόγητος ἡ μετάθεσις τῶν περιούσιων. Δι' ὅλα ταῦτα φρονεῖ ὅτι τὸ ὑπὸ συζήτησιν ἄρθρον χρήζει ἀνασυντάξεως μὲ θέσπισιν μόνον διὰ νόμου τῆς συρροῆς τῶν ὅρων τῆς ἀπαλλοτριώσεως, μὲ πλήρη ἀποζημίωσιν καὶ ὄργανα καθορίζοντα αὐτὴν μόνον τὰ Δικαστήρια. Διὰ τῆς οὕτωσει κατοχυρώσεως τῆς ἰδιοκτησίας φρονοῦμεν, ἐπιλέγει, ὅτι καὶ τὰς ἀνατρεπτικὰς τάσεις θὰ ματαιώσωμεν καὶ γεωργικὴν παραγωγήν, ἐφ' ἧς στηρίζεται τὸ οἰκονομικὸν μέλλον τοῦ Ἔθνους, θὰ ἐπιτύχωμεν.

Ὁ κ. **Π. Πετρίδης** παρατηρεῖ ὅτι ὑπεβλήθη πρότασις ὅπως συμφώνως μὲ τὸ ὑπάρχον ψήφισμα ἐρωτηθῇ ἡ Βουλὴ ἂν ἐφωτίσθη ἐπὶ τοῦ ζητήματος.

Ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας) λέγει ὅτι συμφώνως μὲ τὴν τελευταίαν ἀπόφασιν τῆς Βουλῆς καλὸν εἶναι ν' ἀκουσθοῦν ὅσοι θέλουν νὰ ὁμιλήσουν ἐπὶ τοῦ θέματος περιοριζόμενοι ὅμως ἐντὸς τοῦ ἐλαχίστου τεθέντος ὁρίου.

Πολλοὶ Βουλευταί. Νὰ τεθῇ τέρμα εἰς τὴν συζήτησιν.

Ὁ κ. **Π. Πετρίδης** παρατηρεῖ ὅτι τῷ προζενεῖ λύπην διότι ὁ ἴδιος εἰσηγητὴς τοῦ κανονισμοῦ καὶ Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας συναινεῖ εἰς τὸ νὰ παρελκυσθῇ ἡ συζήτησις.

Διὰ τοῦτο χρώμενος τοῦ ἄρθρου 4 τοῦ κανονισμοῦ παρακαλεῖ ὅπως ἀποφανθῇ ἡ Βουλὴ ὅτι ἐφωτίσθη ἐπὶ τοῦ θέματος. Ἅπασα παρέλκυσις τοῦ ζητήματος ἐκθέτει αὐτὸ τὸ κῦρος τῆς Βουλῆς καὶ δεικνύει ὅτι ἐπελαθόμεθα τῶν καθηκόντων μας.

Π. Τσιτσεκλῆς. Ἔχετε δίκαιον.

Α. Παπαναστασίου (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας) λέγει ὅτι ἡ σπουδὴ πρὸς περαίωσιν τῆς συζητήσεως φέρει ἀντίθετα ἀποτελέσματα. Ἡ συζήτησις συνεχίζεται συμφώνως μὲ τὴν προηγουμένην ἀπόφασιν τῆς Βουλῆς, μέχρις ὅτου ἐξαντληθοῦν οἱ ἐγγεγραμμένοι. Ἐξάλλου ὑπάρχουν σοβαρῶς τροπολογίαι ἐπὶ τοῦ ἄρθρου καὶ δι' αὐτὸ ἡ πρότασις τοῦ κ. Πετρίδη δὲν δύναται τοὐλάχιστον τὴν ἑσπέραν ταύτην νὰ γίνῃ δεκτή.

Ὁ κ. **Π. Πετρίδης** ὑπενθυμίζει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 4 τοῦ κανονισμοῦ τῆς Βουλῆς περὶ τῶν ὁρίων τῆς συζητήσεως καὶ παρακαλεῖ νὰ ἐρωτηθῇ ἡ Βουλὴ ἂν ἐφωτίσθη.

Ὁ κ. **Π. Τσιτσεκλῆς** λέγει ὅτι ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 19 ἐγένετο μεγάλη συζήτησις καὶ διὰ τοῦτο εἶνε ὑπεύθυνος ἡ Κυβέρνησις ἡ ὁποία δὲν κατώρθωσε μέχρι τοῦδε νὰ ἐκφράσῃ τὰς ἰδέας της. Πάντες λέγει ἐβαρύνθησαν τὴν ἐπὶ ἑπταετίαν παράτασιν τῶν συνταγματικῶν συζητήσεων καὶ εἶνε καιρὸς νὰ συναισθανθῶμεν ὅλοι ὅτι πρέπει νὰ τελειώνωμεν μὲ τὸ Σύνταγμα καὶ νὰ προχωρήσωμεν εἰς ἄλλα ἔργα σοβαρώτερα.

Ἀλ. Παπαναστασίου (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας). Δηλώσατέ μας ἂν παραιτεῖσθε τοῦ λόγου.

Π. Τσιτσεκλῆς. Ἔχετε ὑπομονήν. Θὰ ἀποφανθῶμεν κατ' ἀνάγκην ἐπὶ τῆς ὑποβληθείσης προτάσεως τοῦ κ. Πετρίδη, τὸ δὲ λεχθὲν ὅτι πρέπει νὰ ὁμιλήσουν τελευταῖοι οἱ

ἀρχηγοὶ τῶν κομμάτων δὲν εἶνε καὶ ὀρθόν, διότι δὲν πρέπει νὰ ἀφεθῇ ἡ Βουλὴ ὑπὸ τὴν ἐντύπωσιν τῶν λόγων των οὔτε ἄλλως τε τοιαύτη ἀπόφασις τῆς Βουλῆς ὑπάρχει. Ἡ συζήτησις οὐδεμίαν ὑπάρχει ἀμφιβολίαν ὅτι πρέπει νὰ τερματισθῇ καὶ τεθοῦν ὑπὸ ψηφοφορίαν τρία ζητήματα δηλ. ἡ προσθήκη τῆς λέξεως «πλήρης», ἡ προσθήκη τῆς φράσεως «τακτικῶν δικαστηρίων» καὶ ἡ ἀπάλειψις τῆς τροπολογίας περὶ τῶν ὑποχρεώσεων τῆς ἰδιοκτησίας, δὲν δύναται δὲ ὡς ἀπωτέρα πρότασις νὰ τεθῇ τὸ ἄρθρον τοῦ 1911. Συνεπῶς ὀφείλει νὰ τεθῇ εἰς ψηφοφορίαν ἡ πρότασις περὶ κηρύξεως περαιωμένης τῆς συζητήσεως.

Ὥρᾳ 8 μ. μ. προτάσει τοῦ κ. ***Α. Παπανασταίου*** (Ὑπουργοῦ τῆς Γεωργίας) διακόπτεται ἡ συνεδρίασις ἐπὶ 10 λεπτά.

Ἐπαναληφθείσης τῆς συνεδριάσεως ὁ κ. ***Αλ. Παπαναστασίου*** (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας) λέγει ὅτι διὰ νὰ μὴ παρατείνεται ἡ συζήτησις θὰ ἔπρεπε νὰ συνεχισθῇ αὕτη μέχρις ἐξαντλήσεως τοῦ καταλόγου τῶν ἐγγεγραμμένων, ὑπὸ τὸν ὅρον ὅπως οἱ ὁμιλοῦντες περιορισθοῦν ἐντὸς τοῦ χρονικοῦ πλαισίου τοῦ τιθεμένου ὑπὸ τοῦ κανονισμοῦ.

Ὁ κ. ***Π. Πετρίδης*** νομίζει ὅτι κατόπιν τῶν δηλώσεων τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῆς Γεωργίας θὰ ἠδύνατο χωρὶς νὰ ἀποσυρθῇ ἡ πρότασις νὰ ἀναβληθῇ ἡ ἐπ' αὐτῆς συζήτησις.

Φωναί. Αὐτὸ εἶνε ὑποχώρησις ὄχι, ὄχι.

Ὁ κ. ***Π. Μπούμπουλης*** λέγει ὅτι δὲν δύναται νὰ μὴ γίνῃ ψηφοφορία ἐφόσον ὑπάρχει ὑποθεβλημένη πρότασις ὑπογεγραμμένη ὑπὸ πλείστων βουλευτῶν. Πᾶσα ἀπόπειρα ὅπως παρελκυσθῇ τὸ ζήτημα καὶ συνεχισθῇ ἡ συζήτησις δὲν εἶναι παρὰ κοινοβουλευτικὴ δικτατορία. (Φωναί, θόρυβος).

Ὁ κ. ***Γ. Καφαντάρης*** (Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν) λέγει ὅτι ἡ εἰκὼν τὴν ὁποίαν παρουσιάζει ἡ Βουλὴ δὲν εἶναι βεβαίως εἰκὼν κοινοβουλευτικῆς δικτατορίας. Ὑπεβλήθη μία πρότασις περὶ τερματισμοῦ τῆς συζητήσεως, ἡ ὁποία εἶναι ἀναμφισβήτητον ὅτι παρετάθη πέραν τοῦ δέοντος. Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς συζητήσεως ἐξεδηλώθη ἡ διάθεσις νὰ ἀκουσθῶσι καὶ αἱ γνῶμαι τῶν ἀρχηγῶν τῶν κομμάτων. Σήμερον οἱ ἀρχηγοὶ τῶν κομμάτων δηλοῦν ὅτι δὲν δύνανται νὰ ὁμιλήσουν. Ἐὰν ἡ Βουλὴ θέλῃ δύναται νὰ ψηφίσῃ τὸ ἄρθρον χωρὶς νὰ ἀκούσῃ τὰς γνώμας των. Τοῦτο ὅμως δὲν σημαίνει ὅτι δυνάμεθα νὰ ὁμιλοῦμεν περὶ κοινοβουλευτικῆς δικτατορίας.

Ὁ κ. ***Χ. Ἀλαμανῆς*** λέγει ὅτι δὲν ὑπάρχει πρότασις ἐφόσον πολλοὶ τῶν κ. κ βουλευτῶν ἀπέσυρον τὰς ὑπογραφάς των.

Ὁ κ. ***Πρόεδρος*** λέγει ὅτι ἔχουν ὑποβληθῇ τρεῖς προτάσεις περὶ τερματισμοῦ τῆς συζητήσεως καὶ ἐπομένως δὲν δύναται παρὰ νὰ τεθῇ ἡ πρότασις εἰς ψηφοφορίαν.

Ὁ κ. ***Χ. Ἀλαμανῆς*** παρακαλεῖ νὰ ἐξηγηθῇ ἐὰν οἱ ψηφίζοντες ὑπὲρ τοῦ τερματισμοῦ τῆς συζητήσεως ἐννοοῦν νὰ τερματισθῇ αὕτη χωρὶς ν' ἀκουσθῇ ἡ γνώμη τῶν ἀρχηγῶν τῶν κομμάτων.

Ὁ κ. ***Π. Τσαλδάρης*** (Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν) λέγει ὅτι ἐὰν γίνῃ δεκτὴ ἡ πρότασις περὶ τερματισμοῦ τῆς συζητήσεως, οὐδεὶς βεβαίως δύναται νὰ ὁμιλήσῃ μετ' αὐτήν.

Οἱ κ. κ. ***Α. Μέρος, Ε. Ζούκας*** καὶ ***Χ. Ἀλαμανῆς*** διαμαρτύρονται ἐπιμένοντες ὅτι δὲν εἶναι δυνατὸν παρὰ νὰ ἀκουσθῇ ἡ γνώμη τῶν ἀρχηγῶν. (Φωναί, θόρυβος, διαμαρτυρίαι.

Καλοῦνται εἶτα ὡς ψηφολέκται οἱ βουλευταὶ κ. κ. ***Π. Μπούμπουλης*** καὶ ***Χ. Ἀλαμανῆς*** ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν τῶν ὁποίων ἄρχεται ἡ δι' ὀνομαστικῆς κλήσεως ψηφοφορία τοῦ ζητήματος τεθέντος οὕτω:

— Οἱ παραδεχόμενοι τὴν πρότασιν περὶ τερματισμοῦ τῆς συζητήσεως λέγουν «ναί», οἱ δὲ μὴ δεχόμενοι αὐτὴν λέγουν «ὄχι».

Περατωθείσης τῆς ψηφοφορίας καὶ γενομένης τῆς διαλογῆς **προέκυψε τὸ ἑξῆς ἀποτέλεσμα.**

Ἐψηφοφόρησαν ἐν ὅλῳ 144.

Εἶπον ναὶ 54.

Εἶπον ὄχι 90.

Κατὰ τὸ παρατιθέμενον πρωτόκολλον.

Κ. Ἀγγελόπουλος	Κ. Γόντικας ....Ο
Ν. Ἀμηρᾶς	Ἰωάν. Γιαννόπουλος .. ..Ο
Μιχ. Ἀργυρόπουλος .. Ν	Α. Μάρκου ....Ο
Χαρ. Βοζίκης ....Ν	Ἀνδρ. Μιχαλακόπουλος....
Γ. Γεωργιάδης ....Ν	Δ. Μπούκουρας ....
Κ. Δημερτζῆς ....Ν	Σ. Πολυζωγόπουλος .....
Α. Δουλγερίδης	Β. Κανακάρης Ροῦφος ..Ο
Γ. Ἐμπειρῖκος	Βασίλειος Σαγιᾶς .... ..Ο
Ἐμ. Ἐμμανουηλίδης	Ἀνδρ. Στεφανόπουλος ..Ν
Ἰωάν. Καλογερᾶς .... ..Ο	Ι. Σισίνης ....
Ν. Κρανιωτάκης	Δ. Στεφανόπουλος .. ..Ο
Χρ. Λαδᾶς ....Ν	Γ. Βοραζάνης ....
Θ. Νικολούδης .... ..Ο	Κ. Γεωργαντόπουλος ..Ν
Γ. Μερκούρης	Γ. Ζερβὸς ....
Δ. Μπαμπᾶκος ....Ο	Α. Θεοδωρίδης ....Ο
Ἰωάν. Ράλλης ....Ν	Κ. Κωνσταντινίδης .. ....
Ἀντ. Στρατηγόπουλος	Α. Λαμπρινίδης .... ..Ο
Π. Τσιτσκλῆς .... Ν	Κ. Ὀρφανὸς ....
Γ. Ἀθανασιάδης .... ..Ο	Χ. Πανταζίδης ....
Γ. Ἀλεξανδρόπουλος .. Ο	Χ. Παπάζογλου ....
Γ. Καλαντζόπουλος .. ..Ο	Α. Παππαπαναγιώτου ....
Ι. Καναβὸς ....Ο	Α. Χατζογλου ....
Δ. Κατσάνος	Β. Χατζηλίας ....Ν
Γ. Καφαντάρης .... ..Ο	Κ. Βλαχοθανάσης ....
Ἰωάν. Νικολίτσας .. ..Ο	Ι. Βογιατζῆς ....
Ἰωάν. Παπαιωάννου .. ..Ν	Θ. Καλαρᾶς ....Ο
Σπυρ. Τρικούπης .... ..Ν	Σ. Οἰκονομίδης .... ..Ο
Γ. Τσακανίκας .... ..Ο	Θ. Παππαστρατῆς .. ..Ο
Ἰωάν. Τσιγκόλης	Π. Χατζηπᾶνος ....
Α. Γρηγοριάδης	Δ. Βοῦλτζος ....Ν
Φ. Δημάδης.....	Θ. Γοῦσκος ....Ο
Γ. Παπαπαράσχος	Ν. Κολυβᾶς ....
Α. Χατζηνώτας	Ἐμ. Λούντζης ....
Ἠπ. Ζούζουλας	Ἀντ. Γαλανάκης ....
Σπυρ. Ἠλιόπουλος	Γ. Κοκινάκης ....
Γ. Καρπετόπουλος .. ..Ν	Γ. Μαοῆς ....
Γ. Μηναΐος	Β. Μεϊμαράκης .... ..Ο
Ι. Μουντζουρίδης	Ι. Περδικογιάννης ...Ο
Π. Πετρίδης	Κ. Πολυχρονάκης ...Ο
Σπ. Στάης ....Ν	Γ. Φραγκουδάκης .. ....
Π. Τσαλδάρης .... ..Ο	Δημ. Ἀμπατζόπουλος ..Ο
Κ. Τσαλδάρης	Ι. Ι. Ἄμποτ ....
Ἀθ. Χριστόπουλος .. ..Ο	Θ. Ἀνδρεάδης ....
Ἠλίας Ἀποσκίτης	Ἀλ. Βουτυρᾶς ....Ο
Θ. Γρηγορίου	Ζ. Βεντούρας ....
Γ. Μπακόπουλος .... ..Ν	Ν. Δαρβέρης ....
Ν. Μπακόπουλος .... ..Ο	Δ. Εὐθυμιάδης .... ..Ο
Δ. Πλαπούτας .... ..Ν	Μ. Θεοδωρίδης ....
Θεόδ. Τουρκοβασίλης	Α. Ἰασωνίδης ....
Α. Τροχάνης ....Ν	Δ. Κάκαβος ....Ο
Ν. Τριανταφυλλάκος	Ι. Καυτατζόγλου .... ..Ν
Σπυρ. Τσακόπουλος .. Ν	Μ. Κῖρκος ....
Ν. Ἀνδρεαδάκης	Λ. Κυβετὸς ....Ο
Ἰωάν. Κίνιας ....Ο	Μεντὲς Λιάο Μεσατζῆς Ο
Λουκ. Κουτσοπέταλος	Κ. Μουζενίδης ....
Μ. Μαντᾶς ....Ν	Κ. Μιττᾶκος ....
Γεώργ. Μικρὸς	Ἀλ. Παπανάστασίου ...Ο
Π. Νικολαΐδης .... ..Ν	Γρ. Παππανικολάου ..Ο
Γεώργ. Πεσματζόγλου..Ο	Σταμ. Παππάζης .... ..Ν
Α. Ἀγγελόπουλος .. ..Ο	Φ. Παππαγεωργίου .. ..Ο
Ἀν. Ἀναστασίου .... ..Ν	Ἰσαὰκ Ἀβραὰμ Σιακῆ ..Ν
Κ. Γκότσης ....Ο	Δαυΐδ Μπουχὰρ Σολὰν ..Ο

Γ. Χατζηγεωργίου	Γ. Παπανδρέου ....
Μ. Γούδας ....Ν	Δ. Σάλτας ....
Ἀλ. Μελᾶς..... Ο	Κ. Σῖμος ....
Δ. Μπότσαρης ....Ο	Π. Ἀντωναρόπουλος ....
Ἀλ. Μυλωνᾶς	Γ. Καντιάνης ....Ο
Σπυρ. Χασιώτης .... ..Ο	Α. Ἐμπ. Κουμουνδοῦρος Ν
Χ. Χρηστοβασίλης .. ..Ν	Π. Μερλόπουλος .... ..Ο
Ἀλκ. Λούλης ....Ο	Α. Μισυρλῆς ....
Γ. Ἐξηντάρης ....Ο	Φ. Μοσχούλας ....
Αὔγ. Θεολογίτης	Δ. Μπενάκης .... Ο
Σ. Καραγεώργης .... ..Ο	Π. Μποῦτος ....
Στ. Νικολαΐδης .... ..Ο	Π. Σάκκης ....Ν
Α. Παπαδᾶτος	Ε. Φεσᾶς ....Ο
Ε. Σταυρίδης ....Ο	Ἰωάν. Βατίστας ....
Ι. Τσονταρίδης	Π. Διαμαντόπουλος....Ο
Εὐθύμ. Βελλιανίτης	Ἐμ. Μαχαίρας .... ..Ο
Δ. Ζερβὸς ....Ν	Γ. Προυκάκης ....
Ἰωάν. Θεοτόκης .... ..Ν	Γ. Σακαλῆς ....Ο
Σπυρ. Παπέτης .... ..Ν	Σ. Σιμεονόγλου ....
Α. Πέρρης	Δ. Σκυλίτσης ....
Β. Ἀλεξᾶτος ....Ο	Ἰωάν. Σπετσιώτης .. Ν
Ι. Μεταξᾶς ....Ο	Γ. Στρῖγκος ....
Κοσμ. Μπουρμπούλης ..Ο	Σωτ. Σωτηριάδης ....
Α. Φωκᾶς	Θ. Μαγκριώτης.....
Α. Ἀνδρεάδης	Κ. Μαζαράκης ....
Γ. Βαρβούτης	Γρ. Τηλκίδης ....
Α. Ζάχος ....Ν	Θ. Χρυσοβέργης.....
Γ. Κακουλίδης ....Ν	Α. Βαλαωρίτης.....Ν
Ν. Κουπαροῦσος	Γ. Μπανιᾶς ....
Γ. Μπούσιος ....Ν	Α. Τσιῶκος.....
Η. Παππαδόπουλος .. ..Ο	Θ. Χαβίνης ....Ο
Κωνστ. Ἀλαβᾶνος .. ..Ο	Κ. Καλκάνης ....
Δ. Βοκοτόπουλος .. ..Ο	Μ. Τσαρλαμπᾶς .... ..Ο
Μ. Δερλερὲς ....Ν	Β. Σκουλᾶς ..... Ο
Κ. Ἐμπειρῖκος .... ..Ν	Ε. Φωτάκης ....Ο
Π. Εὐριπαῖος ....Ο	Χασὰν Ἀγᾶ Ζαδὲ Μουσταφᾶ ....
Ν. Καμπάνης ....Ν	Ἀν. Μπακάλμπασης.....
Π. Καμπάνης ....Ν	Χαβοὺζ - Ὀσμᾶν (Α ἢ Γκαλὴπ) .....
Περ. Μαζαράκης ....Ο	Σουκρῆ-Μαμοὺτ-Ὀγλοῦ ..
Κ. Ναυπλιώτης	Φεχμῆ Χασὰν βέη Ζαδὲ :
Θ. Βαρβιτσιώτης	Κ. Τελωνίδης ....
Ν. Δ. Κουμάνταρος ....Ν	Ἀθ. Σινόκας ....Ο
Π. Παπαδᾶκος .... ..Ο	Νικόλ. Βλιᾶμος ....
Δ. Πετρακᾶκος	Σ. Μανταφούνης .... ..Ν
Γ. Φικιώρης	Θεμ. Σοφούλης .... ..Ν
Ἀ. Ἀποστολίδης .... ..Ν	Ἐμ. Χατζηδάκης .... ..Ν
Ε. Γκλαβάνης ....Ν	Π. Ἀλεξίδης .....Ν
Α. Εὐφραιμίδης	Λ. Ἀργυρὸς ....
Β. Ζησιάδης	Δ. Δούκας ....Ο
Κωνστ. Θέος	Α. Λαζαρίδης ....
Ἀλ. Ἰωαννίδης	Ν. Μανούσης ....
Δ. Καζάκης	Ν. Τερζόγλου ....
Κ. Καρτάλης	Δημ. Φλωριᾶς ....
Ἀνδρ. Κόρακας	Π. Μπούμπουλης .... ..Ν
Σ. Μάξιμος ....Ο	Κ. Πετσάλης ....Ο
Α. Μέρος ....Ο	Χρ. Ἀλαμανῆς ....Ο
Κ. Σπυρίδης	Σ. Ἀλεξιάδης ....Ο
Ν. Κοθρῆς	Περ. Ἀλεξανδρῆς ....
Ροῦσσος Κοὺνδουρος ..Ν	Ἀδαμ Ἔξαρχος ....Ο
Ε. Μοδάτσος ....Ο	Ε. Ζούκας ....Ο
Α. Γαληνὸς	Γ. Σίδερης ....
Γ. Θεοδοσιάδης	Σ. Ταλιαδοῦρος ....
Γ. Καλδῆς	Σωτ. Χατζηγάκης .. ....
Β. Καραπαναγιώτης .. ..Ο	Φ. Χρηστοδῆμος ....
Σ. Κρητικᾶς	Α. Ψάρρας ....
Γ. Λαζανᾶς	
Μ. Λαΐλιος	

Ι. Μάνος	Σ. Λιούμπης ....
Ἀθ. Μιασούλης	Γ. Μόδης ....Ο
Α. Σαχτούρης ....Ο	Δ. Τζίμας ....
Ν. Βελέντζας ....Ο	Ἀλ. Ξανθόπουλος .... ..Ο
Σ. Γάτος	Μ. Βολουδάκης .....
Ἰωάν. Εὐταξίας	Α. Μητσοτάκης ....
Σπυρ. Κρεμεζῆς ..... Ο	Π. Πολυχρονίδης .....Ο
Εὐστ. Μαλαμίδας	Γ. Σήφακας ....
Χ. Στεργιόπουλος	Λ. Ἀνδρεάδης ....
Ι. Τζίβας ....Ν	Β. Κουκουρίδης ....
Θαλῆς Τσιριμῶκος .. ..Ν	Θ. Πανταζίδης ....
Δ. Χατζῖσκος ....Ν	Α. Παχνὸς ....Ο
Ἰ. Βαλαλᾶς.....Ο	Α. Πολεμίδης ....
Φ. Δραγούμης .... ..Ν	Ἀλ. Κανάρης .....
Ν. Κυριακόπουλος .. ..Ο	Ν. Μαμούνης ..... Ο

Ἑπομένως ἡ πρότασις περὶ συνεχίσεως τῆς συζητήσεως ἐγένετο ἀποδεκτή, διακόπτεται δὲ ἡ συνεδρίασις τὴν 9.10' μ. μ. διὰ τὴν 10 1)2 μ. μ.

Μετὰ τὴν διακοπὴν

Ὥρᾳ 11. 20 μ. μ. ἐπαναλαμβάνεται ἡ διακοπεῖσα συνεδρίασις. Συνεχιζομένης τῆς συζητήσεως ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 19 τοῦ Συντάγματος ὁ κ. ***Ι. Κίνιας*** λέγει ὅτι τὰ σημεῖα ἐφ' ὧν θὰ ἔπρεπε νὰ στρέψωμεν τὴν προσοχήν μας εἶναι ὡρισμένα. Ἐκ τῶν τελευταίως ψηφισθέντων νόμων περὶ ἀπαλλοτριώσεως ἐκλονίσθη ἡ πίστις τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ πρὸς τὴν ἐργασίαν, διότι τῆς ἐργασίας σκοπὸς εἶναι ἀναμφισβητήτως ἡ ἰδιοκτησία ἡ κτωμένη διὰ τῆς ἀποταμιεύσεως. Δὲν εἶναι ποτὲ δυνατὸν νὰ εἴπητε ὅτι εἶνε ὀρθὸν νὰ ἐξανεμίσωμεν τὴν ἰδιοκτησίαν. Βεβαίως εἶναι δυνατὸν νὰ ὑπάρξουν ὑπέρταται ἀνάγκαι ἐπιβάλλουσαι τὴν ἀπαλλοτρίωσιν τῆς ἰδιοκτησίας ἀλλὰ τοῦτο ὀφείλομεν νὰ πράξωμεν ἐπιδεικνύοντες τὸν προσήκοντα σεβασμὸν πρὸς τὴν ἰδιοκτησίαν. Δύναται νὰ ἀπαλλοτριωθῇ ἡ ἰδιοκτησία ὑπὲρ τρίτου, ἀποζημιουμένου, ὡς ἁρμόζει, τοῦ ἰδιοκτήτου. Συνεχίζων ἀναφέρει ὅτι ἐν τῷ ἄρθρῳ 119 ἡ ἐπιτροπὴ κατέληξεν ὅπως ἐπιτρέπεται χάριν ἀποκαταστάσεως ἀκτημόνων καλλιεργητῶν καὶ μικρῶν κτηνοτρόφων ἡ κατάληψις, καθὼς θέλει ὁρίσει ὁ νόμος, ἀκινήτων ἀγροκτημάτων καὶ πρὸ τῆς καταβολῆς ἀποζημιώσεως. Τὸ ἄρθρον τοῦτο, λέγει, εὑρίσκεται ἐν ἀνακολουθίᾳ πρὸς τὸ ἄρθρον 19 τοῦ Συντάγματος. Διότι δὲν δυνάμεθα νὰ λέγωμεν πρὸς τὸν ἰδιοκτήτην ὅτι δυνάμεθα νὰ καταλάβωμεν τὴν γῆν του, νὰ παραπέμψωμεν δὲ εἰς τὰς ἑλληνικὰς καλὰ λένδας τὴν ἀποζημίωσίν του. Τοῦτο οὐδαμῶς ἀπέχει τοῦ κομμουνισμοῦ. Ἐὰν τοῦτο ψηφισθῇ ἀπὸ βουλευτάς, οἱ βουλευταὶ οὗτοι εἶναι κομμουνισταί. Ἐὰν εἶσθε, κύριοι, κομμουνισταὶ ὀφείλετε νὰ τὸ εἴπητε. Δὲν κατοχυροῦμεν τὴν ἰδιοκτησίαν ὅταν λέγωμεν πρὸς τὸν ἰδιοκτήτην ὅτι θὰ τὸν ἀποζημιώσωμεν μεταγενεστέρως.

Χ. Ἀλαμανῆς. Ἡμεῖς δὲν ὑποστηρίζομεν ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἀποζημιώνονται οἱ ἰδιοκτῆται.

Ὁ κ. ***Ι. Κίνιας*** λέγει ὅτι ἐὰν θέλωμεν νὰ ἀποζημιωθῶσιν οἱ ἰδιοκτῆται πρέπει νὰ πληρώσωμεν τὴν ἀποζημίωσιν ἐκ τῶν προτέρων καὶ οὐχὶ ἐκ τῶν ὑστέρων. Συνεχίζων ἀναφέρει παραδείγματα ἀπαλλοτριώσεως ἐκτάσεων γενομένων διὰ δημοσίας ἀνάγκας καὶ εἰδικῶς διὰ τὴν ἀνέγερσιν τοῦ συνοικισμοῦ Νέας Σμύρνης, αἱ ὁποῖαι ὅμως δὲν ἐχρησιμοποιήθησαν δι' ὃν σκοπὸν ἀπηλλοτριώθησαν ἀλλὰ ἐνοικιάσθησαν ὡς βοσκαί.

Ὁ κ. ***Μ. Ἀργυρόπουλος*** λέγει ὅτι ἡ ἐνοικίασις αὕτη δὲν ἔγεινε ὑπὸ τοῦ Κράτους οἱ δὲ ἰδιοκτῆται ἀπεζημιώθησαν διὰ ποσῶν τὰ ὁποῖα οὔτε ὠνειρεύθησαν ποτέ.

Ὁ κ. ***Ι. Κίνιας*** συνεχίζων λέγει ὅτι ἡ ἀποζημίωσις πρέπει νὰ εἶναι πλήρης ὁ δὲ καθορισμὸς τῆς ἀποζημιώσεως θὰ γίνεται ὑπὸ τῶν τακτικῶν δικαστηρίων. Φρονεῖ ὡσαύτως ὅτι ἡ διάταξις καθ' ἣν ἡ ἰδιοκτησία δὲν εἶνε μόνον δικαίωμα

άλλὰ καὶ ὑποχρέωσις εἶναι ἀντίθετος πρὸς τὰ αἰσθήματα τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ.

Ὁ κ. **Δ. Βοκοτόπουλος** λέγει ὅτι ἡ ἰδιοκτησία ἀπὸ τὰ πρῶτα συντάγματα τοῦ 1843 καὶ δι' ὅλων τῶν ἄλλων, ἐθεωρήθη ὅπως καὶ εἶναι θεμελιώδης κοινωνικὸς καὶ πολειτιακὸς θεσμός. Ἀπὸ τῶν χρόνων τῆς Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας καὶ τῆς Βυζαντινῆς τοιαύτης ἡ ἰδιοκτησία ἦτο ἀπόλυτον δικαίωμα τοῦ κυρίου. Ὑπῆρχον ὅεδαίως καὶ νόμιμοι περιορισμοὶ ἐπ' ὠφελείᾳ τοῦ ἰδιοκτήτου. Ἡ ἀναγκαστικὴ ἀφαίρεσις τῆς περιουσίας διὰ δημοσίαν ἀνάγκην οὐδέποτε ἠμφισβητήθη τηρουμένων τῶν ὅρων τοῦ Συντάγματος. Πρωτεῦον ἡμῖν ζήτημα εἶναι νὰ ἐξασφαλισθῇ ἡ ἰδιοκτησία ἀπὸ τὸν χαρακτηρισμὸν ὃν ἔδωκεν αὐτῇ ἡ τελευταία συνταγματικὴ ἐπιτροπή, διὰ τοῦτο καὶ ἐψήφισε κατὰ τῆς περατώσεως τῆς συζητήσεως τοῦ ἄρθρου, διότι ἀκόμη δὲν εἶναι γνωστὸν ποῖα πρότασις θὰ τεθῇ εἰς ψηφοφορίαν. Ἐὰν προταθῇ καὶ ψηφισθῇ τὸ ἄρθρον ὡς ἦτο τὸ 1911, δὲν ἐξασφαλίζεται ἡ ἰδιοκτησία διότι εἶναι ἐκκρεμὴς ἡ πρότασις τῆς Συνταγματικῆς ἐπιτροπῆς, ἡ ὁρίζουσα διττὸν χαρακτηρισμὸν τῆς ἰδιοκτησίας. Εἰς τὸ μέλλον δύναται νὰ ἔλθῃ Κυβέρνησις σοσιαλιστικὴ ἢ ἐπαναστατικὴ καὶ λαμβάνουσα τὴν πρότασιν αὐτὴν τῆς ἐπιτροπῆς νὰ εἴπῃ ὅτι ὑπάρχει γνώμη τῆς συντακτικῆς Βουλῆς, μὴ ἀποδοκιμασθεῖσα παρὰ τῆς Βουλῆς. Ἐὰν συνεπῶς δὲν ψηφισθῇ ἡ πρότασις περὶ τοῦ διχασμοῦ τῆς ἰδιοκτησίας δὲν ἠμπορεῖ νὰ λεχθῇ ὅτι ἐξασφαλίζεται ἡ ἰδιοκτησία αὕτη. Πραγματευόμενος εἶτα τὰ τῆς προτάσεως ἐκθέτει τὸ ἱστορικὸν αὐτῆς, λέγει δὲ ὅτι εἶναι ἀπήχησις τοῦ κόμματος τῶν φιλελευθέρων ἐφόσον μέλη αὐτοῦ τὴν ἐπρότειναν καὶ μέλη αὐτοῦ τὴν ὑπεστήριξαν.

Ὁ κ. **Α. Μάρκου** παρατηρεῖ ὅτι ὅσας τροποποιήσεις εἰσηγήθη τὸ κόμμα τῶν Φιλελευθέρων τὰς εἰσηγήθη εἰδικῶς καὶ ὑπεγράφησαν καὶ παρὰ τοῦ ἀρχηγοῦ του.

Ὁ κ. **Δ. Βοκοτόπουλος** συνεχίζων ἀναπτύσσει τὰ τῆς τροπολογίας ταύτης καὶ τὰς γενομένας ἐν τῇ ἐπιτροπῇ συζητήσεις καὶ τὴν ὁριστικὴν αὐτῶν ἀποκρυστάλλωσιν καθ' ἣν χάνεται τὸ ἀπεριόριστον δικαίωμα τῆς ἰδιοκτησίας. Ἐντεῦθεν ἡ μίσθωσις, ἡ παραχώρησις ὑποθήκης, ἡ πώλησις πρέπει νὰ γίνεται μὲ τὴν προϋπόθεσιν τῆς κοινῆς ὠφελείας. Δὲν ὑπάρχει συνεπῶς ἀμφιβολία ὅτι οὕτω ἔπαυσεν ἡ ἰδιοκτησία νὰ εἶναι τοιαύτη διότι θὰ ἔρχεται ἡ νομοθεσία νὰ ἐπιβάλῃ ὅσους ὅρους καὶ ὑποχρεώσεις θελήσει καὶ οὐδεὶς θὰ δύναται νὰ ὑποστηρίξῃ ὅτι τοῦτο εἶναι ἀντισυνταγματικόν. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον θὰ ἔλθῃ στιγμὴ νὰ ὑποθηκευθῇ ὑπὲρ τοῦ συνόλου ἡ ἰδιοκτησία· ἐξάλλου διὰ τῆς τροπολογίας ταύτης ἀνοίγεται διάπλατα ἡ θύρα εἰς τὸν κομμουνισμὸν καὶ εἰς τὴν δημαγωγίαν καὶ ὅλαι αἱ τάσεις καὶ ἀδυναμίαι τῶν ἀπόρων τάξεων θὰ διαθρύπτωνται μὲ τὸ πρόσχημα τῆς κοινῆς ὠφελείας. Μὲ τὴν τροπολογίαν αὐτὴν εἰς τὰς χεῖρας τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας θὰ ἀνατραποῦν εἰς τὸ μέλλον ὅσα διεσώθησαν ἀπὸ τὴν ἐπιδρομὴν τῶν παρελθουσῶν ἐπαναστατικῶν Κυβερνήσεων ἢ ἄλλων αὐθαιρέτων καταστάσεων. Διὰ τοῦτο πρέπει νὰ ἀποφασίσῃ ἀνυπερθέτως καὶ σαφῶς ἡ Βουλὴ ἐπὶ τῆς τροπολογίας ταύτης καταψηφίζουσα αὐτὴν εἰδικῶς, διότι ἔστω καὶ μὲ τὴν ψῆφισιν τοῦ ἄρθρου ὡς ἦτο ἐν τῷ Συν)τι τοῦ 1911 ἡ πρότασις τῆς Συν)κῆς ἐπιτροπῆς παραμένει ἀκεραία.

Πολλοὶ βουλευταί. Θὰ γίνῃ ἑρμηνευτικὴ δήλωσις.

Δ. Βοκοτόπουλος. Πρέπει νὰ ὑπάρχῃ ῥητὴ ἀπόφασιν περὶ ἀποκηρύξεως τῆς προτάσεως τῆς ἐπιτροπῆς. Συνεχίζων λέγει ὅτι ἡ ἐπιτροπὴ παρέλειψε νὰ κατοχυρώσῃ καὶ τὰς χρηματικὰς καταθέσεις διὰ νὰ μὴ σημειωθοῦν ὅσα ἐπηκολούθησαν ἐπὶ Πλαστήρα μὲ τὴν ἀφαίρεσιν τῶν καταθέσεων παρὰ Τραπέζαις, αἱ ὁποῖαι κακῶς τὰ ἔδωσαν. Ἡ ἐπιτροπὴ δὲν ἔδωσε προσοχὴν εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο καὶ διὰ τοῦτο ἠναγκάσθη ὁ ῥήτωρ καὶ ὑπέβαλε σχετικὸν ψήφισμα. Καταλήγων δηλοῖ ὅτι εἶνε πεπεισμένος ὅτι ἡ Βουλὴ θὰ καταψηφίσῃ τὴν τροπολογίαν, δι' ἧς διχάζεται ἡ ἰδιοκτησία.

Ὁ κ. **Π. Μπούμπουλης** κατακρίνει τὴν ἀνακόλουθον τακτικὴν ἐκείνων ἐκ τῶν κ. κ. Συναδέλφων, οἱ ὁποῖοι ἐνῷ πρὸ ὀλίγου ἐψήφισαν ὑπὲρ τῆς συνεχίσεως τῆς συζητήσεως ἤδη συνεχιζομένης ταύτης ἔλαμψαν διὰ τῆς ἀπουσίας των. Ἐξακολουθῶν ἐκφράζει τὴν λύπην του διότι ἐπὶ τόσους μῆνας συνταγματολογοῦμεν παρὰ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ ὅπως δώσωμεν τέρμα εἰς τὴν συνταγματολογίαν. Ἐάν, λέγει, ἡ Βουλὴ εἶνε ἀστικὴ ἔπεται ὅτι καὶ ὁ ἐκλέξας Λαὸς εἶνε ἀστικὸς καὶ αἱ πράξεις της πρέπει νὰ εἶνε ἀστικαὶ καὶ δὲν ἔπρεπε χάριν ὡρισμένων σκέψεων ἢ ἀπόψεων νὰ ἐπιβάλλωνται εἰς τὴν Βουλὴν ἐκδιασμοὶ παρ' ὡρισμένων ἀρχηγῶν ἐπὶ τῶν φίλων των.

Προχωρῶν τονίζει ὅτι ἐφόσον ἔχομεν ἀσυζήτητον τὸ ἄρθρον 119 παρέλκει πᾶσα συζήτησις ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 19 διότι δυνάμεθα εἰς τὸ ἄρθρον 119 νὰ συζητήσωμεν ὅλα τὰ ἀναφυέντα ἀγροτικὰ ζητήματα καὶ τονίζει ἐν τῷ σημείῳ τούτῳ τὰς ὁρισθείσας ἐξευτελιστικὰς ἀποζημιώσεις. Διὰ τοῦτο εἰς τὸ ἄρθρον 19 πρέπει νὰ ὁρισθῇ ὅτι ἡ ἀποζημίωσις τοῦ ἀπαλλοτριουμένου κτήματος πρέπει νὰ εἶνε πλήρης καὶ καταλήγει δηλῶν ὅτι συμφωνεῖ ὅπως τὸ μὲν ἄρθρον 119 διαγραφῇ τὸ δὲ ἄρθρον 19 ψηφισθῇ ὡς εἶχε τῷ 1911.

Μεθ' ὃ μὴ ὑπάρχοντος ἑτέρου ἐγγεγραμμένου νὰ ὁμιλήσῃ συναινέσει τῆς Βουλῆς, λύεται ἡ συνεδρίασις ὥρᾳ 12. 50' μεταμεσονύκτιον διὰ τὴν 5 1)2 μ. μ. τῆς αὔριον.

Ὁ Πρόεδρος
Θ. ΣΟΦΟΥΛΗΣ

Οἱ Γραμματεῖς
Μ. Λαΐλιος
Θ. Τσιριμῶκος

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΜΣ'

Τῆς 23 Μαρτίου 1927

Ὥρᾳ 6 μ. μ. ὁ κ. ***Πρόεδρος*** ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς ἕδρας κηρύσσει τὴν ἔναρξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει ν' ἀνοιχθῶσι τὰ θεωρεῖα.

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικὰ τῆς χθεσινῆς συνεδριάσεως.

Μεθ' ὃ ἀνακοινοῦνται τὰ ἑξῆς:

Ὁ Νικόλαος Καψῆς παρακαλεῖ τὴν Βουλὴν ὅπως ληφθῇ μέριμνα ὑπὲρ τῶν ἀρτιώτερον μεμορφωμένων καθηγητῶν τῆς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως.

Τὸ Ἐπαγγελματικὸν καὶ Βιοτεχνικὸν Ἐπιμελητήριον Βόλου διαμαρτύρεται κατὰ τοῦ Ν. Δ. περὶ συμπληρώσεως καὶ τροποποιήσεως τοῦ ἀπὸ 9-4-23 Ν. Δ. περὶ θαλασσίας ἁλιείας μέτρων.

Ὁ Παν. Κεφαλληνὸς ὑποβάλλει ὑπόμνημα, περὶ περιθάλψεώς του διὰ τὸν θάνατον τοῦ υἱοῦ του κατὰ τὸ 1916 εἰς συμπλοκὴν μετὰ τοῦ Γαλλικοῦ στρατοῦ.

Τὸ Ἐμπορικὸν καὶ Βιομηχανικὸν Ἐπιμελητήριον Ἡρακλείου ὑποβάλλει ὑπόμνημα διὰ τὴν ρύθμισιν τῆς φορολογικῆς ἐπιβαρύνσεως τῆς σταφίδος.

Τὸ Ταμεῖον Ἐκπαιδευτικῆς Προνοίας Μιτυλήνης ζητεῖ τὴν ἐπισκευὴν τοῦ Παρθεναγωγείου Μιτυλήνης καταστραφέντος ἐκ τῆς ἐγκαταστάσεως προσφύγων.

Οἱ ὑπαξιωματικοὶ τῆς Χωροφυλακῆς Κρήτης διαμαρτύρονται ἐπὶ τῇ ἀποφάσει τῆς ἀναθέσεως τῆς Δημοσίας Ἀσφαλείας εἰς τὴν Ἀστυνομίαν Πόλεων.

Οἱ Ἀνδρέας Βλαστός, Α. Μπουχάγιας, Ζ. Γαζῆς κλπ. ἐπιδιορθωταὶ ἀμαξῶν Πατρῶν ζητοῦν τὴν κρατικὴν ἐνίσχυσιν λόγῳ τῆς ἀνεργίας ἐκ τῆς εἰσαγωγῆς τῶν αὐτοκινήτων.

Οἱ στρατευθέντες φοιτηταὶ τῶν ἐτῶν 1925 καὶ 1926 ὑποβάλλουν ὑπόμνημα δι' οὗ ζητοῦν ὅπως τοῖς χορηγηθῶσιν ἀναστολαὶ προσελεύσεως εἰς τὰς τάξεις τοῦ στρατοῦ, λόγῳ τῶν σπουδῶν των.

Ὁ Πολυζώης Γ. Παναγόπουλος πρώην ὑπελεγκτὴς τελωνείου Πειραιῶς, ζητεῖ νὰ ληφθοῦν μέτρα διὰ τὴν βελτίωσιν τῶν ὅρων τῆς ζωῆς τῆς πενομένης ὑπαλληλικῆς τάξεως.

Οἱ κτηματίαι Κερκύρας ὑποβάλλουν ὑπόμνημα δι' οὗ ζητοῦν τὴν προστασίαν τῆς ἰδιοκτησίας.

Ἡ Κατίνα χήρα Ἰωάννου Ε. Καυγαλάκη τὸ γένος Καούνη κατοίκου τῆς πόλεως Ρεθύμνης ζητεῖ νὰ τῆς ἀπονεμηθῇ σύνταξις διὰ τὰς ὑπηρεσίας τοῦ συζύγου της.

Ὁ Στυλιανὸς Ν. Μαρκάκης ζητεῖ νὰ τύχῃ τῆς κρατικῆς ὑποστηρίξεως, καταστραφείσης ὁλοκλήρου τῆς κτηματικῆς του περιουσίας ἐκ τῆς γενομένης πλημμύρας.

Ὁ ἀναγκαστικὸς οἰνοποιητικὸς συνεταιρισμὸς Καβάλλας ζητεῖ νὰ ἱδρυθῇ ταμεῖον ὁδοποιίας ἐν Λευκάδι.

Ὁ Ἐμπορικὸς Σύλλογος Οἰχαλίας ὑποβάλλει ὑπόμνημα περὶ καταργήσεως τοῦ Ν. Δ. περὶ Κυριακῆς ἀναπαύσεως.

Ὁ Σύνδεσμος Βιοτεχνῶν Βόλου παρακαλεῖ τὴν Βουλὴν νὰ διορίσῃ ἐν τῇ νυκτερινῇ σχολῇ τεχνιτῶν μηχανικῶν ἕνα καθηγητὴν τῆς μηχανολογίας, πρὸς ἐπανάληψιν τῶν διακοπέντων μαθημάτων.

Ὁ Πανελλήνιος Σύλλογος ἐφέδρων ἀξιωματικῶν ὑποβάλλει ἀναφορὰν τοῦ ἐφέδρου λοχαγοῦ Γεωργακοπούλου καὶ παρακαλεῖ τὴν Βουλὴν ὅπως ληφθῇ αὕτη ὑπ' ὄψιν.

Οἱ ἐπιστρατευθέντες φοιτηταὶ ὑποβάλλουν ὑπόμνημα δι' οὗ ζητοῦν τὴν κατὰ μῆνα ἐξέτασιν τῶν ἀπορριπτομένων, τὸν συμψηφισμὸν τῆς βαθμολογίας τῶν μαθημάτων καὶ τὴν καταβολὴν τοῦ ἡμίσεος τῶν ἐξετάστρων κατὰ τὴν ἐπανεξέτασιν.

Οἱ κάτοικοι Κάτω Φαναρίου τοῦ τέως δήμου Δρυόπης διαμαρτύρονται κατὰ τοῦ δημοδιδασκάλου Χ. Μιχαλοπούλου διὰ τὴν ἐν γένει διαγωγήν του καὶ τὰς δυστρόπους πράξεις του.

Οἱ κ. κ. ***Κ. Καλκάνης*** καὶ ***Μ. Τσαρλαμπᾶς*** καταθέτουν ἀναφορὰν τῶν σωματείων τῆς Λευκάδος, ζητούντων τὴν δικαίαν διευθέτησιν τοῦ ἐνοικιοστασίου, τὴν ἵδρυσιν ἐπαγγελματικοῦ ἐπιμελητηρίου Λευκάδος, τὸν αὐστηρὸν ἔλεγχον τῶν ἀλευρομύλων, τὴν οἰκονομικὴν ἐνίσχυσιν τῆς φιλαρμονικῆς Λευκάδος καὶ τὴν ἐξασφάλισιν τῆς τοπικῆς καταναλώσεως τῶν ἰχθύων.

Ὁ κ. ***Κ. Ἀγγελόπουλος*** (Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης). Ὑποβάλλει σχέδια νόμου 1) «περὶ τοῦ τύπου τῆς μεγάλης τοῦ Κράτους σφραγῖδος καὶ τῶν σφραγίδων τῶν Δημοσίων Ἀρχῶν».

2) «περὶ τροποποιήσεως τοῦ ἄρθρου 7 τοῦ Ν. Δ. τῆς 19 Ν)βρίου 1925 «περὶ ποινικῶν κλητήρων».

3) «περὶ τροποποιήσεως τοῦ ἐδαφ. 6 τοῦ ἄρθρου 147 Κρητ. Πολ. Δικονομίας».

Ὁ κ. ***Γ. Καφαντάρης.*** (Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν). Ὑποβάλλει σχέδιον νόμου «περὶ καταργήσεως τοῦ ἐξαγωγικοῦ φόρου καὶ ἐπιβολῆς δασμοῦ ἐπὶ τοῦ ἐξαγομένου εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν ἐλαίου Παλαιᾶς καὶ Νέας Ἑλλάδος».

Εἰσέρχεται εἶτα ἡ Βουλὴ εἰς τὴν

Ἡμερησίαν διάταξιν τῆς Νομοθετικῆς ἐργασίας

Συνεχιζομένης τῆς συζητήσεως ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 19 τοῦ Συντάγματος, λαμβάνει τὸν λόγον ὁ Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας κ. ***Α. Παπαναστασίου*** ὅστις λέγει τὰ ἑξῆς: Τὴν μακρὰν συζήτησιν ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 19 τοῦ Συντάγματος ἐπροκάλεσαν δύο τροπολογίαι, ἢ μᾶλλον δύο κατηγοριῶν τροπολογίαι, ἡ μία ἡ ἀποδλέπουσα νὰ κυρώσῃ καὶ διὰ τοῦ Συντάγματος τὴν κανονικὴν ἔννοιαν τῆς ἰδιοκτησίας, ἡ ἄλλη ἡ ἀποδλέπουσα εἰς τὸ νὰ σφραγίσῃ, εἰς τὸ νὰ στερεώσῃ, νὰ κατοχυρώσῃ διὰ συνταγματικῆς διατάξεως τὰς ἀτομιστικὰς ἀντιλήψεις ἐπὶ τῆς ἰδιοκτησίας. Ὑπετέθη ὅτι ἡ πρώτη πρότασις ἐπροκάλεσε τὰς ἄλλας προτάσεις τὰς στηριζομένας εἰς τὴν ἀτομικὴν ἀντίληψιν περὶ ἰδιοκτησίας. Αὐτὸ εἶναι μόνον ἐν μέρει ἀληθὲς, διότι αἱ προτάσεις αἱ τελευταῖαι θὰ ὑποδάλλοντο διότι ἐκφράζουν ὡρισμένα συμφέροντα. εἶναι ἀποτέλεσμα ἐνεργειῶν ὡρισμένων συμφερόντων. Ἡ πρότασις ἡ πρώτη ἡ ὑποδληθεῖσα συγχρόνως ἀπὸ τὸν κ. Μυλωνᾶν καὶ ἀπὸ μερικοὺς ἄλλους βουλευτὰς ἀνήκοντας εἰς τὴν δημοκρατικὴν ἕνωσιν ἐλήφθη πράγματι ἐκ τοῦ γερμανικοῦ Συνεταγματος.

Δ. Βοκοτόπουλος. Ὄχι ὁμοίως καὶ ἀπαραλλάκτως, ἀλλ' ἠλλοιωμένη πολύ.

Α. Παπαναστασίου. (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας). Δὲν ἔχει σημασίαν κ. συνάδελφε, τὸ Γερμανικὸν Σύνταγμα ἦτο γνωστὸν εἰς τὰς λεπτομερείας του γενικώτερον ἀπὸ τὴν πρώτην ἐπεξεργασίαν τοῦ Συν)τος εἰς τὴν Δ' Συνέλευσιν, παρ' ὅλα ταῦτα ἡ ἐπιτροπὴ ἡ συνταγματικὴ τοῦ 1925 δὲν ἐθεώρησε σκόπιμον νὰ περιλάδῃ καὶ τὴν προσθήκην αὐτὴν εἰς τὸ ἄρθρον 19 τοῦ Συντάγματος. Καὶ εἰς τοῦτο δὲν ἀποκρύπτω ὅτι καὶ ἐγὼ συνετέλεσα καὶ συνετέλεσα, διότι γνωρίζω ὅτι εἰς τὸν τόπον μας, ὅπου φοδίζουν περισσότερον τὰ ὀνόματα, περισσότερον αἱ λέξεις ἐρεθίζουν παρὰ αὐτὰ τὰ πράγματα, εἶχον τὴν πεποίθησιν, ὅτι μία τοιαύτη προσθήκη ἐνῷ δὲν ἐπρόκειτο παρὰ νὰ περιδάλλῃ διὰ συνταγματικῆς διατάξεως ὅ,τι κατ' οὐσίαν γίνεται, ὅ,τι κατ' ἀνάγκην γίνεται, ὑπῆρχε κίνδυνος νὰ προκαλέσῃ ἐξέγερσιν, ἐξέγερσιν δυναμένην νὰ προσδάλλῃ, νὰ κατασυκοφαντήσῃ τὴν ἀγροτικὴν κοινωνικὴν πολιτικήν. Καὶ ἡ πρόδλεψίς μου ἐκείνη ἐπραγματοποιήθη διότι ἅμα τῇ ὑποδολῇ τῆς προτάσεως αὐτῆς θύελλα διαμαρτυριῶν ἠγέρθη, ἔγινεν ἐπίκλησις εἰς τὴν διακήρυξιν τοῦ δικαίου τοῦ ἀνθρώπου, εἰς τὸ ἱερὸν δικαίωμα τῆς ἰδιοκτησίας, εἰς τὴν συνταύτησιν, ἐπεχειρήθη καὶ σήμερον ἀκόμη συνταύτησις τοῦ δικαιώματος τῆς ζωῆς, τοῦ δικαιώματος τῆς ἀτομικῆς ὑπάρξεως μὲ τὸ δικαίωμα τῆς ἰδιοκτησίας. Καὶ χθὲς ἀκόμη ἠκούσαμεν σεδαστὸν διδάσκαλον καὶ συνάδελφον ὁ ὁποῖος ἠθέλησε νὰ στηριχθῇ εἰς τὸ Ρωμαϊκὸν δίκαιον διὰ νὰ ἀποκρούσῃ ὅλην τὴν σημερινὴν ἀντίληψιν περὶ τῆς ἐννοίας τοῦ δικαιώματος τῆς ἰδιοκτησίας. Ἀλλὰ ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Ρωμαϊκοῦ δικαίου τὸ ὁποῖον καὶ αὐτὸ ἀκόμη ἀνεγνώριζε περιορισμοὺς εἰς τοὺς κυρίους ἐμπραγμάτων δικαιωμάτων, μέχρι σήμερον ἔγιναν ἄπειροι μεταδολαὶ εἰς τὴν ζωὴν τῶν ἀνθρώπων καὶ εἰς τὰς νομικὰς αὐτῶν ἀντιλήψεις. Σήμερον βλέπομεν ὅτι αὐτὸ τὸ δικαίωμα τῆς ἰδιοκτησίας, τῆς κυριότητος ἐπὶ τῶν πραγμάτων δὲν εἶναι κάτι τι ἀπεριόριστον, τὸ δικαίωμα τῆς ἀπολύτου χρήσεως, τῆς ἀπολύτου διαθέσεως τῶν πραγμάτων, καὶ ὅσον ἀφορᾷ τὴν χρῆσιν τῶν πραγμάτων, καὶ ὅσον ἀφορᾷ τὴν διάθεσιν τῶν πραγμάτων, καὶ ὅσον ἀφορᾷ τὸν πορισμὸν ἰδικιτέρων ὠφελειῶν ἐκ τῶν πραγμάτων, ὠφελειῶν προκυπτουσῶν ὄχι μόνον ἐξ ἀτομικῆς ἐνεργείας, ἀλλὰ καὶ τῆς κοινωνικῆς βάσεως τῆς κοινωνίας αὐτῆς, ὅσον ἀφορᾷ ὅλα αὐτὰ τὰ δικαιώματα ἔχουσιν ἐπέλθει καὶ καθ' ἡμέραν αὐξάνουσιν οἱ περιορισμοί.

Ἀρκεῖ κανεὶς νὰ ἐνθυμηθῇ τοὺς περιορισμοὺς ἐπὶ παραδείγματι τοὺς τιθεμένους εἰς τὴν χρῆσιν τῶν δασῶν, ἀρκεῖ νὰ ἐνθυμηθῇ τοὺς περιορισμοὺς τοὺς ὁλονὲν αὐξανομένους ὡς πρὸς τὴν χρῆσιν τῶν ἀστικῶν ἀκινήτων καὶ τῶν ἰδιωτικῶν κτημάτων, ἀρκεῖ κανεὶς νὰ ἐνθυμηθῇ τοὺς περιορισμοὺς εἰς τὴν διάθεσιν μικρῶν ἀγροτικῶν κτημάτων, ἀρκεῖ ἀκόμη νὰ ἐνθυμηθῇ κανεὶς ὅλους τοὺς νεωτέρους νόμους, δυνάμει τῶν ὁποίων ἡ κυριότης τῶν πραγμάτων τῶν ἀκινήτων καὶ κινητῶν μεταδιδάζεται ἀπὸ ἕνα κύριον εἰς ἄλλον κύριον, νόμους τυχόντας ἐφαρμογῆς εἰς ὅλον τὸν κόσμον.

Ἐλέχθη χθὲς ἀκόμη ὅτι τὸ δικαίωμα τῆς κυριότητος, τὸ δικαίωμα τῆς ἰδιοκτησίας προϋπῆρχε αὐτοῦ τοῦ νόμου. Οὐδὲν δικαίωμα δὲν ὑπάρχει πρὸ τοῦ νόμου. Τὰ δικαιώματα ὅλα εἶναι δημιουργήματα τῆς πολιτείας, εἶναι δημιουργήματα τοῦ Κράτους, ἡ ἀτομικὴ δὲ ἰδιοκτησία, ἡ ὁποία χαρακτηρίζεται ὅτι ἀποτελεῖ μίαν ἀπὸ τὰς βάσεις τοῦ σημερινοῦ κοινωνικοῦ καθεστῶτος, ἡ ἀτομικὴ ἰδιοκτησία εἶναι καὶ αὐτὴ ἓν ἱστορικὸν προϊόν, διότι ἀφ' ἧς ὑπάρχει κοινωνία ὑπάρχει καὶ ἀτομικὴ ἰδιοκτησία εἶναι καὶ αὐτὸ ἀποτέλεσμα κοινωνικῆς καὶ πολιτικῆς ἐξελίξεως, ὑφιστάμενον καὶ αὐτὸ συνέχειαν ἐξελίξεως, δὲν εἶναι κάτι τι ἀνέκκλητον, κάτι τι στερεὸν καὶ ἀπρόσβλητον. Χθὲς ἀκόμη, πρὸ ὀλίγων ἐτῶν εἶχον κοινὴν ἰδιοκτησίαν ἐπὶ τῶν ἀγροτικῶν ἀκινήτων. Εἰς αὐτὴν τὴν Ρωσσίαν, καὶ εἰς τὰ Βαλκανικὰ ἀκόμη κράτη ἕως χθὲς ὑπῆρχε ἡ κοινὴ ἰδιοκτησία ἐπὶ τῶν ἀγροτικῶν κτημάτων. Τὸ Τουρκικὸν ἐμπράγματον δίκαιον δὲν ἀναγνωρίζει δικαίωμα ἐμπράγματον κυριότητος ἐπὶ τῶν ἀγροτικῶν ἰδίᾳ κτημάτων οἵαν ἀναγνωρίζει τὸ Ρωμαϊκὸν δίκαιον. Κατὰ συνέπειαν τούτου ἐλέχθη ὅτι ἡ ἰδιοκτησία εἶναι κάτι τι σαφῶς προσδιωρισμένον καὶ ἀμετάθλητον καὶ προσκρούει πρὸς αὐτὴν τὴν πραγματικότητα.

Ἐξακολουθῶν ἀναφέρει τὴν γνώμην τοῦ Ντυπουί διαπρεποῦς νομομαθοῦς ἀποφαινομένου ὅτι ἡ ἰδιοκτησία εἶνε δικαίωμα συνεχῶς μεταβαλλόμενον ἀναλόγως τῶν κοινωνικῶν ἀναγκῶν. Εἶνε ὡσαύτως ὁμολογούμενον, λέγει, ὅτι ὅσον συνθετώτερος γίνεται ὁ οἰκονομικὸς καὶ κοινωνικὸς βίος, τόσον περισσότερον περιορίζεται ἡ ἐλευθέρα διαχείρισις τοῦ δικαιώματος τῆς ἰδιοκτησίας. Ἐπομένως ἡ πρότασις τοῦ κ. Μυλωνᾶ κλπ. ἀνταποκρίνεται εἰς τὴν πραγματικότητα. Καὶ τοῦτο ἀποδεικνύεται καὶ ἀπὸ τὴν μεταβολὴν τῶν ἀντιλήψεων εἰς αὐτὸν τὸν τόπον μας, ὅπου ὅλοι ἐνθυμοῦνται κατὰ τὸ 1908 καὶ 1910 ποῖος σφοδρὸς ἀγὼν ἔγινε διὰ τὴν ἀναγκαστικὴν ἀπαλλοτρίωσιν ὑπὲρ τῶν ἀκτημόνων γεωργῶν καὶ τέλος κατέληξε οὐδεὶς νὰ ὑπάρχῃ τώρα, ὁ ὁποῖος δημοσίᾳ τολμᾷ χίστον νὰ μὴ ὁμολογῇ ὅτι ἡ ἀποκατάστασις τῶν ἀκτημόνων δι' ἀναγκαστικῆς ἀπαλλοτριώσεως εἶνε θεμιτή. Καὶ ἐπροχώρησαν αἱ ἀντιλήψεις ἀκόμη περισσότερον, συζητουμένου μόνον τοῦ ζητήματος τῆς οὐσιαστικῆς ἀποζημιώσεως. Ἀλλὰ πρέπει τις νὰ ὁμολογήσῃ ὅτι μολονότι εἶνε δικαία καὶ ἀνταποκρίνεται πρὸς τὴν ἀλήθειαν ἡ πρότασις, ἡ στηριζομένη εἰς τὴν κοινωνικὴν ἔννοιαν τῆς ἰδιοκτησίας μολονότι εἶνε διδακτικὴ διότι δεικνύει ὅτι εἰς τὴν σημερινὴν ἐποχὴν τὸ κοινωνικὸν συμφέρον εἶνε τὸ προέχον, ὅτι αὐτοτέλεια οἰκονομικὴ εἶνε ἀκατανόητος, καὶ ὅτι οἱ κατέχοντες περιουσίαν δέον νὰ ἀντιλαμβάνωνται ὅτι εἰς τὴν διαχείρισιν αὐτῶν τῶν περιουσιῶν δὲν ἐκτελοῦν καμμίαν ἀτομικὴν λειτουργίαν, ἀλλὰ μίαν κοινωνικὴν λειτουργίαν, διότι καὶ αἱ περιουσίαι ὅλαι ἄνευ ἐξαιρέσεως, ἐννοῶ αἱ μεγάλαι περιουσίαι. τὰ κεφάλαια, τὰ μεγάλα κτήματα δὲν εἶνε ἀσφαλῶς ἀποτέλεσμα ἀτομικῆς ἐργασίας δὲν εἶνε ὁ καρπὸς τῆς ἀτομικῆς ἐργασίας, διότι ἡ ἀτομικὴ ἐργασία, ὁ καρπὸς τῆς ἀτομικῆς ἐργασίας ἔχει περιωρισμένα ὅρια, ἡ ὑπέρβασις τῶν περιωρισμένων αὐτῶν ὁρίων στηρίζεται ἀσφαλῶς καὶ προκειμένου περὶ ἀκινήτων καὶ προκειμένου περὶ μεγάλων κεφαλαίων στηρίζεται εἰς τὴν μεταβίβασιν τῶν καρπῶν ἐργασίας ἄλλων προσώπων εἰς τὴν κατοχὴν ἄλλων προσώπων. Μολονότι λέγω ἡ τροπολογία αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν εἶνε κοινωνικῶς συμφέρουσα, εἶμαι ὑποχρεωμένος νὰ ὁμολογήσω ὅτι οὐδένα κίνδυνον θὰ διατρέξῃ ἡ ἐξέλιξις τῶν πραγμάτων ἂν ἡ τροπολογία αὕτη δὲν γίνῃ ἀποδεκτή. Ἐγὼ θὰ τὴν ψηφίσω φυσικὰ διότι ὅπως εἶπον τὴν θεωρῶ ἀνταποκρινομένην πρὸς τὴν ἀλήθειαν καὶ συμφέρουσαν. Ἀλλὰ ἔχων ὑπ' ὄψιν ὅτι τόσοι περιορισμοὶ ἐγένοντο ἐκ κοινωνικῶν λόγων χωρὶς νὰ ὑπάρξῃ συνταγματικὸν ἐμπόδιον, εἶμαι πεπεισμένος ὅτι καὶ μὴ υἱοθετουμένης τῆς προτάσεως, ἡ κοινωνικὴ ἐξέλιξις τῶν πραγμάτων θὰ ἐξακολουθήσῃ ἄνευ κινδύνου.

Ἀναλύων εἶτα τὰς ἑτέρας τροπολογίας περὶ προσθήκης τῆς λέξεως «πλήρης» εἰς τὴν λέξιν «ἀποζημίωσις» καὶ τοῦ ὁρισμοῦ αὐτῆς διὰ τῶν τακτικῶν δικαστηρίων, λέγει ὅτι αὗται ὑπεβλήθησαν ἐν σχέσει μὲ τὸν ἀγροτικὸν νόμον, καὶ ἐν σχέσει μὲ τοῦτον ὀφείλουν νὰ ἐξετασθοῦν. Συναφῶς ἀναπτύσσει ὅτι καὶ οἱ συντηρητικώτεροι δὲν δύνανται νὰ ἀρνηθοῦν, ὅτι ἡ ἀγοραία ἀξία ἑνὸς στοιχείου περιουσίας εἶναι ἀδύνατον νὰ πληρωθῇ εἰς τοὺς κατόχους αὐτοῦ ἐφόσον ἡ ἀγοραία αὕτη ἀξία δὲν εἶνε ἀποτέλεσμα ἐνεργειῶν τοῦ ἰδιοκτήτου τῆς περιουσίας, ἀλλὰ μεσολαβήσεως ἄλλων παραγόντων, καὶ δὲν μπορεῖ νὰ εὑρεθῇ Βουλὴ ἢ Κυβέρνησις ἢ δικαστήριον, τὰ ὁποῖα νὰ εἴπουν ὅτι τὴν ἔκτακτον ταύτην ὑπερτίμησιν τῆς περιουσίας πρέπει νὰ τὴν ὀφεληθῇ ὁ ἰδιοκτήτης καὶ φέρει ὡς παράδειγμα τὴν ζήτησιν καὶ τὴν ὑπερτίμησιν τῆς ἰδιοκτησίας τὴν ἐπισυμβᾶσαν λόγῳ τῆς εἰσροῆς μεγάλων πληθυσμῶν εἰς τὸν τόπον μας ὡς ἐκ τῆς Μικρασιατικῆς καταστροφῆς. Φαντάζεσθε ὅτι θὰ ὑπάρξῃ Βουλή, καὶ εἶναι δίκαιον νὰ ὑπάρξῃ Βουλὴ ἢ Κυβέρνησις ἢ δικαστήριον, τὸ ὁποῖον νὰ ἐγκρίνῃ τὴν πληρωμὴν τῆς ἀγοραίας τιμῆς τῆς προκυπτούσης δηλ. ἐκ τοῦ νόμου τῆς προσφορᾶς καὶ ζητήσεως βεβαίως ὄχι. Ἐξ ἄλλου ἡ πρότασις περὶ τακτικῶν δικαστηρίων δὲν ἀνταποκρίνεται εἰς τὴν ἔννοιαν τῆς ἀναγκαστικῆς ἀπαλλοτριώσεως διότι αὕτη πηγάζει ἀπὸ ἐπείγουσαν κοινωνικὴν ἀνάγκην, καὶ συνεπῶς ἡ διαδικασία τῶν τακτικῶν δικαστηρίων εἶνε ἀνεφάρμοστος. Ἐξετάζων εἶτα τὰ τῆς ἐξεγέρσεως τῶν ἐνδιαφερομένων κατὰ τοῦ ἀγροτικοῦ νόμου, εὑρίσκει ἐσφαλμένην τὴν ἀντίληψιν ὅτι οὗτος ὑπῆρξεν ἀποτέλεσμα ἐπαναστατικῶν διαθέσεων, ἀποτέλεσμα ἐλατηρίων κοινωνιστικῶν καὶ ὅτι ἡ ἐφαρμογὴ του κλονίζει τὰ θεμέλια τοῦ κοινωνικοῦ καθεστῶτος, τὴν πεποίθησιν καὶ τὸ δικαίωμα τῆς ἰδιοκτησίας καὶ προλειαίνει τὸν δρόμον εἰς τὸν κομμουνισμόν. Ἀλλὰ εἶναι φανερὸν ὅτι ἂν ὑπῆρξαν ζημίαι ἐκ τοῦ νόμου τούτου, αἱ ζημίαι αὗται δὲν εἶνε ἀποτέλεσμα τοῦ σκοποῦ τοῦ νόμου, ἀλλ' ἄλλων αἰτιῶν ἐντελῶς ἀσχέτων πρὸς τὸν ἀγροτικὸν νόμον. Ὁ ἀγροτικὸς νόμος ὅπως εἰς τὴν ἀρχὴν ὑπεβλήθη ἀποσκοπεῖ, ὅπως γνωρίζετε, τὴν ἀπελευθέρωσιν διότι κατ' οὐσίαν περὶ τοιούτου τινὸς ἐπρόκειτο. Ὅ,τι ἔγεινεν ἐν σχέσει μὲ τὸν ἀγροτικὸν ἑλληνικὸν νόμον εἶναι ταὐτόσημον μὲ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐγένετο εἰς τὰ ἄλλα κράτη μὲ τοὺς νόμους περὶ ἀπελευθερώσεως τῶν χωρικῶν. Ἡ μόνη διαφορὰ ἡ ὁποία παραπλανᾷ τὸν μελετητήν, εἶνε ὅτι, λόγῳ τῆς ἰδιοσυγκρασίας τῶν Τούρκων ἰδιοκτητῶν, τῶν Τούρκων μεγάλων ἰδιοκτητῶν, δὲν ἀνεπτύχθη καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα. Αἱ προσωπικαὶ ὑποτέλειαι ἐν συνδυασμῷ μὲ τὴν ἀγροτικὴν ἰδιοκτησίαν, ἡ δέσμευσις τῶν χωρικῶν, κατὰ τὰ ἄλλα ἡ μορφὴ τῆς μεγάλης ἰδιοκτησίας εἶναι ἡ παλαιὰ μεσαιωνικὴ μορφὴ τῆς τιμαριωτικῆς ἰδιοκτησίας. Δὲν πρόκειται περὶ σχέσεως ἐπιμόρτου καλλιεργείας ὅπως συνήθως ὑποστηρίζεται, ἀλλὰ πρόκειται περὶ ἀποκαταστάσεως πληθυσμῶν ὁλοκλήρων γεωργικῶν μὴ ἐχόντων οὐδεμίαν κατοχὴν ἐπὶ τῆς γῆς καὶ αὐτὴ ἡ μορφὴ τῆς ἰδιοκτησίας εἶναι ἡ μορφὴ ἡ τιμαριωτικὴ ἡ μορφὴ τῆς μεγάλης ἰδιοκτησίας, καὶ ὑπεχώρησε διὰ λόγους κοινωνικούς, οἰκονομικοὺς καὶ πολιτικοὺς ἔτσι καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐπεβάλλετο νὰ ὑποχωρήσῃ ὄχι ἐκ διαθέσεων ἀνατρεπτικῶν ἀλλὰ ἐκ λόγων στοιχειώδους πολιτικοῦ καὶ κοινωνικοῦ συμφέροντος. Ἀλλαχοῦ ὅταν ὑπεχώρησεν ἡ ἰδιοκτησία ἐγένετο ἡ ἀπελευθέρωσις τῶν χωρικῶν δὲν ὑπῆρχε κομμουνισμὸς οὔτε σοσιαλισμός, καὶ ἐπομένως δὲν πρόκειται περὶ καμμιᾶς ἀνατρεπτικῆς τάσεως. Ὅσον ἀφορᾷ τὰ ἀγροτικὰ κτήματα ἡ αὐτὴ πολιτικὴ ἐφηρμόσθη πανταχοῦ καὶ λόγῳ τῆς προελεύσεως τῆς μεγάλης ἰδιοκτησίας, διαμορφωσάσης τὸ σύστημα τῆς ὑποτελείας τῶν χωρικῶν καὶ λόγῳ τοῦ ὅτι ἡ γεωργικὴ παραγωγὴ δὲν εἶναι μηχανική, ἀλλὰ φυσιολογικὴ εἰς ἣν μέγαν ρόλον παίζει τὸ ἀτομικὸν ἐνδιαφέρον τοῦ ἐργάτου τῆς γῆς. Δι' ὅλους αὐτοὺς τοὺς λόγους ὑποχωροῦν πανταχοῦ αἱ μεγάλαι ἰδιοκτησίαι, καὶ ὑπερισχύει ἡ μικρὰ καλλιέργεια. Ἐκτὸς τῶν λόγων αὐτῶν εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐμεσολάβησαν κα

ἄλλα γεγονότα δηλαδὴ ἡ ἐθνικὴ συμφορά. Καὶ ὀφείλει νὰ ὁμολογηθῇ ὅτι πολὺ βραδέως εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐγένετο ἡ ἀγροτικὴ μεταρρύθμισις οὔτε κατ' αὐτὴν ὑπῆρξε σκέψις νὰ γίνῃ ἡ ἀποκατάστασις ἐπὶ ζημίᾳ μιᾶς τάξεως τῶν μεγάλων ἰδιοκτητῶν.

Διότι καὶ ὁ νόμος τοῦ 1917 καὶ οἱ νόμοι τοῦ 1920 ἔχουν ὡς βάσιν τῆς ἐκτιμήσεως τῶν κτημάτων τὰς προπολεμικὰς τιμὰς καὶ τοῦτο ἦτο ἀναγκαία συνέπεια λόγῳ τῶν μεσολαβησῶν ἐκτάκτων καὶ ἀνωμάλων περιστάσεων καὶ τῆς ἐπελθούσης ἐκτάκτου ὑπερτιμήσεως τῆς γῆς. Ἡ ζημία ὅμως τῶν ἰδιοκτητῶν ἐπῆλθεν ὄχι ἐκ τοῦ ἀγροτικοῦ νόμου, ἀλλὰ ἐκ τῆς μοιραίας ἐκπτώσεως τοῦ ἐγχωρίου νομίσματος, ἡ ὁποία ὅπως γνωρίζετε δὲν δύναται νὰ προσαρμοσθῇ εἰς ὅλας τὰς οἰκονομικὰς σχέσεις, οὔτε σήμερον ἀκόμη προσηρμόσθη. Καὶ τὸ γεγονὸς αὐτὸ εἶχεν ὡς συνέπειαν, εἶχεν ὡς ἀποτελεσματικὴν ἀπόλυτον ἀδυναμίαν ἐπιβαρύνσεως εἴτε τῶν καλλιεργητῶν εἴτε τοῦ Κράτους. Ἀλλ' ἐρωτᾶται μήπως μόνον οἱ μεγάλοι ἰδιοκτῆται ἐζημιώθησαν ἀπὸ τὴν πτῶσιν τοῦ νομίσματος. Ὁλόκληρος ἡ ἑλληνικὴ κοινωνία πλὴν ἐλαχίστων ἐξαιρέσεων ὑπέφερε τὰ μέγιστα ἐξ αὐτῆς τῆς οἰκονομικῆς ἀνωμαλίας. Εἰς τὸ τέλος τοῦ 1919 ἦσαν κατατεθειμένα εἰς τὰς μεγάλας Τραπέζας 1049 ἑκατομμύρια Δραχμῶν καὶ οἱ καταθέται αὐτῶν ἐζημιώθησαν τὴν διαφορὰν τῆς χρυσῆς δραχμῆς ἀπὸ τὴν ἐκπεσμένην τοιαύτην. Τὸ ἴδιον ἔπαθον καὶ οἱ κάτοχοι δημοσίων χρεωγράφων, οἱ ὁποῖοι ὑπολογίζεται ὅτι ἐζημιώθησαν ἄνω τῶν 700 ἑκατομμυρίων ἐνῷ ἐξ ἄλλου οἱ κάτοχοι ὁμολογιῶν τοῦ ἀναγκαστικοῦ δανείου τοῦ 1922 ὑπολογίζεται ὅτι ἐζημιώθησαν ἄνω τοῦ δισεκατομμυρίου. Εἰς τὰς ζημίας αὐτὰς δὲν συμπεριλαμβάνονται οὔτε οἱ κάτοχοι τραπεζογραμματίων. οὔτε οἱ κάτοχοι ἄλλων ἀναγκαστικῶν δανείων, οὔτε οἱ κάτοχοι δανείων μεταγενεστέρων οὔτε οἱ δανεισταὶ τῶν ἰδιωτικῶν περιουσιῶν διότι ἂν ἐλαμβάνοντο καὶ αὗται αἱ ζημίαι ὑπ' ὄψιν τὸ σύνολον τῶν ζημιῶν ὑπερβαίνει τὰ 10 δισεκατομμύρια. Καὶ ὅμως οὐδεὶς τῶν ζημιωθέντων τούτων ἤγειρε τὴν ἀξίωσιν ἀποζημιώσεως. Ὁμολογῶ ὅτι καὶ οἱ μεγάλοι ἰδιοκτῆται ὑπέστησαν ζημίας δὲν εἶνε ὅμως αὗται ὑπερβολικαί, δεδομένου ὅτι κατὰ προχείρους ὑπολογισμοὺς ἡ ἀφαιρεθεῖσα καὶ ἀφαιρεθησομένη ἀγροτικὴ περιουσία θὰ φθάσῃ τὰ 12 ἑκατομμύρια στρέμματα καὶ ὅτι ἡ μέση προπολεμικὴ ἀξία αὐτῶν κατὰ στρέμμα δὲν θὰ ἦτο ἀνωτέρα τῶν 20 χρυσῶν φράγκων καὶ ὅτι αἱ γενόμεναι ἐκτιμήσεις ποικίλλουν καὶ φθάνουν μέχρι 190 δραχμῶν κατὰ στρέμμα καὶ ἀλλαχοῦ μέχρι 280 δραχμῶν κατὰ στρέμμα, ἀναλόγως τῶν προσαυξήσεων βλέπομεν, ὅτι δὲν πρόκειται περὶ τόσον κολοσσιαίας ζημίας ὡς διατυμπανίζεται αὕτη. Κατ' ἀνάγκην λοιπὸν ἠμπορεῖ νὰ λεχθῇ, ὅτι αἱ διδόμεναι σήμερον ἀποζημιώσεις εἶναι λογικαὶ καὶ δίκαιαι. Διότι ἐκτὸς τῶν ἄλλων πρέπει νὰ λεχθῇ ὅτι εἰς πλείστους ἰδιοκτήτας ἀφέθησαν ἀρκεταὶ ἐκτάσεις (500—2000 χιλιάδες στρέμματα) αἱ ὁποῖαι λόγῳ ἀπαλλοτριώσεως καὶ λόγῳ τῆς στενότητος τῆς γῆς ἀπέκτησαν πολὺ μεγαλητέραν ἀξίαν. Ἐὰν λοιπὸν ληφθοῦν ὑπ' ὄψιν αἱ μέσαι τιμαὶ τῶν ὀλίγων ἐκδικασθέντων κτημάτων ἐν σχέσει πρὸς τὸ μέγα μέρος, τὸ ὁποῖον μένει ἀδίκαστον θὰ ἴδωμεν ὅτι οἱ ἰδιοκτῆται λαμβάνουν μίαν ἀξίαν προσεγγίζουσαν ἀρκετὰ τὴν ἀξίαν τῆς γῆς εἰς μεταλλικὰς δραχμάς. Λαμβανομένου δὲ ὑπ' ὄψιν ὅτι καὶ παρὰ τῶν συντηρητικωτέρων ἐνταῦθα ὑπεστηρίχθη καὶ ἐκ μέρους τῶν ἰδιοκτητῶν προϋτάθη ὅτι εἶνε δίκαιον νὰ χάσουν τὸ 1/3 τῆς ἀξίας τῶν κτημάτων των, θὰ ἴδωμεν ὅτι αἱ σήμερον διδόμεναι ἀποζημιώσεις ἀνταποκρίνονται εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς διενεργείας τῆς ἀποκαταστάσεως μὲ μερικὴν περικοπὴν τῆς ἀξίας τῶν κτημάτων εἰς βάρος τῶν ἰδιοκτητῶν. Συνεπῶς ὁ γενόμενος θόρυβος ὡς πρὸς τὸ σημεῖον τοῦτο τοῦ ἀγροτικοῦ νόμου δὲν εἶνε δικαιολογημένος. Δικαιολογημένος ἐν μέρει ἠμπορεῖ νὰ εἶνε διὰ τὸν τρόπον τῆς πληρωμῆς τῆς ἀποζημιώσεως, δεδομένου ὅτι πληρώνονται δι' ὁμολογιῶν, δι' ἃς ὑπάρχει στάδιον ἐνεργείας ὅπως καλλιτερεύσουν τὰ πράγματα. Κάθε ἄλλη προσπάθεια ποὺ γίνεται πρὸς ἐπαύξησιν τῆς ἀποζημιώσεως σήμερον τοὐλάχιστον δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ τελεσφορήσῃ, διότι ὑπάρχει ἀδυναμία καὶ ἐκ μέρους τῶν καλλιεργητῶν καὶ ἐκ μέρους τοῦ Κράτους. Ἐκ μέρους μὲν τῶν καλλιεργητῶν διότι, διὰ νὰ εὐδοκιμήσουν οὗτοι πρέπει νὰ ἐνισχυθοῦν καὶ δὲν ἠμποροῦν νὰ ὑποχρεωθοῦν νὰ πληρώσουν τὴν γῆν εἰς ἀέρικον, ἐφόσον οὔτε τὰς ἀπαιτουμένας γεωργικὰς γνώσεις, οὔτε πλήρη ἐφόδια ἔχουν. Τὴν οἰκονομικὴν κατάστασιν τοῦ Κράτους ἐξ ἄλλου τὴν γνωρίζετε, ἐπομένως οὔτε οἱ καλλιεργηταί οὔτε τὸ Κράτος δύναται νὰ βαστάσουν βάρη δυσκατομμυρίων. Ἐπλέχθη ἐξ ἄλλου ἡ μεταρρύθμισις διὰ τὰ οἰκονομικὰ αὐτῆς ἀποτελέσματα, ἀλλὰ καὶ μόνον τὸ γεγονὸς ὅτι δυνάμει αὐτῆς 250 χιλιάδ. ἀγροτικαὶ οἰκογένειαι ἀπὸ ἀκτήμονες ἐγένοντο ἰδιοκτῆται, δεικνύει τὴν κολοσσιαίαν σπουδαιότητα τῆς ἀγροτικῆς πολιτικῆς. Καὶ μόνον τὸ γεγονὸς ὅτι 250 χιλιάδες οἰκογένειαι ἀπέκτησαν κυριότητα ἐπὶ τῆς γῆς, τὴν ὁποίαν καλλιεργοῦν καὶ ὅτι ὅταν γίνῃ πλήρης διανομὴ τῶν γαιῶν πλήρης ἐροδιασμός, πλήρης καθοδήγησις, θὰ ἔχωμεν μίαν παραγωγὴν ἀνταποκρινομένην εἰς τὴν ἐγκατάστασιν ἀποδεικνύει ποίας μεγίστης σημασίας οἰκονομικῆς καὶ πολιτικῆς ἀπόψεως εἶναι τὸ ἔργον αὐτό, διὰ τὸ ὁποῖον ἠμπορεῖ νὰ λεχθῇ ὅτι εἶναι τὸ μέγιστον μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Ἑλλάδος καὶ μετὰ τὴν πρώτην παραχώρησιν τῶν ἐθνικῶν γαιῶν εἰς τοὺς γεωργούς.

Γ. Μπούσιος. Ἀλλὰ οὔτε καὶ δημοκοπικώτερον ἔργον ὑπῆρξεν.

Α. Παπαναστασίου (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας). Κύριε Μπούσιε, νομίζω ὅτι αἱ δημοκοπίαι εἶναι κτῆμα ἰδικόν σας, καὶ ὄχι κτῆμα ἰδικόν μου, καὶ ἐὰν φαντάζεσθε ὅτι ἦτο δυνατὸν νὰ γίνῃ στέγασις 250 χιλιάδων οἰκογενειῶν, χωρὶς ἐφαρμογὴν ἐξαιρετικῶν μέτρων εὑρίσκεσθε εἰς τὰ νέφη ἢ τοὐλάχιστον εὑρίσκεσθε ἐντὸς τῶν ἰδικῶν σας ἀτομικῶν συμφερόντων.

Π. Τσιτσεκλῆς. Δὲν ἠδύνατο νὰ γίνῃ ἀποκατάστασις χωρὶς νὰ ζημιωθῇ ὁ ἰδιοκτήτης;

Α. Παπαναστασίου (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας) Ὄχι κ. Τσιτσεκλῆ, δὲν ἠδύνατο νὰ γίνῃ αὐτὴ ἡ ἀποκατάστασις. Παντοῦ ὅπου ἐπεχειρήθη παραχώρησις τῶν γαιῶν εἰς τοὺς καλλιεργητάς, παρ' ὅλους τοὺς νόμους οἱ ὁποῖοι ἐψηφίσθησαν παντοῦ οἱ νόμοι αὐτοὶ προσέκρουσαν εἰς πείσμονα ἀντίδρασιν τῶν ἰδιοκτητῶν. Καὶ ἐδῶ ἐὰν δὲν ἐψηφίζοντο οἱ νόμοι περὶ παροχῆς τῆς νομῆς εἰς τοὺς καλλιεργητάς, ἐὰν δὲν ἐψηφίζοντο οἱ νόμοι περὶ ἐσοδείας, σᾶς βεβαιῶ ὅτι ἀκόμη θὰ ἠγωνιζόμεθα καὶ θὰ εὑρισκόμεθα εἰς τὸ ἅλφα τῆς ἀποκαταστάσεως. Οὔτε εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐλήφθησαν μόνον τὰ ἐξαιρετικὰ αὐτάμέτρα. Καὶ εἰς Βουλγαρίαν καὶ εἰς τὴν Σερβίαν καὶ εἰς τὴν Πολωνίαν καὶ εἰς τὴν Τσεχοσλοβακίαν, δὲν ἔγεινεν ἡ ἐκτίμησις τῶν γαιῶν ἐπὶ τῇ βάσει τῆς σημερινῆς τιμῆς. Παντοῦ ὡς βάσις ἐτέθη ἡ προπολεμικὴ τιμή, παρεχωρεῖτο αἱ γαῖαι εἰς τοὺς καλλιεργητάς, καὶ ἀφέθη ὁ καθορισμὸς τῆς ἀποζημιώσεως εἰς μεταγενεστέρους νόμους, καὶ εἰς ὅλα αὐτὰ τὰ Κράτη, ἡ ἀποζημίωσις ὡρίζετο ἀπὸ διοικητικὰ δικαστήρια, καὶ ὄχι ἀπὸ τακτικά. Καὶ παρ' ἡμῖν βλέπομεν ὅτι ὅταν ἐκυβέρνουν τὸν τόπον κυβερνήσεις συντηρητικαί, καὶ τότε ἀκόμη οὔτε ἡ βάσις τῆς ἐκτιμήσεως οὔτε ἡ διαδικασία μετεβλήθη. Καὶ σήμερον ἀκόμη τὰ Πρωτοδικεῖα κανονίζουν τὴν τιμὴν τῆς ἀπαλλοτριώσεως, ἀφοῦ προηγηθῇ γνωμοδότησις ὡρισμένης ἐπιτροπῆς εἰδικῆς καὶ ὁπωσδήποτε ἂν διατυπώσωμεν τὸ ἄρθρον τῆς ἰδιοκτησίας εἶνε ἀδύνατον νὰ ἐμποδίσωμεν εἰς τὸ μέλλον τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν, προκειμένου περὶ ἀναγκαστικῆς ἀπαλλοτριώσεως νὰ θέτῃ τοὺς κανόνας ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὁποίων θὰ γίνῃ ἡ ἐκτίμησις, διότι ὅπως καὶ προηγουμένως εἶπον, δὲν εἶνε κάτι τι ἁπλοῦν, δὲν εἶνε κάτι τι σαφὲς καὶ μόνον ἡ καθοδήγησις τῆς ἐκτιμήσεως ἀπὸ τὸν νομοθέτην ἠμπορεῖ νὰ διευκολύνῃ καὶ προαγάγῃ τὸ ἔργον τῆς ἀναγκαστικῆς ἀπαλλοτριώσεως διὰ σκοποὺς κοι-

νωνικούς. Ἀλλ' ἐπὶ τέλους αὐτὴ ἡ πολεμικὴ κατὰ τῆς ἀγροτικῆς πολιτικῆς ἀνταποκρίνεται πρὸς τοὺς σκοπούς τοὺς ὁποίους σήμερον ἐπιδιώκει; Ἀνταποκρίνεται εἰς τὸν σκοπὸν τῆς ἐνισχύσεως τῆς ἀτομικῆς ἰδιοκτησίας; Οὐδεμία κατηγορία ἀνθρώπων δὲν ἔχει τόσον ὰαθὺ τὸ αἴσθημα τῆς ἰδιοκτησίας ὅπως τὴν ἔχει ἡ κατηγορία τῶν μικρῶν ἀγροτῶν εἰς τοὺς ὁποίους εἶνε ἀκατανόητος ἡ καλλιέργεια τῆς γῆς, ὅταν αὕτη δὲν τοὺς ἀνήκει. Ἑπομένως ἡ παροχὴ τῆς γῆς εἰς τοὺς ἀγρότας της ἐνισχύει τὸ αἴσθημα τῆς ἰδιοκτησίας καὶ τὸν θεσμὸν αὐτῆς καὶ τίποτε δὲν δύναται νὰ κατοχυρώσῃ τὸ σημερινὸν κοινωνικὸν καὶ οἰκονομικὸν καθεστὼς κατὰ πάσης βιαίας ἀνατροπῆς ἀπὸ τὴν παραχώρησιν τῆς γῆς εἰς τοὺς ἀγρότας. Μὴ λησμονῆτε, λέγει, ὅτι ὁ ἱδρυτὴς τῆς σοβιετικῆς κομμουνιστικῆς δημοκρατίας τῆς Ρωσσίας μὲ δύο διατάγματα ἔγειτε κύριος τῆς καταστάσεως εἰς τὴν Ρωσσίαν καὶ ἐφήρμοσε τὴν πολιτικήν του, μὲ τὸ διάταγμα τῆς ἀποστρατεύσεως καὶ μὲ τὸ διάταγμα τῆς παραχωρήσεως τῆς γῆς εἰς τοὺς ἀγρότας. Ἐὰν αἱ προηγούμεναι κυβερνήσεις ἐγκαίρως εἰς τὴν Ρωσσίαν παρεχώρουν τὴν γῆν ἀμφιβάλλω ἐὰν θὰ ἀνετρέπετο τὸ πρώην καθεστὼς τῆς Ρωσσίας, καὶ ἂν ἐδῶ εἰς τὰ 1917 δὲν ἠκολουθεῖτο αὐτὴ ἡ ριζοσπαστικὴ πολιτικὴ ἡ ὁποία ἠκολουθήθη δὲν γνωρίζω τί θὰ ἐγίνετο. Καὶ ἡ μὴ κατοχὴ τῆς γῆς ἀπὸ τοὺς ἀγρότας ἐν Ρωσσίᾳ, εἶνε βέβαιον ὅτι ἔκαμε τὸν Ρῶσσον ἀγρότην ἐπαναστάτην ἐνῶ εἰς ὅλον τὸν κόσμον ὁ μικρὸς ἀγροτικὸς ἰδιοκτήτης δὲν ῥέπει πρὸς ἰδέας ἀνατρεπτικάς. Ἐξακολουθῶν λέγει ὅτι ὅταν ἓν κράτος δὲν θέλει νὰ ἀναγνωρίσῃ στοιχειώδη δικαιοσύνην εἰς τὴν μεγάλην πλειονοψηφίαν δικαίως ἡ πλειονοψηφία αὐτὴ ἀνατρέπει τὸ Κράτος καὶ δημιουργεῖ νόμους ἰδικούς της.

Χ. Βοζίκης. Ἐλέχθησαν ὅσα ἐλέχθησαν διὰ τὴν ἀγροτικὴν πολιτικήν, ἀλλ' ὅσον ἀφορᾷ τὰς ἰδιοκτησίας τὰς ἀστικάς;

Α. Παπαναστασίου (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας). Θὰ σᾶς εἴπω ἀμέσως. Δὲν θέλω νὰ γεννηθῇ καμμία παρεξήγησις, ἐὰν τόσον ἐξαίρω τὴν σημασίαν τῆς ἀγροτικῆς αὐτῆς πολιτικῆς ἐν σχέσει πρὸς τὰς ἀνατρεπτικὰς ἰδέας, ὅτι εἶμαι κανεὶς ἀντιδραστικὸς ἢ συντηρητικὸς ἄνθρωπος. Ἀλλὰ τὸ θέλω αὐτό, διότι θέλω ἡ μεταρρύθμισις αὐτὴ νὰ γίνῃ χωρὶς βαρβαρότητας, χωρὶς ἀνατροπάς, χωρὶς καταστροφὰς καὶ οἰκονομικὰς καὶ ἠθικάς. Ἀναγνωρίζω ὅτι εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ ἀγροτικοῦ νόμου ἔγειναν καὶ σφάλματα, ἐγκατεστάθησαν μὴ γεωργοὶ εἰς γεωργικοὺς κλήρους, ἔτυχε νὰ ἀφαιρεθοῦν καὶ ἐλήχισται ἐκτάσεις γαιῶν ἀπὸ μικροκαλλιεργητάς, ὅλα αὐτὰ ὁμολογῶ ὅτι εἶναι ἐλαττώματα, εἶναι σφάλματα μοιραῖα, τὰ ὁποῖα εἶναι δυνατὸν νὰ διορθωθοῦν, ὅπως δύναται νὰ διορθωθῇ καὶ τὸ ζήτημα τῆς ἐκπτώσεως τῶν ὁμολογιῶν. Ἀναγνωρίζω ὅτι ἐγένοντο καὶ ἄλλα σφάλματα, ἀλλ' ὅλα αὐτὰ ἦτο μοιραῖον νὰ ἐπέλθουν, ὅταν ἦτο ἀνάγκη νὰ ἐγκατασταθοῦν 150 χιλιάδες οἰκογένειαι πρόσφυγων καὶ ἄλλαι 100 χιλιάδες ἐντοπίων καλλιεργητῶν. Ὅλα ὅμως αὐτὰ ἠμποροῦν νὰ διορθωθοῦν καί, ὅσον τοὐλάχιστον ἐξαρτᾶται ἀπὸ ἐμέ, θὰ ἴδετε ὅτι θὰ ἐπιδιώξω, ἐφόσον ἔχω τὸ δικαίωμα, ὅπως ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ νόμου τοῦ ἀγροτικοῦ γίνεται ταχυτέρα καὶ δικαιοτέρα. Δὲν ἠμπορεῖ νὰ ἐξομοιωθῇ ὁ μικρὸς ἰδιοκτήτης τῶν 100 στρεμμάτων μὲ τὸν τσφλικιοῦχον τῶν 5 χιλιάδων στρεμμάτων, οὔτε ἠμποροῦμεν νὰ ἀφαιροῦμεν εἰς ὡρισμένας περιπτώσεις γεωργικὰς ἐγκαταστάσεις ἀποτελούσας γεωργικὰς ἐπιχειρήσεις. Ὑπάρχουν πολλαὶ περιπτώσεις τὰς ὁποίας εἶναι δυνατὸν ὁ ἐφαρμόζων τὸν νόμον νὰ τὸν ἐφαρμόζῃ σκοπιμώτερον καὶ δικαιότερον. Ἀλλ' ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον δὲν ἠμπορεῖ νὰ γίνῃ εἶναι νὰ παύσῃ ἀναγνωριζομένη ἡ ἐφαρμογὴ τῆς ἀρχῆς κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ γῆ πρέπει νὰ ἀνήκῃ εἰς τοὺς καλλιεργητάς.

Γ. Μπούσιος. Πῶς ὑποστηρίζετε τὸ ἀναφαίρετον τῆς ἀγροτικῆς ἰδιοκτησίας;

Α. Παπαναστασίου. Πρὸ ὀλίγου, κ. Μπούσιε, ὅταν ἐγείρατε ἀξιώσεις, αἱ ὁποῖαι καθιστοῦν δυσχερῆ τὴν ἐφαρμογὴν τῆς ἀγροτικῆς πολιτικῆς εἶναι τὸ ἴδιον. Συνεχίζων λέγει ὅτι δὲν νομίζει ὅτι εἶναι ἀναγκαῖον σήμερον τοὐλάχιστον, νὰ ἀφαιροῦνται τὰ ἀστικὰ κτήματα κατ' ἐπέκτασιν τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ ἀγροτικοῦ νόμου, καὶ ὅταν ἄλλοτε διηύθυνα τὴν Κυβέρνησιν, ἐδήλωσα ὅτι ἡ ἀποζημίωσις τῶν ἀστικῶν πρέπει νὰ γίνεται διὰ τῆς κανονικῆς ὁδοῦ, διότι δὲν ὑπάρχει ἀνάγκη ἐπεκτάσεως καὶ ἐπ' αὐτῶν τοῦ ἀγροτικοῦ νόμου. Ἡ ἀρχὴ τῆς ἀναγκαστικῆς ἀπαλλοτριώσεως νομίζω ὅτι πάντοτε πρέπει νὰ ἐφαρμόζεται ὅπου ὑπάρχει κοινωνικὴ ἀνάγκη, ἔστω καὶ μικρά, καὶ ὅπου ὑπάρχει κοινωνικὴ ὠφέλεια. Ἀναγνωρίζω μάλιστα ὅτι παρ' ὅλην τὴν ἔκτασιν τοῦ ἀγροτικοῦ νόμου, δὲν ἐλήφθη ἀκόμη μέριμνα ὑπὲρ ἀποκαταστάσεως τῶν μικρῶν κτηνοτρόφων, οἱ ὁποῖοι ἀποτελοῦν καὶ αὐτοὶ ἕνα πληθυσμὸν μὴ προστατευθέντα ἀκόμη καὶ κινδυνεύοντα ἐκ τοῦ διὰ τῆς ἀπαλλοτριώσεως περιορισμοῦ τῶν βοσκῶν. Εἶναι ἀνάγκη καὶ αὐτὸς ὁ κόσμος τῶν κτηνοτρόφων νὰ ἀποκατασταθῇ, ἀλλ' αὐτὸς ὁ πληθυσμὸς εὑρίσκεται εἰς καλλιτέραν οἰκονομικὴν θέσιν καὶ δύναται νὰ πληρώσῃ ἀποζημίωσιν καλλιτέραν ἀπὸ ἐκείνην, τὴν ὁποίαν πληρώνει ὁ μικρὸς καλλιεργητής. Καὶ θὰ εἰσηγηθῶ νομοθετικὰ μέτρα ὅπως γίνῃ ἡ ἀποκατάστασις αὐτὴ τῶν μικρῶν κτηνοτρόφων, ἀλλὰ μὲ διαδικασίαν ἀποζημιώσεως διάφορον, διότι θὰ ἦτο ἄδικον νὰ ἀφαιρεθοῦν καὶ τὰ λειβάδια καὶ αἱ βοσκαὶ ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ἀγροτικοῦ νόμου.

Ν. Βελέντζας. Τότε θὰ εἶσθε σύμφωνοι νὰ ἀφαιρεθῇ ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρου 19 περὶ καταλήψεως.

Α. Παπαναστασίου. Ἄλλο ἡ κατάληψις. Ἐξακολουθῶν εἶτα τὴν ἀντίκρουσιν τῶν τροπολογιῶν λέγει ὅτι σύμφωνα πρὸς ὅσα εἶπεν, οὔτε ἡ προσθήκη τῆς πλήρους ἀποζημιώσεως οὔτε ἡ προσθήκη τῶν τακτικῶν δικαστηρίων δύναται νὰ τεθῇ εἰς τὸ Σύνταγμα, διότι οἱαδήποτε καὶ ἂν ὑπάρχουν διατάξεις εἰς τὸ Σύνταγμα, δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ἐφαρμοσθοῦν ἱκανοποιητικῶς, διότι φαντάζονται ὅτι πλήρης ἀποζημίωσις σημαίνει τὴν ἀγοραίαν τιμὴν ἑνὸς πράγματος, ἀλλὰ ἀφοῦ τοῦτο εἶνε ἀδύνατον, εἶνε περιττόν, εἶνε ἐπιβλαβὲς νὰ τεθῇ μία τοιαύτη διάταξις εἰς τὸ Σύνταγμα, ἡ ὁποία μίαν ἡμέραν θὰ παραβιασθῇ. Ἐπίσης εἶνε ἀδύνατον νὰ γίνῃ δεκτὴ καὶ ἡ τροπολογία περὶ τακτικῶν δικαστηρίων εἰς τὸ Σύνταγμα, διότι καὶ σήμερον τὰ δικαστήρια λύουν τὰ ζητήματα, καὶ διότι δὲν πρέπει νὰ δυσχεράνωμεν διὰ τοῦ Συντάγματος τὴν ταχύτητα τῆς ἀπαλλοτριώσεως. Εἶνε ἀρκετὸν ὅτι τὰ δικαστήρια θὰ κανονίσουν γενικῶς τὰς ἀποζημιώσεις. Ἀλλὰ πῶς θὰ τὰς κανονίσουν καὶ ἐπὶ τῇ βάσει ποίων καθορισμῶν καὶ ποίων κανόνων τιθεμένων ἀπὸ τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν, δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ τεθῇ περιορισμὸς ἀπὸ τὸ Σύνταγμα. Καταλήγων λοιπὸν ἀποκρούω καὶ τὰς δύο αὐτὰς τροπολογίας καὶ προτείνω ὅπως ἀφίσωμεν τὸ ἄρθρον 19 τοῦ Συντάγματος, ὅπως κατὰ τὸ 1911. Τὰ ζητήματα αὐτὰ εἶνε ζητήματα δικονομικά, δὲν ἠμποροῦν νὰ περιορισθοῦν, δὲν ἠμποροῦν νὰ ὑποδουλωθοῦν ἀπὸ συνταγματικὰς διατάξεις. Θὰ ἦτο δέ, ἂν θέλετε ἀκόμη, καὶ ἐπικίνδυνον νὰ δώσητε εἰς ἕνα κόσμον συντηρητικὸν νὰ πιστεύῃ ὅτι μὲ μίαν συνταγματικὴν διάταξιν ἐξησφαλίσθησαν τὰ δικαιώματα. Ὁ ἀστικὸς κόσμος πρέπει νὰ ἐννοήσῃ ὅτι, ἂν θέλῃ νὰ παραταθῇ ὁ βίος τοῦ σημερινοῦ κοινωνικοῦ καὶ οἰκονομικοῦ ὀργανισμοῦ εἰς τὸ μέλλον, ἔχει ὑποχρέωσιν νὰ κάμῃ δύο πράγματα: 1) Νὰ ἱκανοποιῇ ἐπαρκῶς καὶ ἐγκαίρως ὅλας τὰς δικαίας ἀξιώσεις τῶν οἰκονομικῶς ἀσθενεστέρων τάξεων, καὶ 2) νὰ ἀποκτήσῃ καὶ αὐτὸς ὁ ἀστικὸς κόσμος τὸ συναίσθημα τῆς ὁμαδικῆς πολιτικῆς δράσεως, διότι πρέπει νὰ ὁμολογηθῇ ὅτι ἂν ἔκαμε κατακτήσεις τινὰς ὁ κομμουνισμός, τὰς ἔκαμε χάρις εἰς τὴν δραστηριάν καὶ συστηματικὴν ἐνέργειάν του ἡ ὁποία λείπει ἀπὸ τὰς ἄλλας τάξεις, καὶ ἀπὸ τὰ ἄλλα κόμματα. Νὰ μὴ φαντασθῶσιν οἱ συντηρητικώτεροι ὅτι μὲ τὴν ἀποδοχὴν μιᾶς συνταγματικῆς διατάξεως ἐξησφάλισαν τὴν ἱκανοποίησιν τῶν συντηρητικῶν των ἀντιλήψεων. Τὸ Σύν)μα κ. Συνάδελφοι ἐκράζει τὴν Ισορ

ροπίαν μιᾶς καταστάσεως εἰς ὡρισμένην στιγμὴν ἀλλὰ αὐτὴ ἡ ἰσορροπία ὑπάγεται εἰς μίαν ἐξέλιξιν καὶ εἰς ἕνα ἀγῶνα. Ἡ πολιτικὴ ζωὴ ὅπως καὶ ἡ ζωὴ γενικῶς εἶναι ἀποτέλεσμα ἑνὸς ἀγῶνος καὶ αὐτὸς ὁ ἀγὼν ὠθεῖ πρὸς τὴν πρόοδον. Πρέπει νὰ ἐνεργήσουν καὶ οἱ ἄλλοι, ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι θέλουν νὰ μὴ ἀνατραπῇ ἀμέσως καὶ βιαίως ἓν κοινωνικὸν καθεστὼς—ἐγὼ εἶμαι ὑπὲρ τῆς συστηματικωτέρας μεταμορφώσεως αὐτοῦ τοῦ κοινωνικοῦ καθεστῶτος—ἀλλ' αὐτοὶ οἱ ὁποῖοι δὲν θέλουσι βιαίως νὰ ἀνατραπῇ πρέπει νὰ ἀντιληφθοῦν ὅτι ἔχουν συμφέρον, ὅτι ἔχουν ὑποχρέωσιν νὰ ἱκανοποιήσουν τὰς δικαίας ἀξιώσεις τῶν ἀσθενεστέρων οἰκονομικῶς τάξεων καὶ νὰ ἐργάζωνται καὶ αὐτοὶ ὅπως προάγωνται αἱ τάξεις αὐταί, συνεχῶς. Ἀλλὰ νὰ ἔχωσι καὶ τὸ συναίσθημα ὅτι μόνον μὲ ἕνα συνεχῆ καὶ συστηματικώτερον ἀγῶνα μποροῦν νὰ σταθοῦν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν (χειροκροτήματα).

Ι. Μεταξᾶς (Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας). Ἡ μακρὰ συζήτησις ἡ ὁποία ἐγένετο ἐν τῇ Βουλῇ ἐπὶ τοῦ ἄρθρου τῆς ἰδιοκτησίας, ὁ μέγας ἀριθμὸς τῶν ἀγορευσάντων, τὸ ἐνδιαφέρον τῆς κοινῆς γνώμης, παρακολουθούσης τὴν συζήτησιν ταύτην καὶ ἀκόμη ἡ μὴ ἐπιτευχθεῖσα συμφωνία μεταξὺ τῶν ἀρχηγῶν τῶν κομμάτων ὅπως δοθῇ μία καὶ μόνη διατύπωσις, ἀποδεικνύει τὴν σημασίαν τὴν ὁποίαν ὁλόκληρος ἡ Ἑλληνικὴ κοινωνία ἀποδίδει εἰς τὸ ποίαν τελικὴν διαμόρφωσιν θὰ λάβῃ τὸ ἄρθρον 19 ἐπὶ τῆς ἰδιοκτησίας. Βεβαίως, ὅπως εἶπεν καὶ ὁ προλαλήσας συνάδελφός μου, δὲν ἔχει καμμίαν σημασίαν ἐπὶ τῆς πραγματικότητος ἐὰν θὰ λάβῃ τὴν τοιαύτην ἢ τοιαύτην διατύπωσιν τὸ ἄρθρον αὐτὸ τῆς ἰδιοκτησίας. Βεβαιότατα ὅταν κατασκευάζομεν ἕνα Σύνταγμα δὲν κατασκευάζομεν τὴν κοινωνίαν. Τὸ Σύνταγμα δὲν εἶνε ἕνα βιβλίον εἰς τὸ ὁποῖον περιλαμβάνονται αἱ σκέψεις περὶ τοῦ πῶς πρέπει νὰ εἶνε ἡ πολιτεία καὶ ἡ κοινωνία διαμαρτυρομένη, οὔτε εἶνε τὸ Σύνταγμα ἓν ἐγχειρίδιον ἠθικῆς, οὔτε σύγγραμμα μιᾶς δικαιοσύνης. Τὸ Σύνταγμα δὲν εἶνε τίποτε ἄλλο παρὰ μία συνθήκη, μία συμφωνία μεταξὺ τῶν ἐν τῇ κοινωνίᾳ πραγματικῶν δυνάμεων, αἱ ὁποῖαι ἀνταγωνίζονται πρὸς ἀλλήλας. Ἐὰν λοιπὸν θέλωμεν νὰ ἔχωμεν Σύνταγμα πραγματικὸν πρέπει νὰ ἐξετάσωμεν ποῖαι εἶνε αἱ ἀπαιτήσεις αἱ πραγματικαὶ τῆς κοινωνίας καὶ τί μᾶς ἐπιβάλλουσιν. Ἀλλὰ νὰ κατασκευάσωμεν ἕνα Σύνταγμα ἀδιαφοροῦντες περὶ τούτου καὶ νὰ συντάξωμεν ἄρθρα μὴ ἔχοντες ὑπ' ὄψιν παρὰ τὰς ἀπολύτους ἀρχάς, τὰς ὁποίας πρεσβεύομεν τότε κατὰ πᾶσαν πιθανότητα κατὰ 90 %ο δὲν μεταβάλλομεν τὴν κοινωνίαν, καθιστῶμεν ὅμως τὸ Σύνταγμα ἄχρηστον. Διὰ τοῦτο εἰς τὸ ζήτημα περὶ ἰδιοκτησίας δὲν θὰ εἰσέλθω, ἴσως δὲ δὲν εἶμαι ἁρμόδιος νομικῶς νὰ εἰσέλθω. ἀλλὰ οὔτε θὰ ἐξετάσω τὸ ζήτημα ἀπὸ ἀπολύτου ἀπόψεως, ἤτοι ἀπὸ ἀπόψεως γενικῆς ἀρχῆς, περὶ τοῦ πῶς πρέπει νὰ εἶνε διαμορφωμένος ὁ θεσμὸς τῆς ἰδιοκτησίας, θὰ τὸ ἐξετάσω ὅμως ἀπὸ ἀπόψεως πραγματικῆς, δηλαδὴ θὰ ἀναζητήσω ποῖον εἶνε τὸ πραγματικὸν φαινόμενον ἐν τῇ ἑλληνικῇ κοινωνίᾳ, τὸ ὁποῖον ἀποδεικνύει, ὑποδεικνύει, καταδεικνύει πῶς πρέπει νὰ εἶνε συντεταγμένον τὸ ἄρθρον τοῦτο. Νομίζω ὅτι τὸ μεγαλύτερον φαινόμενον τὸ ὁποῖον παρουσιάσθη κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη εἶνε ἡ ἀποκατάστασις τῶν ἀκτημόνων ἀγροτῶν. Τί ἀποδεικνύει ὁ τρόπος ἐν γένει, κατὰ τὸν ὁποῖον ἐγένετο ἡ ἀποκατάστασις καὶ τὸ τί ἐπεζητήθη δι' αὐτῆς;

Ἀποδεικνύει ὅτι τὸ αἴσθημα τῆς ἀτομικῆς ἰδιοκτησίας εἶναι βαρύτατα ἐριζωμένον ἐν τῷ ἑλληνικῷ λαῷ. Διότι τί ἐπεζητήθη διὰ τῆς ἀγροτικῆς ἀποκαταστάσεως; Τὸ νὰ γίνουν ἰδιοκτῆται ὅσον τὸ δυνατὸν μεγαλύτερος ἀριθμὸς ἀκτημόνων καὶ νὰ γίνουν ἰδιοκτῆται ὑπὸ τοὺς ὅρους τῆς αὐστηρᾶς ἰδιοκτησίας ὅπως ἐνοεῖτο μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης, ἐὰν δηλαδὴ οἱ ἀκτήμονες ἀγρόται οἱ γενόμενοι ἰδιοκτῆται ἐμάνθανον αὐτὴν τὴν στιγμὴν ὅτι θὰ ἐφηρμόζετο ἐπ' αὐτῶν ἕνας νόμος ἐπὶ τῆς ἰδιοκτησίας των ἀνάλογος πρὸς ἐκεῖνον τὸν νόμον ὁ ὁποῖος ἐφηρμόσθη διὰ νὰ λάβωσιν αὐτοὶ τὴν ἰδιοκτησίαν, ἐγὼ τοὐλάχιστον εἶμαι βέβαιος ὅτι θὰ ἐξηγείροντο ὅλοι καὶ θὰ κατεύθαζον ἐκ τῆς ἐξουσίας τὸν ἐπιχειροῦντα τοιοῦτόν τι. Ἆρα ἡ πραγματικὴ δύναμις ἡ δρῶσα ἐν τῇ ἑλληνικῇ κοινωνίᾳ τείνει πρὸς ἀποκατάστασιν ἢ μᾶλλον πρὸς ἐγκατάστασιν τῆς ἀρχῆς τῆς ἰδιοκτησίας εἰς εὐρυτέραν κλίμακα, τὸ ὁποῖον καθιστᾷ τὴν ἰδιοκτησίαν ἔτι μᾶλλον σταθερωτέραν. Πράγματι, Κύριοι Βουλευταί, ἡ ἔννοια τῆς ἰδιοκτησίας δὲν εἶνε κάτι τὸ ἀπόλυτον. Τίποτε δὲν ὑπάρχει ἀπόλυτον εἰς τὸν κόσμον τοῦτον. Ἀπόλυτος διάθεσις παρὰ τοῦ ἰδιοκτήτου τοῦ πράγματος, τὸ ὁποῖον κατέχει εἶνε κάτι τι τὸ ἀκατανόητον. Οὐδέποτε ὑπῆρξε τοιαύτη ἀπόλυτος διάταξις οὐδὲ κατὰ τοὺς χρόνους, κατὰ τοὺς ὁποίους ἡ ἰδιοκτησία ἐθεωρεῖτο δικαίωμα ἱερὸν καὶ ἀπαραβίαστον. Ὁ κύριος ἑνὸς κτήματος οἱουδήποτε δύναται νὰ ἐνοικιάσῃ τὸ κτῆμά του. Ὑπάρχουν καὶ ἄλλαι νομικαὶ σχέσεις δυνάμει τῶν ὁποίων ὑπάρχουν πολλὰ πρόσωπα δυνάμενα νὰ διαθέσουν ἕν τινι μέτρῳ τὸ πρᾶγμα, ἀλλὰ μεταξὺ ὅλων αὐτῶν τῶν προσώπων ὑπάρχει ἓν πρόσωπον τοῦ ὁποίου τὰ δικαιώματα ὑπεροῦνται πάντων τῶν ἄλλων τὰ δικαιώματα καὶ τὸ ὁποῖον εἶναι ὁ τελικὸς διαθέτης τοῦ πράγματος. Αὐτὸς ὁ τελικὸς διαθέτης τοῦ πράγματος εἶνε ὁ ἰδιοκτήτης. Ἑπομένως τὸ νὰ εἴπωμεν ὅτι οἱ διάφοροι νόμοι, οἱ ὁποῖοι κανονίζουν τὰς νομικὰς σχέσεις μεταξὺ τῶν ἀτόμων ἐν τῇ κοινωνίᾳ, ὅτι οἱ διάφοροι αὐτοὶ νόμοι περιορίζουν τὸ δικαίωμα τῆς ἰδιοκτησίας, τοῦτο δὲν εἶνε ἀκριβές. Οἱ κείμενοι νόμοι κανονίζουν τὰ διάφορα δικαιώματα καὶ τὰς σχέσεις αἱ ὁποῖαι γεννῶνται ἐν τῇ κοινωνίᾳ, τὸ δικαίωμα ὅμως τῆς ἰδιοκτησίας, τὸ δικαίωμα δηλαδὴ τοῦ νὰ ἔχῃ κάποιος τὴν τελικὴν διάθεσιν ἐπὶ τοῦ πράγματος μένει ἀμετάβλητον. Διότι ἂν τοῦτο ἤθελεν ἀρθῇ, ἐὰν ὁ τελικὸς διαθέτης τοῦ πράγματος ἤθελεν εἰσθαι τὸ Κράτος, τότε ἡ ἰδιοκτησία ἡ ἀτομικὴ θὰ ἦτο κατηργημένη. Ἀλλ' ἐφόσον τοῦτο δὲν γίνεται ἡ ἀτομικὴ ἰδιοκτησία ὑφίσταται. Καὶ ὅπως εἶπον προηγουμένως ἡ τοιαύτη ροπὴ ἐν τῇ ἑλληνικῇ κοινωνίᾳ εἶναι πραγματική, καὶ ἀποτέλεσμα τῆς τοιαύτης ροπῆς εἶναι αὐτὸς οὗτος ὁ ἀγροτικὸς νόμος, ὁ ὁποῖος παρεξηγηθεὶς ἔδωκε τὴν ἐντύπωσιν ὅτι δι' αὐτοῦ ἐξεδηλοῦντο τάσεις ἀνατρεπτικαὶ τοῦ κοινωνικοῦ καθεστῶτος. Ἑπομένως ὅτι ὑπάρχουν περιστάσεις κατὰ τὰς ὁποίας ἐν ἀνώτερον γενικὸν συμφέρον, μία δημοσία ὠφέλεια δύνανται νὰ ἀγάγωσιν εἰς τὸ νὰ ἀφαιρεθῇ ἡ ἰδιοκτησία, ν' ἀπαλλοτριωθῇ ἡ ἰδιοκτησία ἀπὸ τὸν ἰδιοκτήτην, τοῦτο βεβαίως εἶναι ἀναμφισβήτητον ἀλλὰ διὰ νὰ διατηρηθῇ ἡ ἀρχὴ ἡ ὀρθὴ πρέπει νὰ δοθῇ καὶ ἡ ἀνάλογος ἀποζημίωσις. Ποία ἀποζημίωσις; Ἡ ἀποζημίωσις ἐκείνη ἡ ὁποία παριστᾷ τὴν ἀξίαν τοῦ κτήματος τὴν στιγμὴν κατὰ τὴν ὁποίαν ἀφαιρεῖται ἀπὸ τὸν ἰδιοκτήτην. Τοιαύτη ἦτο ἀσφαλῶς καὶ ἡ ἔννοια τοῦ νομοθέτου ἂν δὲν ἀπατῶμαι τοῦ Συντάγματος τοῦ 1911, διότι τότε ἐπὶ τῆς νομικῆς σημασίας τῆς λέξεως «ἀποζημίωσις» δὲν ἠγέρθη καμμία ἀμφισβολία. Τοῦτο ἐσήμαινεν ἡ μόνη λέξις «ἀποζημίωσις». Ἐὰν δὲ τώρα ὑπάρχει ἐν τῇ Βουλῇ ταύτῃ ἀριθμὸς Βουλευτῶν καὶ κόμματα τὰ ὁποῖα ζητοῦν νὰ προστεθῇ ἡ λέξις «πλήρης» τοῦτο δὲν ἀποτελεῖ μεταβολὴν εἰς τὴν ἔννοιαν τοῦ νομοθέτου τοῦ 1911 ἀλλ' ἁπλῶς ἀποτελεῖ ἐπεξήγησιν, διότι ἐν τῷ μεταξὺ ἀνησύχησεν ὁ κόσμος ὁ Ἑλληνικός, ὁ ὁποῖος κατὰ μεγάλην πλειονοψηφίαν εἶναι συντηρητικός, ἀνησύχησεν ἐκ τάσεων καὶ ῥοπῶν τὰς ὁποίας ἴσως παρεξήγησεν, ἀλλὰ καὶ αἱ ὁποῖαι δι' αὐτὸ ἦσαν ἀρκεταὶ ἀνησυχαστικαὶ καὶ δι' αὐτὸ ζητεῖ νὰ ἐξασφαλίσῃ τὸ πρᾶγμα ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον πραγματικὰ ὑφίσταται, ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον πραγματικὰ κατέχει καὶ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἔχει τὴν δύναμιν ἄλλωστε νὰ τὸ ἐπιβάλλῃ, νὰ τὸ ἐκπροσωπήσῃ διὰ τῆς λέξεως ταύτης. Βεβαίως ἡ λέξις αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν δὲν ἐξασφαλίζει τὸ πρᾶγμα, ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα τὸ ὑφιστάμενον ἐν τῇ ἑλληνικῇ κοινωνίᾳ ἐπιβάλλει τὴν λέξιν. Δι' αὐτὸ νομίζω ὅτι πρέπει νὰ προστεθῇ ἡ λέξις «πλήρης». Μὲ τοῦτο δὲν θέλω νὰ ἐπιστρέψω ὀπίσω εἰς τὰ ἤδη γενόμενα. Δὲν εἶμαι ὀπισθοδρομικός. Γνωρίζω πολὺ καλὰ τὴν μα-

Ποία ὑπῆρξεν ἡ προστασία τὴν ὁποίαν ἔδωκεν ὁ συν)ματικος νομοθέτης ἐν Ἑλλάδι ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἀκόμη τοῦ 1864. Ἐθεώρησεν ἄραγε τὸ δικαίωμα τῆς ἰδιοκτησίας ὡς τι ἱερὸν καὶ ἀπαρραβίαστον καὶ ἤθελε διὰ τοῦ ἄρθρου 17 τοῦ Συν)ματος νὰ ἐξασφαλίσῃ ὅτι εἶναι κάτι μὴ μοῦ ἄπτου, ὅτι δὲν δύναται νὰ θίξῃ τὸ δικαίωμα τῆς ἰδιοκτησίας; Ὄχι βεβαίως. Καὶ αὐτὸ δὲν εἶναι ἱστορία τωρινὴ καὶ οἱ πρὸ τῶν συν)μάτων γενικοὶ νόμοι καὶ οἱ ἀπὸ τοῦ 1830, τὰ διατάγματα περὶ παλαιῶν οἰκοδομῶν, φούρνων, ὅλα τὰ παλαιὰ διατάγματα προνοοῦν περὶ θυσίας ἀτομικῶν συμφερόντων ἐνώπιον γενικωτέρας ἀπαιτήσεως καὶ κοινωνικῆς ἀνάγκης. Τί ἠθέλησε νὰ προστατεύσῃ; κατ' ἐμὲ ἠθέλησε νὰ προστατεύσῃ τὴν ἀντικατάστασιν τοῦ ἀφαιρουμένου ὑφ' ἣν μορφὴν παρίσταται δικαιώματος τῆς ἰδιοκτησίας, δι' ἄλλων στοιχείων οἰκονομικῶς ἰσαξίων καὶ ἠθέλησε κατ' ἐμὲ μάλιστα νὰ προσέξῃ ὄχι εἰς τὰς διαφόρους ἐλευθερίας, τὰς ὁποίας τὰ συν)ματα ὑποστηρίζουσι, τὴν ἐλευθερίαν τοῦ λόγου, τοῦ συνεταιρισμοῦ, τῆς διανοίας, τῆς θρησκείας, τοῦ ἀτόμου ὅπου βλέπετε μίαν τόσην παρεμβολὴν ἀείποτε τῆς δικαστικῆς ἐξουσίας πρὸς προστασίαν, ἠθέλησε κατὰ τὴν τελευταίαν ἐξέλιξιν τοῦ 1911 ὁ συν)ματικὸς νομοθέτης ταύτην τὴν ἔνοιαν τοῦ ἀπαραβιάστου, τὴν ἀντικατάστασιν τοῦ ἀφαιρουμένου μέρους, ἰσαξίως νὰ ἐξασφαλίσῃ διὰ τῆς δικαστικῆς ὁδοῦ. Τὸ προσχέδιον τὸ ὁποῖον ὁ τότε Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης Δημητρακόπουλος εἶχε συντάξει ἐδέχετο τὸν καθορισμὸν τῆς ἀποζημιώσεως διὰ τῆς διοικητικῆς ὁδοῦ. Ὑπῆρχε καὶ τότε ὁ πόθος ὅπως καὶ σήμερον ἕνα περατωθῇ τὸ ταχύτερον ἡ ἀναθεώρησις τοῦ Συν)ματος. Ἐπεθύμουν νὰ ἀντικατασταθῇ ἡ διάταξις τοῦ προτσεδίου ἵνα ὁ καθορισμὸς τῆς ἀποζημιώσεως γίνεται διὰ τῆς δικαστικῆς ὁδοῦ καὶ ἐν ὥραις μεταμεσονυκτίοις ὡμίλησα διὰ μακρῶν καὶ ἡ γνώμη μου ἐγένετο ἀσπαστὴ καὶ καθωρίσθη ἔκτοτε τὸ διὰ δικαστικῆς ὁδοῦ. Ἐγώ δηλ. βλέπω ὅτι ἐν τῇ ἐγγυήσει ὅλων τῶν συν)μάτων περὶ τοῦ δικαιώματος τῆς ἰδιοκτησίας ἐνυπάρχουσι δύο ἀσφάλιστρα, τὸ ἓν τῆς ἀποζημιώσεως, τὸ ἄλλο τοῦ διὰ τῆς δικαστικῆς ὁδοῦ καθορισμοῦ τῆς ἀποζημιώσεως. Εἰς τὰ 1917, ὅτε εἰσήγαγον τὸν ἀγροτικὸν νόμον, ἰδιαιτέρως μὲ εἶχεν ἀπασχολήσει τὸ θέμα ἂν ἡ ἀποζημίωσις ἠδύνατο νὰ δοθῇ δι' ὁμολογιῶν ἢ θὰ ἔπρεπε νὰ δοθῇ διὰ μετρητῶν χρημάτων. βεβαίως θὰ ἦτο προτιμοτέρα ἡ ἀποζημίωσις διὰ χρημάτων μετρητῶν, ἐὰν ὑπῆρχον τοιαῦτα, ἢ ἐὰν θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ ἐξευρεθῶσι διὰ δανείων παλαιότεροι νόμοι, οἱ ὁποῖοι δὲν ἦσαν ἀντισυνταγματικοὶ ἐπέτρεπον ἀντὶ χρημάτων νὰ δώσωσι κτήματα, καὶ αἱ ὁμολογίαι νὰ περιληφθῶσι δι' ἐγγυήσεων καὶ προνομίων ὥστε σχεδὸν νὰ πλησιάζωσιν εἰς χρῆμα. Τοῦτο ἐγένετο δεκτὸν τότε διότι ὅταν ἔχωμεν ἀναγκαστικὴν κυκλοφορίαν καὶ τὸ νόμισμα δὲν στηρίζεται ἐπὶ τῆς πίστεως καὶ τῆς ὑπογραφῆς τοῦ Κράτους δὲν δύναται νὰ ὑπάρχῃ οὐσιαστικὴ διαφορά. Ὡς πρὸς τὴν τροπολογίαν κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ ἰδιοκησία ἐπιβάλλει καὶ ὑποχρεώσεις λέγει ὅτι θὰ ψηφίσῃ ἐναντίον αὐτῆς. Ἐπροτάθησαν λέγει καὶ ἄλλαι τινες τροπολογίαι συνδεόμεναι κατ' ἀνάγκην μὲ τὸ ζήτημα τοῦ ἀγροτικοῦ νόμου. Ἐντεῦθεν καὶ ἡ συζήτησις ἐπεξετάθη καὶ εἰς τὴν ἀγροτικὴν πολιτικὴν καὶ εἰς τὸ κοινωνικῶς ὠφέλιμον αὐτῆς καὶ εἰς τὸ οἰκονομικῶς ὡς καὶ εἰς τὸ πολιτικῶς ὠφέλιμον. Ἐνῶ ἡ γνώμη ὅλων τῶν κομμάτων ἀπὸ μιᾶς 10ετίας καὶ πλέον ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου ὑπῆρξε ταὐτόσημος, καὶ ὅλοι ἀνεγνωρίσαμεν τὴν ἀνάγκην διὰ πολιτικούς, κοινωνικοὺς ἢ οἰκονομικοὺς λόγους τῆς ἀποκαταστάσεως τῶν ἀκτημόνων, ἀνάγκην ἡ ὁποία ἐπολλαπλασιάσθη ἀσφαλῶς σήμερον ἐκ τῆς συρροῆς τῶν Μικρασιατῶν ἀδελφῶν ἡμῶν. Δὲν εἶναι σκόπιμον λοιπὸν νὰ συζητῶμεν περὶ τοῦ ὀρθοῦ τῆς ἀγροτικῆς πολιτικῆς ἐφόσον ὅλοι συμφωνοῦμεν εἰς τοῦτο. Ἡ ὑπάρχουσα διαφωνία στρέφεται ἴσως μόνον περὶ τὸ ποσὸν τῆς ἀποζημιώσεως.

Δὲν εἶναι ἀνάγκη, ἀφοῦ ὅλοι συμφωνοῦμεν ὅτι αἱ ἀσθενέστεραι τάξεις αἱ γεωργικαὶ πρέπει νὰ ἀποκατασταθῶσιν καὶ ἀφοῦ ὅλα τὰ κόμματα ἔδωσαν δείγματα τῆς τοιαύτης αὐτῶν πολιτικῆς, νὰ μᾶς ἀπασχολήσῃ ζήτημα ἄλλο παρὰ μόνον κατὰ τὸ ποσὸν τῆς ἀποζημιώσεως. Τοῦτο θὰ ἐξετασθῇ εἰς τὸ ἄρθρον 119 ὡς μεταβατικὴ διάταξις. Ἄλλωστε εἶναι δεῖγμα σώφρονος νομοθέτου νὰ θέτῃ μὲν τὰς γενικὰς ἀρχὰς ἐν τῷ Συντάγματι νὰ ῥυθμίζῃ δὲ τὰς βραχείας ἀνωμάλους περιόδους δι' ἐκτάκτων μέτρων. Πραγματευόμενος εἶτα τὰ τῶν τροπολογιῶν λέγει ὅτι τὸ ὑπ' αὐτὸν κόμμα τῷ προέτεινε μίαν τροπολογίαν, ἡ ὁποία δὲν ἔτυχε εὐνοϊκῆς μεταχειρίσεως ἐκ μέρους τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς. Ἡ τροπολογία αὕτη δὲν ἦτο πρωτότυπος. Εἶχον τὴν ἀντίληψιν καὶ τὴν ἔχω, κύριοι, ὅτι ἡ πίστις τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους, ἡ δημοσία αὐτοῦ πίστις ὑπέστη ἀπὸ τινων ἐτῶν τραύματα ὀδυνηρά, διὰ τὰ ὁποῖα θὰ χρειασθῇ μακρὰ περίοδος χρόνου ἵνα ἐπανορθωθῶσιν Εἶναι περιττὸν ν' ἀπαριθμήσω τὰ τραύματα ταῦτα. Τὶς ὀλίγον τὶς πολὺ ὅλοι ἔχομεν εὐθύνην τινὰ διὰ ταῦτα.

Γ. Καντιάνης Ὄχι δὲν ἔχομεν ὅλοι εὐθύνην.

Α. Μιχαλακόπουλος (Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν). Δὲν εἰμεθα τὰ μόνα Κράτη τὰ ὁποῖα ἐξῆλθον τοιούτων περιπετειῶν. Ἡ ἱστορία ἡ ὁποία εἶναι πολύτιμος διδάσκαλος μαρτυρεῖ ὅτι ἐπῆλθον τοιαῦται ἀνωμαλίαι καὶ τοιοῦτοι κλονισμοὶ τῆς δημοσίας πίστεως. Ἐθεωρήθη δὲ τότε ὅτι μία ἐπίσημος οὕτως εἰπεῖν ὑπόσχεσις σωμάτων ἐξαρτετικῆς πολιτικῆς σημασίας, ἐξαιρετικῆς συγκροτήσεως ὅπως εἶναι τὰ σώματα τὰ συντάσσοντα ἢ ἀναθεωροῦντα τοὺς καταστατικοὺς χάρτας, μία ἐπίσημος ὑπόσχεσις περὶ τοῦ σεβασμοῦ περὶ ὑποχρεώσεως τοῦ Κράτους ἐθεωρήθη ὅτι εἶναι μέγιστος ψυχολογικὸς συντελεστὴς διὰ τὴν ταχυτέραν ὅσον ἔνεστι ἀνάρρωσιν ἀπὸ τῶν πληγῶν τὰς ὁποίας κατὰ τῆς πίστεως εἶχον καταφέρει οἱ πρὸ τῶν συζητουμένων καὶ συσκεπτομένων σωμάτων. Διότι ἡ πίστις στηρίζεται μὲν ἐπὶ γεγονότων πραγματικῶν, ἀλλὰ τὰ γεγονότα ταῦτα ἐκτιμῶνται ἑκάστοτε κατὰ τὴν ψυχολογικὴν διάταξιν πρὸς αὐτὰ ἐμπιστίαν ἢ δυσπιστίαν. Αἱ τοιαῦται δὲ πανηγυρικαὶ ὑποσχέσεις ἀποδείχθη ὅτι πολὺ συντελοῦν ψυχολογικῶς διὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς δημοσίας πίστεως. Διὰ τοῦτο ἐνόμισα ὅτι ἂν ἐτίθετο διάταξις, κατὰ τὴν ὁποίαν αἱ ἐγγυήσεις αἱ διδόμεναι περὶ τῶν ὑποχρεώσεων εἴτε τοῦ Κράτους εἴτε τῶν Δήμων εἴτε τῶν νομῶν, ἐνόμισα ὅτι δι' αὐτοῦ τοῦ τρόπου θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ θέσωμεν βάσεις τινὰς πρὸς οἰκοδόμησιν καὶ δημιουργίαν δημοτικῆς καὶ κοινοτικῆς πίστεως καὶ θὰ ἠδυνάμεθα νὰ ἐμπνεύσωμεν πεποίθησίν τινα εἰς ἐκείνους οἱ ὁποῖοι τὴν εἶχον ἀπολέσει σχετικῶς μὲ τὴν οἰκονομικὴν ἡμῶν ἀκεραιότητα, ἡ ὁποία ἔχει δυσφημισθῇ ἀδίκως ἐνῷ ἐπὶ τριάκοντα ἔτη εἴμεθα σχεδὸν ὁ μόνος Λαὸς ὁ ὁποῖος ἐξακολουθεῖ νὰ πληρώνῃ τὰς ὑποχρεώσεις του καὶ δὴ εἰς χρυσόν. Ἡ πρότασίς μου ἐκείνη ἀπορριφθεῖσα ἔμεινε διὰ τὴν ἱστορίαν.

Ι. Σπετσιώτης. Ἀπερρίφθη παρὰ τῆς ἐπιτροπῆς ἡ πρότασις διότι εἶχε κολοσσιαίαν ἔκτασιν.

Α. Μιχαλακόπουλος (Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν). Σέβομαι τὴν γνώμην τῶν ἀπορριφάντων ἀλλὰ ἐξακολουθῶ νὰ πιστεύω ὅτι ἦτο σκόπιμος ἡ πρότασίς μου ἐκείνη. Ἐκθέτων εἶτα τὰ τῆς ἐν τῇ Συνταγματικῇ Ἐπιτροπῇ προτάσεώς του περὶ τῆς ἑρμηνείας τῆς λέξεως «ἀποζημίωσις» λέγει ὅτι παντοῦ καὶ ἐν Ἑλλάδι ἐπικρατεῖ δικαία ἀντίληψις ὅτι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ προσκομίζεται τις πλουτισμὸν ἄδικον. Δὲν ἐμποδίζει λοιπὸν ποσῶς ἡ διάταξις τοῦ Συντάγματος ν' ἀποφύγῃ ὁ νομοθέτης καὶ ὁ δικαστὴς ἕνα ἀδικαιολόγητον πλουτισμὸν ἐκείνου ὁ ὁποῖος εἶδε τὴν περιουσίαν του ὑπερτιμημένην ἀνίσως καὶ παροδικῶς. Ἐπροτάθη καὶ τότε τροπολογία τοῦ νὰ μὴ ἐπιτρέπεται εἰς τὸν νομοθέτην νὰ θέτῃ γενικοὺς κανόνας πρὸς ἐξεύρεσιν τῆς ἀξίας τῶν ἀπαλλοτριουμένων κτημάτων καὶ ἡ ἐπιτροπὴ κατέληξε διὰ μακρᾶς προτάσεώς της νὰ δεχθῇ ὅτι δύνανται διὰ γενικοῦ νόμου νὰ τεθοῦν διατάξεις. ἀρκεῖ αὐταὶ νὰ μὴ διαγράφουν τοὺς ὅρους τοῦ ἄρθρου 17 διότι τότε θὰ πρόκειται πλέον ὄχι περὶ δικαίας ἀποζημιώσεως. Εἶπον τότε πῶς θὰ κριθῇ ἡ ἀντισυνταγματικότης ἑνὸς νόμου. Εἰς τὴν Ἀμερικὴν ὑπάρχει ἀνώτατον συνταγματικὸν δικαστήριον, τὸ ὁποῖον κρίνει περὶ τῆς συνταγματικότητος τῶν νόμων. Παρ' ἡμῖν ἐπεκράτησεν ἀπολύτως ἡ ἐκδοχὴ ὅτι πᾶς δικαστὴς δικαιοῦται νὰ κρίνῃ περὶ τῆς συνταγματικότητος νόμου τινός. Θὰ μοῦ εἴπητε καλὰ ἀλλὰ οἱ δικασταὶ δὲν ἀποφαίνονται συνήθως ἂν οἱ νόμοι εἶναι ἀντισυνταγματικοί.

Σ. Σωτηριάδης. Δὲν ἀποφαίνονται διότι φοβοῦνται μήπως τοὺς παύσουν.

Α. Μιχαλακόπουλος (Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν). Δὲν ὑπάρχει παράδειγμα δικαστοῦ παυθέντος διὰ τὰς ἐπιστημονικάς του πεποιθήσεις ἐξ ὅσων ἐγὼ γνωρίζω.

Σ. Σωτηριάδης. Παράδειγμα ὁ κ. Διγενόπουλος.

Α. Μιχαλακόπουλος (Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν). Πέρνετε παραδείγματα ἀπὸ ἐκτάκτους καὶ ἀνωμάλους περιστάσεις, διὰ τὰς ὁποίας τῶν ὁποίων δὲν ὑπάρχει φραγμὸς ἀπὸ κανένα Σύνταγμα καὶ ἀπὸ καμμίαν ἀνθρωπίνην μηχανήν. Ὅλαι αἱ διατάξεις τοῦ Συντάγματος εἶναι δυνατὸν νὰ ἀνατραποῦν μὲ ἕνα ἄρθρον μόνον καὶ ἐδῶ καὶ εἰς ὅλον τὸν κόσμον.

Τὰ συντάγματα εἶναι διὰ τὰς ὁμαλὰς περιστάσεις κατὰ τὰς ὁποίας οἱ δικασταὶ ὑδρέποτε κατεδιώχθησαν διὰ τὰς ἐπιστημονικὰς αὐτῶν πεποιθήσεις. Τὸ συνηθέστερον φαινόμενον εἰς τὴν νομολογίαν τῶν δικαστηρίων γνωρίζομεν πάντες ὅτι εἶναι ἡ ἀντιφατικότης. Τιμῶ καὶ ἐγὼ τὸν χαρακτῆρα τῶν Ἑλλήνων δικαστῶν, ἀλλὰ δυστυχῶς δὲν δυνάμεθα νὰ ἀρνηθῶμεν ὅτι οὗτοι δὲν ἔχουν τὴν ἀντίληψιν τὴν ὁποίαν ἔπρεπε νὰ ἔχουν περὶ τοῦ πνεύματος τῶν νόμων ἐν σχέσει πρὸς τὸ Σύνταγμα. Ἐὰν καταστῇ δυνατὸν νὰ διορθώσετε τοῦτο, ἂν ἐμφυσήσητε νέον πνεῦμα δικαίου τότε προστατεύετε αὐτοὺς τοὺς νόμους, ὅπως καὶ αὐτὸ τὸ Σύνταγμα. Ἄλλως μὲ τὸ βλικὸν τὸ ὁποῖον ἔχετε εἶναι ἀδύνατον νὰ ἔχετε ἀπόλυτον ἐξασφάλισιν ὅτι θὰ εἶναι ὀρθὴ ἡ ἑρμηνεία περὶ τοῦ ἂν νόμος τις εἶναι ἀντισυνταγματικὸς ἢ ὄχι. Δὲν ἠμποροῦμεν ὅμως ἕνεκα τούτου νὰ εἴπωμεν ὅτι ὁ νομοθέτης πρέπει νὰ παρακωλυθῇ νὰ ὁρίζῃ ἑκάστοτε διὰ νόμου τὰς ἐνδείξεις καὶ τὰς βάσεις ἐπὶ τῶν ὁποίων θὰ δίδεται ἀποζημίωσις. Τελειώνων, λέγει συνεχίζων, θεωρῶ περιττὴν καὶ ψυχολογικῶς ἐπιβλαβῆ τὴν ἀναγραφὴν τῆς διαπάξεως περὶ τῶν ὑποχρεώσεων τῆς ἰδιοκτησίας. Θεωρῶ περιττὴν ἀλλ' ὄχι ἐπιβλαβῆ τὴν ἀναγραφὴν τῆς διατάξεως τῆς πλήρους ἀποζημιώσεως. Θεωρῶ περιττὸν ἐπίσης ὅπως ἐπιτρέπεται ἵνα ὁ νόμος ὁρίζῃ τὸν τρόπον κατὰ τὸν ὁποῖον ὁ δικαστὴς θέλει ἐξεύρει τὴν ἀξίαν τοῦ κτήματος.

Ν. Βελέντζας. Τὰ τακτικὰ δικαστήρια;

Α. Μιχαλακόπουλος. Αὐτὰ παραμένουν. Δι' ἐμὲ αὐτὸ θὰ ἦτο καλλίτερον. Ὁ κ. συνάδελφός μου ἐπὶ τῆς Γεωργίας εἶπεν ἤδη ὅτι τὰ τακτικὰ δικαστήρια ἔδωκαν ἱκανοποιήσεις εἰς τοὺς ἰδιοκτήτας, μικρὸν δὲ ἀδίκημα τοὐλάχιστον γενόμενον εἰς αὐτοὺς παρεδέχθη καὶ ὁ ἴδιος, ὑποσχεθεὶς ὅτι καὶ αὐτὸς θὰ ἐπιδιώξῃ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ ἀγροτικοῦ νόμου κατὰ τὸν δικαιότερον δυνατὸν τρόπον διὰ τοὺς ἰδιοκτήτας, τὸ ὁποῖον σημαίνει ὅτι ἀναγνωρίζει καὶ ὁ ἴδιος ὅτι ἔκτακτοι περιστάσεις ἐπέφερον αὐτόν. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐκκρεμῆ ἀγροτικὴ ἐγκατάστασιν νομίζει ὅτι οὐδεὶς ὑποστηρίζει ὅτι πρέπει ἰσχὺν καὶ δι' αὐτὴν τὸ ἄρθρον 17 τοὐλάχιστον διὰ μίαν περίοδον πέντε ἢ ἓξ ἐτῶν· κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο θὰ ἐφαρμόζωνται οἱ νόμοι βεβαίως τοὺς ὁποίους θὰ ἔθετεν ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία.

Α. Παπαναστασίου. Κατὰ τὴν πρότασιν τοῦ κ. Μεταξᾶ μηδεμία τροπολογία τοῦ ἄρθρου 19 δὲν θίγει καθόλου ἐπὶ οὐσίαν δεκτὴν, τὴν ἀγροτικὴν πολιτικὴν τοῦ Κράτους.

Ὁ Πρόεδρος
Θ. ΣΟΦΟΥΛΗΣ

Ι. Μεταξᾶς. Ἐδήλωσα ἐπὶ πλέον ὅτι ἀγροτικὴ νομοθεσία δύναται νὰ μεταβάλλεται ἑκάστοτε νομοθετικῶς.

Γ. Καφαντάρης. Εἶνε αὐτονόητον.

Α. Μιχαλακόπουλος. Ὡς πρὸς τὸν τρόπον καθ' ὃν θὰ ἠδύνατο νὰ μεταβληθῇ ἡ ὑπάρχουσα νομοθεσία λέγει ὅτι ὀρθὸν θὰ ἦτο, συνεισφέροντος καὶ τοῦ Κράτους διὰ τὴν ἐπίλυσιν ἑνὸς μεγάλου κοινωνικοῦ ζητήματος, νὰ γίνῃ ἕνας τριχασμὸς τῆς ἀποζημιώσεως. Τὸ ὅτι τὸ Κράτος πρέπει καὶ αὐτὸ νὰ συντελέσῃ ὑποστήριξα καὶ ἄλλοτε, δὲν ὑπάρχει καμμία ἀμφιβολία ὅτι δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ἀμφισβητῇ τις τὸ οἰκονομικὸς ὄφελος καὶ σκόπιμον τῆς τοιαύτης ἀποκαταστάσεως, ἰδίᾳ μετὰ τὴν εἰσροὴν τῶν προσφύγων, καὶ ἵνα ἀντιμετωπισθῇ ἡ κοινωνικὴ αὕτη ἀνάγκη πρέπει νὰ ἀντιμετωπισθῇ εἰς βαρος ὅλων, εἰς βάρος καὶ ἐκείνων οἱ ὁποῖοι ἔχουν ἀστικὰ κτήματα. Τοῦτο ἀπαιτεῖ ἡ κοινωνικὴ δικαιοσύνη καὶ ἡ κοινωνικὴ ἀλληλεγγύη, ἄνευ τῆς ὁποίας δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ προοδεύσουν οἱ λαοί, τόσῳ δὲ μᾶλλον θεωρῶ ἐγὼ δίκαιον τὸ πρᾶγμα τοῦτο λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν ὅτι τὰ κτήματα πῶν ἀνταλλαξίμων, τὰ ἐπὶ τούτῳ τῷ σκοπῷ χρησιμοποιηθέντα, τὰ πληρώνομεν εἰς τὸ ἀκέραιον.

Εἶναι δίκαιον μόνον χίλιοι ἄνθρωποι ἐντὸς 7 ἑκατομμυρίων κατοίκων νὰ ζημιωθοῦν διὰ νὰ λυθῇ ἓν μέγα κοινωνικὸν ζήτημα διὰ τὴν Ἑλλάδα; (Χειροκροτήματα). Δὲν τὸ νομίζω. Καὶ ἐξακολουθῶν λέγει ὅτι ὅταν ὑπέβαλε τὸ νομοσχέδιον τοῦ 1917 ὁ τύπος ἤλεγξεν ὅτι πρόκειται περὶ μιᾶς ῥιζοσπαστικῆς πολιτικῆς καὶ εἶπον τότε ὅτι ἡ πολιτικὴ αὕτη εἶναι καθαρῶς συντηρητική, διότι ἡ δημιουργία μικρῶν ἀγροκτητῶν γεννᾷ τὰς συντηρητικὰς ἐκείνας τάξεις, τὰς ὁποίας εἴδομεν εἰς τὴν Γαλλίαν ἀντιτασσομένας κατὰ τῆς ἐνθρικῆς εἰσβολῆς. Ἀλλὰ προσέθεσα ὅτι δὲν εἶναι ἀνάγκη αὐτὸ νὰ ἐπέλθῃ διὰ τῆς θυσίας ὀλίγων ἀτόμων, ἀλλὰ διὰ τῆς θυσίας πολλῶν. Πρέπει νὰ ἐπέλθῃ—τὸ γνωρίζω ὅτι εἶναι δυτάρεστον—πρέπει νὰ ἐπέλθῃ ἀκόμη διὰ θυσίας τινος ἐκείνων οἱ ὁποῖοι ἀποκαθίστανται εἰς ἰδιοκτήτας. Οἱ καλλιεργηταὶ τῆς γῆς ἔδωσαν εἰς τὸν ἰδιοκτήτην ὅτε μὲν τὸ τρίτον ὅτε δὲ τὸ ἥμισυ χωρὶς νὰ γίνωνται ἰδιοκτῆται. Ἐὰν σήμερον δώσουν ὡς τόκον 8 ο)ο καὶ ὡς χρεωλύσιον 2 ο)ο ἢ 3 ο)ο θὰ ἠδύναντο εἰς διάστημα χρόνου τὸ βραδύτερον 20 ἐτῶν νὰ γίνουν καὶ ἰδιοκτῆται. Γνωρίζω ὅτι ὡς πρὸς τὸ σημεῖον τοῦτο ὑπάρχει ἀντίθετος ῥοπή. Ἀλλὰ μήπως καὶ ὅταν ἔγιναν οἱ παλαιοὶ νόμοι ὅλοι οἱ τότε ἀποκατασταθέντες δὲν ἦταν ὑποχρεωμένοι νὰ πληρώσουν δόσεις τινας; Εἶτα ἐξ ἄλλου νὰ συνεισφέρῃ καὶ τὸ Κράτος καὶ ἐδῶ εἶναι ἡ μεγαλυτέρα δυσκολία. Διότι εἶναι γνωστὸς ὁ κανὼν ὅτι τῶν ἀδυνάτων οὐδεμία ἐνοχλεῖ, ὁ ὁποῖος ἐφαρμόζεται καὶ εἰς τὰς ὑποχρεώσεις τοῦ Κράτους. Καὶ ἐν τῷ σημείῳ τούτῳ θὰ ἀπέβλεπον εἰς τὴν βελτίωσιν τῶν οἰκονομιῶν τοῦ Κράτους ὁπότε θὰ ἠδύνατο νὰ αὐξήσῃ τοῦτο τὴν εἰσφορὰν διὰ τὴν ἀποζημίωσιν. Ἀλλὰ νὰ μεταρρυθμισθοῦν οἱ ὑπάρχοντες νόμοι ἐπὶ τὰ βελτίω ἢ ἐπὶ τὰ χείρω ἐξαρτᾶται ἀπὸ ἡμᾶς καὶ ἀπὸ τὸν Λαόν. Ἐὰν ἐξακολουθήσῃ νὰ μᾶς χαρακτηρίζῃ μία σύνεσις καὶ μία ὁμόθυμος ἐπιθυμία ὅπως θεραπεύσωμεν τὰς πληγὰς τοῦ παρελθόντος καὶ ὅπως συντελέσωμεν εἰς τὴν ἀνόρθωσιν τῶν οἰκονομικῶν ἡμῶν τότε θὰ ὑπάρξουν νόμοι ἀνταποκρινόμενοι πληρέστερον πρὸς τὴν πραγματικὴν κατάστασιν. Ἂς εὐχηθῶμεν ὅλοι ὅτι θὰ ἐξακολουθήσῃ ἡ τοιαύτη σύνεσις.

Μεθ' ὃ πρότασει τοῦ κ. ***Π. Τσαλδάρη*** ὥρα 9 1)2 ἐλύθη ἡ συνεδρίασις διὰ τὴν αὔριον ὥραν 5 1)2 μ.μ.

Οἱ Γραμματεῖς
Μ. Λαΐλιος
Θ. Τσιριμῶκος

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΜΖ'

Τῆς 24 Μαρτίου 1927

Ὥρᾳ 6.15' μ. μ. ὁ κ. ***Πρόεδρος*** ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς ἕδρας κηρύσσει τὴν ἔναρξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει ν' ἀνοιχθῶσι τὰ Θεωρεῖα.

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικὰ τῆς χθεσινῆς συνεδριάσεως.

Ἀνακοινοῦνται τὰ ἑξῆς :

Ἐπιτροπὴ κατοίκων Μαργαριτίου (Τσαμουργιᾶς) ζητεῖ νὰ παραμείνῃ ἡ στρατιωτικὴ διμοιρία πρὸς ἀσφάλειαν τῶν κατοίκων.

Τὸ Ἐπαγγελματικὸν καὶ Βιοτεχνικὸν Ἐπιμελητήριον Βόλου διαμαρτύρεται ἐπὶ τῇ εἰδήσει μετασταθμεύσεως τοῦ ἐκεῖ ἐδρεύοντος Συν)τος Μηχανικοῦ.

Ἡ Γενικὴ Ἕνωσις Ἀναπήρων πολέμου Ἀττικῆς παραλεῖ τὴν Βουλὴν νὰ ληφθῶσιν τὰ δέοντα μέτρα ἵνα ἐφεξῆς πᾶσα ὑπόθεσις θύματος στρατοῦ καὶ ἐν γένει φορολογουμένου πολίτου διεκπεραιοῦται ἀμέσως ὡς ὁρίζει ὁ νόμος 149 τοῦ 1914.

Ὁ Δήμαρχος, τὸ Δημοτικὸν Συμβούλιον, ὁ Ἐμπορικὸς Σύλλογος Ἰωαννίνων διαμαρτύρονται ἐπὶ τῇ μελετωμένῃ μετασταθμεύσει τοῦ Ε' Σώματος Στρατοῦ ἐξ Ἰωαννίνων πρὸς ἐξυπηρέτησιν ἄλλων ἐπαρχιῶν.

Ὁ Μηνᾶς Φαντασίτσος κάτοικος Ἡρακλείου ζητεῖ τὴν ἀκύρωσιν τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2308 συμβολαίου πωλήσεως Μουσουλμανικοῦ κτήματος κατὰ παράβασιν τοῦ ἀπὸ 1 Ὀκτωβρίου 1922 ψηφίσματος τῆς Ἐπαναστάσεως.

Οἱ Πρόσφυγες Ροδολείβους παρακαλοῦν τὴν Βουλὴν ὅπως διαταχθῇ ἡ ταχυτάτη καὶ ἄμεσος διανομὴ τῶν γαιῶν παρ' ἀνωτέρου ὑπαλλήλου τῆς Γ. Δ. Ε. Μ.

Ὁ Ἀπόστολος Χρήστου τέως ὁπλαρχηγὸς ζητεῖ τὴν οἰκονομικὴν ἐνίσχυσίν του ἐκ μέρους τοῦ Κράτους διὰ τὰς πολλαπλάς του ὑπηρεσίας.

Ἡ Φαρμακευτικὴ Ἑταιρεία Θεσσαλονίκης διατυπώνει τὴν γνώμην του διὰ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ σχεδιαζομένου νομοσχεδίου περὶ παροχῆς ἀδείας εἰς τοὺς Τροχιοδρομικοὺς πρὸς συντήρησιν ἑνὸς Φαρμακείου.

Οἱ Κληρονόμοι τῶν φονευθέντων κατὰ τὰς σκηνὰς τῆς 9 Σεπτεμβρίου 1926 ὑποβάλλουσιν ὑπόμνημα ὅπως ληφθῇ νομοθετικὴ πρόνοια δι' ἀπονομῆς ἐφ' ἅπαξ ἀποζημιώσεως.

Ἡ Βασιλικὴ χήρα Χαραλάμπους Σκαδοχριστάκη ἢ Σκιαδᾶ ζητεῖ ὅπως τύχῃ συντάξεως ἐφ' ὅσον ὁ σύζυγός της ἦτο στρατιωτικὸς συνταξιοῦχος.

Οἱ Καπνοβιομήχανοι Χανίων ὑποβάλλουσιν ὑπόμνημα «περὶ ἐπαναφορᾶς τῆς τρίτης ποιότητος τῶν σιγαρέττων.

Οἱ φυματικοὶ ἀνάπηροι πολέμου Ἀσθενοστοχωρίου Θεσσαλονίκης παρακαλοῦν τὴν Βουλὴν ὅπως ἐπισπευσθῇ ἡ ἀνέγερσις τοῦ Σανατορίου εἰς Πάρνηθα καὶ εἰδικῶς ἐκεῖ περιπτέρου ἐξ 20 κλινῶν διὰ τοὺς ἀναπήρους πολέμου.

Ὁ Σύλλογος Προσφύγων Καραμπουρνοῦ Σμύρνης ἐν Θεσσαλονίκῃ ὑποβάλλει διαμαρτυρίαν κατὰ τῆς διαταχθείσης ἀναστολῆς πληρωμῆς τῶν ἀποζημιώσεων τῶν ἀνταλλαξίμων Μολδοβανίου ὑπὸ τοῦ Γνωμ. Συμβουλίου ἀνταλλαγῆς κατόπιν ἀνευθύνων καὶ κακοβούλων εἰσηγήσεων.

Ὁ κ. ***Α. Κανάρης*** (Ὑπουργὸς τῶν Ναυτικῶν) ὑποβάλλει σχέδιον νόμου περὶ ναυτικῶν συντάξεων.

Οἱ κ. κ. ***Α. Μιχαλακόπουλος*** (Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν) καὶ ***Α. Κανάρης*** (Ὑπουργὸς τῶν Ναυτικῶν) ὑποβάλλουν σχέδιον νόμου «περὶ κυρώσεως συμφωνίας Μ. Βρεττανίας—Ἑλλάδος περὶ ἀμοιβαίας ἀναγνωρίσεως τῶν πιστοποιητικῶν καταμετρήσεως τῆς χωρητικότητος ἐμπ. πλοίων.

Ὁ κ. ***Π. Τσαλδάρης*** (Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν) ὑποβάλλει σχέδιον νόμου «περὶ μειώσεως τοῦ κατὰ τὸ ἄρθρον 318 κώδικος περὶ δήμων καὶ κοινοτήτων, φόρου ἐπὶ τῶν ἰχθύων καὶ περὶ συστάσεως ταμείου προστασίας τῶν κατ' ἐπάγγελμα ἁλιέων»).

Ἡ ἐπὶ ***τῶν Ἐσωτερικῶν Κοινοβουλευτικὴ Ἐπιτροπὴ*** ὑποβάλλει τὴν ἔκθεσίν της ἐπὶ τοῦ σχεδίου νόμου «περὶ συστάσεως Γενικῆς Διοικήσεως Δυτικῆς Μακεδονίας».

Ὁ κ. ***Θ. Τουρκοβασίλης*** ὑποβάλλει τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 24 § 5 τοῦ νόμου 3363.

Ὡσαύτως ὁ βουλευτὴς κ. ***Ι. Νικολίτσας*** ὑποβάλλει τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ σχεδίου νόμου «περὶ ἐγγραφῆς καὶ ἐξετάσεως φοιτητῶν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν».

Ἡ ἐπὶ τῶν Ναυτικῶν Ἐπιτροπὴ ὑποβάλλει τὰς ἐκθέσεις αὐτῆς ἐπὶ τῶν κάτωθι νομοσχεδίων :

1) «Περὶ καταργήσεως τῆς σχολῆς δοκίμων μηχανικῶν τοῦ Π. Ναυτικοῦ».

2) «Περὶ προσθήκης διατάξεως εἰς τὸν ὑπ' ἀριθ. 3310 νόμον περὶ συστάσεως σώματος ἠλεκτρολόγων μηχανικῶν ἐν τῷ Ν. Σώματι».

3) «Περὶ τοῦ κανονισμοῦ μισθοδοσίας τῶν ἐκπληρούντων τὴν θητείαν αὐτῶν στρατευσίμων Π. Ν. καὶ ὑπηρετούντων μὲ βαθμὸν ὑποκελευστοῦ μέχρι καὶ σημαιοφόρου».

καὶ 4) «Περὶ τοῦ χρόνου τῆς ὑποχρεωτικῆς ὑπηρεσίας τῶν καταταχθέντων καὶ κατατασσομένων εἰς τὸν οἰκονομικὸν καὶ ὑγειονομικὸν κλάδον τοῦ Π. Ν.

Πρόεδρος ὁ κ Βοζίκης ἔχει τὸν λόγον πρὸ τῆς ἡμερησίας διατάξεως· τὸ πρᾶγμα εἶνει ἀντικανονικὸν ἀλλὰ ἐμπιστεύομαι εἰς τὴν μεγάλην του κοινοβουλευτικὴν πεῖραν.

Χ. Βοζίκης Δὲν ἔχω σκοπὸν νὰ προκαλέσω συζήτησιν οὔτε νὰ ἀναπτύξω ἐπερώτησιν, ἀφοῦ μάλιστα δὲν ἔχομεν εἰσέλθῃ εἰς τὴν ἡμερησίαν διάταξιν τῶν ἐπερωτήσεων ἀκόμη ἀλλὰ θέλω νὰ κάμω μίαν σύστασιν πρὸς τὴν Κυβέρνησιν περὶ ζητήματος κατεπείγοντος, διὰ τὸ ὁποῖον νομίζω ὅτι εἶνε ἀναγκαῖον νὰ δοθῶσιν εἰς τὴν Βουλὴν καὶ σχετικαὶ πληροφορίαι. Δὲν γνωρίζω ἂν ὁ κ. Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν ἔχει γνῶσιν συζητήσεων διεξαχθεισῶν τελευταίως εἰς τὴν Σερβικὴν Βουλήν, δὲν ἠξεύρω ἐὰν ἔχει λάβῃ διὰ τῶν ἐκεῖ ὑπηρεσιῶν μας ἐπίσημον γνῶσιν τῶν ἀγορεύσεων, ἀλλ' εἰς τὰς ἐφημερίδας ἐνταῦθα ἐδημοσιεύθησαν καὶ χθὲς καὶ προχθὲς τεμάχια τοιούτων ἀγορεύσεων, ἀγορεύσεων προσώπων σημαινόντων ἐν τῷ Σερβικῷ κοινοβουλίῳ, ὡς τοῦ πρώην ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν Ὑπουργοῦ καὶ ἄλλων πολιτευομένων μεγάλου κύρους, αἱ ὁποῖαι ὁμιλοῦσι περὶ τῶν σχέσεων Ἑλλάδος καὶ Σερβίας καὶ νομίζω ἀναγκαῖον νὰ λάβῃ γνῶσιν ἡ Βουλὴ τῶν ἀγορεύσεων τούτων ὡς ἔχουν δημοσιευθῇ. Βεβαίως δὲν ἀναλαμβάνω τὴν εὐθύνην ὅτι ἀκριβῶς ἐλέχθησαν ὡς δημοσιεύονται καὶ δι' αὐτὸ ἀναφέρομαι εἰς τὰς πληροφορίας τὰς ὁποίας τυχὸν ἔχει ὁ κ. Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν. Ἀλλ' ὅπως ἐδημοσιεύθησαν τὰ πράγματα, νομίζω ὅτι εἶνε ἱκανὰ νὰ προκαλέσουν τὴν προσοχὴν τῆς Κυβερνήσεως. Ὁ κ. πρώην Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν τῆς Σερβίας, ὁμιλῶν ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ζητημάτων εἶπε καὶ περὶ τῆς Ἑλλάδος τὰ ἑξῆς. «Αἱ σχέσεις ἡμῶν μετὰ Ἑλλάδος, εἶπε, εἶνε ἀρκετὰ ἐπιφυλακτικαὶ καὶ τοῦτο δὲν εἶναι ἰδικόν μας σφάλμα. Δὲν εἶναι ἀστεῖον νὰ κάμωμεν μὲ ἕνα Κράτος συμφωνίαν ἐξυπηρετοῦσαν τὰ συμφέροντα ἀμφοτέρων τῶν χωρῶν καὶ δημιουργοῦσαν κατάστασιν ἐξ ὁλοκλήρου νέαν εἰς τὰ Βαλκάνια καὶ νὰ ἔλθῃ μία νέα ἐπανάστασις, ἡ ὁποία νὰ ρίψῃ εἰς τὴν θάλασσαν πᾶν ὅ,τι ἔγινεν. Πρὸ παντὸς δημιουργοῦνται κατόπιν τοιούτων γεγονότων διαθέσεις, αἵτινες ἀπομακρύνουν πᾶσαν δυνατότητα διακανονισμοῦ διὰ φιλικῆς συμφωνίας τῶν σημαντικῶν ζητημάτων. Τοιαῦτα δὲ ζητήματα ὑπὸ τὰς σημερινὰς περιστάσεις μεταξὺ ἡμῶν καὶ τῆς Ἑλλάδος ὑφίστανται ἀρκετά. Καὶ τὸ μέλλον θὰ δείξῃ ἂν μία τοιαύτη

μεταστροφὴ τῶν διαθέσεων τῆς Ἑλλάδος δύναται νὰ ἐξηγηθῇ μόνον ὑπὸ μιᾶς καταστάσεως οὐχὶ ἐπαρκῶς παγίας καὶ ὑπὸ τῆς ἐπικρατησάσης ἐν Ἑλλάδι ἀτμοσφαίρας μετὰ τὴν πτῶσιν τοῦ Παγκάλου, ὁπότε ἐδέησε νὰ χαρακτηρισθοῦν ὡς προδοτικαὶ ὅλαι αἱ ἐνέργειαί του. Δὲν μᾶς μένει προσέθεσε ὁ κ. Νίτσιτς παρὰ νὰ ἔχωμεν ὑπομονήν, ἐλπίζοντες ὅτι μὲ τὸν καιρὸν θὰ ἐπικρατήσουν καλλίτεραι διαθέσεις εἰς τὰς Ἀθήνας, ἐναντι τῆς συνομολογηθείσης συμφωνίας μεθ' ἡμῶν». Ὁ ἀρχηγὸς τῶν ἀνεξαρτήτων δημοκρατικῶν εἶπεν. «ἐπιθυμοῦμεν τὴν φιλίαν τῆς Ἑλλάδος ἐπιθυμοῦμεν μάλιστα συμμαχίαν μετ' αὐτῆς. Ἐπιθυμοῦμεν ὅμως νὰ γνωρίζωμεν καὶ τὴν τύχην τῶν ὑπογραφεισῶν συμβάσεων. Ἂν πρόκειται δηλαδὴ νὰ κυρωθοῦν καὶ ἰδίᾳ ἡ ἀφορῶσα τὴν ἐλευθέραν ζώνην τῆς Θεσσαλονίκης.»

Αὐτὰ φαίνεται ὅτι ἐλέχθησαν, δεικνύουν δὲ καὶ τὴν διάθεσιν καὶ τὸν σκοπὸν τῶν ἀγορευσάντων, καίτοι ἐμφανίζονται ὑπὸ τύπον διάφορον καὶ ὑπὸ φρασεολογίαν ἐπιμεμελημένην. Ἀλλὰ διὰ τοὺς πεπεισαμένους ἀναγνώστας προδίδουν ταὐτότητα σκοποῦ καὶ ταὐτότητα διαθέσεων, αἱ σχέσεις μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Σερβίας εἶναι «ἐπιφυλακτικαί». Δὲν γνωρίζω Διατί ἐξελέγη αὐτὴ ἡ λέξις. Ἀλλ' εἶναι λέξις δεικνύουσα τὴν ἐπιφυλακτικότητα τῶν σχέσεων — καὶ ἀποδίδουσα τὴν ἐπιφυλακτικότητα εἰς τὴν μὴ κύρωσιν συμφωνιῶν συναφθεισῶν ὑπὸ Ἕλλην. Κυβερνήσεως μετὰ τῆς Σερβίας. Ἡμεῖς, ὁ λαὸς τῆς Ἑλλάδος, καὶ μὲ τὴν τύχην τοῦ ὁποίου ὅλα αὐτὰ ἔχουν ἄμεσον σχέσιν, διατελοῦμεν ἐν πλήρει ἀγνοίᾳ τῶν συμφωνιῶν. Δὲν δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν τίποτε περὶ τοῦ περιεχομένου τῶν συμφωνιῶν, διότι αὗται εἶναι ἄγνωστοι εἰς ἡμᾶς, οὐδ' εἶναι ἐπιτετραμμένον νὰ ἔχωμεν γνώμην περὶ τῆς σπουδαιότητος τοῦ περιεχομένου τῶν συμφωνιῶν, ἐφόσον δὲν τὰς γνωρίζομεν καὶ θὰ ἔπρεπε πρὸ παντὸς ἡ Ἑλληνικὴ Βουλὴ νὰ γνωρίζῃ ποῖαι εἶναι αἱ συμφωνίαι αὗται, ἀφοῦ εἰς αὐτὴν ἐναπόκειται ἀποκλειστικῶς νὰ κρίνῃ περὶ αὐτῶν καὶ νὰ τὰς δεχθῇ ἢ νὰ τὰς ἀπορρίψῃ. Ἀλλ' ἡ Ἑλληνικὴ Βουλὴ διατελεῖ καὶ μέχρι σήμερον ἐν πλήρει ἀγνοίᾳ τῶν τοιούτων συμφωνιῶν. Καὶ ἐφ' ὅσον μὲν τὸ Κράτος διετέλει ὑπὸ τὰς δικτατορίας ὑπῆρχε καὶ μία δικαιολογία ἡ πηγάζουσα ἐκ δικαιωμάτων τὰ ὁποῖα προσέδιδον εἰς ἑαυτοὺς οἱ δικτάτορες, ἀλλὰ καὶ ἡ δικαιολογία ὅτι δὲν εἴχομεν Βουλὴν εἰς τὴν ὁποίαν νὰ ἀνακοινώσουν αὐτάς. Ἡ σημερινὴ Κυβέρνησις θὰ μὲ συγχωρήσῃ νὰ εἴπω ὅτι κατὰ τὴν τακτικὴν ὑπερέβη τοὺς δικτάτορας, διότι ἔχει παροῦσαν τὴν Βουλήν, διότι ἔχει τετράμηνον τὴν ἐξουσίαν, διότι συζητοῦνται ὡς συζητοῦνται τὰ Ἑλληνικὰ πράγματα εἰς τὰς ξένας Βουλάς ἡ δὲ σημερινὴ Κυβέρνησις καὶ ἰδίᾳ ὁ κ. Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν δὲν ἐνόμισεν ἀναγκαῖον νὰ ἀνακοινώσῃ τίποτε, ἐπὶ τῶν συμφωνιῶν εἰς τὴν Βουλὴν διότι περὶ συμφωνιῶν ὁμιλοῦν οἱ Σέρβοι. Ἐδήλωσα ὅτι δὲν δύναμαι, νὰ βεβαιώσω ἐὰν ἐλέχθησαν εἰς τὴν Σερβικὴν Βουλὴν ὡς ἀνεγράφησαν εἰς τὰς ἐφημερίδας. Ζητῶ ἀκριβῶς διὰ τοῦτο νὰ δηλώσῃ ὁ κ. Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν ποίας ἔχει γνώσεις καὶ ποίας ἔχει γνώμας ἐπὶ τῶν ἀναφερέντων ζητημάτων καὶ ἂν ἔχουσιν ὡς ἀναγράφονται εἰς τὰς ἐφημερίδας τὰ πράγματα. Δὲν ἐπιχειρῶ νὰ ἐπερωτήσω σήμερον, ἐπιφυλάσσομαι διὰ τὴν κατάλληλον στιγμήν, οὐχὶ τὴν κατὰ τὸν κανονισμὸν μόνον κατάλληλον, ἀλλὰ τὴν κατὰ τὰ πράγματα κατάλληλον. Ἀλλὰ νομίζω ὅτι δυνάμεθα ἀπὸ τοῦδε νὰ εἴπωμεν ὅτι ὁ κ. Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν, ὁ κοινοβουλευτικὸς Ὑπουργός, εἶχε τὴν ὑποχρέωσιν καὶ μέχρι τοῦδε, τὴν ἔχει δὲ ἰσχυροτέραν ἀπὸ τῆς στιγμῆς ταύτης καθ' ἣν τῷ ὑποβάλλεται τὸ ἐρώτημα, νὰ γνωρίσῃ εἰς τὴν Βουλὴν τὰ συμβαίνοντα ἐπὶ τῶν σχέσεων μεταξὺ τῆς Σερβίας καὶ Ἑλλάδος, σχέσεων τεινουσῶν νὰ κλονισθῶσιν ἐκ τῆς ἐκκρεμότητος τῶν συμφωνιῶν, νὰ θελήσῃ δὲ ἡ Κυβέρνησις νὰ παύσῃ διὰ τὰ ἐξωτερικὰ ζητήματα νὰ κινῆται μετὰ τῆς χαρακτηριζούσης ἡμᾶς διὰ τὰ ἐσωτερικὰ ζητήματα νωχελείας.

Πρόεδρος. Ἡ σύστασις ὑποβάλλεται ὅλως ἀπροόπτως καὶ ἀντικανονικῶς. Ἂν ἐν τούτοις ὁ κ. Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν φρονεῖ ὅτι ἡ θέσις τοῦ ζητήματος ἐπιτρέπει ὥστε νὰ δοθῶσιν ἐξηγήσεις τινὲς δὲν ἔχω ἀντίρρησιν. Πάντως παρακαλῶ νὰ σημειωθῇ ὅτι δὲν θὰ ἐπιτραπῇ ἐπέκτασις εὐρυτέρα οὔτε καὶ διακοπαί, διότι τοῦτο θ' ἀπετέλει κατάφωρον παραβίασιν τοῦ κανονισμοῦ.

Χ. Βοζίκης. Ἐδήλωσα ὅτι δὲν εἶμαι ἐντὸς τοῦ κανονισμοῦ τοῦ ἀναγομένου εἰς τὰς ἐπερωτήσεις, ἀλλ' εἶμαι ἐντὸς τῶν διατάξεων τῶν ἀφορωσῶν τὰς ἀναφοράς.

Α. Μιχαλακόπουλος (Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν). Παρακάλεσα καὶ ἄλλοτε, προκειμένου περὶ ζητημάτων τοσούτου λεπτῆς φύσεως νὰ μὴ καταλαμβάνεται ἐξ ἀπροόπτου ὁ Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν, διότι εὑρίσκεται εἰς τὴν δυσχέρειαν ἢ νὰ σιγήσῃ καὶ ἀρίστῃ μίαν ὄχι ἀγαθὴν ἐντύπωσιν εἰς τὸ πνεῦμα τῆς Βουλῆς ἢ νὰ ὁμιλήσῃ χωρὶς ἐκ τῶν προτέρων νὰ ἔχῃ σταθμίσῃ, ὅπως ὀφείλει νὰ ἔχῃ ἐπακριβῶς σταθμίσῃ, ὅσα ἔχει ἢ δύναται νὰ ἀνακοινώσῃ ἄνευ βλάβης τῶν διεθνῶν σχέσεων. Ἀλλ' ἀφοῦ οὕτω ἀκανονίστως ὑπεβλήθη ἡ σύστασις τοῦ κ. Βουλευτοῦ νομίζω ὅτι χειρότερον θὰ ἦτο ἂν δὲν ἔδιδον ἐξηγήσεις τινὰς εἰς τὴν Βουλήν, ὑπὸ τὸν ὅρον ὅτι δὲν θὰ ἐπακολουθήσῃ συζήτησις.

Πρόεδρος. Οὔτε θὰ ἐπιτραπῇ.

Α. Μιχαλακόπουλος. Θὰ παρεκάλουν τὸν κ. Βουλευτὴν ἂν εἶχε τὴν καλωσύνην νὰ μοῦ δώσῃ τὰς ἐφημερίδας τὰς ὁποίας ἀνέγνωσε. Δὲν ἔλαβον γνῶσιν, κύριοι Βουλευταὶ τῶν ἀγορεύσεων τὰς ὁποίας ἐμνημόνευσεν εἰς ἡμᾶς ὁ ἀξιότιμος ἐξ Ἀθηνῶν Βουλευτής. Ἔλαβον γνῶσιν ἐπίσημον μόνον τῆς ἀγορεύσεως τοῦ νῦν ὑπευθύνου διὰ τὴν ἐξωτερικὴν πολιτικὴν τῆς φίλης καὶ γείτονος χώρας, τοῦ ἀξιοτίμου Ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν αὐτῆς. Ἡ ἀγόρευσίς του τῆς ὁποίας δὲν ἔχω πρόχειρον τὸ κείμενον, καταληφθεὶς οὕτως ἐξ ἀπροόπτου, ἐφόσον ἐνθυμοῦμαι συνίστατο περίπου, εἰς τὰ ἑξῆς :

Ὁ κ. ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν Ὑπουργὸς τῆς Γιουγκοσλαβίας ὁμιλῶν ἐπὶ τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς τοῦ γείτονος Κράτους καὶ εἰδικώτερον ὡς πρὸς τὴν Ἑλλάδα εἶπε περίπου τὰ ἑξῆς : «Μετὰ τῆς Ἑλλάδος μᾶς συνδέει μακρὰ φιλία. Τὰ καλῶς ἐννοούμενα πολιτικὰ καὶ οἰκονομικὰ συμφέροντα ἀμφοτέρων τῶν χωρῶν ἄγουν ἡμᾶς εἰς φιλικὴν καὶ ἐγκάρδιον συνεργασίαν. Ὑπεγράφησαν συμφωνίαι τινὲς κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος, αἱ συμφωνίαι αὗται ὅμως δὲν ἐκυρώθησαν λόγῳ τῆς ἐπελθούσης κυβερνητικῆς μεταβολῆς. Ἡ προσοχὴ ἀμφοτέρων τῶν Κυβερνήσεων εἶναι ἤδη ἐστραμμένη ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου». Εἰς τοὺς λόγους τούτους τοὺς ὑπευθύνους τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν τῆς γείτονος χώρας δὲν θὰ εἶχε τις νὰ παρατηρήσῃ οὐδέν. Οὐδεὶς θὰ ἠδύνατο νὰ φιλονεικήσῃ ὅτι καὶ μακρὰ φιλία μᾶς συνδέει μετὰ τῆς γείτονος χώρας καὶ μακροὶ κοινοὶ ἀγῶνες καρποφόροι καὶ ὅτι τὰ οἰκονομικὰ καὶ πολιτικὰ συμφέροντα ἀμφοτέρων τῶν χωρῶν ὁδηγοῦν εἰς μίαν φιλικὴν καὶ ἐγκάρδιον συνεργασίαν. Οὐδεὶς θὰ ἠδύνατο νὰ ἀμφισβητήσῃ ὅτι ἡ προσοχὴ ἀμφοτέρων τῶν Κυβερνήσεων εἶναι ἐστραμμένη ἐπὶ τοῦ σημείου τῶν συμφωνιῶν, εἶναι δὲ ἱστορικὸν γεγονὸς ὅτι αἱ συμφωνίαι αὗται, ὑπογραφεῖσαι ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τῆς δικτατορίας, δὲν ἐδημοσιεύθησαν ἐν τῇ Ἐφημερίδι τῆς Κυβερνήσεως, μὴ κυρωθεῖσαι κἂν τότε μηδὲ διὰ διατάγματος νομοθετικοῦ καὶ ὅτι δὲν ἐνεκρίθησαν ὑπὸ τῆς παρούσης Κυβερνήσεως. Τὸ πρᾶγμα δὲν εἶναι μυστικόν, εἶναι μάλιστα περαιτέρω γνωστὸν ὅτι οἱ πολιτικοὶ ἀρχηγοὶ οἱ συγκροτήσαντες τὴν Οἰκουμενικὴν Κυβέρνησιν εἶχον διαδηλώσει σαφῶς καὶ μὲ τοὺς κινδύνους ἀνόμων καταδιώξεων, τοὺς ὁποίους διέτρεχε πᾶς ὅστις ἐπὶ τῆς δικτατορίας ἀντεστρατεύετο εἰς τὰς τάξεις αὐτῆς, εἶχον ἔκτοτε διαδηλώσει σαφῶς τὴν γνώμην αὐτῶν ὅτι συμφωνίαι μὴ βασιζόμεναι εἰς ἰσοτιμίαν τῶν δύο μερῶν ἢ θίγουσαι βαθύτατα τὴν ἐθνικὴν κυριαρχίαν δὲν θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ γίνουν ἀσπασταὶ ἀπὸ κοινοβουλευτικὴν Κυβέρνησιν.

Ν. Μπακόπουλος. Καὶ εἶχε δηλωθῇ εἰς τὴν Κυβέρνησιν τῆς δικτατορίας.

Α. Μιχαλακόπουλος. Δὲν ἔχω ὑπ' ὄψιν μου τὸ κείμενον τῶν λόγων τοῦ ἀξιοτίμου τέως ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν Ὑπουργοῦ, ὅστις διηύθυνε τὰς ἐξωτερικὰς ὑποθέσεις τοῦ γείτονος Κράτους καθ' ἣν στιγμὴν ὑπεγράφησαν αἱ ἐν λόγῳ συμφωνίαι. Δὲν δύναμαι νὰ κρίνω ἐὰν πιστῶς ἀπεδόθησαν εἰς τὰς ἐφημερίδας, τὰς ὁποίας μοὶ ἔδωκεν ὁ ἀξιότιμος ἐξ Ἀθηνῶν Βουλευτὴς καὶ τὰς ὁποίας ἠκούσατε ἀναγινωσκομένας ἀπὸ τὸν ἴδιον.

Δὲν δύναμαι ὅμως ν' ἀποκρύψω ὅτι θὰ ἠσθανόμην ἔκπληξίν τινα ἐὰν ἦσαν ἀκριβεῖς οἱ λόγοι οὗτοι. Τὸ φαινόμενον τῆς μὴ ἐγκρίσεως, ὑπὸ κοινοβουλευτικῆς μάλιστα Κυβερνήσεως, συμφωνιῶν αἱ ὁποῖαι ἐγένοντο ἐπὶ Κυβερνήσεως δικτατορικῆς καὶ αἱ ὁποῖαι δὲν ἐπρόφθασαν κἂν νὰ ἐνδυθοῦν τὸ ἔνδυμα ἔστω καὶ μιᾶς ψευδοῦς νομιμότητος, τοῦ νομοθετικοῦ Διατάγματος, κρίνουν οἱ λόγοι οὓς ἀνέγνωσεν ὁ κ. ἐξ Ἀθηνῶν συνάδελφος ὡς οἱονεὶ παρῳδίαν τινὰ ἐθνικήν. Θὰ μοὶ ἤρκει ἐν τούτοις νὰ μνημονεύσω ἓν παράδειγμα, τὸ παράδειγμα τῆς συμφωνίας τοῦ 1914 τῆς συναφθείσης μεταξὺ τῶν ἰδίων χωρῶν, ἐφαρμογὴν τῆς ὑποχρεώσεως τὴν ὁποίαν ἀνέλαβεν ἡ Ἑλλὰς κατὰ 1913. ὑποχρεώσεως δηλονότι νὰ διευκολύνῃ τὸ ἐμπόριον τῆς γείτονος χώρας. Ἡ συμφωνία ἐκείνη εἶχεν ὑπογραφῇ μεταξὺ δύο Ὑπουργῶν κοινοβουλευτικῶν Κυβερνήσεων ἀμφοτέρων. Καὶ αὐτὴ αὕτη ἡ γείτων χώρα δὲν ἐνέκρινε τὴν συμφωνίαν ἐκείνην, διότι ἐθεώρει ὅτι δὲν ἀνταπεκρίνετο πλέον εἰς τὰ συμφέροντα. Πῶς λοιπὸν θὰ ἐθεωρεῖτο ἀνώμαλον, κοινοβουλευτικὴ Κυβέρνησις τῆς ὁποίας τὰ πλέον ὑπεύθυνα μέλη εἶχον ἤδη διαδηλώσει τὰς γνώμας αὐτῶν ἐναντίον συμφωνιῶν, οἵαι αἱ συναφθεῖσαι ἐπὶ δικτατορίας, νὰ μὴ ὑιοθετῇ αὐτάς; Ἀρὰ οὐχὶ μακροῦ χρόνου ἡ νῦν ὀρεττανικὴ Κυβέρνησις εἶχε δηλώσει ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ εἰσηγηθῇ εἰς τὴν Βουλὴν συμφωνίαν ἣν ἡ προκάτοχος αὐτῆς Κυβέρνησις εἶχε συνάψει μὲ τὴν Σοβιετικὴν Ρωσσίαν. Καὶ εἶναι χρησιμώτερον, ἀξιότιμε κ. βουλευτὰ ἐξ Ἀθηνῶν, νὰ διεξάγωμεν τόσῳ σοβαρὰν συζήτησιν, ἐπὶ τῇ βάσει ἀγορεύσεων, ὧν μάλιστα ἀγνοοῦμεν τὸ ἀκριβὲς κείμενον, προσώπων ἀξιοτίμων κατὰ πάντα, μὴ ὑπεχόντων ὅμως ἄμεσον, ὅσον καὶ ἂν ἐν τῇ ἀντιπολιτεύσει ἔχει τις τὴν εὐθύνην τῶν λόγων του, ἄμεσον εὐθύνην τῆς διαχειρίσεως τῶν δημοσίων ὑποθέσεων τῆς χώρας.

Χ. Βοζίκης. Ὡμίλησα μετὰ πάσης ἐπιφυλάξεως.

Α. Μιχαλακόπουλος. Ἀξιότιμε συνάδελφε δὲν θέλω νὰ μεμφθῶ τὸ ὕφος τοῦ λόγου σας ἐὰν παρεπονέθην, παρεπονέθην μόνον διότι ἐξ ἀπροόπτου ὑπεβλήθη μία ἐρώτησις, τῆς ὁποίας ὁμολογῶ δὲν ἐγνώριζον τὸ μῆκος μολονότι εἶχα παρακαλέσει ἐπανειλημμένως τὴν Βουλὴν ἵνα τοιαῦτα ζητήματα μόνον διὰ τῆς κανονικῆς ὁδοῦ ἀγωνται πρὸς συζήτησιν. Ἂς μὴ διατρίψωμεν λοιπὸν εἰς λόγους, πιθανώτατα κακῶς μεταδοθέντας, προσώπων μὴ διαχειριζομένων νῦν τὴν ἐξωτερικὴν πολιτικὴν τῶν χωρῶν μετὰ τῶν ὁποίων ἠρχόμεθα εἰς συζήτησιν. Ἡμεῖς κρίνομεν ὅτι οἱ λόγοι τοὺς ὁποίους ἐξήνεγκεν ὁ ὑπεύθυνος νῦν διαχειριζόμενος τῆς ἐξωτερικὴν πολιτικὴν τῆς γείτονος χώρας εἶνε λόγοι καλῶν διαθέσεων καὶ πολιτικῆς συνέσεως, ἀνταποκρινόμενοι εἰς τὰν διαθέσεις τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ. Ὁ κ. ἐξ Ἀθηνῶν βουλευτὴς κατηγόρησε τὴν Κυβέρνησιν καὶ ἰδιαιτέρως τὸν ὑποφαινόμενον ὅτι δικτατορικῶς καὶ ἡμεῖς ἀποκρύπτομεν ἀπὸ τὴν ἐθνικὴν ἀντιπροσωπείαν τὰς συμφωνίας ἐκείνας. Οὐδέποτε διῆλθε διὰ τοῦ νοός μου ὅτι θὰ ἦτο δυνατὸν αἱ συμφωνίαι αὗται, αἱ ὁποῖαι ἄλλως τε δὲν εἶνε διπλωματικαὶ καθαρῶς συμφωνίαι, ἀλλ' ἀποβλέπουσιν εἰς τὴν ρύθμισιν οἰκονομικῶν συμφερόντων, λιμενικῶν, σιδηροδρομικῶν, ἐμπορικῶν καὶ τῶν τοιούτων, θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ μείνωσιν ἀποκεκρυμμέναι ἀπὸ τὴν ἐθνικὴν ἀντιπροσωπείαν. Ζητῶ μόνον μετὰ τὴν διαβεβαίωσιν ταύτην ἀπὸ τὴν Βουλὴν νὰ δώσῃ εἰς τὴν ὑπεύθυνον Κυβέρνησιν πίστωσίν τινα χρόνου καὶ νὰ ἐπιτρέψῃ εἰς αὐτὴν ὅπως, σταθμίζουσα τὰς ὅλας περιστάσεις, μὴ σπεύσῃ ἀμέσως εἰς τὴν συζήτησιν τῆς γνώμης τῆς Βουλῆς ἐπὶ τῶν συμφωνιῶν τούτων. Δύναται νὰ ἔχῃ καθησύχασίν τινα ἡ δικαίως ἀνησυχήσασα ἐθνικὴ ψυχὴ ἐκ τούτου, ὅτι ἐκεῖνοι οἵτινες σήμερον ὑπέχουσιν ἀναμφισβητήτως τὴν μείζονα εὐθύνην ἐπὶ τῆς διαχειρίσεως τῶν τυχῶν τῆς χώρας, ἔχουσιν ἤδη ἐκφράσει τὴν δυσπιστίαν αὐτῶν περὶ τοῦ συμφέροντος τῶν προκειμένων συμφωνιῶν διὰ τὴν χώραν, ὑφ' ἣν μορφὴν αὐταὶ εἶχον συναφθῇ ἐπὶ τῆς δικτατορίας. Ἐὰν ὑπάρχουν διατάξεις ἐπωφελεῖς ἐν αὐταῖς, δύνανται βεβαίως νὰ συμπεριληφθῶσιν ἐν νεωτέραις διαπραγματεύσεσι. Παρακαλῶ τὴν Βουλὴν νὰ μὴ ἐπεκταθῇ περαιτέρω ἡ συζήτησις. (Χειροκροτήματα)

Ὁ κ. ***Μ. Δερλερὲς*** ἀναφέρει τὰ τοῦ ἐπισυμβάντος εἰς αὐτὸν ἐπεισοδίου τὴν παρελθοῦσαν Παρασκευὴν ἐξ αἰτίας τῆς κακῆς πρὸς αὐτὸν συμπεριφορᾶς τοῦ κλητῆρος τοῦ Ὑπουργείου Προνοίας. Τὰ τοῦ ἐπεισοδίου τούτου ἀνέφερε, λέγει, πρὸς τὸν κ. Ὑπουργόν, ὁ ὁποῖος τὸν διεβεβαίωσε ὅτι θὰ ἀπελύετο ὁ κλητὴρ οὗτος χθὲς τὴν ἑσπέραν, λέγει, ἠρώτησα τὸν κ. Ὑπουργὸν τί ἀπέγινε καὶ μὲ διεβεβαίωσε ὅτι ὁ ἐν λόγῳ κλητὴρ ἀπελύθη. Παρὰ τὴν διαβεβαίωσιν τοῦ κ. Ὑπουργοῦ πληροφοροῦμαι ὅτι προήχθη ὁ ἐν λόγῳ κλητήρ, ἀφοῦ ἐκ τοῦ κάτω πατώματος ἀνῆλθεν εἰς τὸ ἄνω, ἵνα συνεχίσῃ καὶ ἐκεῖ τὴν δρᾶσίν του καὶ γίνῃ πρόξενος μεγαλυτέρων ἐπεισοδίων. Νομίζει ὅτι τὸ ζήτημα ἀφορᾷ τὴν ἀξιοπρέπειαν τοῦ Σώματος καὶ διὰ τοῦτο τὸ φέρει εἰς τὴν Βουλήν, ἵνα ὁ κ. Ὑπουργὸς δηλώσῃ διὰ τίνα λόγον δὲν ἀπέλυσε παρὰ τὴν διαβεβαίωσίν του τὸν ἐν λόγῳ κλητῆρα.

Ὁ κ. ***Μ. Κῖρκος*** (Ὑπουργὸς τῆς Προνοίας) λέγει ὅτι εἶνε ἀκριβὲς ὅτι ὁ κ. Συνάδελφος πρό τινων ἡμερῶν τῷ ἀνέφερε τὰ τοῦ ἐπεισοδίου, εἶπε δὲ τότε εἰς αὐτὸν ὅτι θὰ ἐλαμβάνοντο ἐναντίον τοῦ πταίσαντος κλητῆρος τὰ ἐπιβαλλόμενα μέτρα, συμφώνως πρὸς τὸν ἰσχύοντα ὀργανισμόν.

Σ. Σωτηριάδης. Εἶνε μόνιμος ὁ κλητήρ;

Μ. Κῖρκος (Ὑπουργὸς τῆς Προνοίας). Μάλιστα. Καὶ ἡ μὲν ὑπόθεσις ἔλαβε τὸν ὑπηρεσιακὸν δρόμον της, ἵνα τιμωρηθῇ συμφώνως πρὸς τὰ κεκανισμένα ὁ κλητήρ. Ἐν τῷ μεταξὺ ὅμως, ἐπειδὴ ὁ κλητὴρ ἐγένετο πρόξενος καὶ ἄλλων ἐπεισοδίων, διέταξα τὴν μετάθεσίν του ἐκ τῆς θύρας εἰς ἄλλην ὑπηρεσίαν. Ὅσον ἀφορᾷ τὰ ὑπ' ἐμοῦ λεχθέντα εἰς τὸν κ. Συνάδελφον, εἶπον ὄχι ὅτι ὁ κλητὴρ ἀπελύθη, ἀλλ' ὅτι ἀπολύεται, παρέχω δὲ καὶ ἤδη τὴν πληροφορίαν ὅτι ὁ κλητὴς δὲν πρόκειται νὰ παραμείνῃ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν.

Ὁ κ. ***Μ. Δερλερὲς*** λέγει ὅτι δὲν ἐνδιαφέρεται τί θὰ γίνῃ διὰ τὸν κλητῆρα, ἐνδιαφέρεται ὅμως νὰ μάθῃ διατί ὁ κ. Ὑπουργὸς τοῦ εἶπε χθὲς ὅτι ἐν λόγῳ κλητὴρ ἀπελύθη, ἐνῶ δὲν ἀπελύθη.

Ὁ κ. ***Ι. Ράλλης*** λεγει ὅτι ὁ κ. Ὑπουργὸς ἔπραξε ὅτι τῷ ἐπεβάλλετο καὶ ὅτι ἠδύνατο συμφώνως μὲ τὸν νόμον νὰ πράξῃ. Ὑπάρχει ὅμως ζήτημα γενικώτερον, τὸ ζήτημα τῆς εἰσόδου τῶν Βουλευτῶν εἰς τὰ Ὑπουργεῖα, τὸ ὁποῖον ὀφείλει νὰ λυθῇ, διότι ἀφορᾷ αὐτὴν τὴν ἀξιοπρέπειαν τοῦ Σώματος.

Ὁ κ. ***Σ. Σωτηριάδης*** λέγει, σχετικῶς πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Συγκοινωνίας, ὅτι ἡ εἴσοδος τῶν βουλευτῶν εἰς αὐτὸ ἐπιτρέπεται δὶς τῆς ἑβδομάδος καὶ καθ' ὥραν καθ' ἣν ὁλόκληρος ἡ ἀνθρωπότης εἰσέρχεται εἰς αὐτό. Παρατηρεῖ ὅτι ὑπὸ τοὺς ὅρους τούτους εἶναι ἀδύνατον νὰ ἐκπληρώσωσι τὰ καθήκοντά των οἱ βουλευταί.

Ὁ κ. ***Πρόεδρος*** λέγει ὅτι κατὰ τὴν χθεσινὴν συνεδρίασιν ἐξεδηλώθη ἡ ἐπιθυμία τῆς Βουλῆς ὅπως κατὰ τὴν σημερινὴν συνεδρίασιν συνεχισθῇ ἡ συζήτησις ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 19 τοῦ Συντάγματος, ἀναβαλλομένου τοῦ κοινοβουλευτικοῦ ἐλέγχου.

Ἐρωτᾷ δὲ τὴν Βουλὴν ἂν συναινεῖ ὅπως συνεχισθῇ ἡ ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 19 τοῦ Συντάγματος συζήτησις.

Ἡ ***Βουλὴ*** δέχεται δι' ἀνασταίσεως τὴν πρότασιν ταύτην ὁ δὲ λόγος δίδεται εἰς τὸν ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν Ὑπουργὸν

κ. ***Π. Τσαλδάρην*** ὅστις λέγει ὅτι τὸ περὶ ἰδιοκτησίας ἄρθρον συνεζητήθη ἐπὶ τοσοῦτον εἰς τὴν παροῦσαν Συνέλευσιν ὥστε νὰ παρέλκῃ πᾶσα περαιτέρω συζήτησις, διότι ἕκαστος ἐξ ἡμῶν ἔχει σχηματίσει πλήρη τὴν γνώμην πῶς πρέπει νὰ σχηματισθῇ ὁ θεσμὸς τῆς ἰδιοκτησίας ἀφοῦ αἱ τόσαι ἀναπτύξεις ἀπεσαφήνισαν βεβαίως πᾶσαν ἀμφισβήτησιν. Ἐπειδὴ ὅμως ἠξιώθη νὰ εἴπουν τὴν γνώμην των καὶ οἱ ἰθύνοντες ἐν τῇ Βουλῇ κόμματα εἶμαι ὑποχρεωμένος νὰ εἴπω δι' ὀλίγων τὴν γνώμην μου. Ἐξακολουθῶν λέγει ὅτι τὸ πολιτικὸν καὶ κοινωνικὸν καθεστὼς, ὑπὸ τὸ ὁποῖον βιοῖ ἡ Ἑλλὰς ἀναντιρρήτως ἀναγνωρίζει τὸν θεσμὸν τῆς ἰδιοκτησίας, καὶ οὐδεὶς ἐν τῇ Βουλῇ ἠμφεσβήτησε τοῦτο, περιστραφείσης τῆς συζητήσεως εἰς τὴν ἐπέκτασιν τῆς προστασίας τῆς ἰδιοκτησίας. Ὑπῆρξαν βεβαίως τινὲς, οἱ ὁποῖοι χαλαρωτέραν ἠθέλησαν τὴν προστασίαν αὐτῆς καὶ οὗτοι εἶναι οἱ ὑποβαλόντες τὴν τροπολογίαν, ἥτις ἐγένετο δεκτὴ καὶ παρὰ τῆς ἐπιτροπῆς καὶ ἡ ὁποία πρώτην φορὰν ἀνεγράφη εἰς σχέδιον Συντάγματος, καθ' ἣν ἡ ἰδιοκτησία δὲν εἶναι μόνον δικαίωμα ἀλλὰ γεννᾷ καὶ ὑποχρεώσεις καὶ ἡ ἄσκησις αὐτῆς πρέπει νὰ εἶναι συνάμα καὶ ὑπηρεσία πρὸς τὴν κοινὴν ὠφέλειαν. Ἡ τροπολογία αὕτη ἐλήφθη ἐκ τοῦ ἄρθρου 153 τοῦ γερμανικοῦ συντάγματος καὶ ἐκ τῶν ἀγορεύσεων τοῦ εἰσηγητοῦ ταύτης διεγνώσθη ὅτι σκοπεῖται νὰ διαπιστωθῇ διὰ τοῦ Συντάγματος ἡ ὑπάρχουσα κατάστασις. Εἶναι λέγει ἀληθὲς ὅτι ἡ ἰδιοκτησία διατυποῦται πάντοτε ὡς ἀπόλυτον καὶ ἀποκλειστικὸν δικαίωμα, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων δὲν ἔπαυσαν νὰ λέγουν ὅτι δὲν εἶναι ἀπόλυτον καὶ ἀποκλειστικὸν δικαίωμα, ὑφιστάμενον περιορισμοὺς ἐκ τοῦ νόμου. Καὶ κατὰ τοὺς παλαιοτέρους χρόνους καὶ κατὰ τοὺς νεωτέρους οἱ περιορισμοὶ οὗτοι ποικίλλουσιν ἀναλόγως τῶν ἑκάστοτε κοινωνικῶν σχέσεων καὶ ἐπὶ παλαιοτάτων χρόνων ἀκόμη ὑπῆρχον περιορισμοὶ σχεδὸν καταργοῦντες τὸ δικαίωμα τῆς ἰδιοκτησίος χάριν γενικοῦ συμφέροντος. Προχωρῶν φέρει παραδείγματα ἐκ τοῦ Ρωμαϊκοῦ δικαίου ἐπιβάλλοντος εἰς τὸν ἰδιοκτήτην τὴν παραχώρησιν ἐξόδου εἰς τὸ κτῆμα του καὶ ἀναλόγως τῆς ἀναπτύξεως τῆς κοινωνίας καὶ τῶν περιωρισμένων σχέσεων οἱ περιορισμοὶ πολλαπλασιάζονται χωρὶς νὰ ὑπάρχουν εἰς τὸ Σύνταγμα. Ὅλοι οὗτοι οἱ περιορισμοὶ κατ' ἐμὲ γίνονται μᾶλλον πρὸς προστασίαν τῆς ἰδιοκτησίας, τῆς ὁποίας ὁ θεσμὸς ἔχει ὑποχρεώσεις, καὶ ὑποχρεώσεις ὡρισμένας, πρὸς κοινὴν ὠφέλειαν. Ἡ ἀναγραφὴ ἐν τῷ Γερμανικῷ Συντάγματι ῥητῆς περὶ τούτου διατάξεως ἐγένετο διότι τὸ γερμανικὸν πολίτευμα δὲν ἀποτελεῖ πολιτικὴν δημοκρατίαν ἀλλὰ καὶ οἰκονομικὴν δημοκρατίαν καὶ διὰ τοῦτο βλέπομεν εἰς τὸ αὐτὸ Σύνταγμα καὶ διατάξεις περὶ ἀφαιρέσεως τῆς ἰδιοκτησίας ἄνευ ἀποζημιώσεως ὅπου ὁρίζει ὁ νόμος ἢ καὶ χωρὶς δικαστικὴν τοιαύτην. Ἡ διάταξις αὕτη δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ μεταφυτευθῇ παρ' ἡμῖν πρὸς παράστασιν τῶν περιορισμῶν τῆς κυριότητος καὶ διὰ τοῦτο πρέπει νὰ παραλειφθῇ, διότι δὲν πρέπει νὰ ἀποδώσωμεν εἰς αὐτὴν τὴν διάταξιν τὴν ἔννοιαν ἡ ὁποία τῆς ἀποδίδεται ὡς ἐκ τῆς φύσεως τοῦ πολιτεύματος ἐν Γερμανίᾳ, διότι τότε εἶνε ἀντίθετος πρὸς ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἡμεῖς θέλομεν νὰ καθιερώσωμεν διὰ τοῦ Συντάγματος. Ὡς πρὸς τὴν ἔννοιαν, συνεχίζει, τῆς ἰδιοκτησίας, ἐγὼ τοὐλάχιστον τοῦτο πιστεύω, ὅτι θέλομεν πάντες νὰ εἶνε ἡ διάταξις ἡ ὁποία χρησιμεύει νὰ δώσῃ τὴν παράστασιν τῶν νομίμων περιορισμῶν, τοὺς ὁποίους κατὰ τὸ κείμενον δίκαιον καὶ τὴν ἐξέλιξιν αὐτοῦ ἀποδεχόμεθα, ἀλλ' ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει εἶνε κάτι τι ὅλως περιττὸν καὶ δὲν εἶνε μόνον περιττὸν ἀλλὰ εἶνε καὶ ἐπικίνδυνον διὰ τοὺς ῥέποντας εἰς ἄλλας ἰδέας, οἱ ὁποῖοι θὰ ἠδύναντο νὰ ἐπωφεληθῶσι τῆς διατάξεως ταύτης εἰς δεδομένας περιστάσεις. Εἶνε ἐπικίνδυνος ἐξ ἄλλου διότι θὰ ἐνομίζετο ὅτι ἡ Ἑλλὰς κατέλιπε τὰς συντηρητικὰς ἀρχάς της καὶ τρέπεται χωρὶς νὰ ἔχῃ σκοπὸν πρὸς ἄλλας καὶ διὰ τοῦτο ἀπολύτως ἀντιτίθεμαι εἰς τὴν προσθήκην τῆς διατάξεως ταύτης. Ἐγεννήθη ἀφ' ἑτέρου ζήτημα ἐὰν θὰ ἐπιτρέψωμεν τὴν ἀφαίρεσιν τῆς ἰδιοκτησίας καὶ ὑπὸ ποίους ὅρους, ἀλλ' εἶνε φανερὸν ὅτι ἐπιτρέποντες τὴν ἀφαίρεσιν διὰ κοινωνικὴν ὠφέλειαν καὶ κοινωνικὴν ἀνάγκην ἀναγνωρίζομεν τὴν ἰδιοκτησίαν καὶ ἐντεῦθεν γεννᾶται τὸ δικαίωμα τῆς ἀποζημιώσεως, ἀφοῦ οὐδεὶς δύναται νὰ ὑποστῇ ζημίαν ἐπ' ὠφελείᾳ τοῦ κοινοῦ. Ὅλα τὰ Συντάγματα τῆς Ἑλλάδος ἔχουν δεχθῇ πρὸς προστασίαν τῆς ἰδιοκτησίας τὴν προηγουμένην ἀποζημίωσιν καὶ ὁ ὅρος οὗτος ἦτο πλήρης ἱκανοποίησις διὰ τὸν ἰδιοκτήτην, ἦτο πλήρης ἀσφάλεια ἱκανοποιοῦσα αὐτόν, διότι ἐσήμαινε τὴν ἀντικατάστασιν τοῦ ἀφαιρεθέντος πράγματος δι' ἄλλου ἰσοδυνάμου.

Βεβαίως ὑπῆρξαν περιπτώσεις κατὰ τὰς ὁποίας ὁ ἰδιοκτήτης δὲν ἐλάμβανε τὸ ἰσότιμον τοῦ πράγματος, ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ λησμονῶμεν ὅτι πολλάκις ἡ ἀφαίρεσις ἐπέφερεν αὔξησιν τῆς ἰδιοκτησίας, ἥτις ἐπήρχετο εὐθὺς ὡς ἐγένετο γνωστὸς ὁ σκοπὸς τῆς ἀφαιρέσεως. Διὰ τοῦτο ὑπῆρξαν νομοθέται οἱ ὁποῖοι καθώριζον τὴν ἀποζημίωσιν, ὄχι ἐπὶ τῇ βάσει μιᾶς ὡρισμένης ἀξίας, τὴν ὁποίαν εἶχε τὸ κτῆμα κατὰ τὴν ἀφαίρεσιν, διότι ἦτο δυσδιάκριτον νὰ λάβῃ κανεὶς ὑπ' ὄψει καὶ νὰ ἐκτιμήσῃ πότε ἀκριβῶς ἤρχισεν ὑφιστάμενη ἡ ἀξία συνεπείᾳ τῆς ἀποφάσεως τῆς ληφθείσης διὰ τὴν ἀφαίρεσιν διὰ τὸ κοινωφελὲς ἔργον καὶ σχετικῶς ὁ παλαιότερος νόμος ὥριζεν ὡς ἀποζημίωσιν τὴν μέσην ἀξίαν τοῦ κτήματος κατὰ τὰ 5 τελευταῖα ἔτη, ὑπῆρξαν δὲ καὶ περιπτώσεις καθ' ἃς δὲν ἀπεδόθη ἡ ἀξία τὴν ὁποίαν ὤφειλε νὰ λάβῃ ὁ ἰδιοκτήτης καὶ τοῦτο οὐδεὶς δύναται νὰ τὸ ἀμφισβητήσῃ, ὁμολογηθῇ δὲ παρ' ἐκείνων οἱ ὁποῖοι ἔλαβον ἀφορμὴν νὰ ἐφαρμόσουν τὸν ἀγροτικὸν νόμον. Καθιεροῦντες ὅμως τὸν θεσμὸν τῆς ἰδιοκτησίας ὡς οὐσιώδη τοῦ κοινωνικοῦ ἡμῶν καθεστῶτος, δὲν δυνάμεθα νὰ ἀποβλέψωμεν τί θὰ συμβῇ διὰ μίαν κατάστασιν τὴν ὁποίαν ὅλοι γνωρίζομεν καὶ ὅλοι ἀναγνωρίζομεν ὡς ἐντελῶς προσωρινὴν καὶ ἐντελῶς μεταβατικὴν καὶ εἶναι ὡς ἐλέχθη ἀκόμη ἀπὸ τοῦ βήματος τούτου μία νόμιμος ἐπανάστασις, διὰ τοῦ νόμου ἐπανάστασις. Ὄχι λοιπὸν ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἐκτάκτων περιστάσεων θὰ θεωρήσωμεν τὸν θεσμὸν τῆς ἰδιοκτησίας. Διὰ τοῦτο δὲν δυνάμεθα οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν νὰ ἀμφισβητήσωμεν εἰς τὸν ἰδιοκτήτην ὅτι πρέπει νὰ λάβῃ πλήρη τὴν ἀποζημίωσιν, τὴν ὁποίαν θὰ εἶχε ἂν δὲν τοῦ ἀφῃρεῖτο ἡ ἰδιοκτησία, ἀλλὰ ποία θὰ εἶναι ἡ ἀποζημίωσις δὲν δυνάμεθα δι' εἰδικῶν κανόνων νὰ καθορίσωμεν εἰς τὸ Σύνταγμα διότι ἤρτηται πολλάκις ἀπὸ τὸν δικαστήν, ἀναλόγως τῶν ἑκάστοτε παρουσιαζομένων κοινωνικῶν συνθηκῶν νὰ ἐφαρμόζῃ ποικιλοτρόπως τὸν νόμον καὶ τοῦτο εἶναι τὸ σπουδαιότερον ἔργον τοῦ δικαστοῦ καὶ ἂν ὑπολείπηται ἡ δικαιοσύνη τῆς Ἑλλάδος ὑπολείπεται ἐκ τῆς νοοτροπίας τῶν δικαστῶν ὅτι θὰ θιχθῶσιν ἂν ἔλθωσιν εἰς ἐπαφὴν πρὸς τὰς διαφόρους κοινωνικὰς σχέσεις. Συνεχίζων λέγει ὅτι ἡ ἀποζημίωσις δὲν δύναται νὰ καθοριστῇ διὰ τοῦ Συντάγματος, διότι οὔτε διὰ τῶν νόμων ἠμποροῦμεν νὰ δώσωμεν τὰ ἀκριβῆ ὅρια, τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ ἔχῃ ὁ δικαστὴς ἐν ἑκάστῃ δεδομένῃ περιπτώσει καὶ εἰς αὐτὸν ἀπόκειται νὰ εὕρῃ ποῖα θὰ εἶναι ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα θὰ ἐφαρμόσῃ. Ἡμεῖς ὑποχρέωσιν ἔχομεν διὰ τοῦ Συντάγματος νὰ καθορίσωμεν τὴν γενικὴν ἀρχὴν τὴν ὁποίαν ἐννοεῖ νὰ ἐφαρμόσῃ ἡ πολιτεία καὶ ἡ γενικὴ αὕτη γραμμὴ νομίζω ὅτι ῥητῶς διασαφίζεται ὅταν τὸ Σύνταγμα λέγει «ἀποζημίωσιν» καὶ οὐδεὶς νομικὸς καὶ οὐδεὶς κοινωνικὸς ἄνθρωπος δύναται νὰ φαντασθῇ ὅτι ἡ λέξις δὲν σημαίνει αὐτό. Ἐπειδὴ ὅμως εἰς δεδομένας ἀνωμάλους περιστάσεις δὲν ἐλήφθη πράγματι ἡ ἔννοια τὴν ὁποίαν ὁ ὅρος αὐτὸς ἐκφράζει ἐγεννήθη ἀμφιβολία καὶ δι' αὐτὸ ἠκούσθη ὅτι πρέπει νὰ προστεθοῦν αἱ λέξεις «πλήρης» ἢ «δικαία» ἢ «ἀνάλογος». Νομίζω ὅτι θὰ φθάσωμεν εἰς τὸ ἀποτέλεσμα ὅταν δηλωθῇ παρ' ὅλων, ὅτι λέγοντες ἀποζημίωσιν ἐννοοῦμεν τὴν πλήρη ἀποζημίωσιν κατὰ τὴν ἔννοιαν τὴν ὁποίαν εἶπον, ἀποζημίωσις ἴσης ἀξίας τῆς ὁποίας στερεῖται ὁ ἰδιοκτήτης, συνεπείᾳ τοῦ γεγονότος ἐκ τοῦ ὁποίου ἐπέρχεται ἡ ἀφαίρεσις, καὶ τὴν ἔννοιαν ταύτην δυνάμεθα νὰ

τὴν ὑποδηλώσωμεν εἴτε δι' ἑρμηνευτικῆς δηλώσεως, εἴτε δι' ἀναγραφῆς τῆς λέξεως «πλήρης». Ὡς πρὸς τὰ ὄργανα, συνεχίζει, τὰ ὁποῖα θὰ ὁρίζουν τὴν ἀποζημίωσιν, παλαιότερον ἡ ἀποζημίωσις, φερ' εἰπεῖν διὰ τοὺς σιδηροδρόμους, ἐγένετο διὰ τῆς διοικητικῆς ὁδοῦ, ἀλλὰ εἰς τοὺς τελευταίους χρόνους ἐθεσμοθετήθη ἡ δικαστικὴ ὁδὸς καὶ ἀπὸ τὴν ἀσφάλειαν ταύτην δὲν ὑπάρχει κανεὶς σοβαρὸς λόγος νὰ ἀπομακρυνθῶμεν καὶ οὕτως προέβλεπε καὶ τὸ Σύνταγμα τοῦ 1911, καὶ ἐφόσον πρόκειται νὰ καθορίσωμεν τὸν θεσμὸν τῆς ἰδιοκτησίας, θεσμὸν γενικόν, χωρὶς νὰ λάβωμεν ὑπ' ὄψιν μίαν ἐξαιρετικὴν περίστασιν, δὲν ἔχομεν κανένα λόγον νὰ μὴ παράσχωμεν τὴν πίστιν καὶ τὴν πεποίθησιν ὅτι ἡ Συνέλευσις αὐτὴ ἐννοεῖ νὰ προστατεύσῃ πλήρως καὶ δι' ὅλων τῶν νομίμων μέσων τὴν ἰδιοκτησίαν, ἀλλὰ τί θὰ γίνῃ ὁ ἀγροτικὸς νόμος λέγουσιν; Κατὰ τὴν γνώμην μας ἀκριβῶς ὁ ἀγροτικὸς νόμος ἔχει ἀνάγκην τῆς προστασίας τῆς ἰδιοκτησίας, διότι ὁ ἀποκαθιστάμενος πρέπει νὰ ἔχῃ τὴν πίστιν ὅτι προστατεύεται ἡ ἰδιοκτησία του καὶ διὰ τοῦτο ὄχι μόνον πρέπει νὰ τὸν ἀσφαλίσωμεν, ἀλλὰ καὶ κατὰ τρόπον τοιοῦτον ὥστε νὰ μὴ δύναται νὰ εὑρεθῇ εἰς τὴν ἀνάγκην αὐτὸς νὰ ἀπεμπολήσῃ τὴν ἰδιοκτησίαν του, μὴ δυνάμενος διὰ ταύτης νὰ συντηρηθῇ οὔτε νὰ τὴν προαγάγῃ. Καὶ ἀσφαλίζεται μὲν ἐπί τι διάστημα, ἀλλ' ἔχομεν ὑποχρέωσιν νὰ ἐπεκτείνωμεν ταύτην καὶ νὰ τοῦ παράσχωμεν τὰ μέσα ὅπως ἀνταποκριθῇ εἰς τὸν σκοπὸν διὰ τὸν ὁποῖον παρέχομεν εἰς αὐτὸν τὴν ἰδιοκτησίαν. Ἀλλὰ θὰ μοὶ εἴπητε τί θὰ γίνῃ ὁ μεγάλος ἰδιοκτήτης ποῦ θὰ τοῦ ἀφαιρέσωμεν τὴν περιουσίαν; παρὰ τοὺς ὅρους τοὺς ὁποίους καθιεροῖ τὸ Σύνταγμα; Ἀληθῶς ἕνα κράτος, τὸ ὁποῖον θὰ εὑρεθῇ εἰς μίαν τοιαύτην περίστασιν, εὑρίσκεται εἰς μίαν σύγκρουσιν τῶν καθηκόντων τὰ ὁποῖα ἔχει, πρέπει ἐξ ἑνὸς νὰ σεβασθῇ τὴν ἰδιοκτησίαν ἀλλ' ὀφείλει νὰ ἀποκαταστήσῃ καὶ τὸν ἀκτήμονα διότι ἡ ἀποκατάστασις δὲν εἶναι μόνον ἀπὸ ἀπόψεως ἐθνικῆς οἰκονομίας χρήσιμος. Ἐλέχθη ἐνταῦθα ὅτι δὲν προήχθη ἐκ τῆς ἀποκαταστάσεως ὁ ἐθνικὸς πλοῦτος, ἀλλὰ τοῦτο δὲν εἶναι ὁ προσήκων χρόνος νὰ ἐξετασθῇ, διότι τὰ ἀποτελέσματα μιᾶς τοιαύτης μεταβολῆς δὲν ἠμποροῦν νὰ ἐπέλθουν αὐτοστιγμεί, θὰ ἐπέλθουν ἀφοῦ κατὰ πρῶτον ἐγκατασταθῶσι καὶ ἀποκτήσωσι τὰ μέσα μιᾶς πραγματικῆς καλλιεργείας τοῦ κτήματος, ἀφοῦ σήμερον δὲν γνωρίζουν οἱ καλλιεργηταὶ οὔτε ποῖον κλῆρον ὡρισμένον ἔχουν καὶ ἀπὸ τῆς ἀπόψεως ταύτης δὲν εἶνε ἐλεγκτέος ὁ μικρὸς ἰδιοκτήτης. Διὰ τῆς ἀποκαταστάσεως ἐξεπληρώσαμεν ἔργον δικαιοσύνης παραδίδοντες τὸ κτῆμα εἰς τὸν μᾶλλον κατάλληλον νὰ τὸ καλλιεργήσῃ. Ἀλλ' ἂν ἤθελεν ἀποτύχῃ ἡ ἀγροτικὴ μεταρρύθμισις δὲν δυνάμεθα νὰ μὴ τὴν ἐφαρμόσωμεν, ἀφοῦ δὲν ἀπέβλεπε μόνον εἰς τὴν αὔξησιν τῆς παραγωγῆς ἀλλ' ἀπέβλεπε καὶ εἰς τὸ νὰ ἀποκτήσωμεν πολίτας συντηρητικούς, διὰ τὸ καθεστώς, τὸ ὁποῖον ἔχομεν ἀνάγκην νὰ συντηρήσωμεν καὶ ὅταν μετὰ τὴν ἐθνικὴν συμφορὰν ἦλθον πλέον καὶ ἄλλοι ἀκτήμονες, εἴχομεν ἀνάγκην νὰ ἀποκαταστήσωμεν καὶ ἐκείνους διότι ἐὰν εἴχομεν καὶ γηγενεῖς καὶ πρόσφυγας ἄνευ συνδέσμου πρὸς τὴν γῆν, δὲν γνωρίζω ἐὰν θὰ ὑπῆρχεν οἱονδήποτε καθεστώς. Ἡ ἀποκατάστασις λοιπὸν ὅλων τῶν ἀκτημόνων ἦτο ἐκπλήρωσις κοινωνικῆς ἀνάγκης πρὸς συντήρησιν τοῦ συνόλου καὶ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει οὐδεὶς θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ ἀμφιβάλλῃ ὅτι πρὸ παντὸς ἔπρεπε νὰ ἱκανοποιήσῃ τὴν ἀνάγκην, ἔστω καὶ ἂν ἐπρόκειτο νὰ θυσιάσῃ μίαν ὑποχρέωσιν, τὴν ὁποίαν εἶχεν ἀπέναντι μιᾶς ὡρισμένης τάξεως πολιτῶν, τῶν λεγομένων ἰδιοκτητῶν.

Α. Παπαναστασίου. Ἀπολύτως σύμφωνοι.

Π. Τσαλδάρης Δὲν θὰ ἐδίσταζον ἐν οὐδεμιᾷ στιγμῇ νὰ πράξω τοῦτο. Ἀλλὰ θὰ προσθέσω ἓν ἄλλο, διὰ τὸ ὁποῖον νομίζω ὅτι ὁ κ. συνάδελφος, ὁ ὁποῖος τόσον ἐξεδήλωσεν ὅτι εἶναι σύμφωνος μαζί μου, δὲν θὰ εὑρεθῇ σύμφωνος, διότι μὲ τὴν ἀνάγκην τῆς θυσίας ἑνὸς καθήκοντος δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὅτι καθιστῶμεν κοινωνικὸν ἢ κρατικὸν καθεστὼς στερεὸν ὅταν νομίζωμεν ὅτι δυνάμεθα εἰκῇ καὶ ὡς ἔτυχε νὰ ἀφαιρέσωμεν μίαν περιουσίαν, χωρὶς νὰ ἐξαντλήσωμεν ὅλα τὰ μέσα διὰ τῶν ὁποίων θὰ εἶνε δυνατὸν νὰ μὴ παραδώσωμεν τὸ ἕτερον καθῆκον. (Χειροκροτήματα). Ἐὰν ἑκάστη κοινωνία, ἑκάστη πολιτεία πολλάκις εὑρίσκεται εἰς ἀνάγκας καὶ διὰ νὰ θεραπεύσῃ ταύτας προβαίνει εἰς θυσίας ἰδιωτικάς, παρελθουσῶν τῶν ἀναγκῶν δὲν ὑπῆρξε δισταγμὸς νὰ ὑποστηριχθῇ παρὰ πολλῶν ὅτι καὶ εἰς αὐτὰς τὰς περιστάσεις ἡ πολιτεία εἶνε ὑποχρεωμένη πρὸς ἀποζημίωσιν καὶ ἂν δὲν ὑπάρχουν εἰδικοὶ νόμοι, διότι ἐν ἀντιθέτῳ περιπτώσει, κατὰ τὴν γνώμην διαπρεπεστέρου νομομαθοῦς καὶ φιλοσόφου τοῦ λήξαντος αἰῶνος, τοῦ συγγραφέως τοῦ πνεύματος τοῦ ρωμαϊκοῦ δικαίου, ἡ πολιτεία θὰ ὡμοίαζε πρὸς λῃστάρχον, ὁ ὁποῖος εἰσέρχεται καὶ ἁρπάζει ὅτι εὑρίσκει, διότι καταδιώκεται ἀπὸ τὰ ἀποσπάσματα καὶ ἔχει ἀνάγκην νὰ φύγῃ. Ἀλλ' ἡ Πολιτεία δὲν δύναται νὰ πράξῃ τοῦτο. Λοιπὸν διὰ νὰ ἐφαρμόσωμεν τὸν ἀγροτικὸν νόμον θὰ παρακάμψωμεν τῆς ἰδιοκτησίας, ὅποτε εἶναι ἀνάγκη. Ἀλλὰ μόνον ἐὰν εἶνε ἀνάγκη. Ἂς φροντίσῃ ἡ Πολιτεία νὰ ἐξεύρῃ διὰ τοῦ συμβιβασμοῦ τῶν διαφόρων περιστάσεων τὰ δυνατὰ μέσα ἕνα ἤδη μέχρι τίνος σημείου θὰ δύναται νὰ ἀποκαταστήσῃ τὸν ἀκτήμονα ἀγρότην ὡς δὲν θὰ διστάσῃ νὰ ἀποκαταστήσῃ τὸν ἰδιοκτήτην. Ἐγὼ τοὐλάχιστον δὲν θὰ δεχθῶ ἐν οὐδεμιᾷ περιπτώσει ὅτι πρέπει νὰ καθυστερήσωμεν τὸν ἀγροτικὸν νόμον. Ἀλλ' εἶναι ἀνάγκη οὐχὶ ἁπλῶς νὰ εἴπωμεν θὰ ἐφαρμόσωμεν τὸν ἀγροτικὸν νόμον, δι' ὅτι δήποτε καὶ ἂν συμβῇ, ἐν ταὐτῷ πρέπει νὰ προσπαθήσωμεν νὰ ἐξεύρωμεν τὰ μέσα πρὸς ἱκανοποίησιν. Αὐτὴ εἶναι ἡ ἀρχὴ τῆς μεταβατικῆς διατάξεως, τὴν ὁποίαν δυνάμεθα νὰ ὑποστηρίξωμεν διὰ τοῦ Συν)ματος, ἔχοντες ὑπ' ὄψιν ὅτι καὶ αὐτοὶ οἱ ζημιούμενοι προθυμοποιοῦνται νὰ ὑποστοῦν τὴν ζημίαν τοῦ 1)3 τῆς ἀξίας τῆς περιουσίας, τὴν ὁποίαν τοῖς ἀφαιροῦμεν. Ἐφόσον ὑπάρχει μία τοιαύτη δήλωσις, αὐτὸ εἶναι πρὸς ὄφελος τοῦ ἀγρότου. Πέραν τούτου ἂς ἴδωμεν κατά τί δυνάμεθα νὰ ἐλαττώσωμεν τὴν ζημίαν τοῦ ἰδιοκτήτου, διότι δὲν πρέπει νὰ ἐμπνεύσωμεν εἰς τὸν ἀγρότην τὴν ἰδέαν ὅτι ἄνευ ἀμοιβῆς τινος, ὅτι οὕτω πῶς τοῦ ἐδώκαμεν τὴν ἰδιοκτησίαν εἴτε διότι θὰ τὴν ἥρπαζεν, εἴτε διότι θὰ τὸν ἐλεοῦμεν. Ὄχι. Δὲν πρέπει ἐν οὐδεμιᾷ περιπτώσει νὰ γεννήσωμεν εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ ἀγρότου τὴν ἰδέαν οὔτε ὅτι ἐλεεῖται οὔτε ὅτι φοβούμεθα τὸν κίνδυνον, ἀλλ' ὅτι εἴμεθα πολιτεία δικαία, ἡ ὁποία ἀναγνωρίζει τὴν ἀνάγκην τὴν ὁποίαν ἔχει οὐχὶ αὐτός, ἀλλ' ἡ πολιτεία ἐν συνόλῳ, τῆς ὁποίας ἀποτελεῖ ἓν μέλος διὰ νὰ τὴν ἀποκαταστήσωμεν, καὶ προσπαθοῦντες νὰ σεβασθῶμεν τὸ δίκαιον ἐκείνου παρὰ τοῦ ὁποίου ἀφῃρέσαμεν τὴν ἰδιοκτησίαν δίδοντες εἰς τὸν ἀγρότην τὴν διαπίστωσιν ὅτι ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον τοῦ ἐδώκαμεν θὰ τὸ ἔχῃ. Ἰδού, κατ' ἐμέ, αἱ ἀρχαί, αἱ ὁποῖαι πρέπει νὰ ἐπικρατήσουν διὰ τὴν μεταβατικὴν διάταξ'ν, διότι πρόκειται περὶ μεταβατικῆς διατάξεως, ὅσον ἀφορᾷ τὸν ἀγροτικὸν νόμον, ἡ ὁποία δὲν πρέπει νὰ ἐπηρεάσῃ εἰς τὴν τοιαύτην ἢ τοιαύτην ρύθμισιν τῆς προστασίας τῆς ἰδιοκτησίας. Εἶναι σήμερον πρὸ παντὸς ἡ περίπτωσις κατὰ τὴν ὁποίαν μετὰ τόσας ἐσωτερικὰς ἀνωμαλίας αἱ ὁποῖαι παρουσιάσθησαν εἰς τὴν κοινωνίαν, ὄχι μόνον τὴν ἰδικήν μας ἀλλὰ καὶ παντοῦ μετὰ τὸν πόλεμον, εἶναι ἀνάγκη πρὸ παντὸς χάριν τῆς ὑπάρξεως ἡμῶν αὐτῶν νὰ διαπιστώσωμεν τὴν πίστιν πρὸς τὸ κεφάλαιον. Διότι τοῦτο θὰ ἀποτελέσῃ τὸ μεγαλείτερον κεφάλαιον, τὸ ὁποῖον θὰ δώσωμεν εἰς αὐτὸν τὸν ἀγρότην. Καὶ ἔχομεν ἀκόμη ὄχι μόνον αὐτὴν τὴν ἀκίνητον ἰδιοκτησίαν, ἀλλὰ γνωρίζετε πάντες καὶ ὁποῖαι ἄλλαι, ὑπὸ νομοθετικὰς ἐμφχνίσεις, ἐνεφυλλοχώρησαν ἀφαιρέσεις περιουσιῶν, αἱ ὁποῖαι ὑπὸ τὸν τύπον φορολογίας ἢ ὁπωσδήποτε ἄλλως εἶχον καθαρὰν τὴν μορφὴν τῆς ἀφαιρέσεως. Καὶ τόσον εἶναι βέβαιον τοῦτο, ὥστε ἔχω ὑπ' ὄψιν μου τὰς ἀφαιρέσεις τῶν εἰς χρυσὸν καταθέσεων. Καὶ πιστεύω καὶ ἐκ συζητήσεων τὰς ὁποίας ἔκαμα ἄλλοτε μὲ τὸν συνάδελφόν μου κ. Ὑπουργὸν τῶν Οἰκονομικῶν ὅτι θὰ λάβῃ μέτρα διὰ νὰ ἀσφαλίσῃ καὶ

καὶ κατὰ τοῦτο τὴν ἰδιοκτησίαν ἐν τῷ μέλλοντι. Δὲν γνωρίζω ποίαν θεραπείαν θὰ δώσῃ διὰ τὸ παρελθόν. Ἀλλὰ διὰ τὸ μέλλον εἶναι ἀνάγκη νὰ ἀσφαλισθῇ. Διότι οὕτω πῶς θὰ εἶνε δυνατὸν ἡ Ἑλλὰς νὰ ἀποκτήσῃ τὴν πίστιν ἐκείνην τῆς ὁποίας ἔχει ἀνάγκην ὄχι μόνον ἀπέναντι τῶν ξένων, ἀλλὰ καὶ ἀπέναντι τῶν ἰδίων αὐτῆς τέκνων, τὰ ὁποῖα μένουσιν ἐν τῷ ἐξωτερικῷ καὶ τὰ ὁποῖα δυσπιστοῦντα πρὸς τὴν πίστιν τοῦ τόπου, ἀδυνατοῦν νὰ φέρουν ἐδῶ τὰ κεφάλαιά των, ἐνῷ πανταχόθεν εἶνε γνωστὸν ὅτι εἶνε πρόθυμοι νὰ ἔλθωσιν ὅπως καὶ διὰ τῆς πείρας των καὶ διὰ τοῦ κεφαλαίου των, τὰ ὁποῖα κατέχουν, καὶ διὰ τῶν γνώσεών των δυνηθοῦν καὶ βοηθήσωσι τὸν τόπον.

Γ. Καφαντάρης (Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν). Δὲν πρόκειται κύριοι νὰ σᾶς ἀπασχολήσω ἐπὶ πολύ, θὰ προσπαθήσω τοὐλάχιστον, δὲν θὰ ἐλάμβανον δὲ καθ' ὁλοκληρίαν τὸν λόγον ἐπὶ τοῦ συζητουμένου ἄρθρου, ἐάν, ὡς ἐλέχθη ἀπὸ τὸν συνάδελφόν μου ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν, πολλοὶ ἐκ τῶν προαγορευσάντων συναδέλφων δὲν ἤξιουν πεισμόνως ἀπὸ τοὺς ἀρχηγοὺς τῶν κομμάτων νὰ καθορίσουν τὰς ἀπόψεις των, ὅπως γνωρίζῃ ἡ κοινωνία ἐὰν πρόκειται νὰ προτατευθῇ εἰλικρινῶς τοῦ λοιποῦ ἡ ἀρχὴ τῆς ἰδιοκτησίας ἢ πρόκειται νὰ ἐξακολουθήσῃ καὶ εἰς τὸ ἑξῆς ὑπονομευομένη ὡς ὑπενομεύθη, κατὰ τὴν γνώμην των ἐννοεῖται, κατὰ τὸ παρελθὸν διὰ τῶν νομοθετικῶν καὶ διοικητικῶν μέτρων. Τὰ κόμματα, κύριοι, προσπαθήσαντα νὰ συμβάλλουν διὰ τῶν προτάσεών των εἰς τὴν ἀρτιωτέραν τοῦ πολιτεύματος διαρρύθμισιν δὲν εἶχον κανένα λόγον ἀμέσου ἀναμίξεως εἰς τὰς συνταγματικὰς συζητήσεις, μὴ φερούσας ὡς γνωστόν, χρειὰν πολιτικήν, οὐδὲ εἶχον ὡσαύτως λόγον νὰ παρεκκλίνουν ἐκ τοῦ κανόνος τούτου, κατὰ τὴν συζήτησιν τοῦ ἄρθρου περὶ ἰδιοκτησίας. Τὸ Σύνταγμα βεβαίως οὔτε κατὰ τὴν ἰδικήν μου γνώμην οὔτε κατὰ τὴν γνώμην ἄλλου τινὸς ἐπιτρέπεται ἢ δύναται νὰ εἶναι κατασκεύασμα τελείως ἀφῃρημένον καὶ ἀχρωμάτιστον, καὶ κατ' ἀνάγκην εἴτε θέλομεν εἴτε δὲν θέλομεν θὰ φέρῃ τὴν ἐπίδρασιν τῶν χρόνων, εἰς τοὺς ὁποίους ζῶμεν, καὶ τῶν ἰδεῶν, αἱ ὁποῖαι κρατοῦν κατ' αὐτούς. Ἡ διατύπωσις ὅμως τοῦ Συντάγματος δύναται καὶ ὀφείλει νὰ εἶναι ὅσον τὸ δυνατὸν εὐρυτέρα, ὅπως μὴ παρίσταται ὁ θεμελιώδης νόμος ὡς ἐνσάρκωσις μονομερὴς ἰδεῶν μιᾶς μόνης πτέρυγος, καὶ ἀφήνει ὅλον τὸν ἀναγκαῖον χῶρον ἐλευθέρας ἀναπτύξεως τοῦ πολιτικοῦ προγράμματος παντὸς κινουμένου ἐντὸς τοῦ πολιτειακοῦ καθεστῶτος. Αὐτὸς εἶναι ὁ λόγος διὰ τὸν ὁποῖον ἐκρίθη πάντοτε ὡς ἀναγκαία ἡ κομματικὴ οὕτως εἰπεῖν οὐδετερότης κατὰ τὰς συνταγματικὰς συζητήσεις καὶ ἡ ἀρχὴ αὐτὴ ἐτηρήθη καὶ παρ' ἡμῖν κατὰ τὰς πρώτας Συνεδριάσεις. Βουλευταὶ τοῦ κόμματος τῶν προοδευτικῶν φιλελευθέρων ὑπέβαλλον τὴν πρότασιν περὶ τῶν ὑποχρεώσεων τῆς ἰδιοκτησίας καὶ φίλοι τοῦ ἰδίου κόμματος κατεφέρθησαν σφοδρότατα ἐναντίον τῆς προτάσεως αὐτῆς. Ὁμοία ἀναμφιβόλως ἐξεδηλώθη ἀνεξαρτησία γνώμης καὶ εἰς τὰς τάξεις τῶν λοιπῶν κομμάτων. Ἀλλ' ἡ φύσις τοῦ ζητήματος καὶ ὁ συνδυασμὸς αὐτοῦ πρὸς τὸ ἄρθρον 119 μετετόπισεν βαθμηδὸν τὴν συζήτησιν ἀπὸ τοῦ Συνταγματικοῦ ἐδάφους εἰς τὸ πολιτικόν, ἀπὸ τῆς θεωρητικῆς συζητήσεως εἰς τὴν πρακτικήν. Καὶ ἐνετόπισεν αὐτὴν ἐν τέλει εἰς συζήτησιν ἐπὶ τοῦ ἀγροτικοῦ ζητήματος καὶ τῆς ὀφειλομένης εἰς τοὺς ἰδιοκτήτας ἀποζημιώσεως.

Κατόπιν τούτου τὰ κόμματα μοιραίως παρεσύρθησαν καὶ παρεσύρθημεν ἐπομένως κατ' ἀνάγκην μέχρι τοῦ βήματος ἐγγίζοντες ἤδη εἰς τὸ τέρμα τῆς συζητήσεως. Θὰ ἦτο ἴσως χρήσιμον νὰ ἀνασκοπήσωμεν δι' ὀλίγων ὅσα κατὰ τὴν συζήτησιν ἐλέχθησαν ὅπως προσδιορίσωμεν ἀκριβέστερον τὰς μεταξὺ ἡμῶν τῶν συγκεκροτημένων κυρίως κομμάτων θεωρητικὰς καὶ πρακτικὰς διαφορὰς καὶ ἴδωμεν κατὰ πόσον ἡ διάστασις αὕτη ἔχει τὴν σημασίαν καὶ τὴν ἔκτασιν τὴν κοινῶς νομιζομένην. Διαφοραὶ βεβαίως ὑπάρχουν, οὐδὲ ἦτο δυνατὸν νὰ συμβαίνῃ ἄλλως. Συμφέρει ὅμως νὰ ἴδω, ἐπὶ τῶν πραγμάτων καὶ μόνον βασιζόμενος, ἂν αἱ διαφοραὶ εἶναι διαφοραὶ οὐσιώδεις ἢ διαφοραὶ ἐπιφάσεως. Ἡ θεωρητική, κύριοι, συζήτησις περὶ τῆς ἐννοίας τοῦ θεσμοῦ προέκυψε, κυρίως ἐκ τῆς καινοφανοῦς προτάσεως τοῦ ἀξιοτίμου ἐξ Ἰωαννίνων συναδέλφου, προτάσεως καθιερούσης εἰς κανόνα τὰς κοινωνικὰς τῆς ἰδιοκτησίας ὑποχρεώσεις. Ἡ συγκίνησις καὶ ὁ σάλος ὁ ἐκ τῆς προτάσεως ταύτης προκληθεὶς ἔξω τῆς Βουλῆς εἰς τὴν ἀρχήν, μετεδόθη εὐθὺς ἀμέσως καὶ εἰς τὴν Βουλὴν καὶ ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς μακρὰς περὶ τῆς ἀρχῆς τῆς ἰδιοκτησίας ἀναπτύξεις. Ἀλλὰ τί προέκυψε ἐκ τῆς συζητήσεως; Προέκυψε μήπως ἐκ τῆς συζητήσεως, ὅτι ὑπάρχουν ἐχθροὶ ἐλλοχεύοντες κατὰ τῆς ἰδιοκτησίας καὶ πρόμαχοι αὐτῆς ἀναγνωρίζοντες τὸ ἀπαραβίαστον τοῦ θεσμοῦ; Ὅσον ἐγὼ τοὐλάχιστον, κύριοι, ἠδυνήθην νὰ ἀντιληφθῶ οὐδεὶς ἄχρις ὥρας ἐνεφανίσθη, ἀπολύτως οὐδείς, ὅπως ὑποστηρίξῃ ὅτι ἡ ἰδιοκτησία ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μας δύναται νὰ ἐννοηθῇ ὡς δικαίωμα αὐθαίρετον καὶ ἀπεριόριστον, μὴ ὑπαγόμενον εἰς ὑποχρεώσεις ἀπέναντι τῆς κοινωνίας. Πρῶτος ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς ὁμιλίας του ἐφάνη ὁ ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν Συνάδελφος, ἀποκλίνων, θὰ ἔλεγον ἐξολισθαίνων, πρὸς νομικὰς ἀντιλήψεις μὴ ἀναγνωριζούσας ἄλλους περιορισμοὺς εἰς τὴν ἰδιοκτησίαν πλὴν τῶν ὑπαγορευομένων ἀπὸ τὸ γενικὸν δίκαιον. Ἐν ἐξελίξει οὐχ' ἧττον τῆς ὁμιλίας του ἀπεδείχθη ὅτι καὶ οὗτος δὲν ἀφίσταται τῆς καθολικῆς συνειδήσεως καὶ ἔφθασε μέχρι τοῦ σημείου ὥστε νὰ εἴπῃ καταλήγων ὅτι ὁ θεσμὸς τῆς ἰδιοκτησίας ὅσον δήποτε καὶ ἂν εἶναι σεβαστὸς ὀφείλει νὰ παρακάμπτεται ἐκεῖ ὅπου αἱ γενικαὶ ἀνάγκαι τὸ ἐπιβάλλουν. Οὐδεὶς λοιπὸν ὑπεστήριξε τὴν ἰδέαν ὅτι ἡ ἰδιοκτησία παρ' ἡμῖν εἶναι ἀπηλλαγμένη ὑποχρεώσεων. Ἐλέχθη ἀπὸ τὸν ἀξιότιμον ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν συνάδελφον ὅτι ἡ τροπολογία παρελήφθη ἐκ τοῦ γερμανικοῦ δικαίου καὶ ὅτι δὲν πρέπει νὰ λησμονῆται ὅτι ἡ Γερμανικὴ Δημοκρατία δὲν εἶναι μόνον Δημοκρατία πολιτικὴ ἀλλὰ καὶ Δημοκρατία οἰκονομική, πρὸς τὴν ὁποίαν εἶναι συμφυεῖς βοπκὶ τοιαῦται. Θὰ ὑπομνήσω εἰς τὸν κ. Συνάδελφον ὅτι ἡ διάταξις δὲν περιλαμβάνεται μόνον εἰς τὸ Γερμανικὸν δίκαιον, τὸ δίκαιον τῶν ῥιζοσπαστικῶν τάσεων, ἀλλὰ περιλαμβάνεται ἐπίσης εἰς πολίτευμα γειτονικοῦ Κράτους τὸ ὁποῖον δὲν ἀποτελεῖ οὔτε οἰκονομικὴν οὔτε πολιτικὴν Δημοκρατίαν, ἀλλὰ συντηρητικὴν καὶ βασιλευομένην ἐπικράτειαν, τὴν Γιουγκοσλαυϊκὴν ἐπικράτειαν.

Ὁ κ. ***Α Μυλωνᾶς.*** Ἀπὸ τὸ 1921 μάλιστα.

Γ. Καφαντάρης (Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν). Δοθέντος, κύριοι, ὅτι πάντες ἀνεγνώρισαν ὅτι ἡ ἰδιοκτησία, ὡς ἐξειλίχθη ὑπὸ τὴν πίεσιν τῶν κοινωνικῶν ἀναγκῶν καὶ ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν τῶν κρατουσῶν ἰδεῶν, εἶναι ὄχι μόνον δικαίωμα ἀτομικόν, ἀλλὰ καὶ θεσμὸς ἐπὶ τοῦ ὁποίου ὁ κοινωνικὸς παράγων ἀσκεῖ οὐσιώδη καὶ ὀσημέραι αὐξουσαν ἐπίδρασιν, ἠθέλον νὰ ἐρωτήσω τίς ἡ χωρίζουσα ἡμᾶς ἀπόστασις; Ἡ διαφορὰ εἶναι αὐτὴ καὶ μόνον. Ἐὰν θὰ ἔπρεπε τὴν διάταξιν αὐτὴν τὴν μὴ περιέχουσαν ἄλλο τι εἰμὴ ἀναγνώρισιν ὑφισταμένης καταστάσεως, θὰ ἔπρεπε νὰ τὴν περιλάβωμεν θαρραλέως εἰς τὸ Σύνταγμα, ἢ θὰ ἔπρεπε ἁπλῶς νὰ τὴν παραμερίσωμεν ἀποκρύπτοντες ἀφ' ἡμῶν αὐτὴν τὴν ἀλήθειαν. Ὅταν αἱ διχογνωμίαι περιορίζονται εἰς τοιοῦτον στενὸν κύκλον ἡ συνεννόησις ἐπὶ τέλους δὲν εἶναι δύσκολος οὐδὲ θὰ ἐχρειάζοντο μακραὶ συζητήσεις ὅπως φθάσωμεν εἰς τὴν συνεννόησιν ταύτην. Ὁ κατατριβεὶς χρόνος ἠναλώθη ἐπὶ τοῦ σημείου τοὐλάχιστον τούτου εἰς μάτην. Ἂς ἴδωμεν ἤδη κατὰ πόσον ἡ ἀνύπαρκτος ἐπὶ τοῦ Θεωρητικοῦ ἐδάφους διάστασις ἀφίσταται ἀσυμφιλιάστως ἀπὸ τῆς ἀγροτικῆς πολιτικῆς. Ἤτις ἀπετέλεσε καὶ τὸν κύριον τῆς συζητήσεως ἄξονα. Ἡ πατρότης, κύριοι, τῆς ἀγροτικῆς μεταρρυθμίσεως ἀνήκει ἀναμφιβόλως εἰς τὸ κόμμα τῶν φιλελευθέρων, τὸ ὁποῖον πρῶτον συνέλαυε, ἐθέσπισε καὶ ἐφήρμοσε αὐτήν.

Σ. Τσακόπουλος. Ὁ Θεοτόκης πρῶτος.

Γ. Καφαντάρης. Ἐννοῶ συστηματικῶς καὶ δὲν ὡμίλησα περὶ μεμονωμένων μέτρων.

Ἀλλ' ἂν ἡ πατρότης τῆς συστηματικῆς ἀγροτικῆς πολι-

τικῆς ἀνήκει ἀναμφισβητήτως εἰς τὸ κόμμα τῶν φιλελευθέρων, ὀφείλει νὰ ὁμολογηθῇ ὅτι καὶ πάντα τὰ λοιπὰ κόμματα ἐνεκολπώθησαν μετὰ προθυμίας τὴν πολιτικὴν ταύτην, ἐν πολλοῖς μάλιστα πλειοδοτήσαντα εἰς διαθέσεις φιλαγροτικάς. Ὁ νόμος 2052, ὁ θεσπισθεὶς παρ' ἡμῶν ἐν συνεχείᾳ τοῦ νόμου τοῦ 1917, ὁ νόμος 2052 ὥριζεν, προκειμένου περὶ τῆς ἀπαλλοτριωτέας ἐκτάσεως, ὅτι εἰς ἀπαλλοτρίωσιν ὑπόκεινται τὰ 2)3 μόνον τῶν ἀγροτικῶν κτημάτων, παρέμεινε δὲ ἐλεύθερον εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ γαιοκτήμονος τὸ ὑπόλοιπον 1)3.

Ὁ νόμος ὁ ψηφισθεὶς ὑπὸ τῆς διαδόχου καταστάσεως ἐν συμπράξει ἂν δὲν ἀπατῶμαι ὅλων τῶν τότε ἰσχυόντων κομμάτων ὁ νόμος 2922 ἀντὶ τοῦ 1)3 τῆς ἐξαιρετέας ἐκτάσεως περιώρισεν αὐτὴν εἰς τὸ ποσὸν τῶν χιλίων μόνον στρεμμάτων, ὑπεβίβασε δὲ εἰς πλείστας περιστάσεις καὶ τὴν ἔκτασιν τὴν μένουσαν εἰς τὸν ἰδιοκτήτην μέχρι τοῦ ποσοῦ τῶν 200 στρεμμάτων καὶ ἔφθασε ἀκόμη καὶ μέχρις ὁλοκληρωτικῆς ἀπαλλοτριώσεως.

Α. Μυλωνᾶς. Πρὶν ἢ ἔλθουν οἱ πρόσφυγες.

Γ. Καφαντάρης. Μάλιστα. Ὁ νόμος ὁ ἰδικός μας ὥριζεν ὅτι ἡ ἀποζημίωσις κατεβάλλετο κατὰ τὰ 2)3 μόνον εἰς ὁμολογίας καὶ κατὰ τὸ 1)3 εἰς χρῆμα μετρητόν. Ὁ Νόμος ὁ κατόπιν ἰσχύσας ἐθέσπισεν ὅτι τὸ ποσὸν τῆς εἰς χρῆμα καταβολῆς θέλει περιορισθῇ ἀντὶ τοῦ 1)3 εἰς τὸ 1)4 μόνον τῆς ἀποζημιώσεως Ὁ νόμος ἀκόμη τῇ εἰσηγήσει μας θεσπισθεὶς καὶ ἰσχύσας ὥριζε τὸ ποσὸν τῆς ἀποζημιώσεως, ἀποζημιώσεως δικαίας ἐπὶ τῇ ὄάσει τῆς προπολεμικῆς ἀξίας μετὰ προσαυξήσεων ἐξικνουμένης μέχρι τοῦ 30 ο)ο. Ὁ κατόπιν ἰσχύσας νόμος διετήρησε τὸ αὐτὸ ποσὸν ἀποζημιώσεως εἶχε ὅμως ἐν τῷ μεταξὺ ἐπέλθῃ ὑποτίμησις τοῦ ἐγχωρίου νομίσματος κατὰ τὰ 2)3 τῆς ἀξίας του, ἤτις ὑπεβίβαζε τὴν κατὰ τὴν ὑφ' ἡμῶν ὁρισθεῖσαν ἀποτίμησιν εἰς τὸ 1)3. Ποῦ εὑρίσκετε ἐπομένως τὴν διαφοράν ; Διατί οἱ μὲν θεωροῦνται προστάται τῆς ἰδιοκτησίας καὶ οἱ ἄλλοι διῶκται αὐτῆς ; Ποῖος εἶναι ὁ καθιερώσας εὐνοϊκωτέρους ὑπὲρ τῶν ἰδιοκτητῶν ὅρους καὶ ποῖος ἐπεβάρυνεν αὐτούς ; Θὰ εἴπητε ὅτι ἔκτοτε αἱ ἀντιλήψεις μετεβλήθησαν καὶ ἤδη ἡ διχογνωμία προέκυψε ριζική. Αἱ γενόμεναι χθὲς καὶ σήμερον δηλώσεις τῶν ἡγετῶν τῶν θεωρουμένων συντηρητικωτέρων κομμάτων ἐπέφερον καὶ ἐν τούτῳ ἀποσαφήνισιν ἀξίας προσοχῆς. Ἐδηλώθη κατηγορηματικῶς ὅτι οἱαδήποτε διατύπωσις τοῦ ὑπὸ συζήτησιν ἄρθρου δὲν πρόκειται οὐδὲ καὶ θὰ ἠδύνατο ἄλλως νὰ θίξῃ τὴν ἀγροτικὴν ἢ τὴν προσφυγικὴν ἀποκατάστασιν προκειμένου τόσον περὶ τῆς ἀποζημιώσεως ὅσον καὶ τῆς διαδικασίας. Ἐλευθερία ἐν τούτῳ πλήρης θέλει δοθῇ εἰς τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν νὰ θέτῃ κανόνας ἄνευ οὐδεμιᾶς συντακτικῆς δεσμεύσεως Δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι αἱ δηλώσεις ἀφοροῦν ἐπίσης καὶ τὴν ἀστικὴν τῶν προσφύγων στέγασιν. Ἐὰν ὑπερτέρα ὑποχρέωσις κοινωνικῆς ἀνάγκης ἐπέβαλλε τὴν ἀγροτικὴν νομοθεσίαν ἡ αὐτὴ καὶ μείζων ἀνάγκη ἐπιβάλλει τὴν μὴ καθυστέρησιν ἐπὶ πλέον τῆς ἐπιβεβλημένης συμπληρώσεως τῆς ἀστικῆς τῶν προσφύγων στεγάσεως καθυστερησάσης ἤδη ὑπὲρ τὸ δέον. Ὄχι μόνον αἴσθημα ἀλληλεγγύης, τοῦ ὁποίου τοσαύτη ἔγινε ἐπίκλησις χάριν τῆς αὐξήσεως τῆς ἀποζημιώσεως, ἀλλὰ καὶ συνείδησις τῆς ὀφειλομένης γενικωτέρας προνοίας δὲν μᾶς ἐπιτρέπει ν' ἀφίσωμεν ἐκκρεμὲς ζήτημα συνδεόμενον πρὸς τὴν γαλήνην τοῦ προσφυγικοῦ κόσμου, νὰ μὴ ἀφήσωμεν ἄνευ στέγης τοὺς ἀδίκως καταστραφέντας καὶ εἰσέτι δεινοπαθοῦντας ὁμοεθνεῖς μας. Δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι θέλουν ἀπὸ τοῦδε δοθῇ καὶ ἐν τούτῳ σαφεῖς ἐπεξηγήσεις καθησυχάζουσαι τελείως τὰς ταρασσομένας προσφυγικὰς τάξεις.

Μία φωνή. Καὶ οἱ γηγενεῖς ἄστεγοι, κ. Ὑπουργέ ; Ὑπάρχουν πολλοὶ τοιοῦτοι.

Γ. Καφαντάρης Τούτων οὕτως, κύριοι, ἐχόντων καὶ ἐφ' ὅσον ὡς ἐδηλώθη οἱαδήποτε τοῦ ἄρθρου διατύπωσις δὲν πρόκειται οὐδὲ δύναται νὰ θίξῃ τόσον τὴν ἀγροτικὴν ὅσον καὶ τὴν προσφυγικὴν ἀποκατάστασιν, προβάλλει ἀναγκαίως τὸ ἐρώτημα ποῖον εἶναι τὸ καταστάλλαγμα καὶ ἡ οὐσία τῆς διχογνωμίας ; Εἰς τί ἀπέβλεψεν ὁ ἀγὼν καὶ ἡ μακρὰ προσπάθεια, διαρκέσασα ἐπὶ ἡμέρας καὶ ἑβδομάδας ὑπὲρ τῶν τροποποιήσεων καὶ προσθηκῶν ἀποδεικνυομένων ἄνευ σκοποῦ ; Εἶμαι πεπεισμένος ὅτι ἐὰν αἱ δηλώσεις αἱ χθὲς καὶ σήμερον γενόμεναι ἀνεκοινοῦντο ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας αἱ συζητήσεις θὰ συνετέμνοντο καὶ θὰ ἐτερματίζοντο ἐντὸς ἐλαχίστων δύο τριῶν μόλις ἡμερῶν. Αἱ δηλώσεις αὗται αἱ γενόμεναι ἐκ μέρους τῶν ἡγετῶν τῶν κομμάτων...

Γ. Μπούσιος. Ὑφ' ἑνός.

Γ. Καφαντάρης (Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν). Δύο τριῶν, τεσσάρων, πέντε, πάντων τῶν ἡγετῶν, αἱ δηλώσεις αὗται, λέγω, ἀναφέρονται εἰς πάντα τὰ ζητήματα τὰ σχετιζόμενα πρὸς τὴν ἀγροτικὴν καὶ προσφυγικὴν ἀποκατάστασιν, τήν τε τοὐτέστι διαδικασίαν καὶ τὸν καθορισμὸν τῆς ἀποζημιώσεως. Ἐξητάσθη εὐρέως ἐνώπιον τῆς Βουλῆς ἂν ἡ σήμερον παρεχομένη ἀποζημίωσις εἶνε ἐπαρκὴς ἢ ἀνεπαρκής. Δὲν διστάζω εὐθὺς ἀμέσως νὰ εἴπω ὅτι καὶ κατὰ τὴν γνώμην μου ἡ διὰ τοῦ νόμου ὁριζομένη ἀποζημίωσις δὲν ἀνταποκρίνεται πρὸς τὴν πλήρη καὶ πραγματικὴν τῶν κτημάτων ἐκτίμησιν. Ὑπεστηρίχθη χθὲς παρὰ τοῦ ἀξιοτίμου Ὑπουργοῦ ἐπὶ τῆς Γεωργίας, ὅτι τὰ δικαστήρια ἐκδίδοντα τὰς ἀποφάσεις των λαμβάνουν ὑπ' ὄψει τόσον τὸ γεγονὸς τῆς νομισματικῆς διακυμάνσεως, ὅσον καὶ τὸ ἕτερον γεγονὸς τῆς ὑποτιμήσεως τῶν ὁμολογιῶν, καὶ ἐν τῷ καθορισμῷ τοῦ ποσοῦ δὲν τηροῦν ἀπαρεγκλίτως τοὺς κανόνας τοῦ νόμου, προσδιορίζουν ἀνωτέρας ἀποζημιώσεις ὑπὲρ τῶν ἰδιοκτητῶν. Δὲν ἔχω ἴδια στοιχεῖα ὅπως κρίνω περὶ τῶν πραγμάτων, καὶ θεωρῶ ἀνεπίδεκτον ἀμφισβητήσεως τὴν παρασχεθεῖσαν παρὰ τοῦ ἁρμοδιωτέρου ἐκ τῶν Ὑπουργῶν βεβαίωσιν. Εἶναι ὅμως ὡσαύτως ἐκτὸς ἀμφιβολίας ὅτι ἂν ἡ ἀποζημίωσις βελτιοῦται κατὰ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ νόμου, πάντως ἡ διὰ τοῦ νόμου παρεχομένη τοιαύτη ὑπολείπεται τῆς ἀγοραίας τῶν κτημάτων ἀξίας. Ὑπέστησαν λοιπὸν ζημίας οἱ ἰδιοκτῆται ἐκ τῆς σχετικῆς πολιτικῆς καὶ ὅσω μεγάλας ζημίας, δὲν εἶναι ὅμως οἱ μόνοι οἱ ὁποῖοι κατὰ τὴν ἔκρυθμον τοῦ πολέμου περίοδον ἐζημιώθησαν. Ὁ πολεμικὸς σάλος ἔσχε τοῦτο τὸ ἀποτέλεσμα, ὅτι εἴδομεν ἀνθρώπους εὐπόρους ἐν χρυσῷ βιοῦντας νὰ περιέρχωνται εἰς ἔνδειαν θλιβερὰν, καὶ ἄλλους μετὰ δυσκολίας προσποριζομένους τὰ πρὸς τὸ ζῆν νὰ ἀνατρύουν αἴφνης εἰς ἀστοὺς πολυταλάντους. Ζημίας ὑπέστησαν πάντες οἱ κάτοχοι τῆς γῆς, οἱ κάτοχοι χρήματος, οἱ κάτοχοι τίτλων, οἱ δικαιοῦχοι ἀπαιτήσεων καὶ αἱ ζημίαι τῶν ἄλλων ὑπῆρξαν βεβαίως μεγαλείτεραι τῶν ζημιῶν τῶν γαιοκτημόνων. Ἐκτίμησις ἀκριβὴς τῶν ζημιῶν ἐκ τῆς νομισματικῆς μόνον ὑποτιμήσεως καὶ τῆς ὑποτιμήσεως τῶν κινητῶν ἀξιῶν, θὰ ἀνεβίβαζε μόνον τὸ σύνολον εἰς ποσὸν πολὺ ἀνώτερον τῶν 10 δισεκατομμυρίων. Ἀλλ' αἱ ζημίαι τῶν κατόχων κινητοῦ πλούτου ἔχει τοῦτο τὸ μειονέκτημα ὅτι εἶναι ἀφανὴς καὶ μᾶλλον διάχυτοι, ὅτι δὲν δύνανται νὰ ἐξακριβωθοῦν οὐδὲ γεννοῦν τὴν προσδοκίαν τῆς ἀποζημιώσεως. Παράγουν ἑπομένως δυσφορίαν μόνον συγκεχυμένην καὶ ἀκαθόριστον. Ἀντιθέτως αἱ ζημίαι τῶν γαιοκτημόνων ἔχουν τὸ πλεονέκτημα ὅτι προσπίπτουσιν εἰς τὴν κοινὴν ἀντίληψιν καὶ δημιουργοῦν τὴν βάσιμον ἐλπίδα ὅτι ἡμέραν τινὰ ἔστω καὶ ἀπωτέραν, θὰ ἐπέλθῃ ἡ ἐπανόρθωσις κατὰ τὸν ἕνα ἢ τὸν ἄλλον τρόπον. Αὐτὸς εἶναι ὁ λόγος δι' ὃν ὁ θόρυβος προκαλεῖται ὡς πρὸς μόνον τὰς ζημίας τῶν ἰδιοκτητῶν ἀκινήτων. Ἀλλὰ δὲν πρόκειται περὶ τούτου. Εἶναι ἀκριβὲς τὸ λεχθὲν ὑπὸ τοῦ ἀξιοτίμου ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν συναδέλφου, ὅτι καὶ ἂν ὑπέστησαν καὶ ἄλλοι ζημίας δὲν εἶναι τοῦτο λόγος νὰ μὴ προσπαθήσωμεν, ἐφόσον εἶναι κατορθωτὸν νὰ ἐπανορθώσωμεν τὰς ζημίας τὰς ἐπιδεκτικὰς ἐπανορθώσεως. Οὐδεὶς νομίζω ὑπάρχει ὁ ἀντιτασσόμενος εἰς τοῦτο. Ἐὰν δὲν παρεσχέθη μέχρι τοῦδε ἡ ἀξιουμένη ἀποζημίωσις δὲν προῆλθε τοῦτο ἐκ δυστροπίας ἀλλ' ἐξ ἀδυναμίας. Δύσκολον δὲν εἶναι νὰ ἐπαγγελθῶμεν τὴν πλήρη ἀποζημίωσιν, δύσκολον εἶναι νὰ ἐξεύρωμεν τὰ μέσα

τῆς πραγματώσεως τῶν ἐπαγγελιῶν μας καὶ ἐρωτᾶται : πόθεν εἶναι δυνατὸν νὰ ἀρυσθῶμεν τὸ χρῆμα ἀναγκαῖον ὅπως προσαυξήσωμεν τὴν ἀποζημίωσιν κατὰ τρόπον ἱκανοποιοῦντα τοὺς ἰδιοκτήτας ; Εἶναι δυνατὸν νὰ τὸ ἀρυσθῶμεν ἀπὸ τοὺς ἤδη κυρίους τῆς γῆς, εἶναι δυνατὸν νὰ τὸ ἀρυσθῶμεν ἀπὸ τὸ κράτος, εἶναι δυνατὸν νὰ τὸ ἀρυσθῶμεν παρ' ἀμφοτέρων ; Λυποῦμαι, κύριοι, εἰλικρινῶς ὅτι δὲν δύναμαι νὰ συμφωνήσω ἐπὶ τῶν σχετικῶν ἀπόψεων τοῦ συναδέλφου μου ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν, ὅτι δυνάμεθα νὰ εὕρωμεν τὸ χρῆμα. ἐπιβάλλοντες ἐπὶ τῆς μικρᾶς ἰδιοκτησίας νέα βάρη. Γνωρίζει ὁ ἀξιότιμος συνάδελφος καλλίτερον παντὸς ἄλλου, ὅτι ἡ ἀγροτικὴ μεταρρύθμισις ἀνελήφθη ὑπὸ τὴν οὐσιώδη προϋπόθεσιν ὅτι θὰ ἐδίδετο ἔκτασις κλήρου ἐπαρκὴς καὶ θὰ ὡρίζετο ἀποζημίωσις ὄχι δυσβάστακτος ὅπως σχηματισθῇ βιώσιμος καὶ αὐτάρκης μικρὰ γεωργικὴ ἐκμετάλλευσις. Ἡ ἀρχὴ αὕτη ἐτηρήθη κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη χορηγουμένου καὶ κλήρου ἐπαρκοῦς καὶ τῶν ἀπαραιτήτων εἰς χρῆμα καὶ εἶδος, διότι καὶ τοῦτο εἶναι ἀναγκαῖον, ὁρισθείσης καὶ ἀποζημιώσεως δικαίας μὲν καὶ ἱκανοποιητικῆς διὰ τοὺς ἰδιοκτήτας, ὄχι ὅμως καὶ ἐπαχθοῦς εἰς τοὺς καλλιεργητάς, ἀλλ' ὅταν ἐπῆλθεν ἡ καταστροφὴ καὶ μετὰ τῆς καταστροφῆς ἡ εἰσροὴ τῶν προσφύγων, οὐδεὶς πλέον ἦτο εἰς θέσιν νὰ τηρήσῃ τοὺς κανόνας τούτους, καὶ ἡ γῆ ἡ ἀνεπαρκὴς πλέον κατενεμήθη εἰς στενὰς λωρίδας, περιοριζούσας τὸν κλῆρον, προκειμένου περὶ σιτοκαλλιεργείας μέχρι 25 καὶ 20 στρεμμάτων καὶ προκειμένου περὶ ἄλλων πολυτιμοτέρων φυτειῶν μέχρι 5—6 στρεμμάτων. Ἐκτάσεις τοιαῦται δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ προσποριοῦν εἰς τοὺς ἀγρότας ἐν ἐπαρκείᾳ οὐδὲ τὸν ξηρὸν τῆς δυστυχίας ἄρτον, πᾶσα δὲ προσθήκη δὲν θὰ εἶχεν ἕτερον ἀποτέλεσμα εἰμὴ νὰ ματαιώσῃ ἐκ τῶν ὑστέρων τὴν μέχρι τοῦδε συντελεσθεῖσαν ἐργασίαν καὶ νὰ ὀγκώσῃ κατὰ νέας δεκάδας χιλιάδων τὰς ἀέργους μάζας τῶν πόλεων. Ἐπεκαλέσθη ὁ ἀξιότιμος ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν συνάδελφός μου ἐπιχείρημα πειστικὸν ἀπὸ πρώτης ἀπόψεως εἶπεν ὅτι ὁ ἀκτήμων καλλιεργητὴς ἔζησεν ἐπὶ ἔτη μακρὰ καλλιεργῶν τὴν γῆν καὶ καταβάλλων εἰς τοὺς ἰδιοκτήτας τὸ γαιόμορον ἄνευ ἐλπίδος ἀποκτήσεως τοῦ ἐδάφους. Διατί δὲν θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ ὑποχρεώσωμεν αὐτὸν νὰ ἐξακολουθήσῃ καταβάλλον τὸ γαιόμορον, ὄχι πλέον ὡς μίσθωμα τῆς γῆς, ἀλλὰ ὡς χρεωλύσιον πρὸς ἐξαγορὰν αὐτῆς.

Α. Μιχαλακόπουλος (Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν). Δὲν εἴπον νὰ ἐξακολουθήσουν νὰ καταβάλλουν τὸ γαιόμορον, εἶπον νὰ καταβάλλουν 8 ο)ο ἀντὶ τοῦ 33 ο)ο τὸ ὁποῖον κατέβαλλον ὡς γαιόμορον καὶ 2 ο)ο ὡς χρεωλύσιον.

Γ. Καφαντάρης (Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν). Πρόκειται περὶ πλάνης τὴν ὁποίαν σπεύδω νὰ ἐπανορθώσω. Ἐν πάσῃ οὐχ ἧττον περιπτώσει, ὅσον καὶ ἐὰν σημαντικώτατα μετριάζεται ἡ ἔννοια τῆς προτάσεως ταύτης, δὲν εἶναι δυνατὸν ἢ νὰ λάβωμεν ὑπ' ὄψιν ὅτι ἡ ἀγροτικὴ μεταρρύθμισις, δὲν ἔγεινε ὅπως παράσχωμεν ἐλπίδας εἰς τοὺς ἀγρότας, ἀλλ' ὅπως εὐθὺς ἀμέσως δημιουργήσῃ νέους ὅρους διαβιώσεως εἰς αὐτούς. Καθ' ὃν χρόνον ἴσχυε τὸ γαιόμορον ἡ ὄπαιθρος χώρα ἀπεστραγγίζετο ἐκ τῶν ἀλκίμων της στοιχείων τρεπομένων πρὸς τὴν ξένην, θὰ ἐρημοῦτο δὲ βαθμηδὸν ὁλοσχερῶς ἂν δὲν ἐπῆρχετο ἡ ἀποκατάστασις ἡ συγκρατήσασα τοὺς πληθυσμοὺς εἰ. τοὺς ἀγρούς. Ἀλλαχοῦ λοιπὸν εἶναι ἀνάγκη νὰ στρέψωμεν τὴν προσοχήν μας ὅπως ἀποδώσωμεν δικαιοσύνην εἰς τοὺς ἰδιοκτήτας καὶ θὰ στραφῶμεν ἀναγκαστικῶς πρὸς τὸ κράτος. Ἐὰν εἶχον τὴν πεποίθησιν ὅτι τὸ κράτος καὶ ἀπὸ τῆς παρούσης στιγμῆς θὰ ἠδύνατο νὰ ἀντλήσῃ ἐκ τῶν γενικῶν του πόρων τὰ μέσα αὐξήσεως τῆς ἀποζημιώσεως, δὲν θὰ ἐδίσταζον καὶ ἐν τῇ ἰδιότητί μου ἀκόμη ὡς Ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν νὰ ἀναγγείλω τὸ εὐχάριστον γεγονὸς εἰς τὴν Βουλήν. Διότι προσυπογράφω καὶ ἐγὼ ἀνεπιφυλάκτως καὶ μὲ ἀμφοτέρας τὰς χεῖρας τὴν δήλωσιν τοῦ ἀξιοτίμου συναδέλφου μου ἐπὶ τῆς Συγκοινωνίας, ὅτι ἡ ἀποζημίωσις δύναται νὰ ὁρισθῇ πλήρης εἰς βάρος τοῦ Κράτους ὅταν τὸ κράτος καταστῇ πρὸς τοῦτο ἱκανόν. Ἐξεταστέον ὅθεν εἶναι ἐὰν ὁ προϋπολογισμὸς τοῦ κράτους σήμερον ἔχει τοιοῦτον ὄγκος ἀρκετὰ ἰσχυρὸς ὥστε νὰ προβαίνῃ εἰς ταύτας παροχὰς καὶ ἀκόμη ἂν πρόκειται κατὰ τὸ ἀμέσως προσεχὲς μέλλον νὰ ἀποκτήσῃ τὴν πρὸς τοῦτο δύναμιν. Ὅσον ἀφορᾷ τὸ παρόν, οὐδεὶς ὑποθέτω θὰ ἐτόλμα νὰ προτείνῃ νέας δαπάνας εἰς τὸν βεβαρυμένον καὶ καμπτόμενον προϋπολογισμὸν τοῦ κράτους, ἐπαυξάνων τὰ συσσωρευθέντα παμμέγιστα ἐλλείμματα.

Ὡς πρὸς τὸ προσεχὲς μέλλον δὲν δυνάμεθα βεβαίως νὰ τὸ προεξοφλήσωμεν, ἀλλ' ἐὰν δὲν πρόκειται νὰ ἀνακόψωμεν τὴν πρόοδον τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας, ἐπιβαρύνοντες αὐτὴν ἔτι μᾶλλον, ὀφείλομεν νὰ εἴπωμεν εἰλικρινῶς ὅτι θὰ ἀπαιτηθῇ ἡ πάροδος μιᾶς τοιαύτης διετίας ὅπως ἀποβλέψωμεν πρὸς τοιαύτας δαπάνας εἰς τὸ δημόσιον ταμεῖον. Ἡ διετὴς περίοδος περὶ ἧς ὁμιλῶ, περίοδος περισυλλογῆς καὶ αὐτοθυσίας πρέπει νὰ εἶνε ἀπηλλαγμένη κατὰ τὸ δυνατὸν πάσης νέας δαπάνης. Εὔχομαι εἰλικρινῶς ἐγὼ πρῶτος νὰ εὑρεθῶ εἰς τὴν θέσιν νὰ εἰπω ὅτι ὑπερέβαλα τὴν στενόχωρον θέσιν μου. Ἴσως ἂν πάντες οἱ δυνάμενοι νὰ συντρέξουν τὸ ἔργον τῆς οἰκονομικῆς ἀνασυντάξεως ἐργασθοῦν προθύμως νὰ δυνηθῶμεν νὰ συντάμωμεν τὸν χρόνον τῆς ἀναρρώσεως. Δὲν δύναμαι εἰδ' ἧττον νὰ παρατηρήσω ὅτι μόνον μεταβαλλομένης ριζικῶς τῆς καταστάσεως, θὰ ἠδυνάμεθα νὰ σκεφθῶμεν περὶ πιστώσεων δι' ἀγροτικὰς ἀποζημιώσεις. Δέχομαι λοιπὸν τὴν αὔξησιν περὶ ἀποζημιώσεως μέχρι πληρότητος, ἀλλὰ δὲν δέχομαι τὴν αὔξησιν ταύτην, ἐφόσον οἱ δημόσιοι πόροι ἐξαντλοῦνται ὑπὸ ἄλλων βαρυτάτων καὶ ἀναπροφυκτων ὑποχρεώσεων. Αὐτοί, κύριοι, εἶνε αἱ ἀπόψεις μου ἐπὶ τοῦ ἄρθρου, ἀπόψεις οὐχὶ τὸ πρῶτον ἤδη ἐξαγγελλόμεναι ἀλλὰ γνωσταὶ ἀπὸ μακροῦ. Οὐδέποτε ὑπῆρξε διάθεσις ἐκ μέρους τοῦ κόμματος, τοῦ ὁποίου ἐρμηνεύω τὰς γνώμας, ὅπως μὴ ἀποζημιώσῃ οἱανδήποτε ἀδικουμένην κοινωνικὴν τάξιν. Τὸ ζήτημα ἐτέθη παρ' ἡμῶν πάντοτε ὡς ζήτημα ἐξευρέσεως μέσων. Ἂς συναφίσω ἤδη περισσότερον συγκεκριμένως τὰς ἐπὶ τοῦ ἄρθρου σκέψεις μου. Θὰ συνίστων, κύριοι, ἐν πρώτοις εἰς τοὺς συναδέλφους, οἵτινες ὑπέβαλον τὴν πρότασιν περὶ τῶν ὑποχρεώσεων τῆς ἰδιοκτησίας νὰ ἀποσύρουν εἰ δυνατὸν αὐτήν, ἐν τῇ πεποιθήσει ὅτι ἡ παραίτησις ἐκ τῆς προτάσεως δὲν θίγει οὐδ' ἐπ' ἐλάχιστον τὴν ἀναμφισβήτητον καὶ κοινῶς ἀνεγνωρισμένην ἀλήθειαν τὴν περιεχομένην εἰς αὐτήν (Χειροκροτήματα). Ἡ πρότασις ἐγέννησε φόβους ἀδικαιολογήτους, ἔδωκε δὲ ἀφορμὴν καὶ εἰς τινας ἐκμεταλλεύσεις, αἱ ὁποῖαι καλὸν θὰ ἦτο νὰ καταπαύσουν. Δι' αὐτὸ ἐπαναλαμβάνω τὴν σύστασίν μου ὅπως οἱ ὑποβαλόντες τὴν πρότασιν παραιτηθῶσιν, εἰ δυνατόν, αὐτῆς.

Φωναί, Δεχόμεθα.

Γ. Καντάρης. (Ὑπ. Οἰκ.) Θὰ ἐπεθύμουν κατὰ δεύτερον νὰ ὑπάρξῃ ἡ ἀπόλυτος συσχέτισις τοῦ ὑπὸ συζήτησιν ἄρθρου μὲ τὸ ἄρθρον 119 ὅσον ἀφορᾷ τήν τε ἀγροτικὴν καὶ τὴν προσφυγικὴν ἀποκατάστασιν. Ἐπαναλαμβάνω ὅτι θεωρῶ ἀπαραίτητον νὰ γίνῃ ἀπὸ τοῦδε δήλωσις ὅτι ἐν τῇ ἐννοίᾳ τῶν λόγων τοὺς ὁποίους ἠκούσαμεν χθὲς καὶ σήμερον παρὰ ὑπευθύνων ἡγετῶν, κομμάτων, περιλαμβάνεται ἀνεπιφυλάκτως καὶ ἡ στέγασις τῶν ἀστῶν προσφύγων.

Ν. Δαρβέρης. Τί ἐννοεῖτε ἐννοεῖτε κ. Πρόεδρε μὲ τὸ περιλαμβάνεται; Πῶς τὴν ἐννοεῖτε τὴν στέγασιν τῶν ἀστῶν προσφύγων ;

Γ. Καφαντάρης. Ἐννοῶ ὅτι θὰ ἀφεθῇ καὶ ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου, οἱαδήποτε καὶ ἂν εἶναι ἡ τύχη τοῦ ὑπὸ συζήτησιν ἄρθρου, ἀπόλυτος ἐλευθερία κανονισμοῦ τῶν ὁρίων τῆς ἀποκαταστάσεως εἰς τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν (χειροκροτήματα).

Π. Τσαλδάρης. Κύριε συνάδελφε ἐννοεῖτε νὰ περιλάβητε καὶ τὴν ἀστικὴν ἀποκατάστασιν τῶν προσφύγων ὡς πρὸς τὴν ἀποζημίωσιν ἢ ὡς πρὸς τοὺς ὅρους τῆς καταλήψεως τῆς ἰδιοκτησίας ;

Γ. Καφαντάρης. Κύριε συνάδελφε, δὲν θέλω νὰ εἴπω ποσῶς οὐδὲ τὸ ζήτημα τῆς ἀποζημιώσεως, οὐδὲ τὸ ζήτημα τῆς διαδικασίας. Ὅ,τι ζητῶ εἶναι νὰ διατηρηθῇ ἡ διατύπωσις τοῦ ἰσχύοντος σχεδίου Συντάγματος, τουτέστι νὰ ἐπεκταθῇ ἡ ἐφαρμογὴ τῆς σχετικῆς ἐναναστατικῆς πράξεως ὄχι μόνον ἐπὶ τῆς ἀγροτικῆς, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῆς καθυστερούσης ἀστικῆς τῶν προσφύγων ἀποκαταστάσεως, νὰ μὴ ἰσχύσουν δηλαδὴ καὶ δι' αὐτὴν συνταγματικαὶ δεσμεύσεις. Ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία θὰ εἶναι ἐλευθέρα νὰ κανονίσῃ τόσον τὸ ποσὸν τῆς ἀποζημιώσεως ὅσον καὶ τὴν διαδικασίαν. Αὐτὴ εἶναι ἡ πρότασίς μου. Τρίτον, κύριοι, θὰ συνίστων ἐπίσης εἰς τοὺς τόσον ἀγωνιῶντα ὑπὲρ τῆς προσθήκης τῆς «πλήρους ἀποζημιώσεως» νὰ παραιτηθοῦν καὶ αὐτοὶ ὅπως καὶ οἱ προτείναντες τὰς ὑποχρεώσεις τῆς ἰδιοκτησίας τῆς ἰδικῆς των προτάσεως καὶ νὰ μείνῃ τὸ ἄρθρον τελείως ἀναλοίωτον ὡς εἶχεν κατὰ τὸ ἰσχύσαν ἀπὸ τοῦ 1911 Συνταγμα.

Πολλοὶ Βουλευταί. Μάλιστα.

Καφαντάρης. Ἡ προσθήκη, κύριοι, ἀπεδείχθη ἤδη ἀνωφελής. Ἡ ἀγροτικὴ ἀποκατάστασις καὶ ἡ προσφυγικὴ ἐπίσης δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ τεθοῦν ὑπὸ κανόνας δεσμευτικούς. Τοῦτο ἀνεγνωρίσθη παρὰ πάντων. Ἐπὶ πλέον ὁ ὅρος τῆς πλήρους ἀποζημιώσεως δὲν πρόκειται νὰ διευκρινίσῃ, ἀλλὰ νὰ ἐτυσκοτίσῃ τὰ πράγματα, καὶ νὰ δώσῃ λαβὴν εἰς παρερμηνείας καὶ παρεξηγήσεις, τὰς ὁποίας δὲν θὰ ἠδυνάμεθα νὰ παρίδωμεν. Ἐλέχθη, κύριοι, ὅτι ἀποζημίωσις ἐννοεῖται ἡ πλήρης ἀποζημίωσις καὶ ὅτι παρέλκει ἡ προσθήκη. Εἴτε προστεθεῖ ὅμως εἴτε μὴ ἡ λέξις ὅ τι ἐνδιαφέρει εἶναι τοῦτο. Ἂν θὰ ἀφεθῇ ἐλευθέρα ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία νὰ καθορίζῃ γενικὰ στοιχεῖα ἐκτιμήσεως ἢ οἱ δικασταὶ παραμένοντες ἀκαθοδήγητοι νὰ ἐνεργοῦν ἑκάστοτε κατὰ τὸ δοκοῦν. Ποία εἶναι ἡ πλήρης ἀποζημίωσις; Ἡ ἀποζημίωσις δύναται νὰ καθορισθῇ ἐπὶ τῇ βάσει διαφόρων τρόπων καὶ συστημάτων. Δύναται νὰ προσδιορισθῇ κατ' ἔνδειξιν ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἀγοραίας ἀξίας τῶν πωληθέντων εἰς ὡρισμένην περιοχὴν ὁμοίων εἰς ἔκτασιν καὶ παραγωγικότητα κτημάτων. Δύναται νὰ καθορισθῇ ἐπὶ τῇ βάσει τῆς κεφαλοποιήσεως τῆς ἀξίας τῶν εἰσοδημάτων.

Δύναται νὰ καθορισθῇ ἐπὶ τῇ βάσει τῆς μέσης τιμῆς τῆς ἰσχυούσης εἰς ὅλον τὸ Κράτος, τῆς προπολεμικῆς δηλαδὴ τιμῆς καὶ τῆς μέσης προσαυξήσεως εἰς ὅλην τὴν ἐπικράτειαν. Ἐὰν οἱ δικασταὶ λάβουν διάφορον βάσιν ἐκτιμήσεως τῆς πλήρους ἀποζημιώσεως, τὰ ἀποτελέσματα θὰ ἦσαν εἰς ἀντιλάσεις, αἱ ὁποῖαι ἀναμφισβητήτως θὰ ἐξήγειρον τὴν κοινὴν συνείδησιν. Εἶπον εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ λόγου μου ὅτι ἡ ἀποζημίωσις, ἡ ὁποία ὡρίσθη ὑφ' ἡμῶν κατὰ τὸ 1920 ἦτο ἀποζημίωσις δικαία, ἀνταποκρινομένη πλήρως πρὸς τὴν πραγματικὴν ἀγοραίαν ἀξίαν τῶν ἀπαλλοτριουμένων κτημάτων. Οἱ γεωκτήμονες σήμερον, ἐὰν ἐδίδετο εἰς αὐτοὺς ἡ ἀποζημίωσις αὕτη, θὰ ἀνέπεμπον ὕμνους εὐγνωμοσύνης πρὸς ἡμᾶς. Τότε ἐξεργηγόροντο εἰς διαμαρτυρίας, ὄχι τόσον διὰ τὸ χρόνον ποσὸν τῆς ἀποζημιώσεως, ἀλλὰ διότι ἐπρόκειτο νὰ ἀποστερηθοῦν τῶν πλουσιωτάτων εἰσοδημάτων τῆς πολεμικῆς περιόδου. Εἶχε παρατηρηθῇ κατὰ τὸν πόλεμον, ὅτι ἐνῷ ἡ ἀξία τῶν γεωργικῶν εἰσοδημάτων εἶχε φθάσει εἰς τὸ ἑπταπλάσιον ἡ ἀγοραία ἀξία τῶν κτημάτων καὶ δὴ τῶν μεγάλων δὲν ἔφθασε οὐδὲ εἰς τὸ 50 ο)ο πέραν τῆς ἀγοραίας προπολεμικῆς τοιαύτης. Εἶχον τότε κατὰ καιρὸν παρακολουθήσει ἐν τῷ ζητήματι τούτῳ τὰ συμβαίνοντα καὶ παρετήρησα ὅτι, ὄχι μόνον εἰς τὸν τόπον μας ἀλλὰ καὶ εἰς ἄλλα Κράτη εἰς τὴν Γαλλίαν λ. χ. καὶ τὴν Ἀγγλίαν παρετηρήθη τὸ φαινόμενον ὅτι τὰ μὲν γεωργικὰ εἰσοδήματα εἶχον φθάσει εἰς τὸ ἑπταπλάσιον τῆς προπολεμικῆς ἀξίας ἐνῷ ἡ ἀγοραία ἀξία τῶν κτημάτων δὲν εἶχε προχωρήσει πέραν τοῦ 20 ο)ο ἢ 30 ο)ο.

Ἐπὶ τῇ βάσει ταύτῃ εἶχον ὁρίσει καὶ ἐγὼ τὸ ποσὸν τῆς ἀποζημιώσεως. Ἂς ὑποθέσωμεν ἤδη ὅτι δίδεται ἀπόλυτος ἐλευθερία εἰς τοὺς δικαστάς, ὅτι οὗτοι δὲν καθοδηγοῦνται ὑπὸ τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας εἰς τὴν κρίσιν των καὶ ὅτι εἰς δύο γειτονικὰς περιφερείας, προκειμένου περὶ ἀπαραλλάκτων κτημάτων ὁ εἷς δικαστὴς λαμβάνει ὡς βάσιν ἐκτιμήσεως τὴν τιμὴν τῶν πωλήσεων καὶ ὅτι ὁ ἄλλος προτιμᾷ ὡς βάσιν τὴν κεφαλαιοποίησιν τοῦ εἰσοδήματος. Τί θὰ συμβῇ; Ἐὰν τὸ καθαρὸν εἰσόδημα τῶν κτημάτων αὐτῶν εἶναι 200 χιλιάδες δραχμαὶ ἡ ἀποζημίωσις ἐπὶ τῇ βάσει τῆς κεφαλαιοποιήσεως μὲ τιμὴν 50)ο θὰ ἀνέλθῃ εἰς 4 ἑκατομμύρια. Ἡ ἀποζημίωσις ἐπὶ τῇ βάσει τῶν πωλήσεων δὲν θὰ ὑπερβῇ ποτὲ τὰς 800 ἢ 900 χιλιάδας δραχμῶν.

Θὰ εἶναι δὲ καὶ ἡ μία καὶ ἡ ἄλλη πλήρης ἀποζημίωσις, ἀλλ' ἡ διαφορὰ τῶν δύο ἀποφάσεων θὰ εἶναι διαφορὰ τρίων καὶ πλέον ἑκατομμυρίων δραχμῶν, διὰ τοῦτο εἶναι παράλογον ὅσον καὶ ἀκατανόητον νὰ ἀποξενώσωμεν τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν ὑπὸ τὸ δικαιώματος νὰ καθορίζῃ γενικοὺς κανόνας ἐκτιμήσεως ἐπιφέροντας ἁρμονίαν εἰς τὰς δικαστικὰ ἐκτιμήσεις.

Α. Παπαναστασίου Δὲν ὑπάρχει τοιοῦτον ζήτημα.

Γ. Καφαντάρης Ἡ πρότασις ὑπάρχει, διότι ὁ παρακαθήμενος συνάδελφος μᾶς εἶπεν ὅτι ὁ δικαστὴς θὰ ἔπρεπε νὰ κρίνῃ αὐτὸς κατ' οὐσίαν τὸ ἀντισυνταγματικὸν ἢ μὴ τῶν νόμων.

Α. Μιχαλακόπουλος. Ὄχι.

Γ. Καφαντάρης. Τὸ εἶτε τότε ἄλλος τι; Ὁ κ. Τσιτσεκλῆς τὸ εἶτε. Μὴ συγχωρεῖτε.

Α. Παπαναστασίου. Εἰς διακοπὴν τὸ εἶτε. Δὲν εἶναι πρότασις.

Α. Μιχαλακόπουλος. Εἰς τὴν συνταγματικὴν ἐπιτροπὴν τοῦ 1925 εἶχεν ὑποβληθῇ τοιαύτη πρότασις τὴν ὁποίαν ἀπέκρουσαν.

Γ. Καφαντάρης. Χαίρω διότι εὑρίσκομαι ἐν συμφωνίᾳ. Προσήκει λοιπὸν ἡ προσθήκη κατὰ ταῦτα. Ἁπλῆ ἐπίτασις τοῦ ὅρου τῆς ἀποζημιώσεως θὰ ἔδιδεν ἀφορμὴν εἰς τοὺς δικαστὰς νὰ παρερμηνεύσουν τὸν νόμον καὶ νὰ διαπράττουν ἀδικήματα πρὸς ὄφελος ἴσως τῶν ἰδιοκτητῶν ἀλλὰ ἐπὶ ζημίᾳ τῆς κοινωνίας. Πρέπει ἀσφαλῶς νὰ εἰμεθα, ὡς ἐλέχθη, σαφεῖς εἰς τὴν διατύπωσιν τῶν θεμελιώδους νόμου μας. Αἱ γενικαὶ ἀρχαὶ αἱ καθιερούμεναι ἐν αὐτῷ πρέπει νὰ εἶναι ὅσον ἔνεστι σαφεῖς. Ἀλλ' ὅταν διὰ προσθηκῶν περιττῶν, ἀντὶ νὰ διαφωτίζωμεν ἐπισκοτίζομεν τὴν ἔννοιαν τῶν διατάξεων, ὀφείλομεν ἀδιστάκτως νὰ τὰς ἀποφεύγωμεν. Καὶ τοῦτο ἤδη συμβαίνει. Ἡ ἀγροτικὴ μεταρρύθμισις εὑρίσκεται πρὸ τοῦ τέρματος, καὶ ἡ προσφυγική, ἂς ἐλπίσωμεν, καὶ αὕτη θὰ περατωθῇ συντόμως. Οὐδεὶς θέλει σκεφθεῖ πλέον περὶ ἀπαλλοτριώσεων. Καὶ ἐὰν παρὰ πᾶσαν προσδοκίαν εὑρεθοῦν Κυβερνήσεις καὶ Βουλαὶ παραπαίουσαι καὶ ἐκτρεπόμεναι εἰς ἀτόπους προσβολὰς κατὰ τοῦ δικαίου καὶ κατὰ τοῦ θεσμοῦ τῆς ἰδιοκτησίας αἱ προσβολαὶ αὗται, ἀντιτιθέμεναι εἰς τὸ κοινὸν αἴσθημα, θὰ παρέλθουν ἀζημίως μετὰ τῶν Κυβερνήσεων καὶ τῶν Βουλῶν αἱ ὁποῖαι τὰς διέπλασαν. Ἐὰν ἐξ ἄλλου ἡ ἰδιοκτησία διακινδυνεύσῃ μίαν ἡμέραν τὸν ὁρμητικὸν ἄνεμον τῶν ἀνατρεπτικῶν ἰδεῶν, δὲν θὰ εἶναι βεβαίως αἱ λέξεις τοῦ Συντάγματος, αἱ ὁποῖαι θὰ ἀνταχθοῦν κατὰ τῆς ὁρμητικῆς φορᾶς, ἀλλὰ θὰ ἀντιταχθοῦν νικηφόρως αἱ ψυχαὶ καὶ τὰ στήθη τῶν μυριάδων τῶν ἰδιοκτητῶν, τοὺς ὁποίους ἐδημιούργησε μεταρρύθμισις θέσασα ἀκλόνητα τὰ ἐρείσματα τοῦ ἔθνους καὶ τῆς κοινωνικῆς τάξεως (χειροκροτήματα).

Κηρύσσεται μετὰ τοῦτο ἡ συζήτησις περαιωμένη.

Ὁ κ. ***Πρόεδρος*** λέγει ὅτι θέλει τεθῇ εἰς ψηφοφορίαν ἡ ἀπωτέρα πρότασις περὶ ἀποδοχῆς ἢ μὴ ὡς ἄρθρου 19 τοῦ ἄρθρου 17 τοῦ Συντάγματος τοῦ 1911.

Ὁ κ ***Δ. Βοκοτόπουλος*** λέγει ὅτι ἡ πρότασις ἡ ὁποία συνεζητήθη εἶνε πρότασις αὐτοτελὴς καὶ ἄσχετος πρὸς τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 17 τοῦ Συντάγματος τοῦ 1911. Ἡ συζητηθεῖσα πρότασις εἶνε τῆς ἐπιτροπῆς, ἡ πρέπει δὲ νὰ ἀπορριφθῇ αὕτη ἢ πρέπει νὰ γίνῃ δεκτή, διὰ νὰ μὴ θεωρηθῇ ὅτι ἡ πρότασις αὕτη μένει ἐκκρεμής, ἀποτελῇ δὲ διά τὸ μέλλον πέτραν σκανδάλου.

Ὁ κ. ***Α. Παπαναστασίου*** (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας) λέγει ὅτι ἡ ψηφοφορία πρέπει νὰ τίθεται κατὰ τρόπον ὥστε νὰ μὴ τίθεται εἰς δίλημμα ὁ ψηφίζων. Ἐὰν ἡ Βουλὴ δέχεται νὰ μείνῃ τὸ ἄρθρον ὡς εἶχε τὸ 1911, τότε περιττεύει κάθε συζήτησις. Ἐὰν ἡ Βουλὴ δὲν δέχεται τοῦτο τότε μόνον θὰ γίνῃ λόγος περὶ τῶν προσθηκῶν ἢ τῶν τροποποιήσεων.

Ὁ κ. ***Π. Τσαλδάρης*** (Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν) λέγει ὅτι ὑπάρχουν δύο ὅροι ἐν τῷ Συντάγματι τοῦ 1911 ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐζητήθη ἡ διασάφησις· εἶνε δὲ τοῦτο ὁ ὅρος περὶ ἀποζημιώσεως καὶ ἡ φράσις «ἐκ τῆς δικαστικῆς ὁδοῦ». Δηλαδὴ ἐζητήθη νὰ διασαφηνισθῇ ὅτι πρόκειται ἀφ' ἑνὸς μὲν περὶ πλήρους ἀποζημιώσεως καὶ ἀφ' ἑτέρου ὅτι πρόκειται περὶ τακτικῶν δικαστηρίων.

Ὁ κ. ***Ι. Μεταξᾶς*** (Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας) φρονεῖ ὅτι θὰ ἔπρεπε νὰ τεθοῦν πρῶτον εἰς ψηφοφορίαν αἱ τροπολογίαι.

Ὁ κ. ***Γ. Καφαντάρης*** (Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν) λέγει ὅτι ἡ κανονικωτέρα ὁδὸς εἶνε ν' ἀρχίσῃ ἡ ψηφοφορία ἀπὸ τὰς ἀπωτέρας προτάσεις.

Γίνεται δ' ἀνταστάσεως θεατὸν ὅπως ἀπαλειφθῇ ἐκ τοῦ ἄρθρου 19 τῆς ἐπιτροπῆς ἡ παράγραφος καθ' ἣν «ἡ ἰδιοκτησία δὲν εἶναι μόνον δικαίωμα, ἀλλὰ γενῇ καὶ ὑποχρεώσεως. Ἡ ἄσκησις αὐτῆς πρέπει νὰ εἶνε συναμα ὑπηρεσία πρὸς τὴν κοινὴν ὠφέλειαν».

Ἐπὶ τῆς τροπολογίας ὅπως προστεθῇ πρὸ τῆς λέξεως «ἀποζημιώσεως» ἡ λέξις «πλήρους κατόπιν ὀνομαστικῆς κλήσεως. Κλοῦνται ὡς ψηφολέκται οἱ βουλευτοὶ κ. κ. ***Δ. Κουτσοπέταλος*** καὶ ***Ν. Δαρβέρης*** ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν τῶν ὁποίων ἀρχεται ἡ ψηφοφορία, τοῦ ζητήματος τεθέντος οὕτω:

Οἱ παραδεχόμενοι τὴν προσθήκην τῆς λέξεως «πλήρους» λέγουσι ναὶ οἱ δὲ μὴ παραδεχόμενοι αὐτὴν λέγουσιν ὄχι.

Περατωθείσης τῆς ψηφοφορίας καὶ γενομένης τῆς διαλογῆς προέκυψε τὸ ἑξῆς ἀποτέλεσμα.

Ἐψηφοφόρησαν ἐν ὅλῳ 203.

Εἶπον ναὶ 111.

Εἶπον ὄχι 92.

Κατὰ τὸ παρατιθέμενον πρωτόκολλον.

Κ.' Αγγελόπουλος.....	Ν	Δ. Δημάδης	.....
Ν. Ἀμηρᾶς	Ο	Γ. Παπαπαράσχος ..	....
Μιχ. Ἀργυρόπουλος ..	Ο	Α. Χατζηνώτας	....
Χαρ. Βοζίκης	Ν	Ἀπ. Ζούζουλας	Ν
Γ. Γεωργιάδης	Ο	Σπυρ. Ἠλιόπουλος ..	Ν
Κ. Δεμερτζῆς	Ν	Γ. Καρπετόπουλος ..	Ν
Α. Δουλγερίδης	Ο	Γ. Μηνάϊος	Ν
Γ. Ἐμπειρίκος	Ν	Ι. Μουντζουρίδης ...	Ν
Ἐμ. Ἐμμανουηλίδης ..	Ο	Π. Πετρίδης	Ν
Ἰωάν. Καλογερᾶς	Ν	Σπ. Στάης	Ν
Ν. Κρανιωτάκης	Ν	Π. Τσαλδάρης	Ν
Χρ. Λαδᾶς	Ν	Κ. Τσαλδάρης	Ν
Θ. Νικολούδης	Ν	Α0. Χριστόπουλος ..	....
Γ. Μερκούρης	Ν	Ἠλίας Ἀποσκίτης ..	....
Δ. Μπαμπᾶκος	Ο	Θ. Γρηγορίου	....
Ἰωάν. Ράλλης	Ν	Γ. Μπακόπουλος	Ν
Ἀντ. Στρατηγόπουλος	Ο	Ν. Μπακόπουλος	Ο
Π. Τσιτσεκλῆς	Ν	Δ. Πλαπούτας	Ν
Γ. Ἀθανασιάδης	....	Θεόδ. Τουρκοβασίλης	Ν
Γ. Ἀλεξανδρόπουλος ..	Ν	Α. Τροχάνης	Ν
Γ. Καλαντζόπουλος ..	Ν	Ν. Τριανταφυλλάκος	Ν
Ι. Καναβὸς	Ο	Σπυρ. Τσακόπουλος	Ν
Δ. Κατσάνος	Ν	Ν. Ἀνδρεαδάκης	....
Γ. Καφαντάρης	Ο	Ἰωάν. Κίνιας	Ν
Ἰωάν. Νικολίτσας ..	Ν	Λουκ. Κουτσοπέταλος	Ο
Ἰωάν. Παπαϊωάννου ..	Ν	Μ. Μαντᾶς	Ν
Σπυρ. Τρικούπης	Ν	Γεώργ. Μικρὸς	....
Γ. Τσακανίκας	Ο	Η. Νικολαΐδης	Ν
Ἰωάν. Τσιγκόλης	....	Γεώργ. Πεσματζόγλου	Ν
Α. Γρηγοριάδης	Ο	Α. Ἀγγελόπουλος ..	Ν
Γ. Ἀναστασίου	Ο	Δ. Μπότσαρης	Ο
Κ. Γκότσης	Ν	Ἀλ. Μυλωνᾶς	Ο
Κ. Γόντικας	....	Σπυρ. Νασιώτης	Ο
Ἰωάν. Γιαννόπουλος ..	....	Χ. Χρηστοβασίλης ..	Ν
Α. Μάρκου	Ν	Ἄλκ. Λούλης	Ο
Ἀνδρ. Μιχαλακόπουλος	Ο	Γ. Ἐξηντάρης	Ο
Δ. Μπούκουρας	Ν	Ἀγγ. Θεολογίτης ..	....
Σ. Πολυζωγόπουλος ..	Ν	Σ. Καραγεώργης ..	....
Β. Κανακάρης Ρούφος	Ν	Στ. Νικολάϊδης	Ο
Βασίλειος Σαγιᾶς	Ν	Α. Παππαδᾶτος	Ο
Ἀνδρ. Στεφανόπουλος	Ν	Ε. Σταυρίδης	Ο
Ι. Σισίνης	Ν	Ι. Τσονταρίδης	Ο
Δ. Στεφανόπουλος ..	Ν	Εὐθύμ. Βελλιανίτης	Ο
Γ. Βοραζάνης	....	Δ. Ζερβὸς	Ν
Κ. Γεωργαντόπουλος	Ν	Ἰωάν. Θευτόκης	Ν
Γ. Ζερβὸς	Ο	Σπυρ. Ἠαΐπέτης	Ν
Α. Θεοδωρίδης	Ο	Α. Ἱερρᾶς	....
Κ. Κωνσταντινίδης ..	Ο	Γ. Ἀλεξάτος	Ν
Α. Λαμπριανίδης....	Ο	Ι. Μεταξᾶς	Ν
Κ. Ὀρφανὸς	....	Κοσμ. Μπουρμπούλης	Ν
Ν. Πανταζίδης	....	Α. Φωκᾶς	Ν
Ν. Παπάζογλου	....	Α. Ἀνδρεάδης	....
Α. Παππαπαναγιώτου ..	Ο	Γ. Βαρβούτης	....
Α. Χαΐνογλου	Ο	Α. Ζάχος	Ν
Β. Χατζηλίας	Ο	Γ. Κακουλίδης	....
Κ. Βλαχοθανάσης	....	Ν. Κουπαροῦσος	....
Ι. Βογιατζῆς	Ν	Γ. Μπούσιος	Ν
Θ. Κακαρᾶς	....	Η. Παππαδόπουλος ..	Ο
Σ. Οἰκονομίδης	Ν	Κωνστ. Ἀλαβᾶνος ..	....
Θ. Παππαστρατῆς ..	Ο	Δ. Βοκοτόπουλος ..	Ν
Π. Χατζηπᾶνος	Ν	Μ. Δερλερὲς	Ν
Δ. Βοῦλτσος	Ν	Κ. Ἐμπειρῖκος	Ν
Θ. Γοῦσκος	Ν	Η. Εὐριπαῖος	Ο
Ν. Κολυβᾶς	Ν	Ν. Καμπάνης	Ν
Ἐμ. Λούντζης	....	Η. Καμπάνης	Ν
Ἀντ. Γαλανάκης	....	Περ. Μαζαράκης	Ο
Γ. Κοκινάκης	Ο	Κ. Ναυπλιώτης	....
Γ. Μαρῆς	....	Θ. Βαρβιτσιώτης ..	....
Β. Μεϊμαράκης	Ν	Ν. Δ. Κουμάνταρος ..	Ν
Ι. Περδικογιάννης ..	Ν	Η. Παπαδᾶκος	Ν
Κ. Πολυχρονάκης ..	Ο	Δ. Πετρακᾶκος	Ν
Γ. Φραγκουδάκης ..	....	Γ. Φικιώρης	Ο
Δημ. Ἀμπατζόπουλος	Ο	Ἀ. Ἀποστολίδης	Ν
Ι. Ι. Ἄμποτ	....	Ε. Γκλαβάνης	Ν
Θ. Ἀνδρεάδης	....	Α. Εὐφραιμίδης	Ο
Ἀλ. Βουτυρᾶς	....	Β. Ζησιάδης	....
Ζ. Βεντούρας	Ο	Κωνστ. Θέος	....
Ν. Δαρβέρης	Ν	Ἀλ. Ἰωαννίδης	Ν
Δ. Εὐθυμιάδης	Ο	Δ. Καζάκης	....
Μ. Θεοδωρίδης	Ν	Κ. Καρτάλης	....
Α. Ἰασωνίδης	Ο	Ἀνδρ. Κόρακας	....
Δ. Κάκαβος	Ν	Σ. Μάξιμος	Ο
Ι. Καυτατζόγλου	Ν	Α.. Μέρος	Ο
Μ. Κῖρκος	Ο	Κ. Σπυρίδης	Ν
Α. Κυβετὸς	Ο	Ν. Κοθρῆς	....
Μεντὲς Λιάο Μεσατζῆς	Ν	Ρούσσος Κούνδουρος	Ο
Κ. Μουζενίδης	Ο	Ε. Μοδάτσος	Ν
Κ. Μιτσάκος	....	Α. Γαληνὸς	....
Ἀλ. Παπαναστασίου ..	Ο	Γ. Θεοδοσιάδης	....
Γρ. Παππανικολάου	Ο	Γ. Καλδῆς	Ο
Σταμ. Παππάζης	Ο	Β. Καραπαναγιώτης ..	....
Φ. Παππαγεωργίου ..	Ν	Σ. Κρητικᾶς	Ο
Ἰσαὰκ Ἀβραὰμ Σιακῆ ..	Ν	Γ. Λαζανᾶς	....
Δαυὶδ Μπουχὰρ Σολὰν	Ο	Μ. Λαΐλιος	....
Γ. Χατζηγεωργίου ..	Ν	Γ. Παπανδρέου	....
Μ. Γούδας	Ν	Δ. Σάλτας	....
Ι. Μελᾶς	....	Κ. Σῖμος	Ο

Π. Ἀντωναρόπουλος	..Ν	Α. Λαζαρίδης	..Ο
Γ. Καντιάνης	..Ν	Ν. Μανούσης	..Ο
Α. Ἐμπ. Κουμουνδοῦρος		Ν. Τερλόγλου	..Ο
Π. Μερλόπουλος	..Ν	Δημ. Φλωριᾶς	..Ο
Α. Μισυρλῆς	..Ν	Π. Μπούμπουλης	..Ν
Φ. Μοσχούλας	....	Κ. Πετσάλης	..Ο
Δ. Μπενάκης	..Ο	Χρ. Ἀλαμανῆς	..Ο
Π. Μποῦτος	..Ν	Σ. Ἀλεξιάδης	..Ο
Π. Σάκκης	..Ν	Περ. Ἀλεξανδρῆς	....
Ε. Φεσᾶς	..Ν	Ἀδαμ. Ἐξάρχος	..Ο
Ἰωάν. Βατίστας	....	Ε. Ζούκας	..Ο
Π. Διαμαντόπουλος	..Ο	Γ. Σίδερης	..Ο
Ἐμ. Μαχαίρας	..Ο	Σ. Ταλιαδοῦρος	..Ο
Γ. Προυκάκης	..Ο	Σωτ. Χατζηγάκης	..
Γ. Σακαλῆς	..Ο	Φ. Χρηστοδῆμος	....
Σ. Σιμεονόγλου	..Ο	Α. Ψάρρας	..Ο
Δ. Σκυλίτσης	..Ν	Ι. Μάνος	....
Ἰωάν. Σπετσιώτης	..Ν	Ἀθ. Μιαούλης	....
Γ. Στρῖγκος	....	Σ. Σαχτούρης	....
Σωτ. Σωτηριάδης	..Ν	Ν. Βελέντζας	..Ν
Θ. Μαγκριώτης	....	Σ. Γάτος	..Ν
Κ. Μαζαράκης	....	Ἰωάν. Εὐταξίας	..Ν
Γρ. Τηλικίδης	....	Σπυρ. Κρεμεζῆς	Ο
Π. Χρυσοβέργης	..Ο	Εὐστ. Μαλαμίδας	..Ο
Α. Βαλαωρίτης	..Ν	Χ. Στεργιόπουλος	..Ν
Γ. Μπανιᾶς	..Ο	Ι. Τζίβας	..Ν
Λ. Τσιῶκος	....	Θαλῆς Τσιριμῶκος	..Ν
Θ. Χαβίνης	..Ο	Δ. Χατζῆσκος	..Ν
Κ. Καλκάνης	..Ν	Ι. Βαλαλᾶς	..Ο
Μ. Τσαρλαμπᾶς	....	Φ. Δραγούμης	..Ο
Β. Σκούλᾶς	..Ο	Ν. Κυριακόπουλος	..Ο
Ε. Φωτάκης	..Ο	Σ. Αιούμπης	..Ν
Χασὰν Ἀγᾶ Ζαδὲ Μουσταφᾶ	....	Γ. Μάδης	..Ο
Ἀν. Μπακάλμπασης	..Ο	Δ. Τζίμας	..Ν
Χαβούζ-Ὀσμᾶν	....	Ἀλ. Ξανθόπουλος	..Ο
Σουκρῆ-Μαμούτ-Ὀγλοῦ	..	Μ. Βολουδάκης	....
Φεχμῆ Χασὰν βέη Ζαδὲ	..	Α. Μητσοτάκης	....
Κ. Τελωνίδης	....	Π. Πολυχρονίδης	..
Ἀθ. Σινόκας	..Ο	Γ. Σήφακας	..Ο
Νικόλ. Βλιᾶμος	....	Α. Ἀνδρεάδης	....
Σ. Μανταφούνης	....	Β. Κουκουρίδης	....
Θεμ. Σοφούλης	....	Θ. Παντζίδης	..Ο
Ἐμ. Χατζηδάκης	..Ν	Α. Παχνὸς	..Ο
Π. Ἀλεξόδης	..Ν	Α. Πολεμίδης	..Ν
Α. Ἀργυρὸς	..Ν	Ἀλ. Κανάρης	....
Δ. Δούκας	..Ν	Ν. Μαμούνης	....

Ἐπομένως ἐγένετο δεκτὴ ἡ προτάσις τῆς λέξεως «πλήρους».

Ἐπὶ ἐρωτήσεως ὡς πρὸς τὴν ἔννοιαν τῆς φράσεως «τακτικὰ δικαστήρια», ὁ κ. ***Γ. Καφαντάρης*** λέγει ὅτι τακτικὰ δικαστήρια εἶνε πάντα ὅσα συμφώνως πρὸς τοὺς κειμένους νόμους ἀποφαίνονται κατὰ μονομερῆ εἴτε κατὰ πολυμελῆ σύνθεσιν. Τακτικὰ δικαστήρια ἐπομένως εἶνε τὸ πρωτοδικεῖον, ὁ πρόεδρος τῶν πρωτοδικῶν κλπ.. ἀπομένει δὲ ἡ ἐλευθερία εἰς τὸν νομοθέτην ἵνα διακανονίσῃ τὰς λεπτομερείας.

Οἱ κ.κ. ***Π. Τσαλδάρης, Ι. Μεταξᾶς*** καὶ ***Α. Παπαναστασίου*** συμφωνοῦσιν ὡς πρὸς τὴν ἔννοιαν ταύτην τῆς φράσεως «τακτικὰ δικαστήρια».

Ἡ ***Βουλὴ*** μετὰ τὰς δηλώσεις ταύτας ὡς πρὸς τὴν ἔννοιαν τῆς φράσεως «τακτικὰ δικαστήρια» ἐρωτηθεῖσα ὑπὸ τοῦ κ.

Προέδρου δέχεται δι' ἀναστάσεως τὸ ἄρθρον ὡς ἐτροποποιήθη, ἔχον οὕτω:

Ἄρθρον 19.

Οὐδεὶς στερεῖται τῆς ἰδιοκτησίας αὐτοῦ εἰμὴ διὰ δημοσίαν ὠφέλειαν προσηκόντως ἀποδεδειγμένην, ὅτε καὶ ὅπως ὁ νόμος διατάσσει, πάντοτε δὲ προηγουμένης πλήρους ἀποζημιώσεως. Ἡ ἀποζημίωσις ὁρίζεται πάντοτε ὑπὸ τῶν τακτικῶν δικαστηρίων. Ἐν περιπτώσει δ' ἐπειγούσῃ δύναται καὶ προσωρινῶς νὰ ὁρισθῇ δικαστικῶς, μετ' ἀκρόασιν ἢ πρόσκλησιν τοῦ δικαιούχου, ὅστις δύναται νὰ ὑποχρεωθῇ κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ δικαστοῦ εἰς παροχὴν ἀναλόγου ἐγγυήσεως, καθ' ὃν τρόπον ὁρίσει ὁ νόμος. Πρὸ τῆς καταβολῆς τῆς ὁριστικῆς ἢ προσωρινῶς ὁρισθείσης ἀποζημιώσεως διατηροῦνται ἀκέραια πάντα τὰ δικαιώματα τοῦ ἰδιοκτήτου, μὴ ἐπιτρεπομένης τῆς καταλήψεως.

Εἰδικοὶ νόμοι κανονίζουν τὰ τῆς ἰδιοκτησίας καὶ διαθέσεως τῶν μεταλλείων, ὀρυχείων, ἀρχαιολογικῶν θησαυρῶν, ἰαματικῶν, ρεόντων καὶ ὑπογείων ὑδάτων.

Εἰδικοὶ νόμοι θέλουσι κανονίσει ὁμοίως τὰ τῶν ἐπιτάξεων διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ στρατοῦ τῆς ξηρᾶς καὶ τῆς θαλάσσης, εἰς περίπτωσιν πολέμου ἢ ἐπιστρατεύσεως, ἢ πρὸς θεραπείαν ἀμέσου κοινωνικῆς ἀνάγκης, δυναμένης νὰ θέσῃ εἰς κίνδυνον τὴν δημοσίαν τάξιν ἢ ὑγείαν.

Γίνεται μετὰ ταῦτα δι' ἀναστάσεως δεκτὴ ἡ κάτωθι ἑρμηνευτικὴ δήλωσις ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 19.

«Ἐν τῷ ὅρῳ «ἰδιοκτησία» νοεῖται καὶ ἡ κινητὴ τοιαύτη».

Ὁ κ. ***Ι. Μεταξᾶς*** δηλοῖ ὅτι τὸ κόμμα τῶν Ἐλευθεροφρόνων ἐψήφισεν ὡς ἔχει τὸ ἄρθρον 19 ὑπὸ τὸν ὅρον ὅτι τοῦτο ἐψηφίσθη ἐν συνδυασμῷ μὲ τὸ ἄρθρον 119, πρὸς ἀποκατάστασιν τῶν ἀτιμήτων καλλιεργητῶν ἐντοπίων καὶ προσφύγων ὡς καὶ τῶν ἀστῶν προσφύγων.

Πολλοὶ Βουλευταὶ διαμαρτύρονται, λέγοντες ὅτι ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 119 θέλει διεξαχθῇ συζήτησις.

Ὁ κ. ***Γ. Καφαντάρης*** λέγει ὅτι ὅλοι ἀντελήφθημεν ὅτι ἡ συζήτησις ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 19 ἐγένετο ἐν στενωτάτῃ συναφείᾳ πρὸς τὸ ἄρθρον 119, ὥστε ἦτο ἐπομένως ὀρθὸν νὰ μὴ χωρισθῇ τὸ ζήτημα ἀλλὰ νὰ προβῶμεν εὐθὺς ἀμέσως εἰς ψηφοφορίαν. Ἡ ἀνανέωσις τῆς συζητήσεως δὲν θὰ εἶχεν ἄλλον σκοπὸν παρὰ ἀπώλειαν χρόνου.

Ὁ κ. ***Π. Τσαλδάρης*** φρονεῖ ὡσαύτως ὅτι πάντες οἱ ὁμιλοῦντες ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 19 εἶχον ὑπ' ὄψει καὶ τὸ ἄρθρον 119. Συνεπῶς θὰ ἠδύνατο νὰ γίνῃ τοῦτο δεκτὸν κατ' ἀρχὴν τοὐλάχιστον ἀπόψε.

Φωναί. Ὄχι! Ὄχι!

Ἡ ***Βουλὴ*** ἐρωτηθεῖσα ὑπὸ τοῦ κ. Προέδρου δέχεται ὅπως λυθῇ ἡ συνεδρίασις ὥρᾳ 10 καὶ 20' μ. μ. διὰ τὴν 5 1/2 μ.μ. τῆς προσεχοῦς Δευτέρας, ὁπότε θέλει τεθῇ ὑπὸ τὴν κρίσιν της τὸ ἄρθρον 119 τοῦ Συντάγματος.

Ὁ Πρόεδρος
Θ. ΣΟΦΟΥΛΗΣ

Οἱ Γραμματεῖς
Μ. Λαΐλιος,
Θ. Τσιριμῶκος

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΜΗ'

Τῆς 28 Μαρτίου 1927.

Ὥρᾳ 6. μ. μ. ὁ κ. ***Πρόεδρος*** ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς ἕδρας κηρύσσει τὴν ἔναρξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει ν' ἀνοιχθῶσι τὰ θεωρεῖα.

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικὰ τῆς προηγουμένης συνεδριάσεως.

Ὁ κ. ***Πρόεδρος*** ἀνακοινοῖ ὅτι ὑπεβλήθη πρότασις παρὰ πολλῶν βουλευτῶν «περὶ σχηματισμοῦ ἐξεταστικῆς ἐπιτροπῆς διὰ τὴν ἀγοράν 181 Τρακτὲρ τοῦ οἴκου «Παθέτζι», τὴν ὁποίαν θέλει καταρτίσει καὶ ἀνακοινώσει.

Ὁ κ. ***Α. Μυλωνᾶς*** ὑπομιμνήσκει σχετικὴν ἐπερώτησίν του, ἥτις πρέπει νὰ προταχθῇ.

Μεθ' ἃ ἀνακοινοῦνται τὰ ἑξῆς.

Οἱ Ἕλληνες ἐργάται καὶ βιοπαλαισταὶ τῆς πόλεως Δετρσὶτ τῆς Ἀμερικῆς διαμαρτύρονται ἐναντίον τῆς συμβάσεως Πάουερ-ἐντ-Τράξιον καὶ ζητοῦσι τὴν ἄμεσον ἀκύρωσιν αὐτῆς.

Ἡ Ἀναστασία χήρα Ἀλεξάνδρου ὑποβάλλει ὑπόμνημα «περὶ προστασίας τῆς ἰδιοκτησίας».

Οἱ Σιγαροποιοὶ Καρδίτσης παρακαλοῦν τὴν Βουλὴν ὅπως τύχωσι τῆς Κρατικῆς ἀποζημιώσεως λόγῳ τῆς ἐπικρατούσης ἀνεργίας ἐκ τῆς ἀποτερώσεως τοῦ δημοσίου Καπνεργοστασίου.

Οἱ Καπνεργάται Βόλου καὶ Ἀλεξανδρουπόλεως διαμαρτύρονται ἐντόνως διὰ τὴν ἀπέλασιν τοῦ γραμματέως τῶν ἐργατῶν λιμένος Μυτιλήνης.

Ὁ Πρόεδρος τῆς ἐν Σικάγῳ ἐκκλησίας Ἅγιος Γεώργιος ζητεῖ τὴν λῆψιν μέτρων διὰ τὴν διαίρεσιν τῆς ἐκκλησίας καὶ παρακαλεῖ ὅπως ῥυθμισθῇ τὸ ζήτημα τοῦ ἡμερολογίου.

Ὁ Ι. Μισαηλίδης ἐξ ὀνόματος τῶν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως μὴ δικαιουμένων ἐπιστροφῆς δικηγόρων ὑποβάλλει ὑπόμνημα «περὶ ἐξασκήσεως τοῦ δικηγορικοῦ ἐπαγγέλματος ἐν Ἑλλάδι».

Ὁ Ι. Δημόπουλος ἀνάπηρος πολέμου κάτοικος Δομοκοῦ διαμαρτύρεται διότι δὲν ἔτυχεν ἀπαντήσεως ἐκ μέρους τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας ἐπὶ τῆς ὑποβληθείσης αἰτήσεώς του περὶ διορισμοῦ ὡς ἐπόπτου τοῦ λιμένος Ὀζεροῦ (Ξυνιάδη).

Τὸ ἐργατικὸν κέντρον Θεσσαλονίκης διαμαρτύρεται ἐναντίον τῶν δικαστικῶν ἀρχῶν διὰ τὴν παρέλκυσιν τῆς ὑποθέσεως Ἔρμαν-Σπῆρερ, ἕνεκα τῆς ὁποίας διατελοῦν ἐν προφυλακίσει 16 καπνεργάται.

Ὁ Μητροπολίτης Κερκύρας καὶ Παξῶν, ὁ δήμαρχος, ὁ πρόεδρος τοῦ ἀγαθοεργῶν καταστημάτων καὶ χίλιοι ἐγγενικτηματίαι Κερκύρας ὑποβάλλουσι μακρὸν ὑπόμνημα κατὰ τῆς ὑποβληθείσης εἰς τὴν Βουλὴν προτάσεως ψηφίσματος περὶ τροποποιήσεως τοῦ νόμου ΔΝΔ' κλπ. καὶ ἐπικαλοῦνται ἐπ' αὐτῶν τὴν προσοχὴν τῆς Ἐθν. Ἀντιπροσωπείας.

Ὁ πρόεδρος τῶν ἀποστράτων ἀξιωματικῶν Καλαμῶν παρακαλεῖ τὴν Βουλὴν ὅπως κριθῇ εὐμενῶς τὸ ζήτημα τῆς πληρωμῆς τῶν καθυστερουμένων μισθῶν των ἀπὸ τοῦ 1917-1920 ὅτε διετέλουν ἐν ἀποτάξει.

Ὁ ἐν αὐτεπαγγέλτῳ ἀποστρατείᾳ συνταγματάρχης τῆς Στρατολογίας Πιερίας Μιχαὴλ παρακαλεῖ τὴν Βουλὴν ὅπως βελτιωθῇ ἡ σύνταξίς του καὶ συμπεριληφθῇ εἰς τὸ ταμεῖον τῆς ἀλληλοβοηθείας τῶν ἀξιωματικῶν ὡς ἀπομακρυνθεὶς τῶν τάξεων τοῦ Στρατοῦ μετὰ τὴν 1 Μαΐου τοῦ 1926.

Ἡ Συνομοσπονδία τῶν Δημοσίων Ὑπαλλήλων τῆς Ἑλλάδος ὑποβάλλει ψήφισμα δι' οὗ διαμαρτύρονται ἐντόνως διὰ τὴν παρελκυστικὴν στάσιν τῆς Κυβερνήσεως ἔναντι τῶν αἰτημάτων τοῦ Α' Πανυπαλληλικοῦ Συνεδρίου, ἅτινα καίτοι ὑπεβλήθησαν ἀπὸ τριμήνου δὲν ἔτυχον σοβαρᾶς προσοχῆς ἐκ μέρους τῆς Κυβερνήσεως.

Ὁ πρόεδρος τοῦ συνδέσμου ὁμήρων Ἡρακλείου ὑποβάλλει ὑπόμνημα δι' οὗ ζητεῖ ὅπως εἰς τὴν ἐπιτροπὴν ἐκδικάσεως τῶν αἰτήσεων ἀποζημιώσεων λάβουν μέρος καὶ ἀντιπρόσωποι τῶν συνδέσμων ὁμήρων καὶ δικαιούχων ἀποζημιώσεως.

Τὸ ταμεῖον Προνοίας Ἐλαιοπαραγωγῶν Χανίων ὑποβάλλει ὑπόμνημα δι' οὗ ζητεῖ ὅπως ῥυθμισθῇ ἡ φορολογία τοῦ ἐλαίου καὶ ὁρισθῇ τὸ αὐτὸ ποσὸν διὰ ἐξαγόμενα ραφιναρισμένα καὶ μὴ τοιαῦτα.

Διάφορα ἐπαγγελματικὰ σωματεῖα τῶν πόλεων Θεσσαλονίκης, Μυτιλήνης, Γαστούνης, Λεχαινῶν Ἀνδραβίδος παρακαλοῦν τὴν Βουλὴν νὰ ἐπιτρέψῃ τὴν ἀρτοποίησιν καὶ εἰσαγωγὴν τῶν ἐξωτερικῶν ἀλεύρων.

Ὁ εἰσαγγελεὺς τῶν ἐν Ἀθήναις Ἐφετῶν αἰτεῖται τὴν ἄδειαν τῆς Βουλῆς διὰ τὴν ποινικὴν δίωξιν τοῦ βουλευτοῦ Καβάλλας κ. Σταυρίδου.

Οἱ Βουλευταὶ κ.κ. ***Κ. Καλκάνης*** καὶ ***Α. Βαλαωρίτης*** ἀναφέρουν ὅτι τὰ εἰς Λευκάδα καὶ λοιπὰς ἐπαρχίας στελλόμενα ἄλευρα ἐκ Πειραιῶς καὶ Πατρῶν εἶναι ἐλεεινῆς ποιότητος καὶ ἐπιβλαβῆ διαμαρτύρονται ἐντονώτατα διὰ τὴν ἐγκληματικὴν ταύτην ἐνέργειαν καὶ ζητοῦσι τὴν ἄμεσον ἐπέμβασιν τοῦ κ. Ὑπουργοῦ ἵνα σταματήσῃ ἀμέσως τὸ κακόν, καὶ τιμωρηθοῦν αὐστηρῶς οἱ ὑπεύθυνοι.

Ὁ κ. ***Δ. Βοκοτόπουλος*** ὑποβάλλει πρότασιν νόμου «περὶ τῆς δημοσίας ἐν τῷ Κράτει ἐκπαιδεύσεως».

Οἱ κ. κ. ***Γ. Κακουλίδης, Κ. Μαζαράκης, Δ. Κάκαβος Δ. Φλωριᾶς*** κλπ. ὑποβάλλουσι πρότασιν νόμου «περὶ συντάξεως τῶν θυμάτων καὶ τῶν ἀγωνιστῶν ἐθελουσίων ἐθνικῶν ἀγώνων ἀπὸ τοῦ Μακεδονικοῦ ἀγῶνος τοῦ 1903 καὶ ἑξῆς»

Ὁ κ. ***Χ. Λαδᾶς*** ὑποβάλλει τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου «περὶ αὐτεπαγγέλτου ὑποβολῆς εἰς ἐκ νέου συζήτησιν τῶν ὑποθέσεων, ἐφ' ὧν ἐξεδόθησαν καταδικαστικαὶ ἀποφάσεις τῶν ἐπταμελῶν στρατοδικείων».

Ὁ κ. ***Δ. Πετρακάκος*** ὑποβάλλει τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου «περὶ ἐπαναφορᾶς ἐν ἰσχύϊ τῆς § 1 τοῦ ἄρθρου 70 τοῦ νόμου 2905».

Οἱ κ. κ. ***Ρ. Κούνδουρος*** καὶ ***Α. Γαλανάκης*** ὑποβάλλουσιν τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 119 τοῦ Συντάγματος.

Ἡ ἐπὶ τῆς Συγκοινωνίας ἐπιτροπὴ ὑποβάλλει τὴν ἔκθεσίν της ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου «περὶ κυρώσεως τοῦ προσηρτημένου εἰς τὴν Διεθνῆ Τηλεγραφικὴν Σύμβασιν τῆς Πετρουπόλεως Διεθνοῦς Τηλεγραφικοῦ Κανονισμοῦ ὡς ἀνεθεωρήθη ὑπὸ τῆς Διεθνοῦς Τηλεγραφικῆς Διασκέψεως τῶν Παρισίων τὸ 1925».

Ὁ κ. ***Κ. Ἀγγελόπουλος*** (Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης) ὑποβάλλει νομοσχέδιον «περὶ ἰδιοκτησίας κατ' ὀρόφους».

Προκειμένου νὰ εἰσέλθῃ ἡ Βουλὴ εἰς τὴν Ἡμερησίαν Διάταξιν τῶν Ἐπερωτήσεων

Ὁ κ. ***Θ. Χαβίνης*** ὑπομιμνήσκει ὅτι κατὰ λῆψθεῖσαν ἀπόφασιν πρέπει νὰ συνεχισθῇ ἡ συζήτησις ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 119 τοῦ Συντάγματος.

Ὁ κ. ***Ι. Μεταξᾶς*** (Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας) ἀνακοινοῖ ὅτι ὁ κ. Καφαντάρης (Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν) εἶναι ἀσθενὴς καὶ παρακαλεῖ ν' ἀναβληθῇ ἡ συζήτησις ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 119 τοῦ Συντάγματος δι' αὔριον.

Φ. Μοσχούλας. Νὰ προχωρήσωμεν τότε εἰς τὰ ἄλλα ἄρθρα τοῦ Συντάγματος.

Ὁ κ. ***Ι. Πεσματζόγλου*** παρακαλεῖ νὰ εἰσέλθωμεν εἰς τὸν κοινοβουλευτικὸν ἔλεγχον συμφώνως μὲ τὸν κανονισμόν.

Ὁ κ. ***Μ. Γούδας*** λέγει ὅτι πάντως εἰς τὸν κοινοβουλευτικὸν ἔλεγχον ὀφείλομεν νὰ εἰσέλθωμεν.

Ὁ κ. ***Π. Πετρίδης*** παρατηρεῖ ὅτι ἂν δὲν ὑπάρχει ἀντίρρησις πρέπει νὰ ἐξακολουθήσῃ ἡ συζήτησις ἐπὶ τοῦ Συντάγματος. Ἄλλως ἐὰν εἰσέλθωμεν εἰς τὸν κοινοβουλευτικὸν

ἐλέγχον, παρακαλεῖ νὰ προτιμηθῇ ἡ ἐπερώτησις περὶ διαταγμάτων τοῦ Παγκάλου διὰ τὸ δημοτικὸν νοσοκομεῖον.

Ὁ κ. ***Α. Παπανασιάσιου*** (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας) λέγει ὅτι κατὰ τὴν προχθεσινὴν συνεδρίασιν ἐλήφθη ἀπόφασις νὰ συνεχισθῇ σήμερον ἡ συζήτησις ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 119 τοῦ Συντάγματος σχετικοῦ μὲ τὸ ἄρθρον 19. Ἐφόσον ὅμως ὁ κ. Καφαντάρης ἀσθενήσας παρεκάλεσε νὰ ἀναβληθῇ ἡ συζήτησις ἐπὶ τοῦ ἄρθρου τούτου, δὲν εἶναι δυνατὸν παρὰ νὰ συνεχίσωμεν τὰς ἐπερωτήσεις, ἐκτὸς ἐὰν οἱ κ. κ. βουλευταί, δέχωνται νὰ παραιτηθῶσι τοῦ κοινοβουλευτικοῦ ἐλέγχου ἵνα ἡ συζήτησις χωρήσῃ ἐπὶ τῶν ἄλλων ἄρθρων τοῦ Συντάγματος, τὰ ὁποῖα μάλιστα δὲν ἔχουν καμμίαν συζήτησιν. Ὑπάρχουν τοιλάχιστον 17 ἄρθρα, τὰ ὁποῖα ὡς διεπίστωσε τὸ Ὑπουργικὸν Συμβούλιον δὲν θὰ μεταβληθῶσιν οὔτε λεκτικῶς. Ταῦτα λοιπὸν θὰ ἠδύναντο νὰ συζητηθῶσιν. Ἐν πάσῃ περιπτώσει ὅμως δὲν θὰ ἦτο ὀρθὸν νὰ καταναλίσκωμεν πολύτιμον χρόνον συζητοῦντες τί θὰ συζητήσωμεν.

Ὁ κ. ***Μ. Γούδας*** ἐπανατονίζει ὅτι εἶναι σήμερον ἡμέρα κοινοβουλευτικοῦ ἐλέγχου καὶ κατ' ἀνάγκην, ἐφόσον μάλιστα δὲν δύναται νὰ συζητηθῇ τὸ Σύνταγμα σήμερον, πρέπει νὰ χωρήσωμεν εἰς τὴν συζήτησιν τῶν ἐπερωτήσεων.

Μεθὸ εἰσέρχεται ἡ Βουλὴ εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν τῶν Ἐπερωτήσεων.

Ὁ κ. ***Α. Χριστόπουλος*** παρακαλεῖ νὰ προταχθῇ καὶ συζητηθῇ συμφώνως μὲ τὸν κανονισμόν, καὶ ἅμα τῇ ἐπανόδῳ τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῆς Ἐθν. Οἰκονομίας, πρώτη ἡ ἐπερώτησις του περὶ τῶν ἐκμεταλλεύσεων τῆς Ἀνατολικῆς Ἑταιρείας.

Μεθό, συνεχιζομένης τῆς διακοπείσης κατὰ τὴν παρελθοῦσαν Πέμπτην συζητήσεως ἐπὶ τῆς ἐπερωτήσεως διὰ τὴν ἀπεργίαν τῶν ἐπαγγελματιῶν, λαμβάνει τὸν λόγον ὁ κ. ***Ν. Δαρβέρης,*** ὅστις λέγει ὅτι ὀφειλον οἱ ἐπαγγελματίαι, καίτοι ἔχον δίκαια αἰτήματα, νὰ συλλογισθοῦν ὅτι ἠδύναντο τὴν κάθοδόν των εἰς τὴν ἀπεργίαν νὰ ἐκμεταλλευθοῦν ἄλλα στοιχεῖα. Ἔδωσαν μὲ τὴν ἀπεργίαν των ἀφορμὴν νὰ ἐπέμβουν ἄλλα στοιχεῖα καὶ νὰ σημειωθοῦν τὰ αἱματηρὰ γεγονότα, τὰ ὁποῖα ὀφείλονται βεβαίως καὶ εἰς τὸν ὑπερβασίαν τῶν καθηκόντων τῶν ὀργάνων τῆς τάξεως.

Ὁ κ. ***Δ. Κουτσοπέταλος*** διακόπτων παρατηρεῖ ὅτι πρέπει νὰ δοθοῦν ἐξηγήσεις ἂν ὑπῆρχε διαταγὴ καὶ τίνος ὅπως κτυπηθοῦν οἱ διαδηλωταί.

Ὁ κ. ***Ν. Δαρβέρης*** λέγει ὅτι οἱαδήποτε διαταγὴ δὲν δύναται νὰ μειώσῃ τὴν εὐθύνην τοῦ χρησιμοποιήσαντος βίαν.

Χ. Βοζίκης. Δὲν ὑπάρχει διαταγή, οὐδὲ ὁ κ. Χριστοδούλου ἰσχυρίσθη τοιοῦτόν τι.

Δ. Κουτσοπέταλος. Πρόκειται μόνον περὶ τῆς εὐθύνης τῆς Κυβερνήσεως.

Τινὲς βουλευταί (τῆς δεξιᾶς). Δὲν ὑπάρχει καμμία διαταγὴ τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῶν Ἐσωτερικῶν.

Ν. Δαρβέρης: Ἡ εὐθύνη, λέγει, πάντως ἀνήκει εἰς τὸ ὄργανον τὸ χρησιμοποιῆσαν βίαν, τὸ ὁποῖον θὰ δώσῃ λόγον. Προχωρῶν τονίζει ὅτι τὰ κομμουνιστικὰ στοιχεῖα ἐξεμεταλλεύθησαν τὴν ἀπεργίαν τῶν ἐπαγγελματιῶν, καὶ εἶνε ἀνάγκη νὰ ἐξετασθῇ τὸ ὅλον ζήτημα τοῦ κομμουνιστικοῦ κόμματος. Τοῦτο λέγει ὅτι ἐν Θεσσαλονίκῃ στηρίζεται ἐπὶ τῶν Ἰσραηλιτῶν ψήφων, ἐξ ὧν 4.000 εἶνε κομμουνισταί, καὶ ἐξ ἄλλου ἐπὶ τῶν καπνεργατικῶν μαζῶν, αἵτινες ἐξειλίχθησαν εἰς κομμουνιστὰς ἀπὸ σφάλματα περὶ τὴν κανονικὴν πολιτικὴν τοῦ Κράτους. Οἱ κομμουνισταὶ ἐξεμεταλλεύθησαν καὶ τὴν δυστυχίαν τῶν πρόσφυγων.

Α. Θεολογίτης. Ἐκ τῶν ἐκλογῶν ἐξάγεται ὅτι ἐλάχιστοι πρόσφυγες ἐψήφισαν κομμουνιστάς.

Ν. Δαρβέρης. Διαπιστώνω μίαν πραγματικότητα διότι αἱ ὑποσχέσεις τῶν κομμουνιστῶν ἤγρευσαν πολλοὺς πρόσφυγας. Καὶ εἰς τὴν Δυτικὴν Μακεδονίαν ἐψηφίσθησαν οἱ κομμουνισταί.

Εἷς Βουλευτής. Παρὰ τῶν Βουλγαροφώνων.

Ν. Δαρβέρης. Δὲν εἶνε Βουλγαρόφωνοι ἀλλὰ γηγενεῖς Μακεδόνες. Καὶ αἱ ψῆφοι αὗται ὀφείλονται εἰς τὰ σφάλματα τῶν ἀρχῶν, αἱ ὁποῖαι οὐδεμίαν ἔδωσαν προσοχὴν εἰς τὰς προστριβὰς μεταξὺ γηγενῶν καὶ προσφύγων κατὰ τὴν ἐγκατάστασιν τῶν τελευταίων καὶ κατελήξαμεν εἰς τὸ νὰ συντάσσωνται ἀναφορὰ κατὰ τῆς ἑλληνικότητος τῶν γηγενῶν κατοίκων.

Ὁ κ. ***Δ. Κάκαβος*** παρατηρεῖ ὅτι δὲν πρέπει νὰ νομισθῇ ὅτι κάθε ξενόγλωσσος ἔχει ξεχωριστὴν ἐθνικὴν συνείδησιν. Ρευστότης μόνον τοιαύτης ὑπῆρχεν ἐν Μακεδονίᾳ λόγῳ τῶν πιέσεων καὶ τῶν προπαγανδῶν, οἱ φανατικοὶ Βούλγαροι ὅσοι ἦσαν τοιοῦτοι μετηνάστευσαν, οἱ δὲ παραμένοντες ὅσοι ἐξ αὐτῶν εἶνε ξενόγλωσσοι εἶνε φανατικοὶ Ἕλληνες καὶ κάθε ἄλλη περὶ τούτων πληροφορία εἶνε ἀσύστατος.

Ὁ κ ***Δ Δούκας*** λέγει ὅτι πλεῖστοι ἐκ τῶν παραμεινάντων ξενογλώσσων ἔχουν συγγενεῖς φονευθέντας εἰς τοὺς ἐθνικοὺς ἀγῶνας.

Ὁ κ. ***Αβρ. Γρηγοριάδης*** τονίζει ὅτι εἰς τὴν περιφέρειάν του οἱ γηγενεῖς ἔχουν γαίας διπλασίας ἀπὸ τοὺς πρόσφυγας.

Ὁ κ. ***Ν. Δαρβέρης*** συνεχίζων λέγει ὅτι τὰ σημειωθέντα λάθη δίδουν τὸ δικαίωμα εἰς τοὺς ἐχθρούς μας νὰ θεωροῦν τοὺς ξενογλώσσους τῆς Μακεδονίας ὡς μὴ Ἕλληνας. Ἀναλύων περαιτέρω τὰ τῆς προπαγάνδας τοῦ κομμουνιστικοῦ κόμματος ἀναφέρει ὅτι ἐνῶ εἰς τὰς ὀργανώσεις τῶν σιδηροδρομικῶν τῆς Μακεδονίας ἐξελέγησαν συμβούλια συντηρητικά, ἐν τούτοις ἀπὸ τὸ Κράτος δὲν ἐδοηθήθη ἡ τοιαύτη διοίκησις, ἀφοῦ ὁ Διευθυντὴς τῶν σιδηροδρόμων κ. Κορώνης συνιστᾷ ἐν Θεσσαλονίκῃ εἰς τοὺς σιδηροδρομικοὺς ν' ἀποκτήσουν συνείδησιν ἀραιὰν σοσιαλιστικήν. Ἄλλος διευθυντὴς Τμήματος σιδηροδρόμων διέκοψεν ἄλλας εὐκολίας εἰς τοὺς ὑπαλλήλους καὶ ἑπομένως δὲν εἶνε ἄξιον ἀπορίας πῶς ἐνισχύεται ἡ τάξις τῶν κομμουνιστῶν. Ἐνεπνεύσθη ἐξ ἄλλου εἰς πάντας ὅτι μόνον διὰ τῆς πιέσεως τῶν Κυβερνήσεων θὰ δύνανται νὰ κατακτοῦν προνόμια καὶ εὐκολίας.

Α. Παπαδάτος. Δὲν νομίζετε ὅτι ἔχουσι δίκαιον; Δυστυχῶς αἱ Κυβερνήσεις κωφεύουν εἰς τὰ ζητήματα τῶν συντηρητικῶν ἐργατῶν καὶ μόνον ὅταν γίνῃ μία ἀπεργία τότε ἐπιλαμβάνονται τῶν ζητημάτων τοῦ φιλησύχου ἐργατικοῦ κόσμου. Αἱ Κυβερνήσεις λοιπὸν τοὺς προτρέπουν εἰς τὰς ἀκρότητας μὲ τὴν στάσιν των.

Ν. Δαρβέρης. Δι' αὐτὸ οἱ κομμουνισταὶ κατορθώνουν, καίτοι ὀλιγάριθμοι, νὰ καταλαμβάνουν τὰ διοικητικὰ Συμβούλια. Πραγματευόμενος εἶτα τῆς κινήσεως τῶν καπνεργατῶν καὶ τῆς τελευταίας ἐπιθέσεως κατὰ τῶν καπνεργοστασίων ἐν Θεσ)νίκῃ τονίζει ὅτι, καίτοι ὁ γενικὸς Διοικητὴς συνδιέλαζεν ἐργάτας καὶ ἐργοδότας, τὴν ἑπομένην ἡμέραν τὰ κομμουνιστικὰ στοιχεῖα ἀπεσχίσθησαν διότι ἀντικειμενικὸς σκοπός των ἦτο ὄχι ἡ βελτίωσις τῶν ὅρων τοῦ ἐργάτου, ἀλλὰ ἡ προσέγγισις τῆς δυνάμεως τῶν ἐργατικῶν αὐτῶν μαζῶν πρὸς ἄλλους σκοπούς. Διὰ τοῦτο ἡ Κυβέρνησις ὀφείλει νὰ προλαμβάνῃ τὰ ζητήματα λύουσα αὐτὰ καὶ τότε θὰ ἐκλείψῃ πᾶς λόγος καὶ πᾶσα βάσις ἐκμεταλλεύσεως τῆς καταστάσεως. Μὴ λησμονῶμεν, λέγει, ὅτι κανὲν κόμμα εἰς τὴν Ἑλλάδα ἔχει 32 ἐφημερίδας ποὺ ἔχουν οἱ κομμουνισταὶ καὶ μεταξὺ τῶν σφαλμάτων ποὺ διέπραξεν ἡ Κυβέρνησις ἦτο καὶ ἡ διανομὴ 25 ἑκατομμυρίων δραχμῶν, αἱ ὁποῖαι διενεμήθησαν καὶ εἰς πολλοὺς μὴ ἔχοντας καμμίαν σχέσιν μὲ τοὺς καπνεργάτας. Συνεχίζων λέγει ὅτι ὀφείλει νὰ προστατευθῇ ἡ παραγωγὴ καὶ νὰ μὴ σπαταλῶνται ἀσκόπως διάφοροι πιστώσεις καὶ ὅτι εἶναι ἀνάγκη νὰ παρουσιάσῃ ἡ Κυβέρνησις γρήγορα πρόγραμμα προστασίας τῶν παραγωγῶν καὶ τῶν ἀληθῶν ἐργατῶν, ἄλλως θὰ καταλήξωμεν νὰ συγκομίσωμεν πολὺ λυπηρότερα ἀποτελέσματα. Ἂς μὴ διαφεύγῃ, λέγει, ἡμᾶς ὅτι καὶ πολλοὶ Δημόσιοι ὑπάλληλοι κομμουνίζουν καὶ

ἐνισχύουν τὰ ἀνατρεπτικὰ στοιχεῖα καὶ πρόχειρον εἶναι τὸ τελευταῖον ψήφισμα τῶν ὑπαλλήλων περὶ λήψεως ἐντόνων μέτρων παρ' αὐτῶν, ἐὰν δὲν γίνουν ἀποδεκτὰ τὰ αἰτήματά των.

Ι. Ράλλης. Αὐτὰ εἶναι Σοβιέτ.

Ν. Δαρβέρης. Αὐτὴ δυστυχῶς εἶναι ἡ πραγματικότης καὶ ἀπὸ τὸ ἀνωτέρω ψήφισμα ἐξάγεται καὶ ἓν ἄλλο ὅτι ἡ πλειονότης τῶν ὑπαλλήλων ἀπεδοκίμασε τοὺς συντηρητικούς. Καταλήγων λέγει ὅτι εἶναι ἀνάγκη λήψεως ἐπειγόντων μέτρων διὰ νὰ προληφθῇ ἡ χειροτέρευσις τῆς καταστάσεως ἀφοῦ ἔχομεν καθαρὸν αὐτονομιστικὸν κίνημα παρὰ διαφόρων ἐν Μακεδονίᾳ.

Α. Παπαδᾶτος. Καὶ τί κάμουν οἱ Εἰσαγγελεῖς; Ὅταν οἱ κομμουνισταὶ κηρύσσουν τὴν αὐτονόμησιν τῆς Μακεδονίας; Τί μέτρα ἔλαβον καὶ λαμβάνουσιν;

Ν. Δαρβέρης. Οἱ αὐτονομισταί, δυστυχῶς μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ ἤδη βουλευταί, εἰσαχθέντες εἰς δίκην κατεδικάσθησαν, ἀλλ' εὑρέθησαν Κυβερνήσεις, αἵτινες μὲ τὰ ἀμνηστευτικά των μέτρα, τοὺς ἠμνήστευσαν καὶ εἶναι προφανής, ἐπιλέγει, ἡ ἀνάγκη ὅπως διὰ συντονωτάτων μέτρων καὶ οἱ παρεκτρεπόμενοι σωφρονίζωνται καὶ μὴ τίθεται ἐν κινδύνῳ ἡ ὑπόθεσις τοῦ Κράτους.

Ὁ κ. ***Σ. Μάξιμος*** λέγει ὅτι ἡ συζήτησις διὰ τὴν ἀπεργίαν ἔλαβε χαρακτῆρα ἐπιθέσεως κατὰ τοῦ κομμουνιστικοῦ κόμματος καὶ ἔχει ὡρισμένα βαθύτερα αἴτια ἐκδηλούμενα καὶ ἐντὸς τῆς Βουλῆς καὶ ἔξω αὐτῆς καὶ διὰ τοῦ Τύπου καὶ διὰ τῶν ὀργάνων τῆς ἐξουσίας. Ἐξεταστέα συνεπῶς εἶναι τὰ ἀνωτέρω βαθύτερα αἴτια, ἅτινα εἶναι ἐσωτερικὰ καὶ ἐξωτερικὰ τοιαῦτα, ἐν συνδυασμῷ πρὸς τοὺς σκοποὺς τοῦ κομμουνιστικοῦ κόμματος ἐν Ἑλλάδι. Τὰ ἐσωτερικὰ ταῦτα αἴτια εὑρίσκωνται εἰς τὴν οἰκονομικὴν βάσιν τῆς χώρας καὶ ἀναπτύσσει τὰς ἐξενεχθείσας γνώμας τοῦ ἑνιαίου μετώπου ἐπὶ τῶν προγραμματικῶν δηλώσεων τῆς Κυβερνήσεως τὰς ὁποίας ἐθεώρησε τοῦτο ὡς ἀντιθέτους πρὸς τὰ συμφέροντα τῶν ἐργαζομένων τάξεων, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον, λέγει, διεπίστωσαν κατόπιν καὶ ἄλλοι τῶν κ. κ. Βουλευτῶν. Ἡ Οἰκουμενικὴ Κυβέρνησις ἀπέναντι ὡρισμένων κατηγοριῶν δὲν εἶναι ἡ Κυβέρνησις ἥτις ἐκπροσωπεῖ τὰ συμφέροντα τῶν κατηγοριῶν τούτων, διότι αὕτη ἔθεσεν ὡς πρόγραμμα τὴν οἰκονομικὴν ἀνασυγκρότησιν, ἥτις θὰ ἔχει ὡς ἀποτέλεσμα νέας θυσίας τῶν ἐργαζομένων τάξεων. Ἡ ἀντίθεσις δὲ αὕτη μεταξὺ τῶν συμφερόντων τῶν λαϊκῶν στρωμάτων προκαλεῖ θόρυβον. Ἔγινεν ἀπεργία τῶν ἐπαγγελματιῶν, ἥτις ἐλέχθη ὅτι ἐγένετο κατὰ ταχυδακτυλουργικὸν τρόπον, ἀλλὰ μία βαθυτέρα ἐξέτασις θὰ ἀπεδείκνυεν ὅτι ἔχει ὡς ἀντικειμενικὴν βάσιν νέαν κίνησιν πρὸς τὴν κατεύθυνσιν, ἣν ἔχει ἡ Κυβέρνησις. Συνεχίζων ἀναφέρει σημεῖα ἐκδηλωτικὰ τῆς ἀντιθέσεως αὐτῆς ὡς εἶναι τὸ στρατιωτικὸν ζήτημα, τὸ ὁποῖον ἐτέθη εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν ἐνῷ πράγματι δὲν ἦτο τοιαύτης σημασίας ἀφοῦ παρῆλθον ἤδη τέσσαρες μῆνες καὶ τὸ ζήτημα τοῦτο δὲν ἐλύθη εἰσέτι. Ἄλλη ἐκδήλωσις τῆς ἀντιθέσεως εἶναι αἱ συζητήσεις περὶ τῆς ἰδιοκτησίας, καθ' ἃς ἐδείχθη ὅτι αἱ γενόμεναι ἐν τῇ Βουλῇ συζητήσεις εἶναι τελείως ἄσχετοι πρὸς τὰς γενομένας ὑπὸ τῆς κοινῆς γνώμης. Ἀλλωστε καὶ ἡ τροπολογία ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 19 τοῦ Συντάγματος διὰ τῆς προσθήκης τῆς λέξεως «πλήρους» εἶχε τὴν ἔννοιαν τῆς ὑποστηρίξεως τῶν μεγάλων ἰδιοκτητῶν.

Ι. Μεταξᾶς (Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας). Εἶχε τὴν ἔννοιαν κατοχυρώσεως καὶ αὐτῶν τούτων τῶν νέων ἰδιοκτητῶν.

Ὁ κ. ***Ε. Φεσᾶς*** λέγει ὅτι ὁ ῥήτωρ πρέπει νὰ ἐκθέσῃ τὰς ἀντιλήψεις τῆς κοινῆς γνώμης ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου.

Ὁ κ. ***Α. Ἀγγελόπουλος*** (Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης) λέγει ὅτι δὲν δύνανται νὰ ζήσουν οἱ ἐργάται ἄνευ τοῦ κεφαλαίου.

Ι. Μεταξᾶς. (Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας). Τὸ κεφάλαιον εἶνε συμπεπυκνωμένη ἐργασία, δὲν εἶνε μόνον ὁ ἡμερομίσθιος ἐργάτης ὁ δημιουργῶν τὸ κεφάλαιον, εἶναι πάντες γενικῶς οἱ ἐργαζόμενοι.

Ὁ κ. ***Σ. Μάξιμος*** συνεχίζων λέγει ὅτι αἱ ἀντιλήψεις αὗται δημιουργοῦν τὸν θόρυβον. Ἔχομεν λέγει 16 κομμουνιστὰς φυλακισμένους καὶ 20 ἐξορίστους, ἀναφέρει δὲ περίπτωσιν παρανόμου κατακρατήσεως ἐργάτου, ὅστις δὲν εἰσάγεται εἰς δίκην, διότι δὲν ὑπάρχουν στοιχεῖα κατ' αὐτοῦ.

Ὁ κ. ***Π. Τσαλδάρης*** (Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν) λέγει ὅτι οὐδεὶς κατεδιώχθη διὰ τὰς ἰδέας του, ἀλλὰ δι' ὡρισμένας πράξεις, διαταχθεῖσα ἀπέλασις ἀνεστάλη διότι ἐθεωρήθη ὅτι ἡ διαταγὴ αὕτη ἐδόθη μόνον καὶ μόνον ἐπειδὴ ὁ ἀπελαυνόμενος εἶχε κομμουνιστικὰς ἰδέας. Πάντοτε οἱ κατα)δικαζόμενοι καταδιώκονται διὰ τὰς πράξεις των καὶ ὄχι διὰ τὰς ἰδέας των. Διὰ δὲ τὰ ὑπομνήματα εἰς αὐτὸν παράπονα ζητεῖ τηλεγραφικῶς πληροφορίας ἵνα ἐξετάσῃ ὁ ἴδιος τὰ πράγματα.

Ὁ κ. ***Α. Θεολογίτης*** παρακαλεῖ ὅπως ὁ ῥήτωρ ἀναφέρῃ τὰς γενομένας ἐκτοπίσεις καὶ φυλακίσεις διότι καὶ αὐτὸς ἔχει σχετικὰς πληροφορίας.

Ὁ κ. ***Σ. Μάξιμος*** συνεχίζων ἀναφέρει ὅτι ἐξετοπίσθησαν 3 ἐκ τῆς Ἐδέσσης καὶ διάφοροι ἐκ Θεσσαλονίκης.

Ὁ κ. ***Γ. Καλδῆς*** διακόπτων λέγει ὅτι ἐξετοπίσθη τελευταίως ἐκ τῆς Ἁγυιᾶς ἄνθρωπος ἔχων λευκὸν τὸ ποινικολόγιόν του, ἄνευ οὐδεμιᾶς δικαιολογίας, οὔτε μάλιστα ἀνεκοινώθη εἰς αὐτὸν ἡ ἀπόφασις τῆς ἀπελάσεως ἵνα καταστῇ δυνατὸν εἰς αὐτὸν νὰ κάμῃ προσφυγήν.

Ὁ κ. ***Π. Τσαλδάρης*** (Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν) ὀφείλω λέγει νὰ σᾶς καταστήσω γνωστήν, διὅσους τυχὸν δὲν γνωρίζουσι, τὴν διαδικασίαν τοῦ προληπτικοῦ αὐτοῦ μέτρου. Οὕτω δι' ὡρισμένας αἰτίας, αἱ ὁποῖαι ἀναφέρονται εἰς τὸν νόμον δύναται νὰ διαταχθῇ ἡ ἐκτόπισις· αὗται εἶναι ὑπόθαλψις λῃστῶν καὶ πράξεις αἱ ὁποῖαι δύνανται νὰ ἐμβάλλωσιν εἰς κίνδυνον τὴν δημοσίαν ἀσφάλειαν. συνιστᾶται δὲ ἐπιτροπὴ ἀποτελουμένη ἀπὸ τὸν εἰσαγγελέα ὡς δικαστικὸν πρόσωπον, ἀπὸ τὸν νομάρχην ὡς ἀνώτερον ὑπάλληλον τῆς διοικήσεως καὶ ἀπὸ τὸν διοικητὴν τῆς δημοσίας ἀσφαλείας, ἡ ὁποία ἐπιτροπὴ μετὰ τὰς ἀνακρίσεις τὰς ὁποίας ἐνεργεῖ κατακλίνει εἰς τὴν ἀπόφασιν τῆς ἀπελάσεως.

Ἐκεῖνος κατὰ τοῦ ὁποίου ἐκδίδεται ἡ ἀπόφασις ἔχει τὸ δικαίωμα τῆς προσφυγῆς εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ἐσωτερικῶν καὶ ὁ Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν ἀποφαίνεται ὑπὲρ τῆς προσφυγῆς ταύτης. Ὀφείλω νὰ σημειώσω ἔτροπά τινα εἰς τὴν διαδικασίαν διότι ὁ Ὑπουργὸς ἀναγκάζεται νὰ κρίνῃ ἐκ τῶν πληροφοριῶν ἐκείνων οἱ ὁποῖοι ἐξέδωκαν τὴν ἀπόφασιν. Ὡς καὶ ἄλλοτε ἐλέχθη ἀφορμὴν νὰ εἴπω τὸ μέτρον αὐτὸ δὲν εἶνε ὀρθὸν καὶ σπεύδω ὁσάκις ὑποβάλλονται ὑπὸ τὴν κρίσιν μου τοιοῦτα ζητήματα νὰ ζητήσω εἰδικωτέρας πληροφορίας καὶ πολλάκις ἔκαμα καὶ πράξεις, αἱ ὁποῖαι νὰ μὴ θεωροῦνται ἀπολύτως νόμιμοι, διότι ὁσάκις ἔβλεπον ὅτι ἡ ἀπόφασις δὲν ἦτο ἐπαρκῶς δικαιολογημένη ἀνέστελλον ἐν τῷ μεταξὺ τὴν ἐκτέλεσιν, ὅταν δὲ ἤρχετο ἐδῶ τὸν ἐκράτουν ὀλίγας ἡμέρας ἕως ὅτου λάβω τὰς ἀναγκαίας πληροφορίας. Πάντως δὲν πρέπει νὰ λησμονῆται ὅτι αἱ περιστάσεις ἃς διερχόμεθα εἶναι κρίσιμοι.

Ὁ κ. ***Γ. Καλδῆς*** λέγει ὅτι διὰ νὰ ἀσκήσῃ τις τὸ δικαίωμα τῆς προσφυγῆς πρῶτοπρέπει ὅτι τῷ ἐγένετο κοινοποίησις τῆς ἀποφάσεως πρὸς ἀπέλασιν, ἀλλὰ εἰς ἐκεῖνον τὸν ὁποῖον προκάνέφερα οὐδεμία εἰδοποίησις ἐγένετο. Σημειωτέον ὅτι καὶ ὁ εἰσαγγελεύς, ὁ ἁρμοδιώτερος τῶν ἄλλων νὰ κρίνῃ, ἔκαμεν ἔκθεσιν ὑπὲρ αὐτοῦ, λέγων ὅτι ἡ ἀπέλασις αὕτη εἶνε ἄδικημα, ἀλλὰ μόλον τοῦτο ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος ἀπηλάθη.

Ὁ κ. ***Φ. Δραγούμης*** ἐρωτᾷ τὸν κ. Ὑπουργὸν τῶν Ἐσωτερικῶν ἐὰν τὸ διάταγμα αὐτὸ θεωρεῖ συνταγματικὸν καὶ ἂν ἐπιτρέπεται πολῖται Ἕλληνες ὡρισμένων περιφερειῶν νὰ μὴ ἔχουν ἴσα δικαιώματα πρὸς ὅλους τοὺς ἄλλους Ἕλληνας πολίτας νὰ κρίνωνται ἀπὸ μίαν ἐπιτροπήν, καὶ ὄχι ἀπὸ δικαστήριον νὰ καταδιώκωνται χωρὶς ὡρισμένην κατηγο-

ρίαν, ἀλλὰ μόνον ἁπλῆν ὑπόνοιαν καὶ νὰ μὴ ἠμποροῦν οὗτοι νὰ προσφύγουν εἰς οὐδὲν δικαστήριον.

Ὁ κ. **Σ. Μάξιμος** συνεχίζων λέγει ὅτι κατόπιν τῶν λεχθέντων ὑπὸ τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῶν Ἐσωτερικῶν δὲν ἀπομένει παρὰ ἡ κατάργησις τοῦ μέτρου αὐτοῦ. Αὐταὶ λέγει εἶνε αἱ βασικαὶ αἰτίαι αἱ ἀναγκάσασαι τὴν Οἰκουμενικὴν Κυβέρνησιν νὰ ἀρχίσῃ νὰ μεταβάλῃ σκέψεις, αἱ ἐκθέσεις αὗται κατὰ τῶν κομμουνιστῶν σκοπὸν ἔχουν νὰ συγκαλύψουν καὶ νὰ ἐμποδίσουν τὰς ἐνεργείας τῶν μαζῶν, αἵτινες θίγονται ἀπὸ τὰ οἰκονομικὰ μέτρα τῆς Κυβερνήσεως, ὁ δὲ γενόμενος θόρυβος ἔφθασε καὶ μέχρι τῆς κοινωνίας τῶν ἐθνῶν ὅπου ὁ κ. Τσάμπερλαιν εἶπεν ὅτι εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐδημιουργήθη μία κομμουνιστικὴ ἀνησυχαστικὴ κίνησις καὶ εὗρεν ὡς λύσιν τὴν καταπολέμησιν τῆς κινήσεως ταύτης. Αὐτὸ ἄλλως τε εἶνε τὸ γενικὸν πρόγραμμα τῆς Ἀγγλίας, ὅπερ ἀποτελεῖ σταυροφορίαν ἐναντίον τῆς σοβιετικῆς Ρωσίας καὶ ἥτις σταυροφορία ἀποσκοπεῖ εἰς τὴν σύμπηξιν τῶν κεφαλαιοκρατικῶν κρατῶν ἐναντίον τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας. Ἡ δὲ Οἰκουμενικὴ Κυβέρνησις ἐμπνεομένη ἐξ αὐτῆς τῆς ἀρχῆς δημιουργεῖ κινδύνους ἐκεῖ ἔνθα δὲν ὑπάρχουσιν. Ἡ ἐργατικὴ τάξις ἥτις ἔχει συμφέροντα ἀντίθετα πρὸς τὰς ἄλλας τάξεις ἀντιτίθεται πρὸς ὅλας τὰς ἐκδηλώσεις οἱαι εἶνε αἱ διάφοροι παραγγελίαι εἰς τὸ ἐξωτερικὸν περὶ φυσιγγίων, ὅπλων κλπ.

Ὡς πρὸς τὴν ἀπεργίαν λέγει ὅτι τὰ λεχθέντα εἶναι ψευδῆ καὶ συκοφαντικά, διότι ὑπάρχει ἡ ἀντίληψις, ἥτις ἐμφανίζει τὸν κομμουνισμὸν ὡς θέλοντα νὰ ἀνατρέψῃ ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν τὴν ἐξουσίαν καὶ ἡ ἀντίληψις αὕτη ἔφθασε μέχρι τοῦ σημείου ὥστε ἡ συγκέντρωσις 200 κομμουνιστῶν νὰ θεωρῆται ἀπὸ τὸν Διευθυντὴν τῆς Ἀστυνομίας ὡς ἀποσκοποῦσα τὴν ἀνατροπὴν τῆς ἐξουσίας. Ἡμεῖς, λέγει συνεχίζων, δὲν ἀποβλέπομεν εἰς τὴν Βασιλείαν τῶν Οὐρανῶν, ἀλλὰ δὲν ἀποβλέπομεν καὶ εἰς τὸν ἰδικόν σας Παράδεισον. Ἡ ἀπεργία τῶν ἐπαγγελματιῶν ἀποτελεῖ ἓν φαινόμενον ὁμαδικῆς δράσεως τὸ ὁποῖον προὐκάλεσεν ἔκπληξιν. Ἓν φαινόμενον τὸ ὁποῖον μαρτυρεῖ ὅτι καὶ αὐταὶ ἀκόμη αἱ τάξεις, αἱ ὁποῖαι θεωροῦνται ὅτι ὑποστηρίζουσι τὸ σημερινὸν κοινωνικὸν καθεστὼς δύνανται ἐν δεδομένῃ στιγμῇ νὰ στραφῶσιν ἐναντίον αὐτοῦ. Εἶναι, λέγει, φυσικὸν ὅτι κυρίως ἡ ἀντίδρασις κατὰ τῶν κομμουνιστῶν διεξάγεται ἐκ μέρους τῶν Βασιλικῶν.

Ν. Μπακόπουλος. Οὐδὲν κόμμα εἶναι ὑπὲρ τοῦ κομμουνισμοῦ. Ὅλα τὰ κόμματα εἶναι ἐναντίον του.

Σ. Μάξιμος. Καὶ ἡ ἐπίθεσις ἐκ μέρους τῶν Βασιλοφρόνων ἔχει λόγον, διότι ἐὰν ὑπάρχει, λέγει, πραγματικὸς ἀντίπαλος τοῦ Μοναρχισμοῦ ἐν Ἑλλάδι εἶναι ὁ κομμουνισμός.

Γ. Ράλλης. Δεχόμεθα τὴν δήλωσίν σας.

Σ. Μάξιμος. Πάντοτε, ἐξακολουθεῖ, ἡ ἐργατικὴ τάξις ἠγεῖτο τοῦ πραγματικοῦ δημοκρατικοῦ ἀγῶνος, διότι οἱ ἐργαζόμενοι ἄνθρωποι εἶναι ὁ πραγματικὸς Λαὸς ὁ δικαιούμενος νὰ διοικῇ καὶ νὰ ρυθμίζῃ.

Φ. Παπαγεωργίου. Δὲν ἔχετε τὸ δικαίωμα νὰ ὁμιλῆτε ἐν ὀνόματι τοῦ Λαοῦ. Σεῖς ἐξελέγητε μὲ τὰ 2 ἑκατοστὰ τῆς περιφερείας, ἐν ᾗ ἐκλέγομαι καὶ ἐγώ, καὶ τὰ 98 ἑκατοστά, τὰ ὁποῖα ἐψήφισαν ἡμᾶς μᾶς ἔδωκαν ἐντολὴν νὰ προστατεύσωμεν τοὺς βωμοὺς ἡμῶν, τὰ ἱερὰ ἡμῶν, τὰς ἑστίας ἡμῶν ἐναντίον παντὸς ἀνατροπέως.

Σ. Μάξιμος. Ἡμεῖς ὁμιλοῦμεν ἐν ὀνόματι τῆς ἐργατικῆς τάξεως, ἡ ὁποία μᾶς ἐξέλεξεν.

Γ. Στρίγγος. Ἐπειδὴ ἀντιπροσωπεύω μεγάλην ἐργατικὴν πόλιν σᾶς ὑπομιμνήσκω ὅτι ἐλάβατε οἱ κομμουνισταὶ ἐπὶ 34 χιλιάδων ψήφων μόνον ψήφους 630.

Ὁ κ. ***Δ. Μπότσαρης*** λέγει ὅτι εἶναι γνωστὸν ὅτι ἡ μεγίστη πλειονοψηφία τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ ἀποδοκιμάζει τὰς ἀρχάς, τὰς ὁποίας διακηρύσσει ὁ ῥήτωρ καὶ οἱ σύντροφοί του. Ἀλλὰ διὰ τῶν διακοπῶν ὑποβοηθοῦμεν αὐτόν, ὅστις ὀφείλει νὰ γνωρίζῃ ὅτι οὐδὲ ἡ μειονοψηφία, ἡ ὁποία τὸν ἐξέλεξεν, συμφωνεῖ μὲ τὰς ἰδέας του, καὶ ὅτι ἡ ἐκλογή του ὀφείλεται εἰς τὸ ἐκλογικὸν σύστημα καὶ μόνον.

Ὁ κ. ***Σ. Μάξιμος*** συνεχίζων λέγει, ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰ λεχθέντα ὑπὸ τοῦ κ. Κρανιωτάκη, ὅτι προκειμένου νὰ σχηματίσωμεν γνώμην περὶ τῶν κομμουνιστικῶν πραγμάτων δὲν θὰ ἦτο ὀρθὸν νὰ στηριζώμεθα ἐπὶ τῶν ἐκθέσεων τῶν ἀσφαλειῶν. Εἰς τὴν Ἑλλάδα ὑπάρχει ἐργατικὴ τάξις καὶ ἐφ' ὅσον ὑπάρχει ἐργατικὴ τάξις ὑπάρχει καὶ Κομμουνισμός. Διότι ὁ Κομμουνισμὸς—ἀδιάφορον ἂν ἡ ἐργατικὴ τάξις δὲν ἐψήφισεν ἐν ὡρισμέναις περιστάσεσιν ὑπὲρ αὐτοῦ—τοῦτο ἔχει τὸν προορισμὸν νὰ ὀργανώνῃ καὶ νὰ ὑπερασπίζῃ τὰ συμφέροντα τῶν ἐργατικῶν τάξεων.

Γ. Περδικογιάννης. Ἡμεῖς εὑρέθημεν ὑπὲρ τῶν ἐργατῶν. Σεῖς δὲν ἐνδιαφέρεσθε ὑπὲρ τῶν ἐργατῶν.

Σ. Μάξιμος. Ἐὰν σεῖς εἴσθε ὑπὲρ τῶν ἐργατῶν διατὶ δὲν λαμβάνετε μέτρα ὑπὲρ τῶν ἐργατῶν;

Γ. Στρίγγος. Κατ' ἐκάστην λαμβάνομεν μέτρα.

Ι. Καλογερᾶς. Πλεῖστα μέτρα λαμβάνονται καθ' ἑκάστην. Σεῖς δημοκοπεῖτε.

Ὁ κ. ***Β. Μεϊμαράκης*** λέγει ὅτι τόσα εἶναι τὰ καθ' ἑκάστην λαμβανόμενα μέτρα ὑπὲρ τῶν ἐργατῶν ὥστε δικαίως ἡ ἐργατικὴ τάξις νὰ δύναται νὰ ἀποκληθῇ προνομιοῦχος τάξις.

Ὁ κ. ***Σ. Μάξιμος*** συνεχίζων τονίζει ὅτι εἶνε εὔκολον νὰ λέγῃ τις ὅτι ἐνδιαφέρεται ὑπὲρ τῶν ἐργατῶν. Εἶνε ὅμως δύσκολον νὰ γνωρίζῃ κανεὶς τὰς συνθήκας ὑφ' ἃς ζοῦν ἐν Ἑλλάδι οἱ ἐργάται. Δὲν ἔχει σημασίαν τὸ νὰ διακηρύσσετε ὅτι εἴσθε ὑπὲρ τῶν ἐργατῶν, ἐφ' ὅσον ἡ ἐργατικὴ τάξις ἔχει καθ' ἡμέραν ζητήματα, τὰ ὁποῖα δὲν θέλετε νὰ ἱκανοποιήσητε.

Γ. Στρίγγος. Δὲν εἶνε αὐτό.

Σ. Μάξιμος. Τότε διατὶ δὲν τὰ ἱκανοποιῆτε;

Γ. Στρίγγκος. Διότι δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ἱκανοποιηθοῦν ὅλα μαζί.

Ὁ κ. ***Σ. Μάξιμος*** παρατηρεῖ ὅτι εἶνε δυνατὸν νὰ ἐφαρμοσθῇ τὸ ὀκτάωρον, ὅπως εἶνε δυνατὸν νὰ κανονισθῇ ὅπως διάγουν ὑγειεινότερον.

Ὁ κ. ***Π. Εὐριπαῖος*** ἐρωτᾷ ἂν εἰς τὴν Ρωσσίαν ἔχει ἐφαρμοσθῇ τὸ ὀκτάωρον.

Ὁ κ. ***Σ. Μάξιμος*** συνεχίζων λέγει ὅτι ἡ ἐργατικὴ τάξις δὲν διεκδικεῖ μέρος μόνον τῶν ἀπαιτήσεών της, ἀλλὰ τὸ σύνολον αὐτῶν, ἤτοι τὴν ἀπόδοσιν τοῦ πλούτου, τὸν ὁποῖον αὐτὴ αὕτη δημιουργεῖ διὰ τῆς ἐργασίας της. Τὸ κεφάλαιον δημιουργεῖται ἀπὸ τὴν ἐργασίαν εἰς τὴν ὁποίαν ἐπομένως καὶ ἀνήκει. Ἀλλὰ μήπως τὰ ἐργατικὰ ζητήματα ὑπάρχουν ἁπλῶς καὶ μόνον διότι ὑπάρχουν κομμουνισταί; Σήμερον λέγει ὑπάρχει κομμουνιστικὸν κόμμα ἐν Ἑλλάδι διότι ὑπάρχει ἡ βάσις, δηλαδὴ ἡ ὕπαρξις 250 χιλιάδων ἐργατῶν ἐπιχειρήσεων καὶ κατ' ἀνάγκην ἔχομεν καὶ ἐδῶ κοινωνικοὺς ἀγῶνας καὶ τὸ ἔργον τοῦ κομμουνιστικοῦ κόμματος δὲν εἶνε ἡ δημιουργία ἀγώνων, ἀλλὰ συνίσταται εἰς τὸ νὰ μεταφέρῃ εἰς τὴν συνείδησιν τῶν ἐργατῶν τὴν ἐκτὸς αὐτῶν ὑπάρχουσαν πραγματικότητα καὶ εἶναι ὑπὲρ τῆς βιαίας μεταβολῆς τοῦ κοινωνικοῦ καθεστῶτος. Καὶ ὅταν αἱ συνθῆκαι ὡριμάσουν τότε δημιουργοῦνται καὶ προϋποθέσεις τῆς βιαίας μεταβολῆς, ἣν ἐπιθυμοῦμεν βιαίαν, διότι οὐδεμία τοιαύτη δύναται νὰ γίνῃ ἄνευ βιαιότητος. Ἡ ἱστορία τῶν κοινωνικῶν μεταβολῶν εἶνε πλήρης ἀπόδειξις τῆς θεωρίας ταύτης. Μήπως αἱ ἀστικαὶ τάξεις δὲν ἐπεκράτησαν διὰ τῆς βίας καὶ τῆς ἐπαναστάσεως καὶ προχθὲς ἀκόμη ὁ Ἡγέμων δὲν ἔπεσε διὰ τῆς βίας;

Ὁ κ. ***Δ. Παπαναστασίου*** (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας) παρατηρεῖ ὅτι ἡ κατηγορία κατὰ τοῦ κομμουνισμοῦ εἶναι ὅτι ἐπιδιώκει δι' ἀπωτέρων σκοπῶν ἀπωτέρας μεταβολὰς μὲ συνεπείας καταστρεπτικὰς καὶ ἀνακριβῶς ἐξ ἄλλου ἐλέχθη ὅτι τὸ κομμουνιστικὸν κόμμα εἶναι κόμμα ἐξελικτικὸν διότι εἶναι γνωστὴ ἡ τακτική του.

Ὁ κ. ***Κ. Καλκάνης*** λέγει ὅτι πᾶν ὅ,τι ἐπιχειρεῖ νὰ ἐπιβληθῇ βιαίως εἶναι ἐγκληματικὸν καὶ ἐναντίον τούτου ἐπιδάλλεται πᾶσα ἄμυνα.

Ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὅμως σᾶς γνωρίζω ὅτι ἡμεῖς καὶ ἡ Βουλὴ ὁλόκληρος δὲν ἐπιθυμεῖ οὔτε σκέπτεται περὶ ἀλλαγῆς τοῦ ὑπάρχοντος κοινωνικοῦ καθεστῶτος, οὔτε δι' ἀποτόμων μέσων ὡς ζητοῦν οἱ κομμουνισταί, οὔτε δι' ἄλλων ὡς ἐπιδιώκουν ἄλλοι.

Ὁ κ. ***Σ. Μάξιμος*** συνεχίζων λέγει ὅτι οὐδεὶς ἀμφισβητεῖ ὅτι εἰς τὰς κοινωνίας ὑπάρχουν ἀντιθέσεις, αἱ ὁποῖαι δημιουργοῦν τοὺς ἀγῶνας καὶ τοὺς τρόπους τῆς διεξαγωγῆς των. Οἱ κομμουνισταὶ λέγει, θέλουν ὅταν θὰ ἐπικρατήσουν νὰ ἔχουν τὴν ἐπιδοκιμασίαν τῆς πλειοψηφίας καὶ τελικὸς σκοπός των εἶναι ἡ κατάργησις τῆς ἀτομικῆς ἰδιοκτησίας καὶ τῶν μέσων τῆς παραγωγῆς. Ἡ πραγματοποίησις τοῦ σκοποῦ αὐτοῦ δὲν δύναται νὰ γίνῃ παρὰ διὰ σειρᾶς ἀγώνων ἀκαθορίστου διαρκείας καὶ ἐξαρτωμένων ἀπὸ τὰς συνθήκας ἑκάστης χώρας.

Πολλοὶ Βουλευταί. Εἴσθε ἐκτὸς τοῦ θέματος. Νὰ ἀπολογῆσθε εἰς τὰς συγκεκριμένας κατηγορίας.

Ὁ κ. ***Σ. Μάξιμος*** ἐξακολουθῶν ἐκφράζει τὴν ἀπορίαν του διὰ τὴν κατηγορίαν ὅτι ὑπάρχουν στρατιῶται κομμουνισταί. Δὲν βλέπω λέγει τί θὰ μᾶς θέλξῃ μὲ τὸν μοναρχισμὸν ἢ μὲ τὴν κεφαλαιοκρατίαν. Καὶ τὸ κομμουνιστικὸν κόμμα, ὅπως κάθε κόμμα, δικαιοῦται νὰ προπαγανδίζῃ ὑπὲρ τῶν ἰδεῶν του καὶ οὐδεμία διάταξις ἠμπορεῖ νὰ τὸ δεσμεύσῃ. Ὡς πρὸς τὴν κατηγορίαν περὶ αὐτονομίσεως τῆς Μακεδονίας λέγει ὅτι ἡ δράσις τῶν κομμουνιστικῶν κομμάτων κανονίζεται παγίως καὶ διεθνῶς καὶ συνεπῶς καὶ τὸ ἑλληνικὸν κομμουνιστικὸν κόμμα ἀνήκει εἰς τὴν Γ' Διεθνῆ, ἧς εἶναι γνωσταὶ αἱ ἀντιλήψεις. Ἡ ὑπόθεσις τῆς αὐτονομήσεως τῆς Μακεδονίας καὶ Θράκης ὡς κατηγορία ἔχει ἀναφανῆ ἀπὸ ἄλλης ἐποχῆς καθ' ἣν ὁ ἀγὼν κατὰ τοῦ κινδύνου τοῦ κομμουνισμοῦ ἦτο εἰς ἔντασιν.

Ἐλέχθη ὅτι ἡ αὐτονόμησις δηλ. ἡ ἀνεξαρτησία τῆς Μακεδονίας καὶ ἡ περὶ αὐτῆς ἀπόφασις ἐλήφθη εἰς ἓν συνέδριον τῶν Ἀθηνῶν ἢ τῆς Θεσ)νίκης, καθ' ὃ συνεζήτησαν ἀπὸ κοινοῦ καὶ ἀπεφάσισαν τὴν αὐτονόμησιν καὶ σχετικῶς ἐγένοντο καὶ τρεῖς δίκαι. Τὸ μακεδονικὸν ζήτημα παρουσιάσθη ὡς ἐθνικὸν ζήτημα καὶ τὸ κομμουνιστικὸν κόμμα καὶ κατ' αὐτὸ ὤφειλε νὰ τηρήσῃ παγίαν καὶ ὁμοιακόλουθον στάσιν καὶ σύμφωνον μὲ τὴν ὅλην πολιτικὴν τῶν κομμουνιστικῶν κομμάτων, τηρηθεῖσαν ἀπέναντι ὅλων τῶν ἐθνικῶν ζητημάτων ὅπως τῆς Ἰρλανδίας, τῆς Πολωνίας κλπ. καὶ ὅπως εἶχεν ἡ πολιτικὴ αὕτη τὴν ἀναγνώρισιν καὶ αὐτῆς τῆς αὐτοδιαθέσεως τῶν λαῶν μέχρι χωρισμοῦ, ἐν συνδυασμῷ μὲ τὴν ὑποβοήθησιν τῆς ἀνατροπῆς τοῦ καπιταλιστικοῦ συστήματος. Καὶ δι' αὐτὸ ἐνῷ οἱ κομμουνισταὶ ἤθελον τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Πολωνίας δὲν ἤθελον τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Οὐγγαρίας, διότι ἔλειπεν ἡ ἀνωτέρω δευτέρα προϋπόθεσις καὶ συνεπῶς οὐδεὶς κομμουνιστὴς δύναται νὰ εἶναι καὶ ἐθνικόφρων. Ἐν Μακεδονίᾳ ὑπῆρχεν ὡς γνωστὸν πάλη μεταξὺ τῶν ἐνδιαφερομένων Κρατῶν πρὸς μετάδοσιν ἐθνικῆς συνειδήσεως ἑκάστου εἰς μεγαλείτερον τμῆμα καὶ τὴν μεγαλειτέραν ἐπιτυχίαν εἶχεν ὁ Βουλγαρικὸς σωβινισμός, καὶ τὸ γεγονὸς τοῦτο σημαίνει ὅτι τὸ κέντρον τῆς βαρύτητος ἀνῆκεν εἰς τὴν Βουλγαρικὴν καπιταλιστικὴν τάξιν, ὁραδύτερον δὲ ἐξειλίχθη καὶ μία κίνησις ὁμοσπονδιακή, φενεραλιστικὴ λεγομένη, ἀντιτιθεμένη εἰς τὴν Βουλγαρικὴν ἀποψιν. Τῷ 1923 ἐμφανίζεται νέα κίνησις μὲ ὁάσιν τὰς Βουλγαρομακεδονικὰς ὀργανώσεις ἐν Βουλγαρίᾳ, αἱ ὁποῖαι πρῶτον ἐρριψαν τὸν Σταμπούλωφ, καὶ κατόπιν διέπραξαν τὰς σφαγὰς τῶν κομμουνιστῶν μὲ τὴν Κυβέρνησιν Τσαγκώφ καὶ συνεπῶς, ἡ κατηγορία κατὰ τῶν κομμουνιστῶν εἶναι ἀσυμβίβαστος, ἐφ' ὅσον τοὺς λέγομεν ὅτι ἠδύναντο νὰ συμπράξουν μὲ τοὺς σφαγεῖς των. Ἡ λύσις, ἐξακολουθεῖ, θὰ ἐγένετο ἀναλόγως τῆς ἐπικρατήσεως ἢ μὴ τῆς Βουλγαρικῆς ἐπαναστάσεως ἐν Βουλγαρίᾳ καὶ τὸ ζήτημα τῆς αὐτονομήσεως ἤρχετο ὡς βάσις διὰ τὴν πτῶσιν τοῦ Τσαγκώφ ὡς δυνάστου τῆς ἀγροτικῆς καὶ ἐργατικῆς τάξεως. Κατηγορούμεθα ὅτι συνεπράξαμεν μὲ τοὺς Βουλγάρους ἐθνικιστάς, ἐνῷ ἀντιστρόφως οἱ καταδιώξαντες τοὺς Βουλγάρους ἐκ Μακεδονίας αὐτοὶ ἔδοκαν καὶ ὅργανα καὶ ὁπαδοὺς καὶ ὅπλα εἰς τὸν Τσαγκὼφ καὶ τὸν Βουλγαρικὸν σωβινισμόν. Ἐπὶ Κυβερνήσεως Παπαναστασίου ἄλλως τε ἦλθεν ἐνταῦθα ὁ ἀρχηγὸς τῶν φεντεραλιστῶν Πανίτσας καὶ οὐδεὶς ἐσκέφθη νὰ κατηγορήσῃ τὴν Κυβέρνησιν ἐκείνην διὰ τὰς συνομιλίας της ἢ τυχὸν συενεννοήσεις της μὲ αὐτόν.

Ὁ κ. ***Α. Παπαναστασίου*** (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας) ἀπὸ ὅσα ἐξέθεσεν ὁ ἀξιότιμος συνάδελφος καταδεικνύεται ἡ κολοσσιαία διαφορὰ τῶν ἀντιλήψεων ποὺ ὑπάρχει ἐν σχέσει μὲ τὴν διαχείρισιν ἑνὸς ἐθνικοῦ ζητήματος μεταξὺ τοῦ κόμματος τοῦ ὁποίου ἐκφράζει τὰς γνώμας καὶ ὅλων τῶν ἄλλων κομμάτων εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ καταδεικνύει τὸ κολοσσιαῖον ἐπίσης σφάλμα εἰς τὸ ὁποῖον ἔχει περιπέσει τὸ κομμουνιστικὸν κόμμα, διαχειριζόμενον τὸ ζήτημα αὐτὸ τὸ ἐθνικόν. Εἶνε ἀκριβὲς ὅτι ἡ σοσιαλιστικὴ ἰδέα εἶνε ἀντίθετος πρὸς οἱονδήποτε ἐθνικισμόν, εἶνε ἀντίθετος πρὸς τὸν ἐθνικισμὸν καὶ τὸν ἰμπεριαλισμόν, ἀδιάφορον ἐὰν ἐν τῇ πράξει καὶ εἰς τὴν Ρωσσίαν ἀκόμη δὲν ἐφαρμόζεται αὐτὴ ἡ ἀντιμπεριαλιστικὴ σοσιαλιστικὴ ἀρχή. Εἶνε ἐπίσης ἀληθὲς ὅτι ἐπὶ μακρὰν σειρὰν ἐτῶν ἐκεῖ εἰς τὴν Μακεδονίαν διεξήγετο ἕνας ἀλληλοεξοντωτικὸς ἀγὼν μεταξὺ τῶν διαφόρων ἐθνοτήτων αἱ ὁποῖαι ἔζων ὑπὸ τὴν Τουρκικὴν κυριαρχίαν, ἐξοντωτικὸς ἀγὼν ὁποῖος τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ὑπεθάλπετο ἀπὸ αὐτὸ τὸ τουρκικὸν κράτος, χωρὶς νὰ γνωρίζῃ τὸ τουρκικὸν κράτος, ὅτι αὐτὸς ὁ ἀγὼν τὸν ὁποῖον ὑπέθαλπεν ὑπέσκαπτε καὶ αὐτὴν τὴν ὑπόστασιν τοῦ τουρκικοῦ κράτους, εἰς τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, ὡς ἐνθυμεῖσθε, δὲν ἐξετάζω ποίων ἡ δρᾶσις ἦτο περισσότερον ἐπιτυχὴς καὶ ἀποτελεσματική, τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἡ Βουλγαρικὴ προπαγάνδα, ἡ δυναμένη κατ' εὐθεῖαν νὰ λύσῃ τὸ Μακεδονικὸν ζήτημα σύμφωνα μὲ τὰς βουλγαρικὰς ἀπόψεις, ἐνθυμεῖσθε πολὺ καλὰ ὅτι ἀπὸ τοῦ 1901 εἶχεν ὑψώσει τὴν σημαίαν τῆς αὐτονομήσεως τῆς Μακεδονίας.

Τινὲς βουλευταί : Πολὺ παλαιότερον.

Ἀλ. Παπαναστασίου. Ὅταν ἔλαβε τὸν ὀξὺν χαρακτῆρα ὁ ἀγὼν ὁ Μακεδονικός, ὅταν ἔγινεν ἡ ἐπανάστασις εἰς τὴν Μακεδονίαν, ἡ ἐπανάστασις ἐκείνη ἔγινε μὲ πρόγραμμα, μὲ σκοπόν, μὲ σημαίαν αὐτονομήσεως τῆς Μακεδονίας καὶ μὲ αὐτὴν τὴν σημαίαν κατεβλήθη προσπάθεια νὰ παρασυρθῇ ὑπὲρ τῶν Βουλγαρικῶν ἀπόψεων ὁ Μακεδονικὸς λαός. Ἡ περίοδος ἐκείνη τῆς ἀλληλοεξοντώσεως ἐτερματίσθη μετὰ τοὺς πολέμους τοὺς Εὐρωπαϊκοὺς καὶ μετὰ τὰς συνθήκας περὶ εἰρήνης καὶ τῆς ἀνταλλαγῆς τῶν πληθυσμῶν καὶ ἰδίως μὲ τὴν ἐγκατάστασιν τῶν προσφύγων, διότι μετὰ τὴν ἀνταλλαγὴν τῶν πληθυσμῶν καὶ τὴν ἐγκατάστασιν τῶν προσφύγων δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ δικαιολογηθῇ οὐδεμία ἀξίωσις (προηγουμένως ὑπῆρχον ἀξιώσεις, αἱ ὁποῖαι καὶ συνεζητοῦντο), ἀλλὰ μετὰ τὸν τελευταῖον πόλεμον καὶ τὰς συνθήκας περὶ εἰρήνης καὶ ἀνταλλαγῆς τῶν πληθυσμῶν καὶ τὴν ἀποκατάστασιν τῶν προσφύγων δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ἐγερθῇ οὐδεμία ἀμφισβήτησις, ὅτι τὸ συμφέρον τῶν Βαλκανικῶν Ἐθνῶν συνίσταται εἰς φιλικὴν συνεννόησιν μεταξύ των καὶ εἰς σύναψιν ὁμοσπονδιακῶν δεσμῶν. Ἐξετάζεται λοιπὸν κατὰ τίνα τρόπον δύναται νὰ ἐπέλθῃ ἡ συμφιλίωσις καὶ ἡ παγίωσις τῆς εἰρήνης εἰς τὰ Βαλκανικὰ κράτη, διὰ τῆς διευθετήσεως αὐτῶν τῶν ζητημάτων ἢ διὰ τῆς διαρρυθμίσεως ὅλων αὐτῶν καὶ τοῦ περιορισμοῦ ὅλων τῶν διαφορῶν, αἱ ὁποῖαι εἶνε δυνατὸν νὰ ὑπάρξωσιν μεταξὺ αὐτῶν, καὶ ποῖον εἶνε τὸ συμφέρον τῆς ἐργατικῆς τάξεως;

Τὸ συμφέρον τῆς ἐργατικῆς τάξεως εἶναι ἡ διαιώνισις τῶν ἀγώνων εἰς τὰ Βαλκάνια ἢ ὁ τερματισμὸς αὐτῶν; Ἐγὼ δὲν διστάζω νὰ ὑποστηρίζω, ὅτι διὰ τῆς ἐκκαθαρίσεως, καθ' ὃν τρόπον ἔγινεν εἰς τὴν Μακεδονίαν, τῶν ἐθνικιστικῶν καὶ φυλετικῶν ζητημάτων, ἐξασφαλίζεται ἡ συνεννόησις καὶ συνεργασία μετὰ τῶν ὁμόρων Κρατῶν καὶ αὐτὸ ἐξασφαλίζει καὶ τὰ συμφέροντα τῆς ἐργατικῆς τάξεως, τὰ ὁποῖα διὰ νὰ προαχθῶσιν ἔχουσιν ἀνάγκην εἰρήνης, διότι μὲ τὴν εἰρήνην

θὰ προαχθῇ ἡ βιομηχανία καὶ ἡ ἐργασία καὶ θὰ εὐδοκιμήσῃ ἡ ἐργατικὴ τάξις καὶ ἐπομένως, μὴ ὑπαρχούσης οὐδεμιᾶς ἀνωμαλίας, θὰ ἔχῃ αὕτη τὴν αξίωσιν νὰ τύχῃ μεγαλειτέρας εὐνοίας ἀπὸ τὸ Κράτος καὶ ἱκανοποιήσεως τῶν ἀξιώσεων αὐτῆς. Καὶ ἐνῷ αὐτὸ εἶναι τὸ συμφέρον καὶ τῆς ἐργατικῆς τάξεως, τὸ Κομμουνιστικὸν κόμμα κατὰ περίεργον τρόπον ἦλθεν εἰς μίαν κρίσιμον στιγμήν, ὅταν πλέον εἶχε γείνει ἡ ἐκκαθάρισις τῆς Μακεδονίας, ἦλθε τὸ Κομμουνιστικὸν κόμμα, συμφωνοῦν πρὸς τοῦτο μὲ τοὺς Βουλγάρους αὐτονομιστάς, νὰ ὑποστηρίξῃ τὴν αὐτονόμησιν τῆς Μακεδονίας. Ἐγὼ δὲν εἶπον ἂν ὑπῆρξεν ἢ ὄχι συνεννόησις· αὐτὸ εἶνε ἀδιάφορον τόσῳ μᾶλλον καθ' ὅτι ἓν κόμμα Ἑλληνικὸν ἦλθεν εἰς κρίσιμον στιγμὴν νὰ ὑποστηρίξῃ τὴν αὐτονόμησιν, τὸ ὁποῖον ἐξακολουθεῖ καὶ ἀκόμη, ὅσον καὶ ἂν περιορίζονται καὶ ἐξασθενίζονται αἱ ἀπόψεις του, ἐξακολουθεῖ λέγω νὰ ὑποστηρίζῃ καὶ ἐπιδιώκῃ τὴν αὐτονόμησιν τῆς Μακεδονίας. Ἦλθεν εἰς κρίσιμον στιγμὴν νὰ ὑποστηρίξῃ τὴν αὐτονόμησιν τῆς Μακεδονίας καὶ ἐκατηγόρησε τὸ Ἑλληνικὸν κράτος, τὸ Κομμουνιστικὸν κόμμα, ὅτι αὐθαιρέτως μετέβαλε τὴν σύνθεσιν τὴν Ἐθνικὴν τῆς Μακεδονίας, καὶ ὅτι ἔπρεπε νὰ ἀποκατασταθῇ ἡ σύνθεσις ἡ Ἐθνικὴ τῆς Μακεδονίας καὶ νὰ ἐπιδιωχθῇ καὶ νὰ ἱκανοποιηθῇ ἡ αξίωσις περὶ αὐτονομήσεως τῆς Μακεδονίας. Καὶ σᾶς ἐρωτῶ, εἶνε δυνατὸν νὰ ἐπιδιωχθῇ τοιαύτη πολιτική, ἀποσκοποῦσα εἴτε εἰς τὴν ἐξομάλυνσιν τῆς καταστάσεως εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐσωτερικῶς, πρὸς τὸ συμφέρον αὐτῆς τῆς ἐργατικῆς τάξεως, εἴτε γενικῶς τὴν ἐξομάλυνσιν τῶν σχέσεων τῶν Βαλκανικῶν κρατῶν; Βεβαίως ὄχι. Ἡ ὕπαρξις τοιαύτης πολιτικῆς δὲν ἦτο δυνατὸν παρὰ νὰ ἔχῃ ὡς ἀποτέλεσμα τὴν συνέχειαν τῶν ἀνωμαλιῶν. Τὸ λεγόμενον ὅτι ὅλη αὐτὴ ἡ ἱστορία ἔγινε διὰ νὰ ἐνισχυθοῦν οἱ ἀγρόται τῆς Μακεδονίας, ὅπως ἀνατρέψωσι τὸν Τσακώρ, ὅπως ἐνισχυθῇ ὁ κομμουνιστικὸς ἀγὼν εἰς τὴν Βουλγαρίαν, δὲν εἶνε οὔτε κατὰ τὴν ἀντίληψίν μου συντελεστικόν, οὔτε δικαιολογεῖ αὐτὴν τὴν τακτικήν, αὐτὴν τὴν πολιτικήν διότι δι' οἱανδήποτε εὐδοκίμησιν κοινωνικῆς τάξεως, ἔπρεπε νὰ γνωρίζῃ ὅτι ἔπρεπε νὰ δημιουργηθῶσι προϋποθέσεις τοιαῦται, αἱ ὁποῖαι δὲν δημιουργοῦνται ποτὲ διὰ τῆς ἀλληλοεξοντώσεως καὶ τῶν ἐθνικῶν ἀγώνων.

Ἀλλὰ κατὰ περίεργον τρόπον τὸ κομμουνιστικὸν κόμμα ἔχει τὴν ἀντίληψιν, ὅτι διὰ τῆς διαιωνίσεως τῶν ταραχῶν εἶνε δυνατὸν νὰ ἐπιτευχθῇ ἡ ἀλλαγὴ τοῦ κοινωνικοῦ καθεστῶτος, καὶ τοῦτο ἀποτελεῖ κολοσσιαῖον σφάλμα τοῦ κομμουνιστικοῦ κόμματος, καὶ ἀποδεικνύει ποία μεγάλη διαφορὰ ὑπάρχει πρὸς τὴν διαχείρισιν τῶν ἐθνικῶν ζητημάτων. Ἡμεῖς δὲν θέλομεν νὰ ἀκαήσωμεν καμμίαν βίαν, δὲν θέλομεν νὰ προσβάλωμεν τὰ ἐθνικὰ δίκαια ἄλλων κρατῶν, ἀλλὰ ἂν θέλωμεν, θέλομεν τοῦτο, ἡ ἐθνικὴ ἰδέα νὰ εἶνε καθαρὰ ἀπὸ κάθε ἐσωτερικὴν ἀντίθεσιν, καὶ εἶνε ἐσωτερική τοιαύτη, ὅταν ἡ ἰδέα τῆς Ἑλλάδος, τῆς Ἑλληνικῆς ἐθνότητος, δὲν ἀντιτίθεται πρὸς τὴν ἰδέαν τῆς Βουλγαρίας καὶ τῆς Βουλγαρικῆς ἐθνότητος, τῆς Σερβίας καὶ τῆς Σερβικῆς ἐθνότητος. Ἀλλὰ διὰ νὰ γίνῃ αὐτὸ δὲν πρέπει νὰ ἀνταγωνιζώμεθα ἀγῶνα ὑπάρξεως εἰς περιοχὰς ἐχούσας κολοσσιαίαν σημασίαν διὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ ἐρωτῶ τοιοῦτος ἀγὼν κατὰ τί θὰ ὠφέλει τὰ συμφέροντα τῆς Ἑλλάδος, ἂν ἦτο δυνατὸν νὰ πραγματοποιηθῇ ὁ χωρισμὸς τῆς Μακεδονίας εἰς αὐτόνομον κράτος, ἵνα κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον πραγματοποιηθῇ ὁ κομμουνισμὸς εἰς τὰ Βαλκανικὰ κράτη; Ὅλα αὐτὰ ἀποδεικνύουν πόσον εἶνε ἐδαφονομικὸν τὸ κομμουνιστικὸν κόμμα, ὅπως τοιοῦτον εἶνε καὶ εἰς τὴν ἐσωτερικὴν πολιτικήν, ἡ ὁποία ἀποδεικνύει ὅτι δὲν ἀνταποκρίνεται εἰς τὰς κοινωνικὰς συνθήκας, τὰς συνθήκας τῆς ἐργατικῆς τάξεως τῆς Ἑλλάδος. Εἶμαι σύμφωνος, ὅταν αἱ συνθῆκαι εἶνε εὐνοϊκαὶ πρέπει νὰ ὑπάρξῃ τὸ Α ἢ Β κόμμα, ἀλλὰ αἱ συνθῆκαι τῆς Ἑλλάδος δὲν εἶνε εὐνοϊκαὶ πρὸς δημιουργίαν κομμουνιστικοῦ κόμματος καὶ ἂν ὑπάρχῃ τοιοῦτον εἶνε ἀποτέλεσμα μιᾶς προπαγάνδας συνισταμένης εἰς ἀπατηλὰς ὑποσχέσεις, αἱ ὁποῖαι δυστυχῶς ἀποπλανῶσιν ἓν μέρος τοῦ ἐργατικοῦ κόσμου, μὴ δυνάμενον νὰ ἐννοήσῃ ποῦ κεῖται τὸ πραγματικὸν συμφέρον. Ἡ Ἀγγλία ἔχει τὸν μεγαλύτερον ἐργατικὸν πληθυσμὸν καὶ ὅμως ἡ Ἀγγλία ἐν συγκρίσει μὲ τὴν Ἑλλάδα ἔχει ἀσθενέστερον κομμουνιστικὸν κόμμα.

Ἀλλὰ εἶνε πολὺ ἐνδιαφέρον ἀπὸ ἐξωτερικῆς ἀπόψεως, διότι ἐνῷ θέτει ὡς προϋπόθεσιν τὴν συνεννόησιν μεταξὺ τῶν διαφόρων κρατῶν, ἐν τούτοις ἡ πολιτικὴ αὐτοῦ στρέφεται πρὸς δημιουργίαν ἀνωμαλιῶν καὶ διαιρέσεων καὶ ἐμφυλίων ταραχῶν.

Ὁ κ. **Σ. Μάξιμος** λέγει ὅτι αἱ ἀντιλήψεις αὗται μεταφερόμεναι εἰς τὸ στόμα ἑνὸς μέλους τῆς Κυβερνήσεως τῆς Τουρκίας π. χ. θὰ ἐδικαιολόγουν ἐξ ὁλοκλήρου τὴν ἀνταλλαγὴν τῶν πληθυσμῶν.

Α. Παπαναστασίου. Εἰς τὰ 1924 εὑρισκόμεθα πρὸ τετελεσμένου γεγονότος.

Ὁ κ. **Σ. Μάξιμος** καταλήγων λέγει ὅτι τὸ ἀγροτικὸν Συνέδριον ἐν Ἀγγλίᾳ ἔλαβεν ἀπόφασιν περὶ ἀποσπάσεως ὅλων τῶν ἀποικιῶν τῆς Ἀγγλίας.

Λύεται εἶτα ἡ συνεδρίασις ὥρᾳ 9 1)2 μ. μ. διὰ τὴν αὔριον Τρίτην καὶ ὥραν 5. 1)2 μ. μ.

Ὁ Πρόεδρος
Θ. ΣΟΦΟΥΛΗΣ

Οἱ Γραμματεῖς
Μ. Λαΐλιος
Θ. Τσιριμῶκος

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΜΘ'

Τῆς 29 Μαρτίου 1927

Ὥρᾳ 6 μ. μ. ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς ἕδρας κηρύσσει τὴν ἔναρξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει νὰ ἀνοιχθῶσι τὰ θεωρεῖα.

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικὰ τῆς χθεσινῆς συνεδριάσεως.

Ἀνακοινοῦνται τὰ ἑξῆς:

Οἱ κάτοικοι τῆς Κοινότητος Σέλφης Ναυπακτίας διαμαρτύρονται διότι τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Συγκοινωνίας ἀπέλυσεν τὸν τραυματίαν πολέμου Νικόλαον Παπαθεοδώρου ἐκ τῆς Διευθύνσεως τοῦ Τηλεφωνικοῦ Κέντρου καὶ ἀντ' αὐτοῦ διώρισεν ἁπλοῦν ἰδιώτην.

Ὁ Σύλλογος Σπουδαστῶν Ἀνωτ. Σχολῆς Ἐμπορικῶν Σπουδῶν παρακαλεῖ τὴν Βουλὴν ὅπως οἱ πτυχιοῦχοι τῆς Ἀνωτ. Σχολῆς Οἰκον. Ἐμπορικῶν Ἐπιστημῶν προσλαμβάνωνται εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῶν διαφόρων ἡμικρατικῶν ὀργανισμῶν κτλ.

Τὸ Σωματεῖον καπνεργατῶν «Ἀλληλεγγύη» αἰτεῖται τὴν ἀπομάκρυνσιν πάσης σκέψεως νέας φορολογίας ἐπὶ τῶν καπνεργατικῶν ἡμερομισθίων.

Ἡ Προσφυγικὴ Ἕνωσις τῶν δικαιούχων ἀνταλλαξίμων τῆς ἐπαρχίας Καρδίτσης ζητεῖ τὴν ἀνέγερσιν τοῦ ἀστικοῦ συνοικισμοῦ ἐν Καρδίτσῃ καὶ ἐν χώρῳ ἔξω τοῦ τοπογραφικοῦ σχεδιαγράμματος τῆς πόλεως.

Οἱ Δημ. Τελώνης καὶ Α. Ὀρφανίδης δευτεροβάθμιοι διδάσκαλοι τοῦ ἡμιγυμνασίου Κιλκὶς ὑποβάλλουσιν ὑπόμνημα «περὶ προαγωγῆς καὶ μετεκπαιδεύσεως των δευτεροβαθμίων διδασκάλων».

Ὁ Γεωργικὸς πιστωτικὸς Συνεταιρισμὸς Γαλατα ζητεῖ τὴν ἐλευθέραν ἐξαγωγὴν τοῦ ἐλαίου ὅταν δὲν ἐμποδίζεται διὰ λόγους ἀνάγκης τοῦ Κράτους καὶ τὴν ἐπιβολὴν τῆς ἰδίας φορολογίας ἐπί τε τῶν βαφιναρισμένων καὶ μὴ τοιούτων.

Οἱ Βουλευταὶ κ.κ. Κ. Καλκάνης καὶ Λ. Βαλαωρίτης καταθέτουν ἀναφορὰν τῶν ἐν Λευκάδι Σωματείων καὶ παρακαλοῦν ὅπως καταβληθῇ ἡ ἀπαιτουμένη μέριμνα καὶ προσοχὴ διὰ τὴν ταχυτέραν ἐπίλυσιν τῶν ζητημάτων αὐτῶν.

Οἱ κάτοικοι τῆς κοινότητος Παμίσου διατελοῦν ἐν ἀπογνώσει διὰ τὴν παρατεινομένην ἀναβολὴν τῆς ἐκτελέσεως ὑδραυλικῶν ἔργων Κοιλάδος Παμίσου, παρακαλοῦν δὲ τὴν Κυβέρνησιν νὰ ἐγγυηθῇ εἰς τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν διὰ νὰ χορηγήσῃ δάνειον εἰς τὸ ὑδραυλικὸν ταμεῖον Παμίσου.

Οἱ ἐν τιμητικῇ διαθεσιμότητι καὶ εἰδικῇ ἀποστρατείᾳ ἀξιωματικοὶ καὶ ὑπαξιωματικοὶ τοῦ Π. Ν. παρακαλοῦν τὴν Βουλὴν ὅπως ἀντιλαμβανομένη τὸ κρίσιμον τῆς θέσεώς των καὶ τὴν προσγενομένην ἀδικίαν κυρώσῃ τὸ ὑπὸ κρίσιν Ν. Δ. ὅπως ἔχει δημοσιευθῇ εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 333 τῆς 21 Σεπτεμβρίου 1926 φύλλ. Ἐφημ. τῆς Κυβερνήσεως.

Ὁ Σύνδεσμος ἐργατῶν λιμένος «ἡ Ἕνωσις Φορτοεκφορτωτῶν ἱστιοφόρων» καὶ «ὁ Σύνδεσμος Γαϊτανθρακοεργατῶν» ὑποβάλλουσι διάφορα αἰτήματα διὰ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ ὀκταώρου, τὴν ἀπαγόρευσιν τῆς ἐργασίας εἰς τοὺς ἐργολάβους καὶ εἰς τὰ πληρώματα τῶν ἀτμοπλοίων ἐπὶ τοῦ χειρισμοῦ τῶν βαρούλκων κλπ.

Διάφοροι ἐμποροεπαγγελματίαι Κοζάνης διαμαρτύρονται διότι δὲν ἐνεκρίθη εἰσέτι ὁ διορισμὸς τοῦ Μητροπολίτου Εὐγενίου Κοζανίτη τοποθετηθέντος εἰς τὴν Μητρόπολιν τῆς Κοζάνης.

Ὁ Πρόεδρος τοῦ Συνδέσμου Σμυριδορυκτῶν Λυῶνος Νάξου παρακαλεῖ τὴν Βουλὴν ὅπως διαταχθῇ ἡ ἄμεσος ἀποστολὴ τῶν ὑπολοίπων 1 ἑκατομυρίων τοῦ ὑπ' ἀριθ. 6555 τῆς 7 Φεβρουαρίου 1927 χρημ. ἐντάλματος τοῦ Ὑπουργείου τῶν Οἰκονομικῶν.

Οἱ Κάτοικοι τῆς Κοινότητος Σαλόης (Κούκουρα) τοῦ Δήμου Λετρίνων τῆς ἐπαρχίας Ἠλείας ὑποβάλλουσιν ὑπόμνημα δι' οὗ ζητοῦν τὴν ἀποπεράτωσιν τῆς ὁδοῦ Πύργου-Σαλμώνης.

Οἱ ἐκ τῆς Σερβοκρατουμένης Μακεδονίας προσφυγόντες εἰς Ἑλλάδα ὁμογενεῖς ὑποβάλλουσιν ὑπόμνημα δι' οὗ ζητοῦν νὰ καταργηθῇ ἡ ἐν Ἀθήναις ἑδρεύουσα Ἐπιτροπὴ ἐκδικάσεως τῶν περὶ ζημιῶν πολέμου καὶ ὁμηρίας κλπ.

Οἱ ὑπογραμματεῖς Εἰσαγγελίας καὶ Πρωτοδικῶν Κυπαρισσίας Δημήτριος Τουρκολιᾶς, Κ. Θεοδωρακόπουλος καὶ Γ. Δημητρόπουλος παρακαλοῦν τὴν Βουλὴν ὅπως ἀναγνωρισθῇ καὶ εἰς αὐτοὺς ἡ ἄμισθος ὑπηρεσία των συμφώνως τῷ Ν. Δ. τῆς 19 Μαΐου 1923.

Τὸ Τεχνικὸν Ἐπιμελητήριον τῆς Ἑλλάδος παρακαλεῖ τὴν Βουλὴν ὅπως λάβῃ ὑπ' ὄψει τὰς προτεινομένας τροποποιήσεις ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου περὶ ἀσκήσεως ἐπαγγέλματος πολιτικοῦ Μηχανικοῦ, Ἀρχιτέκτονος καὶ Τοπογράφου.

Ὁ κ. **Κ. Ἀγγελόπουλος** (Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης) ὑποβάλλει σχέδιον νόμου «περὶ χορηγήσεως ἐπιδόματος εἰς τοὺς ὑπαλλήλους τοῦ Ὑπουργείου τῆς Δικαιοσύνης ὁμοίου πρὸς τὸ χορηγούμενον εἰς ἄλλα Ὑπουργεῖα».

Ὁ κ. **Μ. Κῖρκος** (Ὑπουργὸς τῆς Ὑγιεινῆς κλπ.) ὑποβάλλει τὰ κάτωθι σχέδια νόμου 1) περὶ τοῦ ἐν τῇ περιφερείᾳ Κατερίνης Νοσοκομείου φυματιώντων ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν «Σανατόριον Ἱερᾶς Μονῆς Πέτρας Ὀλύμπου», 2) περὶ ἱδρύσεως ὑπεραρίθμου φαρμακείου ἐν Θεσσαλονίκῃ ὑπὸ τῆς ἐν τῇ πόλει ἑταιρείας τῶν τροχιοδρόμων», 3) περὶ ὀργανώσεως τοῦ ἐν Θεσσαλονίκῃ Κεντρικοῦ Νοσοκομείου προσφύγων καὶ

Ὁ περὶ αὐξήσεων ἐξόδων λειτουργίας καὶ συντηρήσεως εἰς τὸ νοσοκομεῖον ἡ «Σωτηρία»

Εἰσέρχεται εἶτα ἡ Βουλὴ εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν
τῆς Νομοθετικῆς Ἐργασίας

Ἐπὶ τῆς Ἡμερησίας Διατάξεως ὁ κ. **Α. Μάρκου** λαμβάνων τὸν λόγον, λέγει ὅτι εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 16 φύλλον τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως ἐδημοσιεύθη Ν. Διάταγμα περὶ τῆς κατ' ὄροφον ἰδιοκτησίας, τὸ ὁποῖον ἐξεδόθη κατόπιν ὁμοφώνου γνώμης τῆς κοινοβουλευτικῆς ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῶν προσφυγικῶν ζητημάτων. Χθὲς ὁ κ. Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης ὑπέβαλε νομοσχέδιον διακανονίζον τὰ τοῦ ζητήματος τούτου. Νομίζει ὅτι τὸ ζήτημα πρέπει νὰ διακανονισθῇ, διότι δὲν φρονεῖ ὅτι ἡ ἐπὶ τῶν προσφυγικῶν ζητημάτων ἐπιτροπὴ ἔχει τοιαύτην δικαιοδοσίαν ὥστε νὰ ρυθμίζῃ ζητήματα γενικωτάτου ἐνδιαφέροντος.

Ὁ κ **Α. Παπαναστασίου** (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας) λέγει ὅτι λόγῳ τοῦ ἐπείγοντος τοῦ πράγματος ἐπελήφθη τούτου ἡ προσφυγικὴ ἐπιτροπή, δὲν ἔχει ὅμως καμμίαν σημασίαν τὸ πρᾶγμα, διότι τὸ Διάταγμα θέλει ὑποβληθῇ πρὸς ἔγκρισιν εἰς τὴν Βουλήν.

Ὁ κ. **Δ. Βοκοτόπουλος** ἐρωτᾷ ἂν τὰ Ν. Δ. τὰ ἐκδιδόμενα προτάσει τῆς Κοιν. Ἐπιτροπῆς θὰ ὑποβληθοῦν πρὸς κύρωσιν εἰς τὴν Βουλήν.

Α. Παπαναστασίου (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας). Μάλιστα διότι ὑπάρχει καὶ ὑποχρεωτικὴ διάταξις τοῦ Συντάγματος.

Ὁ κ. **Γ. Καντιάνης** παρατηρεῖ ὅτι πρὸ μηνὸς ἤδη ὑπεβλήθη ἓν νομοσχέδιον περὶ τοῦ ἑορτασμοῦ τῆς ἑκατονταετηρίδος τῆς ἐν Ναυαρίνῳ ναυμαχίας, ἔκτοτε ὅμως οὐδὲν ἐγένετο. Πρόκειται περὶ μεγάλης ἑορτῆς διὰ τὴν ὁποίαν χρειάζεται προετοιμασία, ἔχει δέ, λέγει, ὑποβάλει καὶ σχετικὴν τροπολογίαν. Παρακαλεῖ ὅπως τὸ νομοσχέδιον ψηφισθῇ τοὐλάχιστον ἀπόψε εἰς α' ἀνάγνωσιν.

Ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας) λέγει ὅτι θὰ ἠδύνατο τὸ νομοσχέδιον νὰ κηρυχθῇ ὑπηρεσιακὸν ὅπως ψηφισθῇ εἰς μίαν μόνην ἀνάγνωσιν. Ἐν πάσῃ περιπτώσει θὰ ἔπρεπε νὰ παραπεμφθῇ εἰς ἐπιτροπήν, εἰς ἣν νὰ ταχθῇ προθεσμία 48 ὡρῶν πρὸς ὑποβολὴν τῆς ἐκθέσεώς της.

Ὁ κ. **Γ. Καντιάνης** λέγει ὅτι εἶνε σύμφωνος εἰς ταῦτα παρακαλεῖ δὲ ὅπως παραπεμφθῇ εἰς τὴν ἐπιτροπὴν καὶ ἡ τροπολογία του.

Ὁ κ. **Ι. Παπαϊωάννου** λέγει ὅτι ὁ ἔλεγχος καὶ ἡ συζήτησις τοῦ Συντάγματος ἀπορροφῶν πάντα χρόνον τῆς Βουλῆς καὶ μένει ἐκκρεμὴς τόση ἐπείγουσα νομοθετικὴ ἐργασία. Εἶνε συνεπῶς ἀνάγκη νὰ ὁρισθῇ μία τουλάχιστον ἡμέρα τῆς ἑβδομάδος πρὸς συζήτησιν τῆς νομοθετικῆς ἐργασίας.

Α. Παπαναστασίου (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας) λέγει ὅτι ὄντως πρέπει νὰ ἐργασθῇ περισσότερον ἡ Βουλή, διότι ἀντιθέτως δὲν δυνάμεθα νὰ προχωρήσωμεν εἰς τὰς ἐργασίας μας καὶ τονίζει ὅτι αἱ ἐργασίαι τῆς Βουλῆς πρέπει νὰ ἀρχίζουν ἀπαραιτήτως τὴν 5 ὥραν καὶ δὶς καὶ τρὶς τῆς ἑβδομάδος νὰ γίνωνται συνεδριάσεις καὶ μετὰ τὸ γεῦμα.

Ὁ κ. **Σ. Χατζιδάκης** λέγει ὅτι καλὸν θὰ ἦτο νὰ καταναλίσκεται εἰς ἑκάστην συνεδρίαν ὡρισμένη ὥρα διὰ νομοθετικὴν ἐργασίαν.

Εἰσέρχεται εἶτα ἡ Βουλὴ εἰς τὴν ἐπὶ τοῦ Συντάγματος συζήτησιν.

Ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 27 ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** προτείνει τὴν ἀποδοχὴν τοῦ ἄρθρου ὡς ἔχει ἐν τῷ ἐν ἰσχύϊ Συντάγματι, μετὰ τῆς διατάξεως δηλαδὴ περὶ αὐθεντικῆς ἑρμηνείας τῶν νόμων, τὴν ὁποίαν διέγραψεν ἡ ἐπιτροπή. Ἐπίσης παρακαλεῖ ὅπως ἡ συζήτησις ἐπὶ τῆς τροπολογίας τοῦ κ. Σαγιᾶ, σχετικῶς μὲ τὰ ἐπαγγελματικὰ κοινοβούλια, ἀναβληθῇ διὰ τὸ τέλος τῶν συζητήσεων τοῦ Συντάγματος ὡς γενικῆς φύσεως.

Ἐπιφέρει παρατηρήσεις τινὰς ὁ κ. ***Π. Μερλόπουλος***, παρέχων τὴν ἐξήγησιν ὅτι ἡ ἐπιτροπὴ ἐπὶ τῇ προτάσει του, διέγραψε τὴν παράγραφον περὶ αὐθεντικῆς ἑρμηνείας τῶν νόμων ὡς ἀνηκούσης εἰς τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν, καθὸ αὐτονόητον, ἀφοῦ καὶ ἡ αὐθεντικὴ ἑρμηνεία μόνον διὰ νόμου γίνεται. Μεθ' ὃ γίνεται δεκτὸν δι' ἀναστάσεως τὸ ἄρθρον 27 ἔχον οὕτω :

Ἄρθρον 27.

Τὸ δικαίωμα τῆς προτάσεως τῶν νόμων ἀνήκει εἰς τὴν Κυβέρνησιν, τὴν Βουλὴν καὶ τὴν Γερουσίαν.

Ἡ αὐθεντικὴ ἑρμηνεία τῶν νόμων ἀνήκει εἰς τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν.

Γίνεται ὡσαύτως δι' ἀναστάσεως δεκτὴ ἡ κάτωθι ἑρμηνευτικὴ δήλωσις ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 27.

Διὰ τοῦ ὅρου «Κυβέρνησις» νοεῖται ἐνταῦθα καὶ εἷς ἕκαστος τῶν Ὑπουργῶν κεχωρισμένως, δυνάμενος νὰ εἰσηγηθῇ πρότασιν νόμου ἐπ' ἀντικειμένου τῆς δικαιοδοσίας τοῦ Ὑπουργείου του.

Ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 28 ὁ κ. ***Α. Παπαναστασίου*** προτείνει ὅπως προκειμένου περὶ προτάσεως συνεπαγομένης δαπάνην προστεθῇ ὅτι ἡ ἔκθεσις περὶ τοῦ τρόπου τῆς καλύψεως αὐτῆς πρέπει νὰ εἶνε ὑπογεγραμμένη ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν.

Ὁ κ. ***Δ. Βοκοτόπουλος*** εὑρίσκει τὴν προτεινομένην τροποποίησιν περιοριστικὴν καὶ ἀντισυνταγματικήν.

Ὁ κ. ***Ι. Παπαϊωάννου*** εὑρίσκει ὡσαύτως περιοριστικὴν τὴν προτεινομένην προσθήκην ὡς καθιεροῦσαν ἀπαράδεκτον εἰσαγωγῆς παντὸς νομοθετήματος μὴ ἐγκρινομένου ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν. Ἀρκετὴν ἐγγύησιν παρέχει ἡ ἐν τῇ Βουλῇ συζήτησις τῶν νομοθετημάτων κατὰ τὴν ὁποίαν παρέχεται ἡ εὐκαιρία εἰς τὸν Ὑπουργὸν τῶν Οἰκονομικῶν νὰ ἀναπτύξῃ τὰς ἀντιρρήσεις του ἐπὶ οἱουδήποτε νομοθετήματος.

Ὁ κ. ***Σ. Σωτηριάδης*** συμφωνῶν ὡς πρὸς τὸ ὀρθὸν τῆς προσθήκης ταύτης δὲν εὑρίσκει κατόπιν αὐτῆς σκόπιμον τὴν δευτέραν παράγραφον, καθ' ἣν οὐδεμία πρότασις ἀφορῶσα αὔξησιν τῶν ἐξόδων διὰ μισθοδοσίαν ἢ σύνταξιν προέρχεται ἀπὸ τὴν Βουλὴν ἢ τὴν Γερουσίαν.

Ὁ κ. ***Α. Παπαναστασίου*** λέγει ὅτι πρέπει νὰ ὑπάρχῃ κάποιος περιορισμός, διότι ἄλλως δὲν δύναται ὁ ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν νὰ λαμβάνῃ γνῶσιν τῆς ἐξογκώσεως τῶν δαπανῶν.

Ὁ κ. ***Σ. Σωτηριάδης*** λέγει ὅτι ἐφόσον διὰ τῆς πρώτης παραγράφου τοῦ ἄρθρου 28 τίθεται περιορισμὸς ὅσον ἀφορᾷ τὰς συνεπαγομένας δαπάνην προτάσεις δὲν ἐννοεῖ τί νόημα ἔχει ὁ περιορισμὸς τῆς δευτέρας παραγράφου.

Ὁ κ. ***Α. Μυλωνᾶς*** συμφωνεῖ μὲ τὴν πρότασιν τοῦ κ. Παπαναστασίου ὑπὸ τὸν ὅρον ὅπως προστεθῇ ὅτι ἡ τοιαύτη πρότασις πρέπει νὰ ἔχῃ ὑποβληθῇ ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως.

Ὅσον ἀφορᾷ τὰς ὑπὸ τῆς Βουλῆς ὑποβαλλομένας προτάσεις φρονεῖ ὅτι θὰ ἔπρεπεν αὗται νὰ ἀποστέλλωνται πρὸ πάσης συζητήσεως εἰς τὸ Γενικὸν Λογιστήριον πρὸς ὑποβολὴν σχετικῆς ἐκθέσεως.

Ὁ κ. ***Α. Παπαναστασίου*** λέγει ὅτι ἡ σημερινὴ ἀξίωσις εἶνε ὅπως ἡ Κυβέρνησις ἀποτελεῖ ἓν σύνολον ἁρμονικόν, ὅσα δὲ μέτρα εἰσάγομεν ὀφείλουν νὰ εἶνε γνωστὰ εἰς πάντα τὰ μέλη τῆς Κυβερνήσεως.

Ὁ κ. ***Ι. Μεταξᾶς*** λέγει ὅτι θὰ ἠδύνατο νὰ γίνῃ ἑρμηνευτικὴ δήλωσις ὅτι τὰ προτεινόμενα νομοθετικὰ μέτρα ὀφείλουν νὰ φέρουν τὴν ὑπογραφὴν πάντων τῶν ἁρμοδίων Ὑπουργῶν.

Ὁ κ. ***Π. Μερλόπουλος*** λέγει ὅτι διὰ τοῦ ἄρθρου 28 δὲν προτείνεται οὐδεμία ἄλλη μεταβολὴ τοῦ κειμένου εἰμὴ ἡ ἀναστροφὴ τῶν δύο προτάσεων τοῦ ἄρθρου. Ἤτοι ἡ δευτέρα πρότασις ἡ περιέχουσα τὸν κανόνα, ὅτι τὰ νομοσχέδια τὰ συνεπαγόμενα δαπάνην, πρέπει νὰ συνοδεύωνται ὑπὸ ἐκθέσεως, ἐτάχθη πρώτη ἐν τῷ ἄρθρῳ καθ' ὑπόδειξίν του· ἐπηκολούθησε δὲ ἡ ἑτέρα πρότασις ἡ περιέχουσα τὴν ἐξαίρεσιν.

Ὁ κ. ***Σ. Ταλιαδοῦρος*** λέγει ὅτι ὡς διατυποῦται τὸ ἄρθρον εἶνε ἄκρως περιοριστικὸν διότι ἂν δὲν προσάγεται καὶ νομοσχέδιον καλύψεως μιᾶς προτεινομένης δαπάνης ἢ μειώσεως π.χ. μιᾶς φορολογίας ἡ πρότασις θὰ εἶνε ἀπαράδεκτος.

Ὁ κ. ***Α. Παπαναστασίου*** λέγει ὅτι δὲν εἶνε ἡ ἔννοια τοῦ ἄρθρου αὐτὴ· δὲν ὑπάρχει ἀνάγκη προσαγωγῆς νέου νομοσχεδίου. Ἐὰν ὑπάρχουν περισσεύματα ἡ δαπάνη θὰ καλυφθῇ ἀπὸ τὰ περισσεύματα, ἂν δὲν ὑπάρχουν θὰ καλυφθῇ ἀπὸ νέαν φορολογίαν. Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον εἶναι ἀναγκαῖον εἶνε νὰ διατελῇ ἐν γνώσει ὁ Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν.

Ὁ κ. ***Σ. Ταλιαδοῦρος*** συνεχίζων λέγει ὅτι δὲν βλέπει τὸν λόγον τῆς ἀπαλλοτριώσεως ταύτης τῶν δικαιωμάτων τῆς Βουλῆς.

Ὁ κ. ***Ι. Ράλλης*** φρονεῖ ὅτι ἡ ὑπουργικὴ ἀλληλεγγύη στηρίζεται ἐπὶ τῆς καλῆς πίστεως, διὰ τοῦτο δὲ θεωρεῖ τὴν τροπολογίαν τοῦ κ. Παπαναστασίου περιττὴν ἴσως δὲ καὶ ἐπιζήμιον. Οἱ Ὑπουργοὶ πρὸ τῆς ὑποβολῆς μιᾶς προτάσεως νόμου συνεννοοῦνται ἐν τῷ Ὑπουργικῷ Συμβουλίῳ, ὁπότε καὶ ὁ Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν λαμβάνει γνῶσιν. Ἐὰν εἷς Ὑπουργὸς εἰσαγάγῃ σχέδιον νόμου κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὰς ἀντιλήψεις τῶν λοιπῶν μελῶν τῆς Κυβερνήσεως ἢ τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν ὁ ὑπουργὸς ἐκεῖνος θὰ εὑρίσκεται ἐν διαφωνίᾳ πρὸς τὴν Κυβέρνησιν.

Ὁ κ. ***Π. Εὐριπαῖος*** συμφωνεῖ μὲ τὴν πρότασιν τοῦ κ. Παπαναστασίου, διαφωνῶν μόνον ὡς πρὸς τὴν λεκτικὴν διατύπωσιν τοῦ ἄρθρου.

Ὁ κ. ***Γ. Μπακόπουλος*** λέγει ὅτι ἡ καθιέρωσις τῆς τοιαύτης τροπολογίας θὰ ἐπιβραδύνῃ τὴν νομοθετικὴν ἐργασίαν, ἡ ὁποία θέλει ἤδη ἀρκετὰ ἐπιβραδυνθῇ μὲ τὴν ἀποδοχὴν τοῦ θεσμοῦ τῆς Γερουσίας. Διὰ τοῦτο κηρύσσεται κατὰ τῆς τροπολογίας.

Ὁ κ. ***Ν. Καμπάνης*** φρονεῖ ὡσαύτως ὅτι ἡ προσυπογραφὴ τῶν συνεπαγομένων δαπάνην προτάσεων ἀπὸ τὸν Ὑπουργὸν τῶν Οἰκονομικῶν θὰ φέρῃ μεγάλας δυσχερείας. Ἐφόσον ὁ Ὑπουργὸς θὰ συνοδεύσῃ τὸ νομοσχέδιόν του μὲ τὴν σχετικὴν ἔκθεσιν περὶ καλύψεως τῆς δαπάνης εἶνε περιττὴ ἡ προσυπογραφὴ τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν.

Ὁ κ. ***Σ. Χασιώτης*** λέγει ὅτι δὲν ἀνέμενε τοιαύτην πρότασιν ἀπὸ τὸν Ὑπουργὸν τῆς Γεωργίας, διότι πολλάκις ὑπάρχουν δαπάναι παραγωγικαί, συντελοῦσαι εἰς τὴν αὔξησιν τοῦ πλούτου· θὰ ἠδύνατο, λέγει, τοὐλάχιστον ἀντὶ τοῦ νομοσχεδίου νὰ προσυπογράφῃ ὁ Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν τὸ Ἐκτελεστικὸν τοῦ Νόμου Διάταγμα.

Ὁ κ. ***Γ. Καντιάνης*** λέγει ὅτι τὸ ἄρθρον διετυπώθη ὡς ἔχει ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς, ἡ ὁποία τὸ ἐπεξειργάσθη· αἰφνιδίως προτείνεται μία νέα πρότασις, τῆς ὁποίας ἀποτέλεσμα θὰ εἶνε νὰ δυσχεράνῃ τὴν νομοθετικὴν ἐργασίαν. Θεωρεῖ τὴν πρότασιν παρέλκουσαν.

Ὁ κ. ***Α. Μάρκου*** λέγει ὅτι θὰ ἠδύνατό τις νὰ παραπονεθῇ διὰ τὴν ὑποβολὴν τῆς τοιαύτης προτάσεως, ἡ ὁποία συνετέλεσεν εἰς τὴν παράτασιν τῆς συζητήσεως. Ἡ πρότασις εἶχεν ὑποβληθῇ καὶ εἰς τὴν Ἐπιτροπήν, ἡ ὁποία τὴν ἀπέρριψεν, ὡς ἄσκοπον.

Ὁ κ. ***Ι. Μεταξᾶς*** (Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας) λέγει ὅτι ἂν θὰ εἶχε τὸ δικαίωμα ἕκαστος Ὑπουργὸς νὰ ὑποβάλῃ μέτρα ἄνευ γνώσεως τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν, θὰ ἠδύνατο καὶ ὁ τελευταῖος οὗτος νὰ ὑποβάλῃ νομοσχέδια ἄνευ γνώσεως τῶν ἄλλων ἢ καὶ νὰ μὴ ἐγγράψῃ εἰς τὸν προϋπολογισμὸν τὰς πιστώσεις διὰ δαπάνας, ἃς ἐπιβάλλουν μέτρα τῶν ἄλλων Ὑπουργῶν, καὶ διὰ τοῦτο δὲν βλέπει τὸν λόγον τῆς μὴ ἀναγραφῆς τῆς προταθείσης προστατευτικῆς τῶν κρατικῶν οἰκονομικῶν προσθήκης.

Ὁ κ. ***Γ. Σακαλῆς*** θεωρεῖ ἐπιβαλλομένην τὴν προταθεῖσαν προσθήκην, διότι εἶνε ἡ μόνη διάταξις ἡ ὁποία προστατεύει τὰ οἰκονομικὰ τοῦ Κράτους, καὶ ὁ μόνος ἁρμόδιος ὅπως περιορίσῃ τὰς δαπάνας εἶνε ὁ Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν, ὅστις πρέπει νὰ προεγκρίνῃ ταύτας. Τοῦτο διδάσκει ἡ πεῖρα. Ὡς πρὸς τὴν δευτέραν παράγραφον τοῦ ἄρθρου φρονεῖ ἐπίσης ὅτι καὶ αὕτη, περιλαμβανομένη εἰς τὰ ξένα συντάγματα, πρέπει νὰ περιληφθῇ.

Ὁ κ. ***Γ. Καλδῆς*** λέγει ὅτι ἡ προσθήκη εἶνε ἀποτέλεσμα τῆς κοινοβουλευτικῆς πείρας, διότι πολλάκις αἰφνιδιαστικῶς ἡ Βουλὴ ἐψήφιζε δαπάνας. Διὸ ἡ προσθήκη εἶνε σκόπιμος καὶ ἀναγκαία καὶ προστατευτικὴ τοῦ προϋπολογισμοῦ, καὶ εἶνε ἀπορίας ἄξιον πῶς ἠγέρθη τόση συζήτησις κατ' αὐτῆς.

Ὁ κ. ***Α. Μυλωνᾶς*** ἀναγινώσκει σχέδιον ἑρμηνευτικῆς δηλώσεως ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 28.

Γίνεται εἶτα δι' ἀναστάσεως δεκτὸν τὸ ἄρθρον 28 ἔχον οὕτω :

Ἄρθρον 28.

Πᾶσα πρότασις νόμου, ὑποβαλλομένη ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν καὶ συνεπαγομένη δαπάνην ἢ ἐλάττωσιν ἐσόδων τοῦ προϋπολογισμοῦ, πρέπει νὰ συνοδεύεται ἀπὸ ἔκθεσιν περὶ τοῦ τρόπου τῆς καλύψεώς της, ὑπογεγραμμένην ἀπὸ τὸν ἁρμόδιον Ὑπουργὸν καὶ τὸν Ὑπουργὸν τῶν Οἰκονομικῶν.

Οὐδεμία πρότασις, ἀφορῶσα αὔξησιν τῶν ἐξόδων τοῦ Προϋπολογισμοῦ διὰ μισθοδοσίαν ἢ σύνταξιν ἢ ἐν γένει πρὸς ὄφελος προσώπου, προέρχεται ἐκ τῆς Βουλῆς ἢ τῆς Γερουσίας.

Ἐπὶ τῆς ὑπὸ τοῦ κ. ***Α. Μυλωνᾶ*** ὑποβληθείσης προτάσεως περὶ ἑρμηνευτικῆς δηλώσεως ὁ κ. ***Π. Μερλόπουλος*** λέγει ὅτι αὕτη δημιουργεῖ ἓν ἀπαράδεκτον καὶ δὲν θωρεῖ ὅτι θὰ ἔπρεπε νὰ γίνῃ δεκτή, διότι ἡ ἔννοια αὐτῆς περιλαμβάνεται ἔκδηλος ἐν τῇ διατυπώσει τοῦ ἄρθρου.

Ὁ κ. ***Π. Τσιτσεκλῆς*** φρονεῖ ὅτι ἡ ἑρμηνευτικὴ δήλωσις τοῦ κ Μυλωνᾶ εἶναι ἐπιδεδλημένη, διότι πολλάκις εἰς νομοσχέδια ἁρμοδιότητος ἑνὸς Ὑπουργείου παρεμβάλλονται καὶ διατάξεις ξέναι ἁρμοδιότητος ἄλλων Ὑπουργείων.

Γίνεται δι' ἀναστάσεως δεκτὴ μετὰ τοῦτο ὡς ἑρμηνευτικὴ δήλωσις ἐπὶ τοῦ α' ἐδ. τοῦ ἄρθρου 28 ἡ πρότασις τοῦ κ. Α. Μυλωνᾶ, ἔχουσα οὕτω :

Ἐν τῇ ἐννοίᾳ τοῦ α' ἐδαφ. τοῦ ἄρθρου 28 εἶναι ὅτι καὶ πρότασις νόμου ὑποβαλλομένη ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν ἢ οἱουδήποτε ἄλλου Ὑπουργοῦ, θίγουσα δὲ τὰς ὑπὸ ἄλλου Ὑπουργείου διαχειριζομένας ὑποθέσεις, πρέπει νὰ ὑπογράφεται καὶ ἀπὸ τοὺς ἁρμοδίους ἄλλους Ὑπουργούς.

Ὁ κ. ***Π. Τσαλδάρης*** (Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν) ὑποβάλλει νομοσχέδιον «περὶ ἀγροτικῆς ἀσφαλείας καὶ ἀγροφυλακῆς Κρήτης» καὶ παρακαλεῖ ὅπως ἡ ἁρμοδία ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν Ἐπιτροπὴ ἐπισπεύσῃ τὴν μελέτην τοῦ νομοσχεδίου ὅπως ὑποβάλῃ ταχέως τὴν ἔκθεσίν της. Προσεχῶς ἐπιλέγει θὰ ὑποβάλῃ νομοσχέδιον γενικωτέρας φύσεως.

Πολλοὶ Βουλευταί. Νὰ κηρυχθῇ κατεπείγον.

Ὁ κ. ***Τ. Ἀναστασίου*** λέγει ὅτι πρέπει νὰ ἐπαναφερθῇ ἐν ἰσχύϊ ὁ καταργηθεὶς ὑπὸ τῆς δικτατορίας νόμος περὶ ἀγροτικῆς ἀσφαλείας ἐνδιαφέρων τὴν λοιπὴν Ἑλλάδα.

Ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 29 τοῦ Συντάγματος ὁ κ. ***Α. Παπαναστασίου*** λέγει ὅτι ὁ σκοπὸς δι' ὃν συνιστᾶται ἡ Γερουσία δὲν εἶνε νὰ ματαιώνεται ἡ θέλησις τῆς δι' ἀμέσου ἐκλογῆς ἐκλεγομένης ἐθνικῆς ἀντιπροσωπείας. Ἡ Γερουσία ἔχει μόνον δύναμιν ἀναστολικήν. Διὰ τοῦτο ἡ Κυβέρνησις κατέληξεν εἰς τὴν ἀπόφασιν νὰ προτείνῃ ὅπως περιορισθοῦν κατά τι τὰ χρονικὰ ὅρια τὰ τιθέμενα διὰ τοῦ ἄρθρου.

Γίνεται εἶτα δεκτὸν τὸ ἄρθρον 29 ὡς ἐτροποποιήθη, ἔχον οὕτω :

Ἄρθρον 29.

Πρότασις νόμου ὑποβληθεῖσα εἰς τὴν Βουλὴν καὶ ψηφισθεῖσα παραπέμπεται εἰς τὴν Γερουσίαν, ἥτις ἐντὸς τεσσαράκοντα ἡμερῶν ἀπὸ τῆς λήψεως ἀποφασίζει ἐπ' αὐτῆς.

Ἐὰν ἐντὸς τεσσαράκοντα ἡμερῶν ἡ Γερουσία δὲν λάβῃ ἀπόφασιν, τεκμαίρεται συμφωνία αὐτῆς πρὸς τὴν Βουλήν.

Ἐὰν ἡ Γερουσία, εἴτε σιωπηρῶς, εἴτε μετὰ συζήτησιν, συμφωνήσῃ μὲ τὴν Βουλήν, ἡ πρότασις καθίσταται νόμος.

Ἐὰν ἡ Γερουσία ἀπορρίψῃ ἢ τροποποιήσῃ τὴν πρότασιν, ἐπαναφέρεται αὕτη εἰς τὴν Βουλήν. Ἐὰν ἡ Βουλὴ ἐμμείνῃ εἰς τὴν προηγουμένην αὐτῆς ἀπόφασιν, ἡ ἐπιψήφισις ἀναβάλλεται ἐπὶ δίμηνον, ὁπότε ἡ πρότασις καθίσταται νόμος, ἂν συγκεντρώσῃ τὴν ἀπόλυτον πλειοψηφίαν τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ τῶν Βουλευτῶν. Δύναται ὅμως καὶ πρὸ τῆς παρελεύσεως τοῦ διμήνου νὰ ληφθῇ ὁριστικὴ ἀπόφασις ἐν κοινῇ συνεδριάσει τῶν δύο Σωμάτων, ἐφόσον ἤθελε προκαλέσει ταύτην ἡ Γερουσία δι' ἀποφάσεως λαμβανομένης δι' ἀπολύτου πλειοψηφίας τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ τῶν μελῶν αὐτῆς.

Τὰ δύο Σώματα συνέρχονται πρὸς τοῦτο τὸ ταχύτερον εἰς τὴν αἴθουσαν τῆς Βουλῆς.

Γίνονται ὡσαύτως δι' ἀναστάσεως δεκτὰ τὰ κάτωθι ἄρθρα :

Ἄρθρον 30.

Πρότασις νόμου, ὑποβληθεῖσα εἰς τὴν Γερουσίαν καὶ ψηφισθεῖσα, παραπέμπεται εἰς τὴν Βουλὴν καὶ ἂν αὕτη συμφωνήσῃ μὲ τὴν Γερουσίαν, καθίσταται ἡ πρότασις νόμος τοῦ Κράτους, ἐὰν δὲ τὴν τροποποιήσῃ, τὴν παραπέμπει εἰς τὴν Γερουσίαν καὶ ἐπαναλαμβάνεται ἡ διαδικασία τοῦ ἄρθρου 29, ὡς ἐὰν ἡ πρότασις εἶχεν εἰσαχθῇ ἀρχικῶς εἰς τὴν Βουλήν. Ἐὰν τέλος τὴν ἀπορρίψῃ, ἐφαρμόζεται ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρου 32.

Ἄρθρον 31.

Ἐν περιπτώσει διακοπῆς τῶν ἐργασιῶν τῶν νομοθετικῶν Σωμάτων ἀναστέλλονται αἱ προθεσμίαι τῶν ἄρθρων 29 καὶ 33.

Ἐν περιπτώσει ἀνανεώσεως τῆς Βουλῆς, ἡ ὑπὸ τῆς διαλυθείσης Βουλῆς ψήφισις προτάσεώς τινος θεωρεῖται ὡς μὴ γενομένη, ἐφόσον πρὸ τῆς διαλύσεως δὲν ἐψηφίσθη καὶ ὑπὸ τῆς Γερουσίας ὁριστικῶς.

Ἄρθρον 32.

Προτάσεις νόμων, γενόμεναι ἀποδεκταὶ ὑπὸ τοῦ ἑνὸς τῶν νομοθετικῶν Σωμάτων, τελικῶς ὅμως ἀπορριφθεῖσαι, δύνανται νὰ ὑποβληθοῦν καὶ πάλιν ὡς νέαι προτάσεις μόνον εἰς τὴν ἑπομένην τακτικὴν σύνοδον.

Ἄρθρον 33.

Ὁ προϋπολογισμὸς τοῦ Κράτους ὑποβάλλεται πρῶτον εἰς τὴν Βουλήν·

Μετὰ τὴν ἐπιψήφισιν αὐτοῦ παραπέμπεται εἰς τὴν Γερουσίαν, ἡ ὁποία ὀφείλει ν' ἀποφανθῇ ἐντὸς μηνός. Ἐὰν ἐντὸς μηνὸς ἡ Γερουσία δὲν λάβῃ ἀπόφασιν τεκμαίρεται συμφωνία πρὸς τὴν Βουλήν. Ἐν διαφωνίᾳ ὁ προϋπολογισμὸς ἐπαναφέρεται εἰς τὴν Βουλήν, ἥτις ἀποφασίζει ὁριστικῶς διὰ τῆς συνήθους πλειονοψηφίας.

Τὸ αὐτὸ ἰσχύει προκειμένου καὶ περὶ τῶν νομοσχεδίων τῶν ἀφορώντων παροχὴν κρατικῶν πιστώσεων καὶ σύναψιν δημοσίων δανείων.

Ἄρθρον 34.

Πρὸς εὐχερεστέραν συνεννόησιν μεταξὺ τῶν δύο Σωμάτων ἐπὶ νομοθετικῶν ζητημάτων συγκροτοῦνται μικταὶ ἐπιτροπαὶ ἐξ ἀναλόγου ἀριθμοῦ βουλευτῶν καὶ γερουσιαστῶν, κατὰ πρότασιν τοῦ ἑτέρου τῶν Σωμάτων.

Εἰς τὴν ἀρχὴν ἑκάστης περιόδου συνιστᾶται μικτὴ μόνιμος Ἐπιτροπὴ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑποθέσεων, ἡ ὁποία λειτουργεῖ καὶ κατὰ τὰς διακοπὰς τῶν ἐργασιῶν τῶν νομοθετικῶν Σωμάτων καὶ μετὰ τὴν διάλυσιν τῆς Βουλῆς. Αἱ συνεδρίαι τῆς Ἐπιτροπῆς δὲν εἶνε δημόσιαι, πλὴν ἂν ἀποφασισθῇ ἡ δημοσιότης διὰ πλειοψηφίας τῶν δύο τρίτων τῶν μελῶν της. Εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν αὐτήν, ἡ ὁποία δύναται κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς περιόδου νὰ συμπληρώνεται, μετέχουν ἀπαραιτήτως ὅσοι ἀπὸ τοὺς βουλευτὰς καὶ γερουσιαστὰς διετέλεσαν πρωθυπουργοί.

Ἀναβάλλεται ἡ ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 35 συζήτησις.

Ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 36 ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** προτείνει ὅπως ἀπαλειφθῇ ἡ φράσις «σχηματίζουν δὲ γνώμην κλπ».

Γίνεται δι' ἀναστάσεως δεκτὴ ἡ πρότασις αὕτη.

Ὁ κ. **Γ. Καντιάνης** λέγει ὅτι ἐκ τοῦ ἄρθρου 36 καταφαίνεται ὅτι οἱ βουλευταὶ ἀντιπροσωπεύουν τὴν ὁλότητα τοῦ Ἔθνους καὶ οὐχὶ ὡρισμένας τάξεις, τοῦτο δὲ ὀφείλουν νὰ ἔχουν πάντες ἐνταῦθα ὑπ' ὄψει καὶ νὰ μὴ νομίζουν ὅτι εἶνε προνομιακῶς ἀντιπρόσωποι ὡρισμένων τάξεων.

Γίνεται εἶτα δι' ἀναστάσεως δεκτὸν τὸ ἄρθρον 36, ἔχον οὕτω.

Ἄρθρον 36.

Οἱ βουλευταὶ ἀντιπροσωπεύουν τὸ Ἔθνος καὶ ὄχι μόνον τὴν ἐκλογικὴν περιφέρειαν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἐκλέγονται.

Ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 37 ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** ὑποστηρίζει διὰ μακρῶν τοὺς λόγους τοὺς ἐπιβάλλοντας τὴν τριετῆ θητείαν τῆς βουλευτικῆς περιόδου διὰ νὰ εὑρίσκεται εἰς περισσοτέραν ἁρμονίαν ἡ Βουλὴ μὲ τὸν ἐντολοδόχον Λαόν.

Φωναί. Τετραετής.

Ὁ κ. **Π. Μερλόπουλος** λέγει ὅτι ἐπιδοκιμάζει τὴν μείωσιν τῆς βουλευτικῆς περιόδου, διότι καὶ ὅλη ἡ κοινοβουλευτική μας ἱστορία ἀποδεικνύει ὅτι ὅλαι αἱ Βουλαὶ δὲν διήρκεσαν περισσότερον τῶν 2 1)2 ἐτῶν. Ἐκτὸς τούτου μὲ τὸ νέον πολίτευμα δὲν ἔχομεν τὸν βασιλικὸν παράγοντα ἀλλὰ τὸν Πρόεδρον τῆς Δημοκρατίας, ὅστις συναινέσει μόνον τῆς Γερουσίας διαλύει τὴν Βουλήν. Σήμερον ἐξ ἄλλου ἐξειλίχθησαν τὰ πολιτικὰ ἤθη καὶ ἡ συχνοτέρα διαφώτισις τοῦ Λαοῦ προάγει τὰ συμφέροντά του

Εἰς ἐρώτησιν τοῦ κ. **Λ. Κουτσοπετάλου** ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** δηλοῖ ὅτι ἐφ' ὅσον ὑπάρχει ἀπὸ τὸν νόμον περίπτωσις ἀναπληρωματικῆς ἐκλογῆς θὰ γίνεται αὕτη.

Ὁ κ. **Θ. Χαβίνης** κηρύσσεται ὑπὲρ τῆς τριετοῦς περιόδου διὰ νὰ διατελῇ τὸ νομοθετικὸν σῶμα ἐν περισσοτέρᾳ ἁρμονίᾳ πρὸς τὴν κοινὴν γνώμην.

Ὁ κ. **Α. Μιχαλακόπουλος** (Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν) παρατηρεῖ ὅτι καὶ ἐκ τῆς ἱστορικῆς ἐξετάσεως τῶν βουλευτικῶν περιόδων ἐξάγεται ὅτι οὐδεμία Βουλὴ ὑπερέβη τὴν θητείαν τῶν τριῶν ἐτῶν. Ὥστε δὲν ὑπάρχει λόγος νὰ μὴ θεσπισθῇ καὶ εἰς τὸ Σύνταγμα ὅ,τι καὶ ἐμπράκτως γίνεται.

Ὁ κ. **Θ. Τσιριμῶκος** κηρύσσεται ὑπὲρ τῆς τριετοῦς περιόδου καὶ διὰ τὴν ἀνάγκην ἁρμονίας Λαοῦ καὶ Βουλῆς καὶ διότι ἤδη μὲ τὸ νέον πολίτευμα ἡ διάλυσις θὰ ἀσκεῖται ὑπὸ τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας μετὰ γνώμην τῆς Γερουσίας.

Ὁ κ. **Χ. Λαδᾶς** φρονεῖ ὅτι μετὰ τὴν υἱοθέτησιν τοῦ θεσμοῦ τῆς Γερουσίας ἡ τριετὴς βουλευτικὴ περίοδος εἶναι καθιερωτέα καὶ Συνταγματικῶς.

Ὁ κ. **Σ. Ταλιαδοῦρος** λέγει ὅτι τὰ ἐπιχειρήματα τὰ ὁποῖα ἀνέφερον οἱ προλαλήσαντες ἐπιβάλλουν τετραετῆ θητείαν διότι διὰ τῆς μακροτέρας διαρκείας τῆς ἐντολῆς θὰ ἐφιστᾶται περισσότερον ἡ προσοχὴ τῶν ἐντολέων ἐπὶ τοὺς ἐκλεκτούς των.

Ὁ κ. **Γ. Καντιάνης** φρονεῖ ὅτι πᾶσα μεταβολὴ τῆς κοινῆς γνώμης θὰ ἐπηρεάζῃ καὶ τοὺς Γερουσιαστὰς καὶ ἑπομένως οὐδεμίαν ἀξίαν ἔχει ἡ καθιέρωσις τῆς τριετίας καὶ πρέπει ἐκ σεβασμοῦ πρὸς τὴν παράδοσιν νὰ μείνῃ τὸ τετραετὲς τῆς βουλευτικῆς περιόδου.

Κηρύσσεται εἶτα ἡ συζήτησις περαιωμένη.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνακοινοῖ ὅτι ὑπεβλήθη πρότασις 15 βουλευτῶν ὅπως ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 37 διεξαχθῇ ψηφοφορία δι' ὀνομαστικῆς κλήσεως.

Ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** λέγει ὅτι πρέπει νὰ τεθῇ εἰς ψηφοφορίαν ἡ πρότασις τῆς Ἐπιτροπῆς ἡ ὁποία θεωρεῖται ὡς τροπολογία τοῦ ἐν ἰσχύϊ Συντάγματος.

Καλοῦνται ὡς ψηφολέκται οἱ κ. κ. **Λ. Κουτσοπέταλος** καὶ **Φ. Δραγούμης** ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν τῶν ὁποίων ἄρχεται ἡ ψηφοφορία, τοῦ ζητήματος τεθέντος οὕτω:

— Οἱ δεχόμενοι τὸ ἄρθρον ὡς διετυπώθη ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς λέγουσι «ναὶ» οἱ δὲ μὴ δεχόμενοι αὐτὸ λέγουν «ὄχι».

Περαιωθείσης τῆς ψηφοφορίας καὶ γενομένης τῆς διαλογῆς προέκυψε τὸ ἑξῆς ἀποτέλεσμα.

Ἐψηφοφόρησαν ἐν ὅλῳ 129

Εἶπον ναὶ 69

Εἶπον ὄχι 58

Ἠρνήθησαν ψῆφον 2

κατὰ τὸ παρατιθέμενον πρωτόκολλον.

Κ. Ἀγγελόπουλος	Ο	Κ. Δεμερτζῆς	Ο
Ν. Ἀμηρᾶς	..	Α. Δουλγερίδης	..
Μιχ. Ἀργυρόπουλος	Ο	Γ. Ἐμπειρῖκος	Ο
Χαρ. Βοζίκης	Π	Ἐμ. Ἐμμανουηλίδης	Ν
Γ. Γεωργιάδης	Ο	Ἰωάν. Καλογερᾶς	Ν

Ν. Κρανιωτάκης	Ν
Χρ. Λαδᾶς	Ο
Θ. Νικολούδης	..
Γ. Μερκούρης	..
Δ. Μπαμπᾶκος	..
Ἰωάν. Ράλλης	..
Ἀντ. Στρατηγόπουλος	..
Π. Τσιτσεκλῆς	Ν
Γ. Ἀθανασιάδης	Ν
Γ. Ἀλεξανδρόπουλος	Ν
Γ. Καλαντζόπουλος	..
Ι. Καναβὸς	Ν
Δ. Κατσάνος	Ν
Γ. Καφαντάρης	..
Ἰωάν. Νικολίτσας	..
Ἰωάν. Παπαϊωάννου	Ν
Σπυρ. Τρικούπης	Ν
Γ. Τσακανίκας	Ν
Ἰωάν. Τσιγκόλης	..
Α. Γρηγοριάδης	Ο
Φ. Δημάδης	Ο
Γ. Παπαπαράσχος	..
Α. Χατζηνώτας	..
Ἀπ. Ζούζουλας	..
Σπυρ. Ἠλιόπουλος	Ν
Γ. Καρπετόπουλος	Ν
Γ. Μηναῖος	..
Ι. Μουντζουρίδης	..
Π. Πετρίδης	..
Σπ. Στάης	Ν
Π. Τσαλδάρης	Ο
Κ. Τσαλδάρης	..
Ἀθ. Χριστόπουλος	Ν
Ἠλίας Ἀποσκίτης	..
Θ. Γρηγορίου	..
Γ. Μπακόπουλος	Ν
Ν. Μπακόπουλος	Ο
Δ. Πλαπούτας	Ν
Θεόδ. Τουρκοβασίλης	..
Α. Τροχάνης	Ν
Ν. Τριανταφυλλᾶκος	..
Σπυρ. Τσακόπουλος	..
Ν. Ἀνδρεαδάκης	..
Ἰωάν. Κίνιας	..
Λουκ. Κουτσοπέταλος	Ν
Μ. Μαντᾶς	Ο
Γεώργ. Μικρὸς	..
Π. Νικολαΐδης	..
Γεώργ. Πεσματζόγλου	..
Α. Ἀγγελόπουλος	..
Τ. Ἀναστασίου	Ν
Κ. Γκότσης	..
Κ. Γόντικας	Ν
Ἰωάν. Γιαννόπουλος	Ο
Α. Μάρκου	Ν
Ἀνδρ. Μιχαλακόπουλος	Ο
Δ. Μπούκουρας	..
Σ. Πολυζωγόπουλος	Ν
Β. Κονακάκης Ρεῦρος	Ν
Βασίλ. Σαγιᾶς	..
Ἀνδρ. Στεφανόπουλος	Ν
Ι. Σισίνης	..
Δ. Στεφανόπουλος	..
Γ. Βοραζάνης	Ο
Κ. Γεωργαντόπουλος	..
Γ. Ζερβὸς	..
Α. Θεοδωρίδης	..

Κ. Κωνσταντινίδης	Ο
Α. Λαμπριανίδης	Ο
Κ. Ὀρφανὸς	..
Χ. Πανταζίδης	..
Ν. Παπάζογλου	Ο
Α. Παππαπαναγιώτου	..
Α. Χαΐνογλου	..
Β. Χατζηλίας	Ο
Κ. Βλαχοθανάσης	..
Ι. Βογιατζῆς	..
Θ. Κακαρᾶς	..
Σ. Οἰκονομίδης	Ν
Θ. Παππαστρατῆς	Ν
Π. Χατζηπᾶνος	..
Δ. Βεῦλτζος	..
Θ. Γοῦσκος	Ν
Ν. Κολυβᾶς	..
Ἑρμ. Λούντζης	Ν
Ἀντ. Γαλανάκης	..
Γ. Κοκινάκης	Ν
Γ. Μαρῆς	..
Β. Μεϊμαράκης	Ο
Ι. Περδικογιάννης	..
Κ. Πολυχρονάκης	Ο
Γ. Φραγκουδάκης	Ν
Δημ. Ἀμπατζόπουλος	..
Ι. Ι. Ἄμποτ	..
Θ. Ἀνδρεάδης	..
Ἀλ. Βουτυρᾶς	Ν
Ζ. Βεντούρας	Ο
Ν. Δαρβέρης	..
Δ. Εὐθυμιάδης	Ο
Μ. Θεοδωρίδης	Ν
Α. Ἰασωνίδης	Ο
Δ. Κάκαβος	..
Ι. Καυτατζόγλου	..
Μ. Κῖρκος	..
Α. Κυβετὸς	Ν
Μεντὲς Λιάο Μεσατζῆς	..
Κ. Μουζενίδης	Ν
Κ. Μιττᾶκος	..
Ἀλ. Παπαναστασίου	Ο
Γρ. Παππανικολάου	..
Σταμ. Παππάζης	Ο
Φ. Παππαγεωργίου	..
Ἰσαὰκ Ἀβραὰμ Σιακῆ	..
Σολὰν Μπουχὰρ Δαυΐδ	..
Γ. Χατζηγεωργίου	..
Μ. Γοῦδας	..
Ἀλ. Μελᾶς	..
Δ. Μπότσαρης	..
Ἀλ. Μυλωνᾶς	..
Σπυρ. Χασιώτης	Ο
Χ. Χρηστοβασίλης	Ν
Ἀλκ. Λούλης	..
Γ. Ἐξηντάρης	Ν
Αὐγ. Θεολογίτης	Ο
Σ. Καραγεώργης	Ν
Στ. Νικολαΐδης	..
Α. Παππαδᾶτος	..
Ε. Σταυρίδης	..
Ι. Τσουντερίδης	Ν
Εὐθύμ. Βελλιανίτης	..
Δ. Ζερβὸς	Ο
Ἰωάν. Θεοτόκης	Ο
Σπυρ. Παϊπέτης	Ν
Α. Πιέρρης	Ο

Β. Ἀλεξᾶτος	Ο
Ι. Μεταξᾶς	Ο
Κοσμ. Μπουρμπούλης	Ο
Α. Φωκᾶς	..
Α. Ἀνδρεάδης	..
Γ. Βαρβούτης	..
Α. Ζάχος	..
Γ. Κακουλίδης	..
Ν. Κουπαρούσος	..
Γ. Μπούσιος	Π
Π. Παπαδόπουλος	Ν
Κωνστ. Ἀλαβᾶνος	..
Δ. Βοκοτόπουλος	..
Μ. Δερλερῆς	Ν
Κ. Ἐμπειρῖκος	Ν
Π. Εὐριπαῖος	Ο
Ν. Καμπάνης	Ν
Π. Καμπάνης	..
Περ. Μαζαράκης	Ο
Κ. Ναυπλιώτης	..
Θ. Βαρβιτσιώτης	..
Ν. Δ. Κουμάνταρος	..
Π. Παπαδᾶκος	..
Δ. Πετροκῖκος	..
Γ. Φικιώρης	Ν
Α. Ἀποστολίδης	Ο
Ε. Γκλαβάνης	Ν
Α. Εὐφραιμίδης	..
Β. Ζησιάδης	..
Κωνστ. Θέος	..
Ἀλ. Ἰωαννίδης	..
Δ. Καζάκης	Ο
Δ. Καρτάλης	..
Ἀνδρ. Κόρακας	..
Σ. Μάξιμος	..
Α. Μέρος	..
Κ. Σπυρίδης	Ν
Ν. Κοθρῆς	Ο
Ροῦσσος Κούνδουρος	Ο
Ε. Μοδάτσος	..
Α. Γαληνὸς	Ν
Γ. Θεοδοσιάδης	Ν
Γ. Καλδῆς	Ν
Β. Καραπαναγιώτης	..
Σ. Κρητικᾶς	..
Γ. Λαζανᾶς	Ν
Μ. Λαΐλιος	..
Γ. Παπανδρέου	..
Δ. Σάλτας	Ν
Κ. Σῖμος	..
Π. Ἀντωναρόπουλος	..
Γ. Καντιάνης	..
Α. Ἐμπ. Κουμουνδοῦρος	Ν
Π. Μερλόπουλος	Ο
Α. Μιουρῖζης	Ν
Φ. Μοσχοζίας	..
Α. Μπενάκης	..
Π. Μποῦτος	..
Π. Σάκκης	Ν
Ε. Φεσᾶς	Ν
Ἰωάν. Βατίστας	..
Π. Διαμαντόπουλος	Ν
Ἐμ. Μαχαίρας	Ν
Γ. Προυκάκης	..
Γ. Σακαλῆς	Ν
Σ. Σιμεόνογλου	..
Δ. Σκυλίτσης	..

Ἰωάν. Σπετσιώτης	..
Γ. Στρίγκος	..
Σωτ. Σωτηριάδης	Ο
Θ. Μαγκριώτης	..
Κ. Μαζαράκης	..
Γρ. Τηλικίδης	Ο
Θ. Χρυσοβέργης	Ν
Α. Βαλαωρίτης	Ο
Γ. Μπανιᾶς	..
Α. Τσιῶκος	Ο
Θ. Χαβίνης	Ο
Κ. Καλκάνης	Ν
Μ. Τσαρλαμπᾶς	..
Β. Σκουλᾶς	..
Ε. Φωτάκης	Ο
Χασὰν Ἀγᾶ Ζαδὲ Μουσταφᾶ	..
Ἀν. Μπακάλμπασης	..
Χαβοὺζ - Ὀσμὰν (Ἀλῆ Γκαλὴπ)	..
Σουκρῆ- Μαμούτ- Ὀγλοῦ	..
Ζαδὲ Φεχμῆ Χασὰν βέη	..
Κ. Τελωνίδης	..
Ἀθ. Σινόκας	..
Νικόλ. Βλᾶμος	Ο
Σ. Μανταφούνης	..
Θεμ. Σοφούλης	Ν
Ἐμ. Χατζηδάκης	Ο
Π. Ἀλεξίδης	..
Α. Ἀργυρὸς	..
Δ. Δούκας	..
Α. Λαζαρίδης	..
Ν. Μανούσης	..
Ν. Τερζόγλου	..
Δημ. Φλωριᾶς	..
Π. Μπούμπουλης	..
Κ. Πετσάλης	..
Χρ. Ἀλαμανῆς	Ν
Σ. Ἀλεξιάδης	Ο
Περ. Ἀλεξανδρῆς	Ν
Ἀδὰμ Ἔξαρχος	..
Ε. Ζούκας	Ο
Γ. Σίδερης	..
Σ. Ταλιαδοῦρος	Ν
Σωτ. Χατζηγάκης	..
Φ. Χρηστοδῆμος	Ν
Α. Ψάρρας	..
Ι. Μάνος	..
Ἀθ. Μιαούλης	..
Α. Σαχτούρης	..
Ν. Βελέντζας	..
Σ. Γάτος	..
Ἰωάν. Εὐταξίας	..
Σπυρ. Κρεμεζῆς	..
Εὐστ. Μαλαμίδας	..
Χ. Στεργιόπουλος	Ν
Ι. Τζίβας	Ν
Θαλῆς Τσιριμῶκος	Ο
Δ. Χατζῆσκος	..
Ι. Βαλαλᾶς	Ο
Φ. Δραγούμης	Ο
Ν. Κυριακόπουλος	Ο
Σ. Λιούμπης	..
Γ. Μόδης	..
Δ. Τζίμας	..
Ἀ. Ξανθόπουλος	..
Μ. Βολουδάκης	..

Α. Μητσοτάκης	...	Θ. Παυταζίδης	... Ο
Η. Πολυχρονιάδης	...	Α. Παχνής	... Ν
Γ. Σήφακας	...	Α. Πολεμίδης	... Ο
Α. Ἀνδρεάδης	... Ο	Ἀλ. Κανάρης	...
Β. Κουκουρίδης	...	Ν. Μαμούνης	... Ο

Ὁ κ. **Πρόεδρος** λέγει ὅτι δὲν συνεκεντρώθη οὔτε ὑπὲρ οὔτε κατὰ τῆς προτάσεως ὁ ἀναγκαῖος κατὰ τὸν κανονισμὸν ἀριθμὸς ψήφων καὶ ἑπομένως δὲν ἐλήφθη ἀπόφασις.

Ὁ κ. **Α. Παπαϊωαννίδου** τονίζει ὅτι ἡ τροπολογία ἀπερρίφθη καὶ κατὰ τὸ Σύνταγμα καὶ κατὰ τὸν κανονισμόν.

Ὁ **Σ. Σωτηριάδης** ἀποκρούει τὴν ἔκδοχὴν ταύτην ὑποστηρίζων ὅτι καὶ κατὰ τὸ Σύνταγμα καὶ κατὰ τὸν κανονισμὸν καὶ κατὰ προηγουμένας ἐφαρμογὰς ὀρθῶς ἑρμηνεύθη ὅτι δὲν ἐλήφθη ἀπόφασις καὶ ὀφείλει νὰ ἐπαναληφθῇ ἡ ψηφοφορία, διότι ἀντιθέτως θὰ ἀπεφάσιζεν ἡ μειονοψηφία καὶ ὄχι ἡ πλειονοψηφία.

Ὁ κ. **Κ. Καλκάνης** λέγει ὅτι κατὰ τὸν κανονισμὸν ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸν ὀρθὸν λόγον ἀπόφασις δὲν ἐλήφθη διότι ἀντιθέτως ἐρωτᾶται πῶς θὰ ἰσχύῃ τὸ ἄρθρον 37 τοῦ Συντάγματος, ὅπερ δὲν ἐψηφίσθη παρὰ τῆς Βουλῆς; Ἐκτὸς τούτου ἂν παρὰ τῆς ἐπιτροπῆς δὲν ἐγίνετο καμμία τροποποίησις δὲν ἔπρεπε πάντως νὰ ψηφισθοῦν τὰ ἄρθρα τοῦ Συντάγματος.

Ἐν προκειμένῳ δὲν ἐψηφίσθη τὸ 37ον ἄρθρον καὶ πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ ἰσχύσῃ καὶ πῶς θὰ κριθῇ ὅτι αἱ 58 ψῆφοι θὰ εἶνε ἰσχυρότεροι τῶν 69; Συνεπῶς εἶνε προφανὲς ὅτι εἶνε ἐπαναληπτέα ἡ ψηφοφορία.

Ὁ κ. **Γ. Τσακανίκας** φρονεῖ ὅτι κατὰ τὸν κανονισμὸν ἡ πρότασις ἀπερρίφθη.

Ὁ κ. **Γ. Σακαλῆς** ἀντικρούει τὴν ἐκδοχὴν τοῦ κ. Παπαναστασίου ὑπομιμνήσκων ὅτι αὐτὸς οὗτος ὁ κ. Παπαναστασίου ἐζήτησε τὴν ψῆφισιν τῶν ἄρθρων, ἅτινα δὲν ἐτροποποίησεν ἡ ἐπιτροπὴ ἢ ἐφ' ὧν δὲν ὑπεβλήθησαν τροποποιήσεις.

Ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** λέγει ὅτι ἡ Βουλὴ συζητεῖ μόνον ἐπὶ τῶν τροπολογιῶν πρὸς ἀναθεώρησιν τοῦ Συντάγματος καὶ ὄχι ἐπὶ τοῦ Συντάγματος, ὅπερ θεωρεῖται ψηφισμένον, ἑπομένως ἡ τροπολογία μὴ ὑπερψηφισθεῖσα κανονικῶς θεωρεῖται ἀπορριφθεῖσα.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** ἑρμηνεύει τὸ ἄρθρον 19 τοῦ κανονισμοῦ καθ' ὃ μόνον αἱ προτάσεις αἱ τυχοῦσαι ἰσοψηφίας ἀπορρίπτονται. Συνεπῶς διὰ τὴν περὶ ἧς πρόκειται πρότασιν δὲν ἐλήφθη ἀπόφασις.

Πολλοὶ Βουλευταί. Μάλιστα, μάλιστα.

Συνεπείσει τῆς Βουλῆς λύεται μετὰ τοῦτο ἡ συνεδρίασις ὥρᾳ 9.20' μ. μ. διὰ τὴν αὔριον ὥρᾳ 5 1/2 μ. μ.

Ὁ Πρόεδρος
Θ. ΣΟΦΟΥΛΗΣ

Οἱ Γραμματεῖς
Μ. Λαΐλιος
Θ. Τσιριμῶκος

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ Ν'

Τῆς 30 Μαρτίου 1927

Ὥρᾳ 5.45' μ. μ. ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς ἕδρας κηρύσσει τὴν ἔναρξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει ν' ἀνοιχθῶσι τὰ θεωρεῖα.

Ἀναγινώσκονται τὰ πρακτικὰ τῆς χθεσινῆς συνεδριάσεως.

Ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** παρακαλεῖ ὅπως προστεθῇ εἰς τὰ πρακτικὰ τὸ λεχθὲν χθές, ὅτι ἡ τροπολογία τοῦ κ. Σαγιᾶ περὶ εἰσαγωγῆς τοῦ θεσμοῦ τοῦ Νομοθετικοῦ Δημοψηφίσματος θέλει συζητηθῇ εἰς τὸ τέλος τῶν διατάξεων περὶ Νομοθετικῆς ἐξουσίας.

Ἐπικυροῦνται εἶτα τὰ πρακτικά.

Ἀνακοινοῦνται τὰ ἑξῆς:

Ὁ Πρόεδρος τοῦ Ἐμπορικοῦ Συλλόγου Μελιγαλᾶ ὑποβάλλει ὑπόμνημα τῶν διαφόρων ἐμποροεπαγγελματιῶν Μελιγαλᾶ, δι' οὗ ζητεῖ τὴν ἀναθεώρησιν τῶν πινάκων καταταξεως ἐπιτηδευματιῶν ἐν πνεύματι ἐπιεικείας καὶ συμφώνως πρὸς τὴν οἰκονομικὴν κατάστασιν ἑκάστου φορολογουμένου.

Ὁ Φιλανθρωπικὸς Σύλλογος «Ἅγιος Νίκων» Σπάρτης παρακαλεῖ τὴν Βουλὴν νὰ ἐκχωρηθῇ ὑπὸ τοῦ δημοσίου εἰς τὸν Σύλλογον δασικὴ ἔκτασις ἐκ 3,000 στρεμμάτων περὶ τὴν θέσιν Ἀρνόμουσγα ἐπὶ τοῦ ὄρους Πάρκωνος χάριν τοῦ Σανατορίου.

Οἱ κάτοικοι Χίου διαμαρτύρονται διὰ τὰς αὐθαιρέτους ἐνεργείας τοῦ Μητροπολίτου Χίου, ἀρνουμένου τὴν ἔκδοσιν τοῦ διορισμοῦ τῆς ἐκλογείσης νομίμως πενταμελοῦς ἐκκλησιαστικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ ναοῦ Ἁγίου Εὐστρατίου.

Πενταμελὴς ἐπιτροπὴ φορολογουμένων κατοίκων Μυτιλήνης διαμαρτύρονται κατὰ τοῦ Διοικ. Συμβουλίου Μυτιλήνης διὰ τὰς γενομένας ἐξαιρέσεις ἐπὶ τῆς ἐπιβληθείσης δημοτικῆς φορολογίας.

Οἱ Θρᾷκες δικαιοῦχοι ἀποζημιώσεως διὰ ζημίας πολέμου ἐπικαλοῦνται τὸν πατριωτισμὸν τῆς Ἐθνικῆς Ἀντιπροσωπείας ὅπως λυθῇ εὐμενῶς τὸ ζήτημα τῆς ἀποζημιώσεώς των.

Ὁ Πρόεδρος τοῦ Συλλόγου «Ἀνάπλασις» διαμαρτύρεται κατὰ τοῦ Δημάρχου Ἄργους διότι δὲν ἐκλήθη εἰς τὴν δοξολογίαν, ἐπὶ τῇ ἐπετείῳ τῆς ἐθνικῆς ἑορτῆς, διὰ πολιτικοὺς λόγους.

Οἱ ἐν Κωνσταντζᾷ εὑρισκόμενοι πρόσφυγες διαμαρτύρονται ἐπὶ τῇ ἀποφάσει τῆς ἀνασταλῆς τῆς πρακτικαθολῆς ἀποζημιώσεως εἰς τοὺς ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ διαμένοντας πρόσφυγας.

Οἱ κάτοικοι Μπουκλάδου τοῦ τέως δήμου Ἰτάμου Καρδίτσης ζητοῦσιν ὅπως ἀποκατασταθῶσι γεωργικῶς.

Ὁ Προοδευτικὸς Σύνδεσμος ἐπαγγελματιῶν καὶ ἰδιοκτητῶν Μεθάνων ὑποβάλλει ὑπόμνημα περὶ ἀκυρώσεως τῆς συμβάσεως Δημοσίου καὶ Ἑταιρείας περὶ ἐκμεταλλεύσεως τῶν λουτρῶν Μεθάνων.

Οἱ κάτοικοι τῆς Κοινότητος Κουβαρᾶ καὶ Κουρουπίου Μεσογείων Ἀττικῆς παρακαλοῦν τὴν Βουλὴν ὅπως τοὺς ἀπαλλάξῃ τῆς πληρωμῆς τοῦ φόρου καθαρᾶς προσόδου οἰκοδομῶν.

Ὁ Σπ. Γ. Σπηλιόπουλος, δημοδιδάσκαλος, κάτοικος Τροπαίων Γορτυνίας, αἰτεῖται οἰκονομικὴν ἐνίσχυσιν ὡς προστάτης πολυμελοῦς οἰκογενείας.

Τὸ Ἐργατικὸν Κέντρον Βόλου ὑποβάλλει ὑπόμνημα δι' οὗ ζητεῖ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ ὀκταώρου διὰ τοὺς ἐνηλίκους καὶ ἑξαώρου διὰ τοὺς ἀνηλίκους καὶ τὴν πληρωμὴν 3 μισθῶν εἰς κάθε ἀπολυόμενον ἐργάτην κτλ.

Ἡ Ὁμοσπονδία τῶν Δημοσίων ὑπαλλήλων Μακεδονίας καὶ Θρᾴκης διαμαρτύρεται διὰ τὴν σύλληψιν τοῦ Γενικοῦ Γραμματέως τῆς Ὁμοσπονδίας Ἀθηνῶν.

Ὁ Πρόεδρος τοῦ Προσφυγικοῦ συνοικισμοῦ Νιγρίτης διαμαρτύρεται διότι ἀπὸ τοῦ παρελθόντος ἔτους διεκόπησαν αἱ ἐργασίαι τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ ἀστικοῦ συνοικισμοῦ.

Ἡ ἐπιτροπὴ δικαιούχων ἀποζημιώσεως Ποντίων, Θρᾳκῶν καὶ Μικρασιατῶν διαμαρτύρεται κατὰ τοῦ διευθυντοῦ τῆς Τραπέζης, ὅστις κατάσχει τὰς ἀποζημιώσεις τῶν δικαιούχων δι' ἀλληλεγγύησιν ἐπαγγελματικῶν δανείων.

Ὁ βουλευτὴς Τρικκάλων κ. **Σ. Ταλιαδοῦρος** δι' ἐπιστολῆς του συνιστᾷ ὅπως κατὰ τὰς ἑορτὰς τῆς 100ετηρίδος τοῦ ἥρωος τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως Γεωργίου Καραϊσκάκη κληθῇ καὶ συμμετάσχῃ καὶ τὸ χωρίον Μουρομμάτι τῆς Καρδίτσης, ὅπου ἐγεννήθη ὁ ἥρως οὗτος τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως, ἔνθα σώζεται καὶ τὸ σπήλαιον ὅπου ἐγεννήθη οὗτος. Μεταξὺ τῶν τόπων συνεπῶς ἔνθα θὰ γίνουν αἱ ἑορταὶ πρέπει νὰ συγκαταλεχθῇ καὶ τὸ ἀνωτέρω χωρίον.

Εἰς δὲ τὰ πρόσωπα τῆς Ἐπιτροπῆς νὰ συμπεριληφθῇ καὶ εἷς ἀντιπρόσωπος τῆς Ἐπαρχίας Καρδίτσης.

Ὁ κ. **Χ. Ἀλαμανῆς** τονίζει τὸ ἀπαράβατον τῆς συμμετοχῆς εἰς τὰς ἑορτὰς τῆς πραγματικῆς γεννετείρας τοῦ ἐνδόξου ἥρωος τῆς παλιγγενεσίας.

Προτάσει τοῦ κ. **Πρόεδρου,** δέχεται ἡ Βουλὴ ὅπως διαβιβασθῇ εἰς τὸν ἁρμόδιον Ὑπουργὸν τῶν Ἐξωτερικῶν ἡ ἀνωτέρω σύστασις, παρακαλούμενον νὰ τὴν λάβῃ ὑπ' ὄψιν.

Ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας) ὑποβάλλει σχέδιον νόμου περὶ «τροποποιήσεως διατάξεών τινων τῶν περὶ δασῶν νόμου».

Ἡ ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν Κοινοβουλευτικὴ Ἐπιτροπὴ ὑποβάλλει τὴν ἔκθεσίν της ἐπὶ τοῦ σχεδίου νόμου «περὶ ὑπαγωγῆς τοῦ ἀγροτικοῦ κτήματος διαλελυμένης Μονῆς Λύγου εἰς τὴν ἐπαρχίαν Σπετσῶν καὶ Ἐρμιονίδος καὶ εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ εἰρηνοδικείου Μεσσηνίας».

Ἡ ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης Κοινοβουλευτικὴ Ἐπιτροπὴ ὑποβάλλει τὴν ἔκθεσίν της ἐπὶ τοῦ σχεδίου νόμου «περὶ τοῦ τύπου τῆς μεγάλης τοῦ Κράτους σφραγίδος καὶ τῶν σφραγίδων τῶν Δημοσίων Ἀρχῶν.

Εἰσέρχεται εἶτα ἡ Βουλὴ εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν
τῆς Νομοθετικῆς ἐργασίας

Γίνεται δι' ἀναστάσεως δεκτὸν τὸ ἄρθρον 38 τοῦ Συντάγματος, ἔχον οὕτω:

Ἄρθρον 38.

Ὅπως ἐκλεγῇ τις βουλευτὴς ἀπαιτεῖται νὰ εἶνε πολίτης Ἕλλην, νὰ ἔχῃ συμπληρώσει τὸ εἰκοστὸν πέμπτον ἔτος τῆς ἡλικίας του καὶ νὰ ἔχῃ τὴν ἱκανότητα τοῦ ἐκλέγειν.

Βουλευτής, στερηθεὶς τῶν προσόντων τούτων, ἐκπίπτει αὐτοδικαίως τοῦ βουλευτικοῦ ἀξιώματος. Ἐγειρομένων περὶ τούτου ἀμφισβητήσεων ἀποφασίζει ἡ Βουλή.

Ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 39 ὁ κ. **Γ. Καλδῆς** λέγει ὅτι ὁ σκοπὸς τῆς διατάξεως τῆς πρώτης παραγράφου τοῦ ἄρθρου τούτου ἐκπληροῦται κάλλιον ἐὰν εἰς τὸ τέλος αὐτῆς προστεθῇ ἡ φράσις «ἐφόσον ἡ πρὸ τῆς ἐκλογῆς βουλευτικὴ περίοδος ἦθελε διαρκέσει τοὐλάχιστον δύο ἔτη».

Ὁ κ. **Α. Μιχαλακόπουλος** λέγει ὅτι θὰ ἐψηφίζαμεν συμφωνότεροι πρὸς τὸν σκοπὸν δι' ὃν ἀναγράφῃ ἡ διάταξις ἂν ἀντὶ τῆς φράσεως «κατὰ τὴν πρὸ τῆς ἐκλογῆς βουλευτικὴν περίοδον» ἐτίθετο «τριετὴς περίοδος». Ὡς πρὸς τὴν παράγραφον τὴν καθιερωθεῖσαν τὸ ἀσυμβίβαστον τῶν καθηκόντων τοῦ βουλευτοῦ πρὸς τὰ ἔργα τοῦ διευθυντοῦ ἢ ἄλλου ἀντιπροσώπου κλπ. ἐμπορικῶν ἑταιρειῶν ἢ ἐπιχειρήσεων, παρατηρεῖ ὅτι μεταξὺ τῆς διατυπώσεως τοῦ ἐν ἰσχύι Συντάγματος καὶ τοῦ σχεδίου τῆς ἐπιτροπῆς ὑπάρχει οὐσιώδης διαφορά. Διότι τὸ σχέδιον τῆς ἐπιτροπῆς καθιερωῖ ἀσυμβίβαστον διὰ πάντα ἀντιπρόσωπον ἐμπορικῆς ἑταιρείας γενικῶς, ἐνῶ τὸ ἐν ἰσχύι Σύνταγμα ὁμιλεῖ περὶ διοικητικῶν ἀντιπροσώπων. Τὸ τοιοῦτον ἐπεκτείνει τὸν ἀσυμβίβαστον ἄνευ λόγου. Προτείνει ἑπομένως τὴν διαγραφὴν ἐκ τοῦ ἄρθρου «τῶν προέδρων τῶν κοινοτήτων, τῶν καθορισμὸν εἰς τριετῆ τῆς περιόδου καθ' ἣν οἱ ὑπάλληλοι δὲν θὰ ἐκλεγῶσιν εἰς τὴν περιφέρειαν ὅπου ὑπηρετοῦσι καὶ τὸν καθορισμὸν τοῦ ἀσυμβιβάστου μόνον διὰ τοὺς διοικητικοὺς ἀντιπροσώπους τῶν ἐμπορικῶν ἑταιρειῶν».

Ὁ κ. **Δ. Εὐθυμιάδης** λέγει ὅτι ὁ περιορισμὸς περὶ ἐκλογῆς βουλευτῶν, ὅσον ἀφορᾷ τοὺς δημοτίους ὑπαλλήλους πρέπει νὰ ἰσχύῃ διὰ τοὺς ἀνωτέρους, καθ' ὅσον οἱ κατώτεροι ὡς ἐκ τῆς θέσεως τῶν, περιορισμένης τυπικῶς, δὲν δύνανται νὰ ἐπηρεάσωσιν τοὺς ἐκλογεῖς ὁλοκλήρου περιφερείας, ἐνῶ οὗτοι εἰμποροῦν νὰ φανοῦν λίαν χρήσιμοι, λ. χ. εἰς οἱοσδήποτε δημοδιδάσκαλος θὰ ἦτο καταλληλότερος Ὑπουργὸς τῆς Παιδείας ἀπὸ τὸν νῦν Ὑπουργὸν τῆς Οἰκουμενικῆς.

Ὁ κ. **Ε. Φωτάκης** ὅσον ἀφορᾷ τὸ ζήτημα τῶν προέδρων τῶν κοινοτήτων δέχεται τὴν ἄποψιν τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν. Ὡς πρὸς τὸ ἀσυμβίβαστον ὅμως φρονεῖ ὅτι ἡ διατύπωσις τῆς ἐπιτροπῆς εἶνε ὀρθοτέρα. Ἐν σχέσει μὲ τὴν παρατήρησιν τοῦ κ. Καλδῆ λέγει ὅτι ὀρθὸν εἶνε νὰ τεθῇ γραμμός τις διότι εἶνε γνωστὸν ὅτι πολλοὶ ἐζήτησαν νὰ διορισθῶσιν ὑπάλληλοι εἰς ὡρισμένας περιφερείας ἐπὶ τῷ σκοπῷ νὰ ἐκμεταλλερθῶσι τὴν θέσιν των ταύτην.

Ὁ κ. **Κ. Γόντικας** λέγει ὅτι εἰς τὸ σύνταγμα τοῦ 1911 δὲν περιείχετο ἡ φράσις «πρόεδροι κοινοτήτων» διότι τότε δὲν ὑπῆρχον τοιοῦτοι ἀλλὰ Δήμαρχοι εἶνε δὲ γνωστὸν ὅτι πάντες οὗτοι θεωροῦνται δημόσιοι ὑπάλληλοι. Ἐὰν οἱοσδήποτε ἐξ αὐτῶν ἐπιθυμεῖ νὰ ἐκθέσῃ ὑποψηφιότητα βουλευτοῦ δύναται νὰ πράξῃ τοῦτο ἀφοῦ παραιτηθῇ τοῦ δημοτικοῦ ἀξιώματος. Δὲν εἶνε δὲ τὸ πρᾶγμα ἁπλοῦν, διότι ὁ πρόεδρος μιᾶς κοινότητος ἀριθμούσης 8 ἢ 9 χιλιάδας δημοτῶν δὲν δύναται νὰ ἐκπληρώσῃ πάντα τὰ καθήκοντα καὶ τοῦ βουλευτοῦ καὶ τοῦ προέδρου τῆς κοινότητος. Ὅσον ἀφορᾷ τὸ ἀσυμβίβαστον λέγει ὅτι σήμερον θὰ ἠδύνατό τις νὰ ὑποστηρίξῃ ὅτι μὲ τὴν κατεύθυνσιν τὴν ὁποίαν ἔλαβον αἱ διάφοροι ἑνώσεις καὶ οἱ συναπισμοὶ τῶν διαφόρων τάξεων πρέπει νὰ περιορισθῇ. Φρονεῖ ὅτι εἴτε «ἄλλου ἀντιπροσώπου» τεθῇ εἴτε «ἄλλου διοικητικοῦ ἀντιπροσώπου» τὸ ἀσυμβίβαστον εἶνε εὐρὺ καὶ ὅτι πρέπει τοῦτο νὰ περιορισθῇ μόνον εἰς τὸν διοικητικὸν διευθυντὴν καὶ ἰδίᾳ προκειμένου περὶ ἑταιριῶν ἀπολαυουσῶν ειδικῶν προνομίων ἢ τακτικῆς ἐπιχορηγήσεως.

Ὁ κ. **Ι. Ράλλης** λέγει ὅτι ὡς διετυπώθησαν αἱ παρατηρήσεις τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν ἡ ἐμπιστοσύνη τὴν ὁποίαν εἶχε τις εἰς τὰς περὶ ἀσυμβιβάστου διατάξεις θὰ ἠδύνατο νὰ λεχθῇ ὅτι ἐκλονίσθη. Δὲν συμφωνεῖ μὲ τὴν ἀντίληψιν τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν. Δὲν πρέπει λέγει νὰ λησμονῶμεν ὅτι δὲν δύνατοι νὰ ὑπάρχῃ παρὰ τῷ λαῷ ἐμπιστοσύνη ὅτι ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ἔχει συμφέροντα εἰς μίαν ἑταιρείαν δύναται ἀμερολήπτως νὰ ἐκτελέσῃ τὸ καθῆκόν του ὡς βουλευτής. Διὰ τοῦτο τὸ ἀσυμβιβαστον πρέπει νὰ παραμείνῃ ὡς ἔχει. Μάλιστα θὰ ἔπρεπε νὰ θεσπισθῇ ἐπέκτασις τοῦ ἀσυμβιβάστου ὡς πρὸς τοὺς Νομικοὺς Συμβούλους τῶν Ἑταιρειῶν, τὸ ὁποῖον δι' αὐτοὺς θὰ ἔπρεπε νὰ ἐπεκταθῇ ὄχι μόνον εἰς τοὺς ἐμμίσθους ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς ἀμίσθους.

Ὁ κ. **Α. Μυλωνᾶς** ὡς πρὸς τὸ ἀσυμβίβαστον τῶν προέδρων τῶν κοινοτήτων παρατηρεῖ ὅτι τὸ Σύνταγμα ὀφείλει νὰ προστατεύσῃ τοὺς ὀργανισμοὺς τῶν κοινοτήτων ἀπὸ τὴν εἰς τὰ κομματικὰ ἀνάμιξιν τῶν προέδρων τῶν ἀφ' ἑνὸς καὶ ἀφ' ἑτέρου θέλει νὰ προστατεύσῃ αὐτοὺς τοὺς ἰδίους καὶ νὰ τοὺς διευκολύνῃ εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν καθηκόντων των, διότι δὲν θὰ ἠδύναντο οὗτοι νὰ εἶνε συνεπεῖς πρὸς τὰς ὑποχρεώσεις των ἐρώτων παραμένων ἐκτὸς τῆς ἕδρας των.

Ὁ κ. **Φ. Δραγούμης** συμφωνεῖ ὡς πρὸς τὴν καθιέρωσιν τοῦ ἀσυμβιβάστου διὰ τοὺς προέδρους τῶν κοινοτήτων, διότι ὑπάρχουν καὶ κοινότητες ἀριθμοῦσαι πολλὰς χιλιάδας κατοίκων καὶ κατ' οὐδὲν ἑπομένως διαφέρουσι τῶν δήμων. Ἐπίσης ὑποστηρίζει τὴν τροπολογίαν τοῦ κ. Ράλλη ὡς πρὸς τὸ ἀσυμβίβαστον τῶν νομικῶν συμβούλων τῶν ἑταιρειῶν.

Ὁ κ. **Α. Γρηγοριάδης** παρακαλεῖ νὰ δηλωθῇ ὅτι ὡς δημόσιοι ὑπάλληλοι θεωροῦνται καὶ οἱ τῆς Ἐπιτροπῆς ἀποκαταστάσεως.

Ὁ κ. **Α. Μιχαλακόπουλος** λέγει ὅτι καὶ αὐτοὶ θεωροῦνται ὡς δημόσιοι ὑπάλληλοι.

Ὁ κ. **Α. Γρηγοριάδης** λέγει ὅτι ὡς δημόσιοι ὑπάλληλοι πρέπει νὰ θεωρῶνται καὶ οἱ ἡμερομίσθιοι τοιοῦτοι.

Ὁ κ. **Ρ. Κούνδουρος** λέγει ὅτι εἰς τὸ δεύτερον ἐδάφιον τοῦ ἄρθρου 39 πρέπει νὰ ὁρισθῇ χρόνος ὑπηρεσίας τῶν δημ. ὑπαλλήλων καὶ τῶν στρατιωτικῶν ἐν τῷ νομῷ των ἀποκλείων τὴν ὑποψηφιότητά των, διότι ὡς ἔχει νῦν ἀορίστως ἡ διάταξις δύνανται νὰ γίνουν καταστρατηγήσεις ὡς ἔγιναν κατὰ τὰς τελευταίας ἐκλογὰς εἰς Χανία.

Ὁ κ. **Σ. Ταλιαδοῦρος** λέγει ὅτι ἡ κοινὴ γνώμη εἶχεν ὡριμάσῃ ὅπως ἐπεκταθοῦν αἱ ἀπαγορεύσεις τῶν ἐκλογικῶν ὑποψηφιοτήτων τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων. Δι' ὃ κατ' οὐδένα λόγον πρέπει νὰ μειωθοῦν αἱ ἀπαγορευτικαὶ αὐταὶ διατάξεις, εἶνε δὲ φανερὸν ὅτι οἱ πρόεδροι τῶν κοινοτήτων διοικοῦν πολυανθρώπους κοινότητας καὶ συνεπῶς πρέπει νὰ συμπεριληφθοῦν εἰς τὴν ἀπαγόρευσιν. Ἐπιπροσθέτως φρονεῖ ὅτι ἡ τεθεῖσα ἐξάμηνος προθεσμία περὶ μὴ διορισμοῦ τοῦ θέντος ὑποψηφιότητα ὑπαλλήλου δὲν εἶνε ἐπαρκὴς καὶ πρέπει νὰ αὐξηθῇ εἰς διετίαν. Ἐπίσης θὰ ὤφειλε νὰ θεσπισθῇ διὰ τοὺς ἐν ἐνεργείᾳ στρατιωτικοὺς τοὺς παραιτηθέντας διὰ νὰ πολιτευθῶσιν ὅτι δὲν ἐπιτρέπεται ἡ ἐπαναφορά των εἰς τὸν στρατόν. Τοῦτο λέγει εἶνε σύμφωνον μὲ τὰς ἀξιώσεις τῆς κοινῆς γνώμης καὶ αὐτοῦ τοῦ στρατοῦ.

Ὁ κ. **Σ. Σωτηριάδης** λέγει ὅτι διὰ τοὺς συμβολαιογράφους καὶ τοὺς φύλακας τῶν ὑποθηκῶν καὶ μεταγραφῶν οὐδεὶς ὑπάρχει λόγος νὰ ὑρίσηται ἀσυμβίβαστον, διότι οὐδεμίαν ἐπιρροὴν θὰ ἠδύναντο νὰ ἀσκήσουν οὗτοι εἰς τοὺς ἐκλογεῖς. Ἔπειτα διὰ ποῖον λόγον οὗτοι θὰ ἔπρεπε νὰ ἐπανέρχωνται εἰς τὰς θέσεις των μετὰ ἓξ μῆνας ἀπὸ τῆς ἐκλογῆς. Ἐπίσης ὡς πρὸς τὴν παρατήρησιν τοῦ κ. Κουνδούρου λέγει ὅτι πρέπει νὰ ὁρισθῇ ὅτι νοοῦνται οἱ μόνιμοι στρατιωτικοί.

Α. Μιχαλακόπουλος ἐὰν ἐκτελοῦν στρατιωτικὴν ὑποχρέωτιν δὲν εἶνε στρατιωτικοί.

Ὁ κ. **Ρ. Κούνδουρος** λέγει ὅτι τὰ δικαστήρια ἐδέχθησαν ὅτι εἰς τὴν διάταξιν ταύτην περιλαμβάνονται καὶ οἱ ἔφεδροι στρατιωτικοί.

Ὁ κ. **Σ Σωτηριάδης** ὡς πρὸς τοὺς νομικοὺς συμβούλους συμφωνεῖ μὲ τὴν ἄποψιν τοῦ κ. Ράλλη καὶ προτείνει τὴν διαγραφὴν τῆς λέξεως «ἐμμισθοι».

Ὁ κ. **Ἰ. Γιαννόπουλος** λέγει ὅτι μεταξὺ τῶν ἀσυμβιβάστων θὰ ἔπρεπε νὰ καθιερωθῇ καὶ τὸ ἐπάγγελμα τῶν δικηγόρων, διότι εἶνε ἀναμφισβήτητον ὅτι θὰ ἔπρεπε νὰ λείψῃ ἡ ἐπὶ δικαστηρίων ἐμφάνισις τῶν βουλευτῶν. Οὕτω θὰ συντελέσωμεν εἰς τὴν ἀποκατάστασιν τῆς Δικαιοσύνης καὶ θὰ ἐκρατύνετο εἰς τὸν λαὸν ἡ πεποίθησις ὅτι ἡ δικαιοσύνη ἀπονέμεται μετ' αὐστηρότητος καὶ εὐθύτητος. Ἡ τροπολογία αὕτη δὲν εἶνε, λέγει, καινοφανὴς καὶ ἀλλαχοῦ, ὡς εἰς τὴν Ἰταλίαν, εἰσήχθη ὁ θεσμὸς οὗτος. Τί κακὸν θὰ προέκυπτεν ἐὰν ἐθεσπίζετο ἡ διάταξις αὕτη; Τοὐναντίον θὰ ἐτονίζετο ὅτι τὸ ἔργον τοῦ βουλευτοῦ δὲν εἶνε πάρεργον ἀλλ' εἶνε ἐκπλήρωσις σοβαρωτάτου καὶ ὑψίστου καθήκοντος.

Ὁ κ. **Σ. Πολυζωγόπουλος** κηρύσσεται ὑπὲρ τῆς προτάσεως τοῦ κ. Γιαννοπούλου διότι διὰ τῆς ἀποδοχῆς ταύτης θὰ ἐξυπηρετηθῇ ἡ δικαιοσύνη.

Ὁ κ. **Ν. Βελέντζας** λέγει ὅτι δὲν εἶνε δυνατὸν Συν)κῶς νὰ ἀποκλεισθοῦν οἱ δικηγόροι ἀπὸ τὸν πολιτικὸν βίον, καὶ ὀφείλομεν νὰ μὴ λησμονῶμεν ὅτι οἱ διακριθέστεροι πολιτικοὶ ἄνδρες προῆλθον ἐκ τῶν δικηγόρων. Ἡ ἱστορία ἐξ ἄλλου μαρτυρεῖ ὅτι οὐδέποτε οἱ δικηγόροι πολιτευόμενοι ἐξεμεταλλεύθησαν τὸ ἀξιωμά των, κακῶς δ' ἐλέχθη ἐνταῦθα ὅτι ἡ δικαιοσύνη ἐπηρεάζεται ἀπὸ τὴν παράστασιν τῶν δικηγόρων. Ὡς πρὸς τὰς ἀπαγορεύσεις τῶν στρατιωτικῶν φρονεῖ ὅτι εὐχαρίστως ὅλους θὰ ἐπικροτήσῃ τὸν ὁριστικὸν ἀποκλεισμὸν αὐτῶν ἀπὸ τὴν πολιτικὴν καὶ σχετικῶς ὑποδάλλει τροπολογίαν ἣν καὶ ἀναγινώσκει, ἀφορῶσαν τὴν μὴ ἐπάνοδον εἰς τὸ στράτευμα τῶν παραιτηθέντων διὰ νὰ πολιτευθοῦν ἀξιωματικῶν. Ὡς πρὸς τοὺς Συμβολαιογράφους καὶ Προέδρους Κοινοτήτων δηλοῖ ὅτι τάσσεται μὲ τὴν γνώμην τῆς Συνταγματικῆς Ἐπιτροπῆς.

Ὁ κ. **Ι. Καλογερᾶς** λέγει ὅτι ἀποδέχεται τὸ ἄρθρον ὡς ἐτροποποιήθη παρὰ τῆς Ἐπιτροπῆς. Σχετικῶς μὲ τὸν χρόνον τῆς ἐπανόδου εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ πολιτευθέντος ὑπαλλήλου, φρονεῖ ὅτι πρέπει διὰ τούτους νὰ ἀποκλεισθῇ ὁριστικῶς ἡ ἐπάνοδος. Ὡς πρὸς τὰς ἀπαγορεύσεις διὰ τοὺς στρατιωτικούς, φρονεῖ ὡσαύτως ὅτι πρέπει συνταγματικῶς νὰ ἀποκλεισθῇ ἡ ἐπάνοδος εἰς τὸν στρατὸν τῶν παραιτηθέντων διὰ νὰ πολιτευθοῦν, διότι ὁ παραιτηθεὶς καὶ πολιτευθεὶς δὲν ἔχει πλέον θέσιν εἰς τὸν Στρατόν.

Ὁ κ. **Β. Ἀλεξᾶτος** λέγει ὅτι αἱ πολλαὶ τιθέμεναι ἀπαγορεύσεις κινδυνεύουν νὰ ἀποδείξουν ὅτι οὐδεὶς ὑπάρχει εὐσυνείδητος ἄνθρωπος ἐν Ἑλλάδι. Κατὰ συνέπειαν προτείνει τὴν διαγραφὴν τοῦ β' ἐδαφίου τῆς πρώτης παραγράφου τοῦ ἄρθρου 39 περὶ δημοσίων ὑπαλλήλων. Πάντως, τουλάχιστον, ὤφειλε νὰ τεθῇ ἐν ὅριον τῆς διαρκείας τῆς βουλευτικῆς περιόδου, καθ' ἣν ὑπηρέτησεν ὁ ὑπάλληλος. Ἓν τέλει, ὅσον ἀφορᾷ τὴν πρότασιν περὶ ἀποκλεισμοῦ τῶν δικηγόρων πολιτευομένων, διαμαρτύρεται διὰ τὴν ὑποβολὴν ταύτης, προσβαλλούσης τὴν μεγαλυτέραν τῶν διακοσμουμένων κοινωνικὴν τάξιν, ἐξ ἧς προῆλθον οἱ ἐξοχώτεροι πολιτικοί μας· οὐδεὶς ἐξ ἄλλου δικηγόρος ἐξεμεταλλεύθη τὸ ἀξίωμά του ἢ ἐπηρέασε μὲ τοῦτο τὴν δικαιοσύνην, καὶ συνεπῶς ἡ τροπολογία πρέπει νὰ ἀποκρουσθῇ μετὰ διαμαρτυρίας καὶ ἀγανακτήσεως.

Α. Μιχαλακόπουλος (Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν). Διὰ νὰ ἔλθωμεν εἰς κάποιον συμβιβασμὸν ἐπὶ τῆς τροπολογίας θὰ προέτεινον τὸ ἑξῆς: «ἐμμισθοι δημόσιοι ὑπάλληλοι», ἐν τῇ ἐννοίᾳ τῶν ἐμμίσθων δημοσίων ὑπαλλήλων συμπεριλαμβάνονται καὶ οἱ ὑπάλληλοι τῆς ἐπιτροπῆς ἀποκαταστάσεως. Ἐπίσης ἡ λέξις ἔμμισθος δὲν σημαίνει τοὺς κατὰ μῆνα ἢ καθ' ἑβδομάδα πληρωνομένους, ἀλλὰ τοὺς ὁπωσδήποτε λαμβάνοντας μισθόν.

Ν. Βελέντζας. Καὶ οἱ τῆς ἀνταλλαγῆς;

Α. Μιχαλακόπουλος. Τῆς ἀνταλλαγῆς εἶναι δημόσιοι ὑπάλληλοι «Στρατιωτικοὶ ἐν ἐνεργείᾳ», ἡ γνώμη τῆς Βουλῆς εἶναι ὅτι ἐν τῇ φράσει «στρατιωτικοὶ ἐν ἐνεργείᾳ» ἐννοοῦνται οἱ κατ' ἐπάγγελμα στρατιωτικοί, ὄχι οἱ ἐκτελοῦντες στρατιωτικὴν ὑποχρέωσιν, διότι οἱ ἔφεδροι καλούμενοι δὲν εἶνε στρατιωτικοὶ ἀλλ' ἐκτελοῦν στρατιωτικὴν ὑποχρέωτιν. Τόσον λοιπὸν εἰς τὴν πρώτην παράγραφον ὅσον καὶ εἰς τὴν δευτέραν ἐννοοῦμεν αὐτούς.

Πολλοὶ Βουλευταί. Τοὺς κατ' ἐπάγγελμα στρατιωτικούς:

Α. Μιχαλακόπουλος (Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν). Τοῦτο εἶναι εἰς τὰ ἀσυμβίβαστα τῆς δευτέρας παραγράφου, διότι ἡ πρώτη παράγραφος «στρατιωτικοὶ ἐν ἐνεργείᾳ δὲν δύναται νὰ ἐκλεγῶσι Βουλευταὶ» εἶναι ἐπανάληψις. «Δήμαρχοι καὶ Πρόεδροι Κοινοτήτων» ἀντιλαμβάνομαι ὅτι ἡ γνώμη τῆς Βουλῆς εἶναι νὰ περιληφθῶσι καὶ αὐτοί, ἂς γείνῃ δεκτόν. «Ἡ δὲ ἐπάνοδός των εἰς δημοσίαν ὑπηρεσίαν ἀπαγορεύεται πρὸ τῆς παρόδου ἑξαμήνου». Αἱ προτάσεις αἱ ὁποῖαι ἐγένοντο εἶναι δύο εἰδῶν· ἄλλοι λέγουν ὅτι τὸ ἑξάμηνον εἶναι μία σκληρὰ τιμωρία καὶ πρέπει νὰ συντμηθῇ, ἄλλοι λέγουν ὅτι πρέπει νὰ ἐπεκταθῇ, ἐγὼ θὰ ἐπρότεινον νὰ παραμείνῃ ἑξάμηνον. Ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος θὰ ἀπομακρυνθῇ ἀπὸ τὴν δημοσίαν ὑπηρεσίαν καὶ θὰ μείνῃ ἐπὶ ἓν ὅμηνον ἐκτὸς αὐτῆς, ἂν μὲν εἶναι ἱκανὸς πολιτικὸς θὰ πολιτευθῇ ἐκ νέου ἐὰν δὲ δὲν εἶναι ἱκανὸς πολιτικὸς θὰ εἶναι πολὺ σκληρὰ ἡ τιμωρία νὰ παραταθῇ πέραν τοῦ ὁμήνου· ἀντιλαμβάνομαι ὅτι εἶναι ὁμόθυμος ἡ γνώμη τῆς Βουλῆς ὥστε νὰ γείνῃ δεκτὴ ἡ τροπολογία τοῦ κ. Βελέντζα κατὰ τὴν ὁποίαν θὰ ἀπαγορεύεται διὰ νόμου εἰς τοὺς στρατιωτικούς τους παραιτηθέντας νὰ ἐπανέλθουν ἐν τῷ στρατῷ.

Ι. Καλογερᾶς. Θὰ ἦτο πολὺ σκληρὸν κ. Ὑπουργέ· ἐγὼ τουλάχιστον καὶ οἱ ἄλλοι συνάδελφοι ὡμιλήσαμεν διὰ διετίαν διὰ τοὺς ἄλλους ὑπαλλήλους, διὰ τοὺς ἀξιωματικοὺς νὰ ἔχωμεν μόνον ὅμηνον.

Α. Μιχαλακόπουλος. Γνωρίζετε καὶ ἐμείνατε ἄλλοτε σύμφωνος μαζί μου ὅτι εἰς ἄλλα Κράτη εἰς τοὺς στρατιωτικοὺς ἀπαγορεύεται καὶ νὰ ψηφίσουν· ἐπομένως δὲν κρίνομεν μὲ τὸ αὐτὸ μέτρον καὶ τοὺς ἀξιωματικούς.

Ὁ κ. **Γ. Τσακανίκας** παρακαλεῖ τὸν κ. Ὑπουργόν, ἐφόσον δηλοῖ ὅτι ἡ Κυβέρνησις ἀποδέχεται τὴν τροπολογίαν τοῦ κ. Βελέντζα, ὅπως οἱ παραιτηθέντες ἀξιωματικοὶ μὴ δύνανται νὰ ἐπανέλθουν εἰς τὸ στράτευμα διὰ νόμου, παρακαλεῖ, λέγει, ὅπως κάμῃ ἑρμηνευτικὴν δήλωσιν ταύτης, ποία δηλαδὴ θὰ εἶναι ἡ τύχη τῶν μέχρι σήμερον πολιτευθέντων ἀξιωματικῶν καὶ ἐὰν ἐννοεῖ ὅτι καὶ οὗτοι ὑπάγονται εἰς τὴν γενομένην διὰ τῆς τροπολογίας ἀπαγόρευσιν τῆς ἐπανόδου των εἰς τὸν στρατόν, ἵνα μὴ ἐγερθῇ ἀμφισβήτησις ὡς πρὸς τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ ὑπὸ συζήτησιν ἄρθρου.

Ὁ κ. **Α. Μιχαλακόπουλος** λέγει ὅτι οἱ νόμοι ἰσχύουν διὰ τὸ μέλλον, θὰ ἔπρεπε δὲ νὰ ἔχωμεν ὑπ' ὄψιν πολλὰς περιπτώσεις διὰ νὰ δυνηθῶμεν νὰ θέσωμεν ἀναδρομικὴν ἰσχὺν ἐν τῷ Συντάγματι. Ὡς πρὸς τὸν ἀποκλεισμὸν τοῦ δικηγορικοῦ ἐπαγγέλματος νομίζω λέγει, ὅτι δὲν φαίνεται διατεθειμένη ἡ κοινὴ γνώμη τῆς Βουλῆς νὰ δεχθῇ καὶ τὴν ἄλλοτε ὑποβληθεῖσαν πρότασιν, καθ' ἣν ἀποκλείεται εἰς τοὺς βουλευτὰς νὰ δικηγορῶσιν.

Πολλοὶ Βουλευταί. Ὄχι, ὄχι.

Α. Μιχαλακόπουλος. Θὰ παρακαλέσω ἐκείνους οἱ ὁποῖοι θὰ ὑποστηρίξουν τὴν ὑπόθεσιν αὐτὴν νὰ μὴ ἐπιμείνωσιν εἰς περαιτέρω συζήτησιν.

Εἶναι ἱστορικὸν γεγονὸς καὶ ὀρθότατα παρετήρησε κάποιος ἐκ τῶν συναδέλφων ὅτι ὄχι μόνον ἐν Ἑλλάδι ἀλλὰ καὶ εἰς ἄλλας χώρας συμπίπτει ἡ πλειονότης τῶν πολιτικῶν νὰ προέρχεται ἀπὸ τὰς τάξεις τῶν δικηγόρων.

Εἷς Βουλευτής. Ὁ Βουλευτὴς νὰ μὴν εἶναι δικηγόρος ὄχι ὁ δικηγόρος νὰ μὴ γίνεται Βουλευτής.

Α. Μιχαλακόπουλος. Ἄλλως τε, ὡς συνήθως συμβαίνει ὅσοι ἐκ τῶν δικηγόρων εἰσέρχονται εἰς τὴν πολιτικὴν ἐγκαταλείπουν μόνοι των τὴν δικηγορίαν, δὲν τοὺς ἀρέσει ἡ δικηγορία.

Νομίζω ὅτι θεωρητικῶς δύναταί τις νὰ ἔχῃ μίαν γνώμην, ἀλλ' ἐπειδὴ ὅλοι διεπόμεθα ἀπὸ μίαν ἐπιθυμίαν νὰ ψηφίσωμεν τὸ Σύνταγμα καὶ βλέπομεν ὅτι γνώμη τῆς Βουλῆς εἶναι νὰ μὴ παραδεχθῇ τὴν τροπολογίαν αὐτὴν θὰ παρακαλέσω τοὺς κ. συναδέλφους οἱ ὁποῖοι τὴν ὑποστηρίζουσι νὰ τὴν ἀποσύρωσιν ὅσον ἀφορᾷ τὸν χρόνον καθ' ὃν δὲν θὰ δύνανται νὰ ἀνακηρυχθῶσιν ὑποψήφιοι οἱ ἐν μιᾷ περιφερείᾳ ὑπηρετήσαντες ὑπάλληλοι νομίζω ὅτι ἡ γνώμη τῆς Βουλῆς εἶνε νὰ ὁρισθῇ εἰς τριετίαν.

Β. Καραπαναγιώτης. Προεξοφλεῖτε τὴν ἀπόφασιν τῆς Βουλῆς ἐπὶ τῆς διαρκείας τῆς περιόδου.

Α. Μιχαλακόπουλος. Ὄχι δὲν ἔχει οὐδεμίαν σχέσιν.

Πολλοὶ βουλευταί. Διετίαν.

Α. Μιχαλακόπουλος. Ἂς μείνῃ διετίαν, νομίζω ὅτι ἡ γνώμη τῆς Βουλῆς εἶνε ἡ ἑξῆς. Ἀντελήφθην πρῶτον, ὅτι εἶνε ὁμόθυμος ἡ γνώμη τῆς Βουλῆς ὅπως γενικευθῇ ἡ παρατήρησις τοῦ ἀξιοτίμου βουλευτοῦ ἐξ Ἀττικῆς κ. Ράλλη, ἀπαλειφομένης τῆς λέξεως «ἐμμίσθου».

Πολλοὶ βουλευταί. Μάλιστα.

Α. Μιχαλακόπουλος. Δεύτερον ὅτι εἶνε ὁμόθυμος ἡ γνώμη τῆς Βουλῆς περὶ τῆς προσθήκης τῆς λέξεως διοικητικοῦ μετὰ τὴν λέξιν ἀντιπροσώπου.

Πολλοὶ βουλευταί. Μάλιστα.

Λ. Κυβετός. Ἀντιπρόσωποι διοικητικοὶ ἢ διοικητικοὶ σύμβουλοι.

Α. Μιχαλακόπουλος. Ἐγὼ προτείνω διοικητικοῦ ἀντιπροσώπου οὐχὶ διοικητικοῦ συμβούλου. Ἂν ἡ Βουλὴ θέλει καὶ τοὺς διοικητικοὺς συμβούλους, μπορεῖ νὰ προστεθῇ.

Λ. Κυβετός. Βεβαίως τὸ σύνταγμα τοῦ 1911 ἐδέχθη καὶ τοὺς διοικητικοὺς συμβούλους.

Α. Παπαναστασίου. Κύριοι βουλευταὶ ἀφοῦ ἀπαγορεύεται εἰς μικροὺς ὑπαλλήλους προνομιούχων ἑταιρειῶν νὰ πολιτεύωνται βεβαίως θὰ ἦτο σόλοικον νὰ ἐπιτρέπεται εἰς τοὺς ἰσχυροτέρους ὡς οἱ σύμβουλοι τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης. Ὡς πρὸς τὴν παρατήρησιν τὴν ὁποίαν ἔκαμεν ὁ ἀξιότιμος ἐξ Ἀχαΐας καὶ Ἤλιδος βουλευτὴς κ. Γόντικας ὅτι διὰ τοῦ ἀσυμβιβάστου αὐτοῦ ἀπεκλείσθησαν ὡρισμέναι τάξεις ἀπὸ τοῦ νὰ ἐκπροσωποῦνται ἐν τῇ Βουλῇ, ἔχω νὰ εἴπω τὰ ἑξῆς· ὑπάρχει μία διέξοδος καὶ δι' αὐτοὺς ἀκόμη τοὺς πολίτας ὅπως ἐκπροσωποῦνται καὶ ὑποστηρίζουν τὰ συμφέροντά των· ἡ διέξοδος αὕτη εἶνε ἡ δευτέρα Βουλή. Καὶ μὲ ἔκπληξιν παρετήρησα ὅτι ἡ συνταγματικὴ ἐπιτροπὴ μετέβαλε τὴν διάταξιν τοῦ ἰσχύοντος συντάγματος, δυνάμει τῆς ὁποίας τὸ ἀσυμβίβαστον αὐτὸ δὲν ἰσχύει προκειμένου περὶ Γερουσίας, διότι ἐφ' ὅσον ἡ Γερουσία δὲν εἶνε πολιτικὸν σῶμα δὲν ὑπάρχει οὐδεμία δυσκολία ὅπως καὶ ὁ Διευθυντὴς τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης δύναται νὰ παρίσταται καὶ νὰ ἐκπροσωπῇ καὶ νὰ ὑποστηρίζῃ τὰ συμφέροντα αὐτῆς τῆς τάξεως.

Κ. Γόντικας. Ἐφ' ὅσον θὰ εἶναι καθολικὴ ἡ ψηφορία καὶ διὰ τὴν Γερουσίαν εἰμπορεῖ νὰ δημιουργηθῇ ἀσυμβίβαστον.

Α. Παπαναστασίου. Ἐν πάσῃ περιπτώσει νομίζω ὅτι ὅλοι εἶναι σύμφωνοι ὅτι ὁ νομικὸς σύμβουλος μιᾶς ἀνωνύμου ἑταιρίας πρέπει νὰ ἐξαιρῆται.

Λ. Κυβετός. Ὅπως καὶ εἰς τὸ σύνταγμα τοῦ 1911.

Α. Μιχαλακόπουλος. Λοιπόν, ἡ ἀντιπροσώπου διοικητικοῦ ἢ νομικοῦ συμβούλου.

Πολλοὶ βουλευταί. Μάλιστα.

Α. Μιχαλακόπουλος. Θὰ παρακαλέσω τὸν κ. Πρόεδρον νὰ μεριμνήσῃ ὅπως τὸ ἄρθρον διατυπωθῇ κατὰ τὴν διατύπωσιν τὴν ὁποίαν ἡ Βουλὴ θέλει.

Πολλοὶ βουλευταί. Ὄχι διατί; ἀπόψε.

Α. Μιχαλακόπουλος. Νὰ προτείνω μίαν μέσην λύσιν, νὰ ψηφισθῇ ἀπόψε καὶ αὔριο τὸ πρωῒ νὰ διανεμηθῇ ὅπως γίνεται εἰς ὅλα τὰ νομοσχέδια.

Πρόεδρος. Σᾶς παρακαλῶ. Δὲν ἐνόησα. Ἐξουσιοδοτεῖτε δηλαδὴ τὸ Προεδρεῖον νὰ διατυπώσῃ τὰς τροπολογίας;

Πολλοί. Ὄχι.

Α. Μιχαλακόπουλος. Κύριε πρόεδρε, τὰς τροπολογίας τὰς διατυπώνω αὐτὴν τὴν στιγμὴν καὶ ζητῶ τὴν συγκατάθεσιν τῆς Βουλῆς, ἵνα συνεννοηθῶ μεθ' ὑμῶν, ὥστε νὰ τυπωθῇ τὸ κείμενον καὶ διανεμηθῇ αὔριον εἰς τοὺς κυρίους βουλευτάς, ὥστε νὰ εἶναι ἀπολύτως ἥσυχοι.

Πολλοί. Σύμφωνοι.

Γίνεται μετὰ ταῦτα δι' ἀναστάσεως δεκτὸν τὸ ἄρθρον 39 ὡς διετυπώθη ὑπὸ τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν, ἔχον οὕτω:

Ἄρθρον 39.

Ἔμμισθοι Δημόσιοι ὑπάλληλοι, στρατιωτικοὶ ἐν ἐνεργείᾳ, δήμαρχοι καὶ πρόεδροι κοινοτήτων, συμβολαιογράφοι καὶ φύλακες μεταγραφῶν καὶ ὑποθηκῶν δὲν δύνανται νὰ ἐκλεχθῶσι βουλευταί, οὐδὲ νὰ ἀνακηρυχθῶσιν ὑποψήφιοι, ἐὰν δὲν παραιτηθῶσι πρὸ τῆς ἀνακηρύξεως τῶν ὑποψηφίων. Ἡ παραίτησις αὐτῶν συντελεῖται διὰ τῆς ἐγγράφου ὑποβολῆς της, ἡ δὲ ἐπάνοδός των εἰς δημοσίαν ὑπηρεσίαν ἀπαγορεύεται πρὸ τῆς παρόδου ἑξαμήνου ἀπὸ τῆς ἐκλογῆς. Οἱ ἔμμισθοι Δημόσιοι ὑπάλληλοι καὶ οἱ στρατιωτικοὶ δὲν

δύνανται νὰ ἐκλεχθῶσι βουλευταὶ οὐδὲ νὰ ἀνακηρυχθῶσιν ὑποψήφιοι εἰς τὴν περιφέρειαν εἰς τὴν ὁποίαν ὑπηρέτησαν κατὰ τὴν πρὸ τῆς ἐκλογῆς τριετίαν.

Ἀξιωματικοὶ τοῦ στρατοῦ ξηρᾶς ἢ θαλάσσης παραιτηθέντες τοῦ ἀξιώματός των ἵνα ἐκλεγῶσι βουλευταὶ δὲν δύνανται νὰ ἐπανέλθωσιν πλέον εἰς τὸ Στράτευμα οὔτε διὰ νόμου.

Τὰ καθήκοντα τοῦ βουλευτοῦ εἶναι ἀσυμβίβαστα πρὸς τὰ ἔργα τοῦ διευθυντοῦ ἢ ἄλλου διοικητικοῦ ἀντιπροσώπου ἢ διοικητικοῦ ἢ νομικοῦ συμβούλου καὶ ὑπαλλήλου ἐμπορικῶν ἑταιρειῶν ἢ ἐπιχειρήσεων, ἀπολαυουσῶν εἰδικῶν προνομίων ἢ τακτικῶν ἐπιχορηγήσεων δυνάμει εἰδικῶν νόμων. Οἱ διατελοῦντες εἴς τινα τῶν κατηγοριῶν τούτων ὀφείλουν ἐντὸς ὀκτὼ ἡμερῶν ἀπὸ τῆς ἐπικυρώσεως τῆς ἐκλογῆς αὐτῶν νὰ δηλώσουν ἐτιλογὴν μεταξὺ τοῦ βουλευτικοῦ ἀξιώματος καὶ τῶν ὡς ἄνω ἔργων. Ἐν παραλείψει δὲ τοιαύτης δηλώσεως ἐκπίπτουν αὐτοδικαίως τοῦ ἀξιώματος τοῦ βουλευτοῦ. Νόμος δύναται νὰ καθιερώσῃ τὸ ἀσυμβίβαστον τοῦ βουλευτικοῦ ἀξιώματος καὶ πρὸς ἕτερα ἔργα.

Γίνεται μετὰ τοῦτο δι' ἀναστάσεως δεκτὴ ἡ κάτωθι ἑρμηνευτικὴ δήλωσις ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 39.

«1) Ὡς Δημόσιοι ὑπάλληλοι θεωροῦνται καὶ οἱ τῆς ἀνταλλαγῆς καὶ τῆς Ἐπιτροπῆς ἀποκαταστάσεως προσφύγων. 2) Ἔμμισθοι Δημόσιοι ὑπάλληλοι θεωροῦνται καὶ οἱ ἐπὶ ἡμερομισθίῳ τακτικῶς ὑπηρετοῦντες. 3) Στρατιωτικοὶ κατὰ τὴν ἀληθῆ ἔννοιαν τῆς τρίτης περιόδου τῆς πρώτης παραγράφου εἶναι οἱ μόνιμοι ἐν ἐνεργείᾳ στρατιωτικοὶ οὐχὶ δὲ οἱ ἔφεδροι οἱ ἀνακληθέντες εἰς τὴν ἐνέργειαν.

Γίνονται δι' ἀναστάσεως δεκτὰ τὰ ἄρθρα 40, 41, 42, 43 καὶ 44 ἔχοντα οὕτω:

Ἄρθρον 40.

Βουλευτὰ ἀποδεχόμενοι οἱονδήποτε τῶν εἰς τὸ προηγούμενον ἄρθρον ἀναφερομένων καθηκόντων ἢ ἔργων ἐκπίπτουν αὐτοδικαίως τοῦ βουλευτικοῦ ἀξιώματος.

Ἡ ἀπὸ τοῦ βουλευτικοῦ ἀξιώματος παραίτησις, οὖσα δικαίωμα τοῦ βουλευτοῦ, θεωρεῖται τετελεσμένη ἅμα τῇ ὑποβολῇ τῆς σχετικῆς ἐγγράφου δηλώσεως εἰς τὸν Πρόεδρον τῆς Βουλῆς.

Ἄρθρον 41.

Οἱ βουλευταὶ ὁμνύουν πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῶν καθηκόντων αὐτῶν ἐν τῷ Βουλευτηρίῳ καὶ εἰς δημοσίαν συνεδρίαν τὸν ἑξῆς ὅρκον·

«Ὀρκίζομαι εἰς τὸ ὄνομα τῆς ἁγίας καὶ ὁμοουσίου καὶ ἀδιαιρέτου Τριάδος νὰ φυλάξω πίστιν εἰς τὴν Πατρίδα, ὑπακοὴν εἰς τὸ Δημοκρατικὸν Σύνταγμα καὶ τοὺς Νόμους τοῦ Κράτους καὶ νὰ ἐκπληρώσω εὐσυνειδήτως τὰ καθήκοντά μου».

Ἀλλόθρησκοι βουλευταί, ἀντὶ τῆς ἐπικλήσεως «ὁρκίζομαι εἰς τὸ ὄνομα τῆς Ἁγίας καὶ ὁμοουσίου καὶ ἀδιαιρέτου Τριάδος» ὁρκίζονται κατὰ τὸν τύπον τῆς ἰδίας αὐτῶν θρησκείας.

Ἄρθρον 42.

Ἡ ἐξέλεγξις καὶ ἡ ἐκδίκασις τῶν βουλευτικῶν ἐκλογῶν, κατὰ τοῦ κύρους τῶν ὁποίων ἐγείρονται ἐνστάσεις, ἀναφερόμεναι εἴτε εἰς ἐκλογικὰς παραβάσεις, εἴτε εἰς ἔλλειψιν προσόντων, ἀνατίθεται εἰς εἰδικὸν δικαστήριον, συγκροτούμενον διὰ κληρώσεως μεταξὺ πάντων τῶν μελῶν τοῦ Ἀρείου Πάγου καὶ τῶν Ἐφετείων τοῦ Κράτους. Ἡ κλήρωσις ἐνεργεῖται ὑπὸ τοῦ Δικαστηρίου τοῦ Ἀρείου Πάγου ἐν δημοσίᾳ συνεδριάσει, προεδρεύει δὲ τοῦ εἰδικοῦ δικαστηρίου ὁ ἐκ τῶν κληρωθέντων κατὰ βαθμὸν ἢ ἀρχαιότητα προηγούμενος. Κατὰ τὰ λοιπὰ τὰ τῆς λειτουργίας καὶ τῆς ὅλης διαδικασίας αὐτοῦ ὁρίζονται διὰ νόμου.

Ἄρθρον 43.

Ἡ Βουλὴ ἐκλέγει ἐκ τῶν βουλευτῶν κατὰ τὴν ἔναρξιν ἑκάστης τακτικῆς βουλευτικῆς Συνόδου τὸν Πρόεδρον, τοὺς Ἀντιπροέδρους καὶ τοὺς Γραμματεῖς αὐτῆς.

Διὰ νὰ προβῇ ἡ Βουλὴ εἰς τὴν ἐκλογὴν ἀπαιτεῖται ἡ παρουσία τῶν ἕνδεκα εἰκοστῶν τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ τῶν μελῶν αὐτῆς.

Ὁ Πρόεδρος ἐκλέγεται δι' ἀπολύτου πλειοψηφίας τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ τῶν βουλευτῶν. Ἂν αὕτη δὲν ἐπιτευχθῇ, ἐπαναλαμβάνεται ἡ ψηφοφορία, ὁπότε ἀρκοῦν πρὸς ἐκλογὴν τὰ τέσσαρα πέμπτα τοῦ κατωτάτου ὁρίου τῆς ἀπαρτίας.

Ἡ τελευταία πλειοψηφία ἀρκεῖ πρὸς ἐκλογὴν τῶν ἀντιπροέδρων καὶ γραμματέων.

Ἄρθρον 44.

Ἡ Βουλὴ διὰ Κανονισμοῦ, ἔχοντος ἰσχὺν νόμου, ὁρίζει τὸν τρόπον, καθ' ὃν θέλει ἐνασκῇ τὰ ἔργα αὐτῆς καὶ ρυθμίζει τ' ἀφορῶντα τὸ προσωπικὸν καὶ τὴν λειτουργίαν τῶν γραφείων καὶ τῆς βιβλιοθήκης αὐτῆς.

Ὁ Κανονισμὸς συζητεῖται καὶ ψηφίζεται εἰς δύο συνεδρίας, ἀπεχούσας ἀλλήλων δύο τοὐλάχιστον ἡμέρας.

Ὁ προϋπολογισμὸς τῆς Βουλῆς εἰσάγεται καὶ ἐκτελεῖται ὑπὸ τοῦ Προέδρου αὐτῆς συμφώνως πρὸς τὸν Κανονισμόν.

Γίνεται ὡσαύτως δι' ἀναστάσεως δεκτὴ ἡ κάτωθι ἑρμηνευτικὴ δήλωσις ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 44.

Ἡ ἀληθὴς ἔννοια τῆς 1 παραγράφου «ἡ Βουλὴ διὰ Κανονισμοῦ ἔχοντος ἰσχὺν νόμου ὁρίζει τὸν τρόπον κλπ.» εἶναι ὅτι «ὁ Κανονισμὸς τῆς Βουλῆς ἔχων ἰσχὺν νόμου δὲν δύναται νὰ τροποποιηθῇ δι' ἄλλου νόμου εἰμὴ διὰ τοῦ ἰδίου Κανονισμοῦ». Ἡ δὲ ἀληθὴς ἔννοια τῆς 3 παραγράφου τοῦ ἰδίου ἄρθρου ὅτι «ὁ προϋπολογισμὸς τῆς Βουλῆς εἰσάγεται καὶ ἐκτελεῖται ὑπὸ τοῦ Προέδρου αὐτῆς συμφώνως πρὸς τὸν Κανονισμόν», εἶναι ὅτι «ὁ Πρόεδρος τῆς Βουλῆς περιβάλλεται καθήκοντα καὶ ἁρμοδιότητα Διατάκτου καὶ δικαιοῦται νὰ ἐντέλληται πληρωμὰς συμφώνως πρὸς τοὺς ἰσχύοντας νόμους, ἐφ' ὅσον δὲν ἀντιτίθενται εἰς τὸν Κανονισμὸν τῆς Βουλῆς, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἐν τῷ ἐγκεκριμένῳ προϋπολογισμῷ τῆς Βουλῆς ἀναγραφομένων πιστώσεων».

Ἀναβάλλεται προτάσει τοῦ κ. **Π. Τσαλδάρη** ἡ συζήτησις ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 45.

Γίνονται δι' ἀναστάσεως δεκτὰ τὰ ἄρθρα 46 καὶ 47 ἔχοντα οὕτω:

Ἄρθρον 46.

Ἡ Βουλὴ συνεδριάζει δημοσίᾳ ἐν τῷ Βουλευτηρίῳ, δύναται ὅμως νὰ διασκεφθῇ κεκλεισμένων τῶν θυρῶν κατ' αἴτησιν δέκα ἐκ τῶν μελῶν αὐτῆς, ἂν τοῦτο ἀποφασισθῇ ἐν μυστικῇ συνεδρίᾳ κατὰ πλειοψηφίαν, μετὰ ταῦτα δὲ ἀποφασίζεται, ἂν ἡ περὶ τοῦ αὐτοῦ θέματος συζήτησις πρέπει νὰ ἐπαναληφθῇ εἰς δημοσίαν συνεδρίαν.

Ἄρθρον 47.

Ἡ Βουλὴ δὲν δύναται ν' ἀποφασίσῃ ἄνευ ἀπολύτου πλειοψηφίας τῶν παρόντων μελῶν, ἥτις ὅμως οὐδέποτε δύναται νὰ εἶναι κατωτέρα τοῦ 1/4 τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ τῶν βουλευτῶν.

Γίνεται δι' ἀναστάσεως δεκτὴ ἡ κάτωθι ἑρμηνευτικὴ δήλωσις ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 47.

«Ἡ ἀληθὴς ἔννοια τοῦ ἄρθρου 47 εἶναι ὅτι ἀπόφασις θεωρεῖται καὶ ὁ τερματισμὸς τῆς συζητήσεως».

Ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 48 ὁ κ. **Α. Παπαγαστασίου** παρέχει ἐξηγήσεις ὡς πρὸς τοὺς λόγους οἱ ὁποῖοι συνετέλεσαν ὥστε οἱ ἀποτελοῦντες τὴν Κυβέρνησιν βουλευταὶ νὰ δεχθῶσι τὴν διάταξιν περὶ ὑπηρεσιακῶν νομοσχεδίων, τὴν ὁποίαν περιεῖχε τὸ ἐν ἰσχύϊ Σύνταγμα. Μάλιστα εἰς τὰ νομοσχέδια ταῦτα, λέγει ὅτι ἔπρεπε νὰ περιλαμβάνωνται καὶ τὰ κυρυσσόμενα κατεπείγοντα.

Ὁ κ. **Α. Μάρκου** παρέχει ἐξηγήσεις ὡς πρὸς τοὺς λόγους δι' οὓς ἡ ἐπιτροπὴ προέβη εἰς τὴν ἀπάλειψιν τῆς παραγράφου περὶ ὑπηρεσιακῶν νομοσχεδίων.

Ὁ κ. **Π. Μερλόπουλος** λέγει ὅτι ὅσον μὲν ἀφορᾷ τὴν εἰς τὸ ἄρθρον 48 προσθήκην περὶ τοῦ τρόπου τῆς εἰσαγωγῆς εἰς τὰς βουλὰς νομοσχεδίων περὶ συντάξεων ἢ ἀναγνωρίσεως ὑπηρεσίας ὡς παρεχούσης δικαίωμα συντάξεως, αὕτη προταθεῖσα παρ' αὐτοῦ ἔτυχε τῆς γενικῆς ἐγκρίσεως τῆς Ἐπιτροπῆς δι' ὃ πιστεύει ὅτι καὶ ἡ Βουλὴ θέλει τὴν ἐγκρίνει· ὅσον δ' ἀφορᾷ τὴν ἀπάλειψιν τῆς διατάξεως περὶ ὑπηρεσιακῶν νομοσχεδίων ἡ ἐπιτροπὴ ἔκρινεν ὅτι δὲν εἶνε ὀρθὸν νὰ χαρακτηρισθῶσιν 'ὡς τοιαῦτα οἱαδήποτε νομοσχέδια, ὥστε νὰ ὑπαχθῶσιν εἰς ἰδιαιτέραν διαδικασίαν. Ὅλοι οἱ νόμοι εἶνε τὸ ἴδιον καὶ πρέπει νὰ ὑπάγωνται εἰς τὴν αὐτὴν διαδικασίαν. Διότι δὲν ὑπάρχουν ἰδιαίτερα χαρακτηριστικὰ τῶν τοιούτων νομοσχεδίων τῶν λεγομένων ὑπηρεσιακῶν.

Ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** λέγει ὅτι τὰ ὑπηρεσιακὰ νομοσχέδια θὰ παραπέμπωνται ὡς καὶ πάντα τὰ ἄλλα εἰς ἐπιτροπὴν θὰ ψηφίζωνται δὲ εἰς μίαν ἀνάγνωσιν μόνον ἂν δὲν ἀντιλέγουν 10 βουλευταί.

Ὁ κ. **Κ. Γόντικας** λέγει ὅτι τὸ ἄρθρον τοῦτο εἶνε ἓν τῶν σοβαρωτέρων, διότι κανονίζει τὸν τρόπον καθ' ὃν θὰ ψηφίζωνται οἱ νόμοι. Ἀνέκαθεν τὴν προσοχὴν τῶν Συνελεύσεων ἀπησχόλησεν ὁ τρόπος καθ' ὃν θὰ ψηφίζωνται οἱ νόμοι. Εἰς τὴν Συνέλευσιν τοῦ 1911 ἐνόμισαν ὅτι ἦτο δυνατὸν νὰ θεραπευθῶσιν αἱ ἀτασθαλίαι διὰ τῆς δημιουργίας τοῦ σχετικοῦ ἄρθρου τοῦ Συντάγματος, ὡς τοῦτο εἶχεν ἐν ἄρθρῳ 57. Καθαρώθη δὲ τότε καὶ ὁ τρόπος τῆς ψηφίσεως νομοσχεδίων ὡς κατεπειγόντων, τοῦ ὁποίου ὅμως ἐγένετο κατάχρησις. Τὴν κατάχρησιν ταύτην ἡ Ἐπιτροπὴ ἐπιθυμοῦσα νὰ ἄρῃ ἀπήλειψε τὴν διάταξιν περὶ κατεπειγόντων νομοσχεδίων, περιώρισεν ὅμως τὰς συζητήσεις ἀπὸ τρεῖς εἰς δύο.

Ἐπίσης ἡ Ἐπιτροπὴ προτείνει διάταξιν ὅπως οὐδεμία προσθήκη εἰς πρότασιν νόμου ἢ τροπολογίαν αὐτῆς γίνεται δεκτὴ ἂν δὲν σχετίζεται ἀμέσως πρὸς τὸ κύριον περιεχόμενον τῆς προτάσεως. Ἐὰν ἠθέλομεν δεχθῇ τὴν διάταξιν περὶ ὑπηρεσιακῶν νομοσχεδίων θὰ ἐδημιουργοῦμεν κατάστασιν καθ' ἣν ὁλόκληροι συνεδριάσεις θὰ ἐξηντλοῦντο μὲ τὴν συζήτησιν ἂν ἓν νομοσχέδιον εἶνε ἢ ὄχι ὑπηρεσιακόν.

Ὁ κ. **Ν. Μπακόπουλος** παρακαλεῖ νὰ διασαφηνισθῇ ὅτι ἐν τῇ ἐννοίᾳ τοῦ ὑπὸ ψήφισιν ἄρθρου τοῦ Συντάγματος ἐνυπάρχει, καθ' ὁμόθυμον δύναταί τις νὰ εἴπῃ γνώμην τῆς Βουλῆς, ὅτι δὲν ἐπιτρέπεται καὶ ἡ εὐθὺς ἐξ ὑπαρχῆς ὑποβολὴ σχεδίου νόμου φέροντος ὁρισμένην ἐπιγραφὴν καὶ κείμενον ἄσχετον πρὸς τὴν ἐπιγραφήν του καὶ τελείως ξένον πρὸς αὐτήν, διότι καὶ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ὑπάρχει ὁ κίνδυνος ὑποκλοπῆς διατάξεων, εἰς τὰς ὁποίας οἱ Βουλευταὶ δὲν ἔδωκαν προσοχήν, παραπλανηθέντες ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς τοῦ σχεδίου νόμου, τοῦθ' ὅπερ προφανῶς καὶ ἀσφαλῶς ἀντίκειται εἰς τὴν σκέψιν καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ σημερινοῦ συνταγματικοῦ νομοθέτου.

Κ. Γόντικας. Ἀσφαλῶς οὕτως ἔχει τὸ πρᾶγμα.

Πολλοὶ Βουλευταί. Μάλιστα, μάλιστα.

Ὁ κ. **Γ. Σακαλῆς** ἐρωτᾷ ποία εἶνε ἡ διάκρισις μεταξὺ τῶν ὅρων προσθήκη καὶ τροπολογία.

Ὁ κ. **Κ. Γόντικας** λέγει ὅτι ἡ προσθήκη εἶνε ἡ προσθήκη προτάσεως ἀσχέτου πρὸς τὸ νομοσχέδιον καὶ τροπολογία εἶνε τροποποίησις διατάξεως ὑπαρχούσης ἐν τῷ νομοσχεδίῳ.

Ὁ κ. **Χ. Βοζίκης** λέγει ὅτι ἡ διάταξις περὶ ὑπηρεσιακῶν νομοσχεδίων ἀποκλείει κάθε ἀμυντικὸν μέτρον τοῦ βουλευτοῦ, ὁ ὁποῖος θὰ ἤθελε νὰ παρακολουθήσῃ τὴν ἐπιψήφισιν τῶν νομοσχεδίων. Μὲ τὴν καθιέρωσιν τῆς διατάξεως ταύτης ὅλα τὰ νομοσχέδια θὰ χαρακτηρίζωνται ὡς ὑπηρεσιακά.

Φωναί. Ἀπορρίπτεται.

Χ. Βοζίκης. Μὲ τὴν διαθεβαίωσιν αὐτὴν κατέρχομαι τοῦ βήματος.

Ὁ κ. **Π. Τσαλδάρης** λέγει ὅτι ἐγένετο πολὺς λόγος διὰ ζήτημα τὸ ὁποῖον δὲν ἔχει πολὺ σοβαρὰν σημασίαν. Παρέχει ἐξηγήσεις ὡς πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς διατάξεως.

Ὁ κ. **Χ. Ἀλαμανῆς** λέγει ὅτι ἡ Συνταγματικὴ ἐπιτροπὴ ἧς ἀποτελεῖ μέλος ἔχουσα ὑπ' ὄψιν τὸν τρόπον καθ' ὃν ψηφίζονται τὰ νομοσχέδια, ἐνόμισεν ὅτι εἶχε καθῆκον νὰ τροποποιήσῃ τὸ ἄρθρον, ὡς τὸ ἐτροποποίησε. Ἄλλως τε ἡ Βουλὴ οὐδέποτε ἀπέκρουσε τὰ ὑπηρεσιακὰ νομοσχέδια ἀλλὰ συμβαίνει ὥστε εἰς πρωϊνὰς ὥρας νὰ ψηφίζωνται νόμοι καὶ νὰ ὑποβάλλωνται τροποποιήσεις ὧν δὲν ἔχει οὐδεμίαν γνῶσιν ἡ Βουλή. Προτείνει συνεπῶς νὰ ψηφισθῇ τὸ ἄρθρον ὡς ἐτροποποιήθη ὑπὸ τῆς Συνταγματικῆς ἐπιτροπῆς.

Ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας) λέγει ὅτι ἡ διάταξις αὕτη περὶ ὑπηρεσιακῶν νομοσχεδίων ἀκριβῶς ἐτέθη ἵνα μὴ ψηφίζωνται τὰ νομοσχέδια εἰς τὰς πρωϊνὰς ὥρας, διότι ἡ ἀντίρρησις ὅπως μὴ ψηφισθῇ ἓν νομοσχέδιον εἰς μίαν καὶ μόνην ἀνάγνωσιν δύναται νὰ γίνῃ καὶ εἰς τὸ προεδρεῖον καὶ εἰς τὸ γραφεῖον τῆς Βουλῆς, συνεπῶς δύνανται πάντοτε 10 βουλευταὶ νὰ φέρωσι τὰς ἐπὶ τοῦ χαρακτηριζομένου ὡς ὑπηρεσιακοῦ νομοσχεδίου ἀντιρρήσεις των. Τὸ περίεργον εἶναι ὅτι δὲν δέχονται τὴν διάταξιν ταύτην καὶ οἱ βουλευταὶ οἱ θέλοντες νὰ ψηφίζωνται νομοσχέδια ἀπὸ μίαν ἐπιτροπὴν ἄνευ μάλιστα ἐξουσιοδοτήσεως ἀπούσης τῆς Βουλῆς. Ἂν θέλομεν λέγει νὰ μὴ εὑρίσκεται ὁ κοινοβουλευτισμὸς εἰς τὴν κρίσιν εἰς τὴν ὁποίαν εὑρίσκεται, καὶ νὰ συντελέσωμεν ὅπως προάγεται τὸ κοινοβουλευτικὸν ἔργον καὶ ἀφ' ἑτέρου ἂν δὲν θέλομεν νὰ καταργήσωμεν τὸ νομοθετικὸν σῶμα, ὀφείλομεν νὰ δεχθῶμεν τὴν ἄποψιν τῶν ὑπηρεσιακῶν νομοσχεδίων, τὴν ὁποίαν προεκάλεσεν ἡ μακρὰ πεῖρα.

Γίνεται δι' ἀναστάσεως δεκτὸν μετὰ τοῦτο τὸ ἄρθρον 48, ὡς διετυπώθη ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς, ἔχον οὕτω:

"Αρθρον 48.

Πᾶσα πρότασις νόμου συνοδεύεται ὑποχρεωτικῶς ὑπὸ αἰτιολογικῆς ἐκθέσεως, παραπέμπεται δὲ εἰς Βουλευτικὴν Ἐπιτροπὴν καί, ἀφοῦ ἐξετασθῇ ὑπ' αὐτῆς ἢ παρέλθῃ ἡ ταχθεῖσα προθεσμία, εἰσάγεται πρὸς συζήτησιν, μετὰ προφορικὴν εἰσήγησιν τοῦ ἁρμοδίου Ὑπουργοῦ ἢ τοῦ Εἰσηγητοῦ τῆς Ἐπιτροπῆς, ἐφ' ὅσον δὲν ἔγινε τοιαύτη κατὰ τὴν κατάθεσιν τῆς προτάσεως.

Πρότασις νόμου, συνεπαγομένη ἐπιβάρυνσιν τοῦ Προϋπολογισμοῦ, ἐφ' ὅσον μὲν ὑποβάλλεται ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως, δὲν εἰσάγεται πρὸς συζήτησιν, ἂν δὲν συνοδεύηται ἀπὸ ἔκθεσιν τοῦ Γενικοῦ Λογιστηρίου, καθορίζουσαν τὴν συνεπαγομένην δαπάνην, ἐφ' ὅσον δὲ ὑποβάλλεται ὑπὸ τῆς Βουλῆς, πρὸ πάσης συζητήσεως διαβιβάζεται εἰς τὸ Γενικὸν Λογιστήριον, ὑποχρεούμενον νὰ ὑποβάλῃ τὴν σχετικὴν ἔκθεσιν ἐντὸς δέκα ἡμερῶν.

Προτάσεις σκοποῦσαι τὴν τροποποίησιν τῶν περὶ συντάξεων νόμων ἢ ἀπονομὴν συντάξεως, ὡς καὶ τὴν ἀναγνώρισιν ὑπηρεσίας ὡς παρεχούσης τοιοῦτον δικαίωμα, ὑποβάλλεται μόνον παρὰ τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν, μετὰ γνωμοδότησιν τοῦ Ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου. Τοιαῦται περὶ συντάξεων προτάσεις πρέπει νὰ εἶνε εἰδικαί, μὴ ἐπιτρεπομένης τῆς ἀναγραφῆς διατάξεων περὶ συντάξεως εἰς νόμους σκοποῦντας τὴν ρύθμισιν ἄλλων θεμάτων.

Οὐδεμία πρότασις νόμου γίνεται δεκτή, ἐὰν δὲν συζητηθῇ καὶ ψηφισθῇ ὑπὸ τῆς Βουλῆς δὶς καὶ εἰς δύο διαφόρους συνεδρίας, ἀπεχούσας ἀλλήλων δύο τοὐλάχιστον ἡμέρας, κατ' ἀρχὴν μὲν καὶ κατ' ἄρθρον κατὰ τὴν πρώτην συζήτησιν, κατ' ἄρθρον δὲ καὶ σύνολον κατὰ τὴν δευτέραν.

Ἂν κατὰ τὴν δευτέραν συζήτησιν ἐγένοντο δεκταὶ προσθῆκαι ἢ τροπολογίαι, ἡ τοῦ συνόλου ψήφισις ἀναβάλλεται ἐπὶ εἰκοσιτετράωρον ἀπὸ τῆς διανομῆς τοῦ τροπολογηθέντος σχεδίου.

Οὐδεμία προσθήκη εἰς πρότασιν νόμου ἢ τροπολογία αὐτῆς γίνεται δεκτή, ἂν δὲν σχετίζεται ἀμέσως πρὸς τὸ κύριον περιεχόμενον τῆς προτάσεως.

Πρότασις νόμου, σκοποῦσα τὴν τροποποίησιν διατάξεων προηγουμένου νόμου, δὲν εἰσάγεται πρὸς συζήτησιν, ἐὰν εἰς μὲν τὴν αἰτιολογικὴν ἔκθεσιν δὲν καταχωρίζεται ὁλόκληρον τὸ κείμενον τῆς τροποποιουμένης διατάξεως, εἰς δὲ τὸ κείμενον τῆς προτάσεως ὁλόκληρος ἡ νέα διάταξις, καθὼς διαμορφώνεται μετὰ τὴν τροποποίησιν.

Ἡ ἐπιψήφισις δικαστικῶν ἢ διοικητικῶν κωδίκων τοὺς ὁποίους συνέταξαν εἰδικαὶ Ἐπιτροπαὶ συσταθεῖσαι δι' εἰδικῶν νόμων, δύναται νὰ γίνῃ δι' ἰδιαιτέρου νόμου, κυροῦντος τοὺς εἰρημένους κώδικας ἐν ὅλῳ.

Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον δύναται νὰ γίνῃ κωδικοποίησις ὑφισταμένων διατάξεων δι' ἁπλῆς ταξινομήσεως αὐτῶν ἢ ἐν ὅλῳ ἐπαναφορὰ καταργηθέντων νόμων, πλὴν τῶν φορολογικῶν.

Ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 49 ὁ κ. ***Α. Παπαναστασίου*** προτείνει προσθήκην ὅπως ἡ ἐπιψολὴ αὐξήσεως εἰσαγωγικοῦ ἢ ἐξαγωγικοῦ δασμοῦ ἐπιβάλλεται ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς καταθέσεως τοῦ νομοσχεδίου «ἂν μὴ ἄλλως ὁρίζεται ὑπὸ τοῦ νομοσχεδίου».

Γίνεται εἶτα δεκτὸν τὸ ἄρθρον 49 ὡς ἐτροποποιήθη, ἔχον οὕτω:

"Αρθρον 49.

Οὐδεὶς φόρος ἐπιβάλλεται οὐδὲ εἰσπράττεται ἄνευ νόμου.

Ἐξαιρετικῶς ἐπὶ ἐπιβολῆς αὐξήσεως εἰσαγωγικοῦ ἢ ἐξαγωγικοῦ δασμοῦ ἡ εἴσπραξις αὐτοῦ ἐπιβάλλεται, ἂν μὴ ἄλλως ὁρίζεται ὑπὸ τοῦ νομοσχεδίου, ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς εἰς τὴν Βουλὴν ἢ τὴν Γερουσίαν καταθέσεως τῆς περὶ αὐτοῦ προτάσεως νόμου. Οὐ τοιούτου περιεχομένου νόμοι δημοσιεύονται τὸ βραδύτερον ἐντὸς δέκα ἡμερῶν ἀπὸ τῆς ἐπιψηφίσεώς των.

Ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 50 ὁ κ. ***Γ. Μπούσιος*** λέγει ὅτι ἡ μνεία περὶ ἀπολογισμῶν γίνεται εἰς ὅλα τὰ Συντάγματα χωρὶς ὅμως οὐδέποτε νὰ ὑποβληθῇ τοιοῦτος.

Γίνεται εἶτα δεκτὸν δι' ἀναστάσεως τὰ ἄρθρα 50, 51 καὶ 52, ἔχοντα οὕτω:

"Αρθρον 50.

Κατὰ τὴν ἐτησίαν τακτικὴν Σύνοδον ἡ Βουλὴ ψηφίζει διὰ τὸ ἑπόμενον οἰκονομικὸν ἔτος τὸν προϋπολογισμὸν καὶ ἀποφασίζει ἐπὶ τοῦ ἀπολογισμοῦ.

Ὅλα τὰ ἔσοδα καὶ τὰ ἔξοδα τοῦ Κράτους πρέπει νὰ ἀναγράφωνται εἰς τὸν προϋπολογισμὸν καὶ ἀπολογισμόν.

Ὁ προϋπολογισμὸς εἰσάγεται εἰς τὴν Βουλὴν ἐντὸς τῶν δύο πρώτων μηνῶν τῆς Συνόδου, ἀφοῦ δὲ ἐξετασθῇ ὑπὸ εἰδικῆς ἐπιτροπῆς βουλευτῶν, ψηφίζεται κατὰ κεφάλαια καὶ ἄρθρα εἰς τμήματα ὁριζόμενα ἀπὸ τὸν Κανονισμὸν τῆς Βουλῆς καὶ εἰς τέσσαρας διαφόρους ἡμέρας.

Ἐντὸς ἔτους τὸ βραδύτερον ἀπὸ τῆς λήξεως τῆς οἰκονομικῆς χρήσεως εἰσάγεται ὁ ἀπολογισμὸς αὐτῆς εἰς τὴν Βουλήν. Ἐξετάζεται δὲ ὑπὸ εἰδικῆς ἐπιτροπῆς τῆς βουλευτῶν καὶ ψηφίζεται ὑπὸ τῆς Βουλῆς κατὰ τὰ ἐν τῷ Κανονισμῷ αὐτῆς ὁριζόμενα.

"Αρθρον 51.

Μισθός, σύνταξις, χορηγία ἢ ἀμοιβὴ οὔτε ἐγγράφεται εἰς τὸν προϋπολογισμὸν τοῦ Κράτους, οὔτε παρέχεται ἄνευ ὀργανικοῦ ἢ ἄλλου εἰδικοῦ νόμου.

"Αρθρον 52.

Οὐδεὶς αὐτόκλητος ἐμφανίζεται ἐνώπιον τῆς Βουλῆς διὰ νὰ ἀναφέρῃ τι προφορικῶς ἢ ἐγγράφως, αἱ αἰτήσεις ὅμως παρουσιάζονται διά τινος βουλευτοῦ ἢ παραδίδονται εἰς τὸ γραφεῖον αὐτῆς. Ἡ Βουλὴ ἔχει τὸ δικαίωμα ν' ἀποστέλλῃ τὰς διευθυνομένας πρὸς αὐτὴν ἀναφορὰς εἰς τοὺς Ὑπουργούς, οἵτινες εἶνε ὑπόχρεοι νὰ δίδουν διασαφήσεις, ὁσάκις ζητηθοῦν.

Ἀναβάλλεται αἰτήσει τοῦ κ. ***Π. Τσαλδάρη*** ἡ ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 53 συζήτησις.

Γίνεται δι' ἀναστάσεως δεκτὸν τὸ ἄρθρον 54, ἔχον οὕτω:

"Αρθρον 54.

Βουλευτὴς δὲν καταδιώκεται οὐδ' ὁπωσδήποτε ἐξετάζεται ἕνεκα γνώμης ἢ ψήφου, τὴν ὁποίαν ἔδωσε κατὰ τὴν ἐνέργειαν τῶν βουλευτικῶν του καθηκόντων.

Βουλευτής, διαρκούσης τῆς βουλευτικῆς περιόδου, δὲν καταδιώκεται, οὐδὲ συλλαμβάνεται ἢ φυλακίζεται ἄνευ ἀδείας τοῦ Σώματος· τοιαύτη ἄδεια δὲν ἀπαιτεῖται εἰς τὰ ἐπ' αὐτοφώρῳ κακουργήματα. Εἰς τὴν περίπτωσιν ὅμως αὐτὴν ἡ Βουλή, εἰδοποιουμένη ἀμέσως, ἀποφασίζει περὶ παροχῆς ἢ μὴ ἀδείας πρὸς ἐξακολούθησιν τῆς καταδιώξεως κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς Περιόδου.

Ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 55 ὁ κ. ***Θ. Χαβίνης*** λέγει ὅτι εἰς τὸ ἄρθρον τοῦτο πρέπει νὰ ὁρισθῇ καὶ ἡ ἀποζημίωσις τῶν βουλευτῶν, νὰ ὁρισθῇ δὲ ἴση πρὸς τὸν μισθὸν ἑνὸς δημοσίου ὑπαλλήλου. Τὸ ζήτημα εἶνε λεπτόν, πρέπει δὲ νὰ λήξῃ ἡ δυσαρεστος θέσις εἰς ἣν ἑκάστοτε εὑρίσκονται καὶ οἱ βουλευταὶ καὶ ἡ Κυβέρνησις· Τοσούτῳ δὲ μᾶλλον πρέπει νὰ καθορισθῇ τοῦτο καθόσον ὁ κόσμος νομίζει ὅτι οἱ βουλευταὶ παίρνουν μεγάλα ποσά.

Αἰτήσει τοῦ κ. ***Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως*** ἀναβάλλεται ἡ ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 55 συζήτησις.

Ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 56 ὁ κ. ***Γ. Μπούσιος*** προτείνει ὅπως προστεθῇ περιορισμὸς καὶ διὰ τοὺς συνεταίρους καὶ τοὺς συγγενεῖς τῶν βουλευτῶν μέχρι δευτέρου βαθμοῦ.

Ὁ κ. ***Δ. Μπότσαρης*** διαφωνῶν ἀντικρούει τὴν προσθήκην τοιαύτης διατάξεως, μεθ' ὃ γίνεται δι' ἀναστάσεως δεκτὸν τὸ ἄρθρον 56, ἔχον οὕτω.

"Αρθρον 56.

Βουλευταὶ δὲν δύνανται νὰ ἐνοικιάζουν ἀνήκοντα κτήματα τοῦ Δημοσίου ἢ νὰ ἀναλαμβάνουν κρατικὰ τροφηθείας ἢ ἐργολαβικὰς ἐκτελέσεις δημοσίων ἔργων ἢ ἐνοικιάσεις δημοσίων φόρων ἢ νὰ δέχωνται παραχωρήσεις ἐπὶ δημοσίων κτημάτων. Ἡ παράβασις τῶν ἀνωτέρω διατάξεων ἐπιφέρει πάντως ἀκυρότητα τῆς πράξεως.

Συναινέσει τῆς Βουλῆς λύεται μετὰ τοῦτο ἡ συνεδρίασις ὥρᾳ 9.10' διὰ τὴν 5 1|2 μ. μ. τῆς αὔριον.

Ὁ Πρόεδρος
Θ. ΣΟΦΟΥΛΗΣ

Οἱ Γραμματεῖς
Μ. Λαΐλιος
Θ. Τσιριμῶκος

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΝΑ΄

Τῆς 31 Μαρτίου 1927.

Ὥρᾳ 5.40 μ. μ. ὁ κ. ***Πρόεδρος*** ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς ἕδρας κηρύσσει τὴν ἔναρξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει νὰ ἀνοιχθῶσι τὰ θεωρεῖα.

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικὰ τῆς χθεσινῆς συνεδριάσεως.

Ἀνακοινοῦνται τὰ ἑξῆς:

Ὁ Γεώργιος Παπαδόπουλος Δημοδιδάσκαλος Μεσοποταμίας (Ἀσλάναγα) Καλαμῶν παρακαλεῖ τὴν Βουλὴν ὅπως ἐπεκτείνῃ τὸ εὐεργέτημα τῆς ἀναβολῆς κατατάξεως καὶ ἐπὶ τῶν μαθητῶν τῶν Δασονομικῶν Σχολῶν.

Τὸ Ἐπαγγελματικὸν Σωματεῖον τῶν ἐν Καλάμαις ἁμαξηλατῶν ποιεῖται ἔκκλησιν πρὸς τὴν Βουλὴν ἵνα τύχωσι τῆς Κρατικῆς ἀποζημιώσεως οἱ πενόμενοι ἁμαξηλάται ἐκ τῆς μαστιζούσης ἀνεργίας λόγῳ τῆς αὐξήσεως εἰσαγωγῆς αὐτοκινήτων.

Ἡ ἐν Λαρίσσῃ προσωρινὴ ἐπιτροπὴ τῶν προσφύγων τῶν ἐν τῇ πλατείᾳ τῶν ἀνακτόρων παραπηγμάτων διαμαρτύρεται ἐπὶ τῇ ἀποφάσει τῆς κατεδαφίσεως τῶν παραπηγμάτων.

Οἱ ἐν Μασσαλίᾳ εὑρισκόμενοι πρόσφυγες ἐξέλλοι ἐπὶ ἀναβολῇ πληρωμῆς ποσοστοῦ ἀποζημιώσεως διαμαρτύρονται κατὰ τῆς ἀδικίας ταύτης καὶ ζητοῦσιν ἀκύρωσιν τῆς ἀποφάσεως.

Τριμελὴς ἐπιτροπὴ Ἐφημεριακοῦ κλήρου Πειραιῶς ὑποβάλλει ὑπόμνημα ὁλοκλήρου τοῦ κλήρου Πειραιῶς ἐπὶ τοῦ ἀνακινηθέντος ζητήματος τοῦ χωρισμοῦ τοῦ Πειραιῶς εἰς εἰς ἰδίαν Μητρόπολιν ἀπὸ τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν.

Ὁ Μουσικογυμναστικὸς Σύλλογος Δράμας «ὁ Ὀρφεὺς» διαμαρτύρεται κατὰ τοῦ διοικητοῦ τῆς ἕκτης Μεραρχίας Σταυρινοπούλου ὅστις ἀπηγόρευσεν εἰς στρατιώτην νὰ λάβῃ μέρος εἰς συναυλίαν.

Οἱ Πρόεδροι τοῦ Ποντιακοῦ Συνοικισμοῦ παραμεθορίου Σιδηροκάστρου διαμαρτύρονται διὰ τὴν ἐπέκτασιν τοῦ Συνοικισμοῦ Νέας Μπάφρας.

Ὁ λαὸς τῆς Ἀνατολικῆς Μακεδονίας ὁ δικαιούμενος ἀποζημιώσεως αἰτίᾳ πολέμου, καὶ συνεπείᾳ τῆς Βουλγαροκρατοχῆς 1915—16 τῶν Νομῶν Σερρῶν, Δράμας καὶ Καβάλλας ποιεῖται ὑστάτην ἔκκλησιν ὅπως τύχωσιν τὰ ζητήματά των εὐμενοῦς λύσεως.

Ὁ κ. ***Ι. Ράλλης*** ὑποβάλλει πρότασιν νόμου «περὶ αὐθεντικῆς ἑρμηνείας τοῦ ἄρθρου 10 ἐδ. ε' τοῦ νόμου 3286 ὡς ἐτροποποιήθη καὶ συνεπληρώθη διὰ τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ ἀπὸ 12)15 Αὐγούστου 1925 Ν. Δ. «περὶ συμπληρώσεως καὶ τροποποιήσεως διατάξεών τινων τοῦ νόμου 3286 κλπ.»

Ὁ κ. ***Β. Μεϊμαράκης*** ὑποβάλλει πρότασιν νόμου «περὶ τροποποιήσεως τοῦ ἄρθρου 7 τοῦ νόμου 101 «περὶ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως τῶν περὶ προστόντων καὶ ἀποχωρήσεως τῶν δικαστικῶν ὑπαλλήλων νόμων».

Ἡ ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν Ἐπιτροπὴ ὑποβάλλει τὴν ἔκθεσίν της ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου «περὶ ἑορτασμοῦ τῆς ἑκατονταετηρίδος τῆς ναυμαχίας τοῦ Ναυαρίνου».

Εἰσέρχεται εἶτα ἡ Βουλὴ εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν

ὧν ἐπερωτήσεων

Συνεχιζομένης τῆς συζητήσεως ἐπὶ τῆς ἐπερωτήσεως διὰ τὴν ἀπεργίαν τῶν ἐπαγγελματιῶν, λαμβάνει τὸν λόγον ὁ κ. ***Β. Μεϊμαράκης*** ὅστις τονίζει ὅτι, κατὰ τὴν γνώμην του, ἡ Κυβέρνησις ἔπραξε πᾶν ὅ,τι εἶχε ὑποχρέωσιν νὰ πράξῃ. Τὸ ἀληθὲς εἶναι ὅτι οἱ ἀπεργοὶ εἶχον δίκαιον νὰ προβοῦν εἰς τὴν ἀπεργίαν ἀλλὰ ἡ αἰτία δὲν ἦτο τὸ διάταγμα τοῦ ἐνοικιοστασίου, ἀλλὰ μόνον ἡ ἀφορμή. Αἰτία ἦτο ἡ βαρυτάτη

φορολογία ἡ ἐπιβληθεῖσα ἐπὶ τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ. Κατὰ τὰς διαφόρους ἐποχὰς ἔγειναν νόμοι ἀποσκοποῦντες εἰς τὴν ἐπαύξησιν τῶν δημοσίων ἐσόδων χωρὶς νὰ ἐξετασθῇ πῶς θὰ δυνηθῇ ὁ ἑλληνικὸς λαὸς νὰ πληρώνῃ τοὺς φόρους τούτους. Ἡ αἰτία λοιπὸν ἦτο ἡ φορολογία, ἡ αἰσχροκέρδεια καὶ ἡ σύμβασις Πάουερ. Ἀλλ' ἂν οἱ ἀπεργοὶ εἶχον δίκαιον νὰ προβῶσιν εἰς τὴν ἀπεργίαν, ἡ ἀπεργία δὲν ἦτο ἐπίκαιρος διότι ὄχι μόνον οἱ Ὑπουργοί, ἀλλὰ καὶ ἂν ἀκόμη ὁ Θεὸς τῆς Ἑλλάδος κατεῖχε τὰ ὑπουργικὰ ἑδώλια δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ διορθώσῃ τὰ οἰκονομικὰ τοῦ Κράτους εἰς διάστημα 3 μηνῶν. Ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς ἔπρεπε νὰ σκεφθῇ ψυχραιμότερον καὶ ἔπρεπε νὰ ἀναμείνῃ διὰ νὰ ἴδῃ κατὰ πόσον θὰ ἠδύνατο ἡ Κυβέρνησις νὰ βελτιώσῃ τὰ πράγματα. Καὶ μόνον ὅταν θὰ ἐπείθετο ὅτι δὲν θὰ ἠδύναντο νὰ διορθωθοῦν τὰ πράγματα, τότε θὰ ἐδικαιολογεῖτο νὰ κάμῃ καὶ ἀπεργίας καὶ νὰ ἀρνηθῇ νὰ πληρώσῃ τοὺς φόρους.

Γ. Καφαντάρης (Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν). Δὲν ὑπάρχει πλέον εὐχάριστον πρᾶγμα δι' ἕνα Ὑπουργὸν τῶν Οἰκονομικῶν, ὅταν συμβαίνει μάλιστα ὁ Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν νὰ εἶναι καὶ ἀρχηγὸς κόμματος ἀπὸ τοῦ νὰ ἀναγγέλλῃ ἐλάττωσιν φορολογιῶν εἰς τὴν Βουλὴν καὶ τὸν λαόν. Διὰ νὰ μὴ πράττῃ τοῦτο σημαίνει ὅτι δυσχέρειαι πρωτίστως εἰς αὐτὸν τοῦτον δυσάρεστοι τὸν ἐμποδίζουν.

Εἶνε ἀναμφίβολον ὅτι φορολογικὰ βάρη δυσβάστακτα πνίγουν τὴν κοινωνίαν καὶ οὐδεὶς ὑπάρχει ὁ μὴ εὐχόμενος νὰ ἔλθῃ τάχιστα ἡ στιγμὴ τῆς ἐλαττώσεως αὐτῶν, ἀλλὰ ἀπὸ τοῦ σημείου τούτου μέχρι τοῦ νὰ λέγωμεν ὅτι ὁ λαός, ἐὰν τὸ Κράτος δὲν εἶναι εἰς θέσιν νὰ ἐλαττώσῃ τοὺς φόρους, δικαιοῦται νὰ προβῇ εἰς ἄρνησιν πληρωμῆς αὐτῶν, νομίζω ὅτι ἡ ἀπόστασις εἶναι μεγάλη, δὲν ἀνέμενον δὲ ἀπὸ βουλευτὴν συντηρητικῶν, ὡς ὑμεῖς, φρονημάτων, νὰ ἀκούσθοῦν λόγοι τόσον παρατολμοι ὁσάκις ὅμοιαι ἰδέαι ἐκδηλοῦνται ἐκ τῆς ἄκρας ἀριστερᾶς, διαμαρτυράμεθα ὅλοι καὶ δικαίως διὰ ταύτας ὡς ὑποσκαπτούσας τὸ Κράτος καὶ τὸ κοινωνικὸν καθεστώς. Διαμαρτυρόμενοι οὐχ ἧττον ὑποχρεούμεθα πρῶτοι ἡμεῖς νὰ ἀποφεύγωμεν πᾶσαν πρὸς αὐτὰς καθ' οἱονδήποτε τρόπον ἐξολίσθησιν.

Ὁ κ. ***Χ. Λαδᾶς*** λέγει ὅτι καθ' ἑκάστην ἡμέραν ὑποβάλλονται νομοσχέδια αὐξάνοντα τὰς δαπάνας, χωρὶς τὴν ὑπογραφὴν τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν καὶ χωρὶς νὰ ἀποστέλλωνται εἰς τὴν ἐπιτροπὴν τῶν οἰκονομικῶν.

Ὁ κ. ***Γ. Καφαντάρης*** λέγει ὅτι κανὲν νομοσχέδιον αὐξάνον τὰς δαπάνας δὲν θὰ ψηφισθῇ, τὸ ὁποῖον προηγουμένως νὰ μὴ ἐγκριθῇ ἀπὸ τὸν Ὑπουργὸν τῶν Οἰκονομικῶν.

Ὁ κ. ***Β. Μεϊμαράκης*** συνεχίζων λέγει ὅτι ἡ ἀπεργία ἦτο παράκαιρος, διότι ἔπρεπεν οἱ ἀπεργοὶ νὰ ἀντιληφθῶσιν ὅτι τὰ γεγονότα αὐτὰ θὰ τὰ ἐξεμεταλλεύοντο ἄλλοι καὶ δὴ κομμουνισταί, καὶ ὅτι θὰ συνέβαινον τὰ αἱματηρὰ γεγονότα, ἅτινα συνέβησαν. Ὑπάρχει ἓν γεγονὸς ὅτι θρηνοῦμεν 4 θύματα, καὶ δὲν θέλω νὰ ἐπιρρίψω τὴν εὐθύνην εἰς τὸν ἀξιωματικόν, ἐφόσον μάλιστα τῆς ὑποθέσεως αὐτῆς ἐπελήφθη ἡ ἀρχή, ἀλλὰ τὸ ἀληθὲς εἶνε ὅτι παρὰ τῷ λαῷ ὑπάρχει ἡ πεποίθησις ὅτι ὁ ἀξιωματικὸς αὐτὸς ἐπυροβόλησε.

Σ. Μάξιμος. Γνωρίζετε ἂν ἀνεμίχθη ὁ Κονδύλης διὰ διαφόρων προσώπων;

Β. Μεϊμαράκης. Φῆμαι ὑπάρχουσιν. Συνεχίζων λέγει ὅτι ἡ αἰτία τῶν σκηνῶν αὐτῶν ἦσαν οἱ κομμουνισταί, οἵτινες τοὺς πλοκάμους αὐτῶν ἔχουν ρίψει εἰς ὅλας τὰς ὑπηρεσίας καὶ εἰς ὅλα τὰ στρώματα, ἀποσκοποῦντες νὰ κτυπήσουν τὸ Κράτος εἰς τὴν ἰδέαν τῆς θρησκείας, τῆς πατρίδος καὶ τῆς οἰκογενείας. Φρονεῖ ὅτι εἰς λίαν προσεχὲς μέλλον θὰ ληφθοῦν μέτρα διαφυλάξεως τῶν εὐπίστων ἐργατῶν ἀπὸ τὰς εἰσηγήσεις ταύτας, διότι ἐὰν δὲν ληφθοῦν τὰ μέτρα αὐτά, ἴσως ἔχομεν καὶ κοινωνικὴν ἐπανάστασιν. Τὸ Κράτος, λέγει, πρὶν ἢ ὑπάρξῃ κίνησις κομμουνιστική, περιέθαλψε τοὺς ἐργάτας τόσον, ὥστε νὰ θεωρηθοῦν οὗτοι ὅτι εἶνε προνομιοῦχος τάξις. Ἐξιστορῶν τὰ τῶν συμβάντων τῆς 9 Μαρτίου, λέγει ὅτι μετὰ τὸν φόνον τοῦ ἐργάτου αὐτοῦ παρέλαβον οἱ κομμουνισταὶ τὸ πτῶμα καὶ τὸ περιήγαγον διὰ τῶν κεντρικωτέρων ὁδῶν, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον προσβάλλει τὴν ἔννοιαν τοῦ ἀνθρωπισμοῦ. Καταλήγων λέγει ὅτι ἡ Κυβέρνησις πρέπει νὰ λάβῃ ἀνάλογα μέτρα πρὸς τὰ μέτρα τὰ ὁποῖα λαμβάνουσιν οἱ κομμουνισταί.

Ὁ κ. ***Α. Μέρος*** λέγει ὅτι τὸ Κράτος ἔδειξε μίαν σκληρότητα καὶ ἀκαμψίαν εἰς τὰς ἀξιώσεις τῶν ἐπαγγελματιῶν προκειμένου περὶ τοῦ τέλους ἐπιτηδεύματος, ὅπερ ἦτο βαρύ, μὴ λαβὸν ὑπ' ὄψιν ὅτι ἀπὸ ἔτους διανύομεν ὀξεῖαν οἰκονομικὴν κρίσιν, καὶ ὅτι οὔτε τὰ ἔξοδα τῆς συντηρήσεως τῶν μικρῶν ἐπαγγελματικῶν οἰκογενειῶν ἐδέχθη νὰ ἀφαιρέσῃ. Ἡ ἀκαμψία αὕτη τοῦ Κράτους κατέληξεν εἰς τὴν ἐξέγερσιν τῶν ἐπαγγελματιῶν.

Γ. Καφαντάρης (Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν). Αἱ ἀδικίαι φυσικὰ εἶνε συχνόταται εἰς τὸ φορολογικόν μας σύστημα Ἀλλ' αἱ ἀδικίαι δὲν εἶνε ὀρθὸν νὰ ἐξετάζωνται μεμονομένως οὐδὲ νὰ λαμβάνωνται ἀποφάσεις ὑπὸ πίεσιν. Καὶ ἂν εἴχομεν τὴν ἀπόφασιν, ὑποδάλλοντες τὸν προϋπολογισμόν, νὰ προβῶμεν εἰς τὴν ἐλάττωσιν τῆς ἐπαγγελματικῆς φορολογίας, δὲν ἦτο δίκαιον νὰ προβῶμεν εἰς προώρους περὶ τούτου δηλώσεις διότι ἔχομεν τὸ καθῆκον, λαμβανομένης ὑπ' ὄψιν τῆς δυσχερείας τῶν περιστάσεων, νὰ ἐμπνεύσωμεν εἰς τὸν Λαὸν τὸ αἴσθημα τῶν θυσιῶν ὅσας ἐπιβάλλει ἡ προσπάθεια πρὸς ἀνόρθωσιν. Ἂν ἐγεννᾶτο πεποίθησις ὅτι τὸ Κράτος σκέπτεται περὶ μειώσεως τῶν φόρων, ὁλόκληρος ὁ φορολογούμενος Λαὸς δὲν θὰ ἔκαμνε τίποτε ἄλλο ἢ νὰ ἀπαιτῇ ἐλαττώσεις, Τοιαύτην ἐντύπωσιν δὲν ἠδυνάμην ἐγὼ νὰ γεννήσω οὔτε εἰς τοὺς ἐπαγγελματίας, οὔτε εἰς τὰς λοιπὰς φορολογουμένας τάξ[illegible] Δι' αὐτὸ δὲν ἔδωκα εἰς αὐτοὺς καμμίαν [illegible] παρὰ ὑποσχεσιν. πλὴν τῆς ὑποσχέσεως ὅτι πρέπει τὴν δυσχέρειαν τῶν περιστάσεων θὰ ἐμελετῶντο τὰ ζητήματά των καὶ ὅτι πάντως θὰ ἐδίδοντο εἰς αὐτοὺς εὐκολίαι τεχνικῆς φύσεως καὶ εὐκολίαι πληρωμῆς. Ἰδοὺ ἀκαμψία λοιπὸν ἀπεδείχθη ἐκ μέρους τοῦ Κράτους; Ἠθέλατε πρὸς ὅλους ὅσοι ζητοῦν κατὰ τὸν ἕνα ἢ τὸν ἄλλον τρόπον φορολογικὰς ἐλαττώσεις νὰ φαινώμεθα πρόθυμοι καὶ εὐάρεστοι; Τοιαύτη τακτικὴ θὰ ἦτο ἀντικρυς ἀντίθετος πρὸς τὸ καθῆκον, τὸ ὁποῖον σήμερον ἐπιβάλλεται εἰς τὸν Ὑπουργὸν τῶν Οἰκονομικῶν. Πρὶν ἢ εἴπομεν σαφῆ τὰ τελικὰ τοῦ προϋπολογισμοῦ ἀποτελέσματα οὐδεμία θετικὴ ὑπόσχεσις εἶνε δυνατὴ ἢ ἐπιτετραμμένη. Ἂν τὸ σύνολον τῶν μέτρων μᾶς ἀγάγῃ εἰς πόρισμα ἀρκετὰ εὐνοϊκὸν δὲν θὰ διστάσωμεν νὰ ἐπανορθώσωμεν κατὰ τὸ δυνατὸν τὰς φορολογικὰς ἀδικίας ἢ ὑπερβολάς. Ὑπάρχουν ἄλλαι φορολογίαι βαρύτεραι καὶ ἀδικώτεραι ἀπὸ τὸν φόρον τοῦ ἐπιτηδεύματος. Σᾶς ἀναφέρω τὴν φορολογίαν τοῦ ὑπερτιμήματος. Εὑρισκόμεθα πρὸ μιᾶς φορολογίας, ἡ ὁποία πραγματικῶς ἀφαιρεῖ ἀπὸ τὸν πολίτην ποσοστὸν ἀνυπάρκτου πολλάκις κέρδους καὶ μετατρέπει οὐχὶ σπανίως τὴν ζημίαν εἰς κέρδος. Ὁ ἀγοράσας λ. χ. ἀντὶ 400 χιλιάδων δραχμῶν χρυσῶν μίαν οἰκίαν τὸ 1920, ἤτοι ἀντὶ 16 χιλιάδων λιρῶν καὶ πωλῶν αὐτὴν σήμερον ἀντὶ ἑνὸς ἑκατομμυρίου ζημιοῦται προφανῶς καὶ ζημιοῦται σηματικώτατα. Καὶ ἐν τούτοις ὑποχρεοῦται νὰ πληρώσῃ φόρον ὑπερτιμήματος 200 χιλιάδας δραχμάς. Οὐδεὶς βεβαίως δύναται νὰ μείνῃ ἀπαθὴς πρὸ τῆς ἀδικίας ταύτης. Ἐν τοσούτῳ εἰς κρισίμους στιγμὰς ὡς ἡ παροῦσα, τὸ ζήτημα τῆς ἀναπληρώσεως τοῦ ἐσόδου ἀσκεῖ προέχουσαν ἐπίδρασιν. Σκέπτεται κανεὶς ἂν εἶνε ἡ στιγμὴ εὔθετος τῆς καταργήσεως ἑνὸς ἀδίκου φόρου ἀπὸ ἐτῶν ἰσχύοντος, ἐφ' ὅσον τὰ μέσα τῆς ἀντικαταστάσεως δὲν εἶνε εὔκολα ἢ ἂν πρέπει νὰ μὴ θίξωμεν τὸ ὑπάρχον ἐπ' ὀλίγον ἀκόμη χρόνον ἕως ὅτου, ἐνισχυομένης τῆς δημοσίας οἰκονομίας, ἡ ἀποκατάστασις τοῦ δικαίου δύναται νὰ εἶνε πλήρης, ἄκοπος καὶ ἀκίνδυνος. Τοῦτο εἶνε τὸ πρόβλημα. Φαντάζεσθε ὅτι δὲν θέλομεν ἡμεῖς νὰ ἐμπεδώσωμεν τὴν δικαιοσύνην εἰς τὴν φορολογίαν; Ἀλλὰ ποῦ νὰ εὕρωμεν ἀντιστάθμισμα;

Εἷς Βουλευτής. Εἰς τὰς οἰκονομίας.

Γ. Καφαντάρης. Ἔχει καλῶς, ἀλλὰ φοβοῦμαι ὅτι αἱ οἰκονομίαι εἶναι ὀδυνηρότεραι ἀπὸ τοὺς φόρους. Θὰ προσπαθήσωμεν νὰ ὠθήσωμεν τὰς οἰκονομίας μέχρι τοῦ βαθυτέρου σημείου, ἀλλὰ γνωρίζω ποία ἀντίδρασις θὰ γεννηθῇ καὶ ἐντὸς τῆς Βουλῆς καὶ ἐκτὸς αὐτῆς. Λοιπὸν ὅταν οἱ ἐπαγγελματίαι ἠπείλουν διὰ τελεσιγράφου ἀπεργίαν καὶ κλείσιμον τῶν καταστημάτων των ὁ Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν ὅτι προκειμένου νὰ κλονισθῇ τὸ Κράτος οὐδεμία ἀπειλὴ ἠδύνατο νὰ ἔχῃ βαρύτητα μεγαλυτέραν ἐν τῇ συνειδήσει του. Αὐτὸ ἦτο τότε τὸ καθῆκον μου. Σήμερον τὸ καθῆκον μου εἶναι νὰ μελετήσω κατὰ πόσον ἡ φορολογία αὕτη εἶναι ἄνισος καὶ ἀσκόπως ἐπαχθὴς καὶ κατὰ πόσον εἶναι δυνατόν, χωρὶς νὰ ἐλαττωθοῦν τὰ ἔσοδα τοῦ Κράτους, νὰ τὴν διαρρυθμίσω κατὰ τρόπον λογικώτερον. Καὶ δὲν παραλείπω ἐπίσης τὸ καθῆκον τοῦτο.

Ὁ κ. ***Α. Μέρος*** συνεχίζων λέγει ὅτι οἱ ἔφοροι κατέτασσον τοὺς ἐπαγγελματίας μὲ ἄκραν αὐστηρότητα ἀφοῦ καὶ αἱ τελευταῖαι κλάσεις ἐπαγγελματιῶν κατετάσσοντο νὰ πληρώσουν 6.500 δρ. ἐτησίως, οὕτω δὲ ἐδημιουργήθη ἡ ἔξαψις ἥτις κατέληξεν εἰς τὰ γνωστὰ ἐπεισόδια.

Γ. Καφαντάρης. Θὰ δώσω ἐπ' αὐτοῦ μίαν ἐξήγησιν. Διετυπώθη ἡ ἄξιωσις ὅπως ματαιωθῇ ὁλόκληρος ἡ γενομένη ἐργασία πρὸς βεβαίωσιν τοῦ φόρου, διατασσομένης τῆς ἐξ ὑπαρχῆς ἐπανα[illegible]ψεως τῆς σχετικῆς διαδικασίας. Ἡ βεβαίωσις εἶχεν ἀρχίσει ἀπὸ τοῦ παρελθόντος Σεπτεμβρίου, ὅταν δὲ ἡμεῖς ἤλθομεν εἰς τὴν ἀρχὴν ἡ ἐργασία τῆς κατατάξεως εἶχεν ἤδη προχωρήσει καὶ παρείχετο ἡ ἐλπὶς ταχείας ἀποπερατώσεως ὅπως ἡ φοροτεχνικὴ ὑπηρεσία ἐπιδοθῇ εἰς τὴν βεβαίωσιν τῶν λοιπῶν ἀμέσων φόρων καὶ ἰδίως τοῦ συνθετικοῦ φόρου ἐπὶ τοῦ εἰσοδήματος καὶ τοῦ φόρου τοῦ κεφαλαίου, τῶν ὁποίων ἡ μηδαμινὴ ἀπόδοσις δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς αὐτόχρημα ἀτιμωτικὴ διὰ τὸ Κράτος.

Διὰ τῶν φόρων μάλιστα τοῦ κεφαλαίου αἱ φαινομενικαὶ εἰσπράξεις προέρχονται ὄχι κυρίως εἰπεῖν ἐκ τῆς φορολογίας τοῦ κεφαλαίου ἀλλὰ ἐκ προσθέτου φορολογίας ἐπὶ τῶν κινητῶν ἀξιῶν, ἐπενδυθείσης παραδόξως τὸν τύπον φόρου ἐπὶ τῆς καθαρᾶς περιουσίας. Διατί; Διότι ὁ νομοθέτης ἐπιβάλλων τὴν φορολογίαν αὐτὴν εἶχεν ὑπ' ὄψιν ὅτι τὸ κινητὸν κεφάλαιον δὲν ὑποπίπτει εὐκόλως εἰς τὴν ἀντίληψιν τῶν φορολογικῶν ὑπαλλήλων καὶ διαφεύγει, ἐσκέφθη δὲ νὰ μετριάσῃ τὸ κακὸν τῆς διαφυγῆς ἐκφεύγων καὶ οὗτος ἔξω τῶν ὁρίων τῆς φορολογίας τοῦ κεφαλαίου καὶ στρεφόμενος μεμονωμένως κατά τινων ἐκ τῶν στοιχείων τοῦ κινητοῦ πλούτου, κατὰ τῶν κινητῶν ἀξιῶν. Ἂς ἐξηγηθῶ. Ἐὰν ἔχῃ τις ἀξίας κινητάς, ἤτοι, μετοχὰς ἢ ὁμολογίας ἀξίας ἑνὸς ἑκατομμυρίου καὶ χρέη ἐπίσης ἑνὸς ἑκατομμυρίου κατὰ τοὺς κανόνας τοῦ φόρου ἐπὶ τοῦ κεφαλαίου οὐδὲν ὀφείλει νὰ πληρώσῃ. Ἐν τούτοις, ὅπως ἔχει παρ' ἡμῖν ὁ νόμος, ὑποχρεοῦται νὰ καταβάλῃ φόρον δι' ὁλόκληρον τὸ ἑκατομμύριον τῶν κινητῶν του ἀξιῶν. Ἐκ τοιαύτης νόθου πηγῆς προέρχεται τὸ πλεῖστον τῆς ἐτησίας ἀποδόσεως τοῦ φόρου ἐπὶ τῆς περιουσίας. Ἐκπιπτομένου τοῦ ποσοῦ τῶν οὕτω εἰσπραττομένων θὰ ἴδωμεν ὅτι ὁ φόρος τοῦ κεφαλαίου οὐδὲν ἢ ἐλάχιστα παρ' ἡμῖν ἀπέδωκεν. Διὰ τοῦτο εἶπον ὅτι εἴχομεν πάντα λόγον νὰ ἐπισπεύσωμεν τὸ πέρας τῆς βεβαιώσεως τῆς φορολογίας ἐπὶ τοῦ ἐπιτηδεύματος διὰ νὰ ἐπιληφθῇ ἡ φοροτεχνικὴ ὑπηρεσία τῶν δύο αὐτῶν κεφαλαιωδῶν φόρων, διὰ τὴν παραμέλησιν τῶν ὁποίων εὐλόγως ἀσχάλλει καὶ διαμαρτύρεται ὁ Λαός. Διὰ νὰ εἶμαι μάλιστα ἀκριβὴς ἴσως δὲν θὰ ἐδίσταζα παρ' ὅλα ταῦτα νὰ διατάξω τὴν ἀναθεώρησιν ἂν δὲν ἐγνώριζα ὅτι οὐδὲν κέρδος ἐξ αὐτῆς θὰ προέκυπτεν. Ἡ νέα βεβαίωσις συντελουμένη διὰ τῶν αὐτῶν ὀργάνων θὰ εἶχε κατ' ἀνάγκην τὰ αὐτὰ ἀποτελέσματα ἢ παραπλήσια καὶ ἑπομένως θὰ ἦγε εἰς τὰς αὐτὰς διαθαμίσεις. Πρὸς τί λοιπὸν ἡ ἀναθεώρησις; Μὴ διατάξας τὴν ἀναθεώρησιν δὲν παρέλειπα νὰ συστήσω εἰς τὰς ἀρχὰς ὅσον τὸ δυνατὸν μεγαλυτέραν μετριοπάθειαν.

Δι' ἐπανειλημμένων συστάσεων καὶ τηλεγραφημάτων δὲν ἔπαυσα καθ' ὅλον τὸ διαρρεῦσαν διάστημα νὰ λέγω εἰς αὐτὰς ὅτι δὲν πρέπει νὰ εἶναι ὑπερβολικαί, διότι τοῦτο δὲν εἶναι συμφέρον διὰ τὸ δημόσιον, ἀποτελεῖ δὲ μίαν δυσφήμισιν τῶν ἀμέσων φόρων, τοὺς ὁποίους καθιστοῦν μισητοὺς εἰς τὸν Λαόν.

Δὲν ἠρκέσθην δὲ εἰς τοῦτο μόνον, ἀλλ' ἔσπευσα νὰ ἀποστείλω πάντοτε ὅπου μοῦ ἐζητήθη Οἰκονομικοὺς Ἐπιθεωρητάς, ὅπως ἐξετάζοντες ἐπιτοπίως τὰ παράπονα ἐπιφέρουν τὴν δέουσαν τακτοποίησιν. Ὅτι ἑπομένως ἐπετρέπετο καὶ ἐπεβάλλετο νὰ γίνῃ ἔγινεν.

Ὁ κ. ***Α. Μέρος*** συνεχίζων λέγει ὅτι τὰ ὄργανα δὲν ἤκουσαν τὰς συστάσεις τοῦ κ. Ὑπουργοῦ ἐκ πρακτικολήψεως περὶ τὴν οἰκονομικὴν εὐσέχειαν τῶν ἐπαγγελματιῶν. Ἐπίσης ἦτο ἄτοπον τὸ γεγονὸς ὅτι τὸ νομοθέτημα τῆς δικτατορίας δὲν ἀπήλατσε τῆς φορολογίας τὰ στοιχειώδη ἔξοδα συντηρήσεως μιᾶς ἐπαγγελματικῆς οἰκογενείας. Ἐπίσης ἀστόχως ἐξηγγέλθησαν καὶ αἱ τροποποιήσεις τοῦ ἐνοικιοστασίου, χωρὶς νὰ ἔλθουν οὔτε εἰς τὴν Βουλὴν οὔτε εἰς τὴν κοινοβουλευτικὴν ἐπιτροπήν.

Ὁ κ. ***Κ. Ἀγγελόπουλος*** (Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης). Δὲν τηρῶ στάσιν ἐπιφυλακτικήν. Ἐδημοσίευσα τὰς τροποποιήσεις τῆς ειδικῆς ἐπιτροπῆς καὶ θὰ ὑποβληθοῦν αὗται εἰς τὸ Ὑπουργικὸν Συμβούλιον πρὸς μελέτην. Πάντα τὰ ἄλλα εἶναι φαντασιώδη.

Ὁ κ. ***Α. Μέρος*** τονίζει ὅτι εἶναι ἀνάγκη νὰ δηλωθῇ ἂν θὰ παραπεμφθῇ εἰς τὴν Βουλὴν ἢ ὄχι τὸ ἐνοικιοστάσιον.

Ὁ κ. ***Κ. Ἀγγελόπουλος*** παρατηρεῖ ὅτι ἡ ἀπεργία δὲν ἐγένετο λόγῳ τῶν διατάξεων τοῦ ἐνοικιοστασίου, τὰς ὁποίας ἄλλως ἠγνόουν οἱ ἐνδιαφερόμενοι διότι δὲν εἶχον αὗται ἔτι περιέλθη εἰς τὴν δημοσιότητα. Ἐγένετο ἡ ἀπεργία πολλῷ μᾶλλον καὶ κυρίως λόγῳ τῆς ἐξεγέρσεως, ἣν προεκάλεσεν ἡ βεβαίωσις τοῦ φόρου τῶν ἐπιτηδευμάτων καὶ λόγῳ τῶν διατιμήσεων.

Ὁ κ. ***Α. Μέρος*** τονίζει ὅτι αἱ λαϊκαὶ τάξεις ἀπαιτοῦν νὰ μὴ γίνῃ καμμία τροποποίησις τοῦ ἐνοικιοστασίου ἄνευ γνώσεως τῆς Βουλῆς.

Τινὲς Βουλευταί. Μάλιστα.

Ὁ κ. ***Α. Μέρος*** συνεχίζων σχετικῶς μὲ τὰς σκηνὰς τῆς 9ης Μαρτίου διαμαρτύρεται διότι δὲν πρέπει μετὰ ἐπεισόδιόν τι νὰ ἐκτοξεύωνται κατηγορίαι κατὰ τοῦ στρατοῦ. Ἀρμοδία καὶ ὑπεύθυνος διὰ τὴν δημοσίαν ἀσφάλειαν εἶναι ἡ Χωροφυλακὴ καὶ ἡ Ἀστυνομία καὶ πάντοτε καὶ εἰς τὸ ἑξῆς τὴν περὶ τούτου εὐθύνην ὀφείλουν νὰ φέρουν αὐταὶ καὶ ὄχι ὁ στρατός. Πραγματευόμενος εἶτα τὰ τῆς δράσεως τοῦ κομμουνισμοῦ λέγει ὅτι θὰ ἦτο κανεὶς ἄφελὴς νὰ ἀξιώσῃ παρ' αὐτοῦ νὰ περιορίσῃ τὴν προπαγάνδαν του ἢ νὰ μὴ ἐνεργῇ μὲ ὅσα μέσα ἐνεργεῖ. Ὁ κομμουνιστικὸς κίνδυνος, λέγει, δὲν εἶναι σοβαρὸς διὰ τὴν Ἑλλάδα, ἡ ὁποία δὲν δύναται μονομερῶς νὰ μεταβληθῇ εἰς κομμουνιστικὸν Κράτος καὶ οἱ φοβούμενοι τοιαύτην μετατροπὴν δὲν εὑρίσκονται εἰς ἐπαφὴν μὲ τὴν πραγματικότητα.

Ἐὰν ἐξαπλοῦται ὁ κομμουνισμὸς ὀφείλεται εἰς τὴν οἰκονομικὴν κρίσιν ποὺ διανύομεν καὶ εἰς τὰ μέτρα, τὰ ὁποῖα λαμβάνομεν κατὰ τῶν ἀγροτῶν καὶ ἐπαγγελματιῶν ἢ εἰς τὴν ἔλλειψιν μέτρων προνοίας διὰ τοὺς ὑπαλλήλους καὶ ἄλλας ἀσθενεῖς λαϊκὰς τάξεις. Συνεπῶς μόνον διὰ μέτρων ἄρσεως τῶν αἰτίων τῆς οἰκονομικῆς κρίσεως θὰ ἐξαλείψωμεν πᾶν ἔδαφος πρόσφορον διὰ τὴν ἐξάπλωσιν τοῦ κομμουνισμοῦ, π. χ. ἂν ψηφίσωμεν συντηρητικώτερον τὸ ἄρθρον 119 τοῦ Συντάγματος, τότε ἀσφαλῶς θὰ ἴδωμεν ὅλοι τί ἔδαφος πρόσφορον διὰ τὸν κομμουνισμὸν θὰ δημιουργήσωμεν. Ὁ κομμουνιστικὸς κίνδυνος θὰ ἐκλείψῃ ἂν ἀφίσωμεν ἐλαστικὴν τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν νὰ λαμβάνῃ ὅλα τὰ ἐπιβαλλόμενα προληπτικὰ μέτρα καὶ ὄχι νὰ δεσμεύωμεν αὐτήν, ὅπως ἤθε-

λήσαμεν νὰ τὴν δεσμεύσωμεν μὲ τὰς περὶ ἰδιοκτησίας διατάξεις τοῦ Συντάγματος. Συνεχίζων τονίζει ὅτι εἶναι ἐξαπλωμένη μία ἀνεργία καὶ δυστυχία εἰς τὰς λαϊκὰς μάζας ὥστε νὰ ἐπιβάλλεται νὰ εἶναι τὸ Κράτος συνετώτερον. Αἱ 250 χιλιάδες βιοπαλαιστῶν ἐπαγγελματιῶν ἂν δὲν ἴδουν ἱκανοποιουμένας τὰς δικαίας ἀξιώσεις των, ἐπιλέγει, κατ' ἀνάγκην πάλιν θὰ ξεσπάσουν εἰς νέας ἐξεγέρσεις καὶ νέους σάλους εἰς βάρος τῆς γενικῆς ἡσυχίας τοῦ τόπου. (Χειροκροτήματα).

Ὁ κ. **Γ. Μόδης** λέγει ὅτι κατὰ τὸ 1925 συνεκροτήθη συλλαλητήριον ἐν Θεσσαλονίκῃ καθ' ὃ ὅλοι οἱ πράκτορες τοῦ κομμουνισμοῦ προεκήρυξαν τὴν αὐτοδιάθεσιν καὶ αὐτονόμησιν τῆς Μακεδονίας. τὰ δὲ δημοσιογραφικά των ὄργανα ἐπανηγύρισαν τὴν συγκέντρωσιν ταύτην καὶ τὰς ἀποφάσεις της. Εἶναι ευεξήγητον, λέγει, ποίαν ἔκπληξιν ἐπροξένησαν ταῦτα εἰς τὴν πρωτεύουσαν τῆς Μακεδονίας, δεδομένου μάλιστα ὅτι τὸ συλλαλητήριον τοῦτο καὶ τὰ πορίσματά του προανηγγέλοντο. Ἀναγιγνώσκει σχετικῶς ἄρθρον τοῦ «Ριζοσπάστου» ἀφιερώνοντος τακτικὰ στήλας δι' ὅλας τὰς Βαλκανικὰς προπαγάνδας κατὰ τῆς ἐθνικῆς μας ἑνότητος. Πᾶς ἀναγνώστης, λέγει, ἠπόρει ἀναγιγνώσκων ταῦτα, διότι ἀφίνετο ἡ ἐντύπωσις ὅτι ὑπῆρχεν ἕνας Λαός, ὁ Μακεδονικός, διατελῶν ὑπὸ δουλείαν δῆθεν καὶ μαρτυρῶν ὑπὸ τὴν ἑλληνοκρατίαν, ὡς ἔγραφον. Καὶ εἰς τὴν Λεβάδειαν ἀκόμη ἄλλος κομμουνιστὴς ῥήτωρ ἐξεθείαζε τὴν αὐτοδιάθεσιν τῆς Μακεδονίας καὶ ὅτι δῆθεν ἐχειροκροτεῖτο. Ἠναγκάσθη νὰ ἐξακολουθῇ νὰ ὑποβάλλῃ ἁρμοδίως ἐρωτήματα διὰ τὴν στάσιν τοῦ κομουνιστικοῦ κόμματος, ὅπερ ἀκόμη δὲν μᾶς εἶπεν οὐδὲ ποῖα εἶνε τὰ ὅρια τῆς Μακεδονίας τὴν ὁποίαν θέλει νὰ αὐτονομήσῃ, καὶ τὰ ὁποῖα ὅρια πλειστάκις ἤλλαξαν. Εἰς ἄλλο φύλλον τοῦ Ριζοσπάστου ὑπάρχει ἀπόφασις τοῦ κομμουνιστικοῦ κόμματος περὶ διαγραφῆς τῶν μελῶν τῶν διαφωνησάντων κατὰ τοῦ κηρύγματος τοῦ κόμματος κατὰ τῆς αὐτονομίας τῆς Μακεδονίας καὶ ἐξαίρουσα τὸν ἐξόχως ἐθνικὸν (κομμιτατζιδικὸν) χαρακτῆρα τῆς αὐτονομήσεως τῆς Μακεδονίας.

Ὁ κ. **Α. Σαχτούρης** διαμαρτύρεται διότι ἡ Κυβέρνησις δὲν ἐφαρμόζει τὸν ποινικὸν νόμον τὸν σχετικὸν μὲ τὰς πράξεις κατὰ τῆς ἀκεραιότητος τοῦ Κράτους, ἐφόσον ἔχομεν ἐκδήλους ἐνεργείας περὶ παραδόσεως τῆς ἑλληνικωτάτης Μακεδονίας εἰς τὴν σφαγὴν καὶ τὸν ὄλεθρον.

Ὁ κ. **Σ. Μάξιμος** ὑπενθυμίζει ὅτι εἰς ἐπιτροπὴν τοῦ κομμουνιστικοῦ κόμματος ὁ κ. Παπανδρέου κατὰ τὸ 1923 συνέστησε νὰ γίνῃ ἐνέργεια περὶ αὐτονομίας τῆς Ἀνατολ. καὶ Δυτ. Θράκης.

Πολλοὶ Βουλευταί Δὲν ἔχει σχέσιν αὐτό.

Ὁ κ. **Γ. Μόδης** συνεχίζων σχετικῶς μὲ τὴν τακτικὴν καὶ τὰς ἀποφάσεις τοῦ κομμουνιστικοῦ κόμματος, τονίζει ὅτι ἐν Μακεδονίᾳ εἶνε γνωστὸν ὅτι ἀνεπήδησεν ἕνα ἑνιαῖον ἐθνικὸν συγκρότημα καὶ ὅτι πρὸ αὐτοῦ διεξήχθησαν σφοδροὶ ἐθνικιστικοὶ ἀγῶνες ὑπὸ τὴν Τουρκικὴν διοίκησιν καὶ κατὰ τὸ 1917 ἀκόμη χιλιάδες Ἑλλήνων τῆς Ἀνατολ. καὶ Δυτ. Μακεδονίας ἀπήχθησαν εἰς Βουλγαρίαν καὶ ἐμαρτύρησαν, καθ' ἣν στιγμὴν ῥηταὶ διαταγαὶ ἐδίδοντο ἀπὸ τὴν Βουλγαρίαν εἰς τὴν κατεχομένην Μακεδονίαν ὅπως ληφθῇ πᾶν μέτρον πρὸς ἐκβουλγαρισμόν της. Καὶ ὅμως οἱ κομμουνισταὶ ζητοῦν ἐκεῖ νὰ ἱδρύσουν αὐτόνομον Κράτος.

Ὁ κ. **Σ. Μάξιμος** παρατηρεῖ ὅτι ἡ ὅλη κομμουνιστικὴ δρᾶσις ἔχει σκοπὸν νὰ ἀνατρέψῃ πᾶν ὅ,τι εὑρίσκεται ἐν σχέσει μὲ τὸ καπιταλιστικὸν καθεστώς.

Α. Μελᾶς (πρὸς τοὺς κομμουνιστάς). Δὲν εἶσθε Ἕλληνες (θόρυβος κωδονοκρουσίαι).

Ὁ κ. **Γ. Μόδης** συνεχίζων λέγει ὅτι οἱ κομμουνισταὶ ὤθησαν τὸ ἐνδιαφέρον των καὶ περαιτέρω. Τὴν ἰδίαν ἡμέραν τῆς ἀνακηρύξεως τῆς αὐτονομίας τῆς Μακεδονίας οἱ κομμουνισταὶ ἐζήτουν τὴν προστασίαν τῶν μειονοτήτων διὰ τῆς πανόδου τῶν ἀναχωρησάντων μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ τῶν 300 χιλιάδων Τούρκων, χωρὶς νὰ συλλογίζωνται οὕτω τί θὰ ἐγίνοντο οἱ πρόσφυγες.

Ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** παρατηρεῖ ὅτι δὲν εἶνε ὀρθὸν νὰ ἐξερχώμεθα ἀπὸ τὰ ὅρια τῆς ἐπερωτήσεως.

Ὁ κ. **Γ. Μόδης** συνεχίζων λέγει ὅτι οἱ κομμουνισταὶ μᾶς κατηγοροῦν ὅτι διὰ τῆς ἐκδιώξεως τῶν Βουλγαρομακεδόνων, ἐνισχύσαμεν τὸ ἐθνικιστικὸν καθεστὼς τοῦ Τσαγκώφ. Ἀλλὰ ὅλοι οἱ ἀναχωρήσαντες ἐκ Μακεδονίας Βουλγαρόφωνοι δὲν ὑπερβαίνουν τὰς 50 χιλιάδας ψυχὰς ἀνθ' ὧν ἦλθον 40 χιλιάδες Ἕλληνες ἐκ Βουλγαρίας μὲ πραγματικὴν ἑλληνικὴν συνείδησιν. Οἱ κομμουνισταί, λέγει, κατασυκοφαντοῦν τὴν ἑλληνικὴν διοίκησιν κραυγάζοντες διαρκῶς καὶ ἐδῶ περὶ κακοδαιμονίας τῆς Μακεδονίας.

Ὁ κ. **Π. Εὐριπαῖος** παρατηρεῖ ὅτι παρ' ὅλων τῶν ξένων ἐπιστοποιήθη πανταχοῦ ὅτι ἡ Μακεδονία εἶναι ἑλληνικωτάτη καὶ οὐδεὶς ἐκεῖ κακοδιοικεῖται.

Ὁ κ. **Χ. Στεργιόπουλος** λέγει ὅτι ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ πλέον εἶναι συγκεχωρημένον νὰ διεξάγωνται παρόμοιαι συζητήσεις ἐν τῇ αἰθούσῃ ταύτῃ ὡς ἡ ὑπὸ συζήτησιν περὶ αὐτονομήσεως τῆς Μακεδονίας καὶ Θράκης. Συζητοῦντες τοιοῦτον ζήτημα εἶναι ὡσὰν νὰ ἀναγνωρίζωμεν ὅτι εἶναι ἐκκρεμὲς εἰσέτι τοῦτο, ἐνῷ πλέον διεθνῶς ἀνεγνωρίσθη ὅτι ζήτημα Μακεδονίας καὶ Θράκης δὲν ὑφίσταται εὐτυχῶς ἀπὸ πολλοῦ. Τὸ ζήτημα εἶναι ἀνεκκλήτως λελυμένον. Τὸ μόνον ποῦ ὀφείλει ἡ Κυβέρνησις νὰ ἐνεργῇ κατὰ τοῦ κομμουνιστικοῦ κόμματος ὁσάκις λόγῳ ἢ ἔργῳ συζητεῖ περὶ ζητήματος αὐτονομήσεως, εἶνε νὰ διατάσσῃ τὴν ποινικὴν αὐτῶν δίωξιν καὶ αὐστηρὰν τιμωρίαν των. Ἀλλ' ἐν τῇ αἰθούσῃ ταύτῃ εἶναι ὅλως πλέον ἀσύμφορον ἀλλὰ καὶ ἀπρετὲς νὰ ἐπαναληφθῇ τοῦ λοιποῦ παρομοία συζήτησις.

Ὁ κ. **Γ. Μόδης** συνεχίζων λέγει ὅτι ἔχομεν δυστυχῶς ἓν ἑλληνικὸν κόμμα, ὅπερ διὰ πυρὸς καὶ σιδήρου θέλει μαζὶ μὲ τὴν ἀνατροπὴν τοῦ κοινωνικοῦ καὶ οἰκονομικοῦ καθεστῶτος νὰ χωρίσῃ καὶ τὴν Μακεδονίαν. Ἐλέχθη ὅτι οἱ Βουλγαρομακεδόνες οἱ φυγόντες ἐκ Μακεδονίας ἔσφαξαν ἐν Βουλγαρίᾳ χιλιάδας ἀγροτῶν πρὸς ὑποστήριξιν τοῦ Τσαγκώφ ἀλλὰ πόσους θὰ ἔσφαζον Ἕλληνας ἂν ἦσαν ἢ ἤρχοντο εἰς τὴν Μακεδονίαν ὅπως θέλουν οἱ κομμουνισταί; Τὸ κόμμα τοῦτο, ἐπιλέγει, ἀπεδείχθη ὅτι εἶναι ὄργανον ξένων συμφερόντων, ὅτι ὑπονομεύει τὴν ἐθνικὴν ἀκεραιότητα καὶ ἑνότητα καὶ ὅτι δὲν ὑπάρχει πλέον ἀμφιβολία ὅτι εἶναι ἀνάγκη νὰ ληφθοῦν κατ' αὐτοῦ ὅλα τὰ μέτρα τὰ ὁποῖα ἔλαβον ὅλα τὰ ἄλλα κράτη

Ὁ κ. **Φ. Δραγούμης** λέγει σχετικῶς μὲ τὸν ἐκλεγέντα βουλευτὴν Φλωρίνης ὡς κομμουνιστήν, ὅτι οὗτος ἔλαβε μόνον 1200 ψήφους ἐπὶ 17 χιλ. ψηφοφόρων τοῦ νομοῦ, ὅτι αἱ ψῆφοι οὗτοι ἀνήκουσιν εἴς τινα χωρία καθαρῶς ἀγροτικὰ ὧν οἱ κάτοικοι παρεπλανήθησαν ἀπὸ τὸ ἀγροτικὸν δῆθεν πρόγραμμα τῶν κομμουνιστῶν, ἐπομένως ἡ ἐκλογὴ τοῦ κομμουνιστοῦ κ. Κυριακοπούλου δὲν ἔχει καμμίαν πολιτικὴν σημασίαν, πάντως δὲ αἱ ψῆφοι αἱ ὁποῖαι τῷ ἐδόθησαν δὲν ἔχουν καθόλου αὐτονομιστικὸν χαρακτῆρα.

Ὁ κ. **Χ. Βοζίκης** λέγει ὅτι δὲν νομίζει ἀναγκαῖον νὰ ἐξετάσῃ τὰ τῆς εὐθύνης τῆς Κυβερνήσεως διὰ τὰ κατὰ τὴν ἀπεργίαν, διότι αἱ εὐθῦναι τῶν Κυβερνήσεων διὰ τὰ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν των λαμβάνοντα χώραν εἶναι μοιραῖαι. Οὐχ ἧττον δὲν ἔχω, λέγει, ἐξ ἄλλου λόγους νὰ θαυμάσω τὴν Κυβέρνησιν δι' ὅσα δὲν ἔπραξε διὰ νὰ προλάβῃ τὴν ἀπεργίαν. Προέχει καὶ ἐξεταστέον εἶναι τὸ παρεμπεσὸν ζήτημα ὅτι ἀπεδόθη ἐνέργεια καὶ εὐθύνη διὰ τὰς σκηνὰς εἰς τοὺς κομμουνιστάς. Ἐκ τῆς προχθεσινῆς συζητήσεως, λέγει, προέκυψεν ὅτι οἱ κομμουνισταὶ συνάδελφοι εἶχον πλῆρες τὸ θάρρος νὰ δηλώσουν τὰς προγραμματικάς των ἀρχὰς περὶ βιαίας ἀνατροπῆς τοῦ καθεστῶτος κλπ. καὶ ἀναγράφονται αὗται εἰς τὰ πρακτικά. (Ἀναγινώσκει).

Ὁ κ. **Σ. Μάξιμος** (θέλει νὰ διακόψῃ).

Ὁ κ. **Χ. Βοζίκης** Δὲν συζητῶ μαζύ σας, διότι σᾶς ἐζή-

τησα τὸ καταστατικὸν τοῦ κομμουνισμοῦ καὶ δὲν μοῦ ἀπαντήσατε.

Ὁ κ. **Σ. Μάξιμος**. Δὲν σᾶς ἤκουσα.

Ὁ κ. **Χ. Βοζίκης**. Ἐδήλωσαν λοιπὸν οἱ κομμουνισταὶ ὅτι ἐννοοῦν διὰ βιαίων μέτρων νὰ ἀνατρέψουν τὸ καθεστὼς καὶ ὅτι ὑπονομεύουν αὐτὴν τὴν ὑπόστασιν καὶ ὕπαρξιν τοῦ Κράτους. Τοῦτο ἄλλως τε ἐξάγεται, ἐκτὸς τῶν ὁμολογιῶν των αὐτῶν τῶν ἰδίων, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὴν ἀπάντησιν, ἡ ὁποία ἐδόθη εἰς αὐτοὺς παρὰ τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῆς Γεωργίας, ἐξ ἧς ἐξάγεται ὅτι ἀπεδόθη εἰς τοὺς κομμουνιστὰς κατηγορία ἐσχάτης προδοσίας. Ἤθελα, λέγει, νὰ ἐξηγήσω πάντα ταῦτα, διὰ νὰ ἀνεύρω ἂν ὑπῆρχε σχέσις αὐτῶν μὲ τὰς σκηνάς. Δι' αὐτὸ ἐζήτησα καὶ τὸ καταστατικὸν τοῦ κομμουνισμοῦ διὰ νὰ τὸ παραβάλω μὲ ἄλλο σχέδιον τὸ ὁποῖον ἔχω. Προχωρῶν, ἀναγινώσκει τὸ ἄρθρον 1ον τοῦ καταστατικοῦ τῶν κομμουνιστῶν, ὅπερ ἐν συνδυασμῷ μὲ τὰς δηλώσεις τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν κομμουνιστῶν ἐνταῦθα, μᾶς δίδει πλήρη τὴν εἰκόνα τῶν τεκταινομένων κατὰ τοῦ καθεστῶτος καὶ τῆς ἐθνικῆς μας ὑποστάσεως. Θὰ ἦτο ἀσυνεπής, κατ' ἀκολουθίαν, ὁ κομμουνισμός, ἂν δὲν ἀνεμιγνύετο εἰς ὅλα τὰ ἐκτυλισσόμενα γεγονότα καὶ τὰς διενέξεις τῶν κοινωνικῶν τάξεων. Σχετικῶς μὲ τὰ λεχθέντα περὶ αὐτονομιστικῶν προτροπῶν ἑνὸς Ὑπουργοῦ πρὸς τοὺς κομμουνιστὰς κατὰ τὸ 1923, λέγει ὅτι τοῦτο δὲν θὰ εἶχε σημασίαν, διότι ὤφειλε νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ὑπὸ ποίας συνθήκας ἐλέγετο.

Α. Παπαναστασίου (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας). Καὶ ἐγὼ ὡμίλησα περὶ αὐτονομίας διὰ τὰ ἀποσπώμενα ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα ἐδάφη.

Ὁ κ. **Χ. Βοζίκης** εἴμεθα σύμφωνοι. Συνεχίζων λέγει ὅτι ὁ κομμουνισμὸς εἶνε προφανὲς ὅτι δὲν θέλει τὴν ὕπαρξιν τοῦ ἑλληνικοῦ Κράτους, τὴν ὁποίαν θέλομεν ὅλοι ἡμεῖς οἱ ἄλλοι. Αὐτὴ εἶνε ἡ διαφορά μας, καὶ ἐμφανίζονται οἱ κομμουνισταὶ καὶ διακηρύττουν ταῦτα θαρραλέως δυστυχῶς ἐξ ἀνοχῆς τοῦ Κράτους. (χειροκροτήματα)

Δὲν δύναμαι νὰ ἀποδώσω τοῦτο ὁλοκληρωτικῶς εἰς εὐθύνην τῆς σημερινῆς Κυβερνήσεως, ἀκούομεν ὅμως μοιρολατρικῶς τὰς ἀπειλὰς περὶ διαλύσεως τοῦ Κράτους, παρὰ τὴν ἐντολὴν τὴν ὁποίαν ἐλάβομεν καὶ παρὰ τὸν ὅρκον τὸν ὁποῖον ἐδώκαμεν περὶ συντηρήσεως καὶ ἐπαυξήσεως τοῦ ἑλληνικοῦ Κράτους.

Εἷς κομμουνιστὴς καὶ νὰ ἐπαναφέρετε τὸν Γλύκσμπουργ.

Χ. Βοζίκης. Ναί, διότι καὶ ἐκεῖνος καὶ ὁ Κουντουριώτης εἶνε Ἕλληνες καὶ πατριῶται ἐνῷ σὺ δὲν εἶσαι. Δὲν δύναται, συνεχίζει, νὰ εἶναι ἢ νὰ λέγωνται Ἕλληνες ὅσοι δὲν ἀναγνωρίζουν τὸ ἑλληνικὸν Κράτος, καὶ συνεπῶς ἔχομεν ἀκατανόμαστον ἀφέλειαν νὰ συζητῶμεν περὶ συντηρήσεως τοῦ Κράτους, μὲ ἐκείνους οἱ ὁποῖοι θέλουν νὰ τὸ διαλύσουν. Πῶς θὰ συζητήσωμεν μὲ τοὺς τοιούτους ἐχθροὺς τῆς πατρίδος μας; Ὁ κομμουνισμὸς ὡς ἐσωτερικὸς ἐχθρός, εἶναι χειρότερος τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐχθροῦ. Δὲν θέλω, λέγει νὰ ἐπεκταθῶ οὔτε ὑποβάλλω πρότασίν τινα, ἀλλὰ νομίζω ὅτι διατυπῶ ὁμόφωνον τῆς Βουλῆς τὴν γνώμην νὰ λάβῃ ἡ Κυβέρνησις ἔκτακτα μέτρα κατὰ τῆς τακτικῆς αὐτῆς, ἡ ὁποία παραλύει πᾶσαν ὑπὲρ τοῦ Κράτους καὶ τοῦ Ἔθνους ἐργασίαν. (χειροκροτήματα)

Ὁ κ. **Δ. Κατσάνος** λέγει ὅτι δὲν θὰ ἀπασχολήσῃ τὴν Βουλὴν διὰ συζητήσεως ἐπὶ τῶν λαβόντων χώραν κατὰ τὸ συλλαλητήριον τῶν Ἀθηνῶν, οὐδὲ ἂν τὰ τελεσθέντα εἶνε δεδικαιολογημένα ἐν παντί. Γνωρίζω μόνον ὅτι ὑπάρχουν τόσα Κράτη ὅσα καὶ αἱ διάφοροι τάξεις ἑκάστη τῶν ὁποίων πειρᾶται διὰ βιαίων μέσων νὰ ἐπιβάλῃ τὰ συμφέροντά της ἀδιαφόρως ἂν συγκρούωνται πρὸς τὸ σύνολον. Ἔχομεν καθῆκον νὰ ἀναστείλωμεν τὰς τοιαύτας ῥοπὰς ὑποβοηθούσας καὶ τὸν κομμουνισμὸν καὶ νὰ ὑπομνήσωμεν ὅτι ὑπάρχει ὀργανωμένη Πολιτεία, πρὸς ἣν ὀφείλουν νομίμως νὰ ἀπευθύνωνται. Τὸν ἀξιωματικὸν περὶ οὗ πρόκειται οὔτε κἂν γνωρίζω, ἀλλὰ δὲν νομίζω ὅτι ὤφειλεν ἀπαθῶς νὰ ἐπιτρέψῃ τὴν ἀφαίρεσιν τῶν ὅπλων ἀπὸ τῶν πολιτῶν καὶ τὴν κατάληψιν τῶν δημοσίων γραφείων ὑπὸ τῶν ἀναρχούντων, ὅτε θὰ ἐκρίνετο τελείως ἀνάξιος τῆς ἀποστολῆς του. Ἐπομένως συνιστῶ εἰς τὴν Κυβέρνησιν ὅτι ὀφείλει νὰ ἐπιβάλῃ τὸ κράτος τοῦ νόμου ὁσάκις ἐμφανίζονται τοιαῦτα κρούσματα ἀναρχίας.

Ὁ κ. **Γ. Καντιάνης** λέγει ὅτι θὰ ἦτο ἡ ἐσχάτη κατάπτωσις διὰ τὴν Ἑλληνικὴν Βουλὴν νὰ ἀπασχολῆται μὲ τὸ θέμα τοῦτο ἐπὶ τρεῖς ἤδη συνεδριάσεις, ἀλλ' ἡ ἀνάγκη τῶν πραγμάτων ἐπιβάλλει τὴν συζήτησιν αὐτὴν διὰ νὰ διαφωτισθῇ ὁ ἑλληνικὸς λαὸς περὶ τίνος πρόκειται, ὅταν εἰς τὰ διάφορα καταγώγια ἀκούει κομμουνιστικὰς θεωρίας ὅπου τοῦ θίγουν τὰ ἔνστικτα τοῦ ἀτομικοῦ συμφέροντος καὶ παρασύρουν τὰς μάζας μὲ τὸ μέρος των. Καὶ ἄλλοτε, λέγει, ἀνέπτυξε τὴν γνώμην ὅτι ἦτο καλὴ ἡ εὐκαιρία τῆς ἐμφανίσεως αὐτῶν ἐν τῇ Βουλῇ ἵνα συζητήσωμεν κατ' ἀντιμωλίαν. Ἐπὶ τρεῖς συναπτὰς δεκαετηρίδας κατηνάλωσε λέγει τὸν βίον του εἰς τὰ δικαστήρια ἀλλ' οὐδέποτε εἶδε κατηγορούμενον τόσον ἀφυῶς ἀπολογηθέντα ὡς ἀπελογήθη ἐδῶ ὁ κομμουνισμός. Ὁ κομμουνισμὸς δὲν εἶναι καινὸν πρᾶγμα, περιέχει θεωρίας πολλάκις ἀναπτυχθείσας ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἀκόμη τοῦ Πλάτωνος, ἀναπτύσσει δὲ τὰ τῆς Πλατωνικῆς πολιτείας. Ἀλλ' ὅταν λέγει μία θεωρία δὲν περιέχει τὰ σπέρματα τῆς βασιμότητος δὲν δύναται νὰ σταθῇ. Ὁ κομμουνισμὸς εἶναι μία ἐμπορικὴ ἐπιχείρησις, εἶναι τοκισμὸς χρημάτων ἐπικερδής, δύναται λοιπὸν μία τοιαύτη θεωρία νὰ διατηρηθῇ; Πάντες λέγει γνωρίζομεν τὴν περίφημον οὐτοπίαν τοῦ Θωμᾶ Μώρου, μετ' αὐτὸν εἴδομεν τὸν Καμπανέλλαν καὶ συνεχίζων ἀναφέρει τοὺς εἰσηγηθέντας καὶ θελήσαντας νὰ ἐφαρμόσωσιν ἰδίας πολιτείας, ἀποτέλεσμα τῶν ὁποίων ἦσαν διάφοροι μεγάλαι κοινωνικαὶ ἀτασθαλίαι. Κατόπιν λέγει ἐνεφανίσθησαν ὁ Κάρολος Μὰρξ καὶ ὁ Φερδινάνδος Λάσαλ, οἱ κληθέντες μεγαλοφυεῖς ἀγύρται καὶ τῶν ὁποίων πρόγραμμα εἶναι ἡ διὰ τοῦ συνεταιρισμοῦ τῶν ἐργατῶν ἐπαναστατικὴ ἐνέργεια. Ὁ Κάρολος Ζὶδ λέγει ὅτι ἡ διδασκαλία τοῦ κομμουνισμοῦ εἶναι διδασκαλία κριτικὴ καὶ οὐδέποτε θετική, ἀλλὰ καὶ ἡ ἀπολογία τοῦ κομμουνισμοῦ ἐν τῇ Βουλῇ ἦτο μόνον ἄρνησις· ἐζήτησαν νὰ καταργηθῇ ἡ ἰδιοκτησία, ἓν ἔμφυτον δικαίωμα, νὰ καταργηθῇ τὸ κοινωνικὸν καθεστὼς κ.λ.π. δηλ. ἐζήτησαν τὴν καταστροφὴν χωρὶς νὰ μᾶς ἀναπτύξουν τί θὰ γίνῃ κατόπιν.

Ὁ κομμουνισμὸς δὲν εἶναι κόμμα, εἶναι συμμορία, εἶναι παραπλάνησις ἀνοήτων καὶ ἀγραμμάτων ἀνθρώπων. Ἀπὸ τοῦ 1910, ὅτε δὲν ὑπῆρχε κομμουνισμὸς ἐκτύπησα, λέγει, τὰ ἀποπειρώμενα νὰ γεννηθῶσιν ἐργατικὰ ζητήματα, ἅτινα ἦσαν ἀνύπαρκτα τότε καὶ ἀπὸ τοῦ 1914 τὰ διάφορα κόμματα ἐδημιούργησαν τὰ ἐργατικὰ ταῦτα ζητήματα δηλ. ἐδημιούργησαν ἀπεργίας, 8ωρα κλπ. χωρὶς νὰ γνωρίζωσιν ὅτι ἐν Ἑλλάδι ὁ ἐργάτης δὲν εἶναι πρόσωπον τὸ ὁποῖον ἔχει τὸ ἔργον αὐτὸ ἰσόβιον ἀλλὰ εἶναι δι' αὐτὸν μία πρόσκαιρος κατάστασις· οἱ ἔμποροι τῆς ὁδοῦ Ἑρμοῦ ἐκίνησαν ἀπὸ τὰ χωριά των καὶ ἐξειλίχθησαν εἰς μεγαλεμπόρους, διότι δὲν ὑπάρχει πραγματικὴ ἰσότης, ὑπάρχει μόνον νομικὴ ἰσότης, ἡ κοινωνία εἶναι ἓν στάδιον εἰς τὸ ὁποῖον ὀφείλουσι πάντες νὰ ἀγωνισθῶσιν ἵνα κατορθώσωσι νὰ νικήσωσι. Αἱ θεωρεῖαι αἱ ἐργατικαὶ εἶναι ὀθνεῖαι καὶ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν θεωρειῶν αὐτῶν οἱ κομμουνισταὶ εὑρίσκουν πρόσφορον τὸ ἔδαφος διὰ τὴν ἐπέκτασιν τῶν ἰδεῶν των, Καὶ ἂν δὲν ὑπῆρχε τὸ πολιτικὸν συμφέρον, δὲν θὰ ἐφηρμόζοντο αἱ θεωρεῖαι αὗται, ὡς συνέβη μὲ τὸν Βίσμαρκ ὅστις ἐνεστερνίσθη κατ' ἀρχὰς τὰς ἰδέας ταύτας διὰ πολιτικὸν συμφέρον, ἀλλὰ κατόπιν μετενόησεν ὅταν οἱ ὀπαδοὶ τῶν ἰδεῶν τούτων ἐστράφησαν κατ' αὐτοῦ. Κατὰ τὸ 1914 λέγει παρουσιάσθη ἐν τῇ Βουλῇ ἡ ὁμὰς τῶν λεγομένων κοινωνιολόγων, ἥτις ἀνέπτυξε τὰς ἰδέας ταύτας, ἀποτέλεσμα τῶν ὁποίων εἶναι ἡ σύστασις τῶν διαφόρων σωματείων, ἅτινα ἐκδίδουσι τὰ ἀναίσχυντα ἀνακοινωθέντα καὶ δι' ὧν λέγουσι ὅτι «ἀξιοῦσι ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν νὰ δεχθῇ τὰ διάφορα αἰτήματά των».

ἡμεῖς ἀνεχόμεθα ἐν τῇ Βουλῇ τοὺς ἀντιπροσώπους τῶν κομμουνιστικῶν θεωρειῶν καὶ δὲν ἀποβάλλομεν αὐτούς.

Θὰ προτείνω λέγει, ψήφισμα ἀποβολῆς αὐτῶν ἀπὸ τῆς Βουλῆς καὶ ὀφείλει ἡ Βουλὴ μιμουμένη τὴν συνέλευσιν τοῦ 1863 ἥτις ἀνέλαβεν ἀκόμη καὶ δικαστικὰ καθήκοντα νὰ ἐκδιώξῃ ἐκ τῆς Βουλῆς τὰ προϊόντα τῶν καπνοκοπτηρίων καὶ τῆς ἀναλογικῆς. Πρέπει λέγει, νὰ λάβωμεν μέτρα διὰ νὰ περισώσωμεν ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα παρελάβομεν ἀπὸ τοὺς πατέρας μας.

Ὁ κ. ***Ι. Μεταξᾶς*** (Ὑπουργὸς Συγκοινωνίας). Θὰ μοῦ ἐπιτρέψῃ ἡ Βουλὴ ἐπὶ ἓν τέταρτον τῆς ὥρας νὰ διακόψω τὴν συζήτησιν ἐπὶ τῆς ἐπερωτήσεως διὰ νὰ δυνηθῶ νὰ ὑποβάλω δύο νομοσχέδια, τὰ ὁποῖα εἶνε ἀρκούντως σοβαρὰ καὶ νὰ κάμω μίαν βραχυτάτην ἐπ' αὐτῶν εἰσήγησιν.

Τὰ νομοσχέδια τὰ ὁποῖα ἔχω τὴν τιμὴν νὰ ὑποβάλω εἰς τὴν Βουλὴν εἶνε δύο. Τὸ πρῶτον εἶνε «περὶ κατασκευῆς καὶ συντηρήσεως τῶν ὁδῶν τοῦ Κράτους», τὸ ἕτερον «περὶ κατασκευῆς καὶ συντηρήσεως δημοσίων ὁδῶν καὶ συνομολογήσεως τοῦ ἀπαιτουμένου δανείου». Ἀμφότερα τὰ νομοσχέδια εἶνε ὑπογεγραμμένα ἀπὸ τὸν κ. Ὑπουργὸν τῶν Οἰκονομικῶν καὶ τὸ πρῶτον καὶ ἀπὸ τὸν κ. Ὑπουργὸν τῶν Ἐσωτερικῶν καθόσον οὗτοι συμμετέχουν εἰς τὰ δι' αὐτῶν θεσπιζόμενα. Ἐπίσης δὲ διὰ τὰ δύο νομοσχέδια ὑπάρχουν ἐκθέσεις τοῦ Γεν. Λογιστηρίου ὥστε εἶνε σύμφωνα μὲ τὸ τελευταίως ψηφισθὲν ἄρθρον τοῦ Συντάγματος. Ἐπιφυλάσσομαι ὅταν θὰ γίνῃ συζήτησις ἐν τῇ Βουλῇ νὰ ἀναπτύξω τὰ νομοσχέδια ταῦτα. Ἀλλὰ ἤθελον ἀπὸ τοῦδε νὰ κάμω, ὅπως εἶπον, μίαν βραχυτάτην εἰσήγησιν πρὸς τὸν σκοπὸν νὰ κατατοπίσω τοὺς κ.κ. Βουλευτὰς ἐπὶ τῆς κεντρικῆς ἰδέας, ἡ ὁποία διαπνέει τὰ δύο ταῦτα νομοσχέδια, οὕτως ὥστε ἔχοντες οἱ κ.κ. Βουλευταὶ ὑπ' ὄψιν τὰ ὅσα θὰ σᾶς ἐκθέσω ἀπόψε δυνηθῶσι νὰ τὰ μελετήσωσι πολὺ εὐκολώτερον καὶ εἰς τὰς κυρίας αὐτῶν διατάξεις καὶ εἰς τὰς λεπτομερείας των. Γνωρίζετε ὅτι εἷς τῶν κυριωτέρων σκοπῶν τῆς Οἰκουμενικῆς Κυβερνήσεως εἶνε ἡ οἰκονομικὴ ἀνόρθωσις τῆς χώρας. Καὶ ἐπὶ τούτου βεβαίως θὰ ἀσχοληθῇ ἁρμοδιώτερος ἐμοῦ ὁ συνάδελφός μου Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν. Ἐγὼ θίγω ἁπλῶς τὸ ζήτημα. Μία αἰτία τῆς σημερινῆς μεγάλης δυσπραγίας εἶνε τὸ ὅτι ὁ Ἑλληνικὸς Λαὸς ἐργάζεται, ἐργάζεται στενώτατα, καὶ τὸ μέγιστον μέρος τῆς ἐργασίας ταύτης ἐξέρχεται εἰς τὸ ἐξωτερικὸν διὰ νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα ὑπὸ τὴν μορφὴν τῶν εἰδῶν τῆς πρώτης ἀνάγκης. Δηλαδὴ ἡ χώρα μας δὲν παράγει τὰ εἴδη τῆς πρώτης ἀνάγκης εἰς ἀρκοῦσαν ποσότητα οὕτως ὥστε νὰ ἐπαρκῶσι διὰ τὸν πληθυσμὸν αὐτῆς. Τὰ εἰσαγόμενα εἰς τὴν Ἑλλάδα εἶνε περίπου κατὰ 2)3 δημητριακοὶ καρποί, τρόφιμα, ξυλεία, ὑφάσματα, καύσιμος ὕλη ὅλα δὲ τὰ ἄλλα εἶνε τὸ 1)3. Ἀλλ' ὅταν δύναται νὰ ἐλλατωθοῦν τὰ 2)3 εἰς ὅσον τὸ δυνατὸν μικρότερον ποσὸν αὐξανομένης τῆς ἐσωτερικῆς παραγωγῆς, ἡ εὐημερία τῆς Ἑλλάδος θὰ ἦτο πολὺ μεγαλυτέρα. Ποῖα εἶνε ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα εἶνε δυνατὸν νὰ ἐλλατωθῶσιν; Εἶνε δυνατὸν νὰ ἐλαττωθῇ ἀσφαλῶς ἡ εἰσαγωγὴ καὶ τῶν τροφίμων καὶ τῶν δημητριακῶν καρπῶν, εἶνε δυνατὸν νὰ ἐλαττωθῇ καὶ ἡ εἰσαγωγὴ ξυλείας, δι' ἀναλόγου αὐξήσεως τῆς παραγωγῆς.

Ὁ συνάδελφός μου ἐπὶ τῆς Γεωργίας Ὑπουργὸς θὰ λάβῃ τὰς δεούσας ἀποφάσεις σχετικῶς ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου. Ἀλλὰ ἀπὸ τοῦδε δύναμαι νὰ εἴπω ὅτι οἱονδήποτε ποσὸν καὶ ἂν δαπανήσῃ κανεὶς σήμερον διὰ τὴν γεωργικὴν ἀνάπτυξιν τῆς χώρας, ἑπομένως διὰ τὴν ἀποξήρανσιν τῶν ἑλῶν, τελμάτων, ὄχθῶν ποταμῶν κλπ. καὶ διὰ τὴν συγκοινωνίαν, τὸ ποσὸν τοῦτο δὲν εἶναι δυνατὸν παρὰ νὰ δώσῃ πολλαπλάσια. Ἀφίνω κατὰ μέρος τὸ ζήτημα τῆς ἀποξηράνσεως ἑλῶν, λιμνῶν, ὄχθῶν τελμάτων ἐν γένει καὶ ἔρχομαι διὰ τώρα μόνον εἰς τὸ ζήτημα τῆς ὁδικῆς συγκοινωνίας. Δὲν δυνάμεθα νὰ ἔχωμεν ἀνάπτυξιν γεωργικὴν εἰς τὴν Ἑλλάδα ἄνευ συγκοινωνίας. Ὅπως εἶναι ἡ χώρα μας ἀπὸ ἀπόψεως σχηματισμοῦ ἐδάφους τὸ ζήτημα τῆς συγκοινωνίας καθίσταται πρωτεῦον διὰ τὴν προαγωγὴν τῆς χώρας δηλαδὴ πῶς θὰ εἶναι δυνατὸν νὰ ἐλαττωθῶσι τὰ ἔξοδα μεταφορᾶς τοῦ προϊόντος τὸ ὁποῖον παράγεται εἰς οἱονδήποτε μέρος τῆς Ἑλλάδος, τὰ ἔξοδα τῆς μεταφορᾶς αὐτοῦ εἰς τὸ πλησιέστερον μέγα κέντρον τοῦ πληθυσμοῦ, εἰς τὸν πλησιέστερον σιδηροδρομικὸν σταθμὸν ἢ τὸν πλησιέστερον λιμένα. Ἂν ἦτο δυνατὸν τὰ ἔξοδα τῆς μεταφορᾶς νὰ ἐλαττωθῶσιν εἰς τὸ ἐλάχιστον ὅριον, ἂν ἦτο δυνατὸν ἡ μεταφορὰ νὰ γίνεται κατὰ τὸν καλύτερον δυνατὸν τρόπον τότε οἱ κάτοικοι οἱ ὁποῖοι εὑρίσκονται εἰς διάφορα μέρη τῆς παραγωγῆς δὲν θὰ ἀρκοῦνται νὰ παράγωσι μόνον ὅσα τοὺς χρειάζονται διὰ τὰς ἀνάγκας των ἀλλὰ θὰ προσπαθήσουν νὰ παράγωσι πολὺ περισσότερα διὰ νὰ τὰ ἐμπορευθοῦν, μεταφέροντες αὐτά, καὶ συνεπῶς ἡ εὐπορία τῆς χώρας θὰ προοδεύσῃ. Αὐτὸ τὸ ὁποῖον σᾶς λέγω εἶναι βέβαια αὐτονόητον καὶ τὸ γνωρίζετε πάντες. Ἂν τὸ ἐμνημόνευσα ἐνταῦθα εἶναι διὰ νὰ εἰσέλθω ἁπλῶς εἰς τὸ ἀντικείμενον μὲ τὸ ὁποῖον θὰ σᾶς ἀπασχολήσω. Βεβαίως δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι πρέπει νὰ κατασκευάσωμεν ὁδούς. Σήμερον τὸ αἰσθάνονται πολὺ περισσότερον. Διατί; Διότι ἀπὸ ἐτῶν τινων καὶ ἐντεῦθεν. ἔχει ἐνταθῇ σημαντικῶς ἡ γεωργικὴ ἀνάπτυξις τῆς χώρας. Προηγουμένως πρὸ πολλῶν ἐτῶν δὲν ὑπῆρχε τόση ἀνάπτυξις ἀπὸ ἀπόψεως γεωργικῆς. Ἡ Ἑλληνικὴ χώρα σήμερον ἀναπτύσσεται ἀπὸ γεωργικῆς ἀπόψεως καὶ ἀναπτύσσεται ραγδαίως. Τὴν ἀνάπτυξιν ὅμως ταύτην τὴν ἀπὸ γεωργικῆς ἀπόψεως δὲν τὴν παρακολουθεῖ καὶ ἀνάπτυξις ἀπὸ ἀπόψεως συγκοινωνίας. Ἕνεκεν τούτου πολλαὶ ἀκούονται διαμαρτυρίαι ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος. Δὲν ἔχουσι συγκοινωνίας δὲν ἔχουσιν ὁδοὺς καὶ ὅλαι αἱ ἐπισκέψεις σας κ. βουλευτα, αἱ εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Συγκοινωνίας, τὸ ζήτημα τοῦτο ἀφορῶσιν. Συνεπῶς πρέπει νὰ ἀνταποκριθῶμεν τὸ ταχύτερον εἰς τὴν ἀνάγκην ταύτην, πρέπει νὰ κατασκευάσωμεν κατὰ τρόπον συστηματικὸν καὶ εὐμέθοδον ἓν πλῆρες ὁδικὸν δίκτυον. Ἄλλοτε κατεσκευάζοντο μᾶλλον δίκτυα σιδηροδρομικὰ παρὰ ὁδικά, διὰ τὸν ἁπλούστατον λόγον ὅτι ἡ ὁδὸς δὲν ἦτο εὔκολον μέσον μεταφορᾶς. Ἄλλοτε δὲν εἶχον παρὰ τὰ ὁδοστρώματα τὰ κοινά, τὰ ὁποῖα ἔχομεν καὶ σήμερον εἰς τὴν Ἑλλάδα, δὲν ὑπῆρχε δὲ τὸ αὐτοκίνητον, συνεπῶς ἡ μεταφορὰ ἐκόστιζε πολὺ καὶ ἐπροτιμᾶτο οὕτω ὁ σιδηρόδρομος. Ἕνεκεν τοῦ λόγου τούτου, ἡ ἀνάπτυξις ἡ σιδηροδρομικὴ τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τοῦ 1880 καὶ ἐντεῦθεν ὑπῆρξε πολὺ μεγαλειτέρα, παρὰ ὅ,τι εἶναι ἐν ἀναλογίᾳ ἡ ὁδικὴ ἀνάπτυξις αὐτῆς. Ὅταν ὅμως ἐφευρέθη τὸ αὐτοκίνητον, ὅταν αἱ μεταφοραὶ κατέστησαν δυναταὶ διὰ τῶν φορτηγῶν αὐτοκινήτων, καὶ συγχρόνως εὑρέθησαν τὰ νέα ὁδοστρώματα τὰ ὀνομαζόμενα ἀσφαλτικά, κατὰ γενικὴν ὀνομασίαν, τότε ἡ μεταφορὰ διὰ φορτηγῶν αὐτοκινήτων ἐπὶ ἀσφαλτικῆς ὁδοῦ κατέστη τόσον εὐωνοτέρα, ὥστε σήμερον τὸ σύστημα τοῦτο τῆς μεταφορᾶς νὰ συναγωνίζεται καὶ τὰς σιδηροδρομικὰς μεταφορὰς καὶ νὰ εἶναι ἀπὸ ἀπόψεως ἐμπορικῆς προτιμότερα τῆς σιδηροδρομικῆς τοιαύτης, ἐκτὸς ἐὰν πρόκηται περὶ πολὺ μεγάλων ἀποστάσεων. Μετὰ τοῦτο τὸ συμπέρασμα θὰ ἦτο πολὺ εὔκολον. Νὰ κατασκευάσωμεν τὸ ὁδικόν μας σύστημα τοῦ ὁποίου ἔχομεν ἀνάγκην. Καὶ ἀπὸ μὲν ἀπόψεως θεωρητικῆς τὸ ζήτημα εἶνε ἁπλούστατον, εἶνε λελυμένον, ἀλλὰ ἀπὸ ἀπόψεως πραγματικῆς, εὑρισκόμεθα πρὸ τοῦ σπουδαιοτάτου οἰκονομικοῦ προβλήματος, διότι συνέπεσε, κατ' ἀτυχῆ σύμπτωσιν, ἀκριβῶς τὴν στιγμὴν κατὰ τὴν ὁποίαν ἔχομεν ἀνάγκην νὰ ἀναπτύξωμεν ραγδαίως, οὕτως εἰπεῖν, τὸ ὁδικὸν δίκτυον τῆς Ἑλλάδος, συνέπεσε νὰ εὑρεθῶμεν εἰς τὰς μεγαλειτέρας οἰκονομικὰς δυσχερείας, ἀπὸ ὅσας εὑρέθη ποτὲ ἡ Ἑλλάς. Μέχρι τοῦδε ἵνα ἀνταποκριθῶμεν εἰς τὰ ἔξοδα τῆς συγκοινωνίας ἀνεγράφομεν κατ' ἔτος ἕνα ποσὸν εἰς τὸν προϋπολογισμόν. Τὸ ποσὸν τοῦτο ὡρίζετο κατόπιν τῶν ἐκθέσεων τὰς ὁποίας ἔκαμνον οἱ νομομηχανικοὶ καὶ οἱ μηχανικοὶ ἐν γένει, συνεγκεντροῦντο εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Συγκοινωνίας καὶ ἀνεγράφετο εἰς τὰς κατασκευὰς καὶ συντηρήσεις ὁδῶν.

Σήμερον τὸ ποσὸν τὸ ὁποῖον μοῦ ἀναφέρουσιν οἱ νομομηχανικοὶ ὅτι εἶνε ἀναγκαῖον διὰ τὴν συντήρησιν καὶ τὰς ἀπαραιτήτους κατασκευὰς ὁδῶν, εἶνε κατ' ἐλάχιστον ὅριον 130 ἑκατομμύρια. Ἐγὼ δὲ δὲν δύναμαι νὰ ἀναγράψω τὸ ποσὸν αὐτὸ εἰς τὸν προϋπολογισμόν, διότι γνωρίζω ὅτι ἂν ἀνεγράφετο τοῦτο, θὰ ἤμην ἔξω τοῦ προγράμματος τῆς Κυβερνήσεως, τῆς ὁποίας ἀποτελῶ μέρος, διὰ τὸν ἁπλούστατον λόγον ὅτι δὲν θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ κάμωμεν ὅσον τὸ δυνατὸν περισσότερον ἰσοσκελῆ τὸν προϋπολογισμόν. Ἄρα δὲν δυνάμεθα νὰ ἀνταποκριθῶμεν, διὰ τῶν συνήθων μέσων εἰς τὰς ἀνάγκας αἱ ὁποῖαι παρουσιάζονται, ἀνάγκας αἱ ὁποῖαι εἶνε καὶ ἐπιτακτικαὶ διότι ἡ ἐκπλήρωσις τῶν ἀναγκῶν αὐτῶν, εἶνε ἀκριβῶς τὸ μέσον διὰ τοῦ ὁποίου θὰ ἀναπτυχθῇ ἡ εὐημερία τῆς χώρας, ἥτις ἀναπτυσσομένη θὰ ἔχῃ τὸν ἀντίκτυπον ἐπὶ τῶν δημοσίων οἰκονομικῶν. Τί θὰ πράξωμεν; Θὰ ἀποταθῶμεν εἰς τὰ μέσα τὰ γνωστά. Δύο τρόπους εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ ἀκολουθήσωμεν. Ὁ μὲν εἷς εἶνε ὁ δανεισμός, ὁ δὲ ἕτερος τρόπος ἡ πρόσκλησις τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ εἰς ἓν εἶδος, ἂς τὸ ὀνομάσω εἶδος ἑκουσίας εἰσφορᾶς.

Αὐτὰ τὰ δύο ἀποβλέπουσι τὰ νομοσχέδια, τὰ ὁποῖα λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ σᾶς ὑποβάλω καὶ τὰ ὁποῖα ὀργανώνουν τὰ ζητήματα ταῦτα συστηματικῶς. Ὅσον ἀφορᾷ τὸ δάνειον βεβαίως δὲν εἶναι δυνατὸν παρὰ νὰ τὸ εὕρωμεν εἰς ξένην ἀγοράν. Διὰ τοῦ νομοσχεδίου ζητοῦμεν ὅπως ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος θὰ ἀναλάβῃ τὰς κατασκευὰς τῶν ὁδῶν τούτων, αἱ ὁποῖαι θὰ εἶναι αἱ μεγάλαι ἀρτηρίαι τῆς χώρας, καὶ αἱ ὁποῖαι θὰ εἶναι κατασκευαὶ ὁδῶν μετὰ ὁδοστρωμάτων κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον, ἀναλόγως τῶν ἀναγκῶν, μονίμων ἢ ἡμιμονίμων νὰ ἀνεύρῃ καὶ μᾶς προσφέρῃ τὸ δάνειον, ὑπὸ ὅσον τὸ δυνατὸν καλυτέρους ὅρους, ἱδρύσῃ δὲ τοὺς ὀργανισμοὺς τῆς κατασκευῆς ὡς ὀργανισμὸν τελείως Ἑλληνικόν, οὕτως ὥστε τὸ δάνειον νὰ τὸ διαχειρισθοῦν ἑλληνικαὶ χεῖρες καὶ παραμείνῃ κατὰ τὸ μέγιστον αὐτοῦ ποσοστὸν ἐν Ἑλλάδι. Ὁρίζονται ἐν τῷ νομοσχεδίῳ ὅλαι αἱ λεπτομέρειαι αἱ οἰκονομικαὶ τοῦ συστήματος τούτου, ὡς ὁρίζονται ἐν τῷ νομοσχεδίῳ τούτῳ καὶ ὅλαι αἱ τεχνικαὶ λεπτομέρειαι. Ὀφείλω νὰ σᾶς ὁμολογήσω ὅτι ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου ἡ ὑπηρεσία τοῦ Ὑπουργείου μου, καὶ πρὸτοῦ ἀναλάβω ὡς Ὑπουργὸς ἀπὸ τοῦ 1925 καὶ ἐντεῦθεν, εἶχε λάβει προτάσεις καὶ διαπραγματευθῇ αὐτό. Αἱ προτάσεις αὐταὶ ἐγένοντο ὑπὸ τῆς Ἑταιρείας Π. Μακρῆ καὶ συνεζητήθησαν ἐπὶ μακρὸν καὶ κατέληξαν εἰς ἓν εἶδος σχεδίου συμβάσεως. Τὸ σχέδιον τοῦτο συμβάσεως συνεζητήθη παρ' ἐμοῦ κατόπιν ὅταν ἀνέλαβα τὸ Ὑπουργεῖον καὶ ἐβελτιώθη ὑπὲρ τοῦ Δημοσίου. Θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ ὑποβάλωμεν καὶ ἄνευ συναγωνισμοῦ ἀπ' εὐθείας εἰς τὴν Βουλὴν διὰ νὰ τὸ συζητήσῃ τὸ σχέδιον συμβάσεως, τὸ ὁποῖον συνετάχθη κατόπιν τῶν διαπραγματεύσεων τούτων διότι οἱ ὅροι ἦσαν λίαν ἱκανοποιητικοί, ἐνομίσαμεν ὅμως ὅτι θὰ ἦτο προτιμότερον διὰ νὰ προσθέσωμεν μίαν ἀκόμη ἐγγύησιν ὑπὲρ τοῦ Δημοσίου ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἐπιτευχθέντων πλεονεκτημάτων κατὰ τὰς διαπραγματεύσεις ταύτας νὰ κάμωμεν ἕνα δημόσιον διαγωνισμὸν καὶ καλέσωμεν πάντα φερέγγυον, ὁ ὁποῖος θὰ ἤθελε νὰ προσφέρῃ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὅρων τῶν διατυπουμένων ἐν τῷ νομοσχεδίῳ καὶ κάμῃ τὴν προσφοράν.

Πάντως δέον νὰ εἶναι ἱκανὸς νὰ εὕρῃ τὸ δάνειον καὶ νὰ ἱδρύσῃ τὸν ἑλληνικὸν ὀργανισμὸν τῆς κατασκευῆς, σύμφωνα μὲ τὰ καθοριζόμενα ἐν τῷ νομοσχεδίῳ. Τὸ δεύτερον νομοσχέδιον συνιστᾷ ἓν γενικὸν Ταμεῖον ὁδοποιΐας διὰ τὸ Κράτος καὶ ἓν Ταμεῖον ὁδοποιΐας κατὰ νομόν. Ἡ ἰδέα ἡ κεντρικὴ τοῦ νομοσχεδίου τούτου εἶναι νὰ ἱδρύσῃ ἕνα αὐτόνομον ὀργανισμόν, αὐτόνομον καὶ διοικητικῶς καὶ οἰκονομικῶς, ὁ ὁποῖος διὰ τῆς τακτικῆς αὐτοῦ λειτουργίας νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν κατασκευὴν καὶ τὴν συντήρησιν τῶν ὁδῶν. Ἐννοεῖται ὅτι τὸ σπουδαιότερον ζήτημα διὰ τὴν λειτουργίαν τοῦ αὐτονόμου τούτου ὀργανισμοῦ τοῦ κατασκευαστικοῦ τῶν ὁδῶν, τὸ σπουδαιότερον θὰ ἦτο ἡ οἰκονομικὴ αὐτοῦ ὀργάνωσις κατὰ τρόπον ὥστε νὰ ἀνταποκριθῇ εἰς τὸ ἔργον τοῦτο. Περὶ τούτου λαμβάνει πρόνοιαν τὸ νομοσχέδιον τοῦτο καὶ ἀφ' ἑνὸς μὲν προικοδοτεῖ τὸ ταμεῖον τοῦτο τῆς γενικῆς ὁδοποιΐας δι' ὡρισμένου ποσοῦ κατ' ἔτος ἀπὸ τὸν προϋπολογισμόν, δηλαδὴ διὰ 100 ἑκατομμυρίων δραχμῶν ἐτησίως ἐπὶ πενταετίαν καὶ ἀπὸ τῆς πενταετίας καὶ πέραν διὰ ποσοῦ κατ' ἔτος ἠλαττωμένου μέχρι δεκαετίας, ὁπότε ὁ προϋπολογισμὸς τοῦ Κράτους δὲν θὰ δίδῃ τίποτε εἰς τὸ ταμεῖον τῆς ὁδοποιΐας. Τοῦτο βεβαίως ἀποτελεῖ μεγάλην ἐλάφρυνσιν ὅπως θὰ σᾶς ἀποδείξω περαιτέρω εἰς ὅτι ἀφορᾷ τὸν προϋπολογισμὸν τοῦ Κράτους. Ἀφ' ἑτέρου ὅμως ἀποτεινόμεθα διὰ τῆς ἱδρύσεως τῶν Ταμείων κατὰ νομοὺς εἰς αὐτὸν τοῦτον τὸν ἑλληνικὸν λαὸν καὶ τοῦ λέγομεν. Θέλεις νὰ κατασκευάσῃς εἰς τὸν νομόν σου ἢ εἰς τὴν ἐπαρχίαν σου ἢ εἰς τὸν δῆμόν σου ἕνα δρόμον; Ἐρχόμεθα ἀρωγοί. Βοήθησέ με καὶ σὺ διὰ μιᾶς εἰσφορᾶς ὑπὸ τὴν μορφὴν ἑνὸς μικροῦ φόρου ἐπὶ τῶν ὠνίων καὶ ἐμπορευμάτων ἢ διοδίων ἢ ἄλλων ὅπως προβλέπει τὸ νομοσχέδιον. Ἡ φορολογία σου αὐτὴ μαζὶ μὲ τὴν ἀρωγήν μας, μὲ τὰ ποσὰ ποῦ θὰ σοῦ δώσωμεν θὰ κατατεθῇ εἰς ἕνα ἰδιαίτερον Ταμεῖον. Τὸ Ταμεῖον τοῦτο θὰ καταθέσῃ τὸ ποσὸν τοῦτο εἰς τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν καὶ θὰ εἶναι ἐξησφαλισμένον ὑπὲρ τοῦ ἔργου, τὸ ὁποῖον θὰ κάμῃς σὺ ὁ ἴδιος. Τὸ ἔργον τοῦτο θὰ γίνῃ ὑπὸ τὰ ὄμματά σου καὶ θὰ ἴδῃς τὸ χρῆμά σου χρησιμοποιούμενον σὺ ὁ ἴδιος, ἐμπρός σου, διὰ τῆς κατασκευῆς τῶν ἔργων τὰ ὁποῖα σὺ ὁ ἴδιος διὰ τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ νομοῦ σου θέλεις ὁρίσῃ, συνεργαζομένων μετὰ τῶν κρατικῶν ὀργάνων. Ἔχομεν τὴν βεβαιότητα καὶ ἔχομεν ἀπείρους περὶ τούτου ἐνδείξεις ὅτι ὁ ἑλληνικὸς λαὸς εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην εὐκόλως καὶ εὐχαρίστως θὰ στέρξῃ εἰς τὴν βοήθειαν τῶν κατὰ νομοὺς εἰδικῶν τούτων Ταμείων ὁδοποιΐας. Ἐὰν ὅμως θελήσητε νὰ ἐξετάσητε τὸ ὅλον τοῦτο ζήτημα πρέπει νὰ μελετήσητε καὶ τὰ δύο νομοσχέδια ἀπὸ κοινοῦ, διότι τὰ δύο αὐτὰ νομοσχέδια εἶναι ἀλληλένδετα καὶ τὸ ἓν εἶναι συμπλήρωμα τοῦ ἄλλου.

Διὰ νὰ ἐννοήσητε ὅπως σᾶς εἶπον καὶ προηγουμένως, τὸ μέγα συμφέρον τὸ ὁποῖον ἔχει τὸ Κράτος εἰς τὴν παραδοχὴν τοῦ συστήματος, προσέξατε εἰς τὸ ἑξῆς. Σᾶς εἶπον προηγουμένως ὅτι ἐὰν ἐπρόκειτο νὰ λάβωμεν ὑπ' ὄψιν τὰς αἰτήσεις τῆς ὑπηρεσίας τῶν δημοσίων ἔργων διὰ τὴν κατασκευὴν καὶ συντήρησιν τῶν ὁδῶν ἐν Ἑλλάδι θὰ ἔπρεπε νὰ ἀναγράψωμεν ἐφέτος τὸ ποσὸν τοὐλάχιστον τῶν 430.000.000. Σᾶς ἀναγγέλλω ἐκ τῶν προτέρων ὅτι δὲν τὸ ἀνέγραψα εἰς τὸν προϋπολογισμόν. Ἄφηκα κατὰ μέρος τὰς κατασκευὰς καὶ ἀνέγραψα μόνον διὰ τὰς συντηρήσεις, διὰ νὰ μὴ καταστραφοῦν καὶ οἱ ὑπάρχοντες δρόμοι. Τὸ ποσὸν τὸ ἀναγραφόμενον θὰ εἶναι περίπου, ἂν καλῶς ἐνθυμοῦμαι, 180.000.000 διὰ συντηρήσεις καὶ 50 ἑκ. διὰ κατασκευάς, ἐν ὅλῳ 230 ἑκ. δραχ. Ἀλλ' οὕτω δὲν ἀνταποκρινόμεθα εἰς τὰς ἀνάγκας μας. Τὸ σύστημα τὸ ὁποῖον ἤδη προτείνω εἶναι τὸ ἑξῆς. Πρόκειται περὶ ἑνὸς δανείου 6 ἑκ. λιρῶν Ἀγγλίας, δηλαδὴ τόσον ποσὸν θὰ ἔχωμεν, ὅταν συμπληρωθῇ τὸ δάνειον. Διότι βεβαίως τὸ δάνειον τοῦτο δὲν θὰ γίνῃ παρὰ τμηματικῶς. Δὲν ὑπάρχει κανεὶς λόγος νὰ γείνῃ ὅλον τὸ δάνειον ἀπὸ τοῦδε, ἀλλὰ θὰ γίνεται κατὰ τμήματα, καὶ θὰ ἔχωμεν μίαν ὑπηρεσίαν αὐτοῦ τοκοχρεωλυτικὴν 500 χιλ. λιρῶν ἐτησίως, ἤτοι περίπου 200 ἑκ. δραχμῶν ἐὰν ἐξακολουθήσῃ ὑπάρχουσα ἡ συναλλαγματικὴ διαφορὰ ἡ σημερινή, τὸ ὁποῖον ὅλοι ἀπευχόμεθα. Τὸ ποσὸν τῶν 230 ἑκ. δραχμῶν τὸ ὁποῖον εἶνε ἐγγεγραμμένον ἐφέτος εἰς τὸν προϋπολογισμόν, ὑπὸ τοὺς δυσμενεστέρους ὅρους, ὑπὸ τοὺς ὁποίους συνετάχθη ὁ προϋπολογισμός, τοῦ Ὑπουργείου Συγκοινωνίας, ἐπαρκεῖ πληρέστατα διὰ τὸ δάνειον τοῦτο. Ἂν ὑποθέσωμεν ὅτι προσθέτομεν εἰς τὸ ποσὸν αὐτὸ τὰ 100.000.000 διὰ τῶν ὁποίων κατὰ τὸ διάστημα τῆς πενταετίας θὰ προικοδοτήσωμεν τὸ ταμεῖον τῆς ὁδοποιΐας, ἔχομεν ἐν συνόλῳ 300.000.000, διὰ τῶν ὁποίων ἀναγραφομένων εἰς τὸν προϋπολογισμὸν θὰ ἀνασκευάσωμεν καὶ θὰ κατασκευάσωμεν 4-5 χιλ. χιλιομέτρων, ὁδοὺς μὲ μόνιμα καὶ ἡμιμόνιμα ὁδοστρώματα καὶ θὰ συμπληρώσωμεν τὸ δίκτυον τῶν ἐπαρχιακῶν ὁδῶν καὶ τῶν μικροτέρων ὁδῶν τῶν συνδεουσῶν τὰς

πρω εσούτης των άλλοτε δήμων μὲ τὰς πρωτευούσας των επαρχων. Άλλ' επὶ τούτου θὰ σας παρακαλέσω νὰ μὴ απατώ,εθα, διότι τὸ ποσὸν αὐτὸ εἶναι ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον θὰ χορηγήσῃ ὁ προϋπολογισμὸς τοῦ Κράτους, δηλ. ἐκεῖνο μὲ τὸ ὁποῖον ἐπιβαρύομεν τὸ Κράτος, ἀλλ' ἐννοεῖται,ὅτι θὰ δαπανήσωμεν πολὺ περισσότερα, διὰ τὸν ἑξῆς λόγον. Εἰς τὸ ποσὸν τῶν 100.000.000 δραχμῶν διὰ τῶν ὁποίων προικοδοτεῖται τὸ ταμεῖον τῆς γενικῆς ὁδοποιΐας τοῦ Κράτους, συμπεριλαμβάνονται τὰ 65 ἑκατομμύρια τοῦ φόρου ἐπὶ τῆς βενζίνης δηλ. ἀντὶ τὸ Κράτος νὰ μᾶς δώσῃ 65 ἑκατομμύρια θὰ μᾶς δώσῃ τὸν φόρον τῆς Βενζίνης.

Εἷς Βουλευτής. Μόνον;

Ι. Μεταξᾶς. Ὁ φόρος τῆς βενζίνης δίδει σήμερον 65,000,000, ἐφόσον ὅμως κατασκευάζομεν ὁδοὺς καὶ ὁδοὺς δι' ἀσφαλτικῶν ὁδοστρωμάτων, ἐπεκτείνομεν δὲ τὸ ὁδικὸν δίκτυον εἰς τὰ ἄκρα τῆς Ἑλλάδος, ὁ φόρος τῆς βενζίνης θὰ μᾶς δώσῃ ἀσφαλῶς πολὺ περισσότερα, καὶ συνεπῶς τὰ ἔσοδα τοῦ ταμείου θὰ αὐξάνουν. Ἐπὶ πλέον εἰς πόρους ἐπὶ τῶν ὠνίων καὶ ἐμπορευμάτων, τὰ διόδια, εἰς φόρους ἐπὶ τῶν εἰσιτηρίων τῶν μεταφερομένων ἐπιβατῶν, ἐφόσον κατασκευάζομεν ὁδοὺς μὲ ὁδοστρώματα καλῶς συμπληρούμενα καὶ ἐπεκτεινόμενα εἰς τὰ πέρατα τῆς Ἑλλάδος, εὐχαρίστως θὰ πληρωθῶμεν καὶ θὰ μᾶς ἀποδώσουν πολὺ περισσότερα. Ἐπομένως κατὰ πλάσμα μόνον θὰ δαπανῶμεν τὰ 300,000,000 τοῦ προϋπολογισμοῦ, πραγματικῶς θὰ δαπανήσωμεν πολὺ περισσότερα χωρὶς ὅμως νὰ ἐπιβαρύνωμεν τὸν προϋπολογισμὸν τοῦ Κράτους. Καὶ ὄχι μόνον δὲν θὰ ἐπιβαρύνωμεν τὸν προϋπολογισμὸν τοῦ Κράτους, ἀλλὰ καὶ θὰ μειώσωμεν τὰ ἔξοδα ἡμῶν τὰ κρατικά, γενόμενοι οὕτως ἀφωροὶ καὶ εἰς τὴν προπάθειαν τῆς ἰσοσκελίσεως τοῦ προϋπολογισμοῦ. Αὕτη εἶνε ἡ κεντρικὴ ἰδέα ἡ ὁποία μᾶς ὡδήγησεν εἰς τὸν καταρτισμὸν τοῦ συστήματος τούτου, τὸ ὁποῖον ὑποβάλλεται ὑπὸ τὴν κρίσιν ὑμῶν διὰ τῶν δύο νομοσχεδίων. Ὀφείλω νὰ σᾶς εἰπω διὰ νὰ ὁρίσω τὸ μέρος μου, εἰς ὅλην ταύτην τὴν μεγάλην ὄντως ἐργασίαν, ὅτι εὑρον ἐν τῷ Ὑπουργείῳ μου πολύτιμον ὑλικόν, μέρος τοῦ ὁποίου ἦτο ἤδη προητοιμασμένον, ἀπὸ τοὺς προκατόχους μου ὑπουργοὺς τῆς Συγκοινωνίας καὶ ἰδίως τοὺς παρακαθημένους ἐν τῇ αἰθούσῃ ταύτῃ, ὑπὸ μορφὴν νόμων ψηφισθέντων ἤδη καὶ νομοσχεδίων τὰ ὁποῖα εὑρον κατηρτισμένα. Εὑρον ἐπίσης πολυτιμότατον ὑλικὸν προετοιμασθὲν ἀπὸ τὴν ὑπηρεσίαν τῶν δημοσίων ἔργων τοῦ Ὑπουργείου, ἀπὸ ἀπόψεως μελετῶν καὶ στατιστικῆς, καθὼς καὶ ἄλλων σχετικῶν ἐργασιῶν. Ἐπὶ πλέον εὗρον καὶ ἄλλο ὑλικὸν τὸ ὁποῖον ἡρμηνεύσαμεν ἤδη καὶ τὸ ὁποῖον εἶνε μεγάλης ὄντως σημασίας καὶ συνίσταται ἐκ τῶν προτάσεων αἱ ὁποῖαι ἐγίνοντο πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Συγκοινωνίας ὑπὸ τῆς ἑταιρείας Μακρῆ καὶ αἱ ὁποῖαι ὑπὸ τὴν τελευταίαν αὐτῶν μορφὴν κατόπιν τῶν γενομένων διαπραγματεύσεων, ἀπετέλεσαν ὄντως ὑλικὸν μεγάλης ἀξίας διὰ τὸν καταρτισμὸν τῶν νομοσχεδίων. Ὥστε τὰ στοιχεῖα τοῦ ὅλου προβλήματος, τὸ ὁποῖον εὑρίσκετο ἐνώπιόν μου ἦσαν ἤδη προητοιμασμένα διὰ τῆς μεγάλης ταύτης ἐργασίας, ἡ ὁποία ἀνήκει εἰς τόσα πρόσωπα.

Ἐγὼ δὲν ἔκαμα τίποτε ἄλλο παρὰ ἀπὸ ὅλον αὐτὸ τὸ ὑλικόν, τὸ ὁποῖον εἶχα ἐνώτιόν μου νὰ κάμω μίαν ἐπιλογὴν μόνον, νὰ πάρω ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα ἦσαν χρησιμώτερα, νὰ τὰ συμπληρώσω νὰ ἀνακαινίσω μερικὰ ἐξ αὐτῶν, νὰ δώσω τὴν ἀναγκαίαν διαμόρφωσιν καὶ νὰ τὰ συναρμολογήσω περὶ τὴν κεντρικήν μου ἰδέαν, τὴν ὁποίαν σᾶς ἐξέθεσα ὥστε τὰ νομοσχέδια, τὰ ὁποῖα ὑποβάλλω εἰς ὑμᾶς δὲν εἶναι προσωπικόν μου ἔργον. Εἶναι ἔργον κοινὸν τὸ ὁποῖον ὑπεβλήθη ἐνώπιόν σας. Ὡς κάθε ἔργον θὰ ἔχῃ καὶ αὐτὸ τὰς ἀτελείας του, ἀτελείας τὰς ὁποίας ἐνταπόκειται εἰς ὑμᾶς νὰ συμπληρώσητε καὶ νὰ τὸ διορθώσητε ὅπου ἔχει τοῦτο ἀνάγκην, οὕτως ὥστε ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον θὰ ἐξέλθῃ τῆς αἰθούσης ταύτης ὡς νόμος θὰ εἶναι πλέον κοινὸν ἔργον ὅλων ἡμῶν καὶ ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον θὰ ἐκτελεσθῇ κατόπιν ἐν Ἑλλάδι ἐπὶ τῇ βάσει τῶν νόμων τούτων καὶ εἰς τὸ ὁποῖον θὰ συμμετάσχωσιν οἱ Ἕλληνες ἐπιχειρηματίαι, εἰς τὸ ὁποῖον θὰ συμμετάσχῃ ἡ ἑλληνικὴ ἐργασία, ὁ ἴδιος ὁ Ἑλληνικὸς Λαός, διότι πρέπει νὰ λογαριάσητε ὅτι θὰ ἀπασχοληθῶσι κατ' ἔτος 40 χιλιάδες ἄνθρωποι ἀπὸ τοῦ μαγαλυτέρου μέχρι τοῦ ἐργάτου, ὅλοι οἱ Ἕλληνες, τὸ ἔργον τοῦτο λέγω τὸ ὁποῖον θὰ ἐκτελεσθῇ, θὰ εἶναι ἔργον κοινὸν ὁλοκλήρου τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ.

Οὕτως ἐννοούμενον τὸ ἔργον τῆς ὁδοποιΐας ὡς κοινὸν ἔργον ὅλων τῶν Ἑλλήνων εἶμαι βέβαιος ὅτι θὰ ἀποτελέσῃ ἕνα ἐκ τῶν ὡραιοτέρων σταθμῶν τῆς ἀναπτύξεως τῆς Ἑλληνικῆς ἐργασίας, τῆς ἑλληνικῆς ἐπιχειρηματικότητος, τῆς Ἑλληνικῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ ἐν γένει. (Χειροκροτήματα παρατεταμένα).

Μεθ' ὁ λύεται ἡ συνεδρίασις ὥρᾳ 9 1)2 μ. μ. διὰ τὴν αὔριον ὥραν 5 1)2 μ. μ.

Ὁ Πρόεδρος
Θ. ΣΟΦΟΥΛΗΣ

Οἱ Γραμματεῖς
Μ. Λαΐλιος
Θ. Τσιριμῶκος

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΝΒ'

Τῆς 1 Ἀπριλίου 1927

Ὥρᾳ 6. 15' μ. μ. ὁ κ. ***Πρόεδρος*** ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς ἕδρας κηρύσσει τὴν ἔναρξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει ν' ἀνοιχθῶσι τὰ θεωρεῖα.

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικὰ τῆς χθεσινῆς συνεδριάσεως.

Ἀνακοινοῦνται τὰ ἑξῆς.

Οἱ ἀγρόται τῆς περιφερείας Βερροίας ὑποβάλλουσι ψήφισμα δι' οὗ διαμαρτύρονται διὰ τὴν ἀντιαγροτικὴν πολιτικὴν τῆς Κυβερνήσεως.

Οἱ Ὀθωμανοὶ κάτοικοι τῶν χωρίων Μέσα, Ἀρωγῆς, Φαναρίου, Γλυφάδας, Πόρπης, Παγουρίων καὶ Γλυκονερίου διαμαρτύρανται διότι κατὰ τὰς δημαρχιακὰς καὶ κοινοτικὰς ἐκλογὰς τοῦ 1925 ἀπεκλείσθησαν αὐτῶν.

Αἱ Ἑλληνικαὶ Κοινότητες Σικάγου τῆς Ἀμερικῆς καταγγέλλουσι τὴν σκανδαλώδη ἀνάμιξιν τοῦ προξένου Γεωργίου Δεπάστα εἰς τὰς θρησκευτικὰς ἔριδας τῶν ἑλλήνων ὀρθοδόξων μετὰ τοῦ ἐπισκόπου τοῦ Σικάγου.

Τὸ Σωματεῖον τῶν ἑλλήνων ὑπηκόων, ἐκπρόσωπον ὑπερπεντακοσίων δικαιούχων πενομένων καὶ στερουμένων παντὸς πόρου, ἐπικαλεῖται τὴν πατρικὴν στοργὴν τῆς Ἐθνικῆς Ἀντιπροσωπείας ἵνα τὰ αἰτήματά των τύχωσιν εὐμενοῦς λύσεως.

Ὁ Ποιμενικὸς Συνεταιρισμὸς Σκύρου ὑποβάλλει ὑπόμνημα δι' οὗ ζητεῖ νὰ κηρυχθῇ ὡς πετρῶδες καὶ ἄγονον τὸ ὡς βοσκότοπος χρησιμοποιούμενον ἔδαφος τῆς νήσου Σκύρου κ.τ.λ.

Οἱ ἀντιγραφεῖς δακτυλογράφοι τῆς Ἀνωτέρας Διοικήσεως χωροφυλακῆς Κρήτης παρακαλοῦν ὅπως τὸ εὐεργέτημα τὸ ἀπὸ 12—7—26 Ν. Διατάγματος ἐπεκταθῇ καὶ εἰς αὐτούς.

Ὁ Ἀλληλοβοηθητικὸς Σύνδεσμος χηρῶν καὶ ὀρφανῶν πεσόντων καὶ ἐξαφανισθέντων ἢ ἐκ κακουχιῶν ἀποθανόντων

ἀξιωματικῶν ζητεῖ τὴν πλήρη ἀφομοίωσιν μετὰ τῶν ἐν τιμητικῇ διαθεσιμότητι καὶ ἀποστρατείᾳ τεθέντων ἀξιωματικῶν δυνάμει τοῦ ἀπὸ 19 Μαρτίου 1926 Ν. Διατάγματος.

Ὁ ἐν ἀποστρατείᾳ ταγματάρχης τοῦ Πεζικοῦ Κ. Δαραβάλης διαμαρτύρεται διότι ἀπὸ τῆς 16ης Αὐγούστου 1926 ὑπέβαλεν αἴτησιν πρὸς μετάθεσιν εἰς τιμητικὴν διαθεσιμότητα δὲν ἔτυχε δὲ οὐδεμιᾶς μέχρι σήμερον ἀπαντήσεως.

Ἐπιτροπὴ ἀποστράτων ἀξιωματικῶν τῆς χωροφυλακῆς παρακαλεῖ τὴν Βουλὴν ὅπως συμπεριληφθῶσι καὶ αὐτοὶ εἰς τὰς διατάξεις τοῦ Ν. Διατάγματος τῆς 29)12)25 ἐφ' ὅσον ἀπεμακρύνθησαν τῆς ὑπηρεσίας μὲ ὑπὲρ 25ετῆ ὑπηρεσίαν.

Οἱ γονεῖς τῶν μαθητῶν τοῦ δημοτικοῦ σχολείου ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Ρέντη διαμαρτύρονται ἐναντίον τοῦ δημοδιδασκάλου τοῦ σχολείου τούτου ὡς μὴ ἔχοντος ἐπαρκῆ τὰ προσόντα διὰ τὴν μόρφωσιν τῶν τέκνων των καὶ στερουμένου καὶ αὐτῶν τῶν στοιχείων τῶν ἀπαραιτήτων δι' ἕνα δημοδιδάσκαλον.

Τὸ προσωπικὸν τῶν τέως Βασιλικῶν σταύλων εὑρισκόμενον ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἀπογνώσει ποιεῖται ὑστάτην ἔκκλησιν πρὸς τὰ φιλάνθρωπα αἰσθήματα τῆς Ἐθνικῆς Ἀντιπροσωπείας ἵνα τύχῃ τῆς Κρατικῆς περιθάλψεως.

Οἱ συνταξιοῦχοι Στρατιωτικοὶ καὶ πολιτικοὶ ὑπάλληλοι ὑποβάλλουσι διάφορα αἰτήματα.

Ὁ Βουλευτὴς κ. Λ. Κυβετὸς καταθέτει ἀναφορὰν τῶν ἐν Θεσ)νίκῃ Ἑλλήνων δικαιούχων Τουρκίας καὶ παρακαλεῖ νὰ ληφθῇ αὕτη ὑπ' ὄψει πρὸς σύστασιν καὶ ἐν Θεσ)νίκῃ ἐκτιμητικῆς ἐπιτροπῆς τῶν συμψηφιστέων ἀκινήτων τῶν ἐν Μακεδονίᾳ Ἑλλήνων ὑπηκόων.

Ὁ Βουλευτὴς κ. Ἀρ. Βαλαωρίτης ὑποβάλλει ἀναφορὰν τοῦ Ἐμπορικοῦ Συλλόγου Πρεβέζης ὡς καὶ ἁπάντων τῶν Σωματείων καὶ Ἑνώσεων τῆς ἄνω πόλεως διαμαρτυρομένων κατὰ τῆς ὑποβολῆς τοῦ νομοσχεδίου «περὶ δύο ποιοτήτων ἄρτου» καὶ παρακαλεῖ ὅπως ληφθῶσι σοβαρῶς ὑπ' ὄψει τὰ δίκαιά των.

Ὁ κ. Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης διαβιβάζει ἔγγραφον τοῦ ἀρμοδίου Εἰσαγγελέως ζητοῦντος τὴν ἄδειαν τῆς Βουλῆς πρὸς περαιτέρω ποινικὴν δίωξιν τοῦ βουλευτοῦ Ἔδρου κ. Κ. Ὀρφανοῦ.

Ὁ κ. ***Γ. Καφαντάρης*** (Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν) ὑποβάλλει σχέδιον ψηφίσματος "περὶ προσωρινῆς διοικήσεως τῶν ἐσόδων καὶ ἐξόδων τοῦ Κράτους τῆς χρήσεως 1927—1928 ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ προϋπολογισμοῦ τῆς χρήσεως 1926—1927.

Πρὸ τῆς Ἡμερησίας Διατάξεως ὁ κ. ***Ν. Δαρβέρης*** παρακαλεῖ τὸν κ. Ὑπουργὸν τῆς Γεωργίας ὅπως χορηγήσῃ εἰς ἣν Βουλὴν τὰς ζητηθείσας πληροφορίας χρησίμους διὰ τὴν συζήτησιν τοῦ ἄρθρου 119 τοῦ Συν)τος.

Ὁ κ. ***Γ. Πεσματζόγλου*** παρακαλεῖ τὸν κ. Πρόεδρον νὰ ζητήσῃ παρὰ τῆς Βουλῆς τὴν συναίνεσίν της ὅπως ἀντικαθιστᾷ τὰ μέλη τῶν Κοινοβουλευτικῶν Ἐπιτροπῶν τὰ ἀπουσιάζοντα τετράκις.

Ὁ κ. ***Α. Παπαναστασίου*** (Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας) λέγει ὅτι δύνανται τὰ κόμματα νὰ ἀντικαθιστοῦν τὰ μέλη των ἐν ταῖς Ἐπιτροπαῖς, ὅσα δὲν προσέρχονται.

Ὁ κ. ***Α. Μάρκου*** νομίζει ὅτι διὰ νὰ διευθετηθῇ τὸ ζήτημα τοῦτο ἐπείγει ἡ συζήτησις τοῦ Κανονισμοῦ τῆς Βουλῆς.

Πρόεδρος. Τότε ἂς ἀφεθῇ δι' αὔριον τὸ ζήτημα ὁπότε θὰ συζητηθῇ ὁ Κανονισμὸς τῆς Βουλῆς.

Ὁ κ. ***Α. Μιχαλακόπουλος*** παρακαλεῖ ὅπως τὴν προσεχῆ Τρίτην συζητηθῶσιν αἱ ὑποβληθεῖσαι συμβάσεις, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἡ ἐπιτροπὴ δὲν ὑπέβαλε μέχρι τοῦδε τὰς ἐκθέσεις της.

Ὁ κ. ***Γ. Καντιάνης*** παρακαλεῖ ὅπως συζητηθῇ ἀπόψε τὸ νομοσχέδιον περὶ ἑορτασμοῦ τῆς ἑκατονταετηρίδος τῆς Ναυμαχίας τοῦ Ναυαρίνου.

Ὁ κ. ***Α. Μιχαλακόπουλος*** (Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν) λέγει ὅτι τὸ νομοσχέδιον τοῦτο θὰ ἠδύνατο νὰ ψηφισθῇ εἰς α' συζήτησιν νὰ ἐπακολουθήσῃ δὲ ἡ β' συζήτησις μετὰ σύσκεψιν τῶν ἁρμοδίων Ὑπουργῶν καὶ τῶν ὑποβαλόντων τροπολογίας βουλευτῶν.

Ὁ κ. ***Δ. Σαχτούρης*** λέγει ὅτι ὅσον ἀφορᾷ τὴν κύρωσιν τῶν συμβάσεων περὶ ὧν ὡμίλησεν ὁ κ. Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν, ὄντως παρῆλθον ἓξ ἑβδομάδες ἄπρακτοι, ἀλλὰ παρενέπεσαν καὶ αἱ διακοπαὶ καὶ ἄλλα ζητήματα παρατηρεῖ ὡσαύτως ὅτι μέχρι σήμερον δυσκόλως γίνεται ἀπαρτία εἰς τὴν ἁρμοδίαν ἐπιτροπὴν καὶ καλὸν θὰ ἦτο νὰ νὰ θεωρῆται αὕτη ἐν ἀπαρτίᾳ καὶ μὲ ὀλιγώτερον ἀριθμόν.

Ὁ κ. ***Μ. Δερλερὲς*** παρακαλεῖ νὰ στέλλωνται εἰς τὰ μέλη τῶν ἐπιτροπῶν τὰ Ν. Διατάγματα τὰ παραπεμφθέντα εἰς αὐτά.

Εἰσέρχεται εἶτα ἡ Βουλὴ εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν
τῆς Νομοθετικῆς ἐργασίας

Γίνεται δι' ἀναστάσεως δεκτὸν εἰς α' κατ' ἀρχὴν καὶ κατ' ἄρθρον συζήτησιν τὸ νομοσχέδιον περὶ ἑορτασμοῦ τῆς ἑκατονταετηρίδος τῆς ναυμαχίας τοῦ Ναυαρίνου.

Εἰσέρχεται εἶτα ἡ Βουλὴ εἰς τὴν ἐπὶ τοῦ Συντάγματος συζήτησιν.

Ὁ κ. ***Ι. Ράλλης*** παρατηρεῖ ὅτι εἶχεν ἀποφασισθῇ νὰ συζητηθῇ τὸ ἄρθρον 119 τοῦ Συν)τος μετὰ τὴν ἀνάρρωσιν τοῦ κ. ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν Ὑπουργοῦ, ἥτις καὶ συνετελέσθη. Ἀφορᾷ, λέγει, τοῦτο σπουδαιότατα ζητήματα τῆς ἰδιοκτησίας καὶ θὰ ἦτο ὀρθὸν νὰ ἔχῃ γνῶσιν ἡ Βουλὴ τῶν ἀποφάσεων τῆς Κυβερνήσεως, ἐφ' ὅσον ἐλέχθη ὅτι πρόκειται νὰ θιχθῇ καὶ ἡ ἀστικὴ ἰδιοκτησία.

Γ. Καφαντάρης (Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν). Οὐδεμίαν ἀντίρρησιν θὰ εἴχομεν, κύριοι, νὰ γίνῃ ἡ συζήτησις ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 119 ἀφ' οὗ μάλιστα ἀποκατεστάθη τελείως ἡ ὑγεία μου, ἡ ὁποία ὑπῆρξε τὸ ἐμπόδιον τῆς συζητήσεως. Ἀλλ' ὑπάρχουν στοιχεῖα τῶν ὁποίων ἔχομεν ἀνάγκην ἵνα ἡ Βουλὴ ἐν πλήρει γνώσει τοῦ ζητήματος προβῇ εἰς τὰς ἀποφάσεις της, στοιχεῖα τῶν ὁποίων ἡ συλλογὴ καὶ ἐξακρίβωσις δὲν κατωρθώθη εἰσέτι, στοιχεῖα ἀφορῶντα λ.χ. τὰ σχέδια τῶν πόλεων, τὴν ἔκτασιν αὐτῶν, τοὺς ἐγκατασταθέντας ἐντὸς αὐτῶν συνοικισμοὺς καὶ οὕτω καθεξῆς. Δι' αὐτὸ παρακαλῶ νὰ ἀναβληθῇ ἡ συζήτησις εἰς μίαν ἄλλην ἡμέραν, ὁπότε θέλει ἀποδειχθῇ πασιφανῶς ἄπαξ ἔτι ὅτι δὲν ὑπάρχουσι διῶκται τῆς ἰδιοκτησίας εἰς τὸ κόμμα ἡμῶν.

Ὁ κ. ***Ι. Ράλλης*** λέγει ὅτι κατὰ τὴν τελευταίαν συνεδρίασιν καθ' ἣν ἐψηφίσθη τὸ 19 ἄρθρον τοῦ Συν)τος ἡ Κυβέρνησις ἐζήτησε τὴν ψῆφιστν καὶ τοῦ 119 καὶ ἐ ἑνετο δεκτὸν νὰ γίνῃ συζήτησις ἐπὶ τούτου εἰς τὴν ἀμέσως ἑπομένην συνεδρίασιν. Ἤδη μετ' ἐκπλήξεως βλέπομεν ὅτι ἡ Κυβέρνησις δὲν εἶνε ἑτοίμη.

Ὁ κ. ***Π. Τσαλδάρης*** λέγει ὅτι τὰ συνταγματικὰ ζητήματα οὐδεμίαν σχέσιν ἔχουν μὲ τὴν Κυβέρνησιν, διοτι τὸ Σύνταγμα ὡς εἶνε γνωστὸν δὲν εἶνε ζήτημα Κυβερνητικόν.

Ὁ κ. ***Ι. Ράλλης*** ἐκφράζει τὴν ἀπορίαν του διὰ τὴν ἀλλαγὴν ταύτην τῆς γνώμης τῆς Κυβερνήσεως, οὐχ' ἧττον ἐκφράζει τὴν χαρὰν του διὰ τὰς δηλώσεις τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἀστικὴν ἰδιοκτησίαν.

Ὁ κ. ***Γ. Καφαντάρης*** (Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν). Πράγματι, Κύριοι, μετὰ τὴν συζήτησιν τοῦ ἄρθρου 19 εἴπομεν ὅτι δὲν εἶναι δυνατόν, ψηφισθέντος τοῦ ἄρθρου 19 τοῦ Συντάγματος, νὰ ἀναβληθῇ ἐπ' ἄπειρον ἡ συζήτησις τοῦ ἄρθρου 119, διότι εἶχον τὴν πεποίθησιν ὅτι ἡ ψῆφος τῆς Βουλῆς συνεδυάσθη μὲ τὴν μεταβατικὴν διάταξιν τὴν περιλαμβάνουσαν τὴν ἀγροτικὴν καὶ προσφυγικὴν ἀποκατάστασιν καθ' ὅλην των τὴν ἔκτασιν.

Εἶχον πρὸ ὀφθαλμῶν, ἐπιζητῶν τὴν ἄμεσον συζήτησιν, ὅτι τὰ ἐκ τῆς ἀστικῆς ἀποκαταστάσεως ὡς μέχρι τοῦδε διεξήχθησαν, οὐδεμίαν ἔφερον ζημίαν ἐναντίον τῆς ἀστικῆς κτή-

σεως, τοὐναντίον δὲ εἰς πλεῖστα μέρη συνετέλεσεν εἰς ἐπαύξησιν τῆς ἀξίας τῶν κτημάτων, ὅτι ἡ ἀποζημίωσις κανονίζεται ἐπὶ τῇ βάσει τῆς πραγματικῆς ἀγοραίας ἀξίας τῶν ἀκινήτων καὶ συνεπῶς ἐπίστευον ὅτι οὐδεμία εὔλογος ἠδύνατο νὰ προβληθῇ ἀντίρρησις.

Ἐπειδὴ ὅμως κατόπιν μερικοὶ διετύπωσαν ἀσυστάτους φόβους περὶ κινδύνων τῆς ἰδιοκτησίας καὶ γνῶμαι ποικίλλαι ἐξηνέχθησαν, εἶχον πάντα λόγον καὶ ἐγὼ καὶ ὅσοι μὲ ἀκολουθοῦν εἰς τὴν γνώμην μου νὰ μὴ ἀφήσωμεν νὰ παρασταθῇ ὅτι ἡ πρότασις αὕτη ἐνέχει κίνδυνον ἢ ἐπιβουλήν, καὶ ἀπωτέραν ἔστω, κατὰ τῆς ἰδιοκτησίας. Αὐτὰ ἐμεσολάβησαν ὄχι ἀπὸ μέρους ἡμῶν, ἀλλὰ ἐκ μέρους ἄλλων καὶ κατέστησαν ἀναγκαίαν τὴν πληρεστέραν ἔρευναν ἐπὶ τοῦ ζητήματος.

Ὁποσδήποτε, συγκομιζομένων τῶν στοιχείων, ἡ συζήτησις θὰ προχωρήσῃ καὶ θέλει τότε, ἐπαναλαμβάνω, ἀποδειχθῇ ὡς ἀπεδείχθη καὶ κατὰ τὴν συζήτησιν τοῦ ἄρθρου 19, ὅτι οὐδὲ προέκυψε ποτε οὐδὲ δύναται νὰ προκύψῃ ἀπειλή κατὰ τῆς ἰδιοκτησίας.

Ὁ κ. **Α. Μιχαλακόπουλος** (Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν). Ὑποβάλλει σχέδια νόμου α) περὶ κυρώσεως τῆς μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Βουλγαρίας ὑπογραφείσης ἐν Ἀθήναις τῇ 28 Φεβρουαρίου 1927 προσωρινῆς ἐμπορικῆς συμφωνίας καὶ β) περὶ κυρώσεως προσωρινῆς ἐμπορικῆς συμφωνίας μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Ἰταλίας τῆς 11 Σεπτεμβρίου 1926.

Συνεχίζεται εἶτα ἡ ἐπὶ τοῦ Συντάγματος συζήτησις.

Ἀναβάλλεται ἡ ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 57 συζήτησις.

Ὁ κ. **Γ. Μπούσιος** λέγει ὅτι οὐδεὶς λόγος ὑπάρχει νὰ ἀναβάλλωνται διάφορα ἄρθρα καὶ νὰ διεξάγεται ἡ συζήτησις κατὰ τοιοῦτον ἀνώμαλον τρόπον.

Ὁ κ. **Θ. Χαβίνης** λέγει ἐπίσης ὅτι ἡ συζήτησις πρέπει νὰ χωρήσῃ ὁμαλῶς, διότι ἄλλως δὲν δύνανται καὶ οἱ βουλευταὶ νὰ παρακολουθήσουν ποῖα ἄρθρα ψηφίζονται καὶ ποῖα ὄχι.

Ὁ κ. **Ν. Βελέντζας** παρατηρεῖ ὅτι τὸ ἄρθρον 45 δὲν ἐψηφίσθη.

Ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** λέγει ὅτι εἶναι καὶ ἄλλα ἄρθρα τὰ ὁποῖα δὲν ἐψηφίσθησαν, θὰ ἐπανέλθωμεν δὲ εἰς τὴν συζήτησιν τούτων μετ' ὀλίγον.

Ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 58 ὁ κ. **Θ. Χαβίνης** προτείνει ὡς προσὸν ἐκλογιμότητος τῶν Γερουσιαστῶν τὴν ἡλικίαν τῶν 35 ἐτῶν καὶ οὐχὶ τῶν 40.

Ὁ κ. **Α. Μιχαλακόπουλος** λέγει ὅτι ἐφόσον διὰ τοὺς βουλευτὰς ὁρίζεται τὸ 30ὸν ἔτος δὲν θὰ εἶναι βλαβερὰ μία 10ετὴς πεῖρα διὰ τὸ ἀξίωμα τοῦ Γερουσιαστοῦ. Ἐπίσης παρατηρεῖ ὅτι ἡ λέξις «νόμιμον» περιττεύει. Ὡς πρὸς τοὺς ἐμμίσθους ὑπαλλήλους λέγει ὅτι προκειμένου περὶ τῶν Γερουσιαστῶν θὰ ἤρκει νὰ ὁρισθῇ εἰς ἓν μόνον ἔτος ὁ χρόνος καθ' ὃν οἱ ἔμμισθοι δημόσιοι ὑπάλληλοι καὶ οἱ στρατιωτικοὶ δὲν θὰ ἠδύναντο νὰ ἀνακηρυχθῶσιν εἰς ἣν περιφέρειαν ὑπηρετοῦσιν. Ἐπίσης παρατηρεῖ ὅτι τὸ διὰ τοὺς βουλευτὰς καθιερούμενον ἀσυμβίβαστον ὡς πρὸς τοὺς Συμβούλους τῶν ἑταιρειῶν κλπ. δὲν πρέπει νὰ ὑπάρχῃ διὰ τοὺς Γερουσιαστάς.

Ὁ κ. **Θ. Τσιριμῶκος** παρατηρεῖ ὅτι οὐδὲν ἀναφέρεται διὰ τὴν ἀποζημίωσιν τοῦ Προέδρου τῆς Γερουσίας, ἥτις πρέπει νὰ ὁρισθῇ ἴση πρὸς τὴν τοῦ Προέδρου τῆς Βουλῆς.

Ὁ κ. **Γ. Καλδῆς** λέγει ὅτι ἡ πρότασις τοῦ κ. Μιχαλακοπούλου ὅπως περιορισθῇ ἡ τριετία εἰς ἓν ἔτος ἀποτελεῖ προϋπόθεσιν ὅτι αἱ γερουσιαστικαὶ ἐκλογαὶ θὰ γίνωνται κατὰ εὐρείας περιφερείας. Ἐφόσον ὅμως δὲν γνωρίζομεν κατὰ τίνα τρόπον θὰ διεξάγωνται αἱ ἐκλογαὶ δὲν δυνάμεθα νὰ λάβωμεν ἀπόφασιν. Ὡς πρὸς τὸ ἀσυμβίβαστον φρονεῖ ὅτι οὐδεμία διαφορὰ πρέπει νὰ ὑφίσταται μεταξὺ βουλευτῶν καὶ γερουσιαστῶν.

Ὁ κ. **Σ. Σωτηριάδης** λέγει ἐπίσης ὅτι οὐδεμία διαφορὰ ὡς πρὸς τὸ ἀσυμβίβαστον πρέπει νὰ ὑπάρχῃ μεταξὺ βουλευτῶν καὶ γερουσιαστῶν, ἀκόμη δὲ νὰ ἰσχύῃ καὶ διὰ τοὺς γερουσιαστὰς ἡ γενομένη προσθήκη διὰ τοὺς στρατιωτικούς.

Ὁ κ. **Ν. Καμπάνης** λέγει ὅτι οἱ γερουσιασταὶ θὰ ἔχουν τοιαύτην ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς πολιτικῆς καταστάσεως ὥστε μία Κυβέρνησις μειοψηφοῦσα εἰς τὴν Γερουσίαν νὰ μὴ δύναται νὰ παραμείνῃ. Διὰ τοῦτο φρονεῖ ὅτι τὸ ἀσυμβίβαστον πρέπει νὰ παραμείνῃ διὰ τοὺς γερουσιαστὰς ὅπως καὶ διὰ τοὺς βουλευτάς.

Ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** λέγει ὅτι ἡ Γερουσία θὰ ἔχῃ μόνον ἀναστολτικὴν δύναμιν, δὲν θὰ εἶνε δὲ εὔκολον δι' αὐτὴν νὰ ἀποκτήσῃ πολιτικὴν δύναμιν. Ἐξ ἄλλου ἔχει γίνει πλέον αἰσθητὴ ἡ ἀνάγκη τῆς χρησιμοποιήσεως καὶ ἀνθρώπων δρώντων εἰς τὰ διάφορα ἐπαγγέλματα ἐκ τῆς χρησιμοποιήσεως τῶν προσώπων τούτων δὲν φαντάζεται ὅτι εἶνε δυνατὸν νὰ προκυψῃ ζημία τις.

Ὁ κ. **Γ. Καντιάνης** ἐκφράζει τὴν πεποίθησιν ὅτι ἡ Γερουσία μετ' οὐ πολὺν χρόνον θὰ καταργηθῇ διὰ κοινῆς βοῆς παρατηρεῖ ἐπίσης ὅτι ἡ ἀνώμαλος συζήτησις τῶν ἄρθρων προκαλεῖ ἀταξίαν, δὲν δύναται δὲ νὰ κατανοήσῃ διατί γίνεται τοῦτο. Παρεκάμφθη ἡ συζήτησις τοῦ ἄρθρου 57, ἤδη δέ, συζητουμένου τοῦ ἄρθρου 58, δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ καταλήξωμεν εἰς ἀπόφασιν ἐφόσον δὲν γνωρίζομεν ποία ἐκλογικὴ περιφέρεια θὰ ἰσχύσῃ.

Χ. Λαδᾶς. Ὅταν ἔχετε ὑπ' ὄψιν σας ἀνώνυμον ἑταιρείαν, ἔχουσαν διακλαδώσεις εἰς ὅλον τὸ Κράτος, οἱαδήποτε καὶ ἂν εἶνε ἡ ἐκλογικὴ περιφέρεια, δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ καταργηθοῦν τ' ἀσυμβίβαστα. Οἱ οἰκονομικοὶ ὀργανισμοὶ εἶνε ἰσχυρότατοι. Ἐνθυμηθῆτε ὅτι ἔρριψαν τὸν Γούναρη ἀπὸ ὑπουργὸν τῶν Οἰκονομικῶν. Ἐνθυμηθῆτε τὸν ρόλον τῆς Σ.Α.Π. εἰς τὴν Πάουερ καὶ τὸν ρόλον τοῦ διοικητοῦ μιᾶς ἀνωνύμου ἑταιρείας. Μὲ τὴν διάλυσιν τῆς Βουλῆς καὶ τὴν παράλυσιν τῆς ψηφίσεως τῶν νόμων, οἱ Γερουσιασταὶ θ' ἀσκῶσι σπουδαίαν ἐπιρροὴν καὶ πρέπει νὰ ὑπάρχουν καὶ ἀσυμβίβαστα.

Ὁ κ. **Α. Μιχαλακόπουλος** λέγει ὅτι ἀντιλαμβάνεται ὅτι ἡ κοινὴ γνώμη τῆς Βουλῆς εἶνε νὰ παραμείνῃ τὸ ἄρθρον ὡς ἔχει. Ἑπομένως ἡ διάταξις δύναται νὰ παραμείνῃ ὡς ἔχει διατυπωθῇ ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς.

Γίνονται μετὰ τοῦτο δι' ἀναστάσεως δεκτὰ τὰ ἄρθρα 58, 59 καὶ 60 ἔχοντα οὕτω·

"Αρθρον 58.

Ὅπως ἐκλεγῇ τις Γερουσιαστὴς ἀπαιτεῖται νὰ ἔχῃ συμπληρώσει τὸ 40ὸν ἔτος τῆς ἡλικίας του, νὰ εἶνε πολίτης Ἕλλην καὶ νὰ ἔχῃ τὴν ἱκανότητα τοῦ ἐκλέγειν.

Γερουσιαστὴς στερηθεὶς τῶν προσόντων τούτων ἐκπίπτει αὐτοδικαίως τοῦ ἀξιώματος, ἐγειρομένης δὲ ἀμφισβητήσεως ἀποφασίζει ἡ Γερουσία.

Οἱ Γερουσιασταὶ λαμβάνουν ὅσην καὶ οἱ Βουλευταὶ ἀποζημίωσιν.

"Αρθρον 59.

Τὸ ἀξίωμα τοῦ βουλευτοῦ καὶ τὸ ἀξίωμα τοῦ Γερουσιαστοῦ δὲν ἐπιτρέπεται νὰ συνυπάρξουν εἰς τὸ αὐτὸ πρόσωπον.

"Αρθρον 60.

Ἡ Γερουσία συνέρχεται πάντοτε ὅταν καὶ ἡ Βουλή, αἱ σύνοδοι δὲ αὐτῆς διαρκοῦν ὅσον καὶ αἱ τῆς Βουλῆς, ἐκτὸς τῶν περιπτώσεων κατὰ τὰς ὁποίας ἡ Γερουσία συγκροτεῖται εἰς δικαστήριον, ὁπότε ἐργάζεται μὲν καὶ ἀπούσης τῆς Βουλῆς, ἀλλὰ δὲν δύναται νὰ ἀσκήσῃ παρὰ μόνον δικαστικὰ καθήκοντα.

Ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 61 ὁ κ. **Χ. Λαδᾶς** παρατηρεῖ ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν πέντε, οἵτινες ἀπαιτοῦνται διὰ τὴν μυστικὴν συνεδρίασιν εἶνε πολὺ μικρός. Φρονεῖ ὅτι οὗτος θὰ ἐπρεπε νὰ ὁρισθῇ εἰς 10.

Γίνεται εἶτα δι' ἀναστάσεως δεκτὸν τὸ ἄρθρον 61, ἔχον οὕτω:

"Αρθρον 61.

Ἡ Γερουσία συνεδριάζει εἰς τὸ μέγαρον αὐτῆς δημοσίᾳ, δύναται ὅμως νὰ διασκεφθῇ κεκλεισμένων τῶν θυρῶν κατ' αἴτησιν πέντε ἐκ τῶν μελῶν αὐτῆς, ἂν τοῦτο ἀποφασισθῇ εἰς μυστικὴν συνεδρίαν κατὰ πλειοψηφίαν, μετὰ ταῦτα δὲ ἀποφασίζεται ἂν ἡ περὶ τοῦ αὐτοῦ πράγματος συζήτησις πρέπει νὰ ἐπαναληφθῇ εἰς δημοσίαν συνεδρίαν.

Ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 62 ὁ κ. **Α. Μιχαλακόπουλος** λέγει ὅτι διὰ τοῦ ἄρθρου τούτου λύεται καὶ τὸ ζήτημα τῶν λεγομένων ἀνωτάτων πολιτικῶν δικαστηρίων. Τὸ σχέδιον τῆς Ἐπιτροπῆς ἔχει διαφοράς τινας μὲ τὸ ἐν ἰσχύϊ κείμενον, τὸ ὁποῖον ἔχει γίνῃ κατὰ μίμησιν τοῦ Γαλλικοῦ Συνταγματικοῦ Νόμου, ὅστις ἐλειτούργησεν ἄριστα ἐν Γαλλίᾳ. Τὸ σχέδιον τῆς Ἐπιτροπῆς, λέγει, ὁμιλεῖ γενικῶς περὶ «ἄλλης πράξεως» λέγοντες πρᾶξιν φοβοῦμαι ὅτι εἶναι δυνατὸν νὰ συντελέσωμεν ὥστε νὰ γεννηθῇ παρεξήγησις.

Νὰ εἴπωμεν ὅτι διὰ τῆς λέξεως «πράξεως» ἐννοοῦμεν ἐπὶ μὲν τῶν κοινῶν ποινικῶν δικαστηρίων τὸ βούλευμα ἐπὶ δὲ τῶν στρατιωτικῶν δικαστηρίων τὴν παραπεμπτικὴν πρᾶξιν ἡ ὁποία ἐπέχει θέσιν βουλεύματος. Ἐκεῖνο περὶ τοῦ ὁποίου οὐσιαστικῶς θέλω νὰ εἴμεθα σύμφωνοι εἶναι ὅτι δὲν δύνανται νὰ θεωρηθῇ ὡς πρᾶξις ἡ παραπεμπτικὴ πρότασις τοῦ εἰσαγγελέως. Ἐὰν εἴμεθα σύμφωνοι εἰς τοῦτο δίδεται ἐπίσημος ἑρμηνεία καὶ ἡ συζήτησις παρέλκει.

Πολλοὶ βουλευταί. Μάλιστα, μάλιστα.

Α. Μιχαλακόπουλος. Σημειώσατε κύριοι ὅτι ὁ ποινικὸς νόμος ἔχει πάρα πολλὰς σχετικὰς περιπτώσεις. "Αρθρα 123, 124[2], 125[2], 126, 127, 128, 129, 130.

Εἶναι πάρα πολλαὶ αἱ περιπτώσεις καὶ διὰ τοῦτο προτείνω τὴν ἔκφρασιν, τὴν ὁποίαν ἔχει τὸ ὑπάρχον ἤδη κείμενον

Σ. Κρεμεζῆς. Αἱ αὐταὶ περιπτώσεις περιλαμβάνονται καὶ εἰς τὸν γαλλικὸν ποινικὸν κώδικα.

Ὁ κ. **Γ. Καντιάνης** ἐρωτᾷ ποῖοι λόγοι ἠνάγκασαν τοὺς διατυπώσαντας τὸ ἄρθρον νὰ καθορίσουν ὅπως ἡ Γερουσία συγκροτεῖται ὡς Διαστήριον, προκειμένου περὶ ἀδικημάτων τὰ ὁποῖα μέχρι τοῦδε ἐδικάζοντο ὑπὸ τῶν Δικαστηρίων.

Ὁ κ. **Α. Μιχαλακόπουλος** λέγει ὅτι τοῦτο καθιερώθη πανταχοῦ. Τὰ πολιτικὰ σώματα παρέχουν πολὺ μεγαλύτερα ἐχέγγυα περὶ ἀσφαλοῦς κρίσεως προκειμένου περὶ πολιτικῶν ἀδικημάτων παρ' ὅτι παρέχουν τὰ ποινικὰ δικαστήρια.

Ὁ κ. **Γ. Καντιάνης** λέγει ὅτι ἔχει ἀντίθετον γνώμην, διότι τὰ πολιτικὰ ἐγκλήματα ὀφείλουν νὰ δικάζωνται ὑπὸ τοῦ Λαοῦ. Δὲν πρέπει νὰ λησμονῶμεν ὅτι «ἕλληνες ἐσμέν». Καὶ ἡ Γερουσία ἀπὸ ἡμᾶς τοὺς ἰδίους θὰ ἀποτελεσθῇ, ἡ διάταξις εἶνε ἐπικίνδυνος καὶ πρέπει νὰ ἀπαλειφθῇ.

Ὁ κ. **Σ. Σωτηριάδης** λέγει ὅτι διάταξις εἰσάγει ἐξαίρεσιν ἡ ὁποία οὐδεὶς ὑπάρχει λόγος νὰ ἐφαρμοσθῇ εἰς χώραν, εἰς τὴν ὁποίαν πρὸ τινων ἀκόμη ἐτῶν πολιτικοὶ ἄνδρες ἐδικάζοντο οὐχὶ ὑπὸ ποινικῶν δικαστηρίων ἀλλ' ὑπὸ στρατοδικείων. Φρονεῖ ὅτι ἡ λαϊκὴ δικαιοσύνη εἶνε ἱκανὴ νὰ δικάσῃ παρ' ἡμῖν τὰ πολιτικὰ ἐγκλήματα καὶ νὰ ἀποδώσῃ τὸ δίκαιον εἰς τὰς τοιαύτας ὑποθέσεις. Εἰς τὰ ἀντιπροσωπευτικὰ σώματα, τὰ πολιτικὰ πάθη δὲν νομίζει ὅτι δύνανται νὰ ἐπιτρέψουν ὅπως ἡ κρίσις εἶνε ἀμερόληπτος. Ἀλλὰ καὶ δι' ἄλλον λόγον πρέπει νὰ μὴ γίνῃ ἡ ἐξαίρεσις αὐτή, διότι θὰ εὑρεθῶμεν εἰς ἀμηχανίαν ποῖα ἀδικήματα θὰ περιλάβωμεν· θὰ δύναται ἡ κυβέρνησις νὰ χαρακτηρίζῃ ὡς θέλει πᾶσαν πρᾶξιν καὶ νὰ τὴν εἰσάγῃ εἰς τὸ εἰδικὸν τοῦτο Δικαστήριον. Ἡ διάταξις εἶνε ἐντελῶς ἀδικαιολόγητος καὶ ἀντιτιθεμένη πρὸς τὴν ἐμπιστοσύνην τὴν ὁποίαν ὀφείλομεν νὰ ἔχωμεν πρὸς τὴν λαϊκὴν δικαιοσύνην.

Ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** δὲν ἐπερίμενα, λέγει, τοσαύτην τραγικότητα ἐκ μέρους τοῦ κ. Βουλευτοῦ ὅστις κατέχεται ἀπὸ μεγάλον φόβον μή πως γίνουν διωγμοὶ ἐκ κομματικοῦ φανατισμοῦ καὶ ἔφερε διάφορα παραδείγματα, καθ' ἃ οἱ πόλεται ἀντιθέτων φρονημάτων ὡς δικασταὶ ἠθώωσαν τοὺς κατηγορουμένους. Ἀλλὰ τοῦτο ἀποδεικνύει ὅτι τὰ λαϊκὰ σώματα εἶνε φανατικώτερα ἀπὸ κάθε ἄλλα. Δὲν εἰμπορεῖ κανένας νὰ ἀμφισβητήσῃ ὅτι ἓν πολιτικὸν σῶμα ἐκ γερουσιαστῶν θὰ εἶνε περισσότερον ἐπιεικὲς ἀπὸ κάθε ἄλλο σῶμα καὶ διὰ λόγους συναδελφικοὺς καὶ δημοτικότητος. Εἶνε πρόφανὲς ὅτι ἡ τυχὸν κατακδίκη παρὰ τοιούτου σώματος θὰ εὐθύνῃ τὴν Κυβέρνησιν διὰ τὴν ἀπόφασίν της περὶ παραπομπῆς εἰς δίκην πολιτικῶν ἀντιπάλων της. Αἱ ἀναφερθεῖσαι ἄλλοτε παραπομπαὶ δὲν ἔγιναν ὑφ' ἃς συθήκας θὰ δικάζῃ τώρα ἡ Γερουσία.

Σ. Σωτηριάδης μὴ λησμονῆτε ὅτι τὸν Σκουλούδην κλπ. τοὺς ἔστειλεν ὡς κατηγορουμένους ἡ Κυβέρνησις.

Ι. Ράλλης καὶ ὁ μακαρίτης πατήρ μου ἤχθη ἐδῶ κατηγορούμενος πρὸ ἑνὸς αἰσχροῦ δικαστηρίου.

Ὁ κ **Α. Παπαναστασίου** οὐδείς, λέγει, ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ εἶνε σεβαστὸς ἐφ' ὅσον κριθῇ ὅτι βλάπτει τὸ Κράτος πολιτευόμενος.

Τινὲς βουλευταί δὲν ἔβλαψαν κανένα εἰς τίποτε (Θόρυβος φωναί)

Ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** Δὲν ἔχομεν λέγει σκοπὸν νὰ κρίνωμεν τὴν ἱστορίαν καὶ τὰ πεπραγμένα· σέβομαι ὅλων τὴν γνώμην ἀλλ' εἶνε ἀναμφισβήτητον ὅτι ἐὰν θέλομεν νὰ ἐξασφαλίσωμεν μεγαλητέρας ἐγγυήσεις ὑπὲρ τῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν, οἱ ὁποῖοι ἐξ ἰδεολογίας ἀκολουθοῦν τυχὸν ἀντίθετον πολιτικὴν πρέπει νὰ καθιερώτωμεν μίαν δικαιοσύνην ἀνωτέραν, ἡ ὁποία θὰ κρίνῃ ἀνθρώπους, οἱ ὁποῖοι δὲν εἶνε τυχαῖοι καὶ οἱ ὁποῖοι ἠκολούθησαν ἐπιδιώξῃ τινὰ πολιτικήν. Ἀλλὰ πρέπει νὰ ἐξασφαλισθῇ καὶ τὸ Κράτος ἐκ παραλλήλου καὶ διὰ τοῦτο δὲν βλέπω τὸν λόγον νὰ μὴ δεχθῶμεν μίαν διάταξιν καθιερωθεῖσαν ἀπὸ ἕνα Δημοκρατικὸν Πολίτευμα καὶ ἡ ὁποία σκοπεῖ καὶ τοὺς πολικοὺς ἄνδρας νὰ μὴ ἀδικήσῃ καὶ τὸ Κράτος νὰ προστατεύσῃ.

Ὁ κ. **Α. Μιχαλακόπουλος** λέγει ὅτι δὲν ἐπιμένει εἰς τὸ νὰ γίνῃ δεκτὴ ἡ διατύπωσις, τὴν ὁποίαν προέτεινε διότι δὲν ἐπερίμενεν ὅτι τοῦτο, ἐφαρμοσθὲν ἀλλαχοῦ μετ' ἐπιτυχίας, θὰ ἤγειρεν ἐνταῦθα τοιαύτην συζήτησιν. Ἡ κρίσις τῶν πολιτικῶν ἐγκλημάτων ἀπὸ πολιτικὰ δικαστήρια ἐθεωρήθη πάντοτε ὡς ἀσφάλεια. Οὐδαμοῦ ὁ τοιοῦτος θεσμὸς ἐλειτούργησε κακῶς. Ἀξιότιμος συνάδελφος ἀνέφερε παραδείγματα ἐκ τῆς προσφάτου ἱστορίας ἵνα εἴπῃ ὅτι ὑπάρχει κίνδυνος. Ἀλλ' ὅταν ὑπάρχει καθιερωμένη ἡ τοιαύτη διάταξις θὰ εἶναι μία ἐγγύησις διὰ τοὺς πολιτικοὺς ἄνδρας, ἵνα μὴ σύρωνται οὗτοι ἑκάστοτε εἰς τὰ κοινὰ δικαστήρια.

Ὁ κ. **Ε. Φωτάκης** λέγει ὅτι ἡ δικαιοδοσία τῆς Γερουσίας ὅπως ἐκδικάζῃ τὰ πολιτικὰ ἀδικήματα, ἀποτελεῖ ὑψίστην τιμὴν καὶ δι' αὐτὸν τὸν κατηγορούμενον. Ἡ διάταξις οὐδένα δισταγμὸν πρέπει νὰ προκαλῇ ἐφόσον δὲν σκοπεῖ παρὰ νὰ παράσχῃ μεγαλυτέραν ἐγγύησιν εἰς τοὺς πολιτικοὺς ἄνδρας.

Ὁ κ. **Ι. Ράλλης** λέγει ὅτι δὲν πρόκειται περὶ τῆς ἐκδικάσεως ὑπὸ τῆς Γερουσίας, ἀλλὰ περὶ τῆς παραπομπῆς, τὸ διατυπούμενον ἐν ἄρθρῳ 62 εἰς οὐδὲν Σύνταγμα ὑπάρχει. Ἐγγύησις διὰ πάντα κατηγορούμενον εἶναι νὰ καταδιώκεται ὑπὸ τῶν καταδιωκτικῶν ἀρχῶν, αἱ ὁποῖαι οὐδεμίαν ἔχουσιν σχέσιν πρὸς τὰ πολιτικὰ πάθη. Τὴν ἀρχὴν ταύτην ἐρχόμεθα νὰ καταργήσωμεν διὰ τοῦ ἄρθρου 62, ἀναθέτοντες εἰς τὴν Κυβέρνησιν καταδιωκτικὰ καθήκοντα.

Ὁ κ. **Χ. Λαδᾶς** φρονεῖ ὅτι τὸ ἄρθρον δὲν ἔχει τὴν ἔννοιαν τὴν ὁποίαν τῷ ἀποδίδει ὁ κ. Ῥάλλης· ἁπλῶς θέλει νὰ εἴπῃ ὅτι ἡ Κυβέρνησις δύναται νὰ προσῇ εἰς τὴν ἔκδοσιν δικα-